D. D.
NICOLAI RODRIGVEZ
FERMOSINI,
DE
OFFICIIS ET SACRIS
ECCLESIÆ.

D. D. NICOLAI RODRIGVEZ

FERMOSINI,

QVONDAM COLLEGÆ

DIVI ÆMILIANI SALMANTICÆ,

PRO SACERDOTIBVS ET GRADVATIS; DEINDE CANONICI Doctoralis Ecclesiæ Austuricensis, & post Canonici Pœnitentiarij Vallisoletanæ Ecclesiæ, & in eius Tribunali Sanctæ Inquisitionis (Fiscali Electi) iam Inquisitoris Creati; & itidem à Rege PHILIPPO IV. Iudicis Bonorum Confiscatorum dictæ Inquisitionis etiam Intitulati; demum Fiscalis Electi pro Supremo Consilio Sanctæ & Generalis Inquisitionis, nunc eiusdem Consiliarij.

TRACTATVS SECVNDVS

DE

OFFICIIS ET SACRIS ECCLESIÆ.

AD TITVLVM XXII. LIBRI I. DECRETALIVM

GREGORII PONTIFICIS IX.

A Titulo de Postulatione Prælat. ad Titulum de Officio Vicarij.

Cum Indice multiplici Titulorum, Capitum, Quæstionum, Canonum, Legum, Iurium, Locorum, Rerum & Verborum in hoc Tractatu contentorum.

EDITIO PRIMA IN DVOS TOMOS DISTRIBVTA.

LVGDVNI,

Sumptibus HORATII BOISSAT & GEORGII REMEVS.

M. DC. LXII.

CVM PERMISSV SVPERIORVM.

ILLVSTRISS. AC REVER. D. D.

ANTONIO DE PIÑA ET HERMOSA,

IAMDIV COLLEGÆ S. SALVATORIS Obeten apud Salmantinos, & in eius Vniuersitate Institutionum Primario; inde Auditori Consilij Nauarræ Regni Creato; ac Senatui Granatensis Cancellariæ Assignato; post hæc in nostro Consilio Supremæ Inquisitionis laudabiliter se gerenti, ad Præsulatum Regalis Cancellariæ Vallisoletanæ volanti, miréque habito, & Episcopo Salmantino Nominato, Electo, atque confirmato inibi acceptione communi gubernanti, quasi intempestè translato ad Ecclesiam Malaçotens. in præsentiarum eius, iusto & integerrimo Moderatori.

SVVS EX CORDE

D. D. NICOLAVS RODRIGVEZ FERMOSINO.

AMPRIDEM mihi in Votis fuit (CLARISSIME TANTÆ DIGNITATIS ECCLESIASTICÆ PRÆSVL) inter nonnullas locubrationes Canonici Iuris tibi, quæ proprissima essent assignare, & quia Te aspicerem in initio huius cogitationis scientiæ legalis practicum Professorem, inclinabar animo Te Patronum adeiscere alicuius ex Tractatibus

lib.1. Decretalium, ad praxim litium accommodariorem. At quia iam te inspexerim grauem spiritualis rei Amatorem, in animum reuocaui exercitationes quasdam optimi Pastoris Ecclesiastici tuo conspectui repræsentare, vt quod ego speculariuè peruigilassem, deaurearum practicè tuâ doctrinâ, & exemplo redderetur. Multi quidē petitiores rem difficilē existimarunt, quam ego aggredi, decreui, vt parum cultam & à Doctoribus Antiquis, & à Neothericis eam potiùs silentio cōmendantibus, quàm colere curantibus; aut quia insolitam, aut infructuosam, & non sine fundamento, cùm Lambertinus, Mendosius, Nicolaus Garcia, ac alij, materiam *Postulationum & Electionum*, (vt infrà aduerto in principio Rubricæ de Electione) ab aula recessisse firmarent, qui, & securiùs de aliis subsequentibus Titulis Libri 1. Decretalium, vsque ad Titulum de Officio Vicarij possent confirmare; eò quòd DD. Canonistæ aliorum quinque Librorum Decretalium, subtilissimi atque copiosi Scriptores de his, quibus Nos studuimus manu leuata, & quasi calamo obruso, transeundo diuagarunt, & non miramur attenta Rubricarum serie, quarum nonnullæ Theologorum ingeniis egeant, aliarúmve officia Ministrorum Ecclesiæ pertingentes parum vtilitatis afferentium. Hac inquam Præfatione manifestum profero meæ insufficientiæ ad rem sic aridam vberem reddendam. Sed quia Te Doctorem toto corde conspicio, iam Manuductorem Te aduerto, vt felicior ad portum perueniam; Accipe, lege & protege Beneuolus (AMANTISSIME ANTISTES) Tractatum hunc in duos Tomos sparsum *DE OFFICIIS ET SACRIS ECCLESIÆ*, compaginatum super *Lib. 1. Decretal. à Titulo de postulat. Prælator.* Titulos 22. comprehendentem, *vsque ad Titulum de Officio Vicarij*, quem sic intitulaui, partitionis formam sequendo ad quinque Libros Decretalium, cùm inter alios Gregor. IX. nulli alij sint curæ, & Gubernatoris Ecclesiastici Officio intra propriam eius Ecclesiam aptiores. Et licèt non ignorem nonnullos similes Tractatus compositos esse, sed super singulis Capitibus illorum, non sic abundè hucvsque alius, cùm capiant illum ferè 1200. Quæstiones, præter alias tantùm signatas. Viue in annos prosperos, vt prosequaris benefaciendo, similia in me conferens, ex tot beneficiis à tempore iam collatis, & VALE.

INDEX

ELENCHVS CAPITVM QVÆ REPETVNTVR SVB HIS TITVLIS XXII.

A Titulo de Postulatione Prælatorum, vsque ad Titulum de Officio Vicarij.

Ad

Ad Rubricam & Titulum de Translatione Episcopi. ibid.

Ad Rubricam & Titulum, de Authoritate & vsu Pallij. fol. 165

Ad Rubricam & Titulum de Renuntiatione. ibid.

Ad Rubricam & Titulum de suppl. neglig. Prælator. folio 199

Ad Rubricam & Titulum de Temporibus Ordinationum. Cum 16. quæstionibus. *ibidem.*

Ad

Sub his Capitibus includuntur 1184. Quaestiones ex proposito tractatae praeter alias, quae alibi tractatae, aut tractandae insinuantur sub Paraphrasi cuiusque Capituli.

SERIES

SERIES
CAPITVM, ET QVÆSTIONVM,
Quæ continentur in Tomo Primo, & Secundo, de Officiis, & Sacris Ecclesiæ.

Ad

Ad

cuius

QVÆST. I. AN suspensio huius Capitis, & aliorum de Ordinato ante legitimam ætatem, sit imposita ipso iure, aut veniat imponenda? Et quid ex constitutione Pij II. Et an si quis recipiat Ordines minores extra tempora ante legitimam ætatem, incidat in Bullam ipsius Pij II. latam anno 1401. Et quid si suscipiat Ordines sacros? Quid autem si ordinatur cum ignorantia crassa, vincibili, aut inuincibili? Et an ordinatus ordinibus sacris ante pubertatē, teneatur cōtinere? p.291

Ad

Ad Textum in Capite, Consultationi XVI. hoc titulo. p.300

QVÆST.I. AN Ordines Regularium habentes priuilegium, vt possint ordinari Regulares extra tempora, possent eo vti, vbi Concilium Trid. receptum est? An superior Regularis differens ex industria mittere subditum ad Episcopum Dioecesanum ordinantem, vt postea illum mittat ad alium Episcopum, peccet mortaliter, & incurrat pœnas, stante decreto Clem. VIII. 1596. sub die 15. Martij? An pro Episcopis in dispensatione interstitiorum cum Regularibus, sufficiat sola attestatio superiorum? Et an Prælati possint quoad interstitia dispensare cum suis subditis, vt ordinentur extra tempora? ibid.

Ad Textum in Capite XVII *fin. hoc titulo, De temporibus Ordinationum.* p.302

QVÆST.I. AN Episcopus in aliquo casu possit dispensare cum homicida voluntario ad ordines suscipiendos? Et an possit dispensare cum irregulari ex homicidio occulto, vt ministret in ordinibus susceptis? Et an possit dispensare in irregularitate, si delictum fuit deductum ad Forū contentiosum, & punitum? An irregularitas orta ex homicidio iusto, sit per Episcopum dispensabilis? Et quid de Prælatis Regularium? An crimen inducens irregularitatem, si sit occultum, dummodo sit externum, inducat irregularitatem? p.303

II. An pro homicidio voluntario qualificato, Clericus deponi debeat, vel Curiæ sæculari sit tradendus? An irregularitas ex infamia iuris contrahatur, si crimen sit occultum? Et an qui facit opus, cui imponitur inhabilitas, incurrat ipso facto irregularitatem absque sententia? An in dubio si peccator sit publicus, detur ei Eucharistia? Et an liceat ministrare peccatori scienti, & petenti sibi dari Eucharistiam non consecratam ad sacrilegium ipsius, & graue damnum vitandum? p.306

III. An Episcopus conferendo ordines minores in peccato, vel consecrando Chrisma, peccet? An peccator publicus, celebrando, fiat irregularis, vel an Sodomita? Vbi etiam ad quæstionem de subintroductis mulieribus, ac de aliis, quæ possunt hîc tractari? Et quando delictum dicatur occultum ad effectum, vt queat Episcopus dispensare? An Prælati Regulares possint dispensare in irregularitate occulta contracta ex homicidio voluntario? p.308

Ad Titulum, De Scrutinio in ordine faciendo. p.310

QVÆST.I. AN Episcopi, seu Prælati recepturi subditos ad ordines, debeant prius informationem recipere de eorum scientia, moribus, & genere? Et qui testes sufficiant ad probandam ordinandi idoneitatem? p.311

Ad Titulum, De Ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatui. p.315

Ad Textum in Capite I. *hoc titulo.* ibid.

QVÆST.I. AN Episcopus titularis possit licitè Ordines conferre? Et an quemadmodum ex textu nostro requiritur, vt rogatus sit Episcopus, qui renunciauit loco tantùm ad hoc, vt possit ordines conferre minores, & maiores; sic etiam quando renunciauit Dignitati Episcopali, debeat esse rogatus, vt queat minores ordines conferre? Et an pœna textus nostri sit suspensionis censura, vel irregularitas? Et an dum excusat ordinatum ex ignorantia, sit intelligendum de vincibili, aut inuincibili? Et an cum renunciat Episcopus, intelligatur in dubio renunciasse loco tantùm, vel loco, & Dignitati simul? p.317

Ad Textum in Capite II. *hoc titulo.* p.381

QVÆST.I. AN Episcopus excommunicatus degradatus, validè conferat Ordines? Et an Episcopus suspensus à collatione Ordinum minorum,

An

TOMVS SECVNDVS.

De Officiis, & Sacris Ecclesiæ.

De Sacramento Confirmationis.

mentum

Ad Textum in Cap. II. vsque ad XVII hoc titulo, & in Cap. XV. Trid. sess. 25. & Clem Const. p.221

Ad

Ad

QVÆSTIONES 116. HIC INSINVATÆ SVNT, QVÆ deducuntur ex littera cuiusque textus hic repetiri, & non ponuntur ad locum, quia cùm potiùs pertineant ad alia Capitula, vbi vel sunt tractatæ, vel conuenit tractari; ideò longos Commentarios fugiendo, sufficit insinuasse, vt desideranti perlegere, facilis sit earum perquisitio.

Sub Tit. De Postulat. Prælator. in Cap. I.

FAMA an possit matrimonium probare? ibi sub n. 7. de qua in cap. 32. de testibus q. 2. vers. *ad vltimum.* pagina 3

Sententia, vt pronuncietur, an debeat esse redacta in scriptis? ibi sub num. 10. de qua dixi in Rub. de re iud. q. 4. an 1. ibid.

Excommunicationis sententia, an desideret scripturam? ibi sub dicto num. 10. & latè dicta quæst. 4. vers. *ad tertiam.* ibid.

In Cap. II.

ELector an possit variare, qui indignum elegit sub n. 3. de quo sub cap. 7. de elect. & in cap. cum vos de officio ordin. aliquid infra sub cap. 58. n. 15 ibid.

Excommunicati aliqui de Collegio, numquid impediant rectè fieri electionem. hic sub n. 6. Vide sub cap. 39. de elect. pag. 4

In Cap. Bonæ III.

APpellatione pendente, non est aliquid innouandum. hic num. 1. de quo sub cap. 1. & cap. Bonæ 51. de appellat. ibid.

Quasi possessio non acquiritur ex actû, qui fiunt gratia iurium incorporalium. hic sub num. 3. latè in cap. cum non liceat 12. de præscript. ibid.

Expositi, quorum origo incerta est, an sint irregulares, seu inhabiles ad officia publica? hic sub n. 7. latè in cap. 16. de iud. q. 8. & infra sub cap. 1. de filiis Presbyt. ibid.

Postulari queat dignus omisso digniori? hic n. 8. latè dico in cap. 29. de præb. & dixi in c. de elect. & in Rub. ibi sub quæst. 2. ibid.

Auocationis, & inhibitionis materia hic insinuatur sub n. 10. dixi latè in cap. vt nostrum 56. de appellationibus. ibid.

In Cap. finali.

POstulari an possint tantum Episcopi de vna Ecclesia ad aliam? expenditur perdicta in titulo de translatione Episcoporum. p. 5

Sub titulo, de Electione, in Cap. I.

FVndans, vel dotans Ecclesiam, an habeat ius eligendi, vel præsentandi? hic sub num. 7. latè in cap. nobis de iure Patronatus. ibid.

Oratio indefinita quid comprehendat? sub n. 8. & melius in cap. cum omnes de const. ibid.

In Cap. II.

EMendatus an possit ad Episcopatum assumi? hic sub num. 3. & late per dicta in cap. testimonium 54. de testib. & infrà sub cap. 12 p. 54

Processus conficiendus super qualitatibus eligendi. sub num. 5. sunt applicanda dicta in cap. quosdam, & cap. quanto, de præsumpt. ibid.

In Cap. Significasti IV.

FIdelitatis iuramentum insinuatur. num. 4. sed latè dixi sub cap. 4. & 5. de iureiurando. p. 55

Papa an subijciatur legibus, vt alij conditores Principes Laici? sub n. 5. & latè in cap. 1 de probationib. q. 8. & 9. ibid.

Papa an possit ab aliquo iudicari, in dicto n. 1. latè in cap. 12. de iudic. q. 8 ibid.

Papa non errat in pertinentibus ad fidem. n. 6

In

INDEX

INDEX CANONVM, LEGVM, Aliorúmque Iurium, & Locorum, quæ in hoc volumine lib. 1. Decretalium explicantur obiter à titulo de Postulatione Prælatorum, vsque ad Titulum de Officio Vicarij.

Ex Decretalibus.

D

E

F

G

I

L

N

Ex Sexto Decretal.

Cap.

V

Ex Clem.

Ex Extrauag.

E

F

I

S

V

Ex Clausul.

A

C

Clauf.

D

E

G

O

P

Q

Ex Tridentino.

Concil.

Breue.

C

Bullæ.

Ex Sacra Scriptura.

Sancti.

Innocent.

Rotæ Decision.

Boni Authores.

Ex ff.

A

B

C

D

E

F

H

L. Iuris

Ex Codice.

L. Hi

Leg-

APPROBATIONES DOCTORVM.

EGo infrà Scriptus Doctor Theologus perlegi quæ composuit *ad Titulam, De Officijs, & Sacris Ecclesiæ, D. D. Nicolaus Rodriguez Fermosinus* Hispanus, &c. nec in ijs reperi aliquid à fide dissonum, & quod publicationem impediat, datum Lugduni. Hac die prima Iulij anni Domini millesimi sexcentesimi sexagesimi secundi.

P. I. ROBE'.

IDem censeo ego infrà scriptus facultatis Parisiensis Doctor Theologus. Hac die prima Iulij anni currentis 1662.

Fr. Cyrillus Morel Carmeli Lugdunensis Prior.

LICENTIA.

VIsa Doctorum Approbatione per nos licet Typis mandari Librum, *de Officijs, & Sacris Ecclesiæ, D.D. Nicolai Rodriguez Fermosini*, nam nihil continet contra bonos mores, fidémque Catholicam. Lugduni, die tertia Iulij 1662.

DE NEVF-VILLE VICARIVS GENERALIS.

PERMISSIONES.

NOn Intercedo Regis causa ne Liber cuius Titulus est *D. D. Rodriguez Fermosini Hispani, &c. Tractatu de Officijs, & Sacris Ecclesiæ*, Imprimatur, & in lucem edatur ab HORATIO BOISSAT, & GEORGIO REMEVS, huiusce Ciuitatis Bibliopolis, cum prohibitionibus alijs omnibus Bibliopolis, in hoc casu fieri solitis. Lugduni, die tertia Iulij 1662.

VIDAVD.

FIat iuxta consensum Procuratoris Regij. Die tertia Iulij 1662.

DV SAVZEY.

D.D.

D. D. NICOLAI RODRIGVEZ FERMOSINI, HISPANI,

TRACTATVS SECVNDVS:

DE OFFICIIS ET SACRIS ECCLESIÆ.

AD TITVLVM *DE* POSTVLATIONE PRÆLATORVM.

AD RVBRICAM.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulatio, electio, confirmatio, & translatio, siuè nominatio, solent ab Interpretibus sub vna tractatione examinari.*
2 *Postulationis diffinitio.*
3 *Postulatio debet fieri à maiori parte Capituli, aliàs possit Superior eam reiicere.*
4 *Postulatus nequit ante admissam postulationem à Superiore exercere, aut administrare.*
5 *Postulantes facultate postulandi, priuantur, si postulatus ante admissam postulationem à Superiore administret, & pro illa vice fit deuolutio ad Papam.*
6 *Postulatio differt ab electione; quia hæc nequit variari, publicato scrutinio, illa sic; donec fuerit Superiori præsentata, & de ratione,* num. 7. & 8. *&* num. 14. & 16.
7 *Electo ante confirmationem, sicut præsentato ante præsentationem, quæritur ius.*
8 *Postulato nullum ius quæritur antè declaratam Superioris voluntatem.*
9 *Postulatus post admissionem à Superiore, dicitur prouisus: & quando in solemni postulatione;* num. 11. *vel in non solemni;* n. 12.
10 *Postulantes non possunt recedere, Superiori præsentata postulatione.*
11 *Postulatio duplex est: alia solemnis, alia non; &* num. 12. & 13.
13 *Postulatus admissus à Superiore non antea consulto, fit habilis, vt eligi valeat.*
14 *Postulantes nequeunt variare, præsentata, Superiori postulatione; & hoc ob reuerentiam Superioris.*
15 *Postulatio facta ab omnibus, vel à duabus partibus, non reiicitur absque iniuria à Superiore.*
17 *Postulari possunt, qui habent legitimum impedimentum Canonicum, ne eligantur.*
18 *Cardinalis eligi nequit, sed postulari.*
19 *Cap.* Ecclesia vestra 1.2. de electione.
20 *Postulatio Abbatum, & inferiorum non est propria.*
21 *Nominatio differt à postulatione.*

1 ELECTIO, confirmatio, tran-
ſlatio, & poſtulatio, ſiue nomi-
natio ſolent ab Interpretibus ſub
vnica tractatione examinari: &
poſt alios nouiſſimè Franc. Ton-
2 dutus *p.2.de quaeſt. benef. c.4. §.6.* recolligit † di-
cens, *à n.4.* vt *Poſtulatio ſit illius quem eligentes
ob aliquem defectum eligere nõ poſſunt apud Sum-
mum Pontificem ex eius mera indulgentia requi-
3 ſitio.* † quæ debet fieri à maiori parte Capituli;
aliàs Superior poſſit poſtulationem reiicere, &
reiiciendo nemini faciat iniuriam: *ex c.poſtulatio-
4 nem hoc tit.* † non enim poteſt poſtulatus exer-
cere, aut adminiſtrare ante admiſſam à Superiore
poſtulationem; Romanus *conſ.330. n.20.21.&
ſequent.* alioquin & poſtulatus omni commodo
5 poſtulationis priuatur, & poſtulantes facultate
poſtulandi, vel eligendi, vel fieri pro illa vice
deuolutionem ad Papam, & Sedem Apoſtoli-
cam, dixit idem Romanus *ibidem*, & Tuſchus
littera P, concluſ. 459.

6 Et quia Barboſa hîc congerit plures Docto-
res ſcribentes de materia, quibus addo Narbo-
nam, qui *in Annalibus anno* 27.*q.*3. agit de illa
quæſtione in qua ætate poſſit quis poſtulari; &
Iulius Lauorius *variar. lucubrationum tit.*4. expli-
cet quid ſit poſtulatio, & qui poſtulare, ſeu
poſtulari queant *cap.* 14. Ideò nunc tantùm ex-
pendo differentiam, quæ verſatur inter poſtula-
tionem & electionem; etenim in hac non licet
variare, publicato ſcrutinio, ſed collatio facienda
eſt, & electio celebranda; *cap.publicato.*58. *de
elect.* ſed in poſtulatione licet variare, & ab ea
recedere; donec fuerit Superiori præſentata;
7 Doctores *in dict. c.publicato*: † quia electo ante
confirmationem, ſicut & præſentato ante inſti-
tutionem, quæritur ius ad rem; licèt non
quærarur ius in re; *cap.qualiter.*17.*de elect. cap.
auaritia eodem lib.6.ex extrauag.Iniunctæ de ele-
ctione in communibus*, D. Ioannes de Eſcobar *in
tract.de puritate, & nobilit. prob.q.7.n.29. & à
8 n.34.* Tondutus *ſuprà num.* 8. † ſed per poſtu-
lationem nullum ius acquiritur poſtulato ante
declaratam Superioris voluntatem, *ex cap. pen.
9 hoc tit.* vbi cum multis Barboſa *ibi num.* 2. † ad-
dens *num.*3. quod poſt admiſſionem dicatur pro-
uiſus; Rebuffus *in concordatis tit. de reg.nomin.
§.1.in verb.Poſtulationem.*

10 Etenim præſentata Superiori poſtulatione,
poſtulantes non poſſunt amplius ab ea recedere,
& variare; non quod poſtulato ſit aliquod ius
ex ea poſtulatione acquiſitum, ſed ob reueren-
11 tiam Superioris. † Quod ſi poſtulatio fuerit ſo-
lemnis, veluti ſi coram tali Superiore facta ſit,
qui ſuper quolibet impedimento poſtulati facul-
tatem habeat diſpenſandi, tunc poſt admiſſio-
12 nem dicitur prouiſus. † Et hæc inquam ſolem-
nis dicitur talis, cùm ſit ſeruata forma; *cap quia
propter de elect.* Lotterius *de re beneficiaria lib.*1.
*q.*17. *num.*231. Vbi quod tunc poſtulaturis, in
quem maior, & ſanior pars conſenſerit, quem ſi
admittat Superior, qui ſupra quolibet impedi-
mento poſtulati facultatem habeat diſpenſandi,
eumquè confirmet; tunc poſtulatio habeat vim
electionis; ſin autem poſtulatio ſolemnis non
fuit; vt quia facta inconſulto Superiore, qui in
impedimento poſtulati diſpenſare poteſt, ſi ipſe
poſtea eam admittat, huiuſmodi admiſſio vim
13 non habebit electionis, & confirmationis, † ſed
ex tali admiſſione nihil aliud conſequetur po-
ſtulatus, niſi quod cenſeatur habilis, vt eligi
poſſit; ita quod ſublatum ſit impedimentum,
quo obſtante, prius eligi non poterat; Rendi-
na *in promptuario receptarum ſentent. tom.* 1.
*tit.*36. *num.*35. benè Barboſa *de Iure Eccleſ.
p.1.cap.*19.*num.*14. Petr. Gregor. *de elect.cap.*2.
*n.*11. Iulius Lauor. *eod.cap.*13.*n.*30.

Vnum notabis cum Iulio Lauorio *dict. cap.* 14
14. *tit.* 4. *num.* 8. & 9. quod præſentata Supe-
riori poſtulatione, non poſſint amplius poſtu-
lantes ab ea recedere, & variare; non quod poſtu-
lato ſit aliquod ius acquiſitum ex tali poſtulatio-
ne, ſed ob reuerentiam Superioris: ſic docet ex
gloſſa *verb. nullum in verſ. & licet non poſſint*,
& ex eodem Iulio Lauorio Barboſa, *in dict. cap.
poſtulat.* 5. *hoc tit. n.*5. † Subdens vt Superior
non poſſit poſtulationem factam ab omnibus, 15
vel à duabus partibus ob vtilitatem Eccleſiæ abſ-
que iniuria reiicere, † vnde ſi dubitetur an publi-
cato Scrutinio liceat poſtulantibus variare, & 16
gloſſa *infra in cap.* 3. *verbo deſidere, verſ. vel
niſi, & in cap. pen.* & *cap. fin. hoc tit.* videantur
negare: tamen verius eſt, vt ſemper liceat poſtu-
lantibus variare, & à poſtulatione recedere,
quovſque illa fuerit Superiori præſentata: mul-
tis probat Barboſa *in dict.cap.*3. *num. fin.* Iulius
Lauor. *variar. lucubrat. tom.*1.*tit.*4.*cap.*13. *n.* 30.
de hac materia congerit plura videnda Barboſa
*de iure Eccleſ. cap.*19.*à n.*5.

Et quia poſtulatio ſuprà, *num.* 2. eſt petitio 17
gratiæ facta Superiori, qua aliquis petitur in
Prælatum, qui propter impedimentum aliquod
Canonicum non poterat ab Electoribus eligi,
Panormit. & cæteri *in hac Rubrica*, Caſtellin.
*de elect.cap.*2. *num.*1. Barboſa *de iure Eccleſ.p.*1.
cap. 19. *à num.* 5. vbi agit de materia poſtu-
lationis; & ex hoc poſtulari poſſit qui legitimam
non habet ætatem; item qui non eſt ex legitimo
matrimonio natus, & qui non eſt ſacris Ordi-
nibus initiatus, & qui eſt alteri Eccleſiæ alliga-
tus, vt docent Syluester *in ſumma, verbo poſtu-
latio q.* 3. Mandagot. *de elect. nouor. Prælator.
p.1.cap.*53. Caſtellin. *dicto cap.* 2. *n.* 5. Iulius
Lauor. *variarum lucubrat. tit.*4. *c.*14.*n.*5. † eue-
nit vt Cardinalis non poſſit in Epiſcopum eligi, 18
ſed poſtulari, *ex cap. bonæ memoriæ hoc tit.* Lauor.
*dict. tit.*4. *cap.* 16. *num.*67. Azor. *inſtitut. mo-
ral.p.*2. *lib.*4. *cap.* 3. *num.*15. † Nec obſtat tex-
tus *in cap. Eccleſia veſtra el* 2. *infra de elect.* vbi 19
fuit electus non poſtulatus; quia reſpondetur;
ideò factum, quia erat Canonicus; & vt talis
fuit electus in Epiſcopum, vel forſan quia non
erat S. R. E. Cardinalis, ſed Canonicus Car-
dinalis; id eſt principalis inter Canonicos ipſius
Eccleſiæ: ita Azor. & Barboſa *in dict. cap.* 19.
*num.*10. † vbi *num.* 16. ait quod poſtulatio Ab- 20
batum, vel aliorum inferiorum non eſt propriè
poſtulatio, ſicut Epiſcoporum: & *n.*15. quod
poſtulatio alicuius, ſi fiat Electoribus ipſis, vt
eligatur, non poſtulatio, ſed nominatio, aut
ſimplex ſit petitio; & ponens *à num.* 17. † plu-
res differentias inter poſtulationem, electionem, 21
& nominationem, ait quod nominatio differt
quia hæc fit de pluribus, ſed electio, & poſtu-
latio de vno tantùm; vbi quod primò nominatus
dicitur dignior, de quo dixi ſuprà *in cap. veniatis
de dolo quæſt.*2. *à num.*12. & alibi.

Ad

Ad Text. in cap. 1. hoc tit.

De Postulat. Prælator.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulari nequit qui interdictum Ecclesiasticum violat, nec Excommunicatus*; n 2. *nec criminosus*; num. 3.
4 *Ignorari non licet scitum ab omnibus.*
5 *Scire quilibet præsumitur quæ sunt notoria in ciuitate.*
6 *Fama, & vox publica inducit scientiam.*
7 *Excommunicatio probatur per famam, si non agitur de præiudicio alterius, vel foro animæ.*
8 *Fama non sufficit ad repellendum excommunicatum ab agendo.*
9 *Fama sola non facit sufficientem probationem, vt interdictum Superioris obseruetur.*
10 *Scriptura non est de substantia legis.*
11 *Promulgatio necessaria est, vt lex habeat vim obligandi.*

1 IN hoc textu possunt congeri hi omnes, qui
postulari non possunt; & ob id leges citatum
[illegible] Iulium Lauor. *dict. tit. 4. cap. 14 per totum*;
etenim dicit primò textus noster, quod inter-
dictum violans Ecclesiasticum, impostulabilis
2 est, dicit cum multis Barbosa hic *num. 1.* † vbi
n. 3. notat quod excommunicatus non potest po-
3 stulari, multis comprobans † & *n. 12.* dicit quod
criminosus postulari non potest; ob idquè ad
extensionem adiunges hîc quæ adduxi, *de inter-
dicto Ecclesiastico*, infrà *in cap. 9. de iure iur. quæst.
6.* & quæ *de prohibitis excommunicatis* adduxi
sub cap. intelleximus de iudiciis; & magis ad
nostrum propositum *sub cap. ad probandum 24.
de sententia, & re iudic.* Item & quæ latè adduxi
*de criminosis non admittendis ad testificandum in
cap. testimonium 54. de testibus*, aliqua *sub Rub.
de elect.* hic applicanda.
4 *In vers.* ibi, *Quæ ad eius notitiam*, tria ex
multis notat Barbosa hic *à n. 4. 15. & 16.* nempe
vt non liceat quidquam ignorare quod omnes
5 sentiunt. † Et quòd quilibet scire præsumitur
6 quæ in ciuitate notoria sunt, & publicata. † Et
quod publica vox, & fama inducit scientiam.
Ob id vt amplies adiunges quæ dixi *in cap. illud
de præsumpt.* vbi dixi de quæstione: *An fama
possit matrimonium probare*: & *in cap. 32 de testi-
bus q. 2 vers. ad vltimam*, vbi egi *de testibus de-
ponentibus de fama*: & *à num. 52.* vbi plura *de
7 fama.* † Et sic dicit Barbosa hic *num. 13. & 14.*
quod excommunicatio probatur per famam cùm
non agitur de præiudicio alterius, vel in foro
8 animæ † secus ad hoc vt quis repellatur ab agen-
do, tunc enim desiderari apertissima documenta,
9 nec famam sufficere scribit. † Et addunt Dueñas
regul 299. vers. fin. & Mascardus *de probat. con-
clus. 753. num. 63* famam solam non facere
sufficientem probationem, vt interdictum supe-
rioris obseruetur. De eo, qui ignorauit proclama.
Cacheran *decis. 71.*
10 Et *in vers.* ibi: *Cum constitutio solemniter edi-
tur*, & ibi: *Aut publicè promulgetur* notat Bar-
bosa cum multis hic *n. 8.* quod scriptura non est
de substantia legis. Ob id applicabis dicta supra
in Rub. de constitut. q. 2. in vers. ad secundam, &
dicta infrà *in Rub. de re iudic. quæst. 4. à num. 1.*
vbi egi de quæstione: *An vt pronuncietur senten-
tia, debeat redigi in scriptis*, & ibi *vers. ad ter-
tiam*, vbi dixi, *An excommunicationis sententia
desideret scripturam?* & alia, quæ ibi notaui scri-
pturam desiderantia pro solemnitate: applicabis
quæ de libello in scriptis porrigendo, aut non,
dixi *in cap. 1. de libelli oblat. à quæst. 1.* † Et no- 11
tat Barbosa *num. 9.* quod promulgatio necessa-
ria est, vt lex vim habeat obligandi; quare ap-
plicabis quæ notaui suprà *sub Rubrica de constit.
q 7. & 8.* vbi dixi plura de publicatione legis;
item *q. 5. & 6.* de eius acceptatione.

Ad Text. in cap. Gratum 2. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulandi, & eligendi potestate est priuatus, qui postulationem cassatam vitio personæ innouat.*
2 *Eligens indignum ad Officia sæcularia, priuatur pro illa vice à potestate eligendi.*
3 *Electio irrita declarata propter vitium personæ, potest ab Electore de alio fieri si prioris vitium ignorauit.*
4 *Elector variare queit, quoties prima electio sortita non est effectum, sed taliter remissiuè.*
5 *Præsentantes indignum peccant; & si sunt Patroni Ecclesiastici priuantur pro illa vice iure præsentandi.*
6 *Collatio beneficij non impeditur, si aliqui Electores Collegij, ad quos spectat sint excommunicati.*

TExtus iste aptus est vt agatur de prohibi- 1
tis eligere, seu postulare, de quibus scri-
bit Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tit. 4. cap. 14.*
& ex hac littera notat Barbosa hîc sequentia;
nempe quod eligendi, & postulandi potestate
est priuatus qui postulationem cassatam vitio
personæ innouat. Ob id applicabis ea, quæ
solent Doctores agere circa pœnas, quas in-
currunt eligentes ad beneficia, seu officia in-
habiles, ignorantes, & ineptos, de quibus latè
noto infra *in cap. graue nimis 29. de prebendis,
& dignit.* vbi de eligentibus minus dignum,
omisso digniori, & aliqua *titulo sequenti.* † Et 2
Molina *de primogen. cap 4. lib 2 num 39.* probat
quod eligens indignum, etiam ad officia sæcu-
laria, priuatur pro illa vice facultate eligendi.
Videbis infra *in cap. publicato 58. de elect.* vbi
Barbosa *num. 3.*
Et *in vers. intelligens*, *num. 2.* notat Barbosa 3
quod si electio propter electi vitium irrita de-
clarata fuit, iterum fieri possit electio de alia
persona; dummodo Elector tempore electionis
primæ vitium ignorauerit Electi. Ob id applica-
bis quæstionem, de qua Molina *lib 2 de primog.*
dum agit de quæstione, an variare possit Elector,
qui indignum elegit ad maioratum, ibi *cap. 4.*

4 *num. 38* † vbi dicit quod Elector semper potest variare, vbi prima electio effectum sortita non fuit; legendus *à n. 22.* vide infra notata *sub cap. 7. in fine de electione*: & infrà *in cap. cum vos de*
5 *officio Ordinary.* † Et quòd præsentantes minus idoneum, vel indignum peccent mortaliter. Et si sunt Patroni Ecclesiastici priuentur pro illa vice iure præsentandi, dicit Barbosa *in pastorali* ex multis probans *p. 3. allegat. 72. n. 105.* quod amplius exorno *sub titulo de Iure patronatus.*

6 Et ad glossam *Panciores*, ibi; *Siue vnus, &c.* quatenus dicit quod collatio beneficij, si ad Collegium spectat, & aliqui de eo sint excommunicati, id non impediat, quominus cæteri à tali vinculo liberè possint conferre, etiamsi vnus tantum sit: applicabis quæ abundè noto infra *in cap. illa quotidiana 39. de electione.*

Ad Text. in cap. Bonæ 3. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Allegationes partium in litibus, quando admittantur remissiuè.*

1 PEr hunc textum exornat Barbosa, cui tantum addo ad versiculum: *Nos igitur*, quæ de partium allegationibus dixi Ego *in c. in causis 15. de testibus tota quæst. 1.*

Ad Text. in cap. Bonæ memoriæ 4. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulantes nequeunt mutare postulationem dum est præsentata Superiori.*
2 *Appellatione pendente non est aliquid innouandum.*
3 *Quasi possessio iurium incorporalium non acquiritur per actus, qui fiunt ex gratia, vel amicitia.*
4 *Postulare an queant qui eligere valent.*
5 *Factum à maiori parte, dicitur factum concorditer, & vnanimiter.*
6 *Beneficia exteris à Regno, num conferri valeant.*
7 *Papa intendit cuique prouidere in patria sua.*
8 *Postulari num queat dignus, omisso digniore, remissiuè.*
9 *Magistratus, & Officiales Regij circa officia conferenda, debent consulere Regem.*
10 *Auocatio causæ per manus Superioris: remissiuè.*
11 *Leges de potestate Regia qualiter fundentur? remissiuè.*

1 PEr hunc textum probant Doctores quod postquam postulatio est præsentata Superiori, non possunt postulantes illam mutare: sic Barbosa probat cum multis, & conducunt aliqua
2 notata supra *in Rubrica.* † Et pro extensione applicabis quæ dico latissimè infrà *in cap. bona 51. de appellat.* vbi quod appellatione pendente, non est aliquid innouandum, quod verum est etiam ex nostro textu, vt *ibi* explicaui in materia electionis, & postulationis.

Et ibi, *in vers. de gratia multoties*: probat hic
Barbosa *n. 3.* quòd per actus, qui fiunt ex gratia, 3
vel amicitia non acquiritur quasi possessio iurium incorporalium. Et in comprobationem applicabis multa, quæ tractaui infrà *in cap. cum non liceat 12. de præscript.* vbi quod in facultatiuis non datur præscriptio.

Et ibi; *Electionem canonicam, vel postulationem*; 4
notat Barbosa quòd postulare possunt, qui eligere valent; sed videtur infirmari ex dictis *sub Rubrica*, vbi egi de differentia postulationis & electionis: illud verò non est de hoc casu.

In vers. vnanimiter vota vestra. probat hic *n. 6.* 5
Barbosa concorditer, & vnanimiter dicti factum, quòd à maiori parte fit in his, quæ à pluribus fiunt iure Collegij, seu Capituli; ex quo dicto veniunt applicanda quæ Doctores scribunt infra ad titulum de his quæ fiunt à maiori parte Capituli, vbi non pauca noto. Et videbis infra *in cap. ad aures. 30. de elect.* & quæ dixi suprà *in cap. cum omnes de constitut.*

Et ibi; *quæ de Regno Vngariæ originem duce-* 6
ret: occasione horum verborum tractat hîc Barbosa *à n. 7.* quod beneficia non exteris à Regno conferenda sint.

Et quòd Papa intendit cuique in patria sua 7
prouidere; ad quod plura notabilia congero infra *in cap. ad decorem 5. de constitut.* & applicabis quæ latè scripsi *in cap. cum deputati. 16. de Iudic.* vbi *q. 8.* egi de ea: *An expositi, & quorum origo incerta est sint irregulares, vel sint inhabiles ad officia publica.*

Per hunc textum agit Garcia *de benefic. p. 7.* 8
cap. 16. de quæstione an dignus omisso digniori postulari queat: de quo, vt iam notaui plura recolligo infra *in d. cap. 29. de prabend.* & infra dicta *sub tit. de elect. in cap. 7.* & aliis, & ibi, *in Rub. sub q. 2.* & in aliis *ibi.*

Et dum Mastrillus *de Magistratibus lib. 2. c. 1.* 9
tractat quid debeat curare Princeps in creatione Magistratus, postea *à num. 68.* dicit quod Officiales, ac Magistratus maiores circa officia conferenda, debent consulere Principem, notans ad textum nostrum: & *numeris sequentib.* ponit nonnulla, quæ debent Magistratus obseruare, vt eligant personas ad officia. De quo *in Rub. de elect. sub q. 6.*

Et quia Riccius per hunc textum *collect. 1765.* 10
agit de auocatione causæ per manus Superioris; ideò applicabis, & adiunges plura, quæ adduxi de inhibitione, & causæ auocatione *sub cap. vt nostrum 56. de appellat.*

Et quia Couarruuias *in practicis cap. 35.* per 11
verba vltima huius textus *à vers. quia verò*, fundat leges de potestate Regia; ideò applicabis quæ latè scripsi *in c. 2. de iudiciis q. 19. 20. & 21.*

Ad Text. in cap. Postulationem 5. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

TExtus hic satis expenditur ex adductis supra, *in Rubrica*; cum eius decisio sit generalis ad postulationem.

Ad Text. in cap. fin. hoc titulo.

De Postulat. Prælatorum.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non est eligendus ad aliam Dignitatem, sed postulandus.*

2 *Eligi Episcopi non possunt ad aliam Ecclesiam sine consensu Papæ, cum liberum votatum non habeant.*

3 *Postulationis materia parum in vsu est.*

1 DOcet hic Pontifex quod Episcopus non est eligendus ad aliam Dignitatem, sed postulandus; & *ibid.* ex multis Barbosa *num.*2. probat cum Chnchier *de Iurisdict. Ordinarij in*
2 *exemptos part* 4. *quæst.* 5. *n* 2. † Episcopos vnius Ecclesiæ postulari tantùm debere ad aliam; quia eligi sine Pontificis consensu non possunt, ex quo sunt matrimonialiter propter Ecclesiæ alligati, liberumquè volatum non habeant. Quare iam poteris applicare quæ dico infra *in Rub. de translatione Episcopi, & sub cap. inter corporalia*, ibi, quatenus textus ille probat electos Episcopos, & confirmatos transferri posse à solo Papa. Et ad maiorem expositionem applicabis quæstionem, de qua supra dixi *in cap. sanctæ Mariæ q.* 34. *vers. ad tertiam*, & alia quæ dico
3 infra de translatione Episcoporum.† Igitur hanc postulationis materiam amplius; nec doctrinis, nec Doctoribus exorno, quia supra citati alios multos adducunt; & quia vt dico infra *in Rub. de elect. n.*1. hæc materia parum est in vsu.

AD TITVLVM De Electione.

AD RVBRICAM.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electionis materia parum vsitata.*

2 *Electionis materiam qui tractent?*

3 *Electio monialis est magis in praxi, & à quibus tractetur?*

4 *Electionis definitio.*

5 *Electio dicitur propria quando fit plurium consensu, impropria quando fit a solo Superiore, vt per collationem, inuestituram, seu institutionem.*

1 HAnc materiam, etsi parum vtilem vocent Doctores, quia parum in vsu est, idemquè dicant de Postulatione; eò quòd his temporibus non sit practicabilis, cum Titulus iste *de Electione*, ab Aula recesserit, vt inquiunt Lambertinus 1. *part. lib* 2. *quæst.* 7. *art.* 20. *num.* 6. *in fin.* Mandosius *regula* 2. *Cancellaria in præfatione num.* 3. & Ego cum aliis infra *in cap. Ecclesia Sutrina de causa poss.* *quæst.* 2. *num.* 11. E sic contingere, maximè in nostra Hispania dicat Garcia *de benef. part* 4. *cap.* 1. *num.* 11. ob eam causam opus non esse in ea immorari; etsi Ego late illam non peragam, nihilominus duxi, iam hic, quàm in Capitibus aliquas Quæstiones tractare, quæ ad praxim non parum vtiles videbuntur.

Verùm quia si desideres tractantes de hac, & 2
de materia postulationis, translationis, nominationis, ac aliis concernentibus plenè participare, etiam in materia Prælatorum Regularium, & Abbatissarum, seu Priorissarum, videbis Zabarel. Bald. Bellar. Ioannem Andream, Imol. Ananiam, Panormit. Decium, Butrium, Mantuam, Vasconcel. *in armonia Rubric.* Petrum Raueña *in compendio Iuris Canonic* Bernard. Compostel. *in breuiario Iuris Canonici*. Guilllerm. Durand. *specul. in breuiario aureo Iuris Canonici, fol.* 10. Daniel. Bernat *in annali methodica Iuris Pontificij a pag.* 57. Mart. Mesnart *in epitom. decret. fol.* 7. *vers.* Gofred. & Hostiens. *in summa*, Alex. Castan. & Anastasium German. *in parafi d hic*, Lancellot. *instit. Canon.* Zipeum *in analitica postremi Iuris Eccles enarrat.* nouissimè Ioan. Honor. *lib.* Canisium, Bartholomeum Cartagena, Cafarel *in enotum huius Iuris*, Andream Valens. Paul. de Eleazarius, & aliis ordinariis super hunc titulum, & Rubricam, præter quos fecerunt nonnulli, inter quos Iulius Lauonius *var. lucubr. tit.* 4. Castellin. *in suo speciali tract. de elect. & confirmatione Canonica, præsertim Prælatorum Regular.* Sigismundus, Bonacina, Guaden *de forma, & modo eligendi nouum Prælatum*, Petr. Biasius *in director. electionum*. Guilliem. de Mandagoto *in tract. de elect. nouorum Prælatorum*, & *in eodem tract.* Guaden. Tamburin. *de Iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 5. Turzen. Villalob. *donarius a fine*, Rebuffus, Zechius, Petr. Gregor. Azor. Nauar. Filiucius, Fr. Eman. Rodrig. Rendina, quos refert Barbosa hic *n.* 1. *&* 2. Boër. & Math. Bors. Flenering. & alij de materiâ agentes, vt videre est *in tom.* 15. *tractatuum nouorum p.* 1. vt etiam refert Garcia suprà *dict. c.* 1. *n.* 12. quibus addo Conassiú 4. *p c.* 3. Ioan. Nicolaum, Simon. *in Enchiridio beneficior. tit.* 8. *c.* 6 Duaren. *de beneficiis, & pension.* Mosconium *de Maiest. milit. Eccles. lib* 5. *p.* 1. *c.* 2. *&* 8 Tuschum *a conclus.* 57. *cum multis seq. lit. E.* Siluestrium & alios Summistas *in verbo, Electio*. Chuchum *instit. moral. lib* 4. *c.* 1. Barbosam *de Iure Eccles. p.* 1 *c.* 19 qui etiam agit *in compendio decision.* & *in Bullario verb Electio*; item & *in Pastorali*, cum multis, † & de electione Monia- 3
lium, quæ est magis practicabilis, sed non pertinet ad Titulum *de beneficiis*: Videndus est textus *in cap. indemnit. de elect. lib.* 6. Concil. Trid. *sess.* 25. *de regul c.* 7. & vtrobique plures referens Barbosa idem *de Iure Eccles. vbi de elect. Priorissarum, & Abbatissarum p.* 1. *tit.* 45. & *de præposit & Minist. religios.* Cosmas *in pragmatica Sanctiss. mè, hoc tit.* 6. *& cum humane, verb. Abbatis*, Chuch. *dict. tit.* 1. *n.* 264. Zerol. *in praxi Episcop. verbo Abbatissa*, & Castellin. ex proposito, *de elect. regularium, & Monachorum*, vbi suprà.

Et supposita definitione electionis, quæ nihil 4
aliud est, *quam alicuius personæ, ad prælationem, vel fraternam societatem Canonicè facta vocatio*, vt dixit gloss. *in Rub. de postul. Prælat. l.* 6. *& in cap.* 1. *eod. tit. in verb. vera postulatio*, Petrus Gregor. *de elect. c.* 2. *n.* 14. Iulius Lauor. *variar. lucubrat. tom.* 1. *titulo* 4. *cap.* 13. *n.* 31. † Et quod 5
hæc sumatur duobus modis, primò propriè pro ea, quæ plurium consensu per vota, vel

suffragia fit secundùm Canones, alia impropriè, pro ea, quæ à solo fit Superiore, & quæ propriè in beneficiis vocatur collatio, inuestitura, siue institutio, de quibus *in titulo de preb. de concessione prebenda, de institution* & aliis infrà *lib*.3. & ita etiam per collationem dicantur Prælati eligi, seu per inuestituram, quæ de Ecclesia fit in eorum personis, iuxta text. *in cap. Adrianus cum aliis sequentibus 63. dist.* & de prima tantùm intelligatur dict. Gloss. *de postul. Prelator.* Ideò ergo duxi pro generali Rubrica, & materia nonnullas resoluere difficultates, vt transitum faciam ad contexturam cuiuslibet Capituli; itavt occasione verborum cuiusque textus, nihil de materia Electionis intactum relinquamus; imò & plures alias difficultates resoluamus.

QVÆSTIO I.

An si in Electionibus ferantur vota sub conditione, vel pro personis incapacibus, habenda sint pro nullis, itavt qui à maiori parte aliorum votorum fuerit electus, ritè dicatur electus: vbi qui eligere, seu eligi possint. Et an accusatus, vel denunciatus, debeat expelli ab electione.

SVMMARIVM.

1 *Vota conditionalia, alternatiua, & incerta in electionibus, postulationibus, & scrutiniis sunt nulla: intelligitur* à num. 2. *exemplificatur*, num.3. & 4. *Vbi ad quos tunc spectat*, & num.5.6.7.& 8.

5 *Suffragium per votum incertum, & conditionatum in electionibus nihil prodest, vt etiam* num. 6. & 8. *Vbi quod vota debent esse expressa, non per fabas.*

8 *Electores non possunt sub conditione, vel alternatiuè eligere, nec & potest conferri, aut institui.*

9 *Electio sub conditione*, si Vacat *non valet.*

10 *Electio sub conditione* si placuerit Papæ, *non valet.*

11 *Præsentatio conditionalis valet, & quare?*

12 *Collatio sub conditione*, si vacat, *valet.*

13 *Eligere, seu eligi qui possint; &* num. sequentibus.

14 *Eligendi ius priuilegio, vel pacto, aut consuetudine acquiritur.*

15 *Eligere non possunt laici improbata consuetudine contraria.*

16 *Eligentes, siue Electores, debent esse ætatis legitima, & quare?* num.18.

17 *Canonicus impubes non dicitur contemni si ante 14. annum non vocetur ad electionem.*

18 *Consilij maturitas requiritur in electionibus.*

19 *Vocem in Capitulo Cathedralium, siue Regularium, non habet qui non est Subdiaconus: & quid si ante ætatem annorum 22. ordinaretur*, n.22.

Cap.12. *Trid.* sess.23.n.22.& 23.

20 *Electurus si tempore electionis est factus Subdiaconus, & si tempore vacationis talis non extiterit, legitimè eligit: Idem respectu aliorum defectuum*, n.21.

23 *Electio Superiorum in ordinibus Mendicantium potest fieri ab Electoribus non ordinatis in sacris.*

24 *Capitulum non tenetur spectare Canonicum non ordinatum siue minoris ætatis ad coeligendum. Fallit si dolo non spectaret absentem*, n.25.

25 *Elector absens dolosè non spectatus, irritare queat electionem ab aliis factam.*

26 *Canonicus in sacris non constitutus potest conferre beneficia per Hebdomadas sicut alij Canonici.*

27 Clem. vt hi de ætate, & qualitate ordin.

28 *Episcopus maior factus ex dispensatione, potest conferre beneficia.*

29 *Elector cuius habilitas à principio requiritur, non sufficit si ex postfacto fiat habilis.*

30 *Canonicus qui vult promoueri intra quatuor Tempora proxima, num spectari debeat si immineat Electionis tempus.*

31 *Conuersi, etsi professi, & alij non professi nequeunt eligere in religionibus, & cœnobiis, nisi consuetudo approbata adsit.*

32 *Regulares Laici carent voce actiua eligendi nisi ex priuilegio vocem, habeant statute, fundatione, vel consuetudine.*

33 *Nouitius ad eligendum non spectatur donec profiteatur.*

34 *Regulares non professi carent actiua, & passiua voce.*

35 *Professio tacita sufficit ad eligendum, sed vt quis eligatur requiritur professio expressa.*

36 *Eligere nequeunt qui per regulas approbatas suæ religionis prohibentur vocem habere.*

37 *Elector nullius sub prætextu commissi delicti non prohibetur admitti ad electionem Canonicam Prioris, Abbatis, aut alterius Prælati ante sententiam, vel nisi pateat euidenter*, n.39.

38 *Criminosi non repelluntur à suo Iure, nisi sint maiori excommunicatione excommunicati.*

39 *Electores qui ipso Iure priuati non sint, non repelluntur ab electione solùm veniunt priuandi nec tales sunt violenter expellendi, & sat erit vt protestentur, veri electores de non admittendo, non admittendos.*

40 *Eligi in Episcopum, vel ad Prælaturas nequeunt Laici, nec Excommunicati maiori censurâ, vel Suspensi minori, nec Interdicti.*

41 *Eligi nequit vitio corporis affectus, nec reprehensibilis, & curialis, Neophitus.*

42 *Eligi nequit contagioso laborans morbo, nec Irregularis, nec Schismaticus.*

43 *Eligi non valent Simoniacus, publicus aleator, sacrilegus, vsurarius, illegitimus, nec notati aliquo crimine.*

44 *Eligi nequeunt qui non sunt legitima ætatis.*

45 *Eligi nequit habens plura curata, & Dignitates, & qui est alligatus alia prælatura incompatibili*, n.46.

47 *Prosequi nemo potest duas electiones de se factas, sed tenebitur vnam eligere, quam maluerit.*

48 *Nouitius non professus eligi potest in Episcopum.*

49 *Reli*

49 *Religiosus Chirurgiam exercens, quando sit ineligibilis, nec homicida, discedens a suo Monasterio, nec publicus pœnitens.*

50 *Pœnitentiati Religiosi in sancto Officio Inquisitionis ad Dignitates, & Prælaturas sunt inhabiles, vsque ad pœnitentias expletas, vel nisi sint aggratiati, n.51.*

52 *Accusatus de aliquo delicto verius est vt adhuc eligibilis sit, vsque ad sententiam latam.*

53 *Infamia non æquè valet, sicut testis vnus, nec facit semiplenam probationem, vt quis possit iudicari.*

54 *Infamia solum habetur pro accusatore.*

55 Cap. omnipotens, de accusationibus.

56 *Electio facta de eo, qui tenetur aliquo impedimento iusto, est ipso iure nulla, & electores pro ea vice carent eligendi iure triennio n.57.*

58 *Electi impedimenta possunt probari per laicos, & fœminas.*

59 *Eligibilis non est semel electus persona vitio, nisi restituatur.*

1 AD primam quæstionis partem videtur
responsum præberi *in cap. in electionibus*
2. hoc titulo lib.6. vbi colligunt ex ordinariis La-
pus, Abbas, Archidiac. Gemin. Ioannes An-
dreas, Ancharan. Domin. Monachus, Franc.
Buttius, & Barbosa *ibi*, vota conditionalia alter-
natiua, & incerta in electionibus, postulationi-
bus, & scrutiniis esse nulla, & totam potesta-
tem eligendi deuolui ad alios, qui purè elege-
runt: sic etiam docent Viuianus *in rationavili,*
lib.1.pag.155. Alagona *in compendio Iuris Canon.*
pag.60. remissiuè, Ximenez *in concord. p.1. & 2.*
Fr. Ludouicus Miranda *in Manuali Prælator.*
2 *tom 2.q.23. art.17. conclus.2.* † vbi intelligit de
conditionibus, quæ reddunt electionem incer-
tam, perplexam, & dubiam, non verò de aliis
quæ nihilominus sunt ex natura actus: & his
addo Dianam ex glossa *tract.7.part.8 res.77.* vbi
idem dicit cum Syluestro *in electione ambigua,*
vel subdisiunctione.

3 Vnde Castellinus *in tractatu de elect. cap.5.*
num 4. Miranda, & Diana *vbi supra* dicunt, vt
siquis sua schedula, suffragio, seu voto dixerit
Consentio in Petrum, siue Paulum, aut in Pe-
trum, si Paulum habere non potero, aut consentio
in eum, in quem Ioannes, vel maior pars, siue
Præses Capituli consenserit, huiusmodi suffra-
gium nihil prorsus valere; imò esse omnino irri-
tum, & inane, & non modò cæterorum suffra-
giorum vim non impedire, quin verò accrescere
voces illorum, qui purè, simpliciter, absolutè,
& determinatè consenserunt, iuxta determina-
4 tionem Innocent. *in dict. cap. in electionibus*, †
& inde dicunt, vt si v. g. suffragia Electorum
omnium essent tantum 12. & ipsorum quatuor,
sua suffragia ferrent indeterminatè, seu cum
aliqua ex conditionibus supradictis, haberi debe-
rent pro non adiectis, & totum ius Electionis re-
manere in reliquis octo; itavt illud quod maior
pars statuerit sit firmum, & validum, ac si qua-
tuor supradicti in collegio, seu ex collegio nul-
latenus essent, & hoc esse valdè notandum, ac
commendandum memoriæ existimant.

5 Et confirmauit ex doctrina Sigismundi à
Bonacina *de elect. dub.29.* Iul. Lauor. *variar.*
lucubrat. hoc tit. 4. de electione cap.19. num. 64.
dicentium aduertendum esse quod si quis per
votum conditionatum, vel incertum suffraga-
retur, votum, pro non dato haberetur, nec in
aliorum numero computari, ac si neminem no-
minasset, vel ab extraneo datum fuisset, sed
electionem consurgere ex aliis votis, si aliquis
maiorem partem obtinuerit. † Et ita etiam esse 6
si ex alio capite Vota essent inutilia, vt si no-
minarentur personæ à passiua voce omninò ex-
ceptæ, & idem si in scrutinio per schedulas ce-
lebrato reperiatur aliqua schedula alba; tunc
enim dicunt vt ea reiecta, ac si non esset, cæ-
tera vota numerari: & ita practicari sæpius vidi
per decem, & octo annos in Ecclesia Asturi-
cen. & Vallisoletana, vbi fui Canonicus Do-
ctoralis & Pœnitentiarius.

Et ex prædicta doctrina firmat Diana *dict.p.8.* 7
tract.7. resol. 77. in fin. se rectè respondisse in
electione cuiusdam Abbatissæ, in qua aderant
17. Moniales, quarum septem elegerunt Ca-
tharinam incapacem; & ni illam eligerent fuit
ab Episcopo protestatum; item aliæ sex ex reli-
quis, elegerunt Ioannam, & aliæ alias, dicendo
Ioannam esse ritè electam, cum habuerit maio-
rem partem votorum; quia Moniales, quæ Ca-
therinam elegerunt non computantur amplius
inter vota eligentium.

Itaque ad conclusionem redeundo, dico Ele- 8
ctores non posse sub conditione vel alternatiuè
eligere, vt dicunt Syluester *in summa, verbo,*
electio 1.num.6. Ripa *lib.1. responso 32.* Rochus
de iure patronatus verb. honorificum quæst. 8.
num. 29. cum aliis Barbosa *de iure Eccles. cap.*
19. part.1. num 199. vbi subdit vota hæc de-
bere esse expressa, id est scripta, seu voce, non
autem per fabas, aut lapinos; quia sic facta
non valerent, & *num.200.* cum Iulio Lauorio,
vbi dicit quod si quis per votum conditionatum,
vel incertum suffragaretur, tale votum pro non
dato habendum, ac si neminem nominasset, vel
ab extraneo datum, idemquè esse si ex alio ca-
pite essent vota inutilia, vt si nominarentur
personæ à passiua voce omninò exceptæ. Idem
de collatione, & institutione resoluunt Mohe-
dan. *decis. 30. num.2. de præb.* Cassador. *decis.*
35. num.3. eodem, Caputaq. *decis.298. num.5.*
part.2. & *decis. 1241. num. 3. part. 3.* Puteus
decis. 396. part.3. Marcus Anton. *variar. resol.*
lib.1. resol. 112. casu 60. quia beneficium Ec-
clesiasticum debet purè, & sine aliqua extrin-
seca conditione conferri: & docent Garcia *de*
benef. part.8. cap.2. a num.1. Gonzalez *à regula*
8. Cancel. glossa 5. num.15. vbi cum multis aliis,
& ante illos Rebuf. *in praxi beneficiali, titulo*
Requisita ad collationem bonam, n 2. & 3.

Et sic inferunt idem Rebuffus *in concord. in* 9
forma mandati verb. innedatus vers. intellige. Co-
uar. *lib. 3. variar. cap. 16. num. 2.* Domin. *in*
dict cap. in electionibus num. 10. & 11. Franc. ibi
num 5. Barbosa *num. fin.* Ripa *respons 32. lib. 1.*
ex glossa, ibi: *Contrarium posset dici*, vt non
valeat electio facta sub conditione si vacat, vel
simili; & quod in ea nihil adiici potest, quod
sonet in conditionem, etiam de præterito seu
de præsenti; † imò & idem Ripa, & Nicol. 10
Garc. *dict. cap. 2. num. 9.* contra Fr. Eman. Ro-
driguez *quæstion. regular. tom.2. quæst.51. art. 3.*
dicunt electionem factam sub illa conditione *si*
placuerit summo Pontifici irritam fore.

Nec obstat dicere vt in præsentatione non 11

præcedat prædicta doctrina ; eò quòd valeat
etiam conditionalis, incerta, dubia & obscura,
quia hoc procedit dummodo infra tempus da-
tum ad præsentandum conditio purificatur, in-
certitudo, dubietas, & obscuritas certificetur; ita vt
si conditio, vel incertitudo venit purificanda, vel
certificanda per habentem instituere, statim di-
catur purificata, & certa præsentatio, sic docent
Viuianus *in praxi iuris patron. lib. 8. cap. 6.
num. 24. in vltima impressione*, Nicolaus Garcia
cum aliis *dicto capite 2. numero 3.* Rebuffus *in
concord. in form. mandati, verb. Innodatus, in
fine.*

12 Ex his infertur vt si Episcopus dicat confero
tibi talem Ecclesiam, vel præbendam si vacat;
quia vt Doctores dicunt ea conditio purificatur
in vacatura ; & ob id dicunt Domin. *in dict. cap.
in electionibus 2. hoc tit. lib. 6 n. 10.* Franchis *n. 4.*
Barbosa *n. 8.* Lapus *allegat. 6. num. 2.* Azor. *instit.
moral p. 2. lib. 6. cap. 26. q. 3.* Couar. *lib 3 Variar.
n. 2. cap 16.* Nicol. Garcia *dict. cap. 2. n.* . Viuianus
in praxi iuris patron. lib. 8. cap. 6. n. 25. Zerola *in
praxi Episcop. p. 1. verb. beneficia vers. secundum
dubium*, vt Episcopus etiam ignorans mortem,
possit conferre beneficia sub conditione, si va-
cant : sed de hoc, & aliis propius infrà *sub tit.
de concessione Præbendæ.*

13 Ad secundam quæstionis partem qui eligere
possunt, seu eligi, quia infra, iuxta literam non-
nullorum canonum videbis infrà *in corpore nostri
tituli*, vbi dico de excommunicatis, suspensis,
interdictis, irregularibus, hæreticis, siue aliis
criminibus irretitis, item & de inhabilitate lai-
corum siue illorum, qui sunt minoris ætatis, aut
carent iudicio, seu non vocandis ad electionem.
Et de primo puncto qui eligere non possunt (sup-
posito etiam quod electio Episcoporum fiebat
antiquitùs, siue à populo, siue à Capitulis Ec-
clesiarum, aut aliter secundùm diuersa tempora,
de quibus dico *sub q. 5 infra*, & *in dict. cap. cum
Ecclesia sutrina de causa possess. & propriet.* Vbi
an præscriptione, siue consuetudine ius eligendi
acquiratur per vnum, aut diuersos actus, de
quo hanc quæstionem agens Iulius Lauorius *var.
lucubrationum tit 4. cap. 15. a num. 9* vbi *num. 20.*
14 † dicit quod priuilegio, vel pacto ius eligendi
acquiritur, per textum *in cap scriptum hoc tit. &
ex cap. cum Ecclesia in fine eodem lib. 6.* vbi si
adest consuetudo quod electio spectet ad cano-
nicos existentes in ciuitate ea sit seruanda ; *n. 19.*
addit quod possessio huiusmodi acquiritur solum
15 per eos, qui sunt capaces. † Et ob id excludit
laicos ex regula textus *in c sacrosancta. vers. atten-
dentes*, infrà ; ita vt consuetudo in contrarium
improbetur ex regula textus *in cap cum terra. 14.
cap. quisquis 44. cap massana hoc tit.* cùm non pos-
sint in re spirituali se ingerere, vt dicunt Docto-
res in prædictis, & aliis iuribus ; & vt confirmatur
ex his, quæ dixi longissimè *in cap. Ecclesia sanct.
Mar. supra de constitut. & sub tit. de iudic. &*
16 *foro comp.* † dico quòd eligentes, siue electores
debent esse ætatis legitimæ, & consilio pruden-
tes ; ita vt alias eligere non possint, vt dicit Ca-
stellin. *de elect cap. 5.* ex textu *in cap ex eo. 32. hoc*
17 *tit. lib. 6.* † Vbi Barbosa *num. 1.* cum antiquis ait
vt Canonicus impubes ante decimum quartum
annum si non vocetur ad electionem Episcopi,
non possit dici contemptus, nec impugnare ele-
ctionem ; quia non admittitur ad suffragium
dandum : & docent etiam Tiraquellus *de iure
primogenitorum*…

meriti glossa 9. n. 8. Guillielm. Mandagot. *de
elect. nouor. Prælator. cap. 7.* Corras. *de Sacerdot.
part. 4. cap. 1. num. 14.* Iulius Lauor. *dict. cap. 15.
num. 29.* Petr. Biaxio *in direct. elect. p. 1. cap. 16.*
idem Barbosa *in pastorali part. 1. tit. 1. cap. 3.
num. 19. & de iure Eccles. lib 1. cap. 19. num. 48.*
quibus & aliis addo, Andream Valens *in Rub.
hic n. 1.* vide infrà *quæst. 3. vers. ad quartam*, &
quæ cum multis adducit Narbona *in annal.
anno 22. q. 4.*

Et horum ratio generica est ; quia in electioni- 18
bus requiritur consilij maturitas vt melior, atque
vtilior Ecclesiæ eligatur *ex cap. constitutis el 2. de
appellat.* nam vt dicit Castellin. *dict. cap. 5. sub
num. 1.* ad illos spectat eligere Prælatos officium
Magistri exercentes, & recta docentes ad imi-
tationem Christi, de quo cécinit Isaias *cap. 45.
Ego Dominus Deus loquens iustitiam, & recta
annuncians* ad quos spectat regimen animarum
subditorum suorum, quod est ars artium iuxta
quæ dixi infra *sub cap. penult. & fin. de ætate, &
qualit. ordin.*

Et his addo quod in Cathedralibus, & col- 19
legiatis Ecclesiis sæcularibus, & regularibus
non habet vocem in Capitulo, quamuis ab aliis
ei liberè concedatur is, qui saltim in ordine sub-
diaconatûs non fuerit constitutus, *ex clem. vt ij*,
vbi glossa, & DD. *de ætate, & qualit. ordin.*
Concil. Triden. *sess. 22. de reform. cap. 4.* &
vtrobique cum multis Barbosa ; qui de hoc la-
tissimè dixit *in tract. de Canonic. cap. 37. per
totum*, vbi videbis, quibus addo Nouarium
*in Lucerna regularium verb. electores, siue Eli-
gentes. num. 1.* Iulium Lauorium *dict. tit. 4.
Variar. lucubrat. num. 33.* vbi dicit ex Trid.
sess. 23. cap. 12. de reform. vt cum ad subdiacona-
tum nemo assumi possit ante ætatem annorum
22. inde sequatur, vt ante dictum tempus nul-
lus valeat eligere, vt dixit etiam Andreas Valens
dict. num. 1. vbi quòd ius eligendi non habent
sacris ordinibus non initiati ; & hæc est æqua,
& vniuersalis praxis omnium Ecclesiarum Ca-
thedralium, & Regularium.

Hæc verò doctrina limitatur in sequentibus 20
casibus ; quia si tempore vacationis sacris insigni-
tus non sit, sed tempore electionis iam suscepe-
rit Subdiaconatum habebit votum ; quia sufficit,
vt sit habilis tempore electionis, glossa *in dicta
clem. vt hi de ætate, & qualit. ordin. verb. con-
stitutum.* Abbas, & Barbosa cum aliis *ibidem*, &
per textum *in cap. cum inter R. hoc tit. cap. is
cui de præb. lib. 6.* Moneta *de distribut. quotid.
part. 2. quæst. 20. num. 6.* Iulius Lauorius *dict.
cap. 15. tit. 4. num. 34.* Vbi addit idem dicen- 21
dum de aliis defectibus ; quia semper requiritur,
vt tempore electionis sit habilis, & sit sublatus
defectus.

Dubium verò est an si ordinetur quis subdia- 22
conus ante illam legitimam ætatem annorum
22. possit eligere simul cum aliis legitimis electo-
ribus : sed respondent Rodriguez *tom. 2. quæst.
regular. quæst. 51. art. 5.* Anton. Cliuchus *institut.
moral. lib 4. tit. 1. hoc tit. n. 4.* referens Abbatem
in cap. pro illorum, col. 2. de præb. Petr. Biax *cap.
17. part. 1. hoc tit.* posse talem, habito respectu,
ad hunc effectum admitti ad eligendum cum
aliis legitimè ordinatis ; quia non tam Ordo
sacer, quàm ius Canonicatus, vel religio-
nis hoc ius tribuere creditur : & sequitur
Iulius Lauor. *sub dict. capite 15. numero 37.*
addens

addens Concilium Tridentinum non statuisse
ætatem annorum 22. vt necessariam præcisè ad
tribuendum ius eligendi, sed tantum quod sint
electores subdiaconatus ordine initiati; & sic si
ante legitimam ætatem aliquis, etsi non legiti-
mè se faciat promouere cùm ordinem verè re-
cipiat possit admitti, quod demùm verum pu-
tat Lauorius habito respectu ad illum defectum;
quia si talis se faciat scienter promoueri ex alio
capite excludetur, cùm sit suspensus, & sus-
pensi excludantur: quare concludit vt si quis ex
priuilegio ante illam legitimam ætatem ordine-
tur, non sit excludendus à suffragio ferendo,
dum tamen sit rationis compos.

23 Et idem Fr. Eman. Rodriguez, & Iulius,
Lauor. *dict. cap.15. num.41.* dicunt prohibitio-
nem dicti Trident. Concil. *sess.22. cap.4.* non
extendi ad electionem Superiorum in ordinibus
mendicantium, in quibus etiam sacris ordinibus
non insigniti, non prohibentur vocem habere,
quod pluribus rationibus D. Manuël probare
nititur, & vt ponderat Lauorius verba Concilij
Regulares Ecclesia, solum comprehendere, &
verificari in Ecclesiis Canonicorum Regula-
rium, quæ vocantur propriè Ecclesiæ, *cap. nul-
lius 10. q.3.* Et dato quòd etiam comprehende-
ret mendicantes, ait cum D. Rodrig. non pri-
uari voce actiua in vniuersali in omnibus nego-
tiis, sed solùm in electione, in multis enim ne-
gotiis particularibus docent, etiam sacris ordi-
nibus non insignitos suffragari, vt in Nouitio-
rum receptione.

24 Notant verò Doctores ex glossa *dict. clem. vt
hi*, vbi Bonifacius Vitalinis *num.26.* Imola *n.23.*
Iulius Lauor. *dict. cap.15. tit.4. variar. Lucubrat.
num. 35.* Barbosa *de Iure Eccles. part.1. cap.19.
num.53.* non teneri Capitulum spectare; vt quis
promoueatur ad sacros ordines intra tempus à
iure electionis faciendæ præfixum; quamuis di-
cat se esse paratum ordines suscipere, sicut nec
tenetur spectare impuberem, donec perueniat
ad ætatem legitimam, nec excommunicatum,
25 vt absoluatur. † Et subdunt prædicti quod si
mora modica esset futura, nec damnum vllum
Ecclesiæ allatura, & malignitate, astutia, & dolo
potius illos concludendi, quàm Ecclesiasticæ rei
bene gerendi studio, ita accelerasset electionem,
ne absentes venirent, & absens veniens hoc pro-
bauerit restitui illum contra electionem per glos-
sam: *verbo impedimento, in cap. cupientes hoc
tit.* & cum Chucho *hoc tit n. 83. argum. textus
in cap. cum dilecti, de dolo, & contum.*

26 Iterum notant Petr. Rebuf. *in tract. nomin. q.8.
n. 3.* & Iulius Lauorius *variar. lucub. dict. tit. 4.
cap. 15. n. 39.* & alij Canonicum; etiam in sa-
cris non constitutum posse conferre beneficia per
Hebdomadas, sicut alii Canonici, non obstante
27 † *d. clem. vt hi, de ætate, & qualit. ordin.* quia
ibi priuatur tantùm suffragio, & sic in electione
non tamen in nominatione, collatione, seu præ-
sentatione, cum inter illa sit longa differentia, vt
patet ex textu *in c. cum in illis §. 1. de prabend.
lib 6. & quia dict. clem. est pœnalis*, non est ex-
tendenda ab vno modo prohibitionis ad alios
modos non comprehensos ex regula textus *in l.
interpretationes ff. de pœnis, cap. odia de reg. iur.
28 lib 6.* † itavt possit E[illegible] minor factus ex
dispensatione con f[illegible] eneficia, vt probant
Doctores per t[illegible] *in cap cum nobis hoc
tit.* [illegible] Lauor. *dict. cap. 15. num. 42.* cum

Ioanne Selua *de benefic. part. 2. quæst. 6*

Hæc tamen in casu electionis limitantur in eo 29
casu, quando scilicet habilitas à principio requi-
ritur: nam non sufficit quod postea superueniat,
vt dicunt Barbosa *in dicta clem. vt hi num. 10* &
Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib. 4. q 1. num. 14.*
† Et idem Barbosa *num. 11.* cum Moneta *de di- 30
strib. quotid. q.20. num.5.* per glossam *in dict. clem.
vt hi verb. sed fortius quæro*, notant quod si Ca-
nonicus in sacris non constitutus valet promoueri
inter quatuor Tempora proxima, non debet spe-
ctari, si immineat electionis tempus; etsi aliter,
vt *infra* dico, absentes electores sint vocandi.
† In Religionibus, & cænobiis, non professi, 31
& etiam conuersi, licèt professi de iure com-
muni electioni Canonicæ non possint interesse,
nisi adsit consuetudo approbata secundùm re-
gulam, & constitutiones sui ordinis; *cap. ex eo
§. in Ecclesiis quoque Regular. hoc tit. lib.6.* Caste-
lin. *de elect. Prælat. dict. cap.5. num. 20.* & ita Do-
ctores ex illo textu colligunt Regulares nondum
professos interesse non habere cum professis in
electione, sicut nec Laici conuersi cum clericis:
& ita Petr. Gregor. *de elect. dict. cap. 7. num. 4.*
Chuchus *instit. moral. eodem tract. num. 114.* Fr.
Eman. Rodrig. *quæstion. regular. tom.2. dict. q. 51.
art.5. in fine.* Suarez *de relig. tom.4. lib. 2. cap. 4.
num.3.* Barbosa *in illo textu num. 8. & de iure
Eccles. dict. cap.19. p. 1. n. 49.* Cruz *de statu relig.
lib.2. cap.3. in fine princ. conclus.* Fr. Sigismundi à
Bononia *hoc tract. dub. 91.* † dicunt laicos regu- 32
lares carere voce actiua in electionibus eorum
ordinum, in quibus sunt professi; qui secus di-
cendum esse affirmant si alias habeant vocem ex
priuilegio, statuto, fundatione, vel consuetu-
dine, vt tenet glossa *in dict. cap. verb. electionibus.*
† & dicunt Iulius Lauor. *dict. cap.15. sub n. 35.* 33
Barbosa *dict. cap. 19. n. 54.* Vt nec Collegium,
Cœnobium, siue Monasterium teneantur spe-
ctare nouitium, vt profiteatur: Vbi cum Azor.
institut. moral. p.2. lib.6. cap. 14. vers. item vnum,
Moneta *de distribut. Quotidiana part. 2. n. 1.*

Vnde dici debet vt si Regulares taciè, vel 34
expressè professionem non amittant actiua, pas-
siuaquè voce careant sequenti modo explicato;
† nempe vt quis eligere valeat, sufficiat tacita 35
professio; Vt verò possit eligi, necessariò re-
quiratur expressa: sic cum multis Barbosa *dict.
cap.19. de iure Eccles. p. 1. n. 50.* Suarez *de reli-
gion. tom.4. tract.8. lib.2. cap.4. n.2.* Petr. de Baxio
in director. election. p.2. cap. 6. num. 2. Sigismund.
à Bononia *hoc tit. dubio 90. n.2.* Nouar. *in lucerna
regul. verb. Electores, siue eligentes n.1.* Tambu-
rin. *de iure Abbat. tom.1. disp.5. n.6. & 7.* Syluester
Verbo Electio 4. n. 5. Chuchus *dict. lib. 4. instit.
moral. hoc tit. n.94.* † Et addit Castellin. *dict. c.5. 36
hoc tit. n. 21.* Vt pariter veniant illi omnes exclu-
dendi, qui per eorum regulam, & constitutio-
nes approbatas prohibentur habere vocem in
electionibus, ita cum Syluestro *verb. Electio, 1.
n.3. in fine* De excommunicatis, suspensis, & aliis
prohibitis eligere dico infra *in cap. illa quotidiana
39. hoc tit.*

Vnum tamen notabis, vt vnus Elector possit, 37
aut debeat excludi ab electione Canonica prio-
ris Abbatis, aut alterius Prælati, sub prætextu
alicuius commissi delicti, etiam pendente causa,
nisi prius fuerit sententialiter condemnatus: sic
docent Hostiensis, Ioannes Andreas, & Felin.
in cap. nimis, de accusat. Castellin. *dict. cap. 5.*

hoc

hoc tit. sub num. 1. in fine, qui *num. 2.* ait hoc
idem statui pro Fratribus Prædicatoribus *in cap.
Romano 1589. declarat. 4.* vbi dicitur: *Quod
nullus intelligatur priuatus voce, nisi antea sit
per sententiam condemnatus, vel nisi constet
euidenter aliquid mali egisse, per quod reuera in-
ciderit in excommunicationem lata sententia.* †
38 Et pro fundamento adducit textum *in dict. cap.
illa quotidiana*, vbi & in glossa dicitur, quod
criminosi non repelluntur à suo iure, nisi sint
39 excommunicati maiori excommunicatione. † Et
quòd nec pariter repellendi sint ab electione illi
Electores, qui non sunt ipso iure priuati, sed
solùm veniunt priuandi *ex cap. cum vitamen,
hoc titulo*, vbi Panorm. *num. 13.* & alij clarius
in cap. quia propter eodem, & *num 14.* addit in-
quam Panormitanus, vt non sint tales violenter
expellendi, sed sat esse, vt veri Electores præ-
mittant protestationem de non admittendo non
admittendos, &c. dummodo notoriè non sint
priuati per excommunicationem, aut suspensio-
nem: in quibus casibus ait posse violenter re-
pelli à loco electionis. De regularibus alia dico
infrà *in hac Rub.*

40 Ad tertiam quæstionis partem, qui verè in
Episcopum ad Prælaturas, siue alias Dignitates,
& officia Ecclesiastica eligi nequeant. Et quia
dispersim *sub titulo nostro* dico, nunc breuiter
duxi sub compendio respondere, vt eligi non
possint Laici, iuxta *cap. 1. dist. 61.* nisi ex causa
cap. statnimus §. 1. eadem dist. excommunicati
maiori, vel minori excommunicatione suspensi,
vt dico infrà, *in dict. cap. quia illa quotidiana
39. hoc titulo*, per textum ibi, *in cap. inquisitio-
nem hoc titulo, cap. cum dilectus de consuet.* vbi
41 etiam de interdicto. † Nec potest eligi vitio cor-
poris affectus, vt dico infrà *in titulo de corpore
vitiatis*, tali inquam impedimento, vt nequeat
ministerio inseruire, nec eligi debet reprehensi-
bilis; & qui curialis est, & Neophitus in fide, id
est, qui nuper Christianam fidem amplexus est,
42 nec insuper eam erigatur. † Nec qui morbo
contagioso, & incurabili laborat, nec irregula-
ris, nec schismaticus, etiamsi ad vnionem Ec-
clesiæ sit reuersus; licèt ex dispensatione possit
43 confirmari, *cap. quia diligentia 5. hoc tit.* † Nec
eligi poterunt Simoniacus, publicus aleator,
sacrilegus, vsurarius, illegitimus, nec illi, qui
aliquo crimine fuerint notati, ex his, quæ enu-
44 merantur *in cap. quia in aliquo dist. 51.* † Nec
eligi debent illi qui non sunt ætatis legitimæ, nec
ille, qui non est sufficientis scientiæ, & cui
obstat aliud Canonicum impedimentum ad or-
dinea, in quo Electores dispensare non possunt,
de quibus latè cum multis Barbosa *de iure Eccl.
p. 1. cap. 33. à num. 94.* & Ego infrà *in hoc titulo*,
& faciunt plura, quæ dico infra *de ætate, &
qualit. ordinand.* Hæc refert Andreas Valens *in
45 hac Rubrica §. 5. num. 3.* † Vbi *in fine*, ait, vt
habens plures dignitates, vel beneficia curata
sine dispensatione eligi non possit, per textum
46 *in cap. dudum 54. hoc tit.* vbi dico, † & ego
addo, vt qui alteri Prælaturæ incompatibili est
alligatus, eligi non possit; etsi possit postulari,
47 *cap. fin. de postulat. Prælat.* † Et quod ob id non
possit quis prosequi duas electiones de se factas,
sed teneatur eligere vnam, quam maluerit; *cap.
sciant cuncti hoc titulo lib. 6.* vbi Doctores, quos
refert idem Barbosa *dict. cap. 19. lib. 1. de iure Eccl.
num. 127.*

Et licèt in Abbatem, vel Priorem Regula- 48
rem eligi nequeat Nouitius, non professus regu-
lam, *cap. Presbyteros 16. q. 1. cap. cum causam 27.
cap. cum in Magistrum 49. hoc tit.* in Episco-
pum tamen eligi poterit, vt ibi dico, per tex-
tum, *in cap. nullus 28. hoc tit.* nec enim poterit
eligi in Prælatum Regularem non Monachus,
cap. cum ad nostram 37. hoc tit. item nec in Ab-
batem poterit eligi non instructus in regula Mo-
nachali, *cap. officij 38. infra.* † Et Castellin. *de* 49
elect. cap. 11. n. 32. subdit esse ineligibilem Reli-
giosum, qui Chirurgiam exercuit, ex qua se-
quuta fuit mors, idem dicit Barbosa *de Iure
Eccles. part. 1. cap. 19. sub num. 125.* de homicida,
& discedente à suo Monasterio pro quocum-
que crimine, etiam leui & occulto, & de pœ-
nitente publico, iuxta quod vltimum disputat
Laurentius de Peirinis *de Prælato q. 2. cap. 5. §. 7.*
an qui abiurauit in Sancto Inquisitionis officio,
possit eligi ad Dignitates Ecclesiasticas. † Et 50
quòd Regulares pœnitenti in sancto Officio ad
Dignitates, & Prælaturas omnino inhabiles sint,
etiam si pœnitentias impleuerint, dicunt idem
Perin. *tom. 2. priuilegiorum sui ordinis Minimo-
rum in annotat. ad constit. 9. Pauli V. n. 29.
pag. 337.* Tamburin. D. Thom. *de Iure Abbat.
dict. disp 5. q 21 n. 17* Barbosa *dict. cap 19 de
Iure Eccles. n. 128.* referentes sic determinatum
in generali Congregatione S. R. & Vniuersalis
Inquisitionis habita in Palatio Apostol. Montis
Quirinalis coram S.D.N. Vrbano VIII. & Inqui-
sitoribus Generalibus à sancta Sede Apostolica
specialiter deputatis, vt in posterum Regulares
omnes cuiuscunque Ordinis, Religionis, Socie-
tatis, & Instituti, quibus pro delictis ad sanctæ
Inquisitionis officium spectantibus pœnitentiæ
genus aliquod impositum fuerit (salutaribus pœ-
nitentiis exceptis) eo ipso ad omnes religionis
suæ gradus, & officia inhabiles censeantur. † 51
Deinceps etiamsi pœnitentiæ tempus expleue-
rint: Vel gratiam receperint, ab illa tamen
promoueri nullatenus possint, nisi prius ob-
tenta à S.D.N. vel à dicta sacra Congregatione
coram Sanctitate sua habenda speciali, & ex-
pressa rehabilitationis; & quod aliàs promotio
nulla sit, & promouentes ipsi priuationem suo-
rum beneficiorum, ac propterea vocis actiuæ, &
passiuæ ipso facto incurrant; ad quæ restitui, nisi
ab eodem S. D. N. vel ab eadem S. Congrega-
tione coram Sanctitate sua habenda non possint,
& ab eodem S. D. N. mandatum fuit, vt dictum
Decretum intimaretur omnibus Religionum Su-
perioribus; quæ restitutio in Hispano sanctæ In-
quisitionis officio fiet ab Inquisitore Generali, vt
docent. Videbis quæ dixi infrà *in cap. illa quoti-
diana, q. 1. sub vers. ad secundam*, vbi quid in offi-
ciis temporalibus.

Ad quartam quæstionis partem, etsi per tex- 52
tum *in cap. omnipotens de accusation.* dicant
Naldus *in summa verbo Infamia, num. 1.* Molfe-
sius *tom. 1. sum. tr. 6. num. 29 & 30.* Peirinus
de subdito tom. 1. q. 1 cap. 31. §. 8. vt si accu-
satus apud bonos viros, gratus sit de tali peccato,
intelligibilis sit tunc propter malam famam. Ni-
hilominus existimo dicendum vt accusatus de
delicto non sit incapax electionis, vt patet ex iam
dictis, vbi probaui cum Castellin. & aliis, vt
requiratur sententia contra delinquentem, & te-
nent Nouar. *lib. 1 cons. 6. de accusat.* Rodri-
guez *in summa cap. 105. num. 2.* nam aliàs esset
in

in poteſtate vnius maleuoli, inuidi, & inimici ablegare meritiſſimos viros à promotione ad dignitates, maximè quæ per concurſum dantur; multis rationibus hanc partem docent Leandrus à Murcia *in cap.* 8. *regul. S. Franc. cap.* 12.
53 *n* 10. † quia infamia non æquè valet ſicut teſtis vnus, nec facit ſemiplenam probationem, vt quis iudicari queat, vt dico infra *in Rubrica de*
54 *probat.* † ſolum ait vt infamia habeatur pro accuſatore, non pro teſte; & quia vt dixi ad hoc vt quis repellatur à ſuffragio ferendo, requiritur vt ſit conuictus finaliter, & quòd Iuridicè in
55 eum procedatur in cauſa † qui etiam explicat textum *in dict. cap. Omnipotens*, & cum eo Diana alios adducens *p.* 10. *tract.* 13. *reſol.* 32. Vt ille textus intelligatur quando ſcilicet tempus poteſt eſſe intermedium, in quo accuſatus ab infamia purgetur; quod ſi electio inſtet, tunc reuera admittendum accuſatum, ſiue denunciatum ad eligendum probant, imò vt eligatur etiam; & confirmari poteſt ex his quæ dico infra *in cap. fin. de tempor. ordin.* & alibi: Videbis quæ dico infra *in c.* 39. *q* 1. *à n.* 1.

56 Pro complemento totius huius quæſtionis breniter duxi tria notanda. Primum quod electio facta de eo, qui aliquo de relatis impedimentis
57 tenetur, ſit irrita ipſo Iure. † Et tunc quando irrita eſt ipſo iure Electores pro ea vice, poteſtate eligendi priuentur, & ſuſpenſi ſint triennio ab eiuſdem Eccleſiæ beneficiis: *cap. cum in cunctis hoc tit. cap.* 1. *in fine*, vbi gloſſa *de poſt. Prælator.*
58 † Secundum quod ad probanda impedimenta, electi etiam Laici, & fœminæ admittantur; ſic vt eorum teſtimonio non ſtetur, ſi de fama tantum, & auditu deponant, *cap. tam litteris de*
59 *teſtibus*, Vbi dixi plura. † Tertium, vt qui ſemel ob vitium perſonæ eſt reiectus, non poſſit amplius eligi niſi ſit ſpecialiter reſtitutus, *cap. ſuper eo hoc tit.* Iulius Lauor. *hoc tit.* 4. *cap* 16. *n.* 117. Tamburin. *dict. diſp.* 5. *q.* 21. *n.* 4. Barboſa *dict. cap.* 19. *lib.* 1. *de iure Eccleſiaſtico n.* 126. 129. *&* 130. Andrea Valens *in hac Rub.* §. 5. *in fine*, Vbi hoc vltimum admittit, quando electio caſſata eſt vitio perſonæ: nam ſi ex alio Capite, vel modo electionis, tunc iterum eligi poſſe ait.

QVÆSTIO II.

An eligentes ad Maioratum Cathedram, & Capellam, poſſint pro his accipere pecuniam. An Regibus Hiſpaniæ nominando, ſiue eligendo ad officia, ſiue Epiſcopatus, venditio permittatur, vel teneantur ad illa vtique digniores eligere. An minor pars in aliquo Capitulo, poſſit concurrere cum maiori ad eligendum indignum?

SVMMARIVM.

1 *Electores ad Maioratus, Cathedram, & Capellam, poſſunt ſecundum aliquos accipere pecuniam, & munera pro actu eligendi, & quare?* num. 2. *& vbi quod duplici titulo retinetur res donata; contraria ſententia*, num. 5

3 *Gratificare poteſt Iudex, quando dantur duo vota æqualia.*

4 *Maioratus poſſeſſor ex conſanguineis, poteſt præferre vnum, quem maluerit in æquali gradu.*

6 *Actus Iuſtitiæ eſt inuendibilis.*

7 *Officia vendebatur in Regno Indiarum.*

8 *Sapientior cæteris eſt, cui eſt cor audiens in arte gubernandi.*

9 *Iudices nominati ad officia ſoliti erant Iurare, quod adminiſtrarent cum integritate, & de cito, & meliori modo expediendi lites;* num. 10.

11 *Officia vendita Iuſtitiæ in Iudiis decreto Regio fuerunt ab ementibus inſtaurata; vt ſic digniores perſonæ cum conſilio Indiarum eligerentur*, num. 12.

13 *Conſultores Regum ſunt plectendi ex damnis cauſatis ab electis indignis eorum conſilio.*

14 *Carolus V. inuitatus, vt venderet Officia, reſpendit ſe potius velle vinci ab Inimicis.*

15 *Pecuniam nemo gratis pro bono communi offert, ſed proprio commodo.*

16 *Simonia eſt vendere habitus militares, aliter alij* num. 17.

18 *Reges nullomodo poſſunt nominare ad Epiſcopatus aliquâ pecuniâ acceptâ, ſeu datâ ab eligendis, ſeu ab aliis ille prætextu;* & num. 20.

19 *Electio vt alter ex eligentibus ſuffragetur pro vno, alter pro alio, eſt ſimoniaca.*

21 *Pars maior in electionibus infirmat eam, non minor.*

22 *Elector poteſt ſe conformare cum timoratis Electoribus.*

AD primam quæſtionis partem videtur reſ- 1
pondendum affirmatiuè; eò quòd talis eligendi actio non eſt debita huic parti determinatæ, cùm poſſit iudex ſine iniuria illius pro alia parte ferre ſententiam; ſicut electio illius partis, pro qua eſt ferenda ſententia, ſit in manu, & arbitrio Iudicis, ſed eligere, & determinare hanc partem litigantem, pro qua feratur ſententia, eſt fauor pendens ex voluntate Iudicis, & eſt pretio æſtimabilis; quia eſt valdè vtilis litiganti, & ſimul eſt coniuncta cum aliquo incommodo Iudicis; quia perdit gratiam, & amicitiam alterius partis; ergo. Item quia hic non datur acceptio perſonarum, quæ iuſtitiæ diſtributiuæ opponitur, vt dixi *in cap. nouit, de iudiciis quæſt. penultima*, cum hic iudex videatur
eſſe liber ad faciendum quod voluerit. † Inde- 2
què fieri, vt nulla fiat iniuria ei parti, à qua pretium petitur, & accipitur; quia petitur pro re, quæ non eſt ei debita, vel alioquin eſt valde ei vtilis: quare ſic tenent Leſſius, quem citat Diana *part.* 3. *tract.* 5. *reſol.* 55. Fagundez *in præcepta Decalogi tom* 2. *lib.* 8. *cap.* 26. *num.* 34 Fragoſus *in regimine Christianæ Reipublicæ tom.* 1. *lib* 4. *diſp.* 9. *num.* 42. Trullench. *in præcepta Decalogi lib.* 8. *cap.* 1 *dub.* 6. *num.* 10 probabilem vocantes ſecluſa iuris prohibitione prohibentes mu-
nerum receptiones. † Vt quando dantur duo 3
vota æqualia poſſit Iudex licitè aliquid accipere pro electione partis, pro qua ferat ſententiam. Et cùm talis donator voluntariè donet, eueniat vt res accepta à Iudice ex duplici titulo, ab eo retineri poſſit, ſcilicet titulo pretij iuſti, & titulo donationis liberalis; & ob id in noſtro caſu cum Rodriguez, Lopez, & Bañez, idem Fagundez

gundex *n.39. & 40.* probabilem dicit; quia da-
tur locus fauori, seu gratificationi. † Siquidem
4 Maioratus possessor ex consanguineis possit præ-
ferre vnum, quem maluerit inæquali gradu; &
sic administrator Capellæ eligere hoc Monaste-
rium præ illo, vt in eo ædificet, ac constituat
Capellam cum suis emolumentis, & cæteris pari-
bus possit eligere hunc pauperem præ illo, &
idem ex suffragannibus ad Cathedras, quando
oppositores sunt æquales; sed illa prælatio, vt
dictum est, pendet ex voluntate, liberalitate, &
fauore eligentis; quia non est debita huic deter-
minatæ personæ; ergo.

5 Sed præhabitis quæ dico infra latissimè *in
cap. cum ab omni, de vita, & honest. Cleric.* vbi de
munerum acceptione, existimo in casibus pro-
positis in quæstione, nullomodo Electores ad
Maioratum, ad Cathedram, & capellam posse
accipere pecuniam, seu munera; quia omnia
supradicta non cōceduntur ab Electoribus, sed à
fundatoribus, testatoribusquè & institutoribus
emphyteusis. Et sic posito, vt quis sit Dominus
directus, & quòd alij munus Electorū, aut testa-
mentariorum spontè, & voluntariè, minimequè
coactè acceptauerint, tenebūtur ex officio, & ve-
luti ex cōtractu ad hanc electionē, quæ est intrin-
seca muneri, quod sponte, & liberè accepta-
runt, & per hanc acceptationem se ad id sponte
obligarunt; & ob id non possint postea aliquid
pro ea electione accipere, sic vt teneantur ad re-
stitutionem pretij; si quod forte ob eam rem ac-
ceptarunt; hanc probabiliorem amplectitur rela-
tus Fagundex *dict. cap. 26. n. 41.* Diana *part. 6.
tract. 6. resol. 19.* qui re melius considerata huic
6 adhæret sententiæ † quia actus Iustitiæ est in-
uendibilis; & vt iudex non potest manere sus-
pensus, sed tenetur pro aliquo iustitiam ferre;
imò & ex officio tenetur se determinare ad vnam
partem; & sic grauis: nam in ea determinatione
consistit exercitium sui muneris; ita est in casibus
nostris: & docent Sairus *in Claui Regia lib. 10.
tract. 5. cap. 3. num. 8.* Turrian. *2.2. disp. 4. dub 3.*
Rebellus *p. 2. de iust. lib. 3. q. 10. num. 1.* Lessius
de iustitia lib. 2. cap. 14. dub. 67. & alij.

7 Ad secundam quæstionis partem, suppositis,
quæ dixi infra *in cap. cum Ecclesia Sutrina de
causa possess. & propriet.* Vbi *q. 2. & 3.* tractaui,
quod nominatio, siue electio ad Episcopatus
spectat ad Reges nostros Hispanos in ditione sua
Hispaniæ, Indiarum, Siciliæ, Neapoli, &c. Vnde
iam quia in prædicto Regno Indiarum officia
vendebantur, viderimquè manu scriptum D. D.
Christophori Moscosi eiusdem Consilij aulicus
Consiliarius, qui nunc à nonnullis annis degit in
supremo Castellæ litteratissimus, & prudens
mihi visum fuit; & si aliquantulum ab instituto
deuiem, initiare quæstionem hanc cum monitu,
quo vtitur ad nostrum piissimum Regem Philip-
pum IV. † qui postquam *n. 1.* cum P. Zelada
in iudic. lib. 1. §. 9. n. 68. vt ille præstet in arte
gubernandi, & cæteris sapientior sit, cui est cor
audiens, & cor docile, non cui inest ferreum
ingenium, & pertinax ratio, iuxta petitionem
illam Salomon. qui *lib. 3. Reg. cap. 3 vers. 5. & 9.*
loquens ad Deum dixit: *Dabis seruo tuo cor do-
cile, vt Populum tuum iudicare possit*, vt refert
idem Zelada *dict. num. 68.* ex illo etiam Dauid
Psalmo 142. & exortans, vt Rex noster com-
mendaret summè suis Consiliariis ad obseruan-
tiam omnimodam Iustitiæ, corrigendo malos,
& bonos augendo, quibus Respublica rectè
geritur, referens ex Valenzuela Velasquez
cons. 2. à num. 79. Leges Iuris communis, ac
Regias allegante, cum Deciano, Michaële de
Luna *variar. lect. cap. fin. n. 24.* Annæo Roberto
2. rerum Iudicat. c. 12. fol. 442. Fr. Ioan. de sancta
Maria *in politica cap. 21.* Ioan. Salgado *in l. Regia
Portug. discurso 1. n. 27.* Christoual. Besold. *dis-
sertatione de publicis Iudiciis n. 21.* Patr. Gueuara
in Matthæum cap. 1. vers 1. obseruat. 1 n. 15.
& aliis. † Et hac de causa Iudices nominatos in 9
admissione suorum officiorum solitos esse iurare
quod administrabunt cum integritate, iuxta tex-
tum *in l. rem non nouam cod. de Iud.* Zypeo *de
Senatoribus à cap. 3.* Langlao *1. semestrium cap. 2.*
Camillo Borrello *de Magistratib. lib. 1. cap. 14.*
Bulengero *de Imperatore 2. p. cap. 15.* Osuvaldo
lib. 24. cap. 3. Christoual. Besold. *de iure iurando
diss. 2. n. 26.* † ad quod dicit Moscoso singu- 10
larem legem esse illam *6. tit. 5. lib. 2. recep.* vbi
disponitur vt Iudices iurent ac cito, & meliori
modo, quo possint in litibus expediendis, &
cum legalitate.

Cum hoc supposito latè exornato interroga- 11
tus respondet, vt ex misso decreto Regio ad
supremum Consilium Indiarum annullante pro-
uisiones venditorum officiorum Iustitiæ cum re-
fectione emptoribus illarum Prouinciarum in
plurimum originariis ab eis, quibus prohibitum
est legibus ea emisisse, vt ipse Moscoso narrat,
ex Abbate, Caramuël *in responso ad manifestum
Portugaliæ fol. 24.* D. Ioan. de Larrea *decis. 45.
n. 33. & in alleg. 219.* Salerno *cons. 27. lib. 3. cap. 6.*
Fragoso *de Repub. p. 1. lib. 1. disp. 2. cap. 2. à n. 121.*
eamquè satisfactionem faciendo ex pecuniis
Thesauri Regij vicinioris tectæ, siue loci, vbi
eâ habeatur, ex doctrina textus *in l. 1. ex l. si quis
§. cum quidam l. si fundus ff. locati*, D. Hieron.
de Leon *decis. 174. n. 6.* Larrea *alleg. 17. n. 4.* Ca-
picio Galeota *2. controuersia 69.* Anton. Amato
resol. 18. † præambulum concludens, vt præ- 12
dicti Consiliarij supremi Consilij Indiarum
consulrent, ac Regi proponant personas di-
gniores, sanguine, qualitate, litteris suffi-
cientiâ ac virtute iuxta eorum obligationem, vt
dicunt Mastrillus *de Magist. lib. 2. cap. 1. n. 68.*
Sesse *2. tom. decision. in Epistola ad Regem. n. 67.*
Mag. Fr. Ioannes Marquez *in gubernatore Chri-
stiano lib. 1. cap. 20. §. 4.* Nauarrete *in discurs. poli-
ticis 27.* Perez de Lara *de vita hominis cap. 30.
num. 26.* Ceruantes *in l. 2. Tauri à num. 10.* Fr.
Ioan. de sancta Maria *in politica Christiana c. 8.*
Verat. *de visitat. c. 9. n. 19.* Capiblanco *de Baroni-
bus pragm. 2. n. 122.* Fr. Leander de Murcia *in ca-
ter. cap. 2. cap. 3. §. 2.* sequutus Abulensem *in lib.
1. Regum cap. 2.* † dicentem plectendos esse 13
consultores Regum ex damno causato ab indi-
gnis electis per Consilium eorum; & alia in con-
firmationem adducens D. Moscoso ex illo Ma-
thei *cap. 21. Auferetur Regnum, & dabitur genti
facienti iustitiam*, plures citans † illico adducit le- 14
gē Regiam Caroli V. Proaui nostri Philippi IV.
qui cum esset in magna necessitate, & egestate
proueniente à causa multiplicis Belli & ab ali-
quibus consultoribus magni nominis, ac littera-
rum exhortans, quod venderet officia Iustitiæ;
Vt sic alleuiaret Regna; ipse tamen sanctius
decernendo, & ex consilio S. Fr. Ioannis à Vila-
noua noluit ire, nec irrumpere, Deum præ ocu-
lis habendo, dicens se potius velle vinci ab ini-
micis

micis suis, & spoliatum omnium suorum Regnorum, quàm ... non ... pe illa non attendi, si officia vendendo offi... diret rectæ administrationi Iustitiæ: si. cum Salone *de iur. ... iure q.63. ar. 2.*
15 *controu.8. ...* ibi: † nemo enim est qui pecuniam si am g a ..., vel pro bono commun... offerat; sed vt sibi con... la ... qua ratione ... D. Thomas a Villanoua Carolo V. ne venderet officia Prætorum Castellæ, quod multi illi suadebant; faciunt Valenzuela Velasquez cont a Venetos *p. 1. n. a ...& in discur u de statu, & Bel. p. 2. considerat. 22.* 57 Baldas *de Dignit. Reg. cap. 19* & Claudian. *in Panegyr. ad Honorium Honorinum*, & alijs ex Aristot. qui dixit Alexandro Magno: *Dij promores sunt in eos, qui max ... illos co lunt.*
16 Et concludit dicendo quòd vendere habitus militares; est simonia iuxta multorum opinionem vt sunt cum Filliucio Constantio & Azore *in l. 1. cod. de fil. ... official. num. 2.* Victoria, Alcozor, Thomas Sanchez *lib. 2. consil. cap. 3. dubit. 24. num. 14.* & cum alijs Fragoso *de Repub. 2. p. lib. 5. disp. 13. §. 11. num. 3.* Nicolaus Garcia *1. p. cap. 7. num. 6.* Anton. de Ma... is *quotidian. controuers. car. 318.*
17 † Alij inquam contra tenent inter quos P. Peñafi. l. *de excellent. a triumerdinam mılit. tract. 1. cap. 11. ... 1.* Diana *p. 3. tract. 2. res. 35.* cum Fagundez, Machado, & alijs dicentibus, eam venditionem esse permissam; qui omnes, & alij dicunt vt qui officia publica vendunt, peccant mortaliter propter rationem si pra adductam.
18 Et licet al... D. Moscoso doceat; quia non de hoc puncto, Ego inquam ex dictis per eum, & ex adductis *a n. 1. huius quæstionis*, dico nullomodo posse Reges nostros nominare ad Episcopatus aliqua pecunia accepta, siue data ab eligendis, seu ab alijs illo prætextu; quia quemadmodum electio simoniaca reputabitur, si pro suffragio, siue (vt dicunt) pro voce quis promiserit beneficium *cap.*
19 *de hoc 11. de simonia* † & eodem modo fit simoniaca illa electio, in qua Electores conueniunt, vt alter suffragetur vni in vna electione; quia alter suffragabitur alteri in alia secundùm Nouarr. *in man. cap. 23. num. 100. vers. 2.* sitque etiam electio irrita, si aliquis, ignorante electo, pro eo eligendo pecuniam dederit *ex cap. de regularibus 35. de simonia*; Layman. *in Theologia morali lib. 4. tr. 10. cap. vltimo n. 37.* & cum Azot. Tamburino, Reginaldo, & alijs, Barbosa *de iure Eccles. cap. 19. à*
20 *num. 156.* † imò & multò magis Reges præsentando ad Episcopatus, pecunia accepta, peccare, simoniam committendo, & grauiter; inquam si pecunia mediante alia officia temporalia Iustitiæ vendiderunt propter adductas causas *in vers. ad secundam.*
21 Ad tertiam quæstionis partem, post ... quæ dico infra *in cap. quia propter cap. in Genesi, cap. vt Ecclesia hac tit.* vbi de maiori parte eligentium respectu minoris, licet pro affirmatiua sententia faciant rationes sequentes. Prima quia minor pars non est causa electionis, cum ab ea non pendeat electionis valor ex dictis iuribus; & quia causa remota non attenditur, sed proxima, quæ verè, & efficaciter influit in effectum, ex textu *in l. sed si patres §. in arrogato ff. de vulg. & pupill. substit. l. cum de hoc ff. de except. rei iudic.* Oldradus *cons. 25. de sepul.* sed causa proxima est maior pars; ergo ea debebit attendi, non solum ad electionem validam, sed etiam licitam, seu illicitam, iuxta illud Prophetæ:

Cum sancto sanctus eris, & cū peruerso peruerteris; non enim minor pars conformando se cum maiori, dicitur consentire, nec approbare illorum factum, sed tantum permittere ex materiali suffragatione votorum, tamen hanc non admittunt Petrus ... *de subdito tom. 1. q. ... cap. 31. §. 2. q. 4.* cum Soto, Vasquez, Vega, & Bañez, Lessius *de Iustit. lib. 2. cap. 34. dubio 3. num. 61.* Diana *p. 10. tract. 13. res. 31.* ex eo; quia cum ille electus sit ab alijs iniquè intrusus, non est cur à minori parte tali iniquitati suffragetur; & quod eligere indignum, est intrinsecè malum; quod nulla ratione potest fieri licitum.

Et contraria sententia, quam cum alijs docent 22 Bordon *in conf. Regularib. tom. 2. resol. 61. num. 32.* poterit substineri, si Elector est dubius de indignitate personæ eligendæ, non potest tunc se conformare cum timorat is Deo, sed si certus fuerit omnino de indignitate, nequaquam: sic Diana *dict. p. 10. res. 31. in fine* dicens, vt debeat iudicare eos non habere eam certitudinem de indignitate eligendi, quam ipse, sed potius contrariam.

QVÆSTIO III.

Si electio maneat apud duos, an vnus alterum eligere possit. An licitum sit ferre suffragium, quando iam est conclusum negotium intuitum. Et an Electores ad faciendam electionem, debeant in vnum conuenire. Et debeant habere ætatem determinatam, seu alia requisita?

SVMMARIVM.

1 *Electio vt valeat debet esse vnius ex pluribus, sed an ex duobus, vnus ex diuersa sententia*, vsque ad num. 6.
2 Cap. quia propter, de Elect.
3 *Sancti Matthiæ electio, qualiter ex pluribus fuit facta?*
4 *Collegium etsi constituatur ex pluribus, potest ad vnum deuenire.*
5 *Electioni de se facta, potest ab Electo consentiri.*
6 *Capitulum potest consentire in duobus vocalibus; sic vt electio canonicè fiat.*
7 *Actus in dubio debet interpretari validus ad omnes actus; quæ regula est aliarum Regina*; num. 9.
8 *Eligere aliquis se potest, cum facultas eligendi pluribus commissa est, non quando vni tantum.*
10 *Suffragium datum primo ab vno ex Electoribus pro indigno, quem certo sciat ab alijs eligendum, qualiter licere queat* num. 11. 12. & 13.
14 *Pecunias redimere potest vexationem, qui habet Ius ad beneficium; secus si non habet.*
15 *Consiliarius, qui suffragat vltimo loco in sententia iniusta, conclusa iam a maiori parte, non tenetur: quid si instat, vt executioni mandetur* num. 16.
17 *Examinator Synodalis concurrens vltimo loco ad approbationem, indignè tenetur.*

8 *Electores ad faciendam electionem, debent collegialiter in vnum conuenire, in aliquo publico, & loco honesto; etsi contra numer.19.*

20 *Electores quam ætatem debeant habere, vt legitime fiat electio: quid de Iure: quid ex Tridentino*, n 23.

21 *Patronus poterat post septennium eligere, sed eligere nec Monialis non ante 12. nec Monachus ante 14.*

22 *Præsentatio parit quasi sponsalia, electio spirituale quoddam matrimonium.*

23 *Electores debent esse Subdiaconi.*

24 *Moniales eligentes, debent esse in ætate expleta 16 annorum.*

25 *Eligere non possit Subdiaconus, si ante 22. annum ex dispensatione, sit ordinatus*, & n.26.

1 AD primam quæstionis partem videtur negatiuè respondendum; primò quia vt dicunt Ægidius Bellamera *in cap. nullus hoc tit. n.5. & 6.* Castellin. *de elect. cap 5. sub num.69.* si duo sunt tantùm Electores, necessariò debent eligere ex tertium, cum neutrum eorum facere possit maiorem partem: & sic idem Castellin. cum Innocent. & Archidiacono *in cap. post petitam, cap. in Genesi, cap. si quando infra*, vbi quod tres Electores possunt eligere more solito, *in cap. quia propter eodem*; licèt formam scrutinij in omnibus seruare non valeant, & quod duo scrutentur tertium, & seruent alia, quæ possunt, & in specie faciant collationem, 2 quæ fieri solet in electione concordi. † Cum ergo ex regula *dict. cap. quia propter.* maior pars consentiat in aliquem, hic tamen non detur maior, nec minor, nec vota dici possunt secreta, & necessariò electio debeat fieri vnius de pluribus: sequitur vt inter duos solos nequeat electio perfici, cum eius essentia consistat in electione vnius ex pluribus, ad minus ex duobus; sic vt pluralitas soluatur in duobus, *cap.40. de regul. Iuris lib.6.* at sic est quod in casu præsenti non sint duo, quorum alter possit eligi; eo quod si vnus ex illis est prior iam eligibilis; nimirùm ille, qui debet eligere; non nonenim potest eligere, & eligi, cùm nemo possit oriri à se ipso; ergo eueniet, vt electio remaneat tantum respectu vnius; quod est contra naturam electionis, quæ ex pluribus est vnius vocatio.

5 Et confirmatur ex electione sancti Matthiæ *Actor.1.* vbi ita dicitur: *Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis*, & statuerunt duos Ioseph, qui vocabatur Barrabas, qui cognominatus est iustus, & Matthiam, & orantes dixerunt: *tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum.* Quibus verbis patet, vt electio sit vnius ex pluribus, & ita & ex aliis hanc docent Sopranus *de elect. Pontif. lib.4. cap.8. quæstion. 6.* Roman. Villadiego, Gambarius, & Panormitanus penès Bonacinam, vt refert Diana *part. 10. tract. 13. resolut. 33.* Bordonus *in consiliis regular. tom.2. resolut. 62. num. 59.* Nauarrus *lib.1. cons.6. hoc titul. num.4.* Miranda. *in manuali Prælatorum tom 2. quæst 23. artic. 5. conclusione 21.* Azorius *tom. 1. lib. 4. cap. 5. quæst.8.* Rodriguez *in quæstionibus regular. tom. 2. quæst.53. articulo 12. sub fine.*

4 Contrariam nempe sententiam, vt si electio remaneat apud duos, vnus alterum eligere possit, doceor quamplures, veluti si vnus vtendo eligendi potestate, & alter cedet iuri suo, tunc ille eligat bene, sic, vt hic electus, intelligatur electus à toto Collegio: nam licet ad construendum Collegium, requirantur plures, potest tamen ad vnum deuenire; & tunc residere in illo totam Collegij potestatem †, & faciunt regula textus infra *in cap. cum in iure peritus*, vbi potest quis consentire electioni de se factæ, sed sic est quod ille consentiens auget eligentium numerum, cum ipse non incipiat suam electionem, sed ab alio inceptam compleat; ergo cum in hoc casu seruetur quod Ius præscribit *in cap. quam 18. quæst.1.* † Et facit, 6
quia capitulum secundùm Ius Canonicum subsistere legitimè potest in duobus tantùm vocalibus; sic vt electio sit canonica; quamuis aliquando palam fiat, sicut etiam censetur valida, licita, & legitima electio facta inter duos solum vocales per accessum vnius ad seipsum, cum alterius libero consensu insistendo, tum iuri communi, tum etiam speciali Religionis.

Et confirmatur ex illo axiomate iuris, quod 7
actus in dubio debet interpretari validus; *l. quoties ff. de reg. iuris, l. quoties ff. de verb. oblig. l. si quando ff. de leg. 2.* Abbas *cons. 62. col.1. num.7. vers.3. lib.2.* Rolandus à Valle *cons. 61. num.23. & sequentes, vers. considerandum. lib. 3.* vbi extendit ad omnem actum, latè Romanus *cons.180. a num.4.* vbi extendit ad omnem dispurationem, videlicet contractus, testamenta, iuramentum, attestationes, & priuilegia, Bertazol. *de clausul. instrum. clausula 1. glossa 4. num.5. & repet. legis si quis maior. Cod. de transact. num. 506.* Pichard. *in §. si quis alium, num.4. de inutilibus stipulat.* Ferrerius *in constitut. Cataloniæ glossa 1. num. 151.* cum ergo hæc sententia faciat pro validitate electionis. † Et Barthol. *in l. si consul. ff. de adoptionib.* 8
dicat aliquem posse se eligere, dum facultas eligendi pluribus commissa est, non verò quando vni tantùm est demandata, ex *l. si mandauero §. si tibi ff. mandati*, sequitur vt hæc sententia, quando casus necessitatis occurrit, probabiliter sustineatur, cùm omnis interpretatio admittatur ad sustinendum actum, Rota *decisione 469. num.3. part.2. recent.* Roland. à Valle *cons. 61. num. 26. libro 3.* Tuschus *tom. 4. littera A. conclus. 136. num.14.* & in terminis docent Samuellius *de elect. disput.3. tractat.1. contr. 8. per totam*, Petr. Vidal. *in Archa Theologia moral. hoc titulo, inquisit. vnica per totum*, probans latè, & doctè electionem Canonicam posse fieri inter duos; Pasqualigus *decisione 235. numero 4.* Ancharanus *in dict. cap. nullus hoc titulo*, Paulus de Eleazariis *ibi num.13. tom.2. repert.* Ioan. Andreas *in regula in toto de reg. Iuris libro sexto*, Panormitanus *part.2. cons.25. numero secundo*, Biaxio *in director. election. part.3. capite 23. numero 3.* Borch. *in dict. cap. quia propter hoc titulo, numero primo*, Tuschus *littera E. conclusione 72. & 78.* Sigismundus *hoc titulo, parte prima, capite tertia, dubio vigesimo quarto, numero quinto*; Ergo cùm hæc opinio ita sit admissa & eam probabilem putet Bonacina *de electione Pontificum conclusione 3. punct. 1. numero 11.*
† Et regula, quæ facit pro validitate actus sit 9
Regina aliarum interpretationum, vt dicunt Zephalus *consil. 51. numero 39.* Cardinalis Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib 12. tit.17. num.13.* etiamsi aliquid, quandoque disponatur præter intentionem agentium, *cap.1. §. idem quoque in fine de spons. impuber.*

impuber. lib.6. Federicus de Senis *cons.15. n.5.* sequitur vt hæc secunda sententia debeat sustineri, quam testantur plures ex relatis practicari in Religionibus Theatinorum, & Clericorum Regular.

10 Ad secundam quæstionis partem, cuius resolutio, si pro affirmatiua sententia loquamur, quam tuetur Thomas Hurtadus *tom.2. tract.12. c.1. §.3. n.14. & 18.* non est parum difficilis, eam rationem habet: nam ex eo quod maior pars, est sufficiens ad electionem canonicam faciendam, & determinata ad eligendum indignum, possunt ad curandum notabile damnum, aut perfectionem iniustam concurrere in eo voto externo, non consentiendo interius in eius electionem; & hoc siue primus idem suffragium, siue medius, siue vltimus; quia quantum ad hoc nihil interest.

11 Et confirmatur nam in hoc casu quis non est causa, aut concausa electionis indigni, sed Electores, qui sunt illius partialitatis, & est maior pars, & tam constans in sua determinatione, vt moraliter sit certum, quod semel determinatum executores.

12 † Tum etiam quia non consentit interius, sed potius dicenti electioni indigni, & solum exterius præbet suffragium ad euitandum damnum imminens, quod rationabiliter timetur: quare fieri dicit, vt materialiter dumtaxat suffragetur electioni indigni; & ob id euenire, vt suffragatio in isto casu fiat illi inuoluntaria moraliter: ita docet Hurtad. aduersus Malderum, Silucium, & alios, qui dicit,†

13 vt licèt primus ego dem suffragium est tantum materialiter, vt me defendam, & conseruem ius, quod haben ad me conseruandum indemnem; non quia consentiam electioni, quæ certo moraliter ab aliis est concludenda, sicut D.Thomas 2.2. q.100.

14 *art.6. ad 5.* † dicit licitum esse illi, qui habet ius ad beneficium pecuniis redimere vexationem, & auferre impedimenta, secus si non habuerit ius ad beneficium: quare in hoc casu non teneri quem primum dantem suffragium ad restitutionem; & sic in ordine ad electionem indigni, non sim moralis causa efficax damni possumque moraliter ad illa, conferens, cum antecedenter sciam alios sine meo suffragio electionem perfecturos, indeque procedere, vt antecedenter non influam in electionem, sed solum materialiter conferam suffragium sine consensu in electionem.

15 Diana verò, *p.11.tract 4 resol.5.* dubitans de veritate horum omnium aliis iudicandum relinquens, & an possint applicari, quando in Parlamento, seu Comitiis Regnorum, concludendum esset aliquod donatiuum; sed refert quod idem Hurtadus limitat superius dicta in casu, in quo Consiliarij Regij sententiam iniustam ferunt, & postquam pro maiori parte conclusa est, vltimus, qui aduenit confirmat, & approbat sententiam iam conclusam.

16 † Quæ tamen si fuerit executioni mandata de omnium consensu; quamuis vltimus non fuerit causa sententiæ iniustæ, fuit tamen causa partialis eius executionis, quæ immediatè affert damnum parti læsæ; & si concurrit ad illud inferendum, si vltimum suffragium influit, vt citius sententia iniusta executioni mandetur, & quidem ita esse dicunt Hurtadus, & Diana quando nomine omnium subscribentium, sententia exequitur, nisi qui non concurrit ad sententiam protestetur se subscribere, vt maiori satisfaciat; non verò quia ita sentiat.

17 Quod similiter dicendum esse dicunt in Examinatoribus synodalibus; quia quando omnes concurrunt ad approbationem, proculdubio citius mouetur Episcopus ad conferendum beneficium, quàm si non omnes concurrant: de quo Doctores infrà *in cap.7. hoc tit.* & latè *in cap.29. de preb.*

Ad tertiam quæstionis partem an Electores ad 18 faciendam electionem, debeant in vnum conuenire. Et respondeo affirmatiuè, debent enim collegialiter in vnum congregari in aliquo publico, & honesto loco Ecclesiæ, seu Conuentus; puta in loco Capituli, Sacristia, Choro, & similibus in tantùm, quod non sufficiat consensus eligentium singulariter præstitus, puta Domi, vel alibi, vt *in cap.in Genesi 55. hoc tit.* Cosmas *in pragm. sanct. tit.de elect. verb.conuenians pag.86.versu.* Bertachinus *de Episcopis lib.1. cap.3. quæst.32.* Petrus de Biaxio *in direct. elect. p.2. cap.21.* Petr. Gregor. *hoc tit cap.5. à n.2. & c.16.* Sigismund.à Bonónia *hoc tit dub.111. n.3. & 11.* Iulius Laurnus *variar. lucubrat. tit.4. cap.18.n.1.* Castellin.*hoc tit.cap 3.n 2 vers. primo,* Tambuin. *tom 2. de Iure Abbat. cap.5. q.6.à n.2.* Rota *in Cæsaraugust electior. 20. Martij 1623.* coram R. P. Coccino Decano. † Nec probat contra- 19 rium Cardinal. *in cons.103.n.10.* dum dicit sufficere, quod Canonici singulariter consentiant, dummodo in Capitulo; quia per illud aduerbium *singulariter* non excludit simultaneum Capituli consensum; sed excludit communem illam electionem, post scrutinij publicationem ab vno nomine Capituli per verba *singularis numeri* faciendam in te minis, *cap. quia propter 44. hoc tit.* & *d.d. cap. in Genesi requisitam*, vt per Glossam *ibi, verb communiter* & *verbo repeti.* Abbas *notab. 4. in 3. requisito,* Rota *in vna Hispalen. Canonicat. 18. Februarij 1619.* coram Buratto inter eius impressas *decis.180.* alia tradit videnda cum multis Barbosa *de Iure Eccles. p.1.c.19. à n.167. ad 175.* de quibus Ego *in dict. cap. quia propter, in cap congregato.53.* & *dict.cap. in Genesi 55. & in aliis huius tituli*, vbi etiam dixi quod locus non est de substantia electionis, dum clandestinus non sit.

Ad quartam quæstionis partem, an Electores 20 debeant habere ætatem determinatam, nonnulla dixi suprà *sub q.1. sub vers.ad secundum*, addo dicendum aliter in electionibus Canonicorum, aliter Monialium, & aliter in præsentatione contingere, & aliter post Trident.Concil ac contingebat antea, iuxta Iuris communis regulas. † Poterat enim Pa- 21 tronus impubes post septimum annum præsentare; sed ad electionem de Iure communi, nec Monialis ante duodecimum annum, nec Monachus ante decimum quartum ad omnem electionem admittebatur, ex textu *in cap. in dignitatib.43. in princ. cap.ex eo 31. hoc tit.lib.6.* expresse Archidiacon. *in c.quod tam n.3.dist.1.* Syluester *in summ verbo ætas n.2. vers septimum.* Martinus Rabault *in sp̄cialis beneficialibus fol 41.* Quintilianus Mandosius *de ætate minor. cap.5 n.54. & regul. 18.Cancel.q.1.n.3.* Petr. Gregor. *hoc tit. c.8 n 1.* & teddunt discrimen rationem Cæsar.Lambertinus *de Iure Patronat.lib.1. p.1.q.1.princ art.5.n.10.* & latè *2. q. princ. art.9 à n.10.* Narbona *anno 22. q.4. n.3.* † quia per actum 22 præsentationis sponsalia quodammodo contrahuntur inter præsentantem, & præsentatum, sed inter eligentes, & electum spirituale quoddam matrimonium celebratur, vt profitetur Innocent. III. *in cap.cum inter Canonicos 21. hoc tit.* in verbis, ibi: *Si dictus Præpositus eidem electioni consenserit, vt per mutuum consensum eligentium, & electi, quasi coniugale vinculum, specialiter sit contractum*: & sic rectè ad præsentationem; velut ad sponsalia septimum annum, & ad electionem, quasi ad

Fermosin. de Offic. & sacris Eccles. Tom.1. B 2 matri

matrimonium duodecimum in fœminis, & in viris quatuordecimum expostulatur

23 Sed iam hodie per Trid. dispositionem *sess. 22. cap. 4.* in electionibus requiritur, vt eligentes sint in ætate annorum 22. & ordinati Subdiaconi, vt
24 iam dixi latè *sub dict. q. 1. vers. ad secundam.* † Et respectu Monialium idem Narbona ex dicto Concilio Trident. *sess. 25. de regular. cap. 15.* quatenus ibi ad professionem emittendam assignatur annus decimus sextus expletus, dicit iam ante eam æta-
25 tem Moniales nō admitti ad eligendum. † Et addit idem Narbona *num 6. & fin.* sic præscriptam ætatem Trid. prærequiri à Deo in Canonicis quarumcumque Ecclesiarum ad eligendum, vt quamuis Apostolica dispensatione impetrata, aliquis ante debitum tempus fuerit in Canonicum receptus, virtute tamen prædictæ dispensationis vocem in Capitulo dare, & in electionibus suffragari non possit: Sic cum Rebuffo *in prax. benefic.* vbi de dispensatione ad plura beneficia *n. 58.* Maiolo *de irregularit. lib. 1. cap. 30. num. 12. in fine.* vt probari videtur *ex dict. cap. ex eo 31. hoc tit.* iuncta explicatione communi, quæ tenet impuberem in illius specie beneficio Pontificiæ dispensationis fuisse Canonicum, qui tamen ideò ad electiones, cæterosque capitulares, actus non vocabatur absque metu nullitatis ob ipsius contemptum: sic Narbo-
26 na.† Sed Ego aliter existimo, si vt dixi *sub dict. q. 1.* qui minor annorum 22. Subdiaconus ordinatus fuerit, constitutus verò in ætate tali, vt cum iudicio suffragari valeat.

QVÆSTIO IV.

An Regulares, & alij Electores teneantur eligere Digniores in Superiores. Et an Regularis sit ineligibilis, si cæcus sit, vel surdus, vt interueniat alicui Capitulo generali. Et an possit Generalis confirmari ad aliud sexennium in Religione Clericorum Regularium sine dispensatione: Vbi de Electione Abbatissæ, seu Priorissæ. Et in qua ætate, ac de aliis requisitis?

SVMMARIVM.

1 *Regularis Prælatus sufficit si eligatur dignus secundum Hurtadum: vbi quod dixit Caietanus,* n. 2. *sed contra à* n. 6. & 17.

2 *Prælatus minus idoneus gratus tamen omnibus, melior est illis, quàm magis idoneus, sed minus illis acceptus,* & n. 13. & 15.

3 *Acceptio est personarum amittere digniorem propter dignum,* & n. 11.

4 *Dignior est eligendus, non solùm ad Summum Pontificatum, sed ad Episcopatum, vel dignitatem cum animarum cura,* & n. 5.

5 *Eligentes bonum peccant, cum possunt eligere meliorem,* n. 16.

6 *Beneficia subduntur distributiuæ Iustitiæ; non solùm quia officia; sed quia bona communia distribuenda dignioribus,* n. 7.

7 *Elector non est beneficiorum distributor, sed administrator.*

8 *Basiliense Concilium ponit formam de eligendis magis idoneis.*

9 *Patronus digniorem ab Examinatoribus approbatum, debet Episcopo præsentare, vt ab eo instituatur.*

10 Clem. VIII. *decreuit vt Electores iurent de eligendo magis idoneos.*

11 *Eligens dignum, omisso digniore, antrponit minus sui officij, non autem Ecclesiæ, vel Conuentus.*

12 *Dignior eligebatur ad officia in veteri Testamento.*

13 *Postponere meliorem minus bono in Electionibus Canonicis, non est sine crimine.*

14 *Dignus relicto digniore, potest eligi, quando Elector videt quod alij Electores, volunt eligere indignum.*

17 *Religiosi propriis constitutionibus obligantur ad ratiores eligendos in suis Ordinibus.*

18 *Societatis Iesu Patres, qualiter iurent de eligendo Propositum Generalem.*

19 *Eligi debet melior in prælatum Regularem.*

20 *Generalis Religionis tenetur eligere digniorem in Prælatum.*

21 *Cæcus, vel Surdus nullomodo potest eligi in Prælatum*

22 *Cæcus in scribam eligi nequit, nec potest esse visitator, nec in Collegam* n. 23. *nec in commissum* n. 24. *nisi* n. 25.

26 *Generalis, qui certum tempus, puta sexennij habet, non reeligitur ad aliud sexennium.*

27 *Abbatissa, seu Priorissa illa eligitur, quæ ab habitu, & moribus eligi meretur.*

28 *Electio Abbatissæ fit per duas partes ex tripartito numero, nisi vbi alia sit loci consuetudo.*

29 *Episcopus in discordia Monialium, eligit vnam, quam magis idoneam iudicet, quæ prius ad se concordandum eis assignat tempus,* n. 30.

31 *Episcopus potest interesse electionibus Abbatissarū vna cū Regularibus per se, vel per alium.*

32 *Dies electionis Abbatissæ, est significandus Episcopo per Regulares.*

33 *Episcopus potest animaduertere in Electores, qui ante assignatum diem progressi sunt ad eligendam Abbatissam.*

34 *Vota Monialium eligentium Abbatissam, requiruntur à superiore earum.*

35 *Septa Monialium ingredi non debent prætextu electionis Abbatissæ, ac Priorissæ, quæ repetitur quolibet triennio.*

36 *Electio Abbatissæ tantùm durat ad triennium.*

37 *Abbatissa, seu Priorissa electa triennio, denuo non eliguntur in Italia.*

38 *Cistercienses, seu Clarissæ, aut aliæ Minorum ordinum Abbatissæ finito triennio, tenentur renunciare sub pœna excommunicationis in Italia.*

39 *Reelectio Abbatissarum in Hispania, & Portugalia solet fieri.*

40 *Abbatissa eligenda debet esse quadragenaria, & per octo annos antea laudabiliter professa, &* n. 44.

41 *Abbatissa ex alio ordinis Monasterio potest eligi quando non adest in proprio alia cum qualitatibus requisitis. Et potest de proprio tunc eligi ea, quæ sit annorum 30. ante post quinquennium professa,* n. 42. & 45.

43 *Episcopus nequit dispensare in ætate requisita Abbatissæ eligendæ.*

44 *Anni 40. eligendæ Abbatissæ, seu Priorissæ non requiruntur completi.*

46 *Constitutiones loquentes, vt non eligantur de maculatis*

maculata ſanguine , non extenduntur ad Abbatiſſas , ſeu Prioriſſas , contra n. 47.

47 *Eligi in Abbatiſſam nequit infamis.*

48 *Illegitima non eligitur in Abbatiſſam , vel Prioriſſam ſine diſpenſatione , aliter attentis Mendicantium priuilegiis* , n.49.

50 *Conſtitutiones Pontificiæ , quibus illegitimæ queunt eligi in Abbatiſſas, & ad alia officia.*

51 *Abbatiſſa debet Epiſcopum facere certiorem de tempore profeſſionis Virginum ante menſem.*

1 AD primam difficultatis partem , nonnulli,
quos ſequitur Thomas Hurtad. *variar.*
tom.2. tr.12. cap.1.n.1561. & Caietanus *in ſumma*
verb. electio Officialis ; quatenus dixit vt ſi in ele-
ctionibus ſpectetur ad ſpirituale tantùm officium,
ad quod eligitur , cum eligatur ad onus , ceſſat
ratio iniuriæ reſpectu dignioris , ſicut in cæteris
oneroſis officiis credit ſufficienter prouiſum, ſi eli-
gatur dignus ; & idem Hurtadus putans procedere
in ſuperioribus , dicit non adeſſe obligationem eli-
2 gendi digniores. † Et ob id Caietanus dixit quod
Prælatus minus idoneus , gratus tamen omnibus,
melior eſt illis , quam Prælatus magis idoneus , &
minus illis acceptus ; quia ibi charitas coaleſcit , hic
periculum operandi ex metu , ſolum Hurtadus li-
mitat quoad Abbates perpetuos, & Generales.
Sed exiſtimant alij , & probabilius , digniores
3 eligendos eſſe , ſiue ad Epiſcopatus , ſiue ad bene-
ficia curata, ſiue ad dignitates , aliavè officia Rei-
publicæ, ex ea præcipua ratione ; quia omittere di-
gniorem , propter dignum , eſt acceptio perſona-
rum , violanquè iuſtitiam diſtributiuam , & com-
mutatiuam, probant Sotus, Bañez, Aragon. Salon.
& Nicolaus Garcia *de benefic. p.7. cap.16. num.2.*
poſt citatos ſupra quinquaginta Authores , inter
quos Hieronymus Plato *de Cardin. dignitate , &*
officio , Cardinalis Paleotus *de ſacri Conſiſtorij con-*
ſultationibus 4.part.quæſt. 1. cum aliis multis , Ca-
ſtellin. *de elect. cap.9. per totum*, Doctores per Trid.
4 *ſeſſ.24. cap.12. & 18* † dicentes quod eligendus eſt
dignior , non ſolùm ad Summum Pontificatum,
ſed etiam ad quemlibet Epiſcopatum , vel dignita-
tem Curam animarum habentem ſecundùm deci-
ſionem Rotæ *in cauſa Toletana Canonic. 18. Maij*
1584. coram Sanctiſſimo Clem. VIII. de qua Gar-
cia *5. part. de beneficiis cap.4. num.166. & in cauſa*
Vall ſoles. præeminentiarum 24. *Nouemb.* 1603. co-
ram Illuſtriſſimo Pamphilio, Azorius *part.2. inſtit.*
mor. lib.6. de 4 Decalogi præcepto cap.15. ſub lit.B.
& D. Ioan. Franc. Leonius *in ſuo theſauro fori Ec-*
5 *cleſiaſtici part.2. cap.3. num.37. & 38* † qui *in n.31.*
expreſsè inquit : *Peccant eligentes bonum, cum poſ-*
ſint eligere meliorem : nam ad id neceſſariò tenen-
tur , & Petr. de Aragonia Auguſtinian. *in 2.2. D.*
Thom quæſt.63. de acceptatione perſonarum art.2. in
1. concluſione, inquit : *Eligere minus dignum, relicto*
digniori ad beneficia , quæ habent annexam curam
animarum, vel aliam gubernationem perpetuam per
ſe loquendo , eſt peccatum mortale. Sunt enim , vt
ait Caſtellio. ſuprà *n.10.* beneficia , & Dignitates
curam animarum inuoluentes , primò ordinatæ ad
Dei cultum , & Eccleſiæ vtilitatem ; ſecundariò
autem vt ſint præmia virtutum , quibus Digniores
in Eccleſia onerentur , & promoueantur ; ſed præ-
termiſſo Digniore , & vtiliore pro Eccleſia de di-
recto agitur contra hunc finem , dum aliquando
ſpectatur conſanguinitas , ſiue priuata amicitia, aut
potentium commendatio , ergo.
6 Etenim Dominicus Bañez *in 2. 2. D. Thom q.63.*
Fermoſin. de Offic. & ſacris Eccleſ. Tom. I.

à dicto art 2. §. ad rationem primæ opinionis reſ-
pondens argumentis contrariis commendans , vt
Epiſcopi , & ſuperiores Prælati ſibi conſulant , &
efficaciam rationum oppoſitæ ſententiæ conſide-
rent, concludit ſequentibus verbis : *Etenim benefi-*
cia non ſolum ſubduntur diſtributiuæ iuſtitiæ ; quia
officia ſunt , aut quia curata ſunt , ſed quia bona
communia , & Dignitates Eccleſiaſticæ, ac ſubinde
diſtribuendæ dignioribus Miniſtris ; quia præmia
ſunt , & honores virtutis , & ſcientiæ , atque indu-
ſtriæ : & ob id bene dixit Azorius *inſtit. moral. p.1.* 7
lib. dict. decalogi præcepto 4. cap.15. §. accedit, quod
Elector cum non ſit Dominus beneficiorum , ſed
adminiſtrator ratione ſui muneris , & officij vtram-
que iuſtitiam ſeruare debet , & quæ diſtribuit , &
quæ commutat, ne Eccleſiam lædat indigno electo,
& ne digniori ius deneget, vel adimat, ſed qui iuſti-
tiam in ſuo munere, & officio non ſeruat, damnum
compenſare debet : ita ille cum Silueſtro , & Palu-
dano. † Et confirmatur, tum ex Concilio Baſilienſ. 8
ſeſſ. 20. decreto de electionibus , & confirmationibus
Epiſcoporum , & Prælatorum , vbi ponitur forma
iuramenti de eligendis magis idoneis Eccleſiæ , &
ex dict. Trid. decreto *ſeſſ 24. de reform cap.18.* vbi
mandatur Epiſcopo , vt inter admiſſos ab Exami-
natoribus eum eligat quem cæteris magis idoneum
iudicauerit , atque illi , & non alteri collatio Eccle-
ſiæ fiat. † Et ſtatim ibi : *Circa iuris patronatus de-* 9
cernitur , vt is quem Patronus digniorem inter pri-
uatos ab examinatoribus iudicabit , Epiſcopo præ-
ſentare teneatur, vt ab eo inſtituatur , & ſtatim ſub-
ditur ; *Cum verò inſtitutio ab alio , quàm ab Epiſ-*
copo erit facienda, tunc Epiſcopus ſolus ex dignis, eli-
gat digniorem, quem Patronus ei præſentet; ad quem
inſtitutio ſpectat. Quod ſi iure patronatus laicorum
fuerit debeat qui à Patrono præſentatus erit ab eiſ-
dem deputatis , vt ſupra examinari, & non niſi ido-
neus repertus fuerit admitti. † Imò *Clem. VIII.* in 10
decretis generalibus editis ad Regularium refor-
mationem , & in vltimo ex impreſſis Romæ ex or-
dinatione Pauli V. *1609. n.36.* verba ſequentia pro-
tulit : *Iurent Electores magis idoneos electuros ; pro-*
pterea priuſquàm ad electionem deueniatur in pri-
mis , & ante omnia prælegantur Conſtitutiones de
qualitate , & requiſitis eligendorum.
Et iterum non ſolùm Iuris canonici authoritate , 11
vt Doctores agnoſcunt *in cap. cum in cunctis hoc*
tit. & *in cap. quoniam de iure patronatus* , & ratio-
ne naturali , quæ dictat : nam qui digniori , dig-
num anteponit perſonarum , & non ſui muneris ,
& officij rationem habet , & perſonæ ; non autem
Eccleſiæ , & Conuentus negotium gerit ; etenim
eligentis fidei committitur , vt eligat quem vtilio-
rem iudicauerit : ſic Caſtellio. cum Azorio *in dict.*
c.9. hoc tit. n.17. † Sed etiam exemplo Dei in veteri, 12
& nouo Teſtamento , qui ſemper elegit meliores ,
& digniores, vt patet in Moyſe, de quo *lib. Numer.*
c. 12. dicitur quod *erat vir mitiſſimus ſuper omnes*
homines , qui morabantur in terra. de Saüle *1. Reg.*
cap 9. quod *electus bonus , & non erat vir de filiis*
Iſraël melior illo , & *1. Regum c.18* de Electione
Dauid , vbi habetur , *quod erat vir ſecundùm cor*
Dei, & Chriſtus elegit meliorem inter Apoſtolos in
Pontificem , & ſuum Vicarium vt habetur *Ioan. c.*
vlt. quia *plus charitatis erat in illo, & dilectionis.*
Imò & idem Caietanus adductus pro contraria 13
ſententia *in ſumma verb. electio Prælati , n.1.* quem
ſequitur Caſtellin. *dict. c.9. n 14 hoc tit* cum cæteris
Doctoribus docet ſemper eſſe eligendum melio-
rem , quantum ad regimen pro nunc , & reſpectu

talium ouium; & addit quod postponere melio-
rem minus bono in electionibus Canonicis, non
est sine crimine acceptionis personarum, dum per-
sona præponitur causæ; & ita in proposito citatus
iam Petr. de Atagonia in 2. 2. *D. Thoma dicta quæst.*
63. *Corollario* 3. sequentibus verbis, vt refert idem
14 Castellin. *dict. cap.* 9. *num.* 19. alloquitur. † *Infero*
tertiò quòd quando sunt plures Electores, & electio
fit ad plura suffragia, si contigerit rem eo esse deuo-
lutam, vt aliquis Electorum sit certus, quòd dignior
non eligetur, etiamsi ipse ei suum suffragium præstet,
& ex altera parte est probabile periculum; quòd eo
suffragante pro digniore ea pars præualebit quæ vult
eligere omnino indignum, poterit tunc ad obuian-
dum electioni indigni; imo tenebitur præstare suf-
fragium digno relicto digniore, si sit aliqualis spes,
quòd eo modo electio indigni euitabitur, & eligetur
dignus: & est hoc verum adhuc si iurauerit se
electurum digniorem; semper enim iuramentum est
intelligendum, supposito quod possit illum eligere,
habita maioris vtilitatis Ecclesiæ, quæ semper præ
oculis est habenda: Ita ille.
15 Hæc enim veniunt intelligenda non semper de
digniori absolutè, simpliciter; verùm de digniori
comparatiuè, vel saltem per accidens, vt tradunt
S. Thom. 2. 2. *dict. quæst.* 63. *Summista verb. Electio*
canonica, præcipuè Caietanus *ibi*, & *in sua sum-*
ma casuum dict. verbo Electio Prælati, numero 1.
cum quo consentiunt Bartholom. Vgolin. *de offi-*
cio, & potest. Episcopi cap. 50. *de beneficiorum Ec-*
clesiasticorum collatione §. 12. *num.* 3. pro qua citat
Trident. Concil. *dicta sess.* 24. *cap.* 18. *de reform.*
& apertius testatur Dominicus Bannez *de Iustitia,*
& Iure q. 63. *artic.* 2. post dubium tertium, vbi
respondendo ad argumenta §. *ad confirmationem,*
inquit: *Negatur quod ille qui in præsentia digniores,*
eligit dignum, faciat opus bonum; imò peccat; quia
impedit ne Ecclesia consequatur digniorem, ac vti-
liorem Ministrum: & statim subdit, *quod licèt*
absolutè loquendo eligere dignum bonum sonet; nihi-
lominus tamen eligere dignum, relicto digniori,
sonat malum: tradit alia videnda idem Castellin. *dict.*
cap. 9. *hoc titulo, à num.* 1. 6 & 7. cum Mol-
fesio *in promptuario triplicis iuris tract.* 6. *titu-*
16 *lo de beneficiis num* 6. in illis verbis † *Dico quartò*
Electores teneri sub pœna peccati mortalis, eligere
digniorem, omisso digno, & statim inquit hoc est
contra quosdam Iuristas, qui vt notat Vasquez
voluerunt esse propitij electoribus, & *num.* 62.
ait sed dictum nostrum est commune Theologo-
rum, & Canonistarum: pro qua sententia præ-
ter adductos à Barbosa *in dicto Concil. Trident.*
dict. cap. 1. *cap.* 12. & *cap.* 18. *sessione* 24. *de*
reform. sunt D. Thom. 2. 2. *dict. quæst.* 63. *art.* 1.
ad 2. & *quæst.* 185. *art.* 3. *quodlib.* 4. *articulo* 9.
quodlib. 2. *art.* 6. D. Anton. Chrysostom. Ber-
nard. Adrianus, Syluester, Aragona, Salin, Valent.
Rodriguez, Azor. Couarruuias, Molin. Nauarr. &
alij innumeri, quos citat Garcia *de beneficiis dict.*
part. 7. *cap.* 5. & 6. vbi *num.* 63. ait hanc senten-
tiam, & firmiorem, qua sacri Canones præci-
piunt Electoribus, vt eligant meliorem, vt *in*
cap. Metropolitano dist. 67. & *in cap. Moyses* 8.
quæst. 2. *cap.* 1. *de officio Custodis*, & cum aliis
multis ex antiquioribus Molfesius, & Castellin.
vbi suprà *dict. cap.* 9. *à num.* 7.
17 Iam ergo ad propositum quæstionis nostræ dico
cum Diana *p.* 11. *tract.* 4. *res.* 57. Andrea Gerunda
de Episcopo tom. 2. *disp.* 13. *cap.* 7. *num.* 0. Reli-
giosos propriis obligari constitutionibus in omni-
bus ordinibus ad meliorem in Prælatum eligen-
dum, imò & quamplures Religiosos, Ordines
iuramento suos obligare, quo se præstantiores in
superiores erigere obligentur, & patet etiam ex
constit. Clemens. VIII. in Decretis pro reform.
Regularium datis 25. *Iunij* 1599. per hæc verba
num. 36. *Iurentque Electores secundum veritatem*
euiusque conscientia probiores, ac magis idoneos se
electuros; ac propterea priusquam ad electionem
deueniatur, in primis, & ante omnia prælegantur
constitutiones de qualitate & requisitis eligendo-
rum: & per Vrbanum VIII. anno 1624. men-
sis Octobris die 6. hæc eadem confirmata, & pu-
blicata fuerunt.
Imò & Patres Societatis IESV in Congregatio- 18
ne Generali ad electionem Generalis Præpositi
hanc formam relatam in Decretis primæ Congre-
gationis eiusdem Societatis IESV *decreto* 16. tacto
enim pectore in hunc modum iurant: *Testem inuoco*
Iesum Christum, qui sapientia est æterna, quod
eum eligo, & nomino in Præpositum Generalem So-
cietatis Iesu, quem sentio ad hoc onus ferendum
aptissimum: Itaque contra Caietanum dicentem
vbi suprà *in princip.* sufficere dignum eligere in
electionibus, si spectaretur tantum officium, ad
quod eligitur, cùm sit solitus oneris rationem
cessare iniuriæ respectu dignioris, Diana, & Pater
Andreas Gerunda, *vbi suprà*, & Giragus *de regi-*
mine Ecclesiæ part. 1. *dub.* 3. *per totum*, inuehunt.
† Dicentes falsam esse eius doctrinam, & abso- 19
lutè sentiendum meliorem esse eligendum in Præ-
latum Regularem; imò nomine potiori cum vitæ
perfectionem sectentur, tum electoris, tum sub-
diti; atque iuxta finem proprij, ac præstantissimi
instituti digniores profecto Prælati desiderantur,
ad quorum electiones; vtpotè arctiori vinculo de-
uincti strictius etiam tenentur. † Et addit Gerunda 20
quod si ad solum Generalem Religionis pertineat
eligere superiorem, teneatur ad eligendum di-
gniores, vel æquè dignos post sufficientem, atque
exactam diligentiam circa cognitionem, perso-
narum.
Ad secundam quæstionis partem, an Cæcus, vel 21
Surdus sit eligibilis, vt interueniat alicui Capitulo
Generali; quia annis præteritis hæc quæstio fuerit
ardenter Romæ agitata inter viros doctos; ideo
illam hîc pono, eo quòd ex regulis iactæ iam
quæstionis *à num.* 1. dependeat; & sic respondeo,
vt nullo modo Cæcus, vel Surdus possit esse eligi-
bilis; quia cum teneantur Religiosi eligere dignio-
rem, videtur impossibile, vt attentis circumstantiis,
non sint alij Religiosi in Prouincia, qui digniores
non sint, siquidem ex defectu cæcitatis, siue sur-
ditatis illius nimis dignioris iudicati, si visum, &
auditum haberet, iam minus dignus reputetur,
tam respectu aliorum consociorum, quàm offi-
cij, siue Prælaturæ, ad quam electio fieret, † & ob 22
id dicunt Stephanus Isnardus *cons.* 16. post codi-
cem minimum S. Francisci de Paula. Diana *p.* 10.
tr. 13. *res.* 4. Cæcum non posse eligi in scribam,
nec scrutatorem, vt patet, nec in superiorem;
cum superioris munus rectè non possit exequi, nec
possit esse visitator ob eandem rationem, tum quia
oportet visitatorem esse oculatum. † Nec possit 23
eligi in Collegam ob eandem rationem; & quia
Collegæ sunt participes officij Prælati. Et idem
prædicti censent de Surdo respectu officij; quod
exequi rectè non possit, vt Prælaturæ, Collega-
tui, Scribæ, & similium. † Et licet idem Isnar- 24
dus dicat, vt Cæcus possit eligi in commis-
sum;

sum; quia tale officium reducitur ad electiones, negotiorum discussiones, seu conclusiones, & litterarum fratrum ad Capitulum delationes, quibus non obstat cæcitas; sed quia dignior semper sit eligendus, vt iam supra dixi, & impossibile videatur, vt in tota vna Prouincia non reperiatur alius æquè dignus cum visu, & auditu, credo cum eodem Diana etiam esse ineligibilem ad prædictum
25 dictum commissum † nisi electio fieret de Religiosis
alicuius Cœnobij tantùm ad ipsum Cœnobium constans paucis subiectis: nam tunc posset eligi, si reliqui non essent habiles. Alia dico infrà *in c. 39. quæst. 1. vers. ad quartam, & vers. ad vltimam.*

26 Ad tertiam quæstionis partem, an possit Generalis confirmari ad alium sexennium, si loquamur de religione, vbi est expressa constitutio illud prohibens, videtur sine disputatione pro negatiua resolutione respondendum; quia tunc verba, & mens legis debet omnino amplecti, vt agnoscunt omnes per textum *in l. scire leges ff. de legibus l. nominus, & res §. verbum ex legibus ff. de verborum signific.* Surdus *decis.* 35. *n.* 34. Marcus Anton. Genuens. *in pract. Ecclesiast. quæst* 144. *num.* 3. Ferrer. *in constitut. Catalonia gloss. 4. num. 66. fol.* 87. & in terminis Diana explicans Constitutionem Regularium minor. quatenus probatur in ea non debere Generalem perdurare, nisi per sexennium, ablata potestate eum confirmandi; & ita necessariò dicendum propter inconuenientia, quæ ex diuturna gubernatione, & ex dicta confirmatione sequi poterant: Nam tunc Generalis potius de eius Confirmatione, quàm de bona Religionis administratione in primo sexennio tractaret, & sollicitus esset; & ob id idem de confirmatione facienda in cæteris aliis Capitulis probat, quoties ad tẽpus certum esset electio, & respectu Religionis Clericorum Regularium, propter verba *cap.* 18. *num.* 10. *p. 4. constitut.* & Verbum *Tamen* ibi positum, quo poterat contrarium amplecti, adhuc ipse sequitur ex pluribus axiomatibus Iuris hic non repetendis ad resolutionem nostri dubij, propter adductam rationem, quæ generalem doctrinam præstat ad omnes Religiones.

27 Ad quartam quæstionis partem de electione Abbatissæ seu Priorissæ, & in qua ætate, &c. respondeo breuiter cum Naldo *in cap. iuuenculas* 10. *quæst. 1. & in cap. Vbi periculum §. sacro hoc titulo. lib.* 6. & cum Cauil. *concil. 2. tempore Caroli Magni. cap.* 52. Vt refert Barbosa *de Iure Ecclesiast. p. 1. cap. 45. num.* 43. Vt in puellarum Monasteriis tales debeant præferri fœminæ Abbatissæ & creari, quæ & se, & subditum gregem cum magna religione, & sanctitate nouerint custodire, & his, quibus præsunt prodesse non desinant, sed & se, & illas ita obseruent, vtpote vasa sancta in Monasterio Domini præparata; & vt talem se debeat Abbatissa subdictis exhibere in habitu, in veste, in communi conuictu, quod eis ad cælestia Regna pergentibus ducatum præbeat, scitura etiam se pro his, quas in regimine accepit in conspectu Domini rationem reddditura.

28 Et vt legitima sit electio Abbatissæ, siue Priorissæ, debent concurrere ex tripartito numero duæ partes, ex textu *in cap. indemnitatibus §. sane,* ibi: *Quæ à duabus hoc titulo, lib.* 6. Vbi Doctores, & Barbosa cum multis, qui *de Iure Eccles. dict. cap.*
29 45. *num.* 27. *p.* 1. † id limitat, Vbi alia fuerit loci
consuetudo, addens, vt si fuerint discordes, possit Episcopus nominare vnam quam magis idoneam iudicauerit; quemadmodum sancta Congregatio Cardinalium rescripsit Episcopo Assisij præposita negotiis Episcoporum, & Regularium sub die 20. Nouemb. 1518. quod idem ab ea fuisse decisum attestatur Piassetius *in praxi Episcoporum, p. 2. cap. 3 num. 37. in vers in Monasterium,* quem refert Zypæus *in analetica postremi Iuris Ecclesiast enarrat. sub hoc titulo num. 9 vers. Abbatissa in fine,* Nouarius *in Lucerna Regularium verb. Electio, n.* 13. Rota apud Tamburinum *in fine tom. 3. de iure Abbat. decis.* 17. *num* 5. Lezana *in summa tom. 3. verb. Abbatiss. num.* 6.

Tamen Episcopus non ex abrupto procedet; 30
sed prius quàm in casu discordiæ deputet vnam Abbatissam, debebit Monialibus ipsis competens tempus ad se concordandum assignare; quo autem elapso, poterit ad deputationem deuenire, vt ea sancta Congregatio declarauit rescribens Episco-
po Cremonen. sub die 19. Octobris 1592. † imò in 31
Abbatissarum & Priorissarum electionibus poterit Episcopus vna cum superioribus regularibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere absque vlla tamen Monasteriorum impensa, vt statuit Gregor. XV. *in sua constit. incipit Scrutabilis, sub data Nonis February,* 1621. Lezana *in summa tom. 1 cap. 25. num. 46. & tom. 2 verb. Abbatissa num.* 3. qui addit sacram Congregationem declarasse non propterea Ius illas confirmandi ad Episcopum censeri debere.

Vnde fit vt Regulares teneantur diem electio- 32
nis Abbatissæ Episcopo significare, & eum vsque
ad præfinitum tempus spectare, si antè ipse expressè
declarauerit se vti velle facultate in hac parte attri-
buta Abbatissarum electionibus per se, vel per
alium interesse † sic vt post eam declarationem li- 33
ceat Episcopo animaduertere in Regulares, qui
ante tempus significatum, aut die electionis eidem
non prænuntiata ad Abbatissæ electionem proce-
dunt, vt tenuit sancta Congregatio Concilij im-
pressa secundum Lugdunen. die 10. Septembr.
1634. quam habet Barbosa *post tractatum de offi-
cio Episcopi pag. 6. in fine, dubio 15. de anno* 1626.
& etiam sacra Congregatio Eminentissimorum
Cardinalium Concil. Trid. interpretum, vt refert
etiam Barbosa *de Iure Ecclesiast p. 1. dict. cap. 45.
sub num* 34. † & Peüinus *de priuileg. Regular. tom.* 3. 34
† Vbi de decretis nouis sacræ Congreg. *decreto* 16.
pag. 570. censuit: *Episcopum in electione Abbatissæ
Monastery Monialium Regularibus subiectarum
non posse exquirere, seu recipere Vota Monialium,
sed illum exquiri, & recipi debere à superiore Re-
gulari, sciente tamen, & audiente eodem Episcopo.*

Nec prætextu interueniendi electioni Abbatis- 35
sæ, vel Priorissæ septa Monialium ingredi poterit
cum illa ad Monasterij Crates peragi valeat, vt
censuit Congregatio Cardinalium negociis Episco-
porum, & Regularium sub die 16. Octob. 1600.
quæ annuente Clem. VIII. declarauit sub die 21.
Maij 1604. constitutionem 80. Gregorij XIII. felicis
memor. aditam incip. *Exposcit* 1. Ianuarij 1583.
super mutatione officij Abbatissæ, ac Priorissæ
Monialium in Italia existentium singulis quibus-
que trienniis obseruari in omnibus Monialium Mo-
nasteriis, quamuis militarium etiam Hierosolymi-
tanorum. † Ex quo venit vt dicat idem Naldus 46
in dict. cap. indemnitatibus hoc titulo libr. 6. quod
electio Abbatissæ tantùm duret ad triennium, vbi
loquitur etiam de modo, & *in Clem. ratione eodem.*
Itaque dicta sacra Congregatio negociis Episco-
porum, & Regul. præposita declarauit † Abbatis- 37
sas, aut Priorissas, expleto officiorum suorum trien-

tio, non eligendas denuo ad eadem officia, absque Sedis Apostolicæ, aut S. Congreg. licentia: alia adducit Barbosa *dict. cap. 45. lib. 1. de iure*
38 *Eccles à num. 25. & 35.* † vbi ait quod Cistercienses, & Clarissæ, seu aliæ ordini minorum subiectæ, durant per triennium, quo finito, teneantur renunciare sub pœna excommunicationis, vt habetur *in compendio Minorũ*: verum addit hoc pro sola Italia præceptum esse, quod omnes Abbatissas religionum per Greg. XIII. *in dict. sua constit. exposcit* 1583. quam refert Quaranta *in Bullario verb. Abbatissa*, & Castellin. *in hoc tract. de elect. cap. 17. num. 9.* qui subdit *num* 13. ex Portel. *verb. Abbatissa num. 4.* idem statuisse Sixtum. V. quoad Clarissas.

39 Verum Fr. Eman. Rodrig. *quæst. regular. tom. 1. q. 16. art. 2. & 3. & in addition. summa tom. 3. cap. 3. n. 6.* Miranda *tract. de Monialibus q. 7. art. 9.* dicunt extra Italiam omnes Abbatissas, præter Clarissas posse, finito triennio reeligi, & continuari. In Portugalia autem sanctæ Claræ Abbatissas non posse reeligi intra sezennium dicunt Portel. *in dubiis regular. verb. Abbatissa, num 4.* Hieronym. Rodriguez *in compend. quæst. regular. res. 2 sub numero 6.* sic ex speciali Constitutione S. Mem. Pauli V.

40 Ad quartam quæstionis partem de ætate, in qua debet esse, quæ est Abbatissa, seu Priorissa eligenda, breuiter respondeo ex definitione Trid. Concil. *sess. 25. de regular. cap. 7.* vbi Barbosa, Farinac. & alij cum multis, vt non minor annis quadraginta, & quæ per octo annos ab emissa pro-
41 fessione expressa, laudabiliter vixerit. † Itavt si harum qualitatum præficienda in eodem Monasterio non reperiatur, possit ex alio eiusdem ordinis
42 Monasterio assumi. † Et si hoc etiam in commodum superiori videatur ex eis, quæ in eodem Monasterio annum triginta excesserint, & saltim quinque annis post professionem rectè vixerint, electio fiet, vt docent Nouarius *in lucerna regular. verb.* Abbatissa *num. 5.* Vrselis *in conclusionibus legalibus verb. Abbatissa, conclus. 3. num. 17.* Megala *in promptuario Theolog. verb. Abbatissa numero 3.*

43 Nec enim Episcopus circa hanc annorum ætatem poterit dispensare, vt resoluunt Aloysius Riccius *in decis. Curiæ Archiep. 309 pars 4. num. 9.* Machado *de perfecto confes. tom. 2. lib. 5. parte 3. documento 4 tract. 4. num. 1. & 2.* Amendat. *in addition. ad recopil. legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episc. num. 102.* Azor. *institut. moral. part. 2. lib. 6 cap. 5. q. 9.* Sigismund. à Bononia *de elect. dubio 62. n. 6.* Fr. Ludouic. Miranda *de Monialibus q. 6. artic. 4.* Vrsell. *dict. conclus. 3. n. 16.* Hieronym. Rodrig. *in compend. quæst. regul. dict res. 2. num. 5.* Nouarius *dict. verb. Abbatissa num. 6.* & in singularibus canonici Iuris *conclus. 3. num. 2.* Nicol. Garcia ante præfatos, multis adductis *de benef. part. 7. cap. 4. n. 71.*

44 Quod si dubitas an prædicti quadraginta anni debeant esse expleti, vel sufficiant incæpti, repetendo pro resolutione planiori quæ infra dixi *de ætate, & qualitate ordin.* existimo ex *ibi* dictis dicendum, vt non requirantur completi illi anni, vt docent Portel. *in consultation. moral. p. 1. casu 13.* Lezana *in summa quæst. regul. tom. 3: verb. Abbatissa n. 2.* Barbosa suprà *in dict. Trid.* idem *de iure Eccl. part. 1. dict. cap. 45. n. 19. in fine.* vbi ita videtur sentire Nouarius *dict. verb. Abbatissa, & in dict. sing. 13. n. 3.* vbi sic resoluit contra Nicol. Garciam *dict. c. 4. n. 71.* exigentem illos annos 40. completos. † Ita- 45
que conchidit Barbosa *n. 20. dict. cap. 45.* ex S. Congregatione Concilij *in Viterbien 16. Maii* 1623. vt electio Abbatissæ, quæ ætatem 40. annorum requisitam modo dicto non habuerit, sit nulla, si in Monasterio non desunt aliæ Moniales quadragenariæ, atque habiles; licèt non adeò idoneæ, sicut electa. Vide Narbonam de ætate ad omnes humanos actus anno 40. *q. 7.* & quia de prædicta difficultate Diana iterum contra Garciam loquitur *part. 7. tract. 12. res. 9.* multis comprobans; & item quia Concilium permittendo ex defectu Monialis ætatis quadragenariæ, petat ibi electionem alterius annorum 30. expletorum; sequatur inde nullo modo desiderari annos 40. expletos; quia ibi non est tantum, sicut de 30.

De aliis inquam qualitatibus dico quod licèt 46
sint aliquæ constitutiones summorum Pontificum pro aliquibus religionibus, quibus exigitur, vt nullo modo eligantur descendentes ex maculato genere; puta Hæbreorum, vel Saracenorum; tamen eas non procedere respectu Monialium, cum de iure communi, non sit prohibitum: argumento textus *in cap. eam te de rescriptis*; & sic posse eligi in Abbatissas, siue Priorissas habentes ætatem requisitam, & alia requisita illico referenda resoluunt Miranda *de sanctis Monialibus q. 6. art. 2.* Portel *in dubio Regul. verbo Abbatissa, n. 6.* Lezana *in sum. quæst. regul. tom. 3. eodem verb. n. 9.* Barbosa *de iure Eccles. dict. cap. 45. sub n. 26.* dicentes prædictas constitutione tantùm loqui de viris, & non de fœminis. † Tamen quia Maiolus *de irregularit. lib. 1.* 47
cap. 29. n. 12. & 13. Viuald. *in candelabro aureo p. 3. c. 5. n. 11.* Sanchez *in præcepta decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 1. n. 24.* dicunt vt infamis Abbatissa esse non possit, siue infamia sit iuris, siue facti; ego libenter crederem Moniales descendentes ab Hæbreis, siue Saracenis, non rectè in Abbatissas, siue Priorissas eligi; quia quantumvis pollere videantur, virtute, adhuc respectu subditarum potest notari electa de tali infectione; etsi ex alio capite queant admirabiliter proficisci in religione illius sic electæ Abbatissæ exemplo.

Nec enim illegitima est eligenda in Abbatis- 48
sam, vel Priorissam absque dispensatione Apostolica, solutis Religionum priuilegiis; imò sacra Congregatio Concilij sub die 27. Aprilis 1630. censuit electionem in Abbatissam Monialis illegitimæ absque dispensatione Apostolica esse de iure irritam circunscriptis priuilegiis. † Quidquid dicant 49
Fr. Eman. Rodriguez *quæst. regul tom. 1. q. 13. art. 11.* Miranda *de Monialibus q. 6. art. 3.* Portel. *dict. verb. Abbatissa n. 6.* Hieronym. Rodericus *dicta res. 2. n. 21.* Iulius Lauorius *Variar. lucubrat tit. 9 de elect. cap. 24 n. 38.* Lezana *in summa quæst. regular. cap. 26. n. 6.* quos explicat Barbosa *de iure Eccles. dict. p. 1. cap. 43. sub n. 11.* dicendo eorum resolutionem procedere posse attentis Mendicantium Religionum priuilegiis, secundum quæ illegitimæ habilitantur ad omnes gradus suæ religionis, † provt 50
Episcopo Cortanen. rescripsit sancta Congregatione Cardinal. negociis Episcoporum, & Regularium, præposita sub die 4. Octob. 1594. & antea *in Corduben. de an.* 1582. declarauerat Moniales ex illegitimo Thoro procreatas Constit. felicis Recordationis Sixti V. contra Regulares illegitimas, edita non comprehendi, quominus ad officium, & dignitatem Abbatissæ, & Priorissæ aliavè Monasterij munia, eligi possint: videbis Sanchez *in præcepta dict. lib. 5. cap. 5. n. 19. & 20.* Suarez *tom. 5. de*

conf.

cenſ. diſt. 50. *ſect.* 15. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. l.* 3 *q.* 12. .11. Sayrum *de cenſ. lib* 6 *cap.* 11. Bellet *in ſuo ſi . clericalp.* 1 *tit. de diſciplina clericat.* §. 3. . 5. Naldus *in ſumm. verb. Abbatiſſa n.* 2. nul . adductis Barboſa *in cap.* 1. *de filiis Presbit. n* -. Nouar. *in lucerna Regul. verb. Abbatiſſa* . o. Sancta cl *Variar. eſol. q.* 40. *n.* 7. Nauar. *in manual. cap.* 27. *n.* 2 1. *& in c. e. ſ.* 2. *de regul. n.* 60. Maiol vbi ſupra *lib.* 1. *cap.* 10. *in fine.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ, tit. de diſpenſ. ſuper defectu natal. in fine*, & alij plures.

51 Vnum tamen notabis quòd debet Abbatiſſa, certiorem facere Epiſcopum de tempore profeſſionis Virginum ante menſem, iuxta decretum Concil. Trident. *dict. ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 7. cuius meminit Barboſa *in ſuo formulario, Episcoporum, forma* 42. *in fine. in verſ. probationis anno*, idem de Iure Eccleſ. *dict. libro* 1. *capit.* 45. *num.* 41.

QVÆSTIO V.

An quæ eſt eligenda in Abbatiſſam debeat eſſe virgo, ſeu poſſit Vidua, ſiue Bigama. An Abbatiſſa poſt expletum triennium, poſſit Monaſterium gubernare. Et an triennales Abbatiſſæ, debeant benedici, ſicut perpetuæ. Et an Soror Abbatiſſæ poſſit ei ſuccedere immediatè in officio. Et quænam poſſint Abbatiſſæ, ſiue Prioriſſæ exercere reſpectu ſuarum ſubditarum. Et an liceat Abbatiſſis, finito ſuo Abbatiſſatûs tempore, conſtituere eorundem Monaſteriorum præſidentes; donec alia Abbatiſſa eligantur. Et an tractatus, ſeu pacta eligendi ex vna partialitate Abbatiſſas, ſiue alios Superiores Regulares, liceant?

SVMMARIVM.

1 *Abbatiſſa eligenda, debet eſſe Virgo, niſi diſpenſetur* num. 2. 3. *&* 4. *contraria ſententia.* n. 2.

2 *Viduæ poſſunt eſſe Abbatiſſa.*

5 *Bigami viri ſunt incapaces prælationum: contra de fœminis, & quæ ſit differentia,* num. 6.

6 *Fœminæ Bigamæ poſſunt eſſe Abbatiſſæ.*

7 *Bigamorum leges pœnales, non extenduntur ad Bigamas.*

8 *Abbatiſſarum officium, eſt quædam adminiſtratio.*

9 *Abbatiſſæ officium, etſi vltra triennium non duret, poteſt nihilominus gubernare, dum fit electio alterius: vide* num. 29. & 30.

10 *Conſtitutiones Sixti V. & Gregorij XIII. circa Abbatiſſas*, numero 29. & 30. & numero 31. *Vbi in quo caſu intelligantur.*

11 *Abbatiſſæ nequeunt eligi perpetuæ, niſi fiant ad præſentationem Patroni.*

12 *Abbatiſſæ triennales, nòn benè dicuntur perpetuæ, ſic intra annum à confirmatione,* n. 13.

14 *Abbatiſſa eligi poteſt minore tempore triennij.*

15 *Abbatiſſa triennio expleto, non tenetur officio renunciare, ſed ſpectare aliam nouam: fallit* n. 17.

16 *Moniales poſſunt vltra triennium creari officiales.*

17 *Prioriſſæ Dominicæ, expleto triennio, ipſo iure expirant.*

18 *Abbatiſſæ ſoror poteſt ei ſuccedere in officio Abbatiſſatûs: fallit in Prioriſſis Dominicis,* num. 19

20 *Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa poſſunt diſpenſare cum Monialibus circa ieiunia regulæ, & eſum carnium impropriè,* num. 21.

22 *Abbatiſſa poſſunt imponere præcepta ſpiritualia ſuis ſubditis: vbi qualiter id de iure fiat.*

23 *Abbatiſſa poteſt præcipere virtute ſanctæ obedientiæ.*

24 *Abbatiſſa, etſi habet quæ Abbates ſui ordinis; non tamen queit viſitare Monaſteria,* n. 25.

25 *Abbatiſſa iure antiquo viſitabat Monaſteria, & ea impedita per virum.*

26 *Abbatiſſa nequit Virgines velare, nec benedicere Moniales, confeſſiones audire, aut publicè prædicare.*

27 *Abbatiſſa nequit diſpenſare in votis Monialium, ſed bene irritare per poteſtatem Dominatiuam,* n. 28.

29 *Abbatiſſæ, ſiue Prioriſſæ poſſunt eligi in præſidentes vſque ad nouam electionem: & de ratione,* n. 30.

30 *Abbatiſſæ veteres maiorem notitiam habent rerum Monaſterij quam aliæ Moniales*

31 *Abbatiſſa finito officio, nequit habere aliud officium triennale, vt Vicaria.*

33 *Prioriſſa, & Syndica in ordine Prædicatorum poſt triennium expletum, nequeunt immediatè eligi in Prioriſſas.*

34 *Prioriſſa regulariter nequit iterum eligi, niſi poſt annos quatuor, niſi Monaſterium eſſet nouum, vel reformatum,* n. 35.

36 *Monialis Vicariæ perfuncta officio eligi queit in Abbatiſſam.*

37 *Pacta, ſeu tractatus eligendi ex vna partialitate Abbatiſſas, ſeu alios ſuperiores Regulares, non licent,* n. 40.

38 *Religioſi ante electiones facientes tractatus, etiam actionales reprehenduntur.*

39 *Tractatus per modum conſultationis, viuente Prælato ſuper electione futura, quando liceant?*

40 *Tractatus pactionales, vt de meo grege tot eligantur, & de tuo tot, non licent, ſunt ploratu digni.*

41 *Confeſſor, nec ſuperior Monaſterij, nequit præſtare vota in caſu diſſenſionis Monialium.*

42 *Moniales de Monaſterio ad Monaſterium, non transferuntur.*

AD primam quæſtionis partem, video Doctores inter ſe pugnantes, quidam pro negatiua reſoluentes, inter quos Mandoſius *de ſignatura gratiæ tit. diſpenſatio pro corrupta, incipit ſtatim, & in additionib. ad Lapum allegat.* 60. *litt.* N. Selua *de benef. p.* 4. *q.* 7. *n.* 7. Maiol. *de irregularit. lib.* 1. *cap.* 29. *num.* 13. Viualdus *in candelabro aureo cap.* 5. *num.* 13. Fr. Eman. Rodrig. *quæſt. regul.*

gul. tom. 1. quæst. 64. art. 4. & tom. 2. q. 54. art. 3. Castellinus *hoc tit. cap. 17. num. 5.* qui pariter dicunt in hoc ſolum Pontificem poſſe diſpenſare; & ita tenent per textum *in cap. iuuenculas 20. q. 1.* vbi D.Gregorius *in regiſtro lib. 3. epiſtol. 11.* iuuenculas fieri Abbatiſſas, vehementiſſimè prohibet, & in verbis ibi: *Nullam igitur fraternitas ſua niſi, ſexagenariam Virginem, cuius vita hoc, atque mores exegerint, velari permittat*, & ex *cap. 2. 1. quæſt. 7.*

2 Verum Sanchez *in præcepta decalogi tom. 2. lib. 5. c. 5. n. 22.* Portel. *in dubiis Regul. verb. Abbatiſſa poſt num. 10.* Machado *de perfecto confeſ. tom. 2. lib. 5. part. 3. docum. 4. tract. 4. n. 5.* exiſtimant ad Abbatiſſæ munus non deſiderari Virginitatem, niſi vbi mos eſſet, impertiendo Abbatiſſis benedictionem ſpecialem, Virginum propriam, ſeu conſecrationem: & addit Fr. Eman. *tom. 3. add. 1. ſummæ cap. 3. num. 9* Iura contrariæ ſententiæ tantum procedere in Abbatiſſis benedictis, & conſecrandis velo virginitatis, ſe retractans ab opinione contraria, quam prius amplexus fuerat *in quæſt. regul.* ſequitur Hieronym. Roderic. *in compend. quæſt regul. reſ. 2. n. 26.* vbi ex Portel. tenet intrepidè poſſe non virginem, ſeu viduam, eſſe Abbatiſſam, & velari, velo prælationis, & Suarez, quem refert Barboſa *cap. 45. de iure Eccleſ. n. 24. in fine*, Nouar. *in lucerna regular. verb. Abbatiſſa n. 1. & 2.* Viſell. *in concl. legal. verb. Abbatiſſa electio concluſ. 3. n. 1.* Lezana *in ſumma quæſtion. regular. cap. 26. num. 57.*

3 † Adhuc verò idem Caſtellin. omninò videndus *hoc tit. dict. cap. 17. à n. 14.* reſpondens contrariis fundamentis, ſequitur nullomodo de iure contrà Sanchez, Suarez, Portel. & alios corruptam poſſe in Abbatiſſam eligi, & propter declarationem, & reſolutionem factam ſuper hoc, ſpecialiter à Sacra Congreg. Epiſcoporum, ac Regularium, die 15. Iulij 1616. niſi adhibita diſpenſatione, vel niſi fuerint fundatrices, & dicit non eſſe tutam conſue-
4 tudinem contrariam, alia plura congerens † qui etiam *n. 27.* ait, vt vidua prohibeatur eligi in Abbatiſſam, adducens declarationem relatam per Verba ibi: *Si vidua monaſticum aſſumat, ad Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ obeundum, abſque ſedis Apoſtolicæ diſpenſatione eligi non poteſt.*

5 Sed illa, quæ eſt Bigama dubitant Interpretes, & ſecundum relatam reſolutionem Doctores diuersè opinantur; quia negantes ex eo etiam tenent; quia ſicut Viri Bigami, ſunt Prælationum incapaces; ita eſt mulieres Bigamæ, & quoad hunc effectum dici Bigamam, quæ poſt caſtitatis votum præuaricata eſt, vt refert Sanch. *in præcepta decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 5. num. 23.* & videtur ſequi Machado *dict. docum. 4. num. 4.*

6 Sed prædictam ſententiam alij, & benè impugnant dicentes legem pœnalem loquentem de viris, vt infra dico *in tit. de Bigamis non ordinandis*, nullo modo extendi ad fœminas *ex cap. generali hoc*
7 *tit. lib. 6.* † quia Bigamæ irregularitas indicta eſt à iure ad arcendum Bigamos à ſuſceptione ordinum ſacrorum, primò, & directè; illoſquè ex vi huius prohibitionis, tantum indirectè incapaces videri Prælationum, & Dignitatum; quatenus ſcilicet iſtis annexa eſt iuriſdictio, & poteſtas clauium: vnde Hieronym. Rodrig. *in compendio quæſt. regul. dict. reſp. 1. n. 23.* Barboſa *dict. cap. 45. n. 22.* conſiderantes fœminas eſſe incapaces ſacrorum ordinum recipiendorum, vt infrà dico *ſub Rub. de ætate, & qualit. ordin.* dicunt, & conſequenter eſſe incapa-
8 ces bigamiæ ſeu huiuſmodi inhabilitatis, † ac proinde illis non videri repugnare habere officium Abbatiſſatus; quatenus eſt quædam adminiſtratio, ſine iuriſdictione ſpirituali, & ſine poteſtate clauium, de quo dico latè *in cap. dilecta de maioritate, & obed.* ſecundùm aliqua, quæ dixi *in cap. nouit. de iudic. q. 9. à n. 26.* vbi illum textum expendi: & ſic reſoluunt, vt cum ſit eorum officium quædam adminiſtratio, non repugnans Abbatiſſarum ſtatui; & conſequenter abſque vlla diſpenſatione fieri poſſe Abbatiſſas, ſiue Prioriſſas; & ita ſequor, vt reſolui *de viduis fœminis, ſub verſ. verum.*

Ad ſecundam quæſtionis partem, an Abbatiſſa 9
poſt expletum triennium poſſit Monaſterium gubernare; & in hoc dubio breuiter reſpondeo, vt licet officium Abbatiſſæ expiret, finito triennio, nec Epiſcopus poſſit illud prorogare, vt ſacra Congregatio Epiſcoporum cenſuit die 20. Februarij. 1615. teſte Gauanto *in manuali Epiſcoporum, verbo Monialium officiales n. 20.* tamen hoc non obſtante poſſe per illos dies, in qua noua electio efficitur, regere Monaſterium ſub aliquo titulo, ſeu nomine, docent Sanctorius *in commentariis ad conſtitutiones minorum cap. 11. ſtat. 7* ante illum Miranda *in manuali Prælatorum, tractatu de ſacris Monialibus q. 7. art. 9. concluſ. 1.* vbi ſic ait: *Siue Abbatiſſatus officium a ſuperioribus fuerit acceptatum, ſiue non, nulla tamen Monialis Abbatiſſa, nec Vicaria minorum fratrum curæ ſubiecta vltra triennium in ſuo officio poteſt durare.*

Et hanc concluſionem ſatis comprobari ait 10
Diana *part. 7. tract. 11. reſ. 19. in principio*, ex conſtitutione relata Sixti V. nam quamuis alia ex Gregorio XIII. non comprehendat, niſi dumtaxat Moniales Italiæ, & Siciliæ Monachalem vitam profitentes, vt retuli *ſub quæſt. præcedenti*, & generalis clauſula ibi poſita non extendatur ad maiora, expreſſis, nihilominus, dicit conſtitutionem Sixti V. comprehendere omnes Moniales Abbatiſſas, & Præfectas quocumque nomine nuncupentur, minorum fratrum curæ ſubiectas, in quibuſvis partibus, & Prouinciis, generaliter ita, quod poſt tranſactum triennium prædictum nullum Abbatiſſatus, ſeu Præfecturæ, Monaſteriorum, aut aliud officium, nec aliquam poteſtatem, vel authoritatem in eoſdem poſſent obtinere, & exercere, vt ibidem dicitur.

Ad tertiam quæſtionis partem an triennales Ab- 11
batiſſæ debeant benedici, ſicut perpetuæ: & vt reſpondeas præmitto dicendum ex dictis conſtitutionibus Greg. XIII. & Sixti V. prohibentibus eligi Abbatiſſas perpetuas, non prohiberi eas Abbatiſſas, quæ fiunt per præſentationem, & inſtitutionem, cum facile reddatur ad ius antiquum, in quo talis inſtitutio, & confirmatio, erat perpetua: ſic Portel. *verb. Abbatiſſa n. 10.* vbi addit primam fundationem alicuius Conuentus ſanctæ Claræ, poſſe continuari officio Abbatiſſe per 20. annos, per ſtatuta illius ordinis, & Hieronym. Roderic *in compendio quæſt. regular. dict. reſ. 2 n. 7.* vbi reſoluit poſt expletos 20. annos Abbatiſſatus poſſe præfatam fundatricem iterum eligi in Abbatiſſam: alia tradit Barboſa *de iure Eccleſ. dict. cap. 45. p. 1. num. 37.*

Vnde iam ad difficultatem reſpondeo trienna- 12
les Abbatiſſas non ſolere benedici, ita vt ius diſponens quod perdant Abbatiſſatum, ſi intra annum à confirmatione, non benedicantur, intelligatur de perpetuis, Fr. Eman. *tom. 1 quæſt. regular. q. 11. art. 3. in fine*, Hieronymus Rodrig. *dict. reſol. 2. n. 3.*

num. 3. Barbosa *dict. cap.* 45. *numero trigesimo sexto.*

13 Vbi dicit, quod istæ Abbatissæ perpetuæ intra annum à tempore suæ confirmationis computandum teneantur munus benedictionis suscipere; alioquin nisi subsit causa rationabilis, à iure suo cadant per *Clem. attendentes § statuimus de statu Monachorum*, Tamburin. *de iure Abbatiss. disp.* 29. *num.* 5. Lezana *in summa tom.* 1. *cap.* 5. *verb. Abbatissa num.* 11. & de forma benedictionis scribit idem Tamburinus.

14 Et quòd Abbatissa possit eligi minori tempore triennij, docet Nouarius *in Lucerna Regul. verb.*
15 *Abbatissa num.* 3. *& num.* 9. † Quòd Abbatissa finito triennio, non tenetur renunciare Abbatissatui,
16 s[...] spectare creationem nouæ Abbatissæ. † Et *n.* 24. quòd officiales Monasterij, præter Abbatissam eligi possunt vltra triennium, Lezana *eodem verbo à num.* 12. Tamburin. *de iure Abbatiss. disp.* 30. Naldus *in summa verbo Abbatissa n.* 5. Machado *de perfecto confess. tom.* 2. *lib.* 5. *part.* 3. *docum.* 5. *num.* 6.
17 † Et quòd in ordine Prædicatorum nequeat officium Priorissæ protrahi vltra triennium; & quòd illo expleto declarantur nunc pro ex tunc ab officio absolutæ: idem Castellin. *hoc titul. cap.* 17. *num.* 1.

18 Ad quartam quæstionis partem breuiter respondeo posse sororem Abbatissæ ei succedere in officio Abbatissatus per electionem Monialium, aut electorum, vt patet ex declaratione sacræ Congregationis negociis Episcoporum, & Regularium præposita sub die 23. Aprilis 1619. in sequentibus verbis. *Abbatissa, & Monialibus de Olinellas. Vlixbonen petentibus declarari, vtrum Soror Abbatissæ, possit succedere in officio Sororis, si Canonicè eligatur; dummodo non adsit aliquod impedimentum legitimum circa eius personam, vel prohibeatur per constitutiones ordinis, non est prohibitum in iure,* &c. Ita docent Ioannes Anton. Nouarius *in summa Bullarium, verb. Abbatissa num.* 6. & eius Frater Ioannes Maria, Nouarius *in Lucerna regular. ver-*
19 *bo. Abbatissa n.* 7. *&* 8. Castellin. *de Electione.* † qui etsi de iure dicat non prohiberi; addit tamen, vt in ordine Prædicatorum non possint duæ sorores Moniales secundùm carnem succedere in Prioratu, siue subprioratu immediatè ex ordinat. 30. Romæ anno 1580.

20 Ad quintam quæstionis partem, quænam possint Abbatissæ, seu Priorissæ exercere respectu suarum subditarum, breuiter respondeo, vt possint cum Monialibus dispensare circa ieiunia Regulæ, circa esum Carnium, & Lacticiniorum, siue Ouorum, quando cognouerit dictas Moniales; propter debilitatem, vel aliam causam non posse ita commodè huiusmodi ieiunia, & abstinentias seruare, quod fieri declarant Hieronym. Roderic. *in compendio quæst. regular. res.* 2. *num.* 13. & Portel. *in addit. ad dubia regularia verb. Ab-*
21 *batissa, num.* 3. † aduertentes, vt ista non sit propriè dispensatio dimanans à iurisdictione spirituali, cuius est incapax fœmina, vt dico *in dict. cap. dilecta de maior. & obed.* & explicui *in dict. cap. nouit, de Iudiciis*; sed tantum declaratio, vel
22 dispensatio, Papæ authoritate. † Item possunt imponere præcepta spiritualia suis subditis; quia promittunt ei obedientiam, non tanquam matri, sed tanquam Prælatæ, cuius munus est approbatum à Sede Apostolica, iuxta regulam, quam profitentur ad regimen spirituale, & temporale sibi gregis commissi in omnibus illis, quæ non repugnant sexui fœmineo, cui non contradicit potestas imponendi præcepta spiritualia, quando necessitas adest, maximè, si id habeat ex commissione superioris, Fr. Eman. Rodrig. *tom.* 3. *cap.* 3. *num.* 19. addit summæ mutata sententia, quam probauerat *tom.* 1. *quæst. regul. quæst.* 12 *artic.* 2. *& quæst.* 25. *artic.* 1. Miranda *in tractatu de Monialibus quæst.* 6. *artic.* 4. *conclusione* 3. *ad finem.* Azor. *instit. moral. part.* 1. *lib.* 13. *cap.* 10. *quæst.* 7. dum 23
docet posse Abbatissam præcipere Monialibus virtute sanctæ obedientiæ, ratione voti emissi in professione, & sancti Spiritus; quia officio Prælati fungitur cui Moniales ex vi professionis parere coguntur, tanquam habenti potestatem, & Iurisdictionem à Superioribus commissam, nec dissentiunt, Suarez *tom.* 4. *de religione lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 12. 13. *&* 14. Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 1. *n.* 21.

Et quamvis officium Abbatissæ sit idem in Mo- 24
nasterio, quod Abbatis, aut Generalis in Monachos; sic vt quæcumque competunt Abbati, ea ferè competant Abbatissæ, exceptis quæ fœminæ repugnant, vt dicunt Marcus Antonius Chuchus *lib.* 3. *institut. maior. tit.* 13. *de Abbatissis.* Hieronym. Rodericus *in compend. quæst. regul. dict. resolut.* 2. *sub num.* 25. *vers. & confirmatur.* † Tamen ipsa 25
iam ex Tridentino Concilio *cap.* 5. *sess.* 25. *de regularibus*, non potest visitare Monasteria sibi subiecta, Machado, *lib.* 5. *de perfect. confessore part.* 3. *tract.* 4. *docum.* 5. *num.* 1. Fr. Eman. *tom.* 2. *quæst. regul. quæst.* 5. *artic.* 10. etsi vt ait Barbosa *de Iure Eccles. part.* 1. *dict. cap.* 45. *num.* 38. dicat de iure antiquo solere visitare Monasteria ei subiecta, & ea legitimè impedita ad egregiendum licuisse per alium etiam virum omni exceptione maiorem visitare.

Et addunt etiam Doctores per textum *in cap.* 26
statuimus 20. *quæst.* 1. non posse Abbatissam Virgines velare, nec Moniales benedicere, nec earum confessiones audire, vel publice prædicare, vt *in cap. in noua de pœnit. & remissionibus*, latè dico,
† nec dispensare in votis Monialium, nec ea com- 27
mutare; quia caret spirituali Iurisdictione: ita Fr. Eman. Rodrig. *quæst. regul. tom.* 1. *quæst.* 24. *artic.* 7. Suarez *tom.* 1. *de religione tract. de voto lib.* 6. *cap* 7. *num. fin.* Petr. de Ledesma *in summa tom.* 2. *tract.* 10. *cap.* 7. *ad finem*, Lessius *de Iustit. lib.* 2. *cap.* 40. *dubio* 14. *num.* 107. *verb. Abbatissam*: Loquens de irritatione in præcepta Decalogi *lib.* 4. *cap.* 33. *n.* 19. & quoad dispensationem *cap.* 39. *num.* 7. & quoad commutationem *cap.* 49. *num.* 24. † qui & alij di- 28
cunt bene posse Abbatissam ea irritare per potestatem Dominatiuam, quam habet super subditas, quæ quidem est maior, quam habent Pater, & Maritus super filios, & vxorem.

Ad sextam quæstionis partem, suppositis quæ 29
dixi *in versiculo ad secundam*, & vers. *ad tertiam*, resolutiuè respondeo posse Abbatissas, siue Priorissas eligi in Præsidentes, vsque ad nouam electionem, ob pacem, & bonum regimen Conuentus, vbi vsus obtinuit, non obstante iam adducta constitutione Sixti V. sic tradunt Fr. Eman. Rodrig. *tom.* 1. *quæst. regular. quæst.* 16 *artic.* 3. *& in additionibus sum. tom.* 3. *cap.* 3. *num.* 7. Miranda *in tract. de Monialibus quæst.* 7. *art.* 9. *conclusione* 2. Barbosa *de Iure Eccles. part.* 1. *cap.* 45. *sub num.* 33. Quibus addo Dianam *part.* 7. *tract.* 12. *Miscel. sub resol.* 19. *in vers. an scilicet*; qui dum refert sententiam negatiuam per dicta supra *in dict. vers. ad secundam*; nihilominus sibi videtur probabilis proxime affirmatiua

rhanua ſententia ; eo quod id pertine e potest ad
bonum regimen Monaſteriorum Monalium , &
eorum debitam adminiſtrationem , vt ſcilicet pro
paruo aliquo tempore eædem ipſæ , non verò aliæ
præſidentes conſtituantur , propter vitanda innu-
mera mala , damna , atque incommoda , quæ ex
contrario facto , vt plurimum exoriuntur , aut
ſaltem poſſent euenire.

30 Et quia illæ maiorem habent notitiam , diſpo-
ſitionis , & ſtatus ſuorum Monaſteriorum , quàm
aliæ. Quis enim non videat , ait Diana , quod aliæ
nominatæ præſidentes nouitarum amatrices breui
illo temporis ſpacio , quamplura poſſint innouare;
quæ in maximum damnum , & detrimentum pa-
cis , quietis , & tranquillitatis prædictorum Mo-
naſteriorum caderent Monialium ordinum in or-
dine ad finem futuræ electionis animos ſollicitare,
omnibuſquè velle placere, quæ ſua ſunt quærant,
non quæ Ieſu Chriſti.

31 Ob id què reſpondendo ad verba conſtitutionis
relatæ *ſub dicto verſ. ad ſecundam* , dico cùm illo,
& cum Miranda *in manuali Prælator. tract. de ſa-
cris Monialibus quæſt. 7. art 9. concluſ* 2. quod
inibi tantummodò prohibentur Abbatiſſæ præ-
dictæ, expleto ſuo triennio , habere in dictis Mo-
naſteriis aliud officium quocumque nomine nun-
cupetur quod etiam per triennium duret , ſicut
eſt officium Vicariæ , ſeu alicuius ſimilis ; hoc
32 enim dicit eſſet in officiis perpetuari, † quod ibi-
dem à ſummo Pontifice prohibetur ; non verò
ipſas eſſe Præſidentes , finito ſuo Abbatiſſatus par-
uo tempore aliquo ; donec aliæ ipſarum loco eli-
gantur.

33 Et ſic Caſtellin. *de elect.cap.* 17. *numer* 7. dicit
quod Prioriſſæ , ac ſyndicæ in ordine Prædicato-
rum poſt expletum earum officium , non poſſint
immediatè eligi in Prioriſſam , vel Abbatiſſam,
contrariumque eſſe irritum , & inane ſua ordina-
34 tione 8. anni 1580.† Et quod generaliter loquendo
non poſſit eligi , quæ fuerit Prioriſſa , niſi poſt
quatuor annos completos à tempore ſui Prioratus
expleti,ex ordinatione Valentiæ 16.annorum 1569.
Cui ſtatuto dicit omninò ſtandum ; quia Bulla
Gregor. XIII. non auſert diſpoſitionem ſtrictio-
35 ris , ſed latioris ſtatus † quod *num* 11.*&* 12 limi-
tat ſi Monaſterium eſſet nouum, vel nouiter refor-
matum , nam in eo caſu , dicit vt poſſit iterum
eligi.

36 Et ex eadem ratione Miranda , & Diana iam
relati dicunt multo minus decreto relato *in dicto
verſ. ad ſecundam*, prohibeti , quin perfunctæ of-
ficio vicariæ , eligi poſſint in Abbatiſſas , quod
etiam à quibuſdam extitit dubitatum.

37 Ad vltimam quæſtionis partem reſpondeo cum
Girago *de regimine Eccleſiæ* , Laurentio Peitino *de
Prælato quæſt.2.cap.*3. §.3. *num.*19. Thomas Hur-
tado *variar. tom.2.tract.*12.*cap.*1.*num.*1641. Diana
*part.*11.*tract.*4.*reſ.*37.*verſ. vide*, tractatus, & pacta
in quæſtione relata non licere ; itavt merito præ-
dicti inuehantur in Religioſos , qui in Capitulis
generalibus Religionum capita factionum nuncu-
pantur , & male facere quoſdam , qui potentes
38 ſunt , qui ante electiones, & ingreſſum Capituli
faciunt tractatus , non ſolum conſultorios , ſed
actionales, vt ij , vel illi eligantur , & non alij
39 diuerſæ factionis. † Nam quamuis liciti ſint tra-
ctatus , viuente Prælato , vt conſtat ex *cap. ſi tran-
ſitus* 29. *diſt.* per modum conſultationis, vt agnoſ-
catur dignus , qui eligendus ſit , vt tenent Molſe-
ſius (quem ſequitur Hurtado) *in practicis cap.*16.
*num.*47. † Tamen tractatus pactionales,vt de meo 40
grege tot eligantur , & de tuo tot prorſus , illici-
tos eſſe demonſtrant ; ſic vt ex illis omnis peſtis
regiminis , regularis oriatur , & foueatur ambitio,
quæ venenum eſt in religione. Etenim vbi hu-
iuſmodi partialitates aſſiſtunt, nec præmiatur vir-
tus , nec punitur vitium , ſed virtutes , præmij op-
poſiti vitia iudicantur , & vitia gremialium ſuo-
rum virtutes reputantur ; concluditque Diana , vt
ſit deploranda miſeria iſtarum Religionum , ſi quæ
reperiuntur , in quibus talia reperiuntur.

Pro complemento notabis , vt in electionibus 41
Prioriſſarum , ſeu Abbatiſſarum, etiam in caſu diſ-
ſenſionis , inter Electores , nequeat præſtare vo-
tum Confeſſor, nec ſuperior Monaſterij : Nam vt
quæſtion. præced. dixi, hoc totum pertinet ad Monia-
les , ſic dicit prohibitum die 23. Maij 1623. ſicut
latè probat videndus Caſtellin. *dict. cap.*17. *de elect.
n.*28. vbi ad plures conſtitutiones † qui *n.*6. ait non 42
poſſe transferri Moniales de Monaſterio ad Mona-
ſterium , ſine ſpeciali licentia ſedis Apoſtolicæ ex
decreto Pauli V. publicato à ſacra Congregatione
Epiſcop.& Regular. ſub die 22. Decemb.1617. &
intimatum Procuratoribus Generalibus ordinum,
quibuſcumque in contrarium non obſtantibus :
alia dico infra *in cap. quia propter* , vbi de forma
eligendi ; item *& cap.*6.*&* 19. vbi an ante confir-
mationem queat Abbatiſſa adminiſtrare.

QVÆSTIO IV.

*An electores ad Electionem faciendam , de-
beant prius innocare Spiritus ſancti gra-
tiam. Et an electio Epiſcoporum , debeat
neceſſariò à Papa confirmari : vbi ali-
qua de priſco more eligendi. Et an no-
men electionis , habeat locum in benefi-
ciis, ſicut in Epiſcopatibus?*

SVMMARIVM.

1 *Præmiſſum.*
2 *Spiritus ſancti miſſa, num premittatur in Ele-
ctionibus?*
3 *Confirmanda eſt Electio Epiſcoporum à Papa.*
4 *Eligendi Epiſcopos mores diuerſi in antiquitate
referuntur* num.5.6.7.8.& 9.
7 *Populus in electione Epiſcoporum , non habebat
olim ius eligendi , ſed interuentionis , & aſ-
ſenſus ; expenditur* num.8.9.10.& 11.
9 *Populus legitimè conceſſione Pontificia potuit
eligere ? aliter factum fuiſſe vſurpatione , &
improbatur* num.25.& 26.
10 *Principes ſæculares olim habuerunt electionem
Epiſcoporum , vſurpatione , & diſpenſatione
Pontificia : exemplificatur* num.13. 14. 15.
& 16.
15 *Principes à populo abrogare ius eligendi Epiſ-
copos refertur, ſed improbatur.*
16 *Electio Epiſcoporum nunquam legitur clarè,
Diuina prouidentia pertinuiſſe ad populum,
& poſtea ius tranſlatum ad Principes : &
improbatur contra ſentientes,*& num.19.
18 *Portugaliæ Rex nunquam habuit ius eligendi
Epiſcopos , ſed tantum nominandi,* & num.
21.& 22.
19 *Reges Hiſpaniæ , & Portugaliæ à quo tempore
habuerunt*

habuerunt ius nominandi, & præsentandi Episcopos, non a tempore Gotho, & alij dixerunt, n. 27. & 28.

21 *S. Cyprianus* n. 17. *relatus explicatur.*

22 *Patrum authoritates, quibus Aynon nititur probare electiones pertinuisse ad populum expenduntur.*

23 *Electio est actus Ecclesiastica competens Ecclesiasticis personis, non laicis*, n. 24.

27 *Electio per Canonicos de Episcopo vsitatur his temporibus in Germania.*

28 *Electio in quibus Dignitatibus habeat usu; & qua sint electiua beneficia*, n. 29.

29 *Beneficia electiua qua, & quando veniant in mandato de prouidendo*, n. 30.

1 AD primas difficultates, vt respondeas adiunges quæstion. 2. 3. 4. 5. 6. & 7. quas signaui partim, & partim planè tractaui *in cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possessionis, & propriet. & in cap. olim* 7. vbi de Episcoporum electione, & de possessione iuris eligendi, ac de aliis.

2 Vnde iam ad requisitum primæ quæstionis de præmittenda Missa Spiritus Sancti, respondebis, vt dixi infra *in cap.… inf. … hoc tit.*

3 Ad secundam quæstionis partem, an Electio Episcoporum, necessariò debeat à Papa confirmari. *Et suppositis quæ dixi infra in dicto cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet. vbi de quæstione, an Episcopatus electio, non tantum sit propria Pontificis, verum, & competat aliis, veluti Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, seu possit competere Clericis aliis: & quæst. 3. vbi de Iure, quod habent Reges Hispaniæ nominandi ad Episcopatus, aliaue beneficia; & item de Regibus Galliæ, & Polonia, & quæst. 4. an Canonici possint admittere ad coeligendum Clericos extraneos: & quid possit in hoc consuetudo: & quæst. 7. an admittatur possessio Iuris eligendi.* Iam breuiter dico infra *in cap. 9.* vbi de aliis ad materiam Confirmationis Electorum spectantibus.

4 Ad tertiam quæstionis partem breuiter etiam respondeo, antiquitùs fuisse diuersos mores eligendi Episcopos; & quia de illis singulis dixi iam *sub dict. cap. cum Ecclesia 3. de causa possess. & propriet. quæst.* 2. vbi quinque tempora posui; ideo

5 nunc aliqua notabo *ibi* adiicienda. † Primò quod defuncto Episcopo alicuius Ecclesiæ admonebatur Metropolitanus, vt visitatorem Episcopum aliquem ex suis suffraganeis mitteret, qui futuræ electioni præesset, populum, & Clerum conuocaret, hortaretur, & doceret; quid in electione obseruandum. Et vocabatur non tantùm Clerus Ecclesiæ Matricis, sed etiam aliarum Ciuitatis parœciarum; imò & aliquando ex aliis Ecclesiis extra Ciuitatem, & de Monasteriis, etiam quidem seligebantur; & post omnium vota, & suffragia perquisita componebatur decretum electionis, quod communi omnium subscriptionum roboratum ad Metropolitanum mittebatur, à quo & confirmatio, consecratio, siue benedictio Ordinandi, postulanda erat, qui postea in forma electionis, & electi personam sedulò inquirebat, & eam demum confirmabat; deindeque in præsentia, tam Eligentium, quàm Episcoporum Comprouincialium examinabatur; quod si idoneus reperiebatur ante consecrationem Metropolitano suo, professionem tradere tenebatur; quæ fidei suæ declarationem, & subiectionem, & obedientiam Metropolitanæ Sedi continebat secundùm sacros Canones Conciliorum: & decreta Apostolicæ Sedis ex sacris Canon. legibus, quibus authoritas Metropolitanorum, scilicet constituta est.

6 Et profitebatur tertio se seruaturum quædam documenta ex sacris Conciliorum placitis & scripta, quæ ad officium Episcopi ritè administrandum pertinebant; & secundùm Ecclesiasticum morem ab omnibus Episcopis Comprouincialibus subscripta tradi solebant; & quod postremo, his omnibus peractis, consecrabatur, & post consecrationem ordinatores, ne obscuritas dubiæ obligationis incurreret & Canonicas litteras dabant ordinato ad plebem, & Clerum, à quibus electus fuerat, quibus litteris omnis ordo rei gestæ continebatur, subscriptionibus omnium ordinatorum firmabatur, & dies simul, & Consul adscribendus erat ex Concilio Meliuitano, vt etiam ex pluribus locis confirmatur, *tom. 2. Conciliorum Galliæ a pag. 633. & ex ordin. Romano in l. de Diuinis officiis, p. 1. à pag. 95.* ibi, incipit: *Examinatio in ordin. Episcop. secundum Gallorum institutiones*, & explicat Alui. Flaccus *in eodem lib. à pagina 72. parte 2.* Franciscus Florentius *in hoc titulo, folio 129.*

7 Et ex hac occasione possemus incidere in quæstionem illam, an populus in electione Episcoporum olim habuerit ius eligendi; & suffragandi; sed quia iam qualiter hoc acciderit, dixi *sub dicta quæst. 2.* & aliqui affirmant per textum *in cap. Episcopos*, ibi: *Post electionem Cleri, & populi, cap. lectis*, ibi: *Clerum, & plebem eiusdem Ecclesiæ elegisse; 63. dist. cap. factus*, ibi: *De plebis, quæ tunc adfuit suffragio; 7. quæst. 1.* & docent Vasquez *in tertiam partem, D. Thomæ tom. 3. disp. 144. cap. 5. numero 13.* & ex multis amplè Michaël Rausel *in Historia Iurisdictionis Pontificia lib. 2. cap. 1. numero 20.* cuius verba refert Diana *part. 10. tract. 1. res. 3.* Iacobus Pamelius *in annotationibus ad Epistolam sancti Cypriani, epist. 68.* 8 † Aliqui verò negant, vt sunt Duualius *in tractat. de potestate Pontificis part. 3. quæst. 6.* Cælotius *de hierarchia lib. 4. cap 17.* & Coëffeteau, ac Bouerius contra Rempublicam M. Antonij de Dominis *lib. 3. cap. 3. per totum*; & hoc *ex cap. Nosse, dist. 63. & ex cap. non licet 161. & ex cap. cum longa 5. electionis dict. dist.* & ibi: *In canone vota*, vbi glossa, & altera glossa notanda *in cap. Sacror. dict. dist. verb. Electionem*, & authoritate sanctis Leonis *epist. 87. & Epistola 27.* probantes latè populum in electionibus Episcoporum, non habuisse ius suffragandi, & eligendi, sed tantùm postulandi, & testimonium ferendi, quo eius consensus significaretur circa idoneitatem eligendi; sic tamen, vt eligendis Episcopis, & Ministris, ita populum admissum; vt tamen penès solos Episcopos, & Clerum ipsum veri suffragij ius esset, nec plus populo, quàm de eligendo, testimonium reddere liceret, quo eius consensus significaretur.

9 Vtcumque tamen fuerit aduertit Cardinalis Bellarminus *lib. 1. de Clericis cap. 7. vers. eandem obtinuit in quibusdam locis*, populum vsurpasse ius eligendi Episcopos, velut putauit Vasquez *in 3. parte, tom. 3. disput. 244. cap. 1. num. 13.* post alia Diana *dict. part. 6. tract. 1. res. 4.* Suarez *de fidei defensione libro 3. capite 29. à numero 7.* Sopranus *de electione Papæ lib. 1. cap 4.* & Ego *sub dict. q. 2.* populum illum Ius habuisse ex concessione Pontificia, qua populi incapacitas potuit auferri: argument. eorum, quæ dixi *in capit. 4. de Iudic. quæst. 5. & in capit. nouit. 13. eodem.* cum tunc nec

proprio iure, iure ordinario non agat, sed facultate Superioris Ecclesiæ vniuersalis.

10 Et ex eadem vsurpatione, siue assensu Pontificio olim aliquando in electionibus Episcoporum partem habuisse Principes plures sæculares, vt patet de Theodorico Magni Clodouei filio, qui Apollinarem dedit auernis Episcopum, oblatis ab eo multis muneribus, & Apollinari defuncto subrogasse sanctum Quintianum, & quod Rege opitulante, Gallus successerit Quintiano; & de pluribus exemplis Gregor. Turonens. *lib.* 3. *capit.* 2. *lib.* 4 *capit.* 5. 11 & 16. *lib.* 6. *cap.* 39. *l.* 8. *cap* 22. ac de aliis exemplis idem *lib.* 4. *capit.* 15.

11 *&* 18. *& lib.* 5 *capit.* 46. *&* 46. & Daniel, *de Nobilibus in selectis iuris sacri, & ciuilis disputat.* 10. *numero* 5. vbi ponit plures Episcopos electos à solis Imperatoribus, & Principibus: plura P. Gregorius Tholosanus *hoc titulo capit.* 6. *sub num.* 13. vbi ponit capitulationes Ioannis XXII. cum Henrico I. & Othone eius filio. Quibus non obstantibus Imperatores inuestituram Episcopatuum sibi asciuerint, & quod inoleuerat iam mos, vt Episcopi ab ipsis eligerentur; & baculo Pastorali inuestirentur, vt scribit Gullelmus Tyrius *libr.* 1. *Belli sacri capit.* 13. & etiam P. Gregor. *lib.* 15. *syntagmat. iuris cap.* 12. *numero* 11. ex Polidoro, Virgilio tradit Henricum I. Britanniæ, seu Angliæ Regem clarum victoriis tantum sibi iuris sumere cœpisse, vt sua dumtaxat authoritate Episcopos faceret, & factis, Episcopatuum possessionem

12 daret, † & quod Nicephorus Phoca in Oriente, Imperator sumpserit sibi ius conferendi Episcopatus, & Sacerdotia, eoquè tempore Otho I. authore Zonara *tom.* 3. anno Domini 961. hoc iure

13 cæperit vti in Occidente. † Et Ioannes Filesacus *de sacra Episcop. authorit. cap.* 5. *folio* 5. obseruat Principes olim Abbatissas, & Abbates, & Episcopos elegisse; imò notat Theodor. Balsamon. *ad Concil. Carthagin. cap.* 16. *& ad cap.* 12. *Concil. Calcedon. & cap.* 38. *Sexta Synod. in trulo habita* tantam fuisse violentiam circa electionem Episcoporum, vt Principes, etiam nouos Episcopos instituere consueuerint in locis, in quibus antea non

14 fuerunt † imò Iustinianus *in Nouella* 11. *de priuilegiis Iustinianæ primæ* Archiepiscopi creauit Episcopum Iustinianæ primæ suæ ciuitatis; eique prouincias subiecit, & B. Rhenanus *lib* 2 *rerum Germanicarum* refert Dagobertum, qui adeptus fuit Regnum Francorum sub Honorio III. summo Pontifice instituisse nouem Diæceses Episcopatuum.

15 Nec sustineri debet Michaël Roussel. *in Histor. Iurisdict. Pontificia lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 21. *in fine.* dum referens modos electionum in prima Ecclesia, siue à Clero, siue à populo, siue ab Episcopis solis; & quod prior fuerit validior, siue frequentior postea, quasi lege Regia translata, Principes postea hoc Ius eligendi sibi abrogasse, cum reuera populus, qui ex se, sed à Pontifice solum prædictum ius habere non poterat; nequiret verò eam eligendi potestatem concedere, vt defendunt Vasquez supra, & Diana *dict. p.* 10. *tract.* 1. *sub resol.* 5. vbi probat *res.* 6. fuisse olim à summis Pontificibus interdictum, nè populi, & Principes in electionibus Episcoporum, se immiscerent; ad cuius comprobationem plura decreta Conciliaria refert, quæ ego retuli infra *in dict.*

16 *cap.* 3. *de cans. poss. sub quæst.* 2. † Et quia propter ibi à me dicta *in relata quæst.* 2. Video quòd Rebuffus *in concordatis titulo de elect. derogation. super verbo, & cum ex electionibus, in principio* optimè recenseat varietatem eligendi à principio nascentis Ecclesiæ, quem ad literam refert idem Diana *dict. p* 10. *tractat* 1. *resolut.* 8. *circa finem*, vt improbaret doctrinam Anonymi firmatis electionem Episcoporum olim diuina authoritate spectasse ad populum; & postea Ius illud fuisse translatum in Principes, quorum consensu Pontifices tale Ius postea sibi acquisierunt per illa verba sancti Cypriani Epistola 68. *Propter quod de tradition. Diuina*, & ex aliis authoritatibus veterum Patrum, & Conciliorum desumptis ex Republica Marci Antonij de Dominis; item & doctrina Vigorij Galli Consiliarij Regij in Parlamento Parisiensi, sententia Amonimi docentis in Apologia de suprema Ecclesiæ authoritate *titulo de disciplina Ecclesiastica num.* 38. *folio* 185. Episcopos à Principibus constitutos fuisse primis Ecclesiæ sæculis tum iure suo, tum lege Regia, qua quidquid iuris populus habebat in Regem translatum est: † quinam authores toto cælo 17
aberrantes eos incidisse in hæresim Caluini dicunt Duualius *de potestate Pontificis parte* 3. *quæst.* 6. Azorius *instiuit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 18. Vasquez *in* 3. *part. D. Thomæ disput.* 244 *cap* 5 *num.* 53. Bellarminus *lib.* 1. *de Clericis cap* 7. Ioannes Lerau. *tract. de summa Pontificis authoritate lib.* 3. impressum Ebroicis apud Antonium Lemariæ anni 1622. & alij.

Et ob id licèt idem Aonimus curet probare 18
Regem Portugaliæ potuisse Episcopos nominare; quia dicta electio ad illum spectaret: tamen Diana *dict. resol.* 8. Duualius *quæst.* 6 *supr.* Isambert. *in* 3. *part. D. Thomæ tom.* 3. *de Sacram. ordinis disp.* 6. *num.* 2. Franciscus Alier. *de sacris ordination. cap.* 3. §. 1. *&* 2. Coëffeteau contra Marcum Antonium de Dominis *lib* 3. *cap.* 3. Cællotius *de Hierarchia Ecclesiastica lib.* 4. *cap.* 19. Sauffay *in Panoplia Episcopali lib* 7. mordicus, & benè docent populum nunquam habuisse ius eligendi, & suffragandi ex iure diuino, cum ex eo solùm ad Papam electio Episcoporum spectet; etsi aliquando se immiscuerint in illa, Clerus, vel Principes Laici, hoc totum factum fuisse expresso, vel tacito Pontificis consensu; ita vt contrarium asserere, sit hæreticum.

Vnde abundantissimè probant Pereira *de manu* 19
Regia concord. 28. *num.* 76. Solorzano *de Iure Indiarum tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 4. *num* 31. Reges Lusitanos legitimos nunquam Episcopos elegisse, cuius verba notanda refert idem Diana *dict. resol.* 8. *sub vers. pergit*, qui inferebat in eo Regno supponi quod Episcoporum electio spectaret ad Capitulum; sed Reges Hispaniæ à tempore Concilij Toletani sub Pontifice Leone II. Regnante Eruigio Rege Goto, Episcopos Summo Pontifici præsentasse; & sic negat Pereira Ius eligendi Episcopos in Rege Lusitaniæ iuxta quoddam responsum Regio Lusitaniæ ad Innocentium VIII. Pontificem in verbis sequentibus: *quod Rex in Ecclesiis minoribus à Cathedralibus, quibus est per electionem Prælatis, vel Rectoribus prouidendum, si vacent maiorem sibi authoritatem vindicare intendens in eis Clericis familiaribus suis, vel aliis minus dignis, Capitulis Ecclesiarum huiusmodi vniuersaliter, & singulariter singulis literas suas mittit precibus exigens, & minus grauibus, & terroribus interiectis, vt nullum omnino in Prælatum eligant, nisi quem ipse in huiusmodi literis nominat, vel per suos Ministros facit nominari: respondetur Procuratores, quod idem Rex si aliquando preces porrexit pro aliquibus eligendis in talibus Ecclesiis pro dignis*

*dignis, interpoſuit preces ſuas, nullis ſuper hoc mi-
nus, vel terroribus interiectis; & quod ſuper hoc
non grauauit, nec intendit grauare Eccleſias, vel
Canonicos & promiſerunt Regem ita perpetuò ſer-
uaturum, nec in ſuis precibus adiecturum, quod
nullus alius eligatur, niſi is, pro quo dixerit preces.*
20 † Ex his enim verbis patet fateri Reges Luſitanos,
nunquam habuiſſe ius eligendi Epiſcopos, nec
ideò nunquam illos elegiſſe; imò & infert Pereira
relatus priuilegium nominandi Epiſcopos à tem-
pore Alphonſi Quinti, ex priuilegio Papæ illos
Reges habuiſſe, vt notat etiam idem Solor-
zanus.

21 Ita præcitati Doctores Duualios, Azorius, &
alij reſpondent ad locum ſancti Cypriani per au-
thoritatem Diuinam, de qua ille loquitur, non
intelligi præceptum, ſeu ius Diuinum, ſed exem-
plum ex ſacra Scriptura depromptum, inſtar cu-
jus exiſtimabant Cyprianum dicere fieri debere ele-
ctionem noſtrorum Miniſtrorum coram populo,
& ipſo etiam conſentiente, ſicut legimus *num.* 19.
electum fuiſſe Eleazar *Actorum* 1. Mathiam, &
22 ſeptem Diaconos *actorum* 7. † & ad alias autho-
ritates Patrum, quibus Anonymus nititur probare
laicos elegiſſe Epiſcopos; ſed hoc intelligi de facto
per vſurpationem, non propriè, & legaliter, vt
dicunt, & reſpondent latè Diana *dict. reſ.* 8. *in
verſ. ad alias*. Bonacina *tracta. de ſummo Ponti-
fice quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 10. Coëffeteau, & Boue-
tius contra Rempub. Marci Antonij de Dominis
dict. lib. 1. *cap.* 3. *per totum*, dicentes, vt licèt ali-
cubi habeatur elegiſſe, non tamen verè, propriè,
23 & poſitiuè, † cum electio ſit actio Eccleſiaſtica
competens Eccleſiaſticis perſonis, ſed negatiuè tan-
tum, quatenus non impediebant electionem ſuo
teſtimonio, nec quidquam obiiciebant, aut quate-
nus perſonam populus proponebat in eam con-
ſentiebat, & acquieſcebat electioni, *ex cap. nullus*
61. *cap. Clerici, & cap. Vota* 6.. *diſt.* de quo dixi
in dict. quæſt. 2. *dict. cap. Eccleſia Sutrina de cauſ.*
24 *poſſeſ. & prop.* † Etenim vt ſcribit Iacob. Pamelius
in annotat. ad epiſt. ſancti Cypriani cap. 68. *num* 2.
non negans ſuffragiis plebis Epiſcopos fuiſſe ele-
ctos in Africa, Gallia, Hiſpania, perduraſſeque
dicat eam conſuetudinem ad Gregor. I. Vſque ex
eius Epiſtolis; imò & ad tempora, vſque Caroli,
& Ludouici Imperatorum *ex lib.* 1. *capitulorum eo-
rundem*, ſatis conſtat; ait tamen plebi ſola ſuffra-
gia conceſſa, non electionem, quæ per ſubſcri-
ptionem fieri ſolet, perſpicuè probans in primis
ex Concilio Laodio, *Can.* 12. & 13. vbi prohibe-
tur electionem Epiſcoporum per plebem fieri; &
ex Diuo Hieronymo *in epiſtola ad Euagrium*, &
ex epiſtola 87. Leonis, qui dixit, vt non cogeren-
tur quemcumque nominatum à plebe Epiſcopum
admittere, *ex Canone* 1. & 2. *Gracar. Synod.* à
Martino Bracarenſi *collectar.* & ex Celeſtini Papæ
2. *Epiſtola*, & Stephani Papæ *decreto* 68. addens
quod ſi Epiſcopo ſic nominato à Clero, & po-
pulo obiecta vera non eſſent, tunc ordinaretur
Epiſcopus ex Canone 40. Concilij Cartagmenſis:
alia refert videnda Diana *dict. part.* 10. *tract.* 1. *per
totum.*

25 Nec dictum iam de antiquo Iure à tempore
Goto exiſtente penès Reges noſtros Hiſpanos no-
minandi Epiſcopos, impugnatur ex doctrina Ioan-
nis Ignei *in l. neceſſarios*, §. *non alias num.* 336. *ff.
ad Silanianum*, & Ferraldi *in tractat. de inſignibus
Regum Franciæ* IX. Iure, qui conantur probare
Reges Hiſpaniæ ius præſentandi Epiſcopos ha-
buiſſe ratione conceſſionis Carolo Magno Galli-
cano Regi factæ, quia etſi non admittas à tem-
pore illo Goto illis tale ius competere, vt retuli ex
Pereira, & Diana ſuprà. † Tamen fateri neceſ- 26
ſum erit per centum viginti annos; antequam Ca-
rolus Magnus in rebus humanis eſſet noſtris Hiſ-
paniæ Regibus competiiſſe, vt ex Couarruu.
Perez, & Salzedo probat, Marritius de Alzedo
de præcedentia Epiſcopatus dignitatis part. 1. *cap.* 3.
num. 9 & benè ex his, quæ dixi *in dict. c. Eccleſia
Sutrina de cauſ. poſſeſ. & propriet. à n.* 4. vbi *n.* 5. *de
tempore Goto.*

Vnum vero notabis cum Azorio *inſtit. moral* 27
part 2. *lib.* 3 *cap.* 28. *quæſt.* 3. Anaſtaſio Germonio
de ſacrorum immun. *lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 40. Diana
dict. part. 10 *tract.* 1. *reſ.* 7. *in fine*, & aliis quod
hodie ſolum in Germaniæ Eccleſiis ſeruatur vetus
conſuetudo, in quibus Canonicorum Collegium
Epiſcopum nominant, deſignat, & eligit; electus
verò à Pontifice confirmatur; quod Iuridicè fiet,
ſi ſeruetur forma quinti temporis, de qua dixi *in
dict. cap. Eccleſia Sutrina dict. quæſtione ſecunda,
à numero octauo*, & ita dicit ſine Doctore vllo Bar-
boſa *de Iure Eccleſ. part.* 1 *dict. capite* 19. *num.* 43.
in fine.

Ad tertium quæſtionis partem reſpondeo breui- 28
tèr quod electio habet locum etiam in Eccleſiis, &
beneficiis electiuis, vt vocant in Epiſcopalibus,
ſeu Cathedralibus Eccleſiis, in Abbatiis, & aliis
Præpoſituris Regularium in Archipræsbyteralibus,
ac aliis Eccleſiis, in quibus ius eligendi Rectorem,
reſidet penès Collegium aliquod Clericorum, in
quo forma electionis canonica ſeruari poſſit: Sic
docet Barboſa *de Iure Eccleſ. cum aliis part.* 1. *c.* 19.
num. 39. vbi *num.* 43. dicit vt hodie non in omnibus
electiuis habeat locum electio propriè ſumpta,
ſed in paucis propter reſeruationes ſedi Apoſtolicæ
factas.

Notant verò Iulius Lauorius *variar. lucubrat.* 29
tit. 4. *cap.* 13. *num.* 37. Caputaquen. *deciſione* 295.
part. 1. Gonzalez *in reg.* 8. *Cancellariæ gloſſa* 19. *à
num.* 12. vt non omnia beneficia, vel Eccleſiæ ele-
ctiuæ vocentur; ſed illæ tantummodo electiuæ di-
cantur, in quibus Prælatus, aut Rector anima-
rum inſtituitur, precedente electione, quam de-
bet ſequi confirmatio; quia vt ait Nicol. Garcia
de benefic. part. 1. *cap.* 6. *num.* 23. Si prouideretur
per electionem, ſine confirmatione diceretur pro-
uiſo, † qui etiam addit beneficia electiua non ve- 30
nire in mandatis de prouidendo, niſi de electione
fuiſſet mentio facta, ſpecialis etiam, ſi ſimpliciter
mandaretur prouideri de beneficio vacaturo,
nullo expreſſo prouidendi modo per
textum *in cap. cum illus* §. *illis
de præb. lib.* 6.

* * *

QVÆSTIO VII.

An Principes toto cælo curare debeant; vt Magistratus, seu officiales publici creandi sint comparatiuè habiliores, vel sufficiat habiles eligere: vbi de Electione per sortes. *Et an Regis Ministri superiores, ad eligendos alios constituti, teneantur vtique digniores, & peritiores eligere sub pœna peccati, & obligatione restituendi: vbi an in aliquo casu, idem practicare debeant Papa, & Principes: Et quid de Prælatis Ecclesiæ quoad officia sæcularia. Comitia quæ olim fuerint: Item, & de calatis comitiis siue curiatis, centuriatis, seu tributitiis. Et an electiones Officialium annalium illicò in Republica exequantur.*

SVMMARIVM.

1 *Principes ad Iustitiam expediendam, tenentur creare, & eligere Magistratus præstantiores, & in hoc inuigilare,* n.4.& 15.
2 *Salutis communis pars magna consistit in Consiliariis optimis, & integerrimis eligendis.*
3 *Imperaro bene nihil interest, si ministri expedientes negotia sint ignari, & immites.*
4 *Vir ma us mala Iura administrat.* & n.15.
5 *Officialis Reipublicæ talis conueniт eligi, qui à pueritia vita suorum probatus sit, ac immaculatus extiterit.*
6 *Magistratus optimi, sunt potissima propugnacula.*
7 *Populi, dum optimis Magistratibus reguntur, nihil aliud sibi quærunt.*
8 *Magistratus optimus in Republica corda subditorum capiat.*
9 *Respublica non bene regitur absque bonis Consiliariis.*
10 *Consiliarij mali corrumpunt Principes.*
11 *Consiliarius debet esse talis, qui nihil nebulosum habeat, nihil fallax.*
12 *Consiliarius optimus dicitur qui non ad gratiam, sed vtilitatem communem fert sententiam suam.*
13 *Alexander Seuerus habuit Consiliarios Sabinum, Vlpianum, & alios Iurisconsultos optimos, qui nunquam eligebat Præsides ad beneficium, sed ad Iudicium,* n.14.
15 *Respublica destruitur consilio imprudenti, & commodo priuato, odio latenti Consiliariorum.*
16 *Athenienses ad consilia eligebant, & admittebant præstantissimos, qui, & Legatos, atque Magistratus creabant.*
17 *Imperatores antiqui, etsi luce vera priuati eligebant meliores viros in Magistratus, quorum nomina populo proponebant; vt siquis esset criminosus videretur sic.*
18 *Magistratus optimi dicebantur, quos ambitio nulla detorquebat, & qui mala cognoscere possent Reipublicæ.*
19 *Rex debet habere probos, & honestos Consiliarios.*
20 *Respublica tutior dicitur, in qua Rex malus est, quam in qua Consiliarii mali sunt.*
21 *Delictum Principis, est malos Consiliarios eligere,* n.22.
22 *Delictum populi est quando Principes mali sunt.*
23 *Electio digniorum ad officia Reipublicæ Iurisdictionalia debet fieri: quid de Rege eligente;* n.24.& 25.
25 *Princeps supremus eligens dignum, omisso digniori, satisfacit.*
26 *Papa, & Princeps ad beneficia curata possunt eligere dignos tantum.*
27 *Principes malè agerent, si præferrent imperitos peritis.*
28 *Princeps non vacat à culpa, si vt eligat Ministros, non consulat supremos Senatores informatos de vita, & literis eligendorum.*
29 *Adrianus Imperator libenter patiebatur moueri, & corrigi.*
30 *Princeps debet non impatienter audire Consiliarium non sibi placentem in suo suffragio præstando.*
31 *Veritas solet abscondi Principi, cùm non adest, qui eam sibi dicat.*
32 *Princeps debet vocare Magistratus, & facere, vt cum eo ad eius latus sedeant.*
33 *Principes boni non agrè ferant consilia pia suis opinionibus dissentanea, si meliora sunt.*
34 *Principes benefacient legendo libros de Regno scriptos; vt sic vera sciant Regni,* n.35.
35 *Dioclesianus Imperator dicere solebat, quod Princeps bonus venditur a suis Officialibus.*
36 *Princeps non debet nimium deferre suis Consiliariis, qui solent suis propriis commodis inseruire,* n.37.
38 *Consiliarius debet puniri, qui Principi consulit de grauibus, tanquam de leuibus.*
39 *Princeps vt cautius verum sciat suos Consiliarios habebit suspensos.*
40 *Electio Senatorum qualiter olim fieret per sortes, & hodie practicatur Siciliæ.*
42 *Dotationes piæ pro maritandis Virginibus, seu religioni dandis solent hodie sorte distribui, & quo ordine.*
43 *Sors per fraudem in electionibus, est peccaminosa vbi multa de electione per sortes,* n.44. 45.& 46.
44 *Officiales maiores tenentur habere plenam notitiam de Magistratibus creandis; alias non saluant conscientiam.*
45 *Eligi debent officiales, qui bona existimatione noti sint.*
46 *Eligentes Ministros, qualiter debeant de eorum bonitate notitias acquirere.*
47 *Magistratus supremi debent proponere Regi viros habiliores, vt de eis eligat.*
48 *Eligentes ad officia non debent gratificare personis.*
49 *Eligentes ad officia Reipublicæ indignos, peccant, & tenentur restituere, & debent digniores eligere.*
51 *Officia Reipublicæ sunt bona communia.*
52 *Electio Officialium sæcularium sufficit de digno si fiat a Principe, vel si fiat ad officia non habentia administrationem.* n.53
54 *Electio si fiat ex partibus communitatis, num sit peccaminosa, si non sit de digniore.*
55 *Senatores eligentes indignos, peccant, & tenentur ad resarcienda damna.*

56 *Papa,*

56 *Papa, & Princeps eligentes seruum scienter, seu irregularem videntur dispensando indignum habilitare ad officia; impedimentum est humanum* n. 8. *non si à natura* n. 59.

57 L. Barbarius Philippus §. sed si sciffet ff. de officio Prætoris.

59 *Princeps aliquid concedens infanti, vel impuberi, & discretione carenti, nihil facit in officiis habentibus personalem administrationem. secus si officium Consistat in nomine,* vt n. 60. & 61.

60 L. fin. Cod. de milit. testamento, num. 61. & 62.

61 *Tribunatus officium quale, & de quo loquatur textus* in l. fin. Cod. de militari testamento.

63 *Tribunorum officium in bello quale fuisset.*

64 *Episcopus officia sacularia sui Episcopatus, quos eligere debeat, & qualiter in venditione,* & num. 66. *quid de beneficiis* num. 67. remissiuè.

65 *Episcopi supremam non habentes potestatem, possunt se habere, sicut Domini titulares.*

66 *Officia Ecclesiastica nequeunt vendi ab Episcopis.*

68 *Eligi debent qui diligentes sint, & prudentes ad Magistratus, quando alij nequeunt inueniri.*

69 *Electionum de officialibus praxis, contra quam exclamant nonnulli. Quid de Hispania,* num. 70.

71 *Dignior circa officia propriè appellatur non sanctior, seu litteratissimus, sed prudentior, & de Republica benemeritus.*

72 *Comitia antiqua dicta erant à coëundo in vnum, ad suffragia prastanda in electionibus Magistratuum, Senatorum, & aliorum officialium Reipublica.*

73 *Comitia solebant fieri Roma consularia, pratoria, tribunitia, adilitia, censoria, quastoria, &c.*

74 *Comitia Roma quantam durationem habuerint.*

75 *Comitia calata, curiata, & centuriata fuerunt apud Romanos; & qua ista* num. 76. & 77. *vbi ad quos effectus, & in quibus locis,* num. 78.

79 *Comitia tributa qua olim fuissent?* n. 60,

1 AD primam quæstionis partem respondeo
dicendum vt Principes, siue Reges teneantur ad Iustitiam expediendam, creare Magistratus
optimos, & præstantiores ex toto subditorum cœtu: nam vt dicunt D. Hieronymus *epist. Paul. ad Philippen.* Segura *in director. Indic. part.* 1 *cap.* 13.
num. 8. *in fine*, Vlcur. *in tract. de regimine mundi*,
part. 4. *q.* 2. *à n.* 1. Rim. *conf.* 103. *num.* 42 Franchis
2 *decis.* 438. *num.* 5. † pars magna communis salutis
in Consiliariis optimis, & integerrimis eligendis
posita est, & alij Doctores ex doctrina textûs *in*
3 *cap. siquis hominem* 58. *causa* 11. *q* 3. † Etenim
Mastrillus *de Magistratibus*; dubium latè prosequutus *lib.* 2. *cap.* 1. ait nihil prodesse bene decernere, aut imperare, si Ministri, per quos negotia
expediri debeant desides, ignaui, immites, &
aliis eiusdem generis notis fœdati sint.

4 Cum ergo verisimile sit malum virum, mala
Iura administrare, vt tradit Iamblicus *in exhortatione ad Philosophiam*; indeque, vt periculosum
est insanienti gladium; & ita improbo viro Magistratum committere, vt dicit D. Carol. Tapia
lib. 2. *Iuris Reg. num.* 2. & 3. *de Official. in Reg. const.* Subdens quod Princeps nimium inuigilare
debet in Magistratuum electione, cum ad Rempublicam in pace gerendam, quæ Principi fœlicem
hic vitam ducere facit: † ideo fiat vt Officialis ille, 5
& Iudex constitui debeat, qui à pueritia, & adolescentia, ac in matura ætate maxime vita suorum
probatus fuerit, ac immaculatus extiterit: sic Didacus Perez *in l.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *ordinam. colum.* 254.
Autles *in capitibus Prator. verb. que les diere, n.* 1.
& 2. pulchra loquens, † sunt enim, vt ait Mastril- 6
lus *dict. cap* 1. *num* 10. Magistratus optimi potissima propugnacula, fortissima Castra, & militum
potentissima phalans, † nam dum populi ab optimis 7
reguntur Magistratibus, nihil aliud sibi quærunt.

Quippè cum Magistratus optimus in Republica 8
bene visus ratione cuncta persoluat, corda subditorum, qui rationales sunt captet, & veluti rete
pisces: nam vt ait Demosthenes *in oratione* 2. *contra Aristogit*, & Bielius *lib.* 4. *de Republica*, eas
Respublicas maxime, diutissimeque floruisse, quæ
Magistratibus sapientissimis, & optimis vtebantur,
† non inquam est possibile, ait Mastrillus supra 9
num. 16. bene regi Rempublicam absque bonis
Consiliariis. † Siquidem mali Consiliarij Principes 10
corrumpunt, si fortè, præsertim habeant aliquod
interesse, vt ex Heredia ait Mutius Surg. *in annot. ad Neap. Illust. fol.* 318. *in fine*, Aluarot *in speculo Pontific. & Reg. cap.* 54. *à n.* 44. Iuxta illud Eccles.
cap. 37. ibi: *à Consiliario serua animam tuam, prius scito qua sit illius necessitas, & quid ipse in animo suo cogitabit.*

Vnde venit dicendum, vt Consiliarius debeat 11
esse talis, qui nihil nebulosum habeat, nihil fallax.
nihil fabulosum, nihil simulatum, quod vitam
eius, aut mores refellat, nihil improbum, ac maleuolum, vt dicit D. Ambrosius *lib.* 1. *de beneficiis*,
cap 17. † Et ob id Titius Romulus, vt refert Dio- 12
nysius Alicarnasseus *lib.* 10. eum optimum Consiliarium dicebat, qui sententiam suam non ad gratiam, aut priuatas inimicitias, sed ad communem
vtilitatem ferebat, † quare vt aduertit Iansen. *in* 13
prouer cap. 20. Alex. Seuer. omnium fere optimus
Imperator habuit Consiliarios Sabinum, Vlpianum, Paulum, Pomponium, Alfenum, Florentinum, Martianum, Callistratum, Hermogenem,
Venuleium, Triphonium Maximum, Celsum,
Proculum, & Modestinum, omnes Iuris professores celeberrimos, quorum Consilio omnia faciebat, † qui etiam nunquam eligebat Præsides, 14
Proconsules, & Legatos ad beneficium, sed ad
Iudicium, vel suum, vel Senatus, iuxta textum *in lib.* 2. *Cod. de officio Prasid.* ibi: *Pratoris electa opinionis in hac vrbe per singulos annos Iudicio Senatus pracipimus ordinari*, Ioannes de Platea *in l.* 1.
Cod. de prat. & honor. prat. lib 12. Michaël Vlcur,
de regimine mundi part. 4. *quastione* 2. *numero* 6.
& 8.

Debent ergo Principes in eligendis Magistrati- 15
bus rimari, considerare, & animaduertere, vt
sicut Rempublicam destruunt, consilium non
prudens, commodum priuatum, & odium latens, vt dicunt D. de Ponte *in tractat. de potestate Proregis tit. de elect. officior.* §. 5. *num.* 10.
Albericus *in lib.* 1. *Cod. de Iustiniano Codico confirmando*: ita mali Magistratus, & improbi, in
quibus nihil boni reperiri poterit, nisi iuxta illud

Prouerb.cap.12.ibi: Iniustitias, adulationes, cogita-
tiones, iustorum iudicia, & Consilia impiorum fraudulenta; maximè si Consiliarius sit ignarus lit-
terarum nesciens, imprudens in faciem Principis,
16 studens, ei displicere timens;† Nec errabunt si Athe-
nienses veteres sequantur, qui non omnes ad Con-
silia, & Magistratus admittebant, sed prudentissi-
mos, & optimos, & vitæ integritate spectatissi-
mos; atque hos Imperatores, & Legatos creabant,
& Magistratus Vrbis omnes illis mandabant, vt
refert Mastrillus dict. lib.2. de Magistrat. capit 1.
num 33.

17 Imò si fieri posset, debent imitari illos antiquos
Imperatores, qui etsi luce vera priuati, meliores
semper elegerunt; & vt sic appareret omnibus, an-
te omnia eorum nomina populo proponebant,
ipsum hortantes, vt si quis aduersus eos, quid ha-
beret criminis probaret manifestis rebus, sicut de
Imperatore Alex. Seuero refert Lamprid. in eius
vita, referunt Simancas de Catho. instit. titul.
41. de Ministris, & eorum officiis num.2. Boba-
dilla in polit. lib.1. capit.3. numer.9. & Carolus
Octauus Rex Galliæ idem exequebatur, vt notat
18 Amo.Ferr. lib 2. de rebus gestis,† qui propterea eos
optimos diceret, quos ambitio nulla, nullusque
priuati boni detorqueat intuitus: quippe nota pro-
bitate, ac Reipublicæ studio, perspicacique iudi-
cio, commonem salutem æstimare, & mala ob-
stantia cognoscere possint ad notata per Bartol.
in tract. de regimine ciuit. quæst.2. num.9. Auiles in
proœm. cap. Prætor. verb. à cordado num.13. † vbi
19 ait quod Rex debet habere probos, & honestos
Consiliarios, & expertos: nam vt dicebat Petr.
Crinit. lib.6. de honest. cap.6. † eam tutiorem me-
20 lioremquè Rempublicam esse, in qua Princeps
malus est: quàm in qua sunt Consiliarij, Principes
mali; quia si Princeps effrenatus est bonorum,
Consiliariorum virtus retinet, si malè morigera-
tus fama populi sibi secretò per aliquem ex Con-
21 siliariis denunciatur; & sic de singulis.† Verùm si
Consiliarij, qui Principi veritatem consulere de-
bent mali sint, eiusquè iniustitias taceant, ad de-
lictum pertinebit Principum, qui prauos Iudices
22 contra voluntatem Dei, populis præficiunt:† nam
vt populi delictum est, quando Principes mali
sunt; sic Principis est peccatum, quando Iudices
iniqui existunt, vt dixit Isidor. lib 3. cap.54. tradunt
alia Mastrillus supra, à numer. 23. Petrus Gregor.
Tholos. in syntagmat. iuris parc.3. lib.47. capit.15.
num.27.

23 Ex his ad difficultatem facilis videtur responsio:
nempe vt Reges, Principes, siue alij Superiores
maiorem habentes potestatem, debeant ad officia
publica Reipublicæ iurisdictionalia eligere di-
gniores, & habiliores è suo Regno, populo, siue
Prouincia; quia ita de Senatoribus, & Iudicibus
supremis, alios Iudices, seu officiales eligentes,
24 dicitur infra in vers. ad secundam.† Tamen respectu
Regum, & aliorum supremum habentium impe-
rium, existimo, vt sufficiat fieri electio de Ministro
digno, habili, & capaci, etsi non sit habilior, vt
docent Bartol. in l. cum quidam ff. de leg.2. per
textum in l. cùm pater §. ergo ff. eodem, & l. ex
facto §. si quis rogatus 2. ff. ad Trebellian. §. eos au-
tem in auth. vt Iudic. sine quoquo suffragio auth.
de defensoribus ciuitat. in princ. & in l 1. Cod. de
decurion. lib.10. Molina de Hispanor. primog. lib.1.
cap.5. in princ & n.65. Peguera in pract. cap.7. n.9.
& 10.

25 Et sic videntur sentire Caietanus in summa
verb. Electio, Vasquez in opusculo de beneficiis
cap.2. §.5. dub.13. num.97. cum Molfesio tom.1.
tract. 6. cap.6. num. 83. Homobonus in examin.
Eccles. part.2. tract.9. cap.4. quæstione 7 quatenus
dicunt esse opinionem probabilem illam, quæ do-
cet, vt in officiis sæcularibus sufficiat eligere di-
gnum, relicto digniori, quos ego intelligo cum
Diana part.2. tractat.15. miscell. res. fin. versic. dico
tertiò. Loqui in Principe supremo, officia dispen-
sante: & secundum hanc partem videtur expressè
prouisum in Regno Siciliæ per capit. Regis Ferdi-
nandi 64. vt tradit, ac tenet etiam Mastrill. de Ma-
gistrat. dict. part. 2. cap.1. num. 63. vbi n. 64. re-
fert Doctores agentes de hoc puncto in foro con-
scientiæ, inter quos Gutierrez lib.2. canonic. quæst.
cap.11. n.42. Baõez de Iustitia folio 192. Salon. &
Soto in eodem tract, ille tom.1. folio 192. iste q.6.
art.1. conclusione 9. Caietan. 2.2. quæst 18. artic.1.
Scotus, & Ricardus in 4. cap. 15. Couarruuias
in regula peccatum, §.7. Doctores in cap. his quæs-
cumque 1. quæstione prima, Vasquez controuers.
illustrium person. capite 27. & 43. Padilla in lib.
cum quidam, num.19. & D. Carolus de Tapia in
constitut. Iudices in verb. discretio, fol. 108. de
quo dubio conscientiæ post illos alij multi; sed
Ego existimo vt quia in foro externo licet Princi-
pibus eligere dignos; ob id nec peccare, si dignio-
res non eligant: nam alias anxij corde continuo va-
garent. Et his omnibus addo etiam Dianam part.1.
tractat. 15. Miscellan.1. res.67. Villalobos in sum-
ma part.2. tractat.8. dif.6. num.8. & 9. qui etsi di-
cant Principem peccare, tamen dicunt probabilem
esse sententiam à nobis adductam, vt dixit Turria-
nus in selectis disput. centur.2. cens. Theologica du-
bio 87. cum Vasquez, & amplectitur Sanchez in
opusculo tom.1. lib.2. cap.1. dubio 36. num.15. † vbi 26
quod quando electio non fit per plura suffragia,
sed ab vno tantum, sufficiat eligere dignum ex
ciuibus Reipublicæ; imò, & de Papa, & Rege,
habentibus conferendi liberam potestatem, dice-
tur non peccare eligendo ad beneficia curata di-
gnos, prætermisso digniori, item & ad Episcopa-
tum, nisi digniores in promptu sint, cum alio-
quin semper tenerentur quærere digniores, quod
à Papa, & Rege exigere durum esse ait Reginald.
tom.2. lib.20. tractat.3. cap. 14. n.179. quem se-
quuntur etiam Ægidius Trullench. in opere morali
lib.7. cap.11. dub.8. sub n 4. Dian. dict. part.1. tr.15.
Miscell.1. res.4. in fine, contra Lessium lib.1. de Iustit.
cap.34. dub.14. num.64. affirmantem, † esset ta- 27
men absurdum nimis in vtroque foro; imò & iniu-
stum quod præferrent imperitos peritis, nouellos
antiquis, ac rudes emeritis, vt dixerunt Ioannes de
Platea in l.1. cod. de princip. agent. in rebus lib.10.
Boëtius de disciplina schol. cap.6.

Verum non euacuabitur à culpa Princeps, seu 28
Rex, qui super electionibus faciendis Ministro-
rum, præcipuè maiorum iudicum, non requirat
consilium à suis melioribus, ac confidentiariis, su-
premis Consiliariis, informatis de vita, literis, mo-
ribus; ac aptitudine eligendorum ad officia sæcu-
laria; quia etsi Princeps sit sapiens; tenetur, vt
dixerunt Auiles, vbi suprà num. 3. Mastrillus dict.
cap. 1. num. 42. amplecti libenter Magistratuum
consilia, iuxta illud Ecclesiast. cap.32. ibi: Fili sine
consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis, &
Thobiæ 4 consilium semper a sapiente perquirito, &
Prouerb. cap.8. ibi: Ego sapientia habito in consilio,
& eruditis intersum cogitationibus, & secundùm
aliam litteram Varabli: Ego sapientia cohabito so-
lertia,

tertia, & scientiam consiliorum assequor, vt etiam repetit in eisdem *Prouerb.cap.12.ibi.Via stulti recta in oculis eius; qui autem sapiens est audit consilia, & cap 13. inter superbos ... iurgia sunt, qui autem agunt omnia cum consilio reguntur sapientia*: & de iure est textus *in l. placet*, vbi Bald. Iason *in l. lect.* & alij Doctores *cod. de sacrosanct. Eccles.* Aules iam citatus *verb. acordado a num. 1.*

29 Et confirmatur ex his, quæ tradunt Dionysius Cassianus *in vita Adriani Imperatoris*, scribens, quod Imperator ille in quocumque negotio libenter patiebatur admoneri, & corrigi, nedum à Magistratibus, sed etiam ab humili qualibet persona; & quod idem in principio sui imperij obseruauit Tiberius Cæsar, testatur Suetonius *in eius vita*; faciunt etiam verba sequentia Senecæ *lib. 19. epist. 110.* dum scribens ad Lucil. amicum suum, quærentem num sapiens, aliquid acturus, debeat ab alijs perquirere consilium? & affirmatiuè respondens, prout Medicus Medicum in eius infirmitatibus adire debet, sequentibus verbis, *Quod sapiens sapienti prodest? impetum illi dabit occasiones actionum honestarum, commonstrabit præter hæc, aliquas suas cogitationes exprimes, docebit quæ inueneris; semper enim, & sapienti restabit quod inueniat, & quo animus eius excurrat; nam aquius est (dicebat) Imperator Antoninus, vt ego tot amicorum consilium sequar, quam vt tot meam vnius voluntatem sequantur.*

30 Nec ex eo quod Consiliarius prudens, pius, ac in sententia dicenda modestus Principi non consonet, est impatienter à Principe recipiendus, sed humaniter ab illo est audiendus, vt salus publica illæsa consistat; alias enim Princeps non admittens, amittet dignitatem, exemplo Roboan, qui senioribus non credidit 3. *Reg.cap.12. Paralipom.cap.10.*

31 *& cap. denique 8. q. 1.* † Nec mirum si aliquando peccant; quoniam, vt dixit Seneca hoc solo priuentur magna fastigia, quia præ timore, vel magna reuerentia non est qui eis dicat veritatem, Bald. *cons. vltimo col. 5. p. 1.* Decius *cons 169. in fine*. Petr. Gregor. *de concessione feudi p. 1. in princ. n. 7.* Aules *in proœmio cap Prætor. dict. verb. acordado, à num. 1.*

23 † Debet enim Princeps Magistratus, siue Consiliarios suos vocare, & facere, vt cum ad eius latus sedeant, iuxta illud Esdræ *cap. 3.* & Bartol. *in l. iuris peritos, in principio ff de excusat. tutorum, & in l. 3. cod. de athlet. lib. 10.*

33 Absit verò à bonis Principibus, vt ægrè ferant sincera, piaque consilia suis opinionibus dissentanea, si meliora sint, aut sententiam propria authoritate mentiantur, non ratione, pondere, ac pietate: nam si potentiâ in hoc genere abutantur toruis oculis intuentes, aut verbis austeris repellentes, quos sibi accinere concernunt hoc ipso commune bonum labefactant, vt scribit Mastrillus *in*

34 *dict. c. 1. n. 52.* † Quare ne Reges prædictos Consiliarios audire nolentes obcæcari omninò videantur, optimum erit si sequantur, quod Demetrius Phalerius hortabatur Optolomeum Regem; nempe vt libros de Regno scriptos emerent, ac legerent: nam de quibus amici Regis illum admonere non auderent ea in libris essent scripta? sic Stobæus *in admonitione de Regno sermone 48.*

35 Et præmaximè procèdere debebit, quando timeret & Rex, seu Princeps quod venderetur à suis officialibus, & Magistratibus; sicut Imperator Diocletianus affirmare solebat, quod bonus, cautus, & optimus Princeps solebat ab illis vendi; ita refert Flauius Vopisc. *in aurel.* in verbis sequentibus. *Nihil esse difficilius, quàm bene imperare, colligunt se quatuo, vel quinque, atque vnum Consilium ad decipiendum Imperatorem capiunt, dicunt quid probandum sit? Imperator qui Domi clausus est, vera non nouit, cogitur hoc tantum scire quod illi loquuntur, facit iudices, quos fieri non oportet, amouet à Republica, quod debet retinere quid multa?*

Vnde mihi, sicut, & alijs videtur, vt nimirum 36
non debeat ipsis tribuere; adeo quòd illos audaces ita efficiat, vt sua ipsius bonitate nimium abutantur, atque suarum hoc faciant prætextu rapinarum, (quod non credo contingere temporibus hisce, & ab alijs retro inter nostrum Piissimum, ac Catholicissimum Regem Philippum IV. & eius suprémos Consiliarios, & Officiales, tot Consiliorum supremorum, quæ in hac Curia Matriten. creata sint; & si multis ab hinc annis audiamus vulgi quærelas, an iustas relinquo prudentioribus iuminadas ab effectibus successiuis nostræ Monarchiæ.)

† Sed non desinam admonere accidere posse, vt 37
contingat aliquos Officiales creari, qui cum Principem nihil aliud, quàm quod ipsi consulunt, agere conspexerint per hanc occasionem, non iam Principi, sed sibi ipsis consulant, non publicæ vtilitati; sed propriæ auaritiæ seruiendo, vt dixit Termenat. *in Republica Got. cap. 18.*

Hinc enim scribunt Aules *in proœm cap. Prætor* 38
n. 12. dict. verb. Acordado, Mastrillus *de Magistrat. dict. lib. 2. cap. 1. n. 57* puniendum esse Consiliarium, qui de grauibus, tanquam leuibus, & è contra Principi consulit: quare cum eodem Termenat. *dict. cap. 18.* † dico quod si Princeps, aut Rex 39
habeat suos Consiliarios sæpè suspensos, quam eorum consultationem sequi, efficiet sanè, vt quotidie meliora consilia excogitare, ac præbere nitantur. Et ob id concludo cum Diuo Gregorio *in regist. cap. 35. dist 9. vt nullus fidelior tibi (ô Rex) ad consilium esse possit quam qui non tua, sed te diligit.*

Ad secundam quæstionis partem, de qua so- 40
lent anxiè disputare, & sub inuolucro verborum, suppositis quæ dixi *in toto vers. ad primam de Principe eligente*; & supposito etiam quòd de iure communi spectabat ad Senatores Ciuitatis officiorum electio, vt inter multos obseruarunt Azeuedus, & Matienzo *in l. 1. lib. 5. tit. 18. recopil.* Villadiego *in politica cap. 1. §. 17. num 32.* cum alijs antiquis. Et supposito etiam quod antiquitas Romæ obseruabat, vt per sortes fieret electio (vt loquitur tacitus) *Vrna quid esset agendum decernebat*, vt & notauit eruditissimus Florent. *in illa verba Horatij lib. 1. ode. 4* ibi: *nec Regna vini sortiere talis*, vbi ait, *sortiri iudices, & Magistratus dicebant Romani*; cum verò Iudices, qui Magistratus, ac prouinciarum Rectores futuri erant, sorte eligebantur, vti etiam ex pluribus notauit eruditus Torreblanca *in epitome delict. seu de Magia lib. 1. cap 2. n. 50.* imò ad hunc morem allusisse *Virg. 6. Æneid.* in illis verbis *quæsitor minos Vrnam mouet*, putauit Beroaldus *in Suet on. cap. 29. in vita Octaui Augusti*, ex quibus nunc intelligo quæ dixi infra *in cap 4. de foro comp. quæst. de iudicibus per sortitionem recusandis, vel non*, de quo more, etiam latè Iulius Lauorius omnino videndus *variar. lucubrat. in hoc tract. tit. 4. cap. 20. per totum à n. 7.* vbi refert ex Gruchio *lib. 1. 2. & 3.* pluribus in locis, tempore Vespasiani Imperatoris, vt cùm altercatio de ratione ferendi suffragia occasione cuiusdã legationis in Senatum accidisset, Marcelli obtinuerit sententia, vt

ſecundum vetera exempla, quæ ſortem legationibus poſue ant; eo quoque tempore retineretur, & res non nominatim, ſed vrna diſcerneretur, ne ambitioni, aut inimicitiis locus relinqueretur, *ex dict.* Cornelio Tacito *lib.1. annal. & ex Cicerone lib.1. de diuinatione pro Pantio*; item & quod pro ſuffragiis ferendis omnium Tribuum nomina in ciſtellam quandam conijciebantur, vt qui prior exiret, prior ſuffragium ferret, ex Hiſtoria Tyberij Gracchi: plura adducunt Grach. apud Appianum *lib.1.tit.112.littera G. H.lib.2. tit. 132.& 1.9.littera C.*Victor.*lib.25.variar.cap.15.* Paylan.*in Moſen.* Dionyſius *lib.4.Hiſt* & alij.

41 Et ſuppoſito ſecundò quod Thomas Sanchez *in ſumma tom 1.lib.5 cap 13 num.2.* Diana *part.1. tract.15. miſcell. reſ 6.* approbant prædictam electionem per ſortes, ſicut etiam olim fieri ſoleret in Sicilia, vt ex Plutarcho obſeruat Delrius *in diſquiſit. Magic lib.4.cap 24. quæſt.1.* Portel *in additionib. ad dubia regularia verb. Electio n 4* quæ, & nunc practicatur in electione officialium. Panormit. *in forma ſequenti*; ſcilicet vt ex multis eliguntur tres per ſecreta ſuffragia, qui poſtea mittuntur in vrnam, & primus qui poſtea ſine fraude à deputata perſona ſumitur, is officium conſequitur: ſic Portel citatus, & Diana, & multi relati à Sanchez

42 *in lib.2. ſumm. cap.38. num.58.* † & ſic de Virginibus Orphanis maritandis, ſeu religioni dicandis, vidi quotannis practicari in Eccleſia Valliſoletana, vbi ad adiudicandas v.g. octo, ſiue duodecim pias dotationes, mittebantur in vrna nomina ſigillatim ſeripta in ſchedulis quarumlibet prætendentium in numero centum plus, minuſve; & ex his puer propria manu ab Vrna ſingulas extrahendo, illæ, quæ primo exiſſent, quouſque numerus extenuaretur; ſic vt tantundem in Vrna remanerent viginti quatuor ad nihilum proficiebant, & ex remanentibus in prædicta Vrna, tunc cui ſchedulæ abſtractæ ab Vrna per puerum obtigeret ſors, Virgini talis nominis adiudicaretur Præbenda, repetendo abſtractionem tot vicibus, ac eſſent præbendæ prouidendæ. Et iſte modus, vt iuſtus, practicatur in hac, ſeu alia ſimili forma in aliis Cathedralibus, confraternitatibus, ſiue communitatibus habentibus ius patronatus earum; vt ſic affectiones, negociationes, & aliæ illicitæ diligentiæ euitentur.

43 Vnum tamen notabis cum Suarez *de religionib. tom.1.lib.2 cap.22.* Sanchez *in ſumm dict. tom. 1. lib.2.mor.cap.38. n.68.* Toleto *lib.4.ſumm cap.15. n.2.* Sayro *de claui Regia lib 4.cap.5 n.20.* Martino Bonacina *de legib.p.3.q.5.puncto 3.n.12.* & aliis dicentibus quod ſi quis vtatur in ſortibus aliqua fraude, ſit iniuſtitiæ peccatum, ſicut ſi ea vteretur in ludo; vt ſic excluderentur habentes partem in ſorte, vt contingere poteſt; veluti ſi aliquis ex electoribus, poſtquam eligendi ſunt in Vrna cum aliis, vel in pileo, vnum pro alio eligat, vel aliquam Chartulam v.g. ex tribus paulò grandiorem efficiat, vt illam facilius aliis in pileo relictis ſumat; & hoc quia aliis duobus infert fraudulenter iniuriam in re graui.

44 Et licèt ſortium vſus apud pleraſque nationes ſit receptus, vt ſorte diuidatur quod poteſt in diſtributione eſſe confuſum; quæ eſt propriiſſima acceptio, de qua in hac tractatione, præter alias acceptiones, ſcilicet, vt ſors accipiatur pro fortuna, conditione, vel ſtatu cuiuſque hominis, vt *in l.fin de ſpect Cod.lib.11.* vel pro ſortilegio, & diuinatione, de qua *in cap.1. & 2.* infra *de ſortilegiis*. Tertiò pru capitali, ſiue pecunia prima, & ſumma principali, quæ mutuatur *cap 1. & 2. & cap. conqueſtus de vſuris, l. acceptam Cod. eodem.* Quartò pro parte, ſeu portione hæreditatis, vel patrimonij, *cap. cleros diſt 21. cap. cum ſecundum de prabend.* Quintò pro facto, ſeu fatali neceſſitate ſecundùm Papiam, quem refert Lucas de Peña *in l.2. in principio Cod. quando, & quibus quarta pars debet. lib.10.* Sextò Metaphoricè pro gratia Dei; qua ſaluamur, vt dicitur Pſalmo 36. *in manibus tuis ſortes mea.* Seprimò denique pro particulari, & fortuito caſu, vel euentu, quod fit ab homine ad diſcernendum per euentum fortunæ, quid cuique ſit tribuendum; quæ ſors diuiſoria ſolet à Theologis vocari, & damnando ſortes diuinatorias, & alias illicitas, de quibus *in dict. cap.1. & 2. de ſortilegiis*; nunc dubium eſſe poteſt, nùm hæc ſint permiſſæ, etiam de Iure Canonico; Et generaliter reſpondeo, eas permitti per gloſſ. *in cap. Cleros 25.dict. verſ. primum*, vbi tempore neceſſitatis ſorte vti poſſumus; *cap. non exemplo 26. q 2. cap. ſort*, ibi, vbi in Magiſtratibus eligendis nihil mali ſors habere videtur ex D. Auguſtino *Pſalmo* 301. imò & Iure ciuili videmus, vt dubium factum ſorte dirimatur, *in l. cum ambo ff. de Iudiciis, §. optionis*, vbi gloſſ. *verb. ſorte inſtit. de leg. l. in tribus cum l. ſequenti ff. de leg.3. l.1.* cum gloſſa, & Baldo *Cod. quando, & quibus quarta pars, l. 10. l. Iudicium ff. finium regund. l. ſi duobus Cod. comm. deleg.* vbi Bald. Iudicium ſortis, fortunæ Iudicium eſſe perhibet, cum iudex eſt Deus, teſte Seneca *epiſtol.7. ad Lucillum*, cui enim eſt credendum; quia cum fortuna, & muta ſit, & ſurda, & ſortis Iudicium ſinceritate munitum credatur, & conſequenter ſit cuique inexorabilis, vt teſtatur Conſultus *in dict. l. ſi duobus*, vbi idem Bald. notat quod à Iudicio ſortis, non datur appellatio: Videbis *l. ſi qua ſunt cautiones ff. familia erciſcunda.*

Sed maius dubium, nùm ſortes in electionibus 45 Canonicis permittantur; & videtur quod ſic, cum ex dictis de natura ſua, nihil mali intercedere videatur, nec illicitum eſſe illis vti, vt declarat D. Auguſt. *Pſalm.* 30. & tranſumptiuè *in dict. cap. ſors 26.q. 2.* & communiter Theologi; niſi ratione alicuius circunſtantiæ aliquid mali accedat; veluti diuinationis, ſeu ſortilegij, & ſic Bald. *in l.fin.cod. commun. delegat.* dixit ſortem non eſſe peccatum, nec prohibitam rationem finis; non enim in hac ſorte militare videntur rationes prohibitoriæ; prout eſt diuinatio, & ex aliis teſtamenti veteris *lib. 1.* Ther. *cap.3.* Ioſue, *cap. 18.* prouerb. *cap.16. lib. 1.* Regum. *cap.10.* & eodem *lib. cap.14.* & Ionæ *cap.1.* vbi referuntur etiam electiones Regum ſorte factas, & ex Actis Apoſtol. *cap.1.* videmus quod S. Matthias ſorte in Apoſtolatum electus fuit Et ſic dixit Cardinalis *conſ. 150. in fine*, vt ſi inter duos de Pontificatu contendatur ſorte dirimi poſſit, vt cum aliis tradit Iulius Lauor. *dict. tit.4.cap.10. var. lucub.* dum tamen fiat de conſenſu vniuerſalis Eccleſiæ ſeu Concilij Generalis, vel Domin. Cardinalium, quantum ad hoc repræſentantium vniuerſalem Eccleſiam, cuius principaliter intereſt, iuxta quæ etiam retuli *in cap. 7. hoc titulo*; indequè inferri, vt in beneficialibus detur locus ſorti. Verùm quia alij ex eodem Cardinali *in cap. licet cauſam, de prob.* & *in cap. cum qui, de eo, qui mittitur in poſſeſſion. lib. 6.* contrarium teneant, ne detur vitioſus ingreſſus; ideo dices de Iure noſtro Canonico has ſortes eſſe prohibitas in Eccleſiaſticis Præ-

bendis

bendis ex regula textus *in c. Ecclesia vestra 3. de sortilegiis*, vbi latissimè dico: nam cum tales electiones debeant fieri Spiritus sancti inspiratione, & inuocatione, sitquè periculum ne Dæmon inuocetur in eis cum periculo idolatriæ; item & iuxta formam. *c. ire.* suprà *hoc titulo*, *c. quia propter*, *c. indemnitatibus eodem lib. 6.* & quia oportet eligi digniores, vt in hac quæstione dicimus, & in aliis *suprà* sequitur nunc breuiter respondendum hoc non prouenire à natura sortis diuisoriæ, sed à ratione prohibente iuxta literam *dict. c. 3. de sortilegiis*; propter mala sortilegia Dæmonis, quæ valent intermisceri; & sic euenit, vt sicut in casibus, in quibus nulla cadit Ecclesiastica administratio, vsus sortium non est per se malus; ita nec prohibeatur etiam in Ecclesiasticis, si concurrat priuilegium Apostolicum, vt legitur de electione discretorum, seu sociorum Prælati apud congregationem sancti Bernard. in Italia Monachorum ordinis Cisterciens. Canonicorum Regularium S. Saluatoris, & aliorum, de quibus Frater Sigismund. *p. 1. c. 4. dub. 27. n. 6* Ludouic. Miranda *in manual. Prælator. tom 2. q 21. art. 17. conc. 3.* Lauor. *dict. c. 20. tit. 4. n 39.*

46 Quare, etsi vsque ad nostra ferè tempora, vt Ego sæpiùs vidi in nostris Regnis Castellæ, & Legion. fuerit in praxi actitatum, vt quoties duo ex cooppositoribus ad Canonicatus Magistrales, seu Doctorales, essent in paritate suffragiorum; tunc non deueniretur ad sortes, sed ad qualitates generis, officiorum dignitate, graduum literaturæ in vniuersitatibus, & ætatis ipsorum prætendentium, factis, & receptis informationibus, per testes, & instrumenta reperta à Præbendato ad id nominato per Capitulum Cathedralis Ecclesiæ: quibus visis per omnes Capitulares, tunc ei, qui vberius probaret, adiudicaretur Præbenda, vt inter alios casus vidi in Ecclesia Chonchen. anno 16, 4. inter DD. Antonium Painum hodie Archiepiscop. Burgens. & DD. Franciscum Barrientos; Canonic. tunc Granaten: qui migrauit è vita, iam tempore currente, Canonicus Magistralis sacræ Scripturæ Hispalens. & hoc iuxta formularium amplum Bullæ Sixti V. & aliam Leonis X. quas ad literam longè explicans, refert Nicolaus Garcia *de beneficiis p. 5. cap. 4. à num. 169.* Tamen iam à decem annis nunc in simili æqualitate suffragiorum vulgò *empate* practicatur, vt sorte adiudicetur vbi eorum præbenda in concursu prætensa per edicta, vt in Ecclesia Abulens. contigit in Canonicatu Pænitentiariæ inter R. Antonium Castanon. cui sors obtigit, & R. Paton. de Auila, tunc Canonicus Magistral. Ciuitaten. nunc Magistrum Infantis Margaritæ, quod sic iam fieri patet ob euitandas ignominias, quæ accrescebantur ei, qui apparebat minus idoneus, item & falsas informationes suppositas contra veritatem, quæ ad id ex maiori diligentia vnitis fieri solebant, quæ praxis nititur in Bulla ad id expedita à Romano Pontifice quam ad literam posui infra *in cap. quia propter 41. quæst. fin. num. fin.* Vbi & iterum dixi: *de hoc modo election. in paritate votorum.*

47 Et supposito etiam quod Officiales maiores tenentur habere plenam notitiam de Magistratibus creandis *ex cap. bene el. 2. supra de postul. Prel.* Vbi Abbas *notab.* 2. ait quod eligentes, non saluant conscientiam suam eligendo illum, cuius plenam non habeant notitiam, cum ad eos spectat Principem consulere circa Officialium electionem; Ioannes de Platea *in Rub. quemadmodum Ciuil. muner. in fine lib. 10.* Afflictis *in constitut: vniuersi*

num. 50. Bobadilla *in politica cap. 3. num. 4.* † Vbi 48
ait eligi debere qui bona existimatione noti sunt,
ex cap. Episcopus 63. dist. & ex textu *in l. sed etsi*
ex improuiso ff. de re militari ibi: *inspecto eius vi-*
ta præcedentis actu, & ex textu *in l. non omnes*
§ Barbarius ff. eodem ibi: *Sed licèt hoc liquido*
constare non possit argumentis: tamen cognoscendum
est, etsi bonus miles ante æstimatus fuerit; propè est,
vt affirmationi eius credatur, si emansor, aut negli-
gens suorum, aut segnis, aut extra contubernium
agens, non credatur.
Quod si adipisci integram notitiam nequeant, 49
existiment Angelus *de clauf. in summ. verb. elect.*
§. 22. Tabiena *in summa, eodem verbo §. 17.* sat esse,
aut ex notitia propria, aut ex relatione aliorum ad
dignoscendum eligendorum partes; sic vt leuis
ignorantia notitiæ Iudicum eligentem excuset, vt
per prædictos referunt, & sequuntur Burgos de
Paz *in l. 2. Tauri n 86.* Mastrillus *de Magistratibus*
lib. 2. cap 1. n. 70. Nec ob hoc excusentur ab accu-
rata inquisitione vitæ, morum, eligendi peritiæ,
& aptitudinis, vt notabiliter notarunt Cardinalis
in Clem. 1. de concess. Præbend. Alciat. *de præsumpt.*
reg. 3. præsumpt 2. n. 6. † sequitur dicendum in pro- 50
posito nostræ quæstionis, vt Magistratus electores
teneantur, iuxta præfatam disquisitionem eligere,
siue proponere Regi eligendos meliores, & dignio-
res, taliter vt alias ipsi de eorum excessibus tenean-
tur, vt docent Doctores ad textum *in l. si seruus*
seruum, §. fin. & §. si fornicarius ff. ad leg. Aquil.
Ceruantes *in l. 1. Tauri num. 12. fol. 14.* Domin. de
Ponte *in tract. de potest. Proregis tit. de elect. officio-*
rum num. 7. † Vbi *num. 6.* dixerat quod eligentes, 51
& nominantes Officiales ad Iustitiæ administratio-
nem, tenentur maximè animaduertere; quia non
debent in hoc gratificare personis, nec attendere
preces, vel aliorum intercessiones.
Imò & subdit à Ponte *dict. num. 7.* ex communi 52
Theologorum sententia, non solum committere
peccatum electores dignos tantum eligendos præ-
termissis dignioribus; sed teneri ad restitutionem
omnium damnorum, siue attendatur commutati-
ua, siue distributiua iustitia. † Et quod sub pœna 53
peccati mortalis teneantur Senatores, & Magistra-
tus Vrbis eligere digniores, docuerunt Bañes *22.*
quæst. 63. artic. 2. dub. 6. Salon. *2. 2. quæst. 63. artic. 5.*
contr. 9. concl. 2. Lessius *de Iustit. lib. 2. cap. 32. dub. 3.*
num. 17. ob quod dixit Auiles *in cap. 17. Prætor.*
verb. eligant num. 2. spectare de Iure communi ad
Concilium Ciuitatis electionem Officialium, &
quod talis electio debeat fieri de magis idoneo:
idem docent Ioannes Valerius *in differentiis vtrius-*
que fori verb. electio differentia 2. num. 3. ibi: *qui li-*
bet distributor, seu ad collator munerum Reipublicæ,
tenetur ea conferre dignioribus sub pœna peccati
mortalis, Bobadilla *in polit. tom. 2. lib. 3 cap 8. n. 45.*
ibi: *Toca a los resideres la eleccion de los oficios, y*
deben elegir los mas idoneos expertos para ellos idem
aliis verbis docent ex doctrina D. Thomæ Moda-
raga *in tract. de Senatu cap. 42.* Ledesma *in summ.*
tom. 1. tract. 7. cap. 2. difficult. 5. Petrus d'Aragon. *in*
2. 2. dict. quæst. 63. art. 2. ibi: *si Respublica ad plura*
suffragia eligeret Ministros, quilibet sub peccato
mortali teneretur suffragari digniori. † docent etiam 54
Innocent. *in cap. cum olim de restit. spoliat num 2.*
Platea *in l. humilioribus Cod de susceptorib. lib 10.*
num 2. & omnes ex ea ratione; quia hæc officia
sunt bona communia, quæ ordinantur in bonum
Reipublicæ, & in dignitatem, & honorem per-
sonæ, quæ debent dispensari dignioribus; cumque
dicta

dicta officia sint instituta ad conseruationem, & gubernatiuncm Reipublicæ, sintque fructuosa, & honorifica, venit, vt debeant respondere meritis, tanquam præmia.

55 Et licèt aliqui ex doctrina Caietani, Vasquez, Molfesij, & Homoboni supra *in principio à num.1.* adductorum, dicant probabilem esse eam opinionem, quæ docet in officiis sæcularibus sufficere eligere dignum, relicto digniori: tamen, vt iam ibi dixi hæc doctrina procedit in Principe, Rege, seu

56 Pontifice dispensante, & eligente † vel vt existimat Sanchez *in consiliis moralib.p.1.lib.2.cap.1.dubio 36 à num.11* procedere eam in officiis sæcularibus, quæ non habent administrationem Iustitiæ, in quibus satis erit eligere dignos ad vitandum peccatum mortale: sequitur etiam Ægidius Triullenc. *in opere morali p.2. cap.11. lib.7. dub. 10 8. sub dict. n.4.*

57 † Vbi addit quod si officia habeant Iustitiæ administrationem, etiam, si electio non fiat ex partibus eiusdem communitatis; imò etsi facienda sit ab vno electore, si tamen facienda sit de partibus Communitatis illius probabilius esse, vt tantum sit peccatum veniale non eligere digniorem, & meliorem, vt quando Rex eligit Præsides, vel Auditores Regios, vel Prætores &c. qui, & Sanchez supra, vt vides, loquuntur de Rege. Et ita relatam à nobis sententiam docent etiam Vega *in summa. p.2.cap.8.c.4.* Turriarus *in 2.2.tom.2.disp.23.dubio 11. n.6.* Gaugericus Hispanus *in summa Caietani verb. electio lit. B.* Petrus de Ala *in tract. de decurion.Carthag.cap.16* Ioannes de la Cruz *in directior. consciens.p.1.præcepto 7.q.7.art.2.dubio 11. conclus. 2.* Malderus *in 2.2. tract.1. cap.1. dub.5.* Rebellus *de Iust.p.1.lib.3.q.4. num.13.* Valentia *tom.3. disp. 5.q.7. puncto 2. §.5.* Reginald. *in summ.tom.2.lib. 25.cap 3 n.35.in fine*, & alij.

58 Addo inquam vt Senatores eligentes indignos, non solùm peccent mortaliter, sed & teneantur ad resarcienda damna (esto quod eligentes dignos, omissis dignioribus, ad ea non teneantur) vt docent citati Doctores, & Naldus *in summa verb eligere n.6.* Fernandez *instruct. confes. p.2. cap.21. num.5* Couar. *in regula peccatum §.7.n.6.* cum Miranda *in manuali Prælat.tom.2.q.23.art. 14.* Maderiaga vbi supra *de Senatu c.42.* in sequentibus verbis: *Quantoi de estos pecados se beben algunos, pidiendo el officio que no merecen, y los que ruegan por allos, y los que consie ten, sin acordarse Iamas de confessarlos, ni de restituir los daños que aquel hizo a la Republica, que no faltara que hacer con ellos el dia del Iuizio.*

59 Ad tertiam quæstionis partem in aliquo casu; si vt proximè dictum est procedat in Principe, siue Papa eligente, aut nominante inhabilem aliquem ad officium sæculare. In quo dubio existimo respondendum cum distinctione, quia si tales superiores v. g. scienter impedimenti seruitutis v. g. in eligendo eum, nihilominus eligant, vel si Pontifex admittat ad ordines eum, quem scit esse irregularem; eo quod in tali casu videatur dispensatum cum incapaci, illum habilitando ad officia, & honores.

60 Sic Doctores colligunt ex verbis textus *in l. Barbarius Philippus ff.de offic.Prætor.in vers. sed si scisset seruum esse liberum, eum effecisset*, quibus verbis patet scientiam in eligente fuisse necessariam: ita docent DD. per textum *in l.quidam consulebat.59.ff.de re iudic.* Innocentius *in cap.veniens de filiis Presbyt.* Platea & Rebuffus *in l. 2. cod si seruus, aut libertus lib.10.* Accurs. per textum ibi *in l. imperiales 23. §. similes verbo oportet cod. de nuptiis l.idē 12.§.fin.ff. de excusat.tutor.* Menochius *lib.1 de præsumpt. præsumpt.20.* Th. Sanchez alios referens *de matrim. lib.8. disp.4.* Lessius *de iustitia lib.2. cap.35. dubio 5.* Gironda *de priuileg. à n.726.* Graff. *de effectibus cleric effectu 4.à num.288.* Castro Palao *in opere morali tom.1 tract.3.disp.6.num.4.& disp. 1.puncto 24. num.8.* Suarez *allegat. 12.* & ibi *num.24.* vbi eius additionator Valda plures congerit *lit. H.* Roman. *cons.307.num.2.* Salas *de legibus disp.10. sect. 31. num. 3.* Bonacina *tom. 1. tract. de simonia disp. 1. q.6. num. 8.* Sesse *tom.3. decis.294.* Azeuedus *in l.3.tit.3.lib.8.recop.n.59.* † quod verum esse intelligo cum Suarez, Sanchez, Menochio, & Amaya *in dict.l.2.cod.si seruus, aut libert. lib 10.num.28.& 30.* si impedimentum sit iuris humani, & positiui. 61

Quod si impedimentum eligendi sit Iuris naturalis, veluti si Princeps aliquid concedat infanti, aut impuberi, animo & discretione carenti, veluti si Decurionatum, aut Magistratum ei præstet; tunc reuera non suppleatur per Principis dispensationem iuris naturalis defectus, in tali eligendo; eo quod pupillus tam teneræ ætatis, caret discretione, & animi iudicio; quod præcipuè est necessarium ad administrationem talis officij, ita docent Cumanus, & Alex *in l.fin.cod.de milit. testamento*, per textum ibi, Anton. *in cap. consultationibus de iure patron.* Suarez *dict.allig. 11.à num.16.* taliter, vt nec Iurisdictio, nec officium, nec titulus ad illud exercendum ex tali promotione resultet, vt dicunt Castrensis *in dict. l.quedam argumen.§.sed naturalia inst.de iure naturali.* Antonius Gomez, & cum multis Ayll. eius additionator *tom.3. Variar. cap.1. n.36.* Amaya, vbi suprà *in d.l.2.num.33.* & alij per textum *in l. ad Rempub.8. ff. de muneribus, & honor. l non tantum 21.ff.de decurionib.l.2.§. fin. ff. de reg.iuris; l. Lucius 21.§.imperatores ff.ad municip. l. 2. cod. de his, qui veniam ætatis*, iuncta glossa *ibi*, cum non sit defectus Consilij ex tenera ætate; & sic nullus consensus detur in infante, qui nec dispensatione Principis suppleatur. 62

Nec vltimo membro dictæ distinctionis obstat textus *in l.fi. cod. de militari testam.* vbi scriptum est pupillum posse Tribunum esse, & testamentum condere; & quod constet, vt fere cum Consulibus Tribuni eandem potestatem habeant ex *l. officium 12.§.fin.ff. de re milit.* Liuius *lib. 28.* Vopisc. *in Aurelian.* Veget. *in lib 2.de re milit.cap.12.* Anchar. apud Schar. *de verbis iuris verb.Tribuni militum*, Budæus *in annot.ad l.2.ff. de ordine iuris.* Rosin *lib.10. antiquit. cap.7.* Reuard. *d. lib.4 variar. cap.8.* Stavvech. *in notis ad Vegetium lib. 2. cap. 7.* Lipsius *de militia Romana lib. 2. dialogo 9.* & post eos Bulleng. *lib. 5. de imperio Romano cap. 4* nec quod Spartian referat de Adriano in eo, *Nullum Tribunum fecisse, nisi eum, qui plena barba esset, aut eius ætatis quæ prudentia, & annis tribunatus robur impleret, & Tribunis non fauorem militum, sed Iustitiam commendasse*: nec quod Valerianus Imperator apud Vopiscum *in Probo*, excuset se, quod fecerit Probum imberbem adolescentem Tribunum, nec quod credatur ab aliis maius Iudicium in Tribuno, quam in Decurione, seu Magistratu requiri. 63

Sed omissis nonnullis explicationibus, vnam Gotofredi dicentis Iustinianum loqui de legibus, quæ ante Adrianum latæ fuerant, indicans suo tempore eas leges vigere, quæ pupillis Tribunatum concedebant, vt patet ibi: *Attamen nostris temporibus* 64

ribus indignum esse videtur. Aliam Reuardi *lib. 4. variar. cap. 8. in l. 2. §. 1. ff. de reg. iuris.* reponenti *pro tribunatum numerorum in tribunatu.* Aliam Oldradi, Bartol. & aliorum antiquorum, quos sequitur Suarez supra *num. 10.* dicentium *dict. l. fin. cod. de milit. testam.* loqui in dignitate, quæ non habet annexam administrationem, existimo, sequendam esse interpretationem Cuiacij *lib. 17. obseruat. cap. 36. & ad tit. cod. de milit. testam. & ad tit. ff. de excusat. tutor. in l. 8.* Corrasij *lib. 5. miscel. cap. 15.* Petri Fabri *in dict. l. 2 §. 1. ff. de reg. iuris, pag. 22.* Olsuvald. *lib. 6 commentariorum*, Donelli *c. 18. lit. C.* docentium tribunatum *in dict. l. fin.* nudum fuisse nomen dignitatis sine administratione imaginariæ militiæ genus, quod vocabatur super numerum, quo absentes honore tenus, & titulo fungebantur sine fauore militiæ, quod à tempore Claudij institutum testatur Sueton. *in eo c. 25.* ibi: *Æquestres militias ita ordinauit, vt post cohortem alam, post alam tribunatum legionis daret, stipendiaque instituit, & imaginariæ militiæ genus, quod vocatur supra numerum, quo absentes, & titulo tenus fulgerentur:* sequitur alia adducens Amaya *in dict. l. cod. si seruus, num. 30.* dicens conducere duo Appiani loca, & adducit Petr. Faber *sup.* & alium incerti authoris, quem recenset in proposito Steuuech. *in veget. lib. 2. c. 19.* quibus addit textum *in l. 1. cod. de castrensi peculio l. 4. 5. l. serenitas 17.*
65 *cod. Theodos. de Palatin. sacrar. largition.* † qui credit. *verb. numerorum dict. l. fin.* magis significare cohortes, seu legiones, quàm supernumerariam Dignitatem, vt voluit Reuard. *dict. cap. 18.* variis locis probans: & sic Castrensis *in dict. l. fin.* ex ratione, quam affert Veger. *lib. 1. de re milit. cap. 4.* prædicti honoris sine titulo, & officio erat capax pupillus, cui facilius tribunatus numerorum, vel similis alia dignitas militaris mandabatur; maximè si ex illustri familia profectus esset, cum polleret maiores natu Vicarios, seu Locum tenentes habere,
66 vt iam alibi dixi † sed non cum exercitio; cum Tribunorum officium in bello ita dictum esset, quod ex singulis Tribubus regionem ducerent, exercendo officium in exercitu, vt miles munitus, veste indutus, incederet, claues portarum suscipiendo, vigilias circumeundo, frumentationibus Commilitonum exercendo, frumentum probando, delicta secundum suæ authoritatis modum castigando, causas definiendo, & exercitationes producendo, quæ, vt in argumento dicitur, fieri, & exequi à pupillo, iuxta relatam doctrinam minimè posse constat.

67 Ad quartam quæstionis partem de Episcopo eligente Officiales laicos ad officia sæcularia in casu, quo Prælati habent aliqua oppida, & supremam potestatem temporalem, existimo respondendum eodem modo se habiturum circa eorum distributionem de dignis, vel dignioribus, sicut Reges in suo Regno; quia hi sunt, sicut Reges, & similiter quoad eorum venditiones, vt docet cum aliis Ægidius Trullench. *in opere morali l. 7. p. 2. c. 11. dub. 8.* & ibi *cap. 5. q. 5. à num. 6.* Sanchez *in consil. p. 1. libro 2. dub. 38. & 39. cap. 1.* Salon. *2. 2. q. 63. art. 2.*
68 *post controuers. 2.* † addentes, vt si Episcopi supremam potestatem non habeant, temporalem possint
69 se habere, sicut Domini titulares † quod aliter credo cum dictis, & aliis dicendum circa officia Ecclesiastica; quæ etsi aliquando dignis dari sufficiat, vendi non poterunt; sed ea gratis dari debere, & non tantum spiritualia, sed etiam sæcularia, quæ ad spiritualium custodiam instituta sunt:

† De beneficiis simplicibus curatis, & Præbendis dices, vt dico infra *in cap. 29. de præbend. & sub tit. de concess. Præb.* 70

Pro complemento harum omnium difficultatum, quoad eligendos Magistratus, Iudices, & Officiales Reipublicæ, addo quod si fortè inueniri, non queant viri perfecti, qui Magistratus gerant, & officia iurisdictionis, hi saltim eligantur qui eruditi sint, & prudentes: nam vitiis nemo sine nascitur, & optimus ille est, qui minimis vrgetur † sed vt exclamant Lucas de Peña *in l. 1. in fine ff. de diuers. officiis lib. 11.* Afflict. *in constitut. vt de successiou. n. 56.* Burgos de Paz *in d. l. 2. tauri n. 88.* de Ponte *in tract. de potest. Proreg. tit. de electione official. in princ. n. 13.* Mastrillus *de Magistrat. lib. 2. cap. 1. n. 73.* quid vacamus in meritis virtutum, aut vitæ sic extollendis; cum hodie nihil sibi dignitas, nihil industria vindicet totum aurum profanus amor obtineat, hodie honor vitia indefensa remuneret, & in locum victoris, seu iudicis, is, qui fuerat puniendus adiiciatur, *ex cap. fertur 1. q. 2.* & vt referunt, ac dicunt cum Luc. de Peña relatm Auiles *in cap. 4. Prætor. verb. prorruego.* Mastrillus *dict. cap. 1. lib. 1. de Magist. in fine*, hodie non morum honestas, sed verborum honestas attenditur, non scientiæ visus, sed stultitiæ risus, non puritas manuum, sed quantitas munerum confouetur, & non virtutes, sed vestes ad insignes honores, & vtilitatis officia promouentur. 71 72

Credibile namque erit quod iuste de nostra conquerantur Hispania; videtur quod non, cum tam Rex noster, quam eius Magistratus maiores vulgò *de la camara* sint mirum in modum spectabiles, curam exercentes, sedulo circa impertienda præmia, & officia Iustitiæ litteratissimis, ac bonis moribus præstantioribus viris, aduertens cum Couarruu. *in reg. peccatum §. 7. n. 4. vers. dignior. viro* Viuio *decis. 455.* Auiles *in d. cap. 4.* Prætor. *verb. quales diere n. 8.* & glossa *le cumpla á n. 1.* Vaschio *controuers. illustrium person. cap. 27. & 28. in princip.* 73

Digniorem circa officia non dici simpliciter illum, qui est Doctor, vel in maiori dignitate, nobilitate, vel prærogatiua positus, sed is, qui iuxta munus, & rem, cui præficiendus est aptior eius ministerio appareat, præferentes diligentiorem ad curam vito sanctiori, qui non ita diligens fuerit, & doctiori, qui non ita conueniat publico muneri, sicut tantum doctus, qui doctrinam habeat sufficientem ad munus, quod ei confertur, vti etiam videtur à Platone consideratum antiquitùs *lib. 4. de legibus*, ibi: *Non enim Magistratum alicui dabimus, qui diues sit, aut huiusmodi quidquam possideat, aut roboris magnitudinem, vel generis claritatem, sed ei, qui positis legibus parebit, maximè, & hac re cæteris in Ciuitate præstabit, quibus consonat textus in § fin. instit. de suspectis tutorib.* Quæ doctrina circa beneficia erit vtique practicabilis iuxta quæ infra considero *in cap. penult. & fin. de ætate, & qualit. ordinandor.* 74

Ad quintam quæstionis partem de differentia comitiorum ab antiquitate inuenta, vt per congregationem multorum in vnum coadunatorum, suffragia de aliqua re præstarentur, dicta erant, à coëundo, quod populus iis coire, & vnum in locum conuenire soleret, vel à simultando, dum conuentus populus ad eligendum Magistratum conueniret, quæ nonnunquam ab similia sunt nimis à formulario electionum, siue ad Dignitates, & officia Ecclesiæ ac ad munera temporalia Reipubli- 75

cæ,

ex, quæ per electionem, conuocatis electoribus fiunt in loco certo, vt innuit plura ex antiquitate, bonus authoribus recensens, Iulius Lauorius *lib. 5. variar. lucubrat à cap. 1.* omnino legendus ad curiosa, & non spernenda pro electionibus assuetis in Ciuitatibus Magistratuum, Decurionum, seualiorum officialium Reipublicæ.
76 † Etenim Romæ consueuerant fieri comitia consularia, Prætoria tribunitia, ædilitia, censoria, quæstoria, & reliquorum Magistratuum creandorum, vbi post alia de multiplici officialium numero pro Republica Romana Creato, & à quo tempore ab vrbe condita an, *n. 14.*
77 † fuisse penès Romanos comitia, quamdiu Respublica sub Consulibus permansit, atque adeo sub Iulio Cæsare, & Augusto, Imperatoribus: nam Tiberius initio sui imperij ius Comitiorum à populo ademit, qui ex Cornelio Tacito *lib. 1.* addit sub Augusto, & Cæsare, populum comitia retinuisse; non tamen libera, quia non poterat, nisi pro dimidia parte creare quos vellet Magistratus; sub Augusto autem paulò fuisse liberiora.

78 Et quia legimus apud Romanos fuisse tria Comitiorum genera; Calata nempe, Curiata, & Centuriata, sed quod Calata dicerentur omnia Comitia, non à verbo Græco, de quo glossa *in §. 1. instit. de testament.* vt ibi solent institutarij scribere, quod bonum significat, quasi essent bona initia, vel boni conuentus, sed à Verbo alio Græco, quod est voco, quia Vocatio personarum fiebat, indequè vetustas rudis *calare* dixerit latina forma pro *Vocare*; imò & Chalendas dictas esse primam diem cuiuslibet mensis; quia in eà populus conuocabatur; sed postea; quia tale Verbum esse desiisset, tetantum fuisse nomen calatorum comitiorum, in his tantum, quæ pro Collegio Pontificum habebantur, vel condendorum testamentorum causâ fiebant. Ob idque institutarij tripartitum testamentorum genus, scribentes, alterum cùm homines ad præliandum irent, alterum per æs, & libram; nempe per emancipationem; id est imaginariam quandam venditionem, quinque testibus præsentibus; dixerunt deprimo in pace, & otio appellari, sic quod calatis comitiis fiebat, hoc est, vocatis comitiis, seu conuocato populo, per comicinem, vt testator, eo præsente, & quasi teste, vltimam suam declararet voluntatem quod tempore pacis bis in anno fieri solere, scribit idem Iulius Lauor. *var. lucubrat. dict. p. 1. cap 2. num. 5.* vbi *num. 6.* addit sub calatis, quandoque Curiata; & Centuriata comprehendi Iuxta Gellium *lib. 5. cap. 27.* Vbi calata comitia dicuntur quæ habentur, aut pro Collegio Pontificum, aut Regis, sacrificuli, aut flaminum inaugurandorum causa, vt *à num 18.* optimè explicat ex pura antiquorum boni nominis authorum.

79 Et quod calata Comitia pro Collegio Pontificum, solita etiam haberentur, non male ex Cicerone *in oratione pro domo sua*, colligit Lauorius *dict. cap. 2. de comitiis prophanis, & Ecclesiasticis à num. 7.* legendus, qui dicit, vt quamvis sacerdotia præter Pontificatum Maximum à populo antiquitùs non darentur, sed tantùm in Collegiis cooptarentur, qui Sacerdotes futuri essent, sed non tamen malè dictum Comitia calata pro Collegio Pontificum haberi solita; sic vt licet Rex Sacrorum, & flamines non essent Pontifices, tamen ita in Pontificum Collegio adscripta fuisse, vt si quando de re aliqua apud Pontifices ageretur, ipsi simul Iudices sederent eius rei, de qua ad Collegium Pontificum relatum esset; indequè verè dictum illa Comitia, quæ habentur Regis Sacrorum, & flaminum inaugurandorum causâ pro Collegio Pontificum haberi, vbi explicat quæ fuerunt flamines, Augures, Regem Sacrorum; & quod Pontifices fuerint instituti à Numa Pompilio, de qua antiquitate dixi aliqua ex Anastasio Germonio *à c. t. lib. 1. de sacror. immunit.* & qui antiqui Sacerdotes supra *in cap. translato 3. de Constitutionibus.*

Iam ergo ad secundam speciem comitiorum Curiatorum breuiter respondeo cum eodem Iulio Lauorio plura scribente *dict. lib. 1. variar. lucubrat. cap. 3. à num. 1.* Curiata comitia fuisse, cum qui ex curiis erant ex censu, & ætate per Lectorem Curiatum conuocari solerent; & quod plures Curiæ statuissent, id visum populo diceretur, & hæc inquam sic dicebantur, quando fiebant per curias, id est per Ciues, qui erant contra Ciuitatem, quæ dicebantur calata, quando vocabantur, & dicebantur prætoria; prout ex eis creabantur Prætores, vbi non omnes Ciues suffragia præstabant, sed tantum Ciues Romani, qui in Curia erant descripti, & in vrbe habitabant: Sic Lauorius *dict. cap 3. & num. 8.* qui *à num. 5.* scribit Romulum diuisisse populum in numero triginta Curiarum, quæ postea auctæ fuerunt ad 35. vnicuique Curionem qui curaret satrificia cum assignatione loci, & Deorum adorandorum; & quod in his curiis fuerunt celebrata comitia, in quibus creabantur Magistratus, Sacerdotes, leges, quæ habebant nomina peculiaria; nempe *Calabra* curia scilicet iuxta capitolium *Hostilia*, quæ erat principales, & similes; & quod vetus Curia dicebatur, vbi Augures residebant, quæ erat Romæ intra Ecclesiam sancti Petri ad vincula, & Colloseum; & quod dicta Curiata non possent fieri, nisi intra pomerium, quod illud dicebatur quod erat post murum, seu proximum muro: nam vt Rosinus *lib. 1. cap. 3.* scribit veteres merum, pro muro dicebant, qui erat locus intra agrum effatum per totius vrbis circuitum penès muros regionibus certis determinatus, qui faceret finem vrbani auspicij, & quod personæ, quæ interesse solebant fuerunt Reges, Magistratus, Pontifices, Patritij Prætores, Dictatores, & Interreges, de quorum Officio, & qualitatibus Rosinus, vbi Dempst. *de antiquit. Romana multis in locis* & Alex. *de diebus generalibus*, Iulius Lauorius *dict. cap. 3. n. 8.* qui *n. 6.* dicit vltimis temporibus prædicta comitia curiata fieri cæpisse postquã Lex Voleronis lata fuit, vna legum, quæ fuerunt de quorundam Magistratuum de imperio, hoc est Dictatoribus, Cõsulibus, Procõsulibus, Prætoribus, Pro-Prætoribus, Quæstoribus, & reliquis Reipublicæ militaris Ministris, facultatibus dandis de reuocatione Camilli ab exilio de adoptionibus faciendis, testamentis confirmandis, Sacerdotibusquè creandis, qui Flamines erant; & sic altera comitia curiata fuissent quorundam sacerdotum ferendorum. 80

Ad tertiam, & quanam speciem de Comitiis, Centuriatis, & Tributis, breuiter respondeo ad primum, quod Comitia Centuriata erant, quibus à populo per Classium centurias singulis, calculus vnus pro suffragio ferebatur; nam sic ciues ob multitudinem centenario numero distribuebantur in creandis Consulibus. Erat enim Centuria societas centum hominum, de quarum origine Seruio Tullo ad eas Dempst *lib 6. antiquit. Roman. cap. 8.* ita Centuria à decreto Senatus Romani post mortem Romuli, quæ habebantur tribus de causis, vel propter 81

pter Magistratus creandos, vel propter leges ferendas, vel propter bella indicenda, finiendavè erant; ergo hæc omnia penès populum, & suffiagium ferebant, qui in Comitiis descripti erant, tam qui in vrbe, quàm qui extra vrbem in Italia habitabant, & præter prædictos poterant etiam adesse Candidati, qui dicebantur, qui Magistratum aliquem petebant, dicti à Candida Toga, quam gestabant: hæc, & alia docet Iulius Lauorius *variar. lucubrat. dicta p.*1. *cap.*4. vbi *num.*10. ait quod locus Comitiorum erat Campus Martius, quem Cicero dicit Consularibus auspiciis consecratum extra vrbem propè portam, flumen tamen; & *numero* 12. quod hæc Comitia non habebantur, nisi peractis sacrificiis; & quod qui conuocabant Comitia, dicebantur Comicines; vbi *n.*13. quo ordine fierent.

82 Ad secundum quòd Comitia Tributa dicebantur, cum ex omnibus Regionibus vrbis, & Tribubus suffragium ferebatur ex omnibus, qui militarent iuuenibus, & veteranis, vt Volaterran. *in Philolog. lib.*29. *folio* 697. & Dempst. *cap.*15. *antiquit. Roman.* & quòd causæ ea creandi fuerunt quatuor, nempe ad creandos minores Magistratus, ad Sacerdotes Collegiorum cooptandos; ad leges ferendas, & ad Iudicium ferendum: multa alia addit Iulius Lauorius *supr. toto cap* 5. vbi *num.* 14. quod nullus erat destinatus locus pro his Comitiis, sicut pro aliis; & *numero* 5. quod ius ea habendi fuit penès Tribunum plebis; & penès eos, quibus sorte eueniebat, & penès Consules; & quòd personæ, per quas habebantur, erant Romani Ciues, quibus data erat Ciuitas cum Iure suffragij, &c. Ad alia de diebus Comitialibus, de auspiciis, & de Comitiis Ecclesiasticis Lauorius *supr. cap.*8. *el. de Pauli V. obitu, & Comitiis in nouendialibus.*

83 Ad vltimam quæstionis partem dixi infra latè *in cap.fin. de Iudiciis, quæst.fin.* vbi de Officialibus annalibus.

QVÆSTIO VIII.

An eligendi Pontifices, & Episcopos, modus fuerit semper vnus à principio nascentis Ecclesiæ vel variationes receperit, qualis hodie obseruetur? Et nùm conueniat vnus perpetuus propter vitanda schismata. Et an Pontifices, & Episcopi possint absolutè, & independenter eligere sibi successores, seu disponere, vt iure sanguinis, siue hereditario deferantur Pontificia, & Episcopalis Dignitas? Et an queant renunciando Papatui liberè, seu aliquorum consensu, alium sibi successorem eligere?

SVMMARIVM.

1 *Electionis Pontificum modus fuit multiplex in Ecclesia. Et de singulis* à n.2.
2 *Eligendi Pontificem modus primus per institutionem*, n.3.
3 *Christus Dominus Primatum obtinuit, Discipulos elegit, ex Discipulis Apostolos, & Diaconos.*
4 *Christus elegit in Pontificem D. Petrum.*
5 *Electio Pontificum secundo post Petrum fuit apud Senatum ex Præsbyteris, & Diaconibus vrbis, quos per vrbem Consiliarios; & coadiutores Petrus instituit. Et qui Cardinales dicti sunt*, n.6.
6 *Cardinales a quo tempore sic nominati sunt, &* num.8. *Qui eos crearunt primo in Ecclesia*, num.7.
7 *Cardinales in vrbe Roma fuerunt creati in Ecclesiis ibi quasi per Diæceses ad baptismum, & pœnitentiam, & Martyrum sepulturam.*
8 *Cardinales, Præsbyteri, & Diaconi delinquentes quot testibus damnentur?*
9 *Electionis Pontificum tempora diuersa enumerantur*, & à n.10.
11 *Electio Pontificum quæ sit in praxi nouissima*, & num.12.
13 *Electioni facta à duabus partibus Cardinalium, nulla exceptio potest opponi.*
14 *Electus in Pontificem non Cardinalis sustinetur: exemplificatur*, n.15.
15 *Gregorius X. Eugenius III. & Celestinus V. non Cardinales, electi fuerunt Pontifices.*
16 *Electio Papæ Simoniaca, nulla declaratur a Iulio II. Clement. VIII. & Vrban. VIII.*
17 *Electioni Papæ antecedunt aliqua capita, aliqua in ea requiruntur, aliqua post eam.*
18 *Electio Pontificum speratur in futurum facienda sine schismate, quia fit seclusis Laicis.*
19 *Laici nonnulli electores Pontificiæ Dignitatis, tale ius renunciauerunt propter incapacitatem.*
20 *Electionis forma Pontificis nulla fuit determinata a principio nascentis Ecclesiæ; etsi modus fuerit multiplex.*
21 *Schismata plura diuersis temporibus fuerunt excitata in Ecclesia propter varios modos eligendi Papam, vt hic enumerantur Laconicè.*
22 *Electionis Prælatorum fuit etiam modus multiplex.*
23 *Papa nequit eligere sibi successorem*, à num.29. *latissimè. Etsi contra videatur posse*, à num.24.
24 *D. Petrus dicitur quòd elegerit Clementem sibi successorem, intelligitur*, à num. 34. *vbi expenduntur Iura contraria*, & numero 35.
25 *Electio Papæ, quod fiat ab isto, vel ab illo, Iuris est humani.*
26 *Papa potest concedere facultatem, vt in ipsum locum possit alter successorem eligere.*
27 *Papa potest facere constitutionem super electione sui successoris.*
28 *Clemens secundùm Turrecrematam non fuit immediatè Pontifex à Petro, sed Linus, & Cletus.*
29 *Papa, & Episcopus se habent ad Ecclesiam, sicut vir, & vxor.*
30 *Electio refertur ad tempus, in quo Papa futurus est; de ratione*, n.31. & 32.

33 *Successorem posse eligi à Papa non damnatur, vt hereticum contra Paulum Grilandum, & suppositam constitutionem Py IV.*

34 Cap. si Petrus, 8. q. 1.

35 *D. Petrus ex Diaconibus, & Presbyteris Romanæ vrbis elegit 24. cum quibus explicaret ardua Ecclesiæ negotia.*

36 Cap. si transitus 79. dist.

37 *Tractare de successore Papæ, ne cui licet superstite Pontifice.*

38 *Christus solus confert Dignitatem, & potestatem Pontifici electo.*

39 Cap. vnde 8. quæst. 1. epistol. 1. Clem. ad Iacobum, *n. 40.*

41 *Episcopus, seu alius quiuis Prælatus nullomodo potest sibi eligere successorem sine Papa dispensatione.*

42 *Pontifices nequeunt deferre, nec statuere, vt Iure hæreditario, vel sanguinis succedatur in Papatu, sed vt fiat electione, infra n. 43. & vtrobique de ratione.*

44 *Papa, etsi possit renunciare Papatui; non tamen sibi eligere successorem, etiam post renunciationem.*

1 ETsi in aliquibus capitibus nostri Tituli op-
portunè possem de his dubiis agere; quia ta-
men generalia sunt, placuit sub Rubrica peragere.
Igitur ad primam difficultatis partem respondeo
non vnum, sed multiplices fuisse modos eligendi
Pontifices, & Episcopos à principio nascentis Ec-
clesiæ vsque ad tempus Gregorij XV. quia de an-
no à Natiuitate Domini trigesimo tertio, & trige-
simo quarto, electio libera erat Ecclesiasticis, dum
Christus sibi libere elegit discipulos Apostolos, &
Petrum eius Vicarium, Marit. *cap.* 3. Iulius Lauo-
rius *variar. lucubrat. titulo* 4. *capit.* 10. *numero* 63.
2 *in princ.* † Fuit enim tam in veteri, quàm in
nouo Testamento primus eligendi modus per in-
stitutionem, constat ex illo Leuitici *cap.* 27. & Ec-
clesiast. *cap.* 46. quod Moyses, qui in veteri Testa-
mento gerebat Christi personam, seu Christum,
vel Papam præfigurabat, instituerit Iosuë in suc-
cessorem ex præcepto Dei illi dicentis: *Tolle Iosuë,
& pone manum tuum super eum*, vti refertur *in
cap. inter hæc vers. Moysen de pœnit. dist.* 3. *cap.*
3 *Moyses* 8. *quæst.* 1. † In nouo autem Testamen-
to, postquam Dominus noster Iesus Christus, à
quo Sancta Romana Ecclesia proprio eius sangui-
ne redempta, primatum obtinuit *cap. Sacrosancta*
22. *dist. cap. ita Dominus* 19. *distinctione*, discipu-
los sibi elegit, ex discipulis Apostolos, & septem
Diaconos, & ipsi Apostoli elegerunt Matthiam
loco Iudæ. *Marci* 33. *Actor. Apostol. cap.* 6. & ex
4 Apostolis; † Demùm Christus elegit Petrum, qui
Christi Diuinitatem agnoscens, primus omnium
Apostolorum, non à carne, & sanguine, sed à
Patre luminum illustratus ad Christi interrogatio-
nem: *Vos autem quem me esse dicitis?* eum con-
fessus est respondens, *tu es Christus Filius Dei
vini*, Matth. 10. à qua confessione *Beatum* primo
appellauit, dum illi dixit, *Beatus es Simon Bariona,
quia caro, & sanguis, non reuelauit tibi, sed
Pater meus, qui in cælis est*, Matth. ibidem. Et
secundò promittendo ei primatum Ecclesiæ, Prin-
cipem, caput, & pastorem per verba sequentia
designauit: *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, &
super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &
tibi dabo Claues Regni cælorum; & quodcumque
ligaueris super terram, erit ligatum, & in cælis, &
quodcumque solueris super terram, erit solutum,
& in cælis*, Matth. ibidem: quare Dionysius *de
Diuinis nominibus cap.* 3. ipsum Petrum *supre-
mum, & antiquissimum Theologorum fastigium*,
& Sanctus Ignatius epistol. ad Roman. *Ecclesiæ
Præsidem*, & S. Clem. epistol. 1. *Fundamentum
Ecclesiæ appellant*: ita communiter Doctores, &
latissimè Lauorius, legendus etiam ad alia iuxta
hoc dictum *dict. titulo quarto, per totum, cap. se-
cundo.*
Secundò electio Summi Pontificis post Petrum 5
fuit apud Ecclesiæ Romanæ Senatum ex Presby-
teris, & Diaconibus Romanæ vrbis, quos ipse
Beatus Petrus in locum assistentium Apostolorum,
qui per orbem diuisi erant, Romani Pontificis
consiliarios, & coadiutores instituit, qui postea
Cardinales nominari cœperunt, vt insinuat idem
Iulius Lauorius *dict. titulo* 4. *cap.* 4. *num.* 3. vbi ait 6
electionem Pontificis post Petrum mortuum ad
24. Senatores, qui Cardinales dicti sunt spectasse,
vt cum ipsis, tanquam cum Consiliariis Romanæ
Ecclesiæ omnia grauia negotia explicarentur: quos
Senatores ait temporibus Syluestri Papæ, qui
creatus fuit anno 310. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ,
Ecclesiæ Cardinales fuisse appellatos; & hoc ad
instar 24. quatuor seniorum, quos in Apocalypsi
cap. 4. Ioannes super thronos in conspectu Dei se-
dere conspexit, quorum præcipui erant Cletus,
Linus, & Clemens; vt *in cap. si Petrus* 8. *quæst.* 1.
qui postea singuli Romanam sedem tenuerunt, & 7
vt ait Barbosa legendus *de Iure Ecclesiast. part.* 1.
cap. 3. *à numero* 3. post Petrum, Cletus Summus
Pontifex de eiusdem præcepto in vrbe 25. Præsby-
teros instituit, & septem Diaconos ordinauit; ac
deinde Pontianus & Marcellus Pontifices, Cardi-
nales crearunt; & quod idem Marcellus 15. titulos
in vrbe instituerit, quasi Diœceses quasdam Præs-
byteris, & Diaconibus assignatas ad Baptismum,
& pœnitentiam, ac Martyrum sepulturam, vt
dixit Barbatia *de præst. Cardinal. quæst.* 1. *num.* 5.
Flamin. Parisius *de resignat beneficior. lib.* 2. *quæst.* 1.
numero 34. † Sed addit cum multis *numero* 6. idem 8
Barbosa, Cardinalis nomen ante tempora Beati
Syluestri non constare extitisse; & sic credi ab
ipso adinuentum, cum dixerit in sexta Synodo
Romana, quam post Constantini Imperatoris con-
uersionem, celebrauit à Subdiacono vsque ad
lectores omnes sint subditi Diacono, Cardinali,
viro Reuerendissimo in Ecclesia representantes ei
honorem. Et iterum in eadem Synodo ibi Præsul
non damnetur, nisi cum 72. testibus, Præsbyter
verò Cardinalis, nisi cum 64. Diaconus verò Car-
dinalis Romæ nisi cum 27. quod forte videntur si-
gnificare verba textus *in cap. Constantinus* 96.
distinctione: Et post Syluestrum constat Gelasium
Papam eis attribuisse idem nomen, dum scribens
Cælestino Episcopo *in cap. Præbyteri* 24. *distin-
ctione*, in sequentibus scribit verbis, ibi: *Scitur
visitatoris te nomine, non Cardinalis creasse*: Quo
etiam nomine sequentibus aliis temporibus, illos
appellantes Cardinales ab aliis Pontificibus, patet
in cap. relatio, & sequenti, & *in cap. pastoralis* 7.
quæstione 1. *in cap. oportebat cum sequent.* 79. *di-
stinctione, in cap. in nomine Domini, dist.* 22. ac ab
aliis posterioribus, vt dicunt Marchinus *de Sa-
crament. Ordinis, tractat.* 1. *part.* 1. *cap.* 12. *nu-
mero* 13. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 4. *cap.* 1. *quæ-
stione* 4.

Tertiò

9 Tertiò inquam, quod anno 64. post mortem
Apostolorum, meliores eligebantur consensu Chri-
stianorum. Quartò quod anno 364. Laici cum
Clericis consensum in electione præstabant, &
testimonium; non tamen eligebant, vt patet *ex
cap. vota cum similibus dist. 63.* Et anno 533.
quod inuitis ciuibus, non fiebat electio, *cap.
per ordinationem dicta dist. 62.* vbi *ex cap.
obeuntibus*, patet quod anno 606. Bonifacius
III. præceperit non fieri electionem, nisi post
tertium diem à morte Pontificis. Quintò quod
anno 626. populus, & Clerus eligebat, vt patet
ex cap. fin. § sed nec dist. 51. Sextò quod anno 657.
Vitalianus, & Agatho dant potestatem Principibus
eligendi, iuxta dictum *in cap. Agatho eadem dist.
63.* Septimò quod anno 773. data fuit potestas ab
Adriano I. Carolu Magno in remunerationem, vt
patet *in cap. Adrianus dicta dist 63.* quod substu-
lit Nicæna Synodus *in cap. omnis 63. dist. & in cap.
si quis Episcopus 16. q.* cui Iuri anno 1617. & 818.
Imperatores renunciasse legitur *in cap. Sacrorum
cap. Ego Ludouicus 63. dist cap. si quis 79 dist.*
& quod anno 858. idem prohibuerit Nicolaus I. vt
patet *in cap. vbi 96. dist.* sed restituisse anno 886.
Adrianum III. videtur legi *in cap. nunc 63. dist.
& in cap. non longe § electionem eadem dist* Et
quod anno 898. sub Stephano Papa libertas Ec-
clesiæ opprimitur. Octauò, quod anno 955. Ioan-
nes XII. vult populum interuenire pro sedandis
seditionibus, vt dixeruot textus *in cap constituto,
cap. tibi dicta dist 63.* Et quod anno 961. Impera-
tores iterum vsurpent, Platina *in vita Leonis
VIII.* Et quod anno 963. Leo VIII. id con-
cesserit Othoni Imperatori, vt patet *ex cap. quia
sancta dist. 63.*

10 Verùm anno 1059. Nicolaus II. constituit in
Concilio Romano apud Lateranum habito electio-
nem fieri per Cardinales, salua reuerentia Impe-
ratorum, & multa alia, quæ habentur *in cap. in
nomine 23. dist.* quod anno 1063. Alex. II. confir-
mauit, vt dicit textus *in cap. præter hoc dist. 32.*
Sed patet quod anno 1073. Gregorius VII. abs-
que Imperatoris assensu à solis Cardinalibus eligi-
tur; & quod Henricus V. sub Paschali II. renun-
ciauerit, patet in anno 1107.

11 Iam verò in anno 1179. *ex cap. licet nostri tituli,*
patet quod Alex. III. voluerit vt duæ ex tribus
Cardinalium partibus in electione consentirent.
Sed constat post in anno 1191. Cælestinum III.
in cap. coram hoc tit. statuisse electionem Prælato-
rum fieri à maiori, & saniori parte; quod qua-
liter in aliis electionibus contigerit, dico infra *sub.
cap. quia propter 42. hoc tit.* vbi quia Innocent. III.
in Concilio Generali Lateranen. triplicem modum,
per scrutinium scilicet, compromissum, & quasi
inspirationem, statuerit electionem Prælatorum in-
feriorum fieri; ideò qualiter hoc contingat ibi le-
ges. Deinde autem, & Gregorius X. in Conci-
lio Lugdunen. relato *in cap. vbi periculum hoc tit.
lib. 6.* nouam instituit formam eligendi in Concilio
Lugdunen. anno 1274. sed anno 1310. Clemens
V. in Concilio Viennen. vt refertur *in Clem. ne
Romani hoc tit.* aliam formam addidit; & circa
prædictam electionem legimus Pium IV. in Bulla
In eligendis quamplura mandasse.

12 Postremo tamen tempore anno 1621. videmus
Gregorium XV. nouam statuisse formam quæ ho-
die seruatur, & continetur in Bulla *Æterni*, & in
Bulla *Decet*, vbi Ceremoniæ præscribuntur, quas
illico post Vrban. VIII. in sua Constitutione:
Ad Romani anno 1625. confirmauit; quæ omnia,
& alia ad longum cum multis scribit omnino le-
gendus Iulius Lauorius *dict. tit. 4. variar. lucubrat.
à cap. 2.* cum aliis vsque *ad* 10. vbi quamplura
curiosa refert, quæ non repeto, ne morosus fiam,
& post cum multis non ita longe repetit Barbosa
de Iure Ecclesiast. dicta part. 1. cap. 1. à num. 49.
referens etiam nonnulla ex relatis iuribus iuxta di-
cta diuersa tempora, vbi abundantius.

Tamen pro complemento de Pontificis electio- 13
ne, dico *ex dict. cap. licet hoc titulo*, nullam ex-
ceptionem opponi posse contra eum, qui fuerat
electus à duabus Cardinalium partibus præter hæ-
resim, aut aliam exceptionem, quæ in Iure Diui-
no consisteret. Ob id ergo si aliquis electus sit ex-
tra Collegium Cardinalium, cum in Romana Ec-
clesia non inueniatur idoneus, valebit electio. † 14
Et sic non Cardinalem electum, verum esse Pon-
tificem dicunt Augustin. Triumph. *de electione Pa-
pæ quæst. 3. artic. 6.* Mandos. *ad regul. 13. Cancel.
quæst. 8. num. 23.* Hieronym. Manfred. *de Cardinal.
decisione 265. & 299.* Campanil. *in diuers. Iuris
Canon Rub. 7. cap 6. num 71.* Gondisalu. *de origi-
ne, & potest. Cardinal. quæst. 5. num. 31.* Sotus de
Iustitia lib. 5. quæst. 6. articulo 2. ad 5. Gambara *de
potest. Legati a latere lib. 7. ex num. 155.* Pelag. *de
planctu Ecclesiæ lib 2. cap. 10. col. 5. versiculo, hinc
est*, Carolus Sigonius *de Regno Italiæ lib. 9. anno*
1059. Illescas *in historia Pontific. part. 1. lib. 5. c. 11.*
Azor. *inst. moral. part. 2. lib. 4. cap. 5. q. 6.* Suarez
de fide disput. 10. sectione 4. num. 19. idem Iulius
Lauorius *variar. lucubrat. dict. titulo 4. cap. 12. à
num. 7.* Barbosa cùm aliis *dict. cap. 1. à numero* 58.
† Vbi addit multos Sanctissimos Viros fuisse Sum- 15
mos Pontifices; nec legi eos nunquam fuisse Car-
dinales, vt de Gregorio X. qui ex Archidiacono,
fuit electus in Pontificem Kalendis Septembr. anno
Domini 1271. vt referunt Rosinal. *de re Pontific.
lib. 2. cap. 30.* Illescas *dicto lib. 5. cap. 40.* Iulius La-
uorius *dicto cap. 12. num. 8. in fine*, qui subdit Eu-
genium III. ex Abbate simplici, & Cælestinum
V. cum nec in sacris adhuc esset, in Pontifices fuis-
se electos, vti & Platina tradit *lib. 2. cap. 28. ad med.
de bono statu religion.*

Lego tamen Iulium II. voluisse in sua Bulla 16
Cum tam diuino, vt electio Simoniaca nulla sit,
ita anno 1505. & Paulum IV. anno 1558. detestari
crimen ambitus in electione Papæ in sua Bulla *Cum
secundum*, vt refert Iulius Lauorius *dict. titulo 4.
cap. 10. sub num. 63. circa finem.* Quare ne Romana
Ecclesia diuturnæ vacationis incommodis præme-
retur, nevè Patres possent ambientium studiis cor-
rumpi, statutum fuit à diuersis Pontificibus, à
Gregorio X. *in dicto cap. vbi periculum hoc titulo,
lib. 6.* à Clement. V. *in dicta clementina ne Romani
hoc titulo*, à Clemente VII. *in sua constitutione,
cum charissimus*, sub data 26. Octobr. 1529. vt vi-
dere est *in Bullario nouo tom. 1. pagina 191.* à Diuo
Paulo IV. in alia sua constitutione: *Cum secun-
dum*, de anno 1554. & demùm à Pio IV. in dicta
Bulla, quæ incipit: *In eligendis*, sub data Romæ
7. Idus Octobris 1562. de qua *in Bullario nouo,
tom. 2. pagina 91.* à Gregor. XV. in dicta sua con-
stit. *Æterni*, & ab Vrbano VIII. *supra*, qui hac
de re plura statuerunt. † Ex quibus Machado *in* 17
*suo perfecto confessor. tom. 2. lib. 4. p. 7. tract. 3. do-
cum. 4.* Barbosa cum infinitis *dict. p. 1. de Iure Ec-
clesiast. à num. 60. cap. 1.* Iulius Lauor. *variar. lucub.*

titulo tertio, per totum de conclaui, & conclauinistis cum infinitis, & sigillatim referunt circa Papæ electionem esse quædam capita ante ipsam electionem, quædam in ipsa electione, reliqua post ipsam, quæ nunc non placet repetere; eo quòd nos sumus in Partibus, & extra illam electionem.

18 Vnum tamen speramus, iam fauente Deo; in futurum quietè, & pacificè, & sine schismate electionem Romani Pontificis faciendam fore, stante exclusione Laicorum, qui tale vsurpauerunt ius, tanquam spirituale, cuius sunt incapaces, quod nec aliqua præscriptione acquiri potest per ea, quæ dixi supra *sub quæstione 6. & in cap. ecclesia Sutrina de causa poss. & propriet.*

19 Ob quam rationem, vt dixi, aliqui renunciauerunt illud, vt constat ex *cap. nullus Laicus, dict. cap. Adrianus, cap. Valentinianus cum aliis dicta dist. 63*; Gambara *in repetitione Bullæ Iulij II. n. 144.* Mandag. *in reg. 1398. num. 13.* Azor. *lib. 4. moral. part. 2. cap. 25.* vers. *quæritur*. Manfredus *de Cardinalibus*, Iulius Lauor. vbi supra *dicto titulo 4. cap. 10. in fine*; qui, & alij resoluunt, vt iam adduxi, & probat latissimè Barbosa *dict. cap. 1. & cap. 3. de Iure Ecclesiast. lib. 1.* penès Cardinales; hodie tandem eligendi residere potestatem, vt etiam scripserunt Petr. Gregor. *hoc titulo cap. 6.* Turrecremata *in cap. quia sancta, §. verum 63. dist.* Bursatus *cons. 126. num. 16.* & alij.

20 Ex his iam patet fuisse à principio nascentis Ecclesiæ, vsque ad tempora Gregorij XV. diuersos eligendi Pontificem modos; & in eligendis personis, sed nullam tamen determinatam, aut seruatam formam, vt tradunt Petr. Andreas, Gambara *in Bulla Iulij II.* quæ incipit: *Cum tam. num. 114. seu 140.* Gondis. *de potest. Ecclesiæ num. 23.* Manfred. *decisione 301.* Honophr. Pauin. & Platin. *in vita Pontificum*, Iulius Lauor. *dict. titulo quarto, variarum lucubrat. capit. 2. num. 1.* & alij scriptores, præcipuè Abbas *in dicto cap. licet hoc titulo, num. 8. vers. & sic.*

21 Et quod hæc electionum varietas multa Schismata excitauerit in Ecclesia, seditiones, tumultus, contentiones, rixas, & quandoque cruentissimas pugnas. Et ne longius agam breuiter dico primum Schisma, quod nihil aliud est, quam scissura, id est diuisio, per quam quis se ab vnitate Ecclesiæ separat, vt docent D. Thomas 2. 2. *q. 39 art. 1.* & ibi Doctores, Anton. Ricciulus *in suo tract. de Iure personar. lib. 9. cap. 1. à num. 5.* & Scriptores per textum *in cap. Schisma 27. q. 1.* fuisse anno 254. Nouatiani contra Cornelium Papam, Successorem Fabiani; Nouatianus inquam, vt referunt Baronius anno 254. *num. 41. 58. & sequent.* Eusebius *lib. 6. cap. 35. & 37. & in Chron.* anno 255. & Iacob. Caulter. *in sua fabul. Chronon. in 3. seculo, folio 212. & 222. col. 2.* Francisc. Long. *in suo breuiario Chron. in vita eiusdem Cornelij eiusdem anni fol. 49.* Legatos misit ad omnes Ecclesias, deditquè de sua, aduersus Cornel. electionem litteras mendaciis, & calumniis plenas, talequè fuisse, vt contra Cornelium, & eius pariter successores Romæ perseuerauerit; sic vt per annos 171. id est ad Cælestini I. vsque tempora Nouatiani successores Pontificia insignia retinuerint. Secundum Schisma anno 355. Felicis contra Liberium. Tertium anno 419. Eulalij contra Bonifacium I. mensium trium, dierum 7. Quartum anno 498. Laurentij contra Symachum. Quintum de anno 530. Dioscori Diaconi aduersus Bonifacium II. quod cito quieuit. Sextum anni 537. Vigilij Diaconi contra Syluerium. Septimum fuit de anno 686. post obitum Ioannis V. Octauum anno sequenti 687. inter Theodorum Archipresbyterum, & Paschalem Archidiaconum. Nonum anno 757. post obitum Stephani III. eligendo quidam de populo Theophilactum alij Paulum. Decimum post mortem Diui Pauli anno 768. Vndecimum ortum de anno 824. quo dum eligitur Eugen. II. aliqui seditiosi tumultum in electione concitarunt ante Papam excitantes Zinzinum quendam. Duodecimum anno 844. Decimum tertium anno 855. in electione Benedicti III. suscitatum Rodualdi Episcopi Portuensis sectatoribus. Decimum quartum fuit Sergij contra Formosum de anno 891. nam mortuo Stephano III. electorum pars elegit Formosum Portuensem Episcopum virum religione, Diuinarumque scripturarum, & doctrinarum scientia cognitum, dum alia pars Sergium Diaconum Pontificem fieri cupiebat, vicerunt Formosi fautores, & fuit vocatus Stephanus VII. De quibus omnibus, & de aliis sigillatim vsque ad trigesimum de anno 1439. aduersus Eugenium IV. scribunt Baronius, Franc. Long. Onuphrius, & alij, quos sequitur omnino legendus Iulius Lauorius *dict. tit. 4. variar. lucub cap. 11. per totum.* Ex quibus, & ante *a a 1.* adductis, iam videre poteris quam conuenientissimum sit electionem Pontificis fieri vt iam vsus conualuit in Ecclesia.

Restat nunc videre de varietate in eligendis 22
Prælatis; sed quia iam de tempore prisco eos eligendi dixi supra *sub dicta quæstione sexta, nostra Rubricæ, & in dict. capit. cum Ecclesia Sutrina de causa poss. & propriet.* ideo solum dico quod etsi in dictis locis scripserim à quo tempore post restauratam nostram Hispaniam à Mauris, à Pontificibus indultum est Regibus nostris Hispanis nominare Episcopos ad Ecclesias Cathedrales. Sed si ad tempus retro attendas inuenies sub Leone II. anno 684. datam fuisse Regibus Hispaniæ potestatem quoad Archiepiscopos eligendos: sic refert Iulius Lauorius *dict. titulo quarto, variar. lucubrationum, cap. 10. sub dict. numero 63. vers. anno 684.*

Ad secundam difficultatis partem an Pontifi- 23
ces, & Episcopi possint sibi successores eligere. Quia longos commentarios Doctores antiqui, & moderni fecerunt, vt in quæstione problematica, & ordinaria, quare te remitto ad infra referendos, & ad ea, quæ dico, & communiter Doctores scribunt *in capite 1. de præbendis*. vbi agitur nùm in beneficiis Ecclesiæ queat succedi Iure hæreditario, vel sanguinis, Ego nunc tantum referam Iura Canonum antiqua, quibus tam affirmatiua, quàm negatiua fundatur sententia, deinde Iudicium ex Classicis Doctoribus proferam in medium, non longè, sed vnò potius laconicè.

Et pro affirmatiua sunt Vasquez *in tertia parte*, 24
tom. 3. disput. 244. capite 3. numero 26. Magister Victoria *in relectione 11. de potestate Ecclesiast. q. 2. proposit. 10. num. 23.* Andreas Duualius *de potest. Pontific. parte 3. quæstione 6.* Martinus Bonacina *tractatu de electione Pontificis quæstione sexta, puncto 4. proposit. 2. numero tertio, & quinto*, & alij plures etiam antiquiores, quorum opinio fulcitur ex facto Diui Petri, qui sibi primo successorem delegit Clementem, vt refertur *in cap. si Petrus cum sequentibus 8. q. 1.* Quo exemplo & cæteros etiam

Pontifices

Pontifices eius successores potuisse sibi eligere
successores ex doctrina relati textus, præter rela-
tos dicunt Franciscus Turrianus *lib. 3. cap. 10.* &
saltem eo raro casu, vrgente aperta necessitate Ec-
clesiæ, tenuerunt Martinus Ledesma *in 4. quæst. 20.*
art. 4. conclus. 2. cum duabus sequentibus, Birgien.
in suo indice, verb. Papa, Suarez *de fide disput. 10.*
sect. 4. n. 16. & de defensione fidei lib. 3. cap. 3. n. 13.
quorum ea est triplex potissima ratio, quia hoc
tantum Iure canonico prohibetur, super quo pos-
25 sunt Romani Pontifices dispensare. † Nam quod
Romanus Pontifex ab isto, vel ab illo eligatur,
Iuris humani est, non Diuini, quia vt *in principio*
huius quæstionis, adduxi, & *in vers. Ex his*, vide-
mus à tempore nascentis Ecclesiæ electionem Pon-
tificis ad diuersos pertinuisse: & ob id colligi ele-
ctorum personas nulla lege, quæ mutationem non
recipit fuisse designatas, sed humanis Constitutio-
nibus inferentes, vt non minus, quam Cardinali-
bus, ad quos eligere spectat Pontificem, vt iam
dixi, sit in beneplacito Papæ sibi eligere successo-
26 rem. † Deinde quia potest Papa concedere alteri
facultatem, vt in ipsius locum possit successorem
eligere, vt de facto dedisse Adrianum I. & Leonem
VIII. Othon. I. refert textus *in cap. Adrianus el. 2.*
& in cap. Synodo dist. 66. quæ nominatio valet, vt
eligat sibi successorem iuxta textum *in cap. petiit. 7.*
quæst. 1.

27 Et demùm quia potest Papa facere constitutio-
nem super electione sui successoris ex Victoria su-
pra *quæst. 2.* Suarez *de fide dict. disp. 10 sect. 4 n. 11.*
Flamin. Paris. *de resignat. lib. 2. quæst. 1. n. 13.* Azor.
instit. mor. part. 2. lib. 4. cap. 5. quæst. 2. Et pro hac sen-
tentia sunt etiam verba textus *in cap. si transitus 79.*
dist. ibi: *Si transitus Papæ inopinatus euenerit, &*
de sua electione successoris, non possit ante decernere,
quas rationes referunt Barbosa *de Iure Ecclesiast.*
dict. part. 1. cap. 1. num. 39. & eo non citato Diana
p. 10. tract. 5. sub res. 1. vbi refert verba Vasquez, &
Victoriæ.

28 Et licèt Cardinalis Turrecremata dixerit Pe-
trum non elegisse Clementem, qui sibi succederet,
sed solum nominasse illum vt postea eligeretur;
sic vt reuera Clemens non fuerit secundus Ponti-
fex à Petro, sed Linus, & Cletus, vt patet ex Ca-
none Missæ, & ex Iren. *lib 3. cap 3.* respondet ta-
men ex scholasticis Pitigianus *in 3. senten. tom. 2.*
dist. 25. quæst. 2. art. 3. conclus. 2. Turrecrematæ opi-
nionem non esse admittendam, cum sit contra Ter-
tullianum de præscriptionibus Hieronymum *lib. 1.*
in Iouinianum, & in cap. 52. Isaiæ, Rufinum *in*
præfatione recognitionum, & in inuectiua contra Hie-
ronymum, Ioannem III. Papam in epist. ad Episcopos
Germaniæ, Anacletum epist. 1. Damasum *in vita*
Petri, & contra *dict. cap. si Petrus, & cap. vnde 8.*
q. 1. & sic videntur sentire Epiphanius *sermone 27.*
imò docent Belarminus de Romano Pontifice *l. 2.*
cap. 5. Baron. *tom. 1. annal. anno 60. à num. 35.* Cle-
mentem fuisse quidem à Petro electum; sed statim
post mortem ipsius Petri renunciasse, ac noluisse
succedere.

29 Contrariam negatiuam sententiam, quod Papa
in vita sua nequeat sibi eligere successorem, bre-
uiori calculo docent alij Doctores; imò securè
tenendam esse dicunt. Primò, quia Papa, & Epis-
copus se habent ad Ecclesiam sicut vir, & eius
vxor, *cap. sicut vir 8. quæst. 1.* sed vir licet sit ca-
put vxoris *1. ad Corinth. 6.* non potest vxori suæ
alium virum relinquere, quia eo mortuo ab illius
lege est soluta, *1. ad Corinthios 8.* igitur. Secundo
quia si id liceret, aliud non esset; quàm Ecclesiam,
vniuersalem & statum Ecclesiæ immutare, glossa
in cap. Apostolica §. his omnibus 8. quæst. 1. cum
esset subuertere modos electionis Pontificiæ vsita-
tos ab statu primitiuæ Ecclesiæ vsque ad nostrum
tempus † Tertio quia electio refertur ad tempus; 30
in quo Papa futurus non est: argum. textus *in l. si*
quis ff. de iurisd. omn. Iudicum, inferentes vt que-
madmodum tunc non posset, ita, nec nunc, cum
paria sint aliquid gerere tempore habili, vel inha-
bili, & tempus eius conferre in tempus inhabile, *ex*
l. quod sponte cod. de donat. ante nuptias. Quare op-
timè Cardinalis Caietanus *tom. 1. opuscul. tract. 3.*
in apologia de comparatione authoritatis Papæ, cum
authoritate Concilij *p. 1 cap 22.* ex illa propositione
Aristotelis de Somno, & Virgilia ibi: *eius est po-*
tentia, cuius est actus arguit. † Sed electionis Papæ 31
actus simpliciter, & absolutè non est Papæ; ergo
potestas electiua Papæ, non conuenit formaliter
Papæ, cumque maior pateat ex Aristotele, mino-
rem probat, quia electio Papæ est actus factivus
quantum ex se tunc Papæ, quod est dicere quod
per actum electionis pro illo tempore, quo eligitur
Papa, efficitur Papa ille, qui eligitur; & sic re-
pugnare ei, quod præsupponat pro tunc Papam:
nam quod fit non est; si enim esset non fieret, † 32
inferens sequentes etiam illationes; ergo elector
præsupponitur secundùm naturam rei electioni, &
est simul tempore cum electione, & vltra: ergo
actus electionis Papæ non est Papæ, quia electio
Papæ est actus electionis Papæ: alias verò rationes
adducunt, hanc sententiam absolutè tenentes, Tur-
recremata citatus *in summ. Eccles. lib. 2. cap. 51.* Ia-
cobatius *de concil. lib. 5. artic. 22. num. 2. & lib. 8.*
Cardinal. Albanus *lib. de Cardinalatu, quæst. 32.*
Pater Vincent. Candidus cum alijs *in peculiari dis-*
quisitione, de hac quæstione impressa *in fine*, tam
suor. operum *folio 342.* Cemitol. *in respons. moral.*
lib. 1. quæst. 98. Azorius *in summ. tom. 2. lib. 4. c. 5.*
quæst. 3. Alfonsus Mendoza *in qq. quotlibeticis*
q. 4. Rodulphus Cupers. *tractatu de Ecclesia art. 2.*
num 23. folio 151. Paludan. *de Republ. Eccles. c. 7.*
Turrian. *in 2. 2. tom. 2. disput. 15. dubio 3.* Michaël.
Torra. *in amplitudine beneficiarum disput. 1. & 5.*
q. 2. num. 18. Villadiego *de Cardinal. q. 5. num. 19.*
Mancin. *disquis. cene. 2. cap. 177.* Aougna *in decre-*
tum Gratiani parte prima, dist. 73. cap. 10. num. 1.
Tiraquel. *de Iure const. parte tertia, limit. 2. num. 4.*
Iulius Lauor. *var. lucubrat. titulo 4. capit. 43.*
num. 33. Turrian. *in 2. 2. tom. 2. disput. 15. dubio 3.*
& multis alijs Barbosa *dict. cap. 1. à num. 40.* per
glossam *verb. Beatus, cap. Apostolica §. his omni-*
bus 8. quæst. 1. & *in dicto cap. si transitus 79. dist.* &
relati à Diana *d. ct. part. 1. tract. 5. res. 2.* vbi ad lit-
teram refert alias rationes; & quod hæc doctrina
fundatur in iure naturæ.

Et ego sic amplectendo non vtique damnarem 33
sententiam affirmantem Victoriæ, & aliorum, vt
fecit Paulus Grilandus, Dominicanus *in decision.*
fidei Cathol. vers. Papa num. 17 dicendo, vt sit
propositio temeraria asserere posse Pontificem sibi
eligere successorem; quia vt illum carpit Diana
dicta p. 10 tract. 5 res. 4. is Magister aliquando nimis
audacter se gerit in censurandis opinionibus, qui
debebat considerare istam opinionem, quam, vt
temerariam, damnat, docuisse ornamentum suæ
religionis dictum Magistr. Victoriam, & sapientis-
simum Vasquez, & alios Viros doctos. Nec fir-
mari ait Diana Grilandi dictum *ex constit. Pij V.*
quam retulit Andreas Victorellus *in additionibus*

ad Giac. in vita Papæ dict. Pij IV. Sequentibus verbis: *Anno 1565. die 18. Cardinales in Consistorio alloquens ætatem senio confectam in occasum, quasi præcipientem ferri, narrans adiecit scire se quæro à Iurisconsultis, an Romanus Pontifex sibi successorem deligere queat, & sub Paulo IV. agitatam quæstionem, an Summus Pontifex cum futura successione adsciscere possit; & quamuis nonnulli, Decius inprimis affirment eam tamen sententiam Pius, vt falsam reijciendam censuerit*: nam respondet non constare authenticè de tali consistoriali decreto, nec declarationem Pij Pontificis in lucem prodiisse; itaque licèt Pater Suarez *vbi supra*, & Pater Franciscus Amicus *in cursu Theologiæ tom.4. disp. 6. sect.6. à num.* 204. mediam sententiam docuerint, nempè in casu raro, vigente aperta Ecclesiæ necessitate, affirmatiuam posse sententiam sequi; negatiuam, quando Pontifices sine causa, & frequenter valent sibi eligere Successores; quorum fundamenta, & impugnationes refert idem Diana legendus *dict. p.1. tract.5. res.3.* tamen ipse *in eadem res.4* & Turrianus *in 2. 2. D. Thomæ tom 1. disp.15. dubio 3.* impugnando prædictam mediam sententiam, nostram amplectuntur absolutè, eo equidem quòd nullus casus peculiaris necessitatis possit moraliter contingere.

34 Nec obstant Iura *in dict. cap. Petrus, cap si transitus*, & alia fundamenta adducta pro prima sententia, quia vltra quod Doctores latè expendunt dicendo Petrum, Clementem non elegisse, sed illum cum cæteris à se electoribus nominasse. Ego è contra existimo verè illum elegisse, vt patet ex illis verbis: *Successori suo sancto Clemento*: & amissis tribus solutionibus, vna, quod Petrus, & cæteri Apostoli habuerint plura priuilegia; & quod multa ex speciali prouisione, & Diuina inspiratione fecerunt, quæ aliis Pontificibus concedere non debemus. Alia, quod non constat Clementem Petro successisse immediatè; imò contendant plures immediatè successisse Petro Linum, & Cletum, & in quarto loco Clementem; ita vt Petro Linus, Lino Cletus, Cleto Clemens in Pontificam succederent, vt post S. Irinæ. *lib.3. aduersus hæreses, cap. 3.* docet, Hieronymus *tom. 1. de Ecclesiast. scriptor. ad fin.* in Clementis vita, Platina *in vitis Pontificum*, & alij grauissimi Doctores, & Doctissim. Boët. Epo *de regalibus l. 1. à num.* 169. & citati per Bonacinam *de elect. Pontif. quæst.4. puncto 4. part.2.* quorum sententiæ fauet plurimum Ecclesiæ vsus, qui Linum, & Cletum sub Pontificum nomine veneratur. Et altera reuera, scilicet quæ fatetur Clementem à Petro Apostolorum Principe Romanæ Ecclesiæ fuisse Pontificem, eique immediatè successisse. Sed ne posset posteris simile exemplum relinqui, vt nemo posset vsquam sibi successorem eligere, & ne Papatus potius successione, quàm electione deferretur, quod Romanæ Ecclesiæ perniciosum valde videbatur; ideo Papatui renunciauerit.

35 Verius tamen est vt iam supra adduxi Petrum ex omnibus Diaconibus, & Presbyteris Romanæ vrbis elegisse 24. cum quibus omnia ardua negotia Ecclesiæ explicaret, quos sibi Coadiutores, ac Consiliarios, & Summi Pontificis Electores instituerit, ordinaueritque, vt ex sacro hoc 24. Senatorum Collegio, quos postea Syluester I. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales nuncupauit, Pontifices eligerentur, vt colligitur *ex cap. oportebat 3. cum sequentib. dist.79.* & quod ante hos electores Petrus in vltimis suæ vitæ diebus consurgens, Clementem in Pontificem nominauerit, si vt crederetur à Sacro illo Romanæ Ecclesiæ Senatu admitteretur; qui cognoscentes huiusmodi nominationis formam grauiter in futurum Ecclesiæ posse nocere; non Clementem, sed Linum elegerunt, quem præesse voluerunt post Petrum: sic colligitur ex cæremoniali Romano *lib. 1. sect. 1 cap. 3.* Barbosa *dict. cap. 1. de Iure Ecclesiast. p. 1. sub num. 46.* dicens ex hoc apparere Sanctum Petrum non sibi Clementem necessariò successorem elegisse, sed tantum nominasse, vt à Sacro Collegio Senatorum, iuxta formam sibi traditam eligeretur; & sic intellige *dict. cap. si Petrus*, & alia *dict. quæst. 1. causa 8.*

Et ex hac resolutione constat etiam intelligen- 36
dum esse textum *in dict. cap transitus*, in relatis illius verbis; eo quod verba ibi: *si transitus Papæ inopinatus euenerit, & de sui electione successoris, non possit ante decernere, &c.* Si intelligerentur iuxta primos intellectus *dict. cap. si Petrus*, deberet vtique admitti ea licentia eligendi sibi successorem, quod non est sic amplectendum, sed potius quod prædicta verba debeant intelligi de modo, & forma in successoris electione seruanda, aut de commendatione personarum, quæ sibi ad tantum munus subeundum præstantiores viderentur; quod, vt vides potius est de successoris electione, cum fratribus deliberare, & alloqui, vt plures Pontifices ante obitum facere consueuerunt, quam de substitutione successoris, actualique Pontificis nominatione tractare; ob idque factum, vt Priore Pontifice mortuo ea eligendi successorem forma excogitaretur, quam Pontifices reliquerunt *in dict. cap. si transitus*: ita idem Barbosa supra *dicto cap. 1. num. 4.* vbi addit quod quamuis Sacerdotum electio verè sit Deo reseruata; hanc tamen bonis Sacerdotibus, & spiritualibus populi concesserit, vt Anacletus affirmat *in cap. electionem vltimo dict. dist. 79.* Et relata resolutio vera videtur quantumvis Pater Franciscus Amicus *in Cursu Theolog. tom. 4. disput. 6. à num.* 204 firmat Pontificem posse sibi post mortem successorem designare; ita vt designatus sic validè electus foret, modo talis electio apertam non contineat iniustitiam; quod tunc esset, vt declarat glossa *in d. cap. si transitus*, quando Pontifex hoc faceret quasi ex testamento Dignitatis suæ hæredem substitueret, addens, vt si potest illum nominare, mediantibus electoribus, cum quibus ante mortem de futuro successore deliberet; cur non etiam possit, & per se solum eligere, cum sit supra electores, qui potestatem habent eligendi ab ipso Papa, qui potest electores pro futuro Pontifice determinare; quia satisfit ex iam adductis *num. praced.*

Ex quibus patet quàm benè vetuit Simachus 37
Papa relatus *in cap. si quis Papa 79. dist.* ne cui liceret, Pontifici adhuc superstite verbo scripto, vel promissionibus, iuramento, aut alio quovis modo de successore tractare sub anathematis pœna, & priuationis Dignitatum, vt obseruant Hieron. Albanus *de Cardinal. q. 3. inter tract. Doctor. tom. 13. part. 2. folio* 116. Manfredus *eodem tract. dec. 298.* Bonacina *de elect. Pontif. disp. 2. quæst. 1. in princ. à num. 5.* Azeuedus *in l. 1. num. 108. tit. 18. lib. 8. recopil.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 4. cap. 2. quæst. 5.* Iulius Lauor. *variar. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 3. n. 59.* quos etiam aliis pœnis afficit noua Constitutio Pauli IV. incipit: *Cum secundum*, sub dat. Romæ 16. Decembr. 1558. quæ habetur *in Bullario nouo tom. 1. pag. 735.* de qua meminit Barbosa *dict. cap. 1. num. 48.*

Vnum

38 Vnom tamen notabis in electione summi Pontificis, etsi electores personam designent, potestatemquè determinare videantur: tamen solum Christum immediatè conferre Dignitatem, & potestatem, itavt electores in causâ sint, vt talis Pontifex electus potestatem habeat à Christo immediatè dimanantem, cuius Vicarius est, vt docent Turrecremata *de potestate Eccles.lib.2.cap.42.* Caietanus *opusculo 1. de authoritate Papæ cap.14.* & *in part.2. Apolog.cap.22.* Torres *de fide disput.15 dubio 3.* Suarez *in simili tract.disp 10.sect.10.num.3.* quos referunt Barbosa supra *dict.c.1 sub dicto n.47.* & D. Rodericus de Acunha *in commentar. ad textum in dicto cap.electionem dict.dist 79.*

39 Nec dictis obstat dicere Christum Dominũ, Petrum sibi in terris elegisse supremum Vicarium; & quod ex epist.1. S.Clementis ad Iacob. Hierosolymitanum, quæ habetur *tom.1.Concilior.pag.279.* & vt refertur *in cap. vnde 8. q.1.* sanctus Petrus non procul à morte dum martyrij sui tempus, Domino reuelante, appropinquare cognoscens, conuocatis iis, qui sibi aderant Christi fideles Beatum D. Clementem, veterem Romæ Præsbyterum, Episcopum Romæ designatum successorem sibi substituerit, quia vltra responsum datum *ad dictum cap. si Petrus, & cap.si transitus*, & primum de Christo nominante Petrum, eius exemplum non esse cæteris Pontificibus trahendum, vt sibi deinceps possent successores nominare, & eligere, cum sibi-
40 met obstent rationes adductæ, † dicunt Doctores illam Epistolam videri falsò inscriptam eiusdem Clem. nomine, vt insinuat Cardinal.Baron.*annal. Ecclesiæ tom.1. anno Christi 69. pag.680.* cum longè ante obiret Iacob. cognomento Alphei, frater Domini, dictus Iustus & minor, qui constitutus erat à Petro Episcopus Hierosolymitanus, qui ex vertice templi fuit præcipitatus anno Domini 63. Petri.19 Neronis 7.ex tabula Chronograficâ Iacobi Goalteri primo sæculo *folio 8.*& ex Breuiario Chronologico Fr.Franc. Coriolani *fol.15.* & ex Baron. *tom.1.anno Christi 69. pag 628.& 680.* sic Barbosa *de iure Ecclesiast.dict.cap.1.p.1.num 45.* Vbi addit quod non debet confundi iste Iacobus cum alterò Iacobo filio Zebædei, qui cæsus obiit anno Domini 44.sub Hærode Agrippeo; imò Cardinal.Bellarm.*de scriptoribus Eccles in S. Clemente.* dicit dictam Epistolam non carere scrupulo; & Iulius Lauotius idem multis rationibus ostendit *variar.lucubrat.dict.lit 4.cap.3.num.51.*

41 De Episcopo, seu alio quouis Prælato per iam adducta de Papa; imò & multo difficilius dici debet, vt nullo vnquam modo possit Prælatorum vllus præeligere sibi successorem, etiam in exitu vitæ: non enim legitur alicui Episcopo concessum aliquando fuisse imò potiùs expressè prohibitum *in c.1.& 3. & per totam 7.q.1.* ita dicunt Doctores *ibi*, & Barbosa *de Iure Ecclesiast.dict p 1 cap 19.n.47.* vbi limitat si ex Apostolica authoritate moriens Episcopus, Coadiutorem suum sibi Episcopum substituere iudicet; prout Zacharias Papa, Bonifacio Archiepiscopo Maguntino concessit, *in cap. petisti 7.q.1.* quia tunc solos Papa est, qui eligit, non prælatus, qui nominat sibi successorem suum Coadiutorem: & dicit Diana *dict. p.10. tract. 15. res.3. vers.dices.*

42 Ad tertiam quæstionis partem, nùm Pontifices queant deferre Iure hæreditario, vel sanguinis Patrum? suppositis quæ dico infra, & communiter Doctores scribunt *in dict.c.1.deprehend.& Dignit.* existimo non posse facere Pontifices, vt Iure hæreditario, vel sanguinis succedant sibi in Papatu eorum consanguinei, vel hæredes, tum ex adductis *in toto vers.ad secundam*: Tum etiam quia licèt in Lege veteri Exodi *cap.28.* in sacerdotio legali vim haberet successio originis, & carnis, cum deberent sacerdotes esse ex stirpe Aaron: Tamen quia translato sacerdotio legali oportuerit transferri formam assumendæ personæ ad sacerdotium: argum.textus & eorum, quæ dixi *in cap.translato 3 supra de constitut.* ideò in lege noua factum, vt iam non per carnis originem, sed per electionem assumptio fieret personæ ad Pontificatum: sic Turrecremata *in summa Eccles.lib.2 cap.51.* qui etiam probat ex spiritualitate Sacerdotij Euangelici, cuius Summus Pontifex non carni, sed vitæ, & spiritui debetur; item ex vniuersitate Sacerdotij, quod ad omnes tribus & nationes pertinere potest, ac pertinet, & ex qualitate vitæ, & Sanctimonia, quæ requiritur in maximo Sacerdote; quæ sanctitas minus periclitatur difficiliusquè perit, si Sacerdotium summum non origine, sed electione mandetur; imò, & ex periculo futuro, quod accidere posset, si successione originis, Pontifex eligeretur; item probat ex vtilitate populi Christiani, cui Pontifex Maximus præficitur, & ex ratione naturali; quia nullus videtur iustè præesse multitudini, nisi ex eius consensu; & istâ ait à Christo Ecclesiæ potestatem permissam esse sibi creandi Pontifices, subiungens Torrecremata de iure naturali, & quasi diuino videri esse, quod Papa non faciat sibi successorem, nec post mortem, nec per resignationem, inferens quod tam iure Diuino, quàm naturali consonum videatur, vt ex electione cum Vniuersali Ecclesia sit translatum ius eligendi (sicut hodie sunt Cardinales, vt *in cap.in nomine Domini 23.dist. & 79.c.1.*) & fiat Papa, siue assumatur summus Pontifex.

Et ita Azor.*in summa tom.2.lib.4.cap.5.q.3.* con- 43
firmans, addit quia eo ipso, quòd Christus Petrum suum Vicarium creauit, & voluit in eadem potestate Romanum Pontificem succedere liberum Ecclesiæ reliquit, vt hoc, aut alio modo Pontifex eligeretur: nam hac potestate libera à Christo relicta consequitur, vt ipsa naturalis ratio præcipiat, ne Romanus Pontifex successorem eligat, cum illa dictet innumera penè mala in Ecclesiam oritura, si Papa id fecerit; & ob id dicit vt si aliquis Romanus Pontifex sibi successorem creasset, nihil sanè fecisset, cum post eius obitum, Ecclesia nequaquam permisisset, eo quòd alias totius Reipublicæ Christianæ pax.& tranquillitas perturbaretur, ac proinde alium inde mortui Pontificis locum Ecclesia subrogaret, teste Gomez *quæst.1.regula de infirm. resign.* Diana *dict.p.10.tract.5.sub res.2.* quorum sententia est communis inter Doctores, vt testatur Panormitanus *in cap. licet deuitanda, hoc tit. num.2.* sic asserens: *Non tamen Papa potest sibi eligere successorem*, vt notat glossa *in cap. Apostolica §. his omnibus 8. q.1.* Ioan. Andreas *in dicto cap. licet*, & Archidiaconus *in dict. cap. transitus 79. dist.* ergo vt dictum est per eadem fundamenta nec disponere, vt in Pontificatu succedatur Iure hæreditario, vel sanguinis.

Ad quartam quæstionis partem abundè, & ex 44
proposito respondeo per textum *in cap.fin.de renunciat.quæst.3.& fin.* vbi videbis; sed quia Pater Franciscus Amicus *dicto tom.4. in cursu Theolog.tom.4. disp.6.sect.6. à num.204.* vult arguere à propositione, quod Papa queit Papatui renunciare, & quod etiam possit alium sibi eligere Successorem adhuc viuens; sed respondeo admittendo, vt possit

Pontificatui renunciare, sed non alium, deinde eligere; quia renunciato Papatu, non haberet amplius potestatem mutandi modum præscriptum ab alio Papa; admitto tamen vt adhuc Papa existens possit alium designare, per quam designationem simul, & alter eligatur, sed modo iam relato *sub vers. ad secundam in fine.* Verum iam tunc ipse designatus desineret esse Papa, ita vt electio vnius esset renunciatio, & depositio alterius, vt nec simul tempore essent duo summi Pontifices; nec daretur tempus, in quo nullus esset in tali casu Pontifex, sed quando vnus desineret, alter inciperet: ita Amicus, quem adducit Diana *dict. p. 10. tract. 5. res. 3. in fine à vers. addit.*

QVÆSTIO IX.

An Pontifices possint titulum, & insignia Regia Principibus sæculi de Ecclesia bene meritis conferre, & condonare?

SVMMARIVM.

1 *Pontifex queit potestate indirecta, quam habet in temporalibus, insignia, & titulum Regium condonare Principibus Christianis,* numeris sequentibus: *Vbi de ratione, & exemplis, contra Doctores relatos,* num. 6.

3 *Pontifex potest condecorare Principes laicos benemeritis titulis Regiis temporalibus, non spiritualibus.*

4 *Principes plures condecorati à Papa titulo Regio, aut Ducis in diuersis Prouinciis & Portugalia,* & num. 5.

6 Ioannes Caramuël. *dicens Pontificem titulum spiritualem indulgentiarum. &c. concedere, cùm creat Reges, Principes de Ecclesia benemeritos: improbatur, & alij.*

7 *Principes Catholici sunt defensores Ecclesiæ, & ad id constituti.*

1 Libuit hanc difficultatem in nostra Rubrica inserere quasi non alienam ab electione, vt ex inscriptione videtur, cum non sit alius aptus locus in decretalibus Gregor. IX. vbi posset tractari præter textum *in cap. nouit. 13. infra de Iudiciis,* Vbi perdicta ibi *à quæstione 1. & 4.* cum aliis cognoscitur quanta sit penès Pontifices authoritas in Reges, & Principes Christianos: Quibus suppositis nunc respondeo Pontifices habere potestatem indirectam in temporalibus, vt *in dicto cap. nouit* abundè dixi; & ob id posse titulum Regium temporalem Principibus de Ecclesia benemeritis præbere, vt dixit Seraphin. Freytas, *l. de imperio Iusto Asiati cap. 6. num. 33.* inde inferens ex eadem potestate indirecta posse summum Pontificem Principibus Catholicis, & benemeritis titulos, & insignia Regia concedere temporalia, non titulum Regium spirituale, vt perperam putat Ioannes Caramuël *in suo philippico disp. 1. lib. 1. art. 7. conclus. 2.* ita tanquam certum supponunt Theologi, inter quos D. Cardinalis Lugo *de Iustitia tom. 2. disp. 36. sect. 1. num. 4.* Vasquez *opusculo de restit. cap. 6. §. 1. dub. 1. num. 14. & 15.* Del Castillus *de Iustitia lib. 2. tract. 20. disp. 1. dubio 3. num. 68.* Turrianus *in 2. 2. tom. 2. disput. 44. dub. 1. num. 8.* Salas *de legib. disp. 7. sect. 4. num. 31.* Bzobius *de Romano Pontifice cap. 44.* Schulchenius *in Apologia pro Bellarmine cap. 6. num. 121.* Balthazar Nardius *in expunctionibus ad librum de Papatu cap. 9.* & ex Iuristis Mastrillus *de Magistratibus lib. 1. cap. 2. n. 6.* Rudolphinus *tractatu de potestate Ducum Italiæ num. 3.* Mathias Stephanus *de Iurisdictione tom. 2. lib. 3. p. 1. cap. 3. num. 66.* Torreblanca *in praxi Iuris spiritualis lib. 5. cap. 2. num. 90.* qui alios plures sic tenentes referunt.

Quod etiam probatur; quia etsi Pontifex secundùm aliquos non habeat potestatem directam, tamen secundùm omnes, tam Canonistas, quàm Theologos habet potestatem indirectam in temporalibus, vt latè dixi *in dicto cap. nouit*: qua de causa poterit disponere, vt dictum est, iuxta quæ adducunt relati à Diana *p. 1. tract. 2. resolut. 121.* cum aliis Cæsar Carena *in praxi S. Officij p. 1. tit. 1. num. 67.* ad satietatem Solorzan *de Iure Indiarum tom. 1. lib. 2. cap. 22. num. 45.* Bellarmin. *toto tract. de potestate Pontificis* cum Schulk. tota apologia in eius fauorem contra Bocer, & præter eos docent Canonistæ, Felicianus de Vega, & Balboa *in dict. cap. nouit*, ille *à num. 48.* hic *à num. 4.* Bobadilla *in politica tom. 1. lib. 2. cap. 5.* Pereira *de manu Regia tom. 1. prał. 2. num. 4.* Zeuallos *tract. de cognitione per viam viol. in prologo, num. 9.* Ramirez *de lege Regia §. 2. num. 30.* Molla *in emporio Iuris part. 1. tit. 2. q. 4. num. 5.* Paramo *de origine Inquisitor. lib. 3. q. 1. opinione 4. per totam*, Anguian. *de legibus lib. 2. controuers. 17. per totam.* Et quidem vt obseruat Schulchenius *in apologia pro Bellarmino cap. 6. fo. in mihi 273.* multi qui antea Duces erant, & Comites fuerunt postea à Pontificibus Reges creati; vt Reges Poloniæ, Bohemiæ, Siciliæ, & alij. 2

Quare concludunt Diana *p. 10. tract. 6.* longè agens, & omnino legendus & Antonius de Sosa *in libello contra Caramuel*, cuius titulus est *Ioan. Caramuel conuencido, p. 1. num. 7.* impresso anno 1642. cuius verba refert idem Diana, vbi designans exempla plura posse Pontifices condecorare Principes de Ecclesia benemeritos titulis Regiis, non spiritualibus, sed temporalibus; & quod Principes, qui petierunt à Pontificibus, titulum Regium petiisse temporalem, non spiritualem, vt manifestè demonstrant Tobias Paumeister *de iurisdictione lib. 2. cap. 3. num. 29.* Mathias Stephanus etiam *de Iurisd. p. 1. lib. 2. cap. 3. num. 17.* Daniel Ottonus *in dissertatione politico Iuridica de iure publico imperij Romani cap. 11.* Henricus Bocerius *tract. de Regalibus cap. 1. num. 9.* Theodorus Reinkingk *tract. de regimine sæculari, & Ecclesiastico lib. 1. classe 2. c. 4. num. 30.* Sixtinus *de Regalibus lib. 1. c. 4. num. 117.* asserentes quod cum Pius V. creasset Ducem Florentinum in magnum Hetruriæ Ducem, orta fuerit quæstio, & contentio inter Pontificem, & Maximilianum Imperatorem asseuerantem non à Papa, sed à se Regios titulos esse petendos, inde inferentes titulum Regium à Pontificibus solitum concedi non esse spiritualem, sed temporalem, cum alioquin Maximilianus non diceret eius concessionem pertinere Imperatori, quorum Verba referens idem Diana à vers. *Non est*, & vers. *quæ omnia*, concludit vt nec tunc Pius V. Oratori Cæsareo in sui fauorem adduceret exemplum Leonis III. de translatione Imperij à Græcis ad Francos, & Germanos, & sic etiam probat Pater Odericus *in tom. 11. annalium Ecclesiastic.* Vbi anno 1204. *num. 34.* refert Innocent. III. creasse Principem Bulgarorum in Regem. 3

Multisquè exemplis dicta sententia confirmatur, 4
siquidem Gotifredus Buglio anno 1099. Regis Ierusalem

rusalem titulum, quem gloriosè ab infidelium dominatu, & tyrannide vindicauerat, impetrauit, vt refert. S. Antonius *de excommunic.cap.72.* Martha *de Iurisd.lib.1.cap.26.num.33.* imò inter Reges nostros Alphonsus Rex VIII. vocatus fuit Hispaniarum Imperator de consensu Innocentij II. anno 1135. vt testatur Mariana *lib. 10. Historiæ Hispan.cap.16.* & quòd Henricus 1. ab Alex. III. no 1179. Regiam Lusitaniæ Dignitatem sibi, & successoribus suis impetrauit, vt docent Eduardus Non, & alij *in eius vita.* Baron.*tom.12.* Azor. *instit.mor.tom 2.lib 4.cap.34.* Acunha Episcopus Portugalense *no chatalogo dos bisbos de porto 2. p. c.6. ad finem*, Pater Anton de Vasconcel *in descriptione Lusitaniæ in proœm.n.4.* Vbi refert Alex. de Ploma, & relatus Sosa contra Caramuël refert Innocent. II. anno 1142. Alex. III. anno 1179. & alios posteriores concessisse; ac confirmasse titulum Regium in persona D. Alphonsi Henriquez, & successorum eius, referens Reges legionen. misisse Romam Legatos, vt illud impedirent, & clarè videtur colligi ex verbis bullæ Innocent. II. ibi: *Et Regnum Portugaliæ redintegritate honoris, Regnique Dignitate, quæ ad Reges pertinet, & alia loca excellentia tua, concedimus, & authoritate Apostolica confirmamus* Et in Alex. Bulla ibi: *Proinde nos attendentes personam tuam prudentia ornatam, Iustitia præditam, atque ad Populi regimen idoneam*, & statim. *Regnum Portugalense cum integritate honoris, Regni Dignitate, quæ ad Reges pertinet, necnon omnia loca, quæ cum auxilio Cælestis gratiæ de Sarracenorum manibus eripueris, in quibus sibi non possunt Christiani Principes circum positi ius vindicare. Excellentiæ tuæ concedimus, & authoritate Apostolica confirmamus*, & infra, *Decernimus ergo, vt nulli hominum liceat personam tuam, aut hæredum tuorum, vel etiam præfatum Regnum temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare*; Imò & contra eundem Caramuël mordicus etiam scripsit Nicolaus Fernandez de Castro *in Portugal Connencido p. 4. cap. 2. sect.9.* in vers. *tuno desgracia el Padre Caramuël*, qui *p.2. sect.1.* conatur probare dictum Alphonsum Henriquez ab Alphonso. VII. Rege Leonis, Castellæ, ac Imperatoris totius Hispaniæ, tanquam eius vasallum, & feudatarium Regium titulum prius impetrasse, vt testatur aliam Rodericus Sanctius *Historiæ p.1 cap.14.* quem Rex Castellæ primo Ducem Portugaliæ creauerat; & qui mox volente Rege, titulum Regis assumpsit; quod approbat Horatius Tursélmus *in epitome Historiarum ab orbe condito lib.8. in conrrado 4.* referens causas, ob quas id obuenit; namque quia idem Alphonsus Dux Lusitaniæ Eboram vrbem Regiam, Vlissiponam, aliaquè Lusitaniæ oppida de Sarracenis recepit: inde cælesti viso, oblatáque Crucifixi specie erectus, & ab exercitu Rex salutatus cum Ismaële, aliisquè Sarracenis Regibus acie conflixit, diuinaque ope Hostem profligauit, & victoriis ingens ab Alphonso Rege Castellæ, cuius beneficiarius erat, Rex Lusitaniæ appellatur; sed hoc non implicat, siquidem vt scribit Diana *dict. tract 6. in fine*, potuerit Alphonsus titulum Regium obtinere, & à Rege Leonis, & Castellæ, & simul à Pontifice summo.

5 Item amplius confirmatur cum legamus Gregorium VII. instituisse Demetrium Regem Croatiæ cui misit Sceptrum, Coronam, & Vexillum dono, vt scribit Cardin. Baron. *anno 1173. tom.11.* Et vt docet Cromer *lib.3.polit.* idem Baron. *tom.10. sub anno 930.* Stephanus Vngariæ Princeps *dict. anno.* Legatos ad Pontificem Benedictum VII. misit, vt ab eo Regium nomen acciperet, quod ei datum est Miscela Polonorum Duci flagitanti negatum; nec enim ex alio capite Rex Hispaniæ vocatur Rex Sardiniæ, nisi ex concessione Pontificis facta Iacobo II. Aragoniæ Regi, vt patet ex diplomate Bonifacij VIII. quod etiam patet ex Guellielmo IV. Rogerij III. filio vtriusque Siciliæ Regi ab Adriano IV. ex Poloniæ Duce in Regem sublimato, vt dicit Cranc. *in Vandalia lib 8 cap 2.* & de Iacoldo Regio titulo priuato, & rursus restituto à Ioannne XXII. referunt Bodinus *de Republica lib.1.cap.9.* Martha *de Iurisd.dict. p.1.cap.26* qui *dict.p.1.cap.31.* sub Verbo *Vmbria*, idem ait de Friderico ex illustri Feltrensium familia in Ducem Vrbini à Sixto. IV. euecto: de Polonorum Principe Miseclao Cromerus refert, quod is Lambertum Archiepiscopum Craconiensem ad Benedictum VII. Pontificem Romam misit, vt Regium Diadema sibi concederet, Regemquè Polonorum se, & posteros suos esse iuberet, quod etiam scribit Bzouius *de Romano Pontifice cap. 44.* ànò vt notat Historia Concilij Trid. *lib. 5. pag. mihi 1318.* Paul. IV. Hiberniam titulo Regni decorauit, & vt obseruat Odericus *annal. Ecclesia dicto tom.3.anno 1254. num.27* Innocent. IV. præbuit Russorum Principi Regiam Dignitatem, sicut & Lithuano; & quod olim de Roberto Guiscardo Normano à Nicolao II. anno1060. Apuliæ, & Calabriæ Duce constituto dicit relatus Martha *dict. cap.26. num.10.* & de Duce Ferrariæ à Paulo II. creato refert Tiberius Decian. cum multis *cons.19. volum.3. num.114.* ante eum Zepol. *constitut.17.* Cardinalis *cons.2.* & Ioannes Baptista de San Seuerioo *in l. cunctos populos Cod de summa Trinitate, & fide Catholica.*

Nec his omnibus obstant Ioachimus Eluten *in sylloge rerum quotidianarum thesi 8. in glosa, littera E.* Daniel Ortonius *in disceptatione Iuridico-politica, cap.11.* Henricus Bocerius *tract de Regalibus cap.1.* Iosias Nodlen *in tractatione sinoptica de statu nobilium cap.2. num. 29.* quos Comiliones potuit habere Ioannes Caramuël *dict. suo Philip disput.1. lib 5.art.7. conclusione 2.* qui loquens de Alphonso Rege iam dicto verbis sequentibus affatus est: *Alphonsus, & reliqui Lusitanorum Reges, quia creati, & electi, confirmati à Pontifice sunt Reges Portugalenses, verùm non temporaliter, sed spiritualiter*; eo quia authoritas Pontificis est spiritualis, & quæ ad spirituale solummodo directè se potest extendere; & sic quod Reges Lusitanorum spiritualiter nihil aliud sit, quàm participare gratias, indulgentias, Iubilea, indulta, & reliquos fauores Ecclesiasticos, qui authoritate Apostolica aliis, qua Regibus concedi possunt, negans etiam non esse liberum cuique Principi, Reges, aut supremos creare Principes, quia nemo potest alteri subditum eximere; & ob id non posse Regem Galliæ eximere Ducem de Lerma ab obedientia, quam debet, & quam fideliter præstitit Hispano Regi, dicens, vt nec Innocentius dictus supra, potuisset Alphonsum Lusitaniæ Ducem titulo Regio insignire, cum ipse Alphonsus esset infans subditus Monarchiæ Legionens. & quod neutri supererat Innocent. *dict.* qua Romaniæ Rex &c. Quia respôdeo tum ex latè adductis contra Caramuël posse Pontificem titulo Regio condecorare Principes sæculares Ecclesiæ benemeritos, vt iure, ratione, 6

&

& exemplis abundè probatum est à num. 1. Nec iuuari Caramuël. per relatos scriptores, Ioachimum, Daniel. Boceum & alios relatos cum sint hæretici, vt dicit Diana *dict. p. 6. tract. 5. in vers. pates, in fine*, qui in Pontificiam authoritatem hostes sunt iurati.

7 Imò cum placuerit etiam Christophoro Besoldo *in disserta Politico Iuridica, de Maiestate in genere cap. 3. num. 9.* qui dum esset adhuc hæreticus, & postea feliciter conualuerit ex Lutheranismo ad Ecclesiam dixerit, quod Papa habet potestatem indirectam in temporalibus; à fortiori debemus sine disputatione dicere posse, & Principes, Ecclesiæ benemeritos titulo Regio condecorare, quod fortius patet; quia Principes Catholici sunt defensores Ecclesiæ, & ad id constituti, & necessarij, vt dicit textus *in cap. Princeps 23. q. 5.* Quare optimè concludunt iam pro nobis adducti, & Seraphinus Freytas *dict. cap. 6. n. 33. lib. de Imperio Iusto Asiatico*, condecens esse, vt præmissis promeritis à supremo Ecclesiæ Principe condecorentur, &c.

QVÆSTIO X.

An electio Decurionum, & aliorum in Republica debeat fieri aliqua solemnitate? Et an si suspensa fuerit electio Officialium per controuersiam, & pendente lite annus elabatur, restituti post annum elapsum, nondum facta electione, possint facere eam de Officialibus anni, scilicet sequentis? Et an ab electione Decurionatus aliorumvè officiorum Reipublicæ appellationes, siue excusationes admittantur?

SVMMARIVM.

1 *Populus siue Senatus antiquitus, qualiter conuocabatur, Campana, aut Buccina, & qua solemnitate*, n. 5.

2 *Electio Decurionum facta sine solemni citatione, est nulla*

3 *Curia conuocatur apud nos, per ianitores, apparitores, nuncios, & c.*

4 *Concilium, conuocatione facta, procedit ad electionem Officialium Republicæ.*

6 *Electio deuoluitur ad primos, quorum potestas fuit lite suspensa*, n. 7. 8. 9. 10.

10 *Officiales elapso anno, restituuntur ad interesse, etsi non ad officia.*

11 *Depositarius & sequester non eligunt, si restituatur electus per sententiam*, n. 14. *vbi quid ad beneficia* & n. 15.

12 *Eligere impeditus, lite; non ideo priuatus existimatur, & de ratione*, n. 13.

15 *Officia Republicæ ob litem solent sequestrari, & & depositari tantum pro tempore litis.*

16 *Excusationes admittuntur ab electione Decurionatus causa senectutis, infirmitatis, liberorum, vt* num. 18. 19. & 20. *& alij* num. 21. & 22.

17 *Decurionatus officium fuit oneribus plenum: Et quæ fuerunt etiam* n. 23. 24. 25.

19 L. 2. §. numerus, l. in honoribus 8. ff. de Vacatione munerum.

22 *Parentes filios duodecim habentes, habent prærogatiuas, quas sic non tenent tot filios non habentes.*

26 *Decuriones populos vexabant.*

27 *Elector eligens in Decurionem eum, qui habet excusationem, punitur.*

28 *Decuriones huius temporis, qui dicantur? & num excusentur?*

Vppositis pro vera exornatione harum quæstio- 1 num quæ latè dixi *sub hac Rub. in quæst. 7. & in cap. fin. de Iudiciis quæst. 3. & 8.* item & *sub cap. quia propter 40. hoc tit.* vbi de Conuocatoria eligentium; respondeo ad primam partem cum Imperatoribus Arcad. & Honor. *in l. nominatio-num 46. & in l. 2. cod. de Decurionibus lib. 10.* ad electionem faciendam conuocandos esse solemniter Decuriones à Magistratibus, id est vt explicauit Accursius ad sonum tubæ, vel campanæ hoc more sui sæculi; & quòd apud nos receptum est *in l. 21. tit. 18. p. 2.* quod non multum distat à priscis Romanis apud quos per Buccinas Senatus, aut populus conuocabatur, Propertius *l. 4. eleg. 1. ibi. buccina cogebat priscos ad verba Quirites*, postea per edictum, & illud interdum viua voce, interdum per præconem, aliquando tabella scripta, suspensa vel affixa, vt scribit ex variis locis Dorletus ad Tacitum *l. 1 annal. pag. 50.* ad illud *Ne edictum quidem*; sicut 2 quamuis ad ordinarias res, sufficiat citatio consueta, verum ad electiones, & alias causas, quæ magni ponderis sunt, sit necessaria solemnis conuocatio; alias actum esse nullum, & factum eius ratione, Doctores per textum *in l. actuarios 7. cod. de num. & actuarius lib. 10. & in dicta l. nominationum*, per quam Bobadilla *lib. 3. polit. cap. 7. n. 15. & 16.* cum aliis D.D. Franc. de Amaya *ibi num. 5.* cum obseruata non sit solemnitas, quæ in prædictis casibus requiritur obseruata *ex l. cum bis §. si Prætor ff. de transaction.* & ob id, D.D. Franc. Salgad. *de Regia protect. 3. p. cap. 8. num. 19.* dixit, vt si nulliter facta sit electio, tanquam nulla, non indigeat appellationis remedio.

Vnde cùm apud nos Curiæ cogantur per ianitores, apparitores, nuncios, vel provt consuetudine 3 receptum est, Auendan. *in cap. 20. Prætor. lib. 1.* Curia Pisana *lib. 1. curia, cap. 7. & lib. 2. cap. 5* Bobadilla *dict. lib. 3. cap. 20. n. 14.* vbi etiam aduertunt Pyrrus, & Platea *in dict. l. nominationum num. 2.* & plures apud Hermosillam *in l. 15. tit. 5. p. 5. glossa 2. num 21.* & longa consuetudo fit in electionibus custodienda Officialium, vt docent Accurs. per textum ibi *in l. super creandis Cod. de Iure fisci, & in l. Viros Cod. de diuersis officiis, & in l. non tantum 11 in fine ff. decurion. verb. Consuetudo*, Hermosilla supra *n. 21.* Nauarr. *in dict. l. super creandis* † 4 sequitur, vt conuocato provt docet consilio ad nominationem, seu electionem officialium procedatur, eorum scilicet, quorum electio ad eos pertineat provt apud antiquos fuit Magistratuum municipalium Duum-virorum, Decurionum & similium, apud nos in populis, & villis *Alcaldes hordinarios, y de la hermandad, Regidores, Iurados, sindicos y otros Officiales de los Concejos.* In ciuitatibus verò: quia Decurionatus Officia à Rege donantur, aut conceduntur *se eligen Alcaldes de la hermandad, Procuradores de Cortes, y otros oficios semejantes, que pertenecen à la administracion publica*, vt in *l. 1. tit. 13. lib. 8. l. 5. tit. 3. lib. 7. recopilat. l. 4. & 5. tit. 7. lib. 6. recopilat. l. 3. §. si decuriones ff. quod cuiusque Vniuersis.* Auiles *in capitibus Prætor. cap. 17. Verbo Eligan. n. 1. & 11.* Bobadilla *dicto lib. 3.*

*lib 3.polit.c.8.à n.41.*dict.Amaya *in dict.l.nomina-*
tionum n.13. † Vbi *à n.10.* addit ad solemnitatem
requiri, vt fiat authoritate publica Magistratus, cui
competit tale ius, & quod conuocatio fiat in Cu-
ria, & quòd electio fiat tempore consueto, multis
comprobans, vt iuuare poteris ex solemnibus, quæ
in dicto cap.quis propter, adduxi pro electione Ca-
nonica facienda; notatque ibi *n.14.*quòd Præsides
ordinibus remittebant electionem suorum officia-
lium, & quem crearent Magistratum, aut Decu-
rionem, iuxta *l.1.§.solent.3.quando appell.fit.*

6 Ad secundam quæstionis partem *An si suspen-*
sa fuerit electio, &c. breuiter respondeo, vt debeat
electio deuolui ad eos, qui prius elegerunt; eo quòd
electio, quæ non sortitur effectum consummatum,
non tollit eligenti ius iterum eligendi; *cap.si electio*
26. cap. compromissarius 37. hoc tit. lib. 6. Oldrà-
dus *cons. 57. de concessione prabenda n. 1.* cum mul-
tis Gonzalez *in reg 8. Cancellaria glossa 45. ex n.6.*
Stephanus Gratianus *discept.forens.tom.1. cap.58. à*
*num.5.*surdus omnino Videndus *cons.264. num.29.*
vol.2. Fontanel. *tom. 1. de pactis nupt. clausula 4.*
7 *glossa 10.n.49.* † Cùm non possit dici electio, quæ
non habuit effectum, quia illo remoto, remoue-
tur nomen, & species, vt dixerunt Bald.*in l. alie-*
nationes ff.familia erciscunda, Gratianus suprà *n.2.*
8 † Tum quia cum primus actus non obtinuerit
suum effectum iuxta intentionem agentis, debet
iterum fieri, *l.qui per salutem 33.ff. de Iureiur. l. de*
die 8.§.si seruus, l.si arbitrio.10.in fine ff. qui satis-
dare cogantur, Tiraquel.*in l.boue §.hoc sermone,li-*
mit.1.n. .& 20.& limit. 6. n.6. post glossam Verbo
Reiterari in cap.Dalbertum.24.1.9.9.

9 Item in Iudice, qui licèt nulliter declarauit; non
tamen propterea priuatur facultate iterum iudi-
dicandi, vt tradunt Menochius *de arbitr.q.67. n.2.*
Pereyra *de nominat.emphyteus.tom.3. cap.5. à n.8.*
Fontanella suprà *à n.58.*

10 Et in terminis facit, nam quamuis Officiales
obtineant post annum elapsum, licèt ad officia non
restituantur, restituuntur tamen ád interesse *ex l.si*
vsusfructus mihi in triennium 6. ff. de vsufructu le-
gato; & sic ad nouam electionem celebrandam re-
stitui videantur; debent inquam qui obtinuerunt
gaudere subrogatione temporis præsentis in locum
præteriti: *argum.l.cessare.15. ff. de publicanis.* Are-
ctinus *in l.si ita stipulatus essem n.2.& 4.ff.de verb.*
obligation. Franchis *decis.419.n.4* D.Alaya *in dict.l.*
nominationum; alia adducens *dict.n.36.* dicens per
sententiam in officio existentes remotos existere, &
sic non esse in statu de nouo eligendi, cum tempus
expirauerit, in quo poterant manentes in officio
eligere: argumento textus *in l. epistola 52. §.fin.ff.*
de pactis l.Imperator ff.de postulando cum adductis
à Romano *cons.6.à n.62.*

11 Et confirmatur, quia si contingat v.g. dubitari si
annullata sit electio, an nihilominus debeant eli-
gere, qui nulliter elegerunt; an verò depositarij,
qui in sequestrum habuerunt officium, pendente
lite, & docent Auendan. *in capitibus Pretor. di-*
cto cap.19 à n.22.vers.de nouo, Bobadilla *dicto lib.3.*
*polit.cap 8.n.46.*Cabed.*decis.84. n.14.p.2.* Caldas
*de potest eligendi 3.p.cap.5.n.8.*Fontanella *tom.1.de*
pactis nupt.claus.4.glossa 10.p.1.ex n.41. Losæus *de*
Iure Vniuers.1.p.cap.34.n.108. Amaya suprà *n.38.*
dicens sæpius in Granatensi Senatu vidisse pronun-
ciatum in fauorem eorum, qui nulliter elegerant,
cum non ex eo, quò nulliter fecerint perdiderint
ius eligendi; siquidem ad id iure proprio admit-
tantur, non alieno, ipse latè agit Amaya, & reti-
net *à n. 42.* satisfaciens *à n.48.* contrariis, quibus
plures Doctores pro depositario, seu sequæstro
respondent: de quo magis ex proposito ago infra
in cap.ex litteris de Iure patronat.

Nec obstat dicere in proposito nostri dubij, 12
quòd si transitus est annus, iam non poterit ille,
qui sententia obtinuit, restitutionem eligere; quia
respondeo exclusum non esse; eo quod tantum
fuerit impeditus vti durante litigio, & ob id adhuc
restitutus possit progredi ad nominationem, & ele-
ctionem successoris, cum impedito non currat tem-
pus per textum *in l.b 1. § fin. ff. de annali except.*
cum vulgatis: quæ adducit Barbosa *in axiom.verb.*
tempus num. 116. & per alia multa, quæ de im-
pedito adduxi *in c.8. & 10. de præscript.* præcipuè
quia cùm non sit electus successor, rectè poterit,
saltem quoad electionem officium exercere; sicut
qui spectat successorem retinet officium, vsque ad
aduentum eius *ex l.meminisse ff de officio eius*, cum
notatis *ibi* à Bart.& aliis, Auiles *in cap. Prator c.5.*
*n 6.*Bobadilla *l.1. polit.c.2 n.23.*Mastrillus *de Ma-*
gistrat.lib 1.cap 23.n.77. Amaya *in dicta l.nomina-*
tionum cod. de Decurion. n.37. † Vbi dicit alias se- 13
qui absurdum, quòd non esset in populo, qui pos-
set eligere Officiales anni sequentis; siquidem per
declarationem sententiæ primo nominati rectè ele-
cti iudicantur; & qui in officio interim suppositi, de-
sierint esse in eo, & consequenter, vt eligere non
potuerint, cum iam nullum ius habeant ex doctrina
Cabedi *dicta decis.84.n.5.p.2.*

Et licet de sequæstro, vt possit eligere ad bene- 14
ficia, & officia, multi existiment ex regula *cap.*
examinata, cap.fin. de Iudiciis, & cap.ex litteris,
cap. Consultationibus de Iure patronat. vbi vberius
explenabo; adhuc, quia regulariter depositarius,
& sequæster sua possessione, possessorem nó priuat,
vt docent plures apud Barbosam *in cap. 1. de se-*
questr. poss.num.5. vbi Sahagun. *num.18.* Menoch.
de retinend. rem. 3. à num.86. Ludouic. *decis.9.*
num. 2. Gratianus *tom. 1. discept. cap. 114. num.*
12. Riccius *collect. 1645. p. 2.* vtaturque Iure alie-
no, & non suo, iuxta Cabed. *dict.decis.84. n.14.*
& concedatur sequæstro vsus, dum lis pendet ad
tempus, scilicet limitatum, sequitur, vt debeat
limitatum producere effectum, iuxta vulgarem
regulam textus *in l.in agris 21.ff.de acquirend.rerum*
dominio, Gonzalez *in proœm.d. reg.8. Cancel. §.7.*
n.59 & sic non posse depositarios eligere cum alias
trascenderent, & vsurparent officium proprietario-
rum; siquidem iam lite finita, sequæstrum expi-
rauerit, cum iuxta decretum Cancellariarum, vs-
que ad illud tantum tempus deposita sint ea sæcu-
laria officia, argumento textus *in l. in honora-*
riis 53. vers. sed cum restissa ff.de obligation. &
action. dicta l.epistola 52.§.fin.ff. de pactis; quia la-
psus temporis excludit à beneficio, quod ad tem-
pus fuit concessum; argumento textus *in l. impe-*
rator ff.de postulando Rom. Comb. n.64. & traditis à
Costa *de retroirect. cap. 9. casu 17.* cum Beltra-
minio ad Ludouis. *decis.9.* & Riccio *resol. 415. in*
fine, Bobadilla *lib.3.cap.8.n 57.* D. Amaya *in di-*
*cta l.nominationum à num.45.*dicens tunc iam cele-
brandam esse electionem ab iis, qui prius eam fece-
runt.† Cum pendente lite, non videantur posses- 15
sionem perdidisse, quoad hanc causam, ex clau-
sula (*nempe*) præseruatiua, qua vti solent Cancel-
lariæ, vt sequestrentur officia sine præiudicio ele-
ctorum; quod secus erit in vero possessore, à quo
distat sequæster: sic intelligendus Bald. *in dicta l.*
alienationes ff.famil.erciscunda, explicat cum infi-
nitis

nitis idem Amaya ex num.48. & à num.51. & 54. quæ de sequæstro ad ius patronatus comminiscuntur Doctores per text. in dict.cap. ex litteris, dict. cap.consultationibus de Iure patronat. quo pacto de vero possessore intelligit Amaya à num.59. textum in dict.cap.fin.de Iudic.De cuius intellectu dixi late in eodem textu.

16 Ad tertiam quæstionis partem, an appellationes, siue excusationes admittantur ab electione Decurionatus, aliorumve officiorum Reipublicæ: & quatenus spectat ad appellationem respondebis per dicta infra in dict.cap.fin de Iudiciis q fin. versi ad secundam. Quatenus ad aliam partem de se excusando electis, breuiter respondeo, quod etsi multa priuilegia concederentur Decurionibus, vt in multis Iuris antiqui & ff.partibus conspiciuntur, & commemorantur à Pancirol. de Magistratibus municipalibus, cap.6. Forneiro lib.1. Sel.' ost. c.12. Gothofred. in Rub.cod.de Decurion. l. 10. Pater Bulger.lib.7.semest. cap.6. & honorem, & Dignitates Decuriones dicantur habere, l.1. & 1. d tit. tit. & l.2.§.fin ff.eodem, cum adductis à Bobadilla dicto l.b. polit.cap.8.n.19. Azeuedo in Curia P fana lib.3.c.5.post plateam in l.1.dict.tit. cod. de De-

17 curion. in cuius Rubrica notat D. Amaya n. 14. † sed quia id officium Decurionatus, fuit etiam oneribus plerum, vt Albo Decurionum non nisi inuito adscriberentur, vt constat ex Synesio e.93. quia vt notat Cassiodor lib.9. epist.2. Quidqu d est honoris causa delegabitur ad ministerium potius videatur esse perductum ad subeundum munus hoc solebant cogi, cum se occultarent, l.ex omnibus 31.d. tit cod de Decurion. & extrahebantur, etiam si priuilegio domus Augustæ sese defenderent, l.curiales 39.dict.tit & perseuerare cogebantur in eo munere semper; & ita erant Curiæ adscripti, sic vt eam deserere nequirent, l.omnes 50.l.si quis 55.d. tit.in tantum, vt si aliquis qualibet fraude Curiæ sese subtraheret, bonis priuaretur, l. quamuis 51. dict.tit.ideo plures excusationes, attento eorum nimio labore in Iure fuerunt propositæ, quibus qui eligebatur liberari posset à nominatione.

18 Et harum vna est si electus habuerit septuagesimum ætatis annum, vel quinquaginta annis maior fuerit, l.fin.cod. qui etate, vel professi se excus. quia is senex dicitur, vt scribunt Menoch.de arbitrariis casu 59. Gratianus discept.forens.tom.3.cap.328. D. Amaya in dict.l.2.& l.36.à n.55.Vbi de honoribus senibus debitis tradit etiam ex antiquitate, vbi n.58. quod senectus præbet iustam causam resignandi Episcopatum ex cap. in cap. nisi cum pridem. vers. alia verò de renunciatione, vbi scripsi, & de aliis in cap.quoniam frequenter, vt lite non contest. de quo, & de aliis videndi Gratianus sup.ex n.2. Nouar. in l.fin.cod de Tyronibus lib 10.ex n.3. Zenedus cum aliis in collect.9.ad decretum n.5.Çabedus decis.84. & alij.

19 Nec obstat textus in l.2. §. numerus, & in l. in honoribus 8.ff de vacat.muner. Vbi septuaginta anni non tribuunt vacationem à muneribus delatis; quia respondeo cum Cuiacio lib.1.respons. Papin.in dict. l.8. & Amaya in dicta l. nominationum à num. 59. Septuaginta annorum numerum excusare à muneribus personalibus, vt in dictis Iuribus, l. manifesti infra qui ætate; sed si iam electi sint, & tales honores habeant annexa aliqua munera, quæ ea necessariò sequuntur, non ideo excusationem habere dicunt, veluti si aliquis Decurio creatus sit, & deinde Septuagenarius, Duū-vir creatur, iuxta l. honores 7.§. hi qui ff. de Decurion. non habebit excusationem; eo quod Duum-viratus cohæret muneri Decurionatus, sicut etiam non poterit Decurio, quantumvis senior iam esset se excusare ab aliis muneribus, quæ honoribus adhærent, veluti æditione muneris, l. circensium dict. tit. cod. de Decurion., legatione, vel sacerdotio, dict. l. honoribus, l. 1. cod. de periculo Successor, quæ Dignitas Patrimonij erogationem continebat, vt testatur Pancirol. in not. Imper. Orient. cap. 105. quemadmodum non excusabitur, si superueniat grauis ætas ei, qui munus iam susceperat: sequitur dict. Amaya rectè loquens supra, num.60. & à num.61. & 63. vbi ex l. 3. eodem, & toto tit. cod. lib. 10. de his, qui sponte publi. l. non distinguemus 32. §. Sacerdotio ff. de arbitris ait annosum, id est habentem 55. annos non se excusare, etsi senex dicatur, quando excusare se noluit, sed sponte Decurionatum suscepit. Quæ omnia magis explicare poteris, si recurras ad infra dicta in cap.1. de ætate & qualit. ordin. quæst.2. vers. ad secundam, vbi expendo qualiter infans possit habere Decurionatum? Et de ætate ad illum requisita.

Item excusantur à Decurionatu qui morbo sunt affecti, & afflicti, vt toto tit. cod. qui morbo lib. 10. veluti si vtroque oculo careat, l. 1. illo tit.l. infamia 8. l. a muneribus 13. cod de Decurion. 20
† Item muti, & surdi, & perpetuo morbo laborantes, qui podiaga affligitur; ita vt rebus suis interesse nequeat: l qui morbo Bobadilla lib.2.polit. cap.21.n.234.Anton.Faber in Papinian tit.24.princip.1.illat.4.§.de excusat.ob Valitudinem. Cabedus decis.84.num.35.Mastrillus lib.1. de Magistr. c.30. num.93.& lib.2.cap 10. Giurba.cons.8.num.13.& alij. 21

Item excusabitur Parer liberorum 12. l. si quis Decurio.24.cod.de decurion.Vt introductum fuit ex l. Iulia, & Papia, quæ matrimoniorum frequentationi, & liberorum procreationi præmiis, & pœnis prouidit; de quo leges qualiter intelligatur D.D. Francisc. de Amaya in dicta lib. 2. & 36. à n.65.ad 68.ex multis colligens, etiam prærogatiuas, quas habent isti parentes respectu aliorum tot filios non habentium: Qui & n.69. recenset casus, in quibus se excusantes non admittuntur, veluti si aliquis se excusaret, quod litteras nesciret, l. expertes.6.d. tit.cod.de Decurion.quia in decurionatu magis spectatæ sunt olim facultates, quàm scientia litterarum, cum ad munera potiores, & locupletiores electi sint; & quia non tam vices, quàm vires attenderentur per l.ad subeunda 45.cod.de Decurion. l. honor. 14. in princip. ff. de muner. & honor. l. honores 7. in princ. dict. tit. de Decurion. Addit etiam num. 70. quod infamis non potest esse Decurio: & de vtroque casu, alia plura tradit cum Bobadilla, Auiles, Cabedo Gothofredo, Valenzuela, Platea, Fabro, Osuualdo, & aliis. 22

Desiderabis scire quæ, & qualia fuerint onera grauia Decurionatus, vt sic legitima sit excusatio ab honere, quod alias ex Decurionatu stat in habentibus eam dignitatem. Ad quod breuiter respondeo onera Decurionum fuisse tractare omnia Ciuitatis munera, pecuniam publicam exigere, & de ea rationes reddere, annonam curare, opera publica tueri, locare, omnequè in vniuersum, quod Ciuitatis administrationem respiceret peragere, l.2. §. 3 decuriones.5.ff.de administr.rerum ad Ciuit. l. liberius 17.§.exigendi 7.l.non debere 8.ff ad municipal. Panzirola de Magistr. cap.4. Bullengar.dict. lib.7. semestr. cap 5. Brison, & alij, quos sequitur Amaya in dicta Rub. de Decurion. num. 17. Vbi 23

n.18.

num. 18. quod plerumque pertinebat ad eorum curam, Ludi Circenses *l. Circensium 20. cod. de Decurion. l. 1. cod. de spectaculis*, cursus publici exhibitio, *l. publici 14. cod. de cursu publico*, quod laboriosum, & sumptibus plenum, cum equos publicos alere, & curare, pabula conferre, stabulaquè attendere, reficere, extruere, ipsosquè equos emere tenerentur, vt patet ex *l. 2. l. in omnibus, l comperimus 9. cod. de cursu publico cum alijs.*

24 Imò tantis incommodis, damnis, & oneribus erant Decuriones obnoxij, vt pœnæ loco Christiani ab impijs Principibus, curiis fuerint addicti, vt testatur Cassiodor. *libro 1. Histor. tripart. capite 9. & libro 6. capite 7.* Brissonius *libro 4. antiquit. capite 13.* Gothofredus *in l nequis 38. cod de Decurion* dum prohibet ipsa lex, ne pœnæ causa fiant Decuriones: & in tantum etiam onerabantur, vt qui sine prole decederet, quartam partem bonorum Curiæ derelinqueret, *ex l. 1. & toto titulo, cod. quando, & quibus quarta pars*: Quam ob causam multi Curiis se subtrahebant varios quærentes modos refugiendi patrias deserebant, vt in *l. in omnibus 31. & 41. l. omnes 50. dict. titulo, cod. de Decurion.* vt eleganter demonstrant verba nouellæ Maioriani Decurialibus, ibi: *Curiales neruos esse Reipublica, ac Viscere Ciuitatum nullus ignorat, quorum catum rectè appellauit antiquitas, minorem Senatum hunc redegit antiquitas Iudicum exactorum plectenda venalitas, vt multi patrias deserentes natalium splendore neglecto, occultas latebras, & habitationem elegerint Iuris alieni: itaque factum est, vt v bibus ordines deperirent.*

25 Et mirandum maximè quòd multis nuptiis abstinebant, ne liberos Curiæ obnoxios relinquerent, vt legitur apud Iustinianum *nob. 38. auth. de Decurion. in princip. §. 1.* ex quibus interdum se excusabant, vt dictum est, ætate, *l. 3. l. 10. & 13.* vel imperitia litterarum, *l. 6.* vel amissione oculorum, *l. 8.* aut alio morbo, *l. 13.* aut causa Reipublicæ, aut militia, *l. 16. 17. & 27.* aut impetratione subreptitia rescripti Principis, *l. 19. & 37.* aut Domus Augustæ, *l. 59.* aut filiorum numero, *l. si quis 24. cod. de Decurion.* aut in Domum potentis sese recipiebant, *l. 50. cod. theodos. eodem*; & ita fugiebant Curias, vt manuum iniectione ad eas reuocarentur, *l. generali 54.* ibi Donel. *lib. 2. comment. cap. 21.* D. Amaya *in Rubrica cod.*

26 *de Decurion* vbi *num. 21.* tradit alia videnda. † Et *num. 22.* cum Cujacio *ibi*, & *lib 9. quæstion. Papin in l 3. § fin. ff. de peculio*, ait vt quemadmodum Decuriones vexarentur, ipsi etiam vexarent populos exactionibus, & alijs modis; itavt pestes populorum fuerint: quemadmodum deplorat Saluianus *libro 5.* de vero Dei iudicio: & ob eam causam abrogatas esse omnes Curias Leonis *constit. 46. & 47.* indequè in Basiliorum libris hunc titulum non inueniri.

27 Quare optime Donellus *libro 26. comment. capite 3.* vbi Osuvald. *littera F.* Cabed. *dicta decisione 84. numero 27. & 34.* Auiles *in cap. Prator. verb. aliam numero 10.* quem corruptè allegat Fontanella *de pactis nupt. clausulu 4. glossa 10. numero 128.* Pichardus *in Rubrica de pæn. temere litigant, a numero 4. & in §. hac autem omnia eodem*, & alij per textum *in l. vnica cod. de sumptuum recuper. l. 1. §. qui excusatione ff. de vacatione muner. l. cum quem 79. ff. de iudiciis, l. 4. cod. de fructuum, & litium expensis*, docent quod si nominator, seu elector indebitè in Decurionem aliquem nominauerit, qui excusationem haberet, & ab iniusta electione appellauerit, in omnes litis sumptus veniret condemnandus, ne dolus, & malitia sua impunita remaneret.

Breuiter notabis pro complemento, quod in 28
locum dictorum Decurionum, & Curiarum successit apud nos in quolibet populo ordo regentium, qui in nostro idiomate dicuntur *Regidores, veinte y quatros, Iurados*, qui repræsentant totum populum, seu Ciuitatem; itavt quidquid ab illis sit factum, à toto populo factum videatur; qui etiam cum in populo constituuntur, à Principe creantur, vel honoris, vel beneficij, vel venditionis causa *l. 3. & toto tit. 3. lib. 7 recopilat.* imò & illa iam concessa officia per renunciationem eorum qui ea obtinuerunt apud Principem factam aliis conceduntur, plerumque pretio interueniente, *titulo 4. libro 7. recopilat.* de quo conqueritur Tellus Fernandez *in libro 26. Tauri a numero 9.* varia incommoda narrans unde prouenientia; quæ quidem officia in alijs populis annuatim eliguntur, vt dixi *in dicto cap. fin. de iudiciis quæstione 3. & 8.* sed quia isti multa priuilegia honoris habent, paruoquè onere, vt recensent Corrasius *lib. 5. miscellan. cap. 24.* credo non sic excusari, vt Decuriones antiqui: & patet in familiaribus sancti officij, quorum excusationem non admittunus ab his officiis & alijs honoris.

QVÆSTIO XI.

An Decuriones populorum possint iterum eligere eosdem officiales, qui in eodem fuerunt? Et an anno finito possit aliquis denuo vocari, vel compelli seruire in eodem officio Iurisdictionis? Et an subesse possit aliqua iusta causa, quare in annis continuetur vnius personæ electio? Et an Plebei possint eligi ad officia nobilium? Vbi quæ vocatio vulgo Hueco *admittatur, & olim contingeret?*

SVMMARIVM.

1 *Officialis si nullus de Republica reluctetur, potest continuare officium suum* num. 2. *fallit* num. 3. & à num. 5.

3 *Magistratus nequit officium continuare; at ubi aderit ambitio* num. 4. & 5.

5 *Officiales non habentes Iurisdictionem, possunt in officiis continuare.*

6 *Filij Officialium nequeunt officia Iurisdictionalia Patris continuare, nec Patres officia filiorum hic &* numero 7. & numero 10. *vbi intelligitur de filio in potestate constituto.*

8 *Officiales Republica debent mutari, ne veluti in Tyrannidem exeant vexando subditos, & alijs negetur præmium honoris.*

11 *Fratres non expelluntur à Continuatione officiorum Republicæ ; etsi bona indiuisa habeant*, n.13.

12 *Munerum ciuilium causa respicit singulas personas separatim.*

14 *Officialis probatissimus poterit assumi ad alios annos*, & n.19.

15 *Officiorum Republicæ iteratio fit aliquoties voluntarie*, n.16.17.& 18.

16 L.sponte 17.ff.de muneribus.

17 *Sacerdotes cur continuent in officio? Et de quibus intelligatur?* n.18.

18 *Sacerdotium vocatur munus patrimoniale. Et quare.*

19 *Nobiles vulgò* hydalgui *vacationem præstant ab officiis Iurisdictionis, si sint eiusdem familia. Et quare*, n.20.

21 *Officij Iurisdictionalis fit sequestrum in Plebeio pro anno, in quo datur vacatio fidelis*, num. 22. & 23. *vbi de praxi Cancellariarum.*

22 *Decurionatus officia queunt continuare in Republica per easdem personas*, n.29.

24 *Iudex ordinarius loci vulgò* Alcade ordinario, *reeligi nequit, nisi anno, aut biennio transacto.*

25 *Legatus, vt reeligatur, debet esse transactum biennium.*

26 *Vacatio à muneribus publicis olim erat quinquennalis, seu triennalis*, numero 27. & 28.

27 *Præscriptio quinquennalis vocatur, quæ datur ad repetendum honorem.*

28 *Ciuis duarum Ciuitatum, aut oppidorum, queit sine vacatione temporis esse Iudex anno vno in vna ciuitate, & anno proximè sequenti in alia.*

29 *Continuatio officiorum Reipublicæ permissa erat aliquoties olim in præmium gratiarum actionis.*

30 *Magistratus delinquens diuersis pœnis affligebatur.*

31 *Officia duo modici redditus possunt ab vno exerceri simul.*

32 *Inhabiles, & viles, habita pœnuria hominum, possunt eligi ad officia publica.*

1 AD primam quæstionis partem, & videtur affirmandum per verba *Nouella* 15. *de defensoribus Ciuitatum*, vbi Iustinianus in verbis ibi, *Nisi cuncta Ciuitas reluctante nullo elegerit eum*: ex quibus relati à Bobadilla *lib.3. in polit. cap.8. num.60. & 61.* Gratian. *discept. forens. cap.184. à num.16.* Azeued. *in l.4. tit.5. lib.5. recopil.* Vincent. de Anna, *allegatione* 15. Paschalius *de viribus Patria potest. pagina 4. cap.10. num.6.* docent officialem nullo de Ciuitate reluctante, posse continuare officium suum; quia licèt dicatur fieri ab omnibus, quod fit à maiori parte; *ex l.quod maior ff. ad municipal.* hoc procedit, quoties statutum,
2 vel decretum Ciuitatis est secundùm legem. † Sed quando est contra legem, tunc est necessarium, vt omnium consensus concurrat sine aliqua contradictione; itavt si vnus tantum de Ciuitate contradicat, licèt omnes alij consentiant, non possit fieri continuatio officij.

3 Sed reuera in officiis Magistratus, Duum-viratus, aut aliis Iurisdictionalibus non admittendum, existimo dicendum; quia in istis laboret admodum honoris ambitio cum teste D. Ambrosio *lib.4. in Lucam*, ad illud: *& eduxit illum Diabolus*, hoc ipso pernitiosior est ambitio, quod blanda quædam est Consilia tricula Dignitatum, & sæpè quos vitia nulla deflectunt, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia subuertere facit ambitio criminosos. Sunt enim plures (vt ait Lactantius *l.8. in principio*) qui ardore dominandi, & potentiæ cupidine inflammati omne studium suum ad honores capessendos contulerunt; eo quod ea cupido cunctis affectibus flagrantior sit, vt Tacitus dixit *lib.5. annalium.*

Et confirmatur per *leg.1. in fine, tit.13. lib.8. recopilat.* vbi ex indulgentia particulari Principis 4
permittitur in officialibus fraternitatis vulgò *Alcaldes de la Hermandad*, vt possint iterum eligi sic ex verbis hic *y queremos, y permitimos, que pasado el digo año de sus Alcaydias, puedan otra vez ser nombrados.* Et sic infert D.Francisc. de Amaya *in l.3. cod. de muner. & honorib. lib 10. num.22.* per casum dictæ Legis Regiæ specialem, & exceptum firmari regulam in contrarium, nempe vt in aliis officialibus id non permittatur; imò prohibeatur; siquidem cautum sæpius reperiatur in pluribus Regiis Diplomatibus, vt minimè semel officialis effectus, iterum eligatur, nisi transacto illomet tempore, constituto in dictis diplomatibus, quod aliquoties est duorum, aliquoties trium annorum. Alia expendit Amaya *num. 23. 24. & 25.* pro intellectu dictæ leg. 1. contra alium intellectum Azeuedi: & facit pro hac sententia *l. 12 titul. 5. lib. 3. recopilat.* vbi disponitur, vt omnes Iudices antequam præstent Syndicatum, non possint ad alia officia assumi, cum tamen dicti Iudices fraternitatis iterum possint.

Tamen quia solent Doctores promiscuè loqui 5
de omnibus officiis, etiam œconomi, siue Syndici, & aliorum non habentium Iurisdictionem, primam tenentes sententiam, alij secundam, dico pro secunda sententia esse respondendum; quatenus ad Iudices, siue Magistratus spectat publicum officium exercentes authoritate, & vtilitate, vt est Decurionatus; non sic de munere publico, authoritate tantùm, non vtilitate, quale est tutela, & Cura; quia qui tutor est, non excusatur à tutela, nisi propter tria onera tutelarum, & alias causas, de quibus *in titulo ff. de excusat. tutor. & inst. l. 1. æquè, l. munerum 18. §. 1. ff. de muneribus*, Antonius Faber *in Iurisprud. titulo 24. princip.1. illat. 2. de excusat. tutor. pagina 1058.* Donellus *libro 3. comment. capit.9. & 16.* Osuvald. *littera A.* Cujacius *in l.2. ad finem de excusat. tutorum*: Sic in officiis œconomi, Syndici, aut Procuratoris Generalis, Amaya vbi supra *in dicta l. 3. sub numero 21.* ex sententia Bobadillæ; quia isti vocantur Reipublicæ defensores.

Ad secundam quæstionis partem ex dictis res- 6
pondendum est in officiis Iurisdictionis non esse permittendam continuationem illius, qui munus finiuit, nec ad illam compellendum; imò nec respectu filiorum eius, quos habet in potestate, & è contra, & patet prima pars *ex l. honor. 14. §. gerendorum, ff. de muneribus, & honoribus, dicta l. Diuus 12. ff. ad municip. l. legato 12. ff. de vacat. muner. l. filio ff. delegation. l. nemo 5. cum sequenti cod. de assessoribus l. vnica ad leg. Iuliam de ambitu, l 2. & 3. cod. de munerib. & honorib. lib. 10. l. neminem 4. cod. de suscept. dict.*

dict. lib. l. nulli 10. dict. lib. 10. de numerariis, docent Cujacius lib. 1. quæstion. Pauli in dicta l. Diuus, Tyraquel. in l. si vnquam in præfat. num.23. Gratian. tom.1. discept. forens. cap. 184. per totum. Mastrillus plures adducens lib.1. de Magist. cap. 23. & in prædictis locis, & iuribus alij Doctores ordinarij, & in l.locatio.9 §.reliquatores ff. de publican.

7 Secunda pars de filio respectu Patris, vel è contra probant Tyraquel. supra Paschalius de viribus patriæ potest. in proœmio, Cujacius in l quod dicitur 130. ff. de verb. obligat. sub lib. 5. quæstion. Paul. Donellus in l. stipulatio ista 49. §. alteri n.26 eodem tit. Pichardus in §. 3. inst. de inutilib. isti, & alij, & D. Franc. de Amaya in dicta l 2. & 3. cod. de muner. num. 2. per eam rationem; quia Pater, & filius pro vna persona reputantur ex l. fin. cod. de impuberib. l. cum semus 22. cod. de agricolis l 10. & vna vox, §. si vero inst. de inutilibus, non oporter, quòd in vna Domo hæc continuatio honorum fiat; & quia vt ait Tertullian. de habit. muliebr. ad fin. Concupiscentia apud animum nabiente nascitur ad gloria votum. Etenim continuatio inter istas sic coniunctas personas, vel de eadem vna persona ad seipsam patet inconuenientia grauia, ea nempe, quæ verbis disertis explicat textus in dict. l.neminem cod. de susceptor.

8 Debent ergo mutari, ne veluti in tyrannidem exiret auctaque, firmataque diuturnitate temporis potestas, quo publica libertas minueretur; item etiam; quia iniuria afficerentur cæteri ciues, si vnus tantùm ad regimen sufficiens videretur in to-
9 ta Ciuitate, † essetque iniustum, vt præmio, & honores perpetuò durarent in vno, nam ad virtutem minimè accederentur, cum virtus marcescat, honoribus sublatis, & præmiis: Quis enim (ait Cassiodorus) virtutem amplectitur ipsam præmia si tollat? Et diutina potestate vous insolesceret, & multorum profectus deperirent; conferunt quæ tradunt Mastrillus dict. lib 1. cap. 23. de Magist. ex num.4. Gratianus dict. cap. 184. num.1. Paschalius de viribus patriæ potest. 4. p. c. 10. à n.2.

10 Quare si Pater v. g. Duum-viratum functus sit, sequenti anno, filius non eligetur, nec è contra Pater, finito anno filij; quod dicit accipiendum de filio in potestate, D.Franc. de Amaya in dict. l.2. & 3. cod. de muner. sub num. 2. cum Accursio, & Platea ibi, & Cujacio vbi supra; quia ita indicare videtur l.1. ibi, in eadem Domo; & quia, vt ait Consultus in l. pronunciatio 195. §. familiæ, vers. Pater autem, ff. de verb. significat. §. sui inst. de hered. qualit. ibi: Quia Domestici heredes sunt, Dominum vocant Consulti, & DD. plures personas vnius Patris familias potestati subiectas, & probant textus in l.1. & 3. cod. de filiis famil. l.10. & faciunt quæ notant Cujacius in l.2. vers. nunc transeamus ff. de excusat. tutor. Tyraquel. in dicta l.si vnquam in præf. n.22. & Gothofred. in l.4. §. fin. ff. de excusat. tut.

11 Vnde dubium potest esse an hæc officia inter fratres continuari possint? in quo articulo responderi potest ipsum, quod inter Patrem, & filium in patria potestate durantes; quia vt constat ex verbis dicta leg.3. cod. de munerib. & honorib. lib.10. ibi: Internallo temporum, quo in vnius persona locum habent, fratribus minimè prodesse frequenter constitutum est (licèt communia possideant bona.) Verùm si rectè animaduertas contrarium probant relata verba; cum etsi fratres haberent indiuisa bona; non inde sequi quod munera ciuilia debeant esse diuisa inter fratres ex l. licet 7. cod. de Decurion. lib.10. in verbis, ibi: Licet indiuisa bona fratres habeant nihilominus singuli suo nomine Ciuilibus teneantur muneribus, non enim efficere possunt sua conuentione, vt quis immunitatem habeat, l. origine 4. cum sequent. ad municip. & cum Bart. & aliis, Platea in dicta l.3. † ex ea ratione, nam causa 12
Ciuilium munerum singulas personas respicit separatim, vt quilibet suo nomine teneatur: & sic in Ciuilibus muneribus communionem non dari, cum sit persona vnius fratris à persona alterius diuersa, & inde debeat quoque esse causa munerum diuersa quam non potuit confundere bonorum indiuisio, quæ nihil habet commune cum ipsis muneribus, vt rectè probat Iurisconsultus in l. cum duobus 52. §. si fratres 6. alias l.53 ff. pro socio, vbi si fratres hæreditatem paternam inter se non diuiserint, sed retinuerint, hac mentè, vt damnum, & emolumentum in commune sentirent, inter eos non communicari quidquid aliunde fuerit quæsitum; quemadmodum, quod quis eorum amiserit ex bonis proprijs communi hæreditati non reputari, l. ex parte 39. §. filius ff. famil. ercisc. da, rectè, & exuditè alia cumulans, & satisfaciens contrariis, D. Franc. de Amaya in dicta l.2. & 3. cod. de muner. à num 26. ad 30. legendus: Vbi de nonnullis casibus, non multum ad propositum, de quo agimus concernentibus.

Ad tertiam quæstionis partem, an causa iusta 13
subesse possit, vt in eadem persona officium continuetur? Et respondeo accidere posse, vel ex causa necessaria, vel voluntaria, & ex necessaria; veluti si idonei non reperiantur ad officia exercenda ex l. 2. in fine, cod. qui ætate, l. vt gradatim 11. §. quoties, dict. l. honor 14. § fin. ff. de muneribus, & honorib. vbi ordinarij, Bartol. Platea, & Cuiacius in dicta l. 2. & 3. cod. de muner. Gratianus discept. forens. dicto cap. 184. num. 44. & 49. & faciunt quæ dixi in nostra Rubrica. Et confirmatur; quia si magna esset officij tenuitas, dicta in contrarium non debent attendi ex traditis à Natta cons. 58. num. 4. lib. 1. Amaya in dicta l. 2. & 3. num. 17. ad id expendens textum in l. 1. §. libertinus ff. de excus. tutor. vbi tutores ingenui, non nisi ingenuis pupillis dantur, & Libertini non nisi libertinis: sic cum Antonio Fabro in Iurisprudent. ia tit. 24. princip. 1. illat. 5. itavt propter penuriam libertinorum possint dari ingenui, vt eius legis argumentum tenuit Gothofred. in dict. §. libertinis, aliqua dico num. fin.

Et ob id inquam fallit regula superius adducta 14
in Officiali probatissimæ magnæ scientiæ, prudentiæ, siue iudicij, vel cuius industria populo esset maximè necessaria, seu qui de Republica benemeritus esset, l. liceat 11. cod. de assessoribus, vbi quamvis in l. nemo, eiusdem tit. prohibeatur, ne quis idem officium repetat in dict. l.12. propter industriam, & probitatem admittuntur, vt in l. 4. cod. de princ. agentib. in reb. lib. 10. ibi: Ex agentibus in rebus Principibus Domesticos suis actibus habere liceat eos, quorum fidem, industriamque probatam sibi existiment, etsi sæpe fuerint eodem officio ante perfuncti. Non inquam insolens est ob eam rationem recedi à iuris regulis, l. ad Bestias 31. ff. de pœnis: in terminis docent Marius Mura in consuet. Panormit. cap. 68. num. 10. Amaya in dicta l.2. & 3. cod. de muner. num. 18. comprobans sui Collegij Conchen. apud Salmantinos ibi num. 19. & de alio eiusdem Collegij ibi n.13. & facit nouell. 15. de defensorib. Ciuitat. ad fin. & quæ tradit Gratian. dict.

*dict.cap.*184. *à num.*28. *&* 31. cum aliis, & comprobat Amaya ex verbis Cassiodori *lib.*1. *epist.*13. ibi: *Habetis euidens nostrum*, & ibi: *Hunc ergo P. C. tot meritis absolutè relucentem fauor vester excipiat; debetis enim bene gerentibus, vt eos laudis vestra comitetur assensus.*

Voluntare verò officiorum iteratio fiet; quando
15 v.g. eligitur de nouo vnanimiter modo dicto *à n.*1. ille, qui iam functus erat officio, vel ille, qui cum posset vti præscriptione quinquennali, vt desineret in officio exercere ipse sponte renunciat beneficium sibi competens per textum *in l. Diuus* 18. *ff. ad municipalem*, dum inquit: *Diuum Seuerum rescripsisse internalla temporum in continuandis honoribus inuitis; non etiam volentibus concessa; dum modo non contmuent eundem honorem*; quia tunc necessarium est, vt aliquod interuallum interue-
16 niat. † Idemquè probatur *in l. sponte* 17. *ff. de muneribus*, vbi sponte honorem repetit, qui antea gesserat quod accipiendum: Sic docet D. Franc. Amaya *in dicta l.*2. *&* 3. *cod. de muneribus num* 9. si talis administratio est cum sumptu; quia tunc continuare volens non repelletur iuxta *dictam l. honor.*14. *§. munus ff. de muneribus l. filio* 6. *ff. de legationibus*, secus si sine sumptu sit: nam tunc, etsi velit non admittetur, cum tunc incideret *in l. Iuliam ambitus*, vt docent Accurs. *in dicta l* 2. *&* 3. *glossa* 1. Platea *n.*1. Paschalius *de patria potest. dicto*
17 *cap.*10. *num.*2. Amaya *supra*, † qui cum aliis *n.*10. addit non sine ratione Iurisconsultus *in dicta l. sponte*, posuit exemplum in Sacerdotio prouinciæ, quod iterare non prohibetur: eo quod eiusmodi Sacerdotes semper erogabant in ludis edendis in honorem Deorum: & expensa hæc ad eorum curam spectabat per *l. qui ad Sacerdotium* 75. *l. Africanus* 14(. *l. exceptis* 176. *cod. Theodos. de Decurion.* qui dicebantur Syriarcha, Alytarcha, Lyciarcha, id est Sacerdotes Syriæ, Assiæ, Lyciæ, *l.*1. *cod. Theodos. de præd. Senator. l. fin. cod. Theodos. de expensis Ludor. l. vnica cod. de officio Comitum Oriental.* quæ est optima Lex, & eam rectè explicat Cuiacius *lib.*
18 2 *obseruat. cap.*13. *& in l.*6. *de excusat. tutor* † Et facit Lex nec Apostasiæ *cod. de munerib* vbi Sacerdotium vocatur munus patrimoniale; quia cum erogatione, & sumptu consistebat: & videndi sunt Tertulian. *de spectacul is cap.*11. *num.*111. Symanch. *lib.*4. *cap.*66. *& lib.*10. *epist.*54. Pamel, & Zerda ad Tertullian. *dicto loco*, Buleng. *lib.*9. *de imperio Rom. cap.*69. Petrus Faber *lib.*5. *semestrium cap.*1. *ad finem cap.*17. Gotofred. *in l. in honoribus cod. de vacat. muner.* Iaret. *in notis ad Symanch. dict. epist.*62. Panziuola *in notis vtriusque Imperij Orient. cap.*105. *& lib.*2. *var. cap.*258. *in fine.*

19 Ad quartam quæstionis partem, an Plebei possint eligi ad officia nobilium? In quo dubio cum distinctione respondeo, quod in locis, vbi practicatur dimidiatio officiorum inter plebeios, & fideles, vulgò *Los hydalgos*: tunc si contingat v.g. vt non adsit in aliquo oppido, nisi tantum vnus fidelis ipse nequeat semel officium annale exercitum continuare pro anno secundo, nec itidem seipse habeat filium; imò etsi adsint plures fideles eiusdem familiæ nisi detur terminus vacuus, saltim vnius anni, in quo officium sequestretur pro illo anno in aliquo Plebeio benemerito in Republica: quo anno transacto, tunc possint Pater siue filius,
20 aut alius ex cognatis eligi † alias inquam si inter tales personas nexu coniunctas daretur ambitio, & tales mas Plebeis pararent, vt nunquam populus gauderet pace firma, & serena, extollit, & explicat, vt solet D. Franc. de Amaya referens praxim Cancellariarum pro redimendis litibus, & vexationibus, dicens ex continuatione horum officiorum inter prædictos nobiles eiusdem familiæ, reddi solere ipsos insolentiores, cum semper Magistratum gerant, & in eorum familia persistat, & cum nobilitate cæteros oppidanos antistent superbè, & cum fausta procedunt, eosque vilipenduot; & inde rixæ, & lites plerumque nascantur cum magno oppidorum incommodo; ita ille *in dict. l.* 2. *&*
3. *cod. de muneribus* † alia addens *num.*14. 15. *&* 21
16. existimans congruum admodum esse; imò & iudicasse oportere, vt in huiusmodi officiis Iurisdictionalibus scilicet vt v. g. *d' Alcaldes* annus inter officia, & officia interponatur, siue in vna, siue in duabus personis; & quod sequæstretur officium, donec interuallum anni elabatur, cum hæc munera debeant esse annalia, iuxta quæ dixi *q.*10. *praeced, & in cap. fin. de iudiciis q.*3. *&* 8. & docent D.D. per Iura *a num.* 1. hic adducta, *& in vers. ad tertiam.*

Verùm Doctores solent hæc docere in praxi res- 22
pectu officiorum, quæ sunt Iurisdictionalia, vt dixi Magistratuum scilicet, oon inquam si sint Decuriones, aut similes; eo quod in eorum continuatione non vigent ea inconuenientia quæ iam sunt considerata, & iuxta quæ tradunt Accurs. *in dicta l.*2. *glossa* 2. *cod. de munerib. lib.* 10. vbi Platea, Mastrillus *de Magistr. dict. lib.*1 *cap.*23. *num.*79. *&* 80. Granianus *discept. forens. dict. cap.* 184. *num.*
38. Paschalius *cap.*4. *de patria potest. num.*9. † 23
Et de Diplomatibus Regiis, quæ solent concedi pro dictis *Fidalgnes* ad prædicta officia continuanda, vel vt seruetur interuallum, & sequæstretur officium, leges Moreno de Bargas *de nobilitate, discursu* 10. *a num.*4. Garciam *de nobilit. glossa* 33. *num* 67. & Toletan. *in dicta l.*2. *&* 3. *cod. de muner. lib.*10 *à num.*11. At in nonnullis oppidis vidi inter fideles paucos, & eiusdem familiæ continuari officia; sed hoc potius asseosu, & inaduertentia populorum; & quia rixæ nondum oriren tur, & in eisdem post ortas dissensiones vidi contrarium in praxi, & mandatum obseruari interuallum in Cancellaria Pintiana.

Ad quintam quæstionis partem iam patet inter 24
nos practicari interuallum vnius anni, quod vulgò vocatur *año y vez*, vt qui in vno anno Magistratus, siue iudex loci ordinarius nominatus est vulgo *Alcade*, nequeat eligi; donec alter integer annus transeat, & in nonnullis partibus, & locis; donec biennium integrum de officio illo ad nouam ele-
ctionem eiusdem officij iurisdictionis; † vt in le- 25
gato datur biennium ex *dicta l.*2. *cod. de muneribus lib.*10. ibi: *Legatione autem perfunctis biennij vacatio concessa est*; sed quia ibi in eadem lege assignetur etiam quinquennium, siue triennium per sequentia verba: *Ab honoribus ad honores eosdem quinquennij datur vacatio; triennij verò ad alios*; ideo duxi sequentia etiam ex antiquitate referre.

Igitur apud Romanos tradit Liuius *lib.*7. *in fine*, 26
*& lib.*10. non licere intra decem annos eundem Magistratum capere; imò & ex Dione cauetur *lib.*53. lege Augusti Cautum, vt à Magistratu Vrbano ad Prouincialem quinquennij interponeretur; & ob id Doctores dicunt iure optimo datam esse vacationem quinquennij in dicta *l.*2. *cod. de muneribus*, si ab honore ad eundem honorem quis vellet ascendere; qui illo perfunctus sit; si verò ad alios,

tien

mennium ſpectare debeat : quo reſpexit Papinian.
in l. libertus 17. §. *præſcriptio ff. ad municip.* ibi :
Præſcriptionem temporum, quæ in honoribus repe-
tendis, vel aliis ſuſcipiendis data eſt apud eoſdem
27 *ſeruare, non apud alios.* † Præſcriptionem appel-
lans quinquennium, quod præſcriptum eſt in re-
petendo eodem honore, apud alios ſeruari inquit;
id eſt ſi in ea Ciuitate, in qua geſſit, velit repe-
28 tere, † non verò ſi in alia; quia ſi duarum Ciuita-
tum Ciuis eſſem, in vnaque geſſero honores, hoc
anno in alia eundem honorem mihi delatum ge-
rere non prohibeor, vt rectè notauit Accurſ. *ibi*
verbo *apud eoſdem in 2. explicatione*, quem ſequi-
tur Cujacius *in lib. 1. reſponſ. Papin.* & ſub laten-
tier docuerat idem Conſultus *in dict. §. præſcriptio*;
dum ſtatim adiicit : *Sed eodem tempore non ſunt ho-*
nores in duabus Ciuitatibus gerendi, quaſi dicat,
quod ſi in diuerſis Ciuitatibus non excludor per
quinquennium ab honore; non tamen hic honor
eodem tempore geri poterit in duobus locis, ea-
dem quinquennij vacaoo conceſſa eſt, *in l. nau-*
cularius 5. *ff. de muner. mercatorib. olearis, & nau-*
cularis, qui totam ſubſtantiam in ea negotiatione
contulerunt.

29 Ab his inquam excipiuntur Decuriones; quia
etſi Decurionatus ſit honor, ſed non præſtat ab
aliis vacationem, *l. à Decurionatu* 5. *ff. de vacat. mu-*
ner. quia expedit Reipublicæ, ne illi excuſentur
iuxta ea, quæ docet Amaya *in Rub. cod. de Decu-*
rion. & in dicta l. 2. cod. de munerib. vbi Accurſ.
& quia Antonius Pius, vt dicit Iulius Capitolinus
in eius vita, & Menoch. *de arbitr. lib. 1. quæſt.* 55.
num. 12. *in addition.* Succeſſorem viuenti bono Iu-
dici dedit, & antiquitùs erat præmium gratiarum
actionis, quod ſignificabatur per litteras, vel Le-
gatos in teſtimonium adminiſtrationis benè geſtæ,
vt per Marcel. donatum ad Tacitum *lib.* 15. in illis
30 verbis *vna vox eius vſque ad contumeliam Senatus*
penetrauerat † quemadmodum ècontra delinquen-
tibus in Magiſtratu aderat pœna peculatus repe-
tundarum alterius criminis confiſcationis bonorum,
priuationis officij cum aliis; de quibus per Iuan. de
Platea *in l. ordinarios vnum cod. de cohortalibus lib.* 12.
& l. Iudices cod. de Dignit. dict. lib. Farin. *quæſt.*
13. *de delictis & pœnis num.* 42. *ad* 49. vbi alia
tradit, & multa Gratianus *dict. cap.* 184. *à num.*
33. *& à num.* 42. vbi addit quod poteſt quis eſſe
Iudex perpetuus loci, de quo fuit inueſtitus cum
31 mero, & mixto imperio. † Et quod poſſint officia
duo exerceri in eodem loco, ſi ſint modici reddi-
32 tus *num.* 45. *& num.* 49. † quod inhabiles, & vi-
les admittuntur ad officia, ſtante hominum pænu-
ria; & ibi *num.* 11, quod Tyberius Iuriſdictionem,
& Imperia continuabat; & alia plura apud ipſum
videnda, etiam ex bonis litteris : item alia; quare
non ſint continuanda officia Iuriſdictionalia, mo-
do iam relato; ideo ipſum leges, & plures, quos
refert, & ad ius noſtrum Regium *l. 4. tit. 5. lib. 3.*
recopil. vbi recenſentur incommoda, quæ ex
continuatione officiorum reſultant : alios
antiqui temporis refert Amaya
in dict. l. 2. à
num. 5.

Ad Text. in cap. I. hoc titulo: De Electione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Prouideri debet per electionem, vbi ſunt duo, vel tres, & à Patronis, ſeu Cancellariis, quando nullus eſt Collega*; num. 6.
2 *Collegio etiam inferiori data fuit poteſtas eligendi Prælatum : vbi de praxi Collegiorum Hiſpaniæ.*
3 *Collegium faciunt duo, ſic vt ad eos, ſi alij non extent ſpectet electio.*
4 *Collegij iam erecti, & conſtituti Ius poteſt conſeruari in vno ſolo Collega.*
5 *Collegij Ius in ipſo ſolo permanet Collegis mortuis.*
7 *Collegiata Eccleſia quæ ſit, & quibus fruatur honoribus, remiſſiuè : intelligitur talis ſi congregatur ad ſonum Campanæ, & ex arca communi fructuum.*
8 *Oratio indefinita quæ ſit? remiſſiuè.*
9 *Ambitioſus non eſt eligendus ad dignitates Eccleſiæ : & de ratione* num. 10.
10 *Sanctus Ambitioſus indignus eſt electione.*
11 *Ambitio eſt inordinatus appetitus honoris terreni.*
12 *Honor eſt virtutis præmium.*

TExtus hic probat quod vbi ſunt duo, vel tres 1
prouideri debet per electionem eorundem;
alioquin electum expelli : etenim vt cum mul-
tis hic probat Barboſa *num.* 5. † poteſtas eligendi 2
ſibi Prælatum, data fuit de Iure communi Colle-
gio etiam inferiori, vt inter nos Hiſpanos hodie
practicatur in Collegiis Salmantinis, Valliſolet.
Compluti, Compoſtellæ, Hiſpalis, Hoſmæ, Si-
guenciæ, Toleti, Placentiæ, & in aliis. Textum hunc
declarat Barboſa *de iure Eccleſ. cap. 8. §. 1. à num.* 7.
videbis Garciam *de beneficiis p. 5. cap. 4. n.* 9. Petr.
Gregor. *in hoc tit. cap. 6. n.* 9. Duaren. *de ſacris Eccleſ.*
Miniſtr. lib. 5. c. 1. cum infinitis, Tamburinus *de iure*
Abbat. tom. 1. diſp. 5. q. 8. Anton. Raguc. *de voce Ca-*
nonicorum in capitulo q. 10. n. 3. Lælius Cechius *de*
Republica Eccleſ. c. 24. verſ. 7. Corraſ. *de ſacerd. p. 4.*
cap. 1. à num. 28. Mandagot. *de elect. nou. Præl. c. 1.* &
alij.

Et in verſic. *Vbi duo, vel tres fuerint in con-* 3
gregatione, probat cum multis Barboſa, quod duo
faciunt Collegium; itavt ad eos, ſi alij non extant,
ſpectet electio, aduertens quod etſi nullum Col-
legium Eccleſiaſticum poſſit in vno conſtitui; quia
ſaltim duo requiruntur per hunc textum. † Ta- 4
men Collegio iam cõſtituto poſſe ius eius ad vnum
collegam venire, & conſeruari in illo aliis mortuis,
probat cum multis; † imò etiam ſi omnes more- 5
rentur, ius in ipſo Collegio reſidere exiſtimo; † 6
itavt queat prouideri per Patronum, ſiue Cancel-
larium de Collegialibus : & adiunges Barboſam *de*
iure Eccleſ. c. 19. n. 44. & 46. vbi de materia textus
hic : videbis Tamburin. *dict. q. 8. n. 2. 3. & 4.* Maſ-
card. *de prob. concluſ. 584. n. 9.* Anton. Raguſ. *de vo-*
ce Canonic. q. 1. n. 3. & alij per eos.

Et quia ſumatur textus hic de Eccleſia Colle- 7
giata, quæ illa dicatur, & quibus fruatur, ſcribit

Barbosa *de Iure Eccles. lib.2. c.6.* & plura ipse adducit de erectione harum Ecclesiarũ, ac Canonicis earum *in tract. de Canonicis, & Dignit. c.2.3.4.12.* & 13. vbi infinita ex multis leges, quæ non repeto. Et an erigens, vel dotans Ecclesiam Collegialem, Balboa *in c.7. de præscript. à n.42.* tractat quæstionem, an acquirat ius præsentandi in ea, de qua dico *in cap. nobis de iure patron.* & quia idem Barbosa *de Canonic. c.12. & 13.* agit quæ sit Canonia in Collegiali Ecclesia, & in qua ætate quis prouideatur in ea, de quo infra *de ætate ordin.* dices vt quoties non constat de initio Ecclesiæ Collegiatæ ea talis intelligatur ex consuetudine se congregandi Canonici capitulariter, ad sonum Campanæ, & ex arca fructuum communi, vt *in dict. cap. nobis, &c.*

8 Et in principio textus nostri versic. *nullus*, quatenus ex eo potest applicari quidquid scribunt Doctores de oratione indefinita, & vniuersali; ideò leges notata supra *in cap. cum omnes de constit.* & Couarruu. *ibi* allegatum *lib.2. variar. cap.13.* vbi *n.2.* adducit textum hunc: & leges Petrum Barbosam *in Rub. ff. solut. matrim. p.3. à n.3. & n.7.* vbi de vniuersali negatiua, & *lib.2.c.5.*

9 Et ad vers. *per cupiditatem*, leges Antonium
Naldum applicando omnia, quæ scribunt Docto-
res aduersus ambientes beneficia, & dignitates
Ecclesiasticas, & quæ dixi supra *in Rub. quæst. fin. à*
n.1. vbi quòd Magistratus nominandi non sint am-
10 bitiosi, sed de Republica benemeriti. † Et quòd
ambitiosi eligendi non sint: nam etiam si Sanctus
sit ambitiosus, indignus fit, probat Barbosa *de*
Iure Eccles. p.1. c.19. n.134. & 135. & Cassaneus *in*
Catalogo gloriæ mundi p.1. consideràt. 60. vbi ait
quod homo non debet gloriari appetendo terre-
num honorem, non sibi debitum; quoniam ad
honores mundi sine suffragio temporis, aut sine
11 merito laboris velle promoueri dicitur † ambitio,
quæ non est permissa, cum sit inordinatus appeti-
tus honoris terreni, & amplitudinis Dignitatis, *cap.*
12 *miramur in fin. dist.6.* † quia cum, vt ait Aristot. 4.
Ethicor. sit virtutis præmium; sequitur vt si ambitiosus desideret præsidentiam, & regimen, appetat præmium, quod non debetur, nisi virtuosis; & sic non sibi; fit ergo ex ambitione indignus, *cap. principatus 1. q.1.* & faciunt Hieronymi verba *in cap. quoscumque 1. q.1.* ibi: *Re vera qui ad hoc eliguntur, vt cæteris præsint, sicut præordinantur dignitate, sic præeminere debent sanctitate, alioquin cur cæteris præferuntur, qui nulla meritorum gratia à cæteris assumuntur.*

Ad Text. in cap. Osius II. hoc tit. De Electione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electus ad clamorem populi, non debet per superiorem confirmari.*

2 *Episcoporum electio ad quos spectet remissiuè.*

3 *Emendatus ad Episcopatum assumi, & ad Cardinalatum.*

4 *Eligendus est potius qui postquam peccauit pœnituit, quàm qui semper fuit bonus,* & num. seqq.

7 *Emendatus de crimine mitius punitur.*

PRobat hic Pontifex quod electus ad clamo- 1
rem populi, non debet per superiorem con-
firmari, multis probat Barbosa hic *n. 1. & 4.* alia
adducens *n. 2.* de tempore, quo fuit celebratum
Concilium Sardicense, & *n. 3.* quis fuit Osius, de
quo alloquitur in principio. † Hic agi posset de his, 2
ad quos Episcoporum electio spectat, sed dixi *in*
Rubrica suprà, & *in cap.3. de causa possess. à q. 2.*
quibus addes nonnulla, quæ tradit Antonius Naldus *hic.*

Et quia per glossam hic verb. *pœnituerit*, Barbo- 3
sa *n. 5.* probat cum multis emendatum posse ad
Episcopatum assumi; ideo applicabis quæ scripsi
sub cap. testimonium 54. de testibus, vbi dixi de cri-
minosis in testes adducendis, si de crimine sint emen-
dati: & in terminis aliqua supra *in Rubrica* appli-
ca dicta *in cap. penult. & fin. de ætate ordin.* † cum- 4
que glossa *in verb. gratiam cap. fideliter dist. 56.*
colligat quod potius eligendus est, qui postquam
peccauit pœnituit, quàm ille, qui semper bonus fuit,
ideo cum multis etiam probat idem Barbosa *sub*
dict. num. 5. hic † & cum Romano *singulari 732.* 5
Antonio Prato. *de præstantia Cleric. cap.3. num.10.* Selua *de benefic. p.3. q.2. n.39.* Ripa *in cap. cum te de rescript. à n.32.* Thom. *act. de ludo Schaccear. q.9. n.35.* Ioan. Segura *in director. Iudicum cap.8. num.7.* alios refert Zened. *ad collect. decret. 47.* & addo videnda quæ tradunt Abbas *in cap. dudum el 2. hoc titulo, & in cap.4. §. de adulter. de Iudic. num.21.* vbi Decius *num. 147.* Felinus *in dict. cap. cum te,* Tyraquel. *de pœnis causa 51. num.22.* Perez *in l.49. tit.19. lib.8. ordinam. pag.398. col.1.* Cordub. *in quæst. Theologia lib.1. quæst.54. vers. sed pro complemento,* Paul. Granut. *Theoric.23. à num.20.* Menchaca *de successio. creat. lib.1. §.10. n.600.* Lambert. *de Iure Patron. lib.2. p.3. q.5. princ. in 14. artic.* Rochus *in eod. tract. verb. onerosum, num.6. vers. quid autem,* Selua *de benefic. p.3. q.2. num.14. & quæst.7. num.8.*

Et quòd emendatus etiam posset ad Cardinala- 6
tum, & ad Episcopatum assumi, vt dixit Nauarr.
decret. misc.39. num.65. Gamara *de legato lib.7. à num.11.* ideò etiam applicabis quæ scripsi *infra de præsumpt. in cap. cum in iuuentute 15. & in cap. fin.*
vbi quis ad beneficiandum idoneus præsumatur,
applicando etiam *ibi* dicta *cap.3.5. & 9.* † Applica- 7
bis notata *in cap. cum cessante 60. de appell.* aliqua dicta supra *in cap. fin. de consuetudine sub quæst. 1. & 2.* vbi quod emendatus de crimine mitius punitur.

Ad Text. in cap. Postquam III. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Confirmanda est electio Canonica, de cuius conuersatione, & vita poterit antea inquiri, & alia remissiuè de confirmatione,* num. 2. 3. & 4.

5 *Electus administrare præsumens, etiam ex vno actu priuatur iure acquisito.*

TExtus hic dicit confirmandam esse Canoni- 1
cam electionem factam de aliquo, & posse
ante confirmationem inquiri de conuersatione, &
vita

vita electi, vbi fuit conuersatus multis; & de
2 ratione huius decisionis probat *hic* Barbosa † sed quia hoc debet comprobari testibus, cum quibus fuerit conuersatus, loci, vbi vixit; ideò recurres ad ea, quæ notaui latè infra *in cap. quosdam, & cap. quando de præsumptionibus*, & de processu conficiendo super qualitatibus electi, scribit plura Barbosa *de Iure Ecclesiast. cap. 8. a n.* 140. & de Episcoporum confirmatione, *de qua dico infra sub c.* 15. *latè.*

3 Huic textui congruit integra tractatio de confirmatione electionis Ecclesiasticæ à superiore facienda: quare adiunges quæ latè scribit Iulius Lauorius *variar. lucub. tit.* 4. *cap.* 15. Vbi agit de confirmatione, & consecratione: latissimè Barbosa *de Iure Ecclesiast. toto cap.* 6. *& cap.* 8. *à n.* 151. Vbi de qualitatibus testium examinandorum circa personas promouendorum & *à num.* 141. Vbi de personis,
4 ad quas spectat processus conficere † & confirmatio electionis, quando, & per quos & intra quod tempus petenda sit, ostendit Barbosa *de Iure Ec-*
5 *clesi. p.* 1. *cap.* 19. *n.* 146. vbi dicit *n.* 147. † quod si electus ante confirmationem, administrare præsumat, etiam ex vno actu; priuatus existat omni Iure acquisito per electionem; sed de hoc vberius dico infra *in cap.* 9. *&* 15. vbi alia *de confirmanda electione.*

Ad Text. in cap. Significasti. IV. hoc tit. De Electione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopale Pallium quid sit, & significet, ac de aliis remissiue.*
2 *Archiepiscopale Pallium assumitur de corpore B. Petri; eo quod à solo Pontifice est accipiendum.*
3 *Pallia consecrata deferuntur ad altare sacrum in memoriam corporis B. Petri.*
4 *Iuramentum fidelitatis præstandum ab Episcopis remissiue.*
5 *Pontifex potest dispensare super Concilium.*
6 *Papa in pertinentibus ad fidem non errat.*

1 PRobatur hic quod electo in Archiepiscopum, sedes Apostolica Pallium non tradat; nisi prius præstet fidelitatis, & obedientiæ Iuramentum. De Archiepiscopis, & Pallio illis tradendo latissimè agit Barbosa videndus *de Iure Ecclesiast. toto cap.* 7. *p.* 1. & infrà dico *in tit. de authorit. & vsu palli*; & idem Barbosa *à n.* 103. dicit quod Pallium est speciale ornamentum Archiepiscopi, quo vtuntur in Ecclesiis suæ prouinciæ, & in missarum solemniis tantum; & si Episcopos contigerit ordinare, & *n.* 107. agit de quæstione, an Archiepiscopus possit ordinare ante receptum Pallium: alia tradit viden-
2 dus *ibi à n.* 107. & hic *n.* 6. † ex hoc textu docet cum multis Pallium assumi de Corpore B. Petri; eo quod à solo Romano Pontifice Petri successore, est ac-
3 cipiendum. † Et glossa hic verb. *corpore*, melius dicit, quia pallia consecrata deferuntur ad altare sacrum in memoriam Corporis B. Petri; & inde traduntur Archiepiscopis præsentibus, vel Procuratoribus eorum, si absunt.
4 Hic adiunges quæ dixi de Iuramento fidelitatis

& obedientiæ, præstando ab electis Episcopis *in c.* 4. *&* 5. *infra de iureiur.*

In *verf. aiunt in conciliis*, notat Barbosa hic *n.* 4. 5 quod summus Pontifex potest dispensare super concilium quare adiunges nonnulla, quæ tracto infra *in cap.* 1. *de Iudic. à q.* 2. *ad* 10. Vbi de conciliis; & alia, quæ dixi infra *in cap.* 1. *de probat.* Vbi egi de quæstione illa: *An Papa subiiciatur legibus, vti aly Conditores Principes laici* ibi *q.* 9. & ante ibi *q.* 8. & applicabis etiam quæstionem, *An Papa possit ab aliquo iudicari*, de qua dixi *in cap.* 12. *de iudiciis q.* 8.

Et *in verf. Cum omnia Concilia per Romana Ecclesiæ authoritatem facta sint*: ad hæc verba applicabis proximè dicta; item & ea, quæ tradit Couar. *lib.* 1. *variar. cap.* 10. *à num.* 22. vbi quod in pertinentibus ad fidem, Papa non erret; de quo suprà *sub cap.* 2. *de summa Trinit. & fide Cathol.* vide infra *in cap.* 6. *in verf. quia*; item de Conciliis congerit nonnulla Bordonus nouissimè *de officio Inquisitor. p.* 1. *cap.* 6. vbi cum aliis. 6

Ad Text. in cap. Quia diligentia. V. hoc tit. De Electione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta de schismatico reuerso ad Vnionem Ecclesiæ, est nulla ipso Iure, vt* num. 2.

QVod emendatus de crimine possit ad Episcopatum assumi, dixi supra sub *cap.* 2. *in verf. & quia*; ideo ex ratione illius dicti respondebis ad textum hic; eo quod cessante causa &c. etsi in aliquo dissentiat, cum dicat electionem factam de Schismatico reuerso ad vnionem Ecclesiæ, non tenere; posse tamen confirmari ex dispensatione. Hac occasione poteris applicare notata supra *in Rub. à q.* 1. vbi *qui eligi possint*: item Barbosa *de Iure Ecclesi. cap.* 19. *à n.* 122. ponit eos, qui eligi non possunt † imò Balboa *in cap.* 2. *de except. à n.* 18. *&* 19. agit de quæstione propria textus nostri, an electio excommunicati, & Schismatici, sit nulla, aut irritanda, vbi loquens de electione ad officia, siue Dignitates temporales, refert ex communi Doctorum sententia per glossam *in cap. venerabilem hoc tit.* talem electionem esse nullam, sic intelligentes textum illum, vbi expressè negat Pontifex debuisse quendam in Imperatorem admitti; eo quod electus esset in Romanorum Regem excommunicatus: & hanc dicit communiorem quidquid dicat Suarez *de censuris disp.* 16. *sect.* 2. quia hic in textu nostro expressè habetur, quod si Schismaticus ad Vnionem Ecclesiæ reuersus, in Episcopum eligatur, electio est nulla; quamuis ex dispensatione confirmari possit; sed non negat contrariam sententiam esse probabilem.

Ad Text. in cap. Licet devitanda VI. hoc titulo,

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Papa dicitur verè talis electus à duabus partibus Cardinalium: Vbi quid si eligatur à minore parte*, num. 2.

3 *Electus in Papam, non computatur in numero duarum partium suffragiorum, siue pro se in scrutinio secreto, aut publico suffragauerit.*

4 *Summus Pontifex, nequit sibi eligere successorem in Vita, etsi queat facere Constitutionem super electione sui successoris*, & num. 9. *remissiuè* n. 5. *de pœnis tractantium de Papa eligendo* num. 7.

6 *Papa à nemine iudicari potest.*

7 *Pœna qua puniantur tractantes de eligendo Pontifice.*

8 *Cardinales à principio semper elegerunt Pontificem; & de diuersis modis electionis Pontificum remissiue* num. 9.

10 *Conclaue ad eligendum Pontificem, & de Comitiis remissiuè.*

11 *Cardinales qualiter se gerere debeant in eligendo Pontifice, & de eorum potestate*; n. 13.

12 *Caremonia pro eligendo Papa, remissiuè.*

14 *Cardinales non comprehenduntur in generali dispositione.*

15 *Papa dicetur, & si quis eligatur à Cardinalibus Electoribus, etiam si ipse non sit Cardinalis.*

16 *Cardinales duo, vel vnus, cateris de Conclaue mortuis, poterunt Papam eligere: & quid si omnes moriantur*, num. 17.

18 *Cardinales num licitè abesse queant ab electione Papa; & quod absentes sunt expectandi per dies decem à morte Papa: quid si distent à Roma, sic vt venire nequeant* n. 19.

20 *Electio Papa facta per Cardinales prasentes, absentibus non spectatis, intra decennium adest valida.*

21 *Cardinalis absentis Votum; etsi sit in Vrbe; non tamen in Conclaui, nihil valet pro eligendo Papa.*

22 *Cardinalis infirmi, seu Canonici qualiter sit requirendum votum pro electione Papa, aut Canonici*, & num. 23.

24 *Cardinales verius est vt habeant vocem in electione Papa, etiam si eis tradita non sint insignia Cardinalitia.*

25 *Cardinales, non Diaconi vocem habent in eligendo Papa, sed solet derogari hac facultas à Papa.*

26 *Cardinales omnes admittuntur ad electionem Papa nulla obstante exceptione excommunicationis, suspensionis, aut interdicti.*

27 *Papa Vbi deponitur à Concilio legitimè congregato, ad quem tunc pertineat Pontificis electio, ad Cardinales ne, an ad ipsum Concilium ostenditur.*

28 *Papa mortuo, dum est congregatum Concilium generale potius est vt pertineat electio Papa ad Cardinales.*

29 *Fœmina in Papam eligi nequit, Laicus tamen, & Vxoratus sic, cum licentia vxoris; que tunc compelletur intrare Religionem.*

30 *Pontificis Romani potestas qua? remissiuè.*

31 *Cardinales quam dignitatem habeant, de eorum creatione, quam potestatem habeant, & in qua atate remissiuè.*

32 *Pontifices Petri successores, quare nunquam Viuunt tot annos, quot ipse D. Petrus: Vbi qualiter accipiatur illud dicterium*, non videbit dies Petri.

33 *S. Petrus quot annis fuerit Pontifex summus. Et in qua atate possint reliqui ad Pontificatum assumi.*

IN hoc textu nostro agitur de Papæ electione, & 1
dicit quod electus in Romanum Pontificem à
duabus partibus Cardinalium, nulla exceptione
obstante, est Papa.† Sed quod electus à minori nu- 2
mero gerens se pro Papa, incidit vna cum sibi ad-
hærentibus in pænas huius Canonis; † quare bene 3
inquirit hic Barbosa *de quæstione à n.* 8. cum glossa
verb. duabus partibus 1 an electus computetur in
numero duarum partium, quam resoluit sub fæ-
dere distinctionis ex doctrina textus *in cap. quia
propter hoc tit.* inter electionem, quæ fit scrutinio
secreto. Et hoc in casu fundari negatiuam; secus
si votantes publicè suffragia præstent, quia tunc
potest electus consentire electioni factæ de se ipso.
Verum iam hæc distinctio cessat ex Constitutione
Gregor. XV. quæ incipit *aterni in* §. 2. dispositum
enim est pro negatiua sententia in quocumque
euentu fiat electio, publico, aut secreto Scrutinio
alia continet ipsa constitutio, quæ refert idem Bar-
bosa hic *num.* 9. qui *in num.* 1. recenset omnes
constitutiones loquentes de electione Romani
Pontificis † & addit *num.* 10. *&* 11. quod licèt 4
Summus Pontifex non possit sibi eligere successo-
rem in vita, possit tamen facere constitutionem su-
per electione sui successoris, & hunc modum eli-
gendi vocat Iulius Lauorius per subrogationem,
siue substitutionem *lib.* 3. *variar. lucub. cap.* 3.
qui *a cap.* 2. cum aliis, vsque ad *cap.* 10. ponit
modos vndecim, quibus Pontifices fuerunt electi à
nascenti Ecclesia, vsque ad hæc tẽpora omnino le-
gendus; eo quod varia ex antiquitate referat. Quod 5
si videre desideras ad satietatẽ, an Papa possit sibi
eligere successorẽ, & quare non admittatur, leges
Barbosam plena manu agentem *de Iure Ecclesiast.
sub cap.* 1. *p.* 1. *à num.* 35. nec de successore tracta-
re sub anathematis pœna, & priuationis Dignita-
tum ibi *num.* 48. & hanc prohibitionem, etiam
Diuino Iure prohibitam dicit ibi *à num.* 44. vbi ex-
pendit textus *in cap. vnde.* 8. *quæst.* 1. *& cap. Pe-
trus dict. quæst.* 1. magis latè, & ex proposito ar-
gumentis contrariis respondens cum infinitis Dia-
na *p.* 10. *tr.* 5. *per totum*, quorum fundamenta, nec
alia dubia circa quæstiones antea assignatas, etiam
de Cardinalibus electoribus, non tracto, ne lon-
gos Commentarios faciam, cum hæc materia parum
sit vtilis, vt dixi *in Rub.* Post hæc dicta *sub quæst.* 8.
scripsi de prædictis quæstionibus vbi leges.

In vers. *quia nõ poterit* probat multis Barbosa hic, 6
Papam à nemine posse iudicari; ob id adiũges dicta
supra *in cap.* 4. *sub vers. aiunt in fin.* cũque Pius V. *in
constit.* 2. *execrabilis*, dicat Papam à nemine iudi-
cari posse ideo agit de pœna contra appellantes ab
eo ad futurum Conciliũ, super qua Scortia *epitome*
38. *Theorema* 106. *&* 107. † & de pœnis tractãtium 7

de

de Papa eligendo Paulus IV. de quo Scortia epi-
tome 70. Vbi excommunicantur cum reseruatione
ad Papam, habentur criminosi læsæ maiestatis,
priuantur vt simonaci à quacunque dignitate, &
feudo & honore. Igitur optimo iure damnat illa
Pauli Constitutio ambitum Papatus, cum etiam
Ciuilibus legibus ff. ad leg. Iul. de ambitu, & l. 1. & 2.
cod. ad leg. Iuliam repetund. ambientes Magistratum
puniantur; & de Episcopis sæpe cautum est, vt
in cap. nullus 1. q. 1. & 2. q. 6. cap. fin. cui consonat il-
lud auctoris imperfecti ad Math. homilia 43. Qui-
cumque desiderauerit primatum in terra, inueniat
confusionem in Cælo, & ex cap. scripturis 8. q. 1. fa-
cit l. si quemquam Cod. de Episcop. & Cleric. nec enim
Cardinalibus licet, Viuente Pontifice tractare de
eius successore eligendo ex cap. si transitus dist. 79.
& ex Synodo Rom. cap. 3. & 5. & in dist. 79. à c. 2.
& in c. 16. 26. q. 7.

8 In vers. Cardinales ponit Barbosa hic n. 3. ab ini-
tio ipso Ecclesiæ hoc perpetuo, ac solemne fuisse,
vt Pontificem Cardinales elegerint, id est ij, quos
nunc Cardinales vocamus, reliquo etiam Clero,
cum interuentu populi, ac Imperatoris, accedente
consensu; licèt eius spreta authoritate, aliquando
9 Pontifices creati fuissent † quod perdurauit vsque
ad tempora Alex. III. nostri textus authoris, qui
totum ius eligendi, advocato Lateranensi Conci-
lio, in Cardinales transtulit, inde roboratum à Greg.
10. in clem. vbi periculum hoc tit. & in clem. ne Ro-
mani eodem, vt multis comprobat idem Barbosa,
de quo latissimè etiam agit de Iure Eccles. p. 1. sub
cap. 1. à num 50. vbi quid antiquitus: & quid ho-
die, dicens n. 83. in Papam non eligi minorem an-
nis 30. alia plura adducens per totum illud caput
de Papa, & de Cardinalibus, eum eligentibus, &
qualiter debeant vocari: & Iulius Lauor. latissimè
in toto tit. 4. de elect. in suo tractatu Variarum lucu-
brationum à cap. 2. ad 10. latissimè scribit vndecim
modos, qui à D. Petro Pontifice creato, vsque ad
hæc tempora vsitati sunt ac fuerunt in electione
Pontificum, quem leges ad plura curiosa.

10 De Conclaue ad eligendum Pontificem, & de
Clauinistis, agit Iulius Lauor. var quæst. tit. 3. c. 1. 2.
& 3. Vbi de potestate Cardinalium, & aliorum,
sede Vacante, & Barbosa de Iure Ecclesiast. dict.
cap. 1. p. 1. vbi n. 66. docet quomodo Conclaue fa-
bricandum, & qui in eo intrare possint, & debeant, &
n. 66. de pœnis contra ingredientes Conclaue, post il-
lum clausum, vel contra Cardinales intus existen-
tes alloquentes, nuntium mittentes, vel scriptu-
ram, & num. 65. quod Cardinales præsentes, de-
cem diebus durantibus, debeant defuncti Pontifi-
cis exequias celebrare: vbi a num. 84. ostendit de
forma, qua eligi debeat. Et quia hic Barbosa num.
4. assignet quæstionem, an locus sit de substantia
in electione Papæ, & remittat se ad Rendinam in
promptuario receptarum sententiarum tom. 1. tit.
84. num. 5. ideo leges Lauorium tit. 1. variar. lu-
cub. cap. 8. & 9. vbi de Comitiis Ecclesiasticis in
nouendiali parentatione Romanorum Pontificum:
& quid Pontifex seruare solet morti proximus, vbi
à num 10. dict. cap. 10. agit de loco, vbi debeant
conuenire Cardinales pro peragendis Comitiis, dum
Pontifex extra Curiam moritur: & in dict. cap. 9.
de Pauli V. ortu, vita, obitu, & comitiis in eius
nouendiali habitis, idem Iulius Lauorius dict. lib. 1.
variar. lucubrat. cap. 4. vbi de vltima die Comitio-
rum ingressu conclauis, & inde secutis, & in c. 5.
de cibo, & potu Cardinalium, dum existunt in con-
claui, dum est Papa eligendus; & cap. 5. Cardina-
les quomodo se gerere debeant intus conclaue, ma-
ximè circa electionem, & ad illud aduenturi, quo-
modo admittendi: & in cap. 7. de Conclauinistis, &
eorum priuilegiis, & cap. 8. de rebus necessariis in-
tus, & extra Conclaue, & cap. 9. de Cardinali Lu-
douisio Pontifice creato, & subsequuta D. Pauli V.
successoris electione, in quibus locis, & ex aliis in
enodatione nostri textus longissimè poteris percipe-
re quæ obseruarêtur in electione Pontificis summi,
etiam ab illo primo têpore nascêtis Ecclesiæ, & de
scriptionibus, collocutionibus, in Conclaui, & extra
prohibitis, & de eorum pœnis latè, & omnino no-
uissimè videndus Diana cum infinitis p. 12. tract. 2.
per totum, vbi perplures resolutiones; quæ omnia
tantum resolutiuè assigno, ne longos faciam com-
mentarios de hac re; siquidem Doctores hic assigna-
ti nouissime scribantes ex antiquis adducent infinita
apud eos videnda.

Cardinales quomodo se gerere debeant in ele- 11
ctione Pontificis, & de aliis Iulius Lauorius var. lu-
cubrat. tom. 3. cap. 4. 5. 6. 7. 8. & 9. vbi de materia tex-
tus in cap. licet hoc tit. lib. 6. qui loquitur de sexto
modo eligendi Pontificem: plura congerit Barbosa
sub dict. cap. 1. † de ceremoniis in coronatione Pon- 12
tificis, & de comitiis, idem Iulius suprà dict. tit. 3.
dict. cap 8.

De potestate Cardinalium eligendi Pontificem 13
Azor. lib. 4. moral. tom. 2. cap. 1. 2. & 3. Vbi cap. 5.
alia plura dicit de Cardinalibus, Diana dicta 5. p.
tract. 2. per totum: de eorum materia Riccius collect.
120. p1. † & quod in generali dispositione, non com- 14
prehendantur, idem Riccius collect. 1714.

Electus in Pontificem, quamuis non sit Cardi- 15
nalis, an verè sit Papa, multis affirmatiuè compro-
bat Barbosa de Iure Eccles. dict. cap. 1. p. 1. num. 58.
Diana latè p. 5. tract. 2. res. 63. cum multis, & benè
ad plura Iulius Lauor. dict. tit. 4. cap. 6. vbi ad textum
nostrum in hac parte.

Pontificem eligere an possint duo, vel vnus, qui 16
remanserunt in Conclaue, Diana dict. p. 5. tract. 2. re-
solut. 2. & affirmat multis comprobans Barbosa de
Iure Ecclesiast. dict. p. 1 c. 1. n. 74. † Vbi n. 75. osten- 17
dit ad quem hæc electio pertineat, si omnes Car-
dinales sint mortui; Vbi quod ad Concilium gene-
rale, seu Canonicos Lateranenses, quorum Ecclesia,
est propria Pontificis sedes super omnes orbis, &
vrbis Ecclesias, de quibus dubiis Iulius Lauor. dict.
tit. 4 variar. lucub. cap. 6. à n. 25. & faciunt dicta in
Rub q. 2.

Cardinales, & Vocales ad electionem Pontifi- 18
cis, an possint abesse licitè, Diana dict. p. 5. tract. 2.
resol. 3. qui res. 4. negat vt possint impediti demanr-
dare alteri vices suas; etsi alij contra per textum
in cap. si quis. Iusto hoc tit. lib 6. & quod Cardinales
absentes, Papa defuncto, statim sunt monendi, &
per dies decem spectandi à morte Pontificis compu-
tandos; sed non esse citandos, seu vocandos, &
de aliis idem Barbosa de Iure Ecclesiast. dict. cap. 1.
à num 60. ad 64. † Et an si Cardinales ita distent à 19
Romana Curia, vt omnino intra decem dies post
mortem Pontificis accedere non possint, teneantur
adhuc præsentes illos spectare; negatiuam senten-
tiam sequitur Diana dict. p. 5. tract 2. res. 76. con-
tra nonnullos; eo quod relati decem dies sunt po-
siti pro termino: videbis Iulium Lauor. variar. lu-
cubr. tit. 4. cap 7 n. 11. & probatur ex cap. vbi pericu-
lum hoc tit. lib. 6. Et ad quæstiones alias idem Dia- v.
na res. 63. & 272.

Electio Pontificis, an sit valida, si Cardinales 20
non spectent alios intra tempus definitum, & eli-
gatur

gatur Pontifex ex ipsorum omnium, vel duarum partium consensu, magis probabiliter valere affirmant Azorius *tom.2.mor.lib.4.cap.2.q 5.* Lauorius *variar.lucubrat.tit.4.cap.7.n.4.* Diana contra Albanum *de Cardinalibus q.14.resolut dict.5.p.tract 2. ref.75.* id deducens ex *dict.cap. vbi periculum*, vbi rata habetur generaliter Pontificis electio, si fiat duabus partibus Cardinalium.

21 Cardinalis absentis votum, licèt sit in vrbe, si non adsit in Conclaue, nullum est, & solum valere incipit cùm ingreditur, nec absens poterit canonica in electione mittere per epistolas, litteras, seu schedulas aperiendas. Barbosa *de Iure Ecclesiast.dict.p.1.*
22 *cap.1.à num.105.* † Vbi *n.107.* quid faciendum ad electionem Papæ, quando Cardinales aliqui infirmi fuerunt intra Conclaue, & non extra, ostendens quomodo mitti debeant scrutatores ad eosdem, & ponit de hoc specialem Bullam Gregorij XV. vbi statuitur, quod si aliquis infirmitate venire præpediretur existens intra conclaue, & non extra, debeant ad eum adire tres Cardinales sorte ante scrutinium, vt tunc infirmus in Schedula votet, iuxta formam ibi positam, seruato ab omnibus secreto sub pœna
23 Excommunicationis. † Quæ forma multum differt ab ea, qua vtuntur Capitula Canonicorum in suis electionibus, cùm tunc si infirmus degens in ciuitate, nequeat ire ad suffragium ferendum vna cum aliis, scrutatores acceptis votis præsentium ire, & accedere possint ad infirmum pro eius voto, & nullo actu interposito redire ad Capitulum, vt docent Iulius Lauonus *variar. lucubrat dict. tit.4. cap.19. num.78.* Azor. *institut. moral. p.1.lib.6. cap.2. vers. verum quid.*

24 Cardinales in electione Pontificis, an habeant Vocem, etiamsi insignia Cardinalitia eius tradita non sint, Diana contra aliquos negantes affirmat *dicta p.5. tract.2. ref.74.* per constitutionem Pij V. anni 1571.26. Ianuarij, ex quo obseruat Iulius Lauornus *supra tit.3. variar. lucub. cap.3. n.16.* quare Barbosa *dict.cap.1.p.1.de Iure Ecclesiast.n.72.* dicit quod Cardinales nuper creati, & publicati eandem in electione habent potestatem; etsi nondum insignia Cardinalatus acceperint, veluti Galerum &c.
25 † & *n.73.* ostendit an Cardinales non Diaconi vocem habeant in electione Pontificis, affirmat ex Pij IV. Constitutione, incipit *in eligendis § statuimus*, sed addit illi Constitutioni, & aliis Sixti V. & Greg. XV. solere per Pontifices, quando creant Cardinales derogari, iubendo vt expediatur de hoc breue
26 particulare † imò affirmat *num.17.* quod Cardinales omnes admittuntur ad electionem summi Pontificis nulla obstante exceptione excommunicationis, suspensionis, aut interdicti, nisi ei hæresis opponatur, aut alia exceptio consistens in Iure Diuino: sic
27 ex textu nostro, † Papa vbi deponitur à Concilio legitimè congregato, an tunc pertineat electio Pontificis ad Cardinales, seu ad Concilium legitimè congregatum, & Cardinalibus reseruatum, dicit Barbosa *de Iure Ecclesiastico dict.cap.1. dict p.1.sub num.76.* aliud dicens, ac antea sequutus fuerat: Et quia hæc quæstio fuit exagitata in Concilio Pisano, in quo cum depositi fuissent de sede Greg. XII. & Benedictus XIII. Cardinales authoritate ab ipsomet Concilio in ipsos translata pro illa vice tantùm, tam ex parte propria quàm Concilij Alex. V. elegerunt, vt refert Abbas *in cap.licet hoc tit. num.8.* & postea inquam in Concilio Constantiensi, authoritate Ioannis XXIII. indicto, fuit ipse Ioannes priuatus vnà cum Benedicto XXIII. & tandem conclusum, quod electio fieret per Cardinales, tam propria, quàm Concilij potestate, qui Othonem Calumnam, postea Martinum V. appellatum anno Domini 1417. elegerunt, sicut testatur Azor. *instit. moral.p.2. lib.4. cap.2. q.13.* & sic colligunt Doctores, quod vbi Papa deponitur à Concilio, tunc ab eo deponente fit electio, & non spectat ad Collegium Cardinalium, Abbas hic *notab.vltim.vers.sed aduerte*. Barbatia *in clementina ne Romani hoc t.1.5.fine hoc tit.* apertius *cons.82.sub n.10. Vers. & vlterius vol. 4.* nec ab hoc recedere videtur absolutè Marian. Socinus *in cap. ad petitionem n. 22 de accusat.* sed Cardinalis Albanus *q.3.de Cardin.* Azor. *dict.q.1.,vers caeterum*, Iulius Lauor. *var.lucub. hoc tit. cap 6. n.19.* idem Barbosa *n.76.in fine*, recedens à relata opinione, quæ sibi antea placuit, dicunt sibi videri hanc electionem competere Cardinalibus, cum illis indistinctè potestates eligendi Pontificem concedantur in iure, limitantes in eo tantum casu, quo iusta causa subsit, vt si à munere, & officio esset ob crimen hæresis Pontifex priuatus, & Cardinales essent criminis participes, aut alia de causa suspecti, aut verisimiliter crederetur offensionem orituram, aut schisma, aut magnam Ecclesiæ perturbationem: nam tunc posse ob communem Ecclesiæ salutem ad tempus de Iure, & non in perpetuum ea potestas auferri Cardinalibus, & non alioquin.

Quare poteris hic adiungere aliam bonam quæstionem Dianæ *dict.p.5.tract.2.* quatenus agit de ea, an si Ecclesia vacaret tempore, quo Concilium generale est congregatum, electio summi Pontificis spectat ad Cardinales, de qua latè tractat Albanus *de Cardinalibus q.35.* dicentes ambo quod casus hic accidit tempore Concilij Constantiensis, & contra alios Diana videtur residere, vt competat Cardinalibus; quia etsi Concilium generale id ius Cardinalibus potuerit auferre, dum non constat eis electionem competere dicit. 28

Sed si dubites qui possint eligi in Papam, dices fœminam non posse; & laicus, & vxoratus eligi valeant cum licentia vxoris, sine ea non item; quia ea potest illum sic electum reuocare, vt debitum reddat vxori; tamen si contingat consentiente vxore, tunc ea est compellenda, vt conuertatur: tradit videndus omnino cum multis Barbosa *de iure Ecclesiast.dict.p.1.cap 1.à num.77.* Alios duos casus ponit hic Barbosa *num.12. & 13.* & applicabis quæ dico de fœmina non ordinanda, infra *sub Rub.de ætate ordinand.* 29

De potestate, & authoritate Romani Pontificis tractant nouissimè cum infinitis Barbosa *de iure Ecclesiast.c.2. p 1.* Bordonus *de officio Inquisitorum cap.5.* Carena *in eodem tractatu tit.1.* qui omnes referunt aliundè alios, qui de materia tractarunt, aliqua dixi *sub cap.nouit de Iudic. a quæst. 1. & 3.* cum aliis. 30

De Cardinalibus, de eorum creatione, officio, & priuilegio scribunt, alios referentes idem Barbosa *de iure Ecclesiast.p.1 cap.3. & 4.* Diana *p.5.tract.2. per totum*; & bene Anastasius Germonius *de sacr. immunitate cap.fin.* & quo ad beneficia prouidenda post Nicolaum Garciam, Lotherium, Gonzalez, & alios nouissimè videndus, est Franciscus Tondutus *variar.quæst.tom.1.p.2.cap.3.§.5.* Cardinales in qua ætate creari possint; Diana *dict part.5. tract.1. ref.19.* & Barbosa *in cap.sequenti n.17.* dicit quod debent esse constituti in eadem ætate, ac Episcopi, quæ est annorum 30. vbi cum multis probat *n. 16. & 17.* quia etsi per Papam approbatum non sit quæ ætas requiratur in Cardinalibus, dicit tamen in hac 31

parte

parte approbari, vt receptum Trid. *in cap. 1. sessione 24.*

32 Quod si dubites de ratione illius vulgaris dicterij, *non videbit dies Petri*, dictum pro quolibet Papa successore, breuiter respondeo cum Petro Damiano, qui interrogatus ab Honorio Pontifice, respondit Diuinam prouidentiam ita disponere, vt humano generi metum mortis incutiat, & quá despicienda sit temporalis vitæ gloria in ipso gloriæ principatu, euidenter ostendat, nimirum, dum præcipuus, & supremus in omnium hominum, tam angusti temporis compendio moriatur, tremefactus quisque ad præstolandam sui obitus custodiam prouocetur, & arbor humani generis, dum cacumen, & verticem suum tam facile corruisse, considerat flatu concussa formidinis in suis vndique ramusculis contremiscat: etenim Deus sic vitam distribuit hominibus, vt nec alter ex receptione honorũ superbiat, nec alius eius felicitati inuideat; etenim obliqueretur eadem Diuina æquissima distributio, si cuncta fælicia, & prospera, quæ simul omnibus denegat, vni concederet; & cum Pontifici donauerit summum omnium felicitatum culmen, ne tanta felicitate intumescerat, longam adimit vitam cæteris mortalibus, longiorem indulgendo, vt ille habeat quo istos excedat, & isti obtineant, de quo ille inuideat. Item ex ea ratione; quia cum omnium studia ad viuendum tendant, ordinat iustissimus Deus, vt tam vehemens viuendi studium mors præueniat, in eo præcipuè, qui viuere quàm maxime exoptat, & inde celerius tanto in eo vitam eripit, quanto curiosius illam cupit, atque custodit; quia iuxta Gregorium, quanto mens humana semper desideria dilatat, tanto ad receptionem effectuum angustat, & hæc humana vita per momenta deficit; & cum plus viuendi desiderium crescit, ipsa viuendi anxietas desiderio terminatur, quo fieri dicunt, & cum illis Roderic. *in speculo vita humana lib. 2. c. 4.* Iulius Lauorius *tom. 3. tit. 4. hoc tit. cap. 2. num. 15. & 17.* vt & ipsi Pontifices agnoscant, quam decipiantur in cogitationibus suis.

33 Etsi dubites etiam de ætate, in qua D. Petrus gessit Pontificatum, & in qua queat aliquis eligi Papa; breuiter ad vtramque respõdeo quod Petrus vixit post Christi mortem annos 34. menses tres, & dies 10. partim Romæ, partim Antiochiæ, partim in Hierusalem, & in Pontificatu annos 25. & quod primatum Pontificatus tenuit annos 36. menses 5. dies 12. quinque videlicet Hierosolymæ, 7. Antiochiæ, Romæ, 24. menses 5. dies 12. ita Panuin *in vita eiusdem apud Platinam*; ex Gaulter verò *in tabula Chronographica* Iulius Lauor. *dict. cap. 3. n. 14.* qui *in dict. tit. 4. c. 12. n. 5. & 6.* cũ Barbosa *in proœmio decretal. n. 7.* & ex constitut Greg. XIV. & cũ eodem Barbosa *de officio Episcopi* probat, cur Papa dicatur Episcopus, & iste requirat ætatem annorum 30. expletos, vt dico infra, & *in tit. de atate ordinandor.* sic & in Papa eligendo, ita procedat; quia vt memorat D. Hieronym. contra Iouinianum *in 1. p. epistol. lib. 5. cap. 14.* Christus potius Petrum elegit, quàm Ioannem, quem summo prosequebatur amore, cum iste esset minor; addit verò Lauorius ex Iacobatio *in tract. de concilijs lib. 3. art. . vers. & idem de infante*, & cum Maiolo, *de irregularitate lib. 1. cap. 30. n. 13.* quod si minor eligatur; dum tamen vsum rationis habeat: eius electio non sit inualida reputanda; aut nullius momenti censenda; sed ipsam potius subsistere pronunciandum. Ex quo iam vides quam miserum esset electo in tenera ætate scituro, siue existimaturo à tam longæuo tempore vsque huc à morte D. Petri nullum alium ex Pontificibus eius successoribus peruenisse, nedum ad ætatem 36. annorum, quibus perfruit Pontificatu, Antiochiæ, Hierusalem, & Romæ; imò nec ad illos 24. annos, quibus solum Romæ in Cathedra sedit D. Petrus; cum singulares sint Pontifices, qui annos 20. excesserunt sui Pontificatus, & ex ducentis, & 38. vsque ad Innocentium 10. iam vitâ functum anno præterito 1655. nullus præter Petrum peruenerit, nec ad annos 24.

Ad Text in cap. Cum in cunctis VII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligendus in Episcopum qua requisita debeat habere, gradus, ætatis, scientia &c.*

2 *Eligendus in Episcopum, debet esse de legitimo matrimonio natus.*

3 *Legitimati per subsequens matrimonium, possunt eligi in Episcopos.*

4 *Theologus an praferatur Iurista ad Episcopatum.*

5 *Cardinales eligentes dignum in Papam, relicto digniore, non peccant, quando pars maior vult eum eligere.*

6 *Cardinalis electus ab aliis in Papam, non peccat sciens factam de se electionem, prætermisso digniori.*

TExtus iste in prima parte ponit requisita, quæ debet habere qui est eligendus in Episcopum tam morum, ac prudentiæ, quàm ætatis, & scientiæ. Et deinde ponit aliquid de ætate, quam debent habere alij ascendentes ad ordines Ecclesiasticos, de quo infra *sub tit. de ætate, & qualit. ordinandor.* & hic *à num.* 3. ponit Barbosa quam ætatem, & scientiam, debeant habere assumendi ad primam tonsuram, quatuor minores ordines, & ad alios sacros, vbi *num.* 14. de scientia, quam debet habere impetrans Canonicatum in Ecclesia Chathedrali: & *num.* 10. ostendit quanta scientia debeat esse in Episcopis, de quo assumpto, ac de aliis, quæ spectant ad officium, Episcoporum munus, latè scribit idem Barbosa *in pastorali, & de iure Eccles. p. 1. cap. 8. per totum* & in dict. pastorali ad propositum textûs nostri *p. 1. toto tit. 1. & 2.* per diuersa Capitula. De ordine requisito in eligendo in Episcopum, infra *in cap. 9. de ætate ordinand.* 1

Ibi *in textu de legitimo matrimonio nati*, dicit Barbosa hic cum multis *num.* 18. & 19. quod vt ad Dignitatem Episcopalem quis promoueatur, debet esse de legitimo matrimonio natus, alias non item: quare applicabis hic quæ infra annotantur *sub tit. de filiis Presbyteror.* † & addit hic *num.* 19. quod Legitimati per subsequens matrimonium, possunt ad dignitatem Episcopalem promoueri, sed non ad Cardinalatus celsitudinem ascendẽre. Ob id applicabis plura, quæ noto *in cap. tanta, qui filij sint legitimi*, & Barbosam *in pastorali quæst. 1. cap. 1. à num* 32. 2 3

Hic *num.* 21. & 22. agit de quæstione an Theologus sit præferendus Canonistæ in assequutione Episcopatus, & resident, vt Canonista præferatur, nisi vbi hæreses pullulant: quare recurres ad ea, quæ latè 4

latè adduxi *in cap. Clerici 8. de Iudic. quæst.* 13.

5 Quales debeant eligi in Pontificem Iulius Lauor, *variar. lucub. tit. 4. cap.* 12. applicabis dicta supra *c. præcedenti*: Et an Cardinales possint relinquere digniorem, & eligere dignum, quando pars sufficiens ad electionem, vult illum in Papam eligere,
6 affirmat Diana *p. 5. tract. 2. res.* 85. contra alios. † Vbi etiam probat contra nonnullos, vt non peccet Cardinalis electus in Papam, cum scit electionem factam de se, prætermisso digniori: vide nonnulla in *vers. Clerici.*

Ad § Cum vero electus, huius Capitis.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Vacant beneficia omnia electi ad Episcopatum; dum tamen sit adeptus possessionem, & consecratus: & quid de pensionibus* n. 2. *Vbi adduco exemplum D. D. Ildefonsi de Laño & Buelna Episcopi Zamoren. valde amici mei.*

3 *Dispensatio Episcopis concessa, vt vltra tres menses consecratio differatur, non extenditur ad retentionem beneficiorum.*

1 EX decisione hac probatur per promotionem ad Episcopatum vacare omnia beneficia obtenta ab electo; dum tamen sit adeptus possessionem Episcopatus. Sed fallit in eo, qui promotus est ad Episcopatum in terris infidelium, Garcia *a beneficiis p. 11. cap. 6. num.* 44. cum multis Barbosa hic *num.* 29. *fine*; idem *in pastorali allegat.* 57. *n.* 74. eo quòd tunc nullos fructus percipiunt electi de Episcopatibus, probat latè videndus idem Garcia *de benefic. p. 11. c. 6. &c.* qui etiam latè agit de aliis modis Vacationis; veluti per assequutionem alterius, de quo late noto *sub cap. de multa de præb.* per mortem, per matrimonium & per nonnulla alia, videbis ad textum hunc Riccium *collect.* 866. vbi intelligit non vacare ante consecrationem, & nisi à die adeptæ possessionis pacificæ.

2 Idem de pensionibus obtentis ab ipso electo in Episcopum sed quia in his proximis diebus, cùm soleant de nouo electi à Summo Pontifice confirmante petere retentionem, tam beneficiorum simplicium, quàm pensionum, circa quod expeditur breue Pontificium, video in Camera Castellæ agitatum importunè, vt ipsa, & Rex noster præstaret assensum, vt admodum amicus meus DD. Eldifonsus de Laño, & Buelna, huius Concilij supremi Inquisitor (vbi ego nunc temporis sum fisci Patronus) Capellanus maior Regij Cænobij vulgò nuncupati *de la Encarnazion* nominatus Episcopus Zamoren. ad hoc vt ipsemet D. D. Eldifonsus retineret simul cum Episcopatu quandam pensionem antiquam ducentorum ducatorum Hispaniæ monetæ super fructibus Episcopatus Palentinæ Diœcesis (cuius possessionem etiam nunc de proximo obtinet D. D. Antonius de Estrada, & Manrique, quem etiam valde amicum conuersatus sum in dicto Consilio supremo, vbi dum esset Inquisitor electus fuit ad illud Episcopatum anno 1657. (Sed *proh dolor ambo vita functi in mense Maij* 1658.) & à Senatoribus Camaristis, non obstãte quod ex parte dicti D. Eldifonsi adducta fuerunt exempla retentionis similium super Episcopatibus, vt contigit in D. D. Antonio de Luna, quando fuit electus ad Episcopatum Cauriens. & nunc Episcopus Seguntin. fuit primo, & secundo denegatus Regius assensus pro ea retentione; & creditur sic factum, ob paupertatem, ac impensarum grauamen, quo D. Anton. Palentin. est oneratus; & quia Præses Castellæ D. Didacus de Rianno quondam Collega D. Bartholomei apud Salmanticam, vbi & idem Antonius sic exoptauit. † Videbis hic Barbosam 3
cum multis *a n.* 26. & 19 vbi *n.* 27. ait quod dispensatio Episcopis concessa, vt vltra tres menses consecratio differatur, non extenditur ad retentionem beneficiorum: Et per hunc textum dicit cum multis Gratianus *regula* 92. quod requiritur Consecratio, ad hoc, vt quis Pontifex, seu Episcopus esse possit, quem leges ad alia quæ dico infra *sub tit. de ætate, & qualit. Ordinandorum.*

Ad §. Inferiora, huius textus.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM

1 *Ætas requisita ad obtinenda minora beneficia, & Dignitates, remissiue* & num. 3.

2 *Ætas requisita ad plura Officia hic numerata remissiuè* num. 3.

HIc agit Pontifex de ætate requisita ad obti- 1
nenda minora beneficia, de quo infra ego *in Rub. & tit. de ætate ordinandor* Barbosa cum multis *hic a n.* 30. † Quare ego vltra relata ab eo addo se- 2
quentia de ætate requisita, tam ad Dignitates, & officia Ecclesiastica, quàm sæcularia, de quibus plura congerit Narbona cum multis *in annal. anno* 25. *q.* 57 & de ætate refrendarij *q.* 74. monetarij in qua ætate eligantur ibi *q.* 81. ad quæstoris officium, idem anno 27. *q.* 1. ad relatoris officium, *q.* 2. in qua ætate possit quis esse Tribunus plebis anno 30. *q.* 8. & 9. ad Consulatum anno 43. *q.* 1. ad euocatorum militiam, anno 46. *quæst. Vnica,* vt quis Ædilis fuerit *fiel executor* anno 47. *q.* 1. ad legationis munus anno 50. vt immunitas decurionatus contingat, anno 55. *q.* 1. ad aliam de alio officio ipse anno 65. *q.* 2. Et ad alias quæstiones anno 70. *q.* 12. 13. & 14. Plura de his, & aliis circa ætatem ad beneficia, Dignitates, & officia dico infra *sub dicto tit de ætate ordinandor.*
† De ætate ad Pontificatum, Episcopatum, & Car- 3
dinalatum dixi iam *sub cap. præced.* de quibus omnibus etiam leges Narbonam supra *q.* 3. 4. & 5 ad Canonicatus, in qua ætate quis eligi valeat, ad Parochiales, & ad alias Dignitates, idem Narbona plura congerit de quibus leges Trid. & Narbonam; ad canonicatum Pænitentiæ idem Narbona anno 40. *q.* 1. & Abbatissa in quo anno ibi *q.* 2. dixi supra *in Rub. q.* 5. & antiquitùs Diaconissa ibi *q.* 3. Generales, & Prouinciales cuius ætatis eligi debeant, idem Narbona anno 50. *q.* 4. De ætate ad ordines videbis infra *in tit. & cap.* 1. *de ætate, & qualitate ordinandor.* De scientia, & moribus beneficiandorum, ibi *in cap pen. & fin.*

Ad

Ad §. Clerici, hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligentes indignum scienter, sunt priuati eligendi potestate: plura remissiuè* n.3.
2 *Episcopus non est priuatus conferendi potestate, eo quod eius Vicarius conferat beneficium indigne.*
4 *Scholasticus graduatus in publica vniuersitate sine expletione cursuum, aut quia non bene cursauit, non peccat lethaliter, nisi ratione iuramenti.*
5 *Electio in concursu de digno, omisso digniori, improbatur*, n.9.
6 *Prouisio de beneficio per concursum, interuenientibus aliquibus examinatoribus, non Synodalibus, nec Magistris, Doctoribus, siue Licentiatis, valet ex communi stylo; etsi de iure non aequè ex Trid.* sess.25.c.18.o.7.& 8.
10 *Pœna an incurrantur ipso iure, remissiuè.*

1 HIc Pontifex agit de pœnis indignum eligentium, de quibus cum multis probat
Barbosa hic à *num.*35. eligentes scienter indignum
priuari ipso iure electione, & eligendi potestatem
2 amittere; vbi *num.*38.† ait quod si Vicarius confe-
rat beneficium indigno, non ex eo priuatum esse
Episcopum conferendi potestate: & *n.*37. quod
beneficium incapaci collatum propter negligen-
tiam conferentis deuoluitur ad superiorem.
3 Quare adiungendo his quæ noto latè infra *sub
cap.*29. *de prabend.* vbi de prouisionibus faciendis
dignioribus, & aliquid in principio huius textus
sub vers. quales, addo pro ampla doctrina textus
nostri quæ subsequuntur; videlicet an ferentes
suffragium ad aliquod iniustum opus, teneantur
singuli restituere, Diana *p.*4. *tractat.*4. *resol.*70.
An negantes suffragium Nouitiis peccent, Diana
*p.*3.*tract.*7. *res.*19. Confirmans minus dignum, an
debeat restituere, Diana *p.*4.*tract.*4. *miscel.res.*170.
vbi de Archiepiscopo loquitur Panormit. Et an
Principes teneantur ad officia sæcularia eligere
Digniores, idem Diana *ibi res.* 172. Sed quia con-
ducunt ad hæc breuiter sic assignata, quæ scripsi
supra *in Rubr. q.*1.2.3.7.10. & 11. vbi de eligendo
digniori, etiam ad officia temporalia Reipublicæ;
ideo non insisto in tractatione specifica, quæ non
parum protelari valeret.
4 Et an recipiens gradum Doctoratus in aliqua
vniuersitate publica, non habens cursus necessa-
rios, vel si non interfuit iuxta statuta vniuersita-
tis, vel si non sit matriculæ adscriptus, peccet
mortaliter, idem Diana *dicta p.*4. *tract.*4. *res.*173.
qui cum Sanchez *in opusculo tom.*1. *lib.*2. *c.*1. *dubio* 57. *num.* 15. negat; quia illi defectus non fue-
runt substantiales; etsi ratione iuramenti non im-
pleti, peccet; quod verum est. Si *graduandus sit
gradu* benemeritus; quod est contra Alcocer *in
sum. c.*17. & P. Henriquez, qui pro affirmatiua
responderunt; & hoc, licèt iuramentum non in-
teruenial, quia vniuersitas non intendit conferre
gradum patientibus defectum aliquem circa sua
5 statuta.† Et an quando prouisio fiat per concur-
sum, si quis eligat dignum, omisso digniori, te-
neatur ad restitutionem, idem Diana *dict. p.*4.*tr.*4.
*res.*210. aliqua dixi supra *in Rubr. quæst.*2.*& fin.* &
pro affirmatiua respondebis cum Vasquez, Gutier-
rez, & aliis, de quo dico *in c.*29. *de preb.& dignit.*
Et occasione huius dicti adiunges alias duas se-
quentes quæstiones, † an si eo tempore, quo debet 6
fieri prouisio per concursum non adsint examina-
tores Synodales, de quibus loquitur Trid. *sess.*25.
*c.*18. possit Episcopus deputare alios absque Sy-
nodi celebratione. Et an concursus alicuius be-
neficij vitietur ex eo quod cum examinatoribus
Synodalibus exhibeantur alij examinatores non Sy-
nodales, Diana *p.*3.*tract.*5.*misc.res.*64.*&* 65. & af-
firmat in secundo casu; etsi non æquè in primo,
referens Doctorum sententias. † Et licèt in primo 7
dubio Barbosa *de potest. Episcopi p.*3.*alleg.*60.*n.*50.
Homobonus *de examine Eccles.p.*1.*tract.*2.*q.*30.*in
fine*, Riccius *in praxi tom.*1.*res.*355 affirment; quia
vbi forma à lege inducta adimpleri non potest,
præcisè tunc illa remittatur, & Concil. Trid. loqua-
tur, cum examinatores existant Synodales, quasi à
cessante causa; adhuc negant Antonius Massobrius
*in praxi habendi concursum requisit.*12. *à n.*1. Lot-
terius *de re beneficiaria tom.*1.*lib.*2.*q.*31.*à n.*71. nisi
in casu, quo concurret mors, seu absentia depu-
tatorum examinatorum in Synodo infra annum à
die celebrationis eiusdem Synodi, vt fuit decisum
in vna Panormit. Archiepiscopatus 5. *Iulij* 1520.
coram Buratto, & ex aliis multis, de quibus dico
infra *sub titulo de concess. prab.* vbi dico de proui-
sione beneficiorum per concursum, & de exami-
natoribus Synodalibus, hanc fateor de iure secu-
riorem sententiam, verum in praxi video primam,
cum quotidie Episcopi, & eius Vicarij soleant ali-
quos examinatores non Synodales vocare; quam-
vis non solùm vnus annus, sed plures anni tran-
sacti sint à die celebrati Synodi Diœcesani; & hoc
iuxta decisiones Rotæ *in vna Placentina Paro-
chia. Nouemb.*1593.*& in alia Archipresbyteratus* 6.
Iunij 1582.*& in vna Pampilonē. Parochialis* 23.*Ia-
nuarij* 1591. & hoc etiam si existant examinatores
alij Synodales, Magistri, Doctores, aut Licentiati;
quia non obstante declaratione Sacræ Congreg. à
Cosmo Cardinali de Torres subscripta, qua caue-
tur, vt si extent prædicti, nullo modo eligi valeant
alij Clerici idonei; adhuc solent eligi fratres, aut
Religiosi, siue Clerici litterati, nec graduati, vt
dico, nec synodales.
Quare etsi Massobr. *supr. requis.*13.*dub.*1.*n.*22.& 8
Garcia *de benef. to.*2.*p.*9.*c.*2.*n.*83 324.& 341. ex plu-
ribus declarationibus, improbēt examen, seu proui-
sionem aliter factam deuolui, vt nullam ad Sedem
Apostolicam, & de iure; verumtamen ex relata
praxi verius est valeat quælibet prouisio beneficij
per concursum, etiam cum examinatoribus non
synodalibus, vt docent Naldus, Homob. & Sanchez
relati à Diana *dict. res.* 65. cum aliis, esset processus
in infinitum.† De digniori eligendo, Couar. *in reg.* 9
peccatum 2.*p.*§.7 *a n.*1. & videbis infra *in cap. quia
propter hoc tit.* & *in dict. cap.* 29 *de prabend.* vbi
quam plura, & ad plures quæstiones dico, de quo
applicabis quæ dixi supra *in Rubr. sub q.*2.4.5.*& fin.*
De pœnis, & an ipso iure in eis incurratur, per 10
hunc textum applicabis quæ dicit Vasq. 1. 2. *q.*95.
*art.*5.*disp.*168. præcipuè c.6. & Richard. *in Rubr de
obligationibus, quæ ex delicto nascuntur*, agit de illa
quæstione, an propter delictum iure ipso naturali
incurratur, & Couaru. *in reg. peccatum* 1. *p.*§ 5 *ex
num.*2. an lex humana aliquid præcipiens, vel pro-
hibens cum pœna obliget transgressorem ad cul-
pam mortalem, adiunges quæ dixi *sub cap.* 3. *de*

appellat. q. 3. circa finem, & quæ latissimè dixi *sub c. t. de constit.* & ibi *in cap. penult.* vbi de pœnis, & peccatis transgredientium leges, mandata, & constitutiones, &c.

Ad Text. in cap. Causam, VIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electus à compromissario, recipi debet à compromittentibus super electione, si est idoneus.*

2 *Iudices compromissarij qui sint remissiuè.*

3 *Tertiarij cuiuslibet religionis connumerantur inter personas Ecclesiasticas, & de aliis remissiuè: Et hoc si viuant in communitate, quid si non viuant*, n. 4.

1 Pontifex hic dicit quòd compromittentes super electione tenentur recipere electum à
2 compromissario, si est idoneus. † Etenim per hunc textum potest disceptati de iudicibus compromissariis; & qui possint esse tales in causis spiritualibus ad tradita infra *in cap. contingit de arbitris*, dixi nonnulla *sub cap. 3. de Iudiciis.*

3 Colligit Barbosa ex hoc textu cum Aloysio Riccio *collect.* 1051. quod tertiarij cuiuslibet Religionis, connumerantur inter personas Ecclesiasticas; & quod etiam gaudeant fori priuilegio, si viuant in communitate, seu claustraliter, ita cum multis; sed de hoc videbis quæ latè dixi infra *in cap. 1. de foro comp. q. 18.* & videndæ aliæ quæstiones *à q. 15.* vbi an Heremitæ, æquites militares, seu nouitij, gaudeant fori priuilegio.

4 Quod si in communitate non viuant quid sit dicendum, aliqua in locis citatis, & resoluit Barbosa *de officio Episcopi p. 2. allegat. 12. n. 31. & de Iure Ecclesiastico c. 39. §. 2. vers. de fratribus.*

Ad Text. in cap. Nosti IX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus electus ante confirmationem, non potest conferre beneficia, nec administrare; & hoc si littera sint expedita, & Capitulo præsentata*, n. 2. & 3.

4 *Episcopus D. Didacus de Salzedo Beancos anno 1639. sine litteris, & tantum cum quadam schedula Regia petiit ex hac Curia Matrit. ad Ciuitatem Austuriens. in qua à Capitulo non fuit admissus, nec in gubernatorem; donec intra dies 8. fuerunt ei missæ littera originales, virtute quarum fuit positus in possessione Canonica.*

1 IN hoc textu communis est resolutio, quod electus Episcopus ante confirmationem, non po-
2 test beneficia conferre, vel aliquid administrare. † Et addit Barbosa *num. 3.* quod iam hodie per *extrauag. iniuncta de electione*, opus est, vt Episcopus si velit ea, quæ sunt iurisdictionis exercere, obtineat litteras Apostolicas, sine quibus, nec admitti, & recipi, tanquam Episcopus, nec possessionem Ecclesiæ sibi collatæ consequi possit; ita probat cum Azor. Flaminio, & Petro Barbosa,
† Abbas hic, & *in cap. transmissam infra*, dicit 3
quod vbi Papa primum pronunciat aliquem Prælatum, Episcopum, vel Abbatem, statim facta pronunciatione, talis sic pronunciatus habeat beneficium, siue Episcopatum, Baldus *in l. humanum cod. de legib.* vbi dicit, vt statim, quod dicit Princeps *fiat gratia*, perfecta est, Arnulpho Ruceo *tract. Iuris Regalia priuilegio 4. n. 14. & priuileg. 45. num. 6.* Garcia *de benefic. p. 1. c. 1. num. 91.* sic resolutum à Philipo III. cum consilio *schedula* 615. qua declarauit in indiis sic pertinere ad Episcopum *de Trugillo*, *fiat* sanctitatis, Solorzano *de Iure Indiarum lib. 3. cap. 5. num. 46.* Garcia *p. 6. cap. 2. num. 33.* sed in Hispania, Italia, & alibi per *Extrauag. iniuncta hoc tit.* hodie non posse administrare, nec conferre, etiam litteris expeditis; quovsque Capitulo ostendat, & præsentet Episcopus gratiam, Garcia *de benefic. 3. p. cap. 4. a n. 250.* Squillante *de priuilegiis Clericor. cap. 1. num 6.* Solorzano *de gubernio Indiarum lib. 3. cap. 5. num. 40. & cap. 7. num 47.* Leon. III. *decisione* 14. Barbosa *de Iure Ecclesiast. 1. p. c. 32. n. 32. & lib. 3. cap. 14. num. 25.*

Et quia anno præterito 1638. cum essem Canonicus Doctoralis Austuricens. Ecclesiæ D. noster Philippus IV. Hispaniarum Rex cum sua schedula Regia mitteret Episcopum D. Didacum de Salzedo, & Viuancos, vt gubernaret illum Episcopatum, tanquam Gubernator, Rege præstante fidem de expeditione litterarum in Dataria, contigit vt quamuis Episcopus ipse pergeret ad Ciuitatem Austuricens. cum illa Regia sechedula, non fuerit admissus; donec intra paucos dies præsentauit Episcopus ille litteras originales, & in forma ordinaria expeditas pro suo Episcopatu; & tunc temporis feci quandam locupletem allegationem, fundans iurisdictionem Capituli in Sede Vacante, tunc gubernantis, propulsans iuridicè intellectum ordinarium illius schedulæ, vbi latissimè expendi sensum dictæ *extrauag. iniuncta*, de qua aliqua dico infra *in cap. 15.* 4

Ad Text. in cap. Considerauimus X. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta post appellationem, prima non cassata, & contra priuilegia Ecclesia cassanda est.*

Probat textus hic quod electio facta post appellationē, & prima non cassata, & contra priuilegia Ecclesiæ cassanda est. Ex hac decisione adiunges quæ notaui *in c. 1.* & quæ latissimè dixi *in c. bona 51. de appellationibus*, vbi dixi quòd attentata appellatione pendente, sunt reuocanda, vbi etiam aliqua dixi de casu huius textus in materia beneficiali. 1

Ad Text. in cap. Suffraganeis XI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Delegari possunt ea, quæ sunt ordinis ex iusta causa.*
2 *Episcopus verè quis non vocatur ante consecrationem*, & n.6.
3 *Electus, & confirmatus in Episcopum, tenetur infra tres menses consecrari sub pœna amissionis fructuum.*
4 *Consecratio de iure debet fieri à Metropolitano electi, & præsentibus aliis prouinciæ suffraganeis, qui vocati a Metropolitano ad hoc tenentur accedere.*
5 *Consecratus Episcopus debebit intra duos Menses visitare Metropolitanum.*
7 *Episcopus non consecratus non exercet ea, quæ sunt ordinis, & signatur materia confirmationis, & consecrationis.*
8 *Archiepiscopi ante Pallij susceptionem remissiuè.*

1 EX hoc textu colligit Barbosa, quod possunt delegari ea, quæ sunt ordinis, si delegatio fiat ex iusta causa; nempe Episcopo absente vel impedito, vt probat cum multis hic *num.* 2. ad quod applicabis nonnulla, quæ dico *sub cap.* 11. *de temporibus ordinationum*, & alibi *in eo titulo*, vbi de dimissoriis, & de Episcopo ordinante alienos subditos cum licentia proprij Episcopi. Hunc textum explicat Couarru. *lib.* 3. *variar. cap.* 20. *num.* 3. & ad quæstionem Gratianus *regula* 92. *n.* 5.
2 † An ante consecrationem possit Episcopus vocari, & negat dicens cum Panormitano per textum hunc, vt possit mandare, consecrare. Itaque vt vberius tractes leges Barbosam *de Iure Ecclesiastico*
3 *part.* 1. *cap.* 9. *à num.* 33. † Vbi dicit quod electus, & coofirmatus in Episcopum tenetur intra tres menses à confirmatione munus consecrationis sus-
4 cipere sub pœna amissionis fructuum, † & quod consecratio de iure debet fieri à Metropolitano electi, cuius electus ipse futurus est, & præsentibus aliis Prouinciæ suffraganeis, qui ad hoc per Metropolitanum vocati, tenentur accedere; & ad
5 textum nostrum dicit *num.* 36. iam dictum, † addit quod consecratus debebit ipsum Metropolitanum infra duos menses visitare; etenim Barbosa ipse plura addit videnda *de consecrationis forma a n.* 37. *vsque ad num.* 73. & Gratianus *dicta regula* 92. di-
6 cit alia addens, † quod ad hoc vt Episcopus dici possit, seu Pontifex, requiritur consecratio, † in-
7 ferens quod Episcopus nondum consecratus non possit exercere ea, quæ sunt ordinis, de quo latè Doctores citati à Barbosa infra *sub cap.* 15. *num.* 4. & quia Iulius Lauorius *variar. lucubrat.* latè agit *sub cap.* 26. *tit.* 4. *de confirmatione, & consecratione*, & alij ordinarij Interpretes antiquiores, & moderniores, quæ hic possent ad longum scribi; idcò ne repetam leges de coofirmatione ootata supra *in cap.* 6. *&* 9. & quæ latè dico *infra cap.* 15. Et leges inquam ad materiam de consecratione Episcopi infra *in cap. si Archiepiscopus* 6. *de temporibus ordin. vbi plura*, de qua cum infinitis nouissimè Diana *part.* 12. *tractat.* 1. *per totum*, vbi ad saturitatem agit *sub cap.* 15. *num.* 4. † Et quid de Ar- 8
chiepiscopis ante Pallij susceptionem: aliqua dixi *sub c.* 4. *de postulat. Prælator.* alia infra *in tit. de vsu Pallij, & in c.* 4. *hoc tit.*

Ad Text. in cap. Super eo XII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio cassata propter defectum modi, non impedit, quominus iterum fiat; secus si propter vitium personæ.*

EX decisione huius textus quatenus probat, 1
quod electione cassata propter defectum modi non impeditur, vt electus iterum eligi valeat; secus si propter vitium personæ, comprobat vtrumque ex multis Barbosa, hic *num.* 1. *&* 2. qui in pastorali *part.* 2. *allegatione* 42. *&* 43. *& part.* 3. *allegatione* 72. *à num.* 79. ponit personas, quæ eligi non valent: idem de Iure Ecclesiastico, vt iam supra dixi *sub Rubrica*, & applicabis quæ notaui *supra, & cap. Osius* 2. *hoc titulo in vers. & quia*, vbi num eligi valeat emendatur de crimine. Ad quæstionem per glossam, & alia iura hic Couarru. *lib.* 2. *variar. cap.* 8. *n.* 4. an filij hæreticorum priuentur beneficiis iam obtentis tempore commissi delicti, de quo, & de aliis infra *sub tit. de hæreticis*: aliqua dixi *sub cap. cum non ab homine de iudicis à quæst.* 26.

Ad Text. in cap. cum Monasterium XIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulari in Abbatem queit non professus ex aliqua bona causa, si petatur à Papa.*

DIcit textus hic quod potest postulari in Ab- 1
batem non professus, si ex aliqua bona causa fiat talis postulatio, quod iotelligit D. Rodericus à Cuña, & cum eo Barbosa hic; dummodo talis postulatio debeat peti à Papa, & non ab inferiore applicabis quæ supra dixi *de postulat. Prælat.* item etiam applicabis quæ congerit Barbosa *de Iure Ecclesiastico part.* 1. *cap.* 45. vbi de Præpositis Religionum, & eorum electione, & applicabis quæ dixi supra *in dicta Rubrica huius tituli de electione Religiosorum in Superiores, & Monialium in Abbatissas, sine Priorissas, a* 9. 3 *&* 4.

Ad Text. in cap. Cum in terra XIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electiones debent esse liberæ; sic vt improbentur contrariæ consuetudines.*

2 *Electionibus tantum interesse possunt, quibus de iure competit.*

3 *Eligere sunt prohibiti qui admittunt Laicos contra statuta canonica.*

4 *Electio facta per abusum secularis potestatis, est ipso Iure nulla.*

5 *Laici ad coëligendum non admittuntur.*

6 *Reges priuilegio, vel consuetudine possunt habere ius nominandi Episcopos.*

7 *Reges Franciæ habent ius nominandi Episcopos ad Ecclesias in suo Regno.*

8 *Electio metu facta non valet, sed valet ea, quæ fit ex vno de duobus nominatis, vel ex certo genere personarum.*

9 *Ad electionem Prælatorum, num requiratur assensus Regius, seu populi.*

10 *Consuetudo mala, quæ est contra libertatem Ecclesiæ, est vitanda.*

1 SVb Rubrica huius tituli dixi nonnulla condu-
cibilia ad textum nostrum, cum supponat
electiones debere liberas esse; itavt improbentur
contrariæ consuetudines, vt multis adductis com-
2 probat Barbosa hic *num.1. & 2.* † non enim alij,
quam quibus competit de iure, aut priuilegio, de-
3 bent in electionibus interesse. † Itaque Barbosa *de
Iure Ecclesiast. cap.19. p.1.* nonnulla congerens de
hac electione in genere ad textum nostrum ponit *à
num.79.* aliqua, quatenus ait Laicos ad electionem
contra statuta canonica admittentes eligere prohi-
4 beri. † Item *n.80.* quòd electio facta per abusum
5 sæcularis potestatis sit ipso iure nulla, † & *n.81.*
quòd Laici ad coëligendum non admittuntur in
Ecclesiasticorum Prælatorum electionibus, & ad
alia applicabis *dicta infra cap. 43.* & quæ de modo
celebrandi electiones dixi supra *sub Rubrica*, vbi
de inuocatione Sancti Spiritus, de quo idem Bar-
bosa *dict. cap.19. à num. 179.* & hic *à num 4.* qui
ad vers. *hic in quo fueris*, assignat tractare de loco,
in quo sit electio celebranda *sub cap. quod sicut 28.
hoc tit.*

Et *in vers. Regis*, notat idem hic *à num.7.* quod
6 priuilegio, vel consuetudine possunt Reges habere
ius nominandi Episcopos, vel eorum electioni
assensum præstandi; & quòd Reges Hispaniæ, &
Lusitaniæ potiuntur iure nominandi, seu præsen-
tandi Episcopos ad Ecclesias Cathedrales, de quo
dixi latè *sub cap. Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet.* alia supra *in Rub. hoc tit. sub quæst.6. alia quæst.2.*

Et addit etiam Barbosa hic *num. fin.* quòd Re-
7 ges Franciæ habent ius eligendi, seu nominandi
Episcopos ad Ecclesias in suo Regno; & ad plura,
quæ desideraueris, leges eundem Barbosam *de Iure Ecclesiast dict. p.1. sub c.8. à num 75.* de ratione
quare Regibus Hispaniæ data est facultas nomi-
nandi Episcopos; & *à n.64.* vbi de varietate, quæ
fuit in electionibus Episcoporum, de quibus *in dict. cap. Ecclesia Sutrina à q 2. & 3. & in dict. Rub. sub q.6.* An Laici possint beneficia conferre dixi latè *in c.3. de Iudiciis q.5.*

Nunc verò addo pro latiori interpretatione quæ- 8
stiones, quas occasione textus nostri nonnulli tra-
ctant; nempe an electio metu facta valeat, Faqui-
neus *lib.3. variar. cap.40.* Vbi agens de ea quæstio-
ne, an valeat matrimonium metu contractum, ex
hoc textu, & *ex cap. cum dilectus de consuet.* vbi
quod valeat consuetudo, vt fiat electio ex certo
genere personarum; sed quia in matrimonio maxi-
ma libertas requiritur, dico quod si fiat per metum,
sit nullum, iuxta Doctores longè agentes, per tex-
tum *in cap. cum locum de sponsalibus*, & quæ ad
materiam de metu dixi infra *in cap. si vero, & cap.
verum de iureiurando*; nec enim valet ex textu
nostro consuetudo, quæ aufert libertatem electio-
nis; etsi valeat vt fiat ex certò genere personarum
cum summa ratione potuerit sic introduci; eo
quòd tunc metus nequit intercedere; & quia in
electionibus non requiritur ea summa libertas, quæ
in matrimonio: ita ipse, & Ego vt iam notaui *in
dicto cap. cum dilectus*, cum & ab initio fuerit libe-
rum ita eligere, sicut, & de iure statui potest, vt fiat
electio de constitutis in Sacerdotio: ita in terminis
Couaru. *in 4. de spons. p.2. c.3 §.5. sub n.9.* vbi me-
lius quàm Faquineus addens, vt textus noster non
neget posse consuetudine introduci, vt electores
eligant duos, quorum possit vterque à Principe, vel
Patriarcha reprobari, quibus electi erant præsen-
tandi, improbans Fortunium opinantem, non
posse consuetudine induci, vt alter ex duobus eli-
gatur, cum electio ex duobus optimè exustat, sic vt
non repugnet electionis conditioni; quemadmo-
dum in Regno Granatæ testatur practicari; siqui-
dem in Collegiis Canonicorum eliguntur, duo,
quorum alter admittitur, alter verò non. † An ad 9
electionem Prælatorum necessariò requiratur assen-
sus Regius, Iulius Lauorius *variar. lucub. cap. 4.
tit.4.* vbi quid de populi assensu, ad quos Episco-
porum electio pertineat Barbosa *in pastorali cap.3.
à num 9. & à n.35.* & videbis *in Rub. & in dict. c.
Ecclesia Sutrena*, adde Balboam *in dict. cap. cum
Ecclesia Sutrina de causa possess. & proprietatis*, &
ibi *à n.70.* † *& in c.8. de Iudaeis*, vbi de mala con- 10
suetudine vitanda, quæ est contra Ecclesiæ liberta-
tem, de qua dixi ibi abundè aliquid *in cap. 2. illius
tituli q.3.* & plura noto supra *in tit. de consuetudi-
ne, præcipuè sub cap. fin.*

Ad Text. in cap. Transmissam XV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Potestas exercendi quæ sunt ordinis non transfertur per confirmationem electionis, sed per consecrationem, & quæ competant Episcopo ratione ordinis remissiue* n. 3.

2 *Iurisdictionis exercitium acquirit actu Episcopus per confirmationem.*

4 *Prælati minores confirmati, possunt de iure subditos suos excommunicare.*

5 *Collatio beneficiorum potest fieri post confirmatum Episcopum.*

6 *Episcopus electus nequit actualiter deponere; † si*

valeat

valeas pronnnciare deponendum; secus verbaliter, n.7.

7 *Depositio actualis, & verbalis qui actus dicantur.*

8 *Censuras decernere potest quilibet habens iurisdictionem.*

9 *Electus in Episcopum, & canonicè confirmatus, habet ea, quæ sunt iurisdictionis, non quæ ordinis.*

1 AD plenam tractationem huius textûs adiunges notata suprà *in cap.9.hoc titulo*, vbi
quod litteris nondum expeditis, electus non se
intromittit in administrationem; probat enim
Pontifex hic quod potestas exercendi ea, quæ
sunt ordinis, non transfertur per confirmationem
electionis, sed per consecrationem, plunbus
2 probat Barbosa *hic* † vbi *à num.10.* dum notat
quod exercitium iurisdictionis actu acquiritur per
confirmationem, agit de alia quæstione, an prouisus ex solo titulo canonico, ex sola confirmatione
ante apprehensam possessionem, si ab alio ea
non sit occupata, administrare possit, & duas
adducens contrarias opiniones *num. 3. in vers. ego*,
componit distinctionis fœdere, vbi videbis, &
infra *in cap.17.* vide supra *cap.11. hoc tit.*

3 Et in versic. *& ministerium consecrationis*, ponit tractantes de dubio quæ competant Episcopo
ratione ordinis; & *num. 5.* ex glossa *de ratione fin. vers. excommunicare*, quod habens iurisdictionem; etsi Præsbyter non sit, possit absoluere ab
4 excommunicatione in foro iudiciali. † Et quod
Prælati quamvis minores sint Episcopis, si sint
confirmati, possint de iure communi subditos
suos excommunicare; quia excommunicandi potestas, est actus iurisdictionis, & ob id ex dicta
5 glossa ibi: *Beneficia conferre*, probat *num. 6.* †
quod collatio beneficiorum potest fieri per confirmationem in Episcopum ante consecrationem;
quia iste est actus Iurisdictionis. Tamen ex eadem
6 glossa ibi *depositio Clericorum*, † notat quod
electus in Episcopum non potest actualiter deponere Clericum; quamvis possit pronunciare
7 eum deponendum; † eo quod actualis depositio,
videtur esse actus ordinis dependens ab ipsa consecratione; secus autem in verbali depositione,
quæ etiam respectiua nihil aliud est, quam sententia quædam; & ita actus solius iurisdictionis,
8 non ordinis. † Hæc Barbosa, & Couarruu. *in cap. Alma mater 2.part. §.2. à num. 6.* dicit quod
quilibet habens iurisdictionem potest decernere
censuras, interdictum, & cessationem à Diuinis,
9 & probat inter alia iura ex hoc textu. † Et quod
electus in Episcopum, & canonicè confirmatus
habet ea, quæ sunt iurisdictionis, tradit Barbosa
de Iure Ecclesiastico cap 8. num.23. sed Episcopo
electo, & confirmato, non tamen consecrato,
non competere ea, quæ illi tribuuntur per
ordinem collatum, Barbosa *dict. cap. 8. num.28.* alia adiunges quæ noto
infrà *sub cap.44.*

* * *

QVÆSTIO I.

An confirmatio electionis Episcopi nominati, siue alterius ad Dignitatem aliam inferiorem, debeat ab electo peti intra certum tempus, sub qua pœna. Et num confirmatori sit tempus assignatum, & quis sit? Vbi quæ debeat de electo inquirere confirmator, & an habeat ius cassandi, vel confirmandi electionem; prout sibi videbitur. An electio nulla possit confirmari; Quæ sit forma confirmationis, & quos pariat effectus?

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio perficit electionem, eamquè sequitur regulariter*, n.6.

2 *Electio præstat ius Dignitatis, non administrationis, & exercitij.*

3 *Confirmatio est iuris habiti corroboratio.*

4 *Electio initiat spirituale coniugium, confirmatio perficit illud.*

5 *Confirmatio electionis est necessaria ex parte confirmatoris, & confirmati.*

6 *Confirmanda est electio etiam si omnes electores antea morerentur, etiam facta inter regulares, nisi aliter priuilegio*, numero 7.

8 *Confirmatio non requiritur in beneficiis electiuis.*

9 *Installatio in Choro, habetur loco confirmationis.*

10 *Electio Canonicorum, etiam de officio, qualiter practicetur in Cathedralibus.*

11 *Electi consensus requiritur ante confirmationem.*

12 *Electus de iure communi nequit, eo inuito, confirmari.*

13 *Electo est intimanda electio, vt appareat, si velit consentire, aut repudiare.*

14 *Electus intra mensem et præsentata electionis, debet consentire, alias vacat Prælatura, vel à tempore sibi præstituto; nisi conditio personæ, ipsum excuset*, numero 15.

16 *Electus tenetur; etsi impeditus, quam primum consentire, alias electores poterunt iterum eligere.*

17 *Electus; etsi regulariter nequeat compelli ad consentiendum electioni: fallit in tribus casibus* n.18. *extra quos potest se humiliter excusare*; n.19. & 20.

20 *Electus, habilis, & dignus, quando se legitimè excuset, aut non.*

21 *Confirmatio electionis post præstitum consensum intra legitima tempora, est petenda ab electo per se, aut per procuratorem, siue electores.*

22 *Confirmationis petenda tempus est ad arbitrium in Curia Romana, inspecta qualitate personarum, & temporum, ac distantia locorum* num.23.

23 *Confirmationis petenda tempus, est arbitrandum*

à Iudice secundùm communes dietas viginti millia passuum in singulos dies.

24 *Tempus secundùm 20. dierum, vt confirmandus Romam ingressus, se præsentet coram Romana sede cum termino alio 15. dierum, si subest impedimentum* n.25.

26 *Confirmari impeditus, si probat impedimentum, est spectandus.*

27 L. si per vacua cod. de temporibus in integ. restituend.

28 *Confirmatio electionis facienda ab ordinario non progreditur vltra tres menses*, & n.34.

29 *Tempus non tollitur confirmando, qui citius ad Curiam venit.*

30 *Electores debent transmittere ad Curiam duos homines instructos, qui fidem faciant de habilitate electi.*

31 *Confirmandus electus accedens ad Curiam, non debet discedere sine licentia in perfecto negocio.*

32 *Confirmatio queit impetrari per amicum sine mandato.*

33 *Electus postulata Confirmatione ab amico, effugit pœnam, si ratum habeat intra tres menses.*

35 *Confirmatori ad confirmationem concedendam, nullum est tempus præfixum.*

36 *Institutor si absque causa non instituat, potest à superiore compelli.*

37 *Confirmator si renuat confirmare intra tempus sibi assignatum à superiore, potest per eum compelli.*

38 *Terminus sex mensium assignatur confirmatori, vt institutori.*

39 *Confirmator debet confirmare electionem idonei, nisi subsit causa.*

40 *Confirmare spectat ad proximum Superiorem, nisi electus sit exemptus.*

41 *Generales Religionum olim confirmabantur à Pontifice; hodie ex eo quod fuit electi censentur confirmati.*

42 *Primas, vel Patriarcha confirmat Archiepiscopum, Papa Patriarcham.*

43 *Confirmator non ex abrupto, sed seruatis seruandis procedit ad confirmandum electum* num.45.

44 *Confirmator potest inquirere de modo electionis, an sit idonea.*

45 *Confirmator suam propriam cupiditatem affectet.*

46 *Electio indigni officit Ecclesiæ admodum.*

47 *Forma qua competitores, siue oppositores, sint vocandi, vt valeat confirmatio*, num. 48. & 49.

49 *Edicta ad vocandos electos, vt confirmentur, qualiter affigantur.*

50 *Confirmator debet examinare electi qualitates, & alia etiam, quod non apponatur in eum, & quibus* n.51. & 52.

52 *Confirmator ad se certiorandum de fama, & vita electi potest petere testimonium ex loco, quo conuersatus est.*

53 *Confirmatio fit aliquando per viam Iudicij, aliquando extra Iudicialiter.* n.54.

55 *Electi clarè idonei, non fit à superiore confirmatore examinatio.*

56 *Examinatio Confirmationis electi, non fit in Curia.*

57 *Confirmatio Prouincialium, & Regularium non fit iudicialiter.*

58 *Generalis ordinis potest adhibere fidem soli famæ electi, & litteris testimonialibus.*

59 *Generales Minorum non tenentur seruare in confirmandis electionibus formam* cap. fin. huius tituli lib.6.

60 *Confirmator Prælatus, si indignum electum confirmet, tùm careat potestate confirmandi.*

61 *Confirmator scienter indignum confirmans electum, debet deponi, & plecti alia pœna arbitraria* n.62. *& tenetur ad damna* n.63.

64 *Examinatio maior debet fieri ab Electoribus de electo, quàm à confirmatore de confirmato.*

65 *Clericus deficiens in probatione suæ oppositionis contra electum, incurrit suspensionem à beneficiis per triennium, & ingerens se administrationi priuatus est ipso iure: limita vt* num.66.

67 *Confirmator habet ius cassandi, vel confirmandi electionem.*

68 *Confirmator potest ad partes trahere electum exquirendo diligenter de his, quæ possunt confirmandum impedire; & hoc faciet sine illius infamia*, num.69.

70 *Electio nulla regulariter non confirmatur à superiore: fallit si adsit dispensatio, seu priuilegium* num.71. & 72.

72 *Electio nulla validatur per confirmationem à Papa, seu alio superiore habente facultatem dispensandi.*

73 *Illegitimus electus in Prælatum ab habentibus potestatem dispensandi, habilitantur electione.*

74 *Peccato aliquid fieri non præsumitur, quando dubium est, si cum eo fiat.*

75 *Peccatum nemus præsumitur.*

76 *Dispensatio non requirit certa verba.*

77 *Dispensatio Principis non requirit cognitionem, sed eius voluntatem, secus si inferioris sit, & procedit in foro animæ*, n.78.

79 *Confirmatio electionis parit plures effectus*, vt n.84. 85. 86. & 87.

80 *Confirmatus rectè non potest renunciare post acceptationem sine licentia superioris.*

81 *Electus potest non consentire electioni de se*, n.82.

82 *Confirmator post electionem ad se delatam, potest examinare eam, etiam quod electus posset renunciare*, vt n.83.

87 *Confirmatione acquirit electus plenum ius.*

88 *Confirmatio si non acceptetur, & retineatur prælatura, ea vacare dicitur.*

89 *Confirmatio facta, pendente appellatione ab electione, est nulla*, n.103.

90 *Electus post confirmationem nullam, non incidit in pœnas* cap. auaritiæ, *per ignorantiam facti, secus iuris.*

91 *Episcopus electus, sed non confirmatus, potest expelli ab Episcopatu.*

92 *Percutiens Episcopum electum, & confirmatum, non consecratum, non incurrit in excommunicationem Bullæ Cœnæ.*

93 *Confirmatio declarata nulla in aliquo capite; non ideo facit electionem nullam.*

94 *Electio, & confirmatio sunt partes separatæ, illa principale, hæc accessorium*, n.96.

95 *Vtile per inutile non vitiatur in habentibus causam separatam.*

97 *Opponi*

97 *Opponi nequit contra electionem, sequuta confirmatione, elapsis terminis ad opponendum præfixis, quid contra Generales,* n. 98.

99 *Opponi potest contra confirmationem, quando notari potest, non culpa opponentium, vt si impediti sint : fallit* num. 100.

101 *Confirmatio sine causa cognitione, & non vocatis vocandis, habet vim interlocutoriæ.*

102 *Terminus peremptorius ad comparendum assignatur secundum locorum distantiam.*

103 *Confirmatio, & institutio facta ad electionem, seu præsentationem alterius, non potest fieri pendente termino ad appellandum.*

104 *Appellatio prosequi debet ante confirmationem intra terminos Iuris.*

105 *Confirmatio non requiritur post electionem Pontificis, & quare* num. 106.

106 *Apostolica Sedes, cunctis in orbe Ecclesiis præfertur.*

107 *Confirmare nequit inferior superiorem.*

108 *Electio Prælatorum debet examinari prius.*

109 *Confirmatio electionis non requirit formam, sufficit vt quocumque verbo declaretur a confirmante.*

110 *Confirmatio in ordine Prædicatorum fit per vota secreta : vbi quid de erecto appellante.*

111 *Confirmatio num fiat congregato Concilio.*

112 *Confirmatio fuit denegata electionis, de quodam Priore non habente annos 40. in Religione Prædicatorum.*

113 *Confirmatio electionis debet fieri in Ecclesia.*

114 *Confirmatio electionis, quæ fit contradictorio iudicio, nequit celebrari extra Diœcesim, secus contra.*

115 *Confirmator prouidendo simul eligit, & confirmat personam ab eo prouisam ad Dignitatem, seu Prælaturam.*

116 *Regularis electus, & confirmatus ad Prælaturam, si vtrumque renuat, videtur vt vacet Prælatura.*

117 *Renuere formaliter electus dicitur, qui nullam causam assignat Superiori, licèt occultam.*

1 AD has, & alias difficultates pro materia con-
firmandæ electionis à superiore de electo,
præmitto dicendum ex textu *in cap. postquam huius*
tituli, vt omnem electionem iure ordinario, se-
2 quatur confirmatio eius, tum ex parte electi, †
quia licèt per electionem acquiratur ius Dignita-
tis, nempe, & Prælaturæ; non tamen acquiritur
ius administrationis, & exercitij; quia electio so-
lum dat ius ad administrationem; confirmatio verò
exercitium; glossa *in cap. quanto verb. Relatio 63.*
dist. Oldradus *cons. 146. incipit Factum tale est.*
Abbas *in cap. constitutus hoc tit. n. 2.* idem *cons. 47.*
p. 2. glossa *in l. Prælatorum cod. de Iurisdict. omn.*
Iudic. Iulius Lauorius cum aliis *variar. lucubrat.*
tit. 4. cap. 25. à n. 1. per textum, & glossam *in cap.*
cum inter vers. resistere hoc tit. & in cap. dilectissimi
3 *8. q. 1.* vbi Doctores, † & hoc quia confirmatio est
Iuris prius habiti corroboratio, *l. & quia ff. de In-*
risdict. omnium Iudicum. l. illud quæritur ff. de tut.
& curat. Cardin. *in clementina 1. §. nos itaque notab.*
4 *7. de Iureiurando*, † etenim per electionem in-
choatur spirituale coniugium inter Ecclesiam, &
Prælatum, quod per Confirmationem perfi-
citur.

Quare dicunt Syluester *verb. confirmatio huma-*
na q. 1. clem. 2. §. statuimus, vbi Zabarella *q. 12. de*
statu Monachor. Abbas, & cæteri Doctores *in cap.*
memorimus 13. de accusationibus, † vt confirmatio 5
electionis necessaria sit ex parte confirmatoris; &
hoc patet ex effectibus, quos parit, vt dico in hac
quæstione; Item est necessaria ex parte confirma-
toris; quia non beneficium, sed debitum impendit;
vt patet *in cap. fin. hoc tit. lib. 6. dict. cap. postquam,*
vbi Abbas *notab. 1.* Decius *n. 1.* Rota *decis. 240.*
n. 12. coram Gregor. XV. *l. si vero §. 1. ff. de heredib.*
instituend. & in prædictis iuribus cæteri Doctores
Moderni relati à Barbosa *ibi*, Lauor. *dict. c. 25. n. 1.*
& 28. vbi ait ex textu *in cap. inter dilectos de fide*
instrument. l. & quia ff. de iurisdict. omn. iudicum;
vt qui confirmat, non donat.

Itaque regulariter semper sequi debet confir- 6
matio electionem; & in tantum vt si omnes electo-
res mortui sint, publicata electione, & alij in lo-
cum eorum successerint, adhuc veniat confirman-
da, cum electio dicatur celebrata ex illis votis in
scrutinio publicatis, etiamsi mortui sint, puta ex
aliqua ruina; dummodo alij in eorum locum suc-
cesserint; quia vnum semper erit capitulum; licèt
non sint idem electores, cum primi iam functi,
fuit officio suo: sic docent Braxio *in directorio elect.*
p. 3. c. 44. Bertach. *tract. de Episcop. lib. 3. p. 3. p. 1.*
princip. n. 4. Marcus Anton. Cuchus *inst. t. moral.*
lib. 4. tit. 4. de confirmat. n. 7. Iulius Lauor. *dict. tit. 4.*
c. 25. n. 30. cum Sigismundo *dub. 45. n. 6. & 7.* &
Baldo *in cap. publicato n. 12. hoc tit.* qui dicunt vt 7
dicta procedant etiam in electione Regularium,
quæ indiget confirmatione Canonica, nisi aliter
priuilegio eorum caueatur *ex cap. nihil, cap. cum*
dilectus hoc tit. Doctores *in dicto cap. postquam*;
sic vt alias non posset electus ministrare intra Ita-
liam; secus autem extra, vt *in dict. cap. nihil* glossa
in cap. cum venerabili hoc tit. nisi adsit Legatus à
Latere, à quo tunc etiam ea peti debet, iuxta Lauo-
rium *dict. c. 25. n. 31.* & Compostellam *in cap. cum*
venerabilibus de consuetudine.

Aliquando enim dicta regula fallit, cum etsi 8
beneficia sint electiua, non inde confirmatio exe-
quatur, vt contingit, ac patet de aliquibus Cano-
nicis, qui eligunt iuxta formam *cap. quia propter*
hoc tit. & nihilominus talis electio sæpè sæpius
confirmatione non eget, cum statim electus dedu-
catur in Chorum ab alio Canonico ex mandato
Præsidentis Canonici; † quæ installatio habetur loco 9
confirmationis, vt tenent Oldradus *cons. 146. num.*
5. relatus per Ioan. Anton. Masobr. *in praxi ha-*
bendi concursum num. 23. pral. 8. Lauorius *dict.*
cap. 25. num. 29. † Praxis inquam Ecclesiarum Ca- 10
thedralium horum Regnorum Castellæ, & Legion.
est nempe, vt siue prouideantur Canoniæ per con-
cursum oppositorum, vt contingit in Magistrali-
bus, & Doctoralibus, siue à capitulo iuxta con-
suetudines, siue priuilegia Ecclesiis à Pontifice con-
cessa, ab electoribus de capitulo, facto Scrutinio
maioris partis suffragiorum; tunc qui declaratur
electus, vocatur ad Scriba, seu Secretario Capitu-
li, qui fidem facit de electione ipsi electo coram
testibus, qui tunc de mandato Decani, siue Præsi-
dentis in Capitulo, iuratis statutis illius Ecclesiæ,
sed & in stallo eiusdem Capituli post iuniorem, ac
deinde à duobus Capitularibus simul cum Scriba,
& testibus pergit ad Chorum, vbi etiam sedet in
stallo sibi attingenti: quo facto interim reddit ad
Capitulum, vbi suo ordine à Decano gratias agens
amplectitur Præbendatos, & mandatur sibi fieri
fidem de tali capta possessione.

Igitur in primis post electionem ante confirma- 11
tionem requiritur electi consensus, qui debet præ-

 stari,

stari, postquam ei fuerit electio præsentata infra
mensem *ex cap. quam sit hoc tit. lib.* 6. à die habitæ notitiæ electionis, & præsentationis computandum, & *ex cap cupientes §.caeterum eodem*; sic Iulius Lauorius *variar.lucubrat.tit.4.cap.18.num.28.* vbi ait ex Lancelloto, vt alias caueat electus electione; sic vt alius eligi queat; qui etiam ait *dict.c.25.*
12 *sub n.32.* † vt electus de iure communi non possit confirmari, eo inuito, cum requiratur eius consensus, sicut in matrimonio carnali, *cap.innotuit 1. hoc tit.* Quare Barbosa *de iure Ecclesiast.lib.1.c.19. n.243.* Layman. *in quæstion. canonic.de Prælat. Ecclesiast.elect.cap.2.q.14.* dixerunt ex *dict. cap. quam*
13 *sit.* † quòd electio intimanda est electo, antequam deferatur, vt appareat vtrum consentire, aut repudiare velit; indeque Rota *decis.7. hoc tit. in nouis*, Menochius *de arbitr cent.1.casu 477.per totum lib.2.* Gonzalez *in reg.8 Cancel.glossa 15.n.50.* Massobrius in praxi habendi concursum ad Parochiales Ecclesias vacantes *requisito 1.dubio 2.n.11.* vt refert idem Barbosa *dict. cap.244.* & *in dict.cap. quam sit*
14 *n.3.* † affirmant quod si electus intra mensem à tempore electionis ei præsentatæ, vel à tempore sibi præstituto, non consenserit electioni; tunc vacet
15 Prælatura, quod est verum *ex dicto cap. quam sit* † nisi conditio personæ ipsum excuset, veluti si electus esset subditus, nec posset consentire sine licen-
16 tia Superioris † sed nihilominus tenebitur tunc quamprimum eam petere; & si infra tempus pro absentia Superioris ponderandum, non petierit; electores alium eligent, vt colligunt *ex dict.cap.quam sit* Archidiacon. Geminian. Ioannes Andreas, Ancharan. Butrius, Dominic. Monachus Franc. Alagona *in compend. pag.63.* Viuianus *in ration. lib.1. pag.163.* & alij. Iulius Lauor. *supra dict.cap.18.n.29. per extrauag. Religiosis hoc tit*

17 Dubium verò est an possit Electus compelli ad consentiendum electioni de se factæ, vel queat liberè ei renunciare. In quo dubio videtur negandum; quia licèt requiratur consensus, & acceptatio electi, *cap.si tibi absenti de præb.lib.6.* sed non inuitus cogi poterit consentire electioni de se factæ per textum *in cap vbi 74.dist* cum non possit exerceri liberalitas in nolentem sibi acquiri, *cap hoc iure §.non potest de donat.l.inuito ff.de regul.iur.* potest inquam ad munus gerendum prouocare nominatus *l. .si adscribatur cod. de appellat. Tholos. cap. 18. num. 3.* Iulius Lauorius *dict. cap. 18. num. 30. tit. 4.*

18 Tamen legimus, vt in tribus casibus teneatur ritè, & debitè in Prælatum electus consentire electioni de se factæ. Primò quando à Superiore per obedientiam cogitur; *cap. dilectissimi 8. quæst. 2. cap. nisi cum pridem de renunciat.* Secundò quando conscientia ob inopiam alterius idonei stimulat; ex quo probabile dispendium, & periculum imminet Monasterio, nisi consentiat, iuxta sacros Canones, *cap. olim cap. inscript. 8. quæst.1.* Tertiò quando per viam illicitam fugit, seu abscondit se, absque speciali Spiritus Sancti instinctu: ita Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p.1. cap. 19. n.145.* cum Syluestro, Frat. Eman. Rodrig. Hieronymo
19 Rodrig. † Dicentibus extra hos casus, vel posse electum se humiliter excusare, allegando suam indignitatem, vel bona intentione ob profectum Ecclesiæ acceptare; sed quia difficile est, vt quisque se dignum cognoscat, dicunt melius facere se hu-
20 militer, non verò pertinaciter excusando. † Nec obest Iulius Lauorius *in dict. cap. 18. tit 4.num.31.* dum dicit, quod habilis, & dignus electus non possit recusare sub pœna peccati mortalis, si talem se putet, & recusatio verteret in damnum communitatis, tenerique sibi iniunctum munus acceptare D. Gregorij Magni & Nicolai Episcopi Miren. Archidiacon. *in cap. si electio hoc tit. lib.6.* quia ad idem loquitur; siquidem ait, vt licèt ambitio in electionibus damnetur, vt latè scribit *dict tit.4.c.16. n.121.* sed vbi vitium tale cessat, & recusatio damnosa existit, charitas postulat, vt vtilitas Ecclesiæ, & populi non negligatur, intelligens hoc procedere, quando alius deest, cum non debeat de facili se dignum putare, vt tenuit glossa *in dict.cap. inscriptum 8.q 1* idem videtur repetere Iulius *dict. cap.26.dicto tit.4.sub num.22.* cum Miranda *tom.2. q.23.art.31.conclus.2.* Molfesio *in summa tract.6.de benefic. cap.16.* Menochio *de arbitr. iudic.casu 42.* Tuscho *conclus.91.* Valent. *tom.3. disp.11.q.3.puncto 3.*

Notandum verò est vt post præstitum consen- 21
sum intra legitima tempora, teneatur electus per se, vel per procuratorem, aut electores ipsi petere à superiore electionis confirmationem, quo termino elapso, legitimo impedimento cessante, irrita reddatur electio *dict.cap.quam sit, hoc tit.lib.6.vers.caeterùm quinus elector.* vbi glossa *verb.Ecclesiæ*, ait hoc quidem in Prælatis cuiuscumque Ecclesiæ locum habere: sic Azor. *institut. mor. p. 2. lib. 3. cap. 29. quæst. 10.* Ludouicus Miranda *dict. tom. 2. quæst. 23. art. 9. conclus.4.* Petrus Gregorius *rei beneficiariæ cap. 25. num.12.* Gonzalez *ad regul.8. Cancel. glossa 15. num. 51.* Barbosa *in dict. cap. quam sit n. 4. & 5. & de iure Ecclesiast. dict. cap.19. p. 1. n. 146. & in pastorali p. 3. allegat. 5. num. 113* Iu-
lius Lauor. *dict cap.25.sub n.34.tit.4.* † Vbi clarius 22
agit, cum aduertat, vt non videatur indistinctè standum certo, ac determinato spatio trium mensium, quando ad sedem Apostolicam pertinet, tum quia negotia Romanæ curiæ, tam multa sunt, vt impediant aliquando, ne infra tres menses possint confirmationes obtineri. Tum quia cum non semper sit eadem viarum dimensio, alij propinqui, alij in remotis admodum à Curiæ partibus (vt contingit in nobis Hispanis) nec personæ electæ sint semper eiusdem qualitatis, alij senes, alij infirmi, alij iuuenes, alij delicati, alij sani, & fortes, tempora quandoque sint diuersa, æstiua, Hyberna, sereno Cœlo propitia, continuis imbribus impedita, aliisque incommodis obnoxia, non poterat vna, & vniformis temporum meta præscribi, cùm trimestre tempus aliis sit nimis breue, aliis nimis prolixum.

Quare ait statuisse Nicolaum vt electus post præ- 23
stitum electioni de se factæ consensum, vel post obtentam de ipsius electione notitiam, si eam debito tempore non contigerit præsentari infra vnum mensem ad Sedem prædictam, iter arripiet; post quem mensem alius terminus conceditur, quo considerata locorum distantia commodè ad confirmationem petendam accedere valeat, super quo arbitrio Iudicis standum esse ait Iulius Lauor. inspecta qualitate personarum, locorum, temporum, & ætatum, *ex l. continuus §. 1. ff. de verb. oblig.* glossa *in dict cap. cupientes verb. commodè*, vbi Barbosa cum multis sic vt Iudex arbitretur secundùm communes Diætas, vt probatur *in cap. præsenti §. loca de præb* assignando viginti millia passuum in singulos dies iuxta textum *in l. vicena millia ff si quis caution. l. 3. de verb. signific.* † Quo tempore 24
elapso, alium concedi terminum viginti dierum, quo electus coram sede Apostolica, sedebat præsentare

ſentare cum omnibus actibus, iuribus, & munimentis ſuis, & proceſſus ſuos contingentibus, addens, vt ſi infra dictos viginti dies non venerit, & confirmationem petere contempſerit iuſto impedimento ceſſante, ſit ſtatim priuatus iure. ſi quid
25 per electionem de eo factam acquiſierit † & addit etiam quod ſi iuſtum interuenerit impedimentum, debet intra alios quindecim dies probari; quod ſi
26 probatum non fuerit cadat etiam à iure ſuo; † tamen ſi allegatum impedimentum probatum fuerit, debeat ſpectari illius ceſſatio, quo ceſſante, tunc electos habere omnes prædictos terminos computandos ab ipſa impedimenti ſublatione; puta infirmitate, diſcriminæ viarum ſuperioris impedimento, longa diſtantia, frequenti curiæ mutatione, & ſimilibus, vt *in dict. cap. cupientes*. vbi gloſſa *h2. ff ſi quis caution*. ita idem Iulius cum Cucho *dict. n. 34. in fin. & n 4*. & Barboſa *de iure Eccleſiaſt. dict. c. 19. p. 1. n. 246. in fine*. vbi ait procedere deciſionem Nicolai Papæ *in dict. cap. cupientes*, in Cathedralibus, & Regularibus Eccleſiis, quæ confirmationem à ſede tantummodo Apoſtolica accipiunt, in quibus tempus moderatum, vt proxime dictum eſt.
27 Nec obſtat huic doctrinæ textus *in l. ſupernacua cod. de temporib. in integr. reſtituend* vbi quod locorum diſtantia non debet inducere differentiam deciſionis; & ſic iudicandum iuxta deciſionem Greg. X. *in dict. cap quam ſit, hoc tit. lib 6* Quia reſpondeo ad dictam *l. ſupernacua* eius deciſionem intelligi in tempore limitato à lege; non inquam in tempore arbitrario, vt in caſu noſtro, iuxta gloſſam *in dict. cap. cupientes poſt princip*. vbi Doctores, Iu-
28 lius Lauor. *d. n. 40. in fine*. † qui etiam *n. 39*. limitans dicta, ait vt ſi confirmatio, non ſit petenda à ſede Apoſtolica, ſed ab alio ſuperiore inferiore; tunc remaneat firma diſpoſitio Greg. X. *in dicto cap. quam ſit*, id eſt vt debeat peti infra tres menſes, cum in his, nihil fuerit per Nicolaum III. immutatum; aut derogatum, ſicut conueniens erat in
29 prædictis ex allatis rationibus † & idem notat *dict. cap. 25. n 35*. quod tempus non tollitur ei, qui citius
30 ad Curiam venit † Et *n. 36*. quod electores debent tranſmittere ad curiam duos homines inſtructos, qui fidem faciant de habilitate electi, & quorum ſumptibus: & quid ſi electio facta ſit in diſcordia
31 ibi *n. 37*. † & ibi *num*. 38. quod accedens ad curiam Apoſtolicam cauſa confirmationis, non debeat diſcedere ſine licentia, negotio imperfecto; ita vt ſi contra fecerit, careat ſuæ electionis commodo, vt definit Pontifex *in cap. ſi poſtquam §. ſi vero hoc tit. lib. 6* vbi cum multis Barboſa.
32 Notandum eſt ſecundo quod poteſt talis confirmatio impetrari, etiam mediante aliquo amico, licè mandatum non habeat, Iulius Lauorius *dict. cap. 25. n. 41*. Barboſa *de iure Eccleſ. dict. c. 19 p. 1.*
33 *ſub n. 246* † Vbi addit hoc modo effugere pœnam electum, ſi ipſe ratum habeat infra illos tres menſes, modo ſit nomine electi, & inſuper idem electus ratum habeat infra prædictos tres menſes; gloſſa *in dicto cap. quamuis ſit*. vbi Barboſa *verb. petere, verſ. ſed pone quod amicus*, idem Barboſa *d. c. 19. n. 246* idem *de officio Epiſcop. p. 1. tit. 1. cap. 4. n. 4*. cum Azor. & aliis Tyraquellus *de pœnis temperand. cauſa 22. n. 37*. quia ratihabitio fieri debet omnino intra terminum datum ad acceptandum; Couarruu. *lib. 1. variar. cap. 16. n. 5*. Quibus ſuppoſitis iam ad quæſtiones oportet reſpondere.
34 Ad primam ergo quæſtionis partem an confirmari electionis Epiſcopi nominati, ſiue alterius ad Dignitatem aliam inferiorem, debeat ab electo peti intra certum tempus; ſub qua pœna, & ad ſingula dubia reſpondeo breuiter ex dictis iam ſupra *hac quæſt. in verſ. notandum verò eſt*.

Ad ſecundam quæſtionis partem reſpondeo cum 35
Abbate *in dict. cap. poſtquam hoc tit*. Læl. Zechio *de beneficiis cap. 12. verſ. tempus n. 31*. Ioanne Anton. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum ad Paroch. requiſit. 9. dubio 1* Iulio Lauorio *var. lucub. in hoc tractat. tit 4. cap. 25. à n. 43*. & poſt eum Barboſa *de iure Eccleſ. cap. 19. n. 254*. nullum eſſe tempus in iure præfixum confirmatori ad confirmationem concedendam, ſicut nec ad inſtituendum, quia licèt tempus ſit in iure præfixum ad eligendum, conferendum, & præſentandum, ſecus in inſtituendo, &
confirmãdo. † Quare ſicut inſtitutor, ſi abſque cauſa 36
non inſtituat, poteſt per Superiorem compelli, aſſignando terminum intra quem inſtituat, quo
elapſo poſſit ipſemet Superior inſtituere; † ita ſi 37
Confirmator, nulla exiſtente rationabili cauſa, renuat facere confirmationem, recurratur ad Superiorem, qui eum compellat infra breue tempus, præfigendum cum comminatione, ſeu intimatione; quod niſi infra talem terminum confirmet; Superior iure deuoluto, hoc faciet iuxta gloſſam in *Rub. de poſtulat. Prælator. lib. 6. argum. cap. nullus de iure Patronatus*, Abbas *vbi ſupra*, Iulius Lauor. cum Fr. Sigiſmund. *dubio 45. num. 3*. & cum Rota *in Legionen. confirmationis, Lunæ 23. Ianuarij 1617*. coram Pamphilo.

Sin autem dubites quãtus terminus debeat aſſig- 38
nari, exiſtimo reſpondendum cum relatis interpretibus, & cum Lambertino *de iure Patron*. vt ad inſtituendum debeat breuis aſſignari terminus; ita vt licèt ſit arbitrarius, non debeat excedere ſex men-
ſes; ſic etiam vt Superior confirmet † debet inquam 39
Confirmator confirmare electionem idonei, niſi ſubſit cauſa aliqua rationabilis, vel legitimum impedimentum, ex *dict. cap. poſtquam § electio*. vbi Abbas, & Barboſa, cum aliis Iulius Lauor. *dict. tit. 4. cap. 25. n. 42*. & DD. *in cap. nullus de iure Patron*. vbi & alibi Doctores adducti dicunt, vt quamuis electio ab initio fuerit voluntatis, tamen confirmatio ſit neceſſitatis.

Ad tertiam partem quæſtionis breuiter etiam 40
reſpondeo quod munus confirmationis ſpectat ad proximum ſuperiorem, niſi electus ſit exemptus; nam tunc confirmatio petetur à Pontifice ſummo, vel à Legato à Latere, ſi quis eſt in Prouincia, *cap. ſi Abbatem hoc tit. lib. 6*. ita Panormit. *in cap. Monachi §. prioratus n. 10. de ſtatu Monachor. & in c. 2. de tranſlatione Epiſcopi per cap. cum ad monaſterium §. ne alicui de ſtatu Monachor*. Iulius Lauorius *dict. cap 25. tit. 4 à n. 45*. Erarius Cochier *de iuriſd. omn. iud ordin. p. 4 q. 5*. vbi dicit procedere, ſi Pontifici ſint immediatè ſubiecti.

Quare olim Generales religionum exemptarum 41
confirmabantur à Romano Pontifice, ſed ex conceſſione eiuſdem Romani Pontificis hodie omnes Generales ſtatim, ac creati ſunt, confirmati cenſentur, Fr. Eman. Rod. *tom. 2. regular. q. 52. art 3*. Sigiſmund. à Bononia *de electione dub. 48. n. 1*. Iulius Lauor. *dicto tit. 4. cap. 25. n. 48*. Barboſa *d. lib. 1. de iure Eccleſiaſt. cap. 19. n. 250. in fine*. Nouarius *in*
Lucerna regular. verb. electio confirmanda n. 4 † & 42
addit Iulius Lauor. *n. 49*. quo Primas, vel Patriarcha confirmat Archiepiſcopum, *cap. bonæ 1. hoc tit*. Papa verò Patriarcham, *cap venerabilem eodem*. Azor. *p. 2. inſtitut. moral. lib. 6. c. 16. q. 17*. ſed quòd hodie de conſuetudine ſolus Papa confirmat, ait Lauorius cum Petro Rebuffo *de reſcript. confirm.*

numero

numero 1. vt de Episcopis nominatis quotidie videmus.

Ad quartam quæstionis partem quæ debeat confirmator de electo inquirere, resolutiue etiam respondeo, quod nisi electio canonica sit, non debeat confirmari, Rota *in treueren. Abbatiæ S. Maximini* 20. *Nouemb* 1614. coram Coccino, Iulius Lauor. *dict. cap.* 25. *tit.* 4. *variar. lucubrat. n.* 51. vbi ait, vt superior non ex abrupto, sed seruatis seruandis deueniat ad confirmationem, *cap. cum administratoria de statu Monachor.* Abbas *in cap. Monachi §. Prioratus eodem tit* & *in cap postquam hoc tit.* Syluester *verb. confirmatio hnmana n.* 4 Barbosa *de iure*
44 *Ecclesiast. dict. cap.* 19. *p.* 1. *sub num.* 251. † vbi quod confirmator potest cognoscere, & inquirere de modo electionis, an sit canonicè facta, & de persona etiam electi, an sit idonea, & alia facere, quæ ad publicam vtilitatem spectant, Nauar. *consil.* 1. *in antiquis*, *a* 1. & 2. *in nouis hoc tit.* Saytus *in floribus*
45 *decision. hoc tit. decis.* 1 & sic non ex abrupto † itavt non debeat per repentinam Consirmationem propriam cupiditatem, & inordinatum effectum iuri, & æquitati præferens competitori, vel oppositoribus neglectis, nec discusso negotio, electo manus imponere, contra doctrinam Apostoli *in cap fin. hoc tit. lib.* 6 vbi *num.* 3. & 10. ait Barbosa cum multis, quod textus ille habet locum in præsentatione, nisi consuetudo sit in contrarium, quam qui allegat, debet probare, referens decisionem ex Puteo *decis.* 298. *lib.* 1. *in correctis*, & *decis.* 273. *lib.* 2. vbi ait quod iusta causa excusat à pœna illius textus, Iulius
46 Lauor. *dicto tit.* 4. *sub n.* 51. & 52. † reddit rationem, nempe vt nihil sit quod magis Ecclesiæ Dei officiat, quam quod indigni assumantur Prælati ad regimen animarum *ex cap. nihil, hoc tit.*
47 Quod si dubites de forma seruanda in competitoribus, siue oppositoribus vocandis, respondeo eam contineri *in dict. cap. fin. de elect. lib.* 6. & *cap. cum nobis olim, hoc tit.* & est vt confirmator, priusquam electo munus confirmationis impendat competitorem electi, vel contradictores per citationem vocet, vt infrà terminum præfixum electioni oppositurí compareant; si verò nullus sit coëlectus, vel oppositor generaliter in Ecclesia, in qua electio celebrata est, proclamari debeat, vt si qui sint, qui se velint opponere, compareant, assignato peremptorio termino; quod si nullus, elapsis etiam terminis contra electum aliquid opposuerit; debeat tunc superior ex officio suo diligenter inquirere, & examinare processum electionis, & personã electi, eiusque mores, qualitates, & sententiam perpendere, Iuxta *c. cum nobis* §. *his igitur, cap. nihil in principio*, vbi glossa verbo *examinet*, & *in cap. venerabilem verb. est enim generaliter hoc titulo*, cum eius interest ne puniatur pœna *dict. cap. nihil*, si promoueatur indignus, Iulius Lauor. *dict. cap.* 25. *num.* 53. Barbosa *dict. cap.* 19. *de iure Ecclesiast. sub dicto num.* 251. Lambertin. *de iure Patron. lib.* 2. *p.* 2. *quæst.* 6. Lotterius *de re beneficiar. lib.* 2. *q.* 13. *à*
48 *num.* 20. dicentes † idem etiam procedere, etiamsi electio vnanimiter, & in concordantia celebrata fuerit, vt *dict. cap. fin. hoc tit. lib.* 9. Lauorius *d. n.* 52. *cap.* 25. *tit.* 4. *in fine*. Lancellotus *tit de confirmatione* §. *illud*, & §. *sciat de confirmatore, cap. si forte, cap. cupientes hoc tit. lib.* 6.
49 Adduntque supradicti Doctores quod debet legitimè constare, non solùm de lectione, & affixione edictorum; sed etiam de refixione; & sic quod fuerint lecta; atque ibi dimissa per congruum temporis interuallum, vt tenuit Rota *decis.* 325. *n.* 6. *lib.* 3. *p.* 3. *diuers.* & *decis.* 624. *num.* 10. *p.* 1. *recent.* Lotterius *dict. q.* 13. *à n.* 47. de qua publicatione dixit Puteus *decis.* 5. *dubio* 3. vt non stetur simplici assertioni Notarij sine testibus. Et oportet ait Iulius Lauor. *dicto cap* 25. *tit.* 4 vt confirmatori præsentetur decretum continens totam seriem, & formam electionis, cum nominibus eligentium, & consensu eorum nomine electi, ac nomine dignitatis, ad quam est electus, roboratus subscriptionibus eligentium, ac sigillo Capituli munitum iuxta eam formam, quam posuit idem Iulius Lauorius *dicto tit.* 4 *variar. lucubrat. cap.* 19. *num.* 126. & dicit *dicto num.* 54. *cap* 15. vt ea scriptura debeat esse in forma probanti publica notarij, vel eius loco per duos viros fide dignos munita, iuxta textum, & quæ ibi dixi *in cap. quoniam contra falsam de probat.*

. Et idem Iulius Lauorius *sub dicto num.* 54. *in fine*, 50
num. 55. & 56. cum Ioanne Andrea *in dicto cap. cupientes hoc tit. lib.* 6. ait prædictum decretum, seu processum deberi per Superiorẽ examinari necnon formam in electione seruatam personæ electæ, & confirmandæ qualitates, etiam quod nemo se opponat, & multò magis vbi electio discors fuerit: nam tunc diligentior requiritur discussio † 51
& cum Abbate *in dict. cap. postquam num.* 5. vt queat Superior inquirere per famam, vel litteras testimoniales, vel si necessarium iudicauerit per testium receptionem cum iuramento, & fine; qui hæc omnia relinquit arbitrio Iudicis cum Anton. Cucho *tit. de confirmatione num.* 18. † Dicens etiam 52
ex dicto cap. si postquam hoc tit. & ex eodem Abbate, vt liceat confirmatori ad se certiorandum de fama, & vita electi petere testimonium ex loco, quo conuersatus est. Verùm explicat dicendo, vt hæc inquisitio non sit facienda in specie de aliquo delicto nisi antequam fuerit electus, de illo delicto diffamatus, sed in genere, puta de ætate, vita, scientia, moribus, & similibus; iuxta ea quæ dico *in tit. de accusat.* & *inquisit.* & aliqua *sub cap. nouit de iudic. in* 2. *p.*

Ex dictis patet inquam quod confirmatio fit aliquando per viam Iudicij cum processu, & causæ cognitione, & contradictorio, & sententia diffinitiua, vt dixerunt Butrius *in dicto cap. venerabilem n.* 15. *hoc tit. cap fin. hoc tit. lib* 6 glossa *in cap. cati-nensis* 61. *dist.* Gonzalez *in reg.* 8. *cancellariæ gloss.* 9. §. 1. Fr. Sigismund. *hoc tit. n.* 8. *dubio* 46. & *dub.* 47. *à num.* 7. † aliquando autem extraiudicialiter, vt dixit idem Iulius Lauor. *dict. cap.* 25. *tit.* 4. *num.* 59. vbi *n.* 58. ait cum Romano *cons.* 483. *n.* 15. & 16. Sebast. Sapia *in apostilla ad Abbat. in cap. cum olim de causa possess.* & *propriet col. fin. vers. ipso iure.* Marco Antonio Cucho *tit. de confirmat. n.* 40. vt aliquando etiam liceat, aliquis se aduersarium declarauerit; quia vel ab aduersa parte fuerit electus, vel contra electionem aliquid opposuerit; non tamen citari eum oportere, si constaret nullum ius ei competere. 53 54

Quare optimè Barbosa *de iure Eccles. p.* 1. *dict. cap.* 19. *n.* 252. *in fine*, cum eodem Iulio Lauor. *dict. cap.* 25. *tit.* 4. *n.* 57. resoluit, vt quando electus esset ita notoriè idoneus, & communiter dignus existimatus, nulla alia examinatio debeat fieri, cum non indigeat alio iudicio suæ personæ: sic antea docuerunt *cons.* 2. *hoc tit.* Oldradus *cons.* 146. *de consuet. in fine*, & alij Doctores *per cap. in lateranensi de præbend.* 55

Vnde infero limitandam esse relatam proximè 56
examinationem in prouisionibus, quæ fiunt in Curia

ria Romana in qua resoluunt Lambertin. dict. q.6.
princip. art.3.n.4. & Barbosa d. cap. fin. hoc tit. lib.6.
num.4. & in hoc deficere decisionem dict. cap. fin. vt
fuit dictum in vna Brachiaren. Parochialis de Mo-
reira 13. Iunij 1605. coram Ortembergo; ex eo
quia textus ille non adstringit Romanum Pontifi-
cem, vbi ab ipso petenda est confirmatio, nec eius
legatum, sicuti docent Chuchus instiut. moral. tit.
de confirm. n.36. Craneta cons.177. col.2. a n.3. Iu-
lius Lauor. dict. tit 4. cap.25. n.61.
57 Item vt in ordine minorum sit speciale, vt non
procedatur iudicialiter; præsertim in confirma-
tione Prouincialium ex clem. exiui §. demum, vbi
glossa vers. quinto nota de verb. signific. Franc. Mar-
cus decis.1360. num.3. p.1. Iulius Lauor. dicto tit.4.
num.60. vbi resoluit cum Ioanne Andrea, & Inno-
58 cent. in dict. cap. postquam hoc tit. † vt possit Gene-
ralis ordinis fidem adhibere soli famæ, & litteris
59 testimonialibus † & d. n.61. in princip. quod Gene-
ralis minorum non teneatur in confirmandis ele-
ctionibus Prouincialium seruare formam dict. cap.
fin. vt dixit etiam Fr. Sigismund. hoc tit. dicto du-
bio 46. n.13. & Barbosa in dicto cap. fin.
60 Notabis autem de iure procedere (etsi non vi-
derim practicari in Ecclesiis Cathedralibus, vbi
quotidie fiunt in his Regnis Castellæ, & Legion.
electiones per concursum, imo nec in aliis benefi-
ciis curatis) vt si Prælatus confirmator, qui alias
tenetur examinare processum electionis, & perso-
nam electam in scientia, vita, & ætate, si indignum
per negligentiam confirmauerit, carere debeat po-
testate confirmandi in sequenti electione, & sus-
pendi à perceptione fructuum proprij beneficij,
quousque indulgentiam promereatur, Doctores
per textum ibi in dict. cap. nihil 44 hoc tit. Cosmes
pragm. sanct. hoc tit. verb. ea vice, Lambertin de iure
Patron. dicto lib.2. p.3. q.3. art.3. Valerius Reginald.
in praxi fori pœnitent. lib.32. tract.2. num.62. in
fine.
61 Quod si scienter, & per malitiam indignum
confirmauerit, debebit deponi iuxta glossam verbo
suspendatur in dicto cap. nihil, Firminian. de Epis-
copo in 2. p. secundæ partis princip. q.5. Viuian. in
praxi iuris Patron. lib.12. cap.7. n.8. in vltima im-
62 pres. Iulius Lauorius in dict. cap.25 tit.4. num.62. †
qui ait tunc ad arbitrium iudicis alia grauiori pœna
esse plectendum, cum nulla sit in iure stabilita, cap.
de causis. §. fin. de officio deleg. cap. super his de accu-
sat. Barbosa dict. cap.19. p.1. de iure Ecclesiast. sub
63 num. 25. † Vbi addit ex Nauarro Fr. Eman. quod
peccat mortaliter, & tenetur ad omnia damna, &
Valerius Reginald. de different. inter vtrumque fo-
rum verb. electio differentia 2. num.4. aduertit post
Petr. Nauarr. de restitut. tom.1. lib.2. cap.2. num.156.
64 † maiorem diligentiam circa personam, & merita
electi fieri debere ab eligentibus, quam à confir-
matoribus, argum. eorum, quæ dixi suprà in Rub.
sub q.2.4. & 7
65 Pro complemento notabis quod Clericus, qui
aliquid opponit in personam electi ad Dignitates,
personatus, & Canonias, in probatione deficiens,
incurrat suspensionem à beneficiis per triennium;
ad quæ si in illo triennio se ingesserit temere, erit
ipso iure perpetuò priuatus, sine vlla spe indul-
gentiæ ex c.1. §. aduertentes hoc tit. l.6. vbi Doctores
Bibald. in Candelabro aureo tit. de suspens. n.12. Say-
rus de censur. lib.4. cap.15. num.13. Suarez in eodem
66 tract. disp.31. sect.3. n.12. † vbi ait non extendi con-
tra electum ad beneficium Ecclesiasticum, Squil-
lante de oblig. at. cleric. p.4. num.84. vbi intelligit de
de beneficiis illius Ecclesiæ de cuius electione agi-
tur, vt pœna sit proportionata Culpæ.
Ad quintam quæstionis partem, an confirmator 67
habeat Ius cassandi, vel confirmandi electionem
prout sibi videatur expedire pro bono communi:
& videtur respondendum affirmatiuè ex dictis in
toto vers. ad quartam, & in terminis docent Bañez
de Iustitia, & Iure, tit. de Iudic. Iustit. quæst.67.
art. 2. in respons. ad 2. argument. Iulius Lauor. va-
riar. Incubrat. tit. 4. cap. 25. sub num. 59. ita pror-
sus, vt sicut electores liberè eligunt, quem iudi-
cant dignum scientia priuata; ita Confirmator legi-
timè confirmat, quem iudicauerit dignum, siue
scientia publica, siue priuata: & in hac dicunt con-
firmatorem deficere à ratione Iudicij, in quo iudex
tenetur ferre sententiam secundùm allegata, &
probata; & si oppositum fecerit, nulla fit sententia,
sed confirmator quomodolibet cassauerit electio-
nem, etiam digni cassa sit; præsupposita tamen
vera, & rationabili causa † addentes quod potest 68
confirmator trahere ad partes electum, exquirendo
diligenter de his, quæ possunt confirmandum im-
pedire; vt si aliquod adfuerit impedimentum, il-
lum secreto ad renunciandum inducat ex cap. du-
dum hoc tit. in fine, vbi Doctores & in cap. per tuas
de simonia in fine; alioquin autem ex Siluestro verb.
confirmatio humana num.5. q.6. † tunc illum publi- 69
cando non infamabit, sed procedet secundum al-
legata, & probata; ita vt si electus sit dignus, sit
confirmator in necessitate illum confirmandi iuxta
quæ dixi in princ. huius quæstionis.
Ad sextam quæstionis partem ex dictis respon- 70
deo, & ex dicendis, in vers. ad septimam, quod
electio nulla, regulariter non confirmatur à supe-
riore; & hoc de iure communi positiuo: nam si
electo fiat de eo, qui ineligibilis est à natura, nihil
iuris vnquam conferet confirmatio, vt docent Ro-
man. cons.98. Abbas in cap. ad probandum num.5. de
sent. & re iudic. Iulius Lauor. variar. Incub. tit.4.
cap.25. num.72. † qui ait cum Abbate in cap. quia 71
diligentia num.5. hoc tit. argum. illius capituli, vt
quando electio est nulla, tanquam facta de ineli-
gibili, dispensatione (admittitur iuxta primum ca-
sum) & confirmatur per superiorem; item quando
confirmator habet authoritatem ex priuilegio, vel
alio modo; quia regulariter est contra, vt in cap.
innotuit 20. hoc tit. † Et sic addunt Abbas in cap. 72
cum super n.4. de causa possessionis. Iulius Lauor. sub
dicto n.72. vt validetur electio nulla per Confirma-
tionem à Papa, seu alio superiore habente potesta-
tem dispensandi super defectu, qui in electione
intercessit, si facta fuerit scienter.
Vnde infero quod si illegitimus sit electus in 73
Prælatum ab habentibus potestatem dispensandi,
censeatur tacitè dispensatus super defectu nata-
lium; sic vt sola electio pro dispensatione sufficiat,
si tamen antea talis superior sciebat talem defe-
ctum: † nam quoties aliquid cum peccato, & sine 74
peccato exerceri potest, præsumendum est exer-
ceri sine eo, ex regula textus in l. merito ff. pro socio
cum vulgatis, sicut ex duobus peccatis, minus præ-
sumendum est ex l. si adulterium §.1. & 3. ff ad leg.
Iul. de adulteriis; cumque maius peccatum esset
illegitimos sine dispensatione promouere, quàm
absque causæ cognitione promouere cum dispen-
satione, † sequitur vt debeat præsumi minus pecca- 75
tum, quod est dispensare, tanto magis † quòd 76
dispensatio non requirit certa verba: sic Bellamera
in cap. veniens n.10. & 19. de filiis Presbit. Henriq.
lib.15. cap.17. §.9. lit.O. Sanchez de matrim. lib.8.
disp.4.

disp.4.num.17. & 24. Maiolus *de irregularit. lib.3.*
cap.14.num.14. & *lib.4.cap.10.num.3.lib.5.cap.51.*
num.8. Salas *de legib. disp 20.sect.2.num 8.* & *se-*
ction.9.num.85. Valerius Reginald. *in praxi fori*
panit. lib.15. num.195. & *lib.30.tract 2.num.30.*
quod mihi verum videtur; quantumvis aliqui re-
latam doctrinam limitent ad solum Principem, per
l. quidam, vbi Bartol. *ff.de re iudic. l. idem Vlpia-*
nus ff. de excusat. tutor. argum. glossæ *in cap. sta-*
tutum. verb. Canonicis de rescript.lib 6. eo quod
requiritur expressa dispẽsatio ab inferiore per glos-
sam *in cap.vnico verb. dispensare de atate*, & *qua-*
lit.ordin.lib.6. glossa fin. *in cap.literas de concess.*
prabenda, Felinus *in cap.nonnulli col.16.in 4. Fal-*
lentia vers.confirmatur de rescriptis lib.6. & alij
apud Sanchez *de matrim.dicto lib.8.disp.4.num.6.*
77 † quia dum Princeps dispensat, non requiritur
causæ cognitio, sed sufficit sola voluntas, ex Inno-
centio *in cap.cum ad Monasteria de statu Mona-*
chor. secus inferiores, vt refert idem Iulius Lauo-
rius *variar.lucubrat. dicto tit.4.cap.16.à num. 35.*
commendans videndos Emanuel Rodriguez *quast.*
regular.13 art.16. Ludouic. Mirandam *tom.2.qua-*
stion.art.14.

78 Et in vtroque foro dictam doctrinam procedere
dicunt Suarez *de censuris disp.41.sect.3.* & *de reli-*
gione tract.3.lib.4. cap.61.n.13. & *de legibus lib.6.*
cap.15.num.2. Sanchez, & Maiolus *vbi suprà*, &
sic sentio etiam cum eodem Iulio Lauorio *dict.*
c.16.num.37.in fine, si constet habuisse superiorem
legitimam dispensandi causam, si res in examen
deferatur: quare possunt non amplecti Nauarrus
in summa cap.15.num.74. Sayrus *de censuris lib.7.*
cap.14. n.12. Auiles *in eodem tractatu p.3.disp.10.*
dubio 6.conclus.1.notab.3. Nec aduersum est quod
dixi suprà *in rub.sub quast.7.* quatenus probaui Prin-
cipem; & Papam posse eligere dignum omisso
digniore; sed non sic alij inferiores ab eo, vt sunt
supremi Magistratus; quia ille casus est absimilis,
nihil de facultate dispensatiua continens cum iniu-
ria Reipublicæ.

79 Ad septimam quæstionis partem, quos effectus
pariat confirmatio electionis, vltra quæ apparent
ex dictis, & infrà referendis *in sequentibus quastio-*
nibus, breuiter hic respondeo. Primò quod ius, quod
fuerat acquisitum, quod reuocabile erat, amplius
reuocari non possit, eo quòd con[...]haut coniu-
gium spirituale, & vinculum indissolubile inter il-
lum, qui præficitur Ecclesiæ, & ipsammet Eccle-
siam, cui præficitur, quod sine legitima superioris
authoritate solui non potest, vt dicunt Abbas, &
cæteri Doctores, vbi, & Ego *in cap.inter corpora-*
lia 2.de translatione Episcopi Anton.*in 3. p. tit.19.*
80 *cap.4.* Syluester *verb.confirmatio a num.1.* † Et sic
fiet vt rectè confirmatus non possit renunciare
postquam acceptauit sine licentia, & consensu su-
81 perioris *ex cap. cum inter*, vbi Doctores *hoc tit.* †
licèt sit in potestate electi non consentire electioni,
& Confirmationi, *ex cap.nisi.de renunciatione* ex D.
Thoma, *quodlibeto 5. q.11.art.22.* ex D. Gregor.
18.moral. Iulius Lauorius *dicto tit. 4. sub cap.25.*
num 74. & latè *sub cap.18.*

82 Vnde Barbosa *de iure Ecclesiastico p.1. cap. 19.*
sub n.240. postquam dixit cum glossa *verbo renun-*
ciat, in cap si electio, hoc tit.lib.6. vbi Gemin.*num.5.*
Franch.*num.3.* Rota *decis.6. n.1. hoc tit.* & *decis.8.*
n.3. de iure Patron. Cucho *instit.moral lib.4.tit.*
de potest. elect.n.33. Flaminio Parisio *de renunciat.*
benefic.lib.7. q.1. n.38. Paulo Layman.*in quast.in.*
Canonic.de Pralat. Ecclesiast. electione cap.2. q.15.
in fine. Sigismund.à Bononia *hoc tit.dub.41.num.8.*
& *9* vt electus post consensum, ante tamen Con-
firmationem, possit sine superioris authoritate ele-
ctioni de se factæ renunciare. † Tamen si nego- 83
tium ad Antistitem confirmatorem, sit iam dela-
tum, & contra electum aliquid opponatur, quod
electionem infirmet, electoresque eligendi pote-
state priuet; tunc quamuis electus possit eam ele-
ctionem quoad se repudiare; nil tamen eam renun-
ciationem Confirmatori obesse, quin super oppo-
situm, veritatem inquirere, vsque compertis eli-
gere, & prouidere, non secus possit, & ante illum
Sigismund. à Bononia *sup. dict.dub.41. num.10.* † 84
alij confirmationis effectus sunt, vt per Confir-
mationem res sit maioris authoritatis; † Item quod 85
præsumatur validius negotium, cum illud magis
timeatur, quod specialiter iubetur, quàm quod ge-
neraliter, *ex cap. quamquam 23. dist.* † Item quod 86
electus post confirmationem nanciscitur liberam
statuendi facultatem super rebus Ecclesiæ; Ho-
stiensis *in summa de confirmat.num.7. dict. cap.in-*
ter corporalia, Lancellotus *tit. de confirm. §. igi-*
tur, Miranda *in manuali Pralator.tom.2. quast.23.*
art.4. Item quod ea acquiratur plenum ius; ita vt 87
confirmatus possit omnia exercere quæ sunt iurisdi-
ctionis *ex cap nostri*, & ex hoc textu nostro & *cap.*
qualiter eodem, vbi Doctores Azor. *p. 2. instiut.*
moral lib.6.cap 16.quast.3.cap. dudum de prabend.
glossa *in cap. quia diuersitatem de concessione Pra-*
benda. Abbas *in cap. ea qua de re iudic.* Iulius La-
uorius *dicto tit.4.Variar. lucubrat. cap.25.n.6.* vbi
n.76. ex hoc nostro textu ait quod con[...]matus, non
consecratus ea tantùm potest exercere, quæ sunt
iurisdictionis; non autem ea, quæ sunt ordinis, vt
dico latè *infra in hoc textu.*

Pro complemento nostræ quæstionis circa gene- 88
ralia confirmationis, electionis, dico quòd si con-
firmatio, non acceptetur, & retineatur prælatura,
dicatur vacare prælatura, cùm non sit contractum
vinculum, nec adsit titulus canonicus, qui traditur
per confirmationem: ita Azor. *institut. moral. p.2.*
lib.6.cap.16 Lauorius *dict.c.25.n.73.*

Secundò quòd si confirmatio, pendente appel- 89
latione ab electione sequatur, sit nulla, *ex cap.*
postquam, vbi DD.*hoc tit.* † sed electus post con- 90
firmationem nullam, non incidet in pœnas *c. aua-*
ritia hoc tit. lib.6. si per ignorantiam facti putet
Confirmationem valuisse, secus si fecerit per iuris
ignorantiam, Azor.*dict.p.2.instit.moral. lib.2.c.16.*
q.9. Iulius Lauorius *dict. c.25. n.68.* glossa *in d. ct.*
cap.auaritia verb.per ignorantiam, vbi infinitos cu-
mulat Barbosa.

Tertiò quòd electus Episcopus, & confirmatus; 91
non tamen consecratus potest repelli ab Episcopa-
tu, si ante consecrationem, fiat inhabilis: sic Ioan-
nes Andreas, Butrius, Cardinalis, & Imola *in cap.*
ex parte de Clerico agrotante, quos refert, & sequi-
tur Nauar. *in cap si quando de rescriptis except.10.*
† qui in manuali resoluit peruenire in E[...]pum 92
electum, & confirmatum; non tamen consecra-
tum, non i[...]ic excommunicationem Bullæ
Cœnæ, [...] iam sit adeptus Episcopatus posses-
sionem. Iulius Lauor. *dicto tit.4. variar. cap.25.sub*
num.77. Augustinus Barbosa cum aliis *de officio*
Episcopi part.1.tit.1. cap.4. num. 10. ibi viden-
dus.

Quartò quod si confirmatio in aliquo capite fue- 93
rit declarata nulla, non propterea præcedens electio
sit quoque nulla, sed legitima erat, *cap. si confir-*
mationem hoc tit.lib.6.cap.cum iam dudum de prab.

cap.

94 *cap. ad probandum, de re iudicata*, † eo quòd electio, & confirmatio sunt partes separatæ, Innocent. *in cap.2. de in integr. restit.* Iulius Lauor. *variar.lucub.dict.tit.4.cap.25.n.71.*

95 Quia in habentibus causam separatam vtile per inutile non vitiatur, vt dixi infra *in tit.de confirm. vtili, vel inutili*, ex regula textus *in cap. vtile de reg. iur.*

96 Et quia hic electio principale est, Confirmatio est accessorium; principaléque non sequatur accessorij naturam; quamvis è contra Petr.Gregor. Tholos. *hoc tit.cap.19.à n.17.*per textum *in cap. si super de officio delegati*; & sic vltra ordinarios in *dicto cap. si confirmationem* docent Chuchus *instit. moral. canonic.hoc tit.n.11.* Laurent. de Peirinis *de subdito Religioso tom.1. q.1. cap.31. §.11. vers. decosepimo.*

97 Quintò addo vt etsi contra electionem possit opponi, vt iam suprà adduxi *sub hac qu.*sed sequuta confirmatione opponi non possit, elapsis terminis ad opponendum præfixis, & publicatis iuxta confirmationem iam adducti *cap.fin.hoc tit.lib.6.* vbi

98 Doctores, Iulius Lauor.*dict.cap.25.tit.5.n.69.* † vbi addit ex hoc colligi posse opponi contra Generales post electionem; quia cum ex concessione Pontificis, statim creati, censeantur confirmati, & nullus fuerit præscriptus terminus ad opponendum, non intrat prædicta regula. † Et Biaxo *in direct. elect.*

99 *p.3.cap.4.& 5.* ait quòd post confirmationem possit opponi, quando non culpa opponentium in oppositionibus notari potest; puta quia impediti, vel absentes confirmationem ignorassent *ex cap. qui matrim.accus.possunt*, vbi glossa, & Doctores, † nisi

100 id, quod opponitur ante confirmationem, propositum, & discussum fuerit, vt super eo pronunciatum: sequitur Iulius Lauor. *dict. cap.25. n.70.* vbi commendat videndum Butrium *in cap. cum dilecti hoc titulo, num. 63.* nonnullas ponentem conclusiones super hoc dubio, an contra electum confirmatum, admittendus sit aliquis per viam exceptionis.

101 Sextò notabis quod confirmatio sine causæ cognitione, & non vocatis vocandis, habet vim interlocutoriæ, ita cum glossa, *Ioannes*, docent DD. *& in dict. cap.fin de elect.lib.6.*Lotterius *de re benef. lib.2.q.13. num.81.* Menoch. *de adipiscend. possess. rem.4. a.802* idem Lotter. *n.45.*& DD.ex glossa *in dict.cap.fin.verb. competenti*, ibi, *secundum locorum distantiam.* vbi Barbosa *num.fin.*ex Rota *in Valentina beneficij 31. Ianuary 1622.*coram Remboldo.

102 † dicunt quod terminus peremptorius ad comparendum assignatur secundùm locorum distantiam, & vt existimo ex iam adductis, iuxta arbitrium iudicis, qui debet assignari in edicto competens, & peremptorius, glossa *in dict. cap. fin. vers. peremptorio*, Nicolaus Garcia *de benef. p.9. cap.4. n.7.* Perez de Lara *de appellat.c.10.n.40.*

103 Septimò quod confirmatio, & institutio facta ad electionem, seu præsentationem alterius non potest fieri pendente termino ad appellandum, nec appellatione pendente; ita vt aliàs omnia sint attentata, & nulla, Gonzalez *in reg.8. Cancel.glossa 9. §.1. in annotat. n.206.*Doctores per textum *in dict. cap.fin.de elect.*& ibi Barbosa *num.7.verb.confirmationes tales*, quibus addo iam adductum Iulium

104 Lauor.*variar.lucub.dict.c.25.n.68.*qui *n.67.*† dixit vt ante confirmationem prosequi debeat appellatio ab electione infra terminos statutos *in cap.cupientes*, in quo commendat obseruanda, quæ ipse dixit *in hoc tract. tit.4.cap.19.n.115.*vbi *num.125.* posuit pœnas contra opponentes, & non probantes obiecta.

Octauò quòd post electionem Pontificis, nulla requiritur confirmatio, sicut fit in electionibus aliorum Prælatorum, qui vti verus Pontifex, statim electus auctoritatem regendi Ecclesiam, & disponendi obtinet, iuxta textum *in cap. in nomine 23. dist.vers.plane,& vers.quia vero sedes*, † ea ratione quia Sedes Apostolica cunctis in orbe terrarum præfertur Ecclesiis; & ob id super se Metropolitanum habere non possit, à quo confirmetur, † non enim ab alio spectat confirmationem, cùm inferior superiorem confirmare non possit; ex doctrina textus *in cap. cum inferior de maioris. & obedientia, cap. aliorum, cap.cuncta per mundum 9. q.3.* in terminis Iulius Lauor. *dict.tit.4.cap.25.n.81.* vbi alia dicit, qui etiam est videndus *c.12. à n.19.* vbi de confirmatione, & consecratione Rumani Pontif. & *c.4.* vbi quod Imperatores, siue vsurpatione, siue priuilegio functi fuerunt illo priuilegio, postea reuocato.† Et sic potuit Castellinus scribere *c.14. de elect. n. 58.* ex textu *in dict. cap. postquam hoc tit.* vbi Doctores, quod quamvis, eo quòd in electione Prælatorum orta difficultate, debeat prius examinari quæque ea sit per superiorem; sed excipit ibi electionem Summi Pontificis. 105 106 107 108

Nonò notandum est quod in confirmatione non requiritur forma, sed sufficit quòd fiat per quodcumque dictum, vel factum, quo superior declarat suam voluntatem, Oldradus *cons.146.num.6.* Rota *decis.261.* coram Manica, † & addit Fr. Lucas Castellin. *hoc tit.de confirm. c.14.n.12.* quòd in ordine Prædicatorum, confirmatio fit per vota secreta, & ex causa huius formulæ facit sibi dubium Iulius Lauor. *dict. tit.4. cap.25. n.63.* quod si iste talis electus repellatur, & appellet, quomodo fit sustinenda repulsa, dum electio fuit facta per vota secreta, † & Syluester *in verb. confirmatio humana, n.4.* vult fieri confirmationem, congregato Concilio, nisi Ecclesiæ consuetudo se habeat in contrarium, quæ debet tunc seruari, vt dicunt Butr. *in cap. quoniam hoc tit.* Rota *in vna Terulen. Vicariæ 28. February 1614.* coram Buratto apud Farin. *p.2. decis.522. & 14. Ianuary 1583.* coram Seraphino 598.† & refert Castellin.*supra n.45.in fin* sic fuisse seruatum à Generali Ordinis Prædicatorum, qui noluit confirmare electionem factam de quodam Priore, qui non habebat ætatem annorum 40.& hoc cum Consilio Patrum, qui alia plura addit de prædicta forma in toto illo *c.14.ad a.12.* 109 110 111 112

Quod si dubites de loco, vbi debeat fieri confirmatio electionis, respondebis, vt debeat fieri in Ecclesia, non in Camera, *cap. qua fronte de appell.* Iulius Lauor. *dict.cap.25.tit.4.n.6.* † Vbi ponens dubium, an fieri possit extra Diœcesim, referens negatiuam sententiam Ioannis Andreæ *in cap.fin.de Officio Vicary lib.6.* & aliorum, quos refert Garcia *de benef.p.5.c.8.n.138.& 141.* & affirmatiuam sententiam Ancharani *in dicto cap.fin.* cum Vincent. & Baldi *in l.2.ff.de Officio Proconsulis*, Beroi *decis.30.* sed idem Garcia *num.141.& 142.* cum Lambert.*de iure patron. lib.2.p.2.q.2. art.6. & p.3.eiusdem lib. q.2. art.11.*& Dominic. *in dicto cap. fin.* concordando, prædictas opiniones resoluunt quòd quando sumus in contradictorio iudicio; puta quia adsunt oppositores, non possit fieri extra Diœcesim; secus si non sumus in contradictorio iudicio; id est primum procedat quando fit cum causæ cognitione, & secundum, quando fit sine ea. 113 114

Decimò notandum est quod confirmator proui- 115

dendo simul eligi, & confirmat personam ab eo prouisam in ordine ad Dignitatem, siue Prælaturam, cui prouidet; sic Innocent. *in cap. cum olim de causa possess. & propriet.* Felin. *in cap. eam te, col. 2. & 3. de rescrips.* Panormit. *ibidem, & in textu nostro col. 2.* Petrus de Baysio *in suo directorio election. cap. 44. p. 3. num. 6.* alia tradit videndi Castellinus *in dict. cap. 14. hoc tit. num. 65. &*
116 66. † an Regularis electus ad aliquam Prælaturam, & confirmatus, si vtrumque semper tenuat, possit dici verè confirmatus, vel potius dicatur vacantia talis Prælaturæ: & resoluit *n. 71. & 72.* vbi videtur pro affirmatiua, vt vacet, non vt sit verè
117 confirmatus. † vbi *n. 77.* dicit, quòd illa habetur pro tenuente formali; hoc est resistente pertinaci, qui nullam legitimam, veram, & realem causam assignat superiori; licèt occultam, &c.

QVÆSTIO II.

An electus, siue ad Episcopatum, aliamvè Dignitatem, siue ad beneficia, queat in illis administrare ante confirmationem. Et an requiratur vltra confirmationem possessio realis, & vera. Et an ingerens se beneficij administrationi ante confirmationem, amittat beneficij ius. Et an Abbatissa electa à maiori parte possit administrare, non obstante quod impugnetur confirmari?

SVMMARIVM.

1 *Electus administrare non præsumat, vt œconomus, vel Procurator, seu alio quæsito colore per se, vel per alium, sub pœna priuationis iuris quæsiti per electionem,* num. 2. *&* num. 3.

4 *Electus ingerens se administrationi ex vnico actu, amittit ius sibi competens, etiamsi, vt œconomus, siue Procurator administret,* num. 6. & 7. *vbi quid faciet ad pœnas effugiendas.*

5 *Æconomus qui erat ante electionem, non propterea queit, vt talis ingerere administrationi ante confirmationem; idem si erat procurator,* n. 6.

8 *Eligentes admittentes electum ante confirmationem, nequeunt pro ea vice eligere, & postulare.*

9 *Electus administrans ante confirmationem, efficitur inhabilis ad eandem Dignitatem obtinendam.*

10 *Intrusus dicitur electus administrans ante confirmationem,* & n. 12.

11 *Postulatus siue præsentatus ingerens se administrationi ante confirmationem, dicitur intrusus, & subiectus pœnis.*

13 *Electus præstans obedientiam ante confirmationem, incurrit pœnas.*

14 *Administrans nulliter institutus, quando incurrat, siue excusetur,* n. 15.

16 *Electus administrans in vim confirmationis nullæ, defectu iurisdictionis, vel noua promissionis, efficitur inhabilis.*

17 *Promissi Apostolici queunt administrare sine confirmatione.*

18 *Papa, & Imperator, non ligantur pœna* cap. auaritiæ.

19 *Institutio nulla ex errore facti excusat à pœna* cap. auaritiæ, *& qualibet causa; etsi fatua.*

21 *Benedicens populum non solemniter ante confirmationem, non incurrit pœnas* cap. auaritiæ.

22 *Administrare valet optimo iure habens possessionem Canonicam, si alius non sit in possessione.*

23 *Capiens possessionem beneficij ab alio occupatam, debet puniri: fallit* n. 24.

24 *Spoliatori, & detentori datur mandatum de manutenendo.*

25 *Pœna* cap. auaritiæ de elect. *non habet locum in capiente possessionem, nisi se ingerat administrationi, aut fructus percipiat, &* num. 27.

26 *Intrudens se in beneficio tenetur in eius impetratione facere mentionem de intrusione, & de fructibus beneficij, quos percepit* num. 28. *fallit,* n. 30. *& in distributionibus,* n. 31.

28 *Fructus beneficij indebitè recipiens inhabilis efficitur, & indiget rehabilitatione.*

33 *Abbatissa, vt talis bene electa, impugnata, potest administrare ante confirmationem: Explica, vt* n. 34.

35 *Electus eo ipso administrare potest, si confirmatio spectet ad electionem, secus si diuersa iure; item si administranti parcatur,* numero 36.

37 *Electus ante confirmationem, poterit interim administrare, quando confirmator est in longinquis partibus, & electus, non sit negligens in petendo confirmationem.*

38 *Electus ante confirmationem, administrare permissus, nequit alienare.*

39 *Abbatissa electa, dum de obiectionibus aduersus eam inquiritur administrans, nihil Monasterij alienare valet.*

AD primam difficultatis partem, & ad alias 1
in hac & aliis ponendas, respondebis sine difficultate, si legas textum nostrum, & supra textum *in cap. 9. & in cap. 17. huius tituli*; item & textum cum aliis, vbi glossa *in cap. auaritiæ 5. hoc titulo libro 6.* & ad formalitatem hodiernæ praxis in Episcopis electis, & confirmatis, leges *Clementinam vnunctà hoc tit.* de qua vberius dico infra *quæstione 4. & 5.* igitur regula est quòd electus administrare non præsumat, vt œconomus, vel Procurator, vel sub aliquo quæsito colore in spiritualibus, vel temporalibus per se, vel per
alium in totum, vel in partem, in tantum, † vt si 2
secus faciat eo ipso priuetur omni iure acquisito per electionem, ex dict. *cap. auaritiæ*, vbi Doctores, Iacob. de Graffis *tom. 2. lib. 1. hoc tit. consult. 2. numero 3.* Laurentius de Peirinis *de relig. sub dicto tom. 1. quæstione 1. cap. 23. §. 11. vers. dico quinto*, Iulius Lauorius *hoc titulo, variar. lucubrationum p. 4. cap. 25. à numero 6.* Lotterius *de re beneficiaria libro 2. quæstione 13. a principio & lib. 3. quæstione 17. à numero 289.* cum aliis Barbosa *in dictis Iuribus, & in pastora'i allegat. 57. num. 214. p. 3.* qui de iure etiam Ecclesiast. *p. 1. cap. 19. num. 247. & 248.* hoc explicat procedere; dummodo dolus intercedat ex verbis ibi, *Exquisitis*
fraudibus. † Addens prædictam resolutionem pro- 3
cedere de electis ingerentibus se administrationi

bene

beneficiorum non curando de confirmatione, ne ſe
ſubmitterent periculo caſſationis, iuxta dicta *q.
præced.*
4 Hæc enim requiritur actuum multiplicitas,
cum ad pœnam prædictam incurrendam, ſuf-
ficiat vnicus actus perfectus, & conſumma-
tus, non ex inſtrumentali poſſeſſione, ſed ex
actuali perceptione fructuum, ſiue tempora-
lium, ſiue ſpiritualium, vt dixerunt Puteus *deciſ.
45.lib.3.* Rota *deciſ. 83.num.4. & 6.p.3.lib.3. di-*
5 *uerſor.* Hieronym. Gabriel *conſ.19 lib.1.num.4.*†
Et in tantum prædicta doctrina procedit, quòd ſi
ante electionem, quis erat œconomus; non pro-
pterea poſſit ante Confirmationem ſe ingerere in
adminiſtratione, vt tenet Ioan. Andreas *in dict.cap.
auaritiæ,* quem ibi refert Butrius *n.3. & 4.* vbi ver-
6 bis dicti textus *gerere*, vel *recipere* tenet; † quòd
ille, qui antea erat œconomus, ſiue Procurator, ſi
eligatur ad officium, vel Dignitatem ex vigore titu-
li, vel officij, quod antea habebat, adminiſtret, in-
7 currat in pœnas ibi ſtatutas † & ad illas effugien-
das teneatur pro tunc antequam adminiſtret, dimit-
tere adminiſtrationem; donec fuerit negocium
confirmationis determinatum; & hanc ſequutus
8 Iulius Lauorius *dicto tit.4.n.7.* addit *num.8.* † quod
ea pœna extenditur ad admittentes electum, ſeu
poſtulatum ante confirmationem; quia reddunt ſe
indignos, vt ea vice, nec eligere, nec poſtulare
poſſint, *cap.bonæ memoriæ hoc tit.* vide *q.4. in fine.*
9 Et extendit pœnas *dicti cap. auaritiæ*, Rota
in Verdunen. Abbatiæ coram Buratto apud Fari-
nacium *tom.2.pag.2.deciſ.641. folio 273. n 2. in fine*
ex Creſcentio *deciſ. 6. num. 12.* Vt ſi adminiſtret
modo dicto, efficiatur etiam inhabilis ad eam di-
gnitatem obtinendam; taliter vt Papæ diſpenſa-
tione indigeat; ita vt ſi ignoranter promoueatur,
talis promotio cenſeatur ſubreptitia, nec habeat ve-
rum titulum prælaturæ, vt dixit Rota *in vna Vir-*
10 *dunen. Panormit. in cap.qualiter n. 8. hoc titulo*, †
& addunt Menochius *de arbitrariis lib.2. caſu
403.* Maſcard. *de probat.concluſ. 936. n.7.* vt admi-
niſtrans poſt electionem ante tamen confirma-
tionem, dicatur intruſus.
11 Nec ſolùm dicta doctrina obtinet in electione,
de qua expreſsè loquitur textus *in dicto cap. auari-
tiæ*, & exprimunt relata iura, ſed etiam in poſtula-
tione, vt *in dict.cap. bonæ memoriæ,* Maguntinent.
infrà, vt notant Roman *conſ.330. num. 21.* Barbo-
ſa *in dict.cap. auaritiæ num.6* verum, & in præſen-
tatione: nam ſi perſona præſentati ſe ingerat ante
inſtitutionem, reuera dicatur intruſus, & ſubiectus
pœnis *dict. cap. auaritiæ*, & aliorum; vt docent
Franchus ibi, & alij Mareſcot. *variar.lib.2.cap.35.
à n.45.* Lotterius *de re beneficiaria dict.qu 13.n.3.&
4* Gabriel *conſ.199.lib.1.num.3.* Flamin. *de reſignat.
benefic.lib.12.qu.13.num.26.* Lapus *allegat. 8. ſub*
12 *num.4.verſ. ſic & pœna*, Calderin *conſ.8. hoc tit.* †
Et ſic dixerunt Creſcent *in deciſ.6. de iure Patron.*
Cotta *in deciſ.127.* & Riccius *ad cap.auaritiæ col-
lect.1476.* quòd electores ante confirmationem
inhærendo ſe adminiſtrationi beneficij, priuantur
ipſo iure; & ita procedere in quibuſlibet benefi-
ciis, etiam præſentatis, & nominatis, vt fuit reſolu-
tum *in vna iuuenac. beneficij 15. Decembris* 1595.
13 coram Illuſtriſſimo Mantica † & addunt Puteus *de-
ciſ.45.pag.3.in correctis,* & Barboſa *in dict.cap.aua-
ritiæ num.9.* dictum textum *in cap. auaritiæ* proce-
dere etiam in præſtatione obedientiæ; quia per il-
lam dicitur quis adminiſtraſſe, & incidiſſe pœnam
illius *capit. 1.* & ſic per *dictam clem. iniuncta hoc
tit.verſ.ſimiliter*, Epiſcopi, & alij præſentati re-
cipientes adminiſtrationem ſuarum Eccleſiarum,
non præſtito ſolito fidelitatis iuramento, de quo
in cap. 4. de iureiurando, incidunt in pœnas il-
lius textus; Barboſa *num. 6.* Azor. *inſtit. moral.
p. 2. lib.2. cap. 1. quæſt.2.* Marc. Alterius *tract. de
cenſuris tom.2.* vbi de ſuſpenſ. *diſp.16. cap. 5. verſ.
undecimo* Iul. Lauor. *var lucub.cap.25.num.12.* Vbi
ponit formam talis iuramenti.
Imò Doctores addunt non excuſari à prædicta 14
pœna, etiam ſi ſit inſtitutus; ſi tamen inſtitutio ſit
nulla ex defectu iuriſdictionis; ſed alias vt quia in-
ſtitutio facta fuit, non propoſitis edictis, niſi excuſa-
ret error facti; quia credidit edicta propoſita, aut
alias iuſtè credere potuit ſeruatam fuiſſe debitam
formam, vt fuit in Rota reſolutum *in vna Caſſa-
len. Parochialis 9. Nouemb.* 1597. † & niſi excuſa- 15
ret ſententia ſuperioris declarantis non eſſe neceſ-
ſaria edicta, Cardinal. Put. *in deciſ. 484.l.2.* & fuit
deciſio facta *in cauſa Calagnritana Abbatiſſatus*
coram Peregrino; † vbi tentum fuit quod electus 16
adminiſtrans in vim Confirmationis nullæ, defectu
iuriſdictionis, vel nouæ prouiſionis non gratioſæ,
aut ſubreptitiæ, efficitur in habilis, vt voluit etiam
Rota *in deciſ.6.hoc tit.in nouis*; ſed videtur contra
dictum *n.19. & 20.*
A prædicta tamen pœna iam vides, vt excipian- 17
tur incurri prouiſi Apoſtolici; eo quòd in illis non
proceditur per viam confirmationis, cum prouiſio
vnico actu, habeat validam electionem, & confir-
mationem: ita Barboſa *de iure Eccleſiaſt.dict. cap.
19.p.1. ſub num.248.* Vbi ait cum Lambertino *de
iure Patron 2. p. quæſt.6. princip.art.3. num. 4.* Vt
non ſit ſeruanda in prouiſionibus, & quæ fiunt à
Curia Romana, conſtitut. *cap.fin. hoc tit. lib.6.* de
quo dixi ſuprà *ſub q.1.* referens ſic fuiſſe reſolutum
in Bracharen. Parochial. de Moreira 13. Iunij
1605. coram Ortembergo † nec enim deciſio *di-* 18
cti cap.auaritiæ ligat Papam, aut Imperatorem, vt
docent Rendina *in promptuario receptarum ſen-
tent.tit. 84. à n.1.* Iulius Lauorius *variar.lucubrat.
dict.tit.4.cap.26.num.24.* ſic refert contra tenentes
Sayrus *in Claui Regia lib.3.cap.4.n.5.*
Cum ergo textus *in dict. cap. auaritiæ* requirat 19
dolum, ſequitur vt inſtitutio nulla ex errore facti,
excuſet à pœna illius, vt per Mill. *in repertorio verb.
pœna decretalis auaritiæ*, vbi Barboſa *n.4.* qui dicit
ſic fuiſſe dictum *in Caſalen Parochial.* 1586. *Maij*
13. coram Robuſtario † addens vt etiam ab illius 20
pœna excuſet qualibet cauſa; quamvis iniuſta, &
fatua, vt fuit dictum *in alia Caſalen. Parochial.* co-
ram Seraphino, quod & repetit idem Barboſa *dict.
cap 19. de iure Eccleſiaſt. ſub n.247.*
Et idem Barboſa *in dicto cap.auaritiæ* dicit *n. 7.* 21
& 8. vt cum deciſio, *dict. cap.* ſit pœnalis, vt ait
Maſſobr. *in praxi habendi concurſum. requiſit. 5.
dub. 27. num. 15. & requiſit. 9. dub. 11 num. 15.*
non habeat locum eius pœna in electo, qui non
ſolemniter populum benedixit, vt dixerunt Tuſ-
chus *practic. concluſ. tom.1. littera. C. concluſ. 44.
num.22.* Oldrad. *conſ.246.quæſtio eſt.*
Ad ſecundam quæſtionis partem; quia Couar- 22
ruu. *lib.3.variar. cap.16.num. 6.* Barboſa *in dicto
cap. auaritiæ hoc tit. lib. 6. num.10.* dicunt quod
habens collationem Canonicam abſque poſſeſſio-
ne, ſi adminiſtrare velit, poſſit id facere opti-
mo iure; dum tamen alius non ſit in poſſeſ-
ſione; de quo dubio, & de illo, an poſſit

quis propria authoritate capere possessionem be-
neficij, dixi *sub cap. 12. de restitut. spoliator.*
23 *q.3.* † quibus addo, vt capiens propria authoritate
possessionem beneficij ab alio occupatam, debeat
puniri, etiamsi non adhibeat violentiam, nec lucre-
tur fructus, nec esset in illa possessione manu te-
24 nendus; quia est vitiosa, Rota *in decis.* 21. *p.2.* †
Quod intelligit Riccius *collect.* 475. ad textum *in
cap. cum qui de præbend. lib.6.* nisi possessor habeat
se pro spoliato: nam etiam spoliatori, & detentori
conceditur mandatum de manutenendo etiam con-
tra spoliatum; donec constiterit eum iniustum pos-
sessorem, sic cum Paleoto *in decis.*87.Rota *diuers.
in decis.*482.*p.3.*Rota *in decis.*50. *p.2.* imò & fuisse
resolutum *in vna Romana vineæ 23. Iuny* 1583. *Co-
riolanen.* vt patet *in decis. Rotæ 641. num.6. p.* 1. &
iterum *in vna abulen. Capellaniæ 27. Aprilis* 1594.
25 coram illustrissimo Mantica. † Non enim ait idem
Riccius *dicta collect.*1476 pœna *dict. cap. auaritiæ,*
habet locum in capiente possessionem, nisi se in-
gerat administrationi, aut fructus percipiat, cum
ille loquatur de ingerente se administrationi: sic
etiam docent Cardinal. Puteus *decis.*45.*lib.*3.Cotta
in decis. 129. & refert Riccius ita fuisse resolutum
in Eugubina Canonicatus.

26 Et addunt capella Tholosana *in decis.*484. Bel-
lamera *in decis.* 497. Antonius Faber. *in decis.* 11.
cod. de sacrosanct. Eccles. Cassador. *in decis.* 6. *de
præb* & idem Bellamera *decis.*498. quod talis se ta-
liter intrudens in beneficio, in impetratione eius-
dem beneficij, tenetur facere mentionem de tali
intrusione, & quod alias gratia sit subreptitia, &
27 nulla. † De quo puncto latè cum multis loquitur
omnino videndus Nicolaus Garcia *de benefic.p.*11.
*cap. fin. à num.*15.vbi quod textus *in dicto cap. aua-
ritiæ,* procedat in ingerente se administrationi be-
neficij, etiam si vacet, & nemo illud detineat,
vbi *à num.* 22. addit vt pœna *dict. cap.* non habeat
locum in capiente possessionem, nisi se ingerat ad-
ministrationi, aut fructus percipiat, videndus ibi
*à num.*23.vbi videtur tenere contrarium.

28 Imò & ampliat idem Riccius ad textum *in dict
cap. auaritiæ hoc tit. lib.6* vt etiam teneatur mentio-
nem facere de fructibus beneficij, quos percepe-
rit: nam fructus indebitè percipiens; inhabilis effi-
citur & rehabilitatione indiget, ita ex Cassador
dicta decis. 6. Cardinali Puteo *in decis.* 26. *lib.* 1.
29 Rota *diuers. in decis.* 1923. *p.* 3. † inferens quod
gratia non faciens mentionem de fructibus malè
perceptis, non suffragetur, vt tenuit Peregrin. *in
decis.*41. *p.*3. & ita fuisse resolutum *in vna Mace-
raten. Parochialis 29. Aprilis* 1580. coram Sera-
30 phino;† qui etiam limitat ex Cassador. *dict. decis.*6.
vt quando in supplicatione esset apposita clausula
Necnon, causæ annullatiuæ, & infectiuæ proprij
tituli, ac possessionis exprimi possint, quia non
obstaret intrusio, ac mala perceptio fructuum;
etiam si de illis non fuisset alias facta mentio, &
reddunt rationem Achiles de Graff. *in decis.* 7. *de
[illegible]*. Paleot. *in d[illegible]*.633.*p.*3. quoniam per il-
31 lam purgatur vitium intrusionis.† De his omnibus,
ac de alijs latè loquitur ex pluribus decisionibus vi-
dendus Garcia *dict. p.*11. *cap. fin. à num* 125. vbi *à
num.*128. dicit vt regula *dicti cap. auaritiæ,* non ha-
beat locum in intruso, qui percipit distributiones
quotidianas, & de fructibus ab eo esse men-
tionem faciendam, nisi fructus debeantur tertio,
vel nisi quando est lis, ex qua timeri potest fru-
ctuum restitutio, alia dicens *numeris sequen-
tibus.*

Ad tertiam quæstionis partem respondebis ex 32
adductis *in vers. ad primam.*

Ad quartam quæstionis partem, an Abbatissa 33
electa à maiori parte possit administrare, non ob-
stante quod impugnetur, suppositis quæ iam de
electione Abbatissarum, & Priorissarum dixi su-
pra *in Rub.q.*4.respondeo breuiter, quod si Abba-
tissa impugnaretur, ne veniret confirmanda, pos-
sit interim nihilominus administrare, vt resoluunt
videndi Iulius Lauor. *variar. lucub. tit.4. de elect.
cap.* 24. *num.* 52. & 53. idem *cap.* 25. *num.* 25.
Petrus Gregor. *de elect. cap* 19. *num.* 5. & omnes
per textum *in cap. indemnitatibus hoc tit. lib.* 6.
in vers. libere administret, idem *de iure Ecclesiast.
dict. cap.*19.*p.*1.*num.*249.qui etsi rationem non præ-
stent, ea mihi videtur vera; quia sic administrando
non contraueniat, *dict. cap. auaritiæ*, in quo, & per-
ceptio fructuum videtur requiri ex iam dictis † Et 34
ita Barbosa *in dicto cap. indemnitatibus num.*17.di-
cit quod si contra electam per compromissum,
pars minor Monialium se opponat; adhuc confir-
metur, si maior non confirmetur; donec fuerit
obiectis satisfactum, sed interim tamen admini-
stret; si verò pars opponentium fuerit duplo maior,
non administret, sed litis euentum spectet, Iulius
Lauor. *dict. cap.* 24. *num.* 52.

Igitur ex iam dictis apparet, vt si electio, & 35
confirmatio pertineant ad eundem & eodem iure;
tunc quia electio habet vim confirmationis, pote-
rit electus administrare; secùs si diuerso iure,
glossa *in cap. circa, verb. electiones hoc tit. lib.* 6.
Compostel. *in cap. cum inter Canonicos de elect.
mil. verbo electio, q.2.* item si administranti parca- 36
tur, *cap. nostri hoc tit.* † Item quando Confir- 37
matio esset petenda à Romano Pontifice, & ele-
ctus esset in longinquis, & valde remotis partibus
à curia, vt non possit confirmationem facilè obti-
nere, & dummodo negligens non sit in petenda
confirmatione, quia tunc pariter poterit ante con-
firmationem administrare in temporalibus, & spi-
ritualibus † sed nullam in his duobus vltimis casi- 38
bus fieri alienationem, probat Iulius Lauorius *ex
dict. cap. indemnitatibus hoc tit. in 6. suprà dict.
cap.*25. *num.* 26. Et de Abbatissa idem dicit Iulius 39
Lauorius *in dict. cap* 24. *num* 51. *in fine.* cum eo-
dem Petro Gregorio *dict. cap.*19. *num.* 5. dicen-
tes, vt interim quo summariè à superiore inquiri-
tur, de obiectionibus positis contra Abbatissam
electam iuxta dicta *in vers. ad quartam, ex
dict. cap. indemnitatibus, §. verum,*
nihil de Ecclesia debeat alienare;
etsi administret.

***

QVÆSTIO III.

An possit dignior electus, siue prouisus ante collationem fructus, percipere etiam, vti administrator, si antea esset constitutus administrator. Et an Episcopus, & Prælatus electus, & confirmatus, seu institutus, vel prouisus à Papa, possit conferre beneficia, administrare, vel exercere ea, quæ sunt iurisdictionis ante installationem, vel inductionem in possessionem. Et quid possit in vtroque casu consuetudo. Et an Parochialis vacans, possit conferri in commendam temporalem ei, qui magis idoneus fuerit iudicatus, & electus, dum affert Bullas Papæ, seu possit interim constitui Vicarius in ea, aut ei quoquomodo præfici. Et an dato quod magis idoneus iudicatus, & electus ad Parochialem in concursu; ex eo, quia in ea administrauit, vt Vicarius amitteret ius sibi competens gratia, & prouisio de illa à Papa ei facta, sit valida, etiam non facta mentione de dicta intrusione, seu administratione?

SVMMARIVM.

1 *Electus dignior, siue prouisus nequit ante collationem fructus percipere, vt administrator etsi antea administrasset, & quid possit consuetudo*, num. 10.

2 *Declaratio in vna Placentina expenditur.*

3 *Episcopus, siue Prælatus electus, vel prouisus à Papa, potest beneficia conferre. & alia iurisdictionis exercere ante installationem, nisi alias esset in possessione*; num. 4. & 5. vide num. 6.

6 *Vacatio Ecclesiæ, solum durat vsque ad confirmationem de Prælato factam: fallit hodie* n. 7. *& expenditur*, n. 16. 17. & 19.

8 *Confirmatio electi ab Ordinario loci, in quo deferat ab aliis facta, & quid de installatione*, num. 9.

10 *Consuetudo mala, non euidenter talis tribuit iustam ignorantiæ causam*, num. 11.

11 *Puniri non debet qui communi iudicio non peccat.*

12 *Consuetudo inualida nondum reprobata excusat à pœna, nisi adesset mala fides.*

13 *Consuetudo facit vt electus, etiam confirmatus, non administret ante apprehensam possessionem*, num. 14. *quid in Hispania* num. 16. & 17.

14 *Episcopi, aliique prouisi nunquam ante adeptam possessionem administrant, nec conferunt beneficia, & hoc etiam de consuetudine Hispaniæ* num. 16.

15 *Capitula Cathedralia administrant, vti sede vacante; donec sit capta possessio per Prælatum.*

18 *Remissoria petita ad probandum, quod Episcopus confirmatus conferebat ante adeptam possessionem, & ante præsentatas Litteras Capitulo, fuit denegata.*

19 *Collatio facta ante possessionem, non præstat administrandi facultatem, etiam si esset consuetudo administrandi.*

20 *Episcopus de iure communi videtur vt non posset etiam confirmatus ante præsentatas Litteras Capitulo administrare, & de ratione* num. 21. & 22.

22 Cap. auaritiæ de elect. lib 6. *& alia iura non impediebant Litteras præsentari, vt electus, & confirmatus administrare posset.*

23 *Parochialis vacans, nequit in commendam conferri ei, qui magis idoneus est, interim quo affert Bullas Papæ.*

24 *Vicarius nequit constitui prouisus ad beneficium, interim quo Bullas affert.*

25 *Intrusus dicitur qui electus ad Parochialem, vt magis idoneus administrauit in ea*, numero 26.

26 *Intrusus cadit à iure beneficij, si quod habet, & quis talis dicatur* n. 27.

27 *Possessionem beneficij capiens ante collationem, etiam si non administret, aut fructus percipiat, dicitur intrusus* n. 28.

28 *Intrusus in beneficio tenetur de sua intrusione mentionem facere, alias datur subreptio, etiamsi non administret, nec fructus percipiat.*

29 *Intrusus percipiens fructus, tenetur mentionem facere de tali perceptione.*

30 *Beneficij prouisio facta à Papa antea intruso, non facienti mentionem, qualiter valeat* n. 31.

31 *Constitutio Iulij III.* n. 32.

32 *Litteris non expeditis apprehendens possessionem virtute supplicationis, subrepit.*

33 *Intrusus, aut percipiens fructus indebitè, non est inhabilis ad beneficium, nisi, & qua praxis* n. 35.

34 Cap. iam dudum, cap. per inquisitionem hoc titulo.

36 *Intrudens se in beneficio qui ius ad rem habet in illo, si non se ingerat administrationi nec fructus percipiat; non ideo dicitur inhabilis ad illud.*

1 AD has difficultates ex dictis non est difficilis responsio iuxta terminos textus nostri *cap. 6. 9. & 17.* cum aliis huius tituli, item & *cap. auaritiæ 5.* de quo dixi *quæst. 2.* & sic resolutiuè respondeo ad primam, vt non possit dignior electus, siue prouisus ante collationem fructus percipere, vti administrator, etiam si antea esset constitutus administrator; quia supposito, quod regula *dicti cap. auaritiæ*, procedit in quibuslibet beneficiis, & in præsentatis, seu nominatis, vt cum Lapo *alleg. 8. sub num. 4.* Mandosio, Rebuffo, Cotta, Hieronymo Gabriel, & aliis resoluit Nicolaus Garcia *de benefic. p. 11. cap. fin. à n. 216.* de quo iam dixi *sub præcedentibus quæstionibus*: ita est concludendum, vt resoluunt Ioannes Andreas, Dominicus *n. 4.* & Franchis *n. 1.* & cum eis Nicolaus Garcia *de benef. p. 9. c. 2. n. 25.*

2 Nec obstat huic resolutioni quædam declaratio Placentina petita pro parte Episcopi Placentini anno 1593. vbi cum vacante quadam Parochiali in mense ad Sedem Apostolicam reseruato, & Episcopus Placentinus, habito concursu, ex dignis

digniorem eligendo, supplicando, sequentia dubia declarari. Primò si potest in dicta Parochiali constitui Vicarius, qui vti dignior ad Parochialem nominatus est. Secundò si potest magis idoneus in commendam temporalem dictam Parochialem habere. Tertiò si virtute mandati Episcopi potest, antequam sit facta ei à Papa collatio capere possessionem Parochialis. Quartò si dignior ante confirmationem, potest fructibus Parochialis gaudere sub prætextu Commendatarij, seu Vicarij; & habito responso negatiuo, ad tria prima dubia eadem sancta Congregatio Concilij sic censens ad quartum dubium verbis sequentibus responsum præbuit: *Ante collationem non posse fructus percipere; nisi vti administratorem*; quia vt respondet Garcia *dict. num.* 25. adducens ad litteram dictam declarationem, quæ alia duo dubia claudit ibi obiter declarationem Concilij alloquutam fuisse; & ob id standum esse resolutioni positæ *n.*1. quæ comprobatur ex iam dictis *q.*1. *&* *q.*2.

3 Ad secundam quæstionis partem Innocentius,
Hostiensis, Ioannes Andreas, Compostellanus,
Butrius, Cardinalis, & Abbas *in nostro textu*, Felin. *in cap. ne Dei, de Simonia, num.*2. Decius, *Capella Tholos. num.* 444. seu 443. & ibi Aufrerius, Cosma *in pragmatica sanctione hoc tit. cap. licet §. censuit verb. promotus*, Ripa *lib.*2. *resp. c.*31. Rochus *de iure patronatus, verb. ius, quæst.*1. Lambertinus *in eodem tractatu* 3. *part. lib.*2. *q.*11. *art.*6. *&* 7. Selua *de benefic.*2. *part. q.*5. Rebuffus *de pacificis possessoribus à num.*243. *&* 253. & *in praxi titulo de simonia in resignat. beneficior. num.* 26. Botteus *de Synodo* 1. *part. num.* 39. Corrasius 2. *part. cap.*4. *num.*8. Duaren. *de beneficiis lib.*3. *c.*4. Rosipiacus *cap.*12. *à num.*2. *& c.*23. Petr. Gregor. *c.*38. *num.*2. Chuchus *instit. moral. lib.*4. *tit.*4. *a num.*63. Suarez *tom.*4 *de pænit. disp.*55. *sect.*3. *num.*16. Azeuedus *in Curia Pisana lib.*1. *c.*13. *à num.*9. Anastasius Germon. *de indultis Cardinal. Necnon quarumcumque, à num.*19. Couarruu. plures referens *lib.*3. *variar. c.*16. *num.*6. dicunt quòd Episcopus, seu Prælatus electus, & confirmatus, seu institutus, vel prouisus à Papa, potest conferre beneficia, administrare ea, quæ sunt iurisdictionis ante installationem, vel inductionem in possessionem.

4 Nisi alius esset in possessione Prælaturæ ex nostro textu, *cap. qualiter, cap. nihil hoc tit. dict. cap. auaritia eodem titul. lib.* 6. eo quod dicta iura solum videantur exigere confirmationem electionis ad administrationem.

5 Alij inquam, vt sunt Archidiacon. *in cap. cum qui de præbend. lib.*6. & ibi Lapus, Paulus, & Ancharan. idem Archidiaconus *in dict. cap. auaritia*, vbi Domin. *num.*4. *in princ.* Franc. *n.*4. idem Ancharan. *in reg. sine possessione lib.*6. Imola hic, Felinus *cons.* 40. *n.*5. Flamin. Parisius *de resignatione benefic. lib.*10. *q.*6. *n.*7. contrariam sententiam te-
6 nent. † Sed ego pro prima existimo respondendum, tum ex iam dictis, tum etiam quia sic fiat per Rotam resolutum *in vna Burg. Canonic.* 28. *Ianuarij* 1583. coram Illustriss. Lancelloto, quæ habetur impressa 2. *p. diuers. decis.*183. nempe vacationem Ecclesiæ solum durare vsque ad confirmationem, seu prouisionem de Prælato factam; & sic stante dicta prouisione, & litteris expeditis, etiam ante captam possessionem per Prælatum, non posse Capitulum conferre nec iurisdictionem exercere, vti sede vacante, vt sequuntur Flamin. Parisius *de resignat. benef. lib.*7. *q.*23. *à n.*46. Nicolaus Garcia *de benef. p.*5. *cap.*4. *à num.*242. 245. *&* 249. quam sententiam ego intelligo veram, attento iure
communi ex nostro textu, & *dict. cap. auaritia.* † 7
Sed non sic in Episcopo attenta extrauagante iniunctæ *hoc tit.* de qua latè expendo *à quæst. seq.* imò & ante dictam extrauagantem de consuetudine seruari infra *a vers. ad tertiam*, & *à n.*20.

Quo iure attento non sunt amplectendi idem 8
Dominic. *in dicto cap. cum qui §.*1. *n.*8. vbi Franc. *n.*5. Felin. *in dicto cap. ne Dei n.*5. *limit.*2. Rebuffus *supr. de pacificis num.*306. *alias* 255. concordantes dictas contrarias opiniones, vt si confirmet is, qui qui est ordinarius loci, & plenam potestatem iure habet, vt Archiepiscopus quoad prouinciam, Episcopus quoad Diœcesim, & Papa quoad omnes, tunc ex sola confirmatione, habeat plenam, & liberam administrationem; secus si alij confirment, qui non sunt locorum Ordinarij; quia tunc Superioris, puta Diœcesani conniuentia, & consensus
spectatur, & requiritur. † Nec etiam amplectendi 9
sunt Butr. *in dict. cap. ne Dei*, quem ibi sequitur Anania *n.*4. quos Felinus citat pro tertia sententia dictas duas concordantes opiniones, dicendo, quod aut installatio spectat ad alium, quam ad confirmatorem, & sit verè opinio secunda Archidiaconi, & aliorum, aut ad confirmatorem; & sit vera opinio prima Innocentij, & aliorum; quia hæ distinctiones nequeunt applicari ad prædicta iura communia.

Ad tertiam quæstionis partem, quid possit in 10
vtroque casu consuetudo, & iuxta primum casum Abbas hic *n.*3. Franchus *in dicto cap. auaritia n.* 2. Dominicus *in dict. cap. cum qui §. insuper n.* 7. *de præbend. l.*6. & ibi Franc. *n.*5. Chuchus *instit. moral. lib.*4. *tit.*4. *n.*3. Lambertin. *de iure patronatus* 2. *part. lib.*2. *q.*5. *art.*11. *n.*7. *&* 8. Rochus *in cap. fin. de consuet. sect.*6. *n.*41. Selua *de benefic.*2. *p. q.*15. *n.*4. Gigas *de intruso sub num.*25. *fall.*6. Rebuff. *in praxi super regul. de subrogandis colliting. glossa* 4. *n.*8. *& reg.*29. *Cancel. vers. secundo etiam*, docent vt non valeat consuetudo contraria; & etiam tenet Nicolaus Garcia *dict.* 9. *p. c.*2. *à n.*26. vbi *n.*27. addit sic procedere; quamvis consuetudo ista videatur excusare à
pœna priuationis beneficij, seu iuris, de qua *ibi.* † 11
Nam consuetudo mala, non tamen euidenter mala, tribuit iustam causam ignorantiæ, cum qui facit illud, quod alij faciunt, excusetur, & puniri non debeat, qui communi iudicio non peccat, & tenent Farinac. *in praxi crimin.*3. *p. q.*95. Villar. *del patronado de Calatayud* 4. *p. §.*3. *n.*1. Ancharan. *cons.*41. cum aliis Alexand. *cons.*107. *lib.*2. *seu.*8. *lib.*6. Probus ad Monachum *in c.*1. *de Clericis non resident. lib.*6. *n.*36. Rochus *in dict. c. fin. in princ.*35. *& sect.* 6. *n.*19. Rebuf. *vbi supra.* Flamin. Paris. *de confident. q.*5. *num.*14. Ludouicus Gomez *in cap.*1. *de constitut. in* 6. *num.*131.

Sed licèt consuetudo inualida, & irrationabilis, 12
nondum reprobata, excuset à pœna modo dicto, vt docent etiam Felinus *in cap. ex tenore de rescript. num.*12. Nauar. *cons.* 29. *de sent. excommunic. n.*9. sed vt dicunt Ludouic. Gomez, *vbi supra*, & Nicolaus Garcia *dict. cap.*2. *num.*29. qui haberet malam fidem, & conscientiam læsam; vt quia sibi constaret consuetudinem non esse bonam, vel saltim de ea dubitaret, non excusaretur à prædicta pœna priuationis, de qua *in dicto cap. auaritiæ*, maximè in foro conscientiæ, in quo irrationabilis consuetudo non excusat, ad quod applicabis plura, quæ dixi sub *dict. cap. fin. à quæst.* 4. & in aliis capitibus *de Consuetudine.*

Iuxta

13 Iuxta ſecundum caſum, qui magis ad extenſum
q.ſequenti expenditur, dum explico dictam *extra-
uag. iniunctæ hoc tit.* vbi ante præſentatas litteras,
Epiſcopi nequeunt adminiſtrare, videntur reſpon-
dere Abbas hic *num.*3.ex communi Doctorum, Fe-
lin.*in dict.cap. in nomine Dei limit.*3. Rebuffus *de
pacificis, num.*266.*aliàs* 247.& Nicolaus Garcia *de
benefic.p.*5. *cap.*4. *n.*257. cum Seluà Bot. Anaſtaſio
Germonio ex gloſſa *in dicta extrauag.iniunctæ,verb.
Non præſumant*, & per textum *in cap.in his dict.*11.
cum aliis vt prouiſus poſſit adminiſtrare ante appre-
henſam poſſeſſionem, niſi vſu, vel conſuetudine
receptum ſit, ne quis adminiſtret, niſi naturalem,
& actualem poſſeſſionem acceperit, quam conſue-
tudinem ait Anaſtaſius Germon. & Azeuedus *dict.
q. ſequent.* referendi ſibi videri eſſe in viridi obſer-
uantia, cum non ſoleant ante apprehenſionem poſ-
14 ſeſſionis quidquam prouiſi agere; † & Garcia *dict.
cap.*4.*num.*258.ait negari non poſſe hanc conſuetu-
dinem pollere non ſolùm in Hiſpania, ſed etiam in
aliis partibus: nam nunquam Epiſcopi ante captam
poſſeſſionem adminiſtrant, nec beneficia confe-
15 runt, nec in aliquo ſe occupant, ſeu impediunt †
ſed quod capitula vti ſede vacante adminiſtrant,&
Iuriſdictionem exercent; donec per Prælatum ſit
capta poſſeſſio Epiſcopatus, quæ præſentatis litte-
ris, & præſtito ſolito Iuramento de ſeruandis ſta-
tutis, ſtatim ſolet eis dari, ſeu eorum procuratori,
ſic vt vſque ad illud tempus cenſeatur durare Ec-
cleſiæ, & ſedis vacatio ad iſtum adminiſtrationis
effectum.

16 Vnde Azeuedus *conſ.* 14. *num.* 13. ait quod de
conſuetudine Hiſpaniæ prout notum eſt, etiam
Epiſcopus confirmatus non confert, nec admini-
ſtrat, vſque dum Bullas, & litteras cum mandato
præſentat in Capitulo ſuæ Eccleſiæ, & poſſeſſioné
capit ipſe vel alius eius nomine, nec quod aliter il-
lum Capitulum reciperet ad miniſtrandum,& con-
ferendum beneficia, & bona talis Epiſcopatus; &
ſic eo in caſu ſtante dicta conſuetudine, nullo mo-
do poſſe electum, & confirmatum Epiſcopum ad-
miniſtrare; nec conferre ante adeptam poſſeſſio-
nem, & quod interim prædeceſſor iuſtè poſſidet
ſecundum Rebuffum *in concordatis.tit. de collatio.
§.volumus.verſ.vacante in fine pag.*100.& *in pract.
17 de deuolut. num.*40. † & hoc modo dicit Nicolaus
Garcia *dict.*5.*p. cap.*4. *n.*260.ex Doctrina Hoſtienſ.
in cap. olim. 1. *de reſtit. ſpoliat.* quem refert Felin.
*conſ.*40. *num* 4. accipiendum eſſe Rebuff. ſupra *de
deuolutione num.*72.dicentem ſcilicet ſedem vacare;
doneo Epiſcopus nouus adeptus fuerit poſſeſſio-
nem: & addit *num.*264.quod ſtante dicta conſue-
tudine, quæ eſt ſatis rationabilis,non videtur poſſe
adminiſtrare, nec conferre promotum, etiam ſi ſit
Cardinalis ante adeptam poſſeſſionem.

18 Vnde idem Garcia *dict.* 5.*p. c.*4. referens *n.*262.
ad literam deciſionem de Rota ſuper quadam pro-
uiſione Canonicatus Burgen. coram Domino Bu-
balo 8. Iunij 1584. ait *num.* 261. vt cùm peteretur
remiſſoria ad probandam conſuetudinem imme-
morialem in Regnis Hiſpaniæ, quod Epiſcopi poſt
expeditas litteras, ſiue Bullas abſque illarum oſten-
ſione in Capitulo, prouidebant de Canonicatibus,
& aliis beneficiis, fuit denegata; quia non dabatur
aliquis fumus; quinimo teſtes examinati videban-
tur potius probare contrarium, nempe quod Epiſ-
copi non ſe intromittunt in adminiſtratione Epiſ-
copatus ante præſentationem litterarum, & ante
captam poſſeſſionem.

19 Et confirmatur ex doctrina Vgolini *de officio
Epiſcopi cap.*50.§.15.*num.*3.dicentis ante poſſeſſio-
nem adminiſtrare non poſſe eum, cui collatio facta
eſt, vbi conſuetudo eſſet, vt ante poſſeſſionem
adminiſtraret, & eum ſic vidiſſe ſemper obſeruari,
addentis, nec ab ea conſuetudine eſſe diſceden-
dum, refert idem Garcia *dict.cap.*4.*ſub num.*257.*in
fine*, qui ait regulam 2. Cancellariæ ibi *num.* 259.
relatam videri ad id reſpexiſſe, quæ reſeruat bene-
ficia ad diſpoſitionem Epiſcoporum, & aliorum
collatorum pertinentia, quæ poſt illorum obitum,
dimiſſionem, ſeu amiſſionem, vel priuationem,
vſque ad promotionem ſucceſſorum Apoſtolica
authoritate faciendam, & adeptam ab eis poſſeſ-
ſionem vacant, quaſi vſque ad illud tempus vacare
cenſeatur Eccleſia, ſeu ſedes.

Quare infero, vt ſecluſa etiam deciſione *dict.* 20
extrauag. iniunctæ hoc tit. de qua abundè *à quæſt.
ſequenti*, & attenta relata conſuetudine, ſeu ſola
diſpoſitione iuris communis ex noſtro textu cum
aliis, & *dict. cap.auaritia*, ſit iuri, & actioni con-
forme, non poſſe Epiſcopum ingerere ſe admini-
ſtrationi, & Iuriſdictionis exercitio, niſi oſtenſis,
& præſentatis litteris ſuæ prouiſionis Capitulo, de
cuius præiudicio agitur, & ad tollenda ei admini-
ſtratione, & iuriſdictione, quam habet, ſede va-
cante † qui ante oſtenſionem, & intimationem lit- 21
terarum,non tenetur Capitulum deſiſtere ab admi-
niſtratione, & exercitio iuriſdictionis, ſed quod
poſſit eam continuare, & vt Epiſcopus conſequen-
ter non poſſet antea iuriſdictionem exercere, ſic vt
alias daretur conflictus, & repugnantia iuriſdictio-
num, & confuſio magna ac rixarum, & ſcandalo-
rum occaſio; & ita tenendum arbitror ex doctrina
Felini *in cap.ex parte Decani de reſcript.* Ripa *in l.
quod te mihi num.*61.*ff.ſi certum petatur*, Bartol *in
l.*1.*num.*20.*ff.de noui oper.nunciat.* vt in terminis re-
ſoluit Nicolaus Garcia poſt alia, quæ adducit *in
dict.cap*4.*p.*6.*à num.*252.ibi *num.*254.*&* 255. † ad- 22
dens *dict.num.*256. vt iam cum illo dixi textum no-
ſtrum, aliaque iura noſtri tituli, & *dict. cap. aua-
ritia*,non impedire hanc Doctrinam, cum ea iura
non excludant oſtenſionem, & notificationem lite-
rarum faciendam Capitulo,cui aufertur adminiſtra-
tio: pro qua doctrina faciunt infra dicenda *de officio
deleg.in c. cum in iure*, vbi de non admittendo Iu-
dice delegato,ſeu commiſſionis,antequam Ordina-
rio oſtendat tenorem ſuæ commiſſionis, ſecundùm
praxim, quam retuli infra *in cap. fin. de libelli obla-
tione* 9. 22. alia dico *quæſt. ſequenti ſub verſ. ad ſe-
cundam.*

Ad quartam quæſtionis partem, ſuppoſitis quæ 23
dixi *à num.* 1. *&* *verſ. ad ſecundam*, reſpondeo
reſolutiuè Parochialem vacantem, non poſſe con-
ferri in commendam temporalem ei, qui magis
idoneus fuerit iudicatus, & electus, interim, quod
affert Bullas Papæ;† nec poſſe interim conſtitui vi- 24
carium in ea, aut ei quoquomodo præfici; quam-
uis referat Nicolaus Garcia *de benefic.dict.p.*9. *c.*2.
*num.*23.in his Regnis Caſtellæ; & particulariter in
Epiſcopatu Abulen. contrarium ſeruatum; etſi in
eo Epiſcopatu videatur iam emendatum; quia vt
ipſe refert *ibi*; & *num.*24.eam praxim, non eſſe te-
nendam, vt malam &; quia textus *in dict. c. aua-
ritiæ hoc tit. lib.*6. videtur procedere in quibuſlibet
etiam beneficiis, vt iam dixi ſupra *ſub num.* 2. &
hoc probat ex declaratione facta Epiſcopo Placen-
tino anno 1593.de qua dixi ſuprà.

Ad quintam quæſtionis partem, an dato quòd 25
magis idoneus iudicatus, & electus ad Parochialem
in concurſu ex eo quòd adminiſtrauit, vt Vicarius

contra supradicta, amitteret ius sibi competens *ex*
dicto cap. auaritia hoc tit. lib.6. gratia, & prouisio
de illa facta ei, sit valida, etiam non facta mentione
de dicta intrusione, seu administratione: & sup-
positis quæ dixi *q.2. vers. ad secundam* videtur pro
affirmatiua sententia respondendum; quia cum ta-
26 lis videatur intrusus, † intrususque cadat à iure suo,
si quod habet ad beneficium, item efficiatur ad
illud inhabilis, vt docent Doctores *in cap. cum iam*
dudum, & cap. per inquisitionem hoc tit. sic vt dicat
Cosmas *de pacificis possessor. ad finem verb. violen-*
tus, quod solus Papa potest cum eo dispensare; &
dicat Rebuffus *tit. de remissione in possession. n.8* quòd
si quis acciperet possessionem ante collationem,
esset intrusus; sic vt postea collatio illi facta, non
valeret, vt dixerunt etiam Ioannes Gutierrez *cons.*
10. num. 12. Nicolaus Garcia *de benefic. p. 11. cap. fin.*
27 *num. 224.* † qui etiam *n. 223* cum eodem Rebuffo,
& DD. *in cap. iam dudum de prebend.* scribit quod
capiens possessionem, etiamsi non se ingerat ad-
ministrationi, nec fructus percipiat; ac etiam vio-
lentiam non adhibeat, sit priuatus iure ad rem, sibi
ad beneficium competenti; ex eo quod accipiens
possessionem beneficij ante collationem, & ius in
re, est intrusus, cum eam capiat sine titulo.
28 Vnde cum idem Nicolaus Garcia ex doctrina
Mill. Hieronymi, Pauli, Rebuffi, Æneæ de Fal-
con, Cappellæ Tholosan. Cassador. Mandos. Azor.
Less. & aliorum *dict. cap. fin. p. 11. num. 225.*
dicat quòd intrusus in beneficio, teneatur in im-
petratione facere mentionem de sua intrusione; &
quòd alias sit subreptitia, & nulla, vt dixit etiam
Abbas *in cap. iam dudum. num. 3. de prab. & in cap.*
preterea de iure Patron. & ita esse faciendam men-
tionem de sua intrusione, etiamsi intrusus non ad-
29 ministrauerit, nec fructus perceperit. † & si fructus
perceperit, etiam de illis faciendam esse mentio-
nem, vt docent Felinus *in cap. in nostra de rescript.*
col. 2 Rebuf. *p. 3. de signatura, verbo nec non num. 56.*
& 57 & *tit. de dispens. cum regul. n. 66. & 67.* Cassa-
dor. *decis. 6. de prab.* Puteus *decis. 26. lib. 1.* Rota *de-*
cis. 1222. lib. 3. p. 3. diuers. Mandosius *de signatura*
gratia titulo de absolutione à mala fruct. percept. vbi
latè, *& cons. 4. n. 19.* Nauar. *cons. 2. n. 2. de ætate, &*
qualit. ordin. Gonzalez *in reg. 8 Cancellaria §. 7.*
proœm. à n. 71. idem Garcia *dict. c. fin. p. 11. n. 133.*
30 † sequitur vt prouisio, de qua loquimur videatur
inualida ex doctrina Abbatis, *in cap. qualiter hoc*
titulo, num. 8. Petri Barbij *in directorio election. 2.*
p. cap. 8. Chuchi *lib. 4. institut. tit. 1. à num. 147.* vt
refert idem Garcia *p. 9. cap. 2. num. 31.* qui ex hoc
capite etiam refert fuisse Romæ impetratam Paro-
chialem oppidi *de Ontiueros* Diœcesis Abulensis
quamuis non habuerit effectum impetratio, sed tan-
dem concordatum inter partes, & confirmatum à
Papa.
31 Adhuc tamen ipse Nicolaus Garcia ibi *à n. 32.*
dicit prouisionem, de qua non est dubium validam
videri; eo quòd ibi non videatur intrusio vera,
quemadmodum est illa, de qua ipse loquutus est *d.*
p. 11. cap. fin. dub. vlt. à num. 224. proximè relata; ita
vt non possit dici gratia subreptitia; quia non nar-
rat Parochialem sibi esse debitam, sed solùm ex-
hibet suam approbationem, & litteras testimonia-
les Ordinarij; & quia ex clausulis generalibus fit
gratia etiamsi alias specialiter, vel generaliter exi-
32 stat reseruata † & ait *num. 33. & 34.* vt his non in-
tret constitutio 33. Iulij III. de qua idem *4. p. de*
benefic. cap. 2. à num. 47. quia illa loquitur de appre-
hendente possessionem beneficij, virtute supplica-
tionis, litteris non expeditis: & sic ait verius esse
huiusmodi possessionem esse invalidam per subrep-
tionem; quia exhibendo, & significando Papæ ele-
ctionem de se factam ab Ordinario in concursu; &
videri etiam, vt significet habere aliquod ius ad Ec-
clesiam Parochialem.
Imò & in terminis relatæ doctrinæ de intruso, 33
sub vers. ad quintam, dicit idem Nicolaus Garcia
dict. p. 11. cap. fin. à num. 234. nullibi rectè probari
quod intrusus, aut percipiens fructus indebitè,
sit inhabilis ad beneficium illud, nisi in casu
cap. quisquis, hoc titulo † Quia textus *in dict.* 34
cap. iam dudum, & cap. per inquisitionem hoc
titulo, ad summum probant quod est indignus;
ita quod electio deberet cassari, non tamen in-
habilis. † Et quòd quamuis de Stylo Curiæ videa- 35
tur intrusus, quamdiu est intrusus, & qui percipit
fructus indebitè, quandiu illos habet, sit inhabilis
ad illud beneficium; sed tamen de Stylo illis dari
rehabilitationem, tanquam inhabilibus, cum com-
positione tertiæ partis fructuum perceptorum, † quod 36
tamen ibi *num. 236.* addit non procedere in eo,
qui habens ius ad rem ad beneficium, intrusit se
in illo per solam possessionem absque eo quod se
ingesserit administrationi, vel fructus perceperit;
quia iste talis non fit inhabilis ad beneficium, cùm
non amittat ius, quod ad illud habet, vt *in dict.*
cap. auaritia iuxta decisiones, quas antea refert *à*
num. 222. Et vt vberius agas, applicabis quæ dixi
infra *in cap. olim 12. quæst. 3. à num. 1. ad 11. de*
restit. spoliator. vbi egi de quæst. *An possit quis cape-*
re propria authoritate possessionem de beneficio, &
ibi *à num. 7.* quis dicatur intrusus: & de violento
possessore, & intruso, latè Garcia *de beneficiis,*
dict. p. 11. cap. 10. à num. 1. cum infinitis &c.

QVÆSTIO IV.

An si electus ingerat se in administrationem tantum unius fundi Ecclesiæ, ad quam electus est, incurrat pœnas nostri textus, & cap. auaritiæ hoc titul. *An hodie in aliquo sint immutata dicta in præcedentibus quæstionibus per* Extrauag. hoc tit. *cuius praxis assignatur circa administrationem prouisi ad Episcopatum, Abbatias, aliasue Dignitates Bullas Apostolicas exigentes. An pensio exigi, ac solui possit litteris super illius reseruatione, nondum expeditis, An possit quis capere possessionem beneficij authoritate propria. Et an gratia Pontificis sit præcisè probanda per litteras, aut possit etiam per testes. Et quibus pœnis puniantur admittentes electos, vt administrent, litteris non ostensis?*

SVMMARIVM.

1 *Electus ingerens se ante confirmationem unius tantum fundi Ecclesiæ, non incurrit pœnas.*
2 *Commendatarius ad tempus, non incurrit pœnas,* cap. auaritiæ.
3 *Episcopi electi, etiam litteris expeditis, &*
præ

præsentatis Capitulo, nequeunt administrare; nec hodie post confirmationem, num. 6. & 7. *Quamvis alij dixerint sufficere expeditionem solam litterarum*, num.8.9.& 10. *&* num.15.

4 *Archiepiscopi Burgens. facta ante ostensionem litterarum Capitulo irrita fuerunt.*

5 Extrauag. iniunctæ hoc titulo, *expenditur in praxi.*

7 *Collatio Capituli facta, iam expeditis litteris, sed nondum præsentatis, valida fuit declarata.*

11 *Prouisio debet probari per litteras, nec aliter recipi debet.*

12 *Constitutiones Iulij II. & III. Pauli III. & Pij IV. extendunt* Extrauag. iniunctæ, de Electione, *ad beneficia, & ad omnes Ecclesias tituli, commendationes, siue administrationes etiam in Conuentualibus*.n.13.& 14.

13 *Officiales curiæ dabant mandata de accipienda possessione, quæ improbant Paulus III. Iulius III. & Pius IV.*

16 *Administratio, litteris non expeditis, & præsentatis Capitulo, ex qua ratione sit in iure prohibita*, n.17.18. & 19.

19 *Electis, seu aliis assertentibus de expeditione litterarum non creditur, nec Monachis*,n.21.

20 *Asserenti se venire cum mandato, non creditur de iure communi.*

22 *Bullarum expeditio ad Episcopatum, aliásve Dignitates, per quas diligentia perficiatur in Curia Romana.*

23 *Bullarum ad Episcopatus, & alias Dignitates, examen in Regia Camera Hispanica, quo iure queat practicari.*

24 *Pensio exigi, ac solui potest, litteris non expeditis, secundum aliquos, verius contra*, à num.32.

25 *Gratia Pontificis dependet à verbo* Fiat,*& à pronunciatione Papæ.*

26 *Scriptura ad substantiam gratiæ, non est necessaria.*

27 *Beneficium collatum per signaturam, ante leuationem Bullarum, potest cum alio cõmutari.*

28 *Beneficium vacare dicitur per mortem illius, cui solo verbo fuit collatum, etiam si tantum haberet signaturam.*

29 *Capellania honoris non requirit scripturam, nec Pontificis Bullam.*

30 *Priuilegia solent viuæ vocis oraculo in publicas tabulas referri.*

31 *Verbum* Fiat,*etsi de futuro videatur frequentius, accipitur de futuro.*

32 *Pensio sine litteris, nec petitur, nec soluitur.*

33 *Supplicatio sola dicitur existere in vtero; donec per litterarum expeditionem producatur in mundum.*

34 *Litterarum expeditio, requiritur etiam in gratia beneficiali, quæ dicitur informis ante eam*, n.37.

35 *Conditio inesse censetur in gratia concessione, si litteræ expediantur.*

36 *Litterarum expeditio à regula Cancellariæ exigitur, fuit introducta ad obuiandas falsitates, & ne fieret præiudicium Officialibus Romanæ Curiæ, &* n.49.

37 *Pensionis solutio non cogitur fieri per iudicem sine litterarum expeditione.*

38 *Pensionarius obligans se soluere pensionem absque litteris, nihil facit*,& n.39.

40 *Intrusus dicitur qui capit beneficij possessionem, sola supplicatione signata, litteris non expeditis, & inhabilis redditur ad illud obtinendum.*

41 *Hæredes illius, qui moritur, sola supplicatione, ante litterarum expeditionem, nequeunt percipere fructus illius temporis.*

42 *Regressus non valet, litteris non expeditis.*

43 *Episcopus nequit prouidere ex sola supplicatione, vigore alternatiuæ, litteris non expeditis.*

44 *Sequestrum non relaxatur resignatario habenti solam supplicationem vigore sententiæ latæ fauore resignantis, nisi cum expeditione litterarum.*

45 *Litteræ requiruntur quoad probationem, & executionem gratiæ, & quoad validitatem.*

46 *Beneficij possessionem capere nemo potest propria authoritate.*

47 *Gratia Pontificis præcisè debet probari per litteras contra iuris dispositionem*, à num.49. & 54.

48 *Dispensatio Papæ inter consanguineos valeret, si Bulla dispensationis non reperiatur.*

49 *Gratia Papæ per testes non probatur, bene sine litteris &* à n.54.*contra aliquos.*

50 *Scripturam ad probationẽ, multi casus requirunt.*

51 *Probatio per litteras desideratur in omni Pontificis gratia, vt stylus Curiæ Romanæ declarauit*, & n.52.

52 *Gratia si per testes probari valeret, absurda multa euenirent*, & n.53.

53 *Fundans se in gratia Pontificis, debet eam ostendere ad euitanda absurda. & falsos testes.*

54 *Regula parem vim habent testes, & instrumenta: fallit in probatione gratiæ Pontificiæ.*

55 *Collatio beneficij nequit testibus probari sine litteris collationis.*

56 *Capellania vt probetur collatiua, non testibus, sed titulo collato.*

57 *Eligentes recipientes electos sine litteris, qualî puniantur pœna*, & n.58.

58 *Religiosorum superiorum confirmantes electionem, sine litteris puniuntur.*

AD primam quæstionis partem resolutiuè dico quod si electus ingerat se in administratione tantum vnius fundi Ecclesiæ, ad quam electus est, non incurrit pœnas impositas *in cap. auaritiæ hoc tit.* ita tenendum existimo per declarationem Rotæ *in Mutinen. Canonicatus 14. Martij* 1603. coram Cardinali Lancelloto, & *ex decisione Rotæ 19. num. 12. p. 2. diuers.* quia ita Doctores loquentes in specie textus *in c.cum. qui de preb.l.6.* quatenus ibi Pontifex priuat ipso iure intrusum in possessionem beneficij, absque Diœcesani, alteriusve Superioris consensu, vel authoritate, eius decisionem limitant in intrudente se tantum in possessione alicuius prædij ipsius beneficij, cùm sint diuersa: ita ibi Barbosa *n 4.* & Ego *in c. olim 12. de restit.spoliat.q.1.n 2.* & confirmatur ex nonnullis adductis supra *in fine, quæst. præced.* 1

† Item quia vt ibi dixi *in ea quæst.& q.2.*textus *in dict.cap. auaritiæ*, non habet locum in commendatario ad tempus, sicut nec extrauagans *iniuncta*, de qua in vers.*ad secundam*, cum aliis limitatur in illo, iuxta Rotam, quã referunt Flamin.Paris.*de resign.benefic.lib.7.q.21.n.20.*Barbosa *in dicta extrauag.n.4.*& faciunt etiã quæ scribit Tiraq. *de retractu linag. §.36. gloss.2 n.5.* quem refert Barbosa, sed illum legi, & nihil 2

nihil de hoc puncto tangit, vbi tantum loquitur, vt debeat docere de mandato, qui aliquid denunciat nomine alterius. Sed Ego sic tenendo dico adhuc non esse recedendum; etsi videatur contra facere dictum supr. *sub quæst. 2. n. 1.* quia ibi resolutum tendit de ingerente se in administratione etiam in tota parte vnius speciei fructuum, aut iurisdictionis ipsius Episcopatus; in nostro verò casu de ingerente se in vno tantum fundo ex multis pertinentibus ad Episcopatum, vel beneficium, quod non turbat iuris dispositionem *in dict. c. auaritia*, & aliis.

3 Ad secundam quæstionis partem de praxi, quam debent obseruare electi ad Episcopatus, seu Abbatias, vel Dignitates, requirentes Bullarum Apostolicarum expeditionem; igitur per decisionem *dictæ extrauag. Iniunctæ, hoc titulo.* patet decisum, vt Episcopi, & alij Prælati in Curia promoti, etiam litteris expeditis, non possint conferre, nec administrare ante illarum ostensionem, & præsentationem factam Capitulo, vt probant illa verba, ibi: *Nullique eos absque dictarum litterarum ostensionem recipiant, aut eis pareant, vel intendant*, & ex *vers. sequent.* † Sic Rota *in Burgen. Canonic.*
4 *3. Iunij* 1583. coram Domino, Bubalo recedens ab alia decisione facta coram Lancelloto, de quibus meminit Nicolaus Garcia *de benefic. 5. p. cap. 4. à num. 151.* vbi refert, vt iuxta *dictam extrauag.* ex quo litteræ non fuerunt præsentatæ Capitulo, & Canonicis, totum id, quod actum fuit per Domin. Archiepiscopum ante dictam præsentationem, fuit irritum, & inane, vt disponitur *in dicta extrauag. in relato vers. nulli*, & *in vers. sequenti*, ibi: *Quod si forsan contra præsumptum fuerit, irritum habetur.*

5 Summa ergo dictæ Extrauag. in sua prima parte, ea nempe est, quod Episcopi; & alij Prælati Superiores, necnon Abbates, & Priores, ac cæteri Monasteriorum regimine exercentes, qui à Sede Apostolica promouentur, aut consecrantur, seu benedicuntur ad commissas eis Ecclesias, & Monasteria absque litteris Apostolicis accedere, vel honorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumant, sic vt quidquid autem, secus actum fuerit, interim sit irritum, nec amplius possint percipere fructus: & addit quod Capitulares ipsos recipientes, vel eis obedientes, sine prædictis litteris, sint ipso iure suspensi à suis beneficiis: ita Barbosa ibi *num. 1.* alter P. Barbosa *in l. diuortio in principio p. 2. num. 50. ff. soluto matrim.* Iulius Lauor. *variar. lucub. tit. 4. cap. 25. num. 9. in fine*, cum aliis alter Barbosa *in pastorali p. 3. allegat. num. 161.* Flamminius Paris. *de resignat. lib. 8. quæst. 5. num. 33.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 29. quæst. 9. vers. cæterum, & lib. 7. cap. 1. quæst. 2.* Riccius *col-*
6 *lect. 1325.* † Vbi dicit quod vacatio sedis Episcopalis, durat vsquequo litteræ Apostolicæ fuerint expeditæ, & præsentatæ Capitulo respondens ad argumentum, quod de iure communi, sedes Episcopalis desinat vacare per prouisionem factam à sede Apostolica; itavt Prælatus acquirat iurisdictionis exercitium per dictam prouisionem, antequam sit capta possessio, ita vt sit etiam licita collatio beneficiorum, vt dixit Rota *diuers. p. 2. in decisione* 182.
7 † Tamen iam hodie ex dicta Extrauag. ait non solum requiri prouisionem, sed etiam expeditionem litterarum, & transportationem, ostensionem, & præsentationem, per textum ibi adducens prædictam *decis. Burgen. Canonic. 3. Iunij* 1583. coram Lancelloto, vbi declaratur valida collatio facta per Capitulum, non vocato Episcopo iam promoto, non tamen præsentante litteras expeditionis.

Et quamuis aliqui dicant quod litteræ debent 8
esse expeditæ ad hoc, vt non dicatur Ecclesia vacare, & vt Episcopus possit administrare, absque eo quod de præsentatione faciant mentionem; vt ita simpliciter dicit glossa *in clem. 1. verbo sede vacante de hæreticis* vbi Imola *num. 9. verb. glossa vacante*, Cardinalis *in §. duo num. 5. in fine.* Abbas *num. 6. vers. Ecclesia* Vitali. *num.* 576. Petrus Rauennas *in compendio iuris Canonic. hoc tit.* Pauinus *de potestate Capituli, præludio 7. num. 14.* Felinus *in cap. ne Dei timorem num. 3. vers. quarto limita de simonia*, Selua *de beneficiis p. 2. q. 15. in princ.* Abbas *in cap. qualiter 9. hoc tit. notab. 1.* quem sequuntur Decius *Rub. de const. num. 42.* Cassadorus *decis. 8. num. 9. de restit. spoliato.* Puteus *decis. 287. n. 3.*
lib. 3. † Tamen omnes isti, & alij, qui reperiri pos- 9
sunt, non excludunt ostensionem litterarum; quia simpliciter loquitur; imò illam præsupponunt, ex eo quod ad id probandum allegant *dict. extrauag. iniunctæ*, quæ de litterarum ostensione expressè disponit.

Ita declarant Rebuffus *in praxi tit. de simonia in* 10
resignat. num. 31. Decius *in Rub. de const. & elect. n. 42.* Vitalis citatus, qui seipsum declarat. *in clem. 1. §. porro num. 30. de electi.* Felin. *in cap. 1. de præscript. num. 3.* qui licet loquatur per verbum *forte*; postea tamen affirmat, & dicit hoc *in cap. eam te num. 6. vers. sed caue de rescrip.* & *in Rub. de constit. num. 12. vers. & adde*, vbi dicit *quod debent ostendi littera*, Abbas *in cap. nostri num. 4. hoc titulo*, & *in cap. in nostra col. fin. num. 11. vers. dicit tamen, de*
rescriptis. 11. † Vbi expressè dicit quòd prouisio 11
debet probari per litteras, nec aliter recipi debet, & hoc dicit esse notandum, quia multi in hoc errant: ita ille, & Nicolaus Garcia *de benefic. dict. p. 5. cap. 4. sub num. 52.* & comprobatur ex his, quæ cum eo dixi *in quæst. præced.* nempe vt sit satis iuri communi conforme non posse Episcopum ingerere se administrationi, & iurisdictionis exercitio, nisi ostensis, & præsentatis litteris suæ prouisionis Capitulo, de cuius præiudicio agitur sic, vt nec iura supra allegata excludant ostensionem, & notificationem Litterarum faciendam Capitulo, cui aufertur administratio.

Adhuc per *dictam Extrauag. iniunctæ*, non ple- 12
nè cautum iudicantes alij Pontifices post Bonifacium VIII. cuius decisionem confirmant etiam Iulius II. Iulius III. Paulus III. Pius IV. eo quòd ante Bullarum expeditionem, gratia sit informis, nec aliter gratia prouiso ius faciat, quam prouidens vult ita, ex Quaranta *verb. benefici. possessio*, & Zerol. *p. 1. princip. vers. Bulla*, referente declarationem Sacræ Congregationis, vt nec ex antiqua consuetudine id liceat, & aliam, qua Episcopo Lucensi responsum est, vt priuet eos, qui ita obtinent, adhibitis Vicariis, qui inseruiant Ecclesiæ, donec, &c. vti etiam cum illis tenet Zypeus *in analit. iuris Canon. titulo de causa poss. & propriet. num. 5.* addit inquam Scortia *epitome 51. sub theoremа 138. in vers. quare*, referens litteram *dict. Extrauag. Bonifacij*, vt quia per ipsius decretum, non erat expressum de beneficiis omnibus, quod idem Iulius II. *sua constit. anno* 1505. quæ incipit *Romani*, quam innouauit Alexand. V. Innocentij VIII. & aliorum Pontificum constitutiones; etenim Iulius comprehendit illa sua constitutione Ecclesias omnes, siue iure tituli, siue commendationis, siue administrationis concedantur.

Et

13 Et quia officiales Curiæ prætextu supplicatio-
num super prouisionibus beneficiorum signatarum,
& registratarum, dabant litteras, & mandata de il-
lorum beneficiorum possessione adipiscenda, lit-
teris non expeditis, idem Paulus III. *in Bulla*,
quæ incipit *cum nobis*, id fieri vetuit in quibusvis be-
neficiis à Sede Apostolica quomodolibet impetra-
tis sub pœna excommunicationis latæ sententiæ,
& reseruatæ Papæ; & idem Iulius III. *Bulla* 33.
quæ incipit *Sanctissimus*, cauit haberi pro intrusis
eos, qui non, expeditis litteris, per se, vel
per alium suo nomine possessionem beneficiorum
apprehendunt, vel ratam habent; & quòd fru-
ctus non faciant suos, notauit etiam Parisius *de re-*
14 *signat. quæst.* 26. † Et sic etiam Pius IV. *in Bulla*
sua 86. §. 3. disponit vt se ingerentes, non expedi-
tis litteris, in Dignitatibus conuentionalibus, illis
priuentur ac fiant ineligibiles; imò *regula* 25. *Can-*
cellariæ, gratia Apostolica, ante expeditas litteras,
habetur pro informi, & ad perfectionem deduci
per earundem confectionem debet, vt dixerunt
Rota *decis.* 20. *in fine, de concess. Præbenda.* Bellon.
decis. 431. *&* 745. Oldrad. *cons.* 320. Sarnen. *in*
reg. Cancel. de non iudic. iuxta form. supp. n. 2. *q.* 1.
Scortia, & Parisius *supra num.* 11. idem referens
tenorem dictæ constitutionis Pij IV. quæ olim
erat 100. editam anno 1564. tradit Scortia cum
multis videndus *epitome* 82. *Theorema* 204.

15 Sed notat idem Zipeus supra *dict. num.* 5. *in Ru-*
brica de causa possess. & propriet. ex iam relato Ze-
rol. aliam declarationem sacræ Congregationis, qua
dictum sit quòd præsentatis, & institutis sufficiat
si aliunde constet de dicta institutione, nisi institu-
ti obligati fuissent leuare Bullas Apostolicas; &
quòd tunc eis obstat dicta Bulla Iulij III. & quòd
debent beneficiati; etsi non parti etiam triennales
Iudici, seu Ordinario petenti exhibere titulum; &
quod ita Zerol. intellexit *dict.* §. 5. declarationem
Cardinalium generalibus verbis, qui fecit excep-
tionem in decennali, quasi tolerantia, tam diu-
turna Ordinarij titulum ei parauerit.

16 Quod si dubites quare sit prohibitum ante con-
firmationem, & ostensionem Litterarum electo
se ingere in administrationem ex latè iam adductis,
respondeo cum glossa *in dict. cap. auaritia*, tem-
pore illius textus sic fieri, tum quia electus aliàs
non curaret de confirmatione, ne se periculo
subijceret improbandæ electionis, ij præsertim,
qui non egent consecratione; tum quia aliter con-
17 firmatio nihil operaretur, † tum quia si esset irri-
tanda electio, non esset facile electum ab incepta
muneris functione remoueri: ita considerat Scor-
tia *dicto epitome* 83. *sub theorema* 205. *vers. ratio.*
18 † & iuxta *dict. Extrauag. iniunctæ*, Bonifacij VIII.
ac alias Iulij II. & III. Pauli III. & Pij IV. ac
aliorum Pontificum requiri expeditionem, ac osten-
sionem, siue præsentationem litterarum Apostoli-
carum, vt euitentur falsitates, quæ in supplicatio-
nibus facilius committerentur, quam fiat in Bullis
propter multorum Officialium manus appositio-
19 nem, † tum etiam ne aliàs auferretur emolumen-
tum officialium Curiæ si sola supplicatio sufficeret
absque litterarum expeditione; tum etiam propter
maiorem fidem gratiæ factæ electo, seu prouiso
20 † quia si in iure ciuili non creditur asserenti se ve-
nire cum mandatis Principis, aut asserenti se lega-
tum, *cap. nobilissimus dist.* 97. nisi id scriptis pro-
bet, nec in iure Canonic. dicenti se delegatum se-
dis Apostolicæ, nisi doceat de mandato Apostolico,
vt dixi supra *q. præced.* & patet ex textu *cap. cum*
in iure de offic. deleg. nec clericis aliunde venienti-
bus sine Ordinariorum litteris *cap.* 1. *&* 2. *de Cleri-*
cis peregrin. & dist. 28. quid mirum vt ex dictis Ex-
trauagantibus Bullarum expeditio, ostensio, &
præsentatio requiratur antequam electus se ingerat
in administrationem suæ prouisionis: sic in termi-
nis relati, & Scortiæ *epitome* 51. *in const. Iulij II.*
theorem. 137. *&* 138. † addens *ex dist.* 28. *& di-* 21
stinctione 71. *cap. hortamur, & ex l. si qua per ca-*
lumniam Cod. de Episcop. & cleric. vbi quod Mo-
nachis sine litteris Prælatorum non creditur, &
faciunt nonnulla, quæ dixi infra *in cap.* 7. *de pro-*
bat. nec enim asserenti sibi à sede Apostolica cau-
sam esse delegatam creditur, nisi in citatorio in-
seri faciat rescripti, seu commissionis tenorem,
Boërius *de potest. legati prælud.* 5. Guido Papæ
quæst. 286. *in fine*, & *quæstione* 445. *numero* 2. &
quæstione 450. *numero* 2. Ioannes Valer. *de different.*
inter vtrumque forum verb. testis, differentia 4. *nu-*
mero 1. *vers. huic praxi*, Doctores & Barbosa *in*
dicta Extrauag. 2. *hoc tit. per vers. asserenti nam-*
que, Gambara *de potest. legati p.* 9. *à num.* 1. Gra-
natus *ad Vestrium in pract. lib.* 7. *cap. fin. n.* 39.

Quod si etiam desideras scire, quo ordine pro- 22
cedatur in curia à supplicatione electi vsque ad
perfectam expeditionem Bullarum, resolutiuè
respondeo, quod postquam supplicatio signata est
à summo Pontifice *placet*, vel *fiat vti petitur*, ac
reuisa subscriptione datur datario; & tunc in regi-
stro inseritur, deinde in compendium redigitur,
quæ reuidetur per Summistam; postea scribuntur
Bullæ, siue litteræ, in quibus multorum manus ap-
ponuntur, in Cancellaria solutis consuetis, postre-
mo plumbantur in plumbo; & iam tunc litteræ di-
cuntur expeditæ: sic docent Sarnens. *in dict. regul.*
Cancel. de non Indic. iuxta form. supplic. num. 2. *q.* 2.
Mandosius *ibidem q.* 3. *num.* 3. Paris. *de resignat.*
benefic. lib. 2. *q.* 26. *n.* 17. *&* 18. *& q.* 25. Geminian. *in*
cap. sicut de præb. lib. 6. Felin. *in cap. diligenti in fine*
de simonia, Scortia vbi supra *dict. Theorem.* 138. *in*
fine, vbi addit quod postquam sunt in Plumbo re-
gistrantur, & dantur partibus.

Hinc poteris inquirere de praxi, quia in exami- 23
nandis Bullis Episcopatuum, & aliarum Dignita-
tum, hic in partibus vtuntur supremi Castellæ con-
siliarij vulgò *de la Camara*. Et suppositis quæ Ego
dixi supra *in cap.* 2. *de indic. de vsu examinandi Bul-*
las, & rescripta Apostolica ibi *q.* 21. *per Iudices*
laicos supremos: & suppositis multis aliis, quæ scri-
bit D.D. Franciscus Salgado *de retentione Bullar.*
to inquam dissolues ex his, quæ adduxi *sub quæst.* 3.
præced. sub vers. ad tertiam: etenim Azeuedus *in*
Curia Pisana lib. 1. *cap.* 13. *n.* 12. quem recitat Nico-
laus Garcia *dict. p.* 5. *cap.* 4. *sub n.* 257. ait quod Epis-
copus etiam confirmatus, litteras confirmationis te-
netur mittere Regi, & eius Regio Consilio; &
quod antequam ibidem expediantur, non capitur
possessio; sicut nec Canonici suæ Ecclesiæ, nisi
litteras has videant, & eis notificentur, non per-
mittant administrare, & eis præsentatis, & notifica-
tis, tunc capiatur Episcopatus possessio; & quòd
nunquam vidit, nec audiuit Episcopos etiam con-
firmatos ante captam possessionem exercere iurisdi-
ctionis potestatem; & quod de consuetudine sic
teneri vidisset suo tempore, & audiuisse sic practi-
cari in Episcopatu Placentino, & in aliis, quorum
notitiam habuit; est enim verum quod hæc praxis
examinandi Bullas Episcopatus in Consilio supre-
mo Castellæ à Consiliariis de Camera Regis viget
etiam vsque ad hæc tempora.

Ad

24 Ad te tiam quæstionis partem, an pensio exigi,
ac solui possit litteris super illius reseruatione,
nondum expeditis: & præmissis quæ dico infra *in
cap. qua 5. de Iudicijs q. 16. & 20.* & quæ latissimè
de pensionibus dico *sub tit. cap. 1.* vt Ecclesiastica
beneficia sine diminutione conferantur, & alibi, vi-
detur vt in hoc casu non sit necessaria litterarum
25 expeditio, aut præsentatio † quia gratia Pontificis
solo verbo perficitur, cum dependeat à verbo *fiat*,
vt dicunt Calderinus *in cap. quisquis de electione*,
Baibatia *in cap. nostra num. 19. de rescriptis*, Rimi-
nald. iunior *in Rubr. de constitut. num. 113.* Rebuffus
in regula 34. Cancel. Cassiodorus *decis. 4. num. 2.
instit. de causa possess. & propriet.* & videtur com-
munis opinio secundùm Parisium *de resignat. be-
nefic. 2 tom. lib. 10. q. 1. à num. 3.* vbi quod statim
quando Papa pronunciat aliquem Episcopum ali-
cuius ciuitatis, vel beneficiatum alicuius beneficij,
vel Præbendæ, eo ipso perficiatur gratia: hanc
communem tradunt Bursatus *cons. 393. n. 4. vol. 4.*
Mascard. *de probat. conclus. 845. num. 20. vol. 2.* vbi
num. 14 allegat pro hac opinione textum *in cap. in-
stitutionis 25. q. 2. cap. dudum §. fin. de sepulturis*, &
Geminian. *cons. 103. num. 6.* dicit quod de stylo cu-
riæ requiritur scriptura, solùm ad solemnitatem
26 probatoriam. † Et quod ad substantiam gratiæ non
sit necessaria scriptura, cum sufficiat solum verbum
Papæ: & pro hac opinione est *decisio Rotæ 87.
tit. de rescriptis, alias 182. in antiquis*, Gigas *de
pensionibus q. 34. num. 1.* & sic si litteris gratiæ non
expeditis, Pontifex moriatur, expediantur tunc
Bullæ in forma *rationi congruit*, vt in *regula 8,
Cancel.* vbi Gomez, & Mandos.

27 Et in tantum videtur vera relata opinio; quod
beneficium collatum per signaturam ante leuatio-
nem, seu expeditionem Bullarum, possit cum alio
commutari, vt docent Rebuffus *in concord. in Rub.
de man. Apostol. verb. litteras.* Imola *in clem. vnica
n. 22. de rerum permutat.* Probus *in addition. ad Mo-
nachum in cap. licet Episcopus de Prebend. & Di-
28 gnit. lib. 6.* quod confirmari videtur *ex dicta de-
cis. 182.* vbi beneficium dicitur vacare per mortem
illius, cui solo verbo fuit collatum, etiam si habe-
ret tantum signaturam, tenent relatam principalem
sententiam Vitalin *in clem. dudum de sepultur.* Selua
in tract. de benefic. 3 p. q. 22. eamque procedere etiam
in foro conscientiæ; quia potest quis gratia vti,
licèt Bullæ non sint expeditæ, docet Abbas *in dict.
clem. de sepultur. § per illum.* Felinus *in Rubr. de
constitut. n. 6. vers. limita*, sequitur eos Rebuff. *in
Rub. 4. de mand. Apostol. §. 1. vers. quarto infero*, &
Mascardus videtur amplecti *de probat. conclus. 246.*
29 *n. 11.* † dum dicit quod capellania honoris non
30 requirit scripturam, nec Bullam Pontificis † quia
hæc priuilegia *viuæ vocis oraculo* solent in publicas
tabulas referri, cuius exemplum facile haberi po-
test, cum in Archiuo ad perpetuam rei memoriam
custodiantur, vt tradit Mascardus.

31 Faciunt pro hac opinione alia fundamenta, quæ
refert Zeuallos *p. 2. de cognit. per viam violentia,
num. 3. 4. & 6.* vbi tradit cum Felino *in cap. quisquis
hoc tit. & in cap. eam te, de rescript.* Afflictis *decis.
253. num. 6.* Decio *cons. 175. num. 6.* rationem esse;
quia verbum *fiat, vt petitur*; licèt possit de futuro
colligi, tamen frequentius accipitur de præ-
senti.

32 Contraria verò sententia *ex regula dict. Extra-
nag. iniunctæ hoc tit.* debet teneri, quæ licèt non
claudat pensionis materiam, debet extendi ad eam,
cùm à Papa constituatur, Bullis expeditis, quo.
instrumento pensionarius conuenit eum, qui ei
soluturus est pensionem, ex communi praxi, quam
docet ex multis Nicolaus Garcia *de beneficijs p. 1.
sub cap. 2. sub §. 3.* de quo dixi *in cap. fin. de li-
belli oblatione §. 6.* ex ea ratione † quia sola sup- 33
plicatio dicitur existere in vtero; donec per lit-
terarum expeditionem in mundum producatur,
vt dicimus de posthumo, qui nihil est, dum est
in vtero, Bursatus *cons. 193. num. 21.* Mascard. *de
probat. volum. 2. conclus. 845.* eam docent in ter-
minis Flaminius Parisius *lib. 10. de resignat. benefic.
p. 2. q. 1. num. 6.* Geminian. *cons. 106.* Oldradus 320.
num. 8. Mandosius *in Rub. de constitut. num. 50.*
vti fuit etiam practicatum, & resolutum in Rota
*decis. 20. num. 5. de Prabend. in nouissimis, & de-
cis. 27. de rescriptis.* Bellamera *decis. 746.* Felin.
in dicto cap. eam te, de rescript. col. 3. Gigas *de
pensionib. responso 42. num. 11.* Cassaneus *cons. 11.
num. 27.* † resoluentes etiam in gratia beneficiali 34
requiri expeditionem Litterarum, & ante gratiam
dici informem, & imperfectam † quia semper in 35
gratiæ concessione censetur inesse quædam tacita
conditio, si litteræ expediantur, vt tradit Bella-
mera *decis. 34. vers. & puto*, Rota *decis. 27. tit. de
rescriptis, in nouissimis*, Miles *in repertor. verb.
gratia Apostolica.*

Et ob prædictam rationem tradunt Parisius, *vbi* 36
supr. Zeuallos qui sic amplectitur, vt verissimum
in iudicando, & consulendo *dict. q. 41. & 19.* fuisse
factam regulam Cancellariæ, qua cauetur, & dis-
ponitur, vt non iudicetur iuxta formam supplicatio-
nis, dicentes eam regulam emanasse propter duas
causas *q. 3.* relatas, nempe ad obuiandas falsitates,
quæ in supplicationibus facilius committebantur,
quam in Bullis; item ne fieret præiudicium Officia-
libus Romanæ Curiæ, qui apponunt manus super
litteras Cancellariæ, indequè consequantur quæ-
dam emolumenta consueta præstari, ratione offi-
ciorum emptorum † adduntquè relati ob hanc 37
causam; donec Litteræ sint expeditæ gratiam dici
informem, & non posse exequi: & prædictis addo
Sayrum *in decis. 37. de simonia* respondentem,
Maynardum *in decis. 16. lib. 1.* Riccium *collect.
1665.* super glossam *in cap. 1. de censur.* dicentes
vt non possit exigi pensio, litteris non expeditis;
nec propterea possit cogi per Iudicem ad solutio-
nem pensionis.

Est tamen dubium, nùm si se obligasset pensio- 38
narius de illam soluendo absque Litteris teneatur;
& licèt Cassadorus affirmet *in decis. 2. de pension.*
† Tamen respondeo hodie eius doctrinam cessare 39
virtute clausularum, vigore Litterarum desuper
expeditarum, nec alias persoluenda quæ tempore
Greg. XIII. apponi cæpit, & clausulæ apponi
solitæ à tempore Sixti V. quæ est magis restricta
vigore Litterarum Apostolicarum desuper confi-
ciendarum, nec ante alias præsens reseruatio nulla
sit ipso iure persoluenda, resoluit Riccius *in dict.
col. 1665. in fine*, dicens ita pluries iudicatum fuisse
in Rota, & signanter *in vna veronen. pensionis 11.
Iulij 1592.* coram Melino, & *in vna sabien. pensio-
nis 13. Iunij 1594.* coram Mantica.

Vnde pro maiori declaratione, & in confirma- 40
tionem infero. primo quod si aliquis capiat posses-
sionem beneficij, & sola supplicatione signata, lit-
teris non expeditis *in forma consueta*, dicatur intru-
sus, & perdat omne ius, quod habet ad benefi-
cium; sic vt de cætero ad illud obtinendum, in-
habilis reddatur, vt fuit sancitum *in constitut. Iu-
lij III.* quæ est 33. *anno* 1553. de qua facit mentio-
nem

nem, Gigas *de pensionib. in episome de instructionibus n.38.* Bursatus *cons.193. sub n.21.* Mandosius *in dict. regula de non indic. extra form. supplication. q.4. num. 2.*

41 Infero secundò quòd hæredes illius, qui decessit cum sola supplicatione, seu signatura ante expeditionem litterarum, nullo modo possint percipere fructus illius temporis, sic Cotta *decis.289.* Riccius *dict. col.1665. in fin.* vbi refert sic resolutum *in vna Aretina Parochialis 13. Maij 1561.* coram Chrisanen.

42 Infero tertiò quòd non valet regressus, litteris 43 non expeditis, † & quòd nec Episcopus vigore alternatiuæ possit prouidere ex sola supplicatione, vt dicunt, & tenent Mandosius *suprà q.17.* Zeuallos *de cognit. per viam viol. p.2. dict. q.41. n.21.* vbi *n.22.* addit cum Oldrado *cons.336.* Flaminio *suprà n.25. & 26.* vt nec dispensatio suffragetur, litteris non ex- 44 peditis, † & quòd nec relaxetur sequæstrum resignatario habenti solam supplicationem vigore sententiæ latæ fauore resignantis, nisi expediuerit litteras, vt dixit Flamin. *dict. lib.10. de resignat. in 2. p. dict. q.2. n.28.* referens pluries in Rota fuisse sic iudica- 45 tum, † quia secundùm regulam Cancellariæ litteræ non solùm requiruntur quoad probationem, & executionem gratiæ, sed etiam quoad validitatem, vt tradunt Mandos. *in rubr. de const. n.49. & 50.* Geminianus suprà *cons.106.* Zeuallos supra *sub n.22. dict. c.41.*

46 Ad quartam quæstionis partem, an possit quis capere possessionem beneficij propria authoritate, dixi latè *in c. olim 12. de restit. spol. q.3.* vbi negatiuè respondi, & per ea, quæ dixi de alijs rebus *quæst.1. & 2.*

47 Ad quintam quæstionis partem, an gratia Pontificis sit probanda præcisè per litteras, seu sufficiat eam probare per testes: si desideres disputare reperes ad eam probandam per testes quæ adduxi supra *in hac quæst. versic. ad tertiam, in principio.* nam ibi dicta faciunt pro hac opinione; tum etiam quia probationes per testes, & instrumenta æqua lance admittuntur de iure nostro communi, & Regio, vt latè dixi infra *in cap. nostra 32. versic. ad secundam de testibus.*

48 Et facit etiam, quia valet dispensatio concessa à Pontifice inter consanguineos; licèt Bulla dispensationis non reperiatur; quia sufficit quod dixerit *fiat*, vt sit gratia perfecta, vt dicitur Genesis cap.1. *Fiat lux. & facta est lux*, tenent Rebuffus *in concordant. dict. Rubric. de mand. Apostol. verb. litteras*, Ripa *lib. 2. respons. Canon. 11. de iure patron.*

Verùm ex ibi dictis *sub dict. vers. ad tertiam, à* 49 *verb. contraria*, liquet in specie, de qua loquimur probationem per testes non sufficere, sed desiderari Bullarum expeditionem, & earum præsentationem per fundamenta ibi adducta; & quia vt dicit Scortia *in constit. Summor. Pontific. opusc.55. theorema 137. ante fin.* magnum inferretur præiudicium emolumento officialium Curiæ, si sola supplicatio, aut testes, absque litterarum expeditione sufficerent.

50 Nec est absurdum in iure vt sint multi casus, qui non per testes, sed per scripturam, debeant probari, præcipuè in antiquis iuxta quæ dixi *in c. ante peuale. de probat.* sintque etiam alij, tam ad iudicia, quàm ad contractus, qui desiderant pro forma scripturam, vt patet ex adductis, & notatis *sub cap.1. de libelli oblat.* & alibi sæpius, & in terminis *dict. extrauag. iniunctæ hoc tit.* patet ex eius contextura.

Imò quòd in omni gratia Pontificis desideretur 51 probatio per litteras, nec sufficiat per testes: probatur decisum per Dominos de Rota *in decis. 27. alias 232. tit. de rescript. in nouis*, quam sequuntur Mattheus de Afflictis *decis.361. n.17. & 21.* & *decis. 319. n.10.* Gigas *de pensionibus q. 19. n.4. & 13.* & *q.41. n.9.* Staphil. *de litteris gratiæ, & iustitiæ, tit. quibus modis expirant litteræ n.10.* tradit Ancharan. *in cap. ex diligenti in fin. de simonia*, Abbas *in cap. qualiter, notab.1. hoc tit.* Rebuff. *in concord. de mand. Apostol. §.1. versic. ad probandum tamen*, pluribus sequutis defendit Flaminius Parisius *p.2. de resignat. benefic. lib.8. q.2. n.7.*

Vbi dicit hanc esse communem opinionem, & 52 de stylo receptam, & à Romana Curia obseruatam, Bellamera ita seruari dicens in Curia *decis.746. & 644. & 43. à n.5.* Miles *in suo repertorio verb. gratia Apostolica non censetur perfecta*, & *verb. probatio gratiæ Papalis.* Barbatia *in procemio decis. conclus.1. §. hæc sanè col.5.* dicens quod ita tenetur; quia aliàs sequerentur multa absurda, si gratia per testes posset probari; & inquit quòd super hoc non est insistendum, cum hæc sententia sit approbata per decisionem Rotæ.

Idem tenet Gomezius *in regulis Cancel. Apostol.* 53 *reg.25.* qui sequitur opinionem Felini *in Rubrica d. constit. n.5.* idem *in dict. cap. ex diligenti de simonia*, qui dicit communem, & de communi etiam attestatur *in dict. Rubr. de constit.* pro qua opinione est optimus textus *in auth. de mandatis Princ. col.3.* ibi: *Si quis autem cui tale aliquid visum est veniat omnino non respiciens eum, nisi sacram nostram pragmaticam ostendat formam, quoad hoc scriptam, &c.* Et sic Zeuallos *in practicis q.722.* ait quòd fundans se in gratia Pontificis, debet eam ostendere ad euitanda absurda, & falsos testes, quæ euenire possent si adhiberentur probationes per testes, maximè cum difficile, & quasi impossibile sit, quod testes sciant continentiam gratiæ, & omnem formalitatem. Et pro hac opinione facit textus *in cap. porro de priuilegiis*, ibi: *Ex inspectione priuilegiorum.*

Vnde quamvis Dominicus *in procem.6. §. vniuer-* 54 *sitati. n.4. in fin.* Franc. *ibi*, Archidiacon. & Ioan. Andreas, Decius latè *in dict. Rub. de const. in 1. lect. n.39.* allegans plures decisiones Rotæ maximè *decis. 96. alias 5. de probat.* vbi quòd reseruatio possit testibus comprobari, teneant gratiā posse testibus comprobari; & quòd litteræ ad eius comprobationem non requirantur, ego tamen pro secunda sententia respondeo illam esse tenendam propter Curiæ stylum & fundamenta ibi facta, & opinionem primam, quam tuentur proximè adducti subsistere, inspectis regulis iuris iam notatis; quia vt dixi parem vim obtinent testes, & scripturæ, vt *in l. in exercendis cod. de fide instrument.* Vitalis *in dict. clem. dudum*, per textum, *ibi*, dum dixi valere gratiam Apostolicam, licet in scriptis non sit redacta: quo pacto optimè concordat prædictas opiniones Mascardus videndus *de probat. concl.845. n.10.* qui ad hanc quæstionem elucidandam posuit septem notabiles limitationes: quo pacto sunt intelligendi Selua *de benefic. in 2.2. q. partis 3.* Oldrad. *cons.325. n. 5. & 6.* Socin. *cons.59. n.14. volum.1.* dicentes sic communiter secundam dictam opinionem amplexos fuisse Canonistas *in cap. nulli de rescript.* ex glossa fine iuxta textum, ibi, *in cap. si motu proprio de rescriptis l.6.* quam sequuntur communiter Doctores, *ibi*, & Hyppolitus de Marsil. *in Rub. de prob. n.36.*

Nec facit pro dicta prima sententia quòd col- 55 latio beneficij possit etiam testibus comprobari; vt

patet *in decis. 780. alias 38. de probat.* quia in hac eadem specie, vt collatio beneficij non possit testibus probari, cum litteræ collationis sint necessariæ, probant magis communem, Flamin. vbi suprà *n. 33.* & quod ita practicatum de Stylo Curiæ
56 † Adduque Zeuallos *de cognit. per viam viol, dict. 2. p. quæst. 41. num. 25.* sæpius allegasse in causis Capellanearum, quæ tractabantur in Consilio Archiep. Toletani; quòd si dubitaretur an Capellania sit collatiua, & aliquis ex oppositoribus vellet probare collationem per testes, *vt* non sit admittendus, nec audiendus; quia est necessarius titulus collationis; & quòd alias non debeat iudicari beneficium Ecclesiasticum; licèt contrarium teneat Mascardus *conclus. 313. de probat. volum. 1. num. 21.* quia iura ab eo allegata illud non probant; & commendat hæc summa notanda à Litteratis; quia sæpè in praxi contingit dicens ita fuisse resolutum in Rota, vt tradit Prosperus Farinac. *decis. 24.*

57 Ad vltimam quæstionis partem quibus pœnis puniantur admittentes electos Episcopos, siue alios, vt administrent ante confirmationem, ex textu nostro, & *cap. auaritia hoc tit. lib. 6.* & antequam Litteræ gratiæ sint expeditæ, & præsentatæ originaliter in Capitulo; igitur *in dict. extrauag. iniuncta hoc tit.* cauetur Capitulares recipientes electos, vel eis obedientes sine litteris Pontificiis, esse suspensos à suis beneficiis, & clarè Pius IV. *in prædicta sua const. 86. olim 100. edita anno 1564.* quæ incipit *Sanctissimus, in §. 3.* loquens de Præxlaris religionum electis, statuit, *vt* interim non audeant ante confirmationem ingerere se in spirituali, seu temporali regimine; sic vt se gerant pro Prælatis; & quod alioquin sint priuati, & ibi
58 deinceps inelegibiles. † Et quod ordinum Superiores tales electiones confirmantes sint priuati suis Dignitatibus; & quod Ordinarius loci, etsi Archiepiscopali, & maiori præfulgeat Dignitate, interdicitur ab ingressu Ecclesiæ, & suspenditur à regimine, & administratione suæ Ecclesiæ; ita docet etiam Scortia *in dicta Pij IV. constit. epitome 82. theorema 215. in fine.*

QVÆSTIO V.

An vt electus, & confirmatus admittatur à Capitulo, præcisè requiratur præsentatio litterarum, vel sufficiat quod Capitulum habuerit notitiã de prouisione, & de litteris expeditis. Et nùm si Rex de tali expeditione fidem Capitulo faciat schedula, aliove testimonio, teneantur Capitulares ad rogitum Regis electum admittere; si non vt Episcopum, saltem, vt Gubernatorem; donec litteras originales præsentet, vbi refero casum de facto cum Ecclesia Austuricen. anno præterito 1640. An valida sit consecratio Episcopi antequam recipiat Bullas Romæ emanatas, vt possit consecrari etiam ab vno Episcopo: & quid de accipienda possessione Episcopatus?

SVMMARIVM.

1 *Electus, & confirmatus, vt admittatur à Capitulo, præcisè requiritur litterarum præsentatio n. 2. & 3.*

3 *Capitulum sede vacante, habet ius conferendi; donec littera Episcopi sint expedita, & præsentata n. 4. 8. & 10.*

5 *Schedula Regis Philips IV. missa ad Decanum, & Capitulum Austaricensis Ecclesia super recipiendo Episcopo electo, vt Gubernatorem: & quid acciderit, ea visa à Capitulo, à n. 6. & de intellectu schedula, à n. 9.*

6 *Austaricens. Capitulum qualiter se defendendo oppugnauit admittere sine Bullis D. Didacum de Salzedo Episcopum nominatum: & quid tunc contigerit n. 7.*

10 *Capitulum à morte Episcopi gubernat, administrat, confert beneficia &c. donec sibi constet de nouo Prælato.*

11 *Clausula solita poni in Bullis electorum ad Episcopatus, & ad alias Dignitates.*

12 *Nauarrus qualiter intelligat Extrauagantem* iniunctæ de Electione, *& clausulam voluminis solitam in Bullis inseri* & in foro conscientiæ, *n. 13.*

14 *Rex Hispaniæ in duobus casibus nominauit, sede vacante Gubernatores, Laicos, Compluti, & Talabaræ.*

15 *Rex semel donatum non aufert.*

16 *Episcopus electus, vt Gubernator admitti non debet n. 18.*

17 *Commendatarius ad tempus potest à Capitulo recipi, litteris non expeditis.*

19 *Capitulum non debuit Episcopum confirmatum sine Bullis recipere n. 20.*

20 *Capitulum an possit remouere ad libitum Vicarium Generalem, vel Prætor Locum tenentem remissiuè.*

21 *Episcopus electus sine Bullis nequit ab vno Episcopo consecrari à n. 24. contra Solorzanum, & contra responsum Consilij Indiarum allatum n. 22. & 23.*

22 *Consilium Indiarum quale responsum præstitit circa consecratum Episcopum ab vno tantùm, & non à tribus Episcopis.*

24 *Formula interrogandi ab Episcopo consecrato ante consecrationem impertiendam consecrando super mandato, & Bullis n. 25.*

25 *Secretarius Episcopi consecrandi, legit coram testibus mandatum ad consecrandum.*

26 *Sacramẽtali in materia aliud est probabile esse licitè posse fieri, aliud probabile esse validè fieri.*

27 *Consecratio Episcopi cum opinione tantum probabili, est illicita.*

28 *Consecrationis materia, requirit Bullarum notitiam; sic vt nec sufficiat testium probatio,* & n. 29.

30 *Possessionem capiens litteris non expeditis, intrusus dicitur, & ius amittit.*

31 *Extrauagans* iniunctæ de Electione, *arte litterarum exhibitionem & iuramentum electi, locum non habet: & ad quid venerit* n. 35.

32 *Probatio per testes vt quis sit Episcopus, pronunciatus non sufficit.*

33 *Consecrari potest Episcopus intra Curiam, sola notorietate, seu viua vocis oraculo, extra eam, non sine litteris sub pœnis* n. 34.

AD primam quæstionis partem, ad quam amplius respondetur per dicta *in q. præced.* & *in hac quæst. versic. ad secundam*; etsi pro affirmatiua sententia, nempè, vt ex sola notitia prouisi, & expeditionis 1

peditionis litterarum absque earum præsentatione,
quear Capitulum admittere electum,& confirmatū
Episcopum aliumvè prouisum ad Dignitates, siue
Canonias Ecclesiæ, vt senserunt Calderinus *cons.4.*
de officio legati,Felinus *in cap.caterum,num.16.vers.*
sed caue de rescriptis,Rebuff.*in praxi titulo de for-*
*ma vicariatus, num.*210. Couarruu. *practic. cap.9.*
2 *n.7.vers.secunda conclus.* † Tamen idem Felin.*in d.*
cap.caterùm num.17.vers.extensio 1. Boërius *q.347.*
n.16.& 17.& in terminis *extrauag.2 hoc tit.*de qua
latè*sub q.3. & tota q. 4.* Rebuffus *titulo de sim.* in
resignatione comprobans pluribus rationibus, &
Nicolaus Garcia *de beneficiis p.5.cap.4.num.152. in*
fine, dicunt prædictos Doctores relatam doctrinam
tenentes, non loqui, quando lex requirit præsen-
tationem litterarum: nám tunc, & ego cum Re-
buffo, Boërio, Garcia, & aliis fateor solam noti-
tiam sufficere, & nego eam sufficere, quando præ-
sentatio requiritur:& vtramque opinionem in suo
sensu veram esse iuxta quæ dixi *quæst. præced. in*
vers.ad quartam per totum.

3 Nec enim allegata in contrarium procedent,
quando ageretur de præiudicio alterius vt docent
Felinus *in cap.ex parte Decani de rescript.n.22.*Bar-
tol.*in l.1.n.20.de noui operis nunciat.*Ripa *in l.quod*
te n.61.ff.si certum petatur; sed sic est quod in præ-
senti tolleretur ius Episcopale, quod habet Capi-
tulum sede vacante, circa collationem beneficio-
rum;& propterea donec sint litteræ expeditæ, non
prohibeatur continuare suam iurisdictionem, tali-
ter vt collatio sequens per Capitulum facta, te-
neat,& sit valida, vt in terminis defendit Nicolaus
Garcia *dicta p.5.cap.4.n.252. in fine, & n.253.* vbi
vltra citatos per Rotam addit Felinum *in cons.* 40.
n.9.& 7.& respondisse *in vna Segobien Canonic.*de
qua meminit *dict.q.5.cap.1.n.239.* sicut etiam tra-
dit Gonzalez *in reg.* 8. *Cancellariæ glossa* 15. §.2.*à*
*n.80.*referens dictam decisionem dicens fuisse post-
4 modum à Rota canonicatum, † imò addit Garcia
se consultum respondisse in alio simili casu vnius
Canonicatus Corduben.Azor.*2.p.moral lib.3.c.29.*
q.9.& lib.6.cap.25.q.11. Gratianus *discep. forens.*
cap.127.num.45. Piasecius *in praxi Episcopali, in*
proœmio n.4.& 5.& *summa Bullar.* Qua anta *verbo*
*verbo Capitulum sede vacante, n.13.*quamuis antea
*ibi q.8.*tenuisset cum Rota *decis.182.*& faciunt *di-*
cta in quæstionibus præcedentibus. Ergo.

5 Ad secundam quæstionis partem,vt respondeam,
duxi referendam litteram Schedulæ Regis nostri
Philipi IV.Iulij die 24. anni 1640. ibi: *Venerable*
Dean y Canildo de la Iglesia Cathedral de Astor-
ga, sede vacante, y a saueis como auiendo yo pre-
sentado a esa sancta Iglesia a Don Diego Salzedo
Veancos, su Santidad lepaso en su fauor à mucho
dias y se le expedieron las Bullas, las quales por al-
gunos accidentes, que se ofrecieron, sean perdido; y
aunque con esta noticia, se habuelto a escreuira mi
embajador, para que de ordende despachar nuebo du-
plicado, y segun los auisos que a auido se entiende
lo estan todauia, la dilaçion tan larga, como en esto
ha auido, y ay a ocasinado en mi consejo de la Ca-
mara el reparo de que seria iusto que el obispado vaya
a residir en esa Iglesia, y esperar en ella las Bullas,
su puesto que estando, como esta, goçando los frutes
de el obispado es obligzaion suya asistir à su gouier-
no à la vista de los subditos para su mejor doctrina,
consuelo, y expediçion de los negoçios, que se ofreçie-
ren, como aquel, acuyo cargo ha de estar a delan-
te, y teniendo consideraçion a las causas referidas,
y otras muy iustas que se reconoçen de el seruiçio de
nuestro Señor, y mio, y bien de esse obispado, os
ruego, y encargo admitais al dicho D. Diego
Veancos en esa Iglesia, como Gouernador de ella, y
de esse obispado, dandole para su execuzion los pode-
res, y recaudos neçesarios en el, entre tanto que lle-
gan sus bullas, y toma la possession de el como Prela-
do; enque reçiuire de vos otros particular serui-
çio, y enque me auiseis luego, como lo aueis cum-
plido, debuen retiro dict. die, mense, & anno, (yo)
el Rey. *Por mandado de el Rey Nuestro Señor. An-*
tonio de Alosa Rodarte.

Iter fecit cum hac schedula Regia ab hac Matri- 6
tensi Curia prædict. *D. Didacus de Salçedo Bean-*
cos, Episcopus nominatus. & electus ad dictam
Ecclesiam Austuricens. obuiamquè fecerunt no-
mine Ecclesiæ, & Capituli quatuor Capitulares,
Dignitates, & Canonici illius Ecclesiæ, quibus in
oppido de Vañeza, eisdem propalauit schedulam
relatam, & Bullis carere: quo relato in Capitulo
coram Præbendatis, resolutum fuit de eo non ad-
mittendo, etiam vt Gubernatorem interim, ac Bul-
las præsentaret, possessionemque caperet Episco-
patùs; & quod rescriberetur omnibus Decanis.
& Capitulis Castellæ, & Legionens. factisquè su-
per præsenti dubio, diuersis, & repetitis sessioni-
bus Capitularibus, & decretatum, vt suprà, me
præsente, † qui tunc eram Canonicus Doctoralis, 7
suffragium, seu votum in secretis illi Capitulo
propalando iuridicum communi consensu, sub
pœna centum aureorum, si iter non fecissem intra
horas 24.fui nominatus ad supplicandum,& repre-
sentandum coram Domino Nostro Rege, eiusque
Consilio supremo Regio, & Cameræ à prædicta
schedula, quod cautè per dies octo distuli; eo
quod ab eodem Episcopo percepi, illud in mo-
lestiam recepisse, & se certo scire Bullas origina-
les mittendas ei esse eo quod diu essent in Came-
ra præsentatæ; cumquè sic accidisset, cessauit desi-
dium, eique data fuit possessio iuridicè, vt moris
est. Verum quia tunc ego longam allegationem Iu-
ridicam fecerim, explanando mentem prædictæ
schedulæ pro illa,& pro Ecclesiæ fundamenta ra-
dicitùs scribendo, quam originalem ipsi Capitulo
tradidi, vt reponeretur in suo Archiuo; nunc iam
vides qualiter ex ante dictis *à q.1.* huius tractatus
sit prædictæ schedulæ satisfactum,præstans intelle-
ctum *cap.6.9.cap.15.17.& cap.nihil*, cum aliis hu-
ius tituli;item *cap.auaritia eodem l.6.& dict.Clem.*
unica eodem. ac Bullis Summorum Pontificum
Iulij II.& III.Pij IV.& Pauli V.de quibus *q.præced.*
conuincens ex illarum tenore,nullo modo posse Ca-
pitulum illud compelli,ad sic vt gubernatorem re-
cipiendum illum D. Didacum Episcopum ele-
ctum, dum Bullas originales Capitulo non præsen-
taret. † Item quia cum Capitulum sede vacante 8
haberet iura Episcopalia, iudicandi, & conferendi
beneficia; vt solet in omnibus Episcopatibus pra-
cticari, non erat cur Capitulum vinceretur ad id,
amittendo ius sibi de iure, & à Pontificibus com-
petens per dicta *in hac quæstione à numero* 1. &
per alia infinita, quæ tunc cumulaui, quibus
addes pro complemento multa, quæ dixi su-
pra *in cap. Ecclesia Sancta Maria de constitut.*
quibus abundè probo leges, mandata, edicta,
schedulas Regias, & alia similia præcepta, non
posse decerni contra ius, & libertatem Ecclesiæ, &
ex plurimis, quæ dico *sub titulo de Iudic. & foro*
compet. † Nec ex verbis prædictæ schedulæ Regiæ 9
suadetur aliquid cōtra;imò potius suadetur volun-
tas illo prætextu eiiciendi ab hac Curia illum Epis-

copum sic plectendo; quia tunc temporis auditum
publicè fuit secreto illum resignasse aliqua benefi-
cia Ecclesiastica ad fauorem aliorum, quæ publicè
fassus erat, cum nominaretur Episcopus, libera tunc
temporis possidere, Regique vacare, vt solet, &
amplius suadetur; quia si Rex pro comperto habe-
ret, posse iure dictam schedulam decernere, alias
inquam temporibus retro, & vsque ad hoc tem-
pus decretasset ipse, eiusque antecessores misis-
sent etiam, nec desisterent modo vllo; donec ca-
pitula Ecclesiarum admitterent electos Episcopos,
vt Gubernatores, siue Prouisores, saltim donec
Bullæ præsentarentur.

10 Et pro hac solutione, siue Capituli contradi-
ctione faciunt dicta *in versic. ad primam*, huius
quæstionis; item quæ dixi supra *quæst.3. à num.15.*
vbi quod etiam de iure communi ex textu nostro
cum aliis, *& cap. auaritia hoc tit. lib.6.* Capitula
Cathedralium Ecclesiarum administrant in Epis-
copatu, vti sede vacante; donec sit capta possessio
per Prælatum: & ibi *num.16. & 17.* de ratione;
item quia, vt latissimè dico infra *in titulo*, vt sede
vacante, nihil innouetur Capitulum, à morte Epis-
copi gubernat, administrat, beneficia confert, iu-
risdictionalia exercet modo ibi dicto; donec sibi
constiterit de nouo Prælato prouiso, cui non de fa-
cili debet credere, nisi euidenter constet, & hoc
per litteras Apostolicas Capitulo ostensas, & præ-
sentatas secundùm ea, quæ etiam de iure communi
dixi supra *in dict. quæst.3. à num.* 20. vti etiam pro-
baui fortissimis aliis fundamentis in dicta allegatio-
ne tradita Capitulo præfatæ Ecclesiæ Austuricensi,
quæ non repeto, ne longè agam, quod vberius iam
patet *ex dict. extrauag.2. hoc tit.* & *ex Bullis Iuly II.
Iulij III. Pauli IV. & Py IV.* de quibus sub
quæst.4.

11 Et insuper facit illa Clausula solita poni in Bul-
lis electorum ad Episcopatus, & alias Dignitates in
sequentibus verbis: *Volumus autem quod intra sex
menses à data præsentium computandas litteras Apo-
stolicas super prouisione, & perfectione huiusmodi
sub Plumbo in totum expedire, & iura Cameræ
Apostolicæ propterea debita persoluere, tenearis, alio-
quin, eisdem sex mensibus elapsis, prouisio, & per-*
12 *fectio dicta nulla esse censeantur.* † Quorum ver-
borum occasione Nauarrus *in cap. accepta de restit.
spoliator. opposit.* 8 *à num.* 12. *ad fin.* latè explican-
do *dict. Extrauag.* 2. *huius tituli*, licèt quasi de si-
mili dando responsum pro Ecclesia Conimbricensi,
aliter respondendo, & nostris satisfaciendo affir-
met quod si post captam ab Episcopo possessionem
iuxta relatam clausulam *volumus*, per dictos sex
menses, litteris non ostensis, non possit Capitulum
ab eo possessionem auferre antiquam magis quam
decisio relatæ *Extrauag.* 2. tamen addit esse Capi-
tulum in obligatione, vt antequam admittat Epis-
copum electum, & confirmatum petendi ab eo, vt
ipsimet Capitulo petenti Bullas, Episcopus exhi-
beat, sic vt si earum copiam non fecerit, nec pos-
sit idem Capitulum talem electum Episcopum ad-
mittere, nec ipse electus Episcopus instare absque
eo, quòd omnes incurrant in pœnis *dicta Extrauag.*
2. ita Nauarrus legendus ibi, *à num.* 23. *versic. ad*
13 *primum*, † qui dixit *dicta opposit.8. in dicto cap. ac-
cepta num.35. versic.*11. quem referunt Barbosa *in
dicta extrauag. n.*3. & Ioannes Valerius *de different.
inter vtrumque forum, verb. Obedientia, different.*4.
vt decisio *dict. Extrauag.* non procedat quoad pœ-
nas in foro conscientiæ, & ex Alex. Ludouisio
D. Francisco Salgado, Tamburino, & ex eodem
Nauarro Solorzano *in politica Indiana lib.4. cap.1.
in fin. sub versic. à lo qual se alega*, & post Diana
part.12. tractat.1. resol. 58. illum ad litteram re-
ferens.

Nec faciunt aduersus prædictam resolutionem 14
casus, quos refert Bobadilla *lib. 2. politica cap.18.
num.93. caso 23.* ibi: *Y aun en sede vacante auerse
practicado en el Arçobispado de Toledo por muerte
de Fr. Bartholome de Carranza, y lo mismo por
muerte de D. Gaspar de Quiroga, proueiendo Al-
caldes Mayores en Alcala, y en la Villa de Talaue-
ra*, ex ea ratione; *por que los Reyes tienen la supre-
ma Magestad, y Iurisdiçion en las tierras de Se-
ñores, y las pueden con causa, y sin ella supprimir
las Iurisdiçiones*; quia vt vides isti casus sunt dis-
similes, & circa gubernium iustitiæ illorum oppi-
dorum ex vi Iurisdictionis Regiæ, ad Regem spe-
ctans, à quo profluit concessione illius Archiepis-
copos Toletanos, in quorum Sede vacante potuit
facere ex doctrina de iurisdictione feudali, quam
longè retuli *sub cap. cæterum de iudic.* & ex his,
quæ adduxi *in allegatione fiscali*, pro sancto Offi-
cio Inquisitionis, posita *in fine tituli de foro com-
petenti post indicem, numero* 50. vbi ex multis
dixi appellationem latæ sententiæ à Iudice Laico
nominati ab Episcopo esse faciendam ad alium
iudicem superiorem Laicum; non inquam Ec-
clesiasticum, cum in origine ea iurisdictio sit
Regia adhærens Episcopis ex concessione Re-
gia. † Nec enim tunc dicitur quod Rex semel do- 15
natum auocat contra ea, quæ latè scripsi *in dicta
allegatione*, item *in cap. 2. de iudiciis quæst.*17. &
alibi quia nihil aufert; vtitur inquam iure suo,
Episcopo mortuo, & interim quo alius prouidetur,
nec capitulum Toletanum potuit legitimè in rela-
tis casibus conqueri de facto Regis; quia si con-
cessio facta fuit tantum Archiepiscopis; etsi ex re-
gula iuris, Capitulum sede vacante, eligat, & no-
minet illos ministros Laicus, sed non omnino ex-
cludet Regem aliud decernentem, præcipuè cum
causa, sicut potest considerari in relato duplici casu
de Alcala y Talauera. † Quod secus est in terminis 16
iam adductæ schedulæ, vt reciperetur, tanquam
Gubernator *dict. D. Didacus de Salzede.* à Capitulo
Austuricensi; quia quantumuis Capitulum ipsum,
hoc facere posset sine incursione pœnæ *dict. extra-
uag.2. huius tit.* nostrique textus, & aliorum, & *dict.
cap. auaritiæ*; siquidem admittendo illum ad guber-
nandum, erat pro limitato tempore, dum Bullæ ori-
ginales præsentarentur, de quarum expeditione in
Dataria per testimonia, fidem Rex noster in sche-
dula faciebat, cui non esset iniquum credere, quam-
tumuis aliud firmari possit per illa, quæ scripsi in-
fra *in cap.28. de testib. q.3.* & hoc iuxta vnam ex li-
mitationibus, quam ponunt Doctores ad decisio-
nem *dict. extrauag.2. hoc tit.* † quatenus eam limi- 17
tant in commendatario ad tempus; quia Extraua-
gans illa loquitur tantum de titulari, prout tenuisse
Rotam, referant Flamin. Parisius *de resignat. bene-
fic. lib. 7. quæst. 21. num.* 10. Barbosa *in dicta ex-
trauag. num.* 4. † Tamen reuera consideratis om- 18
nibus iam dictis *à q.* 1. *huius cap.* mihi admodum
difficile videtur, vt idemmet nominatus, electus,
confirmatus, possit ad tempus, vt Gubernator
tantum Episcopatus, à Capitulo recipi, durante
Sede vacante; ita vt tam Capitulum recipiens,
quàm Episcopus admissus, vt Gubernator ad tem-
pus etiam limitatum, & paruum, id exequi pos-
set sine incursione dict. iurium & dict. extrauag. &
constitutionibus Pontificiis.

Et

19 Et esto quod Capitulum moueretur ad illum Episcopum admittendum, vt gubernatorem, considerando, & recognoscendo causas legitimas eas, vel similes, quibus Rex noster motus fuit ad decernendum schedulam illam, restabant nunc examinanda dubia, num id iure possent sine præiudicio immunitatis, siue iuris totius status Ecclesiastici ad doctrinam, de qua latissimè dixi *per cap. 1. si diligenti, cap. significasti 18. de foro comp.* iuxta notata supra *à num. 1. nostræ quæst.* & *dict.*
20 *quæst. 3. à num. 15. & 20.* † item num posset Capitulum remouere Vicarium administratorem, seu gubernatorem, iam antè à se nominatos, vt locum faceret, prædicto Episcopo electo sine Bullis veniente; ad quod applicabis nonnulla, quæ scripsi *sub cap. 4. de foro compet. sub quæst. 13.* vbi: *An possent prælati ad libitum remouere suos locum tenentes, vel Episcopi suos Vicarios*, & ibi *quæst. 14. An Capitulum sede vacante possit remouere Vicarium generalem*, & ne tibi fastidiosus appaream solùm aduerto me in præfata allegatione tradita Capitulo Austuricens. vt reponeretur in suo archiuo serio plura mouisse, & resoluisse, sed satis pro resolutione apparet ex adductis, tam *in nostro vers. ad secundam*, quàm in cæteris quæstionibus & amplius dicta Extrauagans exemplificatur ex dicendis *à vers. sequenti, & 9. seq.*

21 Ad tertiam, & quartam quæstionis partem de Episcopo consecrato ab vno tantum Episcopo, nondum litteris præsentatis Capitulo. Et supposito quod dico infra *in cap. Archiepiscopus 6. à nu. 1. de temporibus ordin. de consecrat. Episcop.* & num præcisè à tribus Episcopis debeat semper consecrari, vel sufficiat vt consecretur ab vno tantùm; & item quod D. Ioannes de Solorzano *in politica Indiana lib. 4. cap. 5. in fine*, occasione casus oblati in Indiis cum Reuer. Pater D. Fr. Bernardinus de Cardenas Episcopus Paraguai consecratus per Reuerendissimum Tucumam, præhabita informatione, quod iam Bullæ expeditæ essent in Curia, quæ casu fortuito, nondum ad manus eius peruenissent; & quia refert fuisse ab aliquo rescriptum ex illis partibus ad Dominos Consiliarios hic Matriti degente in supremo Indiarum consilio illud esse notum, & insuper consecratum, & consecrantem in pœnas, & censuras incidisse, nonnullas referens rationes ex Augustino Barbosa, & aliis, quæ negatiuam adstruunt sententiam, & sunt similes ponderatis suprà *in hac, & præcedentibus quæstionibus ex* regula textus nostri, & aliorum, item, & *dicta extrauag. iniuncta hoc tit.* tamen ipse Solorzano omnibus illis rationibus spretis, conatur acerrimè defendere casum, de quo loquimur non includi in contextura dictæ Extrauag.

22 Tum quia respondeo dict. Consilij supremi Indiarum anno præterito 1649. hoc inde, consideratis difficultatibus, tantum decreuisse, vt scriberetur ad Prælatos, petens ab eis, vt consilio rescriberent super integra notitia illius actus, & circa omnia, quæ in eo interuenissent, eos monendo, ne amplius ea forma vterentur, cum quid extraneum consilio appareret, propter multiplices fraudes, & inconuenientia, quæ ex contraria praxi possent contingere, si in aliis occasionibus similis alia consecratio fieret; & quia etiam illud erat in præiudicium Regij Patronatus, cuius est consuetudo remittendi ad Episcopum electum apud Indos, simul cum Bullis Regiam prouisionem, vt ipsæ Bullæ adimpleantur; & quod Episcopo accommodentur fructus, & redditus sui Episcopatus, hancque prouisionem appellari *executoriales* insuper addens nullum se se obtulisse dubium ipsi Consilio super nullitate dictæ consecrationis. Constito de veritate expeditionis per testium informationem; & quod Bullæ fuerunt amissæ, affirmans solam sufficere notitiam; & quod hæc valet haberi, iuxta quandam Rotæ declarationem, & ex Farinacio per Epistolas particulares; præcipuè apud Indos, vbi per magnam distantiam à Romana Curia, & pericula itineris ita longæui, item per nauigationes crebrius possint, non solùm retardari, imò & amitti; & quòd ex illo respectu ibi sit introductum, vt cum sola schedula Regiæ præsentationis, Episcopi nominati regant, & gubernent suos Episcopatus † addens vt licèt regulariter qualibet gratia Apostolica, debeat Bullis probari, sed non inde fieri, quin in casibus nonnullis, possit testibus probari, seu alio probationis genere, iuxta resolutionem Rotæ, Tamburini, D. Francisci Salgad. & aliorum, exemplis exornans casus decisos, inordinatis, seu ordinantibus per saltum, vel in pœnis Episcopi ordinantis, qui renunciauit Episcopatui; item & in illis, quæ imponuntur contra ordinatos ab alieno Episcopo sine dimissoriis proprij Prælati, de quibus dico latè infra *sub tit. & cap. 11. de temporib. ordinand.* non extendi ad Episcopum consecratum ab vno tantum Episcopo, nec ad ipsum consecrantem; indeque procedere decisionem *dictæ extrauag. iniunctæ hoc titulo*, non extendi ad Episcopum, qui accipit consecrationem, nondum litteris præsentatis, sic probans ex Augustino Barbosa, Iulio Lauorio, & aliis; item & ex Nauarro *in dict. cap. accepta*, quod tenor prædictæ Extrauag. exorbitat à dispositione iuris, quæ regulariter tantam fidem præstat testibus, quantam instrumentis, de quo latissimè dixi *supra quæst. 4. in vers. ad quartam*, † nihilominus video, & lego alios Doctores Theologos, & Iuristas acerrimè defendentes dictæ Extrauag. decisionem extendi etiam ad Episcopum consecrandum, litteris non solùm expeditis, sed etiam præsentandis Episcopo consecratori, vt apparet ex verbis sequentibus Pontificalis Romani ibi: *Nemo consecrari debet, nisi prius constet consecratori de carum ssione consecrandi, sine per litteras Apostolicas, si sit extra Curiam, siue per cognitionem viuæ vocis oraculo à Summo Pontifice factam, si consecrator ipse sit Cardinalis*, vt ex eo, quia in eodem Pontificali, dum Episcopus consecrandus præsentatur Episcopo consecranti dicitur: *Reuerendissime Pater, postulat sancta Mater Ecclesia, vt hunc præsentem presbyterum ad onus Episcopatus subleuetis*, & statim Episcopus consecrans interrogat, *habetis mandatum Apostolicum*, & respondet Episcopus assisteos *habemus*, & consecrans ait *legatur*, † vt de facto legitur à Secretario Episcopi consecrantis in præsbiterio, quando iam sunt consecrans, consecrandus, & alij duo Episcopi assistentes cum paramentis Pontificalibus ad munus consecrationis, iuxta Altare parati in conspectu circunstantium, vt in mense Octob. 1657. Vidi celebrari per D. D. Didacum de Arze, Reynoso Episcopũ, qui iam renũciauerat suo Episcopatu Placẽtino plus ab hinc annis quinque, in his regnis generalẽ inquisitorem prudentiæ, sapientiæ, litterarum præditum satis, ac omni virtutum grado pollentẽ, cùm consecrauit D. D. Antonium de Estrada, Maniique Episcop. Paleut qui erat Consiliarius supremus huius nostri consilij Inquisitionis.

Fermosin. de Offic. & sacris Eccles. Tom. I. H 3 Quare

26 Quare optimè Pater Franciscus Contreras probans ex doctrina Vasquez, Conink, Bellarmini, Tanneri, Castilli, & aliorum nullomodo ritè, & rectè consecrari posse electum Episcopum, nisi à tribus Episcopis, saluo si dispensetur à Romano Pontifice, vt per vnum tantum Episcopum fieri valeat, de quo dixi *sub dict. cap. Archiepiscopus à qua 1.1. de temporibus ordin.* Et quia in materia Sacramentali, vt est consecratio Episcopi, aliud est probabile esse validè fieri aliud probabile esse
27 licitè posse fieri, † & à consecratione Episcopi dependeat valor tot Sacramentorum necessariorum, necessitate salutis, inferunt præcitati, & Diana cum aliis, & cum Patre Ouiedo; ac P. Ripalda à Societate IESV, ad difficultatem respondentibus *parte 12. tract. 1. dist. res. 58. & 59.* illicitam quidem esse consecrationem cum opinione tantum
28 probabili. † Sic inferentes contra iam citatum Solorzanum, quod in materia consecrationis requiritur Bullarum notitia præsentium; quia vt ait idem Pater Contreras, si Bullæ amitterentur, seu aliquis eas malitiosè occultaret, non sufficiet probatio expeditionis earum, cum ex relata *extrauag. iniunctæ*, nullomodo admittitur alia probationis species, quam ea, quæ fit per litteras ipsas Apostolicas, vt etiam docent Theologi, & Canonistæ communiter, inter quos Azor. *tom. 2. moral. lib. 7. cap. 1. §. quæret*, Nauarrus *in dicto cap. accepta de restitutione spoliatorum oppositione 8. num. 14.* Hamin. Parisius *de resignat. benefic. lib. 10. quæst. 1. num. 2.* Filliucius *de benefic. tractat. 41. cap. 6. num. 2.*

29 Et pro nostra tenenda sententia, etiam in casu, de quo loquimur, sequentibus verbis probat Vgolinus *de potestate Episcopi cap. 2. § 1. num. 2.* ibi: *Episcopus apud Sedem Apostolicam promouetur, litteras dictæ sedis promotionem, consecrationemque continentes habere debet, alioquin ad suam Ecclesiam accedere, vel bonorum Ecclesiasticorum accipere non potest, à neminique absque huiusmodi litterarum ostensione recipi, obedientiave ei præstari, atque audiri debet; & si contra præsumptum fuerit, quod ab ipso gestum fuerit, irritum habetur, & de Ecclesia prouentibus nihil recipere potest; Capitula verò, & alii quicumque ipsum absque huiusmodi litteris recipientes Apostolicis, eidemque obedientes à beneficiorum suorum fructuum perceptione suspensi sunt; donec super hoc eiusdem sedis gratiam meruerint obtinere, vt habetur in dicta extrauag. iniuncta:* Sic notant Abbas *in cap. qualiter hoc titulo*, glossa *in clementina 1. §. 1. in verbo sede vacante de haret.* idem Abbas *in cap. nostis hoc etiam titulo, num. 4.* Petr. Auend. *in regula 224. num. 4.* Parisius *de resignat. benefic. lib. 10. quæst. 1.*
30 *num 13.* † vbi ait capientem possessionem, litteris non expeditis, intrusum dici, & omne ius amittere, quod habuit, & locum habere etiam in Episco-
31 po sub pœna, de qua *in dict. extrauag. 23.* † quare ait dispositionem textus nostri, & glossæ ibi, antequam prædictas litteras habeat Episcopus, &
32 iusiurandum præstiterit, locum non habere. † Et quod idem patet ex his: nam sat non est probare per testes aliquem in Episcopum esse pronunciatum ex eo, quia Episcopus in Ecclesia pronunciatur, sed oportere, vt probetur per litteras Papæ, vt dicitur *in dicta extrauag.* & Abbas *in dict. cap. nostis num. 4.* imò vt Parisius *dicta quæstione num. 33. de resignatione*, idem de collatione beneficij, de magis communi opinione asseruerit.
33 Concludo ergo cum Barbosa relato à Solorzano *dict. lib. 4. cap. 5.* politicæ à Diana *dict. res. 28. p. 12. tract. 1.* vt quamvis intra Curiam Romanam possit electus in Episcopum consecrari sola notorietate, seu viuæ vocis oraculo, videlicet quod iam sic talis creatus est; sed extra Curiam non id permitti absque eo quod videantur, & legantur Bullæ in ipso consecrationis tempore iuxta ceremoniale Romanum iam relatum, quo cauetur, vt ipsæ Bullæ imponantur super caput ipsius consecrandi.
† Ex quo videtur vt si fiat congregatio absque relata præcedentia, consecrans ipse, incurrat in pœnas illorum, qui ordinant Clericos subditos alterius Prælati, & ipse consecratus in pœnis, quas incurrit Clericus, qui ordinatur sine licentia sui ordinarij, vel in pœnis, quas incurrit Episcopus, qui exercet iurisdictionem in sua Ecclesia, antequam eius Bullas expediat, iuxta *dict. Extrauag. iniunctæ, hoc tit.* Vnde aduerto ex iam supra adductis *à q. 1.* quod quamvis gratia Episcopatus, seu beneficij facta censeatur solo verbo *fiat* Papæ, sed male acturum Capitulum recipiens Prælatum sine ostensione tituli, siue litterarum suæ Dignitatis, etiam si aliis diuersis viis Capitulo constiterit de certitudine electionis, confirmationis, & expeditionis litterarum, vt Abbas, & alij cum glossis nostri textus, & aliorum resoluunt, iuxta quæ longè adduxi supra *à dicta q. 1.* 34

Ex notabis hic, & *in quæst. praced.* iam colliges decisionem dictæ Extrauagantis iniunctæ *hoc tit.* emanasse ad tollendos abusus aliquorum Prælatorum, qui volebant sibi credi super prouisionibus sine litteris, & sua authoritate, malo more concutiebant Collegia ad se recipiendum, vt notant Lotterius *de re beneficiaria lib. 1. q. 27. n. 32.* vbi *n. 30.* dixit non solum requiri litteras esse expeditas, sed etiam realiter ostensas Capitulo, quod vtrumque probat cum multis Barbosa *in pastorali allegatione 10. num. 35.* videndus *num. 34.* vbi *de dicta extrauag.* 35

QVÆSTIO VI.

An Cardinales ad Episcopatum assumpti, possint administrare, & beneficia conferre sine ostensione litterarum, & nondum possessione obtenta. An possint conferre beneficia Episcopatuum à se resignatorum. Et an in Ecclesiis sibi commissis exercere Iurisdictionem ante captam possessionem, & ostensionem litterarum. Et an Episcopus dando mandatum ad resignandum Episcopatum in Curia, possit beneficia conferre post resignationem admissam. Et num idem dicendum sit de Episcopo ad alium Episcopatum translato, seu cui datus est coadiutor?

SVMMARIVM.

1 *Cardinales possunt, litteris non ostensis, beneficia conferre, & iurisdictionem exercere, & alij contra, & n. 6. quia est consuetudo contraria, n. 2. & 4. qui intelliguntur vt n. 6. & 7.*

4 *Canonica institutio est illa, in qua omnia substantialia*

ſtantialia concurrunt , collatio ſcilicet, inueſtitura , confirmatio , & miſſio in poſſeſſionem.

5 *Ius poſſeſſionis , & adminiſtrationis per iuriſdictionem tribuitur.*

6 *Cardinalis electus Epiſcopus , & confirmatus queat adminiſtrare ſine litteris , quando vacat poſſeſſio Epiſcopatus, ſecus ſi tertius poſſideat*, n.17.

7 *Epiſcopus electus , & confirmatus , quando poſſit conferre beneficia, etiam extra Diœceſim.*

8 *Clericus vel Cardinalis electus Epiſcopus, qualiter antiquo iure , & hodie queant adminiſtrare, &* n.9. *vbi de differentia de Clerico, & Cardinali.*

9 *Poſſeſſionis apprehenſio quoad ſolemnitatem eſt neceſſaria, vt quis ſe oſtendat poſſeſſorem, & ſe praecaueat à moleſtia inferenda.*

10 *Cardinalis non comprehenditur ſub diſpoſitione* Extrauag.iniunctæ de Electione.

11 *Cardinales poſſunt conferre beneficia Epiſcopatuum à ſe reſignatorum, etiam poſt praeconizationem reſignatarij ante eius adeptam poſſeſſionem.*

12 *Reſignans eſt tantum priuatus poſſeſſione iuris, non de poſſeſſione naturali* , & n.13.

13 *Reſignatarius ab apprehenſa poſſeſſione , dicitur ius habere.*

14 *Regula de publicandis vt locum habeat tria requirit.*

15 *Quiſquis eſt canonica inſtitutione confirmatus, habet ea , quæ ſunt iuriſdictionis Dignitatis, & de lege Diœceſana.*

16 *Electi dicuntur, & nominati , ac deſignati , qui præſentati ſunt in Conſiſtorio Papæ.*

18 *Cardinales poſſunt conferre beneficia commendata, ſiue ad tempus, ſiue ad vitam diſſoluta commenda.*

19 *Epiſcopus dando mandatum ad reſignandum Epiſcopatum in Curia poteſt beneficia conferre ; etſi contra* n.20.

21 *Collatio beneficij facta à Vicario , qui ignorauit tranſlationem Epiſcopi, eſt valida.*

22 *Tranſlationis , & mortis caſus æquiparantur.*

23 *Epiſcopus, cui datus eſt Coadiutor poteſt beneficia conferre ; & quando* n.... *etſi Campegius contra teneat , qui explicatur* , num. 24. & 25.

25 *Coadiutor dato dementi , & mente capto Epiſcopo poteſt conferre.*

26 *Viſitator , ſeu adminiſtrator Eccleſiæ vacantis datus à Papa, poteſt conferre.*

1 AD primam quæſtionis partem; quia inter ex-
ceptiones, quas congerunt Doctores ad tex-
tum noſtrum , & alias ; item *in cap. auaritia lib.6.*
& *in Extrauag. iniuncta 2. hoc titulo* , ea nempe
annumeretur , vt non obſtante diſpoſitione *dicta*
Extrauag. iniuncta , poſſint Cardinales conferre,
& iuriſdictionem exercere ante captam poſſeſſio-
nem, & oſtenſionem litterarum , vt dicunt Belle-
tan. *in tract. de charitatiuo ſubſidio q. 66.* Selua *de*
beneficiis p.2.q.3. n.46. verſ. Octauum priuilegium,
Ludouicus Gomez. *in proœmio regular. Cancel.*
gloſſa 21.*n.*7. Iulius Lauor.*variar. lucub.tom.1.tit.4.*
*cap.*25. *n.*10. Barboſa *in dicta extrauag. n.5. & in*
2 *paſtorali alleg.111. n.35.* † quod videtur contradi-
cere Nicolaus Garcia *de benef.p.5.cap.4.n.264.* vbi
allegando Gomezium, & Rotam *in vna Toletana*
Parochialis de alcandete 3. Iulij 1595.quam addu-
cit ad litteram ibi *c.1. n.252.* commendans viden-
dum Nauarrum *in cap. accepta de restitut. ſpoliat.*
oppoſit.8. ſolutione ex n.12. longè agentem de ma-
teria *dicta Extrauag.* dicit vt quidquid ſit de illo,
an Cardinales ligentur diſpoſitione *dicta Extraua-*
gantis , firmet tamen vt iam ſupra dixi , quod ob-
ſtante conſuetudine , quæ ſatis eſt rationabilis, vi-
deatur, vt non poſſit electus , ſiue promotus admi-
niſtrare , nec conferre , etiamſi ſit Cardinalis ante
adeptam poſſeſſionem.
Quare in ſpecie noſtri dubij video vt negatiuam 3
ſententiam doceant Archidiaconus *in c. eum qui de*
præbend.lib.6. Dynus *ad reg.1. n.17. de regul. iuris*
in 6. Ripa *conſ.11.* Rebuffus *in praxi beneficiali tit.*
de ſimonia in reſignatione n.44. & alij ; † ait inquam 4
Dynus canonicam inſtitutionem appellari illam, in
qua omnia ſubſtantialia concurrunt , videlicet in-
ſtitutio , ſeu collatio , inueſtitura, ſeu collationis ius
proprietatis , per inueſtituram declaratur , & con-
firmatur illius Iuris collatio , vt *in cap. ad hæc §. in*
quadam, & cap. vt noſtrum, de officio Archidiac. cap.
cum ex iniuncto de hæreticis. † Et quod per iuriſdi- 5
ctionem tribuitur ius poſſeſſionis , vel quaſi, & ius
adminiſtrationis, *dict. cap. ad hæc dict. c. 1. vt noſtrum,*
ibi : *Præcipere Abbates, & Abbatiſſas, in Sede, &c.*
Sed ego conſiderans prædictas opiniones ex vna 6
parte , & indolem Cardinalium ex alia , cuius occa-
ſione reſpectu Cardinalium alij dicunt , vt Car-
dinalis electus ante poſſeſſionem Epiſcopatus poſ-
ſit exercere, & conferre, exiſtimo adhærendum eſſe
primæ opinioni affirmatiuæ , cum ea tamen diſtin-
ctione , quando ſcilicet Epiſcopus Cardinalis , fue-
rit confirmatus , & quando poſſeſſio talis Epiſco-
patus fuerit vacua ; quia ſi fuerit ab aliquo occu-
pata , non ſic procedere ; donec prius poſſeſſor ex-
pellatur iuſta ſententia : ſic in terminis Maſſobrius
in praxi habendi concurſum præludio 26. dubio 6.
num. 3. amplectitur Diana *p. 5. tract.2. ſub reſolut.*
45. † Et ita ſunt intelligendi Innocentius *in cap.* 7
cum ſuper num.17. de cauſa poſſeſſ. & propriet. dum
dicit non opus eſſe poſſeſſionis apprehenſione , vt
Cardinalis virtute indulti conferat , etiam ſi eam,
& naturaliter , & corporaliter nondum cœperit.
Abbas , & Hoſtienſis *in textu noſtro* , cum Oldra-
do *conſ.* 191. dicentes quod ſtatim , ac quis ele-
ctus eſt Epiſcopus , & confirmatus , poteſt exerce-
re ea , quæ ſunt iuriſdictionis , vti eſt beneficiorum
collatio , etiam extra Diœceſim , etſi nondum in
eam ſe contulerit , & quia ſic Eccleſia dicitur va-
care vſque ad confirmationem ex gloſſa *in clem. 1.*
verb. collatio , vt lite pendente , vbi notant Imola
num. 20. verſ. iuxta prædicta , Felinus *ad cap. cum*
Bertholdus col.2. verſ. dixit etiam de re iudic. Paui-
nus *de officio , & poteſtate Capituli ſede vacante,*
præludio 7. num. 16. in fin. Rota *deciſ.6. verſ. hoc*
etiam de elect. in nouiſſimis deciſ.182. diuerſ. p.2.
Quod ſi replices dicendo hæc de iure antiquo 8
noſtri textus *cap.6.9. & 17. huius tit.* & *dicti cap.*
auaritia , vera eſſe ante diſpoſitionem *dicta Ex-*
trauag. iniuncta , quæ noua eſt , iuxta latè dicta
ſupra *à quæſtione* 1. vbi de intellectu noſtri textus,
& *dicti cap. auaritia* , & *à quæſt.* 3.4 & 5. vbi de
intellectu dictæ Extrauag. Tamen reſpondeo ex
iam adductis quòd ſi de noſtro iure communi ele-
ctus Clericus in Epiſcopum , vel Cardinalis quoad
adminiſtrandó poſt confirmationem æquiparantur
etiam nondũ poſſeſſione capta, ſed aliud nunc eſſe,
cum electus Epiſcopus, & confirmatus ante expedi-
tionem literarum , & earum præſentationem Capi-
tulo ex *d. extrauag. & conſtit.* Pontificũ Iulij II. Iu-

lij 15 L. Pauli III.& Pij IV. de quibus *sub q.4.& 5.*
nequeat administrare, & conferre; imò nec ante
9 adeptam possessionem † quod fallit ex iam adductis
respectu Cardinalis electi in Episcopum, cuius
respectu fallit *dict.extrauag.iniuncta*, & statur soli
dispositioni textus nostri, & capituli *auaritia*, vt
in terminis docent *ibi* adducti,quibus addo Abbatem,
hic Geminianum, & Parisium *in dicta cap.*
eum qui de preb.lib.6. Anastasium Germon. *de indultis*
Cardinalium §. necnon n. 8. quatenus etiam
post multa concludit possessionis apprehensionem
esse vtique necessariam quoad solemnitatem, vt
possit prouisus ostendere se esse in possessione;
sicquè illatam molestiam repellere, inferendamvè
præcauere, nec inde sequi, quin ante adeptam
possessionem possit administrare, & exercere ea,
quæ sunt iurisdictionis; dummodo tertio non præiudicet.

10 Igitur vt considerant Lotterius *de re beneficiaria*
lib 1.q.27.num.31. Gonzalez *ad regulam 8.cancellaria*
glossa 24.n.7. Barbosa *pastor.alleg 111.n.35.*
Seraphinus *decis.1144.n 2. vers. alia vero rationes,*
*& decis.1148.n.1.*etsi de Cardinalibus posset suspicari,
num comprehenderentur sub decisione *dicta*
Extrauag. iniuncta: tamen dicunt receptum esse
eam ad illos non extendi,cum finalis ratio illius non
videatur Cardinalibus vllomodo conuenire.

11 Ad secundam quæstionis partem an possint
Cardinales conferre beneficia Episcopatuum à se
resignatorum, suppositis quæ dixi infra *in Rub. &*
*tit.de renunciat.*quando acquiratur ius resignatario,
& resignans quod habebat omnimodo amittat.
Nunc in terminis dubij propositi respondeo cum
dicto Germon. *de indultis Cardinal. dict.§. necnon*
*quarumcumque n.22.*Innocentio *in cap. quod in dubiis
de rerum permut.*Diana *dict.p.5.tract.2. ref 44.*
Massobrio *in dicta praxi habendi concursum præludio
25.d.ib.6.n.6.*vt Cardinales possint conferre beneficia
Episcopatuum à se resignatorum,etiam post
præconizationem resignatarij, si nondum tamen
fuerit adeptus possessionem ex ea ratione;quia qui
resignauit Episcopatum in fauorem alterius, est
adhuc eius Dominus vt possit conferre beneficia;
tum ratione indulti, tum potestate ordinaria, cum
adhuc in possessione sit.

12 Nec obstat dicere per resignationem esse priuatum,
vt argui potest ex multis, quæ adduxi *sub*
*dict.tit. de renunciat.*quia in casu nostro respondent
citati intelligi resignantem esse tantum priuatum
de possessione iuris, quam perdit; non tamen de
possessione naturali, cui potest incumbere; donec
sciat præfatam resignationem habuisse effectum,
quod iuuatur ex consideratis supra *in relatis quæstionibus*
per *dict.extrauag.iniuncta hoc tit.* ex cuius
decisione *a q.3.*probaui electos,litteris nondum expeditis,
& ostensis Capitulo; item,& adepta possessione,
non posse administrare; ergo à fortiori in
nostro dubio procedat de iure, esto etiam Episcopatum,
resignans, non esset Cardinalis, & nudus
à priuilegio, & indulto, quo potiuntur Cardinales.

13 Et pro relata sententia faciunt Puteus *decis.337.*
*n.2. lib.3.*dum ait vt tunc resignatarius dicatur ciuiliter,
& naturaliter possidere, quandiu est apprehensa
possessio; & *in decis.358.num 3.dict.lib.3.* vt
cum sit resignatio in fauorem certæ personæ ante
apprehensionem, seu acquisitionem, resignans di-
14 citur possidere,& titulum coloratum habere: † Et
ex eo quod Gomezius scribit *ad regulam de publicand.
quest. 15.* dicens eam locum non habere,

nisi tribus concurrentibus; videlicet quod resignatio
non fuerit publicata, possessio petita; & quod
resignans decesserit in possessione.

Ad tertiam quæstionis partem, an possint Car- 15
dinales in Ecclesiis sibi commissis conferre beneficia,
& exercere iurisdictionem ante captam
possessionem, & ostensionem litterarum; quia facilis
est responsio ex adductis in vers. *ad primam*
huius quæstionis, in terminis resolutiuè dico, vt
quamvis pro negatiua sententia aduersus iuris
communis dispositionem in textu nostro, & aliorum,ac
in dicto cap. auaritia quisquis erit canonica
institutione confirmatus, habeat ea, quæ sunt iurisdictionis,Dignitatis,
& de lege Diœcesana,iuxta
textum etiam *in cap. inter corporalia de translatione
Episcopi* † sic vt statim,ac sunt propositi in con- 16
sistorio sanctitatis suæ, dicantur electi, nominati,
designati, præsentati, instituti, ac confirmati,iuxta
quæ *dixi à q.1.*quòd iam cessarit ex *dicta extrauag.*
iniuncta hoc tit. vbi cauetur quod si electi velint
prædicta exercere, debent obtinere litteras Pontificias,
easque ostendere, vt dixi *sub dict.quest.3.4.*
*& 5.*sic procedat in Clerico electo Episcopo, vt
docent Parisius *de resignat.lib.8.q.5.n.33.*Axor. *in-*
stit.moral.p.2.l.3.cap.29.q.9.& alij *ibi* adducti;† ta- 17
men fallit *dict. extrauag. iniuncta* in Cardinalibus
Episcopis, vt dixi, & obseruant Iulius Lauorius
*dict.cap.15.tit.4.num.*10 Gonxalez *in reg.8.cancel.*
glossa 24.n.7. Barbosa *de potest. Episcopi dict.p.3.*
allegatione 111.n.35. Belenscus *de charitatiuo subsidio
q.60.n. 16.* Diana *d.p.5.tract 2.res.47.*dicentes,
vt Cardinales Episcopi possint conferre, &
exercere iurisdictionem ante possessionem adeptam,
& ostensionem litterarum, quibus addo Rotam
in Burgen Canonse.3.Iuny 1583. (de qua iam
in relatis quæstionibus) coram Cardinali Lancelloto,
& Barbosam *in dicta extrauag. num. 5. in*
fine.

Et pro ampliori declaratione horum, quæ pro- 18
ximè adduxi de Cardinalibus addo cum Anastasio
Gennonio *de indultis Cardinalium* iam citato,
& in 6. qua extra num. 18. Massobrio *in praxi habendi
concursum dict. praelud. 26. dub. 15.* Diana
p. 5. tract. 2. resol. 45. in vers. notandum. Cardinales
posse conferre beneficia commendata, siue
ad tempus, siue ad vitam, dissoluta commenda;
idemque posse de vnitis dissolutis vnionibus.

Ad quartam quæstionis partem, de qua inqui- 19
rit Riccius occasione dictæ *Extrauag. iniuncta hoc*
tit an scilicet Episcopus dando mandatum ad resignandum
Episcopatum in Curia, possit beneficia
conferre post resignationem admissam, quamuis
affirmatiuam sententiam etiam de iure communi
possumus defendere ex adductis *in hanc*
quæst in toto ver.ad secundam.† Tamen video *dict.* 20
Riccium *Collect.1325. in vers. sed quero*, pro negatiua
præstare responsum; quia quemadmodum
facta renunciatione amittitur possessio, Rota
in decis. 3. de renunciat. in nouis. Cassadorus *in*
decis. 2. eodem titul. Mohedan. *in decis. 1. & 2.*
ita quoque fuisse amissum ius conferendi, quod est
fructus Episcopatus, vt tenuit Rota *in vna Seguntina
beneficior. 1. Junij 1592.* coram Orano; sed
Ego intelligo quæ dico *in dict. vers. ad secundam*
verb.& pro relata, ex Puteo, & Gomezio; sed vt
plenè hoc dubium, & sequens percipias, leges
quæ dico *infra in cap. admonet 4 quest.1. vers. ad*
secundam,de renunciat. vbi egi de quæstione vsque
ad quod tempus resignans possit percipere fructus
beneficij resignati.

Ad

21 Ad quintam quæstionis partem de Episcopo se transferente ad alium Episcoparum; Respondeo quod si translatio nondum peruenit ad notitiam Vicariæ valeat collatio, & actus per eum gestus; ita in terminis citatus Riccius mouens ad relatam *Extrauag. iniuncta*, quam expendit *dict. collect.* 1325. docet, & Rota *diuersor. in decis.* 33. *lib.* 5.
22 † addentes quod æquiparatur casus mortis, & translationis, & ad alium Episcopatum; & quod inde Procurator per Episcopum constitutus ita cessat per mortem ipsius; quemadmodum per translationem, vt dixit Rota *in decis.* 28. *de procurat. in antiquis*, Aufrerins *decis.* 265. idem Riccius, qui id etiam resoluit contra Guid. Papam *in decis.* 547. aduersus quem dicit extare *decisionem* 92. *Anne.*

23 Ad sextam quæstionis partem an Episcopus, cui datus est Coadiutor, possit beneficia conferre; quia ex prædictis videtur legitimè inquiri, breuiter respondeo, vt possit Episcopus, cui datus est Coadiutor ob senectutem ad ægritudinem conferre beneficia, & non Coadiutor, vt docent Oldradus *cons.* 44. & post alios Dominicus *n.* 4. & Franc. *n.* 3. *in cap.* 1. §. *fin. de Clerico agrotante lib.* 6. Pauinus *de potestate Capituli sede vacante* 2. *p. q.* 1. *n.* 8. Cosmas *in pragmat. sanctione tit. de collatio.* §. *cui rei verb. Iurisdictio.* Selua *de benefic.* 2. *p. q.* 4. Rebuffus *de nomin. q.* 8. *à num.* 44. alias *n.* 26. Corrasius *p.* 2. *cap.* 4. *à num.* 9. Guettero *in speculo cap.* 9. Petr. Gregor. *de benefic. cap.* 39. *num.* 20. *argum. cap. fin. de officio vicarij lib.* 6. Azor. *p.* 2. *institut. moral. lib.* 6. *cap.* 25. *q.* 15. Baeça *de decima tutor. præst. cap.* 19. *num.* 13. & 15. Nicolaus Garcia *dict.* 5. *de beneficiis cap.* 4. *à n.* 226. vbi *n.* 267. refert vnam legionem 17. Octobr. 1548. quam adducit Mandosius *in regul.* 11. *Cancel. q.* 5. *num.* 8. in qua fuit resolutum, quod Coadiutor ratione ætatis non possit venire, nec dismembrare, nec beneficia conferre.

24 Et confirmatur etiam si Thomas Campegius *in tract. de coadiutore Episcopi n.* 10. dixerit æquiorem sententiam videri cum Alexandrino *in cap.* 117. *q.* 1. quod coadiutor datus insano, & dementi, possit beneficia conferre, ne contingat beneficia diutius vacare: nam vt docet Duarenus *de beneficiis lib.* 3. *cap.* 5. quamuis Coadiutor detur ob senectutem, & videri vt beneficiorum collatio generali non veniat concessione; sed æquum tamen esse quod à principio taliter detur, vt Episcopo libera facultas re-
25 linquatur † & sic tenent idem Garcia *dict. cap.* 4. *num.* 268. ait *num.* 270. sententiam Campegij, quam videtur tueri Gonzalez *glossa* 5. §. 9. *n.* 4. & *glossa* 23. *num.* 12. *ad regul.* 8. *Cancel.* procedere in Coadiutore dato dementi, seu mente capto, qui potest conferre, vt dicunt etiam citati, & tenent Flamin. Paris. *de resignat benefic. lib.* 7. *q.* 20. *à n.* 15. Quintauadueñas *lib.* 1. *Eccles. cap.* 5. *num.* 5. & Leo *in thesauro fori Ecclesiast. cap.* 19. *n.* 76. alia tradit videnda idem Garcia *ibi à num.* 271. *ad* 275. vbi expendit aliud dubium
26 de eodem cum multis † & limitat suam resolutionem in visitatore, seu administratore Ecclesiæ vacantis dato à Papa *ibi n.* 266. ex reg. textus *in cap. is cui, hoc titulo, lib.* 6. & *in cap. fin.* § *fin. de supplenda neglig. Prælat. eodem lib.* vbi Dominic. Franc. Barbosa cum multis, & alij interpretes.

QVÆSTIO VII.

An Legati Cardinalium excipiantur à regula dictæ Extrauagantis iniunctæ de Electione. *Et an Prælatus nondum consecratus, iurisdictionem administret. Et quid de feudalibus? vbi de aliis, remissinè* ad dict. Extrauag. *Et an filius incapax institutus sub conditione, si legitimetur, possit pendente conditione, per se mitti in possessionem bonorum?*

SVMMARIVM.

1 *Cardinali asserenti de seipso, non creditur, sed secus de commissione sibi facta; licèt litteras non ostendat* n. 5. & 6. *limitatur si sit in præiudicium tertij*, n. 7.
2 *Viro nobilissimo legatione fungenti, num credatur.*
3 *Delegato absque exhibitione mandati, num credatur.*
4 *Litteris ambasiatoria non est necessum, quando persona est præcellens.*
6 *Asserentis à sede Apostolica causam fuisse commissam non creditur, nisi in citatorio inseratur rescripti tenor.*
8 *Cardinali in præiudicium Capituli de iure, non expeditis Bullis, & ostensis, non creditur.*
9 *Prælatus nondum consecratus, si sit confirmatus, iurisdictionem administrat de iure, non sic hodie*, n. 10.
11 *Prælatus nondum consecratus in feudis potest administrare, si tantum sit confirmatus.*
12 Extrauagans iniunctæ, de Electione, *limitatur in præceptis Religiosorum superiorum, & procedit in rebus spectantibus ad forum contentiosum*, n. 13.
14 *Filius incapax si instituatur, etsi secundùm aliquos queat bona administrare, interim, verius est contrarium, pendente conditione*, n. 15. & n. 16. & 17. *respondetur contrariis iuribus.*

FEt dicta supra *à n.* 1. *q.* 6. de ipsis Cardinali- 1
bus, qui non includuntur sub dispositione *Extrauagantis iniuncta hoc tit.* videtur idem dicendum de legatis Cardinalium; quia quemadmodum Cardinali attestanti de speciali mandato sedis Apostolicæ, aut de mente summi Pontificis creditur, absque litteris sui mandati, vt per Rotam *decis.* 33. *de probat. in antiquis*, Speculator *in titulo de testib. restat. n.* 10. & *in tit. de legato* §. *superest. n.* 16. Ægidium *n.* 183. Lap. *alleg.* 32. *n.* 3. *vers. an credatur*, nisi de se ipso asserat, vt limitat Iason *in l. admonendi ff de iure iur. n.* 96. *aliàs* 175. *vers. tertio moueor.* Hyppolitus *ad l.* 1. §. 1. *num.* 7. *vers. & facit de quæstion. & singulari* 273. *vers. limito etiam.* Nauar. *cons.* 6. *num.* 8. *de testament.* Anton. Gabriel *commun. tit. de probationib. conclus.* 3. *n.* 20. Mascardus *de probat. conclus.* 160. *à n.* 1. & *conclus.* 492. *num.* 10. & *conclus.* 1005. *n.* 54. omnes per textum *in cap. nobilissimis* 97. *dist.* † qui solet allegari ad hoc, vt creden- 2
dum sit viro nobilissimo legatione fungenti, quamuis litteras non ostendat, vbi glossa *signatis*, notatur

catur

3 tatur etiam ad hoc † quod creditur delegato absque
exhibitione mandati delegatorij, quando est per-
sona excelsæ Dignitatis, & non agitur de præiudi-
cio tertij, sed solum de negotio, & facto ipsius
Delegantis vt per Menochium *de præsumptionibus,*
4 *lib.2. præsumptione 35.n.9.& conf.100. à num.77.* †
sic vt dicat Mascardus *conclus.84.num.2.* quod litte-
ris ambatiatoriæ non sit opus quando persona est
nobilissima præcellens, & nota Principi, idemquè
notat *conclus.140.* Seraphinus *decis.133.n.1.* Farin.
in praxi crim.p.2. q.63. num.55. per glossam *verb.*
5 *nihilominus in dict. cap. nobilissimus 97.dist.* Cardi-
nali asserenti aliquid sibi commissum, plenam ad-
hiberi fidem; licèt litteras sui mandati non osten-
dat, quare ob hæc videntur idem amplecti in lega-
tis Cardinalium, Selua *de benefic.p.2. q.3. num 46.*
vers. Octauum priuilegium, Ioannes Valerius Re-
ginaldus *de different. inter vtrumque forum, verbo*
testis different.4.n.2.vers.limita, Barbosa *in dict.ex-*
trauag.iniuncta n.fin.

6 Sed si hæc consideres reperies dubium nostrum
de legatis Cardinalium, nihil aliud amplecti, quo-
niam resolutum de personis ipsorum Cardinalium;
& quia Barbosa *in d. cta extrauag.iniuncta n.7.* cum
multis, quos iam supra retuli ex glossa ibi, *asserenti*
namque, dicat non credi alicui asserenti sibi à sede
Apostolica causam fuisse delegatam; nisi in citato-
rio inseri faciat rescripti, seu commissionis tenorem
cum Boërio, Guido Papæ, Grauato ad Vestrium,
Gambara, & dict. Valerio, & ibi, *n.8.* hoc dictum
limitet in legatis Cardinalium, sequitur idem esse,
ac dicere Cardinali asserenti credendum, & non
agere in eo dubio de Cardinali Episcopo recipien-
do sine Bullis quod, vt diximus *in dict. q.6. à n.1.*
hoc Cardinalibus competit ex alio capite, hoc est
7 Pontificio priuilegio: † nam alias inquam sicut quod
dictum est hic *à num. 1.* de Cardinali asserenti cre-
dendo, limitatur secundam Capellam Tholosan.
decis.463. Farinacium *in praxi crim.q.63.num.51.*
Tiraquel. *de pœnis temperandis, causa 51.num.13.*
& 14. Riccius *collect. 1455. p.4.* Barbosa *in dict.*
cap.nobilissimus n.2. intelligentes procedere quando
nulli infertur præiudicium; quia tunc Principis le-
gato fides adhibetur; non sic si alicui aliquod infe-
8 ratur priuilegium; † idem sequeretur limitandum
in Cardinali de iure cum Bullis non expeditis, nec
ostensis, præiudicium pararet Capitulo, sicut iam
supra *sub q.5. à n.1.* de cæteris Episcopis, non Car-
dinalibus sine Bullis non recipiendis est ostensum,
nisi speciali ratione priuilegij vt *dict. q. 6.* ostendi,
quæ tantum assistit ipsis Cardinalibus.

9 Ad secundam quæstionis partem, an Prælatus
nondum consecratus iurisdictionem administret;
ad quod ne longas disceptationes faciam, respon-
deo tam ex notatis supra *in præmisso textus nostri,*
quàm *à q. 1.* vt ante *dict. extrauag. iniuncta hoc tit.*
ex textu nostro & *ex cap.6.9.& 17.* cum aliis huius
tituli, item & *ex cap auaritia 5.hoc tit lib.6.* vt ele-
ctus Episcopus, & confirmatus possit iurisdictio-
nem exercere iuxta modum *ibi* adductum *in dicta*
10 *q 1.2.& 3.* † post dictam verò Extrauagantem, &
Bullas Iulij II. Iulij III. Pauli III. & Pij IV.
non nisi expeditis litteris, Capitulo ostensis, & pos-
sessione capta, etiam si nondum consecratus non
fuerit, absque eo, quod obstent dicta *q 5, à vers.*
ad tertiam, quæ vt patent sunt diuersa vt etiam
constat ex proximè dicendis *n.11.*

11 Ad tertiam quæstionis partem, an queat Præla-
tus, nondum consecratus in feudis administrare, &
quia simili modo hoc dubium dissolui, valet ex pro-
ximè annotatis *num. præcedenti*, & *à q.1.* nostri tex-
tus; ideo breuiter in terminis respondeo cum Feli-
ciano de Vega *in cap. 7. de foro com. à nu.4.* quod li-
cèt ibi textus videatur exigere in hoc casu, vt Præ-
latur sit consecratus: tamen quia ex iam longè ad-
ductis patet de iure nostro *in cap. nosti 9. cap. qua-*
liter 17. c. auaritia hoc tit. lib.6. vt Prælatus tantum
electus, & confirmatus possit exercere ea omnia
iura, quæ sunt iurisdictionis; veluti, quod possit
Episcopus excommunicare, suspendere, interdicere,
visitare, corrigere, Synodum conuocare, beneficia
conferre, Ecclesias minores vnire, & diuidere, voti, &
iurisiurandi vincula soluere, & aliquorum pecca-
torum absolutionem sibi reseruare, cæteraquè iu-
dicialia exercere, Couarruu. *lib.3.var.cap.16.n.6.*
Garcia *de benefic p.5.cap.4.num.243.* Alzedus *tract.*
de præcellent. Episcopal. Dignit.1.p.cap.3. num.99.
Barbosa in *pastor.* cum multis aliis *1.p.tit.1. cap.4. à*
num.7. vbi indifferenter tenet Vega *supr. num 6.&*
7. cum aliis sic certum esse affirmans; quamvis ad
hoc, vt hæc omnia faciat, debeat prius accepisse
litteras Apostolicas de tali confirmatione, & pos-
sessionem Ecclesiæ habuisse per relatam iam *Ex-*
trauag.2. hoc tit. quia ita procedere etiam ait res-
pectu feudorum, respondens ad textum *in dicto*
cap.verum, ex glossa ibi, *verb. consecratus*; vt etsi
textus ille faciat mentionem de Episcopo consecra-
to, non debeat intelligi formaliter, nempè, vt ne-
cessario debeat esse consecratus, cum verbum illud
accipiatur, id est, *deputatus ad obsequium Ecclesiæ,*
provt dicit Abbas cum cæteris Doctoribus; & sic
glossa, *dict. verbo consecratus*, ait textum illum le-
gendum esse quod Episcopus electus tantum fue-
rit, & confirmatus.

Pro complemento dictæ *Extrauag. iniuncta hoc* 12
titulo, notabis cum Ioanne Valerio *de differentiis*
inter vtrumque forum dict. differentia 4. num. 1. vers.
adde, & Barbosa *in dicta extrauag. num. fin.* dictam
eius decisionem limitari in præcitatis scilicet Supe-
riorum, maximè Religiosorum, † qui subdunt 13
textum illum procedere in rebus forum contentio-
sum concernentibus, vt in delegationibus causa-
rum, in visitationibus, & similibus, quæ quidem
videntur tantum respicere ad secundam decisionis
partem *dict. extrauag.* ex dictis *in hac nostra quæ-*
stione num.1. & 2. cum aliis; aliter inquam esse quo-
ad primam eius partem de non recipiendis Prælatis
in Episcopos, vel ad Dignitates sine manifestatio-
ne, & ostensione litterarum, secundum intellectum,
de quo iam longissimè dixi *à dict. q.3. & in dicta*
q.4.5. & 6.

Ad quartam quæstionis partem, quam extra 14
Cancellos nostræ tractationis quilibet aspiciet; quia
lego resolutam ab Antonio Gomex. cum multis ex
antiquis, *in l.9.11.12. & 16. Tauri num.19.* addu-
cente textum *in dict. cap. auaritia de elect. lib.6.* de
cuius intellectu latissimè adduxi *à dicta quæst 1.* &
licèt idem Gomezius referat pro affirmatiua sen-
tentia; nempè quod talis filius spurius incapax, &
natus ex damnabili coïtu, institutus sub conditio-
ne, si legitimetur, possit interim, pendente condi-
tione, agnoscere bonorum possessionem secun-
dùm tabulas, & petere se mitti in possessionem bo-
norum; non ad hoc vt consequatur Dominium, &
plenum hæredis ius; sed vt consequatur admini-
strationem bonorum, & eorum possessionem, sicut
curator, bonis datis, vt tenuerunt Iacobus de Are-
na *in l. libertas testamenti, ff. de manumissis testam.*
vbi Albericus qui reputat subtile, & notabile Bald.
in l. si quis instituatur 1. col, in fin. ff. de heredibus
instit.

instit. vbi Angel. Paul. & alij ex antiquis relatis à Gomezio, & omnes per textum capitalem *in l.2.§. sub conditione ff. secundum tabulas*, *l.bi demum*, & *in l.si sub conditione eodem tit.* & ex glossa, & textu *in l.si quis instituatur hæres ff. de hæred. instit.* vbi Doctorum Communis.

15 Tamen idem Gomezius, & Ioannes de Imola *in l in tempus ff. de hæredi. instit. col.2. in principio*, negant tali filio concedi modo aliquo administrationem bonorum; quia esset fraudem facere legi, quæ vult, quod filius spurius, & incapax non se immisceat bonis paternis; eo quod iure nō reperiatur aliquid contra cautum: in expresso etiam tenent Ludouicus de Sardinis *in libello de naturalib. liberis in fin.* Cæpolla *cautela* 38.*col.fin. in princ.* Iacobus de Sancto Georgio *in l.cum tacitum ff. de probat.col.fin.* Cumanus *in dicta l.si quis instituatur ff. de hæredib.instit.* Gregorius Lopez *in l.19 tit.3.p.6.* & omnes ex textu expresso *in l non est ambigendum verb. vtcumque ff. de bonor. possession.* & per regulam textus *in cap. cum quid vna via, de reg. iuris lib.6.l.nec per se, cod. de hæredib. instit. l.contra legem cum l.sequenti ff. de legat. l.sed Iulianus ff. ad Macedonian.* & ex doctrina textus *in l. scire oportet §.1. ff. de tutorib. & curat. datis ab his*, & textus *in l. cum hi §.transactiones ff. de donationibus causa mortis*, *& l.2.§.1.ff. de administratione rerum ad ciuitatem pertinent.* & ex textu singulari *in l. quæritur ff. de bonis liberorum*, *& l.qui seruitutem*, *l. quod si pater eodem titul. l. qui contra ff. qui contra tabulas.*

16 Et amplius ad comprobandam suam opinionem prædictorū iurium species referens idem Antonius Gomezius *in dict.l.9.* cum aliis, Tauri *sub dict. n.19.* qui *in medio* adducit textum *in dict.cap.auaritiæ hoc tit.lib.6.* vbi habetur (vt iam latissime *à q.1.* notaui) quod electus, qui nondum est confirmatus non potest interim administrare bona beneficij, etiam sub aliquo quæsito colore faciendo se constitui procuratorem, œconomum, vel administratorem, (secundùm quæ iam dixi *in dicta q.1. & 2.* cum aliis) ne scilicet fraus legi fieret vna via, quæ ex

17 alia negaretur. † Et ad contrariam sententiam, & eius iura respondet Gomezius dicens ea procedere, vt debeant intelligi in hærede habili, vel filio capaci; quia iure non reperitur cautum, quòd ea via indirecta possit habere; itaque ibi commendat caueri ab his, qui contrariam sententiam tenuerunt, qui sunt iam suprà allegati, & Palacios Rubeus *in repetitione Rubricæ de donat §.29. n.4.* Et cum his absoluitur textus noster, & materia aliorum iurium iam assignatorum in præmisso, &c.

Ad Text.in cap.cum inter. XVI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Appellare non potest ille qui renunciauit electioni de se facta ad impediendam alterius.*

2 *Eligendi potestatem non habet qui suo voto renunciat, si renunciatio sit accepta à superiore.*

3 *Electio à suspensis celebrata non tenet, & ab excommunicato vitando, & de aliis quid remissiue.*

4 *Suspensi nec eligere, nec eligi possunt.*

5 *Electus post consensum ante confirmationem potest sine authoritate superioris renunciare electioni de se factæ.*

Textus iste dum in prima parte probat quod appellare non possit ille, qui renunciauit electioni de se factæ ad impediendum alterius electionem, videtur satis, & abundè confirmari ex his, quæ dixi *sub rubr. de appellat. & in cap.17. in q.fin. eodem*, & in aliis iuribus illius tituli, vbi de renunciante appellationi, & ad propositum multis probat hic Barbosa *num.1. & 3.* † Et adiunges Barbosam *de iure Eccles.* vbi *p.1. cap.19.num.87.* probat quòd non habent eligendi potestatem, qui suo voto renunciarūt, si renunciatio sit acceptata à superiore, nam interim si pœniteat, & petat accedere ad eandem electionem, debet admitti ad omnia, quæ circa electionem remanent facienda ex *cap. Ecclesia vestra, hoc tit.* Iulius Lauor. *tit.4.cap.18.n.88.* Castill. *in hoc tit.cap.5.num.22.* dixi supra *in Rubrica.* 1 2

Probat secundò textus noster quod electio à suspensis celebrata, non tenet, multis comprobat idem Barbosa hic *à num.4.* vbi *num.5.* addit quod electio facta ab excommunicato vitando non tenet, & *num.6.* & quod collatio ab eo facta non tenear, vbi *num.7.* quid de facta ab excommunicato occulto, *num.8.* quid de præsentatione, *num.9.* quid de resignatione. Sed quia de his, ac de aliis factis ab excommunicato, aut suspenso dixi latè *sub cap. ad probandum 14. de re iudic.* ideo ad ibi dicta te remitto. † Et videbis notata infra *cap.39.* 3

Suspensos nec eligere posse, nec eligi, dixit Balboa *in cap.9. de except. à num. 26.* cui, & aliis ab ipso relatis addo cum multis Barbosa *de iure Eccles. p.1.cap.19.* ibi *à num.56.* vbi quod eligere non possunt excommunicati, ac suspensi: & *à num.118.* quod nec eligi possint, adiungo etiam *ad verf.* textus nostri ibi: *Ideoque.* Suarez *de cens.disp.14.sect.2. à num.6.* 4

Notabis ad textum hunc quòd electus post consensum ante confirmationem, potest sine authoritate superioris renunciare electioni de se factæ, vt cum multis ostendit Barbosa *de iure Ecclesiastico p.1. cap.19. num 240.* de quo iam dixi latè *sub Rubrica.* 5

Ad Text.in cap. Qualiter. XVII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio electi qui non habet sufficientem scientiam, vel administrat ante confirmationem cassari debet.*

Textus iste duo dicit nempe, quod si electus non habet sufficientem scientiam, vel ante confirmationem administrat, eius electio cessari debet: Ad primum de scientia, quam electi ad Episcopatum, & ad alia beneficia debent habere: applicabis notata supra *in cap.cum in cunctis 7.* & infra *in cap. penult. & fin. de ætate & qualitate ordinand.* Ad secundam partem verò applicabis dicta supra *in cap. 9.* & *in cap. 15.* vbi de 1

de ingentis pœna se in administratione, latissimè egi.

Ad Text. in cap. Cum inter X VIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio valet, non spectatis eis qui vocandi non sunt.*
2 *Vocari debent ad electionem faciendam omnes electores, etiam absentes in prouincia, & Diœcesi, si absentia non est affectata per signa solita.*
3 *Electio valet, non spectatis his, qui vocandi non erant, sed electores tenentur eos spectare vsque ad præfixum tempus.*
4 *Electio Episcoporum ad Canonicos spectauit: vbi quid hodie.*
5 *Diæta qualibet continet viginti milliaria.*

1 HI vocantur ad electionem non vocandi, valet electio facta, eis non expectatis, ita communiter textus hic sumitur, propriaquè materia huius textus, est illa, quæ spectat ad vocandos ad electionem eos, qui suffragia ferunt, & nùm vocatis aliquibus, qui nō sunt de Capitulo, si suffragia præstent, eorum votis spretis, valeat electio: Etenim adiunges hic, quæ tradit Barbosa *cum multis de iure Ecclesiastico p.1.cap.19.à num.*88. vbi de his, qui debent vocari ad electionem, quanto tem-
2 pore expectandi. † Igitur ad electionem prælaturæ per signa solita, siue campanæ, siue viuæ vocis, & absentes in prouincia per litteras, vel nuncium secundum locorum consuetudinem vocandi sunt, qui debent, volunt, & possunt commodè interesse, *cap. quia propter* 40. vbi latè *cap. coram hoc tit.* Tamburin. *de iure Abbatum tom.1. disp.5. q.3.* Iulius Lauor. Rendina *in promptuario receptarum sententiarum tom.1. tit.36. num.*30. vbi ampliat etiam si non ignoranerit, cum multis aliis Barbosa *à num.* 89. vbi quod vocandi sunt qui sunt, in prouincia, vel Diœcesi, maximè quando absentia non est affectata, vel suspecta: vbi *à num.*90. qualiter debeat fieri citatio, ad quod adiunges quæ dixi *sub cap.1.*
3 *de causa possessionis*, † qui etiam *num.*99. dicit quod si electores vocarunt ad electionem eos, quos vocare non tenebantur, num sint expectandi vsque ad terminum præfixum: de quo dubio cum multis & cum glossa hic *verb. assumatis* affirmat, nisi damnum sustineretur tertij, Barbosa hic *num. fin.* & vtrobique cum Hostiensi, Butrio Andrea, Rendina, & aliis vt supra *in Rubrica*.

4 Hic adiungit Barbosa *num.2. vers. ad electionem pastoris*, quod de iure expectat electio ad Canonicos Cathedralis Ecclesiæ quanto tempore durauit, vt constat ex titulis *hoc tit. lib.6. & in clementinis*, & demum hæc electio *in extrauag. ad regimen. de prabendis lib.6.* reseruata est Pontificibus, tam Episcoporum, quàm Archiepiscoporum, & Patriarcharum, exceptis Hispaniæ, Galliæ, Coloniæ, & Lusitaniæ Prouinciis, quorum Regibus data est nominandi potestas, & antiquam consuetudinem solum in Germania seruari ait, sed de hoc latè videbis quæ adduxi *in c. Ecclesia Sutrina 3. de causa possess. & propr. à q.3. & in nostra Rub.* Et quænam tempora sint variata, posuit latè Balboa videndus *in dict. cap.3. de causa possess. & prop. a num.*22. & dixi Ego latè ibi *à q.4.* & suprà *in Rubr. huius tituli sub q.6.* vbi de prisco tempore eligendi.

5 Et iterum Barbosa hic *num.* 7. in glossa *ad Decanum in vers. viginti milliaribus pro Diata computatio*, dicit quod quælibet Diæta continet viginti milliaria; ad quod applicabis quæ abundè dixi *in locis supra assignatis in cap. nonnulli de rescript.* alia ex multis de vocandis electoribus scribit cum aliis Barbosa legendus *dict. lib.1. cap.19. de iure Ecclesiastico à num.*19.

Ad Text. in cap. Cum nobis XIX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio an post appellationem fuerit celebrata, inspici non debet, sed an contra.*
2 *Eligendi ius remanet penès vocantes, quibus competit vocandi potestas, si vocati venire contemnant.*
3 *Confirmator potest examinare electum, etiam nemine opponente.*
4 *Dignior ad pastorale officium, semper est eligendus.*
5 *Electus debet docere de atate, & litteratura.*
6 *Iudex in Ecclesia debet inquirere de qualitate, & idoneitate persona eligenda.*
7 *Electus confirmandus non est, nisi ostendat se idoneum.*
8 *Episcopo, quando incumbat onus probandi se esse Episcopum, & quando incumbat electo probare electionem fuisse Canonicam remissiuè.*

EX littera Pontificis hic quatuor assignantur conclusiones. Prima quod non debet inspici, an post appellationem, sed an contra fuerit electio celebrata: occasione huius conclusionis adiunges hic plura, quæ dico de attentatis, appellatione pendente; & sic an electio post appellationem interpositam, facta irritetur, aut sit nulla, *sub cap. bona 51. de appellat*: aliqua notaui supra *in cap.10. hoc tit.* 1

Secunda Conclusio est quod pœnæ vocantes, quibus competit vocandi potestas, remanet ius eligendi, si vocati venire contemnant, *sic in versic. quoniam*, hac occasione poteris adiungere quæ notat Barbosa *de Iure Ecclesiast. p 1. cap.19. à n.* 88. Vbi de vocandis electoribus ad electionem faciendam; & quid fiet eis non venientibus, quid si vocati non fuerint, aut contemptus interueniat, ibi *à num.* 113. dico infra *in cap. quod sicut*, adiunges dicta *in cap. praecedenti.* 2

Conclusio tertia ea nempe est, quod ad officium Confirmatoris spectat examinare electum, etiam nemine opponente, de quo dixi *sub cap.15. suprà ibi sub quæst.* 1. † Ex hac conclusione poteris applicare quæ supra notaui *sub cap.7. hoc tit.* & adiungere plura, quæ noto infrà *de prabendis, & Dignit. in cap. 29. de digniore eligendo*; & quòd dignior ad pastorale officium semper sit eligendus, dixi supra *sub Rubr. quæst. 2. & quæst. 7.* & *sub c. 7. hoc tit.* 3 4

Conclusio

5 Conclusio quarta est, quod nisi electus doceatur ætatis legitimæ, & litteraturæ habeatur pro non legitimè electus, applicabis hîc etiam quæ adduxi *in toto dicto cap. 7. de ætate eligendi* suprà *sub q.3. Rubrica*, & infra *de ætate ordin.* De litteratura ibi
6 *in cap. penult. & fin.* † & quòd Iudex in Ecclesia debeat inquirere de qualitate, & idoneitate personæ eligendæ, pluribus docet hic Barbosa *num.* 7. vbi *num.* 8. & 9. alia dicit: vbi de ætate ad Episcopatum, de qua *sub Rubrica de ætate ordin.*
7 Et ad vers. *nemini* dico ex dictis *sub cap.* 15. & *sub q.*1. quòd electus confirmandus non est, nisi
8 ostendat se idoneum, † item applicabis Patianum *de probat. lib.*2.*c.*3.*a n.*36. & ibi *c.*28. an & quando incumbat Episcopo onus probandi se esse Episcopum, & *c.* 30. vbi de electione, & quando incumbat electo probare electionem fuisse canonicam: Ad huius textus doctrinam applicabis quæ dico *in cap. penult. & fin. de præsumpt. &c.*

Qvæstio I.

An electio legitimè facta vitietur per secundam, vel debeat valere prima, etiamsi primo electus à secunda non appellauerit.

Svmmarivm.

1 *Electio prima de vno legitimè facta, non reuocatur per secundam, quantumuis secundo electus in possessione teneatur, quæ vt attentata reuocatur.*

1 ADiunctis hic quæ dixi supra *in Rubrica q.*1. *de votis*, siue suffragiis conditionalibus in electionibus, & assignatis dictis *sub c.*16.*n.*1. & supra *sub c.*15. *sub dicta q.*1. vbi quòd confirmatores debeant expectare consensum eligendi, & quæstione posita *cap. seq. n.*16. Respondeo ad difficultatem, standum esse primo electo, etiam si secundo electus ab eisdem electoribus, positus fuerit in possessione Præbendæ ad quam electus est; quia talis dicitur vitiosa in tantum, vt si primo electus appellauisset diceretur attentata, iuxta ea, quæ longissimè retuli *in cap. bona* 51. *de appell.* quia licèt ea possessio data post appellationem, extraiudicialis actus dicatur; tamen quia extraiudicialis operatur, vt omnia, quæ fiunt contra, & post appellationem, subiaceant vitio attentatorum, vt hic in textu nostro aduertunt Innocent. *n.*2. Butrius *n.*23. Imola *n.*8. Ioan. Andreas *n.*12. Abbas *n.*7. idem *in dicto c. bona n.*10. *vers. tertia differentia*, & ibi Decius *n.*34. Franc. *à n.*29. Lancel. *de attentatis lite pend. c.*12. *p.*2. *limit.*3. *à n.*6. & cum aliis Burattus *decis.*859. *n.*1 & 5. vbi quod appellatio extraiudicialis non causat attentata, nisi possessio capta fuerit contra, & post appellationem: ita ex aliis multis resoluit Diana *p.*7. post tractatus *decis.*6. incipit *vacante*, vbi resoluit, vt facta electione à maiori parte Capituli Ecclesiæ Ragusinæ de vno, non potuit Capitulum deuenire ad nouam electionem, vt dixerunt Abbas *cons.*25. Franciscus Marcus *decis.* 931. Buratt. *decis.*313. *n.*41. & quod sequæstrum factum de fructibus Præbendæ bene prouisum fuerit; cum sic passim Rota faciat *in beneficialibus.*

Ad Text. in cap. Innotuit XX. hoc titulo.

Præmissvm.

Svmmarivm.

1 *Illegitimus potest postulari; non verò eligi.*
2 *Nati illegitimè sunt inhabiles ad beneficia.*
3 *Filius naturalis vt quis dicatur, requiritur quod sit ex soluto, & soluta.*
4 *Illegitimationis defectus non suppletur honestate vita personæ, nec vita, aut fama sine dispensatione.*
5 *Dispensatio facilis redditur per honestatem personæ, & litteras personæ.*
6 *Dispensatio vt impetretur, num requirat mandatum speciale dispensandi.*
7 *Illegitimus legitimatus per subsequens matrimonium rectè eligitur in Episcopum, & promoueri potest ad ordines, beneficia, & honores sine dispensatione.*
8 *Eligentes, aut postulantes indignum pro ea vice, priuatur eligendi facultate in prima immediatè sequenti.*
9 *Eligens an scienter indignum elegerit, relinquitur Iudicis arbitrio.*
10 *Electio ignoranter facta de excommunicato in maiori, est valida.*
11 *Ignorantia quæ excuset à dolo, remissiuè.*
12 *Ignorantia probatur per Iuramentum.*
13 *Dolus qui excuset, remissiuè.*
14 *Eligens indignum, aut excommunicatum sola confessione notum, non incurrit pœnas stabilitas in iure contra eligentes indignos.*
15 *Reatum prodere num teneat interrogatus remissiuè.*
16 *Electus depositus per Papam, à quo antequam restitueretur, alius fuit electus ab electoribus, quando non obstante secundo electo, censeatur restitutus*, n.17. & 18.
17 *Clausula* decreti irritantis *restituit electum depositum, aduersus secundo electum.*

NOtat ad hunc textum diuersa Barbosa; sed 1
quæ præcipuè ex littera deducuntur, sunt
duo, nempe, quod illegitimus potest postulari;
non verò eligi, & quod electores, nisi probauerint aliquem ignoranter elegisse, incidant in pœnas Lateranensis Concilij. De primo casu iam supra dictum est *sub cap. Cum in cunctis* 7. *hoc tit. ex versic.* ibi, *& de legitimo matrimonio sit natus*,
† & quòd illegitimè nati, sint inhabiles ad bene- 2
ficia, & ad ordines, dicit hic Barbosa *num.* 8. ex-
pendens textum nostrum *num.*7. † vbi *num.* 6. po- 3
nit, quod vt quis filius naturalis dicatur de Iure Canonico, requiritur vt sit conceptus ex soluto, &
soluta, † addens *n.*10. & 12. quod honestas perso- 4
næ, vitæ probitas, & fama electi non supplent illegitimationis defectum.
Ob idque requiri dispensationem, ad quam 5
obtinendam ex Tyraquello ait multum iuuare merite personæ; itemquè cum litteratis viris facilius dispensari. Hæc enim omnia abundè notantur infra *sub titulis qui filij sint legitimi*, & *de filiis Presbyter.* & in *cap. de multa de præb.*

I Et

6 Et cum Barbosa ipse hic *num.* 16. in versic. *cum non ad postulandam dispensationem*, notet cum nullis ad dispensationem requiri mandatum eius, cui impetratur, ipseque contrarium sequatur expendens textum nostrum, dicens loqui tantum de mandato Capituli, supponens ex hoc sufficere mandatum speciale Capituli ad impetrandam dispensationem illegitimo malè electo; ideo adiicies super hoc puncto quæstionem, quam latè disputat Sanchez *de matrim. lib.* 8. *disp.* 26. dum agit de ea quæstione. *An dispensatio possit impetrari absque mandato eius, cui impetratur*, ad alia generalia videbis *sub cap.* 3. *de procurat.* & addit Barbosa alium intellectum, qui colligitur ex verbis *hic* ibi. *Cum non ad postulandam dispensationem, sed ad petendam confirmationem ipsius, fuerint Nuncij destinati.*

7 Et per hunc textum, illum explicans idem Barbosa *in Pastorali*, docet quod illegitimus per subsequens matrimonium, legitimatus eligitur rectè in Episcopum, ibi *p.* 3. *alleg.* 5. *à num.* 32. *&* 3. de quo dixi supra *sub dict. cap.* 7. & idem Barbosa *hic* cum glossa *coniugata num.* 19. notat quod sic legitimati, possunt promoueri absque dispensatione ad ordines, beneficia, honores, ac etiam Episcopatum. Et de ratione recurres ad textum, & quæ ibi noto *in cap. tanta, qui filij sint legitimi*. Adiunges pro perfecta enodatione plura, quæ scribit Suarez *de Censuris disp.* 50. & ibi *sect.* 5. vbi quis dispenset cum illegitimis ad ordines.

8 Et in vers. *Quòd eis nec pœnam infligimus expressam in Canone supra dicto, nec probare cogimus ignorantiam, quam allegant*. Ex hoc vers. oritur occasio differendi pro secunda conclusione: quare recurres ad ea, quæ ex multis congerit Barbosa *de iure Ecclesiastico cap.* 19. *à num.* 66. dum probat eligentes scienter indignum, aut postulantes, pro ea vice eligendi potestate priuari in prima tantùm
9 electione immediatè sequenti † dicens *num.* 68. relinqui Iudicis arbitrio, an eligens præsumatur sciuisse electum fuisse indignum, & ex quibus hæc
10 scientia colligatur † cumquè ibi *num.* 122. probet quod electio ignoranter facta de excommunicatione sit valida, ideò bene sequeris quæ docet hic *à num.* 21. Barbosa ex glossa *nullam* ibi *Canon.* & *num.* 22. glossa *ignorantiam*, & sub illa glossa ibi; *probarent ignorantiam.*

11 Quæ ergo ignorantia excuset à dolo, & delicto, notaui supra breuiter *in cap. super litteris de rescrip.*
12 † Et quia hic Barbosa *num.* 26. ex Farinacio, dicat quòd ignorantia probatur per iuramentum; ideò adiunges quæ ex multis congerit Gratian. *re-*
13 *gula* 270. † & ex practica glossæ huius textus disputat Zeuallos quæstionem de dolo dantem causam contractui bonæ fidei. Verùm quia de hac materia latissimè noto infra *in cap.* 3. *de dolo & contum.* ideò recurres ad ibi dicta, aliqua dixi *sub*
14 *cap.* 20. *de rescript.* † etenim ad textum nostrum dices quod qui indignum, aut excommunicatum, sola confessione notum, eligit, non incurrit pœnas quæ in iure eligentibus indignos decernuntur; quia pœnæ pertinent ad forum externum: ita Sanchez *de matrim. lib.* 3. *disp.* 16. *num.* 6. Fagundez *in decalogis Ecclesiæ prec.* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 7.

15 In vers. *multa*, & ibi: *Et humilis deuotio confitentis qui spontè, ac deuotè suum maluit reatum confiteri, quam læsa conscientia thronum ascendere pastoralem.* Ex his verbis poteris adiungere quæstionem, de qua Sanctius ex textu hic *lib.* 3. *de matrim. disp.* 14. dum disputat, An quis interrogatus, teneatur prodere suum reatum. Bene etiam disputauit videndus Couar. *lib.* 3. *var. cap.* 1. de quo latissimè dixi *sub c.* 1. *&* 2. *de confessis*, vbi leges.

Ex glossa hic verb. *susceptionem*, resoluit Barbo- 16
sa *n. fin* quæstionem, de qua eadem glossa hic nihil resoluit, etiam si arguat pro vtraque parte. Et est illa verum quando electus fuit per Summum Pontificem depositus, si postea electores idem alium eligant, & contingat, vt Papa restituat pri-
mum, an iste sit præferendus † vel secundo electus; 17
& cum multis vt respondeat distinguit: nam si Papa in restitutione decreti irritantis clausulam adiecerit, nempe. *Quidquid in contrarium factum fuerit*, &c. tunc restitutum recuperare Prælaturam ait, non obstante alia electione interim facta, quæ ob decretum, nulla redditur. Et pro maxima extensione huius dicti adiunges plura, quæ latè scripsi sub *cap. cum te* 23. *de sent. & re iudic.* vbi quæ recuperet
à Principe restitutus. † Quod si clausula decreti 18
minimè sit adiecta, tunc si electio per Canonicos facta, Papæ restitutionem præcessit, hæc erit valida, secus si Papa prius restituisset.

Vnde pro extensione adiunges quæstionem, 19
quam posui supra *in cap.* 19. *praeced.* an scilicet prima electio per secundam inualidetur. Et aduertes me explicasse textum hunc infra *in c.* 4. *de iudiciis quæst.* 17. *num.* 3. & verus intellectus colligitur ex verbis hic &c.

QVÆSTIO I.

An infans ex genere Mahometano baptizatus, & postea Religionem ingressus, possit sine vlla dispensatione eligi vt Prælatus?

SVMMARIVM.

1. *Infans ex genere Mahometano baptizatus, postea ingressus Religionem, potest ad Prælaturas assumi in Religione.*
2. *Bulla Pauli IV. expenditur.*
3. *Religiones, quæ communicant in priuilegiis, non ideò in pœnis.*

SVppositis ad hanc quæstionem quæ dixi suprà 1
in cap. cum te de rescript. & quæ dixi *in cap. cum d. putati* 16. *q.* 4. 5. 6. 7. *&* 8. vbi an Religionis ingressus auferat insolubilitatem ad Prælaturas; breuiter nunc ad difficultatẽ, dico quòd licèt Neophitus de iure cõmuni non possit eligi in Prælaturã, *cap. quoniam multa*, *cap. si Neophitus dist.* 48. vt obseruant Castellinus *de elect. cap.* 11. *num.* 34. Azor. *tom.* 2. *institut. moral. lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 34. Auila *de cens. p.* 7. *disp.* 4. *n.* 34. & sic videatur ex Bulla Pauli IV. prohibentis, vt descendentes ab Infidelibus, possint in ordine Minorum ad Prælaturas assumi; & sic gratianus *in princip. dist.* 48. ideo ait Canones excludere à Prælaturis Neophitos; quia tanquam inexperti non poterant obseruare ea quæ ratione personarum, locorum, & temporũ, sunt à Prælatis obseruanda. Tamen quia ille qui ab infantia baptismũ suscepit, non dicitur Neophitus, sicut nec ille, qui ab hinc decem annis, Baptismi Sacramento insignitus est, euenit vt tales non excludantur à sacris ordinibus, nec à Dignitatibus Ecclesiasticis: ita docent Ioannes Præpositus *in* 3. *p. D. Thomæ q.* 5. *de irregularit.*

dub. 5.

dub. 5. n. 122. Salzedus *in praxi c. 11. n. 11.* Campanil. *in diuers. iuris Canon. Rub. 11. c. 6. n. 7.* Peirinus *de priuileg. regul. tom. 2. q. 2. c. 5. §. 6. n. 8.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 4. disp. 5. q. 21. n. 69.* cum aliis Diana *part. 4. tract. 2. ref. 50. & p. 6. tract. 7.*
2 *ref. 14.* † Vbi respondeo cum multis triplici modo ad Bullam Pauli V. dicit eam in desuetudinem abiisse, sublatamque fuisse per alias Pij V. anni 1575. qua concessum fuit Patribus Minoribus, vt possint recipere in Religionem filios Infidelium, & ad Prælaturas admittere; idemque concessum
3 per aliam Gregorij XIII. † Et esto quod illa sublata non esset per istas, tamen eius pœnam, non extendi ad alias Religiones; quia, vt rectè ait Laurentius Portel. *de regularib. verb. Communicatio. n. 20.* Religiosi communicantes, in priuilegiis, non proinde communicant in pœnis, & punitionibus alterius ordinis; cum ergo inconuenientia primæ opinionis cessent in Baptizatis ab infantia, vel ante decem annos, sequitur vt possint prædicti absque vlla dispensatione ad prælaturas admitti de iure communi, nisi specialiter fuerit prohibitum: Videbis Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. c. 27. n. 3.* Rodriguez *in quæst. regular. tom. 1. q. 55. art. 17.* Miranda *in manuali Prælator. tom. 2. q. 46. art. 6.* Tamburin. *de iure Abbat. tom. 2. disp. 17. q. 6.* Lezana *in summa quæst. regular. tom. 3. cap. 1. n. 52.* Villalobos *in summa tom. 1. tract. 21. diff. 16. num. 3.*

Ad Text. in cap. Cum inter XXI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio nulla extraiudicialis suspendit executionem.*
2 *Electio facta de extraneo habili à toto Collegio valet, vel à maiori parte.*
3 *Eligendus erat olim de gremio vnus ad Ecclesiam, si reperiretur.*
4 *Morbo epileptico, seu caduco laborans, eligi non potest, nec ordines assumere, & n. 5.*
6 *Dæmoniaci, id est à Dæmone obsessi, nequeunt ordinari.*
7 *Furor per annum censetur durare, si constet furiosum antea fuisse agitatum furore.*
8 *Sanitas mentis naturaliter, & de iure præsumitur, etiam in sene.*
9 *Sanitas mentis probatur per communem reputationem, & prudentis dispositione.*

1 Satis Barbosa exornat litteram huius textus, quare quia ipse *n. 3. in versic. non obstante appellatione obiecta*, notet quod nulla appellatio extraiudicialis suspendit executionem, aut causet attentata; ideo adiunges plura, quæ extensiuè dixi de attentatis *in cap. bonæ 51. de appellat.* applicabis dicta supra *in c. 16. n. 1. & in c. 19. n. 1. & ibi dictum q. 1.*
2 Et *in versf. ibi discretioni n. 2.* & in glossa *aliam, n. 6.* aduertit Barbosa quod electio facta de extraneo habili à toto Collegio, vel à maiore ipsius parte valet; & licèt aptius sit, & honestius vt fiat electio de illo, qui est ex proprio Collegio, & Ecclesia: tamen electionem de extraneo habili factam, validam esse, multis probat, quare applicabis quæ noto abundè infra *in cap. ad decorem. 5. de institutionib.* & quæ dixi supra *in cap. licet 6. hoc tit.* vbi quod electio Pontificis, debet esse de Collegio.
† His adiunges quæ scribit cum multis Barbosa *de Iure Ecclesiast. p. 2. c. 19.* quatenus *n. 132.* dicit, quod olim erat eligendus ad Ecclesiam vnus de gremio, si in eo reperiretur idoneus, & valere electionem, si aliunde alius assumeretur: aliquid dico infra *sub cap. sequenti*, & applicabis quod dixi supra *in Rubrica q. 4. num. 41. de Abbatissa eligenda de gremio.* Et in terminis probant etiam Doctores per glossam hic, verbo *aliam*, & *in cap. cum dilectus hoc tit.* Selua, Franc. Marcus *decis. 1368. part. 1.* Nauarrus *cons. 6. n. 1. hoc tit. in nouis*, Sahagun *in cap. cum te n. 30. de rescriptis.* Zerola *in praxi Episc. part. 1. verb. Beneficia, §. 8.* Selua *de beneficiis part. 3. q. 23. n. 2.* 3

Et in verbis ibi: *Morbo epileptico laborare*, & ibi: *dummodo à morbo sit immunis obiecto*, & in glossa ibi *epileptico*, ponit hic Barbosa *n. 4. 6. & 7.* quod morbo epileptico, seu caduco laborans, est inhabilis ad beneficia. Et hac occasione adiunges quæ Doctores dicunt *sub tit.* infra *de Clericis ægrotantibus*, & applicabis quæ etiam adducunt *ad tit. de coniugio leprosorum.* † Nec posse ordines assumere, nec in assumptis ministrare morbo epileptico, seu comitiali correptum, cum multis probat ipse Barbosa *dicto n. 7.* Quare applicabis quæ noto infra *sub tit. de corpore vitiatis ordinandis, vel non*, & quæ dixi in *Rubrica* supra *hoc tit. q. 1. n. 41. & 42.* 4 5

Et in glossa *epileptico*, verb. *Dæmoniacis*, & in glossa *recusatus*, vers. *quia non constabat*, aduertit Barbosa *n. 8.* Dæmoniacos, id est obsessos à Dæmonibus, nùm possint possint ordinari. † Et passiones animi vehementes durare præsumi; & sic furorem durare tempore anni, si constet furiosum fuisse antea furore agitatum, quamvis habeat lucida interualla, † cum etiam è contra dicat *n. 10. in fin.* vt mentis sanitas, naturaliter, & de iure præsumatur, & asserenti contrarium incumbat onus probandi; & quod illa præsumatur etiam in sene, † & quod probetur per communem reputationem, & ex frequentia Sacramentorum, Ecclesiarum, ac Missæ deuotione; item & quod arguat mentis sanitatem prudens dispositio. Ideò pro exornatione primi dicti de Dæmoniacis, applicabis quæ Doctores tractant *in tit. de frigidis, & maleficiatis, & in tit. de sortilegiis*, & infra *de corpore vitiatis.* Et pro exornatione secundi applicabis quæ dico latè *in c. penult. & fin. de præsumpt.* 6 7 8 9

Ad Text. in cap. Dudum XXII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta à maiori, & saniori parte Capituli, semper præualet, etiam si electus sit ex aliena Ecclesia.*
2 *Eligentes naturaliter suæ obligationi satisfaciunt eligendo eum qui maioribus innatur meritis.*

3 *Suffragia maioris partis iuuant, si nullam patiantur exceptionem.*

4 *Maior pars in electionibus, qualiter attendatur.*

1 ABunde textus huius litteram exornat Barbo-
sa hic; & quia agi possunt generalia, quæ
ad bonam electionem requiruntur, tam ex parte
electorum, quàm eligentium, & ipsiusmet ele-
ctionis; ideò pro ampliori enodatione adiungere
poteris plura dicta supra *in Rubrica*, & in iam
exornatis capitibus. Etenim Barbosa *de iure Eccles.*
cum multis probat *num.* 135. quod electio facta à
maiori, & saniori parte Collegij, semper præualet,
siue electus sit ex propria Ecclesia, siue ex aliena;
vt supra *cap.* 21. *num.* 2. & 3. pluribus probat
Rendina *in promptuario receptarum senten tom.* 1.
2 *tit.* 58. *num.* 2. † & *num.* 137. quod eligentes, non
aliter suæ obligationi satisfaciunt, quam si eligant
illum, qui maioribus iuuatur meritis: quâ occa-
sione applicabis, quæ supra notaui *sub cap.* 7. &
in Rubr. q. 4. & *fin.* vbi de eligendo digniori, &
habiliori ad Prælaturas; etiam Regulares ad bene-
ficia Ecclesiastica, & ad Magistratus; & officia sæ-
cularia, & in terminis probat textus *in cap. si forte*
63. *d. st. & auth. de Monachis* §. *fin. collat.* 1. op-
timè Trident. *sess.* 24. *de reform. c.* 1. & hoc quid-
quid contrarium teneant glossa verb. *qui præstan-
tur in cap. licet* 8. *q.* 1. glossa penultima *in cap. pe-
nult. de officio Custodis.* glossa verb. *magis in cap.
constitutus de appellat.* nec implicat textus *in cap.
cum nobis hoc tit.* vers. *illius*; quia ex eo tantum
conuincitur, vt facta electio de digno, prætermisso
digniori, valida sit, cùm alias omnis electio, vel
præsentatio calumniâ pateretur, & damnaretur oc-
casio infinitis litibus, si electiones eo prætextu reuo-
cari permitterentur; si quidem nec tolerabile sit,
nec conueniat Reipublicæ: sic omnes ex D. Tho-
ma 2. 2. *q.* 63. *art.* 1. *ad* 3. Gutierrez *canonic. lib.* 2.
cap. 11. *num.* 12. vbi *num.* 18. dicit quod si aliud
fieret, omnes fere Prælati essent in statu damnatio-
nis, prouidentes Dignis beneficia simplicia, præ-
termissis dignioribus, Nicolaus Garcia *de benef. p.*
7. *cap.* 16. *num.* 17. cum multis Barbosa *dict. cap.*
19. cum aliis *num.* 138. contra Vasquez *in opus-
culo moral. tract. de benefic. num.* 78. dicentes quod
Trid. vbi supra *cap.* 18. solum intelligatur de ele-
ctione ad Episcopatus, & beneficia curata, quæ,
per concursum prouidentur † & *num.* 222. ait quod
3 electio à maiori votorum, seu suffragiorum nume-
ro facta, valida reputetur; dummodo ipsa vota
sint legitima, nec vllam patiantur exceptionem.

Et *num.* 223. ait quod maior pars in electionibus
4 non attenditur comparatione minoris, & respectu
numeri, sed respectu, & in ordine ad totum Ca-
pitulum. Et applicabis quæ dixi supra ad textum
in cap. bonæ 3. *de postulatione Prælat.* Balboa *in
cap.* 1. *de causa possess. & propriet. num.* 85. & 89.
expendit textum nostrum *in versic. cum autem*;
quatenus ex eo Doctores disputant, an contra in-
defensum procedi possit; de qua quæstione latis-
simè ipse Balboa *ibi à num.* 59. & Ego ibi, & *sub
cap.* 1. *de Iudiciis*, item quæ dico *in cap. publi-
cato* 58. vbi qualiter explicetur maior numerus.

Ad Text. in cap. Bonæ memoriæ XXIII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligendi potestas, quæ in aliquibus ex eligentibus, admittitur per delictum deuoluitur ad non delinquentes.*

2 *Amentes perpetuò, non habent vocem in electione.*

3 *Electio facta cum interuentione vnius excommunicati, non valet.*

4 *Electio facta per comminationes, & impressiones, est ipso iure nulla, sicut per metum cadentem in virum constantem, & qualis illa dicatur.* n. 5. & 6.

7 *Defensio in notoriis non competit.*

8 *Iudex præsumitur benè sententiam tulisse, etiamsi sit homo nequam, & improbus.*

9 *Negantis factum per rerum naturam, nulla est directa probatio.*

10 *Testes singulares non probant, nec coniunguntur ad probationem faciendam.*

11 *Nuncio asserenti, num credatur? remissiuè.*

12 *Electio Papæ, ad quos pertineat? remissiuè.*

BArbosa abundè etiam exornat litteram huius 1
textus, cuius dictis nonnulla adiicio, quæ
facient materiam amplam. Colligit ergo *num.* 1.
& 2. ex littera quod si aliqui eligere debentes ob
delictum commissum potestate eligendi, priuati
fuerint, illa potestas ad alios, qui non deliquе-
runt deuoluitur: sic post ordinarios Antonius Ra-
guc *de vero Canonicer. in Capitulo, quæsito* 30.
n. 13. 14. & 15. vbi intelligentiam præstat Ren-
dina *in promptuario receptarum sententiarum to.* 1.
tit. 36. *n.* 33. † Ex quo dicto applicabis quæ tradit 2
Barbosa *de iure Ecclesiast. part.* 1. *cap.* 19. *à n.* 55.
vbi quod amentes perpetuò, non habent vocem
in electione, glossa *in cap. cum inter supra verb.
discretionem*, & *in cap. cum ex eo*, Iulius Lauor.
tit. 4. *c.* 15. *num.* 32. † Et *à num.* 57. vbi quod ele- 3
ctio facta cum interuentu vnius excommunicati,
non valet, nisi excommunicatus sit per violen-
tiam; vbi *à num.* 58. tradit de electionibus factis à
suspensis, interdictis, seu irregularibus. Videbis
notata infra *in c.* 39. & dicta supra *in Rubrica sub
quæst.* 1.

Et in vers. *deinde inquireret num.* 2. notat Bar- 4
bosa quod electio facta per comminationes, &
impressiones, est ipso iure nulla. Quare applicabis
quæ notaui supra *in cap.* 14. vbi de libertate, quæ
requiritur ad electionem, & illa, quæ latè dixi
in cap. 15. *de iureiurando*, vbi plura de his, quæ
per metum fiunt valeant, vel non. Et Barbosa hic
num. 11. in glossa *metuebant*, dicit celebratam per
timoris metum, non valere; vbi quod timor in-
ferendæ violentiæ, licet illata non sit, viriat ele-
ctionem; sed Sigismundus à Bononia *de electione
dubio* 54. & Lauorius *tom.* 4. *variar. lucubr. c.* 21.
ex n. 4. † dicunt quod vt motus sit sufficiens ad 5
redden

reddendam electionem nullam, debet esse metus cadens in constantem virum, qui vt talis sit, tria requiri dicunt, primum vt malum, quod timetur sit grauè arbitrio Iudicis, & quod fortis, & intrepidus non timet quæ non oportet, vel vbi & quando non oportet. Secundum vt probabiliter pertimescatur, inspecta qualitate incurientis, & patientis metum. Tertium vt timens non possit facilè occurrere malis, quæ timentur; qui etiam addunt; & cum eis, & aliis Barbosa hic *dict. num. 11. in fin.* ad incurrendum iustum metum, non requiri necessariò, vt mala prædicta timeátur in persona propria, sed satis esse, vt timeátur in persona consanguineorum, & arctissimo vinculo necessitudinis coniunctorum; & sic Nauarr. *cons. 5. hoc titulo num. 2.* Ludouicus Miranda *in manuali Prælator. tom. 2. quæst. 23. art. 1.* Laurentius de Peirinis *tom. 1. de relig. sub dict. quæst. 1. de obedientia cap. 31. §. 8.* Castellin. *de elect. cap. 4. num. 56.* Tamburinus *de Iure Abbat. disput. 5. quæst. 22. num. 7. & 8.* docent electionem celebratam per metum, impedientem omnino libertatem eligendi,, ipso iure nullam esse.

6 Et in vers. *quia frustra legis auxilium inuocat, qui committit in legem* plures adducti à Barbosa hic exornant axioma hoc, de quo ipse *axiom. 136. num. 14.* quia leges nihil frustra faciunt. Iason *in l. ait prætor num. 1. ff. de iureiur.* Cæsar Argelus *de contradictore legitimo quæst. 2. num. 200. & quæst. 13. num. 48. & quæst. 18. n. 8.* Armendar. *in proœm. addit. ad leg. Nauar. num. 50.* Marilian. *decis. 47. num. 5.* *Turam. de legib. p. 2. cap. 21. à num. 19.* Giurba *ad consuetud. Messa. capit. 2. gloss. 1. num. 8. & c. 3. gloss a num. 17.*

7 Et ibi: *Excessus notorius examinatione non indiget*; ob idque notat Barbosa hic *num. 5.* quòd in notoriis, quando constat absenti, nullam competere defensionem, non requiritur citatio, sic multis comprobans. Ideo adiunges plura, quæ noto, *de notorio in cap. vestra de cohabitatione Clericor.* & *in cap. euidentia de accusat.* item de casibus, in quibus citatio non requiritur; inter quos de notorio dixi *sub c. 1. de causa possess. & propriet.* ad quod applicabis quæ de denegata appellatione in pluribus casibus dixi *in c. 11. de appell.*

8 Ibi, *& pro his, quæ à Iudice sunt facta præsumitur*, dicit Barbosa, vt pro Iudice semper iura præsumant, etiam si à sententia sit appellatum; quia præsumitur iudicatum; provt de iure applicabis notata infra *in cap in præsentia 6. de renunciatione*, & quæ dixi *in cap. sicut nobis 16. de sententia, & re iudicata*, etiam si iudex sit homo nequam, & improbus, Mascard. *de probationibus, conclus. 486. num. 8.* Barbosa *ibi num. 4.* vbi *num. 5.* dicit, vt pro iustitia sententiæ præsumatur, si ab ea non sit appellatum.

9 Et ibi, *quia negantis factum per rerum naturam, nulla est directa probatio*; etsi Barbosa hic hoc dictum multis Doctoribus comprobet, tamen qualiter procedat, dixi Ego latissimè *in cap. quoniam contra falsam, & in cap. sequenti de probat.* vbi intelligentur plura, quæ notat Barbosa cum glossa hic *à n. 15.*

10 Ibi, *essent in suo testimonio singulares*, notat Barbosa hic *num. 9.* quod testes singulares non probant, nec ad probationem faciendam coniunguntur. Tamen quia latissimè dixi de testibus singularibus, *in cap. tam litteris 33. de testibus*; ideo ad ibi dicta recurres.

11 Ibi, *sicut nuncio.* An nuncio credatur, dixi latè *in cap. post cessionem 7. de probationibus*, ad quæstionem, an credatur nuncio dicenti aliquem citasse, *in c. 1. de causa possess. & propriet.*

12 Et sub dicta glossa *metuebant*, in vers. *Etsi electio Papæ in vrbe Romana fieri non potest*, quærit Barbosa cum Dionysio Paulo, ad quos pertineat Papæ electio, si sede vacante Apostolica, omnes Cardinales essent mortui; & licèt respondeat; tamen, de hoc puncto, & aliis iam Ego dixi supra *sub cap. 6. hoc titulo*, & remissiuè dixi plura *sub Rubrica nostri tituli.*

Qvæstio I.

An electio debeat esse libera à metu. Et an sustineatur consuetudo, vt fiat ex certo genere personarum, vel ex vno de duobus nominatis?

AD primam quæstionis partem respondebis ex dictis hic *à n. 4.* item ex dictis supra *in cap. cum terra 14. n. 8.* vbi etiam respondetur ad secundam quæstionis partem, &c.

Ad Text. in cap. Quærelam XXIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Assignantur quæstiones pro intellectu huius textus.*

2 *Pensionarius potest agere remedio spolij, aduersus negantem soluere interdicto possessorio, & vnde vi contra negantem soluere pensionem, quæ soluebatur suo prædecessori*, numero 3.

3 *Bonorum possessio Prælati continuatur in Ecclesia.*

4 *Pensionario datur actio contra Successorem in beneficio pro terminis decursis & non solutis in vita, si diligentias præcesserint.*

5 *Successor tenetur ad solutionem pensionis pro terminis decursis, tempore alterius Episcopi facta diligentia contra heredes prædecessoris.* n. 6.

7 *Eligendi, conferendi, & præsentandi actus ad eum pertinet, qui est in quasi possessione, etiam per vnicum actum cum quinque requisitis.* n. 8. & 9.

10 *Testes exceptione maiores qui dicantur? remissiuè.*

11 *Interdictum recuperandi contra illum, qui de nouo soluere recusat, pro recuperandis annuis, præstationibus, vel pensionibus merè personalibus.*

12 *Iudex, qui iudicauit in prima instantia, dicitur suspensus in secunda, nec potest esse aduocatus in secunda, vel è contra*, numero 13.

13 *Præscriptio iuris Patronatus, an sit Laicis concessa?*

14 *Vassallorum Dominis, an competant remedia possessoria?*

15 *Cumulatio actionum, num liceat remissiuè.*
17 *Prensus, & præsentatus à possessore, præfertur præsentato à proprietario; quia semper in beneficialibus attenditur vltimus status, &* sub n.19.
18 *Interdictum* vnde vi, *an competat pro quasi possessione annuæ præstationis.*
19 *Alternatiua vt intret, vel non, ex quasi possessione attenditur.*

1 DE intellectu huius textus videbis quæ dixi *in
cap.3.de causa possess.& prop.q.1.num.22.* &
in cap. 4. de restitutione spoliatorum, q.4. n.3. & *in
c.7. de præscript.q.3.n.15.* & *in c.17. eodem quæst.2.
num.25.*
2 Plura inquam mouet resoluens Barbosa, quo-
rum aliqua per extensum alibi tractaui. Igitur in
vers. *petens pensionem* &c. *sibi restitui de nouo sub-
tractam.* Per hæc verba notat ipse quod pensiona-
rius potest agere remedio spolij pro pensione sibi
3 subtracta † & quòd potest agere aduersus negan-
tem soluere interdicto possessorio, Menochius
*remedio 1. recuper. num. 82. & à num. 87. & re-
medio 15. num. 266.* Aymon. *cons. 11. num. 6. &
7.* Afflictis *decis. 395. à num. 3.* Bernard. Græuæ
in pract. Cameræ imperialis lib. 2. conclus. 75.
Olascus *decis. 99. num. 10.* Azor. *institut. moral.
p. 2. lib. 2. cap. 13. q. 2.* & alij. Et interdicto *vn-
de vi* contra negantem soluere pensionem, quæ
soluebatur suo prædecessori: nam possessio bono-
rum Prælati continuatur in Ecclesia; Valascus de
iure emphyteutico *q. 32. num. 24.* Gigas *de pensio-
nibus, q 47. num. 10.* Mascardus *de probat. conclus.
1323. num. 19.* Menochius *dict. rem 1. de recuper.
num. 87. &* 160. Zeuallos *in pract. q.656.* Felician.
4 *de censibus lib.3.cap.1.à num.8.*† Et an detur actio
pensionario contra successorem in beneficio pro
terminis decursis,& non solutis in vita prædecesso-
ris; etsi Rota nunquam voluerit admittere actio-
nem olim; postea verò eam concessisse probat Bar-
bosa si diligentiæ præcesserint contra successorem
euodem; adeo vt pensionario nulla possit notari
negligentia. Hæc, & alia notant Barbosa, Sera-
phinus *decis.1351. num.1* Gregor.*decis.507.num.2.*
Nicolaus Garcia *de benef.p.1.c.5.num.199.* Stepha-
nus Gratianus *discept. forens. c.94.n.19.* Marescot.
5 *variar.lib.1.c.18.* & alij. † Vnde ipsa Rota *in vna
Canariens.pension.15.Ianuarij,& 17.Nouemb.1597.*
coram Gÿptio, censuit quod successor tenetur ad
solutionem pensionis pro terminis decursis tempo-
re alterius Episcopi, facta diligentia contra hære-
des prædecessoris, & eadem Rota *in Toletana pen-
sionis 13. Iunij* 1608. coram D. Penia clarius cen-
suit sufficere diligentias contra prædecessores, vel
6 eius hæredes,& bona. † Pro quorum complemento
resolues iuxta quæ dixi *sub cap. quia v.11. de Iudi-
ciis à q.11.16. &* 10. item & quæ adduxi latè *de in-
terdictis recuperandæ,* & vnde vi *in c.3. & 4.* & *in
cap.olim.12.* & alibi *sub titulo de restit.spoliat.* Ali-
qua curiosa adduxi in quadam allegatione pro D.
Ioseph. de Espinat, & Mendiola, comparantes in
causa contra D. Ludouicum Gallo, Domino de
Fuente Pelayo anno 1655. *sub art.4.*
7 In vers. *in quasi possessione præsentandi Clericum
existebat*; cum ergo Barbosa hic *num.7.* notat quòd
actus eligendi, conferendi, vel præsentandi ad eum
pertineat, qui est in quasi possessione eorũ actuum;
ideò applicabis plura, quæ scripsi *sub cap. cum Ec-
clesia Sutrina 3. de causa possess. & propriet.* plenè
Nicolaus Garcia *de benefic. p.5. c.5. à n.1.* Cauedus
de Patronatu Regiæ coronæ c.8. Gonzalez *in regul.8.
Cancellariæ glossa 4. §.2.* Dueñas *regul. 282.* Selua
de benficiis p.2.q.7.
Item in versic. *per multa tempora persoluta*: Oc- 8
casione huius vers. agit longè Barbosa *hic* de quæ-
stione, an quasi possessio incorporalium, veluti
iuris, eligendi, præsentandi, vel conferendi, ac-
quiratur per vnicum actum, vel sit necessaria
actuum multiplicatio, & *num.10.* contra plures re-
soluit vnicum sufficere. Et ob id Caputaquen. *in
decisione 337.p.2.* Puteus *decisione 192.lib.1.* Achiles
de Grass. *decisione 5. de iure patron.* Rota *diuers.
decisione 17.part.2.* Triuis *decisione 54. part. 2.* di-
xerunt vt quasi possessio in iuribus incorporalibus
ex vnico dumtaxat actu acquiratur. Et respondet
ad textum *in dicto cap. cum Ecclesia Sutrina, &
cap. cum olim 7. de causa possess. & propriet. l.1. §.
hoc interdicto ff. de itinere, actuquè priuato, c.1.
§. si verò Vassallus in vsibus feud.* de quibus longè
disputaui *sub dicto cap. cum Ecclesia Sutrina*, vbi
perleges. † Et idem Barbosa hic *à num. 4.* ponit 9
verum ex vnico actu acquiri, dum concurrant quin-
que requisita, nempè quod electio sit confirmata,
& effectum sortita, quod vsus, quo acquiritur
quasi possessio exerceatur iure proprio, seu suo; &
quod sit cum scientia eorum, quibus præiudicatur,
& sit cum bona fide vtentis, & quod actus talis,
vel tales, ex quo aut ex quibus prætenditur quasi
possessio, sint clari, & certi; non verò turbidi,
dubij, & obscuri. Et septem requisita posuit la-
tissimè Calderin. *in cons. 12. de iure patronatus,*
Cassadorus *in decis. 7. de causa possess. & propriet.*
& inter illa, vt principalius ponitur scientia, quæ
requiritur illorum, quibus præiudicatur; Riccius
cum multis aliis *collect.1454.* vbi quod ex turbidis,
& obscuris collationibus, non acquiritur quasi pos-
sessio, sicut non est locus manutentioni, quando
non est clara, sed intricata, turbida, & offuscata,
vt fuit dictum *in vna Cæsar. August. fructuum 23.
Ianuarij* 1597. coram Pamphilo, Verallus *decis.200.
p.2.* Rota *in vna Taruisina Plebis 5. Iunij* 1587. co-
ram Bubalo.
Ibi *testes omni exceptione maiores*: qui isti sint, 10
videbis infra *in cap. licet ex quadam*, & *in cap.
testimonium*, & in pluribus Capitulis, vbi per
extensum scripsi infrà *de testibus.*
Ibi *in eundem statum percipiendi*: hic *num. 21.* 11
Barbosa dicit, quod pro recuperandis annuis præ-
stationibus, vel pensionibus merè personalibus,
conceditur creditori interdictum possessorium re-
cuperandæ contra illum, qui de nouo soluere re-
cusat. Ad hoc dictum applicabis nonnullas quæ-
stiones, quas infra addo, & quæ de annuis præsta-
tionibus, dixi *sub c.4. de restit. spol. q.4.* & adiunges
quæ tractat Gomez. latè *in l.45. Tauri n. 172. ex
vers. fin. hic.*
In glossa *commissi*; ex hac glossa notat Barbosa, 12
quod Iudex, qui iudicauit in prima instantia, di-
citur suspensus in causa appellationis; sed de hoc
dixi latè *sub cap.4. de foro competenti, à quæst.32.*
cum aliis. Et qui in prima instantia fuit iudex
non possit esse Aduocatus in secunda, siue è
contra, de quo *in dicto cap. 4. à dicta quæstio-
ne 31.*
Occasione huius textus adiunges pro eius com- 13
plemento quæstiones sequentes, an Laicis sit con-
cessa præscriptio iuris Patronatus Ecclesiastici, tra-
ctat Faquin. *lib.8. controuers. cap. 24.* de quo dixi
latè *sub cap. 7. de præscript.* & ibi Barbosa *à nu-
mero 33.*

Dominis

14 Dominis vaſallorum, an competant remedia poſſeſſoria pro impoſitionibus percipiendis, per hunc textum Zeuallos *in practicis q.885.* ſed de hac dixi infra latè *ſub titulo de præſcriptionibus*, & alibi.

15 Hic *in verſ.* verbo *petens*, occaſione huius textus tractat Balboa *in cap. de libellis oblat. à n 93.* de quæſtione illa, an ſit licitum plures actiones cumulare: tamen de cumulatione actionum, & actorum dixi *ſub cap. 15. de iudicijs à quæſt.13.* vbi latiſſimè.

16 An ex curſu temporis, præſumatur titulus, vel ſolemnitas, ex hoc textu tractat Florez de Mena *lib.3.variar.quæſt.23.* & *lib.1. q.2.* vbi videbis ad illam quæſtionem, nempe, an cenſus redimibilis, aut perpetuus præſumatur; eo quòd quis ſoluerit redditus per decennium. Et an hoc ſufficiat ad obtinendum in poſſeſſione, & proprietate: ſed applicabis quæ dixi *ſub tit. de præſcript.* diuerſis in partibus illius tituli.

17 Prouiſus, & præſentatus à poſſeſſore, præfertur præſentato à proprietario longè agens, reſoluit videndus Garcia *de benefic.* per textum noſtrum *p. 5. cap.5.per totum*: vbi quid de præſentato à ſequeſtro ibi *cap.6.* de qua aliquid notaui *in dict.cap.15.de iudicijs q.fin* Et ſic Rota *in deciſ.14. de iure Patron. in antiquis, & in nouis deciſ.7.* Thomas, Treuiſanus *deciſ.167.p.2.diuerſ. Rota* dicunt quod ad effectum præſentandi Patronus putatiuus, & ille qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi præfertur vero Patrono. Et confirmatur ex eo quia ſemper in beneficialibus attenditur vltimus electus, & vltima, & immediata quaſi poſſeſſio, vt fuit dictum *in vna Pamphilon. decimar. 1. Aprilis* 1591. coram Comitolo, Cæſar de Graſſ. *deciſ.4. de probat.* Puteus *deciſ.7. lib. 3.* Aliqua dixi ſupra *ſub hoc tit.* & quod Ego ex propoſito *in cap. ex literis de iure patronat.*

18 Interdictum *vnde vi* an competat pro quaſi poſſeſſione annuæ præſtationis, latè tractat Gomez *in l.45.Tauri n.172.ex verſ.fin. textus noſtri.* Et ad textum hunc videbis Riccium *collect.1453.* & 1454. qui conſtituendo regulam, quod quaſi poſſeſſio in
19 omni re conſtituit ſtatum, † addit quod alternatiua ad effectum, vt intret, vel non, attenditur quaſi poſſeſſio Epiſcopi liberè, vel non liberè conferendi, vt tenuit Rota *in deciſ.59.de reſcriptis in antiquis, & in deciſ.5.de probat.in antiquioribus*, tam *in deciſ. 1. in manu ſcriptis.* Et quod idem ſit cenſendum in terminis indult. Cardinalium, diſtrenuus Puteus *in deciſ.206.lib.1.* Mohedan. *deciſ.9.de priuilegijs*, qui etiam addit quòd in iure conferendi ſimiliter attenditur quis quaſi poſſideat, non quis habuerit proprietatem: ſic *in deciſ.9.de reſt.ſpoliat.* Treuiſan. *deciſ. 64.p.2.* qui dicit quòd ad effectum eligendi conſideratur effectus eligendi, vt dixit etiam Rota *in hoc tit.deciſ.6.in nouis.* Riccius *dicta collect.* 1453. ad textum noſtrum, vbi dicta *à n.14.* congerit etiam *dict. collect.* 1454. qui & alia cumulauit per textum, & eius materiam *in dict.cap.Eccleſia Sutrina de cauſa poſſeſſion. & propriet.*

Ad Text. in cap. Vbintonien. XXV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electione quæ primo currit facienda priuatur ſcienter indignum eligens.*
2 *Suſpenſio à beneficio extenditur tantùm ad fructus beneficiorum, non ad facultatem miniſtrandi.*
3 *Suſpenſus Clericus debet tantum habere de fructibus ſui beneficij, quod ſufficiat pro alimentis, ſi non habet vnde.*
4 *Notatu digna ad textum.*

PRobat textus hic quod ſcienter eligentes in- 1
dignum, ſunt priuati electione, quæ primo
currit facienda. Sed de hoc iam dixi *ſub cap.6. hoc
tit. §. Clerici* & applicabis notata ſupra *in cap. in-
notuit 20. hoc tit.* † Pro littera alia expendit Bar- 2
boſa hic *à num. 3.* vbi *num. 4. & 5.* ſub gloſſa
admiſerant, notat quòd ſuſpenſio à beneficio ex-
tenditur tantum ad fructus beneficiorum, non ad
facultatem miniſtrandi in ſpiritualibus, & tempo-
ralibus. † Item & quod Clericus ſuſpenſus, debet
tantum habere de fructibus ſui beneficij quod ſuf-
ficiat ſibi pro alimentis, quando non habet vnde
ſuſtentetur, multis probans. Verum, vt longè ad-
uertas adiunges nonnulla, quæ adduxi *ſub cap.
paſtoralis §. verum de appellat.* & ibi *q.1.*

Ad textum videbis Riccium *collect.* 1029. & ap- 3
plicabis notata ſupra *in cap. 1.* & quæ noto *in cap.
ſequenti.* Et pro explicatione *§. nos igitur*, adiunges
quod adduxi *ſub cap. 3. de cauſa poſſeſ. & propriet.
q.4.n.2. & 3.*

QVÆSTIO I.

An ſicut eligendi facultas amittitur per electionem indigni, ſic, & per præſentationem?

SVMMARIVM.

1 *Præſentans indignum, ſiue Clericus, ſiue laicus Patronus pro ea vice priuatur iure præſentandi.*

IN hac difficultate, ſuppoſitis quæ ſub Rubrica 1
ibi *q.2.& 4.* & *fin. de eligendo digniori*; item &
ſub c.6.cum ſuis §§. Reſpondeo quòd in clerico Pa-
trono ſit expeditum, vt amittat Patronatum præ-
ſentando indignum, vt docent Guid. Papa *in de-
ciſ.374.* Caputaquen *in deciſ.62.p.2.* pro illa nempe
vice, vt dixi ſupra *cap.20.* & tenent in terminis Ve-
rallus *in deciſ.* 191. Riccius ad textum noſtrum *di-
cta collect.* 1029. vbi limitat in procuratore conſtitu-
to ad præſentandum; quia ſi indignum præſentat
non præiudicat Domino; ex eo quòd factum Pro-
curatoris Domino non nocet, vt docent etiam Cha-
cheran. *in deciſ. 9.* Franciſcus Marcus *in deciſ* 408.
iuxta ea, quæ dixi de Procuratore *in cap.9 de iudi-
cijs q.8.& 9. & alibi*, & in Patrono laico eandem
doctri-

doctrinam admittunt, vt pro ea vice priuetur potestate præsentandi: idem Riecius, Crescent. *in decis.* 51. *de iure Patron.* Rota *in decis.* 162. *alias* 5. *de iure Patronat. in nouis.* Bellam. *in decis.* 172. & 151. Cassador *in decis.* 29. *de procurator.* quid si dubitetur ad quem deuoluatur, vel ad proximum superiorem, vel ad alium, commendat videndam Ricciũs supra, Rotam *diuers. p.* 2. *decis.* 480.

Ad Text. in cap. Per inquisitionem XXVI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Præmissum.*
2 *Testis qui propria confessione fatetur indignum elegisse scienter, ab officio suspenditur.*
3 *Tractatus ante electionem, num permittatur; remissiuè.*
4 *Electio quando simoniaca reputatur remissiuè.*
5 *Optare Episcopatus, quando liceat remissiuè.*

1 Littera huius textus determinatur ex notatis in textu præcedenti, quatenus agit de pœnis eligentium scienter indignum: Aliqua notat pro littera, & glossa Barbosa: videbis etiam dicta *in Rubrica sub q.* 2.4. & *fin.* & supra *in cap.* 6. & 20. Et ego pro explicatione huius textus dixi *in cap.* 2. *de confessis q.* 1. *num.* 10. & *in cap.* 1. *de except. q.* 3. *sub num.* 5. Et occasione huius textus agit Balboa *in cap.* 1. *de except. à num.* 92. de quæstione an testes de crimine ad solam exceptionem propositi, sint pu-
2 niendi pœna ordinaria, † qui etiam intelligit textum nostrum *in cap.* 2. *de ordine cognit num.* 71. vbi dicit ex hoc textu quod testis, qui propria confessione fatetur indignum elegisse scienter, ab officio suspenditur; quia crimen contingebat negocium principale. De qua materia dixi ibi *in dicto cap.* 1. *de exceptionibus.* Et quam pœnam incurrat confirmans electionem per negligentiam, vel scienter indigni, Barbosa *de iure Ecclesiast. p.* 1. *cap.* 19. *num.* 253. de quo dixi latè *sub cap.* 11. *hoc tit.*

Occasione vers. ibi, *Ante suam electionem habuisse*
3 *se colloquium*, applicabis quæstionem bonam, de qua Diana *p.* 2. *tract.* 16. *miscel.* 2. *res.* 37. vbi an sint habendi tractatus ante electionem. Sed vt bene respondeas videbis quæ dixi supra *in Rubr. q.* 6. *vers. ad vltimam.*

4 Quando electio Simoniaca censetur agit Barbosa *de iure Ecclesiast. dicto cap.* 19. *à num.* 254. aliqua notat idem hic *num.* 2. sed dico *sub tit. de simonia.*

Hic ex glossa dicta vers. & *desiderantibus, num.*
5 5. & 6. refert Barbosa quando liceat optare Episcopatus; quando verò non: & recurres ad illum in Pastorali *p.* 1. *tit.* 2. *glossa* 1. Item applicabis quæ Ego dixi *de optione in Canonicis*, & Præbendis supra *in cap.* 8. *de constitut. q. fin. in fine.*

Ad Text. in cap. Causam. XXVII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio respectu Regularium qualiter fiat.*

Sub textu hoc possunt tractari plura, quæ spectant ad electionem regiminis, & præpositturæ inter Regulares; adiunges notata infra *in cap. officij, cap. cum Magistratum hoc tit.* & præter adducta per Barbosam hic adiunges plura, quæ ipse *tractat. de iure Ecclesiast. p.* 1. *cap.* 45. vbi de Præpositis, & Ministris Religionis; qui etiam *cap.* 19. *n.* 127. dicit quod eligi non possunt, sed tantùm postulari, qui alteri Prælaturæ incompatibili est alligatus, & quæ debeant obseruari in electionibus Prælatorum Regularium videndus ibi *à num.* 151. de quo *in cap. quia propter hoc tit.* Et dixi alia supra *in Rubrica sub q.* 4. & 5. vbi de electione Abbatum, & Priorum, atque Abbatissarum, & Priorissarum. 1

Ad Text. in cap. Quod sicut XXVIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio quando reddatur nulla remissiuè, numero* 2.
3 *Locus determinatus, num sit de substantia electionis remissiuè.*

Plura, quæ congerit Barbosa hic pro exornatione huius Capituli, iam abundè notata manent sub Rubrica, & capitulis iactis. 1

Etenim præter notata ab eo adiunges quæ subsequuntur. Electio quando reddetur nulla, & electores priuentur potestate eligendi, tractat Iulius Lauorius per hunc textum *variar. lucubrat. tit.* 4. *c.* 21. de quo, iam nonnulla dixi *sub Rubrica*, & *sub Rub.* 10. Ad alias quæstiones ex textu nostro Couarru. *in regula peccatum p.* 2. §. 3. *à num.* 8. & 9. & Gratianus *regula* 95. quos applicabis pro enodatione huius textus; applica dicta infra *c.* 29. 2

An locus determinatus sit de substantia electionis, potest hic adiungi, de quo dico infra *in cap. congregato* 53. *in vers. fin.* aliqua supra *sub cap.* 15. vbi de loco determinato ad confirmationem. 3

Ad Text. in cap. Auditis. XXIX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

Expendi textum hunc *in cap. causam* 9. *de iudicijs q.* 16. *à num.* 6. quem satis exornat Barbosa *hic.* Et pro ampliori doctrina applicabis quæ notantur infra *sub tit. de his, quæ fiunt à maiori parte* 1

Capituli.

Capituli. Aliqua iam dixi in aliis Capitulis: & adiunges quæ tractat Pichardus *in §. quos autem de bonor possess. à num.* 30. 37. 46. & 62. vbi

2 Et pro explanatione maioris numeri, qui desideratur in electionibus, & qualiter intelligatur, adiunges iura notata infra *in cap.* 55. *hoc tit.* & *in cap. publicato* 58. vbi expendi.

Ad Text. in cap. Causis XXX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Res integra quando dicatur, vel non, remissiuè.*

1 DEcisio huius textus satis, superquè exornabitur præterea, quæ notat hic Barbosa per notata infra *in cap. gratum*, & relatum *de officio de legati*, & ex his, quæ adduxi *sub cap. penult. de foro compet.* quando enim dicatur re integra; ita, vt Iurisdictio non dicatur radicata, seu res incæpta; quando verò non integra, aut cæpta, ibi dictum est latè. Et de compromissis, & compromissariis infra *in cap. cum dilectus* 32. & *in tit. de arbitris.*

Ad Text. in cap. Cum Ecclesia Vulterana XXXI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio Canonicorum de consuetudine potest pertinere ad Capitulum: vbi de Capitulo Zamorensi, & Vallisoletano* n. 2. *quid de iure* num. 3. *remissiuè* n. 4.

4 *Canonicatus Magistrales & Doctorales prouidentur ex concursu, à Capitulo, & Episcopo.*

5 *Laicus num possit præscribere ius Patronatus remissiuè.*

1 EXpendi textum hunc *in cap. 4. de restit. spoliator. q. 2. num. 47.* Hic enim Pontifex ait quod Canonicorum electio de consuetudine ad solum
2 Capitulum pertinere potest † Et sic video in Zamorensi Cathedrali, Canonicatus, Dignitates, ac cætera beneficia vacantia in quatuor mensibus qui alias sunt Episcopi in aliis Cathedralibus, à Decano, & Capitulo prouideri sine Episcopo, nescio an illis assistat aliquod priuilegium speciale. Et in Vallisoletana certò scio in dictis quatuor mensibus ordinariis Caoonicatus, & integras rationes vacantes prouideri per Capitulum, & Decanum sine intermissione Episcopi iuxta morem illius Ecclesiæ circa personas eligendas, Dignitates inquam, & di-
3 midias rationes prouideri à solo Episcopo. † Iam hodie ad quos Canonicorum prouisio spectat, item Præbendarum, ac beneficiorum prouisio, & collatio, dicit ex multis hic Barbosa *à num. 3.* ex glossa *postulasti*, vers. *quia solus Episcopus debet dare prabendas*, & ibi: *patet quod de iure communi simul debent eligere* † sed vt plenius tractes applicabis congesta sub titulis *de prabend.* & *dignitatib.* item, & *de concessione Prabenda*: vbi quod etiam hodie per Bullas Sixti V. & Leonis X. fit prouisio Canonicatuum Doctoralium, & Magistralium. Item ex Trid. Magistralis scripturæ, & Pœnitentiariæ fit, habito oppositorum concursu per Capitulum, & Episcopum: de quo dixi nonnulla supra *in Rubr. q. 7. sub vers. ad secundam*: vbi quòd iam inæqualitate vocantium eligit sors.

Per hunc textum secundùm Balboam *in cap. 7. de præscript. à num. 40.* poteris agere de sequenti quæst. *An possit laicus præscribere ius conferendi, seu præsentandi*, de qua *ibi* dixi aliqua, & latè *sub cap. cura, de iure Patronatus.* 5

Ad Text. in cap. cum Dilectus XXXII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Compromittentes tenentur recipere electum à compromissariis, si sit dignus, nisi appareat electus contra formam compromissi.*

2 *Procuratores quot, & qui eligendi sint ad eligendum loco absentium remissiuè.*

3 *Testes singulares non probant remissiuè.*

4 *Sententia in re beneficiali transit in rem iudicatam: & quare, non sic, in matrimonio carnali, remissiuè.*

5 *Dispensare nemo potest ad susceptionem ordinum præter Papam in ætate de iure requisita.*

6 *Confirmatio electionis, est petenda à Metropolitano.*

7 *Episcopus dispensare nequit contra Concilium.*

8 *Sententia lata semel contra opponentem, nequit aliter opponere eundem defectum.*

9 *Pronunciandum ne sit super exceptione incidenti remissiuè.*

10 *Testes criminosi admittuntur, ne copia probationis pereat remissiuè.*

PRobat textus hic quod compromittentes tenentur recipere electum à compromissariis, si sit dignus, nisi contra formam compromissi appareat electus. 1

Hic præterea, quæ Barbosa congerit de compromittentibus, & compromissarius ad electionem adiunges ea, quæ ipse tractat *de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 19. à num. 101. vsque ad n. 112.* vbi qualiter procuratores nominati à legitimis electoribus possint ferre suffragia. De compromissis, & eorum forma seruanda infra dico *sub Rubrica de arbitris.* 2

Ibi *in vers. singulares*, cum hic idem Barbosa *n. 7.* doceat testes singulares non probare; ideò adiunges quæ latè tractaui de singularitate testium, *in cap. tam literis 33. de testibus.* Ad casum de concordantia testium per hunc textum Anton. Gomez. *lib. 3. variar. cap. 12. num. 10. versic. item adde, num. 11.* plures de hoc puncto adducit eius additionator. 3

Ibi *in rem transit. iudicatam*, hic idem Barbosa *num. 8.* dicit, quod sententia in causa beneficiali transit in rem iudicatam: Balboa *in cap. dator. q. de* 4

re

re iudic. à num. 6. 38. & 39. expendens hunc textum præstat rationem; quare sententia in matrimonio spirituali transeat in rem iudicatam, non sic in matrimonio carnali; & ob id applicabis quæ latissimè Ego dixi *in cap. cum consanguinei 11. illo tit.* leges Couarruu. 4. *r.* 2. *cap.* 8. §. 12. *n.* 14.

5 Cumque idem Barbosa ex glossa hic verb. *in ætate à n.* &c ibi, verbo *credo*, dicat quod nemo potest ad susceptionem ordinum, aut eorum executionem dispensare præter Papam; ideò adiunges notata infra *sub titul. de ætate, & qualit. ordinand.*

6 Alia notat ipse Barbosa *n.* 4. vbi quod electionis confirmatio est petenda à Metropolitano, vel alio immediato, de quo dixi supra *sub cap. 15. hoc tit.* vbi egi latissimè de Episcopo, siue Prælato electo

7 confirmando, & à quo fiat confirmatio. † Et *n.* 12. quòd Episcopus non potest dispensare contra Concilium: vnde applicabis nonnulla, quæ latè scripsi

8 *sub cap. 4. de iudiciis in fine.* † Et hic in glossa *iudicatum*, ibi, *præiudicat omnibus*, *n.* 12. idem Barbosa dicit, quod si semel lata fuit sententia contra opponentem, non poterit alius eundem defectum opponere; sic cum Tyraquell. *in tract. res inter alios acta*, vers. *limita 26. pag.* 51. sed vt latè agas adiunges quæ dixi *sub c.* 17. & *cap. penult. de re iudicata*, item aliqua supra *sub dicto c.* 15. *hoc tit.* vbi quòd est admittendus opponens contra electionem, & qualiter fiat diligentia.

9 Ad hunc textum applicabis quæ noto *in cap. 7. de dolo, & contum. q.* 1. vbi an sententia super beneficio, transeat in rem iudicatam respectu superioris; quominus possit inquirere de iuribus partium: Et quæ dicit Balboa *in c. 1. de ordine cogni. à n.* 50. vbi an pronunciandum sit super incidenti: de quo

10 dixi ego ibi *q. 1. n.* 3. † Et ipse Barbosa adducens textum hunc dicit *in cap. 1. de except. à n.* 65. quod admittuntur testes criminosi, ne copia probationis pereat: de qua materia dixi ego latissimè *sub cap. testimonium 54. de testibus.*

Ad Text. in cap. Cum in Iure XXXIII hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligere, præsentare, siue instituere se nemo potest; bene tamen electioni de se factæ per tres ex septem votantibus poterit consentire: explica vt* num. 5. & 6.

2 *Eligere ad Maioratum, num possit quis seipsum, aut filium suum.*

3 *Magistratus eligendi, debent esse Iuris periti.*

4 *Prælatus potest in tribus casibus consentire electioni de se factæ.*

5 *Electa persona inter eligentes, non computatur, si fiat per scrutinium publicum; secus si per secretum, aut per viam simplicis compromissi.*

1 IN hoc textu tractatur quod etsi quis se ipsum eligere, præsentare, aut instituere nequeat in beneficio. Quia debet esse distinctio inter electorem & electum. Tamen si à tribus ex septem electus sit, poterit tali electioni consentire; huius enim decisionis, & diuersitatis præstat rationem Barbosa, & Doctores *in cap. fin. de instit. c. per nostras de iure Patron.* & *in cap. Consuluit, eod.* Et præter adducta à Barbosa addo pro ampliatione quæ noto in præfatis Iuribus. † Et Molinam *de primogen. lib. 2. c. 4. à* 2

num. 58. vbi an ad Maioratum possit quis se ipsum, aut filium eligere. Et ad textum nostrum Zenedo *collect. 99.* † Ad prima verba textus nostri applicabis quæstionem, de qua Mastrillus *de Magistrat. lib. 2. c.* 3. nempe an Magistratus debeant esse iure periti; quod tales debeant esse, rectè apprehendes ex his, quæ supra scripsi *in Rubrica q.* 7. latissimè idem Mastrillus probat *à n.* 3. 17. 18. 21. & 22. ex *l. neminem l. 1. §. iurisperitos cod. de aduoc. diuers. iudic. l. 2. cond. de postul. Prælator. lib. 2. de legibus*; & sic Alfonsus Rex Siciliæ in publicis comitiis statuit, vt ad Magistratus nullus idiota, & sine litteris admitteretur, ibi *cap.* 412. & omnes sic probant de iure. 3

Electus in Prælatum potest in tribus casibus electioni de se factæ consentire; veluti quando à superiore per obedientiam cogitur *cap. dilectissimi 8. q. 2. cap. nisi, de rena c.* Et quando conscientia ob inopiam alterius stimulat, *cap. elim. cav. inscript. 8. q.* 1. Et quando per viam illicitam fugit, seu abscondit se absque speciali Spiritus Sancti instinctu, alias poterit se excusare, tradit videndus Barbosa *de iure Ecclesiastico p. 1. c. 19. n.* 245. vbi alia addit; † Sed Pontifex *in cap. Cumana* 50. vbi Barbosa *n.* 2. videtur notare quod persona electa, non potest computari inter eligentes, nec illorum numerum augere, quod intelligit si fiat per viam scrutinij; non vero in illa, quæ fit per viam simplicis compromissi, vt hic, aut si fiat per scrutinium manifestum, secus si secretum sit, exornat ibi Barbosa alia adducens cum multis. 4 5

Et pro materia applicabis quæ dico infra *in cap. quia propter 42. quæst. 1. à num. 56. vers. notandum.* 6

Ad Text. in cap. Venerabilem. XXIV. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio Imperatorum ad quos spectet remissiuè.*

2 *Imperatores, & Reges quam fidelitatem Papæ præstent; & quomodo dicatur mundi Dominus Imperator remissiuè, & de eius Dignitate* num. 3.

4 *Respublica triplici modo gubernatur: & de creatione Regum remissiuè.*

5 *Imperator quare sit dictus, remissiuè.*

6 *Cæsar quis sit? remissiuè.*

7 *Respublica gubernatio, qua ratione sit penès Regem remissiuè.*

8 *Venire nemo potest contra suum Iuramentum.*

9 *Iuramenti remittendi potestas, qualis sit in Principe, remissiuè. Et an leges ciuiles illum remittant*, n. 10.

12 *Eligi nequit excommunicatus, & suspensus*, num. 15.

13 *Absolutionem petens probat se esse excommunicatum.*

14 *Absolutum*

14 *Absolutum se dicens ab excommunicatione, nimis fateatur actoris intentionem remissiuè.*

16 *Papa ex duobus electis in Imperatorem, potest cui voluerit, si æquales sint meritis gratificare*, & n.18.

17 *Gratificare potest Iudex, data æquali opinione sententiarum*, n.18.

1 TExtum hunc expendi, *in cap.12.§.illi vero de
iure iur.q.1.n.24.* & *in cap.17. eodem tit. q.4.
n.1.& in c.6.de except.q.1.sub num.17.* & *q.4. n.5.*
Plura enim hic notat Barbosa *de imperatorum ele-
ctione ad quos spectet.* Sed vt multa conducibilia
adiunges, leges quæ ego latè scripsi *sub cap. nouit.
de iudic. in p.1.* vbi per quæstiones, nonnulla dixi
2 de Imperatorum, ac Regum potestate. † Et quam
fidelitatem Pontifici præstent: vbi quomodo Im-
perator dicatur mundi Dominus: de quo tractant
plures Doctores, quos refert Barbosa hic *n.* 20. ex
glossa *in Germanos*: *in vers. ipse enim est Princeps.*
de quo Couarruu. *in reg. peccatum 2.p. §.9. à n.5.*
3 latè, & *in practicis q.1.n.4.5.* & 8. † De Imperatore,
& eius Dignitate, & electione. Azorius *lib.8.tit.in-
4 stit.moral.cap.1.2.3.4.5.6.* & *7.* † De triplici modo,
quo Respublica gubernatur, ac de successione, &
creatione Regum, Regis electione, Iulius Lauo-
5 rius *variar.lucubrat.tit. 4. c.1.* † Quare dicatur Im-
perator, Pichardus *in proœmio instit.* ibi *Imperator à
6 n.3.* † & *n.7.* Cæsar quis sit, † & qua ratione tota Rei-
7 publicæ gubernatio sit penès Regem, Couar. *pract.
c.1.* latè.
8 Cumquè in vers. *contra illum venire temere no-
luerunt*, notet Barbosa hic *n.13.* quod nemo potest
venire contra suum Iuramentum, ideò applicabis
plura notata, & quæ latè scripsi *sub Rub.* & *tit. de
9 iure iurando.* † Et ob id adiunges quæstionem, de
qua per hunc textum disputat Faquineus *lib.3.con-
trouers. cap.13.* vbi de potestate Principis Iuramen-
tum remittendi, de qua, ac de relaxatione Iura-
menti dixi latissimè *sub c.1.de iure iur.* Vbi agit Bal-
boa *n.28.* & ante de illa quæstione, an Iuramentum
illicitum, indigeat relaxatione, de qua *ibi c.1.* Et
applicabis multa quæ scribit Couarruu. *in c. quam-
10 uis pactum 1.p.cap.1.§.3. à n.7.* cum aliis. † Vbi an
leges ciuiles possint Iuramentum remittere: appli-
11 ca quæ dixi *q.9.* & *13.in cap.nouit. de iudiciis.* † Et
ad glossam *verb. venire*, quando propria authori-
tate quis potest venire contra Iuramentum, dicit hic
Barbosa *num. fin.* de quo *sub tit. de iureiurando*
dixi.
12 Et in vers. *Excommunicatus electus*, notat Bar-
bosa hic *n.12.* quod excommunicatus eligi non pos-
sit; & si eligatur, nulla est electio. Ad quod ap-
plicabis nonnulla dicta *in Rubrica*, etiam in aliqui-
bus Iuribus: & pro ampliatione adiunges, quæ
adduxi *in toto Cap.ad probandum 24. de sent. & re
13 iud.* & *in cap. intelleximus 6. de iudiciis.* † Et cum
ipse Barbosa *hic n.25.* in glossa *postulauit*, dicat
quod absolutionem petens, probat se esse excom-
municatum; ideò adiunges quæ dixi latè *in cap.
venerabilem 6.de exceptionibus q.4.à num.1.* vbi ad
aliam quæstionem ibi *in vers.ad secundam.*
14 Ad aliam quæstionem an qui dicit se esse ab ex-
communicatione absolutum excipiendo, fateri vi-
deatur intentionem actoris, Balboa per illum tex-
tum *in dicto cap.venerabilem 6. de exceptionib. à
num. 40.* & ante, de qua dixit etiam *in cap. eod. à
num. 18.* & ibi *n.19.* an electio excommunicati sit
nulla, aut annullanda, ipse *in cap.4.à num.6.* & ego
dixi de his *in dicto cap.ad probandum de re iudic.* &
videbis infra *c.39.* † Et quod ligari maiori excom- 15
municatione eligi nequeant. Et quid de legatis mi-
nori. Item de suspensis, interdictis, siue irregula-
ribus, Barbosa *de iure Eccles.p.1. cap.19. à nume-
ro.118.*
In glossa *fauere*, & ibi *dic quod in dubio*, Bar- 16
bosa *n.23.* & *24.* notat, vt quando duo sunt electi
in Imperatorem, possit Papa, si æquales sint meri-
tis, gratificare cui voluerit. † Et quod data æquali 17
probabilitate sententiarum ex parte iuris, possit iu-
dex eligere quam voluerit.
Quare pro ampliatione addo quæ dixi quando 18
iudex possit gratificare vni ex litigantibus, de quo
sub cap.licet 9.de probat. & *in cap.2. de re iudicata
q.2.* vbi quid debeat facere in dubio pari: vide in-
fra *sub cap.Ecclesia vestra 57.vers.* & *glossa.*

Qvæstio I.

An numerus electorum Imperatoris augeri, vel minui queat, inconsulto Pontifice Romano. Et an Pontifex habeat potestatem ordinandi Principes laicos titulo Regio, seu ditatus?

Svmmarivm.

1 *Imperij electores sunt septem.*

2 *Imperij electorum numerus, nequit augeri, vel minui, inconsulto Pontifice, cum hæc electio primo dimanet à Pontificibus*, num. 4. 6. & 7.

3 *Imperator eligitur vt Patronus, & Protector Ecclesiæ*, n.5.

8 *Pontifex habet potestatem; etsi indirectam ordinandi Principes benemeritos in Reges.*

OCcasione textus nostri, quatenus decidit 1
quod Imperatoris electio spectat ad septem
Germaniæ Principes, tres scilicet Prælatos, & quatuor laicos; & quod ad Papam spectat electum examinare, approbare, inungere, consecrare, & coronare, si est dignus, vel reiicere, si est indignus; vt quia sacrilegus, excommunicatus, Tyrannus, fatuus, Hæreticus, Paganus, periurus, vel Ecclesiæ persecutor & Electoribus nolentibus eligere, Papa supplere; sic vt data paritate eligentium possit gratificare cui voluerit, optimè de his duobus dubiis inquirimus.
Ad primam igitur difficultatis partem; etsi non- 2
nulli ex textu nostro existiment consuetudine factum esse, vt à septem Electoribus Imperator eligatur; imo & alij scribant, inter quos Naucleras *volum.1. generat. 35.* quod cum Othom. III. non haberet hæredes ex se descendentes, constituerit ex Consilio Principum Germaniæ, vt imperatore mortuo in oppido *Francofort* perpetuò fieret electio; & quod electores constituit septem. Idem tenet aliquid addens Krantzius *lib. 3. metropolis cap.40.* & alij inquam dicant id esse factum ex communi omnium Germanorum optimatum consensu, vt tradit Nicolaus Cusanus *lib. 3. cap. 4. de concordantia Catholica*; imò & Beatus Antoninus, Martinus Poloous, Leopoldus Bamburgensis, loquentes de constitutione Electorum, eam non tribuant Summo Pontifici, & Marsilius de Menandrino, Paduano *de translatione Imperat. cap.11.*

cap. 11. Matheus Palmerius *in Cronic. anno* 1004.
existimant sanctionem de septem viris electori-
bus factam esse ab Henrico I V. Imperatore, &
Siluestr. I I. Papa; vt patet *ex monumentis Eccle-
siæ Aquilegiensis.* Tamen verius est vt tantum à
Pontificibus numerus ille electorum sit designatus
ex nostro textu. Quo patet vt Innocent. I I I. Ger-
manis Principibus ius, & potestatem eligendi Re-
gem in Imperatorem post modum promouendum
competere recognoscat, ipsisque de iure, & anti-
qua consuetudine noscatur pertinere; præsertim
cum ad eos ius, & potestas huiusmodi ab Aposto-
lica sede proueniat; quia vt refert *Clem.* 5. *in Cle-
mentina Romani de iure iur.* in Concilio Viennensi
Ecclesia Romana à Græcis Imperium transtulit in
Germanos, & ab ea ad certos eorum Principes ius,
& potestas eligendi Regem in Imperatorem post
modum peruenerit: sic Doctores antiqui, & mo-
derni testantur, partim *hic*; partim *in dicta Clem.
Romani.* Nec verisimile videtur vt Principes Ger-
maniæ id iuris concessisse; cum ad eos pertineret
ius eligendi Germaniæ Regem, non Regem Ro-
manorum. Nec enim vllus Germaniæ Rex fuit sa-
lutatus, & habitus Rex Romanorum, nisi quem
Romani, siue Itali recepissent; sic vt nec vllus sit
salutatus Imperator, nisi quem Romanus Pontifex
approbasset, vnxisset, consecrasset, & coronasset
3 † Quod sic fieri debere patet, cum Imperator eli-
gatur, & creetur ob commune bonum populi Chri-
stiani contra Hæreticos, Schismaticos, & Paganos;
vt Ecclesiæ Patronus, tutor, defensor, & prote-
ctor, & Romani Pontificis esse; patet etiam talem
ministrum, seu Patronum diligere; cùm sit Chri-
sti Domini Vicarius; abundè probant post an-
tiquos Cardinalis Baronius *tom.* 10. *anno* 996. *à
n.* 41. Bellarminus *de translatione Imperij lib.* 3. *c.*
3. *&* 4. Cardinalis Iacobatius *de concilijs lib.* 10.
art. 8. *num.* 12. cum infinitis, nouissimè Diana *p.*
10. *tract.* 4. *ref.* 2. *&* 3. Nicolaus Bellus *de Ponti-
fice discurs.* 1. Adamus Cuntzen *politicorum lib.* 7.
cap. 6. & facit quia ipsi electores Imperij *à dict.*
Nicol. I I I. miserunt tabulas publicas, quarum te-
4 nore sic patet. † Et probant sic etiam plures hæte-
tici authores, quos refert idem Diana *dict. ref.* 3.
5 † ibi concludens post alia, potestatem eligendi
Imperatorem septem Germaniæ electoribus à Sum-
mo Pontifice Greg. V. largitam fuisse Imperatoro,
imperioque toto cupiente, approbante, & reci-
6 piente, † idemque sequi necessariò numerum ele-
ctorum, nec minui, nec augeri posse inscio, & in-
consulto Papa; quia vt obseruat Baronius suprà §.
quoniam, cuius fuit de septem electoribus legem
condere, non alterius, quam ipsius esse posse ait
aliquo modo mutationem, vel moderationem: &
longius scribens ipse Diana plura in comprobatio-
nem adducens ibi *ref.* 4. respondet argumentis tota
ref. 1. adductis per eum, quorum nonnulla iam
sunt in principio huius quæstionis posita.
7 Pro qua sententia faciunt quæ adduxi de augen-
do, vel minuendo numero Canonicorum supra *in
c. cum M.* 9. *de constitut.* Alia plura notat *hic*
Barbosa legendus; & facit etiam; quia si appro-
bante Papa, Imperator non sic eligeretur, vtique
cæteri Christiani Reges quotidie dissentire valerent,
cum potentiores existant cunctis electoribus iam ab
hinc temporibus certo assignatis, & sibi velint ag-
gregare illud eligendi ius; præcipuè si considere-
mus Imperatoris nomen esse super nomen Regum;
cum ille dicatur Mundi Dominus, eo modo, quo
dixi *in c. nouit de iudicijs q.* 5. *&* 6.

Ad secundam quæstionis partem, & suppositis 8
quæ dixi *in dicto c. nouit de iudicijs q.* 1. *&* 3. cum
aliis, & ex facultate desumpta ex textu nostro,
quatenus Pontifex habet authoritatem examinandi
personam Imperatoris electi, sic vt improbare
queat illius factam electionem. Breuiter respondeo
posse Pontifices titulum Regium temporalé Princi-
pibus præbere; quia esto Pontifex non habeat po-
testaté directam, tamen quia eum secundùm om-
nes habeat potestatem indirectam in temporalibus,
vt dixi *in dicto c. nouit*, sequitur vt queant Princi-
pes benemeritos ad Regium titulum temporalem
ascendere; multis exemplis Principum in Reges ele-
ctorum illustrat cum infinitis Diana *dict. p.* 10.
tract. 6. Cardinalis de Lugo *de Iust. tom.* 2. *disp.*
36 *sect.* 1. *num.* 4. Vasquez *opusc. de rest. c.* 6. §. 1.
dub. 1. *num.* 14. *&* 15. Dicastillus *de Iustitia lib.* 2.
tract. 20. *disp.* 1. *dub.* 3. *num.* 68. Salas *de legibus
disp.* 7. *sect.* 4. *n.* 71. & alij plures, Quod est ve-
rum quidquid in contrarium scribant Caramuël *in
suo Philippo disp. lib.* 5. *art.* 7. *conclus.* 2. Ioachi-
mus Clutem. *in silloge rerum quotidianarum thesi* 8.
in glossa 1. Daniel Ottonius *in discept. Iuridico
politica c.* 11. Bocerus *tract. de Regalibus c.* 2. Io-
sias Nodlen. *in tract. sypnotica de statu nob. c.* 2.
n. 29. Hæretici enim sunt & quia de hoc puncto di-
xi latissimè supra *in Rub. quæst.* 9. ideo amplius non
pergo.

Ad Text. in cap. Coram XXXV, hoc titulo.

PRÆMISSUM.

SVMMARIVM.

1 *Absentes ad electionem sunt vocandi. Et qui debeant vocari remissiuè*, num. 3.
2 *Electio maioris, & sanioris partis confirmanda est.*
4 *Absentes in actis Capitularibus, non sunt vocandi.*

TExtus hic duo dicit quod absentes ad electio- 1
nem sunt vocandi de quo iam diuersis in iu-
ribus supra *hoc tit.* notaui, & præter relatos à Bar-
bosa hic *n.* 1. *&* 2. idem latè agens cum multis scri-
bit de praxi *p.* 1. *de iure Ecclesiast. cap.* 19. *à n.* 88.
vbi *num* 89. ex textu nostro, † Aliud, quod tex- 2
tus dicit est, vt confirmetur electio maioris, & sa-
nioris partis, confirmabis ex notatis supra *in cap.
dudum* 22. & in aliis iuribus, aliqua ad vtrumque
dixi *sub Rubrica.*
Ad quæstiones qui debeant vocari ad electio- 3
nem, latè, & bene Iulius Lauorius *variarum lu-
cubrationum tit.* 4. *c.* 17.
Et quod vocari non debent absentes in actis ca- 4
pitularibus, ponit pro regula Gratianus *regula* 490.
sed limitat cum Felino *in cap. cum omnes de constit.
num.* 22. de quo dixi aliquid ibi de quibus etiam
infra *sub cap. præterea* 42. *hoc tit.*

Ad

Ad Text. in cap. Bonæ memoriæ XXXVI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio nequit fieri ante sepulturam demortui.*

2 *Pontifex nouus non eligitur intra decem dies à morte prædecessoris.*

3 *Libera debet esse electio, non per metum.*

4 *Vocati electores non vocandi quid operentur, remissiuè.*

5 *Electione irritata propter contemptum aliquorum electorum, num priuentur electores eligendi facultate. Et quis agat de contemptu,* num. 8.

6 *Contemptorum consensus potest interuenire ante, & post electionem.*

7 *Electio, quibusdam non vocatis, facta, non est ipso iure nulla; sed venit annullanda, si aliquis petat ante confirmationem electi.*

1 PRobat textus hic quod electio nequit fieri ante sepulturam demortui prædecessoris, vel contempto saltim vno; & si fiat non tenet; sed non deuoluitur ad illum vnum: sic ex multis exornat Barbosa hic *num.1.& 2.* quod limitat, quando timeretur aliqua magna vis, seu timeretur quod desineret esse libertas ad electionem.

2 Quod Pontifex nouus non eligitur intra decem dies à morte prædecessoris Papæ, notaui supra *in cap. licet deuitanda 6.*

Quod electio debeat esse libera, & non per me-
3 tum, dixi supra *in cap. cum in terra 14. hoc tit.*

De vocandis electoribus ad electionem iam su-
4 pra dixi *in nonnullis turibus*, & *in cap. præcedenti:* Sed quid sit quando vocantur non vocandi, & eis non expectatis, proceditur ad electionem, dixi
5 supra *in cap. cum inter 18. hoc titulo.* † Cumque
hic Barbosa ex glossa *expectare, num.3.* notet, quod electione irritata, ex quo fuit aliquibus contemptis, non priuentur contemptores pro prima vice eligendi facultate, & amplè ostendat, cum multis, videbis ipsum *de Iure Eccles. part.1. cap. 19. num.117.*
6 † qui *num.14.* ait quòd consensus contemptorum
7 potest interuenire ante, & post electionem, † & *n.115.* quod electio, quibusdam non vocatis, facta, non est ipso iure nulla, sed eis petentibus, venit annullanda, dummodo ante confirmationem electionis oppositio de contemptu fiat, nisi adsit ignoran-
8 tia. Applica aliqua, quæ dixi *sub cap.15. q.1.* † Et
n.116. dicit quod de contemptu potest agere solus is, qui neglectus, & non vocatus fuit; quamvis non ignorauerit mortem Prælati.

Ad Text. in cap. Ad nostram XXXVII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus Regularis eligi nequit, qui nondum est Monachus. Et qualiter debeat fieri, num.* sequentibus.

6 *Electus à maiori, & saniori parte Collegij semper præualet, siue electus sit ex propria Ecclesia, siue ex aliena.*

7 *Legatus nequit dispensare, vt professus in vna religione eligatur in alia Prælatus Prouincialis.*

8 *Religiosus nullus potest esse Prælatus illius religionis, quam non sit professus.*

COmmunis conclusio, quæ ex hoc textu de- 1
ducitur ea nempe est, vt non Monachus in Prælatum regularem eligi non possit, & in Abbatem. Et addit Barbosa hic *num.1.* cum multis, hoc contingere; quia nec potest eligi; qui non est in religione professus; expresse sic, vt non sufficiat tacitè. Vide *in cap. sequenti*, & quæ dixi *in Rubr. q.4. & 5.*

Vnde bene idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.1.* 2
cap.45. à num.16. probat quod tantum sunt eligendi in Præpositos personæ, quæ religionem eorum ordinum, quibus præficiuntur, sint professæ, aut
profiteantur, † addens *num. 17.* quod non est ali- 3
quis alterius religionis, vel habitus assumendus ad quamcumque Monasterij Præposituram, alia ple-
raque addens. † Et ad Moniales extendit idem Bar- 4
bosa hic *dict. num. 2. in fine*, cum Bartholom. de Bechis.

Qui etiam *de Iure Ecclesiast. dicta p.1. cap. 19.* 5
dicit *num. 132.* vt iam *in dicta Rubr. quæst. 4. & 5.* notaui quòd eligendus erat olim ad Prælaturam, vel Dignitatem vnus de gremio ipsius Ecclesiæ, quandiu in ea reperiretur idoneus; valere tamen electionem si aliunde aliquis idoneus assumere-
tur. † Et *num.133.* ait quòd electio facta à maiori, 6
& saniori parte Collegij, semper præualet, siue electus sit ex propria Ecclesia, siue ex aliena.

Imò idem Barbosa *in cap. sequenti, num. 6.* ait 7
quod legatus nequit dispensare vt professus in vna religione, in alia eligatur in Prælatum Prouincialem. Et de forma Prælatorum regularium idem Barbosa *dicto c.19. à numero 151.* de quo iam dixi supra *in dicta Rubr.* & videbis infra *sub cap. quia*
propter, † & *in dicto cap. sequent. num. 4.* addit 8
Barbosa, quod Religiosus nullus potest esse Prælatus illius religionis, quam non fuerit solemniter professus.

Ad Text. in cap. Officij tui XXXVIII hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Instructus qui nondum est in regula Monachali; nequit eligi in Abbatem.*

2 *Prælati non eliguntur, nisi qui sunt spectatæ virtutis, & professi in eadem religione, etiam in Conuentibus commendatis,* numero 3.

4 *Pœnitentiati Religiosi, num eligi queant in Prælatos Regulares.*

5 *Nobilis, & potentior quando præferatur ad beneficia. Et quis dignior censeatur,* num.6. *remissiuè.*

1 TExtus huius decisio quatenus probat quod in Abbatem eligi non potest, qui non est instructus in regula Monachali, iuuatur ex adductis
2 *cap. præcedenti.* † Etenim idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. p. 1. cap. 45. num. 16.* dicit esse eligendas in Prælatos personas spectatæ virtutis, & sanctitatis, & quæ Religionem eorum ordinum, quibus præficiuntur, sint professæ *ex cap. Præsbiteros cum sequentib. 16. quæst. 1. & cap. 1. cum sequen-*
3 *tibus 18. quæst. 2.* † Etiam in Monasteriis, quæ in titulum, vel commendam conferuntur, siue suos Conuentus habent, vt vult Trid. *sess. 25. de*
4 *regular. cap. 21.* † Sed ipse Barbosa *de Iure Ecclesiast. cap. 19. p. 1. num. 128.* ait Religiosos pœnitentiatos à Sancto officio, ad Dignitates, & Prælaturas omnino inhabiles esse, etiam si pœnitentias impleuerint, de quo dixi *sub Rubr. huius tituli quæst. 4. & 5.* de omnibus quæ spectant ad electionem Prælatorum Regularium, & Abbatissarum, vbi videbis, & proprius *in dicta Rubr. sub quæst. 1. à num. 50.*

5 Cumquè Barbosa per nostrum textum alia adducens dicat *n. 2. & 3.* quod nobilis & potentior, alias tamen idoneus, præferendus sit alteri etiam melius morato, & eruditiori, si ita expediat Ecclesiæ; & quòd sit attendenda qualitas, quæ vtilior fuerit Ecclesiæ, inspecto beneficij situ, & qualitate; ideò applicabis quo de nobilibus ad beneficia, & officia præferendis, dico infra *in cap. de multa 28. de Prebend.* & quæ dixi infra *in cap. penult. & fin. de ætate ordinandorum.*

6 Item ex quibus quis dignior reputetur agnosces ex notatis supra *in cap. 7. §. fin.* & alibi *hoc titulo*, & ex notatis infra *in cap. 29. de Prabend. & Dignit.* Item applicabis quæ de numero electorum noto infra *sub cap. publicato 58. hoc titulo.*

Ad Text. in cap. Illa quotidiana XXXI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Segobiens. Ecclesiæ oppositio concursus ad Doctoralem.*

2 *Electio facta ab electoribus habilibus inter quos vnus erat excommunicatus maiori, num sit inualida remissiuè.*

3 *Excommunicatus eligi nequit, si sit ligatus maiori,* & n.4.

5 *Suspensi per sententiam Canonis, aut hominis, sunt priuati eligendi potestate: fallit in Religiosis,* n.6.

7 *Interdicti ipso iure priuantur eligendi potestate: vbi de aliis, qui eligere, seu eligi nequeunt.*

8 *Præsentatio facta Patrono Laico, non tolerato, num valeat, necne remissiuè.*

9 *Collatio beneficij facta ab his, qui de Collegio sunt habiles an valeat, etsi aliqui in Collegio sint excommunicati.*

10 *Electio valet, non vocatis his, qui sunt priuati, vel inhabiles ad eligendum; etsi primo non sit discussum, an sint inhabiles,* numero 11.

12 *Electio Canonica dicitur tripliciter, largè, strictè, strictius.*

13 *Clausula,* de plenitudine potestatis, & dummodo alteri non fiat præiudicium, *vel* sine præiudicio iurium suorum, *num. 14. & 15.*

16 *Priuilegium Principis est sine iniuria.*

17 *Rescriptum Principis non aufert Dominium.*

18 *Legitimare non queat Princeps spurium filium in præiudicium legitimorum.*

CVm essem ad Doctoralem Segobiens. anno Domini 1637. obtulit inter alia capitula sors caput hoc, & horam consumpsi in enodanda quæstione illa genuina textus nostri. An *si aliqui ex eligentibus sint excommunicati valeat nihilominus electio.* Et cum ex nostris nullus, quem pro tunc offendissem ad tam longam exornationem pro absumenda hora loqueretur, & non parum anxius, in memoriam venit Pater Suarez, apud quem maiorem dilationem inueni de censuris *disput. 14. sect. 2.* & *à n. 7.* cum aliis. 1

Et quia Barbosa *de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 19. à n. 57.* dicat, quod electio facta cum interuentu vnius excommunicati non tolerati, minimè valeat, nec sustineri possit ex persona eorum, qui non sunt excommunicati, nisi excommunicatus per violentiam, ex Butrio hic. Quod cum contrarium videatur decisioni textus nostri, intelliges cum eo ibi *num. 56.* procedere in ligato excommunicatione maiori notorio, seu non tolerato ab Ecclesia. Aliter hic ex verbis vltimis: *Qui ex sola participatione in simplicis excommunicationis laqueum inciderunt.* Quæ verba tunc de minori excommunicatione intelliguntur, seu hodie post extrauag. *ad deuitanda*, possint intelligi de excommunicato occulto, seu tolerato. Et ad has differentias applicabis plura, quæ tractaui latè *sub cap. ad probandum 24. de sententia & re iudicata*, & facit distinctio Barbosæ hic *num. 6.* 2

Notat hic Barbosa *num. 5. vers. excommunicationis laqueum*; quod excommunicatus non potest eligi ad beneficium Ecclesiasticum; ita vt si eligatur, sit electio nulla ex multis comprobans. Quare adiunges quæ ipse Barbosa tractat *dicto cap. 19. de iure Ecclesiast. à numero 118.* Vbi de electione facta illius, qui est excommunicatus maiori, siue minori. Et quam pœnam incurrant eligentes: applicabis dicta *in dicto cap. ad probandum*, & quæ etiam dixi infra *in cap. cum bona, de ætat. & qualit. ordin.* 3

Vnde pro ampliori tractatione adiunges quæ adduxi *sub dict. cap. 24. de sententia, & re iudic. quæstion. 2. numero 19. 20. 21. & 22.* & quæ infra noto *in cap. si celebrat. de Clerico excommunicato ministrante.* De excommunicatione minori, & eius effectibus, Balboa *in cap. 2. de exceptionibus, à n. 97. & n. 108.* & aliis passim: item videbis adducta suprà *cap. 16.* 4

Cumque idem Barbosa *de Iure Ecclesiastic. dicta part. 1. sub dict. cap. 19. à numero 58.* dicat quod suspensi per sententiam Iudicis, aut Canonis, sint ipso iure priuati eligendi potestate, ac de aliis casibus *numero 60. & 61.* † & *numero 61.* quod suspensi religiosi à Diuinis possunt eligere † & *numero 62.* quod interdicti ipso iure priuantur potestate eligendi, ac de aliis. Et *numero 65.* quod irregulares, voce actiua non priuantur. Item an excommunicatus, suspensus, interdictus, siue irregula- 5 6 7

ris

cis eligi possint, tractat ibi *à numero* 118. 123. & 124. Et an eligi possint, vel non illegitimi, & non legitimæ ætatis, ibi *numero* 125. ideo applicabis notata *sub titulo de ætate & qualitate ordin.* ac de filiis Præsbyterot. & *sub titulo qui filij sint legitimi*, ac de aliis, & aliqua supra *sub Rubrica*; & adiunges pro plenissima exornatione ad punctum hoc quæstiones sequentes.

8 Præsentatio facta à Patrono Laico, non tolerato, an valida sit, Diana *p. 5. tract. 9. res. 105.* & *res. 106.* vbi quid de resignatione. Sed de his dico latè *sub dicto cap. 24. de re iudic.* Et de illa quæstione, an suspensi eligere possint, de qua dixit Balboa *in cap. 9. de except. à numero* 26. & 34.

9 Pro complemento huius puncti aduerto cum
Barbosa *in cap. 2. de postul. Prælator.* per glossam
ibi, *pauciores*, vers. *siue vnus solus sit, siue plures,*
ille potest eligere: nempe quod si collatio beneficij
ad Collegium spectet, & aliqui de eo sint ex-
communicati, id non impediat, quominus cæteri
à tali vinculo liberè possint conferre, etiam si duo
sint tantum; imò & tantum vnus, multis compro-
10 bans. † Et cum Syluestro verb. *electio 1. quæst. 2.*
in primo dicto ponit regulam, quod valet electio
facta, non vocatis illis, qui sunt priuati, vel in-
11 habiles ad eligendum. † Quin verò addit, & dicit,
quod valet; licèt primo non sit discussum, an sint
priuati: nam satis est quòd postea conuincî pos-
sit.

12 Alia notat hic Barbosa: nam *in vers. electionem Canonicam, num.* 2. aduertit electionem triplici modo dici Canonicam, largè, strictè, & strictiùs, de quibus tractant Doctores per textum hunc, & *in cap. quod sicut 28. cap. quia propter 42. hoc tit.* alia hic videnda tradit Barbosa.

13 Et quia potest hic agi de nonnullis clausulis,
nempe *supplentes*, & *de plenitudine potestatis*,
adiunges quæ latè tradit idem Barbosa de his, *clau-*
sula 19. & 104. cuius occasione possunt tractari
sequentia de plenitudine Principis potestate, & ad
quæ se extendat, & circa tollendum ius quæsitum
Faquineus *lib. 8. controuers. cap.* 63. de qua plura
noto *in cap. venerabilem qui filij sint legitimi.* De
14 potestate Principis Riccius *collect.* 407. De clau-
sula: *dummodo alteri non sit ius quæsitum*, præter
adducta à Barbosa *de clausulis*, videbis Riccium
15 *collect.* 814. Et de clausula *sine præiudicio iurium*
suorum, de qua idem Barbosa *de clausulis*, ibi
tractat Riccius *collect.* 833. & *collect.* 1243. vbi de
16 clausula *sine præiudicio.* † Et quod priuilegium
Principis est sine iniuria, idem Riccius *collect.* 1010.
17 Et quod eius rescriptum non aufert Dominium,
Gratianus *regula* 403. de quibus dixi *supra sub tit.*
de rescriptis.

18 Ad aliam quæstionem Pichardus *in Rubr. de heredit. quæ ab intestato deferuntur à num.* 63. vbi an possit Princeps Spurium filium legitimare in præiudicium legitimorum.

QVÆSTIO I.

An Hæretici sint prohibiti ab electionibus canonicis. Et an accusatus de hæresi in Sancto officio Inquisitionis, habeat in illis vocem actiuam, & passiuam. An electio tempore pestis facta, sit valida. Et an Surdi & Muti possint eligere, aut eligi, seu an Cæcus Elector admittatur. Et an si quis eligatur in Visitatorem alicuius Religionis, & postea sit factus Cæcus, queat visitationem continuare cum alio sano Visitatore, & socio?

SVMMARIVM.

1 *Hæretici in electionibus etiam profanis carent eligendi potestate.*

2 *Hæretici sunt excommunicati, & infames.*

3 *Communicandum non est cum excommunicatis.*

4 *Hæreticus caret vsu Dignitatum, tam quæ sunt ordinis, quàm iurisdictionis.*

5 *Hæreticorum filij, & nepotes priuantur fungi publicis officiis, & Dignitatibus.*

6 *Consules, & communitates iurare debent se in posterum ad electiones non admissuros hæreticos sub pœnis*, n. 7.

8 *Accusatus de hæresi in Sancto officio; etsi de iure interim habeat vocem actiuam, & passiuam in Capitulo fallit in infamato, vt hic* & num. 9.

9 *Abiurans de vehementi in Sancto officio, vel de leui, qualiter hodie suspensus dicatur ab officiis*, & n. 10.

10 *Religiosus olim ex sola abiuratione in Sancto officio, non erat priuatus.*

11 *Religiosus suspectus de hæresi, potest ante sententiam suspendi ab officio, & Dignitate & num post abiurationem recuperet*, numero 12.

13 *Abiurantes de vehementi, non admittuntur ad audiendas confessiones; non sic de leui.*

14 *Diffamatus per accusationem, siue inquisitionem, quando quis videatur*, & num. 15. *vbi de officio in temporalibus*, & *ibi* numero 16.

17 *Praxis procedendi in electione, cum aliquis censetur ad vocem inhabilis.*

18 *Electio tempore pestis facta, absente maiori parte eligentium, nulla est vt* n. 21. & 22.

19 *Nemo inuitus tenetur accedere ad locum pestiferum.*

20 *Pestis excusat à residentia, à contumacia, à pœna; & cursu fatalium, & à publicatione resignationis.*

22 *Electio non capitulariter facta, & omnibus non vocatis, nulla est; item est collatio.*

23 *Canonici absentes citati ad locum pestiferum vt eligant venire non debent.*

24 *Canonici propter pestem queunt alibi extra Ecclesiam electionem facere.*

25 *Cæci, muti, & surdi priuantur iure eligendi passiuè;*

& numero 26. Vbi quid de iure eligendi alios.

27 *Cæcus, mutus, & surdus, qui postquam electionem de eo factam, talis factus fuit, nequit etiam cum alio sano Visitatore prosequi visitationem.*

1 AD primam difficultatis partem dicendum est hæreticos in electionibus Ecclesiasticis, & profanis carere voce actiua,& passiua, siue soli,siue cum aliis sint; ita vt nec elegi, nec alios eligere valeant ad dignitates, officia, & publica Consilia, vt ex Innocentij III. constitutione, incipiente, *his qua*, vbi approbando quod G. S. Mariæ in Porticu Cardinalis Legatus in Lombardia contra Hæreticos statueret, nempe, vt de cætero hæretici nullatenus admitterentur ad Consilia, & Dignitates; nec eis conferretur arbitrium eligendi alios, nec in eligendis personis ad eas vocem aliquam obtinere deberent: & simul Doctores ex hac constitutione sequuntur propositam resolutionem.

2 Et congruit cum decisione textus *in cap. vt commissi §. prima. de de hæreticis lib.6.* vt colligitur *ex cap. si Papa dist 40.* & *ex cap. qui contra Ecclesia pacem 24. quæst.1. argum. cap. nulla officia dist.54.* Vbi statuitur ne Iudæis publica iniungantur officia, ne possint fidelibus nocere. Pro quo facit regula iuris *infamibus de reg. iuris*, & *cap.2. de haret. lib.6.* item quia cum Hæretici sint excommunicati, & extra Ecclesiam, *cap. cum Christus, cap. sicus, cap. ad abolendam, cap. excommunicamus de heret. cap. nouerint de sentent. excommunicat.* & non possint cum aliis conuenire; siquidem *ex cap. pastoralis* iuncta glossa *de appellat. in fine.* qui est contra Ecclesiam, nihil possit Ecclesiæ nomi-
3 ne possidere † Et *in cap. sicut Apostoli 11. quæst.3.* dicatur vt cum excommunicatis non sit communicandum; tum quia infames *ex lib.2. Federici II. Patauij* edita, & confirmata *ab Honorio III.* sunt à publicis officiis,& dignitatibus arcendi; tum quia id non est conferendum ei, qui illius vsu caret; sic vt nec possit functiones exercere, *ex cap. fin. de*
4 *Clerico excommunic. ministrant.*:† Ergo cum Hæreticus sit excommunicatus, sequitur, vt careat vsu, tam earum dignitatum, quæ sunt ordinis, quàm quæ sunt iurisdictionis; cum nec eis debeant concedi; siquidem non potest erga homines esse fidelis; qui Deo infidelis est, vt dicitur *in Concilio Toletano 4.* & à Theodoreto *lib.2. tripart. cap 2.* Nicephoro *lib. 16. cap.35.* Vgolinus videndus *tabula 2. cap.13.*

5 Cum verò Innocentius IV. *in Bulla 1. & 18.* confirmet leges latas Patauij à Frederico III. Imperatore iam relato, quæ *in §. 9.* cauent, vt hæreticorum filij, & nepotes priuentur officiis publicis, & dignitatibus, sequitur vt multò magis sic contingat in ipsismet hæreticis, vt explicat Scortia *in constitut. Pontif. epitom. 5. Theorema 9.* nam prohibito aliquo, etiam prohibitum censetur omne id, per quod ad illud peruenitur, ex Panormit. *in dict. cap. fin. de Clerico excommunic.*
6 *num. 3. & cap. postulasti num.20. ibidem.* † Et in tantum inquam procedit, vt idem Innocentius III. mandet in prædicta sua constitutione, quod Consules, & communitates iurent se in posterum ad prædictas electiones non admissuros hæreticos; sic vt particulares Domini, & personæ contra facientes excommunicentur; ciuitates verò, seu communitates, interdicantur, vt patet ex verbis ibi: *Consules autem, & communitates cogerentur in posterum iurare illos, non admissuros ad predicta; contumaces verò excommunicentur, & ciuitates supponantur interdicto.*

Vnde bene Federicus II. Imper. *l. 5.* ex datis 7
Patauij, voluit potestates, Consules, & Rectores iurare publicè bona fide curaturos, vt pro viribus hæretici exturbentur è terris iurisdictionis suæ, vt etiam fit *in cap. excommunicamus. §. moueantur de hæreticis*; imò & Innocent. IV. *in constitut. 9. §. 2.* vult haberi pro periuris perpetuò infamibus suspectis de fide, hæreticorum fautoribus spoliatis regimine inhabilibus ad publica officia, & Dignitates, Magistratus, qui de obseruandis legibus latis contra hæreticos, non præstiterint Iuramentum, aut à sibi succedentibus non exegerint; & insuper vult vt eorum acta in Magistratu sint nulla, & plectendos esse eos mulcta duçentarum Marcharum dicit, de quo vberius dico *sub dicto tit. de heret.*

Ad secundam difficultatis partem, supposita 8
quæstione generali, de qua supra *in Rubr. q.1. vers. ad quartam n. 52.* an accusatus, vel denunciatus debeat expelli ab electione; & quod ibi dixi *n. 50.* de pœnitentiatis Religiosis in Sancto officio; ideò respondeo breuiter; vt non obstante accusatione in Sancto officio, habeat vocem in Capitulo actiuam, & passiuam: ita in terminis docet Franciscus Tondutus *in quæst. benefic. p. 1. cap. 40. à num. 1.* dum ait sic respondisse interrogatum in casu cuiusdam Religiosi inquisiti dicendo minime illum remoueri ab officio per solam inquisitionem, & validas esse deputationes Guardianorum per eum factas; ita vt nec defectu potestatis in deputante impugnari possit, & per consequens, tam eos, quàm Guardianos per eum deputatos habituros esse vocem actiuam in Capitulo prouinciali; sed distinguendo de voce passiua supponit vt si ex accusatione bona fama inquisiti apud probos, & bonos viros notata fuerit, tunc Guardianus ille accusatus voce etiam passiua priuetur; quod si eius fama non sit notata, minimè, ex communi resolutione, *cap. omnipotens 4. de accusat.* quem expendi *in dict. q.1. Rub. ad n.52.*

Et licèt videatur contra hoc insurgere Riccius 9
parte 3. decis.327. vbi dicit fuisse ex suo voto iudicatum per quendam superiorem regularem Religiosi, inquisitione pendente, non competere vocem actiuam, sed ille tantum debebit sequi, quando fama ipsius accusati apud probos, & graues viros fuerit notata, vt iam dixi, cum ex doctrina Farinacij *in decis. crim.51.* referat idem Tondutus fuisse in ipso etiam de hæresi suspecto, alias non esse officij incapacem, nec ab eo posse remoueri si bene vixerit, & per triennium emendatus fuerit; quamvis abiurasset de vehementi in sancto Officio Inquisitionis; qui tamen ait ibi *dict. c.40. à num.7.* ex decreto S. Congreg. Vrban. VIII. aliud iam hodie admitti; quatenus vt iam dixi *in dict. Rubr. dict. q.1. n.50.* Regulares omnes, qui in sancto Officio Inquisitionis quodcumque pœnæ genus, vel pœnitentiæ, exceptis salutaribus, subierint redduntur inhabiles ad officia quæcumque, & Dignitates, inferens Tondutus in vim talis decreti illos, qui abiurarunt de leui, vel de vehementi, inhabiles reddi ad quæcumque officia, & Dignitates, suæ religionis; quia abiuratio est pœna, quæ nullomodo

venire

10 venire poteſt appellatione pœnitentiæ ſalutaris; †
addens vt quamuis ex ſola abiuratione olim non
eſſet Religioſus priuatus voce actiua, & paſſiua,
vt teſtantur Hieronym. Rodericus, Sanchez,
& Pariſius *de reſignat. lib 4. q. 3. n.* 17. Riccius *in*
praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ. 676. per totam,
ſed hodie vigore dicti decreti aliter ſtatui; ſic vt
etiam ille, qui de leui abiurauit à Dignitatibus ar-
cendus veniat, vt dixerunt Diana *part. 4. tract.8.*
cap. 64. Cæſar Carena *de officio Inquiſitor. parte*
tertia, titulo 12. *de abiuratione, num.* 15. cum
multis.

11 Et præterea notant Ricciulus *de iure perſonarum*
extra grem. Eccleſiæ lib.5.cap.19. num.25. & Rota
apud Farinac. *dict. deciſ. 51. num. 6.* quod ſi Re-
ligioſus eſſet ſuſpectus de hæreſi poſſet etiam ante
ſententiam ſuſpendi ab officio, & Dignitate; quia
12 fama eius eſſet nota apud graues viros, † ſed quod
poſt abiurationem recuperaret priſtinum officium;
imò & beneficium, non obſtante collatione alteri
facta; quia per abiurationem purgatur infamia;
quod videtur in praxi poſſe procedere in ſolo de
hæreſi ſuſpecto, non in hæretico formali, iuxta
communem Inquiſitionis Hiſpaniæ praxim, & di-
ctum ſic intelligit Tondutus *dict. cap.* 40. *n.* 8.
13 niſi obſtet dicta conſtitutio Vrbani † vbi *num.* 10.
cum Riccio *in deciſ.* 218. *p.* 1. Genuenſ. *in praxi*
Archiepiſcop. cap.45. num.2. Diana *dicta p.4. tract.*
2. reſ. 64. in princip. per Sacræ Congreg declara-
tionem dicit dictum de abiurantibus, ad audiendas
confeſſiones fidelium non admittantur, ſi de vehe-
menti abiurarunt; ſecus in abiurantibus de leui;
quæ omnia exiſtimo, vt quotidie video non practi-
cari, niſi gratia, & indulgentia Inquiſitoris Gene-
ralis in his Hiſpaniæ Regnis.

14 Iterum ſi dubites quomodo ſciri, quando quis
dicatur diffamatus ante defenſiones reo datas, ſiue
in officiis Eccleſiaſticis, & regularibus, ſiue in tem-
poralibus. Vt diſſoluas etiam pro difficultate po-
ſita *in dicta Rub. q. 1. verſ ad quartam*, reſpon-
deo cum Merlin. *p. 1. controuerſ. cap.* 40. *n.* 15.
Sanfelic. *deciſ.* 61. *num.* 4. adhiberi in hoc pun-
cto duas cognitionis cauſas, vnam ſummariam,
antequam proceſſus ſit publicatus ad effectum ab
officio ſuſpenſionis diſcernendæ. Alteram plena-
riam ad effectum ſententiæ in negocio principali
proferendæ quo in caſu ſuſpenſionis, cum illis
Tondutus ſupra *dict. cap.* 44. *num.* 13. dicit vt ſit
reus audiendus etiam ſummariè in ſuis rationibus.
15 † Addit tamen ibi *num.* 14. vt licèt nonnulli di-
ſtinxerint inter officiales iuriſdictionem habentes,
& non habentes; quod illi ſuſpendi debeant ab of-
ficio; hi verò non debeant ſuſpendi; indequè di-
cant notarium de falſo accuſatum, pendente ac-
cuſatione inſtrumenta conficere poſſe, vt notauit
Farin. *de falſitate q.* 155. *num.* 64. adhibitis diſtin-
ctionibus Pariani *de probationib. lib.* 2 *c.* 21. *à n.*
134. *& c.* 22. *per totum* de quo latè Sequor *ſub tit.*
de fide inſtrum. tamen negandum non eſſe, quin
Iudex in officiis ſine iuriſdictione, ratione ſcandali,
vel infamiæ procedere poſſit, lite pendente ad ſuſ-
penſionem, vt determinat Capiblanc. *de iure Ba-*
ron Pragmat. 51 *num.* 8. Georg. *alleg.* 42. *n.* 21.
Sanfelic. qui ita iudicatum refert *dicta deciſ.* 61.
ad inſtar tutoris, qui ob ſolam ſuſpenſionem ſuſ-
penditur à tutela *ex l. cum quem cod. de ſuſpect.*
tutorib. Griuel. *deciſ.* 68. *num.* 9.

16 Vnde ſi dubites quid agendum ſit de ſuſpen-
ſione ab officiis temporalibus, reſpondeo veram
eſſe reſolutionem; quod ſi agitur de delicto com-
miſſo extra officium, pendente accuſatione, non
ſit locus ſuſpenſioni; ſin autem de commiſſo in
officio, tunc debeat ſuſpenſio fieri, niſi Iudex ar-
bitretur accuſationem calumnioſam, aut malitio-
ſam eſſe. Franchis *deciſ.* 8. Ioan. Andr. Georg. *dict.*
allegat. 42. *num.* 21. Griuel. *deciſione Dolana* 6.
addunt verò Sanfelic. *dict. deciſ.* 61. *num.* 3. verſ.
ſed ampliat. p. 1. Tondutus *dict. cap* 40. *num.* 12.
quòd ſi ageretur de tali delicto extra officium com-
miſſo ex quo ſcandalum redundare poſſet, ſi ille
exerceret; tunc poſſe adminiſtrationem ei interdici,
ac ſi in officio deliquiſſet.

Cumquè dubitatur, an aliquis ſit ad vocem in- 17
habilis, tunc praxis procedendi in electione talis
erit; nempe quod admittatur cũ proteſtatione, vt il-
lius vox valeat, in quantum appareat; poſtea eun-
dem electioni intereſſe potuiſſe, & non alias; &
quod non habens, ſeu non habentes vocem, fue-
rint admiſſi vna cum aliis, prout ita fieri debere
teſtatur Miranda *in manuali prel. regular. tom.* 2.
q. 13. *art.* 11. *in fine*, verſ. *ſecundo ſupereſt.* Tondu-
tus *dict. cap.* 40. *num.* 9.

Ad tertiam quæſtionis partem, an electio tem- 18
pore peſtis facta, valida ſit, ſuppoſitis quæ de in-
terrupta præſcriptione dixi infra *ſub cap.* 10. *de*
præſcript. tempore peſtis. † Et quod nemo inuitus 19
ad locum peſtiferum accedere, cogendus ſit; quia
talis coactio eſſet contra ius gentium, vt docent
Marta *conſ.* 1. *per totum*, Franc. Tondutus *in tract.*
de præuent. iudiciali c. 9. *num.* 51.

Sicut vt dixit Barboſa *in c. relatum* 4. *num.* 8. 20
de Clericis non reſident. peſtis excuſat à reſidentia;
item & à contumacia, Menochius *de arbitrariis*
caſu 153. *num.* 10. Item excuſet à pœna, & à cur-
ſu fatalium, & ab aliis multis, de quibus Maſcard.
de prob. concluſione 20. *num.* 6. ſic vt etſi fatalia cur-
rant tempore peſtis, (de quibus latiſſimè egi *in*
cap. 4. *&* 5. *de appellat.*) detur tamen reſtitutio
aduerſus lapſum illorum, in tantum, vt genera-
liter abſentia cauſa peſtis ſit iuſta, & faciat vt ab-
ſenti detur reſtitutio, aut ſaltim ipſo iure ſerue-
tur illæſus, vt dixit Sfortia Oddo *de reſtit. in in-*
tegr. parte 1. *quæſtione* 7. *à numero* 94. vſque *ad*
num. 100. imò & excuſet peſtis à publicatione re-
ſignationis, vt dixit Pariſius *de reſignatione lib.* 11.
quæſtione 13. *à numero* 60. alioſque plures effe-
ctus pariat, de quibus Neuizan. *conſ.* 51. *per to-*
tum.

Sequitur in puncto noſtri dubij dicendum cum 21
Tuſcho *littera P. concluſione* 326. Gailio *lib.* 1.
obſernat. 52. *num.* 11. vt cum quis non teneatur
comparere in loco peſtifero; quia peſtis (vt dixi)
excuſat à reſidentia, & à citatione, remanentes
in loco non poſſint citare fugitiuos ex ea cauſa,
nec illos coarctare ad electionem, in tantum vt
nec citatio ſubſiſtat, nec electio valeat, quod ta-
men non eſt ſic ſimpliciter intelligendum, ſed
iuxta diſtinctionem ſequentem; ſcilicet vt ſi ab-
ſentes conſtituant maiorem Capituli partem, tunc
valeat electio; ſecus verò quando maior Capi-
tuli pars eſſet abſens: ita ex doctrina Innocen-
tij *in cap. ex iniuncto de noui operis nunciat.* Ripa
de peſte dict. p. 1. *part.* 2. *n.* 123 vbi ſubdit, quod
vbi Canonici ſunt diſperſi propter peſtem, is ad
quem ſpectat conuocare Capitulum, vel alias ma-
ior de Capitulo illos conuocabit, vt patet, *ex cap.* 1.
de maiorit. & obed. & ex dictis infra *in cap. quia*
propter q. 1. & in terminis alia dicens, reſoluit

22 Franc. Tondutus *part. 1. resol. benef. cap. 86.* † *à num. 1. & à num. 21.* vbi dicens, vt electio non capitulariter facta, & omnibus non vocatis, nulla sit, improbat electionem factam à tribus Canonicis de quodam Canonicatu vacante, nullam esse; & sic collationem inde subsequutam, præcipuè reclamante Capitulo, & Canonicis absentibus reclamantibus, & contemptum sui prosequi volentibus, iuxta doctrinam textus *in dicto cap.*
23 *quia propter, & cap. quod sicut hoc tit.* † quia etsi citatio absentium præcesserit, cum tamen facta fuerit in loco, & ad locum pestifera contagione infectum, ad quem Canonici absentes sine periculo vitæ accedere non poterant; euenit vt nec illi absentes causa pestis venire non deberent, nec præsentes Canonici in illo loco infecto, durante peste
24 ad electionem procedere non valerent † argum. textus *in cap. cum terra, cap. cum nobis hoc tit.* vbi cauetur, quod etsi regulariter electio debeat fieri in Ecclesia, tametsi vigeat pestis, Canonici qui aufugerunt, queant illam facere in alio loco, *cap. in nomine Domini dist. 23.* & faciunt pro hac resolutione quæ longissimè dixi infra *in c. 4. vt lite non contest. testes non recipiantur q. 2.* vbi plura dixi de exceptione loci non tuti, & de citato ad illum.

25 Ad quartam, & quintam quæstionis partem, an Surdi, & Cæci priuentur iure eligendi. Et an Mutus, Cæcus, & surdus sint eligibiles ad Prælaturas, vt respondeas leges quæ scripsi supra *in Rubr. q. 4. vers. ad secundam*, vbi egi de illa. *An regularis sit ineligibilis, si cæcus sit, vel surdus, vt interueniat alicui Capitulo generali*, breuissimè respondeo dicendum, vt cæcus sit ineligibilis, vt patet *in cap. hinc*; etenim *§. cæcus dist. 49.* & ex D. Thoma *in 3. p. q. 82. art. 10. ad 3.* idemque procedere in surdo *ex cap. constitutionem de verb. signif. lib. 6.* & facit quia de iure ciuili surdus nequit gerere officium publicum, vt testatur Campanillus *in diuers. iuris Canon. Rub. 11. cap. 17. n. 37.* & quod muti sint etiam ineligibiles, tradit ex multis Doctoribus Peyrinus *de Relig. Prælat. tom. 2. q. 2. cap. 4. n. 18. 20. & 21.* Iulius Lauorius *variar. lucubr. tit. 4. cap. 16. n. 81.* Sigismundus à Bononia *de elect. p. 2. cap. 4. n. 19.* Diana *p. 5. tract. 6. res. 20.*

26 Dubium tamen est, an sint priuari eligendi alios, & respondet idem Sigismund. à Bononia vbi proximè *p. 2. cap. 4. dub. 89. n. 13.* vt hi non priuentur iure eligendi, cum liberè reuera consentire possent, sed solum videri, quod cæci, & surdi tutiori conscientia agant, si renuncient eidemmet voci actiuæ, cum ipsi videantur, facillimè decipi posse, tradit etiam Diana *dict. p. 5. tract. 6. res. 13.* vbi notat ex Barbosa *in collect.* mutum, & surdum solis signis, & nutibus ad emphyteusim nominare.

27 Ad vltimam quæstionis partem, visis etiam quæ dixi supra *in Rubr. dicta q. 4. vers. ad secundam*, vbi quod Cæcus, & surdus nequeant eligi in scribam, scrutatorem, nec ad alia officia Religionis, vt ibi; & licèt in casu nostro aliud videatur dicendum: tamen Megala *variar. resolut. tom. 2. res. 183.* per totam contrariam sententiam docet, & vt dixi *sub dict. q. 4.* nam cæcus non potest esse testis in testamento, cum testatorem debeat videre *ex cap. si non speciali, & l. si vnus Cod. de testam.* Diana *dict. p. 5. tract. 6 res. 20. vers. sed difficultas est.* Quare medicis *in tract. de fort. casib. q. 6. n. 55.* tenet non posse cæcum esse testem in actibus, quæ visu percipiuntur, sed visitatores debent de supra dictis actibus testimonium ferre Generali, & Capitulo generali; ergo. Et faciunt ad corroborationem plura, quæ dixi de cæcis, & mutis, atque surdis *in cap. 9. de iudiciis q. 15.* vbi egi de illa. *An cæcus, mutus, & surdus queant esse in iudicio.*

Ad Text. in cap. Scriptum est. XL. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Postulatio quando in concursu electionis præfertur*, & num. 2.

2 *Postulantes indignum, priuantur pro ea vice postulandi, seu eligendi potestate.*

3 *Postulatus indignus reiicitur.*

4 *Postulationis materia insinuatur.*

5 *Prælati triplici modo fiunt, electione, postulatione, & translatione.*

6 *Canonici num queant admittere clericos Ecclesiarum ad coëligendum remissiue.*

7 *Patriarcharum materia insinuatur.*

Hic Pontifex dicit quod quando postulatio, 1
& electio concurrunt, si postulatus est idoneus, & numerum postulantium, est duplo maior, quàm numerus eligentium, admittitur postulatio, reiecta electione, secus si non sit duplo maior, quia tunc admittitur electus si est dignus.

Idem procedere si etiam scienter postularunt in- 2
dignum; quia tunc reiicitur postulatio, & postulantes priuantur pro ea vice potestate eligendi, seu
postulandi. † Et quòd si ignoranter postularunt, 3
indignum reiicitur, & postulatus, & electus, multis comprobat, & exornat Barbosa *hic num. 1. & 3.*
† Cumque idē Barbosa *de iure Eccles. p. 1. c. 19. sub* 4
num. 18. ponat differentias inter electionem, & postulationem de quibus nonnulla dixi supra *de postulatione Prælatorum*, & inter eas ponat eam quæ oritur ex hoc textu; ideò legitimè poteris hic adiungere quæ spectant ad materiam *de postulatione Prælat.*
de quibus plura notaui *sub. Rub. & tit. eodem.* † Et 5
tradit idem Barbosa *à n. 3.* vbi docet tribus modis eligi Prælatos, per electionem, postulationem, & translationem: videbis quod dixi infra *sub cap. publicato 58.* in vers. *pro secunda parte*, & in suis titulis.

In vers. *si partes consenserint* dicit Barbosa *n. 3.* 6
vt possint Canonici clericos Ecclesiarum inferiorum admittere ad coëligendum, vacante Ecclesia pro illa tantùm vice, hoc multis probans, sed quia de hoc latè dixi *in cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet.* ideo *ad hunc vers.* videbis ibi *q. 4. num. 3.* & quæ insuper dixi supra *in Rubr. quæst. 6.*

Et ibi *si constiterit. de mutuo conuenisse consensu,* 7
quoad electionem Patriarchæ. De Patriarchis videbis infra *in cap. duo, de officio Ordinarij,* & *in cap. antiqua 23. de priuilegiis.*

Ad

Ad Text. in cap. Ne pro defectu XLI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Tempus, intra quod electores debent eligere, insinuatur.*

2 *Congregatio qualibet debet habere suum Prælatum, & Magistrum, qui ex suo gremio assumitur.*

1 Hic Pontifex ponit tempus, intra quod electores debeant eligere, & ad quos deuolutio spectet, à quo tempore computentur, ostendit bene Iulius Lauorius *variar. lucubr. tom. 1. tit. 4. cap. 18. ex num. 12. 14. & 23.* Quare adiunges notata infra *sub cap. de multa de præb. & in cap. nulla de concessione Prebendæ*, vbi quo tempore debeat de beneficiis prouideri; & quod non debeat fieri antequam prædecessor humi tradatur: & de textu nostro Barbosa *de iure Eccles. p. 1. cap. 19. n. 144. & 145. & n. 84. 85. & 86.* cum infinitis, qui etiam potest exornari ex dictis supra *sub cap. 6.* & supra *c. 36. n. 1.* & aliquid dixi supra *sub Rubrica*.

2 Et cum Barbosa hic *n. 4.* ex vers. *ipsius quidem Ecclesiæ*, notet quod qualibet Ecclesiæ congregatio debeat habere suum Prælatum, & Magistrum, qui ex ipsius Ecclesiæ gremio assumi debeat; ita vt alteri sit præferendus qui ex gremio Ecclesiæ eligatur; ideò adiunges notata supra *sub cap. 37. & 38. hoc tit.* vbi etiam quando de alia Ecclesia eligi valeat. Aliqua notaui de Abbatissa ex alia domo assumenda supra *in Rubrica sub q. 5. & 6.*

Ad Text. in cap. Quia propter XLII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electionis forma, modusque est triplex, per scrutinium, per compromissum, & per communem inspirationem.*

2 *Scrutatores in electionibus, qualiter procedant remissiuè*, n. 3.

4 *Dignitas electiua quæ sit? in qua huius cap. forma seruatur.*

5 *Prouisio Canonicatuum, ad quos spectet?*

6 *Pontificem eligendi modos quis tractet?*

7 *Forma eligendi Episcopos qua remissiuè.*

8 *Idoneitas requirenda in electis, præsentatis, & nominatis, remissiuè.*

9 *Forma electionis procedit in inferioribus Ecclesiis, item in ea, quæ fit de Guardianis, Generalibus, & Diffinitoribus,*

10 *Scrutatores miscentes falsum in electione, grauiter peccant, & arbitrariò puniuntur.*

11 *Electio est valida, etiamsi vnus eligentium detegat socio suffragium suum.*

12 *Votantium suffragia qualiter inquirantur remissiuè: Vbi quid si omittatur forma.*

13 *Beneficiorum diuisio est, aut electiua, aut collatiua.*

14 *Ætas requisita ad electionem Abbatissarum, remissiuè.*

15 *Forma cap. quia propter, de electione, num seruetur circa nominationem Prebendarum preceptorialium.*

Textus huius decisio generalissima est ad hanc 1
tractationem, cum in ea, de forma, & de aliis
requisitis in electionibus seruandis tractetur: vnde
cum Barbosa hic optimè eius litteram per partes adstruat, & integra textus huius ex iam dictis in aliis Capitibus, & ex aliis huius tituli iuribus informetur. † Ideo præter ea, quæ notat applicabis quæ 2
subsequuntur: nam quatenus ex hoc textu insinuatur quod modus faciendæ electionis, est triplex; per scrutinium, per compromissum, & per communem inspirationem; itavt aliter facta electio ipso iure sit nulla, vt docet idem Barbosa *de iure Eccle. p. 1. cap. 19. num. 148.* vbi *à n. 149.* agit de materia huius
textus; qui etiam tractat, † de scrutinij forma *à* 3
n. 116. & de scrutatoribus *à num. 184.* & quomodo scrutentur iuxta textum nostrum *à n. 195. & 196.* Et de vacandis, & citandis ad electionem *à n. 88.* de quibus *sub Rubr. & c. 18.* tangunt, seu perficiunt hæc omnia iam supra *in principio Rubricæ* citati; ob quod sigillatim non tracto, cum facilis queas esse perdicta in tota Rubrica, & in iuribus explicatis, & infra adductis.

Quæ Dignitas electiua sit, in qua forma huius 4
textus seruatur, Parianus *de probat lib. 2. cap. 30. à n. 1. vsque ad 36.* An forma huius textus sit seruanda
Barbosa *de canonicis cap. 38.* † Ad quos spectet 5
Canonicatuum prouisio, ipse ibi *cap. 14.* †De omni- 6
bus modis eligendi Pontificem, Iulius Lauor. *variar. lucubrat. tit. 4. cap. 4. 5. 6. & 7.* vbi de omnibus,
modis, de quibus hic: & videbis *cap. 8.* † De for- 7.
ma seruanda in facienda electione Episcoporum, ac aliorum Prælatorum, idem Iulius Lauor. *dicto tit. 4. cap. 19.* de qua supra *in Rub. q. 6.* De electione facienda Guardianorum, & aliorum Officialium regularium, idem *cap. 23.* Et de electione Abbatissarum, & Priorissarum, idem *cap. 24.* de quibus dixi supra *in Rub. quæst. 4. & 5.* & faciunt dicta supra *in cap. 15.*

De idoneitate inquirenda in electis, præsentatis, 8
& nominatis, Riccius *collect. 815.* expendens Trid. *in cap. 13. sess. 7. de reform.* sed de hoc supra *sub. c. 7. §. fin. & in c. 29. de prebend.* ac de eligendo digniori ibi, & ostendunt Couarruu. *in regula peccatum, p. 2. §. 7. à n. 3.* Gutierrez *lib. 2. canon. cap. 11.* latè, & bene, vt etiam dixi *in Rubr. q. 2. 4. & 7.*

Ad textum nostrum Riccius *collect 1127.* vbi 9
ampliat formam huius textus procedere etiam in inferioribus Ecclesiis, & Ecclesiis Cathedralibus, vt dixi supra *in Rubr.* Et ad Guardianos, & Generales, ac Diffinitores; sic vt nequeant discedere
à forma huius textus *in dict. Rub. q. 4.* †Et ampliat 10
4. quod Scrutatores miscentes falsum in electione, grauiter peccant; ita vt arbitraria puniantur, & ipsa sit nulla.

Limitans textum cum Sayro *decis. 4. de elect.* di- 11
cens vt sit valida electio, etiã si vnus eligentium suf-
fragium suum socio detegit. † Et qualiter suffragio- 12
rum inquisitio debeat fieri, ac de votis eligentium, bene Barb. *d. c. 19. à n. 195.* Et an si in electione fuerit omissa aliqua ex solemnitatibus iuris positiui, sit nulla? quid in aliis actibus? idem Riccius *collect. 1759.* ad textum *in cap. 1. in fine*, vbi Panormit. *de
integrum restit.* quem leges. † Et idem *collect.* 13
1697. super glossa *in §. vt autem, clem. quia contingis*

tingit de relig. domib. dicit quod inter diuisiones beneficiorum, illa principaliter videtur vt aliud sit electiuum; aliud verò, collatiuum, de quibus *sub hoc tit. & sub tit. de concessione Preb.* Et videbis ad textum Chuchum *instit. moral. tit. 1. a num.* 15. & Gratianum *regula* 95. vbi ad quæstionem. An consensus requiratur omnium in dispositione rei communis, de qua notaui supra *in cap. cum omnes de constit.*

De ætate requisita ad electionem Abbatissarum, 14 ad quas etiam se extendit forma textus nostri Franciscus Tondutus, & ad obtinendam præposituram *part. 1. cap. 99. in §. inferiora*; de quo bene, & latè Barbosa *de Iure Eccles. p. 1. c. 45. a n. 18.* vbi de forma. Et quod Moniales in Abbatissas non sint eligendæ vltra triennium, idem *n. 30.* & Scottia *in Constitut. Pontif. Epist. 135.* de quibus dixi *sub Rubrica q. 4. & 5.* 15 † Et adiunges ad aliam bonam quæstionem eundem Franciscum Tondutum: vbi an forma textus nostri seruetur circa nominationem, seu electionem Præbendatum præceptorialium. 16 † Et ad quem de iure communi spectet electio, seu deputatio Magistri Scholarum; de quo infra *in tit. de officio Thesauri*, & aliis.

17 Ad vers. *nisi*, dixi *in c. 1. de Iudiciis, q. 16. n. 2.* Et ad vers. *aliquibus viris, in c. 3. de causa possessionis, & propriet. q. 4. n. 4.*

Ad §. Illud, eiusdem textus.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM,

1 *Absentes nisi legitimè sint impediti, non possunt constituere procuratores pro facienda electione.*

2 *Votum, siue suffragium absentis qua requirat, vt per procuratorem sustineatur.*

3 *Iuramentum impediti probat eius impedimentum. Et an per testes remissiuè.*

4 *Testes Laici, aut fœmina ad probandum impedimentum electoris absentis, non valent, si deponant tantum de fama, vel auditu.*

5 *Absentes ad electionem, quando, & qualiter sunt vocandi. Et quid si non compareant?*

6 *Votum electoris tempore electionis in lecto decumbentis, quomodo sit recipiendum remissiuè.*

1 PRobat textus hic, quod absentes, nisi sint legitimè impediti, non possunt constituere procuratores pro facienda electione; multis comprobat hic Barbosa *n. 37.* vbi refert Iulium Lauorium *variar. lucub. tom. 1. tit. 4. cap. 17. ex n. 45* signanter adducentem Rotæ decisionem *in Calagurit. beneficij de Morillo 13. Nouembr. 1620.* coram bonæ 2 memoriæ Vbaldo † in qua fuit dictum tria requiri ad hoc, vt votum absentis per procuratorem possit sustineri; quæ sunt, vt quis sit in loco, vnde euocari possit. Et quod iusto impedimento detentus venire non possit. Et quod procurator habeat mandatum ad iurandum super dictum impedimentum, qui erit constituendus de Collegio, vt probat hic textus vers. *& tunc si noluerit vni committat de Collegio vicem suam*, de quo dicto latissimè expendit cum multis idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. à n. 100. & 108. ad 112.* vbi videbis, & applicabis nonnulla quæ dixi suprà *in c. 16. de const. q. 1. à n. 60.* & quæ dicunt Doctores per textum ibi, *in cap. si quis hoc tit. lib. 6.* Chuchus *instit. moral. tract. de Elect. à n. 224.* Azor. *in summa moral. p. 1. lib. 6. c. 14. q. 7.* Raguc. *de voce Canonic. in Capitulo q. 2.* Fr. Sigismund. à Bononia *d. tract. dub. 14* Iul. Lauor. *supr. ex n. 32.* Tambur. *de iure Abbatum disp. 1. q. 3.* Laym. *in Theolog. Moral. lib. 4. tract. 2. c. 12. ex n. 24.*

Et hic in vers. *fidem faciat Iuramento*, probat 3 Barbosa *n. 38.* quod impedimentum probetur per Iuramentum impediti. Quare nunc applicabis Balboam *in cap. ex transmissa de præscript. à n. 11.* vbi agit de quæstione, an impedimentum Iuramento partis probari possit, & *à n. 9.* de quo dixi ego *ibi*, & an per testes probetur, dixi *in c. 1. de præscript. q. 4. vers. ad secundam.* † Et quod ad probanda im- 4 pedimenta electi, etiam Laici, & fœminæ admittuntur, sed eorum testimonio non statur, si de fama, & auditu tantum deponant iuxta quæ dico latè *in cap. licet ex quadam de testib.* dixit Barbosa *de Iure Ecclesiast. p. 1. c. 19. n. 130.*

Absentes quando, & qualiter sunt vocandi ad 5 electionem: & quid si non compareant, scribit Barbosa *de Iure Ecclesiast. p. 1. dicto c. 19. à n. 89.* Et an absentes etiam in aliis actibus sint vocandi? scribit Zeuallos *in pract. q. 476.* Applicabis quæ dixi *in cap. cum omnes de constit.*

Et quomodo excipiendum sit votum electoris 6 tempore electionis in lecto decumbentis, per hunc textum scribit Naldus hic de quo dixi suprà.

Ad §. Electiones, fin. eiusdem textus.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio clandestina inualidatur, vel si fit de nocte, nisi necessitas magna occurrat, vi fraudis subordinationis, vel si protrahatur, &* num. 3.

2 *Electio nequit fieri per secretas schedulas post tenebras: & de candelis, quæ accenduntur, quando ita fit.*

3 *Electiones factæ in Cubiculis, & per occulta conuenticula, non valent.*

4 *Noctis appellatio, quatenus prohibeat electiones.*

QVod electio clandestinè fieri oon debeat, 1 alias inualidetur, multis ex hoc textu probat Barbosa hic *n. 39.* vbi dicit *n. 40.* electiones canonicas minimè fieri debere de nocte, nisi quando adsit necessitas magna, aut electores per diem non potuissent concordari, & timeantur fraudes, & subornationes, si electio protrahatur. † Nec posse fieri 2 per schedulas secretas post tenebras, nisi necessitas vrgeret; & tunc esse accendenda ad minus tria luminaria, alias clam dici factam, probat cum Panormit. & Felino, & cum Iulio Lauorio *variar. lucubrat. tit. 4. cap. 18. n. 10.* De quo idem Barbosa *de iure Ecclesiast. p. 1. c. 18. n. 236.* † qui etiam *n. 69.* 3 probat quod electiones factæ in cubiculis, & clandestinis locis per occulta conuenticula facta seprobaotur, & *n. 170.* de nostro §. † Et *n. 171.* quod no- 4 ctis appellatione, intelligitur post datum signum ad salutationem Angelicam ad albam diei sequentis.

An

An sit idem dicendum de collationibus, Garcia *de beneficiis p.8.cap.4.* adiunges quod dixi *in Rubr. de re iud.q.1.vers.ad tertiam*: vbi quod non valet sententia nocte lata: quoto tempore duret nox; item notata infra *ad titulum de clandestina desponſ.* Et applica dictum Barbosæ *dict. cap. 19. numero 182.*

QVÆSTIO I.

An Canonici in electionibus capitulariter faciendis, debeant præcisè seruare formã Capituli; Quia propter, *de quo nunc disputamus. Item & in electionibus Prælaterum inferiorum; vtpote Ecclesiarum Collegiatarum; Abbatum, Priorum, & in electione regularium Prælatorum seu beneficiorum. Et an ea non seruata, electio sit ipso iure nulla. Et quanam forma vsitata fuerint?*

SVMMARIVM.

1 *Doctores, qui abundè de textu nostro agunt.*
2 *Littera textus nostri.*
3 *Forma electionis præscripta in textu nostro, est seruanda* num.6.
4 *Ecclesia non viduatur per inferiores, sed per primam Dignitatem.*
5 *Electio inferiorum in capitulis sub qua forma.*
6 *Electiones Prælatorum regularium, in multis comparantur Episcoporum electionibus.*
8 *Forma electionis textus nostri, etiam seruatur in Prælatis Iurisdictionem habentibus, & Abbatibus.*
9 *Abbates, & regulares vtriusque sexus in Prælatos eligi debent per vota secreta; sed num per compromissum, aut inspirationem.*
10 *Electio Definitorum, & discretorum, non fit seruata forma ordinaria Iuris.*
11 *Electio est ipso iure nulla, non seruata forma* cap.quia propter, *vbi ea postulatur.*
12 *Capitula quæcumque etiam regularium, nequeunt facere contra formam requisitam ad eligendum, nec vigore priuilegij,* num.13. *& de ratione* num.14.
14 *Clausula generales non auferunt formam requisitam in electione, nisi fiat expressa mentio. fallit in Papa* n.15.
16 *Electio regularium quæ debet fieri per vota secreta, non aufert formam textus* dicti cap. quia propter, *nec est sublata per Trid.* in dict.cap.6.sess.25.
18 *Forma eligendi est triplex, quæ solet obseruarè etiam à Cardinalibus in electione Papæ* numero 19.
19 *Scrutinium, per quod fit electio, est inquisitio votorum.*
20 *Scrutatores votorum debent esse tres, & quæ facient?*
21 *Electus censetur scrutinio in quem omnes, vel duæ ex tribus partibus elegerint.*
22 *Votandi ordo in electione Papæ Cardinales qui sit?*
23 *Electio per compromissum qualiter dicatur?* & numeris sequentibus.
26 *Electio per compromissum quæ etiam fieri limitate, in qua compromissarius non tenetur, quam ad expressum in compromisso* num.27. & 29.
28 *Forma* cap. cum dilectus 32. hoc tit. *non est sublata per textum nostrum.*
29 *Compromissarij potestas eligendi, debet esse de idoneo.*
30 *Electio per compromissarium, requirit publicum instrumentum.*
31 *Compromissum ad eligendum, potest reuocari, re integra.*
32 *Electores compromissarij, melius est, vt sint in numero impari,* n.35.
33 *Capitulum potest compromittere certis personis, & eligere aliquos, per quos eligantur Compromissarij.*
34 *Electio per compromissarios erit recta, si omnes concurrant.*
35 *Canonici possunt totam potestatem eligendi transferre compromisso facto in Compromissarios.*
36 *Pontifices, qui electi fuerint per compromissum?*
37 *Compromissarius seipsum eligere non potest, etsi non repugnet iuri Diuino, aut naturæ* n.38. & 39.
39 *Eligere seipsum nemo potest.*
40 *Compromissarij possunt eligere vnum ex ipsis compromissariis, qui debent seruare formam sibi præscriptam.*
41 *Compromisso ad eligendum solet addi tempus.*
42 *Eligendi forma per viam Spiritus Sancti quæ sit* & n.43.
44 *Electio alia fit Pontificis per adorationem & qualis sit?*
45 *Pontificis qui fuerunt electi per adorationem.*
46 *Tractatus debet præcedere inter electores circa personas idoneiores eligendas.*

ETsi *sub Rubrica huius tituli*, & *à cap.1.vsque* 1
ad textum nostrum; item & *in sequentibus Ca-*
pitulis vsque in finem, plura conducibilia, & ge-
neralia de electione dixerim, quibus satis, & abundè
verba nostri textus enucleantur; & insuper Barbosa
hic magis, quàm alibi se extendat dicens *à n.2.* se
illum enucleare ex his, quæ semel, & iterum dis-
posuit doctissimè Ioannes Baptista, Coccinus sa-
cræ Romanæ Rotæ Decanus meritissimus *in vna*
decisione sacra Rota in causa Meten. Monasterij, lu-
na 5. Iulij 1621. & in altera Treben. Abbatiæ san-
cti Maximini *Mercurij* 20. *Nouemb.* 1624. *&* 24.
Ianuarij 1625. quas impressas referunt Castellinus
de electione Regul. Prælat. cap.4.prope finem. Iulius
Lauorius *variar. lucubrat.tom.1.tit.4.cap.21.* Tam-
burinus *de iure Abbatum tom.1.disp.5.q.1.post n.6.*
& q.25.post n.2. Antonius Massobrius *in praxi ha-*
bendi concursum præludio 8. à num.30. secundùm
Romanam impressionem; nihilominus, vt neces-
sarium iudicaui per hæc & alia sequentia du-
bia, nonnulla verba textus nostri explanare; & vt
melius contingat, duxi litteram appingere, quam
in aliis capitibus 2. libri Decretalium, nec huc vs-
que *à tit.1.huius libri* 1. non posui; quæ talis est. † 2
Quia propter diuersas electionis formas, quas quidem
inuenire conantur, & multa impedimenta proue-
niunt, & magna pericula imminent Ecclesiis vi-
duatis: statuimus, vt cum electio fuerit celebranda,
præsentibus omnibus, qui debent, volunt, & pos-
sunt commodè interesse assumantur tres de Collegio,
fide digni qui secretè, & sigillatim vota cunctorum
diligenter

diligenter inquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, vt is, collatione habita, eligatur, in quem omnes, vel maior, & sanior pars Capituli consentit, vel saltem eligendi potestas aliquibus viris committatur, qui vice omnium Ecclesia viduata prouideant de Pastore, alias electio facta non valeat, nisi forte communiter esset ab omnibus quasi per inspirationem absque vitio celebrata. Alia inquam ponit idem Pontifex in §. illud, & in §. electiones, de quibus iam aliqua in illis dixi.

3 Ad primam igitur difficultatis partem, videtur dicendum vt nullomodo forma textus nostri debeat obseruari à Canonicis in electionibus, quas ipsi
4 faciunt † quia vt docent Syluester in sum. verb. electio 2. q. 1. Abbas in cap. Ecclesia vestra n. 7. hoc tit. vbi Imola n. 3. Franc. Marcus delphin. decis. 922. n. 3. p. 1. Fr. Ludouicus Miranda in manual. Prælat. tom. 2. q. 23. art. 3. Conclus. 2. Lotterius de re benef. lib. 2. q. 19. n. 10. Rota in Lendonien. Decanatus 15. Decemb. 1627. coram R. P. Pirouano, Glossa, Abbas, Ioannes Andreas, Butrius; & Imola hic. Franc. Marcus supr. n. 1. Rota in dicta Leudonsen. Canonicatus, Barbosa de Canonicis, & Dignit. cap. 38. n. 1. Ecclesia non viduatur per inferiores, sed per primam Dignitatem. Et confirmatur ex verbis dicti nostri cap. ibi: *Ecclesia viduata prouideant de Pastore*, quibus colligi videtur solùm agere de electione Episcoporum, dum de viduata Ecclesia facit mentionem, cum soli Episcopi sint sponsi Ecclesiarum, vt patet ex textu vbi DD. in cap. sicut 21. q. 2.

5 Quare idem Barbosa de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 39. num. 139. cum Syluestro, Miranda, & aliis proximè relatis, docet in electionibus inferiorum beneficiatorum, seu Prælatorum, non esse necessariò seruandam dispositionem textus nostri, sed sufficere ait ad id singulares consensus existentium in Capitulo, dummodo præstetur in communi, & omnibus collegialiter congregatis: nam sic electus simpliciter à maiori, & saniori parte ius habebit in electione; & ita nec se extendere ad inferiores Dignitates in collegiatis existentes, vt resoluunt Abbas in dict. cap. Ecclesia. Imola. Franc. Marcus, & Rota Lendonien. vbi suprà, & idem Barbosa in dict. c. 37. de Canonicis n. 1. in princ.

6 Nihilominus, etsi hæc vera sint, adhuc sub forma textus nostri clauduntur Prælati regularium, cum regulares Ecclesiæ viduatæ dicantur, qui sine Pastore remanent, mortuo quidem Prælato, eorum sponso, ex regula textus in cap. ne pro defectu, cap. officij, hoc tit. vbi Abbates Pastores nuncupantur; & quia regularium Prælatorum electiones in multis, electionibus Episcoporum comparantur, vt dixerunt Tamburin. de Abbat. disp. 5. quæst. 5. num. 2. Iulius Lauor. hoc tit. 4. c. 19. n. 5. Sanchez in præcepta decalogi lib. 2. cap. 38. num. 84. Suarez de religione tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 5. num. 1. & alij per textum, vbi ordinarij, in cap. cupientes hoc tit. lib. 6.

7 Imò etiam in electione regularium Prælatorum obseruari resoluunt glossa 1. hic, Abbas n. 7. vers. circa & num. 8. vers. & placet, Rota decis. 5. in princ. hoc tit. in nouis. Franc. Marcus dict. decis. 992. Miranda suprà conclus. 1. Rota in dict. Meten. Monasterij, vers. quod autem. Suarez de religione tom. 4. lib. 2. cap. 5. Castellinus de elect. Canon. cap. 1. a num. 1. Tamburin. dicta quæst. 5. num. 1. Iulius Lauor. dict. cap. 19. num. 4. vbi num. 8. subdit non licere Prouincialibus discedere à forma nostri textus in electionibus Guardianorum, Priorum, & similium, vt latè probat contra Fr. Eman. Rodrig. & Mirandam latè Sigismundus à Bononia hoc tit. dub. 7.

Et sic benè Ioannes Andreas hic num. 59. Bellamera in princ. num. 3. Abbas num. 7. in fin. & num. 8. Butrius num. 20. Rota decis. 5. iuncto n. 5. hoc tit. Gregorius Lopez in l. 19. verb. Obispos tit. 5. p. 1. Franc. Marc. supr. Chuchus instit. moral. lib. 4. hoc tit. n. 279. Caniseus de elect. §. & hac de Episcopis, Rendina in promptuario receptarum sententiarum tom. 1. tit. 1. n. 2. Ludouicus Miranda dicta q. 23. art. 3. conclus. 1. Nouatius in lucerna regular. verbo electio n. 12. Lezana in summa quæst. regular. tom. 3. eodem verbo n. 2. & antea tom. 1. cap. 15. num. 11. & tom. 2. cap. 12. n. 25. & alij, quos sequitur Barbosa de iure Ecclesiast. dicto cap. 19. num. 153. docent formam præscriptam in textu nostro, non solùm seruandam esse in electionibus Episcoporum, de quibus expresè loquitur, & aliorum Prælatorum Ecclesiarum Collegiatarum, qui habent iurisdictionem generalem in dictis Ecclesiis, sed etiam in electione Abbatum, vt fuit resolutum in dicta Meten. Monasterij, vers. quod autem, & in Treueren. Abbatia 1. in princ & in Meten. Abbatia 4. Februarij 1628. coram R. P. D. Dunozetto. 8

Etenim ex his patet (quidquid dicat Rofredus de libellis tom. 2. super iure Pontif. p. 3. tit. quid sonet hoc nomen Abbatis num. 8. Litt. G. folio 633. nempe de mandato Papæ iudicatum fuisse formam huius capitis non esse seruandam in electionibus Abbatis; quia hoc est nomen solicitudinis; non tamen est Pater;) quod Abbates, & Regulares vtriusque sexus in Prælatos eligi debent per vota secreta; ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur, vt districtè præcipit Tridentin. Concilium de regularibus cap. 6. sess. 25. de quo infra latè dico; imò, vt hic explicat ex multis Barbosa à num. 6. dict. Trident. cap. non derogat dispositioni textus nostri. Alia infinita docet ex multis in dict. cap. 6. Trid. & ita debere fieri electionem Regularium per vota secreta, vt non possit fieri per viam compromissi, aut inspirationis: ita ipse in dicto cap. 6. num. 15. & referunt decisum Castellin. de elect. Prælatorum cap. 7. num. 7. vers. ad quorum, Sigismundus à Bononia hoc tit. dubio 2. num. 7. & dubio 31. num. 14. vers. & insuper contra Fr. Eman. Rodriguez in summa p. 1. c. 102. num. 2. & cap. 105. num. 3. & quæst. regular. tom. 2. quæst. 51. art. 9. in fine; & ita etiam decisum refert, ac tenet cum aliis Nicolaus Garcia de benef. p. 5. c. 4. n. 204. idem Barbosa de iure Ecclesiast. dict. p. 1. cap. 19. cum iam relatis sub num. 157. vbi refert ita fuisse à Sacra Congreg. decisum. 9

Et cum iam dixerimus Ecclesiam non dici viduatam per inferiores, sed per primas Dignitates, vt iterum ex iam relatis suprà n. 1. tenet hic Barbosa num. 8. ideo ibi dictum de electionibus inferiorum beneficiatorum extendi ad electionem Diffinitorum discretorum, & huiusmodi fratrum Religionum, in quibus forma textus nostri, non prærequiritur seruanda, vt dixit Iulius Lauor. variarum lucub. dicto tit. 4. cap. 19. num. 7. iterum idem Barbosa de iure Eccles. dict. c. 19. p. 1. n. 155. 10

Ad secundam quæstionis partem, an non seruata forma huius textus, vbi ea postulatur, electio sit ipso iure nulla. Et affirmant expresè hic Compostella num. 20. vers. nunquid de ista Ioannes Andreas num. 37. in verbo non valet. Innocent. eodem verbo. Guillielm. Mandagot. hoc tit. cap. 22. 11

ibi

ibi Boët. *Littera B.* Riccius *in collect.* 1127. *p.* 4.
Carolus Marant. *tom.* 2. *respons.*2. *num.*58. Caſtel-
lin. *de elect. cap.* 1. *num.* 12. verſ. *forma.* Barboſa
12 *de iure Eccleſ. dict. p.* 1. *cap.* 19. *à n.* 162. † Vbi
addit cum Oldrado *conſ.* 259. Nauarro *conſ.* 3.
n. 1. *hoc tit. & conſ.* 16. *n.* 4. *de Regularibus*, vt
nec contra diſpoſitionem textus noſtri poſſint Ca-
pitula quæcumque etiam Regularium aliquid ſta-
tuere; quia licet reperiantur quamplurimæ formæ,
quibus Regulares vtuntur in electionibus ſuorum
Prælatorum, iuxta cuiuſcumque Religionis ſtatuta,
vt videre licet apud Fr. Eman. Rodriguez *quæſt.
regul. tom.*4. *q.*51. *cum duabus ſequentibus*, & Ca-
ſtellin. *de elect. cap.*19. *à pagina* 361. *vſque ad* 419.
omnes tamen ſemper inhærent diſpoſitioni noſtri
13 textus† ſic vt nec vigore cuiuſcumque priuilegij, in
quo appoſita ſit clauſula, *quibuſcunque contrariis
non obſtantibus*, poſſint Capitula ipſa generalia, ſeu
generales eorũdem regularium ſuperiores ſupplere
defectus occurrentes in eiuſmodi electionibus ob
non ſeruatam formam dicti noſtri textus, vt re-
ſoluunt Sigiſmundus à Bononia *de elect. dubio* 4.
Lezana *verb. electio num.*2. Iulius Lauorius *variar.
lucub. titulo* 4. *cap.* 19. *num.* 6. Tamburin. *de Iure
14 Abbat. dict. diſput.* 5. *num.* 7. † Qui omnes, & alij
eam præſtant rationem; quia textus noſter conti-
net conſtitutionem Concilij generalis lateranenſis
celebrati ſub Innocentio III. cuius decretis non
cenſetur derogatum per clauſulas generales in pri-
uilegiis apponi conſuetas, niſi expreſſa mentio fiat,
ſaltem ſequentibus verbis, *non obſtante lege aliqua,
aut Conſtitutione in Concilio generali edita* per do-
ctrinam textus *in cap. nonnulli de reſcrips.* & per ali-
qua, quæ dixi *ibi*; & *in cap. cæterum* 3. *eodem.* trad-
dunt Sanchez *de matrim. lib.*3. *diſp.*26. *n.*7 Nico-
laus Garcia *de benef. p.*4. *cap.*5. *n.*40. Mareſcot. *va-
riar. reſolut lib.*2. *cap.*38. *n.*41. Suarez *de legibus
lib.*8. *cap.*19. *n.*5. Lauot. *dict. cap.*19. *n.*16. Tambu-
rin. *dicta quæſt.* 1. *n.*7.
15 Quorum reſolutionem intelligunt Mareſcot.
*dict. cap.*38. *n.*41. & Lauot. *dict cap.*19. *num.*26. Bar-
boſa *dict. cap.*19. *n.*165. *in fine* de conciliis generali-
bus, in quibus non eſt expreſſe reſeruata authori-
tas Papæ, & ſedis Apoſtolicæ, ſicut fuit excepta
16 in Concilio Trid. *ſeſſ.*25. *cap.* 21. † quo fit vt licèt
Regularium electiones debeant fieri per vota ſe-
creta, vt iam dixi ex Trid. *ſeſſ.*25. *cap.*6. non tamen
cenſeatur ſublata forma textus noſtri, cum eius
diſpoſitioni non videatur derogari, ex dict. Trid.
decreto, vt benè reſoluunt Fr. Eman. Rodrig. *in
ſumm. p.*1. *cap.*101. *n.*2. & 3. Zerola *in praxi Epiſ-
copali* verbo *Abbatiſſa* §.6. Azor. *inſtit. moral. p.*1.
*lib.*13. *cap.* 20. *q.*2. Caſtellin. *de elect. cap.*1. *num.*1.
Sigiſmund. à Bononia *hoc tit. cap.*27. *n.*10. & 12.
17 Tamburin. *dicta diſp.*5. *q.*5. *à n.*9. Quod verum eſt;
etſi Ludouicus Miranda *tom.* 2. *regul. dicta q.* 23.
*art.*15. *concluſ.*2. circa medium exiſtimauerit diſpo-
ſitionem noſtri textus modo ſublatam eſſe *per dict.
cap.*6. *Trid.* quia vt probat Barboſa *dict. cap.*19. *de
iure Eccleſiaſt. n.*158. iuxta præfatam reſolutionem
præſtat deciſum *in iam dicta Treueren. Abbatia
la* 1. verſ. *nec etiam*, & *in dicta Meten. Monaſterij
in fine*, & cum aliis multis præſtat Barboſa *hic à
num.*6.
18 Ad tertiam quæſtionis partem, quotuplex forma
fuerit in praxi viſitata, cum iam ſupra ſub littera
textus noſtri *n.*1. dixerim triplicem fuiſſe, per ſcru-
tinium ſcilicet, per compromiſſum, & per com-
munem inſpirationem; ita vt aliter facta electio ſit
nulla, vt colligunt Doctores ex textu noſtro; &
in ſpecie doceant Petrus Gregor. *hoc tit. cap.*3. Fr.
Emanuel *quæſt. regul. q.*51. *art.*3. Azor. *inſtit. moral.
p.*2. *lib.*6. *cap.*14. *q.*11. Ludouic. Miranda *dict. tom.*2.
*q.*23. *art.*2. Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tit.*4. *de
elect. cap.*19. Tamburin. *dict. diſp.*5. *q.*5. & 6. Sigiſ-
mund. à Bononia *hoc tit. dub.* 4. *n.*5. Caſtellin. *de
elect. Prælat. Regul. dict cap.*1. *n.*3. verſ. *forma igitur.*
Bonacina *de legitima ſummi Pontif. elect. diſp.* 1. *q.*5.
puncto 1. *cum ſequent.* Rota *in cauſa relata Meten.
Monaſterij* 5. *Iulij* 1621. & *in dicta Treueren. Abba-
tia S. Maximi* 20. *Nouemb.*1624. & 24. *Ianuarij*
1625. coram R. D. Coccino, quos ad litteram re-
ferunt relatus Caſtellin. *dict. c.*4. Tamburin. *diſp.*5.
*q.*1. *poſt num.*6. & *q.*25. *poſt n.*2. Iulius Lauot. *dict.
tit.*4. *cap* 21. *à num.*96. Ioannes Maſſobr. *in praxi
habendi concurſum*, ipſe, & relati vbi ſupra *in princ.*
ideò duxi nunc latius agere de relata triplici forma
eligendi, etſi reſolutiuè etiam.
Cumque hæc triplex forma ſoleret obſeruari, 19
tam à Cardinalibus in electione Pontificis, quàm
ab aliis inferioribus electoribus, de quibus ſupra
in hac quæſt. dico primo, vt ſcrutinium, per quod
ſolet electio fieri, ſit inquiſitio votorum eligen-
tium, ſeu ſuffragiorum collectio ſecundùm Boë-
rium Epon. *lib.*1. *de Regular. num.*210. *pag.* 138.
† Ad quod iuxta textum noſtrum plura concurrere 20
debeant; nempe vt ſcrutatores ſint tres, non plu-
res, nec pauciores. Secundò vt ſint de collegio;
non autem extra. Tertiò vt ſigillatim, & ſecretò
vota exquirant. Quartò vt vota ſint publicanda.
Quintò. vt omnes eligentes congregentur in vnum;
eo quod in Camera non poſſit dari votum, *c. in Ge-
neſi hoc tit.* demùm & per ſcrutinium fieri cum præ-
ſentibus omnibus, qui debent, volunt, & poſſunt cõ-
modè intereſſe tres de Collegio fide digni aſſumũ-
tur, qui vota ſingulorũ ſecretè & ſigillatim diligen-
ter exquirant, & in edictis redacta mox publicent in
communi; eaque facta, & collatione habita † is 21
inquam cenſeatur electus, in quem, vel omnes,
vel duæ ex tribus partibus conſenſerint: ita Barboſa
*de Iure Eccleſiaſt. p. .cap.*1. *à num.* 85. vbi *à n.* 87.
ponit quod in Scrutinio faciendo, quando eſt eli-
gendus aliquis in Papam, præſunt tres Cardinales
de quolibet ordine eligendi, vbi *num.* 88. † oſten- 22
dit ordinem votandi, nempe quod ſinguli acce-
dunt ad altare, & genu flexi ſchedulatam, deoſcula-
tam, ſigillatam, & complicatam transmittunt in
Calicem, in quo eo die ſacrata ſunt peracta exiſten-
tem in medio altaris ibi vacuo à primo Epiſcopo-
rum; primo Præsbytero; & primo Diacono, Car-
dinalibus omnibus videntibus poſitum &c. Et qua-
liter ſingula requiſita de ſubſtantia electionis eſſe
videantur, dico *ſub quæſt. ſequenti.*
Electio per compromiſſum fit, cum propter 23
diſcordiam in aliquem electionis negocium com-
promittunt electores, vt ſcilicet ipſe compromiſſa-
rius, quem voluerit eligat: ita Boër. Epo *dicto lib.*
1. *de elect. num.* 220. Bonacina *de legitima Summi
Pontificis electione diſp.* 1. *quæſt.*1. *puncto* 2. *num.* 1.
& quomodo hoc ſit faciendum ait Barboſa *de Iu-
re Eccleſiaſt. dicto cap.* 1. *num.* 94. coniecturari
poſſe ex his, quæ habentur *in iam dicta Treueren.
Abbatia S. Maximi* 24. *Ianuarij* 1625. coram R.
D. Coccino Decano vbi ſic dicitur: *Congregato Ca-
pitulo, is qui habet in Capitulo primam, vel alius
de mandato Capituli, ſeu quiuis etiam ſine manda-
to, Capitulo tamen non contradicente, requirit pri-
mo ſingulos ſigillatim, an placeat procedere hac for-
ma compromiſſi, ac omnibus conſentientibus; itaut
nullus omnino diſcrepet, debet eos requirere iterum
quibuſnam*

quibusnam personis, & per quem modum velint eis committere vices suas, & omnibus de personis concordantibus, & de modo : tunc omnes simul, vel vnus nomine omnium in personas huiusmodi eligēdas transferat potestatem; si verò Capitulum nolit in compromissarios conuenire possunt eo casu, vt cuius ad concordiam deueniatur vni vel pluribus, qui vice omnium eligant, compromissarios committere vices suas. Et ita docent Mandagor. *de elect. p. 1. c.39.* Compostell. *in textu hoc num.26.* vers. *quaero modo*, vbi Bellamera *vel saltem n.7.*

24 Et eadem Rota *in dicta Treuerēn Abbatia* ex Miranda *in manuali Praelatorum tom.2.q.23.art.38. conclus.* 2. ponit formam compromissi modo sequenti *Ego N. Compromissarius de consensu, & voluntate compromissariorum meorum eligo.*

25 Et aliam ponit Mandagor. *hoc tit. quaest.* 59. quae idem in substantia continet, subdens opus esse, vt vnus vice omnium eligat, alias electio sit nulla secundùm Romanum *cons.*261. *num.* 1. vers. *quarto eiusdem nullitas* Oldradus *cons.* 184. *in principio.*

26 Et quod electio possit fieri non simpliciter, qualis est proximè adducta, sed limitatè per compromissum cum scrutinio mixtum; puta si compromissum ita sit, vt compromissarij ipsi exquirant vota singulorum, illumque eligant, in quem maior, & sanior pars consenserit; iuxta constitutionem Innocent. III. *in cap. cum dilectus hoc tit.* & Alex. III. *in concilio generali anno* 1215. contentam in textu nostro, vt declarat Bonifacius VIII. *in cap. cum expediat* 29. *hoc tit. lib.6.* & *in c. si cui* 27. *eodem*, Canisius *in compendio Iuris Canonici hoc tit. cap. de cursu compromissi, cum scrutinio.* Baysius
27 *hoc tit. p.3. cap.17. n.4.* vers. *aliquando autem.* † Et tunc non teneri Compromissarium ad aliud, quàm ad id, quod in compromisso expressum est; quia non est necessaria collatio meriti ad meritum, Zeli ad Zelum; sed numeri ad numerum, vt nimirum videatur, an sit maior pars totius Capituli, docent Monachus *in dict. cap. cum expediat num. 9. ad finem*, vers. *item quaero* & *num.*10. Ioannes Andreas *in princ.* Gemin. *n.3.* vers. *quaero an ista forma*, Compostell. *in cap. in genesi* 59. *col.3.* vers. *in forma verò compromissi*, vbi Abbas *n.2. in 4. notab. hoc tit.*

28 Cum ergo *in dicto cap. cum dilectus* 32. *hoc tit.* sit statutum licitè posse compromitti, vt compromissarius secretè, & sigillarim voluntatibus omnium requisitis, eligant illum, in quem maior, & sanior pars Capituli cōsenserit; venit dicendum etiā formam illius Capituli non esse sublatam per decisionem textus nostri, vt colligunt ex ordinariis Lapp. Abbas, Archidiacon. Geroin. Ioannes Andreas, Butrius, Dominic. Monac. Viuianus, & Barbosa per textum *in dict. cap. cum expediat hoc tit.*
29 *lib.6.* † Item quod compromissi forma non sit excedenda; eo quod sit de essentia, & substantia compromissariae electionis : sic Fr. Ludouicus Miranda *de reg. dict. q.23. art.38. conclus.*1. vers. *tertio*, Barbosa *in d. cap. cum dilectus num.* 5. Item quod data compromissariis potestas eligendi Praelatum, seu officialem, semper debet intelligi de idoneo; ita quod, si electus non sit idoneus non teneantur ipsum recipere, vt dicunt idem Miranda *dict. q.23. art.36.* Barbosa *in cap. in causis* 30. *hoc tit. n. in fin.* Syluester *verb. electio* 2. *q.3.*

30 Et pro complemento de electoribus compromissariis notabis primò, quod etsi de compromissi electione, de iure duo essent conficienda instrumenta, vt scilicet vnum contineat : *nos eligimus quem tales Compromissarij nominabunt.* Et alterum eligimus illum, quandò tales compromissarij nominabunt; sed Bartol. *in l. institutio n.3. ff. de condit. institut.* dicit de consuetudine vnum tantum confici publicum instrumentum, de quo Speculator *hoc tit. §.1. in principio*, Bertachin. *de Episcopo p.1. lib.3. q.49. num.93.* idem Speculator *in cap. de via compromissi num.* 4. Barbosa *dict. cap. 1. de iure Ecclesiast. sub num.* 94. † Secundo notabis quod re in- 31
tegra, & antequam incipiatur, etiam facta commissione possit reuocari compromissum : ita Ludouic. Miranda *dict. quaest. 23. art. 34. conclus. 3.* vbi cum Innocent. *in dicto cap. in causis* 30. *hoc tit.* vbi Barbosa *num.* 4. dicunt quod cum attinguntur substantialia negocij, desinit negocium ipsum esse integrum; vt puta cum coeperunt tractare de persona eligenda; secus autem, si tantummodo sunt expleta aliqua pertinentia ad actus solemnitatem; vt quia dixerunt missam de Spiritu Sancto, & alia similia.

Tertiò notabis congruentius esse, vt compro- 32
missarij electores sint in numero impari, vt probant Doctores per verba Pontificis *in dicto cap. in causis* ibi. *Duos elegerunt, vt quinque de eorum Capitulo eligerent electores*, docent Barbosa ibi *n.3.* & *in dicto cap. cum dilectus* 32. sic notans *num.* 2. per verba textus ibi : *in tres Canonicos Moren.* & in terminis idem Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Praelator. dicta quaest.23. art.34. conclus.* 1. vbi cum 33
Panormit. *in dicto cap. in causis* tenet quod Capitulum non solùm potest compromittere certis personis potestatem eligendi; sed quod etiam possit eligere aliquos, per quos eligantur Compromissarij electuri post modum vice omnium, & nomine totius Capituli.

Quartò notabis quod electio ex compromisso 34
fieri non possit, nisi omnes Collegae omnino huic compromisso consenserint : sic idem Barbosa *in dicto cap. in causis hoc tit. num. 4. in fine*, idem hic *num.* 35. per glossam *vice omnium*, vbi Innocent. *col. 3. num.6.* super verb. *vel saltem.* Compostel. *collect. 3. à num.* 21. vers. *primo quaero.* Hostiensis *col. 8. num. 49. in dicto verbo vice omnium*, Bald. *col.5. num.* 21. vers. *sequitur in littera.* Ancharan. *col.4. n.1.* vers. *tertio principaliter quaero.* Zabarella *in §. vel saltem*, vers. *quaero*, Butrius *col.6. num.40.* vers. *sequitur in littera.* Panormit. *num 6.* vers. *in glossa.* Imola *col. vltima num 9* vers. *& nota bene.* Syluester *in summa verb. electio 2. q.11.* Ludouicus Miranda supra *q.22. art.34. conclus.2.* Rendina *in promptuario receptarum sentent. tom.1. titul.36. numero* 14.

Etenim quod Canonici possint totam potesta- 35
tem eligendi in arbitros, compromisso facto transferre, dixerunt Azor. *instit. moral. p.2. lib.6. cap.14. quaest.6.* vers. *quaeres*, Ludouicus Miranda *in manuali Praelat. dict. quaest 23. art.34. conclus.* 1. vbi refert Doctores in textu nostro tenere huiusmodi arbitros compromissarios, quibus eligendi potestas, & facultas committitur, vt nomine, & vice omnium prouideant de Praelato Ecclesiae alicui vacanti, atque viduatae congruentius esse debere in numero dispari, quàm pari, nec oportere illos necessario esse de Collegio.

Notandùm quintò est, quòd per compromissum 36
fuerunt electi in Pontifices Clemens IV. *anno* 1265. Gregorius X. *anno* 1271. & Ioannes XXII. *anno* 1316. quem compromisso in eius persona facto, fertur se ipsum elegisse; & hac de causa compromissum deinceps in desuetudinem abiisse.

Et hoc exemplo S. Antoninus *part.3. tit 2.cap.24. in princip.* & Azor. *institut.moral.dict.p.2.lib.4.c.2.*
37 *quest.8.* † Dixerunt vt hac de causa possit compromissarius, si vnus tantum sit, seipsum eligere; quod in Pontifice verum credit Barbosa *de Iure Ecclesiast. part.1. num.97.* quia talis electio non repugnat iuri Diuino, aut naturali; cum eidem minimè repugnet eundem esse eligentem, & electum.
38 † Nec obstat quod habeat iuris humani repugnantiam per dicta supra *in cap. cum in iure peritus 23. hoc titulo*, quia hæc non sufficit ad huiusmodi electionem annullandam; vtpote quod nulla exceptio à iure humano proueniens contra talem exceptionem possit opponi, iuxta textum *in cap. licet hoc tit.* ita Barbosa *vbi supra.*

39 Sed quia iam per Bullam Gregorij XV. statuitur suffragium electi non numerari, siue per scrutinium, siue per accessum, siue per scrutinium, & accessum simul fiat electio, nec posse quem seipsum eligere etiam per viam compromissi, &c. Ideò euenit vt etsi olim esset controuersum apud Doctores, an votum electi computaretur ad constituendam maiorem partem, vt colligitur ex late adductis per Campanil. *in diuers. Iuris Canonici Rub.7. cap.6. à num.62.* Iulius Lauor. *variar.lucubr.cap.6. num.14. tit.4. de electione*, idem Barbosa *in dict.cap.licet hoc tit. num.8.* Tamen iam hodie ex dicta Bulla aliter, vt patet, decisum extat, cum ex ea pateat neminem posse sibi suffragium ferre; & inde, nec in se compromittere, aut post compromissum seipsum eligere, vt docet idem Barbosa *de Iure Eccles. dict. c.1. sub dict.n.97.* videndus *ibi, n.104.*

40 Et idem tenens Bonacina *de legitima Summi Pontificis, electione dict.disp.1. quæst.3.puncto 2.n.9.* addit *num.* 10. Compromissarios posse vnum ex ipsis compromissariis eligere; & *num.* 11. quod Compromissarij eligere debent Papam in conclaui clauso; & *num.*12. quod Compromissarij seruare debent in electione formam sibi à Cardinalibus compromittentibus præscriptam, si forma fuit eis præscripta; & Barbosa *in dict.cap.1.num.98.* refert ad litteram cæremoniale ritus Pontificiæ electionis de mandato D. Gregorij XV. compositum, & ab
41 ipso confirmatum. † Et quòd verbis illius, seu aliis similibus solet addi compromisso tempus, ad quod vsque volunt Cardinales potestatem compromissarios habere, (quod credo posse etiam poni, & signari in compromisso facto per Canonicos, cùm nulla sit ratio diuersa,) & postea inquam subiungi verba sequentia: *Et promittimus nos illum pro Romano Pontifice habituros, quem Domini Compromissary secundum formam prædictam dixerint eligendum*, vel alia accommodata præscripta Compromissariis ad formam.

42 Alia inquam est eligendi forma, scilicet quæ per viam Spiritus Sancti dicitur, de qua fit mentio in textu nostro, & inquam fit per vnanimem, concordemque omnium conclamationem, citra collationem suffragiorum prorsus vllam: ita Boër. Epo *dicto lib.1.num.210.* Barbosa *de Iure Ecclesiast.dict. cap.1. part.1. n.99.* Vbi addit hanc duplicem esse, alteram per inspirationem; id est quando nullo inter eligentes ordine seruato ipsi quasi inebriati, & super se quasi facti eligunt. Alteram per quasi inspirationem, quando subitò, & repente vnus post alium sine aliquo interuallo eundem eligunt: ita Bonacina *dict.disp.1. quest.3.puncto 3.* Hostiens. & Abbas *hic*, Oldradus *cons.155.* Greg.Lopez *in l.21.*
43 *tit.5. p.1. glossa alguno.* † Sed sic nempe, vt propter verba textus nostri ibi *ab omnibus*, dicant Doctores sufficere quod vnus dissentiat ad effectum, quod electio non dicatur per viam Spiritus Sancti, Ioannes Andreas hic *num.* 39. Bellamera *in §. nisi fortè, num.2.& 3.* Compostel. *num.*21. Vitalis *in clementina ne Romani n.22.hoc tit.* Rota *in Meten. Monastery 5.July* 1625. coram R.D. Coccino Decano *in vers.nec ex eo*, idem Barbosa *supr. num.*100. vbi addit quod hoc modo fuerunt electi Gregor. XI. *anno* 1270. ex Plaona, & Panuin. *in eius vita*, & Ioannes 21. *anno* 1275. cum multis aliis Barbosa hic *num.*31. Innocent. *num.*3. Hostiensis *n.*50. Syluester *in summa*, verb. *elect.2.num.*27. dicunt quod in electione facta per viam Spiritus Sancti, non est opus seruare formam huius textus, & Ioannes Andreas *n.*40. Petrus de Baxia *in directorio electionis*, dixerunt quòd hodie electio hæc per viam Spiritus Sancti Deo auctore, immediatè peccatis nostris exigentibus rarò occurrat.

Et quòd non à multo tempore fuerit introducta 44
alia forma eligendi Summum Pontificem, per adorationem inquam; videlicet quando duæ Cardinalium partes, nullo scrutinio spectato, sed voce tenus aliquem ex Cardinalibus in Romanum Pontificem salutabant, venerabanturque, vt referunt Azor. *instit.moral.dict.p.2.lib.4.cap.5.in fin.* Barbosa *dict.cap.1.de Iure Ecclesiast.n.*102. † Vbi quod se- 45
cundùm hanc formam fuerunt electi Clem. VII. *anno* 1523. Paul.III. *anno* 1534. Iulius III. *anno* 1550. Marcel.II. *anno* 1555. Paul.V. *eodem anno*, Pius IV. *anno* 1559. Pius IV. *anno* 1566. & alij successores vsque ad Greg.XV. inclusiuè.

Ad hæc addo ex glossa *cap. in nomine 23. dist.* 46
verb. *tractantes*, quod ad bonam faciendam electionem, debent præcedere tractatus, vbi fiat discussio eorum, quæ facienda sunt, vbi nominantur vtrinque plures, qui iudicentur electione digni; & quod fiat collatio nominatorum personæ ad personam, meriti ad meritum, & Cœli ad Cœlum, vt infra *in cap. in Genesi, & cap. cumana*, ibi inquam quisque dicit, quod sibi videtur absque eo tamen, quod sequatur aliqua conclusio, vel electio, Barbosa *de Iure Eccl. num:* 183. sed vt infra dico, iam solum inquiritur de maiori parte votantium, non de illa, quæ sit sanior.

QVÆSTIO II.

An scrutatores debeant esse tres præcisè, & non pauciores? Et an debeant esse de Capitulo? Et an consuetudine introduci possit, vt aliqui extra Collegium interueniant in electione, possintque eligi scrutatores. Et an de substantia sit electionis per scrutinium, vt eligentium vota exquirantur secretè? Et quod nunquam publicentur eligentium vota, sed semper maneant secreta?

SVMMARIVM.

1 *Non possunt scrutatores esse pauciores, quàm tres*, n.2. *& de ratione*, n.3.
2 *Electionis substantialia à quo puncto assumantur*, & n.14.

4 *Scrutatores non debent esse plures, quàm sex, nisi dispensatiuè, etiam de consuetudine,* & num.13.
5 *Consuetudo est quid facti.*
6 *Electio non valet, si stante statuto, quod fiat ad annum, fiat per triennium.*
7 *Scrutatores tres debent esse de Capitulo, seu Collegio.*
8 *Electio est nulla, quando cum scrutatoribus de Capitulo admiscentur alij extra Capitulum.*
9 *Negatiua quod quis non esset examinator Synodalis, debet plene probari, nec sufficit Curia Registrum.*
10 *Consuetudo vt introducatur requirit scientiam consensus Papa contra Canones: & quare,* n. 11. *secus lege ciuili*, n.12.
13 *Consuetudo eligendi plures scrutatores quàm tres, est nulla, & quando sustineatur,* numero 15.
14 *Clausula irritans electionem, ad qua pertineat?*
16 *Scrutinium electionis debet fieri secretè per scrutatores: & in quibus casibus talo censeatur: quibusque modis,* à n.17.
19 *Vota eligentium in scriptis redigi debent.*
20 *Regularium electiones debent fieri per vota secreta.*
21 *Vota eligentium nunquam sunt publicanda, alias vidente, aut sciente Capitulo, electio esset nulla* num.22. *etiam si vnus manifestaret electorum* num.23. & n.26.
24 *Suffragia sunt ferenda secretè; vt sic electio magis libera censeatur; & etiam conuenit vt ita ferantur in actibus grauibus,* numero 25.
25 *Elector vnus ex multis, qui petit vt secretè vota ferantur, auditur.*
26 *Nomina eligentium non sunt publicanda.*
27 *Abbatissa electio per vota non secreta, est nulla. Et à quo vota accipiantur*, n.28.
28 *Trid.* cap. 6. sess. 25. *non tollit dispositionem* cap. quia propter: *num.* 38.
29 *Electio secreta reputatur cum aliqui fuerunt electi a superioribus, qui vota omnium diligenter exceperunt.*
30 *Electio non desit esse secreta ex sola simplici ostensione vnius eligentium schedula: fallit* numero 31. 32. & 34.
32 *Electio non dicitur secreta, quando maior pars suffragiorum ostenderetur* n. 33.
34 *Electio non est secreta, quando aliquo patenti signo fit nominatio ab eligentibus per schedulam.*
35 *Eligentes non secretò peccant mortaliter, & electi illud scientes, tenentur ad resignandum, vel petere à Sanctissimo Confirmationem.*
36 *Electio non est secreta quando aliqui ex electoribus vnicam schedulam recipiunt, vnico nomine scriptam. Et quando recipitur de manu Scriba duplex schedula, quarum vna reponitur*, n. 37.
39 *Electio inter regulares facta, non permittit, vt vota recipi valeant ore tenus, contra aliquis.*
40 *Electio debet esse secreta vt valeat in foro fori, non in polo poli.*
41 *Publicari debent vota eligentium in communi, non obstante appellatione, & hoc vota in scriptis redacta*, n. 42.
43 *Vota in communi publicari, qualiter dicatur?*
44 *Electores queunt variare, & iterum eligere ante publicationem scrutinij, non sic eo publicato.*
45 *Publicatio realis, & distincta, est necessaria in electionibus. Et est facienda expressa, & clara voce, non alio signo*, n. 46.
47 *Particule* mox, sigillatim, cunctorum, diligenter, & exquirant: *quid sibi velint*, & numero 48.
49 *Vota eligentium, vt efficacia sint debent esse pura, & sincera, non conditionata.*
50 *Scrutator quartus non est eligendus, vt scrutetur scrutatores.*

AD primam difficultatis partem videtur di- 1
cendum, vt electio valeat, in qua fuerint electi plus scrutatores, quàm sex, & etiam si aliqui sint extra Capitulum, vt fuit opinio Vincentij, & Tancredi, Mandagot. *de electione cap.* 23. in verb. *irritari*: vbi quod in Curia fuit confirmata electio Abbatis Tullen licèt in ea fuerint electi sex scrutatores, tres scilicet de Collegio, & tres extra Collegium, quem etiam refert Cardinalis hic *n.* 13. *quæst.* 12. vers. & *iuxta Mandagotum.* Hostiensis *in summa de electione* §. *qualiter facienda col.* 4. vers. *assumendo* Goffredus *in summ. hoc titulo numero* 7. Ioannes de Friburg. *in summ. hoc tit. quæst.* 7. *col.* 2. vers. *assumantur*, Ioannes Andreas *hic n.* 9. vers. *assumantur*, dicentes hanc opinionem esse in Curia receptam; etsi ipsi contrarium teneant.

Adhuc verò ex communi Doctorum sententia, 2
iuxta textum, dicendum est ex nostro textu cum Abbate *num.* 13. vers. *tertium substantiale.* Imola *num.* 7. Innocentio *num.* 4. Baldo *a num.* 31. Ioanne Andrea *dict. num.* 9. dicentes tres, & non pauciores esse eligendos scrutatores; sic vt alia electio sit nulla; quia etsi glossa *hic* verb. *tamen in fine.* existimet formæ substantialia textus nostri non incipere à verbis illis *assumantur tres de Collegio*, sed à verbis immediatè sequentibus, ibi: *Qui secrete, & sigillatim verba cunctorum diligenter exquirant:* tamen idem Ioannes Andreas *in dicto vers. assumantur.* Hostiensis *num.* 17. & 43. Cardinalis *n.* 3. *quæst.* 13. Ancharanus *col.* 1. *in fine.* Goffred. *cons.* 187. *num.* 1. dicunt substantialia textus nostri incipere *à dict. verb. assumantur*; & quod non sit recedendum ab hac opinione in consulendo, & iudicando, tenent præter Goffred. Rebuffus, *super Concord. tit. de Regia ad Prælat. nomin. faciend.* §. *vltim.* verb. *formam.* vers. *tres.* Franciscus Marc. *decis.* 1201. Ioannes de Friburg. *hoc tit. quæst.* 7. *conclus.* 2. vers. *assumantur.* Syluester *in summ.* verb. *electio* 2. *num.* 12. vers. *tertium.* Suarez *de relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 8. *in fine*, Sigismund. à Bononia *hoc tit. disp.* 5. *quæst.* 6. *num.* 5. Iulius Lauor. *variar. lucubrat. tit.* 4. *c.* 19. *num.* 46. Castellin. *de elect. Canon. cap.* 3. *num.* 2. vers. *secundo*, & cum Tabiena, Boërio, Angelo, Rosela, Romano, Rendina, Azor. Iudic. Lonich. Tamburino, & aliis Barbosa *de Iure Eccles. p.* 1.
cap. 19. *num.* 185. † ex eo quia tres facilius conue- 3
niant, & fidelius negocium tractent, quod in diuersis electionibus, ac aliis arduis negociis, vidi sæpius practicari per spatium 18. annorum in Cathedralibus Ecclesiis, Austuricens. & Vallisolet. praximque esse vniuersalem, credo.

Nec obstabit dicere quod vbi non minus, quàm 4
tres,

tres, ſed plures aſſumuntur ſcrutatores, debeat electio valere ex regula *vtile per inutile, de reg. iuris lib.6.* & ex his, quæ latè dixi infra *ſub titulo de confirm. vtili per inutili*; quia reſpondetur regulam hanc non habere locum, quando aliquid inducitur pro forma ſubſtantiali; prout eſt quod tantum eligantur tres ſcrutatores de collegio: nam cum forma ſit indiuidua, vtile per inutile vitiabitur: ſic docent Gutierrez *Canonic.quæſt.lib.2.c.15. num.114.* Rota *in deciſione 4*1.*num.9.part.1.* Decianus *conſ.532.num 5.* Mandoſ.*regula 27.quæſt.24. num.10.* Mauenz. *l.1 gloſſa 4.n.9.tit.4.lib.5.recop.* Bellet.*conſult.12.n.30.*

5 Vnde relata noſtri textus gloſſa non eſt admittenda, cum non ſit credendum Doctori atteſtanti, prout nec creditur de conſuetudine atteſtanti; eo quod conſuetudo ſit quid facti; & quod tunc fuit, poteſt hodie non eſſe, Mohedan. *deciſione 2. & 3. de conſuetudine*: de quo dubio; etſi Barboſa *hic*, & *in dict. cap. 19.* videatur aſſentire, Ego *in dicto cap.fin. de conſuetudine*, plura dico; & ad propoſitum reuera videtur vt ſi in curia factum ſit, vt cum ſex ſcrutatoribus modo dicto fieret, tunc procedere magis ex confirmatione Pontificia: nam vt rectè Rota aduertit *in deciſionibus Meten. Monaſtery*, & *Treueren. Abbatiæ*, de quibus dixi *ſupra quæſtione 1.* per Summum Pontificem potuit confirmari ex gratia, non autem ex eo quod electionem cenſuerit validam: ita idem Barboſa *dict. cap. 19. num. 188.* & *hic ſub num.15.* & in terminis electionis Roman. *conſ. 66. num.2. vſque ad finem.*

6 Vbi quod ſtante ſtatuto, vt electio fiat ad annum, & non vltra; & ſi contra fiat ſit nulla, tunc electio facta per triennium, nulla dicatur in totum; quia illa verba dant formam electioni, quæ facit eam indiuiduam: ita docent Nicolaus Garcia *de benef. part.2. cap.1. num.59.* Alciatus *in l.1. §. ſed ſi mihi num.13.ff.de verbor. obligation.* & ſic fuiſſe dictum *in dict.Treueren. Abbatia l.1.* verſ. *& quamuis*, refert, ac ſequitur idem Barboſa *dict.c.19. num.190. in fine.*

7 Ad ſecundam quæſtionis partem etiam ex dictis eſt affirmatiuè reſpondendum, nempe vt tres ſcrutatores debeant eſſe de Capitulo, alias electio ſit nulla, vt colligunt Doctores ex verbis noſtri textus, vbi expreſsè dicitur, quod hi tres ſint de Collegio, ſubdens poſtea electionem alias factam non valere, vt tenent Abbas *hic num. 13.* verſ. *quartum ſubſtantiale*, Imola *num. 8.* Ioannes Andreas *numero 11.* Butrius *numero 22.* verſic. *dicitur ſeptimo*, Hoſtienſis *numero 15. & 43.* Cardinal. *num.3. quæſtione 12.* Compoſtell. *numero 5. in fine*, verſic. *de collegio*, Ancharanus *col 2.* verſic. *circa hoc*, Barboſa cum infinitis ex modernis; Barboſa *num. 14.* & iterum *de Iure Eccleſ.* cum eiſdem nempe Rebuffo, Romano, Biajo, Franciſco Marco, Ludouico, Miranda Sigiſmundo à Bononia, Lauorio, Caſtellino, Tamburino, & aliis *dict.cap.19.num.186.* vbi refert ſic tenentem *dict. deciſ. Meten.* verſic. *nec eſt verum*, & *Treuer. Abbatiæ*, verſ. *& quod etiam.*

8 Et ſic in terminis quod electio ſit nulla, quando cum ſcrutatoribus de Collegio adhibentur alij, qui non ſint de collegio, fuit dictum *in Nicen. Parochialis, 25. Iunij 1629.* coram Cardinali Vitili, vbi etiam fuit reſolutum concurſum eſſe nullum, in quo cum Examinatoribus Synodalibus interuenit alter, qui non ſit examinator ſynodalis citans Nicolaum Garciam *de beneficiis part.9. cap.2. numero 83. & 84.* & *n.324. & 342.* referentem ad hoc deciſiones Rotales, & aſſerit ita declaraſſe Sacram Congregationem *in vna Toletana*, & nouiſſimè Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. dict. cap. 19. p.1. numero 189.* dicit ſe vidiſſe dicto anno 1629. ab eadem Sacra Congregatione bis deciſum *in vna Meſſanen.* † Et iterum in textu noſtro *dict. numero 15. in fine*, vbi addit, quod negatiua illa, 9
quod quis non eſſet examinator ſynodalis, debeat plenè, & concludenter probari, vti fundamentum intentionis; & quòd non ſufficit, vt in regiſtris Curiæ Epiſcopalis, non reperiatur nominatus, aut deſcriptus in ſynodo ille, qui prætenditur non eſſe examinatorem ſynodalem; quia poſſibile erat, quod fuerat deputatus examinator ſynodalis ab Epiſcopo in ſynodo, & non fuerit deſcriptus, vt cenſuit Rota *deciſione 323. numero 4.* verſic. *vltra quod*, *part.2. recent.* quia omiſſio, & negligentia deſcriptionis non poteſt nocere parti iuxta Surdum *conſ.135. num.9.in fine*, & alios per regulam textus *in l. Imperator, ff. de ſtatu hominis.*

Ad tertiam quæſtionis partem, ſuppoſito quod ad introducendam conſuetudinem cōtra Canones, requiritur ſcientia, & expreſſus conſenſus Papæ, etiam quantocumque temporis ſpatio, ea fuerit introducta, & ſeruata, vt tenuerunt Archidiac. *in c. cum de beneficio num. 2. circa medium*, verſ. *nam*, & *ibi notat de preb. lib.6.* vbi Ioannes Andreas *poſt principium*, Gemin. *numero 6.* & Franc. *num.3. & 4.* S. Antonin. *part.1. titulo 16. cap. vnico, §. 2. ante finem*, verſ. *dicit autem*, Ioannes Salas, Verallus, & Cāual. relati à Barboſa *hic ſub numero 16. & de Iure Eccleſiaſt. parte 1. dict. cap. 19. numero 193.* 10
† eo quod Summus Pontifex non habet poteſtatem à populo, ſed à Deo immediatè; ſic vt non ſit populus, qui inducit conſuetudinem contra Canones, ſed authoritas Papæ permittentis, vt dixerunt Abbas *in cap fin. de conſuetudine, numero 8. in fine*, Salas *de legibus quæſtione 97. tractat.14. diſputatione 19. ſect. 6. numero 59.* verſic. *hæc ſententia.* 11

Quod in lege ciuili ſecus eſſe dicunt, cum ea tendat ad bonum publicum, & in vtilitatem priuatorum; in tantum quod ſi populus vult ſibi præiudicium inferre, Principes ab eodem populo poteſtatem habentes non curent per doctrinam textus *in l. de quibus, ff. de legibus*, & ex doctrina Sancti Thomæ *1. 2. quæſtione 47. articulo 3. in reſponſo ad 3.* Abbas *in dicto cap. fin. numero 9.* Driedon. *tractat. de libertate Chriſtiana, cap. 11.* *ad finem*, Rota *in relata quæſtione præcedenti*, Treueren. Abbatiæ *la 2.* verſ. *ſecundò*, de quo puncto nonnulla dixi *in dicto cap.fin. quæſt.fin. de conſuet.* & *in quæſt. 2. illius Rubricæ.* 12

Et ſuppoſito quod dixi etiam de decreto legis, ſiue clauſulæ irritantis ſupra *in Rubr. de conſtitut. quæſtione 8.* reſpondeo ad difficultatem propoſitam, quòd quando prætenditur de conſuetudine, poſſe eligi plures, quàm tres ſcrutatores, aut ex his aliquos extra collegium, talem conſuetudinem non eſſe obſeruandam, cùm contraueniat deciſioni textus noſtri, quæ habet decretum irritans, quod tollit omnem conſuetudinem in contrarium, vt dixit in puncto Boër. *deciſione 1. num.49. & 50.* & credo verum hoc dici iuxta diſtinctiones, quas tetuli ſupra *in dicto cap.fin. de conſuet. q. 4.* vbi qualiter lex improbet conſuetudinem præteritam, & futuram, 13

& iuxta casus ibi positos erit etiam verum quod
lex Papæ non poterit abrogari, saltem absque il-
lius scientia, vt egregiè probant Diuus Thom.
1. 2. *quæstione* 97. & ibi Petr. de Lorca *de legibus*
*disput.*29. *in princip.* Driedon. supra *cap.*2. *in fine,*
*lib.*1.

14 Nec obest dicere secundùm aliquos in casu no-
stro non agi de præscribenda lege, sed communi
Doctorũ sententia, cum reuera agatur de lege præ-
scribenda: nam cum aliqui Doctores interpreta-
rentur, vt iam dixi nostri textus substantialia in-
cipere à verbis *qui secretè inquirant*, adhuc Do-
ctorum communis opinio iam relata, existimat
substantialia dictæ nostræ decisionis incipere à ver-
bo *assumantur*, vti etiam declaratur *in cap. Eccle-*
sia vestra el. 2. 57. §. *denique*, vbi est expressum
quod clausula posita hic in textu nostro, dum
post requisita ad electionem legitimè faciendam,
subiungit *electio aliter facta non valeat*, quæ refer-
tur ad ea omnia, quæ attentantur contra formam
electionis repertam ab alio textu in Concilio ge-
nerali; non autem ad alia ibi narrata quæ ad ele-
ctionem faciendam reperta sunt ab aliis etiam Ca-
nonibus; & ob id Suarez *de legibus lib.*6. *cap.*5.
num 1. vers. *de hac igitur interpretatione*, Barbosa
*hic dict. num.*16. *in fine*, & *de Iure Ecclesiast. dicto*
cap. 19. *numero* 194. existimarunt in textu nostro
agi de præscribendo contra ius, non autem contra
communem sententiam quæ solùm versatur circa
interpretationem nostri textus.

15 Et licèt Cardinalis hic *quæst.* 12. & Speculator.
in hoc titulo §. 1. *numero* 12. Boër. *a dict.* Manda-
got. *de electione litter. R.* vers. *adde*, in puncto
dubij propositi affirmatiuam partem sequantur ta-
men vt considerant ibi Cardinalis *dicta quæst.* 12.
Barbosa *dict. numero* 16. *in principio*, & *de Iure*
*Ecclesiast. dict. part.*1. *cap.*19. *à numero* 191. il-
lorum opinio procedit quando illi extra Colle-
gium scrutatores assumpti de consuetudine legiti-
mè præscripta habent vocem, cum tunc iam di-
cantur de Collegio eligentium, ac per consequens
dici aliquomodo posse, tales scrutatores electos
fuisse de collegio: & confirmatur ex doctrina tex-
tus *in cap. cum Ecclesia sutrina* 3. *de causa possess.*
& propriet. & ex his, quæ latè ibi adduxi & su-
pra *sub quæstion.* 6. *Rubricæ nostri tituli*, quatenus
Clerici, de quibus ibi vna cum Canonicis elige-
bant Episcopos.

16 Ad quartam quæstionis partem, an sit de sub-
stantia electionis factæ per scrutinium, vt vota
electorum exquirantur per scrutatores secretè; &
affirmatiuè respondeo ex textu nostro *in vers.*
qui secretè, id est secundùm Innocentium, &
Panormit. seorsum ab aliis de collegio, vt tenuit
Ludouicus Miranda *in man. Prælat. tom.*2. *quæst.*23.
17 *articul.*29. *conclus. vnica* vers. *quinto*, † quod du-
pliciter fieri posse contendunt Boënus decisione 1.
num. 35. Chuchus *institut. moral. lib.* 4. *hoc titulo*
numero 222. Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.*8. *lib.*2.
cap. 5. *numero* 10. Tamburin. *de Iure Abbatum*
*tom.*2. *quæst.*6. *numero* 8. Sigismund. de Bononia
*hoc titulo dub.*27. *numero* 11. Iulius Lauor. *variar.*
lucubrat. tit. 4. *cap.*19. *numero* 75. primo si singuli
electores, viua voce proferunt coram scrutatori-
bus, quem eligunt, & aliquis ipsorum scrutato-
rum scribat; & hoc quidquid dicat Ludouicus à
18 Miranda *dict. quæst.*23. *art.*13. *conclus.*2. † secundo
modo vt quisquis eligentium in schedula votum
suum scriptum deferat, adeo vt nec ipsis scruta-
toribus notum fiat; qui modus videtur magis com-
modus, & vsitatus, vt ego expertus sum in Ec-
clesiis Asturicensi, & Vallisolet. vbi fui Cano-
nicus, Doctoralis, & Pœnitentiarius; & ita sty-
landum debere consulit Barbosa *de Iure Ecclesiast.*
*part.*1. *cap.* 19. *numero* 104. de quo etiam loquun-
tur Lauorius *dict. cap.* 19. *numero* 75. Tamburin.
*dict. quæst.*6. *numero* 8. etsi in contrarium sit ob-
seruantia quamplurimarum religionum.

Quare Abbas hic *numero* 6. Butrius *numero* 27. 19
Ioannes Andreas *numero* 19. Hostiensis *numero* 31.
Barbosa *numero* 24. docent per verba hic *in scriptis*
redacta, vt sit de forma substantiali, quod vota
in scriptis sint redacta, sic vt aliter non seruetur
forma, & Innocentius *numero* 6. Imola *numero* 5.
in fin. vers. *in glossa redacta*, dicunt ideò sic requiri;
quia melius constat de voto per scripturam; hoc
est ne memoria scrutatorum pereat, Biax *supr. r.* 3.
cap 28. *à numero* 1. Ludouic. Miranda *dict. art.*29.
conclusione vnica versiculo octauo, Rota apud R. D.
Coccinum *in iam relata quæst* 1. *Treueren Abba-*
tia 1. *vers. quarta*: Et quid dicat idem Ludouic.
Miranda, *dicta conclusione vnica vers.* 9. non erit
derogata nostri textus decisio per Trident. *sess* 25.
*cap.*6. † Dum vult omnes regularium electiones de- 20
bere fieri per vota secreta; dum aduertunt relati à
Barbosa hic *dict. numero* 24. *in fin.* & iam adducti.
Et ne obstet primo adducto modo *num præced.*
in principio, poteris dicere dictam requisitionem
scripturæ etiam in prædictis scrutatoribus in eo
modo eligendi, necessariam esse, ne eorum defi-
ciat memoria de electoribus; nempe qui viua vo-
ce protulerunt vota sua.

Vnde infero primo vt ad formam textus nostri 22
seruanda, requiratur essentialiter, vt vota singu-
lorum eligentium nunquam publicentur, sed se-
creta maneant, vt patet *ex dict. cap.* 6. *Trid. sess.*
25. Bonacina *de electione Pontif. disp.*1. *quæst.* 5.
*p.*1. *à num.*4. Iulius Lauorius *dict. cap.*19. *num.*54.
vbi *num.*55. subdit quòd si quis de facto attentaret
dare votum publicè, & palam non debet permitti
† quia si hoc fieret vidente, vel consentiente Ca- 22
pitulo, vel maiori parte illius, electio esset nulla,
per regulam *l. non dubium cod. de legib.* Garcia *de*
*beneficiis p.*5. *cap.* 4. *num.*184. Castellin. *de elect.*
*cap.*5 *num.*25. Lauorius *dicto cap.*19. *num.*55. Si-
gismund. à Bononia *hoc tit. dub.* 31. *num.*4. Lau-
rent. de Peirinis *de priuileg. regular. tom.*3. *in ad-*
*dition. cap.*9. *num.*23. *pag.* 447. † resoluentes quod 25
si vnus electorum publicè manifestaret suum vo-
tum permittente Capitulo, electio esset nulla.

Et ob id bene Octauian. Frangip. *in directorio* 24
Ecclesiast. disciplinæ tit. de Decanis Collegiatis Ec-
*clesiar. num.*32. dixit vt quoties de rebus grauibus
ineunda sunt, suffragia eadem secreto ferenda
sint, vt sine timore quisque, quod senserit, liberè
loquatur, cum votare secretò, minorem inconue-
nientiam, & maiorem libertatem ad votandum
Christianè habeat, quàm votare publicè, vt tra-
dunt Bobadilla *in politica libro* 3. *capite* 7. *nume-*
ro 38. *Curia Philippica parte* 1. §. 1. *numero* 22. &
consulunt Nicolaus Garcia *dicto capite* 4 *numero*
185. Castellin. *in hoc tractatu pagina* 495. Barbosa
in dicto capite 6. *Trid. numero* 3. † Vt quamvis 25
in actibus particularibus de iure non requiratur, vt
vota præstentur secreta; expedire tamen quòd in
omnibus votaretur secretò. Hancque praxim vidi
in relatis Ecclesiis obseruari, sicut scio, & in aliis
Cathedralibus assuefieri in actibus arduis extra ele-
ctionem

ctionem Canonicam; & sine difficultate si aliquis Capitularium id petat; antequam votantes incipiant sua vota ferre in voce; eo quod sic melius euitantur tractatus, & interloquutiones, qui fortè à nocte antea post cœnam ab aliquibus ex capitularibus ad id in aliqua domo, seu loco congregatis de in vno votando facti fuerunt.

26 Et aduertunt Fr. Emanu. Rodriguez *quæst. regular. tom.5. quæstione 52. articulo 9.* Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. parte 1.cap. 19. sub num.209.* intentionem Concilij *in dict.cap. 9.* fuisse statuere, quod capitula facerent electiones secretas in hoc sensu; id est quod non permitterent fieri aliquid, ex quo publicari possint nomina eligentium. Et ob id censuerunt Aloysius Riccius *in decis. Neapol. 147. num.1. p. 4.* Nouar. *in singulari conclusione 86. num.3.* Sigismund. à Bononia *hoc titul. dubio 31.*
27 *n.10.* Barbosa *in dict.cap.6.Trid.num.16.* † Electionem Abbatissæ factam per vota non secreta per ignorantiam illius decreti, non valere, nec Episcopum posse dispensare, vt valeat: ita etiam docent Molfesius *in summ. part.1.tract.6.cap.16.num.156.* Laurent. de Peirin. *de privileg. Regul. dict. n.25.p.447.* Barbosa iterum *de Iure Ecclesiast. dict. cap. 19. num.206.*

28 Tamen in electione Abbatissarum, vel alterius superiorissæ posse vota singularum Monialium per Episcopum vna cum Vicario, vel alio viro assumpto ore tenus, accipi, licet quatuor, aut quinque ea sciant, si hoc est iuxta formam statutorum religionis. Nec ob id impugnari dicto Trid. decreto *in dict. cap.6. sess.25.* referunt decisum Galetius *in Margarita casuum conscientiæ*, verb. *Abbatissa*, Nicolaus Garcia *de benef. dict. part.5. cap.4. n.189.* Riccius *in praxi rerum fori Eccles. resol. 637. in 2. addition.* Molfes. *dict.p.1.tract.6.cap.16. num.154.* Castellin. *de electione c.4.n.4* & *c.5. num.28.* Fr. Sigismund. à Bononia *hoc tract. dubio 27. n.11.* Tamburin. *de Iure Abbat. dict. tom.1.disp.28.q.4.* sed decisum refert idem Castellin. *dict.c.4.n.61.* ita strictè illud decretum Trid. esse intelligendum; vt si post electionem factam in Bullis confirmationis, seu patentibus, exprimerentur nomina eligentium, electio esset nulla: Sequitur Barbosa *in dict. cap.6. num. 8.* quod vt vides non contrauenit proximæ adductæ praxi electionis Abbatissæ, siue Superiorissæ.

29 Vnde euenit primo quod si electi fuerint aliqui à superioribus, qui vota omnium diligenter excipiant electionem, sic factam reputari secretam, & canonicam, vt censuit Sacra Congregatio, & attestantur Nicolaus Garcia *dict.p.5.cap.4. num.189.* Riccius *in decis. Curiæ Archiep. Neapol.6.decis.197. num.2.p.4.* Castellin. *dict. cap.4.num.4.* Sigismund. à Bononia *dub.27.num.11.* Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict.p.1.cap.19.num.102.* vbi iterum *num. 203.* tradit relatum iam dictum *de electione Abbatissæ, seu Superiorissæ*, & tenent etiam Tamburin. *de Iure Abbatum dict.tom.1.disp.5.q.6.n.8.* Barbosa *in dict.c.6. Trid.n.6.*

Secundò, vt non desinat esse electio secreta; si quis v. g. electorum, ante scrutinium verbo dicat se velle eligere hunc, vel illum; eo quod potuit pro altero suffragium præstare, Castellin. *de electione dict.cap.5.num.26.in fine*, Nicolaus Garcia *dicta parte 5. de beneficiis, cap.4. num. 196.* Barbosa *in dict.cap 6.Trid.sess.25.num.14.*

30 Tertio vt nec enim pura, & simplex ostensio schedulæ secretò facta ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipse eligit, non tollit, quin electio subsequens immediatè sit secreta, vt tenuerunt Nauarr. *cons.4 in antiquis aliàs 9. in nouis hoc titulo*, Sayrus *in floribus decision. hoc titulo, decisione 4.* Fr. Emanuël Rodriguez *in summa p.1. cap.102.num 4.* Castellin. *hoc titulo, dict. cap.4.n.3.* Bonacina *de legitima Summi Pontificis elect. disp.1. quæst.5. puncto 1. num.10.* † Obseruantes eo casu 31
electionem esse irritam, & nullam, quando electorum vota, culpa, & dolo totius, vel maioris partis Capituli publicarentur, vel quando manifestatio vnius, vel plurium votorum, est realis causa, vel præsumptiua rationabiliter, quod electio sequatur in hanc, vel illam personam; Barbosa *dict.part.1. cap.19.de Iure Ecclesiast.num.209. in dict.c.6.Trid. num.4.*

Ex quo collegerunt Nicolaus Garcia *dict. p. 5.* 32
cap.4.num.183. Molfesius *dict. parte 1.tract.6.c.16. num.153.* quòd ostensio vnius schedulæ, siuè fiat per malitiam, siuè per errorem; dummodo non causet effectum proxime dictum *num. præced.* non officiat secretæ electioni: verum Rota *in Treueren. Abbatia Sancti Maxim.29. Nouembr.1624.* coram R.D.Coccino Decano, *impressa*, per Massobrium *in praxi habendi concursum præludio 8. in princ. num.53. & 69.* & provt referunt Sigismund. à Bononia *hoc titulo, dict.dubio 31.ex num.4.* censuit electionem esse nullam, etiam si vnicum tantum suffragium publicetur, † quod certum est quando 33
maior pars suffragiorum ostenderetur; & ex quo ante publicationem scrutinij, electio manifestaretur contra formam Concilij *in dict. cap.6.* vt refert Garcia *ibi sub num.5. in dict.cap.19.de Iure Ecclesiast. p.1. à num. 210.* & Garcia *vbi supra dict. num.163.* dixit manifestationem vnius schedulæ in fraudem factam, irritare electionem. Et sic esse intelligendum, Nauarr. dicit provt etiam refert idem Barbosa *in dict. cap. 19. numero 211. in fi.c.*

Tamen non erit secreta electio, sed publicata, 34
& nulla, quando eligentes per schedulam aliquo patenti signo signatam, fiat manifestatio talis, vt per illud innotescat scrutatoribus, vel vni ex illis, quod talis elector eligit illum nominatum in schedula: sic docent Castellin. *dict.cap.4. de elect. dict. num.61.* Laurent. de Peirin. *tom.1. de relig. subdito, & Prælato cap.23.quæst.1.de obedientia*, Barbosa *in dict.cap.6. Trident.sess.25.num.9.* idem *in dict.c.19. de Iure Ecclesiast.num.207.*

Addens cum illis, vt sic eligentes peccent mor- 35
taliter, ac proinde, vt ita electus factus, de hoc certus, teneatur resignare Prælaturam, siue officium, vel petere à sanctissimo confirmationem cum dispensatione, vt referunt adducti à sacra Congregatione decisum.

Nec etiam erit electio secreta; imò potius nul- 36
la, quando aliqui ex Electoribus vnicam schedulam recipiunt vnico nomine scriptam, & nomen electi, notum scribæ, vel alteri reponunt in Capsula, vt declaratum sic testantur Nicolaus Garcia *dict.cap 4.num.193.* Riccius *in Neapol. decisione 197. num.4.p 4.* Castellin. *de elect. dict.cap.5. num.25.* Sigismund. à Bononia *dicto dubio 32. num.6.* Rota *in Treueren. Abbatia la.1.* Barbosa *in dict. c.19. n.208.* idem *in dict.cap.6.Trid.num.12.* cum Massobr. *dict. præludio 8. num. 69.* secundùm Romanam impres-
sionem. † Qui omnes idem sentiunt quando qui ac- 37
cipiunt de manu schedulæ duas schedulas, vnam, quam voluerint, reponunt, alteram rescindunt; quia scriba potuit reuelare talem, qui non habuit,

nisi vnam schedulam, vel talem qui non habuit duas.

38 Sed an hodie sufficiat quod vota sint secreta ex dispositione *dict. cap.6 Trident. sessione* 25. absque alia forma? affirmat Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prał. dict. tom.2. quæst.* 23. *art.*15. *conclus.*2. asserens dispositionem textus nostri, modo sublatam esse per Trid. Sed vt iam adduxi aliter dicendum esse, vt etiam tenent Fr.Eman. *in sum.p.*1. *dict. cap.* 102. *num.*1. Zerola *in praxi Episc p.*1. verb. *Abbatissa* §.6. Azor. *institut. moral. p.*1. *lib.*13. *c.*10. *q.*2. Fr. Sigismund. à Bononia *de elect. dict. dub.*27. *n.*10. *&* 11. Rota *in dict. Meten. Monast.* 5. *Iuly* 1621. coram R.D. Coccino Decano, & iterum *in Treueren. Abbatia sancti Maximi relata* 20. *Nouembr.*1624. *secundùm Rom. impres. Massobrij*, meritò obseruantes, vt dicit etiam Barbosa *in d. c.*6. *num. fin.* quòd quando disponitur, quòd omnes electiones Regularium debeant fieri per vota secreta; non tamen censeatur sublata forma dicti nostri textus; sed vt adhuc in suo robore perseueret, iuxta Rotam *in d. Meten. Monasterij*.

39 Et pro perfecto intellectu *dict. cap.* 6. *Trid.* si dubites an in electione Superiorum regularium, possit præsidens Capituli præcipere scrutatoribus, sub præcepto sanctæ obedientiæ, & pœna excommunicationis latæ sententiæ, ne recipiant suffragia ore tenus tradi solita pro aliquibus, vltra certum numerum electioni insufficientem; sed eo completo dicant electoribus ad aures prout seruari dicitur, vt dent illis eorum vota: & referunt decisum Castellin. *hoc tit. dict. cap.* 4. *num.* 44. *pro anno* 1625. Barbosa *in dict. cap.* 6. *num.* 11. hanc electionem esse nullam, cum aduersetur libertati requisitæ in electione, & naturali consensui; imò & omnino reprobatas esse electiones hactenus celebratas, si scrutatores præcepto superioris obtemperantes singulorum, non receperint, pro Canonicis non haberi: ita ille, & Ego ex iam *supra* adductis.

40 Alia de secreto tradit Barbosa hic *sub num.*17. & Ego cum illo *dict. Treueren. Abbatia* 1. *in fine*, dico, quod licèt Nauar. *dict. cons.*9. *hoc titulo*, post Innocent. & alios asserat electionem valere, si adsit consensus, etiam non seruata forma secreti: tamen eius dictum intelligendum esse in foro conscientiæ: nam in foro fori ex proximè adductis *toto vers. ad quartam*, pro indubitato, tenendum est electionem esse nullam.

41 Ad quintam quæstionis partem, vt nunquam vota eligentium debeant publicari, respondebis abundè ex dictis *sub vers. ad quartam*; sed non inde euenit vt in communi nequeant publicari, quia imò, & debent publicari omni prorsus appellationis obstaculo remoto, vt colligunt Doctores per verba textus nostri ibi: *Mox publicent in communi*: ita Hostiensis hic *num.*34. Ioannes Andreas *num.*28. *vers.*9. Ancharanus, & Butrius *eodem vers.* Barbosa *n.*26. Biaxio *p.*3. *hoc tit. c.*29. *in princ.* eadem Rota *in Treueren. Abbatia*, vers. *quinta*, *& in Meten. Abbatia* 4. *Februarij* 1628. coram R.P.D.
42 Dunozetto. † Qui omnes, & Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p.*1. *c.*19. *n.*215. docent esse de forma substantiali, vt vota in scriptis redacta publicentur.

43 Quòd si dubites qualiter dicantur vota in communi publicari, breuiter respondeo id contingere, quando integer eorum numerus publicè quoad totam congregationem profertur non exprimendo in quorum fauorem data fuerint; vel quod ex ipsis electoribus in hanc, vel illam personam descenderent; sed explicando tantum numerum personarum, quæ suffragium retulerunt, Tamburin. *de Iure Abbat dict. p.*2. *q.*5. *n.*12. Barbosa supra *d.c.*19.
*num.*216. † Vbi addit per textum *in cap. quod sicut* 44
hoc tit. licere electoribus ante publicationem scrutinij variare, & alios ad libitum nominare, sed publicato iam scrutinio, non sic, cum debeat iam fieri collatio, & electio sit celebranda, vt probat expressè textus infra *in cap. publicato hoc tit.* tradunt Lezana cum Barbosa *in summa quæst. regul. tom* 3. verb. *Electio num.* 12. Ludouicus Miranda *tom* 2. *quæst.*28. *art.*24. *conclus.*2. Syluester *in summa* verb. *Electio* 2. *quæst* Fr. Emanuël *quæst. regul. tom.*2. *q* 14. *art.*14. Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnitentialis lib.*30. *tract.*3. *num.*104 *in medio*, Rota *in nullius Canonic.*22. *Maij* 1628. coram R.P.D. Dunozetto.

Et addo his quod publicatio scrutinij realis, & distincte est necessaria in electionibus Abbatum, per quorum obitum, viduatur Ecclesia. Sic tenuit sacra Congregatio Concilij *in nullius* 5. *Iulij* 1628. & refert Barbosa *d.c.*19. *n.*228. 45

Publicatio inquam præfata facienda est expressa, & clara voce, itavt non sufficiat aliquis actus eligentium, qui ad electionem importet, sed requirantur verba ore prolata, iuxta textum *in cap. Ecclesia vestra hoc tit* vbi Panorm. & alij; & quod solemniter, & publicè fiat in Capitulo, Iul. Lauor. *var. lucubrat. cap.* 19. *num.* 96. vbi subdit aliter esse dicendum, vbi non esset seruanda forma textus nostri, cum tunc sufficiat quæcumque declaratio, vel expressio, consensus, etiam si non fiat per verba ore prolata, Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p* 1. *c.*19. *num.*228. 46

Si enim dubites quid sibi velit particula: *Mox* posita *in textu nostro*, respondeo cum Barbosa hic *num.* 15. & cum eodem, & multis, quos ipse refert *in dictionibus vsufrequent.* 203. & cum Ludouico Miranda *dict. quæst.* 23. *art.* 29. *conclus. vnica* vers. *decimo*, Iulio Lauorio *variar. lucub. tit.* 4. *cap.* 19. *num.* 12. Syluestro verb. *Electio* 2. *quæst* 10. vt interpretetur; id est incontinenti, nullo actu extraneo interposito, iuxta ea, quæ de particula *Incontinenti* dixi latissimè *in cap. litteras de restit. spoliat.* & subdunt Iulius Lauorius relatus, & Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p.* 1. *cap.* 19. sub *num.* 124. quod esset moralis interruptio, si interponeretur alius actus pertinens ad impediendam, siue deferendam electionem; vel si absque alia causa cogente Collegium, non facta tali publicatione, dissolueretur; imò & addunt amplius dictionem *Mox*, verificari in modico tempore, quod iudicabitur arbitrio boni viri, habito respectu, ad ipsius rei circunstantias, iuxta multa, quæ cum pluribus repetit amplius idem Barbosa *in dict. dict.* 203. *num.* 4. 47

Pro complemento huius quæstionis iuxta verba textus nostri, ibi: *Vota cunctorum diligenter exquirant*, & verb. *sigillatim*, aduerto dicendum, quod vota debent intelligi, depositiones, & animorum desideria. Sic Barbosa hic *num.*19. idem *dict. cap.*19. *num.*197. *de Iure Ecclesiast.* Miranda supra *d.q.*23. *art.*29. *conclus. vltima, vers. septimo.* Et quod particula *cunctorum*, intelligitur, nullo omisso: nam quoties omittitur scrutatio solius vnius voti ex præsentibus, electio est nulla, vt docent ex textu nostro Ioannes Andreas *col.* 3. *&* 5. Hostiens. Panormit. & Barbosa hic *d. num.* 19. & *in d. cap.* 19. *sub dict. num.* 197. Petrus Biaxio *in suo directorio de elect.* 48

elect.part.3.cap.57.num.1. & 2. Suarez *de religione com 4.tract.8.lib.2.c.5.n.14* Tamb. *supr.q.6.n.9.* vbi intelligit si esset contemptus. † Et alia particula *diligenter* importat, vt debeant scrutatores interrogare, electores, & suffragatores in quem consentiant; & quare, & quo zelo, & de meritis, & qualitate illius, vtrobique Barbosa relatus cum Ludouic. Miranda, & Tamburin *dict. q.6. num.* 11. Particula *exquirant* ex parte scrutatorum, importat, vt ex se, & proprio ore exquirant; imò adhibitis quibusdam verbis adhortatoriis; quæ tamen non possunt dici de substantia; prout de substantia est, quod ipsi exquirant; ita cum Speculatore, Bertachin *de Episcopo lib.2.p.1.n.2.* Butrio *hic n.25.* Abbat.*num.5.* vers. *nota etiam.* Hostiensis *num.30.* Innocent.*num.6.* cum aliis, Barbosa *de iure Ecclesiast.dict. cap.19. num.195.* idem hic *à num.20.* addens vtrobique quod ex parte electorum importat, vt non possint in scriptis vota sua præstare; sicut dixerunt Beroius *decis.1. num.25.* Roman.*singulari* 801. vbi *additio*: nam vt addit ex multis hic Barbosa *num.22.* testis per scripturam nequit testificari, vt dixerunt Farinac.*in praxi crim.p.2 q.80.num.27.* Bernard. Græux *ad practicam cameræ imperialis lib.1.conclus.100.considerat.3.num.7.* Mascardus *de probat.conclus.149.n.26.* & *conclus.460.n.3.* Beroius *dict.decis.1.num.38.* Rebuffus *de reprob. testium à n.* 541. & alij: Et quod particula *sigillatim* significet, nempe secundùm Barbosa hic *num.18.* Sigismund. à Bononia *tract. de elect. dubio 26. num.* 1. Tamburin.*de iure Abbat.dicta p.2.q.6.num.10.* Ludouic. Miranda *dicta conclus. vnica.* vers. *sexto*, vt electores non debeant vocari accedere ad scrutatores bini, vel trini, sed singuli, vel quilibet singulariter per se; sicut etiam obseruatur in testibus, qui in examinatione non debent plures commisceri; & quod alias non valeret examinatio, vt iam latè dixi *sub tit. de testibus*, iterum cum aliis Bar-
49 bosa *dict.cap.19.n.212.*

Iterum notabis quod vota hujusmodi, vt efficacia sint, debent esse determinata, pura, sincera, gratuita *cap.in nomine* vers. *quod si prauorum 23. dist.* Ioannes Andreas *in cap.in electionibus hoc tit.lib.6. num.4.* necnon absoluta; non verò conditionalia, iuxta quæ latè dixi supra *in Rub.q.1.* & scribit bene explicans cum infinitis Barbosa *de iure Ecclesiast. dict.p.1. cap.19.sub numero 197.* & *à numero 198. ad* 200.

50 Item etiam notabis, vt quando aliqui velint quod eligatur quartus scrutator, qui vna cum notario scrutetur scrutatores; rectius tamen, & communiter seruari quod duo ex illis tertium scrutentur, vt tenent hic Abbas *num.9.* vers. *quarto queritur*, Innocentius *in verb. cunctorum, n.6.* Hostiens. *num.* 43. vers. *sed quis inquires.* Ioannes Andreas *num.18.* Butrius *n.26.* Compostella *num.6.* Barbosa *num.25.* & *in dict. cap.19. de iure Ecclesiast. n.196.* & vtrobique etiam cum Ioanne Frigibur *in summ. de elect.q.7.col.2. ante finem* vers. & *puto.* Rosella *in summa* verb.*electio col.5.* vers. *quot sunt.* Fr. Emanuel *quæst.regul.tom.2. quæst.52. art.3.* Rendina & Rota *in dict. Treueren. Abbatiæ la.1.* vers. *secundo.*

QVÆSTIO III.

An vt electio legitimè fiat per Scrutinium, debeant scrutatores collegialiter in vnum conuenire in aliquo loco publico, non occulto, & clandestino? Et an requiratur, vt facta publicatione suffragiorum, fiat statim collatio numeri, meriti, & Zeli; ita vt non sufficiat habere maiorem suffragiorum partem, sed requiratur vlterius eandem esse saniorem? Vbi quid hodie obseruetur in praxi? Et an si vota in electione Canonica diuidantur in duas æquales partes, præferatur ille qui maioribus iuuatur meritis, & studiis. Seu an sit forte dubium dirimendum, vel tantum sit electio facienda de illo, qui inter coopposítores est in ætate maior cæteris? vbi de decreto in scriptis ipsius electionis facta? Et an sit locus Iuris collitigantis superstitis habentis paritatem votorum, si vnus moriatur ante, vel post adeptam possessionem sibi adiudicatam à Capitulo eligentium? Et an sit faciendus nouus concursus, si decedente magis idoneo alius idoneior cæteris remaneat?

SVMMARIVM.

1 *Electio vt legitimè fiat, debent electores congregari in aliquo publico, & honesto Ecclesia loco.*
2 *Vota lata extra Capitulum, non augent numerum post factum scrutinium.*
3 *Consensus eligentium collegialiter, & in vnum est præstandus ab eligentibus, &* num.4. *vbi respondetur obiecto.*
4 *Collatio votorum statim respectu numeri, meriti, & Zeli, fit, publicatione votorum facta, in praxi autem maior votantium numerus dicitur pars sanior, & quare* n.10.
6 *Collatio zeli ad zelum fit, quando expenduntur intentiones eligentium.*
7 *Electio debet fieri à maiori parte comparatiuè ad minorem omnium congregatorum.*
8 *Electus à minori parte, quandoque præfertur.*
9 *Eligentium numerus, solum eorum computatur, qui in eadem electione votum habuerunt, non eorum, qui recedunt à loco; vbi facienda est electio.*
10 *Electiones ex decreto Trid. fiunt per vota secreta.*
11 *Electio communis, fit facta collatione. Quæ dicuntur vnius Capituli actus* n.12.
13 *Schedula eligentium per scrutinium, debent, collatione facta, coram Capitulo concremari.*
14 *Forma electum declarandi à Decano, vel Compromissario.*
15 *Vota eligentium in duas partes, æqualiter diuisa, qua praxi olim, & hodie in electionibus Canonicatuum, etiam Doctor. & Magistral.*

dirimant electionem pro vno ex coppositoribus num.seqq.& num.19.20. & 27. *vbi ponitur litteris Bulla Alex. VII.* de anno 1656.

16 Cap. Cumana, cap.in Genesi, cap. Ecclesia hoc tit.

17 *Electus in paritate votorum, si excedit in meritis, dicitur habere maiorem eligentium partem.*

18 *Bulla Sixti IV. & Leonis X. expenduntur.*

20 *Maior atas in paritate duorum Coppositorum ad Prabendas, Doctorales & Magistrales, prafert vnum ex electis. Quare &* n. fin. *vbi de integro Bulla Alex. VII.*

22 *Electus, Superstes cum alio, qui dum esset in paritate votorum, fuit mortuus, quando absque nouo concursu subrogetur? Et quando non* num.23.24. & 25.

26 *Oppositor vnus desistens à concursu, qualiter ex Coppositoribus dignior alius eligatur sine nouo concursu.*

1 AD primam quia iam nonnulla dixi supra *sub Rub. & infra*, nunc respondeo quod vt electio per Scrutinium fieri possit, requiratur vt electores vocati, collegialiter congregentur in aliquo publico, & honesto Ecclesiæ, seu Conuentus loco, de quo, ac de aliis dixi infra *in cap. congregato 53. & cap. in Genesi 55. hoc tit.* de quibus omnibus *ibi*, & supra iam adductis, scribunt post antiquiores Petrus de Biaxio *in directorio electionis p. 3. cap. 21.* Petrus Gregor. *hoc tit. cap. 5. à num.2. & cap. 16.* Sigism. à Bononia *hoc tit. dubio 111. num.3. & 11.* Iulius Lauorius *variar. lucubr. tit.4. cap. 18. num. 1.* Castellin. *de elect. Canon. cap. 3. num.2. vers. 1.* Tamburin. *de Iure Abbat. p.1. disp.5. quæst. 6. à num. 2.* Rota *in Cæsar Augustan. electionis 20. Maij 1623.* coram R. D. Coccino Decano.

2 † Et quòd vota lata extra Capitulum, non augeant numerum eligentium post factum Scrutinium, post Cardinalem, Hostiens. Ioan. Andr. & Ancharanum *in dict. cap. in Genesi*, docent citati per Ferentil. *in annotation. ad decision. Burat. 551. Litt. C. num. 13.*

3 Notandum verò est non esse speciale in textu nostro, sed generale in omnibus explicandis per Capitulum actis, vt collegialiter, & simul in vnum consensus præstetur, vt tradunt hic Abbas, *n.12. & in dict. c. in Genesi num.7.* Butrius *in cap. audistis num.8. hoc tit.* Barbosa *de iure Ecclesiast. p.1. c.19. n.172.* qui subdunt vt etiam ante formam dicti cap. nostri textus exigebatur consensus, vt in vnum, & certo tempore iuxta doctinam Bartoli *in l. & tuum §. dict. amen. num.1. ff. de pactis*, & ibi Angelus *n.1.* & Butrius *in dict. cap. in Genesi num.28.* postquam dixit formam dicti Capituli, non habere locum in electionibus inferiorum Dignitatum, subdit. *Si ille tamen actus spectet ad Capitulum ù congregatis, vt Capitulum, & simul in vnum.*

4 Nec officit Cardinalis *cons.103. num.20.* dum dixit sufficere, quod Canonici singulariter consentiant; dummodo in Capitulo; quia per illud aduerbium *singulariter*, non excludit simultaneum Capituli consensum, sed excludit communem illam electionem post scrutinij publicationem ab vno nomine in Capituli per verba singularis nominis faciendam, vt in terminis habetur *in textu nostro*, & *in dict. cap. in Genesi*, vbi glossa *verb. Communiter*, & verbo *Repeti*, ibi, Abbas *notab.4. in 3. requisito.* Barbosa *in dict. cap.19. num.175.* vbi etiam refert decisum à Rota *in vna Hispalen. Cantoric. 18. Februarij anno 1619.* coram Buratto; *& inter impressas decis.380.*

Ad secundam quæstionis partem, etsi aliqua dicam infra *in dict. cap.53. & 55. hoc tit.* respondeo resolutiuè de iure requiri, vt facta suffragiorum publicatione, statim fiat collatio votorum, respectu numeri, meriti, & zeli, ita vt non sufficiat habere maiorem suffragiorum partem, sed requiratur alterius esse saniorem, vt colligitur ext textu *hic in vers. vel maior, & sanior pars Capituli.* Ludouicus Miranda *Prælator. regul. quæst.23. art.26. in princ. & conclus. 1.* Tamburin. *de iure Abbat. dicta quæst.6. num.33.* Iulius Lauor. *variar. lucub. dict. tit.4. cap.19. num.83.* vbi *num.84.* dicit quod particula illa *maior*, intelligitur respectu numeri; & alia *sanior*, denotat authoritatem, zelum, & meritum electorum. 5

Item quod collatio zeli ad zelum fiat quando expenduntur intentiones eligentium. Et núm bonus, vel malus sit zelus ab effectu, & persona electa, iudicandum esse an vita, moribus, doctrina, pietate, cæterisquè virtutibus aliis præstet, vel sit inferior; an proximus eligentium, vt ex affectu Carnali videatur electus, & malo zelo vt dixerunt Petr. Gregor. *de elect. cap.16. num.14.* Iulius Lauorius *dict. cap.19. n.83.* Barbosa *dict. cap.19. lib.1. de iure Eccles. n.219.* 6

Ex quo obseruant Abbbas *cons. 25. n. 24. lib.2.* & in textu nostro *num. 5.* vbi etiam Barbosa *sub num.27.* Franciscus Marcus *decis.924.* Iulius Lauor. *dict. cap.19. num.85.* Barbosa *in dict. cap.19. n.220.* quod electio debet fieri à maiori parte comparatiue ad minorem partem omnium Congregatorum pro electione *ex cap. Ecclesia vestra el.1. hoc tit.* vbi Abbas, & alij communiter, idem *cons.25. num.4 verb. constitutum in cap. omnes* cum multis *hic* Barbosa *sub dicto num. 27. & in dict. cap. 19. num.227.* † Et quòd, quandoque electus à maiori parte præfertur, veluti si à maiori parte electus, non sit idoneus, & vbicumque electio ob culpam maioris partis deuoluitur ad minorem, vt sentiunt Doctores per textum *in d. c. congregato 53. & cap. dudum 22. hoc tit.* quia illa maior pars, & sanior censetur, quæ est iustior, & maiori nititur ratione, & æquitate. Rota *in vna Toletana Canonica Penitentiarij 1641.* Barbosa *dict. cap.19 sub num.224.* 7 8

Item quod in relato numero computantur olim qui in eadem electione votum habuerunt, vt dixit Abbas *in dict. cap. Ecclesia num.1.* Barbosa *sub dict. num.27. hic & in dict. cap.19. sub num.223.* & vtrobique vt non sit habenda ratio in huiusmodi comparatione de votis illorum, qui recedunt à loco, vbi facienda est electio, vt *in cap. cum nobis*, vbi Abbas *num.3. hoc tit.* Nec illorum, qui noluerunt votare, vt dixit glossa *in clem. quia circa*, verb. *quo in facto ante finem*, vers. *& in his etiam*, vbi Vitalin. *n.29. vers. aut fuerunt vocat. hoc tit.* Nauarr. *cons.7. num.1. in nouis.* Fr. Eman. *quæst. regul. tom.2. quæst. 52.* quos sequuta est Rota *in dictu Cæsar. August. electionis. 20. Martij 1623.* coram Coccino Decano, quem laudat nominibus multis idem Barbosa *in d. c.19. de iure Ecclesiast num.224.* & cum aliis etiam tenet Barbosa hic *sub dicto n.27.* 9

In praxi autem cum plura inconuenientia ex inuestigatione quæ nam esset maior pars, & sanior oriretur, & oporteret, quod omnia publicè coram scrutatoribus scriberentur, & coram omnibus, & publicarentur non solum quoad numerum, sed quoad personas, vt dixi *sub quæst. præced.* ideo Concilij congregatio *in cap.6. sess.25.* decreuit meritò, 10

ritò,

ritù, vt in posterum electiones per vota secreta fierent; ita vt singulorum nomina nunquam publicarentur, vt dixi latè *sub dicta quæst. præced.* & inde factum esse dicunt Franc. Marc. *decis.* 782. *num.*3. *p.* 3. Suarez *de relig. tom.*4. *tract.*3. *lib.* 2. *cap.*5. *n.*13. Sigismund. à Bonon. *de elect. dub.*38. *num.*8. Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tit.* 4. *dict. cap.*19. *n.*89. Tamburin. *de iure Abbat. p.*2. *disp.*5. *quæst.* 9. *num.* 21. Rota *in nullius, seu Pampelon. Canonic. de Roncesual.* 22. *Maij* 1628. coram R. D. Dunozetto iuniori, Barbosa hic *dict. num.*27. *vers. cum*, & *in dict. cap.*19. *num.*222. vt valida reputetur electio à maiori votorum, seu suffragiorum numero, facta; dummodo ipsa vota sint legitima, nec vllam patiantur exceptionem, & persona digna eligatur: nam si persona electa, indignior non sit, semper maior pars Capituli sanior præsumitur.

11 Pro complemento huius dubij adicies iuxta de-
cisionem textus nostri requiri substantialiter, vt fa-
cta collatione, communis electio fiat, quæ est, ve-
luti vnus actus totius Capituli, cui non intelligitur
consummari; donec vnus nomine eiusdem Capi-
tuli, cui ipsum talem authoritatem dederit per ver-
ba singularis numeri loquatur, & eligat futurum
Prælatum: ita Abbas hic *num.*11. *vers. electio autem*,
Franc. Marcus *dicta decis.*922. *num.*2. *lib.*1. Iulius
Lauor. *dicto tit.*4. *cap.*19. *num.*92. Tamburin. *de iure*
12 *Abbat. dict. p.*2. *q.*6. *num.*17. † Et quòd prædicta
communis electio de substantia actus debeat fieri
statim post collationem votorum absque vlla mo-
rali interruptione, dicunt idem Tamburin *dict. q.*6.
13 *num.*19. Iulius Lauor. *dict. cap.*19. *num.*94. † vbi
subdit quod facta publicatione, concremantur
schedulæ coram Capitulo, quod vti substantiale
requirit, Tamburin. *dicta disp.*5. *q.* 2. *num.*13. per
declarationem à S. memoriæ Pio V. viuæ vocis ora-
culo Cardinali cribello factam, quam referunt Ca-
stellin. *de elect. Canon. cap.*4. *n.*62. Fr. Eman. *in col-
lect. priuilegior mendicant.* post Bullas eiusdem Pon-
tificis *sub num.*4.

14 Igitur post dictam collationem, & declaratam electionem, si nulli de Capitulo sit commissum, vt declaret electum, tunc fiet ab eo, qui Capitulo præest, vel qui primam vocem obtinent, iuxta verba, quæ referunt Suarez, & Barbosa relati *infra num.*21. nempè: *Placet ne vobis electionem publicari*, Resp. *placet*, & deinde sic ait: *Ego N. nominibus meo, & omnium, eligentium mihi in his consentientium, inuocata gratia Spiritus Sancti, & gloriosissima Virginis Mariæ, & S. N. huius Ecclesiæ Patroni venerabilem virum ætatis legitima moribus grauem in sacris Ordinibus constitutum, litteris competenter imbutum, de legitimo matrimonio natum, in spiritualibus, & temporalibus prouidum, & idoneum secundum Canonicas sanctiones, in quem, collatione facta, omnes consenserunt (vel in quem maior pars consensit) in nostrum, & dictæ Ecclesiæ Episcopum vel Abbatem, aut Priorem, seu Præpositum eligo, electum pronuncio, & in communi coram vobis publico in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen.* Quod si sit compromissum dicet: *Ego N. compromissarius nomine meo, & sociorum meorum compromissariorum virtute compromissi limitati in me, eligo N. in quem maior pars nostrûm consensit*: Sic referunt relati infra *numero* 21.

15 Ad tertiam quæstionis partem, suppositis quæ supra in *Rubr.* adduxi *sub quæst.*7. *à num.*40. de electione per sortes; iam nunc dico, vt quoties in duas partes æquales se diuiserunt partes, tunc de iure Metropolitani iudicio ille præferretur, qui maioribus iuuaretur studiis, ac meritis, per regul. textus *in cap. si fortè* 63. *dist.* gloss. *in cap. obeuntibus* 33. *§. nunc primo quæritur post medium*, vers. *sed quid* 63. *dist.* & *in cap. Ecclesia vestra el. 2. hoc titulo*, verb. *non consenserit post medium*, vers. *sed quid*, vbi quod si par est zelus, numerus, & authoritas eligentium; tunc inde recurritur ad meritum electi, vt etiam tradunt Abbas *in dicto cap. Ecclesia vestra, num.*25. vers. *quandoque*, Turrecrem. *in dict. cap. si forte*, Innocent. *in cap. cum in iure hoc titulo*, Barbosa cum multis ex antiquis *in præcitatis locis*, & *de Iure Ecclesiast. dict. p.*1. *cap.*19. *sub num.* 224. à vers. *vbi verò*, Tyraquel. *de iure primog. quæst.*17. *opinione* .. *num.*2. *post medium*, vers. *& in Capitulo*, Azor. *instit. moral. p.*2. *lib.*6. *c.*16 *quæst.*40. F. Sigismund. à Bononia *de elect. dub.*47. *num* 9. vers. *si verò vota*, Castr. Palao, *tom.*2. *tract.*13. *de benef. Ecclesiast. disputatione* 2. *puncto* 11. *§.*6. *num.* 3. Rota *in Toletana Canonic.* coram Clem. VIII. relata per Nicolaum Garciam *de benef. p.*5. *c.*40. *n.* 166. vbi *num.*169. refert duas Bullas, Leonis X. & Sixti IV. quibus cauetur super prouisione Præbendæ Doctoralis, & Magistralis in Ecclesiis Cathedral. Et quid faciendum quando hæc difficultas occurreret resoluens, nempe faciendas esse informationes de ætate, nobilitate, sanguinis puritate, & gradibus cuiusque ex electis per illas duas partes eligentium, quibus factis à persona, siue personis ipsorum eligentium, posteaque perlectis, & arbitratis in Capitulo per ipsos votantes; ille tunc eligeretur, qui iuxta requisita adducta, & alia magis alteri polleret.

Nec obstat relatæ, iuridicæ, ac vsitatæ practicæ 16
(quam ego vidi practicari *anno* 1633. in Capitulo Conchen. in electione Præbendæ scripturæ inter D. D. Antonium Paynum, cui adiudicata fuit, qui nũc est Archiepiscopus Burgen. post Episcopatum Aurien. & Zamoren. & Doctorem D. Franciscum Barrientos, tunc Canonic. Magistrat. Granaten. qui obiit Magistral. Hispalen.) textus *in cap. Cumana*, & *in dict. cap. in Genesi*, & *cap. Ecclesia vestra hoc tit.* vbi Abbas *num.* 13. post medium, vers. *ante omnia*, probantes neutram electionem in paritate votorum esse validam, cum neutra dici possit facta à maiori parte Capituli; quia procedunt, vbi cum paritate vocum, concurrit etiam paritas meritorum, omniumque aliarum qualitatum, vt clarè apparet ex eorum lectura, secus vbi cum paritate vocum merita sunt inæqualia; quia tunc iuxta dispositionem *dicti cap. si forte* dignior est eligendus; vt admittit etiam glossa *in dict. cap. Ecclesia vestra* ea aduerso citata *verb. consenserit.*

Verùm si vrgeas, dicendo quod quando vota 17
sunt paria, deficit in vnoquoque consensus maioris partis Capituli qui tamen essentialiter requiritur in qualibet electione, adhuc respondeo cum glossa *in dicto cap. in Genesi* verb. *ad cœlum*, & in textu nostro in figuratione casus in verbo *& sic collat.* & ex Innocentio *in cap. dudum num.* 2. vers. *sanitas hoc tit.* & ex Bartolo *in l. testium num* 1 *ff. de testibus*, quòd vbi electus in paritate votorum excedit in meritis, dicitur habere consensum maioris, & sanioris partis Capituli; quia maioritas, & sanioritas non coalescit solum ex numero eligentium; sed etiam ex meritis electorum & dignitate eligentium, cum quibus in paritate numeri, efficitur maior, & sanior pars: pro quo faciunt verba Bullæ *dict.* Sixti IV. ibi: *Illi*

di nobili genere procreati forent aliis non nobilibus, & inter ipsos nobiles, qui ex vtroque parente, nobiles forent nobilibus ex altero, & inter ex vtroque, vel

vno

vno latere nobiles de maiori nobilium genere procreatis, per eosdem ordinarios collatores, & capitula praeeligantur; qui si in eadem Ecclesia, & alias sic qualificati reperiantur, alius praeferatur; sicque perpetuis temporibus obseruetur.

18 Prædictæ tamen decisioni videtur obstare alia ex verbis Bullæ relatæ Leonis X. quam etiam plenè ad litteram refert citatus *suprà* Nicolaus Garcia omnino legendus pro requisitis in electionibus Canonicatuum Doctoral., & Magistral. in Ecclesiis Cathedralibus Regnorum Castellæ, & Legion. qui *à num.* 170. vsque *ad* 235. plenè expendens dubia, quæ excitari possunt pro intelligentia dictarum Bullarum, à quo resolutiuè dico; quòd etsi per dictam Bullam illicò, ex quo electi sunt duo in paritate votorum, sors dirimat inter illos dissidium, iuxta verba ibi: *Etsi vltimo duo habuerint paritatem votorum, etiam sorte dirimatur, & sors loco electionis, & prouisionis habeatur*, &c. Et quia idem Garcia cum multis *à num.* 204. adducens, & probans cum aliis ex regula textus *in cap. fin. de sortilegiis*; vt licet sint sortes prohibitæ in electionibus ad beneficia, seu officia Ecclesiastica; tamen hic speciali-
19 ter à Papa permitti. † Et quamuis iterum ibi dubitet, an verò prius ad qualitates; ita vt nobilis præferetur non nobili, & magis nobilis minus nobili, & beneficiatus in eadem Ecclesia non beneficiato, iuxta dictam Bullam Sixti IV. & *à num.* 208. reprobet omnino praxim, & sententiam multorum, quos ibi refert, *à n.* 206. dicentium prius deueniendum esse ad dictas qualitates, referens *à num.* 206. etiam alia retro temporibus exempla Ecclesiarum, Placent; Toletanæ, Gieñens. & Abulens. vbi absque accessione ad sortes de qualitatibus prætendentium actum fuit, iuxta quas, magis idoneo adiudicata fuit Præbenda litigata ex paritate votorum; quemadmodum, vt iam dixi vidi in Conchen. Ecclesia practicari cum D.D. Antonio Payno, & D.D. Franc. Barrientos; ipseque affirmet illico, habita qualitate votorum, sorte dissidium dirimendum, non obstante verba dictæ Bullæ Sixti IV. dicens eius dispositionem quantum ad hoc, sublatam esse per Bullam dict. Leonis X. etsi in aliis sit confirmata, & ex eo etiam; quia si prius deuenietur ad probandum post æqualitatem votorum, qualitates etiam nobilitatis, Dignitatis, ac gradus coopp ositorum; nunquam, aut raro deuenietur ad sortes, cum moraliter loquendo non daretur casus, quod vterque esset nobilis, & vnus non magis nobilis altero, sed æquè nobilis. Tamen non obstante eius doctrina vidi practicari vsque ad nostra tempora, nisi inter ipsos cooppositores habentes votorum æqualitatem, alter alteri cesserit, vt vidi Salmanticæ practicari in illa Cathedrali inter D.D. Ioannem Chalaz Collegam D. Bartholomei, & D.D. Didacum Medina Frances. Collegam D. Iacobi, vulgo, *del Arçobispo*, qui cessit reseruata sibi pensione soluenda per dictum Chalaz, & in dict. Abulen. Ecclesia inter D. Antonium Castañon. Colleg. dicti Collegij *del Arçobispo* nunc iam electum Canonicum Pœnitentiarium Ecclesiæ Toletanæ, & Doct. D. Paton. de Ayala Colleg. Collegij maioris Obeten. apud Salman. nunc Magistrum nostræ Infantis Margaritæ de quorum consensu post æqualitatem votorum fuit deuentum ad sortem, quæ obtigit D.D. Antonio Castañon. Sed de his videbis notata suprà *in Rubrica quæst.* 7. *à num* 40. vbi de electionibus antiquis per sortitionem factis etiam in officiis temporalibus & Ecclesiasticis.

20 Verùm quia ex hoc modo prouidendi experta fuerunt dissidia plura; imò & iniuriosa, etiam extraiudicialiter aduersus sanguinem, puritatem, ac nobilitatem ascendentium, & collateralium etiam descendentium sic contendentium; quamuis pro parte Ecclesiarum horum Regnorum Castellæ, & Legionen. instanter petitum fuit, vt illico ab ipsa æqualitate votorum deueniretur ad sortes; & quod nunquam certaretur super qualitatibus oppositorum, vt mihi ore informauit D.D. Ioannes de Astorga, Canonicus, & Dignitas Ecclesiæ D. Iacobi in hac Curia Matriten. ad præsens agens procurator pro toto statu Ecclesiarum horum Regnorum; & quod sortium iudicium esset periculis plenum, fallax, ac nimis calumniosum; Tandem post longam discussionem, Alex. Papa VII. qui nunc viuit, vtinam ad annos multos, suis litteris expeditis anno ab Incarnatione Domini millesimo, sexcentesimo, quinquagesimo sexto, sexto nonas Octobris, sui Pontificatus *anno* 2. voluit, ac decreuit, vt de cætero perpetuis futuris temporibus indicta vocum paritate, sola ætatis concurrentium ratio haberetur; itavt quotiescumque de cætero in electionibus prædictis eligentium paria vota fuerint in dicta paritate, ille qui ætate maior fuerit alteri ætate minori, remota sorte; & qualibet alia ratione, seu consideratione qualitatis, omnino præferri ille, qui de similibus Canonicatibus, & Præbendis prouideri, & de illis prouisus in possessione ipsorum Canonicatus, & Præbendarum vocantium immitti omnino deberet, seruata alias forma litterarum Apostolicarum super modo prouidendi, vti ante præseos statutum, &c. Quarum literarum transumptum infra *num. fin.* leges.

Circa decretum assumendi aliquem per Capitu- 21
lum, Decanum, vel compromissarium, in Episcopum, Canonicum, Abbatem, Præpositum, seu Priorem, leges Barbosam *de Iure Ecclesiast. dict. p.* 1. *cap.* 19. *sub iam dict. num.* 225. cum Tamburino *de Iure Abbat. dict. p.* 1. *quæst.* 6. *numero* 17. *&* 19. Suarez *de religione tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 5. *numero* 8. *ad finem*, vbi eandem formam scribit, & ponit relatus Barbosa, quam nunquam vidi, sic ordinatim in electionibus Canonicatuum obseruari, ac repeti; sed ipsam leges supra *numero* 14.

Ad vltimam quæstionis partem, adiunctis, & 22
visis, quæ dixi *sub cap. quia, de iudiciis quæst.* 24. *per totam*, vbi de subrogato in ius alterius circa beneficia; item & de iure colligantis in Capellaniis iuris Patronatus, & habito respectu ad tempus, in quo practicabatur discussio qualitatum oppositorum, modo iam dicto, *sub vers. ad tertiam*. Respondeo, quod si vnus moreretur, tunc iam cessaret omnis eius habilitas, nec posset esse locus vlteriori discussioni ex defectu positiui, sine quo fieri non potest comparatio; quia per obitum vnius electi, res deuenit ad eum statum, vt beneficium esset necessario adiudicandum coëlecto superstiti, exemplo cessionis, per quam coëlecto renunciatario non acquiritur nouum ius vltra proprium. Plura tradit videnda ex multis Barbosa *dict. cap.* 19. *sub numero* 245. sub vers. *debet igitur*, & Nicolaus Garcia *de benef. p.* 9. *cap.* 2. *numero* 221.
† Vbi quod cedente, vel decedente altero coe- 23
lecto, antequam electio sortiatur effectum, aperiatur via superstiti, illique debeatur Canonicatus, seu beneficium, etiam si defunctus esset magis idoneus; dummodo superstes sit habilis, qui ex multis latè distinguit, qui iterum *dict. p.* 5. *cap.* 4. *sub num.* 212. postquam dicit, † quod si duo essent pa- 24

ies [illegible], & vnu eorum ob aliquam causam, etiam occultam, esset inhabilis, vel indignus, ad Canonicatum, non esset locus deueniendi ad sortes, vel ad qualitates Bullæ Sixti & Leon. X. nisi inter habiles, idoneos, & dignos. Quod si inhabilis esset electus à maiori parte, non ideo sequens in votis, deberet manere cum Canonicatu, sed esset facienda noua electio, cum nouo concursu, nisi illa maior pars scienter, seu culpabiliter illum elegisset *ex cap. 22. cap. 23.* cum aliis huius tituli. Et iuuantur hæc omnia ex his quæ dixi *de subrogandis collitigantibus in cap. quia v. de Iudiciis quæst. 24.* & *in tit. vt lite penden. e.*

25 Sed negari non potest ex dictis, quin ius illud, quod ex vi electionis in paritate votorum erat æqualiter indeterminatum ad vtrumque per mortem vnius, totum remaneat apud superstitem; non quidem ex noua acquisitione, sed ex determinatione sui iuris; & quia remotionem competitoris, superstes remanet necessariò inclusus iure proprio. Nam vbi dispositio, aut materia comprehendit indeterminatè, duo supposita, illud in quo per euentum subsequentem, terminatur, ipsa dispositio habetur, ac si ab initio in ea specialiter, & determinate comprehensum fuisset; quod autem ante determinationem deficit per mortem, aut alio modo mutat statum, habetur ac si ab initio non fuisset comprehensum, *cap. nam & ego de verb. signif.* & *cap. pastoralis in fine de rescript.* Tiraquel. *de iure Primog. q. 40. num. 198.* Etenim quando electio debet esse vnius ex duobus, deficiente vno, necessaria remanet electio de superstite, iuxta *reg. l. Stichum, aut Pamphilum 95 §. quod si promiseris ff. de solut.* & notat ibidem Alber. *in princ.* & *num. 1 in fine, & 2. post med. vers. vnde*, & Bart. *num. 1. vers. venio ad secundum*, & *num. 5. post med. vers. si ante*, & concludit Bald. *cons. 324. num. 1. col. 2. vers. nam conditio lib. 2.* Garcia *de benef. p. 9. cap. 2. n. 221.*

26 Vnde si dubites, an si concursu facto, desistat magis idoneus ex reliquis oppositoribus, sit eligendus magis idoneus, vel faciendus sit alius concursus, proposito nouo edicto, In quo cum Nauarro *cons. 11. num. 3. de rescript.* Zerola *in praxi Episcop. p. 2. verb. concursus §. 25.* existimo distinguendum; quod si ante factam per ordinarium electionem, seu nominatione de magis idoneo, ille desistat, non est faciendus nouus concursus, sed ex reliquis oppositoribus, eligendus est magis idoneus intra eundem terminum. Si enim nondum sequuta electio, seu nominatio magis idonei reperti ex approbatis, non dicitur finitus primus concursus; si facta per ordinarium electione, seu nominatione de magis idoneo reperto, ille desistat, seu cedat, vel decedat, non poterit eligi alius ex oppositoribus eiusdem concursus, qui per electionem semel factam finitus est, & consequenter faciendus erit nouus concursus, posito nouo edicto, quod intelligit Garcia *dict. 9. p. num. 224. cap. 2.* quando ille electus desistit, cedit, aut decedit ante lapsum quadrimestre, datum per Const. Pij V. ad significandum Papæ, alias infra quadrimestre, non facta significatione, dispositio ad Papam liberè deuoluatur, etiam si Episcopus dedisset literas electo ad Papæ significandum, quidquid dicat Zerola, & Nauar.

27 *In nomine Sanctissimæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Omnibus, & singulis præsens publicum transumpti Instrumentum visuris, lecturis, & audituris notum sit, & manifestum, quod anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi M. DC. LVI. Indictione nona, die verò vigesima sexta mensis Octobris, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris Domini Alexandri Diuina prouidentia Papæ Septimi anno eius secundo. Ego Notarius publicus infra scriptus vidi, legi, & diligenter inspexi Litteras Apostolicas sub plumbo, more Romanæ Curiæ expeditas, sanas siquidem, & integras, nec in aliqua sui parte suspectas tenoris sequentis. videlicet.*

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex in suprema dignitatis culmine, & Apostolicæ potestatis plenitudine à Deo constitutus, ad ea principaliter, quæ discordiis, & inimicitiis inter personas quaslibet præsertim eruditas, & nobilitate pollentes exoriri possent obuiatur libenter intendit, & desuper officij sui partes fauorabiliter interponit, prout id conspicit in Domino salubriter expedire. Sane cum sicut accepimus in electione Canonicatuum, & præbendarum in singulis Cathedralibus, & Metropolitanis Ecclesiis Regnorum Castellæ, & Legionis, de quibus ad electionem per vota secreta venerabilium fratrum nostrorum Archiepiscoporum, Episcoporum, & dilectorum filiorum Capitulorum præuio examine in concursu prouideri debet, & solet, & ex indultis Apostolicis habenda sit ratio nobilitatis, & maioris nobilitatis concurrentium, & in paritate votorum de hac eadem nobilitate pro prælatione electi, in paritate votorum rationem habere consuetudo inoleuerit, prout, & paritatem ipsam in certis casibus sorte designanda eadem indulta permittant, cum vero sortis iudicium in hac materia fallax, & periculosum nimis existat, discussio verò nobilitatis magnas plerumque discordias, & calumnias, ac inimicitias inter personas, & familias excitare soleat, ex quibus grauia interdum scandala suborta fuerunt, illaquè deinceps suboriri possint cum perturbatione Ecclesiarum, & Capitulorum huiusmodi, nec non diuersarum familiarum nobilium, & principalium principaliter æmulationem concurrentium, qui vt sibi ipsis patrocinantibus aliorum defectus, & familiarum maculas allegare, etiam contra communem honoris æstimationem non desinunt, indequè oriis grauissimis litigiis, & controuersiis, itaquè diutius agitatis, Ecclesiæ interim debito seruitio careant. Nos Pastorali cura Ecclesiarum prædictarum, illarumquè Præsulum, & Capitulorum, necnon familiarum huiusmodi, vtilitati, quieti, & tranquillitati consulere desiderantes motu proprio, & ex certa scientia, dequè Apostolicæ potestatis plenitudine perpetuò statuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus in dicta vocum paritate sola ætatis concurrentium ratio habeatur, ita vt quotiescumque de cætero in electionibus prædictis eligentium paria vota fuerint in dicta paritate, ille qui ætate maior fuerit, alteri ætati minori remota sorte, & qualibet alia ratione, seu consideratione qualitatis, gradus, aut cuiuslibet, etiam insignis, aut primariæ nobilitatis, omninò præferri, illiquè de similibus Canonicatibus, & Præbendis p[illegible] conferri, & de illis prouisus in possessione ipsorum Canonicatuum, & Præbendarum vacantium immitti omninò debeat, seruata tamen aliàs forma Litterarum, & indultorum Apostolicorum super modo, & forma prouidendi de similibus Canonicatibus, & Præbendis, vti ante præsens nostrum statutum, decernentes præsentes litteras semper, & perpetuò validas, & efficaces fore, & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; neque ab illis vllo vnquam tempore resiliri, aut recedi posse, neque debere, sicque, & non aliàs per quoscumque

Indices

Iudices ordinarios, vel delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & de Latere Legatos, dictæque Sedis Nuntios sublata eis, & eorum cuilibet aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obstantibus præmissis, ac fœlicis recordationis Sixti Papæ Quarti, ac Leonis Decimi, necnon Gregorij Decimiquinti, & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum Litteris, seu constitutionibus desuper in contrarium forsan editis, ac in vniuersalibus, Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoquè indultis, & litteris Apostolicis huiusmodi, illisquè, eorumquè Capitulis, & Canonicis, alijsquè superioribus, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis, quibus omnibus, & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, ac indiuidua, non autem per dictas generales idem importantes mentio, aut quæuis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruanda foret tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, ac forma in illis tradita obseruata inserti forent præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes illis, aliàs in suo robore permansuris latissimè hac vice dumtaxat harum serie specialiter, & expressè motu pari derogamus, cæterisquè contrarijs quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ derogationis statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto, sexto nonas Octobris, Pontificatus nostri anno secundo.

Quas quidem litteras Apostolicas ego Notarius publicus infrascriptus ad me reuerenter, vt decet recipiens, ipsis visis, & diligenter inspectis præsens publicum transumpti Instrumentum confeci, ac ritè collationatum cum suis originalibus Litteris concordare, reperi, signoquè, subscriptione meis solitis muniui, & eidem præsenti instrumento stetur, firmiterquè credatur in iudicio, & etiam illud perindè, ac si Litteræ originales ostensæ forent. Super quibus omnibus petitum fuit à me Notario infrascripto fieri præsens publicum instrumentum actum etiam Romæ sub anno, indictione, die, mense, Pontificatu, quibus suprà, præsentibus ibidem Dominis Ioanne Cloes, & Claudio Marco testibus ad præmissa habitis, atque rogatis, præinserto huiusmodi Apo. cum suo originali reuiso concordat. Ioachimus Baltaimus Officialis deputatus, Ioannes Cardinalis Pro Dat. Ego Aurelius Pulotus Reuerendæ Cameræ Apostolicæ Notarius de præmissis rogatus præsens transumpti instrumentum subscripsi, & publicaui requisitus, &c. Locus † Sigilli.

Quæstio IV.

An electio facta de quodam religioso in Abbatem à conuentualibus vocalibus, quibus competit ius eligendi intra tres dies loco Abbatis demortui, possit nulla dici, eo quod Pater Generalis opponat sibi illud eligendi ius competere iure deuoluto. Et an lis super hoc mota sit supplantanda in prima instantia coram Illustrissimo legato Nuncio Pontificis in his partibus existente, seu spectet ad ipsum Reuerend. P. Generalem, aut ad solum Romanum Pontificem? Et nùm à conuentualibus electi interim; dum lis durat competat manutentionis ius.

Summarium.

1 *Factum refertur spectans ad electionem de Abbate factam de Patre Aguaio in Cœnobio de* Sahagun *Benedictinorum, & de illius contradictione à Patre Generali Sylua.*

2 *Lis super electione Patris Aguaio in Abbatem* de Sahagun *rixam, & clamorem causauit.*

3 *Pater Aguaio in Abbatem de* Sahagun *suadetur ritè, ac rectè electus*, num. sequentibus & n. 9. 10. & 11.

4 *Illustrissimus Nuncius legatus Hispaniæ videtur, vt iure pleno mandauerit confirmandam esse electionem de Patre Aguaio in Abbatem Cœnobij* de Sahagun, & num. 5 6 7.

5 *Bulla Vrbani VIII. refertur, qua probatur Nuncium Hispaniæ posse cognoscere in prima instantia de causis Religiosorum, non obstantibus alijs Bullis*, vt n. 6. & 7.

7 *Bulla, quæ derogat alijs, vt ipsa cesset per aliam nouiorem, debet in hac mentionari & abrogari.*

8 *Illustrissimus Nuncius Hispanus consuetudine, vsu, & stylo cognoscit in prima instantia de causis Religiosorum, etiam circa electiones, vt exemplificatur in quibusdam Cœnobij S. Benedicti.*

9 *Electioni iuridicè faciendæ de iure communi assignatus est terminus trium mensium inter Religiosos sub pœna nullitatis facta extra illum.*

10 *Vocales requisiti, vt eligant, si id omittant, nihil videntur facere, si termino transacto, eligant.*

12 *Consiliarij supremi Castellæ nùm super electionibus regularium possint se intromittere remedio politico, quod vocatur* per viam violentiæ, *& numeris sequentibus.*

13 *Pater Generalis S. Benedicti fundat, nec illustrissimum Nuncium, nec eius auditorem potuisse manutenere Patrem Aguaium electum in Abbatem Cœnobij* de Sahagun, *electionemque illam fuisse nullam & contra formam constitutionem Benedictinorum* & num. seqq. *& respondet fundamentis contrariis.*

19 *Manutentio de Patre Aguaio fuit vt nulla declarata à Consiliarijs Castellæ declarando vim illustrissimum Nuncium intulisse.*

1 ACerrima fuit contentio in præsenti hoc anno 1661. inter R.P.F.Didacú de Sylua Generalem Benedictinorum Monachorú in hac nostra Castellana Prouincia,& Fr.Eldifonsum de Aguaio túc Conuentualem illius antiqui,atque grauissimi Cænobij existentis in veteri Castella oppidi nobilissimi nominati *Sahagun*. Et omissis pluribus accidentalibus,schandalú non leue parturientibus,breuiter casus specie recensita ad decisionem dubiorum perueniemus,& contingit modo sequenti.

Mortuo M.Fr.Hieronym. de Belarde túc Abbate die 2.mensis Septemb.1660.quia electio intermedia alterius ex Monachis Cõuentualibus dict: Cænobij spectat indulto ad vocales cõuentus, ipsi perstiterút vt intra triduú P.Fr.Bartho.Bustamante,cui vt Prior incumbebat conuocare fratres,vt de nouo eligerent, turbata ab illo electione,quando iam Fratres in voú erant congregati in fine vltimi diei. Et post repetitas requisitiones, vt dictus Prior cógregaret votátes, tunc ipse,decreto expedito,cum pœna censurarum contra inobtantes,per quod causam remisit ad R.P. Generalem,factisquè aliis requisitionibus,dum cõsultatio pẽderet Generali facta,& absente à Cõuentu dicto Patre Priori,perstiterunt idé votantes vt alter, qui fuit nominatus Prior cóuocaret iterú ad electionem faciendã,& elegerunt dict.R.P. Aguaium vnanimiter,vno solo voto cõtradicente,qui acceptus in talem Abbatẽ,petens confirmari à dicto R.P. Generali hic Matriti commorante,noluit illú confirmare;ob quod iá tempore multo transacto,dict. P. Aguaio recurrit ad Legatum Nuncium Põtificis in hac Curia Matrit.existentẽ,vt mandaret quod dict. R.P.General. illú confirmaret,aut præstaret rationẽ quare non,dict.R. comparuit coram dict.Auditore dicti Nuncij, protestans subimet competere cognitionem illius casus in prima instantia,& post eá consumptam spectare ad definitorium suæ religionis,& in tertio gradu ad Capitulú generale;& deinde immediatè ad sedem ipsam Apostolicã,addens petiit, vt si in eius declinatoria intentata,admitti recusaretur,talis electio attentata pronunciaretur, tam quia facta fuerit extra tempus,quàm per nullitates,tá in forma,quàm inhabilitate votantium,qui eá fecerút; è contra verò dicendo dict.Patr.Aguaio electionem de se factam esse legitimá,& Canonicam,quá dict. R. P. Generalis debuerat confirmare. Liteque prosequuta,& declarato se legitimo Iudice Nuncio legato,iudicialiter vsque ad vltimum prosequuta,auditisque litteratissimis Aduocatis vtrinque,& manutétus dict.P.Fr.Eldifons. Aguaio, lite ipsa pro parte dict.R.P.Gener.per viam violentiæ ad Aulá Gubernij Cõsilij supremi Castellæ,iterú relatione facta,& auditis illis,& aliis Aduocatis ad longum informantibus,declaratum fuit ab illis Aulæ doctissimis,atque expertissimis Iudicibus Cõsiliariis,Nunciú suæ sanctitatis vim intulisse,remiseruntquè causam ad Iudicem,siue Iudices,quibus de iure cõpetebat cognitio.

2 Super hoc facto fuit rota dissidij atque cótrouersiæ lis clamore plena vulgò *(ruidossa,)*& pro parte
3 dict.P.Fr.Eldifon. de Aguaio † fuit in iure deductú electionem de eo fuisse legitimã,& manutenendum in ea,recteque vocales Cænobij *de Sahagun*. conuocatos fuisse,fecisseque electionẽ de eo,non transgrediendo formá nostri *c.quia propter cum suis* §§.item quia de hoc cognoscere pertinet ad Nuncium legatum horum Regnorú, & hanc vltimam partẽ fundat;quia cú iuxta constitutionẽ sui ordinis *c.2 t.n.5. tit.de los Abades nueuamente electos*, dispositú reperiatur,vt confirmationes Abbatum sic electorú intra triduú petátur à R.P.Generali proprij ordinis,in quo termino remissio electionis fuit facta per electores, vt confirmaretur ab eo,tunc,hic Matriti existente,atque distante à dicto Cænobio *de Sahagun*,plus quá Diætis quatuor,& ex arreptione itineris subueniatur appellás iuxta quæ lógè dico *in tit.infra de Cler. peregrin.l.2.*ac notaui *in c.suggestú de appel.* sequitur non potuisse P. Generalem incarcerare Nuncium electionis,& minus negare confirmationẽ,iuxta quæ dixi longissimè de confirmatione electionis supra *in hoc tit. sub c. 15.* & inde attentasse,ne dicatur malè exegisse dict.R.P.Gener. incarcerádo dict.Nunciú, ac per ius deuolutum alium in Abbatem eligendo.

Et sic optimo iure dict.Legat.Nuncium mandasse suo decreto eum audientia,vt dict.P.Gener.dictam electionem *de Aguaio* factam confirmasset,vt Iudex legitimus Ordinarius in tali euentu omniú exéptorum,& de eorú causis ad notata per Bobadil.*in Politica ...c.17.& 18.* D.Salgado *de Regia protect.p.1. c.1.* Barbos.*voto 4.n.123.*ibi, *Eo maxime,quia agitur inter religiosos,& de causis merè religiosis,quæ à tribunali illustrissimi,& reuerendissimi Domini Nuncij extrahi non possunt.*Cochier.*de iurisdict. ordinar. in exemptos tom.1.p.2.q.2 & q 32.n.5.cú infinitis* idem *4.p.q.3.n.1.*dicens D.Nuncium concurrere cú quacumque alia iurisdictione Abbatum,Episcoporum, & Archiepiscoporú,repræsentareque sedẽ Apostolicam iuxta glossam *c.si Abb.36.de elect.*Ioan. Andreas *in c.1.de verb.significat* Gonzalez *ad regul.8. Cãcel.glossa 12.n 30.*Aluarus Valasc.*cons.62.n.1.* & comprobabuntur ex dicendis infra *de officio Legati.* 4

Quod fulciri videtur ex verbis Bullæ Vrban.VIII. expeditæ die 27.Aprilis anni 1604.quæ loquens de rebus circa quas illustrissimus Nuncius potest se intromittere,in verbis sequentibus de regularibus loquitur:*Quod verò ad personas regulares à iurisdictione ordinariorú exemptas,ac immediatè sedi Apostolicæ, & consequenter eius Nuncio subiectas, in primis, & ante omnia reuocantes quæcumque priuilegia , ac exemptiones cõcessas cuiusvis Ordini mendicantium, vel Monachorú Sancti Benedicti,Cisterciensiú, Præmonstratensiú,aut aliis, de quibus specialis mẽtio fieri debeat, vel cuicumque Congregationi, aut Societati, etiam Iesu,etiam particulari nota digne,cum sacrum Concilium Tridentinum per dispositionem e.causa omnes sess. 24.de reform. regul.non comprehendat ; prout sunt à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris declaratum volumus;vt ab omnibus prædictis,idem Nuncius pro ordinario,& superiore agnoscatur.* 5

Et hac de causa,licèt aliis Bullis antiquioribus infra referẽdis,datum sit Benedictinis,ne cognoscantur ab aliis,quá à Põtificibus. Et deinde anno præterito 1658.allis in Curia Romana præsentatis corá Auditore Cameræ Apostolicæ, qui præcepit,vt custodirétur,ac obseruarentur, nõ obstat quia præterquam quod potest dubitari de tali iurisdictione in Auditore Cameræ,per illa,quæ dixi *de eius officio,& ministerio infra sub c.5.de officio Vicarij*. Tamẽ quia expressius in Bulla D.Vrban.VIII. D. Nuncio data est facultas relata,quę reuocat expressè omnia antecedentia religionis priuilegia iterum in verbis sequentibus:*Non obstantibus præmissis,ac Apostolicis & Conciliis vniuersalibus,ac specialibus constitutionibus & ordinationibus, necnon Cancellaria nostra Apostolica regulis;& quatenus opus fuerit illa de iure quæsito non tollendo, ac quarumcumque Ecclesiarum,ordinum, Congregationum, & institutorum regularium, etiam Societatis Iesu,necnõ quorumvis locorum Regnorum prædictorum, etiam iuramento , confirmatione Apostolica,vel quavis firmitate alia roboratis statutis,& consuetudinibus,priuilegiis quoque,indultis,&* 6

litteris Apostolicis eisdem Nunciis, & quibusuis Ecclesijs, Ordinibus & Cōgregationibus institutis, ac societati huiusmodi, illorūq; Præsulibus, Capitulis, Magistris, Superioribus quomodolibet nuncupatis, & personis, locisq; quibuslibet, sub quibuscumque tenore, & formis, ac cū quibusuis, etiā derogatoriarū derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis, clausulis irritantibusque, & alijs decretis in genere, vel in specie, etiam motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine, similibus etiam consistorialiter, ac alias in cōtrarium præmissorū pro tempore quomodolibet concessis, & confirmatis, & innouatis; quibus omnibus, & singulis etiāsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum omnium, & singulorum tenoribus præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes.

7 Ex cuius verbis cum tot insertis clausulis; præcipuè *quorum tenores, & eum derogatorijs derogatoriarum*, satis apertè patet reuocari omnes Bullas antecedentes, nec de nouo concedendas valorē accipere, nisi de hoc fieret mentio iuxta doctrinam, quam expendi supra *sub c. cæterum* 4. & alibi *de rescript.* nec de prioribus restat dubium per illa, quæ docēt DD. per textū *ibi in c. alma mater, §. fin. de senten. excom.* Paris. *cons.* 42. *n.* 15. *&* 16. *lib.* 4. Peña *decis.* 498. Ochobon. *decis.* 22. *n.* 14. Greg. XV. *decis.* 109. *n.* 11. *& decis.* 240. *n.* 2. vbi Beltram. Butr. *cons.* 2. *num.* 2. Mohedan. *decis.* 1. *de rescript.* Puteus *decis.* 104. *l.* 1. Barbosa *de clausulis, clausula* 227. per varios numeros, & apertius si consideret dictum Auditorem Cameræ Apostolicæ solum habere Iurisdictionem, vt exequatur Bullas, & breuia expedita ex dicti Peña *decis.* 608. Amidenio *de offic. dataria, c.* 5. *n.* 106. Coccin. *dec* 169.

8 Et amplius, quia eadem consuetudo sufficiēs ad præstandam Iurisdictionem, sic declarauit etiam respectu Benedictinorum in casu P. M. Fr. Didaci *de Hebia* Episcopi nouæ viscaiæ, cū P. M. Fr. Benedicto *de la Serna* Generali eiusdem religionis anno 1638. ante Breue relatū Vrban. VIII. de anno relato 1641. & in litibus prosequutis à Monachis Abbatiæ S. Ioānis *de Corias*, & in alia prosequuta ad præsens Cænobij S. Dominici *de Silos* maioris quidē momenti, cum sint criminales ex generali doctrina, quam adduxi *in c. cum cōtingat* 13. *de foro comp.* per verba ibi, *c. dilecti de arbitris, c. irrefragabili de offic. ordin.* vbi DD. cōmuniter, de quo etiā dixi *sub c.* 8. *de Iudicijs, sub c.* 2. *ibi, q.* 2. *&* 3. & *sub alleg. fiscali*, contra Prætorem Vallisolet. anno præterito 1648. posita post *tit. de foro comp.* & supra *sub Rubr. tit. & cap. fin. de consuet.* & aliqua dixi *de præscript. sub illo tit. sufficiens ad acquirendā Iurisdictionem*: videndi Didac. Perez *in l.* 1. *glos.* 1. *tit.* 3. *l.* 1. *ordinam.* Palaçios Rubios *in c. per vestras de donationib. inter notab.* 2. §. 1. *n.* 27. Natta *cons.* 294. *n.* 2. *l.* 2. Tyber. Decian. *cons.* 35. *n.* 45. *vol.* 5. Menoch. *cons.* 302. *n.* 44. Galeota *decis.* 30. *l.* 1. *n.* 21. Alex. Sperel. *decis.* 16. *n.* 46. *& decis.* 37. *n.* 3. Surdus *cons.* 465. *n.* 4. *&* 5. *vol.* 4. Menoch. *cons.* 302. *n.* 44.

9 Quibus quidem suppositis, per quæ & alia, quæ litterati considerarunt pro legitima Iurisdictione in hac parte Reuer. Nuncij ponderauerunt electionem factam in Abbatem de R. P. *Aguaio* fuisse iuxta iuris formam, & terminū illum triduū probantes primam partē; eo quod per iuris regulas canonicas electioni faciendæ canonicè assignatus est terminus triū mensium *in c. ne pro defectu de elect.* vbi dixi, & DD. Iul. Lauor. *var. lucubr. tit.* 4. *c.* 18. *n.* 12. Tambur. *de iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 5. *quæsit.* 7. *n.* 4. & sic quia constitutio dicti ordinis non annullat electionē, transacto triduo à die vacaturæ; sequitur vt adhuc illa facta post triduum, si reperiatur electus intra tres menses, sit valida, cum pœnalia debeant exprimi ex regula textus *in auth. de non eligend. secund. nubent. §. cum igitur, l. & si quis impediat §. Diuus autem Marcus*, ibi: *pœnam tamen in eum statutam non esse ff. de religiosè, & sumptib. funer. l. cum quidam ff de liberis, & posth.* Gironda *de priuil. n.* 565. indequè non posse dici vocales post triduum eligendo, in eā incurrisse, cum in dicto statuto nihil reperiatur cautū ex glossa fin. *cap. fin. de iure patron.* ibi: *nec est iste casus, in quos priuetur quis potestate eligendi, quia cū sit illud, pœna non debet imponi, nisi exprimatur quod sit imponēda*; & sic *in d. c. ne pro defectu*, vt electio post tres mēses facta nulla diceretur, sic in verbis seqq. expressit *intra quos iusto impedimento cessante, si electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerant, eligendi potestate careāt ea vice, & ipsa eligendi potestas ad eum, qui proximo præesse dignoscitur deuoluatur.* Quæ expressio cum non reperiatur in cōstitutione Benedictina, & sic pœna priuare vocales à facultate eligēdi, Panorm. & reliqui Canonistæ in textu nostro §. *nisi n.* 4 & *in c.* 2. *de postul. Prælat.* Romanus *cons.* 483. *n.* 9. vers. *respondeo*, Castro *cons.* 437. *n.* 1. vers. *posito vero*, glossa *in c. Cumana de elect.* & hic verb. *priuentur*, Rebuffus *in praxi benefic. tit. de deuol. n.* 91. Iul. Lauor. *de elect. tit.* 4 *c.* 19. *n.* 4. Lotter. *de re benefic. l.* 1. *q.* 19. *num.* 64 sequitur electionem de dicto *Aguaio*, adhuc transacto triduo, intra tres menses de iure validam extitisse, nec deuolutionem ad Reuer. Generalem adhuc peruenisse ex multis alijs, quæ litterati Patris Aguaio deduxerunt informantes.

Et quāvis hæc, & alia non suffecissent constitit ex actis sine litigantiū cōtrouersia fuisse requisitū Patrē Præsidentē dicti Cœnobij *de Sahagun* à vocalibus semel atque iterū, vt intra dictū triduum congregaret illos ad dictam electionem faciendam, & quod ipse diuersis respectibus distulerit; sic vt in vltima hora compressus responderit se remittere illum casū ad præfatum R. P. Gener. abscondens se in proprio cubiculo, excommunicationibus cōminans cęteros vocales, si ad eligendū procederent. In quo casu impeditos fuisse constat contra regulam *dicti c. ne pro defectu*, ibi: *iusto impedimento cessante*, Castellin. *de elect. canonic. c.* 5. *n.* 10. ibi: *Causa iusti impedimēti, no tēpore à iure præfixo, electores procedāt ad electionem sui Prælati*, per Hostiens. *in sum. l.* 1. *hoc. tit. ad calcem. n.* 32. *reducuntur ad infra scripta, primo quādo interdicitur illis ne eligant ab eorum superiore*, Fr. Luis. de Miranda *in manuali Prælator. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 10. *concl.* 1. Gutierrez *canonic. quæst. l.* 1. *c* 28. *n.* 5. & per doctrinam Barbosæ *voto* 106. *n.* 54. ibi: *Prætensa tamen deuolutio præsumitur calūniosa, enim facta dicatur in vltimo termino, & potuerit fieri antea*, Rota *decis.* 322. *lib.* 5. *p.* 3. *diuers.* & coram Greg. XV. *decis.* 356. *n.* 8. *& infra*, ibi: *Sed imo facta, apparet ad illudendam totam prouinciam inibi legitimè congregatā*; non enim potest abscondi dict. Præsidentē Cænobij *de Sahagun* se dolosè habuisse, fecisseque contra proprias constitutiones seu ordinis præcauentes electionē in casu præsenti faciēdam esse intra triduum ad cam vocales conuocādo *in vers. seqq.* constit. anni 1641. *que en virtud de sancta obediençia el Padre Presidēte de la casa, donde fuere la vacante, dentro de tres dias despues de ella, haga la elecçion*, & per const. anni 1621. ibi: *Que en las elecçiones no se pueda opponer, si no fuere impedimento Canonico, o soborno, o por solos estos se pueda proceder a priuar deuoto*, & 10

in

in aliis constit. factis, Barcinon anni 1575. *cap. 51.* in seqq. verbis decernitur, *Que el Prior de la casa que vacare por muerte si no procediere luego a la eleccion sin lo hacer saner al General, estando fuera de las treinta leguas, o la dilatare, o esperare al dicho General, sea priuado de su officio, y de voto actiuo, y passiuo, en la tal eleccion.*

11 Ex quibus omnibus procedere videtur, optimo iure non obstantibus exceptionibus incompetentiæ D. Illustriss. Nuncij, & nullitatis prædictæ electionis, quæ pro parte D. R. P. Generalis congestæ, & allegatæ fuerunt, Auditorem Nunciaturæ, partibus vtrimque adductis, declarasse dictum Aguaium in Abbatem electum, fuisse manutenendum in sua possessione; tum quia electio de eo facta fuit cum requisitis maioris, & sanioris partis votantium, iuxta doctrinam Couar. *c. 17. pract. Posthy de manutent. obseru. 8. à n. 17.* qui *obseru. 41. n. 105.* & Tondut. *var. tom. 7. p. 3. c. 125. n. 29.* docent ad manutenendum Abbatem electum non officere, quod ex ipsius electione lis sit mota, vt in terminis *de elect. regul.* dicunt Barbosa *dict. voto 106. à n. 105.* vbi variis casibus hoc exemplificat idem Tondutus *dict. cap. 175. n. 29.* in seqq. verbis: *Ad vltimam quæstionem respondetur dictum Patrem Prouincialem interim dum de electionis nullitate contenditur, in officij sui exercitio, & administratione manutenendum esse, quod procedit, non obstante allegata intrusione dicti Prouincialis; quia donec intrusio, vel nullitas fuerit declarata, interim possessor manutenendus est*, & iuuant verba Alex. ibi: *Quodque superiores Monasteriorum post eorum electionem, etiam ante illarum confirmationem, administrare possent; tenerentur tamen infra decem dies pro confirmatione huiusmodi ad ipsum Abbatem Monasterij S. Benedicti mittere;* quod etiã per Rubr. *constit. n. 5.* præcauetur in seqq. verbis: *En aceptãdo la Abbadia el electo podra començar a administrar su officio, como la Congregacion lo tiene por Bulla Apostolica, con condicion que dentro de tres Dias despache por la confirmacion al Reuerend. General embiando la obediencia in scriptis.* Comperitur inquam hæc omnia aliaque ritè, & legitimè facta præcessisse in electione dicti P. Aguaio, qui illico ab electione de se facta, misit intra tempus statutum Procuratorem pro confirmatione assequenda à dicto P. Generali: & pro Iure manutentionis faciunt quæ alibi indè dixi *sub cap. licet 9. de probat. quæst. fin* hic applicanda.

12 Sed quia per viam violentiæ fuit causa à sententia Auditoris Illustriss. Nuncij relata ad Supremum Consilium Castellæ, & ventilata per Aduocatos coram Dominis Consiliariis destinatis in Aula, quæ appellatur gubernij, vbi disceptatur de causis inibi per viam violentiæ, (vt vocant) translatis, & in fauorem D. R. P. Generalis visum esset & declaratum propterea quod dixerũt præfatum Auditorem vim intulisse, manutenendo in electione de eo in Abbatem dicti Cænobij *de Sahagun* facta; ideo in lucem oportet ponere nonnulla ex fundamẽtis, quæ ad id potuerunt inclinare relatos supremos iudices per viam œconomicam, & politicam, vt saluẽt cognoscentes. Et in primis fecit, quia R. P. Generalis fundabat cognitionem super iustitia, aut iniustitia dictæ electionis, non ad Nuncium, sed ad se ipsum, vel ad Summum Pontificem spectare post medios iudices assignatos in nonnullis Bullis Benedictinis cõcessis in verbis seqq. Alex. IV. Pij II. & Innoc. VIII. ibi: *Statuerunt quod persona regulares aliquo prætextu, vel occasione ab ordinationibus, & correctionibus quibuscumque, tam suorum Abbatum, & Prælatorum, quam etiam Abbatis, & Capituli generalis appellare, & causas, & querelas suas extra dictum ordinem educere non valerent*, & ex aliis Clem. VIII. *in suo Breui. diei 10. Octob. 1597.* ibi: *Nulli omnino personæ dictæ Cõgregat. regularis obseruantiæ S. Benedicti liceat ab ordinationibus, visitationibus, correctionibus, reformationibus, priuationibus, depositionibus aliisue pœnis, & sententiis ad aliquem iudicem, siue Ecclesiasticum, &c. appellare*, & infra, *& alios Ecclesiasticos Prælatos scribere culpas religiosorum, & pœnas, quibus plectuntur.*

13 Ex quibus depositionibus prætensum fuit à D. R. P. Generali dictis Bullis concessum fuisse toti suæ religioni primam instantiam omnium causarum ad se, vt Generalem pertinere, & per appellationem, ab ipso recurrendum esse ad Diffinitorium eiusdem religionis Benedictinorũ, & à Diffinitorio immediatè appellationem interponendam fore ad Summum Pontificem cum inhibitione iurisdictionis Nunciaturæ legati in his Regnis existentis, & hoc per alia verba nouissimè eiusdem Vrbani VIII. in suo Breui Nonas Iulij 1624. in quo declarauit super causis relatis in adductis Bullis Alex. Pij, Innoc. & Clem. nõ posse D. Illustriss. Nuncium cognoscere, sed immediatè appellationẽ ad Pontificem interponendam.

14 Nec obstare practicã appellandi illico ad Illustr. Nuncium, de qua testati sunt Couar. *pract. c. 4. n. 9.* Samuël *de elect. tract. 3. controuers. 8. concl. 12. n. 32.* in verbis seqq. *Licèt sacra Congregatio modum regularibus appellandi declarauerit; nihilominus omissis illis mediis, statim ad Papam, seu Legatũ, vel Nuncium appellare possunt, vt obseruat, & consuetudo ac vsus adest*, vbi præstat rationem Franc. Tondutus *de benefic. c. 57. n. 16. tom. 1.* Portel. *in dubiis regul.* verb. *appellat. n. 3.* & ponens ex declaratione Cardinalium modum appellandi à minoribus, scilicet, vt à Guardiano appelletur ad Prouincialem, ab hoc, ad Generalem, ab hoc ad protectorem Cardinalem, ab hoc ad Papam in verbis seqq. nec Nuncium excludens ait: *At his non obstantibus, potest religiosus, omissis mediis illis statim ad Papã, seu Nuncium appellare*, per textum *in c. Romana 26. q. 6.* ad quod faciũt quæ dixi *de appellat.* omisso medio, ad Papam, infra *sub c. 7. de appell.* in terminis Remig. Scrofa *in opusc. de inualiditate professionis dub. 20. 25. & 26.* respondent enim litterati in fauorem D. P. Generalis, hoc esse specialissimum in Religione Benedictinorum, cui à Pontificibus indultũ fuit ob magna seruitia à dicta religione facta Sedi Apostolicæ, vt de eorum causis nullus alius posset esse Iudex extra religionem, nisi idem Papa. Et quia dictæ Bullæ Alex. Pij, Innoc. & Clem. expeditæ in fauorem dictæ religionis fuerunt præsentatæ coram Auditore Cameræ dicto anno 1658. & ab eo mandatum, vt obseruarentur; & sic non officere vsum, & praxim aliarum religionum, nec casus adductos pro Patre *Aguaio*, de quibus etiam inter filios dictæ religionis Benedictinorum cognouit, seu cognoscit Illustriss. Nuncius, aut eius Auditor, cum id procedat ex tolerantia Generalium, nihil opposito in Iurisdictionem Nunciorum, sicut in casu præsenti fuit oppositum.

15 Itaque declinatoria, hic, & aliis modis fundata, perstiterũt acriter litterati, dicendo de nullitate contra electioné de dicto Patre *Aguaio*, & quod electores eam fecissent post terminum designatum in suis constitutionibus trium dierum per verba, ibi: *Que la tal eleccion se ha de hacer dentro de tres dias despues de la vacante:* quæ cum debeant necessario interpretari per ius cõmune, maximè verò in materia electionis, in qua nõ licet quidquã ordinari, quod sit in to-

tū, vel in partem diuersum, siue contrarium dispositioni Iuris communis, vt *in casu alterius constit. regular.* considerauit Castellin. *de elect. Canonica c. 14. à num. 35.* in verbis : *sed cum verba constitutionis,* sequitur dicendum ex doctrina textus *in cap. dilecti 6. de dele*, & per ibi à me ponderata, vt quia dicta Benedictorum constitutio eligendi intra triduum Abbatem alicuius cænobij in locum demortui, est in obseruantia; si post triduum eligeretur, intret tunc regula *dict. cap. ne pro defectu*, dum declarat nullam quamlibet electionem factam à vocalibus post terminum iuris ibi assignatum; & sic in casu nostro hanc pœnam incurrisse electionem de Patre Aguaio factam per verba textus *in clem. exiuit de Paradiso* ibi : *Cæterum si capitulum memoratum die prædicta, Ministrum eligere prætermiserit, ex tunc Ministri Prouincialis prouisio ad Generalem Ministrum liberè deuoluatur.*

16 Nec obstare dicunt quod sæpius practicatum fuerit, vt adhuc transcurso dicto triduo, & alio ampliori dierum spatio, nihilominus electores in Cænobiis dictæ religionis processerint ad Abbatem, seu Abbatissam eligendam, vt anno præterito 1637. contingit in cænobio Monialium S. Palai ciuitatis Oueten. vbi per mortem Abbatissæ *D. Æmilia Cienfuegos*, tunc gubernante Generali R.P.Fr. Benedictus Serna electio in locum demortuæ prorogata fuit vltra menses duos, & in hoc S. Placidi cænobio Monialium huius Curiæ post, gubernante Generali R.P.Fr.Franc. Saluador, adhuc per mortem D. Annæ de Villanueua electio fuit prorogata vltra alios duos menses, nec dictos. Generales iure deuoluto elegisse quin potius receptas, & confirmatas ab illis fuisse electiones per Moniales dictorum cænobiorum factas; respondent enim non ex hoc procedere, vt si à dictis R.R. Patribus Generalibus impugnarentur, vt in casu nostro contingit, adhuc illas potuisse valide fieri, cum iam tunc contrauenìendo dicti Patres Generales, non fuisset eis denegari illis posset ius deuolutum, quod amiserunt, aut expresse consentiendo, aut tacitè in electionibus vltra triduum factis à vocalibus prædictorum cænobiorum.

17 Quare potuerunt Aduocati latissimè in punctis præcedentibus, loqui, & longè etiam informare in fauorem dicti Patris Generalis, ex eo etiam quod electio facta de Patre Aguaio fuit nulla, aut attentata, tunc quia iam fuerat interposita appellatio per aliquot ex electoribus vocalibus ad D.R.P. Generalem; & sic relatione adhuc pendente non valuisse, secundo tempore iam in principio mentionato procedere. Deinde cum sit in religione constitutio citandi & conuocandi religiosos vocales, qui degunt extra conuentum, vt cōtingit in pluribus gubernantibus Prioratus ad cænobium principale pertinētes, inter quos aliquot ex existētibus extra leucas octo, citatus non fuit in forma, vt constitutiones expostulant, sequitur optimo iure illam electionem fuisse nullam; & quia licèt vnus ex vocalibus citatus, responderit se noluisse venire, adhuc debuit spectari per tempus integrum dictorum trium dierum; & quia cum litteræ secundæ conuocatoriæ fuerunt liberatæ & expeditæ ad citandæ vocales, non fuit transactum integrum trium dierum tempus, vt post legitimè electio procederet, quæ fuit facta ante illius transcursum, cum constet electionem factam fuisse die 22. Septembr. dicti anni 1660. & conuocatorias expeditas fuisse die 20. eiusdem mensis; & sic adhuc fuisse dictos vocales in tempore legitimè comparendi; præcipuè si consideres diem primam termini concessi non computari in terminum per illa quæ dixi latè *in cap. 1. de dilationib. q. 10.*

Deinde quia apparuit in dicta electione interue- 18
nisse nonnullos carentes voto, & requisitis necessariis ad votandum, inter quos fuisse septem ex votantibus citra octo leucas, cuius de causa non fuisse citandos, quod fuerit contra constitutionis de anno 1637. verba, ibi : *que tengan voto en las elections intermedias los que viuieren, e estuuieren dentro de las nuebe leguas el dia de la vacante*, & sic illis oppositum nō potuisse votare, cum essent extra dictas nouem leucas; & approbari videtur *ex cap. 2. definitionum Capituli generalis celebrati anni 1633.* in verbis sequentib. *Que tengan voto actiuo, y passiuo todos los, que se hallaren en la casa donde la Abadia vacare y todos los conuentuales de ella, que huuiere dentro de la nuebe leguas*, quæ reperiuntur confirmata ex *const. 1637. 1641. & 1645* Item etiam quia alij duo ex votantibus nondùm viuerent per mēses quatuor in dicto Cænobio *de Sahagun*, quod necessariū erat ex dictis constitutionibus. Et denique contra alium religiosum Priorem Metimnæ *del campo* villa, quæ distat à prædicta *de Sahagun* 20. leucis ad minus, qui fortè eo in tempore vacationis erat in dicto cænobio, qui nec votare valebat; eo quod cum vouisset sine licentia superioris, dicebatur fugitiuus; & sic sine habilitate ad votandum.

Ex his quidem fundamentis à verbis constitutio- 19
num rationibus iuridicis sublimatis, quæ hic non repetuntur, litterati pro parte Generalis defendebant illum, qui etsi nō bene auditi in iudicatura Nuncij, vt ipsi proclamabant. Tamen Consiliarij supremi declararunt, vt retuli *in principio*, vim ab Auditore Nuncij factam fuisse; & si pro parte dicti Aguaio Abbatis electi non ageretur super petitorio, aut possessorio pleno, iuxta quæ latè dixi *sub cap. pastoralis*, & aliis *de causa possess. & propriet.* sed tantum de manutētione illius in possessione exercitij Abbatialis interim, quo lis duraret, vt latè pro Aguaio fundatum ex doctrina textus *in c. cum Ecclesia Sutrina d. tit. de causa possessionis, & propriet.* ad quod applicabis quæ Ego ibi scripsi *sub q. 1.* Tamen dicti Domini Consiliarij forte cōsiderauerunt dictæ manutentioni locum non dari, nec, vt votantes interim sustineātur, dum lis tractatur plene de eorum inhabilitate; quia cum ex eisdem actis constaret de prætensis nullitatibus pro parte dicti Generalis, debuit cessare etiam manutentionis ius, per illa, quæ adduxi *sub q. 4. c. licet 9. de probationib.* vbi quod quoties ex ventre instrumenti apparet de exceptione opposita nullitatis, cessat remediū hoc, quod vocatur *de el interim*; & sic nominatum Abbatem à dicto Generali admissum iam esse ad exercitium, & prædictum Aguaium vt exulatum, depositatum in quodam Cænobio longè distante à prædicto de Sahagun; remquè litigij, dum hæc scribimus esse in statu hoc.

Ad Text. in cap. Quisquis. XLIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligibilis non est consentiens electioni de se facta per aliquam potestatem secularem.*

2 *Electio quorumcumque Prælatorum, debet summa libertate frui.*

3 *Electio dicitur per abusum potestatis celebrata, quando Clerici requirunt Laicos, vt præsint electioni*

electioni. Et quando requirunt assensum Principis sacularis super eligenda certa persona.
4 *Electio irrita ipso iure est si fiat de excommunicato in maiori, si tamen de excommunicato in minori venit irritanda; qua est valida si ignoranter eligatur*, n. 5.

1 PRobat textus hic quod consentiens electioni
de se factæ per abusum temporalis potestatis,
2 efficitur ineligibilis, & electio est nulla: † nam
electio quorumcumque Prælatorum, debet omni
ex parte esse prædita summa libertate, & totaliter
aliena ab omni labe, & specie coactionis, siue violentiæ:
sic cum multis Barbosa hic *num.*21. Vbi *in
fine* subdit cum Iulio Lauorio *tom.*1. *lib.*4.*cap.*1.*ex
n.*11.*&* 14. quòd tunc tollitur libertas, cum præcisè
electores compelluntur eligere vnam certam personam,
secus si vnam de certo genere personarum,
vt dixi supra *in cap. cum terra* 14. *hoc tit.* & infra
in cap. Cumana. Et adiunges quæ pro materia tractat
Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.*1.*cap.*19.*a n.*232.
ad 235. vbi *num.*132. *&* 133. eadem cum multis
repetendo firmat, quod distinxi *in dict. cap. cum
terra.*
3 Notabis verò quòd electio dicitur per abusum
potestatis sæcularis celebrata, quando Clerici requirunt
Laicos, vt electionibus intersint. Item quando
Principis sæcularis assensum super certa persona
eligenda requirunt, vel eligunt minus alicuius sæcularis
Potentatus, docet Tamburin. *de Iure Abbat.
& Prælatorum*, *tom.* 1. *disp.* 5. *quæst.*22. *num.* 11.
Barbosa cum multis *dicto cap.*19.*num.*234. *&* 235.
per textum hunc. Et doctrinam textus huius procedere
in electione cuiuslibet Dignitatis, tradit Barbosa
hic *num.* 5. contra Hostiensem. Alia notat
num. 3. 4. 7. Sed tu pro extensione adiunges quæ
notaui supra *in cap.* 7. *&* 10. *de constit.* vbi de inhabilitate
Laicorum, & leguni, eorum respectu,
Clericorum, & personarum Ecclesiasticarum. Item
poteris hic adiungere quæ sæpè iam adduxi, scilicet
de personis, quæ habiles sunt ad eligendum.
4 Hic etiam agitur de pœnis eligentium indignos,
aut malè, de quibus dixi *in cap.* 7. *§. fin. hoc tit.*
Hic etiam adiunges quæ tradit Barbosa *de Iure Ecclesiast.
p.*1.*cap.*19. *num.*129. vbi tractat de dubio
quando electio sit irrita ipso Iure, & quando veniat
irritanda per sententiam ex vitio electorum; qui
est omnino videndus *à num.* 117. cum aliis; vbi
quòd electio facta de excommunicato maiori excommunicatione,
est ipso iure nulla; & *à n.* 121.
disputans cum multis, an si fiat electio de excommunicato
in minori: & affirmant Laurentius de Peirinis,
& Iulius Lauorius *variar. lucub. tit.*4 *c.*16.
num. 92. Sigismundus à Bononia *de elect. dub.*65.
num. 2. Suarez *de censuris disp.* 24. *sect.* 2. *à n.*25.
& alij per textum *in cap. si celebrat. de Clerico excommunic.
minist.* ibi: *electio est irritanda*, *quasi
donec per sententiam irritetur*, *valeat*: & licet
Couarruuias *in cap. alma mater p.*1. *§.* 8. *num.* 3.
Vgolinus *de cens. tab.*1. *cap.*6. *§.*3. ex eodem textu
contrarium dicant; nempe vt sit ipso Iure nulla,
respondentes ad dicta verba *irritanda* secundùm
subiectam materiam; id est *irritam esse declarandam*.
Sed Barbosa pro prima sententia respondens dicit
verba *dicti cap. si celebrat*, nullo modo posse cauillari;
& quia dum expressè aliter in Iure Canonico
non constet, quod talis electio sit nulla, non
sic cur pœnæ debeant amplicari in regula in pœnis
5 *de reg. Iuris.* † Et longè disputans an electio ignoranter
facta de excommunicato in minori sit valida?
resoluit contra glossam *in dict. cap. si celebrat. verb. scienter* validam esse; & hoc ex authoritate
dict. cap. si celebrat. vers. si tamen ibi: *scienter*;
quod est vnum; etsi Couarruu. Vgolinus, & Suarez
supra dicant nullam esse cum ex iam dictis, fiat
efficax argumentum.

Ad Text. in cap. Nihil est. XLIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus confirmans indignum electum ad regimen animarum, perdit potestatem confirmandi primum successorem*, & num. seqq.
5 *Suspensionis pœna* remissiuè.
6 *Collatio beneficiorum facta per Episcopum putatiuum, num valeat remissiuè.*
7 *Collatio facta a Prælato, seu Episcopo, qui commisit aliquod delictum, quo ipso iure est priuatus, num valeat remissiuè.*

REsolutio communis huius textus est; quod 1
si Prælatus per negligentiam confirmauit indignum
electum ad regimen animarum perdit potestatem
confirmandi primum successorem, & à
perceptione proprij beneficij suspenditur; donec
visum fuerit superiori: multis probat hic Barbosa
*num.*1.2.*&*4 † Quare nunc adiunges quæ supra no- 2
taui *in cap.*7. *§.*1.*& fin.* vbi de dignis eligendis, &
confirmandis; & quibus pœnis plectantur eligentes
indignum, seu illum confirmans *& sub Rubr.*
Item potest *hic* adiungi tractatus de confirma- 5
tione Episcoporum, de quo Barbosa *in pastorali
p.*1.*cap.*4. idem de textu nostro *de Iure Ecclesiast.
p.*1.*cap.*19.*n.*253.& de materia, & ad quos spectet
confirmare *à num.* 246. de qua materia latissimè
egi supra *in cap.* 15. per nonnullas quæstiones.
In glossa *administrent*, & in vers. *quod interim* 4
valde remoti; præter quæ signanter notat Barbosa
hic *num.*5.*&* 6. adiunges quæ supra notaui *in cap.*9.
& 15. *hoc tit.* vbi de ingerente se in administrationem
ante confirmationem.
Et in vers. *suspendatur*, de suspensionis pœna, 5
Suarez *de cens. disp.* 25. *sect.*1.& melius *sect.* 2. &
longè ago infra *sub cap.* 10 *de tempori b. ordin. q.*
11. sic vt ibi dicta queant hic applicari.
Hic adiunges quæstionem, de qua Garcia *de be- 6
nef. p.* 5. *cap.* 4. *a num.* 276. an valeat collatio beneficiorum,
facta per Episcopum, seu Prælatum
putatiuum? qui se gerit pro Prælato; sed ex aliquò
defectu, non est verus Prælatus. † Ad aliam, an 7
valeat collatio ab Episcopo, seu Prælato facta, qui
commisit aliquod crimen; ob quod ipso facto; &
ipso iure priuatus est Prælatura; idem *à num.*328.
Sed quia hæ difficultates spectant ad tractationem
infra *de præbend. & Dignitatibus*, & *de concess.
Præbendæ*, ac *ad tit. de institutione*; ideò hic non
repeto: interim ipsum Garciam Leges longè de
vtraque cum multis disputantem. Sed pro primo
dubio adiunges quæ dico infra *in cap. ad probandum
de sent. & re Iudic.* Et pro secundo dubio applicabis
quæ dixi de delinquente, *in cap. fin. de temporibus
ordin.* Et quæ dixi *à quæst.* 27. *in cap. cum
non ab homine de Iudiciis*: vbi an ipso Iure ante
sententiam, priuetur beneficiis Clericus homicida,
periurus, & falsarius?

Ad Text. in cap. Vt præteritæ. XLV. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electionis expensa ad quem hic pertineant? & num.3.*
2 *Expensarum materia remissiuè.*
4 *Electus ad Ecclesia dignitatem si habeat litigium, succurritur alimentis ex ea.*
5 *Successor in beneficio tenetur ad expensas, vtiles, & necessarias, non ad delicatas, vel solum vtiles.*

1 HIc Pontifex probat, quod expensæ necessariæ, quas facit Capitulum pro electione Prælati, debent fieri de bonis Prælaturæ, vel reddi, multis comprobat Barbosa hic *num.1.* vbi *num.2.* ait quod electio tota fit expensis electi; & *num.5.* quod expensæ necessariæ dicuntur, sine quibus negocium expediri non potest.

2 Quare vt scias perfectè expensarum materiam, adiunges hic quæ latissimè tractaui *sub cap.finem litibus de dolo & contum.* & videbis Pichardum *in §. in rem, inst. de officio Iudicis à num.15.* Couarruu. *in*
3 *pract.cap.27.* † Et in praxi vidi sæpius, quod oppositoribus Canonicatuum affectatorum in Ecclesiis, solet succurri expensis electi de fructibus eorundem Canonicatuum, cæteris coppositoribus deperditis de expensis necessariis, idem Barbosa *de iure Ecclesiast.p.1.cap.19. num.242.* ad textum nostrum applicabis nonnulla, quæ adduxi *sub cap. grauis de rest.spol.*

4 Hic idem Barbosa *sub num. 3.* aduertat, quod si quis electus sit ad Dignitatem in sua Ecclesia; & necesse habeat litigare pro consequendo eam, sint ei alimenta ministranda; sic cum Surdo *de alimentis tit.1.q.48. num.2.* quod nunquam in praxi vidi; etsi certus sim de aliquibus litibus super non admittendos à Capitulo aliquos iam nominatos, & electos.

5 Item *num. 4.* ex glossa *expensa necessariæ*, notat quod successor in beneficio, tenetur ad expensas vtiles, & necessarias in lite factas; non autem ad delicatas, vel vtiles tantùm: Iterum applicabis plura, quæ expendi de expensis *in dicto cap. finem litibus de dolo, & contum.* Et alia quæ dixi *in dict.cap.grauis de restit. & spoliat.* vbi plura etiam *quæst.5.de retentione propter melioramenta.*

Ad Text. in cap. Cum post. XLVI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio post collationem ex interuallo celebrata, non valet.*
2 *Electio facta de illo, qui requisitus consensit antequam esset electus, est cassanda.*
3 *Electio est intimanda electo antequam ad superiorem deferatur.*
4 *Votum dicitur consensus.*

PRobat Pontifex hic quod electio post collationem ex interuallo, celebrata, non valet: 1
vnde colligit Barbosa hic *num.1.& 2.* quod quando electio non fuit statim facta post publicationem consensuum, & post tractatum electionis, vel quando primo fuit requisitus consensus electi, & consensit prius quàm eligeretur, non valeat; quia præsumitur ambitiosus: applicabis nonnulla, quæ dixi supra *in cap.quia propter*, & ibi *sub quæstione fin.*

Et sic Barbosa *de iure Ecclesiast. cap.19. p. 1.* 2
n.237. ait quod electio illius, qui requisitus antequam esset electus electioni de se faciendæ consensit, est cassanda, adducens textum nostrum. Non enim debet assentiri sic requisitus; sed respondebit, *nolo quod me eligatis; & ita rogo, vel non intendo Dei vocationi resistere.* Tamburin. *de iure Abbatum p.1.§.22.disp.5.* Sigismundus à Bononia *de elect.*

Et *num.143.* ait quod electio est intimanda ele- 3
cto antequam ad superiorem deferatur: De quo supra *sub cap. 15.* & alibi & *num. 244.* quid si non consentiat, *ibi dixi*, & *in Rubrica*: Et applicabis notata infra *cap.publicato*: & quod de indignis, & ambitiosis, dixi supra *in cap.7.§.* vide infra *cap.55.* collatio quid importet? hic expendo infra *sub cap. in Genesi 55. hoc tit.* vbi de collationis tractatu.

In vers. *consensuum*, notat Barbosa hic *num. fin.* 4
quod votum, dicitur consensus. Quare adiunges quæ de suffragiis, & votis ad electiones congerit Barbosa *de iure Ecclesiast.p.1.cap.19.à num.200.* Et quæ hucusque à Rubrica scripsi, & vsque in finem huius tractatus: Et quæ dixi *in cap.quia propter 42. hoc tit.* vbi de forma votandi, & scrutandi.

Ad Text. in cap. Constitutis. XLVII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Monachus vnius Monastery, alterius factus Abbas, non habet vocem in electione Abbatis, Prioris Monasterij.*
2 *Monachus translatus non habet vocem in Capitulo, à quo est translatus.*
3 *Episcopus translatus, siu volans de vna Ecclesia desinit esse in ea Episcopus, vbi primo ab ea fuit absolutus per Papam in consistorio.*
4 *Translatus ad secundam Ecclesiam, nihil iuris retinet in priori, nisi hostium necessitate.*
5 *Consensus debet voce, & non scripto exprimi.*
6 *Exprimi nemo potest in iudicio sine actione, vel causa.*
8 *Monachus factus Episcopus, num sit solutus à vinculis suæ Religionis, & ab aliis: debetque retinere habitum regularem.*
9 *Monachus factus Episcopus nequit frui priuilegiis suæ Religionis.*

PRobat textus hic quod Monachus vnius Mo- 1
nasterij, alterius factus Abbas, non habet vocem in electione Abbatis, Prioris Monasterij, etiam si tale ius ab Abbate, & Monachis prioris Monasterij fuerit reseruatum, cum multis probat Barbosa hic *num.1.& 2.* qui post *num.5.* in versic. 2
quod

quod olim cum assumerentur, notat quod Monachus translatus non habet vocem in Capitulo, à quo est translatus; cuius ratio potest desumi ex incompatibilitate, quæ desumitur *in cap. de multa de preb.*
3 † Quare adiunges quæ tractat Barbosa *de Iure Eccles. parte 1. cap. 19.* dum ait *num. 37. & 38.* quod translatus volans de vna Ecclesia ad aliam, desinit esse Episcopus prioris, vbi primum à Papa ab illius
4 vinculo absolutus est in Consistorio. † Et quod translatus ad aliam, nihil iuris retinet in priori, nisi hostium necessitate compulsus, fuerit ab Ecclesia sua translatus. Cui dicto adiunges quæ latè scribo *in cap. 1. de præscript.* & omnibus applicabis quæ dico *11. seq.*

5 In vers. *quo iure*, & in vers. *iussi essent exprimere*, quatenus dicit hic *num. 6.* Barbosa, quod voce, & non scripto est consensus exprimendus: applicabis nonnulla de consensu expresso, aut tacito, quæ dixi *sub cap. 1. de foro competent.* Sed Barbosa *de iure Ecclesiast. part. 1. cap. 19. num. 213.* dicit quod vota omnium electorum, sigillatim exquisita, debent in scriptis redigi, quia melius constat de voto per scripturam, ne memoria scrutatorum pereat; nec per hoc derogari ait Trid. requirenti vota secreta in electionibus regularium. Sed quia de hoc latissimè dixi supra *sub cap. quia propter 42. hoc titulo*; ideò ad ibi dicta recurres. Et pro materia de actibus requirentibus scripturam ad sui validitatem, vel non; præter quæ dixi infra *sub titulo de fide instrum.* Leges quæ bene aduertit Doctus, ac prudens amicus noster D.D. Eldefon-
6 sus de Olea *de cessione iurium quæst. 5. p. 1.* † Et *n. 7.* quod sine actione, vel causa nemo experitur in tantum, vt iudex repellat agentem sine actione, etiam parte non opponente; quare applicabis Balboam, qui *in cap. 6. de Iudiciis à num 8. & t.* disputat, an quis sine actione possit in Iudicio experiri: de quo dixi *ibi* latè, & *sub tit. de libelli oblat.*

7 Pro intellectu huius textus leges quæ dixi *in cap. 17. de foro compet. num. 5. & fin.* & *in cap. 3. de*
8 *causa possess. & propriet. quæst. 4. num. 2.* † Ad quæstionem, an Monachus factus Episcopus solutus sit à ieiuniis suæ religionis, Barbosa *in pastorali parte 1. cap. 4. num. 14. in antiquis, & in nouis.* Et à quibus aliis solutus sit, longè, & bene tractat idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. part. 1. cap. 8. à num. 130.* Sed quia de his difficultatibus ego infra *sub titulo de regularibus*, & *in cap. Clerici el 2. de vita, & honest. Clericor.* ideò hic non repeto; solum ergo dico, vt non teneatur, nisi tantum de ho-
9 nestate ad ieiunia, & pœnalia suæ religionis. † Et quod nec possit frui priuilegiis suæ religionis, cum liber sit ab omnibus regulæ obseruantiis, iugoque Monasticæ disciplinæ. Sanchez *in summa lib. 6. quæst. 197.* Barbosa cum aliis *dict. cap. 8. num. 135.* legendus *à n. 121.*

Ad Text. in cap. Ecclesia vestra XLVIII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio debet fieri verbo, & de illo, in quem consenserit maior pars.*
2 *Canonici vocem habentes in Capitulo, & non Capellani, de iure communi admittebantur ad eligendos Episcopos.*
3 *Electio vt canonica sit non sufficit, vt habeat maiorem partem respectu minorum, sed respectu totius*, n. 4.

Pontifex probat hic quod electio debet fieri verbo, & de illo, in quem consenserit maior pars Capituli, & non respectu aliarum partium. Continet ergo textus iste duplicem partem, iuxta primam in versic. *vocibus vestris*, notat cum multis, Barbosa *num. 1. & 2.* quod in electione verba requiruntur, cuius occasione poteris applicare notata supra *in cap. quia propter 42. hoc titulo*, vbi de formis ad electionem: & supra *in cap. 1.* & *ad Rubricam.* 1

Et in versic. *cum de futura*, notat idem Barbosa *num. 3.* quod iure communi inspecto ad Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ Cathedralis pertinebat electio Episcoporum; & quod admittebantur tantum Canonici, qui habebant vocem in Capitulo; non autem Capellani; & debebant esse mente compotes, & in sacris constituti, vt multis comprobat *num. 4.* Quare pro ampliatione, & vero intellectu, adiunges quæ notaui supra *in Rubrica, verb. sub quæst. 6.* & *in cap. 14. hoc titulo*, Item quæ dixi *in cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possess. & propriet. à q. 2.* 2

Et in versic. *licet maiorem partem*, notat Barbosa *num. 5.* quod in electionibus Canonicis ad validitatem ipsarum, non sufficit habere maiorem partem suffragiorum, respectu minorum; sed quod vlterius necessario requiritur habere maiorem partem respectu totius, aduertens cum Miranda, quod in maiori parte respectu totius Capituli, non debent computari qui nolunt illi interesse, & qui propter aliquam rationem, vel causam priuati sunt suffragio, seu voto; sed illi dummodo, qui in eadem electione habuerunt votum. 3

Vt bene expendas adiunges quæ tractat ipse Barbosa *de Iure Ecclesiast. part. 1. cap. 19. à n. 219. ad num. 24.* vbi *num. 225.* quod electio communis facienda est votorum collatione: & *à num. 201.* quod vota in electionibus secretè exquiri debent. *Applicabis quæ noto, & expendo infra sub cap. publicato 58. hoc titulo.* Et melius quæ latissimè dixi *sub cap. quia propter 42. hoc tit. q. fin. & à q. 1.* & quod hodie obseruetur. 4

Ad Text. in cap. Cum Magistrum XLIX. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Professus qui nondum est, nequit eligi in Abbatem.*
2 *Professionis natura, & tempus remissiuè.*
3 *Scriptura requiritur ad professionem expressam Monialium.*
4 *Magister qualis debeat esse: & de obligatione discipuli erga eum remissiuè.*

Docet hic textus quòd non professus nequit eligi in Abbatem, qui determinatur per notata supra *in cap. cum ad nostram 37. & 38. & 27. & 13. hoc titulo.* Et pro intellectu applicabis quæ dixi 1

dixi supra *in Rubr. quæst. 4. & 5.* Et ampliatur ex
2 notatis *in cap. constitutus 47. eodem.* De professio-
nis natura, & tempore latissimè noto ad plures ca-
sus *in cap. ad nostram* 8. & *in cap. ad Apostolicam*
3 *de regularibus.* † Cumque glossa hic sub verb.
professionem, dicat quod ad professionem, expres-
sa Monialium scriptura requiritur, vt ea probetur
sicut Barbosa probat cum multis hic *num. fin.* ideò
applicabis notata *sub cap.* 47. Libellus in scriptis
est redigendus, vt dixi *in cap. 2. de Libelli oblat.*
Alia etiam scripturam requirunt, vt probant DD.
secundùm quæ adduxi *sub cap. quoniam contra fal-
sam, de probat. sub quæst.* 1. & de aliis alibi: nam
vt dixi *sub Rubr. de re Iudic.* & alibi *sub tit. de fide
instrument.* sententia debet in scriptis redigi; &
quod sunt contractus scripturam, requirentes; de
quo nouissimè videbis Oleam, quem adduxi *sub
iam relato cap.* 7. item quæ dixi supra *sub cap* 42.
nempe quod in electione per scrutinium, requiri-
tur scriptura.
4 Ad vers. *cum in Magistrum*, qualis debeat esse
Magister, docet Narbona *in l.* 31. *tit* 7. *lib.* 1. *re-
cop. glossa 2. de obligatione mutua discipulorum erga
Magistrum*, Trullench. *in opere morali libro* 4.
*cap.*1. *dubio* 11. De quibus dico latè infra *lib.* 5.
sub tit. de Magistris.

Ad Text. in cap. Cumana. L. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio facta à non maiori parte Capituli, & omissa collatione, non valet.*
2 *Eligendi ius potest consuetudine acquiri, & qualiter*, n. 3.
4 *Elector, de quo dubitatur, num legitimus sit, instante tempore electionis, admittitur ad eligendum cum protestatione.*
5 *Protestatio quos effectus habeat, remissiuè.*
6 *Possessio iuris eligendi.*

1 DVo dicit Pontifex hic, quod electio facta à
non maiori parte Capituli, & quod omissa
collatione, non valeat. De primo puncto dixi *sub
cap. Ecclesia vestra 48. & in cap. bona 36. cap. au-
ditis 29. cap. dudum* 22. Ad secundam partem,
quod non valet, omissa collatione: applicabis tex-
tum supra *in cap. cum post* 46. Vide infra *cap.* 55.
vbi expendo quid collatio tractatus importet, &
de omnibus, dixi plenè *sub cap. quia propter 42.
hoc tit.*
2 Ad vers. *Capellani, & Clerici Ciuitatis*, ponit
quæstionem Barbosa hic *num.* 2. de qua dixi *sub
cap. cum in Iure peritus hoc tit.* Et idem Barbosa
in vers. *vel consuetudine num. 3. & 4.* & in vers.
nam etsi Capellani num. 5. dicit quod ius eligendi,
3 potest acquiri consuetudine, de quo videbis notata
in cap. cum dilectus 8. de consuet. † Et quod ad ac-
quirendam quasi possessionem Iuris eligendi, duo
requiruntur; scilicet quod extranei, qui de Colle-
gio non sunt in electionibus præsentes fuerint; &
quod vocem præstiterint. Et sic ad vtrumque ca-
sum adiunges quæ latissimè dixi *sub. cap. cum Ec-
clesia Sutrina de causa possess. & propriet.* aliqua su-
pra *sub Rub. quæst.*6.

Notat hic idem Barbosa *sub num.* 4. in vers. *sub* 4
huiusmodi protestatione admissi fuerunt, quod quan-
do dubitatur, an aliquis habeat vocem in electio-
ne, & tempus electionis instet; itavt non possint
recipi probationes, quod tunc admittatur cum pro-
testatione, vt vocem emittat: sic de Iure hoc sibi
competet: & *num.* 6. ait ex glossa *protestatione.* † 5
quod vt noceat protestatio, requiritur expressus
consensus eius, cui fit, nec sufficiat, si simplici-
ter taceat & *num.* 7. quod protestatio post factum
non prodest. Quare poteris pro exacta tractatio-
ne adiungere hic quæ latè scripsi, *in cap. fin. de ap-
pellat.* vbi multa de protestatione quid prosit, &
quando interponatur vtiliter?
Ad quæstionem de possessione iuris conferen- 6
di, latè Garcia *de beneficiis p.5. cap.5. à num.*1. &
de intellectu textus nostri *à num.*52. Et applicabis
quæ adduxi *in dict. cap. cum Ecclesia Sutrina à q.1.
& 2.* Maior pars eligentium qualiter intelligatur,
& de publicatione votorum, ac de hodierna praxi,
videbis infra *in cap. publicato* 58. & latè dixi iam
sub cap. quia propter 42. hoc tit. vbi leges.

Ad Text. in cap. Sacrosancta. L I. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Laicus, etsi Patronus nequit etiam de consensu Prælati, & Capituli habere ius eligendi, & quare* n.2. & 3.
3 *Præsentare Laici cur possint? remissiuè.*
4 *Laici sunt incapaces rei spiritualis, & electionis Canonicæ.*
5 *Principes Laici ad electionem conuocari nequeunt, etiam contra consuetudinem.*

DEcidit Pontifex hic quod Laicus quamvis 1
Patronus non potest etiam de consensu Præ-
lati, & Capituli habere ius eligendi in Ecclesia
Collegiata, vt scilicet ex pluribus nominatis à Ca-
pitulo, vel Prælato quem voluerit possit eligere;
sed quod solum electio facta illi, debeat denun-
ciari, vt assentiatur: pluribus probat Barbosa *hic*;† 2
& præstat rationem *n.2.* vers. *non cadit in Laicum*;
eo quòd Laici sunt incapaces officio administrandi
spiritualia; & per consequens suspensionis, seu
Ecclesiasticæ iurisdictionis: hæc ille probans cum
multis.
Sed ego pro generali exornatione adiungo quæ 3
latè tractaui *in cap.2.3.4. 8. 13. & 17. de Iudiciis*,
& *sub toto tit. de foro comp.* & *in cap. tuam 3. de or-
dine cognit.* vbi de incapacitate Laicorum ad res
spirituales, vel quasi. Et quæ latissimè dixi *in cap.
Ecclesia S. Mariæ 10. de constit.* & quare possunt
præsentare, dixi *sub cap.3. de Iudic.* vbi *quæst.*5. an
aliquo casu possint beneficia conferre. Et an ad
electionem Episcoporum possint concurrere? Et
quo iure Regibus Hispaniæ competat nominatio,
& præsentatio, dixi latè *sub cap. cum Ecclesia Su-
trina 3. de causa possess. & propriet. quæst.*3. & notaui
iam supra sub Rub. *sub quæst.*6. & *sub cap.*48. & *in
aliis relatis capitibus huius tit.*
Et ad materiam huius textus adiunges notata 4
supra *in cap. querelam 24.* & *in cap. quisquis 43. hoc
titulo*, & *in cap.2. de electo ad clamorem populi.* An

Laicis

Laicis possit aliquo iure competere electio sub
dicto *cap. quarciam.* Et an à Laicis possit ius Pa-
tronatus Ecclesiasticum præscriptione acquiri, Bal-
boa *in cap. de præscriptionibus a num* 33. Et an in
Ecclesia Collegiata Laicus erigens, vel dotans Ec-
clesiam Collegialem, acquirat ius præsentandi
Clericos ad eam, sicut acquirit, dato quod Eccle-
sia non sit Collegialis; idem à *num.* 42. per textum
5 nostrum. † Et longè agens Marta *de iurisdict.
parte 4. cent.* 1. *casu* 47. dicit nulla consuetudine,
etiam immemoriali posse introduci, vt Principes
Laici conuocari debeant ad eligendum Ecclesiæ
Prælatum. Et applicabis Barbosam *de Iure Eccles.
pars.* 1. *cap.*8. *ante num.* 66. vbi de varietate circa
authoritatem Principum in electionibus Episcopo-
rum: & *num.*67. quando cæperit abrogari potestas
data Laicis circa Episcoporum electiones, & quo-
6 modo. † Ecclesia Collegiata quæ dicatur? No-
taui supra *sub cap.*1. vers. *& quia*, & plura *supr.
sub Rubr.*

Ad Text.in cap Cum in veteri. LII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Eligentes quando debeant consilium requirere, vt valident electionem, & quod tempus expetatur*; n.3.

2 *Consilium vbi requiritur, debet peti ante actus expeditionem.*

4 *Consilium non obligat ad illud sequendum*; n.6. & 7.

5 *Actus dicitur nullus, si id, quod mandatum est fieri, fit sine consilio illius, a quo requirendum erat: fallit vbi Consiliarius esset absens,* n.8. & 10.

7 *Statutum requirens pro forma Consilium sapientis; non eo requiri necessum est.*

9 *Dispositio non vitiatur; & si sit vt quis nubat cum consilio alicuius, & eo requisito non sequatur.*

10 *Consensus vbi requiritur, num actus alias vitietur?*

11 *Actus factus contra legem, & statutum, non valet.*

12 *Consilium dans ad homicidium, vel furtum, qualiter teneatur? remissiuè.*

13 *Consilium peritorum in arte, qualiter obliget? remissiuè.*

1 DEcernit Pontifex hic, vt quando Papa man-
dat habentibus eligere quod eligant cum
consilio, alioquin Consiliarij prouideant, debeant
eligentes consilium requirere in tractatu electionis,
& congruo temporè expectare responsum, alias
2 electio non teneat. † Etenim Barbosa hic compro-
bans *num.*1. dicit *num.*2. quòd vbi requiritur, con-
silium debet peti ante actus expeditionem.

Et *num.*7. quod postquam petitum fuerit Con-
3 silium, spectandum est responsum per tempus ne-
4 cessarium. † Et *num.*4. quod consilium non obli-
gat ad sequendum: aliquid *in cap. fin. infra.* De
his omnibus Gonzalez *in reg.* 8. *Cancel. glossa* 46.
*num.*38. *& glossa* 48. *à num.*12. *&* 40. Bertachinus
*de Episcopo p.*1. *lib.* 3. *num.*87. *&* 88. Bartol. per
textum cum Prætor 59. §. *mando ff. de leg.* 2. San-
chez *de matrim. lib.* 1. *disp.* 34. *num.* 24. Barbosa
axioma 93. *num.*2. Gutierrez *de tutelis p.*1. *cap.* 8.
*num.*4. Menoch. *de præsumpt. lib.* 6. *quæst.* 34. *à
num.* 25.

Nunc verò pro maiori enodatione adiungo se- 5
quentia; nempe quod actus dicitur nullus, si id,
quod mandatum est fieri, fit sine consilio illius,
cuius, consilium requirendum erat: sic ex textu
nostro comprobat cum multis Gratianus *reg.* 10. de
quo Doctores *in cap. ex parte de constit.* & ibi be-
ne Felinus tripliciter limitat. † Et quod consilium, 6
etsi requirendum sit, non tamen sequendum, pro-
bat textus, vbi Doctores *in cap. cum olim, de ar-
bitriis.* Et videbis Barthol. Sanchez *in clem.* 2. *de
testibus num.*5. & applicabis textum *in cap. cum in
Iure peritus hoc tit.*

Notabis verò quod etiam si statutum requirat 7
pro forma consilium sapientis, non oporteat id re-
quiri, vbi casus est clarus in iure, Angelus *in l. hac
consultissima cod. qui testam. facere possunt*, quem
refert Palacios Rubios *in Rub.de donat. inter* §.38.
num. 15. *col.penult.* † Item quod regula non pro- 8
cedit, quando ille, cuius consilium requiritur, esset
absens, & sit periculum in mora: ita Bart. *in l. si
plures ff. de exercit.* Tyraquel. *in ll. Connub. n.*16.
Mieres *de Maiorat.* 1. *p. cap.* 50. *num.*6. *ad finem.*
† Item quod non vitietur dispositio quod quis du- 9
cat, seu nubat consilio alicuius, & non alias: nam
licèt petatur, & expectari debeat; non tamen se-
qui, quod secus est in dispositione, quæ confert
matrimonium in alterius arbitrium, secundum *l.
cum tales,* §. *arbitratu, ff.de condit. & demonst.* latè
Gulielm. Benedict. *in cap. Raynucius de testam.*
verb. *qui cum alia à num.* 88. Matienzus bene *in
l.* 14. *tit.* 4. *lib.*5. *recop. glossa* 1. *num.* 62.

Quid si consensus requiratur, bene Tyraquel. 10
post leges connub. glossa 2. *per totam*, Couarruu. *in
regula peccatum lib.*6. *p.*2. §. 3. *num.*10. & *in* 4. *p.
2. cap.* 7. §. 1. *num.*1. Doctor *in l.* 55. *Tauri cum
seq.* Ioannes Matienz. *in l.* 5. *tit.* 3. *glossa* 1. *n.* 1.
cum aliis *lib.* 5. *recopil.*

Et applicabis quæ tradit idem Gratianus *reg.* 14. 11
vbi quod actus contra leges, & statutum factus, non
valet *ex l. non dubium cod. de legibus*, de quo notaui
supra *in cap. cum dilectus de rescriptis.* Applicabis
alia quæ adduxi supra diuersis in capitibus de tem-
pore, quo debeant expectari vocati ad electionem:
de quo puncto Barbosa *de iure Eccles.p.*1. *cap.*19. *à
num.*96.

De consilium dantibus ad homicidium, vel fur- 12
tum, qualiter teneantur, dico infra *in cap. sicut
dignum de homicidio.*

Item applicabis quæ dixi *sub cap.*4. & *cap.penult.* 13
de probat. vbi de consilio, & iudicio peritorum in
arte, plura cumulaui.

Ad vers. *tractatum fuisse habitum*: applicabis quæ 14
noto infra *in c. cum in Genesi* 55. *circa finem hoc tit.*

Ad Text.in cap. Congregato. LIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio à maiori parte de indigno, postponitur facta à minore de digno,* & num.seqq.

4 *Eligens*

4 *Eligens num sciuerit indignum elegisse, vel non, quando præsumatur?*

5 *Indignus dicitur qui habet defectus personæ expressos.*

6 *Patroni Laici indignum scienter præsentantes, priuantur iure præsentandi pro ea vice.*

7 *Conferens beneficium scienter indigno, priuatus est, & deuoluitur ius ad superiorem.*

8 *Procurator constitutus ad eligendum cum mandato generali, & liberè, nequit in ferendis suffragiis, vnum nomine suo, & alterum nomine mandatis eligere, fallit, quando adest omnimoda æqualitas*, n. 9.

10 *Procurator debet habere mandatum ad iurandum pro impedimento sui Domini. Et quæ debeant interuenire, vt legitimè constituatur.*

11 *Dictio* postmodum *significat internallum.*

12 *Dictio* irrita *simplex, & per se, importat latam sententiam.*

14 *Electio facta in loco non consueto, debet nihilominus confirmari.*

15 *Electio Prælati, vbi fieri debeat. Vbi practicetur si fiat Præbendarum* n. 17.

16 *Electio Pontificis facta in loco interdicto, non valet; non sic alterius Prælati* dict. n. 15.

17 *Negotia sæculiora vbilibet intra Ecclesiam solent decerni.*

18 *Electio Papæ debet fieri in Conclaui clauso.*

1 POntifex in præsenti decidit, quod si pars maior
in eodem scrutinio eligit indignum, & pars
minor elegit dignum, valet electio minoris; quia
maior pars eligendo indignum, priuatur pro illa
vice potestate eligendi, & deuoluitur ad minorem
de maiori parte votorum, ac eorum publicatione,
dico explicitè infra *in cap. publicato* 58. *hoc tit.* & de
doctrina nostri textus dixi supra *sub cap. quia propter*
42. & quod hodie seruetur in praxi de minori parte
eligente dignum; maior verò indignum ibi: *sub*
quæst. fin.

2 Occasione huius decisionis, quam comprobat
Barbosa, possunt hic adiungi dicta *supra* de ele-
ctione indigni, & de electione digni, prætermisso
digniori *in cap.* 7. §. 2. *& fin.* & in aliis huius tituli
3 Capitibus. † Et quod scienter eligentes indignum,
pro illa vice priuentur potestate eligendi; non au-
tem si nominauerint tantùm, dixi supra, & nunc
repeto ex adductis à Barbosa omnino videndo *de*
4 *iure Ecclesiast. p.* 1. *cap.* 19. *à n.* 66. † vbi *num.* 68. re-
linquit iudicis arbitrio. An eligens præsumatur sci-
uisse electum fuisse indignum, & ex quibus hæc
sententia colligatur? de quo loquens Sigism. à Bo-
nonia *in hoc tract. dub.* 61. *n.* 4. ait vt tunc eligēs præ-
sumatur sciuisse electum illum fuisse indignum, si
electus ille fuit semper in eadem ciuitate, & loco,
vbi extitit eligens, & electus ita deliquit, vt verisi-
mile sit eligentem id resciuisse. Quod si is electus
abfuit, vel secretò sic enauit, vt probabile sit ele-
ctum ignorasse: tunc quod ignoranter elegerit præ-
sumendum esse dicit: Qui tamen *num.* 13. hoc limi-
tat, quando ipsi electores compromiserunt in ali-
quem, qui compromissarius eligit indignum; nisi
tamen ipsi Compromittentes talem electionem ra-
5 tam habuerint: † Et *num.* 70. dicit quod indignus
dicitur qui habet defectus personæ expressos, *cap.*
cum in cunctis hoc tit. Garcia *de benef. p.* 7. *cap.* 12.
num. 84. cum aliis. Sigismund. supra *num.* 11. Lauo-
6 rius, *variar. lucub. cap.* 15. *n.* 77. † Et *num.* 74. quod
Patroni laici indignum scienter, præsentantes, pri-
uantur iure præsentandi pro ea tantum vice, si
scienter præsentauerint eum. Marius Anton. *variar.*
lib. 1. *res.* 19. Vgolin. & Riccius à Barbosa relati. † 7
& *num.* 75. quod conferens beneficium scienter in-
digno priuatus est conferendi potestate; ita vt pro-
pter conferentis negligentiam deuoluatur ad supe-
riorem beneficium incapaci collatum. Rebuf. *in*
praxi tit. pœna contr. collator indign. conferent. n. 1.
Mantica *decis.* 158.

Et cum in vers. *computato Procuratore cuiusdam* 8
absentis dicat *hic* Barbosa *sub num.* 1. quod Procu-
rator constitutus ad eligendum cum mandato ge-
nerali, & libero ad eligendum, non potest inferen-
dis suffragiis vnum nomine suo, & alterum nomine
mandantis eligere ex ea ratione; quia eadem con-
scientia debet eligere nomine Domini sui, qua ele-
git nomine proprio; *ex cap. si quis Iusto §. porro hoc*
tit. lib. 6. vbi DD. & Barbosa cum aliis *de iure Ec-*
clesi. p. 1. *cap.* 19. *n.* 165. † Et subdit cum Gutierrez, 9
Molina, Lancelloto, & aliis, quod si merita duorum,
vel trium ita essent æqualia, vt ab electoribus dis-
cerni non possit, quis eorum melior, & idoneior sit
cæteris; putet posse procuratorem vnum nomine
suo, & alium nomine mandantis ex illis eligere. † 10
Et Iulius Lauor. *variar. lucub. tit.* 5. *cap.* 17. *num.* 17.
dicit quod procurator debet habere mandatum ad
iurandum super impedimento sui Domini. Et *n.* 69.
ponit formulam constituendi procuratorem: de
quibus, & aliis idem Barbosa scribit latè *de iure*
Ecclesiast. p. 1. *cap.* 19. *a num.* 100. & notat supra *in*
c. quia propter 42. *§. illud, hoc tit.* Etenim qui absens
est tempore electionis, iusto detentus impedimento,
potest vnum, vel plures procuratores constituere,
qui per se votum in electione præstent; dum tamen
quis sit in loco, vbi euocari potest; & quod iusto im-
pedimēto detentus venire non possit; & quod pro-
curator habeat mādatum ad iurandum super dicto
impedimento: sic patet ex verbis *dicti §. illud, c. quia*
propter, ibi: *Illud autem penitus interdicimus, ne quis*
in electionis negocio Procuratorem constituat, nisi sit
absens in eo loco, de quo debeat aduocari: sic docet
Iulius Lauor. cum aliis *variar. lucub. tit.* 4. *cap.* 7.
num. 34. vbi subdit quod si quis electorum tempore
vacationis, seu citationis, faciendæ sit intra fines,
vnde sunt vocandi absentes, & postea electionis
tempore sit extra fines, non admittatur eius Procu-
rator; qui *num.* 44. ait vt non dicatur absens ad di-
ctum effectum, is, qui est in aliqua parte ciuitatis,
etiam remota, vel prope in Hortis; vbi quòd ab-
senti non licet per litteras exprimere votum suum
dict. cap. si quis Iusto §. absens hoc tit. lib. 6. ibi: *non*
poterit aliquatenus per litteras. Boërius *decis.* 1. *n.* 41.
& num. 37. Sigismund. à Bononia *de elect. dubio* 14.
num. 1. & hoc etiam volente Capitulo: & idem La-
uor. *num.* 35. dicit legitimum absentis impedimen-
tum reputari quando ob inimicitias capitales ve-
nire non possit, vel ob infirmitatem grauem; non
autem leuem, vel si aduersa nauigatione, impedia-
tur, vel si vocetur ad maius tribunal; vel si obses-
sus in aliquo Castro, vbi egredi non possit, & simi-
lia; ita tamen, vt impedimentum exprimatur quale
sit: & addit *n.* 41. quod ad hoc vt talia impedimenta
iusta dicantur, requiratur, vt de tempore, quo im-
peditus venire non potest sit in eo statu, in quo si
præsens esset, posset eligere: alia tradunt omnino
videnda idem Lauor. longè agens *sub dict. cap.* 17.
Barbosa *de iure Eccles. p.* 1. *dict. cap.* 19. *à num.* 100.
ad 115. Tamburin. *de iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 5. *q.* 3.
Rota *in Calagurritana beneficij de Morillo* 13. *No-*
uemb. 1620. coram bonæ memoriæ Vbaldo: Qui
omnes

omnes dicunt quòd ex pluribus procuratoribus sigoatis, in dubio potior sit primo nominatus instrumento procuratorio. Quod si duo sunt eadem die nominati, & non appareat de priori mortuo, se confundunt: argum. eorum quæ dixi *sub tit. de fide instrum. in Rub.* & *in cap. pen.* & quòd procurator debet esse de collegio ex dicto §. *illud*, sic vt oullus queat cogi ad acceptandum.

11 Dictio *post modum* hic significat interuallum, tradit Barbosa *hic num.* 2. cum Tyraquello, de qua in suo tractatu de dictionibus in eadem dictione.
12 † Et *n.* 4. ex gl. hic dicit quod dictio *vrita* simplex, & per se, & sine adiectione alterius, importat latam sententiam, cum Tyraquello *in l. si vnquam*, verb. *reuer tatur n.* 48.

13 Et in vers. ibi, *scientia litteralis expertem*: de hoc videbis notata supra *in cap.* 7. applicabis dicta infra *in cap. penult. & fin. de atate ordin.*

14 Et in vers. *congregato Neruen. Capitulo*, hic posset dubitari in quo loco debeant electores congregari, vt electio valida sit: & respondetur, quod locus electionis faciendæ; dummodo clandestinus non sit, minimè est de substantia electionis. Et quòd electio quamuis facta noo sit in loco consueto, debet nihilominus confiumari. † Sed quòd electio Prælati debet de congruentia fieri in Ecclesia Cathedrali, seu loco consueto, & in subsidium, vbi commodius daretur facultas, tradit cum multis idem Barbosa *de iure Ecclesiast. dict. cap.* 19. *à n.* 176. *ex cap. quod sicut, hoc tit.* Iulius Lauor. *dict. tit.* 4. *cap.* 18. *num.* 8. dicens procedere; licèt locus sit interdictus, Abbas *in cap. cum terra sua.*
15

16 Et videbis textum *in cap. vbi periculum* §. *porro hoc titulo, lib.* 6. in quo expressè prohibetur electio
17 Pontificis fieri in loco interdicto, † sæpius video in Ecclesiis faciliora negocia, & instantanea decerni vbilibet intra Ecclesiam Cathedralem, sed electiones canonicas Præbendarum, ac aliorum beneficiorum, conuocato Capitulo ante diem, & post modum congregato intra cellulam, vulgò *sala* sui
18 Capituli. † Et quòd electio debeat fieri in Ecclesia Cathedrali, si fieri potest supra *cap.* 28. ibi in vers. *si fieri potest*, vide Abbatem *in cap. cum terra.* Iulium Lauor. *variar. lucub. cap.* 18. *num.* 6. 7. & 8. vbi dicit speciale esse in electione Pontificis, quæ non potest fieri, nisi in conclaui clauso, vt statuit Gregor. XV. *in sua constit. Æternt*, videbis etiam Gonzales *ad regul.* 8. *cancellaria, glossa* 62. *n.* 19. Bortel. *in summa omn. decis. tit.* 6. *n.* 13. Gregor. *syntagm. iuris lib* 15. *cap.* 12. Azotium, & Rendinam, quos refert, & sequitur Barbosa *n.* 178.

Ad Text. in cap. Dudum. LIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum incompatibilitas, remissiuè.*
2 *Error communis, & titulus putatiuus, operantur actus validitatem,* & n. seq.
4 *Contestationis materia insinuatur.*
5 *Probatio per confessionem remissiuè.*
6 *Positiones iuris qua remissiuè.*
7 *Archidiaconorum officium quod remissiuè.*
8 *Falsitas suppressa, quid in actum operetur remissiuè.*
9 *Pœna* leg. 10. tit. 1. lib. 4. recopil. *num incurratur per solam citationem laici coram Ecclesiastico.*
10 *Resignare queit criminosus suum beneficium, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa, si veniat puniendus per sententiam & post sententiam, appellatione pendente,* num. 11.
12 *Collatio facta post priuationem ante transitum in rem iudicatam est nulla, si priuatus non appellauit.*
13 *Impetrari beneficium criminosi, potest in euentum probationis. Impetrans verò obligabitur ad pœnam extraordinariam arbitrio Rotæ* num. 14.
15 *Impetrans non est habilis ad consequenda beneficia eius, ob cuius priuationem, illud impetrabat, si moriatur in illo, interim impetratus.*

DEcisio huius textus, cum pertineat ad incompatibillitatem beneficiorum, iuxta infra latè notata *in cap. de multa* 28. *de preb.* & satis superque Barbosa hic exornat litteram; ego nunc tantum faciam remissiooem pro principalioribus verbis eius. 1

Igitur quia Barbosa hic *à num.* 3. tractat materiam de factis ab aliquo habito pro Prælato ex cómuni errore, resoluens, *num.* 7. quod error communis, & titulus putatiuus operanit validitatem eorum, quæ geruntur per inhabilem, quando inhabilitas fuerit de iure humano, secus si de iure Diuino, iuxta doctrinam textus *in l. Barbarius ff. de officio Prator.* & *l.* 2. *cod. de sent. & interlocut.* ideo applicabis quæ dixi *in cap.* 1. *in* 2. *eius parte* 54. *de sacram. iterandis vel non*, ibi: *In vers. ad quartam & tertiam*, vbi egi de dubiis an Pontifex suppleat defectum Iurisdictionis ministrantibus Sacramentum cum opinione probabili vel suppleat illam in ministratione sacramentorum stante errore communi absque titulo colorato, & quid in aliis iurisdictionalibus dixi alibi ad explanationem *dict. l. Barbarius*, aliquid infra *sub tit. de seru. ordin. vel non.* 2

Nuoc verò pro exacta exomatione, applicabis quæ dixi *in cap. tua, de causa possess. & propriet. q.* 1. *num.* 11. vbi de intellectu huius textus. 3

Et ad vers. *contestationem litis*, dum notat hic Barbosa *num.* 11. quod litis contestatio est terminus substantialis iudicij, sine qua sententia lata, & probationes factæ laborant nullitatis vitio; ideò applicabis quæ latè dixi *sub Rub. de litis contest.* & *in c.* 6. *de iudiciis a quæst.* 11. & idem notat cum glossa verb. *responsionem num.* 19. quod litis contestatio fit per principalis negocij apud competentem iudicem factam narrationem, & ad eam, sequutam responsionem, siue per affirmationem, vel oegationem, nisulis probans, de quo *sub dicta Rub.* & *sub dict. cap.* 6. & alibi. 4

Et in vers. *sed cũ in iure confessus fueris.* De probatione per confessionem, plura *in tota Rub & tit. de confess.* dico, & *sub cap.* 4. *de iudic.* item & *sub cap. si cautio de fide instrum.* Ad quem vers. addes quæ tractat Balboa *in c. ultimo* 5. *à num.* 2. de iuramento, quod præstatur à prouiso in aliqua Dignitate, de quo dixi latè ibi. & *sub cap.* 4. illius tituli. 5

Et in vers. ibi: *cum non per positiones.* De positionibus io iure respondendis, latissimè dixi *in cap. vnico de litis contestatione,* 6

Et in vers. *quod Archidiaconus*, hic poterant coniungi omnia, quæ de iure spectant ad officium Ar- 7

chidiacõ

chidiaconorum, de quibus *in suo titulo*. Et sic adiun-
ges Balboam, qui textum nostrum expendens, *in*
*cap.*18.*de re iudic. à num.*16. loquitur de institutione
Archidiacono competenti.

8 Et in vers. *cum falsitatem suggerit, & suppresse-*
rit, occasione huius vers. poteris hic adiungere quæ
notaui supra *in cap.*20. 23. *&* 27. & aliis de rescri-
ptis.

9 Et in vers. *tandem*, ad bonam quæstionem appli-
cabis Gutierrez *lib.*3. *practicarum c.*30. vbi tractat
de ea, vtrum pœna *leg.*10. *tit.*2. *lib.*4. *recopilat.* in-
curratur per solam citationem laici coram Iudice
Ecclesiastico, si ante litis contestationem pœniteat
actorem, de qua latissimè dixi *in cap. licet ex sus-*
*cepto de foro comp. a quæst.*3. *&* 8. & pergens Gutier-
rez, dicit ex nostro textu illum vocans optimum *in*
*dicta quæst.*30. *à num.*41. quod in pœnis legalibus,
licitum est desistere, vsque ad sententiam. Barbosa
hic cum Boërio *num.*13. Et tu applicabis quæ dixi
latè *sub cap.*5. *de iudiciis*, de eo, qui citatus, res-
pondit, nolle comparere, & postea pœnituit, an
excusetur à pœna, de qua ibi.

10 Et in vers. *diximus admittendam*, dicit Barbosa
*num.*16. quod criminosus pendente iudicio, & in-
quisitione, etiam post receptas probationes, & con-
clusum in causa potest resignare suum beneficium;
quod intelligit *collect.*1320. quem videbis, quando
criminosus venit puniendus per sententiam Iudicis,
non ipso iure, dicens quod pluries censuisset Rota
11 Romana. † Et post sententiam, pendente appella-
tione; quia extinguit appellatio pronunciatum; quod
comprobabis ex infinitis, quæ dico *sub tit. de ap-*
pellationibus, *& sub tit. vt lite pend. nihil inno-*
uatur.

12 Notabis verò quòd collatio facta post priuatio-
nem ante transitum in rem iudicatam, est nulla, esto
quod priuatus postea non appllauerit. Mohedan.
*decis.*148. Puteus *decis.*30. *lib.*1. Riccius *supra*, vbi
dicit quod fuit in Rota resolutum *in vna veronen.*
12. *Decemb.*1545. coram Cardinali sanctæ crucis: &
ampliat ex Rota *decis.* . *de re iud. in antiquior.* vt
possit fieri prædicta resignatio, etiam non facta
mentione de accusatione, vel inquisitione, si iudi-
cium pendet.

13 Et pro ornamento huius textus in prædicto dubio
de duobus, quærit Riccius *dicta collect.*1320. in vers.
sed, primo nùm beneficium criminosi possit impe-
trari in euentum priuationis; & tradit cum Rota
in decis. fin. vt lite pendente affirmatiuam senten-
24 tiam, † sed quod taliter impetrans, debet se
obligare ad pœnam extraordinariam arbitrio Ro-
tæ; & sic non requiratur talionis pœna, cum Cres-
cent. *decis.*161.

25 Secundo an impetrans alterius beneficium ob
illius priuationem, illo interim decedente, sit ha-
bilis ad consequenda præfata beneficia, & idem
Riccius cum Rota *decis.* 441. *vt lite pendente*
in nouis, negatiuam tenet sententiam,
addens pariter eandem opinionem
tenuisse Capell. Tholosan.
*decis.*437.

* * *

Ad Text. in cap. In Genesi. LV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio si non præcedat collatio; etsi etiam non fiat a maiori parte, non valet.*
2 *Electio debet fieri iuxta formam textus* in cap. quia propter 42. de electione. *Et de requisitis* n.3.4.5.6.7.8.& 9.
6 *Electionis locus, num designatus debeat esse remissiue.*
10 *Præparatio ad electionem est tractatus quidam eorum, quæ facienda sunt.*
11 *Electionis tempus quale sit?*

TExtus huius decisio, & littera generalis est ad 1
tractationem de electione, & eius requisitis;
& sic poteris eius litteram abundè exornare ex ad-
ductis *supra* in pluribus locis. Nam quatenus dicit
quod non valet electio, si non præcedat collatio;
etsi non fiat à parte maiori, notaui suprà *in c. Cu-*
mana 50. *hoc tit.* & *in c. cum post petitam* 46. Pro
exornatione infra dico *in cap.*58. & *in cap. quia pro-*
pter 42. *sub quæst.*3. dixi, & per totum de materia
nostri textus, vbi leges.

Et quatenus textus hic in vers. *ex singularibus*, 2
& ibi: *non tamen debuit subsequi singularis electio,*
sed communis, & ibi, *nec etiam electio*, ex quibus
Barbosa *num.* 2. *&* 3. ait electionem faciendam
esse, iuxta formam textus *in cap. quia propter* 42.
hoc titulo, vbi posui plura notatu digna. Et quod 3
eligentes debent in vnum congregari, vt demon-
strant verba ibi *fuerit celebranda præsentibus omni-*
bus. † Et sic quod vota data extra Capitulum, vel 4
post factum scrutinium, non augent numerum.
† Et sic quod electio per scrutinium necessariò fa- 5
cienda est per congregatos in vnum; ita vt non
sufficiat consensus eligentium singulariter præsti-
tus, sed oportere quod collegialiter consentiant:
ita cum multis probat.

Hic posses dubitare, an debeat esse designatus 6
locus, vbi congregentur? sed dices, vt dixi supra
in cap. congregato 53. *in fin.* & *sub dict. cap. quia pro-*
pter 42.

Et quæ dicatur maior pars ad electionem? iam 7
sæpius supra dixi sub aliquibus iuribus, & hic Bar-
bosa explicat *num.* 2. idem *de Iure Ecclesiast. c.*19.
parte 1. *à num.* 200. vbi dicit quod electio debet
fieri à maiori parte, comparatiuè ad minorem par-
tem congregatorum, & respectu ad totum Capi-
tulum ibi *num.*223. † Et *num.* 225. quod electio 8
communis fit, facta votorum collatione, & abs-
que vlla reali interruptione, ibi *num.* 226. † Et 9
num. 219. ait quod votorum collatio respectu nu-
meri, meriti, & zeli, statim de substantia fieri de-
bet, facta, suffragiorum publicatione. Et hic po-
teris, adiungere quæ ipse adducit de scrutatoribus,
& eorum officio *à num.*212. *&* 184. de quibus om-
nibus dixi latè *in dicto cap. quia propter* 42.

Item adiunges quæ ipse tradit *num.* 182. nempè 10
quod debent fieri tractatus ante electionem, iuxta
glossam verb. *tractantes in cap. in nomine* 23. *dist.*
qui sunt, veluti præparatio ad electionem; non
autem electio, quia in eis fit discussio tantum

eorum, quæ facienda sunt, nominantur vtrinque plures, qui iudicantur digni electione, & fit collatio nominatorum personæ ad personam, meriti ad meritum, & zæli ad zælum, iuxta textum nostrum, & *cap. Cumana supra hoc titulo*, & quisque dicit quod sibi videtur, absque eo tamen, quod sequatur aliqua conclusio, vel electio; & aliqui existimarunt huiusmodi tractatus esse de substantia electionis; vt notaoter tenent glossa, verb. *in tractatu, cap. cum in veteri hoc titulo*, Antonius de Butrio *in cap. cum inter num. 7. & in cap. in causis hoc titulo.* Petrus Gregor. *in syntagm. titulo de elect. cap. 15. in fine*, videbis Sigismund. à Bononia *de electione dub. 56. num. 6.* aliquid dixi supra *sub dict. cap. quia propter in fine.* Et de pactis reprobatis in electione dixi suprà *in cap.*

11 Per textum hunc poteris aggregare quæ tractat Iulius Lauor. *variar. lucubr. tit. 4. cap. 18.* vbi electio quo in loco, & de quo tempore sit facienda? & intra quod tempus à die vacationis fieri debeat, & electo præsentari. De quibus etiam *sub dict. cap. quia propter 42. & c. 15. hoc tit.*

Ad Text. in cap. Messana LVI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electio Episcopi facta per Laicos, nulla est, non obstante qualibet consuetudine.*

2 *Laicus sanctitatis, & vita bonus poterit eligi in Episcopum; etsi difficulter per dicta n. 3. Exempla referuntur*, n. 4.

4 *D. Nicolaus, Seuerus, D. Ambrosius, dum essent Laici, fuerunt electi in Episcopos.*

5 *Pralati mors, num debeat denunciari Principi Laico de iure. Quid practicetur Hispania*, num. 6.

6 *Capitulum Cathedralis, mortuo Episcopo, tenetur in his Regnis Hispania denunciare eius mortem Regi.*

7 *Episcopi insigniri tales nequeunt, nisi qui fuerunt nominati à Regibus Hispanis.*

8 *Episcopi pradefuncti, bonorum custodia pertinet ad Regem Hispania.*

9 *Ecclesia viduata est sub Regis Hispania protectione.*

10 *Inuentarium Episcopi fit ab Ecclesiastico. Quid in Hispania seruetur*, n. 12.

11 *Haredes Episcopi sunt alij Episcopi, Ecclesia, vel Camera Apostolica*, n. 13.

14 *Reges Hispania num possint mittere ad electiones Pralatorum Prasides?*

1 DEcidit Pontifex hic, quod electio facta Episcopi per Laicos, & Canonicos, etiam si hoc habeat, consuetudo, non valet, multis comprobat Barbosa, colligens *numero 2.* quòd non valet consuetudo, vt Laici in electionibus Episcoporum vocem habeant; quia electio, nec actiuè, nec passiuè cadere potest in Laicum in spiritualibus; ad quod comprobandum adiunges quæ dixi *in cap. cum Ecclesia Sutrina de causa possession. quæstione prima & secunda*; item supra *sub Rubr. in quæstione sexta.*

2 Insuper Barbosa hic *numero 3.* tradit cum Felino, & Cassaneo, quòd si Laicus fuerit sanctitatis, vitæ, & legalitatis maximæ, poterit eligi in Episcopum, & omnes ad hoc mirificè extollunt textum
hunc, ex cuius verbis nihil colligi video. † Ta- 3
men quia idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. part. 1.*
cap. 8. ex numero 114. ad 116. dicit quod Laicus in
Episcopum eligi non possit, per textum *in cap. ad*
nos 59. distinctione, cap. miramur 61. dist. cap. statuimus, §. his omnibus eadem distinctione, & cap. exigunt 1. quæstione 7. ipse *de potest. Episcopi part. 1. titulo 1. cap. 3. numero 4.* & Iulius Lauorius *variar. lucubrat. titulo 4. cap. 16. numero 14.* Sicquè in plerisque Consiliis, & decretis Pontificum haberi expressum, vt nullus ex Laico fiat Episcopus, ex ratione textus *in cap. miserum 61. dist. & ex cap. quid proderit eadem distinctione*, poterat non admitti dictum Felini, & Cassanei; verum eorum dictum non improbabis si legas textum Gratiani
in dict. cap. statuimus, §. his omnibus, cap. Osius
eadem dist. cap. Neophitus ibi. † Videbis eundem 4
Barbosam, qui *de potest. Episcopi part. 1. titulo 2. glossa 17. numero 7.* refert Sanctum Nicolaum ex Laico fuisse Episcopum electum, & Beatum Seuerum ex Lanificio in Archiepiscopum assumptum, & Sanctum Ambrosium ex Neophito Archiepiscopum Mediolanensem assumptum fuisse; ac idem *de Iure Ecclesiastico dict. cap. 8. numero 115.* repetit, addens Martinum Turonen. Episcopum, & Augustin. Hiponen. ac alios ex Neophitis fuisse constitutos Episcopos. Alia plura ad textum applicabis tradita ab ipso *dicto cap. à numero 64.* & nonnulla, quæ notaui supra *in cap. quisquis 43.* & *in Rubr.* verb. *Episcoporum electio*, & alibi sæpius.

Pergit Barbosa hic *numero 4.* interrogans de du- 5
bio, an autem consuetudine introduci possit vt mors Prælati Principi nuncietur, ab eoquè venia petatur ad nouam electionem procedendi; ita quòd electio aliter facta viribus careat: & refert affirmantes Innocent. *in cap. quod sicut col. 1. numero 2.* super verb. *nominatio hoc titulo.* Compost. *ibi numero 57. col. 1.* Ioannem Andream *numero 6.* Ancharanum *numero 5. vers. aduerte.* Anania *numero 2. vers. nota*, sed id Barbosa intelligit procedere iusta existente causa, cum Butrio *col. 2. numero 16.* & Rendina *in promptuario receptar. sententiarum, tom. 1. tit. 23. numero 4.*

Vnde huic dicto addo ego, præcipuè in nostra 6
Hispania teneri Capitulum mortuo Episcopo, eius mortem Regi denunciare, vt Rex nominet personam Summo Pontifici ad prouidendum de Episcopatu vacante, vt tradunt Palacios Rub. Cabedus, Gregor. Lopez, Azeuedus, & Barbosa *de*
Iure Ecclesiastico dict. cap. 8. numero 85. † Subdens 7
numero 86. quòd non possiunt Dignitatibus his insigniri, nisi qui fuerint à Regibus nominati, & præsentati. Et rationem præsto ex longè à me dictis *sub cap. cum Ecclesia Sutrina 3. de causa possession. & proprietat. quæstione secunda*, præcipuè *quæstione tertia*, vbi de ratione, quare competat Regibus Hispaniæ nominare Episcopos? Et quid de aliis Regibus Franciæ, Poloniæ, &c. repetit
Barbosa videndus *dict. cap. 9. à numero 74.* † 8
qui *num. 86. 87. & 88.* dicit custodiam bonorum defuncti Episcopi pertinere ad Regem.

Item quod Ecclesiæ Pastore viduatæ, sint sub 9
Regis protectione. † Vbi quod quamvis inuen- 10
tatium Episcopi à iudice Laico faciendum esse minus bene existimauerint Cabedus *decis. 84.* Zeuallos *de violentia p. 2. quæst. 76. num. 13.* tamen debere

tantum confici à iudice Ecclesiastico magis proba-
bile dicit, ad tradita per Franc. Marcum Delphin.
*decis.*105.*p.*1. per Martham, *de Iurisd.p.4.casu* 122.
11 *num.*16. † ex ea ratione quia Episcopi decedunt
intestati, & eorum hæredes sunt alij Episcopi, Ec-
clesia, vel Camera Apostolica, super quibus nul-
12 lam habet iurisdictionem sæcularis. † Non ita in
nostra Hispania seruatur, cum potius Prætor, aut
Iudex Laicus Diœcesis, vbi moritur Episcopus se
intromittat ad inuentariandum; etsi assistere soleat
subcollector Canonicus Cameræ Apostolicæ, qui
in qualibet Cathedrali solet creari. De quibus sub-
collectoribus, & ad quos effectus benè Garcia.

13 Addes ad textum hunc quæ notaui supra *in c.*7.
& 10. *de constit.* & Balboam *in cap.*7.*de præscript.*
& ibi *à num.* 33. & dicta supra *in cap.* 51. Et cita-
14 tum Barbosam *in cap.* 2. *suprà.* † Et ad bonam
quæstionem adiunges Salzedum *de lege Politica*
*part.*2.*cap.*12.§.1. vbi longè agit de iure, quo Re-
ges Hispaniæ possint mittere ad electiones Præla-
torum Præsides, aut assistentes, vt eis assistant cum
voto, de quo aliqua dixi *sub dicto c.*3.*de caus.possess.*
& propr.

Ad Text. in cap. Ecclesia vestra. LVII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio electionis, non sufficit vt fiat à maiori parte, sed à saniori.*
2 *Electio facta à non maiori parte, est nulla, non transgressione formæ, sed defectu potestatis.*
3 *Consensus illius, qui noluit interesse electioni, nihil præstat, si postea detur*, & n.4.
6 *Procurator qui possit constitui, absente electore, remissiuè.*
7 *Eligentium voces aliis accedentes, nequeunt augere numerum electorum.*
8 *Electio nulla per sequentem gratificationem, non validatur.*
9 *Vocatus qui non est potest electionem irritam facere.*
10 *Electus vnus, cui assistit meritum, & authoritas præfertur electo à maiori parte, si indignus sit*, n.11.
12 *Electio ex duobus pariter dignis, pergit ad aliam secundam; & si iterum æqualia vota sint, datur locus gratificationi.*
13 *Institutor poterit optare quem voluerit ex duobus æqualiter præsentatis.*
14 *Gratificari num possit Iudex vni ex Litigatoribus remissiuè.*
15 *Præbendæ Doctorales, & Magistrales, qualiter in paritate votorum prouideantur? remissiuè.*
16 *Pontifex nolit vno verbo subuertere, quod cogitatum, & inuentum est, vigiliis multis*, n.18.
17 *Pontifex dicitur habere portiam totius Iuris.*
18 *Rescriptum contra legem etiam non habentem clausulam derogatoriam, non valet.*
19 *Verborum communis significatio qualis?*

1 TRia ex hoc textu percipiuntur, primum quod
ad Confirmationem electionis non sufficiat,
vt fuerit facta à maiori parte Capituli, nisi etiam
fuisset facta à saniori. Hanc comprobat Barbosa
hic *num.*1. & specialiter *num.*5. dicens, vt non suf-
ficiat fieri à parte maiori, nisi etiam pars illa sit sa-
nior. † Et addit ex glossa *non consenserit*, vers. 2
illos primandos num 10. quod electio facta à non
maiori parte, est nulla, non transgressione formæ,
sed defectu potestatis, ex Boërio, *decis.*2.*num.*32.
Quare pro exornatione huius partis adiunges no-
tata supra *in cap. dudum* 22. *cap. auditis* 29.
cap. cum in Iure 33. *cap. venerabilem* 34. *cap. bonæ*
memoriæ 36. *cap. scriptum* 48. *cap. Cumana* 50.
cap. congregato 53. *cap. in Genesi* 55. *hoc titulo.*
Adiunges notata infra *in cap. publicato* 58. & quæ
latissimè dixi de confirmatione electionis *sub c.*15.
item & de facta à maiori parte supra *sub cap. quia*
propter 42. vbi de aliis requisitis.

Secundò probat textus quòd qui non vult inter- 3
esse electioni, nihil valet; deinde si post factum
scrutinium ipsius consensus accedat. Et addit Bar-
bosa hic ex glossa *valebat*, † quod consensus con- 4
tempti post electionem præstitus, non auget eli-
gentium numerum: ita cum multis probat. † Hic 5
adiunges quæ notaui supra *in cap. coram* 35. *hoc*
titulo, & in aliis iuribus, vbi de vocandis, & ci-
tandis electoribus absentibus ad electionem? Et
quid si contemnantur?

De procuratore qui potest constitui ab absente 6
electore, notaui supra *in cap. quia propter* 42.§.*il-*
lud hoc tit. & *in cap. congregato* 53. ac de aliis no-
taui *in cap. cum nobis* 19. *hoc tit.*

Vnde infero quod etsi consensus contempto- 7
rum possit interuenire ante, & post electionem;
non tamen eorum voces aliis accedentes possint
augere numerum votorum electorum, † ita vt ele- 8
ctio, quæ nulla fuit vtpote à maiori parte facta
per sequentem gratificationem validetur, vt tenent
Doctores *hic*, quos plena manu refert Rendina
*in promptuario receptarum sententiarum tom.*1. *ti-*
tulo 36. ex Lancelloto, Chucho, & aliis, & re-
soluit Iulius Lauorius *variar. lucubr. titulo* 4.
*cap.*17. *numero* 22. † Vbi probat *num.*13. quòd 9
si aliquis canonicè vocatus non fuerit possit ele-
ctionem irritam facere, nisi velit eam ratam ha-
bere, de quo leges supra textum *in cap. quod sicut*
hoc tit.

Item ex glossa hic verb. *non consenserit*, notat 10
Barbosa *num.*7. quod si duo pariter idonei sint ele-
cti, & numerus est pro vna parte authoritas, &
meritum pro altera, authoritatem, & meritum nu-
mero præferri, ita vt electus, pro quo est pars mi-
nor; licèt sanior potior sit eo, pro cuius parte
maior sit numerus: sic refert *ex compost.* hic, † sed 11
ait Barbosa magis communiter contrarium teneri:
nam vt electio confirmetur copulatiuè, requiritur
ipsam factam à maiori, & saniori parte Capituli;
vt resoluunt omnes, quos citat Rendina *in promp-*
*tuario recept. sent. tom.*1. *tit.*36. *num.*5. Quid si
maior pars eligeret indignum, & minor dignum,
dixi *in cap. congregato* 53.& *cap. bonæ* 36.& *in cap.*
auditis 29. Et ad propriam materiam huius dicti
adiunges supra notata per textum ibi *in dicto cap.*
dudum 22. Plura dixi *sub dict.cap.quia propter* 42.
hoc tit.

Et glossa *dict. verb. non consenserit*, in vers. *sed* 12
si omnia, & cum ea Barbosa *num.*8.*&*9. notat quod
si duo fuerint electi, sintque omnia hinc inde pa-
ria, scilicet numero, dignitate, & meritis eligen-
tium, & electi, possint ipsi eligentes procedere ad
aliam electionem. Et si iterum sint in omnibus pa-
res, possit superior gratificari vtri ex electis voluerit,

vt

vt per Tyraquel. *de Primog. quæst.17.in 2. opinione,*
13 *num.6. & 7. & in 6. opin. num.10.* † Et sic etiam
quando duo æquè idonei cumulatiuè, vel qualiter
præsentati fuerint, habens instituere, possit quem
voluerit optare; & sic dari possit locus gratificatio-
ni: ste per glossam 2. & Doctores *in cap. cum au-
tem 24. de Iure Patron.* de quo idem Barbosa *de
officio Episcop. part.3. alleg.72.num.199.* vide supra
cap.34.in fine. Et applicabis quæ dixi sub *dicto cap.
quia propter 42.quæst.fin.in fine à num.24.* Vnde pro
disquirenda ratione adiunges, & applicabis quæ
latè dixi *sub quæst.1.cap.licet.9.de prob.* vbi quid fa-
ciat iudex quando vtraque pars æquè rem possidet.
14 † Item quæ dixi *in c.2.de re iud. sub quæst.2.vers.ad
tertiam*, vbi an Iudex possit gratificari vni ex parti-
15 bus litigantibus in æquali dubio opinionum. † Item
applicabis Garciam *de benef. part. 5. toto c.4. & à
num.169.* vbi ex Bulla Leonis X. & Sixti IV. de-
creuit quid faciendum sit, quando duo coopposi-
torum Præbendarum Doctoralium, & Magistra-
lium in Ecclesiis remanent pares in eligentium vo-
tis, vbi decernitur decernendum esse per Capitulum
Cathedralis ad qualitates sanguinis, & meritorum
cuiuslibet, secundùm Collegia, Dignitates, ac gra-
dus; & tunc præferatur maior meritis: ita sæpius
practicatum vsque ad proxima tempora vidi. Ta-
men quia suppositiones multæ solent fieri, & curari
à litigantibus, faciendo vt testes proiuant periuriis;
ideo postremo in Ecclesia Abulensi sorti commen-
datum fuit in Canonicatu Magistralis pœnitentiæ,
quæ possidebat, & fruebatur D. Antonio Castañon.
oriund. ciuitatis Tauri contra Doctorem Patron.
de Ayala Magistralis Ecclesiæ Ciuitatensis, ambo
de collegio maiori apud Salmanticenses, iste Obe-
tensis, ille Archiepiscopi, de quibus iam dixi *sub
dict.cap.quia propter quæst. fin.* Et *in Rubr.sub q.6.*
vbi de electione, per sortes. Et quid iam nouissimè
faciendum sit ex Bulla Alex. VIII. relata ibi *nu-
mero 27.*

16 Tertiò probat textus noster in *vers. nec enim*
nolle vno tantum verbo Pontificem subuertere
quod cogitatum, & inuentum est vigiliis multis:
17 nam cum in vers. hic *qui iura tuetur.* † Barbosa
num.3. & 4. probet cum multis, quod Pontifex
dicitur habere peritiam totius iuris in scrinio pecto-
ris sui reconditam, iuxta textum *in c.1.de const.lib.6.*
censeaturquè eadem iura penès se tueri, ac re-
18 seruare, ac semper defendere. † Itavt non valeat
rescriptum contra legem etiam non habentem clau-
sulam derogatoriam concessam ex Bernardo *reg.*
648. & cum aliis adductis; ideò applicabis quæ ad-
duxi supra *sub titulo de rescriptis*, & ibi *in c. si quan-
do*, & infra *de priuilegiis*: vbi de requisitis ad hoc,
vt cesset lex communis, & generalis per particula-
rem, & supra *sub Rubr. & tit.de constit.*

19 Applicabis verba finalia textus *in c. ex litteris 7.
de sponsalibus*, vbi de sequendo, & amplectendo
communi significatu verborum.

Ad Text. in cap. Publicato LVIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electores nequeunt variare publicato scru-
tinio, vel postquam ceperunt vota regu-
lari; nisi adhuc res sit integra*, num. 2.
& 3.
4 *Vota singulorum eligentium non debent publica-
ri, sed secreta manere. Et de aliis requisitis
in electione vera, & Canonica*, num. 5. 6.
7. & 8.
8 *Vota publicari in communi dicuntur, quando in-
teger eorum numerus publicè quoad totam
Congregationem profertur.*
9 *Scrutiny publicatio realis, & distincta, est ne-
cessaria in electionibus Abbatum, per quorum
obitum viduatur Ecclesia.*
11 *Particula maior, & particula* sanior *quid
sibi velint in electionibus*, & nume-
ro 14.
12 *Zeli collatio ad Zelum fit, quando expenduntur
intentiones eligentium.*
13 *Zelus num bonus, vel malus sit in eligente. Col-
ligitur ab effectu, & persona electa, si præstat,
nempè vita, moribus, doctrina, pietate, & ca-
teris virtutibus.*
15 *Variatio quæ potest fieri in electione, num porri-
gatur ad postulationem?*

HIc Pontifex decreuit, vt publicato scruti- 1
nio, non possint electores variare; imò de-
beant compelli ad collationem, & electionem: &
comprobans cum multis Barbosa hic *numero 1.* ad-
dit cum aliis multis *numero 7.* colligi ex hoc textu
quod publicato scrutinio, aut postquam vota, &
suffragia cæperunt regulari, non sit licitum suffra-
gium semel datum immutare, aut reuocare, refe-
rens Fr. Ludouicum Mirandam *in manuali Prala-
torum tomo secundo, quæstione vigesima tertia, ar-
ticulo vigesimo quarto, conclusione prima*, resol-
resoluentem, † quod suffragium semel datum ad- 2
huc potest reuocari, dum res adhuc integra fuerit,
quando fuerit scrutatoribus exhibitum. Et adiun-
ges quæ dixi *in cap.2. de postulatione Prælatorum*;
etenim Barbosa hic *numero 4.* in verbo *variare.* di-
cit quod variatio maximè in alterius præiudicium
est reprobata: nam ridiculum dicit esse, & pue-
rile, hodie concedere, & cras pœnitere iuxta
decisionem Rotæ *de prabend. in antiquis 33. nu-
mero 18.*

Vnde pro prima parte addes sequentia, nempè 3
quod electores ante scrutinij publicationem va-
riare possunt, & alios ad libitum nominare *ex cap.
quod sicut hoc titulo.* Cui decisioni applicabis quæ
infra dico *in cap. cum autem de Iure Patro a-
tus*, vbi de variatione Patroni Laici, & Eccle-
siastici.

Item quæ docet idem Barbosa *de Iure Eccles.* 4
parte 1. cap.19. vbi *numero 205.* quod vota singu-
lorum eligentium non debent publicari, sed se-
creta manere. † Et *numero 211.* quod electio est 5
nulla etiam si vnicum tantum suffragium publice-
tur. † Et *numero 214.* quòd suffragia omnia de 6
forma debent mox in communi publicari omni
prorsus appellationis obstaculo remoto. † Et *nu-* 7
mero 215. quod vota in scriptis redacta, est de for-
ma substantiali electionis, vt publicentur. † Et 8
numero 216. ostendit quando dicantur in commu-
ni vota publicari, & id ait esse quando integer eo-
rum numerus publicè quo ad totam Congrega-
tionem profertur, non exprimendo in quorum fa-
uorem data fuerint, vel quot ex ipsis electoribus
in hanc, vel illam personam descenderent, sed

explicando tantum numerum perſonarum, quæ
ſuffragium tulerunt: ſic cum Tamburino *de Iure*
9 *Abbatum p.1. diſp.5. quaſt.6.num.12.* † Et *num.*
217. iterum repetit relatam concluſionem textus
noſtri, addens *num.*218.quod eſt neceſſaria realis,
& diſtincta publicatio ſcrutinij in electionibus Ab-
10 batum, per quorum obitum viduatur Eccleſia. †
Et *num.*219. ait etiam ſubſtantialiter requiri vt fa-
cta publicatione ſuffragiorum, ſtatim fiat collatio
votorum, reſpectu numeri, meriti, & zeli; itavt
non ſufficiat habere maiorem ſuffragiorum par-
tem, ſed requiratur vlterius eandem eſſe ſaniorem;
ſic colligit *ex cap. quia propter* 42. ſupra probans
cum multis; ſed ego in comprobationem adiungo
notata *in cap.Eccleſia veſtra* 57.*hoc titulo*, vbi con-
grego notata in aliis Capitibus huius tituli, & quæ
dixi *in dict.cap. quia propter* 42. vbi latè de omni-
bus adductis requiſitis, & de plena textus noſtri
materia.
11 Iulius Lauorius *variar. lucubr.tit.4.cap.*19.ꝰ.84.
dicit quod particula illa *maior* intelligitur reſpectu
numeri, & alia *ſanior* denotat authoritatem, ze-
lum, & meritum electorum; & idem Barboſa *dict.*
12 *num.*219. verſ. *ſit*, † addit quod collatio zæli ſit ad
zælum, quando expenduntur intentiones eligen-
13 tium. † Et num bonus, vel malus ſit zælus ab ef-
fectu, & perſona electa, ſit iudicandus, an vita,
moribus, doctrina, pietate, cæteriſquè virtutibus
aliis præſtat, vel ſit inferior, an proximus eligen-
tium, vt ex affectu carnali videatur electus.
14 Nunc verò ad praxim aduertes cum eodem Bar-
boſa *num.*221. iam ex Tridentino *ſeſſione* 25.*cap.*6.
eo quod plura inconuenientia orirentur ex inueſti-
gatione, quænam eſſet maior, & ſanior pars, diſ-
poſitum eſſe, vt electiones in poſterum per vota
ſecreta fierent; itavt ſingulorum eligentium nomi-
na nunquam publicarentur: ex quo fieri vt am-
plius non exquiratur quænam ſuffragiorum pars ſit
ſanior, ſed tantummodo maior, ſeu minor ipſo-
rum numerus reſpiciatur; quapropter cum multis
idem Barboſa probat ibi *num.*222.validam reputari
electionem à maiori votorum, ſeu ſuffragiorum
numero facta; dummodo ipſa vota ſint legitima,
nec vllam patiantur exceptionem,& perſona digna
eligatur; quia iam ſemper maior pars Capituli ſa-
nior præſumitur, ſi perſona electa indignior non
ſit, & in aliis iuribus citatis *in dicto cap.* 55. di-
ctum eſt, qualiter ea maior pars computatur. De
iſtis omnibus latè dixi *ſub dicto cap. quia propter*,
vbi leges ad ſaturitatem.
15 Pro ſecunda parte de re integra applicabis notata
ſupra *in cap. in cauſis* 30. *hoc titulo.* Sed cum in-
quirat hic Barboſa *numero* 3. an quod dictum eſt
de potentibus variare in electione, idem procedat
in poſtulatione, & referens antiquorum ſenten-
tiam, idem procedere affirmantium, ac in electio-
ne ex gloſſa vltima hic verſic. *idem credo*, & ex ſi-
mili textu *in cap.penultimo, & fin. de poſtulatione
Prælatorum*; & aliam ſequitur receptiorem opinio-
nem eam, nampè, vt ſemper liceat poſtulantibus
variare, & à poſtulatione recedere, quovſque illa
fuerit ſuperiori præſentata; eo quod eſt diuerſa ra-
tio inter electionem, & poſtulationem: nam per
illam initiatur matrimonium ſpirituale, & ius ac-
quiritur electo per poſtulationem, nullum ius ei
quæri *ex dicto cap. penultimo*, verb. *præſtiterunt in
cap. de Syracuſana* 28. *diſt.* alia tradens, & multis
comprobans; & item probat lucrum, quod po-
ſtulato aufertur non eſſe conſiderabile, nec in po-
ſtulati perſona radicatum; ſed vt ſit dependens à
mera ſuperioris voluntate. Ideo videbis aliquid
ſupra *in cap. ſcriptum* 40. *hoc titulo.* Et de aliis dif-
ferentiis *ſub Rubrica, & titulo*, ſuprà *de poſtulat.
Prælatorum.*

Ad Text. in cap. Si alicuius LIX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Electione caſſata alicuius Prælati ob ſimoniam, etiam electo ignorante, non diſpenſat Epiſcopus.*

2 *Simonia in electionibus committitur, & in reſignatione per dationem conſanguineorum, etiam electo, vel reſignatario ignorante.*

3 *Simoniacus ex datione, inhabilis eſt ad illud beneficium obtinendum. Et de aliis* num. 4.5. & 6. *niſi diſpenſatione fiat habilis*, num.7.

6 *Epiſcopo non conceditur diſpenſare, vt quis obtineat Dignitatem, vbi fuit commiſſa ſimonia.*

TExtus hic decidit, quod electione caſſata ali- 1
cuius Prælati ob ſimoniam, etiam electo
ignorante, non diſpenſat Epiſcopus pro ea vice.
Itaque Barboſa hic *num.*2.in verſ. *eo ignorante, ac
ratum non habente*, † notat cum multis quod ſimo- 2
nia committitur in electione, ſeu reſignatione per
dationem conſanguineorum, electo, vel reſigna-
tario ignorante, ita vt ſit priuatus ipſo iure, & te-
neatur cedere beneficio, vbi primum ſciuerit fru-
ctuſque etiam bona fide non conſumptos reddere.
† Et Garcia *de beneficiis p.8.cap.1.num.*56.per hunc 3
textum reſoluit huiuſmodi ſimoniacos inhabiles
eſſe ad illud beneficium obtinendum. † Sed quia 4
de hoc noto plura *in cap. ex inſinuatione* 26. *cap.
nobis* 27. ideo hic tantum eris contentus, ſi legas
quæ tractat Barboſa cum multis *de Iure Eccleſiaſti-
co parte* 1. *cap.*19. *à numero* 256. vbi expendit *nu-* 5
*mero*264.textum *in dicto cap. Matthæus de ſimonia.*
Etenim ipſe vſque ad finem tractatus ponit caſus,
per quos ſimonia committitur in electionibus, aut
ea non incurritur. Et *numero* 260. ponit textus
noſtri caſum, & idem Barboſa hic *numero* 4. *&c.* 6
† dicit vt non concedatur Epiſcopo diſpenſare,
vt quis habeat dignitatem, vbi fuit commiſſa ſi-
monia; ſecus in beneficio ſimplici. † Item quod 7
acquirens beneficium per ſimoniam cenſeatur ad
illud inhabile; niſi diſpenſationem obtineat:
de quibus diſpenſationibus dico etiam *ſub
dicto titulo de ſimonia.* Aliqua dixi de
his *ſub cap. quia propter*
42. *hoc tit.*

* * *

Ad

Ad Text. in cap. His quibus LX. & fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Tempus ad eligendum currit electoribus impeditis, si impedimentum tollere queant.*
2 *Mora purgatio in electionibus, quando admittatur, vel non?*
3 *Impedimenti probatio in electionibus, & electoribus remissiue.*
4 *Electionis materia quare non longè tractetur ab auctore.*

1 TExtus iste dicit quod electoribus impeditis currit tempus ad eligendum, si possunt impedimentum tollere. Hanc conclusionem multis comprobat Barbosa *hic*, vbi *num.* 2. notat quod tempus Patrono præstitum ad præsentandum, non currit ignorantibus; sed quæ sit differentiæ ratio abundè notatur infra *in cap. si verò* 12. *de Iure Patronatus*. Et videbis quos citat idem Barbosa *de Officio Episcop*, p.3. *alleg.* 72. *num.*134. Doctrinæ huius textus adiunges quæ tradit idem Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.*1. *cap.*19. *num.*96. vbi quod vocati ad electionem, si intra assignatum terminum competentem non venerint, non sint de cætero spectandi. Et *n.* 97. dicit quod electores etiam elapso termino spectandi sunt, quamvis pauciores, vbi absque periculo, & incommodo spectari possent, & ex aliqua causa necessaria, vel probabili detinerentur. Et quia dixi de tempore, & de impeditis eligere supra *in cap quia propter hoc tit.* ideo applicabis ibi dicta ad materiam textus nostri, & aliqua *sub Rubr* & in aliis Iuribus.

2 Cumque hic textus, & Barbosa ponant aliqua de purgatione moræ; ideo adiunges quæ latissimè noto *in cap. potuit* 4. *& fin. de Locato* & Barbosa idem *num.*4. *&* 5. ponit duos casus, nempe quod moræ purgatio non admittitur, cum quid fit ipso iure; & quod mora non purgatur, quando res non est integra, & ius alterius factum est deterius.

3 Quod si dubites qualiter allegans impedimentum extitisse, quominus venires ad electionem, recurres pro textu nostro ad notata supra *in cap. quia propter* 42. §.1. *in verf. & hic.*

4 Ex adductis resolutiuè in turba capitum huius tituli, & in Rubrica, & aliquibus iuribus plus longè leges tractatam, siue insinuatam integram electionis canonicæ materiam, de qua nolui longos commentarios facere ex eo inutili motiuo, quem supra *in principio Rubricæ* posui. Quare si præter tractata desideres pro aliquo puncto maiorem expeditionem, eam capies à Doctoribus *ibi* assignatis, qui longè, & ex proposito hanc perfecerunt materiam. Mihi tamen pro praxi quotidiana abundè tractata remanet, & spero idem, cuicumque legenti videri. Nec enim aliam turbam interpretum appingo, cum in locis, ibi ex proposito signatis, materiam hanc recolligo, per quæstiones plures vbi refero DD. qui alios etiam ponunt, &c.

AD TITVLVM De Translatione Episcopi.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Translationis definitio.*
2 *Optandi præbendas ius, quid consuetudo, & in quibus beneficiis*, n.3. *de aliis*, n.8.
4 *Prædia, vel præbenda canonicatus annexa qua dicantur.*
5 *Optioni non subiaceant prædia à Canonicatu separata.*
6 *Coadiutus potest optare; vbi de ratione*, & n.7.
7 *Optio transit in coadiutorem, sicut & præbenda per eum optata.*
9 *Optandi facultas quomodo amittatur.*

QVi de materia huius Rubricæ, ac Tituli tractant, congeruntur hic à Barbosa, quibus addo Chucum *instit. moral. lib* 4. *tit.*7. & eundem Barbosam *de Iure Ecclesiast. p.*1. *c.*19. videndus *à num.*28. vbi ait quod translatio est alicuius personæ de vna ad aliam Ecclesiam, canonica transmutatio, & materiam prosequitur vsque *ad num.* 39. etiam addo Francisc. Tondutum *p.*2. *cap.*4. §.6. *à num.*10. & de materia videbis sub Rubro, & quæ in eo continentur, commodius *hic in Rubr.* & magis disertè poterat tractari. 1

Sed quia huic Titulo competit tractare de iure optandi præbendas, ac beneficia; ideo leges eundem Francisc. Tondutum *in suis quæst. p.*1. *c.*110. vbi agit de quæstione illa; vtrum de iure, vel tantùm ex Ecclesiarum consuetudine competat tale ius. † Et vtrum consuetudo illa sit contra, vel præter ius: & intra quod tempus inducatur: quomodo, & intra quod tempus fieri debeat, in quibus beneficiis optioni sit locus: & in quo vacationis modo, quis possit iuri optandi derogare, coadiuto optante, an acquiratur ius, coadiutori. † Et quæ dicantur præbendæ, vel prædia canonicatui annexa, quæ distincta; vbi multa alia refert de iure optandi notabilia: & *num.* 27. dicit vt quemadmodum canonicatus transit in coadiutorem; ita, & præbenda per eum optata; vbi *num.*19. in verf. *concluditur*, † dicit vt optioni minime subiaceant prædia, vel alia prorsus à canonicatu separata, & per consequens non transire ad coadiutorem. † Secundo notat, vt cum coadiutus ex veriori sententia Nicolai Garciæ *de benef. p.*4. *cap.*5. *n.*118 post coadiutoriam optare possit ex Rota *decis.*140. *p.*4. *recent. tom.*1. *num.*18. *&* 19. tali casu; quia sicut coadiutor subrogatur in canonicatum; ita, & in prædium, aut præbendam, seu præstimonium illi annexum, ex Rota ibid. *n.*19. non obstante quod annexio sit reuocabilis, & variabilis redditur per optionem. 2 3 4 5 6

Et sic idem Tondutus ex Rota *n.*27. & ex Lotterio *de re benefic. lib.*2. *q.*25. *num.*55. addit d. *c.*110 *n.*29. vt quemadmodum canonicatus transit in coadiutorem; ita & præbenda per eum optata, quidquid contradixerit Gonzalez, quem reprobat Lotterius *à dicto num.*55. † Et alia conducibilia tractans idem Franc. Tondut. ibi *c.*111. de iure optandi ponens quæstiones sequentes. Vtrum Canonici vltimæ fundationis, quamvis prius recepti, & admissi in Ecclesia, cedere debeat Canonicis antiquæ fundationis posteriori loco receptis, sub distinctione resolués 7 8

num. 8. *&* 9. & agat de receptione Canonicorum
adhibita clausula *cum plenitudine Iuris Canonici*, &
agat etiam de Canonicis supernumerariis: & quæ
sit eorum differentia cum Canonicis ex noua fun-
9 datione aggregaris. † Et postremo loco agit de
eo; nempe quomodo amittatur facultas optan-
di. Et resoluit *num. fin.* quod possessio iuris optan-
di, non amittetur, nisi probetur, quod Cano-
nicus noluit optare, & fuit prohibitus. Et de
materia optandi præbendas agit Naldus *in cap. cum
in tua de concessione prebendæ lib. 6.* Ideo & de super-
numerariis videbis quæ adduxi *in cap. cum omnes 6.
cap. cum accessissent 8. cap. cum M. Ferrarienf 9. de
constit.* & *in dicto cap. 6.* late *sub quæstione* 2. egi *de
Iure optandi*, vbi videbis.

10 Item pro complemento adiunges hic dicta suprà
de postulatione Prælatorum, ac de confirmatione,
& electione, nominationeque supra *sub tit. de ele-
ctione*, vbi videbis quænam differentia sit inter hæc
omnia.

11 Et applicabis huic tractationi quæ dico infra *sub
tit. de regularibus*, vbi etiam dico de his, qui tran-
seunt de religione ad aliam.

Ad Text. in cap. I. De translatione Episcopi.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Patriarcha suspenditur, qui confirmatum in Ar-
chiepiscopatum, transfert ad sedem Episco-
palem*, & n. 3.
2 *Mutationes sedium Episcopalium, non fiunt,
nisi per Papam*, & n. 7.
4 *Legatus de Latere sine Papæ mandato, nequit
transferre Episcopum.*
5 *Sacerdotes inferiores, queunt ex licentia sui
Episcopi transmigrare ad alias Ecclesias; sed
non inuiti.*
6 *Translatio locum habet, non tantum in electiuis
sed etiam in minoribus Ecclesiis.*
7 *Transferri possunt inuiti, si adest causa.*
8 *Episcopus translatus inuitus, secum afferre ne-
quit paramenta, argentea, aliavè empta red-
ditibus primi Episcopatus; secus de aliis non
pretiosis*, n. 9.
10 *Vxor secundo nubens, nùm transferat ad secun-
das nuptias arras, & largitiones primi ma-
trimonij.*
11 *Translatus de vna Ecclesia ad aliam, quando
desinat esse Episcopus primæ* n. 12. & 13. *cum
aliis: vbi quid in Gallia; & Hispania.*
14 *Ecclesia prima non vacat, nisi prius littera se-
cundi Episcopatus fuerint præsentata Capitulo
Ecclesiæ, ad quam transfertur Episcopus.*
15 *Translatus Episcopus de vna Ecclesia ad aliam,
nihil commune habet.*
16 *Confirmationis, & electionis Episcoporum, ali-
qua notabilia, remissiuè*
17 *Patriarcha nùm queat dearchiepiscopare, seu mi-
norare Archiepiscopum, remissiuè.*
18 *Electus quando potest administrare, remissiuè.*
19 *Auocationis, & inhibitionis aliquid.*

1 PRobat Pontifex hic quod Patriarcha, qui con-
firmatum in Archiepiscopatum, transfert ad se-
dem Episcopalem ab Episcoporum confirmatione
suspenditur. † Igitur ex hoc textu *num.* 2. *&* 3. 2
probat Barbosa, quod mutationes sedium Episco-
palium, & Episcoporum nullus admittere potest,
vel confirmare, nisi Papa. Et quia idem Barbosa
longè agit *de potestate Episcopi p. 3. allegat. 50.* &
iterum *de Iure Eccles. p. 1. cap. 19. à num. 28.* † Vbi 3
num. 32. dicit quod si Metropolitanus, aut Patriar-
cha, Episcopum, sine mandato Papæ, transferret,
esset suspensus à confirmatione Episcoporum ex
hoc textu. † Cùm neque Legatus de latere sine spe- 4
ciali Apostolicæ sedis mandato id facere valeat ex
textu *in cap. nisi specialis cum sequent.* vbi glossa, &
Doctores *de officio deleg.* Tondutus *p. 2. cap. 4. §. 6.
num.* 11. ideò non insisto.

Notandum verò est posse Sacerdotes inferioris 5
gradus concessione suorum Episcoporum ad alias
Ecclesias transmigrare, probat textus *in cap. Epis-
copus 7. quæst. 1.* sed non inuiti transferrentur à solo
Episcopo, quia hoc solum est Pontificis maximi:
sic idem Barbosa *dict. cap. 19. num. 33.* † Vbi addit 6
quod translatio habet locum, non solum in ele-
ctiuis Ecclesiis, quæ scilicet per Prælatos reguntur,
verùm, & in minoribus beneficiis, vt tractat vbe-
rius *de Iure Eccles. lib. 3. cap. 15.*

Sed si dubites nùm possint Episcopi inuiti trans- 7
ferri de vna Ecclesia ad aliam, respondeo affirma-
tiuè; dummodo adsit causa, vt est communis opi-
nio Romani *cons. 345. a num. 3.* præcipuè *n. 5.* vbi
Horatius Mandos. *in addit.* Flaminius Paris. *de re-
signatione benef. lib. 3. q. 18. n. 143.* solum verò posse
fieri à Romano Pontifice, vt hic videtur sentire
Barbosa *num.* 4. † vbi aduertit quod si Episcopus 8
etiam inuitus, suadente tamen iusta, & rationabili
causa, fuit per summum Pontificem translatus ad
alium Episcopatum, & in priori Episcopatu de
redditibus Episcopatus emerit sibi libros, & orna-
menta, & paramenta multa, & argentaria, & simi-
lia, non possit illa secum asportare ad Episcopatum,
ad quem transfertur; sed ait ille remanere debere
penès primum Episcopum: sic tradit ex Barbatia
cons. 20. num. 11. vers. & vidi hoc ante, volum. 3. vbi
dixit ita se consuluisse, & consilium tale fuisse con-
firmatum per Doctores solemnes; quod idem re-
petit *dict. cap. 19. de iure Eccles. p. 1. num. 35. & 36.*
† Et vtrobique addit fructus iam perceptos, & res 9
mobiles, non pretiosas ex fructibus primi Episco-
patus acquisitas, posse Episcopum translatum de
vno Episcopatu ad alium secum transferre: sic
probans ex Doct. Petrus Barbosa *in l. diuortio
in princip. part. 2. numero 52. ff. soluto matri-
mon.*

Et hanc partem poteris confirmare ex aliquibus, 10
quæ noto *sub tit. de secundis nuptiis*, vbi tracto de
puncto, an vxor secundò nubens, transferat ad se-
cundas nuptias arras, largitiones, seu alias dona-
tiones ex primo marito: & hoc ex argumento, quod
desumitur *ex cap. huius tituli*, vbi in vers. *cum for-
tius sit* notent Doctores, quod valet argumentum
de matrimonio carnali ad spirituale, de quo dicte-
rio *ibi.*

Cumque hic Barbosa *num.* 5. resoluat quæstio- 11
nem, vtrum translatus de vna Ecclesia ad aliam,
desinat esse Episcopus primæ, vbi primum à Papa
ab illius vinculo absolutus fuit, vel post adeptam
possessionem secundæ; & dicat esse quæstionem
dubiam, in qua censuit Rota *decis. 475.* apud Farin.
p. 1. statim post translationem absque alio consensu
perdere ius primæ Ecclesiæ, allegans ad litteram
Barbosa declarationem Sacræ Congreg. Eminentis
Cardinal,

Cardinal. 14. Decembr. 1624. quam eandem repetit *dicto cap. 19. de Iure Ecclesiast. numero* 37. Ego verò existimo vberius agendum de hoc puncto.

12 Igitur hæc dubia quæstio est resoluēda iuxta Regionis cuiuslibet mores, nam pro sententia Barbosæ iuxta factam Congregationem, respondendum est obseruari in Vrbe Romæ, & in Tribunalibus. Et secundum hoc resoluit Franciscus Tondutus *p.2.quæst.benef. cap.4. §.6.à num.* 13. posse Capitulum primæ Ecclesiæ deputare Vicarium, si translatio facta fuerit, & de ipsius translati consensu, etiam ante adeptam secundæ possessionem, addens *ex dicta decis. Rota* 475. consensum probari hoc in casu sufficienter ex coniecturis, veluti si soluta fuerit annata, aut pro consequendo secundo Episcopatu, notabiles factæ fuerint expensæ, tenuit etiam Lotterius *de re benef. lib. 1. quæst.* 12. *num.*21.

13 Tamen in Gallia, & in nostra Hispania aliter practicatur, nempè vt vsque ad adeptam possessionem secundi Episcopatus, ad quem transfertur, non amittat translatus iura, & emolumenta primi Episcopatus de Hispaniæ stylo, apud nos nemini dubictum potest esse. De Galliæ consuetudine testatur idem Franciscus Tondutus *dicto c.4.§.6.p.2. à num.* 16. vbi addit non vacare, donec etiam litteræ secundi fuerint Capitulo præsentatæ per expressam decisionem *extrauag. iniunctæ tit. de electione*, in versic. *nulli*, & *ibi si forsam*; & expendens illam constitutionem (quæ vberius expendi-
14 tur ex his, quæ noto *sub cap.9.& 15.de elect.* † ait Tondutus *num.* 19. quod non vacat prima Ecclesia, nisi prius Bullæ translationis fuerint Capitulo Ecclesiæ, ad quam fit translatio præsentatæ; prout de illo anno, in quo illud scribebat, respondit cuidam Episcopo translato in Gallia ex doctrina Abbatis *in cap. in nostra* 11. *de rescriptis*, Pauin. *de officio, & potest. Cap. sede vac prælud.7. num.*14. Parisij *de resignatione lib.7. quæst.* 21. *num.* 14. & *quæst.*23.*num.*47. Rebuffi *in praxi in tit.si mentat. resignatione, num.* 3. & 4 Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancel.*§.15 *glossa* 2. *à num.*83.& obseruatum apud nos Garcia *de beneficiis p* 11. *cap.6. num.* 41. & ex tunc vsque ad hæc tempora nullus iam dubitauit: Videbis ad quæstionem Farinac.*decis.*575.*in nouis, tom.*4. vbi de hac difficultate.

15 Nunc verò pro complemento, & exacta explicatione textus nostri applicabis Naldum *in cap. si quis* 22. *q.*2. quatenus ait, quod Episcopus translatus de vna Ecclesia ad aliam, nihil commune habet.

16 Et quatenus hic tangit materiam confirmationis Episcoporum adiicies plura, quæ notaui *sub cap.9. & 15* & aliis *de electione*, de qua Azor.*lib.3.moral. tom.2.cap.*29.Barbosa *in pastor.p.1.tit.1.cap.4.*idem *de Iure Ecclesiast.p.1.cap.19.à num.* 246. vbi confirmatio electionis, quando, & per quos, & intra quod tempus petenda sit, Franc. Tondutus *dict.p.2. quæst.cap.4. §.6. à num.* 10. vbi quid electio, quid confirmatio, & *num.* 2. quando electio sola vim habeat confirmationis. De consecratione, & confirmatione latè idem Barbosa *de Iure Ecclesiast.p.*1. *cap.9.* & ego dixi de consecratione *infra in cap.6.de temporibus ordination.*

17 Cumque in hac littera conquæratur Pontifex de Antiocheno Patriarcha, qui Archiepiscopum, de quo hic iam confirmatum voluit minorare, seu dearchiepiscopare. Ideò adiunges hic quæ noto infra *de potestate Patriarcharum in cap. antiqua de priuilegiis*, interim Barbosa *de Iure Ecclesiast. part.* 1. *cap.6.*

Et in vers. *Licèt enim D. Luc. nondum fuisset in* 18
Archiepiscopatum consecratus; confirmationis tamen munus receperat, & archiep.scopalia, quantum & licuit ministrarat. Per hæc verba poteris applicare quæ noto, quando electus possit administrare *in cap.9.cap.15. de elect.* & adiunges etiam quæ notaui *in cap. suffraganeis* 11.

Et occasione verborum textus nostri, ibi: *Ma-* 19
iores Ecclesia causas ad Sedem Apostolicam perferendas, quæ deseruiunt pro ratione decisionis textus nostri; ideò applicabis quæ latè dixi *in cap.1.de foro comp.sub quæst.3.* vbi *à num* 8 dixi de casibus, qui in sua prima instantia pertinent Romano Pontifici. Et sic applicabis etiam quæ abundè dixi de auocatione causarum, facta per Pontificem, seu Principem, & de inhibitionibus Iudicum inferiorum *in cap.vt nostrum* 56. *de appellat.*

QVÆSTIO I.

An Episcopus per se, aut vna cum suis Canonicis possit transferre Ecclesiam Cathedralem de vna ciuitate ad aliam, vt ibi resideant, & peragant officia Diuina primum destituendo locum? Et quid de Capitulo, sede vacante sine Pontificis assensu? Et an Papa id pro voluntate sua iustè facere valeat, sine legitima causa? Et quæ dicatur sufficiens?

SVMMARIVM.

1 *Cecanum, & Capitulum Zamorens. tractauerunt de transferendo Cathedralem illius ciuitatis ad ciuitatem Taurinam anno* 1661. *& quare non, & respondi non posse per se sine Papa, vt* num.6.& 17.

2 *Ecclesiam in Cathedralem, solus Pontifex potest erigere; item & in Metropolitanam constituere* num.3.& 8.

4 *Diœcesim separare solum Pontifex potest, & illam alicui Abbati, seu inferiori Prælato supponere, & etiam solus valet diuellere, aut consurgere, aut mutare*, n.5.

6 *Transferri nequit, nec ab Episcopo, nec à Capitulo, nec ab vtroque Ecclesia Cathedralis de vno loco ad alium sine Papa* n.8.

7 *Lapides altarium, vel Ecclesiarum destructarum, in quos vsus sint conuertendi ab Episcopo.*

8 *Papa solus mutat Ecclesiam Cathedralem in alium locum Diœcesis.*

9 *Episcopus nihil ex se habet, sed à Papa; & sic nequit mutare, vel dismembrare Cathedralem sine illo constituendo territorium distinctum.*

10 *Pastorem Ecclesiæ nullus potest dare Cathedralis sine speciali licentia Papæ; item nec administratorem, vt* num.11. *nec curatorem, vt* num 12.

13 *Coadiutor Episcopo solus potest dari à Papa.*

14 *Episcopos deiicere solus Papa potest ex causa.*

15 *Renunciationes Episcopatuum solus Papa admittit.*

16 *Papa solus aliquos eximit à potestate Episcoporum.*

17 *Capitulum sede vacante, in multis non habet eam potestatem, ac Episcopus eius habebat.*

18 *Ecclesia Cathedralis, seu Metropolitana mutatio aliquando facta sine Papa, non prastat ius contra illud, quod Papa competit*, & num.19.

19 *Iura Pontificia, qua competunt insignum supprema potestatis, nulla prascriptione vilescunt.*

20 *Mutationes qualibet rerum agrè feruntur.*

21 *Ecclesia Cathedralis mutatio, videtur, vt non possit fieri à Papa sine Episcopo, & sine causa; sed contra* à num.22.

22 *Transferri Ecclesia Cathedralis, sine Metropolitana valet de vno loco ad alium à Papa sine Episcopo, & sine consilio Cardinalium.*

23 *Remouere omnes Episcopos aut ordinationum statum in vniuersum, nequit Papa, cum faceret contra vniuersalem Ecclesiam; aliter de dismembratione vnius Diœcesis, & constitutione noua sedis, & quare* num.24.

25 Cap.felix 50.16.quæst.1.

26 Cap.sicut in vnaquaque 21.q.2.

27 *D.Augustinus creatus fuit Episcopus vnius Diœcesis, in qua alius proprietarius administrabat, sed quo iure remissiuè.*

28 *Cardinalium consilium, etsi de honestate, requiratur in arduis à Papa, non tamen de necessitate coactiua, sed tantùm directiua; nec etiam si sit in alia quasi possessione officit Papa*, vt num.29.& 30.

30 L.humanum cod. de legibus.

31 *Princeps sacularis nequit impedire, quominus fiat à Papa dismembratio diœceseos pratextu iniustitia, vel ex eo, quod omnes Principes saculares sunt Ecclesiarum Patroni, hoc est protectores.*

32 *Pontifices solent de honestate participare dismembrationes Episcopatuum, aut mutationes Cathedralium cum Pralatis inferioribus, aut Regibus.*

33 *Zamoren. Ecclesia Cathedralis semper fuit sita ibi absque vlla vnquam translatione pratextu Belli, aliáve deintemperie.*

34 *Taurin. Prator, & Decuriones optimè se gerunt cum Commissariis Ecclesia Zamoren. & cum illa ciuitate.*

35 *Translationis Ecclesia Cathedralis causa qua remissiuè.*

1 QVia in principio huius anni 1661. Decanus, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ ciuitatis Zamoren. propter iurgia, lites, quæstiones, & controuersias à Decurionibus vna cum Prætore, & locum eius tenente motas, depressi, atque fatigati, diligendo pacem, cutebant magnopere de illis obuiandis, & inter conferentias continuas Capitulares deuentum fuisset ad practicandum de transferendo Ecclesiam illam matricem ad ciuitatem Taurinam, à qua antiquum hortum habui, originem ducendo à maioribus, per cognomen *Fermesine*, vti narrat Historia D. Petri Castellæ Regis anno à cap.11.anni 4.sui Regni, & ab anno 8.& 9.cap.3. & 7. sui Regni hera 1358. ab hinc plus annis 300. etsi temporum iniuria proaui sedem mutassent bellorum, & dissensionum tempore ad villam antiquam, & illustrem temporibus illis, arce munitam, *de Fuedra*, in qua belligerantes obtuti sese ab inimicis Regni defenderent; in eaquè adhuc nonnulla vestigia permanent) cumque concorditer de se transferendo, semel, ac iterum resoluissent, & ad id exequendum suos de Capitulo Commissarios mitterent ad Prætorem, & Decuriones dictæ ciuitatis Taurinæ, vbi adest nobilis, & antiqua Collegialis Ecclesia, cum quibus colloquuti fuerunt, & ego in eo interim fuerim consultus, respondissemque Decanum, & Capitulum, id intendere non posse sine relatione ad Pontificem, in quo residet quælibet translationis potestas, vt apparet *ex hoc tit.* placuit nunc suffragij fundamenta in medium proferre, quæ tunc se ad os obtulerunt; quibus ex tunc sedata fuit ea proposita conferentia.

Cum ergo solius Pontificis sit Ecclesiam erigere, & in Cathedralem constituere *ex cap. felix 50. cap. pracipimus 54. 16. quast.1.* per quæ iura sumpta ex Concilio Carthaginensi 2. *cap.* 5. & ex Gregorio iuniori docent Azor. *instit. moral. p.2.lib. 5. cap.29.q.25. in princip. & lib.6. cap.30. q.2. & 4.* Nicolaus Garcia *de beneficiis p.12.q.5.n.1.* Moneta *de commutat. vltimar. volunt. cap. 11. num. 251.* † Vbi *num.252.* idem dicit de erectione Cathedralis Ecclesiæ in Metropolitanam, Gambara *de officio, & potest. Legati de Latere lib.2.tit.de variis ordinarior.nomin.num.*160. Isidorus Moscon. *in tract. de Maiest. Eccles.milit.lib.1.p.1.cap.15.* Bzoui *à Pontifice Romano cap.34.* Thomas Sanchez *lib.2. consilior. moral.cap.2 dub.37.num.7.* D. Ioannes Solorzano *Iure Indiarum* cum Barbosa *in Pastorali l.3. cap.4.num.1.* Lotterius *de re beneficiar. lib.1. q.11. à princip.* Ferentil. *in annot.ad decis. Buratti* 912. *num.11.* 2 3

Imò & solus Pontifex sit qui potest Diœcesim separare, & illam alicui Abbati, seu inferiori Prælato supponere, Hostiens. *in cap. cum contingat n. 1.de foro comp.* vbi Butr. *num.11. vers. de consuetudine*, Panormit. *num.*18. & Bellam. *num* 15. vers. *tamen certum est*, Rota *decis.* 324. *num.*2. apud Farin. *p. 1. recent.* † eamquè solus valeat deuellere, coniungere, aut alia ratione mutare *c.1. & cap.inter corporalia hoc tit.cap.mutatione 7.quast.1.* glossa verbo *Cathedralem in cap.cum inferior de maiorit. & obed.* Moneta *dicto cap. 11. num.235.* Gambara suprà *num.159. & 166.* Molfesius *in summa Theolog.moral.tract.6.cap.14.num.56.* Bened. Ægid. *ad leg. ex hoc Iure ff. de Iust. & Iure tom. 1. cap.2.n.3.* Solorzano *dicto tom.2.lib.3.cap.5.num.1.* 4 5

Ideò rectè in terminis per hæc, & alia sequentia responderim, non posse dictos Decanum, & Capitulum Cathedralem transferre ad supra dictam Ciuitatem Taurinam, etsi salutarissima temperie perfruatur, vt de prædicta translatione deneganda, sicut in persona Episcopi; † qui licèt possit vendere lapides Altarium, vel Ecclesiarum destructarum, aduertendo vt faciat, ne emptor illos conuertat in sordidos vsus, Aloysius Ricc. *in praxi aurea resol.* 201. referens ex Sacra Congreg sic fuisse decisum in verbis sequentibus: *Ordinarius non debet profanare Capellas, etsi aliquam causam profanandi habuerit, Cæmenta potius sunt tribuenda Ecclesia qua est caput dictarum Capellanatarum, quam alteri*, post illum Barbosa *in pastorali 3. p.alleg.64. n. 14. & 15.* ex Nauarro, Zerola, eodem Riccio, & Armendario. † Tamen ipse *ibi* & Menochius *cons.75. num.46.* dicunt Episcopum sine Apostolica authoritate, non posse transferre Matricem; id est Cathedralem Ecclesiam in alium locum Diœcesis, vt referunt decisum, solus inquam Papa mutat Ecclesiam Cathedralem, & non alius inferior ipsius 6 7 8

Ecclesiæ

Ecclesiæ Prælatus, vt docent verba glossæ in dicto
cap. cum inferior dicto verb. Cathedralem ibi: Quia
huiusmodi mutationes, translationes, & consimilia
debent fieri de authoritate Papæ; vbi Barbosa n.5.
idem in pastorali alleg. 50. p.3. sub num.5.
9 Et confirmatur, quia cum Episcopus non habeat
ex se, aut ab alio inferiori, sed ab ipso Summo
Pontifice, non possit authoritate sua illam immi-
nuere, aut dismembrare, constituendo territorium
distinctum à proprio territorio, cùm id solum per-
tineat ad Papam ex speciali priuilegio, Hostiensis
in dicto cap. cum contingat num.1. de foro comp. vbi
cum sequuntur Ioannes Andr. sub num.4. vers. alij
dicunt. Abbas sub num.18. Butrius sub num.11. vers.
si quæritur, an habeat territorium. Barbosa dicta al-
leg. 50. num.5. in fine, vbi num.6. ex clem. plerisq;
10 que de elect. † videtur confirmare, nam sine spe-
ciali Pontificis mandato, & licentia, nullus potest
pastorem dare Ecclesiæ Cathedrali sibi qualiter-
cumque exemptæ, quæ Clero careat, & Pastore
christiano.
11 Item faciunt sequentia; quia nemo potest dare
administrationem Ecclesiæ Cathedralis nisi Papa;
cap. in cuius 42. de elect. lib.6. cap. Ecclesiæ cathedrali
12 de supplenda neglig. Prælator. eodem lib. 6. † qui &
solus potest dare curatorem Ecclesiæ Cathedrali, &
eius bonis; quoad effectum agendi: idem Barbosa
supra num.7. cum Gigante de pens. q.65. n.6. & 7.
13 Rebuf. in tract. nomin. q.80. num.29. † qui & à n.8.
ad 14. ex multis inter alia de potestate Papæ, dicit
solum Papam posse dare adiutorem Episcopo ex
cap.1. de elect. lib. 6. cap. vnic. de cleric. ægrotant.
eodem lib. pro quo faciunt quæ dixi infra in cap. pe-
14 nult. de offic. vicar. q. fin. † Et quod solus ille ex causa
deiicit Episcopus è gradu dignitatis, cap. quamuis,
& cap. dudum 3. q.5. deponit & restituit, cap. ideo
2. q.6. glossa in verbo reseruata in cap. quod transla-
15 tione de officio deleg. † qui & solus admittit Epis-
coporũ renũciationes per glossam in verb. manibus,
in clem.1. de renunciat. de quo dixi infra sub Rub. &
16 tit. de renunciat. † Et quod solus eximit, & excipit
aliquos à iure, & potestate Episcoporum, glossa
in cap. frater 16. q.1. glossa verbo exemptum, in dicto
cap. cum inferior de maioritat. & obed. glossa, verb.
reseruata, post princip. in cap. quod translatione, de
officio legati, glossa in cap.1. in princip. de priuileg.
lib.6. & vtrobique DD.
17 Cumque præfatam translationem facere ne-
queat Episcopus propriæ suæ Cathedralis, etsi sit
Dominus, seu administrator verus illius, & Capi-
tulum Canonicorum sede vacante, iurisdictionalia
exercendo, nihilominus inferiorem quoad plura,
etiam mortuo Episcopo habeat potestatem, vt latè
DD. dicunt sub tit. ne sede vacante aliquid innoue-
tur, & per nonnulla, quæ dixi de vicario Episcopi,
aut Capituli sede vacante infra sub cap. 5. de officio
Vicarij à quæst.5. sequitur vt quemadmodum Epis-
copus solus, nec vna cum suis Capitularibus Ca-
thedralis, nequit prædictam translationem facere,
& multò minus, nec Capitulum relatum Zamor. in
sede vacante, poterit per se de tali translatione
cogitare, nisi referendo se ad Papam cum legitimæ
causæ repræsentatione.
18 Et in tantum dicetur verum quod etsi de facto
aliquando alia mutatio contigisset in aliqua Eccle-
sia, non posset suffragare eidem Capitulo ad re-
mouendam, seu transferendã iterum Ecclesiam nec
de innuare prætextu alicuius præscriptionis, cum
19 contra Papæ potestatem, & iura ipsi incorporata
ex plenitudine suæ Dignitatis, quæ sunt funda-
menta Apostolicæ sedis nulla præscriptio valet, per
illa quæ docent Innocent. in cap. bone 2. de postu-
lat. Prælator. Felin. in cap. cum non liceat num. 14.
in fine, de præscrip. vbi plura dixi, quæ hic appli-
cari valent. Tum etiam ne dentur acephali sine
Rege, sine Capite, vt locustæ. Abbas in cap. per
venerabilem num.9. & 37. qui filij sint legitimi, Bar-
bosa dicta alleg. 50. sub num.14. alia adducens vi-
denda in dicta alleg. vbi abundè, & sigillatim ex-
pendit, quæ in Episcopis sibi Pontifex reser-
uauit.
Et valet confirmari adducta resolutio; eo quòd 20
ægrè quælibet mutationes feruntur, iuxta quæ Le-
gistæ adducunt ff. de term. moto, & Canonistæ, sub
tit. de crimine falsi, de illis, qui nomina propria
mutant, & per nonnulla quæ adduxi sub cap.13.
de probat. vbi de probandis antiquis finibus; item
per illa quæ dixi de difficultate mutandi actiones
semel in iudicio intentatas, sub cap. examinata, de
iudiciis legenda ibi.
Ad secundam quæstionis partem, an Papa iustè 21
possit mutare Ecclesiam Cathedralem de vna ciui-
tate ad aliam sine causa legitima? & videtur quod
non possit, cum doceant Abbas in cap. vlt. sub n.
12. vers. & vide de confirm. vtili, vel inutili, &
inter suas quæst. quæst.1. num. 17. Felinus in cap.
quæ in Ecclesiarum 7. de constit. num 42. ad finem,
per glossam in cap. lege Imperatorum, in verbo diui-
siones dist. 10. Papam non posse, inuito Episcopo,
diuidere Episcopatum, præterquam ex causa,
Nauarr. de spoliis Clericor. §.3. num. 2. quod cor-
roboratur, si consideretur, nec posse Papam re-
mouere omnes Episcopos, & eorum ordinationem
vt refert, ac dicit Lotterius de re benef. p.1. quæst.
11. sub num. 33. & ex eo etiam, quia in Constitu-
tione, & assignatione sedis Episcopalis, & dis-
membratione Diœcesum, requiritur consilium Col-
legij Cardinalium ex illa conclusione, quam posuit
Ioan. Monach. in cap. super eo num.3. de hæret. l. 6.
nempe tale consilium omnino exigit, referens se
ideo vidisse cassari multas prouisiones Abbatiarum,
& Episcopatuum factas per Cœlestinum V. quia
sine consilio Cardinalium fuissent factæ, non ob
aliud, quia Cardinalium cœtus in hac quasi posses-
sione esset; vt ardua sine eo non explicarentur, vti
& de hac quasi possessione tradit Abbas in cap. ex
gestis sub num.3. vers. & vide ad hoc de Cleric. non
resid. refert Lotter. sup. num.44. & 45. cum & simi-
liter nec Imperator possit condere legem sine Se-
natu ex l. humanum cod. de legib. & ex aliis consi-
derationibus relatis ab eodem Lotterio sub dict.
cap.10.
Tamen respondetur in casu, de quo loquimur, 22
posse Pontificem transferre Ecclesiam Cathedra-
lem de vno loco ad alium, sine consensu Episcopi,
aut Collegio Cardinalium, & facilius intra eandem
Diœcesim, nec enim sicut constitutio nouæ sedis,
& cõsequutiua dismembratio vnius Diœcesis, non
est contra statutum vniuersalis Ecclesiæ, Lotterius
dicta quæst. 11. sub num. 33. & 34. vbi dicens er-
roneam esse glossæ doctrinam in dicto cap. lege Im-
peratorum, fundatam in cap. multis 52. 16. quæst.3.
dum inquit in verbis sequentib. Multis Conciliis
hoc statutum est à Cætu Sacerdotali, vt plebes, quæ in
Diœcesibus ab Episcopo retinẽtur quæ Episcopos nun-
quam habuerunt, non nisi cum voluntate eius Episcopi
à quo tenentur, proprios accipiant Rectores. Non enim
aliquid probant relata verba contra authoritatem 1
Papæ, & solum possunt referri ad præiudicium so-
lius Episcopi, dum viuit, cui Papa non censetur
voluisse

voluisse præiudicare vt exponit Bellamera *ibi*, verſ. *ſed caue*, iunctis quæ ſcibit *ad finem*; & quod erronea ſit dicta opinio gloſſæ comprobat idem Lotterius *dict. cap. 11. ſub dict. n. 43. in fine*, ex textu *in dicto cap. præcipimus in princip. hic relato*, in quo illas fruſtra Gregor. Papa præciperet Bonifacio Epiſcopo, vt ſedis Apoſtolicæ authoritate nouos conſtituat Epiſcopos.

23 Vnde etſi remouere omnes Epiſcopos per Papam, eſſet actus principaliter contra gubernium, & ſtatum vniuerſalis Eccleſiæ, de quo non loquimur, ſed non inde talis eſſet illa diuiſio, ſiue diſmembratio Epiſcoparus, aut iurium Eccleſiæ Cathedralis, quæ etſi reſpiciat ad ſtatum Eccleſiæ, eſt tantum in conſequentiam, & in caſibus ſpecialibus, non enim in his, nec in caſu noſtro valet argumentum de remotione omnium Epiſcoporum, & eorum ordinatione Papæ prohibitis ad caſum de diſmembratione vnius Diœceſis, aut de conſtitu-
24 tione nouæ ſedis † quod non procedit, cum ducatur ab vniuerſali negatiua ad particularem affirmatiuam contra Dialecticorum regulas, nec in iure valet argumentatio à conſequutiuis, niſi conſequutio ſit omnino neceſſaria, vt docet Felinus *in cap. in noſtra ſub num. 15. verſ. ſed tenendo iſtud dictum de reſcript.* quem & ſequitur Lotterius *dicta q. 11. dicto n. 33. & 34. de re beneficiaria.*

25 Nec ad extendendum Pontificis arbitrium, facit decretum Concilij Cartagin. *in dicto c. felix. 50. dicta diſt. 16. q. 1.* quia vt ex eius verbis poteſt videri, ac conſiderat idem Lotterius *dicto cap. 11. de re benefic. num. 39.* illud non tangit dictum arbitrium, ſed potius præſeruat, neque ad rem facit, cum loquatur de conſtituendo Epiſcopo in Diœceſi, in qua fideles deficiunt, vt *ibi* tam vetuſta quam Gre-
26 goriana gloſſa declarat. † Et ſic nec ad rem facere aliud decretum ſynodi Romanæ relatum *in cap. ſicut in vnaquaque 21. quæſt. 2.* eo quod ibi tantum prohibetur vni Eccleſiæ duos Epiſcopos præfici, quia eſſet monſtruum, non minus quàm vnico corpore, duo capita conſtituere, vt dixit textus *in cap. quoniam in pleriſque § prohibemus de offic. Ordina-*
7 *rij.* † Nec vnquam contigiſſe, refert ac firmat Lotterius *dict. quæſt. 11. num. 40. 41. & 42.* præterquam in D. Auguſtino, per errorem tamen, & ignorantiam, *cap. non autem 7. quæſt. 1.* prout ſe declarauit *in epiſtola 110.* vt refert Spadon. *anno 395. num. 13.* quod neſciuit Abbas *in cap. 1. num. 2. de paroch.* qui exiſtimauit id quidem conſulto, & ex cauſa factum, propter ea, quæ dicit Lotter. non eſſe deflectendum ab opinione Geminiani, & Abbatis, volentium cauſam hanc præſumi ſemper in dubio: idem Lotter. *ſupr. num. 31. & 32.* ex mente etiam Innocent. *in cap. quanto ſub num. 5. verſ. tamen ſi Papa de conſuetudine*, & ſic ad caſum S. Auguſtini, vt ex viſceribus apprehendas, leges quæ latè dixi *ſub cap. penult. de officio vicarij q. fin.* dum ſcripſi de caſu arduo hac in curia inter magnos agitato ad effectum conſtituendi alium Archiepiſcopum adhuc viuente, qui nunc gubernat ex cauſa ſenectutis.

28 Nec obſtat tertium adductum fundamentum pro contraria opinione de requirendo ad prædictam mutationem, ſiue diſmembrationem conſilium Cardinalium; quia præterquam quod ſupra *ſub tit. de elect.* dixerim, in quibus talium conſilium Pontifex exigat; quia quidquid ſit reſpectu neceſſitatis directæ, & intrinſecæ, ſaltim in his quæ verſantur circa ius diuinum, vt ſic diſtinguendo probauit Ripa *in Rub. n. 20. de conſtit.* cum quo tranſit Probius *in addition. ad Monachum in dicto cap. ſuper eo de heret. lib. 6. num. 37. verſ. ideo, vt omnibus ſatiſfaciam cum ſequentibus*: tamen reſpectu neceſſitatis coactiuæ, & extrinſecæ, illam propoſitionem Monachi eſſe falſam, docent communiter DD. cum ſic conſtitueretur iudex ſupra ipſum ſummum Pontificem aduerſus diſpoſitionem textus *in cap. nemo 9. q. 3.* vt declarant Paleot. *de ſacr. conſiſt. conſult. p. 1. quæſt. 3. in reſponſione ad tertium argumentum*, qui addit aliter ſentire, nihil aliud eſſe, quàm ſummam iniuriam Dignitati Pontificiæ inferre, *ibi* in verſ. *verum abſit*, Lotterius *in dicta quæſt. 11. de de re benefic. à num. 44. ad 51.* vbi cum Abbate *ex dicto cap. geſtis ſub num. 4. verſ. nunquid autem poſſit induci conſuetudo de Cleric. non reſident.* & vt proba-
uit *in dicta quæſt. 1. num. 13.* † etſi collegium fuerit 29
in ea quaſi poſſeſſione, vt retulit Monachus, ſed negandum eſſe potentiam illam quoad vim neceſſitatis coactiuæ, quod alias eſſet inducere conſuetudinem, vel præſcriptionem contra ſupremam poteſtatem ipſius Pontificis, quod non eſſe ferendum docent relati; & ſic contra Monach. probarunt *in dicto cap. ex geſtis.* Geminian. *ſub num. 4. verſ. communis concluſio*, & omnes *in dicta Rub. de conſt.* præcipuè Boſchius Codecl. *num. 69. & 77.* Ferret. *num. 9. & 13.* de Burg. *num. 71. & 137.* Andreas ab Exea *ex num. 177.* Paril. *de reſignat. lib. 3. quæſt. 18. num. 124.* Bobadilla *in polit. lib. 67. cap. 6. à num. 16.* quos citat, & ſequitur Petr. Calixto *in tract. de leg. Reg. 12. § 4. num. 22.* quibus addi poſſunt Geminian. *in dicto cap. ſuper eo, dicto num. 4.* Anaſtaſius Germon. *de indultis Cardinal.* ſuper verſ. *quod in Romana n. 56.* & omnium melius Iacobat. *de conſil. lib. 7. art. 5. num. 137.* quibus etiam addo Barboſam cum eodem Abbate, Lotterio, & Paleot. *in dicto cap. lege. dict. 10. num. 8.* & *in paſtorali dicta p. 3. alleg. 50. ſub num. 5.* cum illis, & cum Felino; & confirmantur ex his, quæ dixi *ſub cap. 1. de iudic. à quæſt. 3. ad 8.* & *ſub cap. 12. eadem quæſt. 8. & 9.* legenda, & applicanda, quibus depræhenditur abſoluta ſummi Pontificis poteſtas.

Et inde non obſtat vltimum de lege humanum, 30
cod. de legib. nam præter quam quod non valet argumentatio inter Diuinam, & ſæcularem legem per plura, quæ dixi *ſub Rub. & tit. de conſtit.* vt rectè aduertit Paleott. ſupra, & cum eo Lotter. *dicta quæſt. 11. à num. 52.* diſpoſitio illius legis eſt referenda ad neceſſitatem directam, non autem ad coactiuam, vt ibi ſentiunt gloſſa, & Barbatia *n. 1.* Bald. *ſub num. 2. verſ. ſolutio concedo*; pro quo faciunt infinita, quæ adduxi de poteſtate condendi leges à Papa, Imperatore, aut Regibus *ſub dicta*
Rubrica. † Et Lotterius ex communi *à num. 57.* im- 31
probat aliam aſſertionem quod Princeps ſæcularis, in cuius territorio temporali, ſita eſt Eccleſia Cathedralis à qua eſſet facienda diſmembratio, Diœceſeos poſſet, ſe tali diſmembrationi opponere, etiam prætextu iniuſtitiæ, vel ex eo quod omnes Principes ſæculares ſunt Patroni Eccleſiarum Cathedralium in eorum territoriis inſtitutis; ſed non inde à Papa poſſe auferri illam facultatem diſmembrandi, transferendi, aut mutandi; quippe Principes Laici tantùm ſunt protectores, vt in plurimum Cathedralium, non Patroni, & ſic quamvis aliquoties impugnatum legeretur, ſeu ex toleratia Pontificum contigiſſet, non eo inualeſcere, cum ea præſumatur ratione ſcandali vitandi, non quidem canonicandi ſimiles abuſus, vt aduertunt Gemin. *in cap. 2. n. 14. ad finem verſ. tamen dicit*, Ioan. Monach. *de præb. in 6.* Archidiacon. *in cap. imperium ſub num. 1. verſ. ſed Papa dict. 10.* idem

Lotter.

Lotter. latè explicans *dicta quæst.11. de re benef. à num. 57.* vbi *num.66.* probat Patroni consensum adhiberi in alienationibus rerum Ecclesiasticarum de honestate, vbi *num* 88. dicit, non posse Principes Laicos insurgere contra Ecclesiasticos protectionis prætextu, vbi latè explanat textum *a n. 70. ad finem in cap. filius, vel nepotibus 16. quæst.7.* quem Ego explanaui pleuè *sub cap.2.de Iudic. per tot. quæst.19.*

32 Fatemur tamen Romanos Pontifices pro eorum summa modestia, non consueuisse aliter, quàm consistorialiter negotia huiusmodi expedire, vt tutius clausulas *ex certa, scientia, & de plenitudine potestatis*, de quarum natura dixi infra *sub Rub. & titulo de confirmatione vtili vel inutili*, aut aliæ similes insertæ verificarentur: ita Lotterius su-
33 pra *dicta quæst. 11. num.57.* † Et sic in casu prædictæ Ecclesiæ Zamoren. ab antiquo æuo ibi sitæ tali repentina nouitate Decani, & Canonicorum, vt illam Matricem transferrent ad dictam Ciuitatem Taurinam, non moueretur Papa de facili, nec irrequisito Nuncio eius Legato apud nos Hispanos in hac Curia degente, necnon postulato assensu, seu relatione veritatis à Rege nostro Philippo IV. & à consilio supremo nostræ Castellæ; præcipuè non constito de causa legitima loci infesti, aut debellationis, alteriusvè imminentis periculi, quod nunquam aderat; imò constat ex Historiis nunquam per oppressionem Maurorum per 700. ferè annos infestantes hanc totam Hispaoicam Prouinciam, nec per continuas oppugnationes à Lusitanis per sæpius à multis retro temporibus in illam Ciuitatem Zamoren. prout nunc pullulant ad præsens ab anno 1640. in quo accedit rebellio Ducis, ac Ducissæ *de Berganza*, quæ nunc viuit terrebiliter se, & Lusitanos defendens (iniustè tamen) translatam fuisse Ecclesiam illam Cathedralem de illa Ciuitate ad dictam Ciuitatem Taurinam. †
34 Quare optimè consulti Prætor, ac Decuriones dictæ Ciuitatis Tauri laborauerunt circa componendos dictos Decanum, & Capitulum cum Prætore, ac Decurionibus, cæterisque incolis dictæ Ciuitatis Zamoren. factum quidem laudabile, quod fortè non sic exerceretur inter alias Ciuitates anxietate consimilis translationis, quæ futura esset in posterum honori, & commoditati ciuitati, & eius territorio, ad quam translatio fieret.

35 Ex quibus videtur dicendum vt Papa posset transferre, exigeret tamen causas legitimas,& quidem maiores, quas postulat ad transferendos Episcopos, vt *sub hoc tit.* & admittendas renunciationes, vt dixi infra *sub tit. de renunc.*

Ad Text in cap. inter corporalia. II. hoc tit. De Translatione Episcopi.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, & quod reseruatur iudicio Papæ* n.2. *vide* num.7. *&* num.13. *vbi de dispositione authentica*, res quæ, cod. commun. de legatis.
3 *Consecrationis materia remissiuè.*
4 *Vidua reputatur, quæ habet virum inutilem, remissiuè.*
5 *Ecclesia, quæ Prælatum habet inutilem, reputatur, ac si illum non haberet.*
6 *Electus in Episcopum potest renunciare in manibus eligentium ius suum, ante confirmationem*, & n.7.
8 *Statutum excludens à successione maritatam, dotatam, procedit etiam in Moniali.*
9 *Paragium, quod debetur Monialibus, est vniforme cum illo maritandarum.*
10 *Adulterium dicitur committere cognoscens Monialem.*
11 *Monialis prodest Patri ad se excusandum à tutela.*
12 *Legatum pro maritagio, debetur etiam pro Monachatu*, & n.13.
14 *Monasterium qua ratione succedit loco filij.*
15 *Lex extendi licet ex identitate rationis.*
16 *Simile non est idem, sed transit de facili in idem, quando per omnia sunt conuenientia simila.*

REgula textus huius quatenus ex eâ docent, 1
seu colligunt Doctores, quod valet argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, multum allegabilis est, de qua citat hic multos Barbosa videndos *sub num.* 4. dicens etiam ex verbis ibi *Spirituale Coniugium, quod est inter Episcopum, &*
Ecclesiam. † probare textum matrimonium spiri- 2
tuale inter Episcopum, & Ecclesiam contractum Christum Dominum suo Iudicio reseruasse, sicut & carnale. Et sic incidit in eam communem quæstionem; ergo sicut matrimonium carnale factum est indissolubile. (De qua parte infinita noto *sub cap. quanto, cap. gaudemus de diuortiis*, & latè de resolutione dico infra *in cap.6. de temporib. ordin. quæst. 1. vers. ad tertiam*, vbi leges aliqua *in cap. litteras de restit. spoliat.* vbi latè tractaui multa conducibilia) sic, & in spirituali matrimonio pro explicatione aliqua notat Barbosa cum multis, quos citat. Et quia bene postillat litteram huius textus, vbi aliquas regulas generales exornat; ideò à fortiori incides in eam decisionem, quam facit Pontifex hic; nempe vt solus Papa possit transferre electos in Episcopos, & confirmatos, de quo iam
abundè notaui *sub cap.1. hoc tit.* & infra *in cap.3.* † 3
additque Barbosa ex verbis hic *num.2. vers. à metropolitanis suis munus, consecrationis accipiunt*, quæ ipse tractat de officio Episcopi *p.1. tit.1. cap.5. n.5.* vbi videbis latè *de consecratione Episcoporum*, quibus competat antiquitus, quibus hodie, & sub qua forma fiat: de quò poteris applicare etiam ad textum nostrum in vers. *sed neque* eundem Barbosam *de Iure Ecclesiast. p.1. cap.9. per totum* plura nouissimè de consecratione Episcoporum congerit Diana *p. 11. tract.1.* Applicabis quæ rectè docet Gabriel Vasquez *de Sacramento ordinis disp.241. cap.1. cum multis sequen.* pro intelligentia textus nostri.

Et quatenus in dicto vers. *sed neque* in verbis *in- 4*
vtilem. Barbosa hic notat, quod quasi vidua dicitur, viduarumque priuilegiis gaudeat mulier, quæ habet virum inutilem, multis comprobans *num.11.* Tu verò pro exacta intelligentia, & ratione adiunges quæ dixi latè *in cap. ex tenore 11.* & *in cap. ex parte 15.* vbi quæ dicantur viduæ, vt potiantur pri-
uilegio miserabilium. † Et magis propriè ad verba 5
huius vers. applicabis Balboam *in cap.10. & in c.1. de præscript.* dum dicit idem esse Ecclesiam non habere Prælatum, vel habere eum inutilem: de quo Angelus *de maleficiis*, verbo *membrum*, & Ego *sub*

dicto

6 dicto cap.2. & cap.10. de praescript. † Et quia gloss.
confirmatus, num. fin. notet ad id Barbosa, quod
electus in Episcopum, possit iuri suo in manibus
eligentium renunciare ante confirmationem sine
Papæ licentia, adducens plures sic tenentes in præ-
senti, & alios, quos citat; ideo applicabis quæ
notaui supra sub cap. cum inter 16. de electione, &
quæ noto infra in cap. in præsentia de renuncia-
tione.

7 Sed cum ex hoc textu supra iam dixerim, quod
matrimonium carnale æquiparatur spirituali, vt
præter relatos à Barbosa hic sub dicto num.4. sequi-
tur Riccius collect.500. ad textum nostrum, & qua-
liter hæc similitudo intelligatur dicam Ego infra in
cap.6. & 7. de temporibus ordin. quæst. 1. vers. ad
quartam, cum loquar latè de quæstione illa, an
consecratus Episcopus contrahat vinculum cum Ec-
clesia.

8 Ideo pro ornatu libuit transcribere quæ ipse am-
pliat inferendo primo, quod statutum excludens à
successione maritatam dotatam procedit etiam in
moniali, vt pulchrè docet Gaspar. Thesaurus in de-
cis.3.p.1.

9 Secundo quod paragium, quod debetur Mo-
nialibus, est vniforme cum illo maritandarum se-
quitur cum Afflict. in decis. 348. quidquid teneat
10 de Franc. in decis. 44. † Tertio quod cognoscens
monialem, dicatur committere adulterium, quem-
admodum cognoscens maritatam, vt pulchrè Ca-
cheranus decis. 103. quod qualiter sit infra sub tit.
11 de stupris, & adult. † Quarto quod monialis pro-
dest patri ad se excusandum, à tutela, vt maritata, de
12 Franc. in decis. 532. † Quinto quod legatum pro
maritagio, debetur etiam pro monachatu: pulchrè
13 Mastrillus Rotæ sicil. in decis. 153. † Sexto quod
dispositio authent. res quæ cod. communia de legatis,
vindicat sibi locum in vtroque matrimonio, & car-
nali, & spirituali, cum Maynardo in decis.9. lib.3.
14 † Septimo quod ob hanc rationem monasterium
succedit loco filij, Gratus in decisione 7. de qua parte
dixi latissimè in cap. in præsentia de probat. Verum
hunc casum limitat Riccius supra in casu de Franc.
15 decis.19. † Quæ omnia confirmantur ex problemis
adductis ex verbis textus nostri à Barbosa hic n. 9.
& 10. dum in vers. propter expressam tamen simili-
tudinem, & identitatem, & ibi cum de similibus
idem iudicium sit habendum, notante primo cum
multis, vt liceat extendere legem ex identitate ra-
tionis.

16 Secundò vt quamuis simile non sit idem, transire
tamen de facili in idem, quando per omnia sunt
conuenientia similia, vel saltim conueniunt in hoc,
de quo agitur; secus quoties diuersa decidendi ra-
tio datur, vel quando non probatur similitudo in
eo, de quo agitur, etiam data parua similitudine:
sic cum multis. Itaque Baldus cons 408. quidam ci-
uis, vers. quapropter de necessitate, quem refert Car-
dinalis Tuschus in practicis tom. 8. lit. S. conclus.
246. n.6. dicit, vt licèt simile non possit dici; identi-
tas tamen valde simile reputari idem, & quod simi-
le non sit idem, docent glossa in l. quod Nerua, &
ibi Bartol. ff. depositi, l. pecuniam ff. si certum petatur,
l. ad similitudinem cod. de Episcopis, & clericis §.
sed inter eas instit. de nuptiis, cap. Capitulum de re-
script. Cassaneus in Catalogo Gloriæ mundi p.1. con-
siderat 48. Zabarella cons.136. Marcus Mantua sin-
gul.318. Gutierrez in pract. lib.2. quæst.176. Gonza-
lez in regul 8. cancel. glossa 3. num.5. Tuschus supra
conclus.246. cum aliis Barbosa axioma 208.

Ad Text. in cap. Quanto III. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus transferens se de vna Ecclesia ad aliam propria authoritate vtraque caret*, numero 5.

2 *Translatio de vna Ecclesia ad aliam, verè mutatio dicitur, & fit authoritate superioris cum euidenti vtilitate* n.3. & 6.

4 *Renunciatio Ecclesiæ fit tantum cum euidenti vtilitate.*

7 *Reuerentia est senioribus exhibenda, cum plus valeat vmbra senis, quam cuspis iuuenis.*

8 *Antiquitas nobilitat omnia.*

PRobat Pontifex hic quod Episcopus, qui pro- 1
pria sua authoritate se trãsfert de vna Ecclesia
ad aliam, caret vtraque, multis comprobat Barbo-
sa hic, qui dicit hanc translationem ad Papam per-
tinere, vt iam supra dixi sub cap.1. & infrà cap. se-
quenti. Cumque in vers. carere propria num.5. no-
tet idem Barbosa, quod per translationem Prælati
ad aliam Ecclesiam, vacat prima: de quo applica-
bis quæ tradit Garcia de beneficiis, de vacatione
vnius beneficij per assecutionem alterius p.11.c.5.
& notabis dicta infra in cap. de multa 28. de præ-
bendis; ideo qualiter hoc contingat examinabis ex
dictis supra sub dict. cap.1. in vers. cumque hic.

Et ad textum nostrum addo Barbosam de Iure 2
Eccles. cap. 19. p.1. dum probans à num. 28. quòd
translatio de vna Ecclesia ad aliam (quæ verè mu-
tatio dicitur in cap. mutationes 7. quæst. 1.) sit per-
missa causa vtilitatis alios substituendo Prælatos in
Ecclesiis, à quibus translati recesserunt, tradens ex
Nicephoro lib.14. Historiæ Eccles. cap.39. & pri-
mum ab Anacleto Papa, fuisse litteris demanda-
tum in dicto cap. mutationes † addit ibi à num. 19.
Barbosa, quod hæc translatio, fieri propria autho- 3
ritate non potest, sed requiri authoritatem supe-
rioris, vt in cap. Episcopus 7. quæst. 1. cap. sicut al-
terius in fine, eadem causa, nec sit facienda sine
euidenti Ecclesiæ vtilitate, aut validitate, cap. sicut
vir eadem causa. † Sicut & renunciatio, vt in c.
ad supplicationem de renunciat. præsertim cum 4
Episcoporum translatio fieri non possit, sine au-
thoritate Romani Pontificis, vt in dicto cap.1. hoc
tit. † Quia si Episcopus propria authoritate in 5
aliam Ecclesiam se transferat, ab vtraque deponi-
tur, vt in textu nostro, & in cap. si quis Episco-
pus 7. quæst.1. quod etiam probat Franciscus Ton-
dutus in quæst. benef. p.2. cap.4. §.6. num.12. etiam ex
dictis iuribus. Et occasione huius textus applicabis
notata supra in cap. cum in iureperitus de electione;
vbi quod nemo potest se eligere, instituere, aut præ-
sentare. † Et ad iustificandam prædictam transla- 6
tionem sunt notanda præmaximè verba Cardina-
lis Bellarmini c.5. lib 3. vita Clem.8. ibi: *Quinta res
est facilis translatio Episcoporum de vna Ecclesia ad
aliam: translatio enim Episcoporum secundum Cano-
nes, atque vsum veteris Ecclesiæ, necessitatem, vel
maiorem vtilitatem postulat; nec enim instituta sunt
Ecclesiæ, propter Episcopos, sed Episcopi propter Ec-
clesias. Nunc etenim quotidie translationes fieri vide-
mus*

mus ex solum de causa, vt Episcopi, vel honore, vel opibus augeantur; propterea notum est ex cap. inter corporalia, 2. hoc tit.) vinculum matrimonij spiritualis, esse aliquomodo maius, quam vinculum matrimonij corporalis, & ideo non posse solui, nisi à Deo, siue a Vicario Dei, declarante voluntatem Domini sui: Quis autem credat velle Deum, vt solum temporale lucrum, vel honorem, vinculum huius sancti coniugij dissoluatur? præsertim cum id sine detrimento animarum fieri nequeat, vt experimentum ipsum docet. Nec enim Episcopi Ecclesias diligunt, quas breui se deserturos sperant, vt ad alias commodiores transeant. Ad hæc autem Pontifex scripto suo in ore singraphæ Bellarmini, vt aliis præstiti moniti hisce respondit; *Nos cum difficultate transferimus, & non desuimus Principes per nos, & per nostros Nuncios.* Ex quibus verbis patet, & notat Diana *p.11. tract.4.res.50.vers.& tandem*, quam difficulter, seu caute debeant Pontifices, & Reges procedere in translationibus hisce.

7 Et quia hic *in vers. reuerentiam exhibendam, n.2. & 3.* dicat Barbosa, quod honor, & reuerentia senioribus est adhibenda, cum plus valeat vmbra senis, quàm ensis iuuenis; ideò applicabis quæ noto infra *sub tit. de maioritate, & obed.* & inibi *in cap. ante penultimo*, vbi multa adduco notabilia *de præcedentia*. Et etiam applicabis quæ de senibus, & eorum priuilegiis adduxi *sub cap. quoniam frequenter*, vt lite non contestata, non perueniatur ad test. recept. item & *in cap.1. & tit. de testibus cogendis*, & *in cap. in nostra 32. de testibus*, vbi dixi quod testes senes, sunt digniores. Item applicabis quæ notaui *in cap. 3. & penult. de præsumptionib.* & alia de senibus alibi dicta, aliqua infra *sub tit. de ætate & qualit. ordinand.*

8 Item quia per glossam *antiquitas*, ibi: *Et antiquitas veneranda est*, & ibi: *Mos enim retinendus est fidelissimæ vetustatis*, notat Barbosa *num.6. & 7.* quod omne per antiquitatem fit nobilius *ex l.1.cod. de albo scrib. l.1. vt dignit. ordo, l. honorct, cod. de decurionibus, lib.10.* & quod antiquorum consuetudo, & mos seruandus sit. Ideò applicabis, quæ de authoritate temporis antiqui, dixi *in cap. cum causam 13. de prob. & in cap. quia iudicante de præscript.* Item & quæ dixi de præscriptione centenaria, & immemoriali *in cap. ad audientiam 13. & in cap. cum nobis 14. & in cap. fin. de præscript.* Et quæ de longæua consuetudine notaui *sub cap. fin. de consuet.* vbi in Rubrica dixi de stylo, qui per vsum, & vetustatem acquiritur.

Ad Text. in cap. Licet in tantum, fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Translationis indulgentia, est seruanda ad vnguem.*

2 *Appellans à sententia Papæ ad Christum, infertur, vt hæresim sentiat.*

1 TExtus hic dicit, quod Papa solus potest transferre Episcopos, addens, vt indulgentia (hoc est rescriptum) super ea translatione ad vnguem seruanda sit. Pars prima comprobatur ex dictis supra *in c.2. & 3.* Secunda comprobatur ex multis,

quæ notaui supra *sub tit. de rescriptis*, vbi dixi, quod forma mandati, rescripti, seu priuilegij est obseruanda sine excessu.

Cumque in vers. ibi *& Vicarius Iesu Christi*, & ibi *Successor est Petri*, notet Barbosa hic cum multis *num.2. & 3.* quod Papa est Vicarius Christi, inferens hæresim sentire, qui à sententia Papæ ad Christum appellat, quasi Papam non esse Christi Vicarium, nec cum eo idem tribunal habere credat: & quod Papa etiam successor est Petri, sic multis adductis probans. Ideò tu pro latissima exornatione adiunges hic quæ latissimè scripsi *in cap. nouit de Iudic. q.1. & 3.* vbi *de Christo Domino*, & *q.4.* vbi *de Petro Pontifice, & eius successoribus.* 2

Item etiam ex hoc textu poteris applicare similitudinem de matrimonio carnali, sicut dixi *sub c.2. hoc tit.* Item quatenus agitur hic de electione applicabis quæstionem, quam per hunc textum disputat Riccius *collect. 1648.* dum probat, quod per electionem acquiritur ius ad rem, de quo dixi iam supra *sub tit. de postulatione Prælatorum*, vbi in quo differunt postulatio, & electio, & *sub dicto tit. de electione.* † Item de dubio, & casu, quem locum debeat habere Canonicus transiens à præbenda theologali ad pœnitentialem, in choro, & in Capitulo dixit Antonius Naldus hic. 3 4

Et in vers. *præterea cum postulatio debeat examinari, sicut electio diligenter*; ideo applicabis quæ dixi *in cap. cum in cunctis 7. de electione.* 5

QVÆSTIO I.

An Pontifex possit transferre Episcopum de vna Ecclesia ad aliam, ob pinguiores redditus. Et quæ sint translationis causæ.

SVMMARIVM.

1 *Translatio de vna Ecclesia ad aliam ob pinguiores redditus, non fit; secus ob vtilitatem Reipublicæ, & Ecclesiæ commune bonum; dum adsit causa, & fiat à Papa, n.4. & 5.*

2 *Christus est sponsus, & Ecclesia eius sponsa.*

3 *Matrimonium carnale, est indissolubile de iure naturali.*

4 *Translatio Episcopi de vna Ecclesia ad aliam, est prohibita Pontificio iure, in quo cum causa dispensatur à Papa; etsi in ordine ad vniuersalem Ecclesiam, sit de Iure Diuino.*

6 *Translationis causæ.*

VIdeo in hoc discordes sententias, negatiuam docuit Vasquez cum aliis *in 3.p.D. Thomæ tom.3.disp.141.* qui docuerunt translationem Episcoporum esse prohibitam de iure Diuino, sic probantes ex regula textus *in cap. inter corporalia supra hoc tit.* quatenus ibi Pontifex dicit, quod inter Episcopum, & Ecclesiam, est spirituale vinculum matrimonij, quod est fortius, quam vinculum matrimonij naturalis, contraherequè hoc vinculum matrimonij non tam constitutione canonica, quam Diuina authoritate, vt clarè videtur docuisse Euaristus Papa *Epist.2.* quæ est de Episcopis eiectis, † dicens quod Christus est sponsus, & Ecclesia eius sponsa, cuius nos filij sumus, sacerdotes verò; id est Episcopi, vice Christi legatione fungi in Ecclesia 1 2

& ſicut ei ſua coniuncta eſt ſponſa,id eſt Eccleſia, ſic Epiſcopos Eccleſiæ iungi vnicuique proportioneſua,& Caliſtus Papa *Epiſt.*2. ad omnes Galliarũ Epiſcopos *c.*3.idem docuit : vnde Innocentius III. hic in tèxtu noſtro dixit quod hoc matrimonium Epiſcopi cum ſua Eccleſia in electione initum, ratum in confirmatione,in conſecratione intelligi cõ-
3 ſummatum. † Et confirmatur ex dictis ſupra *in c.*1. *&* 2.& ex eo ; quia cum fortius ſit ſpirituale vinculum,quàm carnale & iſtud ſit iure Diuino naturali, item & Eccleſiaſtico inſolubile : ſic potiori ratione prædictum vinculum ſpirituale.Et faciunt præclara verba Bellarmini *ex cap.*5 *lib.*3. *vitæ Clem.*8. relata *in dict.cap.quanto.*

4 Sed quia iam ſupra *ſub dict. cap.*1.*&* 2. dixerim Epiſcopi tranſlationẽ poſſe fieri de vna Eccleſia ad aliam ex iuſta cauſa , vt de pluribus ſupra retuli *in cap. inter corporalia* 2. & hoc à Pontifice tantum, iuxta relata *in dict.c.*1. ob publicam, & euidentem neceſſitatem , communemque Eccleſiæ vtilitatem, iuxta textum *in cap.quanto* 3.*hoc tit.*& *ex cap.ſciat frater* 7. *q.* 1. ibi : *Nam plurimorum vtilitas vnius vtilitati , aut voluntati præferenda eſt.* Etenim illuc decet prælatum accedere , vbi plus lucri ſpiritualis facere poteſt ; licèt maior ibi ſit pœna , vt habet gloſſa,verb. *plurimorum in cap.Sancta* 2.*q.*8.*in c.*3. *lib.*3. quare bene Suarez *de relig.tom.*3.*lib.*1.*c.*16.*à n.*6.& cum eo Diana videndus *p.*12. *tract.*4. *reſ.*50. exiſtimant dictam tranſlationem eſſe vetitam de Iure Eccleſiaſtico,alias inquam nõ eſſet ſic introducta transferendi praxis,quã quotidie videmus. Indeque fieri, vt etſi indiſſolubilitas in actu primo, vt ſentit Vaſquez in ordine ad Vniuerſalem Eccleſiam, vel vage ad aliquam peculiarem ſit , ita de ratione intrinſeca præſulatus Iure Diuino,vt impoſſibile penè ſit , vnum ſine altero ſimul inueniri ; ſed ſecus eſſe cenſendum dicunt cõmuniter Doctores de indiſſolubilitate cum hac,vel illa Eccleſia,quæ pendet ex iuriſdictionis applicatione Iure Eccleſiaſtico,Põ-
5 tificio facienda. † Et inde euenit argumẽta contrariæ ſentẽtiæ allata à Vaſquez,tum ex fine,ad quem ſancita ſunt,tum ex tenore,tum ex gloſſis,tũ ex vſu Eccleſiaſtico,ſic applicanda eſſe vt velint,non poſſe huiuſmodi vinculum cum Eccleſia propria authoritate Epiſcopi ſolui,ſed ſolum ex facultate Pontificis , vt probat Panormit. *in cap. tuam , de ordine cognit. n.*3.nec ordinaria,ſed ſpecialiter ei conceſſa, atque in hoc ſenſu , & abſoluta dicenda ; & ob id diſpenſatio in hoc vinculo grauem profectò cauſam deſiderat ; non tamen adeò grauem, ac requiſitam in diſpenſatione ad ius Diuinum , ſine qua ſi habeatur, etſi illicita , valida tamen ſit ; non enim homo,vt ait Pontifex Innocent.III. *in d.c.*3.*hoc tit.* ſed Deus ſeparat (qui non puri hominis,ſed Dei vicem gerit in terris) Eccleſiarum neceſſitate,vel vtilitate penſata , non humana, ſed diuina potius authoritate diſſoluens, & ne diſpenſatio hos habeat neceſſitatis,vel vtilitatis cardines , profectò non videtur appellanda diſpenſatio,vt notant Abbas ibi *n.*5. Diana *d.reſ.*50.verſ.*vnde*,qui in verſ.*probatur*,grauiter confirmat , & comprobat : nam quod detrimentum Reipublicæ Chriſtianæ poteſt excogitare maius,quàm ambitioni hoſtium reſerare, increpãdo ſtultiloquiis hæreticorum, qui præſulatus negociũ ad quæſtum, potius, lucrumquè temporale , atque priuatum commodum referri exiſtimant;quibus, & aliis habemus,non prohiberi tranſlationem , ſi fiat irregulariter cum hac,vel illa Eccleſia , & ex cauſa graui,& vrgenti,non ob commodum perſonæ, ſed publicæ, & communis vtilitatis.

Ad ſecundam quæſtionis partem,quæ ſint tranſ- 6
lationis cauſæ, conſideratis,quæ infra ponit Pontifex *in cap. cum pridem de renunciatione*,vbi ego de cauſis renunciationis dico,vt prima ſit cauſa,plebis malitia, quando plebs adeo duræ ceruicis exiſtit, vt proficere nequeat : ſic Diana *dict.p.*12.*tr.*4.*reſ* 50. verſ.*notanda*. Secunda cauſa veræ,ac notabilis perſecutionis ex Matth.c.10. *Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam* , vt affertur 7. *q.*1. *cap. ſicut alterius*,non ob priuatum ſolum Epiſcopi bonum , ſed ne cura paſtoris in detrimentum vertatur odium. Quamobrem addit textus, ſi autem vtilitatis cauſa fuerit mutandus,*&* *infra* neceſſitatis,&c.

QVÆSTIO II.

An tranſlatio Epiſcopi de vna Eccleſia ad aliam debeat, aut queat fieri ob defectum œconomiæ , atque adminiſtrationis rei temporalis Eccleſiaſtica &c. Quid ob piſcopi infirmitatem. Et an, & queat. Pontifex diſſoluere matrimonium ſpirituale per conſecrationem magis , quam carnale confirmatã. Et an Epiſcopus trãſferri à Papa queat ſine eius conſenſu.

SVMMARIVM.

1 *Tranſlatio Epiſcopi non fit ex defectu æconomiæ, ſeu adminiſtrationis rei temporalis,niſi*, n.2.

2 *Epiſcopus aliquando ſufficit pro Eccleſia minori, qui inſufficiens eſt pro pinguiori.*

3 *Tranſlationis cauſa ſufficiens,non eſt ſenectus,niſi reſpectiuè ad alium locum , vbi non eſt æquè intemperies nociua : & quid de aduerſa valetudine , & qualiter* , n.4.

5 *Matrimonium ſpirituale,& carnale,quoad diſſolutionem in quo differant* , n.6.7 & 8.

6 Cap.inter corporalia 2.*&* cap.1.hoc tit.*expenduntur* , *&* o.8.

7 *Matrimonium ſpirituale,operatur fortius carnali , quatenus imprimit characterem.*

9 *Transferre nequit Papa contra voluntatem Epiſcopi , ob pinguius Epiſcopatum , niſi ex alia cauſa communi , & publica.*

10 *Transferre poteſt Epiſcopus parochum cauſa vtilitatis.*

AD primam difficultatis partem , reſpondeo 1
non debere, nec poſſe Epiſcopum transferri ob defectum æconomiæ, atque adminiſtrationis rei Eccleſiaſticæ , nec ad diſciplinam Eccleſiaſticam conſecrandam , prudentis notam ſufficere , ſed tantum ad coadiutorem dandum,vt patet ex textu *in c. quia pater.*9. *q.*1. *Pelagij Papa* ; & faciunt quæ dico *infra* de corpore vitiatis,item, & de clerico ægrotãte,vel debilitato,quia ſi talis Epiſcopus ad primam Eccleſiam adminiſtrandam non ſufficiat ; quid mirum,vt nec ad ſecundam,cum inſufficiens, ac inhabilis exiſtimetur,vt adminiſtret bona Eccleſiæ temporalia , tam in vna , quàm in alia.

Non verò inficior, non tantũ alicui,vel pruden- 2
tiæ,vel œconomiæ, vel aliarũ ad regimen deſideratarum aliquando virtutum eſſe neceſſarium, quantum ad vnam Diœceſim,& Eccleſiã, quam in præſentia regit adminiſtrando , aliquando requiritur quod ſatis profectò cenſeretur ad minorem Eccleſiam regẽdam,ad quam facultas fieri poſſet abſque

eius tamen detrimento, transeundi ob hanc causam, atque ob bonum Ecclesiæ quam reliquit: sic Diana *p.11.tr.4.res.50.* in verſ. *& tandem*, ex cõmuni. Quod existimo regulandum ex insufficientia, seu inaptitudine transferendi, iuxta prudens arbitrium: idem, & alia docent Gerunda *de Episc. tom.1.lib.1.disp.1.c.4* & *tom.7.lib.7.disp.11.cap.2.& 3.* Hurtado *var. tom.2 tr.12.§ 9.limit.2. a n 1595.*

3 Ad secundam quæstionis partem, etsi videatur ex doctrina textus *in c. nisi cum pridẽ de renunc. §. alia causa*, vt senectutis causa, per quam impotens redditur Episcopus ad exequendum officiũ pastorale, queat Episcopus trãsferri de vna Ecclesia ad aliam ex dictis supra. Verum dicendum est hanc causam tantum sufficere ad renunciationem Episcopatus, vt dico *in dict. cap. nisi cum pridem*; non inquam ad translationem. Etenim senectus, corporisque imbecillitas ex se ad mutationem Ecclesiarum minime sufficiunt, sed solum ad coadiutorem habendum *ex*
4 *cap. vetustis 7. q.1.* † Tamẽ vt ait Diana *dict.p.11.tr.4. res.50.* sub verſ. *& tandem*, respectiuè senectus, seu afflicta valetudo, quæ impedimento sunt regimini magnæ Diœcesis, poterunt non obstare alteri minoris; imò salubritas aëris, cælique, temperies ciuitatis, ad quam fit transitus, & ad translationem prodesse; dummodo non Episcopi tantum consulatur personæ, sed vel bono communi Ecclesiæ, quæ dimittitur, nec probè regi à sene, vel attritæ valetudinis Præsule poterit, vel alterius, ad quam transitus habetur, seruatis semper iis, quæ probè notantur *in dict. cap. nisi cum pridem, dict. §. alia verò causa est.*

5 Ad tertiam quæstionis partem respondeo in eo differri quoad dissoluẽdum, vel non matrimonium carnale ab spirituali, de quo dixi *in c.2. hoc tit.* quia matrimonium carnale consummatũ Christus instituit ad significandam indissolubilem vnionẽ Christi cum Ecclesia per carnem assumptam. Et proinde ex ratione huius significationis habere indissolubilitatẽ omnimodã; quod non procedit in matrimonio spirituali, etiam per consecrationem consummato; eo quod non habet prædictam significationem, vti nec matrimonium carnale ratum, & nondum consummatum, quod potest proinde dissolui per ingressum Religionis, vt dico infra *in tit. qui Clerici, vel vouentes.*

6 Vnde quamvis supra *ex dict. cap. inter corporalia 2. hoc tit.* dictũ sit ibi spirituale vinculum, sit fortius carnali; respondetur non dici fortius, quoad omnimodam indissolubilitatem; quandoquidem varijs modis dissoluatur, vt iam dixi, veluti trãslatione, depositione, renũciatione, authoritate Summi Pontificis facta, sed quoad alios respectus, veluti, quia per matrimonium spirituale, solui potest carnale, non è contra, cum vt dictum est matrimonium carnale ratum, non consummatum dissoluatur per ingressum Religionis, etiam altero inuito, vt dico latè per textũ ibi *in cap. ex publico de conuersione coniugatorum.* Imò & possunt coniuges post matrimoniũ carnale, etiam cõsummatum, mutuo consensu Religionem profiteri. E contra autem matrimonium spirituale non dissolui per carnalẽ; nec semel professus posse postmodum contrahere matrimonium carnale: sic
7 Valensis *ad Rubr. huius tituli, n.4.* † Vbi addit quod matrimonium spirituale inde fortius vinculum dici possit, quod operetur fortius, quatenus imprimit characterem, qui etiam post mortem manet, cum interim matrimonium carnale per mortem alterius prorsus soluatur.

8 Nec meretur reprehensionem Põtifex Innoc. III. eo quod dixerit vinculũ matrimonij spiritualis, esse fortius vinculo carnalis; quasi secum pugnaret, vt quidam volunt in sedem Apostolicã minus affecti, quia vt ait Henricus Zoësius *in comment. tit. nostri*, solius Rom. Pont. est authoritas transferẽdi Episcopos, vt sup. *in d.c.1.& 2.* & quod habitus Pontifex ille omniũ iudicio sanctissimus, rectè protulerit vinculum spiritualis matrimonij, quasi fortius carnale; quod hoc soluatur morte; ita vt non teneatur redire ad vxorem suscitans, secũdum Apostolũ *ad Rom.7.* & communem opinionem, de qua *in tit. de secundis nuptiis*, & per ingressum Religionis, & conuersionẽ alterius, vt iam est dictum, & infra *in tit. de conuers. coniugat.* sed spirituale nõ tollitur per mortem, propter impressum characterem, iuxta notata infra *de sacram. non iterandis*, & per translationem, nõ alias, quàm authoritate summi Pontificis, cui soli, vt iam dixi est authoritas transferendi Episcopos. Et hoc inquam est quod voluit disputare Pontifex *in d.c.2. hoc tit.* vt tradunt Zoësius relatus, & Diana *d.p.11. tract.4.res.50. in fine.*

Ad quartam quæstionis partem, respondeo breuiter non posse Papam cogere Episcopũ, vt de vna Ecclesia, ad aliam trãsferatur, quantumvis Episcopus dignissimus sit, vt ei pingius beneficium conferatur, si ipse transferri nolit, nisi alia subsit rationabilis causa, veluti magnæ vtilitatis Ecclesiæ, vel nisi transferatur, aliquod magnum damnum timeatur, siue reipublicæ, siue Ecclesiæ: sic docet Hurtadus, *var. tom.2.tr.12.c.1.§.9.limit.2.n.1628.* Diana *d.p.11. tr.4.dict.res.50.* verſ. *& hac*, addẽtes sufficere, tamen vt possit Pontifex hoc præcipere, quod speretur aliqua vtilitas, vel in temporalibus, vel in morum reformatione illius Ecclesiæ, ad quam fit translatio. 9
† Et propter hanc rationem existimant etiam posse Episcopum cogere parochum dignissimum vt se opponat concursui alicuius beneficij, aut Canonicatus Magistralis. 10

QVÆSTIO III.

Nominatus Episcopus nuper à Rege Hispano ad vnam Ecclesiam, ad quam electus, & confirmatus à Papa fuit; ad libitum per Consiliarios in id destinatos, tuta cõscientia proponi valeat ad aliam Ecclesiam; vel an conueniat vt per nonnullos annos primæ sibi assignatæ Diœcesi inseruiat.

SVMMARIVM.

1 *Translationes Episcoporum prohibitæ videntur de iure sine magni, & vtili causa, & ratio facienda*, à n.9. *latè.*
2 *Translatio Episcoporum recenter electorum in Hispania frequens est temporibus istis, & quare*, n.3.4.5.6.& 7.
3 *Digniores, & expertiores sunt eligendi ad dignitates, & officia temporalia, & ad Prælaturas, & Episcopatus*, vt num.4.5.& 6.
5 *Consiliarij vulgò* de la Camara *inter alia proponunt ad Regem eligendos in Episcopos habiliores, & expertiores, &* n.6. *Sed quando dicantur tales*, n.15.& 16. *&* à n.21.
6 *Experientia pollentes aptiores sunt ad Episcopatus, & Prælaturas, & suadetur.*
7 *Episcopi iam in vna exercitati Diœcesi peritiores iudicantur aliis non Episcopis ad gubernandas maiores Ecclesias.*
8 *Proreges, Consiliarij, & Curati, qui iam inseruierunt in minoribus, vt peritiores solent ad officia maiora, & beneficia nominari.*

9 *Translationes frequentes Episcoporum semper fuerunt contra Concilia, ius commune, & Canones Apostolorum,* vt n.10. & 11.

11 *Translationes Episcoperum non sunt facienda, nisi magna prouidentia, vt ex Sanctis, & probatissimis Doctoribus habetur,* n.13.14.15.16.17.

14 *Bulla Clem.VIII. contra trãslationes Hispanicas.*

15 *Philippus IV. Rex noster piissimus precipit, ne translationes fiant Episcoporum, nec quod ei tales proponantur ad alias Ecclesias cito, nisi post octo, aut decem annos, & quare* n.16. *vbi vt resistat, quid solet ex officio facere.*

16 *Translationes frequentes damna pariunt, &* num.18.

17 *Eligendi in Episcopos sunt Clerici habiliores, qui inueniantur in prouincia, & vbi reperiantur,* n.19.

19 *Homines apti ad Episcopatus solent legere in Consiliis, Inquisitionibus, Ecclesiis Cathedralibus, in Religionibus, & in Vniuersitatibus, de quorum peritia, & experientia, vt* n.20.

21 *Episcopi adscripti gubernio alicuius Ecclesia, redduntur habiliores ad translationem in aliã post tempus longum, in quo praestiterunt de vtilitate suarum ouium testimoniũ, vt* n 22.

22 *Experientia in rebus gerendis, non acquiritur tempore breui.*

23 *Preregez ad sexennium eliguntur, Praterea Regales ad triennium, Auditores, & Consiliarij ad vitam, qui non transferuntur, nisi post tempus longum experientia.*

24 *Parochi Toletani nequeunt ad maiora curata se opponere in concursu, nisi transacto triennio.*

25 *Regula Dataria quid assuescat in transferendis Episcopis etiam minorum Diœcesum Italia.*

26 *Translationes, Episcoporum causa qua? Et quid commune habeant cum causis renunciationum, & de ambitione palliata, qua solet interuenire.*

27 *Translationes Episcoporum appellantur in iure perniciosa, quia Clericis auaritia, & ambitionis datur occasio, &* n.28.

28 *Translationes fiunt causa, vt Episcopi sint omnino pendentes; sic vt nec possint charam habere sponsam, nec iustam illius gerere curam. Et quid amplius faciant Episcopi in damnum eleemosynarum.*

29 *Episcopalis Dignitas aqualis in omnibus Episcopis, & sic vt non sint transferendi, nisi tantum propter vtilitatem Ecclesia, & aliquando ad pauperiorem.*

1 QVia sub nostro textu *q.1. &* 2. nonnulla dixi, quibus de iure videntur prohibitæ sine magna, & vtili causa Episcoporum translationes, & vsus aliter doceat temporibus nostris, imò & retroactis ab æuo; ideò adducendo quã breuiter possimus fundamenta vtriusque sententiæ, restabit videre, nùm hæc quæstio sit problematica ad partes, an verò de iure proposita sit omnino tenenda, etsi cum aliquibus limitationibus.

2 Igitur quod licita sit quandoque trãslatio frequẽs de Episcopis nuper electis ad alias ditiores Ecclesias vltra praxim videtur fundari in nonnullis principiis relatis à D.R.P.M.Fr. Ioan. Martinez Regis nostri Philip.IV. Confessario & in nostro Cõsilio supremo Inquisitionis Cõsiliario *in suo tract. de translat. Episc. impugnata,* vbi latissimè adducẽs Canones antiquos, etiam Apostolorum, & quam plures DD. Magoi nominis, refert fundamenta nouẽ proposita in quodam scripto Regis porrecto sine nomine authoris, quorum præcipua esse stylum. Item quia quãdo iam
Episcopi v.g. propositi sunt Regi, tunc temporis visi
fuerũt magnis in id destinatis Senatoribus, quorum
curæ solertiæ, & maximæ diligentiæ in scrutando
incumbit digniores aliis fuisse iam electos; & inde
deducunt iam nunc, etsi cum non multa experientia
gubernij, sint semper aptiores iudicandi, quam quili-
bet alij, & Doctissimi, qui in concurrentia prædicto-
rum nominatorum non fuerunt in consideratione
positi, nec commensurati, † & faciunt pro hac con- 3
sideratione vltra quæ adduxi supra *sub Rub. & tit.*
de elect. nempe digniores esse eligendos ad Digni-
tates Ecclesiasticas, & officia temporalia, per verba
Trid. Concil. *sess.6. de reform. c.1.* ibi: *Ad Ecclesiarum*
regimen onus quippe angelicis formidandum humeris, qui maxime digni fuerint, quorumque prior vita, ac omnis atas à puerilibus exordiis vsque ad perfectiores annos per disciplina stipendia Ecclesiastica laudabiliter acta testimonium prabeat secundum venerabiles Beatorum Patrum sanctiones.
Et expressiùs *sess.6. dict. c.1.* ibi: *Ad restituendam* 4
collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam, deprauatosque in Clero, & populo Christiano mores emendandos, se accingere volens S. Synodus ab his, qui maioribus Ecclesiis prasunt, initium esse sumendum, &
in sess.24. c.1. iterum monet strictè electores, vt eli-
gant ad Prælaturas Digniores, & Ecclesiis vtiliores.
Et sic quod cũ obligatio eligendi Digniores ad Præ-
laturas, & Episcopatus procedat de iure diuino, &
prohibitio trãsferẽdi Episcopos sit de iure positiuo,
iniustũ esset relinquere factum Episcopũ, vti dignio-
rem, & expertum anteponendo nondum Episcopũ
nominatum, nec expertum. At cum ius illud posi-
tiuum dispensandum pertineat ad summum Eccle-
siæ Præsulem, cui de examine promouendi incum-
bit, videtur incongruè impugnari propositiones
nominandorum per Camaristas ad Regem factas,
ad quem spectat ex Regalia ius præsentandi habi-
liores, super scrutinio, quorum dicit scriptum, &
sæpius practicatum, ac semper visos digniores Epis-
copos actu inseruientes. † ex his, & aliis, persuasum 5
est grauissimos illos viros rectius agere proponẽdo
Regi ad maiores Ecclesias iam semel expertos Epis-
copos. cum ergo *ex optimis viris credibile sit optima*
existere consilia. vt Herodotus dixit, *l.3.* & propter id
tales Cõsiliarij è Latere assumantur à Regibus His-
panis, & tribunali summo Castellæ, quorum officiũ
spectat referre ad Regem de decretis, siue dispensa-
tionibus, quæ à solo Rege conceduntur, qualia sunt
ætatis venia quarundam pœnarum, condonatio, fa-
cultas constituendi primogenia, siue Maioratus, &
mille talia, vt refert, & commemorat Simancas *de*
Republ. lib.7. c.7. in prin. vbi ex aliis bonis litterarũ
Doctoribus, vt Plato, Aristotele, Salustrio, Herodo-
to; item ex Nicolao Papa *in c.17. de elect. lib.6.* & ex
Trid. *sess.7. c.18.* prælibat, quæ sunt necessaria dictis
Cõsiliariis & inter illa videamus scrutari subiectos
habiliores, quorum tres Regi proponunt, vt vnũ de
illis nominet ad Ecclesiam, & Episcopatum vacan-
tem, credendum est in re sic ardua, & de maioribus,
siue maximis Reipublicæ serio illos curaturos me-
liores Regi proponere: Et sic habentes memoriam
de Isocrate in Areopagitico cum illo ad talem
sortitionem, eius verba in promptu habere, ibi:
Nec promiscuè omnes ad sortitionem Magistratuum admiserunt, sed meliores, & singulis muneribus obeundis aptissimos, adhibito iudicio protulerunt; nascimur quidem, ait Plato lib.2. de Republica, *non admodum similes, sed differentes vnicum, singulosque ad singula opera promptos natura producit, nec omne solum fert omnia, nec omnium hominum animo earundem virtutum capaces sunt,* dixit Architas, S.

que

que Isidorus *lib.2. sent.* scribens in diuisione bonorum diuersos percipere diuersa Dei munera, in fine, profert sequentem sententiam: *Mu era gratiarum alij ista; alij verò donantur illa, nec dantur ita habere vni, vt non egeat alterius*: alia cumulat Simanchas ex bonis litteris, & Doctoribus *dicto lib.5. de Republica c.18.*

6 Quare cum dicti Consiliarij maiores ex plus expertis, quales sunt Episcopi, ad quorum primam creationem, etiam visi fuerant habiliores, & expertiores, in secundo casu vacantis Ecclesiæ ditioris, maiorisque Diœcesis Episcopos præferant non Episcopis, iuxta illud Aristot. *lib.1. Metaphisica*, ibi: *Experti certius quod intendunt consequuntur, quam ij, qui rationem absque experientia tenent*, & ex Pindaro in Olympiis, ibi: *Lentores sunt inexpertorum mentes*, cum Ecclesiastico è contra c.34. *Vir in multis expertus cogitabit multa, & qui multa didicit enarrabit intellectum, qui non est expertus, pauca recognoscit, & per varios vsus artem experientia facit, exemplo monstrante viam*, dicat Manilius *lib. Astronomia*: Aliaque in comprobationem ex bonis litteris, & authoribus adducat Simanchas legendus *dicto lib. 5. de Republica cap.11.* sequitur dicendum cum Cassiodoro *lib.10. variar.* in verbis sequentibus clamante: *Necessarium est Republica personas Dignitatibus aptas eligere, alioquin inefficax esse ab homine exigere quod agnoscitur non ha-*
7 *bere.* † peritiores fore ad gubernandam Diœcesim ampliorem illos, qui iam aliam, etsi per tempus breue illam gubernassent; siquidem nonnullam experientiam iam necessariò acceperunt, qualem non adhuc accipere potuit ille, qui ad talem Dignitatem nondum vocatus fuerit, etsi Doctus, aut Doctior iuxta illud Clementis *lib 1. Stromatum*, ibi: *Gubernatorem laudamus, qui multarum rerum habet experientiam, qui mores nouit multorum hominum*: nam Tassus interrogatus, *quid sapientissimum esset, Experientia* respondit, vt refert Anton. Melissa *lib.1. sermone* 50. alia plura congerit de expertorum maiori aptitudine videnda, idem Simanchas *de Repub. d. lib.1. toto cap.11.*

8 Et sic in eligendis hominibus ad officia temporalia videmus in praxi à Regibus nominari Proreges, qui prius in aliis officiis minoribus inseruierint, ad militandum similiter crebro assumuntur ex veteranis militibus maiores Gubernatores militiæ, ad Cathedras superiores eos, qui in minoribus de se optimum præstitere morem, ac informarunt de propria peritia, & in Archiepiscopatu Toletano, vbi degimus, apertam ab æuo practicam habemus, atque videmus nullo modo Archiepiscopos de primo examine conferre alicui doctiori beneficiũ pinguius, quin potius eleuarint minora beneficia possidentes, ad maiora, tanquam expertiores aliis nondum Parochis, etsi Doctissimis, istosque tunc assumere loco translatorum ad dicta maiora beneficia, quam, & temporibus nostris prosequitur discretissimè noster Eminentissimus Cardinalis Archiepiscopus D. Balthasar Mosc[o]so, & Sandobal.

9 Pro contraria verò sententia suadent plura, primo Pontifices in titulo nostro, vbi cauetur translationes Episcoporum rarò faciendas, & non sine legitima, & grauissima causa, cùm translationes frequentes sint, & semper fuerint contra Concilia, ius commune, & Canones Apostolorum *ex can. Apost. cap.14.* ibi: *Episcopo non licere alienam Parochiam, propria relicta, peruadere, licet cogatur a plurimis, nisi forte quis cum rationabili causa compellat, tanquam qui possit ibidem constitutis plus lucri conferre, & in causa religionis aliquid profectus prospicere, & hoc non à semetipso pertentet, sed multorum Episcoporum iudicio, & maxima supplicatione perficiat*; non enim legitur semel electos Episcopos assignatos vnis Diœcesibus translatos fuisse ad alias.

Ex Conciliis Carthagin.4.c.7.q.1. ibi: *Episcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem non transeat, sinè si vtilitas Ecclesiæ fiendum poposcerit decreto pro eo Clericorum, & Laicorum Episcopis porrecto in præsentia Synodi transferatur*, & ex alio Concil. Carthag.3.c.38. *de consecrat. dist.3. cap. non licet* ibi: *Non licet fieri translationes Episcoporum*, & ex alio Antioch. *can.21. & 22.* ibi: *Episcopus ab alia Parochia in aliam ne transeat, nec se sua sponte ingerens, nec à populis vi adactus, nec ab Episcopis coactus, maneat autem in ea, quam a Deo sortitus est Ecclesia, & ab ea non recedat secundum decretum prius de ea re editum*, & ex Concil. Sardicen. *tom.1. Concil. c.1. & 2.* ibi: *Non minus mala consuetudo, quam perniciosa corruptela funditus eradicanda est, ne cui liceat Episcopo de sua ciuitate ad aliam ciuitatem transire; manifesta est enim causa, qua hoc facere tentent, cum nullus in hac re inuentus sit Episcopus, qui de maiori ciuitate ad minorem transiret: vnde apparet auaritia eos ardore inflãmari, & ambitioni seruire, & vt dominationem exerceant. Si ergo omnibus placet huiusmodi pernicies, austerius vindicetur, nec Laicam communionem habeat, qui talis est*, & ex Concil. Calcedon.7.q.1. *cap. propter*, ibi: *Propter eos Episcopos, qui de ciuitate ad ciuitatem transeunt, placuit definitiones datas a S. Patribus habere propriam firmitatem*, & ex Concil. Nicen. *c.13.* habentur verba sequentia: *Si quis Episcopus dederit operam, vt ex sua Ecclesia transferatur, non est in alia recipiendus*, & in *c.15.* ibi: *Non oportet Episcopum dè ciuitate ad ciuitatem migrare*, † & ex Patribus, 11 atque Pontificibus patet: nam Euarist. *epist.2 7 q.1.* in verb. seqq. alloquitur, *Sicut vir non debet adulterare vxorem suam, ita nec Episcopus Ecclesiã suam, id est, vt illam dimittat, ad quam sacratus est absque incuttabili necessitate, aut Apostolica, aut regulari mutatione, & alteri se ambitus causa coniungat*, & Calixt. Pap. *epist.2. Can.3.q.7. c. si autem*, ibi: *Si autem vtilitatis causa fuerit mutãdus, non per hoc agat, sed fratribus inuitantibus, & authoritate huius sanctæ Sedis faciat, non ambitus causa, sed vtilitatis*; & sic cõcinunt alia verba Anteri Pontif. *tom.1. concil fol.351.* relata *q.1.* ibi: *De mutatione ergo Episcoporum vnde scilicet sanctam Sedem consulere voluistis, scitote eam communi vtilitati, ac necessitati, qui non auaritiæ causa, nec sponte dimittit suam, sed aut vi à propria sede pulsus, aut necessitate coactus*, quod idem respondit Pelag. *in 2 epist. decret.*

Patet ergo ex dictis non sine magna prouidẽtia, 12 & necessitate, atque vtilitate faciendas esse Episcoporum translationes, vt iuuant verba Alex. III. relata *in c.1. de renunc.* ibi: *Si tuam senectutem aut insufficientiam considerans te, tanquam emeritum postulas relaxari, scito nos credere, quod iustius sit hoc tẽpore, si cõmissa tibi Ecclesia sub vmbra sui nominis gubernetur, quam si alteri nouæ, incognitaque persona gubernanda in tanto discrimine committatur.* Indeque procedit quod cum vna Ecclesia gaudet optimo Prælato, non est ei auferendus per translationem ad aliam, maioribus redditibus præmiando Episcopum transferendum: nam vt habetur *in c. si sciatis fratres 7.q.1.* plurimorũ vtilitas vnius vtilitati, aut voluntati præferenda est, vt docuerunt Suid. *decis.255. n.11.* Mexia *tractat. taxa panis*, Auiles *in cap. Pretor. n.6. pag.42.* Menchac. *illustr. c.5. n.16.* Cabed. Lusit.

decis.74.num.5.p.1. Gironda *de privileg. num.902.*
cum aliis noster R.P.M.Ioan.Martin.alia cumulans
eruditè *a n.1.ad 64.*apud eum videnda, qui *à n.42.*
refert exempla Episcoporũ,qui se recusarunt trans-
13 ferri ad alias, qui *ex num. 65. §. 4. & à num.74.* †
ex sanctis Patribus, & DD. rem hanc clariorem
reddit, tum ex Leone Papa *epistola* 84. relato, *in
cap.si quis 7. quæst. 1.* ex Sancto Hieronymo *epist.
83. ad Oeccan.* super verb. *vnius vxoris vir.* iste in
verbis sequentibus: *Quidam coactè interpretantur
vxores pro Ecclesiis, viros pro Episcopis debere ac-
cipi, & hoc in Nicena quoque Synodo à Patribus
esse decretum, ne de alia ad aliam Ecclesiam Episco-
pus transferatur, ne virginalis paupercula societate
contempta, ditionis adultera quærat amplexus*: ille
autem ibi: *Si quis Episcopus mediocritate ciuitatis
sua despecta administrationem loci celebrioris am-
bierit, & ad maiorem se plebem quacumque occa-
sione transtulerit, non solum a cathedra quidem pel-
latur aliena, sed carebit, & propria, vt nec illis
præsideat quos cum auaritia concupiscit, nec illis,
quos per superbiam sprevit.* Quod & S.Hilarius con-
firmat in Concil. Rom. *cap. 2.* ibi: *Nullus Epis-
coporum, relicta vna Ecclesia, ad aliam trans-
ferat.*

14 Et iuuat magnopere Bulla illa Clement.VIII.
expedita Romæ 16.Februarij 1599. incipit: *Cha-
rissimè in Christo*, illico post mortem Philippi II.
Regis Hispaniarum directa Philippo III.in princi-
pio sui Regnatûs, in qua cauetur, aut exhortatur
Philippus, ne ad promouendos Episcopos de vna
Ecclesia ad aliam frequenter pergat sine causa
iusta, & graui, quam refert idem P.M. *num.282.*
15 † Quibus, & aliis consideratis; imò viso manu-
scripto porrecto in fauorem translationum Episco-
porum frequentiũ Dom.Rex noster Philippus IV.
piissimus quidem consultò considerans inconue-
nientia resultantia ex frequentibus dictis transla-
tionibus, post alia verba, quibus decreuit quæ re-
fert D. Mag. *à num. 179. & num. 183.* loquens in
verbis sequentibus: *Ordano que de aqui adelante
se tenga particular cuydado de no proponerme seme-
jantes translaçiones, sin muy calificada, y iusta cau-
sa, pues de mas de haçerse en esto lo que piden las con-
sideraçiones arriua referidas, nempè que estando tan
de paso en sus primeras Yglesias, no se establaçe el
amor, y cariño, que deuen tener a las Yglesias, que
Dios les a dado por esposas y conquien tienen contraido
verdadero, y espiritual matrimonio, y porque
tan poco pueden acquerir a quel conoçimiento practi-
co, y seguro, que como verdaderos Pastores deben tener
de sus obejas, ni las cobran a quel amor paternal, que
se engendra, y perfiçiona con el trato, y enseñança
de el largo tiempo para curar sus enfermedades espi-
rituales, y el remedio de las temporales, que pa-
deçieron, siendo tambien de reparo; aunque en con-
sideraçion de orden inferior por ser temporal los
gastos continuos, que se haçen de nuebas Bulas, y
mudanças de Casa, y familia, en lo qual sin neçe-
sidad, y sin fruto ninguno, se consume mucha parte
de haçienda, des haçiendose el caudal de las Ygle-
sias, que esta dedicado para el socorro y aliuio de los
pobres, faltandose por este medio al cumplimiento
de tan prinçipal obligaçion*, concludit *sub dicto
num.183.* cum sequentibus: *Es bien que entiendan
todos los Prelados, que no an de tener asçenso, ni
dar por tan asentado las translaçiones, como se a
practicado por lo pasado, quitandoles la ocasion de
que esten aspirando a maior asçenso, y con poca
quietud y sosiego, y desconsuelo en las que Dios las
hadado; pues mi animo, y voluntad, es, que guar-
dando las disposiciones referidas de los sacros Cano-
nes, y ajustando las causas de las translaciones so
atienda en ellas, solamente al mayor bien de la Ygle-
sia, que es el que deue praponderar a todo*, & D.P.
M. carpens, & referens plures translationes Epis-
coporum frequentes *à num.185.*& alia multa dam-
na prouenientia ab eis *ex num.243.in §.9.& in §.10.* 16
ex num.261. † Quod sunt aduersus bonum com-
mune huius Regni considerans minutatim quot
expensæ magnæ factæ sunt in tempore paruo de
multis Episcopis sæpius translatis, *sub §.11.* addu-
cens media conuenientia ad reparanda tot damna,
refert quoddam aliud decretum Regium missum à
nostro Philippo ad suos Consiliarios anno præte-
rito 1656. quo præcepit præcisè in posterum, nisi
post transactos, atque decursos, saltim octo, aut
decem annos, ne proponantur sibi Episcopi pau-
periorum Ecclesiarum, vt transferantur ad pin-
guiores; sic vt nullomodo dicti Consiliarij supre-
mi; quibus prædicta proponendi cura subiecto-
rum habilium nostrorum Regnorum commissa est,
tales Episcopos Regi Patrono, atque nominaturo
proponant. Quod si forte vacauerit aliqua Archi-
episcopalis, siue Metropolitana Ecclesia, aut alia
ex maioribus, tunc permittit Rex, vt Consiliarij
proponant ei Episcopos antiquiores, cæteris aliis
in residentia propriarum Ecclesiarum habentes ha-
bilitatem, & idoneitatem requisitam, & signanter
refert dispositum à Domino Rege. D.R.P.M. eius
coofessarius, cui præcipua cura incumbu ad simi-
les nominationes, & à quo præcipuam informa-
tionem pro securitate, & tuitione suæ conscientiæ
Dom. Rex exposcit quotidie, cum apud omnes
vulgò auditum, atque ab effectibus reperiatur per-
sæpius solere Regem nullum ex propositis à Do-
minis Consiliariis nominare, siue designare; quin
potius aliquando mandet, vt iterum alij tres di-
stincti subiecti proponantur, & aliquando; imò &
sæpius ex officio, omnibus propositis omissis, no-
minat alium nunquam ab illis propositum, nec
forte excogitatum, & hoc ad persuasionem D.R.
P.M. qui in hac parte vigilantissimus se habet in-
terrogando quinam in Vniuersitatibus, Religioni-
bus, Consiliis, Inquisitionibus, in Cathedralibus,
aut in aliis Congregationibus habilioribus virtute,
moribus, gubernio, & prudentia, cum bono no-
mine, ab omnibus maioribus etiam melioris nomi-
nis, & æstimationis habiti, & reputati sint, in hoc
sedulò, & sine intermissa cura laborando, vt res
tanti momenti exposcit, atque requirit, in quibus
polleat inter alia requisita Apostoli, de quibus si-
gillatim Barbosa *in pastorali*,& alij infiniti Doctores
ab eo relati, illud 1. *ad Thimot. c.3.* ibi: *Sed domui
suæ bene propositum.*

Ex quibus iam relinquitur dicendum cum S. 17
Gregorio Magno *lib. 6. epist. 16.* hanc nominatio-
nem faciendam esse ex aliis oon Episcopis Clericis,
scilicet in verbis ibi: *Commonentes etiam fraterni-
tatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas Ec-
clesia, nisi fortè inter Clericos ipsius Ciuitatis, in qua
visitationis impendis officium nullus ad Episcopatum
dignus, (quod euenire non credimus) potuerit inue-
niri.* Si ergo seotit Gregor. in ciuitate posse inue-
niri Clericos non Episcopos, quanto facilius con-
tinget in tot Regnis Regi nostro subiectis, vbi de-
gunt ad quamlibet promotionem merendam innu-
meri subiecti vndique ornati iuxta doctrinam Apo-
stoli, quod iuuant S.Bernardi verba, *epist.131.*ibi: *Si
voluistis licuisse vobis quod illicitum nisi pro magna*

quidem

quidem necessitate sacri Canones indicant translationem Episcopi, scilicet in Archiepiscopum concessum est, expendit idem P. M. *in dicto suo tractatu num. 67. & 71.*

18 Aliter enim ex frequentibus translationibus cum S. Athanasio & in Apologet. contra Eusebium scribente ad Episcopos Alexandriæ in Consilio congregatos, & inde ad cæteros Ecclesiæ Catholicæ in verbis sequentibus, dictas translationes reprehendit, & seuerissimè Eusebium Episcopum illas approbantem in verbis sequentibus: *Nos scilicet discordiam induximus? qui compatimur cum patientibus fratribus, & omnia secundum Canonem facimus, an qui contentiosè, violato Canone trecentorum decreta præuaricantur, & per omnia Synodum contemptui habent, cum non solum Arrianos recipiant, sed iam vsu habeant de loco in locum ad Episcopatus capiendos transilire? si igitur verè parem eundemque honorem in omnibus Episcopis censetis esse, nec ex magnitudine ciuitatum* (vt vos scribitis) *de Episcopis indicatis, oportuit eum, cui concredita est parua ciuitas in ea qua credita est permanere & nequaquam relicta concredita ad eam quæ concredita non est transuolare, nec eam, qua adeo data est aspernari, illam verò, qua hominum ambitu concessa est magni facere videatur.* Ex quibus verbis considerat *dict.* R. P. M. non solum impugnare S. Athanas. dictas translationes, sed addere illas tantum ab hæreticis practicari, & præstat rationem Iuridicam sanctus in illis verbis Apostoli, *Si alligatus es vxori, ne quæras solutionem; quod si hoc de vxore dictum est quanto magis de Ecclesia, atque adeo de Episcopatu, cui cum quis alligatus est, alium quærere non debet, ne adulter in sacris litteris deprehendatur*, iuxta quæ in textu nostro, & aliis vtuntur Pontifices Romani prohibentes dictas translationes, vt iam retulimus.

19 Nec verendum est à Dominis prædictis Consiliariis maximis in tot dilatatis Prouinciis deficere nonnullos subiectos adhuc non Episcopos, quibus deficiat scientia, & experientia necessaria ad prædictam Diœcesum curam peragendam, diligenter, ac sedulò, sunt enim in Cathedralibus præter Canonicos dictos affectos, alios multum habiles, & expertissimi ad similem curam; quippe de illa semper loquentes, perquirendo diligenter de solertia, aut ignauia Episcoporum, primam laudantes, secundam vituperantes. Sunt etiam in Consiliis, Magistratibus, Religionibus, & Vniuersitatibus alij admodum prudentiores, & doctiores non Episcopi, à quibus pro sedandis propriis scrupulis, solent actu Episcopi consulere, & eorum resolutioni stare.

20 Si fortè in istis consideretur à Dominis Consiliariis, vt postponantur iam Episcopis gubernij, & administrationis, iam curæ spiritualis, quam rerum temporalium, non est difficile, vt considerent Doctores de Vniuersitatibus, & earum Patres Magistros sæpius in Claustris loqui circa bonam rei familiaris administrationem; religiosos inquam iam habiles ad Episcopatus, qui non videt in propriis religionum domibus superiores pro gubernio extitisse vt cæteros subditos alerent, Canonicos, & Dignitates Cathedralium inter alia grauia colloquuntur persæpius, bis saltem in hebdomada de rebus ad rem familiarem spectantibus, & maxima cum notitia, & experientia minimarum, quorum reparatione, nedum temporalia minuuntur; imò crescunt in consiliis, inquisitionibus, aliisvè Senatibus, quis non videt ad omnia peritissimos subiectos inueniri videri, atque experiri, cum sint destinari ad cæteros alios de Republica gubernandos circa rem spiritualem & temporalem, vt sic in omnibus dictum Apostoli *Domini sua bene præpositi*, mirum in modum polleret pluresque ex illis digniores fore ex prima Regum nominatione ad maiores Ecclesias.

Nec obstant adducta *à num. 1.* quia, etsi non sit 21 negandum prius Episcopos nominatos, & electos habiliores pro tunc fuisse à Dominis Consiliariis habitos, & consideratos, & sic exercitin Episcopali Curiæ in Diœcesibus, quibus iam inseruierunt, maiori experientiâ pollere ad gubernandam Ecclesiam, atque Diœcesim ampliorem in subditis regundis, & ex aliis supra consideratis, & quæ valeant considerari. Sed negari non poterit huic rationi, aliisque fundamentis præponderare in actu practico fundamenta Iuridica superius hic relata impugnantia dictas translationes, quia etsi dicatur transferendos carere ambitionis cupiditate (quod non est facile, vt dictum est, & dicemus) quia ipsi translationis prætensores non extiterunt, cum dicti Domini Consiliarij sint, qui à proprio officio, cura atque solertia bene informati illos proponunt ad Regem modo dicto. Tamen non inde fugant damna, inconuenientia, sumptus, pauperum desertiones, fatuamque experientiam, aliaque, † quæ in tam paruo tempore residentiæ 22 curæ pastoralis, potuerunt acquirere prædicti Prælati, potius fortè attenti ad curandum de bono vsurpato nomine resonaturo in auribus dictorum Consiliariorum quàm de acquirenda plena scientia, atque experientia morum, rerum, bonorum, atque malorum totius sui Episcopatus, quod tempore breuiori, & sine ingenti, atque reperita, solertique disquisitione nunquam acquiritur, præcipuè apud nos Hispanos, vbi Diœceses magni districtus sunt, & sub quibus latent infinita, quorum ieiuni solent etiam diligentiores Episcopi viuere adhuc post perlongatam residentiã; imò etsi per se annalem visitationem fecissent in singulis Ecclesiis, atque oppidis totius suæ Diœcesis, eamque per alios singulos annos repetissent, vt nos experti sumus à longæua quidem experientia Diœcesum, in quibus degebamus per annos, scientes plura loca, præcipua, aspera, & monruosa nunquam gauisa fuisse, etsi aliquando semel, aut iterum ab alio fortè Episcopo illo pastu spirituali circa morum correctiones, edocendos pueros, & alias rusticitiores frequentes inibi pullulantes, præcipiendo, vt opera pia ab aliis relicta impleantur. & ea, quæ sunt curæ Episcopalis perficiantur; in paruo quidem tempore hæc implebuntur à Prælatis? nescimus, an possit, quo timebimus, ne incidatur, aut ex parte transferendorum, aut illos proponentium, vt transferantur, in illo S. Cyrilli *lib. 12. de adoratione & cultu*, in verbis sequentibus clamantis. *Sin verò in mea quidem sententia, qui mundo viuentes, ac eius curam gerentes, veluti patriam sibi statuunt; eo quod carnis solum sunt cogitant, & terræ tantum, ac sola fide erga Christum colunt, ac quantum ad verba attinet, boni, & pij; quantum verò ad opera, & mores longè admodum à vera pietate remoti. Mercenarij autem rursus, qui, id ipsum; quod credunt, non ex reuerentia, quæ veritati debetur faciunt, sed veluti mercedem quandam Christianismi simulationem, vt aliis placeant captantes, & eas vnde aliquid commodi spectant curas adulantes subeunt, ac pietate quasstum faciunt, eaque lucri studium palliantes, veluti larnati incedunt.* Quibus & concinit, vt refert idem R. P.

R. P. M. *dict. tract. sub num.* 248. *&* 249 Hugo *super cap.* 30. *Ecclesiast.* ibi: *hoc exponitur de malo* (complectens Virginem) *id est Prelationem, vel Ecclesiam* (duobus brachiis) *ambitionis, & cupiditatis* aspirans *ad maiorem Dignitatem, vel maiores diuitias.*

23 Si enim Proreges ad sexennium nominantur, Prætores ad triennium; imò & in illis designantur Auditores Audientiarum, atque Cancellariarum, è quibus ad Consilia suprema ex indiæ Ministris, Italiæ, & ex aliis nostrorum Regnorum Senatibus, translatio fit frequentissima, sit mora plurium annorum, cum videamus istos per octo, decem, & viginti annos inibi commorari antequam transferantur, vt peritiores longa experientia, & colloquutione Collegarum, etiam peritissimorum, doctissimi & habilissimi inueniantur, & hoc quando sunt alij Collegæ, siue consocij, quorum prudentia error aliorum ex coniudicibus sanatur; quanto plus conueniet ne per saltum Episcopi de vno in alium, & deinde ad alios Episcopatus volent cum tam euidentissimo damno Ouium, quas regere in-
24 cipiebant, necdum cognitas, vt opus erat. † Nonne inquam videmus, in hoc Archiepiscopatu Toletano, vbi incolunt tot Parochi eruditissimi, virtutibus conspicui ad minus per constitutionem synodalem regere primas sibimet Parochiales assignatas per triennium completum, sic vt eo nondum translato, prohibiti sint à concurrentia aliorum legitimorum prætendentium, qui etsi curso peracto, licentiam consequantur se opponendi, quique Archiepiscopo, suisque gubernij Ministris bonum testimonium præstiterint de doctrina, & moribus, quibus subditos Parochianos imbuerunt; non inde certi sunt de translatione instantanea ad alia curata pinguiora; quippe solent plerique concursus per alios plures annos frequentare, & non ascendunt, nec transferuntur; sic vt multi defessi proprias primas Ecclesias cum maiori, atque interiori amore pertractent, quàm quod re vera, & ex corde fecerint vsque ad illud tempus, in quo acceperunt certam scientiam propriæ inscitiæ, ne dicamus subdolæ ambitionis, aut desiderij amplioris facultatis; imò vt audimus, atque idem Pater Magister *in dicto tractatu repetit* §. 11. *n.* 271. (vbi mentionem facit de quibusdã viris Doctissimis, qui à primo motu digni fuerũt maiorum Ecclesiarũ, etsi assignati fuissent in
25 minoribus) † regulam esse datariæ Romanæ Curiæ, vt nullus possit consuli ex Episcopis ad aliam Ecclesiam, super aliquot annos in prima non viueret, degeret, atque proficeret, dicens in Episcopis Italiæ, etiam practicari, etsi non dilatione; eo quod Episcopatus minimi sunt, & breuissimi territorij, non pingui diuitiis, visitationis facillimæ; quique non grauantur expensis immoderatis, sicut aliter de nostris Episcopis videmus, qui per primas nominationes pensiones soluendas, translationes, & eleemosinas necessarias faciendas, & erogandas, semper pauperiores viuunt, ac vicent, etsi per longissimum suæ vitæ tempus in primis viuerent Ecclesiis, non curando de se transferendo; quod si desiderent, quo pacto poterunt effugere illas immoderatas expensas, quæ obueniunt ab expeditione Bullarum, & ab eadem transmigratione, vt omnes cantant.

26 Etsi non negando locum translationibus dari, quæ aliquando licent per eas causas, quibus est renuntiare Episcopatui, de quibus dico latè infra *in cap. nisi essent de renunciat.* contentæ in sequenti distico.

Debilis, ignarus, male conscius, irrigularis
Quem mala plebs odit, dans scandala cedere possit.

Ex quibus quatuor primæ translationis casus non adaptantur, etsi duo vltimi possint, & præcipua sit vtilitas communis Ecclesiæ, ad quem translatio fiet, vt diximus. Restat considerare, num plebs odium parturiat in Episcopum, dans Episcopis causam scandalosam, quod de nonnullis Episcopis, etiam temporibus nostris audiuimus, & audiuius hoc modo procedere, vt auditis à Rege querelis subditorum; item, & à Consiliariis, de illorum translatione cogitant, sed quam absurdè nemo est qui non videat; eo quod tales Episcopi vtuntur ea ambitione palliata, qua vtuntur etiam in secunda, & tertia Ecclesia, vt citius transferantur ad vltimam ditiorem, quibus in pœnam melior esset cursus in prima (vt sic destituti, restituerentur ad frugem melioris exempli, quo curarẽt de amando subditos, illasque primas Diœceses vtiliter, ac laudabiliter administrare; causæ autem legitimæ in iure agnoscuntur ad legitimas translationes, vt si continuis bellis, vel crebris hostium incursibus diuexentur *ex cap. trib. de consecrat. dist.* 1. vel ob intemperiem aëris, *cap. quorundam dist.* 74. Tertio ob malitiam populi, suum Pastorem, & Episcopum prosequentis, & malè tractantis *cap. sta vos* 25. *q.* 2. *cap. sicut* 7. *quæst.* 5. aliter enim factas ambitiosas existimari dixit Hostiens. *in hoc tit. num.* 6. in verbis sequentibus, *Hic tamen notandum est quod eo ipso quod quis ad maiorem Ecclesiam transit, causa ambitiosa præsumitur*, cap. *si quis Episc.* 7. *quæst.* 1. dum ait quod nullus de maiori transire velle præsumitur ad minorem.

Et huc spectant alia Azoris verba supra *dicto* 27
cap. 30. ibi: *Modo verò frequentiores solent esse Episcoporum translationes aliis de causis, quæ quales hæ sunt, & quam iusta viderint ipsi*, qui resoluit ibi cautum esse, nisi ex iuxta, & debita causa, & authoritate legitima transferatur, vt constat ex Conciliis. Porro huiusmodi Episcoporum translationes, iura, perniciosas appellant; quia Clericis Auaritiæ, & ambitionis datur occasio, per eas enim cogitando de transitu ad aliam Ecclesiã, fiunt quasi alieni, & mercenarij Pastores, quod infestissimum est, vt considerarunt grauibus verbis Nauar. *in tract. de reddit. Eccles. q.* 2. *cap.* 25. *in vers. moneo*, non excusantes à peccato se transferentes de loco salubri. Fr. Eman. Rodriguez *in sum. cap.* 10. Machado *in summa tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 6. *tract.* 1. *docum.* 2. Bellarmin. *ad Clem.* 8. quem refert Diana *p.* 11. *tract.* 4. *miscel. res.* 40. eius verba referens, & illa Clem. 8. ad Bellarmin. *Nos cum difficultate transferimus, & non desinimus monere Principes per nos, & per Nuncios nostros.* Henriquez *tom.* 2. *lib.* 10. *cap.* 34. Hurtado *resol. mor. tom.* 2. *tract.* 12. *cap.* 1. *num.* 1627. Sebastian. Cæsar. *in relect. de Ecclesiast. hierarch.* Reginald. *in summa tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 13. *c.* 15. Layman. *tom.* 2. *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 11. *num.* 8. Hostiens. *hoc tit. num.* 5. idem Diana optimam præstans rationem *dicto tom.* 11. *tract.* 4. *res.* 40. Vasquez *tom.* 3. *in* 3. *p. D. Thomæ disp.* 241. *cap.* 7. *in fine.* Suarez *tom.* 3. *de religione lib.* 1. *c.* 16. Salon. *de iust. tom.* 1. *quæst.* 63. *contr.* 3. *ad* 4. Aragon. *in* 2. 2. *de iust. q.* 63. *art.* 2 Syluestro *in summa* verbo *Electio, num.* 15. Armila *in summa eodem verbo n.* 2. Medina *in summa lib.* 1. *cap.* 16. §. 1. *fol.* 223. & ante illos D. Thomas *in* 2. 2. *q.* 184. *art.* 6. *& q.* 185. *art.* 4. *& quæst.* 188. *art.* 7. & *opusculo* 18. *cap.* 19. *&* 20. & super Ioan. *cap.* 10. *lect.* . & super 1. & 2. Chorint. *cap. fin.* Caietan. super D. Thomam *quæst.* 184. *art.* 4.

qui

qui in verbis ſequentibus, vt condolens alloquitur *quare redeant qui promouentur, etiam ſine proprio appetitu ad ſeipſos, & penſent ſi aliquis horum defectum occurrit.*

28 Vnde optimè Magiſter Dominic. de Soto *de iuſtitia lib.3.q.6.art.2.poſt 9.concluſ.* dicens mutationes iſtas, & aſcenſus, quanto fieri poſſe cauendus, quod fomentum ambitionis ſubminiſtrant, addit illas eſſe cauſam, vt Epiſcopi ſint omnino pendentes, quare nec poſſe claram habere ſponſam, nec iuſtam illius gerere curam, nec eſſe Paſtori ætatem in cognoſcendis, ſubmotandiſque nouis, ac nouis gregibus transfigenda: & ſic Nauarr. *ſupra* inter alia concludit in verbis ſequentibus, *Quanto quod oues cognitas vtilius gubernare poſſunt, quam eas, quæ nondum cognoſcunt, nec ſciunt quanto tempore cognoſcent; & ita gratius inſeruiet in eis Domino, niſi alia cauſa aliud ſuadeat, &c.* quibus concinunt alia Aragon. *ſupra* in verſ. *tertio*, qui in verſ. *ſecundo* aliud damnum refert ſignatum ſupra, nempe quod ſpectantes has mutationes, inducuntur ad colligendas pecunias, ad Bullas, & alias expenſas, & ſumptus faciendos in pinguiori Epiſcopatu, quem ſpectant, & ſic non ſubueniunt pauperibus prioris Eccleſiæ, ſicut tenentur, quod hiſce temporibus expertus ſum in quodam Epiſcopo ſe excuſante ab eleemoſyna eroganda propter ſumptus Bullarum; quouſque reſtitueretur in illis mihi aliquando reſponſum præbendo quaſi egrè ferens relationem alterius Epiſcopi nimis æleemoſinarij; & hoc ſic contegiſſe abundando alias nimis diuitiis patrimonialibus, ac redditibus proprij Epiſcopatus, quæ morte præoccupatus incóſiderate amiſit, & poſt de alio Prælato, qui cum recolligeret tempore breuiſſimo ſummam magnam reddituum, comperimus ad hanc curiam miſiſſe famulum confidentem, vt curaret de nouo aſcenſu ad Eccleſiam tunc vacantem; *non enim* ait Bellarmin. vbi ſupra ad Clem.8. vt refert Diana *dict.p.11.reſ.4.tract.4.* Miſcell. *Epiſcopi Eccleſias diligunt, quas breui ſe deſerturos, ſperant, vt ad alias commodiores tranſeant.*

29 Cum ergo dicat Hieronym. *epiſt. 85. ad Euagr.* eiuſdem meriti Epiſcopum fore, eiuſdemque Sacerdotij, ſiue Romæ, ſiue Eugubij, ſiue Conſtantinopoli; quia potentia diuitiarum, & paupertatis, humilitas, vel ſublimiorem, vel inferiorem Epiſcopum non facit, quod ſunt omnes Apoſtoli ſucceſſores, cui concinit S. Athanaſius ſcribens Epiſcopis Antiochiæ, vbi ſupra, ac refert R. P. M. §.7. *num.* 129. *&* 130. & docet Aragon. *dist.22. de Iuſt.q.63.art.2.* non eſſe eligendum digniorem ad pinguiorem Eccleſiam, cum vacant duæ Eccleſiæ; qoia in his electionibus ſit habenda ratio profectuum animarum, quam redituum temporalium, cum finis principalis electoris, non debeat eſſe Dotare, vel præmiare electum, ſed prouidere maiori neceſſitati animarum, & Vaſquez *dicta diſp.241.cap.7.* inter alia addat Pontificem ſine cauſa quemquam transferendo non tantùm peccare, ſed etiam tranſlationem eſſe irritam, & inanem; ſequitur optimè reſponſum fuiſſe anno 1559. & 1560. Philippo II. Regi Hiſpaniarum, vt teſtatur idem R. P. M. ſupra *num.* 98. *&* 99. in verbo *mudar Obiſpos* à ſuo Confeſſario interrogato in ſequentem ſententiam: *ſin graue Ocaſion no ſe deuen mudar los Obiſpos, porque con eſperança de eſto nocobran clarmo que deuian a ſus Igleſias, y peligra mucho lo eſpiritual, y aun lo temporal de los Obiſpados:* quibus paret quam difficulter, & cum qua cauſa, tranſlationes fieri valeant.

AD TITVLVM
DE AVTHORITATE, & vſu Pallij.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus quis dicatur?*
2 *Metropolitanus quis dicatur*, & n. 3. *idem quod Archiepiſcopus* n.4. & 5.
3 *Metropolis Ciuitas quæ ſit?*
6 *Pallium Archiepiſcopale, quod ſit; c*[illegible]*im commune Patriarchis, & Pontifici: & in quibus diebus eo vtantur*, n. 7. *& in Miſſarum Solemniis*, n.8.
9 *Archiepiſcopus ſine Pallio nequit obire quæ ſunt poteſtatis: vbi quæ ſint.*
10 *Pallium recipit Archiepiſcopus à Romano Pontifice.*

HVic titulo poteſt applicari integra ma- 1
teria de authoritate, officio, Iuriſdictione, ac dignitate Archiepiſcoporum. Eſt enim Archiepiſcopus dictus Epiſcoporum Princeps; quia omnibus ſuæ Prouinciæ Epiſcopis præeſt *cap. Clerus* verſ. *Archiepiſcop. diſt.21.* † Metropolitanus dictus eſt etiam à men- 2
ſura Ciuitatum, quia decem, aut vndecim Ciuitates, & totidem Epiſcopos ſub ſe continere ſolet, vt ait Pelagius relatus *in cap. ſcitote 6. quæſt.3.* † 3
Et melius ſecundum alios dicitur à matrice Ciuitate; quia Metropolis dicta eſt, quaſi mater Ciuitatum. Eſt enim Ciuitas illa, quæ caput Prouinciæ exiſtit, & Metropolitani Sedis, & Diœceſis, vt aduertit contra Iſidorum Couarruu. *pract. cap.19. num.2.* Barboſa *de poteſtate Epiſcopi p.1. tit.1. c.6.* *num. 12.* † Etenim Archiepiſcopus, & Metro- 4
politanus idem ſunt, vt innuit Ordo Romanus, *tit. qualiter Epiſcopus in Romana Eccleſia ordinetur*, vt benè colligitur *in cap. paſtoralis de officio Ordinarij*, vbi abundè noto. † Et Barboſa agens 5
latè *de Iure Eccleſiaſt.p.1.cap.7.* reſpondet *à num.6.* Iſidoro *in dicto cap. Clerus* verſ. *Ordo*, vbi videtur conſtituere inter hos differentiam; aduertit verò ibi *num.6. in fine*, fieri poſſe, vt aliquis Archiepiſcopus non ſit Metropolitanus, veluti ſi nullum habuerit ſuffraganeum; ſicut non habet Ruſanen. & Lancianen. Archiepiſcopi.

Vnde iam ad propoſitum huius Rubricæ, & ti- 6
tuli, erit dicendum inter inſignia, quæ competunt Archiepiſcopis annumerari Pallium, iuxta aliqua quæ ſignanter adduxi ſupra *in cap. ſuffraganeis 11. de electione*, quod eſt ſpeciale ornamentum Archiepiſcoporum, quo in Miſſarum ſolemniis ſuper veſtem Sacerdotalem vtuntur, quod Patriarchis etiam, & Romano Pontifici eſt commune, ſed diuerſimode: cum per eam veſtem ſignificetur, & conferatur Pontificalis officij plenitudo, iuxta textum *in cap. niſi hoc tit.* Romanus Pontifex ſemper, & vbique in Miſſarum ſolemniis Pallio vti poteſt, iuxta textum *in cap. ad honorem hoc tit.* † Patriar- 7
cha autem, ſeu Metropolitanus ſolum in Eccleſiis ſuæ Prouinciæ, iuxta textum *in cap.1. cap. cum ſis, cap. ex tuarum hoc tit. cap. Pallium diſt.100.* etiam in loco exempto Clem. Archiepiſc. *de priuilegiis*, non autem

autem ſemper; ſed incertis tantum diebus, *cap ad honorem cap.vlt.hoc tit.* qui tamen dies iſti ſint, non ſatis liquet in iure, vt aduertit gloſſa *in dicto cap.fin.* ſed eos recenſent Duardus *in rationali Diuinorum officiorum lib.3.cap.17.n.13.* Azor.*inſtit.moral. p.2. lib.3.cap.34.* Sanchez *in opuſcule moral.lib.7.cap.1. dubio 16.ex num.5.* & multi alij, quos refert Barboſa *dicto cap.7.de Iure Eccleſ. à num.104.& 105.* vbi aduertit *in fine* melius eſſe recurrere ad formam priuilegij, vt in diebus tantùm, in conceſſione Pallij expreſſis eo vti liceat, ſicut expreſſit textus *in dicto cap. vltimo*, & aduertit gloſſa vlt. *cap.1.hoc titul.*

8 Et eſt aduertendum non in omnibus actionibus Archiepiſcopum Pallio vti ſed tantum in miſſarum ſolemniis *ex dicto cap. Pallium diſt.*100. vel ſi contigerit Epiſcopum conſecrare, vel in ordinationibus Clericorum, *ex cap.quod ſicut* 28. *§.ſuper eo de ele-*
9 *ctione.*† Nec enim Archiepiſcopus poterit ſine Pallio obire quæ ſunt poteſtatis, ordinis vel iuriſdictionis, & ita ſequi vt nequeant ſe Archiepiſcopos nominare, nec conuocare concilium, nec chiſma conficere, nec dedicare Baſilicas, ordinare Clericos, & Epiſcopos conſecrare, nec Pontificalia exercere; quamuis ſit conſecratus Epiſcopus, nec alia ſui officij, perſoluere munia, quæ non tanquam Epiſcopus; ſed vt Archiepiſcopus facere videretur *ex dicto cap.quod ſicut §.fin. in fine.* Barboſa *de iure Eccleſiaſt.cap.7.p.1.num.106.& 112.* nonnulla ponit idem *ſub cap.pen.huius tit.* An verò *Pallium* ſit ſcribendum dico infra *ſub cap.1.*

10 A quo Pallium recipiat Archiepiſcopus ſcribit Barboſa *p.1.tit.3.cap.1.num.19.* vbi quod à Patriarcha recipit ex authoritate à Romano Pontifice conceſſa; nec ob hoc dici poſſe ait, vt ab alio accipiat, quam à Romano Pontifice, ipſum videbis, & *num.* 22. vbi plures refert agentes de Pallij ethimologia. Vide infra *cap.antiqua de priuilegiis.*

Ad Text. in cap. I. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Pallio vtitur Archiepiſcopus intra quamlibet Eccleſiam ſuæ Diœceſis*, & n.2.

1 TExtus hic, ſicut alij huius Rubricæ exornantur ex proximè adductis; ita vt ſuper Rubrica de facili poſſet inſcribi, quæ ſigillatim ſpectant, tam ad materiam huius textus, quàm aliorum; ob idque nunc omnibus notabo nonnulla extra ea, quæ Auguſtinus Barboſa hic congerit.

2 Igitur cum textus hic doceat poſſe Archiepiſcopum intra quamlibet Eccleſiam Prouinciæ ſuæ Pallio vti, & extra eam non poſſit. Et dicat in vltimis verbis minimè vti poſſe, ſi ſacris indutus veſtibus Eccleſiam proceſſionaliter, vel alio modo exire contigerit, ideo etſi proxime ſub Rubrica dictum fuerit de actibus, in quibus eo vtatur, conueniebat hic ſpecificare in quibus locis, & ſitibus ſuæ Prouinciæ vti poſſit Pallio. Quod videtur decerni ex reſponſo, & decreto Pontificis hic, & cæterorum iurium; quare pergo ad reſolutionem aliquorum dubiorum, quæ ſub hoc textu, & titulo conuenienter valent inquiri, & de hoc textu videbis quæ dico infra *ſub cap.6.*

QVÆSTIO I.

An Epiſcopus factus Archiepiſcopus ante receptum Pallium, poſſit Ordines conferre: Et an qui ſemel habuit Pallium vnius Archiepiſcopatus, ſi ad alium transferatur, & iterum redeat ad primum, indigeat nouo Pallio: quid ſi ſua ſponte ſe abdicauit, & iterum ad eandem Eccleſiam eligatur. Et quid ſi perdidiſſet Pallium, aut combureretur. Et an Archiepiſcopus factus Epiſcopus poſſit vti Pallio?

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus ante receptum Pallium, nequit ordines conferre*, n.2.

3 *Archiepiſcopus tranſlatus in aliam Eccleſiam, antiquo Pallio vti non poteſt.*

4 Cap. cum ſis penult. & fin. hoc tit. & *n.6.*

5 *Archiepiſcopus in aliena Prouincia ex priuilegio, vti poteſt Pallio.*

7 *Pallio nouo indiget tranſlatus de vna Eccleſia ad aliam* n.9. *vbi nec vti Pallio ſui prædeceſſoris.*

8 *Pallio vti nequit Archiepiſcopus renuncians Archiepiſcopatus; quem verè cum eo ſepeliri: an eo vti ſi redeat ad illud*, num.10.11. & 14.

9 *Pontificalia Archiepiſcopus nequit exercere Pallio nondum ſuſcepto.*

11 *Pallio nouo indiget Archiepiſcopus, qui renunciauit Epiſcopatui, ſi litteris expeditis pro alio electo ipſe redeat ad ſuam Eccleſiam.*

12 *Pallio non vtitur Archiepiſcopus factus Epiſcopus, & de ratione* à num.19. *nec tranſlatus ad aliam, vtitur Pallio primo*, n.22.

15 *Archiepiſcopus, qui renunciauit Epiſcopatui, & ſic loco, non dignitati, nequit exercere Pontificalia, niſi cum conſenſu ſuffraganeorum, ſiue ſucceſſoris, nec vtitur Pallio*, numero 15.

14 *Archiepiſcopus ante receptionem Pallij, nihil interim de prouentibus Eccleſiæ recipere poteſt.*

16 *Archiepiſcopus Pallio igne combuſto caſu, ſeu perdito, poteſt Pontificalia exercere: aliqui contra docent; vtrumque probabile*, numero 17. & 18.

17 *Ordinatus, qui titulos perdidit, adhuc poteſt miniſtrare in ordinibus.*

19 *Pallium eſt ſignum proprium dignitatis, & dignitatis Archiepiſcopalis, Pontificatus, & Patriarchatus*; n.24.

20 *Archiepiſcopus ante Pallium acceptum, non ſortitur nomen Archiepiſcopi.*

22 *Pallium datur perſonæ, contemplatione loci, & eſt priuilegium ſingulare indiuidua poteſtatis ſingularis.*

24 *Pallio ex indulgentia Papæ vtuntur aliqui Epiſcopi, vt ſunt Hoſtienſis, Papienſis, Lucenſis, Bambergenſis &c.*

AD primam quæſtionis partem, videtur affirmatiuè reſpondendum ex littera textus *in* 1
cap.

cap.fin.hoc tu.ibi, quod tam in tua, quàm in aliena Diœcesi, & melius *in cap.cum sis hoc tit.ibi: vbicumque fueris in Missarum celebrationibus constitutis diebus solemnibus vsum Pallij, per quem plenitudo Pontificij designatur, poteris liberius exercere.*

2 † Verum dici debet *ex cap.quod sicut 28.§.super eo de elect.& ex cap.bona 4.in fine de postulatione Prælator.* in verf. *& eundem Archiepiscopum*, vt non possit Archiepiscopus ante receptum Pallium Ordines conferre; eo quòd *in dicto §.super eo*, Pontifex dicit, vt non tanquam Episcopus, sed tanquam Archiepiscopus videatur Ordines conferre: & sic ante acceptum Pallium eos conferre, & alia Pontificialia exercere non possit.

3 † Imò textus *in dict. cap.bone*, fortius decidit Archiepiscopum translatum in aliam Ecclesiam, antiquo Pallio; vti non posse, nec sua vti potestate, ante nouum acceptum, quod intra propriam Prouinciam suos subditos ordinando, de plano procedit.

4 Nec obstant textus *in dicto cap. pen. & fin. hoc tit.* quia etsi aliqui deducant Archiepiscopos, etiam in aliena Prouincia vti posse Pallio de consensu eius, ad cuius declinat Prouinciam, iuxta textum

5 *in cap.ex tuarum in fine hoc tit.* † Tamen repugnat textus ille, si aduertas procedere, supposito speciali priuilegio, vti etiam contingit *in cap.t.hoc tit.* nam cum decidat, vt in processionibus, quando processionaliter Archiepiscopus Ecclesiam exire contigerit, Pallio vti non possit; licèt ex Priuilegio à Romano Pontifice aliquando concessum legatur, vt in processionibus vtatur Pallio, sicut aduertit Durantius *in rationali Diuinorum Officiorum cap.9. ad finem.*

6 Quare melius respondendum est cum glossa *in dicto cap.pen.& fin.* quam sequuntur Doctores communiter, vt verba illa generalia *dict. cap. pen. vbicumque fueris*, restrigantur ad terminos habiles; scilicet intra Prouinciam, iuxta doctrinam *glossæ* 1. *in l.1.cod.de sacrosanct. Eccles.& glossa fin. in cap.1. de constit.* prosequitur Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.1. cap.7.num.107.& 108.* idem etiam tenet *in dict.cap. penult.num.2.* sic cum Riccio *de praeminentia Archiepiscop.dignit.priuileg.21.vers.istud tamen.*

7 Ad secundam partem quæstionis, quod qui semel habuit Pallium vnius Archiepiscopatus, si ad alium transferatur, & iterum redeat ad primum, nouo indigeat Pallio, affirmat Rodericus à Cugna *in comment.ad textum in cap. Pallium 10.dist. 100.* & sequitur Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.1. cap.7.*

8 *num.121.* nihil addens. † Sed reuera probatur, nam si Archiepiscopus renunciauit Archiepiscopatui, non potest illo amplius vti, sed retinere penès se, vt cum eo sepeliatur: sic docet idem Barbosa *n.100.*

9 † Et confirmatur; quia si Archiepiscopus ad aliam Ecclesiam translatus est, non poterit vti Pallio prioris Ecclesiæ, nec Pallio sui prædecessoris defuncti, nec translati; sed opus est vt iterum pro noua Ecclesia, in quam est translatus aliud obtineat; sic vt nec antea possit Pontificialia exercere docent Castald. *in praxi Ceremon. lib.1.sect.10.num.12.* Layman. *de prał Eccles.elect.cap.14.q.160.*

10 Nihilominus in casu de quo inquiritur potest adhuc dici, vt ex quo redit ad idem Archiepiscopatum, possit vti eodem Pallio, quo antea ibi vsus fuerat. Et videbis quæ notat Barbosa *in cap 3. hoc tit.sub num.4* in verf. *disputat* circa casus, de quibus hic disputo.

11 Ad tertiam quæstionis partem de Archiepiscopo, qui sponte sua suo se Episcopatu abdicauit, si iterum ad eandem Ecclesiam eligatur, núm alio indigeat Pallio. Quo in casu respondet cum hac distinctione Rodericus à Cugna *in dict.cap. Pallium dist.100.* nam si post factam renunciationem, & à Papa acceptatam, alius esset prouisus litteris expeditis, & tunc cogeretur ad suam Ecclesiam redire, indigere nouo Pallio ait, vt sequitur, & refert idem Barbosa *dicta cap.7.num.123.* Quæ conclusio confirmari potest ex dictis, & pro contraria sententia facit consideratum in fine præcedentis dubij, nam eo quòd coactus fuit redire ad primam Ecclesiam, videtur restitutus cum Pallio, quo antea in ea vsus fuerat. Verùm pro prima sententia faciunt sequentes casus: Primus, quòd Archiepiscopus, qui renunciauit Archiepiscopatui, exercens Pontificialia, tam in Prouincia, quàm alibi, non poterit vti Pallio, etiam si Episcopi permitterent; quia vt notant Doctores illo Pallio amplius vti non potest, etsi debeat illud apud se retinere, & cum eo sepeliri sub capite ipsum tenendo tnam Archiepiscopus extra suam Prouinciam; nequit Pallio vti, etiam de licentia Ordinarij illius Diœcesis, in qua requiritur, Castaldus supra *dict.cap.14.n.13.* Diana *p.3.ref.37.vers.adde tract.6. Miscel.* † Et 12
Venerus *in examine Episcop.lib.4.cap.10 num.12.* tenet vt si Archiepiscopus, fiat Episcopus, non possit vti Pallio, cum alus Barbosa *dict. cap. 7. numero 121.*

Secundus casus est, vt Archiepiscopus, qui renunciauit Episcopatui, & sic loco, & non dignitati, non possit exercere Pontificialia in Diœcesi, & Prouincia renunciata, etiam cum consensu Archiepiscopi Successoris & suffraganeorum; sed tantum exercere Pontificialia cum consensu prædictorum, quemadmodum in aliis Diœcesibus de consensu Diœcesanorum; quia illo Pallio amplius vti non potest. † Sed nec tenere penès se, vt cum eo sepeliri, probat cum aliis idem Barbosa *dict. cap. 7. de Iure Eccles. num.109.& 110.* addens *num. 111.* ante receptionem Pallij nihil interim de Ecclesiæ prouentibus recipere posse, vt *in Extrauag.2. in fine de elect.inter commun.*& faciunt pro hoc vltimo quæ notaui *sub cap.9.& 15.de elect.* † Et confirmantur hæc *ex cap.ad postulatio*nem, *de renunciat.* vbi Archiepiscopo Rugen.propter periculum vitæ renuncianti Ecclesiam, non autem Dignitatem, Pontifex concedit exercere Officia Pontificalia, & negat ei expressè vsum Pallij: de quo, & aliis plura congerit Diana *p.3.tract.6. Miscel.ref. 37. vers. adde.* 13 14 15

Ad quartam quæstionis partem, vt si detur euentus, in quo aliquis Archiepiscopus perdat Pallium suum à Pontifice acceptum, vel casu igne comburatur, dicendum est vt possit absque illo Pontificalia munia exercere, & multis fundamentis affirmat Rodericus à Cugna *in dict.c.Pallium dist.100.* quem sequitur Barbosa *de Iure Ecclesiast.p.1. dict. cap.7.num.124.* Sed Venerus *in examine Episcop. lib.4.cap.10 num.19.* videtur asserere, quod debeat petere aliud à Summo Pontifice: vtramque sententiam refert Diana *c.3.tract.6. Miscel. dict. ref. 37. vers. notandum.* † Et ego vtramque probabilem reputo; quia prima iuuatur ex eo, quod si ordinatus semel, perdat titulos, adhuc poterit ministrare in ordinibus; & sic fiet casu proposito: nam ex quo semel assumpsit Pallium à Pontifice, si casu perdatur, aut concremetur, eodem Archiepiscopatu retento, nec vnquam renunciato, quid mirum vt absque nouo Pallio queat administrare. † 16 17 18
Pro secunda sententia facit, nam illud datur in signum dignitatis, quo vti debet Archiepiscopus in non

nonnullis solemnus, vt supra retuli. Igitur eo amisso, seu combusto eget alio, nec tunc oberit casus adductus de amittente titulos ordinis; quia ordinatus solum eget titulis ad probandum se talem in foro exteriori, non in interiori, in quo virtute Characteris, semper, & vbique poterit ministrare. Alia inquam possent adduci in confirmationem vtriusque sententiæ.

19 Ad quintam quæstionis partem, de qua aliquid dixi *sub quæstiuncula* 3. ex Venero, & Barbosa, nempe vt Archiepiscopus, factus Episcopus, nequeat amplius vti Pallio. Et hanc sententiam adhuc retinendo eam probo ex iam adductis dubiis, secundo quia Pallium est signum proprium potestatis, & dignitatis Archiepiscopalis, vt habetur, *in cap. nisi hoc tit.* vbi quod Archiepiscopus ante Pallij susceptionem, non potest se vocare Archiepiscopum: nam, vt inultis probat Barbosa, *ibi*: Archiepiscopale nomen, & plenitudo Pontificalis officij per

20 Pallium transfertur. † Et addit *n.2.* quod Archiepiscopus ante Pallium acceptum, non sortitur nomen

21 Archiepiscopi. † Et ibi *num.4.* quod Archiepiscopus non potest sine Pallio ea munera obire, quæ sunt potestatis, ordinis vel iurisdictionis, de quo iam supra *in Rubrica*.

22 Tertio probatur, nam vt apparet ex textu *in cap. bonæ memoriæ el secundo de postulat. Episcop.* vbi glossa aduertit Pallium datum personæ contemplatione loci, vnde est priuilegium singulare, & indiuiduum respectu singularis, & indiuiduæ potestatis Pontificalis, sicque ex prædicto capite cæremonia-

23 le Romanum *lib. 1. cap. 16.* † Tenet quod Archiepiscopus ad alium Archiepiscopatum translatus, non potest vti Pallio priori, vt iam dixi, & docent Azorius *instit. moral. p.2. lib.3. cap.34. quæst.8.* Chuchus *instit. canon. lib.4. tit.6. num.5.* cum multis aliis. Diana *dicta p.3. tract.6. miscel. dict. res.36. in prin.* inferens à fortiori illo vti minimè posse, si ad Episcoparum translatus fuerit, cùm non sit amplius Archiepiscopus, cui vt dictum est, non solùm vsus Pallij conceditur ratione personæ, sed etiam ratione loci, & docet in terminis Venerus *in examine Episcop. lib.4. cap.10. num.* 14. vbi quærens si Archiepiscopus, fit Episcopus, possit ne vti Pallio, negatiuè respondetur; eò quòd Pallium sit signum soli Archiepiscopo debitum. Nec obstare ait dicere aliquos Archiepiscopos ad Episcopatum translatos vsos esse Pallio; quia respondet hoc illos effecisse ex priuilegio summi Pontificis, qui Episcopis etiam aliquando vsum Pallij concedit, adducens textum quo vult id apertè probare *in cap. cum in iuuentute de præsumpt.*

24 Ex quo vltimo infero quod licèt Pallium sit proprium insigne Papæ Metropolitanorum, Patriarcharum, & Primatuum, vt obseruant Azor. *institut. mor. cap.34. p.2. lib.3. in princ.* Moscon. *de Maiestate milit. Ecclesiæ p.1. lib.1. cap.8. pag. 234. ad finem*: tamen aliqui Episcopi ex particulari Papæ indulgentia Pallio vtuntur, & sunt Episcopus Hostiensis; quia Papam consecrat, & eo vtitur ex institutione Marci Papæ, Papiensis in Lombardia, Lucensis in Tuscia, Bambergensis in Germania, quinque Ecclesiensis in Vngaria, vt referunt Cæremon. Roman. *lib.1. cap.8. vers. debent*, durant in rationali Diuin. *lib.3. cap.17. num.13 ad finem.* Moscon. *dict. cap.8. pag.236. Littera G.* Barbosa *in cap. fin. huius tit. num.3. vers. illud*, idem *de Iure Eccles. cap.7. p.1. num.203.* Marchin. *de sacram. ordin. tr.4. cap.9. num.1.*

QVÆSTIO II.

An Archiepiscopus, Patriarcha, seu Legatus Apostolicus, possint habere Baldachinum, & excommunicare eos impedientes. Et an Pallium, & Baldachinum sint idem. Et num in proposito de quo loquimur, sit scribendum Pallium, *vel* Paleum. *Et an Archiepiscopi vtantur etiam aliis insigniis præter Pallium?*

SVMMARIVM.

1 *Baldachinum num sit Pallium, seu tegmen, id est solium.*
2 *Regina Sabba quæ verba protulerit salutando Salomonem Regem.*
3 *Thronum Regum, siue solium quid, & qui tractent.*
4 *Proreges vtuntur insigniis Imperatorum.*
5 *Insignia Pontificis fuerunt communicata in feudis legalibus.*
6 *Legatus de latere, est imago Papæ.*
7 *Archiepiscopi æquiparantur Præsidibus prouinciarum, & Ducibus, & habent sub se Episcopos*, num.8.
8 *Duces habent sub se plures Comites.*
9 *Baldachinum debet habere Archiepiscopus, quo vsus fuit, etiam Imperator valentinianus, illudque donauit Archiepiscopo Rauennatensi.*
10 *Patriarcha, & legatus de Latere, vti possunt Baldachino.*
11 *Archiepiscopos impedientes, vti Baldachino, possunt censuris plecti, &* n.18.
12 *Censura relaxantur ex causa ardua vi honoris*, num. 17.
13 *Honoris quæstio est causa ardua.*
14 *Honor, & honestas pari passu cum vita ambulant.*
15 *Honoris interesse, est maior alio.*
16 *Honorem non præstans punitur, vt ad instar sacrilegij.*
19 *Baldachinum, & Pallium differunt; illo vtuntur etiam sæculares, hoc non item.*
20 *Pallium num inscribatur Paleum, & quæ differentia vtriusque*, n.21.
21 *Paleo accepto illico competit Archiepiscopis Crucem deferre per totam suam Prouinciam, & eum dant benedictionem solemnem; & tunc sunt sine Mitra: & qualiter deferatur*, n.23. *limitatur præsente Legato*, n.25.
24 *Crux præcedit cum Archiepiscopus recipitur à Canonicis in sua Ecclesia, & inter illam nullus medias † nisi Dignitates, & Canonici.*
25 *Archiepiscopus in sua prouincia vtitur Mozzetta violacea, benedicit subditos manu dextera eleuata intra suam Prouinciam occurrentes, diuinaque officia celebrat* n.27. *sedem collocando*, n.28.
29 *Archiepiscopus iurisdictionalia non exercet in Prouincia sine consensu Episcoporum.*

PRimam quæstionis partem nouam, & à nemine hucusque per tractatam ex proposito scribit

Martha *de iurisdic.p.2.cap.fin.* vbi *num.1.* dicit Bal-
dachinum apud antiquos Romanos non inueniri,
& dicit vt sit vox Itala, quam solum *in lib.1.sacra-
rum caremoniarum Ecclesiæ, cap. de consecratione, &
coronatione summi Pontificis, & cap. de processione
Pontificis, & Cæsaris per vrbem in pluribus locis:* &
ibi refert quod aliqui ex nostratibus Pallium appel-
larunt: & dicit ibi *num.6.* Baldachinum esse tegmen
2 solius Principis in throno stantis, siue incedentis.†
Et refert quod Regina Sabba salutando Salomo-
nem *3.lib.Reg.cap.10.vers.9.* dixit, *Sit Dominus tuus
benedictus, cui complacuisti, & posuit te super thro-
num Israel; eo quod dilexerit Dominum in sempi-
ternum, & constituit te Regem, vt faceres iudicium
3 & iustitiam;*† vbi glossa ait thronum Regis tegmine
adornatum esse, & abundè prosequitur de thro-
nis, & tegminibus, seu soliis Regum: & refert *n.8.*
quæ erant insignia Romanorum Regum ex Poli-
4 doro, & Cassaneo, *num.13. & 14.* † quòd Proreges
vtuntur omnibus insigniis Imperatorum.
5 Et quòd insigia Principis fuerunt communicata in
6 feudis regalibus. † Et *n.17.* quòd Legatus de Latere,
est imago Papæ: & *n.25.* quòd Patriarchæ æquipa-
rantur Regibus.
7 Et cum Archiepiscopi æquiparentur Præsidibus
Prouinciarum, vt dicit glossa *in cap 1.de officio Or-
dinarij lib.6.* propterea venit dicendum in proposi-
to, vt in actionibus publicis, quas faciunt Archi-
episcopi, vt tales ita ineundo, vt processionibus so-
lemnibus, sicut stando coram vniuerso populo de-
beant habere Baldachinum; quia æquiparantur Du-
cibus, vt tradit Corrad *in templo iudicum lib.1.c.4.
8 num.2.* † Nam sicut dicit Martha *supra* Duces ha-
bere sub se plures Comites: ita Archiepiscopum
habere plures Episcopos, sufficereque etiam, si
vnum tantùm habeat; etenim *lex Regia 15.p.2.tit.5.*
9 vocat Archiepiscopum Ducem Episcoporum. †
Et quod Archiepiscopus debeat habere Baldachi-
num probat Gambara *in tract. de authoritate Le-
gati lib. 2. §. illud nosse num. 249.* vbi ex Sabellico
Æneadum 8. lib. in fin. dicit Imperatorem Valen-
tinianum illico vsum fuisse, & donasse Archiepis-
copo Rauennatensi: & ibi dicit verisimile esse
Constantinum, vel alios Imperatores donasse cæ-
teris. Sed quatenus ad Archiepiscopum pertinet
putat Martha *dict. cap. fin. num.31.* seruandam esse
consuetudinem loci, quam pro affirmatiua satis iu-
re fundari posse ait. Ego enim dubito nùm Bal-
dachinum sit idem, ac Pallium, quod à Pontifice
Archiepiscopo hodie traditur in signum potestatis,
& Dignitatis Archiepiscopalis.
10 Et licet Patriarcha, & Legatus de Latere possint
vti Baldachino; eo quòd sunt maiores Archiepis-
copis in Dignitate, vti probat Martha *de iurisdi-
ctione dist.2.p. dict. cap. fin.* benè probans *à num.23.*
& patet ex his, quæ noto infra *de legatis in tit. de
legato & in cap. antiqua,* vbi de Patriarchis, & de his
dixerim etiam supra posse Pallio vti, vt notaui
in Rubrica: tamen adhuc dubito, num Balda-
chinum sit idem quod Pallium, de quo *in titul.
nostro.*
11 Ad secundam quæstionis partem, nùm impe-
dientes Archiepiscopos, Legatos, siue Patriarchas,
vti Baldachino, seu Pallio, vel alios supremos Ma-
gistratus vti suis insigniis, quæ sibi de iure, vel con-
suetudine debentur, possint censuris affici, & est
12 affirmandum per textum *in cap. si quis dist.94.* † Et
probatur; quia cum censuræ relaxentur ex causa
13 ardua, Trid. *sess.25. cap.3.* † & quæstio honoris di-
catur causa ardua, per textum in sui ratione, *l. ini-
micitia in fin. ff. de his quibus vt indignis,* † & honor 14
& honestas, tanto pretio habendi sint, vt pari passu
cū vita ambulēt, *l. iusta ff. de manumiss. vindicta,* † & 15
interesse honoris sit maior alio honore. Cassaneus
de gloria mundi p.1. consideratione 20. tanto magis
† quia de iure ciuili qui non præstat honorem pu- 16
niendus sit, prout est casus *in l. singuli; & in l. sciant
ff. de officio diuers. iudic. & in l.1. cod. de domest. &
protect. lib. 12.* vt pœna sacrilegij similis sit, si his
honorificentia non deferatur, vt considerat Martha
dict. p.2. cap. fin. a num.32. & 33. sequitur † ergo di- 17
cendum, vt si non præstetur sibi debitus honor,
possit censuras relaxare; quia tunc non est iudex,
sed iuris executor censetur, sicut agnoscit Innocent
in cap. ex parte de verb. signif. & in cap. nosti de elect.
glossa *in cap. Romana de pœnis lib. 6.* latè Gundi-
saluus de Villadiego *in tract. de legato quæst. 7. nu-
mero 37.* prosequitur Martha vbi supra *dicto nu-
mero 33.*
Vbi dicit vt possint excommunicari tales impe- 18
dientes dari propria insignia, & debitum honorem
præstari, vt decet; imò ait Marta, vt possint totam
prouinciam afficere interdicto, donec paruerint:
sic probans cum Boërio *in tract. de potestate Legati
de Latere §. de throno Dei n.17.* addens vt interim
non sit consulendus Pontifex summus.
Ad tertiam quæstionis partem suppositis latè 19
actis de Pallio supra *in Rubrica, & tota quæstione 1.
hoc in cap.* nunc dico breuiter, quòd si aliqui ex
nostratibus Baldachinum Pallium appellarunt cum
Albericus *in Rubrica Cod. de sacrosanctis Eccles.
num. 4.* quærens vtrum Principes benedicendi in
nuptijs, vti debeant Palliis Ecclesiæ; item & Gun-
disaluus de Villadiego *in tract. de legato*; quærat
vtrum Legatus de Latere, qui vtitur eisdem insi-
gniis, quibus Papa, debeat processionaliter recipi
sub Pallio, intelligentes hoc de Baldachino. Tamen
cum Baldachinum sit ornamentum, etiam Princi-
pibus sæculi in ornatum appositum, vt videtur sen-
tire Martha, *dict. cap. 53. p. 2. de iurisd.* ideo videtur
dicendum, vt Baldachinum, & Pallium, quo Ar-
chiepiscopi vtuntur, differant inter se, etsi con-
fundantur.
Ad quartam quæstionis partem communiter re- 20
ceptum est, vt Pallium tanquam ornamentum Ar-
chiepiscopis assignatum inscribatur duplici, L, vt
videri potest ex inscriptione Tituli nostri, & *ex
cap. bona 4. de postul. Prælator. & ex cap. ad postula-
tionem de renunciatione, cap. suffraganeis 11. de ele-
ctione*: tamen non est reiiciendus Abbas † qui *in* 21
Rubrica huius tituli dicit Pallium quod datur Ar-
chiepiscopis, scribendum esse per vnum L, & litte-
ram *E.* itavt dicatur *Paleum*, quod est propriè di-
gnitatis, & Pallium sit honestatis, & honoris; quod
etiam Laicis competit, iuxta textum *in cap. suscepi-
mus hoc tit.* vt citat Martha *dicta 2. p. de iurisdict.
cap. 53. sub numero 4.* quem textum in toto tit.
nostro non inuenio, quæ sententia mihi non dis-
plicet.
Ad vltimam quæstionis partem respondeo bre- 22
uiter, quod post sumptum Paleum, & non aliter,
competit Archiepiscopis aliud insigne, nempe Cru-
cem dominicam ante se deferre transeuntes per
totam Prouinciam, etiam in locis exemptis iuxta
textum *in dicto cap. antiqua de priuilegiis. Clem. Ar-
chiepiscopo, eodem tit.* etenim statim accepto Pa-
leo, eleuatur Crux ad benedictionem; Castaldus
in praxi carem. lib.1. sect.10. cap.10. n.17. vbi subdit

quod ſemper cum Archiepiſcopus in ſua Prouincia
dat ſolemnem benedictionem, defertur ante ipſum
23 Crux, qui tunc erit ſine Mitra. † Sic etiam vt ſta-
tim, ac intrat in ſuam Prouinciam faciat ante ſe
Crucem deferri per aliquem ex ſuis Capellanis
24 imagine Sanctiſſimi Crucifixi ad ſe conuerſa. †
Imò & cum in Cathedrali recipitur à Canonicis
Crux præcedit; itavt inter Crucem, & Archiepiſ-
copum nemo ſit, niſi dignitates, & Canonici, tra-
dit Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. p.1. cap.7. num.126. & 127.* vbi *num.125.* cum Quaranta *in ſumma Bull.*
verb. *Archiepiſcopus*, dicit vt portent Crucem in ſua
25 Prouincia, etiam extra viſitationem. † Limitans niſi
eſſet præſens Legatus Papæ, vel Cardinalis, non
Legatus, ſeu Nuncius cum facultate Legati de la-
tere.

26 Item etiam Archiepiſcopus in tota ſua Prouin-
cia vtitur Mozxeta Violacea ſupra Rochetum aper-
tum; & ſubditos occurrentes per totam Prouin-
ciam benedicit dextra eleuata, & extenſa, ſignum
Crucis formans, etiam in loco exempto *dict. elem. Archiepiſcopo, de priuileg.* Quaranta *verbo Archie-
piſcopi authoritas, verſ.29.* vbi intelligit, tam de be-
nedictione ſolemni per illa verba *ſit nomen Domini
benedictum*, quàm de ſimplici, quæ iterando præ-
27 ſtatur † & etiam vt habetur *in dicta clem. Archie-
piſcopo*, poterit ibi Diuina officia in Pontificalibus
28 celebrari facere; Quaranta *verſ.30.* † Vbi aduertit
quod pro celebratione in Pontificalibus poteſt col-
locare ſedem; quia ſpectat ad honorem Epiſcopa-
lem, & eſt de acceſſoriis ad celebrationem, & pro-
ſequutus Barboſa *dicto cap.7.* dicit *num.132.* quòd
his Pontificalibus vtitur ſine Iuriſdictione, exerci-
tio, vel officio, vt Miſſam celebrando, vel præ-
29 dicando. † Tamen ſi Iuriſdictione, vel officio vti
vellet, id non poſſet ſine licentia Epiſcopi, vel
Superioris loci exempti, vt ordinare, chriſmare,
degradare, vel ſimilia faciendo, vt probat gloſſa
Magiſtr. *in dicta clem. Archiepiſcopo*, & tenent
Pauinus *de viſitatione p.2. quæſt.4.* Couar. *in pract. cap.9. ſub num.2.* vbi intelligit, etiam ſi vellet illa
exercere in ſubditum ſuum, non ſolum in loco
exempto, ſed etiam in Diœceſi ſui ſuffraganei.

QVÆSTIO III.

An Archiepiſcopus poſſit lite pendente vti inſigniis Archiepiſcopalibus. Et an Pallij traditio per obiectum, crimen queat retardari. Et an ſi Archiepiſcopus faciat ea, quæ ſibi proueniunt ex Pallio ſine eo valida ſint?

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus lite pendente, quando vtatur inſigniis Archiepiſcopalibus, vbi de Epiſcopo Cantuarienſi, n.2.*

3 *Extrauagans vnica de vſu Pallij.*

4 *Palium accipere tenetur intra tres menſes à die Conſecrationis, quod non datur, niſi inſtanter petenti, & exigentibus meritis: vbi de formula illud tradendi; & quod Sixtus IV. illud tradidit manibus propriis Patriarchæ Conſtantinopolitano: & qua forma petitur,* num. 5.

FAcit pro affirmatiua textus *in cap. 1.* vt lite 1
pendente nihil innouetur, vbi Archiepiſco-
pus Euoracenſis, de quo ibi, potuit vti inſigniis Ar-
chiepiſcopalibus pendente lite, & priuilegio præ
ſe ferendi triplicem Crucem per integrum Archi-
epiſcopatum, eo quòd in illa poſſeſſione erat inuen-
tus, & lite pendente nihil ſit innouandum, vt *ibi*
dixi, & ex traditis *in cap. bona 51. de appellat.* † 2
Nec turbatur prædicta deciſio, eo quòd ad petitio-
nem Epiſcopi Cantuarienſis ante litem inchoatam,
iam præceſſerat prohibitio Alex. III. contra Euo-
racenſem Archiepiſcopum, vt non poſſet illo iure
vti; quia reſpondetur vltra Abbatem *in dicto cap.1.*
vt non obſtante illa prohibitione Archiepiſcopus
poſſit per totam Angliam inſigniis illis vti; quia
cum prohibitio prædicta fuiſſet impetrata abſque
citatione, & cauſæ cognitione; ideo non tenuit,
cum nemo nec à Principe ſine cauſæ cognitione à
commodo ſuæ poſſeſſionis priuari poſſit, iuxta tex-
tum *in c.1.* cum aliis *de cauſa poſſeſſ. & proprietatis, & in tit. de reſtit. ſpoliator.* itaque cum ſine cauſæ
cognitione Alex. III. prohibuerit, id factum fuit,
vt cauſa iam cognita reformaret in melius; ſic vt
lite pendente Archiepiſcopus non priuaretur poſ-
ſeſſionis commodo vtendi, nempe per totam An-
gliam inſigniis illis: docet Graña *in dicto cap.1. vt lite pendente ſub num.3.*

Ad ſecundam quæſtionis partem; quia ſatis ſit 3
per Extrauag. vnicam huius tituli, vbi Doctores,
quos ibi refert Barboſa; ideo vlterius non inquiro.
Et pro ornamento illius deciſionis, & affirmatiuæ
ſententiæ applicabis quæ latiſſimè notaui *in cap. teſtimonium de teſtibus*, vbi an teſtes eo ſolo quod
in eos ſint crimina obiecta expellendi ſint à teſtifi-
cando: & in terminis idem Barboſa *de Iure Eccle-
ſiaſt. p.1. cap. 7. ſub num.110.* in verſ. *non retarda-
tur.*

Notabis pro complemento quod Archiepiſco- 4
pus infra tres menſes à die conſecrationis, tenea-
tur à Romano Pontifice Pallium accipere. Non
enim Pallium datur niſi inſtanter petenti, & exi-
gentibus meritis, vt multis probat Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. p.1. cap.7. num.114. & 115.* qui *n.116.*
ponit formulam tradendi Archiepiſcopis Pallium,
& ea quæ ſubſequuntur, *Ad honorem Dei omnipotentis, Beatæ Virginiſque Mariæ, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Domini Papæ N. Eccleſiæ Romanæ, & Eccleſiæ N. tibi commiſſæ tradimus tibi Pallium de corpore Beati Petri ſumptum in plenitudinem Pontificalis Dignitatis, vt vtaris eo intra Eccleſiam tuam certis diebus, qui exprimuntur in priuilegiis Eccleſiæ tuæ conceſſis à Romana Eccleſia.* Et Maſcon. *de Maieſtate militaris Eccleſiæ lib. 1. cap.8.* verſ. *Ego N.* ponit non ſolum for-
mam, qua quis nomine proprio Pallium petit, ſed
etiam quando per Procuratorem ſuum, quod ſem-
per multis precibus eſt petendum, latè agit Mar-
quin. relatus à Barboſa, & de ceremoniis, quibus
traditur plura ſcribit Caſtaldus *in praxi cæremon. lib.1. ſect.10. cap* 10. Chriſtophorus Marcel. *in cæremon. Romano lib.1. cap* 8. vbi dicit ſe vidiſſe Six-
tum IV. manibus propriis dediſſe Pallium Patriar-
chæ Conſtantinopolitano Hieronymo Landro
Veneto, quod iudicauit Pontifici indecens. † 5
Forma enim, qua petitur, eſt quæ ſubſe-
quitur *Ego N. electus Eccleſiæ inſtanter, inſtantius, & inſtantiſſimè peto mihi tradi, & aſſignari Pallium de corpore Sancti Petri ſumptum, in quo eſt plenitudo Pontificalis officij.* Et

tunc

tunc tradimr ſub forma relata,de his formis,Azor. *lib.3.moral.c.34. q.5.* qui copioſè de Paleo ſcribit, *lib.8.tit.2.moral.cap.13.* & de dignitate Archiepiſcopi *cap.34.* & qui de his ſcribant ponit idem Barboſa *in princ.huius tit.n.1.& 2.*& *de Iur. Eccleſiaſt. p.1.dict. c.2. num.fin.*

6 Ad tertiam dico *ſub cap. 3. verſ. dubium tamen eſt.*

Ad Text. in cap. II. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Paleum ſuum nequit Archiepiſcopus alteri accommodare,* n.3.

2 *Metropolitanus vnus, non ſepelitur cum alterius Paleo, & tranſlatus ſepelitur cum Paleo ſecunda Eccleſia.*

1 TExtus hic probat quod Archiepiſcopus nequit accommodare alteri Archiepiſcopo Paleum ſuum, cum infinitis tenet hic Barboſa *n.1.& fin.* vbi dicir quod poterit illud accommodare, vt
2 videatur ; & ex verſ. *ſepeliri, n.2.& 3.* † dicir cum
Quaranta,& Azor.quod vnus Metropolitanus non poteſt cũ alterius Paleo ſepeliri. Et quod paleatus, ad aliam Eccleſiam tranſlatus, ſepelitur cum Paleo ſibi ſecundo conceſſo, quorum omnium ratio latè
3 deſumi poteſt ex notatis ſupra *ſub c.1. & Rubr.* †
Nam cum Paleum detur in complementum dignitatis, & peti debeat ab electo inſtanter, & inſtantius, euenit vt ſi illud accommodetur alteri Archiepiſcopo, eo vti nequeat.

Ad Text. in cap. Niſi ſpecialis III. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus ſine Paleo, qua nequeat facere,* & n.2.

3 *Archiepiſcopus poteſt ſuffraganeum ſuum electum per alios Epiſcopos ſuffraganeos conſecrare, & alia Pontificalia per alium exercere,* n.4.

5 *Archiepiſcopus exercens iam conſecratus ante Paleum acceptum, ea, qua ſunt ordinis validè facit ; ſecus ſi non ſit conſecratus.*

6 *Archiepiſcopus ante Paleum receptum, num vti queat diſpenſandi poteſtate.*

1 HVius textus deciſio ſatis, ſuperque intelligitur, & exornatur ex adductis ſupra *in dicta Rubr. & ſub dicto cap.1.* & cum notet hic Barboſa *n.4.* ſicut etiam iam dixi *ſub dicto c.1.* quod Archiepiſcopus non poteſt ſine Paleo ſua munera exercere, quæ ſunt poteſtatis, ordinis, vel iuriſdictionis ; indequè ſequi, vt non poſſit nominare, nec conuocare Concilium, nec Chriſma conficere, nec dedicare Baſilicas, ordinare Clericos, & Epiſco-
2 pos conſecrare, † qui etiam addit *de Iure Eccleſ. Fermoſin. de Offic.& ſacris Eccleſ. Tom.I.*
cap 7.p.1.à num.112.& 113. vt nec poſſit perſoluere alia munia ſui Officij, quæ non tanquam Epiſcopus ſimplex, ſed vt Archiepiſcopus facere videretur *ex cap. quod ſicut §. penult.in fin.de electione,* Caſtaldus docet *in praxi caremon.lib.1.sect.10.c.10. à num.16.* ſequitur Barboſa, vbi *dicto num.12.in fin.* addit, vt poſſit alia exercere, ſi fuerit confirmatus, probans *ex cap. ex tranſmiſſa de elect.* vbi nonnulla
notaui. † Verum idem Caſtaldus *dicto cap 10. n.3* 3
dicit quòd poteſt ſuffraganeum ſuum electum per alios Epiſcopos ſuffraganeos conſecrare *ex cap ſuf-*
fraganeos eodem tit. de elect. & alia Pontificalia per 4
alium exercere, dummodo non ſit in mora petendi Paleum, ad cuius petitionem dati ſunt tres menſes, ſic declarando textum *in cap.priſca diſt.100.*

Dubium verò eſt an ſi Epiſcopus faciat ea, quæ 5
ſibi proueniunt ex Paleo, abſque illo valida ſint,& firma. Quo in dubio Axor. *inſtit. moral. p.2.lib.3. c.34. q. 6.* reſpondet ſub diſtinctione : nam ſi ante Paleum acceptum erat conſecratus rata, & firma manere quæ fecit circa poteſtatem ordinis,& Chriſmatis, docet; peccare tamen ait contra Canones,& Iura. Quod ſi conſecratus non fuerit inania, & fruſtratoria opera exercere refert ex D.Roderico de Acugna *ad textum in cap. non ſolum diſt.100.*& ad textũm *in cap. Paleum dicta diſt. n.1.* idem Barboſa hic *ſub n.4.verſ.quæris*,vbi diſputauit à Cugna alias quæſtiunculas, de quibus *ſub c.1. q.1.*

Item etiam Doctores per textum noſtrum diſ- 6
putant an Archiepiſcopus ante Paleum receptum poſſit vti diſpenſandi poteſtate : videbis Sanchez *tom.2. moral. lib.4. de voto cap.37. & cap.38. à numero 8.* Chuchum *lib.4. inſtitut.moral. tit.6.*& licet negatiuè quod Archiepiſcopus ante Pallium receptum non poſſit vti poteſtate diſpenſandi cum nullam iuriſdictionem habeat in Diœceſi niſi quatenus eſt Archiepiſcopus, & ſic cum ante Pallium non conferatur nomen & inde nec conferri vſum Pontificalis ordiois nonnulli exiſtiment ; tamen verius eſt poſſe Archiepiſcopum in votis ſæcularium diſpẽſare ex ordinaria poteſtate,quia tantum interdicuntur ante Pallium receptum cogere Concilium & exercere quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, vt conſtat *ex cap.quod ſicut §.ſuper eo, de electione,* indequè Pontificem dicere *in cap. ſuffraganei de electione*, integrum eſſe Archiepiſcopo nondum recepto Pallio committere alicui Epiſcopo conſecrationem ſui ſuffraganei,quaſi ea commiſſio ſit actus Iuriſdictionis, vbi gloſſa poſt caſus poſitionem *notab. 2.* ait per Confirmationem concedi Archiepiſcopo ea quæ ſunt Iuriſdictionis, & ſic Hoſtienſis *in dict. cap. ſuffraganeos n. 3.& 9.* vbi Ioannes Andreas *num. 8.* Antonius Abbas *num.1.* Bald. *num.1. in fine*, Cardinalis *in vnico, oppoſitione 1. in fine primæ oppoſitionis*, Ancharanus ſtatim *in princ. notabil. vnico*, & Thomas Sanchex *dict. cap.28. num.9.lib.4.ſumma*, tenent poſſe Archiepiſcopum nondum recepto Pallio exercere ea quæ ſunt Iuriſdictionis.

***

Ad Text. in cap. Ad honorem IV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Paleo semper, & vbique vtitur Papa, inferiores solum certis tantum diebus.*

1 HIc docet Pontifex quòd Papa semper, & vbique vtitur Paleo, sed alij inferiores certis tantum diebus; & ratio differentiæ; quia Papæ competit potestatis plenitudo, super omnes Ecclesias orbis vniuersi, vt probat multis Barbosa hic *num.* 1. & 2. Sed pro materia de his, quæ ad Papæ potestatem spectant, adiunges, quæ dixi *sub cap. nouit* 13. *in tota eius parte* 1. *de iudiciis*, vbi videbis, & de puncto textus nostri nonnulla *sub Rubrica*, & *sub cap.* 1. *hoc tit.*

Ad Text. in cap. Ex tuarum V. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Palei vtendi extra Diæcesim consuetudo facultatem non præstat, nisi Papa licentia, aut Ordinariorum.*

2 *Dubia aliqua hic remißiuè*, & n. 3.

4 *Dispositio non cessat, ex quo vnum de duobus impedimentis cessat.*

1 PRobat textus hic vt consuetudo non possit facere quòd extra suam Diœcesim quis vtatur Paleo, nisi de licentia Papæ, & licentia Ordinariorum & de ratione satis, tam *in Rub.* quàm *sub c.* 1. dixi. Verùm quia hic quatenus Pontifex improbat consuetudinem contrariam, vt corruptelam, poteris, adiungere plura, quæ adduxi *sub c.* 2. *de iudic.* & *c.* 8. *eodem*, & *in c.* 9. & alibi *de foro comp.* item & *in c.* 2. *de probat.* & quæ notaui supra *in Rubrica*, & *tit. de consuetudine*, præcipuè *in c. ex parte*, & *in c. fin. eodem*, vbi quæ sint consuetudines reprobatæ, vt corruptelæ: sed impugnatur ex dictis infra *sub cap.* 6.

2 Et quia Barbosa notat hic *n.* 2. in vers. *nos tamen de speciali gratia indulgemus*, quod priuilegia Principum, dum tangunt iura concedentium, debent latissimè interpretari; secùs quando damnum, vel præiudicium tertij. Ideò applicabis ad primum quæ
noto per textum ibi *in c. cum dilecti* 6. *de donationi-*
3 *bus.* † Ad secundum quæ notaui supra *in c. illa quotidiana* 39. *de elect. circa finem*: vbi an Princeps, de plenitudine potestatis tertio noceat, ac de aliis *in c. per venerabilem qui filij sint legitimi*: aliqua *sub tit. de rescriptis*, & *sub tit. de priuileg.*

4 Item Barbosa hic *n.* 3. notat, quod vbi duo impedimenta, vel requisita sunt, non sufficit cessare in illis vnum, vt cesset dispositio, quia vbi sunt duo impedimenta quempiam repellentia, si vnum illorum sublatum sit, alterum autem supersit, hoc æquè illum repellat, ac si ambo subsisterent. Cui modo dicendi adiunges quæ latè dixi *in c. cum dilecti filij* 6. *de dolo*, & *contumacia*, & *in c. cum cessante* 60. *de appellat.*

Ad Text. in cap. Cum sis VI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus vbique intra Prouinciam queit vti Paleo, non extra.*

2 *Proconsules vti etiam queunt extra Prouinciam insigniis suæ dignitatis*, vt n. 4. & 5.

3 Clem. Archiepiscopus de priuileg. & *n.* 6.

4 *Insignia dignitatum alia, denotant superioritatem, & iurisdictionem, alia dignitatem.*

5 L. 1. ff. de officio Proconsulis, l. 2. cod. de præpositis sacri Cubiculi lib. 12.

IAm supra *in Rubrica*, & potius *sub c.* 1. expendi 1
quæ importare possunt pro exacta intelligentia huius textus; ad cuius ornatum videbis Barbosam *hic*, cui addo quæ sequuntur, nempe nam cum Archiepiscopus non possit vti Paleo extra Ecclesias suæ Prouinciæ, improbata consuetudine contraria, de qua *sub c.* 5. *hoc tit.* sequebatur dicendum male textum nostrũ loqui verbis generalibus, vt vbicumque possit Paleo vti. Sed cum iam verba textus nostri expenderim supra *sub dicto c.* 1. ea restringens, vt Archiepiscopus vbique, id est intra suam Prouinciam possit vti Paleo in locis, & diebus solemnibus, ideo non insisto.

Nec obstat textus *in l.* 1. *ff. de officio Proconsul.* *l.* 2. 2
cod. de præpositis sacri Cubiculi lib. 12. vbi Proconsulibus, licet vbique etiam extra Prouinciam insig-
niis suæ Dignitatis vti. † Nec Clementina *Archie-* 3
piscopus de priuileg. vbi generaliter Archiepiscopis licet insigniis Archiepiscopatus, vti etiam in locis exemptis, cum ea omnia, non ad contentiosam, sed voluntariam iurisdictionem spectent, quæ vbique
exerceri possunt † quia omissa interpretatione Ab- 4
batis *in dicto c.* 5. *hoc tit.* dicendum est, vt iam *sub c.* 1. retuli, insignia dignitatis alia esse, quæ denotant superioritatem, & iurisdictionem, vt est facultas præ se ferendi Crucẽ, & Paleo vti; alia verò, quæ tantùm denotant dignitatem, vt sunt Rocheti, & similia, quibus Archiepiscopi, ac Legati vtuntur: nam insigniis illis, quibus dignitas demonstratur, etiam extra Prouinciam Archiepiscopi, & Proconsules vti pote-
runt. † Quo pacto accipiunt interpretationem tex- 5
tus *in dict. l.* 1. *ff. de officio Proconsul.* & *in dicta l.* 2. *cod. de præposit.* vt docent Anton. Faber. *in rationali ad text. in dicta l.* 1. Cuiacius *in notis ad text. in l.* 1. *cod. de præposit. sacri cubiculi*, verbo *cum habitu l.* 12. Barbosa *de potestate Episc. tit.* 3. *p.* 1. *n.* 22 & *seq.*

Et obtd respondeo ad textum *in dicta clem. Ar-* 6
chiepiscopus de priuileg. vt responsum præbui iam supra *sub dict. c.* 1. nempe vt Archiepiscopus non possit vti extra territorium insigniis illis, quibus plenitudo potestatis demonstratur, nisi adsit priuilegium, iuxta locutionem *dicti c.* 1. in terminis Barbosa *hic n.* 2. & Graña *in c.* 1. *vt lite pendente nihil innouetur*, *sub numero* 5. vbi in vers. *nec obstat* explicat textum nostrum, quemadmodum iam expendi *sub dicto cap.* 1.

Ad Text. in cap. VII. & fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus sine Paleo, & sandaliis extra Prouinciam celebrat aliquando, & quibus diebus*, n.2.

3 *Archiepiscopus num cum Paleo celebret pro defunctis.*

4 *Missarum numerus num ab Episcopis dispensetur.*

5 *Paleum concessum, & non traditum Archiepiscopo, comburitur, cum illo amplius, vti nequit.*

1 CVm textus hic dicat, quod potest Archiepiscopus sine Paleo, & sandaliis celebrare, tam in sua, quàm in aliena Diœcesi; ideo repetes plura dicta *sub cap.* 1 vbi hunc textum expendi; non enim semper, & vbique intra prouinciam potest Archiepiscopus celebrare cum Paleo, sed certis tantum diebus solemnibus, qui in priuilegiis sint expressi.

2 Vnde si dubites qui isti sint dies, tractant Doctores *hic, & in cap. præcedenti*. Verum glossa *in cap. ad honorem* 4. in vers. *& hi sunt Natiuitas Domini*, eos recenset, amplius Durantius *in rationali Diuinorum officiorum lib.*3. *cap.*17. *num.*13. Azor. *inst. moral. part.*2. *lib.*3. *cap.*34.*quæst.*2.vers. *quæres quinam*, Moscon *de Maiestate milit. Ecclesiæ p.*1.*lib.*1.*cap.*8. *pag.*236. *lit.B.*Fr.Eman. Rodriguez *quæstion.regular.tom.*4.*praxis crimin.tit.*4. *de visitat. cap.* 14. Zerola *in praxi Episc. p.*1. verb. *Archiescopus*, §.2. & alij communiter in hac materia.

3 Et cum textus iste in vers. *Siquæ soluta est quarta quæstio, qua quæsiuisti, an tibi sit licitum pro defunctis cum Paleo celebrare*, posses nunc tractare de solemniis, quæ seruari debent in his defunctorum missis: & recurres ad Gauantum, Alcocer. & alios *de cæremoniis in missis celebrandis* scribentes, quibus absolutè scies, quæ ad punctum

4 spectant. † Et ad quæstionem de dispensando ab Episcopo in numero Missarum, ac in aliis circa responsa quæ pro eis effunduntur: applicabis quæ adduxi infra *sub cap.*16.*de foro sub quæst.*3.vbi etiam de commutandis piorum voluntatibus.

5 Vnum tamen notabis pro complemento materiæ, vt Paleum concessum, & non traditum Archiepiscopo, cùm non possit illo amplius vti; sit comburendum, & cineres in Sacrario ponendi: sic tradit Barbosa declaratum verbo *Pallium in Bullario.* Iuxta S. Gregor. Rit. vrbis Subdiaconorum 4. Martij 1606.

AD TITVLVM De Renunciatione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio, permutatio, & resignatio beneficiorum ad idem tendunt, quæ commodè sub hoc titulo de Renunciatione tractari queunt.*

2 *Renunciatio duplex est, tacita, & expressa, infra* in Rub.q.1.à n.2.

TItulus iste conducit ad Renunciationem, permutationem, ac resignationem beneficiorum: 1
& sic infra notata *sub titulo de Permutatione lib.*3. conducunt ad hanc tractationem, & hic notata ad illam; imò Barbosa *de Iure Ecclesiast. p.*2.*c.*15. *cum suis* §§. *lib.* 3. sub vnica contextura scripsit de his omnibus, & qui Doctores ex proposito agant, refert idem Barbosa hic *num.*2.vbi *à num.*4.
† definit, & *a num.*8. dicit duplicem esse renunciationem, expressam, & tacitam, & *num.* 12. *&* 13. inter vtramque ponit differentiam, vbi quæ sit simplex, & pura, & quæ conditionalis, idem *in dicto tract. de Iure Ecclesiast.* quibus addo Tondutum *p.*1. *quæst. benef. cap.*75. vbi de resignatione mutua beneficiorum, & *p.*2.*c.*4.§.7.de resignatione *&* §.8. de permutatione, & antequam ad notabilia huius tituli descendam; vtpote necessarium, duxi assignare quæstiones, quas tractatas plenè posui *sub lib* 2.*decret.*quem ex proposito repetitum leges quæ subsequuntur *num. seqq.* 2

1. *Beneficium renuncians an possit liberè, & quandocumque ad illud regredi*, dixi *in cap.sollicitè* 2. *& cap.*1. *de restit. spoliat. quæst.*2.*& quæst.*1. vbi quid de permutantibus inualidè: & quid si beneficium sit iuris patronatus ibi *in vers. ex his*, & vers. *ad tertiam.*

2. *Resignare beneficium, an possit excommunicatus*: dixi *in cap.*24. *de re iudicata quæst.* 2. vers. *ad sextam.*

3. *Resignatario, an noceat sententia lata contra resignantem*, dixi *in dict.cap.*24.*de re iudicata q.*4. vers. *ad secundam.*

4. *Renunciationes, quæ fiunt nonnullorum iurium, aut immunitatum*; plena manu tractaui *sub cap. si diligenti de foro compet.* & in aliis iuribus, vt per quæstiones tractatas, offendes, si legas quæstionarium omnium, quæ scripsi, *sub dicto lib.*2.*decret.*

AD RVBRICAM De Renunciatione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciationis expressa definitio.*

2 *Renunciatio expressa, seu tacita quibus exemplificetur, & quos effectus producat*, & n.3.

3 *Renunciatio expressa est duplex, pura, seu conditionalis: & quæ differentia inter vtramque, & coram quo fiat*, n.4.

4 *Dimissio, siue renunciatio beneficij potest fieri etiam coram Prælato inferiore, iurisdictionem habente, & qualiter coram coadiutore Episcopi*, n.5.& 6.

6 *Resignatio beneficij non admittitur à Vicario Generali, nisi de mandato Episcopi.*

7 *Renunciatio sine authoritate Superioris non fit; non enim dimissio consistit in sola voluntate beneficiarij* n.8.*&* *de ratione* n.9.

9 *Quasi contractus quidam initus inter beneficiarium, & ipsum Prælatum.*

10 *Renunciatio est spontanea, iuris proprij dimissio.*

11 *Renunciatio Officiorum fit in manibus Regis, vbi de ætate ad renunciandum remissiuè, vbi de aliis.*

12 *Renunciatio beneficiorum est consensus ad illam* num. 13. *& qualiter procurator renunciet,* n.14.&15.

15 *Procurator ad renunciandum beneficium, num reuocetur.*

16 *Renunciationis publicatio quando, & de aliis remissiuè,* & sub n.17.

17 *Resignatio beneficij non facta mentione, quod resignans sit ordinatus ad eius titulum, non valet.*

18 *Resignatio facta in manibus non volentis eam acceptare, non aufert beneficium.*

19 *Resignatio beneficiorum quatenus ad consanguineos.*

20 *Resignatio beneficij, cum possit fieri à non soluente pensionem, resoluitur sub distinctione,* & n.21.

22 *Emphyteuta ob non solutum Canonem, cadit à iure suo.*

23 *Resignandi animo acceptatum beneficium num faciat vt sic accipiens peccet lethaliter. Et num liceat beneficium procurare animo retinendi* n.24. *remissiuè.*

25 *Renunciari nequit beneficium cum pacto de redimenda pensione.*

26 *Resignans nequit sine manifestatione Pontifici facta obligare resignatarium cum reseruatione pensionis, vt aliqua onera sustineat. Quid si ordinarius commissionem haberet imponendi pensionem,* n.27.

1 CVm ergo hic *in tit. nostro*, agatur de renunciatione expressa beneficij; ideo tantum de ea
definitionem assigno, *vt sit legitima beneficij dimissio à superiore admissa.* Cuius definitionis partes
expendunt communiter Doctores, quos refert, &
sequitur Barbosa hic *à num.* 4. latè idem *de Iure*
2 *Ecclesiast. p.2. lib.3. cap.15.* † Et vtrobique ait renunciationem duplicem esse, tacitam, aut expressam. Primam exemplificari in eo, qui dum contraxit matrimonium, aut aliud secundum beneficium incompatibile, consequutus fuit, vacat, quod
ante possidebat. De primo casu sunt textus *in c.2. & cap. quod à te de Cleric. coniugat.* De secundo *in cap. de multa 28. de præb. extrauag. execrabilis, Ioãnis* XXII. *§. quid verò, eodem tit.* etenim tacita renunciatio illa videtur esse quæ non ex verbis, sed
ex aliquo actu ad renunciandum accommodato à Iure deducitur, vt queat exemplificari in casu textus *cap. transmissa, hoc tit.* & textus *in cap. ex ore*
3 *de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli.* † Expressam verò dici, quæ à resignante verbo, vel
scripto iuxta formam à iure præscriptam celebratur, quæ est duplex, alia simplex, & pura, quæ ex mera liberalitate absque vllo pacto, & conuentione fit. Altera conditionalis, quæ in fauorem tertiæ personæ, vel sub aliqua conditione celebratur. Et inter vtramque eam, nempe constitui differentiam, quod simplex, & pura à iure recepta fieri possit coram Diœcesano Episcopo. Secunda verò conditionalis, quæ à iure reprobata erat, iuxta glossam in verbo *dimittere in cap. ex parte el.1. de officio deleg.* quæ secundùm stylum Romanæ Curiæ, à multis sæculis iam obseruatum, tantum admittitur à Romano Pontifice: vide Riccium *collectione*, 1603. ad textum *in capite cum Clerici de pactis.*

Vnde dubitare poteris quis sit ille Superior, or- 4
dinarius, à quo dimissio beneficij admitti possit. Et respondeo esse illum, qui habet potestatem instituendi, & destituendi, *clem. vnica hoc tit.* cumque renunciationem admittere, iurisdictionis sit; ideò in manibus Superioris facienda est, vt omnes communiter admittunt; & sic fieri poterit renunciatio coram inferiore habente iurisdictionem Epis-
copalem, etsi Episcopus non sit, † item coram 5
coadiutore Episcopo dementi dato cum in spiritualibus, & temporalibus, generalem, & liberam potestatem habeat; quod si detur Coadiutor, infirmo Episcopo, aut seni, tunc non sit ex eius consensu, admittet resignationes coadiutor.

Itaque resolues, vt omnis Superior ordinarius 6
Ecclesiasticus, habens spiritualia, sit legitimus ad admittendum renunciationẽ liberam beneficij. Eius autem Vicarius Generalis non nisi habeat ad id mandatum speciale sui Episcopi, aut Ordinarij, sed Capitulum Sede vacante, cum fungatur vice Episcopi, & in eius iurisdictione succedat, poterit resignationem admittere, non inquam conferre, Garcia *de beneficiis p.11. cap.3. num.256.* & *cap.4. à num.75.* Riccius *in praxi aurea resol.*243 aliis, Barbosa *dicto cap.15. de Iure Ecclesiast. lib.3. num.13.* de quo *sub tit. de Capitulo sede vacante.*

Iterum dubitabis an renunciatio beneficij facta, 7
absque Superiore valere possit; igitur Innocentius *in cap. quod in dubiis hoc tit.* absoluiè docuit renunciationem sine Superioris authoritate factam, nullius esse momenti, per textum, quem allegat *in cap. non oportet 7. quæst.1.* ibi *hoc factum prorsus irritum denunciatur*; sed de hoc & aliis dubiis *infra* sub
Rubro notatur. † Vnum tamen aduertes non con- 8
sistere in sola voluntate beneficiarij, beneficium dimittere, & seruiendi munus à se abdicare, sed ad Prælatum spectare ponderatis omnibus circunstantiis, & inspicere vtilius, ne sit Ecclesiæ renun-
ciationem admittere, aut pœnitus repudiare. † 9
Cuius rei ea nempe ratio est; quia in beneficij collatione inter Prælatum, & ipsum beneficiarium, initus est, velut contractus, per quem beneficiarius obligatur Ecclesiæ seruire, & ipsa Ecclesia ad eundem alendum pro seruitio; argum. textus *in c. nisi cum pridem §. verum hoc tit.* ibi *fide media compulsasti*, vbi Doctores.

Et cum etiam generaliter dixerit hic Barbosa 10
sub dicto num. 4. in princ. vt renunciatio sit spontanea, Iuris proprij dimissio, & huius ratione sint plura, quæ renunciari queant, vt supra insinuaui. Ideò pro ampliatione huius Rubricæ, & materiæ adnotare libuit extradinarios Interpretes, adducentes nonnulla, tam pro renunciatione beneficiorum, quàm officiorum.

De officiorum renunciatione Mastrillus *de Ma-* 11
gist. lib.1. cap.14. & quod officiorum renunciatio fiat in manibus Regis ad instar, Riccius *collect.* 2010. *de ætate*, vt quis possit renunciare; Narbona *anno 14. quæst.* 57. & vt quis comprehendatur sub pœnis confidentiarum, idem *quæst.*58. de ætate ad renunciandum in contractibus *anno 25. quæst.*13. de renunciationis nullitate Capellæ ad quam quis ordinatur, Valenzuela *p.1. cons.*32. de tacita renunciatione Riccius *collect.* 1427. vbi exemplificat in casibus, quatuor.

De resignatione beneficiorum nouissimè post 12
Barbosam *de Iure Ecclesiast. lib.4. cap.* 15. *cum suis* §.§. vbi infinitos refert de materia agentes, & eam expendens nouissimè Fráciscus Tondutus *in benef.*
q.p.2. cap.4. §.7. † De consensu præstando in resig- 13
natione

natione, Riccius *collect.* 1868. *super Regula Cancellaria de praesensibus*, vbi refert casus, in quibus per procuratorem sit praestandus, & resignationi-
14 bus beneficiorum. † Et Barbosa *dict. cap.* 15. *n.* 23.
dicit quod procurator resignantis, potest post eius obitum, aut reuocationem sibi intimatam compelli per resignatarium ad posteriorem consensum
15 praestandum, † quomodo, & quando procurator ad resignandum beneficium constitutus, possit reuocari. Et quae requirantur, quibus sit notificandum, ac de aliis Franc. Tondurus *p.* 1. *cap.* 26. *in q.*
16 *beneficial.* † De publicanda resignatione praeter ordinarios Riccius *collect.* 468. *super Regula Cancellaria de publicandis.* De Bulla Pij V. circa resignationes, idem *collect.* 515. vbi de poena suspensionis contra eas admittentes absque causis, & *col.* 627. vbi de tempore, vt publicentur, & in quibus fiat beneficiis, & iterum super eadem Bulla circa publicationem beneficiorum existentiũ in Cathedrali, ac
17 de aliis *collect.* 1491. † qui etiam iterum *collect.* 1492. expendit Tridentinum *sess.* 21. *cap.* 2. in illis verbis. *Quod resignatio beneficij, non facta expressa mentione illius qualitatis, quod ipse scilicet fuisset ordinatus ad titulum dicti beneficij, non valet*, vbi ampliat in nonnullis casibus. De resignatione illius, qui moritur intra 20. dies, idem Riccius *collect.* 1405. *super regula de infirmis resignantibus*, vbi plures recolligit decisiones, & *collect.* 837. de actibus à moribundo factis, idem Riccius alia plura congerens,
18 *collect.* 2037. † Et quòd beneficium non auferetur, si eius resignatio fiat in manibus non valentis eam
19 acceptare, Gutierrez, *cons.* 42. † Et de resignatione beneficiorum, quorum collatio non fiat consanguinibus decidit Pius V. *in const.* quam refert Scortia *epitome* 201. qui etiam agit de publicandis resignationibus, *epit.* 135. ex Greg. XIII.

20 An non soluens pensionem possit beneficium resignare. Riccius *collect.* 1699. *super clem. cum pridem de pactis*, vbi distinguit, nam si ille in cuius fauorem reseruata est pensio illa, non soluta, agit ad priuationem, vel ad regressum, tunc non possit resignare; ex eo quia accedente voluntare, & Domini declaratione, absque dubio fit priuatus; quoniam cum per priuationem non habeat ius, fru-
21 stra resignat, quod non habet, † aut si non sit actum contra non soluentem pensionem: & hoc in casu ait Riccius posse beneficium illud resignare ad fauorem alicuius, & constituit diuersitatis rationem inter vtrumque casum; quoniam ante declarationem creditoris, potest debitor impunè resignare, eò quòd poena adhuc non successerat, quae habet locum agente pensionario; & sic volente illo, in cuius fauorem fuit illa poena apposita sic refert
22 cum multis decisum. † Et confirmat ex illo casu, vt emphyteuta ob non solutum Canonem cedat à iure suo, si declaratio Domini directi adhaereat: videbis Puteum *decis.* 301. *lib.* 3. de quo *in cap. fin de locato.*

23 An recipiens beneficium animo resignandi vel permutandi, peccet, agit ad vtramque partem Diana cum multis *p.* 8. *tract.* 7. *res.* 14. vbi videtur affirmatiuam sequi ex Bulla Paulij IV. sed Sanchez *de matrim. lib.* 7. *disp.* 45. *n.* 12. Castrus Palao *tom.* 2. *tract.* 15. *disp.* 4. *puncto* 7. *num.* 11. Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 34. *dubio* 26. *num.* 136. Vasquez *de benef. cap.* 3. §. 2. *dubio* 1. *num.* 43. aliter, eo quòd recipiens beneficium, non est obligatus illud perpetuò retinere; nec esse peccatum vnum recipere, donec pin-
24 guius aliud consequatur. † Et iterum idem Diana, *p.* 9. *tract.* 7. *resol.* 51. agit de quaestione. *An licitum sit procurare beneficium animo illud retinendi*: ibi iterum repetit decisionem, & tenorem dictae Bullae Pauli IV. in vers. *denique.*

Beneficium an renunciari possit cum pacto de 25
pensione redimenda, & respondetur negatiuè; quia est onus pretio aestimabile, vt tenet Castrus Palaus *tom.* 3. *disp.* 9. *de simon. puncto* 13. *num.* 11. Garcia *de benef. tom.* 2. *p.* 1[illegible] *cap.* 3. *num* 172. Gigas *de pens. quaest* 87. *ad finem*, cum aliis Diana *p.* 10. *tr.* 14.
res. 1. † qui cum eodem Castro Palao *puncto* 13. 26
num. 14. idem resoluit de alia quaestione, an sine manifestatione superioris (qualis est Pontifex) possit resignans cum reseruatione pensionis obligare resignatarium ad aliqua onera admittenda, v. g. vt fideiussorem saecularem, vel aliquam hypotecam assignet, vel illi anticipatè soluat; eo quòd timet resignatarium tardum futurum esse in soluendo; quia vt docent Lessius *lib.* 2. *de Iustitia*, *c.* 33. *dubio* 15. *num.* 93. Suarez *lib.* 4. *de relig. cap.* 35. *n.* 23. *in fine*, ille contractus est simoniacus, cum obliget resignatarium ad id, quod de iure non inest ei, qui ex vi resigationis imponat onus pretio aestimabile.
† Et dicit Suarez etiam procedere, si ordinarius 27
commissionem haberet imponendi pensionem; ob idque pensionem sic constitutam solui non posse; imò & posse beneficium tanquam vacans impetrari, vt dicit Lessius, *num.* 93. videndus, sin autem post constitutam pensionem obligaretur resignatarius ad dicta onera, non esset simonia uullo iure. Flamin. *lib.* 14. *quaest.* 7. *à num.* 53. cum communi Doctorum.

Ad Text. in cap. I. hoc titulo, De Renunciatione.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Resignationis causa, ex quibus superiores eas admittunt.*
2 *Senectus, & debilitas, est causa resignationis, an sit nec ne, quae non dependet ab arbitrio cuiusque eam allegantis*, n. 3.
4 *Infirmitas aliquando est causa ad resignandum.*

Litterae huius textus poterant sigillatim adiungi 1
causae, quarum ratione resignationes debent admitti à superioribus, quas Doctores congerunt occasione textus *in cap. ad supplicationem* 9. *huius tituli*, vbi Innocentius III. scribens Episcopo Arelatensi, posuit sex causas, ex quibus Episcopi possunt petere, & Papa consueuit concedere cedendi licentiam, quas sequentibus verbis explanauit.

Debilis, ignarus, malè conscius, irregularis,
Quem mala plebs odit, dans scandala cedere possit.

De singulis explichè nonnulla congerit, & ex- 2
pendit Barbosa *de iure Ecclesiast. p.* 1. *cap.* 15. *lib.* 3. §. 2. *à num.* 89. hic tantum de debili, hoc est de infirmo, aut sene, agit Pontifex, ac de eo, qui se insufficientem considerat, quos non excusat ob rationes, de quibus *hic.* Etenim senio confectus, si nihilominus Ecclesiae sit vtilis, non datur renunciandi facultas, sed potius ei coadiutor assignatur.

Nec est in arbitrio cuiusquam dicere, quae sit 3

senectus quæ Prælatum impotentem reddit ad exequendum officium pastorale, quin potius hoc relinquatur arbitrio Papæ, vt tradunt Menochius *de arbitrariis casu* 33.*num.* 3.Mascard. *de prob. conclus.* 1295. *num.*8. Flamin.*de resignatione lib.6. quæst.*3. *num.*56.*&* *quæst.*6. *à num.*5. Mascard. Anton. Genuens. *cap.*53.*num.*1. Rendina *in promptuario recept.sentent.tom.*1. *prope finem,miscel.*4.de infirmo, seu debili infra *in cap. nisi cum pridem.* Et ob hoc adiunges quæ de senibus dixi *sub cap. quoniam frequenter*, vt lite non contestata in vers. *senes, & valetudinary*, & *in cap. si qui testium* 8. *de testib.* & quæ noto infra *de Clerico ægrotante , vel debilitato.*

4 † Imò hic *num.*4. Barbosa pluribus comprobat rationibus , quod infirmitas plerumque prodest his notulis , latè poteris explanare textum nostrum, de aliis inquam casibus *infra suis in locis*.Super regula de infirmis resignantibus applicabis quæ notat Riccius *collect.* 837. vbi quærit an habeat locum extra curiam : vide supra *sub Rubrica* in vers.*de resignatione.* Item de causis ad resignandum, propter infirmitatem , aut senectutem , Barbosa *dict.cap.*15. *à num.*98.legendus.

Ad Text. in cap. II. hoc tit. De Renunciatione.

P R Æ M I S S V M.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficium abiurans,licitè potest illud obtinere,si denuo eligatur , & de iuramento vlterius non petendi,*n.3.& n.7.

2 *Remittens ius futurum , remittit solum illud, quod habet causam de præsenti.*

4 *Iuramentum semper intelligitur , causa durante, nec durat mutatione rei,* n.5.

6 *Iuramenti vis intelligitur , salua authoritate superioris , vbi de aliis remissiuè.*

7 *Iuramentum debet intelligi , vt alias non obuiet iuri , nec valet factum in præiudicium superioris,*& n.8.

9. *Iuramentum nunquam extenditur, cum sit stricti iuris.*

1 AD hunc textum congerit plura Barbosa, sed de eius intellectu dixi *in c. fin. de foro comp. quæst.*3.*num.*11. & *in cap.*2. *de restit. spoliator. q.*1. *num.*8.cuius ea est generalis decisio, vt qui abiurat beneficium licitè , possit illud obtinere,si denuo ad ad illud eligatur ; & ex multis Barbosa hic comprobat decisionem *num.*1.*&* 3.

2 Quia remittens ius futurum , censetur remittere solum illud , quod habet causam de præsenti tantum, non aliud *l.quod seruus ff.de conditione ob causam* , & ibi *num.*6.*&* 7.quia renunciatio iurata,non trahitur ad ius superueniens , vel futurum ; & quia iuramentum non extenditur ad actus incogitatos.

3 Vnde ego pro amplissima materia huius textus adiungo, quæ subsequuntur, & primo de iuramento , vlterius beneficium non petendi , noto infra *in cap.*4.*de his, quæ vi* , & dixi *in cap.*2. *de restit. spoliator.* & de resignantis regressu ad beneficium, dixi ibi *quæst.*2.& notaui supra *ante Rubricam*,vers. *beneficium renuncians.*

4 Et quòd Iuramentum semper intelligatur durante causa, dixit Sanchez cum multis *tom.*1.*moral. lib.* 3. *de iuram. cap.*17. *num.*4. Gomezius *in l.* 22. *Tauri num.* 10. quem léges. Igitur cum iuramentum intelligatur durare rebus sic stantibus, cum iuratur , 5 † euenit quod ex mutatione rei , iam iuramentum non liget : qua de causa applicabis his quæ latissimè adduxi *in cap. quemadmodum* 35. *de iureiur.*

6 Et in vers. *non enim videtur* , induces vt iuramenti vis semper intelligatur , salua authoritate Superioris , vt latè tractat Suarez *de relig. tom.* 2. *lib.*2.*de iuram. cap.*34. sed de hoc applicabis quæ longè notaui *in cap.venientes* 19.*de iureiur.* Etenim Superior potest iuramẽtum inferioris relaxare, vt longè notaui *sub cap.*1.*eodem tit.* & quòd iuramentum parti præstitum ab eo absoluatur , dixi adducens textum hunc, Gratianus *regula* 274. 7 † Itaque cum iuramentum debeat intelligi , si fieri potest, vt non obuiet iuri, alias tanquam temerarium, non obliget , iuxta *cap. ad nostram* 21. *de iureiur.* 8 † Sic factum in præiudicium Superioris , vel quoties ille relaxat illud. Quapropter ex noua causa potuit qui renunciauit eligi ; quia ipse non appetit , nec proprio facto regreditur ; sed per Superiorem electus de nouo tantum electioni de se factæ , consentit ; argum.eorum , quæ notaui *in cap. cum in iure peritus de electione.*

9 Item etiam considerabis pro fundamentali decisione , & ratione textus nostri , quod iuramentum, nunquam extenditur; eo quòd sit stricti iuris. Quo fit vt hic non extenderetur ad casum inopinatum nouæ electionis : arg.eorum , quæ latè dixi *in cap. pen. de iureiur.* & applicabis notata supra *in cap. cum inter.*16.*de elect.*

Ad Text. in cap. Ex transmissa III. hoc titulo.

P R Æ M I S S V M.

S V M M A R I V M.

1 *Renuncians beneficio suo , illud nequit repetere, nisi resignatio nulla fuerit , aut subreptitia,* num.2.

3 *Redire ad beneficium resignatum : an quis possit absque noua collatione remissiuè.*

4 *Resignatio ab excommunicato facta , num valeat remissiuè.*

5 *Votum ab infirmante , emissum , vel existente in naufragio , seu periculo , num valeat remissiuè.*

6 *Religionem ingredientes ante professionem liberè possunt ad sæculum redire.*

7 *Offerens se,& sua Ecclesiæ sæculari.potest secum transferre ad aliam res , quas obtulit.*

1 TExtus huius decisio quatenus dicit, vt qui renunciauit suo beneficio, illud repetere nequeat ; sed si de nouo eligatur , possit in idem beneficium admitti , multum iuuatur , ex notatis *in cap.*2.*præcedenti*,& de eius intellectu in sua propria specie dixi *in cap.*2.*de restit.spoliator.quæst.*1.*num.*5. *&* 21.& *num.*8.ad textum nostrum. Anton. Naldus *hic.*

2 Et cum hic ex vers. *non tanquam vnum de Ecclesia* , notet Barbosa , quod resignans non possit beneficium resignatum repetere , nisi resignatio nulla

nulla fuerit, aut subreptitia; quia tunc ius à resig-
nante non abdicatur, multis comprobans *nu-
mero* 5.

3 Ideò rectè poteris hic vltra illum applicare quæ-
stionem, an absque noua collatione possit quis re-
dire ad beneficium resignatum, quando resignatio
à principio ex aliqua causa non valuit de qua cum
multis Zeuallos *in pract. quæst*. 561. ipsum longè
agentem videbis, sed facilis est resolutio ex dictis,
& ex his, quæ dixi *sub dicta cap.2. de rest. spol. q.1.
& 2.*

4 Resignatio ab excommunicato facta in fauo-
rem tertij an sit valida, disputat Diana *p.5. tract.9.
resol.* 106. sed expendes ex his, quæ dixi *in cap. ad
probandum 24. de sententia, & re iudicata quæst.4.*
vers. *ad secundam* & notaui ante Rubricam vers.
resignare.

5 Et in vers. *dum infirmitate laborares*, dum hic
Barbosa *num.2.* notat cum Couarruu. *de spons. cap.3.
p.2. §.4. num.16.* quod votum emersum ab ægroto,
vel existente in belli, naufragij, alteriusvè periculi
discrimine, non sit ex eo inualidum; ideò applica-
bis quæ de voto ab infirmante facto, dico infra per
textum ibi *in cap. litteraturam 3. de voto.*

6 Et in vers. ibi: *apud Monasterium &c. & ibidem
moram aliquantulum faciens ea, quæ prædicta Ec-
clesiæ sancti Nicolai contulerat, sibi fecit restitui.* His
verbis potest adiungi quidquid noto infra *sub cap.
ad nostram de regularib. & in cap. ad Apostolicam
16. eodem*, vbi de tempore ad profitendum dato,
intrantibus religionem, quibus ante professionem
7 liberum est ad sæculum redire, vt hic contingit. †
Et itidem applicabis ad dictum, quod ex textu no-
stro comprobat Couarru *in cap.1. de testam. à n.19.*
dum dicit, vt qui se, & sua obtulit Ecclesiæ sæcu-
lari, possit ad aliam Ecclesiam transferre secum res,
quas obtulit: applicabis plura, quæ latè dixi *sub
cap. in præsentia 8. de probationibus.*

Ad Text. in cap. Admonet. IV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiarius nequit renunciare suum beneficium absque licentia sui prælati item nec permutare*, n.2.

3 *Beneficiarius non habens beneficium in titulum, nec residentiam requirens, potest ire quo velit.*

4 *Papa num renunciet liberè Papatui.*

5 *Renunciatio num sit simoniaca, & de aliis remissiuè.*

6 *Resignationis hic nonnulla assignantur quæstiones.*

7 *Resignari beneficium debet in manu superioris, nec sufficit coram Notario tantum.*

8 *Renunciatio facta cum intentione, vt alteri conferatur beneficium, est simoniaca.*

9 *Resignans num admonendo superiorem, & non spectando, eius consensum, satisfaciat*, numero 11.

10 *Verbum* inconsulto *regulariter sumitur pro consensu.*

12 *Resignatio est nulla in aliquibus casibus, vt interueniente pecunia, & facta pendente accusatione, in fauorem certa personæ, & quando ius aliquod manet penès resignantem, item si facta non fuerit mentio de aliis pensionibus, & beneficiis, non publicata, facta à procuratore post annum sui mandati, seu vigore epistola missa*, numero 13. 14. 15. 16. 17. 18. & 19.

20 *Resignatio nulla est, si non acceptat resignatarius, et si est recepta à vicario*, num.21. *si esset facta cum promissione pensionis*, num.22. *fallit*, à num.23.

23 *Resignatio facta ab infirmo cum pacto retrocedendi in casu conualescentia, valet. Item si procurator habet mandatum ad resignandum cum reseruatione fructuum*, n.24.

25 *Conuentio in resignatione constituenda respectu promissionis facta de fructibus soluendis, dicitur simoniaca.*

26 *Resignatio non dicitur effectuata, donec littera fuerint executa. Et est nulla, in qua non fuit facta mentio, quod permutans reperiebatur ordinatus ad titulum beneficij*, n.27.

28 *Resignans, reseruata pensione, si aliqua causa annullari contingat, resignatio non valet, ius abdicare à resignante.*

HIc eam decisionem Pontifex præstat, vt be- 1
neficiarius non possit resignare suum benefi-
cium absque licentia sui Prælari. Et multis hic com-
probans Barbosa, *n. 1. & 6.* † porrigit, *num.5.* 2
eius dictum, etiam ad permutationem beneficio- 3
rum, *num.7.* resoluens vt qui non habent beneficia
in titulum, residentiam acquirentia, possint ire
quò velint; itavt Ordinarij teneantur illis dare lit-
teras commendatitias. De ratione textus nostri dixi
supra *sub Rub.* vbi etiam dixi de ordinario, à quo
admittatur renunciatio.

Pro materia textus nostri adiunges plura, quæ 4
tractat Azor. *tom.2. moral. lib 4. cap.6.* vbi an renun-
ciatio possit fieri à Pontifice Pontificatus; & quod
Papa liberè renunciet Papatui, & de resignatione
Naldus *in cap.1. hoc tit. lib.6.* vbi videbis, quos citat
Barbosa. † An renunciatio sit simoniaca, Suarez 5
tom.1. de religione, lib.4. de simonia cap.35. ad plures
alias quæstiones aptas ad textum nostrum videbis
eundem Azor. *lib.7. tit.2. mor. cap.18. per totum, &
cap.19. 20 21. 22. 23. 24. & 25.* & quæ tractat Garcia
de benef. p.10. cap.3. §.1. 2. & 3. Balboa *in cap.6. de
exception. à num.73.* vbi de regressu.

An Iudex Ecclesiasticus appellatione remota, 6
possit admittere resignationem, Zeuallos *de las
fuerças p.2. quæst.*150. Et à quo tempore desinat
percipere fructus, & acquirantur resignatorio ibi
a num 38. Et quòd non valeat resignatio sine con-
sensu Patronorum ibi *quæst.*34.

Et quatenus hic patet quod beneficium debet 7
resignari in manibus Superioris, vt dixi *sub Rubri-
ca*, & probat textum nostrum adducens Ricci.
*collect.*810. ad glossam *in cap. ex parte*, vbi Abbas
de officio deleg. & inferens primo quod renunciatio
facta beneficij coram Notario sine Prælari authori-
tate, sit nulla. † Item secundo infert quod si resigna- 8
tio fieret cum intentione, quod Ordinarius, coram
quo ea fit, conferret Titio, sit simoniaca, & itidem
collatio subsecuta non valeat, vt decidit Garz. *de-
cis.3.*

Ideo iam patet aditus ad declaranda verba tex- 9
tus nostri, quæ aliquam difficultatem generant ibi
te dimittere inconsulto, vbi videtur decidere Ponti-
fex, vt tantum reprobetur ea renunciatio, quæ fit
inconsulto, & ignorante superiore; non enim vi-
detur

detur consensum seu approbationem requirere: &
sic vt resignans solum teneatur superiorem de re-
signatione admonere, non autem ipsius spectare
10 consensum,† sed re vera ea verba non turbant do-
ctrinam, de qua supra *in Rubrica*, & in vers. *qua-
tenus*: nam respondent DD. communiter verbum
inconsulto quod consilium regulariter importat hic
accipi pro consensu, quod nouum non est in iure,
vt videbis ex textu *in cap. nouit. cap. quanto de his,
qua fiunt*, & notat glossa *in cap. venerabilis de officio
deleg.* explicat Barbosa *de iure Eccles. p.2. cap.15.
num.20.* alia ad propositum noto infra *in cap. quod
in dubiis hoc tit.*

11 Et quia Mastrillus, quem supra *in Rubrica* ad-
duxi agit *lib.1. cap.24.* de officiorum renunciatione
illum lege ad textum nostrum ibi *à n.11.* & de re-
gula *de infirmis resignantibus* notaui *in Rub.* sub
vers. *de resignatione*. aliquid *sub cap.1.* Et de quæ-
stione leges Couarruu. *lib.1. variar. cap.5. à num.6.*
vers. *nam*, vbi expendit textum nostrum, & alia
iura, cum textu *in cap. vniuersitatorum, de rerum
permut.*

12 Hic enim posses adiungere casus, in quibus re-
signatio nulla fit, & breuiter sequentes videbis.
Primo est nulla, interueniente pecunia, *ex cap. cum
13 pridem de pactis*, vt ibi noto. † Item est nulla ea,
quæ fit ab accusato, pendente accusatione, quod
qualiter debeat intelligi, docet Boërius *in decis.206.*
14 † Tertio est nulla, quæ fit in fauorem personæ cer-
tæ; quia est simoniaca, vt *sub Rub.* adduxi; licèt ex
stylo, & certa scientia Papæ purgetur vitium simo-
15 niæ. Cassad. *decis.2. de simonia.* † Quarto quando ius
aliquod remanet penès resignantem; quamuis non
dicatur decedere à possessione beneficij resignans,
qui post resignationem, fructus beneficij percipit.
16 Cardinalis Puteus *lib.1. decis.48. & decis.371.* Quin-
to erit nulla si non fuerit facta mentio de aliis pen-
sionibus, & beneficiis. Caualcanus *decis.25. n.46.
p.2. de contractibus.*

17 Sexto quòd resignatio non publicata, pariter
nulla fit, ita vt tunc beneficium dicatur per obitum
vacare, non per resignationem. Verallus *decis.71.
18 p.1.* † Item si facta esset à procuratore post annum
sui mandati. Papon. *lib.2. tit.8. arresto 17.* referens ita
19 per Rotam decisum. † Octauo si esset facta per
procuratorem, vigore Epistolæ missæ dicentis quod
ipse volebat resignare beneficium, vt pulchrè deci-
20 dit Rota relata à Verallo, *decis.85. p.1.* † Nono
quando ille, in cuius fauorem facta fuit resignatio,
non acceptauerit; quia remanet in suo primo statu,
obtenta tamen prouisione à Papa. Papo. *lib.2. tit.8.
21 arresto 17.* † Decimo si esset recepta à Vicario; quia
eam non potest admittere. Domini de Rota *de-
cis.1. hoc tit. in antiquis.* Et probatur ex adductis *sub
Rub.* vbi dixi quod Vicarius Episcopi eam non ad-
22 mittit absque mandato speciali. † Vndecimo si esset
facta cum promissione pensionis excedentis medie-
tatem valoris beneficij secundum decisionem pun-
23 ctualem 2. *triuis. p.2.* † sed valida redditur in non-
nullis casibus: nam infirmus resignans sub fide, &
promissione retrocedendi in casu conualescentiæ
valet, & sanus factus restituitur contra suam resig-
24 nationem. Papon. *lib.3. tit.11. arresto 4.* † Item si
procurator mandatum habuerit ad resignandum
cum reseruatione omnium fructuum, & resignet
cum medietate. Crescent. *decis.8. hoc tit.* & valida
etiam erit in casu Veralli *in decis.78. p.1.* hæc recol-
ligit decisa, Riccius *collect.1006.* ad textum *in dicto
25 cap. cum pridem de pactis* † qui *in vers. tertio*, dicit
quod conuentio in resignatione constituenda, res-
pectu promissionis factæ de fructibus soluendis, di-
catur simoniaca; quia ante litem motam, nec fru-
ctus possunt in conuentionem deduci, vt docet
Mohed. *decis.332.* † Item etiam Barbosa *de iure* 26
Ecclesiast. cap.25. p.2. lib.3. vbi *num.75.* dicit quòd
resignatio non probatur effectuata, nec ius abdica-
tur à resignante; donec litteræ fuerint executæ, &
beneficium resignatario acquisitum. † Et *num.77.* 27
quòd renunciatio est nulla, in qua non fuit facta
mentio, quod permutans reperiebatur ordinatus ad
titulum beneficij resignati. † Et *n.79.* quòd si re- 28
nuncians reseruata pensione resignauerit, & pensio
non reseruatur, vel ex aliqua causa annullari con-
tingat, nulla sit talis resignatio, & ius à resignante
abdicatum non intelligatur.

QVÆSTIO I.

Resignatio vt locum habeat an debeat causa vel conditio adimpleri in forma specifica. Et an resignans post resignationem factam simpliciter vel sub conditione possit percipere fructus; vbi de effectibus resignationis. Et an resignatio beneficij iuris patronatus sit nulla sine licentia Patroni. Et an Iudex Ecclesiasticus faciat vim qui admittit resignantem ad beneficium appellatione remota; & absque noua collatione.

SVMMARIVM.

1 *Resignatio sub conditione facta est nulla, donec conditio adimpleatur in forma specifica, vbi de mandato procuratorio adimplendo in specifica forma qui in se non renunciat.* num.1. 3.4.5. & l. licet ff. de iudiciis, n.4.5.6.7.8.

9 *Resignatio si non habeat effectum, possunt permutantes ad beneficia resignata redire.*

10 *Beneficium causa permutationis resignatum non vacat simpliciter, sed ita demum si conferatur.*

11 *Resignatio conditionalis, vel respectiua non sortitur effectum conditione non seruata.*

12 *Possessio beneficij & actio spolij remanet penès resignantem, si conditio non sit completa, vbi fulcitur.*

13 *Congrua sustentatio qua dicatur vt resignatio valeat*, & n.14.

15 *Resignare potest ingrediens religionem beneficium absque licentia Ordinarij.*

16 *Resignans beneficium vsque ad quod tempus queat fructus beneficij resignati percipere late discutitur, vbi septem proponuntur sententia,* n.17.18.19.20.21.22. & 23.

24 *Resignationis effectus nonnulli.*

25 *Resignatio Capellania iurispatronatus fauore certa persona est nulla sine consensu patronorum, & est nulla facta in manibus non habentis potestatem, item & qua est simoniaca,* à num.1.

26 *Titulus nouus est necessarius quando primus est extinctus.*

AD primam quæstionis partem præmissis quæ 1
dixi de adimplendo iuramento in forma spe-
cifica

cifica infra *sub tit. de inveiur. in cap. 7.* breuiter respondeo vt quoties resignatio seu renunciatio beneficij fit sub aliqua causa & conditione debeat conditio in forma specifica adimpleri, ad hoc vt resignatio locum habeat, argum. textus *in l. qui haredi l. in cuius, ff. de conditionib. & demonstr.* quia renunciationes ob causam habent implicitam tacitamque conditionem vt pacta seruentur, vt docent Angelus *in cons. 59. num. 8.* Parisius *cons. 114. à 7. num. 4.* Redoanus *de simonia 3. 0. cap. 3. num. 9.* alias enim noua collatio necessaria erit, vt tradit Boërius *decis. num. 16.* Mandos. *in Regul. Cancel. de impetrat. beneficior. quæst. 12. in fine*, dicens in permutatione duos actus considerari, hoc est cessio resignantis & collatio resignatarij, sicque cum beneficium per resignationem verè vacet, sequi quòd sine noua collatione ad illud redire non possit, vt tenet Parisius relatus à Zeuallos *de cognit. per viam violent. p. 2. quæst. 150. num. 5. in fine*, quod vltimum intelligo procedere tantum in resignatione simplici, non æquè in conditionali nisi adimpleta conditione in forma specifica, vt patet ex his quæ dico infra *sub cap. fin. hoc tit.*

2 Etenim vt docent Mandosius *de signatura gratia tit. de regressu cap 2.* Parisius *cons. 5. num. 7. lib. 4.* Iason. *cons. 86. lib. 3.* Puteus *decis. 145. lib. 1.* Flamin. *lib. 1. de resignat. lib. 1 quæst. 3. num. 15.* quamvis per simplicem, & puram resignationem à Superiore admissam, renuncians ius omne quod in beneficio habebat, ipso iure amittat, tamen per resignationem conditionalem; nec titulum amittet nec vllum ius à se abdicare censebitur nisi conditionibus impletis, quæ si ad vnguem & in forma specifica seruatæ non fuerint, perinde sit ac si resignatio facta non fuisset ex iam relatis legibus.

3 Et confirmatur ex eo quia si v. g. beneficij collatio facta sit alteri, non verò ei in cuius fauorem renunciatum fuit, tale beneficium vacare non censetur sed poterit resignans ex antiquo titulo possessionem continuare; ex ea ratione quia resignans in fauorem certæ personæ à se sui beneficij ius abdicare nō intendit, nec si beneficium resignatario acquiratur in cuius fauorem cessio seu resignatio facta fuit, non enim Papa intendit resignationem pro alio quàm pro illis admittere, vt docent Cassador *in decis. 3. num. 5. de renunc.* Mandos. *de signatura gratia, tit. de resignat. à princ.* Rebuffus *in praxi tit. de benef. possess. num. 146.* Bursatus *cons. 411. num. 5. lib. 4.* Flam. *dict. quæst 3. à num. 47.* Rota *in Leodien. Canonicatus S. Dionysij 25. May 1628.* coram R. P. D. Pirouarano.

4 † Deinde quia resignans ad fauorem certæ personæ conditionaliter resignat, dummodo scilicet personæ dictæ beneficium perfectè acquiratur, ac proinde donec resignatio sit perfectè sortita effectum ius & possessionem non amittit. Achiles *decis. 10. num. 1. & 4. de restit. spoliat.* Mohedan. *decis. 36. per totum, de renunciat.* Barbosa *de iure Eccles. lib. 3. cap. 15. num. 74.* vbi refert sic fuisse dictum *in vna corduben. præstimonior. 4. Maij 1603.* coram bonæ memoriæ Lancelloto *in Leodien. Canonicatus 25. Iunij 1622.* coram Cardinali Verospio, & *in alia Leodien. Canonic. 27. Martij 1623.* coram R. D. Coccino Decano, & *in Romana Canonicatus Sanctæ Mariæ in via lata 29. Maij 1624. in meten. Canonicatus 28. May 1625.* coram bonæ memoriæ. Buratto.

5 Confirmatur vlterius, quia si quis procuratorem ad resignandum sub certa forma & conditionibus constituat, ipse verò procurator prædictam formam non obseruet, adhuc resignatio non sustineatur quantumuis resignans talem postea resignationem tacitè vel expressè ratam habuerit, etiam ex variis actibus; quia consensus per procuratorem contra formam mandati præstiti nullius est momenti, vt post Alex. *cons. 21. num. 4. lib. 3. num. 6* Dec. *cons. 77. num. 1. lib. 1.* Tradit Bursat. *cons. 395. n. 11. lib. 4.* non enim ratificatio retrotrahitur quando actus à principio nullus fuit, vt ex Bartoli Doctrina *in l. obseruare, ff. de officio proceris*, recepta per Alex. *cons. 16. num. 19. lib. 6.* docent Parisius *cons. 49. num. 61. lib. 1.* Barbosa *de iure Ecclesiast. dict. lib. 3. cap. 15. num. 88.* præcipuè in beneficialibus in quibus superioris consensus desideratur, qui in tacita ratificatione non datur, sicque euenire vt cum legitimè superioris authoritas in beneficiorum renunciationibus, requiratur, quæ à principio nulliter in ratione nullo modo interuenit, rectè fieri nullius esse momenti ratificationem collationis nullæ, vt docent Guid. Pap. *cons. 89.* Flamin. Paris. *lib. 9. de resign. q. 17. num. 72.* sed ius omne apud resignantem remansisse, ex doctrina Abbatis *in cap. cum olim num. 19. de re iudic.* atque etiam possessionem, si resignans renunciationem fuisse nullam probabiliter ignorabat.

6 Nec huic doctrinæ obstat regula textus *in l. licet 56. ff. de iudiciis*, vbi iudicium per falsum Procuratorem nulliter agitatum accedente Dominij consensu, confirmatur, de quo puncto aliquid dico *sub cap. 9. infra de iudiciis*, quia respondetur textum hunc non esse impedimento; nam cum in dubio nostro ad renunciandum vtriusque consensus, renunciantis scilicet, & legitimi Superioris in simul requiratur, vt iam supra *in Rub. & in iuribus* dixi, qui in simplici ratihabitione non reperitur, sequitur dicendum ad prædictam renunciationem gratificandam requiri nouam renunciationis & Pontificis approbationem, vt efficacius comprobatur per *regulam Cancellariæ 44.* iuxta quam expressus & formalis consensus in renunciationibus prærequiritur qualis non est ille qui in ratificatione reperitur, quæ qualitas non adest in specie textus *d. l. licet*, vbi ratificatio dependet à solo Domino.

7 Et relata doctrina in tantum est vera, vt procedat etiam si in mandato sit apposita Clausula *prout procuratori bene fuerit visum expedire*, quia vt docent Bursatus *d. cons. 395. num. 25.* Et relati à Flaminio *d. lib 9. quæst. 17. num. 42.* per dictam Clausulam *de stylo Curiæ libera.* Non censetur data Procuratori libera potestas circa causam principalem, sed potius circa expeditionem litterarum ad quam prædicta Clausula est referenda, aliter inquam dicendum ait Barbosa *de iure Eccles. d. lib. 3. num. 88. circa finem*, si in mandato posita sit Clausula sequēs *modo & forma Procuratori bene visis*, eo quòd hæc est sufficiens ad maiorem, seu minorem constituendum, dummodo pensio resignanti non alteri reseruetur, vt multis confirmat Flamin. *d. lib. 9. quæst. 17. num. 82.*

8 Vnum verò circa mandatum Procuratorium in hac re notabis, resignationē scilicet fieri non posse ad fauorem Procuratorum ad resignandum constitutorum qui mandatum acceptarunt. Secus si non acceptarunt; quia si in vno mandato plures fuerint constituti Procuratores qui illud acceptauit poterit resignare ad fauorem alterius Comprocuratoris qui non acceptauit cum tunc ille reputetur extraneus, iuxta decisionem Rotæ *in Romana Canonicatus S. Mariæ in lata via 29. May 1624.* coram bonæ Memor. Buratto inter eius impressas

decis.

decis.797.num.1. Barbosa *dicto num.83.in fine*; sed
non sui, quia tunc ageret & pateretur: quod non
admittitur in iure: non enim quis queit seipsum
eligere, *cap. cum in iure peritus de electione se præ-
sentare, cap. per nostras de iure patronatus, & se
Baptizare, cap. debitum de Baptismo.*

9 Vnde infero primo quod quoties resignatio non
habet effectum, possint permutantes redire ad be-
neficium sine noua collatione. Vt docent Ioannes
Andreas & Ioannes Monachus *in cap. 1. de rerum
permut. lib.6. num.1.* & de consuetudine sic ob-
seruari docet Petr. Gregor. *in syntagm. iuris lib.17.
cap.17. num.33.* vbi refert ita fuisse iudicatum in
Senatu Parisiensi 2. *Maij* 1525.& 1539.vt etiam re-
fert Rebuffus *de pacificis possessoribus num. 166.* &
hanc dicunt communem & magis communem opi-
nionem, & resolutionem; sic seruatum de stylo,
Parisius *cons.5.n.12.& 14. volum.4.* Mascardus *de*
10 *probat.vol.3.conclus.1496.num.12.* † vbi dicit quod
beneficium resignatum causa permutationis non
vacat simpliciter, sed ita demùm si sequatur con-
sensus superioris & conferatur permutanti, in
cuius dispositionem resignatio saltim virtuali-
ter fuit collata, sicque euenire vt ius quod
alteri non quærıtur à me non abdicetur *ex l.
nec vtile, ff. quibus caus. maior. l. qui absentis,*
11 *ff. de acquir. possess.* † Quod idem de resignan-
te sub modo causa, aut conditione procede-
re, docent Rota *de restitut. spoliator. in antiquis
decis.7.* Mohedan. *decis.215.* Paris. *cons. 5. num.7.
volum.4.* Puteus *in decis. 523. lib.2. & 297. num.5.
& 247.num.2.lib.2.* Hugo de Celso *cons.45.num.5.*
Sicque fuisse iudicatum resolut. Flaminius Pari-
sius *lib.1.quæst.14.num.6. de resign.* vbi alios refert
cum multis aliis sic in vtroque casu *de permutante
& resignante sub conditione*, resoluit,cum aliis mul-
tis videndus Zeuallos *de cognit. per viam viol.lib.2.*
12 *quæst.150. à num.6. vsque ad num. 22* † vbi de ra-
tione quare vt resignatio & permutatio effectuatæ
censeatur,requiratur adimpletio conditionis, cau-
sæ,aut modi; secus resoluit ex dictis in renuncia-
tione non respectiua conditionali sed simplex, &
pura:quia iam tunc resignans abdicat à se resignan-
do in fauorem alterius ius quod habet, si solemni-
ter resignaret; tuncque vt redeat ad beneficium
resignatum egere nouo titulo & collatione; nam
vbi est extinctus titulus quem quis habebat, desi-
derat ad regressum nouum titulum, vt videtur
probari *ex clem.1. de rerum permut. dict. cap. 1. eo-
dem lib.6.* sique testantur obseruatum Domini de
Rota *decis.7. alias 399. de rerum permut. in anti-
quis*, & *in decis.18. alias 863.in 6. eodem.* Paris. *in
cap. cum venerabilis de except. num. 44.* Nauar.
in cap. accepta opposit.7. num.31. de restit. spoliat. &
est glossa *in cap quod Dei de statu Monachor.*

13 Ex his dubitari queit vt resignatio valeat quæ
& quanta congrua debeat manere apud resignan-
tem respondeo breuiter (suppositis quæ de con-
grua dixi alibi) hoc relinqui Iudicis arbitrio Or-
dinarij qui iudicabit,vt inscribit in simili Geminia-
nus *cons.35.& in c. sicut de supplenda neglig. Præ-
lator. & in cap.1.de prab. lib 6.* Menochius *de ar-
bitrar.casu 16.num.12.* Hojeda *de beneficiis incom-
patibilib.p.1.cap.19.à n.33. vsque ad finem.* Zeual-
los *de cognit.per viam viol.d.p.2.quæst.150.num.27.*
& subdit Menoch. *suprà*, quod prudens Iudex po-
terit iudicare illud beneficium esse tenue, &
paruum cuius redditus non sufficiunt pro necessa-
rio victu Clerici suæque familiæ solet tamen de
stylo Curiæ pro congrua sustentatione centum pro
rectore designari. Et referens Zeuallos *suprà*,dum
agit *à num.22.* de resignatione beneficij ad cuius
titulum resignans fuit ordinatus in sacris vt vali-
da iudicetur resignatio si Clericus retineat centum
pro congrua, verius esse vt hodie illa dicatur con-
grua sustẽtationis retentio si ordinatus retinet bene-
ficium quinquaginta aureorum, cum illa quantitas
reputetur ab Ordinario sufficiens à principio, vt
Clericus Sacris Ordinibus insigniri valeat cum
Flaminio *lib.5.de resign. quæst. 6. num. 156.* quod
ego existimo iam hodie ex temporum charestia
non sufficere,nisi habito arbitrio Prouinciæ & ter-
ritorij vbi quis ordinandus degit, &c.

Pro complemento huius nostri dubij notabis vt 14
quoties constet vt resignans aliunde commodè
viuere possit titulo perpetuo valeat resignatio, † 15
indeque fieri vt quemadmodum laicus clericus ha-
bita congrua sustentatione resignat vt dictum est,
sic etiam ingrediẽs religionem absque licentia Or-
dinarij, eo quod religionem ingrediens eo titulo
commode queit ad vitam sustentari, sic Zeuallos
cum aliis supra *dict.quæst.150.à num.30. & 32.* di-
cens sic interpretari Concilij verba *in cap.2. sess.21.*
ibi: *Nisi constito quod aliunde commodè viuere possit*
& ibi, *Aliter facta resignatio nulla sit*, & ibi, *Atque
illa deinceps sine licẽtia Episcopi alienari aut extin-
gui vel remitti nullatenus possint donec beneficium
Ecclesiasticum sufficiens sint adepti vel aliunde ha-
beant vnde viuere possint*, videndus ibi cum multis
Barbosa;& *ex verbis const.Pij V.* ibi, *Sed nec horum
nullus Sacro Ordini mancipatus nisi religionem in-
gressurus valeat vllo modo beneficium vel officium
Ecclesiasticum resignare,nisi aliunde ei sit quo in vi-
ta possit commodè sustentari*,dubitant verò Interpre-
tes an tunc debeat fieri cum licentia Superioris, &
Zeuallos *supra* & Seraphin. *de priuileg. priuil. 52.
num.12.* dicunt vt Ordinatus ad titulum Patrimonij
& beneficij possit sine licentia Ordinarij Patrimo-
nium vendere & alienare beneficiũque resignare,
si aliunde habeat vnde viuere possit,sic in hoc sen-
su, accipienda esse prædicta verba Concilij & con-
stit.Pij V.*quæst.58.* de quo dubito per iam dicta.

Ad secundam quæstionis partem an resignans 16
post resignationem factam simpliciter, vel sub
conditione factam possit percipere fructus, & à
quo tempore contingat resignationis videlicet factæ
seu expeditionis litterarum, & quia Doctores
quinque opiniones authumarunt, primam vt ab-
solutè resignans simpliciter nequeat post resigna-
tionem fructus beneficij resignati percipere, vt di-
cunt Monachus *in cap. si te num. 30. hoc tit.* Rota
dicens decisum *decis.1.hic*, sic vt Monachus, Pau-
lus Parisius, & Rebuffus *cons.22. num. 19.* relati à
Zeuallos *dict.quæst.150.num.40. de cognit. per viam* 17
violentia,dicant vt si resignans post renunciationem
solemniter factam percipiat fructus teneatur ad re-
stitutionem. † Secundam quod resignatario à die
cœptæ possessionis debeantur fructus cum tunc se-
quatur exercitium; & effectus dominij quia ex
tunc ad illum vt ad dominum fructus spectent *ex
l.fructus, l.in fundo, l.ex diuerso, l.non solum, §.in
eum ff. de vsufructu, l. si dominium, cod. de pignori-
bus, l. Herennius, ff. de euict. cap. conquestus de
vsuris*, tenuerũt Rebuff. sibi contrar.*cons.186.n.19.*
Nauar.*cons 7.num.2.de sent.excommunic.* Cephalus
*cons.49.num.13.& cons.50.& 131. num.14. & 125.
num.49.& 299.num.13.* Ruinus *cons.25.& 53.n.23.*
† Tertiam nempe resignantem posse percipere fru- 18
ctus vsque ad tempus datæ supplicationis & ex illo
tempore ad resignatarium spectare, dixerunt Fla-
min.

min.*de resign.lib.1.quæst.6.num.*37.Samen.*in Regul.*
de publicand.quæst.7.num.2. ex eo quia post datam
supplicationem resignans amittit titulum beneficij
dominij & possessionem, vt tradit Rota hic *decis.4.*
Cassad. *decis.2.* vbi dicit quod consensus præstitus
semper trahitur ad tempus datæ, sic vt consensus
formalis non sit necessarius ad perfectionem gra-
tiæ, si de eo aliunde constiterit. Boërius *deci.* 348.
19 *num.*4. Paulius *cons.* 45.*num.* 21. *vol.*4.† Quartam
dicentium fructus deberi resignanti, donec Ius
plenum quæratur resignatario, quod tunc quæri di-
cunt glossa, & Anton. de Butrio *in cap. cum pri-*
dem num 18.vbi Abbas *in fin. de pactis*, sicque fuisse
pluries in Rota iudicatum refert Flamin. *d. lib.* 1.
quæst.3.num 4. dicens esse communem opinionem
omnium Doctorum, pro qua facit textus *in l. ne-*
cessario, §.quod si pendente, cod. de periculo & com-
20 *modo rei venditæ.*Paris.*cons.*59 *lib.*... *n.*35.† Quin-
tam opinionem sequuntur Hieronym. Gabriel.
*cons.*192. *num.*34. Flamin.*d.lib.1.de resign.quæst.*3.
num 38. dicentes fructus deberi resignanti vsque
ad diem præstiti consensus, ab illaque die incipi
deberi resignatario, & resoluit sic iudicasse *in causa*
sibi commissa montis regalis anno 1585. eo quòd in
resignationibus respectiuis & conditionalibus at-
tenditur tempus præstiti consensus (qui vocatur for-
malis) vt *in cap. cum vniuersorum de rerum permu-*
tatione, Puteus *decis.* 42. sicque vt vsque ad illud
tempus possit resignans pœnitere vt resoluit Rota
& communis stylus Curiæ, secundùm Burratum
*cons.*395. Flamin. *supra num.* 39. & in tantum dixit
Hieronym.Gabriel. *dict. cons.*192. *num.*2. *volum.*1.
procedere vt etiam si stetisset per aliquod tempus
(litteris iam expeditis) accipere possessionem fru-
ctus perceptos vel medio tempore percipiendos
pendentes pertinere ad resignatarium cum illico
præstito consensu sine aliqua retardatione efficia-
tur Dominus ante adeptam possessionem. Archi-
diaconus *in cap. si tibi de præb.lib.6.*vbi Geminian.
*num.*2.Franc.*num.*7. Alex. *cons.*121. *volum.*4. quia
consensus ratione fructuum retrotrahitur perinde-
que esse ac si facta fuisset & accepta beneficij pos-
sessio; Rebuffus *cons.*22.*num.*19. vbi dicit quod vs-
que ad notificationem resignationis factæ, possit in
conscientia resignans percipere fructus, eo quòd
potuerit præsumere vt superior noluerit resigna-
tionem admittere, vel quod procurator non resi-
gnauit, aut pars non curauit: ita Probus *in addit. ad*
*Monachum, in cap.2.num.*30. *hoc tit.lib.6.* argum.
textus *in l. sed & si cum, §.ab; emi, ff.pro socio*, & com-
probari dicunt ex illa verissima Iuris conclusione
quod in omni materia debentur fructus à tempore
quo transfertur Dominium vt *in l fructus, ff.de rei*
vendicat.l.traditionib.cod.de pactis.

21 Ego inquam existimo distinguendum inter re-
signationem simplicem & conditionalem, vt in
simplici resignatione & pura de plano procedat
quoad fructus à solo separatos ante diem resigna-
tionis. Rota *decis.* 279. *part* 2. *recent.* quam refert
Barbosa *in pastorali part.3.alleg.*117. *n.*2. *in vlti-*
ma impressione, in conditionali in qua satis est con-
trouersum vt iam est dictum & tractant præter iam
adductos Rosinacus *de benef. cap.*14. *n.* 26. Ioan-
nes Garcia *de expensis quæst.*26 Couarruu.*lib.* 1.*var.*
*cap.*15. *num.*12. Molina *de primogeniis lib.* ... *c.*14.
Gama Lusit. *decis.*128. Caualc. *decis.* 44. ... *n.*4.
Gutier. *Canon. lib.*1. *cap.* 33. ...aluedus *de ... iuris*
*argument.cap.*3. *num.* 18. D. Barbosa *in l. diuortio*
*p.2.in princip.num.*49. *ff. soluto matrim.* Castellus *de*
vsufructu lib 1. *c.*79. Nicolaus Garcia *de beneficiis*,
*part.*2. *cap.* 1. *ex num* 115. Viuianus *in praxi*
*iuris patron.lib.*13. *cap.*30. *ex n.*8. Rota *decis.*279.
*p.*2. *recent.*

Quare ex tribus diuersis casibus consideratis 22
cum Barbosa *in dict.l.diuortio à num.*46. Couarruu.
*lib.*1.*var. cap.*3. *n.* 6. & Augustinu Barbosa *de Iure*
Ecclesiast.lib 3.*cap.*15.*num* 150. hæc difficultas luci-
dius explicatur nempe vt si consideretur tempus à
quo & vsquequo ius abdicatur & resignatario, quæ-
ritur tunc cum in conditionalibus resignationibus
ius & dominium à resignante non abdicetur nisi re-
signatario impletis conditionibus translatum est in-
terim resignans dominus sit, integros beneficij
fructus faciens suos. Secundo vt quãdo de ea re re-
signanti plenè non constat, cum resignans bonæ fi-
dei possessor sit, & istam possessionem præcedenti
titulo adhuc coloratam retineat, sicut quilibet bonæ
fidei possessor vsque ad tempus scientiæ retinere &
percipere poterit, iuxta distinctionem quam inter
extantes & consumptos tradunt Bartol.& Doctores
in l.ex diuerso ff. de rei vind. l. certum cod. eodem.
Couar.& Barbosa suprà *dict.n.*46. Tertio vt cõside-
rato tempore notitiæ & scientiæ tunc donec per re-
signatarium possessio beneficij cepta sit, si resignans
fructus perceperit aut percipere potuit tanquam
malæ fidei possessor resignatario restituere teneatur;
ita Augustin.Barbosa *dict. cap.*15. *num.*150. *in fine*,
quæ autem scientia in proposito requiratur, ex-
plicant Petrus Barbosa *in dict.l.diuortio ff. soluto ad*
*n.*46.*p.*1.Flamin.*de resign.lib.*2.*d.q.*6.*à n.*8, quam la-
tè percipies ex his quæ dico *in cap. grauis de restit.*
spoliator.

Quæ vera sunt ex iam adductis quinque opinio- 23
nibus, sed eas non sequutus Zeuallos *de cognit.per*
*viam vio. p.*1.*q.*150.*num.*58.ex doctrina Couar *d.*
*lib.*1.*var.cap.*15.*num.*12. & Flamin. Paris. *de resign.*
*lib.*3.*q* 10.*num.*4.aliter distinguit & non impropriè,
nempè quod si resignatur beneficium in forma dig-
num, maximè in beneficijs curatis; tunc resignans
queat percipere fructus donec fuerint sibi intimatæ
literæ expeditæ in fauorem resignatarij, & sic donec
iudicetur idoneus resignatarius ab Ordinario non
perdat titulum nec possessionem beneficij resignãs,
& vsque ad illud tẽpus ille proprius & verè Paro-
chus dicatur & non resignatarius: quia ille suppor-
tat onera beneficij, audit confessiones, celebrat
matrimonia, residet personaliter, vt tradit Flamin.
supr. & sic congruum sit ratione, & æquitate vt
ad illum fructus pertineant, iuxta doctrinam textus
in cap cum secundum Apostolum 16.*de prebend.* &
sic plures in praxi pro hac opinione iudicatum re-
fert in Archiepiscopatu Toletan.idem Zeuall. insi-
mulque fuisse obtentum in quadam causa deuoluta
ad Nuncium Apostolicum, sicque in iudicando &
consulendo non sit à prædicta opinione receden-
dum ex doctrina Rebuff. iam relata, dicentis resi-
gnantem posse percipere fructus donec fuerint sibi
intimatæ literæ expeditæ, secus inquam si resi-
gnatio fiat in fauorem gratiosa; tunc enim ait sequen-
dam esse quintam opinionem & sententiam ex
iam adductis sub vers.*ad secundam.*

Ex his iam breuiter dico quod alios sex effectus 24
pariat resignatio perfecta, nempe vt vacet benefi-
cium resignatum, & quod non possit beneficiatus
post puram & simplicem resignationem à superio-
re admissam, possessionem vlterius retinere; sed sta-
tim de idoneo pastore esse prouidendum: tertio vt
non teneatur resignans post admissam resignatio-
nem pensionem super beneficio impositam. Et cæte-
ris illius onera amplius subire, cum illud onus reale

ſit, tranſiens cum eodem beneficio ad reſignatarium; quarto vt non teneatur reſignans poſt admiſſam & perfectam dictam reſignationem ad horas Canonicas recitandas ratione prædicti beneficij, niſi alias ex alio beneficin aut propter ſacrum ordinem ad eas teneretur; quinto vt nec teneatur amplius ad reſidendum in eo beneficio; ſexto vt reſignans poſt admiſſam & perfectam reſignationem & dimiſſionem nequeat pœnitendo iterum ad beneficium redire, ſeu illud repetere; ex regula textus *in cap. ex tranſmiſſa hoc tit. cap. quàm periculoſum 7. quæſt.1.* hæc docent Nauarrus *in c.accepta oppoſit.7. de reſt.ſpol.* Viuianus Flamin.& ex aliis multis, Barboſa *de Iure Eccleſ.d.lib.3.cap.15.à num.14.§.4.* vbi *§.3.à n.25.* refert de beneficiis quæ poſſunt reſignari & *in §.5.à num.156.* agit de permutatione beneficiorum & *à num.187.* cum multis Doctoribus *§.6. de publicandis reſignationibus* ex Bulla Greg. XIII. quæ incipit *Humana vox, ſub data Nonis Ianuarij* 1585. Flamin. *de reſign.lib.12.in præfat.* Quaranta *in ſumma Bullary verbo beneficiorum.* Lotterius *de re beneficiaria lib.3.quæſt.21.num.1.* Nouar. *in ſumma Bullary tit.de beneſ.reſign.public.*

25 Ad tertiam quæſtionis partem quia infra aliquid dico, ideo breuiter dico quod ſi beneficium iuriſpatronatus laicorum vel Capellania reſignetur in fauorem certæ perſonæ ſine conſenſu patronorum, vel ſine legitima derogatione iuriſpatronatus, talis reſignatio vel renunciatio ſit nulla, & ius remaneat integrum apud reſignantem abſque nouo titulo & collatione, vt fuit reſolutum *in vna Hiſpalenſi Capellania Sanctæ Catherinæ 19. Decemb. 1. quæſt.*1593. Burſatus *conſ. 411.num.4.& 5.* teſtatur Mohedan. *deciſ.338.* Zeuallos *dict. quæſt.150.n.34. & 35.de cognit. per viam viol.p.2.* Rochus *de iurepatron.* verbo *honorificum quæſt.3.* Cottar. *in pract. cap.35.num.5.* Flamin. *de reſign.lib.2.quæſt.4. num.4. & lib.7.q.14.num.8.* Puteus *deciſ.402.lib.1.* Viuian. *in praxi iuriſpatron.lib.14.c.10.à num.24.* Gonzales *ad reg.8.Cancel.gloſſa 18.à num.2.& gloſſa 47.n.20.* Gratianus *diſcept. forenſ. tom.5. cap.835.* Cum aliis Barboſa *de iure Eccleſ. dict. cap. 15. num.142.* vbi *num.144.* ponit ſex caſus in quibus Papa ſolet derogare iuſpatronatus Laicorum de quibus infra *c.2. quæſt.1.in fine,* & licèt *à num.125.* referat regulam generalem vt queant omnia beneficia renunciari, quantumuis maiora ſint, & etiam ſi reſeruata ſint Apoſtolicæ Sedi, vt explicat *à n.135.* tamen limitat in beneficio in quibus reſignans nullum habet ius, & in eo ad cuius titulum fuit ordinatus niſi aliunde habeat, vt iam dixi, item *n.145.146.& 147.* limitat in beneficiis electiuis quæ ſine conſenſu eligentium reſignari non poſſunt, & in beneficio in quo alij fuit reſeruatus regreſſus, & in beneficiis litigioſis, & item quando is qui ſuper beneficio, reſeruata eſt penſio egit pro ea non ſoluta contra beneficiatum ad priuationem ſeu ad regreſſum; item quæ eſt ſimoniaca eſt nulla. Zeuallos *ſupra numero 35.*

26 Ad vltimam quæſtionis partem iam ex dictis reſpondebis quando in reſignante deſideretur nouus titulus & noua collatio ipſi reſignanti præſtanda de quo dubio idem Zeuallos *dict. quæſt.156.* & ſupra *num.12.*

Ad Text. in Cap. Super V. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians poterit replicare, quod non ſponte renunciauit.*
2 *Reſignans petens à reſignatario ſolutionem expenſarum, ſimoniam committit.*
3 *Renunciatio debet eſſe ſpontanea, & electio in libertate n.4.*
5 *Negatiua qualiter probetur reſolutiuè.*

Textum hunc in propria ſua materia expendi *in cap.2.de reſtit.ſpoliat.quæſt.1.num.2.& 19.* & quia non pauca notat hic Barboſa, loquaturque textus de ſpontanea abiuratione renunciantis, contra quam poſſit actor replicare, quod non ſponte renunciauerit, adiunges notata ſupra *ſub cap.2.* item & quæ latè dixi *ſub dicto cap.2. de reſtit. ſpoliat.* † ſequentia, nempe, vt ſimoniam committat reſignans beneficiom, & petens à reſignatario ſolutionem expenſarum, quas in eius acquiſitione fecit, colligit Diana ex hoc textu, & *ex cap.cum pridem de pactis p.10.tract 14.reſ.1.in fine,* quia petit aliquod onus, quod Iure non ineſt; eo quòd reſignario ſecum non afferat eas expenſas, cum factæ ſint ante reſignationem, quarum cauſa non eſt pluris æſtimandum. Flamin. *de reſignat. lib.14. quæſt.2. num.1.* Leſſius *lib.2. cap.35. dist.15. num. 94.* † ideò nunc tantum adiunges, & quod beneficij renunciatio debet eſſe ſpontanea, Garcia *de beneficiis p.11.cap.3. à n.3.* videbis notata infra *ad c.2.3. & 4. de his quæ vi* † adiunges notata ſupra *in cap.cum terra 14. de electione,* vbi quod electio debet eſſe in libertate eligentium; item & latè adducta *in c.15. de iureiurando,* & notata *in cap.Gemma de ſponſalibus,* vbi qualiter improbentur metu facta, & ſine libertate.

Et in verſ. *licet negantis factum,* & in verſ *probationes* hic multos refert Barboſa *n.7. & 8.* & *n.10.* vbi de negatiua probanda; circa quam videbis quæ latiſſimè ſcripſi *in cap.quoniam contra falſam 11.& cap.12.de probat.*

Ad Text. in Cap. In præſentia VI, hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians ſponte electioni de ſe facta, amplius non auditur.*
2 *Præſumptio magna ſemper pro Iudice habetur, vtéque facta eius decreto ſtante: quid de Principe remiſſiuè, n.3.*
4 *Iudicata res conſtituit ius.*
5 *Sententia continens duplicem cauſam, vnam falſam ſuſtinetur ex vera, Et quid ſi partes approbeat Iudicis perſonam, n.6.*
7 *Renuncians diſpoſitioni, num ea vti poſſit remiſſiuè.*
8 *Fides bona num præſumatur propter authoritatem ſententiæ, n.9.*

Textua

1 TExtus hic quatenus decidit, vt quando quis sponte renunciat electioni de se factæ, non sit amplius audiendus super eadem electione, satis manet enodatus *in cap.2. & 3. hoc tit.* alia *in cap.5.*

2 Et in vers. *& tanta sit Iudicialis authoritas*, notat Barbosa hic cum communi Doctorum, quod pro iudice semper magna præsumptio habetur; & quod stante Iudicis decreto, omnia præsumantur ritè, & rectè facta; sed non sufficere ad id vt præsumatur adhibitæ solemnitates non enunciatæ. Vnde vt latissimè expendas applicabis materiam textus *in cap. sicut 16.* vbi Barbosa *de re iudicata*; & quæ Ego ibi adduxi, Item applicabis pro exceptione huius dicti quæ latissimè dixi *sub cap.28. de testibus*, vbi quod Iudici quantæcumque Dignitatis
3 non creditur testificanti. † Et quæ notat Gratianus *regul.379.* quatenus agit de ea, vt Princeps semper præsumatur habere iustam causam, vbi limitat modis septem.

4 Et textum hunc expendi *in cap.1. de restit. spol. num.5. & 21.* & *in cap. quoniam contra falsam. 11. de probationib. quæst.1. num.1. & 35.* Et de intellectu videbis quæ tradit Balboa *in cap. Lator de re Iudicata, a num.32.* vbi cùm dicat vt res iudicata constituat ius, intelligit ex textu nostro, vt ius accipia-
5 tur pro eo quod iustum est. † Et adiunges quæ tradit Gratianus *regula 78.* præcipuè *num.3.* vbi quod si in sententia sint duæ causæ expressæ, vna falsa, & alia vera, ex vera sustineatur reiecta falsa, ita cum multis, & cum Innocentio hic, & applicabis quæ dico *in cap. cum cessante 60. de appellationibus.*

6 Ad quæstiones an partes approbando personam Iudicis, videantur approbare eius sententiam, resoluit Balboa *in cap. causam 14. de sententia, &*
7 *re Iudicata num.2.* de qua dixi Ego *ibi* latè. † Et an qui renunciauit dispensationi possit ea vti, applicabis quæ latè expendit Sanchez *de matrim. lib. 8.*
8 *de matrim. disp. 32. & num. 2.* † Et an bona fides præsumatur propter authoritatem sententiæ, Couarruu. *in 4.p.2. cap.8.§.1. à num 4.7.8. & 10.*

9 Et ad prima verba textus nostri *licet igitur Iudex non semper ad vnam speciem probationis applicet mentem suam; sed ex confessionibus, depositionibus, allegationibus, & alijs.* Tu applicabis quæ dicit Balboa *in dicto cap.14. de re iudicata à n.9. & 10.* & quæ *ibi* notaui, item & quæ dixi *in cap. in nostra 32. de testibus.*

Ad Text. in cap. Sanè VII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians litteris beneficialibus, non ideo videtur renunciasse institutioni iam factæ.*

2 *Renunciari potest absque superioris authoritate litteris ad beneficia, ac iuri ad rem: & de differentia iuris in re, & ad rem,* num. 3. & 4.

4 *Beneficiarius habens ius in re, non amouetur à seruitio beneficij, nisi de Prælati consensu.*

5 *Dimissio beneficij ab absente, potest fieri sine authoritate superioris, si nondum illud acceptauit, secus si illud acceperit.*

6 *Electus potest cedere ius ad beneficium, ad quod electus fuit sine authoritate superioris, &* num.10.

7 Cap. cum inter 21. de electione, & n.9.

8 *Sponsalia dirimuntur mutuo contrahentium consensu.*

10 *Renunciatio valet quæ fit in manibus electoris absque superiore.*

11 *Renunciatio iuris ad rem sine licentia procedit in libera renunciatione; secus si fiat ad fauorem personæ, aut cum reseruatione pensionis.*

12 *Puniri quis num possit à iudice illo, qui sub spe impunitatis fassus est veritatem,* remissiuè.

13 *Donata intelliguntur mancipia donatis, & traditis instrumentis mancipiorum.*

TExtus iste quatenus dicit quod qui renunciat litteris beneficialibus, non ideo institutioni iam factæ renunciare videtur; quia vt aduertit hic Barbosa *num.3.* in vers. *ipsum in fratrem & Canonicum admittatis.* Ideò non obstante litterarum renunciatione, prædictus N. in Canonicum admitti mandatur; quia facta fuit noua collatio per nouas litteras, in quibus mandatur Canonicis, quod non obstante renunciatione ipsum ad Canonicum, & fratrem recipiant. Et secundùm hoc rectè comprobatur hæc decisio ex notatis supra *in cap.2. & 3.* de illo, qui renuncians beneficium, ad illud denuo bena eligatur. 1

Et in verbis *litteras suas vobis reddens* probat 2
cum multis Barbosa hic *num.2.* quod absque Superioris authoritate potest renunciari litteris ad beneficia, ac iuri ad rem beneficio competenti per electionem, præsentationem; Garcia *de benef. p.11. cap.3. num. 247.* † vnde aduertendum est longam 3
dari differentiam inter resignationem beneficij, in quo resignans habet ius in re, & inter cessionem illius; in quo habet ius ad rem; quia in priori casu, cum sit vera, & propria resignatio, superioris admissio, & acceptatio est necessaria. In posteriori casu non requiri, vt in manibus superioris celebretur, sed sola partis dimissio sufficiat, iuxta textum nostrum, & glossam *in cap. si electio de elect. lib.6.* recepta ex Boërio *decis.308. num.1.* secundùm quam iudicauit Rota *decis.6. de iurepatron.* & *decis.8. n.1. eodem tit. in nouis.*

Et est differentiæ ratio, nam eo ipso quòd bene- 4
ficiatius perfectum ius habet in beneficio, statim Ecclesiæ ius competit, per quod ipsi Ecclesiæ inseruire compellitur; sic vt ab eius seruitio nequeat se eximere, nisi Prælati accedat consensus; eo quod inter beneficiarium, & Ecclesiam, sit celebratus ille quasi contractus, de quo *sub Rubr.* dixi, quod non procedit in casu secundo, in quo beneficiatius habet tantum ius ad rem, vt hic; quia ante collationem, nullum Ecclesiæ ius acquisitum considerari potest, quod desiderat superioris consensum, vt remittatur.

Vnde infertur quòd si absenti beneficium con- 5
ferantur, possit illud ante acceptationem Prælato inconsulto dimittere, postea verò minimè; quia per acceptationem consequitur ius in re, iuxta textum *in cap. si tibi absenti de preab. lib.6. cap. fin. de concessione preab. eodem lib.* quod sine superioris approbatione, nequit dimittere, docet Barbosa *de iure Eccles. p.2. c.15. n.26.* & notat Gonzalez *in reg. 8. Cancel. glossa 15.§.2. num.6.* quod vacare non dicitur beneficium per eum, cui facta fuit in absentia collatio ante acceptationem.

6 Hine fit posse electum ad aliquod beneficium cedere iuri suo, & electioni de se factæ absque superioris licentia, vt colligitur ex textu in *cap. in præsentia, hoc tit. cap. ex ore*, de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli; quamvis electioni de se factæ consensisset; ex eo; quia per electionem acquiritur electo ius ad beneficium, non verò ius in re, iuxta textum, quam sit de electione *lib.6.* Flamin. *de resignat. lib.2. quæst.23. num.7.* Garcia *de benefic. part.11. cap.3. num.247.* cum aliis Barbosa *tit. cap. 15. num. 28. & 29.*.

7 Nec obstat textus in *cap. cum inter 21. de electione*, vbi per mutuum electi, & eligentium consensum, quasi coniugale vinculum contrahitur: nam intelligendus est textus ille cum glossa *ibi*, verbo *quasi*, & addit Barbosa *dict.2. part. cap 15. num.30.* posse etiam intelligi, vt loquatur de vinculo, quod
8 sponsalibus de futuro resultat; † ita vt quemadmodum sponsalia solo contrahentium dissensu dirimuntur,
9 iuxta textum *in cap. 2. de sponsalibus*, † sic vinculum illud mutuo electi, & eligentium con-
10 sensu dissoluatur. † Et ob id valare renunciationem, quæ in manibus electoris absque superioris licentia celebratur, vt notauit glossa verbo *renunciauit, in cap.2. de translat. Prælat.* Vnde euenit vt renuncians electioni de se factæ ampliùs non exaudiatur, nec eius appellatio ad nouam electionem impediendam admittatur, vt cum communi resoluit Flam. *dicta quæst. 23. num. 9.* & apertè decidit textus *in cap. cum inter 16. de electione*, vbi notaui.

11 Quæ tamen sunt dicta de prædicta renunciatione iuris ad rem, sunt intelligenda de simplici, & libera renunciatione, non de ea, quæ fit ad fauorem certæ personæ, aut cum reseruatione pensionis; quia tales renunciationes non admittuntur, nisi renuncians habeat ius in re, cum ius ad rem non sit tantæ potentiæ, vt possit in alium transferri, sicut notauit Rota *decis.17. de præb. in nouis.* Flaminius *dict. lib.2. de res. quæst.23. num.3.* & colligitur ex his, quæ notaui supra *in Rubrica.*

12 Glossa in verbo *dullus.* notat Barbosa hic cum multis *num. 4.* quæstionem. An si iudex promittat delinquenti impunitatem, si veritatem confiteatur, patefacta ea, teneatur illũ punire, de qua citat Clarum *in praxi qu. 55. vers. allegare*, Antonius Gomez. *lib.3. var. cap.12. num. 6.* quibus addo Couarruu. *lib.1. Var. cap. 2. num. fin.* vbi agit de quæstione, an qui propter iudicem fassus est delictum, debeat damnari, de qua ego egi latè *in cap. accedens 4. vt lite non contestata quæst. 4.* vers. *ad secundam*, dum egi de eâ quæstione *an iudex possit sub spe impunitatis eum damnare, qui sub tali spe fecit veritatem.*

13 Et in glossa *reddens, num. 5.* probat cum multis hic, Barbosa, vt donatis, & traditis instrumentis mancipiorum, mancipia ipsa intelligantur donata, & comprobant inter alios, quos refert Couarru. *lib.3. Var. cap.16.* per glossam hic *num.12.* videndus *num.10. & 14.* Anton. Gomez, *tom.2. Var. cap. fin. num.23.* Molina *de primog. lib.4. cap. 2. num. 10.* Matien. *in l.1. glossa 6. à n.2. tit. 6. lib.5. recopil.* & pro amplissima exornatione adiunges quę notaui supra *in cap. 2. de consolationibus.*

Ad Text. in cap. Quod in dubiis VIII. hoc titulo.

PRÆMISSUM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio facta in manibus Laici non tenet. & sic renuncians beneficio spoliatur: quid si re, & verbo fiat* num.1. & 3. *& quid de proprietate beneficij*, num. 9.

3 *Renunciationes facta in manibus Laici quantumcumque dignitatis, & etiam si habeat ius patronatus, sunt nulla.*

4 *Renunciatio facta sine assensu superioris, non tenet in præiudiciũ Ecclesiæ, secus renunciantis, in cuius præiudicium impetrari potest, explica vt* num.5. & 10.

6 *Resignatio beneficij an de sola voluntate resignantis procedere possit sub distinctione, realis, & verbalis dimissionis*, num. 7. & 8.

8 *Regressus ad beneficium resignatum, qualiter fiat compulsione superioris, sine cuius licentia fuit beneficium dimissum.*

9 *Possessio beneficij amittitur per dimissionem; proprietas non nisi accedente superioris consensu, & ratio differentiæ*, num.12.

11 *Renuncians beneficiũ, regreditur ad illud sine noua est. quoties superior renũciationi non consensit.*

PRobat textus hic quod renunciatio facta in 1
manibus Laici, non tenet; sed renuncians est beneficio spoliandus: & sic probat Barbosa hic *num. 5.* quod non est nulla ipso iure, cum veniat spoliandus; & *num.2.* ait in tantum procedere, vt facta renunciatio non valeat, quod procedat etiamsi Laicus sit Notarius Cameræ, vel Cancellariæ; & quamvis habeat ius patronus in beneficio, & porrigi etiam ad Laicum constitutũ in Ducali, Regali, aut Imperiali dignitate, nisi Reges habeant ius conferendi, & recipiendi resignationes; quæ omnia adiuuo, & amplio ex his quę notaui *in cap. Messana 56. de electione*, & ex his, quæ dixi latè *sub. cap.3. de iudiciis qu.5.* & confirmatur ex his, quæ de incapacitate Laicorum dixi latè respectu rerum Ecclesiasticarum *in cap.2. cap.4. cap 8. cap. nouit 13. cap. qualiter 17. cap. fin. de iudiciis*, & *in cap. 5.* cum aliis *de foro compet* & ex his, quæ notaui supra *in cap.7. cap. 10. de constit.* in terminis Barbosa *de iure Ecclesiast. part.2. lib.3. cap.15. num.188.*

Vnde rectè Barbosa hic *num. 4.* improbat intel- 2
lectum Rebuffi *de pacificis possessoribus n.149.* dum tenuit resignationem beneficij in manu Laici verbo simul, & re factam valere, factam verò verbis tantùm minimè; quia neutra valet, scilicet tam illa, quæ fit verbis, & re, quàm illa, quæ, fit verbis tantum, si non probatur à superiore; & vtramque valere probat cum Nauarro, & Flaminio, si ab ipso probetur.

Itaque cum iam sub Rubrica adduxerim perso- 3
nas legitimas, coram quibus renunciationes fieri debent, & de quarum consensu, & generaliter ibi dixi competentem esse omnem superiorem ordinarium Ecclesiasticum habens spiritualia; sequitur, vt resignationes factæ in manibus Laicæ personæ, etiamsi habeant ius patronatus in eo beneficio, & quãvis sit Rex, vel Imperator, sint nullius momenti,

&

& roboris, Flaminius *de resignatione lib. 7. quæst. 9. num. 14.* Mastrillus *decis.* 31. *num.* 11. Borrellus *in*
summa decis. tom. 1. tit. 26. de benef. resignat. num. 11.
Cardinalis Mantica *decis. 260. quæst.* 41. Riccius *p. 3.*
decis. 289. num. 5. Cardinalis Tuschus *litera R.*
conclus. 267. num. 1. & 2. per textum nostrum.

4 Sed quia per textum hunc Doctores solent re-
quirere Superioris Ecclesiastici assensum ad veram
renunciationem beneficij; ideò applicabis notata
suprà, tam *in Rubrica*, quàm *in cap. admonet* 4.
hoc tit. & in terminis ad textum nostrum Riccius
collect. 1479. docens, vt renunciatio debeat fieri
cum licentia Superioris, seu eius authoritate, ad-
dens vt alias non teneat in præiudicium Ecclesiæ,
aut Superioris illico dicit, tenere tamen in præiu-
dicium renunciantis; quia ex hoc censetur fecisse
tacitum pactum de non petendo beneficium, ita
5 cum Balbo *in decis.* 19. † Et infert in præiudicium
renunciantis vacare beneficium, posseque impe-
trari, sic cum Ruino *in decis.* 90. quamvis taliter
factam renunciationem, possit Superior approba-
re, seu ratificare, Rota *in decis. 1. de renunciat.*
sed limitat cum eadem Rota *in decis. 1. & 3. hoc tit.*
nisi ante admissionem, & gratificationem renun-
ciauerit, & mutauerit voluntatem cum re integra,
possit pœnitere.

6 Posses ergo hic dubitare an sola voluntate be-
neficiarij possit procedere resignatio beneficij; sic
vt se abdicet à munere seruiendi: & quamvis In-
nocent. hic doceat absolutè renunciationem sine
Superioris authoritate factam, nullius esse mo-
menti, per textum, quem putat expressum *in cap.*
non oportet 7. quæst. 1. ibi *hoc factum prorsus irritum*
7 *denunciatur*, vt iam retuli *sub dicto cap.* 4. † Ta-
men Barbosa agens ex proposito *lib. 3. de Iure Ec-*
clesiast. p. 2. cap. 15. à num. 16. distinguit inter renun-
ciationem verbalem, aut realem; ita vt prima
quantumvis perfecta, dum pendet Superioris ad-
missio valida sit interim quandiu per Superiorem
reiecta, & repudiata non fuerit, vt videre est in
dissoluendo quocumque contractu, duorum con-
sensu celebrato comprobans ex regula textus *in l.*
si pecuniam ff. de condictione ob causam lib. 1. quæstio-
8 *ne 11. num. 6. de resig.* † In secundo casu si agatur
de reali dimissione beneficij, propria authoritate
facta, tunc possit beneficiarius per superiorem com-
pelli ad dimissum beneficium iterum regredi,
quantumvis aliud acceptasset, sitque in potestate
Superioris renunciationem acceptare, & alteri be-
neficium conferre, vel cogere antiquum Prælatum;
vt ad beneficium, quod propria authoritate dimi-
serat, iterum reuertatur, sic intelligens Barbosa
textum *in dicto cap. cum oportet* cum alijs, & con-
cludit cum Nauarro eum, qui per realem benefi-
cij dimissionem, possessionem amisit, si antequam
per Superiorem acceptetur ad illud regredientem
incipere iterum possidere, & ad hanc nouam pos-
sessionem apprehendendam Superioris authorita-
tem prærequiri: & in hoc sensu defendi posse glos-
sam *in cap. quod Dei de statu Monach.*

9 Nec huic resolutioni obstat textus noster ibi
Suo beneficio spoliandi, quasi per resignationem;
de qua hic resignans possessionem non amisisset;
quia respondetur verba illa intelligenda esse respe-
ctu proprietatis, quam renuncians retinet, quan-
diu renunciatio per Superiorem admissa non est;
non verò de possessione, quam per nudam bene-
ficij dimissionem amiserat, vt docet Zabarella *in*
10 *clem. 1. hoc tit. num.* 17. † Et sic concludit Barbo-
sa *dict. cap. 15. de Iure Ecclesiast. lib. 3. num.* 18. renun-
ciationem quandiu à Superiore admissa non est,
validam esse in præiudicium renunciantis, posse
tamen per Superiorem repudiari, sic intelligens
Doctores vocantes prædictam renunciationem nul-
lam respectu Superioris, validam verò respectu
renunciantis.

Notabis verò, vt cum sic renuncians cõpellitur 11
per Superiorem, vt reuertatur ad beneficium, tunc
non sit nouus titulus necessarius; quia quamvis per
realem beneficij dimissionem, de qua dictum est,
beneficiarius possessionem amittat, retinet tamen
proprietatem, & titulum sui beneficij, quandiu
renunciatio per Superiorem acceptata non fuerit,
docent hic Innocent. *num.* 1. Abbas *num.* 8. Zaba-
rella *in dicta clem. 1. hoc tit. num.* 17. Menochius *de*
arbitrariis casu 21. *num.* 43. Rota *decis. 3. num.* 2.
hoc tit. † Et reddit rationem Flaminius *dict. lib.* 5. 12
de renunciatione quæst. 1. num. 37. quia scilicet pos-
sessio est quid temporale, quod absque Superiore
amittitur, iuxta quæ longè tractaui *in Rub. de caus.*
possess. & prop.

Ad textum nostrum videbis Naldum *hic*. & pro 13
eo adiunges Doctores sequentes, qui quæstiones
videndas tractant, Couarru. *lib 1. variar. cap. 1. à*
num. 6. vers. nam renunciatio, de quo supra, Fla-
min. *de resignat. lib. 1. quæst. 4. num.* 41. ad bonam
aliam quæstionem Zeuallos *in practicis quæst.* 666.
dum agit de illa, an resignans, si Iudex eligatur
possit esse Iudex, & ad vtramque partem agens
affirmatiuam defendit sub distinctione, quem vide-
bis cum multis de illa agitantem, quam vocat sub-
tilem, & possunt pro negatiua applicari nonnulla
quæ dixi *sub cap. 12. de iudiciis, de Iudice in propria*
causa & de ea dico *quæstione sequenti*.

QVÆSTIO I.

An resignans si Iudex eligatur possit esse Iudex. Et effectuatio resignationis probetur ante executas litteras resignationis; vbi an sint purificatæ conditiones antequam resignatario detur possessio seu manuteneatur resignans. An coadiutor possit dari in beneficio iurispatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Resignans Canonicus constitutus in dignitate potest esse Iudex in causa sibi commissa sine delegata ratione dignitatis ante executas litteras resignationis*, num. 2. 3. *& propriùs* à num. 4. 7. & 8.

5 *Habilitas in qualibet commissione desideratur in principio.*

6 *Actus legitimus perfectus, & consummatus, non vitiatur, licèt perueniat ad casum à quo incohoari non poterat.*

7 *Canonicatus in Cathedrali, vel dignitas qua in delegato Summi Pontificis requiritur debet adesse in principio cõmissionis quãvis in tempore præsentationis dignitas eius cessauerit.*

9 *Resignationis effectio non probatur ante executas litteras nec ius abdicatur à resignante quamvis resignans tanquam œconomus ab*

Ordiaario administrasset, & etiam si resignacarius cepisset beneficij resignati possessionem, n.10.& 11.

12 *Resignationis gratia facta* in forma dignum *nullam tribuit ius resignatario donec de habilitate constet, & fiat collatio.*

13 *Resignanti datur manutentio antequam resignatario detur possessio idemque procedit pendente lite super validitate, & inualiditate resignationis, & an sine purificata conditiones*, n.14.& 15. *fallit* n.16.

16 *Manutentio denegatur resignanti & datur resignatario qui est in possessione.*

17 *Coadiutor potest dari in beneficio iuris patronatus cum consensu Patroni, perpetuus, aut temporalis declaratur*; n.18.

19 *Ordinarius prouisionaliter & ex causa potest sine consensu Patroni ponere coadiutorem in beneficio, Vicarium seu œconomum.*

20 *Permutatio, sea resignatio in patronatibus Regiis non valet sine Regio consensu.*

21 *Derogat Pontifex Romanus ius Patronatus Laicorum in sex casibus.*

1 AD primam quæstionis partem quæ exemplificatur modo sequenti an si causa, v.g. fuit
commissa Antonio Canonico aut alio constituto
in dignitate qui post datam & receptionem litte-
rarum resignauit Canonicatum vel aliam digni-
tatem in fauorem Ioánis, núm ipse resignans possit
decidere causam, aut Ioannes eius resignatarius; in
quo dubio inuenio dissentientes interpretes, & pro
negatiua, nēpe vt resignans nequeat iam cognoscere
de causa sibi commissa, facit: nam resignans vt latè
dixi *sub Rub. & in cap.4. sub quæst.*1. statim perdit
titulum & possessionem, & pro mortuo reputatur,
eo quod per resignationem amittitur, nedum do-
minum & proprietas, sed etiam possessio naturalis
& ciuilis, vt docent Anton. de Butrio, *in cap. sollicite,*
*num.*13. *de restit. spoliat.* Mohedanus, *decis.*87. Car-
dinalis & Abbas *in cap. quod in dubiis, hoc tit.* Pa-
risius Flamin. *lib.*1. *de resignat. benefic. q.*54. *n.*70. &
2 *quæst.*5. *num.*11. † & facit secundo quia illa com-
missio fuit realis & concessa contemplatione dig-
nitatis, vt *in cap. statutum de rescriptis lib.*6. argum.
plurium quæ dico & interpretes notant. *in cap.*
quoniam. Abbas *infra de officio Iudicis deleg.* vnde
cum cesset per resignationem commissionis, causa
videtur sequi vt debeat cessare delegatio, ex do-
ctrina textus *in cap. cum cessante de probat.* vbi
dixi de regula *cessante causa*, maximè cum com-
missio peruenerit ad casum à quo non poterat in-
choari, *l. si à me, la* 2. *ff. de iudiciis*, cumque causa de-
beat committi constitutis in dignitate, argumen-
to eorum quæ dixi de iudicibus religionum conser-
uatoribus *in cap.*5. *de foro comp. quæst.*12.

3 Et hæc ratio militet non solùm respectu princi-
cipij, sed in medio & in fine causæ, & ex muta-
tione status videatur mutata persona, *cap. fœminina*
*dist.*50. *cap.*1. *dist.*33. sequitur vt cessante dignitate
quæ fit causa finalis concessionis, non possit resi-
gnans causam post regressum inchoatam finire, *ex*
cap. nouit. de officio deleg. Ita communiter resoluunt
Doctores quos adducit Flamin. supra *quæst.*11. *n.*4.
in fine. Abbas qui communem dicit *in dict. cap. quo-*
niam. Abbas, vbi Innocentius.

4 Nihilominus contrariam tenent opinionem
glossa *in dict. cap. statutum*, verbo *canonico* vers. *etsi*
tempore data. Archidiaconus *num.* 3. Anchar. *n.*5.
Geminian. *num.*9. ibi, idem *in cap. licèt canon. in*
*princ. de elect. lib.*6. Cardinalis Zabarella *in clem. etsi*
*principalis quæst.*6. *de rescript.* Abbas *cons.* 93.
*lib.*2. Paulus de Castro *cons.* 327. *volum.*1. Decius
in dict. cap. quoniam Abbas, *num.*56. vbi dicit hanc
communem & ibi Felinus *num.*5. imò & Flaminius
supra *num.*66. ait hanc opinionem defendisse inter-
pretando textum *in dict. cap. statutum de rescriptis*,
vbi satis facit fundamentis aductis pro contraria
opinione, concludens quòd pro hac sententia fuit
iudicatum in Sacra Congregatione Concilij Trid.
21. *Maij* 1587. vbi Congregatio censuit posse re-
signatarium de causa cognoscere, etiam post resi-
gnationem, & hanc ego amplectendo eam confir-
mo ex dictis *sub dict. cap.*4 *tota quæst.*1. vbi dixi quæ
desiderentur vt resignatio simplex siue conditiona-
lis priuet resignantem à titulo, possessione, & fru-
ctibus beneficij resignati; † fulciturque ex sequen- 5
tibus fundamentis; quia tempore commissionis resi-
gnans adhuc esset Canonicus vel constitutus in
dignitate, & in qualibet dispositione sit spectan-
dum principium, & habilitas tunc temporis deside-
retur *cap.*1. *cap. si eo tempore, de rescript. c. dudum*
de electione, l. fœmina ff. de Senatoribus l. cæcus. ff de
iudiciis l. si procurator ff. mandati, patet vt cum resi-
gnans adhuc fuerit in ea dignitate, sufficiat inde vt
ea qualitas adfuerit eo tempore in quo ipsa dispoti-
tio sortiri debeat effectum, *l.*2. *ff. de auro & argento*
*legato, l ex facto §. si quis el.*2. *ff. ad Trebellian.* ob
idque sufficere vt tempore commissionis illa quali-
tas subsistat, ex regula textus *l. in delictis, §. ex-*
traneus ff. de auxalibus l. Titius ff. de testam. mi-
litis.

Non inquam officit quod dignitas deficiat, si- 6
quidem à principio commissionis steterit ex vul-
gato axioma, quod actus perfectus & confirma-
tus non vitiatur licèt peruenerit ad casum à quo
inchoari non poterat, ex reg. textus *in l. ia substi-*
tutione, ff. de vulgari, l. heredi. ff. ad Trebell. l. fin. cod.
de nuptiis, de quo Anton. Gomez *in l.*48. *Tauri, n.*5.
& *in l.*6. *num.*11. & *in l.*40. *num.* 22. & *tom.*1. *var.*
*cap.*19. *num.*14. Matienzo *in l.*1. *tit.*8. *gloss.*4. *num.*20.
lib 5. *recopil.* Parisius *cons.*29. *volum.* 1. Didac. Perez
*lib.*5. *ordinam. tit.*3. *fol.*147. Tyraquellus *in l. si vn-*
quam, verb. *donatione largitus*, *num.*23. & verb. *sus-*
ceperit liberos, *num.*155. & *in tract. cessante causa*,
limit. 11. *num.* 15. de quo plura Zeuallos *in pract.*
*quæst.*728. *à num.*5. idem *quæst.*666. vbi docet rela-
tam nostram sententiam, maximè vt ipse *ibi* ait
*num.*7. textus *in dict. cap. statutum*, solum requirit vt
causæ committantur habentibus dignitatem Eccle-
siasticam.

Vnde cum qualitas canonicatus in Cathedrali 7
vel dignitatis quæ in delegato Summi Pontificis
requiritur debeat à principio adesse tempore com-
missionis, vt notant Flamin. *de resign. lib.*4. *quæst.*1.
*num.*17. Gigas *de pensionib. quæst.*22. *num.*19. Car-
dinalis Tuschus *lit. D. conclus.*145. *num.*15. Massob.
de Synodo Diœcesana, *cap.*4. *dub.* 13. *num.* 47. &
dicant Tyraquellus *in tract. cessante causa limit.* 4.
*num.*4. Gonzalez *in Reg.*8. *Cancell.* §.3. *præm. n.*75.
Sanchez *de Matrim. lib.*8. *disp.*27. *num.*28. Massob.
*dict. dub.*13. *num.*48. vt sufficiat tempore impetra-
tionis rescripti Pontificij, quamvis tempore præsen-
tationis eius cessauerit dignitas quam tunc obti-
bat. Secus si tempore impetrationis ea dignitas non
adesset, † sequitur bene dicendum iuxta terminos 8
nostræ adductæ sententiæ, quod si Canonicus cui
causa committitur per Sedem Apostolicam post

accepta

acceptationem litterarum desinat esse Canonicus, nihilominus possit esse iudex in causa illa vt docent Azeuedus *cons 70.tit.18.lib.4.recopil.num.*60. & ad curiam Pisanam *lib.4.cap.6.num.*66. Barbosa *in dict. cap. statutum de rescriptis, num.* 10. cum aliis. Gironda *de privil. à num.* 510. Massob. *dict. dub* 13. *num.*49. Stephanus Gratian. *discept. forens. cap.*99. Aloysius Riccius *in praxi rerum fori Ecclesi. decis.* 656. *in* 1. *editione, alias* 414. *in* 2. *edit.* Galletius *in Margarita casuum conscient.* verbo *delegatus, n.*3. & verbo *renunciare vltimo.*

5 Ad secundam quæstionis partem an effectuatio resignationis probetur ante executas litteras resignationis, perlectis, quæ dixi *in dict. cap.*4. *q.*1. & *a num.* 1. hic breuiter respondeo, vt non probetur nec ius abdicetur à resignante donec litteræ, fuerint executæ & beneficium resignatario acquisitum. Rota coram Gregor. XV. *decis.*159. *num.*6. vti fuit dictum *in abulen. & Zamoren. beneficiorum* 17. *Iunij* 1594. coram Penia impressa per Garciam *de beneficiis p.*6. *cap.*2. *num.*126. & *in Burgen. Canonicatus* 28. *Aprilis* 1597. coram Cardinali Pamphilio, seu impressa per Marchesanum *de commission. tom.* 1. *pag.* 143. & *in Ampurien. beneficij* 17. *Februarij* 1624. coram R. P. D. Merlino & *in nucerina Parochialis* 28. *Iunij* 1630. coram R. P. D. Mormaño;
10 † vbi extenditur quamvis resignás tanquam Æconomus ab ordinario deputatus beneficium administrasset, quia huiusmodi actus non concludit necessario quòd resignans habuerit animum abdicandi à se beneficium & possessionem in euentum in quem illud perpetuo non acquireretur resignatario: nam deficiente hac conditione ius remanet penès resignantem, donec ea purificetur. Achiles *de-*
11 *cis.*4. *n.* 1. *de rerum permut* † & in terminis captæ possessionis per resignatarium etiam volente resignante, si verò beneficium resignatario non acquiratur est optima decisio Mohedan. quam sequitur Rota *in dict. nucerina Parochialis* hancque esse intẽtionem resignantis dixit etiam Rota *in Leodien. canonic. S. Dionisij* 25. *Maij* 1616. coram R. P. D. Pirouano, sequitur Barbosa *de iure Ecclesi. l.*3. *c.*15.
12 *num.*275. & † sic Rota *in colimbrien. Canonic.*4. *Februarij* 1632. coram R. P. D. Merlino impressa per Paulum de Rubeis *decis.*92. *à num.*13. *tom.*2. *diuers.* aliàs *part.* 6. *recent.* dixit quòd si gratia resignationis fuerit expedita *in forma dignum*, per quam datur dumtaxat mandatum de prouidendo, quatenus resignatarius reperiatur idoneus, vt iam adduxi *dict. cap.*4. *sub quæst.*1. *in fine*, vers. *ad secundam*, nullum tribuatur resignatario ius in re, nec à resignante ius abdicetur, nisi postquam gratia mediante collatione facta resignatario fuerit executioni mandata.

13 Ad tertiam quæstionis partem lectis etiam quæ dixi *sub Rub. & in dict. cap.*4. *sub dict. quæst* 4. *hoc tit.* breuiter respondeo, vt antequam resignatarius adipiscatur possessionem detur manutentio resignanti etiam contra resignatarium; ex his quæ latissimè scripsi *de manutentione*, sub textu *in cap. litteras* 9. *de probationibus*, & ex multis *sub tit. de restit. spoliat.* præcipuè cum ago de interdicto retinendæ; & in terminis saltem respectu detentationis dixit Rota *decis.*1. *hoc tit. in nouis*, cum aliis *in Leodien. Canonicatus S. Pauli* 25. *Iunij* 1621. coram Card.
14 Verospio, † idemque procedit pendente lite super
15 validitate vel inualiditate resignationis † & an sint purificatæ conditiones, sic Barbosa *dict. cap.* 15.
16 *num.* 75. *in fine*, † vbi addit cum Rota *decis.* 92. *p.*2. *recent.* vbi aliæ referuntur decisiones manutentionem denegari resignanti, si resignatarius sit in possessione cui, & non resignantis, est tunc danda manutentio, ex adductis *sub dict. cap. licet* & alibi.

Ad quartam quæstionis partem an coadiutor 17
possit dari in beneficio Iurispatronatus cum iam supra *sub dict. c.*4. *quæst* 1. diximus, vt possit resignari beneficium Iurispatronatus cum consensu patroni, & conditionibus, quibus infra dico *in cap. quia vers. de Iudiciis quæst.*24. *à n.*12. vbi agens de subrogatione in beneficiis etiam de subrogando in beneficio iurispatron. quare iam nunc & intra materiam nostri tituli leguimè de hoc dubio inquirimus, igitur Lambert. *de iurepatronatus* 1. *p. lib* 2. *quæst.*6. *princip. art.*20. resoluit vt cum coadiutorem dare sapiat ordinationem status Ecclesiæ, & in eo vertatur interesse Ecclesiæ quam patroni defendere tenentur, requiratur ad id Patroni consensus, siue coadiutor detur vt sit futurus & perpetuus successor, siue vt sit temporalis; eo quòd titularis sit senex, infirmus vel demens, etiam in terminis *cap. vnic. de clerie ægrotante lib.*6. † tamen Barbosa *de* 18
*iure Ecclesiastico in tract. de renunciatione lib.*3. *cap.*15. *sub num.*144. in vers. *vidi*, dixit prædictam resolutionem esse intelligendam in casu quo necessitas Ecclesiæ adeò vrgeret, vt quæcumque dilatio illi nocere possit; quia tunc poterit coadiutor deputari etiam sine patroni cõsensu per Ordinarium, vel iuxta terminos *d. cap. vnico*, dummodo tamen quam primum eius requiratur assensus quam velit nolitvè constito sibi de Ecclesiæ necessitate præstare tenebitur.

Etenim dicta fiunt per modum prouisionis, quæ 19
idcirco non mutant statum Ecclesiæ; Rebuffus *de sent. prouision. in præfat. num.* 37. Duran. *decis.* 74. *num.* 40. qui dixit vt Ordinarius sua ordinaria authoritate possit deputare Vicarium seu œconomum in beneficio vacante de iure Patronatus, interim & quovsque de rectore prouideatur aut cognoscitur de iuribus eligentium; sic etiam *n.* 50. vbi *num.*39. post Federicum de Senis *cons.*95. *n.*3. vers. *item super eo*, resoluit quod sine consensu Patroni potest deputari vicariatus per Ordinarium.

Imo & in patronatibus Regiis non valeat re- 20
signatio, siue Ecclesiæ permutatio, absque Regis consensu, & illo inscio dixit Cabedus *de patronat. Regiæ coronæ cap.*11. *num.* 6. sed in quibus casibus Romanus Pontifex derogationes concedere soleat frequentius tradunt Selua *de beneficiis p.*2. *quæst.*13. Rebuffus *in tract. de nomin. quæst.*15. *num.*9. hodie verò refert Barbosa *dict. cap.*15. *num.* 144 sex casus. Primus in vacatione per obitum apud Sedem. Secundus in vacatione per resignationem ex causa permutationis. Tertius quando beneficium vel ius patronatus est litigiosum. Quartus quando patroni in præsentatione commiserunt simoniam. Quintus quando prouisio est pro filio patroni vel compatrono. Sextus quando ius patronatus est mixtum. Mohedan. *decis.*156 *in fine*, Flamin. *lib.*5. *de resign. quæst.*4. Garcia *de beneficiis p.*5. *c.*1. §.11. *num.* 583. eo quod in tali mixtura eminet qualitas patronatus laicalis.

Ad Text. in cap. Ad ſupplicationem IX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciandi licentia conceditur Epiſcopo à Papa.*
2 *Acceſſus non tutus, & de ſaluo conducto remiſſiuè.*
3 *Pallij vſus qualiter permittatur remiſſiuè, vbi num ab Archiepiſcopo, qui renunciauit.*
4 *Pauperi voluntario, non ſubuenitur.*
5 *Paupertas nocet, quæ culpa prouenit.*

1 TExtus hic quatenus dicit quòd Papa eſt, qui Epiſcopo concedit cedendi, & renunciandi licentiam, cum ſuæ mortis periculo, in ea Eccleſia morari nequit; ideò veniunt hic iungenda, quæ Doctores tractant *in cap.1.& cap.ſequenti de cauſis renunciationis.*

2 Et quatenus hic Barboſa *num.2.* in verſ. *mortis,* dicit quod acceſſus non tutus, probatur ſi in loco, in quo citatus comparare tenetur, ſit peſtis; ideo applicabis quæ de acceſſu ad locum non tutum dixi *ſub cap.4. vt lite non conteſt. quæſt. 1. & 2. & quæſt.3.* vbi de ſaluo conducto, & applicabis quæ dixi *ſub cap.10.& 14. de præſcript.* vbi de impedimentis ad præſcribendum, inter quos peſtis annumeratur aliqua ſupra *ſub tit.de electione.*

3 Et in verſ. *cui conceſſimus, vt in ipſo Archiepiſcopatu abſque vſu Pallij,* textus hic in hac parte manet intellectus ſupra *ſub tit.de authoritate, & vſu Pallij,* vbi leges applicando integram materiam, vbi, & quando permittatur Pallij vſus, & nùm ab Archiepiſcopo, qui renunciauit.

4 Et quatenus Barboſa hic *num.6.* ex gloſſa ad ſuſtentationem notat indignum eſſe ei ſubueniri, 5 qui ſua culpa, aut vitio in egeſtatem incidit. † Et quòd paupertas nocet quæ culpa alicuius prouenit multis comprobans; ideo adiunges quæ de paupertate adduxi *ſub cap. ſi quis teſtium 8. de teſtibus.*

Ad Text. in cap. Niſi cum pridem X. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciationis cauſa quæ admittantur.*
2 *Scandali materia remiſſiuè.*
3 *Senes delinquentes puniuntur, ſed mitius, & comparantur pueris.*
4 *Filij nothi, aut manceres qui remiſſiuè.*

1 HIc in textu noſtro exactè Barboſa cenſet cauſas ſex, ex quibus Papa ſolet ab Epiſcopis admittere renunciationem Epiſcopatus, quas breuiter retulit compilator hic in duobus verſibus, quos retuli ad litteram ſupra *in cap.1,* & cauſas in illis comprehenſas expendit hic cum multis, non incongruè Barboſa omnino videndus, & communiter Doctores, de caſu infirmitatis, ſeu debilitatis, & ſenectutis iam ſupra dixi *ſub dicto cap.1.* iterum videndus Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. p.2. lib.3. cap.15. à num. 89.* vbi cum multis, quibus addo bene agentem de cauſis renunciationis, Azor.*lib.7. mor.tom.2.cap.18.*præcipuè *quæſt.4.& 5.*

Et in verſ.*pro graui quoque ſcandalo,* hic poteris applicare quæ latè dixi de ſcandalo vitando *in c.2. de præſcript.* 2

Et in verſ. *alia cauſa,*applicabis quæſtionem, de qua Antonius Gomez.*lib.3.variar.cap.1. à num.68.* vbi adducens textum noſtrum agit de quæſtione an ſenes delinquere poſſint, vt puniantur, & affirmat, ſed mitius, & comparat eos pueris, quare applicabis quæ infra noto *ad titulum de delictis puerorum.* 3

Et in §. *perſona* adiunges extra materiam irregularitatis, de qua occaſione hac poteris tractare, qui dicantur Nothi, qui autem Manceres, tractat Couarruuias *in 4 p.2. c.8.§.4.& §.5. toto n.1. & 2.* & multi alij iam temporibus hiſce dum agunt de irregularitate: aliquid *p.1.cap.1.num.13. qui ſpurij, & naturales,* de quibus infra qui filij ſint legitimi, *& ſub tit.de filiis Preſbyterorum,* ad quæſtionem infra *in cap.fin.in fine.* 4

Ad verſ.*ſi tamen culpa latet* videbis quæ notat Couarru.*in clem.ſi furioſus 2.p.§.3.ſub n.4.* 5

Cumque huius textus materia claudat diuerſas, 6 in cuius enodatione quamplura poſſent ad longum tractari, & facile poſſis ab aliis locis recolligere; ideo non inſiſto in ampliori enudatione.

Ad Text. in cap. Poſt tranſlationem XI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus renuncians Epiſcopatui propter crimen, non reaſſumitur, ſecùs ſi propter perſecutionem, infirmitatem, defectum ſcientiæ ſimoniam ignoratam, &c. Nec reaſſumitur ad alium Epiſcopatum detruſus in Monaſterium, vt pœnitentiam ageret delicti,* numero 2.5.& n.7.
3 *Renunciare cogitur Epiſcopus propter conſcientiam criminis, & ad id cogitur ſi crimen poſt peractam pœnitentiam, impedit executionem ordinis.*
5 *Crimina committentes facilius ad reſignandum admittuntur, ſi ſint de illis, quæ priuant à beneficio, vt in homicida, adultero, Concubinario, &c.*
6 *Renunciare coram Ordinario ſimpliciter poſſunt criminoſi poſt receptas probationes concluſum in cauſa, ac appellatione pendente, niſi crimen renunciantem redderet indignum beneficio.*
8 *Ceſſare quando dicatur effectus, ceſſante cauſa: vbi de effectu cauſa impulſiua.*

1 DOcet hic Pontifex quòd Epiſcopus, qui renunciauit Epiſcopatui propter crimen, ad Religionem tranſiuit non poſſe ad Epiſcopatum reaſſumi, ſecus ſi renunciauit propter perſecutionem, infirmitatem, defectum ſcientiæ, ſimoniam, ipſo ignorante, commiſſam, vel aliam ſimilem cauſam; & comprobans Barboſa *num.1.*ait, vel explicat

explicat num. 2. † quod si quis ex Episcopali statu transierit ad Monachatum propter delictum, vt quia fuit Episcopatu depositus, & in Monasterium detrusus ad pœnitentiam peragendam, non possit iterum ad Episcopatum, etiam aliud reuocari probans *ex can. hoc nequaquam 7. quæst. 1. & in cap. temporis §. idem eadem causa*: applica notatum infra *in cap. fin. vers. per hunc.*

3 Igitur pro exacta explicatione adiunges notata supra *in cap. 1. 2. & 3.* vbi de renunciante quando iterum, & denuo eligi valeat, item quæ Doctores deducunt *ex præcedenti cap.* in vers. *propter conscientiam enim criminis*, ex quo vers. colligunt quòd Episcopus propter conscientiam criminis cogitur renunciare; multis comprobat Barbosa *ibi n. 3.* †
4 vbi *num. 4.* in vers. *propter quod ipsius officii executio post peractam pœnitentiam impeditur*, addit quod potest; imò quod tenetur Episcopus resignare propter conscientiam criminis, eo tantum casu, quando committit crimen, quod post peractam pœnitentiam, impedit ordinis executionem, ex glossa hic, verbo *dumtaxat*, & Abbate *num. 7.* Innocent. *n. 2. & 3.* cum aliis multis idem Barbos. *de Iure Ecclesia-*
5 *stico p. 2. lib. 3. cap. 15. num. 93.* † Etenim ait *n. 104.* crimina committentes facilius admitti ad resignanda beneficia, cum ad eorum priuationem Iura conueniant, & Prosperus de August. *in addition. ad summam Bullarij*, verbo *beneficiorum resignationes* in princ. vers. *quinta*, exemplificat in casibus, in quibus ob crimen commissorum veneiit beneficio priuandus, veluti in homicida, adultero, concubinario, qui post admonitionem non resipiscit in sustinente excommunicationem per annum, in periuro, & in blasphemo, iuxta ea, quæ notaui *in cap. 1. de iudiciis quæst. 32.* vbi de excommunicato per annum, & *sub cap. 4. §. de adulterio de iudiciis*, & *sub cap. cum non ab homine ante quæstionem 28.* & cum aliis, vbi de homicidia, periuro, falsario beneficiis priuando.

6 Concludit ergo Barbosa *dict. num. 104.* huiusmodi criminosos, inquisitione pendente, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa; imò & pendente appellatione à sententia priuationis, simpliciter posse beneficiis coram Ordinario renũciare, modo fiat criminis mentio, & processus incepti, nisi crimen illud renunciantem, indignum redderet: sic cum Flaminio, *lib. 5. de resignat. q. 16. num. 23.* Prospero de August. *vbi supra.* Marcus Anton. Genuens. *cap. 53. in annotat. praxis Episcop. Nea-*
7 *polit.* † Ex his ergo bene inducitur ad textum nostrum, vt Episcopus, qui propter delictum fuit depositus, & in Monasterium detrusus amplius ad Episcopatum, etiam nouum non reassumatur.

8 In vers. *licèt impulsiua cesset* notat hic Barbosa cum multis *num. 3* quod cessante causa impulsiua non cessat effectus; & quòd defectus causæ impulsiuæ minimè obstat, quin actus validus omnino censeatur. Et pro maiori enodatione adiunges quæ tractaui *in cap. cum cessante 60. de appellat:* & aliis in locis *supra*, aliquid *in cap. super litteris 20. de rescriptis*, vbi de effectibus causæ impulsiuæ.

* * *

Ad Text. in cap. Cedendi XII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Cedendi licentia petita facit vt compellatur cedere, aut resignare sic petens in quocumque beneficio, & a quocumque petatur superiore; fallit n. 2. in beneficiis inferioribus.*

2 *Pœnitentia licita est donec consensus fuerit extensus in Camera circa inferiora beneficia, quæ expendantur extra Consistorium*, numero 3.

3 *Resignandi consensus solet præstari in Camera, seu Cancellaria, etsi alibi nulliter fiat.*

4 *Consensum non præstare, seu illud præstare, sine debita solemnitate, paria sunt.*

5 *Consensus duplicatus requiritur in resignationibus faciendis, vnus in Camera, & quale iste sit; at sit alter expressus* num. 6. *& de differentia vtriusque* n. 7.

7 *Resignationis littera qualem extensum desiderent consensum.*

8 *Renunciare num cum effectu teneatur Clericus, qui post petitam licentiam pœnitere vult ante extensionem renunciationis in Camera: quid de stylo*, n. 9. & 10.

11 *Renuncians dispensationi seu electioni de se factæ ea vti potest pœnitendo, cum non acceptauerit superior dimissionem.*

DIcit Pontifex hic quod qui petit licentiam cedendi, & renunciandi ex quo illam obtinuit teneatur, & compellatur cedere multis comprobat. *num. 1. & 2.* vbi addit cum Flamin. *de resignatione lib. 3. quæst. 18. a num 48. & 59.* procedere nedum in beneficio simplici, sed etiam in habente dignitatem Ecclesiasticam, etiam Episcopalem: & *n. 62.* ampliat, & siue fuerit petita; & habita licentia à Papa, siue etiam ab aliis ordinariis inferioribus: & *num. 63.* siue hæc licentia fuerit petita per se, siue per alios, de mandato tamen, & ad instantiam beneficiatorum. 1

Tamen aduertes, vt iam hodie in beneficiis inferioribus, quæ expediuntur extra consistorium, non procedat huius textus decisio, eo quod licita sit pœnitentia post petitam, & obtentam licentiam renũciandi, cum quando quidem licitum sit pœnitere, donec consensus fuerit extensus in Camera, vel Cancellaria. † Est enim recepta praxis, & stylus curiæ Romanæ, quod soleat præstari consensus in Camera, vel Cancellaria, etsi alibi quis consentit, nulliter consentiat, † quia paria sunt non præstare consensum, & præstare sine solemnitate requisita, multis probat Barbosa *in fine*, & pro ampliatione adiunges quæ dixi de eo, qui pœnitentia ductus aliter facit, ac primo promiserat *in cap. 2. de iudiciis* per aliquas quæstiones. 2 3 4

Sed cum ego dubitem de prædicta praxi, suppono dicendum, vt in resignationibus faciendis, & celebrandis in curia Romana requiratur duplicatus consensus, primus, qui à curialibus paruus consensus nuncupetur, & est ille quem resignans præstat tempore, quo ipse, aut eius procurator porrigit supplicationem, in qua renunciatio continetur, quæ porrigitur 5

porrigitur officialibus Datariæ, per quos in calce supplicationis apponitur summarium eorum, quæ in ea continetur, quod Datarius Romano Pontifici legere, aut referre solet, Pontifex tamen per hæc verba supplicationem signet, *fiat vt petitur*, postquam signata est supplicatio, & transit per reuisores, mittitur Datario, vt ipse apponat datam; deinde registrata ad Notarium Cancellariæ, vt eam inter abreuiatores distribuat; postea verò regreditur, ad Cameram, vel ad Cancellariam, ibique per ipsummet resignantem, si præsens est, vel si absit per il-
6 lius procuratorem ad id specialiter deputatum. † Expressus iterum præstatur consensus ad aliquas fraudes vitandas, qui per Notarios in libris Cameræ, vel Cancellariæ extenditur, & à tergo supplicationis adnotatur.

7 Inter duos autem prædictos consensus, ea est potissima differentia; quia primus, qui ex supplicationis oblatione resultat, dicitur consensus formalis dans valorem gratiæ; & est de essentia, & de substantia ipsius; quia statim quod resignans, vel eius procurator supplicationem porrigit, in qua dicatur quod ex tunc resignat tale beneficium, si à Papa admissa sit, firma remanet renunciatio; quia legitimus Domini consensus, & superioris authoritas interuenit; posterior autem consensus, qui extensus appellatur non requiritur pro essentia resignationis, sed pro illius executione; quia quamuis renunciatio per primum consensum à Romano Pontifice admissum, perfecta sit, non possunt tamen litteræ expediri, sine extensione prædicti consensus; quibus non expeditis, renunciatio non prodest, cum sine litteris, non possessio capi, nec fructus beneficij percipi possunt. Flamin *lib.8. de resignat. quæst.7.à princ. & quæst.8.num.138.* Mohedan. *decis.60.* Cassador. *decis. 1. num. 4. de renunciatione.*

8 Vnde ad difficultatem textus nostri propriè accedendo, video præter ordinarios ex proposito agere Zeuallos *in pract. quæst.283.* dum inquirens de ea, an possit Clericus cogi ad renunciandum beneficium, quando petita, & obtenta à superiore licentia renunciandi, postea pœnitinit: & adducens pro parte affirmatiua textum nostrum, & ordinarios hic, ac plurimos alios cum Flaminio *de resignat. benefícior. lib.3. quæst.18.num.48.* ex ratione illa, ne illudatur superior, qui illuderetur, si pœnitentiæ locus esset; & quod semel placuit, amplius displicere non possit, maximè, quia variatio est in Iure prohibita, vt *in clementina vnica hoc tit.* vbi glossa, & Bonifac. dicunt fundari in hac ratione textum nostrum. Et quia, etsi in pluribus casibus pœnitentia licita sit, eam non admitti in his, quæ superioris præsentiam exigunt post ipsius scientiam, & permissionem. Postea verò *à num.10.* admittit vt veriorem contrariam opinionem; nempè vt post petitam, & obtentam licentiam renunciandi, sit licita pœnitentia, donec consensus fuerit extensus in Camera Cancellariæ: Sic ex Puteo *decis. 17. & 29. hoc titulo*, & Flaminius refert supra *num. 68.*
9 receptam esse Doctorum sententiam, † addens decisionem textus nostri ab aula recessisse de stylo Cancellariæ, quæ facit ius, vt *in cap. quam graui de crimine falsi*, & Zeuallos resoluit *num. fi.* profectò aliter non posse satisfieri decisioni textus nostri, quæ de Iuris rigore vera est, sed de stylo contrariam passim obseruari, à qua dicit non recedendum in iudicando, & consulendo.

10 Et licèt Flaminius *lib.8. de resignat. quæst.8.n.69. & lib. 9. quæst. 25. num. 8.* inquiens resignantem posse pœnitere; donec in libris Cameræ consensus fuerit extensus, supposita doctrina iam in principio adducta, dubia est non parum eius sententia, Bursatus *consilio 393. à num.8.* Lotterius *de re beneficiaria lib.3. quæst. 6. à num.18.* videtur adductis repugnare; nam si resignans, aut eius Procurator post primum consensum compelli potest ad præstandum consensum extensum; quia ex parte sua gratia perfecta est, vt fatetur ipse Flamin. *q. 11. num. 67. dicto lib. 8.* sequitur rectè dicendum non posse iam prædictam renunciationem reuocare, nisi vt vult Barbosa *dicto lib. 3. de Iure Ecclesiast. cap 15.* ipse intelligatur, antequam per Pontificem renunciatio sit acceptata, & resignata; quia ante Superioris acceptationem licitum est pœnitere. Et cum videat Flaminij verba adæquatum sensum accipere non posse, cum admittat reuocationem, donec in libris Cameræ consensus fuerit extensus, extendique multò post acceptationem Summi Pontificis; ideo eum explicans dicit praxim Flaminij intelligi tantùm de tempore suo; & resoluit cum Lotterio supra *num.59.* primum consensum extendi in Cancellaria, vel Camera, annotarique à tergo supplicationis antequam illa à Sanctissimo signetur, & sic cessare omnia dubia; indeque frustratoriam esse temporis indagationem, an sit præstitus consensus ante, vel post datam extensam, quod vix quoque olim erat practicabile, cum inter paruam datam, & extensam respectu temporis nulla sit differentia, nec quidquam esse, quin eodem die, quo supplicatio fuit signata, parua data valeat datarius eam extendere, quemadmodum inutilis quoque remanet consideratio, quòd à tergo litterarum non potuerit annotari consensus, nisi post earum inscriptionem, & solutas taxas.

Hæc sufficiant pro textu nostro, quem expendi 11
in cap.2. de restit. spoliat. q.1. num. 6. & 21. iterum hic applicari potest quæstio, an qui renunciauit dispensationi possit ea vti, de qua latè disputat Sanchez *lib.8. de matrim. disp.32. per totam*, vbi *num.2.* ait vt quandiu Superior non acceptauerit illam priuilegij, vel dispensationis renunciationem, sed in eadem volontate perstiterit, possit is, cui conceditur, non obstante quod impetratioⁿi contradixerit; vel post consecutionem renunciauerit, vti mutata voluntate, ea dispensatione, vel priuilegio, vt probat textus *in cap. litteris de procurat. lib 6. per verba*, versi. *licet* vbi glossa finalis, Ioannes Andreas, Archidiacon. Dominic. Francbis dicunt electum renuentem consentire electioni posse, mutata voluntate, eam acceptare electoribus in priori voluntate persistentibus: quod idem de Iudice de Legato, & arbitrio, qui semel arbitrium, & delegationem renunciauit, docent glossa penult. *in cap. si tibi absenti de præb. lib.6.* vbi leges quæ tradit Sanchez cum Ioanne Andrea Ancharano, & Dominico *in dicto cap.* hanc eandem sententiam docent etiam Loazes *de matrimonio Regis Angliæ dubio 12. num.28.* & moderni. Nec obstat regula iuris *in cap. quod semel 25.* & textus *in cap. prohibentur 2. quæst.1. cap. de his de accusat. cap. quam periculosum 7. quæst.1.* vbi glossa alia iura refert, quia etsi per illa renuncians iuri suo, illud non repetat, intelligitur quando renunciationem acceptauit superior ex iam dictis.

Ad

Ad Text. in Cap. Veniens XIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare non dicitur Iuri suo, qui gratia alterius se submittit; est enim renunciatio stricti Iuris.*

2 *Iuramentum, promissio, rescriptum sunt stricti Iuris, remissiuè.*

3 *Negatio facit rem dubiam: fallit quando est calumniosa, vel post conclusum in causa*, numero 4.

1 TExtus hic resoluit vt non dicatur renunciare
iuri suo, qui gratiæ alterius se submittit, mul-
tis comprobat Barbosa *num.1.* qui *num.3.* ait quod
renunciatio est stricti Iuris; ita vt nec ex actu qui-
dem proximo præsumatur; quare *num.4.* addit *in*
vers. aduersarij se gratiæ commisisset. Quod si quis
se submittat misericordiæ, siue gratiæ, siue volun-
tati alicuius, nihilominus recurratur ad arbitrium
boni viri. Et pro explanatione remittit Lectorem
ad ea, quæ dixit in suis remissionibus, de dictio-
2 nibus, & clausulis, *clausula 4.* † Igitur vt extendas
doctrinam prædictam applicabis quæ adduxi *sub*
tit. de iureiurando, quatenus probaui quod iura-
mentum est stricti iuris, item quod promissio, seu
renunciatio iurata non extendatur vltra verba, seu
intentionem iurantis. Et de rescripto dixi quòd sit
iuris stricti supra *sub tit. de rescriptis*; & arbitrium
ad quid extendatur, seu qualiter intelligatur dixi
sub cap 2. de re iudicata quæst. 1. vers. *ad vlti-*
mam: & comprobatur hæc decisio *ex cap.14. si-*
quenti.

3 Et in vers. *hoc negante* notat Barbosa hic *num.2.*
quòd per negationem, fit res dubia: sic cum Feli-
no, Surdo, Gutierez, & cum aliis, quos citat
axiomate 158. num.2. Sed quia, latè, & ex propo-
sito egi de quæstione, an res dubia reddatur per
negationem *in cap. quoniam contra falsam 11. q. 4.*
vers. *ad tertiam de probationib. à num.13.* ideo tan-
tum adiungo Gratianum cum multis, qui *regula*
153. ex nostro textu affirmat, † & refert ibi Do-
4 ctores limitantes regulam modis octo; inter quas
ponit non procedere, quando negatio esset calum-
niosa euidenter, vel quando fit post conclusum
in causa.

Ad Text. in Cap Lectæ XIV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare Prælatura non videtur Prælatus, qui ab obedientia subditos absoluit.*

2 *Renuncians per Procuratorem potest reuocare eam renunciationem, quandiu res est integra.*

1 DEcidit Pontifex hic vt si Prælatus ab obediē-
tia subditos absoluat, non propter hoc cen-
featur renunciare Prælaturæ, quod probatur ex
adductis *cap. præcedenti*: nam renunciatio est stri-
cti Iuris, & Barbosa *hic* in vers. *humiliter est confessus*, cum Nauarro probat textum nostrum non
loqui de confessione sacramentali; sed de renun-
ciationis cuiusdam manifestatione, qua abdicauit
subditos ab obedientia: ex quo pacto facto re-
soluit Pontifex hic Abbatem, qui tale fecit, non
ex hoc resignasse regimini suæ Ecclesiæ. † Ex 2
quo notat Barbosa *num.fin.* quòd per Procuratorem
renuncians potest reuocare eam renunciationem,
quandiu res est integra; id est quando non acces-
serit approbatio Pontificis, seu Superioris, quan-
tumcumque ipse renuncians multa interea faciat,
quæ facere solet is, qui plenè renunciauit. Ex
quo dicto applicabis quæ dixi supra *in c. quidam 12.*
hoc tit. de Clerico, qui postquam renunciauit,
pœnituit.

Ad Text. in Cap. Fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare nequit Abbas exemptus sine licentia Papæ, sed alij inferiores Abbates possunt in manibus Generalis, vel Diffinitoris, aut alterius*, n.2.

3 *Resignatio quando non tenuit, redit ad beneficium sine noua collatione resignans.*

4 Constitutio Pauli V.

5 Cap. 7. Trid. sess. 14.

6 *Irregularitas ipso iure inducit carentiam ordinis, sed non priuat beneficio.*

7 *Renunciare potest beneficiarius incidens in irregularitatem.*

TExtus hic decidit, vt Abbas exemptus ne- 1
queat renunciare sine Papæ licentia, taliter
vt si renunciauerit, sequuta etiam resignatione in
manu alicuius Prælati, renunciatio, & resignatio,
sint nullæ, multis comprobat Barbosa hic *n.1. & 2.*
† vbi addit, quòd alij Prælati, Abbates, scilicet, 2
Priores, & similes non exempti renunciare possunt
in manibus Generalis, vel Diffinitoris, aut alterius,
qui habet potestatem instituendi, & destituendi si-
mul inuitum iustis de causis, secundùm glossam
verbo *in manibus in clem.1. hoc tit.* videbis Tambur.
de iure Abbatum tom.1. disp.13. q.5. n.7.

Et in vers. *loco suo restitui facias*, notat Barbosa 3
num. 3. hic quod quando resignatio non tenuit,
tunc sine noua collatione ad suum beneficium ce-
dens, redit cum resignatione nulla inualida, ac
subreptitia existente, non abdicetur Ius, ac proin-
de non acquiratur resignatario; quare applicabis
quæ de regressu posui supra *sub Rubrica, & in cap.*
ex transmissa 3. hoc tit. Et adiunges hic dicta *sub*
cap.4. vers. hic enim, vbi retuli casus plures, in qui-
bus renunciatio nulla est, & ad propositum Barbo-
sa *de Iure Eccles. p.2. lib.3. cap.15. à n.72. & 76.* vbi
quando non abdicetur ius à resignante.

Per hunc textum poteris agere de Constitutione 4
Pauli V. statuentis, ne Episcopi, & Archiepiscopi
recipiantur iterum ad religionem, de quo tractat
Scortia *epitome 72.* in constitutionibus Pontificum,
& applicabis notata *in c. post translationem, hoc tit.*

Pio

5 Pro complemento huius tractationis dubium est an beneficiatus incidens in irregularitatem, possit beneficium renunciare in fauorem Tertij; & licèt videatur negatiuè respondendum ex decreto Tridentini *sess.14. cap.7. de reformatione*, vbi loquens specialiter de irregularitate homicidij voluntarij, inquit vt careat omni ordine, beneficio, & officio Ecclesiastico; & sic debeat carere beneficio, vt nimirè renunciet, sicut voluit Inacol. *lib.5. de irregularitate, c.*
6 48. §.4. *num.* 2. † sed adhuc dico cum Suarez *de cens. disp.44. sect.4. num.* 32. Diana *part.10. tract.16. res.14.* per Concilium nihil esse in hac parte innouatum, cum eius verba debeant intelligi iuxta ipsarum rerum naturam, quæ est carentia ordinis, quam inducit Irregularitas ipso iure, secùs priuatio beneficiorum; quia plerumque expostulat Iudicis sententiam, nisi aliud exprimatur, vt aduertit Salzedo pluribus relatis *in sua praxi cap.* 94. Couar. *in c. lem. si*
7 *furiosus de homicidio 2. part. §.3. num.* 6. † & sic tenendum esse dico ligatum irregularitate ex delicto, si nolit, vel non possit impetrare dispensationem, posse renunciare beneficium in fauorem alterius, ac si nullam irregularitatem contraxisset, etiam pendente lite, & accusatione facta de irregularitate; quia vsquequo accedat sententia, & condemnetur, retinet ius in beneficio, vt docent Panormit. *in cap. nisi cum pridem 11. hoc tit. num.1.* Felinus, *in cap. inquisitionis de accusat. col.3.* Ludouicus Gomez *in regula de annali possessione quest 41. num.3.* Sairo, *lib.6. cap.242. num.14.* Suarez. *disp.40. sect.2. num.* 19. & alijs, & comprobo ex his, quæ dixi *in cap. cum non ab homine de iudiciis à quæst.27.* argument. eorum, quæ adduxi *sub cap. pastoralis, §. verum quæst.1. de appellat.*

QVÆSTIO I.

An Renunciatio facta coram Episcopo, & cæteris ordinariis collatoribus sub conditione retinendæ pensionis, aut alterius rei temporalis, sit Simoniaca.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio facta coram Episcopo, aut aliis collatoribus sub conditione retinendæ pensionis, est Simoniaca; nisi absque conuentione pro bono pacis*, num.2.3.& 4.
2 Cap. nisi essent de præbendis, & *à num.6.*
4 Cap. 2. de arbitris.
5 Cap. fin. de rerum permut.
7 *Temporale dari potest ad vitam solius dantis pro bono pacis in fructibus beneficij Episcopi authoritate.*

1 AD primam quæstionis partem existimo respondendum, vt talis renunciatio, sit Simoniaca, cum in hoc casu temporalis conditio in spiritualibus adiiciatur, per quam conuentio non sit gratuita, & aliquid contineat quod videatur habere pretij rationem, vt colligitur *ex cap. sua nos de Simonia*: sic docent in terminis Cassador. *decis.2. à num.3. de Simonia*, Rota *decis.46. lib.2. part.3.* & *decis.* 96. & 922. *lib. 3. eadem part.3. diuers.* & *in Balneoregien. Simonia* 17. *May* 1624. coram D.R. Decano, Suar. *lib.4. de Simonia, cap.35. à num.22.* Barbosa, *de iure Ecclef. lib.3. cap.15. num.49.* Bonacina *de Simonia* *cap.4. §.14. num.2.* Filliucius, *tom.3. tract.45. cap.8. quæst.10. num.54.* & alij.

Sed huic resolutioni obstare videtur textus *in* 2 *cap. nisi essent de præbendis*, de quo latè dico *ibi*, dum approbat arbitrorum compositionem sub ea forma celebratam, vt alter ex litigantibus super beneficio liti cederet, & certam pecuniæ quantitatem ab altero singulis annis reciperaret; cùm tamen simile arbitrium *in cap. fin. de rerum permutatione*, & *in cap.2. de arbitris*, tanquam simoniacum improbetur.

Tamen respondeo ideò *in d.cit. cap. nisi essent*, 3 certam illam pecuniæ quantitatem absque simoniæ labe dari posse; quia non ex conuentione partium, sed arbitrorum prouidentia pro bono pacis id factum fuerit, vt intelligit Hostiensis *ibi* ex Abbate, & Imola *in dict. cap.* 2. vbi Beroius *a n.48.* communem dicit: plures refert, & sequitur Padilla *in l. vltima num.13. cod. de transactionibus*, Barbosa *dict. lib.3. c.15 n.50.*

Nec prædictæ resolutioni obstant textus *in dicto* 4 *cap.2. de arbitris*, & *in cap. fin. de transact.* quia *in dicto cap.2.* improbatur arbitrium, non propter simoniam, sed propter iniquitatem, & iniustitiam Clericorum male arbitrantium, vt colligitur ex serie illius textus. † Nec textus *in dicto cap. fin. de* 5 *rerum permutatione*; quia agit de arbitris; nam vt ex littera illius apparet, agit Pontifex de arbitris iudicantibus, vt pars spirituali iuri renunciaret, si temporalia acciperet; quo casu ex iudicis mandato, simonia excusari non potuit, cum temporalia pro spiritualibus reciperentur, cumque longè aliter se res habuerit *in dicto cap. nisi essent*, vbi pars iuri suo spirituali non cessit, sed habenti titulum adiudicatum fuit beneficium; quid mirum, vt textus illius decisio absque simonia procederet.

Verùm vt factum *dicti cap. nisi essent*, licitè, & 6 absque labe simoniæ vitio procederet, tria potissimum requiri Doctores scribunt. Primum, vt nulla inter partes conuentio, aut conditio, etiam pro bono pacis intercedat, sed ex mera Iudicum prouidentia, arbitrium incipiat. Secundum vt arbitri sint viri bonæ opinionis; etiam si priuati sint, qui nec ordinariam, nec delegatam iurisdictionem habeant. Tertium requisitum vt beneficium adiudicetur ei, qui canonicum habeat titulum, vel talis ex actis appareat, aliter enim non tantùm iniustitia, sed simonia committeretur; quia magis pro spirituali iure, quàm pro bono pacis, pecunia data videtur.

Quibus enim concurrentibus perspicuum est, vt 7 cesset simoniæ omnis suspicio; potest enim aliquod temporale pro bono pacis ad vitam solius dantis dari; imò vt realis etiam pensio ad recipientis vitam in fructibus beneficij possit constitui, dummodo ab ordinario Episcopo id fiat, qui solo post Romanum Pontificem potest constituere pensionem ex causa, colligunt Doctores ex regula textus *in cap. de cætero, & in cap. veniens de transactionib.* sic Barbosa *in dicto cap. nisi essent, & in dict. c.15. de Iure Ecclef. sub dicto n.50.* ex communi resolutione, de qua Felinus *in cap. ad audientiam de rescriptis*, Gigas *de pensionib. q.6. n.4.* Et secundum hæc existimo intelligi quidquid argui intendatur ex doctrina textus *in cap fin. de transactionib.*

QVÆSTIO II.

An Renunciatio conditionalis in fauorem certæ personæ absque vlla pensionis reseruatione coram Ordinario fieri possit. Et an hodie propter constitutionem Pij V. sit censenda renunciatio simoniaca simpliciter facta ea mente & spe, vt certæ personæ, conferatur. Et an liceat insimul renuncianti id procurare. Et an irregularis queat renunciare.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio conditionalis in fauorem certæ personæ facta coram Ordinario valet, nulla pensione assignata, nec interueniente repromissione temporalitatis inter partes*, n.2.

2 *Pactiones dari possunt illicita, quæ nec contra Ius Diuinum, nec humanum simoniam contineāt.*

3 *Lex nulla Diuina, aut humana constitutio talem renunciationē, tanquā simoniacam, reprobat.*

4 *Renunciatio quæ fit ex causa permutationis, conditionalis est, & respectiua, quæ valet, & tenet.* Clem. vnica de præbendis, *ibi.*

5 *Pactio omnis tanquam simoniaca in beneficialibus per sacros Canones reprobatur.*

6 *Cap.* vltimo de pactis, *cap.* quæsitum de rerum permut. *cap.* 14. *Trid.* seſſ. 24. de reform.

7 *Cap.* dilecto de præbend. *vers.* liberaliter *cap.* ex parte de officio delegati, *cap.* vnico de rerū, permut. lib. 6.

8 *Cap.* nemo de simonia, & c. vnico, *vers.* circa, *vt Ecclesiast. benef. sine diminutione conferātur.*

9 *Renunciatio coram Ordinario, simpliciter facta ea intentione, & spe, vt certæ personæ conferatur, non inducit simoniam, quamvis eidem beneficium collatum sit.*

10 *Renuncians in vtroque foro valet post renunciationē liberè, & purè factam procurare, & humiliter postulare, vt beneficium illud certæ personæ conferatur.*

11 *Resignationes omnes beneficiorū, etiam simplices apud Ordinarios inferiores fieri prohibuit Pius V. permisit verò in certis casibus.*

12 *Pij V.* Constitutio 58. *habet locum in parochialibus dimissis ob alterius Parochialis assecutionem: non vero in Patrono præsentante.*

13 *Resignans beneficium de suo iurepatronatus potest præsentare quem vult ad dictum beneficium, & Ordinarius tenetur instituere, non obstante dicta constitutione Pij V.*

14 *Renunciatio simpliciter facta ea mente, & spe, vt certa persona conferatur, non censetur simoniaca, nec constitutiones dictæ prohibent id procurare renuncianti, vt ab Ordinario petat.*

1 AD primam quæstionis partem quantumvis Felinus *in c. ad audientiam el 2. n. 3.* Rebuffus *in praxi tit. de resign. condit. a. 1.* Ludouicus Gomez *in reg. de infirmis q. 12.* Redianus *de simonia p. 2. c. 22. n. 14.* Nauarrus *in man. c. 23. n. 207. & in c. si quando de rescriptis except. 4.* Flamin. *de resignat. lib. 14. q. 3. n. 12.* Bonacina *de simonia q. 4. §. 14. a. 5.* existiment prædictam renunciationem absque labe simoniæ fieri non posse, & Cassador. *decis. 3. de renunciat. & decis. 3. de simonia* de stylo curiæ id obseruari testetur, teneantquè gloſſ. *in cap. ordinationes 1. q. 1. glossa 1. in cap. dilecto de præb. glossa 2. in cap. ex parte el 1. de officio deleg.* vbi nonnulli Doctores ex doctrina textus *in cap. vlt. de pactis, c. quæsitum de rerum permut. clem. vnica eodem*, & ex aliis. Tamen alij contendunt huiusmodi renunciationem conditionalem coram Episcopo factam in fauorem certæ personæ validam, & licitam esse, dummodo inter resignantem, & resignatarium nulla contentio, aut temporalitatis repromissio interueniat. Pro quibus primò facit, quod illa tantum conuentio, tanquam simoniaca reprobatur, in qua temporale pro spirituali datur; aut aliquod interuenerit, quod pretij imaginem habere videatur; sed quando beneficiarius renunciat beneficio cum pacto, & conditione, vt certæ personæ conferatur, nihil temporale interuenit, quod pretij similitudinem habere videatur: igitur talis conditio tanquā simoniaca improbanda non est, sic docent Couarru. *lib. 1. var. c. 5. a. 5.* Boëtius *in tract. de potest. Legati q. vnic. n. 11.* Sotus *de iustitia lib. 9. q. 7. art. 2.*

Et probatur maior *ex c. 1. cū seqq. 1. q. 1. c. nemo, c. tua nos de simon.* Minor patet; quia conditio de se simoniā nō inducit, vt probat *c. significatum de præb.* facit textus *in c. cum vniuersorum de rer. permut.* vbi resignatio facta in fauorē tertij, tanquam simoniaca nō improbatur; quia simoniaca resignatio adeò nocet contrahentibus, vt nec ipse resignans illud repetere, nec resignatarius retinere possit, vt post gloſſā verb. *pecunia, in c. super hoc de renūciat.* docet Tyraquel. *de retractu Conuent. §. 26. glossa 2. n. 10.* dicit communem, Rebuff. *in praxi tit. de simonia n. 1.* 2

Etenim in spiritualibus illicitæ pactiones dari possunt, quæ nec contra Ius Diuinum, nec humanū contineant, vt videre est in permutationibus, quæ de spiritualibus ad spiritualia absque interuentu rei temporalis sine authoritate Superioris celebrantur, quas constat non esse simoniacas, sed tantùm illicitas, & iuri contrarias improbari, vnde illicitas pactiones distinguit Conc. Trid. *seſſ. 24. de reform. c. 14.* & in litteris beneficialibus clausula apponi solet, *nec simonia, aut alia illicita pactio, &c.* vt optimè aduertit Couarr. *dict. c. 5. n. 4.* Barbosa *de iure Eccles. lib. 3. c. 15. n. 45.* legendus *à n. 52. & 54.* vbi dicit quod attento rigore iuris communis, non est simoniaca prædicta forma resignationis, nec transgressores puniēdos esse tanquam simoniacos, solùm enim fatetur sacris Canonibus eam esse inimicam, & pluribus, de causis à iure reprobatam, ac proinde, nec per inferiores Prælatos esse admittendam. 3

Ratio inquam, ob quam talis conditio improbetur, ne ex parte resignantis apponi aut ab Episcopo acceptari possit, colligitur *ex c. plerique 8. q. 1.* vbi Hilarius Papa *in Romana Synodo* decreuit, ne beneficiarij in suum locum alios designare, subrogare, aut eis gratificare possint; quia quæ Dei sunt ab homine dari non possunt, sed authoritate Ecclesiæ, quæ in Prælatorum institutione consistit conferenda sunt: vnde Pontifices pro regula constituerunt, ne Sanctuarium Dei hæreditario Iure, aut sanguinis affectu, sed libera electione deferantur, iuxta textum *in cap. Episcopo, & in cap. Moyses, & in cap. Apostolica 8. quæst. 1. cap. ad hæc de decimis, cap. consuluit de iure patron.* Et iuxta hanc interpretationem intelligendus est textus *in cap. 1. de de præbend.* vt post Hoſt. Ioan. Andr. Abbat. Imol. *in princ.* Dec. *num. 15.* & alios *ibi*, tradunt Rebuffus *in praxi de dispensat. ex defectu natal. num. 25.* Ludouic. Gomez. *in regul. de infirmis, quæst. 1. in principio.* Mandoſ. *de signatura gratia, §. dispensatio super defectu natal. num. 12.*

Et confirmatur eo quòd nulla lex Diuina, aut humana constitutio talem renunciationem tanquam simoniacam reprobauit: nam si renunciatio 4

R hæc

hæc foret simoniaca vtique proueniret ab aliqua lege Diuina, aut humana constitutione, quæ simoniam induceret, iuxta celebrem doctrinam glossæ *in dict. cap. ex parte*, verb. *dimittere de officio deleg.* cum qua omnes transeunt, vt aduertit Barbosa *in dict. cap. 15. de Iure Eccles. sub dicto num. 54.* vtrumque probans de lege Diuina; quia simonia Diuinis legibus prohibita tunc contrahitur, cum spiritualia supernaturalia, vel eis annexa, quatenus talia sunt verè pretio æstimantur; circa illa tamen tales pactiones, aut conuentiones oriuntur sua non gratuitæ adhibentur, quæ venditionis imaginem præ se ferunt, & quandam eorum æstimationem exprimere videntur, quod illis tantum casibus est adimendum, qui Iure reperiuntur expressi, in quibus lex aliquid, velut simoniacum fieri prohibet: nam ad actum simoniacum iudicandum non sufficit, vt per legem improbetur, cum non omnis prohibitio actum simoniacum constituat, sed illa tantùm quo aliquid circa spiritualia prohibet sub figura, & ratione simoniæ, quod imaginem habeat contractus non gratuiti, quod etiam Iure humano patet, ex regula textus *in cap. quam pio 2. de simonia*, dum ante pactionem spiritualium, pactionem de dandis temporalibus fieri vetat; postea verò dari non prohibet, quoniam prius venditionis habet figuram, posterius verò non ita, idem colligitur *ex cap. tua nos, cap. ad Apostolicam, de simon.* Planè in nostro casu, quando scilicet, quis renunciat suo beneficio coram inferiore sub conditione, vt certæ personæ conferatur; nec datur textus, qui talem renunciationem, tanquam simoniacam condemnet, nec actus de se talis est, qui iuxta formam, & naturam, imaginem pretij præferat, sed affectionem ad illam personam, in cuius fauorem renunciat.

4 Et confirmatur quia renunciatio, quæ fit ex causa permutationis, conditionalis est, & respectiua, in qua saltem virtualiter continetur clausula *non alias, aliter, nec alio modo*, vt docent scribentes *in cap. vnic. de rerum permutat. libro 6.* ibi; *qui alias minimè resignasset* &c. clem. vnic *eodem titulo*, ibi: *ex causa permutationis resignata* &c. sed talis resignatio ex causa permutationis, non solùm sub virtuali, vt prædicta Iura probant, sed etiam sub expressa conditione, vt alter alterius beneficium habeat, valida, & licita est, vt colligitur *ex cap. ad quæstiones, cap. vlt.* iuncta glossa, verbo *temporalia, de rerum permut.* resoluit Couar. *d. c. 5. n. 5.* Sot. *d. lib. 9. q. 5. art. 2.* Ergo non est cur sententia contraria sit omninò sequenda, considerata etiam decisione textus, *in clem. vnica, de rerum permutatione*, ibi, *concessione Iuris vtentib.* quibus significatur verbis resignationem reciprocam, ex causa permutationis specialiter permitti quasi secundùm Iuris regulas licita non esset, quia ex proximè dictis conuincitur.

5 Nec obstat dicere, quod in beneficialibus omnis pactio tanquam simoniaca per Sacros Canones reprobatur ex textu *in capite fin. de pactis capite quæsitum de rerum permutatione*, cum aliis, cum resignatio facta sub conditione vt *Titio conferatur*, pactum contineat, & conuentionem ex Regula

6 *l. 1. ff. de pactis.* † Quia respondetur prædicta Iura posse prohibere tantùm illas conuentiones in spiritualibus, in quibus temporale datur, retinetur, aut promittitur verè, aut præsumptiuè; Ecclesia namque vt omnem sinistram suspicionem, & mali speciem remoueret, non solùm veram, & realem spiritualium venditionem, sed omnes non gratuitas pactiones circa spiritualia prohibuit in quibus temporale aliquid interueniret quod pretij imaginem habere videretur; quamvis recta fuisset partium intentio, iuxta textum *in dicto cap. 14. sessione 24. de reform.* ita Barbosa *de Iure Ecclesiastico, libro 3. dict. capite 15. numero 56.* addens verba illa, *omnis pactio, omnisque conuentio*, &c. restringi debere ad illas pactiones in quibus temporale aliquod interuenit; eo quòd nouum non sit in Iure, vniuersalia verba ad terminos Iuris habiles restringi, iuxta regulam textus *in l. 1. cod. de Sacris Ecclesiis*, maximè si consideretur dari plures conuentiones in spiritualibus posse absque simoniæ labe, vt *in capite ad quæstiones, de rerum permutatione, capite significatum, de prebendis, capite ad audientiam*; iuncta glossa *de rescriptis capite super eo de transactione.* & in aliis Iuribus in quibus conditiones in spiritualibus continentur vt resoluit Couarruuias, *dicto libro 1. variar. cap. 5. num. 4.* Nec turbari debet relata doctrina si dicatur non semper specialem legem requiri ad singulos casus tanquam simoniacos condemnandos, sed sufficere generalem; quia respondeo cum Barbosa, & aliis, id solùm procedere quando materia est talis quæ sub generali prohibitione cadere posset, sed non sic dicendum in proposito casu de quo loquimur, vbi nihil temporale considerari potest in quo præcipua ratio simoniæ, & generalis prohibitio fundatur; non enim pactionis leges improbantes circa spiritualia pertinent ad hanc renunciationem quæ sine conuentione fit.

Nec obstat textus *in d. c. dilecto de prebend.* ibi *liberaliter resignauit*, & *in cap. ex parte de off. c. delegati*, quatenus ex eis Doctores in principio adducti probant, quòd libera resignatio quæ requiritur de iure tollitur Ordinario, si teneatur beneficia conferre illi in cuius fauorē renunciatio facta fuit, nō autē digniori cui aliàs attento iure conferre tenebatur ex doctrina D. Thom. 22. q. 63. art. 2. quia respondetur fatendo suppositum, nempè quod inferiores Prælati nunquam admittant conditionalē resignationem, sed purā tantùm, & liberalem, sed negamus vt sola renunciantis, spes, & intentio quod suum beneficium certæ personæ conferatur simoniam efficiāt; vt docet Nauar. *in man. c. 23. n. 107.* Barbosa *d. l. 3. de iure Eccles. c. 15. n. 58.* dicentes non inde sequi talem conditionem si de facto ab Ordinario acceptetur & beneficium illi conferatur in cuius fauorem fuit apposita actum efficere simoniacum, nec euinci ex *d. cap. dilecto*, si rectè ponderetur, imò ex textu *in c. vnico de rerum permutatione, lib. 6.* rectè habetur reciprocam beneficiorum permutationem coram ordinario fieri non posse attento iure, sed specialitate illius textus posse Prælatum reiecta conditione beneficium alteri conferre; vt interpretatur glossa in verbo *dimittere, in d. cap. ex parte, de off. deleg.* Rebuff. *in praxi de renunciat. condition. in princ.* Conar. *d. c. 5. n. 5.* non enim ait Barb. *d. n. 58. in fin.* improbari in textu illo prædictam conditionem tanquam simoniacam; sed ex aliis causis & rationibus quas supra adduxi. 7

Non textus *in d. c. nemo, de simonia*, & *in c. vnico, vers. circa*, vt Ecclesiastica beneficia sine diminut. conferant, quibus probatur vt carnalitas & animi affectio in spiritualibus simoniam inducat, ac si temporale interuenisset nec negari posse quod conditio in fauorem certæ personæ à renunciante apposita procedat, ex carnalitate & animi affectu, quia Respondetur animi carnalitatem in prædictis iuribus non tanquam simoniacam, sed tanquam iniustam, & iniquam in spiritualibus improbari, vt post alios resoluit. Couarruu. *dict. lib. 1.* 8

lib.1.var.cap.5.num 4. Flamin.*de resign.lib.14. q.7. n.19.* nec tunc obstat textus *in d. cap. nemo*, qui solum euincit non posse præsbiterum gratia; vel amore, seu consanguinitatis respectu aut pro cumque temporali emolumento peccatorem cessare & reconciliare impœnitentem aut pœnitentem à reconciliatione remouere, quia vtrumque simoniacum est, scilicet si in vtroque temporale emolumentum de quo egerat interuenisset, non autem si sola animi affectio; aut consanguinitatis respectus reperiretur qui iniustitiam non simoniam inducit, sic Barbosa *in dict. cap.15.n.57.* qui *num.163.* cum pluribus Doctoribus dicit quod tractatus de renunciando certo modo beneficio non est prohibitus, sed tantum pactio firma.

9 Ad secundam quæstionis partem ex dictis respondeo vt renunciatio simpliciter facta ea intentione, & spe vt certæ personæ conferatur, attenta communi opinione non inducat simoniam quamvis eidem beneficium collatum sit; vt notât glossa, verbo, *pretio in cap.ordinationes 1.quest.1.* Nauarrus *in manual. cap.23. num.107. & cons.38. de simonia*, alijque quos sequitur Flaminius *de resign.d.lib.14. quæst.6.num.5* & est ratio quia ad simoniam constituendam vt iam dixi necessario requiritur datio temporalis aut saltem pactum & conditio dandi; imo addunt Felinus *in cap.ad audientiam de rescri-*
10 *ptis num.2.* † Sanct. Antoninus *p.2. tit.1. cap.5. §.11.* Nauarr.*dict.num.107.in manuali*, Redoanus *de simon. part.1. cap.25.* Suarez *lib.4.de simonia, num.18.* vers.*hac ergo.* Quaranta *in summa Bullarij*, verbo *beneficij resignatio*, vers. *pro complemento*, Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnit.lib.13. n.249.* Filliucius *in quæstion. moralib.tom.3. tract.45.cap.8. quæst. 9. num. 26.* Licitum esse in vtroque foro renuncianti post renunciationem libere & pure factam procurare & humiliter postulare, vt beneficium illud certæ personæ conferatur, sic colligentes ex textu *in cap. tua nos in 2.responso de simonia*, vt & resoluit etiam Cassadorus *de simonia, decisione 2.*

11 Vnde infero cum eodem Nauarro *cap.23.in manuali num.10. & cons.11.38. & 43. de simonia.* Flaminio *de resignatione dict.lib.14.quæst.1.n.11*: quod humiles supplicationum preces simoniam non efficiunt, secundùm communem sententiam; ideoque docuerunt Felinus *in dict.cap. ad audientiam col. 1. col.5. de rescript.* Anania *in cap. audiuimus col.2. num.2.de collus.detegend.* Nauar.*cons.48.aliàs 33.de simonia.* Barbosa *de iure Ecclesiast.lib.3.dict. cap.15. num.61.* Rota *in Balneoregien. simoniæ 17. Maij 1624.* coram R. D.Coccino vt dum tractatur resignatio sit optima præseruatoria, omnia gerere ea intentione, *si S.D. N.placuerit & ab eo approbata fuerit.*

12 Quod verò ex nouissimâ Pij V. constitutione; incipiente *quanta Ecclesia* tenendum sit, videtur vt dicta non sustineantur, eo quòd Pontifex summus omnes resignationes beneficiorum etiam simplices apud Ordinarios fieri prohibuerit motu proprio, & postea vtilitatis gratiâ simplices renunciationes permiserit; sic tamen vt nec verbo nec signo aut intentione in alterius fauorem fiant, nec consanguineis, affinibus, aut familiaribus resignantis seu conferentis dentur pœna nullitatis & aliis grauissimis pœnis impositis, vt obseruari testatur Flamin. *lib.11. de resign. quæst.5. num.12.* de quo Barbosa *dict.lib.3.de iure Eccles.cap.15.n.62.& num.112.* † dicens hoc idem confirmari ab eodem Papa, alia constitutione circa confidentias beneficiorum, dicens vt hæc constitutio habeat etiam locum in Parochialibus dimissis ob alterius Parochialis assecutionem, vt censuit sancta Congregatio negotiis Episcoporum & Regularium præposita *sub die*
19. Decemb. 1620. † sed vt non habeat locum in 13
resignante beneficium de suo iure patronatus, ait Barbosa supra *num.64.* per sacram Congregationem Concilij *Viterbien.18. Martij 1528.* quia Patronus potest præsentare quem vult ad dictum beneficium & ordinarius tenetur instituere non obstante D.constitutione Pij V.in §. *caueant.*

Ad tertiam quæstionis partem an hodie propter 14
prædictas Pij V. Constitutiones sit censenda simoniaca renunciatio simpliciter facta ea mente, & spe vt certæ personæ conferatur, & an liceat renuncianti id procurare & ab Ordinario petere, & licèt videatur non permitti per verba constitut. relatæ Pij V. *incip. quanta*, ibi: *Nec futuri Successores ab eisdem verbo, nutu, aut alio signo designentur*, &c. Tamen vt illa explicant Flaminius *de resignat. lib.14. qu. 6. num.7.* Nauarr. *dict.cons.38. de simonia num.3.* qui *in d.c.23.a num. 109.* in manuali satisfacit ad alteram relatam constitutionem de confidentiis per quam omnis spes & intentio tanquam simoniaca videtur condemnata, Barbosa *in dict.cap.15.n.65.* in relatis verbis non imponi præceptum subditis resignantibus, sed solum Prælatis conferentibus, cum ad eos solum referantur; imò vt colligitur ex eo versiculo dum vtitur Pontifex, verbo, *caueat*, inquit in sequenti: *Cæterùm præcipimus, & omnino interdicimus* &c. nec importare præceptum sed solum admonitionem, deinde probant Doctores quia lex humana vt dico *sub Rub. de constit.* actus inter nos non iudicat nec punit, vt probat textus *in cap.à nobis, de sententia excommunic.cap.fin.de simonia*, & sic nec renunciantis intentionem quæ ad actus externos non exit: etenim vt ipsi Doctores expendunt prædicta verba sunt intelligenda de intentione expressa vel tacita in contentionem deducta.

Ad vltimam partem quæstionis satisfacies ex di- 15
ctis *in principio huius textus num.5. vers. pro complemento.*

QVÆSTIO III.

An si ex aliqua causa beneficium resignatum non quæratur resignatario dicatur nihilominus vacare. Et an si resignans reseruata pensione vacet, si ea pensio in minori quantitate sit assignata. Et quænam sit differentia inter simplicem & conditionatam resignationem; nunquid earum aliqua possessio amittatur beneficij.

SVMMARIVM.

1 *Resignatarius excommunicatus, Laicus, aut non acceptans, siue absens non aufert beneficium à resignante, & quid si resignans habeat ius patronatus; aut si non expresserit valorem*, n.2. & 3.

4 *Possessio & titulus beneficij non dicitur dimissa per renunciationem nisi adimpleta conditio-*

ne : & num. 5. *vbi quamdiu retineat fru-*
ctus.

6 *Resignans potest regredi ad beneficium resigna-*
tum vbi pensio in parte non subsistit.

7 *Renuncians qualiter amittat possessionem & ti-*
tulum per puram & simplicem renunciatio-
nem; quando si resignet conditionaliter, aut
in fauorem certa persona, numero 8. 9.
& 10.

1 AD primam quæstionis partem aliquid dixi su-
pra *in cap.4. à n.25*. Sed nunc breuiter etiam
dico quòd si beneficiarius renunciet in excommu-
nicatum, in Laicum, in absentem, vel in aliquem ac-
ceptare nolentem, aut si moriatur ante accepta-
tionem non amittat in his, nec in aliis similibus ca-
sibus ius suum ad beneficium resignatum; quia
deficit resignatarij habilitas aut voluntas acceptan-
2 di, † quod etiam procedit in eo qui beneficium
iurispatronatus absque patroni licentia, aut legiti-
ma derogatione resignauit; quia eo casu resignatio
nulla est, & ius penès resignantem remanet: sic
docent Bursatus *cons.411.num.4* communis ex Fla-
minio *lib.1. de resign. quæst.3. num. 96.* & idem di-
cunt Guido Papa *cons.172.* Barbosa *de Iure Eccles.*
lib.3.cap.15.num.76. de eo qui resignauit in mani-
bus non habentis facultatem recipiendi resigna-
3 tionem, † aut si vetus beneficij valor à resignata-
rio expressus non sit, quia cum resignatio ob verum
valorem non expressum nulla sit, nec ex ea resigna-
tario ius quæratur propter regulam, de valore ex-
primendo & communem stylum, sequitur vt ius
apud resignantem maneat illæsum; sic post Boë-
rium *decis.243.num.8.* resoluit Flamin. *dict. quæst.3.*
num.107.

4 Ad secundam quæstionis partem etiam resolu-
tiuè dico cum Caputaq. *decis.116. part.1.* Flaminio
dict.lib.1.quæst.3.à num.82. & num.117. Seraphino
decis.21.n.1. Buratt. *decis 833.num.3.* Rota *decis.419.*
& decis.699.num.4.part.1.diuers. & *decis.92.num.5.*
part.1.recent. & *decis.4.num.2.* & *decis.432. num.2.*
part.2.recent. vt si resignans reseruata pensione re-
signauerit & pensio non reseruetur, aut si reseruata,
sit in minori summa quàm à resignante fuerit præ-
finita, vel si reseruatio pēsionis ex aliqua causa an-
nullari contingat; tunc non abdicari à resignante
beneficium, nec in aliis similibus casibus; quia ius
non abdicatur à resignante non seruatis conditioni-
bus, nec titulus aut possessio dicetur dimissa, nisi
adimpleta conditione: sic Flamin. *dict.l.1.quæst.14.*
num.7.& 10. Hieronymus Gabriel. *cons.185. à n.2.*
lib.1. Stephanus Gratianus *disceptat. forens. c.746.*
num.20.& 21. Rota *in Berdunen. Abbatiæ 5. May*
1614.num.9 & *decis.833.num.4.* Barbosa *dict.lib.3.*
de Iure Ecclesiast.cap.15.à num.80. vbi addit *n.81.*
cum Farin. *in decis.260.num.2.p.2.recent.* fuisse re-
solutum *in Toletana pensionis 21. May* 1610. co-
ram R.P.D. Pironano; idem procedere vbi pensio
assignetur in minori quantitate: quia deficit re-
signantis consensus, qui facit vt ipsa gratia in to-
tum corruat, & resignans possit regredi ad bene-
5 ficium resignatum: † & sic Nauarrus *in cap. ac-*
cepta opposit.7.num.23.& 33. de restit. spoliat. dixit
resignantem non solùm titulum, sed etiam pos-
sessionem retinere, quamdiu conditio adimpleta
& beneficium resignatario quæsitum non fuerit;
nisi aliunde colligatur beneficium dimittere voluis-
se; vnde ait Barbosa *dict.cap.15. num.85. de Iure*
Ecclesiast.lib.3. aliquos colligere posse resignantem
fructus sui beneficij percipere, quamdiu possessio
per resignatarium quæsita non fuerit, & ita non 4
à tempore notitiæ, sed apprehensæ possessionis
per resignatarium fructus ad resignantem perti-
nere.

Ad tertiam quæstionis partem ex iam dictis *in* 6
Rubrica, & sub Rubro, poteris de facili respondere,
vbi iam dixi *de differentia simplicis & conditionata*
resignationis; igitur, cum per simplicem resignatio-
nem à superiore acceptatam amittat beneficium re-
signans, & maximè controuersum sit an amittat
non solum proprietatem, sed etiam possessionem:
& dicat Doctorum communis vtramque perdidis- 7
se, sic vt nec ad nudam detentionem quam retinet
sit restituendus, si ab ea deiiciatur, ex regula textus
in dicto cap. accepta, de quo *ibi* dixi latissimè &
de rigore iuris procedere dicat Barbosa *de Iure Ec-*
clesiast. dicto cap.15. lib.3. à num. 66. legendus ex
Doctrina Nauarri *in dict.cap. accepta opposit.6.n.5.*
Flamin. *lib.5. de resign. quæst.3. num.7.* Menochio
Anton. Gabriel. & aliis vbi curat expendere, *dict.*
cap accepta cum cap. sollicitè, eodem tit. de restit. 8
spoliat.num.69. & 70. vbi dico *à num.14. quæst.1.* †
Tamen in praxi verius putat idem Barbosa *num.68.*
beneficiarium per illam renunciationem non amit-
tere possessionem, in qua sicut antea insistit, † ideo- 9
que restituendum si ab ea deiiciatur; quia in tem-
poralibus non aliter possessio amittitur quàm si pos-
sessor eam dimittere intendat, vt docet Iurecon-
sultus *in l.si quis vi, §.differentia, l.3.§.in amittenda,*
l. quemadmodum, ff. de acquir. possess. quod limita-
tum non reperitur in beneficialibus. † Deinde quia 10
cum per solam beneficij collationem non acquira-
tur possessio antequam apprehendatur, vt colligitur
ex cap.cum venisset, ibi: *Nondum esset possessionem*
adeptus, de institut. sequitur à contrario sensu vt
per solam renunciationem quæ stricti iuris est, &
strictius interpretanda, vt non dimittatur possessio
sine animo ipsius possidentis, sic vt si iniustè reti-
neat, validè tamen & à possessione deiiciatur, veniat
restituendus. Imola *in cap. super eo, hoc tit.* Nauarr.
in dict.cap.accepta opposit.7.num.5. Rota *decis.1.eo-*
dem in nouis. Antonius Gabriel. *in practicis de rest.*
spoliat.conclus.1.num.59. ex aliis probat Barbosa, qui
num.21. ait per resignationem conditionalem, nec
titulum nec vllum ius amittere, nisi conditioni-
bus impletis, quæ debent seruari in forma spe-
cifica.

QVÆSTIO IV.

An possit Papa liberè renunciare Papatus
abdicando à se potestatem iurisdictio-
nis per modum voluntatis sufficienter
expressum. Et esto renunciet apud quem
fiet, cum non detur superior qui eam
Papatus renunciationem acceptet. Et an
Papa possit ardua negotia sine consilio
Cardinalium disponere.

SVMMARIVM.

2 *Successorem eligere nequit sibi Pontifex ad Pon-*
tificatum, remissiuè, & n.9.

2 *Renunciatio Pontificatus est res grauissima &*
ardua.

3 Pon

3 *Pontifex liberè & sine assensu Cardinalium queit renunciare Pontificia dignitate cum iusta causa*, & n.14.

4 *Papa cedere potest Papatui per modum simplicis resignationis, sed non per modum resignationis propriè accepta.*

5 *Papa nequit seipsum deponere seu cedere iudicialiter per modum depositionis.*

6 *Renunciatio qua exposcit superioris assensum est in cæteris beneficiis præter Papatum.*

7 *Papatus erectio est soli Deo reseruata; & sic renunciatio Papatus soli Deo facta videtur.*

8 *Papa renuncians Papatui sine causa peccat mortaliter.*

10 *Calestinus III. volens renunciare Papatui, Cardinales noluerunt eligere Ioannem Paulum ab eo designatum.*

11 *Renunciatio Papatus est communicanda cum Collegio Cardinalium sicut res alia grauissima, non præcisè sed ex vrbanitate*, vt n.12. & à n.17.18.& 19.

12 *Pontifex potest simpliciter declarare se velle Pontificatui renunciare; nec tenetur aliquo diuino præcepto requirere Cardinales.*

13 *Quasi contractus quidam censetur inter Ecclesiam Vniuersalem & Papam vt illa eum alat, ille eam gubernet.*

15 *Pontifex Religiosus post liberam renunciationem Papatus, non tenetur redire ad suam religionem; etsi aliqui contra.*

16 *D.Fr Gregor. Pedrosa Religiosus D.Hieronymi post renunciatum Vallisolet. Episcopatum; Et D.Fr.Franc. Araujo Dominicanus post renunciatum Segob. non redierunt ad religionem.*

AD primam quæstionis partem; videtur vt nequeat Papa renunciare Papatui; quia si nequit sibi in vita successorem eligere; vt latissimè dixi supra *in Rub.de elect.quæst.*8. in vers. *ad secundam*, cum aliis, quid mirum vt nec renunciare
2 valeat ex quo semel fuit canonicè electus † Cùm renunciatio Pontificatus sit res grauissima & ardua. Ac proinde Collegio Cardinalium communicanda, vt colligitur *ex cap. per venerabilem*, vers. *tunc autem, qui filij sint legitimi*, deinde quia si attendamus ad dicta supra *in Rubr. nostri tituli*, & *sub rubro*, videmus non dari renunciationem nisi superioris assensu & acceptatione.

3 Sed quia iam hoc dubium expresse diffinitum est pro affirmatiua sententia à Bonifacio VIII. *in cap.1. hoc titulo, lib. 6.* ideo assero ex communi Doctorum calculo posse Papam cedere & renunciare Papatui liberè vt propositum est in quæstione, vt ibi notant Doctores; Decius *in cap. ex parte n.20. de rescriptis.* Alex. *cons.224. in re tam graui, in fine, lib.6.* Pelagius *de planctu Ecclesia lib.1.c.18.* Iacobat. *de Concil.lib.1.art.3.n 3.* Gambara *de simoniaca Pontific. electione, num.98.* S.Antonin.3.*p.sua Summa n.23.* Albertinus *de agnoscend. assertionibus q.30.num.6.* Peregrin. *de iure fisci lib.1.tit.hab.iur. fiscal. num.10. & 11.* Flaminius Paris. *de resignat. beneficior.lib.2.quæst.1.num.4.* & *a n.19.*& *lib.7.q.5. num. 3.* Cardinalis Tuschus *lit. P, conclus. 48. à princ.* Azor *instit.moral.p 2.lib.4.cap.6. q.1.* Paulus Comitol. *res. moralium, lib. 1. q.100.* Gonzalez *ad Regul.8.Cancellaria,§ 5.procem.ex n.16.*vbi enumerat aliquos Pontifices qui Papatui renunciarunt, Machado *in summa de perfecto Confessario tom.2. lib.4. p.7. tract.4. documento 20. num.1. post med.* Martinus Giron. de Plazeda *in discursu an sit licitum in vita Pontificis ei successorem dare, cap.vlt. à n.104.* Bonacina *de legitima electione Summi Pontificis q.1.punct.1.propositi. vnic.n.20.*vbi tenet † Pa- 4
pam posse Papatui cedere per modum resignationis simplicis, sed non posse per modum resignationis propriè acceptæ, & † nec posse seipsum depo- 5
nere seu cedere iudicialiter per modum depositionis, imò & idem Gonzalez *dict.§.5.num.19.*subdit quòd Cælestinus Papa V. causam dedit vt constitutio *d.c. hoc tit.* statueretur.

Nec obstant *num. 1.* adducta & vera renuncia- 6
tionis definitio quam posui supr. *in Rubrica*; secundùm quam scilicet in omni renunciatione superioris acceptatio necessaria est, quia procedit in cæteris beneficiis in quibus legitimus superior reperitur qui illam valeat acceptare, quod in hoc casu non adest: quia cum Pontifex nullum in terris recognoscat superiorem, ad quem recurrere possit; *cap. nunc autem 21.dist.* sequitur vt non sit mirum quod relaxetur iuris rigor propter impossibilitatem; iuxta textum *in cap. indemnitatibus, §.penult. cap. licet, de elect.lib.6. l.proximè, ff.de his quæ in testamento delentur*, ob idque Archidiaconus dixit *in dict.c.1. ad finem*, quod † sicut Papatus erectio est 7
soli Deo reseruata; iuxta *cap. vltim. dist. 79.* ita etiam & resignatio soli Deo facta videatur; vt colligitur ex forma renunciationis D. Papæ Cælestini V. quam ponit Carrill. *in suis annalibus Chronolog. lib.4. anno 1294. fol.373.* sequentibus verbis: *Ego Calestinus Papa V. motus ex legitimis causis, id est, causa humilitatis, & melioris vita; & conscientia illæsa, debilitate corporis, defectu scientia, & malignitate Populi, & infirmitate persona, & vt prateritæ consolationis vita possim reparare quietem, spontè ac liberè cedo Papatui & expressè renuncio loco, & dignitati, oneri, & honori, dans plenam & liberam facultatem, ex nunc sacro cætui Cardinalium eligendi, & prouidendi dumtaxat canonicè vniuersali Ecclesia de Pastore.* † Tamen Barbosa 8
de Iure Ecclesiast. part. 1. cap.2. sub num. fin. dicit vt peccet Pontifex si Pastoralem curam à Christo Domino sibi commissam sine iusta causa repudiet.

Non adductũ *ibi in principio* quod nequit Papa 9
sibi Successorem eligere; quia vt latè dixi *in d. quæst.8. à vers. ad secundam, de electione*: hæc actio omninò est dissimilis ab actu liberè renunciandi Pontificatui, nec dictum ibi vt quia talis renunciaciatio est, tit grauissima; debeat communicari Cardinalium Collegio; quia ad hoc dubium respondetur ex adductis infra *hic* in vers. *ad secundam.*

Nec iterum obstat quod cum D.Cælestinus III. 10
graui morbo laborans renunciare vellet Papatui & Cardinalem Ioannem de S. Paulo tit. S. Priscæ sui ipsius loco eligi cuperet, Cardinales noluerit, asserentes inauditum esse in Ecclesia Dei vt Summus Pontifex se ipsum deponeret, quia vt respondet Pater Franc. Amicus *in C. sur Theolog. tom.4.disp.6. sect. 6. a num. 104.* & vt sequi videtur Diana *p. 10. tract.5. res.3. in fine*, hoc factum non est ante Cælestinum V ante quem nullum præcesserat exemplum, quod Summus Pontifex se ipsum spontè à Papatu deponeret.

Ad secundam quæstionis partem, iam ex dictis 11
videtur responsum; siquidem vt dixi resignatio talis soli Deo facta est, sed quia Ioannes Andreas *in cap. super eo, de elect.* Azeued. *in l.3.num.36. tit.10. lib.5.recopilat.* quia Papatus renunciatio res grauissima sit, teneant vt Collegio Cardinalium sit com-

municanda; tum vt deliberent an id Christianæ Reipublicæ expediat, tum vt ad alterius Pontificis electionem illicò procedant, vt rectè aduertit Anton. *in dict. cap.* 1. *de renunc. lib* 6 & ita Cælestino & aliis Romanis Pontificibus qui Papatui renunciarunt factum esse legamus vt post Gemin. *in dict. c.* 1. *n.* 10. ita tradit Flamin. Paris. *dict. lib.* 8. *de resign. quæst.* 5. *num.* 12. imò & videtur desumi ex littera *dict. cap.* 1. dum significat Pontificem posse Papatui renunciare, maximè accedente consensu Ecclesiæ; & dicit Pater Amicus *vbi suprà* & refert idem Diana *dict. res.* 3. sub vers. *addit.*

12 Adhuc verò dicendum est posse Papam liberè & sine intentione Cardinalium Papatui renunciarẽ; non enim communicatio Cardinalium, quæ videtur exigi *num. præced.* est necessaria ad illum actum perficiendum; solum verò exigitur ex vrbanitate, cùm possit Pontifex simpliciter declarare se velle Pontificali dignitati renunciare: ita Doctores relati, asserentes debere Pontificem negotium hoc & similia ardua Cardinalibus deferre; sed non teneri ex aliquo præcepto diuino eorum diffinitionem expectare aut sequi; & ita docent intelligendum esse verbum *liberè, dict. cap.* 1. *de renunc. lib.* 6. Gemin. *dict. num.* 10. Franchis *num.* 3. & alij *ibi*, Bursatus *cons.* 342. *n.* 10. Iacobat. *de Concil. lib.* 3. *art.* 5. *num.* 179. Abbas *in sua quæst.* 1. *col.* 4. *in fin. cap.* 6. *quæst.* 2. Machad. *dict. documento* 20. *numero* 2.

13 Sed facit contra hanc resolutionem dicere quod inter Pontificem & Ecclesiam Vniuersalem censetur quidam quasi contractus tempore electionis celebratus per quem Ecclesia Pontificem alere, Pontifex verò Ecclesiam gubernare tenetur; cum ergo constet ex Regula textus *in cap.* 1. *de probat.* dixi Pontificem & quemcumque alium supremum Principem per contractum cum subditis celebratum in vtroque foro obligari, vt notant *ibi* Doctores (vbi latè dixi;) sequitur dicendum vt Cardinalium cœtus per quem Ecclesia Vniuersa repræsentatur ad prædictam obligationem remittendam

14 videatur necessarius; † tamẽ iam adducti Doctores, & Barbosa *in dict. c.* 2. *de Iure Ecclesiast. p.* 1. *in fine, num.* 214 hanc obiectionem siue de quasi contractu inter Ecclesiam & Prælatum celebrato, dicunt non tollere, quominus data iusta causa Pontifex renunciare possit; asserentes vt cum non detur superior qui illam renunciationem examinare possit aut reiicere valeat, id relinquatur Pontificis consensu.

15 Pro complemento addo esse nonnullos Doctores affirmantes vt si Summus Pontifex renunciaturus sit Religiosus, teneri cum post renunciationem ad Monasterium redire, vt consideratè protulerunt Aragon. *de Inst. & iure quæst.* 88. *art.* 1. *ad* 3. *pag.* 1036. Azot. *instit. moralium lib.* 12. *c.* 7. §. *rogabis p.* 1. sed meritò eos reprobant Sossa *in libello de la obligacion conque quedam los religiosos obispos, num.* 139. Barbosa *dict. cap.* 2. *num.* 211. *in fine*, &

16 patet, siquidem temporibus hisce vidimus, † & videmus, D. Fr. Gregorium de Pedrosa Episcopum Vallisolet. renunciasse suo Episcopatui, nec se transtulisse ad religionem suam S. Hieronymi, vt viueret Monachaliter, etsi post annum à sua renunciatione degens in quadam domo in collatione cœtus Monialium S. Dominici hic Madriti transitum fecisset ad domum D. Hieronymi migraretque existens in domo S. Laurentij vulgo *del escurial*, & post eum etiam renunciauerit D. Fr. Franciscus. Araujo Ordinis Dominicani Episcopatui Segobiensis plusque ab hinc triennio cum hæc scribo degat in hac Curia Matritensi in domo particulari: etsi sint quatuor domus ac cœnobia Monachorum sui Ordinis. Si hæc in Episcopis renunciantibus qui subsunt Pontifici, quo iure in Papa religioso renunciante contrarium dici debeat?

17 Obiectionibus tamen videtur obstare: nam Martinus V. Romanus Pontifex fuit professus dum viueret se nunquam in arduis dispensaturum sine Cardinalium consensu, ob idque ait Zabarella *cons.* 137. *num.* 6. & 7. non posse Papam ardua sine eo explicare: duas rationes afferens; primam quia vt dictum est facta à Cælestino Papa sine Cardinalibus fuerunt reuocata; secunda quia negotia Papæ, vel Regni dicuntur negotia vniuersitatis in quibus requiritur maior pars Procerum, & Abbas idem tenens *in sua quæst.* 1. Episcopus *num.* 12. *in fine*, addit quòd Collegium Cardinalium est in possessione vel quasi, quæ multum operatur allegãs textum *in d. cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi*, vers. *in rationibus*, vbi dicit posse ratione Diuina sustineri cessantibus etiam pactis Conclauium, & facit etiam textus *in cap. antiquitate de priuilegiis lib.* 6. Et quòd dicitur de Episcopis qui vtuntur Canonicorum consilio vt *in cap. nouit de iis quæ fiunt a Prælatis.*

18 Sed nihilominus ex iam adductis dicendum est cum Petro de Biaz *in suo director. elect. in* 2. *part. cap.* 35. *num.* 9. Barbatia *consilio* 1. *per totum*. Et præcipuè *num.* 36. *lib.* 1. Troil. Maluet. *de Canonizatione Sanctorum in* 2. *dubio à num.* 35. Castro *cons.* 415. *in facto num.* 6. vers. *item obstat.* & aliis quod licèt Papa soleat ardua explicare siue expedire cum Consilio Cardinalium & in alienatione bonorum soleat interuenire subscriptio & consensus eorum adhuc Papa solus possit ardua quæcumque expedire sine Cardinalibus: Papa enim non obligatur quia non est qui dicat *cur ita facis*?

19 Et licèt replices dicendo ex stylo consuetum esse annullari ea quæ fuerunt sine consilio & subscriptione Cardinalium, cui standum est vel consuetudini, per illa quæ dixi supra *in Rubrica de consuet. quæst. fin.* Respondeo tamen verius esse nec consuetudine, nec Iuramento introduci posse quòd Papa nequeat solus ardua facere, & creare Cardinales, vt docent Barbosa *lib.* 1. *de Iure Eccles. cap.* 2. *num.* 181. optimè Iacobatius *de Concil. lib.* 7. *art.* 5. Ioannes Ferdinandus Loazes *in Consilio edito super oppido de Mula, col.* 393. *cum pluribus seqq.* vbi loquitur de quibuscumque arduis, videlicet creatione & depositione Cardinalium, & Canonizatione Sanctorum; depositione Regum, & Imperatorum: & de aliis huiusmodi vt refert Cardinalis Tuschus *littera P, num.* 12. *conclus.* 50. Adiunges hic aliqua quæ dixi *sub cap. penult. de officio Vicarij quæst. fin.* vbi de Coadiutoribus dandis Episcopis.

* *
*

AD

AD TITVLVM DE SVPPLENDA negligentia Prælatorum.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Negligentia eſt materialis, aut formalis, & quæ ſit*, n.3.
2 *Negligentia formalis eſt duplex propria, aut impropria, & quæ conſiſtit in tarditate externæ executionis actuum, de qua Rubrica intelligitur etiam ſi non procedat à tarditate intellectus.*
4 *Negligentia Prælatorum quando ſuppleri poſſit a ſuperioribus per viam recurſus, remiſſiuè.*
5 *Negligentiâ an amittatur iuriſdictio, remiſſiuè.*
6 *Negligentia facit, vt quis puniatur ſiue contingat in ſpecie magna, ſiue diſſoluta, ſiue manifeſta: nec probatur, niſi quis teneatur ad factum certum*, n.8.
7 *Negligens non dicitur, ignorans iuſtè.*
9 *Mora qualiter puniatur, remiſſiuè.*

1 CONGERIT Barboſa *n.* 1. Doctores agentes
de hac Rubrica, cùmque *à n.* 1. dicat negli-
gentiam aliam eſſe materialem, aliam formalem,
illam eſſe, per quam quis ius ſuum, cuius liberam
adminiſtrationem habet omittit, quin aliquam cul-
pam in huiuſmodi omiſſione committat, iuxta ter-
minos textus *in cap. plerumque de reſcriptis*, & *cap.
ſi clericus de præb. lib.* 6. & aliqua adducens pro ex-
plicatione conſidero ego hanc optimè iuxta iuris
noſtri regulas explanari exemplis præſcriptionis, &
vſucapionis, de quibus egi latiſſimè *in tit. de præ-
ſcriptionib.* non enim ibi imputatur peccato Domi-
no non vtendi rei ſuæ, nec præſcribenti illam cum
2 bona fide. † Hanc formalem negligentiam dupli-
cem eſſe dicit *à num.* 4. impropriam, aut propriam,
& hanc eſſe illam, quæ ſupponit ex negligente in-
tellectum ſollicitum ad imperandum voluntati,
quid negligere teneatur, cui opponitur prudentia,
& vberius explanans cum nonnullis Theologis, di-
cit de hac negligentia loqui noſtram Rubricam, &
Titulum, quæ conſiſtit in externæ executionis
actuum tarditate, & executione. Nam cùm hæc
Rubrica eo tendat, vt iniuſtæ, & damnoſæ Præla-
torum Eccleſiaſticorum omiſſiones in actibus debi-
tis externè gerendis ſuppleantur per alios Prælatos,
indigeatquè hic ſupplemento eorum actuum ex-
terna omiſſio, ea nempe, quæ iniuſta, & damnoſa
quantumvis non procedat à tarditate intellectus;
concludit eam optimè pertinere ad titulum hunc
ſimul cum negligentia impropria, quæ tantùm
3 conſiſtit in omiſſione externorum actuum. † Et ita
cum Valentia deſinit, *Vt ſit rationis cunctatio, ſeu
tarditas inefficaciter operando; eo quòd eſt iam bene
conſultatum, & iudicatum*: & aliter cum Leſſio ait
vt ſit omiſſio actuum rationis, qui neceſſarij ſunt,
vt opus ſuo tempore fiat.

Vnde quia idem Barboſa *num.* 9. mouet quæſtio-
nem quando negligentia Prælatorum ſuppleri poſ-
ſit à ſuperioribus per viam recurſus; ſeu appella-
tionis; ideo applicabis quæ dixi *ſub cap.* 2. *de iudiciis
quæſt.* 19. 20. 25. † Et quatenus Martha *de iuriſd.* 5
p. 4. *caſu* 146. diſputat an negligentia, amittatur iu-
riſdictio; ideò applicabis quæ latè dixi *infra in cap.
qualiter* 17. *de iudic.*

Et pro maiori enodatione dico ob negligentiam 6
quem puniri, ſiue contingat in ſpecie magna, ſiue
diſſoluta, ſiue manifeſta, iuxta terminos Guid. Pap.
in deciſ. 473. licèt non puniatur, niſi probetur. Cap-
pel. Tholoſana *in deciſ.* 346. aliquid per Afflictis *in
deciſ.* 13. *num.* 17. & 18. nec imputari ait Capella
Tholoſana *in deciſ.* 257. vbi diligentia nihil profice-
ret; imò Caputaq. *in deciſ.* 241. *p.* 1. † dixit vt negli- 7
gens non dicatur; & propterea puniendus qui iu-
ſtam ignorantiæ cauſam habet † Et addit Riccius 8
collect. 942. ad textum *in l. iudices cod. de ſeruis fugi-
tiuis*, quod negligentia præciſa non probatur, niſi
quis teneatur ad factum certum, & limitatum, tem-
pore, & loco, inſpiciquè ſemper vt quis poſſit fa-
cere illud, quod omittit, vt pulchrè decidit Vetall.
in deciſ. 116. *p.* 1.

Item poteris hic adiungere quæ dico de mora 9
punienda infra *ſub cap. fin. de locato*; & hæc vltra
Ordinarios ſufficiant pro hac Rubrica, quæ extendi
valet ex annotandis ſub Rubro, vbi de Prælatorum
negligentia in conferendis beneficiis inſtituendis, &
præſentandis intra tempus ſtabilitum de iure, &
per quos ſuperiores ſuppleatur, ſeu ad quos deuol-
uatur eorum prouiſio, & collatio.

Ad Text. in Cap. I. hoc tit.

De ſupplenda negligentia Prælatorum.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Benedicere Monachos poteſt Abbas Epiſcopo negligente, quod iterari nequit*, n. 2. & 3. *vbi quod poſſit Ordines conferre, aliaque adminiſtrare*, n. 5. 6. & 7.
4 *Abbas dicitur ante benedictionem.*

PRobat hic Pontifex, vt ſi Diœceſanus requi- 1
ſitus benedicere nolit Ciſtercienſem Abbatem
poſſit ipſe benedicere Monachos ſuos. Barboſa
multis probat, † vbi *n.* 3. ait quod hæc benedictio ab 2
Epiſcopo Abbatibus impertiēda iterari non poſſit.
† Et *num.* 4. quòd ſi Epiſcopus tertiò requiſitus be- 3
nedicere Abbatem ſine cauſa renuerit, poſſet ipſe
Abbas, non ſpectata benedictione, officium admi-
niſtrare, & ordines conferre, & ea omnia, quæ ſunt
ſui muneris, tunc præſtare, & implere. † Et *n.* 6. 4
ait quod Abbas dicitur ante benedictionem.

Pro complemento addo quod notaui ſupra *in* 5
cap. 9 & 15. *de electione*, vbi de Epiſcopo nondum
confirmato, aut conſecrato ſe ingerente adminiſtra-
tione.

Ad quæſtionem an per vnicam interpellationem 6
conſtituatur ſuperior in mora, Cacheranus *in de-
ciſ.* 12. *à num.* 1. & 6. de quo dixi.

Ad gloſſam hic de digniore eligendo, Couarru. 7
in reg. peccatum p. 2. §. 7. *à n.* 1. de quo plura notaui
ſupra *in cap.* 1. *cum in cunctis* 7. *de electione*, & alibi
in eo tit. plura alia *in cap.* 29. *de præb. & dignit.* & ſub
Rub. *de elect.*

Ad Text. in cap. Sicut II. hoc titulo

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Regulares nequeunt in proprios vsus conuertere Ecclesias, in quibus obtinent¦ patronatus* numero 2.& 3.
2 *Donare nequit Prælatus in præiudicium Ecclesiæ.*
3 *Negligentia in prouidendo beneficia, præiudicat, sex mensibus transactis, & de iure deuoluto,* n.4.& 5.
5 *Negligente patrono nominare, aut eligere intra tempus assignatum an possit rector eligere, aut instituere.*
6 *Spectatiua ad beneficia quæ.*
7 *Papa non intendit in mensibus ordinariis prouidere.*
8 *Spectatiuarum gratia, non comprehendunt beneficia vacantia in mensibus ordinariis, & in aliis*, n.9. & 10.*nisi Papa mensibus ordinariis derogaret*, n.11.
12 *Spectatiua loquens de mensibus ordinariis, non capit menses ordinarios vigore alternatiuæ, nisi adiiciatur verbum vniuersale.*
13 *Regula reseruatiua octo mensium fuit introducta, vt spectatiua suum haberet effectum in mensibus ordinariis.*
14 *Spectatiua succedebant loco regula octo mensium.*
15 *Præsentatio Ecclesiastica, & laica differunt remissiuè.*

1 DIcit quòd Regulares non possunt in suos
vsus conuertere Ecclesias, in quibus obti-
nent patronatus; & si intra tempus Lateranésis con-
cilij, quando vacant non præsentent rectores ad
eas, superior ordinabit easdem. Primam par-
tem confirmabis ex notatis suprà *in cap.cum in iure
peritus*, & melius *in cap.2.de donationibus*: nam si
2 † ibi decernit Pontifex, vt nequeat Prælatus donare
in præiudicium Ecclesiæ, cui in suos vsus conuer-
tere poterit Ecclesias, cum tantùm sit procurator,
& administrator ad vsus Ecclesiæ destinatos, & non
3 Dominus; † Secundam partem cófirmabis ex textu
in cap.3.cap.4.& fin.huius tituli, vbi ferè de eadem
materia resoluitur, cum omnia iura, etsi in casibus
diuersis resolutionem præstent, circa tempus, intra
quod beneficia sint præsentanda, conferenda, insti-
tuenda, vel personæ ad ea eligenda per Patronos,
& ordinarios decidunt, transacto tempore sex
mensium ad superiores alios pertinere iure deuolu-
to, ea præsentare, siue conferre &c.

4 Vnde quia ex proposito egit Garcia *de beneficiis
tota p.*10.ideò de hoc iure deuoluto propter negli-
gentiam Prælati, nunc ex proposito non disputo.
Sed quia multa noto infra *suis in locis*, ideò ap-
plicabis notabilia, quæ congero *in cap.2.de concess.
5 prabenda*, vbi ad quos deuoluatur prouisio. † Item,
& *in cap. quoniam 4.de iurepatron.* vbi etiam de de-
uolutione ad Prælatum, si patronus non præsentat
intra tempus sibi assignatum ad præsentandum,
quod est quatuor mensium laico, & Ecclesiastico
sex mensium; imò Barbos.*de iure Eccles.p.2.lib.3.
cap. 12. num.*165. cum multis ab eo relatis probat
quod si patronus per negligentiam excedit tempus
sibi à iure statutum ad præsentandum, possit is,
ad quem spectat Rectorem eligere, atque insti-
tuere.

Verùm quia per textum nostrum agi potest de 6
spectatiuis ad beneficia in vers. *ad vacantes*, de
qua materia possunt applicari decisiones Pontificis
Innocent. III. *in cap.ex tenore* 13.& *cap.accedens*
14.*de concessione prabenda*, duxi nunc aggregare hic
quæ tradidit Riccius *collect.* 1534. ad textum no-
strum, dum affirmat loqui de spectatiuis, ad cuius
materiæ delucidationem ponit sequentia, nempe
† quòd Papa non intendit in mensibus ordinariis 7
prouidere, vt per Cardinalem Puteum *in decis.*57.
*lib.*2.& *decis.*25.*lib.*3. Rota *in decis.*700. *p.*3. & *in
decis.9.p.*2. † Et sic gratiæ spectatiuarum ad bene- 8
ficia vacatura, non capient beneficia, quæ in men-
sibus ordinariorum vacabunt, sed solum vacantia
in mensibus reseruatis Rota *in decis.*127.*lib.*3.Car-
dinal.Puteus *in decis.*92. *lib.*1. & *in decis.*53.*lib.*2.
& *in decis.*48.*lib.*3.Cæsar.de Grassis *in decis.*15. *de
prab.*

Quod ampliatur primo procedere etiam in men- 9
sibus alternatiuis, Ordinario concessis, ratione al-
ternatiuæ acceptatæ. Mohedan.*in decis.*19.*de prab.*
† Ampliatur secundò procedere etiam, quamuis 20
Episcopalis sedes vacaret; quia tunc spectantes ac-
ceptare non possunt in quattuor mensibus concessis
Ordinario. Mohedan. *in decis.*29. *de prab.* † quòd 11
limitant Puteus *in decis.*48. *lib.*3. Cassador. *in de-
cis.*15.*de prabendis*, nisi Papa huic regulæ de men-
sibus derogaret, vel alias constituerit velle quod
etiam menses ordinarios spectatiuæ caperent.

Notabis verò quòd quamvis spectatiua loqua- 12
tur de mensibus ordinariis, non capiet menses or-
dinarios vigore alternatiuæ sibi concessæ, nisi adii-
ciatur verbum vniuersale, quomodolibet; Cardin.
Puteus *in decis.*122.*&* 215.*lib.*1. sicut, & nulla de-
rogatio censetur comprehendere alternatiuam; nisi
de illa fiat expressa mentio, idem Puteus, Riccius
supra *dict.collect.*1574.vers.*& quamuis*.

Vnde infertur quod regula reseruatoria octo 13
mensium fuit introducta, vt spectatiuæ suum ha-
berent effectum in mensibus reseruatis, saluis exi-
stentibus ad Episcoporum dispositionem quatuor
mensibus ordinariis. Rota *in decis.*127.*l.*3. *in decis.*
63.*&* 272.*l.*2.& *in decis.*538.*p.*3. Puteus *decis.*333.
*lib.*2.ita vt nunc cessantibus spectatiuis; similiter
cessaret dictæ regulæ reseruatio, tanquam correspe-
ctiua. Rota *in decis.*63. *p.*1. Cardinalis Puteus *in
decis.* 492. *lib.*2. & *in decis.* 33. *lib.* 3. Achiles de
Grassis *in decis.* 48. *super regula reseruatoria.* † Et 14
propterea dicit Rota *in decis.*537. *p.*3. quòd expe-
ctatiuæ succedebant loco regulæ octo mensium in
casu illius decisionis: hæc congerit ad textum no-
strum Riccius, *vbi supra.*

Item cum agatur hic de præsentatione ad bene- 15
ficia, intelliges tantum esse Ecclesiastica; vnde pos-
ses agere latè de differentia inter hanc, & inter præ-
sentationem laicorum, de qua *sub titul. de iure-
patron.* & de patroni laici, & Ecclesiastici differen-
tia, bene Barbosa *de iure Eccles.p.*2. *lib.*3. *cap.*12.
*à num.*184.vbi plures citat agentes.

Ad Text. in Cap. III. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio à quo tempore vacaturæ computetur,* n.5.& 15. *vbi quid ſit.*
2 *Patronorum ſcientia ad deuolutionem vacaturæ, debet eſſe certa.*
3 *Præſentandi Ius conſeruatur in vno ex Patronis.*
4 *Semeſtre ad eligendum, vel conferendum, non currit legitimè impedito, vbi de quadrimeſtre datum Patronis.*
5 *Deuolutio fit quando prouidentur indigni, etiamſi à laicis Patronis,* n.6.
7 *Deuolutio in primis eſt probanda, vt fiat legitimè impetratio.*
8 *Deuolutionis effectu ſortito, Epiſcopus nequit moram purgare.*
9 *Deuolutio non habet locum in beneficiis manualibus. Regularibus, in capitulis exemptis, in iuriſdictionalibus, & quando Prælatus eſſet impeditus* n.10.11.12.& 13.
14 *Collationes ſi Ordinarij non prouiderint in tempore, beneficia pertinent ad Sedem Apoſtolicam,* num.17.
16 *Prouideri debet Eccleſia regularis intra tres menſes.*
17 *Negligens in prouidendo qualiter puniatur, remiſſiuè.*

1 TErminatur deciſio hæc per regulam generalem poſitam *in principio cap.præcedentis*, ſpeciale verò quod agi poterat, eſt, quod cum agatur de deuolutione, tranſacto tempore ad prouidendum eſt, nempè quod computetur à tempore ſcientiæ; non verò vacaturæ, vt cum multis notat hic Barboſa *n.3.*& deciditur hic in verſ. *non a vacatione, ſed a notitia computato*, vbi notat cū Garcia computari ſemeſtre, de quo hic de momento ad momen-
2 tum. † Et ſpecialiter addo ſcientiam Patronorum, vt deuolutioni ſit locus, debere eſſe certam, nec ſufficere interpretatiuam, ſeu veriſſimilem, Garcia *de beneficiis p.10.cap.3.num.34.* Barboſa *de iure Ec-*
3 *cleſiaſt.p.2.lib.3.cap.12.num.*166.† qui *num.167.* ait ius præſentandi conſeruari in vno ex Patronis, qui ſcientiā huiuſmodi vacationis non habuit, aliis propter ſcientiam excluſis; & refert deciſum Garcia *dict p.10.cap.2.num.41.* Et pro complemento à quo tempore currat deuolutio, applicabis textum, & ibi notata *in cap.quia diuerſitatem §.de conceſſ.præb.*
4 † vbi quod ſemeſtre ad eligendum, ſeu conferendum à iure præfixum non currit legitimè impedito, nec incipit currere, niſi à die notitiæ vacationis, interim, & ad plures caſus leges Florez de Mena *parte prima, variarum, quæſt. 3.* agentem, de illa quæ ſibi de facto aliquoties contingit, nempe vtrum quadrimeſtre tempus datum iure patronis laicis ad præſentandum, currat, illis ignorantibus à tempore vacationis, vel tempore ſcientiæ; & *à num.6.* vbi aduerſus quos præſumatur ſcientia à tempore vacationis, & exemplificat in ordinario, & contra eum, qui ex officio tenetur ſcire, & contra alios habentes iuriſdictionem in loco beneficij, item cum vacatio eſt notoria; ſed in hoc caſu expendit *num.18. clem. cum qui, de conceſ. præbenda,* aliqua plura expendit, ſed de hoc *ſub Rubrica,* & *tit.de iurepatron.*

Itaque nunc vltra ordinarios in præſenti addo 5
pro materia textus noſtri, quod ſi ij, ad quos ſpectat, non prouiderint de beneficiis vacantibus infra tempus præfixum, ad ſuperiores gradatim fiat deuolutio, quod ampliat Riccius *collect.*807. ad textum noſtrum dicens idem iuris eſſe, vbi prouident indignis, ſeu inhabilibus, vt fuit dictum *in vna Toletana portionis 9.Decemb.*1591. coram Mantica, quam reponit ad textum *in cap.cum in cunctis 7. §.*
fin. de elect. † Et idem Riccius ſubampliat procede- 6
dere etiam in Patronis laicis, ex Rota *deciſ.1. de iurepatronat.*& Creſc. *in deciſ.14.eodem,* & eſt deciſio
Rotæ *in cauſa valent. iuriſpatronat.20.Martij* 1589. 7
Et addunt Caſſador. *in deciſ.5.de præbend.*& Creſcent. *in deciſ.18.eodem.* Caputaq. *in deciſ.153.p.1.* Mohed. *in deciſ.17.de præb.* neceſſum eſſe in impetratione beneficij deuoluti in primis deuolutionem probare, nec ſufficere clauſ. *certo modo* facit *deciſ.* Bellam.734. & refert deciſum Riccius ſupra *in vna Maceraten. beneficij* 1594.

Ampliatur principalis concluſio vt poſt ſortitum 8
effectum deuolutionis, non poſſit Epiſcopus purgare moram; ſic Franc. Marc. *in deciſ* 1238.*p.1.* ex eo; quia poſt factam executionem, non admittitur moræ purgatio. Mohedan. *deciſ.9. de verb.ſignif.* Et iterum ampliat Riccius cum Rota penès Biſignet *in deciſ.1. de elect.* vt tempus iſtud non à die renunciationis ſed ratificationis currat.

Verùm præfatam textus noſtri concluſionem li- 9
mitat Riccius *dicta collect.*80;.quinque modis. Primò vt non procedat in beneficiis manualibus ad nutum amobilibus; quia in eis non obtinet locum deuolutio. Mohedan. *in deciſ.9.de præb.* quam repo-
nes ad textum *in cap.2. de præb. lib.6.* † ſecundò in 10
beneficiis regularibus, quæ pariter ſub præfata reſeruatione non cadunt. Cardin Puteus *in deciſ.180. lib.3.* ſed Gonzalez *in regula* 8. *Cancel.gloſſa 5. §.6. num.55.* contrarium tenet, & bene, vt fatetur Riccius *ſuprà*, vbi ea ſuppoſita infert ad deciſionem Franc. Marci 1237. vbi ſi deuolutio de regula Eccleſia, ad Diœceſanum fiat iuxta terminos *Clementina vnica hoc tit.* Diœceſanus non poſſit conferre præſ-
bitero ſæculari, ſed regulari tantùm. † Item limitat 11
Tertiò Riccius in capitulis exemptis, in quibus non fit deuolutio ad Prælatum, nec è contra: ſic cum
Franc. Marco, vbi ſupra *part.1.*† Et Quartò limitat 12
cum eodem Franc. Marco *in deciſ. 1236. part.1.* in iuriſdictionalibus, eo quòd in iſtis non fiat de-
uolutio. † Quintò limitat cum eodem Franc. Mar- 13
eo quando Prælatus eſſet impeditus; & idem Franciſcus Marcus *p.1.deciſ.*1235. agit de aliis nonnullis pertinentibus ad hanc materiam.

Aliquid de deuolutione tractat Scortia *ſuper con-* 14
ſtitutione Pij 5.32.olim.33 edita anno 1567. *in §. & ordinarij*, vbi decidit vt ſi Ordinarij in tempore, & modis à Concilio ſtatutis non prouiderint, ſpectent collationes huiuſmodi ad ſedem Apoſtolicam, li-
cèt ſint in menſibus Ordinariorum, † & idem 15
Scortia *in theoremæ* 238. dicit quod deuolutio eſt ius creandi, & inſtituendi Eccleſiæ miniſtrum, tanquam caducum ab vno ad alium ſuperiorem antiſtitem tranſlatum rectequè ius deuolutionis inſtitutum, tum ne beneficia; & Eccleſiæ ob diutinam vacationem incommoda, & damna paterentur, *cap. quam ſit de elect.lib.6.* tum in pœnam delicti, vt eorum qui intra ſtatutum tempus, beneficia non con-
ferunt negligentia, puniatur. † Et addit quod Ec- 16
cleſiæ

clesiæ Cathedrali, vel regulari debet prouidere de Pastore intra tres menses, aliàs ius eligendi ad superiorem deuolui, iuxta textum *in cap. ne pro defectu de elect.* ad quod videbis *cap. postquam dist.50. & cap. obeuntibus dist.63.*
17 † Et qualiter per negligentiam Episcopi in prouidendo Archiepiscopus prouideat, bene cum multis tractat Barbosa *de iure Ecclesiast.p.1.cap.7. à n.31.* quem leges ad casus circa medendam Episcopi negligentiam.

Ad Text. in Cap. Litteras IV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio de dignis eligendis, remissiuè.*
2 *Beneficium Iuris patronatus Laicorum deuolutum, ad Ordinarium, confertur per concursum.*

1 TErminatur hæc decisio ex iam adductis *in c.2. & 3.* vbi de deuolutione, de dignis eligendis, & præferendis dignioribus, posses per hunc textum disputare. Sed quia de hoc notaui *in c.7.* & ibi §. *fin. de elect. & in cap. 29. de præbend.* ideò amplius non extendo.

2 Et quia Barbosa *hic* adiungit quod beneficium Iurispatronatus Laicorum deuolutum ad Ordinarium sit conferendum per concursum pro illa vice *num.3.* & disputans *num.4. & 5.* resoluit Parochialium in collatione facta iure deuoluto verius esse, examen idem requiri, ac seruatur si fieret coram inferiore: sic cum Salgado *de protectione Regia tom.1.p.3.cap.11.à num.84.* & cum aliis circa materiam concursus beneficiorum dico *in cap. graue nimis de præbendis.*

Ad Text. in Cap. Fin. hoc titulo.

De supplenda negligentia Prælatorum.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Præscribi potest Ius conferendi Ecclesias*, n.2.

1 QVatenus ad punctum deuolutionis ob negligentiam in prouidendo, de qua hic textus noster agit, adiunges dicta, & notata supra *in c.2. & cap.3.* & nihil aliud speciale addo; quia ex ibi dictis sufficienter expenditur.
2 † Et quia video Balboam probare ex hoc textu *in cap.7. de præscriptionibus num. 40.* Ius conferendi Ecclesias posse præscribi; ideò poteris adiungere quæstionem, de qua, ipse inquirit *à num.33. An Ius patronatus Ecclesiasticum possit à Laicis præscribi*; & *à num. 42.* agit de illa, *An Laicus in Ecclesia Collegiata erigens, vel dotans Ecclesiam Collegialem, acquirat ius præsentandi Clericos*, &c. de quibus alibi dixi.

AD TITVLVM DE TEMPORIBVS ordinationum.

PRÆMISSVM.

PRo Rubrica hac circa tempora, in quibus Ordines minores, aut Sacri conferuntur, dico infra *in cap.3. huius tit.* Et quia omnes huius tituli decisiones commodè sub ea possent de facili, comprehendi, ne à propriis locis illis congruentia eripiam, gradum facio ad alia dubia, quæ cum certam sedem non habeant sub Rubro, sub Rubrica commodè scribuntur.

AD RVBRICAM.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Ordo sumitur tripliciter, primò, vel pro respectu inter aliquas res, seu dignitate parium, & imparium*, n.2.
3 *Ordo etiam sumitur pro variis religionibus Ecclesiæ.*
4 *Ordo sumitur item pro signo, seu cæremonia externa, qua confertur homini, gradus dignitatis, & officium in Ecclesia Christi.*
5 *Natio qualibet quantumvis Barbara, regitur aliquo Sacerdotii signo.*
6 *Sacerdotium probatum, & institutum fuit à Christo, qui Apostolis dedit Ordinis potestatem in vltima Cæna, qua instituit Sacramentum Eucharistiæ.*
7 *Ordo Sacerdotalis continet eminenter alios Ordines inferiores.*
8 *Sacramenta omnia, vt ritè, rectèque conficiantur, dependent ab Ordinis Sacramento.*
9 *Ordinis Sacramentum est velut ostium, per quod intrant legitimi dispensatores ministeriorum Dei.*
10 *Ordines Ecclesiæ non tres, sed septem sunt, secundùm Theologos, aut nouem secundùm Canonistas addentes Episcopatum, & tonsuram distinguentes, vt* n.11.
12 *Ordo Episcopatus propriè non est distinctus à Sacerdotio, solum habet maiorem potestatem officij.*
13 *Tonsura est præparatio quædam ad Ordines, sicut Cathecumenus ad Baptismum, Nouitiatus ad professionem.*
14 *Ordines tres Sacri, sunt Sacramentum, & secundum communem sententiam dicitur de Ordinibus minoribus* n.15. & 16. *etsi aliqui dicant esse tantum Sacramentalia*, & n.17. & 18.
16 *Ordo quilibet est signum rei sacræ sanctificantis, & concedentis potestatem ministrandi suo loco, & tempore.*
17 *Sacramentalia dicuntur quæ non habent finem immediatum, & per se subsistunt.*
18 *Ordinis Sacramenti materia, & forma quæ.*

19 Ordo

19 *Ordo quilibet ex septem, est Sacramentum essentialiter distinctum specie infima, seu atoma ab alio, etsi rectè omnes dicantur vnum vnitate speciei interiecta, seu genere subalterno.*

20 *Ordines omnes fuerunt instituti à Christo, ab Apostolis solum promulgati.*

1 SVpponenda sunt quædam generalia, primo
scilicet Ordinem sumi tribus modis, vel pro
respectu inter aliquas res, quarum vna est prior,
altera posterior, vel natura, vel causa, vel
effectu, vt pater filio, arbor fructibus; vel lo-
co, vt Cœlum igne, ignis aëre; vel dignitate: vel
sumitur circa Dignitates, vt Ordo Senatorius, qui
præfertur æquestri, æquestris plebeio; vel supe-
rioritate, vt inter nouem Ordines Angelorum, in
qua significatione Ordo describitur ab Augustino
2 *lib. 19. de Ciuitate Dei cap. 13.* † Dispositio parium,
& imparium rerum tribuens sua loca vnicuique; &
sic in vniuerso inferiora subsunt cælestibus, & in-
ter homines alij aliis, tum in Republica Ciuili, vt
milites, Duci, subditi Regi, tum Ecclesiastica, vt
Clerici inferiores Præsbiteris, Præsbiteri Episco-
pis, Episcopi Summo Pontifici Christi Vicario,
secundùm aliqua, quæ latè notaui *in cap. nouit. 13.
de iudiciis a quæst. 2.* & faciunt quæ noto *sub tit. de
maioritate, & obedientia*, præcipuè *in cap. statui-
mus*, vbi adnoto pleraque de præcedentiis.
3 Secundò sumitur Ordo per antonomasiam pro
variis religionibus, quo pacto vulgò dicitur Ordo
S. Dominici, S. Francisci &c. omnes enim sub
vna Christiana religione continentur, & inspirantur
à Deo piis hominibus, notat Egidius Trullenc. *de
Sacramento Ordinis sub n. 1. dubio* 1. & aliquarum
religionum ordines; & de origine recenset Barbosa
in Bullario verb. *fratres*, latissimè, & vberrimè ad
saturitatem de omnibus idem Barbosa legendus *de
cura Ecclesiastico p. 1. cap. 41. per totum*, vbi de præ-
cedentia inter omnes.
4 Tertio sumitur pro signo, seu cæremonia ex-
terna, qua confertur homini gradus Dignitatis &
officium in Eclesia Christi, & in hac significatione
sumitur hic, vt dicit Egidius Trullenc. vbi supra,
5 *dicto n. 1. in fine.* † Cumque nulla natio quantum-
cunque immansueta, fera, vel barbara reperiatur,
quæ lege, sacerdotio, & sacrificio caruerit, vt
constat *ex toto tit. ff. de religiosis, & sumptibus fu-
ner.* & gens Catholica, & ortodoxa omnibus ab
orbe condito, nationibus præstantior, cum sit in
6 sacerdotio, & eius Ordine excellentior, † certissi-
mumque sit à Christo, sacerdotium prolatum fuis-
se, & institutum, Ordinisque electos ministros fuis-
se, sit definitũ; vt cõstat *Matth. c. 16. 18. & 26. Mar-
ci c. vlt. Lucæ 22. Ioannis* 20. ideò vt certũ, dicendũ
est, quod cum potestatem Christus Dominus Apo-
stolis dedisset, & in vltima Cœna sanctissimum
Eucharistiæ Sacramentum instituisset, eundem
constituisse Ordinem, Apostolosque ordinauisse,
iuxta verba illa *hoc facite in meam commemoratio-
nem*, Lucæ 12. vt etiam refertur per partes *in c. Cle-
ros & in cap. in nouo dist. 11. cap. Præsbiter, cap. Diaco-
nus, cap. Subdiaconus, cum sequent. dist. 23. cap. per-
lectis 25. dist. cap. audiuimus, cap. quodcumque, cap.
loquitur 24. quæst. 1.* definitum est etiam in Florent.
& Trid. *sess. 7. de sacram. canone* 1. D. Thomas *in
addit. ad 3. p. a q. 34. in 4. dist. 24. q. 1. art. 3. & 4. cum
sequentibus*, & eius expositores, atque summistæ
7 agẽtes de hoc Sacramento; & in Trid. *sess. 23. can. 2.* †
Et expendens vberius idem Trullenc. *d. dubio 1. sub
n. 1.* ait tunc in Cœna fuisse omnes Ordines insti-
tutos; quia sacerdotalis Ordo continet eminenter
alios Ordines inferiores, qui ordinantur ad ordinem
sacerdotalem, illique inseruiunt: sic Henriquez
in summa lib. 10. cap. 2. Bonacina *tom. 2. disp. 8. puncto
1. num. 7.* & alij communiter, leges eundem Hen-
riquez *c. 3.* & Filliucium *tract. 9. cap.... num. 3.* † Et 8
probat ratione Sahagun. *de hoc Sacramento, sub
num. 3.* quia omnia Sacramenta, vt ritè, rectèquè
conficiantur dependent ab Ordinis Sacramento, † 9
addens *num. 5.* esse hoc Sacramentum velut ostium,
per quod intrant legitimi dispensatores ministerio-
rum Dei: nam ex Diuina scriptura nemo ordinum
honorem ad exercenda ministeria designatum sibi
assumere rectè potest, nisi à Deo vocatus, vt Aron.
qui vocatur, quando legitimè ordinatur ab Eccle-
siæ Prælatis *num. 4. & 6.* de diffinitione agit.
Ex dictis iam poteris dubitare quot sint Ordines; 10
& licèt Dionysius relatus à Sahagun *num. 7.* vbi su-
pra, dicat esse tres, sicut in Ecclesia triumphante
cælestis ordo est diuinitus per Hierarchias tres di-
stinctus, quam militans imitatur, tamen eum con-
uincens D. Thomas *in addit. ad 3. p. quæst. 37. art. 1.
& quæst 40. art. 2. & in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 3.* verius
dicit vt sint septem secundùm Theologorum sen-
tentiam, aut nouem secundùm Canonistas, adden-
tes Episcopatum, & primam Tonsuram, *ex cap. cle-
ros, cap. perlectis, cap. 1.* iuncta glossa *1. dist. 32.
cap. 1.* de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit
Episcopatui, *cap. cum contingat de ætate, & quali-
tate ordin.* † sed vtramque admittendo tanquam 11
communem, tu sic expendes breuiter, nempe vt
propriè loquendo sint tantùm septem, impropriè
verò, & in lata significatione, prout ordo est no-
mẽ officij, & dignitatis, sunt nouem, videlicet Ostia-
rius, Lectoratus, Exorcista, Acolitus, Subdiaconus,
Diaconus, Præsbiter, qui propriè dicuntur ordines.
† Largè verò Episcopatus, qui non est ordo distin- 12
ctus à Sacerdotio, cum vterque æqualiter sacrum
faciat; solum enim habet maiorem potestatem; &
quòd Episcopus ex officio conferat Sacramentum
Confirmationis, & Ordinis, quod Præsbiteris non
præstat, nisi ex indulto fieret, & qualiter, dico ali-
quid *sub tit. de sacramentis non iterandis, & de sa-
cra vnctione* & *in cap. quanto, supra, de consuet.* &
quoad Ordinis administrationem aliqua dico *infra.*
† Item & Tonsura, quæ nullum habet officium in 13
Ecclesia, sed tantùm est præparatio quædam, seu
dispositio ad Ordines, sicut Catechismus ad Baptis-
mum, & Nouitiatus ad professionem; sic Theologi
expendunt ex Trid. *sess. 23. de Sacramento Ordinis,
cap.* graduum constituit in prima tonsura, & ab ea
repellit, quos ad vlteriores gradus non progressu-
ros esse creditur; *& in cap. 4.* Episcoparum explicat
esse ordinem à Sacerdotio distinctum, & longè ex-
cellentiorem, videbis quæ dico *sub q. 3. vers. ad quin-
tam, an sit Sacramentum ordinatio Episcopalis.*
Dubitabis secundò an hi septem Ordines sint 14
Sacramenta, & licèt Durandus asserat *in 4. dist. 14.
quæst. 2.* solum Sacerdotium esse sacramentum; cer-
tum tamen est Sacerdotium, Diaconatum, & Sub-
diaconatum esse sacramentum; de Sacerdotio con-
trarium tenere, vt hæreticum improbat Trid.
dict. sess. 23. Can. 1. & 2. de Diaconatu, & Subdia-
conatu, sic dicendum est ita, vt contrarium asse-
rere sit temerarium, *cap. tribus 23. de consecrat. dist.
2.* probat Castro ad versus *hæreses*, verbo *Ordo*, Sa-
hagun *de hoc Sacramento, num. 9. &* 10. Nauarrus
in summa cap. 22. num. 8. Sotus *in 4. dist. 24. quæst. 1.
art. 4.* Vasquez *disp. 237. cap. 2.*

Dubium

15 Dubium est an sic procedat in minoribus ordini-
bus,in quo duæ sũt opiniones,altera vt sint tantùm
Sacramentalia, & non Sacramenta, cum & Ma-
gister sentent. *in 4. dist.* 24. & Subdiaconatum
Sacramentum esse, negabat, & iuxta prædictam
sententiam loquuti sunt Soto, Nauarrus, & Vas-
quez relati: tamen sanctus Thomas 3. *p. q.* 22.
art. 2 Bellarminus *tom.* 3. *lib. de hoc Sacramento*
cap. 6. 7. *&* 8. Filliucius, Bonacina, Ledesma,
Villalobos, & alij quos citat, & sequitur Triullene
de Sacrament. Ordinis dub. 1. *n.* 10. dicunt omnes
16 septem ordines esse Sacramentum † & præstat ra-
tionem Sahagun; quia quilibet ordo est signum
rei sacræ sanctificantis, & concedentis potestatem
ministrandi suo loco, & tempore, vt *in dicto cap.*
cleros, dict. cap. perlectis, dicto cap. cum contin-
gat; deinde quia repetere Ordines Minores est
grande sacrilegium, sed repetere Sacramentalia
17 non est sacrilegium, ergo.† Præterea quia Sacra-
mentalia dicuntur quæ non habent finem imme-
diatum, & per se subsistunt, sed ordinantur dum-
taxat ob solemnitatem alicuius Sacramenti; at Mi-
nores Ordines de per se subsistere possunt,& suum
finem habent; ex ordinatione enim quilibet mini-
strandi suo loco, & tempore, potestatem accipit,
vt *in dicto cap. cleros, cap. perlectis*, ergo Sacra-
mentum sunt, & non Sacramentale, docent etiam
Couarruu. *resolut. var. lib.* 1. *cap.* 10. *r.* 10. Chu-
elius *instit. moral. lib.* 5. *tit.* 8. *n.* 16. Petrus Greg.
lib. 16. *syntagmatum, cap.* 2. 3. *&* 4. cum alijs
Sahagun.

18 Et comprobatur ex Florentino Concilio, quod
postquam dixit ordinem esse Sacramentum, statim
dixit materiam esse rem,quæ traditur ab Episcopo,
& formam esse Verba, hocque non solùm appli-
cat tribus Ordinibus maioribus, sed etiam mino-
ribus, & ex Trid. *dict. sess.* 23. *cap.* 3. quod post-
quam recensuit nomina singulorum ordinum, ab-
solutè dicit ordinem esse Sacramentũ, & *in cap.* 2.
ita dicit *Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse*
alios ordines, per quos, velut per gradus quosdam
ad Sacerdotium tendant, anathema sit. Et exempli-
ficãdo comprobat bene cum multis idem Triullenc.
dict. dub. 1. *sub dict. n.* 10. vbi *n.* 11. dicit vnum-
19 quodque ex dictis septem ordinibus esse Sacra-
mentum essentialiter distinctum specie infima, seu
atoma ab alio, quia habent singuli distinctam ma-
teriam, & formam, sed omnes rectè dici vnum
ordinis Sacramentum: nam quamuis differant spe-
cie infima, sunt tamen vnum vnitate speciei inter-
iectæ, seu genere subalterno, eo quòd omnes
comprehenduntur sub vnitate generica Ordinis;
quia omnes ordinantur ad vnum finem, qui est
dignè offerre sacrificium Missæ,aut ministrare in eo
ad altare cum multis sic tenens, & melius contra-
riis satisfaciens, pluribus comprobans Sahagun de
hoc Sacramento *sub dicto n.* 10. in vers. *Nouiores,*
20 ex Trid. *dict. sess.* 23. *can.* 1. *&* 2. † ibi *Maiores &*
Minores, planè consequitur omnes à Christo insti-
tutos fuisse, Sacramentum enim ab ipso dumtaxat
institui potuit, & *sess.* 7. *de sacram. Canone* 1. &
addit omnia iura, & authoritates, quibus probatur
ab Apostolis, & Ecclesia aliquem ordinem prodi-
tum fuisse, vt refertur *in dicto cap. cleros, cap. per-*
lectis, cap. Subdiaconus 16. cum multis sequenti-
bus *dist.* 25. interpretari necessum esse de promul-
gatione, & publicatione, non de institutionis ori-
gine, de quo melius *sub quæst.* 1. *infra*, in vers.
ad primam.

21 Plura etiam generalia pro exornatione huius
Rubricæ de Sacramento Ordinis adjici valerent,
quæ recolligere poteris ab scriptoribus classicis, &
summistis, quos nouissimè congerit Leander *tom.*
2. *de sacram.* dum agit de natura, quidditate & nu-
mero Ordinum *disp.* 1. Quare ego tantùm adijcio
quæstiones, quæ subsequuntur.

QVÆSTIO I.

An materia, & forma Ordinum fuerit instituta à Christo Domino. Et an qui in ordinatione sacerdotij tetigit tantùm Calicem, & non Patenam, validè ordinatus fuerit. Et an possit pro missis dicendis accipere stipendiũ. An sit valida ordinatio, si porrecta Patena cum Hostia, Vinum intra Calicem ex incuria non apponatur. Et an Pontifex dispensare possit ne contactus physicus instrumentorum adhibeatur in ordine. An Subdiaconus ordinatus cum Calice non consecrato, debeat iterum ordinari?

SVMMARIVM.

1 *Materia Sacramenti Ordinis alia remota, alia proxima, & in quo consistat forma cuilibet Ordinis*, n. 2.

2 *Materia Ordinis Sacramenti, tutius est vt debeat esse consecrata ad ordines sacros*, n. 4.

4 *Materia Confirmationis, & Extremæ-Vnctionis, est consecrata.*

5 *Materia, & forma Sacramenti Ordinis, numquid sit instituta à Christo Domino, an tantùm ab Ecclesia* n. 6. 7.

6 *Eucharistiam sub vna specie sumi, potest præscribi ab Ecclesia.*

7 *Manuum impositio, est de Ordinum essentia.*

8 *Contactus materiæ necessarius in Episcopo ordinante in sacris; & in minoribus tutius est*, n. 9. *quid in ordinandis*, n. 10. & 11.

9 *Archidiaconus solebat de mandato Episcopi tangere materiam ordinandorum in minoribus.*

10 *Materia tangi ab ordinandis, non est præcisum physicè, sed tantùm moraliter*, n. 11.

11 *Calix de necessitate præcepti tangi debet à Sacerdote ordinando, vbi quid de Patena*, n. 13. *& quid de tactu Hostiæ & Vini*, n. 14. *& quod peccatum sit non tangere omnia*, n. 16.

15 *Materia duplex tangi debet quando ex qualibet datur ordinando potestas noua, quid circa Papæ dispensationem in hoc*, n. 24.

17 *Materia cum forma profertur ab ordinatore, non est necesse, vt in eodem actu physico tangatur, sufficit moraliter, vt in Baptismo.*

18 *Ordinatus Sacerdotio, cum defectu tactus alicuius materiæ, quando licitè pro missa dicenda accipiat stipendium.*

19 *Consecratio est valida, si Episcopus Panem porrigit ordinando extra Patenam, & Vinum extra Calicem.*

20 *Ordinatio Sacerdotis dubium est an valeat, si porrecta Patena cum Hostia, Vinum intra Calicem ex incuria non apponatur, refertur opinio duplex, vide* n. 21. *de peccato non consecrantis in vna malitiosè* o. 22. *& quod reiteretur*, n. 23.

24 *Dispensatio*

24 *Dispensatio contactus Physici circa materiam Ordinis, num queat à Papa fieri; sic vt valeat ordinatio, sub distinctione respondetur.*

25 *Calix debet esse consecratus, qui ad contactum traditur ordinandis cum ordinantur Sacerdotes, quid in Diacono, & Subdiacono,* num.26.

1 SVppono ad explanandas quæstiones, de quibus inquiro, dari in hoc Sacramento Ordinis, sicut in aliis materiam, & formam; etenim constat materia scilicet rebus ipsis, & formas, nimirum verbis, vt ex Concilio Florentino, & aliis probat Ægidius Trullenc. *de Sacramento in genere libro* 1. *capite* 2. *dubio* 1. *numero* 3. vbi cum modernis, & de hoc Sacramento docent D.Thom. & Theologi cum eo, *part.3.quæst.34.addit. art.* 3. Et apud omnes constat esse duplicem materiam, remotam esse rem, quæ traditur seu instrumentum, vel vas, vel liber qui traditur ordinandis in signum potestatis spiritualis, quam recipiunt. Et materiam proximam esse ipsam rei,
2 vel vasis, aut instrumenti traditionem. † Formam verò esse verba, quæ proferuntur ab Episcopo quandò tradit materiam propriam cuique Ordini, cumque Ordines sint septem, aut nouem, & vnusquisque sit Sacramentum, vt iam exposui, & de ratione Sacramenti sit habere Materiam, & Formam, sequitur dicendum dari cuilibet Ordini certam verborum formam, quam communiter omnes Doctores agentes de Sacramentis in genere, ac de hoc Sacramento referunt.

3 Dubium verò est an prædicta materia debeat esse consecrata, & affirmant Syluester, & alij apud Henriquez *in summa lib.20.cap.5.in littera T*, alioquin aiunt si Diaconus acciperet Calicem consecratum, non differret ab Acolito, qui accipit Viceolos non consecratos: tamen Sotus, Ledesma, & alij, quos sequitur Henriquez, *vbi supra*, Bonacina *tom.1.disp.8.quæst.vnic.punct.2.num.*1. negant, & probabilius, tùm quia id Cócilia non exprimunt, sicut expresserunt de Confirmatione, & Extrema-
4 Vnctione; tum quia † ideò in confirmatione, & Extrema-Vnctione requiritur consecratio materiæ; quia eam Christus suo vsu, & exercitio non consecrauit; at Christus vsus est Calice cum Ordinis Sacramentum Apostolis contulit; ergo suo vsu, & contactu consecrauit, sequitur Trullenc. *de hoc Sacramento dub.2.num.*2.vbi dicit quod etsi post factum tutè possit quilibet harum opinioni cuilibet acquiescere; ante factum verò consulendam esse priorem sententiam, cui fauet vsus, ad rationem prioris satisfacit dicendo satis differre, tum ratione instrumenti, tum, & præcipuè ratione formæ, quæ diuersa in illis est.

5 Ad primam ergo difficultatis partem, quæ non est parum facilis videtur responderi ex dictis supra *in Rubr.*sub vers.*& comprobatur in fine*,vbi cum Sahagun aliquid dictum est pro affirmatiua, sed non reticeam quæ in proposito adduxit Præpositus *in tertia parte, Diui Thomæ quæstion. vnica de hoc Sacramento libro* 10. *numero* 109. nempe vt ex pluribus, quæ antea scripserat de materia, & forma ordinationis, & de diuersitate in Ecclesia Romana,& Græca,addit patere,quàm sit probabile Christum non instituisse ordinum materiam, & formam in particulari, sed solum in genere,mouendo scilicet vt ordines conferrentur per aliquod Symbolum sensibile, quo significaretur eorum potestas, atque à Deo relictum esse Ecclesiæ determinare materiam,& formam, dummodo per illa significetur potestas, quæ in ordine confertur, & citat Ruardum Arcudeum,& Fornarium, *cap.2.de ordine*, affirmans de hac re plures viros doctos consuluisse,qui sic tenuerunt,& quòd respectu Apostolorum idem fuerit Bellarmin.*cap.9.*& probat dicendo probabilitatem suæ sententiæ, etiam sine restrictione patere ex modo, quo ordines apud Græcos conferuntur, quem Romana Ecclesia non reuocat in dubium.

6 Alia ex eo refert Diana *parte 6. tractatu* 8. *Miscell.res.*18.referens solutionem ipsius Præpositi ad Trid.locum *in cap.2.sess.*21. vt non velit dicere Ecclesiam nihil posse circa determinationem materiæ Sacramentorum, sed solum velit contra hæreticos, quod Ecclesia possit præscribere, vt Eucharistia sub vna specie sumatur, cum in eo non tollat vsum Sacramenti, & eius substantiam; quæ substantia non possit dici tolli si Ecclesia pro potestate sibi tradita variè determinet materiam, & formam ordinationis; quæ Præpositi sententia relinqui debet viris doctis maturanda, & eius fundamenta non plurimum arrident.

7 Sed agens Becanus *de hoc Sacramento quæstione quarta*, de quæstione, *An impositio sit de essentia Ordinis*, concludit affirmatiuè multis comprobans, & non sic affirmat de instrumentorum porrectione; quia scripturæ pro externo Symbolo ordinationis passim tradunt impositionem manuum, & de hac *numero sexto*, versic. *tertia conclusio*, dicit à Christo institutam; quia in scripturis fit mentio porrectionis manuum, de quo videbis cum multis nouissimè Leandrum *de hoc Sacramento disputatione* 3. *quæstione* 7. Et ego dixi infra *de sacra Vnctione*, *sub §. per frontis*, non inquam porrectionis instrumentorum, & expendit *à vers. dices.*

8 Ad secundam quæstionis partem, de eo, qui in ordinatione tetigit Patenam, & non Calicem, an sit validè ordinatus. Vt respondeam præmitto dubium aliud non leue, vtrum sit de necessitate huius Sacramenti contactus materiæ; ita vt non censeatur ordinatus, qui materiam realiter, & Physicè non tetigit, & loquendo de Episcopo ordinante, necesse est vt tangat materiam in collatione ordinum maiorum, vt probat expressius textus *in cap. Subdiaconus distinctione* 23. vbi id expressè deciditur de Subdiacono, & à fortiori infertur de aliis maioribus; quia idem esse debet, qui formam profert, & materiam tradit; alioquin enim non verificatur forma, qua dicitur *Accipe potestatem &c.* at Episcopus profert formam, ergo etiam debet tradere materiam: sic docent D. Thomas *in 4. distinctione* 25. *quæstione* 1. *articulo* 1. ad secundum; Syluester verb. *Ordo* 2. *quæstione* 5. Suarez *tom.*5. *disputatione* 42. *sectione* 3. *numero* 12. Filiucius *tomo secundo, tractatu* 9. *capite* 2. *numero vigesimo tertio.*

9 Et licèt in collatione Ordinum minorum olim id non esset necesse, sed sufficeret vt Archidiaconus, qui de mandato Episcopi illam tangeret, & porrigeret ordinandis *ex cap. Acolitos dist.* 25. Nunc verò Episcopus in collatione cuiusque Ordinis, debet per se porrigere instrumenta iis, qui ordinantur, vt habetur in Pontificali Romano,

quod tutius videtur ob rationem dictam, vt tradit, & tenet Trullenc. *de hoc Sacramento dubio 2. sub num. 3.* vnde si contingeret Ordinem aliter esse collatum, iterari posset sub conditione; quia probabiliter dubitatur Ordinem esse irritum, vt docent Filliucius, *vbi sup.* Henriquez *in summa l.20. cap.10.num 2.*

10 At si loquamur de ordinando, docent Nauarrus *in manuali cap.22. num. 17.* Victoria *de Sacram. quæst.220.* Sotus *in 4. dist.24. quæst.1. art. 2.* & alij apud Henriquez *lib.10. cap.10. littera D.* Bonacina *tom.1. disp.8.quæst. vnica puncto 2.num. 10.* satis esse quod acceptet signo aliquo externo materiam, & eam moraliter tangat, vt ex extensione manuum ostendat se eam ab ordinante acceptare; quamvis physicè eam non contingat, probantes ex eo, quia Concilia tantùm dicunt Ordinem conferri per traditionem materiæ; sed materia potest dici tradi verè absque eo, quod physicè tangatur, ergo. Et confirmatur, quia effectus ordinationis non prouenit à materia, tanquam ab agente aliquid circa suscipientem; sed tanquam à determinante significationem formæ ad hunc, vel illum effectum, cumque hæc determinatio æquè fiat siue materia physicè tangatur, siue non, sequitur vt non sit necessarius contactus physicus: & faciunt notata suprà *in cap. 2. de consuet.*

11 Tamen D. Thom. *quæst. 34.* addit *art.5. ad 2.* Syluester *Ordo 3.quæst.5.* Valent. *puncto 5.* Coninch. *disp 20 dub.7.num 7.* Filliucius suprà *num.35.* Henriquez, & Bonacina *suprà*, Villalobos *lib 1.tract. 11. difficult. 4.num.2.* dicunt necessarium esse contactum physicum ab ordinando faciendum, aliter non manere obligatum, probantes ex eo; quia vsus Ecclesiæ, & communis existimatio id probat. Secundò quia Sacramenta omnia, præter Eucharistiam, consistunt in receptione passiua (hæc autem non est absque contactu) Tertiò quia hoc Sacramentum fit tradendo potestatem, quæ traditio efficax dici nequit, nisi correspondeat ei receptio per contactum; aliter enim solum esset oblatio. Et hanc existimo tutiorem, & primam in praxi etiam secutam, cum sint multi ex ordinandis, qui soleant physicè non tangere; præcipuè quando est plurimorum concurrentia, vt sæpius solet contingere.

12 Iam ergo ad difficultatem propositam Ioannes
Petit *in Theologia sacramental. p.1. tract.7. lect.95.*
Stephanus Bauny *in Theologia morali p.1.tr.7.q.12.*
docent vt teneatur qui in Sacerdotem ordinatur ne-
cessitate præcepti tangere Calicem, & Patenam,
cui supposita est Hostia; & licèt dubitent Docto-
13 res, an immediatus debeat esse contactus iste, † &
addit probabilis opinio mediatum sufficere saltem
respectu Patenæ; quia secundùm vsum commu-
nem tangi censetur Patena, quando Calix tangi-
tur; & proinde sufficiat solius tactus Calicis ad
Valorem Sacramenti: sic Ledesma, Sotus, &
Syluester iam relati, & valde certum reputat Vil-
lalobos suprà *num. 3.* quia qui tangit Calicem;
14 censetur tangere Patenam illi impositam. † Ex quo
cum Bonacina, & aliis dicit Diana *p.4.tr.16.ref.3.*
fuisse verè ordinatum quendam Diaconum, qui
in ordinatione tetigit Calicem cum Patena, sed
non tetigit Hostiam; quia censetur, etiam Hostia,
eo quod Calix cum Patena censeantur moraliter
vnum; sequitur Ægidius *de hoc sacram. dict. dubio
2. sub num.6.* addens vt sic tacto Calice, sufficienter
censeatur tactum Vinum.

Et comprobatur, quia quando eadem potestas 15
traditur per duplex instrumentum, vt in Acolito
per duos Vrceolos, & in Subdiacono, cui traditur
Calix, & Patena satis esse, vt ille vnum Vrceo-
lum, & hic Calicem tangat, secùs si per diuersa
instrumenta, diuersa tradatur potestas, nam tunc
vtrumque tangi debere dixit Filliucius *tom. 1.tr. 9.*
dict.cap.2.quæst.4. Sed omnes aduertunt ordinan-
dum curare debere, vt tangat omnia, quæ ipsi
traduntur, nam hoc tutius est, vt præcipitur *in*
Pontificali Romano. † Et addit Diana *p. 6.tract. 8.* 16
miscel.resol.19.in fine, dum agit de nostra difficul-
tate, vt cum certo non constet de doctrina iacta,
& sit in Sacramentis quærenda securitas, curan-
dum esse, vt tam Calix, quàm Patena immedia-
tè tangatur, grauiterquè proindè peccaturum, qui
secùs faceret cum aduertentia: videbis quæ ex
multis congerit idem Diana *p.3. tract.4. de hoc sa-*
cram. res. 185. & vt bene expendas totam hanc
quæstionem pro vtraque parte fundatam leges
eundem Dianam *tract.1 p.8.resol.40.* vbi defendit
negatiuam respondens quatuor fundamentis affir-
matiuæ, ex eo quod talis contactus solum præcipi-
tur ab Ecclesia.

Quod si dubites an sit necesse contingere materiam, quando verba proferuntur; ita vt sint simul contactus, & verba, seu forma, respondetur non opus esse, vt mathematice sint simul, sed sufficere, vt sint simul moraliter, id est sine mora interposita; quia, & in Baptismo non est necesse, in eodem instanti, in quo infans abluitur, proferantur verba, sed sufficiet ablutionem, & prolationem esse simul moraliter; quia hæc simultas sufficit, vt subsistat Sacramentalis significatio, vt docent Henriquez *lib 10. cap. 10.* cum aliis Bonacina suprà *num.11.* Trullenc. *dicto dub.2.num. 6.in fine*, & communiter omnes docent de hoc, & dict. infra *in vers. ad quartam* leges quæ dico infra *in cap. fin. de sacram. non iter. quæstione. 1.* vers. *ad secundam.* 17

Ad tertiam quæstionis partem, an possit pro 18
missis dicendis accipere stipendium, respondebis
ex adductis à vers. *ad secundam*: nam si teneas non
fuisse validè ordinatum, dices etiam nec posse ac-
cipere pro missis dicendis stipendium, si teneas va-
lidè ordinatum, vt probabilius est tenes contra-
rium, vt in terminis disputat Diana *p.10. tract.16.*
res. 88. vbi repetens ex nouis scriptoribus quæ an-
tea dixerat in præcitatis locis, tenet cum Dicastillo
contra Lugum ordinationem moraliter esse vali-
dam, & sic bone, à missam dicente accipi stipen-
dium, videbis Leandrum *de sacram.tom. 2.tract.6.*
disp.3.quæst.24.& 26. Præpositum *in 3.p.quæst.vnic.*
de hoc Sacramento *dubio 10. num. 92.* † Vbi 19
num.98. resoluit aliam quæstionem dicens quod si
Episcopus porrigat panem extra Patenam, sit va-
lida consecratio; etsi illicitum videatur; quia ve-
rius est Christi corpus in vltima Cæna, ita Aposto-
lis traditum, item quia illa ratione verè traditur ma-
teria, circa quam versatur potestas Sacerdotalis, ad-
dens vt Patena tantùm requiratur, quatenus in
ea traditur materia apta, addens idem de Calice,
nam si Vinum tangeretur extra vas, valeat.

Ad quartam quæstionis partem an sit valida ordinatio, si porrecta Patena cum Hostia Vinum intra Calicem ex incuria non apponatur: & pro negatiua sententia faciunt Ledesma *in summa tom. 1. de Sacram. ordin. cap 3. dif. 1.* Gaspar. Hurtado *de Ordine dif. 11.* & Ioannes de la Cruz *in direct.* 20

conscient.

consciens.part.2.de hoc Sacramento dubio 2.conclus. 1. Diana *part.4.resol.*119. & vberius probat *part.6. tract.8.Miscell. resol.*22. probans ex Concilio Florentino requirente traditionem vtriusque materiæ, scilicet Panis, & Vini. Item quia forma non respicit alterutram partem materiæ, sed vtramque ex æquo; ergo vtraque, ex æquo per modum materiæ requiritur ad valorem ordinationis: & addit Diana, quod Patena cum Pane, & Calice cum Vino, non traduntur diuisim, sed simul inferens signum esse, neutram partem sufficere etiam ad partialis Sacramenti confectionem, ac proinde si vnica pars tradatur, nullo modo confici Sacramentum. Deinde quia nullo modo probabile videtur ita institutam ordinationem Sacerdotis, vt per eam possit conferri potestas ad consecrandum corpus, & non ad conficiendum sanguinem; ergo dicendum erit necessario requiri traditionem Panis, & Vini, vel per traditionem vnius partis conferri potestatem conficiendi Sacramentum perfectum; sed hoc posterius non videtur admittendum; quia traditio vnius partis per modum materiæ, solum designat potestatem consecrandi hanc partem. Et quamvis consecratio vnius speciei subsistat sine consecratione alterius, non verò subsistere ordinationem ait, per quam videtur solum dari potestas ad consecrandam vnam speciem, & non aliam, aliis fundamentis docet, & tenet sibi contrarius Diana *dict.6.par. tract.8. res.*22. cum contrarium dixerit *dict.3.part. tract.4.res.*186. docent hanc sententiam multi relati ab eodem *dicta 4.p.res.119.tract.4.* Raphaël Auersa *de Sacram.Ordinis quæst.2. sect.*8. Stephanus Bauni *in Theologia Morali part.1.tract.7. quæst.13.dub.1.* Tannerus *in 3.p. D.Thomæ disput.7. quæst.2.dub.4. num.*94. De la Cruz *in director.conscientiæ part. 2. de hoc Sacram. dubio 2. conclus.*2. Turrianus *in selectis disp.Theolog. part.1.disput.21.dub.*2. Ledesma *in summa tom.2. de hoc Sacram. cap.3. difficul.*5.& Tannerus *suprà* ait suo tempore hunc casum accidisse anno 1617. & multas rationes adducit, ac soluit argumenta contraria.

21 Prædicta opinio, vt securior, est tenenda in praxi, verùm cum ex incuria Magistri cæremoniarum possit de facili contingere, vt non apponatur Vinum in Calice, & eueniret non leue disturbium, tam in Episcopum ordinantem, quam in ordinatos, non est cur improbetur opinio Henriquez *lib.10. cap.6. num.*1. vbi sic asserit materia in illo, qui sacerdotio iteratur integra ex præcepto, est traditio Calicis cum Vino, & Patenæ, cum Hostia; quia & sacrificium Missæ, ex præcepto fit vtraque specie; sed traditio vasis cum altera specierum, videtur esse materia sufficiens; itavt si id ex obliuione contingat, non sit hic ordo iterandus ex necessitate; eo quod non diuisim datur potestas in vnam speciem, sed qui potest alteram, potest & vtramque: ita Henriquez, quem sequutus fuit dicta *resol.186. part.3.* Diana: & hanc tenent Filliucius *tom. 2. tract. 9. ex cap.2. num.4.* Homobonus *de exam.Eccles.p.1.tract.4.cap.9.quæst.*75. Bonacina *de Sacram.disp.8.quæstione vnica, punct.3.num.*3. Tybenus ex Henriquez docet *in instruct. pro ordinan. cap.3. quæstione* 22. & iuuatur ex nouissima instructione Hispalen. *p.5.§.6.* vbi sic habetur, *Si le entregare el Caliz solo con el Vino, o sola la Patena con el Pan era bastante materia?* & respondet *que si porque con qualquiera de estas cosas se daba entera potestad de consagrar el cuerpo, y sangre, que esta no se da diuidida, que el que puede la vna, puede la otra. Y vemos que el Pontifice Innocent. VIII. dispenso con algunas Naciones, adonde no se podia lleuar, o conseruar el Vino, que celebrasen solo con la consagracion de la Hostia, y asi no es de essençia de el sacrifiçio la de ambas especies.* Henriquez. †Sed 22 addit *que pecara mortalmente el que solo consagraraen vna, y el que se ordenase maliçiosamente con vna sola.*

Stantibus verò supradictis opinionibus, dubitatur quid faciendum sit in praxi, & respondent 23 Diana *dict.part.6.tract.8.res.22. in fine*, Stephanus Bauny *in Theologia Morali part.1.tract.7.quæst.13. dubio* 1. Raphael Auersa *de hoc Sacram. quæst. 2. sect.*8. & alij, quod si quando fuisset aliquis ordinatus sacerdos per traditionem vnius tantum speciei, vtpote si non fuisset oppositum Vinum in Calice deberet omnino ex integro repeti ordinatio, saltem sub conditione, & Villalobos *in summa tom.1. tract.11 dif.4. num.*1. sic loquitur; *Si suçediesse en practica (como à suçedido veçes en estos tiempos) dejar de poner el Vino en el Caliz por descuydo, hase de reiterar el Sacramento de bajo de condizion, como se hico, en estos tiempos. Y de este pareçer fueron los mas Doctos de esta Vniuersidad de Salamanca açerca de ello*: & videtur confirmari ex *cap.1.de sacrament. non iterandis*, his adiunges dicta infra *in cap. vn. de sacrament.non iterand.quæst.2.*vers. *ad secundam.*

Ad quintam quæstionis partem an Pontifex dispensare possit, ne contactus Physicus instrumentorum adhibeatur in ordine; ad quam responderi 24 potest ex iactis fundamentis pro duplici sententia circa dubium positum hic *in vers.ad secundam*, quia vt autumat Diana *part. 8. tract. 1. res. 40. in principio*, resolutio huius dubij pendet ab illo, *An contactus instrumentorum in sumendis ordinibus, sit de necessitate sacramenti.* Vnde si teneas, vt sit necessarius talis contactus de necessitate Sacramenti, tenendum erit, vt nequeat Pontifex dispensare. Quod si teneas talem contactum non esse de necessitate Sacramenti, tunc dices, vt Pontifex queat dispensare, vt in terminis docet Marchinus *de hoc Sacramento tract.1. part.1. cap. 16. num. 22.* dum ait quod contactus Physicus in Sacramento Ordinis posset à Papa dispensari, suppleri, vel omitti; sed expectare ad prouidentiam Dei, etiam stante opinione affirmatiua, quod Summus Pontifex nunquam dispensabit in contactu Physico Sacramenti Ordinis; quia si vera esset opinio negatiua, irritum remaneret Sacramentum, & nulla iusta causa dispensationis adesse posset.

Ad vltimam quæstionis partem, quæ pendet ab 25 illa, *An Calix, qui in ordinatione Subdiacono cum Patena porrigitur debeat esse consecratus de necessitate Sacramenti*: in qua difficultate Diana *part*, 10. *tract.11. resol.* 9. respondet, vt debeat esse consecratus, quia Christus Dominus in vltima cœna reddidit illum Calicem suo contactu sacrum; cumque Episcopi hunc effectum suo solo contactu præstent, sequi necessario ait illum debere esse consecratum ex Ecclesiæ institutione, ne Calix noster dissimilis illi sit, quo Christus in vltima cœna vsus sit: & sic resoluit Consultus cum Leandro *de sacrament. tom.2. tract. 6. quæst.* 15. aliter sic ordinati, Ordinem esse sub conditione reiterandum, si Subdiaconatus fuerit datus per solam traditionem Calicis vacui absque Patena, concludens; quòd si vasa non sint talia, qualia requiruntur ad suum ministerium, non sint materia, cuius traditione conferatur Ordo, & Calicem non consecratum non distingui à Calice Laico.

& nec esse idoneum instrumentum, & vas proximè aptum continere Eucharistiam; & sic requiri esse consecratum, vt quotidie vsitatum videmus.

26 Nec obstat dicere vt si Præsbytero tradatur ab Episcopo materia vera Panis, & Vini in Calice, & Patena non consecratis, aut in aliis quibuscumque vasis validè ordinetur; quia respondetur in hoc casu materiam pro Præsbiteratu esse panem, & vinum, non inquam ipsa vasa, quod secus est in ordinatione Subdiaconatus, in qua officium versatur circa ipsa vasa ministranda. Iterum Diana vberius agit *sub tract.15.dist. p.10.res.20.* à vers. *ex hic*, dicens ita ordinatum, sub conditione iterum ordinandum, postquam ex pluribus egit de alia quæstione, an instrumenta Ordinum, debeant necessariò ordinandis porrigi immediatè ab Episcopo, vbi in Præsbyteratu affirmat cum omnibus, & in aliis maioribus defendit etiam contra alios.

QVÆSTIO II.

An Episcopus solus sit minister Ordinis Sacramenti. Et an conferat ordinem quem non suscepit. Et an conferat etiam Episcopalem ordinem. An Ordinatio Episcopalis distinguatur ab ordinatione Præsbyterij. Et an ordinatio Episcopalis sit Sacramentum. Et cuius sit ordinare Ecclesiæ ministros.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus est solus minister Sacramenti Ordinis*, num.2. & 3. *etiamsi sit hæreticus, schismaticus, &* n.4.

2 *Episcopus est publicus Princeps Ecclesiasticus, Ecclesiasticas dignitates distribuens.*

5 *Sacerdos quilibet ex commissione Pontificia potest conferre Ordines minores: quid de maioribus*, n.6.& 7. *latè: quid de Clerico in minoribus*, n.12.

7 *Corepiscopi, fuerunt Episcopi suffraganei.*

8 *Character Sacerdotalis non se extendit sicut Episcopalis, habent se tanquam puer, & vir. & quid circa corpus Christi mysticum*, n.13. 17.20.& 21.

9 *Cardinales Presbyteri possunt ex commissione Papæ conferre ordines minores.*

10 *Abbates habentes ius Mitræ, & Baculi, possunt conferre Ordines minores subditis suis.*

11 *Laicus nec ex commissione Papæ potest ordines minores conferre.*

14 *Episcopus potest conferre ordines minores, quos non suscepit, si sacerdotalem ordinem susceperit, & quare*, n.15.& 16.

17 *Episcopus potest ordinare alios in Episcopos, & sufficit vnus de necessitate Sacramenti, sed tres requiruntur ex præcepto*, n.18.

19 *Ordinatio Episcopalis num distinguatur ab ordinatione Præsbiterij*, n.20.

20 *Episcopus quantum ad potestatem Ordinis, est maior Præsbyterio, item & Iurisdictionis*, n.21. *& est maior Præsbyterio*, n.22. *satisfit contrariis* n.23.24.25.& 26. *vbi quid in principio nascentis Ecclesiæ.*

21 *Gradus tres in veteri Testamento erant distincti, Pontificum, Sacerdotum, & Leuitarum, maior illis Pontifex.*

22 *Thimotheus Episcopus fuit Iudex Præsbyterorum.*

23 *Paul.*cap.1.ad Philippenses.

24 *Thimot.*cap.4.vers.4.*&* n.28.

25 *D.Hieronymus* super Epist. ad Titum.

26 *D.August.* Epist.19.ad Hieronymum.

27 *Christus ordinauit Præsbyteros in vltima cœna, & Petrum Episcopum.*

28 *Præsbyterij nomen erat Cœtus Presbyterorum, id est Episcoporum.*

29 *Episcopalis ordinatio num sit Sacramentum, & affirmatur*, n.30.31.32.35.& à n.34.*respondetur contrariis.*

32 *Ordinatio Episcopalis est externa Cæremonia conferens gratiam, & imprimens characterem.*

33 *Episcopus potest conferre Confirmationem, & Sacerdotium.*

35 *Episcopus essentialiter includit Præsbyteratum*, n.36.

36 *Character Episcopalis qualiter sit minor, & maior charactere Præsbyteratus.*

37 *Ordinare Ecclesiæ ministros ad quos pertinet, siue de electione, ordinatione, vocatione, aut missione*, n.38.n.39.40.& 41. *vbi quod nunquam pertinet ad populum.*

AD primam difficultatis partem, ne longus arguendo fiam, breuiter respondeo Episcopum solum esse ministrum Sacramenti Ordinis, 1
quod est de fide: nã Tridentinum *sess.23.Can.7.* quo cauetur Episcopum validè consecratum esse ministrum huius Sacramenti solum, cum sic verbis sequentibus sit loquutus: *Si quis dixerit Episcopos non habere potestatem confirmandi, & ordinandi, vel eam, quam habent esse illis cum Præsbyteris communem, anathema sit.* Et sub ipso nomine ministri ordinarij sic definiuit Florentium Concil *sess. vlt.* in decreto Eugenij. *Ordinarius minister huius Sacramenti est Episcopus*; idem Trid.c.4.Valentia *tom.1. disp.9.q.3. puncto* 1. Ægidius Trullenc. *de Sacram. Ordinis, lib. 4. dub.6.* † ex eo quia Episcopus est 2
publicus Princeps Ecclesiasticus, ad quem spectat publicas Dignitates Ecclesiasticas, & functiones distribuere, sed Ordo est quædam Dignitas, & functio in Ecclesia; ergo: potest inquam confirmari, *Actor.*6.1.& 1. *Thim.*3. & 4. quibus in locis habetur non nisi ab Apostolis, & Episcopis aliquos ordinatos; & Chrysostom.*hom.*11.in priorem Epistolam ad Thimoteum agens de Episcopis, & Præsbyteris, dicit sola quippe ordinatione superiores illis sunt, scilicet Episcopi Præsbyteri; & S.Hieronym.*Epist.8.ad Euagrium*, sic loquitur; *Quid facit Episcopus, excepta ordinatione, quod Præsbyter non faciat*: aliis etiam probat Diana *p.8.tract.2. res.*1.& probatur inquam *in cap. Cleros, cap.in nono dist.*21. *cap.perlectis dist.25.cap.quanto de consuet. cap. cum quidam hec tit.cap.vace de serui.in ordine*, faciens ex Concilio Constantinopolitano *sess.*8. Toletano *7. cap. 8.* † multis comprobat Sahagun *de hoc Sa-* 3
cramento num.22. vbi etiam confirmat: nam sicut data fuisset potestas Abbatibus conferendi minores ordines, *cap.quoniam 59. dist. cap. cum contingat.de ætate, & qualit. ordinat. cap. Abbates de priuileg. lib.6.* & hoc esset frequentissimum, & ob id abrogatum à Trid.*dist.sess 23. de reform. c.10.* fit vt ad solos pertineat Episcopos.† Et hoc esse verũ 4
etsi Episcopus sit hæreticus schismaticus excommunicatus,

municatus, suspensus, interdictus, simoniacus, præscisus, aut priuatus Episcopatu, vt docent communiter Doctores, & dico infra *in cap. fin. & tit. de ordinatis ab Episcopo qui ren. Episcop.* vbi respondeo contrariis.

5 Notandum verò est ex commissione Summi Pontificis, vt possit conferre Ordines minores quilibet Sacerdos *cap. peruenit 95. dist.* communiter probatur *in cap. quanto de consuet.* secundùm Theologos, & Iuristas, in terminis habet Sahagun *sub dict. n. 22. de hoc Sacram.* probans cum Soto, Ledesma, & aliis; & probat alius multis Ægidius Trullenc. *de Sacram. lib. 4. cap. vnico, dubio 5. sub num. 8. vers. item potest*, dicens non posse dari vllam rationem

6 sufficientem, cur Pontifex hoc non possit, imò Filliucius addit *tom. 1. tract. 9. cap. 5. num. 94.* cum Henriquez *lib. 1. cap. 21.* posse etiam simplicem Sacerdotem de licentia Papæ conferre aliquem ex maioribus Ordinibus, sicut conferre Confirmationem; quia olim Corepiscopi, seu Coëpiscopi iniuabant Subdiaconatu, & tamen erant simplices Sacerdotes adiuuantes Episcopum, vt nunc, est Vicarius Generalis; imò video nouissimè Dianam disputantem de quæstione, *An ex commissione Summi Pontificis, possit simplex Sacerdos Ordinem Diaconatus, & Subdiaconatus conferre*; & licèt negent plures, quos refert, & sequitur Martinus de Sancto Ioseph. *in manuali Confessorum tom. 1. lib. 1. tract. 3. num. 2.* tamen idem Diana affirmat cum Leandro *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 4. quæst. 18. & 19.* Palao *tom. 3. tract. 27. puncto 14. num. 10.* Dicastillo *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 5. dub. 17. à num 243.* Ysambert *in 3. p. Diui Thoma disp. 6. de Sacram. Ordin. art. 1. num. 5.* cuius verba refert Diana, & Franciscus Alex. *de sacris electionibus, & ordin. sect. 5. cap. 1. §. 3.* qui de Subdiaconatu tenuit, & de ambobus ordinibus videtur ratio potissima; quia aliquando id fecerint Pontifices, & ex eo, quia non minus minister est simplex Sacerdos Confirmationis, quàm Ordinis; & tamen ex commissione potest eius administratio Præsbyteris concedi. Et quia, etsi Sacerdos non habeat primariam potestatem, habet tamen radicalem, cum tota radix consistat in potestate, quam habet Sacerdos in corpus Christi; verùm alia ex Bullis Pontificiis, tradit videnda Diana *supra*, de quibus Rodriguez *in quæst. regular. tom. 1. quæst. 18. art. 3.* videndus idem Diana *p. 8. tract. 1. res. 38. & 39.* cum multis, imò Tannerus *disp. 7. quæst. 3. dub. 2. num. 30.* testatur ex viris fide dignis, quod potestatem ordinandi reipsa concesserit Pontifex Religiosis Franciscanis in India: vide latè quæ dixi infra *in cap. contingit de ætate, & qualitate ordin. quæst. 4.* vbi in vers. *ad quintam*, ago, *An Præsbyter possit conferre Præsbyteratum*, & alia.

7 Adhuc verò respectu Ordinum Sacrorum oppositum docent D. Thom. *in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 1.* Bellarm. *de Sacram. Ordinis cap. 7. ad finem*, Suarez *tom. 1. disp. 11. sect. 2. num. 6.* cum aliis Bonacina *tom 1. disp. 8. puncto 4. n. 3.* nam Iure Diuino videtur Episcopus determinatus ad conferendum ordinem sacrum, sicque nec Subdiaconatus à simplici sacerdote etiam de licentia Papæ conferri possit. Et ad dictum Filliucij de Corepiscopis respondent Bonacina, & Ægidius Trullenc. *de hoc Sacram. lib... cap. vnico, dub. 6. sub num. 2.* non fuisse simplices Sacerdotes, sed Episcopos suffraganeos, vt ex Damasc. *Epist. 4.*

8 docent Bellarminus *citatus*, & alij, † Et confirmatur hæc sententia, quia Character Sacerdotalis non se extendit, nec est iam perfectus, sicut Episcopalis, habent se enim sicut Puer, & Vir; nam sicut Puer non potest generare sui simile, nisi factus vir, sic Character Sacerdotalis non potest alium sacerdotem generare, nisi factus vir, hoc est, nisi character Sacerdotalis per consecrationem Episcopalem, extendatur ad munera Episcopalia: sic relatus Ægidius Trullenc. *dict. n. 2. in fin.* quod est securius, etsi prima sententia sit probabilis.

Hinc venit notandum ex commissione Pontificis posse Cardinales Præsbyteros ordinare, conferendo Ordines minores, vt comprobat consuetudo, & docent Sotus *in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 1.* Valentia *tom. 1. disp. 9. quæst. 3. puncto 2.* Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 5. numero 93.* vbi ait: *Crediderim tamen in suis titulis, in quibus habent iurisdictionem*, quod videtur sic restringendum ex his, quæ dico infra *sub cap. 11.* 9

Notatur secundo, vt etiam ex priuilegio Pontificio Abbates habentes Ius Mitræ, & Baculi benedicti ab Episcopo, possint conferre Ordines minores, vt patet *ex cap. quoniam 96. dist. cap. cum contingat, de ætate, & qualitate Ordin.* quod tamen iam Concil. Trid. limitat ad suos subditos tantum *sess. 23. cap. 10.* & sic non poterunt aliis non subditis conferre, nisi habeant licentiam à suis Ordinariis, de quo videbis Fr. Eman. Rodrig. *tom. 3. quæst. regular. quæst. 13. art. 2.* Quarantam *verbo Ordo, vers. Abbatibus*, Bonacina *suprà num. 3.* Filliucius *num. 96.* vbi consequenter asserit non debere ordinare Nouitios, de quo puncto dico infra latè *in dict. cap. cum contingat*, vbi de pœnis nonnullis. 10

Sed dubitabis nunquid collatio aliquorum Ordinum, possit dari per Laicum ex commissione Papæ, & pro negatiua sententia respondendum est etiam respectu Ordinum minorum; quia potestas conferendi Ordines supponit potestatem supra corpus Christi verum, *cap. ex litteris de excessibus Prælator.* sed solus Sacerdos habet potestatem; ergo solus ille potent Ordines conferre, modo iam dicto, *in vers. notandum*, & vers. *adhuc*, docent D. Thomas *3. p. quæst. 38. addit art. 1.* Sylvester *verb. Ordo, 3. quæst. 2.* & cum aliis Bonacina *suprà num. 4.* & cum communi Filliucius *suprà n. 5.* 11

Iterum dubitabis nunquid Clerici in minoribus, aut Diaconus, vel Subdiaconus possint ex commissione Pontificis conferre Ordines sacros, aut minores. In quo dubio etiam est respondendum negatiuè; quia cum Episcopus, qui Sacerdos non est validè nequeat Ordines conferre propter rationem dictam, vt docent Sylvester *verb. Ordo, num. 2.* Bonacina *suprà num. 5.* Ægidius Trullenc. *lib. 4. de Sacramentis cap. vnico, dub. 2. num. 3. in fine*, sequitur dicendum, vt nullus Clericus in minoribus constitutus, nec Diaconus, aut Subdiaconus queat Ordines conferre, etiam ex Pontificia commissione, † vt bene probat Sahagun *de hoc Sacramento*, cum multis ab eo relatis; ex ea potissima ratione, nam consideramus corpus Christi verum, & misticum, misticum vocans Ecclesiam, & vt circa Christi corpus verum, maiorem potestatem habeat Episcopus, vel Papa, quàm Sacerdos, vt Theologi, & Pontifices probant; ita circa Christi corpus misticum erit excellentior potestas Episcopi *sess. 23. cap. 4. Trid. & Can. 7.* & plenissima Pontificis maximi; sed quia potestas circa corpus misticum supponit potestatem circa Christi corpus verum, sic euenire, vt non committatur potestas conferendi Ordines, nisi Sacerdoti, nec maiores, nisi Episcopo; & ita ab Ecclesia receptum esse. 12 13

14 Ad secundum difficultatis partem, an Episcopus possit conferre Ordines, quæ non suscepit, vt si, v. g. sit sacerdos, non verò fuit ordinatus in minoribus, aut Diaconus, vel Subdiaconus, & in hoc puncto videntur pro parte negatiua Sanctus Antonius *in 3. p. tit. 14. cap. 16. §. 17.* Astensis *2. p. lib. 6. tit. 4. art. 3. col. 2.* Syluester cum Rainerio verbo, *Ordo quæst. 1.* Henriquez *de Ordine cap. 5. §. 2. littera H.* qui multis probat authoritatibus, veluti glossæ *quæst. 1. & ex Canone Daibertum 1. q. 7. & canone Gratia*, & repetit latè Diana, *p. 8. tract. 2. res. 5.* adducens Iacobum Granadum latè disputantem *in 3. p. controuers. 9. tract. 2. disp. 1. num. 4.* & respondens omnibus idem Diana omnino videndus, magis probabiliter tenet sacerdotem Episcopum posse conferre cæte-
15 ros ordines, quos non acceperit † quia in sacerdotio sunt virtualiter, & veluti eminenter Ordines inferiores; itaque Episcopum eo ipso quòd sacerdos possit illos Ordines conferre eminenter, idest conferendo dignitatem sacerdotalem, sed non posse illos conferre formaliter; quia ad id non sufficit character Episcopalis, sed requiri saltim vt conditio; quod inferiores ordines susceperit; & in terminis docent Vasquez *in 3. p. tom. 3. disp. 143. cap. 2. num. 26* vbi sic loquitur, *Episcopus etiam si careat ordinibus Minoribus, & Subdiaconatu, & Diaconatu, potest tamen esse sacerdos verus, & Episcopus reipsa.* Layman. *in Theologia Morali lib. 5. tract. 9. cap. 9. num. 8.* Hurtado *de hoc Sacramento difficult. 16.* Præpositus *in 3. p. de Sacram. Ordinis q. vnica, dub. 12.*
16 *num. 114.* † Et confirmatur *ex tit. de clerico per saltum promoto*; est enim potestas ordinaria apud Episcopum consecratum, cui conuenit ratione ordinis; ergo cum sit sacerdos ordinatus tantum, sufficiet ex iam relata sententia, vt conferat etiam ordines, quos non susceperit.

17 Ad tertiam quæstionis partem, nùm Episcopus conferat etiam Episcopalem ordinem, breuiter respondetur Episcopum esse sufficientem, & idoneum ad conferendos ordines, non solum sibi inferiores, sed ad conferendum aliis similem Episcopalem ordinem; non enim oportet ordinari Episcopum ab Archiepiscopo, vel à summo Pontifice, cum in ratione Ordinis, non inueniatur alius ordo Superior Episcopali, vt colliges ex adductis per Sahagun *de hoc Sacramento, n. 20. & 21.* non nulla adducens, vbi ersi in potestate sacrificij non sit maior Episcopus sacerdote; est tamen in disponendo populum ad Sacramentum Superior, & in dignitate, & officio excellentior, iuxta Trid. decret. *sess. 21. dicto cap. 4. & canon. 16.* Igitur vt Episcopo debeat competere ampla potestas conferendi, ipsum quoque Episcopalem ordinem: ita Auersa *de Sacram. Ordinis quæst. 3. sect. 2.* quem sequitur Diana *dicta p. 8. tract. 2. res. 3.* addentes quod vbi deerat superioritas factum sit, vt ex quadam extensione suppleretur quod vnusquisque Episcopus à tribus simul Episcopis consecraretur, vt in Pontificali præscribitur, & in praxi seruatur, vbi traditur noua forma in eius consecratione; ob
18 idque idem Sahagun *dict. num. 20.* † addit quod de necessitate Sacramenti requiritur Episcopus consecrans, de necessitate præcepti requirantur tres Episcopi, sic intelligens iura in *cap. Episcopi 64. dist. cap. Episcopus 66. dist.* vbi Bellamera, Turrecremata, Dominicus, & Præpositus, Lancellotus, Corradus *in templo lib. 1. cap. 5.* Ledesma *difficult. 6.* Chuchus *lib. 2. instit. moral. tit. 6.* & quòd tempus consecrationis hodie restringitur per dict. Trid. *dict. sess. 23. de reformat. cap. 2.* ita intelligentes omnia iura de Episcopatus ordine, & forma.

Ad quartam quæstionis partem an ordinatio 19
Episcopalis distinguatur ab ordinatione Præsbyterij; & licèt olim nonnulli affirmarent, vt videtur colligi ex illo Pauli *ad Philippenses 1. vers. 1.* ibi: *Paulus, & Thimoteus serui Iesu Christi omnibus sanctis, qui sunt Philippis, cum Episcopis, & Diaconis*; item ex illo *Thim. 4. vers. 14.* ibi: *Noli negligere gratiam, quæ data est tibi cum impositione manuum Præsbyterij*, & ex D. Hieronymo, qui *in Epist. ad Titum cap. 1.* scribit hoc modo, *Idem Præsbyter, qui Episcopus est, & antequam Diaboli instinctu studia in religione fierent, & diceretur in populis, ego sum Pauli, ego Apollo, ego Cepha communi Præsbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur, &c.* & ex D. August. *Epistol. 19. ad Hieronymum*, vbi sic ait: *Quamuis secundum honorem vocabula, quæ iam Ecclesiæ vsus obtinuit, Episcopatus maior sit Præsbyterio, in multis tamen rebus Augustinus Hieronymo minor est*; & ex eo quia Christus ordinauit Præsbyteros in vltima Cæna secundùm omnes Catholicos, sed nusquam legitur Episcopos ordinasse; ergo Episcopatus non est introductus iure diuino.

Hæc, & alia facilè ex iam adductis diluuntur; est 20
enim verum vt Episcopatus iure Diuino sit maior Præsbyterio quantum ad potestatem Ordinis; eo quod Episcopus potest ordinare sacerdotes, quod Præsbyter facere non potest, vt docent Damasus *in Epistola 3.* Epiphanius *heresi 75.* Chrysostom. Theophilactus, & Oecumenius, *in 1. ad Thimot. cap. 3. & 4* Leo Papa *Epistol. 88.* & D. Hieron. *in Epist. 85. ad Euagrium*, vbi sic ait: *Quid facit Episcopus, excepta ordinatione, quod Præsbyter non faciat?* & confirmatur experientia, & ex iam dictis; quia nullus vnquam sacerdos; aut Diaconus ordinatus est, nisi ab Episcopo. † Et quòd Episcopus sit 21
maior Præsbytero quoad potestatem Iurisdictionis, patet ex adductis supra; item ex figura veteris testamenti; quia olim iure diuino tres gradus erant distincti, nempe Pontificum, Sacerdotum, & Leuitarum; ita vt Pontifex esset maior Sacerdotibus, & Leuitis; quia & consecrationes eorum erant distinctæ, & vestes, & officiæ, *Exodi 28. & 29. Leuit. 8. num. 3. 4. & 8. & alibi*, sed nostri Episcopi respondent Pontificibus, & Præsbyteri Sacerdotibus, & Diaconi Leuitis, vt tradit Damasus in *epist. 8.* sanct. Hieron. & Leo Papa, *vbi supra*, Concil. Hispal. 2. *canon. 7.* & multi alij, † 22
Ergo nostri Episcopi iure diuino sunt maiores Præsbyteris; quæ omnia satis probantur *ex Actor. 20. vers. 28.* ibi: *Attendite vobis, & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* & *1. Thimot. 5. vers. 19.* ibi: *Aduersus Præsbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus.* Ex quo loco colligitur Thimoteum, qui fuit Episcopus, fuisse iudicem Præsbyterorum, ac proinde in potestate Iurisdictionis Superiorem. Et ex primo loco colligi propriam esse curam Episcoporum, & gubernationem Episcoporum: idem probat Becanus *de hoc Sacramento* omnino Legendus *q. 2. per totam*, ex Clemente *in Canonibus Apostol. canone 40.* vbi ait: *Presbyteri, & Diaconi, præter Episcopum nihil agere pertentent*; ex Tertulliano *in lib. de Baptismo*, ibi: *Ius habet dandi Baptismum summus Sacerdos, qui est Episcopus, dehinc Præsbyteri, & Diaconi,*

sed

sed non sine Episcopi voluntate, tradit similia D.
Dionysius *in Hierar. Ecclesiast. cap.* 5. quæ sunt ve-
ra; etsi in illa potestate offerendi sacrificium æqua-
les sint Præsbyter, Episcopus, & Pontifex Maximus,
vt probat Sahagun. *supra* de hoc Sacramento, *n.* 25.
23 Vnde non obstant fundamenta contraria,
non primum ex illo Pauli ad Philippenses; quia
dicendum est cum Diuo Thoma *in* 2. 2. *quæst.*
148. *art.* 6. ad primum illa duo nomina *Epis-
copus*, *& Præsbyter*, tempore Apostolorum fuisse
communia omnibus Sacerdotibus, tam maioribus,
quos nunc Episcopos appellamus, quàm minori-
bus, quos Præsbiteros vocamus; licèt res ipsa, &
potestates essent distinctæ; itaque D. Paulum com-
plexum fuisse omnes Sacerdotes; & eodem modo
dicit Becanus *supra, sub num.* 4. vers. *eadem solutio*
intelligenda esse alia Pauli testimonia, vbi nunc
Episcopi pro Præsbiteris, nunc Præsbiteri pro Epis-
copis nominantur, vt v. g. 1. *ad Thim. vers.* 5. ibi:
*Huius gratia reliqui te Cretæ, vt constituas per Ciui-
tates Præsbiteros*: & paulòpost explicans quales de-
beat constituere Præsbiteros, ita subdit *oportet
Episcopum sine crimine esse.* Vnde patet illum pro-
miscuè vsurpare duo illa nomina *Episcopus*, &
Præsbiter, vt docet Becanus.
24 Nec obstat secundò locus Thimotei 1. *cap.* 4.
vers. 14. relatus, ibi: *Noli negligere*, quia etsi ex hoc
loco Kemnitius velit demonstrare, Episcopum pos-
se ordinari à Præsbitero, ac proinde Episcopum
esse maiorem Præsbiteris; respondetur mentiri
Kemnitium qui adducit ad comprobandum suum
dictum D. Hieronymum, qui expressè docet *in
Epistola ad Euagrium*, Præsbyteros non posse ordi-
nare, cuius verba sunt, *Quid facis Episcopus, ex-
cepta ordinatione, quod non etiam faciat Præsbyter.*
adduxit enim D. Hieronymus locum S. Pauli illum,
ostendens Episcopos in scripturis aliquando voca-
ri Præsbiteros; & sic exposuit etiam illa verba *per
impositionem manuum Præsbiterij*; id est per impo-
sitionem manuum, qua Præsbiteratum accepisti,
vt Præsbiteratus idem sit, quod Episcopatus; con-
stat enim Thimoteum fuisse Episcopum, & non
simplicem Sacerdotem.
25 Non obstat tertio locus ex D. Hieronymo *super
Epistol. ad Titum*, primo, cuius verba retulit idem
Becanus suprà *dicta quæst.* 2. *num.* 6. & penès eum
Anselmus, & Sedulius in eundem locum S. Pauli;
quia idem Becanus adducens solutiones tres, vnam
D. Thom. *in* 2. 1. *dict. quæst.* 184. *art.* 6. *ad* 1. dicentis
D. Hieronymum loqui de nominibus Episcopi, &
Præsbiteri, non autem de re ipsa, vel officio, aliam
Antonij Delphini *lib.* 2. *de Ecclesia*, dicentis Hiero-
nymum sentire initio Ecclesiæ nascentis omnes
Præsbiteros fuisse Episcopos, non quod idem esset
Episcopatus, & Præsbiteratus, sed quod vtraque
Dignitas omnibus Sacerdotibus, eo daretur tem-
pore; postea verò ad euitanda schismata, cœpisse
aliquos Præsbiteros ordinari: & ita ex Ecclesiæ
consuetudine factum fuisse, vt Episcopi essent
maiores Præsbiteris; quas improbat idem Becanus,
& simul aliam Michaëlis Medinæ *lib.* 1. *de sacrorum
hominum continentia*, & amplectitur *in vers. quarta,
sub dicto num.* 6. D. Hieronym. sensisse quod Epis-
copus, licèt Iure Diuino sit maior Præsbitero,
quoad potestatem Ordinis, non tamen sit maior
quoad potestatem Iurisdictionis, dicens hoc esse
valdè conforme verbis D. Hieronym. & comproba-
tur; quia vt iam dixi in conficiendo sacrificio
Missæ sunt æquales, etsi differant circa Ordi-
num collationes.

Non locus D. August. *dict. Epist.* 19. *ad Hierony-* 26
mũ; quia respondetur quòd verba ibi: *Vsu Ecclesiæ*,
possunt dupliciter exponi, vel in principio nascen-
tis Ecclesiæ Episcopos, & Præsbiteros æquales fuis-
se; sed iam vsu esse obtentum Episcopatum esse
maiorem Presbyterio. Vel alio modo, ante-
quam Ecclesia Christi institueretur nomina ista
Episcopus, *Præsbiter*, non esse honoris vocabula;
sed officij, vel ætatis; nunc verò honoris, & Dig-
nitatis nomina esse: & secundùm hæc nomina
Augustinus, maior sit Hieronymo; quamvis in
multis rebus sit minor, & hoc secundo modo di-
cit Becanus supra *num.* 7. intelligenda esse verba
Augustini.
Nec vltima difficultas obstat ex eo quòd Chri- 27
tus ordinauit Præsbiteros in vltima Cæna, nec le-
gatur ordinasse Episcopos; quia respondetur cum
Ioanne Turrecremata *lib.* 2. *summa Ecclesiast. c.* 32.
Bellarmin. *lib.* 1. *de Pontifice cap.* 23. Petrum à Chri-
sto fuisse ordinatum Episcopum, & à Petro Iaco-
bum, & Ioannem, & ab his cæteros Apostolos,
vt copiosè notant relati.
Notabis verò nomen Præsbiterij ab aliis intelli- 28
gi Cætum Præsbiterorum, id est Episcoporum,
qui Thimoteo in ordinatione Episcopali manus
imposuerant, vt docent Chrisosthomus, & alij Græ-
ci exponentes locum D. Pauli *per impositionem ma-
nuum Præsbiterij*; id est per impositionem ma-
nuum, qua Præsbiteratum accepisti, vt Præsbite-
ratus sit idem quod Episcopatus, refert idem Beca-
nus *dicto cap.* 2. *sub num.* 5. *in fine.*
Ad quintam quæstionis partem an ordinatio 29
Episcopalis sit Sacramentum, vt respondeas leges
dicta *sub Rubrica* toto vers. *ex dictis*, nunc verò etsi
Dominicus Soto *lib.* 4. *de Iustitia, & Iure, quæst.* 1.
art. 2. & aliqui antiquiores scholastici *in* 4. *dist.* 24.
negent esse Sacramentum. † Probabilior est affir- 30
matiua sententia, quam tenent Canonistæ *in cap.
perlectis dist.* 25. Ioannes Maior, Scotus, Paludan.
in 4. *dist.* 24. Caietanus *tom.* 1. *opusculo*, *cap.* 11. pro-
bantes primo ex Patribus antiquis, qui vt pluri-
mum loquuntur de Episcopatu, quando Ordi-
nem dicunt esse Sacramentum. † Secundo quia 31
scripturæ, quibus Catholici probant ordinem esse
Sacramentum, intelliguntur de ordinatione. Epis-
copali, vt 1. *Thimot.* patet: nam in his duobus solis
locis ponitur symbolum externum cum promissio-
ne Gratiæ; at in his agitur de ordinatione Thimo-
tei, qui fuit Episcopus, à Paulo ordinatus, vt om-
nes docent Interpretes in his locis, similiter *Actor.* 3.
vbi agitur de ordinatione Pauli, & Barnabæ, quare
si Episcopalis ordinatio, non est Sacramentum, non
possumus ex scripturis apertè probare ordinem esse
Sacramentum. † Tertiò quia ordinatio Episcopalis 32
est externa cæremonia conferens gratiam, & im-
primens characterem spiritualem; ergo est propriè
Sacramentum, vt patet prius ex illo 2. *Thimot.* 1.
vers. 6. *Resuscita gratiam Dei, quæ est in te per imposi-
tionem manuum mearum.*
Posterius ex illo quia Episcopus potest conferre 33
duo Sacramenta, Confirmationem, & sacerdotium
quæ non possunt vlli alij; deinde quia Episcopus
ex sua ordinatione habet potestatem sibi pro-
priam, & characterem consequenter.
Prædicta sunt vera, nec obstat dicere quod si 34
Episcopatus esset Sacramentum, sequeretur ali-
quem posse ordinari Episcopum, qui non esset
Præsbiter, vt patet in simili: nam si aliquis ordi-
naretur Præsbiter qui antea non fuisset Diaconus,
ille esset verè ordinatus; item quòd Episcopatus si

esset Ordo, alioqui essent plures Ordines, quàm septem: & sic esset distinctum, ac nouum Sacramentum. Quia respondetur ad primum non esse simile; quia Præsbiteratus non includit Præsbitera-
35 tum. † Ad secundum Episcopatum, & Præsbiteratum facere vnum Ordinem ordinitate generica qui diuiditur in duas species; quarum vna includit aliam, & est secundùm Theologorum sententiam dicentium esse tantùm Ordines septem: & quid secundùm Canonistas, dixi iam *in dicto vers. ex dictis*.

36 Et si instes dicendo characterem Episcopalem esse maiorem, aut minorem Præsbiterali, si maior, ergo est aliquid maius potestate consecrandi Eucharistiam, quod omnes negant; vt dixi *quæst. præcedenti*; si minor, ergo Episcopus, vt talis non est maior Præsbyterio. Tamen respondeo cum Becano *de hoc Sacramento, quæst.3. a num.3.4. & 5.* quod si præcisè spectetur Episcopalis character, minor est charactere Præsbyterali; si autem integer spectetur character qui est in Episcopo, quatenus continet characterem Episcopalem, & Præsbyteralem, tunc sit maior solo Præsbiterali: & ita in hunc sensum intelligunt D. Thom. *q.40. addit. art.5.* Henriquez cum aliis *cap.2. lib.10.* Fillucius *tom.1. tract.9. cap.1. num.12.* Bonacina *tom.1. disp.8. quæst. vnica puncto 1. num 3.* dicentes Episcopatum non esse ordinem distinctum à sacerdotio, Vasquez verò, Bellarminus, Valentia, Medina apud Bonacinam tenent esse distinctum; quod est secundùm Canonistas, iuxta textum *in cap. decernimus 28. dist.* & Trid. *sess.23. cap.8.* vbi dicitur Episcopatum esse sacrum ordinem, sicut est ordo Præsbiterorum, Diaconorum: videbis qualiter huc expendat Trullenc. *de hoc sacram. dub.1. cap. vnico sub num.6.* iuxta iam *hic*, & *in dicto vers. ex his dicta*, Leander nouissimè cum Couar. Viualdo, Nugno, Caietano, Vasquez, Sanchez, Philiberto, Dicastillo, Henriquez & aliis *tom. 2. de sacram. disp.10. & 11.*

37 Ad sextam quæstionis partem, cuius sit ordinare Ecclesiæ ministros, quia hic distinguit tria Becanus *de hoc sacram. quæst.5. per totam*, nempe electionem, ordinationem, vocationem, seu missionem, vbi longè exponendo agit refutans hæreticorum errores: & quid à Catholicis sit tenendum, apud quem videbis. Et quia etiam pertinent ad titulum de electione, postulatione, & translatione Prælatorum, ideo ex ibi notatis poteris hanc quæstionem adimplere; igitur Catholici tenent ius ordinandi, & mittendi ministros nullomodo pertinere ad plebem: Sic sunt firmandæ conclusiones
38 sequentes. † Prima quod electio ministrorum Ecclesiæ non fit à solo Deo; item quod electio Ministrorum Ecclesiæ, vt v. g. Pontificis, Episcoporum, aut Pastorum iure Diuino non conueniat toti populo, nec dependeat ex eius suffragio, & consensu. Et sic videmus Christum sine vllo populi suffragio elegisse Apostolos 12. & 72. Discipulos; exemplo etiam probatur Apostolorum, qui eodem modo elegerunt Apostolos, vt constat; quia Episcopos à se consecratos mittebant ad populum absentem, & infidelem, cuius consensum in electione non habuerant. † Secunda quod or-
39 dinatio Episcoporum, & aliorum ministrorum Ecclesiæ, non pertinet ad plebem, sed ad solos Episcopos, quia solus Moyses, qui erat sacerdos, & Pontifex ordinauit Aaronem, & filios in sacerdotes. Item quia impositio manuum per quam ordinantur ministri, vt aduersarij fatentur, nusquam tribuitur plebi, sed Apostolis, & aliis Episcopis. Et probatur ex Conciliis Niceno 1. *can.4.* & Cartaginensi 2. *canone* 12. & aliis; item ex Patribus, qui constanter docent solius Episcopi esse ordinare Diaconos, Præsbiteros, & Episcopos, vt iam dixi *quæst.2. à*
num.1. † Tertia quod missio, seu ministrorum vo- 40
catio non pertinet ad populum, sed ad Episcopos, & potissimum ad summum Pontificem; ex eo quia hæc missio est iurisdictionis actus Ecclesiasticæ; quia non est dictum populo, *tibi dabo claues*, aut *pasce oues meas*, aut *quorum remiseritis peccata remittuntur eis*. Tempore enim Apostolorum non mittebantur, nisi ab Apostolis, & Episcopis, vt fatentur Centuriatores, *cent.1. lib.2. cap.2.* & colligitur *ex cap.14. Actorum, vers.22.* vbi Paulus, & Barnabas constituebant per ciuitates Præsbiteros, & ex Apostolo *ad Tit.1. vers.5.* vbi ait: *Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt constituas per ciuitates Præsbiteros, sicut & ego disposui tibi*: tum etiam quia si electio non pertinet ad Populum iure Diuino, vt apparet ex dictis, multò minus missio, & vocatio; quia ipsa electio non requirit iurisdictionem. Et licèt hæ omnes conclusiones diuersis impugnentur obiectionibus, satisfacit plenè idem Becanus, quem leges *in dicta q.5.*

QVÆSTIO III.

An initiatus Ordinibus minoribus, & sacris, non suscepta prima Tonsura, sit irregularis, & teneatur dictam Tonsuram sumere. Et quam intentionem debeat habere Sacerdos nouiter ordinatus, quando cum Episcopo in Missarum solemniis celebrat. Et an, & quando ordinandi debeant se præsentare examinatoribus. Et an sacer Ordo per vim, & metum susceptus imprimat characterem, & teneatur ad votum continentiæ sic ordinatus?

SVMMARIVM.

1 *Prima Tonsura est tantùm præparatio ad Ordines secundùm multos,* n.2. & 3. *& secundùm alios est Ordo distinctus a cæteris,* à n.4.

2 *Prima Tonsura quacunque die potest conferri.*

4 *Prima Tonsura dicitur character Clericale.*

5 *Episcopi nihil accipient pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis.*

6 *Ordinatus, omissa prima Tonsura, non irregularis sit, & num alios Ordines sine ea legitime susceperit,* n.7. & 8.

9 *Ordinans debet habere intentionem ordinandi præsentem, sicut qui baptizat debet intendere præsentem baptizare.*

10 *Ordinandi qualiter verba consecrationis cum Episcopo ordinante, debeant proferre,* n.11. & 12. *vbi quod isti tantùm proferunt verba recitatiuè.*

13 *Ordinandi quando se debeant præsentare examinatoribus.*

14 *Ordinatus per vim absolutam non recipit characterem, secus si per conditionatam,* & n.15. & 16.

15 *Clericus inuitus non subiicitur Ordinibus metu receptis,*

receptis, nec voto castitatis, nec ad recitandum officium Diuinum, n.17.

1 AD primam difficultatis partem respondeo dubium esse inter Doctores Theologos, & Canonistas, an prima Tonsura sit Ordo distinctus ab aliis quatuor Minoribus, cumque de hoc aliquid dictum sit supra *in Rubrica* sub dicto vers. *ex dictis.* Theologi inquam, aliquibus tantùm exceptis, docent primam Tonsuram non esse ordinem ex eo; quia licèt Tonsuratus habeat ex deputatione, & priuilegio Ecclesiæ gradum quendam inter Clericos, & sit capax Iurisdictionis Ecclesiasticæ, & beneficiorum, vt colliges ex his, quæ latè dixi *in cap. 1. de foro comp* & alibi *in cap. cum non ab homine de Iudiciis* & tenent D. Thomas *in 3. p. quæst. 40. addit art. 2.* Syluester *Ordo 1. §. 1.* Nauarrus *in cap. 22. num. 17.* Henriquez *lib. 10. cap. 3. n. 6.* Tamen huiusmodi priuilegium non pertinere ad vllam rationem, aut partem Sacramenti, nec habere illud officium annexum circa ministerium alta-
2 ris; † Sed tantùm esse quid præambulum, & præparationem quandam, seu dispositionem ad Ordines, sicut Cathecismus ad Baptismum, & Nouitiatus ad professionem docent citati, & Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 1. num. 13.* cum aliis Bonacina *tom. 1. disp. 3. quæst. vnica, puncto 1. num. 6.* & Diana *p. 6. resol. 29. tract. Miscel.* acerrimè defendit hanc partem, non tantùm iuxta Theologos, sed etiam iuxta ipsum Ius Canonicum; itavt nec inter maiores, siue minores Ordines qoeat Tonsura annumerari, dicens sic agnoscere *cap. feriatum dist. 32. cap. illud 7. dist. cap. à Subdiacono 93. dist.* sicque Concilium Trid. distinguere conformiter Tonsuram quoque à minoribus Ordinibus, & à maioribus *sess. 23. cap. 4. 5. 6. 11. 12. & 13. de reform.* sicut etiam Romanum Pontificale, tum alibi, tum quando dicit Clericatus, siue prima Tonsura quocumque die, hora, & loco conferri potest, minores verò Ordines possunt dari singulis Dominicis, & festiuis
3 diebus duplicibus, vbicumque in mane tamen. † Et confirmat ex eo; quia illi demùm sunt ordines, qui habent rem quampiam, per cuius traditionem ipsi conferuntur, iuxta synodum Florentinum, Tonsuræ autem nullus assignat materiam, per cuius traditionem ipsa conferatur: & deinde satisfacit fundamentis Canonistarum ea omnia reducens, vt loquantur de statu clericali.

4 Verùm quia Canonistæ, & nonnulli Theologi dicunt primam Tonsuram ordinem esse, per textum *in cap. cum contingat. de ætate, & qualitate ordin.* & ex motu proprio Sixti V. anno 1588. contra male promotos ad ordines, vbi primam Tonsuram
5 appellat Characterem Clericalem. † Item ex Trid. *sess. 21. cap. 1. de reform.* vbi dicitur nihil pro collatione quorumcumque ordinum, etiã clericalis Tonsuræ accipiant, scilicet Episcopi, item *ex cap. Cleros 23. dist. cap. perlectis 25. dist. cap. 1.* iuncta *glossa 1. dist. 32. cap. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit. Episcop.* Cuchus *lib. 2. in st. moral. tit. 16. num. 16. & lib. 5. tit. 8. num. 16.* post Nauarrum suprà *dicto c. 22. num. 18.*

6 Secundum hæc fundamenta dicendum est, vt qui omissa prima Tonsura, ordinatur, sit irregularis; quia est ordo, ergo talis, qui suscepit ordinem per saltum contraxit perinde irregularitatem, sic docuit Martinus Forner. *de sacram. Ordin. cap. 8.* vbi testatur Sacram Congregationem Concilij declarasse eum, qui, omissa prima Tonsura, ordinatur, esse irregularem. Contra tamen sentit Diana plures referens *suprà* 10 *vers. & ita*: nam cum Tonsura non sit ordo, & per consequens sic recipientem alios ordines, omissa Tonsura, non contraxisse irregularitatem, vide quæ dico hic *in cap. 5.*

7 His ergo suppositis breuiter ad difficultatem propositam respondetur, vt si sentiamus cum Canonistis, teneatur, qui recepit alios ordines, omissa prima Tonsura, illam recipere, vt in terminis docuit Franc. Siluius *in resolutionibus variis*, verbo *Ordo 2.* vbi ita loquitur, sicut contra mentem Ecclesiæ est, quod non Tonsuratus, ordines non suscipiat: ita contra illam est, quod non suscepta Tonsura in his ministret; ideoque Religioso præfato,
8 Tonsura est conferenda: ita ille. † Qui verò sentiãt cum Theologis; eo quòd prima Tonsura non est ordo, reuera non tenebitur sic ordinatus ad recipiendam eam; & sic in terminis sentit Ioannes Baptista de Fabris, quem refert Diana *dicta res. 29. in fine, in manuali ordinand. de hoc Sacramento cap. 4. quæst. 13.* vbi sic asserit, *Dictum est quod Tonsura est præparatio ad ordines suscipiendos, debetne necessariò præcedere ordines? Respondeo de necessitate Sacramenti non debet præcedere; quia etiam si quis susciperet ordines, non recepta Tonsura, validè esset ordinatus, nec vlterius teneretur ad Tonsuram; est tamen de necessitate præcepti.* Ita ille.

9 Ad secundam quæstionis partem quam intentionem debeat habere sacerdos nouiter ordinatus. Vt respõdeam præmitto, quòd vt Episcopus valide ordinem conferat, debeat intendere facere id, quod Christus instituit, & facit Ecclesia, ac intendere ordinare eum, quem habet præsentem, quæ intentio dicitur religiosa, sicut Baptizans debet intendere baptizare præsentem. Et sic si aliquis indignus accedat, ordinatus manet, nam credendum est Episcopum in actu ordinis habere legitimam intentionem, videlicet ordinandi præsentem, vt docent Ledesma *in summa cap. 5. de Ordine, conclusione 6.* Villalobos *1. p. tract. 11. difficult. 8. n. 4.* Ægidius Trullenc. *de sacram. cap. vnico lib. 4. dub. 6. n. 5.*

10 Vnde iam ad dubium nostræ quæstionis, cuius casus accidit frequenter; & sic cum Diana *p. 3. tr. 4. res. 50.* vbi refert, Layman. *in theolog. moral. lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 4.* dico curandum esse illi sacerdoti, vt non post alios verba consecrationis finiat: nam si alius quisquam absolutam consecrandi intentionem habens ante alios, ipsumquè principalem sacrificantem Episcopum verba consecrationis
11 finiat, solus is consecrabit. † Et sic vt euitetur incommodum hoc refert Layman. Doctores monete, vt oporteat concelebrantes habere intentionem conditionatam, videlicet consecrandi simul cum Episcopo, verba consecrationis absoluendo, non
12 item si præueniant, & ipsi Laymao. magis placet, † caorio Doctorum monentium, & noui sacerdotes seruent generalem intentionem proferendi verba secundùm voluntatem Ecclesiæ; quia non desunt, qui existimant illos verba consecrationis non dicere formaliter, & cum intentione consecrandi, sed tantùm recitatiuè, & materialiter in signum potestatis sibi concessæ. Et hanc sententiam vt valdè probabilem propendent Ricardus, & Suarez, quos refert Layman. & leges eundem Suarez *tom. 3. disp. 61. sect. 4.* Caietan. *in 3. p. quæst. 82.* Henriquez *lib. 8. cap. 18. num. 2.* & notat hæc Diana eo quòd multos scrupulos sedabunt *dict. res. 50. in fine.*

13 Ad tertiam quæstionis partem an & quando ordinandi debeant se præsentare examinatoribus, tractat Antonius Naldus *in cap. quando, dist. 24.* & quia patet ex verbis Trid. *sess. 23. c. 7.* in verbis sequentibus;

bus, *Sancta Synodus antiquorum Canonum vestigiis inhærendo decernit vt quando Episcopus ordinationem facere disposuerit omnes qui ad Sacrum Ministerium accedere voluerint feria quarta ante ipsam ordinationem vel quando Episcopo videbitur ad ciuitatem euocentur. Episcopus autem sacerdotibus, & aliis prudentibus viris peritis diuinæ legis ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis sibi ascitis ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inuestiget & examinet*, plures congerit *ibi* Barbosa & applicabis quæ dico latè *de scrutinio in ordine faciendo.*

14 Ad quartam quæstionis partem, etsi absolutè Antonius Cabreros *de metu lib.1. cap. 16. num. 8.* dicat non recipi characterem ab ordinato per vim, & metum; quia vbi de substantia actus est libertas voluntatis, tunc actus annulletur ipso iure, ex *l. fin. d. §. si dos ff. de his quæ vi cap. cum locum de sponsal.* Et quia Votum metu factum est ipso iure nullum, *cap. licet de Voto*, & ex aliis multis exemplis, quæ refert ex eo Diana *p.10. tract. 13. res. 18.* præter quæ poteris applicare quæ dixi infra *in cap. verum etsi vero de sureitur.* vbi quæ nulla sunt metu interueniente, adduxi. † Et sic dixit textus *in cap. præsens 20. quæst.3.* quod Clericus inuitus non subiicitur ordinibus metu receptis; & applicabis iura *in cap. constitutionem, vers. sciens in cap.1. cap. non solum de regul. libro 6.* & *in cap.2. num.20. quæst.3. & in cap.2. de regularib.* quibus professio, & habitus assumptus religiosi debet esse voluntaria, cumque regulariter assumptio ordinis, & professionis sint à iure æquiparata, *cap.1.* in vers. *per susceptionem sacri ordinis, aut professionem, cap.1. de Voto libro 6.* euenit vt videatur sic decidendum

15

16 in nostro casu. † Tamen sub distinctione respondeo, nempe vt si ordo suscipiatur per vim absolutam, non imprimatur Character, secus si per vim conditionatam; argum. textus *in cap. merito 15. quæst.1.* docent Siluester. *verbo Ordo 4. numero 1.* Barbosa *de potestate Episcopi p 2. allegat.2. num.5. & 6.* Diana cum aliis *supra.* Marchinus *de hoc sacram. tract.2. p.6. cap.8. difficult. 9. num.12.* Dicastillus *de sacram. tom.1. tract.6. disp.1. dubio 19. num. 424.* Auersa *de hoc sacram. quæst.4. sect. 8.* Etenim per vim conditionatam ordinatus habet velle; etsi secundùm quid nolit; quare Doctores existimant sententiam Cabreras solum obtinere quando per vim absolutam quis ordinatur.

17 An verò sic ordinatus teneatur voto castitatis, Dicastillus, vbi suprà, *num.438.* cui adhæret cum aliis Diana *supra vers. sed ex his*, probat non teneri ex vi suscepti ordinis, nec ad recitandum officium canonicum, quod est onus adiunctum sponte ordinato, videndus Sanchez *de matrim. lib.7. disp. 29. num. 5. & 8.* Henriquez *lib.10. de hoc sacram. cap. 14. num. 13.* nisi sciens, & prudens velit exercere in ordine, recedens à voluntate compressa.

* * *

Ad Text. in cap. I. II. & III. item ad cap. XIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Ordines sacri non nisi in sex Sabbatis anni conferri queunt, & quæ sint,* n.2. *& qua ratione* n.3. & 4. *fallit.* n.5.

4 *Sabbati dies significat requiem.*

5 *Ordinare quibus fratres minores, & Iesuitæ extra tempora ex dispensatione Pontificia in quibusuis diebus anni Dominicis, vel festiuis, & qui tales dicantur*, n.7.

6 *Ordinandi tempus non variatur aliqua consuetudine.*

7 *Festus dies ad effectum Ordines recipiendi, qualiter intelligatur.*

8 *Ordines maiores in diebus festis, & Dominicis potest aliquando Episcopus conferre. Et ordines minores feria sexta ante Sabbatum*, numero 9.

10 *Prima Tonsura quolibet die, & hora potest conferri, & in vna die quatuor Minores ordines simul cum Diaconatu &* n.12. *&* n.13. *vbi si adsit causa, & necessitas, contra diuersis diebus tradi, & quare*, n.14.

11 *Ordines maiores conferri possunt die Dominica pro mane continuato ieiunio Sabbati generalium ordinum.*

15 Cap. literas 13. de temporibus ordin. *& numero 17.*

16 *Ordines duos sacros in vna die conferre non potest Episcopus sub suspensionis pœna, si conferat: & quid si continuato ieiunio in Sabbato vnum, & in Dominica alium*, numero 19.

17 *Ordines duos Sacros in vera die suscipientes qua pœna plectuntur &* n.18. *Quid si continuato ieiunio suscipiat ordinatus, vnum ordinem sacrum in Sabbato, alium die Dominica sequenti*, n.19.

18 Cap. fin. 75. dist.

20 *Ordines duos sacros suscipiens in vna die, est suspensus ab vltimo, & si suscipiat tres, erit suspensus à duobus vltimis*, n.21.

22 *Ordinem sacerdotalem, & consecrationem Episcopalem potest quis absque aliqua suspensione recipere, vel in Sabbato, & Dominica, vel in Sabbato ordinem, & in Dominica, continuato ieiunio consecrationem.*

23 *Ordines duo sacri dispensatione Pontificia possunt recipi in vna die.*

24 *Ordines sacri de iure conferuntur in Cathedrali, de consuetudine in qualibet Ecclesia ab Episcopo, & quibus vocatis.*

25 *Ordines minores in domo Episcopali, seu in aliena conferri possunt.*

26 *Ordines sacri conferri possunt circa nonam horam, etsi omni tempore collati imprimant Characterem, & à quocunque Episcopo, seruata forma Ecclesiæ*, n.30.

27 *Ordines sacri vt conferantur in Missa non est de eorum substantia; etsi de consuetudine requirantur, in minoribus non item.*

29 Or

29 *Ordinum conferendorum locus est designandus.*

31 *Ordines maiores quare sacri appellantur*, & num.32.

1 HÆc omnia iura cum ad tempora, in quibus
maiores, & minores debent conferri perti-
neant, ideò sub vnica tractatione explanando, quæ
ad quamlibet decisionem spectant, libenter ad-
iungam. Igitur regula generalis ea est, sacros Or-
dines non nisi in sex Sabbatis anni conferri licere
statuerunt iura *in cap. quod die.* & *in cap. fin. 75. dist.*
2 † Nempe in Sabbatis quatuor Temporum quæ
sunt tertia Dominica aduentus post primam Do-
minicam Quadragesimæ post Dominicam Pente-
costes, & post festum Exaltationis sanctæ Crucis,
& in Sabbato præcedenti Dominicam de Passione,
& in Sabbato sancto, & Trid. Concilium illorum
Canonum statuta seruari iubet, *sess. 23. cap.* 8. vbi
vbi plenè Doctores, & *hic.*
3 Summa ergo ratione prædicti sacri Ordines his
temporibus conferuntur, vt scilicet Christi fideles
Sacrarum rerum ministri, qui ad tanti ministerij
potestatem assumuntur piis, & sanctis precationi-
bus intenti rectè, & cum Ecclesiæ vtilitate ad eam
gerendam aptiores sint, provt dicit Cathechesis
Romana *sub tit. de sacram. Ordinis §. sequitur nunc*,
quam vtiliorem appellat rationem Barbosa *in pa-
stor. p. 2. allegat. 17. sub num. 2.* dicens veriorem esse
his, quas tradunt Præpositus *in cap. quoniam §. ca-
terorum 75. dist.* Rebuffus *in praxi beneficiali tit. de*
4 *Clericis male promotis glossa* 1. *num.* 8. & 9. † Et ad-
dit Barbosa diebus Sabbati Ecclesiam potius con-
stituisse Ordines sacros esse conferendos; quia Sab-
batum significat requiem, vt tangit glossa *in dicto
cap. litteras 13. hoc tit.* qua de causa applicabis plura,
quæ dixi, & latissimè *in cap licet 3. de feriis* de die
Sabbati aliquid *sub cap. translato 3. supra de consti-
tutionibus.*
5 Hæc tamen sic se habent, nisi Pontifex aliter
constituat concedendo Episcopo ex gratia speciali,
vt Ordines extra tempora conferat, vt multis pro-
bat Barbosa *in pastor. dict. c. 17. num. 5.* exemplificans
num. 6. & 7. vbi ait minores fratres, & omnes, qui
illorum priuilegiis fruuntur posse extra statura tem-
pora Dominicis diebus, vel aliis festiuis sacros
Ordines suscipere *ex constit. Clem. VIII.* Item &
Patres Societatis IESV posse ordinari ad quosvis
ordines, etiam maiores extra prædicta tempora ex
indulto Gregor. XIII. *anno* 1582. & idem Bar-
bosa tradit *hic à num. 3.* vbi addit virtute aliorum
priuilegiorum ante Trident. concessorum non pos-
se regulares nunc ab Episcopis ordinari sacris or-
dinibus extra tempora; & *num. 2.* notat ex textu
nostro Romanum Pontificem posse quolibet tem-
pore conferre etiam Ordines sacros.
6 His ergo temporibus sacri Ordines conferendi
sunt, taliter vt nec consuetudine contrarium induci
possit, vt probat textus expressus *in dicto cap. 2.*
hic, & multi, quos refert idem Barbosa hic, & *in
pastor. dict. cap. 17. num. 4.* & videbis quæ tradit Sua-
rez *de censur. disput. 31. sect. 1. à num. 30.* vbi agit de
suspensione in eum, qui extra tempora ordinatur
per textum *in dicto cap. 2.* de quo infra. Sed si du-
bites quare consuetudo in contrarium reprobetur;
recurres ad plura quæ notaui suprà *in cap. ex parte*,
& *in cap. fin. de consuetudine*; item & ad ea, quæ
latè dixi *in cap. 8. de iudiciis*, & *in cap. 2. de probat.*
& ibi: Balboam *à n. 40.* & ad glossam hic *de casuali*
applicabis Couar. *in clem. si furiosus 2. p. §. 1. & à n. 6.*

Et quatenus spectat nunc tractare *de cap. 3. hu- 7
ius tituli*, dubitabis an ordines minores, ac prima
Tonsura sint conferendi, sicut & ordines sacri, an
verò possint diebus quibuslibet festiuis, de quo vi-
debis quæ dixi latè *in cap. 1. quæst. 6.* vers. *ad vlti-
mam a num. 12.* vbi de quæstione illa, *Qualiter dies
festi intelligantur ad effectum, vt aliquis ordinandus
virtute priuilegij, Sacramentum exerceatur.* Igitur
viso quod ibi dictum est, nunc resolues ordines
minores quolibet die Dominico, & quouis die fa-
cto conferri posse: sic Henriquez *lib. 10. cap. 12.
num. 2.* Ochagauia *de Sacram. Ordin. quæst. 9. n. 8.*
Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 4. num. 83.* Castaldus *in
praxi cærem. lib. 2. sect. 15. cap. 3. num. 3.* Layman.
lib. 5. tract. 10. cap. 8. n. 1. & cum multis aliis Diana
p. 5. tract. 13. Miscell. 1. resol. 97.
Imò est notandum posse Episcopum conferre 8
Ordines minores tribus, aut etiam pluribus in
qualibet Dominica, aut festo die; dummodo non
videatur facere generalem. † Et consuetudo re- 9
cepta concedit Episcopis, vt Feria sexta Vespere
ante Sabbatum, in quo Sabbato iure possunt om-
nes Ordines conferri, liceat dare Ordines minores:
Sic Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 1. cap. 5. num. 26.*
Henriquez *lib. 10. cap. 12. num. 12.* Villalobos *in sum-
ma part. 1. tract. 11. dubia 13. num. 4.* Vasquez *in 3. p.
tom. 5 disput. 246. cap. 5. num. 47. & 48.* † vbi etiam 10
notat primam Tonsuram quovis anni tempore,
quovis die, hora, & loco dari posse, & contra Na-
uarrum, & alios non esse iure vetitum eodem die
quatuor minores Ordines, & vnum Sacrum recipe-
re: & aliquando testatur se vidisse minores Ordi-
nes simul cum Subdiaconatu eodem die eidem cō-
ferri; quod idem tradunt contra Reginaldum *suprà*,
Gaspar. Hurtad. *de Ordine diff. 23.* Diana *p. 2. tract. 2.
Miscell. 2. res. 30.* vers. *notandum*, & applicabis quæ
congerit multis aliis Barbosa *hic, num. 2. 3. & 4.* † vbi 11
sub num. 6. notat cum Henriquez, & Diana *suprà*
posse Episcopum maiores Ordines conferre Domi-
nica sequenti post Sabbatum, in quo dari possunt,
si causa subsit; dummodo ieiunium Sabbati conti-
nuet vsque ad Dominicam, quod continuari dicitur
post Missam Sabbati, nisi sumpserit ablutionem. † 12
Et iterum nouissimè idem Diana *part. 10. tract. 11.
resol. 66.* defendit contra Martinum de S. Ioseph.
*in monit. confess. tom. 1. libro 1. tractat. 5. de Or-
dine*, dicentem dari quatuor minores Ordines
posse in qualibet Dominica; seu die festiuo vni,
vel duobus, & non pluribus personis, sic ex
Gaspar. Hurtado tenentem per *dict. cap. 3.* etenim
ipse Diana porrigit etiam ad plures alios ordinan-
dos modo dicto, cum Castro Palao *tom. 4. tract. 27.
puncto 13. num. 2.* Bassæo *in floribus*, verbo *Ordo* 4.
num. 4. plures alios refert Diana, & Sanchez *in opus-
culo tom. 2. lib. 7. cap. 1. dubio 52. num. 8.* Leander *de
sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 11. quæst. 5.* ita intelligen-
tes *dict. cap. 3. hoc tit.*
Sed etsi in eadem die possit Episcopus omnes 13
quatuor minores Ordines conferre simul, & Dia-
conatum; existimo id non esse ad libitum, nisi
quando adest causa, seu necessitas, quæ legitima
visa sit Episcopo, vt aduertunt Miranda *in manuali
Prælator. tom. 1. quæst. 38. num. 5. conclus. 2.* Marius
Anton. *variar. resol. fin. lib. 1. casu 26.* constituentes,
vt sit inter vnum, & alterum minorem ordinem
constituendum interuallum, quod daretur de vno
die festo ad alium proximum: sic Campanil. *in di-
uers. iuris canon. Rubrica 5. cap 3. num. 13.* † vel tu- 14
tius interueniente interuallo de vno ex temporibus
generalium ordinationum ad aliud. Maiolus *de ir-
regularitate*

regularitate lib.3.cap.24.num.13. Vgolin. *de potestate Episcop.cap.26.§.17.num.4.* quod iuuatur ex Trid. *sess.23. de reformat. cap.11.* ibi atque ita de gradu in gradum ascendant, vt in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina maior accrescat; circa quod dixit Menochius *de arbitrariis casu 564. num.8.* Trident. substituisse omnem consuetudinem, vt etiam tenuit Salzed. ad Bernardum Diaz, *in pract. cap.25. litt. C.* verbo *vna eademque die*: verum Suarez *ad 3.D.Thom.tom.5.disp.31.sect.3. num.41.* Campanil. supra *dict.Rub.6.cap. 2.num.20.* Gutierrez *Canonic. lib.1. cap.26. num. 31.* Bonacina *de censuris disp.7. quaest.3. puncto 4 num.3.* Zenedus *ad decretal. collect.173.num.1.& 2.* cum aliis Barbosa hic docent, quod vbi adsit contraria consuetudo, nempe conferendi vna die quatuor minores Ordines & Subdiaconatum simul posse sic exerceri absque metu irregularitatis; & ita in praxi obseruari video multoties apud bonos, & timoratos Episcopos, dum adsit causa.

15 Hinc sequitur dubitare circa textum *in dict.cap. litteras 13.* hoc tit. *Num duo sacri ordines possint in eadem die conferri.* Et affirmat Pontifex *ibi*; nec in vna die, nec in duobus, continuato ieiunio, dari

16 posse, quia ex fictione iuris habentur pro vno, † multis comprobat Barbosa, *ibi num.1.& 2.* & facit Trid. *dict.sess.23. de reform. cap.13.* vbi reuocantur priuilegia quorumcumque Regularium, ne cui liceat duos sacros Ordines recipere vno die, vbi idem Barbosa comprobat multis, & *in cap. pastoralis p.2. allegat.14.num.16.* & ex hoc textu addit, *num.3. 4. & 5.* quod Episcopus conferens duos ordines sacros in vna die, est suspensus à collatione illorum, & ordinatis ab executione, donec Pontifex dispensationem ei indulgeat, de quo ipse Diana *p.3.allegat.11.num.12.* cum infinitis.

17 Itaque *ex dicto cap. litteras*, etsi per Trid. nulla sit pœna constituta aduersus recipientes eadem die duos sacros ordines, sed per illum textum *in cap. dilectus 16. hoc tit.* ponitur sequens pœna in illis verbis, ibi: *Ab executione officij sacerdotalis tandiu volumus manere suspensum, donec de illo dispo natur &c.* & *in cap. innotuit de eo, qui furtiue ordines suscepit*, ibi: *In susceptis ordinibus ministrare non debeat.* Ex quibus postremis verbis rectè colligitur hanc suspensionem esse latæ sententiæ ex ipso facto, vt per illum textum resoluunt Nauarr. *in manuali cap.25.num.71.* Marchinus *de hoc sacram. tract.1.p.1.cap.1. num.2.* Bonacina *de censuris extra Bullam disp.3.quaest.1. puncto 4.§.17.num.1.* Barbosa *dict.allegat.14. num.11.* & hoc quidquid dicat Suarez *de Censuris disp.31 sect.1. num.41.* qui meo videri benè suam opinionem probat ex verbis *cap.2. hoc tit.* ibi: *Taliter ordinati non deberent permitti, in susceptis ordinibus ministrare, nam apud nos sic or-*

18 *dinati deponerentur.* † Et videtur confirmari; quia cum *in cap.vlt.75.dist.* designentur quidem tempora ad ordinandum definita; verùm ibi non ponitur pœna aliqua transgressoribus; & sic etsi Syluester, & Angelus, verbo *Irregularitas*, cum nonnullis Canonistis dicant hanc suspensionem ipso iure latam: tamen Suarez visum est loqui solum de ferenda ab homine. Sed video has contrarias opiniones esse in suo casu veras, & non contrarias cum prima sit de casu, nempe de pœna, quæ incurritur, cum duo sacri ordines in vna die dantur. Secunda autem quando extra tempora ab Ecclesia determinata illi ordines conferuntur, de qua pœna dico *in cap. cum quidam 8. hoc tit.*

19 Itaque declarabis suspensionem, quam proponimus incurrere etiam illum, qui continuato eiusdem diei ieiunio, Dominica die sequenti quatuor Temporum recipit duos ordines sacros, vt asserunt citati à Barbosa *allegat.18.p.2. num.1. in fine*, cum multis Henriquez *lib.13.cap.38.§.3. in fine*, Salzedo ad Bernardum Diaz *cap.25. prope finem pag.104.* vbi dicit etiam tunc suspensum esse Episcopum à collatione Ordinum, & ordinatum ab executione, donec Apostolica sedes dispensationem ei indulgeat. Et est ratio quia si continuato ieiunio in Sabbato Quatuor Temporum vsque ad Dominicam conferantur, ordines in Dominica censentur vno die conferri, cum reputetur idem tempus, & dies. Et ita si quis die Sabbati fiat Diaconus, & continuato ieiunio in Dominica mox sequenti initietur sacerdos; item incurrent suspensionem ordinatus, & ordinans, vt tradunt Henriquez *dict.lib.13 c.6. §.5. in com. littera D*, Barbosa *in dicto cap. litteras num.3. in fine.*

Sed si dubites an suscipiens vna die duos sacros 20
ordines, sit suspensus ab vtroque, vel ab altero eorum; & in hoc casu suspensum esse tantum ab vltimo Ordine suscepto; eo quod legitimo tempore susceperit: sic docent Suarez *de censuris disp.31.sect.1.num.40.* & probat ex verbis textus nostri iam supra relatis ibi, *ab executione officij Sacerdotalis*; † inferens ibi quod si tres sacri Ordines 21
fuerint eodem die suscepti, suspensio sit à duobus vltimis; quia illi fuerunt illegitimè suscepti, docent relatam sententiam Sayrus *eodem tract. lib. 4. cap.14.a num.23.* Molfesius *in summa tr.2. cap. 18. num 9.* Marchinus *de hoc Sacramento tract.1.p.7.c.1. num. 2. in fine* cum multis Barbosa *in collect.* Trid. *dict.sess.23.cap.13.num 15.*

Vnum tamen notari oportet quod si Episcopa- 22
tus reciperetur cum aliquo ex sacris Ordinibus in vna die modo dicto, non per hoc incurri suspensionis pœnam; quia etsi secundùm Canonistas sit nouus Ordo distinctus ab aliis tribus sacris, vt iam dixi; tamen quia Ordo iste Episcopatus, quoad incurrendas similes pœnas non annumeratur inter Ordines sacros receptos in vna die; ideo euenit non incurri hanc suspensionem, etiam si quis die Sabbati, & Dominica, continuato ieiunio ordinetur Sacerdos, & consecretur Episcopus, vt notarunt Ioannes Andreas *in dict. cap. quod à patribus dist.75.* Abbas *in nostro cap.litteras*, vbi refert etiam alios addidisse quod licèt die Dominica prius Sacerdotalem Ordinem (quod fieri potest continuato ieiunio Sabbati) & postea consecrationem Episcopalem susciperet, non faceret contra hanc prohibitionem: sequitur Suarez *dicta disp. 31. sect. 1. num.40. in fine*, quibus addo minus incurri prædictam pœnam, si sequamur Theologorum sententiam dicentium Episcopatum non esse nouum ordinem distinctum à Presbyteratu secundùm notata supra *in Rubrica*: & quod consecratio Episcopi possit fieri quolibet die Dominico, docet Trullenc. *de sacram. lib.6. cap. vnico dubio 9. numero 1.*

Verum est tamen posse Pontificem dispensare 23
vt in vna die recipi possint duo sacri ordines; quia hæc prohibitio est de iure positiuo, in quo ipse dispensare potest, Molfesius *dict.tract.2. in summ. cap.14. num.4.* Fr. Eman. Rodriguez *quaest. regul. tom.3.quaest.23.art.4.& quaest. 24.art.5.* sed id Episcopo non licere, nec ex rationabili causa probat textus *in cap.dilectus 16.hoc tit.* Barbosa *dicta allegat.14.num.11.in fine.*

Nunc verò inquires de loco, & hora, quibus ordines

ordines sacri, & alij sint conferendi. Et ad primum respondeo sacros ordines de iure conferendos esse in Ecclesia Cathedrali, vt asseruot Sanchez *in opuscul. mor. lib. 7. cap. 1. dubio* 50. *num.* 1. Syluester *verbo Ordo* 2. *n.* 8. sed de consuetudine licere etiam in ea Ecclesia eos dare, quam Episcopus elegerit, vt tenent D. Anton. 3. *p. summ. tit.* 14. *cap.* 16. §. 17. Rebuffus *in Regul.* 23. *Cancel.* vers. *& minores*, Vgolinus *de potest. Episcopi cap.* 16. §. 24. *num.* 2. Henriquez *in summa lib.* 10. *cap.* 11. §. 3. hodie inquam Tridentinum Concil. *disp... sess.* 23. *cap.* 8. sub verbi sequentibus: *Ordinationes sacrorum ordinum in Ecclesia Cathedrali, vocatis præsentibus ad id Ecclesia Canonicis publice celebrentur, si autem in alio Diœcesis loco, præsente Clero dignior loci quantum fieri poterit Ecclesia semper adeatur*: sic Sanchez *supra*, Garcia *de benef. p.* 8. *cap.* 1. *num.* 17. *in fine*, cum alijs Barbosa *in pastor. dicta allegat.* 14. *num.* 12. & in dicto Trid. decreto plura congerens,
25 vbi *n.* 12. 13. *&* 14. cum multis hæc probat, † addens posse Episcopum ordines minores in eius Domo conferre; imò & in domo non Episcopali de consuetudine licere, vt se non semel obseruari vidisse attestatur Campanil. *in diuers. iuris, canon. Rub.* 6. *n.* 27.

26 Horam verò pro Sacrorum ordinum collatione, esse circa nonam, colligitur ex glossa *dict. cap. quo à patribus* 75. *dist. vbi Archidiacon.* sed vsus obseruat, vt conferantur mane quacumque hora, vt tradit Barbosa *supra num.* 13. vbi dicit tempus hoc non esse de substantia collationis Ordinum, secundùm doctrinam Hostiensis *in cap. consultationi n.* 2. *hoc tit.* vbi habetur, quod tempus, ætas, & Episcopi qualitas, non sunt de substantia Ordinum; imo characterem imprimi, si quocunque tempore, à quocumquè Episcopo dummodo in forma Ec-
27 clesiæ, & homini baptizato conferantur. † Et addit idem Barbosa *dicta allegat.* 14. quod cum sacri ordines conferuntur, missa non est de eorum substantia, vt notant Doctores *in cap. quod sicut de elect.* licèt requiratur de honestate, & vsu, vt affirmant Imola *in dicto cap. quod sicut num.* 16. Soto *in* 4. *dist.* 24. *quæst.* 2. *art.* 1. *conclus.* 2. Sanchez *in opus-*
28 *culo moral. lib.* 6. *cap.* 1. *dubio* 4. † Et addit idem Barbosa *in dict. cap.* 8. *sess.* 23. *Trid. num.* 14. cum Aloysio Riccio *in praxi resol.* 466. Camp. *dict. Rub.* 6. *cap.* 2. *num.* 19. sine missa, & à non ieiuno posse conferri minores Ordines, non autem maiores; quamvis de eius substantia non sit.

29 Sed an locus, vbi Episcopus ordines confert sit exprimendus in litteris ordinandorum? & Menesius *in l.* 4. *cod. de diuersis rescriptis, num.* 12. affirmat exprimendum, de quo videbis Caldam Pereira *de empt. cap.* 5. *num.* 10. qui sic tenet cum eodem Menesio, & cum Rebuffo *in praxi tit. de forma litterar. Tonsur. num* 17. refert Barbosa *dicta allegat.* 14.
30 *num.* 13. † Et quòd tempus non sit de substantia ad conferendos Ordines, tenuit idem Barbosa *alleg.* 17. *dist.* 2. *p. num.* 8. ex glossa *in cap. ordinationes el.* 1. *dist.* 73. cum Vgolino, quibus addo Ægidium Trullenc. *de sacram. lib.* 7. *cap. vnico dubio* 9. *sub num.* 1. *in fine*, vbi addit incurrere pœnas extra tempora constitutas ordinantes, & ordinati, de quibus dico *infra*.

31 Quod si iterum dubites, quare maiores ordines appellentur sacri, respondeo sic appellari à Sanctimonia, id est castitate, & continentia, quam inducunt, glossa *fin. in sum.* 32. *dist.* Bellarm. *lib.* 1. *de hoc sacram. cap.* 8. vers. *respondeo, el.* 1. quia illis annexum est castitatis votum, de quo latè Barbosa *dicta* 2. *p. allegat.* 15. qui *dicta allegatione* 14. *n.* 17. ait quod recta ratione sacer ordo peculiariter in Ecclesia is dicitur, cui est annexum sacrum votum continentiæ propter quod homo dicatur, & sacratur Deo, vt docent Valentia *tom.* 4. *disp.* 9. *quæst.* 1. *puncto* 4. vers. *Innocentius verò*, Fornar. *de sacram. Ordinis, c.* 1. *num.* 1. Bonacina *de sacram. disp.* 8. *quæst. vnica puncto* 2. *num.* 2. *ad finem*, Flamin. *de resignat. lib.* 5. *quæst.* 5. † Sed Carolus de Grassis *de effectibus* 32
Clerical. 6. *in præludio num.* 296. Alphonsus de Aluarez *in opusculo, iuris Pontificis cap.* 88. vers. *circa istum articulum* tenent maiores ordines dici sacros; quia ordinati in eis sunt, quorum actus, aut habent sacra tangere, aut Sacramentum altaris perficere.

Ad Text. in Cap. Ex tenore IV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

DE materia huius textus latè ago infrà, *in cap. fin. hoc tit.*

Ad Text. in Cap. Ad aures V. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest ordinare Religiosos sine litteris, & licentia suorum Prælatorum, item nec sæculares alterius Diœcesis.*
2 *Scandali materia remissiuè.*

TExtus hic probat quòd Episcopus non potest ordinare Religiosos sine litteris, & licentia suorum Prælatorum, & patet ex Trid. *sessione* 14. *de reformat. cap.* 1. quod etiam quoad sæculares disponit *sess.* 21. *de reformat. cap.* 2. vers. *nisi illi*, vbi committitur Ordinariis ad ordines illos promouere, quos iudicauerint assumendos: alia ponit hic videnda Barbosa *à num.* 2. videndus etiam in prædictis locis Concilij, quibus omnibus ego addo quæstiones, quæ subsequuntur. † Et quatenus *hic* 2
in vers. *quam cum præpositorum scandalo*, potest agi de scandali materia, adiunges quæ latè dixi *sub cap.* 2. *de præscriptionibus*, vbi Barbosa *à num.* 2. 23. *&* 28.

* * *

QVÆSTIO I.

An Religiosi, qui ordinari volunt, debeant habere dimissorias à Diœcesano Episcopo. An Prælati regulares locales possint concedere dimissorias suis Nouitiis, vt ordinentur ab Episcopo. An Abbates infulati possint conferre Ordines minores laicis sibi non subditis, si Episcopi licentia existat. Et an Episcopi absque alia inquisitione vitæ ordinandorum, teneant Religiosos ordinare, habitis dimissoriis tantum suorum Prælatorum?

SVMMARIVM.

1 *Religiosi sunt ordinandi in sacris ab Episcopis propriæ Diœcesis, vel ab eis accepturi dimissorias secundum aliquos, sed secundum alios dimissorias concedi à Religiosis*, n.2. & 3.

3 *Religiosi ordinandi cum dimissoriis, suorum superiorum examinantur ab Episcopo ordinante circa doctrinam*, n.17. & 18.

4 *Prælati concedentes dimissorias ad Episcopum alterius Diœcesis debent in eis exprimere causam, ob quam proprius Episcopus ordinationes non præstat, contra facientes suspenduntur*, n.5.

6 *Regularis debet ordinari ab Episcopo, vbi degit; etsi ab alio accedente assensu proprij, & cum dimissoriis superioris sui*, num.7. & 11. & num.8. *vbi quid in exemptis.*

7 Cap. cum nullus hoc tit. lib. 6. & ibi §. religiosi.

9 *Iesuitæ à quocumque Antistite ex priuilegio ordinari possunt*, n.14.

10 *Regulares nullius Diœcesis ordinantur ab Episcopo viciniori.*

11 *Pij V. Constitutio 37.* si mendicantium, *reuocata alia Gregor. XIII.* quæst.15. *incipit* in tanta.

12 *Nouitij ordinari possunt ab Episcopis cum dimissoriis proprij Prælati*, n.13. & 14. & n.15. *vbi è contra de Iure communi in ordinibus minoribus, non in sacris*, n.20.

17 *Episcopi debent ordinare Religiosos venientes cum dimissoriis suorum Prælatorum, quibus fit fides de natalibus, ætate, moribus, & vita fallit circa doctrinam* num.18. & *de praxi* num.19.

19 *Dimissoria, vt Religiosi ordinentur quid debeant continere, & de quibus fidem facere.*

20 *Nouitij dum ordinari possunt virtute dimissorialium sui Prælati intelligitur de minoribus ordinibus, non in sacris nisi post professionem.*

21 *Dimissoria pro ordinandis nouitiis, si concedi non possunt à Prælato suo, possunt concedi ab Episcopo habitationis.*

1 AD primam quæstionis partem. Henriquez *in summa lib.10. cap.23. num.4.* Pater Vincentius Fillincius *in suis quæstion. moral. tom. 1. tract.6. cap.5. num.98.* affirmatiuè respondent: nam
Gregor. XIII. statuit vt regulares suscipiant ordines sacro ab Episcopis, in quorum Diœcesi sunt monasteria, vel dimissorias ab eis accipiant: & hoc etiam colligitur ex Trid. *sess. 23. cap. 8.* in vers. ibi
vnusquisque enim à proprio Episcopo ordinetur. † 2
Sed Diana *p.2. tract.16. miscel. 2. res. 15.* absolutè
docet respectu omnium Religionum contrariam
sententiam, vbi ait de mandato Sixti V. auditos
fuisse procuratores Religionum super declaratione
Greg. in qua Regulares tenebantur recipere ordines
sacros, vel dimissorias ab Episcopis; & quod idem
Sanctissimus, hoc non obstante, pronunciauit ex
sententia posse Religiosos cõcedere dimissorias ad
Episcopum Diœcesis, quod si abfuerit ad quemcumque, † dummodo ab Episcopo, qui ordines 3
contulerit examinentur quo ad doctrinam; & ibi
refert modũ, & formam præscriptam à Clem. VIII.
iuxta declarationem Trid. per sacram Congregationem, quæ disposuit posse Superiores Regulares suo subdito eidem regulari, qui præditus qualitatibus requisitis ordines suscipere voluerit litteras dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diœcesanum, nempe illius Monasterij, in cuius familia ab his, ad quos pertinet is regularis positus fuerit; etsi Diœcesanus abfuerit, vel non, esset ordines habiturus ad quemcumque alium Episcopum; dum tamen ab eo Episcopo, qui ordines contulerit examinentur, quoad doctrinam & dum ipsi regulares non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus, vel abfuturus, vel nullas habiturus esset ordinationes: de quo examine vide quæ notanter dico infra *q.2. vers. notandum.*

Quod decretum referunt ad litteram Piasetius 4
in praxi Episcopali p.1. cap.1. num.14. Quaranta *in summa Bullary*, verbo *Ordo, in fine.* Naldus *in summa* verb. *Ordo, num.26.* addentes quod cum à Superioribus regularibus, Episcopo Diœcesano absentis vel ordinationes non habente, Litteræ dimissoriæ dantur in eis, vtique huiusmodi causa absentiæ Diœcesani Episcopi, vel ordinationem ab eo non
habendarum exprimenda sit, † quod qui nõn fece- 5
rint officij, & Dignitatis, seu administrationis, ac vocis, actiuæ, & passiuæ priuationis, ac alias arbitrio eiusdem S.D.N. Papæ reseruatas pœnas incurrant *in quorum &c.* datum Romæ 15. Maij 1596. sic Clem. VIII. Iuxta dictam Sacram Trid. Congreg. ad quod etiam videbis Molfesium *in summa tom.1. tract.2. cap.2. à num.23.* Ledesmam *de hoc Sacram. cap.8. conclus.10.* & vberius agit Barbosa *p.2. allegat.7.* vbi refert ad litteram *num.18.* aliquid ibi *alleg.4. sub num.60.* vide quæ tradit Diana *p.3. tract.2. res.32.*

Notant verò Nauarrus *cons.22. in hoc tit.* alias 6
cons.36. in nouis, Campanillus *in diuers. iuris canon. Rub.9. cap.3. & Rub.12. cap.13. à num.33.* Franciscus Leo *in thesauro fori Eccles. p.2. cap.4. num.36.* Barbosa cum multis aliis *in dicto c.8. Trid. dicta sess.23. num.28.* idem *in pastorali allegat.4. num.61. cum sequent. p.2.* regularẽ promoueri debere ab Episcopo loci, vbi degit, vel ab alio eius accedente assensu, præcedentibus tamen litteris dimissoriis sui superioris; ex quo dicto videtur vera prima opinio, de qua *suprà*, & ita existimo secundùm iuris rigo-
rem. † Iuxta decisionem textus *in cap. cum nullus* 7
hoc tit. lib.6. vbi Ancharanus, Sanchez *opusculo mo-
ral. lib. 7. cap.1. dubio 20. num.44. & 45.* † Et 8
quamvis textus *in dicto cap. cum nullus §. religiosi*, videatur per argumentum à contrario sensu probare,

hæc, vt hoc procedat in Religiosis non exemptis; secus verò in exemptis; nihilominus in exemptis hoc verum esse dicit glossa, *ibi*, & Ancharan. Franc. ac Geminian. & non immemor Barbosæ *p. 2. dict. alleg. 2. à num. 60.* de modo, & forma præscripta ab eodem Papa Clem. VIII. quam refert *dict. alleg. 11. 7. à num* 18. dicens vt Regulares, ad quos extenditur exemptio lata per Greg. XIII. Patribus Societatis IESV promoueri debeant ab Episcopo loci, vbi degunt, vel ab alio eius accedente assensu, accedentibus verò litteris dimissorijs suorum Regularium Superiorum, quod vt comprobet, refert plures *dict. allegatione 4. numero 61.*

9 Vbi dicit indultum concessum Patribus Societatis IESV, esse, vt à quocumque Antistite Catholico ordinari possint, vt refert Fr. Eman. Rodri-
10 guez *quæst. regul. tom. 1. quæst. 18. art. 6.* † Quod si Regulares degant in Monasterijs sitis in locis nullius Diœcesis, debent ordinari ab Episcopo viciniori: sic docet Barbosæ *dicta alleg. 4. num. 62.* Lezana *in summ. quæst. regular. cap. 14. num. 12. in fine,* Naldus *in summa* verbo *Ordo, num. 26.*

11 Pro complemento huius quæstionis notabis, vt quatenus Pius V. *Constitutione sua 34.* incipit *Etsi mendicantium Ordo* decreuisset fratres huiusmodi etiam sacros Ordines à quolibet Antistite gratiam, & communionem Apostol. sedis habente Ordinarij loci nomine, requisita licentia in locis, siue domibus fratrum huiusmodi, siue alibi recipere posse: tamen prædictam Constitutionem reuocatam fuisse per Gregor. XIII. felicis recordationis *in sui constit. 15.* incip. *In tanta rerum*, vbi dispositionem præfatæ Bullæ Pij V. reducit ad terminos Iuris communis, ac Concil. Trid. quo attento hodie regulares non possunt ab Episcopis ordinari etiam in suis domibus sine licentia Diœcesanorum, in quorum districtus eorum Monasteria sita sunt, vt referunt Barbosa *dicta alleg. 4. num 62* cum Lezana *dicto cap. 14. num. 11.* & Miranda *in manuali Prælatorum tom. 1. quæst. 18. art. 3.*

12 Ad secundam quæstionis partem an Prælati Regulares possint concedere dimissorias suis Nouitiis, vt ab Episcopo ordinentur, video Doctores disceptare, & pro affirmatiua sententia sunt Peregrinus *in comment. Constit. religionis Clericorum Regularium p. 1. cap. 4. litt. A, §. 1.* vbi dicit si aliquis ex nostris præpositis concederet dimissorias Nouitio ad recipiendam primam Tonsuram, incurret suspensionem ab officio, & beneficio latam *in Concil. Trid. sess. 23. cap. 10.* & sic Vechius *in praxi Nouitiorum disp 11 dub. 8. num. 3.* Tamburin. *de Iure Abbat. tom. 2. quæst. 27. num. 2.* Sanchez *in summa tom. 2. lib. 6. cap 10. num. 22. in fine.*

13 Etsi contrariam doceant sententiam dicentes, vt sequitur Diana *tract. 2. p. 3. res. 7.* quòd si in aliqua Religione adest priuilegium mittendi professos cum litteris dimissorialibus ad quoscumque Episcopos causa sacros Ordines suscipiendi integrum esse superioribus dictæ Religionis concedere etiam Nouitiis hanc licentiam, & litteras dimissorias præbere, adducens Diana pro hac sententia eundem Peregrinum *in compendio priuilegiorum sua Religionis part. 2. tit. Ordines, §. 1.* sic alloquentem, facultatem cōcessam Congregationi sancti Benedicti Vallisol. à Clement. VIII. *anno 1590. die 2. August.* Pontificatus sui *anno 5.* posse etiam suos ea vti; quia Nouitij gaudent priuilegiis Religionis circa professos concessis: & iterum agens idem Diana *p. 4.* in terminis, multis alijs comprobans, tenet *part. 4. tract. 4. Miscel. resolut. 7.* cum Barbosa *de Iure Pontificio lib. 1. cap. 17 num. 171.* vbi sic ait, si Abbates, & alij Religionum Prælati haberent speciale priuilegium concedendi suis Monachis dimissorias litteras ad quemcumque Episcopum; licet in illo non exprimatur, quod illud valeat Nouitiis communicare; poterunt tamen etiam Nouitiis illas, vt à quocumque Episcopo ordinentur, sicut cæteris Monachis professis concedere; & sic Dominicus *in cap. Religioso, §. quamvis, num. 3. de sententia excommunic. lib. 6.* asseruit: Nota quod ingrediens professionem alicuius generis personarum, gaudet priuilegiis concessis personis illius professionis; licèt non firmato proposito, sit effectus illius, de quo dixi *sub cap. 1. de foro comp.* & hanc sequitur Campanil. *in comp. Iuris Canon. Rub. 9 cap. 3. num. 3.* Riccius *in decis. Curiæ Archiepisc. Neap. 128. n. 6. p. 4.* & cum aliis Barbosa *in pastorali allegat. 4. n. 63.* vbi plures Doctores refert pro contraria Peregrini opinione ex doctrina *auth. ingressi, cod. de sacrosanct. Eccles.* eo quod Iura, quæ loquuntur de ingredientibus Religionem intelliguntur cum effectu, sequuta scilicet professione, vt latè dixi *in cap. in præsentia de probat.*

Verùm Suarez *de religione tom. 3. lib. 5. cap. 16. num 16.* etsi ita teneat ad tollendos omnes scrupulos addit Superiores Religionis Societ. IESV habere hoc priuilegium, nempe concedendi litteras dimissorias professis, etiam cum ampliatione illud communicandi Nouitiis, addens etiam quod hoc priuilegio vti poterunt aliarum Religionum Prælati erga suos Nouitios, si cum dicta Soc. IESV in priuilegiis communicant. † Nec obstant Naldus 14
15 *in summa,* verb. *Nouitius, num. 8.* Vgolinus *de potestate Episcopi c 26. §. 20. num. 7.* Henriquez *lib. 10. c. 23. num. 3. & l. 14. c. 9. num. 2.* cum aliis asserentes litteras dimissorias esse concedendas Nouitiis ab Episcopo; quia isti Doctores loquuntur de Iure communi, non autem vt notant citati Doctores in casu priuilegij concedentis Superioribus Religionum posse dictas litteras suis subditis concedere, & maximè quando priuilegium hoc extenditur etiam ad Nouitios, vt aduertit Diana *dicta part. 3. tract. 2. res. 7. in fine*, alia longius aduertens, & respondens fundamentis Peregrini *dict. part. 4. tract. 4. resol 7.* & sic etiam intelligi debent quæ cum multis tradit Barbosa *de hoc puncto dict. 2. p. alleg. 7. num. 32.* legendus *toto n. 31.* & videbis *infra in vers. fin.*

Ad tertiam quæstionis partem cum spectet ad materiam textus *in cap. cum contingat de ætate, & qualit. ordin.* ibi dicendum est. 16

Ad vltimam quæstionis partem breuiter respondeo, vt Episcopi absque alia Inquisitione teneantur ordinare Religiosos venientes cum dimissoriis suorum Prælatorum, si testimonium extet de natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis quæ in ordinandis omnibus inquirenda esse decernit; Trident. *sess. 23. c. 5.* cum Congregatio Concilij censuerit ad regulares minimè extendi dispositionem præfatam, quibus satis sit de Episcopo testimonium habere ab ordinandorum Superioribus regularibus affirmantibus, & attestantibus prædictos nullo requisitorum indigere, eiusque fidei standum esse. † Præterquam circa do- 17
18 ctrinam, pro qua subiiciuntur Episcoporum examini, vt referunt Vgolin. *de potest. Episcop. c. 26. §. 18. num. 2. vers. tertio excipiuntur regulares, & §. 20. num 8.* Ludouicus Miranda *in manuale Prælator. tom. 1. quæst. 28. art. 2.* Campanillus *in diuers. Iu-*

ris Canon. Rub. 12. *cap.* 13. *n.* 35. & Barbosa cum illis *in textu nostro sub num.* 2.

19 Et pro praxi sic explicandum docent Laurentius Franchis *in controuersia inter Episcopos, & regulares pag.* 73. vers. *ad primum.* Barbosa cum eo *de officio Episcopi p.* 2. *alleg.* 7. *sub num.* 31. vers. *regularis*, sic alloquens, Regularis igitur qui ab Episcopo ordinari desiderat afferre debet litteras dimissorias à suo superiore de ordine suscipiendo, quo eorum quispiam initiandus est; quæ litteræ ne vestutiores sint duobus, tribusvè mensibus à die sacræ ordinationis computandis obtinendæ sunt, nisi ob absentiam superioris, aliamvè causam eas longiori tẽpore datas, renouatasvè, accipi probarivè debere censuimus, testimonium etiam scriptum à superiore suo, qui ostendat eum vita, & moribus præditum esse, qui dignus sit, vt illi ordini adscribantur, quos iis initiari vult; sit verò hoc testimonium non antiquius duobus mensibus; si verò diutius à Monasterio abfuerit hoc testatum afferat à superiore Monasterij, in quo proximè commoratus est: testificationem item de ordine, qui proximè præcedit iam suscepto. Si verò statutum tempus à Concilio Trid. quod interiectum esse debet inter susceptionem vnius, & alterius ordinis, nondum expletum est, tunc à suo superiore scriptum afferat, quo testatum fiat vtile, ac necessarium Ecclesiæ suæ, Monasteriove esse secum dispensari super eo interstitio. Item in Religione cum laude versatum esse loco tituli afferat testificationem præstitæ, ritéque emissæ professionis regularis, & exercitationem frequentem functionum illius ordinis, quem proximè suscepit.

20 Sed pro complemento aduerto quòd, etsi quæstionis iam fuerit de ordinandis ab Episcopo Nouitiis cum dimissoriis sui Prælati, vt latè *sub vers. ad secundam* tractaui, non esse ibi sermonem de sacris Ordinibus, sed tantùm de minoribus, & prima Tonsura; isti enim Ordines nullo Iure prohibentur eis concedi, vt docent Fr. Eman. Rodriguez *quæst. regul. tom.* 1. *quæst.* 13. *art.* 4. *in fine*, Suarez *de censur. disp.* 50. *sect.* 15. *num.* 13. *& tom.* 3. *de relig. l.* 5. *cap.* 16. *num.* 17. Lezana *in summa quæst. regular. cap.* 24. *num.* 6. Sanchez *in præcepta decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 19. qui etiam & alij dicunt non extendi ad promotionem sacrorum Ordinum; quia illos recipere ante emissam professionem Nouitiis interdicitur sub variis pœnis à Pio V. *in sua constit.* incipit *Romanus Pontifex sacrorum* de anno 1568. sequitur Barbosa *dicta allegat.* 7. *dicto num.* 32. *in principio.*

21 Qui addit *num.* 33. quòd in casu, quo Prælato regulari non competit dimissorias Nouitio cõcedere, tunc competat Episcopo habitationis, seu loci, in quo manet Nouitius, vt docent Chuchus *instit. moral. lib.* 3. *tit.* 1. *de regular. num.* 94. Sanchez *dict. lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 21. Homobonus *consult. moral. p.* 4. *respon.* 99. *volum.* 1. idem Barbosa cum aliis, quos sequitur *allegat.* 4. *num.* 63. & hoc quamvis id munus spectare ad Episcopum originis, tradant Henriquez *de ordine cap.* 23. *num.* 3. *in comment. litt. F*, Barthol. de Bechis *in praxi de admittendis Nouitiis ad statum Religionis disp.* 11. *dub.* 8. *n.* 2. Suar. *tom.* 2. *de Religione lib.* 2. *c.* 12. *num.* 9. *& tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 17.

QVÆSTIO II.

An Religiosi, si parum intelligant linguam Latinam, ordinari queant. Vel an Regulares non multum litterati, sint ordinandi. Et an Regularis dispensatus ad sacros Ordines, intelligatur dispensatus ad beneficia. Et an Illegitimus dispensatus, vt Clericus fiat, intelligatur dispensatus ad omnes ordines minores. Et ad alias quæstiones remissiuè?

SVMMARIVM.

1 *Ordinandi debent saltim intelligere linguam Latinam. Vbi qualiter procedat in Religiosis: & de differentia cum sæcularibus ordinandis*, n. 2.

3 *Examen de scientia, & doctrina Religiosi ordinandi, fit ab Episcopo, qui potest illud omittere, contentus cum examine proprij Prælati*, num. 4.

5 *Episcopus queit dispensare cum Religiosis minus litteratis ad ordines sacros*, & numero 10.

6 *Illiteratus tonsurari nequit, nisi Religionem intret.*

AD primam quæstionis partem, etsi videatur respondendum negatiuè, eo quòd in Trid. *sess.* 23. *cap.* 1. *de reformat.* generaliter requiratur in ordinandis, scientia saltim Linguæ Latinæ; & sic docent Bonacina *de Sacrament. disputatione* 8. *quæstione vnica, puncto* 5. *num.* 16. Riccius *praxi tom.* 1. *resolut.* 269. *num.* 3. vbi etiam ad recipiendos ordines Minores requiritur, vt Ordinãdus intelligat Linguam Latinam; ideóque tales Religiosi videantur irregulares, si sic ordinentur, vt communiter docent Doctores, quidquid in contrarium afferat Henriquez *lib.* 10. *cap.* 16. *num.* 2. & *in glossa lit. Q*, & *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 11. & *in glossa littera B*, quem postea sequitur Garcia *de beneficiis tom.* 2. *part.* 7. *cap.* 7. *num.* 19. putantes defectum scientiæ prohibere susceptionem ordinum, sed non facere irregularem, & acerrimè prædictam sententiam defendit propter dispositionem Trident. *dict. cap.* 11. Petrus Ledesma *in Summ. tom.* 1. *tract. de Sacram. Ordin. cap.* 7. *conclus.* 4. cuius litteram refert Diana *p.* 2. *tr.* 16. *Miscell.* 2. *res.* 31. 1

Verum idem Diana *citatus* cum Portel. *de dubiis regular.* versic. *Ordines sacri num.* 6. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 16. *num.* 2 & Villalobos *in summ. tom.* 1. *tract.* 21. *dub.* 34. *num.* 5. latè probant ex communi Episcoporum vsu Religiosos ordinari absque tali scientia, quæ requiritur in aliis Clericis sæcularibus, nam cum viuant in communitate corriguntur à confratribus, melius, quàm alij Clerici: hanc etiam docent Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 2. *disputation.* 1. *quæst.* 21. *numero* 5. Hieronymus Rodriguez *in comp. quæst. regular. resolut.* 106. *n.* 24. & Peirinus *in priuileg. Minim. tom.* 1. *const.* 26. *Leonis X.* §. 13. *numero* 25. Et quia Religiosi regulariter loquendo non ordinantur ad curam animarum habendam, sicut Clerici, iterum repetit 2

Diana

Diana *part. 3. tract. 2. resol. 86.* ex eodem Peirino dicente Tridentinum hoc relinquere arbitrio Episcoporum ponderante verba Trident. *in vers. minores*, & dicente cum Menochio *de arbitr. lib. 2. casu 425. num. 56.* extendi arbitrium Episcopi non solùm ad dispensationem interstitiorum, sed etiam ad istam, de qua loquimur.

3 Notandum verò ad propositum est, & pro ampliatione dictorum supra *sub quæstione 1.* quod examen de scientia, & doctrina Regularium, debet fieri ab Episcopo, vt contra aliquos recentiores notat Vasquez *in 3. part. tom. 5. disput. 246. c. 6. num. 55.* & alij, & patet ex Trident. Concil. *sess. 23. de reform. cap. 12.* 4 † Verum obseruat Miranda *in manuali Prælator. tom. 1. quæst. 39. articulo 2.* quod deuoti, atque prudentes Episcopi hac in re suam exonerant conscientiam cum conscientiis Prælatorum ipsorum commendatitus litteris plenam, atque omnimodam fidem adhibendo: quare rectè Villalobos *in summa tract. 11. dub. 14. part. 2. num. 5.* asseruit Episcopos habere ius ad examinandos Religiosos, ordinandos ab eis iuxta Trident. sed bene posse assentiri examini Prælatorum, habentes de illis conceptum bonum; quia sicut committunt examen cuilibet examinatori, sic poterunt committere Prælatis religiosorum; ita ille, & docet Portel. *in additionibus ad dubia regular. vers. Ordines sacri, num. 1.* refert Diana *dict. tract. 16. res. 31. in fin.*

5 Ad secundam quæstionis partem an regulares non multum litterati sint ordinandi, videtur respondendum ex dictis iam *suprà* in præfata prima difficultate nostræ quæstionis; & sic docet Hieronym. Rodriguez *in comp. quæst. regul. res. 52. num. 22.* quatenus dicit quod cum religiosis non multum, litteratis possunt Episcopi dispensare, vt ad ordines sacros promoueantur; quia in illis non requiritur tanta scientia, quanta in Clericis sæcularibus; eo quod ad curam animarum non ordinentur, & ex continuo conuictu, & communicatione cum doctis in Religione, semper manet spes discendi, 6 † & videtur colligi *ex cap. nullus hoc tit. lib. 6.* vbi illiteratus tonsurari prohibetur, nisi Religionem intret; cum multis iterum sic tenet, & ex aliis fundamentis Diana *part. 4. tract. 2. resol. 74.* cum Villalobos, Henriquez, & Portel. & cum Aloysio Bariola *in aphorism. littera R*, verb. *Regulares ad ordines*, Peirinus *tract. 2. de Relig. Prælat. quæst. 3. cap. 7. num. 20.* vbi citat plures alios Doctores asserentes quod licet Episcopis initiare etiam Sacerdotio regularem, qui bene legit, & cantat; quamvis minus sit litteratus.

7 Ad tertiam quæstionis partem, & ad quartam dico infra *in cap. litteras 14. de filiis presbyteror.*

8 Ad alias quæstiones pro materia huius textus applicabis quas scripsi infra *in c. 16. hoc tit. quæst. 1.* & quas signaui *in c. 15. eod. titulo*, in vers. *ad quæstiones.*

Ad Text. in cap. Si Archiepiscopus VI. hoc tit. Et in cap. VII.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Consecrandi, vel ordinandi Archiepiscopum, forma.*

2 *Consecrationis Episcopi materia insinuatur.*

3 *Consecrari debet Metropolitanus à tribus Suffraganeis Episcopis, alias si inconsulto fiat, Consecratus non reciperet executionem*, n. 4. in fine.

4. *Consecratio potest committi à Metropolitano impedito.*

5 *Archiepiscopi authoritas circa Suffraganeos suos in confirmando electos, & in aliis*, num. 6. *poterit consecrare, vbi volit*, numero 7.

6 *Episcopi non debent consecrare sine Archiepiscopi licentia, quid hodie*, n. 7.

8 *Suffraganei vocati à Metropolitano ad consecrandum accedere debent.*

9 *Metropolitanus quare vocetur Archiepiscopus.*

10. *Episcopus non est ordinandus sine præsentia, & consilio Metropolitani, & comprouincialium Episcoporum, sed quid hodie*, numero 11.

12 *Consecrationi Episcoporum Canones constituerunt peculiare tempus, scilicet Dominicam, & ex dispensatione die etiam festo.*

13 *Consecratio Episcopi fiet præuio ieiunio, etiam à consecrante ex decentia.*

14 *Consecrationis locus commodus est Ecclesia quælibet à Metropolitano electa, nisi aliud consuetudine haberetur*, n. 15.

16 Cap. quotidie 75. dist.

17 *Dominica dies celebratur non solùm in Paschate, sed per singulas Hebdomadas ob Venerabilem Resurrectionem.*

18 *Consecratio cuiuslibet Episcopi debet fieri cum missa ad solemnitatem solum, non de festiua.*

19 *Episcopus dum consecratur, Ordines nequit conferre, secus Papa, sed ipsa die poterit illos conferre validè post Consecrationem, etsi ante eam, etiam si sit confirmatus, tantum exerceat Iurisdictionalia*, n. 20.

1 TExtus hic, & *cap. cum quidam 8.* habent in genere suo vnam, atque eandem materiam circa formam scilicet ordinandi, id est consecrandi Archiepiscopum, vt hic, & Episcopum vt *in dict. cap. 8.* & horum occasione poterat hic repeti quæ dixi supra *sub Rub.* nùm Ordo Episcopalis sit distinctus ab aliis sacris Ordinibus, de quo *ibi* dixi. † 2 Item hic potest repeti integra materia Consecrationis prædictorum Prælatorum, item & Pontificis. Verùm quia de ea longè repetit Barbosa *in pastorali p. 1. cap. 5. & de Iure Ecclesiast. p. 1. cap. 9.* vbi adducit plures repetentes, & nouissimè Diana *p. 12. tract. 1. per totum, & per 125. resolutiones*, ideo ad illos te remitto, etsi nonnulla possis videre sub quæstionibus ad nostrum textum *infra.*

3 Igitur ad propositum nostri *c. 17.* dico primò quod Metropolitanus, hoc est Archiepiscopus debet à tribus suffraganeis Episcopis consecrari omnibus aliis Prouinciæ, vel præsentibus, vel saltem si non potuerint per litteras consentientibus, adhibito etiam consensu Primatis, *cap. quia dist. 64. cap. ordinationes 2. dist. 64.* Etenim vt dicit Anicetus Papa *in cap. 1. dist. 66.* Metropolitanus ab omnibus Prouinciæ Episcopis congregatis in sede Metropoleus est ordinandus, quod idem Lucius Papa *hic*, Quaranta *in summa Bullarij* verb. *Archiepiscopi authoritas num. 4. vers. sexta*, Marcus Antonius Genuens. *in praxi Archiepiscopi Neapolit.*

cap. 70. num. 26. sed Henriquez *in summa lib. 10. cap. 24. §. 1.* & Barbosa cum Paulo Comitolo *dicto cap. 9. num 39. de Iure Eccles.* dicunt sufficere tres reliquis suffraganeis per litteras saltem consentientibus.

4 Notabis verò quod si fuerit Metropolitanus impeditus, possit committere faciendam consecrationem alteri Episcopo, iuxta textum *in cap. quod sedem de officio Ordin.* Verùm consecratus sic absente Metropolitano debet eum infra duos menses visitare, vt tenet Præpositus per text. *ibi in cap. si quis dist. 65.* vbi Rodericus à Cugna *num. 1.* etenim si inconsulto Primate, seu Metropolitano fiat consecratio Episcoporum suffraganeorum, ipsi non reciperent executionem, *cap. placet dist. 75.* Innocentius *in cap nec Episcopi hoc tit.* cum aliis Barbosa *dict. cap. 9. de Iure Eccles. à num. 36.*

5 Etenim authoritas Archiepiscopi, & eius potestas consistit circa suffraganeos suos, primo in confirmando electos in Episcopos *dict. c. 1. dist. 64. cap. innotuit, & cap. cum dilectus de elect. cap. inter corporalia de translat. Episcopi, cap. qua fronte de appellat.* Sbrocius *de Vicario Episcopi lib. 2. quæst. 70. num. 1.* Quaranta *dict. verb. Archiepiscopi authoritas num. 3.*
6 *vers. 1.* † Secundo in consecrando huiusmodi electos; ille enim in consecratione sui suffraganei electi, & confirmati in Episcopum interuenire debet, vel eam committere, nec alij Episcopi sine eius mandato consecrare debent, vt habetur *64. & 65. dist. cap. qui in aliquo 51. dist. cap. suffraganeus de elect.* & in hoc textu nostro cum aliis adductis Quaranta, vbi obseruat *suprà* verbo *Archiepiscopi authoritas num. 3. vers. 4.*

7 Metropolitan. hodie hac authoritate non vti; quia prouisio fit à Papa; & sic ab ipso Pontifice promotum inferiores non consecrare sine eius licentia, quæ datur in ipsis litteris promotionis, vel viuo vocis oraculo, si consecrandus fuerit in Curia, & Consecrator sit Cardinalis, vt dixit Barbosa *de*
8 *Iure Eccles. dict. p. 1. cap. 9. num. 45.* † Tertiò in vocatione suffraganeorum pro consecratione alterius suffraganei, qui ab Archiepiscopo suo Metropolitano ad hoc vocati tenentur accedere, *cap. non debet 65. dist.* & textus noster *hic* vbi Barbosa *num. 6.* Quaranta suprà *num. 4. vers. 7.* Marcus Anton. Genuens. *in pract. Archiep. Neapol. dict. cap. 70. num. 17.* obseruantes, quod vbi vult Metropolitanus ibi consecrare debet.

9 Hæc enim propria sunt ad textum nostrum; verùm si velis alia, quæ competunt Archiepiscopo pro officio suo, leges Barbosam *de Iure Ecclesiast. cap. 7. à num. 21.* & quare Metropolitanus vocetur Archiepiscopus dixi supra *sub Rub. & tit. de authorit. & vsu Pallij,* & colliges *ex cap. pastoralis in princ. de officio Ordin.* vbi plura noto, & *in extrauag. Saluator de præb. inter commun. ia*, probatque textus *in cap. referente de prabendis*, ibi: *ad Metropolitanum, videlicet Remensem Archiepiscopum.*

10 Pro dicto *cap. cum quidam 8.* etiam relata faciũt; dices enim quod Episcopus non est ordinandus sine præsentia, & consilio Metropolitani, & comprouincialium, etiam Episcoporum, qui saltem si adesse non possent propriis litteris consensum suum exprimere debent, vt dixi *ex dict. cap. non debet 65. dist.* & tradunt Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 30. quæst. 3. in princ.* Paulus Comitol. *resp. moral. lib. 1. quæst. 48. num. 13.* Barbosa *in pastorali*
11 *p. 1. tit. 1. cap. 5. num. 5.* † Sed hodie cum omnes à Papa eliguntur, vt dictum est, si sunt extra vrbem, solent de eius mandato per litteras Apostolicas Consecratori sibi bene viso expeditas consecrari; sin autem fuerint in Curia per mandatum à Camera Apostolica emanatum, vel si Consecrator fuerit Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis per commissionem viuæ vocis oraculo à Summo Pontifice ipsi factam. Castaldus *in praxi Ceremon. libro 1. sectione 17. cap. 2. numero 7.* Barbosa *de Iure Ecclesiastico dicta parte 1. capite 9. numero 45.*

Et pro commodiori doctrina nostri tituli, & 12
Rubricæ, aduertes primo consecrationi Episcoporum Canones constituisse peculiare tempus scilicet diem Dominicam, *cap. quia in aliquo, quæstione 1. distinction. cap. ordinationes; cap. quod die Dominico 75. distinctione*, Paulus Layman. *in Theologia morali libro 5. tractatu 9. cap. 8. numero 3. & de Pral. Eccles. electione, cap. 15. quæstione 166.* Campanil. *in diuers. Iuris Canonici, Rub. 6. cap. 4. numero 1.* Castaldus, *vbi suprà cap. 3. numero 1.* vbi subdit, quod die etiam festiuo, fieri poterit, si Summus Pontifex dispensauerit. † Semper ta- 13
men fit præuio ieiunio; quia decet Consecratorem, & electum pridie ieiunare: argument. eorum, quæ dixi *in cap. 1. de testibus, in sermonis Pontif. Roman. parte 1. titulo de Consecratione electi in Episcopum pagina 75.* Etenim ritus Ecclesiæ habet, vt Episcopus die Dominica consecretur, tanquam legitimus eius sponsus, Campanilus *dicta Rubrica 6 cap. 4. numero 4.* ex doctrina Soti *de Iustitia libro 10.* videbis Barbosam cum aliis *in sessione 23. Trid. de reformat. cap. 2. num. 5.*

Aduertes secundo, vt locus pro illorum Con- 14
secratione idoneus sit Ecclesia, si extra Curiam fiat, ad quam promoti fuerint; aut in Prouincia, si commodè fieri possit, docet Barbosa *de Iure Eccles. parte 1. dicto cap. 9. numero 44.* vbi addit quod celebratur Consecratio, vt disponit Trid. *sessione 23. de reformatione cap. 2.* Henriquez *libro 10. cap. 23. §. 5. in princ.* Lessius *de Iustitia, libro 2. cap. 34. numero 103.* Layman. *dicto cap. 15. quæstione 166.* idem Barbosa *in pastorali parte 2.* 15
allegatione 1. numero 44. Vbi dicit esse locum idoneum Ecclesiam, quam Metropolitanus velit eligere *ex cap. fine distinctione 51.* nisi consuetudo probata, aliud habeter in vsu, Syluester verb. *Consecratio*, Vgolinus *de officio Episcopi, cap. 2. in principio, numero 4.* quam consuetudinem vbique locorum vidimus in praxi receptam, præcipuè inter nos Hispanos. Et hæc exornantur ex adductis suprà *sub Rubrica, & sub cap. 12. & 13.*

Quod si impugnes dicendo *ex cap. quo die 75.* 16
distinctione, benedictionem consecrandis non nisi in die Dominica Resurrectionis tribui; ergo nec aliter fieri debere Consecrationem Episcoporum.
† Respondeo Dominicam diem ob venerabilem 17
Resurrectionem Domini nostri Iesu Christi, non solùm in Paschate nos celebrare, verùm etiam per singulas Hebdomadas ipsius diei imaginem frequentare, *cap. Sabbato, distinctione 3.* proptereaque visum esse Dominicam celebrari in memoriam continuam Paschæ, Henriquez *in summa libro 9. cap. 25. §. 1. in commento littera D*, Barbosa *in pastorali parte 2. dicta allegatione 1. numero 43.* & faciunt quæ dixi infra *de feriis sub cap. 1.* vbi de prærogatiuis diei Domini.

Aduertes secundo cuiuslibet Episcopi consecra- 18
nem fieri debere cum missa, in qua inter Epistolam, & Euangelium consecratur Episcopus, *cap. quod sicut §. 1. de elect.* quam tamen missam non esse de essentia consecrationis Episcopalis, sed solum

ad

ad ſol mnitatem, & reuerentiam, tenet gloſſa 1. *in dict.* §. 1. Turrecremata *in dicto cap. ordinationes 75.diſt.num.*10.Henriquez *dicto lib.*10. *cap.*34. §. 3. Barboſa *in dict.cap.*2.*Trid.num.*6. idem *de iure Eccleſ.dicta p.*1.*cap.*9. *num.*49. notans *num.*47. & 48. cum Durando *in rationali Diuinorum officiorum,*
19 *lib.*2.*cap.*11.*num.*12. † non poſſe tunc ordines conferre; quia conſecratus concelebrat pariter celebranti; & quod ſolus Papa in die Conſecrationis ſuæ, Ordines conferre poſſit; quia ante Hymnum Angelicum conſecratur, & ipſe miſſarum ſolemnia incipit, & perficit, vt inquit textus *in dict.* §. 1. & notat citatus Durandus; in die verò illa, in qua eſt conſecratus, non poteſt Ordines conferre, vt docet Alzedus *de præſtantia Epiſcop.cap.*4.*num.*15. Marchin.*de ſacram.Ordin.tract.*1.*p.*2.*cap.*11.*n.*2.Diana, *p.*12.*reſ.*44.*in fine*, & licet non poſſit ordinare alios ea die, in qua eſt conſecratus: tamen ſi ordinet valeat ordinatio, vt habetur *in cap.quod ſicut* §.*ſuper eodem de elect.*vbi Panormitanus, & Doctores. Etenim vt Epiſcopus ordinet requiritur extra electionem, & confirmationem conſecrationis characte; quia quamuis poſtquam fuit electus, poſſit dici Prælatus, habeatque poteſtatem iuriſdictionis, ſed non Ordinis, vt *in cap.inter corporalia de tranſlatione*, etſi poſt eius electionem, & confirmationem ante conſecrationem, poſſit onera Ordinis delegare alteri Epiſcopo conſecrato, Abbas *in cap. cum ex illo de tranſlat. Epiſcop.num.*10. & *in cap. ſuffraganeus de elect.num.*6.

QVÆSTIO I.

An conſecratio Epiſcopi debeat ita præcisè fieri à tribus Epiſcopis, vt ſi fiat à paucioribus, ſit ordinatio nulla omnino. Et an Papa queat diſpenſare, vt in conſecratione Epiſcopi adſit tantùm vnus Epiſcopus: & an conſecratus Epiſcopus contrahat vinculum cum Eccleſia. Et quæ ſit forma præfatæ conſecrationis.

SVMMARIVM.

1 *Conſecratio debet fieri à tribus Epiſcopis, ne tantum beneficium videatur furtiuè factum; ſi à paucioribus* num. 2. *aliter à paucioribus non manet Epiſcopus conſecratus*, n. 5.

2 *Apoſtolus Iacobus frater Domini, fuit conſecratus à Petro, Iacobo, & Ioanne Apoſtolis, &* num. 7.

4 *Conſecrat vnus Epiſcopus ex tribus principaliter, alij ſunt, quaſi coadiutores &* numero 31.

5 *Conſecratus ab vno tantum Epiſcopo propria authoritate, non habet Ordinis poteſtatem.*

6 *Thimothei ordinatio facta fuit per impoſitionem manuum Preſbyterij, id eſt conuentus Epiſcoporum.*

8 *Iacobus minor immediatè fuit ordinatus à Christo Domino, ſed aſſignatus Epiſcopus Hieroſolymitanus à tribus prædictis Apoſtolis.*

9 *Conſecratio Epiſcopi poteſt fieri ab vno tantum Epiſcopo ex diſpenſatione Papæ cum cauſa iuſta, & ſine ea*, n. 17. & 19.

10 *Conſecratio in Anglia, cum primum ad fidem conuerſa fuit, fiebat ab vno tantum Epiſcopo, & in India ſolet ſic fieri cum aliis duobus Canonicis, vel mitratis*, n. 11.

12 *Conſecratio facta Epiſcopo à duobus probatur ex Sacris Canonibus*, n. 13. 14. & 15.

14 *Multiplicitas Epiſcoporum ad conſecrandum non eſt inſtituta à Chriſto, ſed ex præcepto Eccleſiæ.*

16 *Conſecrationis materia, & forma, & impoſitio manuum, poteſt ab vno ſufficienter applicari.*

18 *Conſecratio nequit à Papa ſimplici ſacerdoti commendari, ſed ipſe ſolus Papa ordinando videtur diſpenſare*, n. 20.

10 *Conſecratio in Sardania fit à duobus, & alio in Dignitate conſtituto.*

21 Cap. porro 66. diſt.

22 *Forma non ſemper cenſetur ſubſtantialis, ſed tantùm illa, quæ vel ex materia ſubiecta, vel ex mente conſtituentis talis apparet.*

23 Cap. Archiepiſcopus 66. diſt.

24 *Paul* ad Timoth. 4. & *Anicetus Papa.*

25 *Conſecratione Epiſcopus contrahit vinculum cum Eccleſia* num. ſeqq. *vbi qualiter.*

26 Cap. inter corporalia de tranſlat. Epiſcop. *n.*27. 28. 29. & 30.

30 *Matrimonium carnale Pontifex non ſeparat, è contra ſpirituale*, n. 31. 32. & 33.

31 *Litteralis ſenſus ſcripturæ ſeu moralis, qualiter ſumatur*, n. 32.

32 *Scriptura ſacra teſtimoniis ſolent vti in ſenſu morali ad propria decreta confirmanda; demonſtratur exemplis.*

34 *Examen Epiſcopi Barboſa conſecrati Romæ.*

VT ad primã difficultatis partem reſpondeam; 1
video quod per textum *in dict.cap.*7.hic probant Doctores *in verſ.ſine tribus*, quod Epiſcoporum conſecratio nequeat fieri à minori numero, quàm trium Epiſcoporum, vt ponit Barboſa *ibi n.*2.cum Henriquez *in ſumm. lib.*10. *cap.*7. §. 3. & *cap.*24. §. 1.Paulus Comitol. *reſp.mor. lib.*1.*quæſtione* 48.*num.*13. quos refert idem Barboſa *in paſtorali p.*2. *allegat.* 1. *num.* 45. addens hic Vaſqnez *de Ordine diſp.*243. *cap.*6. & Azor. *inſtit. moral.tom.*1. *lib.*3.*cap.*30.verſ. *quæ res item*, & probatur *ex c.* 1. *cap. comprouinciales*, & *cap.pen.* 64 *diſt.cap. porro* 66.*diſt.* & in noſtris Iuribus Filliucius *tom.* 1. *tr.* 9. *de Ordine cap.*5.*num.*106. Marcus Anton.Gennenſ. *in manual.paſt.cap.*70. *num.* 26. pluribus aliis idem Barboſa *in cap.*2.*Trid.ſeſſ.*23. *de reform. num.* 7. & pluribus aliis *de Iure Eccleſiaſtico lib.*1.*p.*1. *cap.* 9.
*num.*50. † dicentes debere fieri à tribus Epiſcopis 2
& non paucioribus, & reddit rationem *ibi*, & *in paſtor.p.*1.*tit.*1.*cap.*5.*num.*5. ne tantum beneficium videatur furtiuè præſtitum, & vt pro illo pariter
ad Deum preces effundant.† Item probat exemplo; 3
quia, & Iacobus frater Domini, à Petro, Iacobo, & Ioanne Apoſtolis ordinatus fuit, vt conſtat *ex dict.cap.porro*, & tradunt Durand. *in rationali Diuinorum officiorum lib.*3 *cap.*11 *num.*7. & 9. Antonius Auguſtinus *in epitome iuris Pontificij veteris lib.*4 *tit.*17.& Sanchez *in opuſculo moral. lib.*7.*c.*1.
dubio 15.*num.*10. ſic tenens ſubdit *num.*17.† quod 4
vnus Epiſcopus principaliter totam conſecrationem perficit, & alij ſunt quaſi coadiutores, diſputans ibi an ſit de eſſentia, & neceſſitate Sacramenti, quod conſecratio fiat à tribus Epiſcopis, cui difficultati facile erit reſponſum ex ſequentibus, & de ea ex multis loquitur Diana *p.*11. *tract.*1. *reſ.* 27. & 28.vbi agit de dubio, an in conſecratione Epiſcopi

 requiran-

requirantur de Iure Diuino tres Episcopi,& adducit sententiam duplicem affirmatiuam, & negatiuam, de quo *in vers. ad tertiam.*

5 His suppositis videtur affirmatiuè respondendum ad primam difficultatis partem ex eo; quia ex glossa textus nostri *in dict. cap. 7.* in verb. *sine tribus*, vers. *alias non esset consecratus*, notant Doctores quod si vnus Episcopus propria authoritate alterum consecraret, consecratus Ordinis potestatem non haberet, vt tradit Barbosa *ibi num.3.* cum S. Antonin. *in summa p.3.tit.16.cap.15.§.9.post med.* dinm, Syluester *verbo Consecratio 1. in princ.* Vasquez *de Ordine p.2.lib.3.cap.30. quæst.3. in fine*, & quid si fiat à paucioribus, quàm à tribus, an nulla sit ordinatio, omnino tradunt præfati, idem Vasquez *disp.243. cap.6. à num.59.* Azor. *instit. moral. p.2. lib.3. c.3. q.3.* vers. *quæras item quisnam.* Ægidius Coninch. *de sacram. disp.20. dub.9. concl.5.* Layman. *in summa Theologiæ moralis lib.5. tract.9.c.5. num.1.* vers. *nota*, & facit textus *in dicto cap. porro 66. dist.* ibi: *Formam tibi tenere, & in cap. Archiepiscopus, eadem dist.* Durand. *in rationali Diuinor. officiorum lib.3.cap.11.num.7.& 9.* Anton. August. *in epitome iuris Pontificij lib.4.tit.17.* Sed cum hæc etiam difficultas pendeat ab intellectu alterius quæstionis propositæ, nempe in Papa queat dispensare, vt in consecratione Episcopi, adsit tantum vnus Episcopus; ideo ex proposito eam tracto videbis quæ longè adducit Diana *part.12. tract.1. Res. 47.* de quo dico infra *de sacra Vnctione sub quæst.2.&* vers. *ad tertiam.*

6 Ad secundam difficultatis partem videtur etiam dicendum, vt consecratio sit nulla; quia ad ordinationé Episcopi ex institutione Diuina requiruntur tres Episcopi; ergo requiruntur ad valorem ordinis illius, cum ab initio nascentis Ecclesiæ ad ordinationem Episcopi, fuerint requisiti tres Episcopi, vt expressit Anacletus *epistol.2.* & significat Paul. *1. ad Timot.4* dum supponit ordinationem Thimothei in Episcopum fuisse per impositionem manuum Præsbyterij, id est conuentus Episcoporum.

7 † Quod idem videtur expressisse Anicetus Papa, *Epistol. ad Episcopos Galliæ, cap.1.* vbi loquitur de ordinatione Iacobi Minoris in Episcopum Hierosolymæ, quam Anacletus refert factam à Petro, & Iacobo maiore, & Ioanne, cuius verba Aniceti referuntur *in dict. cap. porro 66. dist.* Barbosa *in pastorali p.1.cap.5.tit.1. sub num.5.* ibi: *sub vers. fieri autem debet*, referens verba dicti *cap. porro*, & taliter ibi videtur ex multis probare, vt si à paucioribus, quam tribus fiat, consecratio sit nulla *ex cap.1. cap. comprouinciales 64. dist.* & ex aliis iuribus iam adductis *in princ.* & etiamsi à duobus fieret, iuxta text. *in cap. Corepiscopi in fine 68. dist.* ibi adducens Syluest. Ægidium, Coninc. Layman. Azor. & alios; & sic Hurtad. *de sacram Ordin. difficult.19.* inferens ex facto D. Petri in ordinatione Iacobi nam si non minus, quàm à tribus Apostolus tantus vir fuit ordinatus Episcopus, sic pateat eos formam instituente Domino tradidisse, non minus, quàm à tribus

8 Episcopum ordinari debere. † Et quamvis Iacobus minor nó fuerit ordinatus ab illis, sed antea immediatè fuerit a Christo, sicut alij Apostoli, & ab illis tribus tantum fuerit, assignatus Episcopus Ecclesiæ Hierosolymitanæ, nihilominus hac assignatione facta ab illis tribus fuisse denotatam formam institutam à Christo Domino ad ordinationem Episcopi; quia voluerunt tres concurrere ad electionem, & assignationem illius in Episcopum Hierosolymæ, vt ea imitarentur formam à Christo institutam pro ordinatione Episcopi: ita Hurtado vbi supra cum Vasquez, & Coninch. *iam citatis.* Igitur cum hoc sit de iure Diuino, videtur vt nec dispensatione summi Pontificis, queat fieri consecratio Episcopi à minus, quàm tribus.

Mihi tamen potius verum videtur quod possit 9 Pontifex dispensare, vt fiat consecratio, etiam ab vno tantum Episcopo iustis de causis; eo quod non Christus Dominus, sed Apostoli constituerunt vt Episcopus à tribus Episcopis consecretur Azor. *instit. moral. p.2. lib.3. cap.30. quæst.3.* Paulus Layman. *in Theologia morali lib.5. tract.9. cap.5. n.1.* vers. *nota*, Sebastian. Cæsar *in relatione ac Ecclesiast. hierarch. p.2. disp.6. §.2. num.8.* Barbosa *de potest. Episcopi dicto cap.5. sub num.5. & sub dicto vers. fieri*, idem *de iure Ecclesiast. p.1. cap.9. sub num.51.* cum aliis etiam dicens posse cunctitum authoritate summi Pontificis, siue generalis Concilij seu Ecclesiæ, vt vnus Episcopus iustis de causis Episcopum consecret, idem *in cap.2. Trid. sess.23. num. fin.* quibus addo Dianam *p.8. tract.1. res.32.* in vers. *sed quidquid*, cum Tannero *tom.4. disp.7. quæst.3. dubio 3. num. 33.* Granado *in 3. p. controuers.9. tract.1. disp.3. §.1. num.5.* vbi probat, nam si solus Petrus à Christo Domino consecratus sit Episcopus, ipse verò reliquos consecrauerit, non potuit non consecrare ipse solus vnum, vel alterum aliorum Apostolorum. † Deinde quia pro Anglia dispensauit 10 Sanctus Gregorius, cum primum ad fidem conuersa est, vt constat ex eius responsione ad octauam interrogationem August. *tom.3. Conciliorum*, & Gregor. XIII. dispensauit etiam cum Patriarcha Æthyopiæ. † Et modo in dies solet vnus tantum 11 Episcopus consecrare, vt docet etiam Vasquez *in 3. p. tom.3. disp.243. cap.6. num.73.* benè tradunt, & comprobant Solorzanus *de iure Indiarum tom. 2. lib.3. cap.6. num.38.* dicens vt possit ab vno tantum Episcopo fieri apud Indos, qui in defectum aliorum duas Dignitates, vel Canonicos mitratos sibi in socios assumat, prout quotidie visum est fieri in illis partibus; quia Papa potest mutare hanc formam, quamvis fuerit ab Apostolis instituta, vt tradunt Hugo, & Præpositus *in dict. cap. porro*, quos sequitur Gregor. Lopez *in l.28. tit. 5. p.1. glossa 2.* Machadus *de perfecto Confessore tom. 2. lib. 4. p.6. tract.1. docum.6. num.5.* & notat ex nostris iuribus idem Solorzanus, vbi tradit declarationem ex Farinac. ad Trid. *dict. sess.23. c.1.* Sacra Congregr. Cardinal. ita in ea declaratum fuisse à maiori parte Theologorum, qui consulti fuerant, & ita Pium V. dispensasse.

Probatur etiam *ex Canone Apost. 1.* dum dicitur 12 ibi Episcopum debere duobus, vel tribus Episcopis ordinari, & apud Clementem *lib. 3. constitut.* habetur *cap.2.* quod si ad valorem ordinationis non requiruntur tres Episcopi, non est ratio aliqua sufficiens, vt affirmemus vnum Episcopum non sufficere. Quod etiam supponi videtur in Concilio Arausiano *1. cap.21.* dum statuitur, vt si duo Episcopi præsumpserint aliquem inuitum Episcopum facere, vterque Episcopus ordinans deponatur, vt in locum vnius substituatur, qui vim passus est, & in locum alterius ordinetur alius, vbi supponitur verè ordinari à duobus Episcopis. † Et sic in Pon- 13 tificali licèt requirantur tres Episcopi, vnus solus appellatur consecrator, & alij duo assistentes, & supponit non esse necessarios tres Episcopos, alioqui omnes dicendi essent consecratores.

Deinde quia pro varietate temporis, videtur va- 14 riatus numerus Episcoporum, nam vt iam dixi in 1. canon.

canon. Apostol. non requirantur tres, sed duo, vel
tres, & in Concil. Carthagin. 4. *can.*2. non præ-
scribitur numerus ternarius, & Sanctus relatus
ait à tribus, vel quatuor Episcopis esse Episcopum
ordinandum. Ergo euenit vt non sit ex Christi
Domini institutione multiplicitas Episcoporum, sed
15 Ecclesiasticum præceptum. † Tum etiam quia
Clem. Roman. *lib.8. constitut. cap.27.* refert hanc
Sancti Simonis constitutionem: *Ego Simon Cana-
neus constituo à quot Episcopis, debeat ordinari Epis-
copus, scilicet à duobus vel tribus Episcopis. Sin
verò aliquis ab vno Episcopo ordinatus fuerit, tum is,
qui ordinatus, tum is, qui eum ordinauerit depona-
natur; quod si necessitas coegerit ab vno ordinari,
quod propter persecutionem, aut aliam causam plu-
res adesse non possint, afferatur decretum commis-
sionis plurium Episcoporum.* Qua constitutione vi-
detur etiam extra casum necessitatis esse validam
ordinationem ab vno Episcopo factam, cum ob
tale defectum tantum posuerit Simon depositionis
pœnam.

16 Et confirmatur vltimo; tum quia Baptismus ab
vno Ministro est validus; quia applicatur sufficiens
materia, & sufficiens forma; ergo idẽ erit in propo-
sito. Deinde quia materia scilicet impositio ma-
nuum, & prolatio formæ potest ab vno sufficien-
ter applicari, nec si plures concurrant applicant
aliquid nouum; ergo valida erit ordinatio, etiam
ab vno solo, vt tenent iam relati, quibus addo
Arcadium *lib.5. cap.5.* Ochogauiam *de Sacram. tr.
vnico de Ordine quæst.7. num.*14. Granadum *in 3. p.
controuers.9. tract.1. disp.3. §.1. num.7.* Paludanum
apud Syluestrum *verbo Consecratio 1. num.* 1. Ar-
millam *eodem verbo*, D. Antoninum *p. 3. tit. 14.
cap.19.*

17 Quare à fortiori dicendum est, vt Pontifex etiam
extra casum necessitatis queat dispensare, vt ab
vno, vel duobus tantùm Episcopis consecretur, &
ordinetur Episcopus ex notatis supra in vers. *mihi
tamen*; & sic legimus fecisse Augustinum Episco-
pum Cantuariensem ex commissione D. Gregorij
18 ad interrogationes ipsius Augustini. † Verùm non
poterit Papa simplici sacerdoti committere hanc
consecrationem, vt tradunt Coninch. *de sacram.
disp.20. dub.9. n.86.* Alzedus *de praeminentia Epis-
copalis dignitatis p.2. cap.5. num.8. in princ.* Barbosa
in pastor. dist. p.1. tit.1. cap.5. num.5. sub dicto vers.
Fieri, & Sebastianus ad vtramque partem dispu-
tat nouissimè Diana *p.11. res.22. tract.1.* hanc am-
plectens; etsi Dicastillus *tom.1. tract. 3. disp. vnica,
dubio 11. num.111. & 113.* Philosophando dicat in
necessitate posse sacerdoti committi, & hoc non
esse dispensare.

19 Sed vt vnus queat Episcopus consecrare in casu
necessitatis, iustisque de causis, media Pontificis
dispensatione tenendum est, vt etiam comproba-
tur ex facto Gregorij XIII. qui dispensauit cum
Patriarcha Æthiopiæ; & tenet Sel. *in selectis ca-
non. cap.2. num.20.* vbi attestatur fuisse concessum
per sacram Congreg. rituum 2. Octobris 1601. ele-
cto Vsselem in Sardina vt possit consecrari Episco-
pus à duobus Episcopis, & alio in dignitate consti-
tuto, propter paucitatem Prælatorum in dicta In-
sula, & repetit *in collect. Bullary*, verb. *consecrari vt
20 possit.* † Et ibi in fine ait quod solus Papa ordinan-
do videtur dispensare super tali forma requisita in
textu nostro de tribus Episcopis, vbi alia dicit
quæ ex dictis intelliguntur.

21 Et sic non obstant iura in contrarium adducta,
quibus ex dictis facilè respondetur, non textus *in
dicto cap. porro 66. dist.* quia forma ibi non accipitur
pro substantia rei, sed tantùm pro ritu, seu cære-
monia, quam Apostoli successoribus relinquere
volebant. † Nec enim forma semper censetur sub- 22
stantialis, sed tantum illa, quæ vel ex materia sub-
iecta, vel ex mente constituentis talis apparet ex
sententia glossæ vltimæ, *cap. cum desideres de sent.
excomm.* † Minusque obstant iura *hic*, & *in cap.* 23
Archiepiscopus 66. dist. cum aliis, quæ aliquando
asserunt aliter factam ordinationem irritam esse;
quia intelligi debent, non quantum ad veritatem
Sacramenti, sed quoad executionem officij pasto-
ralis, vt optimè declarat glossa *in dict. cap. Archi-
episcopus*, quid dicãt Durand. & Antonius Augusti-
nus relati *supra*, & tenet Barbosa *de iure Ecclesiast.
p.1. dict. cap.9. num.51. in fine.* † Nec obstant Pauli 24
locus *ad Thimot.* 4. nec Anicetus Papa *cap.1. ad
Episcopos Galliæ*; quia etsi à principio nascentis Ec-
clesiæ tribus Episcopis ordinaretur Episcopus, non
inde sequi factum esse ex Christi institutione, vt
agnoscunt adducti iam pro nostra sententia. Et vl-
tra dicta leges quæ nouissimè congerit Diana *p. 12.*
qui *resol.29.* postquam *resolut.27. & 28.* disputaue-
rit, num consecratio de iure Diuino à tribus requi-
ratur, *in resolut.* 29. dicit esse de iure Diuino, &
res.30. disputans an in casu, quo requirantur de iure
Diuino tres Episcopi, possit in casu necessitatis Pa-
pa dispensare; & *res.31.* exemplis demonstrat sæpius
Pontifices dispensasse super numero Episcoporum
in Episcopi consecratione: alia, quæ pro comple-
mento desideres, videbis latè *in ipsis* Dianæ *locis
iam adductis*, vbi quam plures DD. affert.

Ad tertiam quæstionis partem, an per consecra- 25
tionem Episcopus contrahat vinculum cum Eccle-
sia, videtur affirmatiuè respondendum, per verba
textus *in cap. inter corporalia de translatione Epis-
copi*, ibi: *Cum ergo fortius sit spirituale vinculum,
quam carnale, dubitari non debet, quin omnipotens
Deus spirituale coniugium, quod est inter Episco-
pum, & Ecclesiam, suo tantum iudicio reseruauerit,
dissoluendum*; & sic docere videtur Calixtus *in
Epistol.2. ad omnes Galliarum Episcopos cap.3.* rela-
tus *in cap. sicut 7. quæst.1.* Itaque Vasquez *in 3. p.
tom.3. disp.243. cap.1.3. & 5.* asserit vinculum, quo
Episcopus ligatur Ecclesiæ suæ esse indissolubile
iure Diuino, & naturali, idem tradunt Azor. *instit.
moral. p.2. lib.3. cap.29. q.3.* vers. *quæstio igitur est*,
Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib. 30.
tract.3. num.257.* † Cum ergo per verba relata *cap.* 26
inter corporalia, deducant Doctores communiter
valere argumentum de matrimonio carnali ad spiri-
tuale, vt multis probat ibi Barbosa *num.4.* idem *in
tract. de locis communibus*, argum. iuris *loco* 70. Ze-
ned *quæst. pract. can. lib.1. quæst.35. num.2.* Tuschus
*tom.1. litt. A, conclus.506. num. 1. & conclus.507.
num.18.* Anton. Genuens. *in pract. Ecclesiasticis,
quæst.138. num.2. & quæst.261. num.2. & quæst.778.
num.2.* Gomez *in l.29. Tauri num.14.* & alij infiniti;
sed illo textu probari per verba ibi, *Spirituale con-
iugium, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam*,
Christum Dominum matrimonium hoc spirituale
suo Iudicio reseruasse, sicut, & carnale; atqui ma-
trimonium carnale factum fuit indissolubile per
dispensationem; iuxta illud Matth. *Quos Deus con-
iunxit, homo non separet*, de quo *in cap. litteras de
restitut. spoliat. in cap. quanto, & in cap. gaudemus
de diuortiis*; ergo & spirituale.

Verùm cum quotidie videamus fieri Episcopo- 27
rum translationes, quæ vtique fieri non possent,
nisi vinculum cum priori Ecclesia dissolueretur,
alioquin

alioquin non fieret translatio, sed multiplicatio Episcopatuum in eadem persona, sequitur vt nullomodo sit dicendum esse illam indissolubilitatem de iure diuino, vt docent Doctores *in dicto cap. inter corporalia*, *& in cap. licet de translat. Episcopi*, vbi Cardinal. *n.* 1. *&* 3. Imola *n.* 2. Abbas *n.* 3. *&* 4. & ex Theologis Petrus Ledesma *de matrim. quæst.* 53. *art.* 3. *post conclus.* 3. vers. *sed vt hæc*, Sanchez *eodem tract. disp.* 28. *n.* 13. Suarez, *de religione tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 16. indistinctè tenentes vinculum, quo Episcopus ligatur Ecclesiæ iure tantum humano, seu Ecclesiæ confirmari; quia si hoc vinculum esset iure diuino indissolubile, vel esset Iure Diuino, vel naturali: de primo non extat locus; de secundo etiam patet, quia ex sola ratione naturali fundamentum talis Iuris Diuini minimè ostendi potest, & ex traditione Ecclesiæ contrarium constare; cum igitur matrimonium spirituale non sit reseruatum lege diuina in sensu literali ipsi Christo, vt carnale est, non mirum erit si illud Pontifex facilè dissoluat, non verò carnale, vt tradit Barbosa *in dict. cap. inter corporalia sub num.* 6 *circa finem.*

28 Non inquam obstant iura in contrarium adducta, nec similitudinem de matrimonio spirituali ad carnale; quia respondetur loqui per quandam similitudinem ad matrimonium carnale; quia comparatio illa cum matrimonio, non est per conuenientiam vniuocam, sed per quandam proportionalitatem; & sic non esse necessarium, vt in omnibus proprietatibus æqualitatem, aut similitudinem teneant, & maximè indissolubilitate naturali
29 vinculi. † Nec obstat textus *in dict. cap. inter corporalia*, dum ait Deum sibi reseruasse huius vinculi Episcopalis dissolutionem; quia facilè respondetur ex verbis ibi sequentibus, *Non enim humana, sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur, cum per translationem, depositionem, aut cessionem authoritate Rom. Pont.* (*quem constat esse Vicarium Iesu Christi*) *Episcopus ab Ecclesia remouetur*; ergo eo modo, quo dissoluitur illud vinculum authoritate Diuina, id est, authoritate diuinitus data Vicario suo, nam sicut Deus soluit per suum Vicarium; ita per eundem reseruauit. Quo in sensu explicant Doctores textum illum dicentes tria illa esse reseruata Romano Pontifici, non tam constitutione canonica, quàm authoritate Diuina; quia ipsa constitutio canonica in authoritate Diuina fundata est: ita etiam expendit Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. p. cap.* 9. *n.* 72. & latè agens etiam explicat Sebastian. Cæsar *de Ecclesiast. Hierarch. p.* 1. *disp.* 6. *de Episcopis* §. 2. *num.* 24. sic exponendum illud dicterium inter Episcopum, & Ecclesiam contrahi coniugium spirituale.

30 Et licèt dissolubilitatem matrimonij carnalis consummati à Pontifice fieri dixerint Socinus *cons.* 28. *col. penult. volum.* 1. Cagnolus *in l. actus, ff. de regul. iur. in* 4. Baldus *in cap. lator, de re Iudic.* *Sylua nupt. p.* 20. Andreas *in regula actus legitimi de reg. iur. lib.* 6. Decius *in cap.. quæ in Ecclesiarum col.* 5. *de constitut.* Gratus *cons.* 1. *n.* 31. *vol.*.. quasi tunc non homo separat à Deo coniunctos, sed ipse Deus; quia parum refert, inquit Bernard. *lib. de dispensat. & præcept. col.* 4. an nobis Deus suam voluntatem exponat per se ipsum, vel per suos Angelos, aut per suos Vicarios: tamen clarè decipiuntur ex his; quæ latè notaui *sub dicto cap. litteras de restit. spoliat.* quia qui homini potestatem denegauit separandi sic à Deo copulatos Pontificem maximum exclusit; quod homo est; & ideo contra eos verior sententia est, & communis Doctorum opinio eorum, quos refert, & sequitur Sanchez omnino videndus *de matrim. lib.* 2. *disp.* 14. & probatur *ex dicto cap.* 1. *inter corporalia* per illa Verba, *quos Deus coniunxit*, de quibus etiam *in dicto cap. quanto*, & *cap. gaudemus de diuortiis.*

Nec itidem ex verbis ibi: *Quos Deus coniunxit*, 31
colligi debet doctrina etiam ad matrimonium spirituale; quia per illa Verba, quatenus ad hoc spirituale matrimonium tantum indicatur reseruasse sibi Dominum solutionem, non in sensu litterali, sed morali; qui sensus licèt in sacra Scriptura à Spiritu Sancto intentus sit, non tamen facit efficax argumentum ad probandum aliquid esse legis
Diuinæ obligatoriæ. † Nam solent Pontifices vti 32
sacræ Scripturæ testimoniis in sensu morali ad propria decreta confirmanda, vt patet in materia pluralitatis beneficiorum, de qua infra *in cap. de multa* 28. *de præb.* cum ad probandum aliquem non posse habere duo beneficia adducunt verba Pauli, *Oportet Presbyterum esse vnius vxoris virum*, & Christi *nemo potest duobus Dominis seruire*; quæ verba in sensu litterali longè aliud significant: sic & *in extrauag. vnam sanctam Ecclesiam, de maiorit. & obed.* quam latè expendit *sub p.* 1. textus *in cap. nouit.* 13. *de Iudic.* adducit Bonifac. VIII. Verba Christi duobus gladiis in sensu morali ad summam potestatem stabiliendam, cum litteralis aliud esset, vt sacri Doctores in eundem locum explicarunt, tradit Barbosa *in dicto cap. inter corporalia sub dicto num.* 6. & expendunt Castrus *de hæresi lib.* 1. *cap.* 3. D. Thomas *p.* 1. *q.* 1. *art.* 10.
† Ex quo principio quod debet retineri ad varia 33
Iura Canonica declaranda, sequitur dicendum, vt cum matrimonium spirituale, non sit reseruatum lege Diuina in sensu litterali ipsi Christo, vt carnale est; non esse mirum, si illud summus Ecclesiæ Præsul facilè dissoluat, non verò carnale. Et nouissimè videbis quæ latè adducit Diana *p.* 12. *tr.* 1. *res.* 51. dum agit de ea quæstione, an in consecratione Episcopi contrahatur matrimonium spirituale cum Ecclesia, vbi affirmat. Nec obstare ait si dicatur matrimonium spirituale consistere minimè posse inter Episcopum titularem, & Ecclesiam in partibus Infidelium; quia reuera titularis est verus Episcopus, vt patet ex Concilio Calcedon. *can.* 6. quod sufficit, etsi non deseruiat Ecclesiæ, & *res.* 77. latè.

Ad vltimum de forma præfatæ consecrationis, 34
cum Barbosa iam hodie ex modernis de singulis actibus, & cæremoniis loquatur longè *de Iure Ecclesiast. p.* 1. *dist. cap.* 19. *à num.* 53. *ad* 70. melius, & vberius *in Pastorali* 7. *p. tit.* 1. *cap* 5. *à dicto n* 5. in vers. *circa processum*, vbi qualiter fieret in primitiua Ecclesia, prosequutus bene *vsque ad num.* 23. vbi *in vers. volumus*, ponit modum suæ nominationis per Regem nostrum Philippum IV. ad Ecclesiam Vigent. Regni Neapoli, & ad litteram Epistolam Regiam ad Pontificem Innocent. X. & deinde dicit de tremendo examine, quod passus est coram Præsbyteris, Cardinalibus, vt consecraretur Episcopus, ibique de hac quæstione ad saturitatem leges; ideo non ago longè: & breuissimè repetit Franciscus Otiz de Salzedo *in sua curia Ecclesiastica fol.* 8. *littera B*, ibi: *Consecracion de obispo con testimonio de ella*: alia leges apud Diana. *sub dicta p.* 12. *tract.* 1. quæ conducunt in diuersis resolutionibus, & applicabis quæ dixi supra *in q.* 15. *de electione q.* 6. *vers. ad quartam.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO II.

An si aliquis ex tribus Episcopis non imponeret manus super caput consecrandi, vel non proferret formam Accipe Spiritum Sanctum *consecratio esset inualida. Et an si aliquis non Sacerdos, seu infans, seu ante legitimam ætatem consecraretur Episcopus consecratio esset inualida, seu sic consecratus aliquam incurreret censuram; vbi de fœmina, & Hermaphrodita. An consecratio Episcoporum Græcorum differat à Latinæ. Et an Episcopus aliquâ censurâ innodatus validè consecret aliquem in Episcopum.*

SVMMARIVM.

1 *Consecratio Episcopi vt validè fiat debet esse à tribus Episcopis necessariò per rationes,* num.2.3. *sed verius est vt consecratio potius ab vno fiat, vt* à num.4. *Contra Hallier cui respondetur,* n.6.

4 *Consecrantium Episcoporum duo consecrationi interuentores dicuntur coadiutores consecrantis Episcopi.*

5 *Consecratores duo ex tribus non imponentes manum super caput consecrati non efficiunt consecrationem irritam; seu non proferentes formam.*

7 *Episcopus vnus principaliter totam consecrationem perficit alij sunt quasi coadiutores.*

8 *Consecrari Episcopus potest secundum quosdam qui nondum est præsbyter,* & n.9. *Sed verius est contra* à n.10.

10 *Characteris præsbyteratus, & Episcopatus est subordinatio essentialis sicut inter characterem Baptismi, & Confirmationis,* n.11.12.& 13.

13 *Homo prius est essentialiter in naturalibus quàm alterius hominis pater per generationem.*

14 *Episcopus est Præsbyter & Sacerdos perfectus & summus.*

15 *Episcopatus & præsbyteratus ordo continet connexionem qui tantum differt sicut perfectum, & minus perfectum.*

16 *Ordines sacri sunt inter se distincti qui de per se assumpti imprimunt characterem, & vide* sub n.8.9. & 10.

17 *Consecratus Episcopus nondum præsbyter nequit præsbyteros ordinare nec ministrare in alijs ordinibus non susceptis.*

18 *Infans ordinatus in Episcopum num validè, & de Episcopo ordinante ipsum remissiue.*

19 *Consecratus Episcopus ante legitimam ætatem nullam in iure incurrit suspensionem sicut alij ordinati in sacris,* n.20. & 21.

20 *Suspensionis pœna generaliter lata non se extendit ad Antistites.*

22 *Pij II. Constitutio componens pœnam ordinatis ante legitimam ætatem non comprehendit Episcopos.*

23 *Cap.* cum in cunctis, de electione.

24 *Consecratus Coadiutor Episcopi ante legitimam ætatem nec censuram, nec suspensionem incurrit.*

25 *Electio Episcopi ante annos* 30. *est inualida non sic illius postulatio; vbi de ratione differentia.*

26 *Consecratus Episcopus ante annos* 30. *etsi suspensionem non incurrat peccat tamen lethaliter.*

27 *Peputiani hæretici existimarunt fœminas ex Christi institutione esse capaces ordinis Ecclesiastici etiam Episcopatus.*

28 *Fœmina etsi possit esse professa vt probatur exemplis. Sed fieri clerica & ordinari, vt* num. 29. & 30. *vbi quod reprehendit Leo Papa IX. Creatos Patriarchas aliter:* & n.35. *vbi differentia ratio.*

31 *Excommunicati & irregulares illicitè ordines suscipiunt, fœmina autem nulliter.*

32 *Ioanna Anglicana fœmina ex communi dicterio fuit ad Pontificatum assumpta per duos annos, sed exploditur,* num.33. *eo quod Ioannes Papa VII. Imperatus a fœmina Ioanna: sic vocari cœptus est, fuit tamen alia Ioanna Patriarcha Constantinopolitana creata. Vulgò Papissa dicta, vt* n.34.

35 *Paulus ad Galatas* 3. *relatus,* num. 28. *ibi:* Christo Iesu masculum, & fœminam vnum esse.

36 *Fœmina Diaconissa ordinata non ad munus Ecclesiasticum, sed ad curam cæterorum, inter quas aliæ fuerunt Subdiaconissa, alia Præsbytera, alia Episcopa, sic dicta non ob officium, sed quia vxores virorum, &c. vt* n.37.

38 *Fœminæ nullo tempore potuerunt in Episcopos eligi aut consecrari. Quid de Hermaphrodita,* n.39. remissiuè.

40 *Græcorum consecratio in substantia non differt à Latina. Sic nec Sacerdotum ordinationibus, vt* n.41.& 41.

42 *Euangeliorum liber in principio non potuit esse materia ordinationis, sicut nec Epistolarum, & exorcismorum.*

43 *Euangelium prædicare competit Episcopo ex vi sua ordinationis.*

44 *Episcopus hæreticus, censura innodatus validè ordinat si habeat debitam Ecclesiæ intentionem. vt* n.45.

46 *Cap.* nullum 9.q.1. *relatum,* n.45. *cap.* Ecclesia, *& alij canones* q.1. & 9. q.1.

47 *Ferre nullus potest in iure quod licitè nequit facere.*

48 *Ecclesia potest irritare benedici calices, altaria, & alia id genus ab Episcopo hæretico, excommunicato & suspenso, sed non ordinationes adhibita Ecclesiæ intentione.*

AD primam quæstionis partem; an si aliquis ex tribus Episcopis non imponeret manus super caput ordinandi vel non proferret formam *Accipe Spiritum Sanctum,* consecratio esset inualida? Et pro affirmatiua sententia videtur facere textus *in cap. ne Episcopus,* ibi: *Sine tribus, hoc tit.* vbi requiritur quod assistant consecrationi. Et adiuuent saltem tres Episcopi, & per glossam, *ibi*: Et Henriq. *in summa lib.* 10. *c.*14. §.1. Paul. Comitol. *Respons. moral. lib.*1. *q.*48. *n.* 13. existimant vt alias non sit consecratus & Azorius *p.*2.*lib.*3.*c.*30. *q.*3. dum dubitat; an quilibet trium Episcoporum manus imponentium & Euangelij codicem tenentium consecret; & refert esse aliquos tenentes nullum per se solum consecrare, sed omnes tres simul, sicut cum tres trabem portant, trahuntur, nullus eorum per se 1

solus

solus id facit, sed omnes simul & coniunctim: sic
2 glossa *in cap. Episcopus dist. 23.* † Quare Marchinus
de sacramento Ordinis tract. 5. p. 2. cap. 12. num. 8. ait,
vt licèt vnus solus ex tribus consecrationem perfi-
ciat & alij duo sint assistentes, vt colligitur ex Pon-
tificali in quo vnus solus dicitur Consecrator; tamen
ex eodem Pontificali constare omnes tres illos Epis-
copos debere sub præcepto simul manus super ca-
put Episcopi ordinandi imponere, & simul verba
proferre; materiam, & formam insimul consecrando
applicantes; addens quod etsi vnus dicatur Consecrator
& alij assistentes hoc non oritur; quia omnes tres
simul non consecrent; sed quia vnus, nempe Me-
tropolitanus est principalis Consecrator, & ipse
3 solus omnes fere cæremonias perficit, † & Halliet *de
sacris electionibus p. 2. c. 2. art. 1. §. 5. num.* 33. ait vt
quamvis in Pontificali Romano vnus dicatur con-
secrator reliqui vocentur assistentes, hoc non conuin-
cere vnum duntaxat esse necessarium Ministrum
qui solus consecrationem peragat; nam cum si-
mul super caput ordinandi Euangelium teneant,
omnes manus imponant, omnes verba consecrato-
ria proferant; sic omnes Consecratores dici posse,
cum in iis solum consecratio substantialiter con-
sistat: & alia addens, Marchinus concludit ex Cy-
priano, nam etsi vnius Sacramenti vnus dicatur
minister; tamen hoc esse verum de vnico totali
ministro, non de partialibus, qui omnes agant
per modum vnius vt specialiter in ordinatione ser-
uatum fuit, cum & à pluribus ministris Episcopi in
vnam causam conuenientibus sacrarentur, & tam
consecrari in Episcopos quàm in Præsbyteros con-
secratoribus suis concelebrarent ad vnitatem Eccle-
siæ seruandam quæ in Episcoporum vnione inter
se & adhærentia populi cum Episcopi præsertim
consistit.

4 Sed quia resolutio huius difficultatis multum de-
pendet à dictis suprà *quæst. 1. à n. 1.* verius dicendum
existimo vt vnus totam consecrationem efficiat alij
inquam sint coadiutores; vt docet Syluester. *in ver-
bo consecratio 1. num. 1.* vt docuerunt Hostiensis &
Gofredus ab eo relati Nicolaus Isambert *in 3. p. D.
Thomæ de Sacram. Ordinis disp. 6. art. 1.* qui dixit
duos Episcopos assistentes propriè, & in rigore non
esse Ministros ordinariòs consecrationis Episcopalis,
sed solum Consecratores. Fragosus *de regim. Respu-
blic. Christiana tom. 2. lib. 8. disp. 18. §. 15.* etenim vt
in dicta quæst. 1. à num. 1. dixi, potius est, vt depen-
deat munus consecrationis per tres Episcopos à
iure positiuo Ecclesiastico vt ibi latè probaui.
5 Quare & consequenter dici debere in puncto no-
stri dubij, vt duo alij Episcopi coadiutores non im-
ponentes manus, aut Euangelia super caput conse-
crandi seu non proferentes formam dictam *Accipe
Spiritum Sanctum*, non efficiant consecrationem
6 irritam in his deficientes. † Nec obstat Halliet *vbi
supra dict. art. 1. §. 4. num.* 19. quatenus adducit vt
Episcopi assistentes principali Consecratori mate-
riam exhibeant, & verba consecrationis proferant,
sicque debeant pertinere ad substantiam consecra-
tionis; vt videtur sentire glossa & Hugo *in dict. c.
Episcopus 23. distinct.* quia respondeo vt quemad-
modum Sacerdotes qui simul cum Episcopo sacri-
ficant materiam præsentem habent quam conse-
crant dum ordinantur; eodem modo quo Episco-
pus, & Consecratoria, seu transmutatoria verba
panis, & vini in corpus ac sanguinem Christi cum
Episcopo quoque celebrante proferunt nec tamen
ad substantiam consecrationis corporis, & sangui-
nis Christi eo sensu spectare dici possunt quasi ipsi
ad eam necessarij sint, sic in nostro casu; etsi om-
nes tres illi Episcopi verba proferant, & materiam
cum Consecratore exhibeant siue consecrationem
ipsam omnes, & singuli indiuisim operentur ni-
hilominus non dicentur sic consecrationi operantes
ad necessitatem consecrationis esse requisitos aut
non ab eorum vno validè perfici posse, quæ sine
dubio vera sunt inter Doctores putantes ternarium
Episcopum esse tantum de necessitate præcepti; vt
refert Diana *p. 12. tract. 1. de Consecratione Episcopo-
rum res. 45.* etsi referat Contreras *in scriptura contra
Consecrationem Episcopi de Paraguai art. 1. dubio 1.
num. 3.* & cum eo Diana in casu contingenti modo
relato iterandam esse sub conditione consecratio-
nem Episcopi quod an sit præcisè necessarium infrà
recognosces ex his quæ scribo *in tit. & cap. 1. de Sa-
cram. non iterandis*, nostram etiam sententiam præ-
ter alios sequuntur Paz Iordanus *tom. 1. lib. 5. tit. 2.
num. 24.* † Sanchez *in opusculo tom. 2. libro 7. cap. 1.* 7
dub. 15. num 17. notanter dicens quod vnus Episco-
pus principaliter totam consecrationem perficit &
alij sunt quasi coadiutores, secundum Hostiensem,
& Gofred. nec aliud dixerunt Henriquez, & Paul.
Comitol. *supra*; imò nec colligitur *ex dict. cap. ne
Episcopi hoc tit.* pro prima opinione adductis nam
etsi consecratio fiat à tribus non inde præcisè se-
quitur vt omnes sint de substantia vt hic ad-
uerto.

Ad secundam quæstionis partem quæ nonnulla 8
continet dubia, dico primo vt licet sit non parum
controuersum an non Præsbyter queat in Episco-
pum ordinari, & consecrari, Canonistæ Doctores
existimant verè Episcopum ordinari illum qui adhuc
Sacerdos non sit; sic vt nihilominus valeat conse-
cratio & est eorum ratio quia & simili modo verè
ordinati manent etiam alij, qui per saltum or-
dinantur etiam in sacris, etsi pœnis plectantur:
nam quemadmodum per saltum promotus valet
in alijs ordinibus, quia non est essentialis subor-
dinatio inter characteres eiusmodi ordinum sic
vt nihil referat quinam illorum ordinum prior
conferatur ad illorum validitatem præcisè specta-
tam; ergo cum existiment Canonistæ quod in Epis-
copo potestas ordinis Pontificia à potestate Sacer-
dotis omnino distinguatur; cum sit potestas ob-
eundi aliud omnino quàm quod efficit potestas Sa-
cerdotis; quia potestates diuersorum effectuum pe-
nitus distinguuntur; sequitur vt si quis qui nondum
Præsbyter creatus est sacretur Episcopus, recipiat
Pontificiam potestatem; etsi non vsum & admini-
strationem. † Præterea quia ipsi existimant solo 9
Iure Canonico requiri ordinem Præsbyteratus vt
aliquis consecretur Episcopus, ergo si nondum
Sacerdos sacretur, non erit cur verè dicatur con-
secratus Episcopus cum illa iuris prohibitio ne-
queat impedire effectum consecrationis ob non re-
ceptum Sacerdotium; sic docent Ioannes Andreas
Hostiens. Abbas, Geminian. & alij partim *in c. 1. de
Clerico per saltum promoto*, partim *in c. ex litteris
de excessibus Prælator.* Couar. *lib. variar. resol. cap. 10.
num. 15.* ex eo etiam probantes; nam qui ante Dia-
conatum acceptum consecratur Sacerdos verè
Præsbyter fit; consequens Sacerdotis potestatem
cum ordines sacri sint inter se distincti, & fulcitur
ex alia etiam opinione Canonistarum de qua sig-
naui suprà *in principio Rubricæ huius tit.* in vers. *ex
dictis, à num.* 10. dum egi de dubio an Ordines sint
septem, vt docent Theologi an inquam nouem, vt
Canonistæ affirmant.

Sed quidquid in Rubrica relata pro Canonistis 10
vrgeat

vrgeat habita distinctione quam ego ibi posui, respondeo ad dubium præsens ex communi Theologorum sententia, taliter ad consecrationem Episcopi prærequiri Præsbyteratum vt quisquis iam Sacerdos non sit si consecretur Episcopus, consecratio sit inualida; probant cum infinitis Sanch. *in opuscul. tom.2.l.7.c.1.dub 14.n.*8. Valentia & Nuñes quos citat Candidus *tom.4.disp.4.art.1.dub.4.* Leander *de Sacram. tom.2.tract.6. disp.1. q.13.* cum Hesualdo, Palao, Hurtado, & aliis: Marchinus *de hoc Sacram. part.1. cap* 11. *n.*20. Diana *p.12. tract.1. resol.* 53. & alij Theologi communiter, tum quia inter characterem Episcopatus, & Præsbyteratus est subordinatio tam essentialis quàm inter chara-
11 cterem Baptismi, & Confirmationis, † ita vt quemadmodum qui caret Baptismo aquæ non potest validè recipere Sacramentum Confirmationis quantumcúque ei applicentur essentialia; tamen ex parte materiæ, quàm formæ & intentionis ministri requisita hoc solo quod character Confirmationis prærequirat essentialiter in suo subiecto characterē Bap-
12 tismi; vt dico infra *in titulo de Sacra vnctione.* † Sic etiam nec consecretur Episcopus valide qui caret charactere Præsbyteratus, cùm prius sit esse Sacerdotem quàm habendi potestatem generandi, seu
13 creandi Præsbyteros, † sicut in naturalibus prius est esse verè, & essentialiter hominem quàm verè, & propriè esse alterius hominis patrem per generationē, vt docuit hac ratione Isambertus *in 3.p.D.Thom.*
14 *tom.3.de hoc Sacram. disp. 1. art.3.* † Tum etiam quia Episcopus est Præsbyter, & Sacerdos perfectus & summus, ergo sicut non potest esse magnus, & vehemens calor, sic nec perfectus Præsbyter quin sit Præsbyter.

15 Nec tunc obstat dicere quod potestas Ordinis in Episcopo distinguatur à potestate Præsbyteri; quia respondeo, vt quamvis hæ duæ potestates differant inter se, secundùm ea quæ dixi *in dict. Rubrica huius tituli a num.*10. tamen quia ibi dixerim Episcopatus ordinem largè sumptum esse idem ac Sacerdotium ideo dici debere, talem inter se connexionem habere, vt Episcopatus ordinatio sit Sacerdotij & Præsbyteratus extensio, vt *ibi* dixi. Differunt ergo tantùm sicut perfectum & minus per-
16 fectum, † quod locum non habet in aliis ordinibus, in quibus, quia potestates sunt omnino distinctæ, nec se habent sicut perfectum & minus perfectum, ob quod fundamenta contrariæ senten-
17 tiæ diluuntur, † imò & ipsi Canonistæ fatentur, vt tradit Couar. *dict. lib.1. var. cap.*10. *num.*16. *ad finem*, cum glossa *in dict. cap.1. de cler. per saltum prom. in verbo ministrare*, quod ille qui nondum Præsbyter consecratur Episcopus, nequit Præsbyteros ordinare cum ipse Præsbyter non sit; imò nec possit ministrare in aliis ordinibus sacris quos nondum receperit, imò nec talis sic ordinatus Episcopus conferre aliis ordinandis ordinem sacrum siue Diaconatus aut Subdiaconatus quo nunquam fui insignitus, per textum *in cap. ratius 1. quæst. 1.*

18 De infante enim consecrando in Episcopum; vt legitimum præbeas responsum, leges quæ infra dico *in Rubrica de ætate & qualitate ordinand.* in versic. *deinde dico*, vbi an infans queat ordinari ab Episcopo in minoribus ordinibus, siue in maioribus sacris, item & de nostro dubio, ibi, *quæst.1. in vers. ad tertiam*, dum ego de illo dubio an Episcopus in Episcopum ordinans infantem ante rationis vsum validè illum ordinet.

19 De ordinato Episcopo ante legitimam ætatem, latissimè dico infra *in Rubrica de ætate & qualitate ordinand sub quæst.2. in toto vers. ad tertiam*, nunc verò cum dubium sit an consecratio Episcopi sit valida ante legitimam ætatem, & huic dubio satisfaciens ex assignatis de puero infante, restat nunc resoluendum, aliud dubium in quæstione propositum, an si ante legitimam ætatem, quis consecraretur Episcopus incurreret, aliquam censuram; in quo dubio etsi videatur respondendum pro affirmatiua sententia, iuxta alias pœnas & censuras, quas incurrunt ordinati per saltum; ante legitimam
ætatem aut sine titulo, &c. † Tamen dico vt qui 20
ordinatur Episcopus ante annos 30. assignatos de iure ad eius ordinationem, siue consecrationem, vt latè dixi *in dict. Rubr. de ætate ordinan. sub quæst.2. versic. ad tertiam*, nullam censuram incurrat: Sic Toletus *in sum. lib.1. cap.6.* quatenus locutus ex Bulla Clement. VIII. & Sixti V. contra Clericos malè promotos & Episcopos in ordinum collatione peccantes, verum cum in illis seu in prædicta Bulla Sixti V. nulla sit facta expressa mentio de Præsulis vel Episcopatus ordine; inde euenire vt qui ad Episcopatum ante legitimam ætatem propria culpa promotus esset suspensionem non subiret; sic ex clausulis multis illius constitutionis, probans ex quibus in Episcopum eam non
esse sancitam, vt legenti, obuium erit. † Tum 21
quia pœna suspensionis generaliter lata, ad antistites non se extendere habeatur, *in cap. quia periculosum de sententia excommunic. lib.6.* & ex textu *in cap. si compromis. de elect. lib.6.* §. *in huiusmodi*, vbi postquam compromissarium dixerat qui scienter elegit indignum ab Ecclesiasticis beneficiis, ipso iure suspendi, compromittentes quoque id ratum scienter si habuerint, subiunxit; huiusmodi pœnam Episcopus non contrahit si ad eligendum fiat Compromissarius, cum de iure nullam sententiam suspensionis incurrat nisi de ipso expressa habeatur mentio ex ratione assignata à glossa *verbo de iure*; quia nimirum spiritualia sine temporalibus diu esse non possunt, quæ habent se vt connexa *cap. si quis obiiceret 1. quæstione 3.* Suarez *de censuris disputat.* 31. *sectione* 1. *numero* 29. Scipio in Rub. *in aphorism. Episcoper. verbo Consecratio numero* 11. Mauritius Azeuedus *de præst. Episcop. parte* 1. *cap.*4. à Diana *p.12. tract.6. res.*108.

Nec huic resolutioni obstat Pij II. constitutio; 22
incipit *cum sacrorum*, imponens suspensionis pœnam in præsumentes tantum ante legitimam ætatem promoueri; quia vt docent Suarez *de censuris disput.31. sectione 1. numero 29.* Rodericus à Cuña quem refert & sequitur Diana *dicta parte* 12. *tractatu* 1. *resol.*49. ex ipsius verbis, & circunstantiis satis colligi ibi sermonem non esse de Episcopo sed tantùm de promotis ante legitimum tempus ad re
liquos ordines sacros. † Nec obest etiam textus 23
in dicto cap. cum in cunctis de electione comprobatus à Tridentino *in cap.1. de reformatione sessione 7.* quatenus ibi prohibetur non modo consecratio sed ante Trigesimum annum electio, vt dixi latè *in dicta quæstione 2. Rubr. infra de ætate ordin. vers. ad tertiam*, quia vt ibi patet nulla pœna iniungitur, & sic Gerunda *tom.1. libro 2. cap.3. disput.7. n.2.* probat absolutè adultum etiam ad talem ordinationem Episcopalis susceptionem cooperantem nulla censura ligari. Auiles *de censuris parte 3. disp.5. dub.7.* Bernal. *de Sacrament. disputat. 49. sect.3. num.13.* Alzedus *de præstantia Episcopi cap.4. n.17.*

Quæ resolutio in tantum est vera, vt procedat 24
etiam in Coadiutoribus datis Episcopis; nam cum

io Coadiutore eadem ætas, & idoneitas desideretur, ac in coadiuto titulari desideratur vt dixi *in d. Rub. quæst.2. vers. ad tertium*, sic Sylua *de beneficiis 2. p. quæst.4. num.9.* Caputaq. *decis.127. p.2.* Rot. *decis.347. num.9.* & per totam *p. 3. diuers.* Gonzalez cum aliis quos refert, & sequitur *in Reg.8. Cancell. glossa 5. §.9. n.6.* Narbona alia adducens *in annal. iuris anno 30. q.5. n.6.* Diana *vbi supra* in vers. *& procedit* addens à fortiori hæc omnia procedere etiam in infante, vel insano in Episcopum consecrato.

25 Pro complemento notabis duo, primũ quod etsi electio Episcopi ante annum 30. sit inualida, iuxta textum *in d. c. cum in cunctis de electione*, vbi Abbas ac cæteri Interpretes; tamẽ postulatio Episcopi ante eam ætatẽ non sit inualida: quia quando postulatur aliquis in Episcopum solum à Romano Pontifice, rogatur vt eum soluat pro eius potestate à Canonico impedimento in quo dispensatus eligi possit, & in Episcopum creari. Secus verò se res habet vbi quis ante legitimam ætatem electus Pontifici exhiberetur: ita Diana, vbi supra *d. res.49. in fine.* tunc enim (ait) confirmatio sola peteretur quæ idoneum esse electum, atque requisitis à Iure donatum ornamentis omnique Canonico impedimento solutum sup-
26 ponit. † Secundum quia etsi nullam suspensionẽ, siue censuram incurrat Episcopus ordinatus, aut electus ante ætatem anno 30. expletam sine Papæ dispensatione; nihilominus dici debet eum mortaliter maiori grauitate culpæ irretiri quo magis ab ea ætate distaret, sic Sotus *in 4. dist.25. q.1. art. 6. vers. ex quo*, vti etiam notauit Nauar. *in cons.6. in antiquis hoc tit. in aliis suscipiendis Sacris Ordinibus.* Diana *dict. res.49. in princip.* vbi etiam adscribit quod si quis bona fide parentum testimonio innixus legitimæ putans esse ætatis in Episcopum ordinaretur, non debeat postea scrupulis angi.

27 De fœmina num queat in Episcopũ consecrari, repeto hîc quod dixi infra *in dict. Rub. de ætate & qualit. ordinand. in princ.* sub vers. *est omnium*, & ibi, *vnum verò notabis*, vbi quod ad ordines non pertinet sexus mulicbris sed virilis, nunc breuiter dico, vt licèt Hæretici dicti Peputiani existimarent etiam fœminas ex Christi institutione, esse capaces cuiuscumque ordinis Ecclesiastici; etiam Episcopatus; cum id indicare videatur Paul. *ad Galat.3.* dum ait *Christo Iesu masculum, & fœminam vnum esse, &*
28 *inter eos non esse discrimen.* † Item quia fœmina potest esse Prophetissa qualis erat Maria soror Moysis, & Anna filia Phanuël, *Lucæ 2.* & sic vt possit esse Clerica, imò & Episcopa; item quia antiquitùs in Ecclesia fuerunt Diaconissæ, Præsbyteræ, & Episcopæ; vt constat ex abrogatione ordinationis illarum facta à Græcis in Concilio Laodicens. *Can.11.* vt refertur etiam *in cap. mulieres 32. distinct.* & à Latinis in Concilio Arausicano 1. *Can. 16.* vti tenuerunt Catholici etiam apud D. Bonauenturam *in 4. dub.25. art.2. quæst.1.*

29 Sed Catholica veritas est ex dictis in loco iam assignato *in d. Rubr. de ætate ordin.* fœminas de Iure Diuino ab ordinum susceptione excludi; ita vt etiam si materia, & forma ab Episcopo illis applicaretur, irrita omnino foret earum ordinatio; ex textu *in cap. noua de pœnitent.* vbi omnes Canonistæ quam etiam sequuntur omnes Theologi, vti etiam tradiderunt multi Sancti Patres, S. Cyrillus super *cap.6. Ioannis* S. Ambrosius *cap.15. in epistola ad Romanos* S. Chrisostom. & alij Pauli expositores in illa verba *mulier autem seducta in præuaricatione fuit, 2.*
30 *ad Timoth.2.* † Imò Leo Pont. IX. *in epistol. ad Michaëlem Cerulanum Constantinopolitan. Patriarcham, & Leonem Archidiaconum* quæ est *de Græcorum hæresibus*, illos acriter reprehendit, quod in patriarchali sede Eunuchum, & fœminas (Ignatius scilicet, & Nicetas) permiserint sedere; sic docent Martinon. *de Sacram. tom.1. disp. 67. sect. 1. q.1.* S. Thomas *quæst.39. art.1.* D. Bonauentur. *distinctione 25. art.2. quæst.1.* Durand. & Scotus *q.2.* Sotus *quæst. 1. art.1.* Henriquez *lib.1. cap.12. & l.10. cap.16.* Granado *tract. de ordin. disp.1. num. 2.* Trullenc. *lib.6. de Sacram. dub.11. num. 3.* Castr. Palaus
tom.4. tract.27. puncto 6. † Sanchez *tom.2. consil. l.7.* 31
c.1. dubio 30. Diana cum aliis *p.12. tract.1. q.54.* vbi dicit illicitam susceptionem ordinum esse eam quam assumunt excommunicati irregulares, fœminas verò, ac infideles eam nulliter suscipere.

Et licèt videatur hæc sententia obscurari ex eo 32
dicterio communiter relato, quod Ioanna Anglicana fœmina ad Summum Sacerdotium, seu Pontificatum assumpta fuit, vt tradiderunt Martinus Monachus Ordinis Cisterc. Innocent. IV. Pœnitentiarius qui vsque ad sua tempora res gestas Pontificum conscripsit; vel vt alij volunt illius dicti fuerit primus scriptor Marian. Scotus, quem fuerunt secuti Sigibertus Otho Fringensis *in fine lib.7.* Soto *in 4. dist.21. quæst.1. art.2.* Petrus Mesias *in silua, variarum lection. p.1. cap.9.* Platina, & alij qui etiam addunt hanc Papissam post Leonem IV. & ante Benedi-
ctum III. duobus annis regnasse. † Tamen tale 33
dicterium fabulam esse omnes boni nominis & authoritatis Doctores docent; inter quos nouissimè Ioannes Stolenus *in dissertatione Historica Theologica, de Papissa Monstruosa, per totam.* Papyrius Masso Gallus *in lib. de vrbis Episcopis.* Florimundus de Raymundo *in aureo suo Commentario Gallica lingua edito*; sub inscriptione illa *Error Popularis de Ioanna seu Pontifice dicta Papissa.* Onuphrius Pauinus *in suis annotationibus ad Platinam.* Bellarmin. *lib. 3. de Pontifice Rom. cap. 24.* Baron. *tom.10. an. Christ 953. num.86.* Leo allatus & Andreas Victorel. *in tract. de hac materia.* Marchin. *tract.1. p.4. cap.1. num.22.* Leander *de Sacram. tom.2.*
tract.6. disp.5. q.2. † dicentes hanc Historiam ortum 34
sumpsisse tempore Ioan. VII. Pontif. apud quem cum eius Pontificatu primas partes haberet dicta fœmina Ioanna, cœpit vulgò Papissa nuncupari; sic vt paulatim vires acquirente fama Ioannam fœminam inter viros Pontifices scriptores imperitos numerasse, quod magis videtur verum; etsi vt refert Bellarm. *supra* de alia Ioanna, assumptum esse dicterium quæ, teste Leone IX. *in epistola ad Michael cap.23.* in sedem Patriarchalem Constantinopolitanam obrepta, Hostes Romanæ Ecclesiæ garriendi occasione ad Pontificem Romanum transuexerunt.

Nec iam obstant fundamenta hæreticorum, non 35
locus Paul. qui tantum in eo voluit significare inter masculum, & fœminam nullum esse discrimen in
Christo quoad iustificationem, & meritum. Nec 36
dictum de fœminis Prophetissis; quia etsi verum sit posse tales esse; sed negatur vt queant ordinari per dicta *infra in d. Rub.* & ratio differentiæ est; quia Prophetia potest esse in fœmina absque indecentia; sed non ordinatio, eo quod Prophetia non constituit fœminam superiorem in Ecclesia, bene tamen ordinatio. † Nec dictum de fœminis Diaconissis, quia istæ sic fuerunt non ordinatione Diaconatus ad munus Ecclesiasticũ Diaconi; sed ad curam fœminarum, vt eis in quibusdã necessitatibus assisterẽt præsertim in ordine ad Baptismum suscipiendũ; &

ad

ad iam susceptum, vt indicat Epiphanius *hæres.69.*
37 † Et licet præter has fuerint aliæ Diaconissæ, & Subdiaconissæ, aliæque Præsbyteræ, aliæ Episcopæ, tamen sic dictæ fuerunt, vt multis docet Vasquez *disp.245.* Layman. *c.6. de hoc Sacram.* Dian. *d. ref.54.* non ob aliquod officiũ, sed quia cum essent vxores virorum qui separatione facta quoad thorum ordinabantur Diaconi Subdiaconi Præsbyteri seu Episcopi ea separatione facta, ipsæ inquam vxores fœminæ nuncupabantur nominibus illis quod est cõ-
38 mune, † quare optimè dici debuit nullo vnquam tempore posse nec potuisse fœminas in Episcopos eligi aut consecrari.

39 De Hermaphrodito vide infra *de ætate & qualit. ordinand. in Rub. vers. Hermaphroditus.*

40 Ad tertiam quæstionis partem an Græcorum cõsecratio differat à Latina & è contra; resolutiuè respondeo consecrationem Episcoporum, vt institutã à Christo Domino in genere nõ differre; nec diuersã esse in Ecclesia Latina, & Græca, sed in specie à Põtifice fuisse hanc, & hanc in dictis Ecclesiis determinatam: quia etsi reuera materia, & forma Sacramentorum debeat esse æqualis vtpote instituta à Christo Domino, nec possit variari, vt infra dico *sub tit. de Sacram. non iterandis.* Tamen quia Christus Dominus sic instituerit materias Sacramentorũ; vt in aliquibus Sacramẽtis non determinauerit rem ponendam, vel exhibendam talem secundum speciem infimam, sed solum per se designauerit in materiam positionem alicuius signi externi, vel traditionem externam alicuius rei sensibilis aptæ, vt per illam significaretur talis Sacramentalis effectus, v.g. potestas Ordinis, & gratia specialis quæ cõfertur; monuerit tamen Apostolos generaliter vt res apta, & commoda ad talem significationem ferendam apud homines traderetur pro talis Sacramẽti materia propria, relinquendo Ecclesiæ determinationẽ rei adhibendæ magis specialem; etenim in Sacramẽto Ordinis instituit Christus pro materia in aliquibus ordinibus traditionem alicuius rei accõmodatæ ad significandum talis ordinis ministerium, potestatem, & gratiam; verum ipse non designauit rem determinatã numero vel specie, sed reliquit eius rei determinationem specialẽ Ecclesiæ; vt hæc oportunè determinaret, scilicet rem istã talem, vel illam esse tradendam, vt v.g. librum, vel vas cereum, vel candelabrum, vel vtrumque: hæc & alia docent Franciscus Lugo *de Sacram. lib.1. cap.1. q.7. n.78.* Martinon. *tom.4. disp.9. sect.5. n.48.* Ioãnes Põtius *in cursu Theolog. disp.48. q.1. concl 8 n. 15.* cum Cardinali Lugo, Amico, Isãberto, Auersa, Marchino, Fornario, Arcadio, & pluribus aliis quos signanter refert, & sequitur Diana *d. p.11. tr.1. res.78.* Bern. *de Sacram. disp.47. sect.1. n.1.*

41 Et rationem reddunt; quia præter sanctissimum Christi beneplacitum videtur vt sit maior cõgruitas ipsius rei ob diuersos status temporum, & locorum in quibus Ecclesiæ ministri erant ordinandi, sed nõ ita congruum, cum nec facilè esset eodem semper
42 vti signo. † Non enim in initio Ecclesiæ poterat esse materia ordinationis liber Euangeliorũ, vel Epistolarum, vel Exorcismorum; sicut modo est materia apta huiusmodi traditio libri, vt iam dixi *sub Rubr.* & Diana, vbi suprà *& in resol.79.* ex Dionysio *c.5. p.2. Ecclesiastica Hierarchia.* Et ex Ioanne Præposito latè loquẽte *in 3. p. D. Thoma q. vnica de hoc Sacram.*
43 *dub.10. n.75.* † Et dicente Episcopo ex vi suæ ordinationis peculiariter competere Euangelium prædicare, plura adducens idem Diana de formulario, ac requisitis in ordinatione Episcopi Græci, satis demõstrat in accidentalibus illam differre ab ordinatione latinæ non inquam in substantia, & hæc magis commendantur ex his quæ dico infra *sub Rub. & tit. de Sacram. non iterandis.*

Ad quartã quæstionis partem an Episcopus ali- 44
qua cẽsura innodatus consecret validè aliquem in Episcopum; & pro parte negatiua videtur vt nulla sit consecratio eo quod per textum *in cap. nullum 9. q. 2.* dum ibi dicitur quod omnia quæ gessit Episcopus ordinans alienum clericum, vel vsurpans aliquos actus non inuitatus ab Episcopo Prouinciæ sint vacua & inania; & Innocent. I. Damasus, Leo I. & Gregorius Magnus relati à Gratiano *dict. causa 9. q.1. in initio,* dixerunt Sacramenta collata ab hæreticis inquinare magis, quàm mundare; sic ordinatos ab hæreticis nullam accipere potestatem.

Sed quia infra etiam latè dico *in d. Rubr. de Sa-* 45
cram. non iterandis, vbi ago de sacram. in genere & ministro illorum; nunc breuiter respondeo ex omnium Catholicorum sententia, vt quilibet Episcopus siue hæreticus, suspensus, degradatus, vel alia Censura Ecclesiastica innodatus, dummodo cum debita intentione adhibeat materiam & formam legitimam, validè semper ordinet, eo quod potestas ordinandi iuxta Christi Domini institutionem pendet fundamentaliter & totaliter à charactere Episcopali, qui ita est indelebilis vt etiam maneat accedente quovis peccato seu censura, sic vt nequeat Ecclesia ordinationes sic factas inualidare; vnde Valent. *tit.4. disp.9. q.3. p.1.* Henriquez *lib.10. c.12.* Vasq. *de ordine disp.243. c.1. & 2.* Barbosa *alleg.3. de potest. Episcop.* Diana *p.12. tract.1. res.61.* cum aliis, dicunt nullum Episcopum ob excõmunicationem, suspensionem, aut degradationem priuari sua potestate ordines conferendi; cum ea sit ex institutione Christi per consecrationem collata, ac proinde à solo Christo & non ab alio etiam Ecclesia tolli posse.

Et licet textus *in cap. Ecclesia,* & alij Canones 1. 46
q.1. & 9. q.1. dicant ordinationem factam ab hæretico seu excommunicato non esse ratam & legitimam reputandam; sunt tamen intelligendi quoad illius executionem & vsum licitum propter indecentiam, in qua irregularitas fundata fuit, iuxta multorum sentẽtiam; qui censent taliter ordinatos esse irregulares, † quia in Iure moraliter loquendo di- 47
citur, vt quis nullo modo ferre possit quod non potest licitè facere, docent Isambertus *part. 3. de Sacrament. tomo secundo, de hoc Sacrament. disput.6. art.1.* Martinon. *in 3 p. de Sacram. tom.2. disp. 67. sect.1. num.14.* secus inquam quoad substantiam ordinis, & characteris, cum ex textu *in c.1. & 2. de exc. & ordin.* ab eo suscipiens ordinem ab Episcopo deposito, vel excommunicato vitando verum ordinem suscipiat, etsi suspendatur ab ordinis executione Couarr. *in cap. Alma mater 1. p. §. 6. num.6.* Nauar. *in man. cap.27. num.245.* Castro Palao *tom.4. tract.27. puncto 14. num.1.* benè, & clarè Villalob. *in sum. tom.1. tract.4. dif.13. num.1.* ex Vgolino & Suarez, dicens iura contraria intelligenda esse modo iam dicto, aut non de ipsis ordinibus sed tantum de honore illorum ac Sacerdotio, vel de illis ordinatoribus in quibus non adest intentio 48
quam habet Ecclesia, † vel de illis rebus quæ ex Iure Ecclesiæ Episcopus facit, vtpotè si benediceret Calices, altaria, & id genus alia quæ potest irritare Ecclesia, si fiant ab Episcopo excommunicato: vide D. Thom. *in 4. dist.25. quæstion.1. art.2.* Bellarm. *lib.1. de Sacram. cap.26.*

QVÆSTIO III.

An Episcopus consecrando aliquem in peccato peccet mortaliter. Et quid de suscipiēte. Et quot peccata committat Episcopus qui cōsecrat plures Episcopos simul in peccato mortali. An Episcopi consecratio inducat circunstantiam in confessione explicādam, seu obliget illum voto obedientia, ad firmitatem status emissa. An consecratio Episcopalis sit maior ordinatione Sacerdotali. Et an Episcopi cōsecrari negligentes, seu per saltum promoti puniantur. Vbi breuiter de aliquibus dubiis, circa caremonias, & insignia consecrandorum.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus ordinans aliquos in peccato cosuè consecrans, etsi secundum aliquos non peccet; quia Episcopatus non est Ordo, n.2.3. verius vt peccet lethaliter, n.4.*

2 *Ordo secundum quod est Sacramentum ordinatur specialiter ad Sacramentum Eucharistia.*

4 *Episcopatus Ordo verè, & propriè est Sacramentum.*

5 *Episcopus suscipiens consecrationem in peccato peccat mortaliter.*

6 *Episcopus consecrans plures in peccato, non committit plura peccata sed vnum.*

7 *Confessarius plures audiens de pœnitentia successiuè in peccato non committit plura peccata.*

8 *Episcopus electus, & confirmatus ratione officij, non tenetur adhuc ad castitatem si nondum sit in sacris Ordinibus.*

9 *Episcopus consecratus quando sacramentaliter confitetur non tenetur pandere circunstantiam quod sit Episcopus: non enim aliam obligationem habet castitati annexam quàm ex ordine sacro recepto*, & in 1. & 11.

10 *Fornicatio Episcopi non addit circunstantiam distinctam commissæ à Presbytero, nisi ratione scandali contra Nugnum*, n. 11.

11 *Episcopalis status est multò perfectior quàm status Religiosi.*

12 *Episcopus dum consecratur nullo obedientia voto obligatur, etsi recipiat statum perpetuum*, n.13.14. *contra aliquos*, n.15.

14 *Episcopalis status immutabilitas colligitur ex morali obligatione permanendi in eo statu.*

15 *Episcopus nequit deserere Episcopatum, nec ad alium se transferre sine Papa dispensatione.*

16 *Episcoporum Hierarchia maior est ea quam habent Presbyteri: contra nonnullos hæreticos quibus satisfit*, n.21.

17 *Episcopi ad Ordinem Hierarchicum diuinitùs institutum pertinent qui in locum Apostolorum successerunt Presbyteris superiores.*

18 *Episcopus potest ordinare Sacerdotes quod Presbyter non potest.*

19 *Episcopi tenent in Ecclesia Christi eundem locū quem in Synagoga tenebat Ordo Summorum Sacerdotum, nempe Aaronis, & successorum; Presbyteri quem tenebant filij Aaronis*, n.20.

22 *Consecrari Episcopus debet intra tres menses à Confirmatione Papæ, & litterarum expeditione; nisi probet, aut constet de impedimento quominus potuerit, vt* n.23.24.

24 *Episcopus electus differens sine causa consecrari intra tres mēses priuatur perceptione fructuū. Et tenetur ad restitutionem perceptorum; & si vltra tres menses differat, est ipso iure priuatus ab Ecclesia*, n.25.

26 *Breue Vrb. VIII. reformationis sacræ Pœnitētiaria.*

27 *Confirmatus Episcopus contingit; vt nunquam ex causa iusta queat consecrari; vt hic.*

28 *Episcopus differens sine culpa consecrationem retinet beneficia antea obtenta, quæ vacabunt à die recepta consecrationis*, n.29.

30 *Consecratio Episcopalis recepta per saltum, nullā inducit suspensionē; etsi aliter sit in Ordinibus.*

31 *Consecratus Episcopus sciienter ab hæretico schismatico; & ab alio non tolerato est suspensus à Pontificalibus.*

32 *Consecrandi Episcopi ritus referuntur nonnulli, de quorū institutionis ratione in Ecclesia, remissiuè.*

AD primam, & alias quæstionis partē quæ de- 1
pēdent à dubiis, de quibus infra ago *sub Rub.*
de Sacram. non iterādis, vbi de requisitis, & habilitate
ministrorū administrantium Sacramenta. Et in quo
statu debeant esse; vt validè, licitè, & ritè conficiant;
ideò nunc breuiter respondebo, dicendo quoad pri-
mum dubium; vt licèt aliqui existiment non peccare
Episcopum administrantem ordinationem, siue cō-
secrationem in peccato; sic ex eo putātes; quia Epis-
copi consecratio non est Sacramentum, ex doctrina
D. Thomæ *in 4. dist. 24. q. 3. art. 1. q. 1. ad secund.* † 2
dum dicit, quod Ordo secundū quod est Sacramen-
tum imprimens characterem ordinatur specialiter
ad Sacramentum Eucharistiæ; & quod Episcopatus
non sit Ordo, nam licèt detur Episcopo aliqua po-
testas spiritualis in sui promotione respectu aliquo-
rum; sed non ideò illa potestas habeat characteris,
rationem, & propter hoc Episcopatus non sit Ordo
secundùm quod Ordo est Sacramentum. Richard.
in 4. dist. 24. art. 5. q. 1. Bonauēt. *art. 2. q. 3.* Albert. *art.*
39. Ferrarien. *in 4. contra gentes c. 76. §. ad euidentiam*,
Ledesma *in 4. 2. q. 42. art. 5.* Azor. *tom. 2. l. 3. c. 27. q. 3.*
cum multis summistis antiquis, vbi dubia facili ne-
gocio soluit, † dicentes Episcopatū non esse Ordinē 3
Sacramentalem, sed esse Ordinem Hierarchicum,
quatenus Ordo dicitur officium quoddam respectu
quarundam actionum sacrarum; & sic characterem
non imprimere; & ob id non peccare sic in peccato
administrantem consecrationē, sicut qui alia officia
exercet Sacerdotalia extra Sacramēta. † Tamen quia 4
verius est dicere vt Episcopatus sit verus Ordo, &
Sacramentū, etsi non distinctū à Sacerdotio cum sit
illius extensio; secundùm quæ dixi *sub Rub. de temp.*
ord. q. 1. vers. ad quart., de quo multos dicēdi modos
ex infinitis tradit ac refert Diana omnino legendus,
nouissimè *p. 12. tr. 1. res. 5. 6. 7. 8. 9. 10.* dicens *d. q. 6.*
verè, & propriè esse Sacramentum, & ibi *res. 9.* post-
quam *res. 7. &* 8. disputauit, an sit verū Sacramentū;
à Sacerdotio; sicut nouum Ordinē, & Sacramētum
constituat, de quo in Trid. *sess. 23. c. 3.* quo Doctores
probant ordinationem sacram esse Sacramentum;
& sic in ordinatione Episcopi conferatur Spiritus
Sanctus, cum ordinans dicat *Accipe Spiritum San-*
ctum, qui nō confertur simpliciter; nisi media gratia
significante, qui est effectus maximè primus, & pro-
prius Spiritus Sancti, *ibi d. res. 9. in fin.* & licèt Vasq.
tom. 3. in 3. p. disp. 240. c. 3. n. 36. acriter impugnet D.
Thom. supra relatū & ante eum & post eum multi
relati à Diana *d. res. 10.* ipso verò ex aliis & cū aliis
defendens S. Thomam dum *Opusculo de perfectio-*
ne vitæ spiritualis c. 24. fatetur Episcopatum esse or-
dinem in verbis seqq. *Quod quarto proponitur quod*
Episcopatus non est ordo hoc manifestè continet falsi-
tatem si absolutè intelligatur, & ibi: *Quod autem ha-*
beat

beat aliquem ordinem,& non iurisdictionẽ solam sicut
Archidiaconus, vel Curatus Presbyter patet ex hoc
quod Episcopus potest multa facere quæ non potest cõ-
mittere sicut confirmare & ordinare:& ipse Sanctus
scribens ad Thimot.2.*c*.1.dicit quod in ea manuum
impositione quia Thimotheus erat ordinatus Epis-
copus data fuerit ei gratia Spiritus Sãcti;sic adducit
etiã Frãc.Syluius *in* 3.*p.q*.40.*art*.5.*concl*.2. Macerus
de Sacram.q.40.*art*.5.cũ ergo Episcopatus sit ordo
& Sacramentũ,quid mirum vt si aliquis Episcopus
consecret aliquem in peccato peccet mortaliter.

5 Ad secundam partem quæstionis de suscipiente
Episcopo consecrationem in peccato,idem respon-
deo; quia ex quo vt communiter omnes fatentur
qui cõtrahit matrimonium carnale in peccato pec-
cat mortaliter, ex doctrina Vasquez *tom* 2. *in* 3.*p.*
disp.128.Leander *de Sacrament.tom*.2.*tract*.9.*disp*.4.
q.11.& alij communiter;sic & qui cõsecratur Epis-
copus in peccato;vt in terminis docent Diana *p*.12.
tract.1.*res*.51.Gerunda *tom*.2.*lib*.8.*disp*.10.*n*.10.per
verba sequentia: *Peccare existimamus Episcopum si*
Sacram. proprium Episcopalis consecrationis suscipe-
ret absque debita dispositione.At verò quatenus Epis-
copatus,etiam rationem aliquo pacto subdit Sacra-
menti in ratione matrimonij;nec quando suam ha-
bet firmitatem nodumque perpetuum natura sua
solumque dependentem ab absoluta Pontificis po-
testate; sed quando per impressionem characteris
omnino cẽsetur perfectum, cum quo,& infunditur
gratia;& deinceps auxilia ad illum Ordinem exer-
cendum gratiam,& proportionata etiam auxilia ad
matrimonium obeundum ritè contractum;quamo-
brem tunc si obicem poneret atque in peccato es-
set, peccaret sane peccato sacrilegij vno quidem
numericè; formaliter verò distinctas habente ma-
litias, quatenus contra effectum Sacramenti pro-
priè sumpti in ratione Ordinis, & aliqualiter ac-
cepti in ratione Matrimonij spiritualis,&c.

6 Ad tertiam quæstionis partem quot peccata com-
mittat Episcopus consecrans plures in peccato
mortali,& supposito ex textu *in cap. cum sit*, *de*
consecratione Ecclesiæ, *vel altaris*, vbi omnes
scribentes, & ex Alzedo *in praxi Episcopali p*. 1.
cap 4.*num*.13. vt quod possint simul consecrari si-
ne dispensatione duo vel tres, & quinque Episco-
7 pi simul. † Breuiter respondeo, vt licèt aliqui
de Confessario sustineant plura peccata commit-
tere, pluribus insimul administrantem Sacramen-
tum pœnitentiæ in peccato, tamen ex Tamburino
in opusculo Confess.lib 2.*cap*. 1. §. 8. *num*. 55. Diana
p.11.*tract*.1.*res*.42. & aliis;dico non nisi vnum tan-
tum peccatum committere; quia etsi Episcopus
administret plura Sacramenta ordine, & numero
diuersa, sed cum successiuè administrentur per
modum vnius, videtur vt vnum tantum peccatum
constituant in genere moris sicut si confirmaret
plures personas in peccato mortali, vel illas ad Sa-
cerdotium, vel alios ordines promoueret, exem-
plo Confessarij qui si v.g.centum personas in pec-
cato mortali successiuè absolueret, non centum
sed vnum peccatum committeret.

8 Ad quartam quæstionis partem an Episcopi con-
secratio inducat circunstantiam in confessione expli-
candam; quia de circunstantiis peccatorum confi-
tendis necessariò vel non, dico iusta latissimè *in c.*
omnis vtriusque sexus de pœnitentiis, *& remissioni-*
bus, nunc ad præsens dubium supposito quod si
Episcopus sit tantum electus, seu confirmatus, &
nondum in sacris constitutus non tenetur ratione
status ad castitatem specialem quia nulli obligatio-
ni speciali ad castitatem præter communem omni-
bus aliis aduersatur soloque Iure Ecclesiastico an-
nectatur specialis castitas ratione ordinis sacri statui
Episcopali, † dico ad præsens dubium, vt post- 9
quam consecratus sit non habeat necesse dicere in
confessione se esse Episcopum consecratum; cum
nullam aliam habeat obligationem ad castitatem
quam ratione voti annexi Ordini sacro: sic Pater
Perez *de Sacramento Pœnitentiæ*,*disp*.18.*sect*.12.*n*.2.
Diana *part*.12.*tract*.1.*res*. 98. † addens vt eiusdem 10
sit rationis Episcopi fornicatio ac fornicatio cuius-
cumque in ordine Sacro constituti, vt colligitur ex
dictis *in hac quæstione*,vbi Episcopalis ordo est tan-
tum extensiuus Sacerdotalis, & hanc doctri-
nam iudico veram, nisi fornicatio illa ab Episcopo
commissa ita publica esset, vt causaret scandalum:
nam tunc propter malitiam specialem status ac offi-
cij circumstantia contraheretur necessario confiten-
da, cum delinqueret contra specialem officij obli-
gationem, qua tenetur subditos pascere verbo &
exemplo,igitur vt constat secluso scandalo circum-
stantia huiusmodi status non transfert peccatum ad
aliam speciem, licet illum aggrauet ratione maioris
obligationis qua Episcopus debet procurare perfe-
ctionem: tunc enim incideretur in alio dubio, an
circumstantiæ aggrauantes debeant exprimi in con-
fessione sicuti mutantes speciem, iuxta quæ dico *in*
dicto cap.omnis, & ita nostram sententiam docent
communiter alij Doctores.

Nec obstant Nugnus *in additionib. ad* 3.*p*. *q*.9. 11
art.2.*dub*.3.*concls*.2.& 3.Fagundez *in præcepta de-*
calogi c.2. *lib*.4.*c*.3. *num*. 8. & alij per eos dicentes
quod si Episcopus iam sit consecratus non satisfa-
ciat dicendo in confessione se peccasse contra sta-
tum,sed teneri declarare circunstantiam consecra-
tionis, eo quod status Episcopalis est multò perfe-
ctior & sanctior, quàm status Religiosi cuius cir-
cunstantia notabiliter auget peccatum,& sic multò
magis sit status Episcopalis cuius perfectioni maxi-
mo gradu obstet peccatum, quandoque mortale;ob
quod dixerit Nugnus *supra* necessum esse vt Epis-
copus in omni peccato mortali etiam interno vel
occulto circunstantiam sui status explicet;quia res-
pondeo ex dictis vt ea circunstantia non transcen-
dat circunstantiam aggrauantem, & sic solum in
puncto iuris admitto, vt ratione scandali modo
dicto teneatur eam circunstantiam confiteri; & si
bene faciat eam vtcumque in confessione expla-
nando ad maiorem Ruborem suæ conscientiæ.

Ad quintam quæstionis partem, nũm obligetur 12
Episcopus in consecratione voto obedientiæ ad fir-
mitatem actus emissæ; & respondetur non esse ad-
strictum huiusmodi voto:nã ad prædictam firmita-
tem, & stabilitatem status Episcopalis hoc votum
nõ desideratur necessario;eo quod patet ex variis ex-
pressis formulis,cõsecrationis nullũ esse adiunctum
votum præsulis consecrationi;quia etsi Ecclesia po-
tuisset illud cõiungere ordinationi Episcopi, & non
Sacerdotis,illud non fecit:non enim constat vt sit in
eo alia obligatio castitatis quã in sacerdote,licèt for-
tè ex dictis propter personæ circunstantiã sit maior:
Ita Suarez *de Religione tom*.3.*lib*.1.*c*.16.*n*.25.Diana
p.12.*tr*.1.*res*.96. † vbi addit rem esse claram,etiam 13
de obligatione voti paupertatis & obediẽtiæ,quibus
non irretitur Episcopus,& quod nec vllum votum
fiat ab Episcopo electo & confirmato acceptãte &
suscipiente curam pastoralem;quia vel illud votum
est de præstandis, ac exequendis actionibus sui mu-
neris, vel de perseuerando in illo munere; vt pro-
bat primum dictum *ex c.Ego N. de iureiur.* vbi

14 quam plura dixi; † secundum, *ex c. nisi cum pridem, in fine de renunciatione*, concludens vt ad immutabilitatem status Episcopi sufficiat moralis obligatio permanendi in illo munere orta ex pacto inito cum Ecclesia: incluso in ipsa acceptatione Episcopatus cum conditionibus præscriptis, vel ex mutuo consensu contrahentium vel ex iure Pontificio; imò Suarez existimat ad rationem status sufficere pactum esse perpetuum à quo recedere quis non possit sine consensu alterius contrahentis; inferens vt licet à Pontificibus non esset addita illa conditio quod Episcopus non possit deserere suam Ecclesiam sine sua licentia; vt latè dixi suprà *sub Rubr. & tit. de renunciatione*, satis esse ad rationem status quod non possit illam dimittere sine consensu ipsius Ecclesiæ, seu eligentium; hanc etiam sententiam docet Geruuda cum alijs *de Episcopo tom. 2. lib. 8. disp. 13. . 3. num. 15.*

15 Nec prædictæ assertioni obstant D. Thomas 2. 2. *quæst. 174. art. 4. 5. & 8.* & clarius *quæst. 185. art. 4. & q. 189. art. 7. & opuscul. 18.* Chartusianus *opusculo de regimine Episcoporum art. 3.* Sotus *lib. 10. de Iust. quæst. 2. art. 4.* & Vbalden. *in tom. 3. doctrinalis fidei lib. 3. tit. 2. c. 17.* dicentes hoc votum esse solemne quia Episcopus non potest deserere Episcopatum nec ad alium se transferre sine dispensatione Pontificis inde putantes non posse statum perfectionis consistere sine voto solemni, indicans D. Thom. ex prædicto fundamento in institutione Episcopi interuenire professionem solemnem per quam Episcopus constituitur in perfectione status. Respondetur enim ex iam adductis *num. praced.* quantumvis Thomas Hurtad. clericor. minor. *tom. 2. tract. 1 2. c. 1. §. 9. limit. 2. num. 1604.* defendat in prædicto sensu D. Thom. nam vt dixi dubio præcedenti Episcopus nullam obligationem habet ad castitatem quam ratione voti annexi Ordini sacro; & sic nec aliud votum vt excogitat Suarez idem probans de illo Episcopo qui renunciauit Episcopatui; in quo nec aliquid voti reperitur, vt colligitur *ex c. inter corporalia de renunciat.* dicens nihilominus in illo remanere quidquid consecrationi Episcopali annexum est; idem etiam de illo qui sine titulo alicuius Ecclesiæ Episcopus consecratur: nam cum illi non imponatur pastoralis cura; non potest emittere votum illius.

16 Ad sextam quæstionis partem, an consecratio Episcopalis sit maior ordioatione Sacerdotali, & quia punctum hoc satis dissolui queit ex his quæ dixi suprà *in Rub. quæst. 2.* vers. *ad quartam*, vbi egi de ea, an ordinatio Episcopalis distinguatur ab ordinatiooe Præsbyterij, ideo breuiter contra nonnullos hæreticos inter quos olim Ærius teste Epiphanio *tract. 75.* & D. August. *lib. de hæresibus tit. 6. cap. 35.* cum esset Præsbyter doleretque quod non posset ordinari Episcopus cœpit docere Episcopum non esse maiorem Præsbytero, & Ioannes Viclefius teste Valdensi *lib. 2. de doctrina fidei, art. 3. c. 60.* Caluinus *lib. 4. instit. c. 4. § 2.* qui dixit solo iure humano maiorē esse Episcopum, & proinde se habere inter Præsbyteros sicut Consul se habet inter Senatores Cheñitius *in examine sess. 23. Trid.* & Erasmus *in priorem ad Timot. c. 4.* nouissimequè impius Caluinista Claudius Salmatius *de Papæ potestate*, etenim Catholica doctrina omnino sequenda, & extirpanda prædicta hæreticorum; ex Tridentino *sess. 23. can. 6.* per verba illa: *Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam diuina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Præsbyteris, & Ministris Anathema sit*, & can. 7. ibi: *Si quis
dixerit Episcopos non esse Præsbyteris superiores, (diuina scilicet ordinatione Hierarchica de qua superiore Canone) vel non habere potestatem confirmandi
vel eam quam habent illis esse cum Præsbyteris communem, &c. Anathema sit*; † & ibi: *cap. 4.* vbi 17
ordinatiooem Episcoporum; distinguens à simplicibus Sacerdotibus asserit Episcopos ad ordinem Hierarchicum diuinitùs institutum præcipuè pertinere, & in locum Apostolorum successisse Præsbyteris superiores; † potest enim Episcopus ordi- 18
nare Sacerdores, quod Præsbyter non potest; docent Damas. *in epistol. Epiphania hæres. 75.* Chrisostom. Theophilactus, & Oecumenius *in 1. ad Thimot. c. 3. & 4* Leo Papa *epist. 8.* & D. Hieronym. *in epist. 85. ad Euagrium*, vbi sic ait: *Quid facit Episcopus excepta ordinatione quod Præsbyter non facit?* Clem. Rom. *in Can. Apostol. 1. & 2.* Ignatius *in Epistol. ad Philadelphios.* Dionysius *in cap. 5. Ecclesiast. Hierarchia.* Anacletus *epist. 8 c. 5.* Damasus Papa *in epist. 5.* Hieronym. *in epist. 54. ad Marcellam de erroribus Montani.* Et Augustin. *in Psalm. 44.* circa illa verba *pro patribus tuis nati sunt tibi filij*, qui etiam *in epist. 85. ad Euagr. in fin.* & Leo *Epist. 88. ad Episcopos German. & Galliæ* & Concil. Hispalense 11. *can. 7.* † 19
addunt Episcopos tenere in Ecclesia Christi eundem locum quem in Synagoga tenebat Ordo Summorum Sacerdotum; nempe Aaronis & successorum.

20 Præbyteros verò tenere eundem quem tunc tenebant filij Aaronis patre viuente, id est minores sacerdotes, ac demùm Diaconos tenere locum Leuitarum, sed illi tres ordines erant alijs superiores in Sinagoga ipso iure diuino, & distincti consecratione, officiis, vestibus, ex diuina institutione; vt patet *ex c. 18. & 40. Exodi*, & Leuit. *c. 8. & Numer. c. 20. & 34.* ergo iuxta mentem illorum Patrum distinguuntur in Ecclesia Episcopi, Præsbyteri, & Diaconi, ob idque Episcopos Christi ordinatione esse superiores Præsbyteris, vt Præsbyteri Diaconis.

21 Fundamentis inquam hæreticorum ex sacris litteris respondi sigillatim suprà *in Rub. d. quæst. 2. vers. ad quartam*, & nunc videbis D. Thom. 2. 2. *qu. 184. art. 1. ad 1.* Medin. *lib. 1. de Sacram. homin. continent. c. 5.* Martioon. *de sacram. tom. 2. disp. 66. sect. 3. num. 17.* Diana nouissimè *p. 1. tract. 1. res. 76.*

22 Ad septimam quæstionis partem an Episcopi consecrari negligentes vel per saltum promoti puniantur, & supposito vt de iure teneatur quilibet electus Episcopus intra tres menses à confirmatione pontificia: & litterarum expeditione consecrari, etiamsi sit Cardinalis, vt constat ex Concil. Calcedonensi, *can. 25. cap. quoniam dist. 75. cap. quoniam dist. 100.* & Trid. *sess. 23. cap. 2. de reform. & sess. 7. cap. 9. de reform.* quod si negligens sit in petendo confirmationem, tunc etiam illi debeant computari illi tres menses.

23 Nisi necessitas cogat amplius differre; vt constat ex dictis *cap. quoniam dist. 75. & 100.* veluti propter morbum Episcopi consecrandi; vel si impediatur ab hoste, & *toto tit. de clerico ægrotante*, vel si de iure impediretur, veluti quia excommunicatus censurave alia irretitus est, & per ipsum non stetit, quominus absoluatur, vel de aliquo delicto accusatus est, & antequam innocentem se probet tempus hoc elabitur, item & si lis esset super Episcopatu eaque durante tempus elabatur; sicut etiam si promotus esset à Papa & licentiam consecrandi non haberet: sic Tabiena *verbo Confirmatio, in commun. quæst. 9.* Angelus *verbo Consecratio Episcoporum*

caporum

coporum, Rosela verbo Confirmatio electorum, D. Antonin. 3. part. tit. 14. c. 16. Syluester consecrat. 1. quæst. 3. Turrecremata in dict. cap. quoniam dist. 100. Sanchez bene in opuscul. tom. 1. lib. 7. c. 1. dub. 15. num. 13. Vgolinus de potestate Episcopi c. 2. num. 2. fol. 8.

24 Igitur aliquo ex prædictis impedimentis non adueniente, Episcopus à die confirmationis distulerit culpa sua consecrari, tunc priuabitur à perceptione fructuum, & itidem tenebitur ad perceptorum restitutionem; sic relati & Diana part. 12. tract. 1. Res. 55. & 56. legendus ex dict. c. 2. Trid. dict. sess. 23. vbi habetur quod si Episcopus electus intra tres menses non consecretur; teneatur ad fructuum
25 perceptorum restitutionem. † Et si intra totidem alios tres menses id postea facere neglexerit Ecclesia sit ipso iure priuatus; & ego addo vt ad illorum restitutionem non teneatur in foro conscientiæ, ante sententiam iudicis declaratoriam; argum. eorum quæ dixi in c. cum non ab homine de iudic. à q. 28. sic cum Lessio de iust. lib. 2. c. 34. num. 103. Henriquez lib. 20. c. 23. n. fin. in glossa littera V, X, Suarez de legib. lib. 5. c. 8. num. 13. Filliucius de benef. tract. 41. c. 5. num. 23. vers. & quidem 1. Fagundez in decalogo tract. 2. lib. 8. c. 29. num. 15. quod est verum; etiamsi ipso iure ante iudicis declarationem existiment Squillante de oblig. & priuileg. Episc. pars. 1. c. 4. num. 33. & Thesaur. in praxi de pœnis part. 1. verbo Episc. c. 2. Nauarrus in man. c. 25. num. 108. Bonacina de legib. disput. 1. quæst. 1. part. 7. §. 2. num. 28. esse priuatum non consecratum in tempore dicto.

26 Et hoc quantumvis Vrban. VIII. in breue Reformationis sacræ Pœnitentiariæ prohibuerit maiori Pœnitentiario & cæteris officialibus pœnitentiariæ super pœnis præfatis Concilij Trid. dispensare scilicet vt non valeant titulum reualidare vel fructus condonare; nam intelligi potest vt eius prohibitio procedat solum in casibus in quibus clarè constet Trid. in foro conscientiæ ante sententiam inducere priuationem tituli & restitutionem fructuum; etenim vt firmant relati doctores, & Angelus Bossius tract. de effectib. matrimonij cap. 5. num. 96. P. Thomas Hurtado videndus var. tom. 2. tract. vltimo res. 12. §. 4. num. 700. verba illa sint ipso iure priuati, per se non significant voluntatem legislatoris esse, vt talis pœna in foro conscientiæ incurratur ante sententiam declaratoriam alia etiam addentes.

Notandum est pro complemento huius dubij
27 cum gloss. in dict. cap. quoniam dist. 75. & ibi Turrecremata posse contingere causam iustam vt confirmatus Episcopus nunquam consecretur, vt si inculpabiliter ita vitietur corpore, vt postea non debeat ordinari, cum tunc talis nunquam sit consecrandus, bene tamen ei permitti administrationes earum rerum quæ sunt iurisdictionis, suppleríque ea quæ sunt ordinis per alium Episcopum, vt patet ex textu in c. Pontifice 7. q. 1. sequuntur Sanches & Diana vbi supra tamen si sua culpa, vtpote si per indignationem membrum sibi mutilasset tunc inquam non euadere prædictam pœnam firmat Diana sub dicta res. 55.

28 Notandum est secundò quòd si Episcopus vltra tres menses distulit consecrationem possit omnia beneficia retinere quæ alias vacarent à die consecrationis, quia ex quo dilatio illa non est culpabilis ratione legitimæ dispensationis nulla est ratio cur beneficia vacantia retinere non possit ex doctrina textus in cap. cum eo de elect. lib. 6. in terminis Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 1. n. 24. cum Felino, Rebuffo Euerardo, Deciano, Abbate & Gambara, † 29
à die tamen consecrationis & pacificæ possessionis Episcopatus, vacabunt omnia beneficia prius obtenta, vt probant Parisius legendus de resign. Rodriguez in summa p. 2. cap. 10. in fine, sed Diana dict. res. 55. in fin. p. 12. tract. 1. & Gigas de pensionib. q. 49. dicunt vt possit Episcopus retinere pensiones si quas in aliquo Episcopatu habebat cui deinde si in Episcopali dignitate succederet postea dimitteret.

Ad Octauam quæstionis partem, an scilicet con- 30
secratio Episcopalis recepta per saltum inducat suspensionem; in quo dubio, supposito alio suprà assignato, in vers. ad sextam; & alio ibi assignato, ex Rub. quæst. 2. vers. ad quartam dico, vt quia appellatione ordinum non veniat in his legibus pœnalibus consecratio Episcopalis ideo qui suscipit per saltum consecrationem Episcopalem non incurrit suspensionem contra ordinatos per saltum: ita Rubeus in aphoris. Episcopor. verbo consecratio, num. 4. Diana dict. p. 12. tract. 1. res. 109. alia notans Suarez de cens. disp. 31. num. 53. in vers. dubitari tandem circa hunc casum potest, † qui omnes addunt vt 31
Episcopus à pontificalibus sit suspensus qui scienter consecratur ab Episcopo hæretico, schismatico, excommunicato, interdicto non tolerato, aut simoniaco per sententiam declarato, & modo dicto supra, quæst. præced. sub vers. ad quartam, verb. & licet, & idem existimo dicendum de consecrato ante legitimam ætatem, vt supra dixi dict. quæst. præced. vers. ad secundam, in verbo de ordinato Episcopo ante legitimam ætatem.

Ad vltimam quæstionis partem, igitur de vitæ 32
& morum processu antequam Episcopus consecretur dixi supra in cap. fin. de libelli oblatione q. 4. §. 10. & addo Antoniũ de Dominic. in sua Repub. & cõtra illum Zacharias Voberius in censura parenitica lib. 2. cap. 2. sed quare Episcopus consecrandus ducitur vestitus veste candida & in habitu sacerdotali, & quare imponatur eis liber super caput & humeros, quare vngantur eius manus & caput, quare ei consecrando tradatur liber Euangeliorum & ei imponatur manus supra caput & quare ei traditur Annulus & Baculus, & quare eius manus induantur chirotecis; quare ei tradatur Mitra; quare Episcopus consecrandus offerat Episcopo consecranti panem & vinum; quare Episcopo consecrando præbeatur osculum pacis; & quare in consecratione Episcopali tres Episcopi adhibentur: & quare alij Ritus in consecratione Episcoporum adhibeantur, & de singulorum mysterio tractãt abundè Gerunda de Episcopo tom. 2. lib. 2. disp. 8. per totam. Augustin. Barbosa de potest. Episcopi p. 1. tit. 1. cap. 5. Stanislaus Socolouius in epithalamio de consecrat. Episcoporum sine oratione 4. impressa in suis operibus Cracouiæ anno 1591. art. 411. vsque ad 484. Diana p. 12. tract. 2. res. 110. & à res. 113. ad 125. Hallier. de Sacram. elect. p. 2. c. 8. art. 4. §. 1. 1001. Andreas Suallay in Panoplia Episcopali lib. 1. per totum, qui omnes & alij cum eis abundè singula expendunt; vbi videbis.

* * *

Ad Text. in Cap. VIII. & Cap. XVI. hoc titulo.

QVÆSTIO I.

An ordinatus extra tempora, maneat suspensus, aut suspendatur. Et an cum eo Papa, vel Episcopus dispenset?

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus extra tempora suspenditur, & ordinans punitur, nam ipso iure.* à num. 2. 3. & 4. *vbi quidnam iure antiquo, sed quid hodie,* à n. 5.

5 *Constitutio Pij incipit*, cum ex sacrorum, n. 6. *in quo habeat locum hac Bulla*, num. 10. 14. & n. 24.

6 *Constitutio Sixti V. incip.* sanctum & salutare.

7 *Constitutio Clem. VIII. incip.* Romanum Pontificem.

8 *Trid.* sess. 23. cap. 8. de reformatione, *n.* 21.

9 *Ordines suscipiens sine testimonio sui ordinarij anno suspenditur*, & n. 11.

10 *Ordinatus in maioribus extra tempora suspenditur, non si in minoribus*, num. 15. *excusatur si bona fide ordinaretur credens fieri posse*, num. 11.

12 *Ordinatus extra tempora, est impeditus ad superiores ordines ascendere, non sic in antea susceptis.*

14 *Beneficia conferri non possunt ordinato in sacris extra tempora, secus si ordinaretur in minoribus*, n. 15.

16 *Dispensat cum ordinatis extra tempora solus Papa secundùm probabiliorem sententiam* n. 17. 18. & 19.

Cap. consultationis 16. hoc tit. *& numeris sequentibus.*

19 *Textus noster intelligitur.*

20 *Suspensio posita ab Episcopo suo iure ordinario potest & tolli ab eodem, atsi male ordinando spectaret ad Papam.*

22 *Dispensare potest Episcopus in suspensione, seu irregularitate ordinati extra tempora, si sit occulta.*

23 *Dispensatio ordinati extra tempora præsumitur ex lapsu 20. annorum.*

1 VRbanus III. decidit in textu nostro quod ordinatus extra tempora suspenditur, donec dispensetur cum eo, & quod punitur ordinans *sub cap.* 1. dixi iam de pœnis, in quibus incurrunt tam conferentes duos ordines sacros in eadem die, quàm eos recipientes; nunc verò de pœnis, in quibus incurrunt ordinati extra tempora, item & ordinatores. De ordinato quod sic suspenderetur probari solet ex *cap.* 2. *hoc tit.* & ex nostris iuribus. † Sed num ipso
2 iure, suspensio illa incurratur, vel sit pœna imponenda, est dubium inter Doctores; at verò de suspensione loquuntur iura *in dicto cap. cum quidam*, ibi: *Et ordinatos a susceptis ordinibus tandiu reddere debet expertes, donec apud nos restitutionis gratiam consequantur*, & ex *dict. cap. consultationi*, ibi: *quos pro transgressione huiusmodi primo eis pœnitentia imposita competenti sustinere poteris in susceptis ordinibus ministrare*, & ex verbis textus *in dict. c.* 2. ibi: *Taliter ordinati, non deberent permitti in susceptis ordinibus ministrare, nam apud nos sic ordinatis deponerentur*: Ex quibus verbis probat Suárez solum probari pœnam imponendam, non ipso iure latam, *de cens. disp.* 3. *sect.* 1. *n.* 30. & etiam probat ex textu *in c. fin. dist* 75. vbi designantur tempora definita ad ordinandum, nec pœnam aliquam ibi transgressoribus imponi; & sic dicit quod etsi Syluester, & Angelus, *verbo irregularitas*, cum nonnullis Canonistis dicant hanc suspensionem ipso iure incurri: tamen esse tantum ferendam ex iure antiquo, vt etiam senserunt Innocent. Hostiens. Panormitanus, & alij; quia nullus est textus, quo sufficienter probetur; imo ex sententia glossæ, *Clem. fin. de ætate, & qualit. ordin.* sunt suspendendi, tam promouens quàm promotus.

Verum præter Syluestrum, & Angelum, aduer- 3
sus quos sequitur Suarez, videntur dicere alij Doctores quod promouens extra tempora suspendatur, promotus sit ipso iure suspensus: sic probat Barbosa *in pastorali part.* 2. *allegat.* 17. *sub num.* 9. in vers. *de iure*, quatenus dicit quod licet Hostiensis Ioannes Andreas, & Butrius in textu nostro videantur tenere contrarium primo aspectu nihilominus, quia post modum, eorum sententiam in hac parte remittunt ad notatã *in cap. litteras hoc tit.* vbi Ioannes Andreas, *num.* 15. Butrius 7. & Hostiensis *in finalibus verbis*, quo loci promotum ipso iure esse suspensum affirmant, & hoc itidem affirmandum eos tenere dicit Barbosa, vt sequitur Vgolinus, *de potest. Episcopi, capite* 26. §. 25. *numero* 2. † Mihi 4
tamen de iure plausibilior videtur prima sententia ex nostro textu; & aliis, nec enim illi Doctores cum se remisserunt ad textum *in dicto cap. litteras* loqui debuerunt de nostro casu, sed de alio ponderato iam suprà sub his, quæ dixi *in cap.* 1. *hoc tit.* vbi expendit textum *in dicto cap. litteras*, de pœna scilicet recipientes duos Sacros ordines in eadem die.

Prædicta sunt de iure antiquo, sed iam aliter 5
sancitum est de iure nouiori, cum ex constitutione Pij, quæ incipit, *cum ex sacrorum*, ordinatus extra tempora, sit suspensus ipso iure, vt ex eius littera, quam refert Barbosa *dicta allegat.* 17. *p.* 2. *num.* 10. & 11. deducunt Nauarrus *in manuali cap.* 27. *num.* 241. vers. *quinto dico*, & *cons.* 42. *num.* 7. *vers.* 11. *hoc tit. in antiquis, & cons.* 7. *sub tit. de clerico excommunicato ministrante*, quæ extrauagans, vt expendit Suarez *dicta disput.* 30. *de cens. sect.* 11 *num.* 30. *in fine*, loquitur tantùm in recipiente ordines sacros, ac meritò; quia minores ordines, vt supra dixi *sub dicto cap.* 1. & 2. non habent tempora determinata, vt probat textus *in cap. de eo* 3. *hoc tit.* per quem sic dixi *sub dict. cap.* 1. & addit Barbosa *dicta allegat.* 17. *num.* 13. hanc Bullam Pij II. obseruari semper in hac materia, quam postea confirmasse dicit Iulium Pap. III. *in sua Regul. Cancel.* & alios successores, necnon Clem. VIII. & S. D. Paulum V. felicis memoriæ *in regula* 23. per hæc verba. *Item de Clericis extra tempora a iure statuta, siue ante ætatem legitimam, aut absque dimissoriis litteris ad sacros ordines se promouere facientibus, pro tempore etiam volui constitutionem piæ memoriæ Pij II. similiter prædecessoris sui desuper editam, & in dict. Cancel. Apostol. lib. descriptam, quæ incipit cum ex sacrorum, &c. pari modo obseruari, &c.*

Sed adhuc videtur non sic ex prædicta Pij constitutione

ſtitutione ſeruandum, cum ex conſtitutione Six-
ti V. contra Clericos malè promotos, quæ incipit
Sanctum, & ſalutare, ſub data Nonis Ianuarij 1588.
non ſolùm ſuſpendit ipſo iure promotos extra tem-
pora, verùm etiam illos ita promouentes ad ſacros,
vt *in §. vt igitur cum duobus ſequentibus prædicta ſua*
7 *conſtit.* continetur. † Tamen Clem. VIII. *in ſua*
conſtitutione, quæ incipit *Romanum Pontificem*, re-
ſtrinxit, ac modificauit ad terminos ſanctionis Pij V.
vt iam dixi, & notat Barboſa ſuprà *ſub dicto n. 9.*
quæ conſtitutio non meminit ordinatoris, & hanc
Pij II. conſtitutionem ſemper obſeruari in hac ma-
teria, tenet nouiſſimè Ægidius Trullench. *de Sa-*
cram. lib. 6. dubio 9. ſub dicto num. 2. & num. 3. vbi
alia expendit, & bene demonſtrat etiam Barboſa
hic num. 3. iterum Bullas recenſens.

8 Et aduerſus ius antiquum, item & aduerſus præ-
dictas Bullas inſurges ex Trid. *ſeſſ. 23. cap. 8. de refor-*
mat. vbi ſuſpenſionis pœna anni imponitur aduer-
9 ſus ordinatos extra tempora, † Sed reſpondetur
textum Trid. ibi referri ad eum, qui ſine teſtimonio
ſui Ordinarij ordines ſuſcipit, vt declarant Vgoli-
nus *dicto §. 25.* Bonacina *de cenſuris diſp. 3. quæſt. 6.*
puncto 5. num. 5. vbi etiam ad hanc ſuſpenſionem
incurrendam non requiri præſumptionem, vel ig-
norantiam affectatam, ſed ſufficere ignorantiam
moraliter culpabilem, ſequitur Barboſa *dict. n. 9. in*
fine alleg. 17. contra Salxedum ad Bernardum Diaz
in cap. 26. lit. A, verſ. hic verò, qui extra tempora,
dicentem hunc ſuſpenſum eſſe per annum in caſu,
de quo loquimur, vt nouiſſimè tenet expendens
Trid. locum idem Ægidius Trullench. *dicto dub. 9.*
10 *ſub num. 2.* † Vbi dicit *num. 3.* prædictam Pij II.
Bullam ſolum habere locum in his, qui ordinantur
extra tempora in ſacris, & maioribus ordinibus,
non ſic in minoribus, & in prima Tonſura; quia
vigore prædictæ conſtitutionis, item, & iuris cõmu-
nis nullo modo comprehenduntur ordinati in mi-
noribus extra tempora conſtituta, vt docent Nauar.
in manuali cap. 25. num. 70. & cap 27. n. 241. Cam-
pan. *in Rubr. Iuris Canonici Rubr. 6. cap. 2. num. 21.*
Barboſa *2. p. allegat. 16. num. 14.*

11 Vt verò talis ſuſpenſio incurratur, neceſſum eſt
vt præcedat culpa grauis, vt ſupra dictum eſt, &
notanter tenet Suarez *de cenſuris diſp. 31. dict. ſect. 1.*
num. 31. dum ait quod ſi quis bona fide extra tem-
pora ordinetur, vel credens ſe habere legitimam
facultatem, vel Epiſcopum illam habere, vel ex
alia ſimili ignorantia inculpabili; tunc ſicut excu-
ſaretur à culpa, ita etiam à ſuſpenſione. Rurſus
quia ſuſpenſio hæc dicitur culpæ proportionata:
vnde ait licèt verba extrauag. Pij II. ſint hæc *A ſuo-*
rum ordinum executione ipſo iure ſuſpenſi ſint, ni-
hilominus cenſet intelligenda de ordinibus ſic ma-
lè, & extra legitima tempora ſuſceptis, nam in eis
12 tantum deliquit. † Et addit etiam conſequenter,
vt etiam ſit impeditus, ne vlterius aſcendat, non
verò ne in inferiori ordine vtatur, ſi illud legitimè
ſuſcepit; nec referre quod illa extrauagans dicat *à*
ſuis ordinibus, in plurali, nam loquitur etiam in plu-
rali de omnibus ſic ordinatis, & eos dici ſuſpendi à
ſuis ordinibus, & intelligi accõmodatè, id eſt vnuſ-
quiſque ab eo ordine, quem malè ſuſcepit, & hoc
magis declarari per verba ſequentia eiuſdem Bullæ,
ibi: *Si ſuſpenſione durante in eiſdem ordinibus mini-*
ſtrauerint, irregulares fiant in eiſdem ſcilicet malè
13 ſuſceptis, à quibus ſuſpenſi ſunt, † quæ etiam de-
clarat Barboſa *dicta alleg. 17. num. 18.* procedere reſ-
pectu ordinum ſacrorum, non ſi miniſtraſſent in
prima Tonſura, aut aliis minoribus Ordinibus, qui
non comprehenduntur in Bulla, vt probant etiam
plures quos ipſe citauit *dicta 2. p. allegat. 16. num. 14.*
quod repetit idem Barboſa hic *ſub dicto n. 3.*

Quare etiam dices, vt attento prædictæ Bullæ 14
Pij II. rigore, & tenore, dicendum eſt, vt durante
illius ſuſpenſione non poſſint Clerico conferri be-
neficia, cum ille careat ordinè in executione ſecun-
dùm reſoluta per Couar. *in cap. Alma mater p. 1.*
§. 7. num. 1. contra Nauarrum *in manuali cap. 27.*
num. 160. quod ſequitur Barboſa *dict. p. 2. de officio*
Epiſcop. allegat. 17. num. 12. intelligens de clericis in
maioribus de quibus loquitur prædicta Bulla. † Quia 15
ſi in minoribus ordinibus conſtitutis conferantur,
collatio valida erit, vt reſoluit cum Miranda *in*
manuali Prælator. tom. 1. quæſt. 39. art. 7. concluſ. 1. in
fine, & addit idem Barboſa hic *ſub dicto num. 3.*
prædictam Bullam Pij II. addere, & decidere vl-
tra alias pœnas à iure inflictas, poſſe etiam benefi-
ciis Eccleſiaſticis iure priuari.

Vnde iam pro materia textus *in dict. cap. conſul-* 16
tationi 16. hoc tit. dubium eſt cui competat diſpen-
ſare cum ſuſpenſis; eo quod ordinati fuerunt extra
tempora & multi exiſtimant poſſe proprium Epiſ-
copum, ſi non ſit particeps illius delicti, ſic per tex-
tum *in dicto cap. conſultationi*, & colligunt ex eo
textu plures, quos refert Barboſa *ibi num. 1. & 2.*
vbi ait diſpenſationem cum eo, qui extra tempora
ordinibus fuit initiatus ab Epiſcopo qui in nulla
fuit culpa obtineri poſſe, vt poſt condignam pœ-
nitentiam, ſuſceptos ordines poſſit exercere, vt per
Salzedum ad Bernard. Diaz *in pract. cap. 26. lit. O,*
in fine. † Imò idem Suarez poſtquam abundanter 17
probauit *de cenſ. diſp. 31. dict. ſect. 1. num. 32.* à ſolo
Papa diſpenſari poſſe in fine illius numeri, ait iux-
ta probabilem opinionem poſt ſufficientem puni-
tionem, & emendationem ab Epiſcopo illam ſuſ-
penſionem tolli poſſe: & videtur etiam probari
iuxta terminos illius conſtit. Pij II. ſupra relatæ; eo
quod Papa ibi non retinuit abſolutionem in ea
conſtitutione iuxta doctrinam Armillæ verb. *ſuſ-*
penſio num. 22. Syluester *eodem verbo num. 8. verſ.*
tertium. gloſſa *Clem. 1. §. penult.* verb. *excommunica-*
tionis, de hæret. vt in excommunicatione animaduer-
ſum reperitur, quoties conditor Canonis ibi ſpe-
cialiter non reſeruauit; quia eo ipſo conceſſiſſe vi-
detur facultatem aliis abſoluendi cum citatis à Gu-
tierrez *Canonic. lib. 1. cap. 5. à princip.* Suarez *de cenſ.*
diſp. 7. ſect. 4. cum conceſſum dicatur quod expreſsè
non reperitur prohibitum iuxta text. *in l. nec non §.*
quod eius, ff. ex quibus cauſis.

Verius tamen iam hodie ſolum Papam, aut Le- 18
gatum de Latere ex ſpeciali commiſſione, ſibi data
poteſtate cum ordinatis extra tempora diſpenſare
dicendum eſt, vt docent Rebuffus *in praxi benef.*
p. 2. tit. de Clericis ad ſacros ordines malè promotis,
gloſſa 2. num. 13. Barboſa *hic dict. n. 2. in fine*, Sylue-
ſter *verb. irregularitas num. 12. verſ. hodie autem*
Nauarr. *in manuali cap. 25. num. 70.* Maiolus *de ir-*
regularit. lib. 1 cap. 30. num. 9. in fine, Iacobus de
Graſſis *in deciſion. aureis lib. 1. cap. 8. num. 15.* Gu-
tierrez *Canonicar. lib. 1. cap. 26. ſub num. 21.* Bonacina
de cenſur. extra Bullam diſp. 3. quæſt. 1. puncto 3. in fi-
ne, ex ea ratione quia in illa conſtitutione Pij II.
non ad aliquod tempus ſuſpenſionis, cenſuram
Papa infligit, irregularitatemque incurri, decernit;
ex quo euenit, vt perpetuò dicatur inflicta, & Ro-
ta Romana generaliter loquens firmauit contraue-
nientes decretis dictæ conſtitutionis, perpetuò eſſe
per eam ſuſpenſos, in militem Abbatitiæ 24. Ianuarij
1590. coram Reuer. P. Gypſio, & ita docens Bar-
boſa

bosa ipse *de officio Episcopi p.2. dict. alleg.17.à n.14.* videndus, probat etiam *ibi num.16.* nam & absque temporis præfinitione pœnam imponens cẽsetur illam perpetuò infligere *ex l.seruus,cod.de pœnis glossa verbo perpetuo, in cap. cupientes §.cæterum de elect.* glossa *verbo in perpetuum in cap.ex litteris, de constit.* vbi Abbas *num.10.* Felinus *in c. tam litteris 33. de testibus n.1.in fine.*

19 Hæc enim vera sunt hodie per dictam constitutionem Pij, sed ego contendo à solo Papa posse dispensari,cum male extra tempora ordinato magis probabiliter; quia ex textu *in dict.c.cum quidam 8.* de quo dico hic, probatur, & significatur Papam solum posse hanc suspensionem tollere per verba illa, *Ordinatos à susceptis ordinibus tandiu debes reddere expertes, donec apud nos restitutionis gratiam consequantur*, vbi significatur suspensionem fuisse ponendam ab Episcopo; semel autem positam, solum Papam posse illam auferre; & ita glossa sentit, ibi, ex vi illius textus, licèt *in dict. cap. consultationi*,censeat ibi esse moderatam restitutionem illam, & potestatem Episcoporum ampliatam: ita docet Suarez *dicta disp.31. de cens. sect.1. dict.n.32.* vbi expendit textum *in dict.cap.consultationi*,dicens non esse ibi sermonem de solutione suspensionis ipso iure latæ, sed de commutatione suspensionis
20 ferendæ in aliquam pœnam. † Imò addit cum vtroque Abbate antiquiore, scilicet, & Panormit. Episcopum, quando ponit suspensionem suo iure ordinario eodem, posse illam tollere, ibi tamen reseruari Papæ; quia Episcopus ipse ordinarius deliquerat malè ordinando,& non ipsum ponere pœnam, sed Papam præcipere Metropolitano illam imponere; ideòque sibi dispensationem reseruasse; quia nec Episcopus erat dignus ratione suæ culpæ nec Metropolitanus erat Iudex ordinarius, sed delegatus, eique commissam fuisse punitionem,non liberationem ad maiorem delicti punitionem, & fortasse iniuriam ordinantis, quæ dicit idem Suarez rectè procedere de eo tempore, quo hæc suspensio imponebatur, & non à iure.

21 Cumque aliqui existiment Trid.*dict.23.cap.8.de reformat.* commisisse Ordinario determinationem temporis, pro quo duratura est talis suspensio, & consequenter eius ablationem illi commisisse,vt refert Suarez suprà *dict.n. 32. circa finem.* Sed cum iam supra expenderim Trid.locum, vt non loquatur de eo, qui ordinatur extra tempora, sed sine legitimus litteris dimissoriis: nam vt dicit idem Suarez,verba, ibi: *Si secus fiat &c.* tantùm referantur ad ea, quæ in proxima Clausula continentur; & non ad capitis initium, vbi fit mentio de ordinationibus, statutis temporibus faciendis, vt euidenter patet ex contextu; sequitur, vt eorum sententia ex adductis bene sit impugnata, & de intellectu prædictæ Bullæ Pij V. adiunges quos congerit idem Barbosa *in collect.ad dict.Trid.c.8.à n.35.*

22 Iam verò pro complemento notabis quod si suspensio, vel irregularitas illius qui ordinatus fuit extra tempora sit occulta, possit in ea Episcopus dispensare virtute Trid. Concil.*sess.24.de reformat. cap.6.* vt firmant Bonacina *de censur.disp.3.quæst.6. puncto 5.num.5.*vers. *Tertio*, Barbosa *dicta 2.p. in pastorali, dicta allegat.17.num.17* & docet nouissimè Ægidius Trullench.*dict. lib.6.de Sacram.cap.*
23 *vnico,dubio 9.num.2.in fine.*† & Rota censuit apud Farinacium *decis.200.p.2.recent.num.5.*ex lapsu 20. annorum præsumi dispensationem, sicut refert
24 idem citatus Barbosa *dicto num. 17. in fine.* † Et vtrum suspensus iuxta prædict.constit.Pij II. possit ab Episcopo dispensari, videbis Aloysium Riccium *in decis.Curiæ Archiepis. Neapol.decis.93.p. 4.* vbi *decis.90.*quærit, & disserit, an in pœnas dictæ Bullæ incidat, qui ignoranter prohibita in illa egit, de quo iam dixi *suprà*, & de textu nostro *in cap. cum quidam*; videbis hic Antonium Naldum.

QVÆSTIO II.

An si ordinatores, & ordinandi non seruent de vno ordine ad alium interstitia temporum, suspendantur ab executione ordinum. Et an Episcopus dispenset in illis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatores, & ordinati extra tempora unin suspendantur ab executione ordinum, vt illi,qui conferunt & suscepiunt ordines duos sacros in eadem die* n.2.& à n.8.

2 *Interstitia dicuntur tempus intermedium de vno ordine ad alium, anni vnius statutum, vt interim ordinandi instituantur commodius,* num.3.

4 *Annus interstitiorum ad ordines, qualiter computetur.*

5 *Bulla Cruciata publicatio quotannis fit secundum computationem anni Ecclesiastici.*

6 *Interstitia ad ordines minores, computantur de ordinibus generalibus ad alios; non enim in istis datur præceptum super interuallo,* numero 7.

7 *Ordines minores recipiendi,consuetudo in eadem die est seruanda.*

8 *Ordinatus de voluntate Episcopi, non seruatis interstitiis, nullam pœnam incurrit,* numero 9.

9 *Trid* sess.23.cap.11.

10 *Interstitiorum dispensatio inter Diaconatum, & Sacerdotum est difficilior; est tamen arbitraria semper iuxta qualitates, de quibus* num.11.

12 *Vtilitas, & necessitas,vt dispensetur in interstitiis simul requiritur, alij contra.*

13 *Interstitiorum dispensatio debet clarè fieri ab Episcopo, vel assumendo ad ordines intra annum; & à quibus alias fiat,* num. sequentibus.

14 *Vicarius dispensat in interstitiis de licentia Episcopi, vel Capituli, Sede vacante,* numero 15.

15 *Capitulum; Sede vacante dispensat in interstitiis.*

16 *Abbates, & superiores ordinarij num dispensent in interstitiis cum subditis, aut spectet ad Episcopum,* n.17.& n.19.

18 *Ordinans non dispensat in interstitiis cum non subdito, qui ab eo ordinatur, sed proprius Episcopus ordinati.*

19 *Dimissorias dant regulares superiores suis subditis ordinandis; etsi non dispensent in interstitiis: quid ex priuilegio Societatis Iesu,* num.20.

21 *Episcopus non dispensat in interstitiis cum familiari suo, nisi ratione beneficij collati,* numero 22.

1 AD primam quæſtionis partem videtur reſpondendum ſic eſſe ſuſpenſos quemadmodum ſuſpenduntur illi, qui in eadem die duos ſacros ordines conferunt, vel recipiunt ſecundùm quæ expendi ſupra *ſub cap.1. hoc tit.* explanando iura *in cap.2. cap.3. cap. litteras, cap. dilectus hoc titulo,* & ita videtur ſentire Suarez *de cenſuris diſp.31. ſect.1.* qui dum diſputat de pœna ſuſpenſionis contracta aduerſus Epiſcopos ordinantes, ac aduerſus ordines male recipientes, agit latè ibi *à num.*40. de octaua ſuſpenſione ipſo iure lata non ſeruatis temporum interſtitiis: & Sixtus V. tulit ſuſpenſionem ipſo facto.

2 Sed cum ibi dixerim aliud eſſe delictum contractum ex ſuſceptione duorum ordinum ſacrorum in vna die modo ibi dicto, de quo iura relata intelliguntur, vt optimè etiam expendit idem Suarez cum ab eo relatis, ac eſt delictum contractum, ſi ordinandus non ſeruet temporum interſtitia de vno ordine ad alium; ideò clarioris doctrinæ gratia, dico interſtitia dici tempus intermedium vnius anni, qui debet tranſire de vno ordine collato ad alium conferendum, ſeu recipiendum; ita vt qui ſuſcepit vltimum minorem ordinem, nequeat ad ſubdiaconatum tranſire, quouſque integer annus tranſactus ſit, & ſimili modo de ſubdiaconatu ad Præsbyteratum, iuxta deciſionem Trid. *ſeſſ.23. de reformat.*
3 *cap.11. 13. & 14.* † quod ſtatutum eſt vt interim ordinandi commodius edoceri poſſint, quantum ſit ordinis, quem ſuſcipit pondus, & quanta Dignitas, & cum ætate meritum vitæ ac doctrina maior accreſcere poſſit, vt dicit idem Concil. *loco citato,* quem ad hoc citant Vgolinus *de poteſt. Epiſcopi cap.26. §.27. num.2.* Barboſa *in paſtorali p 2. allegat.18. num.1.* & ad propoſitum plures rationes afferunt Molfeſius *in ſumma Theolog. moral. tract.2. cap.14. num.2.* Carolus de Graſſis *de effectib. clericor. in Prælud. num.326. cum ſequent.* Simon. Maiol. *de irregularit. lib.4. cap.11. à princ.* Valenzuela *tom.2. conſ.107. num.1.* & docent alij relati ab eodem Barboſa *in dict. cap. 11. Trid. n.3.*

4 Quod ſi dubites qualiter prædictus anni curſus debeat tranſire, reſpondeo non oportere, vt habeat trecentos, & ſexaginta quinque dies, quo tempore annus conficitur, ſed ſufficere, vt adueniat eadem ſolemnitas, & dies ſubſequentis anni in qua annus tranſactus ſuſcepit alium ordinem; ſic vt interſtitia non ſint mathematicè computanda; ita vt ordinandus nequeat ad ordines promoueri, niſi inter vnum, & alium ordinem moram traxerit duodecim menſium completorum, ſed moraliter, & iuxta ritum Eccleſiæ videlicet ab vna Quadrageſima ad aliam, à Pentecoſte ad Pentecoſtem, &c. & quamvis inter primam, & ſecundam Pentecoſtes, ſolemnitatem non ſint elapſi duodecim menſes: ita docent in terminis, ac deciſum referunt Sorbus *in compendio mendicantium,* verbo *ordines ſacri,* verſ. *circa id.* Proſper de Auguſta *in addit. ad Quarantam in ſumma Bullary,* verbo *Ordo. in fine.* Zetola *in praxi Epiſcopali p.1.* verb. *Ordo,* verſ. *ad quartum* circa medium. Vgolinus *dict. §.27. num.7.* Bonacina *de Sacram. diſp.8. quæſt. vnica, puncto 5. num.33.* Riccius *in praxi fori Eccleſ. poſt reſolut.279. in notab. materia de hoc Sacramento Ordin.* verſ. *quoad,* Lezana *in ſumma quæſt. regular. cap.14. num.17.* Laurent. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum, & regulares pag.77.* verſ. *ad ſeptimum,* Campanil. *in*
5 *diuerſ. iuris canon. Rub.6. cap.3. num.12.* † Et comprobatur, nam etiam publicatio Bullæ cruciatæ, quæ durat per vnum integrum annum, ſicut & aliæ Bullæ compoſitionis, & defunctorum fit de vno anno ad alium, plus, minuſvè, ſecundùm morem, Eccleſiæ, vt tradit Villalobos *in ſumm. p.1. de Bulla cruciatæ tract. 27. clauſula 4. à num.6. cum aliis.* Ægidius Trullench. ſic etiam tenet *lib.6. cap. vnico, dub.9. ſub num.4.* idem Villalobos *in terminis noſtri dubij tract.11. p.1. difficult.12. num.6.*

Et cum ab aliquibus ſoleat dubitari quod inter- 6
uallum interuenire debeat inter vnum, & alterum ordinem minorem, & quidam putent ſufficere de vno ex temporibus generalium ordinationum ad aliud, inter quos ſic putant Maiolus *de irregularit. lib.3. cap.24. §.13.* Vgolinus *dict. cap.27. num.4.* Alij inquam ſufficere exiſtimant illud, quod daretur de vno facto ad alium proximum inter quos ſic docent Campanil. *dict. Rub.6. dict. cap.3. num.13.* Sorbus *ſup.* verſ. *Ordo,* in verbo *& ſic bene,* quod verum iudicat Barboſa *in paſtorali dict. 2. p allegat.11. n.18. in fine,* ſed tutius dicit eſſe, ſi fiat interueniente interuallo de vno ex temporibus generalium ordinum ad alium; ſic Vgolinus & Maiolus. † Et ad- 7
dit Ægidius Trullench. vbi ſuprà *dict. num.4.* inter minores autem ordines non dari præceptum de interſtitiis, ſed relinqui prudentiæ, & arbitrio Epiſcopi: an ſimul vel per temporum interſtitia debeant conferri *ex dict. cap.11. Trid.* taliter, quod ſi adeſſet conſuetudo, quæ permitteret minores ordines, & primam Tonſuram in eadem die recipere, eſſet ſeruanda, vt docent Syluester *verbo Ordo 2. num.27.* Campan. *dict. Rub.6. cap.2. num.20.* Henriquez *lib.10. cap.19. num.4.* etenim etſi in his minoribus quædam tempora deſignentur, vt *in cap. in ſingulis 77. diſt.* tamen Suarez iam relatus *d. ſect.1. diſp.31. de cenſ. num.33. in fine,* dicit antiquatum eſſe, aſſerens licitum eſſe eos ſimul in eodem die recipere; præſertim vbi eſt conſuetudo, & expreſsè habetur *in cap.2. de eo, qui furtim ordin. ſuſcepit.* vbi notant gloſſa, & Doctores, & *ex cap.3. noſtri tituli* colligit.

Quibus ſuppoſitis ad primam difficultatis par- 8
tem reſpondeo, iuxta diſpoſitionem Trid. *ſeſſ.23. de reformat. cap.11.13. & 14.* quod etſi voluiſſet, vt inter ſuſceptionem vnius, & alterius ordinis annus integer interuerteretur, tamen nullam pœnam adhibuit contra prædictum ordinem procedentibus, nec ita ſeuerè id prohibuit, quin arbitrio Epiſcopi id committeret; quocirca ſi quiſpiam arbitrio, & voluntate Epiſcopi prædictos ordines ſuſcipiat eo die, vel continuis diebus, aut intra tempora interſtitiorum, non erit malè promotus; quod ſi contra Epiſcopi voluntatem ſuſcipiat, vel eodem die, vel non ſeruatis interſtitiis ab Epiſcopo deſignatis, tunc erit malè promotus, quoad culpam non quoad cenſuram, vt tradit idem Suarez *dict. diſp.31. ſect.1. num.43. in fine, & in principio,* quare Ægidius Trullencb. *de Sacram. dict. lib.6. cap. vnico, dubio 9. n.10.* cum Bonacina *dict. diſp.8. quæſt. vnica puncto 3. n.35.* & cum Barboſa *vbi ſuprà,* nullam pœnam iuris, aut cenſuram incurrere, aut irregularitatem ordinantes, ac ordinatos, & Barboſa *dict. allegat.18. num.14.* cum multis probat, quòd etſi ſic ordinatus nullam incurrat pœnam, poſſit tamen Epiſcopus ſic ordinatum ſuſpendere, & aliis pœnis ob Canonis tranſgreſſionem punire, idem Barboſa *in Trid. ſeſſ.23. cap.13. num.10. & 11.* cum multis.

Et pro complemento huius dubij, & intellectu 9
Trid. *dict. cap.11.* animaduerto cum Suarez *dict. num.43.* verſ. *in quo,* quod cum agit de anno interponendo inter ſubdiaconatum, & Diaconatum, ſimpliciter addit Trid. *niſi aliud Epiſcopo videatur;*

ſed

ſed cum loquitur de Diaconatu, & Præsbyteratu, ait, *niſi ob Eccleſiæ vtilitatem, ne neceſſitatem, aliud Epiſcopo videretur*, addens per boc non eſſe licitum Epiſcopo in priori caſu diſpenſare ſine vlla cauſa rationabili; quia hoc eſt contra rationem diſpenſationis in communi lege, ſed ſolùm iudicari minorem cauſam in priori caſu ſufficere, & in illo vtilitatem tantum ſpectandam eſſe; in alio verò etiam neceſſitatem.

10 Et ait ſublatam fuiſſe ſuſpenſionem, quam in caſu, de quo loquuti ſumus tulit Sixtus V. relatus *in principio*, ſequitur Bonacina *dict. diſp.8. de Sacram. quæſt. vnica puncto 6. num.9.* vbi etiam dicit grauiorem cauſam requiri in diſpenſatione interſtitiorum inter Diaconatum, & ſacerdotium, quàm inter cæteros ordines, colligens ex dicto Trid.decreto, & proſequitur cum multis Barboſa
11 *dicta allegat.18. ſub num.4.* † vbi dicit quod non requiritur extraordinaria, aut publica neceſſitatis, aut vtilitatis cauſa; quia Concilium remittere videtur hoc arbitrio Epiſcopi, poſita vtilitate Eccleſiæ, & neceſſitate, quam Epiſcopus ſecundùm circunſtantiam loci, & temporis, aut iuxta conditionem perſonæ ſufficientem iudicauerit, ſic probans cum Menochio *de arbitr.caſu 427.num.30.* qui cum eodem *num.31.* ponit alias, nempe fauore ſtudij in aliqua vniuerſitate, & ætas ordinandi prouecta iuncta cum eiſdem integritate, necnon arctatio ad recipiendum Diaconatum, vel Præsbyteratum ratione beneficij recepti, vel recipiendi, iuxta Trid. decre-
12 tum *ſeſſ.7.de reform.cap.7.* † Quibus omnibus addo Ægidium Trullench. *de Sacram. dicto lib.6. cap. vnico dubio 9. ſub num.5.* vbi *num.... in fine*, ait quod etſi recentiores aliqui iuxta Trid.decretum, dicant ſufficere, *dict.ſeſſ.23.cap.11.* tantum vtilitatem, aut neceſſitatem Eccleſiæ, vt Diaconus ante annum, Præsbyter ordinetur, tamen verius eſſe per particulam *&* quæ copulatiua eſt vtrumque requiri: & de hoc pluribus adductis, Barboſa *dict. ſeſſ.23. Trident.cap.14.num.2.& 3.*

13 Ad ſecundam difficultatis partem iam ſatis reſponſum præbetur ex proximè dictis, nempe non ad Papam, ſed Epiſcopum prædictam diſpenſationem pertinere in interſtitiis modo dicto *ſub num. præcedenti*, quare nunc dico neceſſum eſſe vt Epiſcopus clarè diſpenſet, vel vt aſſumat ad ordines infra anni curriculum ordinandum, ſciens nondum eſſe lapſum tempus ab antea ſuſcepto ordine ad ſequentem; quia ſi ignorauit, tacitè diſpenſaſſe non videtur; eo quod omne canonicum impedimentum, cuius diſpenſatio ad Epiſcopum pertinet, non cenſetur diſpenſatum, vel ſublatum, (ſi illud ſciens Epiſcopus, niſi illud Epiſcopus ſciens ordinauerit, vt in terminis reſoluunt Laurent. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcop. & regular. part.76.* ad Menoch *de arbitr. caſu 563. num.10.* cum aliis multis Barboſa *dict. allegatione 18. numero 8.* quibus addo Ægidium Trullench. *ſuprà num.8.*

14 Nec ſolum Epiſcopo hæc diſpenſandi facultas competit, cum etiam competat Vicariis Generalibus Epiſcoporum; quia etſi Tridentinum ſolum loquatur de Epiſcopo, attamen non videri electam perſonam, aut gradus Dignitatis Epiſcopalis, tenuerunt Sbrotius *de Officio Vicar. lib.2. quæſt. 43. num.28. & 29. & quæſt.111.num.16.* Marchinus, & alij, quos refert, & ſequitur Barboſa *dict alleg.18. num.6.* quod mihi ſine Epiſcopi facultate ſpeciali data eius Vicario Generali, ſatis non probatur, vt ex aliis principiis bene deſumi poteſt; eo quod hæc facultas ſit magis adiuncta Ordini, quàm iuriſdi-
ctioni. † Sed fateor prædictam facultatem tranſire 15
ad Capitulum, ſede vacante, ſed eius Vicarium ad Capitulum; quia ſuccedit vacante ſede in iuriſdictione Epiſcopali, ad eius Vicarium, quia ſolet Capitulum Vicarium nominando omnem ſuam poteſtatem transferre nihilo reſeruato de hoc vicario, docent in terminis Armendar. *in additiom. ad recopil.legum Nauarræ lib.1.tit.18.l.7. de Epiſcopo in declar.num.57.* Sanchez *in opuſculo mor.lib 7.cap.1. dubio 54.num.6.* de prædicto Capitulo Piaſecius *in praxi noua Epiſcop. p.1. cap.1. num.50.verſ. eadem.* Quaranta *in ſumma Bullar.* verbo *Capitulum* verſ. *quaro 10.* Riccius *in praxi fori Eccleſ.deciſ.715. in prima editione, & reſol.606.num.2.in 2.editione, & deciſ.562.num.1.in 1.edit. quæ eſt reſolutio 483. n.6. in 2. editione, latè* Valenzuela *tom.2. conſ. 107. à num.11.*& de vtriſque Barboſa ſuprà *ſub dicto n.6.* cum aliis ab eo relatis; idem Trullench. *ſuprà n. 7.* item cum aliis idem Barboſa *dicta ſeſſ. 23. Trid. cap.13.n.7.*

De Abbatibus regularibus, qui per ſe ipſos poſ- 16
ſunt ſubditos ſuos minoribus ordinare, nùm queant cum ipſis in interſtitiis diſpenſare, & Doctores affirmatiuè reſpondent ſi ipſi eos ſuos ſubditos ordinauerint: ſic Lezana *dicto cap.14.num.15.* Campanil. *in diuerſ.iuris Rub.12.cap.15. num.42.* cum aliis Barboſa *dicta allegat.18. num.12.* qui etiam probat in dicto Trid.decreto, *cap.11.ſub num.1.* quod ſicut iudicio Epiſcopi committitur prædicta diſpenſatio, ſic, & Abbatis in his caſibus, in quibus Tonſuram, & minores Ordines conferre poteſt, ſic cum Miranda *in manuali Prælator. tom.1. quæſt. 38. art.7.* Campanil. *dict. Rub.17. num.13.* Bonacina *de Sacram. diſp.8.quæſt.vnica puncto 4.n.6.*

Et idem Miranda videndus *dict.tom.1.quæſt.38.* 17
art.7.concluſ.3. eleuat dubium verum ſcilicet quando huiuſmodi, quia infirmus, ſiue occupatus ad alium miſerit ſubditos ſuos ordinandos, poſſit cum eis in interſtitiis diſpenſare: vel an competat hoc Epiſcopo ordinario; & licèt ipſe non reſoluat, exiſtimo propter rigorem Concilij magis ad ordinarium Epiſcopum pertinere; etſi ex abſoluta doctrina Ægidij Trullench. *dict.dub.9.in fine*, pro affirmatiua poſſit reſponderi ſententia.

Ex his notandum eſt primò quod ordinator ſu- 18
per temporum interſtitiis cum non Diœceſano non poſſit diſpenſare ad ſuſcipiendos ordines, niſi hoc in dimiſoriis expreſſe concedatur, ſicque fuiſſe reſponſum à ſacra Congregatione Epiſcoporum Epiſcopo de Aliſe die 5. Auguſti 1593. refert Piaſecius *in praxi noua Epiſ.oper. p.1. cap.1. num. 11. pag.29.* vbi dicit ita communiter ſeruari in praxi, & reſoluunt Miranda *in manuali prælator tom.1. dicta quæſt.38.art.7.concl.2.* vbi latiſſimè probat Marta *de iuriſd dict.p.2 cap.9.num.14.* Marchinus, & alij relati à Barboſa *dicta allegat.18.n.9.*

Notandum eſt ſecundò quod etſi regulares poſ- 19
ſint dare dimiſſorias ſuis ſubditis, non tamen poſſunt in eorum interſtitiis diſpenſare, ſed hoc ad Epiſcopum pertinere ex cauſa ſibi per atteſtationem ſuorum ſuperiorum manifeſtata; ita quod nefas ſit præpoſitis regularibus in hoc caſu diſpenſare; ex eo quia hæc facultas eſt annexa ordinum collationi; nam ſicut ad Epiſcopum ſpectat ordinum collatio, ſic & diſpenſare in interſtitiis, ita docent Menochius *de arbitr.caſu 564.* Marcus Anton.Genuenſ. *in pract.c.83.num.1.* Gabriel.Vaſquez *tom.3.in 3.p.diſp.246.num.57.* Lezana *in ſumma regul.c.14. num.15.* & referunt deciſum Piaſecius *in*

praxi

praxi noua Episcopor. p. 1. cap. 1. num. 50. pag. 58. Ricius *in decis. Curia Archiepiscop. Neapol. decis.* 81. *num.* 1. Diana *res. moral. tom. 2. tract. 2. de dubiis regular. res.* 112. Sanchez *in opusculis moral. lib. 7. cap. 1. dub. 54. num.* 4. qui *num* 8. videtur contrarium probare; imò & sentiunt Bonacina *de Sacram. disp. 8. quæst. vnica puncto 5. num.* 34. cum aliis Barbosa *dicta allegat.* 18. *p. 2. num.* 10. quibus addo Trullench. *de Sacram. dicto dubio 9. lib. 6. cap.*
20 *vnico num* 9. † Vbi dixit non esse improbabile posse Regulares superiores in suorum interstitiis dispensare, vti probant, & tenent Ledesma *in summa de ordine cap. 8. conclus.* 11. *vers. la tercera dificultad*, Villalobos *in summa p. 1. tr. 11. difficult.* 12. *num.* 8. vbi refert Gregor. XIII. concessisse religiosis Societatis IESV, vt ordinari possint, non seruatis interstitiis; eoque priuilegio ait gaudere mendicantes, etiam si aliis prohibita sit huiusmodi communicatio per eundem Pontif. Greg. XIII. existimat verò non esse recedendum à prima sententia; eo quod huiusmodi priuilegia sint renocata per Tridentinum: verum Barbosa cum multis *dicta allegat.* 18. *num.* 11. referens prædictum priuilegium, eiusque communicationem, & aliud Clem. VIII. concessum Congregationi Sancti Ioannis Euangelistæ in Portugalia, quod refert Portel. *de dubiis regularium*, probat communem cum multis, quidquid Suarez, & Vasquez sentiant.

Tertiò notandum est, non posse etiam Episco-
21 pum dispensare super interstitiis cum familiari suo triennali, vt notant Nicolaus Garcia *de benef. p. 2. cap. 5. num.* 86. Cenedus *in practicis Canon. quæst. lib. 1. quæst.* 38. *num.* 31. Nauarrus *cons.* 12. *de temporibus ordin. in nouis, & cons.* 13. Bonacin. *de suspensione in particul. disp. 1. quæst. 1. punct. 11. num.* 13. Sanchez *in opusculo moral. lib. 7. cap. 1. dubio 27. num.* 3. Barbosa cum multis aliis *de officio Episcopi, allegat. 5. num.* 14. vbi idem probat circa illegiti-
22 mitatem, etiam ad minores ordines. † Tamen si familiari iam ordinato collatum est beneficium, tunc posse Episcopum quoad interstitia dispensare; quia iam tunc ratione beneficij est sibi subditus dicit idem Barbosa *dicta allegat. 5. num.* 15. cum Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rubr 9. c. 9. num. 3. & 4.* & ita dicendum, licèt Diana *parte 2. tract. 4. res.* 190. Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 1. num. 15. in fine*, existiment posse Episcopum absolutè dispensare cum suo familiari triennali in interstitiis.

Ad Text. in Cap. Cum secundum regulas IX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Ordinari nequit Latinus à Græco, nec Græcus à Latino.*

1 TExtus iste probat, & Barbosa cum multis *ibi*, quòd Græci à Latinis, nec Latini à Græcis debeant ordinari, eandemquè conclusionem ait *num.* 2. desumere ex nostro textu, Azor. *instit. moral. p. 1. lib 3. cap. 48. quæst.* 14. Verum quia huius textus amplior intellectus colligitur ex infra adductis *sub cap. quod ad translationem 11. hoc tit.* ideò leges quæ subsequuntur, nempe adducta infrà *in cap. quæsitum de pœnitentiis*, & quæ notantur *in cap. ex parte 10. hoc tit.* statim sequenti.

QVÆSTIO I.

An Græci subsint in aliquo Latinis ordinariis. Et an sit irregularis, si ordinetur à Græco Latinus, vel Græcus si ordinetur à Latino?

SVMMARIVM.

1 *Græci magnæ Græciæ in multis subiiciuntur Latinis ordinariis propter hæreses, in quas laberentur illi, qui degebant Siciliæ*, numero 2.

3 *Græci Presbyteri post Baptismum infantem in fronte consignabant, Eucharistiam toto anno conseruabant, & alia, nec vtebantur in Sacramento pœnitentiæ forma præscripta*, n. 4.

5 *Græci sine Episcopi Diœcesani dimissoriis promouebantur.*

6 *Græci temporibus diuersis nonaginta, & amplius hæreses pepererunt ad corrumpendam Ecclesiæ virginitatem.*

7 *Græci Diuina officia solò ritu Græco tenentur peragere, & Latini Latino.*

8 *Græcus transiens per Ecclesiam latinam tenetur celebrare Græco ritu, & Latinus suo, contra Ledesmam.*

9 *Græcus si ordinetur à Latino, vel Latinus à Græco non incurrit irregularitatem.*

GRæci magnæ Græciæ in multis subiici ordi- 1
nariis latinis testatur decidens Pius IV. *constit.* 74. *olim* 97. ædita *anno* 1564. quæ incipit: *Romanus*, in verbis sequent. *Subiicit Græcos ordinariis circa quæ ad Dei cultum, Sacramentorum administrationem, salutem animarum, atque hæresum extirpationem concernunt; ideòque locorum, in quibus moram trahunt ordinariorum latinorum, visitationi, correctioni, & omnimodæ superioritati in præmissis, tanquam suis superioribus subesse, & humiliter obedire præcipiuntur reliquis ipsorum in Diuinis celebrandis, aliisque ritibus à Sede Apostolica, approbatis priuilegiis, & gratiis Apostolicis intactis remanentibus*; Itaque expendens constitutionem hanc Pater Ioan. Baptista Scottia *in selectis Summorum Pontificum constitutionibus epitome 79. Theorema* 199.
† ait vt cum Græci tam Ec- 2
clesiastici, quàm Laici degentes in Regnis Siciliæ, & Neapoli in diuersas nefarias opiniones laberentur, & in hæreses, aliaque perpetrarent in animarum perniciem, & populorum latinorum scandalum repellentes prætensæ exemptionis ab Ordinariis locorum, in quibus degebant vi priuilegiorum Summi Pontificis, Clypeo correctionem legitimam coactum fuisse Pium IV. prædicta constitutione declarare eos subiici in his quæ spectant ad Dei cultum, Sacramentorum administrationem, animarum salutem, hæresumquè extirpationem Ordinariis; quia erant multa in quibus errabant,

tam fidei, vt in processione Spiritus Sancti à Patre, & Filio; in articulis de Purgatorio; de visione Dei ante diem iudicij, de secundis nuptiis, de fornicatione soluti cum insoluta, & similibus, quorum errores commemorant Eugenius IV. *const.*17. Sanct. Thomas opusculo hac de re *tit.*7. Albertinus *in Rub. de haeret. lib.*2. Augustin. de Ancona *de potest. Ecclesiast. quaest.*25. *art.*5. & 6. S. Antonin. *part.*3. *tit.*22. *cap.*11. §. 1. quàm in illis, quæ pertinent ad Sacramentorum administrationem: nam vt patet *ex const.*14. *Innocent. IV.* quæ incipit *Catholica*, hac Pij IV. & Clement. VIII. *num.*34.
3 † Præsbyteri Græci post Baptismum infantes in fronte chrismate consignabant, cum tamen confirmatio pertineat ad Episcopum, vt notaui supra *in cap. quanto de consuet.* & dico infra *sub cap. vnico de Sacra Vnctione, & de Sacram. non iterandis*,
4 † & Eucharistiam eandem toto anno conseruabant; ideo vt species redderentur minus habiles ad consumptionem; ideoque illas admiscebant sacro Oleo suos infantulos in Baptismo
5 communicabant, † in pœnitentiæ Sacramento non vtebantur præscripta absolutionis forma; item sine Episcopi Latini Diœcesani dimissoriis litteris ad Sacros ordines promouebantur; & sic suspensi in eis ministrabant contra præscriptum hic, & expressius *in dict. cap.*11. *hoc tit.*

6 Itemquè fuisse tot, tantosque errores Græcorum, vt Leo IX. *in epistola contra Michael. & Acridanum cap.* 8. Græcos diuersis temporibus, diuerso errore ad corrumpendam Ecclesiæ Catholicæ Virginitatem, nonaginta, & amplius hæreses peperisse, in tantum, etiam vt sepulta cadauera exhumata, impia superstitione comburerent; ad id inquam necessariam fuisse prædictam Pij IV. constitutionem; qui in cæteris approbatis Græcorum ritibus, vt Diuinorum officiorum celebratione, ieiuniis, præcibus, & similibus voluit intacta eorum priuilegia remanere, & gratias Apostolicas, de quibus rogauerat olim Greg. X. Michaël. Paleogus Imperat. post tenorem confessionis fidei.

7 Et Pius V. eosdem Græcos Missas, officiaque Diuina solo ritu Græco, non etiam more Latino, & Latinos solo Latino, non item Græco *const.*12. *alias* 7. quæ incipit *prouidentiæ*, celebrare præcipit sub pœna perpetuæ suspensionis à Diuinis, cui consonat quod statuit Leo IX. *epistolas ad Michaëlem cap.*29. vbi monet, vt vnusquisque Sacerdos sinatur celebrare; etiamsi in alieno solo versetur, iuxta ritum suæ Ecclesiæ, quod etiam censuit in fine Concilij Florentini Eugenius IV.
8 † Quare idem Scortia *dict. theorema* 199. *in fin.* Sanchez *de matrim. lib.*3. *disp.*18. *num.* 20. Salas *de legibus, disp.*14. *sect.*5. *num.*64. Suarez *tom.*3. *disp.*44. *sess.*3. *art.*4. dixerunt non rectè existimasse Ledesmam 1. *p.*4. *quaest.*15. *art.*4. *dub.*2. Græcum Sacerdotem transeuntem per Ecclesias Latinas non posse celebrare in fermentato, sed tantum in Azimo, & è contra Sacerdotem Latinum transeuntem per Ecclesias Græcas, non posse celebrare in Azimo, sed tantum in fermentato.

9 Ad secundam quæstionis partem cum vberius respondere possis ex dictis *infra in dict. cap.* 11. breuiter respondet Maiolus *lib.*4 *de irregularitate cap.*32. per textum nostrum, & per textum *in dict. cap. ex parte* irregularitatem incurrere: tamen probabilius est eam irregularitatem nõ incurrere, etsi negari non possit prohibitum esse Græcos ordinari à Latinis, & Latinos à Græcis, vt in textu nostro prohibetur; sed ex eius littera videmus talem irregularitatis pœnam non imponi, minusquè probari *ex dict. cap. ex parte*; quia vt ex eius littera constat non est sermo de hac materia, vt docet Filliucius *tom.*1. *tract.*20. *cap.*7. *num.* 203. Turrianus *de censur. lib.*9. *disp.*61. *dubio* 3. Diana *p.*4. *tract.*2. *resol.*54.

Ad Text. in Cap. Ex parte X. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Monachus transiens de vna religione ad aliam potest ministrare in susceptis ordinibus.*
2 *Apostata non est Religiosus, qui egreditur animo intrandi aliud monasterium.*

PRobat textus hic, quod Monachus, qui ex 1
vna religione transit ad aliam, si in hac secunda ordines sumit, & reuertitur ad primam potest administrare in susceptis, vt probat cum multis Barbosa hic *num.*1. & vltra eum ampliari potest ex multis, quæ dico infra *de regularibus, & transeuntibus ad religionem.*

Cumque per glossam ibi; *ad nigros*; ibi: *Vel* 2
dic quod non est Apostata, nisi qui ad sæculum redit, notet cum multis Barbosa *num.*2. vt non sit propriè Apostata Religiosus, qui post solemnem professionem egreditur monasterium animo intrandi aliud, licet laxius; ideò videbis quæ infra noto *in cap. Ioannes* 5. *cap. non est vobis* 7. *cap. sanè* 10. *cap. licet* 18.

Ad Text. in Cap. Quod translationem XI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Latinus Clericus; qui ordinatur ab Episcopo Græco sine licentia sui Ordinarij interdicitur.*
2 *Latinus Episcopus subditos habens Græcos, debet habere Vicarium Græcum, qui conferat ordines Græcis.*
3 *Episcopus ad ordines quis propriè dicatur remissiuè.*
4 *Incola cuius loci dicatur.*
5 *Filius sequitur paternam originem: quid quoad Parochiam*, n.6.

POntifex probat hic, vt si Clericus Latinus or- 1
dinetur ab Episcopo Græco ritu Græco sine licentia sui Ordinarij interdicatur ab executione suscepti ordinis, si cum licentia Ordinarij, quandiu talis mos ab Ecclesia toleratur non sit impediendus, sed Ordinarius culpandus: sic cum multis probat Barbosa hic *num.*1. & 2. vbi cum Azor.
*institut. moral. p.*2. *lib.*3. *cap.*48. & *quaest.*14. † ait 2
quòd

quòd quando Epiſcopus Latinus habet ſubditos Latinos, & Græcos ſuis moribus vtentes, debet habere Vicarıum aliquem Epiſcopum Græcum, qui Græcis Clericis conferat ordines; & pro hac materia faciunt quæ ſcripſi ſuprà *in cap. 9. hoc tit.*

3 † Sed quia occaſione huius textus poſſes longè agere de puncto quis ſit proprius Epiſcopus ad ordines conferendos, & quibus propriè conferri valeant, ſitque definitum in Trid.*ſeſſ.23.cap.8.de reform.*, vbi cum multis Barboſa *ibi*, & vberius *de officio Epiſcopi p.2.tota allegat.4.*aliqua *alleg.5.& 6. & 7.* & *allegat.* 8. vbi latè agit de Epiſcopo, qui alienum ſubditum ſine dimiſſoriis litteris ordinat ſui Epiſcopi, ac de pœna, quam incurrit cum infinitis ab eo relatis, quibus nouiſſimè adiungo quæ cum aliis tradit Ægidius Trullench. *de Sacram.lib.4.cap.vnico, dubio 7.& 8.per totum*; ideò non tam longè hic agam de nonnullis, quæ ad propoſitum ſpectant.

4 Et quia per textum hunc Riccius *p. 2. collect.* 269.agit cuius loci incola dicatur, & *collect.*1583. quis dicatur originarius,& *collect.*1893.vbi de materia ciuilitatis,& de aliis *collect.*846.& *collect.*885.
5 † imò & quòd filius ſequatur originem paternam, vt tradit Gutierrez *conſ.7.*& de his abundè iam dixerim *in cap fin.de foro compet.à quæſt.1.* & de habitatione an præſtet forum *in cap. quod Clerici 9.*
6 *eodem quæſt.* 2. † quid quoad Parochiam *in dicto cap.fin.quæſt.1.num.47.* & *in cap. 15. quæſt.14.* vbi aliqua, quæ ſunt maximè neceſſaria, vt ſciat quis proprius dicatur ordinandorum Epiſcopus; ideò ibi dicta adiunges, vt benè explanes, & in qua ætate acquiratur Domicilium, Narbona *anno 10. quæſt.* 16. plures quidem quæſtiunculas de ſubiectione ad ordines tam Domicilij,habitationis, originis, beneficij, Patrimonij, ac familiaritatis cum multis congerit videndus nouiſſimè Leander *de hoc Sacramento tract.6.tota diſp.8.*ſed tu recolliges ſicut ex ſequentibus apparet.

QVÆSTIO I.

An Summus Pontifex poſsit permittere, vt Græci adminiſtrent Sacerdotium, ſine inſtrumentorum porrectione. Et an qui ſuſcipit ordines minores ab Epiſcopo Domicilij, poſsit variare, & accipere Subdiaconatum ab Epiſcopo originis propriæ, vel Paternæ, & poſtea accipere Diaconatum, & Præsbyteratum ab Epiſcopo beneficiorum: vbi nonnulla circa eos, qui dicantur Epiſcopi proprij ad ordines conferendos?

SVMMARIVM.

1 *Præsbyteratus qua materia conferatur*, numero 3.
2 *Diaconatus ordo cum qua traditione materia conferatur.*
3 *Præsbyteratus ordinis inſtitutio pro iure ſit, & à quo.*
4 *Sacramentorum materia, & forma ſunt à Chriſto inſtituta, non ſingula quoad ſpeciem, ſed aliqua quoad genus &c. dependenter ab Eccleſia in aſſignatione ſpecifica*, numero 5. 6. & 8.
5 *Eccleſia in Sacramento Ordinis vſa eſt in temporibus varietate materiæ, & formæ: vide* ſub n.8. & 11.
6 *Bulla Clem. VIII. edita* 1595. *Auguſti* 31: *incip.* Sanctiſſimus, & n.7.& 8.
7 *Ritus ordinandi Græcos à Latinis, & è contra approbantur.*
8 *Ritus Eccleſiæ Romanæ, differt à ritu Eccleſiæ Græcæ in conſecratione, & in ordine, & de ritu Græco, & Latino*, n.9.10.
9 *Græci non carent vero Sacerdotio defectu materiæ eſſentialis contra aliquos, cum in eorum ordinatione vera materia, & forma adſint, ſicut in Latina.*
11 *Ordinis materia, & forma à Chriſto determinata, extenditur ab Eccleſia, vt clarius ſignificetur inſtitutio.*
12 *Ordinum proprius Epiſcopus poteſt eſſe ratione originis, domicilij, ſeu beneficij.*
13 *Ordinari nequit qui ſubditus eſt plurium Epiſcoporum, niſi ab vno eorum, qui prius incœpit illi conferre ordines, etiam ſi habeat plura beneficia in diuerſis Diœceſibus, ad quorum titulum cuiuſlibet poſſet ordinari*, n.15. *contraria ſententia pluribus fulcitur fundamentis*, n.16.17.18. *vide* numero 20.21. & 22.
14 *Litigaturus ex quo ſemel elegit litigare coram vno iudice ex pluribus ſibi competentibus, nequit variare, ſecus in ordine, & quare*, n.20.21.*ſed videtur contra*, n.22.
17 *Ordinari queit qui habet plura beneficia in diuerſis Diœceſibus ab Antiſtite, quo maluerit idem ſi habeat plura domicilia*, numero 18.& 19.
19 *Cap.*nec captandæ de conceſ.præbendæ.
21 L.2.3.4.& 5.& 20.ff.de optione legata.
22 *Ordinatus ab vno ad titulum patrimonij pro Eccleſiæ vtilitate, qualiter ab alio Epiſcopo queat ordinari ratione eiuſdem tituli.*
23 *Ordinatus in minoribus ab Epiſcopo, num ab ab alio queat ordinari in maioribus ratione domicilij, aut beneficij.*

VT ad primam difficultatis partem reſpon- 1
deam, præmitto dicendum Concilium Nicenum 1.*canon.2.* Carthaginenſe 4.*cap.3.* Tridentinum *ſeſſ.14. cap. 3. de Extrema vnctione*, docere Præsbyteratum manuum impoſitione conferri; Florentinum verò Concilium traditione Calicis cum Vino,& Patenæ cum Hoſtia, & inter ſcholaſticos Bonauentura *in 4.diſt.24.p.2.art.1.* & *quæſt. vlt.* Scotus *quæſt. vnica §. de ſecundo*, Durandus *quæſt.3. num.* 8. putant † Diaconatum conferri 2
per ſolam manus impoſitionem cum forma competenti; alij per ſolam Euangeliorum traditionem cum forma correſpondente, vt docent D. Thomas *in 4.diſt.24.quæſt.2.art.3.ad 5.* Ricardus *articulo 4. quæſt.3.* Palatius *diſp.7.poſt primam concluſionem*, Vaſquez *diſp.238. cap.4.* † Quare igitur 3
cum ex prædictis videantur diſſentire in aliquo Doctores; ita vt qui ſententiá Florentini Concilij defendunt, eam Præsbyteratus inſtitutionem eſſe de Iure Diuino, à Chriſtoquè dimanare; alij inquá inſtitutam,& determinatam ab Eccleſia;& ſic variabilem fuiſſe; ideo vt hæc varietas componatur,

dices vtramque ſententiam veram eſſe; eo quod omnes vtriuſque Doctores ſufficientem materiam ordinis Sacramenti aſſignent; quia cum hæc non ſit in ſpecie determinata, ſed tantum ſub ratione ſigni ſenſibilis in genere poteſtatem ordinis exprimentis; ſequitur vt quævis ex aſſignatis ſufficiens ſit, modò accedat forma ſufficienter, poteſtatem exprimens.

4 Et pro veritate dicendum materias, & formas Sacramentorum eſſe à Deo, vel à Chriſto inſtitutas, non tamen ſingulas quoad ſpeciem, ſed aliquas quoad genus tantùm determinandas quoad ſpeciem ab ipſis Apoſtolis, vel Eccleſia: inter quas eſt materia, & forma Sacramenti Ordinis, cuius ſingulæ materiæ, & formæ ſingulorum ordinum non fuerunt à Chriſto Domino determinatæ in ſpecie, ſed tantum in genere ſub aliquo ſigno ſenſibili expreſſiuo poteſtatis, quæ per ordinem traditur: ſic latè Pater Amicus *in ſuo*
5 *curſu Theologico tom.7. diſput.2.ſect.4.* † quod videtur verum ex eo fundamento, nam diuerſis temporibus vſa eſt Eccleſia ad hoc Sacramentum conferendum varietate materiæ, & formæ, ſed ſi ipſæ à Chriſto eſſent inſtitutæ ſpecificè, non poſſet, nec Pontifex circa eas diſpenſare, vt certum eſt, & dixi iam ſuprà; ergo ſi Eccleſia diuerſis temporibus pro varietate vſa eſt, ſequitur vt in ſpecie materia, & forma huius Sacramenti ſit determinata ab Apoſtolis, & Eccleſia.

6 Et confirmatur authoritate Clem. VIII. qui ſua peculiari Bulla edita anno 1595. die 31. Auguſti quæ incipit *ſanctiſſimus Dominus noſter Clemens Papa VIII.* in fine; ex ſententia Congregationis ſuper reformatione Græcorum decernentis, declarantis, mandantis & conſtituentis Romæ habendum eſſe Epiſcopum Græcum Catholicum, qui Græcos Epiſcopis latinis Italiæ, & inſularum adiacentium ſubiectos ab Epiſcopo
7 Græco ordinet. † Sed ex hoc Pontificis decreto euidenter ſequitur, ac deducitur aſſertio propoſita; ergo non poteſt non eſſe validus ille ordinandi ritus, quem publicata Bulla ſummus Pontifex approbat, cum approbet ritum ordinandi Græcorum, qui eſt quoad materiam, & formam, diuerſus à ritu ordinandi latinorum; & ſic fit neutrum, per ſe determinate eſſe neceſſarium ad validitatem Sacramenti, poſſeque ſub alterutro, collatum, eſſe validum; at ſic Pontificem in declarandis mediis neceſſariis ad ſalutem, non errare, cùm ad hoc ei, & Eccleſiæ datæ ſint cum infallibili Chriſti promiſſione, vt non ſint portæ inferi contra præualituræ; ergo cum prædicta Bulla declaret habendum eſſe, vt Catholicum illum Græcum Epiſcopum, qui Græcos ſubditos Epiſcopos Latinis cum eorum dimiſſoriis Græco ritu ordinat, videtur ſimul declarare, Ordinem per talem ritum collatum eſſe validum, alioquin nec poſſet cum detrimento animarum prædicta Bulla talem ritum permittere, nec Catholicum Epiſcopum declarare, qui ab eſſentiali ritu conferendi hoc Sacramentum ab Eccleſia Romana recederet.

8 Et quod Ritus Eccleſiæ Romanæ, diſtinguatur à ritu Eccleſiæ Græcæ in multis apparet ex adductis ſuprà *ſub c.9.à n.1.* vbi de differentia conſecrandi Euchariſtiam in pane fermentato ab eo, quam obſeruat Eccleſia Latina in pane azimo, item & in ordinatione; quia cum hæc obſeruet ex Concilio Florentino *in inſtruct. Armenorum.* Sextum Sacramentum eſſe ordinem, cuius materia eſt illud, per cuius traditionem confertur ordo, ſicut Præsbyteratus traditur per Calicis cum Vino, & Patenæ cum pane porrectionem, referatque Diana *p.8.tract.1.reſ.42.* in verſ. *verum*, ordinationem Græcorum ſine inſtrumentis peragi, vt plerique teſtantur, ſicque teſtetur etiam audiuiſſe à quodam Græco Viro docto. Quare dicendum videtur ex Chriſti inſtitutione in materia ordinationis eſſe quandam latitudinem; ita vt per ſe loquendo ea conſiſtat in porrectione Calicis, & Patenæ cum pane, & vino, ex conceſſione tamen Pontificis ad eam ſufficiat ex parte materiæ manuum impoſitio ſine viſa inſtrumentorum porrectione; quemadmodum ex eadem Chriſti inſtitutione, in Miniſtro Confirmationis eſt aliqua latitudo: nam per ſe loquendo Epiſcopus ſolus poteſt validè tale Sacramentum conferre; ſi tamen accedat conſenſus Sedis Apoſtolicæ, ſimplex Sacerdos illud validè adminiſtrare poterit: ſic docet Ioannes Præpoſitus *in 3.part. quæſt. vnica, de Sacram.Ordinis, dub.10.n.109.* Arcudius *in concordia lib.6.c.4.* Fornarius *de Sacram. Ordinis cap.2.* item Cardinalis Lugus *de Sacram.tom.1. diſput.1. ſect.5.* vbi latè, & doctè Bellarmin. *lib.de Sacram. Ordinis c.7.in fin.* vbi ſic ait: *Credibile eſt Dominum inſtituiſſe iſtas omnes materias ordinum, non quidem in particulari, ſed generatim, monendo Apoſtolos, vt ordines conferrent per caremonias inſtrumentorum, quibus ſignificaretur eorum poteſtas.* Alia tradit etiam Petrus à Sancto Ioſeph. *in idea Theol. Sacram. 35. reſol. 3.* & bene loquutus fuit Pater Franciſcus de Lugo Cardinalis Luci Germanus, qui vita functus eſt anno præterito 1652. Valliſoleti, dum eſſet Rector Soc. IESV apud S.Ignatium *de Sacram.in genere cap.1.q.7. n.70. & 73.* quem ad litteram refert præcitatus Diana *dict.reſ.4. p.8. tract.1.* in verſ. *nota tamen*, probans ex multis, & *ex cap. Presbyter de Sacram.non iterandis*, Apoſtolorum tempore formam ordinationis fuiſſe ſolam manuum impoſitionem; & ſic credens quod niſi eſſent formæ poſtea inuentæ, ſufficeret ordinatori dicere *ſis Sacerdos*, vel alia æquipollentia verba.

Vnde reſoluendum eſt quod. etſi aliqui dixiſ- 9
ſent Græcos carere vero Sacerdotio defectu materiæ eſſentialis, non eſt cur audiantur cum ritu Græco per vnicam impoſitionem manus, vnicamque formam, duplex conferatur poteſtas Subdiacono vero contrectandi vaſa Sacra, & legendi Epiſtolas; Diacono, diſpenſandi Corpus, & Sanguinem Chriſti ex commiſſione Sacerdotis, necnon legendi Euangelium; Præsbytero, conſecrandi Corpus, & Sanguinem Chriſti, & ſimul à peccatis abſoluendi: ritu verò Latino, non niſi per duplicem materiam, duplicemquè formam, cum Latini magis explicitè, quatenus in Diacono duplicem exprimunt poteſtatem legendi Euangelium, & miniſtrandi ſolemni ſacrificio; in Sacerdote pariter poteſtatē ſacrificandi, & abſoluendi diſtinctè; ob idque rectè tam in Eccleſia Græca, quàm Latina Ordinis Sacramentum conferri dici debet: cum hoc Sacramentum nullum habeat certum ſignum ex Chriſti inſtitutione in ſpecie, ſub quo conferri debeat, ſed tantum in genere, quatenus aliquo modo expreſſiuum eſt poteſtatis, quæ per ordinem traditur, & hoc in ſpecie determinare, ſit penès Eccleſiā, & potuiſſe pro variis temporibus, variiſque Eccleſiis, varia ſigna materialia ad eam

ordinis

10 ordini [illegible] poteſtatem exprimendam determinate. † [illegible] vt vtraque Eccleſia Græca, & Latina [illegible] nem per ſenſibile ſignum, & [illegible] traditionem poteſtatis, & [illegible] vtraque validum Sacramen- [illegible] quæ ſeruat formaliter loquendo materiam & formam inſtitutam à Chriſto, licèt [illegible] ſignis diuerſis, quatenus Græci [illegible] ſignificant poteſtatem Diaconi, [illegible] ſolo nomine Diaconi, vel Præſ- [illegible].

11 Quæ omnia plus ex ſequentibus explanantur; [illegible] ante ſcripta Euangelia in ordinatione Diaconi adhibebat ſolam manuum impoſitionem, quam etiam ſolam adhibebat in ordinatione Præſbyteri, vt conſtat, tum ex Concilio Carthaginenſi 4. *cap.* 3. ibi, Præsbyter cum ordinatur Epiſcopo eum benedicente, & manum ſupra caput eius tenente, tum ex Niceno 1. *canon.* 9. tum ex ritu Græ[illegible]; tum maximè ex ſacris oraculis, in quibus ſola [illegible]tio ſit de impoſitione manuum, Actorum *c.* 13. [illegible] Apoſtoli Saulum, & Barnabam creatunt, vt [illegible] ſupra *in hoc tit.* notaui *ſuper Rub.* vbi dicit textus *tunc ieiunantes, & orantes, imponenteſque eis manus dimiſerunt illos*, & 2. ad Thim. 5. *Manum*, inquit Paul. Thimoteo Epiſcopo *cito nemini impoſueris*, & 2. ad Thim. 1. *Admoneo te vt re ſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum*; & ibidem *cap.* 4. *Noli negligere*, inquit, *gratiam, quæ eſt in te, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Preſbyterij*; quam eandem manuum impoſitionem, vt Eccleſia Græca ſeruat, nunc Eccleſia Latina in ordinatione Diaconi, & Præsbyteri, & præter eam ad maiorem collatæ poteſtatis expreſſionem adhibet in ordinatione Diaconi traditionem Euangeliorum, cum verbis clarius exprimentibus poteſtatem legendi Euangelia in Eccleſia Dei, in ordinatione Præsbyteri, traditionem Calicis cum Vino, & Patenæ cum Hoſtia, cum verbis clarius ſignificantibus poteſtatem ſacrificandi, repetit Diana vbi ſupra *dict. part.* 8. *tract.* 1. *reſol.* 42. ſub verſ. *ex dictis*, vbi aduertit dixiſſe *cum verbis clarius exprimentibus*: nam aliqua verba implicitè ſaltem, & confusè ordinis poteſtatem ſignificantia, ſemper fuerunt neceſſaria, cum omne Sacramentum nouæ Legis conſtare debeat ex rebus, & legibus, quibus ſatis difficultas prædicta patet.

12 Ad ſecundam quæſtionis partem de recipiente ordines ab vno Epiſcopo, num queat variare, recipiendo ordines maiores ab alio, occaſione huius dubij poteram hic adiungere de modis, ex quibus qui ordinandus eſt, poſſit recurrere ad diuerſos Epiſcopos, qui eum competenter ordinare queant, & legitimè; nam quemadmodum quis ratione beneficij poteſt ordinari ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi ſitum eſt beneficium, etiam ſi tenue ſit, vt docent Doctores per textum *in cap. cum nullus hoc tit. lib.* 6. cum infinitis Barboſa *p* 2. *allegat.* 4. *de officio Epiſcopi à num.* 42. pro quo faciunt adducta *in cap. poſtulaſti* 14. *de foro comp.* præcipuè *quæſt.* 1. item ratione Domicilij, vel ratione originis, vt colliges abundè ex his, quæ dixi latè *in cap. fin. de foro comp. à quæſt.* 1. & ex notatis *in principio huius textus*, quod qualiter contingat expendit cum multis idem Barboſa *dicta allegat.* 4. *à num.* 1. & *de Iure Eccleſiaſt. p.* 1. *cap.* 35. de quibus nonnullas ponam difficultates *infra*.

13 Sed ad punctum quæſtionis videtur dicendum, vt licèt ordinandus habeat Epiſcopos diuerſos, ad quos recurrere poſſit, vt ordines recipiat, veluti vnus ratione originis, alius domicilij, aut habitationis, vel alter ratione beneficij, tamen ex quo ab vno incepit ordines aſſumere, debeat cum illo continuare ad cæteros ordines aſſumendos; ita vt nequeat variare iuxta propoſitum in quæſtione noſtra, aſſumendo ab alio ex prædictis Epiſcopis ordines, niſi Epiſcopus, qui prius illum ordinauit iudicaret ceſſare cauſam ordinationis, & remitteret ordinatum ad alium ex dictis Epiſcopis; ex eo quia ſi ſemel eſt factus ſubditus ordinantis, cuius eſt onus prouidere illi de beneficio; & ſic aliis iuribus Epiſcopalibus non poteſt talis ſubditus eligere alium Epiſcopum in præiudicium electi per primam ordinationem: ſic docent poſt Archidiaconum *in cap. nec captanda de conceſſione prabenda*, Achiles de Graſſis *deciſ.* 13. *de penſionibus*, Molfeſius *in ſumma Theologia moral. tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 10. qui ſic obſeruat cum Riccio, & Quaranta

† Et confirmatur quia ex quo cuilibet competant 14 fori diuerſi, vt litigare queat ratione priuilegi, delicti, rei ſitæ, Domicilij, habitationis, alteriuſve modi, de quibus latiſſimè tractaui *ſub tit. de foro comp.* & ſi ſit in eius poteſtate facultas fori eligendi: tamen ex quo ſemel coram Iudice aliquo compareat, tenebitur inſtantiam cum illo proſequi, facultate denegata ſibi variandi, ad alium Iudicem eundo, vt probaui *in cap. ex parte* 15. *de foro comp. quæſt.* 7. ergo. † Et ſic Barboſa *de Iure* 15 *Eccleſ. dicto cap.* 33. *p.* 2. *num.* 39. tenet eum, qui habet plura beneficia in diuerſis Diœceſibus, ſi elegit vnum Epiſcopum, à quo incipit ordinari, non poſſe poſtea ordines ſuſcipere in alia Diœceſi ratione alterius beneficij.

Prædicta ſententia in praxi vſitata eſt, ſed non 16 reticeam eſſe fortiſſima fundamenta pro contraria ſententia; nempe vt ſi quis ſuſcepit ordines minores ab Epiſcopo Domicilij, poſſit Diaconatum, aut Subdiaconatum recipere ab Epiſcopo originis, vel ab Epiſcopo beneficij, ad cuius titulum prætendat ordinari. Primò quia ſi hunc Epiſcopum modo elegerit non ideo deſinit eſſe ſubditus à iure aliorum. Secundò quia dum variat vtitur iure ſuo, & conſequenter nemini facit iniuriam. Tertiò quia per primam electionem non abdicauit à ſe ius eligendi, quod habebat. Quartò quia Campanil. *in diuerſ. Iur. Canon. Rub.* 9. *cap.* 8. *n.* 11. Riccius *in praxi Eccleſ. reſol.* 458. *in* 2. *editione, & in praxi aurea reſol.* 49. Garcia *de benef. p.* 2. *cap.* 4. *à num.* 1. Bonacina *tom* 1. *diſp.* 8. *quæſt. vnica puncto* 4. *num.* 14. Villalobos *p.* 1. *tract.* 11. *difficult.* 9. *num.* 2. † docent abſolutè quòd habens plura beneficia in 17 diuerſis Diœceſibus, poſſit à quolibet maluerit Antiſtite ordinari. Quintò quia id nullo iure reperitur prohibitum expreſsè: ita in terminis docent Trullench. *de Sacram. lib.* 6. *quæſt. vnica dub.* 7. *ſub n.* 27. & cũ eo Diana *p* 9. *tr* 8. *miſcel. reſ.* 4. & antea ipſe Diana *in p.* 8. *tr.* 2. *reſ.* 9. *&* 10. vbi cõtra Barboſam, & alios *d. alleg.* 4. *p.* 2. *n* 1. ſic tenuit cum Franciſco Zypeo, cui addo Auerſam *de Sacram. ordinis q.* 1. *ſect.* 6. quatenus dixit iuxta doctrinam *l. Senatores ff. de Senatorib.* quod ſi quiſpiam ſit oriundus ex vno loco, & habeat beneficium non requirens reſidentiam in alio, & Domicilium perpetuũ in alio, poſſit à quolibet ex his Prælatis promoueri † ſed melius, & in terminis diſtinxit Squillante *de* 18 *priuileg. Clericor. c.* 4. *n.* 136. vbi ex Nauarro teſtatur fuiſſe reſolutum ordinatum in loco Domicilij poſſe ordinari in loco beneficij: & ſic in puncto Iuris teneo.

19 Nec obstant fundamenta contraria, quibus satisfit ex iam adductis, nec textus *in dicto cap. nec captanda*, cum ibi solum loquatur de illo, qui habet facultatem à Pontifice ad acceptandum beneficium; quod primo vacauerit, qui quidem antequam beneficium vacet, non potest acceptare determinatum beneficium, sed tenetur acceptare primum beneficium, quod vacauerit, iuxta ea, quæ latè dico *sub tit. de concess. preb.* & sic iam vides quod decisio illius textus, non videatur accommodabilis casui nostro; præcipuè cum sit odiosa, & consequenter non extendenda, & consulente prædicto Ægidio Trullench. vt ipse ait *dicto num.* 27. anno præterito 1635. fuisse in praxi acceptatum in Diœcesi Valentina in quodam beneficiario habente vnum beneficium in Diœcesi segobiens. qui cum suscepisset ibi ratione illius beneficij Subdiaconatum, postea ratione alterius beneficij in Diœcesi Valentina, suscepit ibi alios ordines.

20 † Et nec obstat confirmatio relata ex variatione fori semel electi quia etsi vera sit absolutè, non adaptatur ad casum nostrum; & quia electo semel iudice, & lite coram eo contestata, fit Dominus illius instantiæ, quæ vna est quovsque sententiet; at verò in casu nostro videntur esse actus diuersi; quia ex eo, quod vnum ordinem quis accepit ab vno, ille actus finitus fuit, & completus, & non est cur nequeat pro aliis ordinibus recurrere ad alios Episcopos, quorum subditus sit aliquo ex modis prædictis; quia vt inquit Francisc. Zipeus *in consultat. canon. lib. 1. tit. de ætate ordin. cons.* variatio hic non contingit circa vnum, & idem subiectum, sed respectu diuersorum; quoniam ordo susceptus, v. g. Diaconatus, distat à suscipiendo, v. g. sacerdotio; itaque vt exclusa sit variatio quoad vnum, qui & natura irrepetibilis est, nihil vetat quoad alterum variare, & alterum Episcopum adire, nec vllibi cautum esse quod per aditionem vnius Episcopi; alter fiat alienus, seu non proprius, nec enim esse eandem rationem in hoc casu, in quo vnus actus distinguitur ab alio.

21 † Ob idque nō obstare *l. 2. 3 4. 5. & 20. ff. de optione legata*, quibus probatur quod optione semel facta omne ius consumitur; quia cum reddat rationem *dict. l. 20.* cur voluntatem mutare non possit optans, nempe, quia omne prima testatione consumpsit, cum ret continuò esset eius simul, ac si dixerit eam sumere alia, hæc adducens Diana *p. 6. tr. 7. miscel.* sic tenet *res.* 35.

22 Sed an nostra opinio in aliquo casu irritetur, dubium potest esse, & videtur affirmatiuè respondendum: nam si quis, v. g. à priori Episcopo originis, ordinem aliquem accepisset ad titulum beneficij, residentiam requirentis, vel ad titulum Patrimonij pro vtilitate, vel necessitate Ecclesiæ, iuxta Trid. formam *sess. 23. de reformat. cap. 16.* tunc non possit ab Episcopo noui Domicilij, ordines conferri inconsulto priori Episcopo, à quo perquirere debet, vtrum iusta illa causa, quæ ad collationem ordinis coëgit, cessauerit, vel adhuc vigeat, etsi adhuc eadem causa perdurauerit, remittatur, vt inseruiat Ecclesiæ, cuius gratia fuit ordinatus, iuxta Trid. decretum, *dict. sess. 23. c. 16.* sic docent Aloysius Riccius *in praxi praxi Eccles. decis. 306. num. 4* quamvis ibi, *In vers. caterum*, affirmet consuluisse contrarium nonnullos Episcopos Domiciliarios ordinare cupientes, scilicet clericos, qui ab eorum originis Episcopis ordines sumpserunt, eo quòd variatio, maximè in ordinibus, & aliis spiritualibus prohibeatur, iuxta *Clem. 1. de renunciatione*, & Archid. *in dict. cap. nec captanda*, & prædictam doctrinam docuerunt Addent. ad summam Bullar. Quarant. *in verb. Ordo vers. circa tertium pag.* 351. Piasecius *in praxi Episcopali 1. p. cap. 1. de conferend. ordin. num. 9. ampliat.* 2. sequitur Diana *dicta p. 8. tract. 2. res.* 10. † dicens 23
hæc procedere, non solùm in maioribus ordinibus sed etiam in minoribus, ex Rebuffo *de litteris ordin. num.* 16. Piasecio *suprà*, & Quaranta, *verb. Ordo* suprà improbans Guid. Pap. *decis.* 44. dum dixit posse Laicum promoueri ad primam Tonsuram, etiam per Episcopum non suum, eúmque conuincens ex textu *in cap. fin. huius tit. lib. 6.* videbis Narbonam *in l. 20. lib. 4. recopil. tit. 1. à num.* 132. gloss. & Marchinum *de Sacram. ordin. cap. 5. num. 10. pract. 1. p. 5.* & Barbosam *in l. 1. art. 3. num. 218. de iudiciis*; licèt ipse *num.* 220. affirmet suspensionem quam ipso iure sacris ordinatus, alias incurreret prædicto in casu, minimè contrahi, etiam si ab alieno Episcopo primam Tonsuram accipiat.

QVÆSTIO II.

An si quis habeat duo Domicilia, poßit ab vtroque Episcopo ordinari. An Episcopus poßit ordinare aliquem, cuius Pater, natus est in sua Diœcesi, licèt filius fuerit natus in alia: & quid de Auo. Et an poßit ordinare aliquem, qui fortuitò natus est in sua Diœcesi; ita vt sit ei subditus ratione originis. Vel an poßit ordinare aliquem, qui ex fornicatione natus ex matre certo loco habente Domicilium, & à Patre alio. Et an dicatur Episcopus originis, in cuius Diœcesi natus est Pater Clerici ordinandi?

SVMMARIVM.

1 *Ordinare quis habens duo Domicilia æqualia ab Episcopo cuiuslibet.*

2 *Ordinari quis filius ab Episcopo vbi eius Pater natus fuit ratione originis*, n. seqq. & n. 6. & num. 21.

3 *Filius dicitur oriundus loci, in quo Pater eius natus fuit quoad honores, & emolumenta.*

4 *Filius dicitur natus ciuiliter legis beneficio, vbi eius Pater natus fuit.*

5 *Incola fit legis beneficio filius.*

7 *Nepos nunquam dicitur originarius loci, in quo eius Auus natus fuit ad ordines suscipiendos.*

8 *Ordinari nequit natus fortuitò ab Episcopo loci, vbi quis sic nasceretur eius pater domicilium non haberet* à n. 11.

9 *Episcopus ratione originis dicitur, vbi quis fortuitò natus est.*

10 *Libro Baptismi probari quit origo alicuius.*

11 *Natiuitas facit ciuem loci, vbi quis natus est.*

12 *Ciuilitas originis potentior est qualibet alia si parentes ibi Domicilium habeant.*

13 *Natus fortuitò vt ordinetur pertinet ad Episcopum, vbi pater Domicilium habebat.*

14 *Natus in mari, dicitur Domiciliarius loci, in quo eius pater Domiciliarius erat quoad ordines.*

15 Originis

15 *Originis Domicilium, nunquam censetur mutatum.*

16 *Libertinus ordinatur ab Episcopo, vbi eius patronus habet domicilium.*

17 *Ordinari potest natus in domicilio matris, qui nequit probare patris domicilium, & quare,* num. 18.

19 *Filius vulgò quæsitus ordinatur in domicilio matris.*

20 *Expositus filius quoad ordines est subditus Episcopi vbi fuit natus.*

21 *Episcopus originis dicitur ille, in cuius diœcesi natus est pater, vel eius filius ordinandus.*

1 AD primam quæstionis partem, satis respondere valebis ex his quæ adduxi *quæst. præcedent.* in toto vers. *ad secundam*, vbi pro vtraque parte dictum est, vnde cum æquam similitudinem casus nostræ propositæ quæstionis habeat; ideò ex resolutione in præcedenti scripta respondebis dicendo, quod si quis duo domicilia sub diuersis Episcopis haberet, in quibus si non æquis Mathematicis temporibus, saltem propè æqualitatem habitaret, possit indifferenter à quocumque ex his Episcopis duobus ad ordines promoueri; quia ratione vtriusque domicilij, singulis subditus est, vt docent Sanchez *de matrim. l. 3. disp. 24. num. 2.* Marchinus *de Sacramento ordinis tract. 1. part. 5. cap. 7. num. 10.* Præpositus 3. *part. de Sacramento Ordinis quæstione vnica, dubio 14. num. 135.* Auersa *de Sacramento Ordinis quæst. 3. sect. 6.* Torreblanca *in practica iuris spiritual. lib. 2. cap. 13. num. 11.* per textum *in l. habeo, l. assumptio, l. eius, ff. ad municipal. cap. 2. de sepulturis, cap. penultimo, hoc titulo*; est enim verum de iure posse vnum habere duo domicilia vno eodemque tempore.

2 Ad secundam quæstionis partem, communiter Doctores affirmant posse Episcopum ordinare filium alibi natum illius patris, qui natus fuit in Diœcesi Episcopi ordinaturi, inter quos Auersa *de Sacramento Ordinis*, & Torreblanca *supra n. 9.* vbi citat Vgolinum, Gutierrez, Campanil. Zerolam, Riccium, & alios, Machado *de perfecto confess. tom. 2. lib. 4. part. 1. tract. 3. docum. 3. num. 4.* Marcel. Vulpeius *in praxi fori Ecclesiast. cap. 7. num. 24.* Molfesius *in summa tom. 1. tract. 2. cap. 2. num. 3.* vbi docet quod ratione originis potest quis ordinari ab Episcopo, vt si ipse, vel pater eius natus sit in illius Diœcesi, refert Diana *dict. p. 8.*
3 *tract. 2. res. 12.* in vers. *sed communiter.* † Et confirmatur ex his, quæ docent Boërius *decis. 13. n. 13. & 15.* Gutierrez *cons. 7. num. 1.* dicentes filium dici oriundum, seu originarium loci, in quo pater natus est, succedereque in honoribus, & muneribus, tam personalibus, quàm realibus, non modo temporalibus, sed etiam spiritualibus, cum filius originem patris sequatur, vt probat textus *in l. 3. cod. de municip. & origin. lib. 10.* vt latè probat Pichardus *de nobilitate commun. à num. 9.* Et pro hac sententia tradit plura Barbosa *in pastorali part. 2. allegat. 4. à num. 7. ad 17.* vbi probat exemplis filium alibi natum dici originarium illius loci, vbi pater est natus quoad honores, & emolumenta, quæ ibi refert, & nouissimè cum pluribus sequitur Ægidius Trullench. *de Sacram. lib. 4. quæst. vnica, dub. 7.* videndus *num. 3. & 4.* ad plura.

4 Verùm à Cuña, *in decretum Gratiani part. 1. dist. 71. num. 4.* asserit, vt quoties aliquis ciuis alicuius loci dicitur, siue natus ibi ciuiliter, id est beneficio legis, & gaudet priuilegio ciuis talis loci, siue alibi natus sit, non possit à tali Episcopo
ordinari, † quia licèt beneficium legis faciat inco- 5
lam, seu Domiciliarium, nunquam tamen facit ortum, siue oriundum, iuxta *l. 1. cum alijs cod. de municip. & origin. dicto libro 10. l. 2. cod. de incolis lib. 10.* Menochius *de arbit. l. 2. casu 86.* & quamvis talis possit dici naturalis ciuiliter, & impropriè, nunquam tamen oriundus, seu ortus dicetur, nisi ab origine propria, vt docent Burgos de Paz *in l. 3. Tauri p. 1. num. 372.* Auendañus *de exequend. mandat. lib. 1. cap. 3. num. 5.* Azeuedus *in l. 19. tit. 3. l. 1. recopil.* cum verba naturaliter sint propriè intelligenda *l. fin. cod. de his, qui veniam ætatis*, vbi Baldus & alij quos citat Diana, & in terminis docent Henriquez *lib. 10. de ordine cap. 22. num. 1.* cum multis; quos *ibi* citat *in comment. lit. B*, Valascus *tom. 1. allegat. 5. num. 24.* Alzedus *in praxi p. 2. cap. 5. num. 43.* vbi dicit quòd ille dicitur Episcopus originis, in cuius Diœcesi ordinandus natus est, non verò Episcopus Diœcesis, in qua ordinandi pater natus est; sequitur Eman. Rodriguez *tom. 2. cap. 61. alias 62. num. 12. folio 113.* & sic etiam docet citatus à Cuña referens fundamenta contraria ex *dicta l. assumptio cum alijs, & l. 2. tit. 24. part. 4. & ordinat. Lusitaniæ lib. 4. tit. 55. §. 1. & 4. & lib 6. tit. 56. statim in princip & §. 1. 2. & 3.* quæ videntur solum accipienda impropriè ad honores ciuiles, vt in prædictis legibus cauetur, non propriè,
vt requiritur ad ordines. † Mihi autem prima sen- 6
tentia in praxi recipi satis semper visum fuit, cum filius semper dicat ordinem ad ortum sui Patris, & vbi degit.

Vtcumque tamen prædicta sequaris, verum est 7
apud omnes Doctores, vt nepos nunquam dicatur originarius ex origine Aui illius loci, in quo auus natus est ad ordines suscipiendos, vt in terminis docent Couarruu. *de sponsal. part. 2. cap. 7. §. 1. num. 15.* quem refert, & sequitur Riccius *in praxi fori Ecclesiast. res. 257. num. 2.* Marchinus *de Sacram. Ordinis tract. 1. part. 5. cap. 6. num. 2.* Vgolinus *de officio, & potestate Episcopi cap. 26. §.... post num. 4. vers. excipitur*, sequitur Ægidius Trullench. *de Sacram. lib. 4. quæstione vnica, dubio 7. sub num. 5.*

Ad tertiam quæstionis partem an Episcopus 8
possit ordinare aliquem, qui fortuitò natus est in sua Diœcesi; itavt sit ei subditus originis, Narbona *lib 4. recopil. tit. 1. l. 20. num. 141.* glossa, & Gaspar. Hurtad. *de Sacram. Ordin. disput. 17.* dum dicit, vt quilibet fiat subditus Episcopo quoad susceptionem ordinum, aut ratione natiuitatis in Diœcesi illius, ad quod credit sufficere quod in ea fortuito natus sit, cum in ea esset mater causa itineris, vel negotij, sic probans *ex cap. cum nullus de tempor. ordin. hoc tit. lib. 6.* tenent pro affirma-
tiua probari. † Pro quo facit quia Episcopus pro- 9
prius ratione originis is dicitur, in cuius Diœcesi natus est, is qui ordinandus est, iuxta glossam *in cap. 1. de vsur. in 6.* verb. *alienigenas, l. qui ex vico, ff. ad municipal.* cum originarius, seu oriundus dicatur à sua propria origine, ex textu *in l. 4. cod. de incolis lib. 10. & l. 1. ff. ad municip.* sic cum multis Barbosa *alleg. 4. sub num. 2. p. 2. de officio Episcopi.*
† Et comprobari videtur, nam quis dicitur origi- 10
nem habere à loco vbi baptizatus est, posseque per librum Baptismi probari, vt etiam cum multis sequitur Barbosa *sub dicto num. 2. in fine*, quibus

ad lo Ægidium Trullench. *dict. dubio* 7. .3. quod vltimum intelligit modo non constet in indiuiduo de loco, vbi quis natus est, aliter enim ait quod sequerentur aliqua incommoda; quia aliquoties parentes deferunt filios natos in vno loco ad alium locum baptizandos, vt illius loci priuilegiis fruantur, quod fieri sit in damnum, & fraudem propriæ Parochiæ, & loci, vbi baptizantur.

11 His inquam non obstantibus communiter Doctores in casu nostro dicunt quod licèt quis sortiatur Domicilium in ea patria, vbi natus est, qui ad ordines promoueri desiderat *ex di . cap. cum nullus*; quia nat tas facit ciuem in eo loco, vbi natus est ex relatis iuribus, & aliis, quos at Diana *dict. p. 8. tra l. 2. ref. 12.* referen ve . fit ciuis,

12 vbi ortus est. † Et quod potentior sit ciuilitas originis, quàm alia quælibet *ex l. origine cod. de municip. & orig. . b. 10.* & iuxta ordinationem Portugal. *.b. 2. tit. 56. in princ. vers. aquelle*, tamen intelligenda este, dum tamen parentes filij nati habeant Don lium eo in loco, vbi filius natus sit; quia si filius fortuito, aut casu nascatur ex parentibus alibi pe gentibus, vel ad tempus moram trahentibus in aliquo loco vbi natus est, dicunt Doctores citandi cum multis per eos relatis, filium sic natum non contrahere ciuilitatem originis, sed in eo loco, vbi parentes proprium Domicilium haberent, iuxta textum *in l. 1. cod. de captiuis, & postlim. reuersis*, Barthol. *num. 4.* & I latea *in l. filios num. 1. vers. quod intellige cod. de municip. & origin. lib. 10.* Gregorius *in dicta l. 2. tit. 24. p. 4.* verb.

13 *maguer sea natural.* † Et sic in terminis, nempè vt non censeatur proprius Episcopus, in quo qui ordinari prætendit, casu fortuito natus est, sed pertinere ad Episcopum, in cuius Diœcesi eius parentes Domi lium habent, cum fingatur ibi natus, docent Thomas Valascus *in suis allegationibus tom. 1. allegat. 5. num. 20.* bene exemplificando, Præpositus, *in 3. p. de Sacram. ordin. quæst. vnica dubio 14. num. 130* Diana multis adductis eius verba referens, & textum *in l. ciues 7. cod. de incolis, dict. ref. 11.* Felicianus de Vega *in cap. postulasti de foro comp. num. 18.* Opatouius *de Sacram. tract. de ordine quæst. 3. sect. 6.* Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 11. difficult. 9. num. 2.* Piasecius *in praxi p. 1. cap. 1. art. 2. num. 1.* qui optimè obseruat sic accipiendum esse id, quod dictum est; indequè trahere originem, vbi fuerit baptizatus, Sanchez *de matrim. lib. 3. disp. 23. num. 3.* Auila *de censur. p. 3. disp. 5. dub. 7.* Acuña *in decreto part. 1. dist. 71. n. 3.* Zipeus *in analitica Iuris Pontificij lib. 1. de ordin. num. 4.* quibus addo eundem Barbosam cum infinitis aliis sic explanantem *dict. alleg. 4. sub num. 4.* quod antea dixerat *num. 2. & 3.* & eundem Ægidium Trullench. *dict. lib. 4. de Sacram. dub. 7. sub*

14 *dict. num. 3.* † Et ambo addunt cum Vgolino *de potest. Episcopi cap. 26. §. 1. num. 4.* originem habere filium in domicilio patris, si in Mari natus sit; ita vt sic natus non ab illius ciuitatis antistite, vbi sic per transennam natus fuit, nec ab alio de illius licentia promoueri possit, vt docent Nauarrus *cons. 31. hoc titulo*, Henriquez *lib. 1 . cap. 22. part. 1.* Campanil. *in diuers. iuris Canon. Rub. 9. c. 8. num. 10.*

15 † Et cum aliis idem Barbosa *dict. alleg. 4. num. 19.* qui *num. 20.* per textum *in dicta l. assumptio, ff. ad municip.* ait domicilium originis nunquam censeri mutatum, vti docuerunt etiam Nauarr. *cons. 2. de regular. num. 34.* Sanchez *dict. lib. 3. de matrim. disp. 23. n. 4.*

16 Notandum verò est cum Vgolino *de potest. Episcopi dict. cap. 26 § 1. post num. 4. vers. excipitur*, libertinos posse ordines suscipere, non solùm ab Episcopo suæ originis, sed Dominorum; nam illorum originem sequuntur, refert Barbosa *dict. allegat. 4. sub n. 13.* & tenet Trullench. *de Sacram. dict. lib. 4. cap. vnico, dub. 7. n. 5. in fine*; imò Campanillus *dicta Rub. 9. cap. 8. num. 24.* ait quòd si libertus petat promoueri in illis casibus, in quibus potest, sit ordines assumendus ab illo Præsule, qui est superior eius loci, vnde trahit originem patronus; quia eius loci est ipse libertus municipes, non vbi Patronus habet Domicilium, & tenet etiam Ægidius *dicto dub. 7. n. 12.*

Ad quartam quæstionis partem respondent Præpositus *in 3. p. de Sacram. Ordinis quæst. vnica dubio 14. num. 133.* Diana *dict. p. 8. tract. 2. resol. 18.* quod si quis susceptus sit ex fornicatione, matre certo loco Domicilium habente, & patre alio, videatur eo casu filium sequi Domicilium matris, à qua certius procedit, quemadmodum in seruitutis, vel libertatis conditione, propter eandem rationem ex legum dispositione filius matrem sequitur. Vnde si talis velit Tonsuram suscipere ab Episcopo originis videtur debere suscipere ab Episcopo Domicilij materni, in quo natus est, vel censetur natus, idemquè docent de ordinibus sacris, quos cum dispensatione possit suscipere.

Et hæc doctrina videtur confirmari, nam etsi filius originem patris, & non matris sequatur, vt probat textus *in dict. l. 1. cod. de municip. & orig. lib. 10.* cum latè traditis per Pichard. suprà *de nobilitate prob. 2. num. 9.* ita vt non possit ordinandus apud Episcopum matris suæ suscipere ordines, tamen fallit, vbi pater legitimus non sit; quo in casu non eius origo, sed matris quoad ille i mum filium inspicitur *ex l. 1. in fine ff. ad municipal. l. eius qui ff. eodem*, vbi Neratius inquit: *Eius qui iust. in patrem non habet prima origo à matre, atque eo die, quo ex ea aditus est numerari debet*, vt docent Thomas Valascus *dicta alleg. 5. num. 22.* Marchinus *dict. tract. 1 p. 5 c. 6. num. 3.* Marcellus Vulp. *in praxi iudicior. fori Eccles. cap. 7. num. 24. in fin.* 18

Barbosa *dicta all at. 4. part. 2. de officio Episcop. num. 15.* † Vbi sic di it etiam de vulgo quæsito filio eo quòd talis matrem sequitur *ex l. cum legitima, ff. de statu hominum*, imò docent Gonzalez *ad Regul. 8. Cancel. glossa 9. §. 1. à num. 14.* Piasecius *in praxi noua Ep copali cap. 1. num. 19. vers. ratione*, vt quando deest patr s Domicilium su sequendum maternum, & sequitur etiam Æ idius Trull ch. *dicto dubio 7. num. 6.* 19

Vnde infero casum filij expositi, cuius parentes ignorantur; nam tunc talis est iudicandus municipes, & ciuis loci, in quo natus est, & etiam loci in quo est expositus, iuxta quæ docent Gratianus, *discept. forens. cap. 75 num. 12.* Mandosius *de ætate minori cap. 1. à num. 22.* cum aliis Barbosa *dict. allegat. 4. num. 17.* Ægidius Trullench. *dicto num. 6. in fine dubio 7.* Et pro maiori enodatione adiunges quæ dixi de expositis, & an sint irregulares *in cap. cum deputati 16. de iudiciis quæstione 8.* 20

Ad quintam quæst nis partem an dicat r Episcopus originis, in cuius Diœces natus est pater Clerici rdi andi, cumque ex tan d u pra *in vers. ad sec am*, ffirmatiu enendum sit sententia, vt cum mul is docet Ba a *a allegat. 4.* ibi allegato *à num. 7.* quibus adde Molfesium *in summa tom. 1. tra l. 2. c . 2. num. 7.* quatenus 2

tenus dicit ratione originis, poteſt quis ordinari ab Epiſcopo, vt ſi ipſe, vel eius pater natus ſit in loco Diœceſis illius: & ſequutus etiam Diana *p.4.tr.4. reſ.148.* id etiam probans ex ſacra Congregatione Concil. *die 16. Decemb.* 1599. *&* 12. *Auguſti* 1628. *&* 7. *Aprilis* 1629. declarante quod quis ordinari poteſt ab Epiſcopo originis paternæ, tametſi pater tempore natiuitatis illius filij ad aliam Diœceſim iam tranſtulerat Domicilium. Tamen non reticeam quod Mauritius Alzedus *in praxi Epiſcoporum p.2. cap.5. num.4.* cum Emanuel. Rodriguez negatiuam ſententiam ſequatur, quæ valet fundari in nonnullis adductis *ſub dicto verſ. ad ſecundam, & ad tertiam.*

QVÆSTIO III.

An filius alicuius officialis Regij, vt Senatoris poſsit ab Epiſcopo illius loci ordinari. Et an poſsit Epiſcopus ordinare Barones feudatarios, & eius filios. Vel ordinare ſcholares vniuerſitatis. Et an profeſsi eiecti à Religione ob delicta, quibus fuerunt ordine, & habitu exuti, ordinentur ab Epiſcopo originis. Et à quo relegatus debeat, ac poſsit ordinari. Et quo pacto ratione Domicilij quis ordinari poſsit?

SVMMARIVM.

1 *Habitatio quando præſtet Domicilium remiſsiuè.*
2 *Ordinari poteſt filius alicuius officialis Regij, ſeu Senatoris ab Epiſcopo loci, vbi habitat.* & n.7. *& de ratione* n.10. & 13.
3 *Domicilium poteſt haberi in duobus locis, ſi equè in ambobus quis habitaret,* num.4. & 5.
Ordinari poteſt quis ab Epiſcopo vnius, aut alterius Domicilij, etiam ſi non mathematicè in vtroque habitaret, ſed prope equalitatem, à n.6.
7 *Domicilium contrahitur ratione etiam Dignitatis, ſeu officij Regij obtenti in aliquo loco ibi inhabitando, & idem de officiali publico Regio,* n.8.
9 *Conſiliarius Regius Domicilium acquirit, vbi Dignitatem habet; quia ibi cenſetur ciuis, vbi viuit ſportulis Regiis.*
10 *Filius poteſt vti domicilio patris ratione habitationis, vt ordinetur.*
11 *Habitatio ſimul cum animo perpetuo manendi in aliquo loco, qualis colligitur de officiali, & ſenatore Regio ibi habitante, conſtituit domicilium.*
12 *Habitandi animus ſatis cenſetur declaratus per larem, & ſummam rerum.*
13 *Filij auditorum Regiorum Cancellariarum poſſunt ordinari ab Epiſcopo illius Cancellariæ, vbi pater fungitur officio Regio.*
14 *Filij Baronum ordinari queunt ab Epiſcopo, vbi patres contraxerunt feudum, etiamſi Baro ibi domicilium non habeat,* n.16.
15 *Originarius dicitur à natiuitate ſua, vel parentum.*
17 *Scholares vniuerſitatis, quantumuis priuilegiata, ordinari nequeunt ab Epiſcopo oppidi illius vniuerſitatis; etiam ſi illic per decennium habiteut, habendo animum reuertendi; imo vltra decennium, ſi animum manendi non propalarunt,* n.18. *ſecus*, n.19.
20 *Reſidens decennio in vrbe poteſt ordinari à Vicario illius.*
21 *Scholaſtici filius ex matrimonio contracto in vniuerſitate, non ordinatur ab Epiſcopo illius, ſed loci, vbi fingitur patrem ſcholaſtic um habere domicilium, niſi habuerit animum contrahendi illud,* n.22.
23 *Caſtellanus, ſeu famulus, qui ad tempus Domino ſeruit, non ordinatur ab Epiſcopo Domini, niſi vt ſcholaſticus.*
24 *Filius abſens potitur priuilegiis patris reſidentis in ciuitate.*
25 *Religioſi profeſſi eiecti à religione, ordinari tantum poſſunt ab Epiſcopo originis. quid hodie ex Bulla Vrbani VIII.* n.26.
27 *Profeſſi eiecti à religione iuſtè ſeu iniuſtè inquiſitio ſpectat ad Epiſcopum.*
28 L. liberorum §. relegatus ff. ad municipal. n.29. l. eius qui manumiſſus §. fin. ff. eodem *numero* 29.
29 *Relegatus Domicilium habet eo loco, vbi arcetur, & vbi originem habet,* n.31.
30 *Relegatus nequit ordinari, eius verò filius ſic, niſi aliud obſtet impedimentum.*
32 *Domicilium ad ordines conſtituitur ratione bonorum, & habitationis animo permanendi de eo, proteſtatione facta, & pendet à iudicis arbitrio,* n.33.
33 *Domicilium aliquando acquiritur temporis arbitrio.*
34 *Exteri Clerici qualiter Neapoli pro habitantibus reputentur.*

IGitur vt has, & alias difficultates diſſoluas 1
oportet hic repetere, quas adduxi ſuprà *in*
cap.9. de foro compet. quæſt.2. vbi *An ex ſola habita-*
tione, domicilium quis contrahat, ad contrahendum,
& ad ordines, vt ibi *num.3.* & *à quæſt.1.* cum aliis
in cap. fin. eodem tit. vbi de differentia ſolius habi-
tationis cum Domicilio. Quibus viſis, ſimul cum
actibus, ex quibus habitatio præſtet Domicilium;
ideo iam nunc, & ex animaduerſis breuiter hoc
in difficultate, *verſ. ad vltimam* reſpondebis ad
prædictas.

Ad primam ergo difficultatem reſpondendum 2
eſt affirmatiuè ex doctrina textus *in l. Senatores pe-*
nult. ff. de Senatoribus, vbi ſic ait Conſultus, *Sena-*
tores licèt in vrbe domicilium habeant; tametſi ibi
vnde oriundi ſunt habere domicilium intelligeban-
tur; quia Dignitas domicilij adiectionem, potius
domicilij dediſſe, quàm permutaſſe videtur. † Vnde 3
cum ius admittat in duobus locis haberi Domici-
lium; iuxta textum *in l. aſſumptio §. vers. prudenti-*
bus ff. ad municip. gloſſa verbo *domicilium*, *in cap.*
cum nullus, hoc tit. lib.6 gloſſa 1. Bartolus, Alberi-
cus, Baldus, Rebuf. *num.* 3. & Oroſius *num.* 2.
in dicta l. ſenatores, & probat idem *l. pen. cod. de*
*incolis lib.*10. vbi gloſſa, Lucas de Penna, & Pla-
tea, Andreas Gaillius *lib.2. pract. obſeru. cap.36.*
Caldas *in conſilio pro Domino Ioanne de Taſſis*
n.11. & alij communiter. † Et hoc ſi æquè duobus 4
in locis quis habitaret iuxta *l. labeo, dict. l. aſſum-*
ptio, l. eius §. celſus ff. ad municipal. cap.2. de ſepult.
lib.6. gloſſa, verbo *domicilium*, Sanchez *de matrim.*
lib.3.

lib.5.disp.24.num.2. cum multis Lotterius *de re be-
nef.lib.1.quæst.20. à num.*48. Barbosa cum aliis, *in
pastorali p.2.allegat.4.à n.*38.

5 Vbi addit posse apud Episcopum vnius ex locis
ordinandum, ordines suscipere; sed si huiusmodi
Domicilia, non sitit æquè contracta principaliter
ex illis scilicet circunstantiis, quæ requiruntur ad
illud verè contrahendum principalius domicilium
semper inspiciendum dicit, *num.*39. cum Meno-
chio *conf.*398.*num.*23. Ioseph Ludouico *in decis.*
6 85. *Perus. num.*5. † Et Molfesius *in summa tract.*2.
*c.2.num.*6. Marchinus *de Sacram. Ordinis tract.*5.
*p.5.cap.7.num.*13. docent quod si quis duo domi-
cilia sub diuersis haberet Episcopis, in quibus si
non æquis mathematicis temporibus, saltem pro-
pè æqualitatem habitaret, possit indifferenter à
quocumque ex prædictis duobus Episcopis ad or-
dines promoueri; quia ratione vtriusque domici-
lij, fit singulis subditus, vt iam iterum retuli su-
7 prà *quæst. praced.* † Sequitur ergo dicendum in
dubio quæstionis nostræ, vt ita filius Senatoris, aut
alicuius officialis Regij, possit ordinari ab Epis-
copo loci, & Diœcesis, vbi commoratur idem Se-
nator, ac Regius Consiliarius Pater ordinandi,
quia vt docet Valascus *tom.1.allegat.5. a num.*37.
inter modos contrahendi Domicilium, fit vnus
ille quando quis in aliquo loco habet Dignitatem,
vel officium Regis, vel Reginæ, vel Domini il-
lius loci, vel Consilij ipsius; quod tamen sufficiat
ad congruam eius sustentationem, & de facto ex
eo viuat, & habitationem habeat in eodem loco,
vel in eius Comitatu, io quo ea dignitare, vel of-
ficio fungatur; & ibi latè exemplificat de quo-
dam filio Senatoris Portugaliæ, vt refert etiam
Diana *p.8.tract.2.resol.*13. Nauartus *conf.*13. *huius
tituli*, à Cuña *in decretum Gratiani p.1. dist.*71.
*num.*13. Machadus *de perfecto confessore tom.*2.
8 *lib 4.p.1. tract.3. docum.3. num.*7. † quibus addo
Ægidium Trullench. *de Sacram. lib.6. cap. vnico
dubio 7.num.*11. Campanillum, & Barbosam, vbi
id intelligunt de officiali perpetuo, alicuius Prin-
cipis, quamvis eius loci, in quo exercet senato-
riam Dignitatem, minimè sit ciuis, ex textu *in l.
ciues cod.de incolis, lib.*10.

9 Et facit pro hac sententia; quia cum talis Re-
gius Consiliarius sit ad suam Dignitatem perpe-
tuò creatus; taliter vt non sit in eius potestate ha-
bere animum certum, & destinatum ad alium lo-
cum migrandi, vel transferendi ad aliam Digni-
tatem, videtur ibi talem habere perpetuam, &
continuam habitationem, vt possit reuera dici
ciuis illius loci, in quo degit dignitatis possessor,
viuens Regiis emolumentis, & sportulis, vt con-
siderarunt citati; imò in terminis Anoa, quem re-
fert *de officio Episcopi dicta alleg.4.p.2. num.*34: *in
obseruat.* 7. incipit *placuit*, rescribens votum
tertium, tenet per textum *in dicta l. Senatores.* †
10 Vt talis Senator, seu Regius Officialis illic domi-
cilium acquirat, ac per consequens ille, eiusque
filius possint ordinari ab Episcopo illius loci, in
quo contraxit huiusmodi domicilium; quia sicut
pater ibi censetur habere domicilium; sic etiam
ipsius filius in potestate retentus censeatur habere
vltra domicilium originis, & possit vti domicilio
patris, habitando cum eo, iuxta textum *in l.2.& 3.*
vbi glossa, & Albericus *ff. ad municip.* quemad-
modum, etiam Valascus suprà ait verificari per
glossam *cap.cum nullus hoc tit.lib.6*, quatenus dicit
posse conferre ordines Episcopum eius Diœcesis,
vbi ordinandus, vel habet originem, vel domici-
lium, vel beneficium, quod potest verificari, tam
in domicilio paterno.

Et confirmatur vlterius, nam etsi habitatio sola 11
nequeat constituere domicilium absque animo, &
aliis requisitis habitantis, de quibus dixi latissimè
*in dicto cap.fin.de foro comp.quæst.*1. cum aliis, vbi
videbis; tamen vbi adest animus perpetuo ma-
nendi, qualis colligitur de officiali, & Senatore
Regio, viuente expensis Regiis, percipienteque ex
pecuniis eius Salarium competens ad suam susten-
tationem, non video cur contraria sententia locum
habeat, cum reuera Senatores, ac similes officiales
Regij sic inhabitare debeant, quasi non migra-
turi; imò eorum voluntatem, quantumvis de mi-
grando patefactam, non mutare naturam habita-
tionis eorum, quæ ratione officij perpetua, & con-
tinua est, dependens immutatio à Regia volunta-
te, vt de se patet, & considerauit Valascus in alio
casu de facto filij cuiusdam Senatoris in Portuga-
lia. Et sic non facit contra hoc dictum quod dixi
supra *in cap.9.de foro comp. quæst.*2 Vbi multa de
habitatione, quatenus ibi *sub num.* 3. dixi quod si
quis velit ordinari ab Episcopo habitationis, non
sufficiat, vt ordinandus domicilium acquirat, qua-
liscumque habitatio, seu commoratio, sed requi-
ratur vna cum habitatione animus perpetuo ibi
manendi.

Imò si talis animus non sit declaratus, verbo, 12
sufficienter declaratus dicitur si habitans larem, &
summam rerum suarum ibi habeat; sic vt non dis-
cessurus, aut vbi habet maiorem bonorum par-
tem, vt dixi *in dicto cap.fin. dict.quæst.1. num.*10.
& 20. † Et ob id sentio filios Senatorum, ac au- 13
ditorum Regiorum Ciuitatis Vallisoletan. & Gra-
naten. & huius Curiæ Consiliariorum, &c. posse
ab aoristite huius Episcopatus ordinari ex sola ha-
bitatione, quam parentes eorum habent, modo ex-
posito, & idem de aliis Audientiis Regiis, Hispali
Galleciæ & Indiarum.

Ad secundam quæstionis partem de filiis Ba- 14
ronum, ac de feudatariis, respondeo etiam affir
matiuè; quia tales filij adipiscuntur domicilium
in eodem loco, in quo genitor contraxit propter
dictum feudum: arg.text. *in dicta l.assumptio.ff.ad
municipal. §. libertus, & in l.libertus, §. patris eo-
dem*, & eorum, quæ dixi de foro Domini feudi *in
cap.cæterum de Iudæis*, † quia vt originarius qu
dicatur, non solum requiritur, vt sit natus in lo
sed quod parentes etiam domicilium contraxerin
Rota Romana *diuers. decis.* 327. *num.* 3. *part.* 1.
Marius Antonius *var.tr.resol.lib.1. resol. fin. casu
33.in fine*, quibus fundamentis sequitur hanc pa
tem Campanil. *in diuers.iur. canon. Rub.12. cap.*8.
*num.*21. qui dicit diu moram fecisse in inuestigan
da huius quæstionis veritate, sequitur Barbo
*dicta allegat.4.num.*33. Marcel. Vulpeius *in praxi
iudicior.fori Eccles.cap.7. num.*16. Ægidius Trul-
lench. *de Sacram.lib.6.cap.vnico, dubio 7. num.*10.
vbi ampliat cum D.Campan. *dict.cap.8.num.*20. † 16
etiam si Baro non habitet in feudo alibique reti-
neat Domicilium, quibus omnibus addo Marchi-
num *de Sacram. Ordin.tract.1.p.5.cap.7. num.*15.
vbi sic ait *Obseruandum Barones, seu feudatarios
posse ad ordines ab Episcopo promoueri, in cuius
Diœcesi obtinent feudum, etiam si non habitent,
& alibi domicilium retineant; idem dicendum de
filiis eorum, qui acquirunt domicilium in eodem
loco, in quo pater contraxit propter dictum feudum.*
sequuntur Diana *p.8. tr.2. res.*16. Auersa *de Sacr.
Ordinis quæst.3.sect.*6.

Ad

17 Ad tertiam quæstionis partem præmittendo
quæ ad forum priuilegiatum scholasticorum dixi
latè in cap. 5. de foro comp. sub quæst. 12. in cap. 9.
eodem sub quæst. 2. sub cap. ex parte eodem tit. sub
quæst. 12. & 14. & in aliis eiusdem tituli locis, Res-
pondeo scholares etiam cuiuslibet vniuersitatis
quamtumvis priuilegiatæ non posse ordinari ab
Episcopo Ciuitatis, seu territorij, vbi ipsi causa
studiorum degunt, quia isti nunquam præsumun-
tur habitare vt domicilium contrahant sed potius
vt ab eo loco recedant, ad patriam suam redeun-
do, vt docent Stephanus Gratianus disceptatio-
num forens. cap. 138. num. 4. & 5. Farinac. fragm.
crim. p. 1. litt. D, num. 215. & 222. Piasecius in
praxi noua Episcopor. & aliis, quos sequitur Bar-
bosa dict. alleg. 4. num. 29. Ægidius Trullench. dict.
dubio 7. num. 9. Diana dicta p. 8. tract. 1. resol. 17.
18 † vbi addit procedere etiam si per decennium ibi
habitent; dum verò habeant animum in patriam
19 redeundi. † Et ego addo quod si suum animum
non propalarunt; sic vt simus in dubio, tunc ve-
rò si plusquam decennium inhabitarent, & iam
finito studio ibi commorentur, reuera posse ordi-
nari ab Episcopo illius territorij; eo quod magis
præsumantur habere animum domicilium contra-
hendi, quàm studendi, vt resoluunt Alphonsus
Narbona ad l. 20. tit. 1. lib. 4. recopilat. glossa 2. n. 23.
Gratianus dict. cap. 181. num. 6. & 7. & colligitur ex
20 his, quæ de scholasticis dixi latè in locis notatis. †
Et Ægidius Trullench. supra num. 8. addit eum, qui
in vrbe, seu alibi per decem annos resederit posse
à vicario sanctissimi ordinari; imò & breuiori
tempore, si animum habitandi perpetuò declara-
uerit, & ibi realiter habitet cum sua familia, &
bonis, vt iam dixi sub vers. ad secundam.

21 Ex quibus infero cum Præposito in 3. p. de Sa-
cram. Ordin. quæst. vnica dubio 14. num. 132. vbi sic
docet, num. 133. filios eorum, qui forte in Vniuer-
sitate vxorem duxerunt animo in patriam re-
deundi, non posse ordinari ab Episcopo Vniuer-
sitatis; quia quemadmodum respectu patris, non
dicitur Episcopus domicilij, sic non dicatur res-
pectu prolis Episcopus originis, vt patet ex dictis,
& supra sub quæst. 1. & 2. qui dicit vt ordinandus
sit talis filius ab Episcopo Domicilij parentis, in
22 quo fingitur natus. † Quod si animum habuit
contrahendi domicilium expressè, aut præsum-
ptum, ibiquè filius, aut filij reliqui essent schola-
stici, non erit cur præsumamus, vt haberet ani-
mum à Ciuitate recedendi, vt docent idem Gra-
tian. d. tit. cap. 181. num. 6. & 7. Tiraqoellus in l. si
vnquam cod. de reuoc. donat. ex l. 2. & ibi glossa in
verbo constituerunt cod. de incolis lib. 10. Abbas in
proœmio decretal. num. 18. Grammatic. decis. 87.
num. 2. Mattheus Collerus de processib. executiu. p. 2.
cap. 7. num. 4. cum declarationibus de quibus latè
Menoch. de arbitr. casu 86. à numero 24. &
aliis.

23 Ex his infero idem dicendum esse de Castella-
nis, & de famulis, qui ad tempus Domino ser-
uiunt; nam isti, vt scholastici semper cogitant de
redeundo ad patriam nisi habitarent eo animo, ac
per tale tempus, vt præsumerentur domicilium
acquirere, vt de scholasticis dictum est: sic docent
de Castellanis Gratianus, Barbosa, & alij relati
de famulo, Ignatius del Villar in Sylua respons.
lib. 1. resp. 7. c. 5. num. 21. & 24. Ægidius Trullench.
24 de omnibus æqualiter loquitur dict. num. 9. † qui
etiam, & Tyraquellus vbi supra addunt quod si
ex statuto absentes non potiantur priuilegiis ciui-
tatis, satis sit patrem esse in ciuitate, vt filius absens
potiatur priuilegiis.

Ad quartam quæstionis partem de professis 25
eiectis à religione docent Portel de dubiis regular.
verb. Ordines, num. 11. Nauarrus cons. 84. de regul. in
nouis, alias cons. 9. de ætate, & qualit. ordinand.
Sayrus in floribus decis. sub tit. de ætate num. 9. Bar-
tholom. à sancto Fausto in thesauro religion. lib. 6.
quæst. 185. Campanil. in diuers. iuris canon. Rub. 12.
cap. 15. num. 7. Sanchez in opusculo mor. lib. 7. cap. 1.
dubio 24. num. 3. Barbosa in cap. fin. de regular. n. 11.
cum multis, & alibi, hos religiosos eiectos ordi-
nandos esse ab Episcopo suæ originis, dummodo
habiles sint, quod de iure videtur tenendum,
quidquid sentiant Fr. Eman. Azor. Molina, & Les-
sius, quos refert, & sequitur idem Sanchez in præ-
cepta decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 9. num. 29. asserentes
hos minimè teneri Episcopo alicui certo obedire,
sed tantum instar aliorum clericorum Episcopo
subiici in cuius Diœcesi habitauerint; & ratio sen-
tentiæ, quam sequimur, ea nempe debet esse; quia
tales sic eiecti à religione, vt exuti à beneficio, &
domicilio, quo potiebantur, debent pertinere ad
originem antea habitum.

Nunc verò ex Bulla Domini nostri Vrbani VIII. 26
cum isti eiecti suspensi sint, ordinari non pote-
runt, vt docet Laurentius de Franchis de contro-
uers. inter Episcop. & relig. pag. 220. in respons. ad 7.
qui etiam in resp. ad 1. pag. 219. monet regulares per
suos superiores à religione seruata forma dictæ
Bullæ Vrbani VIII. eiectos præsentare se de-
bere coram Episcopo loci, & subdere se illius
obedientiæ, & ab eo spectare quid agere debea-
tur. † Et in resp. ad 3. subdit pertinere ad Episco- 27
pum perquirere an iustè, vel iniustè fuerint eiecti,
refert Barbosa in pastorali, dicta allegat. 4. n. 21. in
fine, qui in fine illius tractatus adducit præfatam
Bullam Vrbani VIII.

Ad quintam quæstionis partem de relegato; etsi 28
aliquid iam dictum sit de exposito & liberto;
adhuc verò iste est casus diuersus, cuius intellectus
dependet à compositione textus in l. liberorum §.
relegatus ff. ad municipal. cum l. eius qui manumis-
sus §. fin. ff. eodem. Etenim probat hæc decisio, vt
relegatus habeat domicilium vnde arcetur, vbi
glossa fin. exponendo illa verba vnde arcetur, di-
cit, id est in quo; alia verò decisio dicti §. Relega-
tus, quatenus alloquitur per verba hæc: Relegatus
in eo loco, in quem relegatus est, interim necessa-
rium domicilium habet; etenim verba, ibi: Inte-
rim, & necessarium, videtur domicilium assignare
cum limitatione, quod non assignauit, dict. §.
fin.

Sed reuera iura illa, nec contrarietatem, nec 29
diuersitatem continere dicendum est, cum tenen-
dum sit relegatum domicilium habere eo loco, vn-
de arcetur, scilicet ab eo, vnde trahit originem,
& in eo loco in quem relegatus est intelligentia
exclusa de exolato in perpetuum, propter dictio-
nem interim, de qua in dicto § Relegatus, quam
admisit glossa fin. d. tit. §. Relegatus; de quo vide-
bis Petrum Gregor. in tract. de benef. cap. 36. n. 20.
Campanil. dicta Rub. 12. cap. 8. num. 25. refert Bar-
bosa in pastorali allegat. 4. p. 2. num. 35. † Qui etsi 30
putet superfluam esse difficultatem, de qua nunc
cum certum sit, vt relegatus ordinari non possit,
tanquam pœnæ subiectus, quoad filios verò ait
non dubitari, nisi aliud obstet impedimentum.
Et videtur comprobari ex doctrina quam ibi: In
princ. refert exponendo dictiones interim, & ne-
cessarium,

cess.vium, scilicet vt quamvis quæsitum domici-
lium morari possit; sed dum quæritur, & retine-
tur debeat obesse animus ab eo discedendi; ideóque
destinatum animum, ibique permanendi ad esse
dici, provt requiritur ad quærendum domicilium,
31 vt in relegato perpetuo considerari debet.† Ob id-
que venire, vt talis habeat domicilium duplex
iuxta iam relata *in hac quæstione & in præced.* &
sic expono.
32 Ad vltimam quæstionis partem quo pacto ra-
tione domicilij quis ordinari possit, & quando
quis dicatur illud contrahere, vt Episcopus possit
illum ordinare, etsi satis, superque maneat, iam
tractatum sub hac quæstione, & sub secunda, in-
telligique valeat ex his, quæ longè dixi in *dict.
cap.fin.de foro compet.à quæst.1.& in cap.9 quæst.2.*
tamen breuiter dico vt quis constituat domici-
lium, vbi maiorem partem bonorum transfert,
l. ciues cod. de incolis, & ibi contrahit, & dies
festos celebrat; quod si bona non adsint, dica-
tur acquirere quis domicilium, vbi longo tem-
pore, & continuo habitat cum animo, sed ali-
quo adiuncto actu, seu signo assumpti domicilij,
vt si protestatur quis se velle in certa Vrbe domi-
cilium figere, Abbas *in cap. fin. circa finem, de
Parochiis*, vel si impetret priuilegium, quo ius
ciuitatis obtineat, Alciatus *in l.pupillus,ff.de verb.
signif.* Decius *cons.283.n.11.*
33 Tamen si nullus adsit externus actus assumpti
domicilij, docent Accursius *in l.heres, §. proinde,
ff. de iudic.* Bartol. *in l. lex Cornelia, §.si tamen, ff.
de iniuriis*, Baldus *cons. 311. volum. 4.* Bursatus
cons.36. volum.1. ex decem annorum habitatione
præsumi assumptum domicilium, quod verum
est, vt docent Campanillus, & Menoch. *de arbitr.
casu 86. numero 13.* nisi adsit aliquod inditium,
ex quo appareret illum non habere animum per-
manendi, vt accidit in scholaribus, vt iam dixi
l. nec ipsi Cod. de incolis, Felinus *in cap.dilectus 2.
num.11. de rescriptis*, Bartol. *in l. quæsitum, ff.
de leg.3.* Barbosa *dict. allegat.4. parte 2. num. 28.
in fine*, alioquin vero manere in iudicis arbitrio,
qui facilius ex coniecturis in facto occurrentibus
iudicare possit, an sit assumptum domicilium,
etiam momento, non expectata diuturnitate tem-
poris, dixerunt Abbas *in dicto cap.fin.numero 8. de
Paroch.* Menochius *lib. 2. casu 86. cent. 1.* Mas-
card. *de probationibus, conclus. 535.* Rota *decis.
105. numero 4. parte 2. diuers.* Piasecius *in praxi
parte 1. articulo 2. num.2.* Marchinus *de Sacram.
Ordinis, tractatu 1. parte 5. cap. 7. à numero 3.*
Machadus *de perfecto confess. tom.2. lib.4. parte 1.
tractatu 3. docum. 3. numero 5.* & Genuensis *in
34 praxi cap.48. numero 2.* † Vbi tradit praxim, quæ
in Ciuitate Neapoli habetur ad habendos Clericos
exteros ibi babitantes pro domiciliariis ad
ordines: alia congerit ex multis videnda
Barbosa *de iure Ecclesiast.part.1.
cap.33. à num.20.
ad 31.*

QVÆSTIO IV.

An Episcopus possit familiarem non sibi subditum ad ordines promouere, si vltimus triennij dies sit inceptus. Et quid si seruitium inceptum sit ante assumptionem ad Episcopatum. Et an possit Episcopus ordinare familiarem, qui illum in Ciuitate seruit, sed extra eius domum. Et quid si familiaris Episcopi degeret per triennium in Religione remota: & an possit ordinare famulum sui familiaris. Et quo pacto probetur triennalis familiaritas?

SVMMARIVM.

1 *Familiaris triennalis Episcopi ordinari queit ab Episcopo, cui seruit.*
2 *Familiaris dicitur qui Domini potestati subiicitur, & expensis Episcopi continuè alitur.*
3 *Triennium, vt famulus Episcopi ordinari queat debet esse continuum, & completum*, n.4.
5 *Triennium, vt Episcopi famulus queat ordinari ab Episcopo, cui seruit, sufficit vt incipiat antequam eius Dominus sit factus Episcopus, & quare*, n.6.
6 *Lex non distinguens absolutè est intelligenda.*
7 *Familiaris Episcopi ad effectum, vt ordinetur à Domino secundum aliquos, debet secum in propria Domo seruire, secundum alios, etiam si extra eam, si eius expensis*, num.8. 9. & num.10.
9 *Familiaris est latior vox, quàm Domesticus.*
10 *Familiaris mores rectè Episcopus agnoscere potest, etiamsi inhabitet extra eius domum.*
11 Cap.fin. de verb.signif.*n.14.*
12 *Familiaris Episcopi degens in regione remota, nequit ab eo ordinari*, n.13.
13 *Familiaris propriè non dicitur absens longinquo*, n.14.
14 *Familiaris dicitur qui assistit Episcopo, & est eius commensalis Domesticus*, n.15.
15 Cap.9.Trid.sess.23.
16 *Famulus familiaris Episcopi inseruiens per triennium expensis ipsius Episcopi, queit ab eo ordinari secundum aliquos, vt ipse Dominus eius familiaris triennalis*, numero 17.
18 *Famuli familiarium Cardinalis, fruuntur eisdem priuilegiis, ac sui Domini.*
19 *Familiaris Episcopi rectè probatur talis per libros Tincli, seu per fidem Archiatrini, seu demum Magistri, vel Calculatoris, & per testes deponentes de continua commensalitate ac de solutis pecuniis annuatim pro victu, & per fidem, quod sit descriptus in rotulo familiarium*, n.20.21. *& non credatur Episcopo asserenti esse eius familiarem remissiuè*, n.22.

CVm iam supra dictum sit filium sequi ori- 1
ginem loci vbi Domiciliarius sit eius pater,
benè

1 bene nunc ex Tridentini dispositione *sess. 23. c. 9.* decisum esse constat, vt Episcopus familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium cum eo sit commoratus, & potest esse ratio; quia ex tali continua habitatione videtur mereri, vt gaudeat domiciliariorum indulto; & quia Barbosa *in pastorali p. 1. alleg. 5. per totam, & in dict. cap. 9. Trid.* imò & de Iure Ecclesiast. *l. 2. cap. 33. à num. 45.* infinitos congerit, vsque ad suum tempus de hoc casu disputandos; ideò nunc tantum videbis Dianam *part. 8. tract. 2. à resolut. 27.* & nouissimè plura recolligentem Ægidium Trullench. *de Sacram. lib. 6. quæst. vnica,*
2 *dubio 7. à num. 28.* † Qui cum eodem Barbosa ait quod nomine familiaris, intelligatur ille, qui potestati Domini subiicitur, & expensis Episcopi continuè alitur; qui inde commensalis dicitur, vt etiam multis aliis probat idem Barbosa *dicta alleg. 5. n. 2.* & patet *ex dict. c. 9. Trid.* ibi, *continua commensalitatis.*

3 Quibus suppositis ad primam difficultatis partem, vt respondeam aduerto quod triennium familiaritatis, ad hoc vt possit à suo Domino Episcopus familiaris ordinari, debet esse continuum, Campanillus *in diuers. Iuris Rub. 9. c. 9.* Nauarrus *in singul. canon. conclus. 103. n. 3.* Riccius *in praxi rerum fori Eccles. decis. 308. in 1. editione, alias resol. 267. in 2. edit.* Barbosa *in locis suprà adductis,*
4 & omnes, quos ipse refert. † Vnde respondeo, quod etsi in fauorabilibus dies anni vltimus sufficiat inceptus, vt annus dicatur cõpletus, & multis iuribus posset comprobari: tamen quia præfatum indultum Pontificium fuisset concessum ratione familiaritatis, & aduersus iurisdictionem, & subiectionem, quam Episcopus Domicilarius seu originarius, haberet in famulum alterius Episcopi ordinandum, sequitur vt nisi transacto seruitij triennio, nequeat Episcopus famuli Dominus eum ordinare prædicto familiaritatis titulo: sic docent Præpositus *in 3. parte de Sacram. Ordin. quæst. vnic. dubio 14. numero 142.* Diana *dict. 8. part. tract. 2. res. 29.* Marchinus ab eo relatus *de Sacram. Ordinis tract. 1. parte 5. cap. 9 num. 2.* & aliis verbis sic hanc sententiam explanantes, & Barbosa *de Iure Ecclesiast. dict. cap. 33.* vbi multis probat; quod tale triennium debet esse continuum.

5 Ad secundam quæstionis partem respondent Bonacina *de Sacr. disp. 8. quæst. vnic. puncto 4. n. 9.* Riccius *collect. 596.* verb. *amplia 5.* Nicol. Garcia *de benef. p. 1. cap. 5. num. 83.* Barbosa cum pluribus aliis, tam *dict. alleg. 5. n. 8.* quàm *in dicto c. 9. Trid.* ac *de Iure Eccl.* sufficere quod inceperit seruire, antequam fuisset eius Dominus factus Episcopus, si continuo, & absque interpolatione seruierit; idem docent Molfesius *in summ. tom. 1. tr. 2. cap. 2. num. 8.* vbi ait requiri seruitium triennale esse continuum, siue ceptum sit, antequam esset Episcopus, & completum, dum erat Episcopus: nam hoc parum refert, sic docet Marcellus Vulpeius, *in praxi fori Eccles. cap. 7. num. 19.* & Garcia *dict. num. 83.* adducit declarationem Sacræ Congregationis, quæ sic alloquitur; triennium in terminis *dict. cap. 9. Trid.* sufficit quod incipiat antequam esset Episcopus in verbis sequentibus: *Ex identitate rationis sufficit, quod triennium inceperit antequam fuisset Episcopus*: hoc idem tenent Diana *dict. p. 8. tr. 2. res. 30.* Præposit. *in 3. p. de Sacr. Ordin.*
6 *quæst. vnica dub. 14. num. 142.* † adducentes rationem; quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, cum lex absolutè loquens, sit absolutè intelligenda; sed Concilium non distinguit de seruitio ante vel post Episcopatum esse actionem; ergo absolutè intelligendum esse sentiunt, & ego cum eis.

Ad tertiam difficultatis partem docent Salzedus ad Bernard. Diaz *in pract. cap. 26.* vers. *tertius casus*, Piasecius *in praxi Episcop. p. 1. c. 1. num. 15. pag. 31.* Quaranta *in summ. Bull.* verb. *Ordo* vers. *limita in eo*, Riccius *in praxi fori Eccles. decis. 307. in 1. impres.* & *res. 266. num. 2.* & *resol. 267. num. 2. in fine in 2. impressione.* Bonacina *dict. quæstione vnica puncto 4. num. 18.* Gregor. 15. & ibi Beltram. *in decis. 166.* vbi latè Sanchez *in opusculo mor. lib. 7. cap. 1. dubio 20. num. 21.* quod familiaris ad effectum ordines recipiendi, debet esse ille, qui cum Episcopo fuerit commoratus, & præsens, & inseruierit, non tamen is, qui abest; etsi sumptibus Episcopi vixerit, & qui sic tenent, hanc sententiam defendunt, per id nempè, vt Concilij mens, † & ratio finalis sit, vt cognoscerentur ab Episcopo illius familiaris mores, dum per tale tempus ei inseruierit, cum illoque intra domum commoratus, & præsens sit: ita Suarez *de censur. tom. 5. disp. 31. sect. 1. num. 15.* Fornarius *de Sacram. Ordinis, cap. 5.* Piasecius *in praxi noua Episcop. parte 1. cap. 1. numero 25.* Riccius *dicta resolut. 167. numero 2.* cum aliis Barbosa *dicta allegat. 5. part. 2. numero 6. & 7.* idem *de Iure Ecclesiast. dict. cap. 33. num. 46.* & in dicto Trid. decreto *c. 9. num. 6.* 7 8

9 Verùm Diana *p. 8. tract. 2. res. 32.* cum Sanchez suprà *num. 23.* dicit quod cum familiaris sit in terminis Trid. Concilij ille, qui in obsequio Episcopi intra, vel extra domum eius Episcopi expensis alitur, etiam possit à tali Episcopo, cui seruit ordines recipere; & patet ex doctrina Panormit. *in c. in litteris de testibus num. 5.* vbi dicit quòd *familiaris*, est latior vox, quam *Domesticus*, & *in cap. cum dilectus de Clericis, non residentibus, num. 2.* vbi hæc dicit, existentes in seruitio alicuius, dicuntur sui familiares, & Mandosius *regula 32. Cancellariæ*, vbi inquit familiares sunt, qui alicuius seruitio se deputant ab illius alimentis pendentes: sic etiam tenet Henriquez *lib. 14. de irregul. capite 17.* & *lib. 10. de Ordine cap. 12. num. 1. in commento litt. D.*

10 Nec obstat ratio pro prima sententia tradita; quia etsi triennium illud detur à Concilio *in dict. cap. 9. sess. 23. Trid.* vt Episcopus cognoscat mores sui familiaris, tamen eum rectè eum etiam possit cognoscere, quoties in suo seruitio continuo assisteret, si in alia Domo inhabitet, vt in praxi videmus de multis seruitoribus Dominorum; ergo sequitur, vt queat eum ordinare; quia non frangitur Concilij mens; nec ideo minus commensalis dicetur, quam cæteri familiares intra domum ipsius inseruientes, & dormientes: & facit Salzedo pro hac sententia suprà relatus, qui tantum requirit assistentiam, & quod talis familiaris non sit absens à domo. Et secundùm hunc dicendi modum existimo hanc, & primam sententiam esse vniformem. † Nec obstare ait Diana textum *in cap. fin. de verb. signif. lib 6.* quia quoad casum illum, intelligit illud per suos Clericos, secùs quoad nostrum; imò nec est ille textus contrarius casui nostro, cum familiaritas continua expendatur satis in seruitore, & familiari continuo seruiente, etsi inhabitet domum aliam. 11

12 Ad quartam quæstionis partem quid de familiari Episcopi degente in regione remota; & in hoc casu existimo negatiuam sententiam locum habere ex fundamento præcedentis difficultatis; quia talis verè absens est, de cuius moribus, non bene queit Episcopus eius Dominus in formationem recipere. † Et ratio est, quia absens non dicitur propriè familiaris, nec Episcopus potest eius mores perscrutari, vt tenent Sanchez vbi supra *in opusculo tom.2.lib.7.cap.1.dict.dubio* 20.n.21. Cenedus *in quæst. Canon. quæst.*18.*num.*30. Molfesius *in summ.tom.*1.*c.2.cap.2.num.*8. Suarez *de censf. dicta disp.*31.*sec.*15.*num.*15. † Vnde Piasecius *in prax. p.1.cap.1.art.2.num.*14. sic dicit: *Dicitur autem famil aris, qui semper assistit Episcopo, & qui est ipsius commensalis Dom sticus*, iuxta textum *in dict. ...in. de verb. signif.lib.*6. Geminian. ibidem *notab. fi..* non vero qui in longinquo moratur, etiam si ibi sumptibus Episcopi viuat, Maiolus *lib.4.de irreg ularit. cap.2. num.*5. Lopez ad Diaz *in pract.criminal.c.*...26.*verf. tertius casus*, sic tenentes; quia videlicet in longinquo degentis, Episcopus mores cognoscere non potest; ob quem maximè respectum videri hanc facultatem indulsisse Trid. *in dict.c.*9. Episcopis, vt sequitur Diana *p.*8. *tract.2. res.*31. ex Quaranta, & Piasecio iam relatis, † qui ibi *in verf. igitur*, expendendo dict. c.9. Trid. dicit procedere in illis familiaribus, qui cum Episcopo commorantur; id est qui sunt præsentes in ciuitate, aut loco, & assistunt obsequiis Episcopi, alioqui assistentes in regione remota, etiam si illius sumptibus viuant, quasi procuratores, vel quomodolibet Mecenatij videri, vt ex hoc illi non acquirant domicilium, vel facultatem promouendi; quia in tam longa absentia nequit Episcopus eorum, aut illius mores per se cognoscere: nam vt dicit cum aliis Ægidius Trullench. *de Sacram.lib.6. quæst.vnica, dict. dub.*7. *sub num.* 28. debet familiaris actu cum Episcopo commorari, & vt ego intelligo conuersari per triennium.

13

14

15

16 Ad quintam quæstionis partem an possit Episcopus ordinare famulum sui familiaris triennalis; & videtur quod non; quia cum Trid. *in dict.c.*9. *sess.* 23. Loquatur expressè de familiari sibi inseruienti per triennium, & hoc sit priuilegium exorbitans à iure in damnum Episcopi proprij ratione originis, domicilij, ac beneficij, non est cur extendi debeat ad famulum seruitorem familiaris Episcopi, etiam si expensis ipsius Episcopi aleretur, vt contingit sæpius cum aliquibus famulis maioribus, soleant Episcopi assignare rationem quotidianam in tanta quantitate pro illo, & in alia minuta pro famulo seruitore sui familiaris.

17 Sed adhuc pro affirmatiua sententia sunt Doctores validissimi, inter quos Sanchez *in opusculo mor.dict.tom.2.lib.7. cap.*20. *n.*24. vbi sic ait familiare, vel famuli familiarium Episcoporum, qui expensis Episcopi aluntur, dicuntur familiares Episcopi, & fruuntur priuilegiis *dict. cap.9.Trid.*

18 † Et facit Mandosius *in regul.*3. *Cancellaria q.*16. vbi dicit familiares familiarium Cardinalium frui priuilegio familiarium Cardinalis, vbi adducit Salicerum, Oldradum, & Henriquez. Sequitur Diana dicens, casum hunc esse curiosum, & practicabilem, & à paucis tractatum *p.4. tract.4. Miscel. res.*145. idem postea *dict. p.8.tract.2. res.*34. cum Marchino *de Sacram. pract. p.2.alleg.5.num.8.c.9.* Auersa *de Sacram.Ordin. q.3.sect.*6. Pater Anton. de Escobar nouissimè *in Theolog.mor.tr.7.exam.8, c.4.n.*73. sic dicens, suppono istum famulum inseruisse familiari Episcopi per triennium, non debet haberi aliter, quam familiaris ipsius, cui deseruit: sic etiam docet Barbosa *in pastor. dict. alleg.5. n.7.verf.vnde.*

19 Ad vltimam quæstionis partem resolutiuè dico quòd familiaris rectè probari potest per libros Tinelli, scilicet quod descriptus sit, tanquam comedens in Tinello iuxta Rotam Rom. *diuer. decis.* 619. incipit *quoniam*, Garcias *lib.5.p.3.* licèt probatio negatiua desumi ex eo nequeat, si non reperiatur in illo descriptus, item per fidem Architriclini, seu domus Magistri, vel calculatoris, & similis. † Item per testes ex eadem Rota *decis.* 416. 20 maximè si deponant non comedisse in Tinello, sed persolutas eis fuisse annuatim pecunias pro victu, & vestitu. † Item per fidem quod sit de- 21 scriptus in rotulo familiarium tradit Barbosa *dict. alleg.* ...*à n.*3. ex eadem Rota *decis.*155.*l.*3. *diuers. & decis.*54.*p.*3.*lib.*1. & ex Puteo *decis.*141. † qui 22 *decis.*134. censet aliquos modos insimul, & Riccius *dict.res.*267.*n.*2. Bonacina supra *n.*8. Barbosa *n.*10. *dict.alleg.*5. & alij dicunt non esse credendum Episcopo asserenti, quem esse familiarem; ad quod videbis *in c.7. de probat. & in c.*28. *de testibus.*

QVÆSTIO V.

An statim debeat Episcopus conferre beneficium suo familiari triennali, vt possit illum ordinare. Sed an si conferat ei beneficium in sua Diœcesi possit illum ordinare, non expectato triennio. An possit Episcopus ordinare ante triennium familiarem sibi non subditum, ratione beneficij obtenti in alia Diœcesi. Et an ad titulum patrimonij, seu pensionis. Et quid de familiaribus Cardinalium, seu de Magistro Actorū. Et an priuilegium Trid. in cap.9. sess.23. *extendatur ad Episcopum titularem tantum. Et an Episcopus possit cum suo familiari triennali dispensare in Interstitiis, aut dimissorias concedere, vt ab alio ordinetur Episcopo?*

SVMMARIVM.

1 *Familiaris triennalis Episcopi ab eo ordinatus debet beneficiari ab eo sic ordinante, ne in dedecus alias cogeretur mendicare*, n.2.

2 Cap.9.Trid.sess.23. *num sequentibus.*

3 *Familiari triennali ordinato quando de beneficio prouideatur ab ordinatore*, n.4.5.& 6.

4 *Rotæ declarationes circa ordines triennalium familiarium declarantur*, n.5.& 6.

7 *Familiarem suum, cui Dominus Episcopus contulit beneficium potest nondum transacto triennio ordinare ratione beneficij, quo forum illico fruitur*, n.8.

9 *Familiarem suum Episcopus etiam triennalem quis habet animum discedendi, non ordinat nisi cum beneficio.*

10 *Familiari triennali ordinato, datur beneficium sufficiens pro sustentatione.*

11 Fami-

11 *Familiarem triennalem ratione beneficij in alio Episcopatu obtenti, queis Episcopus eius Dominus ordinare secundum aliquos: contra*, n. 12.

13 *Familiarem suum potest Episcopus ordinare cum titulo patrimonij, assiguando eum alicui Ecclesiæ, necessitate poscente: contra dictum*, n. 14.

15 *Familiarem triennalem Episcopus suus Dominus ordinat ad titulum pensionis pro necessitate, & vtilitate Ecclesiæ.*

16 *Familiaris Episcopi, vt ab eo ordinetur ad titulum pensionis, seu patrimonij pro Ecclesiæ vtilitate, debet esse iam triennalis.*

17 *Cardinalis Presbyter confert Tonsuram, cæterosque minores ordines suis familiaribus triennalibus, vbi quid de dimissoriis, vide* n. 20.

18 *Cardinalis Episcopus ordinare potest suum familiarem triennalem eisdem requisitis, ac Episcopus, non Cardinalis.*

19 *Cardinales possunt in suis titulis minores ordines conferre, possuntque in illis exercere ea, quæ sunt Iurisdictionis*, n. 20.

21 *Familiares, seu officiales Papæ possunt à Vicario Sanctissimi promoueri; item, & familiares Cardinalium, & Episcoporum Romæ triennio habitantes.*

22 *Magister Actorum Curiæ Episcopalis, queit ordinari ab Episcopo illius, sicut familiaris alius triennalis.*

23 *Episcopus titularis nequit vllo prætextu etiam familiaritatis ordinare subditum alterius Episcopi sine consensu illius.*

24 *Episcopus in sua familiari triennali, non dispensat in interstitiis, nisi obtento beneficio, bene tamen ei concedit litteras dimissorias, vt ab alio ordinetur Episcopo*, n. 25. & 26. *& quod absolutè in interstitiis dispensare possit*, num. 27. *& quod nec dimissorias concedat*, n. 28.

28 *Dimissorias ad ordines concedit Episcopus beneficij, & secundum aliquos Episcopus Dominus familiaris triennalis.*

29 *Familiaris ratione triennalis seruitij ab Episcopo Domino ordinatus, non suspenditur ab exercitio ordinum, si Episcopus non illico beneficium conferat ei, aut si moriatur.*

1 AD primam, & secundam difficultatem, vt respondeam, præmitto ex Trid. Concilio sess. 23. cap. 9. *Quod Episcopus familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus, & beneficium quacumque fraude cessante, statim reipsa illi conferat, consuetudine immemoriali quacumque in contrarium non obstante*; Igitur ex verbis prædictis Trid. apparet duo copulatiuè requiri, nempe vt per triennium familiaris commoretur cum suo Domino Episcopo, & quod Episcopus statim postquam eum ordinauerit, ei det, ac conferat beneficium, vnde viuat, alias inquam videretur, vt ordinaret non subditum. Quæ verba non parum implicant; nam si familiaris obtineret ibi in Diœcesi sui Domini Episcopi beneficiū sufficiens pro titulo, tunc ratione beneficij esset ei subditus, vt infra dico latè, & non egeret triennio, vt ordinaretur; ergo priuilegium indultum à Coocilio *in dicto cap. 9.* de nihilo seruiret prædicto familiari triennali; præcipuè si consideres textum *in dict. cap. 2. de præb.*

cum aliis disponentem, vt nullus Episcopus ordinet aliquem sine titulo, vel si faciat, ei alimonias præstet.

Nihilominus iuxta Tridentini mentem, Doctores docent Episcopum tunc ordinare posse suum familiarem triennalem, alias habilem, seu procedere ad illum ordinandum, si conferat statim reipsa beneficium, quacumque fraude cessante: sic Flamin. Paris. *de resignat. beneficior. lib. 4. quæst. 2. num. 92.* Zerola *in praxi Episcop. p. 1. verbo dimissoria ad ordines* § 1. *& p. 2.* verbo *Ordo*, vers. *quanto dubitatur*, Nicolaus Garcia *de benef. p. 2. cap. 5. numero* 85. cum aliis Barbosa *in dict. Trid. num. 10. & pastorali p. 2. allegat. 5. num. 11.* vbi cum multis infinitis. *& de Iure Eccles. p. 1. cap. 3. num. 50.* Quæ conclusio procedit non solum in ordinibus sacris, sed etiam in quatuor Minoribus, & in prima Tonsura; eo quod cum Concilium absolutè loquatur, videatur petere illud beneficij conferendi sic familiari ordinato requisitum, tum vt faciat illi vere subditum; deinde vt effugiat ordinandi fraudem, vt sic ordinatus non cogatur in defectum sustentationis, quam illi præstabat Episcopus mendicare, in dedecorem suæ dignitatis per ordinem acceptæ: quo pacto ego expendo quæ non ita clarè supra relati, & alij communiter Doctores de hac re agentes, dicunt; quos etiam refert idem Barbosa *in Trid. dict. c. 9. n. 11.* quatenus cum Nauarro *cons 24. in antiquis, alias 11. in nouis hoc tit.* Zenedo *in can. quæst. lib. 1. quæst. 38.* vers. *quod decretum*, Bonacina *de suspensionibus in particul. disp. 3. quæst. 1. puncto 11. sub num. 11.* Garcia *dicta part. 2. cap. 5. num. 84.* & aliis extendit prædictum Trid. decretum ad ordines etiam minores, quibus addo Ægidium Trullench. *de Sacram. lib. 6. quæst. vnica, dub. 7. sub num. 28. circa medium*, vt ex decisione Rotæ testatur Quaranta *verbo Ordo*, & addo nec mirum esse in Tonsura, & minoribus ordinibus, etiam quia ex quo ad illos ordines familiaris est eleuatus, cogeretur in defectum sustentationis in dedecorem mendicare, etsi posset statum mutare ducendo vxorem; quia interim dum voluntatem non mutat, verè Clericus est, ac potitur indultis, & prærogatiuis cæterorum Clericorum, iuxta quæ longè dixi *in cap. 1. de foro comp. & sub c. 2. & 10. de Iudic.* 2

Etenim inter Doctores non leue dubium est, 3 intra quod tempus, postquam Episcopus ordinauerit suum familiarem triennalem, teneatur ei de beneficio prouidere, & Gabriel Vasquez *3. p. tom. 3. disp. 243. num 49.* verbum *statim* Trid. *in dict. cap. 9.* interpretatur, id est quamprimum beneficium aliquod vacauerit teneri Episcopum beneficium illi conferre, & interim commensalem habere, ne mendicare cogatur: & Gaspard. Hurtad. *de Sacram. Ordin disp. 17.* qui sic ait: *Conceditur tamen in Tridentino sess. 23. cap. 9. Episcopo vt posse ordinare familiarem suum triennalem, quamvis non subditum, qui cum illo fuerit per triennium commoratus cum onere concedendi illi beneficium, quamprimum vacet; quod intelligitur quamvis nullum habeat patrimonium, & quamvis nullius Ecclesiæ vrgeat necessitas Clericorum*; & Tannerus *tom. 4. disp. 7. q. 3. dub. 2. n. 38.* idem asserit, dicendo vt possit Episcopus ordinarius, non autem titularis suum per triennium commensalem, aut famulum, quamvis non subditum initiare Tonsura, vel etiam sacris, si quamprimum ei vacat beneficium, parat conferre.

4 Alij inquam impugnando prædictam expositionem dicunt esse hoc strictius fundamentum sumendum; nempè quia per sacram Congregationem declaratum est, vt testantur Flaminius Parisius *de resignat. beneficior. lib. 4. quæst. 2. numero 92.* Nicolaus Garcia *de benef. part. 2. cap. 5. num. 85. anno* 1586. *Maij* 22. fuisse contra prædictam Tridentini formam quandam beneficij collationem triennali factam intra annum, etiam in mense vndecimo à die ordinationis. Et simili modo aliam factam post sex menses fuisse contra eandem formam Trid. *dict. cap. 9.* vt fuit resolutum *in Curia Archiep. Neapolit.* teste Riccio *decis.* 308. Molfesio *in summa tract. 2. cap. 2. num. 9.* & idem fuisse resolutum à sacra Congregatione referunt Zerola *in praxi Episcopa. p. 1. §. dimissoria, & p. 2.* verbo *Ordo*, vers. *quinto dubitatur*, Rota Rom. *diuers. p. 1. decis.* 731. eadem Rota *decis.* 222. recentiores apud Farin. qui testantur huiusmodi Episcopum incidisse in pœnas ordinantis non suos: quare verbum *statim*, non excedere decem dies tradunt Alex. Romanus, Chacheranus, Riccius, quos refert, & videtur sequi Marchinus *de Sacr. Ordin. tract. 1. p. 5. cap. 9. à num. 5.* Diana *dict. p. 8. tract. 2. res. 33.* Auersa *de Sacram. Ordinis quæst. 3. sect. 6.* Maximè stante prædicta declaratione 22. Maij 1586. & videtur sequi Barbosa *dict. alleg. 5. sub num. 11. in fine*, tradens ex Molfesio collationem, factam post sex menses, non fuisse secundùm Concilij mentem, vt ordinatus remaneat subditus ordinantis, & eximeretur à proprio Episcopo; quia tempus sex mensium est longum tempus, & dictio *statim*, dicitur ad summum intra decem dies.

5 Mihi tamen in hoc puncto videtur non sic fuisse mentem Concilij, vt illa dictio *statim*, acciperetur in suo rigoroso significatu dierū decem; nam debet sic intelligi in eo, qui habet potestatem adimplendi statim, sed ex Trid. dispositione datum est Episcopo, vt ordinet suum triennalem familiarem, & ei postea statim beneficium conferat. Ergo cum hæc vacatura pendeat à futuro, & euentu incerto, sequitur, quod mens Concilij, vt Episcopus effugeret fraudem in ordinando famulum triennalem, fuerit ea, nempe, vt Episcopus taliter procedat ad ordinandum suum triennalem familiarem, vt ei, cum ordinauerit, prouideat de beneficio, ne cogatur subministrare, dum primum vacauerit; quia si alia esset strictior Tridentini mens potius præciperet, vt antequam beneficium suo familiari conferret, non procederet ad illud ordinandum; ergo volendo indulgere, vt familiari triennali posset ordinare, non sic illum obligare censebitur, vt teneretur intra decem dies post ordinationem, beneficium conferre, sed vt cum eum ordinauerit, procedat ex animo illi prouidendi de primo beneficio vacuo, aut vacaturo. Quo existimo effugere satis fraudem Trid. quæ debet intelligi de illo Episcopo, qui solum ex triennali commoratione processit ad ordinandum famulum suum, sic vt declarationes relatæ pro contraria sententia debeant intelligi, quando v. g. Episcopus, qui intra annum, aut post sex menses prouidendo de beneficio, potuit ante illam moram conferre suo familiari iam ordinato beneficium; aliter inquam nescio, quo pacto possit Concilij mens in tam rigoroso sensu practicari, & tunc enim fraudem effugiens, si fortè beneficium non vacet, interim tenebitur Episcopus ordinans subministrare tali familiari ordinato, iuxta dispositionem textus *in dict. c. 2. de præb.* & Trid. alio in loco sic disponente, contra Episcopum, qui subditum ordinauit sine sufficienti beneficio, (vt infra dico,) *sess. 21. cap. 22. de reformat.* & Bulla Pij V.

Vnde Ægidius Trullench. *de Sacram. dict. lib 6 quæst vnica, dub. 7. sub n. 28.* parum post medium *in vers. debet*, benè cum Vasquez Trid. decretum *in dict. c. 9.* exponit sic; debet tamen Episcopus statim conferre suo familiari beneficium, hoc est, post collationem ordinis, intelligens illud verbum *statim*, id est quamprimum vacauerit, omni fraude cessante, ne postea ordinatus mendicare cogatur: & pergit addens vt sic videatur Episcopus satisfacere intentioni Concilij, si beneficio non vacante, prouideat suo familiari sic ordinato de congrua sustentatione, qua non cogetur mendicare, ita ille, & ego ex iam consideratis. 6

Ad secundam quæstionis partem, quæ ex infra dicendis corroboratur, dum ago de subditis ratione beneficij, breuiter nunc respondeo, vt si ante triennium prouideat Episcopus suo familiari de beneficio, queat ipsi illico ordines conferre, eo quod tunc id facit non ex mente Trid. in dispositione *dict. c. 9 sess. 23.* sed ex alio capite; nempè quia familiaris ille, alias tali Episcopo, nec subditus ratione originis, vel domicilij, fit subditus ratione beneficij: ita in terminis dicit Vgolin. *de officio c. 16. §. 4.* vbi dicit statim, seu paulò post, Episcopum debere beneficium, conferre; si enim ante conferret ratione beneficij conferendi, potestatem haberet, & non ratione triennij, Sanch. *in opusculo morali lib. 7. c. 1. dub. 20. num. 25.* Barbosa *dict. c. 9. sub n. 10.* vbi refert, idem sentire *in dict. c. 3. de Iure Eccles. sub dict. n. 50.* Ægidius Trullench. *dict. dub. 7. sub dicto n. 28.* ibi: *Debet autem beneficium statim Episcopus conferre suo familiari, hoc est post collationem ordinis, nam si antea ei daret illud, iam illum ordinaret ratione beneficij*, Diana qui sic loquitur *p. 4. tract. 4. miscellaneo res. 145.* vers. *notandum*, cum Sanchez *suprà*, & contra Ledesmam *in summa tom. 2. de Sacram. Ordin. cap. 5. post 9. conclus.* † eo 8 7
quod ratione beneficij sortitur domicilium in ea Diœcesi famulus, sicut si daret beneficium Episcopus ille cuicumque extraneo, posset statim illum ordinare; quia acquirit ibi domicilium, iuxta textum *in cap. cum nullus hoc tit. lib. 6.* docet etiam Auersa *de Sacram. Ordinis q. 3. sect. 6.* & Doctor Henriquez consultus à Diana, vt refert, & sequitur iterum *part. 8. tract. 2. res. 37. in princ.* qui *dicta res. 145. in fine, dict. p. 4. tract. 4.* idem procedere ait in familiari familiaris Episcopi, & iuuat ex notatis *sub quæst. præcedenti.*

Nunc verò pro tota intelligentia prædictarum duarum difficultatum iuxta Cōcilij mentem, venit in dubio consideratio sequens; si ergo iuxta mentem Tridētini *in dict. c. 9. sess. 23.* decernitur, vt Episcopus conferre possit ordines suo familiari triennali, modo conferat ei beneficium; sed sic est ex iam dictis quod si ei conferret beneficium, possit ante triennium illum ordinare, vt dictum est; ergo videtur, vt de nihilo prosit ei familiaritas triennalis. Difficultas hæc satis videtur explanata supra *in vers. alij inquam*, & in vers. *mihi*, sed vltra ibi dicta leges Dianā *dict. p. 8. tr. 2. res. 37. à vers. sed*, vbi triplici ratione nodum exoluit, quarū sequens potior est; nempè quia quando Episcopus vellet ordinare suum familiarē triennalem absolutè, & simpliciter, id est, quia non habet animū residendi in posterū in loco Episcopi Domini sui: tunc reuera Episcopus 9

pus non possit eum ordinare ratione solius fami-
liaritatis triennalis; imò teneatur ei conferre be-
neficium propter adimpletionem *dict. sess.* 21. *c.* 12.
& Bulla Pij V. ne scilicet accepto ordine sine ti-
tulo cogatur postea cum dedecore ordinis mendi-
care ad euitandas pœnas, *cap. Episcopi, & cap.
tuis de preb.* vnde etsi Zenedo *in quest. pract. q.* 18.
num. 31. & Zerola *in praxi non. prou. num.* 21. *de
prestim.* referat alias duas rationes, quas ad vn-
guem repetit ipse Diana citatus: tamen non
placent ipsi, vt significare videtur dum dixit ibi *in
fin.*, hæc omnia docet Zerola, sed non omnia
mihi placent, licèt videatur approbare Zenedus
&c.

10 An autem beneficium quod Episcopus debet
conferre suo familiari triennali ordinato, debeat
esse sufficiens ad victum 40. saltem ducatorum, an
verò adimpleat Cōcilij mentem, si ei conferat,
quantumvis tenue beneficium. Respondeo, vt de-
beat ei conferre beneficium pro sustentatione
competens; quia est Concilij mens, ne mendicare
cogatur, quod differt ab eo infra dicendo, an ratio-
ne beneficij, quantumvis tenui, fiat quis subditus
Episcopi illius Diœcesis, in quo consistit, taliter vt
eo titulo, seu prætextu possit illum ordinare, sic vt
non teneatur per amplius illi ordinato necessaria
ad victum subministrare: ita colligo ex mente
Rebuffi *in tit. de Cleric. qui. & à quo creent. n.* 21.
ex ea ratione sic tenentis; quia beneficium tem-
porarium parui momenti, non parit domicilium.

11 Ad tertiam quæstionis partem an possit Episco-
pus ordinare familiarem triennalem sibi non sub-
ditum ratione beneficij, quod obtinet in alio Epis-
copatu, & videtur quod sic, ex ea nempe ratione;
quia Trid. *dict. sess.* 23. *cap.* 9. exposcit triennium
completum, vti iam declaraui *sub quest. præcedenti*,
ad hoc vt Episcopus possit suum familiarem trien-
nalem ordinare, cum ea tamen conditione, vide-
licet conferendo ei beneficium; quacumque frau-
de cessante; quæ necessitudo ex mente Triden-
tini videtur exposci ad hoc, vt non cogatur cum
dedecore ordinatus famulus mendicare; ergo si
iam habet beneficium sufficiens ad victum, non est
cur illa triennalis commoratio continua per se sola
desinat esse sufficiens titulus ad hoc vt Episcopus
famuli Dominus nequeat illum ordinare si litteris,
aliavè forma probabili ei constet de beneficio ob-
12 tento ab eius famulo in alio Episcopatu. † At
nihilominus video quod Sel. *in selectis Canonicis
cap.* 19. *num.* 17. attestatur fuisse decisum *sub die* 22.
Aprilis anni 1617. Episcopum ordinare non pos-
se suum familiarem, cui non contulit beneficium,
ex eo quia beneficium possidebat in aliena Diœ-
cesi, sequitur Barbosa *in dict. Trid. sess.* 23. *c.* 9. *n.* 12.
& potest esse ratio; quia Tridentinum copulatiuè
loquitur exposcens duo, triennalem continuam fa-
muli habitationem, & quod beneficium ei con-
ferat, ad hoc vt perfectè ille famulus subditus ei
dicatur. nam ordinando illum ad titulum benefi-
cij alibi obtenti, debet fieri cum dimissoriis Epis-
copi, vbi adest tale beneficium, alias inquam vi-
deretur ordinare non subditum, ac incurrere pœ-
nas impositas contra ordinantes subditos alienos,
de quibus dico infra *in fine huius cap. & cap. se-
quentis*; quod verum est, etsi pugnet ratio pro
affirmatiua sententia iam posita, etiam ex statim
sequentibus, *in vers. ad quartam.*

13 Ad quartam quæstionis partem quod ad titu-
lum patrimonij possit Episcopus ordinare suum
familiarem pro necessitate, & commoditate Eccle-
siarum, dummodo adscribatur Ecclesiæ pro cuius
necessitate sit ordinatus famulus, refert decisum
Garcia *de benef p.* 2. *cap.* 5. *num.* 81 & 82. Armenda-
rus, quem refert, & sequitur Barbosa *in dict. cap.* 9.
Trid. num. 14. Marchinus *de Sacram. Ordinis c.* 9.
num. 13. † Quare videtur falsum, quod dixit Vas- 14
quez *in* 3. *p. disp.* 243 *num.* 49 videlicet familiarem
ab Episcopo ordinari posse, etiamsi patrimo-
nium non habeat, nec vllius Ecclesiæ necessitas
vrgeat, obseruans solum concedi licentiam Epis-
po eum ordinandi, quatenus seruitio eius melius
vti possit: tamen eum reprobat bene Narbona
in l. 35. *glossa* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *recop. num.* 29. vide dicta
sub quest. 7.

Et simili modo ad titulum pensionis poterit or- 15
dinare suum famulum si pro necessitate, vel vti-
litate suarum Ecclesiarum Episcopus iudicet or-
dinandum: refert decisum Garcia *de benefic. dict.* 2.
p. cap. 5. *num.* 81. Bonacina suprà *puncto* 11. *num.* 11.
cum aliis Barbosa *in dict. cap.* 9. *Trid. num.* 13. cum
eisdem *dict. allegat.* 5. etiam *num.* 13. quibus addo
Ægidium Triullench. *de Sacram. lib* 6. *quest vnica,
dub.* 7. *num.* 28. *in fine*, vbi loquitur etiam de pa-
trimonio. † Sed an vt fiat legitimè debeat prius 16
esse famulus triennalis, aut ante triennium queat
Episcopus eum ordinare ad titulum patrimonij,
& pensionis, video à Doctoribus non tractari, &
mihi videtur, vt debeat esse triennalis, alias in-
quam ordinaret non sibi subditum contra dispo-
sitionem *dict. cap.* 9. Restat verò pro veritate
huius dubij videre, an pensio, seu matrimonium
sit titulus sufficiens, vt Episcopus ordinare possit
subditum suum, de quo dico *infra* in hoc textu,
& in terminis videtur tenere Barbosa *de Iure Ec-
clesiastico dicta p.* 1. *quest* 33. *num.* 52.

Ad quintam quæstionis partem de familiaribus 17
Cardinaliū, seu de Magistro Actorum. Ad primum
vt respondeam aduerto, quòd Cardinales Præsby-
teri conferunt Tonsuram, cæterosque minores
ordines suis familiaribus; & sic posse ab eis fieri
docent Martin. Lauden. *in tr. de Cardinal. quest.* 20.
Iacobat. *in tract. de Concil. lib.* 1. *art.* 11. vers. *item
Cardinalibus*, Maiolus *de irregularitate lib.* 4.
cap. 20. *num.* 8. Sel. *in selectis Canon. cap.* 19 *num.* 3.
attestans ita decisum *sub die* 22. *Ianuarij* 1612.
dum ibi fuit resolutum Cardinales suis familiari-
bus triennalibus dimissorias ad ordines suscipien-
dos concedere posse, etiam si illis, nec ante nec
statim postea conferant beneficium. † Itaque vt 18
possint Cardinales Præsbyteri ex consuetudine,
cæterosque ordines conferre suis familiaribus di-
xit Barbosa *in pastorali allegat.* 3. *num.* 15 *p.* 2. quia
ratione familiaritatis videtur vt Cardinalis, etiam
Episcopus suum familiarem ordinare non possit,
nisi in modo, quo potest quilibet Episcopus, non
Cardinalis, hoc est si huiusmodi familiaris per
triennium secum fuerit commoratus, & benefi-
cium, quacumque fraude cessante statim reipsa
Cardinalis conferat illi, vt colligi videtur ex Ro-
ta *decis.* 731. *ferè per totam p.* 1. *diuers.* Sed Barbosa
dict. 2. *p. pastor. allegat.* 5. *sub num.* 19. docet contra-
rium eo quòd decisum fuit per Sacram Congre-
gationem Concilij, de quo Sel. citatus *suprà.*

Quare etsi Sanchez *in opusculo tom.* 2. *lib.* 7. 19
cap. 1. *dubio* 19. *num.* 11. videatur docere per Con-
cilium Tridentinum *dict. sess.* 23. *c.* 10. derogari fa-
cultatem, quam habent Cardinales conferendi
primam Tonsuram; quia expressè reuocat con-
suetudinem, etiam immemorialem cum Ledesma:
tamen quod Cardinales possint conferre primam

Toosuram, & minores ordines in suis titulis docent Ioseph. de Sacram. part. 2. disp. 8. sect. 1. assert. 3. Victoria in summa de Sacramento Ordinis n. 234. Lancellotus in templo iudic. am lib. 2. cap. 2. §. 3. num. 17. Valentia tom. 4. disp. 9. quæst. 3. puncto 2. Hurtad. de Sacram. Ordin. difficult. 18. Bonacina de Sacram. disp. 8. quæst. vnica, puncto 4. num. 3. Vasquez in 3. part. tom. 3 disp. 243. cap. 4. num. 33. cum alijs pluribus Diana part. 5. tract. 2. ref. 5. contra Anastasium Germon.

20 Qui in tract. de indultis Cardinal. §. tam ratione num. 20. affirmauit Cardinales in suis titulis exercere posse ea, quæ sunt iurisdictionis, non quæ sunt Ordinis, & prædicti etiam Doctores, quibus accedunt Azorius tom. 2. lib. 4. cap. 3. q. 2. Pattisius de resign. benef. lib. 4. cap. 3. q. 1. Campanil. in diuers. Iuris Canon. Rub. 6. cap. 2. num. 11. Fornarius de Sacram. Ordinis cap 5. Granad. de Sacram. in 3. p. controuers. 9. tract. 2. disp. 2. num. 1. Tamburinus de Iure Abbat. tom. 1. disp. 11. quæst. 4. num. 4. Moneta de indicibus conseruat. cap. 5. num. 35. Nerarius tom. 3. de Sacram. Ordinis disp. 8. sect. 1. n. 8. Hieronymus Llamas in summa part. 3. cap. 3. §. 3. Tuschus lit. C, conclus. 100. num. 50. Chuchus instit. canonicar. lib. 2. tom. 4. num. 66. Pintus de ordine q. 6. art. 1. num. 46. & alij dicentes, vt non obstante Trid. in dicto cap. posse Cardinales Præsbyteros Tonsuram, cæterosquè ordinẽs suis familiaribus conferre.

21 Vnde dicendum est etiam vt familiares, seu officiales Papæ, ac familiares Cardinalium, etsi Cardinales habitassẽnt Romæ, atque etiam Episcoporum in Curia residentium, qui saltim per triennium habitauerint in Vrbe, possint de licentia ipsorum à Vicario Sanctissimi promoueri, dum tamen supradicti omnes sufficientem titulum habeant, & alia à iure requisita, vt refert decisum Armendarez in additionibus recopil. legum Nauarra l. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis in declarat. num. 49. Molfesius in summa Theologia Moralis tract. 2. cap. 2. num. 32. in fine, Marchinus tract. 1. p. 5. cap. 9. post num. 15. vers. sextò, vbi citat Barbosam.

22 Et sic etiam fiet, vt Magister Actorum Curiæ Episcopalis, possit vt familiaris ab Episcopo ordinari, vt tenent Riccius collect. 596. vers. amplia 4. & in praxi fori Eccles. resol. 471. in 2. impres. Stephanus Gratianus Marchia decis. 133. Marcus Anton. var. resol. lib. 75. Campanil. Rub. 9. cap. 9. in diuers. Iuris Canon. Marchinus de Sacram. Ordinis tract. 1. part. 4. c. 9. num. 17. Barbosa in pastorali 2. p. cap. 5. num. 18. & in dict. c. 9. dict. sess. 23. Trid. num. 7.

23 Ad sextam quæstionis partem, an Trid. priuilegium extendatur in dict. cap. 9. ad Episcopum, qui tantum est titularis, vt longè respondeas adiunges quæ noto infra in titulo de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatui. Nunc verò respondeo breuiter negando ex Trid. sess. 14. c. 2. de reformat. vbi statuitur, vt nullus Episcopus titularis, etiamsi resideat in loco exempto, aut nullius Diœcesis, aut Monasterio, aut ibi morem traxerit vigore cuiuscumque priuilegij de promouendo quoscumque ad se venientes, pro tempore concessi subditum alterius Episcopi, etiam prætextu familiaritatis absque sui Prælati expresso consensu ad ordines maiores, vel minores, vel primam Tonsuram promouere audeat, alias ab exercitio Pontificalium per annum ipso iure suspensus sit: sic tradunt relati à Barbosa ibi, & Diana p. 8. tract. 2. ref. 28. & benè scribit Barbosa dict. 7. p. tota allegat. 6. & dicta allegat. 5. numero 17. cum multis.

Ad septimam quæstionis partem an possit Epis- 24
copus cum suo familiari triennali in Interstitiis dispensare. Et suppositis quæ iam suprà dixi de Interstitiis in c. 8. breuiter dico quod etsi Episcopus possit familiarem suum triennalem, alias sibi non subditum conferendo ei statim beneficium ordinare, & ei litteras dimissorias ad ordinandum à quocumque dare possit, tamen super Interstitiis temporum, seu illegitimitate dispensare non posse, referunt decisum Saitus in floribus decis. sub tit. de tempor. ordin. decis. 27. 28. & 29. Garcia de benef. p. 2. c. 5. num. 89. Sanchez in opusculo moral. lib. 7. c. 1. dub. 7. num. 3. Bonacina de suspensionibus omnibus in particulari disput. 3. q. 1. puncto 11. num. 13. cum alijs Barbosa in dict. cap. 9. Trid. sess. 23. & Piasecius in praxi Episcopali p. 1. c. 1. num. 15. vers. sub-
limitari. † Vbi addit quòd quando familiari iam 25
ordinato collatum est statim beneficium, possit postea Episcopus quoad interstitia dispensare; quia ratione beneficij collati illi iam est subditus, vt etiam refert decisum Armend. in dict. l. 7. de Episc. num. 50. & sequitur Campanillus in diuers. iuris dict. Rub. 9. c. 9. n. 3. & 4. † Qui num. 6. dicit quod vbi- 26
cumque Antistes potest suum familiarem ordinare, potest eidem litteras dimissorias concedere, vt ab alio ordinetur, de quo statim: iterum repetit idem Barbosa in pastor. dict. 2. p. cap. 5. à n. 14. & de præfata negatiua sententia, quam etiam docent Villalob. in sum. tom. 1. tr. 1. difficult. 9. n. 10. Ledesma in summ. tom. 1. de Sacram. Ordinis c. 8. conclus. 5. citans Nauarrum lib. 1. cons. 23. de tempor. ordin. ex ea ratione; quia id quod concedit Concilium in tali casu Episcopis est priuilegium; & ob id non esse intelligendum de illis rebus, de quibus non loquitur.

Sed non improbabiliter loquuntur contrariam 27
sententiam docentes ex ea ratione, nam eo ipso quod Concilium dat Episcopis potestatem, concurrentibus illis conditionibus, familiares suos ordinandi, & consequenter concedit illis necessaria ad talem ordinationem faciendam, vt est dispensatio in Interstitijs: sic docent Ioannes de la Cruz in director. conscientiæ p. 2. de Sacr. Ordinis dub 46. conclus. 1. vbi sic loquitur: Episcopus ordinare potest familiarem suum aliena Diœcesis, si per triennium secum sit commoratus, & ei det beneficium ex Trid. dict. c 9. sess. 23. imò & cum eo in Interstitiis dispensare in casibus dict. Concilij c. 11. & 13. ita Congregatio Cardinalium, &c. putant probabilem Ledesma, vbi suprà, sic loquens: En lo que toca a los Intersticios nome pareçe muy improbable que el obispo, aquien sirua le pueda dispensar; & ex his tenet Diana p. 3. tract. 4. de Sacram. ref. 190.

Ad vltimum de dimissorijs dico, quòd etsi Epis- 28
copus beneficij ritè, & rectè possit concedere dimissorias ex c. fin. de tempor. ordin. lib. 6. eo quod ratione sibi collati beneficij efficitur quis subditus, vt infra dico. Tamen in casu nostro videtur vt non possit ei dimissorias concedere, vt familiaris ab alio Episcopo alieno ordinetur, quia Tridentinum ad illud non porrigitur in dicto c. 9. eo quod ratione triennalis familiaritatis, non fit æquè subditus, ac fiunt alij ordinandi suis Episcopis respectu originis, domicilij, aut beneficij; & sic mirum non esse vt etsi per se possit illum ordinare, & Interstitiis dispensare, sed non possit dimissorias concedere vt ab alio ordinetur Episcopo propter restrictiua verba

verba prædicti Trid. *in dicto c.9.* & videtur ſentire ibi Barb. *n.15.* nihilominus video quod Campanillus *in dicto cap.9. ſub n.6.* dixerit quod vbicumque Antiſtes poteſt ſuum familiarem ordinare; poſſit, & etiam litteras dimiſſorias ei concedere, vt ab alio ordines ſuſcipiat.

29 Notabis cum Bonacina *de ſuſpenſionibus in particulari diſp.3. quæſt.1. puncto 11. num.12.* & Mario Alter, quos ſequitur Barboſa *dicta allegat.5. n.16. in fine*, quòd familiaris bona fide ordinatus cum ſpe beneficij ſtatim obtinendi ab Epiſcopo, cuius eſt familiaris, non maneat ſuſpenſus ab ordinis executione, ſi Epiſcopus beneficium ei ſtatim non conferat, aut ſi Epiſcopus moriatur nondum collato beneficio.

QVÆSTIO VI.

An Epiſcopus poſsit ordinare aliquem ratione beneficij, & nùm debeat eſſe perpetuum. Et an ſufficiat vt ſit ſimplex: quid ſi illud ſit tenue, vel poſsit ordinare illum, cui paulò ante beneficium confert. Et an ſi habeat beneficia in Diœceſibus pluribus poſsit à quolibet Epiſcopo cuiuſque beneficij ordinari. Et an ſola actualis beneficij poſſeſsio ſine titulo & collatione ſufficiat vt quis ordinari queat?

SVMMARIVM.

1 *Forus ad ordines ſortitur ratione ſolius beneficij.*

2 *Domicilium comparatum ex beneficio, finitur beneficio dimiſſo.*

3 *Beneficium ad ordines debet eſſe perpetuum, non manuale, & amouibile*, n.5.

4 *Commenda non eſt ſufficiens titulus ad ordines.*

6 *Cappellania temporalis non eſt ſufficiens titulus ad ordines.*

7 *Præbenda temporalis pro ſoluendis ſalariis, non eſt titulus ad ordines*

8 *Beneficium ſimplex nullam reſidentiam requirens, eſt titulus ſufficiens ad ordines contra aliquos*, n.9.

10 *Beneficium tenue ad ordines, ſufficit, vt quis dicatur Domiciliarius Epiſcopi, vbi ſitum eſt*, n.11.16.& 17.

12 Cap. nollus hoc tit. lib.6.

13 *Beneficium etiam tenue ſumat, vt clericus in minoribus potiatur priuilegio fori, & ponitur de facto caſus beneficij duorum ſcutorum*, num.14. *contra Sotum dicentem beneficium octo ſcutorum eſſe tenuiſſimum*, n.15.

17 *Beneficium tenuiſſimum, vt ducatorum Quatuor non eſt ſufficiens ad ordines, aliud eſſet ſi ei iungatur patrimonium*, numero 18. & 19.

20 *Epiſcopus beneficij collati quare ob fraudem nequeat illico ordinare beneficiatum ſubditum, alias alterius Epiſcopi, praxis contraria ſuſtinetur*, n.22.& 23.

21 *Trid.* cap.9. ſeſſ.23. *expenditur*, numero 22. & 23.

24 *Beneficia ſita in diuerſis Diœceſibus faciunt ad ordines ſubditum eorum poſſeſſorem ſic vt ab vno Epiſcopo, vnum ordinem recipere poſſit, ab altero alium.*

25 *Beneficij collatio ſola abſque quieta poſſeſſione illius, non ſufficit vt quis ratione illius ordinetur*, n.26.

27 *Beneficium ſitum in vna Diœceſi, quod pertinet ad prouiſionem alterius Epiſcopi facit poſſeſſorem ſubditum ad ordines illius Epiſcopi, vbi ſitum eſt, ſecus ſi iura Epiſcopalia ſpectarent etiam ad illum, qui prouidet*, numero 28.

Hic agendum eſt de tertio iure, per quod 1
quis poteſt ordinari, nempe beneficij titulo; per id enim, habito reſpectu ad ordines ſuſcipiendos, eſt quis ſubiectus Epiſcopo Diœceſis, in qua beneficium habet; itavt poſſit ab illo ordinari, ſeu ab alio de eius licentia, quamuis alias ei alio modo, ſubditus non ſit, iuxta textum *in cap. cum nullus de tempor. ordinat. lib.6.* ſic docent Burgos de Paz. *in l.3. Tauro à num.398.* Alphonſus Narbona, & plures alij, quos congerit Barboſa *in paſtorali p.2. allegatione 4. a num.4.* inter quos Sanchez *conſil. mor. lib 7. cap.1. dubio 23.* vbi
n.15. † ſubdit domicilium comparatum ex bene- a
ficio finiri, beneficio dimiſſo, & *num.43.* cum aliis dicit Barboſa quod clericus habens beneficium, eſt ciuis illius Diœceſis, in qua ſitum eſt beneficium, dum illud poſſidet, ex Bartoli doctrina *in l. hæres abſens § proinde num.5. ff. de iudiciis, & in l.1. num.13. ff. ad municip.* Boëtius *deciſ.260. n.20.* Cardoſus *in praxi iudicum, & aduocat.* verbo *domicilium n.6.* leges Garciam. *de benef. p.2. cap.4. à num.1.* Bonacuiara *de Sacram. diſp.8. quæſt. vnica puncto 4. num.14.* Campanil. *in diuerſ. iuris canon. Rub.9. cap.8. num.11.* Armendarum *in addition. ad recopil. leg. Nauarræ lib.1. tit.18. l.7. in declarat. n.6.* Riccium *in praxi fori Eccleſ. reſ.258. in 2. editione, & in praxi aurea fol. 49.* Marc. Anton. *variar. lib.1. reſol. fin. caſu 28.* Vgolinum *de poteſtate Epiſcopi cap.26. §.3.* Molfeſium *in ſumma theolog. moral. tract.2. cap.2. num.7.* Squillante *de priuileg. clericor. cap.4. à num.237.* Scip. de Rubeis *in ſuis aphoriſm. Epiſcopalibus*, verbo *Ordo, ſub n.18.* Thom. Valaſcum *allegat.5. num.15. & num.19.* Ægidium Triullench. *de Sacram. lib.6. cap. vnico, dubio 7. à num.15.*

Vnde iam vt ad primam difficultatis partem 3
reſpondeam, leges eundem Valaſc. *comment.1. dict. alleg.5 num.26.* vbi ſic aſſerit, Notandum eſt, quod ſufficit ordinari ab eo Epiſcopo, in quo ordinandus habet beneficium, ſiue reſpectu ipſius ordinem ſuſceperit, ſiue non, vt notat gloſſa *in dicto cap. cum nullus hoc tit. lib.6.* verbo *Eccleſiaſticum*; eo quod textus generaliter loquitur, & non diſtinguit; ob idque, etſi nonnulli videantur tenere, vt non debeat eſſe perpetuum beneficium; imò ſufficere vt ſit ad tempus, & ad nutum amo-
uibile, cum interim habeat titulum, † ſecus ſi in 4
commendam; quia hæc non eſt titulus, vt *in cap. nemo deinceps de elect.* ſic Lapus, Ioannes Andreas, Dominicus *num.8.* & Francus *num.3. verſ. in gloſſa verb. Eccleſiaſticum in dicto cap. cum nullus.* Valaſ-
cus *ſupra.* † Tamen dicendum eſt, vt tale bene- 5
ficium, ad cuius titulum quis ordinatur debeat eſſe perpetuum; ita vt non ſufficiat eſſe manuale, nec amouibile; docent Acuña *de Sacramento Ordinis quæſt.3. ſect.6.* Diana *p.8. tr.2. reſ.19.* cum multis dicendo hoc fallere, niſi ordinandus aliunde

habeat beneficium in titulum, nam, beneficium
manuale, & amouibile ad nutum, non poteſt præ-
ſtare titulum, ad quem quis ordinetur: & hæc eſt
praxis quotidiana Epiſcoporum vt video. † Non
enim Capellania temporalis eſt titulus ſufficiens,
cum non ſit beneficium, Riccius *in praxi aurea*
reſol.49.n; Gonzal. *in regul.8.Cancel.gloſſa 5. §.1.*
num.6. Barboſa *d.l.2.p.allegat.4.num.59.* quod eſt
contra Garciam *de benef.1.p.cap.2.num.7.* & Mar-
chinum *de Sacram.Ordinis tract.1.p.5.cap.8.n.9.*
aſſerentes non poſſe quem ordinari ratione Ca-
7 pellaniæ, etiam perpetuæ. † Itaque Barboſa *alle-*
gat.4.de officio Epiſcopi p.2.dicto num.59. dixit cum
Riccio, vt quis non poſſit ordinari ad titulum
Præbendæ temporalis; eo quod nihil ſpiritualita-
tis habeat, cum æquiparetur prædio, & commo-
ditati temporali pro ſoluendis ſalariis Aduocati,
Procuratoris, Muſicorum, & ſimilium, vt obſer-
uat Gunzalez *ad regul.8.Cancel.gloſſa 5. §.1. nu-*
mero 9.
8 Ad ſecundam quæſtionis partem communis eſt
Doctorum ſententia, vt poſſit quis ordinari ad ti-
tulum beneficij ſimplicis, ſi ſit perpetuum, etiamſi
reſidentiam non requirat, vt docent Garcia *de be-*
nef.p.2.tom.1. cap.4. num 9. vbi ſic ait. Tertio am-
pliatur etiam ſi beneficium non requirat reſiden-
tiam, nec in illo reſideat, nec in illius Diœceſi;
& ſic non eximatur à Iuriſdictione primi Epiſco-
pi, cum textus ſimpliciter loquatur de beneficio,
Marcus Anton. *variar.reſol.lib.1.reſol.112.caſu 28.*
Squillante *de priuileg.cleric.cap.4.num.237.* Auer-
ſa *de Sacram. Ordin. quæſt.4. ſect.6.* Piaſecius *in*
praxi p.1. cap.1. art.3. num 3. Valaſcus ſupra *al-*
leg.4. num.30. Machadus *de perfecto confeſ.tom.2.*
lib.4.part.1.tract.3.docum.4. num.2. Riccius *dicta*
reſ.41.num.1. Barboſa *ſup.num.47.* Ægidius Trul-
9 lench. ſuprà *num. 17.* † quod eſt verum etiamſi
Genuenſis *in praxi c.48.num.3.* quem refert Dia-
na *dicta p.8.tract.2.reſ.21.* contrarium teneat; nec
eſt audiendus Bonacina, qui *tom.1. diſput. 8.*
quæſt.vnica puncto 4. num.14. tenuit noſtram ſen-
tentiam cum ea limitatione, modo beneficium
ſufficiens ſit ad victum, de cuius veritate infra di-
co *in verſ. ſequenti*, dum diſputo de beneficio te-
nui, Barboſa *de iure Eccleſ.p.1.cap.33.num.34.&*
in paſtorali allegat.4.num.46. & 47. & iterum vi-
debis Dianam *p.6. tract.8. miſcel. reſ.24.* qui pro
vtraque ſententia refert Doctores, vbi videtur
noſtram fouere.
Ad tertiam quæſtionis partem an beneficium
10 tenue, ſit titulus, vt quis ordinetur ab Epiſcopo,
vbi ſitum eſt, & videtur quod non, tum *ex c.2.*
de præbend.& dignit. & docent Piaſecius *in praxi*
p.1.cap.1. art.2. num.3. Doctores communiter *in*
cap.1.& in dicto cap.cum nullus, hoc tit.lib.6. Ma-
ranta *in compendio Bullarij, in verbo Ordo*, Vgo-
linus, & alij, quos probat Riccius *p.1.deciſ. 299.*
cum ſequentib. Molfeſius *in ſumma tract.2.tom.1.*
cap.2.num.7. & facit Squillante *cap.4.num.23. de*
priuileg. Clericor. dum refert ſacram Congrega-
tionem reſpondiſſe Cardinali de Aquauiua Ar-
chiepiſcopo Neapolitano promotum ab alieno
Epiſcopo ex cauſa beneficij tenuiſſimi malè pro-
motum fuiſſe, ipſumque promotum ſuſpenſum
ab executione ordinum, atque collatorem ab exe-
cutione per annum.
11 Adhuc verò etſi bonum eſſet, vt tenui benefi-
cio adiungeretur patrimonium; ita vt conflatum
ex vtroque, ſufficeret ad ſuſtentationem, ſicut præ-
requirit Trid. *ſeſſ.21.de reformat.cap.2.* tamen in ri-
gore iuris exiſtimo ſufficere, quantumvis tenue
beneficium, ad hoc nempe, vt qui alias ſubditus
non erat Epiſcopo, fiat ſubditus ratione beneficij;
ita vt hac de cauſa poſſit iam ſubditum illum or-
dinare, ac quilibet alius Epiſcopus originis, aut
Domicilij ex iam dictis: arg. textus *in cap. poſtulaſti*
14. & quæ dixi *quæſt.1. de foro comp.* † Deinde 12
quia textus *in dicto cap.cum nullus hoc tit.in 6.* &
alij non diſtinguunt inter tenue, & amplum bene-
ficium. † Et quia multi Canones de beneficio 13
verba facientes, locum habent in beneficio etiam
tenui, iuxta quæ adduxi *ſub c.1. de foro comp.* vbi
de priuilegio Clericis in minoribus conceſſo ha-
bentibus qualecumque beneficium, vt probat
Trid. *ſeſſ.23.de reform. cap.6.* & tenent Henriquez
lib.10.c.22.§.1.lit.G, & cap.17.littera K, Garcia
de benef.p.2.cap.4. n.8. Barboſa *de Iure Pontificio*
dict.cap.33.n.23. Diana *p.4.tract 4. reſol.51.* idem
Barboſa *in paſtorali dict 2.p. alleg. 4.* cum multis
ab eo relatis *n.44 & 45.* quibus addo Trullench.
cum aliis *dict. quæſt. vnic. num. 16.* † Et ſacra 14
Cardinalium Congregatio, teſte eodem Barboſa
de iure Eccleſ. p.1.cap.39. num. 17. cenſuit *in vna*
Ianuenſi die 18. Martij 1628. promotum ad ordi-
nes cum collatione vnius beneficij, redditus duo-
rum ſcutorum annuorum, qui incedens in habitu
laicali cum armis, dum caperetur à Birruariis,
vnum ex illis occidit, & ad carceres laicales addu-
ctus fuit, gaudere priuilegio fori; refert Diana *vbi*
ſuprà, & iterum *dict. part. 8. tract. 2. ſub reſo-*
lut.20.
Et ſic patet, vt non ſit ſuſtinendus Soto *de iu-* 15
ſtitia lib.10. quæſt.5. art.3. aſſerens beneficium te-
nuiſſimum eſſe, quod non attingit ducatos octo,
vel ſecundùm Campanil. quod non attingit qua-
tuor ducatos in anno, cum ſacra Congregatio cen-
ſuerit beneficium duorum ducatorum eſſe ſuffi-
ciens ad gaudendum fori priuilegio, † ergo etiam 16
ad ſumendos ordines, ex quibus oritur tale priuile-
gium fori; & hinc Sanchez *in opuſculo tom.2.lib.7.*
c.1.dubio 22.n.7. dixit ſufficere beneficium, quam-
tumvis tenue, vt quis poſſit ordinari ab Epiſcopo
vbi eſt beneficium; & vt addit Garcia, & Barbo-
ſa *vbi ſupra*, taliter procedere, etiam ſi illud tenue
beneficium non requirat reſidentiam, nec in illo
reſideat, nec in illius Diœceſi, & ſic non eximatur
à iuriſdictione primi Epiſcopi.
Sed eum propoſito faciunt Zerula *in praxi* 17
Epiſcoporum p.1. verb. *beneficia, §.3.* & Barboſa *in*
paſtorali dicta allegat.4.num.45.in fine, intelligen-
tes, vt in beneficio tenuiſſimo, quale eſt ducato-
rum quatuor in anno, vel ad ſummum in red-
dente ſeptem ducata, ex Soto *lib.11.quæſt.5.* vide-
tur bona praxis, vt ad titulum tenuiſſimi quis non
ordinetur. Et hoc modo intelligit Barboſa com-
poni ſententiam negatiuam Piaſecij, Proſperi de
Auguſto, Vgolini, Riccij, & Squillantis cum ſen-
tentia affirmatiua. † Et addit Diana *dicta reſ.5* 18
p.4. circa finem *in verſ.dico*, quod Concilium in lo-
co citato pro negatiua determinat, vt quis non
poſſit ordinari ad titulum beneficij tenuis, ſed
non aſſerere quod ſi ordinandus beneficio tenui,
patrimonium adiungat ſufficiens ad victum, non
poſſit ordinari ab Epiſcopo; & ſic dicit aliud eſſe
quærere, num beneficium ſufficiat pro titulo, aliud
ſi ſufficiat, vt tanquam ſubditus ratione beneficij,
poſſit promoueri ad ordines: & *dict. r.20. p.8.*
tr.2.in fine, vt reſpondeat ad aliam deciſionem ci-
tatam ſacræ Congreg. traditam ab Squillante, *vbi*
ſupra, dicit quod optaret, vt de prædicta declara-
tione

19 tione conſtaret authenticè, † videbis eundem
Dianam nouiſſimè, *p.10. tract.11. reſ.48.* in verſ.
nota, vbi cum Barboſa, Garcia, Campanillo, &
aliis, dicit ſine diſtinctione ratione beneficij trium,
vel quatuor aureorum poſſe quem ordinari, ſi
patrimonium ei adiungeretur, ſic cum Vgolino
etiam Quaranta, & Trullench. *de Sacram. lib.6.*
cap.unico dub.7.n.16.
20 Ad quartam quæſtionis partem nihil poſſit
Epiſcopus ordinare eum, cui paulò ante benefi-
cium confert; & vt reſpondeam præmitto cum
Molfeſio *in ſumm. tom.2.cap.2.num.7.* Piaſecio *in*
praxi p.1.cap.1.art.2. num.3. Machado *de perfecto*
Confeſſore tom.2.lib.4.p.1. tract.3. beneficium non
debere eſſe collatum in fraudem, ad hoc vt ordi-
nandus extrahatur ex aliena Diœceſi: vnde di-
cunt, Franchis *in dicto cap.cum nullus hoc tit. l.6.*
gloſſa in cap.eos, eodem verb.*figmentum*, Quaran-
ta *in compendio Bullar.* verbo *Ordo*, Riccius *reſo-*
lut.262. Barboſa *dict.alleg.4.num.58.* quod in caſu
noſtro nequeat Epiſcopus eum ordinare; eo quod
beneficij collatio ſic facta videtur in fraudem le-
gis, ſcilicet ad eximendum illum Clericum cui
beneficium confertur à iuriſdictione ſui Epiſcopi
21 † Item quia ſi illud licitè fieri poſſet fruſtra Con-
cilium Trid. *ſeſſ.23. cap.9.* definiſſet Epiſcopum
tunc poſſe aliquem alterius Diœceſis ad ordines
promouere, cum per triennium fuerit cum eo
commoratus, iuxta iam dicta *quæſtionibus proxi-*
mè præcedentibus, dummodo ſtatim beneficium
illi conferat, Ægidius Trullench. *ſupr. num.25.* †
22 Diana *dicta p.8.tract.2.* ſub *reſ.22.* prædictam ſen-
tentiam veriorem reputat: tamen Marchinus *de*
Sacram.Ordinis tract.1.p.5.cap.8. num.9. affirma-
tiuam ſequitur, dicens vt poſſit Epiſcopus confe-
rendo beneficium ei, qui alias ſubditus eius non
eſt validè ordinare, nec facere fraudem legi, qui
23 vtitur iure ſuo, quod lege ipſa nititur. † Nec ob-
ſtare Trid. *in dict. cap.9.* quia ille caſus eſt diſtin-
ctus, cum ibi præcedat ordinatio collationi benefi-
cij; & ita in praxi video communiter profiteri,
non ſine ratione, nam cum abſolutè textus *in*
dicto cap. cum nullus, dicat ratione beneficij ac-
quiri etiam Domicilium ad ordines, vt fit domi-
cilio, aut origine; imò & Molfeſius *in ſumma*
theolog moralis tract.2.cap.2.num.21. obſeruat ſa-
cram Congregationem cenſuiſſe, vt ſemper in
hoc præferatur Epiſcopus loci, in quo quis habet
beneficium; ergo cum intelligatur abeſſe fraus,
niſi probetur, apparet euidenter, vt in caſu no-
ſtro ſequenda ſit affirmatiua ſententia: & ſic Mar-
chinus *ſuprà* cum Vgolino probat; nam cum tex-
tus requirat, vt ſolum quis beneficium obtineat,
non eſt cur diſtinguendum ſit iuxta modum con-
trariæ ſententiæ: & de his videbis quæ congerit
Trullench. *de Sacram.lib.6.quæſt.unica, dubio 12.*
& nouiſſimè ita tenet idem Diana *p.10. tract.11.*
reſ.48. cum Leandro *de Sacram.tom.2. tract.5. diſp.*
8. quæſt.19. & cum Martino de San Ioſeph. *in*
man.confeſ.tom.1.lib.1. tract.4. de Ordine num.10.
contra Marchinum.
Ad quintam quæſtionis partem, ſi habeat quis
24 beneficia in Diœceſibus diſtinctis, nùm poſſit à
quolibet ordinari. Et quia iam ſupra affirmatiuè
reſpondi, dico breuiter cum Diana *dict.p.8.tract.2.*
reſ.23. & Præpoſito *in 3.p.de Sacram. Ordinis*, vt
poſſit quis ratione vnius beneficij ordinem vnum
recipere ab vno Epiſcopo, & alterum ab alio, vbi
aliud eſt beneficium ſitum, ſi ad eius titulum or-
dinari poſtulat, idem tenent à Cuña *in decretum*
Gratiani part.1. diſt.71. num.7. & Garcia *de be-*
neficiis tom.1. part.2. cap.4. num.2. Trullench. *de*
Sacram. lib.6. quæſt. unica, dubio 7. num. 20.
Barboſa *de officio Epiſcopi dict.allegat.4 num.51.*
& de Iure Eccleſiaſt. cap.33. num. 39. Riccius *in*
praxi aurea, deciſ. 49. num.1. & alij, quia per
quodlibet beneficium, fit reſpectiuè ſubditus
Epiſcopo loci, in cuius Diœceſi ſitum eſt be-
neficium, nec eſſe maiorem rationem, ac
vllam iuris diſpoſitionem, cur non poſſit ab vno,
& ab alio ordinari; imò Campanillus *in diuerſ.*
Iuris Canon.Rub.9.cap.8.num.15 ait id procedere,
etiam ſi beneficium ſpectaret ad prouiſionem al-
terius Epiſcopi.
Ad ſextam quæſtionis partem, an ſola actua- 25
lis beneficij poſſeſſio ſine collatione, ſufficiat vt
quis ordinetur. Et præmiſſis quæ latè adduxi
infra *ſub cap.2. de foro competenti, quæſtione 7. &*
à quæſtione 3. cum aliis, *de beneficio habendo à*
Clerico in minoribus, vt gaudeat fori priuilegio;
& in puncto noſtro videtur Riccius *part. 2. de-*
ciſione 188. numero 3. tenere vt ſola collatio ti-
tuli beneficij abſque eius poſſeſſionis ingreſſu,
ſufficiat vt quis ordinetur ab Epiſcopo loci, vbi
ſitum eſt beneficium. † Verum à Cuña ſuprà 26
numero 7. verſ. *quarto*, Garcia *dict. cap 4. nu-*
mero 16. & 17. Barboſa cum illis *dicta allegat.4.*
numero 51. reſoluunt procedere doctrinam, quam
retulimus, habita ſcilicet beneficij poſſeſſione;
ita vt non ſufficiat ſola collatio, ſeu titulus ad
hoc, vt efficiatur de Epiſcopo, vbi ſitum eſt
beneficium; & quod ſola poſſeſſio ſine titulò
iuſto, non ſufficiat Ægidius Trullench. ſuprà
numero 22. Diana *dict. part.8. tractat.2. reſol.24.*
Squillante *de priuileg.Cleric. cap.4. numero 248.* à
Cuña ſuprà *parte 1. diſt.71. numero 7.* qui alia
refert contra Garciam; ſed vt ordinetur debet
pacificè poſſidere, Barboſa cum multis *c.2. Trid.*
ſeſſ.21.n.21. cum multis.
Pro complemento notabis, quòd Epiſcopus 27
in cuius Diœceſi eſt beneficium poſſit ordinare
beneficiatum, etiam ſi beneficium eſſet ſubie-
ctum alteri Epiſcopo, quoad prouiſionem, id
eſt etiam ſi ſpectaret ad prouiſionem alterius
Epiſcopi. † Secus ſi etiam quoad Iura Epiſco- 28
palia, Garcia *de benef.dict.parte 2.cap.4.num.15.*
cum aliis Barboſa *dict. allegat. 4. numero 52.* vbi
numero 53. addit vt ſi beneficium vnius Diœ-
ceſis vnitum fuerit alteri, vel Præbendæ diſtinctæ
Diœceſis, non niſi Epiſcopo ſubeſſet, in cuius
Diœceſi extaret beneficium, vel Præbenda,
cui annectitur, ſic Campan. *dict. c.8.*
n.15. alias quæſtiones dico
infra q.12.

Quæstio VII.

An Episcopus possit ordinare aliquem, qui in sua Diœcesi haberet pensionem, commendam aut Præstimonium, seu alia beneficia. Et an ad titulum Patrimonij, & quale sit sufficiens. Et an possit dispensare in interstitiis Episcopus beneficij, vel concedere dimissorias, vt quis ab alio ordinetur: & quid de Episcopo, qui ordinat ad titulum Patrimonij. Et an Clericus possit alienare Patrimonium absque licentia Episcopi, si aliunde acquisiuit beneficium, vel alia bona sufficientia pro victu?

Summarium.

1 *Pensio ad ordines propriè beneficium non est.*

2 *Domicilij Episcopus queit ordinare subditum ad titulum pensionis, congrua, sicut ad titulum Patrimonij, census, &c.*

3 *Commenda perpetua est titulus ad ordines.*

4 *Præstimonium est titulus ad ordines.*

5 *Beneficium consistens in distributionibus quotidianis est titulus ad ordines.*

6 *Beneficium Præsbyterale est titulus ad ordines, etiamsi ante Præsbyteratum suos fructus non acquirat ordinatus.*

7 *Beneficium requirens subdiaconatum, aut primam Tonsuram, tantum est titulus ad cæteros ordines.*

8 *Vicaria perpetua est titulus ad ordines.*

9 *Beneficium de futuro non est titulus ad ordines, nisi iam quæsitum*, n.10.

11 *Coadiutoria perpetua, in qua quis habet congruam, est titulus ad ordines.*

12 *Receptiua Ecclesia est titulus ad ordines.*

13 *Ecclesia, cui quis adscribitur, est titulus ad ordines cum certis qualitatibus.*

14 *Capellania obtenta in Capella Papæ, est titulus ad ordines.*

15 *Collegium Seminarium, non est titulus ad ordines, etiam cum assignatione, certi annui redditus.*

16 *Litteratura verius est, vt non sit titulus ad ordines sufficiens*, num.17. *quid si aliquis vir sit insignis cooptatus in collegiis*, numero 17.

18 *Paupertas alicuius non est titulus, vt ordinari valeat, nisi concurrat necessitas, & penuria ministrorum Ecclesiæ, & ordinando subministres aliquis necessaria.*

20 *Magisterium musicæ, grammaticæ, picturis, seu alterius professionis, non est titulus ad ordines*, n.21.

21 *Organista non eo habet titulum ad ordines.*

22 *Pitantia missarum, & anniuersariorum, non sunt tituli ad ordines, etiam cum patrimonio, seu beneficio insufficienti, etiamsi obligaretur Episcopus ad supplementum*, numero 23.

24 *Patrimonium quando, vt quis ordinetur, dicatur titulus, & quantum* n.25.

26 *Ordinari nullus potest contra prohibitionem sui Prælati: & quid ad titulum Patrimonij non bene discussi*, n.27.

28 *Patrimonij taxatio ad ordines debet esse talis, vt sine dedecore ordinandus viuat, & quare*, n.29. & 31.

29 *Paupertas in Clero voluntaria laudabilis.*

30 *Romulus, nullum in suarum curiarum Sacerdotium eligi voluit, nisi cum censu.*

31 *Patrimonij quantitas ad ordines arbitrio Episcopi existimabitur, & videtur sufficiens quinquaginta scutorum, non habita distinctione qualitatum ordinandorum*, num.32. & 33. *vbi quid ratione diuersarum prouinciarum.*

33 *Quantitas ad ordines, num pro ordinando, & suis seruitoribus debeat sufficere.*

34 *Episcopus ordinans aliquem ad titulum Patrimonij insufficientis, incurrit censuram.*

35 *Patrimonium ad ordines debet constitui super re immobili*, num.36. *vbi quod non incurrit alias pœnas si quis ordinetur patrimonio mobilium.*

37 *Patrimonium ad cuius titulum quis ordinatur, debet esse res certa, & fructifera, & libera ab hypotheca: quid si hypothecatum ante fuerit*, n.38.

39 *Spectatiua ad Patrimonium certum, seu vacaturam, non est titulus ad ordines sufficiens.*

40 *Ordinari nequit filius alicuius, à quo spectat amplum Patrimonium, etiam si filius viuente patre quodammodo Dominus videatur*, n.41.

42 *Obligatio ab Episcopo, seu quolibet alio facta in fauorem ordinandi, non est titulus sufficiens ad ordines, nisi ob penuriam Sacerdotum, assignaretur ab Episcopo perpetua portio*, n.43.

44 *Patrimonium assignatum à patre, interim dum filius ordinandus habet beneficium, seu congruam sustentationem, est titulus sufficiens.*

45 *Patrimonium consistens in bonis, quorum directum Dominium, est Ecclesia titulus, ad ordines sufficiens reputatur.*

46 *Hæreditas addicta, est titulus sufficiens ad ordines.*

47 *Filius ordinandus potest cogere patrem suum, vt ei assignet Patrimonium, sicut pro dote ad Matrimonium.*

48 *Census vitalitius, seu perpetuus, est titulus sufficiens ad ordines: quid vbi redimeretur*, n.49. & 50.

50 *Census redimibilis, est sufficiens pro constitutione vinculi, & maioratus.*

51 *Patrimonium ad sacros ordines queit assignari super censibus, & redditibus annuis perpetuis, & qualiter*, n.52.

53 *Patrimonium assignatum ad ordines, si ordinandus moriatur, fit liberum.*

54 *Patrimonij parui, & beneficij exigui titulus ad ordines, est sufficiens si ex ambobus congrue ordinandus, sustentari valet.*

55 *Dispensat Episcopus in interstitiis cum ordinando, qui eius subditus est ratione Patrimonij, seu pensionis.*

56 *Dispensatio interstitiorum, vt quis ordinetur à Diaconatu ad Præsbyteratum exigit necessitatem, & vtilitatem.*

57 *Dimissorias*

57 *Dimissorias ad ordines concedere valet Episcopus Patrimonij, seu pensionis, ad cuius titulum quis ordinatur.*

58 *Patrimonium ad cuius titulum quis fuit ordinatus tutius alienabitur cum licentia proprij Episcopi, quando ordinatus aliunde beneficium congruum acquisiuit*, numero 59. & 60.

60 *Trid.*cap.2.sess.21.*n.*61.*&* 62.

61 *Dictio* Donec *restringit.*

62 *Alienari bona, ad quorum titulum quis ordinatur, nequeunt regulariter sine licentia Episcopi: idem in venditione, extinctione pensionis, mutatione, seu donatione, renunciatione, seu resignatione, hypoteca, datione insolutum*, 63.65.

64 *Patrimonium ad cuius titulum quis ordinatur, nequit præscribi ordinario tempore.*

65 *Alienatio rerum, ad quarum titulum quis ordinatur, num ipso iure nulla sit.*

1 AD primam quæstionis partem, etsi in fauorabilibus pensio habeatur loco beneficij, sed communiter docent Doctores vt ad titulum pensionis nemo ordinari queat, quia propriè pensio non est beneficium, vt tradunt Selua *de benef. p.*1.*quæst.*3.*n.*11. Caccialupus *de pension. quæst.*12. *& fin.* Gigas *de pension. quæst.*20. Duarenus *de benef.lib.*1.*cap.*4. *& lib.*6. *cap.*4. Couar. *pract. c.*36. *num.*10. Suarez *de censuris disp.*15. *sect.*1. *num.*7. Gonzalez *in regul.*8.*Cancellariæ glossa* 5.§.*statim*, à principio, cum aliis multis Diana *p.*8. *tract.*2. *res.*26. in terminis à Cuña *in decret. p.*1. *dist.*71. *num.*9.Marchinus *de Sacram. Ordinis tract.*1.*p.*5. *cap.*8.*n.*10. Riccius *in praxi fori Eccles. decis.*302. *in* 1. *in*[illegible]*f. & res.*262. *in praxi.* Vgolin. *de potest. Episcopi, cap.*26.§.3. vers.*excipitur tamen primo.* Campanil. *in diuers. iuris Canon. lib.*9.*cap.*8. *n.*17. vers.*ex causa*, Barbosa *allegat.*4. *de officio Episcopi*
2 *p.*2. *num.*57. † Aliud tamen est inquirere an domicilij Episcopus possit suum subditum ordinare, de quo affirmatiuè respondetur, vt de patrimonio dicitur sufficienti: nam quemadmodum patrimonium, donatio, census, sunt titulus sufficiens ad ordines suscipiendos; sic & pensio, quæ satis sit ad sustentationem, & sit perpetua, cum non sit maior ratio de illis, quàm de hac, secundùm quæ latè dico infra *sub toto vers. ad secundam quæstionis partem*, & docent Doctores, *ibi* allegati, nec obstant dicta supra *quæst.*5.*vers.ad quartam, & vers. & simili modo*, quæ potius confirmant hoc dictum.

3 Ad secundam de commenda, sub distinctione respondent Doctores; nam si commendatum sit beneficium tantum alicui, cum titulo careat beneficij, nequit ordinari ad titulum commendæ; secus tamen si sit datum in commendam perpetuam: sic Garcia *de benefic. part.*2. *cap.*4.*num.*10. Marchinus supra *num.*12. Diana *p.*8. *tract.* 2. *sub resol.*19.cum aliis Barbosa *dicta allegat.*4. *num.*50. expendens si commenda est ad vtilitatem ordinandi maximè perpetuam; quia ista reputatur titulus Canonicus; seu quod habeat vim tituli, vt resoluit cum Garcia *p.*4 *cap.*4.qui in terminis, *dict. p.*2. *cap.*4. *num.*12. ampliat principalem resolutionem procedere, siue istud sit beneficium, propter quod ordinem recepit, siue non. Aloysios Riccius *in praxi aurea res.*49.*num.*2. Sanchez *in consil.mor. lib.*7. *cap.*1. *dubio* 23. Marchinus *dict. p.*5. *de Sacram.Ordin.c.*8.*n.*16.

4 Ad tertium de præstimonio respondent Doctores, quod cum præstimonia soleant connumerari inter beneficia Ecclesiastica, vt notant Doctores per text.*ibi, in c. p.fin. de conces.præb. lib* 6. & cum infinitis probet Garcia *de benef. p.*1. *cap.*2. *num.*17.sequitur vt ad titulum præstimonij, valeat quis ordinari; eo quòd qui possidet præstimonium, dicatur ibi Domicilium habere; ac proinde ab Episcopo loci, vbi est situm præstimonium, possit, vel ordines, vel dimissorias obtinere: sic Henriquez *in summa lib.*10.*cap.*22.§. *in commento lit. H.*Camp.*in diuers. Iuris Rub.*9.*cap.*8.*num* 5. Riccius *in praxi fori Eccles. res.* 258. *in fine*, Barbosa *dict.allegat.*4. *num.*48.*&* 49. idem *ad cap.*2. *Trid. dict.sess.*21.*num.*13.vbi cum Salzedo, Vgolino, Sebastiano, Cæsar, & Marchino.

5 Vnde infero primò, vt possit quis ordinari ad titulum beneficij, quod in distributionibus quotidianis consistit. Marchinus *de Sacram. Ordinis cap.*6.*tract.*2.*p.*6. *difficult.*5. *num.*19. Campanil.*in diuers.iuris canon. Rub.*4.*cap.*5. *num.*29. † Infero 6
secundò posse quem ordinari ad titulum beneficij, non obstante quod non lucretur fructus illius, nisi post susceptum Præsbyteratus ordinem, vt docent Nicolaus Garcia *p.*2. *de benef.cap.*5.*n.*110. Armend. *in additio.ad recopil. leg. Nauarra lib.*2. *tit.*8 *lib.*1. *de patrim. Clericor.* Barbosa cum aliis *p.*2.*de officio Episcop.alleg.*9. *num.*29. idem *in dict. cap.*2.*Trid.sess.*21.*num.*10. Marcellus Vulpeius *in praxi iudic.fori Eccles.c.*8.*n.*13.

7 Ex quo infero tertiò, quòd si beneficium habeat certum ordinem annexum, vt puta Subdiaconatum, vel Diaconatum, possit quis ordinari ratione talis beneficij ab illo Episcopo, etiam in aliis ordinibus vt per Dominicum *num.*9. Franc. *num.*3.*in cap. cum nullus hoc tit. lib.*6. Riccius *in praxi aurea dicta res.*49.*num.*3.Marchinus *tract.*1. *p.*5.*de Sacram.Ordinis num.*6.à Cuña *in comment. ad Princip. dist.*71. vbi tenet quod licèt beneficium non requirat, nisi primam Tonsuram, adhuc possit Episcopus beneficij conferre ordines omnes, tam maiores, quàm minores beneficiario.

8 Infero quartò posse quem ordinari ad titulum Vicariæ perpetuæ ad sacros ordines, docent Mandosius *ad regul.*8.*cancel.quæst.*13.*num.*3. Salzedus quem refert Barbosa *in dicto cap.* 2. *ex Trid. sess.* 21.*num.*11.Valenzuela *lib.*1.*cens.*54.*num.*29.Campanil.*dict.Rub.*8.*cap.*4.*num.*4.& alij, sed non procedere, vbi Vicaria fuerit temporalis docent Doctores ad similitudinem aliorum beneficiorum, seu Capellaniarum temporalium, & amouibilium, inter quos Aloysius Riccius *in decis.curiæ Archiep. Neapol.*190.*p.*2.Campanil.*dict.Rub.*8.*cap.*4. *in fine* Barbosa *allegat.*19.*num.*25.cum aliis, & *in dict. Trid.num.*20.

9 Dubium tamen est, an ad titulum beneficij de futuro, ad quod est præsentatus, nominatus, seu postulatus, seu ad titulum coadiutoræ possit quis ordinari, in quo puncto dixerunt Maiolus *de irregularitate lib* 4.*cap.*15.*num.*3 Sayrus *de cens.l.*4. *c.*14.*num.*19. Campanil.*dict.cap.*4.*Rub.*8.*num.*10. posse quem ordinari, & promoueri, non solùm ad titulum iam quæsiti, sed etiam quærendi, † 10
sed verius est, vt non possit, sicut docent Sanchez *in opusculo mor.lib.*7.*c.*1.*dubio* 34.*num.* 5. *& dubio* 35.*num.*2.à Cuña *in c. neminem num.*13. *dist.* 70. Marchinus *de Sacr. Ordin. tr.*2.*p.*6.*c.*6.*difficult.*3. Barbosa cum moltis *alleg.*19.*p.*2.*in pastor.num.*28. & cum aliis Garcia *de benef.dict p.*4.*c.*5.*num.*130.

& est ratio quia vt si quis ordinetur ad titulum
beneficij, debet, illud possidere pacificè, quod
minimum, vt nequeat ordinari ad titulum beneficij
11 de futuro. † Tamen ad titulum coadiutoriæ
perpetuæ cum futura successione posse quem pro-
moueri, dummodo ratione illius habeat con-
gruam sustentationem, tanquam ad titulum pen-
sionis dixerunt Barbosa cum multis *dict. alleg.* 19.
num. 23. idem *in dict. c. p.* 2. *Trid. n.* 16 Gonzalez
ad regul. 8. *Cancel. gloss.* 5. § 9. *n.* 6 Monet a *de opt.*
ne Canonica cap. 4. *par.* 1. 8. *num.* 169. Nicolaus Gar-
cia *dicto c.* 5. *num.* 132. Vgolinus *de offic. Episcopi*
cap. 26. *n.* 8. Sanchez *dict. lib.* 7. *opusc. c.* 1. *dubio* 35.
num. 4 & alij.

12 Iterum dubium est, nùm ad titulum Ecclesiæ
receptiuæ, seu Ecclesiæ, cui adscribitur, vel Ca-
pellaniæ in Capella Papæ obtentæ, vel si coapta-
tus quis sit in Collegium Seminarij, siue ad ti-
tulum litteraturæ, aut paupertatis, aut industriæ.
Quibus omnibus breuiter respondeo; & ad pri-
mum per textum in glossa, ibi: *In dict. c. nemi-*
nem n. dict. tenent Zerola *in praxi Episcop.* 1. vers.
dimissoria § vers. *hic est.* Campanil. *dicta Rub.* 8.
c. 4. *num.* 12. posse quem ad sacros ordines promo-
ueri, & sequitur Barbosa *in dict. c.* 2. *sess.* 21 *num.* 4.
cum Campanil. credens verum in ea Diœcesi,
quæ tenuitate beneficiorum grauata, ministris in-
digeret Ecclesiasticis, vbi nec viri adsunt, con-
gruum, nedum patrimonium non habentes; at
13 illo omnino carentes. † Ad titulum verò Ecclesiæ,
cui adscribitur, existimo posse ordinari, iuxta
Trid. *in c.* 16. *de reform.* si concurrant sequentia;
nempè vtilitas, & necessitas illius; & quod in-
teruеniat consensus Rectoris Ecclesiæ eius; item
licentia Romani Pontificis; & hoc ad successo-
rem, &c. Item vt ex seruitio Missarum, & Diui-
norum officiorum, & eleemosynis à fidelibus
elargiendis, habeant vnde se sustentent; & quod
ibi non amoueantur; de quo videbis Campanil.
dict. Rub. 8. *c.* 4. *num.* 14. Vgolinum *de potestate Epi-*
scopi c. 26. § 8. *num.* 6. Barbosa *in d. l. c.* 2. *Trid. n.* 15.
ita explanantem Maiolam, & Flaminium, abso-
14 lutè affirmatiuam docentes. † De obtinente Ca-
pellaniam in Capella Papæ, licèt sit ad nutum
amouibile ordinari posse, docent relati à Barbosa
in pastorali dict. allegat. 19. *num.* 30. Riccius *in praxi*
aurea fori Eccles. res. 134. *in fine*, Sayrus *in floribus*
decis. hoc tit. de tempor. ordin. decis. 59. Nauarrus *in*
dicto tit. cons. 20.

15 Verùm ad titulum Collegij Seminarij non
posse quem ordinari, nisi ob causam beneficij ibi
inseruiendi, forsam seminario iniuncto, cum assi-
gnatione certi annui redditus, de quo viuere queat
commodè, docent Garcia *de benef. dict. p.* 2. *cap.* 5.
num. 104. vbi in additionibus refert declarasse Gre-
gor. XIII. Gallecius *in Margarita casuum con-*
scientia, verb. *Ordo pen.* cum multis Barbosa *in*
dict. c. 2. *Trid. sess.* 21 *num.* 18. & *in dicta allegat.* 19.
num. 31. dicentes dictam assignationem cessare,
16 postquam aliundè ille se æquè sustentare possit. †
Ratione litteraturæ affirmatiuè respõdent Gonza-
lez *ad regul.* 8. *Cancel. glossa* 4. *num.* 36. Gratian.
discept. forens. cap. 57. *num.* 30. Aula *de censuris*
part. 3. *disput.* 5. *dubio* 6. *ad finem*, Henriquez
17 *in summa lib.* 10. *cap.* 17. § 4 *in comment. lit.* G. †
Sed Nicolaus Garcia *dict.* 2. *p. cap.* 5. *de benef.* Mar-
cus Anton. Genuens. *in praxi Archiep. Neapol.*
Narbona *in l.* 35. *glossa* 1. *num.* 73. *tit.* 3. *lib.* 1. *recop.*
& cum aliis Barbosa *dict. alleg.* 19. *à num.* 72. Mar-
chinus *de Sacram. Ordinis p.* 6. *cap.* 6. *difficult.* 5. *à*
num 36. Campanil. *dicta Rub.* 8. *cap.* 4. *num.* 6. &
alij magis probabiliter negant, † etsi re vera ad- 18
mitti possit vt vir insignis litteraturæ, ac coopta-
tus in Collegiis illustribus, vt Vallisoleti, in Colle-
gio sanctæ Crucis, ac in aliis Salmanticæ, & Com-
pluti, possit ordinari etiam si alio titulo careat. † 19
Ad titulum verò paupertatis nego vt quis ordinari
queat, cum titulo careat, possitque litteris ca-
rere, ac difficulter talis insignis sit; sed ob penu-
riam Sacerdotum, quandoque concessum esse
ordinari sine beneficio, vel patrimonio; dum-
modo quis spondeat necessaria subministrare or-
dinando, referunt decisum Garcia *de benef. dict.*
cap. 5. *p.* 2. *de benef. num.* 79. Barbosa *dicta allegat.*
19. *num.* 73. Camp. *dict. Rub.* 8. *cap.* 4. *num.* 6. & Ar-
mendar. quem refert idem Barbosa *in dict. cap.* 2.
Trid. sess. 21. *num.* 51. † Ad titulum industriæ, vel 20
honesti laboris, nempe si musicus sit, Magister
grammaticæ, Pictor, aut alterius licitæ profes-
sionis, ex qua tantum quærit quod sit sufficiens ad
sustentationem vitæ, vt nullus queat ordinari, do-
cent relati à Barbosa *dicta allegatione* 19. *num* 71.
à Cuña *in comment. ad cap.* 1. *dist.* 70. *num.* 13. Ni-
colaus Garcia *dict. cap.* 5. *num.* 126. † & ita fit vt 21
clausula apposita in constitutione Patrimonij,
quod solet assignari Clerico a consanguineis, vi-
delicet donec fuerit de beneficio prouisus, non
comprehendit officium Organistæ, & Magistri
Capellæ, tradit Aldana *in compend. canon. resol.*
lib. 1. *tit.* 3. *num.* 5. testans sic fuisse decisum sub
die 16. Iunij 1521. sequitur Barbosa *in dict. cap.* 1.
Trid. num. 52.

Notant verò Nicolaus Garcia *dicta part.* 1. *de* 22
benef. cap. 5. *num.* 126. Armend. *addit. leg. Nauarra*
l. 1. *de patrim. Clericor. num.* 16. & 17. Narbona *in*
dict. l. 35. *gloss.* 1. *num.* 62. *tit.* 3. *lib.* 1. *rec*... vt nul-
lus possit ordinari, si cum beneficio, aut patri-
monio insufficienti iungantur pitantiæ, eleemo-
synæ, anniuersaria, confraternitates, & alia emo-
lumenta, quæ ex celebratione Missarum, in exer-
citio Sacrorum ordinum percipere, & lucrari
possunt; quæ omnia ad victum sufficiant, † pro- 23
vt nec etiam promoueri possit, si nihil prædicto-
rum, vel minus sufficienter haberet si Episcopus
obliget se suppleturum alimenta, quibus se su-
stentare possit; & ratio est, quia hæc non sunt
perpetua; imò fallibilia.

Ad secundam quæstionis partem, an possit 24
quis ordinari ad titulum patrimonij; igitur dicen-
dum est, vt ad eius titulum quis ordinari nequeat,
nisi Episcopus id vtile, & necessarium iudi-
cauerit Ecclesiæ: Sic ex *dict. cap.* 2. *Trid. sess.* 21.
loquentis in hæc verba: *Patrimonium verò, vel*
pensionem obtinentes, post hac non possint, & ibi:
Nisi illis, quos Episcopus iudicauerit assumendos
pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum sua-
rum; iure enim antiquo Clerici in minoribus or-
dinibus constituti habentes patrimonium, vnde
congruè possent sustentari, valebant ad ordines
sacros ascendere, iuxta *cap.* 4. ibi: *Nisi talis ordi-*
natus de sua, vel paterna hereditate, subsidium vi-
tæ possit habere, cap. tuis 23. *de præbendis, & dignit.*
quod immutatum videmus modo dicto per Trid.
in dict. cap. 2. vt v.g. si adsit vtilitas, vel commodi-
tas Ecclesiæ, quæ maxima erit, si qui vellet ordi-
nari sit probatæ vitæ, scientia, ac doctrina prædi-
tus, Flamin. *de resignat. beneficior. lib.* 2. *quæst.* 6.
num. 8. Garcia *de benef.* 1. *tom. part.* 2. *c.* 5. *num.* 75. &
76. vbi ampliat *num.* 77. quod sufficiens habens
patrimonium, possit ad ordines promoueri, etsi
expressè

expreſsè ſibi patrimonium in titulum aſſignatum non fuerit, nec explicitum, quod ad titulum patrimonij ordinetur, ex gloſſa *in cap. ſi Epiſcopus 37. verbo titulum, de præbendis libro 6.* Abbas *in dicto cap tuis, numero 3.* Gambara *de officio, & poteſt legum. numero 137.* quod intelligit Narbona ad textum *in l. 35. gloſſa 1. libro 1. titulo 3. recopil.* accipi *ibi numero 6.* dummodo præuia Epiſcopi indagatio præceſſerit, qui prius inueſtigare debet, an verè illius ſit patrimonium, qui ad ſacros ordines velit aſcendere, & ad vitam ſine ordinis dedecore ſuſtentandam; etſi ſatis ſit, vt manifeſtè oſtendit Trident. *in dicto cap 2.* ibi: *Eo quoque prius perſpecto patrimonium illud, vel penſionem verè ab eis obtineri, taliaque eſſe, quæ eis ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint.*

25 Non enim ſemper debet elargiri talis poteſtas ordinandi ad titulum patrimonij, ſed ex cauſa iuxta dict. Trident. *in verſ. niſi*: quo fit, vt ſi deſit vtilitas, aut commoditas Eccleſiæ, cenſeatur ſublata Epiſcopis prædicta poteſtas per regulam *cap. cum ceſſante de appellat.* vt firmat Marcellus Vulpeius *in praxi iudiciali fori cap. 8. numero 10.* Nauarrus *conſ. 14. numero 2. hoc titulo in nonis*, vbi refert ſe Valliſoleti vidiſſe negatam cuidam facultatem aſcendendi ad Subdiaconatum ob defectum tituli beneficialis: tametſi habuiſſet facultatem trium millium ducatorum, ſcutorum; quæ reſolutio videtur colligi ex *dict. cap. 2. Trid.* in verſ. *niſi illi, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos*; quæ verba cum denotent boni viri arbitrium; hoc eſt voluntatem rationi ſubmiſſam *l. fidei commiſſaria ff. de fideicommiſſis libert.* gloſſa verbo *viſum in cap. 2. de corpore vitiatis*, Lapus *allegat. 60.* euenit vt ſi Epiſcopus legitimè non interponat arbitrium, Deum ſolummodo Iudicem habeat ex gloſſa in verbo *relinquitur in cap. ſtatutum*, verbo *acceſſorem de reſcriptis libro 6.* Calcan. *conſ. 38. numero 7.* ac proinde non detur appellatio; quia ſuperior non poteſt animum, & conſcientiam inferioris immutare, Baldus *in l. 2. numero 10. verſ. ſcias tamen, cod. de ſent. & breuil. recitandis*, Couarruu. *variar. libro 2. cap. 12. numero 3. verſ. & ab eo.*

26 Ex quibus procedit vt nullus poſſit contra prohibitionem ſui Prælati ordinari, aut de illo conquerere, ſeu ab eo appellare; eo quod illum ordinare non reſoluit, vt docent Barboſa *in paſtor. 2. p. allegat. 19. ſub numero 53. in fine.* Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſione 393. in prima editione, alias reſolutione 583. in ſecunda editione*, & cenſuit Rota *in Elboren. ordinum 24. puncto 1618.* coram R.P.D. Remboldo, & 18. *Februarij* 1619. coram R.D. Coccino Decano.
27 † Et addit Narbona vbi ſupra *numero 7.* quod ſi patrimonium prius diſcuſſum, & præcognitum ab Epiſcopo non fuerit, ſed quiſpiam ab eo ſine vlla inquiſitione ſit ordinatus, ſi patrimonium habeat, effugiat pœnas *cap. neminem, & cap. Sanctorum dict. 70.* renouatas per Trid. *in dict. cap. 2.* quo in ſenſu, ſit accipienda extenſio Nicolai Garciæ *de benefic. 2. parte cap. 5. num. 77.* relata.

28 Ex his iam incidimus in dubium, quale patrimonium ſit neceſſarium, & reſpondeo iuris eſſe; vt ſit taxanda ea patrimonij quantitas; quæ ſufficiat ad victum; ita vt ſine ordinis dedecore viuat, ac degat ordinandus, cum non deceat eos, qui Diuino miniſterio addicuntur, cum ordinis dedecore mendicare; *cap. Diaconi 93. diſtinctione cap. ad ſupplicationem de renunciatione*, Trid. *in dicto cap. 2. ſeſſione 21. de reformatione.* † 29
Nam etſi in Clero ſemper dilecta fuerit voluntaria paupertas, & diuitiarum contemptus, vt *ex cap. certè ego ſum, cap. dilectiſſimis 12. quæſt. 1.* vt adducit Petrus Gregor. *ſyntagm. Iuris parte 2. libro 15. cap. 14. numero 27. & parte 3. libro 42. c. 3. num. 3.* † in eo tamen turpis ſemper neceſ- 30
ſaria mendicitas viſa eſt, nec vlla alia ratione Romulus nullum in ſuarum Curiarum Sacerdotium eligi voluit, niſi ſufficientem cenſum haberet, vt 2. *hiſt.* Alicarnaſſeus teſtatur, quod ſumi poteſt ex illo Deuter. *cap. 15. omnino indigens, & mendicus, non erit inter vos.*

Vnde cum quantitas à iure præſcripto non ſit, 31 proculdubio debet arbitrio Epiſcopi relinqui quæ, & qualis debeat eſſe ſufficiens, qui eam arbitrabitur habito reſpectu ad qualitatem perſonarum, argumento textus *in l. 1. ff. de iure deliberandi, cap. de cauſis 4. de officio delegati*, tradunt Menoch. *de arbitr. caſu 216. numero 12.* Salzedus ad Bernard. Diaz *in praxi crim. Canonic. cap. 18. numero 4.* Hojeda *de incompatibili beneſic. 1 parte cap. 19. à num. 33.* Flaminius Pariſ. *de reſignatione beneſic. libro 2. quæſtione 6. numero 14. & libro 5. quæſtione 6. à num. 131.* Zeuallus *in practic. quæſtion 561. à numero 25.* Nicolaus Garcia *de beneſic. tom. 1. cap. 5. numero 204. & 205.* Vgolin. *de officio & poteſtate cap. 26. §. 8. numero 2.* Narbona *in dict. l. 35. gloſſa 1. numero 35.* qui omnes dicunt, vt Iudices ordinarij aſſuen ſint aſſignare pro initiandis in ſacris ordinibus ſummam quinquaginta ducatorum quotannis, & tradunt in his Regnis communiter practicari, Zeuallos *numero 29.* Garcia *dict. numero 205.* licèt ea quantitas partim in beneficiis percipiatur, partim ex patrimonio ſuppleatur, Vgolinus *dict. §. 8. numero 2.* † 32
Sed quod nec ſit opus attendere ad qualitatem ordinandi, vt nobilitatem &c. probabiliter docet Barboſa *dicta allegat. 19. numero 8.* & ſic Trid. *in dicto cap. 2.* loquitur de beneficio ſufficienti ad victum, non autem ad honeſtè viuendum, vt explicauit Flaminius *de reſignatione quæſt. fin. lib 5. numero 156.* quod mihi arridet; etſi non minimum ſcrupulum moueant illa Concilij verba *in dict. cap.* ibi: *Quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiant*, & alia ſimilia relata *in cap. 17. ſeſſione 24. de reformat.* ibi: *Quod quidem ſi ad vitam eius, cui confertur honeſtè, ſuſtentandum non ſufficiat*; quia etſi aduerbium *honeſtè* idem ſignificet, quod decorè, & lautè, & ſynonyma videantur: *Viuere decenter, commode, congruè, competenter*, vel *honeſtè*, per doctrinam Decij *in cap. 2. de Monachis numero 8. de præbendis*; ita vt Tridentini verba potius ad ſynonima applicari videantur; verùm ego expendo vt non ad qualitatem perſonarum illa aſſignatio patrimonij porrigenda ſit, ſed competens vniuerſaliter reſpectu ordinis Clericalis, ſecundùm Epiſcopi arbitrium, vt multis comprobat ipſe Barboſa *dict. allegatione 19. à num. 8.*

Eſt enim praxis ordinaria Epiſcoporum Hiſ- 33 paniæ, vt hæc patrimonij aſſignatio ad ordines, fiat ſecundùm diuerſitatem temporũ, prouinciarum, & conſuetudinem locorum, quæ vt iam dixi in mea prouincia veteris Caſtellæ ſufficiẽs vſque

ad hæc tempora visa sit illa ducatorum quinquaginta,& retro actis temporibus minor, quare Iacobus de Grassis *cons.4.n 5.hoc tit.* refert se vidisse in aliquibus locis assignatú patrimonium scutorum 18. alibi 25. alibi 36. & Marcus Antonius Genuens. *in pract. Archiepisc. Neap. cap.* 81. & Molfesius *in summ. tractatu 2. cap.15.numero 6.* testantur in vrbe Neapol. nullum admitti ad sacros ordines, nisi assignato prius patrimonio scutorum 36. & in Prouincia Mediol. vt habetur in Concilio Prouinciali requiritur patrimonium scutorum 50. vt refert Marchin. *in tract.2. de Sacramento Ordinis parte 6. cap.7. difficultate 2.num.5.* vnde etsi glossa *in cap. Episcopus*, verb. *victu* 10. *quæstione* 2. Caputaquen. *decisione 6. numero 2. parte 5.* Rebuffus *in praxi benef. Rubric. de rescriptis in forma paup. numero* 2. dicant etiam esse assignandum iuxta qualitatem cuiusque ordinandi, & iuxta gradum, contra Flamin. *dict. lib 5. de resignat. quæst. fin. numero* 155. & quod non tantum sibi; sed etiam suis satis sit, vt senserunt Hojeda *de incompatib. benef. parte prima, cap.19. a numero* 12. Menoch. *de arbitr. casu* 216. *sub numero* 13. post Sotum, Nauarrum, & alios, Azor. *instit. moral. parte 2. lib 6. cap.10. quæstione* 8. vbi exprimit decentem beneficij valorem eam pertingere debere summam, quæ Clerico sustentando, sibi, & suis, quin & pauperibus, ac peregrinis, & aduenis hospitio suscipiẽdis & iuribus Episcopalibus persoluendis sufficiat, vt exclamat Barbosa pro sua patria *dict. allegat. 19. sub numero* 13. Et sic ego optarem pro Clericis nostris Hispanis in vniuersum, vt honestius, decentiusvè degerent in clericali habitu: tamen cum non sit facile, & numerus pro seruitio Ecclesiæ Clericorum coangustaretur, iterum affirmo sufficientem pro hoc tempore esse iam dictam quinquaginta ducatorum summam, cui solent accedere aliæ obuentiones, & pitantiæ, quas Clerici interessendo solent lucrari; quæ etsi ad componendam congruam in sufficientem pro titulo ad ordines, non computentur incongruam, verum assignata illa, quæ sufficiens visa fuerit Episcopo secundùm locorum consuetudinem, reuera ordinatos coadiuuant ad onera supportanda sua, & suorum, vt passim videmus, iuxta quæ cum aliis congerit Barbosa supra *numero* 14. & Narbona *in dicta l.35. tit ... lib.1. recopilat. glossa 1. numero* 36. dicit præ taxatam ducatorum 50. summam, iam paululum apud Toleranos creuisse, & non mirum esse agnosco; eo quod ciuitas illa, & prouincia, sit pro congrua sustentatione, & alimentis pretio
34 cæteris æstimabilior, & carior. † Et sic video
cum multis dicere Barbosam *in dict. cap.2. Trid. numero* 58. & quod beneficium, seu patrimonium dicatur sufficiens benè docent ab eo relati ibi *numero* 64. inter quos Garcia supra *dict.cap.5. à numero* 112. Sed si Episcopus iudicasset requiri pro patrimonio octoginta ducatos, & promouendus assereret se illos habere, si vera deficeret ab hac quantitate, quia non haberet nisi 40. aut 50. tunc peccaret mortaliter, & incurreret suspensionem, vt tradit Trullench. *de Sacram. lib.6. quæst. vnica, dub.12. sub n.2.*

35 Pro complemento huius dubij notanda sunt nonnulla, primum quod patrimonium debet constitui super re immobili, vt resoluunt à Cusa *in comment. ad cap.1. numero 11. dist.70.* Riccius *in praxi aurea rerum fori Eccles. decisione 315. in 1. editione, alias res. 273. in 2.edit.* Nauar. *cons.34. hoc titulo*, Vgolin. *de offic. Episcopi cap.26. §.10. numero* 1. Barbosa *in pastorali dicta 2. parte, allegat. 19. numero* 55. Garcia *de benef. 2.parte, dict.cap.5. num.105. & 111.* Grass. *cons.4. hoc titulo*, Molfesius *in summa theolog. moral. tractatu 2. cap.15. numero 4. & 15.* idem Barbosa *in cap.2. Trid. sessione 21. numero* 35. qui *numero* 36. cum Nauarro *dicto cons.34.* Sayro *in floribus decis. sub hoc titulo, decis.31.* vbi ait quod etsi patrimonium, ad cuius titulum quis ordinatur, debeat esse in rebus immobilibus, & non
mobilibus. † Sed non ob id incurri pœnam, si 36
quis ordinetur ad patrimonium, mobilium, curare tamen debere sic ordinatum, vt in immobilia ad mentem Concilij Trid. conuertantur.

Notabis secundo cum Garcia *de benef. dict. 2.parte, cap.5. numero* 96. vt cum patrimonium, ad cuius titulum quis ordinatur, debeat esse res certa; fructifera, de qua ipse disponere valeat; taliter vt nec ob penuriam Sacerdotum ad sacros ordines promouendi sint, qui super alienis bonis assecurationem habent victus, & aliarum rerum necessariarum cum cautione certa sine alio titulo beneficij, vel patrimonij. 37

Sequitur vt si bona, ad cuius titulum quis ordinari prætendit, sint hypotecæ subiecta pro debito, posito autem onere hypotecæ, vt quis tali titulo nequeat ordinari; eo quod si creditor velit sibi solutionem fieri nequeat, ex illis bonis creditor ali; non enim Concilium *in dicto cap.2.* prohibens alienationem patrimonij, ad cuius titulum quis ordinatur, tollit obligationem antea contractam, aut iuri alteri quæsito, vt tradit Nauarr. *cons.18. hoc titulo*, & cum eo Barbosa *dicto numero 55. sub medio*, qui dicit *ibi in principio*, ad titulum rerum mobilium non esse quem ordinandum, cum istæ facilè, vel extinguantur, vel consumantur, nec eis esse menti Concilij satisfactum: vide infra *quæstione 8. à num.1.* 38

Notabis tertiò vt nequeat ordinari quispiam ad titulum iuris, quod habet de futuro ad congruum patrimonium, vel beneficium, vt iam supra *de beneficio*, dixi *sub quæstione praecedenti*, etiam sub spe certa, & indubitata, vtpotè si habeat quis spectatiuam ad primam vacaturam, aut Patroni præsentationem, nominationem, aliamvè postulationem, cum secundùm veritatis rationem, nullum titulum habeat tempore ordinationis, qui ab eo verè obtineatur, prout Concilium requirit *in dict.cap 2. sessione* 21. sicut docent Salzedus *in addition. ad Bernard. Diaz in praxi cap.18. numero* 6. Rodrig. *quæst. regular. tom.2. cap.15. numero* 10. Petrus Ledesma *de Sacramento Ordinis cap.7.* post octauam conclusionem, Vgolinus *de potest. Episcop. dict.cap.26. §. 8. numero 3. cum aliis*, Garcia *dict. cap. 5. numero* 130. Sic probans aduersus Maiolum *de irregular. lib.4. cap. 15. numero* 5. sequutum à Sayro *de cens. lib.4 cap.14. numero* 19. Narbona *in dicta l.35. lib.1 titulo 3. recopilat. glossa 1. numero* 64. 39

Vnde ad dubium, quod sequitur, de filio, qui spectat amplum patrimonium ex bonis paternis, maternisvè, dico ordinari non posse ex fundamento supra proximè posito, dum pater, aut mater pro victu filio suo ordinãdo, nihil congruum, 40

gruum,

g[illegible]n, assignent; eo quod [illegible] otetil. *in dict. cap. 2.* vult patrimonium verè obtineri, & non fictè, sic doc[illegible] in terminis Flamin. *de resignat. lib. 1. q. 6. num 28.* Vgolin *dict. cap. 26. §. 9. num. 3.* Camp. *in diuers. iuris Canon. Rub 8. cap. 5. num. 3.* Molfesius *in sum m. Theol. tract. 2. dict. cap. 15. num. 5.* Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 19. num. 21.* cum aliis Barbosa *dict. allegat. 19. num. 60.* contra Surdum
41 *de alimentis tit. 7. quæst. 37. num. 2.* † Etiam si filius viuente patre, quodammodo Dominus videatur, iuxta *§. sui, instit. de hæred. qualit. & differ.* vbi glossa, & æstimum patris, æstimum filij videatur, & existimatur per *l. 2. cod. qui ætate lib.* 10. Alex. *in l. in suis, ff. de liberis, & posth.* vbi Alciatus *num.* 10. dicit, validum est argumentum; pater est diues, ergo & filius, de quo Flam. supra *à num.* 36. Molina *de iustitia, & iure tract. 2. disput.* 146. vers. *illud præterea*, à Cuña *in cap. neminem 70. dist. numero* 10. quia hæc non adaptaotur Tridentini menti; eo quod pater possit alienare bona illa in vita sua, etiam inuito filio, aut subuertere fructus rei, quantumvis fructiferæ ad libitum; eo quod Dominus sit in possessione, & filius tantum in spe; de quo puncto longè agens, & nostram sententiam sequutus est, videndus Narbona cum multis ab eo relatis *in dict. l. 35. glossa 1. à n. 4.*

42 Ex his etiam infero quartò, vt non sufficiat obligatio ab Episcopo, vel alio quolibet facta ordines sacros suscepturo ministrandi, & tribuendi ex propria substantia victum, vestitum, aliaquè vitæ necessaria toto tempore vitæ suæ, si nulla speciatim res constituatur, ex qua ipse sibi victum habere possit, cùm non ob id filius ad sacros ordines admittatur, quod Pater sibi victum porrigere debeat, nisi peculiare aliquid speciatim, à patre assignetur, quod filio ad vitam sustentandam satis sit: sic docent in terminis Azor. *instit. moral. parte 2. lib. 3. cap. 4.* vers. *quæritur 6.* Vgolinus *dict. cap. 26. num. 3.* quod indubitatius fieri ex declaratione S. Congreg. Concilij *in vna Saguntina*, cuius litteram refert citatus Narbona *in dict. l. 35. num. 62.* & ante eum Garcia *dict. 2. parte de benefic. cap. 5. num. 225. & 220.* & Armendar. *in addition. ad recopil. leg. Nauarræ libro 2. titul. 18. l. 1. de patrimon. Clericor. num. 17.* dicit pariter resolutum promoueri minimè posse, etiam si Episcopus obliget se suppleturum, quod ad alimenta sufficiat quovisque habeat vnde se sustentare possit ordinandus. † Verùm addit ibi *n. 30.*
43 vt cum adest Clericorum penuria, possit Episcopus ob necessitatem Ecclesiæ ordinare ad Subdiaconatum suos Clericos, cum assignatione perpetua fructuum sufficientium ad sustentationem, vt repetit Barbosa *dict. 2. parte, in pastor. allegat. 19 sub num. 24. in fine*, & vberius *num. 73.* intelligens etiam posse, dummodo adsit qui ei spondeat necessariò subministraturum, referens à Sacra Congreg. decisum cum Lotterio, & aliis, sed fieri non posse, prædicta penuria cessante, & in casu penuriæ admitio dictum Narbonæ suprà *dict. glossa 1. num. 63.* qui cum Vgolino *dict. cap. 26. §. 14. num. 2.* dixit, vt quis possit ad ordines admitti, & siue nullus præscribatur fundus, ex quo sustentationem accipiat, dummodo Episcopus, aut quis alius promiserit se Titio certum aureos ex fructibus bonorum suorum quotannis præstaturum; nam vt dixi absque fundo perpetuo, aut reditu securo, semper nequit ordinari quis,

non enim Episcopalis promissio est perpetua de se.

Sed si pater filio donauerit patrimonium tale, 44
vt vsum fructum habeat interim, dum beneficium aliquod, aut bona alia ad eius congruam sustentationem acquirat, existimo sufficienter ad illius titulum posse ordinari, vt docent Sel. *in select. Canon. cap. 3 num. 2.* vbi dixit ita fuisse resolutum a Sacra Congreg. Episcoporum, & Regul. *in Eugubina 21. May 1590.* sequitur Barbosa *dict. cap. 2 Trid. sess. 21. num. 41.* † qui etiam 45
num. 45. cum Alex. resoluit vt possit quis ordinari in factis cum patrimonio sibi assignato à patre in bonis, quæ sunt directi Dominij Ecclesiæ, & de quibus soluitur quædam rata fructuum in recognitionem, quatenus vtile Dominium bonorum per patrem assignandorum filio legitimè transferri valeat, & ad illius vitæ honestè sustentandum, bona illa sufficiant.

Et ob id infero vt quis ad titulum adiuæ hæreditatis possit ordinari, iuxta textum *in cap. Episcop. 1 de præbend.* vt docet Narbona *in dict. l. 35. Rubr. 1. titul 3. lib. 1. recopil. num* 8. id probans; quia nunc ea, iam est proprium patrimonium hæredis ex textu, *sed si plures 10. §. filio impuberi, ff. de vulgari*, Iason. *in l. 1. §. veteres, num. 19 ff. de acquirenda possess.* Bartol. *in Rubr. de acquir. hæred. n. 1.* Corrasius *in l. post aditam n. 26. cod. de impub. substitut.* Barbosa *in Rubr. ff. soluto matrimon. 4. p. n. 19.* & alij; sed non inquam vt iam dixi ad titulum futuræ hæreditatis paternæ, vt post longam disputationem resoluit idem Narbona videndus *à num. 37. in dicta glossa 1.* † Et hic ado posse filium cogere patrem, vt iustum sibi patrimonium constituat pro ordinibus, & matrimonio spirituali; prout potest illum contingere ad dandam sibi dotem pro matrimonio carnali; Campanil. *in diuersor. iuris Canon. Rubr. 8. cap. 5. num. 14. & n. 64. & sequentib.* cum Riccio *in praxi fori Ecclesiast. decisione 5 4. in 1. editione, & resolutione 522. in 2. editione* Trullench. *dicta quæstione vnica dub. 12. sub num. 4.* cum aliis Barbosa *dicta 2. parte allegatione 19. num. 63.* Sanchez *de matrimonio libro 4. disputatione 26. sub numero 7.* & alij. 47

Sexto notabis, vt possit quis ordinari ad titulum patrimonij, quod consistat, tam in censu vitalitio, quàm perpetuo, & redimibili; eo quod est titulus per se fructifer certus, & firmus; ex quo quis acquirit ius habendi certam pensionem; ex qua congruè viuere possit: sic docent Garcia *de benefic. dicta 2. parte cap. 5. num. 45.* Cencius *de censibus parte 1 cap. 3. quæst. 1. art. 2. à numero 4. vsque ad 36.* & dicit Barbosa contra Vgolinum, & Bonacinam *dict. allegat. 19. num. 55.* in vers. *ad titulum.* † Nam licèt census perpetui redimi, & extingui possint; poterit tamen ipsa tituli erectione hæc cautio adhiberi, vt in casu scilicet redemptioni, & extinctionis, pecunia ex Episcopi decreto iterum quamprimum in beneficium eiusdem promoti implicetur, & reinuestiatur, vt declarauit Sacra Congreg. Concil. *sub die 2. Iuny 1629.* † Vide quæ nouissimè, congerit Diana *parte 9. tractatu 8. miscel. resol. 25.* cum Machado *de perfecto Confessore tom. 2. libro 4. parte 1 tractatu 7. document. 7. num. 6.* Marchino *de Sacram. Ordin. tract. 3. p. 6. cap. 7. dis[illegible]* nam vt ait Molin. *de Hispan. primog. l. 2. c. 10. n. 2.* ille census redimibilis, est etiam sufficiens pro constitutione 48 49 50

vinculi, & maioratus perpetui, vbi etiam Diana tradit cautelam relatam ad conseruationem pecuniæ redemptæ.

51 Ex quo infero, vt patrimonium pro Clericis, ad sacros ordines, possit constitui super annuis perpetuis censibus cum cautione; quod si census redimerentur, vt dixi, & notat idem Barbosa *in dict.cap.2.Trid.num.40.*cum Aldano *in compendio.*
52 *Canonic.resol.lib.1.tit.10.num.3.* † qui ait *num.46.* cum Garcia *dict.cap.5.num.79.*Armendar. *in dicta l.1. de patrimonio Cleric. num.5.* Campanil. *dict. Rubr. 8. cap.4. num.3.* & ipse *in dict. allegat. 19. num.56.* vt possit quis ordinari ad titulum bonorum immobilium, & annuorum redituum, sibi donatorum, si Episcopus iudicauerit eum assumendum pro necessitate suarum Ecclesiarum, donationesque huiusmodi bene, & absque vlla fraude in forma, valida fierent, ac bona, & redditus donati promouendo, sufficiant ad vitam sustentandam, & nullomodo possint alienari absque Episcopi licentia, donec ille sufficiens adipiscatur beneficium, vel aliunde habeat, vnde commodè viuere possit, vt referunt decisum Garcia *dict.cap.5.p.2.num.79.*Armend.*in dicta l.1. de patrim. Cleric. num.5.* Campanil. *vbi supra*; etenim si donatio realiter vera est,& non ficta, & quæ deinceps iterum alienari non possit, dicunt relati, vt sit titulus sufficiens, & tenent Narbona *in dict.l.35. glossa 1. num.9.* & Vgolinus *dicto cap.26.§.9.num.4.*Moscon.*de maiest. Ecclesia Milit.lib.1.p.2.cap.1.pag.380.*Azor. *instit. moral.p.2. lib.3.cap.4.quæst.1.*

53 Notabis septimò, quod si donatione facta, & sequuta traditione bonorum donatorum pro patrimonio ad suscipiendos ordines Clericus donatarius moriatur, ante susceptos ordines, non obstare decretum *Trid. in dict.cap.2.* vt eo minus donans recuperet eadem bona, si attento iure communi restituenda forent, vt tenet Sel. *in selectis Canon.cap.3.num.3.* vbi ait sic decisum, & resolutum *in Mutinen. 11. Iunij 1631.* sequitur Barbosa *in dicto cap.2.num.43.*

54 Notabis octauò, quòd si quis careret sufficienti titulo beneficiali, & haberet tantundem patrimonij, quod beneficio adiunctum sufficientem constitueret titulum, permittatur ad sacros ordines ascendere, vt iam dixi, & docent relati à Barbosa, quos ipse sequitur *in dict.cap.2.Trid.num.48.* & *in dict.alleg.19.num.14.*

55 Ad tertiam quæstionis partem de dispensatione in Interstitiis, existimo respondendum esse affirmatiuè, provt supra responsum præbui *in cap. 2.* cum aliis ibi explicatis; & sic non repeto; quia eo quod ordinat sufficienter Episcopus ad titulum patrimonij, seu pensionis, non est cur nequeat in Interstitiis dispensare. † Ad quæstio-
56 nem, *An ad dispensandum in Interstitiis à Diaconatu ad Presbyteratum, sit necessaria vtilitas, & necessitas Ecclesiæ copulatiuè*, & pro intellectu Trid. *sess.23. cap.11. 13. & 14.* affirmant Castrus Palaus *tom.4.tract.27.punct.13.num.7.*Marchin.*de Sacram.Ordin.tract.1.p.2.cap.3.num.2.* Auersa *de Sacram.Ordin. quæst.3.sect 9.* quia ita copulatiuè exigit Tridentin. quos sequitur Diana *p. 10. tractatu 11.res.10.* plura adducens, vbi quid de Religiosis.

57 Ad quartam quæstionis partem, *Num possit dimissorias concedere*, & simili modo respondeo ex ibi dictis; & addo cum Garcia *de beneficiis p.2.cap.5.num.76.* & Barbosa *in cap.2.Trid. sessione 21.num.44.* vbi Clericis absentibus, qui Ecclesiis necessitatem habentibus subuenire, aut vtilitatem aliquam afferre non possunt, possit Episcopus concedere dimissorias, vt ad patrimonium, vel pensionis Ecclesiasticæ titulum ordinentur.

Ad vltimam quæstionis partem, an possit Cle- 58
ricus alienare patrimonium, ad cuius titulum fuit ordinatus absque licentia Episcopi, si aliunde acquisiuit beneficium, vel alia bona sufficientia pro victu; & pro affirmatiua sententia videntur verba Trid. *in dict.cap.2. sess.21.* in vers. *donec beneficium Ecclesiasticum*; ita vt ea alienatio valida sit absque consensu proprij Episcopi, eo quòd illud aduerbium *donec*, restringit omnia ante dicta, sitque temporis limitatiuum, vt cum multis probat Barbosa *in tract. de dictionibus vsufreq. dict.q.3.num.3.* proptereaque sit sensus affirmatiuè constituendus, nempè quod ordinatus ad titulum patrimonij, vel beneficij, possit sine licentia ordinarij vendere patrimonium, beneficiumque resignare, si habeat vnde viuat. Et hanc partem tenent, & concludunt Flamin. *de resignat. vbi supra quæst.6.num.16.*Zeuallos *in pract.quæst.527. num.8.& quæst.561.à num 22.*Nicolaus Garcia *de benefic. dict.2. part. cap.5. num.186.* & latè agens Narbona *in dict.l.35.glossa 1.tit.3.libro 1. recopil. num. 89.* Rodericus à Cuña *in comment. ad textum in cap.1.dist.70. num.26.* Azor. quem refert Barbosa *in dicto cap.2.num.63.* Stephan.Gratian. *discept. forens. cap. 159. numero 14.* Valenzuela *cons.32.num. 21.& 22.tom.1.* Molfesius *in summa tract. cap.18.* acerrimè defendit cum multis Narbona *in dict.l.35. à n.38.*

Prædicta opinio sequi non incongruè potest, 59
sed contraria validioribus nititur argumentis, quam sequuntur Bursatus *cons. 178. num.5. lib.2.* Iulius Cæsar Madius *de sacris ordinibus in quodam discursu supra cap.5. eiusdem libri ad finem operis,pagina 151.numero 2.* Marchinus *de Sacramento Ordinis tract.2. part. 6. cap. 7. difficult. 9.* Quintan. *Ecclesiast.lib.3.num.72.* Zened. *in pract. canon. quæst. lib.1. quæst.11. num.9.* Vgolin. *dicto cap.26. §.13. num.4.* dicens patrimonium alienari non posse, nec valere alienationem sine Episcopali licentia, etiam si tunc haberet vnde viuere posset, nisi notorium esset, quod esset sufficiens licèt tutius sit vt is, in quem alienatio fit, habeat id cum licentia Episcopi, quia si contingeret, vt postea acquisitum profunderet, admitteretur Clericus ad patrimonium prius habitum, sed indistinctè: Sequitur Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub.8. cap.vltimo, num.9.*vers. *& obuiam propè finem.*

Vbi pro declaratione Concilij *in dicto cap.2.* 60
dicit duo esse concurrenda in patrimonij alienatione, vnum quod alia res subrogatur pro decenti victu, alterum quod Episcopus cognoscat, & comperto ita esse assentiat: & addit Campanil. illa verba Trid. *Atque deinceps sine licentia Episcopi alienari*, ita sumi, id est, *atque illa deinceps, etiam cum licentia Episcopi alienari, &c.* vel *non possint sine licentia*; *donec*, & cum duæ negationes affirment voluisse Trident.vt possint cum licentia, quando beneficium
Ecclesiasticum. † Nam dictio illa *donec* re- 61
stringit, vsque ad illud tempus; ergo eo elapso permittit, ex textu singulari *in l. generaliter ff. de*

decurio

decurrentibus : & hanc prosequutus docet Barbosa *in pastorali dict. c.19.p.2.n.90.* dicens verba Trid. ibi : *Sine licentia Episcopi*, frustratoriè addita, alias dici contra vulgare axioma, quod in legibus nullum verbum iudicatur superfluum, eamque videtur tenere, etiam *in dict.cap.2.Trid.dicto n.63.* in vers. *contrarium verò*.

62 Itaque generaliter receptum est, vt bona, ad quorum titulus quis sit ordinatus, nequeant alienari sine licentia Episcopi per verba *dict. cap.2. Trid.* in dicto vers. *atque deinceps*, quæ inducunt actus nullitatem ipso iure propter aduerbium illud *nullatenus*, quod tollit omnem alienandi potentiam ex glossa *in Clementina 1.* verb. *nullatenus de sequestr. possess. & fruct.* resoluunt Gratianus *discept. forens. cap. 159. numero 18.* Zeuallos *in pract. quæst.527. num.10. & q.900. num.5.* Gonzalez *ad regul.8.Cancel.glossa fin.n.65.* Sanchez *de matrim.lib.6.disp.32.num.7.* Barbosa *dict.quæst.236.num.4. in pastor.dicta alleg.19.n.75.*
63 & in Trid. *num.59.* † Vbi idem dicit de venditione, aut extinctione pensionis, & in venditione patrimonij, etiam si aliqui sint ausi contrarium asserere, quos ipse refert *dicta alleg.19. sub num 78.* item in promissione de vendendo; item in transactione, si patrimonium dimittat; sic & in diuisione ipsius patrimonij, & in permutatione, & in donatione in solutum, & in hypoteca, vt multis exornat idem Barbosa *dicta alleg.19.à num.79.* qui *num.87.* ait vt non tantum huiusmodi patrimo-
64 nium alienari prohibeatur, † sed nec præscribi tempore ordinatio, prout in Supremo Lusitaniæ Senatu iudicatum refert cum Melchiori Phebos eiusdem Senatus *decis.1. tom.12.* alia dicit *in dict. Trid. cap.2.num.59. 60. 61. & 62.* bene disputat Narbona *in dicta l.35.gloss.1.à num.85.* qui etsi referat plures sentientes, non esse ipso iure nullam talem alienationem, nostram sententiam, amplectitur addens *num. 86.* in vers. *adeo*, vt adeo patrimonij alienatio viribus euacuetur, vt nec quidem sustineatur; licet æs alienum contractum, causam alienationi præbuerit : Sic Garcia *dict.c.5. part.2.§.1.num.141.* Vgolin. *dict.cap.26.§.13.* Ioanne Gutierrez *de gabellis quæst.22.num.7.* & alij re-
65 lati à Garcia. † Verùm Diana ad vtramque partem disputans omnino videndus cum multis *dict. 9.p.tract.8.res.23.* videtur tenere, vt alienatio non sit ipso iure nulla, vbi bene defendit, & Ægidius Trullench. *de Sacram.lib.6. cap. vnico, dub.12. sub num. 7.* per alienationem; quia nomen generale est, & intelligi venditionem, promissionem de vendendo, transactionem ipsius patrimonij, diuisionem, permutationem, dationem in solutum, hypotecam, item & præscriptionem, cum multis Barbosa *dict. allegat. 19. à num.75. & num.87.* vt iam dixi, quibus etiam addo resignationem, seu renunciationem, vt bene Barbosa *recopilat. sub dict. cap. 2. Trid. sess.21. circa finem.*

QVÆSTIO VIII.

An contracto iam ære alieno, tempore, quo patrimonium in titulum alicui collatum est, nondum tamen susceptis ordinibus, eius prætextu iuste ad ordines promoueatur, vel ob istam causam post factam ordinationem, patrimonium alienationem patiatur. Et an donatio patrimonij absolutè, & illimitatè facta Clerico causa suscipiendi ordines sacros ad hæredes transmittatur, an verò mortuo donatario ad donantem reuertatur. Et an sufficiat patrimonium ab alio donatum sub conditione, vt cesset statim, ac ordinando de sustentatione prouisum est. Et an patrimonium Clerici illi à Patre donatum, vt possit ordinari, sit supputandum inter bona legitima. Et nùm patrimonij bona gaudeant priuilegiis Ecclesiasticorum : & de aliis?

SVMMARIVM.

1 *Patrimonium ære alieno grauatum, non est titulus sufficiens ad ordines.*
2 *Patrimonium donatum, sufficiens titulus non est, cum eius donatio sit sub pacto de non petendo.*
3 *Patrimonium donatum ad ordines post mortem ordinati, transit ad eius heredes, nec reuertitur ad donatorem.*
4 *Patrimonium ad ordines à Patre donatum filio, in perpetuum acquiritur.*
5 *Patrimonium à tertio donatum, ea conditione, vt cesset statim, quo ordinatus de sufficienti sustentatione prouisus, est titulus ad ordines.*
6 *Beneficium impetratum, dum eius possessio prohibita est, non est titulus ad ordines.*
7 *Patrimonium à patre donatum pro filio ordinando supputatur in eius legitima*, num. sequentibus, *contra* à num.13. *declaratur* num. 17.
8 *Filius capit à patre donatum ratione militiæ titulo legitima; item Doctoratus gradu*, n.9. *contra* n.15. & 19.
10 *Donatio ad ordines, & causa militiæ, & Doctoratus, non est simplex, sed causatiua.*
11 *Donatum à Patre filio causa matrimonij confertur in legitimam.*
12 *Dos filiæ ingredienti Monasterium, à patre assignatur, etiam inuito.*
13 *Donata ob causam, fiunt castrense, vel quasi castrense peculium.*
14 *Alimenta necessaria non computantur filio in legitimam.*
15 *Expensa facta pro doctorando filium, non veniunt in legitimam.*
16 *Donatio simplex non imputatur in legitimam.*
17 *Donatum à patre pro ordinando filio, etsi computetur in legitimam, fiet intra meliorationes tertij, & quinti bonorum partis.*
18 *Donationes omnes à parentibus filiis factas, sunt redigendæ ad tertium, & quintum.*

19 *Militia, seu eius æstimatio à patre filio empta, computatur in legitimam.*

20 *Patrimonium donatum filio pro ordinibus, gaudet immunitate à collectis, interim, dum aliundè ordinatus, non adipiscitur titulum perpetuum pro sustentatione congrua, & hoc a die ordinationis, non donationis facta, n. 21.*

22 *Patrimonium vt admittatur in titulum ad ordines, debet primò ab Episcopo per edicta publica vocare omnes, qui ad illius bona Ius habeant, vt veniant intra certum tempus, quo elapso, liberum erit patrimonium ab euictione, n 23.*

24 *Donatio facta patrimonij pro ordinando filio, non debet insinuari, sicut facta pro matrimonio, n.26.*

25 *Donator patrimonij ad ordines, non tenetur de euictione, alij contra, n.26.*

27 *Patrimonium desideratum pro ordinandis intelligitur tantum de Clericis sæcularibus.*

28 *Professio est titulus ad ordines in Religiosis.*

29 *Iesuita post tria vota de licentia sui Generalis, & post biennium, possunt in sacris ordinari absque alio titulo.*

1 AD primam quæstionis partem videtur respondendum, vt nequeat ordinari ex his, quæ dixi supra *sub quæst.præcedenti*, in vers. *ad secundum*, ibi, sub verbo *notabis secundo*, cum Garcia, & aliis, vbi de eo, qui vult ordinari ad titulum patrimonij obligati hypotecæ; & ad vtramque partem prosequitur Garcia *dicta 5.p.de benef. §.1. à num.136.* omnino videndus, vbi cum nonnullis distinctionibus soluit; imò & solui potest ex iam dictis *dicta quæst.præcedenti.* Et sic non immoror, quare videbis Vgolinum *de officio Episcopi cap.26.*
2 *§.11. num.3.* Nauarr. *cons. 18. hoc tit.* † Et idem Garcia agit latè de alia quæstione ibi *a n.151* de eo qui ordinatur ad titulum patrimonij sibi donati cum pacto de non petendo, seu de illo postea reddendo, qui inualidus est, cum sit titulus fictus, ipse latè agit, sed comprobatur ex dictis *sub dicta quæst.7.vers.ad secundam.*

3 Ad secundam quæstionis partem, vt bona sic donata absolutè, & illimitatè, transeant ad hæredes donatarij post eius mortem, & nullomodo ad donantem, docent Barbosa *in pastor.p.2. allegatione 19. sub num. 90.* in vers. *an donatio*, Cæsar Madius *de sacris Ordinibus fol. 145.* Galetius *in Margarita casuum conscientiæ*, verb. *conditio*, vers. *secundo*, qui etsi rationem non reddat, ea efficax est, nam ex tali donatione simplici, absoluta, & illimitata acquiritur Ius perpetuum donatario, ratione ordinis suscepti; ergo non est cur eo mortuo reuertatur ad donatorem; imò potius transire ad hæredes donatarij, & patet ex adductis supra *sub dicta quæst.7.* in vers. *ad secundam.*
4 † Quod etiam confirmatur, nam etsi donatio inter patrem, & filium sit inualida, tamen facta causa patrimonij ad ordines suscipiendos, est valida, & irreuocabilis, Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub 9.cap.6.num.10.* cum aliis Barbosa *dicta allegat.19.num.61. & 62.* Ægidius Trullench. *de Sacrament. lib.4.quæst. vnica num.4.* vide infra *sub vers.ad quartam.*

5 Ad tertiam quæstionis partem an sufficiat patrimonium ab alio datum, & videtur respondendum cum Tyberio *in instructione ordinum cap. 9. quæst.72.* Diana *parte 9.tractatu 8.miscel. resol.25.* in versic. *sed hic* de rigore esse admittendum, vt cesset statim, ac de sustentatione ordinato fuerit prouisum; quia patrimonium absolutè datum, renunciari potest, etiam de Episcopi licentia, obtenta aliunde sustentatione decenti, sed Episcopus admittendo talem cautionem dat licentiam; ergo, dicentes etiam, vt in actu, quo renunciatur, debeat Episcopus interuenire: alia inquam congerit Diana *in vers. notandum*, quæ iam supra manent explicata de titulo de futuro, † vbi etiam 6
in vers. hinc, addit contra Rodriguez *in summa parte 2.cap.15.* quod impetrato beneficio, sed prohibita possessione à Iudice sæculari, non possit aliquos sacros ordines sumere; quia Concilium ante ordinationem prærequirit pacificam possessionem.

Ad quartam quæstionis partem, an patrimo- 7
nium à patre donatum pro filio ordinando, sit supputandum in eius legitimam. Et quia longè Doctores, quos referunt Narbona *in l.35.glossa 1. tit.3.lib.1. recopil. à num.11.* Barbosa *dicta allegatione 19.à num.64.* nouissimè Diana *dicta parte 9. tractatu 8.miscel.resol 24.* infinitos referant, & ipsi ad vtramque partem tractent, mihi arridere non parum videtur sententia eorum, qui dicunt illa bona sic donata computanda esse in legitimam filij ordinati ex ratione adducta supra *sub vers. ad secundam*; quia talia bona, vt ibi dixi per se transmissibilia sunt, & alienabilia de sui natura, cum prohibitio perpetua non sit pro omnibus futuris temporibus, sed tantum pro vita ordinati, aut dum aliam congruam sustentationem non adipiscatur, iuxta quæ dicit Gutierrez *practic. libro 2. quæstione 65.* Narbona vbi supra *numero 19. & 89.*

Et confirmatur primo ex sententia vallata Iu- 8
stiniani rescripto *in l.omnimodo §.imputari cod. de inofficioso testament.* vbi filius quod occasione militiæ à patre natus, capit portionis legitimæ titulo; igitur & id, quod occasione sacrorum ordinum lucretur, debet eodem iure conferi; deinde, quia rectum argumentum sumitur de Sacerdote ad Doctorem *ex l.1.ibi: Cuius merito quis nos Sacerdotes appellat, ff.de Iustitia, & iure*, Marcus Mantua *obseruat.legal.lib.2.obseruat.19.* vers. *septuagesimus.* † Sed quæ in filij Doctoratus gradu 9
pater impendit imputatur in legitimam, vt docuit Palladorius *differ.150.§.4.num.3.* & alij communiter; igitur, & datum pro assequendis ordinibus. † Et confirmatur tertio; quia prædicta do- 10
natio non est simplex, sed ob causam, verum vt talis donatio computetur, sufficit quod à Patre proficiscatur, ex necessitate, etsi præcisa *ex dict. l.omnimodo §. imputari ff. de inofficioso*, quam sic Salzedus ad Bernard.Diaz *in praxi cap.18. n. 16.* expendit, sequitur, & explicat idem Narbona *supr.num 20. & 21.*

Vlterius confirmatur eo quòd valet argumen- 11
tum de matrimonio carnali ad spirituale, vt supra dixi *de translatione Episcopi in cap. inter corporalia, cap.tua de spons. & sub hoc tit.* sed sic est quod filius confert à patre datum, vt in matrimonium carnale eat, vt benè cum multis Pichard. *in §.quadam 20.instit. de actionib.à num.21.ad 47.* ergo & similiter donatum, ac datum à patre pro ordinando filio in sacris, iuxta textum *in c. Episcopus 4. de prab. & in cap. cum non deceat 2. Trid.sess.21.* quoniam negari non potest huiusmodi negationem fieri ob necessariam causam, ad quam pater inuitus cogi possit, † quia quemadmodum

admodum , quando filia ingreditur Monaſte-
rium , pater iudicis officio cogitur inuitus dotem
et aſſignare ; argum. textus *in l. qui liberos* 19. *ff.*
de ritu nupt. cum aliis , quæ debet in legitimam
imputari , vt probat idem Pichard. *dict. num.* 47.
legendus *num.* 29. Sequitur vt eodem modo im-
putetur filio in legitimam, quod ei ad ſuſcipien-
dos ordines à patre ſit datum , ad inſtar propter
nuptias donationis : hanc ſententiam expreſsè
defendunt Couarru. *in cap. Raynaldus*, § 2. *num* 7.
de teſt. Didacus Perez *in l.* 4. *tit.* 12. *lib.* 3. *ordin.*
pag. 1187. Auendañus *reſponſo* 17. Ioannes Gu-
tierrez *dict. lib.* 2. *practicar. cap.* 65. Anton. Gomez
in l. 29. *Tauri num.* 21. verſ. *ſubinfero.* Menchaca *de*
ſucceſ. creat. lib. 3. § 22. *num.* 44. Ioſeph. Gonzalez
variar. cap. 22. *num.* 25. Garcia *de benef.* 2. *p. cap.* 5.
§. 1. *num.* 159. Vgolin. *de poteſtate Epiſcop. cap.* 26.
§. 9. *num.* 4. verſ. *atqui.* Molina Theologus *de iuſti-*
tia , & iure tom. 2. *diſp.* 238. *num.* 15. *& diſp.* 241. *in*
fine , Pichard. *dict. num.* 47. Bonacina *tom.* 3. *diſp.* 1.,
quæſt. 19. *punct* 3. §. 1. *num.* 14. Marchinus omnino
videndus *de Sacram. Ordin. tract.* 2. *p.* 6. *cap.* 7. *diffi-*
cult. 10. Caſtrus Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *diſp. vnica,*
puncto 11. *num.* 6. & alij viginti quinque Doctores,
quos refert , & ſequitur Barboſa ſupra *à num.* 64.
13 † contra alios per eum adductos *num.* 70. contra-
riam ſequentes ſententiam ; eo quod donata
ob cauſam fiunt Caſtrenſe , vel quaſi Caſtrenſe
filij peculium , quod non imputatur in legitimam;
argum. textus *in l. cod. ſamilia erciſcunda l.* 5. *tit.* 15.
p. 6. *l.* 3. *tit.* 4. *p.* 5. vt pluribus exemplis exornat Ma-
tienzus *in l.* 3. *tit.* 8. *lib.* 5. *recop. gloſſ.* 2. *à n.* 3. *&* 11. ſed
bona collata ad Ordines , fiunt quaſi caſtrenſia;
ſiquidem gaudent priuilegiis Eccleſiaſticorum , vt
multis telatis tradit Azeuedus *in l.* 10. *tit.* 6. *lib.* 5.
14 *recopilat. num.* 30. ergo. † Deinde quia bona præ-
dicta ſunt filio conceſſa pro alimentis neceſſariis;
hæc enim non conferuntur, vt dicit Pichardus ſu-
pra *art.* 3. *num.* 56. quia pater non ſolùm poſt mor-
tem tenetur filiis legitimam relinquere , verum eis
viuus alimenta præſtare , iuxta qualitatem perſo-
15 næ , vt paſſim Doctores obſeruant. † Deinde
quia expenſæ factæ pro doctorando filium non
veniunt in legitimam , vt docent Rebuffus *de*
priuileg. ſcholar. priuilegio 55. *num.* 3. Valaſcus *de*
part. cap. 13. *num.* 175. Perez *in l.* 8. *tit.* 2. *lib.* 1. *ordi-*
nam. & lib. 5. *tit.* 7. *pag.* 208. nec venire quæ con-
ceduntur pro ingredienda militia, reſoluunt idem
Valaſcus *dict. cap.* 13. *num.* 60. *&* 61. & plures re-
lati à Flores de Mena ad Gamam *deciſ.* 140. *in*
princ. Gratianus *regula* 195. Stephanus Gratianus
diſcept. forenſ. 1. *p. cap.* 159. *à num.* 31. *& cap.* 297. *à*
num. 8. Riccius *in praxi Eccleſiaſt. deciſ.* 86. *num.* 4.
& deciſ. 594. alij plures relati à Narbona ſupra *à*
16 *num.* 11. † Qui etiam probat , quia donatio ſim-
plex in legitimam non imputatur *ex l. ſi quando*
35. §. *fin.* ibi : *Vel inter viuos , donatio in quartam*
ei computatur , iuncta gloſſa, verb. *comput. cod. de*
inofficioſo teſtam. l. illud 20. *in fine* ; & ibi etiam
gloſſa *impoſuerit* , & *in auth. ex teſtamento* , verbo
datorum cod. de collation. quia quod pater filio do-
nat , eum vult præcipuum ſibi habere ; quod ſi in
legitimam imputaretur , donatio , deinde non
eſſet , ſed donatio filio facta pro ordinibus ſimplex
eſt ; ita vt ob cauſam dici , cum ob neceſſitatem
fiat ; quia ea , quæ dicitur ob cauſam præ ſe fert
cauſam neceſſariam , qualis non inuenitur in dato
ad ordines à patre filio ; ſed conuincitur Bar-
boſa à ſe ipſo ex dictis infra *in verſ. notabis ſe-*
cundo.

Ego autem pro prima ſententia ſum etſi fatear 17
probabilem eſſe hanc ſecundam : nam reuera nul-
lus negare poteſt quod datum ad ordines filio, da-
tur ob cauſam vtilem ipſi filio , quare mirum eſt,
vt teneatur in legitimam conferre ; tum quia etſi
de illis bonis , dum viuit, nequeat diſponere ven-
dendo, aut alienando proprietatem , vtitur tamen
ſecurius de fructibus in perpetuum. Ad argu-
menta contrariæ ſententiæ reſpondent Caſtrus Pa-
laus , & Marchinus *ſupra* tenet etiam noſtram
ſententiam vt probabiliorem Diana *dicta reſ.* 44.
Et quia vtraque habet acerrimos authores , & pro
negatiua proxima relata adſint Ioannes Faber, &
ſequaces , & Angelus *de melioras. lib.* 9. *gloſſa* 4.
num. 16. quorum etiam fundamentis reſpondent
Gutierrez *dicto cap.* 56. & Auendañus *dicto reſp.*
17. exiſtimo ſic cum Pichardo *dict. num.* 47. *in fine,*
in amicitiam poſſe reduci , vt ſaltim quamvis do-
natio hæc in legitimam non imputetur , vt voluit
etiam Garcia *in ſumma mor. tract.* 1. *diſ.* 1. *dubio* 5.
puncto 539. † computetur tamen in tertium , & 18
quintum , ad quæ omnes donationes à parentibus
factæ , veniunt redigendæ *ex l.* 26. *Tauri , & l.* 10.
tit. 6. *lib.* 5. *recop.* vt conciliat Velaſquez de Auen-
dañ. *in dicta l.* 29. *Tauri gloſſa* 3. *num.* 8. † Et quod 19
militia , ſiue eius æſtimatio à patre filio empta in
legitimam imputetur , probat Pichardus ex multis
iuribus *dict. art.* 3. *à num.* 48. omnino videndus, vbi
à num. 49. idem dicit *de officio Tabellionatus filio*
empto : alia videbis tradita à Barboſa *de iure Ec-*
cleſ. p. 2. *cap.* 33. *à num.* 151.

Ad quintam quæſtionis partem, nùm patrimo- 20
nium datum pro ordinando aliquem in ſacris,
gaudeat priuilegio bonorum Eccleſiaſticorum; &
quod illo priuilegio potiatur ; ita vt non poſſit à
Principe collectari , docent Menochius *de recup.*
rem. 15. *num.* 21. Marc. Anton. *variar. reſolut. lib.* 1.
reſol. 88. Stephan. Gratianus *diſcept. forenſ. cap.* 159.
num. 2. Mattha *de iuriſd. p.* 4. *caſu* 11. *num.* 45. San-
chez *in opuſculo mor. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 36. *in princ.*
Lotterius *de re beneficiar. lib.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 27. *&*
36. ſaltim interim quo non extinguitur titulus per
adeptionem beneficij Eccleſiaſtici , Spino *de te-*
ſtam. gloſſa 18. *num.* 72. Axeuedus *in l.* 1. *num.* 9. *tit.* 4.
lib. 1. *noua recopil.* Zeuallos *in practicis q.* 527. *n.* 4.
quos refert, & ſequitur Zenedus *pract. q.* 1. *q.* 11.
num. 6. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 22. *num.* 48.
optimè Marcellus Vulpeius *in ſua praxi iudic. Ec-*
cleſ. cap. 17 *num.* 24. Barboſa *in paſtor. p.* 2. *dict. c.* 19.
num. 91. † vbi addit vt Regia Camera ſummariæ 21
Neapol. obſeruet , quod de donatione facta cle-
rico , vt poſſit aſcendere ad ordines ſacros , dona-
tarius ſit immunis à gabella à die promotionis , &
non à die factæ donationis : verum *num.* 92. addit
quoad decimam Parochialem certum eſſe , vt
ſoluat clericus de patrimonio ſic aſſignato ex gloſ-
ſa fin. verſ. *Credo quod propter clericatum , in dict.*
cap. tuis de prab. vbi Abbas *num.* 6. Lotter. *de re be-*
nefic. lib. 1. *quæſt.* 2. *num.* 26. Azor. *inſtit. moral. p.* 2.
lib. 3. *cap.* 4. Riccius *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 605.
in 1. *editione, alias reſ.* 529. *in* 2. *edit. nouiſſimè*, de
vtroque caſu Ægidius Trullench. *de Sacram. lib.* 6.
quæſt. vnica dubio 12. *num.* 10. quæ omnia confir-
mari poſſunt ex his , quæ latè adduxi *ſub cap.* 5. *de*
foro comp. vbi leges applicando quæ etiam adduxi
in cap. 1. *eodem* , videbis aliqua *ſupra in cap.* 10. *de*
conſtit. ſub q. 9.

Pro complemento notabis primò quod Epiſ- 22
copi antequam prædictum patrimonium admit-
tant in titulum pro ordinandis , debent propo-

19 *Militia, seu eius æstimatio à patre filio empta, computatur in legitimam.*

20 *Patrimonium donatum filio pro ordinibus, gaudet immunitate à collectis, interim, dum aliundè ordinatus, non adipiscitur titulum perpetuum pro sustentatione congrua, & hoc à die ordinationis, non donationis facta,* n. 25.

22 *Patrimonium vt admittatur in titulum ad ordines, debet prius ab Episcopo per edicta publica vocari omnes, qui ad illius bona Ius habeant, vt veniant intra certum tempus, quo elapso, liberum erit patrimonium ab euictione,* n. 23.

24 *Donatio facta patrimonij pro ordinando filio, non debet insinuari, sicut facta pro matrimonio,* n. 26.

25 *Donator patrimonij ad ordines, non tenetur de euictione, alij contra,* n. 26.

27 *Patrimonium desideratum pro ordinandis intelligitur tantum de Clericis sæcularibus.*

28 *Professio est titulus ad ordines in Religiosis.*

29 *Iesuita post tria vota de licentia sui Generalis, & post biennium, possunt in sacris ordinari absque alio titulo.*

1 AD primam quæstionis partem videtur respondendum, vt nequeat ordinari ex his, quæ dixi supra *sub quæst. præcedenti,* in vers. *ad secundum,* ibi, sub verbo *notabis secundo,* cum Garcia, & aliis, vbi de eo, qui vult ordinari ad titulum patrimonij obligati hypotecæ; & ad vtramque partem prosequitur Garcia *dicta 5. p. de benef.* §. 1. *à num.* 136. omnino videndus, vbi cum nonnullis distinctionibus soluit; imò & solui potest ex iam dictis *dicta quæst. præcedenti.* Et sic non immoror, quare videbis Vgolinum *de officio Episcopi cap. 26.*
2 §. 11. *num.* 3. Nauarr. *cons.* 18. *hoc tit.* † Et idem Garcia agit latè de alia quæstione ibi *à n.* 151. de eo qui ordinatur ad titulum patrimonij sibi donati cum pacto de non petendo, seu de illo postea reddendo, qui inualidus est, cum sit titulus fictus, ipse latè agit, sed comprobatur ex dictis *sub dicta quæst.* 7. vers. *ad secundam.*

3 Ad secundam quæstionis partem, vt bona sic donata absolutè, & illimitatè, transeant ad hæredes donatarij post eius mortem, & nullomodo ad donantem, docent Barbosa *in pastor. p. 2. allegatione* 19. *sub num.* 90. in vers. *an donatio,* Cæsar Madius *de sacris Ordinibus fol.* 145. Galetius *in Margarita casuum conscientiæ,* verb. *conditio,* vers. *secundo,* qui etsi rationem non reddat, ea efficax est, nam ex tali donatione simplici, absoluta, & illimitata acquiritur Ius perpetuum donatario, ratione ordinis suscepti; ergo non est cur eo mortuo reuertatur ad donatorem; imò potius transire ad hæredes donatarij, & patet ex adductis supra *sub dicta quæst.* 7. in vers. *ad secundam.*
4 † Quod etiam confirmatur, nam etsi donatio inter patrem, & filium sit inualida, tamen facta causa patrimonij ad ordines suscipiendos, est valida, & irreuocabilis, Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub* 9. *cap.* 6. *num.* 10. cum aliis Barbosa *dicta allegat.* 19. *num.* 61. & 62. Ægidius Trullench. *de Sacrament. lib. 4. quæst. vnica num.* 4. vide infra *sub vers. ad quartam.*

5 Ad tertiam quæstionis partem an sufficiat patrimonium ab alio datum, & videtur respondendum cum Tyberio *in instructione ordinum cap.* 9. *quæst.* 71. Diana *parte 9. tractatu 8. miscel. resol.* 25. in versic. *sed hic* de rigore esse admittendum, vt cesset statim, ac de sustentatione ordinato fuerit prouisum; quia patrimonium absolutè datum, renunciari potest, etiam de Episcopi licentia, obtenta aliunde sustentatione decenti, sed Episcopus admittendo talem cautionem dat licentiam; ergo, dicentes etiam, vt in actu, quo renunciatur, debeat Episcopus interuenire: alia inquam congerit Diana *in vers. notandum,* quæ iam supra manent explicata de titulo de futuro, † vbi etiam 6
in vers. hinc, addit contra Rodriguez *in summa parte 2. cap.* 15. quod impetrato beneficio, sed prohibita possessione à Iudice sæculari, non possit aliquos sacros ordines sumere; quia Concilium ante ordinationem prærequirit pacificam possessionem.

Ad quartam quæstionis partem, an patrimo- 7
nium à patre donatum pro filio ordinando, sit supputandum in eius legitimam. Et quia longè Doctores, quos referunt Narbona *in l. 35. glossa* 1. *tit. 3. lib. 1. recopil. à num.* 11. Barbosa *dicta allegatione* 19. *à num.* 64. nouissimè Diana *dicta parte 9. tractatu 8. miscel. resol* 24. infinitos referant, & ipsi ad vtramque partem tractent, mihi arridere non parum videtur sententia eorum, qui dicunt illa bona sic donata computanda esse in legitimam filij ordinati ex ratione adducta supra *sub vers. ad secundam;* quia talia bona, vt ibi dixi per se transmissibilia sunt, & alienabilia de sui natura, cum prohibitio perpetua non sit pro omnibus futuris temporibus, sed tantum pro vita ordinati, aut dum aliam congruam sustentationem non adipiscatur, iuxta quæ dicit Gutierrez *practic. libro* 2. *quæstione* 65. Narbona vbi supra *numero* 19. & 89.

Et confirmatur primo ex sententia vallata Iu- 8
stiniani rescripto *in l. omnimodo §. imputari cod. de inofficioso testament.* vbi filius quod occasione militiæ à patre natus, capit portionis legitimæ titulo; igitur & id, quod occasione sacrorum ordinum lucretur, debet eodem iure censeri; deinde, quia rectum argumentum sumitur de Sacerdote ad Doctorem *ex l. 1.* ibi: *Cuius merito quis nos Sacerdotes appellat, ff. de Iustitia, & iure,* Marcus Mantua *obseruat. legal. lib. 2. obseruat.* 19. vers. *septuagesimus.* † Sed quæ in filij Doctoratus gradu 9
pater impendit imputatur in legitimam, vt docuit Parladorius *differ.* 150. §. 4. *num.* 3. & alij communiter; igitur, & datum pro assequendis ordinibus. † Et confirmatur tertio; quia prædicta do- 10
natio non est simplex, sed ob causam, verum vt talis donatio computetur, sufficit quod à Patre proficiscatur, ex necessitate, etsi præcisa *ex dict. l. omnimodo §. imputari ff. de inofficioso,* quam sic Salzedus ad Bernard. Diaz *in praxi cap.* 18. *n.* 16. expendit, sequitur, & explicat idem Narbona *supr. num* 20. & 21.

Vlterius confirmatur eo quòd valet argumen- 11
tum de matrimonio carnali ad spirituale, vt supra dixi *de translatione Episcopi in cap. inter corporalia, cap. tua de spons. & sub hoc tit.* sed sic est quod filius confert à patre datum, vt in matrimonium carnale eat, vt benè cum multis Pichard. *in §. quadam* 20. *instit. de actionib. à num.* 21. *ad* 47. ergo & similiter donatum, ac datum à patre pro ordinando filio in sacris, iuxta textum *in c. Episcopus 4. de præb. & in cap. cum non deceat* 2. *Trid. sess.* 21. quoniam negari non potest huiusmodi negationem fieri ob necessariam causam, ad quam pater inuitus cogi possit, † quia quem-

admodum

admodum, quando filia ingreditur Monasterium, pater iudicis officio cogitur muitus dotem ei assignare; argum. textus *in l. qui liberos* 19. *ff. de ritu nupt.* cum aliis, quæ debet in legitimam imputari, vt probat idem Pichard. *dict. num.* 47. legendus *num.* 29. Sequitur vt eodem modo imputetur filio in legitimam, quod ei ad suscipiendos ordines à patre sit datum, ad instar propter nuptias donationis: hanc sententiam expressè defendunt Couarru. *in cap. Raynaldus,* § 2. *num* 7. *de test.* Didacus Perez *in l.* 4. *tit.* 12. *lib.* 3. *ordin. pag.* 1187. Auendañus *responso* 17. Ioannes Gutierrez *dict. lib.* 2. *practicar. cap.* 65. Anton. Gomez *in l.* 29. *Tauri num.* 21. versl. *subinfero.* Menchaca *de success. creat. lib.* 3. § 22. *num.* 44. Ioseph. Gonzalez *variar. cap.* 22. *num.* 25. Garcia *de benef.* 2. *p. cap.* 5. §. 1. *num.* 159. Vgolin. *de potestate Episcop. cap.* 26. §. 9. *num.* 4. vers. *atqui.* Molina Theologus *de iustitia, & iure tom.* 2. *disp.* 238. *num.* 15. *& disp.* 241. *in fine*, Pichard. *dict. num.* 47. Bonacina *tom.* 3. *disp.* 1. *quæst.* 19. *punct* 3. §. 1. *num.* 14. Marchinus omnino videndus *de Sacram. Ordin. tract.* 2. *p.* 6. *cap.* 7. *difficult.* 10. Castrus Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *disp. vnica, puncto* 11. *num.* 6. & alij viginti quinque Doctores, quos refert, & sequitur Barbosa supra *à num.* 64.
13 † contra alios per eum adductos *num.* 70. contrariam sequentes sententiam; eo quod donata ob causam fiunt Castrense, vel quasi Castrense filij peculium, quod non imputatur in legitimam; argum. textus *in l. cod. familia erciscunda l.* 5. *tit.* 15. *p.* 6. *l.* 3. *tit.* 4. *p.* 5. vt pluribus exemplis exornat Matienzus *in l.* 3. *tit.* 8. *lib.* 5. *recop. gloss.* 2. *à n.* 3. *&* 11. sed bona collata ad Ordines, fiunt quasi castrensia; siquidem gaudent priuilegiis Ecclesiasticorum, vt multis relatis tradit Azeuedus *in l.* 10. *tit.* 6. *lib.* 5.
14 *recopilat. num.* 30. ergo. † Deinde quia bona prædicta sunt filio concessa pro alimentis necessariis; hæc enim non conferuntur, vt dicit Pichardus supra *art.* 3. *num.* 56. quia pater non solùm post mortem tenetur filiis legitimam relinquere, verum eis viuus alimenta præstare, iuxta qualitatem perso-
15 næ, vt passim Doctores obseruant. † Deinde quia expensæ factæ pro doctorando filium non veniunt in legitimam, vt docent Rebuffus *de priuileg. scholar. priuilegio* 55. *num.* 3. Valascus *de part. cap.* 13. *num.* 175. Perez *in l.* 8. *tit.* 2. *lib.* 1. *ordinam. & lib.* 5. *tit.* 7. *pag.* 208. nec venire quæ conceduntur pro ingredienda militia, resoluunt idem Valascus *dict. cap.* 13. *num.* 60. *&* 61. & plures relati à Flores de Mena ad Gamam *decis.* 140. *in princ.* Gratianus *regula* 195. Stephanus Gratianus *discept. forens.* 1. *p. cap.* 159. *à num.* 31. *& cap.* 297. *à num.* 8. Riccius *in praxi Ecclesiast. decis.* 86. *num.* 4. *& decis.* 594. alij plures relati à Narbona supra *à*
16 *num.* 11. † Qui etiam probat, quia donatio simplex in legitimam non imputatur *ex l. si quando* 35. §. *fin.* ibi: *Vel inter viuos, donatio in quartam ei computatur*, iuncta glossa, verb. *comput. cod. de inofficioso testam. l. illud* 20. *in fine*; & ibi etiam glossa *imposuerit*, & *in auth. ex testamento*, verbo *datorum cod. de collation.* quia quod pater filio donat, eum vult præcipuum sibi habere; quod si in legitimam imputaretur, donatio, deinde non esset, sed donatio filio facta pro ordinibus simplex est; ita vt ob causam dici, cum ob necessitatem fiat; quia ea, quæ dicitur ob causam præ se fert causam necessariam, qualis non inuenitur in dato ad ordines à patre filio; sed conuincitur Barbosa à se ipso ex dictis infra *in vers. notabis secundo.*

Ego autem pro prima sententia sum etsi fatear 17
probabilem esse hanc secundam: nam reuera nullus negare potest quod datum ad ordines filio, datur ob causam vtilem ipsi filio, quare mirum est, vt teneatur in legitimam conferre; tum quia etsi de illis bonis, dum viuit, nequeat disponere vendendo, aut alienando proprietatem, vtitur tamen securius de fructibus in perpetuum. Ad argumenta contrariæ sententiæ respondent Castrus Palaus, & Marchinus *supra* tenet etiam nostram sententiam vt probabiliorem Diana *dicta res.* 44. Et quia vtraque habet acerrimos authores, & pro negatiua proximæ relata adsint Ioannes Faber, & sequaces, & Angelus *de melioras. lib.* 9. *glossa* 4. *num.* 16. quorum etiam fundamentis respondent Gutierrez *dicto cap.* 56. & Auendañus *dicto resp.* 17. existimo sic cum Pichardo *dict. num.* 47. *in fine*, in amicitiam posse reduci, vt saltim quamvis donatio hæc in legitimam non imputetur, vt voluit etiam Garcia *in summa mor. tract.* 1. *dif.* 5. *dubio* 5.
puncto 539. † computetur tamen in tertium, & 18
quintum, ad quæ omnes donationes à parentibus factæ, veniunt redigendæ *ex l.* 26. *Tauri, & l.* 10. *tit.* 6. *lib.* 5. *recop.* vt conciliat Velasquez de Auendañ. *in dicta l.* 29. *Tauri glossa* 3. *num.* 8. † Et quod 19
militia, siue eius æstimatio à patre filio empta in legitimam imputetur, probat Pichardus ex multis iuribus *dict. art.* 3. *à num.* 48. omnino videndus, vbi *à num.* 49. idem dicit *de officio Tabellionatus filio empto*: alia videbis tradita à Barbosa *de iure Eccles. p.* 2. *cap.* 33. *à num.* 151.

Ad quintam quæstionis partem, nùm patrimo- 20
nium datum pro ordinando aliquem in sacris, gaudeat priuilegio bonorum Ecclesiasticorum; & quod illo priuilegio potiatur; ita vt non possit à Principe cullectari, docent Menochius *de recup. rem.* 15. *num.* 21. Marc. Anton. *variar. resolut. lib.* 1. *resol.* 88. Stephan. Gratianus *discept. forens. cap.* 159. *num.* 2. Manlia *de iurisd. p.* 4. *casu* 11. *num.* 45. Sanchez *in opusculo mor. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 36. *in princ.* Lotterius *de re beneficiar. lib.* 1. *quæst.* 2. *num.* 27. *&* 36. saltum interim quo non extinguitur titulus per adeptionem beneficij Ecclesiastici, Spino *de testam. gloss.* 18. *num.* 72. Azeuedus *in l.* 1. *num.* 9. *tit.* 4. *lib.* 1. *noua recopil.* Zeuallos *in practicis q.* 527. *n.* 4. quos refert, & sequitur Zenedus *pract. q.* 1. *q.* 11. *num.* 6. Ciarlin. *controuers. forens. cap.* 22. *num.* 48. optimè Marcellus Vulpeius *in sua praxi iudic. Eccles. cap.* 17 *num.* 24. Barbosa *in pastor. p.* 2. *dict. c.* 19.
num. 91. † vbi addit vt Regia Camera summariæ 21
Neapol. obseruet, quod de donatione facta clerico, vt possit ascendere ad ordines sacros, donatarius sit immunis à gabella à die promotionis, & non à die factæ donationis: verum *num.* 92. addit quoad decimam Parochialem certum esse, vt soluat clericus de patrimonio sic assignato ex glossa fin. vers. *Credo quod propter clericatum, in dict. cap. tuis de preb.* vbi Abbas *num.* 6. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 2. *num.* 26. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 4. Riccius *in praxi fori Eccles. decis.* 605. *in* 1. *editione, alias res.* 529. *in* 2. *edit. nouissimè*, de vtroque casu Ægidius Trullench. *de Sacram. lib.* 6. *quæst. vnica dubio* 12. *num.* 10. quæ omnia confirmari possunt ex his, quæ latè adduxi *sub cap.* 5. *de foro comp.* vbi leges applicando quæ etiam adduxi *in cap.* 1. *eodem*, videbis aliqua *supra in cap.* 10. *de constit. sub q.* 9.

Pro complemento notabis primò quod Epis- 22
copi antequam prædictum patrimonium admittant in titulum pro ordinandis, debent propo-

nere publica edicta, vt qui ius aliquod in dicta bona habeat, intra certum tempus compareat, vt doceat de iure suo, quo tempore elapso, omni iure in dicta bona se esse spoliatum nouerit, atque hac ratione Episcopi non modo ordinandis sed sibi ipsi consulunt; quia ab onere alimentorum eximuntur, vt post alios, notat Quaranta *in summa Bullarn*, verb. *Ordo*, vers. *quod intellige, in fine*, Barbosa *dicta allegat.* 19. *sub num.* 87. vers. *vnde.*

Qui docet cum Nauarro *cons.14.& 46.hoc tit.*
23 & Sanchez *de matrim. lib 6.disp.32.num.7. &* 8. & Molfesio *in summ.tract.2.cap 15.n.5.* post prædictam diligentiam, Creditores huiusmodi patrimonium illud euincere non posse; sic vt talis reuocatio irrita sit, & Episcopi ad nihil teneantur.

24 Notabis secundò quod donatio causa patrimonij facta pro Clerico in sacris ordinando, non debeat insinuari, sicut nec donatio dotis causa
25 matrimonij carnalis. † Nec teneri donatorem de euictione, nisi ad eam se expressè obligauerit, vt docent Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rubr.* 8. *cap.4.num.4.* vers. *verum.* Ægidius Trullench. *de Sacram. lib.6. dicta quæst. vnica, dubio* 12. *num.* 11. Barbosa cum multis *in pastor. dict.2. p. alleg.* 20.
26 *num.* 14. † qui *num.* 17. addit bonam causam fouere qui diceret talem donatorem teneri de euictione, etiam si expressè ad eam non se obligauerit; quia talis donatio non est simpliciter, & propriè donatio, sed quædam spiritualis merces, & præmium pro seruitiis Ecclesiæ exhibendis, & consequenter non purè, & liberaliter facta, sed ob causam piam, & quasi conditionaliter; ob idque non egere insinuatione: videbis eundem Trullench. *in opere moral. lib.7. cap.17. dubio* 14. *num.*4.

27 Notabis tertiò dicta in hac quæstione, & præcedenti, *de titulo necessario ad ordines*, iuxta Trid. *in dict. cap.2. sess.* 21. intelligi tantùm de Clericis
28 sæcularibus ordinandis. † Non sic de Religiosis professis; quia in istis sufficit pro titulo ipsa professio, docent Henriquez *lib.10. sum. cap.* 10. *n.*3. & Doctores communiter, vti praxis etiam comprobat, & vt colligitur *ex dicto cap.2. Trid.* dum agens de titulo; loquitur tantum in sæcularibus Clericis, & Pius V. *in quadam constit. anni* 1568. *quæ in ordine est septuagesima quinta.*

29 Et de Patribus Societatis IESV est constitutio Gregor. XIII. quæ incipit *ascendente Domino* anno 1588. vbi declarat posse de licentia sui Generalis post tria vota facta post biennium Tyrocinij absque alio titulo ordines recipere cum multis Barbosa videndus *dicta allegat.* 19. *à num.*4. *ad* 7. Villalobos *in summa p.1 tract.*11. *dif.*15 *.num.* 12. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 17. *num.* 3. Suarez *tom.* 5. *disp.*31. *sect.*1. *num.*38. Ægidius Trullench. *dicta quæst. vnica lib.* 6. *de Sacram. dub.*11.*n.*1.

* * *

QVÆSTIO IX.

An Episcopus in aliena Diœcesi possit sine licentia conferre suis subditis primam Tonsuram. Et an Episcopus inuitatus ad ordinandum in aliena Diœcesi, possit ibi ordinare, non solum suos subditos, sed etiam alienos, litteras dimissorias suorum Episcoporum reportantes. Et an dans primam Tonsuram sine licentia proprij Episcopi peccet mortaliter. Et an sit nulla collatio primæ Tonsuræ ab alieno Episcopo, sine licentia proprij Episcopi, non subditos ordinante, hoc est sine litteris dimissoriis, vulgò reuerendas.

SVMMARIVM.

1 *Prima Tonsura nequit ab Episcopo proprio dari suis subditis sine licentia Episcopi Diœcesis*, n.3.& 6.

2 *Prima Tonsura solet concedi sine exercitio Pontificalium.*

3 *Prima Tonsura ordinatis, confertur Clericalis ordo; sic vt eos percutiens sit excommunicatus.*

4 *Tonsura generaliter venit sub verbo* ordo, ordines, & ordinare.

5 *Laici sunt beneficij incapaces, cum ordinem non habent, secus si tonsurati sint.*

7 *Episcopus in aliena Diœcesi non exercet Pontificalia, absque proprij Episcopi licentia.*

8 *Ordinare nequit Episcopus non sibi subiectos in alterius Diœcesi sine licentia proprij Episcopi: quid in praxi*, n.9. & 10.

10 *Ordinare nequit Episcopus inuitatus in aliena Diœcesi subditos alienos, tam sibi quam Episcopo, vbi ordines fiunt, solum cum dimissoriis proprij Episcopi subditorum.*

11 Cap.5. Trid. sess.6.

13 *Tonsura ab alieno Episcopo collata sine proprij licentia, est nulla, quoad exercitium; difficulter tamen iterabitur, sic semel data* n.14.

15 *Dimissoriarum, id est reuerendarum ad ordines, est vsus antiquissimus, de quarum formula antiqua refertur*, n.16. *& qualiter soleant concedi*, n. 22.

17 *Dimissorias concedit is, qui ordinare valet: quid de exemptis*, n.18. *sed non Vicarius Episcopi*, n. 19. *Capitulum sede vacante non nisi elapso anno a morte Episcopi*, n.20. *fallit*, n. 21.

21 *Dimissoria, seu littera testimoniales Religiosis num concedantur.*

AD primam quæstionis partem respondent 2
multi, vt possit primam Tonsuram Episcopus cõferre suis subditis in aliena Diœcesi sine proprij Episcopi licentia; quia Concilium Trid. *cap.* 5. *sess.* 6. *de Episcopo conferente ordines*, non videtur prohibere; sed prima Tonsura non est ordo, sed initium ad ordines, vt sub Rubrica pro opinione Theologorum adduxi; ergo: sic defendunt

fendunt plures, quos citat Bonacina de Sacram.
diſp.3.queſt vnica puncto 2.n.13. Azor. inſtit. mor.
p.1.lib.3.cap.48.q.5.Fornar. de Sacram.Ordin.c.5.
§.4.notab.4.Molfeſius in ſumma tom.1.tract.2.c.2.
Mauricius Alzedo in praxi Epiſcop. part.2. cap.5.
2 num. 18. † Etenim prima Tonſura ſolet concedi
ſine exercitio Pontificalium, vt ſentiunt Barbatia,
in cap. nouit. num.18. de officio deleg. Rebuffus in
tract.nominat.queſt.14. num.29. & 65. & in praxi
beneficiali, Rub. de Eccleſiaſticis, & à quibus, &
quomodo ordinetur, Toletus in ſumma lib.1.
cap.49.num.4.alias 48. num.6. Diana morali reſol.
p.4.tract.4.miſcellan.reſ.193.Henriquez in ſumma
lib.3.cap.6.§.6. Villalobos in ſumma tom.1.tract.8.
diſ.7.num.172.& ob hoc non eſſe ſuſpenſum Epiſ-
copum conferentem, reſoluunt prædicti, & alij
Doctores.

3 Verùm quia iam ſupra dixi ſub Rubrica cum
ſchola Canoniſtarum, quòd prima Tonſura eſt
ordo diſtinctus à cæteris minoribus, vel vt ibi
dixi, & probant Doctores per textum, ibi: In
cap. cum contingat de ætate, & qualitate ordinan.
dicens per primam Tonſuram, iuxta ordinem
Eccleſiæ datum à talibus Clericalem ordinem
conferre; deinde quia qui manus violentas inijcit
in Clericum tonſuratum, incurrit ſimiliter ſenten-
tiam excommunicationis, ac percutiens cæteros
Clericos, vt probat textus in cap. non dubium de
ſent. excommunic. cap. ſi quis ſuadente 27. queſt.4.
gloſſa fin.in dict.cap.cum contingat. Couarruu. Bel-
luga, Gonzalez, & plures alij, quos ſequitur Tor-
reblanca de Megia lib.4. cap.6. de los clerigos de
4 corona, num.50. † Præterea quia ſub verbo ordo,
generaliter ſeu ordines, & ordinare, venit Ton-
ſura, tam in iure, quàm in Concilio Trid. vt in
cap.1.ſeſſ.21.de reformat.& cap.37.& cap.8. ſeſſ.23.
5 verſ. vnuſquiſque autem. † Deinde quia laici ſunt
beneficiorum incapaces, nec gaudent priuilegio
fori Eccleſiaſtici, cum ordinem non habeant,
cap.ex litteris de tranſact.cap.2. de inſtitut. ſed ſic
eſt quod Tonſurati prima Tonſura, poſſunt ha-
bere beneficia; Torreblanca in cap.6. nume-
ro 56.

6 Ergo dici debet vt quemadmodum nequit
Epiſcopus ſubditos ſuos in aliena Diœceſi in ſa-
cris, aut aliis minoribus ordinare ſine licentia pro-
prij Epiſcopi, ſic nec primam conferre Tonſu-
ram per Doctrinam longè traditam à Barboſa
p.2. in paſtorali allegat.2. à num.16. etſi ex dictis
ibi, num.18. coincidendo in Theologorum ſen-
tentiam, contrarium dici poſſit, in terminis ipſe,
ibi: allegat.6.num.15.Campan. in diuerſ.Iuris ca-
non.Rub.6.cap.1.num.2.Petrus Barboſa in l.1.art.3.
num.218.ff.de iudic.Narbona in l.20.gloſſa 2.n.135.
tit.1.lib.4.recopil. Salzedo ad Bernard. Diaz. in
praxi cap.26. Nauar.conſ.29. num.1. hoc tit. Gar-
cia de benef.p.1. cap.5. num.142. A Cuña in cap.il-
lud num.2.diſt.71. Sanchez in opuſculo mor.tom.2.
7 lib.7.cap.1.dubio 5.num.1. † Iulius Cæſar Madius
de ſacris ordinibus cap.2.num.4.qui teſtatur de ſty-
lo, & conſuetudine, probantes etiam ex Trid in
dict.cap.5. ſeſſ.6. quatenus prohibet Epiſcopis in
aliena Diœceſi Pontificalia exercere abſque pro-
prij Epiſcopi licentia, & cum multis ad caſum
noſtrum Barboſa in dicto cap.5. Trid. nume-
ro 9.

8 Ad ſecundam quæſtionis partem video Bar-
boſam negatiuam docere ſententiam in dict. c.5.
Trid.ſeſſ.5.num.4. quatenus dicit quod Epiſcopus
in alterius Diœceſi de licentia Ordinarij loci, non
poſſit ordinare perſonas, quæ non ſunt illi ſubie-
ctæ Ordinario, niſi habeat dimiſſorias generales à
ſuis Ordinariis, ſic referens deciſum cum Armen-
dar. in addit. ad leg. Regias Nauarra lib.1. tit.18.
l.7.de Epiſcopis à n.68. iterū cum aliis docet Bar-
boſa dict. allegat.4. num.64. ex Trid. ſeſſ.6. de re-
form.dict. cap.5. † Et ibi, num.6. notat cum aliis; 9
quod Epiſcopus in alterius Diœceſi de licētia Or-
dinarij, poteſt tam ſubditos proprios, quàm Epiſ-
copi licentiam concedentis ordinare, & refert de-
ciſum Aldan. infra citatus à ſancta Congreg.Epiſ-
copor. ſub die 18. Aprilis 1599.

Mihi tamen in praxi arridet opinio aliorum, vt 10
quando Epiſcopus eſt inuitatus ab alio Epiſcopo
ad ordines celebrandos generales in ſua Diœceſi,
poſſit tunc ordinare ibi clericos ſibi ſubditos, &
etiam aliarum Diœceſum, ſi litteras dimiſſorias
habeant; ita vt non præreqiratur alia licentia il-
lius Epiſcopi, in cuius Diœceſi celebrat ordines,
cum ſufficiat illa generalis, quam habet: ſic
Venetus in examin. Epiſcop.lib.1. cap.12. num.52.
Nauarrus Toletus, Fornar. quos citat Mauritius
Alzed. in praxi Epiſcop.p.2.c.5.num.30. † reſpon- 11
dens ad Tridentini locum, aſſerens, quod loqui-
tur de Epiſcopo ordinante in aliena Diœceſi, ra-
tione priuilegij ſibi dati à Papa ad conferendos
ordines: nam tunc ſine licentia Ordinarij, & niſi
Clericos illi ordinario ſubiectos ordinare non
poſſit, ſecus in caſu noſtro refert Diana dicta 4.p.
tract.4. miſcel. reſ.144. & Barboſa dicit dicto c.5.
Trid.num.7. quod facultatem habens à Papa pro-
mouendi à quocumque, non poſſit promoueri
ab Epiſcopo in aliena Diœceſi, ſine licentia
Epiſcopi illius Diœceſis, per textum Trid. in cap.
11.ſeſſ.7.ibi: Vel ab eo, quod pro eo: ſic cum Al-
dano in compendio Canonic.reſol. libro 1.tit 8. nu-
mero 5.

Ad tertiam quæſtionis partem, an dans primam 12
Tonſuram ſine licentia proprij Epiſcopi, peccet
mortaliter, dico infra cum ago de alia, num ſic
ſuſpenſus, ſub queſt.11.

Ad quartam, an Tonſuræ collatio ſit nulla, 13
data ab alieno Epiſcopo ſine licentia proprij, &
quod nulla ſit teſtantur deciſum Guido bonus in
deciſ.99. in manuſcript. Caputaq. in deciſ.126.p.1.
ex eo quod ſic ordinatus, non recipit ordinis exe-
cutionem, ſed eſt ſuſpenſus, ſaltem quoad ſe,
donec Epiſcopus proprius ratificet, Saytus in de-
ciſ.12.hoc tit. Rota diuerſ.in deciſ.731.p.1. & ite-
rum tenuit Rota in vna Neapolit. Canonic. 20.
May 1586. coram Seraphino, in qua fuit reſo-
lutum non conſtare de Clericatu legitimo, quan-
do collatum fuit à non ſuo Epiſcopo ſine licen-
tia proprij Epiſcopi, de qua nulla ſit mentio in
ſcriptura eius, & priuatim, non autem publicè
in aliena Diœceſi, & talem promotum non ritè
in ſui præiudicium eſſe clericum ſed ordinis carere
executione: Caputaq. in citat.deciſ.126.& quando
conſtat de malo initio, nihilque referre, vt ince-
dat in habitu clericali. Capel. Toloſana in deciſ.16.
& hodie ex ſacro Concilio Trid. eſt ſuſpenſus ve-
ra ſuſpenſione, vt patet ſeſſ.23.cap.8. etiam quoad
alios infra dico. † Sed etſi quoad prædictos ſit 14
nulla, tamen vt iterum detur prima Tonſura,
aut repetatur, non videtur de facili aſſeren-
dum.

Ad quintam quæſtionis partem, an poſſit non 15
ſubditos ordinare, videtur iam ex dictis in verſ.
ad primam quæſtionis partem, & in verſ. ad ſecun-
dam præbitum reſponſum, certum eſt non poſſe
ex

ex textu nostro, nisi in casibus infra relatis, *q.10.*
vers. ad quintam sub vers. *relatam.* Vnde nunc lo-
cus iste exposcebat agi de litteris dimissoriis, vulgò
reuerendæ, quas concedunt Episcopi, vt subditi
sui ab alieno Episcopo licitè queant ordinari, de
quibus agunt Doctores *in cap. Episcopum 9. q.1.*
& cap.1. juncto *cap. cum nullus hoc tit. lib.6. in c 10.*
Trid. sess.23. in cap.7. de reformat. ref.10. quorum
vsus antiquissimus est, cum tempore D. Augusti-
ni extiterint & tempore Concilij Nicent *in cap.2.*
16 *dist.73.* † De quarum formula antiqua dicitur,
tota dist. 73. quam refert Barbosa *in pastorali sub*
num.3. allegat.7. p.2. easque concedere possunt
cuncti Episcopi, quos attenta iurisdictione, pri-
uilegio, vel consuetudine, ad ordines valent assu-
17 mere, ex glossa fin. *in dict. cap. cum nullus*, † nam is
dimissorias concedit, qui ordinare valet, *cap.1.*
dist 62. nisi fuerit excommunicatus, vel suspensus
declaratus, inferiores verò Prælati eas non con-
cedunt, nisi à sede Apostolica specialiter eis fuis-
18 set concessum *dict. cap. cum nullus §. inferiores.* †
Et quamvis exemptis olim liceret eas dare *ex dicto*
cap. hodie, ex Trid. *dict. cap.10. sess.23.* non licet
quod qualiter accipiatur, declarat *ibi* Barbosa &
19 *in dicta allegatione 7. à num.7.* † vbi *num 9.* ait
quod Vicarius Episcopi eas non concedit, nisi
Episcopi licentia speciali, *dicto cap. cum nullus*
20 vers. *officialis.* † Et licèt antiquitùs Capitulo sede
vacante libera esset facultas, *dict. cap. cum nullus*
ex Trid. *dict. sess.23. cap.10.* restricta est, vt non
21 nisi elapso anno. † Nisi ratione beneficij coarcta-
ri, id est curati residentiam, præcisamve postu-
lantis, vel si ordinandus habet à Pontifice faculta-
tem, vt nondum elapso anno eas sibi concedat;
concedit verò absolutè litteras testimoniales, quæ
non sunt *reuerendæ*; & regulares superiores con-
22 cedunt subditis. † Solent concedi iam examinato,
quod melius est, vel ad examinandum, quæ va-
lent etiam, si eas dans moriatur, etiam datæ à
Capitulo; non enim expirant per ingressum Epis-
copi moderni, & Barbosa *à num.34.* respondet
concertationi sibi factæ anno 1649. Romæ 9. Fe-
bruarij.

Qvæstio X.

An Laicus ordinatus ab alieno Episcopo, gaudeat fori priuilegio. Et an possit in alia Diœcesi celebrare Pontificalia, vel confirmare aliquem afferentem litteras dimissorias sui Episcopi, vt ordinetur. Et an quis valeat in locum exemptum, & personas exercere iurisdictionem. Et an peccet Episcopus si confirmet in sua Diœcesi subditos alterius Episcopi. Et an Prælatus alienus possit absoluere alterius subditum à casibus reseruatis?

Svmmarivm.

1 *Laicus ordinatus ab alieno Episcopo, gaudet fori priuilegio, etiam si fiat sine litteris propterea quod in ordinatione imprimitur character*, num.2. *Expenditur*, à num.3. *vbi de contraria sententia.*

3 Cap.10. *Trid.* sess.7. *& num.7.*

4 *Episcopus alienus, qui ordinat sine dimissoriis, est in culpa.*

5 Cap.10. *Trid.* sess.23. cap. eos, cap. nullus, de de tempor. ordin. lib.6. *& num. seqq.*

8 *Pontificalia insignia, & ornamenta Episcopi sunt, Mitra, Baculum, Annullus, Sandalia, Tunicella, Dalmatica, Chiroteca, & Crux pastoralis.*

9 *Pontificalia exercere quæ iurisdictionis non sunt, queit Episcopus in aliena Diœcesi sine illius Episcopi licentia, veluti sacrificare, sed non ordinare, aut consecrare*, num.10.11. & 12. *alij absolutè negant* à n.12. n.20.

10 *Trid.* cap.5. sess.6. de reform. *& à n.12.*

11 *Locus exemptus, & locus extra Diœcesim, indicatur à pari.*

12 *Pontificalia verè dicitur exercere, qui vtitur Baculo.*

13 *Baculus pastoralis est non solum ornamentum, sed etiam signum superioritatis, & iurisdictionis*, n.18.

14 *Baculus curuatus in Episcopis significat limitatam iurisdictionem.*

15 *Baculo quare Pontifex non vtitur, & cui primo Baculum dedit, & ad quid.*

16 *Baculus missus fuit à Petro Euchario primo Treuirorum Episcopo, quem destinauit ad prædicandum cum Valerio, & Materno Gentis Gentila, quo Baculo tantum vtitur Pontifex, si ibi intrat*, n.17.

19 *Baculi sui vsum non concedit Episcopo alienæ Diœcesis in propria.*

20 *Mitra Episcopus non vtitur in locis exemptis, nisi inuitatus.*

21 *Baculo vtitur Episcopus in loco exempto intra suam Diœcesim.*

22 *Pontificalia, in quo loco exempto exercere possit Episcopus.*

25 *Confirmationis Sacramentum, non ministrat Episcopus in aliena Diœcesi.*

26 *Confirmare queit Episcopus subditum alterius, qui affert dimissorias ad ordines.*

27 *Confirmans Episcopus subditum alienum in propria Diœcesi, non incurrit pœnam.*

28 *Episcopus etsi in Diœcesi aliena non exerceat iurisdictionem, limitatur remissiuè in octo casibus.*

29 *Confirmans Episcopum subditum alienum sine dimissoriis, aut licentia proprij Episcopi peccat, & satisfit contraria opinioni*, n.30. & 31.

33 *Confirmans Episcopus extra Ecclesiam non peccat.*

34 *Ordinare queit vicinior alienus Episcopus subditos alterius Episcopi suspensi.*

36 *Monachus ordinari potest ab Episcopo ipsius Diœcesi, etsi exemptus sit.*

37 *Ordinari queit Clericus litteris dimissoriis Legati de Latere.*

AD primam quæstionis partem, videtur ne- 1
gatiuè respondendum ex Tridentini verbis
sess.7. c.10. ibi, *Et sic ordinati, si in minoribus ordi-*
nibus constituti fuerint, nullo priuilegio clericali,
præsertim in criminalibus gaudeant. Sed in casu
propositæ difficultatis, vt Laicus ordinatus ab alie-
no Episcopo gaudeat priuilegio fori Ecclesiastici,
ex eo, † quia Clerico ordinatu ob alieno Episco- 2
po, etiam absque litteris dimissoriis imprimitur
Character.

Character per textum in c.fin. vbi Archidiaconus, Geminian. & Præposit. 9. quæst. 1. Guid. Pap. decis 449. Gabriel cons. 191. num. 4. volum. 2. contra Castaneum in consuetudinib. Burgundia. Rub. 1. §. 5. in fine, Rebuf. in tract. nomin. in quæst. 14. num. 42. Salzedum in additionib. ad Bernard. Diaz. cap. 26. & glossam in cap. in eos, verbo ordinare, hoc tit. lib. 9. tenent, ac docent Guid. Papæ, & Gabriel supra. Martha de iurisd. 4. p. cent 2. casu 149. num. 8. & 9. Zeuallos in pract. p. 4. quæst. 897. num. 1291. ergo.

3 Nec obstat Trid. in dicto cap. 10. quia loquitur de ordinato ab Episcopo alieno cum litteris inferiorum Prælatorum, per quem est sublata potestas Capituli, & Prælatorum inferiorum, etiam si prætenderent legitimam consuetudinem, vt tradit Stephanus Aufredius in additionibus ad Capellam Tolosanam decis 450. non enim militat eadem ratio in casu, quo sine litteris dimissoriis, ordines
4 collati fuerint. † Quia sine his litteris solus Episcopus est in culpa, qui debet scrutari quem ordinat, vel elegit, iuxta textum in cap. qui Episcopus dist. 23. cap. vnico de scrutinio in ordine faciendo; sed quando ordinatur mediantibus litteris dimissoriis Capituli, vel Prælati inferioris Episcopo, tunc vterque est in culpa; quia etiam ordinatus præsumitur scire prohibitionem Concilij; ita vt non debeat ex sua malitia commodum reportare, vt gaudeat fori priuilegio ex textu ibi: & hanc interpretationem docent Martha de iurisdict. p. 4. cent. 2. casu 149. num. 13. Mandos. in regula 24.
5 Cancel. quæst. 14. num. 12. Gabriel suprà. † Et facit textus Trid. in cap. 8. sess. 23. Eman. Rodriguez tom. 1. quæst. regular. quæst. 18. art. 14. Gutierrez Canonic. cap. 36. num. 24. & sunt textus in cap. eos nullus hoc tit. lib. 6. quia illæ prohibitiones diriguntur ad Episcopú ratione præiudicij alterius Episcopi, vt intelligit Gabriel dict. cons. 281. num. 12. & assignat rationem diuersitatis Guid. Pap. suprà, vers. & potest esse ratio diuersitatis; putat ergo iura illa ideo procedere in clerico alterius Diœcesis propter præiudicium iurisdictionis Episcopi proprij; quæ ratio non militat in laico, qui est de iurisdictione temporali, & qui potest sine dimissoriis recipere primam Tonsuram ab Episcopo non suo; sed ego intelligo verum respectu ordinis suscepti, & priuilegij fori Ecclesiastici, secus verò quoad ordinis executionem; quia collatio erit irrita, vt docet Capuaquen. decis. 106. lib. 1. Gabriel supra in 1. dubio, Martha dicto casu 149. in fine, & Zeuallos supra num. 134. commendat menti tenendum; quia sæpè de facto contingit.

6 Etenim Nauarrus cons. 20. alias 28. in nouis hoc tit. Sayrus in floribus decis. sub eodem tit. decis. 22. in princ. Henriqnez in summa lib. 13. cap. 38. §. 2. litt. C. Quaranta in summa Bullary, verbo ordo, vers. secundo limita, Tolet. in instruct. sacerd. lib. 1 c. 49. vers. secundo. Lessius de iustitia lib. 2. cap. 74. sub num 94. Thom. Valasc. tom. 1. allegat. 45. num. 19. & 20. Franciscus Leo p. 3. cap. 8. num. 47. Marchi-
7 nus de Sacram. ordinis p. 6. cap. 3. num. 13. † Dum dicunt iuxta verba Trid. dict. cap. 10. ordinatos ad minores ordines de licentia Capituli, sede vacáte, intra annum nullo priuilegio clericali, præsertim in criminalibus gaudere debere, debent intelligi sub præfata distinctione; & Marchinus dict. n. 13. subdit hanc priuationem priuilegij, clericalis, hodie non incurri, nisi post iudicis declarationem, iuxta constitutionem Domini Vrbani VIII. Pont. Max. contra malè promotos; & videbis Camp. in diuers. iuris canon. Rub. 9. cap 2. num. 9. Dianam p. 4. tract. 1. sub resol. 26. vbi agens de quæstione, quam infra sub c. 10. tracto, quæst. 3 vers. ad sextam dicit hodie ex constit. Vrbani VIII. die 11. Decemb. 1624. ordinatos ab alieno Episcopo, non gaudere priuilegio fori, dicens, iam hodie affirmatiuam, quam tradit Barbosa dicta allegat. 8. num 18. non admitti.

Ad secundam quæstionis partem, an possit 8
Episcopus in aliena Diœcesi celebrare Pontificalia, vt respondeam præmitto, Pontificalia insignia, & ornamenta esse, Mitram, Baculum Pastoralem, Annulum, Sandalia, Tunicellam, Dalmaticam, Chirothecas, & Crucem Pastoralem, vt testantur Isidorus Mosconius tractatu de magnitudine milit. Ecclesp. 1. lib 1. cap. 8. quorum singulorum significationes exponit Durandus in rationali Diuinorum officiorum lib. 3. cap. 3. & exponit glossa in extrauaganti suscepti regiminis, de elect. Marcus Alterius de censur. disp. 16. cap. 3. vers. quæret aliquis. Barbosa de officio Episcopi p. 3. allegat. 111. num. 33. & Diana nouissime p. 12. tract. 1. per plures resolutiones circa finem, vbi de aliis multis ornamentis Pontificalibus Episcopi. Item etiam præmitto aliud esse Pontificalia in aliena Diœcesi celebrare, seu celebrare in loco exempto.

Video ergo in proposita difficultate dnplicem 9
sententiam affirmantem, vnam ex ea ratione; quia nullus est Canon prohibens Episcopis hoc facere: sic docent Couarru lib. 3. variar. c. 20. num. 9. Henriquez lib. 3. c. 6. num. 6. Hostiensis penès Glossam in Clem. Archiepiscopo de pœnis verbo etiam celebrare, Tabiena verb. Patriarcha num. 4. Syluester eodem verbo, §. tertium, & Barbosa quem referunt Diana p. 3. tract. 6. miscel res. 36. in vers. & ideo, Layman in theologia moral. lib. 1 tract. 4. c. 5.
num. 5. † Nec obstare Trid. in dict. c. 5. sess. 6 de re- 10
form. quatenus dicit vt nulli Episcopo liceat cuiusuis priuilegij prætextu, Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de ordinary loci expressa licentia, & in personas eidem ordinario tantum subiectas; si secus factum fuerit Episcopus ab exercitio Pontificalium; & sic ordinati ab executione ordinum, sint ipso iure suspensi; quia loquitur de vsu Pontificalium cum aliquo exercitio, vt consecrare, chrismare, degradare, & similia, vt intelligunt Tamburinus de iure Abbatum tom. 1. disp. 15. quæst. 15. num. 3. Campanil. de diuers. iuris canon. Rub. 9. c. 5. num. 1. & 3. Quaranta in summa Bullar. verb. Archiepiscopi authoritate, sub num. 23. Coninch. de Sacram. disp. 26. dub. 5. n. 35. Villalobos in summ. tom. 1. tract. 18. difficult. 9. num. 5. nam verbum exercere Trid. in dicto cap. 5. non videtur complecti vsum tantum Pontificalium, sed etiam exercitium super alios, vt plus manifestant verba, & in personas eidem ordinario subiectas, & alia, & sic or-
dinati. † Tum etiam quia, vt notant Chochier. 11
de iurisdictione in exemptos, p. 2. quæst. 1. n. 6. Tamburin. dicta disp. 15. quæst. 14. num 2. & alij penès ipsum locus exemptus, & locus extra Diœcesim iudicantur à pari; ex quo statuit Tamburin. dict. quæst. 15. num. 1. Quod Episcopi vigore Trid. Concilij dict. sess. 6. cap. 5. & sess. 14. cap. 2. non possunt exercere Pontificalia in Ecclesiis exemptis suarum Diœcesum: & tamen concedit, num. 3. Episcopos posse in dictis Ecclesiis exemptis vti Pontificalibus insignibus, & ornamentis, & Diuina officia celebrare in Pontificalibus; quia ait Tamburinus suprà dicta facere sine aliquo exercitio,

non

non est officia Pontificalia exercere, quæ prohibentur in dictis locis Concilij.

12 Nihilominus pro contraria sententia adduco ea omnia, quæ dixi de Archiepiscopo volente vti Pallio vltra suam Prouinciam, iuxta quæ notanter adduxi suprà *de authoritate, & vsu Pallij*. Deinde quia verè dicitur Pontificalia exercere, qui vtitur Baculo, & aliis ornamentis Pastoralibus extra suam Diœcesim: & sic cum consuetudine sit Cócilij mens declarata, nec videamus in tota nostra Hispania, vt Episcopus vnius Diœcesis vtatur Mitra, Baculo, aut aliis insigniis Pontificalibus in Diœcesi aliena sine licentia proprij Episcopi; sequitur dicendum non tantùm prohiberi, vt ordinet, aliosve actus faciat, sed nec de facto sic incedere, vt in terminis dicit Ioannes Maritis Nouarius *in quæstionibus forensibus par. quæst. 85. num. 11.* multis comprobans; ita vt nec valeat dicere, vt faciant hæc propter quandam reuerentiam, & decentiam debitam Episcopo Diœcesano; ob idque ab eo licentiam petere; quia respondetur quod si denegaretur, adhuc possent celebrare: tamen hoc exequi non audent; ergo; quia non possunt, nec enim qui sacrum facit, dici debet, vt tantum sacrificium faciat officium exercendo Pontificale; quia cum illud faciat ornamentis, reuera officium exercere dicendus est, vt patet ex sequentibus.

13 Etenim in sacro Pontificali, quod peragit, interueniunt ornamenta illa, & insignia Pontificalia, Baculus scilicet, qui non solùm est ornamentum, sed etiam signum superioritatis, & officij, cum æquiparetur, vt notat Gratianus *discept. forens. tom. 3. disp. 467. n. 6.* de Vexillo Crucis, quo vtitur Archiepiscopus docent apertè Tamburinus *de iure Abbat. tom. 1. disp. 21. quæst. 3. n. 8.* Venerus *de examine Episcopor lib. 4. cap. 10. num. 22. & 23.* & alij; quos sequitur Diana *p. 3. tract. 6. miscel. sub res. 36.* adducens quosdam versus glossæ *in cap. vnico, §. fin. vers. propter historiam de sacra vnctione*, quibus satis apparet Baculum esse signum superioritatis, & iurisdictionis: deinde quia in cæremonia consecrationis Episcopi, consecrans tradendo Baculum consecrando sic ait: *Accipe Baculum Pastoralis officij, vt sis in corrigendis vitiis piè sæuiens, in tranquilitate seueritatis, censuram non deserens*, & in libello, qui ordo Romanus inscribitur, sic dicitur, *Accipe Baculum Pastoralis officij, potestatem ligandi, atque soluendi, vt sis corrigendis vitiis perseuerans.*

14 Vnde quia Baculi curuatio in Episcopis limita-
tam, & coarctatam potestatem significat; ideò
illo non vti Pontif. Max, cum potestatem habeat
vniuersalem, notant, & docent Germonius *de
sacror. immunit. lib. 4. cap. 5. num. 108. & 110.* & *de
indultis Cardin. §. Episcopus a num. 25.* Barbosa
cum pluribus *in dict. cap. vnico de sacra Vnctione
§. vngitur num 15.* vbi *num. 14.* tradit historiam ra-
15 tione, cuius † Pontifex Baculo non vtitur ex
Cæsar Baronio, Durando, & aliis, quos ipse re-
fert, *de officio Episcopi p. 1. tit. 1. cap. 3. num. 14.* quæ
fuit, vt sequitur; quoniam Beatus Petrus Apo-
stolus Martialem discipulum suum, quem Domi-
nus inter discipulos constituit, cum dixit, *nisi effi-
ciamini sicut paruuli, non intrabitis, &c.* misit
cum quibusdam aliis ad prædicandum Germanis,
quia in via ad viginti Diætas defuncto Fronio,
collega eius rediit ad nunciandum hoc Petro, cui
Petrus dixit: *Accipe hunc Baculum, & tangens il-
lum dic, surge in nomine Domini, & prædica*; ille
verò in quadragesimo die à tempore mortis illius
tetigit eum, & surrexit, & prædicauit; & ita Pe-
trus Baculum à se remouit, & subditis rediit, nec
recuperauit. † Et Innocentius Papa III. scripsit 16
in Ecclesiæ speculo, quod Beatus Petrus misit
Baculum Euchario primo Trebanorum Episco-
po, quem vna cum Valerio, & Materno ad præ-
dicandum Euangelium genti Teutonicæ destina-
uit, cui successit in Episcopatu Maternus, qui per
Baculum Petri de morte fuerat suscitatus, quem
Baculum vsque hodie cum magna deuotione Ec-
clesia Trauar. seruat; † ob idque Papam in illa Ec- 17
clesia Baculo vti, & non alibi: videbis Durandum
in rationali diuinorum officiorum lib. 3. cap. 15. fra-
trem Henriquez Monroy *in apologia contra Ar-
chiep. Toletan p. 1. pag. 34.* eundem Baron. *in addi-
tionibus ad Martyrologium Romanum die 30.
Iunij.*

Ex quibus apparet Baculum non solùm esse 18
ornamentum sed signum iurisdictionis, & superio-
ritatis, vt etiam erat apud Prætores Romanorum,
& apud iudices Germanorum, teste Gratiano *in
decis. 29. num. 7. Reg. Sicil.* Gregorio Tolosano *de
Repub. lib. 6. cap. 20. num. 21.* † Et quod Episcopus 19
vtitur Baculo in sua tantum Diœcesi, vel ciuitate,
videbis ceremoniale Episcoporum *lib. 1. cap. 17.*
imò nonnulli, ita mordicùs tenent, vt asserant non
posse Episcopum loci concedere vsum Baculi al-
teri Episcopo in sua Diœcesi existenti, nisi in his,
in quibus verba dicti ceremonialis ex præscripto
ordine necessario requirant Baculum; videbis
Companil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 9. capite 5.
num. 3.*

De Mitra Episcopus in locis exemptis vti non 20
potest, nisi inuitatus; docent Riccius *p. 4. decis. 27. num. 7.* Barbosa *de potest. Episcop. p. 3. allegat. 80.* cum aliis Herasmus Chochic *de iurisd. part. 2. q. 1. num. 8.* qui facit mentionem de Concilio Trid. *in locis citatis*; & si inquiras rationem quare Episcopus in aliena Diœcesi celebrare minimè possit cum Baculo, & Mitra; est, quia Baculus, & Mitra sunt signa iurisdictionis, vt in terminis docet Parianus *de probat. lib. 2. cap. 29. numero 56. & 64.* omnino videndus, & probatur ex adductis pro hac sententia.

Nec obstat iam dictum nempe, vt possit 21
Episcopus celebrare in locis exemptis pontificaliter; quia etsi verum reputetur, adhuc respondetur, quod est dispar ratio inter locum exemptum intra propriam Diœcesim, & inter aliam Diœcesim; ibi enim potest Episcopus vti Baculo quod facere minimè potest in alienis, ex eo, quia in locis exemptis conceditur Episcopis, propter reliquiam præcedentis subiectionis, cum per exemptionem talia loca non desinant esse in prouincia; sic docet Gratianus *discept. forens. c. 467. num. 29.* Fuschus *de visitatione lib. 2. cap. 8. num. 6.* Gonzalez *in regul. Cancel glossa 43. num. 187.* & alij.

Notandum est autem, vt non possit Episcopus 22
Pontificalia exercere in loco exépto, & iurisdictionis, non Episcopi, sed inferioris, vocatus tamen ab ipso inferiore sine licentia Episcopi, intra cuius Diœcesim esset; locus ille, etiam si ille inferior prætenderet ratione exemptionis vocare Episcopum, quem maluerit ad administrandum sacramentum Confirmationis; dummodo locus ipsius exempti sit infra fines Diœcesis alicuius; ita vt non sit nullius; quia tunc posset: sic docent Barbosa *in dict. c. 5. Trid. sess. 6. n. 11.* Armendarus *in addit.*

ad

ad leg. Nauarra lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episcopis
23 *num.* 68. † Et addit Barbosa *num.* 12. cum Al-
dan. *in compendio Canonic. resolut. tit. 8. num. 9.*
lib. 1. vt suffraganeus datus Episcopo cum facul-
tate exercendi Pontificalia de eius licentia, non
possit illo mortuo illa exercere, sede vacante,
Capitulo non contradicenti, vt decisum refer-
tur in suffraganeo Episcopi Vilnen. 22. Februa-
24 rij 1631. † Et docet idem Aldan *dict. tit. 8. n.* 10.
quod Episcopus, qui nullum habet Episcopatum,
non potest Pontificalia exercere in Ecclesia sua
Iurisdictionali, veluti si esset præpositus, nec
Chrisma conferre, nisi de expressa licentia Epis-
copi, in cuius Diœcesis fines præpositura existit:
alia dicit Barbosa videnda.
25 Ad tertiam quæstionis partem, an possit Epis-
copus confirmare aliquem afferentem litteras sui
Episcopi ad ordines suscipiendos. Est enim re-
gula quod nullus Episcopus possit conferre, &
donare confirmationis Sacramentum in alterius
Diœcesi suis subditis, sine licentia Episcopi, in
cuius Diœcesi reperitur, vt testatur Armend.
in dict. lib. 7. recop. leg. Nauar. num. 68. quem re-
fert, & sequitur Barbosa *p. 2. alleg.* 30. *in pastora-*
26 *li num.* 15. † Verùm in casu nostræ difficultatis
existimo, vt possit eum confirmare ex ea ratione;
quia cum possit illum ordinare, eo quod affert
litteras dimissoriales sui Ordinarij, & confirmatio
debeat præcedere; sequitur, vt si ordinandus di-
cat non esse confirmatum, quod possit optimo
iure confirmari ab Episcopo ordinatore, cuius
non est subditus; quia qui concedit finem, con-
cedit, necessaria ad talem finem: argum. textus
in l. 2. ff. de Iudic. cap. præterea, de officio deleg. do-
cet in terminis Zambranus *de casibus occurrenti-*
bus in articulo mortis cap. 2 *dubio* 2. *num.* 3. Hen-
riquez *lib. 2. in summ. cap. 6. num* 9. Layman *lib.* 5.
Theolog moral. tract. 3. cap. 6. num. 2. Fagundez *in*
præcepta decalog. præcepto 5. *lib.* 3. *cap.... num.* 5.
27 † Et addunt Genuensis *in manuali Prælator. cap.*
54. *num.* 7. & alij, quos citat Barbosa *de officio*
Episcopi, dict. p. 2. *alleg.* 30. *num.* 12. Episcopum
confirmantem in sua Diœcesi subditum alterius,
non incurrere censuram, aut culpam, cum præ-
sumendum sit hoc fore gratum proprio Episcopo,
& docet Diana *p. 3. tract. 4. res.* 24. contra Bartho-
lum ab Angelis *in examine Confessor.* & contra
alios, quos citat, & sequitur Bonacina *de Sacram.*
disp. 3 *q. unica puncto* 1. *num.* 11.
28 Ad quartam quæstionis partem, an quis va-
leat in locum exemptum, & personas, exercere
iurisdictionem; quia de hac difficultate vt gene-
raliter ad materiam iurisdictionis ordinariorum in
exempto, aptius agitur *sub tit. de officio Ordinarij*;
ideò recurres ad ibi dicta, & nonnulla dixi *sub*
tit. de iudicijs, & foro compet. agunt ex proposito
Doctores per textum *in cap.* 2. *de constit.* vbi etsi
generaliter probetur, vt quis nunquam in locum
exemptum, & in personas possit iurisdictionem
exercere, queat tamen in casibus octo, quos
congerit Riccius *collect.* 591. ad textum *in dict.*
cap. 2. *de constit. lib.* 6. & quod Episcopus, &
Vicarius extra territorium habeant facultatem
faciendi actus voluntariæ iurisdictionis, dixi latè
alibi, & probat cum multis Barbosa *in dict. cap.* 5.
Trid. num. 20.
29 Ad quintam quæstionis partem, an peccet
Episcopus si confirmet in sua Diœcesi subditos
alterius Episcopi, si esset cum dimissoriis proprij
Episcopi, dixi quod non, *sub vers. ad tertiam*;
sed si fiat sine licentia proprij Episcopi, existimo
peccare; eo quod vsurpat iurisdictionem alie-
nam, nec ex vlla parte potest constare de volun-
tate proprij Episcopi, sicut in casu, de quo in
dict. vers. ad tertiam: ita docent Petrus Ledesma,
Viualdus, & Bartholomeus ab Angelis, quos se-
quitur Bonacina *de Sacram. disp.* 3. *puncto* 2. *n.* 10.
† Nec obstant Ochogauia *de Sacramentis tract.* 30
vnico de confirmat. quæst. 111. *num.* 1. Caieta-
nus, Paludanus, quos ipse citat Tanner. *in* 3 *p. D.*
Thoma disp. 4. quæst. 4. dub. 3. num. 36. Præposit. *in*
3. p. D. Thomæ quæst. 72. art. 8. dubio 2. *num.* 39. Sa.
verbo Confirmatio, num. 2. Henriquez *lib.* 3. *cap.* 6.
num. 6. Layman *in Theologia morali lib. 5. tract.* 3.
cap. 5. *num.* 2. docentes non peccare, dum Epis-
copus suos confirmans subditos, possit confir-
mare subditos alienos sibi concurrentes; quia præ-
sumendum est id gratum futurum alieno Epis-
copo. Deinde quia cum actus confirmandi non
petat ad valorem necessariò iurisdictiones facile
est, vt præsumatur ratihabitio alieni Episcopi,
cum qua praxi, † etsi videam indeliberatè Epis- 31
copos multos transire, non interrogantes, cuias
sint confirmandi, verùm si aduertentes facerent
ex tantum hac præsumptiua voluntate proprij
Episcopi, existimo scrupulo non carere, iuxta quæ
dico sub *quæst. sequenti*, dum ago ibi an effugiat
suspensionem ordinans alienum subditum sub
spe ratihabitionis proprij Episcopi, *in vers. ad*
tertiam.
Notabis verò, cum eodem Bonacina *suprà*, 32
num. 14 vt non peccet mortaliter Episcopus, qui
Sacramentum Confirmationis administrat extra
Ecclesiam; quia consuetodo confirmandi in Ec-
clesia, non est recepta cum tanto onere, vt reum
mortalis culpæ constituat Episcopum alio in loco
confirmantem, sequuntur Præpositus *dicta q.* 72.
art. 12. *num.* 44. sic dicens, Sacramentum Confir-
mationis potest conferri post prandium; & quam-
uis conferri debeat in loco decenti, non tamen
necessariò in Ecclesia: sequitur Diana *p.* 4. *tract.*
4. *Miscel. res.* 50. in vers. *notandum*, contra Nun-
num *in 3. p. tom. 1. dict. quæst. 72. art.* 2.
Sed relatam sententiam in fauorem Ochoga- 33
uiæ, & aliorum ego libenter limitarem in casu,
quando scilicet Episcopus non subditis potest
conferre ordines absque litteris dimissoriis, veluti
quando proprius Episcopus esset tempore longo
suspensus, ob eam scilicet causam, quod alienos
ordinauit: † nam tunc licèt subditis confugere 34
ad Episcopum viciniorem, quasi ipso iure sit
proprius, vt tradunt Maiolus *lib. 4. cap. 2. num.* 6.
& *in cap.* 5. *ex num.* 2. *in fine*, optimè Henriquez
lib. 10. tit. de Sacram. Ordin. cap. 21. *num.* 4. Rodri-
guez *in p.* 2. *summ. cap.* 14. *num.* 10. Salzed. & alij
relati à Zenedo *in quæst. pract. canon. quæst.* 38.
num. 32. Rebuffus *in praxi* 1. *p. tit. forma di-*
missorialium litter. num. 19. dicens quod ipsi or-
dinati probare tenentur Episcopi suspensionem
per declarationem Metropolitani, alioqui vt non
excusantur ordinatis. † Nec prædictæ resolutioni 35
obstare ait Zerola *in praxi Episcop. p.* 1. *§. dimis-*
soria ad ordines, vers. *ad decimum*, *in fine fol.* 73.
& *in* 2. *p. §. dimissoria*, vers. *tertium similiter fol.*
26. Trident. Concil. *sess* 23. *cap.* 3. vbi habetur
vnumquemque à suo Episcopo ordinari debere;
quia intelligi debet, habilibus stantibus terminis;
secus verò quando est suspensus, vt infra *quæst.*
11. *sub num.* 1. † Item & in aliis duobus casibus, 36
quos congerit idem Zenedo cum multis supra

num. 33. *&* 36. nempe, vt Monachus exemptus possit promoueri absque Episcopo eiusdem Diœcesis ad ordines maiores absque litteris dimissoriis sui superioris. † Et quod Clericus promoueri
37 possit ad ordines cum litteris dimissoriis Legati de latere, qui pertinent ad quæstionem sequentem agit benè Suarez *de cens. disp.*31.*a n.*15.

38 Ad vltimam quæstionis partem, dico infra *in cap. omnis vtriusque sexus, de pœnit.* interim videbis cum pluribus Dianam *part.* 3. *tract.* 4. *res.*183. vbi contra multos tenet affirmatiuam sententiam.

Qvæstio XI.

Episcopus ordinans alienum subditum, item & ordinatus sine licentia proprij Episcopi, an contrahant suspensionem, & quas alias pœnas. Et an ordinatores, & ordinati ad titulum falsi patrimonij, & tituli. Et an Episcopus qui ordinat subditum alienū ex ratihabitione, incurrat suspensionem. Et an incurrat suspensionē conferens Tonsuram in Diœcesi aliena. Et an ordinatus sine titulo cum sola fideiussione alimentorum, sit suspensus. Et remissiuè de aliis.

Svmmarivm.

1 *Pœna sunt contra Episcopum ordinantem alienum subditum sine consensu expresso, aut litteris dimissoriis proprij Episcopi suspensionis, & vt subditus valeat ab alio ordinari prauio examine, & scrutinio*, num. 2. 4. & 5.

3 *Suspensio, qua Episcopus alienum subditum ordinans innodatur, debet esse manifesta, si dubia incumbet ordinato eam probare.*

4 *Episcopus ordinans alienum subditum, etiam in propria Diœcesi sua, incurrit suspensionem, etiam si faciat cum litteris dimissoriis; si tamen ordinandus careat testimonio, sui Ordinarij morum, & vita.*

5 *Episcopus ordinans alienum subditum sine dimissoriis, suspenditur, nedum à collatione illius ordinis; imò & aliorum*, n. 6.

7 *Episcopus ordinans in aliena Diœcesi sine licentia Ordinarij, aut cum ea, non subditos, suspenditur à Pontificalibus.*

8 *Suspensus Episcopus à Pontificalibus, nequit sacrum facere cum Mitra, & Baculo, nec benedicere Calices, & Corporalia*, n. 9.

10 *Irregularis nūm sit Episcopus à Pontificalibus suspensus.*

11 *Titularis Episcopus ordinans prima Tonsura subditum alterius Prelati sine illius consensu, etiam in loco exempto, suspenditur per annum ab exercitio Pontificalium.*

12 *Episcopus, qui nullum habet Episcopatum, nequit in Ecclesia sua iurisdictionali conferre Chrisma, nec alia Pontificalia exercere.*

13 *Ordinati ab alieno Episcopo sine proprij licentia, de iure veniebant suspendendi: ex Tridentino sunt suspensi*, n. 15. *&* 16.

14 Cap. 13. dist. 71.

15 Cap. 8. sess. 23. Trid. *& num.* 17.

17 *Ordinati ab alieno sine licentia proprij Episcopi, etsi de iure ministrando non sit, an dicantur suspensi; vt ministrando fiant irregulares: aliud est ex Bulla Pij V. & Trid.* dict. c. 8. & n. 18. *Fallit si ordinati sint ex ignorantia inculpabili*, n. 24.

19 *Ordinatus à non suo Episcopo sine licentia proprij, etsi de iure gauderet nihilominus fori priuilegio, sed ex constitutione Vrbani VIII. anno 1624. aliter*, num. 20.

21 *Ordinans, & ordinatus ignoranter, sine licentia proprij Episcopi, non incurrunt suspensionem, etiam iusta ignorantia facti*, n. 22. & 23.

23 *Ordinatus bona fide ab alieno Episcopo, non incurrit suspensionem, idem si ignorantia inculpabili.*

25 *Ordinatus temerariè ab alieno Episcopo, si purgato peccato, & bona fide postea exerceat ordines, non fit irregularis.*

26 *Regulares suscipientes ordines absque dimissoriis sui superioris regularis sunt suspensi.*

27 *Regulares recipientes ordines à non suo, non comprehenduntur in decreto edito contra conferentes ordines Vltramontanis absque Papa licentia.*

28 *Ordinans, siue Tonsurans Vltramontano absque litteris dimissoriis approbatis a Nunciis per annum suspenditur, & ordinatus in perpetuum.*

29 *Suspensus iuxta Bullam Pij II.* cùm ex Sacrorum, *potest ab Episcopo dispensari.*

30 *Vltramontanus ordinatus absque litteris dimissoriis sui Ordinarij ab Episcopo Italia, non potest absolui ab eodem Ordinario.*

32 *Ordinatus sine licentia sui Episcopi ab alieno Episcopo, est inhabilis ad beneficia obtinenda; sed non spoliatur iam obtentis, nisi ex voluntate steterit per annum, vel ministret, durante suspensione per annum*, num. 32. *quid de ordinatis in minoribus*, numero 33.

34 *Attestationi ordinantis statur, tum ordinans dicit se ordinasse Clericum aliena Diœcesis.*

35 *Ordinans aliquos sine titulo, & Patrimonio, tenetur prouidere pro sustentatione ex iure antiquo*, num. 38. *& iure nouo suspenditur à collatione quorumcumque ordinum, & executione omnium munerum Pontificalium Constitutione Sixti V. qua fuit emendata alia Clem. VIII. iuxta ius commune*, n. 36. & 37.

38 *Ordinans aliquem sine titulo, & Patrimonio, tenetur ad sustentationem ordinati, donec prouideatur de beneficio, vel patrimonio, si sciens fecit*, n. 39.

40 *Ordinans aliquem sine titulo, aut Patrimonio, nūm teneatur ad alendum ordinatum filium Patris diuitis, aut eius Pater*, numero 41.

42 L. Legatis, ff. de alimentis, & cibariis Legatis.

43 L. de bonis, §. non solùm, ff. de Carboniano edicto.

44 *Episcopus proprius, qui committit subditum ordinandum alieno Episcopo sine titulo, tenetur ministrare alimenta, sic ordinato, etiam*

etiam ſi iam fuiſſet ordinatus in ſacris, numero 46.

45 *Epiſcopus tenetur ſupplere titulum ordinato, qui illum habet inſufficientem.*

47 *Epiſcopus tenetur alere ordinatum cum titulo, qui caſu periit ad inſtar patris dotantis filiam, vel dantis filio Patrimonium, qui illud conſumpſit,* n. 48. *intellige vt,* n. 49.

50 *Capitulum ſede vacante tenetur alere ordinatum, qui de eius mandato; & litteris fuit ordinatus ſine titulo; imo etſi proprio Epiſcopo non reſiſtat ordinanti ſine titulo ſubditum,* n. 51. *fallit,* n. 52.

51 *Succeſſor Epiſcopi ordinantis ſine titulo, tenetenetur alere ordinatum, non ſic ſi anteceſſor transferatur, aut renunciet,* n. 52.

52 *Epiſcopus ordinans aliquem ſine titulo, tenetur illum alere, etiam ſi tranſlatus ſit ad alium Epiſcopatum, vel ei renunciet.*

53 *Epiſcopus ordinans cum titulo beneficij poſtea euicti, tenetur iterum de beneficio prouidere, vel alere interim.*

54 *Ordinatus ſilius donatione à parente, vel tertio facta, ea vitioſa, vel redhibita, iterùm alendus eſt à donatore.*

55 *Ordinatus ſine titulo beneficij, aut Patrimonij, quibus pœnis antiquitùs, & hodie puniuntur,* numeris ſequentibus.

56 Cap. 2. *Trid.* ſeſſ. 21. de reform.

59 *Ordinatus ſine titulo, eſt ſuſpenſus, & quare,* num. 60. *aliter Diana videtur ſentire,* numero 61.

62 *Ordinatus ſine titulo ſuſpenditur ab ordine ſuſcepto, ordinator à collatione per triennium, ſi conueniant ſuper non petendis alimentis, vel rebus donatis pro titulo: & quid ſi paciſcantur cum præſentante ad Eccleſiam,* n. 63.

63 Cap. pen. de ſimonia, cap. per tuas eodem.

64 *Ordinatus ſine titulo, ſiue à proprio Epiſcopo, ſiue alieno cum litteris dimiſſoriis, incurrit ſuſpenſionem, & irregularitatem ſi miniſtret,* num. 65. *fallit,* num. 66.

66 *Ordinatus cum pacto, & conditione de reddendo ſibi Patrimonio donato, ſeu qui alienat, vel dat Patrimonium ſibi donatum, ſolùm peccat.*

67 *Religioſi profeſſi, aut Ieſuitæ ordinati ſine titulo, non incurrunt ſuſpenſionem, ſecus ſi ſint Nouitij,* n. 68.

69 *Ordinatus cum vero Patrimonio Subdiaconatu ſi illud renunciet, & poſtea alios ordines ſuſcipiat non eſt ſuſpenſus.*

70 *Ordinatus cum titulo, patrimonio ſuſpenſus non eſt, ſi poſtea obligauit ſe daturum conferenti illud; ſecùs ſi ordinetur ad titulum patrimonij mutuati, vel accommodati cum intentione illud reddendi,* n. 71.

71 *Ordinandus aſſumptus ad ordines ementito patrimonio, data apocha, ſeu præſtita fide, iuramentové reddendi patrimonium ſibi aſſignatum poſt ordinationem, ſeu fructus non petiturum, non tenetur ſtare promiſſis in foro externo: quid in foro conſcientiæ,* n. 73.

74 *Suſpenſio ordinati ſine titulo, ſi ſit perpetua ab Epiſcopo non abſoluitur niſi ſi ſit occulta.*

75 *Epiſcopus ordinans non ſubditum exiſtimans ratum habendum eſſe à proprio Epiſcopo. eſt ſuſpenſus, & quare,* n. 76. & 77. *& niſi ratihabitio ſit de præterito. aut præſenti,* n. 79.

77 *Licentia præcedere debet ea, quæ in aliquo deſideratur actu.*

78 *Ordinatus ab alieno Epiſcopo ex ſola ratihabitione proprij Epiſcopi, incurrit ſuſpenſionem, & deponitur,* n. 79.

79 Cap. fin. 9. quæſt. 2.

80 *Conferens Tonſuram in Diœceſi aliena, ſecundùm aliquos ſuſpenſionem incurrit, ſecundùm alios non item,* n. 82. *verior prima ſententia,* n. 82. *quid ſi tonſuret non ſubditum ſine dimiſſoriis,* n. 84.

81 *Penſionis reſeruatio, & collatio facta beneficij tonſurato ab Epiſcopo ordinante in aliena Diœceſi eſt nulla.*

85 *Ordinatus ſine titulo cum ſola fideiuſſione alimentorum, non eſt ſuſpenſus,* n. 88.

86 *Mens Legiſlatoris eſt attendenda.*

87 *Anima legis eſt ratio.*

IN his enim difficultatibus, de quibus Docto- 1
tes communiter agunt *in cap. 2. cap. 4. cap. tuis,*
cap. cum ſecundùm de præbendis, & dignit. & in
cap. neminem, cap. Sanctorum diſt. 70. in primis
contra Epiſcopum ordinatorem ſunt impoſitæ
ſequentes pœnæ. Prima, vt ſit ſuſpenſus per annum
à collatione ordinum, ſi alienum Clericum
ſine conſenſu expreſſo, ſeu litteris dimiſſorialibus
ſui proprij ſcienter, vel ignorantia affectata ordinare
præſumpſerit: ſic Trid. Concil. *ſeſſ. 23. cap. 8.*
ibi: *Secus ſi ordinans à collatione ordinum per annum,*
docent Alzedus *part. 2. cap. 3. numer.* 17.
Sayrus *de cenſ. lib. 4. cap. 12. num.* 13. Marius Alterius
in ſimili tract. tom. 2. diſp. 16. cap. 1. col. 3. dubio 2.
Maiol. *de irregul. lib. 4. cap. 2. num.* 6. Bonacina
de cenſuris extra Bullam diſp. 3. quæſt. 1. puncto 11.
num. 6. Doctores per textum *in cap. eos qui 2. hoc tit. lib. 6.*

Ex quo textu colligitur, vt ſi Epiſcopi ſuſpen- 2
ſio manifeſta ſit, ipſo iure concedatur ipſius ſubditis,
vt ab alio ordines recipere valeant ſine licentia
ſui Prælati, modò ſeruentur reliqua, id eſt
modo præcedant debitum examen, ſcrutinium,
& tempora debita, cum par ſit, vt puniatur in
eo, in quo deliquit, vt dicit gloſſa *ibi*, Syluester
verſ. irregularitas, §. 9. Suarez *de cenſ. diſp.* 11.
ſect. 1. num. 15. Bonacina *ſupra*, † vbi dicit opus eſ- 3
ſe vt ſuſpenſio ſit manifeſta, ſcilicet per euidentiam
facti, vel Iudicis ſententiam, non verò dubia;
ita vt ordinato incumbat onus probandi ſuſpenſionem
Epiſcopi per ſententiam Metropolitani;
quia præſumptio non eſt contra Epiſcopum:
ſic patet, vt probaui ſuprà *quæſt. præced.* ſub verſ.
ad quartam, in verb. *ſed relatam.* † Et Barboſa 4
cum multis ab eo relatis *ſub dict. cap. 8. Trident.*
num. 31. prædictam ſuſpenſionem ait incurrere
Epiſcopum ordinantem etiam in propria Diœceſi
non proprium ſubditum; licèt is accedat cum
litteris dimiſſoriis, vel prætextu alicuius Generalis
vel ſpecialis reſcripti, vel priuilegij, ſi careat teſtimonio
ſui Ordinarij, quo probitas, ac mores
commendentur, ſic probans cum Suarez *dict.*
diſp. 31. ſect. 5. Alterio, Sayro *ſuprà*, & cum Bonacina
de omnibus ſuſpenſionibus, in particul. diſp.
3. quæſt. 2. punct. 7.

Et prædictam ſuſpenſionem incurrere Epiſco- 5
pum à collatione illius ordinis, quem ſine dimiſ-

ſoriis litteris, alieno Clerico contulit, ſenſerunt
Ioannes Monachus, Archidiacon. & Gemin. in
dict. cap. eos, Nauarr. conſ. 31. & 39. hoc tit.
Saytus in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 23.
& 32. Molfeſius in ſumma tract. 2. cap. 2. num.
12. Marchin. in tract. de Sacram. Ordinis tract.
1. p. 5. cap. 10. num. 3. quia debuit tantum pu-
6 niri in quo deliquit. † ſed alij probabilius docent
etiam ſuſpendi debere à collatione ordinũ, quos
non contulit, vt docet gloſſa Verbo omnium, in
dict. cap. 2. Saytus dict. lib. 4. cap. 12. num. 30.
Campanil. in diuerſ. Iuris Canon. Rub. 9. cap. 1.
num. 16. Barboſa in Paſtorali p. 2. allegat. 8. num.
2. qui a n. 5. ponit pœnas, quas incurrit Epiſ-
copus Italus ordinans Clericum Vltramontanum,
non habentem licentiam à ſuo Ordinario, quæ
grauiores ſunt, quàm ſi Italo ordinem con-
ferret.

7 Item ſi Epiſcopus ordinauerit in aliena Diœ-
ceſi abſque licentia expreſſa Ordinarij loci, vel
cum ea perſonas non ſubditas; ſuſpenditur à Pon-
tificalibus, reſoluunt Henriquez in ſumma lib. 13.
cap. 38. §. 1. verſ. 1. Campanillus in diuerſ. Iuris
Canon. Rub. 6. cap. 1. num. 2. & Rub. 9 cap. 4.
Thomas Valaſcus allegat. Iuris tom. 1. allegat. 41.
num. 18. Bonacina de cenſuris diſp. 3. quaſt. 6.
puncto 5. num. 21. Barboſa in Paſtorali allegat. 6.
p. 2. num. 4. & in Trid. ſeſſ. 6. cap. 5. per textum
ibi num. 30. qui iterum dixit ex eodem cap. dicta
8 allegat. 8. ſub num. 1. † Et addit in dict. Trid. c.
5. num. 32. vt ſuſpenſus ab exercitio Pontifica-
lium, non poſſit ſacrificium cum Mitra, & Ba-
culo celebrare ſecundùm Riccium in praxi rerum
fori Eccleſiaſt. deciſ. 467. in 1. edit. aliàs reſol.
9 440. in 2. editione, † nec Calices, & Corporalia
etiam inaduertenter benedicere, vt per Zerolam
in praxi Epiſcop. p. 2. verbo Epiſcopi, verſ. ſe-
cundo, Franc. Leo in theſauro fori p. 3. cap. 8.
20 num. 5. † idem Barboſa allegat. 6. in paſtor. n.
8. vbi num. 19. reſoluit an ſuſpenſus à Pontifi-
calibus in illis celebrando, fiat irregularis, vbi
vtriuſque ſententiæ negantis, & affirmantis re-
fert; qui negant nituntur in eo fundamento, ſcili-
cet quod Pontificalia non ſunt de ſubſtantia or-
dinis, celebrationis, aut officij, cum ſine illis
quodlibet officium fieri poſſit: ſic ex gloſſa in
verb. Sacerdotale, verſ. ſcias, in cap. 2. de officio
deleg. lib. 6. Diana p. 5. tract. 10. reſ. 4. verſ. ſed
difficultas, affirmantium verò fundamentum eſſe;
quia cum Epiſcopatus ordo, ſit celebrare cum
apparatu per ſe Epiſcopali, ſeu Pontificali, & ſit
exercere actum proprium Epiſcopalis ordinis, à
quo Epiſcopus ſuſpenſus eſt, ſequitur vt ſit irre-
gularis exercendo ex regula textus in cap. 1. in fine
verſ. ſciturus, de re iudic. lib. 6. & inter has opi-
niones optimè diſtinguunt Vgolinus de Cenſuris
tab. 1. cap. 14. §. 1. num. 2. & Melius Sayrus
eodem tractatu lib. 4. cap. 16. à n. 17. vbi plenè
expendit quos ſequitur, & amplectitur Bar-
boſa.

21 Epiſcopus titularis, id eſt earum Eccleſiarum,
quæ in partibus Infidelium exiſtunt Clero carens,
& populo Chriſtiano, ſi ordinem, vel primam
Tonſuram ſubdito alterius Prælati ſine expreſſo
eius conſenſu, aut litteris dimiſſoriis, conferat;
etiam ſi in loco exempto, vel nullius Diœceſis,
vel in aliquo Monaſterio cuiuſcumque ordinis
reſideat, per annum, ab exercitio Pontificalium
ſuſpenſus eſt, vt habetur in Concilio Trid. ſeſſ.
14. cap. 2. vbi Barboſa, qui latè etiam agit in pa-
ſtorali dicta allegatione 6. à principio, & dicta
allegat. 8. num. 7. † Et probatur etiam, quia 12
Epiſcopus, qui nullum habet Epiſcopatum ne-
quit in Eccleſia ſua Iuriſdictionali, veluti ſi eſſet
præpoſitus Chriſma conferre, nec alia Pontificalia
exercere, niſi de expreſſa licentia Epiſcopi, intra
cuius Diœceſim exiſtit præpoſitura, vt iam dixi
ſub q. 10. proximè relata, cum Barboſa, & Alda-
no, & dico vberius infra de ordinatis ab Epiſco-
po, qui ren. Epiſcop. q. 1. à n. 3.

Pœnæ illorum, qui ſic ordinati ſunt ab alieno 13
Epiſcopo abſque licentia proprij Epiſcopi hodie
per Trid. diſtinguntur ab his, quæ imponeban-
tur per ius, voluerunt ergo nonnulli per textum
in dict. cap. eos 2. hoc tit. lib. 6. ſic ordinatos ſuſ-
penſos eſſe; verùm, & declarat Suarez de cenſ.
diſp. 31. num. 13. ſect. 1. ibi non agitur de pœna
ordinati, ſed ordinantis, vt iam dixi † Et pro hac 14
ſententia afferuntur alij Canones, ſcilicet cap. 1.
& cap. 3. diſt. 71. & alij ex 9. q. 2. vbi ſic dicitur;
talis ordinatio rata non habebitur, ſcilicet quoad
executionem, verùm Suarez ait prædicta verba
eſſe indifferentia, vt de ſuſpenſione ipſo iure
lata, vel ferenda intelligantur; quia etſi in dicto
cap. 3. dicatur irrita ſit in Concilio ibi dicto Ni-
ceno, dicitur irrita erit, vel ſecundùm aliam
tranſlationem irrita habeatur, quod rectè ait in-
telligi per ſententiam; & ſic proponit Suarez
recurrendum eſſe ad textum noſtrum per verba
hic interdicenda eſt illis ordinis ſic ſuſcepti exe-
cutio, declarans illud verbum interdicenda, ſi-
gnificare hominis actum atque ideò pœnam fe-
rendam non latam † iuxta Trident. in dicto cap. 8. 15
ſeſſ. 73. certum eſt vt ſic ordinatus incurrat ſuſ-
penſionem ipſo iure, multis videtur probare Bar-
boſa in dict. cap. 8. num. 35. vbi cum Salzedo, Gu-
tierrez, Flamin. Zerola, Zenedo dicta quaſt. 38.
in canon. quaſt. num. 4. Ægidio Coninc. Valerio,
Reginaldo, Bonacina, & ipſe Barboſa allegat. 17.
p. 2. num. 9. quo loci tantum loquitur de pœnis
ordinati extra tempora, de quibus iam ſuprà
dixi ſub cap. 1. 2. & 3. † & idem Bonacina ex ge- 16
neralitate dicti cap. 8. Trid. ſeſſ. 73. in tract. de
cenſuris extra Bullam, diſp. 3. quaſt. 1. puncto 11.
num. 17. exiſtimat prædictam ſuſpenſionem in-
curri, etiam ab eo, qui minoribus ordinibus ini-
tiabitur ab alieno Epiſcopo, nulla habita ratione
conſtitutionis Sixti V. contra clericos malè pro-
motos; eo quod in hac parte redacta ſit ad ter-
minos decretorum ſacri Concilij Trid. & con-
ſtitutionis Pij II. & Clem. VIII. in ſua conſtit.
incipit Romanum decet Pontificem, pridie Kalendas
Martij anno incarn. Domini 1595.

Dubium tamen eſt qualis ſit prædicta ſuſpen- 17
ſio; & cum gloſa in dicto cap. eos, qui, hoc tit.
lib. 6. dicat vt huiuſmodi Clericus non incurrat
ſuſpenſionem ipſo iure, quæ ſit propria cenſura;
itavt miniſtrando in ordine fiat irregularis, ad-
dens tamen eſſe aliquomodo ſuſpenſum ipſo
iure; ob idque expendens Suarez dicta diſp. 3.
num. 14. dicat ex Hoſtienſe, & aliis, vt hæc di-
catur ſuſpenſio non cenſuræ ſed culpæ; quia ille
grauiter peccat miniſtrando in ordine ſic ſuſce-
pto, priuſquam Epiſcopus proprius talem or-
dinationem ratam habeat † Hoc enim ſic de 18
iure antiquo tranſit: tamen ex dicta Bulla Pij II.
in extrauag. quæ ex ſexta, incipit, cum ex ſacro-
rum, in Bullario ipſius, & ex dict. Trid. cap. 8. vera
ſuſpenſio

ſuſpenſio eſt, vt cenſura impoſita propter quam miniſtrantes in ordine irregulares fient, vt docet notanter idem Suarez adducentes aliquos negaotes, referunt etiam Filliucius *tract.* 17.*c.*5. *queſt.*3. Vgolinus *de officio Epiſcopi*, §.23. verſ. *qui denique.* Quaranta *verb. quibus ſic ſpecialiter.* Bonacina *dicto puncto* 11.*num.*2. verſ. *ex quo ſequitur*, Belletus *diſquiſit. clerical. p* 1. *tit. de diſciplina clericor.* §.5. *num.*62. Barboſa *dicta alleg.*8.*p.*2.*num.*12. vbi idem dicit de miniſtrante in minoribus attenta generalitate, *dict. c.*8. Trid.

19 Dubitabis autem nùm ſic ordinatus à non ſuo Epiſcopo ſine litteris dimiſſoriis proprij Epiſcopi, gaudeat fori priuilegio, & gaudere dicendum eſt cum re vera efficiatur Clericus, & ei Character. imprimatur, iuxta textum *in dicto cap. eos, de tempor. ordin. lib.*6. *hoc tit.* hoc inquam ſic de iure procedit, & comprobatur ex dictis *ſuprà queſt.*8. verſ. 20 *ad quintam.* † verùm iam hodie hæc doctrina non procedit *ex conſtit. D. P. Vrb. VIII. de anno* 1624. *ſub die* 11. *Decemb.* ſecundùm quam ſic ordinati non gaudent priuilegio fori, quod antea tenuerunt, Maſcard. *de probat. concluſ.* 1140. *num.*2. Flamin. *de reſignat. benef. lib.*4 *quaſt.*2.*num.*85 Gabriel Pereira *de manu Regia p.*2.*cap.*26. *num.*18. Diana *reſol. moral p.*4.*tract.*1.*reſ.*16.

21 Sed hæc omnia tam in ordinante, quàm in ordinato limitantur in ordinatore: nam ſi Epiſcopus ex ignorantia probabili ſubditum alterius ſine proprij licentia ordinauerit, non incurret cenſuram ſuſpenſionis, vt reſoluunt Nauar. *conſ.*40. *in nouis hoc tit.* Sayrus *ſub eodem tit. deciſ.*62. Vgolinus *de officio Epiſcopi cap.*26.§.22.*num.*2. Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.*297.*in* 1. *editione, alias* 356.*num.*4. *in* 2. *edit.* Barboſa *in dict. cap.*8. *num.*32. & melius ipſe probat cum aliis *dicta allegatione* 8. *in paſtorali num* 3. ex verbis Bullæ Sixti V. incipit, *ſanctum, & ſalutare*, vbi ordinatus minoribus, vel maioribus ſcienter, aut ignoranter, niſi debita diligentia, iuſtus error, & probabilis facti ignorantia excuſet à collatione quorumcumque ordinum, atque adeo ipſius tonſuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium ipſo iure ſuſpenſus ſit, cuius Bullæ rigorem temperauit poſtea Clem. VIII. quam reuocans quoad hanc partem eam reduxit ad terminos iuris, vt obſeruat idem Barboſa *allegat.*20. *num.*1. docet Laurent de Franchis cum Barboſa *in controuerſ. inter Epiſcop. & regulares pag.*83. *in reſponſ. ad* 25. Vbi aduertit Epiſcopum hac ſuſpenſione duobus in caſibus non teneri, veluti ſi, ipſo probabiliter ignorante, alienus Clericus furtiuè, vel ex ſimplicitate ſe in multitudinem ordinandorum in- 22 greſſerit, † vel ſi Epiſcopus deceptus eſſet, iuxta ignorantiam facti, cum potuerit eſſe, vt ordinatus detuliſſet litteras furtim impetratas à Cancellario ſui Epiſcopi; videbis infra de ordinatis ab Epiſcopo, qui renunciauit Epiſcopatui *quaſt.*1. verſ. *ad quartam.*

23 De ordinato ſic etiā dicendum eſt, vt non incurrat ſuſpenſionem, quando bona fide ordines ſuſcipit ab alieno Epiſcopo neſciens eſſe prohibitum ordines ab alieno recipere abſque proprij licentia; aut ſi ignorantia inculpabili exiſtimet Epiſcopum habere debitam facultatem ordinandi ſeu tales litteras dimiſſorias eſſe ſufficientes; quia iſta ſuſpenſio lata eſt in dicta Bulla Pij II. & in dicto decreto Concilij *cap.*8. per modum cenſuræ, quæ non incurritur abſque culpa lethali: ita docent Nauarr. *in man. c.*27.*n.*155. *& in cap. accepta, de reſtit. ſpoliator. propoſ.*8. *num.*32. Suarez *dicta diſp.*31. *n.*15. Auila *de cenſur. p.*7.*diſp.*9. *cap.*2. verſ. *aliqui cenſent. de cenſ.* Bonacina *dicto puncto* 11.*num.*15. Filliucius *tract.*19. *num.* 175. † & addunt idem 24 Diana *in verſ. ex quo*, Quaranta *verbo ordo*, verſ. *quibus ſic ſpecialiter*, non incidere in iam præfatam irregularitatem eum, qui bona fide ordines ab alieno Epiſcopo ſine debita facultate ſuſceperit, ſi ſuſceptorum ordinum functiones exerceat; quia vt iam dictum eſt iſte non detinetur vinculo cenſuræ, eo quod illam non contraxerit cum bona fides eum excuſet à peccato; item à cenſura, & per conſequens ab irregularitate. † Imò idem 25 Bonacina *ibi num.*16. Quaranta, & alij, quos ſequitur Barboſa *dict. c.*8. *de officio Epiſcopi num.*15. exiſtimant etiam procedere in eo, qui temerariè ordinatus; poſtea verò bona fide, & candida ſimplicitate per pœnitentiam, purgato peccato illius malæ ſuſceptionis ordinem exercuerit, exiſtimans id ſibi licitum eſſe, maximè, attenta conſtitutione Pij II. quæ vtitur verbo *præſumpſerit*, quod ſuſtineri poteſt, ſed cum aliqua difficultate.

Alia inquam multis Doctoribus comprobat 26 idem Barboſa videndus *in præfatis locis*, & *in dict. cap.*8. *de officio Epiſcopi à num.*16. vbi etiam dicit quod regulares ſuſcipientes ordines abſque dimiſſoriis ſui ſuperioris regularis, ſunt ſuſpenſi, amplians procedere in Religioſis, & Monachis exemptis adducens conſtit. Sixti V. ibi: *Cuiuſlibet ordinis, ſeu militiæ regularem*, & adducit reſpectu regularis non exempti aliam Conſtit. Clem. moderantem prædictam Sixti; & ob id Barboſa cum Syluestro, & Henriquez ait recurrendum eſſe ad deciſionem textus *in cap. fin. diſt.*58. vbi dicitur ne valeat perſeuerare in ordine, & Epiſcopo eius ordinatori, pœna imponitur, vt à reliquorum communione ſeiunctus ſuæ tantummodo plebis communione ſit contentus, ibi: *Vt priuatus ſit à communione cæterorum*, id eſt, *Epiſcoporum.*

Notat verò Barboſa cum Sel. teſtante defini- 27 tum eſſe à Sacra Congregatione *in Caietana* 2. *Ianuarij* 1618. regulares non comprehendi generali decreto Sanctiſſimi edito, quo olim præcipiebatur, vt vltramontanis abſque ſanctitatis ſuæ, vel Sanctæ Congregationis licentia ordines non conferantur; quia in ordinibus generalibus non comprehenduntur regulares, niſi ſpecialiter nominentur, ſic teſtante Sel. deciſum per Sacram Congregationem Epiſcop. & Regul. *in Neapolitana* 30. *Decembris* 1617. † Item dicunt Bonacina *de* 28 *ſuſpenſionibus omnibus in particulari diſputatione* 3. *quaſtione* 2. *puncto* 7. *in fine*, Barboſa *in dict. cap.*8. *Trident. ſeſſione* 23. *de reformat. numero* 33. vt conferens ordines, vel tonſuram, Vltramontano abſque litteris dimiſſoriis non approbatis à Nunciis, ſeu Collectoribus illarum partium, illiſque approbatis in vrbe à Vicario Papæ generaliter ſuſpendatur per annum à Pontificalibus; ipſi verò ordinati perpetuam ſuſpenſionem incurrant, vt ſtatuit Vrban. VIII. Pontif. Maximus *in conſtit. ſua*, incipit *ſecretis* ſub data 21. *Decemb.* 1624.

Sed an ſuſpenſus iuxta Bullam Pij II. *cum ex* 29 *ſacrorum*, poſſit ab Epiſcopo diſpenſari, tractant videndi Riccius *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.*93. *parte* 4. vbi *deciſ.* 90. quærit, & diſſerit an in pœnas dictæ Bullæ incidat qui ignoranter prohibita in illa egit, ſed reſoluens ex iam dictis, & in dubio noſtro exiſtimo dicendum poſſe ab Epiſ-

copo dispensari; ex eo quia *in dicta Constitutione Pij II.* Non reseruatur absolutio suspensionis; imò nec dispensatio irregularitatis; tùm quia licèt Sixtus V. absolutionem sibi reseruasset, non est attendendus, cùm sit reuocata eius decisio per Clement. VIII. vt iam dixi; deinde quia prædicta facultas datur Episcopo *in dicto cap. 8. Trident. sessione 23.* in illis verbis, *Quandiu proprio ordinario, vel futuro successori,* docet Marcel. Vulpeius cum Barbosa *in praxi cap.8. num.1.* Ciarlin. *controuers. forens. lib.1. cap.46. num. 27.* Suarez, *ibi dict.disp.31. sect.1. numero 20.* & alij communiter idem Barbosa *in pastorali dict. cap.8.num.fin* & in
30 *dicto cap.8.Trident.num.fin.* † Vbi addit cum Sel. Clericum Vltramontanum absque litteris dimissoriis sui ordinarij ab Episcopo Italiæ ad ordines promotum, non posse ab eodem Ordinario absolui: & sic fuisse decisum *sub die 9. Septembris 1623.*

31 Dubium verò est an sic ordinatus sine licentia sui Episcopi ab alieno Episcopo, sit inhabilis ad obtinẽda beneficia;& affirmatiuè respondetur ex eo;quia omnis à iure suspẽsus,tã ab officio,quàm à beneficio nequit beneficia adipisci,cum illorum incapax sit,& sit nulla prouisio ei facta; quæ inhabilitas,nõ solum extenditur ad eum,qui absque licentia, seu litteris dimissorialibus proprij Episcopi ab alieno ordines sacros acceperit, sed etiam ad illum, qui prima tonsura, seu minoribus ordinibus fuerit insignitus;illi enim prouisiones factę non subsistunt: ita hanc determinationem docent Vgolinus *de censuris tab. 4. de suspensione cap. 6. §.7.num.4.* & *cap.8.§.6.num.2.* Flamin. *de resignatione lib.4. quæst.6. num.84.* Azor. *instit.moral.p.2. lib.6.cap.7.quæst.2.* Lessius *de iustitia,& iure lib.2. cap.34.num.116.* Campanil. *in diuers. Iuris canon. Rub.9. cap 2. num.1.* Petrus Gregor. *de re benef. cap.36. num.12.* cum aliis videndus Barbosa *dicta*
32 *alleg.8. à num. 20.* † qui cum Anania *num. 23.* limitat quoad beneficia ante obtenta, quibus non est spoliandus, nisi in voluntate steterit, saltim per annum in ea suspensione: argumento eorum, quæ dixi *in cap.1.de iudiciis, quæst. 29.* & aliis de excommunicato per annum, & quæ dixi *in cap. pastoralis de appellat. §.1. circa finem*: videbis textum *in cap. cum bona, de ætate, & qualitate ordin.* quod si durante suspensione ministret, quia tunc fit irregularis, eueniet, vt non expectato anno, beneficiis priuetur, iuxta *dict.constit. Pij V.* vt refert Barbosa.

33 Nonnulli enim dixerunt prædictam Bullam Pij II. non comprehendere insignitos minoribus ordinibus; inter quos Henriquez *in summ. lib.10. cap.12 §.2.& in commento lit. M.* Zerola *in praxi Episcopor.part.1.verb. dimissoria,* Bonacina *de suspensionibus omnibus in particulari disput.3.quæst.1. puncto 11.num.17.* Barbosa *in dicto cap.8.Trident. sess.23. & de officio Episcopi dicta alleg. 8. num. 11.* vbi comprehendit ordinatos in minoribus, sed exercentes in illis ordinibus, vt iam dixi *sub hac quæstione.*

34 Notabis pro complemento quod quando Episcopus ordinans Clericum alienæ Diœcesis, si in litteris Clericatus attestetur de licentia proprij Episcopi ordinasse, standum esse attestanti, vt resoluunt Menoch. *de arbitrar. lib.1. quæst.76.n.10.* Gutierrez *Canonicar. lib.2. cap.13. num.30.* cum pluribus Carol. de Grassis *de effectibus Clerical. effectu 1. num.638.* ad quod dictum adiunges quæ latè infra *sub cap.7. de probat. & in cap.28. de testibus*, vbi in quibus credatur Episcopo attestanti de aliquo.

Ad secundam quæstionis partem de pœnis, 35
quas incurrunt, tam ordinantes, quàm ordinati sine patrimonio, aut cum falso, vel ficto titulo. De hoc dubio latè repetentes Salmantini pro assignatura Cathedræ vespertinæ agunt *in dict. c.2. c.4.c.cum secundum Apostolum, & in cap. tuis de præbendis*, cumque ibi soleant agere de his, quæ sunt titulus ad ordines sacros recipiendos; & num etiam titulus desideraretur ad ordines alios minores, & ego iam supra latè scripserim sub hoc nostro textu, restat verò nunc tantum agere de pœnis, in quibus incurrunt tam ordinantes, quàm ordinati. Et primò de ordinante videtur probari iure antiquo, vt si Episcopus aliquem ordinauerit sine titulo, teneatur ipse, vel eius successor de necessariis ordinato prouidere, donec beneficium sufficiens, vel titulum habeat; Sic ex dictis iuribus, & *in cap.si Episcopus 37.hoc titulo, lib.6.cap. accepimus 13. de ætate, & qualitate ordin.cap.per tuas 37.cap. si quis 45. de simonia,cap. neminem 1. cap. Sanctorum fin. dist. 70. auth. vt determinatus sit numerus Clericorum, §.illum, vers. in aliis collat.1.* & in iuribus aliis adductis *à glossa 1. & fin. in dict.cap.2.de præb. glossa fin. in dict.cap.Episcopus*, glossa *verbo donec*, & *verbo successores, in dicto cap. cum secundum*, & *in glossa 1. & fin. in dict.cap. tuis.* vbi abundè Doctores.

Verùm Sixtus V. in iam adducta sua constit. 36
quæ incipit: *Sanctum, & salutare*, edita *anno 1588. nonis Ianuarij*, ordinatorem sine patrimonio à collatione ordinum quorumcumque suspendit, atque etiam ipsius tonsuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium ipso iure, & ab ingressu Ecclesiæ declarat interdictum. † 37
Cumque constitutio hæc nimis rigida fuerit visa, postea Clem. VIII. in sua constit. quæ incipit: *Romanum Pontificem, de anno 1595. pridiè Kalendas Martij*, proprio motu, & ex certa scientia reduxit eam ad terminos sacrorum Canonum, & constitutionem Pij II. quæ incipit, *cum ex sacrorum*, cuius tenorem refert Barbosa *de officio Episcopi dicta 2. part. allegat.17. num.10.* & ad dispositionem decretorum Sacri Concil. Trident. reduxit, atque restrinxit, & censuras, & pœnas ibi positas, præterquam contra simoniacè ordinantes, & ordinatos, quas voluit in suo robore permanere moderauit, & aboleuit Clem. VIII. cuius constitutionis litteram refert Sayrus *de censuris lib.4.c.17.ad fin.* Sanch. *de matrim.lib.7. disp. 49.n.10.* Gonzalez *in reg.8.Cancel.glossa 15.n.118.* & post Suar. Garcia *de benefic.p.2.c.5.n.7.* Riccius *in decis.p.1.decis.9.* cum aliis Barbosa *dict.2.p.de officio Episcopi alleg.20.n.1.* dicens hodie tam contra ordinantes, quàm contra ordinatos sine titulo vigere pœnas à iure communi statutas,& nouissimè cum aliis docet Ægidius Trullench. *de Sacram. lib.6. quæst.unic.dubio 13.num.1.*

Et quia longè solent Doctores de singulis age- 38
re, ego autem sub compendio verborum, & vltra disputationem sic constituo, ac declaro, nempè vt Episcopus ordinans sine beneficij, patrimonijvè titulo, vel pensionis collatæ in titulum beneficij, tenetur prouidere ordinato de sufficienti beneficio, & interim subministrare vitæ necessaria secundùm qualitatem personæ, loci consuetudinem, Ecclesiæque redditum, vt habetur *in dict.cap.cum secundùm de præb.* glossa *verb.necessaria in dict.cap. Episcopus de præb.* vbi Abbas *n.1.*

Menoch.

Menoch. *de arbitr. casu* 169. *num.* 14. & *casu* 120.
post num. 10. Vgolinus *de potestate Episcopi c.* 26.
§. 5. *num.* 1. latè Sanchez *in opusculo moral. lib.* 7.
39 *cap.* 1. *dubio* 34. *num.* 6. † qui *num.* 7. intelligit hanc
obligationem alendi, locum habere, quando Epis-
copus sciens, & debens scire non habere benefi-
cium, vel patrimonium, ordinauit eum; qui etiam
num. 9. intelligit eam obligationem habere locum
quando nullo præsentante ordinauit, per *dict. cap.
cum secundùm*, & docent Bonacina *de censuris
extra Bullam, disp.* 3. *quæst.* 1. *puncto* 9. *num.* 25. Al-
zedus *de præcellentia Episcopalis dignit. p.* 2. *cap.* 5.
num 49. Marcellus Vulpeius *in sua praxi iudicio-
rum Eccles. cap.* 8. *à num.* 7.

40 Quæ doctrina ampliatur primò etiam in eo ca-
su, quo ordinatus haberet patrem debilem, vt di-
cit Flaminius *de resignatione lib.* 2. *quæst.* 6. quod in
iure verius putat Barbosa omnino videndus *dicta
allegat.* 20. *à num.* 4. cum Concilij dispositio *in di-
cto cap.* 2. *sess.* 21. *de reformat.* requirat vt patrimo-
nium ab ordinato, verè obtineatur, vt iam supra
41 latè egi *sub quæst.* 7. † Sed non improbabiliter
sentiunt qui dicunt ab hac præstatione Episcopum
excusari; eo quod pater tenetur filium alere, pos-
sitque filius constringere patrem, non solùm ad
alimenta præstanda, sed etiam ad sumptus, &
expẽsas causa studij, vsque ad gradus adeptionem,
etiam si filius sit spurius, aut etiã si inuitis paren-
tibus filius litteris operam daret: sic probantes
per textum *in cap. Clericos* 2. *quæst.* 2. & *in cap. fin.
in fine* 16. *q.* 1. & *in l. cum oportet* §. *cum autem cod.
de bonis quæ liberis, l. si quis à liberis ff. de liberis
agnoscendis, l. de bonis* §. *non solum ff. de Carbonia-
no edicto* ibi: *Non solùm alimenta præstari debent
pupillo; sed in studia, & cæteras necessarias impen-
sas, debent impendi pro modo facultatum*, & textus
in l. officio, vbi pupillus valeat educari.

42 Nec his obstat textus *in l. legatis ff. de alimen-
tis, & cibariis legatis*, ibi: *Legatis alimentis, ci-
baria, vestitus, & habitatio debentur; quia sine his
ali corpus non potest, cætera, quæ ad disciplinam
pertinent legato non continentur*; quia procedit in
alimentis debitis ex dispositione hominis, veluti
ex legato, vel contractu; & tunc si nihil expressum
de ipsis expensis causa studij dictum sit, minimè
sub Legato alimentorum comprehendi respondet
43 Barbosa *vbi supra, num.* 9. † dicens quod dispo-
sitio *dicta l. de bonis, cum similibus* procedat, vel
quando alimenta debentur iure naturæ, vel legis
dispositione, vt in nostro casu, quo omnia com-
prehenduntur; & vt securus Episcopus reddatur
à prædicta obligatione, consilium præstant Bar-
bosa, & Trulleoch. nempe vt curet summa dili-
gẽtia quod pater ordinati, filio patrimonium con-
stituat, seu ad alendum iuris remedio constringat,
aliàs inquam si taliter non adipiscatur, non sit cur
Episcopus sit extra obligationem alendi ab eo
ordinatum, ei beneficium præstando, aut alendum
in defectum non præstiti beneficij.

44 Ampliatur secundo in casu, quo alius Episco-
pus de mandato proprij Episcopi aliquem ordi-
nauerit sine titulo, vel illo insufficiente: nam etiam
in eo casu tenetur proprius Episcopus eadem ali-
menta ordinato ministrare, vt expresse probat
textus *in dict. cap. si Episcopus* vers. *si verò, de præb.
lib.* 6. vbi glossa *verbo ministrare*, quem ibi sequun-
tur Doctores ex ea ratione; quia proprius Epis-
copus expresse committendo ordinandum alteri
Episcopo, non ipse sed Episcopus proprius ordi-
nare videatur, iuxta regulam textus *in l. quod iussu*,
141. *ff. de reg. Iuris*, iuncta glossa vnica, *ibi*, &
textus *in c. qui facit per alium* 72. *eodem tit. in* 6.
vbi glossa, *in terminis Doctor. varios in lectura
manu scripta*, ad textum *in dict. c.* 2. *de præbendis
num.* 16. omnino legendus *à num.* 1. *in fin.* quia
bene & ad propositum iuridicè scribit, cui addo.
Vgolinum *de potestate Episcopi cap.* 62. §. 15. *n.* 1.
in vers. *verum*. Marchinum *de Sacram. Ordin. c.* 7.
dif. 4. *num.* 7. *vers.* 5. Barbosam cum Alzedo *dicta
allegat.* 20. *sub num.* 21. eo quod in culpa fuit, non
inuestigando, an haberet titulum.

Tertiò ampliatur, vt teneatur Episcopus sup- 45
plere titulum ordinato habenti illum insufficien-
tem, iuxta glossam finalem *in dicto cap. tuis quæ-
stionibus de præbend.* vbi Doctores, & Henriquez
in summa lib. 10. *cap.* 17. §. 3. *littera Q, & R*, San-
chez *dict. lib.* 7. *in opusc. dubio* 34. *num.* 10. docent
quod quamvis tenue beneficium, satis sit ad ac-
quirendum Domicilium, non inquam sit idoneum
pro titulo ad ordines, vt iam supra latè dixi *in hoc
textu*.

Et ex hoc dicto bene Fornarius *de Sacramento* 46
Ordin. cap. 8. *num.* 10. Bonacina *de Sacram. disp.* 8.
quæst. vnic. puncto 5. *num.* 30. post Henriquez Qua-
ranta *verbo Ordo*, vers. *an verò*, *in summa Bullarij*,
& alij dicunt obligationem Episcopi ordinantis,
procedere etiam si conferat ordinem ei, qui iam
in sacris constitutus erat; quia si fuit sine vllo ti-
tulo promotus, non sunt ei alij ordines sacri con-
ferendi, quia iura simpliciter prohibent promotio-
nem ad sacros ordines siñe vero titulo.

Quo fit etiam vt Episcopus ordinans teneatur 47
prouidere de beneficio illi, cuius titulus, ad quem
ordinatus fuit alluuione, seu alio casu periit, vt fir-
mat glossa notabilis *in dicto cap. tuis quæstionibus*,
verbo *patrimonialibus*, vbi Doctores intelligendo,
ex Sanchez *de matrim. lib.* 6. *disp.* 32. *num.* 8. Vgoli-
no *de off. Episcopi cap.* 26. §. 15. vers. *septimo excipi-
tur*, Marchino *de Sacram. Ordin. tract.* 2. *p.* 6 *cap.* 7.
difficult. 4. *num.* 7. vers. *deducitur*, † ad instar patris 48
qui patrimonium filio assignauit, & illud con-
sumpsit, vel ad instar dotis filiæ constitutæ, quam
amisit; quia teneretur pater dotem illi iterum
constituere, vt firmant Guillielmus Benedictus *in
cap. Raynutius*, in verbo *dotem, quam ei dederat*.
num. 19. Rebellus *de Iust. & Iure p.* 2. *lib.* 5. *quæst.* 4.
num. 21. & 22. † Verùm hanc ampliationem in- 49
telligit Barbosa *dicta allegat.* 20. *à num.* 11. & 13.
quando pater soluendo non sit; quia tunc Episco-
pus supplet; quod si Pater possit alere, tunc sit
Præsul immunis ab onere iterum dandi benefi-
cium, aut alimenta ordinato; quia vt firmat Mar-
chinus *dicta p.* 6. *c.* 7. *difficult.* 4. *num.* 7. *vers.* 4. Epis-
copus non tenetur alimenta Subdiaconis absque
titulo ordinatis subministrare, vbi patrem debitam
habuerunt secundùm iam dicta, vel vt dicit Bona-
cina *de cens. extra Bullam d. disp.* 3. *puncto* 9. *n.* 26.
si ordinatus bona habeat, quibus se valeat su-
stentare.

Præfata etiam doctrina ampliatur in Capitulo 50
sede vacante, vel eius Vicario, vbi litteras dimisso-
rias dederunt ad ordinandum non habenti vnde
viueret, cum eadem ratio sit in ordinante suum
subditum, ac in dante dimissorias, resoluunt post
Præpositum de Augusto *in additionibus ad Qua-
rantam*, Vgolinus *de potestate Episcopi cap.* 26.
§. 15 *num.* 1. Ægidius Trullench. *dicto dubio* 13. *l.* 6.
de Sacram. sub num. 2.

Dubium tamen est an Capitulum, quod non 51
restitit Episcopo sine titulo ordinanti, teneatur

ordinato de beneficio prouidere, & interim alimenta præstare: & quid de successore Episcopo; in quo dubiu Henriquez *in summ. dict. lib. 10. c. 17. §. 4. in comment. litt. F*, Bonacina *puncto 9. de Sacram. disp. 8. quæst. vnica, puncto 9. num. 29.* Campanil. *in diuers. Iuris Canonic. Rubr. 8. cap. 5. num. 21.* quos sequitur Barbosa *dicta alleg. 20. num. 23.* & post omnes Trullench. *dicto dubio 13. sub dicto num. 2. in fine*, docent non tantum Episcopum ordinantem, verùm ipso mortuo, etiam eius successorem teneri prouidere sine titulo ordinato; imò, & Capitulum sede vacante, si non restitit cum potuerit, vt docent etiam Sanchez *dict. dubio 34. num. 12.* Marcbinus, & Alzedus, quos citat Barbosa.

52 Iterum dubium est an teneantur successor, vel Capitulum, quando Episcopus, qui ordinauit aliquem sine titulo, vel renunciauit Episcopatui, vel translatus est ad alium Episcopatum; quo in dubio dicunt ad id teneri Episcopum ordinatorem, vt docent Innocentius *in dict. cap. cum secundum Apostolum num. 1. de præbend.* Ancharanus *in dicto c. si Episcopus num. 3.* vers. *sed numquid. eodem tit. lib 6.* Henriquez *in summ. dict. §. 4.* Vgolinus *de potest. Episcop. dict. cap. 26. §. 15.* vers. *sexto excipitur* Campanil. *dict. Rub. 8. c. 5. num. 21.* vbi dicit, quod si Episcopus loco renunciasset; quia transiturus est ad alterius Ecclesiæ regimen, vel si loco, & Dignitati cessit, non ad illa constringeretur, qui in ordinantis locum subsortitus est; sed ipsemet ordinator quamvis, & tali egressus loco, & Ecclesia: quod itidem censeo in Capitulo vsque ad mortem illius translati Episcopi.

53 Dubium est etiam non leue, an si Episcopus contulisset beneficium sufficiens, ad cuius titulum aliquem ordinavit, & postea tale beneficium euincatur ab aliquo alio, teneatur iterum ordinato de beneficio prouidere, vel subministrare interim alimenta. In quo dubio dicunt teneri iterum subuenire, maximè si prima vice fraudulenter illud contulisset: sic Nauarrus *cons. 14. hoc tit.* Marc. Alterius *de censur. tom. 2. disp. 10. cap. 3. dubio 4.* Bonacina *de censur. extra Bullam disp. 31. dicto puncto 9. num 27.* & sic sentio, tum ex dictis suprà *de titulo consumpto alluuione seu alio casu*, vbi minor est ratio, quàm hîc.

54 Iterum dubium est an hoc procedat in donatione à parente, seu alio facta: in quo dubio pro negante sententia est textus *in l. ad res donatas ff. de ædilitio edicto*, vbi in re donata licèt appareat vitiosa, non habet locum actio redhibitoria; quia vt textus inquit, *ne liberalitas donatoris ei sit nociua*: & quia bene tractat, & dispungit Barbosa cum ab eo relatis *dict. p. 2. allegat. 20.* videndus *à num. 15. ad 19.* ideò ad illum recurres, & interim ad ea, quæ supra dixi *sub quæst. 7. & 8.* nam ex *ibi* dictis *de donatione simplici, aut sub conditione*, etiam respondebitis, vti pœna iuxta fundamenta, quæ ibi adduxi, loquitur idem citatus Barbosa, quæ non repeto; in patre verò donatore, cuius donatio redhibita fuit, existimarem, vt teneretur vtique aliam donationem facere filio ordinato; quia hic militat ratio naturalis alendi filium, cum potest, vt iam dixi.

55 De pœnis verò statutis contra ordinatum sine titulo beneficij, aut patrimonij veri, cum tota, ac integra resolutio consistat in expendendis vltimis verbis, *cap. 2. Trid. dict. sess. 21. de reformatione*, ibi: *Antiquorum Canonum pœnas super his innouando* &c. & differant pœnæ appositæ *in dict. c. neminem c. Sanctorum dist. 70.* à pœnis *c. cùm secundùm Apostolum, aliorumque Iurium*; etenim temporibus antiquioribus iuxta præfata iura *in dict. cap. neminem, & dict. c. Sanctorum 70. dist.* non erat pro ordinandis assignatum patrimonium, sicut postea dictum fuit *in dict. cap. si Episcopus, & in cap. tuis quæstionibus de præb.* & benè expendens prosequitur Barbosa *in dict. cap. 2 de præb. & à num 36.* videndus pro expeditione scholastica; sed ad propositum, vt Concilij verba interpretentur Doctores, triplicem opinionem assignant illi omnes, quos refert Barbosa *in dict. allegat. 20. p. 2. de officio Episcopi, à num. 24.* idem *in dicto cap. 1. Trid. à num. 65.* & post eos omnes cum aliis Ægidius Trullench. *in opere moral. dict. lib. 6. de Sacram. quæst. vnica, dubio 13. à n. 3.* quibus præhabitis eas ego breuiter referens eligam aptiorem & practicabiliorem.

Nonnulli ergo dixerunt Trid. *in dict. cap. 2.* re- 56
nouare suspensionis pœnam, de qua *in dicto cap. neminem, dict. cap. Sanctorum*, & aliam, quam incurrit ordinator prouidendi de necessariis ordinato ab eo sine titulo; donec Ecclesiasticum beneficium consequatur; donec prouideatur de beneficio, de quo *in dict. cap. cum secundum*, si ordinator, & ordinatus in culpa fuerint. † Alij 57
inquam existiment Trident. innouare tantum pœnam suspensionis, de qua *in dict. cap. neminem, & dicto cap. Sanctorum*, dicentes omnino eam innouari, vel quia sublata non erat per textum *in dicto cap. cum secundum, de præb.* cum ordinatus decepit Episcopum circa titulum suum; siue quia licèt sublata sit, renouata est, & vigori restituta per dictum decretum Trid. cum simpliciter innouet Canones antiquos, quorum vnus, & alter est *dict. cap. neminem. cap. Sanctorum.*
† Alij verò dixerunt prædictum Trident. *cap. 2* in- 38
nouare tantum pœnam *dicti cap. cum secundum*, quæ est aduersus ordinantem; non verò ordinatum sine titulo non esse suspensum, nec aliquam pœnam incurrere, sed Episcopum cogendum esse illi prouidere, sublata iam dispositione constitutionis Sixti V. imponentis etiam pœnas aduersus ordinatos suspensionis perpetuæ ab exercitio ordinum susceptorum, & ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores, quã restrinxit Clem. VIII. *in alia iam præcitata constitutione.*

Probabiles sunt omnes præhabitæ opiniones, 39
& approbans secundùm Bonacina *tom. 1. disput. 1. quæst. vnica, puncto 5. num. 24.* in vers. *vtraque opinio*, veriorem in iure reputat primam; & sic secundam; sed Barbosa *in dicta alleg. 20. num. 27.* tertiam amplectitur cum infinitis, quos allegat: tamen idem Ægidius Trullench. aliter cum secũda sentit *d. dub. 13. n. 7.* quia validioribus nititur fundamẽtis, & sic dicit affici suspẽsione eũ, qui ficto patrimonio ordinantur, etiam nullo intercedẽte pacto cum collatore, aut qui qualitercumque culpabiliter, tamen sine patrimonio ordinatur, efficique irregularem, si post talem ministrat, vt cum Maiore, & Medina tenent Rodriguez *in summ. 2. p. cap. 11. num. 1.* Zerola *in praxi 2. p.* verbo *dimissoriæ*, Sanchez *lib. 6. de matrimonio disp. 32. num. 8.* Bonacina *vers. idem quia cap. Sanctorum, & cap. neminem*, quæ secundùm hanc sententiam non sunt abrogata absolutè disponunt ordinatum sine titulo esse suspensum. † Et ego sic censeo, alias inquam 40
eueniret vt ordinatus, qui forte sciens, & prudens Episcopum fraudans accederet ad ordines sacros recipiendos, dolo ordinaretur, siue metu pœnæ, quam non sic posset mereri Episcopus ordinans: & faciunt relata supra *quæst. 7. & 8.* videbis vltra

alios

alios Suarez loquentem, qui *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.*1. & poſt *num.*35. vbi primam videtur amplecti: & ſecundùm tertiam opinionem decisum fuiſſe in Sacra Congregatione teſtantur Piaſecius *in praxi noua Epiſcop.p.*1.*num.*42. Flamin. *de reſign. lib.*2. *quæſt.*6. *num.*18. Additio ad Nauarr. *conſ.*1. *quæſt.* 16. *de conſt.* Armendar. *in addition. ad leg. Nauarra recopil.lib.*2.*tit.*8.*l.*1.*de patrimonio Clericor.* Gonzalez *in regul.*8.*Cancel. gloſſa* 5.§.10.*n.*22. Bonacina *dicto puncto* 5. *num.* 24 *verſ.*1. Nicolaus Garcia *de benef. p.*1. *cap.*5. *num.*27. & alij relati à
61 Barboſa *dicto num.*27. † His omnibus adiunges Dianam *p.*5.*tract.*10.*reſolut.*50. vbi contra multos affirmantes, quod qui recipit ordines cum patrimonio ficto incidit in ſuſpenſionem; ipſe verò negat cum aliis; quia qui ſe ordinauit cum titulo de Subdiaconatu, & titulum renunciauit, aſcendendo poſtea ad ordines alios; etſi peccet, non incurrit ſuſpenſionem ſecundùm Hurtadum & alios exponentes quod Trid. *in dict. cap.*2. non renouauit pœnas dictorum *cap. nemo enim*, & *cap. Sanctorum diſt.*70. ſed *dict. cap. cum ſecundum*, *de preb.* de quorum intellectu iam dixi.

62 Ex his breuiter infero, vt ordinatus ſuſpenſus fiat ab ordine ſuſcepto, & ordinator à collatione per triennium, ſi conueniant ſuper non petendis poſtea alimentis, vel rebus donatis pro titulo ſuorum ordinũ, iuxta textum *in cap. penult. de ſimonia*
63 vbi dico. † Idem ſi cum præſentante ad Eccleſiam idem faceret pactum, ex textu *in cap. per tuas eodem tit.* vbi dico, & ſentit Barboſa *dicta alleg.*20. *num.*28. & 29. prædicta iura tantum intelligi de paciſcente cum ordinatore, vel præſentante, non ſic cum donatore contra Campanillum, qui ea iura extendit ad paciſcentem cum donatoribus in diuerſorio Iuris Canonici *Rub.*8.*cap.*3.*num.*32. ita Garcia cũ aliis *dict.cap.*5.*n.*168. quare Barboſa improbat Suarez *de religione tract.*3.*lib.*4.*cap.*38.*n.*4. & 5. dum dixit dicta iura procedere etiam quoties aliquis ex ſuis bonis alteri titulum conſtituit ad quem ordinatur ab eo recipiens promiſſionem, quod nihil poſtulabit dicens tunc committi peccatum indebitæ ordinationis, & ſimoniam, quem ſequutus fuit Azor. *inſtitut. moral. p.*3.*lib.*12.*cap.*15. *quæſt.*1.

64 Vnum tamen notat Bonacina *de cenſ. diſput.*3. *quæſt.*6.*puncto* 5.*num.*4. verſ. *tertio*, prædictam ſuſpenſionem incurrere ordinatum, tam à proprio Epiſcopo, quàm ab alieno, etiam cum litteris di-
65 miſſoriis proprij Epiſcopi. † Et *num* 6. ſubdit illum in irregularitatem incidere, ſi functionem ordinis ſuſcepti exerceat antequam abſoluatur; quod probatur iuxta ſecundam opinionem ſequutam pro dicto Trid. *in dict. cap.*2. *ſeſſ.*21.

Sed prædicta limitantur in ordinato cum pacto
66 & conditione de reddendo patrimonio ſibi donato; item in eo, qui poſt ordinationem patrimonium dat, vel alienat; nam etſi peccet, non tamen incurrit ſuſpenſionem; etſi caſtigari poſſit ab Epiſcopo; quia iſti verè cum titulo non ficto fuerunt ordinati; deinde, † nec incurrunt prædictam
67 ſuſpenſionem Religioſi profeſſi, aut Ieſuitæ; quia iſti per Bullam Gregor. XIII. rectè ordinantur in tempore ibi affixo; illi inquam; quia profeſſio ſtat pro titulo, vt iam ſupra bene expendi, † quod
68 ſecus erit in Nouitiis, ſeu aliis Religioſis, qui vſque ad certum tempus profeſſionem emittunt: nam in Nouitiis deficit omnino titulus, in profeſſis ad tempus; deficit titulus perpetuus, qui neceſſarius eſt, iuxta quæ dixi *ſub quæſt.* 7. & 8. benè de his agit Barboſa cum multis ab eo relatis *dicta allegatione* 20. *à numero* 30. & Trullench. *dubio* 13. *numero* 13.

Item dico non affici prædicta ſuſpenſione ille, 69
qui poſtquam ordinatus eſt Subdiaconatu cum vero patrimonio, illud reſignat propria authoritate in fauorem donatoris, aut alterius; & deinde ſuſcipit alios ordines; quia talis renunciatio eſt irrita, manereque antiquum patrimonium, cum quo receperat iam alios ordines: ſic docent Sanchez *lib.*6.*de matrim. diſp.*32.*num.*8. Henriquez *in ſumm. lib.*10.*cap.*8. Bonacina *tom.*1. *dicta diſp.*8.*q. vnica p.*5.*num.*19. Ægidius Trullench. *dict. dub.*13. *num.*8. qui dubitat ſi ſecundùm aliam opinionem non eſſe irritam aſſerentem, illa renunciatio amplectatur.

Nec ſuſpenſus redditur ordinatus, qui poſtquam 70
accepit verum patrimonium, obligauit ſe daturum conferenti, v.g. ſingulis annis decem ex fructibus ipſius patrimonij; quia fuit ordinatus cum vero titulo, & conſtitutio talis patrimonij eſt valida: nec tenetur ad danda illa decem, vt reſoluit Trullench. *ſupr. num.*11. cum Ledeſma; quia tale pactum tanquam turpe, & contra ius, cenſetur turpe,
† ſed ait peccare mortaliter, & affici prædicta ſuſ- 71
penſione eum, qui accepit patrimonium mutuatum, ſeu accommodatum, ea tamen intentione vt ordinetur obligatione illud reddendi, cum ordinatus fuerit; quia tunc idem eſt ac ſi ordinaretur abſque titulo; eo quod fictum eſt patrimonium, ex dictis *ſub dicta quæſt.* 7. & 8. ſed videtur contrarium *num. ſequenti.*

Sed an qui ementito patrimonio ad ſacros or- 72
dines aſſumitur data apocha (quæ vulgò dicitur *contra ſcriptura*) aut data fide, vel iuramento ſe poſt ordinationem patrimonium illi aſſignatum redditurum, vel fructus nunquam petiturum teneatur ſtare promiſſis: & in hoc puncto negatiuam ſententiam docet Diana *p.*3. *tr.* 4. *reſ.* 184. cum Ledeſma *in ſumma tom.*1.*de Sacram. Ordin. c.*7.*concluſ.*6.*dif.*3. Villalobos *in ſum. tom.*1. *tr.* 11. *dif.*15.*num.*10. dicit autem probabiliter contrariam ſequi ſententiam, Auila *de cenſ. p.*2.*diſp.*5.*dubio* 5. *concluſ.*3. Ioannes de la Cruz *in director. conſciẽtiæ p.*2.*de Sacram. Ordin. dubio* 6.*concluſ.*2. cum Corduba; & ratio Dianæ eſt; quia Patrimonium ſemel donatum tranſit in Epiſcopum, fitque illi hypothecatum; tum quia tale Patrimonium effugiẽs, & illud ordinando ficta donatione donans pro parte culpæ imputari debet, ſi tale Patrimonium recuperare minimè poſſit.

Notat verò Auila, & cum eo Diana ſupra, vt 73
ſtando in ſecunda ſentẽtia, teneatur ſic ordinatus in foro conſcientiæ reddere illud Patrimonium conditionaliter donatum donatori; & in foro exteriori poſſe reſcindi talem retrodonationem; quia voluit decipere Eccleſiam, & Epiſcopum: leges Gaſpar. Hurtad. *de ſuſpenſione difficultate* 13. affirmantem ſic ordinatum eſſe ſuſpenſum.

Pro complemento notabis ſuſpenſionem ſu- 74
pradictam Pontifici reſeruatam eſſe, quando eſt perpetua; & ob id non poſſe ab Epiſcopo abſolui poſſe tamen ab Epiſcopo abſolui, ſi ſit occulta, iuxta diſpoſitionem Trid. *ſeſſ.*24. *de reformat. c.*6. tradunt Bonacina *dicto tom.*1.*diſp.*8.*de Sacramentis*, *quæſt. vnica puncto* 5 *num.*23. Trullench. *dicto dubio* 13 *num.*15. qui *num.*16. addit poſſe abſolui à prædicta ſuſpenſione virtute Bullæ, vt ipſe dixit in expoſitione Bullæ Cruciatæ *libro* 1. §. 7. *cap.*2.

Ad

75 Ad tertiam quæstionis partem, an Episcopus, qui ordinat subditum alienum ex ratihabitione, incurrat suspensionem. Resolutio huius quæstionis dependet ab illa, nempe an alienus Episcopus rectè queat ordinare alienum subditum ex præsumpta ratihabitione proprij Episcopi, de qua iam aliqua dixi; sed nunc referam duas contrarias: affirmatiuam, quæ dicit non esse tunc necessarias litteras dimissorias proprij Episcopi; ob idque absque pœnæ metu ordinationem procedere per textum, & glossam *in verbo fructus, in cap. Lugdunensis 9. quæst. 2.* glossa magna *in fine, cap. nullus alterum 9. quæst. 21.* per quæ iura, & alias rationes docent Maiol. *de irregular. lib. 4. cap. 2. num. 7. & in cap. 20. num. 1.* Rodriguez *in summ. 2. p. cap. 14. num. 10. vers. el segundo.* Ledesma *in summa tit. de Sacr. Ordin. cap. 8. vers. el segundo.* Nauarr. *cons. 24. num 5. vers. tertio, hoc tit.*

76 Contrariam verò sententiam innuit glossa *in verbo figmento in cap. eos hoc tit. lib. 6.* Rebuffus *1. p. tit. de formula litter. dimis.* Salzedus *in addition. ad Bernard. Diaz cap. 26. pag. 95. vers. secundus,* & fulcitur ex eo, quia proprius Episcopus eam ordinationem ratam habere non potest, quæ suo nomine celebrata non fuit, vt *in reg. ratum de reg. Iuris*; & cum huiusmodi ordinatio Sacris Canonibus irrita sit, minimè possit haberi rata. Et hanc amplectitur aduersus Nauarrum, & alios Zenedus *in quæst. Canon. pract. 38. sub num. 37. vers. mihi*; eo quòd contraria sententia præstaret Episcopis ansam, vt eo quæsito colore alienos subditos ad ordines promouerent, indeque oriri damna innumerabilia; & quia hoc pacto tollitur discordia, quæ orietur inter Episcopos ex ordinatione alterius subditi, tam circa ipsius ordinati alimoniam, casu quo sine titulo sufficienti esset promotus,
77 quàm in aliis casibus. † Et pro hac sententia adducit illum nempe; quia vbi in aliquo actu licentia alicuius desideratur, ea præcedere omnino debet, *auth. licentia cod. de Episcopis, & Cleric. l. si quis mihi bona,* vbi Doctores *ff. de acquirenda hæredit.* nec sufficere licentiam tacitam, & præsumptam, sed omnino expressam, vt tradunt Corsetus *singulari 159.* Lapus *allegat. 86. num. 3.* Tyraquel. *in leg. Connub in glossa 7. num. 8.* Molina *de maiorat. lib. 2. cap. 7. num. 2.* Didacus Perez *lib. 1. tit. 1. l. 8.* in glossa *sin consentimiento*, & aliis probans ipse Zenedus *num. 38.*

78 Vnde ad dubium, de quo inquirimus, videtur dicendum, vt sic ordinatus incurrat suspensionem Concilij Trid. *in dict. cap. 2. sess. 21. de reformatione,* vt benè prosequutus, Turrianus defendit seclusa ignorantia, Bonacina *tom. 3. disp. 1. puncto 12. n. 14.* Parisius *volum. 4. cons. 136.* Mandos. *in regula 24. Cancel. quæst. 4. num. 10.* Rebuffus *supra num. 11. & 29.* & Hurtad. *difficultate 12. de suspens.* absolutè, docet Sanchez *in opusculo lib. 7. cap. 2. dubio 20. num. 13.* post Trid. vbi docet non posse
79 Episcopum talem ordinationem ratam habere, † imò quod talis ordinatus deponi debeat probat Zenedus *suprà* ex textu nostro, & ex Concilio Chalcedon. *cap. 19.* de quo *in cap. Clericos dist. 71.* Quæ sententia verior est; etsi Nauarrus intendat satisfacere contrariis fundamentis *in cons. 42. hoc tit.* nec debent audiri Suarez *dicta disp. 31. sect. 1.* vbi *sub n. 15.* adducēs casus, in quibus potest quis ab alieno Episcopo ordinari absque dimissoriis ponit casum hunc *ex dicto cap. fin. 9. quæst. 2.* vbi allegatur factū D. Epiphanij, qui isto modo ordinauit in Diœcesi D. Chrysostomi: sequutus fuit etiam Reginaldus *in praxi tomo 2. lib. 32. tract. 2. cap. 14. sect. 3. num. 69.* casus ex Suarez referens, de quibus iam dixi supra *sub quæst. 10.* Barbosa *sess. 23. cap 8. num. 16.* in Trid. cum aliis per glossam *in dicto cap. Lugdunensis 9. quæst. 2. vers. quod Sanctus Thomas in 4. disp. 25. in expositione litteræ,* alij relati à Diana *p. 3. tract. 4. res. 191.* vbi probabilem vocat, sed probabiliorem dicit nostram *p. 5. tract. 14. de suspens. res. 38.* & Auila *de censuris p. 3. tract. 5, dubio 7. §. dico quinto,* intelligit cōtrariorum sententiam procedere in ratihabitione de præterito, vel de præsenti, expressa signo aliquo exteriori, non tamen putat sufficere spem ratihabitionis de futuro.

Ad quartam quæstionis partem, an suspensio- 80
nem incurrat conferens Tonsuram in Diœcesi aliena; & supposito nempe quod Laici possunt ordines minores recipere sine titulo, qui tantum necessarius est ad Ordines Sacros; vt iam supra expendi, nunc breuiter dico duas esse opiniones contrarias, affirmatiuam vna, quam docent Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rubr. 6. cap. 1. num 2.* Alterius *tom. 2. disp. 10. col. 2. vers. quod si,* Rebuffus *in practica benef. tit. de Clericis ad Sacros Ordines male promotis,* cum aliis Barbosa *in collect. ad Trid. in dicto cap. 5. sess. 6. num. 9.* † Vbi docet Episco- 81
pum non posse in Diœcesi aliena conferre primam Clericalem Tonsuram suis subditis absque licentia Ordinarij loci, atque ideò aliter facientes incurrere suspensionem latam *in dicto cap. 5. Trid.* quibus accedit Riccius *collect. 1678. ad cap. 1. dist. 71.* vbi dicit, vt sit suspensus vera suspensione, etiam quoad alios, quæ irregularitatem inducit, sic tonsuratus, quandiu proprio Ordinario videatur expedire, quidquid dicant Guido, & Saytus; sic etiam vt reseruatio pensionis tali facta sit nulla; imò & collationem beneficij non subsistere cum Grassis dicens ita fuisse resolutum *in vna Cæsaraugust. 9. Martij* 1589. vbi quod Clericatus susceptus cum dimissoriis non proprij Episcopi, non
suffragetur. † Sed Diana *p. 5. res. 45.* Toletus *lib. 1.* 82
sum. c. 49. n. 4. Azor. *tom. 2. lib. 3. instit. moral. c. 48. q. 5.* Fornarius *de Sacram. Ordin. c. 5. §. 4. not. 4.* Molfesius *in summa tom. 1. tr. 2. cap. 2. n. 15.* Henriquez *lib. 3. cap. 6. num. 6.* & alij existimant etiam probabiliter imo probabilius ipsos non incurrere; quia Concilium loquitur de Episcopo conferente ordines, at prima Tonsura non est ordo, sed initiatus ad ordines, quæ solet concedi sine exercitio
Pontificalium. † Ego autem libenter hanc seque- 83
rer si existimarem Tonsuram ordinem non esse, quod contrarium sequutus fui supra *in Rub.* & dixi aliquid supra *in hoc textu*, dum egi an conferendo Tonsuram peccet.

Dubitabis autem an Episcopus conferens pri- 84
mam Tonsuram sine proprij Episcopi licentia, incurrat pœnam suspensionis latam *in dicto cap. eos hoc tit. lib. 6.* negatiuam sententiam docent ex Geminiano Villabos *in sum. p. 1. tr. 18. dif. 7. num. 17.* Riccius *in addit. ad instit. Canonic.* Lancel. *l. 1. tit. 25. §. pars ratione,* cuius dictum refert Diana *p. 3. tract 4. res. 194.* cum Sayro *de censur. lib. 4. cap. 12. num. 13.* Campanillo *in diuersorio Iuris, Rub. 9. n. 16.* Barbosa, Bonacina, & Filliucio, ex eo, quia stante dispositione Trid. *in dict. cap. 8. sess. 23. & sess. 14. cap. 2.* videtur probari, & ex textu *in dicto cap. eos*; quia Episcopus, qui affectata ignorantia, aut scienter ordinare præsumpserit alienum subditum sine proprij Episcopi licentia, suspensus est; etsi illum textum exponat Riccius *suprà*, vt loquatur de ordinante iam tonsuratum, *ex c. nullus, illo tit.*

Ad

85 Ad vltimam quæstionis partem, suppositis iam supra dictis *q.7. & 8.* item suprà *in vers. ad secundam*, videtur quod sit suspensus; debet enim habere vsum rei, ad cuius titulum ordinatur. Tamen in hoc puncto Grelenzon. *cons.14.* & Gaspar. Hurtado *difficult.13. num.38. de Sacram. Ordinis.* Diana *p.5. tract.10. res.48.* dicunt non incurrere; quia causa finalis Tridentini *in dicto c.2. sess.23. de reform.* ob quam cauet, ne dentur ordines sacri, non habentibus beneficium, aut Patrimonium, fuit ea, ne Clerici mendicent.

86 Sed mens Legislatoris est attendenda, vt patet *in l. nominis sui ff. de verb. signif.* & docet Paris. *vo-*
87 *lum.8. cons.16. n.20.21. & 22.* † quia mens, & anima ipsius legis est ratio, quæ vbicumque habet locum vbi locum habet legis dispositio, etiam quod esset contra ius commune, *l. a Titio ff. de verbor. sig-*
88 *nificat.* † ergo quoties prouidetur, vt sit cum fideiussione alimentorum médicitati huiusmodi satisfactum est menti, & causæ finali legis, & consequenter dispositioni; ob quod ita ordinatus incurret suspensionem; imò ait Hurtado suprà procedere etiam, si fiat fideiussio: & credo sic procedere, iuxta illa, quæ dixi *dicta quæst.7. & 8.* & hic *tota quæstione 11.* præcipuè *sub versic. ad secundam.*

QVÆSTIO XII.

An ad fugiendam Iurisdictionem Episcopi Domicilij, possit quis ordinari alibi titulo beneficij. An eiectu à Societate Iesu, si sint constituti in sacris, debeatur aliquid pro Patrimonio. Et an possit Episcopus ordinare illum, qui in sua Diœcesi nullum habet beneficium, & hac intentione sola illi confert. Et an qui ficto titulo impetrat dimissorias, puniatur. Vbi de ordinato ficto titulo, num incurrat suspensionem?

SVMMARIVM.

1 *Beneficij ratione subditus est quis illius territorij, vbi est dum illud possidet.*
2 *Ordinari potest quis ad titulum beneficij obtenti ab ordinato in aliena Diœcesi; etsi animo fugiendi iurisdictionem proprij Episcopi*, vt n.3.
3 *Intentio mala interna operantis non vitiat actum externum, alias Iuridicum*, & numero 5.
4 *Iudices diuersos potest quis habere.*
5 *Domicilium ad ordines, etiam per simplex beneficium acquiritur.*
6 *Iesuitus ordinatus eiectis in Religione, de alimenta dari debent per Prælato*, n.7. *Quid in praxi*, n.8.
9 *Ordinare potest Episcopus illum, cui ex proposito, vt ordinet, præstat ei beneficium, etiam si alias subditus eius non esset*, vt numero 9.
10 *Episcopus ratione beneficij queit dispensare in interstitiis sui subditi ex beneficio, etsi alias ratione Domicilij non sit subditus, & dispensare in illegitimitate*, vt n.11.
12 *Dimissorias ficto titulo impetrans non suspenditur*, num. seqq. & n. 17.
13 *Ordinatus ficto titulo, verius est, vt nullam contrahat suspensionem*, n.14. & 15.
15 Cap. neminem, cap. Sanctorum 70. distinctione.

AD primam quæstionis partem, vt respondeam, præmitto quæ iam dixi *à quæst. 6.* & dictum infra *in cap. non est compos. 16. sub quæstione 3. vers. fin.* vbi de suscipiente Tonsuram, & ordines minores causa euadendi iudicium sæculare. Et supposito etiam iam dictum supra, vt Clericus dicatur habere Domicilium; imò & esse illius Diœcesis, in qua situm est eius beneficium illud possidés (ex Bartoli doctrina *in l. hæres absens, §. proinde n.5. ff. de iudic. & in l.1. n.13. ff. ad municipal.* Thom. Valascus *allegat.5 num.29.* Cardosus *in praxi Iudicum, & Aduocator.* verbo *Domicilium, num.6.* Boërius *decis. à 60. num.20.* & alij, & hoc quamvis exiguum sit beneficium, ex traditis per Barbosam *in pastor. p.3. alleg.4. num.45.* qui *in fine*, hoc non admittit ad ordines per Episcopum conferendos ratione beneficij tenuissimi ob præsumptam fraudem. 1

Quare dixerunt nonnulli ad propositum nostræ difficultatis, non posse quē ordinari alibi titulo beneficij ad fugiendam iurisdictionem Episcopi Domicilij, ex ea ratione, quia dolus, & fraus nemini debent patrocinari, iuxta textum *in l. itaque fullo ff. de furtis, cap. dictum 30. quæstione 1. cap. intelleximus de iudic. cap. tua 12. de Clericis non resident. c. sedes, cap. ex tenore, cap. super litteris de rescript. cap.2. de dolo, cap.2. de cognat. spirituali, cap.2. de collus. detegenda, cap. tuus de vsuris*, vbi DD. exornant. 2

Verùm existimo pro affirmatiua sententia respondendum, tum ex dictis in hac difficultate infra *in vers. ad tertiam*, & suprà *in hoc textu sub quæstione 6.* ex eo quia iure suo, tam ordinandus, quàm ordinator vtuntur iure suo, cum bona, aut mala intentio nequit irritare actum externum, si alioqui ille actus sustineatur in iure. Est enim intentio actus occultus, & internus; est qui quoties actus internus non est contra iustitiam, non improbat illum; quamvis operans malam habeat intentionem. Et sic fieri, vt quando lex statuit Canonica esse Episcopum, in cuius Diœcesi est tale beneficium in ordine ad hunc effectum promouendi legitimum, & proprium; sequitur vt ex praua intentione ordinandi, seu fundantis, aut conferentis beneficium, auferatur iurisdictio ad ordines suscipiendos per subditum ratione talis beneficij, quantumvis adesset intentio fugiendi iurisdictionem Episcopi Domicilij. 3

Et confirmatur ex doctrina textus *in cap. 3. cap.14. cap.17. cap. fin. de foro compet.* vbi latissimè scripsi posse quem diuersos Iudices habere, iuxta iuris regulas, vel ratione rei sitæ, Domicilij, originis, incolatus contractus delicti & etiam ratione beneficij, & ex textu *in cap. nullus, de temporib. ordin. lib. 6.* † Vbi Doctores absolutè docent, etiam simplici beneficio Domicilium ad ordines acquiri, ergo videtur absolutè respondendum pro affirmatiua sententia, quam tuentur Diana *part.11. tract.4. miscel. resol.1.* & tenet etiam Pater Bardi *in selectis lib. 3. quæstione 3. numero 7.* vbi etsi suspenderet suum iudicium eo quod nullum authorem disputantem inuenerit: sic demonstrat tenendum ponens quæstionem: *Num possit quis* 4 5

quis ordinari titulo beneficij existentis in aliena Diœcesi, si id fiat in fraudem, ad fugiendam Iurisdictionem Episcopi Domicilij: quod tunc euenire, ait, quando quis fundaret beneficium hac intentione, vt posset ab alio Episcopo promoueri, vel præsumptiuè ita existimaretur, v.g. si de proximo tempore ante ordinationem fundaret beneficium, & maximè tenuissimum, vt duorum, aut trium aureorum in aliena Diœcesi, vel id ex aliis coniecturis colligeretur. Vbi ex adductis demonstrat sic tenendum; quod sine scrupulo semper in praxi vidi, in tantum, vt nullus Episcopus Domicilij reclamet ad inualidandum actum propter malam intentionem sui subditi fugientis ad alium Prælatum.

6 Ad secundam quæstionis partem, an eiectis à Societate IESV, si sint constituti in sacris, debeatur aliquid pro patrimonio? Et pro affirmatiuà sententia communis doctrina omnium asserentium est Episcopum ordinantem aliquem sine titulo, teneri illum alere; donec beneficium sufficiens consequatur: & sic videtur confirmari ex doctrina Bossij *in moralibus tom.1.tit.3. §.9.n.24.* Leandri *de Sacram. tom.1.tract.6.disput.9.quæst.2.* Martini de S.Ioseph. *in man.Confessor.tom.1.lib.1. tract.8.de ordine num.3.* Marchini *de Sacram. Ordin.tract.2.p.6.c.5.n.5.* asserentium Religiosos Societatis IESV post vota simplicia ab eis emissa posse ordinari in sacris ante professionem solemnem, iuxta concessionem Gegor.XIII.qui etiam addunt quòd si sic ordinati expellantur à Religione, nec habent beneficium, aut patrimonium, debeant Prælati Societatis IESV, eis sic eiectis præbere honestam sustentationem.

7 Et hanc doctrinam conformem iuri, vt omnes agnoscunt per textum *in cap.2. de præb.* cum vulgatis, in terminis confirmauit Sacra Congregatio Concilij *sess.21.c.2.de reform.* per verba sequentia: *Quoad Iesuitas, cum post Sacerdotium exire non possint, nisi a superioribus deiiciantur, prouideatur illis de redditu quadraginta aureorum ex bonis religionis quoad alios, qui arbitrio suo exire, quando volunt, possunt, ne detur illis occasio exeundi, vt fruantur illo redditu, vocentur prius, & intelligant qua alia via vesci possint; deinde maturè deliberandum,* per quem præter relatos, sic declarasse Sixtum V.Pontificem Summum refert, ac tenet Barbosa *in pastorali dict.2.p.alleg.19.num.7. & in dict.cap.2. Tri. num.6.* cum eodem Marchino, & aliis; eo quod per vota tria simplicia idicti Patres sint iam veri Religiosi conseruandi in Religione.

8 In praxi semper audiuimus nunquam Prælatos illius religionis eiicientes, propter demerita, & vt indignos tantæ, ac grauissimæ Societatis eiectis subuenire, nec parum honestissimis alimentis; præsertim iam effectis Sacerdotibus; quia inueterata consuetudo omnium Religionum sit huiusmodi, expulsis nihil alimenti dare, cùm alimenta hæc viam munirent ad defectionem; & quia inde multi ansam arriperent ad religionem deserendam, si eis huiusmodi alimenta forent suppeditanda; imò & contingeret, vt omnes redditus religionum insumerentur, cum huiusmodi dimissis contra expressam, vel tacitam voluntatem eorum, qui religiones, ac Monasteria dotarunt; quare cùm non soleant Iudices eos, quos puniunt, alere, sequitur, vt Prælati Societatis non teneantur alere sic eiectos matura, & considerata prudentia: sic tenet legendus Pater Stephanus Fagundez *in præcepta Decalog.tom.2.l.7.c.6.num.5.* addens ita iudicatum fuisse in Parlamento Tholosano in causa, qua quidam Ioannes Gentilitius à Societate fuit dimissus, qui postea petens alimenta coram Iudice, exclusus fuit Iudicis sententia ab iniqua postulatione, vt refertur in decretis Societatis septimæ Cõgregationis generalis *c.1.§.extat, n.7.* refert Diana *p.10.tr.11. miscel. res.68.* adducens verba Patris Daniel Bartoli in vita S.Ignatij *lib.3.num.20.* quibus abundè ex mente tanti, ac Sancti fundatoris confirmatur prædicta praxis, quam ego sanè admitterem, si ex nimis iustificata causa, Prælati eiicerent ita ordinatos socios, alias inquam pro prima sententia crederem respondendum in vtroque foro, & hoc optimo iure per dicta à Doctoribus *in dict. cap.2. de præb.*

Ad tertiam quæstionis partem, an possit Episcopus ordinare illum, qui in sua Diœcesi nullum habet beneficium; & hac intentione sola illi confert. Et præmisso quod dixi suprà *sub quæstione 6.* dum egi de quæstione illa, *An Episcopus possit ordinare illum, cui paulo ante beneficium contulit?* Pro negatiua sententia respondent Quaranta *verb. Ordo*, Riccius *resolut.262.* Barbosa *de officio Episcopi alleg.4.part.2.num.47.* Machadus *tom.2.lib.4. part.1.tract.3 docum.4.num.4.* Francus *in dict.cap. cum nullus de temporib. ordin.* & alij per glossam *in cap.eos qui, de temporib.ordin.* verb. *figmentum*; eo quod hæc beneficij collatio esset in fraudem legis, nempè ad eximendum ordinandum à iurisdictione sui Episcopi ex iam ponderatis *in vers. ad primam.* 9

Nihilominus per ibi dicta existimo pro affirmatiua sententia respondendum fore; siquidem hic non adest fraus cum ratione beneficij in Episcopatu illius, habeat beneficium, ratione cuius fit subditus ex doctrina textus *in cap.postulasti 14.* vbi aliqua adduxi *quæst.1.de foro comp.* nec aliud exigat Ius Canonicum, & Trid. in quo non distinguitur quo fine, aut ratione quis illud obtineat: ita benè tenent, ac docent Vgolinus *de officio Episcopi c.26. §.3.* Leander *de Sacram. tom.2.tract.6.disp.8.q.19.* Martinus de S.Ioseph. *in monit. confessor.tom.1.l.1. tract.4. de Ordine num.10.* ex eo etiam, quia verba generaliter prolata referuntur ad omnia per *l. quidam ff.de vino, tritecoque, leg. glossa fin. cod. de hæred.delat.* non inquam fraudem legis facit, qui iure suo innititur, vt sequutus hanc sententiam respondet Diana *dict.p.11.tract.4. miscel. col.1.* à *vers. sed in fauorem.* 10

Quo supposito dubium potest esse, nùm talis Episcopus queat illi sic ordinando dispensare in interstitiis? Et lectis quæ adduxi suprà *in textu hoc sub quæst.7.* etsi Marius Antonius *variar. resolut. 112. casu 18.* neget; eo quod non possit iudicare de necessitate, vel vtilitate Ecclesiæ non suæ, verius est, vt possit dispensare, vt docent Bardi *in selectis lib.3. quæst.3.* Leander *de Sacram.tom.2.dict. tract.6. disp.8. quæst.19.* Martinus de S.Ioseph. *dict.tom.1.lib.1.tract.4.num.7.* Garcia, & Barbosa relati à Diana, *dict.res.1. vers. sed si aliquis*; eo quod iam sic beneficium obtinens est subditus illius Episcopi, à quo legitimè valet ordinari; vt dictum est. Et sic non mirum, vt cum illo dispenset Episcopus in interstitiis cum eadem causa, qua posset Episcopus Domicilij, & facit argumentum, lex *si vt certo §. si duobus*, & ibi glossa *verb. Dominum ff.commodati.* 11

Et addit Diana *in fine*, posse etiam dispensare in illegitimitate ad minores ordines, sicut potest 12

Episcopus

Episcopus Domicilij; nec implicat dicere examen de necessitate, aut vtilitate alterius Ecclesiæ non posse fieri per Episcopum talis beneficij; quia adhuc poterit iudicium legitimum proferre, cum causæ cognitione, habita distinctione publicæ, aut iuridicæ scientiæ, & ignorantiæ priuatæ, ratione cuius iam tunc non posset; non inquam ex defectu potestatis, sed ex defectu causæ ignoratæ sufficientis ad dispensandum.

13 Ad quartam quæstionis partem, an qui ficto titulo impetrat dimissorias, puniatur? Et videtur respondendum ex alia quæstione: *An qui recipit ordines cum Patrimonio ficto, incidat in suspensionem?* in qua affirmant Nauarrus *in summ. cap.* 27. Maiolus *de irregularit. lib.* 14. *cap.* 25. Moscosus *in sum. tract.* 8. *cap.* 2. ex eo, quia Concilium Tridentinum *in dict. cap.* 2. *sessione* 21. *de reformat.* asserit, vt videatur, si Patrimonium ordinandorum sit verum, subiungens statim, *Antiquorum Canonum pœnas super his innouando*: quibus verbis videtur innouare pœnas Canonum, *cap. neminem*, & *cap. Sanctorum distinct.* 70. in quibus diffinitur esse suspensos eos, qui ordinantur sine beneficio, aut Patrimonio.

14 Et deinde ad casum dubij nostri, quia cum relatis Doctoribus, & Medina *in summa lib.* 1. *cap.* 11. §. 8. Bonacina *tom.* 3. *disput.* 3. *quæstione* 3. *puncto* 8. *num.* 3. vt refert etiam Diana *part.* 5. *tractat.* 10. *res.* 50. dicit, vt si Episcopus hoc sciret, dimissorias eis non concederet, ac præberet; & sic incurrere suspensionem latam à Pio II. contra ordinatos sine litteris dimissoriis.

15 Verùm sicut in casu recipientis ordinem cum ficto patrimonio, asserunt alij Doctores, vt non incurrat sic ordinatus suspensionis pœnam, sed quod tantum peccat mortaliter, cum de suspensione, nullo caueatur iure: docent Coninch. *de Sacramentis disputatione* 15. *dubio* 5. *numero* 38. Torrianus *de cens. libro* 5. *disputatione* 46. *distinctione* 1. Auila *de censuris parte* 3. *disputatione* 3. *dubio* 5. *conclus.* 1. Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 18. *difficultate* 10. *numero* 3. multis exemplis comprobans Hurtadus *tractat. de suspensione, difficult.* 13 *numero* 38. afferens, vt qui titulo ficto, vt ficto patrimonio, aut ficto beneficio, aut ficta pensione ordinatur, grauiter peccat, sed non incurrit suspensionem. Henriquez *libro* 13. *cap.* 37. *numero* 2. Fornarius *cap.* 8. *numero* 8. & alij apud Garciam *de beneficiis tom.* 1. *parte* 2. *cap.* 5. *à numero* 24. Diana *dict.* 5. *part. resol.* 50. vbi dicit se rectè respondisse, scilicet non incurrisse suspensionem quendam Clericum, qui impetrauit à consanguineo Patrimonium, ad cuius titulum ordinatus fuit, & promittens cum Iuramento, quod ante donationem retrodonauit.

16 Nec tunc obstant iura *in dict. cap. neminem*, & *dict. cap. Sanctorum, distinctione* 70. quia reuocata sunt *per cap. cum secundum, de præbend.* sic idem Diana, & relati, de quibus vberius ego alibi, nec Trident. requirens titulum remittens se ad Canones antiquos, non se remittit ad prædictos canones *neminem*, & *Sanctorum*, vtpotè reuocatos per aliud ius ante Tridentinum, sed alios Canones, de simonia, & ad illos, vbi puniuntur ordinationes factæ absque titulo, præsuppositis simoniacis pactis, aut eis æquiualentibus.

Etsi adhuc verum puncto dubij nostri, videtur, vt suspensionem incurrat ficto titulo impetrans dimissorias; siquidem qui illas obtinet ex causa falsa, est idem, quod non obtinuisse illas, responderur; quia præter quam, quod est casus dissimilis in casu nostro, & iam adductæ quæstiunculæ adiectæ per verba *dicti cap.* 2. *Tridens.* ibi: *Eo quoque prius perspecto patrimonium illud verè ab eis obtinere*; colligunt Diana *dicta res.* 50. & Doctor Spino *in speculo testament. glossa* 18. *numero* 78. ipsi Episcopo incumbere sufficientem facere informationem, quod Patrimonium est verum. Item quia si fictio Patrimonij sufficeret ad incurrendam illam suspensionem; item etiam sufficeret falsitas in probatione morum, & generis. † Quare nec in casu nostro incurri 18 suspensionem ab impetrante dimissorias cum titulo ficto, cum sit Episcopi examen talis tituli, ratione cuius, vt de ordinato cum tali titulo, debet dici non incurrere suspensionem dimissorias sic impetrantem, sed tantùm peccare. Applicabis hic dicta *quæstione præcedenti, de ordinatis ad titulum falsi Patrimonij.*

17

Ad Text. in Cap. Cum in distribuendis XII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus à Papa à nullo alio potest promoueri sine eius licentia, iudicari benè potest*, n. 3.

2 *Auocatio causarum à Papa remissiuè.*

4 *Auocatio à Papa facta non extenditur vltra casus, in quibus fit.*

5 *Ordinandus, qui à Papa obtinuit priuilegium, vt à quolibet posset ordinari, non indiget nouis dimissoriis, indiget verò literis testimonialibus proprij Ordinarij de vita, & moribus, alias si ordinetur manebit suspensus ab executione per annum* n. 6. & 8.

7 *Ordinans eum, qui est priuilegiatus à Papa sine litteris testimonialibus proprij Episcopi, remanet suspensus per annum.*

9 *Imperiti, & infames, ac alij non valentes ordinari à proprio Episcopo, solent peragrare, vt ab exteris ordinentur.*

10 *Breue ad Ordines in Curia obtentum, solet dari cum Clausula* absque litteris dimissorialibus, *& est examinandus in causa fit.*

11 *Causa omnis in gratiis, & priuilegiis, præsumitur impulsiua.*

12 *Facultas à Papa concessa alicui ex causa, vt à quocumque Antistite ordinetur, non cessat, cessante causa.*

1 TExtus iste etiam exornari potest ex latè di-
ctis iam suprà *in dict. cap.* 11. quod autem
hic deciditur est, vt ordinatus à Papa, à nullo
alio possit ad ordines promoueri sine illius li-
centia, cum multis hic Barbosa *numero* 1. & 2.
& ipse *de officio Episcopi parte* 3. *allegat.* 50. *nu-
mero* 15. quorum omnium ea potest esse ratio;
quia ex quo Papa aliquem ordinat auocat ad
2 se ordinatum illum faciendo subditum, † quo
fit vt hic possis applicare quæ longè tractaui
in cap. vt nostrum 56. *de appellat.* vbi de auo-
catione causarum à Papa facta, ratione cuius
nullus iudex alius ordinarius potest se immisce-
re, etiamsi alias esset iudex proprius, & com-
petens, nonnulla adduxi *sub cap.* 1. *de foro com-
petenti.*

3 Notat verò Barbosa hic per hunc textum dubitari ab aliquibus, an Episcopus, qui ordinatum à Papa sine eius licentia promouere non potest ad ordines superiores, valeat illum iudicare; quia qui non potest ordinare, nec iudicare, ex textu *in cap. nullus primas* 6. *quæst.* 1. in quo dubio Chochier *de Iurisdictione Ordinarij in exemptos part.* 1. *quæstione* 21. huiusmodi exemptum non esse, sed Iurisdictioni Ordinarij subiici.

4 Et potest esse ratio, nam auocatio à Papa facta, non extenditur vltra casus, in quibus auocat, vt dixi *in dicto cap. vt nostrum*, & addit Barbosa *allegatione* 112. *part.* 3. *numero* 12. per glossam, & Doctores *in cap. filium* 1. *quæstione* 1. vt talis non possit ab Episcopo deponi: nam tunc iam iret Episcopus aduersus ordinem à Papa collatum.

5 Vnde infero quod si aliquis à Sede Aposto-
lica obtinuit priuilegium ad suscipiendos or-
dines à quolibet Episcopo non indigeat nouis
litteris dimissoriis, indigere autem litteris testi-
monialibus proprij Ordinarij de vita, & mo-
ribus, Bonacina *de Sacram. disputatione* 8. *quæ-
stione vnica, puncto* 4. *numero* 27. Ciarlin. *con-
6 trou. foren. lib.* 1. *cap.* 46. *numero* 23. † Aliter
enim si ad ordines sine litteris testimonialibus
proprij Ordinarij promoueatur, remanebit sus-
pensus ab executione ordinum per annum, iux-
ta dispositionem Trident. *sessione* 23. *de refor-
7 matione cap.* 8. † & ordinans incurret suspen-
sionem à collatione ordinum per annum, vt
patet *ibi*; ad quod comprobandum adiunges
quæ de prædicta suspensionis pœna dixi *in
cap. praced.* 11. *quæstione* 11. *per totam*, te-
nent in terminis Henriquez *lib.* 13. *summ. cap.* 28.
numero 2. Toletus *lib.* 1. *cap.* 49. *numero* 4. For-
narius *de ordine cap.* 4. *numero* 3. Quaranta *verb.
Ordo*, versic. *suspensionis pœna*, Barbosa *in pa-
8 storali parte* 2. *allegat.* 7. *numero* 15. † vbi ad-
dit quod agunt rectissimè Supremi Pontifices,
cum in breuibus appellatis *extra tempora*, aliis-
què *in temporibus* nominatis mandant clau-
sulam apponi, *& de licentia sui Ordinarij*, quæ
multos retinet à susceptione ordinum, aufert-
que abusus complures.

9 Patet enim quod imperiti, infames, & alij non valentes à propriis locorum ordinariis ordines suscipere; quia alia ex causa inhabiles sunt petunt externas regiones, ordinesque fraudulenter extorquent ab alienis Episcopis nescientibus quanta sit in hominibus peruersitas.

Illi autem, qui facultatem obtinent in Cu- 10
ria recipiendi ordines à quocumque antistite
per breue, addita clausula *absque litteris di-
missorialibus sui Ordinarij*, attentè videbunt
quibus ex causis in suis supplicationibus rela-
tis, prædictam licentiam impetrant, † quia 11
in gratiis, & priuilegiis omnis causa præsu-
mitur impulsiua, vt tenent Franchis *in cap.
decet, numero* 3. *de regul. iuris lib.* 6. Tyraquel.
in tract. cessante causa, limitatione 1. *numero* 31.
quos refert Campanillus *in diuers. Iuris Cano-
nici, Rubric.* 9. *cap.* 7. *numero* 6. † vbi *nu-* 12
mero 5. resoluit quod si postea cesset causa,
qua adductus Papa licentiam elargitus est, sus-
cipiendi ordines à quocumque sine dimissoriis
proprij Episcopi, non propterea, censeatur
reuocata prædicta facultas, vt nequeat am-
plius eam impetrans illa vti, seque promo-
ueri facere à quo maluerit; regula enim est
quod gratia non expirat, mortuo conceden-
te; & sic nec causa cessante: & pro am-
pliatione cessantis causæ requisita, videbis
latè quæ dixi *in cap. cum cessante* 62. *de ap-
pellat.*

Ad aliam bonam quæstionem videbis infra 13
in cap. 16. *vers. ad secundam.*

Ad Text. in Cap. Litteras XIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

DE materia huius textus, & eius intellectus videbis quæ dixi suprà *in cap.* 1. 2. *&* 3. *hoc tit.* vbi hunc expendi.

Ad Text. in Cap. Non est compos XIV. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Ordinans puerum* 13. *annorum Diaconum suspenditur à collatione ordinum, & ordinatus suspenditur ab executione vsque ad ætatem legitimam.*

2 *Tonsuram Clericalem conferens infanti, nequit per annum alios tonsurare, & de ratione differentia in vtroque casu*, numero 3.

3 *Conferens Diaconatum minori* 13. *annorum, magis delinquit, quàm tonsurans infantem.*

TExtus iste amplissimè potest disceptari 1
ex infra dictis *in Rubric. & titulo de
ætate, & qualitate ordinandorum*, cum de-
cisio Honorij III. hic ea nempè sit, or-
dinans puerum 13. annorum in Diaco-
num, suspendatur à collatione omnium or-
dinum & ordinatus suspendatur ab execu-
tione ordinis vsque ad ætatem legitimam pos-
set

ſet hic agi quæ ætas ad quoſlibet ordines ſuſcipiendos, tam ſacros, quàm minores prærequiratur, de quibus *in dict. Rub. de ætate, & qualit. ordinand.*
2 † in conferente verò infanti Clericalem Tonſuram, Bonifacius VIII. *in cap. fin. hoc titulo libro 6.* ſanciuit, ne per annum Tonſuram alteri dare poſſit: tradit cum multis Barboſa *hic numero 3.* vbi refert Campanillum *in diuerſor. Iuris Canonici Rubric. 7. cap. 4. numero 2.* latè diſputantem,
3 † & rationem inueſtigantem quare conferens infanti Diaconatus ordinem, non tantum à collatione illius, ſed etiam cæterorum ſuſpenſione dignus ſit, & in conferente eidem Clericalem Tonſuram ab illius collatione tantum ſuſpendatur. Et ea reuera poteſt eſſe quia in collatione Diaconatus minori 13. annorum magis delinquit, quàm ille, qui infanti confert Tonſuram propter magnam diuerſitatem maturitatis, quæ requiritur magis in vno ordine, quàm in alio, de qua præſto infra *in dicta Rubric. de ætate, & qualitate Ordin.* hanc eandem difficultatem tetigit iterum Barboſa *in paſtorali allegatione 16. numero 7. in fine,* & alibi, alia hic refert Barboſa, quæ infra per quæſtiones ſatis elucidantur, quem videbis cum multis ab eo relatis *in cap. nullus 12. Trident. ſeſſione 23. de reformat. à num. 5.*

QVÆSTIO I.

An ſuſpenſio huius capitis, & aliorum de ordinato ante legitimam ætatem ſit impoſita ipſo iure, aut veniat imponenda. Et quid ex conſtitutione Pij II. Et an ſi quis recipiat ordines minores extra tempora ante legitimam ætatem, incidat in Bullam Pij II. latam anno 1401. & quid ſi ſuſcipiat ordines ſacros: quid autem ſi ordinatur cum ignorantia craſſa vincibili, aut inuincibili. Et an ordinatus ordinibus ſacris ante pubertatem, teneatur continere?

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus ante legitimam ætatem de iure non manet ſuſpenſus, ſed eſt ſuſpendendus: & an miniſtrans ſit irregularis,* numero 2. 3. & 4.

2 *Irregularis non eſt qui miniſtrat in ordinibus ſuſceptis ante legitimam ætatem à quo ſuſpenſus erat, & quare,* numero 3. & 4.

4 *Textus noſter intelligitur.*

5 *Ordinatus ante legitimam ætatem ex conſtitutione Pij II. manet ipſo iure ſuſpenſus: qui ſi miniſtrare præſumpſerit, eſt irregularis, ſi miniſtret in ordine ſic ſuſcepto, non in alio cum ipſa ætate,* numero 6. & 7.

8 *Ordinatus ante legitimam ætatem ignorans num eam haberet, non incurrit cenſuram ipſo iure,* numero 9. *explicatur,* à numero 10.

10 *Ordinatus Epiſcopus ante legitimam ætatem num ſit ſuſpenſus remiſſiuè.*

11 *Ordinati bona fide ſuorum parentum ante legitimam ætatem, non incurrunt ſuſpenſionem, nec irregularitatem miniſtrantes.*

12 *Ordinatus ante legitimam ætatem rectè abſque ſuſpenſione miniſtrabit, interueniente legitima ætate.*

13 *Ordinatus prima tonſura, aut in minoribus ante legitimam ætatem, non incurrit ſuſpenſionem Bullæ Pij II. nec irregularitatem, ſi miniſtret,* num. 14. *non ſic de ſacris,* num. 15.

19 *Ordinatus ignorantia inuincibili ante legitimam ætatem, qualiter excuſetur à ſuſpenſione, ſi ea ignorantia ſit facti, aut iuris,* n. 17. 18. 19. & 20.

18 *Ignorare non decet quod communiter omnes ſui ordinis ſciunt.*

21 *Ordinatus ſciens diſpoſitionem iuris antiqui, ſed ignorans ſuſpenſionem Bullæ Pij II. contra ordinates ante legitimam ætatem, aut extra tempora, num excuſetur, ſeu incurrat ſuſpenſionem,* numero 23. 24. & 25.

24 *Ignorantia qua non excuſat à culpa in ordinante ante legitimam ætatem, videtur vt excuſet ab irregularitate, ſi miniſtret.*

25 *Ordinatus cum dolo ante legitimam ætatem, etſi ſit ſuſpenſus, non ſit irregularis, ſi miniſtret poſt peractam pœnitentiam.*

26 *Ordinatus ante legitimam ætatem in ſacris debet continere, etſi ſecundum alios non item,* n. 27. & 28.

AD primam quæſtionis partem videtur reſpondendum de iure, vt ordinatus ante 1
legitimam ætatem, non ſuſpendatur de iure ipſo facto, ſed quod veniat ſuſpendendus iuxta gloſſam, & Doctores hic *in clementina generalem de ætate, & qualitate ordin.* Anton. *tertia parte titulo 14. cap. 16. §. 15.* Maior. *in 4. diſtinctione 14. quæſtione 1. in fine,* etſi non ſatis clarè, & alij, quos refert, & ſequitur Couarru. *in clem. ſi furioſus part. 1. §. 1. num. 4.* Bernard. Diaz *in pract. crimin. cap. 16.* Tabiena *verbo Ordo 3.* & cum aliis hic Barboſa *ſub num. 2.* loquens de ordinante.

Vbi addit vt non incurreret irregularitatem, ſi 2
in ordinibus, à quorum collatione erat ſuſpenſus miniſtraret, Rebuffus *de Clericis malè promot.* in praxi gloſſa 2. *numero 7.* Quaranta *verb. Ordo in princ. verſ. an,* hanc ſequitur ſententiam Suarez *de cenſur. diſputatione 31. ſectione 1. à num. 23.* vbi vt explicet aduertit duobus modis poſſe intelligi ordinatum ante legitimam ætatem manere ſuſpenſum.

Primo modo ex vſu illius prohibitionis gene- 3
ralis, qua tenetur non ſuſcipere talem ordinem vſque ad talem ætatem, vt per ſe notum eſt, hancquè prohibitionem non tolli, propterea quod aliquis ante legitimam ætatem illicitè, & ſine diſpenſatione ordinatus ſit, cùm non debeat commodum ex ſua malitia reportare, vel ex actu illicito; & quoad hoc omnes fateri, etiam ex vi antiqui iuris, manere ſuſpenſum huiuſmodi ordinatum, vel prohibitum potius ipſo iure, ne in ſuſcepto

ordine ministret, vsque ad ætatem legitimam, quæ prohibitio non est propriè suspensio, vt dicit censura, seu pœna Ecclesiastica; quia præceptum illud, quo omnes prohibentur, ne ante illam ætatem ordines suscipiant, non est suspensio, sed irregularitas, à qua dictum impedimentum prouenit: vnde infert quod etsi quis ante legitimam ætatem ministret in ordine suscepto, etsi grauiter peccet contra dictam prohibitionem, non tamen sit irregularis ex vi illius, si non sit aliter suspensus; quia non agit contra censuram specialem.

4 Alio inquam modo ait Suarez supra *numero* 24. intelligi posse sic ordinatum manere suspensum propria suspensionis censura, quæ optimè explicatur ex illo effectu, vt si post illam contractam ministret ex officio, fiat irregularis: & sic dicit probabilius, vt ex vi antiqui iuris ita ordinatus, non contrahat ipso iure suspensionem probans; quia nullo iure antiquo colligitur hæc suspensio, nisi ex hoc nostro textu, vbi Pontifex non dicit *d. claramus suspensionem*, sed *suspendimus iniuriam ordinantis*, propria scilicet suspensione, quam Pontifex addit vltra aliam prohibitionem iam proximè declaratam, aliàs nihil de nuuo faceret, nec rectè diceret *suspendimus*, cùm iam ille per se suspensus esset illo modo, nec rectè diceret *iniuriam ordinantis*; quia illud genus prohibitionis nascitur ex alio principio, vt vidimus, cum loquatur de propria suspensione, quam de nouo efficit, inferens quod antea talis suspensio non incurrebatur ipso facto, nec postea ex vi textus nostri incurratur; quia hic Pontifex non est loquutus, vt Legislator, sed vt Iudex in illa causa; ergo licèt in illum talem sententiam tulisset, non propterea voluerit similem sententiam latam contra ordinatum omnem ante legitimam ætatem; quia inde solum colligitur Pontificem suo facto constituisse, veluti exemplar quoddam, quod alij Iudices possint, aut debeant imitari, vel certè Pontificem tulisse sententiã secundùm ordinarium ius antiquum, quod alij à fortiori seruare tenentur, vt colligitur *ex cap. Subdiaconus dist.*77. ibi: *Si quis in aliquo Sacerdotali, præter constituta tempora ordinatus fuerit, deponatur.* Qui textus apertè loquitur de temporibus quo ad ætatem legitimam, cum immediatè præmiserit, vt nullus ante vigesimum annum ordinetur Subdiaconus, comprehendens depositionis nomine suspensionem, vt vsitatum est in iure: ita Suarez; & quod prædicta suspensio textus nostri non sit iure ipso; sed ferenda, probant Nauarrus *cons.* 23. *num.* 5. *hoc tit. in edit. antiqua*, Marchin. *de Sacram. Ordin. tract.* 1. *p.* 5. *cap.* 3. *num.* 1. *&* 3. Auila *de cens. p.* 3. *disp.* 5. *dub.* 7. *vers. de secunda.* à Cuña *in dicto cap. Subdiaconus, num.* 4. Barbosa *in pastorali dict. allegat.* 16. *p.* 2. *num.* 10.

5 Ad secundam quæstionis partem quid ex constitutione Pij II. quæ incipit, *cum ex sacrorum*, cuius litteram refert idem Barbosa *allegat.* 17. *à num.* 10. quæ lata fuit *anno* 1401. & respondetur ex illa sic ordinatum ante legitimam ætatem esse ipso iure suspensum, quam Pius V. & Sixtus V. auxerunt, & Clem. VIII. confirmauit, vt refert Suarez *supra num.* 25. etenim suspensus erit, donec absolutionis beneficium impetrerit, vt tradunt Couar. *in dicta clem. si furiosus p.* 1. §. 1. *n.* 4. Rebuffus *in praxi benef. part.* 2. *titul. de Clericis ad Sacros Ordines promotis, glossa* 4. *num.* 3. Marcellus Vulpeius *in praxi Iudic. cap.* 8. *part.* 2. *&* 3. Lezana in *summ. quæst. regular. cap.* 14 *num.* 1. Bonacina *de Sacrament. disp.* 8. *quæst. vnica, puncto* 5. *num.* 13. benè Rota apud Farinac. *à num.* 1613. *decis.* 481. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* cum multis aliis Barbosa *de officio Episcopi cap.* 16. *à num.* 10. idem *hic à n.* 4. vbi dum dicit quod sic ordinatus suspensus est, donec legitima accesserit ætas, cum multis probans, addit cum aliis multis *n.* 5. *&* 6. ex prædicta constitut. Pij II. perpetuò suspendi sic ordinatum donec absolutionis beneficium consequatur, & in Trid. *cap. nullus* 12. *sess.* 23. *num.* 5. probat cum infinitis ordinibus sacris ordinatos ante legitimam ætatem suspensos esse à suorum ordinum executione, † sic vt si huiusmodi suspensione durante 6
in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrere, iuxta dict. constit. Pij II. & Hieronymus Rodriguez *in compendio quæst. regul. res.* 106. *num.* 12. ait in hoc casu contrahi irregularitatem, cum Sacerdos celebrat, Diaconus cantat Euangelium, & Subdiaconus Epistolam solemniter. † Vnde dicunt Nauarrus 7
cons. 9. *de Clerico excom. minist. in antiquis*, alias *cons.* 7. *de ætate, & qualitate*, in nouis Belletius *disquisit. Cleric. part.* 1. *tit. de disciplina Clericali* §. 5. *numer.* 58. Riccius *in decision. Curiæ Archiep. Neapolit. decision.* 130. *numer.* 2. *part.* 4. & alij ad incurrendam prædictam irregularitatem, non sufficere Sacerdotali ordine ante legitimam ætatem initiatum actus illi ordini conuenientes, & deputatos exercere, si non celebret: & videbis etiam eundem Barbosam alia dicentem *dicta allegat.* 16. *à num.* 11.

Circa prædictam constitutionem Pij II. & alias 8
duo occurrunt dubia resoluenda. Primum an qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem inculpabiliter existimans se illam attigisse, maneat suspensus; ita vt absolutione indigeat, si postea intelligat se ante tempus fuisse ordinatum. Et ratio dubitandi est; quia ex vi prædictæ constitutionis incurritur suspensio ipso iure in eo casu, quo secundùm ius antiquum aliquis esset suspensus ab ordine, sed secundùm ius antiquum suspendendus esset sic ordinatus, etiam si non peccasset in sua ordinatione; ergo nunc etiam est suspensus ipso iure.

Contraria verò sententia receptior est in pun- 9
cto, de quo loquimur, nempe vt tantum ordinatus ante legitimam ætatem prædictam, incurrat suspensionem, si id fecerit cum culpa lethali credendumque esse, vt habeat legitimam ætatem si ignoranter ante illam ordines susceperit; & sic nec incidere in irregularitatem si ministraret in ordine sic suscepto, vt docent Nauarrus *in manuali cap.* 27. *numer.* 156. & *in cap. accepta opposit.* 8. *numer.* 34. *de restitut. spoliat.* Bonacina *de Sacram. disputatione* 8. *dict. quæst. vnica, puncto* 1. *numero* 3. Hurtado *in tract. de suspens. difficult.* 15. *numero* 36. Præposit. *in tertia parte, quæst. vnica de Sacramento Ordinis, dubio* 17. *numero* 167. Diana *resolut. moral. parte* 5. *tract.* 10. *res.* 32. de quo infra latè dico *in vers. ad vltimam quæstionis partem*, cum multis Barbosa hic *numero fin. in dicto cap.* 12. *Trident. numero* 8. *in dicta allegatione* 16. *à numero* 17. cum infinitis.

Dubium aliud est an prædicta pœna suspen- 10
sionis locum habeat in eo, qui ante legitimam ætatem Episcopus ordinatus est, quam idem Suarez suprà *de censuris dicta disputatione* 51. *sect.* 2.

numero

numero 29. resoluit, de qua dico infra *sub verſ. ad tertiam.*

12 Vnde infertur, vt illi, qui bona fide ſuorum parentum ante legitimam ætatem ordines ſacros ſuſceperint, non afficiantur prædicta ſuſpenſionis pœna; quia inculpabiliter id fecerunt nec irregularitatem incurrant, ſi in ordinibus ſic ſuſceptis miniſtrent ex fundamento relato ſupra *in verſ. circa*, docent in terminis Quaranta *verbo ordo*, verſ. *quibus ſic ſpecialiter*, Bonacina *ſupra puncto* 5. *num.* 13. verſ. *verum*, Vgolinus *de off. Epiſcopi cap.* 26. §. 6. *num.* 5. verſ. *excipitur tamen primo* Belletius *de diſciplina Clericali ſupra* 9. 5. *num.* 60. Filliucius *tom.* 1. *tr.* 27. *cap.* 5. *num.* 84. Barboſa *dict. allegat.* 16. *num.* 20. cum multis, *& in dict. Trid. cap.* 12. *num.* 9. Couar. *in clem. ſi furioſus p.* 1. §. 2. *n.* 4. & alij communiter, Barboſa hic *num. fin.* & ibi, *in verſ. vnde.* † Sed iuſta interueniente ætate, rectè
12 poterit ordinatus ante legitimam ætatem ordines exequi ſine aliqua abſolutione, aut diſpenſatione, non obſtantibus dictis conſtit. tenent Couar. *ſup.* cum aliis multis Barboſa *dict. alleg.* 16. *n.* 13. Diana *p.* 3. *tr.* 4 *reſ.* 192.

Ad tertiam quæſtionis partem, an ſi quis reci-
13 piat Ordines minores, incurrat prædictam irregularitatem, & videtur quod ſic ex adductis ſupra *in cap.* 11. *quæſt. fin. de ordinatis ab alieno Epiſcopo à num.* 1. tum etiam; quia per Trid. *dict. ſeſſ.* 23. *c.* 8. vbi ſic ordinati ſuſpenduntur ab executione ordinum, fierique irregulares, ſi miniſtrent, antequam obtineant licentiam à ſuo proprio Epiſcopo. Deinde quia non eſt maior ratio quare per prædictam conſtitutionem Pij II. ſuſpendantur recipientes ordines ſacros ante legitimam ætatem, quam debet etiam militare in recipientibus tantum minores ordines, aut Tonſuram, cum tam ſic iſti peccent præſumptiuè recipiendo ordines minores quàm peccant recipiendo ordines ſacros maiores.

Contraria autem ſententia eſt tenenda; nem-
14 pe vt prædicta Bulla Pij II. ſolùm loquatur de recipientibus ordines ſacros extra tempora, vel ante legitimam ætatem, aut ſine litteris dimiſſoriis, vel falſis, quod eſt idem, cumque non loquatur de prima Tonſura, vel de aliis ordinibus minoribus: quo in caſu, etiam ſtando in diſpoſitione iuris communis non incurrebatur, ſequitur vt nec hodie ex prædicta Bulla Pij II. vt latè probat Nauarrus *in manuali cap.* 25. *num.* 70. & *cap.* 27. *num.* 242. vbi etiam aſſerit ſolummodo Pium II. ſuſpendiſſe ordinatos ordinibus ſacris in dictis caſibus, & declaraſſe ſuſpenſos ipſo facto, atque irregulares ſi celebrent, nec ibi mentionem feciſſe de prima Tonſura, aut de minoribus ordinibus, tenent etiam Miranda *in manuali Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 39. *art.* 7. *concluſ.* 1 Henriquez *lib.* 10. *cap.* 12. *num.* 2. in gloſſa *littera M*, Zerola *in praxi Epiſcop. p.* 1. verbo *dimiſſoria*. Toletus *lib.* 1. *cap.* 49. *num* 5. Campanil. *in diuerſ. Iuris Canon. Rub.* 10. *cap. vnic. num.* 6. quibus addo Sayrum *de cenſuris lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 9. Suarez *ſupra diſputatione* 31. *num.* 23. Bonacina *de cenſuris diſputatione* 1. *quæſt.* 6. *puncto* 5. *num.* 5. verſ. *quinto*, & cum Salzedo, Marchino, Belletio, Riccio, atque Diana, & Barboſa, *dicta allegat.* 16. *n.* 14.

Ad quartam quæſtionis partem, quid ſi ante
15 legitimam ætatem quis ſuſcipiat ordines ſacros & ad hoc dubium reſpondebis ex dictis ſupra *in verſ. ad primam.* vbi quid de iure, & *in verſ. ad ſecundam*: vbi quid per prædictam Bullam Pij II.

Ad quintam quæſtionis partem de ordinato 16
cum ignorantia inuincibili, ſeu affectata, aut inculpabiliter, reſolues ex dictis *ſub verſ. ad ſecundam*, verbo *circa*; ſed vt nunc reſoluam aduerto quod hic poſſumus diſtinguere inter ignorantiam iuris, vel facti, ſecundùm quæ latè dixi *ſub cap.* 1. *de except.* etenim Suarez benè loquens *de cenſ. dict. diſp.* 31. *ſect.* 1. *ſub num.* 26. ait, quod ſi loquamur de ignorantia facti, ſcilicet ipſius ætatis, non ſit ſuſpenſus; quia ex verbis conſtit. Pij V. relatæ conſtat Pontificis intentionem fuiſſe *exceſſus* punire, dum loquitur ibi: *Qui in hac parte fiunt, & ſcandala, quæ inde generantur*: vnde ſic ait, *nos eorundem temeritatem tali caſtigatione reprimentes, &c.* quæ omnia ceſſant interueniente prædicta ignorantia.

Verùm ſi loquamur ex ignorantia iuris, dicit 17
primo moraliter non poſſe admitti quòd aliquis ordinetur ante legitimam ætatem ex ignorantia inculpabili; exiſtimat nullum eſſe ius, quod talem ætatem requirat, vel putet v. g. nunc ſufficere vigeſimum ætatis ad Subdiaconatum; quia qui ad ſuſcipiendos ordines accedit, tenetur hoc ius ſcire, cum hoc difficulter vnquam ab ordinandis ignoretur, de quo etiam facilè interrogantes à peritis, & notitioſis informantur. † Et videtur docere 18
Fuſcus *de viſitatione lib.* 2. *c.* 28. *num* 37. quia non decet ignorare quod communiter omnes ſui ordinis ſciunt; ob idque Riccius exiſtimat tutiùs diſpenſationem eſſe obtinendam, & Bonacina *de cenſuris* abſolutè docet *diſp.* 3. *puncto* 5. §. 1. *num.* 2. quod ſi aliquis ex ignorantia moraliter vincibili ordinetur, ante legitimam ætatem incurrat ſuſpenſionem; imò Hurtadus *de ſuſpenſ. diſ.* 13. *num.* 36. vt ordinatus ſcienter, aut ex ignorantia affectata ante legitimam ætatem, aut extra tempora, aut abſque dimiſſoriis maneat ſuſpenſus ab ordine ſic ſuſcepto per dict. extrauag. Pij II. confirmatam à Pio V. cuius mentionem facit Auila 3. *p. diſp.* 5. *dubio* 7.

Tamen alij exiſtimant, vt ſic ordinati, non ſo- 19
lùm cum ignorantia inuincibili, ſed etiam moraliter vincibili, & craſſa nullam incurrat ſuſpenſionem, nec celebrando irregularitatem: ſic Portel. *in* 3. *p. tr.* 4. *reſ.* 192. Præpoſitus *in* 3. *p. quæſt. vnic. de Sacr. Ordinis dubio* 17. *num.* 167. vbi de præſumente ordinem ante legitimam ætatem, fatetur ſuſpenſionem incurrere, notans bonam fidem, vel etiam ignorantiam craſſam excuſare à cenſura, inferens, quod ille qui bona fide, vel ignorantia craſſa eſt ordinatus ante ætatem, quamvis nequeat vti ordine, antequam ad illam peruenerit, vbi tamen peruenerit ad legitimam ætatem, poſſit eo vti abſque peccato, & violatione cenſuræ, quod dicit notandum pro variis, qui minus prudenter ſuſcipiunt ſacros ordines ante legitimam ætatem, qui non ſunt ſtatim cenſendi hanc cenſuram incurrere, & non poſſe vti ordine ſine diſpenſatione, cum ad legitimam ætatem peruenerint; ſequuntur Hurtadus *ſupra*, qui videtur contrarius, Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tractatu* 11. *difficult.* 11. *num.* 6. Coninc. *de Sacrament. diſputat.* 16. *dub.* 5. *num.* 36. Diana *part.* 6. *tractatu* 10. *diſp.* 31. vbi loquutus eſt cum Hurtado de ignorantia affectata, quæ reuera culpabilis eſt, & *in reſol.* 32. vbi cum eodem Hurtado loquitur de ignorantia inuincibili, aut craſſa tantùm.

20 Quare Suarez etsi teneat non dari in casu, de quo loquimur ignorantiam, quæ excuset à culpa; ait tamen quod si fingeremus casum, in quo ea inueniretur, excusaret à culpa, & consequenter à pœna; imò Nauarrus ab eo relatus *in manuali dict.cap.27.num.55.* sentit sufficere quod interueniat ignorantia, excusans à præsumptione, & temeritate, etiam si non omnino excuset à culpa; quia *in prædicta Extrauag.* ponitur verbum *præsumpserit*, quod sibi probabile dicit Soarez, & ego sentio ex dictis *num. præcedenti.*

21 Altius verò prosequendo dubitatur quod si quis ignoret iuris suspensionem, non inquam prohibitionem, iuxta dispositionem textus nostri, & dictæ constit. Pij II. in qua specialiter posita est suspensio contra sic ordinatos in sacris, quæ quia specialis est dispositio extra corpus iuris, potuit de facili ab ordinando ignorari; etsi non ignoraret secundùm ius commune requisitam ætatem ad suscipiendum Subdiaconatum: & in hoc puncto dicunt incurrere prædictam suspensionem Couarru. *in clementina si furiosus p.1.§.1. num.4.in fin.* Nauar. *in dict.cap.accepta de restitut. spoliat. proposit.8. à num.32.* Suarez *dict. disp.31. de cens. sect.1.a num.17.* Et ratio est; quia ignorantia solius pœnæ non excusat, quominus incurratur ipsa pœna, maximè in hac pœna, quæ non pro contumacia, sed pro delicto fertur, quod semper includit aliquam inobedientiam contra præceptum Ecclesiæ; ergo quamvis non sciantur omnia præcepta, quæ circa hoc lata sunt, & specialiter ignoretur illud, per quod talis pœna imposita sit; nihilominns ratione delicti talem suspensionem incurri dicunt.

22 Videtur ergo dicendum quod vbi nulla esset culpa ex parte ordinantis, nullo modo contrahi prædictam suspensionem, vt si ignorans prohibitionem fecisset, quod verum credo respectu prædictæ constitut. Pij II. sed respectu textus nostri aliud credo decisum, qui cum loquatur de minori tredecim annorum ordinato in Subdiaconum, de facili percipitur, vt talis ordinatus ignoraret prohibitionem iuris, & nihilominus plectitur, ac punitur, vt hic, quorum decisionum difficultas ista ponderata, non videtur in solutione, facilis tamen ea, quæ sese affert est, vt Pius II. simpliciter, & sine vlla temporis præfinitione, dicat suspensum in perpetuum, ita ordinatum, donec absoluatur, à Pontifice, quæ perpetuitas non reperitur in tali ordinato de iure antiquo, iuxta decisionem textus nostri, cum tantum duraret suspensio, vel prohibitio ordinati, vsque ad legitimam ætatem: in quo textus decisione nullum nouom onus imponebatur, sed illud ipsum, quod ex ipso defectu ætatis sequebatur, iuxta sacros Caoones maiori quadam obligatione, & fortasse etiam sub noua pœna irregularitatis imponenda, si eo tempore ministraret.

23 Vnde infero mirum non esse, quod tunc illa suspensio imponi posset, etiam illi qui sine culpa sua sic esset ordinatus; præsertim quia, vt dicit textus noster imponebatur etiam in iniuriam ordinantis, ibi: *Vsque ad ætatem legitimam in iniuriam ordinantis suspendimus*, sed in suspensione, quæ nunc imponitur per Pium II. proceditur iure ipso, & fertur peculiariter ob delictum ipsius ordinati: sic Suarez supra *sub num. 28.* vbi dicit mirandum non esse, vt hic suspensio ab homine posset imponi sine culpa ordinati; quia non priuat illum vsu, quem iam haberet; pro illa inquam ætate non habebat vsum ordinom, vt dicit Suarez addens id ad maiorem securitatem, & ad aliquam pœnam ordinantis.

Notabis inquam quòd ignorantia prædicta, quæ 24
non excusat iuxta textum nostrum, excuset verò
ab irregularitate si quis in ordine sic suscepto mi-
nistret: nam licèt ipse re ipsa suspensus maneat,
verum ignoret se esse suspensum ipso facto invin-
cibiliter, vt ait Suarez, aut moraliter, vt supra retuli
& sic ministrando non peccet, sequitur vt non in-
currat irregularitatem, eo quod non imponitur nisi
in pœnã delicti, vt satis indicat verbum *præsumpse-*
rit, iam adductum ex dicta const. Pij II. & ex aliis, 25
quare notant Auila *de censuris p.5. disp.5. dub.7.*
§.5. & Nauarr. *in dicto cap. accepta, de restit. spoliat.*
quod licèt aliquis incurrat suspensionẽ hanc; quia
ordinatus est cum dolo, tamen si postea facta pœ-
nitentia celebret, credens id sibi licere, nõ incurrat
irregularitatem: nam etiam ad hoc requiritur dolus
imò addit Diana *dict.p.5.tract. 10. res. 32. in fine*,
longè certius esse de irregularitate, quàm de sus-
pensione, cum verbum *præsumpserit* absque vlla
dubitatione cadat super irregularitate: videbis quæ
bene cum multis tradit Barbosa *dicta allegat.16.*
p.1. à num.17.

Ad vltimam quæstionis partem ordinatus in 26
sacris ante pubertatem, an teneatur continere, &
negatiuam sententiam tuetur Sanchez *de matri-*
monio, cum aliis ab eo adductis *lib.7. disp.30. n.8.*
nisi adeptus pubertatẽ, votum ratificet; ex eo quia
votum solemne expressum in Religione approba-
ta, ante pubertatem emissum, non obligat, nisi post
pubertatem ratificetur *ex cap.1. cap. illud 20. q.1.*
cap. ad nostram, de regularibus; ergo fortius in voto
implicito solemni ordines recipientis sacros: argu-
mento Trid. *sess. 25. de reg. cap. 15.* vbi cauetur
votum expressum professionis non valere, vsque
ad decimum sextum annom expletum. † Contra- 27
riam affirmatiuam tenent Basilius Pootius *de ma-*
trim. lib.7. cap.29 num.15. Martinoo. *de Sacrament.*
tom.5. disp.75. sect.2. num.23. quia cum omne vo-
tum emissum ab habente vsum rationis obliget, ni-
si ab Ecclesia sit prohitum, sequitur valere, vt ordi-
natus contineat, cum tale votum non sit prohibi-
tum. † Diana verò *p.10. tract.16. res.84.* vtramque 28
admittit sententiam, vbi inquirit de duobus aliis
dubiis, adducens Doctores pugnãtes; nempè an sit
validum votum, & inualidum matrimoniũ contra-
ctum ab eo, qui ordinem sacrum suscepit, ignorans
annexum esse votum castitatis, & dicit validum
esse votum. Et quid dicendum de suscipiente
sacros ordines cum intentiooe non
vouendi castitatem, & refert
Doctores oppugoa-
tores.

QVÆSTIO

QVÆSTIO II.

An irregularitatem contrahat, qui non expleto 24. anno, suscepit ordinem Præsbyterij, aut in tempore interdicti, vel sine titulo, vel sine dimissoriis ab alieno Episcopo, aut extra tempus statutum. Et an suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem, si canat Euangelium, Epistolamque in eadem missa, incurrat irregularitatem. Et an suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem, possit celebrare, illa completa, sine alia dispensatione. Vel an sufficiat dispensatio, desumpta ex tolerantia Episcopi?

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus Præsbyterio ante legitimam ætatem concelebrans cum Episcopo, verius est vt irregularis non fiat*, n. 3. *vbi de ratione, etsi hic contra*, & sub n.4.& 5.

2 *Ordinandus Præsbyterio concelebrantibus in ipso ordinum actu cum Episcopo, pertinet applicatio Sacrificij.*

3 *Ordinatus ante legitimam ætatem, si non concelebrat, non fit irregularis.*

4 *Ordinati ante ætatem Diaconatu, & Subdiaconatu, si celebrantes cum Episcopo ordinante, canant Euangelium, & epistolam, non fiunt irregulares; etsi sint suspensi*, n.5. & 6.

7 *Suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem, ea impleta, qua diligentia præhabita poterit ministrare*, n.8.& 9. *vbi num debeat prius absolui à suspensione*, & n.10.

13 *Ordinatus ante legitimam ætatem incurrit duas suspensiones, vnam ob delictum, alteram ob defectum ætatis.*

11 *Dispensatio ex tolerantia Episcopi, num sufficiat, vt ordinati ante legitimam ætatem possint celebrare.*

1 AD primam quæstionis partem affirmatiuam sententiam, & opinionem, vt veriorem tenent Couar. *in cap. Alma Mater p.2.§.3. num.5. vers.9.* Salzedus ad Bernard. Diaz *cap. 26. vers. 5.* qui ibi attestatur se alios, & prudentissimos viros maximè è Societate IESV se alloquutum esse de hac re, & istam omnino firmasse resolutionem quam tenuerunt etiam Nauarrus *cons.4. in antiquis*, alias *cons.8. de Clerico excommunicato ministrante*, Bonacina *de Sacram. disp.8. quæst. vnica puncto 5. num.13.* tum quia huiusmodi Sacerdos concelebrat hoc casu Episcopo ordinanti ex resolutis per D. Thom. *in 3.p. quæst.82. art.1.* & *in 4. sent. dist. 13. quæst.1. art.2.* vbi Palud. *quæst.4. art.2.* atque ideò simul cum Antistite eandem Hostiam consecrat, vt explicat Caietanus super *dicto articulo 2. quæstione 82.*

2 Vnde docent Ludouicus Mæratius *in D.Thom. tom.3. tract. de Sacram. Eucharist. disput.38. sect.8. n.4.* quem sequitur Diana eius verba referens *p. 5. tract.14. res.112.* quod dum plures Sacerdotes simul consecrant, & consecrando simul vnum, idemque missæ Sacrificium offerunt ad eorum quemlibet perinde pertinere illius applicationem, ac si solus offerret; quia quilibet est illius totius vera causa per se independenter ab alio, & possit independenter ab alterius voluntate illud integrè cui voluerit applicare, quod proinde sic à singulis applicatum diuersis personis, proderit omnibus, quibus applicabitur; quia prodesse debet alicui, cum nulla ratio sit, cur vni possit, quàm alteri: ita illi, quos ad litteram sequitur Barbosa *in pastorali allegat.16. p.2. num.16.* reprobans aliam negatiuam à multis Doctoribus amplexam: vide alios, quos refert *in cap.12. Trid. sess.23. de reform. num.7. vers. contra.*

Verùm cùm ipse Barbosa *in dict. cap.12. Trid.* dicat, vt iam *quæst. præcedenti* adduxi, vt ad incurrendam irregularitatem, celebrando post suspensionem Const. Pij II. de qua dixi *ibi*, non sufficiat Sacerdotali ordini ante legitimam ætatem initiatum actus illi ordini conuenientes, & deputatos exercere, si non celebret, cum Nauarro, Riccio, Belletio, & Fr. Eman. supra relatis, dicens *ibi num. 7.* hinc prouenire, vt irregularitatem non contrahat, qui non expleto 24. anno Præsbyterij ordinem suscipit ex illa ratione; quia Ecclesia non reputat eam missam, quam tunc vnà cum Episcopo ordinantes celebrarunt, vt docent Medina *in sum. lib.1. cap.11. §.8.* Quaranta *in summa Bullarij* verb. *Ordo* vers. *ampliatio illa.* Henriquez *lib.14. cap.3. §.6. in fine*, Suarez *de cens. disput.31. sect.1. num.71.* Sayrus *eodem tract. lib. 4. cap.16. n.23. & lib.6. cap.12. num.11.* Auila *in simili tract. p.3. disp.5. dubio 7.* vers. *dico secundo*, Vgolinus, Naldus, Portel. Marc. Alter. Bellet. Marchinus, Marcel. Vulpeius, Laurent. de Franch. quos refert *ibi* Barbosa; imò videtur sequi; & sic in pastorali eosdem referens supra; eos impugnat acerrimè: & fundantur in ea, nempe ratione relata, cum illa actio ordinationis, videatur vnici tantum actus concursus; & veram resolutionem apprehendes ex adductis in vers. *ad secundam* statim sequenti. 3

Ad secundam quæstionis partem quæ similis est ad resolutionem, ac præcedens; licèt videam quod Hurtad. *in tract. de suspens. difficult.13. n.36.* & Auila *de cens. p.3. disp.5. dubio 7. dict. §. dico secundo*, existimantes ordinati cōsecrantes simul cum Episcopo incurrere irregularitatem; quia actiones canendi Euangelium, & Epistolam, fiunt post perfectam ordinationem Diaconi, & Subdiaconi. † Sed Mercerus *de Sacram. in 3. p. quæst.24. dubio 7.* ex Constit. Pij V. dicens ferri tertiam suspensionem contra illos, qui ante legitimam ætatem, aut extra tempora collationi ordinum decreta scienter accipiunt, ordines sacros suspendique ab ordinibus sic susceptis, addit notabiliter quod Sacerdos in ordinatione sua incurrens, hanc suspensionem, non fit irregularis consecrando simul cum ordinante, nec Diaconus tunc canens Euangelium; quia actus hi non fiunt moraliter loquendo post ordinationem, quæ, durante officio, durare censetur, & docet Coninch. *de Sacr. disp.16. dub. 15. num.36.* notans Sacerdotem sua ordinatione incurrentem hanc suspensionem, non fieri irregularem consecrando simul cum ordinante; quia tūc nondum eius ordinatio perfecta est, & consequenter, nec suspensio perfectè incursa, secùs esse secundùm aliquos de Diacono canente Euangelium in 4 5

 eodem

eodem sacro; quia hæc actio ordinis sequitur post
6 perfectam ordinationem. † Sed Suarez probabilius *de censuris disp.31.sect.1. num.17.* etiam tenet de hoc actu cauendi Euangelium; quia hi actus moraliter loquendo non fiunt post ordinationem quæ censetur durare, quandiu durat officium, ob idque sicut Diana reprehendit Hurtadum falsam vocans eius sententiam relatam *dict. p.5. tract.10. res.37.* & meritò etiam debuit non sequi contrariam supra relatam *à num.1.* cum Mæratio *in dict.res.112.* & eodem modo debuit se non corrigi, Barbosa suprà relato *in pastorali sub dict. allegat* 16. sequutus Dianam *in dict. res.112.* cum ipse in Trid. *dict.cap.12 sess.23.num.7.* cum eodem Diana *dict.res.37.* videatur sequi proximam relatam sententiam, quam & ego sequor.

7 Ad tertiam quæstionis partem, an suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem, possit celebrare, illa completa, absque dispensatione. Et affirmatiuam sententiam docét Cordub. *casu* 144. & Sotus *in 4.sentent.dist.25. quæst.1. art.2. in fine,* cum Medina *in instruct.cas.consc.lib.1. cap.11. §.6.* verùm Hieronymus Rodriguez *in comp.quæst.regul.res.106.num.14.* Henriquez *lib.13.cap.38. n.1. in glossa litt. F.* Bonacina *de cens.disp.3.quæst.1.puncto 1.* & alij negatiuam tenent sententiam, quos sequitur Cornejus *in 3.p.tract.5.de suspens.disp.4. casu 1.* vbi dicit quod durat hæc suspensio, etiam post completam ætatem, donec per Papam relaxetur, aut si sit occulta per Episcopum, aut etiam in foro conscientiæ per Bullam: & notat, vt quamvis iste ante complementum ætatis absoluatur ab hac suspensione, adhuc non possit in ordine ministrare.

8 Vnde Barbosa *in pastorali dict. allegat.16. p.2. num. 15.* ait quod ordinatus ante legitimam ætatem, si temerè ordines recipit, sit necessarium ei; vt prius, quam ordinem exerceat, à suspensione absoluatur, nec ante etiam si attingat ætatem per sacros Canones, & S. Trid: Concilij requisitam, absque absolutione prædicta, possit alium ordinem suscipere, aut in suscepto ministrare: ita cum Miranda, & cum Lezana *in summ.quæst.regul.cap.14. num. 2. in fine*, vbi ait vt non sufficiat dispensatio desumpta ex tolerantia Episcopi per longum tempus; quia cum non probetur illius scientia de huiusmodi mala promotione, nõ operatur tolerantia; sed idem Barbosa ibi cum multis, *& alleg.39. post num.49.vers.10.* dicit vt possit per Episcopum dispensari, si huiusmodi delictum promotionis, sit occultum, licèt celebratio sit publica.

9 Alij inquam distingunt dicendo quod si quis inculpabiliter ante legitimam ætatem suscipit ordinem, etiamsi in ætate legitima, possit absque incursu irregularitatis exercere actum sui ordinis; quia Pontificis intentio fuit; vt reprimerét tali castigatione temeritatem, sic delinquentium. Verùm si suscepit culpabiliter, vt si sciebat vetitum; licèt nesciret impositam censuram, ait vt indigeret suspensionis relaxatione; licèt iam peruenerit ad legitimam ætatem, iuxta constitutionem præfatam Pij II. sic Toletus *lib.1.cap.49. num. 4.* Suarez *de cens.disp.31.sect.1.num.25.* Auila *p.3.dub.7.not.8.&*
10 *9.* Nauarrus *cap.27. num.155.* & alij, † imò idem Suarez, & Nauarr. sentiunt, vt possit sic suspensus excusari ab irregularitate, si temerariè quidam suscepit ordinem, si facta pœnitentia illius malæ susceptionis bonafide credens iam ob legitimam ætatem sibi licitum esse ordinis exercitium, actum exerceret; eo quod carentia præsumptionis, possit excusare ab irregularitate; etsi à suspensione non excuset, vt iam dixi, sicut sæpè bonafides excusat ab irregularitate, quæ non excusat ab excommunicatione, iuxta glossam *in cap.solet de sent. excommunic. lib.6.*

Notant verò idem Suarez *dicta disp.31. sect.3. num.4.* Portel. *verbo ordines sacri num.12.* Hieronymus Rodriguez, *suprà*, Diana *dict.p.5. tract. 10. res.34.in fine,* quod iste talis ordinatus ante legitimam ætatem, incurrit duas suspensiones, vnam ob defectum, alteram verò ob defectum ætatis, ac proinde absolutus à prima, non censeatur absolutus ab alia, nec possit ministrare, donec attingat legitimam ætatem. Iterum notabis vt non fiat irregularis ante legitimam ætatem ad Sacerdotium promotus, si exerceat actus solum in Sacertio constitutis conuenientes, & Sacerdotali ordini deputatos, modò non celebret, vt iam dixi supra: sequitur Barbosa *dict.allegat.16.sub num.15. in fine*, & probat cum Nauarr. *cons. 9. de Clerico excommunic.in antiquis, alias de ætate, & qualit. in nouis* Fr.Eman. *in summ.p.1. cap.166. conclus.1. & quæst.regul.tom.1.quæst.23.art.12.* Bellet. *disquisit. Cleric. p. 1. tit. de disciplina Cleric. §.5. num.58.* Marchin. *de Sacrament.tractatu 1.part.5.cap.3.numero 14.* 11

Ad quartam quæstionis partem an sufficiat dispensatio desumpta ex tolerantia Episcopi; respondeo ex dictis supra *sub vers. ad tertiam in fine illius numeri.* 12

QVÆSTIO III.

An suspensus propter ordines susceptos ante legitimam ætatem, possit exercere ordines alios iam ritè susceptos. An pœna suspensionis locum habeat in eo, qui ante legitimam ætatem Episcopus est ordinatus. An regulares ipso iure suspensi sint, sicut & Clerici, qui ante legitimam ætatem sacros susceperunt ordines. Et an Prælatus regularis possit eis impertiri dispensationem, vt ministrent. Et an suspensus ab aliquo ordine, si ascendit ad superiores absque eo, quod illos exerceat, efficiatur irregularis. An gaudeat priuilegio fori, qui ordinatus est ante legitimam ætatem. An suscipientes primam Tonsuram, & ordines minores causa euadendi iudicium sæculare, peccent mortaliter?

SVMMARIVM.

1 *Ordinati ante legitimam ætatem, etsi suspendantur, non tamen prohibentur ministrare in ordinibus ritè ante susceptis,* n.2.

3 *Episcopus ordinatus ante legitimam ætatem, non incurrit suspensionem Bulla Pij II.* n. 4. & n.5.

5 *Suspensio generaliter lata, non comprehendit Episcopos, nisi eorum fiat mentio specialis.*

6 *Regulares ordinati ante legitimam ætatem, ve-*

rius

rius est vt incurrant suspensionem, sicut alij Clerici, n. 8.

7 *Constitutio, quæ loquitur de Regularibus solum, non comprehendit Clericos sæculares : intellige*, vt n. 8.

9 *Regulares virtute suorum priuilegiorum, nequeunt ordinari ante legitimam ætatem.*

10 *Dispensare num possit Prælatus regularis, aut Episcopus cum subdito ordinato ante legitimam ætatem*, n. 11. & 12.

12 *Absolutus per Episcopum à suspensione contracta ob susceptionem ordinum, non potest ante illam in susceptis ministrare ob irregularitatem ex defectu ætatis, in qua Episcopus non dispensat.*

13 *Suspensus ab aliquo ordine si ascendat ad Superiores absque eo, quod eos exerceat, verius est, vt non fiat irregularis*, n. 14.

15 *Ordinatus ante legitimam ætatem, non ideò amittet fori priuilegium*, n. 16.

17 *Ordinati prima Tonsura eo fine, vt fugiant sæculare Iudicium, peccant.*

1 AD primam quæstionis partem videtur respondendum ex iam adductis supra; nunc
verò inuenio quod Nauarrus, & Frater Emanuel
Rodriguez, quos sequitur Villalobos *in summ.
tom. 1. tr. 18. difficult. 11. num. 2.* dicunt manere suspensos post Extrauag. Sixti V. ab omnibus ordinibus iam susceptis; quia ait: *Eosdem Clericos posthac male promotos ab executione, ministerio, & exercitio ordinum susceptorum, & ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores, perpetuo sus-*
2 *pensos declaramus.* † Sed Scortia *in Constit. Pontif. epit. 39. Theorema 109.* quem sequitur Diana *p. 5. tr. 10. ref. 35.* cum Henriquez, & Auila tenent huiusmodi suspensionem impedire solum vsum ordinis malè suscepti, & in quo delinquit, & consequenter etiam ne vlterius ascendat, non autem vt vtatur ordine inferiori, si legitimè illum suscepit, vt indicant verba Bullæ ibi: *Si suspensione durante, in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint; eo ipso irregularitatem incurrant*; in eisdem scilicet malè susceptis, quibus suspensi sunt, & non in quovis ordine, vt etiam iure antiquo suspendebantur ab executione ordinis malè suscepti, vt dicit glossa *in cap. consultationi hoc tit.* & Trid. *sess. 14. de reform. cap. 2.*

3 Ad secundam quæstionis partem an suspensionis pœna, de qua hic, & in constitutione Pij II. iam relata in præcedentibus quæstionibus, incurratur ab ordinato in Episcopum ante legitimam ætatem, sicut ab ordinato in sacris, & licèt ætas pro Episcopis creandis sit annorum 30. vt dico infra *sub Rub. de ætate ordinand.* & Episcoporum ordo secundùm Canonistas, vt adduxi *in Rubric. huius tituli*, sit distinctus ab ordinibus Præsbyteratus Diaconatus, & aliis. Et ob id dicendum esse, vt incurretur creatus Episcopus in pœnam suspensionis, si ante illam ætatem ordinaretur. Sed adhuc existimo pœnam Pij II. & constitutionem textus nostri, non extendi ad Episcopos.

4 Primò quia talis constitutio non loquitur de Episcopo, nec textus noster; deinde quia, etsi sit ordo Episcopatus; tamen eius collatio propter
5 excellentiam dicitur consecratio potius. † Deinde quia illæ particulæ *littera dimissoria extra tempora* & similes non accommodentur Episcopatui, vt colligitur ex adductis *sub cap. 1. 2. & 3. & sub c. 11.* tum etiam quia illa suspensio generaliter lata non comprehendit Episcopos, nisi eorum fiat specialis mentio, iuxta doctrinam textus *in cap. quia periculosum de sent. excomm. lib. 6.* & aliis in casibus. Et hanc sequor cum Suarez *de cens. disp. 31. sect. 1. n. 29.* non enim de iure constitutio Pij II. debet extendi vltra expressa, cum sit pœnalis.

Ad tertiã quæstionis partem an Regulares sus- 6
pensi, si sint ordinari ante legitimam ætatem, sicut Clerici, & videtur negatiuè respondendum, cum istis titulus ad ordines sacros recipiendos, non sit necessarius sicut prærequiritur in Clericis sæcularibus assumendis ad ordines sacros, secundùm ea, quæ adduxi *in dict. cap. 11. hoc tit. quæst. fin.* Deinde, & in terminis, quia hæc pœna solùm in Bulla Pij II. reperitur in dicta contra Clericos, vt patet ibi, *nonnulli Clerici*, sed Monachi, & Clerici sunt diuersa, vt patet *ex Rub. & tit. ne Clerici, vel*
Monachi † Ergo sicut constitutio, quæ loquitur de 7
Regularibus solùm, non comprehendit Clericos sæculares, vt dicit expressè *Clem. 1.* iuncta glossa verbo *Religiosi, de rebus Ecclesi. alien. vel non*, Belletus *disquisit. Clerical. p. 1. tit. de disciplina Clericali §. 2. num. 5.* ita etiam Religiosi in constitutione agente de Clericis, non veniunt, præcipuè in materia non fauorabili, Bellet. *dict. §. 2. num. 2.* Abbas *in cap. 2. num. 7. ne Clerici, vel Monachi, & in c. 1. num. 9 de Iuram. calum.*

Sed dicendum est prædictam suspensionem 8
incurrere etiam ordinatos regulares in sacris ante legitimam ætatem; quia etsi quantum ad alia quàm maxima sit differentia inter Clericos, & Monachos, siue regulares, maximè quando agitur de materia, quæ, vel tantùm concernit Clericos, vel tantùm Monachos: tamen quando materia est quæ æqualiter recipit vnum, & alterum, qualis est ordinum materia, vt scilicet non recipiantur extra tempora ante legitimam ætatem, vel sine litteris dimissoriis, nulla prorsus, nec debet esse inter ipsos differentia; quia prohibitionis ratio omnes æquè cõprehendit, nec impedit, vt Pius II. vsus tantum fuerit nomine *Clerici*; quia ex quo expressè Monachos non exclusit, seu eos, ac regulares nominauit, fuit ex eo quia *Clerici* nomen in hoc sensu vniuocum est, & nomine, & definitione conuenit, ac comprehendit Clericos, tam sæculares, quàm regulares. Sic docuerunt hanc sententiam Fr. Eman. Rodriguez *in summa p. 1. c. 156. & in quæst. regul. tom 3. quæst. 24. art. 2.* Portel. *in dubiis regul.* verbo *ordines sacri, num. 13.* Riccius *in Curia Episcop. Neapol. decis. 130. p. 4.* Barbosa *in pastorali p. 2. alleg. 16. num. 26.* cum Lezana, & Miranda, & idem *in Trid. sess. 23. cap. 8. de reformat. num 11.* Sayrus *de cens. lib. 6. cap. 12. num. 14. & 15. de off. Episcopi c. 20. §. 1. n. 1.* Hurtad. *de Sacr. tom. 1. tract. de ordine difficult. 21.* vers. *& id valuit*, Marchinus *de Sacr. ordin. tr. 1. p. 5. c. 3. num. 6.* Tambur. *de Iure Abbatum tom. 3. disp. 5. quæst. 11. num. 73.* † 9
Miranda *in manuali Prælatorum tom. 1. quæst. 39. art. 1.* vbi dicit se nescire de aliqua concessione, quæ id concedat regularibus post Trid. Concil. Vide eundem Barbosam *dict. alleg. 16.* vbi ait cum multis *num. 1.* vers. *regulares*, non posse virtute suorum priuilegiorum ordinari ante legitimam ætatem multis probans.

Ad quartam quæstionis partem an Prælatus re- 10
gularis possit dispensare cum suo subdito ante legitimam ætatem ordinato: & Caputius *ad compendium* verbo *ordines sacri folio 187.* tenet huius-

modi

modi Prælatum non posse dispensare, vel absoluere ordinatos ante legitimam ætatem; imò nec id posse Episcopos, citans ad hoc glossam *in clem. si 1. de ætate, & qualitate ord. n* Syluester, & Nauar. & sequitur Sayrus *de censur. lib. 6. cap. 12. num. 13. & 14.* subdens priuilegia concessa Prælatis, vt dispensent cum subditis esse derogata per Concil. Trid. *dict. sess. 23. cap. 12.* pariter resoluens solum Papam, non verò Episcopum posse in hoc dispensare, quod verum credo, iuxta quæ dixi supra *sub quæst. 12. vers. ad tertiam*, nisi in casu, de quo ibi, in quo dispensat Episcopus, Barbosa docet etiam contra Portel. supra *dicta allegatione 16. numerò fin.*

11 Verùm prædictus Portel. *in dub. regular. verb. ordinis sacri suspensio, num. 14.* & Hieronymus Rodriguez *in compend. quæst. regul. ref. 106. n. 26.* quos sequitur Diana *p. 5. tr. 10. ref. 51. in fine*, posse dicunt Superiores regulares absoluere suos subditos sic suspensos: idemque dicendum de irregularitate sic contracta, de quo Henriquez *lib. 14. cap. 20. n. 3.* & Becan. *p. 4. conf. 37. in respons. casuum conscient. vers. aduertendum.* Barbosa in Trid. qui videtur sibi contrarius *dict. cap. 12. sub n. 12.* vbi etiam dixit huiusmodi suspensionem posse tolli ab Episcopo post sufficientem emendationem, & punitionem; quia in prædicta Bulla Pij II. non reperitur reseruata, vt tradunt Suarez *de cens. dict. disput. 31. sect. 1. n. 32.* Bonacina *de Sacr. disp. 8. quæst. vnica puncto 1. n. 11.*

12 Vnum tamen notat Bonacina *dict. punct. 1. n. 13. vers. secundo*, Garcia *de benef. part. 2. cap. 5. numero 51.* vt qui absolutus fuit per Episcopum à suspensione contracta ob susceptionem ordinum, non possit ante illam in præfatis ordinibus ministrare, non defectu suspensionis, quæ supponitur ablata, sed ob irregularitatem ex defectu ætatis, in qua Episcopus non dispensat. Videbis quæ dicit Ægidius Trullench. *de Sacram. quæst. vnica lib. 6. dubio 10. à num. 5.* vbi de suspensione contracta ab ordinato ante *legitimam ætatem*, & *num. 9.* vbi de dispensante, & *in num. fin.* vbi de dispensatione respectu Regularium.

13 Ad quintam quæstionis partem an suspensus ab aliquo ordine, si ascendat ad superiores absque eo, quod illos exerceat, efficiatur irregularis: in quo dubio, quia satis *ex quæst. 1. & 2.* assumitur solutio, hic tantum referam Doctores pugnantes, & quod fiat irregularis, docent Maiol. *de irregularit. lib. 4. cap. 34. num. 1. & 2.* Couarruu. *in cap. Alma*
14 *Mater p. 2. §. 3. vers. 7.* † Sed contrariam sequuntur opinionem Barbosa *in pastorali p. 2. allegat. 16. num. 15. in fine*, cum Vulpeio *in praxi iudiciali fori Ecclesiast. cap. 8. num. 32.* Sayrus *de cens. lib. 4. cap. 16. num. 22.* quorum sententia videtur practicabilior.

15 Ad sextam quæstionis partem videtur respondendum ex dictis supra *in cap. 11. sub quæst. 10.* vbi an ordinatus sine titulo beneficij, aut Patrimonij; eo quod suspensus sit, non gaudeat fori priuilegio in quo puncto tenent sententiam negatiuam Bernardus Diaz, Rolandus, & Cassaneus, quos citat Pereira *de manu Regia p. 1. c. 26. num. 18.* Vasquez
16 *allegat. 45. num. 20.* † Tamen verior est de iure sententia contraria; quia talis, est verè ordinatus, cui verè fuit impressus character: sequitur Diana *p. 4. tr. 1. ref. 26.* vbi notat etiam Clericum ordinatum per simoniam, vel ab Episcopo, qui erat impeditus ordines conferre aliquo iuris impedimento, nempe excommunicationis, suspensionis, interdicti &c. gaudere fori priuilegio.

Ad septimam quæstionis partem absolutè af- 17
firmat peccare ordinatos prima Tonsura, aut minoribus, vt fugiant sæculare iudicium, Magister Gethius *in suo thesauro animæ tom. 1. verbo Clericus, quæst. 10.* colligens *ex cap. 4. Trid. sess. 23.* sed Diana cum infinitis *part. 10. tract. 16. ref. 61.* contrariam negatiuam tenet carpens Gethium; eo quod Dianam ipse improbauerat aliter in loco disputantem, & affirmantem. Dicit enim Diana quod etsi affirmatiua Gethij sit probabilior sententia, sit etiam probabilis negatiua, quam docent cum infinitis Naldus *in summa*, verbo *Ordo num. 15.* Bonacina *de hoc Sacram. disput. 8. quæst. vnica, puncto vltimo*, Escobar *in Theologia Morali tract. 7. exam. 8. cap. 4. num. 77.* & alij relati à Diana, vide *cap. 6. de ætate, & qualit. in quæstione 1.*

QVÆSTIO IV.

An Episcopi ordinantes aliquos ante legitimam ætatem, incurrant suspensionem nostri textus, aut Bulla Pij II. latam, etiam aduersus sic ordinatos in sacris. Et quare conferens infanti Tonsuram ab illius collatione, tantum suspendatur, & conferens eidem Subdiaconatûs ordinem, non tantum à collatione illius, sed etiam à cæterorum suspensione dignus sit. Et à quo talis auferatur suspensio?

SVMMARIVM.

1 *Ordinans Infantem in Diaconum dignus est suspensione, sed non prohibetur ministrare in ordinibus, quos contulit; sic vt fiat irregularis*, numero 2. *expende vt* numero 4. & 5.

3 *Ordinans Infantem in sacris ante ætatem, qui postea durante suspensione auderet ordinare alium, fiet irregularis.*

6 *Ordinans Infantem tonsurâ ante legitimam ætatem, mitius punitur, quàm ordinans Diaconum.*

7 *Suspensio ordinati ante legitimam ætatem, à quo auferatur, remissiuè.*

AD primam quæstionis partem iam aliquid 1
dixi *in principio primæ quæstionis*, & nonnulla tradit Barbosa hîc *numero 2. & 3.* nunc breuiter iuxta textum nostrum dico quod ordinans Infantem in Diaconum, dignus est suspensione à collatione cæterorum ordinum; sed hæc suspensio, vt de ordinato iam supra dixi *q. 1. 2. & 3.* non incurritur ipso iure, stando in dispositione textus nostri, & aliorum iuris antiqui, vt docent Maiol. *de irregularit. lib. 1. cap. 30. numero 9.* Tabiena *verbo Ordo 3.* Barbosa *hic*, & *in pastorali p. 2. c. 16. n. 7. & 8.*

Vnde dici debet vt non incurreret irregulari- 2
tatem, si in ordinibus, à quorum collatione erat suspensus, ministraret; ex Rebuffo *in praxi benef.*

bene.f.tit.de Clericis mal' promotis, remissiuè. Quara *in summa Bu. ar. verb. Ordo, in princ.* vers.
3 *A.* , † quod si prædicta suspensione durante auderet alium ordinibus initiare , fieret quidem irregularis , quia suspensus à collatione ordinum illos conferendo , irregularitatem contrahit , ex Syluestro *verb. Suspensio num.* 5. vers. *si verò ab ordine.*

4 Verùm cum Trid. Concil. *sess.* 23. *cap.* 12. nullam in hoc casu apponat pœnam, nec constitutio Pij II. & cum altera Sixti V. quæ in illo loquebatur, redacta sit ad terminos iuris communis , per Clement. VIII. *in sua constitut.* incipit *Romanum Pontificem*, pridie Kalend. Martij 1595. vt refertur *in floribus decisionum sub hoc tit. decision.* 27. sequitur vt etiam hodie vigeat respectu ordinantis Episcopi suspēsio decreta per textum nostrum ,
5 vt sentit Barbosa *dict. allegat.* 16. *num* 9. † & idem *dicto num.* 7. ait, vt per Bonifacium VIII. *in cap. fin. hoc tit. lib.* 6. sit decretum, quod conferens Tonsuram Infanti , nequeat per annum alteri Tonsuram conferre , tenent Henriquez *lib.* 3. *cap.* 38. §. 1. *lit.* O , Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 32. *tract.* 2. *num.* 61. Bonacina *de cens. disp.* 3. *quæst.* 6. *puncto* 5. *num.* 25. *in fine*, Marc. Alterius *eodem tr. tomo* 2. *disp.* 16. *de suspens. cap. in princ.* idem Barbosa *p.* 3. *allegat.* 111. *num.* 4.

6 Ad secundam quæstionis partem quare pœna conferentis Infanti primam Tonsuram sit mitior, quàm Diaconarum bene disputat Campanillus omnino videndus *in diuersorio Iuris Canon. Rub* 7. *cap.* 4. *num.* 2. vbi multis nititur rationem reddere; & videtur esse efficacior ; quia qui Infanti audet conferre Diaconatûs ordinem grauius multò peccat , quam conferens eidem primam Tonsuram, vt colligitur à differentia gradus ordinum , ac præcellentiæ eorum , iuxta distinctionem , quam facio infra *in Rub. de ætate, & qualit. ordin.* vt iam etiam *supra* dixi.

Ad tertiam quæstionis partem à quo talis auferatur suspensio , respondebis ex adductis supra *quæst. præced.* vers. *ad quartam, & q.* 2. vers. *ad tertiam* , applicando quæ supra adduxi *in cap.* 11. *quæst.* 11. vers. *ad secundam , & à num.* 1. & Barbosa *in cap. sequenti sub num.* 2. multis probat , vt Episcopo denegetur dispensandi facultas , nisi quando tacitè, vel expressè ei conceditur , de quo alibi : & leges bene declarantem eundem *de officio Episcopi allegat.* 33. *p.* 2. *à num.* 19.

Ad Text. in Cap. Dilectus XV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus plures ordines conferens eodem die etiam de mandato Metropolitani, suspenditur.*

2 *Superiori obtemperandum non est quando imperat apertè iniustum.*

3 *Testi vario non adhibetur fides.*

4 *Interstitiorum quæstiones , & de dispensatione eorum hic remissiuè , & n.* 5.

5 *Periurus est propria voluntate contraueniens iuramento.*

6 *Pontifex ordinans Infantem ante vsum rationis, num queat eum reddere habilem ad matrimonium.*

DEcernit Pontifex hîc quòd Episcopus eodem die plures ordines conferens sacros, etiam de mandato Metropolitani suspenditur. Occasione huius decisionis possemus longè agere de materia interstitiorum ad ordines , hoc est de tempore , quod debet interponi de receptione v.g. Subdiaconatus ad Diaconatum , & de isto ad Præsbyteratum. Tamen quia de hoc puncto iam egi supra *in cap. quidam* 8. *hoc tit.* ideò ad ibi dicta recurres. 1

Et in vers. *ipsi obtemperare non debuit* ex hoc notat Barbosa *hic n.* 3 superiori obtemperandum non esse , quando imperat aliquid apertè , & manifestè iniustum aut quando constat esse tale quod suæ potestatis limites excedat : sic ex Gregorio de Valentia *tom.* 3. *disp.* 5. *quæst* 3. *p.* 2. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda, lib.* 2. *cap.* 4. Vide occasione huius dicti adiunges plura , quæ dico infra *sub tit. de maioritate , & obedientia* : & poteris applicare alia pleraque , quæ latè scripsi *sub cap. venit de iudic.* 2

Et *in vers. ibi sæpius variauit* ex hoc notat Barbosa *num.* 4 testi vario , & sibi ipsi contrario non esse fidem adhibendam , sic cum Claro , Farinacio , Cardoso , Menochio , & Riccio. Sed quia ego ad saturitatem scripsi *in cap. per tuas* 10. *de probat. à quæst.* 3. & *in cap. litteras* 13 *de præsumpt.* ideò ad ibi dicta recurres. 3

Ad quæstiones de obseruatione interstitiorum Suarez *de cens. disp.* 31. *sect.* 1. *à num.* 22. 20 fiat irregularis ministrans in ordine suscepto , dixi *in c.* 14. quæ causa sufficiat vt Episcopus dispenset in interstitiis ad Missam , Diana *p* 4. *tract.* 4. *resol.* 209. an dispensatio interstitiorum pertineat ad Episcopum quoad regulares, Diana *p.* 3. *tract.* 2. *res.* 32. ad aliam *res.* 112. ad alias *p.* 9 *tract.* 8. *res.* 28. *& resol.* 58. ad alias *p.* 6. *tract.* 8. *res.* 23. qualis potestas sit ad dispensandum in criminibus Clericorum , Balboa *in cap.* 4 *de iudiciis à num.* 75. vbi ego dixi circa finem , † quod qui propria authoritate contrauenit iuramento, periurus sit per hunc textum, Gratian. *regula* 269. de quo dixi latè *in c. breui* 17. *de iureiurando* : ad textum nostrum Riccius *collect.* 576. expendens Trid. *in c.* 11. *sess.* 23. *de reform.* circa ordines minores conferendos etiam habito interstitiorum tempore , de quo iam dixi *in c.* 8. an Episcopus beneficij possit dispensare in interstitiis , Diana *p.* 8. *tract.* 8. *res.* 25. & an id possit cum suo familiari triennali, ibi. *res.* 35. vide supra *sub cap.* 3. 5. *&* 11. 4 5

Pro complemento poteris materiæ textus nostri quæstionem sequentem applicare , *An Pontifex possit Infantem ante vsum rationis ordinibus initiatum , reddere habilem ad matrimonium* , de qua dico infra *in cap.* 1. *qui Clerici , vel vouentes*, interim videbis Sanchez *de matrim. lib.* 7. *disp.* 30. *num.* 3. Suarez *de religione tom.* 3. *lib.* 9. *cap.* 17. *dubio* 2. *num.* 19. Vasquez Coninc. & alios relatos à Diana *p.* 5. *tract.* 1. *res.* 43. 6

Ad

Ad Text. in Cap. Consultationi XVI. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Iurislator respondens consultationi, non introducit ius nouum, sed commune ostendit,* & n.2.

3 *Intellectus deducentes iura contra suam naturam, sunt fugiendi.*

1 DE materia huius textus dixi supra *in cap.* 1. 2. *&* 3. *hoc ut* aliquid *in cap. litteras* 13. Et quatenus *in vers. Characterem* Barbosa *num.* 3. ait vt recipiens ordines extra tempora constituta ad sacros ordines, recipiat Characterem, dixi iam in dictis iuribus, & *in dict. cap.* 8. item & *in cap. non est compos*, vbi idem dixi de ordinato ante le-
2 gitimam ætatem. † Et *in glossa* vers. *poteris*, notat quod quando Iurislator respondet consultationi, non introducit ius nouum, sed ius commune ostendit, vbi scilicet respondens consultationi, determinat illam per ius commune; ob id appli-
3 cabis *quæst.* 1. *cap.* 1. *de iudiciis*, † & cum Nauarro hic idem Barbosa notat fugiendos esse intellectus deducentes iura contram suam naturam: & videbis aliqua *sub cap.* 5.

QVÆSTIO I.

An ordines Regularium habentes priuilegium, ut possint ordinari Regulares extra tempora, possent eo uti, ubi Concilium Trid. receptum est. An superior Regularis differens ex industria mittere subditum ad Episcopum Diœcesanum ordinantem, ut postea illum mittat ad alium Episcopum, peccet mortaliter, & incurrat pœnas stante decreto Clem. VIII. 1596. sub die 15. Martij. An pro Episcopis in dispensatione interstitiorum, cum Regularibus sufficiat sola attestatio superiorum. Et an Prælati possint quoad interstitia dispensare cum suis subditis, ut ordinentur extra tempora?

SVMMARIVM.

1 *Ordines Regularium, ut possint ordinari Regulares extra tempora, utuntur priuilegiis concessis, ut* n.2. & 3.

3 *Priuilegium Clericorum Regularium ut possint ordinari extra tẽpora ad Subditos refertur.*

4 *Prælatus Regularis deferens licentiare suum subditum, aut illico mutans, ut ab alio ordinetur Episcopo, quando peccet, siue non;* num. 5. 6. & 7. *ubi* num. 8. *excusatur, si habeat Episcopus examinatores valdè rigidos.*

6 *Argumentum de pœnis ad peccata non valet.*

8 *Prælatus queat suos subditos regulares, licite, constituere in Diœcesi Episcopi, qui non habet tam rigidos examinatores ad ordines.*

9 *Prælatus mittens subditos suos ordinandos alibi, num incurrat pœnas decreti Clementis VIII.* n.10.

11 *Pœnas positas in decreto Clem. VIII. contra Prælatos Regulares differentes, aut mutantes subditos, ut ab aliquo Episcopo ordinentur, non incurrunt ipso facto, & quid in conscientia,* n. 12.

13 *Iesuitæ habent priuilegium ascendendi ad ordines superiores, etiam si nondum ministrauerint in susceptis, quo fruuntur aliæ religiones,* n.14. *ubi quid de dispensando in interstitiis, &* n.15. *&* n.19.

16 *Prælati regulares in interstitiis, qualiter dispensent cum suis subditis ad ordines. Et num hæc facultas sit ablata ab eis* n.17. & 18.

19 *Motus proprius Sixti V. contra malè promotos.*

20 *Greg. XIII. priuilegium, ut Religiosi ordinentur extra tempora.*

21 *Religiosi quando queunt ordinari ex priuilegio in tribus diebus festiuis, de quibus festis intelligatur.*

AD primam quæstionis partem, negatiuè res- 1
pondet per dispositionem Trid *in dict. c.* 8. *sess.* 23. *de reformat.* & per constitutiones Pij II. & Sixti V. Lezana *in summa quæst. regul. cap.* 14. *n.* 19. eo quod ipsum Concilium *sess.* 25. *cap.* 22. præcipit omnia, & singula in suis decretis contenta obseruari à Regularibus, non obstantibus quibuscumque priuilegiis. † Tamen Ioannes Præposit. 2
in 3. *p. de Sacram. Ordinis dubio* 15. *num.* 156. Diana *p.* 5. *tract.* 13. *resol.* 57. idem *p.* 3. *tract.* 2. *resol.* 31. Cælestinus *in compendio Theologiæ moralis tract.* 8. *cap.* 4. affirmatiuam docent contra Lezanam dicentes vt possint Prælati Regulares vti suis priuilegiis; & quod generalis illa derogatio sit applicanda locis Concilij, in quibus derogatur priuilegiis Religiosorum; non verò, vt se extendat ad omnia decreta, quæ etiam sine derogatione priuilegiorum edita sint: & hoc sensu dicunt velle Sanctam Synodum omnia prædicta decreta seruari, etiam cum derogatione priuilegiorum, quando ea in aliquo decreto posita sunt ad maiorem inculcationem particularium, non inquam vt respiciat ea decreta, in quibus non fuit derogatum priuilegiis.

Imò & in compendio Clericorum Regularium 3
sic habetur cum licentia, & dispensatione admodum P.R. Generalis posse suos Religiosos suscipere ordines etiam sacros, & etiam Præsbyteratus extra tempora à iure statuta, tribus tamen diebus Dominicis, vel aliis festiuis etiam continuis à quocumque Antistite, non obstante Trid. Concilio; idemque per Gregor. XIII. concessum fuit Patribus Iesuitis, quæ incipit *pium, & vtile* sub die 22. Septemb. 1582. Pontif. sui ann. 11. & aliis inquam Patribus sic communicatum multis affirmat idem Diana videndus *dict. p.* 3. *tract.* 2. *resolutione* 31. de quo dixi supra, *sub cap.* 5. *& sub cap.* 11.

Ad secundam quæstionis partem, etsi nega- 4
tiuè respondeat Bordonus *in conf. regular. tom.* 2. *res.* 67. *num.* 39. eo quod in decreto Clem. VIII.

possunt

possunt spectari duæ transgressiones. Prima quando Prælatus regularis licentiaret suum subditum ad extraneum, dum Diœcesanus eo tempore ordinationem haberet, tunc dicit ordinationem esse graue peccatum, cum sit præiudicialis iuribus Epis-
5 copi, cum ei de facto auferat subditum. † Secunda, quam Prælatus differt, aut remouet subditum in ordine ad ordinationem, & facit, vt suus subditus ab alio ordinetur Episcopo. Et in hoc casu negat adesse peccatum læthale, cum non sit grauis violatio decreti; eo quod non contineat verba præceptiua, nec materiam principalem, seu principale dispositum, quod est vt quilibet Religiosus recipiat ab eo Episcopo, in cuius Diœcesi moratur; non enim in his casibus graue inferri præiudicium dicit; quia Episcopi parum curant ordinationem huius, vel illius Religiosi hic, & nunc: nam ius, quod habent super Religiosos est variabile quoad ordinationem, cum ipsi de facili mutentur de vna Diœcesi ad aliam, nullamque habeant permanen-
6 tem mansionem. † Et hanc partem defendendo ait non obstare argumentum, quod à pœnis infertur graue peccatum; quia respondet non valere à grauioribus pœnis ad grauiora peccata ex glossa *in cap. admonere* 33. *quæst*. 2. verf. *existimes*, quia vt docet Nauar. *in manuali cap*. 23. *n*. 53. pœna excommunicationis grauissima est, & tamen quandoque trãsgressio alicuius rei prohibitæ sub pœna excommunicationis non est peccatum mortale.

7 His inquam non obstantibus affirmatiuam sententiam docent Peirinus *de Prælato quæst*. 3. *c*. 7. *num* 4. Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. quæst*. 18. *num* 6. Diana *p*. 9. *tract*. 8. *ref*. 58. nempè vt peccent Prælati regulares sic differendo suos subditos mittere, & lethaliter; quia faciunt contra Papæ decretum in materia graui; tum quia præiudicant Episcopo Diœcesano, sed dicunt excusari posse à mortali, si id bona fide faciant credentes, vel
8 sibi licere, vel non esse peccatum. † Deinde posse excusari si Episcopus Diœcesanus habeat examinatores valdè rigidos, seu etiam malignos erga regulares in genere, vel in specie, & aliqui subditorum sint aliquando debiles, de quibus illis certo constet, quod non approbabuntur; quia tunc dicit Peirinus, vt Prælatus Religiosus possit eos constituere locales in alio Cõuentu alterius Diœcesis, in qua non tantum rigorosa cum Religiosis agatur, vt patet; quia potest religiosus, qui solum scit legere, & scribere, absque grammatica ad quemcumque ordinem promoueri (quod an sit vtique verum dixi *sub dict. cap*. 5.) sed hic si in aliquo Episcopatu permaneat, nunquam ordinabitur; quia non ordinantur, nisi qui bene callent linguam latinam; ergo (infert Peirinus) poterit talis subditus mitti in alium Episcopatum, in quo non tam rigidè cum eo agatur.

9 Dubium verò est an Prælatus mittens suos subditos ordinandos modo præfato si contingat, vt non ordinentur, incurrat nihilominus pœnas præfati decreti Clem. VIII. & non incurrere videtur tenendum. Primò quia verba sunt intelligenda cum effectu per textum, *in l*. 1. §. *hæc verba ff. quod quisque iuris, cap. relatum de Clericis non resident. cap. qualiter*, vbi glossa vlt. *de pactis, cap. si à iudice de appellat. lib*. 6. Deinde quia prædictum Clem. statutum, est odiosum, & contra antiquissima Regularium priuilegia, vt constat ex Casarub. *in compendio priuileg. mendic.* verb. *ordines sacri, num*. 1. 3. 9. 11. *& ex tom*. 2. *in constit*. 7. *Pij V*. §. 9. ita docent Peirinus & Tambur. *in locis iam supra* relatis. † Tamen Riccius *p*. 4. *decis*. 118. *num*. 18. 10
Pater Bordonius *dict. ref*. 67. *num*. 66. Garcias *in addition. p*. 5. *cap*. 7. *n*. 92. dicunt incurrere; quia bene licentia obtinuit ex parte concedentis; licet subditus non fuerit ordinatus, cum effectus ordinationis supponat licentiam, quæ ab ea non pendet in sua causa, sed ab ordinatore; habuit enim licentia suum effectum sufficienter, quando obtenta fuit à petente: ex his, & aliis rationibus Diana, *dict. ref*. 58. *in fine*, hanc vt probabiliorem amplectitur, quæ videtur confirmari ex his, quæ latè adduxi, *de conatu, & affectu in cap*. 1. *de præsumpt.* Mihi verò videtur nimis rata prima sententia; quia ea pœna ab effectu aggrauatur, seu infligitur.

Notabis quod pœnæ positæ in dicto decreto 11
Clem. VIII. non incurruntur ipso facto per verba Pontificis ibi: *qui non fecerint &c. pœnas incurrent*, qui modus loquendi insinuat pœnam esse solum comminatoriam, & infligendam, non ipso facto inflictam, iuxta ea, quæ cum multis tradit Sayrus, *de cens. lib*. 1. *cap*. 11. *num*. 12. & 13. & quæ ego bene expendi ex Suarez *de cens. disp*. 31. *sect*. 1. *à num* 15. cum declarant mentem, & intellectum textus *in cap. non est compos*, 14. *hoc tit*. † Imò ad- 12
dunt Peirinus, Tamburin. & Diana *vbi suprà*, quod etiam si dicta pœna priuationis esset ipso facto; non tamen incurreretur in conscientia, semperque requiri iudicis sententiam declaratoriam facti; quia nemo tenetur tam rigorosam pœnam in se exequi.

Ad tertiam quæstionis partem Villalob. *in sum*. 13
p. 1. *tract*. 11. *difficult*. 12. *n*. 8. refert quoddam priuilegium concessum Soc. Iesu, cuius etiam meminit Manuel Rodrig. *in q. reg. tom*. 2. *q*. 13. *art*. 5. vt possint Religiosi promoueri ad ordines sacros Præsbyteratus absque vlla functione in ipsis ordinibus aut obseruatione interstitiorum, † & prædicto pri- 14
uilegio frui posse alias Religiones communicãtes, non obstante prohibitione communicationis huius gratiæ expressè facta à Greg. XIII. *in iam relata constit*. probat Emanuel *supra art*. 6. *circa finem in compend. q. reg. resol*. 106. *n*. 20. vbi dicit tutum esse vti prædicto priuilegio. † Verum Diana tenet af- 15
firmatiuam sententiam, *part*. 3. *tr*. 2. *ref*. 112. & ait quod sacra Congregatio Cardinalium declarauit non posse dispẽsare Prælatũ super interstitiis Regularium ordinandorum: eo quod id pertineat ad Episcopum ordinantem; qui tamen quoad causam dispensationis iudicium suum formare debet ex attestatione superiorum regularium sic tradit prædictam declarationem Peirinus *in priuileg. Mu im. tom*. 1. *constit. à Sixti IV*. §. 11. *n*. 35. & Villalobos *suprà*, etsi contrariam teneat sententiam dicit debere in hoc se confirmare Religiosos consuetudini propter constitutiones pontificum contra malè promotos: & sic tutius, & consultius videri.

Ad vltimam quæstionis partem an regulares 16
possint dispensare cum suis subditis quoad interstitia, vt ordinentur extra tempora; quia longè agit de hoc dubio Diana *p*. 9. *tr*. 8. *ref*. 28. cum Castro Palao eius verba referens *tom*. 2. *tract*. 27. *disp*. *vnica punct*. 13. *n*. 13. cum Rodrig. *in q. regul. tom*. 3. *q*. 23. *art*. 5. Villalob. *tr*. 11. *de ordin. difficul*. 12. *in fin*. *& dif*. 13. *n*. 6. referentes plures cõcessiones Pontificum, veluti Alex. VI. Eugen. IV. & aliorũ respondentes per clausulam illam generalem derogatoriam oppositã *in d. c*. 22. *Trid. sess*. 25. derogata esse omnia priuilegia concessa Religiosis, & aduersa statutis Tridentini; quia si Tridentinum vellet omnia priuilegia Religiosis concessa derogare, expressè ea derogaret in Trid. *dicta sess*. 25. *de refor-*

 mat.

mas. prædictam derogationem constitueret quam
non præstitit ; & tenent etiam hanc partem Pater
Leander à Murcia *in Regulam sancti Francisci*
cap.6.q.19.n.1. Rodriguez *tom.1.q.8.art.6.* Portel.
in dub.regul. verbo *priuilegij cessatio per non vsum,*
num.64.
17 Obstabis dicendo vt eo quod Gregor. XIII.
& Sixtus V. confirmauerint priuilegia Religio-
num, quæ Tridentino aduersa non erant, infer-
tur derogasse aduersa ; imò Peirinus *de Prælato*
q.3.c.7.num.11. docet dictum priuilegium Grego-
rij XIII. concessum Societati Iesu derogatum
fuisse à Sixto V. Vnde hodie nec Patres Iesu posse
18 vti illo priuilegio;† Tamen relati sustinendo suam
sententiam dicunt solum prædicta obiectione in-
ferri noluisse ea confirmare, & locum opinioni-
bus relinquere, an essent reuocata.
19 Et minus obstare dicunt motum proprium
Sixti V. qui fertur contra male promotos ; quia
tales non debent censeri promoti ex sedis Aposto-
licæ priuilegiis ; deinde quia talis motus reuoca-
tus est, & redactus ad terminos iuris communis.
Nec reuocatum est dictum priuilegium Gre-
gor. XIII. concessum Patribus Iesuitis ; quia,
& de ipsis, & de omnibus aliis regularibus con-
trarium dicit Gauantus *in addit. Man. Episcop.*
verb. *Ordo in genere, num.8.* & affirmat Diana *dict.*
ref.28. in fine, se scire in Societate Iesu dictum pri-
uilegium hodie extare in viridi obseruantia, quo
vti posse ait alios regulares.
20 Nec etiam obstat prohibitio facta in dicto pri-
uileg. Greg. XIII. nec alij Religiosi aliorum
ordinum communicationem in dicto priuilegio
suscipiendi ordines extra tempora, & non reser-
uatis interstitiis communicarent ; quia dicunt hanc
probibitionem solum inferre, non posse vti pri-
uilegio Religiosos aliorum ordinum via commu-
nicationis, sed non impedire, quin eo vti possint,
si aliunde est illis concessum, vti concessum est ab
Alex. VI. & Eugenio IV. non enim prædicta Gre-
gor. XIII. prohibitio tollit, quin alij Pontifices
successores eam communicationem facere pos-
sint, vt fecit Gregor. XIV. vt probat Rodri-
guez *tom.1.quæst.regul.q.55.art.17.* qui etiam addit
tom.3.q.25.art.5. in fine, vt esto per Tridentinum
reuocata essent priuilegia Alex. VI. & Eug. IV. esse
tamen reuocata speciali concessione Clem. VIII.
approbant Villalobos *in summa dict. tract.11. de*
ordin.difficult.12. in fine, & dif.13.num.6. Barbosa
21 *in remis. Concilij sess.23.c.8.* † Et hæc congerit, &
alia Diana *dict. ref.28.* sub vers. *nec verum,* vbi
etsi referat ex Rodriguez, & Villalobos posse ex
concessione Alex. VI. & Clem. VIII. in tribus
Dominicis, vel tribus festis duplicibus, aut semi-
duplicibus Religiosum promoueri ad sacros ordi-
nes cesset probabilius, vt quoties alicui conceditur
extra tempora, vt in tribus Dominicis, seu diebus
festis ordinaretur, quin additum fuerit *duplicibus,*
vel *semiduplicibus* ; intelligatur de festis diebus,
qui à Clero ; & Populo sub obligatione præcepti
celebrantur; quia dies hi ex communi acceptione
Populi, dies festi, nuncupantur, & non alij, quos
Clerus officio duplici, aut semiduplici celebrat:
de hoc dixi supra.

Ad Text. in Cap. XVII. fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Criminosi occulti, vt periuri testes, falsi, & alij,*
si homicidæ non sunt, queunt in ordinibus
ministrare : & quare homicida excipitur,
num.2.
2 *Homicidium inter horribiliora crimina compu-*
tatur, quod est maius malum fornicatione,
& grauius periurio, n.3.
4 *Homicida, periurius & falsarius, num pos-*
sint beneficia obtinere remissiuè, nume-
ro 5.
6 *Homicida proditorius, quam pœnam incurrat*
remissiuè.
7 *Infamia diuisio remissiuè.*

PRobat textus iste quod criminosi occulti, vt 1
adulteri, periurij, testes falsi, & alij, si ho-
micidæ non sint post pœnitentiam in susceptis or-
dinibus, queant ministrare ; & quod ante pœniten-
tiam moneantur, vt non ministrent in susceptis or-
dinibus, comprobat multis Barbosa *hic,* † vbi *n.4.* a
reddit discriminis rationem ; quia homicidium in-
ter grauiora, & horribiliora crimina computatur;
& quia affert nocumentum immediatè personale,
& irreparabile, cum sit maius malum fornicatio-
ne, & grauius peccatum periurio, hæc omnia mul-
tis Doctoribus comprobans.
Vnde applicabis quæ latè dixi *in cap.4. de indi-* 3
ciis sub §. de adulteriis, d.quæst.18. & ibi : *à q.24.*
vbi egi de quæstione illa, an Episcopus possit dis-
pensare in criminibus adulterio maioribus, & quæ
sint crimina maiora, vel minora, vbi de homici-
dio, adulterio, fornicatione, & aliis criminibus; &
ibi *quæst. 25.* an possit hodie Episcopus ex Trid.
dispensare in omnibus irregularitatibus occultis:
item, & ad intellectum, quem de hoc textu ad-
duxi *in cap. cum non ab homine 10. de iudiciis q.21.*
n.11. vers. nec obstat.
Plures inquam quæstiones per litteram textus 4
huius Doctores mouere solent : nam si homicida
non potest ad ordines promoueri, num possit be-
neficium non obtinere ; adeo vt propter irregula-
ritatem nulla sit collatio ; Garcia *de benef. part.7.*
cap.11. præcipuè *à num.6.* bene dissoluit, & dispu-
tat : Tu tamen applicabis quæ longè dixi *in c.10.*
de iudiciis, vbi *quæst.29.* egi de quæstione, *An cle-*
ricus homicida absque sententia condemnatoria, pri-
uetur ipso iure à beneficio : & de pœna homicidij
Clericorum egit Gutierrez *lib. 2. pract. cap.5.* &
Zeual. *in pract. quæst.569.* egit de eadem quæstio-
ne, an Clericus homicida priuetur beneficio ipso
iure, per textum hunc. † Ad aliam per textum no- 5
strum, *An collatio beneficij facta periuro, sit nulla,*
egit Balboa *in dict. cap.10. de iudic. à num.11. & 22.*
& sic applicabis illam, quam ego latè tractaui,
An clericus periurus eo quod talis sit, amittat be-
neficium, seu requiratur sententia : & quæst.30.
quid de falsificante litteras Apostolicas : de cri-
mine adulterij ad inhabilitatem egit Balboa *in*
d.c.4. de iudiciis à n.44. & ego ibi latissimè *à q.18.* †
De homicida proditorio, qui alium insidiosè occi-
dit, num degradatur, vt curiæ sæculari tradatur, dixi
in

in dict.cap 10. *de Iudiciis quæst.* 23. Ad aliam bonam ibi *quæst.*27.

7 Et quia Suarez *de censuris disp.*48.*sect.*1. *& à num.*6. expendit textum nostrum quoad diuisionem infamiæ Legalis, Canonicæ, aut Ciuilis; ideò leges quæ de infamia iuris, & facti latè adduco *in cap.*1. *de exceptionibus*, & *in cap. testimonium de testibus*, latissimè.

QVÆSTIO I.

An Episcopus in aliquo casu possit dispensare cum homicida voluntario ad ordines suscipiendos. Et an possit dispensare cum irregulari ex homicidio occulto, vt ministret in ordinibus susceptis. Et an possit dispensare in irregularitate, si delictum fuit deductum ad forum contentiosum, & punitum. An irregularitas orta ex homicidio iusto, sit per Episcopum dispensabilis: Et quid de Prælatis regularium. An crimen inducens irregularitatem si sit occultum, dummodo sit externum, inducat irregularitatem?

SVMMARIVM.

1 *Infamandi personas duplex modus, vnus per iudiciarium ordinem, qui dicitur iuris infamia, si per viam accusationis procedatur, nisi per inquisitionem,* n.2. *alius per factum remissiuè.*

3 *Homicida irregularis est, nec ad ordines queit promoueri, nec in susceptis ministrare, nec beneficiari,* n.4.

5 *Episcopus ob euitandum scandalum secundum communem, potest dispensare cum homicida voluntario occulto ad ordines, & quod in susceptis ministret,* n.6.& 11.*verius è contra,* n.9.& 12.

7 *Homicida voluntario occulto non conferuntur beneficia.*

8 Cap.7.Trid. sess.14.de reformat.

10 *Homicida occultus ex iure positiuo impeditur ordines suscipere.*

13 *Episcopus nequit dispensare etiam ex necessitate cum irregulari ex homicidio occulto vt ministret in susceptis ordinibus, etiam minoribus nec vt obtineat beneficium,* numero 14.

11 *Episcopus verius est vt nequeat dispensare irregularitatem incursam ex bello, nisi homicidium reduceretur ad non absolutè voluntarium.*

16 *Episcopus, si delictum fuerit in iudicium, nequit dispensare in irregularitate ex delicto occulto prouenіente: fallit si in iudicio non probetur,*n.17.& 18. *etiam medijs deprauatis,* n.19.

20 *Delictum occultum tunc verè dicitur ad iudicium contentiosum peruenisse cum in tali iudicio lis fuisset contestata, secus si tantum citatio interuenisset,* n.21.22.& 23.

22 *Forum contentiosum verè dici nequit, nisi per partes in iudicio contendatur.*

23 *Lis propriè dicitur mota, postquam est facta litis contestatio.*

24 *Episcopus dispensat in irregularitate prouenіente ex homicidio necessario,* n.25.& 26.

26 *Homicida irregularis si excedit modum in se defendendo, est dispensabilis ab Episcopo: vide* n.27. & 28.

29 *Dispensant Prælati regulares in irregularitate proueniente ex bello, & ex ministro Iustitiæ.*

30 *Crimen occultum irregularitatem inducens ex homicidio, non dispensatur ab Episcopo,* num.31.

PRæmitto ergo dicendum ad verba textus nostri ibi, *Si proposita crimina ordine iudiciario comprobata, vel alias notoria non fuerint, non debent, &c.* vt inferant ergo Doctores duos esse modos infamandi personam, vnum per iudiciarium ordinem, alium per facti euidentiam: ex priori modo dicunt resultare iuris infamiam, ad quam certum esse docent, vt sufficiat sententia diffinitiua iudicis, per quam aliquis damnatus est, vel declaratus, vt conuictus de crimine *ex l. verbum, cod. ex quibus causis*, vbi dicitur interlocutoriam non sufficere, sed esse necessariam diffinitiuam sententiam causa cognita: & ita in specie explicat prædicta verba Suarez *de cens. disputatione* 48. *sect.*1. *sub num.* 6. credens ita esse intelligenda prædicta nostri textus verba, sic probans ex glossa hic, *& in cap. vestra, & in cap. fin. de cohabit. clericor. & mulierum*, & *in dict. cap.*1. *de except.* Syluester *verbo infamia*, Nauar. *c.*25. *in manuali num.* 73. Castro *lib.* 2. *de Iusta hæreticorum punitione cap.* 9. † Imò addit Suarez cum 2
Abbate *in cap. inquisitionis de accusat. numero* 2. Iure canonico necessarium esse, vt per accusationem processum fuerit: nam si per viam inquisitionis procedatur, etiam si sententia sequatur, infamiam non sequi: expendit etiam qualiter infamia facti probetur; sed de his Satius *in dicto cap.*1. *de except.* nonnulla *in cap. testimonium* 15. *de testibus*; quando autem dicantur crimina publica, seu notoria, dico latè *in dict. cap. vestra*, & dixi nonnulla alibi, vt *in cap.* 4. *de Iudic.*

Præmitto etiam dicendum ex textu nostro, vt 3
homicida, qui est irregularis, nec ad ordines queat promoueri ex textu nostro, *cap. de cætero, de homicidio*, Trident. *sessione* 14. *de reformat. cap.* 7. nec in susceptis ministrare, *cap. suscipimus de homicid. cap.* 2. *de cleric. pugn. in bello*, † qui nec beneficium obtinere potest, *dict.cap.*2. 4
in fine, & dict. Trident. *cap.* 7. collatioque illi facta, sit ipso iure nulla, Felinus *in cap.*2. *de rescript. numero* 3. *& in dict. cap. inquisitionis numero* 7. Ioannes Gutierrez plures referens *canon. quæst. cap.*5. *numero* 92. Farinac. 4. *part. quæst.*199. *numero* 58. cum multis aliis Garcia *de benefic. part.*7 *cap.*11. *à numero* 6. Barbosa *in dict. cap.*7. *Trident.* ille pluribus comprobans decisionibus, vbi *à numero* 9. agit quis possit cum homicida dispensare, vbi latè expendit *à numero* 12. Trid. *in cap.*6. *sessione* 24. & *in dict. cap.*7. *sessione* 14. vnde iam pergo ad exponendas quæstiones propositas.

Ad primam quæstionis partem an Episcopus 5
possit cum homicida voluntario dispensare ad ordines sacros suscipiendos, est casus curiosus, & à paucis tractatus; igitur Fragosus *in regimine de*

Republica Christiana tom. 1. *p.* 1. *lib.* 8. *disp.* 18. §. 9. *num.* 20. qui ausus est dicere ex doctrina Sanch. *lib.* 2. *de matrim. disp.* 40. *num.* 7. posse Episcopum dispensare cum homicida occulto, si vrgentissimæ necessitati suscipiendi ordines sacros, non possit alio modo obuiari absque eo, quod sacris initietur. Et ponit exemplum in viro graui, qui ratione Canoniæ erat paratus iam quoad omnia ad suscipiendum ordinem sacrum pridie illius, quo ordines conferebantur, de industria patrauit homicidium occultum: quo in casu ait nullum esse fortius remedium, vt euadat infamiam, nisi ad ordinem sacrum promoueri; quod si non promoueatur, reputabitur apud omnes author illius homicidij, & itidem subibit apertissimè illius homi-
6 cidij, & vitæ discrimen. † Nam si Episcopus vrgente necessitate, aut scandalo, aut infamia potest, cum difficilis est aditus ad Papam, dispensare cum sacerdote occulto homicida, vt ministret in sacris iam susceptis ex sententia Sanchez *dict. disp.* 40. *num.* 7. ergo sequitur Diana *part.* 9. *tract.* 8. *res.* 52. vbi ex aliis probat, & ego in comprobationem adiungo quæ dixi *in dict. cap.* 4. *de iudic. sub* §. *de adulteriis a quæst.* 18. & ibi: *quæst.* 19. vbi egi de ea, an in casu magnæ necessitatis dispenset Episcopus in impedimentis matrimonij.

7 Sed videntur obstare verba Trid. *in dict. cap.* 7. vbi loquens de perpetrante ex sua voluntate homicidium *in* 1. *p.* etiam si crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit nullo tempore, ait vt homicida ad sacros ordines promoueri possit, nec illi aliqua beneficia Ecclesiastica, etiam si curam ani-
8 marum, non habeant, conferri liceat. † Imò addit Tridentinum in sequentibus verbis, *vt omni ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careat*; & sic docent Nauar. *in manuali cap.* 27. *num.* 194. *vers. septimo*; & *num.* 140. *vers. quarto* & *cons.* 17. *in antiquis, alias* 13. *in nouis de homicid.* Barbosa cum multis *de officio Episcopi allegat.* 39. *num.* 59. Henriquez licèt dubius *in summa lib.* 14. *cap.* 17. §. 1. *lit. D.* & *lib.* 13. *cap.* 57. §. 1. Farinac. *in praxi crim. p.* 5. *quæst.* 119. *tit.* 14. *num.* 61. & alij relati à Barbosa *in dict. cap.* 7. *Trid. sess.* 14. *num.* 8. Episcopum dispensare non posse in irregularitatibus ex homicidio voluntario, occulto, aut manifesto, nec ad ordines minores, nec etiam ad beneficium simplex obtinendum.

9 Imò quod nequeat Episcopus dispensare cum tali homicida voluntario etiam occulto, vt in ordinibus susceptis ministret, docent Nauar. *de homicidio cons.* 45. *in* 2. *editione per dict. cap.* 2. *de cleric. pugn. in duello*, Pr. Emanuel Rodrig. *tom.* 1. *in summa cap.* 179. *notab.* 5. Ludouicus Lopez *instruct. p.* 2. *cap.* 93. probantes ex dict. Trid. *cap.* 7. ibi: *omni ordine careat*, hoc est vsu susceptorum; quibus verbis ait Auila *p.* 7. *disp.* 6. *dub.* 3. tolli potestatem Episcopis dispensandi quoad vsum ordinum.

10 Tamen respondent Doctores quod cum prædictum impedimentum non suscipiendi ordines ab homicida occulto, sit iuris positiui à Concilio statutum: in quo iure magna, & vrgente necessitate occurrente, possit Episcopus dispensare, vt bene notant Roman. *singulari* 486. Felinus *in cap.* 1. *sel. lentia* 7. *de constit.* Gutierrez *canon. quæst. cap.* 23. *num.* 18. in prædictoque casu, de quo loquimur si talis homicida non promoueatur, vrgeat scandalum, & periculum vitæ, & vehemens suspicio, quod fuerit auctor patrati homicidij, si velit abstinere ab ordinibus suscipiendis, sequitur vt prædictis omnibus concurrentibus cum Pontifex summus aditi non possit, videatur vt possit Episcopus cum illo dispensare ad ordines suscipiendos ministrandos, vt Fulgosius defendit.

Imò & in secundo casu ministrandi in susceptis 11
ordinibus concurrentibus vrgente necessitate, infamia, aut scandalo, & difficili ad Papam recursu, vt possit ordinatus homicida voluntarius ministrare, si delictum est occultum, credit Auila supra *conclus.* 1. censet Henriquez *de irregularit. cap.* 19. *num.* 1. & 2. iuncta glossa *lit. V.* quia id poterat de iure antiquo; ergo etiam modo, non obstantibus verbis Trid. *in dict. cap.* 7. ibi: *ab altari auelli debeat*, &c. alia tradit Fragosus supra quæ tanquam probabilia non respuit, Lessius *in* 3. *p. D. Thomæ cap.* 1. *de irregularit. dub.* 2. *num.* 35. in quibus omnibus relinquit Diana cogitandum, † & ego, etsi 12
respectu dispensandi in impedimentis occultis ad matrimonium, fatear vera, quæ dixi *in dict. cap.* 4. *de iudiciis quæst.* 19. Tamen in prædictis casibus, de quibus nunc loquor, non sic absolutè censeo propter tam expressa relata verba Concilij, imò & propter decisionem textus nostri, vbi decreuit Pontifex, vt adulter, periurus, & falsus testis occulti, queant in susceptis ministrare post pœnitentiam peractam, & in suscipiendis ordinibus ministrare propter reos homicidij; ergo, ex quo loquitur de adulterio, periuro, falsario occultis, quibus non impedit vt ordinentur, aut ministrent in susceptis ordinibus post pœnitentiam, & eodem dubio excipiat homicidam, sequitur vt quantumvis ille occultus sit, nequeat ab Episcopo permitti, vel dispensari, vt in susceptis ordinibus ministret, & multò minus, vt ad alios ordines promoueatur.

Ad secundam quæstionis partem, an possit dis- 13
pensare cum irregulari ex homicidio occulto, vt ministret in susceptis ordinibus, etsi iam sit datum responsum, video Dianam *p.* 4. *tract.* 2. *res.* 100. affirmatiuam sententiam sequi vrgente magna scandali necessitate, vel alia, & difficili existente recursu ad Papam, vel propter inopiam, vel magnam distantiam, & hoc siue ex eius ordinaria potestate, siue ex tacita Pontificis commissione, cum credendum non sit velle Papam in tali casu sibi reseruare dispensationem cum tanto animarum periculo, sic probans ex doctrina Sanchez *dict. lib.* 2. *de matrim. disp.* 40. *num.* 7. Henriquez, & Sylvestr. & Auila vbi supra, & ex Patre Cornejo *in* 3. *p. Diui Thom. tract.* 5. *de irregul. disp.* 1. *dubio* 4. *quæst.* 4. qui etsi Henriquez *lib.* 14. *summ. cap.* 14. *num.* 1. existimet posse Episcopum, etiam post Concil. *dict. sess.* 14. *cap.* 7. dispensare cum homicida occulto voluntario ad vsum, saltem, minorum ordinum, & *lib.* 13. *cap.* 57. *num.* 1. etiam dispensare cum eo ad beneficium simplex; eo quod Tridentinum non abstulerit id, quod alias erat eis concessum de iure communi, iuxta *cap.* 2. *de cleric. pugn. in duello*, vbi vtrumque videtur Episcopo concessum. † Tamen eum improbat per verba *dict. c.* 7. 14
Trid. iam relata, vbi clarè loquitur de beneficio simplici, & de vsu minorum ordinum, cum talis vsus officium sit Ecclesiasticum.

Notauit autem Macerus *de Sacram. in* 3. *p. D.* 15
Thom. q. 24. *dubio* 9. *n.* 1. vt possit Episcopus in irregularitatem incursam ex bello dispensare cú clericis constitutis in sacris ordinibus, ne mendicare cogantur & ad beneficium obtinendum, quod dicit Diana videri contra mentem Concilij *in d. c.* 7. &

ego

ego sic credo, nisi fortè tale homicidium reduceretur ad non absolutè voluntarium.

16 Ad tertiam quæstionis partem, an possit dispensare in irregularitate, si delictum deductum fuit ad iudicium contentiosum, etiam finito iudiciò punitum. In qua difficultate videtur, vt non possit dispensare, cum non possit negari, quod delictum non fuerit deductum ad forum contentiosum, nec deinde occultum; imò publicum: nam quæ probantur in iudicio, appellantur publica, sed Trid. Concil. *in dict. cap. 6. sess. 24. de reform.* concedit Episcopis facultatem dispensandi super irregularitate in casibus occultis, & non deductis ad forum contentiosum absque vlla distinctione; ergo: ita docent Barbosa *in pastorali p. 2. allegat. 39. num. 35.* cum Suarez, Bonacina, Gutierrez, Rodriguez, & aliis; item & tenent Garcia *de benef. dict. p. 7. cap. 11. num. 50.* cum aliis Bartholomeus de Bechis *in praxi monitorum disp. 9. dub. 16, in fine.* Et pro hac adducit Barbosa ex Stephano Daluino *de potestate Episcopi*, declarationem sacræ Congregationis dicentis sufficere solam deductionem, quidquid inde sequatur.

17 Verùm alij contrariam docent sententiam ex eo; quia in dicta dispensatione super irregularitate, de qua loquimur, non turbatur Tribunal iudicis, quod vitare intendit dictum Trid. Concilium dicta exceptione; eo quod intentum Concilij fuit conseruare authoritatē Iudicibus; sed in nostro casu nihil authoritati detrahitur Iudicis; quia iam functus est iudicio suo; ergo. Deinde quia ideo Concilium requirit delictum esse occultum, vt vitetur scandalum publicum, sed hoc cessat per punitionem factam per Iudicem, & humiliter toleratam à delinquente; ergo. Et sic ita docent Sebastianus à Bononia *in tract. de elect. p. 2. cap. 4. dub. 71. num. 13.* Auila *de cens. p. 7. disp. 10. dubio 7.* Henriquez *lib. 14. cap. 7. num. 5.* Reginaldus *tomo 2. lib. 30. tract. 2. num. 29. vers. 6.* Diana *part. 4. tract. 2. res. 97.* Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 21.* Gaspar. Hurtado *de irregularit. disp. 2. difficult. 27. num. 68.* quod æquum mihi videtur, etsi fatear fortiter verba textus nostri obstare pro contraria sententia; cui si hanc sequaris, facilè respondebis ex fundamentis huius vltimæ sententiæ.

18 Video tamen eundem Barbosam suprà *num. 32.* cum Campanillo *in diuers. iuris Canonici lib. 11. cap. 23. num. 144.* Marc. Anton. Genuens. *variar. resolut. lib. 3. res. 16. sub num. 21. vers. nec obstat.* Henriquez, Auila, Sayro, Marco Alterio, Feliciano de Vega *in dict. cap. 4. de iudic. §. de adulteriis, n. 175.* Trullench. Bechis, Grassis, Bonacina, Molina *de iust.* & cum Sanchez *de matrim. lib. 2. disput. 37. n. 12. & lib. 8. disp. 34. num. 57.* & in præcepta Decalogi *lib. 2. cap. 11. num. 21.* qui alios refert dicentes Episcopum non posse dispensare in irregularitate, deducto delicto ad forum contentiosum, dum durat iudicium; nam eo finito & habita sententia absolutoria, licere Episcopo dicunt; quia adhuc manet occultum, cum nequeat dici deductum cum effectu, ex quo probatum non fuerit: & iste
19 casus differt à casu nostri dubij. † Imò addunt prædicti Doctores, & alij, quos refert Barbosa *dict. alleg. 39. num. 33. & 34.* hanc doctrinam procedere, etiamsi mediis deprauatis, delinquens absolutionem à delicto in iudicium deducto obtinuisset, & Campanil. supra *in Rub. 11. cap. 23. num. 144.* tenet quod si iudicium non fuerit sententia finitum eo quod accusatus per annum tacuerit, possit nihilominus in irregularitate, vel suspensione dispensare, cum glossa verbo *obrepsit in cap. tanta 81. dist. & cap. Omnipotens de accusat.* & aliis, quos sequitur idem Barbosa.

Dubium verò est non leue, quando dicatur 20
delictum occultum deductum ad forum exterius; & vt respondeas latè posses hic adiungere quæ adduxi *sub cap. pen. de foro comp. à quæst. 1.* vbi egi quando dicatur iudicium incipere, num à citatione, an verò à litis contestatione, vbi expendi iura *in cap. gratum, cap. relatum, & cap. licet de officio deleg.* & alia Iuris ciuilis. Nunc autē in proposito, de quo loquimur, etsi Riccius *in praxi fori Ecclesiast. decis. 522. in 1. edit. & decis. 449. in 2. edit.* Floram *de casibus reseruatis, cap. 4. §. 21. num. 2.* Marcellus Vulpeius, & Alterius, qui pluribus fundamentis nititur, probare, censeri deductum à citatione, vbi primum ea facta est; quia regulariter iudiciū incipit à citatione, de quo infinita dixi
in d. cap. pen. † Tamē in puncto, de quo loquimur 21
verius est vt desideretur contestatio litis, de cuius natura dixi ibi, *& sub Rub. de litis contest.* latissimè.
† Eo quod forus contentiosus verè dici nequeat, 22
nisi per partes in iudicio contendatur negando, vel confitendo delictum: quo actu litis contestatio etiam in criminalibus inducitur; deinde, quia propriè iudicium non dicitur, nisi habita inter partes litis contestatione. † Et quia lis mota, tum pro- 23
priè dicitur postquam est facta litis contestatio, vt probat textus *in cap. ex parte 30. de verb. signif.* ergo in casu nostro sic dicendum videtur, in quo, de tanto præiudicio agitur: sic docent Diana *dict. p. 4. tract. 2. res. 97. in fine*, cui addo Barbosam *dict. allegat. 39. p. 2. à num. 29.* videndus *num. 28.* cum Fr. Sigism. à Bonon. *de elect. dub. 71. num. 10. à principio.* Gauanto *in man. Prælatorum*, verb. *Absolutio. num. 13.* Castro Palao *de legibus tract. 3. disp. 6. puncto 15. §. 1. n. 1.* & de pœnis hæret. *tract. 4. disp. 4. num. 14.* Trullench. *in opere morali lib. 1. c. 3. dub. 4. num. 9.*

Ad quartam quæstionis partem an irregulari- 24
tas orta ex homicidio iusto, sit per Episcopum dispensabilis. Et in hoc dubio videtur etiam dicendum, vt nequeat Episcopus dispensare, tam propter decisionem textus nostri, quàm *dict. c. 7.* Trid. *sess. 14. de reformat. & dict. cap. 6. sess. 24.* cum *in dict. cap. 7.* & sic Maiolus *de irregularit. lib. 1. cap. 2. num. 10. vers. 20. & lib. 5. cap. 48. n. 10. & 11.* dixit dispositionem Trid. *in dict. cap. 7.* procedere in quocumque homicidio etiam vim vi repellendo commissum. † Sed tu breuiter respondebis di- 25
cendo irregularitatem contractam ex homicidio necessario esse dispensabilem per Episcopum; quia etsi iste occidendo ob ineuitabilem necessitatem, non fiat irregularis, iuxta *Clement. si furiosus, de homicidio*: tamen ob necessitatem aliquo modo euitabilem fiet sed non ita indispensabilis, quod nequeat cum ipso Episcopus dispensare. † Ete- 26
nim Grassis *in aureis decis. p. 1. lib. 2. cap. 65. n. 13.* resoluit quod excedens modum in se defendendo, fit irregularis ea irregularitate, quæ potest ab Episcopo causa cognita dispensari: plura cum pluribus congerit idem Barbosa *in dict. cap. 7. Trid. & in dicta allegat. 39.* videndus à *num. 53.* quæ ego satis expendo *sub tit. & Rub de homicidio*, & ibi *in cap. 2. & in cap. significasti*, vbi quando dicatur commissum cum moderamine inculpatæ tutelæ: videbis Zenedum *in pract. canon. quæst. lib. 1. c. 24. à num. 13.* Bellet. *disquisit. cleric. part. 1. tit. de disciplina clericali §. 5. à num. 109.* Valer. Reginald.

in praxi fori pœnit. lib.30. tract.2. n.112. Ægidius Coninch. *de Sacram. & conf. tom.1. disp.18. a n.73.*

27 Diana inquam *part.4. tract.2. res.70.* refert Gauantum, Alzedum, Gutierrez, Molinam, & Filliucium, negatiuam tenentes sententiam in casu nostro; ex eo, quia Tridentinum *in dicto cap.6. sess.24.* tantum concedit Episcopis facultatem dis-
28 pensandi in irregularitate ex delicto. † Sed ipse cum Nouario Barbosa *supra num. 49.* Bañex, Medina, Campanillo, & aliis, dicit vt dispensare queat in irregularitate iustæ occisionis; quia conceditur Episcopis in dicto loco Trid. dum excipitur homicidium voluntarium; quia ibi sub nomine homicidij voluntarij, excipitur tantum hominis occisio iniusta prohibita in quinto Decalogi præcepto.

29 Circa Prælatos Regulares putant Filliucius *tom.1. tract.19. cap.10. num.281.* Hieronym. Rodriguex *in compendio quæst. regular. res.52. n.23.* Vega *en el espejo de curas, tom.2. c.12. §.32. n.325:* Diana *part.4. tract.2. resol.70. in fine*, Petrus Corneius *in 3. part. Diui Thomæ tract.5. de irregular. disp.13. dub.3. quæst.2.* posse dispensare absolutè cum suis subditis super irregularitate prouenientе ex bello iusto; quia sub nomine homicidij voluntarij, non includitur hoc homicidium, veluti ait Vega factum per milites in bello, & factum per Iustitiæ Ministros.

30 Ad vltimam quæstionis partem respondet negatiuè Baunius *in Theologia Morali, p.2. tract.... quæst.3. assert.4.* vbi dicit, vt sit probabile actum vitiosùm, ob quem incurritur irregularitas etiam occultum; si tamen sit externum, & natura sua talis, vt videri possit ad eam inuehendam sufficere; contrarium tamen probabilitate non vacare, dicens hoc probari, tam ex textu nostro, quàm *cap. ex tenore 4. hoc tit.* quatenus ibi dicitur quod criminosus occultus moneri possit, ne promoueatur ad ordines; prohiberi tamen non possit. Etenim interrogatus Pontifex Greg.IX. hic in textu nostro, an adulteri, similesque viri ab vsu suorum ordinum cohibendi essent; responsum præbuit in verba iam in principio relata, in versic. *si proposita crimina*, & addit idem Baunius, vt à natura abhorreat seipsum iudici puniendum dedere, suique deditioni infamiam, tam suo nomini, quàm alieno facere, præstareque vtrumque, qui vitio occulto laborans eius, aut impedimenti, cuius est causa, veniam sibi à superiore dari postulat; ita ille.

31 Sed Præpositus *in 3. part. quæst. de irregular. dub.2. num.5.* Diana *part.7. tract.11. res fin.* existimant improbabilem esse relatam sententiam Baunij sic absolutè prolatam; quia etsi peccatum occultum lege Canonum communiter non pariat irregularitatem, tamen ab ea excipi homicidium, vt constat ex textu nostro propter sceleris enormitatem, & lenitatis defectum: & idem Diana excipit etiam peccata, quibus censura est annexa, nam si in ea celebratur, incurritur irregularitas; etsi hæc celebratio occultè fiat à suspenso, vel excommunicato: & ita sentio propter exceptionem textus nostri.

QVÆSTIO II.

An pro homicidio voluntario, qualificato, Clericus deponi debeat, vel Curiæ sæculari sit tradendus. An irregularitas ex infamia iuris contrahatur, si crimen sit occultum. Et an qui facit opus cui imponitur inhabilitas, incurrat ipso facto irregularitatem absque sententia. An in dubio si peccator sit publicus, detur ei Eucharistia. Et an liceat ministrare peccatori scienti, & petenti sibi dari Eucharistiam non consecratam ad sacrilegium ipsius, & graue damnum vitandum?

SVMMARIVM.

1 *Homicida Clericus proditorius, num degradetur, & Curiæ sæculari tradatur, remissiuè.*
2 *Irregularitas ex infamia iuris non contrahitur, si crimen sit occultum.*
3 *Simonia in ordine si occulta sit non inducit irregularitatem.*
4 Cap. inquisitionis, de accusationibus.
5 *Pœna inhabilitatis verius est, vt non incurratur ipso iure ante sententiam*, n.6.
6 *Inhabilis quis ob crimen ante sententiam reputatur ad officia, & beneficia, etsi contra*, num.præced.
7 *Scholastici matriculati violantes præceptum, quo inhabiles fiunt ad suffragium præstandum in Cathedris, si delictum est occultum possunt adhuc ante sententiam suffragium præstare.*
8 *Eucharistia datur quando adest dubium si peccator est publicus, vel quando dubitatur si factum, quod publicum est, sit peccaminosum.*
9 *Sacerdos publicus Concubinarius, vel adulter post peractam pœnitentiam, poterit celebrare sine dispensatione, & quare*, numero 10.
10 *Irregularitas simpliciter dicta non oritur ex infamia facti.*
11 *Suspensio posita in iure contra concubinarios notorios, consuetudine sublata est.*
12 *Hostia non consecrata secundum aliquos potest dari peccatori ad communicandum, vt euitet infamiam, quæ oritur, si ab aliis visus sit non communicare: verius*, numero 14.
13 *Confessarius num queat fingere, quòd absoluit peccatorem ad vitandum eius infamiam apud alios.*
14 *Simulatio in Sacramentis est pernitiosa, & execrabilis & ministrans quantum ex se est, inducit adorantes hostiam ad idolatriam.*
15 *Sacerdos queis porrigere hostiam consecratam peccatori communicaturo cum aliis fingens eam introducere in os, vt eius infamiam euitet.*

16 De

16 *Degradatus num queat conferre Eucharistiam remissiuè.*

1 AD primam quæstionis partem per textum nostrum, & *cap. cum non ab homine* 10. *de iudicijs*, videbis agentem Zeuallos ad vtramque partem disputantem *pract. quæst.* 564. Sed quia de ea iam dixi *in dict. cap. cum non ab homine q.* 28. dum egi de ea quæstione, *An homicida, proditorius quique alium insidiosè occidit, degradandus sit, vt Curiæ sæculari tradatur*; ideò ibi dicta iterum hic repetes.

2 Ad secundam quæstionis partem existimo probabilius, vt irregularitas ex infamia iuris non contrahatur, si crimen sit occultum; quia vt multi Doctores probant nullum crimen, quantumvis enorme inducit hanc irregularitatem, si non sit notorium præter homicidium, iuxta textum nostrum, & *cap. ex tenore* 4. *hoc tit.* sic docent Couarruu. *lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 2. Coninch. *de censuris disputat.* 18. *dub.* 11. *num.* 227. Henriquez *in sum. lib.* 14. *cap.* 5. *num.* 2. Auila *de censuris p.* 7. *disp.* 4. *dubio* 7. *conclus.* 1. quæ sententia tenenda est, etsi Suarez *de censuris disp.* 48. *sect.* 1. *num.* 17. dicat quod talis, qui occultè commisit crimen, cui infamia ipso iure annexa est, tenetur abstinere ab ordinibus, tanquam irregularis, si cesset periculum se infamandi, quod idem tenuerunt D. Antoninus *p.* 3. *tit.* 28. *cap.* 6. §. 7. Syluester *verbo irregularitas q.* 14. & primam sententiam probabiliorem in iure tenent etiam Diana *p.* 4. *tract.* 2. *ref.* 93. Tannerus *tomo* 4. *disputatione* 6. *quæst.* 10. *dubio* 11. *numero* 227.

3 Vnde infero contra Couar. *in clem. si furiosus p.* 2. §. 3. *num.* 4. verbo *hoc ipsum*, quod simonia in ordine, si occulta sit non inducat irregularitatem, eo quod non sit aliquis textus, qui eam inducat,
4 & probatur ex generalitate textus nostri, † & licèt videatur hoc dicere textus *in cap. inquisitionis de accusat.* verùm textus ille non inducit irregularitatem, sed suspensionem: sic dicit Diana *dict. ref.* 93. *in vers. hinc*, vbi docet cum Auila *supra*, & Henriquez *lib.* 13. *cap.* 37. *num.* 5. simoniam in beneficio non inducere irregularitatem, etiam si publica sit.

5 Ad tertiam quæstionis partem an qui facit opus cui imponitur pœna inhabilitatis, statim ipsam incurrat ante Iudicis sententiam. Vt hanc quæstionem perdoctè tractes adiunges hic, quæ tractaui *in dicto cap. cum non ab homine de iudicijs quæst.* 28. 29. & 30 vbi latissimè tractaui, *An Clericus periurus, homicida, seu falsificans litteras Apostolicas, sit ipso iure priuatus, vel post sententiam Iudicis*: quare nunc tantùm referam duas contrarias opiniones, & nimis probabiles. Differt tamen hæc quæstio ab illis, quod in illis agitur de priuando iure, aut beneficio iam quæsito, quod difficilius est, ac si agatur de iure acquirendo: quare Corduba, Medina, Aragon. Solonius, & Rodriguez, quos citat Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 31. docent ipso iure absque alia Iudicis sententia incurri talem pœnam inhabilitatis ad officia, & Dignitates, præsertim contra Religiosos, quæ solet sæpius imponi in Bullis Pontificiis. Et hanc probabiliorem, & sequendam sententiam dicit Diana *p.* 4. *tract.* 4. *ref.* 26. & facit pro hac sententia Balboa *in c.* 2. *de præscript.* dum dicit *sub num.* 33. quod potest Prælatus Ecclesiæ suæ præiudicare in quærendis, non verò in quæsitis.

Nihilominus in hoc puncto Sanchez *vbi supra* 6
cum Nauarro, Molina Theologo, & Ledesma non incurrere docent; quia non omnes sententiæ priuatiuæ nullam Iudicis executionem petentes, incurruntur absque vlla sententia, quod peculiare est in excommunicatione, suspensione, & interdicto, de quibus latè dixi *in cap. pastoralis* §. *verum de appellationibus*, vbi dixi de ratione, quare censuræ Ecclesiasticæ ipso iure incurrantur; & non sic aliæ sententiæ Iudicum: alias rationes tradit videndas Sanchez *de matrim. lib.* 9. *disp.* 30. *num.* 2. inferunt ergo Doctores huius sententiæ quod si quis faciat actum cui imposita est pœna inhabilitatis, ad officia, & beneficia, non teneatur ante Iudicis sententiam subire dictam pœnam; ita vt possit officium, vel beneficium acceptare vel iam obtentum non relinquere. † Et sic acce- 7
dendo ad textum nostrum dixit Sotus *de Iustitia, lib.* 4. *quæst.* 6. *art.* 34. scholasticos in Academiis, qui violantes præceptum, vel statutum illarum, incurrunt inhabilitatem posse dari suffragium in electione ad cathedram, si delictum fuit occultum, quia indictam inhabilitatem non incurrunt, nisi post Iudicis sententiam. Hæc sententia, quæ bonos habet authores, quibus etiam accedunt Villalobos *in summa tom.* 2. *tract.* 2. *difficult.* 25. *num.* 3. Portel. *in dubiis regularibus*, verb. *inhabilitas n.* 3. corroboratur ex his, quæ dixi *sub tit. de appellat.* dum egi de eo puncto quod appellans à sententia, qua priuatur ab officio, exercere potest in illo.

Ad quartam quæstionis partem an in dubio, si 8
peccator sit publicus, detur ei Eucharistia. Et in hoc casu respondeo affirmatiuè: nam quoties dubitatur, an peccatum sit publicum, vel non, vel an factum, quod publicum est, sit peccaminosum, vel non, est conferendum Sacramentum Eucharistiæ; quia in pari casu, & delicto melior est conditio possidentis suam libertatem, sed iste homo in eo casu eam possidet, vt queat accedere ad hoc Sacramentum; ergo non est ei denegandum: sic docent Petrus de Ochogauia *de Sacrament. tract.* 1. *de Eucharistia effect. quæst.* 10. *num.* 4. cum Ledesma, & Diana *p.* 4. *tract.* 3. *ref.* 54.

Vnde infero etiam dicendum Sacerdotem pu- 9
blicum Concubinarium, vel adulterum post peractam pœnitentiam, & vitæ emendationem publicam, interposito saltim aliquo temporis spatio posse celebrare sine dispensatione, † quia ex infa- 10
mia facti non oritur irregularitas simpliciter dicta, & indelebilis, donec per dispensationem tollatur: sic docet Diana *p* 4. *tract.* 2. *ref.* 93. *in fine*, contra Nauarrum *in manuali cap.* 25. *num.* 73. & 77. † 11
Nec obstant Couarruu. *in dicta clem. si furiosus p.* 1. §. 1. *num.* 5 D. Antoninus *p.* 3. *tit.* 27. *cap.* 3. Syluester *verbo Concubinarius* 5. dicentes Concubinarios Clericos Notorios suspensionem ab officio contrahere *ex c. præter dist.* 32. *cap. si qui sunt dist.* 81. *cap. fin. de cohabit. Clericor. & mul* nam respondent Sotus *in* 4. *dist.* 1. *quæst.* 5. *art.* 6. *circa sex argum.* Layman. *in Theologia morali lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 1. *c.* 4. *num.* 11. suspensionem illam consuetudine sublatam esse.

Ad vltimam quæstionis partem, quam alibi 12
commodius possem tractare, etsi Altisiodorensis *in summa lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 5. Albertus Magnus *in* 4. *dist.* 13. *art.* 20. quem refert Suarez *in* 3. *p. disp.* 67. *sect.* 4. §. *circa tertiam*, Bonauentura *in* 4. *dist.* 9. *art.* 2. *quæst. vltima in fine*, Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 7. *difficult.* 38. Ludouicus de San Ioan

in sum. tom.1. quæst. 7. de Eucharistia difficult 3. multis rationibus conentur defendere licitum esse peccatori scienti, & petenti sibi dari hostiam non consecratam, ministrare ad sacrilegium ipsius, & graue damnum vitandum, vt non infametur à quolibet alio vidente eum non communicare,
13 cum hic adsit iusta causa ponendi fictionem. † Tamen negatiuam sententiam docent D. Thom. *in 3. parte, quæst.*80. *art.6. ad* 2. Caietanus, Ricardus, Paludan. Gabriel Maior, & Sotus, quos citat, & sequitur Gabriel Vasquez *in 3. p. tom.3. disp.*209. *cap.4. num.* 40. Suarez supra, Valentia *tom.4.disp.8.quæst.8. puncto* 4. §. *denique hic notetur*, Reginald. *tom.2. lib.29. cap.4. num.*49. Henriquez *lib. 6. cap. 22. num.4.* Ledesma *in summa tom.1.de Sacram.Eucharistia cap.12. dub.7. §.tota via.* Nugnus *in 3.part.tom.1. quæst.8*0. *art.6. difficult.2.in fine*, ex eo, quia perniciosa, & execrabilis est simulatio in Sacramentis: & in tali casu ministrans quantum est ex se alios ad idolatriam inducit, cum exponat ad adorandam hostiam non consecratam pro consecrata: ita etiam sequitur respondens fundamentis contrariis Ioannes Sanctius *in selectis disp.*35. *per totum.* Videndus *ibi*:
14 † Henriquez autem *lib.6. summa cap. 22. num.4.* notat quod etsi non liceat sacerdoti porrigere hostiam non consecratam loco consecratæ; possit tamen saltim simulare se Eucharistiam in os eius immittere; licèt ad hoc facere non teneatur.

15 Hic adiunges aliam quæstionem, *An solemniter degradatus possit conficere Eucharistiæ Sacramentum*, de qua dixi *in dict. cap. 10. de iudic. quæst.* 13.

QVÆSTIO III.

An Episcopus conferendo ordines minores in peccato, vel consecrando Chrisma, peccet. An peccator publicus celebrando, fiat irregularis, vel an sodomita, vbi etiam ad quæstionem de subintroductis mulieribus, ac de aliis, quæ possunt hic tractari. Et quando delictum dicatur occultum ad effectum, vt queat Episcopus dispensare. An Prælati Regulares possint dispensare in irregularitate occulta contracta ex homicidio voluntario?

SVMMARIVM.

1 *Episcopus conferendo in peccato mortali Tonsuram, & minores ordines, peccat, sed non mortaliter, verius est*, num.seq.

3 *Episcopus consecrans Chrisma in peccato mortali peccat tantùm venialiter, si scandalum non subsit*, n.4.

5 *Episcopus consecrans Ecclesiam in peccato mortali, peccat tantùm venialiter.*

6 *Peccator publicus, vt Concubinarius celebrando non fit irregularis; quia est tantum suspensus quoad se, & non quoad alios.*

7 *Suspensus ab homine, vel à iure in pœnam directam, & propriam, etiam ad tempus irregularis fit, si tunc temporis Diuinis operam dederit.*

8 *Crimina aliquot, vt homicidium, etiam occulta suspendunt ab executione officij.*

9 *Sodomita Clericus celebrando, num fiat irregularis: vbi quid de heretico, & aliis criminibus remissiuè, & pro negatiua*, numero 10.

10 *Irregularitas ex nullo crimine quantumuis graui commissitur in celebrante, præter homicidium.*

11 *Mulieres subintroductæ qua dicuntur remissiuè.*

12 *Conspirator Schismaticus. & alij, num celebrando fiant irregulares remissiuè.*

13 *Delictum occultum ad effectum, vt queat Episcopus dispensare, quando sic dicatur*, & sequent. & n.18.

14 *Occultum est quod non est publicum, etiamsi ab aliquibus sciatur: expenditur hic*, & n.17. *vbi quod tripliciter aliquid occultum dicitur.*

15 *Notorium est plena rei notitia inducens indubitatam, & firmam probationem, discussionem negantem.*

16 *Delictum commissum, vel confessum in iudicio, notorium est, & omne illud, quod ex actis iudicij constat.*

17 *Casus occulti reseruati Sedi Apostolicæ qui?*

18 *Episcopus dispensare queit quando delictum non est notorium, seu publicum, etsi notum sit tribus, vel quatuor, si de illo non sit fama in maiori parte viciniæ, vel Collegij.*

19 *Notorium non dicitur quod scitur in magna ciuitate à tribus, vel quatuor testibus.*

20 *Dispensat Episcopus cum homicida omnino occulto secundum aliquos: verius. è contra.*

21 *Dispensare potest Episcopus in irregularitate proueniente ab excommunicato occulto publicè celebrante.*

22 *Delictum per accidens in vna ciuitate occultum quando in alia fuit in iudicio deductum, aut publicum, non dispensatur ab Episcopo in eius irregularitate, contra aliquos hic, vt* n.23.

24 *Homicida occultus num sit irregularis.*

AD primam quæstionis partem etsi dicant peccare mortaliter Episcopum ordines 1 conferendo minores in peccato mortali; eo quod Episcopus consecratus est speciali consecratione ad illud ministerium; & quia ordines minores sunt Sacramentum, Villalobos *in summa p.1. de Sacram. in genere tr.21.difficult.3.num.2.* Layman. *in Theologia morali lib.5.tr.9.c.4.num.4.* Filliucius *tom.1.c.1.num.82.* Coninch. *de Sacr.disp.21. dub. 6. num.*47. Valentia *tom.4 disp.9.quæst.1. puncto* 4. & alij penès ipsos. † Tamen Nugnus, Suarez, & 2 Vasquez *in 3.part.disp.237.cap.2.* sentire videntur non peccare mortaliter; quia exercentes functiones Minorum ordinum existentes in peccato mortali, non mortale committunt; quia non ita propinqui sunt Sacramento altaris, sic vt eorum officia sint imperfecta in genere Sacri ministerij; & quia prima Tonsura & quatuor ordines Minores non sunt Sacramentum, quod vltimum non est securum, vt primum, ex Canonistarum sententia, quæ docet primam Tonsuram esse etiam ordinem, & cæteros ordines minores esse Sacramentum, vt dixi *supra sub Rub.* & alibi.

Vnde

3 Vnde etsi idem dici debeat in Episcopo consecrante Chrisma in peccato mortali, vt docent Nugnus *in 3. part. tom. 1. quæst. 64. art. 6. dif. 2. conclus. 3.* Ledesma *in summa tom. 1. cap. 6. de Sacram. in genere dubio* 10. Cabrera *de Sacram. q. 64. disp. 1. §. 7. num.* 60. Siluius *in 3. p. quæst. 64. art. 6. quæritur 1. conclus. 5.* & alij, quia consecrationes istæ per se pertinent ad potestatem ordinis Episcopalis, celebranturque in Ecclesia cum magna
4 reuerentia. † Tamen Suarez *in 3. part. tom. 3. disp. 16. sect. 3.* Fernandez de Heredia *disp. de Sacram. in genere quæst 4. dub. 3. num. 4.* Coninch. *de Sacram. quæst. 64. art. 6. dub. 1. num.* 39. Villalobos *in summa tom. 1. tract. 4. difficult. 14. num. 6.* Diana *part. 3. tract. 6. res. 67.* vt probabiliorem in hoc puncto tenent sententiam negatiuam, quoties scandalum non aderit, aut vilipendium, tantumque peccare venialiter; quia in prædicta consecratione non habet se, vt Dei Minister ad animas sanctificandas: & sic causam non esse ita grauem.

5 Quare infero à fortiori Episcopum consecrantem Ecclesiam in peccato mortali, non peccare mortaliter, vt docent Siluius, *vbi supra, in 3. p. quæst. 64. art. 6. quæritur 1. conclusione* 6. Filliucius *tom. 1. tract. 1. cap. 6. num.* 87. Coninch. *de Sacram.* & alij, quos sequitur Diana contra Cordubam *de pœnit. tract 1. quæst. 6.* vbi idem dicit de Episcopo ministrante in peccato mortali Sacramentalia, vt Tonsurare, Iurisdictionem fori exterioris exercere, Virgines, Vestes, & Calices consecrare, & similia: quæ omnia ad textum nostrum applicantur in peccatore occulto.

6 Ad secundam quæstionis partem an peccator publicus celebrando fiat irregularis: de hac quæstione adducens textum nostrum cum aliis, benè agit Couarruu. *in clem. si furiosus p. 1. §. 1. num. 5.* vbi etiam loquitur de publico Concubinario; & videtur cum multis sentire, vt non sit irregularis publicus, ac manifestus peccator, etiam si ante pœnitentiam publicè in sacris ordinibus ministrauerit; quia is est suspensus quoad se, & non quoad alios; & addit quod etsi aliquos recensentes discedant ab hac doctrina in publico Concubinario pluribus authoritatibus comprobantes: tamen ipse ibi in vers. *adhuc censeo*, dicit nimis duram esse illorum assertionem; sic vt non auderet quemquam secundùm eam iudicare irregularem esse, considerat verò, vt absolutio, & dis-
7 pensatio sit à Pontifice impetranda. † Vnum tamen ibi fatetur ab homine, vel à iure in pœnam directam, & propriam etiam ad tempus, certum; vel donec pœniteat irregularem esse, si tempore suspensionis Diuinis rebus operam dederit. Sic ex multis hanc sequitur opinionem, vt communiorem, etsi sciat vt aliis conentur probari con-
8 trariam sententiam. † Et addit ibi ex textu nostro, & *ex cap. 1. de re iudicata, cap. 1. de sententia excommunicationis, lib. 6.* & *ex cap. nisi cum pridem de renunciatione*, esse aliquot crimina, quorum authores Iure Pontificio, perfecta etiam pœnitentia, & etiam occulti suspensi sint ab executione officij, vt de homicida patet ex textu nostro secundùm dicta suprà *q. 1.*

9 Ad tertiam quæstionis partem; quia de immanitate Sodomitarum latissimè dico infra *in cap. Clerici de excessibus Prælatorum*, & nonnulli relati à Couarruu. suprà *num. 6 in dicta clem. si furiosus*, ex doctrina textus nostri, & textus in *cap. cum non ab homine* 10. *de iudiciis*, controuertant circa irregularitatem, quam Clericus Sodomita incurrit in ordinibus ministrando, & affirmantes probando ex grauitate, quam maximè huius criminis, vt dicit *in dicto cap. Clerici*; etsi Aretinus cum aliis *in dicto cap. cum non ab homine*, contrasentiat; ideò pro veritate huius dubij ne longè agam, leges quæ adduxi *in dicto cap. cum non ab homine q. 21.* vbi egi de degradatione Clerici Sodomitæ *q. 20.* de ea, quæ fit de committente crimen læsæ Maiestatis, & in aliis quæstionibus sequentibus de Assassino hæretico, ac de aliis criminosis, quas proportionabiliter applicabis ad materiam textus no-
stri, quem expendi *dict. quæst. 21. num.* 11. † Et 10
licèt pro sententia Couarruuiæ plures Doctores, alios præter ab ipso citatos referat Diana *p. 2. tractatu 17. miscel. res. 69.* ipse tamen per textum *in cap. ex tenore 4. hoc tit.* & ex nostro textu contrariam docet sententiam; quia nullum crimen, etsi enormissimum inducit irregularitatem, si non sit notorium, præter homicidium, quod eam inducit etiam occultissimum, quam etiam tenent Gaspar. Hurtado *de susp. eas. dif. 13.* Auila *de eeas. p. 7. disputat. 4. dubio 7. concl. 7.* Sayrus *de cens. lib. 1. cap. 12. num. 22.* Barbosa, & Garcia, & alij citati à Diana, vbi, vt respondeat sententiæ affirmatiuæ, dicit nullam esse irregularitatem, nisi expressam in iure, iuxta textum *in cap. is, qui, de sent. excommunic. lib. 6.* & expendi *in dict. cap. 10. de iudic. dict. q. 21. à num.* 10.

Ad quartam quæstionis partem de subintro- 11
ductis mulieribus, quæ nec concubinæ; imò nec conuersæ dicuntur, tracto infra *in cap. fin. de cohabit. clericor. & mulier.* vbi quale delictum ad propositum textus nostri, interim perdoctè, & ex bonis litteris agit videndus Couarruu. *in 4. p. 2.*
cap. 8. §. 4. num. 5. vers. *obiter tamen*, † & de aliis 12
delictis, quæ possunt hic tractari, vt de conspiratore, sortilego, schismatico, & aliis, videbis *in dict. cap. 10. de Iudiciis quæst. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. & in aliis.*

Ad quintam quæstionis partem, quando de- 13
lictum dicatur occultum ad effectum, vt possit in eo Episcopus dispensare: & licèt nonnulli existiment occultum esse secundùm terminos iuris, quod non potest probari, vt tradunt Garcia *de benefic. part. 7. cap. 11. num. 46.* Armendar *in addition. ad recopil. leg. Nauarra lib. 1. tit. 18. lib. 7. de irregularit. in declarat. num.* 25. Grassis *tom. 2. cons.*
sub tit. de homicidio cons. 20. † Tamen verius est 14
in præsenti, vt occultum sit quod, non est publicũ, etiam si ab aliquibus sciatur si potest tergiuersatione celari; quia Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. cap. 6.* excipit à regula dispensandi deducta ad forum contentiosum; ergo non excipit occulta, quæ probari possunt; si tamen ad forum contentiosum deducta non sint; tum quia occultum plerumque accipitur non prout est improbabile, prout contra distinguitur à notorio publico, vel saltem famoso secundùm Panormit. in textu nostro, vbi occultum crimen ad hoc, vt quis possit promoueri, appellat illud, quod opponitur Noto-
rio, licèt probari possit, † & idem *in cap. quæsitum* 15
de pœnit. ait, Notorium *Est plena rei notitia inducens indubitatam, & finitum probationem discussione non egentem*, vt latè dico *in cap. vestra de cohabit. Clericor.* per textum *ibi*, & probat textus *in c. cum de verb. signif.* † Sicque Notorium erit delictum commissum, vel confessum in iudicio, & omne illud, quod ex actis iudicij constat, & Barbosa cum infinitis *in pastor. p. 2. alleg. 39. à num.* 20.

&

& 24. in fine, & num. 25. dicens aliquid occultum dici tripliciter. Primò illud, quod non est sua natura probabile; quia vt tale non cadit sub cogitatione hominum. Secundò id, quod sua natura est probabile; probari tamen non potest; quia nemo illius notitiam habeat, vtpote coram nemine factum. Tertiò quod probari quidem potest; quia notum, sed tam paucis, quod nec est vulgare, nec in iudicio deductum: sic hos casus recolligit ex Stephano Daluino *de potest. Episcopi cap. 26. à n. 3.*

17 † imò Felicianus de Vega Archiepiscop. Megicanus *in cap. etsi Clerici §. de adulteriis de iudiciis à num. 152.* dixit casus occultos Sedi Apostolicæ reseruatos vigore Concilij Episcoporum iurisdictioni concessos, non intelligi eos, qui primo modo dicuntur occulti, sed tantum eos, qui secundo, & tertio modo.

18 Vnde ad difficultatem respondeo posse Episcopum dispensare virtute *dict. cap. 6. Trid. sess. 24.* quando delictum non est publicum, vel Notorium; quamvis sit notum tribus, vel quatuor, nec de illo sit fama in maiori parte viciniæ, vel collegij: ob idque nonnulli Doctores exigunt, vt delictum non sit occultum, sed publicum, quod non tantum actus, qui est delictum, sit publicus, sed etiam vt sit publicum eum fecisse delictum, resoluentes posse Episcopum dispensare, etiam si actus sit materialiter publicus, non verò formaliter in quantum delictum adhuc occultum, dicitur delictum, Sa, *verbo Episcopus num. 35.* Riccius *in praxi fori Eccles. res. 450. num. 5. in 2. editione,* Vgolin. *de censuris tab. 1. cap. 13. §. 7. sub num. 4.* Galetius *in Margarita casuum conscientiæ* verbo *delictum vltim.* Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. c. 5. num. 3.* Sayrus *de cens. lib. 7. cap 3. num. 13.* Bonacina *in eodem tractatu disp. 7. quæst. 5. puncto 1. num. 4. vers. dixi in prouenientibus,* Sanchez *lib. 8. de matrim. disp. 34. num 56.* Trullench. *in opere morali libro 1. cap. 2. dubio 4. num. 4.* & alij relati à Barbosa *dict. num. 25. & 26.*

19 Qui cum Henriquez *lib. 13. summa cap. 5. §. 2.* Sayrus *de cens. lib. 2. cap. 12. num. 19.* Sanchez *in summa lib. 2. cap. 11. num. 19* & Trullench. *dict. c. 2. dub. 6. num. 1.* resoluit in magna ciuitate quatuor, quinque, aut sex vidisse testes, non satis videri ad notorium.

20 Hinc dubitabis, *Num Episcopus possit dispensare in irregularitate prouenienze ex homicidio voluntario occulto; dummodo ita sit occultum, vt nullus alius sciat id delictum fuisse à tali persona patratum nisi solus ipse homicida,* & Teieda quem refert Barbosa *tom. 2. lib. 3. tract. 3. num. 138.* existimauit posse Episcopum dispensare in tali irregularitate; dum tamen sit occultum, vt nullus alius sciat quasi Concilium non alloquatur de homicidio omnino occulto, sed aliquomodo scilicet de illo, quod in iudicio probari non possit: sed cum ipse Barbosa *dict. num. 26. in fine,* reprehendat hoc dictum ex doctrina Dianæ *p. 6. tr. 6. miscel. res. 58.* in medio, quem legi, & ibi non video; ideò existimo recurrendum ad intellectum textus nostri, & *dict. cap. 4. hoc tit.* vbi excipitur homicidium, supra *sub quæst. 1.* expendi & in aliis.

21 Colligunt tamen Fr. Ludouicus Miranda *in manuali Prælator. tom. 2. quæst. 8. art. 14. conclus. 2.* Piasec. *in praxi noua Episcop. p. 1. cap. 1. num. 56. pag. 62.* Nauarr. *cons. 2. sub tit. de Clerico non ordinato minist. in vtraque edit.* Homobonus *de examine Ecclesiast. tract. 12. cap. 3. quæst. 3. res. 3. in fine,* & alij quidquid dubitet addit ad Nauarr. posse Episcopum dispensare in irregularitate prouenienze ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta, licèt celebratio sit manifesta: nam ad hunc effectum censura dicitur occulta, quæ incurritur coram multis ignorantibus illam eo casu incurri.

Hinc contra Suarez *de pœnit. disp. 30. sect. 2. n. 2.* 22
Sanctarel. *de hæresi cap. 5. dub. 6. num. 26.* resoluunt Auila *de censur. p. 2. cap. 7. disp. 1. dub. 11. conclus. 3.* Sanchez *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 11. n. 29.* Duard *in Bulla Cœnæ Domini lib. 3. §. 2. quæst. 11. num. 10* Fagundez *in quinque Eccles. præcepta p. 2. lib. 8. cap. 8. num. 28.* Trullench. *dict. dubio 6. n. 2.* & alij, vt si contingat delictum in vna ciuitate esse publicum, vel per facti notitiam; vel quia per Iudicis sententiam probatum, vel in iudicio confessum, in alia inquam ciuitate, in qua petitur absolutio, vel dispensatio in irregularitate esset occultum, tunc liceat Episcopo absoluere, vel dispensare, modò notitia talis delicti non sit illuc facillimè peruentura; quia in tali loco delictum dicitur occultum, nec semper adesse diffamationis periculum propter distantiam locorum. † 23
Verùm si attendas ad doctrinam textus nostri videbis multum pugnare pro sententia Suarez; quia ex quo semel Notorium fuit delictum, aut publicum modo dicto, illa occultatio alterius loci est de se accidentalis, quæ si sufficeret de facili, posset in quolibet delicto intrare Episcopum dispensando: & hæc sufficiant pro doctrina huius capitis.

Posses etiam ad vberiorem explanationem 24
adiungere quæ dicit Castro *de lege pœnali lib. 2. cap. fin.* quatenus per hunc, & textum *in dict. c. 2. hoc tit.* putat occultum homicidam non esse irregularem, nec dispensatione indigere: vide quæ tradit Barbosa impugnans ad Trid. *dict. cap. 6. dicta sess. 24.* videbis Molinam *de Iustitia, & Iure tom. 4. tract. 3. disp. 76.* & quæ lanssimè tradit Gutierrez *de prædicta quæstione lib. 1. pract. cap. 13. per totum,* & alias inquam quæstiones circa irregularitatem contractam ex homicidio, dico *sub tit. de homicidio.*

Ad vltimam quæstionis partem; quia ex mul- 25
tis resoluit Diana longè *p. 10. tract. 13. res. 38.* ideò ipsum ibi leges.

AD TITVLVM DE SCRVTINIO in Ordine faciendo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Interrogatus de ordinando an dignus sit, potest respondere dignum esse, si non nouit illum indignum,* n. 3.

2 *Bonus quilibet præsumitur in dubio, & idoneus, tam ad ordines, quàm ad beneficia, honores, & officia,* n. 4. *Et quibus probetur testibus,* n. 5.

3 *Interrogatus qualiter veritatem dicere tenetur super interrogatis, remissiuè.*

5 *Bonus nemo præsumitur quando agitur de salute animæ, & quare,* n. 6.

7 *Sententia*

7 *Sententia lata in causa matrimoniali, nunquam transit in rem iudicatam.*

8 *Testis de credulitate potest deponere in rebus, quæ sensu aliquo corporeo percipiuntur sine ratione, vel causa concludenti. Et de materia*, sub 0.9. & 10. *remissiuè.*

9 *Textus noster intelligitur*, & n.10.

11 *Testis de credulitate contra producentem, quando facit, si deponat sine causa.*

1 VERTICA huius tituli refunditur cum eius integra; & sic licèt multi quos refert Barbosa scripserint super ea, tam antiqui quàm moderni, inter quos Aoastas. Germonius, Bartholom. Cartagena, & Ioannes Honorius Benagel, quibus addo Andream Valensem; ideò nunc pro illa, pro titulo item, & pro intellectu *cap. vnici huius tituli*, sic expendo. Probat inquam Innocentius III. hic, vt si interrogatus in scrutinio Episcopi, an ordinandus sit dignus, potest respondere illum dignum, si non nouit illum indignum.

2 Quia vt præstat Pontifex ex vers. *dignum debeat æstimare*, debemus dignum præsumere, quem nescimus indignum, cum in dubio quilibet bonus præsumatur: pluribus Doctoribus hanc resolutionem comprobat Barbosa *hic*, vbi adducit latè agentem pro materia textus nostri, Campanillum *in diuersorio Iuris Canonici Rubr.* 3. *de scrutinio ordinandorum à n.* 14.

3 Verùm vt tu latè tractes leges quæ ex proposito infra dixi *de confessis, cap.* 1. *à quæst.* 4. 5. & 6. vbi qualiter iuridice interrogatus à iudice, seu superiore tenetur dicere veritatem super interrogatis. † Et de secunda parte vt quilibet bonus, & idoneus præsumatur, dum non constat de eius idoneitate, tam ad ordines, quàm ad beneficia, honores, & officia, leges quæ abundè dixi *in cap.*

5 *fin. de præsumpt. quæst.* 1. & 2. † vbi etiam an testes, quibus quis idoneus probatur, debeant esse omni exceptione maiores, vnum tamen Barbosa excipit hic *num.* 4. nempe vt quando agitur de salutè animæ, nemo præsumatur bonus, cum in dubiis sit tutior pars eligenda, sic cum glossa *verb. æstimare*, in vers. *vt ibi periculum animæ vertatur*; quod qualiter contingat expendi *in dict. cap. fin.*

6 † Sed de ratione, quare vbi periculum animæ vertitur, securius debeat sequi, adiunges plura, quæ dixi *sub cap. litteras de rest. spol.*

7 Et quæ adduxi *in cap. cum consanguinei* 11. *de re iudicata*; vbi nunquam sententia lata in causa matrimoniali transit in rem iudicatam, secundùm distinctiones ibi allatas; quæ omnia, & alia poteris hic applicare.

8 Video etiam Barbosam *sub num.* 2. in vers. *postulat Sancta Mater Ecclesia*, quod in illis rebus, quæ oculis intueri non possunt, nec aliquo sensu corporeo percipiuntur, possit testis deponere de credulitate sine causa, vel ratione concludenti, & illius testimonium sit admittendum, sic probans cum multis, & ex glossa *verb. Etsi*, quod est intelligendum; præcedente ratione concludente.

9 Sic in vno sensu intelligens textum nostrum, dicens hic præcessisse electionem factam de Ordinario ab examinatoribus, ad quam se retulisse testis videtur, colligens ex mente glossæ *verb. Etsi*, cum Innocentio hic: quare pro vbertate adiunges quæ latè adduxi de testibus deponentibus de credulitate, & de eorum fide *in cap. cum causam* 37. *sub quæst.* 1. & *à num.* 20. & 22. *de testibus*, & ex eadem ratione, adiunges quæ latè dixi de testibus de auditu *sub cap. licet ex quadam* 47. *eodem titulo.*

10 Et aliter textum nostrum *in vers. & rursus*, Barbosa interpretatur, dicens non agere de teste absolutè, & voluntariè testificante, sed de ministro, qui ex obligatione officij sui, tempore consecrationis, non simpliciter deposuit secundùm suam credulitatem, sed secundùm quid; hoc est quantum humana fragilitas nosse sinit; & sic illud testimonium censeri resolutum quoad effectum, de quo agitur in scientiam probatam, ex qua idoneitatis sententia proferri potuit, & potest, quæ interpretatio mihi vera videtur.

11 Sed notabis vt quando testis contra producentem de credulitate deponit, tunc licèt causam, vel rationem, non adhibeat, faciat contra illum aliquam fidem: sic Felinus *in cap. quoties* 5. *de test. numero* 12. si quidem talis testis non solùm quoad personam, verùm etiam quoad illius dictum, videtur à producente approbatus: Sic Parif. *consil.* 50. *num.* 60. *volum.* 1. Iason. *in Rubrica ff. de iureiur. num.* 9. Maranta *de ordine iudicior. p.* 6. *de testium repulsis num.* 16. His ergo præmissis videbis per quæstiones sequentes quæ spectent ad scrutinium faciendum per Episcopos, cum aliquem suot ordinaturi. Et de qualitatibus ordin. dico infra *sub titulo de ætate, & qualitate ordin.* Et ad textum applicabis quæ docent Gratianus *regula* 373. Couarruu. *in cap. de testam. à num.* 61. sed ipsi intelliguntur ex his, quæ dixi *sub dicto cap. fin. de præsumpt.*

QVÆSTIO I.

An Episcopi, seu Prælati recepturi subditos ad ordines, debeant prius informationem recipere, de eorum scientia, moribus, & genere. Et qui testes sufficiant ad probandum ordinandi idoneitatem?

SVMMARIVM.

1 *Ordinaturus Episcopus, quæ debeat præ oculis habere ex D. Paulo.*

2 *Sacerdotes paucos in Domini sacerdotio melius habere dignos, quàm plures inutiles.*

3 *Rarum dicitur id, quod est magnum.*

4 *Seruari in ordinationibus qualiter debeant Episcopi, vel ab ipsis deputati.*

5 *Episcopus debet de ordinandi idoneitate adhibere diligentiam, & examen, quando est ei ignotus de vita, scientia, & moribus, genere, & natalitiis*, n. 8.

6 *Ordinans scienter indignos, peccat non habentes sufficientiam scientiæ & bonitatis.*

7 *Episcopus ordinans indignos, tenetur etiam ex culpa examinatorum.*

8 *Ordinandi non sunt hæretici, Sarraceni, serui, corpore vitiati, &c.*

9 *Ordinandi requisita, de quibus constare debeat, sunt vita, mores, doctrina fides, prudentia, & quod sit ornatus virtutibus, &c. Hospitalis non ebriosus, non cupidus, nec nimium simplex.*

10 Vitia,

10 *Vitia, quibus quis ab ordine recipiendo amouetur, sunt homicidia, infidelitas, excommunitio, infamia, vsura, simonia.*

11 *Ordinari non debent publici Concubinarij, vel fornicarij, Periurij, falsarij litterarum Apostolicarum.*

12 *Examen, quod pracedere debet in tonsurando, & in quatuor minoribus ordinibus, & in sacris.*

13 *Sciens nemo prasumitur, nisi probetur.*

14 *Accidentale quidquid adesse non prasumitur, nisi probetur.*

15 *Doctrina nemini inesse creditur, nisi labore quaratur.*

16 *Intentio in ordinando ab ordinante debet examinari.*

17 *Ordinatus primâ Tonsurâ, vt fruatur fori priuilegio, & Clericali, peccat. Et quid si absque voluntate ascendendi ad alios ordines,* n.18.

18 *Retrocessio à Clericatu, non est culpa lata-lis.*

19 *Doctrina, habilitas, & scientia in ordinando non per testes, sed per examen probanda sunt.*

20 *Ordinandi sunt examinandi de singulis requisitis in quolibet ordine*, & n.21.

21 *Nomina ordinandorum sunt diuulgata in Ecclesia, vt à fide dignis, de eorum natalibus, origine, atate, moribus, & vita diligenter inquiratur, quod fallit in regularibus ordinandis*, n.22.

22 *Regulares ordinandi satis est, vt habeant testimonium à superioribus affirmantibus pradictos nullo indigere requisitorum.*

23 *Examen circa mores Clerici sacularis ordinandi, quo in ordine fiat?* numer. sequentibus.

25 *Denunciationes pro ordinandis, debent fieri in singulis ordinibus maioribus, nisi ordinandus notus esset Episcopo.*

26 *Formula euulgandi nomina ordinandorum; remissiuè.*

28 *Diaconus maior, seu prior Diaconorum in ipsa die ordinationis, reprasentat ordinandos Episcopo, vel Archidiaconus denuncians populo, num sciat aliquod impedimentum, ne denunciatus ordinetur in sacris. Et de praxi,* n.29.

29 *Episcopo interroganti, num ordinandi sint idonei, si respondeat prior, Diaconus, vel Archidiaconus bene, licet ipse non examinauerit. Sed alius non peccat, sciens tamen aliquod impedimentum, tenetur illud Episcopo nunciare secreto,* n.30.

31 *Ordinatus idoneus absque examine de vita, & moribus si cognitus est, non peccat.*

32 *Ordinatus contra Episcopum, mandantem, ne quis absque examine ordinetur, contrahit suspensionem à Papa tantum dispensandam.*

33 *Episcopus si tempore, quo ordines confert, dicat,* non intendimus ordinare non examinatos, *vel* excommunicatos, *quid tali mandato operetur? &* n.34. *Et quod comprehendat extraneos,* n.35.

36 *Negatiua qualitatis naturalis, vel accidentalis à quo debeat probari?*

37 *Ordinationi se submittens pro alio, qua puniatur pœna? remissiuè.*

AD primam quæstionis partem respondeo 1
doctrinaliter debere Episcopum ordinantem habere præ oculis, Pauli doctrinam ad Thimot.5. ibi: *Nemini cito manum imposueris*, vt refertur *in cap. quid est* 73. & animaduertere quod præcipiebat Sanctus Pontifex Clemens relatus *in cap. tales* 23. *dist.* in illis verbis: *Tales ad ministerium eligantur Clerici, qui dignè possint Dominica*
Sacramenta tractare. † Etenim melius est in Do- 2
mini Sacerdotio paucos habere ministros, qui possint dignè exercere opus Dei, quàm multos inutiles, qui onus graue adducant ordinatori, de qua doctrina multa præclara testimonia leges *in cap. si officio* 59. *dist.* & *in cap. hi quoscumque* 1. *quæst.* 1. & *ex cap. quibusdam in fine*, & *ex cap. ex multis* vers. *nec eligatur dict. q.* 1.

Et sic Hispal. Concil. *cap.* 2. dixit rarum esse id, 3
quod est magnum, *cap. cum sit, de ætate, & qual. ordin.*

Igitur Episcopi, aut ab ipsis deputati viri pru- 4
dentes debent scrutari iuxta terminos Concilij Trid. *sess* 23. *de reform. cap.* 5. & 7. *Ordinandi genus, natalia, personam, institutionem, Patriam, vitam, mores, doctrinam, & fidem,* iuxta regulam textus *in cap. cum in cunctis de elect. & in cap.* 29. *de Prabend. & Dignit. & in cap. instituimus de purg. Canon.* de quibus ante Trident. cautum fuit, *in cap.*
quando 24. *dist.* † Non enim satis est, vt Episcopus 5
nesciat ordinandum esse malum, quin potius teneatur quando ordinandus est ignotus adhibere diligentiam, & examen, vt habeatur certitudo moralis de sufficientia, vita, ac moribus ordinandi, docet cum multis Sanchez *in opusculo morali lib.* 7. *cap.* 1. *dubio* 46. *num.* 3.

Qui etiam ait *num.* 2. vt peccet mortaliter ordi- 6
nans scienter indignos; id est non habentes sufficientium scientiæ, & bonitatis; quia infideliter in re grauissima agit officium dispensatoris, vt docuit D. Thomas *in* 4. *dist.* 24. *quæst.* 1. *art.* 3. *quæstiunc.* 4. & Barbosa cum aliis *in pastorali p.* 2. *alleg.* 10. *sub num.* 3. videndus in præcitatis locis Trid. cum infinitis, ait quod interest Episcopi, nè indigni ordi-
nentur, † imò & quod tenetur ex culpa examina- 7
torum iuxta textum cum glossa verb. *examinentur in cap. ad hæc de officio Archidiac.* Docet nouissimè Ægidius Trullench. *de Sacramentis lib.* 6. *q.*
vnic. sub dub. 14. † Vbi agit de quibus debeat Epis- 8
copus examinare ordinandum; qui omnes plures alios referunt sigillatim explanãtes relata requisita de genere, natalitiis, & de aliis quæ sub nonnullis titulis Decretalium expenduntur: nam vt non ordinentur hæretici, satis *sub tit. de hæret.* dixi, ac percipitur ex nonnullis, quæ adduxi *sub cap. cum non ab homine, de iudiciis.* De Sarracenis, & de Iudæis, seu originem ab eis trahentibus, aut de Neophitis, latè in suis titulis. De natalitiis, nùm sint liberi, aut serui, legitimi, naturales, seu Spurij ordinandi infra *in titulis de filiis Presbyt. De seruis non ordinan. & qui filij sint legitimi*, ac alibi. De aliis, nempe *personam*, scilicet ne sint corpore vitiati, dico infra *in tit. de corpore vitiatis ordin. vel non. Institutionem* nempe ad quem titulum sint promouendi, de quo latissimè dixi *sub cap.* 11. *de temporibus ordin. Patriam*, etiam ibi expendi, dum dixi ordinari posse ratione originis, aut Domicilij illius Episcopi, in cuius sunt territorio, vel hoc assumendo, à decisione textus *in cap. ad decorem de institutionibus*, & ex aliis iuribus iuxta nonnulla, quæ dixi *sub cap.* 16. *de iudic.* nempe vt exteri alienigenæ non beneficientur. Videbis Barbos. *de*

Iure

Iure Ecclesiast. cap. 33. à numero 161. vbi qui ad ordines non ascendant & de scrutinio, *à numero 167.*

9 Quæ autem potius ad propositum tituli nostri spectant, sunt vita, mores, doctrina, & fides ordinandi, de quibus debent Episcopi multum scrutari. Vita inquam, & mores sumuntur hic pro actu viuendi, ordinandi, qui in eo desideratur irreprehensibilis, iustus, & rectus, hoc est vt sit sobrius, castus, iuxta ea, quæ dico infra, *de vita, & honest. Clericor.* & sic benefaciant Episcopi inquirendo, nùm ordinandus sit castus, iuxta quæ leguntur, *a dist. 31. ad 35. per totum*, nùm sit prudens iuxta notata, *in dist. 36. vsque ad 40.* Quod sit ordinatus virtutibus, iuxta *totam dist. 40. ad 42.* vt sit Hospitalis, *dict. dist. 42. & 86. per totam.* Quod sit domui suæ bene præpositus, iuxta latè notata, *tota dist. 66. 81. 86. & 91. per to.* Et quod non sit ebriosus iuxta notata, *in cap à crapula de vita, & honestate Clericor.* Non litigiosus, aut maledictus, vel calumniator, nec adulator, proditor scurrilis, aut ioculator, nec inuidens, fratrum profectibus, aut iniuriarum suarum vltor, vt colliges, *ex titul. de vita, & honest. clericorum, de calumniat. de iniuriis ac de aliis.* Et quod non sit cupidus, aut iniuriarum exactor, iuxta, *cap. praeuenit 86. dist. cap. seditionarios cum sequent. 46. dist.* Item quod nec sit nimium simplex, *cap. Episcoporum*, vbi glossa, & Doctores, *& cap. Petrus 74. dist.* sunt etiam aliæ qualitates prærequisitæ quoad vitam, & mores, quas pro arbitrio poterunt Episcopi in ordinandis perquirere; nempe, vt sint pudici, modesti, hospitales, misericordes, liberales, pacifici; quæ omnia includuntur in iam dictis.

10 Sunt è contra plurima vitia, quorum causa debent ab ordinibus remoueri qui desiderant ordinari. Inter quæ computantur homicidia secundùm quæ dixi latè supra *sub cap. tit. de temporib. ordin.* Item infideles, & hæretici remouentur ab ordinibus *ex cap. … anos 1. quæst. 1.* Item hæreticorum fautores credentes, & defensores Clericatu habentur indigni, iuxta textum *in cap. 2. de hæret. lib. 6.* & qualiter contingat in eorum filiis, & Neophitis, dico *sub eodem tit. de hæret.* & ibi, *in dict. cap. 2.* vbi glossa verbo *inane*, & *in cap. quicumque §. hæret. eo eodem.* Item excommunicati, suspensi, vel interdicti ab ordinibus sunt repellendi *tota dist. 81.* Quartò infames infamia iuris, quorum status scilicet vita, & moribus est reprobatus, aut qui de crimine fuerint accusati, iuxta Doctorum placitum *in cap. Deus omnipotens de accusat. cap. fin. de testibus*, vbi dixi, *cap. tantis.* Daniel 81. *dist.* Idemque dici de infamia facti, qualis expenditur, *in cap. maritum 33. distinctione*, & argum. eorum, quæ dixi, *sub cap. … de exceptionib. & in cap. testimonium de testibus.* Item repellitur quilibet criminosus, & qui notoriè permanet in peccato publico, *ex cap ex tuarum, cap. ad aures, cap fin. de temporib. ordin.* vbi dixi, & ibi quid si peccatum sit occultum, & sic vsurarij, simoniaci, *cap. sanctum 7. quæst. 1. & dict. cap. maritum.*

11 Publici Concubinarij, vel fornicarij, *cap. præter hoc dist. 32. cap. fin. de cohabit. clericorum*, vbi dico Trid. *sess. 25. cap. 14* Item coinquinati obscenissimo crimine Sodomiæ, de quo plura tradit Barbosa *p. 2. in pastorali alleg. 44.* & de hoc ac de aliis veluti de periuriis, & falsificantibus

litteras Apostolicas, dixi *sub dict. c. fin. de temporib. ordi.* ad quæ omnia applicabis quamplures quæstiones, de quibus *sub cap. 10. de iudiciis, & ibi à quæstione 17.* Non ordinantur Bigami, & Peregrini, nec curiales, siue obligati ad rationes reddendas, vt dico infra *sub tit. de Bigamis, de Clericis, Peregrinis, de obligatis ad ratiocinia, &c.*

Vltimum requisitum est, quod præcedat exa- 12
men de doctrina ordinandi; igitur vt ordinetur tonsurandus iuxta textum *in cap. 4. Trid. sess. 23. de reform.* debet esse edoctus in fidei rudimentis, & nisi sciat legere, & scribere in lingua saltim vulgari, siue materna. Azor. *instit. mor. p. 2. lib. 6. q. 2.* Campanillus *in Iuris Canon. Rub. 5. cap. 2. num. 2.* Diana *p. 5. tr. 14. res. 27.* Item ad quatuor minores ordines promouendus debet saltem linguam latinam intelligere iuxta textum *in cap. 11. Trid. dicta sess. 23.* & Menochius *de arbitr. casu 425. numero 58.* ait vt Episcopus queat arbitrari magis expedire Ecclesiæ, si ordines conferat ei, qui etsi adhuc latinam linguam non intelligat, est tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis: nam illiteratus puer dici non potest, nec debet qui pro ætate didicit quique ostendit proficere se posse. Et quæ scientia requiratur in promouendis ad sacros ordines, tradunt Doctores *in Rub. de qualitate, & ætate ordinandorum.*

Vnde fit vt cum non præsumatur quis sciens, 13
nisi probetur, *cap. si forte*, iuncta glossa, verb.
scientia de elect. lib. 6. Gonzalez *ad regul. 8. Cancel. glossa 4. num. 105.* & cum multis Barbosa *p. 2.*
in pastor. alleg. 11. sub num. 4. & *sub alleg. 14.* † eo 14
quod quidquid est accidentale non præsumatur
adesse, seu inesse, nisi probetur, vt docent com-
muniter D.D. *in cap fin. de præsumpt.* † Cum ne- 15
mini doctrina inesse credatur, nisi labore quæra-
tur; ideo venit probanda, ab Episcopo, seu ab
ipsis deputati debent inquirere de iam dictis. † 16
Item intentionem ordinandi, hoc est an illi adsit, vel desit intentio ascendendi ad ordines altiores, cum aptus fuerit; non enim ordinandi sunt qui tali intentione carent, dicit Barbosa *dict. al-*
leg. 10. num. 19. † Quo fit vt si quis ordinetur 17
prima tantum Tonsura, eo tantum animo, vt fruatur fori priuilegio, & priuilegio Clericali, tutius est, vt peccet mortaliter *ex cap. 4. Trid. sessione 23.* in illis verbis: *De quibus probabilis coniectura non sit, eos … non sæcularis iudicij fugiendi fraudes, sed vt de eo fidelem cultum præstiterit hoc vitæ genus elegisse*: sic Bañez *2. 2. quæst. 12. art. 1. conclus. vltim.* Victoria, Ledesma, Fr. Emanuel Rodrig. Molfesios, & alij, quos sequitur Barbosa, *dicta allegatione 11. sub numero 6. part. 2.* Marchinus *de Sacramento Ordinis tractat. 1. part. 8. cap. 1 à num. 2.*

Vbi *à numero 9.* disputat an secluso con- 18
temptu, & alia probata intentione lethalis sit Tonsuræ, & minorum ordinum receptio absque voluntate ascendendi ad Sacros ordines. Et *à numero 22.* an retrocessio à clericatu sit læthalis, vel venialis? Verùm Sanchez *de matrim. libro 7. disput. 31. numero 16. & 17.* Bonacina *de Sacram. disp. 8. quæst. vnica, puncto vltimo in fine.* Villalobos, *in summa parte 1. tract. 11. difficult. 14. n. 2.* Diana *part. 1. tractat. 16. resol. 10.* & alij penès eos, resoluunt non peccare mortaliter per verba Trid. *supra*, quòd absolutè sumptum potest non amplecti, nisi, quando ordinandus contrarium de-

liberationem non proponeret de non ascendendo
ad alios ordines; & iterum Barbosa *in dict. cap.4.
Trid.* amplectitur nostram sententiam cum mul-
tis, *num.6.* vbi *num.fin.* ait quod clerici primæ Ton-
suræ, vel minorum ordinum, qui sine iusta causa
excedunt ab ordine, non peccent læthaliter, etiam
si incapaces se reddant ad ducendum v.g. viduam
vxorem, vt resoluunt Toletus *instruct. Sacerd.
lib.4. cap.18. num.4.* Azot. *inst. moral. p.1. lib.13.
cap.14. quæst.14.* Layman. *in Theolog. morali lib.5.
tract.9. cap.7. num. 2.* vbi post Sanchea supra *nu-
mero* 11. & Valentiam, *tom. 3. disput. 1. quæstio-
ne 12. puncto 1.* subdit videri esse culpam venia-
lem inconstantiæ si sine causa ab statu clericali
recedant, sicuti si nouitius sine causa ab ordine
abeat.

19 Ad secundam quæstionis partem infero dicen-
dum non per testes, & famam probandam esse
doctrinam, habilitatem, & scientiam ordinandi,
sed per examen actuale; ita quod nec regula-
res excusentur; quominus de doctrina possint
examinari, vt habetur in Trident. Concil. *dict.
sessione 23. de reformat. cap.12.* per verba, ibi:
*Regulares quoque, nec in minori ætate, nec
sine diligenti Episcopi examine ordinentur pri-
uilegiis quibuscumque, quoad hoc penitus ex-
clusis.*

20 Sunt ergo singuli examinandi de qualitatibus;
& requisitis ordinum singulorum, & de cuius-
que ordinis officio, quem sunt suscepturi, pro-
bat cum multis Barbosa, ex dicta *allegat.10. nu-
21 mero 18.* cum aliis sequentibus allegationibus. †
Vnum tamen excipies respectu Regularium, sci-
licet, vt licèt per Trid. *sess.23. cap.5.* disponа-
tur, vt sint euulganda nomina in Ecclesia eo-
rum, qui ordinandi sunt, vt à fide dignis de
eorum natalibus origine, ætate, moribus, &
22 vita diligenter inquiratur, vt ibi dicitur. † Ta-
men illius *cap.* dispositio non extenditur ad regu-
lares in quibus satis est Episcopo habere testimo-
nium ab ordinandorum superioribus regularibus
affirmantibus, & attestantibus prædictos nullo
requisitorum indigere, eiusque fidei standum
esse; præterquam circa doctrinam pro qua sub-
iiciuntur Episcoporum examini, sicut referunt
decisum Campanil. *in diuers. iuris canon. Rub.12.
cap.13. numero 35.* Henriquez *in summa libro 16.
cap.23. §.4. in glossa littera L.* Fr. Emanuel Ro-
drig. *quæstion. regular. quæst.24. part.3. articulo 1.*
Vgolinus *de potest. Episcopi cap.26. §.18. num.2.
vers. tertio excipiuntur regulares.* Barbosa *dict. alle-
gat.10.n.22.*

23 Verùm examen circa mores clerici sæcularis
volentis ad ordines promoueri, debet fieri se-
quenti modo, iuxta Trid. *in dict. cap.5.* si ad or-
dines minores nempe vt à Parocho, & Magistro
scholæ, in qua educatur, testimonium habeat
de bono, quod si ad sacros ordines exposcat
promoueri; tunc iuxta prædictam dispositionem
Trident. per mensem ante ordinationem Episco-
pum adeat qui Parocho, vel alteri, cui magis
expedire videatur committat, vt nomen, & de-
siderium promouendi in Ecclesia proponat, &
de illius natalibus, ætate, moribus, & vita à fide
dignis testibus diligenter inquirat, & testimonia-
les litteras de inquisitione facta ad Episcopum
mittat; sic docent Sanchez, *in opusculo moral.
lib.7. cap.1. dub. 46. num.7.* Vgolinus *dict. cap.26.
§. 18. à num.1.* Marchinus *de Sacram. Ordin.
tract.2. part.6. cap.115.* Homobonus *de bonis de
examine Eccles. tract.2. cap.3. quæst.26.* Salzedius
ad Bernard. Diaz *in pract. cap.25. littera A, vers.
hoc autem*, Barbosa *dicta part.2. in pastorali alle-
gat.10. sub num.2* † vbi addit hanc dispositionem 24
ad vnguem obseruari in Bracharensi prouincia, vt
constat *ex eius Concil. prouinc. vlt. actione 4.* iterum
ipse *num.20.* † qui *in dicto cap.5. Trid.* cum aliis 25
multis dixit ex Vgolino suprà *num.2.* denunciatio-
nes huiusmodi fieri debere in singulis maioribus
ordinibus, nisi ordinandus notus esset Episcopo:
sic etiam docent Bonacina *de Sacram. dict. disp.8.
quæstione vnica, puncto 5. num.17* Bellet. *disquisit.
clerical. part.1. tit. de disciplina clericali §.4 n 21.
vers. ad minores*, latè Marchin. *de Sacram. Ordin.
tract.2. p.6. cap.11. per totam*, Honor. *ad Decret. in
hoc tit. num.2.* Barbosa *de Iure Ecclesiast. 1. p. c.33.
num. 168.* † Qui etiam *de officio Episcopi dict. p.2.* 26
alleg.10. & alibi, & etiam *in dict. c.5. Trid. sub n.1.*
dicit *ex formulario Episcop. forma 2.3. & 4. & 8.* ibi
haberi formulam facultatis euulgandi nomina eo-
rum, qui ordinis Sacramento ordinandi sunt, &
formulam denunciandi in Ecclesia illum, qui ad
ordines est promouendus, & exprimit formulam
litterarum testimonialium Parochi emanantium
vigore facultatis euulgandi nomina ordinandi, &
quomodo sit dandum testimonium Magistri scho-
læ pro his, qui ad minores ordines promoueri vo-
lunt, & Ortiz de Salzedo *in sua praxi Ecclesiast.*
ponit *à fol. 47. B*, formulariorum vulgari sermone ad
diligentias præmittendas pro ordinandis, vbi *folio
148. B*, ponit interrogatorium, quo testes sunt exa-
minandi, & de quibus requisitis interrogentur: vbi
videbis pro praxi notoriorum. † Et sic fit scruti- 27
nium illud, nempe vt ante ipsam ordinationem,
vel quando Episcopo videbitur, vocatis peritis, &
probis, ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis
fiat ab illis diligens inuestigatio, & examinatio de
genere, persona, ætate, moribus, & fide ordinan-
dorum, iuxta dispositionem Trid. *c.7. dict. sess. 23.*
videbis textum *in c. si quando 24. dist.* repetit Barbo-
sa *dict. alleg.10.* vbi tradit *ex c. instit. de parg. Canon.*
vt debeat rigorosè institui illud examen, & iuxta
textum *in c. cum in cunct. de elect.* & dicit *sub n.20.
in fine.*

In ipso autem die ordinationis, est aliud examē 28
videlicet quod prior Diaconorum, seu maior Dia-
conus repræsentat ordinandos Episcopo, vel Ar-
chidiaconus, & examinat iuxta textum *in cap. no-
strum de offic. Archidiaconi*; quod nunc sanè
euenit, cum prædictus clara, & intelligibili
voce monet astantem populum, vt si quis con-
tra ordinandorum aliquem sciens impedimen-
tum, quod illum ab ordinibus impediret propo-
nat; & tunc Episcopus interrogat Archidiaco-
num, num sciat ordinandos esse idoneos, &
dignos, & ipse respondet, *& scio, & testifi-
cor quantum humana fragilitas nosse sinit ipsos esse
dignos*; quod dicit Barbosa *dict. alleg.10. num.21.* es-
se iuxta praxim textus nostri, † addens quod Ar- 29
chidiaconus, seu Prior maior in hac responsione
non peccat, licèt ipse non examinauerit; dummodo
ab aliis examinatoribus deputatis sciat fuisse ap-
probatos, & dummodo contra conscientiam non
loquatur. † Quod si sciret aliquod impedimen- 30
tum, teneretur illud manifestare, & nunciare Epi-
scopo secretò, dum nihil faciat malitiosè ex Ho-
stiensi *in summa huius tit.* & conqueritur de
Episcopis hoc conseruantibus; quæ praxis

procedit

procedit in Clericis fæcularibus; non fic in irregularibus, vt adduxi.

31 Et à *num.22.& 23.* ex verf. *peracto*, ponit pœnas ordinandorum, non præhabito prædicto examine, & poft eum, & alios, quos ipfe refert, ponit pœnas & praxim, Ægidius Trullench. *de Sacram.lib.6.quæft.vnica, dub.14. fub n.12.* & ambo dicunt quod fi ordinatus fuiffet cognitus, & dignus, non peccaret, nec deponeretur, fi abfque præcedenti dicto examine, & fcrutinio, fuerit ordinatus, vt probat textus iuxta gloffam *in cap. nullus dist.24.*

32 Quod fi Epifcopus, vt folet, ante ordinationem prohiberet, ne quis non examinatus accedat ad ordinationem, nec approbatus fub excommunicationis pœna: tunc ordinatus contra huiufmodi prohibitionem, contraheret fufpenfionem, non nifi à Papa difpenfandam, iuxta textum *in cap.1. & 3. de eo, qui furtiuè ordines fufcepit*, vt latè ibi dico, & monet Hoftienfis hic *in fine*, vt Epifcopi ab huiufmodi excommunicationibus abftineant, ne laqueos parent, fed alias pœnas poffint inhibendo comminari, de quo videbis Filliuc. *tom.1. tract.9. cap.5. quæft.5.* tradit Barbofa idem, *dicto num.32.* † vbi quid fi poftea Epifcopus malè or-
33 dinatum abfoluat, & difpenfet? & remittit refolutionem ad Laurentium de Franch. *in controuerf. inter Epifcop. & regular.pag.84. in refp.ad 29.* qui *in refponf. ad 28.* ait quod fi Epifcopus eo tempore, quo ordines confert his verbis vtatur: *Non intendimus ordinare non examinatos, & approbatos*: tunc qui fe ingeffit non fit ordinatus, oportebitque vt denuo ordinetur, dum prius illi fit iniuncta pœna; eo quod fe fic ingerendo ordinum fufceptioni ante approbationem deliquit valdè.
34 † Quod fi Epifcopus dicat, *Non intendo vel nolo ordinare excommunicatos irregulares*, dicunt Card. Lugo *de Sacram.difp.8.fect.7.num.119.* Diana *p.5. tract.13. ref.66.* id verum effe fi aliquem talem effe intelligat, & cognofcat; non verò fi ignotus, vel occultus fit, & ego fic teneo: argumento textus *in cap. fin. de temporibus ordinat.* cum ibi iam
35 dictis. † Vnum tamen aduertit Præpofitus, quod prædicta excommunicatio, qua folent Epifcopi vti, comprehendit etiam extraneos, alias Epifcopo non fubiectos: fic *in 3.p. D.Thomæ quæft.vnica de Sacram.Ordin.dub.17.n.171.* & pro hoc titulo, & textu hæc fufficiant.

36 Et pro ampliatione aduertes quod folent DD. difputare per textum noftrum, cui incumbat onus probandi negatiuæ qualitatis naturalis, vel accidentalis, de quo Patianus *de probat. p.1. c.53. & 54.* Et applicabis quæ dixi *in c.11. & 12.* latiffimè
37 *de probationibus, vbi de negat. prob.* † De pœna fubmittentium fe examini pro alio, dico infra, *fub titulo de eo, qui ordines fufcipit furtiuè*, interim *in conftit. Pontif. epitom.25.* & ex Paulo IV. *epitom.69.*

* * *

AD TITVLVM
DE ORDINATIS AB EPISCOPO, qui renunciauit Epifcopatui.

ONNVLLA dixi de facultate Epifcopi titularis tantum fupra *fub cap.11. de temporibus ordinationum*; nunc verò *fub hoc titulo*, agitur, núm Epifcopus, qui renunciauit Epifcopatui, vel loco tantùm, aut etiam Dignitati, poffit alios ordinare; cumque hæc propofitio apertè dignofcatur *ex c.1. & 2.* ideo ibi dicta deferuient pro Rubrica, & pro titulo. De effectibus renunciationis priuilegij, dixi latè *fub cap.fi diligenti, de foro comp.* & *in cap. antepenult. eodem.* Et de renunciatione Epifcopatus fupra *c.9. & 10. de renunciatione, &c.*

Ad Textum in Cap. I. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Epifcopus, qui tantum loco renunciauit, poteft rogatus ab alio ordinario ordines conferre:* & n.2.& 6.
2 *Epifcopus renuncians adminiftrationi, poteft alienum fubditum cum licentia proprij Epifcopi ordinare.*
3 *Renunciatio Epifcopatus in quo confiftat?*
4 *Renuncians Epifcopatui, qualiter appelletur Epifcopus.*
5 *Renuncians Epifcopatui, poteft authoritate Papæ redire ad eandem, vel aliam Ecclefiam per electionem, poftulationem, aut collationem.*
7 *Renuncians Epifcopus loco remanet ad inftar Comitum, qui prouinciam adminiftrarunt.*
8 *Epifcopus renuncians loco, & Dignitati, nequit ordines conferre, etiam de licentia Epifcopi proprij, nec ad eandem Ecclefiam redire, vel aliam habere,* n.9.
10 *Ordines recipiens fcienter ab eo, qui renunciauit loco, & Dignitati, non habet executionem officij; & quis difpenfet,* n.11. & 12.
13 *Subdiaconatus ordo, facer eft.*
14 *Epifcopus, qui renunciauit loco, & Dignitati, nec ordines minores poteft conferre, etfi aliquando, vt Abbas eos conferat. Quid in praxi,* n.15.& 16.

Ittera huius textus claudit, ac diftinguit fufficienter, quando poffit Epifcopus, qui re- 1
nunciauit Epifcopatui, ordines conferre; quando verò non, rationem dans. Igitur Doctores ex ea deducunt, quod fi Epifcopus loco renunciauit,

ciauit, tantum poteſt rogatus ab alio ordinario
ordines conferre; quia adhuc fungitur Dignitate
Epiſcopali.

2 Quare Abbas *in cap. ad ſupplicationem nu-*
mero 10. *ſupra de renunciat.* Flamin. *de reſignat.*
lib. 1. *quaſt.* 17. *numerc* 15. Fuſcus *de viſitat.lib.* 2.
cap. 28. *num.* 10. Barboſa *hic num.* 3. *&* 4. dicunt
quod Epiſcopus renuncians loco, id eſt admini-
ſtrationi poteſt alienum ſubditum cum licentia
proprij Epiſcopi ordinare; quia retinet Dignita-
3 tem, & ea, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis. † Et
hæc renunciatio dicitur quoties renunciatur, cura
& adminiſtratio illius Eccleſiæ iuxta textum *in*
dict.cap. ad ſupplicationem, cum renunerans v.g.
ſolitariè vult viuere ſine magnis Epiſcopatus cu-
ris, vel ob ægritudines; vel quia vocatur ad præ-
ſidentiam, Alzedus *de precellent.Epiſcopal. Dignit.*
4 *part.* 2. *cap.* 5. *num.* 13. † Et ſic Barboſa *in paſto-*
rali allegat. 113. *num.* 1. ex textu noſtro, vbi om-
nes, ait, vt ſic Epiſcopatui renuncians poſſit
5 Epiſcopus appellari; quia retinet Dignitatem, †
imò addit quod authoritate Sedis Apoſtolicæ,
poſſit redire ad eandem Eccleſiam, vel aliam, ſiue
per viam electionis, ſiue poſtulationis, ſiue per
viam collationis, vt ait Flaminius *dicta quaſt.* 17.
num. 13.

6 Ob idque poſſit, ſicut antea, ordines mi-
nores, & maiores conferre ex noſtro textu,
rogatus tamen ab alio Epiſcopo, vt tenent Lan-
cellotus *in temple omn.Iudicum lib.*2.*cap.*5. *tit. de*
*potentia Epiſcopi in ſpiritual.num.*22. Alzed. ſupra
*dict.cap.*5.*num.* 11.*&* 12. Venero *de examine Epiſ-*
*cop.lib.*1.*cap.*12.*num.*14. Raguc. *in lucerna Parochi*
*tit.de Sacram.Ordinis quaſt.*18. Videbis Dianam
7 *part.*5.*tract.*2. *reſ.* 2. † Vbi dicit ſic loco renun-
ciantem eſſe ad inſtar Comitũ, qui ſemel prouin-
ciam adminiſtrarunt, qui tales manent, etiam ad-
miniſtratione ceſſante, *ex l. vnica* vbi Bart. *cod. de*
Comitibus, qui prouinciam regunt *lib.* 12. cum
qua concordat textus *in l. fin. cod. de decurion. l.*
vnius §. ſeruus ff. de quaſtion. l. ſeruos §. non ſolum
cod.eodem.

8 Deducunt Doctores aliam concluſionem ex
verbis ibi, *In ſecundo verò caſu*, quod Epiſcopus
renuncians loco, & Dignitati non poteſt ordines
conferre, etiam ex licentia alicuius Epiſcopi. Sin
autem aliquem ordinet, dicit vt ſic ordinatus re-
cipiat characterem, ſed non habere executionem
ſacri ordinis ſic ſuſcepti: ita Fuſcus ſupra *dict.*
*cap.*27.*num.*10. Maiol. *de irregul. lib.*3. *cap.*6.*n.*8.
Flamin.*de reſignat.dict.quaſt.*17.*à num.*19. Barbo-
9 ſa *hic num.*5. † Et addit idem *in paſtor. dicta alle-*
*gat.*113. *ſub num.* 1. quod nec poſſit ordines con-
ferre, etiam de licentia alicuius Epiſcopi, nec ad
eandem Eccleſiam redire, vel aliam habere: ita
cum prædictis probans, loci, & dignitatis renun-
ciationem fieri, quoties renuncians ex ipſa renun-
ciatione amittit Dignitatem, & denominationem
illius Dignitatis, eamque regulariter fieri ob cri-
men, vt probant Abbas *hic num.*8. Maiol. *dict. li-*
bro 3. *cap.*6.*num.*6. Alzedus *dict. cap.*5. *num.* 13.
Diana *p.*5.*tr.*2.*reſ.*7.

10 Et in verſ. *ſanè*, Pontifex in textu noſtro, qui vt
hic *n.*2. probat Barboſa, Franciſc. Piſa *en la deſ-*
cripçion de la imperial çiudad de Toledo l. 5. *c.* 5.
in fine, fuit decretalis epiſtola ſcripta circa annos
1150. ab Alex. III. Ioanni Archiepiſcopo Toleta-
no, notat ergo quod ſuſcipiens ſcienter ſacros or-
dines ab eo, qui loco ſimul, & Dignitati renun-
ciauit, non habet executionem officij, & tunc à ſo-
lo Pontifice diſpenſatur. † Sed ſi non ſcienter id 11
fecerit diſcretum Pontificem diſpenſare, niſi craſ-
ſa, & ſupina fuerit ignorantia, docent Franciſcus
Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.p.*3.*c.*8.*n.*397. Mar-
cus Alter. *de cenſur.tom.*2.*diſp.*9.*c.*1.*verſ. dubitari*,
cum multis Barboſa *hic n. fin.* & *in paſtorali p.* 2.
alleg. 48. *num.* 1. Et hoc dictum ex verbis textus
noſtri vt diſcretus Pontifex diſpenſare queat cum
ordinario probabiliter ignorante ab Epiſcopo, qui
renunciauit loco, & Dignitati intelligi; id eſt Epiſ-
copus, vt probat idem Barboſa *dicta alleg.* 40. *n.*1.
latè agit Bonacina *de cenſuris extra Bul.diſp.*3. *q.*1.
*punct.*10. Fillincius *in q.mor.tr.*19.*n.*76. Mar. Alter.
*dicto c.*1. *verſ. ſecundo dubitari.* † Vbi aſſerit hunc 12
probabiliter ignorantem abdicationem abſque
culpa, contrahere ſuſpenſionem ab Epiſcopo diſ-
penſandam; quia non eſt priuatio vſus iam aliquã-
do habiti, ſed impedimentum, ne recipiatur, addens
etiam ideo neceſſariam fuiſſe diſpenſationem, quia
ordinator cum haberet executionem ſui officij
eam non poterat alteri conferre.

Vnde circa litteram huius textus, eſt aduerten- 13
dum in eo fieri mentionem minorum ordinum ſub
hac voce *vſque ad Subdiaconatum*; ideoque videri
ex vi illius dubium relinqui, an ſub hoc membro
Subdiaconus comprehendatur; ſed gloſſa, Panor-
mit. & alij, hic dicunt prædictam particulam *vſque*,
excluſiuè ſumendam eſſe; quia Subdiaconatus, vt
iam ſupra dixi *ſub Rub.& tit.de temporib.ordin.* eſt
ordo ſacer: verùm Suarez *de cenſ. diſp.*31. *ſect.*1.
bene ſcribens, videtur prædictam impugnare ra-
tionẽ *ſub n.*4. *verſ. ſed ratio.* † Nã licèt Epiſcopus, 14
vt Abbas poſſit interdum conferre hos ordines ex
priuilegio ſpeciali, & conceſſione Summi Pontifi-
cis; tamen ille, qui ſolam habet Dignitatem Epiſ-
copalem ex illius tantum nomine, & titulo, poſſit
huiuſmodi ordines conferre; & ideò non poſſit
qui renunciauit Dignitati Epiſcopali ordines mi-
nores conferre; quia Dignitas Epiſcopalis vnica
eſt, & indiuiſibilis, & renunciatio, quæ de illa fit,
abſoluta eſt, & totalis. Ergo ex vi illius infert iam
non poſſe Epiſcopum operari; quia remoto
hoc titulo in eo non manet alius, vt poſſit tan-
quam non Epiſcopus ordines minores conferre.
Ergo.

Sed adhuc reſpondeo ſuſtineri diſpoſitionem 15
textus noſtri relinquendo Epiſcopo renuncianti, vt
poſſit minores ordines conferre; non verò maio-
res; quia Pontifex hic declarat, quomodo huiuſ-
modi renunciationem acceptet, & intelligat, di-
cens ſolum fieri, & acceptari, quoad illos actus
ita proprios Dignitatis Epiſcopalis vt per ſimpli-
cem Sacerdotem nullomodo exercere poſſit,
& videri Pontificem voluiſſe hic ſtatuere, vt Epiſ-
copi nunquam ita renuncient Epiſcopatui, quin
eis non liceant ea, quæ per inferiores Dignita-
tes, Abbates, vel ſimiles exerceri poſſint; quia
hoc videtur ſpectare ad decentiam ordinis Epiſ-
copalis, qui ſemper ineſt perſonæ, quantumvis
ipſa Dignitati renunciet: ſic idem Suarez expen-
dit, vbi ſupra exiſtimans tunc hoc ita verum eſ-
ſe ſtando in iure communi; & quia hæc pendent
à iure poſitiuo, qui ſubeſt Papæ. † Tamen ſi ex- 16
preſsè Epiſcopus renunciaret Dignitati, etiam
quoad actum conferendi minores ordines, &
Summus Pontifex concederet facultatem ad re-
nunciationem ita faciendam & eodem modo
illam acceptet: tunc reſoluit Suarez non licere

Episcopo illôs ordines conferre; quia tunc ex speciali modo, & concessione Pontificis non minus renunciatur Dignitas Episcopalis, quoad minores ordines: explicat textum nostrum Felicianus de Vega *in cap.4. §.si vero,de iudiciis à n.33. & ante.*

QVÆSTIO I.

An Episcopus titularis possit licitè ordines conferre? Et an quemadmodum ex textu nostro requiritur, vt rogatus sit Episcopus, qui renunciauit loco tantum ad hoc, vt possit ordines conferre minores, & maiores; sic etiam quando renunciauit Dignitati Episcopali, debeat esse rogatus, vt queat minores ordines conferre. Et an pœna textus nostri sit suspensionis censura, vel irregularitas. Et an dum excusat ordinatum, ex ignorantia, sit intelligendum de vincibili? aut inuincibili? Et an cum renunciat Episcopus, intelligatur in dubio renunciasse loco tantum, vel loco, & Dignitati simul?

SVMMARIVM.

1 *Episcopi titulares sunt qui solum habent Ecclesiarum titulum, & carent populo, & facultatibus. Et qui sint,* n.2. *solentquè pro visirmis, & impeditis creari,* n.5.

3 *Papa potest constituere Episcopatus in prouinciis Infidelium.*

4 *Episcopi titulares taliter veri dicuntur, vt debeant ab omnibus Catholicis honorari; sic vt contrarium asserere sit hareticum. Etsi vocentur portatiles, amobiles, commendatarij,* n.6.

7 *Episcopi expulsi à sedibus Episcopalibus retinent iurisdictionem, poterunt subditos in aliena Diœcesi ordinare, licentia petita, etsi non obtenta; vocandique sunt ad Concilium,* n.8.

9 *Episcopi titulares non possunt alios, sine licentia proprij Episcopi ordinare,* & n.11. *Nec in loco nullius Diœcesis,* n.13.

10 *Episcopum non faciunt potentia diuitiarum, aut humilitas paupertatis.*

13 *Ordines conferendi facultas intelligitur in illis Episcopis, qui habent Diœcesim.*

14 *Episcopi, qui Diœcesim non habent, nequeunt conferre ordines, etiam prætextu familiaritatis, aut continua commensalitatis.*

15 *Ordo susceptus ab Episcopo, qui non habet Diœcesim, tenet, cum hoc pendeat à charactere.*

16 *Episcopus titularis ordinans sine licentia proprij Episcopi, suspenditur, & ordinatus punitur.*

17 *Titularis Episcopus quare minores ordines non prastet, sicut qui renunciauit Episcopatui confert, cum vterque æquiparetur; eo quod nullus queit promouere sine expressa proprij Episcopi licentia.*

18 *Titulares Episcopi, sicut ab infidelibus expulsi, quando queant proprios ordinare subditos,* & n.21.

19 *Titulares Episcopos creat Pontifex ad conuersionem hæreticorum, & infidelium, & ad fidem Catholicam eis annunciandam, & ad alios effectus,* n.20.

22 *Titulares Episcopi non sunt creandi, nec dandi suffraganei, nisi Ecclesiis Cardinalium, & illis, qui eos solent habere, & ad minus cum stipendio centum aureorum de Camera super fructibus illius Ecclesia.*

23 *Titulares Episcopi qua Pontificalia queant exercere.*

24 *Titularis Episcopus debet habere expensas pro ordinandis alienis subditis, sicut alius Episcopus, qui inuitatus accedit.*

25 *Episcopus renuncians Episcopatui, & rogatus ab alio, vt ordines conferat licentia fiet proprij Episcopi, etiam in ordinibus minoribus.*

26 *Episcopus renuncians Episcopatui quoad Dignitatem, censetur etiam quoad locum renunciasse.*

27 *Episcopus, qui renunciauit loco rogatus ab alio Episcopo, potest ordines conferre, sicut ante.*

28 *Episcopus, qui renunciauit loco, & Dignitati, si ordinat, efficitur suspensus, non irregularis. Et quare,* n.31. *Et de vtriusque differentia,* n.32.& 33.

29 *Suspensus pro eo tempore, quo suspensus est, officij executionem non habet.*

30 *Ordinatus ab Episcopo, qui renunciauit loco, & Dignitati, non est impeditus ab executione ordinum, quos habet, sed tantum ab illo, vel illis, quos suscepit.*

32 *Verba* executionem officij, *intelliguntur respectiua, seu iuxta subiectam materiam.*

33 *Irregularitas priuat executiones omnium ordinum simpliciter.*

34 *Suspensio, quæ est censura, tollitur absolutione, sed quæ est pœna, dispensatione, sicut irregularitas.*

35 *Ignorantia probabilis excusat à culpa in susceptione ordinum, non crassa,* & num. 36. *Et qualiter intelligatur,* num. 37. *Et de qua pœna textus noster loquatur,* numero 45.

36 *Ignorantia omnis culpabilis, comprehenditur sub ignorantia crassa, & supina.*

38 *Suspensio quando propria, vel non dicatur, ex datione, vel suspensione ordinum,* numero 39.

40 *Episcopus sicut eget charactere, vt imprimat characterem, sic etiam debet illum habere habilem, vt imprimat characterem alteri. Et qualiter* n.42. & 43.

41 *Episcopus existimatus talis, si reuera characterem non habet, nec illum alteri imprimet.*

44 *Dispensatio cum ordinato ignoranter, qua de causa fiat?*

46 Cap. penultimo, de clerico excommunic. minist.

47 *Exercitium Officij Ecclesiastici sine culpa quis impedire.*

48 *Episcopus renuncians Episcopatui, in dubio tantum censetur, vt renunciet loco, non Dignitati: quare, n.49.*

50 *Episcopus, qui ob ignorantiam renunciauit loco, & Dignitati, si postea litteris dedit operam, poterit iterum eligi, & postulari.*

1 AD primam difficultatis partem, vt respon-
deam, præmitto dicendum quod titulares
Episcopi dicuntur qui solum titulum Ecclesiarum
habent, populo tamen carent, & populo Chri-
stiano, atque etiam facultatibus, qui nulla tenentes
dicuntur secundùm Iacobat. *de Concil. lib.1. pag.*
70. & 84. Mandosius 11. *regula 26. Cancellariæ de*
beneficiis vacantibus per promotionem quæst.4.n.5.
2 † quales sunt illi, qui assumuntur ad titulum Ec-
clesiarum, & Prouinciarum, quæ à Sarracenis, vel
aliis infidelibus occupantur; de quibus agit tex-
tus, & ibi Doctores *in Clementina plerisque, de*
elect. commemorans incommoda, quæ proue-
3 niunt ex prouisionibus istorum. † Et quod Papa
possit constituere Episcopatus in prouinciis, &
terris infidelium per doctrinam Angeli *in l. id*
quod ff. de leg.1. latè resoluunt Alphonsus Aluarez
Guerrero *in speculo Iuris Pontificij cap.31. a pa-*
gina 77. Valenzuela *cons.26. num.32. tom.1.* cum
multis Barbosa *p.1. tit.3. cap.2. num.47.* idem *dict.*
4 *p. tit.1. cap.6. à num.15.* † vbi ex pluribus probat
hos propriè dici Episcopos; sic vt tales debeant
ab omnibus Catholicis honorari, in tantum, vt
contrarium cum pertinacia asserere, sit hæreti-
cum, vt aduertit Paulus Grisaldus *in decision. fidei*
Catholicæ, verb. *Episcopus, num.10.* & melius eo-
rum necessitatem contra nostræ tempestatis hære-
ticos: explicat Petrus Bollus *in œconomia Cano-*
5 *nica classe 3. cap.2. §.4.* † qui frequentius dantur à
Romano Pontifice, velut Coadiutores Episcopis
infirmis, senibus, aut alia simili ratione impeditis,
vt deducitur ex textu *in cap. pastoralis, cap. pervenit,*
cap. non autem 7. quæst.1. & cap. ex parte de Clerico
ægrotante, & de fine instituendi Episcopos hos in
Ecclesia, scripsit Barbosa *sub num.56.* supra,
quem omnino leges *in dict. p.1. pastor. tit.3. c.2.*
6 *num.47.* † Quare etsi hos Episcopos sine causa
liberè esse in Ecclesia, dixerit Cano. *de locis*
Theologicis lib.5. cap.2. pag.293. illosque aliquibus
minus honorificis nominibus soleant alij afficere,
cum aliquando dicantur portatiles, seu com-
mendatitij, vt refert Quintanadueñas *in cap. de*
multa de præb. num.50. nonnunquam etiam appel-
lentur ambulatorij, portatiui, & mobiles, vt re-
fert Petrus Gregor. *Syntagm. Iuris lib.15. cap.12. de*
Episcopis num.44. nec defuerint qui assererent il-
los propriè non esse Episcopos, sed abusiuè, vt
constat ex adductis à Mandosio *supra,* Gomez
in regula de annali possessore quæst.47. tamen vt ait
idem Quintanadueñas, verè Episcopi sunt, &
vt tales sunt honorandi ab omnibus Catholicis.
Aliquid dico *sub q.11. dict. c.11. de temporib. ordin.*
vers. *Episcopus titularis.*

7 Deinde aduerto esse nonnullam differentiam
inter istos titulares, seu renunciantes Episcopatui,
& inter illos, qui vi, aut metu infidelium sunt
expulsi à propriis Sedibus Episcopalibus, quia
isti iurisdictionem retinent, cum subditos adhuc
habeant, iuxta *clem.1. de foro comp.* in quos etiam
extra propriam Diœcesim possunt iurisdictionem
exercere, petita à proprio Ordinario licentia, etsi
non obtenta, vt notant Iacobat. *de concil. lib.1.*
p.70. † vbi resoluit quæstionem contra *can. supra,* 8
Bañez *2.2. quæst.1. art.10. not.2.* & alios vocandos
esse ad concilium, cum isti adhuc retineant ordi-
nem, & iurisdictionem. De quo Barbosa *dict.*
part.1. tit.1. cap.6. sub num.50. & *in allegatione 93.*
num.1. cæteros autem titulares differre, ac renun-
ciantes, docet idem Barbosa *dicta part.1. sub n.18.*
vbi eos assimilat iuxta dictum supra de renun-
ciante Episcopo, Dignitati, & loco.

Ad primam difficultatis partem iam respondeo 9
dicendum istos Episcopos titulares, non posse
alios sine licentia proprij Episcopi ordinare; quia,
etsi vt probat Barbosa *dict. part.1. cap.6. tit.1. sub*
num.18. non debeant prædicti Episcopi titulares
fraudari, debito Episcopali; cum sit indignum
quod accidens pecuniæ, magis, quàm substantia
ordinis Episcopalis habeatur: argum. *cap. accesso-*
rium de reg. iuris, siquidem, † vt ait D. Hieron. 10
relatus *in cap. legimus in Isaia, vers. vbicumque,*
scribens ad Euagrium Episcopum, potentiam di-
uitiarum, aut paupertatis humilitatem, non fa-
cere Episcopum sublimiorem, vel inferiorem; &
ita sentit glossa ibi, in verbo *eiusdem meriti,* te-
nere, & sentire viros sapientes, peritos, ac discre-
tos; etsi Idiotæ homines, ac vulgares soleant
contemnere Episcopos absque magnis redditi-
bus.

Verùm quia isti propriam sedem non habeant, 11
non poterunt ordines conferre absque licentia sui
proprij Episcopi. † Nec in loco nullius Diœce- 12
sis, vt de Episcopis Episcopatui renunciantibus,
iam supra dictum est, & tradit ex Trid. *sess.14. de*
reform. Barbosa *ibi cap.2.* idem *dicta part.1. tit.1.*
cap.6. num.18. in fine, & alleg.6. part.2. vide supra
cap.11. de temp. ordin. quæst. 5. vers. *ad sextam.* † 13
Diana *p.5. tract.2. res.5.* vbi *ex dicto cap.2. Trid.*
dicit facultatem conferendi tonsuram, vel alios
ordines datam Episcopis, procedere in illis Epis-
copis, qui habent Diœcesim, † non in aliis eam 14
non habentibus; quia isti ordines ministrare ne-
queunt, nec prætextu familiaritatis, aut conti-
nuæ commensalitatis suæ, absque proprij Epis-
copi licentia expressa, aut litteris dimissoriis ad ali-
quos Sacros ordines, aut minores, vel ad primam
Tonsuram: idem probat Trid. *sess.6. cap.5.* Gu-
tierrez *can. lib.1. cap.26.* Flamin. *de resignat. lib.1.*
quæst.17. num.17. Vgolin. *de potest. Episcopi cap.4.*
§.14. † Tamen si ordinent, ordo tenet, cum pen- 15
deat à charactere, quem habet titularis, sicut alius
quilibet Episcopus. † Tamen arbitrio proprij 16
Episcopi, sic ordinatus punitur, & Episcopus ti-
tularis, qui eum ordinauit sine commendatitiis
sui proprij Episcopi, suspenditur per annum, vt
docent Azor. *part.2. lib.3. cap.48. quæst.9. mor.* Vas-
quez *in 3. p. tom 3. disp. 242. ex num.5.* Diana *dicto*
res.5. in fine, & omnes per Trid. *dict. cap.2. sessio-*
ne 14.

Posses nunc dubitare quare titularis Episco- 17
pus primam Tonsuram, & minores ordines non
præstet, quemadmodum videmus posse conferre
ex nostro textu Episcopum, qui renunciauit Epis-
copatui, iuxta casus suos, & relatos supra *in prin. c.*
cum Barbosa *in dict. p.1. tit.1. cap.6. sub num.18. in*
fine, eos æquiparet dum dicit titulares, & re-
nunciantes conuenire; quia nullus potest alienos
subditos sine expressa proprij Episcopi licen-
tia promouere, etiam si in loco nullius Diœ-
cesis locum sibi eligant, vt obuietur fraudibus,

præcipuè

præcipuè si consideres Abbates, vt infra dico eos minores ordines posse conferre. Tamen tu resolues dando rationem differentiæ propter expressam decisionem Pontificis in textu nostro: de eius ratione iam *sub principio* adduxi.

18 Deinde posses secundò dubitare quare sic absolutè negetur Episcopis titularibus ordines conferre; cum id permittatur, vt iam dixi *in vers. deinde aduerto*, Episcopis ab Infidelibus expulsis circa suos subditos in Diœcesi aliena, petita licentia, etsi non obtenta. Verùm ego idem respondeo dicendum in titularibus, si fortè ad se venirent ordinandi aliqui sui subditi; quia reuera isti creantur Episcopi sub aliquo titulo Episcopatus exi-
19 stentis apud Infideles, † quia cum eos creet Pontifex ad finem supernaturalem assequendum, ad conuersionem scilicet hæreticorum, & Infidelium, & ad fidē Catholicam eis annunciandam, vt rectè considerat Barbosa *dict. p. 1. tit. 3. cap. 2. à num. 47.* legendus ex loco D. Marci 16. ibi, *Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creaturæ; qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit, qui verò non crediderit condemnabitur.* Et ex illo Math. vltimo, ibi: *Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, docentes eos seruare omnia, quæcumque mandaui vobis*, adiiciens illa verba; *Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi*, & adducit Barbosa bene loquentem, Gerson *de potestate Prælati, consid. 8.* in illis verbis: *Status Episcopalis; licèt possit in aliquo esse sine plebe, & sine vsu, vel exercitio; hoc tamen fieri non conuenit; quia insane, & monstruosum hoc in Ecclesia videretur.* † Ob
20 id que ait idem Barbosa non esse hos Episcopatus impartiendos omnibus citra delectum; quia etsi nihil Christiano sit optabilius, & pulchrius Pastori, quàm pro grege sibi credito mortem appetere: tamen sunt multi, qui hoc verbum capere non possunt: & sic bene dicit Petrus Gregor. *Syntagm. iuris lib. 15. cap. 12. de Episcopis num. 45.* quod finis principalis, quo huiusmodi titulares Episcopatus conferri, & acceptari debent, oportet vt sit ille, nempe quod cum proficiscantur prouisi, & experiantur se ex grege Dominico oues aliquas, vel vnam pristinæ saluti restituant exemplo boni Pastoris, vel qui ibi sunt fideles in fide solicitè conseruent, aut nutriant: sic Barbosa vbi supra
21 *dict. p. 1. tit. 1. c. 6. sub num. 16.* † sequitur ergo quod etsi tales Episcopi non vadant ad illas terras Infidelium: tamen aliqui eorum subditi Christiani veniant, vt possint extra Diœcesim illos ordinare, petita licentia; etsi non obtenta, quemadmodum dictum est de Episcopis expulsis à suis Episcopatibus; quod autem iam est dictum de titularibus, & renunciantibus procedit, quando volunt subditos alienos ordinare.

22 Pius verò V. quem refert Barbosa *dicta p. 2. alleg. 6. num. 2.* sanciuit decreto suo consistoriali huiusmodi Episcopos titulares non esse creandos, nec suffraganeos dandos, nisi Ecclesiis Cardinalium, & illis, quæ eos solent habere, & cum certo stipendio perpetuo, ad minus ducentorum aureorum de Camera super fructibus illius Ecclesiæ, qui pro-
23 pria authoritate ab ipso percipi possint: & idem Barbosa ibi: *à num. 3.* tradit quæ Pontificalia possint illi Episcopi exercere, vel non; vbi videbis, & applicabis quæ dixi supra *de authoritate, & vsu Pallij, & in dicto cap. 11. de temporib. ordin. q. 10. vers. ad secundam*, vbi plura de Pontificalibus, & *sub q. 11. in vers. item si Episcopus.*

Et sic notandum est, vt quemadmodum Epis- 24
copus, qui inuitatus accedit pro ordinandis Clericis ad aliam Diœcesim, debet habere expensas, vt docent Archidiaconus *num. 2.* Turrecrem. *num. fin.* & Bellamera. *in cap. nullus primas 9. q. 2.* Iacobus de Graff. *in aureis decis. p. 2. lib. 1. cap. 10. num. 3.* Thom. Valasc. *tom. 1. alleg. 5. n. 55.* sic etiā Episcopus titularis ministrans ordines in aliena Diœcesi de consensu proprij Episcopi, & eius subditis, debeat obtinere expensas, vt eodem Valasco *n. 56.* sequitur Barbosa *dict. alleg. 6. num. 20.*

Ad secundam quæstionis partem videtur du- 25
bium oriri; eo quod Pontifex in prima textus nostri parte loquens de Episcopo, qui tantum renunciauit loco, vt rogatus ab alio ordines minores conferat; & nihil in secunda parte de tali rogato Episcopo addidit: & difficultatem adducens Suarez *de censur. disp. 31. sect. 1. num. 5.* explicat dicendo æquè necessarium etiam fuisse in secundo casu, sicut in primo membro, vt talis ordinatio licitè fiat, quandoquidem licentia proprij Episcopi necessaria est ad quoslibet ordines minores, etiam conferendos, vel recipiendos.

Cum constet renunciantem Episcopatum 26
quoad Dignitatem, à fortiori renunciasse quoad locum; & sic iurisdictionem non retinere, & ob id indigere facultate proprij Episcopi, vt ordinatio licitè fiat; sed ait Suarez Pontificem omisisse illam declarationem, quia ad nostrum titulum non spectabat; quia si ex vllo alio capite ordinatio peccaminosè fiat, & inde contrahatur aliqua censura illam non prouenire ex eo quod ordinans renunciauerat Episcopatui, etiam quoad Dignitatem, de qua re agebatur hic; sed quia sine debita solemnitate, & iurisdictione actum Pontificalem
exercuit. Ita ille. † Et existimo in hunc sanè mo- 27
dum expendenda supra *in princ.* adducta, quibus addo quæ tradit Diana *dict. p. 5. tr. 2. resol. 6. & 7.* vbi ex nostro textu cum Butrio, & Abbate, & cum Magistro Candido *tom. 4. disquisit. 4. art. 3. dub. 5.* dicit quod Episcopus, qui renunciauit loco rogatus ab aliquo Episcopo, possit omnes ordines conferre, sicut ante, cum propriè maneat Episcopus: & tu inquam dictum Suarez explanabis in secundo membro, respectu ordinum minorum, iuxta dicta supra *in princ.* in vers. *deducunt.*

Ad tertiam quæstionis partem præmittes dicen- 28
dum ex textu nostro renunciantem Episcopum loco, & Dignitati, non habere executionem sui officij, vt dixi *in princ.* & in vers. *sanè.* Dubitant verò Doctores, an illa sit suspensio, an verò irregularitas? sed quia vberius expones ex modo, quo declaraui has pœnas supra *in cap. 11. de temporib. ordin. quæst. 11.* ideò breuiter respondebis textus nostri pœnam, potius esse suspensionem, quam irregularitatem, vt suadetur ex verbis textus nostri ibi: *Executionem officij non habebit*: quæ propriis-
simè conueniunt suspensioni. † Cum reuera sus- 29
pensus pro eo tempore, quo suspensus est, non habeat officij executionem, quod nihil aliud est, quàm esse prohibitum se impeditum à tali executione: bene, & optimè probat Suarez, videndus supra *de censur. disp. 31. sect. 1. num. 7.* applicans decisionem textus *in cap. inquisitionis de accusation.*

Et quia sic ordinatus non manet impeditus ab 30
executione omnium ordinum quos habet, vel ab illo, vel illis quos à tali Episcopo suscepit, deinde
probat, † quia etsi sub eadem voce includatur ir- 31
regularitas, cùm tamen suspensio sit pœna mitior

tanquam lex pœnalis textus noster sit mitiori mo-
do interpretandus; eo quod aliud hic non cogit,
maximè quia irregularitas videtur esse pœna im-
proportionata valde propter factum, quod non
32 videtur esse adeo graue. † Deinde quia verba illa
executionē officij, omnes intelligunt respectiuè, seu
iuxta subiectam materiam, scilicet ab officio sus-
cepto per ordinationem à tali Episcopo; quia in
eo punitur, in quo deliquit, & solum censetur eam
executionem non habere, quam alius dare non po-
33 tuit, † & irregularitas priuet executione omnium
ordinum simpliciter.
34 Nec obstat dicere textum vti dispensationis
verbo, quæ propriè cadit in irregularitatem; non
sic in suspensionem: verùm ipse Suarez ex Trid.
cap.6.sess.24.de reform. & cap.2. hoc tit. probat vi-
dendus *num.8. & num.6.* quod licèt censura, quæ
est suspensio, quæ est pœna, vt in textu nostro
tollitur per dispensationem, & in hoc habere
communionem cum irregularitate: latè & bene
expendit distinguendo ipse Suarez *dicto num.8. in
fine.*
35 Ad quartam quæstionis partem, vt respondeam,
præmitto quæ adduxi etiam *sub dicto cap.11. de
temporib. ordin. quæst.11.* à *vers. sed hæc omnia*, vbi
de excusatis à pœna suspensionis ex bona fide,
aut propter ignorantiam: quare cum textus noster
hic in finalibus verbis non suspendat ab executio-
ne scientem, *nisi quando adsit crassa, & supina
ignorantia*, & licèt quidam dixerint intelligendum
esse de ignorantia culpabili, vt docet hic Innocen-
tius, & addit Suarez, *dicta disp.31. sect.1. sub n.10.*
vt posset explicari iuxta sensum eorum, qui dicunt
dari ignorantiam culpabilem sufficientem ad pec-
catum mortale, quæ minor est, quàm crassa, &
de tali ibi esse sermonem, vel de ignorantia ve-
niali et tantum culpabili, secundùm opinionem
Caietani asserentis ad suspensionem sufficere pec-
catum veniale.
36 Et quia iuxta vsum Pontificij iuris constat sub
ignorantia crassa, & supina omnem ignorantiam
simpliciter culpabilem comprehendi, & ignoran-
tiā, quæ ab his distinguitur esse inculpabilem, iux-
ta textum *in cap. vt animarum de constit. lib. 6. &
ex cap. penult. de Clerico excommunic.* & aliis; ideo
communis interpretatio glossæ, Abbatis, & alio-
rum, est, textum nostrum intelligendum esse de
37 ignorantia probabili. † Et sic Suarez *num.12.* su-
pra cum eadem glossa, ait loqui de ignorantia in-
culpabili, & propria dispensatione; quia illa sus-
pensio sine culpa contrahitur; quia non est priua-
tio vsus iam aliquando habiti, sed impedimentum
38 ne recipiatur, † addens quod priori modo nemo
suspenditur propriè, nisi ob culpam propriam, si
suspensio habet rationem pœnæ, vel ob causam
etiam propriam, & in ipsomet inuentam, si sus-
pensio solum sit per modum cuiusdam inhabili-
tatis, seu irregularitatis ob aliquem defectum. †
39 Posteriori autem modo dici posse quem manere
suspensum, solum propter defectum dantis; quia
scilicet non habuit potestatem dandi talem vsum,
seu executionem ordinis: nam tunc illa suspensio
non est pœna, nec priuatio superueniens, sed quasi
defectus quidam ipsi generationi coniunctus, qui
sæpè prouenit ex solo defectu virtutis in causa
efficienti.
40 Vnde existimat ita esse iusta prædictum poste-
riorem modum in casu textus nostri; quia Epis-
copus sicut indiget charactere, vt characterem
imprimat, ita requirit: quod habeat illum chara-
cterem habilem (vt sic dicat) ad operandum, vt
conferat alteri characterem similiter habilem, &
expeditum ad suam operationem. † Cum sicut 41
existimatus Episcopus si re ipsa non haberet cha-
racterem Episcopalem, non cōferret ordinato cha-
racterem ex Diuina institutione, vt supra dixi *de
temporibus ordin.* † ita ex Ecclesiastica institutione 42
si Episcopus habeat characterem absque habitu,
seu habilitate ad suum ministerium conferat qui-
dem characterem; quia Ecclesia hanc impressio-
nem impedire nequit, vt iam dixi *sub hoc textu*,
& patet ex adductis *sub dicto tit. de temporibus or-
din.* præcipuè *sub dicto cap.11.* sed non conferet
characterem habitualem ad operandum.
Ideoque ait eum, qui illum recipit manere sus- 43
pensum ab executione etiamsi culpa careat, ad-
dens hanc suspensionem esse simillimam irregu-
laritate; ob id mirum non esse, si interdum con-
trahatur absque culpa.
Prædicta interpretatio mihi non parum arridet; 44
etsi aliqui etiam dixerint ex glossæ prima respon-
sione, hic excusationem ignorantiæ non admitti
ad impediendam suspensionem; quia supponitur
alia culpa recipiendi ordines ab Episcopo non suo:
nam cum textus noster indistinctè loquatur de
eo, qui bona fide à tali Episcopo ordinem sacrum
suscipit, siue alias peccet, siue non, hoc modo, &
alio improbans idem Suarez; ideo præfatam suam
sententiam, tanquam communiorem, securio-
rem, & magis consentaneam proprietati verborum
huius textus amplectitur, cum fatendum sit sic or-
dinatum non posse exercere ordines sine Episcopi
dispensatione qualiscumque illa sit, & Episcopum
teneri ad dispensandum, si satis ei de ignorantia
constet, vt probari videtur, *ex vers. sanè*, textus
nostri vsque ad finem.
Et licèt posset dubitari de qua ignorantia, an 45
vincibili, vel inuincibili, culpabili, vel inculpabili,
& de inuincibili alij senserint, quod vt non im-
probabile bene tradit expendens omnino idem
Suarez *dict. disp.31. sect.1. sub num.11.* cuius modus
dicendi in substantia procedit, sicut ipse resoluit
suam sententiam explanando; item si de vincibili
intelligatur textus noster, tunc obstent verba hic:
nisi crassa, & supina fuerit ignorantia. Sin autem de
inuincibili, & inculpabili, tunc obstent iura in *dict.
cap. penult. de cleric. excomm. minist.* à paritate ra-
tionis, & textus *in dict. cap. vt animarum*, vbi di-
citur ignorantes non ligari, nisi eorum ignorantia
crassa fuerit, vel supina. Tamen tu expendes mo-
do iam dicto, cum verba textus nostri sint plenè
intellecta, † & textus *in dict. cap. penult.* loquatur 46
de irregularitate solum ob culpam imposita &
textum *in d. cap. vt animarum*, de vinculo, quoad
pœnam præter quam quod ibi, non de Pontificiis
legibus, sed de statutis ordinariorum sermo sit. † 47
Nec obstabis dicendo suspensionem non incurri,
nisi propter culpam, sed ignorantia inuincibilis
excusat à culpa; ergo. Quia respondetur ex fun-
damento relatæ sententiæ, cum iam ibi dixerimus
sine culpa impediri exercitium officij: & supra *à
num.36.*
Ad quintam quæstionis partem, an cum renun- 48
ciauit Episcopus, intelligatur in dubio renunciasse
loco tantùm, vel loco, & Dignitati simul? Et in
hoc dubio breuiter dico tenendum esse, vt renun-
ciauerit loco tantùm, non Dignitati; quia qui re-
nunciauit, loco, & dignitati ideò renunciat, † 49
quia aut criminosus, aut insufficiens totaliter est,
sed insufficiens, & criminosus nemo præsumitur,
nisi

nisi probetur *ex cap. cum in iuuentute, cap. dudum fin.* vbi latè dixi *de præsumpt.* & ex adductis *supr. in cap. unico de serut. in ordine faciendo.* Ergo non est dicendum, vt qui renunciauit, Episcopus intelligatur renunciasse etiam Dignitati, sed tantùm loco: sic tenent Gratian. *discept. forens. cap. 291. num. 51.* Barbosa *in pastorali allegat. 93. num. 1. vers. & quando,* Alzedus *de præcellent. Epis-*
50 *copal. Dignit. p. 2. cap. 5. numero* 14. vbi etiam cum Vincent. de Anna *consil. seu alleg. 133. num. 1.* tenet Episcopum, qui ob ignorantiam renunciauit loco, & Dignitati, & postea operam litteris dedit, posse iterum eligi, & postulari, nec ideo repelli; quia fuit insufficiens, cum studio, & diligentia, illud amouit impedimentum.

Ad Textum in Cap. II. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest dispensare cum suis clericis, qui ignoranter ordines receperunt ab Episcopo excommunicato.*

2 *Ordines recipiens ignorans probabiliter Episcopum esse excommunicatum, aut suspensum, non est reus culpa, nec incurrit irregularitatem; debet tamen post notitiam abstinere ab vsu ordinum, vsque dispensationem obtineat,* n. 3.

4 *Ordinatus cum ignorantia crassa ab Episcopo excommunicato, non ministrabit sine Papa dispensatione, & punitur vt ipse ordinans,* num. 6.

5 *Sciens, & scire debens æquiparantur.*

7 *Ordinatus scienter, aut ignorantia probabili ab Episcopo excommunicato suspenso, vel interdicto, aut alia censura innodato, non recipit ordinis executionem, & eget dispensatione.*

8 *Suspensus, vel excommunicatus, non habet ordinum vsum; & sic nequit alteri eos conferre.*

9 *Excommunicatus nequit alios excommunicare; sed si sit minori excommunicatione, poterit alios absoluere,* n. 10.

1 TExtus iste quoad dispensationem Episcopi propter ignorantiam terminatur ex dictis supra *in cap. 1. vers. ad quartam quæst. 1.* Est enim eius decisio, vt Episcopus possit dispensare cum suis clericis, qui ignoranter ordines receperunt
2 ab Episcopo excommunicato, † quia vt probat abundè Barbosa hic *num. 1. & 2.* cum multis ab eo relatis qui sic recipiens probabiliter ignorauit Episcopum esse excommunicatum, aut suspensum, & ordines recipiat, illos exequendo, non sit reus alicuius culpæ, supposita hac probabili ignorantia, nec incurrere aut administrando, irregularitatem.
3 Sed postquam sufficientem habuerit notitiam, quod Episcopus, à quo fuit ordinatus, erat excommunicatus, aut suspensus, abstinere debeat ab vsu ordinum, quovsque dispensationem obtineat, quam post dignam pœnitentiam ab Episcopo præuia causæ cognitione impetrare potest: & probat idem Barbosa *de officio Episcopi p. 2. allegat. 48. n. 10. prope finem.*

Verùm si ordinetur scienter, siue ex ignoran- 4
tia crassa, vel probabili ab Episcopo excommunicato, solus Pontifex dispensabit, vt in simili patet ex textu, *in dicto cap. 1. hoc tit.* sicut & ipse excommunicatus ministrans, est à solo Papa dispensandus ex glossa, *verb. Ponès ipsos, in cap. Præsbyteros 50. distinctione,* † ita qui sciens, vel 5
scire debens (quod par est *l. quod te in fine*, vbi glossa *ff. si certum petatur, l. qui fundum §. seruus ff. pro emptore*, cum citatis à Stephano Gratiano *discept. forens. cap. 194. numero 1.* & *in libello de principiis vtriusque iuris littera 5. numer....* † ab 6
eo ordinatur, fit particeps eiusdem delicti, & consequenter eiusdem suspensionis, vel irregularitatis, prout notatur, *in cap. vltim. de apost.* docent Couarruu. *in cap. Alma mater, part. 1. §. 6. numero 6.* Suarez *de cens. disputatione 31. sectio 1. numero 61.* Bernard. Diaz *in praxi cap. 28. numero 3.* Syluester *verbo irregularitas §. 9. vers. septimo quaritur* Maiol. *de irregul. c. 25. n. 1.*

Ex his fit iuxta textum nostrum, quod ordi- 7
natus, siue scienter, siue ignorantia probabili ab Episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, aut quauis alia censura innodato, non recipiat ordinis executionem, sed indigeat dispensatione, † ea ratione, quia cum suspensus, vel 8
excommunicatus non habeat vsum ordinum; ideo illum alteri conferre non possit: argum. textus, *in cap. Daibertus 1. quæstione 7.* & *in cap. qui perfectionem 1. quæstione 1.* & argum. eorum, quæ dixi supra *cap. 1. quæstione 1.* sub vers. *ad quartam.* Secundo quia cum hæc suspensio, non sit pœna, vt ibi dixi, ad eam incurrendam, non requiritur culpa: & ita hanc sententiam contra Turrianum, *de censuris lib. 5. disp. 46. dubio 2.* & Dianam, *part. 5. tract. 10. resolut. 39.* tenent Suarez, *de cens. dicta disp. 31. sect. 2. num. 62.* & ibi: *num. 61. sect. 1.* Fillucius *tract. 17. num. 80. & tract. 20. cap. 7. quæst. 6. num. 199.* Bonacina *de cens. extra Bullam disp. 3. quæst. 1. puncto 10. num. 1.* Couarruu. *in dicto cap. Alma dict. §. 6. num. 6. vers. nihilominus*, cum aliis multis Barbosa *dict. allegat. 48. num. 9.* & probant glossæ *in cap. ab excommunicato 9. quæst. 1.* verbo *quondam*, & *in cap. si qui à simoniacis 1. q. 1.* glossa *verbo ignorantia, in dict. cap. 1. hoc tit.* & *in cap. cum illorum,* verbo *dispensare de sent. excomm.* Barbosa hic *num. 2.* ex glossa *vers. excommunicato,* 9
ibi: *sed nunquid possit alios excommunicare*, docet quod excommunicatus non potest excommunicare; quia sententia excommunicationis si feratur à iudice excommunicato, nullius est momenti, ex *c. audiuimus 24. q. 1.* † Sed obstrictum minori ex- 10
communicatione, possit alios absoluere à censuris, & à peccatis, & actus iurisdictionis exercere Et ad plenam tractationem adiunges quæ latè dixi *in c. ad probandum de sent. excomm.* & applicabis notata dicta *in cap. ab excommunicato de rescriptis,* & *in c. pastoralis §. verum de appell.*

QVÆSTIO

QVÆSTIO I.

An Episcopus excommunicatus degradatus, validè conferat ordines? Et an Episcopus suspensus à collatione ordinum minorum, possit conferre ordines maiores? Et an ordinatus incurrat suspensionem, qui recepit ordines ab Episcopo excommunicato vitando. Et quid ab Episcopo excommunicato, vel suspenso per vim, aut metum cadentem in virum constantem? Et an Episcopus consecrationem recipiens ab Episcopo excommunicato, vel suspenso, afficiatur censura aliqua.

SVMMARIVM.

1 *Epicopus excommunicatus, degradatus, suspensus, interdictus, hereticus, pracisus, aut priuatus Episcopatu validè ordinat. Et de ratione respectu heretici*, numero 9. & ante.

2 *Ecclesia non curat iterato ordinare ordinatos ab hereticis contra Cyprianum, & Episcopos Africa, credentes baptizatos ab hereticis, iterum baptizandos.*

3 Cap. in Ecclesia 1. q. 1.

4 Cap. nos consecrationem 9. q. 1.

5 *Concilij Nicen.* can. 17. & 19.

6 *Glossa* in cap. nos consecrationem §. sed excommunicati 9. q. 1.

7 Cap ordinationes 9. q. 1.

8 Cap. Daibertum 1. q. 7. Cap. accidens dist. 50. Cap. degradatio de pœnit. dist. 6.

10 *Degradatus validè ordinat.*

11 *Excommunicatus, qui durante excommunicatione ordinat, num irregularis fiat?*

12 *Episcopus à collatione ordinum minorum, quando possit ordines maiores conferre?* numero 11.

14 *Suspensus ab audiendis confessionibus, potest celebrare.*

15 *Episcopus suspensus ab officio conferendi; non ideo suspensus censetur ab officio consecrandi & ordinandi.*

16 *Suspensus ab administratione Sacramentorum, non ob id dicitur suspensus à celebratione Missæ.*

17 *Ordines recipiens ab Episcopo excommunicato vitando, remissiuè.*

18 *Ordinatus ab Episcopo excommunicato heretico, vel suspenso, incurrit suspensionem, etiam si metu ordinetur.*

19 *Lex ob nullum metum, est violanda.*

20 *Religiosus ordinatus ab Episcopo excommunicato, vel heretico, à quo dispensetur.*

21 *Episcopus consecrationem recipiens ab Episcopo excommunicato, vel heretico, suspenso, aut degradato, à quo dispensetur* numero 22. & 23.

22 *Episcopus queat absoluere ab excommunicatione iuris, non reseruata.*

23 *Sacerdos absolutus ab homicidio, sed in irregularitate contracta, solus Papa dispensat. Non enim valet argumentum ab absolutione ad dispensationem.*

AD primam quæstionis partem, respondeo quod Episcopus excommunicatus, degradatus; imò suspensus, interdictus, hæreticus, simoniacus, præcisus, aut priuatus Episcopatu, validè ordinat; quia hæc non tollunt characterem Episcopalem, ratione cuius potest validè ordines conferre: sic docent Sotus *in 4. dist.* 25. *quæst.* 1. Henriquez *lib.* 20. *c.* 21. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 9. *c.* 5. *num.* 92. cum aliis Bonacina *tom.* 1. *disp.* 8. *puncto* 4. *num.* 2. & communiter cum Villalobos, & Doctoribus sequitur Ægidius Trullench. *de Sacram. lib.* 4. *cap vnico, dub.* 6. *sub num.* 1. modo tamen sint verè Episcopi ritè electi, ac consecrati, habeantque veram materiam, & formam, cæteraque adsint, & tenent ex ea ratione, quia character Sacerdotalis Episcopi extenditur ad hanc potestatem; at character est indelebilis, & consequenter remanet in prædictis. Ergo validè poterit ordines conferre: dicunt tamen peccare Episcopum; & tunc etiam ordinatur, qui præter peccatum incurrit suspensionem. 1

Et de hæretico, de quo maius dubium esse posset, patet ex praxi Ecclesiæ, quæ non curat iterato ordinare ordinatos ab hæreticis, contra id, quod sensête olim Cyprianus, & Episcopi Africæ cum essent in ea opinione, vt crederent baptizatos ab hæreticis, iterum baptizandos esse, iudicandumque, ita similiter de ordinatis ab hæreticis eos similiter ordinandos esse. † Et sic Diana *p.* 8. *tract.* 2. *res.* 2. *in fine*, ait, vt quod Gratianus dixit 1. *quæst.* 1. *cap. in Ecclesia*, asserendo ordinatos ab Episcopo hæretico, verè ordinatos non esse, habere sensum illum, nempe quod ordinatio non sit rata, sed quod ordinis recepti executio sit suspensa, nec redigenda ad actum. 2 3

Vnde infertur quod sic ordinati, sint suspensi ab executione suorum ordinum per dicta *in c.* 1. *hoc tit.* quo in sensu venit intelligendus Gregorius Magn. *lib.* 3. *epistola* 1. relatus *in cap. nos consecrationem* 9. *quæst.* 1. quatenus dicit ordinationem celebratam ab excommunicato, nullam esse, debeat recipi declaratione sequenti, scilicet nempe, vt quod ad actum exercitium reduci non potest, idem sit quoad rem, ac si non esset; & sic ait Diana meritò dici non consecratos, qui per hæreticos sunt initiati, cum nullum suorum ordinum vsum habeant, saltem licitum, sed negari non posse, quin ordinati ab hæreticis characterem, & sacramentum recipiant. 4

Nec obstat Concil. Nicen. *can.* 17. & 19. vbi habetur talem ordinationem esse irritam; quia vt respondet supra Trullench. *dict. num.* 1. *in fine*, dicitur irrita, non quoad substantiam, sed quoad vsum, & exercitium, hoc est, vt non possit licitè exerceri, & vti, vel dici possit per exagerationem ad terrorem; vel tertio quia illi Episcopi non erant verè Episcopi; sic cum Villalobos, & Bart Ledesma. 5

Quo pacto lucem accipiunt glossa *in cap. nos consecrationem §. sed excommunicati* 9. *q.* 1. quatenus refert Ruffinum, & Fauentinum tenentes negatiuam sententiam eo fundamento; quia sic negasse videntur Innocent. I. *epist.* 18. *Leo I. epist.* 48. vt refertur *in cap. in Ecclesia* 1. *quæst.* 1. Gregor. *supra & lib.* 8. *epist* 65. vt refertur *in c. nos in hominem* 9. *quæst.* 1. & Damasus Papa *epist.* 4. *seu* 5. vt refertur *in c. per illicitam ibidem*, expressè dicens talem 6

talem ordinationem debere reiterari, vt etiam di-
7 citur *in præcedenti cap. excommunicari*. † Et simi-
liter Vrban. II. *in Synodo Placentina*, vt refertur *in cap. ordinationes dict. causa 9. quæst. 1.* itaque Baunius *in Theolog. mor. tract. 6. quæst. 9. differ. 2.* Hurtad. *de Sacram. ordinis difficult. 17.* iudicant respondendo ad prædictas authoritates, ordinationes factas à prædictis Episcopis, esse irritas quoad ordinum
8 exercitium, non quoad validitatem. † Et bene occasione alterius quæstionis expendit textum *in dict. cap. Dubertimo 1. quæst. 7.* & alia iura, scilicet *cap. accedens dist. 50.* cum glossa *ibi*, *& in cap. degradatio de pœnis lib. 6.* Diana *p. 8. tract. 2. res. 48. in princ.*

9 Vnde dicit Præpositus *in 3. p. quæst. vnica de Sacram. Ordin. dub. 12. num. 17.* quod si in sacris Canonibus ex Sanctis Patribus ordinationes factæ ab hæreticis interdum decernantur irritæ, non eo sensu dici irritas quod sint inualidæ, sed quod per eas non accipiatur ordinis executio: sequitur Diana *dict. res. 2. vers. ad authoritates*, addens vt quia hæretici sunt excommunicati, & non possunt exercere functiones ordinis; ideirco ordinatos ab illis, non recipere executionem ordinis ex dictis, sed recipere ordines, cum talis potestas consistat in charactere modo iam dicto, iuxta dispensationem textus *in cap. cum quidam dist. 21. cap. sicut semel dist. 63.*

10 Idem inquam iudicium est dicendum de degradato, in quo character Episcopalis remanet, vt dicit idem Diana *ubi vel [illegible] in fine dict. res. 2. p. 8. tract. 2.* & latè potest comprobari ex adductis per me longè infra *sub cap. cum non ab homine de iudiciis*, vbi de degradatis, & traditis brachio sæculari: & sic est tenendum etiam, si aliqui, vt refert Ricard. *dist. 25. art. 1. quæst. 3.* existimarint Episcopum degradatum non posse ordines vandè con-
11 ferre. † Sed an Episcopus excommunicatus durante excommunicatione, sacros ordines conferens irregularis fiat? Decidit Rota apud Farin. *p. 1. in recent. decis. 602.*

12 Ad secundam partem quæstionis, an Episcopus suspensus à collatione ordinum minorum, possit maiores conferre? Et negatiuam sententiam sequuntur Henriquez *lib. 13. cap. 32. num. 2.* Sayrus *lib. 4. cap. 4. num. 19.* Hugolinus *tabul. 4. c. 6. §. 6. num. 3.* Auila *p. 3. disp. 2. dub. 2. conclus. 11.* Toletus *lib. 1. cap. 54. num. 5.* quia qui non potest minores conferre, nec maiores ex regula iuris: tamen alij sic distinguunt, si Episcopus suspensus sit à collatione ordinum, nequit etiam minores conferre; etsi possit Tonsuram conferre; quia non est ordo; quod verum erit, si in hoc sequaris Theologorum sententiam, de qua dixi *sub Rub. de tem-*
13 *poribus ordin.* † Verùm si Episcopus suspendatur à collatione certi ordinis, possit alios ordines conferre; quamvis digniores; quia collatio ordinum est functio eiusdem potestatis; non verò vsus potestatis sublimioris; & [illegible]de conferendo maiorem ordinem, à quo non est suspensus, non censeatur vti ordine sublimiori, sed solum exercere functionem sui ordinis, quæ illi non est interdicta: sic probant in terminis Coninch. *de*
14 *Sacrament. disp. 15. dub. 2. num. 10.* † adducens similitudinem de eo, qui suspensus ab audiendis confessionibus, qui communi iudicio potest celebrare; cum tamen adsit maius munus: hanc partem sequuntur Suarez *disp. 26. de cen[illegible] 4. n. 11. & 14.* Ioannes Præpositus *in 3. p. quæst. [illegible] suspens. dub. 2. num. 12.*

Et confirmatur ex eo quia Episcopus suspensus 15
ab officio confirmandi, non ideo suspensus censetur ab officio consecrandi, & ordinandi; quamvis hæc maiora sint, sed non connexa: ita docet Layman. *in summ. lib. 1. tract. 1. cap. 1. p. 3. num. 6.* sequi-
tur Diana *p. 5. tract. 10. res. 6.* † Vbi etiam *in fi-* 16
ne, notat cum Præposito, quod quando quis suspenditur ab administratione Sacramentorum, non suspenditur à celebratione Missæ; quia celebratio Missæ non solet comprehendi sub administratione Sacramentorum.

Ad tertiam quæstionis partem respondebis ex 17
adductis supr. *in princ. huius textus vers. ex his fit*, vt probatur *ex cap. si quis 1. quæst. 1. & cap. ab excommunicatis 9. quæst. 1.* qui etiam videntur loqui in casu ignorantiæ; quod verum est, vt ibi dixi contra Dianam, & Turrianum; & iterum affirmo contra Hurtadum *de censuris diffic. 15.*

Ad quartam quæstionis partem, an idem pro- 18
cedat in ordinato ab Episcopo per vim, & metum? Et in hoc puncto existimant Diana *p. 5. tractatu 10. res. 39. in fine*, Turrian. *de censuris lib. 5. disp. 46.* vt ordinatus ab Episcopo per metum cadentem in constantem virum, non maneat suspensus; quod idem tenent Syluester *in summa verbi irregularitas §. 9. vers. 2* Nauarr. *in manuali cap. 27. num. 244. vers. 4.* Alter. & Auila. Tamen tu verius dices sic ordinatos ab Episcopo excommunicato hæretico, vel suspenso, incurrere suspensionem, etiam si per talem metum, vt docet Maiol. *de irregularit. lib. 4. cap. 25. num. 2* Suarez *de cens. disp. 31. sect. 1. num. 62* Bonacina *disp. 3. quæst. 1. punct. 1. n. 5.* Barbosa *alleg. 48. num. 11* per textum *in cap. constat mulieres 1. quæst. 1.* vbi agitur de ordinatis ab hæreticis per vim, qui in ordinantium odium suspen-
duntur. † Lex enim ob nullum metum est vio- 19
landa, *cap. sacris de his, quæ vi*, & debet taliter ordinatus omnia aduersa potius ferre, quam Episcopo excommunicato communicare in ordinibus suscipiendis per textum *in cap. inquisitionis de sent. excommunic.*

Notabis verò quod Religiosus, qui ante, vel 20
post religionis ingressum ordines ab huiusmodi Episcopo suscepit, possit à proprio Prælato dispensari, vt tenent Bernard. *in pract. cap. 8. litt. C, in fine*, Marius Alter. *de cens. tom. 2. disp. 9. cap. 2. ad finem*, Barbosa *dicta alleg. 48. num. 14.* sed Bonacina *dict. p. 10.* existimat hunc deberi dispensari à Papa, quod fortè erit accipiendum, iuxta notata supra *sub cap. 1. quæst. 1.* quando scienter ab excommunicato ordines recepit, vt ibi dixi, & hic tradit Barbosa *ab num. 2. in fine.*

Ad quintam quæstionis partem, an Episcopus 21
consecrationem recipiens ab excommunicato, hæretico, suspenso, aut degradato, afficiatur censura? Et affirmatiuam sententiam docet Bonacina *dict. punct. 10. num. 6.* etiam si nesciuerit consecratum excommunicatum esse; qui ait post Marium Alterium *num. 8.* Episcopum, qui consecrationem ab Episcopo excommunicato, vel suspenso obtinuit, dispensandum esse à Summo Pontifice, eo quod Episcopus semper indiget Papæ dispensatione; quia immediatè subiicitur Papæ, non Patriarchæ, aut Archiepiscopo sequitur Barbosa *dict. alleg. 48. num. fin.* cum Merolo, Suarez, & Alterio
supra. † Et addit non referre quod possit Epis- 22
copus absoluere ab excommunicatione iuris non reseruata; quia respondetur cum Couarruu. *in c. Alma Mater p. 1. §. 6. num. 6. vers. nec quidquam*
in contrarium, † non valere argumentum ab abso- 23
lutione

lutione ad dispensationem ; etenim Sacerdos absoluit ab homicidio, *cap. Deus qui de pœnit.* sed irregalaritatem ex homicidio contractam solus Papa tollit, iuxta textum *in cap. 1. de sent. excommunic. lib. 6.*

QVÆSTIO II.

An ordinatus ab Episcopo hæretico, vel schismatico, incurrat suspensionem, de qua hic, etiam si fiat per metum. Vbi de aliis remissiuè. Et an Pontifex possit habere inualidas ordinationes minorum factas ab Episcopis excommunicatis, vel suspensis?

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus ab hæretico, vel schismatico, verum suscipit Sacramentum, si fiat ordinatio in forma Ecclesiæ, non recipit vsum ordinis, nisi dispenset Episcopus,* vt n. 3. & 6.

2 Cap. 1. de schismaticis.

4 *Ignorantiam allegans debet eam probare, quod fieri potest per iuramentum signis, & coniecturis.*

5 *Ordinatus ab hæretico, vel schismatico scienter non ministrabit, nisi dispensatione Papæ.*

6 *Ordinatus ab Episcopo hæretico ignoranter, debet cum primum sciuerit se ab vsu ordinum abstinere.*

7 *Ordinatus ab hæretico scienter, nec beneficium obtinere potest.*

8 *Ordinatus ab Episcopo publicè habito pro excommunicato, incurrit suspensionem, etiam si dicat se ignorasse.*

9 *Ordinatus ab hæretico, aut schismatico, non seruata forma Ecclesiæ, non recipit characterem.*

10 *Ordinatus ab hæretico, vel schismatico per metum iustum, num incurrat suspensionem,* n. 11.

12 *Ordinatus ab Episcopo hæretico, vt incurrat suspensionem, vel irregularitatem procedet si talis Episcopus sit denunciatus per sententiam,* n. 13.

13 *Fideles non tenentur vitare hæreticos, & schismaticos non notorios.*

14 *Iudex excommunicatus toleratus potest exercere iurisdictionis actus; donec sit denunciatus, aut publicus Clerici percussor.*

15 *Ordo collatus ab occulto excommunicato valet & ipsi ordinato conferiur ordinis executio.*

16 *Pontifex num possit habere inualidas ordinationes factas minorum ordinum ab Episcopis suspensis, excommunicatis, hæreticis, & Schismaticis sub distinctione, respondetur,* num. sequentibus.

17 *Ordines minores secundum aliquos non sunt Sacramenta, secundum alios sunt Sacramenta,* n. 21.

18 *Acolitatus ordinis non fit mentio in primitiua Ecclesia, sed 250. annis postea.*

19 *Exorcistatus ordo antiquitus non fiebat ordinatione, & ab Episcopo.*

20 *Ordinationes, quæ non sunt Sacramenta à Deo instituta, sed ab Ecclesia, queunt ab ea irritari.*

22 *Ordo Subdiaconatus in primitiua Ecclesia non fuit reputatus sacer.*

23 *Minister hæreticus, schismaticus, vel excommunicatus, aut alias in peccato conficit Sacramenta,* n. 24. & 25.

24 *Sacramenta non polluuntur per Ministri probitatem, hæresim, excommunicationem, vel degradationem.*

25 *Episcopus qualitercumque excommunicatus occultus validè confert ordines, & dat eorum executionem, & largitur gratiam Sacramenti,* n. 26.

27 *Ordinatus ignoranter ab Episcopo hæretico indiget dispensatione in iniuriam ordinantis, non sat.*

28 *Pontifex num queat declarare non ordinatum prima Tonsura ab Episcopo hæretico, seu excommunicato sub distinctione, vt supra à* n. 16.

AD primam quæstionis partem satis respon- 1
detur supra *quæst. 1.* sub vers. *ad primam*, vbi
etiam dixi de ordinato ab Episcopo hæretico : et-
enim vt ibi dixi promotus ad ordines ab Episcopo
hæretico, vel schismatico, verum suscipit Sacra-
mentum ; dum tamen huiusmodi Episcopus ge-
rat in forma Ecclesiæ quod agit, sed non recipit
vsum, & executionem ordinis, vt dixit textus *in*
cap. ordinationes 9. quæst. 1. † & exp.essè textus *in* 2
cap. 1. de Schismat. ibi, *Ordinationes ab Octauiano,*
& Guidone hæresiarchis factas, & ordinatis ab eis
irritas censemus, id est quantum ad vsum, & exe-
cutionem ordinis, ex textu *in cap. fraternitatis eo-*
dem, ex cap. Daibertum, & in cap. conuenientibus
in fine, vers. *Constantinus Episcopus 1. quæst. 7. & ex*
dictis dict. quæst. 1.

Sed dubium est quis possit dispensare cum il- 3
lo ? & hoc dubium resolues ex adductis supra *in*
cap. 1. hoc tit. sub quæst. 1. & in terminis nostri dubij
dicendum est, vt ibi, quod cum sic ordinatis po-
test dispensare quoad executionem ordinum, cum
non indigeat alia ordinatione Episcopus, si ex
ignorantia probabili ordinati receperunt ordines
ab eo ; quæ quidem obtinebitur post dignam pœ-
nitentiam, sed debebit probare ignorantiam ille
qui eam opponit *ex dicto cap. ordinationes* ibi
Nisi probare voluerint se cum ordinarentur eos nescis-
se damnatos, scilicet Episcopos, † vbi glossa ver- 4
bo *nisi probare*, notat inde sumi argumentum per-
tinere ad eum, qui allegat ignorantiam illam pro-
bare. Menochius *de præsumpt. lib. 23. quæst. 3. n. 10.*
Farinac. *in praxi crimin. p. 3. quæst. 90. num. 105.* vbi
à num. 106. resoluit probari per iuramentum, &
signis ac coniecturis. † Quod si scienter ordi- 5
nati, ordines à tali Episcopo receperunt : tunc a
solo Pontifice talis dispensatio impetrabitur, vt
docet Barbosa *in pastor. p. 2 alleg. 48. num. 5. 6. &*
& tradunt relati supra *in dicto cap. 1. sub dicta*
q. 1. iuxta decisionem illius textus.

Notandum verò est quod ordinatus ab Epis- 6
copo hæretico ignoranter, debet cum primum
sciuerit se ab vsu ordinum abstinere sed potest
per Episcopum à tali suspensione solui, vt docent
Henriquez *in sum. lib. 14 cap. 6. § 6.* Valerius Re-
ginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. num. 190. vers.*
quarta. Mascardus *de probat. concl. 684 num 46.*
Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3 cap. 28. quæst. 1*[illegible]. Paul.
Comitol. *respons. moral. lib. 6. quæst. 58. num. 11.* † 7

Setus

Secus autem si hoc sciebat ordinatus; quia tunc
nec beneficium obtinere poterit, vt docent Maiol.
de irregularit.lib.4.c.21. Flamin.*de resignat. lib....*
quæst.2.num.96. Carol. de Graff. *de effect. Clerie.*
effectu 15. num.29. vbi *num. 30.* idem resoluit de
Clerico ordinato ab Episcopo schismatico. †
8 Et addit Barbosa *in pastor. p.2. alleg. 3. num. 19.*
quod licèt Episcopus ignoretur ab ordinato ex-
communicatus, si publicè pro tali habebatur, non
liberet suscipientem à suspensione ordinis susce-
pti: sic multis comprobans ex glossa *hic* verbo
ignoranter, glossa, *in cap. si quis a simoniacis 1.q.1.*
& *in cap. ab excommunicato 9. quæstione 1.* Co-
uarruu. *in cap. Alma mater 1. part. §.6. num. 6.*
Suarez *de censur. disp.31.sub numero 61.* contra Pa-
normit. Felinum, & Innocent. quos etiam refert
Barbosa.

9 Notandum est etiam secundo, quod si ordi-
natio fieret ab hæretico, vel schismatico, non
seruata forma Ecclesiæ tunc ordinatus, nedum
executionem ordinis minimè recipiat, verùm nec
ipsum characterem, vt colliges ex adductis *sub*
dict. quæst.1. a num.1. tenent Bernard. Diaz *in pra-*
xi cap.29. in fine, in nouis edition. Sotus *in 4.distin-*
ctione 25.quæst.1. art.5. Mayol. *de irregularit. li-*
bro 4.cap.22. Bonacina *de censf. extra Bullam dispu-*
tat.3.quæst.1. puncto 10. num.7. Barbosa *dict. al-*
leg.48. sub num. 7. & probant Doctores per tex-
tum *ibi in cap. qui perfectionem*, iuncta glossa *ibi*
verb. *plenitudinem 1. q.1.*

10 Quod si dubites an ordinatus ab hæretico, vel
schismatico per metum cadentem in constantem
virum excusetur à prædicta suspensione; ita vt
dispensatione non egeat. Et licet Nauarr. *in man.*
cap.27.num.241. versi. *quarto*, videatur tenere, vt
talem suspensionem non incurrat. Verùm ipse
legendus *num.35.* vers. *nota 3.& cons.10.num 2.de*
11 *hæret.* distinguit. † Et sic Barbosa illum expen-
dendo, tenet contrariam sententiam, *dict. alleg.48.*
num.8. ex ea ratione, quia suspensionis pœna non
est imposita in odium ordinati, sed ordinantis, cum
etiam ordinatus illam incurrat ignorans, & absque
culpa; vide dicta supra *q.1.num.18.*

12 Iterum dubitabis, an quæ dicimus procedant
in ordinato à quolibet Episcopo hæretico, vel
schismatico, vel necessum sit, vt sit denunciatus
Iuxta Extrauag. Martini V. *ad euitanda*, de qua
plene dixi, *sub cap ad probandum 24. de sent. &*
re iud. & idem Nauarr. *dict. cap.27.* vers. *quarto,*
num.241. quem sequitur Barbosa *sub dicto num.8.*
tenet huiusmodi suspensionem incurri ordinatum
ab Episcopo hæretico, vel schismatico denunciato,
quia suspensio hæc, & irregularitas non incurri-
tur, si ordo recipiatur ab hæretico, seu schisma-
tico, etiam notoriè, & manifestè, nisi per sen-
tentiam, nominatim sit denunciatus, vt probatur,
in dict. cap. ordinationes, ibi: *Ordinationes, quæ*
ab hæresiarchis nominatim excommunicatis, factæ
13 *sunt*, † quòd vt verum sequor, quia fideles non
tenentur vitare hæreticos, & schismaticos noto-
rios, vt dicunt idem Nauarrus, *dicto cons.10.n.2.*
& *dict. cap.17.num.35.* vers. *nota tertio*, Barbosa,
dicto num.8. in fine, illos scilicet, qui per conse-
quentiam notorij iuris intelliguntur excommuni-
cari, vt colliges ex his, quæ dixi *sub dicto cap.24.*
de re iud.

Vnum notabiliter aduertes cum Barbosa *hic*
14 *sub num.3. in fine*, quod hodie cum iura permittant
iudici tolerato exercere actus iurisdictionis, nisi
iuxta Concil. Constantiense, sit denunciatus per
dictam Extrauag. *ad euitanda*, aut notorius cleri-
cus percussor, possit adhuc excommunicatus in
fauorem litigantis, aut alterius petentis aduersa-
rium excommunicare, sed posse per exceptionem
apponi iudici, quod sit publicus excõmunicatus,
& quod deiectus deiicere alios, & excõmunicare
non debet; quod dictum etiam est verum; etsi
Barbosa non fundat; verum ego probo ex his, quæ
longissimè dixi, *in dicto cap. ad probandum 24.*
de sent.& re iud. & ante sub textu *in cap. intelle-*
ximus de iudic. & alibi.

Itaque idem Barbosa, *num.4.* ex glossa, *quod* 15
excommunicatus confert ordinem, aduertit cum
Sanchez *de matrim. lib.3. disp.22. num.35.* quod
non solum valet ordo collatus ab occulto excom-
municato, sed quod etiam ordinato conferatur
ordinis executio; quia vt ait Rota, *decis.534. à*
num.3. apud Farinac. *p.1. recent.* excommunicatio
Episcopi non priuat ab exercitio ordinis, vel offi-
cij, donec fuerit declaratus.

Ad secundam quæstionis partem an Pontifex 16
possit habere validas ordinationes minorum ordi-
num factas ab Episcopis excommunicatis, suspen-
sis, hæreticis, schismaticis, simoniacis, aut aliis
delictis, & criminibus irretitis. In quo dubio iuxta
Doctorum diuersas opiniones ego resolutiuè di-
stinguo; quod si teneas ordines minores, non esse
Sacramentum Ordinis à Christo institutum, sed
ab Ecclesia, possit Pontifex eas irritare ordinatio-
nes, & habere inualidas, factas quidẽ ab hæretico,
excommunicato, &c. quemadmodum posset cen-
sere validas factas à simplici Sacerdote. † Et cum 17
negent prædictas ordinationes esse Sacramentum.
Magister *in 4.dist.24.* Sotus *q.1.art.4.* Gratianus,
in decreto dist.21. Vasquez *disp.237.cap.2.* Medina
lib.1. de continentia c.46. & plures alij sic sentien-
tes; quia non fuerunt à Christo institutæ, cum in
primitiua Ecclesia non fuerint omnes quatuor mi-
nores ordines, † quia Acolytatus nulla fit men- 18
tio, vsque ad Cyprianum, & cornelium, qui du-
centis, & quinquaginta annis post Christum vixe-
runt. † Et quamuis Exorcistatus fuerit in primitiua 19
Ecclesia, cuius mentionẽ faciunt Clemens, & Igna-
tius; tunc tamẽ non fuit ordo; quia vt affirmat Cle-
mens, *lib.8.instit.c.26.* alias *c.22.* non fiebat ordina-
tione, & ab Episcopo, & illum reducit ad gratiã sa-
nitatum; ergo. Sed etsi ita teneas, certum tamen
est Ecclesiam non irritasse de facto vnquam tales
ordinationes minores collatas ab Episcopis excõ-
municatis, suspensis &c. vt fatentur Vasquez *sup.*
Auersa *de ord. Sacr. q.3 sect.2.* Diana *p.8.tr.141.* † 20
Et sic dicunt Præpositus *in 3 p.de Sacr. Ordinis q.*
vnic. dub.12.n.114. Vasquez *disp.243. c.1. & 2.* &
alij, quod ordines, qui non sunt Sacramenta, nec
sunt à Deo instituta, sed ab Ecclesia, possint ab ea
irritari, & haberi inualidam eorum collationem
factam ab hæretico, & excommunicato.

Quod ordines minores sint Sacramenta affir- 21
mant D.Thom. *in 4 dist.2.q.2.art.1.q.3.* Bonauen-
tura *art.1.q.1.* Richard. *art.3. q.3.* Valentia *disp.9.*
q.3.p.4. Couar. *variar. resol. lib.1.c.10.* Ægidius *dis-*
put.20.n.47. Adamus *disp.7.q.2.dub.1.* Sebastianus
Cæsar *quæst.4. §.1.* & alij, de quo dixi *sub Rub.*
& titul. de temp. ord. & insinuat Eugenius IV.
In suo decreto dum postquam diffiniuit ordinem
esse Sacramentum, & materiam illius, esse illud
per cuius traditionem confertur ordo & assi-
gnauit materiam Præsbyteratus, Diaconatus,

& Subdiaconatus, & addit similiter de aliis per
tetum ad sua ministeria pertinentium assignatio-
nem: & sic absque dubio videtur supponere
etiam minores ordinationes esse Sacramentum, &
indicat id etiam Trid. *sess.23. c.2. & 3. & can.3.*
quia postquam *c.2.* enumerat dictos septem ordi-
nes maiores, & minores, postea *c.3. & canon. 3.*
absolutè, & absque vlla limitatione appellat sa-
cram, & definit esse Sacramentum; ac propterea
appellat sacram, non in eo casu, in quo ordines
maiores dicuntur sacri; sed quia est Sacramen-
tum; & licèt plures relati à Barbosa *in dicto c.3.*
Trid. num.fin. in vers. *contra*, plures alios referat
asserentes ordines minores non esse Sacramentum:
tamen ipse ex aliis doctissimis, & *ex dicto cap.3.*
resoluit, & colligit esse Sacramentum, & idem
affirmat *in pastor.p.2.alleg.2. num.21.* cum Bellar-
mino, Reginaldo, Becchio, Petro Soto, Henri-
quez, Coninch. Homobon. Campanillo, Bona-
cina, Torreblanca, Sanchez, Hurtado, & aliis.
22 † Etsi dicas *in dicto cap.2.Trid. num 5.* cum Vas-
quez, & aliis, Subdiaconatum in primitiua Eccle-
sia, non fuisse reputatum ordinem Sacrum: idem
dicta p 2. de officio Episcop. alleg. 14. num.1. quia
hoc non ampliat.

23 Nec obstabis si dicas Ministrum hæreticum,
schismaticum, excommunicatum, aut alias in
peccato existentem, non conficere Sacramenta;
quia respondetur ea conficere, vt probatur ex
Concilio Constant.*sess.8.&* 15.ex Concilio Arela-
tense *cap.12.* ex Africano *cap. 15.* ex Trid. *sess.7.*
can.12. per verba ibi: *Si quis dixerit ministrum in*
peccato existentem mortali, modo omnia essentia-
lia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut con-
ferendum pertinent, seruauerit non conficere, aut
conferre Sacramentum, anathema sit. Et sic con-
tra sentientes damnat Constantiens. Concil. *dict.*
sess.8 in cap.multa, cap. remissionem, cap. Christus,
cum pluribus sequent.1.quæst.1.cap.fin.15. quæst.vlt.
contra Vuiclef. Et hanc doctrinam communiter
Doctores extendunt sine controuersia ad hæreti-
cos excommunicatos, & alios facientes, quod fa-
cit Ecclesia, cum non sit maior ratio, cur non ita
sit, tradit expendens idem Diana *dicta p.8. ref.41.*
num.1. circa finem, dicens quod etsi Concilium
loquatur solum de Ministro existente in mortali:
tamen militante eadem ratione extendi ad Mini-
strum hæreticum, excommunicatum, & degrada-
24 tum. † Nam sicut non polluitur Sacramentum
per Ministri probitatem, sic nec inualidari per
quamcumque eius hæresim, excommunicatio-
nem, vel degradationem; præsertim cum omnis
hæreticus, & ab Ecclesia præcisus in mortali ma-
neat. At sic est quod quicumque Minister ma-
nens in mortali, potest ex Concilio Sacramenta
validè conficere; ergo etiam Episcopus quocum-
que modo sit ab Ecclesia præcisus, validè poterit
ordines conferre: ita ille, qui etsi in confirmatio-
nem nihil aliud tradat respectu Sacramenti Ordi-
nis: probatur ex textu nostro, & *cap. secundùm*
dist 19. & cap. Dominus,§.memento 1.quæst.1. cap.
quomodo, de consecrat.dist.4. Soto *in 4. dist.25.q.1.*
art.1. Henriquez *lib.10.c.21.* Vasquez *dicto tom.3.*
disp.243. c.1. & 2. Bonacina, Veneto, Filliucius,
Ægidius, Coninch, Alzedo, Marchinus, & alij,
quos refert & sequitur Barbosa *in pastor. part.2.*
25 *alleg.3 num.3.* † qui *à num. 17.* etiam cum multis
expendendo *num.18.* textum nostrum, ait quod
Episcopus qualitercumque excommunicatus oc-
cultus validè ordines confert, veramque dat eo-
rum executionem. † vbi *num.20.* ait quod Epis- 26
copus Sacramentum conferens; licèt iniquus sit,
tamen gratiam, qua caret largitur, quem ibi ite-
rum leges ad dicta pro ordinatis ignoranter iuxta
textum *in dicto cap.1. hoc tit.* † qui expendens 27
num.18. vt dictum est, textum nostrum, reddit
rationem, quare ordinatus ignoranter à tali Epis-
copo, egeat dispensatione? Et dicit *dict. num.20.*
non fieri ob culpam ordinati, sed in iniuriam or-
dinantis, vt iam alibi expendi *in cap. fin. de temp.*
ordin.

In puncto etiam nostri dubij, est aliud, non 28
leue, an Pontifex possit declarare non ordina-
tum eum, qui primâ tantum Tonsurâ insignitus
fuit ab Episcopo hæretico, seu excommunicato,
& longè possem hic scribere; sed cum dubium
hoc pendeat ab illo, de quo dixi supra *sub Rub.*
& tit. de temporib. ordin. si sequaris sententiam
Canonistarum dicentium ordinem esse: idem di-
ces, ac dictum est de ordinibus minoribus. Si
verò cum Theologis dicas primam Tonsuram
non esse ordinem, sed tantùm præuiam disposi-
tionem ad ordines. Et consequenter dices posse
Pontificem declarare sic ordinatum non ordina-
tum. Et in terminis alia congerens tradit, & se-
quitur Diana *dict.ref.4. p.8. tract. ex Concilio Car-*
thag.4. vbi præscribens ritus singulorum ordinum,
non præscribit inter eos primam Tonsuram, nec
recenset: sic etiam ex Trid. *sess.23. c.2.* & ex Ca-
thecismo, qui primam Tonsuram vocat præpa-
rationem ad ordines.

AD TITVLVM
DE
ÆTATE, ET QVALITATE Ordinandorum.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium Ecclesiasticum à nullo potest obti-neri ante annum 14.*

2 *Capellania, quæ fundantur absque Episcopi au-thoritate, non requirunt annum 14. in ob-tinente.*

3 *Ætas ad obtinendos canonicatus in Ecclesia collegiata, & dimidiam rationem, est an-norum 14. nisi habeant annexum ordinem Sacrum.*

4 *Pensio obtineri queis ab habente annos septem.*

5 *Annus inceptus sufficit pro qualibet ætate re-quisita ad ordines.*

6 *Ætas in Subdiaconatu, est ante annos 22. in Diaconatu ante 23. in Præsbyteratu ante 25.*

7 *Dies bissexti in legitima ætate, non est com-putandus.*

8 *Dies, aut vna hora deficiens in ætate ad ordi-nes, vitiat factum, aliter, n.9.*

9 *Ætas non a die conceptionis, sed natiuitatis computatur, nec ea incipit à die baptismi,* num.10.

11 *Ætas*

11 *Ætas nulla determinata est de Iure Diuino ad Sacramentum Ordinis recipiendum.*

12 *Ordinatio infantis, & amentis valida est.*

13 *Ætas de iure antiquo pro singulis ordinibus, quæ fuerit designata,* num. seqq.

14 *Primam Tonsuram recipiens ante septennium, non peccat, si vsum rationis non habeat; illam tamen conferens sic.*

15 *Ætas pro tribus ordinibus minoribus, num sufficeret septennij; vel requiratur anni 12.* num. 16.

17 *Ætas ex Tridentino, & in praxi pro ordinibus recipiendis, quæ requiratur?*

18 *Episcopi debent curare, vt ordinandi habeant ætatem competentem.*

19 *Ætas ad suscipiendos Sacros ordines de iure antiquo recipit mutationes. Et quæ illa fuerit in Subdiaconatu, & Præsbyteratu,* n. 20. *& 21. quæ hodie ex Trid.* n. 22.

23 *Ætas ad ordines in regularibus eadem requiritur, ac in non regularibus.*

24 *Ætas ad ordinandum Episcopum requiritur annorum 30. expleterum.*

25 *Annus expletus ad singulos ordines per vnum medium diem vltimi intelligitur, nisi pro forma in aliquo actu requiratur omnino impletus,* n. 26. 27. & 28.

27 *Ætas anni sufficit attacta ad singulos ordines.*

29 *Ordinandorum qualitates requisitæ, quæ debent esse, nempè vt non sint criminosi, & habeant sufficientem scientiam,* n. 30.

30 *Scientia in ordinandis quæ requiratur?*

31 *Sexus virilis est qualitas præcisè necessaria in ordinandis; quia fæmineus impedit Characteris impressionem,* n. 32.

33 Cap. in noua de pœnitentiis, cap. dilecta de maiorit. & obed. cap. Præsbyterorum 23. dist. cap. Diaconissam 27. quæst. 1. cap. Sacratas 23. dist.

34 *Hermaphroditus, quis dicatur, & quando ordinari queat, vel non?*

35 *Hermaphroditus si consecratus Episcopus, postea appareat, vt prævaleat in sexu fæmineo, num amittat exercitium?*

36 *Hermaphroditus indicatus prævalens in sexu fæmineo, si erumpat, postea in virilem nequit ordinari ob vitandum scandalum.*

37 *Fæmina ordinata, non eo quod ministret in ordinibus incurret irregularitatem.*

38 *Irregularitas nihil aliud est, quàm impedimentum quoddam canonicum.*

39 *Irregulares dicuntur qui excipiuntur à regula, secundùm eos qui capaces erant, attenta lege Diuina poterant promoueri.*

41 *Fæmina propter officium legendi, &c. dicebantur antiquitus Diaconissæ, seu Præsbyteræ, id est quia seniores, & aliis præfectæ.*

42 *Fæmina num queat Episcopus consecrari remissiuè.*

43 *Viri ad ordines sunt capaces; sed non omnes, vt qui sunt criminosi, Bigami, corpore vitiati, serui, illegitimi, & alij.*

44 *Ordines suscepturus debet esse verè baptizatus.*

45 *Character ordinis supponit Baptismi Characterem.*

46 *Ordinatio illius, qui se credit, baptizatum, est nulla;* num. 49. *aliter senserunt alij,* num. 48.

47 *Error communis non supplet quæ sunt iuris naturalis, & Diuini.*

49 *Glossa* in cap. dudum 54. de elect. *verb.* deceptæ.

50 *Absolutio Sacramentalis non valet lata ab eo, qui cum Sacerdos verè non sit, adhuc talis existimetur.*

51 *Ordinandus debet ante recepisse Sacramentum Confirmationis, de necessitate præcepti, non Sacramenti; & sic ordo collatus non confirmato, validus erit,* n. 52.

53 *Ordinatus citra contemptum, & ex negligentia, prætermissa confirmatione, non peccat, nec incurrit irregularitatem; sed quod peccet,* n. 54. *&* 56.

55 Cap. 4. Concilij Trid. sess. 23.

57 *Episcopus ordinans non confirmatum, non peccat, etiam sciens, nisi tantum venialiter, nec incurrit irregularitatem.*

58 *Ordinatus ante annos discretionis, queit ad superiores ordines ascendere sine repetitione. Quid ex præcepto Ecclesiæ,* num. 61. & 62.

59 *Rationis vsus solum est necessarius in suscipientibus Sacramenta, quæ consistunt in aliquo actu ipsius suscipientis, vt matrimonium, pœnitentia, non in Sacramentis, quibus datur potestas, & imprimitur Character,* numero 60.

61 *Ordinandus ex præcepto Ecclesiæ, debet habere rationis vsum.*

62 *Amentes, & infantes, etsi validè ordinentur; non tamen licitè, fallit* num. 63. *in amente. Et de infante consecrato Episcopo,* numero 64.

63 *Ordinatus in amentia qualiter intelligatur non ordinatus?*

65 *Episcopus ordinans infantem, grauiter peccat.*

66 *Puer ordinatus non tenetur voto Castitatis, nec præcepto recitandi.*

67 *Ordinis Sacramentum, & Episcopatus, validè infanti confertur.*

68 *Infans est capax Episcopatus; quia etsi incapax iurisdictionis, est Characteris capax.*

69 *Ordinandi debent esse initiati prima Tonsura; sed si ante eam fiat ordinatio erit valida.*

70 *Ordinatus sine Tonsura, peccat, quia agit contra vsum Ecclesiæ, & in re graui.*

71 *Tonsura est præparatio ad ordines.*

ONNVLLA ad hanc Rubricam conducibilia dixi supra *sub tit. de temporibus ordin.* & *sub tit. de scrutinio in ordine faciendo*; de ætate nempè ad ordines quoslibet recipiendos, dixi iam *sub dicto tit. de tempor.* & de maioribus ordinibus deciditur hodie per Trid. *sess. 23. cap. nullus* 12. vbi etiam dicitur de pœnis ordinatorum, & ordinantium ante ætatem, de quo iam dixi etiam *in dicto tit.* & Barbosa *in cap. nullus 6. dicta sess. 23.* ponens, vt nullus ante 14. annum possit beneficium Ecclesiasticum obtinere, † & *num. 3.* in quibus Capellaniis non requiratur, nempè in his, quæ fundantur absque Episcopi authoritate, quæ dantur à Patronis Laicis per eorum tantum nominationē, † & *n. 4. & 5.* quod eadem ætas 14. annorum sufficiat ad obtinendum Canonicatum in Ecclesia Collegiata, & dimidiam portionem in Cathedrali, cum dimidiæ portiones non habeant annexum ordinem Sacrū, vt ipse refert *de Canonic. c. 13. num. 17.* Gonzalez *in regul. 8. cancel. glossa 5. num. 91. & 93.* † Sed idem Barbosa *ibi n. 9.* Gon-

zalez relatus §.5.*num.26.* Stephanus Gratianus,
disecept.forens.tom.3.cap.397. Riccius,& Nouarius
relatis à Barbosa, dicunt ad pensionem sufficere
ætatem annorum septem; sic vt in ea non intelli-
gatur dispositio Trid. *in dicto cap.6.* ita tenentes
contra Campanillum, *in diuers. iuris canonici*
Rub.7.cap.6.num.15.& Rub.11.cap.14.num.16. &
Sa *in aphorism.* verb *beneficium num.30.* Garciam,
de beneficiis p.1.cap.5.num.119.in fine, vt decisum
refert Stephanus Vueyms *ad constit.24.* ex anti-
quo iure desumptas, & per Trid. innouatas,
const.9.a pag.77.n.2.

5 Vnum verò est notandum pro qualibet ætate
requisita ad ordines, & ad beneficia obtinenda,
nempe vt sufficiat annus inceptus, nec desideretur
completus, vt de ætate prædicta 14.anni, referunt
decisum Henriquez, *in sum.lib.10.cap.19.§.2.* Ga-
letius *in Margarita casuum conscientiæ*, verb. *be-*
neficium, num.4 Zeuallos *in pract.quæst.523. n.4.*
& 593.num.18. Aloysius Riccius, *collect.860.vers.*
limita secundo. Gonzalez *ad regul.8. cancel. dicta*
glossa 5.in princ. num.90. Garcia *de beneficiis p.7.*
cap.4.num.11. Campan. *dict.cap.6. num.2.in fine*,
Sel *in selectis canon. cap.25. num.3.* attestans sic
fuisse decisum *in Campleu.* 12. *May* 1630. cum
pluribus Barbosa suprà, *in dict.cap.6.num.2.& in*
6 *pastor.alleg.60. n.73.* † De Subdiaconatu, vt ante
22.completum, Diaconatu ante 23.de Præsbyte-
ratu ante 25.completum; sic vt sufficiat inceptum
videtur probari *ex dicto c.12. Trid. dict.sess.23.*&
in terminis de Subdiaconatu docent Henriquez
dicto lib.19 cap.19.§.2.& lib.13. cap.38. §.2. Gu-
tierrez *canonic lib.1.cap 16.num.8.* Franciscus Leo
in thesauro fori Ecclesiast.p.2.cap.4.num.31. Vale-
rius Reginaldus *in praxi fori pœnit.lib.30.tract.3.*
num.166. Ludouicus Miranda, *in manuali Prala-*
tor.tom.1.quæst.39.art.2. Villalobos *in summa p.1.*
tract.11.difficult.11.num.12. Hieronym. Rodrig.
in compendio quæstion.regularium resol.106. à n.9.
7 † Barbosa, ibi, *n.2.* qui *num 3. & 4.* cum multis
probat diem Bissexti in legitima ætate non esse
8 computandum; resoluens, † vt si in ætate ad ordi-
nes vnus dies, aut vna hora desideretur, vitietur
factum, quia hic non habet regula illa locum,
nempe parum pro nihilo reputatur; & quod pa-
rum distat nihil distare videtur, sicut in aliis, in
quibus ius tempus præfinitum exigit, Diana, *p.5.*
9 *tract.5.res.17.cum multis*, † sed Trullench.supra
dubio 10.cum Bonacina *sub num.4.* reputat contra-
rium probabilius, quia annus computandus, &
sumendus est iuxta ritum, & vsum Ecclesiæ, red-
dens rationem, & dicens hanc sententiam practi-
cari Mediolani: videbis infra, *quæst.3.vers.ad se-*
cundam.

10 Item quod ætas non à die conceptionis, sed à
die natiuitatis sit computanda, Couarruu. *de spons.*
p.1.cap.8.§.2. num.3. Mandosius *de minori ætate*
c.1.num.25. Sanchez *in præcepta Decalogi tom.1.*
lib.4. cap 35. num.4. Bonacina *de Sacram.disp.8.*
quæst.vnica puncto 1.num.6. Sel *in selectis canonicis*
11 *cap.14.num.8.* † vbi refert fuisse decisum *sub die 4.*
Decemb.1617. ætatem incipere à die natiuitatis, non
à die Baptismi.

12 Dices, etsi in Trid.cautum hodie in qua ætate
debeant conferri ordines maiores tamen de prima
Tonsura, *in dict.cap.6.* id non cauetur, nisi quan-
tum ad beneficia obtinenda. Quo fit vt repetam
Ecclesiæ vsum antiquum ante Tridentinum quoad
minores, & maiores conferendos; igitur de iure
Diuino nulla ætas determinata est ad necessitatem
Sacramenti ordinis, Sotus *in 4.dist.25. q.2. art.2.*
& communiter Doctores apud Bonac. *tom.1. disp.*
8.q.vnica, puncto 5.n.2. Coninc. *de Sacram.disp 20.*
dubio 10. num. 94. & 95. Et sic confert Ægidius
Trullench. *de Sacram. lib.6. cap. vnico dubio 20.*
n.1. validam esse ordinationem infantis, & amen-
tis, sic probans, *ex cap.vnico de cleric. per saltum*
prom. nam sicut in baptismo non requiritur ratio-
nis vsus, in quo sufficit intentio ex parte Ecclesiæ,
ita & in hoc Ordinis Sacramento ad differentiam
cæterorum Sacramentorum, in quibus non im-
primitur Character; quia in illis actus suscipien-
tis requiruntur: ita Bonacina supra *n.3.* Coninch.
num.100.

De iure autem Ecclesiastico antiquo fuit desi- 13
gnata certa ætas pro singulis ordinibus suscipien-
dis, pro prima Tonsura, septennium completum,
cap.de his 28.cap.in singulis dist.77. ex quibus pa-
tet, vt posset quisque nomen Ecclesiasticis mini-
steriis dare; hoc est primam Tonsuram accipere,
vt obseruant Ioannes Gutierrez, *lib.1.canon.q.26.*
sub n.1. Ægidius Trullench. supra *num.2.* † vbi 14
addit vt eum recipiens ante septennium non pec-
cet mortaliter, cum videatur facere contra prohi-
bitionem Ecclesiæ in re graui, Bonacina, *de cen-*
suris disp.3.q.6.p.5.num.6. vers. *neque*, & Barbosa
cum multis, *de officio Episcopi p.2. alleg.11.n.3.*

Pro aliis tribus minoribus ordinibus dicit Trul- 15
lench. vbi supra *sub d.n.3.* eandem ætatem septen-
nij sufficere, satisque esse, & vt conferens ante hu-
iusmodi ætatem, sit suspensus à collatione Ton-
suræ, *ex cap.nullus de temporib.ordin.lib.6.* de quo
in cap.non est compos de temporib.ordinat. Acolyto
ait requiri duodecim annos completos *ex dict.*
cap. in singulis. † Sed citatus Gutierrez *dicto n.1.* 16
assignat pro dictis tribus minoribus annum duo-
decimum, & pro Acolytatu quatuordecim; qui
etiam *num.1.* ait iure nouiori non modo primam
Tonsuram, verùm, & omnes minores ordines à
septennio statim suscipi posse, iuxta glossam fin.
in clem.fin.hoc tit. per iura, quæ ibi allegat *ex dicto*
cap. de his 28. dist. c.2.dist.72.dicto cap. nullus, &
notat glossa *in cap.super inordinata de præb.* quam
probauit supra Sotus, Albertus, Trocius, *de vero,*
& perfecto clerico c.17.n.1. vol.2.tract.diuers. Do-
ctor.fol.243. in antiquis, Rebuffus *in praxi benefi-*
ciali in tit. de Clericis ad Sacros ordines malè
prom. gloss.2. n.1. pag.426.

Cumque hodie ex Trid.Concilio non sit ætas 17
destinata pro minoribus ordinibus; & ob id videa-
tur non recedendum à iuris communis iam relati
dispositione, nihilominus in praxi credo aliquam
mutationem congruam interuenire; cum sic re-
spectu ordinum maiorum, *in dicto cap.12. Trid.*
dict. sess.23. fuerit stabilita alia ætas maior illo ca-
pitulo, quàm antea practicaretur, vt statim refero,
n.sequenti; itaque respectu ordinum minorum vl-
tra primam Tonsuram, quam credo posse con-
ferri post septennium completum, vt sæpius vidi
practicari, existimo à Tridentino relictum esse ar-
bitrio, & prudentiæ Episcoporũ, † qui vt bene do- 18
cent Ledesma, *in summa c.8. de ordine conclus.1.*
vers *lo segundo.* Trullench. *dicto dubio 10.sub n.5.*
debent curare quod ordinandi habeant ætatem
competentem, vt possint decenter munus horum
ordinum exercere: & sic communiter practi-
cari, & semper vidi apud Episcopos Hispanos,
vt quatuor ordines minores citra primam Ton-
suram non conferantur ante decimum quar-
tum annum. Sed an prima Tonsura, & tres

primi

primi ordines minores poſſint recipi ante ſepten-
nium, diſputat Narbona *in annalibus anno 7. q. 9.*
Et de Acolitatu *anno 12. q. 1.* vbi longius videbis, de
quo dico infra *q. 1. à n. 1.*

19 De iure verò antiquo reperio fuiſſe, etiam
diuerſa tempora conſtituta ad ſuſceptionem ſa-
crorum ordinum; quia Subdiaconus nemo pote-
rat fieri, niſi qui erat viginti annis completis, vt
patet in ſexta Synodo, *cap. Subdiaconus 77. diſt.*
& ibi gloſſa, Diaconus ante vigeſimum quintum
annum, vt in decreto Carthaginenſis Concilij,
20 relato *in cap. placuit.* † Præsbyteratus verò non
concedebatur minori annorum triginta, vt decer-
nitur *tota diſt. 78.* vbi Doctores congeſti à Barbo-
ſa, & in terminis Gutierrez *dicto c. 26. canon. ſub*
21 *num. 1.* cum Soto, & aliis. † Deindè poſt, alia con-
ſtitutione Clem. V. relata *in dicta clementina fin.*
hoc tit. vbi cum pluribus Barboſa *num. 1. & 2.* de-
cretum eſt, vt alio non obſtante impedimento ca-
nonico, poſſet quis liberè in decimo octauo anno
ad Subdiaconatum promoueri, & in vigeſimo ad
Diaconatum, & in vigeſimo quinto ad Præsbyte-
22 ratum. † Sed iam hodie tempore nouiſſimo Tri-
dentini *dict. ſeſſ. 23. dicto cap. 12.* præcipitur, vt
nullus ad Subdiaconatus ordinem ante 22. annum,
ad Diaconatus ante 23. & ad Præsbyteratum ante
25. ætatis ſuæ annum promoueatur, de quo ſcri-
bunt plures, quos citat idem Barboſa *in dicta cle-*
mentina fin. num. 3. & in paſtorali, cum infinitis
23 idem probat *p. 2. alleg. 16. num. 1.* † Vbi addit ex
Trident. *in dicto cap. 12.* eadem in ſingulis ordini-
bus tempora, in regularibus quoque perſonis eſſe
attendenda, priuilegiis quoad hoc pœnitus ex-
cluſis, cum olim meritis exigentibus; poſſint in
minori ætate promoueri, iuxta textum *in cap.*
Monachus diſt. 71. & omnibus, quos refert Barbo-
ſa *in citatis locis*, addo citatum Ægidium Trul-
24 lench. ſupra *de Sacram. dicto dubio 10.* † vbi dicit
num. 4. in fine, ad Epiſcopum requiri 30. annos
completos, vt *in cap. cum in cunctis de electione*,
notaui dicens circa hoc iure nouo nihil eſſe im-
mutatum; ita cum Bonacina *dicto tom. 1. diſp. 8.*
quæſt. vnica, puncto 5. num. 12. bene Iulius Lauor.
variar. lucub. 1. p. cap. 6. num. 14. Et de annorum
ætate ad maiores ordines ex propoſito Narbona
in annalibus, de Subdiaconatu anno 22. quæſt. 1. ad
Diaconatum *anno 23. quæſt. 1.* ad Præsbyteratum
anno 25. quæſt. 45. Et de ætate ad ſingulos ordi-
nes, & ad noſtrum titulum Azor. *lib. 6. moral.*
tom. 2. cap. 5. & 8. per totum, Chuchus *lib. 4. inſtit.*
moral. cap. 12. Vaſquez *de Sacram. Ordinis diſpu-*
tat. 164. per totam, Villalobos *in ſumm. tract. 11.*
p. 1. diſ. 11. cum infinitis Barboſa *dicta alleg. 16.* &
ante *alleg. 11. p. 2.*

25 Vnum tamen aduertendum eſt quod ſufficit
ad ſingulos ordines per vnum medium diem an-
num neceſſarium à Concilio Trident. inchoatum
fuiſſe, Coninch. *de Sacram. diſp. 20 dub. 10. n. 102.*
Bonacina *de Sacram. dict. quæſt 1. vnica diſput. 8.*
puncto 5. num. 12. Petrus Ledeſma *in ſumm. tom. 1.*
de Sacram. vbi *de ordine cap. 7.* Diana *p. 2. tract. 2.*
miſcel. reſ. 29. quia regula eſt in iure noſtro, quod
ſiue agatur in materia fauorabili, ſiue de materia
odioſa, vel pœnali, vbi cum quo requiritur ætas
ad aliquem actum, vel exercitium, ſufficiat atti-
giſſe primum diem vltimi anni; quia annus in-
ceptus, vt iam ſupra *in princip.* dixi, habetur pro
completo, vt bene expendit gloſſa, *verb. decimum*
octauum annum, in dicta clem. fin. de ætate ordinand.
gloſſa *in clem. ad noſtram, de regularibus*, Gutierrez

dicto cap. 26. can. num. 13. Zeuallos *in pract. q. 523.*
poſt num. 4. † Gironda *in tract. de priuilegiis, &*
exemp. num. 1142. vbi *num. ſequenti*, explicat limi- 26
tari, quando pro eſſentiali forma, requiritur annus
impletus. † Et ſic ex Trid. *in dict. cap. 12. ſeſſ. 23.* 27
clarè ſcriptum eſt, vt in ſingulis Sacris ordinibus
ſufficiat attigiſſe, ſicut clarè demonſtrat dictio illa
Ante, cuius natura eſt excludere illud, cui præ-
ponitur, vt in terminis dixit Barboſa *de dictionibus*
vſufreq. dict. 33. num. 5. † quia quando perfectum, 28
& conſummatum annum requirit Trid. Concil.
idipſum exprimit addendò particulam *expletum*,
prout fecit *ſeſſ. 25. de regular. cap. 15.* ibi, *Ante de-*
cimum ſextum annum expletum: & ſic etiam
cauebatur de iure communi *in cap. 1. diſt. 78.* & *in*
dicto cap. cum in cunctis de electione, exprimitur:
Vbi de ætate Epiſcopi, & in ætate Acolytatus *in*
dicto cap. in ſingulis, videtur intelligendum, vbi
gloſſa, & Barboſa *dict. alleg. 16. ſub n. 1. in princ.*
& Iulius Lauorius *ſupra dicto c. 6. num. 14.* ait vt
quando dicitur in Bullis de 25. anno agente, ſuf-
ficiat attigiſſe, & in anno 25. conſtituto ſufficiat,
ſex menſes tranſactos.

Ad ſecundam Rubricæ partem de qualitate or- 29
dinandorum, ſatis, & abundè dixi *ſub tit. de tem-*
porib. ordin. & ibi *ſub cap. 5. & fin.* vbi quod non
ſint homicidæ, periuri, & adulteri, &c. & *ſub*
cap. vnico, & tit. de ſcrutinio in ordine faciendo;
vbi quod non ſint hæretici, ſerui, Bigami, corpore
vitiati, & alij huiuſmodi, vt in aliis ſequentibus
titulis, dico latè, & breuiter iudico, iuxta inſcri-
ptionem noſtri tituli, & Rubricæ, non ſolùm
ſufficere ætatem in his, qui ſunt ordinandi, niſi
aliæ adſint qualitates, vt *in cap. quicumque*, ibi:
ſi tamen per hæc tempora 77. diſt. dicto c. 12. ſeſſ. 23.
† quarum præcipua eſt, quod exigitur litterarum 30
ſcientia, cum illiterati prohibeantur ad ordines
promoueri, prout bene tradit, & explicat cum
infinitis Barboſa, *in paſtorali alleg. 46. a num. 5.* &
alleg. 10. num. 30. vbi per gloſſam, & textum *in*
cap. fin. de temporib. ordinat. lib. 6. dicit vt requira-
tur in ſexu virili ætas, & item litterarum ſcientia,
vt *in cap. litteratos diſt. 36.*

Eſt enim omnium præcipua qualitas in ordinan- 31
dis neceſſaria, vt ad eſſentiam Sacramenti Ordi-
nis, requiratur ſexus virilis; ita vt mares tantum
ſint promouendi, non fœminæ, taliter vt ſi de
facto fœminæ alicui ordo conferatur, non impri-
matur character, † quia ſexus fœmineus impedit 32
eam impreſſionem, iuxta textum, *in cap. 1. circa*
princ. 15. q. 3. cap. vxoratus in fine de conuerſ. con-
iugat. gloſſa fin. *in cap. Diaconiſſam 27. quæſt. 1.* ex
eo quia ſuſceptio ordinum tacitè coniungit Cleri-
cum Eccleſiæ, tanquam ſponſæ, *c. ſeriatim in fine*,
ibi: *Vt fiat de carnali 32. diſt. cap. 2.* iniuncta gloſſa
fin. *de pœnit.* DD. inter corporalia *de tranſlatione*
Epiſcopi, vbi Abbas, quod myſterium non cadit
in fœmina, quia Clerici nemini debent ſubiici, *c. 1.*
diſt. 54. & mulieres ſunt ſubditæ viris, *Geneſis 3.*
D. Paul. *ad Timot. 2. cap. manifeſtum, cap. eſt ordo,*
cap. hæc imago, & ibi Archid. cum aliis *33. q. 5.*
ita docent D. Thom. *in 4. diſt. 25. q. 2. art. 1. & 2.*
Suarez *de cenſuris dict. 51. ſect. 2. in princ.* Bellètius
diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de diſciplina clericali §. 8.
num. 5. Sanchez *in opuſculo moral. lib. 7. cap. 1.* du-
bio 30. cum Marchino, & aliis, Barboſa *dicta al-*
leg 10. à num. 24. vbi *vſque ad num. 28.* † expen- 33
dit iura, *in cap. in noua de pœnit. cap. dilecta de*
maiorit. & obed. cap. Præsbyterorum 23. diſtinctione,
cap. Diaconiſſam 27. quæſt. 1. & c. ſacratas 23. diſt.

quia etsi per illa iura videatur fœminis etiam commissa potestas ordinis, & clauium; veniunt tamen intelligenda respectu officij; quod exercere solent Abbatissæ, non inquam ordinis, & characteris, cuius sunt incapaces; imò, vt aiunt Doctores, etsi Beata Virgo Maria fuerit Apostolis dignior; non tamen illi, sed istis Dominus claues Regni cælorum commisit, vt docent D.Thomas *in addition.ad 3.p.quæst.39.art.1.* Victor.*relect.2. de potest.Ecclesiæ quæst.2.num.3.* Sotus *dist.25.q.1. art.2. conclus.1.* & alij, quos refert Henriquez, *lib.1.cap.21. §.2. littera N. & lib.6. cap 2. §.3. & lib.10.cap.16.§.1.lit.A.* Suarez *tom.5. disp.2.sect.3. num.5.* & rationem incapacitatis mulierum egò tradidi, & expendi, *in cap.nouit.de iudiciis quæst.9. à num.26.* vbi videbis: nam cum posset dubium, oriri, an Abbatissæ haberent potestatem ferendi censuras, quod minus est, quàm ordinare, & ibi dictum sit, quod non; sequitur fortius dicendum mulieres, quantumvis in dignitate constitutas, non posse ordines conferre; quia per ius diuinum sunt talis collationis incapaces: sed nùm fœmina ex dispensatione Pontificia possit Tonsuram, aut minores ordines recipere, dico infra, *in cap. contingit hoc tit. sub quæst.4.* interim videbis Dianam agentem de nostro dubio, *p.8.tract.10.res.39.* vbi fundat vtrumque.

34 Hærmaphroditus, id est qui habet vtrumque sexum, ordinari nequaquam potest, nisi in eo prævaleat sexus virilis, non autem si fœmineus prævaleat, aut esset paritas, glossa, *verbo testimonium, in cap. testis §. Hermaphroditus*, vbi Ciarlin. Præpos. & Turrecrem.*4.quæst.3.* Bellet *dicto tit.de disciplina §.8.à princip.* Sanchez *lib.7. opuscul.cap.1.dubio 11.* Sotus *dict.dist.25.quæst.1.art.3. cum aliis.* Barbosa *dicta p.2.alleg.10.num.28.* & de Eunuchis, seu Spadonibus, vel Castratis, dico infra *in tit. de corpore vitiatis*: Videbis quæ de Hærmaphroditis, & mulieribus, post omnes dicit Ægid.Trullench.*de Sacram. lib.6.c.vnico sub dubio 11.à num.3.* cum multis aliis Barbosa, *in pastorali p.2.alleg.2.sub num.15.vers.de Hermaphrodito.* Sed addes quod etsi prævaleat in sexu virili, validè; non verò licitè possit ordinari, quia vt dicit Suarez, & Nauarr. quos citat Trullench. talis est irregularis, & est monstruum, contra Toletum, *lib.1. cap.63. à num.6.* existimantem non esse irregularem & adiunges Dianam cum aliis, *p.10. tractat.13.conclus.3.res.36.v sed hic.*

35 Si non est notorium dubitabis, nùm si Hærmaphroditus consecratus Episcopus, postea in eo prævaleret sexus fœmineus, valida esset consecratio Episcopi, quam ipse faceret: etenim affirmant Dicastillus *de Sacram.tom.1.tract.6. disp.1. dub.20.num.295.* Fr. Leander *eodem tract.tom.2. tract.6. disp.6.q.7.* loquentes de sacerdote consecrante, dicentes validè consecrare, quia character Sacramentalis semel animæ impressus, nunquam deletur, etiam post mortem; & sic quantumvis sexus mutetur in fœmineum, cùm ordinatio illa haberet principium validum iuxta iuris regulas; sed Cardinalis Lugo, *in respons.lib.1. dub.§1. num.4.* & cum eo Diana nouissimè, acerrimè defendunt negatiuam pluribus fundamentis, quorum præcipuum est; quia etsi anima Hærmaphroditi retineret Characterem sacerdotalem, non inquam posset pro eo statu validè sacerdotij actus exercere propter impedimentum proueniens ex fœmineo sexu, prævalente iam in illo, composito facto propter fœmineum sexum incapaci consecrandi, vt proximè dictum est, *in vers. est enim*, & dico, *in vers.vnum verò*, statim sequenti.

E contra verò si fœmina erumperet in virum; 36
respondeo quod etsi non liceret, vt consecretur Episcopus, seu fiat sacerdos ob admirationem, & scandalum, quod homines conciperent, vt quem fœminam agnouissent, nunc ad altare ministrantem viderent; sic vt hæc deformitas gignat Canonicum impedimentum, *c.2.de clerico ægrotante*, verùm iam cognito sexu virilitatis, ordinatio erit valida, cum iam iste verè sit vir. Marchin.*de Sacram. Ordin.tract.1.p.4.cap.2. num.18.* Diana cum aliis supra quibus addo Suarez. *de cens. disp.5. sect.2. num.2.* vbi explicat ac refert Burgosium & Socinum & de hoc videbis vberius infra, *in cap.3.4. & 5.de corpore vitiatis, quæst.33.* vers. *ad secundam*, vbi exempla ponuntur.

Vnum verò notabis, quod si de facto mulieri 37
ordo conferatur, vel ea recipiat ordines sacros ex
proposito, & cum intentione, non ex eo eueniret,
etiamsi illis ministraret, vt incurreret irregularita-
tem. Et est ratio quia cum hæc incurratur à viris
malè ordines suscipientibus, in illisque ministran-
tibus contra regulas iuris Canonici, † & irregula- 38
ritas nihil aliud sit, quàm impedimentum quod-
dam canonicum; id est legis canonicæ. † Dican- 39
turque irregulares illi, qui excipiuntur à regula, se-
cundùm quam omnes, qui capaces erant, attenta
lege Diuina poterant promoueri, sequitur dicen- 40
dum, vt cum sexus fœmineus; vt iam dixi, ipsa
lege Diuina sit impeditus, & incapax suscipiendi
ordines, vt nec per consequẽs in mulierem ordines
suscipientes, cadat irregularitas, quæ nunquam per-
tinuit, aut pertinere potuit ad regulam ordinando-
rum: multiplici ratione comprobat Vuald. *in can-*
delabro aureo p.3.c.3.à princ. Suarez *de cens.tom.5.*
disp.40.sect.7. Henriquez *lib.4.sum.* multis addu-
ctis, *cap.2.* Sotus *in 4.dict.dist 25. quæst.1.art.2. in*
princ. † Itaque quod nonnulli poterant dicere, *ex* 41
dicto cap. Præsbyterorum, cap. Diaconissam, cap. Sa-
cratas. mulieres ad ordines pertinere, intelligi non
ad characterem Sacramentalem, sed propter offi-
cium quod gerebant legendi, v.g. homilias, vel
Euangelia in choro, ad quod destinabantur certis
quibusdam benedictionibus; non autem quod
fuerint speciali ritu consecratæ; quemadmodum
in Præsbyteris, & Diaconis obseruatur: nam pro-
pter officium, Præsbiteræ dicebantur, quia senio-
res, & aliis perfectiores, vt notant ex D.Thom. *in*
addit.ad 3.part.dict.quæst.39.art.1. Cast. & plures
alij quos refert Henriquez, *dicto §.2.litt.P, & se-*
quent. Barbosa tamen *dicta alleg 20.num.27. in fin,*
cum Vualdense *de Sacram.tit.7.c.58.num.7.* dicit
non ineleganter intelligi, vt Diaconissæ, *in dicto*
cap. Diaconissam, dicantur vxores viduæ Diacono-
rum; quemadmodum apertè probat textus *in*
vltim.dist 32. Præsbyteras dici vxores Præsbytero-
rum. † Et nùm fœmina queat Episcopus conse- 42
crari videbis breuiter dicta supra, *in cap.6.de tem-*
por.ordin.quæst.2.vers.ad secundam, in verbo, *de fœ-*
mina.

Dictum ergo est solos viros pertinere ad ordi- 43
nis Sacramentum, sed non omnes: nam criminosi, Bigami, corpore vitiati, serui, illegitimi, & alij non pertinent eo quod Iure Pontificio sunt prohibiti, vt dico suis locis, & notaui, *in cap.vnico de scrutinio in ordine faciendo, & in cap.fin. de temporib. ordin.* de quibus fit mentio resumptiuè *in cap. maritum 33. dist. cap. præcipimus 34. dist. cap. non confidat dist.50.* & per totum nostrum titulum.

Sed

44 Sed de ſubſtantia Sacramenti ordinis primò eſt
vt illud ſuſcipiens ſit verè baptizatus, vt notant
communiter Doctores *in tit. de Clerico non bapti-*
45 *zato miniſtr.* & ibi *in cap. veniens.* † Ex quo con-
ſtat quod ordinis character, ſupponit characterem
baptiſmalem, cum Baptiſmus ſit, & dicatur alio-
rum Sacramentorum ianua, vt dico infra *de Bap-*
46 *tiſmo* & aliquid infra *de Sacram. non iterandis.* †
Et ſic notant Doctores eſſe inualidam ordinatio-
nem eius, qui ſe credit baptizatum, ſi reuera non
eſt baptizatus: nam de Iure Diuino requiritur
Baptiſmi character; cuius effectus non poteſt ab
47 Eccleſia ſuppleri, † quia quæ ſunt iuris naturalis,
aut Diuini non ſupplentur, etiam interueniente
communi errore, ex regula textus *in cap. cum infe-*
rior. de maiorit. & obed. & ex cap. ſunt quidam 25.
quaſt. 1. Abbas *in cap. 2. in fine de presbyt. non bapti-*
zato, & alij quos refert: ſequuntur Maſcard. *de*
prob. concl. 649. num. 98. & 99. Sanchez *de matrim.*
lib. 3. diſp. 22. ſub num. 27. bene, & optimè expen-
dit Barboſa videndus *de poteſt. Epiſcopi p. 2. alle-*
gat. 2. ſub num. 10. 11. 12. & 13. videndus *art. 8.*
48 Marchinus *de Sacram. ordinis tract. 1. p. 4. cap. 3.* †
Et licèt Angelus *verb. Baptiſmus 7. num. 10.* putet,
vt non baptizatus, qui ſe baptizatum credit Sacer-
dotio inſignitus conficiat Sacramentum, non in
virtute ſua, ſed Eccleſiæ; & item gloſſa fin. *in c.*
Apoſtol. de Presbytero non bap. arbitretur
iſtum non eſſe Sacerdotem, nec conficere, ſed be-
ne quoad ſe, qui credebat conficere, & quoad
alios idem credentes, tanquam verum Sacramen-
tum conficere, ibique, & ſuſcipientibus prodeſſe.
49 † Tamen D. Thom. *in 4. ſentent.* affirmat *diſt. 24.*
ordinem non conficere, nec recipere, nec etiam
abſoluere; pie inquam credendum docet Sum-
mum Sacerdotem quoad effectus Sacramento-
rum ſupplere nec fore permiſſurum hoc ita latere,
cum inde maximum Eccleſiæ poſſet imminere
periculum. Et Barboſa *dicta alleg. 2. num. 10.* ait
ſalua ſemper Eccleſiæ Romanæ correctione iſtum
de facto non recepiſſe, quamvis communi errore
haberetur baptizatus: ſic tenens, vt nihil in con-
trarium moueat, gloſſa *in cap. dudum § 4. de elect.*
verb. *decepta*, quia illa loquitur in Baptiſmo recep-
to martyrio, aut flamine, quo conſequuntur effe-
ctus Baptiſmi aquæ; ne inquam animæ pœniten-
tium in cognitione veræ fidei Chriſti periclitaren-
tur; non verò id oriri ex alio capite erroris com-
munis, qui non admittitur ibi, nec in caſu noſtro.
Videbis Suarez *tom. 3. de Sacram. quaſt. 66. diſp. 22.*
ſect. 1. ante finem.

50 Et ex eadem ratione dicendum, vt quamvis ali-
quis communiter exiſtimetur Sacerdos, ſi reuera
Sacerdos non ſit, nullomodo valeat abſolutio ſa-
cramentalis ab eo impartita; quia deficit ei pote-
ſtas annexa abſoluendi ratione ordinis; & ſic pro-
cedere etiam in mortis articulo, vt dico infra *de*
pœnit. Barboſa *ſupra num. 13.* Ægidius Trullench.
dicta quaſt. vnica lib. 6. de Sacram. dubio 11. ſub n. 2.
in fine.

51 Item requiritur quod ordinandus antea ſit con-
firmatus: nam in Trident. Concilio *ſeſſ. 23. de re-*
form. cap. 4. Prima Tonſura non initientur qui con-
firmationem non ſuſceperint, ſic præcipitur: tamen
aduertes hoc tantum eſſe de neceſſitate præcepti;
52 non autem de neceſſitate Sacramenti, † ac prop-
terea validè; etſi non licitè conferri ordinem poſſe
non confirmato: docent Sotus *in 4. diſt. 22. q. 2.*
art. 4. propè finem. Henriquez *in ſum. lib. 10. cap. 14.*
§. 2. in comment. lit. P, Valer. Reginal. *lib. 28. n. 24.*
Bonacina *de Sacram. diſp. 8. quaſt. vnica puncto 5.*
num. 9. in princ. Laurent. de Franch. *in controuerſ.*
inter Epiſcop. & regular. pag. 78. in reſponſ. ad 15.
Barboſa cum multis aliis *dict. alleg. 2. num. 14* † 53
Vbi *num 15.* cum aliis infinitis ait, quod ſi ex negli-
gentia, & citra contemptum prætermitteret quis
confirmationem recipere ante ordines non pecca-
ret, nec aliquam incurreret irregularitatem. † Et 54
nouiſſimè hæc etiam dicens Ægidius Trullench.
dict. quaſt. vnica lib. 6. dub. 11. ſub num. 8. ait eſſe
valdè probabile, ſolum peccare venialiter eum,
qui ordinatur, non ſuſcepto Sacramento Confir-
mationis, quia in iure nullum eſt præceptum, id
conuincens. † Nec verba Trid. ſupra *dict. cap. 4.* 55
tantæ eſſe virtutis, quæ conuincant eſſe mortale; &
nec dari ait diſpendia maxima inter Confirmatio-
nem, & Ordinem, ſed ait eſſe graue veniale; &
ob id teneri Epiſcopum adhibere diligentiam ad
videndum, an hic ſit confirmatus. † Sed Bonaci- 56
na *de Sacram. diſp. 8. quaſt. vnica puncto 5. num. 10.*
credit ſic ordinatum peccare mortaliter; eo quod
exiſtimet in re graui facere contra Trident. & con-
ſuetudinem Eccleſiæ, Nugnus *in 3. p. tom. 1. q. 72.*
art. 8. concl. 7. vbi ait grauiſſimum peccatum ve-
niale, & fortè mortale eſſe, Ordines ſuſcipere mi-
nores ante Confirmationem.

Quod ſi Epiſcopus ordinaret non confirmatum 57
credo, vt etiam ſciens, & aduertens non peccet,
niſi tantùm venialiter, propter eandem rationem
dictam de ordinato non confirmato: ſic docet
Diana *p. 3. tr. 4. reſ. 24.* videndus cum Molfeſio, &
aliis: vbi contra Nugnum dicit ita tenendum in
ordinante, & ordinato: ſequitur Ægidius *ſupra*,
vbi addit cum Ledeſma *in ſumma cap. 6. de ordine*
concl. 9. in fine, vt tam ordinatus, quàm ordinans,
non incurrant irregularitatem: & idem Ledeſma
concl. 3. Soto *in 4. diſt. 7. art. 6. & 8. & diſt. 24. art. 4.*
dicunt poſſe Epiſcopum credere aliquando ordi-
nando iuranti ſe eſſe iam confirmatum.

Deinde dico quod licèt infanti poſſit; imò & 58
character imprimatur, ſi ordinetur ab Epiſcopo,
taliter vt ſi perueniat ad annos diſcretionis, vel
poſtquam amens ad mentem veniret, non ſit re-
petenda ordinatio, iuxta intellectum textus *in cap.*
vnico de Clerico per ſaltum promoto, vt ordinatus
ante annos diſcretionis permittitur ad Diaconatum
eleuari abſque inferiorum ordinum repetitione, vt
tradunt Sanctus Thom. *in 4. diſt. 25. quaſt. 2. art. 1.*
& 3. Valent. *tom. 4. diſp. 9. quaſt. 4. punct. 1.* Valer.
Regin. *in praxi fori pœnit. tr. 30.* Vaſquez *tom. 3. in*
p. 3. diſp. 246. Molfeſius *in ſumm. Theolog. mor. tr. 2.*
cap. 12. num. 1. Marchin. *de Sacram. ordin. tr. 1. p. 4.*
cap. 4. Barboſa *dict. alleg. 2. ſub num. 15. verſ. an puer*
& ratio eſt vt iam dixi ſupra cum Ægidio Trul-
lench. *dict. lib. 6. cap. vnic. dubio 10. ſub num. 1. & 2.*
Coninch. *de Sacramentis, diſp. 20. dub. 10. n. 94. &*
97. Bonacina *tom. 1. dict. diſp. 8. q. vnic. punct. 5. n. 3.*
& alij, † quia rationis vſus ſolum eſt neceſſarius 59
in ſuſcipientibus ſacramenta, quæ conſiſtunt in ali-
quo actu ipſius ſuſcipientis, ſicut eſt matrimonium,
quod conſiſtit in mutuo contrahentium conſenſu
& pœnitentia, ad quam neceſſarius eſt dolor, qui
ſunt actus pœnitentis, † non verò in ſacramentis, 60
quibus datur poteſtas, & imprimitur character, vt
in Ordine, Confirmatione, & Baptiſmo, in quibus
ſufficit intentio Eccleſiæ pro ſuſcipiente. Et cui-
dam obiectioni reſpondetur *infra qu. 1. verſ. ad*
tertiam.

Tamen; etſi hoc ita ſit debet ordinandus ha- 61
bere ex præcepto Eccleſiæ rationis vſum ad ordi-

nes ſuſcipiendos ; quia vt ſupra *in princ.* adduxi,
eſt ad quoſlibet ordines ætas certa, & maior ſep-
tennio, quo rationis vſus communiter aduenit, vt
62 dico infra *de ſponſ. impuber.* † Quare, etſi ordina-
ri poſſint infantes, vt dixi, item, & amentes, &
hoc validè, ſed non licitè, & ſine peccato ; quia
tam ipſi ordinati, quàm ordinantes irent contra
præceptum Eccleſiæ conſtituentis cuilibet ordini
certam ætatem : ſic tenent communis Doctorum
ſenſus, vt dicit Ægid. Trullench. *dict. lib. 6. de Sa-
cram. cap. vnic. dubio* 10. *num.* 6. qui *dubio* 10. *ſub
63 num* 2. † Vbi dixit quod ſi ordinatur amens, qui
habuit antea rationis vſum, non ſit ordinatus, quia
cenſetur nolle habitualiter ordinari ; non ſic de
eo, qui ſemper amens fuit, quia in eo militat ea-
dem ratio, ac in infante, vt ſentire videtur Valen-
tia *tom* 4. *diſp.* 9. *quæſt.* 4 *p.* 1. Reginald. *lib.* 3. *num.* 3.
Modò tamen non conſtet poſitiuè ipſum ante no-
luiſſe ordinari ; nam tunc cenſetur manere virtua-
64 liter talis intentio. † Et vt hoc dubium amplius
peragas leges quæ nouiſſimè congerit Diana cum
infinitis laiè loquens *in p.* 12. *reſ.* 48. dum agit ad
vtramque partem de quæſtione, an ſi infans con-
ſecretur in Epiſcopum, valida ſit eius conſecratio,
de qua dico inf. a *q.* 1. verſ. *ad tertiam.*

65 Notandum eſt inquam peccare grauiter Epiſ-
copum, qui ordinat infantem ; eo quod indecentia
hæc eſt grauis, cum ſic ordinatus nequeat in tali
ætate miniſterium ſuum exercere, docet Ægidius
66 *ſupra*, qui *dubio* 5. *num.* 9. *dict. lib.* 6. † Dixit, vt
puer ſic ordinatus, non teneatur voto caſtitatis.
Et eſt ratio quia hoc eſt præceptum Eccleſiæ,
quod adhuc infantem non obligat, nec præcep-
to recitandi horas Canonicas ex eadem ratione,
vt dicit Henriquez *lib.* 11. *de matrim. cap.* 9. *num.* 1.
67 † Notant vt Sacramentum Ordinis, & Epiſcopa-
tu validè inſano conferatur, Gerunda in ſpecie
de Epiſcopatu tom. 1. *lib.* 2. *diſp.* 7. *cap.* 2. *num.* 9. Va-
lentia *tom.* 4. *diſp.* 9. *quæſt.* 4. *punct.* 1. Reginal. *tom.* 1.
lib. 3. *num.* 3. Diana *p.* 12. *tr.* 48. verſ. *ex his*, vbi ex
aliis ab eo adductis ſic probat dicens diuerſum eſſe
hoc à dicto Coninch. *de Sacram. Ordin. diſp.* 10.
num. 100. *in fine*, Bonacinæ *de Sacram. diſp.* 8. *q.
vnica puncto* 5. *num.* 3. & aliorum hoc dubium re-
ſoluens per dicta infra *in cap. penultimo, quæſtione
fin.* & ſupra *de temporib. ordin. in cap. non eſt
compos.*

68 Sed an infans ſit capax Epiſcopatus, poteſt
hic dubitari, cum vt iam ſupra dixi *in Rub. & tit.
de temporib. ordinat.* vt Epiſcopatus ſit ordo, vel
ordinis extenſio. & D. Thomas negat *quæſt.* 39.
ad dict. 2. alij, vt Bonacina, D. Thom. 1. *diſp.* 8. *quæſt.
vnica, puncto* 5. *num.* 4. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 9.
cap. 4. *num.* 76. affirmant, quia etſi incapax ſit iu-
riſdictionis, & curæ animarum ; non tamen cha-
racteris Epiſcopalis. De quo dubio dico infra *q.* 2.
verſ. *ad tertiam.*

69 Item dicendum eſt, vt ordinandi debeant eſſe
initiati prima Tonſura, vt patet ex communi vſu
Eccleſiæ, & praxi quotidiana Epiſcoporum. Ve-
rùm etſi fortè aliquis ordinetur in aliis ordinibus
ante primam Tonſuram, erit valida ordinatio ;
quia nullo iure reperitur neceſſaria prima Tonſu-
ra ad validitatem ordinis, Toletus *lib.* 1. *cap.* 71.
Bonacina *tom.* 1. *dicta diſp.* 8. *quæſtione vnica puncto*
5. *num.* 11. D. Thom. *dicta quæſt.* 38. *addit. art.* 5.
& exiſtimant Tolet. *ſupra n.* 6. & Bonacina, & cum
eis Ægidius Trullench. *dict. c. vnic. dub.* 11. *num.* 9.
70 † peccabit mortaliter ſuſcipiens ordinem ſine
Tonſura ; quia agit contra vſum Eccleſiæ in re
graui. † Cum Tonſura ſit præparatio ad ordines, 71
& perinde Epiſcopum peccare mortaliter talem
ordinando ; ob idque teneri ſub mortali præmit-
tere diligentias, vt conſtat de prima Tonſura.
Verùm quia iam de hoc puncto egi, poteris di-
cere cum Nauarro *cap.* 22. *num.* 9. Suarez *tom.* 3. *de
Sacram. diſp.* 38. *ſect.* 1. & cum Diana, & aliis ab eo
relatis *p.* 2. *reſ.* 4. *tract.* 16. nec ſic ordinatum, nec
ordinatorem mortaliter peccare ; quia aiunt in
Trident. *ſub dicto cap.* 4. *relato, &* 23. nullum eſſe
verbum id ſtrictè præcipiens initiandis, ſed tan-
tum præſcribi quid facere debeant Epiſcopi.
Nunc verò iam pergo ad alias quæſtiones, pro
Rubrica, tam de ætate, quàm de qualitate.

QVÆSTIO I.

An ante ſeptennium, prima Tonſura, ſeu tres primi ordines minores poſſint conferri? An detur paruitas materiæ in ætate ad ordines? An Epiſcopus in Epiſcopum ordinans infantem ante rationis vſum, validè illum ordinet? Et an poßit Pontifex ſolo verbo Sacerdotes creare? An qui veſpere ingreditur, annum aßignatum pro aliquo ordine ſuſcipiendo, poſſit mane præcedenti illum ſumere? Et per quas demonſtrationes exiſtimetur annus completus, ſeu attictus tantum?

SVMMARIVM.

1 *Completus annus requiritur, vt prima Tonſura, & tres primi ordines queant conferri, &* n. 5. & 6.
2 Cap. de his *verbo* lectorum, diſt. 28. cap. in ſingulis diſt. 28.
3 *Infantia prima anni computantur à ſeptennio perfecto.*
4 *Infantes, ſi neceßitas exigeret ante ſeptennium, tonſurari poſſunt, vt intrent in Religionem.*
5 *Neceßitas facit vt diſcedatur aliquando à regulis iuris.*
7 *Tridentinum nihil immutauit circa ætatem ad primam Tonſuram, & alios minores ordines.*
8 *Ætatis paruitas materia, num ſit in conſideratione, remiſſiuè.*
9 Cap. vnico de Clerico per ſaltum promoto.
10 *Epiſcopus validè ordinat in Epiſcopum infantem ante rationis vſum; non autem ad exercitium obligabis, ſine ordinati conſenſu, &* n. 13. & 14. *contra D. Thomam.*
11 *Quinquennis nondum, filius Hemberti electus fuit Archiepiſcopus Rhemenſis, confirmatus à Ioanne X. alius nobilis fuit electus anno* 18.
12 *Ferdinandus filius Philip. III. Hiſpan. electus fuit Archiepiſcopus Toletanus anno* 11. *ſuæ ætatis, & Cardinalis Carrapha eadem Eccleſia data fuit anno* 19.
14 *Character imprimitur infanti ordinato Epiſcopo; etſi ei non concedatur iuriſdictio, quam exercere*

exercere postea poterit, si maior factus consentiat in potestate sibi charactere tradita.

15 Pontifex solo verbo, vt esto Sacerdos, nequit facere Sacerdotes, & Episcopum, numero 18. etsi alij contra.

16 Pontifex solo verbo vt si dicat esto baptizatus, non facit aliquem Christianum, nec ei verum impertitur Baptismum.

17 Pontifex non habet potestatem immutandi ius Diuinum, nec alterandi formas Sacramentorum.

19 Forma ordinandi Sacerdotes, & Episcopos, est saltim implicitè in Euangelio.

20 Ordinatus, siue in minoribus, siue in maioribus ordinibus duobus, v.g. diebus ante impletam ætatem, verius est vt peccet; sed si iam in vltimo die anni, explendendi Doctores admittunt, n. 21. & 23.

21 Parum pro nihilo reputari, etiam in materia ordinum videtur admitti.

22 Vespera diei trahitur ad mane in ordinibus conferendis.

23 Anni perfecti, & expleti requiruntur, si dispositio legalis ita caueat in aliquibus casibus; sin autem sufficit annus inceptus. Et quibus iuris verbis hoc caueatur, num. 26. & 27. Quid si dubium sit in verbis iuris, n. 27. & 28.

26 Verbum cum peruenerit v. g. ad annum 25. non exigat annum completum, vel inceptum, & n. 29.

27 L. qui filium, §. 1. ff. ad Trebel.

1 AD primam quæstionis partem dixi supra *sub Rubr.* requiri de iure annum completum *ex cap. nullus de temporib. ordi. lib. 6. l. 27. titul. 6. p. 1.* ita docent Garcia *de beneficiis p. 7. cap. 4. num. 6.* Sanchez *in cons. mor. lib. 7. cap. 1. dub. 33. num. 15.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. cap. 427. num. 9.* Campanil. *in diuers. iuris Canon. Rub. 7. cap. 1.* Moneta *de distribut. 2 p. quæst. 19. num. 11.* Anastas. Germon. *de indultis Cardinal. §. quibusuis num. 3.* glossa *in clem. fin. hoc tit.* & *in cap. de his, verbo lectorum dist. 28.*

2 Nec obstant huic resolutioni textus *in dicto c. de his, & in cap. in singulis 28. dist.* quibus videtur fas esse paruulos à primæ infantiæ annis Clericatus
3 officio mancipare; † quia verba ibi: *à primis infantia annis*, & *ab infantia* eum sensum habent, vt post primos infantiæ annos, atque ita septimo anno perfecto significent: nam præpositio illa *A*, idem significat, vt multis comprobat Tyraquellus *in l. si vnquam* verb. *& postea, num. 21. cod. de reuoc. donation.* Menochius *lib. 2. de arbitr. casu 57. n. 11.* Acuña *in dicto cap. de his num. 3.* & *in dicto cap. in singulis num. 1.*

4 Nec etiam obstat Diuus Thomas, dum dixit *in addit. ad 3. p. quæst. 39. art. 2.* tonsurari posse infantem, sine qui septimum annum non expleuit ante vsum rationis; quia Sanctus non absolutè docuit infantes tonsurari posse, sed ita demùm, si necessitas exigeret, & spes profectus, vt puta si intrent in religionem *ex cap. fin. de temporib. ordin.*
5 *lib. 6.* † quia necessitatis tanta vis est, vt cogat aliquando à iuris dispositione recedere: argument. textus *in cap. 2. de obseruat. ieiun. & in cap. 2. de consuet. cap. qui propter necessitatem de furtis*, & aliorum, quæ tradit Brunorus à Sole *in compendio vtriusque iuris*, verb. *necessitas*: ita expendit Narbona *in annal. anno 7. quæst. 9. num. 6. & 7.* Verùm Henriquez *lib. 10. de ordine cap. 19. num. 1.* Tabiena *in summ.* verb. *ordo 4.* Maiolus *de irregularit. lib. 1. cap. 30. num. 5. & 8.* Augustinus Barbosa *de iure Ecclesi. lib. 1. cap. 38. num. 43.* dicunt tempore Angelici Doctoris dari pueris ante discretionis annos primam Tonsuram.

De tempore inquam ad tres minores ordines, 6
iam supra dixi *in Rubrica*; & licet dicant glossa *in dict. cap. de his*, verb. *Lectorem*, & *in clementina generalis*, verb. *promoueri hoc titulo*, Sotus *in 4. dist. 25. quæst. 2. art. 2. §. quamuis iure*, vers. *& omnes minores ordines a septennio*, Burgo *de irregularis. part. 6. titulo de tempor. ordin. num. 6. & 26.* Vgolinus *de irregularit. cap. 45. num. 2.* Azorius *in summ. instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 5. quæst. 8. & 9.* Sayrus *de cens. disp. 31. sess. 1. num. 22.* Moneta *de distrib. supra num. 11.* & alij, quos sequitur Narbona *supr. num. 3.* excepto Acolytatu, qui septennium completum excedit, vt colligitur ex textu *in cap. quicumque in princ. 77. distinctione*, vbi post infantiam, & ante pubertatem lectorem creari debere præcipitur, eandem requiri ætatem, ac ad primam Tonsuram; idemque procedere, vbi Sacri Trident. viget obseruantia. † Quia 7
Trident. nihil circa ætatem requisitam ad primam Tonsuram, & primos ordines immutauit; sicque ait Piasecius *in praxi Episcopali p. 1. cap. 1. num. 22.* Congregationem Concilij respondisse, nempe nullam esse à Tridentino præstitam ætatem Tonsuræ, & quatuor minoribus ordinibus, sed eam attendendam, quæ in Sacris Canonibus præscribitur. Tamen tu resolues in praxi, iuxta id, quod adduxi *in princ. supra*; etsi Narbona, cum Sayro, Suarez, Acuña, & aliis *supra num. 4. & 5.* curet expendere Trident. *sess. 24. cap. 5.* quatenus iussit inquiri de ætate promouendorum, ad minores solum intelligi, nempe an promouendi Tonsura, & tribus primis ordinibus minoribus, possint initiari, illudque à Concilio sic præcipi, vt de ea ætate Episcopi arbitrentur, vbi scilicet, apertis documentis constare non possit de ætate certa ordinandorum; quod etsi de iure possit amplecti in praxi autem non videtur vsitatum, vt *in princ. supra* adduxi à vers. *de iure autem Ecclesiast.*

Ad secundam quæstionis partem, an detur 8
paruitas materiæ in ætate ad ordines? videtur respondendum ex dictis *dubio præcedenti*; sed tu dices, & resolues, vt dico infra *in vers. ad quintam.*

Ad tertiam quæstionis partem, an Episcopus 9
ordinans infantem in Episcopum ante rationis vsum, ordinet validè illum? Et pro resolutione adiunges dicta *sub Rub.* in vers. *deinde dico*; & suppositis ibi adductis, & quæ ponderat Diana *p. 8. tract. 1. res. 32. in princ.* per textum *in cap. vnico de Clerico per saltum promoto*, rationem adducens ex D. Thoma, & respondens obiectioni illi, quæ desumitur ex verbo *ab Episcopo* prolato, dum dicit *accipe*, quod videtur ordinandi acceptationem includere, dicens verbum illud non denotare acceptionem recipientis, sed veram traditionem ex vi potestatis conferentis; adeoque potius imperium, & potestatem dantis, quam executionem accipientis, sicut etiam in Baptismo ad infantem dicitur *Epheta aperire*, item *accipe Sal sapientia*, &c.

Vnde iam ad punctum difficultatis pro affir- 10
matiua sententia sunt Doctores citati supra *in Rubr.* in vers. *notandum*, quibus accedunt Turria-

nus

nus *in summ.p.2.cap.80.dubio 1.num.2.* Præpositus *in 3.p.de Sacram.Ordinis q. vnica dubio 16. n.163.* Ochogauia *de Sacram.Ordin.tract. vnico q.9.n.3.* Auersa *de Sacram. Ordinis q.3. sect.5.* Tannerus *tom.4.disp.7.quæst.3.dub.1.num.10.* Diana *dict.p.8. tract.1.ref.32.in fine*, dum loquitur cum distinctione illa, in Episcopo scilicet satis distingui Characterem ordinis, & potestatem Ecclesiam gubernandi, priusquè posse infanti conferri; licèt posterius quod requirit liberum consensum recipientis non possit ei imponi; & sic fieri quod cum ordinario Episcopalis tendat ad prius; non autem necessariò, & essentialiter ad posterius, nihil obstare, quominus infanti conferri possit; itavt infans per illam ordinationem constituatur in eo gradu, per quam possit ei committi Ecclesiæ gubernatio, & constitui sponsus alicuius Ecclesiæ; non tamen re ipsa ita comitari, vt sine vlteriori consensu præstando, quando peruenit ad vsum rationis, obli-

11 getur Ecclesiæ curam suscipere. † Etenim etsi monstrum videretur in Ecclesia Dei, non reticeo ex Baronio *anno Domini* 925. Hugonem, nempe filium Humberti Comitis Aquitaniæ, qui nondum quinquennis penè infans Rhemensis electus fuit Archiepiscopus, & à Ioanne X. confirmatus; qui vt refert Baron. malis fuit exemplis inductus; & Panormit. *in cap. cum in cunctis, notabili 4. in fine, num.2.* refert ex Ioanne Andrea quendam virum nobilem fuisse promotum in Episcopum anno suæ

12 ætatis 18. † Nec esse ab hoc absimile quod refert Mandosius, *in tract.signatur.grat.Rub.de dispens. super retent.* nempe vt Alphonso Cardinali Carrapha 19. ann.agenti, sit data Ecclesia Toletana Archiepiscop. in administrationem; & his nostris temporibus vidimus à Paulo V. Pontif.Max.Ferdinandum Cardin. Hispaniar. infantem adhuc ex Ephebis non excedentem ann.11.agentem promotum in Archiepiscopum Toletanum.

13 Prædictæ inquam sententiæ impugnat D.Thomas rationibus multis, *in 3.part.q.39.art.2.* Granadus *in 3.p.controuers.9.tract.3.disp.1.num.7.* qui licèt non potuisset negare prædictam sententiam affirmatiuam, sequutus est D. Thomam, negatiuam tenentem; primò quia Episcopatus secum trahit iurisdictionem erga corpus mysticum Ecclesiæ; puer autem saltem ante annos discretionis non est capax iurisdictionis. Secundò quia Episcopus est sponsus Ecclesiæ, cuius Pastor constituitur; desponsatio autem petit rationis vsum. †

14 sed reuera istæ rationes non videntur concludere, cum iam diximus aliud esse quod spectat ad ordinē, aliud quod ad iurisdictionem. In primo enim solum contenditur posse imprimi characterem infanti, vt postea possit ei designari Ecclesia, cui sibi voluerit desponsabitur; & quoad hoc non maiorem ætatem requirit Episcopatus, quàm Præsbyteratus, ad quem etiam pertinet habere potestatem, erga corpus mysticum Ecclesiæ absoluendo fideles à peccatis; ergo si potestas Ordinis sacerdotalis conferri potest infanti, licèt tunc non conferatur iurisdictio, sic etiam possit Episcopalis conferri; & potius eum potestas Ordinis sacerdotalis, quo conceditur illa consecrandi corpus, & sanguinem Christi Domini præstantior sit in ratione ordinis, quàm quod illi superaddit Episcopatus, præcipuè si consideres Theologos dicere Episcopatum non esse ordinem per se distinctum à Præsbyteratu, sed tantum extensionem, vt dictum est supra *sub Rub.de temporib.ordin.& in tit. ibi*: ergo si puero imprimi potest character sacerdotalis, etiam poterit Episcopalis, & ego sic tenendo contra Durandum negatiuam multis rationibus suadentem, *in 4.dist.25.quæst.2.num.8.* Petr. Sotum *de instit.sacerdot.lect.5.de Sacram.ordin.* §. *secundo etiam*, & eundem Granad.*in 3.p.tract.3. de hoc Sacram.disp.1.num.6.& 7.* Marchin.*tract.4. cap.4.num.4.* addo nostram affirmatiuam tenentes, Bonacinam, *de Sacram.disp.8.quæst.vnica p.5.n.5.* Valent.*quæst.4.de Ordine p.1.* Campanil.*in diuers. iuris canon.Rub.4.c.4.num.17.* Vasquez *disp.246.* Meratum *de ordine disp.9. sect.1.* & cum alijs nouissimè Dianam *p.12. tract.1. ref.47.* vbi latè respondet fundamentis Durandi, & aliorum.

Ad quartam quæstionis partem, an possit Pontifex solo verbo creare sacerdotes, veluti si diceret, *esto sacerdos*; vtique negatiuè respondendum est, tum ex notatis supra, *in Rub.& tit. de temporib. ordin.* vbi dixi à Christo Domino institutam esse formam, & materiam Sacraméti Ordinis modo ibi dicto; deinde quia vnaquæque forma Sacramenti debet significare expressè quem realiter efficit; sed per dicta verba *esto Sacerdos* non expressè significatur potestas conficiendi Corpus Christi, & remittendi peccata: ergo. † Tertiò quia sicut si Pontifex diceret alicui non Baptizato *esto Christianus*, per ista verba non tolleret peccatum Originale, nec illi verum Baptismum impertiret; ita similiter per illa verba, *esto Sacerdos*, Pontifex sacerdotem non ordinaret, nec potestatem conficiendi corpus Christi, & remittendi peccata, illi tribueret. † Quartò quia Summus Pontifex non habet potestatem immutandi ius Diuinum, nec alterandi materias, aut formas Sacramentorum nobis à Christo determinatè relictas, quia inferior non habet potestatem abrogandi legem superioris, iuxta quæ latè dixi *in c.12. de iudicijs*, sed Christus nobis reliquit formam illam: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata &c.* sic docent multi Doctores, præcipuè Theologi, & Philiarcus *de officio Sacerdotis p.2. lib. 3. cap.14.per totum*, Diana *dict.p.8.tr.1.ref.* 28. & ita tenendum. 15 16 17

Nec obstant Angelus, quem refert, & sequitur Felinus *in cap. 1. de const. num.23.* Decius ibidem *lect.1.num.50.* Rebuffus *in praxi beneficior. tit. de Cleric.à quibus, & quomodo creentur num.9.& 10.* Hieronymus Gigas *de pensionib. quæst.8.* Franciscus Victoria *de sacr. Ordin. quæst.5.* dicentes solo prædicto verbo *esto sacerdos* posse Pontificem sacerdotem creare; itemque posse dicendo *esto Episcopus*, Episcopum creare; licèt non soleat, vt dicit Angelus relatus ab eodem Rebuffo *suprà, n.11.* ex ea ratione; quia Pontifex summus introduxit formā huius ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis, cuius tenor non extat in Euangelio, possitque illam abrogare, locoque illius, aliam formam ad beneplacitum suum constituere. † Tamen horum omnium fundamentum videtur futile, & inane; quia vtraque forma, saltem implicitè in Euangelio continetur offerendi scilicet Missæ sacrificium, & remittendi peccata, vt apparet de priori in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus Christus Apostolos constituit sacerdotes, & dedit illis potestatem offerendi Missæ sacrificium pro viuis, & defunctis; & secunda est expressa in Euangelio Ioannis X. ibi: *Quorum remiseritis peccata*, vt iam dixi *sub dicto tit.de temporib. ordin.* De hac quæstione per glossam *in c.1.§ vna de summa Trinit.* agit cum multis Barbosa *num.22.* videndus *ibi*. 18 19

Ad

20 Ad quintam quæstionis partem, an qui vespepere ingreditur annum assignatum, possit ante mane ordinari; & secundùm dictum supra *in principio huius quæstionis*; vbi quod septennium pro Tonsura, & alijs tribus minoribus ordinibus, debeat esse completum; & sic Basilius *de matrim. lib. 7. c. 65. num. 1.* dixit vt in ætate requisita ad ordines suscipiendos, non detur paruitas materiæ; eo quod hic non habeat locum regula illa, quod parum distat, nihil distare videtur, sicut nec in alijs, in quibus ius tempus præfinitum exigit, vt in ætate ad ordines; si enim dies vnus, aut hora desideretur, vitiat factum, & Henriquez *lib. 7. c. 20. num. 2. in glossa litt. O*, dicit non debere deesse diem: & sic Villalobos *in summ. p. 1. sub tr. 11.* ex doctrina Nauarri *de temporib. ord. cons. 9.* non admitti, ait, etiam si tantum desit dimidium diei temporis designati ante ordinis susceptionem, v.g. si desit Subdiacono dimidia dies ad incipiendum vigesimum secundum annum, refert Diana *p. 5. tr. 5. res. 17.* Pasqualigus *in quæst. can. cent. 1. q. 122. num. 5.*

21 Non desunt autem qui dicant præfatam regulam parum pro nihilo reputari; & sic si modicum deficiat tempus, ordines queant conferri licitè, & sine peccato: nam Pater Ledesma, quem refert Ægidius Trullench. *de sacr. c. vnico lib. 6. dub. 10. sub num. 4.* in vers. *maior*, etiam tacito nomine refert aliquos affirmare non peccare ordinatum, si tantum ad ætatem completam deficiant septem, aut octo dies; ipse autem non admisit, quia hæc temporis designatio est grauis res; admittit autem Ledesma Dominicanus, non peccare illum, si eo die, mane, aut vespere, quo ordinatur, attingit tempus designatum; sic etiam admittit, vt probabilem Diana *part. 2. tract. 16. resol. 29. dicta part. 5. tract. 5. resol. 17.* in vers. *nota*, vbi dicit, quod si desit in principio sequentis diei, v.g. hodie impletur ætas 24. annorum post dimidiam noctem, potest ordinari sacerdos, ex eo quia, vt docet Nauarrus *supra cons. 6.* in fauorabilibus dies cæptus habetur pro completo, *l. qua ætate ff. de test.* & confirmant ex eo, nùm licèt requiratur septennium completum ad sponsalia; si tamen sunt in vltima die septennij, sat est, si ille sit inceptus, Mandosius *de ætate minoris cap. 14. numero 11.* Panormit. *in cap. attestationes de desponś. impub.* & sic dicit Diana in casu nostro patere; quia reuera ille iam dicitur attigisse 25. annum, & docent Sanchez *in opusculo tom. 2. lib. 7. cap. 1. dubio 33.* videndus Naldus *in summa* verb. *ætas, numero 3.* & docent Marchinus *de Sacram. Ordi. tractatu 1. c. 5. cap. 2. num. 7.* Et idem Trullench. *supra sub dicto numero 4. in fine*, putat post factum absque scrupulo posse sustineri opinionem Ledesmæ, quam dicit vt probabilem absolutè admitti à Diana *dict. part. 2. resol. 29. tr. 2.* quia tantillum temporis in moralibus poterit pro nihilo reputari, & amplius dixit Zaynardus Dominicanus *in direct. Theol. p. 1. de Sacr. matrimonij c. 40 §. 14.* Episcopos posse dispensare, si deficiant ordinando duo vel tres dies ad ætatem debitam, quia moraliter parua distantia, pro non distantia habetur, cuius dictum cogitandum relinquit Diana, *dicta*
22 *part. 9. res. 50. in fine*, † imò Leander *de Sacram.* quem videtur sequi Diana *part. 9. tract. 9. resol. 50.* dicit *tom. 2. tract. 6. disputatione 6. quæst. 8.* quod in casu, de quo loquimur vespera diei, trahitur ad mane, cum ex vtroque vna dies fiat; indeque fieri morali continuatione, vt qui sic ordinatur, dicatur ordinari in anno 22. tertio, aut quinto constitutus; & idem Leander *quæst. 7.* obiter dicit ad recipiendum v.g. Subdiaconatum, sufficere viginti duos annos inchoatos, non per vnum integrum diem, vt volunt Coninch. & alij relati supra *in princ. Rubricæ*, nec per vnam horam, vt voluit Diana, sed sufficere incohatos per vnum, vel dimidium quadrantem horæ; quia qui per dimidium quadrantem horæ viginti duo, tres, aut quinque annos attigit, verè constitutus sit in anno 22. 23. & 25. à Tridentino præscripto.

Ad vltimam quæstionis partem, de qua iam supra *sub Rub.* aliquid dixi ex Tridentini verbis, *sess. 23. cap. 12. de reform.* respondeo controuersum esse in iure, an, quando annus cæptus sufficiat, & habeatur pro completo, de quo agunt glossa, & Doctores per textum, *ibi, in l. ad Rempublicam ff. de muneribus, & honor. & in l. 3. §. minore ff. de minoribus, & in l. si cui fin. ff. de leg. 1.* glossa *in cap. subdiaconus 77. dist. glossa 2. in cap. ad nostram de regul.* Felinus *numero 7. in cap. cum vigesimum de officio deleg.* Coñanus *lib. 3. comment. cap. 12. numero 7.* Nauar. *in man. cap. 25. numero 117. vers. ad 9.* & communiter distingui solet inter dispositionem fauorabilem & odiosam; sed verius est vt sit attendenda legis, & Canonis dispositio, quia si expresse ad annos perfectos, & consummatos, vel simpliciter ad tot annos referatur; tunc fieri, vt non sufficiat annum inchoari; si verò ad solam existentiam in tali anno, referatur tunc sufficiat inchoasse, vt sic si aliud ex mente disponentis non intelligatur, verborum proprietas sit attendenda, tam in materia fauorabili, quàm in odiosa, iuxta textum *in l. non aliter 67. ff. de leg. 3. l. cum lege 24. ff. de testam.* & in hunc sane modum existimo interpretandam esse legem *in l. anniculus 134.* cum sumatur anni impletio ex proprietate sermonis, vel iuris fictione. 23

Vnde iam libuit aduertere quibus verbis soleant iura loqui, quibus aut desideretur annus completus, aut sufficiat inceptus; & quatenus ad primum scies significari per verba sequentia legis, aut Canonis, vt si v. g. loquatur sequenti modo *post viginti annos, post vigesimum cum expleuerit*, & similia: nam procul dubio talia verba desiderant annum completum, *ex l. si ita 41. vers. & inter ff. de manumiss. testam. l. 2. in princ. ff. de excusat. tutor, cap. cum in cunctis in princ. de elect.* & simili modo illa dispositio, *cum quis fuerit viginti annorum, vel habuerit viginti annos* exigit annos completos; quia antequam compleantur, verum est quem non esse viginti annorum, vel illos habere: argument. textus *in dict. l. anniculus*; & ita procedit *lex si cui ff. de leg. 1.* vbi glossa, & Doctores. 24

Per contrarium autem ad annum inceptum, dici debet, vt referantur sequentia verba: *cum fuerit in vigesimo anno, cum attigerit*, vel quæ prohibent, *ne qui ante vigesimum annum faciat*: nam propriè loquendo qui iam incepit attingit, & qui iam est in vigesimo, ante illum non facit, sed potius in illo, vt *in dict. cap. cum in cunctis de elect. §. inferiora*, textus & glossa *in clem. fin. hoc tit. dicta l. si ita in princ. 41. ff. de manumiss. testam.* Trid. *dict. sess. 23. cap. 12.* glossa *in dict. l. si cui*, vbi communis. 25

Sed dubium est quid quando dispositio loqui- 26
tur

tur per verba illa: *cum peruenerit*, v. g. *ad 25. annum*; & videtur dicendum sufficere annum inceptum, per textũ *in l. qui filium 73. §. 1. ff. ad Trebellian.* ibi: *cum ad annum vigesimum peruenisset*, per quem Conanus *dict. lib. 3. comm. cap. 12. n. 7.* sic tenet, & amplius ex eo colligitur; quia Imperator ibi motus fuit verbis testamenti. Verùm communis Doctorum sententia est, vt verba illa intelligantur de anno vigesimo completo, vt de materia illius dictionis probant per textum, *in l. urbana 198. ff. de verb. signif.* verb. *pernoctauit*, & *in cap. si constiterit de accusat.* Tyraquel. *in l. si vnquam*, verb. *reuertatur*, *a num. 194. cod. de reuocand. donat.* & ex textu sic probante in specie *l. non putabam 47. ff. de cond. & demonstrat.*

27 Et si retineas hanc sententiam contra Conanum, tunc respondebis ad textum *in dict. l. qui filium, §. 1. ff. ad Trebell.* vel quod verba eius relata suppleantur, per alia verba sequentia, nempe *quod si ante vigesimum decesserit*, quibus videtur Imperatorem non accepisse dicta verba prima, ibi: *Cum ad annum vigesimum peruenisset*, in proprio significatu; imò sensisse de anno incœpto, & inchoato, vel quod saltem res erat dubia; ita vt in hoc dubio Imperator motus verbis quæ ad vtrumque sensum referri poterant ex æquitate in fauorem filij pronunciauerit: sequitur Barbosa *in dict. clem. fin. hoc tit. num. 9.* &
28 glossa *in dict. l. qui filium.* † Vbi D.D. existimarunt textum illum procedere fauore filij simpliciter; sed huic intellectui repugnat idem textus, dum probat Imperatorem motum fuisse verbis testamenti; & ita etiam colligitur ex verbis iactis sub vers. *per contrarium*, supra, quibus probatur quando dispositio intelligatur tantum de anno incœpto. Et *in vers. antecedenti*, quibus probatur quando intelligatur de anno completo. Hactenus de ætate ad ordines, de ætate ad officia, & *in cap. 1.* de ætate ad beneficia; infra etiam *in cap. 3. 4. & 5.*

QVÆSTIO II.

An ante septennium possint conferri, & in qua ætate Acolytatus, siue Sacri ordines, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus? Et an vt quis ordinetur Episcopus, requiratur præcisè ætas annorum triginta. Et quid de suis Coadiutoribus, vel de Pontifice, aut Cardinali?

SVMMARIVM.

1 *Omnium ordinum ætas requisita remissiuè.*
2 *Ad Episcopum ætas requiritur vt sit annorum 30. etsi in Gallia sufficiant anni 27.*
3 Cap. quorundam 1. dist. 34. n. 4.
4 *Iuuenis reputatur qui est in annis 30. & plus,* & n. 12.
5 *Iuuentus incipit ab annis 25. & durat vsque ad annos 45.*
6 *Archiepiscopo porro electo Rhemensi, datus fuit coadiutor.*
7 *Episcopalis ætas debet esse annorum 30. expletorum, contra dictum infra* n. 12.
8 Auth. de Sanctissimis Episcopis p. 1. collat. 9. *exegit in Episcopis annum 35. expletum,* n. 10.
9 *Numa Pompilij filius apud Sabinos in ætate quadragenaria electus fuit*; & n. 11.
11 *Ætas quadragenaria appellatur prudentissima, & trigenaria prudens.*
12 *Ætas primo per acerua trigenaria maturescit.*
13 *Ætas annorum quinquaginta, fuit antiquitùs assignata pro Episcopis eligendis. Quæ hodie in Hispania videtur in vsu, cum sæpè numero, & maiores illa, eliguntur Episcopi,* vt n. 16.
14 *Quinquagenarij nihil à senectute distant.*
15 *Senectus reddit homines inhabiles ad Episcopatum.*
16 *Senectutis initium verius est computetur ab annis 50. etsi alij ab anno 45. alij à 55. completo, alij à 60. alij à 70. alij ab arbitrio pendere,* n. 17. 18. 19. 10. 21 & 22.
20 *Ætas septuagenaria excusat a tutelis, & muneribus personalibus.*
22 *Senectus nihil aliud est, quàm ætas decrescendi, quæ contingit ab anno 50.*
23 *Quinquagenarij in Camera reputantur pro senibus.*
24 *Hominum minor pars, peruenit ad annos 50.*
25 *Annus 49. Climactericus est minor.*
26 *Eligi in Episcopos possunt etiam maiores annorum 50. qui repelli nequeunt ob senectutem, & rectè ab annis 60.* n. 28.
25 *Senum ætas tripartita est, in primam, mediam, & vltimam senectutis. Prima durat ab anno 50. ad 60. Secunda à 60. ad 70. Tertia à 70. in annos sequentes, quæ reputatur debilis, imbecillis, & non apta ad gubernandum, muneraque obeunda.*
28 *Homines litterati, & industrij ab annis 60. nimis prudentes reputantur; etsi non laboriosi.*
29 *Quinquagenarij robusti reputantur ad gubernandum, & adhuc iuuenes.*
30 *Iuuenes haberi possunt qui nondum inter seniores connumerantur.*
31 *Septuagenarij, & amplius à Regibus nostris Hispaniæ solent Episcopi nominari; quia, etsi non sic laboriosi, prudentiores tamen existimantur.*
32 *Senior quo quisque eo præsumitur prudentior, nisi in decrepito,* n. 34.
33 *Prudentia maior præsumitur in senibus; sic vt contrarium non probetur, nisi per testes,* n. 34.
35 *Episcopus coadiutor alterius Episcopi, non eligitur, nisi ab annis 30. & deinceps.*
36 *Pontifex eligi potest ad vniuersam Ecclesiam, qui est in annis 30. expletis, sed si adsit alius habilis ætate maior, ille debebit eligi,* n. 38. & 41.
37 *Papa dicitur Episcopus omnium Ecclesiarum, qui secundum aliquos, potest rectè eligi ab ætate decennij, aut 14. annorum,* numero 40.
39 *D. Petrus fuit Pontifex electus; quia maior annis, quàm dilectus Ioannes.*
41 *Electio Pontificis facta de illo, qui nondum*

est

est ætatis 30. valet, nisi fieret ante septennium, n.42.

43 *Cardinales, Diaconi, & Subdiaconi creari possunt in ætate 22. & 23. annorum, Presbyterales, non nisi in ætate 30. annorum*, numero 45.

44 *Cardinalatus Dignitas post Pontificiam, est maior cæteris in Ecclesia.*

46 *Cardinalium ætas de iure ordinario est iam assignata*, n.43. & 45. *sed Papa quoit etiam minores annis 30. creare Cardinales quod fit potius dispensatione, non consuetudine*, num.49.

47 *Gregorius XI. fuit Cardinalis electus minor annis 5 t.*

48 *Papa nouiter electus, solet suum Cardinalatum assignare alicui cognato, quamuis adolescenti.*

50 *Papa quoit aliquem Episcopum creare ante rationis vsum, & multò magis Cardinalem, etsi non licitè*, n.52.

51 *Cardinalatus non est ordo, nec Sacramentum.*

52 *Papa ad Cardinalatum tenetur eligere digniores in conscientia.*

1 AD primam, & secundam difficultatem satis responsum præbui, *sub Rub. huius tituli*
à vers. *dices*, vbi sigillatim tracto de ætate requisita olim, & hodie post Tridentinum ad ordines
minores, etiam cum prima Tonsura ac ad ordines maiores Subdiaconatus, Diaconatus, & Præsbyteratus: & DD. *ibi*, adducti longè agentes referunt alios ex proposito scribentes, vt videbis
nouissimè apud D. Didacum de Narbona *in suo annali in locis, ibi assignatis*, quare amplius non
insisto cum ex iam ibi dictis, satis, superquè intelligatur, & ex dictis supra *q.1. à n.1.*

2 Ad tertiam de ætate requisita pro ordinando aliquem in Episcopum; ex proposito agit Iulius
Lauor. *lucubrat. variar. p.1. cap.6. num.14.* cumque iam aliqua de ætate ad eligẽdum Episcopos dixerim *sub tit. de elect.* & constat, vt iam scripsi *sub Rubrica de temporib. ordin.* Episcopatum esse
vnum ex ordinibus sacris, distinctum à Præsbyteratu, Diaconatu, aut Subdiaconatu, modo ibi
dicto, euenit vt congrue hic de ætate ad Episcopum ordinandum agamus, & licet Petrus Gregor. *super decret. dicto tit. de elect. cap.11. num.3.*
dicat in Gallia sufficere si nominatus Episcopus à Rege, sit annorum 27. Tamen de iure verius est
vt desiderentur anni triginta; eo quod Tridentinum, *sess.7 de reform. cap.1.* appellet maturam talem ætatem. Pro ornatu videbis quæ dixi supra *in cap si Archiepiscopus 7. hoc tit. q.2. vers. de ordinato Episcopo.*

Nec huic resolutioni obstat textus, *in cap. quorundam 1. dist.34.* quatenus videtur colligi ex eo
3 rescripto Nicol. Papæ iuuenem posse fungi munere Episcopali cum de Lamfredo Episcopo ibi
legatur iuuenem fuisse; & sic fuisse electum, ac nominatum ante trigesimum annum. Nec alia
exempla, quæ retulit Baronius statim citandus de quodam puero, nondum quinquennis Archiepiscopo Rhemensi creato. † Quia ad textum Nico-
4 lai Papæ respondetur non inferri ex eius littera Episcopum, de quo ibi non fuisse maiorem anno
trigesimo: nam etsi iuuenis appelletur, potuit inquam esse iam in annis triginta constitutus; eo
quod, vt plures agnoscunt † iuuentus, quæ reuera 5
ab annis viginti quinque incipit, perduretque, vsque ad annos quadraginta quinque, vt ait Simon
Scard. *in lexicon. verb. iuuenes*, Narbona *anno 25. quæstione 1. numero fin.* sequitur, vt talis Episcopus nominatus iuuenis, dici posset, etiam post annos triginta; etenim Cuiacius *in l. non aliter 69. §.1. ff. de leg.3.* dixit vsque ad illud tempus ætatem iuuenilem reputari etsi Narbona *anno 30. sub numero 12.* comprobans iuuentutem, & adolescentiam non differri, legendus cum multis ab eo relatis, *numero 13.* durateque vsque ad annos
quinquaginta. † Et de facto pueri electi Archie- 6
piscopi Rhemen. si satis Baronius lamentatus est *tom.10. annal. anno Christi 925. numero 8.* vbi adducit Æduardum, *libro 1. cap. 19.* & post eos Henricus Spadanus, *in eiusdem Baronij epitome ad annum Christi 1033. num...* subdens illi fuisse ad functiones Episcopales obeundas coadiutorem Episcopum datum, à quibus Narbona, *dicto anno 30. sub numero 6.* refert verba, tam de facto Archiepiscopi Rhemensi, quam de coadiutore illi dato, videbis quæ dixi, *quæst.1. sub numero 11. & 12.*

Dubium potest esse, an requisita ætas pro 7
Episcopo eligendo, debeat esse anni trigesimi expleti, aut sufficiat incæpti. Et quod sufficiat incæpti, probatur ex adductis supra *in Rub.* vbi dixi annos requisitos ætatis pro ordinandis in minoribus, & in sacris sufficere arrictos, nec prærequiri completos, sed dicendum est decretam esse in iure pro ordinandis Episcopis ætatem trigesimi anni expleti ex textu *in cap. qui in aliquo 51. distinctione cap. Episcopus dist.77. cap. cum in cunctis 7. de elect.* vbi dixi, aliqua Concilium Lateranense sub Leone X. *sess.9. de reform. Trid.* supra *dict. sessione 7. cap.1.* & maximè hodie ex Bulla Gregorij XIV. publicata, *die 15. May* 1591. de quo alios referens Diana *part.5. tractatu 2. resol.19.* Barbosa *in dicto Trid. cap.7. & de iure Ecclesiast. lib.1. cap.1. numero 83.* Narbona *dicto anno 30. numero 1. & 2.* Rodericus à Cunha *in dicto cap. Episcopus num.17. & in cap. nullus Episcopus 1. numero 6. dist.60.* Filliucius *de statu Clericor. tract.41. cap.5. num.32.* Moneta *de conseruator. cap.5. num.155. & de commut. vltimarum volunt. cap.10. num.113.* Nicolaus Garcia *de benefic. part.7. c.4 num.76.* Vigellius *in methodo iuris Pontificij lib.3. cap.10. Reg.18.* Piasecius *in praxi Episcopali 1. part. cap.1. num.23. ad finem, & cap.9. & 11.* Alzedus *de præcellentia Episcopi p.1. cap.3. n.22.*

Nec implicat huic resolutioni textus, *in auth.* 8
de sanctissimus Episcopus part.1. collect.9. quæ Episcopis initiandis annum trigesimum quintum, & quidem expletum præfixit; quia etsi posset eius decisio adstrui; eo quod oporteat ordinandum in Episcopum esse prudentem aliter quem ad Episcopatum inhabilem reputari, vt notat idem Rodericus à Cunha *in principio distinctione 36.* † imò & ex Dionysio Alicarnasseo, *lib.2.* 9
antiquitatum Roman. & ex Iacobo Menochio *libro 2. de arbitrariis centuria 6. numero 13.* dicatur de Numa Pompilio, Pomponij filio apud Sabinos illustris filio ferme quadragenario, quæ ætas
est prudentissima. † Tamen respondetur ad 10
authoritatem *dicta auth.* non habuisse authoritatem disponendi super rebus Ecclesiæ ex his, quæ scripsi, *supra in cap. Ecclesia sancta Mariæ, cap. quæ in Ecclesiarum de constitut.*

cap.2. & toto tit. de iudiciis , & foro comp.
& in proposito expressè resoluunt Azorius , &
Vincentins Tnrturetus , quos sequitur Narbona
11 *dicto anno 30.quæst.5.num.5.* † Nec dictum Dio-
nysij loquentis de electione Numæ Pompilij,quia
illa quadragenaria appellatur , ibi prudentissima,
nec repellit trigenariam , quæ reuera prudens ætas
reputatur , cum in ea possit Episcopus aliquis or-
dinari , *ex dicto cap. cum in cunctis , de elect. cap.*
Episcopus 77. dist. Videndus Simancas *de Repu-*
*blica lib.6.c.9. num.795.*ex aliis comprobat idem
Narbona *dicto anno 30.sub q.2.à n.3.*

12 Et licèt Antonius Chuchus *instit. moral. lib 4.*
tit.1. de elect. num. 138. & expressius , *ibi : tit.2.*
num 11. dixerit triginta annis minores ad Episco-
patum postulari posse , & alij sic existimauerint;
verius est vt nonnisi post annum trigesimum ex-
pletum , quia hæc matura ætas hominir est , ante
cuiur implementum ob iuuenilis intemperantiæ
exuberantiam , nemo commodè ad Ecclesiarum
regimen assumi poterit , quia ex mente Trid. *in*
dicto cap.1.sess.7. Colligunt Doctores , & Turtu-
retus , *in Parallelis ethicis , & iuridicis disser-*
tat.15.paulò post principium,eam ætatem maturam
appellari, & quod ætas primo per acerua trigena-
ria maturescat.

13 His omnibus videtur contrarius Clemens Ro-
manus *lib.2. Apostolicar.const.cap.1.*vbi ait illis ca-
ueri non minorem natu quinquaginta annorum
oportere eum esse , qui pastor , & Episcopus con-
stituendus erat ; verum etsi illa determinatio, tunc
temporis sic procederet : tamen Patres Agathensis
Concilij , & mox Lateranensis immutarunt , †
14 quia quinquagenarij nihil à senectute distant,
qua nemo ad Episcopatum congruit , vt promo-
ueatur sicut sentit Narbona , *dict. anno 30. cap.5.*
sub numero 3. inferens *ex cap. Archidiaconum,*
15 Florentinum , iuncta glossa , *ibi 85. dist.*† Sene-
ctutem homines reddere inhabiles ad Episcopa-
tum , tradens sic ex Francisco Viuio, *lib.2. decisio-*
num decis.243.n.21.

16 Hoc dictum non parum repugnat vsui anti-
quo , & stylo nostri temporir , cum frequentia
nominatio ad Episcopatur , sit personatum pro-
uectarum , & sæpè numero excedentium ætatem
qninquaginta annorum , cur ergo vt inhabiles
17 tanquam senes congruat , eas non eligi. † Itaqne,
etsi variè sensissent authores alij dicendo senectu-
tem incipere à quadragesimo quinto anno , vt re-
fert Caluinur , *in lexicon. Iuris* verb. *ætas cap.28.*
18 ex Cicerone in Catone , † alij inquam à quinqua-
ginta quinque annis iam expletir , colligentes ex
textu *in l.fin.cod. qui ætate , vel profess. se excusant*
lib.10.& ex l 2. cod. de his , qui non impl. stipen-
19 *dia eodem lib.* & ex aliis , † alij verò reponentes
perfectum senectutis initium in sexagesimo anno
completo ex Cassaneo,*in Cathalogo gloria mundi,*
p.11. considerat.17. in fine , Iacobo Cujacio *lib.*
respons. Marcel.*in dicta l.non aliter ff.de leg.3.* per
textum *in l. pater familias 15.§. in adrogationibus*
ff. de adoptionibus , Cuiur authoritate multi etiam
20 tenent , † alij enim senecturis initium constitue-
runt in septuagesimo anno , Accursium sectan-
tes *in l.inuiti* , verb. *senes ff. de testibus* , & ex Ab-
bate , *in cap. quoniam frequenter num.18. vers.ego*
puto , vt lite non contestata ; quia hac ætate ma-
iores senectutis causa à tutelis , & muneribus per-
sonalibus vacationem merentur , per textum *in l.*
maiores 3.ff. de iure immunitatis , §. item maior in-
stit.de excusat.tutorum,†& alij propter varietatem 21
opinandi existimarunt nullum à iure senectutis
esse præscriptum initium & sic omnino peudere
à iudicis arbitrio , qua ætate quis senex haberi de-
beat , inter quos cum multis Menochiur , *de ar-*
*bitr.casu 59.*Ioannes Garcia *de nobilitate, glossa 48.*
§.1.num.6. Hieronymus Gonzalez *in reg 8. can-*
cell. glossa 5. §.9. num.27. Stephanur Gratianur
discept.forens. tom.2. cap.328. num.2. & multi sic
probari putantes , *ex l.2.§.quem ita,ff. de excusa-*
tion. muner. l. Prætor.13. ff.eodem. † Nihilominus 22
existimo initium veræ senectutis reputari iuridicè
à quinquagesimo anno completo ; quia senectus
nihil aliud est quàm ætas decrescendi,decretioque
in homine contingat à tali anno , vt ex Galleno
tradit Petrus Garcia , & cum eis Narbona anno
quinquagesimo *quæst.2.num.9.* & Doctores colli-
gunt ex glossa *in proœmio decretalium lib.6.* sene-
ctutis principium esse annos quinquaginta ibi
verbo , *perfectius* , & glossa *in cap.1. de celebrat.*
*missar.& in dicta l.non aliter §.fin.ff.de leg.3.*Iaco-
bus Cuiacius *in l.1.ff de excusat. muner.* Andreas
Gailius *lib.5. obseruat.92. numero 7.* † qui in Ca- 23
mera quinquagenarios pro senibus reputari scri-
bit , † imò Cardinalis Tuschus , *pract.concl. con-* 24
clus. iuris littera 1. conclus.103. numero 6. ea ra-
tione inquit minorem partem hominum perue-
nire ad annum quinquagesimum , † vel forte ea 25
de causa , quia , vt scribit Ioan. Garcia *de no-*
bilit. dicta glossa 48. numero 3. annur quadrage-
simur nonus climatericus , est minor ; ideoque fa-
talis.

His sic suppositis, etsi ætas ad eligendos Epis- 26
copos debeat esse saltem annorum triginta exple-
torum tamen ab ea in annos sequentes possunt
equidem maiores natu annorum quinquaginta ;
etsi senes existimentur eligi, nec ob senectutem,
vt inhabiles repelli. † Quia senium tripartitum 27
est dicterium, nempe in primam mediam, & vlti-
mam ætatem senectutis. Prima qui eorum adhuc
validi , & robusti ciuilia negotia possunt obire,
quæ durat ab anno quinquagesimo , ad sexage-
simum. Secunda à sexagesimo anno ad septua-
gesimum quo tempore , non sic æquè obire mu-
nera possunt. Tertia , quæ connumeratur ab
anno septuagesimo,& deincepr in annos sequen-
tes reputatur debilis , imbecillis , ac non apta ad
gubernandum muneraque obeunda , † ob idque 28
oprimè vsque ad annos sexaginta ; imo & plus
rectè viri industrij , & litterati possunt eligi , &
nominari ad Episcopatus ; quia tunc nimis pru-
dentiores existunt ; etsi non sic laboriosi.

Etenim Petrus Garcia *in Auicen. fect.1. lib. 1.* 29
*doctrina 3.cap.3.disp.16.*ex Galleno *lib.5.sanitatis*
tuenda cap.vltimo , docet primam senectutis par-
tem , quasi robustam , ciuilibus negociis conue-
nientissimam , quia etsi à quinquagesimo anno
delabantur vires corporis ; sed non sic defici vt
inhabiles citius homines reddantur quin potius ad
gubernandum adhuc iuuenes reputentur, & Nar-
bona *dicta quæst.2.sub num.12.in fine* , sic colligit
ex textu *in dicta l.non aliter 69.ff.de leg.3.* † Cum 30
Marcellur ibi definiat iuuenes eos haberi posse,
qui nondum inter seniores connumerantur , siue
inter eos, qui ad mediam senectutis partem, quæ
à sexagesimo anno initium sumit iam peruene-
runt.

Nec existimes à sexagesimo anno expleto, non 31
esse nominandor aliquos in Episcopos , cum sæ-
pè

pè videamus plures ea ætate maiores; imo & vt
septuagenarij, & amplius à Regibus nostris His-
panis nominentur; quia etsi reuera non sic labo-
riosi prædicti videantur; sunt tamen prudentio-
res, cum de iure senes non solùm prudentes sed
32 etiam in dubio prudentiores censeantur. † Nam
quo quisque senior est, eo præsumitur pru-
dentior, vt docet Baldus in cap. 1. in princip. de
renunciat. & probant verba Hieronymi scriben-
tis ad Nepotianum relata, in cap. porrò 6. distin-
ctione 84. ibi: senectus ætate fit doctior, vsu pruden-
33 tior, processu temporis sapientior. † Et sic Tyraquel-
lus in præfatione de iure primogeniorum num. 98.
fatetur maiorem prudentiam præsumi in senibus
cui assentitur Matienzus in dialogo relator. cap. 19.
asserens adeo senes prudentia & sapientia prædi-
ctos præsumi, vt nisi per quindecim testes contra-
rium probari minimè valeat: argum. singularis
textus, in l. vnicuique 7. in princip. cod. de proxim.
sacror. scriniorum lib. 12. Turturetus, in parallelis
ethicis, & iuridicis, dissertione 15. Rodericus à
34 Cunha in dicto cap. porrò 84. dist. num. 4. & 5. † Nisi
vt dicit Narbona anno 10. q. 2. n. 8. adeo sint senes,
& decrepiti, vt omni sensu, & ratione destituti
delirare videantur, alia adducens, & n. 10.

35 Ad ætatem requisitam in coadiutore dato Epis-
copo breuiter dicendum est, vt cum debeat etiam
prudentia vigere, vt eius coadiutus, quod eadem
ætas annorum 30. saltim requiratur, ac eadem ido-
neitas, quæ in titulari postulatur tempore electio-
nis, vt existimat Narbona, dicto anno 30. q. 5. n. 101.
cum Hieronymo Gonzalez in reg. 8. cancel. glossa 5.
§. 9. n. 6. Selua de benef. 2. p. q. 4. num. 9. Caputaq. de-
cis. 127. p. 1. & Rot. decis. 347. num. 3. per totam p. 3.
diuersorum, & alij

36 Ab quartam de ætate ad summum Pontifica-
tum obeundum, videbatur dicendum maiorem
postulari, ac in Episcopis eligendis, quanto pa-
storis supremi Dignitas præcellentior extat; & sic
experti videmus à principio nascentis Ecclesiæ non
tantum senes, & quinquagenario maiores, verùm
& seniores Pontifices pro tempore, vt in pluri-
mum fuisse electos. Sed dicendum est sufficere, vt
sit in eadem ætate annorum triginta, qui euehitur
ad Pontificatus Dignitatem supremam eo quod
sit, & dicatur Episcopus Romanus, vt apparet
ex textu in cap. Osius 7. 6. q. 4. c. licet 6. de electione,
37 in cap. si quis Episcopus 36. 2. q. 6. † Dicitur inquam
Papa Episcopus vniuersalis omnium Ecclesiarum,
vt docent Perez de Lara, in compendio vitæ homin.
cap. 29. num. 22. Rodericus à Cunha in dicto cap.
Episcopus num. 7. dist. 77. dicens esse conclusio-
nem, vt nullos minor annis 30. eligatur in sum-
mum sacerdotem, quod saltim de congruentia
admittendum tenet Barbosa de iure Ecclesiast.
lib. 1. cap. 1. n. 8.

38 Cum aliis Narbona longè agens anno 30. à
n. 5. vbi num. 8. dicit hoc esse intelligendum, dum-
modò alius ætate prouectior non existat, qui ad
talium munus æquè dignè conscendere valeat;
quia si senior adsit, is potius eligi debet, † exem-
39 plo Petri, qui hac ratione fuit dilecto Ioanni Præ-
latus, vt D. Hieronymus contra Iouinianum pro-
fert his verbis: Quæritur cur non Ioannes electus est
Virgo scilicet, vt esset caput Ecclesiæ? respondetur
ætati delatum est, quia Petrus senior erat, ne adhuc
adolescens, & puer progressæ ætatis hominibus præ-
ferretur: Videbis Seluam, de benefic. 3. p. q. 5. n. 14.
in fine Oiedam, de incompatibilit. benefic. 1. p. c. 24.
n. 24. Moneta de commut. vltimarum volunt. c. 10.

num. 111. qui probabilem dicit, quod videtur præ-
cticari in Collegio Cardinal, quoties sese offert
electio Pastoris supremi.

Nec obstat dicere de iure non esse determina- 40
tum tempus annorum pro Papa eligendo, vt vo-
luerunt Azorius instit. mor. tom. 2. lib. 6. cap. 5. vers.
decimo quinto quæritur, Maiolus de irregularitate
lib. 1. cap. 30. num. 13. vers. Pontificatui, & alij di-
centes septennio quem posse eligi in Pontificem;
sicque Spondanus in epitom. annalium Baronij
anno Christi 1033. n. 2. refert accidisse in electione
cuiusdam Benedicti; qui nondum decennis fuit in
Pontificem assumptus, sed septennalem refellens
Maiolus, dicto num. 111. admittit eam ætatem qua
quis possit vsum rationis habere; id est vt sit 14.
annorum, cum huiusmodi ætas omnibus sufficiat
beneficiis, iuxta Trident. sess. 23. c. 6. de reform. quod
non est admittendum, cum tantum loquatur Trid.
de beneficiis simplicibus, non de curatis, aut aliis
Dignitatibus, vt infra videbitur, quia vt ex Iaco-
batio, de Concil. lib. 3. 1. vers. & idem de infante,
tradunt Ojeda, Perez de Lara, Narbona, & alij
credendum non est Vicarium Christi caput totius
corporis Ecclesiæ, Pastorem ouilis Domini, Præ-
sulem Apostolicæ Sedis; & tandem veriorem Pon-
tificem fore minoris ætatis, ac cæteri Episcopi,
præcipuè cum valeat argumentum ab inferioribus
Cathedris ad Romanam Cathedram. † Verùm 41
si ante huiusmodi 30. annorum ætatem, eligatur
aliquis, eius electio sustinebitur; eo quod nulla
exceptio obiici potest ad primam sedem, si à dua-
bus partibus eligentium fuerit legitimè facta, iux-
ta dispositionem textus in dict. cap. licèt de elect.
vt tradit Barbosa sup. num. 83. Ojeda supr. num. 25.
† nisi ante septennium fieret; eo quod nullius 42
ordinis infans capax existit; & sic multominus
consecrationis Pontificiæ; dummodo à Spiritu
Sancto non sit peracta: sic Ojeda supr. num. 26.
Narbona num. 9. cum Speculatore in cap. vbi de
elect. lib. 6. in 7. speciali, cum Maiolo dict. lib. 2. c. 4.
num. 4. Syluestro in verbo. excommunicatio 9. q. 2.
vers. 7.

Ad quintam de ætate inquam ad Cardinalem 43
S.R.E. eligendum olim nulla fuit ætas determina-
ta in iure, nisi ea quæ erat necessaria ad Subdia-
conatum, Diaconatum, & Præsbyteratum; &
sic videmus, vt soleant dici Præbyteri Cardina-
les, aut Diaconi Cardinales; ob id Barbosa, de iure
Ecclesiast. c. 3. n. 33. Perez de Lara in compendio vitæ
hominis c. 29. n. 18. Diana p. 5. tract. 2. res. 19. Squil-
lante de priuileg. Clerical. cap. 14. numer. 77. Cam-
panillus in Rubric. 7. cap. 6. numer. 47. & alij com-
muniter dicunt Cardinalem Diaconum esse posse
qui in vigesimo secundo suæ ætatis anno fuerit
constitutus, & Garcia de beneficiis part. 7. cap. 4.
numer. 79. subiungit hodie ex constit. Sixti V.
quæ incipit postquam verus, sic obseruari.

Et licèt Basiliense Concilium existimaret, vt 44
indecens sit minorem ætatem requiri in Cardina-
libus, quàm in Episcopis creandis; cum post Pon-
tificiam, nulla sit dignitas in Ecclesia, quæ Car-
dinalatu maior sit, vel ipsi æqualis, vt ab omni-
bus tradit Anastasius Germon. in tract. de indultis
Cardinal. verb. Episcopus n. 7. Diana suprà contra
Alzedum ex sess. 23. eiusdē Concilij decernentis ad
Cardinalatum ætatem annorum triginta comple-
torum, etiam si Subdiaconalis eligeretur; & sic
postea decretum fuerit Trid. sess. 24. de reform. c. 1.
vers. ea verò omnia, & teneant Azorius 2. tom. lib. 6.
mor. q. 3. vers. 14. quæritur, Maiolus de irregularit.

lib.1.cap.30.num.13. verſ. *ad Cardinalem*, Ojeda
de incompatibilit. beneficiorum 1.p.cap.24.num.27.
45 Garcia *ſupr. dict.cap.4.num.*78. † Tamen tu dices
ex dict.conſtit. Sixti V. procedere ſaltim in crean-
dis Diaconis Cardinalibus; etſi in creandis Præs-
byteris Cardinalibus, deſideretur ætas annorum
triginta, vt in Epiſcopis.
46 Quæ dicta ſunt de ætate eligendi aliquem in
Cardinalem procedunt de iure ordinario; quia
poteſt Summus Pontifex ætate minores creare
Cardinales, vt ſæpè contingit, & latè probat
Paleot. *de ſacro Conſiſtorio p.3.quaſt.4.* & obſeruat
Moſconius *de Maieſtat.milit.Eccleſ.lib.1.p.1.c.6.*
47 ex Platina dicens. † Gregorium XI. minorem
annis decem, fuiſſe ad Cardinalatum aſſumptum,
48 † & Henriquez *lib.10.c.27.num.4.* obſeruat quod
ſolet Papa nouiter electus ſuum Cardinalatum
conferre cognato, quamvis adoleſcenti; & quibus
ob inſignam nobilitatem, & indolem, de quibus
ſpes eſt, quod multum ſua authoritate proficiant
Eccleſiæ; & licèt Rodericus à Cuña *in dicto c.
Epiſcopus 6.num.17.diſt.77.* exiſtimet noſtris tem-
poribus ex receptiſſima conſuetudine quacumque
49 minori ætate creari. † Reſpondetur id non tam
conſuetudine, quàm Pontificis diſpenſatione fie-
ri: qua interueniente, quacumque ætate pollen-
tes dummodo ratione expertes creari poſſe, do-
cet poſt Barboſam, Dianam, & Moſconium re-
50 latos à Narbona, *anno 30.num.4.* † imò nouiſſi-
mè Diana *p.12.tr.1.reſ.48.* in verſ. *& hæc*, ait ne
dum poſſe Pontificem creare Epiſcopum infan-
tem, ante rationis vſum; imò magis Cardinalem.
51 † Cum Cardinalatus non ſit ordo, nec Sacramen-
52 tum, † fatetur tamen non hoc licitè fieri à Papa,
tum propter ſcandalum; tum quia Pontifex in
conſcientia tenetur eligere ad Cardinalatum dig-
niores, vt ex ſacro Trid. Concilio probat Eminen-
tiſſ. Cardinalis Lugo ab eo relatus, cum implicet
poſſe ferri hoc iudicium de puero.

QVÆSTIO III.

*An Epiſcopus poſſit ordinare, aut di-
miſſorias concedere filio alicuius Sa-
tellitis, aut meretricis, aut aliis?
An dies Biſſextilis, ſupputetur in
ætate ordinandi; aut profiten-
di?*

SVMMARIVM.

1 *Satellites ſunt ratione officij irregulares ad or-
dines.*
2 *Filij ſatellitum non ſunt irregulares ad ordines
& dignitates; ſi laudabiliter viuant*, & n.7.
3 *Infamia iuris non incurritur niſi ſit expreſſa
in iure.*
4 *Filij, & nepotes eorum, qui violentas manus
iniecerunt in Cardinales ſunt infames de
iure. Item & filij proditorum committen-
tium crimen læſæ Maieſtatis, & filij hære-
ticorum*, n.5.& 6.
7 *Officium nullum, quamvis vile, & abiectum,
inducit irregularitatem, niſi aliquo iure con-
ſtet inducere infamem, vel ſi ſine peccato
mortali exerceri nequeat*, & n.8.
8 *Irregularitas vilium perſonarum, non tranſit
in filios.*
9 *Meretricis filius poteſt ordinari*, vt n.10.
11 *Carnificis filius vulgo* del Berdugo, *non eſt
irregularis.*
12 *Carnifex villiſſima perſona reputatur, etſi ſe-
mel tantum, & vt exercuerit tale officium*,
n.13.
14 *Flagellis publicè cæſi, ſunt infames ſed eorum
filij poterunt ordinari.*
15 *Filij damnatorum ad triremes poſſunt ordina-
ri; etſi parentes exiſtant infames ex cauſa
famoſa.*
16 *Filij Hiſtrionum, Scenicorum, Macellario-
rum, Lictorum, & aliorum, non ſunt or-
dinari prohibiti. Et idem de parentibus
exiſtimant alij, vt à* n.19.& 20.
17 *Hiſtriones ob turpes, & indignas repræſentatio-
nes infamia nota afficiuntur.*
18 *Macellarij, Scenici, Lictores, & alij infa-
mia nota afficiuntur.*
21 *Biſſextilis dies verius eſt, vt computetur ad or-
dines*, n.22.23.& 24.
22 *Anni vnius biſſextilis, eadem eſt ratio, ac de
cæteris.*
23 *Dies vtraque biſſextilis in iure habetur pro vna*
& numero 26. *etſi contra*, numero 27.
& 28.
24 *Annus probationis in religione completur,
quando dies biſſextilis, & non ante.*
25 *Annus à iure computatur per dies 365. niſi
cum additur in quarto anno dies biſſextilis,
ad complendum Circulum perfectum ſolis
per Zodiacum.*
29 *Annus compleri dicitur diebus 365. quandò
non eſt biſſextilis; alias requirerentur in 1.
ſex horæ plus, & in ſecundo anno, 12. &
in tertio anno 18. horæ.*

AD primam quæſtionis partem, etſi de ea 1
poſſemus agere *ſub tit. de filiis Præſbytero-
rum, & ſupr. ſub cap.fin.de temporib.ordin.* tamen
hic diſputare non eſt extra propoſitum, cum titu-
lus noſter agat etiam de qualitate ordinandorum,
occaſione cuius plures caſus poſſent hic adiungi,
præter dictos infra ſub Rubro. † Quo ſuppoſito
ad primum difficultatis punctũ reſpondetur; quia 2
etſi ſatellites ſint irregulares ex infamia officij, ſed
non ob id eorum filios tales reputati quoad ordi-
nes, cum ignobilitas, & vilitas parentum non no-
ceat filiis, quin ad ordines, & quaſcumque dig-
nitates Eccleſiaſticas poſſint promoueri, ſi ipſi
laudabiliter viuant, vt notat gloſſa *in cap.quoniam
vetuſto 24. quæſt.* 1. verbo *inuidia*. † Vnde cum 3
infamia iuris non incurratur, niſi ſit in iure ex-
preſſa, iuxta ea, quæ notaui, & ſcripſi *in cap. te-
ſtimonium 54.de teſtibus, cap.1.de exception.* & fi-
lij ſatellitum nulla infamia iuris inueniantur in iu-
re notati. † Vt habetur contra filium, & nepo- 4
tes parentum violentas manus in Cardinales eii-
cientium *ex cap.felicis de pœnis lib.6.* † & contra 5
filios proditorum crimen læſæ Maieſtatis commit-
tentium *ex l. quiſquis §.filij cod.ad leg.Iuliam*, † 6
item &. hæreticorum filij, & nepotes, vt *in cap.
ſtatutum 15.de hæret.lib.6.* & in aliis caſibus in iure
expreſſis.
Sequitur vt tales filij ſatellitum non ſint infa- 7
mes, aut inhabiles, quominus queant ordines
recipere, quia, vt docet Cornejo *in 3.p. D Thom.
tract.5.de irregul.cap.8.dubio vnico quæſt.3.* nullum.

efficium

officium quamvis vile, & abiectum inducit irre-
gularitatem, nisi vel aliquo iure Canonico, vel
8 ciuili constet inducere infamiam. † Vel tale sit
vt sine peccato mortali exerceri nequeat; imò nec
harum vilium personarum irregularitatem ratione
officij transire in filios. Quare hanc sententiam
docent Marchin. *de Sacram. Ordin. p. 10. tract. 1.*
cap. 4. num. 4. Suarez *de cens. disp. 48. sect. 3. num. 3.*
Castrus Palaus *tom. 6. disp. 6. puncto 20. num. 11.*
Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 15. num. 198.*
Filliucius *tom. 1. tract. 19. cap. 8. num. 230.* cum aliis
Diana *p. 10. tract. 11. res. 26. in principio.*

9 De filio autem meretricis posset esse dubium
cum Sayrus *de censuris lib. 7. cap. 11. num. 8.* dicat
esse irregularem, nec posse ad ordines promoue-
ri, & Comejo supra *dict. cap. 8. quæst. 2. de irregul.*
10 affirmet taliter procedere, etiam si meretrix pu-
blica, fuisset coniugata. † Tamen cum nullo iure
videtur prohibitum, dicendum est posse ordinari
absque vitio infamiæ incutientis irregularitatem:
docent in terminis Megala *in 3. p. lib. 7. cap. 1. q. 8.*
num. 156. Diana *dict. p. 10. tr. 11. dict. resol. 26. vers.*
sed quid.

11 Hinc infero primò quod filius Carnificis vulgò
del Berdugo ex infamia Patris, non est irregularis
sic vt ordines accipere nequeat, quia respectu
12 filij non est de iure prohibitum. † Nam etsi sui
Patris officium admodum vilissimum sit, ipseque
non solum, quia vindictam sanguinis exercet, sed
& quia infamis contrahat irregularitatem, vt per
textum, glossam, & Doctores *in clem. 1.* dixit Maio-
13 lus *de irregul. lib. 1. cap. 1. num. 5. vers. inter hos*, †
addens procedere etiam in eo, qui semel tantum
illud exercuit officium, etiam si coactè hoc fecerit
sed non ob id eius filium contrahere hanc infa-
miam, & irregularitatem quoad ordines: sequitur
Megala vbi supra, Castrus Palaus *tom. 6. disp. 3.*
puncto 20. num. 5.

14 Secundò infero idem dicendum de filiis, quo-
rum parentes fuerunt publicè flagellis cæsi: nam
licèt isti sint infames, vt docent Marchin. *de Sacr.*
Ordin. dict. cap. 4. num. 4. Comejo *dict. dubio vnico*
quæst. 1. tract. 5. & alij: tamen ex eisdem rationibus
parentum infamiam, non transferri in filios, quo-
minus ascendere queant ad ordines tenendum
est.

15 Tertiò infertur idem dicendum de filiis damna-
torum ad triremes; quia etsi isti damnati, secun-
dùm aliquos existant irregulares quoad ordines;
quod verum credo, si tantum essent damnati ex
causa famosa, vt docent Thesaurus *in praxi p. 1.*
cap. 33. tamen vtcumque eorum filij non impe-
diuntur ordinari.

16 Quartò infertur filios Histrionum conducen-
tium se publicè precio ad spectaculum sui corpo-
ris exhibendum, representatiumve publicè obsce-
na, de quibus D. Augustinus *lib. 2. de ciuit. Dei*
cap. 11. & 13. seu Scenicorum, Macellariorum,
Lictorum, & similium, non esse prohibitos ad sa-
cros ordines, & minores ascendere ex dictis ratio-
17 nibus, † imò idem potest tentari de suis parenti-
bus illa officia exercentibus; quia etsi Histriones
ob turpes, & indignas representationes, infamiæ
nota afficiantur, iuxta textum *in l. 1. & 2. §. ait*
Prætor, iunctis duabus sequentibus *ff. de his, qui*
notantur infamia cap. de finibus 4. quæst. 1. cap. ali-
18 *quantos dist. 51.* † quod idem de Macellariis, Sce-
nicis, Lictoribus, & aliis, vulgò sit existimatum;
tum; quia etsi reuera prædicta officia sint apud
19 omnes ferè conditionis infamis, & notæ. † Sed

quia nullo iure scripto caueatur infames esse eà
exercentes; ideo posse ordinari dici potest vt fa-
teri videtur Castrus Palaus *supr. puncto 20. num. 6.*
& confirmatur ex dicto Cornej *supr. quæst. 2.* asse-
rentis nullum officium vile, & abiectum inducere
irregularitatem, nisi constet in iure inducere infa-
miam. † Verùm Diana asserens *dict. res. 16. vers.* 20
& tandem, in fine, quod si Palai sententia scrupu-
losi multi sedarentur, multique essent immunes ab
irregularitate, & à petitione dispensationis. Sed
quia communiter contrarium Doctores sentiunt
asserentes supra dictos, tanquam infames arceri,
& esse irregulares; ideò relinquit viris doctis co-
gitandum; & licèt pro sententia hac possis indu-
cere textum *in c. 1. de vita, & honestate Clericor.*
lib. 6. & in clem. 1. eodem, de Clerico exercente ia-
culatoriam artem, vel Carnificis officium: tamen
non adaptatur completè ad Laicos ea, & alia offi-
cia vilia exercentes.

Ad secundam quæstionis partem, an dies anni 21
bissextilis, suppleatur in ætate ordinandorum, vel
omittatur, vt cògruè respondeas leges ea, quæ dixi
supra *in Rub.* sub vers. *vnũ, in fine*: vbi etsi pro vna-
que sententia Doctores adduxerim, & sit vtraque
probabilis; eo quod habet plures vnaquæque pro se
Doctores, & fundamenta, cum negatiua fundetur;
eo quod in ordinationibus accipiendus sit annus
Ecclesiasticus secundùm variationem temporum;
sed ritu Ecclesiastico dies bissextilis computatur:
ergo.

Deinde quia idem est ratio de nouo anno bis- 22
sextili, ac de cæteris; sed tot anni bissextiles iá præ-
terit, connumerandi sunt, alias parerent varieta-
tem, non modicam; ergo non est cur excludatur
dies præsens bissextilis. † Tertiò quia cum ex tex- 23
tu *in l. cum bissextus ff. de verb. signif. & c. quæsiui,*
eodem tit. habeatur vtraque dies bissextilis pro vni-
ca, sequitur vt sit computáda, vt necessaria ad per-
fectam ætatem, dies desideretur. Vltimo, nam, in 24
complendo anno probationis; dies bissextilis, est
necessariò includendus, secus professionem esse
nullam ob non seruatam Trid. formam *sess. 25.*
c. 15. de regularib. de quo plura dicò infra *in c. ad*
Apostolicam 16. de regular. vt loquitur Sanchez
lib. 2. de matrim. disp. 24. n. 22. de professione, idem-
que esse de ætate ad ordines, vt sequitur Barbosa
de potest. Episcop. p. 2. alleg. 102. n. 13. cum mul s. † 25
Et confirmatur; quia etsi annus à iure computetur
per 365. dies, sed cùm dies bissextilis de quarto an-
no superaddatur, vt adimpleatur defectus in spe-
ctus ad complendum circulum perfectum solis
per Zodiacum; † Sequitur vt illa dies superaddi- 26
tus dicat ordinem ad vnam diem tantum; & sic
dies 29. Februarij quæ hoc in anno, quando hæc
scribo contingit, reducatur ad dies 28. quibus ordi-
riè ille mensis completur, iuxta *l. 3. §. minorem ff.*
de minorib. & aliis. Quæ sententia mihi probabi-
lior stat, quam nouissimè comprobat Diana cum
multis de professione loquentibus *p. 10. tract. 11.*
res. 67.

Doctores inquam asserentes in anno bissextili 27
posse quem ordinari, nondum transacto, die 29.
Februarij superaddita, sunt Martinus de San. Io-
seph. *in manu. confes. tom 1. lib. 1. tract. 6. de or-*
dine num. 12. Syluester *verbo ætas numero 5.* &
alij relati supra *in Rubr.* eo quod in rebus odiosis
non computetur dies bissextilis, sed tantum nu-
merari annum dierum 365. adsit annus bissextus,
aut non, vt determinati videtur *ex l. cum hæres,*
§. Stichus, ff. de statu liber. & ex doctrina Abba-

tis, Panormit. *in cap. querenti de officiis deleg.* D. Didacus de Narbona *in annal. anno 25. q.55. num.6.* qui citat pro se Henriquez, Riccium, &
28 Acunham. † Et pro comprobatione poteris aggregare dictum *supra quæst.1. vers. ad quintam*, verb. *non desunt*; sed tu tene, vt supra etiam per dicta
29 *in dicto vers. ad quintam dicta quæst.1.* † Quia securius est, etsi non improbem contrariam sententiam, alias inquam posset etiam dici, vt in anno non bissextili, debeat non tantum compleri annus per dictos 365. dies; imo & amplius per alias sex horas, quæ desunt ad integrandum primum annum; vel per duodecim horas, ad integrandum secundum annum, vel per decem, & octo horas ad complendum tertium annum, sicut quartus annus bissextilis non completur, nisi adiuncto die superaddito aliis 365. diebus illius anni; nisi malis dicere illas horas non imputari pro annis illis tribus antecedentibus ad bissextum; quousque addatur integra bissexti anni dies.

Ad Text. in Cap. I. De Ætate & qualit. ordinand.

PRÆMISSVM

SVMMARIVM.

1 *Ætas, quæ requiratur ad aliquas Ecclesiæ Dignitates, & officia, remissiuè.*

2 *Præpositi sunt aliorum Præfecti, & qui aliis præsunt*, & q.1. à n.70. & 85.

3 *Præfecti Castrorum dicebantur, qui Præfecti erant militibus præsidij causa degentibus in prouinciis*, & sub n.85. q.1.

1 OCcasione huius textus Doctores agunt de Decanis, Abbatibus, Præpositis, Archipræsbyteris, & Præsbyteris; & cum Præpositus sit sub Rubro textus nostri collectus ex Concilio Pictauiensi, oportunè debemus inquirere de ætate prærequisita ad has, & alias Dignitates, & officia Ecclesiastica, & consequenter ad alia officia sæcu-
2 laria. † Nam ex verbo Præpositi, de quo hic, cuius nominis proprietas est, vt præpositi sint aliorum Præfecti, & qui aliis præsunt, vt probat tex-
3 tus, *in c. quamuis 9. in princ. de verb. signif.* † sicque Præpositi Castrorum dicebantur qui præfecti erant militibus præsidij causa degentibus in prouinciis, de quibus *in l. viros cod. de diuersis officiis* De Archipræsbyteris; item Præsbyteris, & Archidiaconis, & officio primicerij, dico infra *in suis tit.* vbi de eorum ætate. Quare nunc agam de ætate Decanorum, Abbatum, Præpositorum, & aliorum officia Ecclesiastica, vel sæcularia tenentium, &c.

***

QVÆSTIO I.

Decanatus an sit Dignitas in Ecclesia? & quæ ætas requiratur ad eam? Et quid de Præpositis. Abbates qui propriè dicantur in Ecclesia? quæ eorum Dignitas? & quam ætatem desiderent? Et quid de Guardianis, & Prioribus Ecclesiarum Cathedralium, aut Religionum? & quid de Prouincialibus Generalibus.

SVMMARIVM.

1 *Decani officium quale.*

2 *Decanus propriè dicitur ille, qui decem viris præest, qui & dicitur præcipuus alicuius ordinis, & status.*

3 *Decanus in Ecclesiis, solet appellari qui inter Canonicos primas, & principatum tenet.*

4 *Decanus in Ecclesiis Hispaniæ, Galliæ, Lusitaniæ &c. subrogatur in locum Archidiaconi, qui de iure primus erat in Cathedralibus* & à n.10.

5 *Diaconus dicitur maior Dignitas post Pontificalem, id est post Episcopum.*

6 *Decanus obtinet in Ecclesia locum Archipræsbyteri* & sub n.18.

7 *Decanus respectu Capituli, non regulatur persona priuata, sed habet prælaturam in Capitulo, cui præest.*

8 *Decano prout est prima Dignitas post Pontificalem, pertinent in Choro, & non Cantori aliqua præeminentia, vt mandare incipi officia, dare ictum in signum, incipiendi lectiones, & facere signum exeundi de choro.*

9 *Dignitati maiori competit manutentio ex præeminentia*, & n.46.

10 *Decanus iure attento, nullam habet Dignitatem, & iurisdictionem, cum careat iure Prælaturæ*, n.12.

11 *Decanatum acceptum pro simplici beneficio, non est nomen Dignitatis.*

13 *Decanus hodie consuetudine præscripta præfertur tam in Capitulo, quàm in Choro Archidiacono*, & n.20.

14 *Archidiaconus primum locum de iure obtinebat post Episcopum*, & n.18.

15 *Decanus habet in Capitulo primum sedere, proponere, & illico dare vocem suam, deinde sequentibus in dignitate, & antiquitate.*

16 *Decanus post omnium suffragia, habet declarare, quod resolutum fuerit à maiori parte votantium, vocem dare si est in sacris.*

17 Cap. ad aures de rescriptis.

18 *Archipræsbyteri dignitas, quæ à pluribus nuncupatur Decanus minor est Archidiacono.*

19 *Decani rurales instituuntur ad mandatum Episcopi, vel Archidiaconi.*

21 Cap. cum in cunctis §. inferiora de elect. & n. 26. 29. & à n. 31.

22 *Decanus*

22 Decanus non requirit gradum Doctoratus, & licentia alicuius Vniuersitatis.

23 Decanus debet esse non minor annorum 21.

24 Dignitates in Cathedralibus Episcopatu inferiores, quibus nulla est animarum cura, debent esse annorum 22. & à n.29. Etsi de iure minor sufficeret ætas, vt num.26. 27. & n.28.

27 Cap. præterea de ætate ordinandor. hoc titulo.

28 Cap. indecorum de ætate ordinandor. hoc tit. & n. 38.

29 Dignitates in Cathedralibus habentes curam animarum, principaliter requirunt 25. annum; non si accessoriè, numero 30. & numero 42.

31 Cap. 12. Trid. sess. 24. de reformat.

32 Ætas generaliter ad dignitates, & beneficia Ecclesiastica, erat annorum 25. de iure, sicut & ad sæculares dignitates, & honores de iure, n.33.

34 Decani, & Præpositi ætas, quibus incumbit animarum cura, debet esse annorum 25.

37 Personatus, & beneficia habentia animarum curam, pari casu ambulant.

38 Ætas 22. annorum, quæ ad dignitates requiritur per Trid. in Cathedralibus debet esse completa, nec sufficit attacta. Et quid in personatibus, & dignitatibus Ecclesiæ Collegiatæ, n.39. & 40. vbi quod idem sit.

41 Collegiatæ Ecclesiæ dignitates, si animarum curam habeant, requirunt annos 25.

42 Dignitas principalis in Ecclesia Collegiata requirit annos 25. inceptos si curam habeat principaliter, non si Parochialis vnita sit dignitati.

43 Decanus, dignitates, & Canonici tenentur assistere Episcopo celebranti, fallit in Decano Vallisoletano, n.44.

44 Canonici debent associare Episcopum, cum intrat, & exit ab Ecclesia cum Papa, & hoc ex debito, n.47.

45 Canonici exire volentes de choro, debent petere veniam à Decano, antequam à cantore. Et quid de praxi, n.46.

48 Decano celebranti in diebus solemnibus, debent duo Canonici assistere, & ministrare, si mansionarij sint occupati pro cura.

49 Prima dignitas in Cathedralibus, & collegiatis nequit esse Iudex delegatus, seu ordinarius in prouincia Toletana, & in aliis Cathedralibus Castellæ, & Legion. n.50.

50 Prima dignitas semper vocatur talis, etsi Vicarius generalis sedeat in suo loco.

51 Processiones ordinare potius incumbit Vicario Episcopi; quàm Decano, si Episcopus absit. Aliter digniori de Capitulo incumbit, non Hebdomadario, n.52.

53 Decanus cedit primum locum Canonico, siue alteri Presbytero parato officium facienti.

54 Decanus, & cæteri antiquiores, & digniores præcedunt in sede vacante cæteris electis gubernatoribus.

55 Decano Zamorens. Ecclesiæ conceditur vsus Rocheti, & facultas benedicendi paramenta idem de Decano Carnotens. n.56.

57 Decanus Ecclesiæ Puteolanæ declaratur prima Dignitas, cui competit præeminentia, & cui debentur functiones Episcopales, absente Episcopo.

58 Decanus Sanctæ Agathæ manutenetur in possessione exercendi actus Presbyterales contra Archidiaconum.

59 Decanus collegiatæ in Austria, potest vocari Præpositus.

60 Decanus nequit extra locum capitularem cum aliquibus tantum Canonicis, cæteris insciis, & non legitimè vocatis quidquam decernere, contra praxim Ecclesiæ Vallisoletanæ & Austuricens. n.61.

62 Decanatus auditorum Rotæ, ad quem spectet tempore vacationis.

63 Decanatus Cardinalium si vacet, pertinet antiquiori Episcopo Cardinali præsenti in Curia, aut ex causa publica absenti.

64 Decumani appellabantur Ecclesiæ Constantinopolitanæ Canonici, tanquam digniores.

65 Primas solet inter Canonicos vocari, qui principatum tenet alicuius Ecclesiæ.

66 Decani, & Capituli, cur aliquando fiat mentio in iure?

67 Decanus simul Canonicus, qui vna Hebdomada seruit, vt talis, video in praxi, vt non sedeat in loco Canonici; etsi aliter sit declaratum.

68 Decanus, qui & simul est Canonicus recipit distributiones duplices, & tot amittit, si non residet.

69 Clausula solita poni Decano, simul, & Canonico, dummodo Ecclesia in Diuinis non patiatur detrimentum, quid sibi velit?

70 Præpositura per se singulare nomen beneficij Ecclesiastici facit, quod residentiam, siue assiduitatem, exigit ætatem, & scientiam legitimam ad ordines, n.71. Et quando dignitas præsumatur, n.77. Et quid de iure, n.80. 85. & 88.

72 Præpositi officij, etsi non sit titulus Canonicus, non raro fit mentio in responsis Pontificum.

73 Præpositi dicuntur, qui in multis Germaniæ, Poloniæ, Angliæ, Flandriæ, Ecclesiis cathedralibus, seu collegiatis, præcipuam gerunt dignitatem cum animarum cura, & iurisdictione.

74 Præpositi creduntur successores Archidiaconorum in partibus, vbi vsitantur.

75 Præpositus debet obtinere locum honorarium in choro, & cum celebrantur officia Diuina.

76 Præpositorum dignitas videtur æquiualere dignitati Decanorum, etiam in ætate requisita.

77 Præpositus quando est prima dignitas in cathedrali, seu collegiata, vel conuentuali Ecclesia, habet sub se Clerum, & capellas, & est dignitas, n.79.

78 Præpositura non sunt dignitates, quando nullum officium gerunt Præpositi in Ecclesiis.

81 Præpositus prima dignitas, ad quem spectat missam, seu officia celebrare, impeditus, aut nolens, nequit alij suo arbitrio commendare, cum succedat dignitas proximior.

82 Præpositus, qui habet vsum mitræ, & ob hoc queat populo solemnem benedictionem dare inter missarum solemnia; sed non poterit concedere, & publicare indulgentias.

83 Præpositi in Germania, & in aliquibus Ecclesiis, Italiæ, & Franciæ, habent vsum Mi-

tra, & Baiuli.

84 *Præpositus, qui habet curam iurisdictionalem, est qui comprehenditur in Bulla Pij V. de residentia.*

85 *Præpositi secundùm nominis proprietatem dicuntur omnes aliorum Præfecti, & qui aliis præsunt.*

86 *Præpositi Labarorum qui?*

87 *Labarorum signum erat nobile, quod ante Imperatores ferebatur à tempore Constantini ex auro, & lapidibus pretiosis Crucis signo insignitum.*

88 *Præpositi nomen inter laicos bene adaptatur ad Præpositum Ecclesiæ, & quare,* numero 87. 90.

89 *Præpositi varij utebantur in Republica Romana. Et qui in iure,* n. 91.

91 *Præpositi regulares, sunt, veluti, Abbates, Priores, Magistri, Generales, siue Rectores quorum officium est, vt præcipuè faciant obseruari à subditis quæ Canones mandant,* num. 92.

93 *Præpositi Religionum debent capitula generalia de triennio in triennium conuocare, vt disciplina regularis seruetur expeadendo sibi vulgari sermone regulam,* n. 94.

94 *Præfectus dicitur qui est primus inter Clericos regulares, & inter Iesuitas in domibus professorum.*

95 *Præpositura de se non est dignitas, quia non habet nomen in dignitatem à iure; & sic appellatur officium.*

96 *Præpositus; etsi in choro ante alios sedeat, non ob hoc est dignitas de iure, nisi ex constitutione Ecclesiæ, vel consuetudine, vel vi,* n. 98.

97 *Sedendi præeminentia est signum personatus, non dignitatis.*

99 *Abbates eligendi debent de iure habere ætatem annorum 25. sicut Præpositi, & Decani & aliæ dignitates,* n. 100. & 101. *ita contra nullos,* n. 105. *& hoc siue sæculares, siue regulares sint,* n. 106.

101 *Abbatia est dignitas inferior Episcopali.*

102 Cap. indemnitatibus 43. de electione lib. 6. *n.* 103.

103 *Abbatissarum ætas alia, quam Abbatum.*

104 *Masculos comprehendi sub fœmineo vocabulo turpe est.*

107 *Abbas, etsi Generalis sit non exposcit maiorem ætatem, quàm alij.*

108 *Prælati, qui eliguntur Præsides Cœnobiorum, solent appellari, Priores, Abbates, Guardiani, Ministri; Præpositi, correctores, aut commendatores, &c.*

109 *Abbates, Guardiani, Priores, & alij superiores religionum, debent, cum creantur habere ætatem annorum 25. quia tales æquiparantur Curatis Parochialium,* n. 110. *fallit,* n. 113.

111 *Ætas in Prælatis regularibus requisita sufficit annorum 25. inceptorum.*

112 Clem. I. §. cæterùm de statu Monachorum.

113 *Priores simplices, id est rurales poterant iure antiquo constitui post 14. annum, vt* numero 114.

114 *Professio regularis olim fiebat à 14. anno, & hodie ex Tridentino à 16.*

115 *Priores sunt vel sæculares, vel regulares &* num. 116.

116 *Priores sæculares sunt qui reperiuntur in sæcularibus Ecclesiis, quorum aliqui collegiales dicuntur, quidam rurales sine cura.*

117 *Priores collegiales sunt qui in collegiatis Ecclesiis toti præsunt Collegio, &* n. 118.

118 *Priores Collegiales tunc demum sunt in Dignitate, si sunt collegiati, & habent præeminentiam, vel iurisdictionem in Ecclesia.*

119 *Priores Cathedralium, qui olim in eis habebant sedem primam, qualiter hodie habeantur.*

120 *Prior, quæ persona principalis est in Collegiata habeat regulariter curam, debet habere ætatem annorum 25. inceptorum.*

121 *Prior Ecclesiæ non debet esse constitutus in gradu Doctoratus, vel licentia, Theologiæ, aut Iuris Canonici.*

122 *Tridentinum Concilium tantum hortatur, vt dignitates Ecclesiarum conferantur Doctoribus, sed non præcipit.*

123 *Prior collegiatæ, si accedit ad Cathedralem, habet sedere inter dignitates, & Canonicos imò præcedit Canonicis, vt* n. 124.

124 *Prior, seu Præsbyter, vt dignior, & ratione stolæ præcedit aliis beneficiatis, licèt antiquioribus.*

125 *Priorum collegiatarum sine cura, & Cathedralium ætas quæ?* n. 126.

127 *Prouinciales, & Ministri Generales Religionum, debent saltim esse ætatis annorum 30. etsi conuenientissima sit quinquagenaria, vt* num. 128.

AD primam difficultatis partem, suppositis quæ scribunt de Decanis, ac de eorum munere, & officio Petrus Crespat, *in summa Cathol. fidei, verbo Decanus*, Tuschus *in pract. quæst. 2. tom. 2. littera D, conclusione* 10. Azorius *instit. parte 2. lib. 3. cap. 17.* Vincent. Fillucius *in quæst. mor. tom. 3. tract. 41. cap. 1. num. 29.* Machado *in summa perfect. confes. tom. 2 libro 4. cap. 4. tractatu 7. docum. 6.* Fr. Hieronymus Roman. *de Republica Christ. lib. 3. cap. 10. in princ.* Isidorus Moscon *de Maiest. milit. Ecclesiæ libro 1. parte 1. cap. 13. paulò post principium*, Flamin. Parisius *de resignat. benefic. lib. 1. quæst. 1. num. 86.* Cassaneus *in catalogo gloriæ mundi parte 4. consideratione 37.* Boërius *de authoritate magni consily à num. 31.* Anton. Fabricius *in praxi beneficiali titulo de beneficiis cum dignitate, personatu, vel officio à numero 41.* Michaël Ferrer. *in tractatu de præcedent. Ecclesiast. quæstione 21.* Valerius Reginaldus *in praxi fori pœnitent. libro 3. tractatu 1. numero* 48. Barbosa, qui se transcribit *de iure Ecclesiast. parte 1. cap. 26. & de Canonicis, & dignitatibus cap. 7. & alibi ipse sæpè.* 1

Dico vt Decanus ille propriè dicatur, qui decem præest viris, iuxta glossam *in Rub. de Decanis lib. 12.* Brison. *verb. Decanus*, Petrus Gregor. *syntagm. iuris p. 2. lib. 15. cap. 21. numero* 13. Anguianus *de legibus lib. 2. controuers 4. num. 9.* & translatione facta à perfectione, & præstantia denarij, numeri, Decanus dicatur præcipuus inter aliquos eiusdem ordinis, vel status. † Ideò is, qui inter Canonicos alicuius Ecclesiæ primas, & principatum tenet, eique præficitur, solet Decanus appellari iuxta glossam verb. *ad Decanum*, textus *in cap. cum inter de electione*; eo quod in Capitulo honorabilior videtur pars Capituli, *ex cap. cum inter vniuersos* 2 3

vniuersos de electione, & *cap. post electionem de*
4 *concessione prab.* † Itaque in aliquibus partibus prout hic in Hispania, Lusitania, & Gallia locum Archidiaconi, qui de iure primus erat in Cathe-
5 dralibus obtinet, † & tunc dicitur maior Dignitas post Pontificalem, hoc est ei, post Episcopum, maior, & principalior Cura, & Collegij administratio debetur, vt supra Valerius Regin. *c.3.* Rodericus Zamoren. *in suo speculo humanæ vitæ lib.2.c.13.*
6 Quare dixerunt Rota *decis. 17. sub num. 1. vers. sed caue, de concessione prabend.* Petrus Gregor. *syntagm. iuris lib. 15. cap. 20. num. 12. & de beneficiis c. 10 num. 24.* & in parte Iuris Canonici *lib. a. tit. 9. c. 5. num. 4.* quod dum Decanus locum Archipræsbyteri in Ecclesia obtinet, tanquam subro-
7 gatus, potest eadem, quæ Archipræsbyter, † & ex ea ratione esse Dignitatem iuxta Putei *decisionem 209. lib. 3. num. 2.* dicentis Decanum respectu Capituli non regulari personam priuatam, sed habere Prælaturam cum Iurisdictione in Capitulo, cui præest, & sic habere Dignitatem, vt voluit Rota *in decis. 533. n. 4. p. 2. recent.* Barbosa *de canonic. c. 4. n. 32.*
8 Et quatenus Decanus habet primam Dignitatem in Ecclesia post Pontificalem, pertinent ei, & non Cantori præeminentiæ aliquæ in Choro, & præsertim mandare incipi officia, dare ictum in signum incipiendi lectiones, & facere signum exeundi de Choro, iuxta determinationem Sacræ Congregat. Rot. *in Vlixbonen. 2. Septembr. 1597.* de qua Barbosa *Apostolicar. decis. collect. 241. num. 4.* idem de Canonic. *num. 8.* vbi addit ex Postio *de*
9 *manut.* † quod maiori Dignitati competit manutentio ex præeminentia, & repetit *de iure Eccles. dict. c. 26. num. 8.* idem *in Bullario* verbo *Decanus*
10 *& Decanatus.* † Vbi allegans congregat. Rituum Vlisbonen. dicit esse 1600. de quo etiam infra vers. *item quod Decano, in fine.*

Et licèt iure communi attento, Decanus nullam habeat iurisdictionem, ac proinde non Digni-
11 tatem, nisi pro tali habeatur, † imò Decanatum acceptum pro simplici beneficio, non sit nomen Dignitatis, nisi pro Dignitate habeatur, aut habeat iurisdictionem, vt docent Cardinalis Tuschus, *dict. tom. 2. litt. D, conclus. 41. num. 21.* Patianus, *de probat. lib. 2. c. 17. num. 76.* Moneta *de conseruat. c. 5. num. 92.*
12 Et sic Abbas *in dicto cap. post electionem circa finem*, vers. *item puto de concess. Prab. sub num 9. circa finem*, dicit de iure nullam habere Iurisdictionem, cum careat iure prælaturæ in Capitulo.
13 Barbosa *de canon. dicto cap 3. num. 31.* † Tamen hodie consuetudine legitimè introducta præfer-
14 tur, tam in Capitulo, quàm in choro † Archidiacono, qui alias de iure primum locum post Episcopum obtinebat, iuxta quæ dico infra, *de officio. Archid.* & sic in Choro habet præeminentias
15 iam positas, † ita & in Capitulo congregato in loco, vbi de maiori est, habet primum sedere; item quæ tractanda sunt proponere adstantibus Capitularibus, illico dare vocem suam deinde se-
16 quentibus in Dignitate, seu antiquitate. † Et post omnium suffragia habet declarare quod resolutum fuerit à maiori parte votantium, vt à secretario Capituli scribatur, & authorizetur in libro ad id pro tempore destinato, quod in praxi Seruatur, si Decanus sit in sacris constitutus, alias inquam ei non licebit dare vocem in Capitulo, sed tantum proponere, stante dispositione. Trid. *sess. 22. de reformat. cap. 4.* vbi Barbosa *num. 10.* Garcia *de beneficiis 3. p. cap 1. sub num. 26.* idem Barbosa *de Canonic. cap. 37 num. 12.* Stephanus Gratian. *tom. 4. cap. 482. n. 26.* adducentes decisum ex sacra Congregatione.

Nec obstabis dicendo ex textu *in cap. ad aures* 17
§. 1. de rescript. vbi videtur De canus de iure præferri Archidiacono, cum mihi ex ordine litteræ, *in princ.* sic pateat, ibi: *Ad aures nostras peruenit, quod plerumque Decani, Archidiaconi, Pracentores &c.* quibus videtur in præsentia Archidiaconi fuisse primo factam mentionem Decani, & post reliquas personas de Capitulo sub inuolucro verborum fuisse comprehensas, ibi: *vel alij Ecclesiastici pradicti Dignitatibus.*

Verùm vt postea dico, *in cap. ad hac de officio* 18
Archid. nunquam de iure Decanus præcessit in Dignitate Archidiacono, quia vt ibi patet, *in vers. Archipræsbyteri*, Decani à pluribus nuncupantur Archipræsbyteri quorum Dignitas minor est Archidiacono, vt infra dico, *de officio Archipresbyteri*, & expressè, *ibi: in dicto cap. vers. subsequenter patet*, † quod Decani rurales insti- 19
tuuntur ad mandatum Episcopi, vel Archidia-
coni, † & sic resoluendum est, vt supra, *de consuetudine*, & non de iure Dignitatem Decani originem traxisse, vt præferretur Archidiaconali, vt docent Cosmas *in pragmat. sanctione, tit. quomodo Diuinum officium §. super his*, verb. *Decanus.* Anguian. *de legib. d. controuersia 4. n. 9.* † & ex eadem 21
ratione non obstat textus, *in cap. cum in cunctis 7. de elect. §. inferiora*, vbi primò ponitur Decanus Archidiacono. 20

Quare dici debet, vt etsi nullo Tridentini decreto statutum sit, vt qui Decanatum consequi velit, debeat necessariò esse in gradu Magistri, vel Doctoris per aliquem ex vniuersitatibus approbatis, siue in gradu licentiati Sacræ Theologiæ, aut sacrorum Canonum, ex Riccio *decis. 248. p. 4. num. 5.* Zerola *in praxi Episcopali p. 1.* verbo *Canonica, §. 2. in fine.* Nicolaus Garcia *de beneficiis p. 7. c. 7. num. 43.* Barbosa *de Canonicis dict. c. 7. num. 9.* & *de iure Ecclesiast. supr. eodem num. 9.* & in Trid. *sess. 24. c. 12. num. 8. & in pastorali alleg. 60. num. 61.* vbi addit in hoc loco consuetudinem attendendam esse: sic ex Castro Palao. † Tamen 23
iuxta titulum nostrum requiri vt sit constitutus in ætate legitima, quæ iuxta Trid. decretum *dict. c. 12. de reform.* vbi Barbosa cum multis, *num. 10.* debet esse non minor, quàm annorum vigesimi secundi. † Vbi generaliter statuitur ad Dignitates 24
in Cathedralibus Episcopatu inferiores, quibus nulla inest animarum cura ex consuetudine, statuto, vel priuilegio adsciscì posse minores viginti quinque annis, dummodo non minores viginti duobus, iuxta ipsum Tridentinum ibi, *& viginti duobus annis, non minores adciscantur*, Nonarius *in singular. Canon. conclus. 15* Squillante *de priuilegiis Clericorum cap. 4. n. 74.* Barbosa *in pastorali dicta alleg. 60. num. 65.* † Vbi ait quod in eis ne- 25
queat dispensare Episcopus; vt ante illos annos adciscatur, & promoueatur ex Sacrâ Congreg. Concilij *sub die 20. Septembr. 1631. & de Canonicis c. 13. num. 21.* vbi addit Massobrium, & ego addo Narbonam *in annal 22. quæst. 3.* probantem cum multis *num. 82.*

Huic tamen resolutioni videtur obstare se- 26
quens consideratio ex textu *in cap. cum in cunctis, §. inferiora de electione*, vbi distinctissimè Alex. III. *in responso dedito in Concilio Lateranensi*, strictissimè

ſimè prohibet, vt nemo antequam vigeſimum
quintum annum attingat ad Dignitates, vt puta
27 Decanatus, & Archidiaconatus admittatur,†quod
difficilius redditur ex Innocentij ſententia, teſte
Abbate,*in c.preterea hoc tit.* cuius meminit Azor.
*lib.3.mor.p.2.lib.6.cap.5.*verſ.*tertio quaritur*, dum
dixit ad Dignitates, & perſonatus, nullam eſſe
certam ætatem iure communi decretam;ob idque
ſufficere decimum quartum annum inceptum, †
28 imò textus *in cap.indecorum 3.hoc tit.*non repug-
nat; quia etſi ibi dicat Alex.I I. vt nemo infra de-
cimum quartum annum conſtitutus aſcendat ad
collationem cuiuſlibet perſonatus in Eccleſia:ta-
men permittere videtur quod poſt decimum
quartum annum poſſit concedi, ex regula *qualis
dist.25.* dictante quod de vno prohibetur, de alio
conceditur, ex qua ſic docent Zerola *in praxi
verb. canonia*, verſ.*ad ſextum*, & verſ.*ad nonum*,
Moneta *de diſtribut.2.p. quaſt. 19. num. 16.& de
commut.vltimar.volunt.cap.10.num.115.*
29 Vtcumque tamen de iure antiquo intelligere-
tur iam hodie per Tridentinum *dict. c.12.* immu-
tatum eſt, iuxta dicta *ſub verſ. quare*. & præter
relatos tenent Garcia *de benef. p.7 cap.4. num.56.*
pluribus adductis, quod probare videntur Azo-
rius *inſtit.dicto lib.6.cap.5. queſt.3. verſ. caterum*,
Leſſius *de Iuſtitia lib 2.cap.34. dub.20. num.108.*
Marcilla *de declarat. Concilij num.2. tit.8. cap.11.*
verſ.*Archidiaconi*, Moneta *de commut. vltim. vo-
luntatum cap.10.num.115.*Vaſquez *tract.de bene-
ficiis cap.3.§.2.num.15.* Et ſtando de iure antiquò
in deciſione dicti c. cum in cunctis §.inferiora, ſta-
tuente ad dignitates deſiderari decimum quintum
annum attictum; ita vt non ſit admittenda inter-
pretatio aſſerentium quod vt non repugnet cum
Trid.*in dicto cap.12.* debeat textus ille intelligi vt
loquatur tantum de dignitatibus curam anima-
rum habentibus; in quo caſu Tridentinum etiam
*in dicto cap 12.*expoſcit eandem ætatem, vt patet
ex verbis ibi: *Nemo igitur deinceps ad Dignitates
quaſcumque, quibus animarum cura ſubeſt
promoueatur, niſi qui ſaltim vigeſimum quintum
ſua atatis annum attigerit*;Campanilus *in diuerſ.
Iuris Canon. Rub.7.cap.6. num.22.* Maſſobrius *in
praxi habendi concurſum reg. 10. dub.11. num. 24.
ſecundùm Romanam impreſſionem*, Squillante *de
priuilegiis Clericorum cap.4. num.72.* Nouarius *in
ſingulari Iuris Canon. concluſ.14.* Barboſa *in dict.
cap.10.num.5.& in paſtorali dict.alleg.60.ſub n.65.*
Lotterius *de re benef.lib.2.quaſt.4.num.23.& 24.*
Sacra Congregatio Concilij *ſub die 4.Decembr.
anno 1627.* nouè, Caſtrus Palaus *in opere morali
tom.2. tr.13. diſp.4. punct.3.num.4.* vbi intelligit
non ſolùm in dignitatibus ſæcularibus, ſed etiam
regularibus: tamen Galetius *in Margarita caſuum
conſcientia*,verbo *Parochus* 6.Campanil.*ſupra di-
cto cap.6.num.22.* Homobonus *de bonis, de huma-
na vita ſtatibus p.1.cap.9* verſ.*ſecunda*, & Maſſo-
brius *dub.11. num 24.* id intelligunt ſi principali-
30 ter cura ſubeſt. † Sin autem acceſſoriè vnita ſit
dignitati eam obtinens,non habeat neceſſe attigiſ-
ſe 25. annum, quibus addo Narbonam *dict. qu.3.
ſub num* 8.Filliucium, & alios quos ipſe refert, &
ſequitur dicentes præfatam ætatem annorum 22.
& non plus deſiderari ad dignitates regulares,qui-
bus nulla animarum cura ſubeſt.
31 Et licèt iterum inſurgas ex dict. Trid. *cap. 12.*
quatenus illico poſt relata verba *dicti verſ. nemo*
exigit ad dignitates curam animarum habentes 25.
annum iuxta prædictam conſtitutionem Alex. III.
in Concilio Lateran. promulgatam, quæ incipit
cum in cunctis, quaſi Tridentinum ſequens illam
determinationem, videatur declarare, & ſequi
ipſum ius antiquum, & quod illa decretalis tan-
tùm ſit alloquuta de Dignitatibus curam anima-
rum habentibus; non ſic de aliis extra curam in
quibus de iure ſtandum eſſe determinationi
Alex. II. relatæ ſupra *ex dict.cap.3.hoc tit.*quam
immutaſſe videatur Tridentinum exigens ſupra
decimum quartum annum ad Dignitates obtinen-
das ſine cura, non minus, quam 22. † Tamen 32
non eſt recedendum à communi Doctorum expo-
ſitione dicentium Tridentinum mutaſſe in hoc
ius antiquum, cum reuera Alex.III.*in dicto §. in-
feriora*, non tantùm loqueretur de dignitatibus,
quibus cura animarum ſubeſt, verùm generaliter
de dignitatibus, & ſimul de quibuſcumque bene-
ficiis curatis; ex eo quia, vt indicant Interpretes
ex regula textus *in cap. dudum 54. de elect. propè
finem*. in verſ.*ſuperſit*, & in verſ. *cum inuentionis*,
vna, & eadem ætas eſſe debet, tam ad beneficia,
quàm ad dignitates. † Nam vt optimè expendit 33
Panormit.*in dicto cap.preterea hoc tit.*quem ſequi-
tur Narbona *dict. quaſt.3.num.4.* ſi ad Reipublicæ
ſæculares honores, & dignitates quinti,& viceſimi
anni præſcribitur ætas, *l.ad Rempubl.8.ff.de mune-
rib.& honor cum ſimilibus*; quid ni fortius in Ec-
cleſiaſticis dignitatibus, quæ & honores rotiori ra-
tione cognominantur ex textu *in cap. innouamus
3.dist.60.*ipſe annorum numerus de iure require-
retur indiſcriminatìm.
Quod ſi Decano, aut Præpoſito, quod idem 34
eſſe ex Azorio, refert Filliucius *de ſtatu Cleric.
tr.41.cap.1.num.20.*incumbat animarum cura,tunc
dici debet, tam de iure *in dict. cap. cum in cun-
ctis §.inferiora*, quàm per Tridentinum *dict. c.12.
ſeſſ.24.de reform.in principio*, requiri ætatem an-
norum viginti quinque; non quia debeat eſſe in
ætate præsbyterali, vt voluerunt Garcia *de benef.
p.7.dict.cap.4.§.4.*Filliucius *ſupr.cap.5.num.31.*ve-
luti hic in textu noſtro, & *in dicto cap. innouamus
3.dist.60.* † ex quibus colligitur, cum ſat eſſet ex 35
hoc fundamento, ſi eſſet in ea ætate, in qua intra
annum poſſet ſuſcipere Præsbyteratus ordinem
ex cap.preterea, iuncta gloſſa *hoc tit. cap. licèt de
elect.lib.6. & in dict. cap. 12. Trid.* vbi expreſſius
cauetur; ſed ex eo videlicet quod ſit iniuncta De-
canatus, aut præpoſituræ dignitati animarũ cura;
quo in caſu præcisè requiritur annorum 25. ætas,
ſaltim inceptorum vt docet Doctores *in d.§.infe-
riora* & hic in textu noſtro, quibus ſubſcripſerunt
Quintanadueñas *Eccleſiaſticon. lib.1. n.11.* Azor.
inſtit.moral.2.p.lib.6.cap 5. verſ.*ſecundo quaritur*,
Moneta *de comm.vltimar.volunt.cap.10.num.114.*
cum aliis Narbona *anno 25. q. 58.*
Nec obſtat adductum *ſupra* ſub verſ. *& licèt 36
nunc* de textu *in cap.indecorum 3. hoc tit.* quia reſ-
pondetur cum gloſſa *ibi* verbo *intra decimum
quartum*, cui poſt modum acceſſerunt Riminal.
iunior *in l.1. num.187.ff. de officio eius*, Andreas
Faquineus *controuerſ.lib.13.c.3.* verſ. *quartum mo-
net Decius*,Narbona *anno 22.dict. q.3.ſub num 6.
& 7.* non poſſe illud inferri à contrario ſenſu in
prædicta ſpecie, ſiquidem ibi ſequeretur correctio
iuris communis quoad perſonatus, & dignitates
cuiuſcumque Eccleſiæ,in quibus requiritur de iu-
re ætas annorum 25.vt dictum eſt *ex text.in dict.
cap.cum in cunct.§.inferiora*,& concludit Maiolus
de irregularit.lib.1.cap.30. num.11. † quia per- 37
ſonatus, & beneficia habentia animarum curam
pari

pari passu ambulant *ex dict. cap. dudum* 54. *de elect.*
quæ non nisi habentibus annos 25. attictos dátur,
vt profert Hostiensis *in summa tit. de ætate ordin.*
§. *ætas num.* 1. *in princ.* dicens quod ætas requisita
ad dignitates inferiores respectu Episcopi, sufficit
quod attiogatur.
38 Vnde dubium est, an pro dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium, in quibus iuxta iam dictam
nouam Tridentini dispositionem *in dicto cap.* 52.
sess. 24. exigitur ætas annorum 22. sufficiat vt sint
attacti, vt ad ordinem Diaconatus, sufficit, vt dixi
supra *in* ... vel requirantur expleti: & licèt Azor.
dicto lib. 6. *cap.* 5. *q.* 3. vers. *cæterum*, Henriquez
lib. 14. *cap.* 8. §. 16. *in fine*, Emanuel. Sa verbo *beneficium*, *num.* 31. Zerola *in praxi p.* 1. verbo *beneficia*
§. 1. vers. *ad dignitates* existiment sufficere attictos:
tamen ex verbis dicti Tridentini *cap.* 12. ibi: *viginti duobus annis non minores* expletos esse debere
existimant Massobrius *in sua praxi habendi concursum*, *requisito* 10. *dubit.* 11. *num.* 24. Filliucius
dict. cap. 5. *num.* 30. Nouarius *in singulari Canon. conclusione* 15. Squillante *de priuilegiis Clericor.
cap.* 4. *num.* 72. Barbosa *in pastoral. dict. allegat.* 60.
num 65. *& lib.* 1. *Iuris Ecclesiast. cap.* 25. *num.* 50.
& *in tr. de Canon. cap.* 13. *num.* 22. & *in dict. cap.* 12.
Trid. num. 22. Garcia *dict. cap.* 4. *de benef. p.* 7. *n.* 72.
Lessius *de Iustitia lib.* 2. *cap.* 34. *dubit.* 20. *num.* 108.
Quintilianus Mandosius *de ætate minor. cap.* 5.
num. 10. Molina *de Iustitia lib.* 2. *disp.* 573. cum aliis
Narbona *dict. q.* 5. *sub num.* 9. vbi *num.* 50. ex Lessio
Garcia *num.* 57. Vasquez *de beneficiis cap.* 3.
num. 18. dicit Episcopum non posse in hoc dispensare in ea ætate, de quo latè Filliucius *dict.
c.* 5. *n.* 30.
39 Iterum dubitatur an Tridentini decretum *in
dict. cap.* 12. *sess.* 24. sic *num. præcedenti* explicatum
habeat locum etiam in dignitatibus, & personatibus Ecclesiæ collegiatæ, & licèt Gonzalez *ad
regul.* 8. *Cancel. glossa* 9. *num.* 92. Piasecius *in praxi
Episcop. p.* 2. *cap.* 5. *num.* 21. *pagina* 330. Riccius *in
praxi rerum fori Ecclesiast. decis.* 735. *in* 1. *editione*
alias *resolut.* 512. *num.* 2. *in fine in* 1. *editione*, & *in
praxi aurea resolut.* 239. *num.* 2. Nouarius, & Squillante relati à Barbosa *de Canon. cap.* 13. *num.* 23.
dicant requiri ætatem iuris antiqui, sicque referat
decisum Fr. Emanuel Rodriguez *q. regul. tom.* 1.
q. 11. *art.* 2. declaratumque dicat Christophorum
Bellam. Archiepiscopum Burgens. contulisse dignitatem scholastriæ collegiatæ Ecclesiæ de Aguila. de Campoo cuidam scholari qui non habebat
maiorem ætatem 17. annorum. Et cum litigaretur super hoc fuisse iudicatum collationem fuisse
canonicam, & iuridicam: hoc idem refert Barbosa
de iure Ecclesiast. cap. 21. *num.* 51. idem *in pastorali
alleg.* 60. *num.* 67. Narbona *anno* 25. *dict. q.* 3. *num.*
40 11. † Tamen verius dicunt alij Trident. dispositionem intelligi etiam procedere in prædictis
dignitatibus Ecclesiæ collegiatæ, sicut procedit in
cathedrali Ecclesia, vt tenet Garcia *de benef. dict.
p.* 7. *cap.* 4. *num.* 59. *à num.* 62. Armendar. *& ad leg.* 7.
recopil. de Episcop in addit. leg. Nauar. lib. 5. *tit.* 18.
num. 2. Narbona *suprà*, & alij existimantes requiri
ætatem annorum 22.
Verùm hoc procedit si animarum curam non
41 habuerint tales dignitates, alias inquam sicut in
Decanatu, & Archidiaconatu, & aliis dignitatibus
curam animarum habentibus, nullus sit promouendus, qui saltim 25. suæ ætatis annum non attigerit, & in Clericali ordine versatus, doctrina ad
suum munus exequendum necessaria, ac morum
integritate commendetur, vt colligitur *dict. cap.
cum in cunctis de elect. cap. licèt Canon. eodem tit.
lib.* 6. ex dict. Trid. vbi Doctores, & Barbosa cum
multis *de Canon. dict. cap.* 13. *num.* 18. *&* 19. † ita 42
similiter ad dignitatem principalem in collegiata
requiri ætatem 25. annorum inceptorum, cum regulariter habet curam animarum in foro interiori
vel exteriori: quod est intelligendum, si principaliter cura subsit; non verò si accessoriè Parochialis vnita sit dignitati; quia tunc non ætas ad
curatum requisita, sed quæ ad dignitatem, idonea
erit quoque in prædictis, & aliis dignitatibus, Garcia *dict. cap.* 4. *p.* 7. *num.* 65. Galetius *in Margarita
casuum conscientia* verb. *Parochus* §. 6. Campanil.
in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. *cap.* 6. *num.* 22. vers. *id
tamen*. Barbosa *dict. cap.* 13. *num.* 21. Filliucius *de
statu Clericorum tr.* 41. *cap.* 5. *num.* 30. *&* 31. Narbona *dict. q.* 23. *num.* 12. iterum Barbosa *dict. c.* 12.
Trid. num. 13. & *in pastor. num.* 67. & aliis videri infra *sub q.* 3.
Itaque redeundo ad præeminentias Decanatus, 43
insimulque ad obligationes eius dignitatis, dico
primò quod Decanus, dignitates, & Canonici tenentur assistere Episcopo celebranti iuxta formam
libri cæremonialis, ad quod sub censuris possunt
compelli, vt tradit Barbosa *in Bullario*, verb. *Decanatus*, vbi dicit sic ex Sacra Congreg. Concil.
fuisse decretum *in Calaguris.* 22. *Decembris* 1620.
† quod in Vallisoletana Ecclesia non fit respectu 44
Decani, vt sæpius vidi per 15. annos dum fui Canonicus Pœnitentiarius patronus fisci, ac inquisitor
illius inquisitionis qui solus remanet in choro, &
nunquam associat cum aliis Episcopo pergenti de
choro ad Altare, vel exeunti, aut intranti in Ecclesiam; etsi cæteri soleant illum associare. Et
de prædicto casu idem Barbosa *collect. decis.* 241.
num. 7. refert Sellius *in selectis Canon. cap.* 31. *n.* 71.
& plura de obligatione, quam Canonici habent
associandi Episcopum, dum venit ad Ecclesiam
cum Papa, seu exit à quo loco, & ad quem, congerit ipse Barbosa *collect. decis.* 99. verb. *Canonici
associantes Episcopum*, & *in Bullario sub eodem
verbo.*
Item quod Decano digniori de Capitulo in 45
choro existenti, & non Cantori, debeant petere
veniam Canonici de choro exire volentes, ne punctentur, Sacra Congreg. Rit. *in Cassanen.* 5. *Martij* 1633. de qua Barbosa *in collect. decis. verb. Decan.* 241. *num.* 5. & *de Canon. cap.* 6. *num.* 8. *in fine*,
† idem ibi vbi cum Posthio *de manut. obseruat.* 45. 46
num. 12. ait quod maiori dignitati competit manutentio in præeminentia, ipsum videbis *cap.* 9. *n.* 12.
vbi de munere Cantoris, sed video in praxi, quod
exeuntibus de choro, venia præstetur à Cantore,
absente Decano, vel alio præeminentiore.
Sed quod Decanus, dignitates, & Canonici 47
teneantur, non ex vrbanitate, sed ex debito associare Episcopum, dum venit ab Ecclesiam cum
Papa, vt celebret, Diuinis assistat, & dum ab Ecclesia ad domum redit, refert Sellius *dict. cap.* 33.
num. 70. & cum eo Barbosa *dicta decis.* 241. *n.* 6.
sic decretum ex Sacra Congregatione Rituum 10.
Ianuarij 1609. quod respectu Decani non video
communiter in praxi receptum, idem Barbosa *in
Bullario* verbo *Decanus.*
Et quod Decano Missam celebranti in diebus 48
solemnibus, debeat duo Canonici assistere, & ministrare pro Diacono, & Subdiacono, si mansionarij, quibus animarum cura incumbit in ipsius
exercitio, eo tempore sint occupati, tradit Barbosa

supra

video practicari; etsi Vallisoleti Decanus perci-
piat in omnibus duplicem portionem, veluti si
68 haberet duos vnitos Canonicatus. † Quæ etiam
Sacra Congregatio ad alium secundum dubium
sibi propositum, respondit, vt debeat gaudere
duplicibus distributionibus, sicut etiam amitteret
duplices, si non inseruiret, quando inseruire de-
69 bet pro vtroque, † quæ etiam declarauit, vt si in
literis dispensationis super retentione dignitatis,
& Canonicatus simul addit clausula, *Dummodo
Ecclesia Diuinis non patiatur detrimentum*, istam
clausulam intrare in erectione; quæ cum habue-
rit effectum, apparet iustificata, quod Ecclesia
non fraudetur obsequiis, alias deberet tolli ipsa
dignitas expedita tradit Barbosa *de Canon. cap.* 18.
num. 21. *&* 22. de Decano fulginanten. iuxta Six-
tum IV. erectn.

70 Ad secundam quæstionis partem dico quod
Præpositus regulariter dicitur qui præfectus aliqui-
bus est, & vsu talis, qui primam habet inter aliquos
dignitatem, quare Præpositura per se singulare
nomen beneficij Ecclesiastici facit quod assiduita-
tem, seu vt iura loquuntur, residentiam exigit,
iuxta textum *in c. ex parte el 2. de Cler. non residen-*
71 *tibus*, † & ætatem, & scientiam legitimam, & or-
72 dines, iuxta textum *in c. dudum el 2. de elect.* † Et
licèt in iure Canonico nullus reperiatur specialis
titulus de officio Præpositi, eius tamen non rarò
fit mentio in responsis Romanorum Pontificum
vt in c. Saluator 1. *q.* 3. & *in cap. cum inter* 25. & *in*
73 *c. dudum* 22. *de elect.* † Et propriè dicuntur, qui in
multis Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ
Ecclesiis Cathedralibus, siue Collegiatis præcipuã
gerunt Dignitatem cum animarũ cura, & iurisdi-
ctione; eo quod toti collegio Canonicorũ præsunt.
74 Et sic in Archidiaconorum locum in illis parti-
bus creditur successisse, vt tradunt Petrus Gregor.
syntagm. iuris lib. 11. *c.* 18. *a n.* 6. Lælius Zecchius *de
Republica Ecclesiast. tit.* 24. *n.* 15. *& tit.* 26. *a princ.*
Azor. *instit. mor. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 18. *q.* 1. Antonius Fabr.
in praxi, & theorica benefic. cum Dignitate à n. 38.
Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30 *tract.* 3.
n. 48. Redoanus *in tract. de simonia ment. p.* 1. *c.* 19.
n. 7. Moneta *de conseruator c.* 5. *n.* 91. Tamburin. *de
iure Abbatum tom.* 1. *disp.* 25. *q.* 4. *n.* 5. Michaël. Fer-
rus *de præcedent. Ecclesiast. q.* 41. *a n.* 1. Patianus *de
probat. lib.* 2. *c.* 27. *à n.* 39. *& n.* 41. Sebastianus Cæ-
sar. *de Ecclesiast. hierarchia p.* 3. *disp.* 12 §. 5. Castal-
75 dus *in praxi cæremon. lib.* 1. *sect.* 8. *c.* 7. *n.* 6. † vbi ad-
dit quod in illis partibus, in quibus talis reperitur
Dignitas iuxta locorum consuetudinem, Præposi-
tus debet obtinere locum honorarium in choro, &
præcipuè cum Diuina celebrãtur officia, Rota *de-
cis.* 865. *n.* 8. *& decis.* 866. *n.* 1. apud Farinac. *in col-
lect. nouiss. alias p.* 4. *diuers.* vbi ait quod sedes Præ-
positi in illis partibus post Põtificalem, sit dignior.
76 Itaque bene quæ dicta sunt de Decanis possunt
applicari Præpositis Ecclesiarum, cum iam supra
dixerim Decanatum, & Præposituram esse eandem
dignitatem, ob idque eandẽ ætatem, vt iam dixi cũ
Narbona, & aliis ab eo relatis *anno* 25. *q.* 58. *à n.* 1.
77 Hinc aduertendum est, quod quando Præposi-
tus fuerit prima dignitas in Cathedrali, seu Col-
legiata, vel Conuentuali Ecclesia, habueritque
sub se Clerum, & Capellas, præsumatur de iure
dignitas, Præpositura, alias secus, vt pluries fuisse
resolutum refert Massobrius *in praxi habendi con-
cursum, prælud.* 5. *dub.* 1. secundùm Romanam
impres. quas resolutiones refert ex eo Barbosa
cap. 9. *de Dignit. & Can. num.* 20. videndus *à n.* 14.
& de iure Ecclesiast. cap. 28. *p.* 2. *num. fin.* & *à n.* 14.
† Vbi *sub num.* 18. vtrobique dicit in aliquibus Ec- 78
clesiis ex eadem consuetudine, vbi officium nul-
lum gerunt Præpositi, Præposituras non esse digni-
tates, vt notant Aloysius Riccius *in praxi rerum
fori Eccles. res.* 559. *n.* 3. *in* 2. *edit.* † Vbi secus esse 79
dicit, si toti Canonicorum collegio præficiantur.
Ioannes Andreas *in c.* 1. *n.* 3. *de consuet. lib.* 6. Petrus
Gregor. *in Syntagm. p.* 2. *lib.* 15. *c.* 19. *n.* 7. † Sed quid 80
de iure sit dignitas, tenet Rota *decis.* 483. *p.* 1. *n.* 7.
recentissimè, & Antonius Fabricius *in praxi bene-
ficiali tit. de benef. cum Dignit. à n.* 49. per glossam
in c. quamuis 9 *de verb. signif.*

Aduerto secundò, quod Præpositus prima Dig- 81
nitas, ad quem spectat Missas solemnes, & Diuina
officia celebrare, si noluerit, vel fuerit impeditus,
non possit, hoc alij suo arbitrio commendare, aut
delegare; quia succedit proximior dignitas, & alij
successiuè, vt dicit declaratum à Sacra Congreg.
Rit. 1618. *Ianuarij* 22. Barbosa *Apostol. decis.* 594
n. 3. *& in Bullar.* verb. *Præpositus prima dignitas.* † 82
qui etiam vtrobique *in principio* dicit, quod Præ-
positus habens vsum Mitræ ex priuilegio; licèt
possit solemnem benedictionem populo dare inter
Missarum solemnia; non possit tamen indulgentias
concedere, & publicare: sic ex Sacra Congreg. Rit.
in Praten. 4. *Martij* 1606. ab Aldano relatis *in
comp. Can. res. lib.* 1. *tit.* 20. *num.* 16 *&* 17. vbi *in prin-
cip. dict. decis.* 594. & *in dict. Bull.* ex eodem Aldan.
num. 15. † Dicit vt Præpositi Ecclesiarum Cathe- 83
dralium in Germania soleant habere vsum Mitræ,
& Baculi; & sic declaratum à sacra Congreg. Ri-
tuum *in l. Lubianen.* 24. *Aprilis* 1610. *& a n.* 4. vtro-
bique refert similia priuilegia aliquarum Ecclesia-
rum Italiæ, & Franciæ, vbi videbis de Præposito
Praten. oppidi Mirãdulę, & Ecclesię Colleg. oppidi
Varesij Mediolanẽ Diœces. Ecclesiæ Otcetinæ, &
Parochialis sanct. Thomæ Cortaldi Florent. Diœ-
ces. item de Præposito Collegiatæ sancti Antonini
ciuitatis Placentiæ, & Ecclesiæ Aueniooen. de
quibus declarationibus Sellius, *in selectis cap.* 30. *à
n.* 12. Aldanus *dict. c.* 20. *n.* 22. *&* 23.

Aduerto tertiò, quod præpositus iurisdictiona- 84
lem tantum curam habens, comprehenditur in
Bulla Pij V. *de residentia Parochor.* quæ incipit, *cu-
pientes*; & sic vt teneatur residere, iuxta quæ do-
cent decisum Garcia *de beneficiis p.* 3. *c.* 2 *n.* 17 *in*
10. declarat Armendarus *in addition. leg. Nauarra
lib.* 2. *tit.* 25. §. 2. *sub tit. sed an Parochi debeant resi-
dere in suis curatis n.* 140. Barbosa *sess.* 23. *Trid. c.* 1.
de reform. n. 37.

Ex his iam vides quod Præpositi secundùm 85
nominis proprietatem dicuntur omnes aliorum
præfecti, & qui aliis præsunt, iuxta textum *in dict.
c. quãuis* 9. *in princ. de verb. signif.* Indeque præfe-
ctos Castrorũ dictos fuisse qui præerant militibus
præsidij causa degentibus in prouinciis, de quibus
in l. viros cod. de diuersis officiis lib. 12. † & Præ- 86
positi Labarorum, vt *in tit. cod. de Præposit. Labar.
eodem lib.* † erat enim Labarorũ signum illud no- 87
bile, quod ante Imperatores ferebatur à tempore
Constantini Imperatoris ex auro, & lapidibus pre-
tiosis Crucis signo insignitum: ita Vasquez *in* 3. *p.
D. Thom. q.* 111. *art.* 4. Orosco *in suis emblemis mor.
lib.* 1. *c.* 9. *folio* 44. *vers.* Tyraquel. ad Alex. *lib.* 4. *die-
rum genialium c.* 2. *pag.* 37 Cardinal. Baron. *tom.* 3.
annal. Ecclesi. anno Christi 314. *pag.* 68. Barbosa *de
dign. d. c.* 9. *n.* 17. & *de iure Eccles. c.* 28. *eodem n.* 17.
quidquid legat Gerareh. *in Anchora tit. verbo Præ-
positus Labarorum.*

88 Vnde factum est, vt Præpositi nomen bene
adaptatur ad præpositos Ecclesiæ, quibus iam dixi:
nam vt refert Guid. Pancirol. *in Thesauro variar.*
89 *lection. lib. 1. c. 85* † ad exemplum variorum Præ-
positorum, qui in Republica Romana vsitaban-
90 tur, de quibus loquitur sigillatim, † dictum præ-
dictum nomen in significatione eadem adductum
fuisse ad Præfectos clericorum alicuius Ecclesiæ,
& qui quandam Prioratus curam super alios ge-
runt, vt probatur *in dicto cap. quamuis*, vbi Bar-
bosa *de verb. signif.* Et de multis Præfectis populi
Romani videbis *in ff. & cod.* vbi de officio Præfe-
cti vrbis, & Prætoris, Præfecti vigilum, de officio
Præfecti augustalis, *ff. & in cod.* de officio præ-
fecti orientis, & illyrici præfecti prætorio Afri-
cæ, de officio præfecti, annonæ, & de aliis offi-
cialibus, qui præfecti possunt dici Reipublicæ id
est Præpositi.

91 Ob hæc possumus adiicere nonnulla de Præpo-
sitis regularibus, quo nomine in nonnullis religio-
nibus eo nomine nuncupantur Abbates, Magistri,
Generales, item Prouinciales, ac Priores, siue Re-
92 ctores, & similes. † Et Præpositorum istorum
officium consistit in multis secundùm suarum re-
gularum statuta & consuetudines, & specialiter
de iure communi, *in Clem. Religiosi, de priuileg.*
eis præcipitur, vt ea, quæ à Religiosis seruanda,
Canones statuerunt, ipsi curent obseruari, præ-
sertim circa ea, quæ Monachis prohibentur. † Et
93 pro regulari disciplina seruanda, debent Capitula
generalia de triennio in triennium congregare,
94 iuxta textum *in cap. in singulis de regular.* † qui
debent in capitulo vulgari sermone regulam ex-
ponere, iuxta *clem. ne in agro, de statu Monacho-
rum*, tradit Barbosa multa de omnibus congerens
de Iure Eccles. p. 1. c. 45. n. 1. in fin. Itaque qui est pri-
mus inter clericos minores vocatur Præfectus, &
Matriti in Domo Iesuitarum, quæ vocatur *Pro-
fessa*, item vocatur Præfectus.

95 Pro complemento, aduertendum est, vt quem-
admodum iam dixi, Præpositos in aliquibus Eccle-
siis, item, & Præposituras non esse Dignitates; ita
dico Præposituram de se Dignitatem non esse; quia
non habet nomen in dignitatem à iure communi
introductum, consequenterque appellari officium,
vt patet *ex c. dudum cl. 1. prope finem de elect.* Ioan-
nes Andreas *in c. 1. de elect. dicto n. 3. lib 6.* vbi Ge-
minianus *sub n. 8.* Cardin. Tusch. *tom. 2. concl. 419.*
96 *litt. D. n. 20.* Patianus *de probat. lib. 2. n. 39.* vbi sub-
dit hoc esse verissimum etiam si Præpositus sederet
ante omnes in choro; quia per hoc non censeretur
habere dignitatem, nisi ex constitutione Ecclesiæ
vel consuetudine loci aliud fuisset institutum, †.
79 quia præeminentia sedendi est signum personatus,
non dignitatis, vt bene consuluit Aretinus, *cons. 23.*
98 *n. 5. vers. his breuiter præmissis.* † Vel nisi prima in
Cathedrali, aut collegiata, seu conuentuali existe-
ret, vel haberet sub se Clerũ, & Cappellas, tradunt
Massobrius *in sua praxi habendi concursum prælu-
dio 15. dubio....* Moneta *de conseruat. c. 5. n. 91.* Tam-
bur. *de iure Abbat. tom. 1. disp. 25. q. 4. n. 5.* Michaël
Ferrus *de præcedent. Ecclesiæ q. 41. n. 1.* Barbosa *de
canon. c. 4. n. 25.* Rota *in Vicentina Parochialis* 20.
February 1617. corã bonæ memoriæ Vbaldo sen.

99 Ad tertiam partem de Abbatibus quoad eorum
electionem, dixi supra, *sub tit. de elect. in Rub. q. 4.
& 5.* Et quoad ordines, & beneficia dico infra *in
c. cum contingat hoc tit.* Nunc verò quoad ætatem,
vt tales queant, & possint nominari, creari, seu eligi,
dico in præsenti per verba textus nostri, vbi ex cõ-
stitutione Concilij Pictauiensis eadem ætas in eis
requiritur, quæ ad Præsbyteratum: nam cum, vt iam
dixi *in Rubrica*, Præsbyteratus desideret illam an-
norum 25. inceptorũ; & Abbates, Decani, & Præ-
positi, qui Præsbyteri nõ fuerint Præsbyteros om-
nimodo fieri pateat ex textu nostro, vt eadem
ætas requiratur in Decanis, & Præpositis modo
iam dicto in tota nostra quæstione: sequitur, vt
& Abbates, eorumque Dignitas exposcant simi-
lem saltem ætatem: ita in terminis docent Garcia,
de benefic. tom. 2. p. 7. c. 4. n. 74. Vasquez *tract. de be-
neficiis c. 3. § 2. n. 14.* Campanillus *in diuers. iuris ca-
non. Rub. 7. c. 6. n. 111.* cum multis Barbosa *de iure
Ecclesiast. lib. 1. c. 17. n. 30.* Azor. *instit. moral. p. 2.
lib. 6. c. 5. in princ. vers. secundo quæritur.* Tuschus
litt. A, conclus. 5. n. 13. & conclus 337. n. 3. cum aliis
multis Narbona *anno 25. q. 57. n. 1.* † vbi *n. 3.* com- 100
probat ex eo etiam quod in aliis Dignitatibus, quã
in Episcopatu, sufficiunt viginti, & quinque anni,
iuxta textum *in dict. c. cum in cunctis de electione,
§. inferiora dict. c. 12. Trid. sess. 24. de reform. vers. ne-
mo deinceps.*

Cum ergo Abbatia sit Dignitas inferior Epis- 101
copali, vt multis ostẽdit Barbosa *d. c. 17. n. 1. 2. & 3.*
sequitur vt prædicta Dignitas 25. annorũ sufficiat,
etsi ad Episcopatum, vt iam dixi supra *in d. Rubr.
& de elect.* desiderentur annorum 30. saltim.

Sed obstat quod in Abbatiis Monialium requi- 102
rantur ad minus anni triginta, per textum *in cap.
indemnitatibus 43. in princ. de elect. lib. 6.* ergo non
minor in Abbatibus; eo quod pro gubernio ma-
turitas intellectus requiratur; vel saltim, vt existi-
mauit Turrecremata *in cap. iuuenum 20. q. 1.* ætas an-
norũ viginti sex requiratur. † Respondetur tamẽ 103
vt cum textus noster loquens clarè de Abbatibus
exposcat ætatem præfatam annorum viginti quin-
que inceptorum, vt volunt Barbosa, *vbi supra c. 17.
n. 30.* cum multis Syluester verb. *ætas n. 2.* & verbo
Abbas n. 13. ad finem, sequatur exemplum Abba-
tiarum, *ex dicto c. 43. de elect.* non comprehendere
Abbates, † cum turpe esset fœmineo vocabulo mas- 104
culos comprehendere, *ex l. si ita sit scriptum 45. in
principio ff. de leg. 2.* cum aliis; imò & idem videtur
docere summus Pontifex ibi, & glossa, dum ait
ex illa constitutione iura de virorum electionibus
testantia non fuisse immutata: videbis Narbonam
dicto anno 25. q. 57. in fine & sub anno 30. nec est au-
diendus Turrecremata à nemine sequutus. † Nec 105
audieris si dicas cum Quintanadueñas *lib. 1. Eccle-
siast. c. 6. n. 11.* Vasquez & Barbosa, *vbi suprà* in iure
non inueniri ætatem assignatam pro Abbatibus,
cum aliud, vt dictum est, pateat ex textu nostro.

Notabis inquam dictum de prædicta ætate pro- 106
cedere non tantum in Abbatiis temporalibus, hoc
est sæcularibus, siue hæ in commendam, vel alio
modo conferantur, iuxta textum *in c. nemo deinceps
de elect. l. 6.* vt tradit Syluester *d. n. 13.* verb. *Abbas*,
sed etiam in Abbatiis regularibus, cum genericè
loquantur Doctores, dum aiunt in Abbatiis suffice-
re 25. annum; non distinguentes inter regulares, &
sæculares: docent etiam à paritate rationis Campa-
nillus, *d. c. 6. n. 102. vers. quod idem.* Barbosa *d. c. 17.
n. 30.* Ojeda *de incompatib. benef. 1. p. c. 5. n. 6.* cum
aliis Narbona *dicto anno 25 q. 57. sub n. 4. vers. quod
non solum.* † Et sic licèt de Abbate Generali aliud 107
loquatur, Ludouicus Mirãda, *in man. Prælat. tom. 2.
q. 3. art. 1. conclus. 2.* tamen Tamburinus, *de iure
Abbat. & Prælat. tom. 5. disp. 5. q. 9. à principio*, in eo
requiri, etiam solum ætatem viginti quinque an-
norum ait.

Ad

108 Ad quartam quæstionis partem de ætate, quæ requiritur in Prioribus, Guardianis, Ministris, & aliis Prælatis regularibus inferioribus: ubi de Prioribus Ecclesiarum Cathedralium; solent ergo Prælati inferiores, qui singulis præficiuntur Cœnobiis, appellari Priores, Abbates, Guardiani, Ministri, Præpositi, Correctores, aut Commendatores secundum statuta, & mores cuiusque religionis; cumque eorum omnium eadem sit Dignitas, & officium, nec discretio munerum differentiam inter ipsos constituat, & indu-
109 cat, † ideò existimo dicendum, vt quemadmodum iam *in vers. ad tertia*, ætas annorum 25. desideratur; sic & in Prioribus, Regularibus, Guardianis, aliisque Ministris modo dicto; eo quod Abbates, & Priores sint eiusdem officij, & æquiparentur: tradit Barbosa cum multis *de iure Ecclesiast. cap. 3. num. 15.* argum. textus *in cap. fin. de regularibus*, dum inquit: *Patres, Abbates, seu*
110 *Priores*. † Deinde quia Priores, Guardiani, & similes Prælati conuentuales, Parochialium Rectoribus, siue curatis æquiparantur in animarum cura, & sollicitudine, ad quam similiter ipsi tenentur, vt testatur Fr. Eman. Rodriguez *tom. 3. quæst. regul. quæst. 31. art. 2. in princ.* sed isti nequeunt promoueri ante eam ætatem, vt tradit Barbosa *de Parochis cap. 2. num. 6.* Narbona *anno 25. quæst. 59. num. 1. & 5.* ergo neque his similes Guardiani, & Priores cuius eligi poterunt, docent Additio ad Capellam Tholosanam *qu. 318.* Selua *de beneficijs 3. p. quæst. 5.* Vasquez *in tract. de beneficijs cap. 3. §. 2. num. 15.* Petrus Rebuffus *super concord. Rubr. de reg. ad Prælat. nom. faciend. §. Monasterium*, in verb. *viginti, & triuum.* Moneta *de commut. vltim. volunt. cap. 10. num. 114.* Quintilian. Mandosius *de ætate minor. cap. 5. num. 103.*
111 Qui omnes prædictam ætatem non expletam, sed cœptam sufficere dicunt, quod probat expressè *ex clem. 1. §. cæterùm de statu Monachorum* in illis verbis, *Cæterùm Prioratus Conuentuales alicui, nisi vigesimum quintum annum attigerit &c. conferri nequeant, aut committi.*
112 Nec obstat dicta clem. *in §. cæterùm*, dum ait quod si Priores habentes iniunctam animarum curam, & sollicitudinem; valeant per Clericos sæculares tanto muneri satisfacere, tunc si peregerint annum vigesimum valeant eligi; quia respondeo hoc limitari; eo quod non exercent per se, vt docent relati à Barbosa *ibi*, Petrus Moneta *supra*, Sylnester, Additio ad Capell. Tholosanam *supra*, Selua *dict. quæst. 5. num. 21.* Narbona *dict. q. 59. num. 6.*
113 Quare si simplices, & nomine tenus existant Priores; itavt nec per se, nec per alios curam animarum exerceat dicunt Federic. de Senis *cons. 49.* Maiolus *de irregul. lib. 1. cap. 30. num. 2.* Selua *dict. quæst. 5. num. 22.* tunc sufficere decimum quartum excessisse annum, professione regulari iam facta;
114 † quæ de iure antiquo fiebat in decimo quarto anno expleto, iuxta quæ notant Doctores *in c. nullus 28. de elect. lib. 6.* quatenus ibi præcipitur, vt nullus de cætero eligatur ad Abbatiam, & Prælaturam suæ, vel alterius religionis, nisi antea fuerit expressè professus ordinem regularem; quæ ætas iam per Trid. Concilium fuit immutata ad annum decimum sextum *de regul. sess. 25. cap. 16.* Quæ procedunt in Prioribus qui vulgò vocantur *rurales*, vt sentiunt relati, & Narbona *num. 7. dict. quæst. 59.* ob id Federicus de Senis *cons. 86. casus talis est*, quem refert Cardinalis Tuschus *in pract.*

tom. 6. litt. P, conclus. 707. num. 15. Barbosa *de Canon. cap. 11. num. 3. & de Iure Ecclesiast. cap. 30. n. 3.* dixerunt, † Priores esse in duplici differentia, vel 115
sæculares, vel regulares, de quibus nunc dic.

De Prioribus inquam sæcularibus; qui sunt illi 116
qui, vel in sæcularibus, vel sæcularitatis Ecclesiis reperiuntur, vt tradit Barbosa cum Fabro, *supra* vtrobique *num. 2.* dico quosdam dici Collegiales; quosdam verò Rurales; & isti sunt, qui curam animarum absque Collegio habent; & sic Parochialem simplicem, de quibus loquitur textus *in cap. licèt Canon. de electione*, vbi Doctores *lib. 6.*

Collegiales inquam sunt qui in collegiatis Ec- 117
clesiis toti præsunt Canonicorum Collegio, vt colligitur ex superscriptione textus *in cap. fin. de maiorit. & obed.* & istos solos, & non alios, qui in Ecclesiis præsunt non collegiatis, dignitates esse tradunt Moneta *de conseruator. c. 5. num. 25. & 94.* Selua *de benef. 1. p. quæst. 2. n. 62.* Sebastianus Cæsar *in releêt. de Ecclesi. hierarchia p. 3. disp. 1. num. 1.* Barbosa *supra num. 4.* † Et idem *de Canonic. c. 4.* 118
num. 29. & 30. cum Patiano *de prob. p. 2. cap. 27. num. 65.* & alus moc demum Priores censeri esse in dignitate, si sunt collegiari, & habent præeminentiam, vel iurisdictionem in Ecclesia, alias secus & sæculares respectu regularium esse personas principales, quæ in collegiatis Ecclesiis toti præsunt Canonicorum collegio. † Alia speciala 119
congerit videnda Barbosa *in Bullario* verb. *Prior*, idem *in collect. decis. Apostol. decis. 600.* & vtrobique dicit Priori Ecclesiæ Cathedralis, qui in eadem dum erat Ecclesia, regularis habebat iurisdictionem, & primum locum separatum ab aliis in choro cum Puluino, postquam fuit sæcularizata, reseruata, Archiepiscopo conueniat tantum prima sedes in choro, tanquam primæ dignitati sine sede separata, & sine Puluino ex Sacra Rit. Congreg. *in Tarantasien. 13. Ianuarij 1610.* Et addit Barbosa inter alia *suprà* videnda, quod Prior Sancti Venantij in ciuitate Camarinen. debet habere secundum locum in choro inter dignitates, & Canonicos Ecclesiæ Cathedralis ex Sacra Congregatione dict. Eccles. *15. Martij 1608.*

Vnde fit vt cum Prior sit principalis persona 120
in Ecclesia collegiata, regulariterque habeat animarum curam in foro interiori, vel exteriori, quod debeat esse constitutus in ætate viginti quinque annorum inceptorum, vt resoluunt Nicol. Garcia *de beneficiis p. 7. cap. 4 num. 65.* Filliucius *in quæst. mor. tom. 3. tr. 41. cap. 5. num. 5.* Barbosa *de potest. Episcop. p. 3. alleg. 60. num. 64.* idem *de Can. dict. cap. 11. num. 5 & de Iure Ecclesiast. dict. cap. 30. n. 5.* vbi eadem repetit. † Et in triplici illo loco di- 121
cit cum aliis, non requiri necessariò, vt sit Doctor, vel licentiatus in Theologia, aut Iure Canonico, quamvis illi ordinaria iurisdictio cum omnibus iuribus, quasi Episcopalibus competat, & collegiata Ecclesia exempta sit, cum hoc nullibi caueatur. † Nec aliud suaderi ex dicto iam *cap. 12.* 122
Trid. sess. 24 de reform. quia ibi tantum hortatur, vt dignitates conferantur Doctoribus, sed non præcipit; sic ex Sancta Congreg. resoluit Garcia *c. 7. p. 8. de benef. num 33.* & Barbosa *de iure Ecclesiast. dict. c. 30. num. 8. & 9.* † idem *de Can. dict. n. 8.* 123
& 9. eadem referens, probat ex Sacr. Rit. Congreg. quod etsi Prior collegiatæ non habeat præcedentiam supra Canonicos Cathedralis; sit tamen si ibi interest, simul cum illius Dignitatibus, & Canonicis honorificandus duplici ductu Thuri-

buli: ita *in vna Tuschanen.19. Augusti* 1619. alia tradens de Priore Ecclesiæ Vimaracen. & aliis.
124 † Et *in Bullario* verb. *Prior* ait, quod Prior collegiatæ qui caput est Capituli, & dignitas vnica, cui solent à Sede Apostolica causæ committi, præcedit Canonicis cathedralis, non collegialiter, sed vti singulis incedentibus ex Sacra Congreg. Rit. *in Viterbien.*20.*Decemb.*1601. Et quod Prior, vt dignior præcedit aliis beneficiatis, licèt antiquioribus ex dict. Sacr. Rit. Congr. Hispal. 5. *Iulij* 1632. Et quod Prior, seu Præsbyter ratione stolæ, debet præcedere omnes alios Præsbyteros, etiam Canonicos Ecclesiæ collegiatæ ex Sacra Congreg. Rit. *in saxa Ferraten. Nucerina Diæces.* 14. *Octob.* 1609. idem repetit *in collect. decisione sub dicta decisione* 600.

125 Et de prædicta ætate restatur Narbona multis comprobans *dict. anno* 25. *quæst.* 59. *num.* 4. vbi dicit Priorem conuentualem in nullo differri à Priore sæculari, qui caput obtinet in Ecclesia collegiali *ex clem. etsi principalis, de rescript. cap. nisi essent circa finem de Preb.* in vtroque eandem postulat ætatem annorum 25. quod intelligo si Prior Regularis, & collegiatæ sint in dignitate, & cura con-
126 stituti, alias de re Regularibus dices, vt *supra.* † Et de Prioribus Ecclesiarum Cathedralium curam non habentibus dices, vt supra dixi de Decano, & aliis dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium *ex dicto cap.* 12. *Trid sess.* 24.

127 Hic posset inquiri de ætate prærequisita in Prouincialibus, & Ministris Generalibus Religionum, de quibus alibi, & nunc breuiter dico, quod etsi nonnulli existiment ætatem annorum quinquaginta prærequiri; ego autem in hoc puncto dico cum Narbona alios referente, anno quinquagesimo *quæst.* 3. sufficere ætatem annorum 30. secundùm distinctiones, quas adduxi supra *de Episcoporum ætate in Rub. sub quæst.* 2. in vers. *ad ter-*
228 *tiam.* † Nec obstant Fr. Eman. Rodrig. *tom.* 3. *q. regul. quæst.* 34. *art.* 2. in vers. *vnde*, allegans Platonem *lib.* 6. *de legib.* Aristot. *lib.* 7. *politicor. cap.* 16. & Philostratum *lib.* 5. *de vita Apollon. cap.* 9. exigentes in Magistratibus ætatem quinquagenariam. Quia respondeo, prædictos solum dicere eam esse conuenientissimam, non præcisè necessariam; non enim illi habent maius gubernium, quàm Episcopi, in quibus sufficit de iure annorum ætas triginta.

QVÆSTIO II.

Imperatores, Reges, & Magistratus aliaque Dignitates sæculares, an debeant habere certam, & determinatam ætatem, vt eligi valeant?

SVMMARIVM.

1 *Imperatoris ætas, vt rectè eligatur, est annorum 25. aliter si per successionem*, n. 9.

2 *Corradus Federici II. filius quia puer, & ineptus, prohibitus fuit ab Alex. IV. sub censuris, ne Imperator eligeretur à Germanicis electoribus.*

3 *Rex eligi vt possit, debet esse in ætate annorum 25. aliter per successionem*, n. 9.

4 *Ætas annorum 25. dicitur perfecta, minor ætas imperfecta. Et qua in dubio intelligatur*, num. 5.

6 *Carolus V. Hispaniæ Rex communi suffragio electorum Germaniæ, fuit Imperator electus in 18. anno suæ ætatis.*

7 *Regimen Imperij aut Regni requirit maiorem prudentiam, quam desideratur in cæteris Magistratibus*

8 Cap. Episcopus 6. dist. 77.

10 *Dignitas quæ à Principe conferri infanti, & adhuc existenti in vtero sine administratione*, vt n. 14.

11 *Decurionatum poterat habere infans.*

12 *Tribunatus Dignitatem quæit habere infans.*

13 *Dignitas sæcularis, quæ habet administrationem, & iurisdictionem, requirit in eligendo ætatem 25. annorum*, numero 18. & 19.

14 *Dignitates sæculares sine administratione, vt Marchionum, Comitum, Ducum, & Regum, possunt minoribus natu dari, successione, aut iure sanguinis tantum in honorem in officiis, interim per tutores*, n. 17.

15 *Infans succedens in Dignitate, succedit in naturali, non in officiali.*

17 *Infans potest esse caput collegij sine exercitio officij.*

19 *Ætas olim sufficiebat annorum 20. ad publicum munus, quod de iure aliter. Et quid in muneribus patrimonialibus*, n. 21.

20 *Tabellionis, & notariatus officium in qua ætate.*

22 *Ætas annorum 25. requiritur ad consilium præstandum in proprio, siue alieno negotio.*

23 *Familiares Principum vulgò* Los Priuados, *debent esse senes.*

24 *Decurionum ciuitatum ætas quæ olim hodie est 18. annorum.*

25 *Sportula, siue honorarium solitum dari Decurioni ob introitum alterius noui non datur, si ætatem annorum 18. non habuerit. Et quid de sedentibus inter Decuriones*, n. 31.

26 L. Lucius 21. §. fin. ff. ad municipal.
L. Cod. de munerib. & honor. lib. 10.

27 *Impubes, etsi Decurio creari possit, non tamen opus Decurionatus exercere, nec suffragium ferre ante 25. annum, etiamsi veniam ætatis, aut dispensationem impetrauerit*, num. 28.

29 *Pubes habilis dispensatus ad vocem præstandam in curia, admittitur ad suffragium ante 25. annum.*

30 *Infantem, reddere habilem ad suffragium ferendum in Decurionatu non potest, quia nequit dispensari in iure naturali; etsi queat illum creare Decurionem sine exercitio.*

31 L. spurij 6. ff. ad municipalem, *vers.* minores.

32 *Salarium designatum publico, à nemine lucratur ante legitimam ætatem nisi Regio assensu, & rescripto.*

AD primam difficultatis partem, & ad alias, 1
quæ placuit, vt hic tractaretur; etsi extra metam videantur, dico Doctores plures latissimè scripsisse; & sic breuiter responderi ætatem perfectam, vt Imperator quis eligatur, esse illam

illam nempè quæ est annorum viginti quinque ex
l.1.ff.de minor.l.minor.31.ff.eodem, l. cum de indebito 21.vers.sin autem el 1.ff.de prob.tradit Narbona
2 anno 25.quæst.66.num.14. † Vbi n.15. ex Maiolo
de irregularit.lib.1.cap.30.num.4. dicente Pontificem Alex. IV. comminata sententia excommunicationis Germanicis electoribus obstitisse, ne Corradum Federici Secundi filium puerum in Regem
Romanorum eligerent;quod esset inhabilis, ineptus, atque ob id ineligibilis ad tantum munus,
nempe qui Ecclesiæ defensor esset eligendus, non
puer.

3 Quod idem de Regis electione debet esse:
nam cum ad Regni moderationem opus sit optimo consilio, vt probatur ex illo Exodi cap.18. &
refert Aristot.lib.5.Polit.sequitur vt debeat esse sic
eligendus in Regem ætatis annorum 25. Narbona supr.num.4.vbi num.sequentes, confirmat pluri-
4 bus rationibus. † Est enim prædicta ætas perfecta, vt colligitur ex textu in l. 2. cod. de iuris, &
facti ignor.& in l.vltim.cod. in quibus causis in integr.restit.non est necessaria, quibus minor viginti
quinque annorum ætas imperfecta vocatur. Ob
idque euenit, vt qui eam expleuerit, dicatur esse
ætatis perfectæ, vt docent Sfortia Oddus de restit.
quæst.2.art.3. num. 39. Narbona plura congerens
5 dict.anno 25. quæst.1. num.20. † Vbi etiam ait in
dubio intelligi ætatem perfectam naturaliter, non
beneficio Principis, aut fictione inducta ex Gothofredo in l.4.cod.de his, qui veniam ætatis impetrauerunt; & ait etiam procedere in fœminis per
textum in cap. viduas 2. vers. si Virgines 27. quæstione 1.

6 Et licèt inuictissimus noster Rex Carolus V.
vix annum agens 18. communi suffragio ad culmen Imperialis dignitatis fuerit euectus, vt refert
idem Narbona dict. q.66.num.18.non ideò à prædicta sententia recedendum est, cum retera illa
ætas adhuc sit sub curatore, vel debeat esse; eò
quod homines ante vigesimum quintum ætatis
7 annum non dicantur iudicij pleni, † præcipuè si
consideremus ad Regni, Imperiique regimen requiri maiorem prudentiam,scientiam,& sollicitudinem, quàm in cæteris Magistratibus Reipublicæ, in quibus etiam ad minus desideratur prædicta ætas, vt statim dico; & sic Antisthen. apud
Plutarchum de profectione minorum inquit: Nedum sapientia præstare eum par est, qui antecedit
imperio, sed etiam religione, & pietate,& Symmacus in cap.vilissimus, scribit, Nisi praecellas scientia,
& sanctitate, qui est honore præstantior; conducit
textus in l.honores 7.in princ.ff.de Decurionib.& eorum filiis,& Rubr.cod.de possessorib. ad muner. nominand.tit.10. & apud nos l.17.tit.3.lib.7.recopil. &
tradit nonnulla Carleual.de iudic.lib.1. disp.1.n.19.
videbis Alphonsum de Narbona in 3. p. recopil.
lib.7.tit.12.l.3.gl.3.num.2. Paulum Zachias Medico legali lib.2.tit.1.q.5.& 6.

8 Prædictæ tamen resolutioni videtur obstare
Agathensis Concilij determinatio, quæ refertur in
cap.Episcop.6.dist.77.vbi Presbyter,& Episcopus
ante annos triginta;id est antequam ad perfecti viri
ætatem perueniant, à nullo Metropolitano ordinentur:etenim D. Ioan. Chrisostom. in Euangel.
Marci homil.postrem.ibi ait:Quod hominibus perfecta ætas est annorum triginta, & Theophylact.in
Euangel.Lucæ cap.3.ætas annorum triginta,inquit,
perfectissima est, & illâ homo, vel probus, vel
improbus cognoscitur:congerit alia videnda Narbona dict.anno 25.quæst.1.sub num.21. quibus omnibus respondetur ibi significari perfectissimam
ætatem,qualis hodie in Episcopis eligendis requiritur iuxta quæ iam adduxi sub nostra Rubr. q. 2.
sed non excludi perfectam ætatem esse assignatam annorum viginti quinque: quare cum alia
maior ætas non exposcitur,seu assignatur iure statuto, vel constitutione, habilis est ea, quæ accedit
ad prædictos annos 25. vti bene considerabis ex
iam dictis tota quæst. 1. & vt vberius hanc partem
quæstionis tractes,leges Castaldum in tract.de Imperatore quæst.73.à num.24. Tyraquel. de primog.
pag.468. num.166. & de nobilit. folio 695. Caldas
Pereira in l.si curatorem, verb.hunc cõtractum n.45.
& 46.Barbosam in l.cum Prætor.12.§.fin.num.119.
ff.de iudic.Gutierrez de tutelis cap.18.p.1. per totum, Narbona dict. anno 25. quæst.66. † qui sub 9
num.1.ait prædicta fallere in Rege, seu Imperatore iure sanguinis succedente: nam etiam natu
minimi succedunt.

Ad secundam quæstionis partem de aliis di- 10
gnitatibus sæcularibus, dico quod etsi infanti, &
in vtero existenti possit dignitas à Principe conferri,iuxta decisionem textus in l.Lucius 21.§.Imperatores ff.ad municip.& l.vnica cod. de munerib.
& honorib.non contin. lib.10. † quibus infantem 11
Decurionatum habere posse legitur, licèt honorem, vel dignitatem esse fateatur consultus, in l.
à Decurionatu 5.ff. de vacatione muner. & sic doceant Gratianus discept.forens. tom.1. cap.75.n.15.
Sfortia de rest.1.p.quæst.2.art.7.Lucatin.de fiduciaria tutela 2.p.cap.6.num.15.Anton.Faber in iurisprud.Papin.tit.4. princip. 3. illat. 7. † Et quod 12
Tribunatus posset ab impubere obtineri, infansque coronari, vt ex multis refert D. Didacus de
Narbona anno 25. quæst. 64. à num.1. † Tamen 13
verius est vt si dignitas habeat administrationem,
vel munus iudicandi, aut aliud munus: tunc non
minor annorum vigintiquinque debeat eligi:nam
vt probat textus in l.subemda 45.cod.de Decurion.
lib.10. oportet ad maiores dignitates eligi potiores
& digniores, dum ait: Ne tales fortè nominentur,
qui functiones publicas implere non possint, docent
in terminis Panormit. in cap. præterea num. 5. hoc
tit.Duarenus tit.de re indic.in methodica ipsius explicatione, c.1. in fine, dicentes minores annorum
25. ad honores municipales nequaquam admitti
debere,& in qua ætate debeant eligi Magistratus,
Tribuni, & alij.

Nec obstat dictum in principio,& quod sequi- 14
tur,scilicet ad temporalem dignitatem cum administratione requiri annos quatuordecim,Restaurus
de Imperatore quæst.73. n.24. multis comprobans
Narbona supra num.5.quia respondeo verum esse
dignitates sæculares si deferantur iure successionis,
vel sanguinis,vt Imperatoria, Regalis, vt iam dixi,
Ducatus, Marchionatus, Comitatus, seu Baroniæ
succedere posse natum recenter, infantem;imò, &
conceptum ante natiuitatem, vt senserunt Sfortia
Faber, & alij suprà,dummodo tantum constituantur in honore, non in administratione,vel tantum
dignitas consistat in honore. † Etenim infans 15
tunc si administrationem dignitas habeat, succedet in naturali dignitate, non in officiali. † Et 16
Perez de Lara tract.de vita homin.cap.16. num.12.
dicit infantem posse esse caput Collegij, sed non
posse officium exercere; † interim per tutores, & 17
curatores Regi, vsque ad pubertatem, comprobat multis Narbona supra, n.6. quo pacto venit

intelligendus restituimus, dum exigit in officio
dignitatis cum administratione annum quatuor-
18 decim, † tamen si officium haberet iudicandi mu-
nus, seu aliud simile, ad quod sit opus pleno iu-
dicio; tunc reuera, vt iam dixi, ætas annorum
25. requiritur.

Vnde etsi lege antiqua, quam refert Alex. *die-*
19 *rum genial. lib. 4. cap. 6. post principium*, cautum
fuisset ne cui ante vigesimum annum daretur pu-
blici muneris administratio, de iure verius est, vt
requiratur ætas annorum 25. per textum *in l. ad*
Rempublicam. ff. de munerib. & honor. & in l. 2. ff. de
vacatione muner. l. 1. & 2. cod. qui ætate, vel profes-
sione lib. 10. & l. 2. tit. 9. lib. 9. recopil. Donellus *in*
comment. lib. 17. c. 22. vers. *de minore viginti, & quin-*
que annis, Caldas Pereira *in l. si curatorem* verb.
hunc contractum, num. 41. vers. *hinc etiam, cod. de*
in integr. restit. vbi generaliter loquitur de quibus-
cumque muneribus Reipublicæ administrationi
20 spectantibus, † & de Tabellionis officio Nico-
laus de Passeribus *in conciliatione legum*, cum mul-
tis Narbona *dicto anno 25. quæst. 67. & quæst. 69.*
21 vbi de Notario, & Tabellione, † qui *dicta q. 67.*
num. fin. admonet prædictam ætatem requiri in mu-
neribus, quæ ciuilia, aut personalia sunt; non ve-
rò in Patrimonialibus, à quibus, vt nulla excusa-
tio est *l. munerum 28. §. Patrimoniorum ff. de mune-*
ribus, nec ætatis, cum quicumque admittantur,
& compellantur ad Patrimonialium munerum
functionem, siue senes sint, vt annis 70. siue ado-
lescentes, & anno 25. minores vt *ex l. neque 5. l.*
etiam minores 7. cod. de muner. Patrimon. lib. 10.
& dict. l. ad Rempublicam.

Cum ergo homines frequenter post annum
22 25. recto consilio polleant, vt patet ex dictis *supr.*
quæst. 1. multisque comprobet Narbona anno 25.
quæst. 65. & num. 4. dicat munera personalia, quæ
ad sui expeditionem consilium requirunt, non de-
beant dari minoribus; sequitur vt ad consilium
præstandum, siue in proprio, siue in alieno nego-
tio requiratur ætas annorum 25. vt colligitur ex
adductis à Narbona *dicta quæst. 75.* legendus. †
23 Vbi *sub num. 3.* dicit familiares Principum, vulgò
los Priuados, debere esse senes, comprobans ex
verbis Caroli Scriban. *in Polit. Christ. lib. 2. cap. 16.*
eius verba referens: *Deligant autem, quos gran-*
dior ætas, rerumque experientia docuit, quibus
Regni negotia, robora, opes; & hostilis potentia
cognita, qui consilio, & authoritate valeant qui-
busque in arduis, animus, & industria, in secun-
dis moderatio, ad persuadendum elocutio, & in-
corruptum ante omnia pectus. Ob idque isti palam
est, vt minores vigintiquinque annis, non debeant
eligi; imò maiores ætate illa salubrius erit ob ma-
ximam peritiam, & experientiam, qua debent
pollere.

Vnde iam videbis eandem ætatem annorum 25.
24 desiderari in iure in Decurionibus ciuitatum crean-
dis, vt vocem possint dare in suo Capitulo, nisi
ante illam ætatem ex causa, aut consuetudine,
solitum sit eos creari Decuriones vulgò *Regido-*
res; eo quod ciuitates, & ipsarum bona regant
ex dict. l. ad Rempublicam ff. de munerib. & honor.
l. non tantum l. spurij 6. ff. de Decurion. l. si Pater
cod. quando prouocare non est necesse l. 5. cod. qui &
aduersus quos, Curia Pisana *lib. 1. cap. 12. num. 4.*
vbi notat Azeuedus Antonius Gomez. *tom. 3. de*
delictis cap. 1. numero 55. versicul. *Decurio*, multis
adductis Narbona *anno 25. quæst. 68.* De iure ta-

men nostro Regio per textum *in l. 16. tit. 3. lib. 7.*
recop. abrogata antiqua lege 17. eiusdem tituli, qua
non nisi vigesimum excedenti, id concedebatur
desideratur ætas annorum decem, & octo. † Et 25
alia adducens Narbona *num. 7.* ait Decurioni hac
ætate minori honorarium, siue sponulam vul-
gò *própina*, quæ à nouo Decurione pro introitu
aliis curialibus soluitur, non deberi; quia tale
stipendium datur his, qui receptioni in Curia
adsunt.

Nec turbatur resolutio prædicta *ex l. Lucius 21.* 26
§. fin. ff. ad municip. & l. 1. cod. de muner. & honor.
lib. 10 quibus infans Decurionatus munere fungi
potest. † Quia respondetur vt licèt impubes 27
qualiscumque queat creari Decurio interim dum
vigesimum quintum annum suæ ætatis excedit:
tamen sit idem, ac si Decurio creatus non fuerit,
cum nullum Decurionis opus expedire queat, cum
ante prædictum tempus suffragium ferre non va-
leat, vt docent Bobadilla *ex Politica Prætor. lib. 3.*
cap. 8. num. 2. cum aliis Narbona *supra sub num. 3.*
& ex Budæo *in dict. l. ad Rempublicam, ff. de muni-*
cip. Auendaños *de exequendis cap. 19. num. 16.* Pe-
trus Gregor. *tit. de elect. cap. 8. num. 1.* † quod de- 28
clarant Curia Pysana *supra num. 5.* Azeuedus, Pe-
reira *in dict. l. si curatorem* vers. *hunc contractum*
num. 43. procedere etiam si talis minor Decurio à
Principe, aut ætatis veniam, aut dispensationem
ad Decurionatum obtinendum, vel Curiam in-
grediendam, fuerit adeptus.

Limitatur verò vbi in dispensatione habilis 29
quoque minor iam pubes redderetur ad vocem,
& suffragium in Curià præstandum, cum Princeps
noua lege, aut priuilegio; possit inuertere leges
ciuiles exigentes annos 25. vt de facto iam vidi-
mus iure Regio. † Et sic vbi naturalis ratio re- 30
pugnaret, non posset Princeps habilem reddere
infantem, & iudicio adhuc non expertem ad præ-
standum suffragium; quia esset dispensare, & ha-
bilitare contra ius naturale; etsi in illa ætate ex
certa scientia queat infantem, & pupillum Decu-
rionem creare sine exercitio: argument. textus *in l.*
vbi glossa verb. *indulgere, cod. de his, qui veniã æta-*
tis, cum aliis, quia patitur naturalem defectũ intel-
lectus: tamen Rodericus Suarez *alleg. 12. à n. 6.*
Caldas *supra num. 24. & 42* vers. *quæ sententia*, sen-
tire videntur vt cum ex certa scientia Princeps
creat Decurionem, infantem, & pupillum, tacitè
etiam dispenset, vt vocem præstet in Capi-
tulo.

Nec vltimò obstat textus *in l. spurij 6. ff. ad mu-* 31
nicip. in vers. *minores* vbi cauetur vt minores 25.
annis, Decuriones facti, queant sportulas iam di-
ctas accipere; etsi suffragium adhuc non præstent.
Quia respondetur textum illum procedere, quo-
ties etsi tales suffragium non præstent in Curiis:
tamen inter cæteros Decuriones sedent, quod suf-
ficit vt diuisionem, quæ inter præsentes fiunt par-
ticipes, sint, cum non tam suffragij causa, quam as-
sistentiæ habeantur: sic Guidus Pancirolus *de Ma-*
gistratibus municip. cap. 1. num. 3. per textum *in l.*
sponsus 5. §. fin. ff. de donat. inter Narbona *supr. n. 8.*
& faciunt verba *dicta leg. spurij*, ibi: *Minores 25.*
annorum Decuriones facti, sportulas Decurionum
accipiunt; sed interim suffragium inter cæteros fer-
re non possunt: quæ reuera de Decurione, qui
habet sedere in Capitulo cum aliis loquun-
tur.

Vnde existimo idem dicendum circa salarium 32
designatum

designatum è publico, cum ante legitimam ætatem nemo possit illud lucrari, nisi Regio assensu, & rescripto interueniente, quod intelligitur etiam de illis salariis, quæ solent Decurionibus à Concilio ex ipsius patrimonio præstari, quoties eius causa absunt, & iter faciunt. Narbona *supra dict. quæst.68.num.fin.* Bobadilla *dict.lib.3.cap.8. n.11.* ibi: *y para asistir en el Cabildo sin votar y para lleuar salario hasta menoredad con licençia y facultad Real*: sic cum Suarez, & Auendaño, *vbi supra*, alia dico, *in cap.3.hoc tit.de ætate requisita in Præbendatis, & Beneficiatis & in cap.2.hoc tit.*

Ad Text. in Cap. Ex ratione. II. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Minori Ecclesia non conceditur, nisi dispensatiuè.*

2 *Ecclesia minori concessa, interim non per laicos, sed Ecclesiasticos est gubernanda.*

1 TExtus iste quatenus prohibet, vt minori, nisi
dispensatiuè, non concedatur Ecclesia, exornatur ex dictis *supra in Rubrica & in cap.1.* & ex
2 his, quæ dico, *in cap. indecorum 3.* † Et quatenus
ait, quod sic Ecclesia concessa minori, non per laicos, sed per clericos, regi debeat, donec perueniat ad ætatem legitimam: adiunges quæ dico, *infra de officio Vicarij*, & infrà *lib.3. tit.6. de clerico ægrotante*, vel debilitato ministrante; præcipuè, *à cap.3.* cum aliis. Item & quæ dixi de incapacitate laicorum respectu rei Ecclesiasticæ; latè, *in cap.2.3.4.* & aliis multis de iudiciis; *& in toto tit. de foro comp.* & *sub dicto cap.3 de iudiciis q.fin.* item *& in cap.7. & 10. de constitut.* & applicabis quæ latè scripsi *infra in cap.7. de præscriptionibus*, circa inhabilitatem laicorum ad præscribendum decimas. Et in prædictis locis videbis quæstiones, quæ facere videntur in fauorem laicorum; sed expenduntur modis ibi scriptis. Aliqua etiam dixi *sub Rub. & tit. de electione.*

Ad Text. in Cap. Indecorum III. hoc titulo.

PRÆMISSVM

SVMMARIVM.

1 *Regimen Ecclesiæ minori annis 14. non conceditur, si habet administrationem*, vt quæst.1. num.1.

1 TExtus iste generalem præstat decisionem, nempe, vt minori annorum quatuordecim, non debeat committi regimen Ecclesiæ: quare operæpretium erit vltra dicta *supra in Rubrica, & in cap.1.* agere hic de ætate requisita in Canonicis, Beneficiatis ad Personatum, seu Præstimonia, aliavè Beneficia Ecclesiarum habentibus, seu habituris, Præter Dignitates, & officia peculiaria Ecclesiarum Cathedralium, seu Collegiatarum, de quibus infra *in tit. de officio Archidiaconi, de officio Archipræsbyteri, de officio Primicerij, de officio Sacristæ, & Custodis.*

QVÆSTIO I.

Cur minori regimen Ecclesiæ concedi nequeat, cum aliqua Beneficia etiam concedantur minoribus annis quatuordecim? Et an ætas annorum quatuordecim sufficiat ad personatus sine cura. Et quæ ætas in beneficiis simplicibus, & inferioribus. Quæ in collegiatis. Quid de Portionariis, & dimidiis, etiam in Cathedralibus. Et quæ ætas ad obtinendam pensionem. Et paruuli nomen, in qua ætate concipiatur?

SVMMARIVM.

1 *Beneficia simplicia ante Trid. Concil. poterant concedi Tonsuratis à septennio, hodie non nisi in decimo quarto anno constituto*, numero 2.

3 *Nemo ad Dignitates, & Personatus sine cura potest ascendere, nisi constitutus in annis 22.*

4 *Personatus quando intelligitur de minoribus beneficiis; tunc poterit conferri habenti annos 14.*

5 *Ætas ad beneficia sine Rectoria; etsi de iure videretur requisita annorum 14. verius est vt sufficeret, & annis septem*, n.6.

7 *Cardinales virtute indulgenti, non poterant minoribus septennio beneficia conferre.*

8 *Tonsura antiquitùs non poterat dari, nisi habenti beneficium, hodie aliter*, n. 9. & 10.

10 *Tonsuratus vsque ad decimum quartum annum, nequit beneficiari*, n.12.13.14. & 17. *nisi dispenset Papa*, n.16.

11 *Præbenda Regaliorum vacantes possunt à Rege septennio conferri.*

12 *Simplicia beneficia reputantur præstimonia, commenda, Prioratus conuentuales, vel Abbatia.*

13 *Beneficia iuris patronatus reputantur simplicia.*

14 *Beneficij appellatione, venit etiam quod est iuris patronatus.*

15 *Capellania non collatiua, & anniuersaria minoribus 14. annorum valent dari.*

16 *Pontifex solus dispensat vt minori annorum 14. conferatur beneficium simplex, nec Episcopus id potest*, n.17.

17 *Ætas annorum 14. sufficit impleta ante institutionem, etsi tempore præsentationis non.*

18 *Capellania seu beneficij fundator, potest præcipere, vt detur minori annis 24. fallit*, vt num.19.

19 *Capellania, seu Beneficij collatio facta minori annorum 14. est nulla, etiam si ætas deficiat per vnum diem* n.20.

21 *Anni 14. ad optinenda beneficia simplicia; sufficient attilti.*

22 *Ætas in Ecclesiis Collegiatis ad Canonicatus, & portiones est 14. annorum, vt* num.23. *etiam si collegiata habeat animarum curam* num.24.

24 *Canonici siue Portionarij Ecclesiæ collegiatæ habentes curam animarum debent esse in ætate annorum 25.*

25 *Ordinandi sunt infra annum, qui in collegiatis requirentibus sacerdotium, admittuntur Canonici, & Portionarij.*

26 *Distributiones quotidianas recipiunt residentes in collegiatis anni, quo debent ordinari.*

27 *Ætas annorum 14. ad obtinendos Canonicatus, & portiones in collegiatis, num debent esse completi?*

28 *Episcopus nequit dispensare, vt in collegiatis minor annorum quatuordecim obtineat Canonicatus, & Portiones.*

29 *Canonicus admittitur in Cathedralibus sine ordine, non minor annis 22. etiam si sit supernumerarius,* n.30. *vbi quid de tempore receptionis.*

31 *Anni septem non sufficiunt, etiam de iure ad obtinendos Canonicatus in Cathedralibus, vt* num.32.

32 *Ætas 14. annorum de iure fuit prærequisita ad obtinendos Canonicatus in Cathedralibus.*

33 Cap. ex eo de electione lib.6.

34 *Canonicatus si Diaconales sint, Subdiaconales, & Presbyterales, requirunt ad eorum obtentionem ætatem annexam prædictis ordinibus.*

35 *Canonicatus in Cathedrali obtineri queit ab habente ætatem ordinis requisitam, licet habeat annexam Parochialem.*

36 *Ætas annorum 22. ad Canonicatus in Cathedralibus præcisè requiritur, nisi cum minore Pontifex dispenset, vt solet in duobus tantum annis.*

37 *Ætas qualis requiratur ad obtinendam pensionem sub distinctione,* n.38.

38 *Pensio Ecclesiastica beneficio comparatur: non sic temporalis.*

39 *Pensio reseruata clerico infanti absque dispensatione, est nulla.*

40 *Infans nequit procuratorem constituere ad consentiendum pensioni, nisi de consensu Ordinarij.*

41 *Ad pensionem ætas, sufficit atticta.*

42 *Paruuli aliquando vocantur annorum minores 25. & gestantes in vtero: item & vagientes, & loqui incipientes.*

43 *Paruuli propriè dicuntur vsque ad pubertatem.*

44 *Paruulus vsurpatur pro pupillo cuiusque ætatis.*

45 L.2. cod. de fundis patrimonialibus.

46 *Minor, & paruulus in quo differant.*

1 AD primam quæstionis partem videtur respondendum contra decisionem textus nostri; eo quod beneficia simplicia de iure maioribus septennio, & ante decimum quartum annum poterant conferri, cùm vt latè supra dixi *in Rub.* & in illa ætate constitui possint etiam prima Tonsura ordinari; imo & ante annum decimum quartum alios recipere ordines minores, cum sint doli capaces, *cap. pueris de delictis puerorum*; ergo & beneficiari iuxta textum *in cap. de his 18. dist. cap. in singulis, cap. quicumque 77. dist.* vbi Doctores, vt suadetur ex nonnullis, quæ refero, *infra, hac quæstione*, cum ago de ætate requisita ad benefi-
cia simplicia, & minora. † Et sic breuiter respon- 2
deo quod etsi iam hodie ex Trid. *in cap. nullus 6. sess. 23.* ætas anni decimi quarti saltim incæpti requiratur ad beneficia prædicta: tamen de iure poterant beneficia simplicia, quæ nullam administrationem, seù regimen, habeant, dari pueris à septennio prima Tonsura ordinatis ex dictis iuribus, sicque decisiones illas non contrauenire decisioni textus nostri, in qua agitur de personatu, beneficiis, seu Ecclesiis regimen habentibus non concedendis minoribus annorum quatuordecim, vt docent certius Doctores *infra* referendi in vers. *ad tertiam.*

Ad secundam quæstionis partem respondeo ex 3
dictis supra *cap. 1. sub quæst. 1.* vbi expendens textum nostrum dixi dignitates, & personatus in Ecclesiis non posse conferri, nisi habentibus annos viginti duos ex Trident. *sess. 24. cap. 12. de reform.* vbi decernitur, vt nemo ad dignitates, & personatus sine cura animarum possit ascendere, nisi in ea ætate constitutus, sin autem cum cura solum qui
habet annos viginti quinque. † Itaque pro vero 4
intellectu, vt repetitionem effugiam leges adducta *in dict. c. 1. sub dict. quæst. 1.* à vers. *quare,* & vers. *nec obstat,* vbi expendi textum nostrum, cuius literam, dum loquitur de personatu, si hæc vox intelligatur tantum de beneficiis minoribus, existimo constitutis in annis quatuordecim posse conferri, vt statim dico *in vers. ad tertiam.*

Ad tertiam quæstionis partem, etsi inter Docto- 5
res de iure communi esset dissidium, cum aliqui existimarent semper fuisse requisitam ætatem annorum quatuordecim ex textu nostro *c. 2. hoc tit. cap. super inordinata 34. de præb.* & aliis iuribus, vt defendunt Azorius *tom. 2. moral. lib. 6. cap. 5. vers. septimo quæritur*, Flaminius Parisius, *de resignat. beneficior. lib. 3. quæst. 7. num. 7.* dum inquit maiorem quatuordecim annis beneficium acceptare
posse. † Tamen verius est per glossam *in dict.* 6
cap. 2. hoc tit. in vers. *Ecclesia* ibi: *beneficia etiam simplicia*, iure antiquo tantum requiri ad beneficia simplicia, & minora ætatem annorum septem, saltim quando non sonant in nomen Rectoriæ nec Concilij maturitatem requirunt, vt multis adductis probat ibi Barbosa *num. 4.* & decidunt ex multis decisionibus Garcia, *de beneficiis part. 7. cap. 4. à num. 4.* Gutierrez *canon. cap. 18. lib. 2. n. 3. & 40.* Beroius hanc, vt magis communem amplectitur, *cons. 5. num. 3. & 24. tom. 1* Cavalcanus *1. p. decis. 29. n. 5.* Ojeda *de incompatibilit. benefic. 1. p. cap. 24. n. 23.* Gonzalez *in regul. 8. Cancell. glossa 5. n. 94 seu 49.*

Et taliter de iure prædicta opinio procedebat, 7
quod Cardinales vigore indulti minoribus septennio, non poterant beneficia conferre: sic Anastasius Germonius, *de indultis Cardinalium §. quibusuis num. 2.* & sic prædictam sententiam docuit Farinac. *decis. 194. tom. 2. num. 2.* Puteus *decis. 339. num. 3. p. 1. & decis. 46. p. 2.* vbi ampliat etiam quoad acquirendam possessionem, vt defendunt Miles *in suo repertorio*, verbo *minor 14. annis, maior tamen infante*, Quintilianus Mandosius *de ætate minori cap. 4. num. 2.* Maceraten. *variar. resolut. lib. 1. resolut. 4. n. 9. & resol. 112. casu 51.* Riccius *in praxi decis. 187. num. 184.* Lessius *de iust. & iure lib. 2. cap. 34. dubio 20. num. 109.* Moneta

neta *de commutatione vltimar. volunt. cap.*20. *num.*121. Filliucius *de statu clericor. tract.*41. *cap.*5. *num* 27.

8 Et fortè nostram de iure opinionem fuit sequutus Ioannes Selua, *tractatu de iureiur.* 4. *part. num.*16 dum ex Baldo, & Felino nimis audacter, docuit non esse obediendum Pontifici scienter beneficium infanti conferenti. Et suadetur nostra opinio, quia antiquitùs prima Tonsura, quæ septennij conferebatur, non poterat dari nisi beneficium habenti ex textu *in cap. neminem, cap. Sanctorum* 70. *dist. cap. cum secundum Apostolum* 16. *de prebend.* & docet expresse glossa *in cap.* 2. *illius tituli*, Nauarrus *cons.*14. *num.*1. *de temporib. ordin.* Quintanadueñas *Ecclesiast. lib.*3. *n.*4. & 17. Suarez *de cens. disp.*31. *sect.*1. *num.*33. Garcia *de benefic. p.*2 *c.*5. *num.*3. Filliuc. *dicto num.*27. Rodericus

9 à Cuña *in dict. c. neminem num.*3. † vbi hodie ex consuetudine secus obseruari probat testimonio superiorum, nec non Flamin. Parisij *de resignatione beneficior. lib.*2. *quæst.* 6. *num.* 4. Salzedus ad Bernardum Diaz *in praxi c.*18. *n.*5.

10 Sed iam hodie nouo Trid. decreto *in dicto cap. nullus* 6. *sess.*23. *de reform.* statutum est, vt nullus prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum possit beneficium obtinere: sic ibi Barbosa cum multis ab eo relatis, & *in cap* 2. *huius tituli num.*2. Garcia *de beneficiis dict. cap.*4. *part.*7. *num.*8. Campanillus *in diuers. Iuris Canon. Rub.*7. *cap.*6. *num.*2. Riccius *in collect. decis. p.*4. *collect.*860. Lessius *de Iustitia lib.*2. *cap.*34 *dubio* 20. *num.*109. Zeuallos *in practicis quæst.*523. *num.*3. Gregorius Lopez *in l.*3. *verbo catorçe años, tit.*16. *part.*1.

11 Gonzalez *in dicta regula* 8. *Cancel. num.*95. † Petrus Gregor. *lib.*17. *Syntagm. Iuris cap.*8. *num.*14. dum inquit quod etsi quatuordecim annis natis, tantum Præbendæ Metropolitanarum Ecclesiarum conferantur, tamen Iure Regaliorum vacante Ecclesia à Rege septenni possunt dari, Ioannes Gutierrez *canonicar. quæstion. lib.*1. *c.*26. *num* 33. D. Didacus de Narbona *anno* 14. *q.* 54. *sub num.*5. & 6.

12 Et procedit prædicta Tridentini decisio non solùm in beneficiis liberis, vt voluit Rota Romana *in nouissima decis.*482. Maceratens. *dict. resol.*4. *n.*9. Nouarius *quæst. forens. p.*1. *quæst.*71. *num.*5. vt sunt beneficia simplicia sine cura, Præstimonia, Commenda, Prioratus Conuentuales, vel Abbatia, quia huiusmodi habentur pro simplicibus, vt docent Moneta *de conseruator. cap.*5. *num.*159. & *de distribut.* 2. *parte*, *quæst.*19. *num.*15. & *de commut. vltim. dict. cap.*20. *num.* 121. Sanchez *in summa lib.*4. *cap.*35. *num.* 10. Vasquez *de beneficiis cap.*3. §.2. *dubio* 3. *n.*20. Viuianus *in praxi iuris patron. lib.*1. *c.* 1. *num.* 191. Diana *resol. moral. part.*3. *tr.*6. *miscell. resol.*64. Barbosa *in pastorali part.*2. *alleg.*60.

13 *num.*73. † Sed etiam in beneficiis iuris patronatus, electionis, aut alterius cuiuscumque prouisionis, veluti sibi contrarius, melius sentit idem Maceraten. *dicta resol.*112. *casu* 51. vbi ita se vidisse obseruari, & impetrari dispensationes pro obtinendis eiusmodi beneficiis testatur Riccius *dict. decisione* 487. *num.* 186. vbi etiam de communi praxi affirmat Caualcanus *loco allegato num.*1. Viuianus *in praxi iuris patron. lib.*1. *cap.*1. *num.* 191. &

14 alij relati à Barbosa *dict. alleg.*60. *n.*78. & Diana. † Et est ratio quia dictum Tridentini decretum loquitur generaliter de beneficio, cuius appellatione venit etiam beneficium de iure patronatus, vt resoluunt Antonius Faber *decis.* 17. *cod. de Episcop. & Clericis*, Ferrar. *lib.*1. *obseruat.*123. Rebuffus *in praxi beneficiali*, vers. *sæculare beneficium num.*15. Nicolaus Delphin. *in tract. iuris patronatus lib.*1. *num.*26. Gonzalez *dict. gloss.*5. *num.* 32. quod ve-

rum est, † etsi contrarium probabile dicent Gar- 15
cia *de benefic. dict. p.*7. *c.*4. *num.*10. & alij, quos tradit Diana *dict. res.*64. *tract.*6. *Miscell. in* 5. *editione*, & alij relati à Narbona *dict. quæst.*54. *sub num.*9. vbi cum Barbosa *in collect. Bullarij*, verb. *ætas*, vers. *quatuordecim annorum*, post Concilium, & *in collect. ad Trid. dict. c.*6. *sess.*23. *num.*3. docet veram esse doctrinam Garciæ in capellanis non collatiuis, & anniuersatiis, quæ fundari solent maximè in Hispania iuxta quæ longè scribit Lara *de anniuers. & capellaniis part.*1. & 2. absque superioris, ordinarij Ecclesiastici licentia, & authoritate; quod si sint collatiuæ, quia tunc dicuntur reuera beneficia Ecclesiastica, erunt danda constitutis in annis quatuordecim.

Verùm præfata Sancti Concilij determinatio 16
non prohibuit quin ex dispensatione Summi Pontificis possit minor annis quatuordecim habere prædicta beneficia, vt docent Flaminius *de resignatione lib.*3. *quæst.*7. *num.*66. Azor. *inst. moral. p.*2. *lib.*6. *c.*5. *quæst.*8. vers. *quæres aliquis*, Garcia *vbi supra num.*8. Filliucius *num.*27. vbi postquam isti duo dixerint, & Barbosa *ad dict. cap.*6. *Trid. litt.* B, Diana *dict. res.*64. *in fine*, Alzedus *de præ-*
*cellentia Episcopi c.*9. *num.*33. † Episcopum dis- 17
pensare non posse, vt minores ætate quatuordecim beneficium simplex obtinere possint: tamen hoc soli Pontifici licere, vt subscribit Barbosa *dicta alleg.*60. *num.*76. vbi etiam ex Farinacio, & Campanillo *supra*, tenet sufficere, quod ante institutionem beneficij dicta ætas sit impleta; licèt tempore præsentationis non fuerit; & tenet idem Barbosa *dicto c.*2. *hoc titulo*, *num.*6. Et applicabis nonnulla supra *in Rub. sub quæst.*1. vbi egi de quæstione, *an possit Pontifex solo verbo Sacerdotes creare?* & Sacra Congregatio Episcoporum, quam referunt relati à Barbosa *in collect. decis.*64. verb. *beneficium simplex*, *num.* 2. idem *in Bullar. eodem verbo*, & *numero*, dixit vt beneficium simplex queat obtineri ante annum decimum quartum inceptum etiam ex indulgentia Episcopi.

Et iterum limitatur determinatio Concilij quo- 18
ties, vel quando in fundatione beneficij, seu Capellaniæ statutum sit, vt illud, vel illam minor annorum quatuordecim possit adipisci; quia vt ait Riccius *decis.*188. lex fundationi adiecta debet adunguem obseruari: argum. textus *in l. attestatore* 109. *ff. de condition. & demonstration.* Crescent. *decis.*7. *de Iure Patron.* Nauar. *cons.*3. *de clericis non resident.* & hanc limitationem docent Barbosa *in dict. cap.*2. *hoc tit. num.*7. cum Gonzalez *dicta glossa* 5. *num.*9. Riccio *collect.*860. vers. *nunc limita*; Campanillo *dict. cap.*6. *num.* 2. *in fine*, & Rota apud Farinacium *decis.*194. *p.*2. *recent. tom.*1. idem Riccius latius *collect.*187. *num.* 187. vbi allegat Sa *in aphorismo Confessor.* verb. *beneficium*, *num.* 30. Filliucius *supra dict. c.*5. *dict. num.*27. Garcia *dict. cap.*4. *part.* 7. *numero* 10. & alij relati à Barbosa *dict. allegatione* 60. *numero* 77. & sic declarasse Cardinales, refert Rota *diuers. decisione* 482. *part.*1.

Ex quibus notandum est, quod si in fundatio- 19
ne non sit expressum, vt beneficia illa queant conferri minoribus annorum quatuordecim tunc si ante illam ætatem conferatur, collatio sit

nullius

nullius momenti ipso iure etiam in foro inte-
riori, vt resoluit Nicolaus Garcia dicto cap. 4.
num.82.& 83.ex Flaminio, Vega,& Azorio con-
tra Ioannem Quintinum in repetit. textus in cap.
de multa de prabend.num.66. & est verum,vt pro-
bant Narbona dicto anno 14. quaest.54. num.12. &
Lessius vbi supra num. 109. licèt Nouarius dicta
quaest.71.num.5. nisus sit contrarium defendere, †
20 imò, addit Garcia supra num.84 id procedere, etsi
ad prædictam ætatem modicum tempus deficiat,
vt puta vnius diei, vel horæ, siquidem in his,quæ
certo numero sint à iure præscripta, non licet ar-
bitrari secundum Sanchez de matrim.lib.1.disp.16.
num 4. absque eo quod obstant nonnulla adducta
in Rub.quaest.1.in vers.ad secundam, quatenus ibi
egi de quæstione, an detur paruitas materiæ in
ætate ad ordines.
21 Vnde posses dubitare, nunquid anni quatuor-
decim, qui hodie ex Trid.dict.cap.6.sess.23.de re-
form. exiguntur ad obtinenda beneficia simplicia,
& inferiora debeant esse completi? vel sufficiant
attacti? Ad quod dubium respondebis, vt suffi-
ciant attacti, vt multis probat idem Barbosa, ibi,
& in dict. cap.2. hoc tit.sub num.3. Narbona dicto
anno 14. quaest. 54. num.7. resoluentes sic declara-
tum esse à sacra Cardinal. Congreg.Concilij sub
verbis sequentibus: Hoc caput non prohibet, quin
ille, qui iam decimum quartum annum suæ ætatis
attigit, licèt nondum expleuerit, possit beneficium
simplex obtinere, Diana p.3. dicto tract.8. miscel.
dict. resol.64. in fine, Zeuallos in pract.q.523.n.4.&
q.593. n.18. Valascus alleg.8. Riccius collect.860.
vers. limita secundo. Lessius dicto lib.2. de iustit.
c.34.dub.20.num.109.Henriquez in summa lib.10.
cap.19.§.2. Gonzalez dicta glossa 5. in princip.
n. 94. Armendar. in addition. ad leges Nauarra
lib.1. tit.20. de ætate num.5. Galetius in Marga-
rita casuum conscientiæ, verb. beneficium 4. Tus-
chus tom.3. litt. E, conclus.338. num 3. & faciunt
nonnulla quæ adduxi supra sub cap.1. quaest.1. &
Rub.sub dicta quaest.1. in fine. Et idem Barbosa in
collect.decis.verb.beneficium simplex, & in pastorali
dicta alleg.60.p.3.num.76.cum aliis sic tenet addu-
cens sacram. Congreg. Episcopor. & regular. in
Adrien 22. Nouemb.1604.
22 Ad quartam quæstionis partem quæ ætas in
Collegiatis Ecclesiis requiratur de iure ad obti-
nendos Canonicatus, & portiones integras, vel
dimidias? igitur Alzedus de præcellentia Episcopi
cap.9. num 34. ex Riccio, & Barbosa, existima-
uit posse Episcopum conferre Dignitatem, aut
Canonicatum Ecclesiæ collegiatæ habentibus de-
cimum septimum annum. Alij inquam dixerunt
sufficientissimam esse septennij ætatem: argum.
textus in cap.ex eo de elect.lib.6.vt sentit Abbas in
cap.præterea num.5.& 6.hoc tit. Rota decis.1.eo-
dem tit.Mandos.regul.18.Cancellaria quaest.1.n.3.
Ludouicus Gomesius tract.de gratiis & spectatiuis
num.86. & referunt Azor. instit. moral. p.2. lib.6.
cap.5.quaest.6. Rodericus à Cunha in cap.nullus 1.
dist.60.num.5. Gonzalez in reg 8. Cancel.glossa 5.
n.94 dicentes sic de iure procedere.
23 Verùm in hoc puncto existimo semper etiam
de iure antiquo, sicut, & hodie de iure nouiori
per Trid ex dict.cap.6.sess.23. de reformat. ad Ca-
nonicatus, & portiones integras, aut dimidias
Ecclesiæ collegiatæ sufficere annos quatuorde-
cim, quia ex nostro textu, & simili modo inclu-
duntur in Canonicatibus, & portionibus cuius-
cumque Ecclesiæ collegiatæ, etiam insignis, &
præclaræ, tenent Mandosius cons.20. Zerola in
praxi, verbo Canonica §.9. Henriquez lib.10. de
Sacram.Ordinis cap.18 §.2. Cuchus de Republica
Eclesiast. cap.24. num.3. vers.2. & num.6. vers.5.
Garcia de beneficiis p.7. dict. cap. num.39. videndi
Barbosa dicta allegat.60.num.71.cum multis Nar-
bona anno 14. quaest.55. sub num.2. qui numero 3.
ait nihil à Tridentina synodo fuisse immutatum,
addens Barbosa supra Concilium id relinquisse
in terminis iuris communis: & sic videtur decla-
ratum à Sacra Concil. Congreg. sub verbis se-
quentibus: Concilium nihil innouat super ætate
promouendorum ad Canonicatus collegiatarum
Ecclesiarum: & pluribus aliis declarationibus
probat Garcia supra dict.cap.4.p.7.num.37. Fillin-
cius de statu Clerici.tr.41. cap.5. num.28. ad Cal-
cem.
Imò Gonzalez in dict.regul.8.in princ.num. 9. 24
quem refert Perez de Lara in compendio vitæ ho-
minis cap.29.num.14.dicit procedere etiam si ipsa
collegiata habeat animarum curam, quia talis cu-
ra non pertinet ad singulos Canonicos, sed ad
totum Capitulum; quia tunc debent esse anno-
rum viginti quinque, vt probat Barbosa dict. al-
legatione 60 num.71. & faciunt quæ adduxi de
ætate ad Decanatus, & dignitates in Cathedrali-
bus, & collegiatis, supra in cap.1. sub quaest.1. vel
si dictis Canonibus, aut portionibus statuto, vel
consuetudine, sit aliquis ordo sacer annexus, † 25
nam tunc qui adepturi sunt, in ea ætate esse de-
beant, vt infra annum possint ad huiusmodi re-
quisitum ordinem promoueri, ex sentētia Triden-
tini Concilij sess.22.c.4.quam amplectuntur Mo-
neta de distribus.p.2.quaest.19.num.9.Narbona dict.
quaest.55.sub numero 3. in fine, † qui num. 17.ad- 26
uersus Zerolam, in praxi, verb. Canonica, af-
firmat integras quotidianas distributiones præ-
dictos Canonicos, & Portionarios recipere, dum
assistunt in choro; etsi in ea ætate ante susceptum
ordinem Subdiaconatus nequeant vocem in Ca-
pitulo dare ex dict.cap.4. Trid.sess.22. tradit Nar-
bona a dict.q.55.n.8.& 9.
Dubitabis an ætas prædicta debeat esse imple- 27
ta, vel sufficiat attacta,& ex iam adductis sub vers.
ad tertiam, verbo vnde, poteris dicere sufficere
annum decimum quartum attactum ex doctrina
Garciæ de benef.dict.p.7. cap.4. num.39. sed Rota
teste Riccio collect. decis.2444 vers. tertio, dicit
quod annus inceptus de ætate Canonici non ha-
betur pro completo, † quia etiam collect.860.& 28
1272. dicit vt nequeat Episcopus dispensare;quia
Episcopi constitutio non tollit Pontificis constitu-
tionem circa prædictam ætatem: Videbis apud
Barbosam in collect.decis.90. & in Bullario, verbo
Canonici Cathedralis, & Collegiata Ecclesia, &
in verb.Portio, & Portionarij.
Ad quintam quæstionis partem quid etiam de 29
Portionariis, & dimidiis etiam in Cathedralibus
Ecclesiis, & itidem de Canonicatibus,dico ad vlti-
mum de Canonicatibus præsensisse Aloysiū Ric-
cium in praxi rerum quotid. resol.120. n.2.vt nulla
adhibita distinctione de iure nouissimo Concilij
dict.sess.23.cap.6. maior quatuordecimo anno Ca-
nonicatum in Ecclesia Cathedrali posset obtine-
re, qui reuera deceptus fuit cum ex Trid. sess. 24.
de reform.& ibi Barbosa, & ex adductis, supr. in
cap.1.sub q. 1. maiorem ætatem requirat, scilicet
annorum 22. † qui idem de Canonicis cap.13.n.9. 30
& sequens. ait procedere etiam in Canonicis su-
pernumerariis, qui in aliquibus Ecclesiis ex priui-
legio

legio Apoſtolico participant de diſtributionibus quotidianis, & nullam habeat Præbendam, ſed ad primo vacaturam, iuxta eorum prouiſionem admittuntur; quia vt Sancta Congregatio *in vna Venafren. ſub die 13. Martij 1603.* reſoluit licèt tẽpore receptionis, dicti Canonici poſſint admitti in anno decimo quarto; adueniente tamen tempore Præbendæ, debent eſſe in ætate integra, ſcilicet quæ neceſſaria eſt ad ordinem ſacrum annexum ipſi Præbendæ. Et ſi nullum ordinem annexum habet, debet eſſe in ætate annorum 22. multis adductis probat Narbon. *anno 22.q.2.à n.3.* vbi *num. 6.* ait cum Moneta *de conſeruat. cap. 5. num. 158. ad calcem,* & clarius *num. 159.* id accipiendum eſſe in illis Eccleſiis cathedralibus, vbi Tridentina Synodus ſit recepta.

31 Vnde dubium eſt qualiter ante Concil. Trid. prædicta de iure procederent, in quo diuersè loquuntur interpretes: nam quidam authoritate Bonifacij *in dict. cap. ex eo 32. de elect. lib. 6.* & gloſſa, ibi, verb. *in tua,* & *in cap. ſtatutum,* verbo *Canonici, de reſcriptis lib. 6.* tenent ſeptem in annis conſtitutum potuiſſe Canonicatus in Cathedralibus obtinere, Francus *in dict. cap. ſi eo*, Guillermus Maynerius *in l. 2. verſ. item impuberes num. 9. & 12. ff. de regul. iuris,* Beroius *conſ. 5. num. 3. & 24. tom. 1.* Mandoſius *in regul. 18. Cancell. quæſt. 1. de ætate minor. cap. 4. num. 14.* Ojeda, Flaminius, Pariſius, & alij relati à Garcia *de benef. dict. cap. 4 p. 7. n. 16.* Moneta *de conſeruator. cap. 5. num. 158.* & clarius *num. 159.* dicens ſufficere ſeptem annos in partibus vbi Trident. Concil. receptum non eſt ad obtinendum Canonicatus in Cathedralibus, & Riccius *in praxi rerum quotid. reſ. 120. num. 1.* ex Rota in antiquis *hoc titul. deciſion. 1.* ſic reſolutum reſtatur.

32 Sed exiſtimo verius eſſe de iure per textum noſtrum, & alios prærequiri decimum quartum annum completum, vt quis poſſet ad Canonicatũ in Cathedrali promoueri ex eo, quod eiuſmodi Canonici ſolent Epiſcopos ſuos conſilio, prudentia, & opera iuuare. Deinde quia eadem ipſa ætas *regul. 18. Cancel.* exigitur, quam iuri conformem appellat Quintilianus Mandoſius *ibidem quæſt. 2. num. 1.* & in terminis docent Abbas *in cap. ſuper inordinata num. 4. de præbendis,* ante eum Archidiaconus *in cap. ſi eo tempore de reſcriptis in 6.* & *in dict. cap. ex eo,* Corraſius *de beneficiis p. 3. cap. 3. num. 2.* Mandoſius latiſſimè, *vbi ſupr.* & ſecundùm hanc ſententiam cenſuit Rota *deciſ. 324.* incipit *oppoſita, in nouis,* Staphileus *de litteris gratiæ, fol. 36. num. 19.* Gomeſius *de gratia ſpect. n. 86. pag. 308.* Quintanadeñas *Eccleſ. lib. 1. num. 11.* Rebuffus *in praxi cap. de diſpenſ. ſuper defectu ætatis num. 2.* & plurimi, quos recenſet Garcia *dict. cap. 4. num. 17.*

33 Nec obſtant fundamenta contrariæ ſententiæ exigentis annum ſeptimum *ex dict. cap. ex eo de elect. lib. 6.* quia in eius ſpecie minorem cum diſpenſatione Canonicatum fuiſſe adeptum credendum eſſe, docent Doctores relati, & Narbona *dicto anno 22. quæſt. 2. ſub num. 2.* & hoc maximè per deciſionem textus noſtri: vbi ita ſcribitur: *Mandamus quatenus nemini intra annum quatuordecimum Conſtituto perſonatum cuiuſlibet Eccleſiæ concedere præſumatis.*

34 † Sed quænam ætas ad Diaconatum, Subdiaconatum, & Præsbyteratum ſit neceſſaria? dixi iam *ſupr. in Rub.* quam eandem exigant Canonicatus ſecundùm inſtitutionem, ſeu erectionem eorum; etſi nulla aſſignetur hodie, vt iam dixi, ſemper requireretur ætas annorum viginti duo, Garcia cum multis *dict. c. 4. num. 22.* Leſſius, & alij relati à Filliucio *de ſtatu Cleric. tr. 41. cap. 5. num. 28.* à Cunha *in dict. cap. nemo 78. diſt.* qui alios recenſet, & Narbona *dict. quæſt. 2. num. 3. & 5.* Barboſa *de iure Eccleſiaſt. cap. 21. num. 53.* idem *in Paſtor. dict. alleg. 60.* cum infinitis *num. 70. & 71.* vbi de Canonicatibus in collegiatis.

Notandum verò eſt prædictam reſolutionem taliter procedere, vt licèt Canonicatus in cathedrali, habeat annexam Parochialem Eccleſiam, nihilominus poſſit ab eo obtineri, qui ætatem ſolummodo ad ordinem Canonicatui iniunctam ſuſcipiendum expleuerit; licèt vigeſimum quintum annum, qui regulariter ad Parochialem deſideratur, non expleuerit; quia vt declarauit declaratio Eminentiſſ. Cardinal hoc in caſu attendendus eſt ordo quem requirit ipſa dignitas, vel Canonicatus ex ſua natura; non autẽ ætas, quam requireret Parochialis dicto Canonicatui, adiuncta, vt pluribus comprobat Riccius *in praxi, deciſ. 735. à num. 2.* & Narbona *ſupr. dict. quæſt. 2. anno 22. num. 4.* vbi ait iuxta ſententiam hanc intelligi debere Anaſtaſium Gotmonium, dum inquit *de indultis Cardinal. §. quibuſuis num. 3.* Canonicatum Parochialem annexam habentem ante vigeſimum quintum annum inceptum obtineri non poſſe: & confirmatur ex iam adductis de Canonicatu in collegiata habente Parochialem. Sed in terminis noſtris Gratian. *diſcept. forenſium cap. 591. à num. 5.* ait annos prædictos ſufficere ingreſſos, nec requiri completos, refert Barboſa *dict. alleg. 60. ſub num. 70. circa fin.* 35

† Et addit Narbona *dict. quæſt. 2. à num. 9.* adeo dictam ætatem 22 annorum requiri, vt ſine Apoſtolica diſpenſatione minores ea ætate ad Canonicatus in Cathedralibus nõ admittantur, nec ſolere Papam diſpenſare, niſi cum habentibus annos duos minus; & hoc ad adeptionem poſſeſſionis; non vt habeat diſpenſatus ſuffragium in Capitulo aut Iudex delegatus fieri poſſit: alia tradit ex Moneta, & aliis *in tr. de diſtribut. 2. p. dict. quæſt. 19. num. 23.* Maiolo, Rebuffo, & ex deciſ. Rotæ apud Seraphinum 1138. 36

Ad ſextam quæſtionis partem de ætate ad obtinendam penſionem multi dixerunt ſufficere ætatem annorum ſeptem, vt refert Narbona *anno 14. num. 3. & 7.* & ſic de iure videtur amplecti à Gratiano *diſput. forenſ. c. 387. num. 17.* cum non ſit penſio beneficium Eccleſiaſticum. Et confirmatur, quia vt dixit Gigas *de penſionib. qu. 13. ad finem,* Selua *de benef. 3. p. qu. 5. num. 27.* Pariſius *de reſign. beneficior. lib. 8. cap. 2.* minori ſeptennio, niſi præcedente diſpenſatione, penſionem reſeruari non poſſe; itaque pluries declaratum fuiſſe, multis relatis refert Garcia *de benef. 1. p. cap. 5. num. 127.* Sed quia ſecundùm quæ latè dico infra *in Rubr. & tit.* vt Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur, vbi plura de penſionibus, quæ dicantur Eccleſiaſticæ, quæ verò temporales. 37

Ideò nunc exiſtimo dicendum ſententiam relatam poſſe obtineri in temporalibus abſque dubio, non æquè quoties aliqua penſio Eccleſiaſtica alicui aſſignatur; eo quod hæc præſtetur beneficij loco, cum beneficio æquiparetur, iuxta textum *in cap. quamuis de præb. lib. 6.* Creſcent. *deciſ. 14. de ſent. & re iud.* Riccius *in praxi var. reſolut. 445.* cum dependeat ex fructibus beneficij, Redoanus *de ſpoliis Cler. §. ex his num. 6.* Flores, *var. c. 21. numer. 199.* Garcia cum multis *dict. c. 5. n. 19. & 21.* cum 38

cum aliis multis Narbona *anno* 14. *à n*.8. sic colli-
gentes ex mente Concilij Trident. *dict. c* 6. *sess*.23.
de reform. non enim pensio hæc possideri potest
absque ordine Clericali, Redoanus *suprà à num*.6.
Garcia *cap*.2.*num*.10. Zeuallos *de cognit. per viam*
viol. p.2.*quæst*.62.*num*.12. & multis fundamentis sic
tenet Narbona, *vbi supra*, Garcia *dict. p*.1.*cap*.5.
num.129. Nauarrus *cons*.11.*num*.2.*de tempor. ordin*.
39 Parisius *de resign. benef. lib*.6. *quæst*.2. *num*.83. †
Censuitque Rota apud Paulum Æmilium 2.*p. de-*
cis.218. pensionem reseruatam Clerico infanti, abs-
que dispensatione, esse nullam propter subreptio-
nem, vt docet Borellus *in summ. decision. tom*. 3.
40 *num*.66. † Et rursus *decis*.11.*p*.3. decreuit infan-
tem, nisi de consensu Ordinarij, non posse ad con-
sentiendum pensioni, Procuratorem constituere.
Videbis Stephanum Garciam *tom*.3.*cap*.293.*n*.17.
Barbosam *in pastorali dicta allegatione* 60. *nu-*
mero 79.

41 Et quod hæc ætas sufficiat atticta, sicut supra
dixi in beneficiis simplicibus, & inferioribus, satis
suadetur, vt docet Gratianus *decis*.32. Thom. Vall.
tom.1.*alleg*.8. Riccius *collect. decis*.860. *vers. limita*,
2. Zeuallos *in pract. quæst*.523.*num*.4. *& quæst*. 93.
num.8 Lessius *de Iust. dict. lib*.2. *cap*.34. *dubio* 20.
num.109. Henriquez *in summ. lib*.10. *cap*.10.§.2. &
alij communiter.

42 Ad vltimam quæstionis partem de ætate mino-
ri, facilè in proposito ex dictis respondebitur. Igi-
tur etsi paruuli vocentur secundùm aliquos mino-
res annorum 25. argum. textus *in l*.2.*cod. de fundis*
patrimonialibus lib.11. vt docent Lara *in compendio*
vitæ hominis c.22.*num*.2. Petrus Broseus *in Thesauro*
verum, verbo *Paruuli*, cuius generalitate, & alij po-
tuerunt dicere, paruulos propriè dici, adhuc in
vtero gestantes, iuxta illud Genesis c.25. vers. 22.
loquens de Rebecca, ibi : *Sed collidebantur in vte-*
ro eius paruuli, vel sæpius denotare adhuc lactan-
tes, & ex aliis scripturæ locis patet 1. *Reg. cap* 15.
vers.3. dum Dominus loquens de Amalec percus-
sione sic loquitur : *Non parcas ei, & non concupis-*
cas ex rebus ipsius aliquid, sed interfice à viro vs-
que ad mulierem, & paruulum, atque lactantem,
& ex alio Hieremiæ *cap* 44.*vers*.7. item frequenter
sumi pro vagientibus, vt Exodi *vers*.6. ibi : *Et*
allatum aperiens, cernensque in ea paruulum va-
gientem: & comprobari videtur ex verbis textus *in*
cap. paruuli 74. ibi : *Paruuli alio profitente baptizan-*
tur, quia adhuc loqui, vel credere nesciunt, vt in-
nuit textus *in cap. paruuli* 138. *cap. cum pro* 77. *de*
consecr. dist. 4. ibi : *Quia respondere non possunt*.
Item pro iam loquentibus, vt denotat Apostol. 1.
ad Chorint. 13. *vers*. 11. ibi : *Cum essem paruulus*
loquebar, vt paruulus, & Hirenor. *c* 4. *vers*.4. ibi :
Paruuli petierunt panem : Accursius enim *in l. fa-*
cimus 3. *eodem verbo cod. de infant. expositis*, de-
fendit paruulum esse maiorem anni decimi-
quarti.

43 Sed reuera hanc dubiam quæstionem, satis de-
cisam videre possumus ab Alex. III *hic in textu*
nostro, ibi : *Volentes itaque sustinere, vt paruulis*
Ecclesiæ nomen committatur, mandamus, quatenus
intra annum decimum quartum constitutis, persona-
tum cuiuslibet Ecclesiæ concedere præsumatis : qui-
bus euidenter apparet paruuli significationem,
comprehendere omnes ætates hominis, vsque ad
44 pubertatem. † Et sic dixit textus *in l*.1. §. *itaque*
cod. de tutor. & curat. illustr, paruulum pro pu-
pillo cuiuscumque ætatis vsurpari ad discrimen
adulti, vt optimè docent Albericus *in dictionario*
verb. *paruuli*, & Narbona *anno* 14.*quæst*.2.*sub n*.3.
& facit textus *in l. si tutoris cod. de administr. tutor*.
† Quare non obstant Accursius *supr*. & dictum 45
ex dict. l.2 *cod. de fund. patrim*. cum ibi Constanti-
nus paruulos pro quibuscumque minoribus con-
stituat, † ita erit differentia inter minorem æta- 46
te, & paruulum in ætate; quia iste sic dicitur vs-
que ad annum decimum quartum, minor verò ab
infantili ætate, vsque ad annos viginti quinque vt
omnes autumant; imò Albericus *supra*, verbo
paruulus in glossa, existimauit fœminas paruulas
dici, vsque ad annum duodecimum.

QVÆSTIO II.

Personatus nomen, an differat à Digni-
tate, & Officio? Et in qua ætate
Canonici in Cathedralibus debeant
eligi? Et an ad receptionem Cano-
nici Doctoralis, Magistralis, seu
Scripturarij, exigatur alia determi-
nata ætas, quam requiritur in cæte-
ris Ordinariis Cathedralium Canoni-
cis. Et quare ætas annorum quadra-
ginta exigatur in eligendo Canonico
Pœnitentiario?

SVMMARIVM.

1 *Personatus nomen videtur esse genericum be-*
neficiorum. Quid propriè, n. 2.
2 *Personatus in Ecclesia est quædam prærogatiua*
post existentes in Dignitate, qui est sine offi-
cio, & iurisdictione, n 3.
4 *Personatus quandoque est nomen competens Di-*
gnitati, nonnunquam officio simplici.
5 *Personatus habuit originem ab Angelis, qui vo-*
cant personas eos, quos curatos, vel Rectores
Parochialium vocamus.
6 *Personatus dicitur ob honorificentiam, in qua*
ponuntur personæ.
7 *Dignitas in Ecclesia Cathedrali, & Collegiata,*
sunt Archidiaconus, & alij, numero 9.
& 12.
8 *Archipresbyter qualiter dicatur Dignitas in*
Cathedrali, vel Collegiata.
10 *Dignitas probatur talis ex expressione facta in*
collationibus, Apostolica aut ordinaria po-
testate factis, & ex declaratione facta per
Capitulum, & ex aliis.
11 *Dignitas dicitur, vbi est iurisdictio, & ius se-*
dendi ante alios.
12 *Dignitates in Ecclesia Cathedrali introductæ*
sunt nonnullæ ex consuetudine. Et quæ
sint?
13 *Canonicatus largo modo vocatur Dignitas in*
Cathedrali.
14 *Ætas ad Dignitates Ecclesiarum, si habeat*
animarum curam, est annorum 25. *atticta*.
15 *Ætas annorum* 25. *ad Dignitatem principa-*
lem in Ecclesia collegiata, si principaliter
vnita sit ei Parochialis.
16 *Dignitates, & Personatus in Cathedralibus,*
& collegiatis, quam ætatem requirant?
17 *Dignitas, officium, & Personatus in Ecclesia*
distinguuntur & qualiter, n. 18.

18 *Dignitas ideo dicitur quia habet administrationem, & iurisdictionem in foro exteriori.*

19 *Officium simplex cum perpetua rerum administratione, quandoque consuetudine vocatur Dignitas.*

20 *Officium simplex est diuersum in Ecclesia à Dignitate, & Personatu, & non est Dignitas, etsi habeat aliquam administrationem. Et in quibus exemplificetur*, num. 21. & 22.

21 *Sacrista est officium in Ecclesia.*

22 *Syndici, Aduocati, Procuratores, Castaldi, Æconomus, & Vice-Dominus, sunt officia oneris in Ecclesia sine honore.*

23 *Custos, punctuarij in Choro, sunt officia Ecclesia.*

24 *Officium, cui est annexa Dignitas dicitur habere Dignitatem, & continetur sub nomine illius, quando cum eo concurrunt Dignitatis signa.*

25 *Officium largo modo dicitur habere, qui habet aliquod onus, vel curam, seu administrationem, aut custodiam.*

26 *Primiceriatus, plebania, Decanatus, Prioratus, Cantoria, thesauraria, officia sunt in Ecclesia.*

27 *Vicarius Episcopi, non propterea dicitur habere Dignitatem.*

28 *Dignitas Ecclesia nulli conferatur, nisi constituto in etate recipiendi ordines ad eam requisitos.*

29 *Episcopus de iure poterat dispensare, vt quis posset obtinere Dignitates, & Personatus sine Cura in anno 22.*

30 *Professio fidei intra duos menses à die adepta possessionis Canonicatus, vel Dignitatis, debet fieri in manibus Capituli, & Vicarij.*

31 *Prouisio Canonicatuum vulgò* de officio *pertinet per concursum ad Capitulum, & Episcopum.*

32 *Doctoralis, & Magistralis Canonicatus; etiam Lectoralis, & Pœnitentiary officium quale sit in Cathedralibus*, numero 33. & 34.

34 *Pœnitentiaria Canonicatus, olim Roma prouidebatur, hodie per concursum, cum quo differentia à cateris Magistralibus*, num. 35.

36 *Ætas ad Canonicatus Doctorales, & Magistrales, est ea, qua requiritur ad cateros Canonicatus in Cathedralibus.*

37 *Pœnitentiaria Canonicatus atas, est assignata per Trident. annorum 40. Et quare sic, cum ad Episcopatum sufficiant anni 30. & ad Parochum 25.* n. 38. & 39.

40 *Anni 40. de iure requiruntur completi ad obtinendam pœnitentiariam. Et quid soleant Ecclesia in edicto manifestare. Et de casu Ecclesia Toletana.*

1 CVm ergo textus noster de Personatu loquatur, scire oportet quale nomen sit beneficij, vel an sit nomen genericum complectens sub se nomina beneficiorum, aut officiorum distincta; & quod Personatus sit nomen generis videtur probari ex textu nostro; quia dum loquitur, vt regimen Ecclesiarum non detur minoribus annorum quatuordecim, pergit in versicul. *Mandamus, quatenus nemini intra annum decimum quartum constituto personatum cuiuslibet Ecclesia concedere prasumatis*: quæ verba genericam prohibitionem constituunt, vt patet ex adductis supra *tota quastione* 1. vbi nec beneficia simplicia, minora, pensiones, portiones, aut Canonicatus in Collegiali Ecclesia, siue Cathedrali dari, illa ætate minoribus non præstat. Ergo.

Sed vtcumque sit, dico, Personatum in Ec- 2
clesia esse prærogatiuam quandam post existentes
in Dignitate, sicuti habere locum honorabiliorem in Choro, & primum locum in Processionibus, & Capitulis, & huiusmodi sunt supra cæteros sui ordinis, eiusdem Collegij, vel Capituli,
sed minus quàm illi, qui sunt in Dignitate con-
stituti. † Est tamen sine officio, vel iurisdictio- 3
ne. † Etsi quandoque sit etiam nomen compe- 4
tens Dignitati, & nonnunquam officio simplici,
videbis Archidiaconum *in cap. 1. numero 2. de consuetudine, lib. 6.* Ioan. Andream *numero* 2. Gemin. *numero* 8. Monetam *de conseruat. cap. 5. numero* 85. multis adductis Barbosam *de Iure Ec-
clesiast. lib. 1. cap. 21. numero 25.* † & Patianum 5
de probat. lib. 2. cap. 27. sub numero 23. & 26. vbi cum Ioanne Andrea *in cap. de multa de preb. sub numero 13.* versic. *hinc autem decebat*, & cum Anchatano *in clementina 1. in principio de preb.* dicentem Personatus habuisse originem ab Angelis, qui vocant personas eos, quos nos Curatos, vel Rectores Parochialium vocamus, quos clarum est in nulla Dignitate esse constitutos ex
sententia prædictorum. † Et Barbosa *numero 17.* 6
suprà in fine, ait, dici secundùm alios personatum ob honorificentiam, in qua ponuntur personæ, quæ illud beneficium habent.

Vnde cùm de Iure Dignitas in Ecclesia sonet 7
illa, quam habent Archidiaconus, & Archipræsbyter, de quibus suis locis *infra*, Patianus *supra dicto cap. 27. numero 66. & 48.* Tuschus *in praxi tom. 1. littera A, conclusione 685. numero 3.* Moneta *de conseruatoribus dict. cap. 5. numero 88. & 89.* quod intelligit cum aliis Barbosa de Archidiacono, & Archipræsbytero, etiam Colle-
giatæ. † Imò etiam de Archipræsbytero, si Col- 8
legium habeat Conuentum, vel duas Capellas, vel saltem prærogatiuam in Cathedrali, aut præeminentiam in Collegiata, aliàs secus, Federicus de Senis *cons. 80. numero 2. & cons. 86. numero 1.* Tuschus *dicta conclusione 685. numero 6. & 12.* Francus *in cap. 1. ne Clerici, vel Monachi lib. 6. numero 4.* Baldus *cons. 1. in fine, lib. 1.* Castrensis
cons. 66. numero 4. lib. 1. † Et idem Barbosa vi- 9
dendus *dict. cap. 21. de Iure Ecclesiast. a numero 6.* addit cum multis *à numero 12.* alia esse in Ecclesiis Dignitatum nomina secundùm consuetudinem locorum institutorum, iuxta textum *in cap.
cum olim 6. de consuetudine, lib. 6.* Patianus *dict.* 10
cap. 27. numero 19. & 18. refert decisum Dignitatem probari esse talem ex eius expressione facta in collationibus Apostolica, aut ordinaria authoritate factis, & ex declaratione facta per Capitulum, & ex pluribus actibus, & functionibus Capitularibus, & ex communi reputatione in Ecclesia pro tali.

Quare Boërius optimè *decis. 286. numero 2.* 11
Franciscus Aretinus *cons. 13. numero 1.* Cauallerius *decis. 649. numero 7.* dixerunt quod Dignitas dici-

tur, vbi est Iurisdictio; imò & Barbosa cum mul-
tis *a numero 11. dict. cap. 21.* probat Dignitates,
quæ de iure tales ex nomine præsumuntur, tri-
bus modis posse cognosci. Primo, quia quis dici-
tur habere beneficium cum Dignitate, quando
quis habet administrationem rerum Ecclesia-
sticarum cum iurisdictione. Secundò vt ha-
beat dignitatem qui habet nomen dignitatis, &
prærogatiuas sedendi ante alios, tam in choro,
quàm in Capitulo, licèt non habeat iurisdictio-
nem, vt notat Rota apud Tamburin. *de iure Ab-
bat.decis.5.n.9.*

12 Ob idque bene diximus supra *in cap.1. quæst.1.
hoc tit.* Decanos, Præpositos, Abbates, & Priores
in Ecclesiis Cathedralibus esse dignitates, quas
consuetudo instituit, imò & alias vt sunt Cantor,
Magister scholæ, seu Scholasticus, Primicerius,
Thesaurarius, & alij similes: sic Barbosa *supra*
13 *num.19.* † Vbi ait quod & Canonicus largo mo-
do inter Ecclesiasticas dignitates numeratur, &
horum nominum officia sunt in Ecclesia, vt patet
ex nonnullis titulis *infra, hoc libro,* & narrat cum
multis idem Barbosa *à n.32.*

14 Itaque dicendum est quod dignitates huiusmo-
di, seu earum aliquæ secundùm institutionem
Ecclesiarum, habeant curam animarum; ad quas;
vt iam dixi *sub quæst.1. & in dict.cap.1. sub d.q.1.*
nullus est promouendus, nisi saltim suæ ætatis
annum vigesimum quintum attigerit, & in Cle-
ricali ordine versatus doctrina ad suum munus
exequendum necessaria, ac morum integritate
commendetur, vt colligitur *ex cap. cum in cunctis
de elect. cap. licèt Canon. eodem lib.6.* & ex Trid.
sess.24. de reform.cap.12. Barbosa cum multis *in pa-
stor.alleg.60.num.65.* & *in dict. cap. cum in cunctis
§. inferiora num. 30.* & Narbona cum multis *an-
no 25.quæst.56.num.2.* dicit vt procedat hæc reso-
15 lutio, quamvis cura iurisdictionalis sit, † & Nico-
laus Garcia *de benef.p.7.c.4.num.65.* ait, ad digni-
tatem principalem in collegiata requiri ætatem
annorum 25. inceptorum, cum regulariter habeat
curam animarum in foro interiori, vel exteriori, vt
iam dixi *sub dict. cap.1. dict.quæst.1.* & sub nostro
textu *dict. quæst. 1.* quod intelligunt Galetius *in
Margarita casuum conscientiæ,* verbo *Parochus
6.* & Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub.7.cap.6.
num.22.* Filliucius *de statu Cler.tract.14.cap.5.n.30.
& 51.* Narbona *anno 22.quæst 3.num.12. & dicta
quæst.56.num.3.* Barbosa *de Iure Ecclesiast. cap.21.
num.49.* si principaliter, non verò si accessoriè vni-
ta sit dignitati Parochialis.

16 Sed ad cæteras dignitates, vel personatus, qui-
bus animarum cura nulla subest Clericos alioquin
idoneos, & 22. annos non minores esse asciscendos,
statuit Trid. *dict.cap.12.vers.ad cæteras,* vt omnes
docent, ibi cum infinitis Barbosa *dict.cap.21.n.50.*
dicit debere esse completos, alios Doctores refe-
rendo, qui dicunt sufficere inceptos: & *num. 51.*
sine difficultate procedere in Ecclesiis Cathedra-
libus, in Collegiatis, seu aliis inferioribus Ecclesiis,
remanere in dispositione iuris communis; etsi Gar-
cia *dict.cap.4.p.7.num.59. & 62. cum sequentibus,*
existimet eosdem annos 22. requiri ad Dignitates
in Collegiatis. Verùm cum iam de his latè lo-
quutus sim *in dicto cap. 1. sub quæstione 1.* &
supra *hoc titulo, quæstione 1.* ideò amplius non
exorno.

17 His sic præhabitis iam ad difficultatem propo-
sitam *in principio,* respondeo distingui, & differri
inter se, Dignitatem, Officium, & personatum:
† Quia Dignitas annexam habet officium, vel 18
rerum Ecclesiasticarum administrationem cum
iurisdictione etiam in modicis causis, Ojeda *de
incompatibilit.beneficiorum p.1.cap.7.num.1.* Sbro-
zius *de Vicario Episcopi lib.2.quæst.27.num.15.* Mo-
neta *de conseruatorib.dict.cap.5.num.84.* & Barbo-
sa *dict cap.21.de Iure Eccles.p.1. à num. 20. & 22.*
dixit quod habere Dignitatem, est habere iuris-
dictionem in foro exteriori, quam olim omnes
habebant; etsi hodie aliqui, & non omnes secun-
dùm consuetudinem aliquarum Ecclesiarum ali-
quam habeant, intelligens cum multis procedere
in Ecclesiastica iurisdictione in foro exteriori, &
de ea, quæ est perpetua; id est annexa personæ,
ratione Dignitatis, vel beneficij, quod quis in ti-
tulum perpetuò obtinet, Moneta *dict.cap.5.n.41.*
Patianus *de prob.dict.cap.27.num.8.* † Et addit 19
Barbosa *num. 14.* quandoque officium simplex
cum perpetua rerum administratione vocari Dig-
nitatem secundùm consuetudinem Ecclesiarum,
quamvis de iure communi Dignitas non vocetur,
vt Thesauraria, Scholastria, Cantoria, & aliæ si-
miles, quæ potius officia sunt.

Nunc verò cum scieris quid Dignitas, quid 20
Personatus sit, scies Officium etiam simplex esse
in Ecclesia diuersum à Dignitate, & Personatu,
colligunt Doctores *ex cap. quia sæpè, & cap. fin.
de præbend. lib 6.* Imola *in cap. de multa de præb.
num.40.vers. Officium verò,* Patianus *de prob.dict.
lib.2.cap.27.num.27.* Moneta *de conseruatorib.dict.
cap.5.num.86.* inferentes officium non esse Digni-
tatem, etiam si haberet quis ratione officij admi-
nistrationem aliquarum rerum, sine tamen aliqua
prærogatiua in choro, & in Capitulo, vltra alios
sui ordinis. † Vt est Sacrista, vel quando Offi- 21
cium habet onus annexum sine honore, & sine
prærogatiua honoris. † Vt sunt Syndici, Aduo- 22
cati, Procuratores, Castaldi Æconomus, & Vice-
Dominus; & addit Patianus procedere etiam si
tale officium esset perpetuum. † Et etiam Custos, 23
Sacrista, vel alius qui de consuetudine haberet
dandi distributiones præsentibus, & eas subtrahen-
di absentibus, & non interuenientibus Officiis
Diuinis, vt sunt Punctuarij in choro, quia hæc
esset potius simplex subtractio, quàm præeminen-
tia, vel potestas suspendendi, † ait tamen *num.30.* 24
& cum aliis Barbosa *dicto cap.21.num.30.* quod si
Officio esset annexa Dignitas, diceretur habere
Dignitatem, *ex l.honor. in princ. ff. de muneribus. &
honor.* idemque esse quando in officio concurrunt
ea signa, quibus Ecclesiastica Dignitas decernitur:
nam tunc stricta appellatione Dignitatis certum
est officium contineri ipsum, sicut & ipse perso-
natus continetur; quia & iura quandoque officium
appellant Dignitatem, vel Personatum, vt post
alios concludit Geminianus *in dict. cap. 1. de con-
suet.lib.6.num.8.vers.ex his deciditur de officio,* † 25
quem refert Patian *dict.cap.2 . num. 34.* vbi *n.37.*
subdit, quod omnis, qui habet aliquod onus, vel
curam, seu administrationem, aut custodiam,
largo modo dicatur habere officium. † Vnde 26
multis comprobat Barbosa *dict.cap.22. à num. 32.*
Præposituram, Primiceriatum, plebaniam Prio-
ratus, & Decanatum acceptum pro simplici be-
neficio, Cantoriam, Thesaurariam, & alias de
iure præter Archidiaconatum, & Archipresbyte-
ratum, vt iam *supra* dixi, esse tantũ officia, & non
dignitates. † Imò idem Barbosa *d.c.21.n.23.* quòd 27
Vicarius

Vicarius Episcopi, qui habet Iurisdictionem, non habeat propterea Dignitatem, vt infra videtur *in titulo de officio Vicarij*: tamen de præfatis officiis in Cathedralibus consuetudine receptum est, vt dixi, esse Dignitates.

28 Pro complemento notabis primò vt nullus ad Dignitatem Ecclesiasticam sit recipiendus, nisi qui eo ordine sit insignitus sacro, quem Dignitas illa requirit, aut sit initiatus, aut in tali ætate, vt infra tempus à iure statutum valeat initiari, iuxta Trid. *in c.4. sess.23.* vers. *nec alij.* Moneta *de distribut. quotidian. quæst.* 19. *à num.* 9. Seraphin. *decisione* 318. *num.*5. Etenim in omnibus Cathedralibus Ecclesiis, debent Dignitates, aut Præbendæ habere ordinem annexum Præsbyterij Diaconatus, aut Subdiaconatus, vt habetur in Trid. *dict. sess.*24. *c.*12. de quo latè idem Barbosa *ibi*, & de Canonicis *c.26. per totum.*

29 Secundò notabis, vt quamvis olim attenta dispositione textus *in cap. unico, huius tituli lib.6.* posset Episcopus dispensare, vt qui vigesimum secundum annum compleuerit, si aliud non obstet, Canonicum queat obtinere Dignitates, & personatus, quibus cura non imminet animarum: tamen cum ætas illa 22. annorum sit determinata à Trid. Concilio *in dict. cap.*12. *sess.*24. iam super illa non posse Episcopum dispensare, docent Didacus Narbona *dicto anno* 22. *sub num.* 12. Nicolaus Garcia *part.7. dict. cap.4. num.*71. Sigismundus à Bononia *de electione dub.*62. *num.*9. Riccius *in decis. Curiæ Archiepiscop. Neap. decis.*309. *p.*4. *num.* 9. Barbosa *de Iure Ecclesiast. dicto cap.* 21.
30 *num.* 52. † qui *à num.* 54. scribit quod prouisi de Dignitatibus & Canonicatibus in Ecclesiis Cathedralibus, tenentur à die adeptæ possessionis, saltim intra duos menses fidei publicam professionem emittere orthodox. in manibus ipsius Episcopi, vel eius Generalis Vicarij; & spondere se permansuros in obedientia Romanæ Ecclesiæ; imò & iurare debeant, idque etiam fieri in Capitulo, vt decreuit Trid. *in dicto cap.*12. de quo latissimè dixi *infra sub c.4. & 5. de iureiur.* & ibi *quæst. fin.* vbi leges.

31 Ad tertiam quæstionis partem de receptione Canonici Doctoralis, Magistralis, & Scripturarij; prouisio ergo harum præbendarum nemini dubium est, vt pertineat ad Episcopum, & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis cuiuslibet, vbi sunt erectæ absque vlla reseruatione Pontificia, de quo, & de earum officio singulari non disputo.
32 † Sed breuiter dico, vt Doctoralis Canonici officij, sit præcipuum munus, lites, & iurgia reparare, dirigere, atque defendere. Canonici Magistralis sit suum munus prædicare; & istæ duæ Præbendæ fuerunt in qualibet Ecclesia ex aliis communibus sic mutatæ, & erectæ, vt latissimè alloquitur Nicolaus Garcia *part.5. de beneficiis c.4.* vbi agit de erectione, & prouisione harum per Bullam Sixti IV. & schedulam motus proprij Leonis X. ac litteris super eo expeditis, quas ponit ad
33 litteram, quod est commune. † Canonici lectoralis officij, qui vocatur de scriptura, est, vt legat studentibus in aliquo Gimnasio Ecclesiæ, cuius creatio, & erectio fuit facta per Trident. Concilium, de quo idem Garcia latè *supra dicto* §.1. *à num.*153. & multi post eum; & licèt antiquitùs dubium esset, an aliquando remaneret in prouisione Pontificis, Litteris, & Bullis expeditis. Sed iam hodie in praxi habetur prouideri ab Episcopo, & Capitulo publico concursu, sicut Canonicatus Doctoralis, & Magistralis. † Item etiam 34
Pœnitentiarij Canonici officium est confessiones audire volentium illi confiteri Sacramentaliter: & huius Canonicatus prouisio, licèt à tempore suæ creationis, quæ fuit facta in Trid. Concilio, fieret à Papa, vti hodie video Salmanticæ Canonicum Doct. D. Melchiorem de Albistu Pœnitentiarium in illa Ecclesia Romæ prouisum. Tamen iam hodie hæc præbenda prouidetur ab Episcopo, & Capitulo in publico concursu, sicut & cæteræ iam dictæ.

Cum ea tamen differentia quod si prouisio hu- 35
ius contingat fieri in mense Papæ reseruato, teneatur prouisus, vt admittatur ad possessionem, & fructuum perceptionem, Litteras, & Bullam expedire, cumque tunc admittetur ad possessionem, sicut cæteri alij Canonici ordinarij, qui cùm Bullis veniunt de Roma prouisi; cumque de earum præbendarum, & beneficiorum prouisione per concursum, & obligatione alibi *sub tit. de concess. Præbendæ*, loquar latè; ideò nunc tantùm agam de ætate prærequisita ad prædictos Canonicatus.

Etenim quoad Canonicatus Doctoralis, Ma- 36
gistralis, & Lectoralis existimo dicendum nihil differre ab aliis Canonicis, & Dignitatibus, de quibus iam dixi in hoc textu *sub quæst.* 1. in vers. *ad quintam*, aliqua in principio huius quæstionis, & nonnulla etiam *in cap.*1. *hoc tit. sub quæst.*1. Quare sicut ibi dixi de cæteris Canonicis, & Dignitatibus, vt requirant ad minus ætatem annorum 22. vel quod eam habeant quam quælibet ex sua institutione ordinem sacrum habet annexum, vt si sit Præsbyteralis, habeat inceptos annos 25. si autem Diaconalis annos 23. si Subdiaconalis annos 22. vt ibi dixi, & patet; quia cum nullibi ad prouisionem prædictarum Præbendarum ætas alia decreta sit, euenit vt sic eligendi sint in ea, quam debent habere cæteri alij Canonici, iuxta determinationem Concilij Trid. *in dict. cap.*12. *sess.*24. *de reform.* & sic solet in Ecclesiis practicari, cum in ea ætate possit habilitas scientiæ, & morum haberi in sic eligendis, vt sæpè videmus literatos, & Prædicatores, & publicè legentes in scholis; imò Episcopo, & Capitulo electoribus præuio publico examine inter coopositores concurrentes satis apparet, de litteratura, ac prudentia cuiuslibet prætensoris, & maximè electi tunc Canonici.

Specialiter autem in prouisione, & electione 37
Canonici Pœnitentiarij fuit à Trid. Concilio determinata ætas annorum quadraginta *in cap.8. sessione 24. de reform.* de cuius intellectu communiter scribentes, ibi Gutierrez *Canon. lib.1. c.26. n.*40. Garcia *de benefic. part.7. cap.4. num.*32. & latè *dicta part.5. cap.4.* §.1. idem Barbosa *de Canonicis, c.26. num.*10. Vasquez *de beneficiis, cap.3.* §.2. *dub.* 3. *numero* 23. Filliucius *de statu Clericor. dict. tract.*41. *cap.5. num.* 25. Beda *de incompatibilitate benefic. 5. parte, cap.24. numero* 18. & alij communiter; & licèt dubitetur quare in isto Canonico, & non in iam relatis tanta exigatur ætas. † Et quare in 38
Episcopis sufficiat ætas annorum triginta, cum longè excedat in dignitate, & officio. Respondetur ex mente Concilij; ideò procedere, quia cum officium Pœnitentiarij sit audire confessiones omnium ad se concurrentium de toto Episcopatu, oportuit, vt maxima prudentia, & honestate vigeret, quæ in illa ætate matura

potius reperitur, iuxta quæ adduxi, *in Rub.supra*, cum egi de Episcopi ætate, quod onus, non sic adest respectu Episcopi, aut cæterorum Canonicorum, quorum munus est externa gubernare.
39 Pœnitentiarij verò interna conscientiæ. † Nec tunc obest si dicas officium Rectoris curati, seu Parochi desiderare eandem ætatem quadragenariam, quando videmus ex iam dictis, *in hac quæstione* & *q.*1.sufficere in eo annos 25. Sed respondetur Parochi obligationem esse limitatam, ad paucos subditos, & sibi cognitos, nec includere casus reseruatos; quod non sic contingit in Canonico Pœnitentiario, & qualiter, bene expendunt citati, & idem Barbosa cum multis, *in Bullario*, verbo *Pœnitentiarius*, & eadem repetit *in collect.decis.*581.vbi videbis: leges etiam Nar-
40 bonam *anno* 40. *q.*1. † qui ex Nicolao Garcia *suprà num.*35.dicit cum aliis requiri illos annos quadraginta completos, nec sufficere attictos contra Azot.*instit.moral.p.*2.*lib.*6.*q.*6. *ad finem*, in praxi tamen video quod Ecclesiæ Cathedrales solent in edictis dispensare vsque ad annos triginta; etsi reuera concurrente oppositore ætatis 40. & habili soleant illum eligere dum habilis reputatur, & in facti contingentia ego amisi Præbendas Pœnitentiarias Ecclesiæ Tudensis, & Placentinæ, cum essem in opinione populi habitus, vt Canonicus illico ibi eligendus, & in fine anni 1657.vidimus in Ecclesia Toletana non fuisse admissum ad oppositionem Pœnitentiarię D.Sanctium de Arango Canonicum Magistralem Diui Iacobi ob non impletum annum 40. Alia, & de prouisione huius Præbendæ dico, *sub tit. de concessione Præbendæ.*

QVÆSTIO III.

Dignitas Sacerdotalis, & Ecclesiastica, an liberet filium à Patria potestate? an Cardinalitia Dignitas? Et an Monachus liberetur? Et an matrimonio inito? an Indicatura liberet.

SVMMARIVM.

1 *Episcopalis Dignitas liberat à patria potestate filium.*
2 *Sacerdotij Dignitas quoad spiritualia liberat à patria potestate filium, non quoad temporalia*, n.3.& 4.
5 *Cardinales liberantur à patria potestate in his, quæ sibi sunt commoda, non vt amittant ius suorum heredum*, & n.7.
6 *Consiliarij Regij liberantur à patria potestate.*
8 *Filij familias testari non prohibentur de his, quæ habebant antequam fierent Cardinales, vel quæ haberent à coniunctis sanguine.*
9 *Monachus etiam solo ingressu liberatur à patria potestate, dum non exsit à Religione*, n.10.11.& 12.
10 *Monachus retinet suitatem.*
13 *Filius matrimonium contrahens in forma Ecclesiæ post benedictiones nuptiales, liberatur à patria potestate.*
14 *Filia, marito mortuo, non reuertitur ad Patriam potestatem.*
15 *Filij à patria potestate non liberantur iure Romano, & Partitarum, matrimonio contracto, nisi quando matrimonium per coemptionem contractum esset, vt numero* 16.
17 *Filij iure Cathalenia liberantur à patria potestate per matrimonium de consensu parentum.*
18 *Pater fauore matrimonij amittit partem dimidiam aduentitiorum, & totum vsumfructum.*
19 *Filius, Iudex, Auditor, seu Magistratus liberatur à patria potestate.*

OCcasione glossæ verb.*seipsos*,ibi: *Qui enim in Prælatum eligitur, non debet esse sub patria potestate*, agunt hic Doctores docendo quod Dignitas Episcopalis liberat à patria potestate, vt tenent Gutierrez *in §.sui,instit.de hared.qualitate à n.*10.Molina *de iustitia, & iure, tract.*2.*disp.*229. *vers.*6.Ioannes Garcia *reg.*199.*in princ.* Rebellus *de obligat. & Iust. p.*2. *libro* 1. *quæst.*8. *numero* 60. *vers.*8. Gregorius *in l.*65.*tit.*5.*p.* tecum aliis Barbosa *hic num.*3. vnde infertur ad disputandum de dubiis propositis. 1

Ad primam ergo difficultatis partem, etiam nonnulli Doctores per glossam hic *supra* verbo, *sacer ordo*, existimant filium sacerdotem factum, eo ipso liberari à patria potestate: sic Mieres, *de Maioratib.p.*4.*limit.*1.*quæst.*1.*num.*5.Spino *de testamentis glossa* 4.Rubric.*num.*21.Moden.*de iurisdict.p.*4.*cent.*1.*casu* 27.*num.*5. & ante eos Barthol. *in l. patre furioso num. fin.ff. de his, qui sunt sui*, Baldus *in l.apud hostes num.*6.*cod.de suis, & legitimis hared.* & hoc argumento textus nostri, † 2 3
Sed contrarium probat expressè, *in authent.Presbyteros cod. de Episcop. & clericis cum communi*, Couarruu.*in cap.quia nos num.*5.*de testament.*Azeuedus *in l.*8.*tit.*1.*recopil.num.*2.cum aliis Pichard. *in §.fin.numero* 9.*instit. quibus mod. ius patr.potest. soluitur*, Ferdinandus Perez *de excusandis parentibus ob numerum liberor. numero* 72. Gutierrez *in dicto §. sui numero* 8. Molina *dicta disputatione* 229.vers.*sextus in medio*, Valascus *consuet.*108. *à numero* 6.Caldas Pereira *in l. si curatorem*,verb. *læsis num.*130. Rebellus *supra numero* 60. vers.*sed quid*, Sanchez *in decalogum lib* 4. *cap.*33. *numero* 37. Perez *in l.*1. *glossa* 1. *pag.*65. *colum.*2. *ad finem tit.*2. *lib.*1. *ordinam.* † Verum Gutierrez *de* 4 *tutelis lib.*3. *cap.*32. *num.*5. Gracian. *dicta regula* 198.*numero* 5.& Barbosa *hic, num.*4.*in fine*, respondent cum distinctione, vt prima opinio procedat quoad spiritualia, & mihi probatur argum. textus, *in cap. fin. de iudiciis lib.*6. siquidem ibi minor reputatur maior in Ecclesiasticis in casu, de quo ibi. Secunda opinio procedat quoad temporalia: & sic idem Ioannes Gutierrez *in dict. §. sui numero* 9. cum Iasone *in dicta l. Patre furioso colum.fin.* Ioanne Oroscio, *numero fin.* dixit, non exire clericum à patria potestate, procedere, non quoad spiritualia, quia ipsorum respectu non retinent patriam potestatem.

Ad secundam partem quæstionis, an Dignitas Cardinalitia liberet filium à patria potestate, & iam relati Couar. & Azeuedus, quos sequi videtur Pichardus, *dict. num.*9.*in fine*, dicunt liberari ex glossa singulari in *extrauaganti* 5

execrabilis, verb. sublimisatem, de præbend. &
ego sic tenendo addo Zechium de Repub. Chri-
stiana tit. de Cardin. n. 9. priuileg. 8. vbi sic ait: Car-
dinales liberantur à patria potestate in his, quæ
ipsis sunt commoda, non ita tamen vt amittant
ius suorum hæredum; quod probatur ex dictis de
Dignitate Episcopali, quæ minor est Dignitate
Cardinalitia, vti dixi supr. in Rubr. sub quæst. 2. in
6 fine, † & ex eo quia si reuera gaudent eo priuile-
gio, qui à consilio sunt Regi, aut Imperatori,
quanto magis illo gaudere debent, qui à consilio
7 sunt Summo Pontifici. † Quare sic tenendo
Chuchus instit. Canon. lib. 2. tit. 4. num. 87. ait Car-
dinales ita frui prædicto priuilegio, quod absoluã-
tur à patria potestate; non tamen vt iura suorum
hæredum amittant, sed hactenus dumtaxat, qua-
8 tenus ipsis futurum est commodum. † Et hinc
quod filij familias testari non prohibeantur de bo-
nis, quæ habebant prius, quam efficerentur Car-
dinales, vel quæ ad eos peruenerint à coniunctis
sanguine: & sic tenentes addo Lancellotum in
templo Iud. eum lib. 2. cap. 2. de Cardin §. 3. num. 26.
Laudem. de Cardin. p. 2. quæst. 80. Manfredum de
Cardin. cap. 8. priuileg. 8. Dianam p. 5. tract. 2. ref. 32.
Alban. de Cardin. quæst 42. priuileg. 27. Anastas.
Germon. de indultis Cardin. §. quod in Romanam,
num. 3. Molinam dict. disp. 229. num. 8. Azorium to-
mo 2. institut. mor. libro 4. cap. 3. quæst. 20. priuile-
gio 11.

9 Ad tertiam quæstionis partem de Monacho,
dixerunt Antonius de Butrio in auth. si qua mulier
cod. de Sacrosanctis Eccles. Speculator in tit. de tute-
lis §. 1. & 2. vt non liberetur, & dixit communem
esse opinionem, Mathesilanus in tract. de succes-
sion. ab intestato. Sed absolutè, & concludenter
alij multi resoluunt per ingressum Monasterij li-
berari filium à Patris potestate, Anton. Gomez.
in l. 48. Tauri num. 7. in fine, vers. 4. Gregor. in l. 14.
tit. 18. p. 4. verbo para obispo, & multi alij, quos
refert Zeuallos in pract. commun. quæst. 889. per
doctrinam textus in dict. cap. fin. de iud. lib. 6. &
glossæ in l. si ex causa fin §. Papin. ff. de minor. vbi
Bartol. Albericus, & Baldus, tenet Felinus in c.
in præsentia de prob. num. 25. Quæ sententia ab-
solutè sumpta, etiam de nondum professo, vide-
tur comprobari ex multis, quæ ibi tractaui, quæ
10 legere poteris. † Et sic tenendo cum aliis Gutier-
rez in dicto §. fin à num. 35. dicit vt nihilominus
retineat Monachus suitatem per textum in l. Deo
nobis, §. hoc etiam, ibi: Sibi defendant, cod. de
Episcop. & Clericis, referens multos sic tenentes,
11 num. 36. & 37. † Sed Accursius in dict. l. si ex causa
§. Pompon. verb. cum statum, vbi Bartol. & cæteri,
Couarr. & Azeued. supr. Pichard. in dict. §. fin. qui-
bus modis ius patriæ potest. soluitur, vidẽrut tenere, vt
tantum per professionem Religionis dissoluatur,
12 non per ingressum. † Ego tamen quoad spiritua-
lia existimo, quod dum non exiit à Religione
idem contingat solo ingressu, ex doctrina eorum,
quæ adduxi in dict. cap. in præsentia.

13 Ad quartam quæstionis partem de filio, qui
matrimonium contraxit, hodie de iure Regio dis-
solui, dissolui cum solemnitatibus, & velationibus
Ecclesiæ sui iuris statim efficit, vt docet lex 47.
Tauri, ibi: el hijo, o Hija casado y velado sea
auido por emãcipado en todas las cosas para siempre,
& in l. 48. l. 8. l. 9. tit. 1. lib. 5. recopil. & videtur pro-
bari ex l. 8. ibi, o estando en ellos fueren casados,
tit. 11. lib. 1. fori & in l. 7. ibi, antequè casa, tit. 4.
lib. 3. fori. Gutierrez lib. 2. pract. cap. 9. Barbosa in
Fermosin. de Offic. & Sacris Eccles. Tom. I.

l. 2. §. quod si in patris ante num. 1. ff. soluto matrim.
Pichardus cum aliis in dicto §. fin. num. 2. vbi num 6.
& 8. scribit quid de iure Romano. † Et omnibus 14
addo Riccium collect. 1986. vbi quod non reuerti-
tur filia in patris potestatem marito mortuo.

Dubium verò est, nùm prædicto iure Roma- 15
norum antiquo absolutè non liberarentur filij à
patria potestate post matrimonium ex l. inter 6. §.
filium familias, l. marito 24. §. cæterùm, l. filius fa-
milias 37. ff. ad legem Iuliam de adulter. l. 1. in fine,
& l. sequenti, ff. de liberis exhibendis, l. 2. §. quod si
in patris, l. quoties 29. ff. soluto matrim. l. 3. l. si vt
proponis 7. cod. de nuptiis, l. in vxorem cod. de con-
ditionibus insertis, vbi Doctores, & principaliter
Baldus, ac Riccius dict. collect. 1986. l. filia licet 12.
cod. de collationibus; imò & de iure Partitarum
nostri Regni l. 1. tit. 17. p. 4. cum aliis, quæ conge-
rit Tyraquellus in legibus connubialib. l. 1. ex num. 1.
etiam si essent sexagenarij, glossa in l. fin. §. pupillus,
verbo pupillus, ff. de obligationibus, & actionib. † 16
Sed adhuc de prædicto iure fuit modus, quo fi-
lius, seu filia dediti in matrimonium liberarentur
à patria potestate, vtpotè si matrimonium per co-
emptionem contractum esset; quia dicto iure Ro-
manorum tunc fiebat, vt non solùm vxor in ma-
riti potestatem transiret, verùm ei suus hæres fie-
ret, vt explicuit accuratissimè Othomanus viden-
dus, instit. de Senatusconsul. Tertul. Tyraquel. ad le-
ges connub. lib. 4. ex num 5. Gueuara ad Topica, Ci-
ceronis §. 8. ex num. 3. & vt à paucis animaduer-
sum scribit Pichardus in dict. §. fin. instit. qui-
bus mod. ius patria potest. soluitur, numero 6.
& 8.

Et sic Cancerius in decis. 10. de emancipatione, 17
docet de iure Cathaloniæ per contractum matri-
monij de consensu parentum filios liberari à pa-
tria potestate, nec matrimonio dissoluto filiam
non reuertere in potestatem patris, dixit Boëtius
decis. 197. † imò idem Cancer. suprà, quem se- 18
quitur Riccius dict. collect. 1986. in fin. credit in
prædicto nostro casu fauore matrimonij perdere
Patrem, non solùm dimidiam partem aduen-
titiorum fructuum, verùm, & totum vsumfru-
ctum.

Iterum dubium se se offert, nùm filius iudex, 19
Auditor, seu Magistratus Regis creatus, libere-
tur à potestate paterna? in quo respondebis affir-
matiuè per aliquid supra notatum, in vers. ad
secundam partem, vbi dixi de Cardinali, & vbe-
rius sic poteris considerare applicando doctrinam
textus in dicto cap. fin. de iudiciis lib. 6. de cuius in-
tellectu dixi in Rubr. infra de re iud. quæst. 4. num. 22.
& applicabis quæ scripsi infra in cap. 9. de iudic.
quæst. 11. vbi egi de ea: An filius possit esse
iudex in causa patris sine eius licentia,
& alibi tradita; quibus absoluo
materiam huius
textus.

Ad Text. in Cap. Eam te. IV. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Indignus scientia, moribus, vel ætate, non debet assumi ad regimen Ecclesiæ.*
2 *Ecclesias duas habens, alteram dimittere cogitur, nisi sint tenues.*
3 *Beneficiorum incompatibilitas remissiuè.*
4 *Scientia beneficiandi quæ remissiuè. Et ad Curatum, n.5.*

1 LItterа textus nostri videtur duplicem conclusionem assignare, cum in eius principio vsque ad vers. *sed etiam*, dicit, vt nõ debeat assumi ad Regimen Ecclesiæ indignus scientia, moribus, vel ætate; quare adiunges quæ supra scripsi, *sub tit. de scrutinio in ordine faciendo* vbi de examine prære-
2 quisito. † Secũda verò cõclusio assignatur, *sub dict. vers. sed etiam*, vbi cum cauetur de incompatibilitate beneficiorum, de qua plura iura loquuntur, quæ solent ab scriptoribus congregari in repetitione textus *in cap. de multa 28. de præb. & cap. dudum 52. de electione*, dicit Pontifex hic, vt qui habet duas Ecclesias, alteram dimittere cogitur, nisi ita fuerint tenues in substantia, quod proprios sa-
3 cerdotes non possint conuenienter alere. † Ex quibus se se offerebat longè tractare, de beneficiis, & officiis, in quibus datur, aut non, incompatibilitas. Verùm quia huius tractationis propria sedes est *in dict. cap. de multa de præbend.* ideo ad
4 ibi dicta te remitto. † Cumque etiam de scientia beneficiãdi hic esset operæpretium tractare, item adiunges quæ longè scribo *in cap. graue nimis 29. eodem tit. de præbendis*. De ætate verò ad obtinendum beneficium curatum, satis, & abundè leges in dictis, *supra sub cap. indecorum 3. hoc tit. & sub cap. 1.* Et videbis quæ dico infra *in cap. cum sit hoc tit.*

Igitur vt aliquid percipias de scientia, quam debet habere qui eligitur, seu nominatur ad curatum beneficium, videbis quæ dico infra *sub dict. cap. cum sit ars hoc tit.*

QVÆSTIO I.

An qui eligitur ad curatum beneficium debeat non solum esse in ætate annorum 25. verùm & quod sit in ordine Præsbyteratus insignitus, vel intra quod tempus debeat eum ordinem recipere, vt per se administret? Et an Episcopo permitteretur de iure communi conferre beneficium curatum clerico annorum quatuordecim.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium curatum non datur, nisi constituto in ætate annorum 25. inceptorum cum obligatione dimittendi, & fructus restituendi, si aliter fiat, vt* numero 2. *fallit vt* numero 3.
3 *Beneficium, cui accessoriè Parochialis adest, obtineri potest in ætate minori 25. annorum.*
4 *Beneficium curatum non obtinetur, nisi saltim initiato prima Tonsura, quæ dicitur initium Clericatus.*
5 *Præsentatus ad beneficium, debet præcisè habere clericatum, sed non vt tunc incederet in habitu Clericali, aliter tempore collationis, vt* n.6.
7 *Constitutio Pij V. de habitu, & Tonsura, num obliget ipsum Papam?*
8 *Ordinari debet intra annum ille, cui constituto in ætate legitima, confertur curatum beneficium, alias priuabitur per sententiam,* n.9. *alij tenent quod ipso iure,* n.10. *expenditur,* n.11.
11 Cap. cum in cunctis §. inferiora de electione, cap. licet canon. de elect. lib. 6. cap. commissa eodem lib. 6. vsque ad finem. *Et de materia, q.2.*
12 *Parochialis collegiata collata ei, qui Præsbyter intra annum factus non fuit, non vacat ipso iure, vt Parochialis simplex.*
13 *Beneficia qualificata non includuntur sæpè sub generali dispositione beneficiorum.*
14 *Casus qualificatus non comprehenditur sub simplici dispositione.*
15 *Dignitates, Canonicatus vel alia beneficia requirentia ætatem ad sacerdotium non vacant ipso iure; eo quod obtinens non ordinetur intra annum &* n.24. *fallere videtur,* n.37.
16 *Parochialis accessoriè vnita, non vacat; eo quod obtinens non ordinetur intra annum.*
17 *Parochus, qui iusto impedimento, non potuit Præsbyter fieri intra annum, non priuatur suo curato beneficio, nisi culpa sua ordinata ad impedimentum, vt* n.20. & 21.
18 Cap. quia diuersitatem de concession. præbend.
19 Cap. 1. de ætate ordinandorum.
23 *Capellania requirens sacerdotium collata non sacerdoti, non admittitur ipso iure; eo quod non ordinatur intra annum, nisi monitus fecit, vt non promoueretur, idem in aliis beneficiis,* n.24.
25 *Impedito Præsbyter fieri intra annum, non datur integer alius annus, sed tantum ea pars, in qua durauit impedimentum primi anni.*
26 *Annus promotionis ad sacros ordines non computatur, quandocumque clericus legitimè impeditur, quominus fiat sacerdos.*
27 *Priuationis pœna non punitur non ordinatus, qui intra annum dispensatus est à Prælato ad alium terminum.*
28 *Beneficium curatum ablatum non ordinato intra annum, iterum ei non confertur.*
29 *Parochialis data in titulum, intra annum exposcit vt Parochus ordinetur. Data verò in commendam, petit actu Præsbyterum,* num.30.
31 *Beneficia quædam sunt, quæ conferri non possunt nisi actu Præsbyteris.*
32 *Annus ad ordines recipiendos non currit, si Parochiale beneficium stet litigiosum in principio, secùs si post duos menses,* n.38.

33 Annus

33 *Annus, à quo debet Parochus ordines recipere incipit a tempore suscepti regiminis, & pacifica possessionis*, & n.36.

34 *Possessor beneficij pacificus, quando quis dicatur.*

35 *Possessor pacificus beneficij non videtur, qui statim in sua possessione fuit turbatus secus si pacificè possedit per duos menses*, vt numero 38.

38 *Parochia habens liberum exercitium; etsi turbetur litigio, tenetur infra annum ordinari.*

39 *Parochus morbo tali laborat, vt nequeat ordinari intra annum, excusatur; item ille, qui adhuc durante morbo, etsi liberetur ab eo, turbatur lite*, n.40. *fallit* n.41.

41 *Parochus deferens ordinari in fine anni, quando iam Presbyter fieri nequit, priuatur; etsi tunc ei moueatur lis.*

42 *Parochus intra annum non ordinatus queis, eo non transacto, renunciare beneficio in vltimo die anni, si sine dolo faciat*, n.43.

44 *Annus datus Parocho ad ordinandum, non incurrit à tempore impetrationis, siue collationis, sed pacifica possessionis.*

45 *Possessio beneficij curati non vacat; eo quod infra annum Parochus non ordinetur, etsi possit per alterum Parochialis impetrari.*

46 *Parochialis collata, qua habitu talis, est actu verò parochianos non habet, non vacat ob non susceptum ordinem intra annum, non enim ea obligat ad residentiam*, n.47.

48 *Episcopus nequit conferre beneficium coniunctum cura animarum agenti annos quatuordecim, etiam iure antiquo.*

49 Cap. præterea 5. de ætate ordinand.

1 AD primum difficultatis punctum, cum iam
ex adductis *sub Rub. & sub cap.1. & 3. huius
tituli*, satis super ætate, quam debet habere ha-
bens dignitatem cum cura animarum, dictum sit;
ideò nunc breuiter respondeo, vt qui vult obti-
nere beneficia curata, debeat esse constitutus in
ætate 25. annorum inceptorum, iuxta decisionem
textus *in cap. cum in cunctis* §. *inferiora de elect.* sic
docent Menochius *de recuperand. remedio* 15.
*num.*442. Flamin. *de resign. lib.*4. *quæst.*9 *à num.*14.
& *quæst.*11. *num.*14. Zenedus *p.*3. *collect.*30. *num.*1.
Campanil. *in diuersorio iuris Canon. Rub.*7. *cap.*6.
*num.*29. Nicolaus Garcia *de beneficiis p.* 7. *cap.*4.
*num.*41. Zerola *in praxi Episcopali p.*1. verb. *beneficia* vers. *ad Dignitates*, Riccius *in decis. Curia
Archiepisc. Neapol.* 281. *num.*1. & *decis.*349. *p.*4.
Lessius *de iustitia lib.*2. *cap.*34. *n.*107. Azor *instit.
mor. p.*2. *lib.*6 *c.*5. *quæst.*1. Filliucius *tom.*1. *tr.*41.
*cap.*5. *num.*24. Homobonus *de humana vita statibus p.*1. *cap.*21. Massobrius *in praxi habendi concursum requisite* 10. *dub* 11. *num.*17. cum aliis Barbosa
2 *in pastor. p.*3. *alleg.*60. *num.*81. † idem Barbosa
cum infinitis aliis *de Parochis cap.*2. *à num.* 6. vbi
ait, quod qui ante prædictos annos accipit bene-
ficium curatum, tenetur illud renuntiare, & in
conscientia fructus restituere, cum illius sit inca-
pax, vbi dicens *num.* 8. quod Episcopus nequit in
3 ea ætate dispensare, † ait *num.* 7. hoc limitari in
habentibus Parochiales vnitas, quibus sufficit tan-
tum illa ætas, quam requirit beneficium, cui Pa-
rochialis accessoriè reperitur vnita, Garcia *de be-
nef. p.*12. *cap.*2. *num.*16. Gonzalez *reg.*8. *glossa* 9. *n.*4.
& alij, & dixi in locis citatis.

Ad secundam partem vt respondeam præmitto 4
vt qui ad beneficium curatum promoueri cupit,
debet esse insignitus, saltim prima Tonsura, quæ
præambulum est cæterorum ordinum, & per quam
quis dicitur Clericus, & habilitatus ad beneficia,
& iura Ecclesiastica, & ad immunitates, quibus
fruuntur Clerici, iuxta quæ longè dixi *sub tit. de
temporib. ordinat. & sub tit. de iudic. & foro comp.* † 5
Vnde bene Garcia *de benefic. p.*7. *cap.*1. *sub n.*39.
dixit quod præsentatus ad beneficium, debet præ-
cisè habere Clericatum, sed non requiri quod
tunc præsentatus incedat in habitu Clericali, vt pa-
tet ex constitutione Pij V. de habitu, & Tonsura
per Clericos, seu milites beneficia, vel pensiones
obtinentes deferen. &c. † qua requiritur quod tem- 6
pore collationis beneficiorum, sint actu Clerici
in habitu Clericali, & Tonsura incedentes, alias
collatio sit nulla, vt patet *ibi*, in vers. *in futurum.*
† Et sic habetur in præfata constitutione sequen- 7
tibus verbis: *In futurum autem, non nisi actu Cle-
ricis in habitu Clericali, & Tonsura, & militibus
infra dicendis in militari incedentibus sua propria
militia, aut alia quæcumque beneficia Ecclesiasti-
ca, etiam simplicia respectiuè conferantur, aut
commendentur, aut pensiones, fructusve, aut bona
Ecclesiastica reseruentur*: Et in fine eius habetur
decretum irritans quidquid secus à quoquam,
quauis authoritate scienter, vel ignoranter con-
tigerit attentari. Quam constitutionem expendunt
Viualdus *in fine candelabri aurei*, Zechus *de ca-
sibus reseruatis, casu* 4. Garcia *supra dict. cap.*1. *à
num.*15. vbi *num.*17. refert ligare eam constitutio-
nem, & ipsum Papam, cum sit in iure positum
eius decretum, iuxta quæ dixit *p.*5. *de benef. cap.*1.
*num.*28. nisi Papa ex certa scientia contra fecisset
per leg. quidam consulebant cum aliis *ff. de re iud.*
de cuius virtute leges quæ adduxi *sub cap. inqui-
sitioni de appellat.* & *in Rubr. & in cap. penult. de
Confirmat. vtili, vel inutili.*

Vnde cum collationes beneficiorum curatorum 8
debeant dari constitutis in iam dicta ætate, venit
scire, quod iuxta ius nostrum per textum *in cap.
licet Can. de elect. lib.*6. & *commissa eodem*, debeat
Parochus in curam animarum electus intra annum
à tempore collati sibi beneficij curati ordinem sa-
crum Presbyteratus assumere, docent latè Rebuf-
fus *in praxi tit. de non prom. intra annum*, Nauar-
rus *in man. cap.*25. *num.*11. & *vers.* 8. & *cons.*1. *in
antiquis, alias* 12. *in nouis de rescriptis*, Sayrus *in
floribus decisionum*, vbi *quod ignorantia non excu-
sat.* Ojeda *de incompatibilit. benef. p.*1. *cap.*24. *n.*19.
Spino *de testam. glossa* 4. *princip. num.*68. Zerola in
*praxi Episcop. p.*1. vers. *dico quarto*, verb. *beneficia*,
Azeuedus *cons.*9. *num.*25. Zenedus ad sextum *col-
lect.*30. *num.*1. vers. & *quidem* Squillante *de oblig.
Cleric. p.*1. *à num.*101. Molla *in emporio iuris p.* 1.
*tit.*1. *quæst.*9. *num.*45. † Vbi intelligit textum *in* 9
dicto cap. licèt Can. quod necessariò requirat sen-
tentiam ad omnimodam priuationem per glossam
celebrem, verb. *iuste impedimento cessante, in dicto
cap. commissa*, Azor. *instit. mor. p.*2. *lib.*6. *cap.*8. Ric-
cius *collect. decis.*1088. Vgolinus *de officio Episcop.
cap.*25. §.2. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancel. glossa* 15.
*num.*17. Garcia *de benef. p.*3. *cap.*4. *num.*3. & *à n.*52.
cum aliis Barbosa *de officio Parochi p.*1. *cap.*1. *n.*1.
& *in dicto cap. licèt Can.* & *dict. cap. commissa*, item
& *in pastor. dict. alleg.*61. 82. 83. † Vbi resoluit 10
cum Gonzalez *num.*47. & ex aliis *ex dict. cap. licèt
procedere.* in tantum quod si quis obtinens Paro-
chialem, non promoueretur intra illud tempus ad

Sacerdotium, Parochia vacet ipso iure;& docent
Rebuffus, Gonzalez, Ojeda, Petrus Gregor.
Azor. & alij citati, quos iidem sequitur idem
Barbosa *de off. Parochi dict. cap.5 num.9.* quibus ad-
do Balboam *in cap. 4. de appellat.* aliud agens *à
num. 29. & 30.* vbi ait quod si non promoueatur
intra annum, sit ipso iure iterum vacans Ecclesia,
& per illius Collatorem, seu Patronum possit ite-
rum conferri: quo casu extremus dies anni,
eiusque lapsus sit spectandus, etiam si certum sit
in longiore decursu anni ante illius finem ad Sa-
cerdotium promoueri non posse, per textum *in d.
cap. commissa*, & Barbosa *in dict. c. n.9.* cum aliis,
ait vt vacet ipso iure, si canonicè possideat.

11 Sed tunc obstat textus *in dict. cap. cum in cun-
ctis §. inferiora*, vers. *moniti*, iuncto ibi: *remouean-
tur, de elect.* quatenus videtur vt non imponat la-
tam sententiam, sed ferendam, iuxta quæ tradit
Tyraquellus *in l. si vnquam*, verb. *reuertatur ex
num.132.* & licèt huic difficultati sentiant nonnulli
prædictam decisionem procedere iure antiquo;&
sic necessarium fuisse, vt præcederet monitio; ali-
ter verò procedere iure nouiori sexti Decret. per
textum *in dict. cap. licèt Canon.* ex verbis ibi: *Nul-
la etiam præmissa monitione sint præsentis constitu-
tionis authoritate priuati*: Tamen reuera tenen-
dum est cum dicto Barbosa *dict. c.5. sub num.10.*
agere Pontificem *in dicto §. inferiora*, non solum
de beneficiis, sed etiam de Decanatu, & Archidia-
conatu; verùm *in dict. cap. licèt* non agere de præ-
dictis Dignitatibus, nec de omnibus curatis, sed
solum de Parochialibus, vt patet ex verbis ibi:
Decernentes collationes de Parochialibus. Ob id-
que cum prædicta lex sit pœnalis, debeat obtine-
re in solis Parochialibus; in reliquis autem bene-
ficiis etiam curatis manere saluam decisionem
Pontificis *in dicto §. inferiora*, dum monitionem,
& Iudicis sententiam requirit, vt explicat bene
glossa *in dict. cap. licèt Can.* quatenus dicit textum
in dict. cap. licèt Can. non habere locum, & vires
in Decanis, Præpositis, Abbatibus, Prioribus, &
Archipræsbyteris curam animarum, sed non Paro-
chialem Ecclesiam habentibus, iuxta quæ notaui
sub cap.1. hoc tit. quæst.1. Azor. *supra dict. p.2. lib.6.
cap.8. quæst.3.* Boërius *119. num.7.*

12 Quo supposito, infero ad casus nonnullos, in
quibus non habet locum rigor *dicti cap. licet can.*
Primò in Ecclesiis etiam Parochialibus, si colle-
giatæ sunt, vt probat in terminis textus *in dict. c.
statutum de elect. lib. 6.* eo quod vnum mixtum,
quale est Ecclesia collegiata Parochialis nõ conti-
netur appellatione simplicis, quale est Parochialis,
de qua fit mẽtio *in dict. cap. licèt Can.* argum. textus
in l. si ita scriptum ff. de liber. & posth. glossa *in d. c.
13 statutum*, verbo *collegiatis*. † Cum in generali
dispositione beneficiorum non includantur sæpè
beneficia qualificata; Gonzalez *ad regul.8. Cancel.
14 gloss.9. num.2.* † Sicut nec sub simplici dispoſi-
tione comprehenditur casus qualificatus, Valascus
consl.51. num. 51. docent in terminis Selua *de be-
nef.1. part. quæst.2. num.6.* Rebuffus *supr. num.27.*
Azor. *dict. c.8. quæst 4.* Nauarr. *consl.3. de temp. ord.*
Gonzalez *glossa 5. §.7. num.12.* Gallet. *in Margari-
ta casuum conscientiæ*, verbo *Sacerdos vltim.* qui-
bus addo Riccium *collect.1988. in fine*, Rubeum
decis.314.

15 Infero secundò vt obtinentes Dignitates, Ca-
nonicatus, vel alia beneficia sacrum ordinem re-
quirentia, non incurrant priuationem ipso iure *di-
cti cap. licet Canon.* si intra præfatum annum non
susceperit ordinem requisitum, & annexum suis
beneficiis, cum textus ille solum procedat in Paro-
chialibus, vt iam dixi, & notat Squillante *de obli-
gat. Cler. p.1. num.102.*

Nec etiam porrigi ad Parochiales Ecclesias ac- 16
cessoriè vnitas, vt resoluunt Rebuffus *dict. tit. de
non prom. intra annum, n.29. vers. ideò qui possedit.*
Boërius *decis.159. num.7.* Azor. *dict. cap.8. quæst.8.*
Barbosa *dicto cap. 5. de officio Parochi num.32.
& 33.*

Infero tertiò cessare etiam dispositionem *dict. c.* 17
licet Canon. quando Parochus electus, iusto impe-
dimento accidente, sine culpa ipsius ordinem Præs-
byteratus recepturus, contigit, vt intra annum
non potuisset ordinari, vt docet textus *in d. c. com-
missa*, ibi: *Tibi non currit, si promoueri iusto impe-
dimento*: argum. eorum, quæ adduxi *in cap. illud
8. & 10. de præscript.* de impedimento præscribere
docent in terminis Rebuffus *suprà num.49.* Nauar.
consl.2. alias 12. de rescriptis, Tyraquel. *de retractu
§.53. glossa 4. num.14. & 22.* Caldas Pereyra *de re-
nou. emphyteusis quæst 6. num.25.* cum aliis Barbosa
dict. cap.5. num.17.

Huic tamen resolutioni videtur obstare textus 18
in cap. quia diuersitatem de concess. præbendæ, ibi:
Etsi culpa sua fuerit suspensus, quo probatur impe-
dito etiam culpabiliter tempus non currere, † qui 19
redditur difficilior ex textu *in cap. 1. huius tituli*,
quatenus ex eo, & ex glossa vltima, ibi dicunt
Doctores nonnulli amittere beneficiũ qui propter
iustam causam ordinari non potest, præcedente
scilicet culpa sua. † Sed respondetur quod si 20
culpa ad casum impedimenti sit ordinata, pro-
cedat limitatio *dicti cap. licet*; quod si sufficienter
non sit ordinata, procedat tunc decisio *dicti c. quia
diuersitatem.* † Et iuxta hanc distinctionem exi- 21
stimo intelligendam esse decisionem Sacræ Con-
greg. in verbis sequentibus: *Pœna Canonicis præ-
scripta eis, qui intra annum Sacerdotium non susce-
perunt non habet locum in Rectore, qui intra an-
num à die adeptæ possessionis pacificæ, vel intra tem-
pus comparauit, & se promoueri petiit, offerens
quantum in eo erat se paratum ad suscipiendum
Sacerdotium; sed Ordinarius noluit illum propter
illiteraturam, vel aliam causam promouere*: sic
Fernandez *in examine Theologiæ mor. p.3. c.13. §.5.
num.1.* Salzedus ad Bernard. Diaz *c.55. in princ.* &
sic Naldus *in summ. verbo Parochus num.11.* Petrus
Gregor. *de re beneficiar. cap.25. num.9.*

Idem procedere dicunt ex generali regula *dicti* 22
cap. quia diuersitatem, de Episcopo, qui non po-
tuit, vel noluit ordines conferre, & de infirmo or-
dinaturo ignorante, & similibus, dixerunt iam ci-
tati, Rebuf. Nauar. Tyraquel. Pereira, & Barbosa
dict. num.17.18.19. & 20. & cum aliis *in dict. cap.
commissa num.6.*

Infero quartò, vt cesset dispositio *dict. cap. licèt* 23
Can. in casu decisionis Rotæ *3. de pœnis in antiquis*
per verba ibi nota, quod tenens Capellaniam re-
quirentem Sacerdotium, non priuatur Capellania
nisi monitus fecit quod non promoueatur infra
annum, quia *dict. cap. licèt*, est pœnale, nec debet
extendi, nisi caueatur, vt *in cap. statutum dict. tit.
de elect.* sequitur Riccius *dict. collect.1988.* in vers.
limita primo. † Et sic Barbosa cum aliis *de off.* 24
Parochi. absolutè docet *dict. c.5. num.33. & 34.* in
omnibus aliis beneficiis.

His ergo præhabitis notabis quod ille qui legi- 25
timè impeditus intra annum Præsbyteratum non
recipit, teneatur, cessante impedimento, non expe-
ctare

ĉtare alium annum integrum, ſed tantum complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit ad promouendum acquirit, Nicolaus Garcia *p.11.de benef.c.5.n.120.* Nauar. *conſ.1.de tempor.ord. in antiquis alias de in integr.reſtit. in nouis conſ.1.* Barboſa *in d.c.5.n.19.* cum Nauarro, Sayro, Gar-
26 cia, & Galetio *in dict.cap. commiſſa n.7.* † Et addit ibi *num.22.* quod annus promotionis ad ſacros ordines non computatur, quandocumque Clericus legitimè impeditur, quominus Sacerdos creetur, Azor. *inſtit mor.p.2. dict. lib. 6. cap.8. quæſt.2. verſ. annus hic, & lib.7.cap.16.quæſt.11.* Leſſius *de*
27 *Iuſtit.lib.2.cap.34.dubio 19. num.100.* † Et docet Sanchez *in præcept. Decalogi tom.1.lib.4.c.22. num. 25.* quod ſi ante annum finitum diſpenſet Prælatus in illo anno ad aſſumendos ordines præfixo prorogando terminum, non incurratur priuationis pœna, tradit Barboſa *in dicto cap. commiſſa num.5.*

28 Quod ſi aliquis declaretur priuatus beneficio curato; eo quod intra annum ordines non recepit, non poterit ea vice iterato beneficium eidem conferri, iuxta textum *in dict.cap. commiſſa*, ibi: *Nullatenus ea vice poterit iterato conferri*, vt tradunt Tyraquel. *de retr.lin.§.8. gloſſa 7. num.16. & in l. Boues, §. hoc ſermone limit.1. num.31. ff. de verb. ſignif.*

29 Vnde notandum eſt, vt cum ad verba textus noſtri, ibi: *Ad curam animarum* dicat Barboſa, *n.2.& 3.* ea verba eſſe intelligenda de cura actuali, & non habituali, probans cum Capra *communium concluſ.90.num.78.* Rota *in Vicent. Prior. 2. Martij 1622.* coram Manzanedo, quia verba ſunt accipienda in propria ſignificatione, *l.non aliter ff. de leg.3.* cum citatis à Moneta *de diſtribut.quotid.p.2. quæſt. 21. num. 10.* & à Cardinali Tuſcho *tom. 2.*
30 *litt. V, concluſ.101.* † ideò dicendum eſt ſupra dicta iuxta intellectum *dict.cap. licèt Can. & cap. commiſſa*, declarari, vt procedant in ea Parochiali, quæ datur in titulum: nam illa, quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui ſtatim poſſit per ſe ipſum eidem deſeruire, vt probat expreſsè textus *in c. nemo deinceps de elect.lib. 6.* vbi cum aliis Barboſa, & *in dict.c.5.de offic. Parochi num.4.* & *in paſtor.p.3.alleg.59.num.23.* Azor.
31 *inſtit. mor.p.2.lib.6.cap.8. quæſt.7.* † Et comprobatur, quia ſunt quædam beneficia, quæ non niſi actu Præsbyteris poſſunt conferri, ſeu præſentari, veluti ſi à fundatore ita decernatur, ſeu conſuetudine, ſtatuto, vel priuilegio id requiratur, vt docent Petrus de Bayſio *in direct.elect. cap.9.p.2.n.3.* Petrus Gregorius citati à Garcia *de benef.dict. 7. p. c.1. à num.57.*

32 Item declaratur vt non currat annus ad ſuſcipiendum ordinem Præsbyteratus ei Parocho, ſi illud beneficium habuerit litigioſum quandiu lis pendeat, Tyraquellus *de retr. gloſſa 10.§.1.num.27.*
33 Barboſa *in dict.cap.commiſſa num.19.* † quia vt docent Caldas Pereira *de renou. emphyteuſ. quæſt. 5. num.31.* Azor. *p.2.lib.7.c.16.quæſt.11. inſtitut. mor.* Barboſa *de off. Parochi dict.c.5.num.5.* annus, intra quem debet Parochus ordines recipere, incipit à tempore ſuſcepti regiminis, & illius pacificæ poſſeſſionis, vt probat textus *in dict. c. commiſſ. verſ.*
34 *annus autem.* † Etenim pacificam poſſeſſionem ille dicitur obtinere, qui nedum illam tenet beneficij poſſeſſionem tituli, ſeu exercitij, & curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficij, ſeu maioris partis eorum, iuxta gloſſam *dict.cap.* verbo *pacificam, verſ. licèt poſſeſſionem,* Rebuf. *in tr. de pacific.poſſeſſor.n.168.* Menoch. *remedio 3.de retinenda num.582.* Garcia *de benef.dict.p.11.cap.5.n.123.* Barboſa *dict.cap.5.num.6.* † qui idem *in dict.cap.* 35
commiſſa num. 18. addit vt non videatur adeptus pacificam poſſeſſionem, qui ſtatim in ea fuit turbatus, ſeu lis mota, & Garcia *dict.cap.5. num.118.* interpretatur gloſſam *dicti cap.commiſſa*, ibi: *Quod ſi incontinenti*, prædictæ gloſſæ *pacificam*, qualiter verbum incontinenti intelligi debeat; ad quod applicabis quæ generaliter dixi *ſub cap. litteras de reſtitution. ſpoliator.* Vide infra *in verſ. verùm.*

Itaque Sancta Congregatio Concilij cenſuit 36
eandem relatam doctrinam ſub verbis ſequentibus 13. *Septemb.1631* ibi: *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. interpretum reſpondit annum de ſe promoueri faciendo ad ſacros ordines computari à die habita poſſeſſionis, dummodo per premiſſum non ſteterit; quominus antea poſſeſſionem perceperit*, † refert idem Barboſa *de off. Parochi* 37
c.5.ſub dict.num.5. quatenus porrigit ad obtinentes dignitates, Præbendas, aut portiones, qui infra annum initiari tenentur his ordinibus, quos huiuſmodi Præbendæ, ſeu Dignitates requirunt.

Verùm ſi prouiſus de Parochiali, poſſeſſionem 38
illius aliquandiu, id eſt, ſaltim per duos menſes obtinuit ſine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoueri: ſufficit ergo quod ſemel pacificè incæperit poſſidere, quamvis poſtea lis ei moueatur, iuxta gloſſam *in dict. verb. pacificam in verſ. ſi autem poſſeſſionem*, Staphileus *de litteris gratiæ tit. de qualit. & ſtatu benef. §. huiuſmodi*, Samen. *in reg. de triennali quæſt. 53. verſ. & ideò*, Petrus Gregor. *de re benef.c.25. num.10.* Barboſa *dict. c.5. num. 8.* ſic tenentes quidquid teneat Garcia *dict. p.11. cap.5. num.118.* vbi *num. 121.* refert Sacram Congreg. Epiſcopo Beron. ſic reſpondiſſe: *Obtinentes Parochialem Eccleſiam per prouiſionem Sedis Apoſtolica habentes liberum curæ exercitium, & omnium bonorum fructuum, & prouentuum poſſeſſionem; licèt in limine adepta poſſeſſionis prædicta, mota lis fuerit per aliquem in petitorio tenetur ſe promoueri facere intra annum, lite pendente;* & iterum ſic; *Quod ſi beneficium eſſet litigioſum, & curam animarum haberet, tenebitur obtinens, ſacros ordines ſuſcipere, ſi modo liberum habeat curæ exercitium;* iterum refert idem Barboſa *in dict. cap. commiſſa num 21.*

Et in caſu particulari idem Garcia *de benef.3.p.* 39
cap.4.num 9. refert declaratum; quod ſi Parochus eo morbi genere teneatur, vt ad functionem ſui Sacerdotij, nec ad res Diuinas per ſe obeundas, minus idoneus eſſe videatur, non teneatur, durante talis morbi genere, ſacris ordinibus initiari facere. † Obidque poteſt aeſtimari de eo, qui 40
licèt pacificè poſſederit, ſi intra annum, in cuius toto diſcurſu, habet, vt queat ordinari, quod ad id non teneatur ſi durante lis moueatur ſuper beneficio: argum. eorum, quæ dixi *in dicto c illud 8. & cap.10. de præſcipt. de impedite præſcribere*; ſi quidem illius anni tempus adeſt pro Parocho electo ordinando.

Quod intelligo procedere, niſi ipſe cum non 41
habeat alios ordines ſacros, ita diſtulerit ad finem anni, quod moraliter loquendo, nullo vnquam modo queat Sacerdos Præsbyter initiari; & tunc temporis ei moueatur lis, iuxta quæ dico *infra q.2. à num.1.*

Et comprobatur, quia antequam annus ſit ex 42
toto

toto elapsus, ius est pœnès illum, qui vult renunciare, iuxta tradita per Parisium, *de resignat. benef. lib.3. quæst.2. num.9.* eo quod Parochialem adeptus, si infra annum sacerdos factus non est, tuta conscientia potest cedere beneficio suo in vltimo die anni, cum adhuc ius in beneficio habeat, Rebuffus, *in pract. beneficiali tit. de non promotis intra annum num.*48. Salzedus ad Bernard. Diaz. *in pract.cap.*55.*lit. A, in fine*, vers.*prædicta*, secundùm nouissimam impressionem. Azor. *instit. moral.dict.p.2.cap.*20.*lib.*7.*quæst.*4.quod procedit, vt ait Barbosa *in dict. cap. commissa num.*3. cum Azorio *dict.p.2.lib.6.cap.8. quæst.*10. vers. *quæres*, dummodo absque dolo, & fraude id faciat: & sic dixit *num.*4.cum Parisio *cons.*19.*volum.*4.*n.*24.

43 † quod si Clericus ille in vltima die anni mortuus fuerit, beneficium illius vacet per mortem: videbis eundem Barbosam, *in dicto cap. licèt numero* 8.

44 Ex his inquam pro complemento huius quæstionis dicendum est, quod annus statutus ad promotionem ordinis sacerdotalis ei, qui beneficium curatum obtinet, nòn currit à tempore impetrationis, siue collationis, sed à tempore pacificæ possessionis ipsius beneficij, vt dictum est, vt tenent Tyraquellus, *de retractu lignagier* §. 1. *glossa* 10. *num.*113. iuncto §.36. *glossa* 3. *num.*5. Caldas Pereira *de renouat.emphiteus.quæst.*5. *n.*31. Azor.*institution.moral.p.*2. *lib.*7. *cap.*16. *quæst.*11. Barbosa *in dicto cap.commissa*, *num.*12. & *in dict. c.*5.*de officio Parochi num.*5. referens vtrobique sic censuisse sacram Congregationem.

45 Secundò dicendum est quòd licèt huiusmodi beneficium vacans per non promotionem ad sacerdotium intra annum, possit per alterum impetrari, possessio tamen in conscientia non vacet, quousque spolietur, secundùm Henricum, *in summa lib.*10.*c.*23.§.5.*iuncto commento litera V*. Garciam *de benefic.dict.p.*11.*c.*10.*n.*34.Anton.Ricciul. *de iure person.extra gremium Eccles.existent. lib.*7. *c.*5.*numero* 33.Barbosa *de officio Parochi dict. c.*5. *num.*12.

46 Tertio dicendum est iuxtà relata supra *in vers. vnde*, quod qui Ecclesiæ Parochiali habitu tantùm, & non actu Parochianos habenti præficitur, non teneatur lege, quæ lata est *in dicto cap. licèt canon.de elect. lib.*6. vt intra annum debeat Præsbyter fieri, Rebuffus *in praxi beneficiali tit. de promotis intra annum num.*34. Federicus *cons.*183. Nauarrus *cons.*4. *de præbendis in antiquis*. Azor. *instit.moral.p.*2.*lib.*6.*c.*8.*q.*9.*& lib.*9. *c.*3. *quæst.*14. vers. *quæstionis dubia est*, Rota apud Farinac. *part.*4.*suæ praxis crimin.decis.*112.Anton.Ricciul. *de iure personarum extra gremium Eccles. exist.*

47 *lib.*1.*cap.*14.*num.*2. † Vbi *num.*4.subdit huiusmodi Parochialem, habito respectu populi non obligare ad residentiam, nec ad sacerdotium nec inducere incompatibilitatem.

48 Ad tertiam quæstionis partem, respondeo non posse Episcopum conferre annum decimum quartum tantum agenti beneficium coniunctum curæ animarum, etiam iure antiquo; siquidem *in cap. cum in cunctis* §. *inferiora de elect.* de quo latè dixi, *sub cap.*1.*& cap.*3.cum per Concilium Lateranen. fuerit stabilitum similibus beneficiariis pertinere ætatem annorum 25. Et videtur colligi ex textu *in dicto cap.licèt canon.* nam cum ibi, vt iam dixi, determinatur, vt intra annum Parochus electus fiat Præsbyter, & ad Præsbyteratum desideretur prædicta ætas, vt dixi in nostra Rubrica, sequitur, vt nullo modo possit Episcopus dispensare, vt docent Azor.cum multis, *instit. moral. p.*2. *lib.*6. *c.*6. *q.*9. vers. *cæterùm*. † Nec probat contrarium 49 textus *in dicto cap. præterea* 5. *hoc tit.* quo Archidiacon. Monachus, & Innocent. quos refert Ioannes Andreas, *in c.*1.*hoc tit.lib.*6. contrarium dixerunt; quia respondetur, quod etsi *in dict.cap.præterea*, constitutus in minoribus possit dispensatiuè ad regimen Ecclesiæ Parochialis assumi: tamen ibi subiungit, dum talis sit; vt intra breue tempus fiat Præsbyter, dicit Barbosa, *ibi num.*2.

QVÆSTIO II.

An si Parocho electo, & pacificè possidenti, occurrat impedimentum in fine anni, quominus ordinari queat, excusetur? Et an obtinens Parochialem insufficientem ad victum, teneatur promoueri ad Sacerdotium intra annum? Et an Parochus, qui Parochiam suscepit animo dimittendi, & non suscipiendi Sacerdotium, possit fructus suos facere? Quid si animo ordinem suscipiendi, & postea mutet voluntatem. Et an possit Episcopus dispensare, vt promotus ad Parochialem Ecclesiam non assumat intra annum, & durante studiorum tempore, quorum causa dispensat?

SVMMARIVM.

1 *Parochus electus, qui differt Præsbyter ordinari in fine anni ipsi dato ad omnes ordines recipiendos, non excusatur, nisi rescripto*, num.3.

2 *Potentia proxima, non verò remota in vnoquoque actu desideratur.*

4 *Impedimentum superueniens tempore, quo actus fieri nequit, non excusat.*

5 L.hoe in iure 10. l. si ita stipulatus essem de verbor. obligation.

6 *Conditio pendens ab arbitrio promittentis, habet pro se omnem terminum, secus si pendet à potestate alterius.*

7 *Parochus, qui obtinet Parochiam insufficientem ad victum, non tenetur ordinari intra annum, sed potius eam dimittere*, numero 8.

9 *Beneficium dicetur sufficiens ad victum ex persona qualitate, & locorum diuersitate.*

10 *Beneficiorum pluralitas potest tolerari propter eorum tenuitates.*

11 *Parochialem suscipiens animo absoluto, intra annum non ordinandi, tenetur fructus illius anni restituere; etiam si esset in animo dimittendi; secus in animo conditionali, aut dubio, vt exemplificatur*, n.12.

13 *Beneficium simplex acceptans animo non ordinandi, qualem culpam contrahat? lethalem culpam*, vt n.18.

14 *Parochialem acceptans animo Præsbyter fieri, postea voluntatem mutans, fructus non amittit*

amissis perceptos illius temporis, quo sanam habuit intentionem.

15 *Parochialem acceptans animo non ordinandi, & postea mutando illum, ordinatur, nullos tenetur fructos perceptos restituere.*

16 *Parochialem acceptans animo ordinandi, si post mutatam voluntatem possidens fructus beneficij percepit, verius est, vt illos teneatur restituere*, n.17.

19 *Fructus percepti à non ordinatis, restituuntur Fabricæ, vel pauperibus.*

20 *Episcopus de iure antiquo dispensare valet cum Parocho, ne Presbyter fiat causa studiorum per septennium, sed intra annum tenetur subdiaconus fieri, ne à statu recedat*, vt num.21. *Et quid ex Tridentino*, num.27. & 28.

22 *Episcopus præter casus à iure expressos nequit dispensare cum Parocho, vt differat ordinari intra annum.*

23 *Episcopus nequit cogere Parochum, vt breuiori tempore anni à iure assignati ordinetur; qui si porriges, liberat Parochum à pœna*, vt num.24.

25 *Episcopus qui dispensauit cum Parocho, vt non ordinaretur causa studiorum, nequit eam licentiam reuocare.*

26 *Episcopus dispensans cum Parocho, ne ordinetur causa studiorum, potest Vicarium constituere pro seruitio Parochiæ, assignata portione.*

27 Cap. cum ex eo de elect. lib.6. *decisio nunc sit reuocata per Trid. Concil.* n.28.

28 *Studij causa Parocho non datur licentia percipiendi fructus in absentia.*

29 *Beneficiati cum onere recipiendi ordines sacros intra annum, & residendi, queunt dispensatione Episcopi studiorum causa ab hoc onere liberari quinquennio, dum studeant in publico Gimnasio* numero 30. *& de ratione*, num.31.

30 *Litterati expediunt Reipublicæ.*

31 *Licentia de stando in scholis non expirat morte concedentis.*

1 AD primam quæstionis partem, vt respondeas, adiunges quæ dixi, *supra quæst.1.* à vers. *verùm*, & videtur excusari ea nempe ratione, quia etiam in fine anni, quamuis promoueri non potuisset; potuit tamen resignare beneficium, vel impetrare rescriptum summi Pontificis, vt omnes ordines susciperet: sic in terminis Rebuffus *tit. de promot. intra ann. num.*48. Salzed. ad Bernard. Diaz *in praxi c.*55. *littera C*, quod declarat Barbosa *de officio Parochi cap.*5. *sub n.*12. procedere quando impedimentũ eo tempore superuenisset, habito rescripto præfato; non inquam admittit procedere ex potentia illa remota
2 ad renunciandum, vel permutandum. † Cum potentia proxima, non verò remota in vnoquoque actu attendatur, per textum *in l. naturalem* § *t. in fine ff. de acquirendo rer. domin.* ibi: *Multa accidere possent, vt ex ea non capiamus*, *l. quemadmodum* §. *item Labeo ff. ad leg. Aquil.* ibi: *Cum incertum sit.*

3 Quo fit, vt si impedimentum superueniat eo tempore, scilicet in fine anni quando ordinari nequit Præsbyteratus ordine in temporibus à iure & Concilio stabilitis iuxta quæ latè dixi, *sub tit. de tempor. ordin.* eueniet vt non excusetur, si in eo tempore impedimentum superueniat, & nullum promotus impetrauisset rescriptum, vt ordinaretur extra tempora anni consueta: docent in terminis idem Barbosa, *sub dicto num.*12. & Bellamera *decis.*85. † Et confirmatur ex regula illa re- 4
ceptissima, quod impedimentum superueniens tempore, quo actus fieri nequit, non excusat, quam prosequuntur. Decius *in cap. ex ratione à num.*16. *de appell.* & faciunt quæ ibi tradit Barbosa *à n.*29. *&* 30. Menochius *de arbitr. casu* 118. *num.*5. *& casu* 153. *num.*15. Gutierrez *lib.*2. *Canonic. c.*6. *n.*11. vers. *similiter.*

Nec obstant iura *in l. in hoc iure* 10. *& in l. si ita* 5
stipulatus essem, ff. de verb. obligat. quibus probatur stipulationem committi in eo tempore, quo Titius promittens in Italiam venire non posset; & sic vt Doctores autumant spectandus sit vsque ad vltimum diem termini.

Quia respondeo cum distinctione quod quando 6
conditio pendet ex arbitrio promittentis, totus terminus debet spectari, vt *in l. an illa* 8. *ff. de verb. oblig.* Verùm quoties pendet ab arbitrio, & potestate alterius, aut ex casu fortuito; tunc non spectato vltimo die termini ex eo tempore, quo incipit, verum esse Titium ante Kalendas Maias venire non posse, committi stipulationem, vt explicant Vbamesius *in dicto c.*4. *de appellat. num.*9. Balboa *dict. num.*30. *in fine*, insinuat Cumanus *in dicta l. hoc iure*; & sic tantum abest, vt obstent prædicta iura, *l. in hoc iure* 10. *& l. si ita stipulatus essem*, quod potius faciant pro corroborando casui, de quo loquimur, qui reuera pendet à facto Episcopi, & à dispositione iuris disponentis, non nisi certis temporibus anni, conferendos esse ordines sacros, & inter ordinem, & ordinem sacrum, etiam respectu beneficij curati, dari tempus separatum, iuxta dicta, *sub dicto tit. de temporibus ordinat.* & præcipuè *sub.*2.8. *&* 16.

Ad secundam quæstionis partem, vt respon- 7
deas præmittes quæ dixi *supra in cap.*11. *de temporibus ordin. à quæst.*6. vbi *de tit. ad ordines*, & vbi dixi an beneficium tenue sit titulus sufficiens: quare nunc iuxta materiam, *cap. licet canon. & cap. commissa de elect. lib.*6. breuiter respondeo cum Nicolao Garcia *de beneficiis* 2. *p. cap.*5. *n.*121. Barbosa *de officio Par. dict. cap.*5. *num. fin.* quod obtinens Ecclesiam Parochialem insufficientem ad victum, non teneatur ad Sacerdotium promoueri intra annum, † imò referunt declaratum à sacra 8
Congreg. Concilij, cum esset apud eam propositus casus iste, quæ censens non teneri, sed tantum expedire, vt sanctissimus declaret eum debere dimittere; ait quod sanctitas sua probauit hanc sententiam, vt dimittat; & sic prædicti Doctores docent textum *in dicto cap. licet Canon.* declaratum esse per textum *in cap.*2. *Tridentini sess.*21 *de reformat.* quatenus decreuit ad ordines sacros recipiendos super beneficio Ecclesiastico sufficienti ad victum prohibens posse promoueri ad sacros ordines.

Et aduertit Barbosa *hic, num.*8. cum Gonzalez 9
*de spectaculis num.*107. Flamin. Parisio *lib.*5. *de resign. quæst.* 6. *à num.* 131. Prospero de Augusta *in additionibus ad Quarantam in summ. Bullarij*, verb. *beneficiorum resign.* vers. *octaua causa*, Azor. *instit. mor. p.*2. *lib.*6. *cap.*10. *quæst.*8. *&* 9. Gonzalez *in regul.*8 *Cancellariæ glossa* 15. *num.*39. & Valerio Reginaldo *in praxi fori pœnit. lib.*30. *tr.*3. *num.* 285. quod vt dicatur beneficium sufficiens erit vnusquisque Iudex ex personæ qualitate, & locorum

diuersitate

diuerſitate: ſic ad verba textus noſtri ibi: *Qui*
proprios Sacerdotes non poſsint conuenienter alere:
& ob id idem Barboſa *n.* 7. cum Zerola *in praxi*
10 *Epiſcop.p.*1.verb.*beneficia, pag.*50.verſ.*ſecundo*, †
notat ex verbis noſtri textus, ibi: *Niſi ita fuerint*
tenues, quod poteſt tolerari beneficiorum plura-
litas propter tenuitatem ipſorum, vt longius ago
in ſupra allegato cap.de multa 28.*de præbendis*, vbi
de incompatibilitate, quam hic Pontifex decernit,
ad vnguem tractatur.

Ad tertiam quæſtionis partem Barboſa *in dicto*
11 *cap.commiſſa de elect.lib.*6. *num.*16. per verſ. *cæte-*
rùm ſi promoueri, ait quod obtinens beneficium
Parochiale abſque animo aſſumendi intra annum
Sacerdotium, teneatur fructus reſtituere: ſic cum
Sanchez *de matrim.diſp.*45.*in princ.*& cum Azor.
*inſtit.mor.p.*2.*lib.*6. *cap.*8.*quæſt.*10. verſ. *quæres*, &
*c.*9.*quæſt.*1.& cum Mexia *in tract. taxa panis con-*
*cluſ.*6.*num.*108.& ſic prædicti, & Nauarr. *de ora-*
*tione c.*21.*num.*44.Gutierrez *Canonic. lib.*2. *cap.*5.
*num.*50. Squillante *de oblig.Clericorum p.*1.*n.*103.
cum ſequent. dicunt teneri eum ad fructus percep-
tos intra annum reſtituendos, qui Parochialem
ſuſcepit animo eam dimittendi, & nón ſuſcipien-
di Sacerdótium *ex dicto verſ. cæterùm.*

12 Sed quidquid dicant Soto *de Iuſtitia lib.* 10.
*quæſt.*5.*art.*6.*concluſ.*2.Sanchez *dict. diſp.*45.*n.*10.
exiſtimo intelligendum eſſe de eo, qui impetrauit
Parochialem animo abſoluto non ſuſcipiendi or-
dines, alias inquam ſi animo dubio, & conditio-
nali, vtpote ſi acceptet taliter vt ordinetur, niſi
aliud conuenientius ſibi offeratur, vt in exemplo
quotidiano de fratre minore natu, qui Eccleſiam
ſuſcepit eo animo, vt ſi ſucceſſio fratris maioris
ſibi obueniret, vel Maioratus, beneficium dimittat;
quod probatur ex dicto verſ. *cæterùm* ibi: *Pro-*
moueri ad Sacerdotium non intendens, iuncto verſ.
ipſam poſtmodum dimiſſurus, quibus magis patet, vt
non contraueniat qui tali animo dubio, & condi-
tionato recipit beneficium Parochialem; non
enim lex Canonica expoſcit, vt illud accipiens
habeat animum deliberatum ſuſcipiendi ordines
ſacros, vt beneficiarius ſuos fructus faciat, ſed ma-
gis requirere certum, & deliberatum animum non
ſuſcipiendi ad effectum, vt fructus non acquirat:
ſic docent, & explicant Garcia *de benef.* 3. *p. c.* 4
*num.*40.Squillante *dict.*1.*p.n.*107.& 108. Nauarr.
*conſ.*17.*de Cler.non reſident.* & *in manuali cap.*25.
*num.*118.*ante finem*, & *de oratione dict. c.*21. *n.*45.
Barboſa *de off. Parochi dict.cap.*5.*ſub num* 14. Fer-
nandez *in examine Theologiæ moralis p.* 3. *cap.*13.
13 §.5. *num.*4. † & leges Thomam Sanchez *lib.* 7.
*de matrim.tota diſp.*45. *à num.*1. & *ibi à num.* 14.
vbi agit de dubio qualis culpa ſit acceptare ſim-
plex beneficium animo non perſeuerandi in ſtatu
Clericali, aut non aſcendendi ad ordines ſa-
cros.

14 Ad quartam quæſtionis partem, quid quando
quis Parochialem acceperit animo ſuſcipiendi or-
dinem ſacerdotalem Præsbyteratus, & poſtea mu-
tata voluntate non ordinatur: & Barboſa *in dict.*
*c.commiſſa, de elect.lib.*6.*num.*24. dicit cum Azor.
*inſtit.mor.cap.*8.*quæſt.*10. verſ. *quæres* Paulo Comi-
tolo *reſponſorum moralium lib.*1. *quæſt.* 79. *num.*2.
Sanchez *dict.lib.*7.*de matrim. dicta diſp.*45. *à n.*1.
vt ſic recipiens beneficium, non teneatur fructus
perceptos, eo tempore, quo ſanam habuit intentio-
nem ordinandi, reſtituere; quamvis poſtea mutata
voluntate, minimè promoueatur intra annum ad
Sacerdotium; cuiuſque dicti non reddit rationem:
ſic notat per gloſſam illius textus, *in verb.non in-*
tendens; ſed ea videtur eſſe; quia textus *in dict.* §.
cæterùm, ſolum ad reſtitutionem obligauit illum,
qui accepit curatum, non intendens promoueri ad
Sacerdotium; & aliud eſſe in caſu noſtro, cum
reuera intenderet Sacerdotem fieri: ſic docent
citati, & idem Barboſa *de off. Parochi dict.cap.*5.*ſub*
*num.*15.Eman.Rodriguez *in ſumm.tom.*1. *cap.*30.
*concluſ.*6. *num.*6. Leſſius *de Iuſtitia lib.* 2. *cap.*34.
dubio 26.*num.*134.Squillante *dict.p.*1.*num.*103. † 15
qui etiam reſoluit *num.*106. à contrario ſenſu, vt
qui accepit curatum beneficium ſine intentione
aſſumendi Sacerdotium, & intra annum mutata
voluntate, promoueatur, non teneatur ad reſtitu-
tionem fructuum, quos percepit ante mutatam vo-
luntatem. Et ratio poteſt eſſe, quia iſte intra an-
num ſibi indultum, vt ordinetur, id fecit, volunta-
tem mutando, ratam habens acceptationem bene-
ficij curati cum ſuis oneribus.

Dubium verò eſt, an teneretur ad fructus reſti- 16
tuendos ille, qui cum acceperit beneficium cura-
tum animo ordinandi, poſtea mutata voluntate,
nec promotus fuit ad ordines, & in eo interim poſt
voluntatem mutatam, adhuc poſſidens beneficiũ,
fructus beneficij percepit: & in hoc dubio Nauar.
*in manual. dict. cap.*25.*num.*118. *verſ.*10. Fr.Eman.
Rodrig.*in ſumm.dict.cap* 30.*num.*6.*concluſ.*6. Leſ-
ſius *dict.lib.*2.*de Iuſt.cap* 34.*num* 134. ob allatam
proximam rationem *num præced.* dixerunt, vt non
teneretur ad reſtitutionem eorum fructuum.

Verùm Sotus *de Iuſtit.dict.lib.*10. *concl.*1.*col.*1. 17
Iacobus de Graſſis *in aureis deciſ.*1.*p lib.*2.*cap.*97.
*num.*54.Cardinal.Tolet.*inſtruct. Sacerdot lib.*4.
*cap.*18.*num.*4. Gutierrez *Canon. quæſtion.lib* 2.*c* 5.
*num.*23.Squillante *dict.p.*1. *n.*104 Nicol.Garcia *de*
*benef.dict.p.*3.*c.*4.*num.*55. quibus aſſentior proba-
bilius docent negatiuam ſententiam, quia negari
non poteſt, vt hoc in caſu militet ratio textus *in d.*
cap.commiſſa §.*cæterùm*, cum ſit talis iudicandus,
ac ſi ab initio non haberet intentionem, cum nec
etiam negari poſſit iſtum ſic beneficium accipien-
tem peccare mortaliter, & cum fraude beneficium
ipſum retinere, & percipere illius fructus, dum mu-
tato animo non ſe promouendi, retinet illud cau-
ſa lucrandi fructus tempore reſidui. Imò & po-
teris amplius vrgere cum Barboſa *in dict.cap.com-*
*miſſa num.*9. & 10. vbi per verbum ibi: *Priuatus*
exiſtit, notans quod beneficium Parochiale ipſo
iure vacat ex eo, quod quis infra annum ad Sacer-
dotium non promouetur, vt iam *ſub quæſt.* . dixi,
† addit inquam *dict.num.*10. cum Nauarro *dicto* 18
*cap.*25.*num.*117.& *in tr.de oratione cap.*22.*num* 46.
& Salzedo *ad Bernard. Diaz dict. c.*55. *in praxi*
in princ. vt ideò teneatur in animæ iudicio vniuer-
ſos fructus reſtituere, quos elapſo anno percepit:
quod videtur deſtruere dictum ſupra *ſub dict.verſ.*
ad quartam, in alijs autem beneficijs Gutierrez *ſu-*
*pra dict.cap.*5.*ſub num.*25.*Canon.p.*2.videtur tene-
re, vt beneficiati non teneantur ad reſtituendos
fructus; etſi fateatur talem beneficiatum peccare
ex animo: ipſum videbis latè agentem vſque *ad*
*num.*28.reddens rationem; quia pœna eſt ei, & non
extenditur ad obtinentes beneficia ſimplicia,
aut alia non curata, etiam ordines exigentia
cum *dict.cap.licèt Can.*& *dict. cap. commiſſa* tan-
tum loquatur de curatis, vt latè dixi *ſupr quæſt.*1.
multa de præfatis dubijs ad textum noſtrum tra-
ctat abundè Nicolaus Garcia legendus *p.*3. *de be-*
nef. toto cap. 4. † Vbi agit de obligatione ſuſci- 19
piendi ordines, vbi *num* 59. & *ſin.* dixit fructus
perceptos

perceptos à non ordinatis in ordinibus requisitis
suorum beneficiorum, restituendos esse fabricæ,
vel pauperibus, nisi in Canonicatibus, & aliis be-
neficiis habentibus in mense Capitulari, cui per-
tinent.

20 Ad quintàm quæstionis partem, an possit Epis-
copus dispensare, vt promotus ad curatum be-
neficium, non fiat Præsbyter interim, dum studet
in scholis? Et de iure antiquo videtur, quod sic,
& probatur ex textu *in cap. cum ex eo 34. de elect.*
quo habetur, vt Episcopi, & eius Superiores
possint dispensare cum electis ad Parochias, vt
accepto Subdiaconatus ordine infra primum an-
num per septennium studeant: quibus elapsis, in-
fra annum fiant Sacerdotes Præsbyteri, nisi legi-
timè fuerint impediti; & quod aliter sunt priuati
Parochiis, vt ibi colligunt, & tenent ordinarij re-
lati à Barbosa *ibi num.* 1. quibus addo Ojedam
de incompatibilit. benefic. part. 1. cap. 24. numero 19.
Nauar. *in manuali, dict. cap. 25. num.* 118. vers. *post*
autem, Petrum Gregor. *de re benef. cap. 25. num.* 9.
Rebuffum *de priuilegiis scholar. priuilegio* 36.
Monetam *de distribut. quotid. part. 2. quæst. 10. n.* 4.
Sanchez *de matrim. lib. 8. disp. 1. num.* 14. vbi quod
talis Parochus, cum quo sic dispensat Episcopus
ne intra annum promoueatur, minime incurrit
pœnam amissionis beneficij, de qua *in dicto cap.*
licet canon.

21 Quod si dubites de ratione decisionis *dicti cap.*
cum ex eo, tam quoad prædictum septennium,
quàm vt debeat ordinari etiam in primo anno sic
causa studiorum dispensatus in ordine Subdiaco-
natus, est quæ subsequitur, de hoc casu vltimo
ipse decidit Pontifex, ibi: *Ne sicut à muliere de*
Christi matrimonio sublatis factum esse dignoscitur
à statu retrocedere valeant clericali. Et primi dubij
ratio est ea; quia multi recusabant Ecclesias Pa-
rochiales cum eo onere acceptare, & cum facul-
tates aliunde non suppeterent, studendi opportu-
nitas auferebatur in maximum damnum Vniuer-
salis Ecclesiæ, quæ viris litteratis noscitur indigere:
& eam expressit idem textus.

22 Vnde inferes primò præter casus à iure expressos
qualis est iste de studiis peragendis, existimo non
posse Episcopum prorogare annum datum, &
assignatum ad Sacerdotium recipiendum *in dicto*
cap. licèt canon. & dict. cap. commissa, quia cum
sic decisum sit à generali Concilio Lugdunensi
in dicto cap. licet, euenit, vt nullomodo Episco-
pus, aut Papæ Legatus possint dispensare, iuxta
glossam verb. *ætate, cap. cum dilectus 32. de elect.*
& cap. dilectus, in verb. *cum se facultas de præ-*
bendis: sic communiter docent Doctores cum
Decio *in cap. at si Clerici, §. de adulteriis, n.* 9.
in Vers. *quarto fallit de iudiciis*, Gutierrez *canon.*
libro 1. cap 5. numero 10. & confirmatur ex Trid.
sessione 7. de reformat. cap. 12. vbi facultates de
non promouendo minimè suffragantur vltra
annum.

23 Infero secundò iuxta mentem *dicti cap. licet*
canon. non posse Episcopum restringere annum
prædictum à iure concessum; imò nec monere,
& nec cogere Rectorem Ecclesiæ Parochialis, vt
intra breuius tempus Sacerdotium suscipiat; quia
cum annus ille à iure conceditur, non est cur ab
Episcopo queat auferri, iuxta regulam indultum
de reg. iuris lib. 6. ex quo in terminis notarunt Bo-
nifacius *in Clem. vnica num. 45. de officio Vicarij*,
Rebuffus *dicto tit. de non promotis intra annum*

num. 19. Petrus Gregorius *de re beneficiaria dict.*
cap. 25. num. 8. post medium, Barbosa *de officio Pa-*
rochi dict. c. 5. num. 24. † vbi cum Sanchez *in præ-* 24
cepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 22. num. 25. ait
quod si ante annum finitum, dispensat Prælatus
in anno illo ad assumendos ordines præfixo, pro-
rogando terminum, non incurratur pœna,
dicti cap. licet, & patet ex iam dictis, *sub quæ-*
stione 2. cum eodem Barbosa *in dicto cap. licet nu-*
mero 5.

Infero tertiò, quod Episcopus, qui semel præ- 25
stitit licentiam studendi Parocho, dispensando in
septennio, non possit eam dispensationem reuo-
care ante illud tempus finitum, Sanchez *de ma-*
trim. dicto lib. 8. disp. 33. num. 12. Rebuffus *de priui-*
leg. scholasticor. priuilegio 37. Barbosa *in dict. cap.*
cum ex eo num. 7. idem *dict. cap. 5. de off. Parochi*
sub num. 22. circa medium per glossam *dicti cap.*
verb. *per septennium.*

Infero quartò dicendum ex illo textu, quod 26
Episcopus, qui licentiam præstitit Parocho ad
studendum per septennium, possit prouidere de
Vicario idoneo Ecclesiæ, assignata ei prouisione,
& stipendio ex fructibus beneficij: ita Doctores
ibi; imò & Barbosa *num. 5.* in verbo, *vt per bonos*
& sufficientes Vicarios, ait ad Episcopum tantum
non ad Parochum spectare talem deputare Vica-
rium illo septennio, quo abest à residentia Paro-
chus studiorum causa, & tenet *de officio Parochi*
sub dict. num. 22. cum Sanchez *lib. 3. disp. 31. nume-*
ro 11.

Dubium autem est, vtrum decisio *dict. cap. cum* 27
ex eo, adhuc duret in praxi post decisiones Triden-
tini Concilij; & videtur quod sic, tum *ex cap. 1.*
in fine sess. 5. de reform. dum generaliter inquit do-
centes, & studentes sacram scripturam, gaudere
omnibus priuilegiis à iure concessis de perceptio-
ne fructuum beneficiorum in absentia. Secundò
ex cap. 12. sess. 7 de reform. dum facultates de non
promouendo ad annum adstringens, excipit ca-
sus à iure expressos; inter quos patet hunc de
causa studendi præcipuum esse, & expressum pa-
tet *in dict. cap. cum ex eo*, & notat glossa Margi-
nalis *in dict. cap. 12. Trid.*

Sed contrarium dicendum est: nam cum iam 28
hodie non admittantur ad Parochiales Ecclesias,
nisi qui per concursum magis idonei fuerint iudi-
cati; iuxta quæ latè dico *in cap. 29. de præb. & sub*
tit. de concessione Præbendæ, & infra *in cap. penult.*
hoc tit. vbi de his, in quibus debeat Parochus in-
structus esse; ideo iustè, & ritè à Sacra Congreg.
Cardinalium responsum fuit quoad Parochiales
impetratas post confirmationem Concilij Trid.
nullam licentiam dandam ad percipiendos fructus
in absentia ratione studij, & in Parochialibus, eam
referunt Petrus Henriquez *conf. 23. num. 4.* Gonza-
lez *ad regul. 8. Cancel. glossa 6. num.* 251. Armendar.
in addition. ad recopil. Legum Nauar. lib. 2. tit. 23.
l. 2. §. 2. sub tit. sed an Parrochi debeant residere in
suis curatis, Riccius *in praxi rerum fori Ec-*
clesiast. decis. 502. in 1. editione, alias resolut. 393.
in fine in 2. edit. Sanctarellus *variar. quæst. 3. n. 25.*
& docet Barbosa *in dicto cap. cum ex eo num. 2.* &
in pastorali p. 3. alleg. 53. num. 77. & alleg. 56. n. 30.
& de offic. Parochi p. 1. dict. cap. 5. sub dict. num. 22.
in fine, dicens prædictam declarationem esse ap-
probatam, cum Cardinalium authoritas in sua
sacra Congregatione sit approbata à Papa; & sic
infert cessasse dispositionem *dicti cap. cum ex eo*,

improbans quandam interpretatione D. Ludouici Correa sui Præceptoris, quam refert ab illo traditam *super cap. a. ad finem seß. 23. de reform.* Et hæc opinio, quam sequor in praxi videtur probari, *ex cap. 2. Trid. seß. 8. de reformatione*, dum reuocat omnia priuilegia, seu exemptiones, quæ tollit residentiæ necessitatem, quod repetit *in dict. cap. 1. dicta seß. 21. ad finem.*

29 Verum hodie, etiam non obstante prædicta doctrina in Parochis etiam decidendum est eam non procedere in aliis beneficiatis curam animarum non habentibus; quia isti licèt ad residentiam adstringantur; tam n ratione studiorum poterunt abesse, vt docent Nicolaus Garcia *de beneficiis p. 3. cap. 2. num. 82.* & 86. Armendarus, *in addition ad recopil legum Nauarræ lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. num. 121.* Sanctarellus *variar. resol. t. q. 3. n. 23.* Barbosa *in pastorali dicta p. 3. alleg. 56. num. 29.* & *in dicto cap. cum ex eo num. 9. de electione, in glossa litterarum*, ibi: *& caueant Episcopi ne dispensent cum his, qui docilos non sunt*, & *in cap. relatum 4. numero 7. de clericis non resident.* adducentes declarationem Sacræ Congreg. Sancti

30 Concilij Trid. † qua censuit teneri Ordinarium dare illis Beneficiatis prædictam licentiam; dummodo id status Ecclesiæ patiatur, & in publico, celebrique Gymnasio Theologiæ, vel sacris Canonibus studeant, & minores sint annis triginta; imò & idem Garcia *dicto cap. 2. n. 105.* Moneta *de distributione quotid. quæst. 10. num. 14.* Armendar. *supra numero 99.* & 102. Barbosa *dicta allegat. 6. numero 31.* Sanctarellus *d. d. quæstione 3. num. 27.* dicunt quod prædicta licentia non suffragatur vltra quinquennium à die, quo cœpit studere Beneficiatus. Et ratio cur in his beneficiis, & Canoniis aut dignitatibus Collegiatarũ, siue Cathedralium Ecclesiarum sic procedat hodie sine contradictione; Tridentini ea nempe est, quia in istis non ea sufficientia, & idoneitas, sicut in Parocho eligendo præ requiritur; quare tunc meritò debet viuere ratio decisionis *dicti c. cum ex eo*, eo quod expediat Reipublicæ, vt sint in ea homines multum litterati, vti docent Rebuffus *in tract. nomin. q. 3.* latè Gonzalez *ad reg. 8. Cancel. § 6. proœm. n. 3. & glossa 4. ò n. 4.* Barbosa *in dicto cap. cum ex eo n. 3.* & *in pastorali allegat. 56. n. 3.* vbi alios refert, & confirmari videtur *ex c. de multa, de prabendis*, quatenus incompatibilitas beneficiorum solet permitti cum valdè litteratis hominibus.

31 Pro complemento notabis iuxta glossam *dicti cap. cum ex eo*, in verb. *septennium*, ibi: *Sed numquid*, quod licentia de stando in scholis studendi causa, non expirat morte concedentis, vt docet ibi Barbosa *numero* 8. Franciscus Molin. *de ritu nuptiarum, lib. 2. differentia 11. numero* 109. Romanus *singulari* 517. Didacus Perez *in l. 2. vers. fean titulo 2. lib. 2. ordinam. col. 1. pagina* 199. Et cum absoluitur textus iste.

Ad Text. in Cap. Præterea V. hoc tit.

PRÆMISSUM.

SVMMARIVM.

1 *Regiminis Ecclesia assumi potest constitutus in minoribus, si alias est idoneus.*

2 *Parochialis olim non conferebatur, nisi Subdiacono saltim, hodie concedi potest Tonsurato, in ætate legitima constituto*, & numero 4.

3 Cap. si pro clericis 8. de præb. lib. 6.

5 *Episcopus debet prouidere de beneficio, etiam curato illi, fauore cuius Pontifex scribit, vt prouideat, prouisus tamen debet recipere ordines requisitos ad beneficium, quamuis in litteris non fiat mentio*, numero 6.

Textus iste quatenus statuit, vt constitutus in minoribus ordinibus, si alias sit idoneus, possit dispensatiuè assumi ad regimen Parochialis Ecclesiæ, benè intelligitur ex adductis *supr. in c. præcedenti 4.* & ex his quæ dico *infr. in c. penult. fin.* vbi de scientia, & habilitate nominati ad curam animarum. Et ad quæstionem expendi textum hunc *in dict. cap. 4. quæstione 1. in vers. ad tertiam.* 1

† Cumque hic vt quis ad regimen Ecclesiæ Parochialis assumeretur, deberet esse iam Subdiaconus, nisi dispensatiuè, nondum in sacris constitutus assumeretur. Tamen de iure nouiori Canonico, vt colligitur, *ex cap. licet canon. & cap. commissa de elect.* de quibus dixi latè *sub d. c. 4. hoc tit.* imò & per Tridentinum, iuxta quæ ibi notaui, *q. 1. n.* & in locis, quos ibi citaui, sufficit ad obtinendũ beneficium curatum, sicut & ad alia beneficia curata vt quis sit insignitus prima tantum Tonsura; cum ea tamen differentia, vt sit in ætate ad beneficia simplicia, & Capellanias anorum quatuordecim, ad Dignitates, Canonicatus, & beneficia curata in ea tamen ætate, quæ ad obtentionem cuiuslibet beneficij, & Præbendæ Ecclesiasticæ requiritur, iuxta quæ latè dixi, *sub cap. 1. & cap. 3. hoc tit.* 2

Nec præfatæ doctrinæ obstat textus *in cap. si pro clericis 8. de præb. lib. 6.* quo videtur colligi, vt etiam non tonsurato, nec aliquo ordine insignito possint beneficia conferri per verba, ibi: *Nec defectu ordinum in eisdem litteris mentio habetur*; quia etsi plura scribentes disputent circa intellectum illius textus *ibi*, vt refert Beroius *in c. ad aures num. 26. de rescriptis.* Rebuf. *tit. de forma mandati, § volentes*, verbo *pro expressis*, *vers. 24.* & alij de quibus Rolandus *cons. 47. lib. 1. numero 57.* respondeo prædicta verba intelligi de defectu materiali, vel simplici carentia ordinum sacrorum non inquam de defectu formali, quasi aliquid deficiat de iure necessarium: quo pacto respondet Barbosa *de off. Parochi p. 1. cap. 5. num. 3.* præter quæ adducit *in coll. d. dict. cap. 8.* 3

Quare dicendum est Parochialem Ecclesiam conferri posse ei, qui Sacerdos non est tempore promotionis; si tamen in ea sit ætate, & alias idoneus, vt intra annum possit promoueri ad Sacerdotium 4

cerdotium, ſicut colligitur *ex cap. cum in cunctis, §. inferiora de electione, & ex cap. 2. de instit. lib. 6.* notant Rebuffus *in praxi tit. requisita ad collationem bonam, num.* 34. Rochus *de Iure Patronatus*, verb. *honorificum, num.* 24. Roland. *consil.* 47. *num.* 59. *lib.* 1. & dum tamen habeat primam Tonſuram, quæ ſufficit, & requiritur tempore prouiſionis per textum *in cap. ex litteris de transact.* ibi: *nondum fuiſſe Tonſuratum*, vt docent, *ibi*: Abbas, & Rebuffus, *loco citato num.* 33. & patet ex dictis *sub dicto cap. 4. quæst. 1. num. 1.* & ibi notatis. Et ita ſancta Congregatio Concilij, teſte Garcia *de benefic. p. 7. num.* 48. cenſuit: *obtinentem beneficium curatum, eſſe Diaconum, vel Subdiaconum, ſed intra annum debere promoueri ad Sacerdotium*, iuxta quæ latè dixi *sub dicto cap.* 4. expendendo iura *in dict. cap. licet, dict. cap. commiſſa de electione.*

5 Vnde dixerunt Lapus, Abbas, Gemin. Ioannes Andreas; Archidiac. Ancharanus, Butrius, Dominic. Monach. Franc. Viuianus *in rationali lib.* 3. *pag.* 74. Alagona *in compendio iuris Canon. pag.* 385. & Barboſa cum eis *in dicto cap. ſi pro clerico* 8. *de præb. in* 6. Azor. *instit. moral. lib.* 6. *cap.* 5. *q.* 9. verſ. *nec obſtat.* & *cap.* 8. *quæſt.* 13. reſumentes prædictum textum quod ſi Papa ſcribit alicui ordinario, vt beneficio prouideat alicui etiam curato, & talis prouidendus non habeat ordinem requiſitum, poſſit Epiſcopus illi prouidere de beneficio etiam curato.

6 Sed quod prouiſus teneatur primis temporibus à iure ſtatutis accipere ordines, quos beneficium requirit quamvis in litteris non fuerit facta mentio, quod ordinem non habet; quia patet ex dictis vt intelligatur, quatenus debet eſſe Tonſuratus ſaltim; etſi propter naturam; & legem beneficij debeat recipere minores, alioſve ordines ſacros.

Ad Text. in Cap. Quæris à nobis VI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Ordines recipere compelluntur Clerici illis annexos propter vtilitatem, & neceſſitatem Eccleſiæ vbi beneficia habent: & quare,* num. 1.

1 EX textu noſtro Doctores communiter docent, quod Clerici propter vtilitatem, & neceſſitatem Eccleſiæ, vti habent beneficia, compelluntur recipere ordines illis non annexos: ſic Barboſa cum multis ab eo relatis. Et confirmatur, quia ſi reuera ius in Eccleſia fecerit, diuerſus gradus beneficiorum, diuerſos etiam ordines præcisè requirentium, iuxta quæ iam adduxi ſupra *in cap. 1. cap. 3. cap. 4. & 5. hoc tit.* ratione quorum videatur, vt nullus Beneficiatus, ſeu Præbendatus, non habeat neceſſe ad alios ordines beneficio non prærequiſitos aſcendere, vt colliges ex præcitatis locis; tamen quia Nauarrus *miſcellanea* 44. *in fine de oratione in noua editione, & conſ. 1. in fine ſub tit. de præbend. in vtraque edit* Sanchez *de matrimonio lib. 7. diſp. 45. n. 18.* & Barboſa *hic*, cum eis ex gloſſa

2 *vtilitas*, quam notant, † ad id quod omnis, qui beneficium accipit, quamuis ſit ſimplex, debet

habere animum actualem, vel virtualem, ſaltim diſiunctiue accipiendi ordines ſacros, ſi neceſſitas Eccleſiæ illud exegerit, vel renunciandi, aut dimittendi beneficium, ratione cuius iuberetur ordinari: ſequitur dicendum, vt adueniente præfata noſtri textus vtilitate, aut neceſſitate pro Eccleſiæ ſeruitio, & ſolatio populi, poſſint compelli per ordinarium aſcēdere ad alios ordines ſacros, iuxta metam vtilitatis, & neceſſitatis Eccleſiæ, cui inſeruiunt, aut cui aſſignentur inſeruire, Alios caſus decidit littera hic, vbi videbis. Et facit pro doctrina huius textus Trid. *in cap. 4. de reformatione ſeſſ. 21.* vbi quando Rector vnus non ſufficit Eccleſiæ debet Epiſcopus agere, vt Rector alios aduocet Sacerdotes, &c.

QVÆSTIO I.

An ſit culpa mortalis accipere beneficium ſimplex animo non perſeuerandi in ſtatu Clericali, aut non aſcendendi ad ordines ſacros? Et an qui ſuſcipit primam Tonſuram, vel minoribus ordinibus initiatur animo non aſcendendi ad alios ordines?

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ſimplex acceptans animo non aſcendendi ad ſacros ordines non peccat. Et quid ſi animo illud ad tempus retinendi, & fructibus fruendi,* n. 2. & 3.

3 *Nuptias celebrare liberè poteſt Beneficiatus in ſacris non ordinatus, dum tamen dimittat beneficium.*

4 *Ordines recipere maiores non tenentur Beneficiatus; etſi neceſſitas, & vtilitas Eccleſiæ premat; ſi tamen Epiſcopus ad id non compellat, non ſic in Curatis,* n. 5.

6 *Beneficium ſimplex acceptans requirens ordinem ſacrum animo non aſcendendi ad illum peccat lethaliter.*

7 *Beneficiarius acceptans beneficium animo non ordinandi, non eſt abſoluendus, donec, aut animum mutet, aut illud dimittat.*

8 *Ordo ſacer beneficio ſimplici, quando dicatur inhærere.*

9 *Munus aliquod accipiens curare debet eſſe habilis ad illud obeundum.*

10 *Beneficia, alia ſunt ſacerdotalia, quæ requirunt fundatione, ſtatuto, &c. Sacerdotalem ordinem, Diaconatum, vel Subdiaconatum,* & n. 12.

11 *Capellania quando dicatur Sacerdotalis actu, vel aptitudine.*

13 *Capellania non dicatur Sacerdotalis; eo quod habet onus celebrandi remiſſiuè.*

14 *Tonſuram accipiens cauſa euadendi iudicium ſæculare, peccat mortaliter.*

15 *Ordines minores ſuſcipiens animo non aſcendendi ad ſacros, probabilius eſt, vt tantum peccet venialiter contra aliquos* numero 17.

16 *Ordinis cuiuſlibet Eccleſiaſtici quæ litteratura requiratur,* n. 17.

19 *Illegitimus quoad ordines minores poteſt ab Epiſcopo diſpenſari.*

20 *Religionem ingrediens absque animo ascendendi ad ordines sacros, peccat lethaliter.*

21 *Episcopus non peccat conferens tonsuram, seu ordines minores non habenti animum ascendendi ad sacros.*

1 AD primam difficultatis partem, vt respon-
deam, præmitto quæ dixi supra *in c.4.q.1.*
in vers. *infero quartò*, & *in q.2.* vers. *ad quartam in*
fine, vnde sub distinctione respondeo quod si be-
neficio illi simplici sic acceptato, non sit sacer ordo
annexus, vacet culpa mortali qui illud recipit cum
intentione nullius Sacri ordinis recipiendi, si ha-
beat animum perseuerandi in statu Clericali, ac
satisfaciendi oneribus, ad quæ tale obligat benefi-
cium; quia cum nullum ius obliget hunc benefi-
ciarium ad suscipiendos ordines sacros, nec bene-
ficium, eos petat, sequitur vt non sit peccati reus
carens eo animo, ac subinde, vt nec venialiter
peccet: sic tenet Sanchez *de matrim. lib.7. disp.45.*
num.17. cum Nauarro *in summa Latina cap. 25.*
n.18. Ludouico Lopez *p.1. instruct. Sacerd c.256.*
col.3. vers. *iam & alia munuiora.* Vega *in summa*
tom.1. cap.36. casu 23. Fr. Eman. Rodriguez *tom.1.*
summ. in 2. edit. cap.30. num.6. & num.4. & videntur
sentire Sotus *lib.10. de Iustit. quæst.5. art.9. col.4.*
paulò ante *vers. de pensionibus*, Gutierrez *Canonic.*
lib.2. cap.5. à num.24. & 25. vbi latè agens explicat
ipsum Sotum.

2 Quòd si Beneficiatus accipiat illud beneficium,
cui sacer ordo annexus non est animo illud ad
tempus retinendi, & eius fructibus fruendi, postea-
que, eo deserto, ad vitam sæcularem, aut con-
iugalem transeundi, dummodo eo animo accipiat,
& retineat: vt velit ei sufficienter inseruire, donec
illud, mutato statu, relinquat: videtur etiam dicen-
dum vt non peccet mortaliter; eo quod nullo iure
improbatur hunc habere animum sub culpa mor-
3 tali perseuerandi in statu clericali. † Cum iura li-
berum ei concedant transitum ad nuptias, modo
beneficium relinquat, iuxta textum *in cap. Ioannes*
e.sp. diuersis de clerico coniugato, sic docent Na-
uarr. *in cap. quando de consecr. dist.1. cap.5. n.52.* San-
chez *dicta disp.45. n.19.* vbi cum multis ab eo re-
latis, *sub n.16.* existimantibus contrahere culpam
mortalem, admittit in hoc casu contrahere præ-
dictum Beneficiarium culpam venialem, eo quod
negari non possit esse aliqualem debiti ordinis per-
uersionem; quia etsi beneficia sint instituta ad
sustentandum clericum in statu clericali, & ideo
ordo peruertatur, & debitus finis: qua ratione ab-
solutè dixerint Nauar. *miscel. 45. de oratione n.5.*
& lib.5. cons. tit. de prabend. in 1. edit. cons.16. num.
vnico. Flaminius *de resignat. beneficior. lib. 4. q. vlt.*
n.42. Gutierrez *dict. cap.5. n.26.* peccare; etsi non
explicent vtrum lethaliter, excepto Nauarro di-
cente *in Miscellaneo 44. n.2. de oratione*, & Toleto
lib.3. summæ cap.18. n.4. & lib.5. cap.4. num.5. qui
sentiunt peccare lethaliter; sed Sanchez eos non
sequitur, *dicto n.19. in fine*, ex eo, vt non sit tanti
momenti animus ille, quod per eum incurrat Be-
neficiatus culpam læthalem: qui *n.20.* cum Na-
uarro *dicta miscell.45. in 1. edit. num.6. vers. 6. &*
vers.7. idem procedere in accipiente pensionem
Ecclesiasticam animo ea fruendi ad tempus, &
transeundi ad statum coniugalem.

4 Hinc infero, quod etsi supra sub principio tex-
tus nostri dixerim, vt beneficiarius simplex possit
compelli per suum superiorum ad recipiendos or-
dines sacros, ad quos obligatus non est, stante
necessitate, & vtilitate. Tamen etiam si præ-
dicta vtilitas, & necessitas adsit, adhuc si
non compellatur à superiore, non teneatur illos
recipere, cum satis ei sit habere voluntatem ab-
solutam subeundi omnia onera suo beneficio an-
nexa tempore, quo possederit, & disiunctiuam
assumendi ordines sacros, si Episcopus iusserit,
cogente necessitate, vel vtilitate Ecclesiæ, aut di-
mittendi beneficij: ita docent, Nauarrus *lib 3. cons.*
de præb. cons.1. fin. & miscellan. de orat.44. in noua
edit. in fine, Sanchez *dict. disp.45. lib.7. de matrim.*
num.18. quæ, meo videri, tuta sunt, alias inquam
multi acceptantes beneficia simplicia, quorum
fructus percipiunt ad sæculum postea redeundo,
præmerentur maximis scrupulis, si peccarent læ-
thaliter, aut itidem tenerentur ad restitutionem.
Nec obstant quæ supra adduxi *in dicto cap. 4.* 5
quæst.2. in vers. *ad tertiam*, & vers. *ad quintam*, quia
ibi dicta intelliguntur de acceptante beneficium
Curatum modo ibi dicto, circa quod loquitur ex-
presse textus *in cap. licet canon. & cap. commissa de*
electione, lib.6. cumque eorum decisio sit pœnalis,
non est cur ad alia beneficia simplicia, & non cu-
rata extendatur, iuxta *ibi* dicta.
In secundo verò casu quid dicendum, an sit 6
culpa mortalis accipere beneficium simplex, cui
est annexus ordo sacer, aut retinere illud animo
non ascendendi ad ordinē illi beneficio annexum?
Et respondeo culpam esse lethalem, quia iure na-
turali, diuino, & humano accipiens officium, tene-
tur curare se esse habilem ad illud, ex textu *in l.*
idem iuris, ff. ad leg. Aquil. cap. non est putanda 1.
quæst.1. tenent Sotus *dict. lib.10. de Iustitia, q.5.*
art.6. col.4. paulò ante vers. de pensionibus autem,
Ioannes Gutierrez *dict. lib.2. canon. cap.5. num.25.*
Toletus *in summa lib.5. c.5. n.5. & lib.4. c.18. n.4.*
† Vbi addit eum absoluendum non esse, donec
aut animum mutet, aut beneficium dimittat, idem 7
prosequitur Sanchez *suprà num. 14.* ex doctrina
Nauarri, *vbi supra in dicto cap. quando de consecr.*
dist.1. cap.21. n.51. & in summa dict. c.25. n.118. &
ex Manuel Sa *in summ. verb. beneficium, n.39.* vbi
refert tunc teneri assumere Sacerdotium intra
annum.
Quod si dubites quando dicatur ordo sacer be- 8
neficio simplici annexus? Respondeo breuiter id
beneficium dici habere ordinem Sacrū annexum,
quod obligat ad onus aliquod, petens ordinem
Sacrum, quod autem non obligat ad ministerium
requirens ordinem Sacrum, non habere talem or-
dinem annexum, firmat Sanchez *de matrim. dicto*
lib.7. disp.45. sub n.15. itaque dixit Sotus *dict. q.5.*
art.6. colum.4. vers. de aliis, Sacrum ordinem requi-
rere beneficium, cui est annexum Clericale obse-
quium, † & reddit rationem Nauarrus *in dict. cap.* 9
si quando cap. 21. num. 91. cur teneatur accipiens
tale beneficium ascendere ad ordinem Sacrum;
quia scilicet accipiēs munus aliquod, debet curare
esse habilem ad illud obeundum: & expendens
Nicol. Garcia *de benef. p.7. c.1. à n.40.* † vbi post- 10
quam enumerauerit beneficia non sacerdotalia,
dicit esse alia Sacerdotalia, quæ requirunt de iure,
de consuetudine, statuto, vel priuilegio, aut fun-
datione, quod ea obtinentes in Præsbyteros or-
dinentur, aut in Diaconos, aut in Subdiaconos,
tuncque dici annexum ordinem aptitudine, & at-
tento tēpore prosecutionis: & sic dixit Sanch. *vbi*
supra dict. num.15. † quod petente fundatore Ca- 11
pellaniæ, vt Capellanus sui faciat sacra, tunc exi-
gitur Ordo Sacerdotalis ad illam, solumque inter

Doctores controuerti, an is ordo actu exigatur in
Capellano eligendo, aut potius sufficiat, vt postea
initietur. De quo puncto alibi expendo, interim
videbis latè agentes D. Garciam *in dicto cap. 1. à*
12 *num. 56.* † vbi dicit alia esse beneficia, quæ non
nisi actu Præsbyteris, vel altum ordinem habenti-
bus, prouideri possunt ex fundatione, consuetu-
dine, priuilegio, statuto, vt quando institutio, vel
statutum dicit quod non conferatur, nisi Præsby-
tero, vel quod conferatur Præsbytero: vbi *n. 58.*
quando Capellanus debeat esse actu Sacerdos: &
13 ibi, *in §. 1. à num. 75.* † An Capellania sit Sacer-
dotalis ex eo solum, quod habeat onus celebrandi
annexum, tractant Spino *in speculo testam. glossa 4.*
princ. Gutierez *toto cons. 1.* Zeuallos *in pract.*
quæst. 693. Lambertinus *de iure Patron. lib 2. p. 1.*
q. 7. toto art. 29. & post eos multi alij recentiores
alibi referendi.

14 Ad secundam quæstionis partem, vt respon-
deam, præmitto quod breuiter dixi supra in *cap.*
non est compos, de temporibus ordin. quæst. 3. in fine,
in vers. *ad vltimam*, vbi egi de dubio illo, an
peccent mortaliter qui ordinantur prima Ton-
sura, causa tantum, euadendi iudicium sæculare:
& ibi adductis addo Ægidium Trullench. *de Sa-*
cram. Ordinis lib. 6. cap. vnico dubio 11. sub num. 10.
in vers. *quare*, vbi dicit peccare mortaliter, qui
accipit coronam, vel quatuor minores ordines, vt
fugiat iudicium sæculare: sic cum Barbosa *de offic.*
Episcop. p. 2 allegat. 1. num. 12. Ledesma *in summa*
15 *part. 7. de ordine conclus. 3.* † & addit cum
Diana valde probabile esse; imò probabilius existi-
mat non peccare mortaliter eum, qui suscipit co-
ronam aut quatuor minores ordines animo non
ascendendi ad alios ordines, sed tantum vt gau-
16 deat priuilegio fori, & exemptione à tributis. †
Quia Trid. *in cap. 4. de reformat. sess. 23.* solum vult
ostendere quid ipsa decentia, & illius status retie-
tentia postulet, cum non vtatur verbis præcepti-
uis sufficientibus ad obligationem peccati morta-
lis; non inquam intendit, vt vlterius progredi in-
tendat, sed velle, vt sufficiat in eo officio seruire
Deo, ex ipso Trident. *ibi c. 11.* in promouendis ad
quatuor minores ordines, vt saltim sciant, & in-
telligant linguam Latinam. In aliis inquam, qui
sint initiandi Subdiaconatu, Diaconatu requi-
rat Trid. ibi, *dict. sess. cap. 12.* linguam Latinam, &
cognitionem, quæ pertinet ad istos ordines. Et in
Præsbyteratu, & Sacerdotio, ibi, *cap. 13.* requirat
eam scientiam, qua possit populum docere neces-
saria ad salutem, riteque administrare Sacramenta,
vt ibi, *cap. 14.* de quibus dico *sub cap. penultim.*
hoc tit.

17 Vnde ad difficultatem respondeo, quod etsi
Barbosa, Ibañez, Ledesma & Nauarrus, quos citat
Diana *2. p. tract. 16. miscell. 2. res. 22.* in casu prædi-
cto existiment peccare mortaliter ex ratione dicti
cap. 3. Trid. dicentis, vt prima Tonsura non ordi-
nentur, qui Sacramentum Cōfirmationis non sus-
ceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint.
quique legere, & scribere nesciant, & de quibus
probabilis coniectura non sit eos, non sæcularis
iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cul-
tum præstent, hoc vitæ genus elegisse: tamen ipse
& Gaspar Hurtado, *de Ordine disp. 22.* Coninch *de*
Sacram tom. 2. disp. 20. num. 104. & 105. Villalobos
in summa tract. 11. difficult. 14. num. 2. & Sanchez
cum aliis *de matrim. disp. 31. p. 7. num. 17.* vbi etsi
neget peccare mortaliter fatēdo dari culpam non-
nullam, quando accipit primam Tonsuram animo
declinandi iurisdictionem fori sæcularis. † Ta- 18
men *num. 16.* absolutè docet in casu nostri dubij,
quod qui initiatur prima Tonsura, aut minoribus
ordinibus, non tenetur habere animum ascendendi
ad ordines sacros, posseque absque ea intentione
illis insigniri probās ex eo, quia nullo iure cauetur
in ordinando talis obligatio. † Deinde quia potest 19
Episcopus dispensare cum illegitimo quoad ordi-
nes minores; qui tamen ad ordines sacros ascen-
dere nequit, *ex cap. 1. de filij Presbyt. lib. 6.* conclu-
dens, vt animus retrocedendi in sic ordinato, non
sit culpa mortalis, sicut nec retrocessio. † Et res- 20
pondit ad dubium de ingrediente Religionem
absque animo ascendendi ad ordines; quia in isto
est dispar ratio, cum teneatur ex statuto, & vi
Religionis ascendere ad illos, vt inseruiat Reli-
gioni. † Et sic satis infert Sanchez *num. 18.* non 21
peccare Episcopum conferentem Tonsuram, aut
ordines minores non habenti animum recipiendi
sacros, contra Ledesmam *de Sacram. Ordin. du-*
bio 5. conclus. 2. qui id probat *ex dict. cap. 4. Trid. &*
cap. nullus de temporibus ordin. lib. 6. quod non
probant, vt ex ipsis iuribus patet, sed benè facere
Episcopos si eos non ordinent, sic Nauarr. & Trul-
lench. *supra.*

Ad Text. in Cap. Ad aures. VII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Medici beatiores sunt quoad sæculum, quàm Aduocati, habentque obligationem monendi infirmos, vt accipiant Sacram Eucharistiam.*

2 *Medicus salariatus de publico, non debet petere præmium ab infirmis.*

PRo ampliatione huius textus, quatenus agit 1
de Medico, addes quæ abundè dico *infra in*
cap. cum infirmitas de pænit. & remission. vbi de
obligatione, quam habet Medicus cum visitat in-
firmos monendi eos, vt confiteantur, & recipiant
sanctissimum Eucharistiæ Viaticum: de quo pun-
cto, ac de aliis infert plura cum pluribus Zenedus
omnino videndus *collect. 163. ad Decretales*, &
Barbosa *hic*, vbi nonnulla recollectans, dicit *n. 5.*
quòd Medici beatiores sunt quoad sæculum, quàm
Aduocati; quia eorum errores cooperit terra. Et
num. 6. quòd Medicus tenetur pauperem gratis
curare, sicut Aduocatus tenetur pro miserabilibus
personis patrocinium suscipere, de quo dixi *sub*
cap. 14. de Iudiciis, vbi plura *de officio Aduocato-*
rum.

Et *num. 8.* ait, quod Medicus salariatus de pu- 2
blico, non debet petere præmium ab infirmis: de
quo casu, & aliis adducit etiam alios Doctores dis-
putantes, idem Zenedus *suprà* allegatus: Vnde
iam ad proprias nostri textus difficultates.

Quæstio I.

An Medicus propter euentum mortalitatis infirmi, impediatur ad ordines sacros promoueri, si peritus, & solicitus est, ac traditiones artis Medicæ obseruet. Et an Medicus de publico stipendiatus fiat irregularis, si ex omissione curandi pereat infirmus. Et an Medicus effectus Sacerdos, possit sine peccato mortali exercere artem Medicinæ? Et an Medicina ars sit liberalis, & nobilis, sicut Aduocatia? Et an Medici teneantur, cum gradum Vniuersitatis recipiunt, emittere fidei professionem?

Summarium.

1 *Cap. sententiam sanguinis, ne Clerici, vel Monachi, infra*, num. 14. *& sub* quæstione 2.

2 *Iudex procedens ad sententiam sanguinis, contrahit irregularitatem.*

3 *Irregularis fit qui delinquentem accusat in causa sanguinis, aut aduersus, illum testificatur, si sequutus effectus, aut mutilationis.*

4 *Medicus etsi clericus in minoribus, non conuenitur coram laico pro defectu suæ artis, vt* num. 19.

5 *Medicus aut Chirurgus periti curantes iuxta regulas artis possunt; etsi infirmi moriantur, aut mutilentur, ordinari etiam in sacris* n. 6. 7.

6 *Culpa non imputatur, si præter culpam operantis, casus fortuitus contingat.*

7 *Chirurgus secularis liberatur ab irregularitate, si imponens debitam diligentiam, infirmus moriatur adustione, vel incisione.*

8 *Medici liberius viuunt, cum impune hominem occidant.*

9 *Medicus vt non teneatur de morte infirmi, quæ præcauere, & admonere debeat sed non pœna ordinaria*, n. 10.

11 *Negligentia dissoluta est prope dolum.*

12 *Medici peritia quomodo cognoscatur, quantaque fides eius dicto præstetur remissiuè*, numero 13.

15 Cap. aliquantum dist. 51. cap. si quis viduam dist. 50. cap. fin. de homicidio.

16 *Medicus & Chirurgus sæcularis, quare ex morte infirmi irregulares non fiant, alÿ verò sic.*

17 *Nullus efficitur irregularis, nisi expressè caueatur in iure.*

18 *Argumentum à paritate rationis non valet in materia odiosa.*

20 *Medicus stipendiatus, si ex negligentia infirmus moriatur num fiat irregularis?*

21 *Medicus stipendiatus, dicitur curia adstrictus.*

22 *Medicus assalariatus non debet recedere à ciuitate absque licentia priorum.*

23 *Medicus, qui pro stipendio se obligauit, Curare infirmos, num in quocumque euentu teneatur tempore pestis, vel cum periculo propriæ vitæ, remissiuè.*

24 *Medicus effectus sacerdos exercet sine peccato artem medicinæ, etiam si adsit in infirmo mortis periculum, dum non sit per incisionem, & adustionem*, n. 25. & 26.

27 *Clericus effectus Chirurgus, prohibetur vti officio cum adustione, vel incisione cessat in casu necessitatis, & pestis, si non adest alius, qui munus exerceat*, n. 29.

30 *Religiosus Chirurgus, siue Sacerdos exercendo officium citra mortis periculum causa pietatis, & gratis, non peccat. Sed cum fiat irregularis si infirmus moritur*, numero 31. & 32.

32 *Clericus in minoribus constitutus exercens medicinam perite, & sine adustione, nec peccat, nec incurrit irregularitatem*, num. 33. & 34.

33 Cap. tua nos de homicidio, *& numero* 35. *&* 36.

34 *Irregularitas non incurritur à Medico, vel Chirurgo, curante cum incisione, si absque eius culpa ægrotus moriatur.*

35 *Clericus in minoribus beneficium habens, si medicinam exerceat cum adustione, num fiat irregularis.*

36 *Monachus Chirurgus, qui aperuit in gutture apostema, est irregularis, si infirmus moriatur & hoc citra debitam diligentiam, vt* num. 37.

38 *Clericus nullus præponendus est ruptariis, Ballistariis; & si Sacerdos, Diaconus, vel Subdiaconus sit, non debet per adustionem, vel incisionem curare, nec promouetur ad ordines, si conscientiam habet læsam*, numero 40.

39 *Irregulares clerici aut Monachi, non sunt, curantes infirmos diligenter, si moriantur, cum operam darent rei licitæ.*

41 *Irregularis fit qui infirmi curam habens, dederit ei aliquam potionem sine mandato Medici, ex qua moriatur.*

42 *Irregularis fit qui ægrotum nimis anxiosum reuoluit, si faciat, vt citius moriatur; eo quod causat mortis anticipationem*, n. 42.

43 *Medicina est ars liberalis sicut Aduocatia, & apud omnes maximo honore habita, vt* n. 44. & 45.

44 *Aduocati dicuntur nobiles.*

46 L. fin. ff. de iure immunitatis, l. ambitiosa ff. de decretis ab ordine faciendis.

47 *Chirurgia non est ars liberalis, sed mechanica.*

48 *Medici antiquitùs sua propria manu abscindebant, sed non hodie.*

49 *Medicus nouus dicitur pestis.*

50 *Scoti Medicos nouos mittebant in Angliam, vt ibi, vt in inimicos artem exercerent.*

51 *Medicus errans, debebat acrius puniri, quàm Aduocatus.*

52 *Medicus non præfertur Legistæ nec Theologo, etiam si antiquior sit*, n. 55.

53 *Iudæi Doctorari prohibentur, sed quandoque eis permittitur in medicina.*

54 *Medici prohibentur fieri legum Doctores.*

55 *Leges dicuntur sacratissimæ per ora Principum diuinitùs promulgatæ.*

56 *Infirmi ingratitudo circa Medicum, remissiuè.*

57 Medici

17 *Medici cum recipiunt gradum, tenentur
facere professionem fidei, & iurare in mani-
bus Episcopi obseruare statutum Pij V.
exhortandi, scilicet infirmos ad Sacramen-
ta, num. 58.

1 AD primam quæstionis partem videtur di-
cendum, quod Medicus propter euentum
mortalitatis infirmi, impediatur ad sacros ordines
promoueri, etiam si peritus, & solicitus sit, ac
traditiones artis Medicæ obseruet; & sic quod fiat
irregularis per iura *in cap. tua nos, de homicidio,*
& in cap. sententiam sanguinis, ne Clerici, vel
Monachi, in vers. *nec vllam Chirurgiæ*: quæ
iura, etsi loquantur de Clericis, & Monachis,
etiam in arte Chirurgiæ peritis eos irregulares de-
clarant, si infirmi moriantur. Ergo videtur, vt
quamvis Medicus, seu Chirurgus Laicus non sit
prohibitus suas artes exercere in iure: tamen quia
ambarum arte possunt contingere mutilationes, &
mortes, si de facto contingant, erit quilibet irre-
gularis, taliter vt ob euentum mortalitatis, nullo-
modo absque dispensatione queant ascendere ad
2 ordines Sacros. † Et confirmari videtur ex textu
in dicto cap. sententiam sanguinis in 2. part. & ex
textu *in cap. Clericis eiusdem tituli*, quibus caue-
tur iudicem procedentem ad sententiam sangui-
nis; hoc est mortis, seu mutilationis, & eam exe-
3 quentem, contrahere irregularitatem. † Et con-
firmatur iterum ex textu *in cap. aliquantum dist.*
51. cap. si quis viduam 5. dist. & cap fin. de homi-
cidio, lib. 6. quibus probatur quod si quis aliquem
delinquentem accusat in causa sanguinis, aut ad-
uersus illum testificetur, si sequatur effectus mor-
tis, aut mutilationis, contrahit irregularitatem:
sic docent communiter Doctores, in prædictis iu-
ribus, vbi quod hæc appellatur irregularitas ex
defectu perfectæ lenitatis; & negari non potest
iudicem, & testem procedendo iuxta iuris regu-
las, iuste facere; quemadmodum condemnari ne-
quit Medicus, aut Chirurgus, qui peritus non
deficit in ampliatione suæ artis; quia si nihilomi-
nus moriatur infirmus, & mutiletur, adhuc de-
bet fieri irregularis, quominus ascendat ad or-
dines sacros propter defectum perfectæ leni-
tatis.

4 Et pro hac sententia facit quod dicit Ioannes
Gallus *in quæst.* 150. quem sequitur Couarruu. *in*
Clementina si furiosus part. 2. §. 4. sub numero 3. in
vers. *his omnibus*, quod Clericus in minoribus or-
dinibus constitutus Chirurgiæ artem exercens,
poterit coram iudice sæculari conueniri pro ne-
gligentiis, & culpis commissis in eius artis vsu.
At sic est quod talis Clericus gaudet foro Eccle-
siæ, sicut cæteri Clerici in Sacris constituti, vt
latè dixi *sub cap. 2.* & aliis *de Iudic.* & *in cap. 1.*
cum aliis de foro competenti, & percipitur ex rela-
tis iam *in nostro titulo*, *& in titulo de temporibus*
ordinat. Ergo ex eo procedit, quia quocumque
tempore ex morte, aut mutilatione fit reus, etiam
si secundùm artem curaret, saltim quoad irregu-
gularitatem ortam ex defectu imperfectæ leni-
tatis.

5 Nihilominus dicendum est Medicum, aut
Chirurgum peritos graduatos, & curantes iuxta
regulas artis Medicæ, si absit negligentiæ culpa
in applicando remedia in tempore opportuno,
non contrahere irregularitatem, nec prohiberi
etiam, si multi infirmi morerentur, aut mutilaren-
tur, ad sacros ordines promoueri; tum quia de
istis nullo iure contrarium cauetur; tum quia sic
expressè dispositú est hic in textu nostro, & pro-
batur *ex cap. hi qui arborem 50. distinctione*, & ex
regula textus *in cap. vnico de œconomo, cap. fin. de*
homicidio, l. in rebus, ff. commodati, l. illicitas, ff. de
offic. Præsidis, quibus probatur, † culpam non im- 6
putari, si præter culpam operantis, casus fortui-
tus contingat, tradit glossa 1. *hic*, vbi in fine di-
cit: *Absit, vt nobis imputetur quod præter culpam*
nostram contingit, probans ex textu *in cap. de occi-*
dendis 23. quæst. 5. & ex illo versu,

Non est in Medico semper releuetur, vt
æger.

Docent hanc conclusionem Doctores hic, Abbas,
Antich, Zabatella *collect.* Bellamera, Ioannes
Andreas, Henriq. Innocent. Imola, Anan. Viuia-
nus *in ration. primi libri Iuris Pontificij pag.* 105.
remissiuè, Ximenez *in concordant. part.* 1. refertur
ab Anton. Augustino *collect. 2. decretal. lib. 1. tit. 8.*
cap. 2. Couarruu. supra *dict. num. 3. §. 4.* Simon.
Maiol. *de irregularit. lib. 2. cap. 12. num. 2.* Syluester
in summa, verb. *Medicus, num. 2.* Marianus So-
cinus *in cap. ad audientiam, num. 31. de homicidio*,
Aluarus Pelagius *lib. 1. de planctu Ecclesiæ c. 48.*
ex columna 3. Petrus Palaçio *de electis cap. 26.*
num. 6. Felicianus *de censuris titulo de irregularit.*
cap. de specie irregularit. quæ contrahitur ægrotos
curando, pag. 449. Barbosa *hic num.* 1. Villalobos
in summ. dict. 1. part. tract. 21. dif. 23. sub numero 8.
† Vbi dum egit de irregularitate, quam contrahit 7
Monachus iuxta textum *in dicto cap. tua nos, de*
homicidio: de cuius intellectu dico infra *sub q. 2.*
releuat ab incursione irregularitatis Chirurgum
sæcularem, qui curando, & imponens debitam
diligentiam, mortuus fuit infirmus eius adustio-
ne, vel incisione.

Et confirmatur ex illo dicto Iouiniani Pontani 8
in Acherionte, quod refert Couarruu. *in dict. clem.*
si furiosus dict. §. 4. sub dict. num. 3. ibi: *Liberius*
Medici viuunt, vt quibus permissum sit hominem
impunè occidere; Medicos enim non modo lex ab-
soluit, verùm mercedem statuit quoque eis. † Et- 9
enim vt Medicus non teneatur de morte infirmi,
aliquot sunt necessaria. Primum quod sit peritus
in ea professione, & arte, *l. illicitas, §. sicuti, ff. de*
officio Præsid. Secúdum quod admoneat infirmum,
vt præcaueat ab his, quæ ibi sunt nocumento fu-
tura, iuxta textum *in dict. cap. tua nos*, sed non tene-
tur semper, & continuò adesse ægroto, iuxta Do-
ctores *in d. cap. tua nos*, vbi Ancharan. & Hostiẽsis,
nisi ægrotus propter maximũ ægritudinis periculũ
indigeret custodiâ: nam tunc tenetur, vel præ-
sens esse, vel admonere, vt diligenter custodiatur,
vt censet Hostiens. *in summ. huius tituli de ætate*
ordin. §. Ordo, vers. *& postfacto*, quem refert, & se-
quitur Ripa *tract. de peste p. vltim. §. Medicorum*
num. 48. quo in loco multa adducit de Medicis im-
peritis, an, & hi teneantur, si infirmus ob eorum
culpam moriatur: tradit, & sequitur Couarr. per
textum *in dict. cap. tua nos, & cap. sicut de homicid.*
† Vbi Albericus existimat Medicum imperitum, 10
cuius causa ægrotus mortem obierit, pœna extraor-
dinaria puniendum fore *ex l. 3. §. 1. ff. de sicariis*, &
notat Ripa *in dict. §. Medicorum, & de Iure Regio,*
l. 6. tit. 8. p. 7. & hoc dictum videtur satis colligi ex
verbis textus nostri ibi: *Tibi breuiter respondemus,*
quod si super præmissis conscientia tua te remordeat
ad maiores ordines de nostro consilio, non ascendas,
vbi glossa, verbo *remordeat* declarans si fortè im-
peritè medicinam dedisset infirmis, vel si negli-

11 gentia fuerit, † quia dissoluta negligentia prope dolum est, *ex l. fideiussor in 1. responso ff. mandati.*

12 Sed si dubites quomodo cognoscatur Medici peritia, leges Petrum Rebuffum *in concord. Rubr.*
13 *de collat.§. præterea* in verb. *medicina pag.1.16.* † Et quibus in casibus Medicorum dicto, sit fides adhibenda? Et quomodo, & quanta? optimè Mascard. *de prob. conclus.1034.* ad quod applicabis de fide quæ præstatur Matronis, & peritis in arte: quæ dixi *in c.4. de prob.* vbi etiam de Medicis nonnulla.

14 Vnde non obstant iura *in principio, & in 1. confirmat.* relata: nam ea expendo infra *in quæst 2.* loquuntur enim de Monacho, aut Clerico exercentibus artem medicam, aut chirurgiam.

15 Non secunda confirmatio ex textu *in cap. aliquantum 51. dist. cap. si quis viduam 50. dist. & c. fin. de homicidio*, quia ibi dicta procedunt in accusatore sollicitante sententiam sanguinis, vel teste, cuius dictum fuit causa, vt delinquens mutilaretur, aut pateretur mortem, quia etsi isti nec accusando, nec testificando peccent; eo quod accusator prosequeretur suam, vel suprum iniuriam licitam in iudicio, non in vindictam, sed in satisfactionem, qualiter omnes excusant accusatorem à peccato, & testis iuridicè interrogatus à Iudice in iudicio, teneretur dicere verum, iuxta quæ latè dixi *sub cap.2. de confessis*, & alibi: tamen quia eorum causa mutilatio, & mors contingit delinquenti
16 seu accusato, non effugiunt irregularitatis notam, quod non sic procedit in Medico, & Chirurgo sæculari, qui si adhibuerint debitam diligentiam, & peritiam exercentes, eam artem, licitum quid operantur, siquidem mortes, & mutilationes, quæ solent infirmis contingere, accidunt præter intentionem, absque eo, quod peccent, vel in se, vel in causa, quod non est sic in accusatore, & teste; eo quod saltim peccant in causa, materialiter, scilicet occasionando mortem, & mutilationem delinquentis, aut accusati. Et iuxta hunc punctum, idem procedit in Iudice sæculari sententiante, & exequente sanguinis sententiam, aut mutilationis. Etsi fortè dubites de hac responsione, facillimè
17 respondebis ex illa regula generali, † Vt non sit aliquis vnquam irregularis, nisi expressè cautum sit in iure, vt expressè Doctores docent *in cap. is*
18 *qui de sent. excomm. lib. 6.* † Sic, vt nec valeat argumentum à paritate rationis specialiter, quia hæc est materia odiosa, vt docent Hostiens. *in c. si celebrat. num.5. de Clerico excommunic. minist.* Panormit. *in cap. vltim. num.8. de Iure Patronatus.* Couarruu. *in 4. decret.§.2. cap.8.§.8. num.8.* Castrus *lib.1. de lege pœnali cap. 7. docum.3.* Villalobos *in summ. p.1. tr.21. difficult.1. num.6.* & alij communiter.

19 Nec obstat adductum pro tertia confirmatione in vers. *& pro hac sententia*, quia præterquam, quod Couarr. & Ioannis Galli dictum non est certum, vt in praxi admittatur; eo quod Clericus in minoribus non amittit fori priuilegium, nisi in casibus, de quibus poteris latè videre quæ adduxi supra *in cap. cum non ab homine de iudic.* & aliis in locis *in dict. vers.* relatis, inde cum in iure non caueatur, quod si Medicus, aut Chirurgus in minoribus constitutus, si delinquat in sua arte, queat puniri à Iudice Laico; ideò existimo non pro quacumque eius omissione posse puniri ab alio, quàm à suo Iudice Ecclesiastico, ex latè dictis *sub tit. de iud. & foro compet.* in locis citatis, & ex adductis supra *in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de Constitutione.*

Ad secundam quæstionis partem, an Medicus 20
de publico stipendiatus, fiat irregularis, si ex omissione curandi pereat infirmus? Sed ad hanc difficultatem, satis affirmatiuè poteris respondere ex dictis *suprà*, pro primo dubio, & in terminis docent Henriquez *in sum. lib.14. de irregul. cap.12.§.7. in medio.* Barbosa *hic num.9.* notans ad dictam glossam verb. *remordeat.* ibi: *Si fortè imperite medicinam dedisset infirmis.* † Vbi addit quòd talis 21
Medicus stipendiatus, dicitur Curiæ adstrictus. † 22
Sicque dixerunt Auiles *in cap. Prætor 54. in glossa parisere num.4.* Zenedus *dict. collect. 163.* ad textum nostrum *sub num. 6.* vt Medicus salariatus non debeat recedere de ciuitate absque licentia Priorum. Et an Medicus conductus in Oppido, censeatur vicinus; tractat in terminis Burgos de Paz *in l.2. Tauri num. 410 in fine*: quod dubium satis explanabis ex his, quæ dixi *in cap. quod 9. de foro comp. quæst.1. & sub cap fin. in princ.* per nonnullas quæstiones: vbi qualiter vicinitas incolatus, & Domicilium acquiratur. † Et an Medicus, qui 23
pro stipendio se obligauit curare infirmos, in quocumque euentu, teneatur ad id in tempore pestis, vel cum periculo propriæ vitæ, examinat Bañez *2.2. D. Thom. quæst.33. art.3. col.1222. in fine*; quam quæstionem poteris examinare per ea quæ ad aliud propositum dico *in cap. si propter sterilitatem de locato.*

Ad tertiam quæstionis partem, an Medicus ef- 24
fectus Sacerdos, possit sine peccato mortali exercere artem medicinæ? Et in hoc dubio nonnulla omittendo, docet non peccare mortaliter, etiam si per multos annos exercuisset eam artem, Martinus de S. Ioseph. sic probabiliter tenens *in medit. Confessar. tom.1. lib.1. tr.11. de Ordine n.2.* cum Couarr. Sa, Molina, Henriquez, Sayro, Bonacina, & Cardinali; eo quod per textum nostrum Pontifex Clemens III. respondit cuidam Canonico Coloniensi non incurrisse irregularitatem, eo quod moreretur infirmus, quem medicauerat, latè dico infra *quæst. 2.*

Sed Garcia *in summ. Theologiæ moralis tr.1. dif-* 25
ficult.2. dub.7. num.2. Machadus *tom.1. lib.4. de perfecto Confessore p.1. tr.13. dub.6. n.1.* & Diana *p.10. tr.11. res.49.* Syluester, Nauarrus, Rosella, Angelus, Armilla, & Sanchez, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *tom.3. tr.16. disp.4. puncto 3.§.2. num.4.* existimant veriorem esse contrariam sententiam per textum *in cap. Clerici 2. de vita, & honest. Cleric.* & *ex c.1. & sequent. ne Clerici, vel Monachi*, quibus textibus generaliter Clericis, & Monachis prohibentur, & interdicuntur sæcularia officia exercere. Sed officium Medici, & Chirurgi, etiam citra incisionem, & adustionem nimis sæculare est, & statui religioso dedecens; ergo ex hac parte prohibitum censeri dicunt.

Et stando in hac sententia, respondent ad tex- 26
tum nostrum, dicendo nullum esse textum, quo exercitium Medicinæ, vel Chirurgiæ citra incisionem, vel adustionem prohibeatur specialiter, & expressè; negant verò non esse textum, quo sub generalibus verbis prohibitum non sit: & ad textum nostrum dicunt verum esse, hoc officium non esse Clericis, & Religiosis prohibitum ob periculis mortis, sicut est prohibitum cùm exercetur per incisionem, vel adustionem, sed ob indecentiam; eaque de causa nõ inducere irregularitatem, morte sequuta, si debita diligentia apposita est; cam

amen

amen inducere, cum per incisionem, vel adustio-
27 nem exercetur. † Et sic videntur tenere multi Doctores per textum *in dict. cap. sententiam sanguinis 9 ne Clerici, vel Monachi* in vers. *nec vllam Chirurgiæ artem*, cuius verbis Parisius *cons. 136. à num. 34. vol. 4.* Henriquez *in summ. lib. 14. de irregul. cap. 11. §. 1. litt. F*, Farinacius, Belletius, Camillus Borrellus, & Barbosa cum eis *ibi, num. 3.*
28 † dicunt quod Clericus sacris initiatus, prohibetur vti officio Chirurgi cum adustione, vel incisione. Et confirmatur ex his, quæ statim dico de Monacho.

29 Notabis verò prædictam conclusionem cum sua distinctione ad intellectum textus nostri, cessare, quoties Clericus sacris initiatus medeatur, incidendo, vel adurendo, vrgente necessitate, v. g. tempore pestis, quando non adest alius, qui hoc munus præstet, vt resoluunt Emanuel. Rodriguez, Henriquez, Sayrus, Auila, & Bonacina, quos sequitur Barbosa *in dict. cap. tua nos, de homicidio sub num. 3. in fine*, dicentes sic curantem, non peccare, nec affici irregularitate; imò Diana *supra*
30 *dict. res. 49. in fine* dicit. † Religiosum, & Sacerdotem non peccare, si hoc officium citra mortis articulum exerceant causa pietatis, ac proinde gratis circa personas miserabiles, vel cognatas; quia sic exercitium non est officium sæculare sta-
31 tui Ecclesiastico, vel Religioso dedecens: † imò Sayrus, Bellet. & Cardinalis, quos sequitur idem Barbosa *in d. ct. cap. tua statim in princ. dict. numero 3.* dicit Medico, vel Chirurgo in minoribus ordinibus constituto, eiusdem artis perito intuitu pietatis artem suam exercenti, non imputari ad irregularitatem, si ex tali exercitatione fuerit sequuta mors, dummodo faciat citra abscissionem, vel adustionem; ita vt si ægrotus decederet ex causa talis adustionis, vel abscissionis, licèt illi non imputetur ad peccatum; imputari tamen ad irregularitatem; & docent Abbas *in dict. cap. sententiam sanguinis num. 23.* Auila *de censur. p. 7. disp. 12. sect. 1. dub. 2.* Sanchez *in præcepta Decalog. lib. 6. cap. 14. num. 16.* Belletius *disquisit. Cleric. p. 1. tit. de disciplina Cleric. §. 5. num. 21.*

32 De Clerico in minoribus constituto potest esse dubium; & quidem Panormit. *in d. cap. tua nos de homicid. colum. pen. & fin.* & Paulus Parisius, quos refert Couarruu. *in dict. clem. si furiosus sub d. num. 3. p. 2. §. 4* tenent Clericum in minoribus constitutum beneficium Ecclesiasticum habentem, irregularem esse, si ex Chirurgiæ officio, cui operam dat, aliquis mortem obierit absque eius culpa; quippe qui artem sibi interdictam exerceat.
33 † Huncque esse verum intellectum *dict. cap. tua nos de hom.* vbi glossa, & Doctores subobscurè tradiderunt; sed illorum opinionem censet veram esse Couarruu. quoties ægrotus moriatur ea causa alicuius adustionis, vel incisionis à Chirurgo illatæ nam si Chirurgus nullam adustionem, nec incisionem fecerit; & tamen ab alio vulneratus, aut alioqui ægrotus moriatur absque culpa Chirurgi, vel si à Chirurgo adustus, aut incisus, non ex occasione incisionis, vel adustionis, sed ex ipsa graui, vel lethali ægritudine mortem obierit, nullam contrahi irregularitatem probat Couar. *ex dicto c.*
34 *sententiam, & ex cap. tua nos.* † Et ob id refert *ibi*, in vers. *hinc* cum Mariano Socino *in cap. ad audientiam*, & Cardinal. *in dict. cap. tua nos*, quod si Laicus, aut Clericus in minoribus Chirurgiam exercens iuxta artis peritiam operam dando ex aliqua incisione, ægrotus absque eius culpa periret, non esset censendus irregularis. Et videbis quæ dico *infra quæst. 2. vers. ad quartam.*

Vnde etsi Sanchez in præcepta Decalogi *tom. 2.* 35
lib. 6. cap. 14. num. 15. aduertat nullum esse textum, qui hoc ipsum extendat ad constitutos in minoribus habentes beneficium: tamen cum Doctores alij communiter extendant prædictam doctrinam ad Clericos in minoribus habentes sufficiens beneficium ad victum; eo quod omnia interdicta habentibus in sacris constitutis censentur quoque interdicta habentibus beneficium sufficiens ad victum, ideò sic tenet in istis cum Nauarro *in manuali cap. 25. n. 112. vers. 33. & commento 4. de regul. num. 28.* imò, & ideo, verum esse dicit Barbosa *in dicto cap. sententiam sanguinis dict. num. 3. in fine*, cum Armilla *verb. irregularitas num. 43.* & Nauar. *dict. cap. 25. num. 110.* Sanchez *supr. num. 16.* vt nec causa pietatis id liceat.

De Monacho autem exercente medicinam, vel 36
chirurgiam, loquitur expressè textus *in dicto cap. tua nos*, vbi probatur, quod declaratur irregularis Monachus, qui omni adhibita diligentia, aperuit apostema in gutture mulieris, quæ postea mortua est, vt docent Henriquez *in sum. lib. 14. de irregul. cap. 11. §. 1.* Suarez *de cens. disp. 45. sect. 60. num. 10.* Sayrus *eodem tract. lib. 7. cap. 2. num. 7.* Valer. Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib. 30. num. 114.* Belletius *disquisit. Cler. p. 1. tit. de disciplina Cleric. §. 5. n. 22.* Bonacina *de cens. disp. 7. quæst. 4 puncto 5. num. 4. & puncto 7. num. 6. vers. secundus casus.*

Sed cum hæc doctrina generaliter sumpta im- 37
plicetur ex dictis de Clerico in sacris Chirurgo, aut Medico, de quo iá dixi quod si peritè, & absque culpa curando, ægrotus moriatur, caret culpa, & nec contrahit irregularitatem; ideò etsi Doctores conentur illum textum multipliciter interpretari: nam quidam existimant ibi non adhibuisse Monachum debitam diligentiam; quamvis Monachus ipse crediderit eam adhibuisse; inter quos Lessius *de Iustit. lib. 2. c. 9 num. 105.* & alij *in dict. c. tua*: verùm Molina *de Iust. tom. 2. disp. 75. num. 3.* Couarruu. *in dict. Clem. si furiosus § 4 n. 3.* Suarez *dict. disp. 45.* & Bonacina *dict. punct. 7. n. 9. vers. secundo responderi potest*; dicentes casum *dicto cap. tua nos*, esse specialiter expressum in iure, & consequenter excipiendam à Doctrina generaliter tradita, authumant ibi denunciari Monachum irregularem, quia ille Monachus non aperuit apostema in gutture mulieris, quæ mortua fuit, vrgente necessitate, cum mulier illa posset Chirurgos adire; tum quia Monachus non præsumitur peritus Chirurgiæ, & consequenter quod in foro externo sit præsumendus irregularis; & sic bene Couarruu. exponendo textum illum *sub dict. n. 3.* ait, quod etsi Monachus fœminam ipsam admonuerit, vt à vento caueret, & ipsa vento exponens se ipsam, obierit mortem, nihilominus apparere, non alia ratione Monachum illum censeri irregularem, quam quod operam dederit rei illicitæ, non simpliciter, sed sibi, quia Chirurgus esse non poterat iuxta doctrinam textus *in dict. c. sententiam sanguinis, ne Clerici, vel Monachi*, † inquit enim 38
textus vt nullus Clericus Ruptariis, vel Ballistariis, aut huiusmodi viris sanguinum præponatur, nec vllam Chirurgiæ artem Subdiaconus, Diaconus, vel Sacerdos exerceat, quæ adustionem, vel incisionem inducit: bene expendit Villalobos *supra dict. p. 1. tr. 21. dif. 23. num 6.* legendus. Et iterum videbis quæ dico *infr. quæst. 2.* pro intellectu *dicti cap. tua.*

Vnde

39 Vnde infero dicendum quod si Monachus, aut Clericus exerceret Medici artẽ, peritusq; esset, sed absque eius culpa casu infirmi, & ægroti moriantur, non sint irregulares, cum operam darent rei licitæ, & quæ non est ei interdicta, iuxta textum nostrum, quo consulit Romanus Pontifex, quod,
40 † hic ad ordines non promoueatur, si is conscientiam habet læsam alicuius culpæ, quasi liberè permissum iure sit ad ordines sacros promoueri, vbi medicam artem absque culpæ suspicione exerceat, docent Cardinalis *in dict. c. tua nos colum.* 1. Couar. *in dicta Clem. si furiosus dict. p.* 2. § 4. *num.* 3. vers. *sic*, & idem, quæ resolutio non implicatur *ex dict. cap. tua*, bene intellecto iuxta distinctiones iam adductas.

41 Ex his infero secundò cum Couarru. *supr.* in vers. *ex his*, & vers. *pari* eum irregularem esse, qui infirmi, & ægroti curam habens, dederit ei aliquam potionem absque Medicorum mandato, aut contra eorum prohibitionem, si ægrotus moriatur ex hoc: sic cum Innocent. & Doctoribus *in dict. cap. tua nos*, & Mariano Socino *in dict. cap. ad audientiam de homic. num.* 31.

42 Itemque pari ratione sit irregularis, qui ægrotum in mortis articulo nimis anxium in aliud reuoluat latus, vt citius moriatur; & ne magis crucietur mortis tormentis, sic cum Socino *dicto num.* 32. Panormit. *in dict. cap. sententiam sanguinis ne Clerici, vel Monachi*, Villadiego *de irregular. cap. de percussore colum.* 5. post Speculatorem *de dispensatione* §. *iuxta*, vers. *quid si alium infirmum*, conducit Villalobos cum aliis *supra dict. tract.* 21. *dif.* 22. *num.* 17. Vbi dicit quod qui causat mortis anticipationem, seu mutilationem, maneat irregularis; quia licèt mortem non causet; aliquid tamen facit, sine quo tam cito mors non eueniret: sic cum Panorm. *in dict. cap. sententiam*, D. Antonin. 3. *part. summ. cap.* 2. *titulo* 8. §. 5. & cum Speculatore, & Nauarr. quod est commune.

43 Ad quartam quæstionis partem, an medicina sit liberalis ars, & nobilis, sicut aduocatia? Existimo dicendum esse liberalem, artem bonam, multum vtilem, & nobilem, quod probo ex textu *in l.* 1. §. *Medicorum ff. de variis, & extraord. cognit.* dum ait eandem esse causam medicorum, & professorum iuris. † Sed sic est, quod Aduocati, &
44 Iuris professores dicuntur nobiles propter artem liberalem, admodum quam profitentur, iuxta ea, quæ latè dixi *de Aduocatorum officio in dict. cap. pastoralis* 14. *de ind. quest.* 6. *num.* 6. & 8. vbi quod isti æquiparantur militibus; eo quod eorum officium, & munus sit dehonestatum aliquibus priuilegiis militum. Deinde, quia in sacra pagina dictum est illud, *honora Medicum propter necessitatem*, Ecclesiast. *cap.* 30. & facit textus *in l. Medicos cod. de professorib. & Medicis lib.* 10. & applicabis quæ dixi infra *in cap. ex tenore* 11. *de foro comp. sub* q. 5. *n.* 3. & 4. & *num.* 11. vbi de viduis Medicorum, & Tonsorum: sic docent Tyraquellus *de nobilit. cap.* 44. *seu* 31. *ferè per totum*, & *à num* 333. Pineda *in vita Sancti Ioannis Baptistæ lib.* 2. *arc.* 3. *cap.* 3. *pag.* 284. Cassaneus *in Cathalogo Gloriæ mundi p.* 10. *considerat.* 42. Barbosa *in pastor. p.* 3. *alleg.* 91. *à n.* 5. imò, & idem Tyraquell. *dict. cap.* 31. enumerat Sanctos quamplures, qui artem medicam exercuerunt *à num.* 81. & *ex num.* 103. qui Angeli, & *ex num* 106. qui Reges, & *ex num.* 157. qui Imperatores, & *ex num* 164. qui Pontifices, & *ex num.* 251. qui Philosophi, & *ex num.* 319. enumerat ordine Alphabetico quam plurimos viros magnæ authoritatis, qui se medicinæ scientiæ deuouerunt, quibus apparet huiusmodi scientiam fuisse apud omnes in maximo honore, & Brison. *select. lib.* 2. *c.* 3. explicat, vnde primo cœperint Medici nobilitati.

Et in laudem Medicorum artis leges Cyrillum 45
lib. 7. *contra Iulianum tom.* 2. S. Augustin. *in Psalm.* 58. & 103. S. Ambrosium *sermone* 28. *de Quadragesima*, Christum Dominum appellantes sæpè Medicum. Etenim vt patet ex iam adducto scripturæ Ecclesiast. *cap.* 30. *Creauit Medicum Altissimus*, & quod *à Deo est omnis medela*; item quod *Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam*; & paulò post patet *ex illo cap.* verbum sequens: *Fili in infirmitate tua, da locum Medico; etenim illum Dominus creauit, & non discedat à te, quia opera eius sunt necessaria*, & in hunc sensum videtur legendus D. Hieronym. *cap.* 8. ibi: *Nunquid Regina non est in Galaad? aut Medicus non est ibi?* & illud, quod est apud Matheum *cap.* 9. Marcum 2. Luc. 5. *Non est opus bene valentibus Medico, sed malè habentibus, & non egent qui sani sunt Medico*: & confirmatur ex aliis sacræ paginæ locis 2. *Paralip. cap.* 16. & 4. *Reg. cap.* 5. & *cap.* 20. & ex Ioanne *cap.* 9. quos ponderat in laudem Medicorum, idem Barbosa *dicta alleg.* 91. *à num.* 10. vbi de medicinæ præstantia; qui *sub num.* 8. & 9. probat cum Cassaneo *in Catalogo Gloriæ mundi p.* 5. *considerat.* 24. *vers.* 127. & *p.* 6. *considerat.* 12. & Tyraquello *de nobilit. dict. cap.* 31. *num.* 11. Boërio *decis.* 222. *num.* 11. Medicum Regis magnam consequi Dignitatem, & apud nostros Reges Hispanos videmus Prothomedicos esse in honore maximo; imò consequuntur à Regibus Dignitates, & præmia filiis, & filiabus suis, præcipuè in Audientiis Regalibus.

Nec obstant textus *in l. fin. ff. de Iure immunita-* 46
tis, vbi inter alios vilem, & mechanicam artem exercentes Iureconsultus, eos recensisset, & textus *in l. ambitiosa ff. de decretis ab ordine faciend.* cum aliis, qui videntur probare medicinam liberalem artem non esse. † Quia vt respondeam 47.
aduerto partem medicinæ, aliam esse speculatiuam in qua oportet fateri eam esse liberalem artem, ac nobilem, aliam esse Chirurgiam, & hanc esse illiberalem, seu Mechanicam, † eo quòd Medici an- 48
tiquitùs, sicut hodie Chirurgi, sua propria manu exercebant, incidendo, aut abscindendo, vt patet ex textu *in l. qua actione* §. *vltimo ff. ad leg. Aquil.* & vt multis aliis comprobat Brisson. *dict. lib.* 2. *c.* 4. & sic quamvis propter alias partes, quæ speculatiuam respiciunt ab Vlpiano, Medici reponerentur inter Philosophos, Rectores, & Grammaticos *in l. sedet in princ. ff. de excus. tutor.* tamen non immerito illo tempore, in quo Medici medendo exercebant etiam Chirurgiam, desinebant, vt nobiles reputari: & hoc modo iura contraria intelligunt Barbosa *dict. alleg.* 91. *num* 5. & 7. Tyraquellus *de nobilit. dicto cap.* 31. *num.* 523. vbi sic distinguit; & existimo prædicta distinctione componendos esse dicendi modos, quos referunt Boërius *decisione* 323. *numero* 22. & 24. Neuixanus *in sylua nuptial. lib.* 5. *ex num.* 75. Petrus Plaxa *de delictis, cap.* 26. *num.* 3. Petrus Boizius *decis.* 1. *leonan. ex num.* 73. Cassaneus *in Catalogo gloriæ mundi p.* 11. *consideratione* 48. Tyraquel. *dict. cap.* 31. *ex num.* 81. adducentes plura in laudes Medicorum, & etiam aduersus ipsam medicinam, & ipsos Medicos.

Imò

49 Imò & aduersus Medicos iuuenes plura congerit videnda Mandos. *in praxi tit. de integr. c. 101. vers. quid tandem dicam ex num. 11.* & Albericus *in l. prouidendum in princ. cod. de postulando*, ait Medicum nouum esse pestem in Patria, & Petrus Rebuffus *tom. 3. ad Leges Gallicas in tit. de Matr. possess. articulo 13. glossa vnica, num. 13.* inquit.

50 † Ideò Schotos Medicos iuuenes in Angliam mittere, vt ibi se exerceant in grauem inimicorum perniciem; quod idem refert Franciscus Bennius *de priuileg. Iuris Consultor. priuil. 55. num. 4. p. 3.*

51 † Et sic optimè Andreas Alciatus *lib. 9. parergon. c. 8.* commendat menti tenendum à Medico illud carmen

Dum iacet infirmus, Medicus sit pignore firmus.

Quod Medicus errans maiori pœna puniatur, quam Iudex etiam errans, tradit Burgos de Paz *in l. 1. Tauri num. 26.* sed qualiter cum iam supra dixerim ex Barbosa *hic, num. 5.* Medicos esse beatiores quoad sæculum, quàm Aduocatos, quia eorum errores cooperit terra, vt dixit Azeuedus *in l. 6. num. 3. titulo 16. lib. 2. noua recopil.*

52 Horum occasione posses hic dubitare, an Medicus præferatur Legistæ? Et suppositis, quæ dixi *in cap. Clerici 8. de iud.* An Canonista præferatur Legistæ, seu Theologo? Ex quibus propter nobiliue obiectum scientiæ; imò & per vsum praxis, possis hanc quæstiunculam resoluere. Ideò nunc in terminis leges Nicolaum Boërium *de authorit. magni Concilij num. 89.* Cosmas *in prag. Sanct. dist. de collat. §. videlicet, in glossa*, verb. *medicina*, *folio 229.* Neuizan. *in sylua nupt. lib. 5. num. 87. pagina 529.* Abbatem *in dict. cap. Clerici de iud. n. 3.* latissimè Cassaneum *in cathalogo Gloria mundi p. 10. considerat. 35.* Iacobum Bennium *dict. 3 p. de*
53 *priuileg. 55.* † qui *in priuileg. 64. num. 4.* ait quod quamvis Iudæi doctorari prohibentur, quandoque tamen eis concessum est, vt in medecina doctorentur, de quo Mandosius *in praxi signat. Grat. in tit. de licent. Doctor.* Et sic videmus practicari apud nos Hispanos, tam in vniuersitate Vallisolet. & Complutens. quàm in Salmantina, vbi ex professo Medicorum ars publicè dictatur, ac docetur.

54 † Sed quod Medici legum Doctores fiant, nun-
55 quam eis indulgetur, † quia leges sunt sacratissimæ, & diuinitùs per ora Principum promulgatæ, teste D. Augustin. *in cap. quo Iure dist. 8.* quod sanè Medicos ostendis inferiores esse Legistis; & sic iam de facili ad propositum dubium quidquid aliqui scripserint, dici debet semper Legistas præferendos esse Medicis, vti etiam in praxi videmus in præcitatis vniuersitatibus stylari, cum nunquam prætextu antiquitatis graduatorum Medicorum, sit eorum aliquis, qui præferat Legistis minus antiquis in Doctoratus, seu licentiæ gradu, cum integrum Legistarum gremium, semper Medicis, & Chirurgis graduatis suis insigniis incedentibus in publicis actibus vniuersitatis, præferant in sessione, & transitu.

56 Et si scire cupis quæ contingant de ingratitudine infirmi circa Medicum, leges quæ scribit Mandosius relatus hic per Zened. *num. 9. in fine, de integr. cap. 100.*

57 Ad vltimam quæstionis partem, an cum Medici recipiunt gradum licentiæ, Doctoratus, ac Baccalaureatus, teneantur fidei professionem facere? Sed quia affirmatiuè est respondendum, vt docet Barbosa *in dict. alleg. 91. Pastor num. 1.* vbi etiam dicit, quod quoties Medici ad gradus Doctoratus, sunt promouendi, vltra fidei professionem per ipsos faciendam, sunt obligati iurare in manibus
Episcopi, vel Rectoris obseruare statutum, † fa- 58
ctum per Pium V. Pontif. Maximum *in sua constit.* incipit *super gregem Dominicum*, data *sub die 8. Martij 1566. anno 1. sui Pontificatus* in confirmationem antiquæ, & salutaris decretalis Innoc. III. *in Concilio generali, quæ habetur cap. cum infirmitas de pœnit. & remissionibus*, circa obligationem Medicorum, vt exhortent infirmos ad recipienda Sacraméta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, vti ibi longè dico. Et sic circa professionem fidei, quam facere Medici tenentur, longè poteris disceptare, si applices quæ latè dixi *in cap. 4. de Iureiur. q. fin.* vbi de hac obligatione in Canonicis, & aliis Beneficiatis; & sic non immoror.

QVÆSTIO II.

An Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per incisionem, vel adustionem sit irregularis, morte sequuta; licèt adhibeat necessariam diligentiam. Et an vena insectio, sit Clericis, & Religiosis prohibita; sic vt incurrant irregularitatem latam in cap. tua nos de homicidio? *Et an si vulneratus vulnere non lethali mortuus sit Medici, vel propria in Curia, incurratur irregularitas. Et an Clericus in minoribus constitutus, possit exercere medicinam sine alia dispensatione Pontificia?*

SVMMARIVM.

1 *Clericus in sacris Chirurgiam exercens; quando, morte sequuta infirmi, incurrat irregularitatem, vel ab ea excusetur?*

2 *Irregularitas ob homicidium casuale, non incurritur, quando datur opera rei illicitæ, nisi actio sit ita periculosa, vt peccet contra ius natura*, n. 3.

4 Cap. tua nos de homicidio *iterum expenditur*, n. 5. 6. 7. & 8.

6 *Satisfactio in iure datur propter aliquam culpam.*

7 *Misericordia non supponit necessariò irregularitatem, sed delictum.*

9 *Vena insectio non inducit irregularitatem, & quare*, n. 10.

11 *Medicus sæcularis non fit; eo quod ex paruo vulnere contingat, vt vulneratus moriatur. Et quare* n. 12.

13 *Medicare licet Clericis in minoribus constitutis.*

14 *Clericus in minoribus si peritus est valet mederi cum circumspectione, quid si ordinetur in sacris, seu Beneficiarius fiat, & per adustionem*, n. 15.

16 *Clerici irregulares non fiunt, si applicando plastrum malificatiuum apostema, inde mors eueniat.*

17 *Irregularis Clericus non fit, si secundùm peritiam artis iubendo incisionem, & adustionem,*

nem, non ex ea, sed ex grauitate infirmitatis infirmus moriatur.

18 *Monachus, & Clericus, quando non adest alius Chirurgus, in extrema necessitate, possunt mederi absque metu irregularitatis, & quando adest ignorantia inuincibilis*, numero 19.

20 *Medici Iudæi, & infideles prohibentur curare Christianos.*

21 *Iudæi prohibentur agere cum Christianis.*

1 AD primam difficultatis partem, vt abundè respondeas leges, & applicabis dicta supra *quæst.* 1. *vers. ad tertiam*, de Medico effecto Sacerdote, & curante, an peccet mortaliter? Nunc autem agimus de Clerico in sacris exercente Chirurgiam per incisionem, vel adustionem, an sit irregularis, morte sequuta, licèt adhibeat necessariam diligentiam. Sed etsi ibi vtrique casui sit scripta, clara, & distincta doctrina pro intelligentia textus nostri, *cum cap. tua nos de homic. & cap. sententiam sanguinis ne Clerici, vel Monachi*: tamen placuit, & nunc addere quæ subsequuntur. Etenim dici videtur, vt Clericus Chirurgus in casu prædicto, non incurrat irregularitatem; eo quod ea non incurritur ex opere illicito, etiam periculoso, & de se tendenti ad homicidium, si adhibita fuit omnis diligentia, & sic Coninch. *de Sacram. disp.* 18. *dubio* 9. *num.* 80. Hurtad. *disp.* .. *de irregul. difficult.* 8. *num* 88. Præpositus *in* 3. *p. quæst.* 5. *de irregul. dubio* 10. *num* 63. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 20 *cap* 3. *num.* 64. & cum aliis Diana *p.* 4. *tract.* 2. *resolut.* 20. in vers. *sed ego*, contra Caietanum *in* 2. 2. *quæst.* 64. *art.* 9. Syluestrum, *verbo homicidium* 2. *num.* 2. Comejo *in* 3. *p. D. Thomæ tract.* 5. *de irregul. disp.* 3. *dubio* 2. *concl.* 2. Auilam *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *opin.* 3. vbi citat Couar. Sotum, Cordubam, Castrom, Medinam, Aragon. Nauarrum, & contra Maiolum *de irregul. lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. Paludan Gabrielem, Conradum, Felicianum, quos refert Tannerus, Villalobos *in summa tomo* 1. *tract.* 21. *dub.* 23. *n.* 5. Valentiam *tom* 3. *disp.* 2. *quæst.* 3. *puncto* 3. Sanchez *de matrim. tom.* 2. *lib.* 9. *disp.* 32. *n.* 25.
2 & alios penès ipsos. † Dicunt enim non incurri irregularitatem ob homicidium casuale, quando factum fuit, dando operam rei illicitæ, si adhibita fuerit debita diligentia: & addit Diana, quod
3 occidens in hoc casu nunquam fiat irregularis, † nisi ipsa actio hic, & nunc ita sit periculosa, vt peccet contra ius naturæ præcisè ratione periculi occidendi, cui hic, & nunc ita operando se exponit ex ea ratione, quia prædicta irregularitas non incurritur, nisi intercedat culpa homicidij, cum sit irregularitas ex homicidio casuali, quæ excusatur per diligentiam præstitam; sicque non dari voluntarium.

4 Et hæc sic scripta sententia, videtur vt non impugnetur per textum *in dict. cap. tua nos de homicid.* per quem tenendo, vt in nostro casu, vt talis Clericus Chirurgiam exercens, sit irregularis quantumvis diligens fuerit; quia dat operam rei illicitæ, & prohibitæ, vt docent Nauar. Couarruu. Corduba, quos citat, & sequitur Auila *dict. p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 2. Turrianus *de censuris lib.* 9. *disput.* 68. *dubio* 1. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 74. Bonacina *de cens. disp.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 7. *num.* 6. Molina *de Iust. tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 75. *num.* 3. Suarez *disp.* 45. *de cens. sect.* 4. *num.* 10. Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 21. *difficult.* 23. *num.* 8. Layman. *sect.* 5. *tract.* 3. *p.* 3. *cap.* 10. *num.* 3. *Theolog. Moral.* Sayrus *lib.* 7. *disp.* 5. *num.* 13. Diana *dict. p.* 4. *tract.* 2. *res.* 23. tamen ipse expendendo *dict. cap. tua nos*, satis probabilem dicit primam sententiam; & sit satisfaciens cuidam fundamento, dicit textum *in dict. cap. tua nos*, potius confirmare illam sententiam, cum ibi Pontifex dicat Monachum, de quo *ibi*, posse celebrare, si peritus omnem diligentiam adhibuerit, & culpa mulieris mors acciderit, non si è contra.

Sed huic intellectui videtur implicare idem 5
textus, quatenus cum Monacho illo misericorditer agit, quo significatur Monachum peccasse; eo quod vsurpauerit officium sibi prohibitum ex regula textus *in cap.* 1. *de corpore vitiatis*, vbi dicitur posse misericorditer dispensari cum illo, qui in duello partem Digiti amiserat; ita vt peracta pœnitentia, queat ministrare, cum præsertim talis ante Concilium Trid. non fuerit irregularis, vt docet Coninch. *de Sacram. disp.* 18 *dub.* 9. *num.* 87. vbi tenet Monachum, de quo loquitur textus *in dict. c. tua nos*, non incurrisse irregularitatem, nec aliter ibi determinari, benè expendit Præpositus *in* 3. *p. de irregul. quæst.* 5. *dub.* 10. *num.* 86. dicens prædictum Monachum non incurrisse irregularitatem homicidij casualis.

Etsi interim replices ex verbis *dict. cap. tua*, ibi: 6
post satisfactionem, & ibi: *misericorditer*, quibus indicatur; ideò cum eo post satisfactionem misericorditer actum fuisse, quia reus fuerit homicidij & mortis; sed respondit idem Præpositus, quem refert Diana *supra* ad litteram; verba similia semper addi in iure, vt ostendatur esse salutare præmittere aliquam satisfactionem propter aliqualem forte culpam, quæ interuenerit, non quod id sit plenè necessarium, quia illa verba non sufficienter exponunt, & exprimunt irregularitatem, quam
non constat aliunde incurri. † Tum etiam quia 7
etsi non fuisset irregularis, posset adhuc Episcopus illum punire Monachum; eo quod alieno officio se se immiscuerit; & sic fieri, vt misericordia non supponat necessariò irregularitatem, sed delictum propter quod poterat prohiberi exercitium ordinis; quod tamen ex misericordia non prohibeatur; itaque Sotus *lib.* 5. *de Iustit. quæst.* 1. *art.* 9. dixit supra dictum Monachum, de quo *in dict. cap. tua nos*, non incurrisse irregularitatem. Sed ipse Diana adhuc stando pro prima sententia, existimat Monachum fuisse irregularem, quia sic specialiter expressum adest in iure per *dict. cap. tua nos*; & nec esse impedimento relatum de eo, qui commisit homicidium casuale quem liberabit ipse cum aliis ab irregularitate propter diligentiam, quam adhibuit, cum non decernatur in iure. Tu inquam iungendo his, quæ dixi supra *dict. quæst.* 1. *vers. ad tertiam*, per totum, poteris in praxi obseruare quæ ibi iam adduxi pro intellectu *dict. cap. tua*, cum *d. cap. sententiam sanguinis*, & textu nostro.

Et quia ad prædicta, & dicenda *numeris se-* 8
quentibus, reducuntur quæ nouissimè scribit Diana *p.* 11. *tract.* 7. *res.* 9. dum egit de illo dubio, an Clericus olim Chirurgus, qui secundùm artis peritiam exercuit suam artem cum quodam infirmo, qui tamen mortuus est, inciderit in irregularitatem ex dictis iuribus, & Doctoribus, & cum Gabalnio *de irregul. cap.* 4. *quæst. conflict.* 11. *num.* 17. ideò non transcribo.

Ad secundam quæstionis partem; etsi affirma- 9
tiuè respondeat Auila *p.* 2. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 10. *ante conclusionem* 3. ex eo quia venæ sectio, videtur incisio, quam prohibet textus *dict. cap. tua nos de homicid.*

micid. quod idem tenet Bonacina *de cenſ. diſp.7. quæ ſ.4. puncto 5. num.5.* aduerſus Molinam ; tamen exiſtimo ex iam dictis affirmandum, vt non
20 fiat irregularis, † quia venæ apertio, non eſt Chirurgiæ ars, quæ in iure incurritur prohibita : vnde cum ille actus ad Chirurgos non ſpectet, ſed ad tonſores & in pœnalibus, & odioſis non ſit, cur extenſio iuris fiat, euenit vt in hoc caſu non veniat extenſio irregularitatis, de qua *in dict. cap. tua nos*, ad præſentem caſum, vt docent Diana *dict. p.1. tract.2. reſ.24.* Molina *de iuſtitia tom.4. tract.3. diſp.75. num.4.* & confirmatur ex dictis *à numero 1. & dicta quæſtione 1. verſ. ad tertiam.*

21 Ad tertiam quæſtionis partem, licèt pro affirmatiua ſententia faciat ea ratio, quia ſi vulnus illatum non fuiſſet, mors non accidiſſet ; quare non ſolum Medici, aut infirmi in Cura, ſed ſimul etiam ipſa vulneratio fuit cauſa mortis, iuxta verba textus *in cap. audientiam de homicid.* ibi, *in dorſo aliquantulum vulnerauit* : quibus datur intelligi ſufficere paruum vulnus, ſi inde mors euenenerit, vt docent Villalobos *in ſumma dicta part.1. tract 21. difficult.23. n.9.* Turrianus *de cenſuris libro 9 diſp.64. dub.1.* Layman. *ſect.5. tract.3. part 3. cap.10. num.5.* Henriquez *lib.14. cap.14. n.4.* Auila *part.7. diſp 6. ſect.1. num 5. concluſ 2.* Nauarrus *in manual. cap.223.* Molina *tract.3. de iuſt. diſp.32. num.2.* Gutierrez *in Canonic. quæſt. lib.2. cap.6. nu-*
22 *mero 9.* & alij; † Tamen verè, & probabiliter teneri poteſt eam irregularitatem non incurri reſpectu Medici ſæcularis ; quia, etſi vulnus ſit aliqua occaſio : tamen reuera non eſt cauſa mortis, cum ſit paruum vulnus; & ſic potuit mori vulneratus propter eius negligentiam, etiam ſi ſimul adeſſet in Medico curante, iuxta deciſionem textus *in cap. ſignificaſti el.2. de homicidio* ; & ob id Villalobos *ſupra*, & Coniocb. *de Sacram. diſput. 18. dub. 9. num.8.* dicunt, quod ſi vulnus fuerit leue ; non incurrit in prædicto caſu vulnerans irregularitatem ; & ſic in caſu, de quo loquimur tenent hanc vltimam ſententiam Leſſius *de iuſt. lib.2. cap.9. dub.15. num.12.* Hurtad. *de irregularit. diſp.2. difficult.8. num.31.* Sotus *lib 5. de iuſt. quæſt.1. art.9.* Syluester. *verb. homicidium 2. quæſt.21.* & dicit probabilem Diana *dict. p.4. tract.2. reſ.10.*

23 Ad quartam quæſtionis partem, vt reſpondeam, præmitto quæ dixi *ſupra dicta quæſt.1.* ſub verſ. *ad tertiam*, à verſ. *de clerico in minoribus* ; & ſic, vt ibi reſolui, etſi negatiuè Petrus Conradus *de diſp. lib.5. cap.4.* reſpondeat : tamen quia iam *in loco citato*, dixi communiter à Doctoribus doceri, licitum eſſe Clericis medicare in minoribus conſtitutis ; ſecus verò ſi ſint in ſacris, aut ſi beneficium competens habeant, vt iam explicaui; non enim in Clericis minoribus reperitur prohibitum, vt medicent infirmos, ſecundùm quod dixi per textum *in cap. ſententiam ſanguinis, qui Clerici, vel Monachi*, in quo prohibetur ars Chirurgi, qui per aduſtionem, vel inciſionem curat; docent Nauarrus *conſ.3. ne clerici, vel Monachi*, Graffius *in deciſion. tom.1. lib.2. cap.66. num.6.* Zerola *in praxi p.2.* verbo *Medici*, Auila *de cenſur. p.7. diſp.6. ſect.1. dubio* 10. Paulus Squillante *de obligat. clericor p.2. dubio 17. num.52.* Diana *p.6. tractat.7. miſcell. reſ.* 50. per textum *in cap. 2. de poſtul.*

24 Vnde iterum dico cum eodem Squillante, & cum Diana, clericum minorem, qui phiſicam exercuerat tanquam peritus in arte cum omni circumſpectione, & diligentia neceſſaria ; & cum conſcientiam haberet quietam, & ſine remorſu, poſſe ſine vlla irregularitatis diſpenſatione ad ſacros ordines aſſumi, ita tamen, vt artem illam amplius non exerceret ; quia beneficiariis, nec ſacris ordinationibus initiatis ; hoc non eſt permiſſum fieri ſine ſpecifica diſpenſatione ; etſi non negetur, poſſe aliquando gratis, perſonis miſerabilibus, & conſanguineis mederi, vt docent relati, & obſeruat Nouarius *de priuileg. miſerab. perſon.*
priuileg. 83. † Sed video quod idem Diana *p.4.* 25
tract.1. dicta reſ.24. in verſ. *notandum*, docet cum Molina *dict. tom 4. tract.3. diſp.75. num.2.* contra Henriquez *lib.14. ſumm. cap.11. num.1.* clericos in minoribus, quamvis habeant beneficium, poſſe exercere artem medicam, & Chirurgiam abſcindendo, & adurendo ſecundùm artem: & hoc idem extendit Molina ad Religioſos, ſi non ſint Subdiaconi : quare, vt notant Auila, & Diana, vbi ſupra, intellexit Felinus textum *in dicto cap. tua nos, de homicid.* loqui de Religioſo ſacerdote.

Ex prædictis infero, quod Monachus, vel 26
clericus, qui applicat emplaſtrum mollificatiuum, quo apoſtema ſeſe aperit, & mors inde ſequitur ſine culpa, non incurrant irregularitatem ; quia *in dicto cap. tua nos*, agitur de ſciſſione, & aduſtione : ſic docent Molina *dicto tom.4. tract.3. diſput.75. num.4.* Diana *dict. tract.2. reſ.23.* ſub verſ.
non deſinam. † Infereotes etiam, quod ſi ſecun- 27
dùm peritiam artis iubeant inciſionem, & aduſtionem, ſi mors inde ſequatur non incurrant irregularitatem ; quia pœna lata contra facientes, non ligat mandantes, nec conſentientes, niſi exprimantur & ſic Auila *p.7. de cenſuris diſp.6. tract.1. dub.14. concluſ.5.* Diana *ibi* ; in verſ. *quarto*, dicunt contra Suarez *de cenſur. diſp.47 ſect.7. n.4.* quod clericus, qui ſecundùm artem abſcidit vel aduſſit; quando mors eſt ſequuta propter morbi grauitatem, & non ex aduſtione, vel abſciſione, non ſit
irregularis, † imò dicunt idem Molina *n.4.* Tur- 28
rianus *de cenſur.* & Diana adnotans prædicta iuxta intellectum *dict. cap. tua nos*, in gratiam confeſſariorum, quod actio de qua dixi *in hac quæſt. à num.1. & in dicta quæſt.1.* verſ. *ad tertiam*, non prohibeatur Monachis, & Clericis in ſacris in extrema neceſſitate, quando non adeſt alius Chirurgus, vt poteſt ſæpius accidere tempore peſtis:
† taliter vt ſi illam operantur extra hoc tempus 29
cum ignorantia inuincibili prohibitionis illius textus, non incurrant prædicti irregularitatem.

Pro complemento notandum eſt Medicos Iu- 30
dæos, & infideles prohiberi curare Chriſtianos infirmos, vt patet, *ex conſt.3. Paul.4 incip. cum nimis pridie id. Iuly* 1555. apud Laërtium Cherub. *in Bullario tom.1. pag.720. alias pag.549.* Greg. XIII. *in conſtit. 68. incipit. alias 30. Martij* 1581. apud eundem Cherub. *tom.2. pag.449. alias 338. in nouis impreſſione*, Barboſa *in collect. deciſ.* verb. *Medicus num 4. deciſ.467.* videbis Scortiam *in ſelectis conſtit. epitom.131.* † Quod notabis ad textum *in cap. iudæus, & aliis de iudæis*, vbi habetur quæ prohibeantur iudæis agere cum Chriſtianis. Et cum hic abſoluo lecturam huius textus in veſpera ſancti Petri Martyris, Patroni ſanctæ Inquiſition.

Ad Text. in Cap. Cum bonæ VIII. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Contumax citatus à iudice, quando non comparendo talis dicatur, remissiuè.*

2 *Suspensus ratione contumaciæ, in ea permanens per triennium, priuatur beneficio obtento, nec aliud adipiscitur.*

3 *Excommunicatus vltra annum, potest beneficiis priuari. Sed quando* sub quæst.1. à num.1.& 2.

4 *Suspensus quando eligi possit ad beneficia remissiuè.*

1 TExtus iste cum habear admodum similem decisionem, quam textus *in cap.1. de Iudic.* vbi de Cobuldeo Episcopo citato ad Iudicium,& nolente comparere, cuius contumacia fuit punita excommunicationis sententia, sicut hic alia suspensionis contra Clericos beneficiatos, qui vocati non venerunt; ideò applicabis quæstiones, quas sub illo textu adduxi, scilicet *quæstione* 12. 13.14.15.22.23.24.25.26. ex quibus plenè probatur, quando citatus à Iudice, & non comparens, dicatur contumax punibilis.

2 Et in vers. *in qua triennio permanentes*, vsque ad finem textus decidit Pontifex, vt sic suspensus ratione contumaciæ, permanens in ea per triennium, priuetur à beneficio obtento, nec aliud adipisci possit. Occasione huius decisionis poteris etiam applicare quæ dixi *in dict. cap.1. de Iudiciis, quæstione* 27. 29. & 30. & proprius *quæstione* 31. vbi dixi de quæstione, an excommunicatus per annum insordescens, à beneficio priuatur? & à quo veniat priuandus Episcopatu: & ibi *quæst.* 32. an excommunicatus ex causa fidei, qui comparet, elapso anno, sit admittendus ad respondendum? Et ibi *quæst. fin.* an insordescens per annum, in excommunicatione puniatur ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis? Item hic applicabis quæ de eodem notaui *in cap. prout, & in cap. veritatis de dolo, & contum.* Et quæ adduxi latè *sub cap. ad probandum 24. de sententia, & re iudicata*; item *in cap. intelleximus de iudic. & in cap.7. de prob.* & quæ notaui supra *in cap. illa quotidiana 30. de electione*: nam quibus in locis dicta sunt, & *in cap. pastoralis, §. verum, de appellat.* contra excommunicatos itidem applicantur non malè contra suspensos insordescentes per annum in suspensione; & quod debeant beneficiis priuari: & alia nondum absoluti de nouo adipisci; item in iudicio comparere, seu iam ex-
3 communicati, vel suspensi appellare, &c. † Et sic Barbosa *hic num.*2. in versic. *beneficiis, quæ habent non deferat spoliare*, notat cum glossa *verb. spoliare*, quod excommunicatus vltra annum potest beneficiis priuari, vt per Abbatem *in dicto cap.1 de Iudic. num.* 25. *Alciat.*78. Menoch. *de arbitrariis casu* 416. *num.* 48. & 49. Et sic iam videbis dicta de excommunicato propter contumaciam benè porrigi ad suspensum propter eandem causam. Hic possunt, præter ea, quæ adducit Barbosa, tractari de effectibus suspensionis, de quibus Suarez *de censuris disput.* 15. *sect.* 1. & 2. & *disput.*16. *sect.*1.2.3. & 4. & *disp.* 27. *per totam*, Diana cum infinitis ad plures quæstiones *p.5. tract.*10.

Ad quæstionem, an eligere, seu eligi, possit suspensus ad beneficia? per hunc textum Balboa *in cap. Apostolica 9. de exception. à num.* 26. De 4
qua videbis quæ notaui supra *in cap. cum dilectus de consuet. cap. cum inter, & dict. cap. illa 39. de elect. & sub quæstione 1. in Rubr. eiusdem tituli.*

QVÆSTIO I.

An qui manet suspensus, priuetur beneficio? Et an suspenso ab officio, illicitè, conferatur beneficium? & an suspensus, qui absolutionem obtinuit, possit retinere beneficium tempore suspensionis, sibi collatum? & an suspensus vt priuetur à beneficio, debeat per triennium esse contumax, tam in causa ciuili, quam criminali? vel sufficiat vt per annum contumax perseueret? Et per quot tempus, transacto tali tempore, debeat Index eum spectare, vt illum priuet à beneficio?

SVMMARIVM.

1 Cap. rursus 35. cum aliis quæst. 3. & num.3. cap. veritatis de dolo, & contumacia, & num.3. cap. fin. de pœnis, & num.3 cap. excommunicamus 13. §. qui autem de hæreticis, & num. 3. cap. cum contumacia de hæret. lib.6. & num.3. *Trid.* cap.3. sess.25. & num.3. & 16.

2 *Suspensus non priuatur à beneficio ex sola perseuerantia vnius anni in excommunicatione, nisi crimen pœnam priuationis mereatur, vt* num.3. & 4.

3 *Excommunicatus per annum, solum censetur contumax.*

5 *Hæresis suspicio inducta ex excommunicatione per annum, non causat beneficij priuationem, nisi à principio esset suspectus,* n.6.

7 *Insordescens in excommunicatione per annum ob crimen, quod inducit priuationem, ipso iure dicitur priuatus.*

8 *Insordescens in excommunicatione lata ob aliam causam præter hæresim, dicitur suspectus leuiter tantum.*

9 *Collatio beneficij suspenso facta, non est nulla, si sit tantum ab officio; est tamen illicita, vt* numero 10. *etsi contra sentiant aliqui,* numero 11.

10 Cap. fin. de Clerico excomm. ministrante.

11 *Priuandus quando quis veniat beneficiis, si perseueret in excommunicatione,* n.13. & 14. *vbi expenduntur Canones de triennali insordescentia.*

15 *Annus ad hoc vt insordescens ex causa fidei priuetur beneficiis, debet esse completus,*

17 In

18 *Insordescens per tres annos, priuatur tanquam suspectus de hæresi, si ab auditore Cameræ absolutionem obtinuit excommunicationis ab ipso latæ.*

18 *Insordescens per annum, vt priuetur, debet perseuerare cum pertinacia in contemptum Clauium, & præcedere sententia declaratoria*, vt num. 20. & 21.

19 *Insordescentia per annum, non probatur, nisi excommunicatus habuerit notitiam excommunicationis.*

20 *Inquisitores proferunt sententiam declaratoriam, quando insordescentia excommunicationis prouenit ex causa hæresis*, & sub numer. 27. *Si aliter cognoscant alij iudices; imò, & laici*, vt sub numer. 21.

23 *Priuatio beneficij, vt inducatur ob insordescentiam, pendet ab arbitrio iudicis.*

24 *Insordescens in excommunicatione, qualiter à confessario sit examinandus, vt dicatur malè sentire de fide*, & n. 26.

25 *Absolutio insordescentis in excommunicatione, debet etiam fieri ab excommunicatione Bullæ.*

27 *Confessarius debet insordescentem monere de grauitate excommunicationis.*

28 *Annus insordescentiæ computatur à die, quo quis fuit nominatim excommunicatus denunciatus.*

1 AD primam quæstionis partem, videtur affirmatiuè respondendum per texum *in cap. rursus* 35. *cum sequent.* 11. *quæst.* 3. vbi qui iustè excommunicatus est, potest beneficio priuari; imò & priuari, lite nondum contestata, *cap. veritatis de dolo*; & sic glossa fin. *hic, & in cap. contingit, de dolo, & contum.* ait tunc posse beneficiis priuari ante excommunicationem obtentis, quando per integrum annum perseuerat in excommunicatione: sic etiam glossa fin. *in dict. cap. rursus*, ex ea ratione: nam qui tanto tempore perseuerat in excommunicatione, censetur de hæresi suspectus, *cap. fin. de pœnis, cap. excommunicamus* 13. §. *qui autem de hæretic. cap. cum contumacia eodem lib. 6.* & in Trid. *cap. 3. sess. 25. de reform.* sed qui suspectus est de hæresi, nisi suam ostenderit innocentiam, beneficiis priuatur, *cap. ad abolendam*, vers. *præsertim, & sequent. de hæret.* ergo; & ita tenent Abbas *in cap. 1. de Iudic. num.* 2. Felin. *num.* 8. Dueñas *reg.* 153. Iulius Clarus *lib. 5. sentent. §. fin. quæst. 73. num. 6.*

2 Tamen vt dixi breuiter *in dict. cap. 1. de Iudic. quæst. 31. num. 3. & 5.* expendens prædicta iura, & resoluens quæstionem, per textum nostrum dicendum est per solam perseuerantiam vnius anni in excommunicatione, neminem beneficio priuari ante excommunicationem obtento, vt colligitur ex textu nostro in quo ad priuationem beneficiorum expenditur perseuerantia triennij in excommunicatione, cumque priuationis pœna imponenda non sit, nisi in casibus à iure expressis, vt ostendit glossa fin. *in cap. fin. de Iure Patron.* argum. textus *in l. & si quis* 14. §. *Diuus Marcus, ff. de Relig. & sumptib. funer.* sequitur vt sola contumacia excommunicati per vnum annum non priuet illum à beneficio obtento, docent Ripa *in dict. cap. 1. de Iudic. n.* 77. *Mantua* 52. *Beroius* 86. *Balboa* 78. relati à Couarru. *in cap. Alma Mater* *part. 1. §. 7. num.* 10. Nauarr. *in manuali cap. 27. n.* 23. Vgolinus *de censur. tab. 1. cap. 14. §. 3. numero* 5. Sayrus *lib. 2. cap. 10. num.* 3. Henriquez *lib. 13. de excommunicatione, c. 7. n.* 5. & probatur *ex l. 32. tit. 9. part. 1.*

Nec obstant iura *in dict. cap. rursus cap. fin. de pœnis lib. 5. cap. excommunicamus*, §. *qui autem de hæret. dict. cap. cum contumacia*, quia *in dict. cap. rursus*, solum probatur excommunicatum per annum permanentem in excommunicatione, censeri conuictum, siue causa ciuilis, siue criminalis sit; sed non inde sequi indiscriminatim, vt beneficio priuetur; quia etsi ex transcursu vnius anni, in excommunicatione inducatur quædam præsumpta criminis confessio iuris, & de iure, contra quam probatio non admittitur: argum. textus *in cap. nullus de præsumpt.* tamen si crimen, vel causa, de qua agitur, & ratione cuius excommunicatio emanauit, talis sit, vt priuationem non mereatur: tunc ex solo transcursu vnius anni non veniat beneficio priuandus, vt aduertunt Abbas *in dicto cap. 1. de iudiciis num.* 24. Beroius 86. Menochius *de arbitrariis lib. 2. casu* 416. † aliter verò esse, si 4
crimen, vel causa pœnam priuationis mereatur, quia tunc veniret sic contumax à beneficiis priuandus, quasi de crimine conuictus *ex dict. cap. cum contumacia de hæret. lib. 6.* qui loquitur de crimine hæresis. 3

Vnde non obstant cætera citata iura, quibus respondetur, quod is, qui per annum in excommunicatione perseuerat, siue pro causa ciuili, siue criminali, est de hæresi suspectus, vt in dictis iuribus tamen eam solam suspicionem non sufficere, vt condemnetur tanquam hæreticus, sed solum sufficere, vt procedatur contra illum, tanquam contra suspectum de hæresi. † Secus verò esse, si 6
à principio esset suspectus de hæresi; quia tunc si ad iudicium vocatus non venerit, & contumax per annum extiterit, rectè venit beneficio priuandus iuxta textum *in dict. cap. cum contumacia, & §. qui autem*; eo quod tunc suspicio hæresis, ratione cuius fuit vocatus, augetur efficiens criminis illius vehementem præsumptionem, ratione cuius legitimè punitur pœna criminis ordinaria, docent Balboa *in dict. cap. 1. num. 79. & 80.* Gutierrez *lib. 1. quæst. Canonic. cap. 12. & cap. 20.* benè expendit Carena *de officio inquisit. part. 2. tit. 8. de insordescente per annum in excommunicatione*, vbi §. 4. *à num.* 15. an sit suspectus de hæresi, & § 5. an hæc suspicio sit leuis, vehemens, vel violenta, & §. 1. de tempore requisito ad insordescentiam, & §. 11. *à num. 6.* de pertinacia requisita ad insordescentiam, qui ad solutionem prædictorum iurium, *ibi* §. 3. *num.* 12. † distinguit dicens quod si 7
crimen, ob quod fuit excommunicatus, sit ex illis, quæ inducunt priuationem ipso iure: tunc talis insordescens sit illico priuatus: tamen si delinquens ex tali insordescentia veniat priuandus; tunc non ipso iure sit priuatus, probans, *à num.* 8. insordescentiam debere esse anni vnius, de quo latè sunt videndi Marcus Alterius, *de censur. tom. 1. libro 2. disput. 6. cap. 5.* Marescot. *lib. 2. variar. cap. 35. à numero* 60. Campanil. *in diuers. iuris Canon. Rub. 11. cap. 15. numero 30. & 31.* Ricciullus, qui alios latissimè allegat *de iure person. libro 4. cap. 7. ferè per totum*, & alij. Alia videbis infra *in dict. cap. 1. de iudic. quæst. 32. & 33.* vbi de duabus quæstionibus huic dubio concernentibus. Et licèt hæc de excommunicato

insordescente, videantur dici, non de suspenso insordescente per annum: tamen cum prædicta doctrina ad textum nostrum.

8 Vnde infero quod insordescens in excommunicatione lata ob aliam causam, quam hæresis, sit suspectus leuiter de hæresi, vt docent Couar. *in cap. Alma mater* 1. §. . Simanchas *de Catholicis instit. tit.* 27. *n.* 4. Eymericus *in direct. inquisit. p.* 2. *q.* 47. Vbi Pegna, Salxed. ad Diaz *cap.* 118. *n.* 12. *vers. tertio quod licet*, Marius Alterius *de censur. tom.* 1. *lib.* 2. *disp.* 8. *cap.* 3. *vers. circa hoc decretum*, Farin. qui alios latissimè allegat de hæresi *q.* 191. *n.* 23. alij allegati per Sanctarellum *de hæresi, c.* 4. *n.* 4. Genuens. *in praxi Episcopali cap.* 68. *n.* 8. de quo dico alia *infra q.* 2.

9 Ad secundam quæstionis partem, an suspenso ab officio, illicitè conferatur beneficium, de qua ex textu nostro legitimè potest disputari, cum hic decernatur collationem beneficij factam suspenso per triennium in suspensione perseueranti esse irritandam, vt illum ponderauit Diana *p.* 5. *tract.* 10. *res.* 2. Respondeo illam collationem non esse nullam cõtra Auilam *de censur. p.* 3. *disp.* 2. *dubio* 10 asserentem, vt dicta collatio sit nulla, quam impugnat Comejo *in* 3. *p. D. Thoma*, *tract.* 5. *de suspens. disp.* 2. *dubio* 1. Diana *supra in fine.* Quod sic tenendum existimo etiam si Barbosa hic *n.* 6. *in glossa*, verbo *suspensi*, ex ea, notat cum Corrasio, Vitaldo, Lambertino, Vgolino, Flaminio, Azor. Lessio, & Nicolao Garcia *de benef. p.* 7 *cap.* 14 *a num.* 1. quod suspenso ab officio, vel à beneficio non possint beneficia conferri; sed quod ita sit illorum incapax, vt prouisio illi facta sit nulla; pro quo non facit textus *in cap. quia diuersitatem, de concess. Prabenda*, de quo dicit Diana citatus, vt non faciat ad rem quod dico verum esse in eo, qui suspensus est ab officio tantum; verum si à beneficio, dico *infra q.* 2.

10 Tota ergo dubitatio est, an sit licita, vel illicita; & quod illicita sit, videtur probari ex allegata ponderatione textus nostri, vbi si per triẽnium perseueretur in suspensione, est irritanda. Deinde *ex cap. fin. de clerico excommun. ministrante* vbi decernitur absolutè illicite conferri beneficium suspenso ab officio; quia cum beneficium detur propter officium, illicitè datur ei, qui ab officio clericali arcetur. Ex quo textu, etsi nonnulli contendant probare eam collationem esse irritam, solum colligitur esse irritandam, vt probat Suarex *de censur. dist.* 26. *sect.* 3. *n.* 8. qui respondet iuribus contrariæ sententiæ, tenent Layman. *lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 3. *cap.* 1. *n.* 3. post Coninch. Marcetus *de Sacram. in* 3 *part. q.* 24. *dub.* 2. & sic addunt aliqui suspenso absolute ab officio illicitè quamvis valdè conferri beneficium, argum. deducto à simili *dict. cap. vltim. de clerico excomm.*

11 Sed Acugna *in decretum Grat[illegible] p. 1. dist.* 71. *cap.* 3. *num.* 3. Hurtado *de suspens[illegible]e, difficult.* 8. dicunt non solùm validè, sed etiam licitè conferri beneficium tali suspenso, id deducentes *ex cap. non est compos,* 14. *de temporib. ordin.* de cuius intellectu ibi dixi plura; eo quod argumentum à simili, præcipuè in materia odiosa, qualis est præsens materia, non sit efficax: sequitur Diana supra *dict. res.* 2. in vers. *verum*, sed mihi satis tuta videtur, & sequenda ante dicta Suarex, & aliorum sententia etiam ex textu nostro; nempe vt licèt valeat collatio: tamen sit illicita, cum ex perseuerantia triennali veniat sic contumax priuandus illo beneficio sibi collato. De hac quæstione videbis bene agentem Turrianum *de censur. lib.* 4. *disp.* 39. *dub.* 2

Ad tertiam quæstionis partem pro vero intellectu textus nostri, ex cuius littera existimarunt nonnulli perseuerantes contumaciter in excommunicatione, non esse priuandos beneficiis, nisi post triennium, quasi annus completus contumaciæ non sufficiat in criminibus vltra fidei crimen, quia in istis, vt colliges ex dictis *supra*, in vers. *ad primam*, non sic rigorosè procedit vt in illis per iura ibi exposita; & ob id Ripa *in dict. cap.* 1. *de iudic. num* 77. dixit in illo textu loqui Pontificem de plenitudine potestatis contra iuris regulas, cum ex hoc textu, & aliis debeat præcedere contumacia triennalis beneficiorum priuationem, vt sensit Decius *in dict. cap.* 1. *num.* 38. 12

Sed reuera ego cum glossa hic in verbo *beneficiis*, vers. *spoliari*, qua cum aliis Barbosa *num* 2. probat quod excommunicatus vltra annum in ea excommunicatione perseuerans, potest beneficiis priuari, existimo regulam iuris, & praxis esse, vt qui contumaciter perseuerat in excommunicatione per annum completum, veniat beneficiis priuandus, quibus addo Hostiens. *hic num.* 7. Anchoran. *num.* 10 Ricciul. *de iure personar. extra Ecclesia gremium existent. lib* 4. *cap.* 7. *num.* 1. Mar. Alter. *de censur. lib.* 2 *disp* 6. *cap.* 1. *vers. secundo dub. a.* Cardinal Bellarm. *in suis notis ad Trid. sess.* 25. *de reformat. cap.* 3. *in obseruat. fin.* Catena *de officio inquisit. dict. p.* 2. § 1. vbi expendens *à num.* 2. textum nostrum solum narrat factum triennalis suspensionis; & quod hæc dispositio locum etiam habeat in sustinentibus excommunicationem, etiam per annum; ita vt dicatur in excommunicatione insordescere: & sic Hostiens. *in summa de heret.* §. *qualiter deprehenditur n.* 4. 13

Optimè dixit, quod licèt aliqui Canones loquantur de his, qui per biennium, & triennium in excommunicatione perseuerant; satis tamen esse si per annum perseuerent, quia Canones illi solum narrant factum, vt de hoc textu dixit *supra*, Catena *dict. num.* 2. qui *n.* 4. ait iam dictum de anno requisito, & sufficienti esse intelligendum, vt procedat etiam ad eam contrahendam in causis fidei: videbis Sanctarel *de heres.* cum pluribus, *cap.* 4. *n.* 1. † Vbi quod hic annus in causis fidei, debet esse completus, *ibi n.* 6. & plurimis sequitur Farin. *dict. q.* 91. *n.* 36. sic etiam Barbosa *dict. n.* 2. *in fine*, improbans Ripam, & Decium à communi recedentes, colligens textum nostrum narrasse triennale factum, sic tenens etiam cum Ricciulo Eymerico *in direct. inquisit. p.* 2. *q* 47. *post num.* 6. Capanil. *in diuers. iuris Canon. Rub.* 11. *cap.* 15. *n.* 30. vers. *alterum*, & *cap.* 16. *n.* 17. qui ad probandum adducit textum *in cap. fin. de pœnis*, vbi quod sufficeret ante biennium, dicens quod etsi loquatur de laico, fortius tamen sit intelligendum de clerico, cum is magis parere teneatur, vt scribunt Turrecremata *in cap. missas totas n.* 1. *de consecrat. dist.* 1. Nauarr. *in manuali cap* 1. §. *ingratus n.* 4. *de pœnit. dist.* 5. Videbis Bernardum *in praxi cap.* 119. *num.* 13. *in nouissima editione.* 14 15

Pro complemento huius dubij dico primo, annum insordescentiæ debere esse continuum, & completum. Quo fit, vt si quis per sex menses v.g. in excommunicatione extiterit; deinde obtenta absolutione cum reincidentia post absolutionem steterit in excommunicatione per alios sex menses 16

menſes, talis non poſſit dici in excommunicatione inſordeſcens; quia in hac materia, tempora non coniunguntur, Rota Rom. *deciſ.* 195. *in impreſſis poſt* 2. *volumen. conſ. Farin.* vbi etiam atteſtatur ita fuiſſe deciſum à Sacra Congreg. Concil. *in vna Bonon. inſordeſcentia Seraphin.* 1285. *a.* 5. vbi in ſpecie reprobatur Decius *in conſ.* 145. *vol.* 1. qui contrarium tenuerat Ricciul. *de Iure perſonar. lib.* 4. *cap.* 8. *à num.* 1. benè Cardin. Bellarm. *in ſuis*
17 *notis ad Trid. dict. ſeſſ.* 25. *cap.* 3. *num.* 8. *in addit.* † Et in fine obſeruat vbi atteſtatur Sacram Congregationem Concilij deciſiſſe, non poſſe procedi contra eum, qui per tres annos extiterat in excommunicatione lata ab Auditore Cameræ Apoſtolicæ, tanquam ſuſpectum de hæreſi, ſi in ſingulis annis in feſtis Paſchalibus ab eodem Auditore Cameræ abſolutionem obtinuit.

18 Dico ſecundò iuxta intellectum textus noſtri requiri perſeuerentiam cum pertinacia animi, quæ includat contemptum clauium taliter, vt ad probandam inſordeſcentiam, non ſufficiat probari ſola perſeuerentia in excõmunicatione per annum, niſi etiam probetur hic animus cum contemptu clauium: ſic Rota Rom. *deciſ.* 196. *num.* 2. *in impreſſis poſt* 2. *volum. conſi. Farin.* vbi ad hoc allegat Signorol. *conſ.* 33. *num.* 10. verſ. *præterea*, Decian. *conſ.* 14. *num.* 9. *volum.* 3. Ricciulus *de Iure perſonar. extra Eccleſ. grem. exiſt. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 3. Carena
19 *ſupra* §. 1. *num.* 6. † qui etiam *num.* 7. & 9. probat quod, ad incurrendam hanc inſordeſcentiam, requiritur, quod excommunicatus habuerit notitiam excommunicationis; & quod alias nunquam poſſet dici inſordeſcere: ſi ex Ricciulo *dict. n.* 4. & ex Rota Romana *deciſ.* 181. *n.* 2. & *ſequent. in impreſſis poſt* 2. *volum. conſil. Farinac.* legenda.

20 Imò idem Ricciul. *dict. cap.* 8. *num.* 12. *cum aliis* dicit, quod ad hoc, vt quis verè inſordeſcens dici poſſit; itavt ex illa inſordeſcentia agi poſſit ad iuris effectus ab ea prodeuntes, videatur requiri quod ſuper inſordeſcentia ſequatur ſententia illius declaratoria; ſed ipſe, & Mariſcot. *var. lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 60. dixerunt quod hæc declaratoria, cum agitur contra aliquam, vti de hæreſi ſuſpectum ob dictam inſordeſcentiam, debeat fieri de
21 Inquiſitore. † Et Carena *ſupra* §. 3. *num.* 13. & 14. ait inſordeſcentem poſſe puniri per Iudicem Laicum per verba *cap.* 3. *Concilij Triburien.* approbans doctrinam, quæ mandatur *in l.* 2. *tit.* 5. *lib.* 8. *recop.* dum mandat Iudicibus ſæcularibus, vt Laicos in excommunicatione vltra menſem perſeuerantes, puniant, latè Azeuedus *in dicta l.* Gutierrez *Can. lib.* 1. *cap.* 12. Salaed. *cap.* 118. *in praxi num.* 6. Marius Alterius *de cenſ. tom.* 1. *lib.* 2. *diſp.* 8. *cap.* 3. verſ. *hinc colligit*, cum aliis, quod intelligo de inſordeſcentibus extra cauſam hæreſis, cuius cognitio ſpectaret ad Laicum, vt dicit Carena videndus cum multis *ſupra* §. 4. dum agens de quæſtione, an inſordeſcens in excommunicatione, ſit de hæreſi ſuſpectus? *à num.* 15. ibi, & *à num.* 18. cum multis contra alios, quos refert *num.* 17. docet, vt quidquid ſit de iure, de conſuetudine tamen contra inſordeſcentes in excommunicatione lata ob aliam cauſam, quam hæreſis, Sanctum Officium non ſoleat procedere: ſic cum Pegna, Scaccia, Zechio, Graffis, Lazario, & aliis.

22 Vnde benè Barboſa hic *num.* 5. in verſ. *pro ſancta* pertinacia, & contemptu, notat ex eodem Ricciulo *dict. c.* 8. *num.* 3. Signorolo *conſ.* 33. *dict. num.* 10. verſ. *præterea*, Rota *deciſ.* 132. *num.* 7. *p.* 1. *in recentior.* quod vt dicatur contracta inſordeſcentia ad effectum priuationis beneficiorum, requiratur perſeuerentia cum animi pertinacia, quæ includat contemptum clauium; quod exiſtimo intelligendum iuxta declarationes *num. præced.*

Ad quartam quæſtionis partem, per quod temporis ſpatium, elapſo anno, debeat Iudex expectare excommunicatum, antequam ad declarationem, vel priuationem beneficiorum procedat. 23
In quo dubio, etſi Abbas *in dict. cap.* 1. *de iudic. num.* 25. verſ. *fateor*, & ibi Andreas Alciatus *n.* 37. videantur ſentire per triennium expectandum eſſe vt colligere poſſunt ex deciſione textus noſtri: Tamen Salzedus *in praxi dict. cap.* 119. Iacobus Menoch. *de arbitr. Iudicum lib.* 2. *cent.* 5. *caſu* 116. *n.* 66. quos ſequitur Barboſa *hic num.* 4. dicunt hoc totum relinquendo eſſe Iudicis arbitrio, vt ego etiam intelligo per iam adducta, iuxta diſtinctionem criminum, & cauſarum, quarum ratione quis fuit excommunicatus.

Vnde poteris hic inquirere, quo pacto debeat ſe gerere Confeſſarius cum exſordeſcentibus? In 24
quo dubio Ricciulus *de Iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. cap.* 7. *num.* 17. Carena *de officio inquiſit. dict.* 2. *tit.* 8. §. 10. *num.* 48. & 49. dicunt, vt debeat animaduertere, an inſordeſcens in excommunicatione, catholicè ſentiat de clauibus Eccleſiæ; quia ſi non rectè ſentiat, tunc ſit vtique habendus non ſolùm pro hæretico mentali, ſed etiam pro hæretico externo excommunicato in excommunicatione Cœnæ Domini: & qualiter hoc explicetur, inuenies apud Sanchez *in ſum. lib.* 2. *c.* 8. *n.* 16. Filliucium *q. mor. tom.* 2. *tr.* 22. *c.* 6. *n.* 191. Layman. *in ſum. lib.* 2. *tr.* 1. *c.* 14. *n.* 4. † Vbi bene declarat, quando 25
pura omiſſio ſit ſignum ſufficiens externum hæreſis: & expendens Carena *d. n.* 49. ait quod in præfato caſu non ſufficiat abſolutio ab excommunicatione, in qua inſorduit; ſed vlterius ſit abſoluendus ab excommunicatione Bullæ Cœnæ lata in hæreticos. † Sed quod vbi inſordeſcens in intellectu 26
errorem non habuerit, interrogandus ſit de cauſa inſordeſcentiæ, an dicto tempore claues Eccleſiæ, verè conſumpſerit; prout de iure præſumitur, † & 27
quod tunc Confeſſarius debeat eum monere de grauitate excommunicationis, in qua erat incurſus, iniungendo tandem Pœnitenti congruam ſatisfactionem pro qualitate, & circumſtantiis prædictæ inſordeſcentiæ. Ego tamen in primo caſu quoties ſi inſordeſcens malè, & non catholicè ſentiat de clauibus Eccleſiæ, poſſem dicere non poſſe ſic inſordeſcentem illico abſolui propter hæreſim contractam, niſi prius fuiſſent conſulti Domini Inquiſitores iuxta ea, quæ alibi dico.

Quod ſi iterum dubites, quandonam annus inſordeſcentiæ in excommunicatione incipiat, an à 28
die incurſus excommunicationis, an potius à die, quo fuit declaratus excommunicatus? Vt benè & latè expendas adiungendo hic quæ latiſſimè adduxi *ſub cap. ad probandum* 24. *de ſentent. & re iud.* ob id ex ibi adductis ad propoſitum noſtri dubij breuiter reſpondeo, dictum annum incipere à die quo quis fuit nominatim excõmunicatus denunciatus, vt docet Sanctarellus cum multis ab eo relatis *de hæreſi cap.* 4. *num.* 6. Albertin. *in Rubrica de hæret. in* 6. *quæſt.* 13. *num.* 35. Riccius *in praxi variar. reſolut. tom.* 3. *reſolut.* 216. Carena *ſupra* §. 1. *tit.* 8. *part.* 2. *num.* 5. & faciunt quæ dixi *in cap. intelleximus de iudiciis*, & *in cap. paſtoralis*, §. *verum de appellat.* vbi quando excommunicatus voluerit agere in iudicio, aut à ſententia appellare, &c.

QVÆSTIO II.

An suspensus à beneficio, valide accipiat aliud beneficium? Et an suspensus à beneficio, suspendatur à iure collationis beneficij, confirmationis, electionis, &c. sibi proueniente ratione beneficij, à quo suspensus est? Et an collatio beneficij facta excommunicato tolerato, sit inualida? Et quid de ea, quæ facta est suspenso, vel interdicto? An excommunicatus, valide acceptet beneficium, si ante excommunicationem fuerit ei collatum? Et an excommunicatus sit inhabilis ad recipiendas pensiones?

SVMMARIVM.

1 *Suspensus à beneficio, validè accipit titulum alterius beneficij, sed non acquirit fructus eius. Et de ratione*, n.1.& 3.

4 *Suspensus à beneficio, non suspenditur à iure collationis, confirmationis, seu electionis, & quare*, n.5.

5 *Collatio, electio, seu confirmatio, non sunt actus Dominij, vel beneficij, sed officij, & iurisdictionis, contra Præpositum*, numero 7.

6 *Episcopus à beneficiis suspensus, potest beneficia conferre.*

8 *Collatio beneficij fieri nequit excommunicato non tolerato, & contra aliquos, etiam tollerato, vt* n.9.

10 *Excommunicato ignoranti excommunicationem, non recte fit collatio beneficij, & electio; & si sit valida, vt* n.11.

12 *Excommunicatus, qui accepit beneficium, eique seruitium præstitit, nequit accipere fructus congrua sustentationis, non aliot.*

13 *Excommunicatus, qui tunc accepit beneficium, si postea illud legitimè obtinet, potest fructus eius percipere, si inseruit per se, vel per alium.*

14 *Collatio beneficij facta suspenso, vel interdicto, non est nulla; etsi sit illicita, & veniat annullanda, vt* n.15. & 16.

16 *Suspensio, siue ab officio, vel beneficio, etsi faciat inhabilem hominem ad collationem, non tamen eam irritat.*

17 *Collatio facta suspenso, aut interdicto, quare valeat, non sic ea, quæ fit excommunicato*, num.18.

19 *Excommunicatus potest conferre alteri, sed accipere collationem nequit.*

20 Cap.fin.de Clerico excommunicato.

21 *Acceptatio beneficij licet excommunicato, cui ante excommunicationem fuit facta illius collatio, quando scilicet acceptatio respicit tantum declarationem voluntatis, vt* numero 23.

22 *Collationis, & acceptationis actus deferunt, &* num.25.

24 *Beneficium collatum excommunicato, si moriatur post absolutionem, vacat de nouo, si ante; non ita.*

25 *Collationis officium, est conferre verum ius alteri, acceptationis, non sic.*

26 *Excommunicatus, qui ante excommunicationem obtinuit literas ad beneficium vacaturum, poterit illud acceptare.*

27 *Canonicus antiquior excommunicatus, potest acceptare pinguiorem Præbendam, sed non accipere eius collationem.*

28 *Pensio spiritualis, & Ecclesiastica, nequit conferri excommunicato, secus pensio temporalis*, numero 29. & 30. *vbi quæ sit differentia.*

31 *Pensio temporalis assignatur laico, vt in stipendium, non vt beneficium, veluti pro patrocinio, pro pulsandis Campanis, aut aperiendo fores Ecclesiæ, vt* n.32.

1 AD primam partem quæstionis, quam poteris latius expendere ex dictis *supra q.* 1. vers. *ad secundam*, de beneficio collato illi, qui suspensus est ab officio, videtur respondendum, vt nullo modo validè accipiat aliud beneficium, qui suspensus est à beneficio, quia hic militat ratio diuersa ab ea, quam adduxi *in dicta quæst.* 1. vers. *ad secundam*, de beneficio collato ei, qui suspensus est ab officio. Hic enim non congrue fiet, si semel suspenso ab vno beneficio, quod obtinuit, ei aliud de nouo conferatur; & sic hanc tenent sententiam Bonacina *de censur. disput.* 2. *puncto* 3. *num.*8. *in editione nouissima*, Lessius *de Iustitia, lib.*2.*cap.*34.*dub.*22.*num.*116 Villalobos *in summ.tom.*1.*tract.*18. *difficult.*4. *num.*6. sic per textum *in cap.fin.de Clerico excomm.minist.& per Clem.*2. *de vita, & honest. Clericorum*, vbi dicitur nullam esse ipso facto electionem, & probant ea ratione, quia inter effectus, quos producit suspensio à beneficio, est ille, nempe vt priuetur fructibus beneficij, & per argum.textus *in l.oratio, ff.de sponsalibus.*

2 Alij inquam docent prædictam collationem suspenso factam, non esse irritam, sed esse irritandam: sic Coninch. *de Sacram. disp.*15. *dub.*2. *num.*14. Gordonus *tom.*1.*lib.*7. *quæst.*13. *c.*7. *n.*38. Cornejo *in* 3.*part. D.Thom.tract.*5. *de suspens. disputatione* 2. *dubio* 4. *quæst.*2. Layman.*lib.*1.*tract.*5. *part.*3.*cap.*1. *num.*3. Mercerus *de Sacram. in* 3. *p. quæst.* 24. *dubio* 3. Faber *de censuris in* 4. *sentent. distinct.*25.*quæst.*1.*disp.*6.*cap.*1.*num.*26. Diana *p.*5. *tract.*10. *res.*7. dicentes, quod iura pro contraria sententia ad summum probant talem acquisitionem esse irritandam, & non autem irritam: & pro hac sententia videntur facere quæ adduxi *sub dict. quæst.*1.*in dicto vers.ad secundam*, vbi probaui non esse irritam, sed tantum illicitam ad summum, collationem factam suspenso ab officio, cumque effectus suspensionis redundantes aduersos suspensum ab officio, redundent etiam aduersus suspensum à beneficio, vt tradit idem Villalobos *d. dif.*4. *num.*4. & ipse dicat *dif.*3.*num.*5. quod qui suspensus est ab officio, non sit priuatus à beneficio, nec à perceptione fructuum: Sequitur vt in casu nostro similiter procedat, vt qui suspensus est ab vno beneficio, non suspendatur à collatione alterius sibi dati.

3 Ego tamen vltra prædictos certantes Doctores in hoc dubio existimo mediam esse viam eligendam; quia etsi reuera fatear quod ille, qui absolutè suspensus est à beneficio, absque alia additione intelligatur suspensus ab omnibus beneficiis, vt sentit Villalobos, *dict.dif.*4.*num.*4. vtpote dicit de suspenso ab officio, *dict.dif.*3.*num.*4. Ta-

men

men in prædicto casu cum debeat fieri distinctio inter titulum beneficij, & perceptionem fructus illius, dico non prohiberi collationem factam de nouo beneficio, etsi illius fructus non fruatur ob dictam suspensionem: & hoc sic intelligo cum Præposito, *in 3.p.quæst.3.de suspensione dub.2.n.24.* qui dicens quod si quis solum suspenditur à certo beneficio, non potest priuari fructibus aliorum beneficiorum; & quod potest etiam alia beneficia recipere addit insuper, vt videatur posse aliud beneficium recipere, quantum est ex parte censuræ, etiam quando simpliciter suspensus est à beneficio, quia optimè potest consistere quod aliquis possit acquirere titulum, quamvis deberet priuari fructibus, & de prouenientibus; & docet Tannerus, *tom.4.disp.6.q.10.dubio 1.num.137.* quod ante iudicis sententiam, potest suspensus percipere fructus beneficij sibi de nouo collati & patet ex dictis, *n. seq.*

4 Ad secundam quæstionis partem, an suspensus à beneficio, suspendatur à iure collationis, beneficij confirmationis, siue electionis? Et existimo per iam dicta, vt non suspendatur à præfatis; eo quod collatio, & electio non sunt propriè beneficij fructus, quorum perceptio suspenso interdicta est, vt dixi, cum potius sint actus officij: & qua iurisdictionis ratione beneficiis competentis;
5 & sic glossa, *in cap.transmissam de elect.lib.6.* † Dixit quod nec sint actus Dominij, vel beneficij; prout beneficium est, sed officij, & iurisdictionis. Quamobrem Canonis auctor cum ab vtroque, tam beneficio, quàm iure eligendi, suspendere vult, id ipsum exprimit, vt *in cap.cum in cunctis §. vltim.de electione*: & ita hanc sententiam docent Philippus Faber. *de cens.in 4. sentent. dist.25. q.1. disp.6.cap.1.num.29.* Mercerus *de Sacram. in 3.p. quæst.24.dubio 3.*Coninch *disp.15.dub.2. num.11.* Layman. *lib.1.tract.5.p.3.cap.1.num.4.*Hurtadus *de suspens.difficult.4.num.9.*Cornejo *in 3.p.tract.5.de suspens.disp.2.dubio 4.q.4.* Suarez *de cens. disp.25. sect.2.num.14. & disp.26. sect.4. num.5.* cum aliis
6 † Diana *p.5.tract.10.ref.7.*in vers. *verum*, vbi notat ex Mercero relato Episcopum à beneficio suspensum, posse beneficia conferre, quia hæc collatio non pertinet ad fructus Episcopatus; prout impropriè dixit glossa *in cap.cum olim de maioritate, & obed.* per quam etsi infra *in cap. 24. de re iudic. sub q.2.num.12.*retulerim collationem annumerari inter beneficij fructus; sed ibi dictum intelligitur, prout hic.

Vnde existimo non esse audiendos Præpositum
7 *in 3.p.quæst.3.de suspens.dub.2.num.25.*Henriquez *lib.13.cap.32.num.4.* Sayrum *lib.4 cap.6.num.7.* Toletum *in summa cap.43.lib.1.* contrarium docentes, quia tale ius, est quidam prouentus beneficij vacantis; quibus respondetur ex dictis; & quod in materia pœnali, qualis est hæc, non debet fieri extensio, vt considerant Doctores nostræ sententiæ.

8 Ad tertiam quæstionis partem præmittendo nonnulla, quæ dixi *sub cap. ad probandum 24. de sent.& re iud.* inter quæ an excommunicatus possit præsentare, seu beneficia resignare, & alia conducibilia, nunc legitimè inquirimus de præsenti dubio; & licèt posset dici extrauagantem Martini V. extendi etiam ad excommunicatum toleratum, quia illa nullum intendit præstare fauorem tollerato: cuius ratione nonnulli Doctores dixerint collationem beneficij factam excommunicato tolerato, esse inualidam. Tamen probabiliter potest dici, quod etsi prædicta sententia certa sit in excommunicato non tolerato iuxta intellectum *dict. extrauag.* secundum quæ dixi *in dict. cap. 24.* & per doctrinam textus *in cap. pastoralis de Clerico excom.* dicentis generaliter collationem beneficij factam excommunicato inualidam esse, in tolerato autem affirmandum sit talem collationem valere, ex dictis *ibi sub quæst.1.*vbi explicui *dict. extrauag. in vers. ad secundam*, & in aliis quæstionibus *ibi*, & probatur ex eo, quia si collatori excommunicato licitum est beneficium conferre tolerato, iuxta *dict. extrauag.* non minus, quam Sacramenta administrare, quomodo collatio illi facta erit nulla, cum illicitum sit conferre beneficium inhabili. Et sic tenet Hurtado *disputation.6. de excommunic. difficultate 2. num.6.*

Adhuc verò quia ego *in dict. cap. ad proban-* 9
dum, constitui differentiam inter excommunicatum actus exercentem iurisdictionis, & excommunicatum, cui datur possessio beneficij *ibi q. 1. vers.ad sextam num.26.& 27.* ideo existimo respectu excommunicati cui confertur beneficium, non valere collationem, etiam si toleratus sit, quia respectu illius debet obseruari dicta extrauagans nam etsi talem excommunicatum permittat nobis communicare; non tamen reddit illum habilem ad beneficia: sic tenent Coninch. *de Sacram. disput.14.dubio 9.num.70.* Auila *p.2.de censur. cap.6. disp.5.dub.2.concl.1.* Raynadus *de monit.p.2.cap.2. num.29.* Sanchez *in opusculo tom.1.lib.2.cap.2. dubio 10.num.7.* Faber. *de cens. in 4. dist. 25. quæst. 1. disp.4.num.193.* Villalobos *in summ. tom.1. tr.17. difficult.9.num.5.* Turrianus *lib 2. disput. 16.lib.1.* Cornejo *in 3.p.tr.5.de excomm.disp.10. §7.dub.1.*
† Dicentes id etiam procedere si excommunica- 10
tus, excommunicationem ignoret, vt quia oblitus est se incurrisse, aut falsò putat se validè absolutum; quia etsi ignorantia excuset aliquem à peccato, tamen non reddit eum habilem ad aliquem
actum, ad quem alias est, inhabilis. † Sed Dia- 11
na cum Lessio, & aliis *dict.p.5.tr.9.res.99. in fine*, contra illos dicit, quod si prouisus ignoret se excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio & collatio beneficij, non sit irrita: & Turrianus *lib.2. disp.15. dub 2.* ex Vasquez, dixit absolutè, quod collatio beneficij facta ab excommunicato tolerato, est valida; de quo dixi *sub dicto cap.24. de re iud.* de cuius ratione ibi *sub dicto num. 26. & 27.* & ex aliis, non enim ex hoc conferens reportat commodum, sicut illi confertur.

Vnde notandum est cum Coninch *vbi suprà*, 12
& Suarez *de censur.disp.13.sect.1. num.3.* quod si excommunicatus bona fide beneficium acceperit eique inseruierit; etsi postea re cognita teneatur illud relinquere; possit tamen retinere fructus, qui respondent congruæ sustentationi ad quam ius habet, sed non ad cæteros fructus, qui superfluunt nisi taliter bona fide eos expendisset, vt inde ditior non fieret; secus si agnouisset suam inhabilitatem à principio.

Secundò notandum est cum Henriquez *in sum.* 13
lib.13.cap.3.num.3. Diana vbi supra *sub vers.notandum*, quod si talis postea illud beneficium legitimè obtineat, possit eos fructus retinere, quia hoc beneficium eousque vacauit, & fructus beneficij vacantis debentur successori. Verùm, vt hoc sit probabile necessum esse, vt ipse interim per se, vel per alium curauerit fieri omne officium illi beneficio debitum quia alias esset melioris condi-

tionis, qui inualidè, quàm qui validè beneficium obtinuisset; quod ego intelligo, quoties beneficij vacantis fructus debentur successori, non si fabricæ, aut alij tertio per aliquam specialem ordinationem, aut consuetudinem.

14 Ad quartam quæstionis partem, an collatio beneficij facta suspenso, vel interdicto, sit inualida? vt dubiū hoc dissoluas, adiunges quæ dixi *supr. sub q.1. in vers. ad secundam*, & *vers. ad tertiam*: etenim pro affirmatiua sententia ibi, fundamenta colliges, & alia ex dictis *q. praeced.* ex quibus Auila *de censur. p.2.c.6. disp.5. dub.4. post 3. conclusionem*, notat, vt quæ proximè dicta sunt de collatione, vel electione facta excommunicato, habeant etiam locum, si fiat suspenso, vel interdicto: hanc opinionem dixit probabiliorem Diana *dict. p.5. tract.9. disp.100.* & Coninch. *de Sacram. disp.14. dub.9. n.71.* imò Barbosa *hic num.6.* Lessius *de Iust. lib.2.c.34 num.116.* Garcia *de beneficiis p.7.c.14. n num.1.* Flaminius *de resignat. lib.x. quæst.6. num.84.* Azor. *instit. moral. p.x. lib.5 cap.7. q. quæst.2* Vgolinus *de censur. tabula de suspens. cap.6 §. num.4. & cap.8. §.6. n.* Corrasius *de beneficiis p.4 cap.3. num.2.* Viualdus *in Candelabro aureo tit. de suspensione num.139.* per glossam hic verb. *suspensi*, quod suspenso ab officio, vel beneficio, non possunt beneficia conferri; imò ita illorum esse incapacem, vt prouisio illi facta sit nulla.

15 Ego verò cum iam supra expenderim dictam glossam, existimo multum probabiliter, & securè in casu nostro non esse iudicandum sic absolutè, sicut dictum est de collatione facta excommunicato, etiam tolerato: nam intra illum, & suspensum, vel interdictum, est non minima differentia, vt ex serie cuiuslibet materiæ constat, tum ex dictis supra *dict. quæst. 1. vers. ad secundam, & ad tertiam*, vbi probaui collationem factam suspenso ab officio & beneficio, non esse nullam omnino; etsi vt illicita veniret irritanda, quod dixit Lessius,
16 *vbi suprà*, satis esse probabile. † Nam etsi suspensio, siue ab officio, siue à beneficio, faciat hominem indignum collatione noui beneficij, & Canones velint eum priuari; & ea ratione possit esse inhabilis; verùm non ita inhabilem fore, vt collatio sit ipso iure irrita, quod teneatur beneficium, etiam post ablatam suspensionem dimittere, cùm id Canonibus Sacris nequeat probari: ex quibus tantum, (vt iam aduerti supra) colligitur collationem esse irritandam, ipsumque esse priuandum; sicque in re tam dura, & difficili non videantur extendendi textus contrariæ sententiæ ad priuationem latæ sententiæ, & inhabilitatem absolutam: ita Lessius cum Suarez *de censur. disp.26. sect.3. num.7. & disp.27. sect.5. n.25.* qui quod dixit de suspensione, idem dicit de interdicto respondens ad omnes Canones, qui pro contraria sententia adducuntur, quos iam explicaui, *sub dicta q.1. in locis citatis.*

17 Quod si interroges de ratione differentiæ, quare collatio, seu electio de beneficio facta excommunicato, sit ipso iure nulla, & irrita; non sic illa, quæ fit suspenso, aut interdicto; respondeo, quod etsi inter excommunicati, suspensi vel interdicti pœnas, non videatur constitui differentia per textum *in cap. fin. de clerico excommunic. ministrante*, cum ea tamen differentia, quod electio, quæ fit de suspenso ad beneficium, non est ipso iure irrita, & nulla, sed quod tantum veniat irritanda, quia ille, qui est suspensus, non est inhabilis, sed tantum prohibitus, vt docent Abbas *in cap. vel non est compos, de temper. ordination.* Suarez *de censur. dict. disp.26. sect.3. n.8.* Villalobos *in summ. p.1. tract.18. diffic.3. num.4.* qui se remittit ad ea, quæ dicit *sub tract.17. difficult.32.* quod aliter est, vt iam dixi hic *per dict. extrauag. ad euitanda*, & per textum *in dict. cap. pastoralis de Clerico excommun.* † Quibus, & aliis probatur collationem 18
factam excommunicato, nullam esse ipso iure, quia excommunicatus, semper censetur priuatus, & inhabilis, ad recipienda beneficia de nouo, non sic suspensus, aut interdictus. † Tum vt dixi 19
sub dicto vers. ad tertiam, aliud est, vt excommunicatus conferat, secundùm quæ dixi *ibi*, & *in toto cap. ad probandum 24. de re iud.* aliud inquam, quod excommunicatus accipiat collationem beneficij, siue de nouo collati, † imò Villalobos *in* 20
dictis locis, ait textum *in dicto cap. vitim. de Clerico excomm.* loqui de excommunicato minori excommunicatione, dicens *dict. diffic.32. sub num.7.* dictam extrauag. *ad euitanda*, comprehendere etiam excommunicatum minori, quibus, nec etiam fauet.

Ad quintam quæstionis partem, an excommu- 21
nicatus validè acceptet beneficium, si ante excommunicationem fuerit ei collatum? Video in hoc puncto Doctores discordantes, siquidem, qui negatiuam docent sententiam, ex eo est, quia vt patet *ex cap. si tibi absenti de præb. lib.6.* non minus dicunt quem acquirere ius in beneficium per validam collationis acceptationem, quam per ipsam collationem; sed sic esse, vt ipsa collatio facta excommunicato, sit omnino nulla, & inualida, cum sit illa incapax ad acquirendum ius in beneficium; ergo, & similiter acceptatio: sic docent Hurtado *de excommunic. disp.6. dif.3. num.8.* Coninch. *de Sacram. disp.14. dub.9. num.97.* Layman *lib.2. tract.5. p.2.c.2. quæst.3. num.11.* Raynaudus *de monit. p.x. cap.2. num.29.* † Qui omnes constituunt 22
differentiam inter actum collationis factæ excommunicato, aut actum acceptationis, obiectionibus contrariis respondendo. Sed alij inquam docent, vt quamvis inualidetur collatio excommunicato facta per textum *in cap. postulastis de clerico excomm. minist.* non tamen acceptatio, quia *in eo cap. tantum*, inualidatur actio, per quam acquiritur ius ad beneficium; quod non sic contingit per acceptationem, cum nullus sibi conferat ius. Et deinde quia acceptatio solum est declaratio propriæ voluntatis qua certum est non priuari per excommunicationem ex regula textus *in l. ex facto §. si quis rogatus 2. ff. ad Senat. consult. Trebell.* præsertim cùm acceptatio ad factum potius, quàm ad ius pertineat: sic docent Couarruu. *lib. 3. variar. cap. 16. num.4.* Lessius *lib.2. de Iust. cap.34. dubio 22. num.118.* Vasquez *de excommunic. dubio 6.* Toletus *in summa lib.1. cap.13.*

Ego inquam vtramque sententiam admitto, vt 23
veram in suo sensu, quia si per acceptationem beneficij ab excommunicato factam acquirit excommunicatus, ius in beneficio, tum reuera iuxta primam sententiam, & text. *in dicto cap. si tibi absenti de præb. lib.6.* sit nulla, & inualida talis acceptatio, sicut & collatio: tamen si acceptatio respiciat tantum ad declarationem consensus, existimo cum Diana *dict. part.5. tract.9. res.102. in vers.*
nec valet secundam sustineri sententiam. † Et sic si 24
post absolutionem moriatur, illud beneficium vacat de nouo, secus si moriatur antequam sit absolutus, etiam post acceptationem; quia in hoc posteriori casu, nondum beneficium acquisiuerat,

nec

nec vacat de nouo; quod præstat attendi, vt dicit Diana, ad hoc vt sciatur ad quem eius collatio pertineat, posteriorem sententiam ex dictis etiam docent, & tenent Mercerus *de Sacr. in 3. quæst. 21.*
25 *dubio* 8. Turrianus *lib. 2. disp. 16. dubio* 2. † Nec prædicta distinctio turbatur ex eo quod collatio sufficiat ad declarationem consensus excommunicati, sicut dictum est de acceptatione; quia respondeo proprium officium collationis, esse conferre verum ius alteri; acceptationis inquam non sic, cum tantum sit conditio requisita, vt collatio suum operetur effectum.

26 Vnde infero quod si ille, qui ante excommunicationem obtinuerit litteras ad beneficium vacaturum tempore, quo vacat sit excommunicatus, possit illud acceptare virtute Bullarum & acceptatio sit valida; itavt post absolutionem non desideretur noua acceptatio, sed sola collatio, quia litteræ ad beneficium vacaturum, non conferunt ius sine collatione, cum solum promittant collationem quæ fieri nequit durante excommunicatione, nec opus esse, vt fiat postea, tenet Diana
27 *vbi supra circa finem*, in vers. *ex quo*. † Vbi circa finem addit idem esse de antiquiori Canonico, qui licèt sit excommunicatus, potest validè acceptare pinguiorem Præbendam, licèt collatio sit suspendendo, donec absoluatur.

28 Ad vltimam quæstionis partem Theophilus Raynaudus *de mont. p. 2. c. 2. num.* 29. Mercerus *de Sacram. in 3. p. quæst. 21. dubio* 8. Suarez *de censuris disp. 13. sect. 1. num. 9. &* 10. Filliucius *tom. 1. tr. 12. cap. 5. num.* 123. Villalobos *tom. 1. difficultat. 9. n. 3. tract. 17. in summ.* cum Abbate *in cap. conquerente, de Clericis non resident.* Couarruu. *in pract. cap* 36. *num.* 10. Soto *de Iustitia lib. 10. de Iustitia quæst. 5. art. 3.* & Gordonus *in summ. tom. 2. lib. 7. quæst* 9. *num.* 45. dicunt quod excommunicatus, est etiam
29 inhabilis ad recipiendas pensiones. † Sed Aula absolutè dicit pensionem quamlibet, etiam spiritualem, quæ fundatur in titulo spirituali collatam excommunicato esse validam: nam, vt ait Præpositus *in 3. p. quæst. 2. de excommunic. dub. 11. num.* 64. excommunicatus non est ex natura rei incapax beneficij, vel pensionis, sed de iure positiuo; sed non datur textus in iure, per quem excommunicatus prohibitus sit accipere pensionem, sicut datur circa beneficium, ex dictis *supra*; ergo cum prædicta prohibitio sit pœnalis, & ob id odiosa, non est cur debeat extendi ad pensionem, etiam spiritualem. Cum pensio etiam collata titulo Ecclesiastico, non sit beneficium, nec de ea discurrendum, sicut de beneficio sine iure expresso propter aliquam conuenientiam inter beneficium, & pensionem.

30 Ego tamen cum videam Doctores primæ sententiæ, eam porrigere, etiam ad pensionem temporalem, præsertim Couar. *supra num.* 2. Villalobos *dict. num. 3. in fine*, Gigas *de pens. quæst.* 14. & alij, existimo sub distinctione loquendum; nempe vt respectu pensionis spiritualis, & Ecclesiasticæ, aut mixtæ, quæ etsi non sit beneficium propriè reducitur ad illud quodammodo dependenter, seu consequenter, vt benè cum multis explicat videndus Garcia *de benef. p. 1. cap. 5. à num* 1. vbi & *n.* 9. quod communiter talis pensio assignatur alicui loco beneficij, vt commodius sustentur, vel ex causa resignationis, seu cessionis. Tunc in hoc sensu prima sententia verificetur quemadmodum dicetur vera iuxta speciem textus *in dict. cap.* conquerente, si pensio daretur in titulum beneficij; videlicet dum extrahitur ex pingui beneficio, vt deinceps sit beneficium Ecclesiasticum, quæ tunc iam veniet propriè appellatione beneficij, vt cum infinitis probat ipse Garcia *n.* 5.

In secundo casu crediderim cum Doctoribus 31
secundæ sententiæ, vt quoties de fructibus beneficij assignatur Laico aliqua pensio temporalis, tunc si ea detur excommunicato, cum deficiat spiritualitatis ratio, non sit nulla, & irrita talis denotatio, siue collatio, secundùm quod erit vera secunda Aulæ, & Præpositi sententia, quam probant, & tenent Gaspar. Hurtad. *de excomm. diff.* 2. Diana *dicta p. 5. tract. 9. ref.* 103. Turrianus *lib. 2. disp. 16. dub.* 1. Vasquez *de excommun. dub. 6. n.* 5. Henriquez *lib. 13. cap. 13. num.* 2. Layman. *lib. 2. tract. 5. p. 2. cap. 2. num.* 8. Cornejo *in 3 p. tract. 5. de excommun. diff* 10. § 7. *dub.* 1. quia vt ait Garcia *d. cap. 1. de benef. num.* 8. Gigas *de pens. quæst. 67. num.* 2. Mandosius *de signatura gratia tit. de pens. in princ.* Duarenus *de benefic. lib. 6. cap.* 4. quia prædicta pensio, quæ titulo sæculari, & vti Laico assignatur in stipendium pro seruitio temporali, puta pro Patrocinio, pro pulsandis Campanis, aut aperiendo fores Ecclesiæ, vel alias pro remuneratione laborum, est propriè profana.

QVÆSTIO III.

An excommunicatus, cui facta est collatio beneficij, possit post absolutionem retinere, vel acceptare illud sine noua collatione? Et quid si cum eo fuerit ab Episcopo dispensatum? Et remissiuè de aliis.

SVMMARIVM.

1 *Collatio noua debet fieri post absolutionem de beneficio illi, cui excommunicato, fuerat collatum, fallit vt* n. 4. & 5. *sed non admittitur;* num. 10.

2 *Matrimonij contracti cum aliquo impedimento dirimenti, nullitas suppletur consensu nouo.*

3 *Consensus præstitus à principio, actus non conualescit ex postfacto.*

4 *Impedimentum occultum non annullat collationem, si in nullius præiudicium cadat*, numero 5.

6 *Electus vnus de duobus, non impeditus præfertur impedito.*

7 *Dispensatus, qui per acceptationem beneficij incurrerat suspensionem, habilis redditur.*

8 *Electores semper censentur manere in priori voluntate, in electione scilicet, & præsentatione.*

9 *Irregulari collatum beneficium retinet illud post dispensationem.*

11 *Resignare num debeat excommunicatus sibi beneficium collatum.*

12 *Collator potest secundo conferre beneficium ei, qui dum esset excommunicatus contulerat.*

13 *Retinere beneficium potest post absolutionem excommunicatus, cui collatum fuerat illud cum declarationibus*, numero 14. 15. & 16.

16 Collatio

16 *Collatio facta à Papa excommunicato, nec Episcopi dispensatione validatur.*

1 AD primam quæstionis partem, cui poteris respondere ex iam adductis *sub quæst.* 2. tam pro affirmatiua, quàm pro negatiua sententia; respondeo probabilius esse, vt post absolutionem egeat noua collatione; eo quod collatio facta in tempore, quo erat excommunicatus, fuerit nulla, & irrita.

2 Et confirmatur ex simili de matrimonio contracto cum aliquo impedimento dirimenti: nam cum sit ipso iure nullum, non sufficit primus consensus, quo fuit contractum, sed requiritur alius nouus consensus, & quod partes illum de nouo manifestent.
3 † Est enim regula, vt quoties consensus requiritur essentialiter ad alicuius rei valorem, si ille detur eo tempore in quo obiectum est incapax taliter est nullus talis præstitus consensus vt postea non conualescat, *ex reg. Iuris nuptias, ff. & cap* quod ab initio vitiosum est tractu temporis non conualescit *de reg. Iuris*, sed vt iam latè probaui excommunicatus dicitur inhabilis, ac incapax, vt ei conferatur beneficium; ergo. Docent hanc sententiam Lessius *de iust. & iure c.* 34. *dubio* 22. *num.* 119. Ægidius Coninch. *de Sacram, disp.* 19. *dub.* 9. *num.* 73. Hurtado *de excomm. disp.* 6. *difficult.* 2.

4 Non reticeam quod idem Lessius, & Coninch. *supra*, & Thomas Sanchez *de matrim. lib.* 8. *disput.* 7. *numero* 12. dixerunt probabilem esse affirmatiuam sententiam cum limitationibus sequentibus, nempè, si impedimentum sit occultum, alias actus nullum haberet colorem
5 sed esset planè irritus in foro externo. † Secun-
6 do, vt in nullius cedat præiudicium, † nam si duo electi essent, tunc foret præferendus, qui caret impedimento; eo quod ipse solus habet ius abso-
7 lutè. † Tertio, vt si sciens suum impedimentum acceptando collationem beneficij, non solum impetret dispensationem illius prioris impedimenti, sed etiam illius, quod incurrit per talem acceptationem, cum ita acceptando collationem beneficij incurrat beneficiú intrusionis, per quod fit inhabilis ad idem beneficium; sic vt egeat dispensatione huius impedimenti, qua obtenta, possit retinere beneficium, & probat Lessius, quem refert, & sequi videtur Diana *dict. tract.* 9. *p.* 5. *res.* 101. ex eo quia electio illa fuit valida, & efficax ex parte eligentium, solumque requiri capacitatem ex parte electi; ergo simul atque fuerit capax, sublato impedimento acquiret ius, ex vi prioris actus, sicut cum quis acceptat in excommunicatione collationem sibi factam ante excommunicationem, quia sublata ea, ius acquirit ex vi illius accepta-
8 tionis, † item ex eo quod electores in priori voluntate censentur manere, cum illam non reuocauerint; ergo vis electionis manet, ac proinde poterit eam electionem, sublato impedimento
9 acceptare validè. † Et addit Diana hanc partem confirmari posse ex eo, quod tradunt plures de eo cui in irregularitate beneficium est collatum, quem docent posse retinere beneficium post dis-
10 pensationem in irregularitate. † Ego inquam magis primæ sententiæ assentior & licèt has limitationes admitterem in sola electione, aut præsentatione; non inquam in collatione, quia in hac interuenit cum suo actu consensus ipse excommunicatus in electione inquam, & præsentatione quæ sunt actus dimanantes ex toto ab electore, seu Patrono, & durantibus istis in eadem voluntate, poterit qui dum erat excommunicatus incapax post absolutionem acceptare electionem, seu præsentationem; quod non est æquè in collatione quæ in fieri, sicut à Collatore, dependet etiam ab ipso, cui confertur.

Vnde Præpositus *quæst.* 2. *de excomm. dubio* 11. 11
num. 65. primam sequendo sententiam, infert eum cui in excommunicatione, beneficium est collatum; debere illud resignare in manus collatoris purè, & simpliciter cum virtute talis collationis nullum ius acquisierit. † Et quod poterit collator 12
ei secundo conferre; & sic, si collatio pertinebat ad Episcopum, vt ille possit iterato idem conferre.

Ad secundam quæstionis partem respondet 13
Barbosa hic *num.* 7. quod potest quis post absolutionem retinere beneficium, quod sibi fuerat tempore excommunicationis collatum, si cum eo ab Episcopo fuerit dispensatum, ita probans *ex cap. postulasti*, & ibi glossa verb. *dispensatum de Clerico excommunicato minist.* de quo plures refert Nicolaus Garcia *de benef. part.* 7. *cap.* 13. *numero* 73. *&* 74. & alios Ricciulus *de iure personarum extra gremium Ecclesiæ exist. lib.* 4. *cap.* 12. *& prae. numero* 5. de qua resolutione sic absolutè sumpta potest dubitari ex adductis *in hac quæst. a numero* 1.

Imò idem Ricciul. *dict. cap.* 12. *num.* 6. declarat, 14
vt procedat in eodem Episcopo, qui contulit beneficium excommunicato ignoranter, & bona fide. † Et *n.* 7. vt procedat etiam, si collatio non 15
spectet ad Episcopum, sed ad inferiorem collatorem. † Et *num.* 9. limitat, ne procedat, quando 16
collatio esset facta per Papam; quia tunc non poterit inferior etiam dispensando se ingerere; refert Barbosa *dict. num.* 7. *in fine*, quibus addo Dianam qui *dict. res.* 101. ante vers. *sed*, verbo *adde*, dicit varios probabiliter sentire, quod licèt pertineat ad alium, si iustæ causæ subsint, & collator non possit adiri sine infamia, possit adiri Episcopus, vt titulum reualidet, & idem possit, quando non potest Pontifex adiri cuius erat secundo conferre.

Hic posses adiungere alias duas difficultates, 17
nempe, an collatio beneficij facta illiterato, sit nulla ante sententiam Iudicis, de quibus dico infra *in cap. fin. quæst.* 1. vers. *ad tertiam*, & vers. *ad quartam* &c.

Ad Text. in Cap. A multis IX. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus ordinandus oportet, vt antea à sexto mense fuerit Subdiaconus ordinatus. Sed quid post Bullam Gregorij XIV.* num. 2. & 3.

3 *Episcopus vt consecretur, debet prius ordinari Presbyter*, n. 6.

4 *Collatio ordinis Episcopalis, non Sacerdoti, num valeat, &* num. sequentib.

5 Cap. 2. Trid. sess. 22. de reform.

7 *Ordo Episcopalis necessariò includit Presbyteratum.*

8 *Professus*

8 *Professus nondum nequit eligi in Abbatem.*

9 *Ordo Subdiaconatus annumeratur inter sacros.*

1 TExtus iste loquitur de ordine, in quo debet esse insignitus ille, qui est eligendus in Episcopum; cumque iam dixerim plura *sub titulo de electione circa personas sic eligendas*, & hic decidat Pontifex; quod quia iam hodie sine dubiò Subdiaconatus Ordo, sit sacer, iuxta quæ adduxi supra *in Rubrica, & in cap.1. & 3.* cum aliis; ideo nunc expendo oportere in Episcopum ordinandum in sacro ordine antea saltim sex mensium spatium constitutum fuisse ex Concilio Tridentin. *sessione 21. de reformatione cap. 2.* vt tradunt Franciscus Leo *in Thesauro fori Ecclesiastici 1. parte, cap. 3. numero 9.* Campanillus *in diuers. Iuris Canon. Rubrica 7. cap. 6. numero 45.* Vgolinus *de officio Episcopi 1. parte, cap.1. §.2. num.1.* Didacus de Arroyo *de Sacram. cap. de Episcop. numero 6.*

2 Sed cum textus noster videatur exegisse ordines sacros, Diaconatus, & Præsbyteratus, vt patet *ibi* in vers. *sacros* (inquit) ex textu *in cap. nullus dist. 60.* imò & Bulla Gregor. XIV. publicatu 15. Maij 1590. etiam plurali numero vtatur, dici videtur, vt hic ordinandus, sit ante sex menses sacris ordinibus initiatus, quemadmodum, & ante Concilium disposuerat textus *in cap. osius 61. dist.* ibi, *Sed non eligitur aliquis, nisi in sacris ordinibus constitutus*, vt tradit Campanillus *in diuers. Iuris Canon. Rub 11. cap.7. num.8.* Barbosa *de officio Episcopi part.2. allegat.1. num. 36. & 37.* ergo, etsi textus noster in finalibus verbis admiserit iam sine dubio post Canones antiquos ad Episcopatum illum, qui promotus fuerit in ordine tantum Subdiaconatus, qui sacer est, sequitur vt sit standum Bullæ Gregorij XIV. relatæ vt posteriori; & in hunc modum videtur loqui hîc Barbosa *sub num. 2. in fine.*

3 Verùm etsi glossa fin. *in cap. vnico de Clerico per saltum promoto*, D. Thomas *in 4. sentent. dist.24.* Borgon. *de irregularit. part.5. Rubrica de Clerico per saltum promoto num. 5.* Syluester *verb. Ordo numero 1.* Emanuel. Sa, *eodem verbo numero 25.* Bonacina *de censur. extra Bullam disput. 3. quæstione 1. puncto 2. numero 7.* Salzed. ad Bernard. Diaz *cap. 24. addit. 1.* Henriquez *in summ. lib. 10. cap.7. numero 3.* Azorius *institut. moral. part.2. lib.3. cap.30. quæstione 9.* Maiolus *de irregularit. lib.4. cap.12. numero 3.* dicunt Episcopalem ordinem non suscipere, qui Sacerdotio caret.

4 † Tamen existimo, vt etsi Sacerdotium non præcesserit, valida sit ordinis Episcopalis collatio: nam præposteratio in collatione ordinum non vitiat, licèt executionem impediat, vt docent post Ioannem Andream, Ancharan. & alios Rendina *promptuar. recept. sentent. Rubric. 38. numero 6.* Pornar. *de Sacrament. Ordin. numero 5. cap. 6.* Campanillus *supra Rubric. 10. cap. vnico, numero 3.* Couarruu. *lib. 3. variar. cap. 10. numero 16.* & Alzedus; quem sequitur Barbosa, *dicta allegatione 1. numero 38. part. 2.* post glossam, & Doctores *in cap. solicitudo distinctione 52.* & ita iuxta modum prædictum venit intelligendus idem Barbosa dum *in pastorali parte 1. titulo 1. c. 5. sub num 44.* inter qualitates requisitas, vt quis eligatur Episcopus, legitimè ponit in vers. *tertiò*
illam quod in sacro Præsbyteratus ordine antea
saltim sex mensium spatio fuerit constiturus. † 5
Vt statuit Concil. Trid. *sess.22. de reform. cap.2.* vbi
idem Barbosa cum pluribus aliis tradit prædicta,
& alia, qui textus illud non dicit, sed quod sit
in ordine sacro constitutus, quasi, vt intelligas
pèr dictam Bullam Gregorij XIV. oportere sic
eligendum esse omnibus ordinibus sacris initiatus
ante electionem ad Episcopatum, sed prærequiri,
vt omninò necessarium, cum ex dict. Trid. suffi-
ciat, vt sit in sacro ordine. † Quare etiam hodie 6
ex textu nostro, qui Subdiaconatus ordine insig-
niùs sit iam in ordine sacro perinde in eo solo
ordine eligi non repugnare. Aliud inquam vide-
retur esse de Episcopo iam electo consecrando,
quia cum consecratio spectet ad ipsum ordinem
Episcopalem, tunc solus ordo Subdiaconi, aut
Diaconi non sufficeret, nisi & insimul esset iam
Præsbyter factus; ad tradita *in cap. transmissa de*
electione: & sic in terminis Becanus *de Sacrament.*
Ordinis quæst.3. numero 3. 4. & 5. † Vbi probat 7
ordinem Episcopalem includere Præsbyteratum;
etsi dicat ibi sub vers. *secunda obiectio*, quod si ali-
quis ordinaretur Præsbyter, qui anteà non fuisset
Diaconus, esset verè ordinatus; quia respondet
non esse simile, quia Præsbyteratus non inclu-
dit essentialiter Diaconatum, sicut Episcopa-
tus includit Præsbyteratum: quæ intelligo de
Episcopo non solum electò, sed iam conse-
crato.

Pro ampliatione huius textus applicabis quæ 8
notaui supra *in cap. cum in Magistrum 49. & in*
cap. 37. 38. 13. & 27. de electione, vbi quod Mona-
chus non professus, nequit eligi in Abbatem su-
mendo argumentum ad rationem, de qua hic, vt
in ordine sacro constitutus, non eligatur Episco-
pus. Videbis *in cap. seq. 10.*

Et ad vers. ibi: *Hos si quidem solos primitiua* 9
Ecclesia legitur habuisse, & ibi: *In quo Subdiaco-*
natus Ordo sacer minimè dicebatur, super hoc no-
tat Barbosa *hic num. 7.* vt videantur Marcus An-
ton. Capic. *in tractatu de perpetua const. Sacerdot.*
cap.7. Campanillus *in Rubrica Iuris Canonici Ru-*
brica 2. cap.10. de quo non loquor, cum vt suprà
dixi *in Rubrica, & in titulo de temporibus ordin,*
Subdiaconatus sit vnus ex sacris ordinibus absque
dubio aliquo sed à quo tempore innuit textus
noster in verbis ibi: *Verùm cùm hodie Subdiaco-*
natus Ordo inter ordines sacros computetur, sicut
Vrbanus Papa II. sub his verbis expressit, erubes-
cant impij, & intelligant indicio Spiritus
Sancti eos, qui in sacris ordinibus
Præsbyteratu, Diaconatu,
Subdiaconatu,
&c.

QVÆSTIO

QVÆSTIO I.

An Laicus poßit eligi in Episcopum? Et an cum quis eligitur, seu consecratur Episcopus, debeat promittere continentiam? Et an Subdiaconus debeat continentiam vouere expreßè, aut tacitè, cùm ordinatur, sicut facit qui ordinatur Diaconus, & Præsbyter? Et an hæc obligatio sit à natura ordinum sacrorum, seu ex iure tantum Ecclesiæ? Et an sacer ordo ante rationis vsum, aut post eum ante pubertatem, obliget ad continentiam; & sic vt cælibatus sit de eius essentia?

SVMMARIVM.

1 *Eligi in Episcopum nunquam potest Laicus; quantumvis scientia polleat, & prudentia, nisi primo fuerit Ostiarius*, vt numero 2. *vel nisi dispensatum esset*, vt numero 3. & 4.

2 *Episcopus fieri nequit, nisi qui ordines singulos, vsque ad Præsbyteratum susceperit.*

3 *Concil. Aurelianum* cap. 9. auth. de Sanctissimis Episcopis, §. damus autem licentiam, cap neophitus 61. dist.

4 *S. Nicolaus, S. Seuerus, D. Ambrosius, Martinus, & Augustinus Laici, siue Neophiti, fuerunt electi in Episcopos, & Archiepiscopos.*

5 *Episcopus, dum consecratur non tenetur amplius votum Castitatis promittere, quàm quod emisit in ordinibus sacris.*

6 *Continere debet Episcopus, vt subditis, bonum præstet exemplum.*

7 *Castitas omnibus est necessaria maximè Ecclesiæ Ministris.*

8 *Status coniugalis non habet repugnantiam cum ministeriis Episcopalibus. Sed tantum ex quadam decentia; sic vt non transeat in præceptum, secluso Iure Ecclesiastico, latè à* num. 13.

9 *S. Dionysius Areopagita, cum esset coniugatus fuit electus Episcopus Atheniensis à Diuo Paulo.*

10 *Continentia in statu Ecclesiastico, est accidens ex statuto Ecclesiæ, &* n. 13.

11 *Subdiaconus tenetur ratione ordinis ad castitatem seruandam; etsi expreßè eam non promitteret, &* n. 12.

12 *Clerici ad sacros ordines promoti, tacitè Castitatem seruandam promittunt.*

13 *Orientalis Ecclesia non admisit promittere Castitatem in susceptione sacrorum ordinum.*

14 *Matrimonium non Iure Diuino, sed tantum Ecclesiastico est prohibitum suscipientibus ordinem sacrum.*

15 *Matrimonij vsus est licitus iure naturali.*

16 *Ordo sacer non dirimit matrimonium ratum tam celebratum.*

17 *Continentia in ordinandis, cœpit esse annexa ordini sacro à* num. 388. *à Siricio Papa præcepta.*

18 *Cælibatus non Iure Diuino, sed Ecclesiastico adiunctus fuit ordini sacro contra aliquos.*

19 *Papa dispensare quest cum promotis ad sacros ordines, vt matrimonium contrahant.*

20 Cap. ad Monasterium de statu Regularium.

21 *Castitatis lex semper fuit conuenientissima in Sacerdotibus.*

22 *Continentiam non tenetur obseruare, qui impubes fuerit ordinatus, nisi post pubertatem ratificet, saltem tacitè ordinationem suam. Et* numero 23. *quid si fecerit obligationem ibi.*

23 *Puer nondum pubes, sed habens rationis vsum in sacris ordinatus, obligatur ad castitatem.*

24 *Impubes ante vsum rationis ordinatus in sacris, si pubes factus non ratificauit, potest contrahere matrimonium.*

25 *Ordinatus metu, quando teneatur ad continentiam?*

26 *Castitatis votum emissum ab ordinato in sacris, qualiter differat a facto per profitentem Religionem, remissiuè.*

27 *Continentia promissio, etiam à Clero iuxta statum Episcoporum, non obligabit minores ordines recipientes.*

AD primam quæstionis partem, suppositis 1
quæ notaui supra *in Rubr. & tit. de elect.*
vbi qui possint eligere, seu eligi; nunc pro materia textus nostri, & quæ notaui *in cap. cum in cunctis* 7. eodem, vbi de qualitatibus eligendi ad Episcopatum, nunc breuiter respondeo videri ex doctrina textus nostri, vt nunquam possit eligi in Episcopum Laicus homo, quantumvis scientia, & prudentia polleat, vt habetur *in cap. hoc ad nos* 59. *dist. & in cap. miramur, & in cap. statuimus, §. his omnibus* 61. *dist. & in cap. exigunt* 12. q. 7. & inquit Innocent. Papa in cap. *miserum* dist. 61. *Miserum eum fieri Magistrum, qui nunquam fuit discipulus, eumque summum fieri Sacerdotem, qui in nullo gradu vnquam obsequutus fuerit Sacerdoti*, & Celestinus inquit in cap. *quid* 61. dist. *Quid proderit per singula stipendia Clericos militasse, & omnem egisse in Dominicis Castris ætatem, si hi, qui futuri sunt Sacerdotes ex Laicis requirantur, qui vacantes sæculo omnem Ecclesiasticum ordinem nesciunt*; & iterum alloquitur verbis sequentibus: *Sacerdotium non debere inter cætera ministeria in hoc vilius reputari; vt quod difficilius impletur, facilius imbuatur.* † Et sic qui meretur assumi 2
Episcopus, non est ordinandus, nisi primo fuerit Ostiarius, deinde Lector, postea Exorcista; inde Acolytus; demùm vero Subdiaconus, & postea Præsbyter, vt Caius Pontifex constituit, teste Damasio.

Sed cum Concilium Aurelian. *in cap. 9. de Laicis ad Episcopum assumendis*, cum quo concordat 3
auth. de Sanctissimis Episcop. §. damus autem licentiam, loquens sequentibus verbis: *Nullus ex Laicis absque annua conuersatione præmissa, Episcopus ordinetur; stavt intra anni ipsius spatium a Doctis, & probatis viris disciplinis, & regulis spiritualibus, plenius extruatur, aut cum supplenda est Clericalis penuria, præmissa sex mensium conuersatione.*

Et S. Nicolaus Laicus, fuerit in Episcopum 4
electus,

electus, & D. Seuerus ex Lanificio, fuerit in Archiepiscopum assumptus, & Sanctus Ambrosius ex Neophito fuerit Medialem. Archiepiscopus factus qui de se loquutus est sequentibus verbis *in cap.* Neophitus 61. distinctione: *Neophitus prohibetur ordinari, ne extollatur in Superiorem; sed si non deest humilitas competens Sacerdotio, vbi causa non haeret, vitium non imputatur; itaque ordinationem meam occidentales Episcopi Iudicio, orientales etiam exemplo probarunt.* Ex quibus colligitur laicos non prohiberi eligi in Episcopos, vt referens Gratianus prædictos casus, *in dicto cap. statuimus §. his omnibus distinctione* 61. loquitur dicens quod quilibet laicus ex merito suæ perfectionis, Clericalem vitam transcendit; & quod eius potest rata haberi electio, *ex cap. Osius cum sequent. dicta distinct.* 61. imò cum referat Barbosa plura de Neophitis ordinandis, & eligendis ad beneficia *in pastorali pars.* 1. *glossa* 17. *per totum*, vbi etiam loquitur de statutis circa sanguinis puritatem, quæ debet concurri in ordinandis, & eligendis, omnino ibi videndus ipse, *in dicto cap.* 3. *part.* 1. *tit.* 1. *sub numero* 45. *&* 46. ait quod Martinus Turon. Episcopus, & Augustinus Hyponen. & alij ex Neophitis, fuerunt Episcopi constituti, dicens quod dispensatur cum Laicis, & Neophitis, vt possint Episcopi fieri propter merita personarum, & Ecclesiarum vtilitatem, vel necessitatem, *ex cap. cum nobis in fine de elect.* qui loquitur de Subdiacono propter prædictam vtilitatem, & necessitatem eligendo in Procuratorem Ecclesiæ, de qua ibi, quod distinctissimum videtur. Vnde in praxi apud nos Hispanos rarò aut nunquam videmus non ordinatos laicos ad Episcopatus nominari per Regem; quantumvis probatæ vitæ sint.

5 Ad secundam quæstionis partem; etsi inter dona, quibus Episcopus debet pollere sit vnum pudicitiæ, & castitatis, vt magis sanctorum exemplis comprobat latè videndus Barbosa *in pastorali parte* 1. *titulo* 2. *glossa* 8. verbo *pudicum*: Tamen non video quod in actu Consecrationis, teneatur expresse, aut tacitè; emittere castitatis votum, quo strictius obligetur, quam eo, quod promittit, quando ordinatur in sacris.

6 Et sic existimo quod propter obligationem
Pastoris, debet continere, vt subditis bonum
præstet exemplum, iuxta quod dicit Diuus Au-
7 gustinus Serm. 249 de tempore. † *Omnibus,*
inquit, *castitas pernecessaria est, sed maximè*
Ministris Christi Altaris, quorum vita aliorum
debet esse eruditio, & assidua salutis prædicatio;
tales enim decet Dominum habere Ministros, qui
nulla contagione carnis corrumpantur, sed potius
continentia castitatis splendeant, & totis honestis
fulgeant in populo exemplis. Nec de nouo aliud
votum facere continentiæ, præter quod facit,
cum ordinatus Subdiaconus, Diaconus, ac
Præsbyter, vt dico quæstionibus sequenti-
bus.

8 Quare etsi status Episcoporum sit perfectior religiosi, vt tradunt Doctores 2. 2. *quæstione* 184. *articulo* 7. cui tamen Iuri Diuino, & essentialiter annexa castitas est, vt probauit latè Sanchez *de matrim. lib.* 7. *disputatione* 25. *numero* 8. tamen castitatem illi soli annecti ratione ordinis sacri solo Iure Ecclesiastico, probat benè idem
Sanchez *dicto lib.* 7. *disputatione* 27. *numero* 7.
ex eo quia status coniugalis, non habet re-
pugnantiam cum ministeriis Episcopalibus, sed
tantum ex quadam decentia, & honestate,
oportet Episcopum à coniugio abstinere; quod
secluso Iure Ecclesiastico non transit in præ-
ceptum; & quia Diuus Paulus 1. *Timoth.* 3. &
ad Titum 1. probat, vt oportet Episcopum
esse vnius vxoris virum; (quod qualiter intel-
ligatur, benè ex multis Barbosa *in pastorali*
parte 1. *titulo* 2. *glossa* 4. *per totam.*) † Et ipse 9
Paulus elegit in Episcopum Dionysium Areo-
pagitam Atheniensem, vt in eius vita refertur;
quem tamen coniugatum fuisse constat *ex cap.* 17.
Actuum Apostol. & Turonica Synod. 2. *Ca-*
none 13. *&* 14. vxorem Episcopi appellat Epis-
copum, & idem Sanchez *dict. lib.* 7. *disputa-*
tione 28. *numero* 13. cum Ledesma, dixit Epis-
copo confirmato, nondum tamen ad sacrum
ordinem promoto, & per consequens nec con-
secrato nullo iure interdici resilire, & ad nuptias
transire, vbi reddit rationem, quam trado infra
vers. *ad quartam.*

Ad tertiam quæstionis partem, an Subdia- 10
conus debeat continentiam vouere; cùm ordi-
natur expresse, aut tacitè? Et vt respondeam
præmitto, vt non sit de substantia ordinis Sub-
diaconatus, sed tantum accidens ex statuto Ec-
clesiæ, vt dicunt D. Thomas 2. 2. *quæstione* 88.
articulo 11. Beller. *de disciplina clericali* §. 8.
numero 9. Barbosa *in pastorali parte* 2. *allegatio-*
tione 15. *numero* 21. Rota *diuers. parte* 1. *deci-*
sione 560. *numero* 10. *& decisione* 361. *numero* 11.
vnde etsi antiquitùs, & iuxta verba textus nostri
ibi, nisi qui se castè victurum promiserit co-
gerentur promouendi ad Subdiaconatus ordi-
nem expresse polliceri, vt patet ex textu *in cap.*
nullum, cap. præterea, cap. quando 28. *distin-*
ctione, vbi Doctores. † Tamen postea ex Con- 11
stitutione Martini Papæ, nemo ordinandorum
tenetur hanc continentiam expressis promittere
verbis, sed tacitè, vt silentium ordinati pro con-
sensu reputetur, subdens ne promoueretur,
asseuerans se non velle continentiæ voto ex pro-
missione detineri *ex cap. Diaconus* 27. *distinct.*
& cap. Diaconi 28. *distinct.* † Sic, vt cum Cle- 12
rici ad Sacros ordines promouentur, tacitè ca-
stitatem promittere censentur, hoc est non ex-
presse, sed facto ipso: nam licèt voueant, at
facto ipso, & opere profitentur castitatem per
Sacrorum ordinum susceptionem, *cap. quan-*
do, cap. de his, & cap. præterea 28. *distinct.*
Decianus *in cap. at si Clerici numero* 227. *de Iu-*
dicijs, Alphons. Curpas *in repetit. textus in cap.*
oportebat 79. *distinct.* versic. *explicatur de Car-*
dinalibus, articulo 1. *cap.* 16. Monald. *cons.* 69.
numero 6. *libro* 2. quos refert Carolus de Graff.
de effectibus Clerical. in præludio numero 4. Fran-
ciscus Mendoza *in libro* 1. *Regum capit.* 1. Mi-
chaël Medio. *de Sacror. Virgin. contin. libro* 5.
cap. 2. Cardinalis Bellarmin. *lib.* 1. *de matrimonio*
cap. 21. Azor. *instit. moral. parte* 1. *libro* 13.
capit. 12. *quæstione* 6. Vasquez *tom.* 3. *in tertia part.*
disputatione 249. *cap.* 2. *&* 3. Sanchez *de matri-*
monio lib. 7. *disputatione* 27. *numer.* 10. Basilius
Pontius *in simili tractat. libro* 7. *cap.* 27. *nu-*
mero 7. Torreblanca *in pract. Iuris spirit. li-*
bro secundo, capit. 15. *numero* 47. Barbosa *hic*

numero 4. & sic iam hodie æqualiter, sicut in ordinatione Diaconatus, & Præsbyteratos, hoc tacitum votum emittitur, sic, & in Subdiaconatus ordine; quia est sacer sine controuersia, vt supra dixi *hic*, & *in Rub. huius tituli*, & *de temporibus ordin.*

13 Ad quartam quæstionis partem, an continentia proueniat essentialiter ab ipso ordine ex natura, & essentia ipsius, vt imperata iure Diuino, aut sit inducta iure Ecclesiastico? Et quia disputat ex multis omnino videndus Sanch. *dict. lib. 7. de matrim. tota disp. 17.* plura iura expendens; etsi ipsa ibi existimet *num.* 10. probabilius eam obligationem consurgere immediatè, non ex constitutione Ecclesiæ, sed ex voto Castitatis, quod Ecclesia suo præcepto annexuit ordinibus sacris, quia quamvis Ecclesia neminem possit absolutè cogere ad continentiam, quod sit res meri consilij, *cap. integritas* 32. *quæstione* 2. at in ordine sacro, quem confert, potest apponere conditiones, & leges iustas illi statui conuenientes, qualis est, vt ad illum promotus, castitatem voueat, sicut quilibet in rei suæ traditione potest legem apponere, *l. in traditionibus ff de pactis*; & sic etiam contingere, sicut religionis approbatæ gestatione, habitus professorum, & exercitio actuum illis solis competentium inducitur tacita solemnis professio sic tenens, *ex cap. 1. 28. distinctione*, & *ex dict. cap. Diaconi*, & *ex cap. cum olim, de cleric. coniugat.* probans à contrario sensu ex verbis ibi: *nos igitur attendentes quod Orientalis Ecclesia votum continentiæ non admittit*: ex quibus infert quod Ecclesia Occidentalis, quæ est Latina, habet id continentiæ votum ordinibus annexum, & appellari votum *in cap. vnico de voto lib. 6.* & *in extrauag. Ioan. 22. antiqua de voto*, & in Concilio Tolet. 2. relato, *in dicto cap. de his distinctione* 28. & de hac sententia contrariam improbantem adducit ex Theologis 26. Doctores, & ex Iurisperitis alios 25. cum aliquibus glossis relatorum capitum.

14 Verùm quòd prædicta obligatio descendat à mero iure Ecclesiastico, positiuo, & non de iure Diuino probatur: nam quamvis ordo suapte natura, quandam afferat congruentiam, decentiamque Castitatis matrimonio repugnantem; non tamen ex se parit virtutem præcepti, vt eo ipso quod Christus Sacramentum ordinis instituerit, sit sacro ordine initiatis, matrimonium iure Diuino interdictum: nam licèt sit aliqualis traditio in ordine sacro; non tamen est totalis, sed ad cultum Dei, & Diuinum officium, cui traditioni non repugnat matrimonium iure Diuino,
15 cum tale præceptum nullibi reperiatur, † imò nec iure naturali, cum ex eo alioquin sit licitus matrimonij vsus, & permissum Græcis; quando matrimonium est initum ante ordines, *ex dicto cap. cum olim de Clericis coniugat.* & Diuo Gregorio *libro 1. epistola* 42. Subdiaconis Siciliæ concessit posse vti matrimonio ante ordines contracto.

6 1 Et confirmatur; quia si iure naturæ ordo sacer pugnaret cum matrimonio, essentque incompatibilia, dirimeret vtique ordo sacer matrimonium ratum præcedens instar professionis solemnis, cuius contrarium definitum est *in dicta extrauag. antiqua Ioannis 22. de Voto*; deinde quia Trident. Concil. *Canon. 9. sessione* 24. videtur apertè lex hæc de Clericorum cælibatu vocari Ecclesiastica, & Calixtus primus *in cap. Præsbyterus dicta distinct.* 27. appellat eam Ecclesiasticam, ibi: *Contracta quoque matrimonia ab huiusmodi personis disiungi iuxta sacrorum Canonum definitiones iudicamus*: sic idem Sanchez *dict. disp.* 27. videndus *num.* 5. & 6. hanc comprobans cum 22. Theologis, & 14. iurisperitis, qui *n.* 8. satisfacit fundamentis sententiæ asserentium de iure Diuino esse, quæ retulit ibi *numero* 3. & 4.

Quam sententiam ego aptè probo *ex cap. plurimos* 82. *dist.* vbi Siricius Papa circa annum 388. instituit, vt continentia cœpisset esse annexa ordini sacro, vt dicit etiam glossa *in cap. cum in Prætoria*, verbo *qui Sacramentis* 84. *dist.* quam postea confirmauit Innoc. Primus anno 408. vt videtur deduci *ex cap. proposuisti* 88. *dist.* vel quod florere incœpit à tempore Leonis I. qui sedem Petri occupauit anno Christi 440. vt colligitur ex quadam ipsiusmet epistola 83. *cap.* 4. ad Anastas. Episcopum Thessalonicensem, cuius verba refert Marchinus *de Sacramento Ordinis*, *tract.* 1. 17
parte 6. *cap.* 8. *difficult.* 5. † Et sic ex multis aliis iure Ecclesiastico hanc continentiæ legem latam esse probat Barbosa *in pastorali cum multis dict. allegatione* 15. *part.* 2. *sub num.* 3. vbi dicit falsam esse sententiam eorum, qui asserunt cælibatum sacro ordini iure Diuino adiunctum fuisse adeoque nulla potestate humana, etiam Papali dispensari posse, & aliis addo Belletium *disquisition. Clerical. parte* 1. *tit. de disciplina Clericali* §. 15. *numer.* 61. Homobon. *de bonis vitæ humanæ statibus parte* 1. *cap.* 19. *propè finem*, versic. *quoad secundum.* 18

Vnde euenit, vt doceant communiter Doctores, quod Papa dispensare potest, vt promoti ad sacros ordines, matrimonium contrahant, vt docent Sotus *lib. 7. de Iustitia*, *quæstione* 4. *artic.* 2. vers. *hoc patet in 4. sentent. distinct.* 38. *quæstione* 1. *articulo* 1. versic. *dubium*, Abbas *in cap. cum olim numero* 5. *de Clericis coniugatis*, Henric. *in summa*, *lib.* 10. *cap.* 14. §. 5. & §. 8. Bellet. *dict.* §. 8. *numero* 11. Barbosa *dict. allegatione* 15. *numero* 23. qui *à numero* 24. satis explicat cum infinitis Pontificem posse dispensare cum Religioso professo, vel Moniali super voto castitatis, & continentiæ, vt matrimonium contrahat: sic cum D. Thoma *in 4 distinct.* 38. *quæstione* 1. *artic.* 4. *circa medium*, vbi Richard. *articulo* 9. Soto *quæstione vnica*, Durando *quæstione* 2. Palud. *quæstione* 4. *articulo* 4. *conclusione* 11. & aliis 22. DD. ex Theologis, & Iurisperitis, Sanchez *de matrim.* cum multis *disp.* 8. *à num.* 1. *p.* 8. & in Decalogis *lib.* 5. *cap* 2. 19

Nec obstant verba textus *in cap. ad Monasterium de statu regularium*, ibi: *Quia abdicatio potestatis, sicut & custodia castitatis à Deo est annexa regula monachali, vt contra eam, nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere*: quibus verbis nonnulli contrariam docuerunt sententiam, vt D. Thomas, quem citat Barbosa 2. 2. *quæstione* 83. *articulo* 10. & *quæstione* 88. *art.* 11. quia idem Barbosa *supra numero* 24. multis exemplis dispensationum comprobans, respondet cum Doctoribus prædicta verba textus illius intelligi in sensu composito, hoc est, durante ipso Monachatu; secus in sensu diuiso faciendo scilicet 20

de

de Monacho, non Monachum, vt latius expendo *in dict. cap.* de cuius dubio interim videbis latissimè cum infinitis eundem Thom. Sanch. *dict. lib.7. de matrim. disp.* 25. qui etiam latissimè agit *lib.8. de matrim. disp.*8. an Pontifex possit dispensare in voto castitatis ordinis sacri, seu professionis, vbi explicat etiam *dict. cap. num.* 12. *& à num.*6.

21 Sed quidquid sit de varietate temporum, in quibus fuit prædicta lex castitatis lata, & de dispensationibus, quas retroactis tẽporibus, vigẽte nimia necessitate, ac boni publici vtilitate, cum magnis Principibus Pontifices fecerunt, & propter easdem causas facere possunt in posterum; semper conuenientissima fuit in Clericis, Sacerdotibus, aut in sacris castitatis, & continentiæ lex, vt ex testimoniis sacrarum scripturarum, antiquorum Conciliorum, veterum Pontificum, Sanctorumque Patrum Græcorum, & Latinorum, illisque magnopere continentiam expedire, vt docent Iodoc Clitouæ *de cælibatu Sacerdotum*, Claudius Spencæ *de continentia Sacerdotum*. Marchinus *supr. de Sacram. Ordin. tract.*2 *p.*6. *cap.*8. Cardin. Bellarm. *lib.*1. *de Cleric. cap.*19. Fr. Eman. Rod. *quæst. regul. tom.* 3. *quæst.* 1. *art.*1. Azor. *instit. moral. p.*1. *lib.*13. *cap.*12. Torreblanca *de iure spirit. lib.*2. *cap.*15. & Sotus *de iustit. lib.*9. *quæst.*6. *art.*3. *vers. quoniam*, & Valentia *tom.*4. *disp.*9. *quæst.*5. *punct.*5. §.3. *qui* §.2. *vers. cæterum.* & idem Sotus *supra art.*2 *vers. probatur*, etiam referunt iam præfatam temporum varietatem, quibus imperata fuit castitas in Clericis; quæ adiuuatur etiam *ex tit. ne Clerici, vel Monachi*, sæcularibus negociis se immisceant, & *ex toto tit. de vita, & honestate Clericorum*, & *de Clericis coniug.*

22 Ad vltimam quæstionis partem, an qui ordinatur ante rationis vsum, vel ante pubertatem, teneatur ad continentiam? Et quia cum multis agit longissimè legendus Thomas Sanchez *de matrim. tota disp.* 30. *lib.* 7. qui referens primam affirmatiuam, & secundam mediam, sequitur *à num.*3. negatiuam sententiam in primo casu, & in secundo, etiam *à num.*6. *&* 8. alias duas referens, eandem negatiuam amplectitur; nisi post pubertatem sic ordinatus ratificet ordinem assumptum, habendo ratam promotionem suam, tum expresè, tum tacitè, non contradicendo, quia si tunc protestetur, posset ad sæculum regredi, & vxorem ducere, vt docent Abbas *in cap. vn. eo de Clerico per saltum promoto*, vbi Ioan. And. eas *n.*5. & Hostiens. *num.*2. Sotus *in* 4. *dist.*25. *quæst.*1. *art.*2. *art.*2. *conclus.*3. vers. *quod si roges*, Rebuffus *in praxi benefic. de Clericis malè prom.* glossa *num.* 10. Squillante *de Cleric. oblig. p.*1. *num.*83. Bonacina *de matrim. quæst.*3. *punct.*9. *num.*8. Basilius Pontius
23 *eodem tract. lib.*7. *cap.*29. *num.* 15. † qui expresè tenet quod puer, si ad vsum rationis perueniat, non reclamet, sed conscius obligationis continentiæ statum sequatur Ecclesiasticum; tunc ex ista tacita professione, status censetur in prædictum onus consensisse, & consequenter ab Ecclesia ad obseruantiam castitatis compelli posse, vt refert etiam Marchin. *dict. cap.*8. *de Sacr. Ordin. dis.*10. *num.*1. *&* 2. vbi tamen *num.*4. *cum sequent.* contra Mayol. Sanchez, & Squillante tenet impuberem, qui habens plenum vsum rationis, sua voluntate sacros ordines recepit, sciens onus castitatis illis annexum voto castitatis, & Diuini Officij teneri,
24 † & Sanchez notat cum aliis, *supra dicta disp* 30.

integrum esse ordinato in casibus, de quibus loquimur matrimoniũ inire, si nolit in eo ordine perseuerarẽ, quia ad nullã continentiæ legem obligatur; qui *num.*10. multis probat posse quandocumque ante pubertatem resilire, vel statim, ac pubertatem adeptus est; itavt necesse sit, ratificet pubertatem adeptus; imò addit prædictum contradicendi tempus hodie durare ad annum 16. & statim eo expleto, qui ibi tractat quando possit etiam resilire post dictum annum 16. qui alia videnda expendit *vsque ad num.* 14.

Ad quæstionem aliam, nempe, an ordinatus 25
metu, teneatur ad continentiæ votum? Sed quia longè disputat idem Thomas Sanchez *dict. lib.*7. *de matrim.* & cum multis aliis de vi, vel metu, cadenti in virum constantem, vt non teneatur sic ordinatus ad castitatem, & continentiam contra multos affirmantes, vt teneatur, & ex multis id comprobat Barbosa, vtramque etiam sententiam referens; ideo hanc negatiuam comprobabis ex his, quæ adduxi de iuramento facto metu *in cap. si vero, & cap. verum de iureiur.* nam ibi dicta seruiunt solutioni huius dubij. Et videbis quæ dixi *supra in Rub. de temporib. ordin. quæst.*3. *vers. ad vltimam.*

Quod si inquiras, in quo consistat solẽnitas voti 26
continentiæ, quod in susceptione Subdiaconatus emittitur, & qua ratione differat à voto castitatis solemni in approbata Religione; videbis Marchinum *de sacram. ordin. dict. tract.*2. *p.*6. *cap.*8. *dis.*7. & vberius disputantem Thomas Sanchez *dict. lib.*7. *de matrim. disp.*25. *&* 26.

Et an Episcopi interueniente eius consensu, 27
statuere, atque decernere possint, quod promoti ad minores ordines contineant, negatiuam partem tenet Anguianus *de legibus lib.*2. *contr.*1. *n.*26. vbi reprobat, & reprehendit Archidiaconum *in cap. certè num.*1. 12. *quæst.* 1. contra tenentem; sed si abundè desideras videre, & scire, leges Thom. Sanchez *dicto lib.* 7. *de matrimonio tota disputatione* 31.

QVÆSTIO II.

An possit Ecclesia statuere, vt initiati in minoribus, aut inposterum initiandi, sint ad matrimonium inhabiles, perdantvè priuilegium clericale, si continere nolint? Et an teneatur voto initiatus minoribus ordinibus, existimans votum castitatis illis annexum dirimere subsequens matrimonium? Et an constitutus in sacris teneatur, si non castè vixerit opere, aut mente Sacerdoti illam circunstantiam detegere? Vbi de ratione, qua Clerici in sacris tenentur ad continentiam, & castitatem?

SVMMARIVM.

1 *Castitatem obseruare nequit Ecclesia, præcipere tam ordinatis prima Tonsura, aut*

castitatis in minoribus ordinibus, secus nondum initiatis, vt n.2.& 4.

3 *Vxorem bis ducens, aut viduam ordinatus in minoribus amittit priuilegium clericale.*

4 *Ecclesia potest statuere votum castitatis, nondum ordinatis.*

5 *Ordines minores non dirimunt, nec impediunt matrimonium, sed ordines sacri sic.*

6 *Ordinatus in minoribus non peccat si matrimonium contrahat, etiam cum vidua*, n.9. *ubi*,& n.10. *an venialiter peccet si sine causa contrahit cum ea.*

7 *Religiosus nouitius intra annum Religionem egrediens, nec venialiter peccat.*

8 *Ordinatus in minoribus, si contrahat matrimonium cum virgine, adhuc gaudet duplici priuilegio clericali.*

11 *Clericus nequit renunciare priuilegio suo.*

12 *Ordines minores recipientes credendo obligari voto castitatis, verius est, vt nec voto simplici castitatis teneantur*, vt n.13. *si recipiant inualidè ordines sacros, non tenentur* num. 15.

14 *Religionem ingrediens, quam approbatam putabat, tenetur simplici castitatis voto,& quare* n. 24.

16 *Votum castitatis positiuè restitiens, cum ordinatur ille, non tenetur, nisi ex pracepto Ecclesia, vt* n.17.

17 *Votum absque voluntate vouendi, non obligat vouentem.*

18 *Ordinari volens, sed non vouere castitatem, nequit matrimonium contrahere, si ordines sacros sic receperit, qui ad alia onera ordinum tenentur.*

19 *Ordinatus in sacris scienter, etsi ignoret illis ordinibus esse annexum votum Castitatis, ad eam tenetur pracepto Ecclesia, quando ignorantia fuit inuincibilis*, vt numero 21.

20 *Ascendens ad ordinem sacrum, scit se eligere alium statum, & adscribi militia Clericorum.*

22 *Ordines sacros ignorans penitus recipere, non tenetur ad Castitatem in foro conscientia nec qui ordinatus à non Episcopo, aut cum non habuit intentionem suscipiendi ordinem Sacrum*, n.23.

25 *Ordinatus in sacris peccans contra Castitatem, tenetur in confessione sacerdoti hanc circumstantiam detegere, quam etiam tantum in mente retinuit.*

26 Cap.quia circa de bigamis, *&* n.27.

27 *Clericus in sacris castitatem non obseruans, qualiter in iure vocetur simplex fornicarius, seu puniatur, vt talis.*

28 Cap.Præsbyter 28.dist.

29 *Cælibes debent esse Christo ministrantes.*

30 *Sacerdos est templum, & vas Christi Domini, ac Sacrarium Spiritus sancti.*

31 *Manus, qua alios mundat, debet esse munda.*

32 *Graci post ordines Sacros, quare non potuerunt matrimonium inire, nec mortua vxore ante recepta cum alia contrahere.*

33 *Latini Clerici nunquam potuerunt matrimonium contrahere.*

34 *Victimas immolare Ethnici prohibebant eos, qui minimè puri ad immolandum accederent.*

AD primam difficultatis partem videtur negatiuè respondendum ex decreto Concil. 1
Tolet.2.de quo *in cap.de his* 28.*dist*.per verba ibi: quibus autem voluntas propria interrogationis tempore desiderium nubendi persuaserit, licentiam ab Apostolo concessam auferre non possumus, deinde quia continentia præcipi nequit, sed suaderi *in cap.integritas dist.*32.*quest*.1.tum etiam quia si primæ Tonsuræ aut in minoribus initiatis Ecclesia præciperet continentiam, esset ad vitam longè arctiorem contra notata *in c.gesta dist*.74. & sic defendunt, & tenent Turrecremata *in dicto cap. de his num*. 7. Syluester *matrimonium* 8. *quastione* 12. *ad finem*, Azor. *institut. moral. cap*. 13. *quastione* 4. Vasquez *de ordine disputatione* 249. *cap*. 4. *numero* 39. Barbosa *in dicto cap. de his*, in versicul. *quibus autem*, vbi notat quod Ecclesiæ integrum non est iis qui hactenus ad ordines minores prouecti sunt, conscientiæ legem indicere. † Quod intelligo cum Turrecremata,& Azor. & 2
cum Baldo *in l. rescripta num*.8 *cod. de precibus imperat. offer.* vt accipiatur de Clericis iam in minoribus promotis, sic interpretantibus textum *in dict. cap. de his* 28.*dist.*

Sed idem Azor. quem sequitur Sanchez *lib*.7. 3
de matrim. disp.31.*sub num*.4.*in fine*, dicit, vt possit Ecclesia hactenus initiatis præcipere castitatẽ aut vt omni Clericorum priuilegio destituantur, & careant, sicut etiam statuit textus *in cap. vnico de Clericis coniugatis lib*.6.Clericos ducentes vxorem bis,aut viduam destitui omni priuilegio: quæ doctrina, etsi vera, non implicat præfatæ resolutioni. † Quod verò certum admitto cum eodem 4
Sanchez, est vt respectu nondum initiatorum prima Tonsura, aut minoribus quatuor ordinibus possit Ecclesia inposterum constituere, ne ad primam Tonsuram,aut ordines minores promoueantur, nisi qui se voto castitatis solemni astrinxerint sicut præcepit de ordinibus sacris, quia non tam Ecclesia auferet tunc matrimonij ineundi potestatem, quàm ipsi suo facto ea, se ipsos priuarent eligentes sua sponte statum cui ad votum annexum est.

Differunt ergo ordines minores à sacris in eo, 5
quod minores ordines, seu non sacri, & à fortiori prima Tonsura non dirimunt,imò nec impediunt matrimonium subsequens, quia in tantum ordo repugnat matrimonio illudque impedit in quantum habet annexum votum continentiæ, sed hoc votum tantum pertinet ad ordinatos in sacris iuxta quæ dixi *quast*.1.& dico infra *in vers. ad quartam*, ergo cum tale votum non adsit respectu ordinatorum in minoribus, vt probatur ex textu *in cap. si quis eorum dist*. 32. & *cap*. 1. *de Clerico coniugato*, sequitur dicendum tenent Nauarrus *in man.cap*.25.*num*.120.Sanchez *de matrim.dict.l*.7. *disp*.31.Bonacina cum aliis *de matr. q*.3. *puncto* 9. *n*.1 Filliucius *tom*. 1.*tract*.10.*p*.3.*c*.4.*n*.129.Ægidius Trullench.*de Sacram. lib*.7.*c*.9. *dub*.13. *n*.2.

Vnde infero initiatum minoribus non peccare 6
mortaliter, si matrimonium contrahat, quia nullo iure illi prohibetur, imò quod nec peccet venialiter, si cum iusta causa recedat, & ducat vxorem, quamvis viduam. † Sicut nec peccat nouitius ve- 7
nialiter intra annum ex iusta causa egrediens, & dixit Sanchez *supra dicta disputat*. 31. *num*. 12.

nullam

nullam esse culpam, etiam si retrocedat absque
causa ducendo vnicam, & Virginem, quia non
est omnimoda, & perfecta retrocessio, per quam
retrocedens constituatur in statu, in quo est in-
8 capax exequendi munia illorum ordinum, † imò
ait quod potest illa exequi, & frui priuilegio du-
plici Clericali, iuxta textum *in dicto cap. vnico, de
Cleric. coniugat.* Sic cum Bañez 2. 2 *quæst.* 12.
art. 1. *pagina* 673. §. *fit tamen tertia conclusio*,
Couarruu. *in* 4. *part.* 2. *cap.* 6. §. 3. *num.* 3. *in fine*,
Toledo *lib.* 4. *summ. cap.* 18. *num.* 4. Azor. *lib.* 13.
9 *instit. moral. c.* 14. *q.* 14. † Vbi addit non peccare,
quamvis ducat viduam, & Syluester, *verb. apo-
stasia quæst.* 3. *num.* 7. ait Clericum primæ Ton-
suræ ex parte desertionis illius nullo modo pec-
care; qui omnes ducuntur; quia sic retrocedens
vtitur iure suo; cum non faciat contra votum,
nec contra aliquod iuris præceptum, Ægidius
Trullench. *supra sub dicto num.* 1. *sub vers. nunc fit*,
dicit quod si absque iusta causa retrocedat, ve-
nialiter peccet saltem quando ducit viduam; quia
reddit se incapacem ad obeunda munera illorum
ordinum; & hoc sic tenet Sanchez legendus *n.* 11.
& ante *à n.* 7.
10 Et prædicta doctrina vera est, etsi Angelus dict.
verbo *Apostasia*, Tabiena *in eodem verb. quæst.* 10.
num. 13. & Syluester *supra quæst.* 3. *num.* 3. videan-
tur absolutè loqui de retrocessione absque causa,
dum illam damnare videntur: nam vt dixi ex iam
relatis, & ex traditis à Sanchez *dicta disput.* 31.
num. 8. *&* 12. procedit etiam in eo, qui sine causa
11 retrocedit, cum vtatur iure suo. † Et sic bene ipse
num. 13. impugnat Abbatem *in cap. tua in fine de
apostatis*, & Angelum verb. *Apostasia, num.* 3. qui
retrocessionem factam, verbo damnant per do-
ctrinam textus *in cap. si diligenti de foro competenti*,
qui nihil ad rem facit, vt patet ex his, quæ *ibi* dixi;
cum textus ille tantum loquatur, vt non possint
Clerici renunciare fori priuilegio; quia in totius
status Clericalis est concessum; item quia minimè
est fas esse cuipiam facto ipso Clericatum desere-
re, ac Laicorum more vitam traducere; nefas au-
tem, dicere se velle renunciare.
12 Ad secundam quæstionis partem, etsi quidam
doceant recipientes ordines minores eo errore cre-
dentes, vt habeant annexum votum castitatis, sicut
ordines sacri, ac proinde non teneri non inire ma-
trimonium; sed si ineant esse validum, quia cum
in animo habuissent vouere castitatem, ligabun-
tur vtique voto non solemni; quamvis id inten-
derint, sed tantum simplici; eo quod in nullius
potestate sit votum solemnizare, nisi in religionis
professione, aut vera ordinis sacri susceptione *ex
cap. vnico, de voto lib.* 6. sentit Ioannes Andreas
in cap. Ioannes de Cleric. coniug. num. 17. ibi, Ant.
num. 13. Ancharan. *num.* 8. *quæst.* 2. Cardin. *quæst.* 1.
num. 7. Imola *num.* 14. Caëtan. *in repet. textus in cap.*
13 *ad limina* 30. *quæst.* 1. §. 4. *quæst.* 193. *num.* 453. †
Tamen nec voto simplici castitatis, & continen-
tiæ illum teneri dicendum est; quia talis non ha-
buit intentionem per se vouendi; sed quatenus
existimabat votum esse annexum ordinibus mino-
ribus, & accessoriè ad illos, sic tenent Filliucius,
& Bonacina, *vbi supra*, & Ægidius Trullench.
dict. num. 2. In vers. *quod procedit* Sanchez *dicto
lib.* 7. *de matrim. disp.* 31. *num.* 5. vers. *caterum*, qui
etiam hoc probat ex his, quæ latè scribit *dict. li-*
14 *bro* 7. *disp* 27. *&* *ibi num.* 13. † Vbi dicens profi-
tentem in religione, quam putabat approba-
tam, cum non esset, teneri voto simplicis.

† Sed si reciperet inualidè ordinem sacrum, nul- 15
lo voto teneri; eo quod in hoc casu non facit per
se, & principaliter votum castitatis, sed in
consequentiam ordinis sacri, cui Ecclesia il-
lud annexuit; ergo & multò melius in casu
nostro.
Dubium verò est an voto castitatis obligetur, 16
qui ad ordines sacros accedit sciens illis annexum
esse votum castitatis, sed illud positiuè respuit,
seu non vult se ad votum castitatis obligare: in
quo puncto breuiter dico non teneri voti ratione
ad castitatem. † Cum votum absque voluntate 17
vouendi, non subsistat, † teneri tamen ad castita- 18
tem ex statuto Ecclesiæ, quæ præcipit obseruan-
tiam castitatis illi, qui voluit ordinari, & noluit
vouere, illumque facit inhabilem ad matrimonium,
taliter vt, si hic nubat, sit matrimonium inualidum
& teneatur ad alia onera sacro ordini annexa, vt
ad horas Canonicas: sic docent Sanchez *dicto li-
bro* 7. *de matrim. disp.* 27. *num.* 12. vbi cum multis
referens alios, vt etiam teneretur ex vi susceptionis
ad votum, quia qui voluit ordinari in sacris, de-
buit velle ex voto castitatis obligari, docet etiam
Ægidius Trullench. *dicto dubio* 13 *de Sacrament.
lib.* 7. *cap.* 9. *num.* 7. ex Bonacina, & Nauarro, idem
Bonacina *de matrim quæst.* 3. *puncto* 9. *num.* 11. idem
Ægidius *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 1.
num. 7. *&* 12.
Dubitatur secundò, an ignorans esse annexum 19
ordini sacro castitatis votum, si ordinetur sit nu-
bere prohibitus? In quo puncto existimant multi,
quod si scienter ordinem sacrum recipiens, igno-
rer prorsus votum annexum ordini, adhuc tenea-
tur ad castitatis obseruantiam, non solum ex Ec-
clesiæ præcepto, sed etiam ex vi voti; quia eo
ipso quod sciens, & volens, est sacris ordinibus
initiatus; licèt ignorauerit votum annecti, emisit
tacitè votum: nam qui vnum sciens, & prudens
fecit, & vult, facit, & vult subinde ei annexa, vt
scienter suscipiens Prætoris munus voluntariè
quoque suscipit onera officio annexa; licèt ea ig-
noret, † eo, vel maximè quod ascendens ad ordi- 20
nem sacrum, semper nouit se aliam statum elige-
re, & adscribi militiæ Clericorum; qui saltem
virtualiter accedit intentione faciendi, quod facit
Ecclesia; & sic consequenter vouendi, vt Eccle-
sia præscribit; licèt ipse ignoret quid Ecclesia ve-
lit, ac præcipiat: sic sustinent Cardinalis *in cap.
cum olim in fine de Cleric. coniug.* Ibi Imola *num.* 7.
Azor. *lib.* 13. *mor. cap.* 14. *quæst.* 10. quod omnis pla-
cet Sanchez *dict. disp.* 27. *num.* 11. *in fine*, & tenent
Ægidius Trullench. *supra num.* 11. Bonacina *dict.
quæst.* 3. *de matrim. num.* 10. Hurtad. *in eodem tract.
disp.* 16. *difficult.* 2. *num.* 4. & alij contra Vasquez *in
3. p. disp.* 14. *num.* 98. idem Trullench. *in Decalog.
lib.* 2. *cap.* 2. *dubio* 1. *num.* 6. *in fine*, qui dicit *dict. n.* 6.
quod hic casus vix possit in Ecclesia Latina con-
tingere.
Ex dictis *sub vers. dubium* non improbabiliter 21
sentiunt Vincentius Goffred. *in dicto cap. olim* Ab-
bas cum eis *ibi num.* 4. Monaldus, Rosella, &
Syluester, quos refert Sanchez *supra sub num.* 10.
dicentes vt sic ordinatus tantum teneatur ex sola
Ecclesiæ constitutione, quando ignorantia fuit
inuincibilis, quia votum est lex priuata, quam
quispiã sponte sua sibi imponit, sed prorsus votum
ignorans, caret voluntate vouendi, ac per conse-
quens imponendi eam sibi legem; ergo, & Nauar.
in summ. Hispan. cap. 25. *num.* 108. ait teneri tunc
saltem ex Ecclesiæ constitutione, & Syluester

verb *matrimonium* 8. *quaest*. 12. *dicto* 2. dixit quod si ignorantia non sit inuincibilis, non excusatit, & alia adducens ex alt. Sanchez *num*. 11. ait hæc procedere, quando quispiam nouit se ad sacros ordines promoueri, & continentiæ votum ignorauit
22 illis annexum: † quia si pœnitùs ignorauit se ordinem recipere sacrum non cogi eum, ait, in foro conscientiæ continentiam seruare; eo quod non susceperit ordinem voluntariè, cum fuerit ordinatus prorsus ignorans quid in eo fieret secundùm quæ latè scribit *dict. lib. 7. de matrim. quaestione* 30. *de infante ordinato propter eandem rationem*; sed affirmat quod taliter ordinatus tenebitur in foro externo ad seruandam castitatem.

23 Vnde infero quod si ordinatus v. g. finxit se Episcopum, aut ordinatus non habuit intentionem suscipiendi ordinem sacrum, tunc ordinatus teneatur ad castitatis votum, etiam simplicis; eo quod suscipiens ordinem sacrum non vouet per se & expressè castitatem, sed tantum implicitè, secundariò, & dependenter ab ordine sacro; sed qui talem suscipiendi intentionem non habuit, aut nulliter ordinatus, nulliter ordinatus, nulliter voto adstrictus est castitatis ratione ordinis, quem verè non suscepit; ergo cum principale non subsistit, nec secundarium, & accessorium per accidens ei annexum: ita docent Coninch. *de Sacr. disput*. 20. *dubio* 14. *num*. 133. Bonacina *dict. quaest* 3. *numer*. 8. Trullench. *in Decalog. dict. lib. 2. c. 2. dub.... num*. 7. & *de Sacram. dict. cap. 9. lib. 7. dub*. 13. *num*. 5. San-
24 chez *dict. disp*. 27. *num*. 13. † Alia adducens, vbi contra Ioannem Andream, Dominicum, & Brunel. *in dicto cap. vnico de voto*, dicentes ex regula textus *in c. quidam & cap. placet de conuers. coniug*. sic ordinatum teneri saltem voto simplici reddens disparitatis rationem inter factum Religiosum, de quo loquuntur illi textus, quia profitens essentialiter ex religione, tenetur ad castitatem, non sic ordinatus, qui vt iam dixi *quaest*. 1. & *in hac quaest*. 2. tenetur tantùm ex statuto Ecclesiæ, qui in hoc nostro casu non obligatur.

Ad tertiam quæstionis partem, quia latè *sub c.*
25 *omnis vtriusque sexus, de pœnit*. dico de circumstantiis à pœnitentibus necessariò in confessione explicandis; ideo breuiter nunc dico quod qui contra castitatem peccat in sacris insignitus, tenetur Sacerdoti non solum detegere circunstantiam sui status, cum actuale carnis peccatum patrauit, sed etiam si cum mente tantum libidinosa actui consensum præstitit: argum. textus *in cap. qui viderit* 32. *quaestione* 5. ex eo quia ratione voti Clericus fornicans committit sacrilegium, docent Sanchez *de matrim. dicto lib. 7. disputatione* 27. *num*. 9. cum multis Cenedus referens plures antiquiores ad decretales, *collect*. 102. *n*. 2. Azor *instit. mor. p. 1. lib. 13. cap. 12. & p. 3. lib. 3. cap. 17 quaest*. 7. Sotus *in 4. dist. 18. quaest. 2. art. 4*. vers. *enim vero*, cum aliis Barbosa *in pastorali p. 1. alleg. 15. num. 6. & 7.* qui *sub num*. 8. cum pluribus improbat Cardinalem, & alios quos refert Sanchez *dict. disp*. 27. *num*. 21. asserentium concubitum clerici in sacris insigniti esse simplicem fornicationem per textum *in cap. quia circa de Bigamis*, ibi: *Cum eis tanquam simplici fornicatione notatis*, & per textum *in cap. Præsbyter. 28. dist*. ibi: *Præsbyter si fornicatus fuerit, vel adulterium commiserit*; qui cum multis dicit Sacrilegium committere, & teneri sic in confessione explicare peccatum illud cum sit circunstantia speciem peccati mutans, videbis Dianam, *p. 1. tract. 7. res. moral*. 4. Filliucium *in quaest. mor. tom. 2 tract. 40. cap. 9. num*. 124. Lessium *de iust. lib. 2. cap. 40. dubio 6. num*. 40. Ægidium Coninch. *dicta disp. 10. dub. 3. de Sacram. n*. 131. † & iuuat 26
textus *in dicto cap. de his* 28. *dist*. ibi *vt sacrilegi*, vt intelligit idem Barbosa supra *num* 8. qui *num*. 9. respondet ad textum *in dict. cap. quia circa de bigamis*, dicens, vt ibi dicitur fornicatio simplex; non quia non sit etiam sacrilegium, sed vt distinguatur ab aliis luxuriæ peccatis specialiori qualitate, & substantia effectus, in quæ incidit aliquando Præsbyter v. g. ab adulterio, stupro, vel incestu, vt tradit Azor. *inst. mor p. 3. lib. 3. cap* 17. *quaest. 7.* vers. *in hac*.

Sed ad mentem dicti textus potius existimo in 27
eo vocari simplicem fornicationem in ordine ad Bigamiam excludendam, quam non incurrit clericus Concubinarius supposito quod non habuit animum contrahendi matrimonium de facto; & ita vocetur simplex fornicatio ex parte affectus, vt distinguitur à copula, quæ fit cum affectu maritali, iuxta textum *in cap. nuper de Bigamis*: sic iterum expendit idem Barbosa *sub dicto n. 9.* in vers. *sed melius*, vbi dicit, vt ibi non vocetur simplex ad excludendam malitiam contrà Religionem; ob idque textum illum non vocare clericum illum simplicem fornicarium, sed tanquam simplici fornicatione notatum: sed iterum video ipsum Barbosam, *in dicto cap. quia circa num*. 3. admittere vt meliorem primam explicationem Azor. postquam retulerit ex Bellamera; ideo textum de simplici fornicatione egisse ad differentiam bigamiæ, & irregularitatis ex ea contractæ, de qua principaliter dubitabatur, an scilicet eam incurrerit Præsbyter plures habens concubinas, meritoque negari à Pontifice; quia tanquam vxores ductæ non sunt, vt requirit textus *in dict cap. nuper*. Verùm Abbas *ibi*, *num*. 5. & Hostiensis illius textus, difficultatem sentientes, aduerterunt Pontificem ibi potius debuisse edicere triplici fornicatione notatis.

Non inquam obstat textus *in dict. cap. Præsby-* x8
ter. 28. dist. in relatis verbis; quia ea nihil aliud significare videntur, nisi quod fornicatio clerici cum soluta, non est dicenda adulterium; prout nonnulli affirmabant, de quibus Menochius *de arbitr. cent. 5. casu* 418. quia videbatur dari quoddam coniugium spirituale inter Clericum & Ecclesiam; imò dicebant dari stuprum cum incestu sic Barbosa *dict. alleg. 15. num. 10. & 11.* Menochius *supra* Gutierrez *in Canonicis quaest. lib. 2. cap. 7. à num*. 37.

Ad quartam quæstionis partem respondebis 29
ex dictis supra sub dict. q. 1. & ibi *in vers. ad tertiam* verb. *sed quidquid sit* quare nunc breuiter dico eam esse rationem, vt ordinatus in sacris nequeat contrahere matrimonium iuxta textum *in cap. 1. & 2. qui clerici, vel vouentes*, *cap. vnico de voto lib. 6.* & alibi, & nouissimè in Trid. *sess. 24. can. 9.* tanquam de fide ex eo quia congruum est vt ministrantes Christo sint cœlibes, vt tradit Ægidius Trullench. *de Sacram. dict. cap. 9. lib. 7. dub. 3. n. 3.*
† Cumque sacerdos templum, & vas Domini, ac 30
Sacrarium Spiritus sancti esse debeat, indignum erit dicere eum cubilibus, & immundiciis deseruire iuxta D. Paulum *ad Rom. 13.* & *in cap. decernimus 28 dist. cap. proposuisti cum sequent 82. dist. cap. 1. & per totam 15. quaest. 8.* ex hoc nostro textu, *cap. vt Clericorum de vita, & honest. clericor*. plura refert Benedictus Ægid. *de priuilegiis honest. artis. 1.*

tic.11. & sic in illo sacræ paginæ *Esai* 52. dicitur, *mu damini qui fertis vasa Domini.*

31 Et patet ex textu *in cap.necesse* 1.*q*.1. vt munda debeat studere, esse manus, quæ alios mundare debet, vt referunt Augustin. *serm.*36.*ad Præsbyt.* D. Christostom.*lib.*6.*de Sacerdot. etenit.* textus *in cap. Maximianus* 81. *dist.*ait vt qui sancti non sunt, sancta tractare non possunt; & quod alieni effici debent à ministerio, quod viuendo illicitè polluunt.

32 Etenim nunquam fuit permissum in Ecclesiâ, etiam Græca, ordinatos in sacris transire ad matrimonium *ex cap.si quis eorum dist.*32. & sextâ Synodo generali, vt multis probat Azor. *instit. moral.tom.*1.*lib.*13. *q*.3. & 5.& ob id Græci post matrimonium initum ordinati in sacris, non possunt, mortua vxore, validè transire ad secundas

33 nuptias. † Ea enim est differentia inter Grecos,& Latinos, quod Græcis licet post matrimonium contractum ascendere ad sacros ordines, & vti matrimonio. Latinis autem minimè, dixit Ægidius *lib.*7.*de Sacram.c.*1.*dub* 5.*n*.1.benè Sanchez *de matrim.lib* 7.*disp*.28.Azor.*tom*.1.*lib* 13.*cap*.12. *quæst*.3.Bellarm.*lib*.1.*de Clericis*,*cap*.21. Bonacinà *de matrim. quæst*.3. *punct*.9. *num*.13. Trullench. *di* 1.*n*.3.*in fine*.

34 Imò & Ethinici immolare victima prohibebant eos qui minimè puri, & integri ad inmolandum accederent, vnde Tribulus *lib* 2.

Vos quoque abesse procul iubeo discedite ab aris
Queis dedit hesterna gaudia nocta venus,
Casta placent superis &c.

Et sic Cicer.2.*de legibus ad Diuos* inquit,*adeunto Castè qui secus faxit Deus ipse vindex erit*, & Demoth.*in oratione contra Timocratem*, sic ait : *Ego enim arbitror, qui sacras ædes ingrediatur qui curam Diuinarum rerum præsit eum non modo ad certum aliquod dierum tempus castum esse debere, sed per omne spatium ætatis ab istiusmodi studiis fuisse purum oportere*,tradit Barbosa *in pastor. dict. alleg*.15.*p*.2.*n*.18. & 19 Videndi Carol. de Grass. *de effectibus Cleric. in præludio à n*.25. & Thom: Doct *cons*.147.*n*.4.

Ad Text.in Cap.Tuam in Domino X. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Abbas eligi potest dispensatiuè; quamvis non sit in ætate* 25. *annorum, necessitate vrgente.*

2 *Prælatus religionis non eligitur aliquis, nisi professus expressè in ea religione, in qua assumpsit habitum;* numero 3. *fallit*; numero 6.

4 *Prælati electio vnius religionis ad aliam, est nulla, etiam si dignus non reperiretur in illa, qui posset eligi.*

5 *Abbatia beneficia administrationem habentia, solus Pontifex non professis conferre potest.*

6 *Monachus in minoribus ordinibus potest eligi in Abbatem; quando alius nequit reperiri dispensatiuè, ne sit contra iuris regulam relatam* n.7.

7 Cap. cum Monasterium 13. de electione *n*.6. & 8.

8 *Postulatio non professi in Abbatem quando fiat.*

9 *Abbas eligi potest si Subdiaconus tantum est; non tamen consecrari nisi iam sit Præsbyter, vt accidit in Episcopo.*

10 *Abbas est potius nomen solicitudinis, quàm honoris, aliter videtur n.*11.

11 *Abbatia, vel Episcopatus suscipi non debent de manu laici.*

12 *Nomitius potest eligi ad Dignitatem Episcopalem.*

13 *Abbas eligi nequit Monachus infamis; etsi aliter videatur*, sub numero 10. in fine.

14 *Abbas eligendus debet esse natus ex legitimo matrimonio.*

15 *Regulares omnes pœnitentiati in sancto officio, sunt omnino inhabiles ad Dignitates, & Prælaturas; etsi pœnitentias compleuerint.*

16 *Abbas eligendus non debet esse corpore vitiatus, simoniacus, homicida, Apostata, periurus, prodigus, neophitus, seu patiens defectum aliquem animæ, seu Corporis.*

18 *Ordinator non debet preces Carnales recipere.*

19 *Christus Dominus asperè loquutus fuit ad consanguineos suos, quoties cum eis negotium intercessit.*

20 *Sanguinis iure non succeditur in beneficiis, nec hæreditario.*

21 *Collatio precibus ex carnali affectu, quando sit simoniaca, remissiuè.*

22 *Studere licitum est spe promissionis habendæ in Ecclesia.*

DE ætate 25. annorum requisita, vt Mona- 1
chus in Abbatem eligi queat, dixi supra *sub cap.*1.*hoc tit.* Et quod qui eligitur in Abbatem & Prælatum suæ religionis, debeat esse professus in ea; notaui supra per textus *in cap*. 13. 27. 37. 38. & 49. *de electione* : quare quod hic habetur exhorbitat à regula; sed de ratione quare Abbas ex necessitate potest dispensatiuè eligi, quamvis in minoribus ordinibus constitutus, quod ait hic Barbosa in hoc textu fuisse dispensatiuè admissum necessitate vrgente, iuxta declarationem glossæ hic, quæ bene proponit, & resoluit.

Cumque regula iuris sit,vt eligendus in Abbá- 2
tem, & Prælatum regularem debeat esse expressè professus iuxta textum expressum *in cap.nullus*,vbi DD.*de electione lib.*6. Rebuffus *in tract.de pacificis possessor.num*.180.Azor.*instit.moral. p*.1.*lib*. 12. *cap*.2.*quæst*.12. Seraphinus *decis*.647. Layman. *in quæst.canon.de Præl.Eccles.quæst*.190.*in fine*. Sigismundus à Bononia *de elect. dubio* 90. *à numer*. 2. Tamburin.*de iure Abbatum tom*.2. *disp*.50. *q*.10. Barbosa *de iure Eccles.*cum aliis *p*.1.*cap*.17.*à n*.31.
† Vbi cum multis aliis *num*. 33. ait quod debet 3
emitti professio expressa in ea religione, in qua assumitur, secundùm ea, quæ latè dico *sub cap*. 4. 8.& 16.*de regularib.* † taliter vt si Religiosus eligatur in Abbatem,vel Prælatum alterius religionis talis electio sit nulla, vt probat *Clem*. 1. *de elect.* sic cum relatis, & aliis; imò Suarez *de religione tom*.4.*tract*.8.*lib*.2.*cap*.3.*n*.11.*in fine*, subdit procedere etiam si dignus non reperiretur in illa religio-

ne, qui possit eligi : qua de re legere poteris *c.21. in Trid.sess.25.de regularib.*

5 Et sic Gonzalez *in regula 8.Cancellaria glossa 8. n 78.* subdit Sacram Congregationem *sub die 12. Decembris* 1585.censuisse neminem,præter Summum Pontificem posse conferre Abbatias, & beneficia, administrationem habentia, nisi professis iuxta Canones, & docet etiam Ioannes Maria Nouar. *in Lucerna regular.* verb. *Abbatia numero 2.*

6 Sed cum Pontifex *in cap.cum Monasterium 13. de electione*, dicat quod potest postulari in Abbatem non professus, si ex aliqua bona causa fiat talis postulatio, vt docent Præpositus *in cap. sicut 2. num.3.dist.48.* Dominic.*in dicto cap.nullus*, Valerius Reginald.*in praxi fori Ecclesiast.pœnit.lib.30. tractat.3. num.102. in fine*; idcò benè Pontifex in reatu nostro decidit, vt Monachus in minoribus possit in Abbatem eligi absque eo, quod ascendas ad maiores, quando alius reperiri nequit, vt docet cum multis Barbosa *hic n.1.*

7 Nec obstat dicere requiri eligendo in Abbatem, vt sit Præsbyter, vt docent Abbas *hic num.3. & in cap.1.num.2.eodem titulo*, de quo leges quæ ibi adduxi, tam circa ætatem, quam ordinem, debent habere, Abbas, Guardianus, seu Prior pro monasteriis eligendi, Angelus *in summ.* verbo *Abbas*, Syluester *in eodem verbo, etiam num.1.* Lælius Zechius *de Repub.Eccles.cap.25.num.1.* Fr. Eman. Rodriguez *quæst.regul.tom.1.quæst.15.art.1.* Azor. *instit.moral.p.1.lib.12.cap.20.quæst.1.* Cardinalis Tuschus *tom.1.litt.A, conclus.4.num.3.* aut saltim in ordinibus sacris constitutus, si credimus Biaxio *de elect.p.2.* Ægidio *cons.5.num.21.& 22.* Seraphino *decis.647.num.3.* argum. eorum quæ dixi supra *in cap.proximè præcedenti.* Quia respondeo regulam textus nostri non esse vniuersalem;imò exceptionem à regula;& ideo sentiunt Doctores hic, & Barbosa cum illis casum textus nostri procedere dispensatiuè sicut iam dixi *num.præd.* cum Gonzalez, & aliis relatis à Barbosa *de Iure Ecclesiastico.*
8 † qui etiam ait *in dicto cap.13. de electione*, ex Roderico à Cuñha *in dict.cap.sicut, num.18.* postulationem non professi in Abbatem, de qua *in dict. cap.13.* procedere, dum tamen talis postulatio debeat peti à Papa, & non ab alio inferiore.

9 Et licèt Tamburinus *de Iure Abbat.dict.tom.2. disp.5.quæst.12.* quam sequitur Barbosa *dicto c.17. de Iure Ecclesiast. num. 34.* dicat cum multis verius esse, vt eligendus Abbas, debeat iam esse Præsbyter, nec sufficiat vt sit Diaconus. Tamen hanc difficultatem dissoluo distinctione habita *in dicto cap.præced.* circa electionem Episcopi, qui potest eligi & confirmari, dum est Subdiaconus, consecrari non nisi Præsbyter; Quod si hanc partem non admittas, cum in Abbate non subsequatur consecratio, fortius inquam admittes, vt sine distinctione possit Subdiaconus eligi, nulla habita distinctione; dum tamen sit in ætate annorum 25.aptus, vt Præsbyter fiat vt dixi *in dicto cap.1.hoc tit.*

10 Et confirmari videtur; quia vt dicit Stephanus Gratianus *discept. forens. cap.270. num.26.* Abbas est potius nomen solicitudinis, quam honoris, & glossa hic verbo *non ascendat*, quam sequuntur Ioan.Monach. *in cap. Inquisitores num.1.de hæret. lib.6.* Archidiacon. *in cap. fraternitatem in medio 71. dist.* quatenus in ea dicitur Abbates non habere Dignitatem, sed tantum officio potiri; ex eo quod infamia notatus possit in Abbatem eligi.

Quod dictum Barbosa *hic* non admittit *num.2.* 11
vers. *cæterum* per textum *in cap. si quis deinceps 16. quæst.7.* quatenus decidit de manu Laici Episcopatum, vel Abbatiam suscipi non debere: vbi *in fine* dicit similiter etiam de inferioribus Ecclesiasticis Dignitatibus constituimus, vt firmat glossa vltima *in cap. expediuisti de corpore vitiat.* Lapus *alleg. 84.* Hieronymus Rodriguez *in compendio q.regular.res.1. num.29.* Rendina *in promptuario receptarum sentent.tom.1. tit.1. num.1.* † Vtcum- 12
que tamen sit Fr.Bartholom.de Bechis *in praxi observanda in admittendis ad religiosus statum Nouitiis disp.11. dubio 19. num.2.* & Sanchez *in præcepta Decalogi tom.2.lib.7.cap.4.num.20.* Barbosa *in dicto cap.nullus num.3.* dicunt, Nouitium eligi posse ad Dignitatem Episcopalem, sic colligentes ex *dict.cap.nullus de elect.lib.6.*

Ex his colliges, quod etsi Oldradus *ex dicta* 13
glossa non ascendat, cons.14. vers. *& idem in monasteriis num.11.* dicat posse eligi in Abbatem Monachum infamem, contrarium sequendum esse, vt docet bene Tamburin. *de iure Abbat. tom.1. disp.20.* Barbosa *hic num.6.* & sic bene cum eodem Tamburino *dicta disp.5.quæst.14.* Campanillo *in diuers.iuris Canon.Rub.11.cap.13.num.117.* Sanchez *in præcepta Decalogi tom.2.lib 5.cap.5.n.16. & 17.* & cum aliis multis, tum *in cap.1. de filiis*
Præsbyteror. † & *de iure Ecclesiast. dict. cap.17.* 14
n.33. docet vt eligendus in Abbatem, debeat esse legitimè natus, sicut qui eligitur ad alias Dignitates, & Prælaturas.

Imò, & Vrbanus Papa VIII. in generali 15
Congregatione S. R. vniuersalis inquisitionis, *de anno 1626.* decreuit regulares omnes pœnitentiatos à sancto officio, ad Dignitates, & prælaturas, omnino inhabiles esse, etiam si pœnitentias compleuerint, vt referunt Laurent. de Peirin. *tom.2. priuileg. sui ordinis minimor. in annot. ad constitut.9. Pauli V.* & Tamburin. *dicta disp.5.q.21.* Barbosa *hic num fin.* & *de iure Eccles.dict.cap.17.n.37.* qui
num.36. & dixi, *sub Rub. de elect.* dicit etiam, vt 16
Abbas eligendus, non sit corpore vitiatus, simoniacus, homicida, apostata, periurus (argum. eorum, quæ dixi *in cap 10.de iudiciis à quæst.27.*) & quod nec sit prodigus, neophitus, vel patiens defectum aliquem animi, seu corporis: de quibus omnibus latè, & bene idem Barbosa *in dicto tract. p.1.c.19.*

Ad alia de potestate Abbatum circa ordines, 17
dico infra *in cap. sequenti*, & circa iurisdictionem tractat Barbosa *in dicto c.17. & 19.* cum infinitis Doctoribus iam relatis, & quos ibi refert.

Et quia *in vers.* hic *nullum*, & ibi: *Non enim,* 18
probat cum multis Barbosa, quod ordinator non
debet preces carnales recipere, † probans ex mul- 19
tis Sacræ scripturæ locis Christum Dominum asperè loquutum fuisse ad consanguineos suos, quoties intercessit negotium cum eis, vt Marc. 10. *nescitis quid petatis*, Lucæ 2. *quid est quod me quærebatis*, & Marci 3. *quæ est mater mea, aut fratres mei.* Quod dictum potest extendi ex his, quæ dixi de acceptatione personarum, *in cap. nouit.de iudiciis q fin.* & ea dictis *in c.14. de foro comp.* vbi de recusatione propter consanguinitatem, *sub q.31.*
† Et ea his, quæ dico, & Doctores docent per tex- 20
tum *in cap.1.de præb.* vbi probatur, quod in beneficiis, non succeditur iure-sanguinis, aut hæredita-
rio † imo idem Barbosa *hic num.4.* cum Garcia, & 21
aliis, mouet quæstionem, quando collatio precibus ex carnali affectu procedentibus, simoniaca sit.

† Et

† Et notat *ibi n.5.* cum Suarez *de religione lib.4. de simonia cap.40. n.2. & 5.* ex dicta glossa *verb. simonia*, licitum esse studere spe promissionis habendæ in Ecclesia, vt sic per eam tenuit Cosmas *in proœmio sanctionum*, verbo *spem*, de quibus dico alibi.

Ad Text. in Cap. Cum contingat, VI. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Sacramenti ordinis Episcopus est solus Minister.*
2 *Tonsura prima ordinatus, recipit characterem, & alia privilegia competunt ei, &* n.3. *remissiuè, qua dicitur ordo*, numero 4. & 10.
4 *Tonsuratus dicitur Clericus.*
5 *Tonsurati possunt exercere iurisdictionem Ecclesiasticam, & esse Vicarii Episcoporum de iure; sed quid hodie ex Vrbano VIII. & Innocent. X.* n.6.
7 *Percutiens tonsuratum, est excommunicatus, nec absoluitur, nisi à Papa.*
8 *Clerici prima Tonsura sunt capaces spiritualium, quibus licet Dignitates, & beneficia conferri, &* n. 9. *vbi de quodam modo conferendi à Papa.*
10 *Tonsura est ordo distinctus ab aliis.*

1 ALiquid dixi supra *sub Rub. quæst.1.* in vers. *notatur secundo*, vt ex priuilegio Pontificio
Abbates ordines conferant; & sic faciendo argumento ex ibi dictis in vers. *ad primam*, quod solus Episcopus est minister Sacramenti Ordinis, poteris ibi dicta, & *sub cap. 11.* applicare ad materiam huius capitis. Alia de Abbatibus *sub cap. 1. & cap. præced. hoc tit.*

2 Cum ergo ex verbis textus nostri ibi: *A talibus Clericalis ordo confertur*, dicat Barbosa *hic num.6* cum multis, per primam Tonsuram conferri Ordinem Clericalem; & quod imprimit eã Characterem Sacrum in anima indelebilem; & quod prima Tonsura efficit sic ordinatos verè, & realiter clericos; & quod huiusmodi Tonsurati veniant appellatione Clericorum, & gaudeant omnibus priuilegiis, & immunitatibus, quæ Clericis in Sacris constitutis conceduntur; & sic liberè ut à potestate sæculari, & in Ecclesiastica cõsti-
3 tuãtur, † ideò adiunges hic quæ supra dixi *sub Rub. hoc tit. & de temporib. ordin.* an prima Tonsura sit ordo Clericalis; & quatenus ea ordinati gaudeant priuilegiis Clericorum in Sacris, quoad forum Poli, & forum fori, nec conueniri debeant in sæculari iudicio, adiunges quæ longissimè dixi *in cap.7. & 10. de constit. in toto tit. de iudiciis*; præcipuè *cap.2.3.4.8.10.13.17. & fin. & in titul. de foro compet.* præcipuè *sub cap.1. & 2. cap.5.8. cap. cum sit generale*, & in aliis, & *in cap. suam de ordine*
4 *cognit.* & multis in aliis capitibus *lib.2.* † Et quod Tonsura sit ordo Clericalis, & tonsuratus dicatur Clericus, leges ad quæstiones Latam *de Capellan. lib.4. cap.5.* Garciam *de beneficiis p.7. cap.1.* vbi de Clericatu, & ordine, & ille de quæst. an Capellania possit conferri Laico non tonsurato. Videbis Couarruuiam *in cap. 9. de testament. à numero 4.*

Et cum etiam dicant Segura Daualos *in dire-* 5
ctorio Inquisitor. p. 1. cap. 11. Torreblanca *in tract. de Magia cap.6. num.59.* quod prima Tonsura ordinati, possint exercere iurisdictionem Ecclesiasticam, & Vicarios esse Episcoporum; ideò leges
quæ dico infra *de officio Vicarij.* † Et quod ho- 6
die sit indultum ex Bulla Vrbani VIII. Innocentij X. & Alex. VII. pro Ecclesiis Cathedralibus, vt possint resistere, ne eligãtur in Vicarios generales Episcopatuum Clerici in minoribus, sed in Sacris
iam constituti. † Et in vers. *ordo* ibi: *Sed num-* 7
quid qui tales percutiunt incidant in Canonem latæ sententiæ, dic *quod sic*; per quam Dueñas *regula 99.* vers. *amplia secundo*, Zenedo *collect. 105. num.4.* Barbosa hic *num. 10.* notant, vt percutiens Clericum, etiam si sit primæ Tonsuræ, est excommunicatus, & non nisi à Romano Pontifice possit absolui: adiunges plura, quæ dixi *sub c. cum non ab homine 10. de iudic. cap. ad probandum 24. de re iudic.* & dico latè *in cap.10.17.19.23.24. 26.29.32.33. & 36.* cum aliis *de sentent. excommunic.*

Dicit etiam D. Marta *de votis nouissimarum de-* 8
cis. voto 14. num.2. Clericos primæ Tonsuræ esse capaces spiritualium; cum eis in sola prima Tonsura constitutis, queant beneficia, & Dignitates conferri, iuxta quæ dixi supra *in cap.1. cap.3. cap.4.* cum aliis huius tituli, & *sub tit. de temporibus ordinat.* & dico infra *sub tit. de prabend. de institution. de concessione prabendæ*, & aliis; & sic bene
Flaminius *de resignat. lib.6. quæst.4. num 23.* † & 9
lib.4 quæst.2. num.59. affirmat, vt si Põtifex dicat conferimus tibi beneficium, quamprimum fueris charactere Clericali insignitus ad talem collatiònem, sufficiat vt habeat beneficiandus primam Tonsuram. De ratione characteris dico infra *sub tit. de Sacramentis non iterandis.*

Item Barbosa ex glossa hic *Abbati*, & ibi: 10
Quidam dixerunt primam Tonsuram non esse ordinem, sed eorum opinio corrigitur: probans cum multis esse ordinem quidquid alij teneant; ideò leges plura, quæ adduxi contra Theologos dicentes esse tantum præambulum ad ordines, vt sit etiam ordo distinctus ab aliis per textum *in cap. 1. Trid. sess.23.* & ibi, *cap.2.* & ibi, *cap.10.* supra *sub Rub. & tit. de temporibus ordinat.* item, & sub nostro titulo.

Qvæstio I.

An Abbates, qui ex textu nostro possunt minores ordines conferre, propriè dicantur illi Rectores Ecclesiarum Parochialium, qui vulgò in Regno Galletiæ, & in aliis Regni partibus vocantur Abades, *seu illi, qui Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus habent vel Dignitatem primam in Collegiatis, eo nomine nuncupati; seu illi, qui apud nos Hispanos, sunt Abbas S. Isidori Legionen. Abbas* de Alcala la Real, *Abbas* de Ronçes Valles, *Abbas* de Arbas, *& alij huius generis, seu illi, qui sunt Abbates, Præpositi religionum Monachalium, vt S. Benedicti, S. Basilij, S. Bernardi, aut Abbas Præmonstraten. Et nunquid decisio textus nostri porrigatur ad Priores Ecclesiasticos conuentuum ordinum militarium Diui Iacobi, Diui Ioannis Alcantaræ, aut Calatrauæ, aut ad alios huius generis consistentes in aliis Regnis vltra hos Castellæ.*

Svmmarivm.

1 *Abbates quidam dicuntur seculares, quidam regulares, Primi in quotuplici differentia,* n.3.4.5.6.

2 *Abbates sæculares sunt, qui obtinent beneficia Ecclesiastica cum titulo Abbatia.*

6 *Abbatis nomine rarò condecorantur Clerici sæculares.*

7 *Abbates Regulares sunt in multiplici differẽtia & n.8. & qualiter suos subditos ordinent* num.seqq. & fin.

9 *Abbas vocatus Generalis inter regulares, fuit electus; eo quod ipsi ipsorumque Prælati fuerunt exempti à iurisdictione ordinaria.*

10 *Abbas Generalis subest Papa.*

11 *Abbates quidam regulares superiores aliis vocantur, cum habeant iurisdictionem Episcopalem, & aliquando exercent temporalem.*

12 *Abbates plures ex Apostolica sedis priuilegio habent priuilegia Episcopalia, vt Mitra, Baculi, & ius benedicendi in absentia Episcopi.*

13 *Abbas, etsi potiatur vsu Mitra, nequit tamen benedicere more Episcoporum per viam.*

14 *Abbas qui habet ius ferendi Pontificalia, præfert aliis.*

15 *Abbas in processionibus extra suam Ecclesiam, nequit vti Mitra, & Baculo, nec Baldachino,* n.16.

17 *Abbates dicuntur habere, præter insignia Episcoporum vsum Pontificalium, potius ad decorem suarum Ecclesiarum.*

18 *Abbas ex consuetudine potest benedicere sacras vestes, & Pallas altaris, & omnia sacra, si potitur Apostolico priuilegio, exceptis in quibus vnctio requiritur, nisi aliter appareat ex indulto,* n.9.

20 *Abbates absque priuilegio Papæ, nequeunt consecrare Calices, Patenas, Pixides, & alia necnon altaria, lapides, & campanas, &c.*

21 *Abbas potestatem habens exercendi Episcopalia nequit Chrisma conferre, nec sacros ordines.*

22 *Abbas qualiter ordines minores possit conferre subditis suis tantum, etiam Laicis,* num.23. *quid hodie,* n. 25.

24 *Abbas, etsi Tonsuram subiectis Episcopi conferre, & minores ordines posset, hodie ex Trid. non item, nisi regularibus* numero 25.

26 *Abbas ordinando in minoribus subditos Episcopi; etsi illicite, non tamen nulliter, vt* numero 27.

27 *Abbates num cum dimissoriis possint ordinare subditos alienos sæculares, vel regulares,* n. 28.

29 *Abbas non benedictus queis minores ordines suis subditis conferre.*

30 *Abbas nullius Diœcesis potest conferre ordines minores in eas, secus si sit intra Diœcesim alterius.*

AD primam quæstionis partem, vt respondeam, promittendum duxi dicere quod 1 Abbates quidam dicuntur sæculares; quidam verò regulares, iuxta glossam & Doctores *in cap. cum ad Monasterium de statu Clericor. & in cap. transmissa* verb. *Abbatis de renunciat.* Mendez de Castro *in praxi Lusitan. p.2. lib.1. cap.1. num.20.* cum Barbosa, Flamin. Parisius *de resign. benefic. lib.2. quæst.1. num.18.* Ojeda *de incompatibilit. benef. p.1. cap.5. num.2.* Rebuffus *in praxi tit. sæcularia beneficia quotupl. num* 5 Ioannes Selua *in tract. de benefic. p.1. cap.5. num.2.*

Itaque dicendum est Abbates sæculares esse 2 illos, qui beneficia Ecclesiastica obtinent cum titulo Abbatiæ *ex cap. cum de beneficio*, vbi glossa *in fine, de præb. lib. 6.* qui in mutiplici statu reperiuntur. † Nam quidam illorum sunt qui in qui- 3 busdam Ecclesiis cathedralibus inter cæteras Dignitates, locum habent, qui nec Pontificalibus insigniis vtuntur, & nulli Canonicorum collegio præsunt, sed tantum in choro, & comitiis locum aliquem Dignitatis obtinent, etsi antiquitùs primum in Collegiatis obtinerent, post quarum plurium resumptionem incorporati sunt inter alias Dignitates prædictarum Ecclesiarum Cathedralium. Etsi hodie in quolibet Hispaniæ Episcopatu ad minus conseruetur aliqua Ecclesia Collegiata, & in singulis, quæ extant, illa, qui primam in Capitulo, & choro sedem habet, & prærogatiuam, appellatur Abbas, quorum aliqui in nonnullis Collegiatis habent paramenta, quasi Episcopalia, vt Abbas *Lerma*, *Ampudia*, &c.

Alij inquam sunt, qui non solùm in Clericos, 4 verùm etiam in Laicos, sibi subiectos quasi Episcopalem siue Episcopalem iurisdictionem habent & exercent, ac pariter Põtificalia insignia gestant, nam vtuntur Annulo, Mitra, & Baculo Doctorali, quorum Dignitas est Episcopali proxima, ex quorum numero apud nos sunt Abbas D. Isidor. Legionen. Abbas *de Alcala la Real*, Abbas *de Ronçes Valles*, & alij.

Alij

5 Alij verò complures extant Abbates sæculares in Hispania, vtpote Galletiæ, Portugaliæ, qui cum sint tantum plebani, siue Ecclesiarum Parochialium Rectores honorario *Abbatis* titulo passim decorantur, vt tangunt Abbas *in dicto cap. ex transmissa num. 5. de renunc.* Barbosa *de Iure Eccles. p. 1. cap. 17. num. 19.* & Campanillus *in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. cap. 6. num. 100.* ait prædicto titulo, etiam Neapoli decorari cunctos digniores
6 Clericos, † addens quam rarissimè reperiantur Clerici sæculares, quibus nomen *Abbatis* verè competat, strictè sumpto vocabulo, & Barbosa *supra num. 20. & 21.* ponit alios Abbates sæculares, qui vocantur Abbates Commendatarij, ex quorum numero esse illos, quibus cum prohibitum esset Abbatias regulares in titulum obtinere earum retentionem per viam perpetuæ commendæ licitam effecerunt, referens ex multis prædictas Abbatias cœpisse commendari tempore Leonis IV. vt colligitur *ex c. qui plures 21. quæst. 1.* quas postea Clem. V. maximè exhorruit *in extrauag. 2. de præb.* & quod iterum fuerunt introductæ ab Vrban. VI. & Bonifacio IX. quas perpetuo sequutus est Paul. II. Venetus: & colligens plura de hac materia Tamburin. *de Iure Abbatum tom. 1. disp. 4. à num. 1.* dicit quod ex tunc vsque ad nostra tempora fuerunt, & sunt valdè in vsu.

7 Regulares Abbates, sunt etiam in multiplici differentia, quorum alij sunt Abbates solo nomine, qui regulares subditos sub se non habent; vel quia fortassis Monachi locum reliquerunt, vel quia Monasterium est alio translatum, vel alicui sæculari Clerico commendatum, qui titulares Abbates vocantur, ac Pontificalibus insignibus vtuntur de licentia tamen Abbatum localium, in quorum Ecclesiis ea exercere voluerint, qui etiam gestant insignia Prælatorum, sicut Abbates habentes sub se regulares subiectos, docent Abbas *cons. 101. in quæst. num. 1. vers. nam Papa, lib. 1.* Tuschus *tom. 1. lit. A, conclus. 3. num. 21.* Barbosa *de Iure Eccles. cap. 17. num. 24.* qui dicit vt etiam habeant suffragia & liberam vocem in Capitulis, quamvis in alio Monasterio sub obedientia alterius Abbatis existant.

8 Alij verò Abbates sunt, qui sub se tantum habent subditos regulares, quorum regimini, & gubernationi præfecti sunt, vt agnoscunt Doctores per textum *in dict. cap. cum ad Monasterium vers. Abbas*, ibi: *(cui omnes, & in omnibus reuerenter obediant*, & *in cap. in singulis de statu Monachor.*
9 † Et licèt olim istorum quilibet independenter ab alio subditos sui Monasterij regeret; quia solis Episcopis locorum subditi erant, iuxta *cap. Abbates, cap. ad Monasteria quæst. 2.* postea verò cum ab Episcoporum obedientia Apostolicis priuilegiis se eximerent factum fuit, vt vnum inter eos caput constitueretur, qui vocatur Abbas Generalis, & supremus in religione eorum, cui cæteri prædicti Abbates locorum, siue conuentuales ap-
10 pellati subduntur, † quia etiam Abbas Generalis, etsi nemini suæ religionis subdatur, subest tamen Papæ; sicut alij omnes sæculi Prælati Ecclesiastici: sic Abbas Panormit. *in cap. vltimo num. 1. de regul.* Barbosa *dict. cap. 17. num. 23.* per multa quæ scribit *cap. 19. & in cap. 45.* Selua *de benef. p. 1. q. 2. num. 49.* Flamin. Parisius *de resign. benef. lib. 7. q. 15.*
11 *num. 7.* † Alij verò sunt, qui prædictorum maiori Dignitate, & excellentia insigniti, populum, & territorium proprium habent, in quo Episcopalem iurisdictionem, & aliquando temporalem exercent, ac locorum Ordinarij dicuntur, vt affirmat Barbosa *dict. cap. 17 num. 22.* vbi exemplificat in Abbatibus Cassinensibus, & Sanctæ Mariæ Tremitanæ Congregationis Lateran. Insulæ in mari Adriatico, prope Theatinam Diœcesim Cluniacensi Ripolen. ordinis Sancti Benedicti in Cathalonia, Sancti Dionisij Parisiensis eiusdem ordinis, & ex aliis.

Est igitur dicendum quod plurimi Abbates ha- 12
bent ex Apostolicæ sedis priuilegio insignia Episcopalia (sicut & alij Prælati inferiores Episcopis, glossa *in cap. Abbates de priuileg. lib. 6.*) scilicet vsum Mitræ, & Baculi Pastoralis, vt patet *ex Apostolica eodem tit.* item & ius benedicendi in propriis Ecclesiis, quæ ad eos pertinent pleno iure, post Missarum solennia, & Vesperas, & Matutinarum officia tantum; non autem alibi, nec alio tempore, nisi hoc specialiter sit eis ab Apostolica sede concessum *ex dict. cap. Abbates*, & dummodo tamen præsens non sit Episcopus vel alius maior Ecclesiæ Prælatus, *cap. denique 21. dist. cap. ministrare 26. quæst. 6. cap. cum ad celebrandas de consecrat. dist. 1.* videndi Tamburin. *de Iure Abbat. tom. 2. disp. 2. quæst. 7.* cum multis Barbosa *de officio Episcopi p. 5. alleg. 93. num. 9. secundum Lugdunens. impressionem*; idem *de Iure Eccles. dict. cap. 17. à numer. 48.* plura specialia referens priuilegia qui
num. 51. † aduertit quod licèt Abbas vsum Mitræ 13
& Baculi habeat, & solemniter benedicere possit; nihilominus non possit dare priuatam benedictionem Episcoporum more per viam, vt respondit Sacra Congreg. *in vna nullius prouincia Burgen. 24. Augusti 1609. & num. 52.* vt quod nec Baculo vti possit extra proprias Ecclesias, nisi specialiter priuilegio ei indultum fuisset: *& n. 55.* referens plures Abbates, qui priuilegio sedis Apostolicæ habent vsum Pontificalium prædictorum; & *num. 56. & 57.* referens Abbates Generales quorundam ordinum Monachalium, qui ex priuilegio Summorum Pontificum habent facultatem deferendi Prælatorum regularium habitum; & quod nonnulli Abbates Generales, possint etiã, præsente Episcopo, Mozettam deferre ait *num. 58.* † quod Abbas habens ius deferendi Pontificalia, præcedit
non habentem, † & declarans *num. 59.* ait ex Sa- 14
cra Congregatione Abbatem in processionibus extra suam Ecclesiam, & conuentum non posse vti Mitra, & Baculo; non etiam ante se deferri facere, & ex eadem Congreg. *in Ternacen. 2. Au-*
gusti 1631. † Et quod nec Abbatibus liceat vti 15
Baldachino, nisi illis, quibus specialiter sedes Apostolica concessit, referens aliquas concessiones factas.

Item per textum *in c. vt Apostolica de priuileg.* 16
lib 6. docent Abbas *in cap. inter Monasterium in fine de re iud.* Cardinalis Tuschus *litt. A, conclus. 9. num. 2.* quod Abbates præter insignia Episcoporum, dicuntur habere vsum, & exercitium Pontificalium, potius ad decorem suarum Ecclesiarum, quam ad significationem eorum, ad quæ in Episcopo fuerunt instituta: & ex multis alia adducens Barbosa, ait *à num. 61.* vt possint tales Abbates benedicere paramenta, & ornamenta Ecclesiarum sibi tantum subiectarum, & vbi vigeret consuetudo vndecumque ad se venientia secus
è contra. † Et quod potest habita consuetudine 17
benedicere sacras vestes, & Pallas altaris, non autem sine ea; item vt Abbas, qui est benedictus, vel qui ex priuilegio sedis Apostolicæ habet, vt Pontificalia exercere possit, potest omnia sacra benedicere

benedicere, illis exceptis, in quibus vnctio requi-
ritur vt Eminentes Cardinales Trid. interpretes di-
19 xerunt super *dict. cap.10. sess.23.* † Quod verum
est, nisi aliter ex indulto Apostolico appareret, vt
patet ex sequenti alia declaratione super iam edi-
ta, ibi: *Abbates vtcumque benedicti, benedicere
non possunt ea, in quibus Vnctio requiritur, non ob-
stante, quominus idem munus prædicta benedictionis,
quoad ea, in quibus Vnctio requiritur impendere
queant, si specialibus Sedis Apostolica priuilegiis,
quibus idem Concilium nequaquam derogat, muniti
fuerint*: alia plura referunt Nouarius *in Lucerna
regular.* verb. *benedicere, à num.1.* Tamburinus *de
Iure Abbatum tom.1. disp.23. quæst.2. vsque ad 14.*
20 † Dicentes absque tali priuilegio non posse Ab-
bates consecrare Calices, Patenas, Pixides, & alia
similia vasa Ecclesiastica, nec non altaria, & lapi-
des deseruientes ipsis altaribus, & campanas, ac
omnia alia, in quarum consecratione requiritur
Vnctio Chrismatis idem Tamburinus refert spe-
cialia priuilegia nonnullis concessa: alia plura re-
fert idem Barbosa de prædictis omnibus Abbati-
bus videnda *in collect. decis. decis.1.* cum aliis, & *in*
21 *Bullario* verb. *Abbas*, † imò Selius *in selectis Ca-
non. cap.18. num. 10.* ait quod Abbas, qui habet
priuilegium, vt ea omnia, quæ expectant ad Epis-
copum possit exercere; non possit tamen Chris-
ma conferre, nec sacros ordines, cum ea, quæ sunt
ordinis, requirant speciale mandatum: & sic de-
claratum à Sacra Congreg.

22 Ex quibus ita sub compendio dictis iam patet
gressus ad materiam nostri textus, & difficulta-
tem propositam † Et supposito etiam, quod vt
Abbas possit conferre ordines minores, requiratur
tria; nempe quod sit Præsbyter, quod benedi-
ctionem acceperit per manus impositionem ab
Episcopo, aut benedici solitus, si eum Episcopus
benedicere negligat; tandem quod proprio Mo-
nacho conferat, vt tradunt Campanillus *in diuer-
sorio Iuris Canon. Rub.6. cap.2. num.9.* Rodericus
à Cunha *in commentar. cap.1 dist.95. num.6.* Bar-
bosa *in cap.10* Trid. *sess.23. de reform. num.6* & hic
num. 3. per Trid. & cum Francisco Marco *decis.
delphin.1082. num.2. lib.1.* & Piasecio, qui decisum
refert *in praxi noua Episcop. p.1. cap.1. num.6. pagi-
na 26.* Barbosa *de Iure Eccles. dict. cap.17. num.67.
in fine*, cum Stephano Gratiano *tom.5. discept. fo-
rens. cap.845. à princ.* à Cunha *in dicto c.1. dist.95.
num.6.*

23 Nunc dicendum est de iure communi Abbates
ordinum Monachalium S. Benedicti ordines posse
conferre suis subditis non solum Monachis, verùm
etiam Laicis, in quos ordinariam Ecclesiasticam
habebant iurisdictionem, vt probat textus *in dict.
cap. Abbates de priuileg. lib.6.* Barbosa *in dict. c.10.
Trid. num.2.* & per illum textum resoluunt Sylue-
ster *in summa* verb. *ordo 3. num.2.* Couaruu. *lib.1.
variar. cap.10. num.10* Rodulphus Cupers, *in repe-
tit. cap. oportebat 79. dist. in §. Tonsura num.6.* Re-
buffus *responso 2.* Fuscus *de visitat. lib.2. cap.15. nu-
mer.93.* alij citati à Zenedo *ad Decretales coll.105.
num.1.* Stephanus Gratianus *discept. forens. tom 4.
cap.7. quæst. 1. num.1.* Sanchez *in cons. moral. lib.7.
cap.1. dub.19 à num. 5.* Flores de Mena *variar. re-
sol. lib.2. quæst.24. num. 14.* Riccius *in collect. deci-
sion.955. p.4* & alij relati à Barbosa hic *num. 2.* &
cum Nauarro *cons.13. alias 14. in nouis de priuileg.
num.3. & num.5.* vbi ampliat posse sine Episcopi
examine.

24 Vnde Baptista de Consertio *in collect. priuile-
gior. folio 136.* Ioannes Baptista Tybet. *in instruct.
pro ordinandis cap.7. quæst.48. in fine.* Grilençon.
cons.142. num.52. Ascanius Tamburinus, *de iure
Abbatum tom.2. disp.2. quæst.7. ex num.3.* potuerunt
dicere, quod postquam Abbas benedictionis mu-
nus, & Sacerdotalem ordinem susceperit, possit
Tonsuram, & minores ordines sæcularibus sub-
iectis Episcopi Iurisdictioni conferre, si modo
ipsius Episcopi cõsensus accedat, ijquè pro se quis-
que ab eodem Episcopo litteras dimissorias impe-
trauerint; itavt satis non sit id generatim ab Epis-
copo fuisse concessum; sed quod singulis hac con-
cessione sit opus, possitque Abbas eosdem ordi-
nes conferre aliis regularibus, qui dimissorias spe-
ciales suorum superiorum, & specialem consen-
sum Episcopi loci habuerint, ac præterea aliis sæ-
cularibus, qui aliorum Episcoporum Iurisdictioni
subiecti sint; dummodo superiorum dimissorias
attulerint, & specialem consensum Episcopi loci,
in quo ordines huiusmodi cupiunt suscipere:
& sic à sancta Congreg. Concilij fuisse decre-
tum testantur adducti Doctores *sub die septima
Septemb. 1593.*

Hodie autem videtur ex dispositione Triden- 25
tini *in dict. cap.10. sess.23. de reformat.* vt non liceat
Abbatibus, & aliis quibuscumque, quantumvis
exemptis in posterum intra finem alicuius Diœce-
sis existentibus, etiam si nullius Diœcesis, vel
exempti esse dicantur cuiquam, qui regularis
subditus non sit Tonsuram, vel minores ordines
conferre, vt patet ex verbis ibi: *Abbatibus, ac
aliis quibuscumque, quantumvis exemptis, non li-
ceat in posterum intra fines alicuius Diœcesis consi-
stentibus, etiam si nullius Diœcesis, vel exempti
esse dicantur cuiquam, qui regularis sibi subditus
non sit, Tonsuram, vel minores ordines conferre, non
obstantibus quibuscumque priuilegiis, præscriptio-
nibus, aut consuetudinibus, etiam immemorialibus*
tenent Ludouicus Miranda *in manuali Prælator.
tom.1. quæst.38. art.9.* Portel. *in dubiis regul.* verb.
Abbas 2. Suarez *tom.4. de religion. tractat.8. lib.2.
cap.29. num.19.* Tamburinus *de iure Abbat. tom.2.
disp.2. quæst.7. num.1.* Scipio de Rubeis *in apho-
rismo Episcop.* verb. *Abbas, num.13.* D. Rodericus
à Cunha ad textum *in dict. cap.1. dist.95.* Marcel-
lus Vulpeius *in praxi iudicior. Eccles. cap.7. nu-
mer. 8.* Donatus Anton. de Marinis *quotidian. re-
solution. cap. 1. num. 34.* Stephanus Gratianus
discept. forens. tom.4. cap. 791. num.7. Ioannes
Baptista Fabris, *de Sacram. Ordin. in communi,
cap.7. quæst.2.* Tannerus *tom.4. disp.5. quæst.3. du-
bio 2. num.27.* Campanillus *in diuers. iuris Rub.6.
cap.2. ante n.7.* Hieronym. Rodericus *in compend.
quæst. regul. res.1. num.23.* Homobonus *in consulta-
tionibus tom.1. p.5. responso 194.* Naldus *in summa,*
verb. *Abbas num.3.* Litteratus *in summ. part.1. c.48.
num.4.* & Barbosa *hic* cum Azorio, & Quaranta,
sub num.2. & cum aliis *in dicto cap.10.* Trid. *n.1,
& 2. de officio Episcopi part.2. alleg.3. num.51. & de
iure Eccles. dict. cap.17. num.66.* † Vbi *in vers.* 26
quare, & cum Trid. vtatur verbis *non liceat Ab-
batibus, &c.* quæ irritant actum quoad valorem
substantialem, si illi non obstante priuilegij renun-
ciatione, ordines conferrent aliquibus, qui regu-
lares subditi non sint, non solum illicitè, sed
etiam inualidè ordinarent, cum Laurentio de
Peirin. *de Prælat. regul. tom.2. quæstione 3. cap.7.
num.13.* Suarez *de relig. tom.4. lib.2. cap.29. nu-
mero 8.*

Sed quod talis ordinatio, etsi illicita sit res- 27
pectu

pectu vſus ordinum, validam tamen eſſe exiſtimauerũt Lapus *alleg.*138.Fr.Eman.Rodrig.*quaſt. regul.tom.*1.*quaſt.*18. *art.* . Molfeſ. *tom.*1. *tract.*2. *cap.*2.*num.*18.*in fine*, Ludouicus de San Iuan *en ſu luz de Saçerdotes queſt.*3.*regul.art.*1.*concl.*2 Marcellus Vulpeius *in praxi iudicior. fori Eccleſ.cap.*7. *num* 10.Sanchez *lib.*7.*conſil. moral. cap.*1. *dub.*19. *num.*17.Tamburinus *de Iure Abbat.tom.*2. *diſp.*2. *quaſt.*8.*num.*1.Præpoſit.*in* 3.*p.quaſt.vnica de ordine lib.*13. *num.*124. & multi alij, quos refert idem Barboſa *ſub num.*68. dixerunt olim Sacram Congregationem Concilij cenſuiſſe, quod Abbates regulares habentes ius, Baculum, & Mitram deferendi, poſtquam ſacerdotalem ordinem, & munus benedictionis ſuſceperint, vt poſſent Tonſuras, & ordines minores ſæcularibus Epiſcopi iuriſdictioni, ſubiectis conferre; ſi modò ipſius Epiſcopi conſenſus accedat, & à dicto Epiſcopo
28 quiſque litteras impetrarit ſpecialiter. † Et quod poſſint etiam ipſi Abbates eoſdem ordines conferre aliis regularibus, qui dimiſſorias ſpeciales ſuperiorum ſuorum, & ſpecialem Epiſcopi conſenſum habuerint; ac prætetea aliis ſæcularibus, qui aliorum Epiſcoporum iuriſdictioni ſubiecti ſint; dummodo ſuperiorum dimiſſorias attulerint & ſpecialem Epiſcopi loci conſenſum, vbi ordines ſuſcipere cupiunt: ſic Tamburin.*dict.quaſt.*7. *ex num.*3.Grilenzon.*conſ.*142.*num* 52. Præpoſit.*in* 3.*p.D.Thoma quaſt. vnica de Sacram. Ordinis c* 5. §.2.Alcuinus *de poteſt. Abbat.cap.*22.*num.*18.Lezanus *in ſumma quaſt.regul.tom.*1.*cap.*18. *num.*13. Venerus *in examine Epiſcop.lib.*1.*cap.*12. Gauant. *in Euchiridion.Epiſcop.verbo Abbas, num.*34.Sanchez *dubio* 21.*à num.*5.Vgolinus *de officio Epiſcop. cap.*26. *num.*19. Bonacina *de Sacram. Ordinis diſputatione* 8.*quaſtione vnica puncto* 4.*num.*19. Paulus Layman.*in quaſtion.Canonic. cap.*17. *num.*119. & *in ſumma Theolog. moral. libro* 5.*tract* 9.*cap* 9. *num.*2. & ſic videtur in praxi poſſe ſuſtineri imò de facto ſic curari ab Abbatibus iam olim vidi, quibus non parum Epiſcopi nonnulli reſiſtunt: vnde etſi Barboſa hic *ſub dicto numero* 2. circa finem hanc ſententiam non admittat, & vbi ſupra *de Iure Eccleſiaſtico*; ſed ibi *num.* 68. *in fine*, eam admittit dicendo adhuc eſſe litem ſub Iudice; quia cum prædictum dubium proponeretur ex parte procuratoris generalis Cæleſtinorum in Romana Curia ſub die 22.Iunij 1631. nondum declaratum fuiſſe, & ſic interim, quo appatet declaratio ſuper hoc dubio, hæc vltima opinio ſuſtineri quit, vtpote non contraria menti Concilij; etſi *num.* 66. Barboſa dicat cum multis in fauorem primæ ſententiæ ſæpius fuiſſe deciſum pro vtraque parte, plures Doctores referens *in dict. cap.* 10. *Trident. num.*5.*&* 6.ſed adhuc *quaſtion. ſequenti* dico quid hodie declaratum eſt.

29 Vnum ergo de iure notabis, poſſe Abbatem ordines minores ſuis ſubditis conferre, licèt non ſit benedictus, vt tenent Sel *in ſelect. Canonic. cap.*19. *num.* 9. atteſtans ita fuiſſe deciſum, *ſub die* 19.*February* 1629.ita ex textu noſtro, & *cap. quoniam* 61. *diſt.* Barboſa *in dict.cap.*10. *Trid.nu-*
30 *mero* 7. † qui *num.*8.cum eodem.Sel.*num.*21. refert deciſum 8. *Auguſti* 1621.non poſſe Abbatem alicuius Abbatiæ exemptæ, ordines in ea conferre; licèt ſit Epiſcopus, ſecus ſi Abbatia eſt nullius Diœceſis, quia habet populum, idem Barboſa *in Bullario* verb. *Abbas alienus*, & in verbo *Abbas de iure*.

Ex quibus inquam ſigillatim poteris etiam reſ- 31
pondere dubiis propoſitis in quæſtione, non tantum de Abbatibus Regularium, ſed etiam de Abbatibus Sæcularibus, qui ſi habeant territorium, ſi ſint benedicti, & habeant ius Mitræ, Baculi, & Mozetæ, poſſint prædictos ordines conferre, ſaltem ſuis ſubditis, iuxta Concilij mentem, & per regulam textus noſtri, ſecundùm quæ infra *quaſtione ſequenti* dico. Verumtamen, quia eſt iam de præfata quæſtione agitata, *a verſ. nunc dicendum*, nullum extat dubium; eo quod iam per primæ ſententiæ aſſenſum definitum eſt, & per ea quæ dico infra *quaſtione* 2. & in terminis quam iuriſdictionem habeant iſti Abbates, dico *quaſtione* 5. vbi quid de Prioribus militarium ordinum.

QVÆSTIO II.

An ſi Abbas Benedictinus contulit ordines minores, non ſibi ſubditis, qui poſtea alios ordines ſuſceperunt, & in illis miniſtrarunt, poſuerit ſic ordinatos ſub obligatione reiterandi ordines? Et an Abbates inſulati poſſint conferre ordines minores laicis ſibi non ſubditis ſi Epiſcopi licentia exiſtat? Et an Abbates conferentes Tonſuram, vel minores ordines aliis, quam ſuis ſubditis regularibus, incurrant ſuſpenſionem?

SVMMARIVM.

1 *Abbas Benedictinus nequit ordinare non ſibi ſubditos, nec alienos, etiam cum licentia Epiſcoporum ſecundum aliquos* num.2. *è contra* num.3. *explicatur*, à numero 5. *Prima ſententia hodie eſt vera, vt* n.7.& 8.

4 *Priuilegium clauſum in corpore iuris, nunquam cenſetur comprehenſum in derogatione, niſi fiat expreſſa mentio de illo.*

7 *Abbates Benedictini nequeunt ordinare Regulares non ſibi ſubditos, etiam de licentia ſuorum Prælatorum.*

8 *Dimiſſorias litteras iam nequeunt concedere Archiepiſcopi, & Epiſcopi pro ſuis ſubditis, vel regularibus, vt ordinentur ab Abbatibus Benedictinis ſub pœna ſuſpenſionis &c.* vide, n.17.

9 *Ordinati ab Abbate Benedictino, ſi ſubditi non ſint, indigent diſpenſatione ad vſum ordinum, vt* n.10.

11 *Ordinum minorum collatio, non eſt præcisè iuriſdictionis actus, ſed functio Sacerdotalis officij.*

12 *Abbates ordinando alienos ſubditos; etſi non de iure faciant ex defectu iuriſdictionis, tamẽ non quoad habitum ex defectu poteſtatis.*

13 *Abbas Tonſurans aliquem ceſſante priuilegio, nihil facit.*

14 *Abbas inſulatus, num ordines queant conferre remiſſiuè.*

15 *Abbates ordinantes non ſibi ſubditos, non incurrunt in ſuſpenſionem Trid.* ſeſſ.10. c.23.

quod loquitur tantum de dimissorias concedentibus, excepto casu, quando sedes Episcopalis anno vacauerit, n. 16.

1 AD primam quæstionis partem, suppositis quæ iuxta Concilij mentem *supra* dixi *n. 1. à vers. nunc dicendum est de iure communi*, addo Dianam abundè agentem, *lib. 5. resol. mor. tract. 13. res. 9.* Vbi quod Abbas non potuerit ordinare non sibi subditos, probans cum 46. Doctoribus, qui omnes dicunt non posse Abbates ordinare, nisi suos subditos regulares.

2 Quorum aliqui addunt magis explicando, nec alienos, etiam cum licentia Episcoporum, vt docet in specie Seraphinus *part. 1. decis. 985.* asserens ita sensisse Rotam, & Selius *in selectis canon. cap. 19. num. 8.* testatur ita declarasse Sacram Congregationem Episcoporum & regular. *in* *a Eugubina die 3. Nouemb. 1593. & in vna Campan. die 27. iunij 1631.* quas etiam refert Barbosa *de iure Eccle-*
3 *siast. c. 17. art. 1. num. 67.* † Idem Diana refert loco iam citato à *vers. verum* alios 29. Doctores affirmantes, vt non obstante derogatione Concilij *in cap. 10. sess. 23. de reformat.* cuius litteram retuli *dicta quæst. 1.* *posse* etiam post eam Abbates habentes ius deferendi Baculum, & Mitram, & postquam munus benedictionis acceperint ordines minores secularibus non sibi subditis conferre; dummodo ipsius Episcopi consensus accedat, & à dicto Episcopo quisque litteras dimissorias impetrauit, testans ex Quaranta, Bonacina, Capucino, Azor. quos citat, & sequitur Tamburin. *de iure Abbatum tom. 2. disp. 2. q. 7. n. 2.* quibus addens Aloysiam *dicta quæst. 1.* relatus, & referens ad litteram Præpositum *in 3. p. D. Thom. quæst. vnica de Sacramento Ordinis dubio 13. num. 127.* acerrimè loquentem pro hoc secundo dicto: concludit idem Diana cum Petro Hurtado de Mendoça *in 2. 2. Diui Thomæ de fide, Spe, & Charitate volum. 1. disput. 84. sect. 2. §. 25.* agente de quadam quæstione habente hinc, & inde Patronos, illum adduxisse illud Ouidij.

Sæpè premente Deo, fert Deus alter opem.

4 Cumque iuxta iuris regulas supra *in dicta q. 1.* ego pro secunda sententia, dum non appareret Pontificis declaratio, steterim, adhuc idem nunc existimarem; quia cum priuilegium Abbatum sit expressum, & insertum in corpore iuris: & patet ex textu nostro *cap. quoniam dist. 69. cap. Abbates de priuileg. lib. 6.* Et euincatur quod priuilegium clausum in corpore iuris, nunquam censeatur comprehensum in derogatione, sed opus sit, vt de illo efficiatur expressa mentio, vt tradunt Basilius Pontius *de matrim. lib. 8. cap. 19. num. 16.* Castrus Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 4. puncto 21. § 4. num. 5.* Suarez *de legib. lib. 8. cap. 18. num. 1.* Salas *disp. 17. sect. 14. num. 73.* Portel. *in dubiis regular.* verb. *priuileg. n. 7. & 67.* Sanchez *in opusculo tom. 2. lib. 7. dubio 19. num. 20.* & cum 19. Doctoribus Diana *p. 3. tract. 2. res. 1.* sequitur, vt Trid. *in dicto cap. 10. sess. 23.* per suam generalem reuocationem, ibi: *Non obstantibus quibuscumque priuilegiis* non reuocauerit iuris antiqui ex textu nostro dispositionem, cum priuilegium Abbatibus fuerit concessum *in Synodo 17. cap. 14.* sed latè probat Hieronym. Zenedo *in quæst. Canon. quæst. 1. num. 27.* cum 20. Doctoribus decreta Concilij generalis non censeri derogata, nisi in specie fiat eorum derogatio ergo:

Vnde Marcellus Vulpeius *in praxi iudiciali cap. 6. num. 8. & 10.* Helisonius *in 3. p. tom. 2. quæstione 38. art. 1.* Layman. *lib. 5. tract. 9. num. 1. & 2.* Præpositus, Gauantus, Albinus, Molfesius, Tamburinus, Zenardus, Venerus, Zerola, Lezana, Hiberius, Vgolinus, Zechius, Moscoulus, & alij relati à Diana *dicta 5. p. res. 93.* in vers. *sed aliqui*, respondent ad declarationes adductas, & extantes pro prima sententia, veluti si Abbates vellent ordines minores conferre sicut suis subditis regularibus; ita, & alienis; non verò si id facerent cum licentia, & assensu illorum, quibus subditi sunt obtenta ad id specialiter. † Et ad decisionem iam relatam Seraphini, respondent Tyberius *de instruct. ordinand. cap. 7. quæst. 48.* Tamburinus *tom. 2. disp. 2. quæst. 7. num. 4.* Dominos de Rota ibi loquutus fuisse, quando Abbates vellent conferre ordines minores sine consensu Episcopi Diœcesani, non sic præcedente eo; quia licèt Tridentinum *in dicto cap. 10.* asserat Abbatibus non licere, nisi suos subditos regulares, ex eo non ordinare sequi, quod non possint ordinare alienos cum licentia suorum Episcoporum, vt patet *ex cap. fin. de temporib. ordin. lib. 6.* qui vt obseruat glossa loquitur etiam de Abbatibus. Et confirmatur: nam ante Concilium Abbatibus non licebat, *ex dict. cap. Abbates de priuileg. lib. 6.* ordinare, nisi suos subditos regulares, & etiam (quod hodie non possunt post Concilium *in dict. cap. 10.*) subditos laicos, in quibus iurisdictionem habebant, quasi Episcopalem, & tamen hoc non obstante, ordinabant subditos alienos de licentia suorum Prælatorum, vt docet glossa *in dicto c. quoniam dist. 69.* verb. *monasterium*, & ibi Turrecremata *num. 9.* Lapus *alleg. 138.* cum aliis communiter; & sic de iure; imò & absque eo, quod obstent Trid. & alia, quæ adducit *in Bullario*, verb. *Abbas postquam, in fine*, videtur bene sustineri prædictam opinionem, dum à Pontifice aliter declaratum non fuerit. 5 6

Sed cum iam anno præterito 1641. *die 23. Nouemb.* Sacra congregatio enim Cardinalium Concil. Trid interpretum facta remissione per ipsum Dianam dicti dubij cum fundamentis vtriusque sententiæ diuersorum Doctorum eadem Sacra Congregatio, facto verbo cum sanctis D. nostro Vrbano VIII. partem negatiuam, & contra Abbates determinauit in verbis sequentibus: *Vtraque parte informante ore, & scriptis, ac rationibus hinc inde deductis maturè examinatis inhærendo decisioni Rotæ Romanæ sub die 27. Aprilis 1592. coram Bonæ memoriæ Cardinali Seraphino de ordine felicis Recordat. Clem. VIII. facta, necnon declarationibus eisdem Sanctæ Congregationis dictæ decisioni conformibus subsequutis censuit, improbata opinione contraria, Abbates regulares benedictos eiusdem Congregationis Casinensis, seu alterius Congregationis, vel ordinis, aut instituti habentes etiam iura Episcopalia, seu quasi Episcopalia, vsumque Mitræ, Baculi, & benedicendi, ac facultatem primam Tonsuram, & minores ordines conferendi, non posse dictam primam tonsuram, nec alios ordines minores, nisi suis subditis regularibus conferre non autem regularibus alterius congregationis, ordinis, vel instituti, etiam si habeant litteras dimissorias suorum Regularium, & consensum ordinariorum, intra quorum Diœcesum fines ipsi regulares ordinandi existunt, & multominus personis sæcularibus, etiam habentibus litteras dimissorias à suis Ordinariis*; quam refert 7

idem Diana *p.7. tract. 11. miscell. res. 42. in vers. die 23.*

8 Imò eadem declaratio etiam inhibuit Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Prælatis inferioribus, tam sæcularibus, quam regularibus, vt in futurum concedere non audeant supradictas literas dimissorias huiusmodi Abbatibus directas, nec ab istis recipi; quod si secus fiat, tam concedentes, quàm ordinantes à collatione ordinum suspensi remaneant, præter alias pœnas arbitrio eiusdem Congregationis reseruatas: & refert idem Diana *in vers. quam,* quod eam declarationem ad se delatam approbauit Sanctiss. D. N. *die 17. Ianuarij 1642.* & quod inuiolabiliter obseruari iussit; & sic concludit Diana ex his corruere ea, quæ nouissimè docuit P. Leo. *de censi. ref. 6. anm. 18. & seq.* excusans eum; eo quod non potuerit videre dictam declarationem.

Ad secundum punctum præsentis dubij, an
9 Abbas ordinans regulares non subditos, aut laicos, sic ordinatus debeat iterum ordinari de iure antiquo nostri textus; imò iuxta opinionem relatam circa intelligentiam *dicti cap. 10. Trid. sess. 23.* ante præfatam declarationem sub iudice nimis erat ex iam adductis hic, & *in dicta quæst. 1.* fundamentis ad vtramque partem ibi relatis. Itaque benè, & optimè agitans Pater Iacobus Granadus *de Sacrament. in 3. p. D. Thomæ, cont. 9. tract. 1. disp. 6. num. 2. & tract. 1. de Sacrament. in genere disp. 4* postquam dixerit quod si opinio sit probabilis ad vtramque partem circa receptionem Sacramenti Ordinis Sacri, aut cæterorum Sacramentorum validè, & ritè receptorum, seu è contra inualidè, & nulliter: tunc sine dubio debeant sub conditione reiterari, ne cederet in notabile detrimentum fide-
10 lium. † Sed hoc dictum temperat in reliquis ordinibus minoribus, dicens, vt non obligaret sic recipientem, ad eos reiterandum, etiam sub conditione, quia isti ordines non sunt ita necessarij, vt per Sacerdotalem potestatem suppleri non possint munera, propter quæ instituta sunt; & quia propterea non habent aliquem actum omnino necessarium ad salutem fidelium aut defectu cuius proueniat Ecclesiæ notabile damnum, cum aliunde homo sit ordinatus iuxta probabilem opinionem; ex quo prudenter sibi posset persuadere ordinem fuisse validum: sic in terminis, cuius dictum adstituitur ex dictis iam *suprà*, & *sub dicta quæst. 1.* nempè vt non obstante priuilegij huius reuocatione per Trid. *in dicto cap. 10.* si aliquis subdimus sæcularis ordinaretur à supradictis Abbatibus, valeret quidem ordinatio; esset enim tantum illicita; non verò inualida, & conferret ordinatis characterem, non autem vsum ordinis, vt dicunt Sanchez *in opusculo tom. 2. lib. 7. c. 1. dub. 19. num. 17.* Tamburinus *de iure Abbatum tom. 2. disp. 1. q. 8. num. 1.* & alii relati supra *in locis citatis,* quos de nouo refert Diana *dicto tract. 13. p. 5. ref. 93.* sub vers. *quoad secundum,* legendus, vbi etiam adducit alios plures pro contraria sententia; sed demùm ibi adducit claram determinationem Sacræ Congregationis sub sequentibus verbis: *Quidam laicus, annis elapsis, primam Tonsuram suscepit, & ordines minores ab Abbate Casinensi cum ea temporalibus, & Spiritualibus Superiore, credens illum habere potestatem, (sed cum sit contra dispositionem dicti c. 10. Trid. sess. 23.) dubitatum fuit, an iste indigeat dispensatione, vel necesse habeat, capiens esse Clericus, ordinari iterum ad dictos ordines, tanquam nulliter ei collatos. Et Congregatio Concilij sic respondit, indiget dispensatione, sed non necesse, vt iterum ordinetur.* Quam declarationẽ afferunt etiam Marcilla *lib. 2. tit. 11. c. 10. litt. L.* Gallemart. *in declarat. Concily, dict. sess. 23. c. 10 num. 1.* de qua etiam mentionem facit Præpositus *dicta quæst. vnica de Sacram. Ordin. dub. 13. num. 27.*

Et prædictam etiam opinionem docent Bonacina *in additionib. ad tom. 2. disp. 31* post tractatum de electione Summi Pontificis, ex eo, quia collatio minorum ordinum, non est actus iurisdictionis præcisè, sed est functio Sacerdotalis officij; sic probans ex textu nostro; & addit quod in Concilio Trid. & in iuribus antiquis, non irritatur collatio ordinum aliter facta, nec vtuntur verbo *non potest.* Sed verb. *non licet.* Quæ loquendi forma prohibet collationem ordinum, sed non irritat aliter factam; imò & Ioannes Præpositus *in dicto cap. quorum dist. 49. anm. 5.* & Lapus *alleg. 138.* in terminis sic docet asserendo quosdam laicos non subditos ordinatos ab Abbate Benedictino Characterem ordinum minorum recepisse, & validè fuisse ordinatos; licèt illicitè. 11

Vnde cum eis, & cum Diana dico quod, si non extaret declaratio Eminentiss. Cardinal. *suprà* relata de anno 1641. approbata ab Vrbano Papa VIII. iudicarem pro hac opinione in puncto iuris; & quod non esset contra mentem, aut citra prædicti *cap. 10. Trid.* vt etiam tenet idem Diana *dicta ref. 93. in fine,* quidquid in contrarium de hoc puncto de reiteratione ordinis, teneient Suarez *de religione tom. 4. lib 2. cap. 29. num. 8.* Laurentius de Peyrinis *de Prælatorum regular. tom. 2. q. 3. c. 7. num. 23.* & alij, quia vt ait Felinus *in cap. eam te de rescriptis num. 8.* etsi Abbates non possint ordinare alienos subditos ex defectu iurisdictionis, sed non quoad habitum ex defectu potestatis: & sic quando illis tribuitur iurisdictio concurrit vtraque potestas requisita ad collationem ordinum, cum asserat posse Abbates ordinare alienos subditos ex licentia proprij Episcopi. 12

Addo verò cum Barbosa *in Bullario*, verbo *Abbas, si cessante Sacra Congreg. Concily sub die 8. May 1627.* quod si Abbates, cessante priuilegio, ac etiam benedictione, aliquem tonsurauerint, ille talis debeat denuo tonsurari quæ declaratio vt ex se videtur, non impugnat iam de iure adducta, cum loquatur in alio casu diuerso. 13

Ad tertiam quæstionis partem, an Abbates infulati, possint conferre ordines Laicis non sibi subditis, si Episcopi licentia existat, satis, & abundè responsum leges ex adductis *sub dicta quæst. 1. & sub hac 2. a num. 1.* 14

Ad quartam quæstionis partem, an Abbates conferentes Tonsuram, vel minores aliis, quàm suis subditis regularibus, incurrant Tonsuram? Et in hoc puncto, non attenta relata declaratione approbata ab Vrb. VIII. anno 1641. & 42. loquentes de iure, & iuxta mentem Concilij Trid. Doctores discordarunt: nam Sayrus *de cens. lib. 4. c. 13. n. 5.* pro affirmatiua allnquitur *ex d. c. 10. Trid. sess. 23.* dicens quod Abbas etiam regularis subditis Laicis Tonsuram, aut minores ordines conferens, aut eisdem litteras dimissorias, vt ab aliis ordinentur ab officio, & beneficio per annum ipso iure suspensus sit. Sed verius est vt sic ordines minores conferens nullam per Trid. *in dict. c. 10.* contrahat suspensionem, cum tantum Tridentin. loquatur non de Abbatibus ordinantibus, sed de concedentibus 15

16 dimissorias, vt alij ordinent, † excepto casu, quando Sedes Episcopalis per annum vacauit, vt constat ex verbis finalibus eiusdem *c. 10.* docent Bonacina *de censur. disput. 3. puncto vltimo, num. 12.* idem videndus *tom. 3. disp. 3. quæst. 1. puncto 11.*
17 *num. 4.* Diana *p. 5. tract. 10. de suspensione res. 42.* † Et de pœna, quam hodie incurrunt, tam ordinantes, quàm ordinati dixi *supra* in vers. *imò* decisum iam *in dict. declaratione* anni 42. approbata ab Vrbano VIII. Et quia nouissimè Brunus *p. 2. tract. 7. cap. 3. de priuilegiis Regular.* agit de quæstione, *An Abbates non Benedictini, possint conferre primam Tonsuram, & ordines minores sibi non subditis*: vbi distinguens inter istos Abbates non Benedictos, quia Episcopus recusauit, & alios, & referens omnia ab eo tradita, Diana *part. 11. tract. 2. res. 30.* cum aliis, quæ ex dictis, & dicendis *sub quæst. seq.* clarescunt; ideò ad eos te remitto, &c.

QVÆSTIO III.

An Abbates Benedictini, aut alij, attento Concilij Trident. decreto, sess. 23. c. 10. *taliter non possent dimissorias concedere suis subditis, vt eas concedentes in omni euentu incurrerent suspensionem, aut alias pœnas? An Nouitij possint suscipere ordines minores à suis Abbatibus regularibus? Et an Abbates conferentes ordines minores Nouitiis, incidant in suspensionem? Et quid si concedant dimissorias Nouitio? An aliqui Abbates possint hodie suis subditis conferre ordines maiores? An Monachi Benedictini, incurrant suspensionem, si non vtantur habitu præscripto*, in Clementina 1. §. si quis autem, de statu Monachorum?

SVMMARIVM.

1 *Abbas quantumcumque exemptus, non potest Clericis sæcularibus dimissorias concedere, sed tantùm suis subditis regularibus aliter quid* numero 4. *in Abbatia nullius Diœcesis.*

2 *Dimissoriarum concessio, & ordinatio pari passu ambulant.*

4 *Declarationes duæ contrariæ circa suspensionem illatam, & reuocatam Abbati dimissorias concedenti.*

5 *Dimissorias possunt concedere pro suis subditis regularibus superiores ad Episcopum, in cuius territorio existunt, & ad quemcumque alium, casu, quo ordinarius ordines non faciat, dum ordinandus ab Episcopo ordinante, examinetur, n. 6.*

7 *Dimissoria concessa à superioribus regularibus pro ordinandis subditis, debent continere causam absentiæ proprij Episcopi. Et quare ordinationes non faciat, vt aliis dirigantur Episcopis; aliter enim puniuntur in officio, & in voto.*

8 *Examen Religiosi ordinandi in minoribus fit ab Abbate, qui eum ordinare poterat; secus in maioribus ordinibus, &* n. 13.

9 *Episcopi viciniores nequeunt ordines conferre subditis sæcularibus Abbatum, & aliorum inferiorum nullius Diœcesis.*

10 *Abbates concedentes dimissorias pro suis subditis sæcularibus, quam incurrant suspensionem.*

11 *Dimissorias concedere nequeunt Capitula Canonicorum; etsi territorium habeant immemorialem possessionem, & sint iudices ordinarij.*

12 *Interstitia possunt dispensari ab Abbatibus in omnibus casibus, in quibus possunt conferre ordines suis subditis regularibus.*

14 *Dimissorias pro Nouitiis ordinandis, verius est, vt nequeant Abbates concedere, nisi speciali priuilegio,* n. 15. 16. & 17.

16 *Nouitius, pendente anno approbationis, non habetur pro subdito quoad ordines suscipiendos.*

18 *Abbates de facto ordinantes suos Nouitios, nullam incurrunt suspensionem, sed bene irregularitatem, vt* n. 19.

20 *Abbates dimissorias concedentes Nouitiis, incurrunt suspensionem, vtpotè eam incurrunt concedentes Monachis non subditis. Vbi quid de Nouitio iam tonsurato,* n. 21.

21 *Nouitius Tonsuratus, reputatur adhuc Clericus sæcularis.*

22 *Abbates nequeunt conferre ordines sacros subditis suis, quibus, nec iuuat priuilegium Innocent. VIII, Abbati Cisterciens.* à num. 23.

23 *Abbas Cisterciens. & quatuor primi Coabbates iam non possunt conferre Subdiaconatum ex priuilegio Innocent. VIII. suis subditis vt expenditur,* num. sequentib.

28 *Priuilegium Innocent. VIII. concessum Abbati Cisterciensi, & Coabbatibus quatuor, si hodie duraret, qualiter deberet practicari; est tamen reuocatum, vt* n. 29.

30 *Papa potest Abbati cuilibet concedere facultatem ordinandi, etiam Presbyteratus suos subditos.*

31 *Abbates Benedictini debent vti habitu præscripto* in Clementina 1. §. si quis de statu Monachorum, *sub pœna suspensionis, vt* num. 32.

33 *Abbas subditum nulliter professum, non ordines. Validè, & sine licentia ordinans non subditum incurrit suspensionem.*

AD primam difficultatis partem video Riccium *collect. 1256. ad c. 10. dicti Trident. sess. 23. de Reformat.* docere ex Seraphino *decisione 985. part. 1.* quod Abbas quantumcumque exemptus, non potest litteras dimissorias Clericis sæcularibus, vt ordinentur concedere, sed regularibus tantum sibi subiectis, vt tenuit etiam Rota 1
27. *Aprilis* 1592. coram Seraphino. † Et præstat 2
rationem; quia concessio dimissorialium, & ordinatio pari passu ambulant ex Villalua *decis. 13.* sed ipse Riccius *in princip. dict. collect.* ait non licere Abbati cuiquam, qui regularis sibi subditus, non sit Tonsuram, vel minores ordines conferre, ergo; sed de iure ex dictis supra *sub q. 1. & 2.* tu cogita, verùm pro Riccio, videntur tenere Barbosa *in dict. cap. 10. Trid. num. 10.* Miranda, Emanuël Rodriguez

driguez, & Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 49.*
3 *quæst. 3.* † Quod ampliat Sellius *in selectis Canon. cap. 19. num. 32.* etiam si probetur Abbatiam esse
nullius Diœcesis, testans ita fuisse decisum, *in Theatvi. 10. Septemb. 1621.*

4 Video tamen nouissimè aliam declarationem,
sub die 18. Iuny 1632. ad supplicationem Carthusiani Ordinis rescribentem Priori Monasterij S.
Stephani de Busco, vt refert Eminent. Gyptius,
adducit idem Barbosa *in Bullario*, verb. *Abbas concedere*, qua censuit Sacra Congregatio reuocandam, & tollendam esse; prout reuocauit suspensionem, per quam prædicto Priori Carthusiensi
Monasterij S Stephani de Busco ab eadem prohibitum fuit sub die 21. Februarij 1631. concedere
litteras dimissoriales ad ordines subditis proprijs
sæcularibus, vti etiam adducit, *in collect. 1. decis.*
verb. *Abbas.*

5 Hinc infertur posse Superiores regulares suis
subditis; item regularibus, quibus prædit qualitatibus requisitis, ordines suscipere, voluerint
litteras dimissorias concedere ad Episcopum tamen Diœcesanum; nempe illius Monasterij, in
cuius familia ab iis ad quos pertinet in regularis positus fuerit; etsi ordinarius absuerit, vel non esset
habiturus Ordinationes ad quemcumque alium
6 Episcopum, † dum tamen ab eo Episcopo, qui
ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam,
& dum ipsi regulares non distulerint de industria
concessionem dimissoriarum in id tempus, quo
Episcopus Diœcesanus, vel abfuturus, vel nullas ordinationes habiturus esset: sic multi citati per
Barbosam, *de potestate Episcopi part. 2. alleg. 7. n. 18.*
Campanillus *in diuers. iuris Canon. Rub. 12. cap. 13. num. 37.* Molfesius *in summa Theologiæ moralis tract. 2. cap. 2. num. 23.* Barbosa *in dict. cap. 10. Trid.*
7 *num. 11.* † Qui etiam dicunt, quod si superioribus regularibus, Episcopo Diœcesano absente,
vel ordinationes non habente, litteræ dimissoriæ
darentur in iis vtique huiusmodi causa absentiæ
Diœcesani Episcopi, vel ordinationum ab eo non
habẽdarum, exprimenda sit; sic vt qui non fecerint
officij, & Dignitatis, seu administrationis, ac vocis actiuæ, & passiuæ priuationem, ac alias pœnas incurrunt, vt decreuit sacra Congreg. Episcopor. & Regul. *sub die 15. Martij 1596.*

8 Notat Nauarrus *cons. 13 alias 14. in nouis de priuileg.* quem refert Barbosa *hic sub n. 3.* & *in pastorali part. 2. alleg. 3. num 7.* idem tenens, quod ex
quo per Trident. *in dict. cap. 10.* Abbates possunt
quicumque exempti Tonsuram, & minores Ordines conferre regularibus suis subditis, tum regulares subditi non ab Episcopis, sed ab Abbatibus
examinandi sunt; quia Concil. Trident. *sess. 25. de reformat. cap. 12.* de solis ordinibus sacris est intelligendum.

9 Secundò notant Sel. *dict. cap. 19. in selectis Canon. num. 23.* & Barbosa *in. dicto cap. 10. Trid. n. 9.*
vt liceat Episcopis vicinioribus sine consensu, seu
litteris testimonialibus Abbatum & aliorum inferiorum, conferre Ordines subditis sæcularibus
ipsorum Abbatum, & aliorum inferiorum nullius
Diœcesis: & sic decisum referunt *sub die 22. Fe-*
10 *bruar.* 1631. † Itaque vt resoluas quam suspensionem, aut pœnam incurrant Abbates concedentes litteras dimissorias subditis suis sæcularibus,
aut regularibus, poteris abundè, & in praxi colligere ex declaratione quam retuli *supra quæst 2.*
in vers. *sed cum iam*, & *in vers. imò de anno* 1642.
Et videbis *supra num. 4.* vers. *video*, vbi aliter videtur declaratum ex quadam speciali declaratione
ibi adducta.

Tertiò notandum est Capitula Canonicorum 11
non posse dimissorias concedere *ex prædict. cap. 10. Trid.* etiam si territorium habeant distinctum, &
exemptum ob immemorialem possessionẽ, & sint
Iudices Ordinarij, vt tradit decisum Sellius *dict. cap. 19. select. Canon. 5. Iuny* 1575. sed docent Stephanus Gratianus *discept. forens. cap. 112.* Campan.
in diuers. Iuris Canon. Rub. 9. cap. 8. num. 4. Gilenzon. *cons. 142. num. 28. & 30.* Ciarlin. *quæst. forens. lib. 1. cap. 46. num. 19.* Barbosa *in dict. cap. 10. n. 14.*
& *in pastor. p. 2. alleg. 7. num. 8.* non intrare dispositionem prædicti decreti contra Capitulum ordinarium, priuatiuè ad Episcopum ius habentem
visitandi, & congregandi Synodum, vt comprobatur ex dictis supra *sub cap 11. de temporib. ordin.* &
infra *lib. 3. de cap. sede vac.*

Quartò notandum est, vt in omni casu, quo 12
prædictis Abbatibus, licèt primam Tonsuram, &
minores ordines dare, & conferre suis subditis regularibus, illis etiam licitum sit in interstitiis dispensare, vt tradunt Sorb. *in compend. mendic.* verbo
Ordines sacri vers. *quando vero Abbates*, Campanil. *in diuers. iuris Canon Rub. 12. cap. 13. num. 42.*
Barbosa *in pastorali p. 2. cap. 18. num. 3. in fine*, &
alleg. 3. num. 6. & 7. † qui etiam *de iure Ecclesiast.* 13
part 1. cap. 17. num. 69. addit cum Nauarro *cons. 13. alias 14. in nouis, sub tit. de priuileg.* tunc non esse
examinandos illos regulares subditos ab Episcopis,
sed ab Abbatibus, non obstante Concilij Trid.
dispositione: & tenet Barbosa hoc idem hic etiam
cum Miranda *sub num. 3. in fine*, alia tradit Barbosa
hic sub num. 4. iam supra explicata *q. 1. & 2.* idem
in Trid. *n. 4.*

Ad secundam quæstionis partem, an Nouitij 14
possint recipere ordines minores à suis Abbatibus
regularibus: in quo puncto Suarez *de religion. tract. 8. lib. 2. cap. 29. num. 12.* affirmatiuam partem
sequitur per glossam *conualuerint in cap. Abbates de priuileg. lib. 6.* vbi refert eam expresè tenere Rebuffum *in praxi part. 1. tit. de Cler. num. 18.* † Vnde 15
bene potuerunt affirmare Sanchez *in præcepta Decalogi tom 2. lib. 6. cap. 10. in fine*, Ioan. Baptista Tyber. *instruct. pro ordinan. cap. 7. q. 50.* Bartholum. de
Bechis *in praxi obseruanda in admittendis ad religionis statum disp. 11. q. 8. num. 3.* vers. *si verò.* Tamburinus *de iure tom. 2. disp. 2. q. 27. num. 1.* posse superiores regulares qui habuerint speciale priuilegium concedendi suis Monachis literas dimissorias ad quemcumque Episcopum; licèt in illo non
exprimatur concedere etiam suis Nouitiis, vt à
quocumque Episcopo ordinetur, sicut cæteris
Monachis professis.

Tamen in dubio nostro dicendum est Abbates ea facultate non gaudere; præcipuè attenta dispositione Concilij *in dicto cap. 10. sess. 23.* cum Nouitius non possit strictè appellari
regularis; eo maximè, quia pendente probationis
anno, non habetur quoad ordines suscipiendos
pro subdito Prælati religionis, iuxta aliqua, quæ
dixi *sub tit. de temporib. ordin.* & ibi, *sub cap. 11.* 16
† Nec obstat casus adductus *n. præced* in vers. *vnde*, 17
quia loquitur in dimissoriis, nec quod Nouitij gaudent priuilegiis Regularium ex his, quæ dixi *sub cap. 1. de foro comp.* & resoluunt Molina *de Iustit. tract. 2. disp. 138.* vers. *præter hos*, Azor. *instit. mor. p. 1. lib. 12. c. 2. q. 2.* Barbosa *in tract. de appellatiua verborum vtriusque iuris signif. appellat. 231. n. 16.*
quia est fauor, qui durat, dum nouitius est; alias

ſi exearà religione,non item; quod non eſt ſimile dictum de noſtro caſu; eo quod ſi reciperet illos ordines, dum eſſet nouitius,ſi fortè exiret, adhuc maneret in ſæculo ordinatus contra diſpoſitionem *dicti cap.* 10. *Trid.* docet etiam Barboſa *de Iure Eccleſiaſt.dict. cap.*17.*num.*70.*in dicto cap.*10.*Trid.* cum alijs *num.*3.

18 Ad tertiam quæſtionis partem, quæ dependet à præcedenti, videtur reſponderi, quod Abbates regulares ſuis Nouitijs nequeant ordines minores conferre : tamen ſi de facto contulerint, non maneant ob id ſuſpenſi; quia in iſto caſu non adeſt impoſita pœna expreſſa *in dict. cap.*10. *Trid.* nec alibi:& ſic Sayrus *de cenſuris lib.*4.*cap.*13. *num.*5. Henriquez *lib.*13. *cap.* 38. *num* 2.*in gloſſa lit.* A, imò & Suarez *de relig.tom.*4. *tract.*8. *lib.*2.*cap.*29. *num.*12. gloſſa *in dicto cap. Abbates*, verb. *conualuerint de priuileg. in* 6. dixit nec peccare, quod ſequi videtur Diana *part.*5. *tract.* 10. *reſ.* 42. verſ. *notandum*, contra Bonacinam aſſerentem peccare ſupra dictos Abbates ordinantes nouitios,ſed non incurrere ſuſpenſionem, vt dixit *in tract. de cenſ. diſp.* 3. *puncto vltim. num.* 11. videndum *tom.* 3. *diſp.*3.*quaſt.*1.*puncto* 11.*num.*9.† Sed ego ex dictis,
19 quibus patet, vt nequeant eos ordinare, cum prædicti Nouitij reſpectu ſuorum Abbatum regularium, habeantur, tanquam alij regulares non ſubditi, quos non poſſunt ordinare obſtante verò Trid.intellectu iuxta nouam declarationem Vrbani VIII. Pontif. annis præteriti 1642.quam retuli *ſub. dict. quaſt.* 2. in dicto verſ. *ſed cum iam*, & dict. verſ. *imo & ſic* : in hac parte exiſtimo cum Maiolo *de irregularit. lib.*4. *cap.*2.*num.*11. Abbates qui ordinant prædictos nouitios manere irregulares. Quod maximè verum amplector poſt dictam declarationem;etſi ex iam ſupra adductis nō æquè ſecure, cum dixerim *ſub quaſt. praced.* pœnam de qua *in dict. cap.*10. *Trid.* imponi Abbatibus dimiſſorias dantibus, modo ibi expoſito, non de ordinantibus, & ipſe Maiolus, nec Bonacina relati loquendo, vt loquuntur de tempore anteriori ad dictam declarationem, videntur non admitti de iure.

Ex his infero ad quartam quæſtionis partem an
20 Abbates concedendo dimiſſorias nouitiis,incidant in ſupenſionem; quam determinere videtur Diana *dicta part.*5. *tract.*10. *reſ.* 43. *in fine*, per rationem, & Doctores, quos ſupra adduxi *ſub verſ. ad ſecundam* verb. *vnde.* Tamen cum ille caſus diſtinctus ſit à caſu principali, de quo in dubio agitato *in dicto verſ. ad ſecundam*, ideò exiſtimo prædictos Abbates concedentes dimiſſorias Nouitiis, incurrere, iuxta Concilij mentem in ſuſpēſionem, vtpote incurrunt eas concedentes Monachis non ſubditis,& apertius attenta dict. declaratione anni 1642.Vrban. VIII. relata *in dicta q.*2.† Quare be-
21 ne docuit Bonacina *de cenſ.diſp.*3.*punct.vltim.n.*13. Abbatem concedentem Nouitio dimiſſorias ad ſuſcipiendos ordines, incurrere ſuſpenſionem, ſi nouitius clericali tonſura initiatus iam ſit; quia huiuſmodi clericus nondum eſt Religioſus, & in hac parte præſumitur, & reputatur clericus ſæcularis, & quoad ordines ſuſcipiendos habetur pro non ſubdito. Video illum non ſic abſolutè admittere, ſi Abbas concederet dimiſſorias Nouitio ad primam Tonſuram, dicens probabiliter exiſtimare, vt non ligetur ſuſpenſione;quia Cōcilium tantum loquitur de his, qui dimiſſorias concedunt clericis ſæcularibus; & quod nouitius carens prima Tonſura,non dicitur clericus; præſertim ſæcularis,ſed tu reſolues etiam in hoc vltimo ex adductis ſupra, & *dict. quaſt.*1.& 2.

Ad quintam quæſtionis partem, an aliqui Ab- 22
bates poſſint hodie ſuis ſubditis ordines maiores conferre. † Video Doctores diſcordantes, quorum aliqui negant, vt poſſint ordines maiores conferre, tum per reuocationem Trid.*in dicto cap.*10. *ſeſſ* 23.*de reform.*tum ex dictis ſupra iuxta Trid.intellectum *quaſt* 1.& 2. Et huius ſententiæ Doctores ſunt Coninch. Layman. Nugnus, Fornarius,& cum eis Candidus *tom.*4.*diſquiſ.*4.*art.*3.*dubio.*10. qui aſſerūt Abbates Ciſtercienſes ſui ordinis Monachis ſubdiaconatum conferre non poſſe. † Et 23
notāter quoddam priuilegium cōceſſum ab Innoc. VIII. *anno* 1489. vt Abbas Ciſter. & quatuor primi Coabbates poſſint ordines Subdiaconatus, & Diaconatus conferre, ille nimirum quibuſcumque totius Ordinis, iſti ſuorum Monaſteriorum Religioſis, reuocatum eſſe per Trid.*in dict.cap.*dixerunt Viualdus,& Chamerota,quos refert Diana *part.*7. *tract.*9. *miſcel. reſ.*42. *circa finem.* Et quia nouiſſimè Brunus *de priuilegiis Regul.part.*2. *tract.*7.*c.*1. *cum ſequent.*agit de hoc dubio,& poſt eum Diana *part.*11.*tract.*2.*reſ.*17. *a verſ. nota*, quamplura adducens, vbi videbis; ideo tu nunc lege hic,& *a n. ſeq.* recolligo.

Sed adhuc durare tale priuilegium docent Phi- 24
libertus Marquinus Nouarienſ. *tract.*1.*de Sacram. Ordin.part.*2.*t.*13.*num.*9. qui contra Viualdum,& Charemotam,dicit eam reuocationem non probari, imò eos improbabiliter illud aſſerere, cum conſter ex praxi,quæ etiam hodie permanet, & Caramuel *in regula S. Benedicti cap.* 62. *num.* 1626 ait *Aſſerunt communiter Theologi neminem prater Epiſcopos poſſe conferre ordines ſacros, illos inquam, quos maiores dicimus; contrarium tamen probabilius eſt, legitima praxi confirmante: nam Abbbati Ciſtercienſ. & quatuor primis Coabbatibus, ſic conceſſum refert*, ab Innoc. VIII. referens quod hoc priuilegium eſt in praxi,taliter vt ſuperſint, qui ad maiores ordines ab his Abbatibus fuerunt promoti; & quod prædictum priuilegium citant Victoria teſtis oculatus, Nauarrus, *conſ.* 13. *lib.* 15. *de priuilegiis*, Rodrig.*de regul. tom.*1. *quaſt.*18. *art.*3. & 4. & amplexus eſt prædictam ſententiam Ioannes Baptiſta Tyberius *in inſtruct. ordin. cap.* 6. *quaſt.* 37.

Ego inquam, etſi Diana *ſupra* non decidat 25
punctum hoc cum illud remittat ad ſacram Congregationem, & loquatur in ea nempe reſolutione, in qua, vt ſupra adduxi *ſub. quaſt.* 2 ex ſacra Congreg. declaratum, & ab Vrbano VIII. confirmatum anno 1642. nempe vt omnibus Abbatibus prohibitum ſit ordines conferre minores, niſi ſuis ſubditis;imò & nec dimiſſorias, vt ab aliis Prælatis ordinentur;& nec ſub hac declaratione reuocatio præfati priuilegij Innocent. VIII. fiat, cum illud fuerit conceſſum illi Abbati Ciſtertij,& quatuor primis Coabbatibus.† Tamē de iure,& ex re- 26
uocatione Cōcilij, & vltimo ex dicta declaratione approbata ab Vrbano VIII. exiſtimo admodum illam reuocationem pollere;quia ſi de Iure Abbates quicumque illi ſint, ordines maiores ſuis ſubditis conferre non potuerunt,euenit vt licèt Concilij reuocatio, & prædicta Vrbani VIII. declaratio approbata, tantum loquantur de ordinibus minoribus, quos tantum hodie conferre poſſint ſuis ſubditis, quod præfatum Innocentij priuilegium, quantumuis loquatur in caſu diuerſo, ceſſarit etiam, cum multum exorbitet à praxi

ordinaria

ordinaria Ecclesiæ. † Et sic cum Diana *part. 8. tract. 1. res. 35.* tenent relati *in vers. sequenti*, & addit *in fine dicta res* quod si quis tentaret vti priuilegio *dict. Innocent. V I I I.* non solum grauiter delinqueret, sed nihil faceret probans nostram sententiam cum Auersa, Layman. Nauarro infra relatis ex doctrina Trid. *dict. sess. 23. cap.* 8. vbi dicitur quod vnusquisque à proprio Episcopo ordinetur, & *in cap.* 12. in vers. *nec sine diligenti examine ordineatur, priuilegiis quibuscumque exclusis.*

28 Quod si prædictum Innocentij priuilegium duraret adhuc, & sequeremur sententiam Caramuël. & aliorum, vtique cum eo esset dicendum vt ex quo illis quatuor coabbatibus conceditur vt etiam illud priuilegium, nomine Monasteriorum suorum veniant intelligendæ filiationes omnes; & ob id extēdat ad Monasteria Coabbatum, quibus præsunt authoritate extraordinaria, eueniret vt ob nimiam extensionem, & priuilegij communicationem circa ordinandos subditos Religiosos ordine Subdiaconatus & Diaconatus læderetur omnis
29 dispositioni iuris, & Concilij. † Verùm in terminis contra Præpositum *in 3. p. de Sacram. Ordin. quæst. vnica dub. 13. num.* 225. Rodriguez *tom* 1. *q. regular. quæst.* 8. *art.* 4. Vasquez *in 3 p. D. Thom. disput.* 242. *c.* 9. *num.* 38. fundantes se *in dicto cap. Trid.* in quo nihil cauetur de priuilegio reuocando quoad ordines sacros, docent reuocatum esse illud priuilegium Innocent. V I I I. & alia similia priuilegia. Auersa *de Sacram. Ordin. quæst.* 3. *sect.* 3. Layman. *lib.* 5. *tract.* 9 *cap.* 9. *n.* 4. Diana *p.* 8. *tract.* 1. *sub res.* 35. à vers. *sed an dicta*, & vers. *verum*, & dicunt ex Nauarro quod quamvis à Gregor. XIII. post Tridentinum sint confirmata priuilegia Cisters. tamen cum restrictione, dummodo non aduersentur Tridentino *in dicto cap.* 10. videbis adducta *q.* 4.

30 Sed non nego posse Papam talem concedere facultatem Abbati cuilibet ex præfatis, non solum ad eos ordines; imò, & ad Præsbyteratum vt patet ex his, quæ noto, & dico infra *sub quæst.* 4. cum ago de quæstionibus, *An possit Pontifex simplici Presbytero concedere potestatem conferendi ordines sacros.* Et nouissimè ad dicta adiunges quæ tepetit idem Diana *dict. p.* 11. *tract.* 2. *res.* 40. vbi *An Abbates Benedictini possint conferre Diaconatum, & Subdiaconatum subditis suis?* Vbi impugnat Brunum affirmantem *p.* 2. *tract.* 2. *cap.* 3. *propos.* 15.

31 Ad quintam quæstionis partem; etsi videatur contra nostrum institutum; quia tamen est de Abbate Benedictino: Respondeo Monachos Benedictinos incurrere suspensionem *dict. Clem.* 1 §. *si quis autem*, si non vtantur habitu præscripto; dum tamen vtantur habitu sibi prohibito per modum habitus Ordinarij, vt docent Suarez *de censuris disp.* 31. *sect.* 6. *num.* 10. Bonacina *de censuris*
32 *disp.* 3 *punct. vltim. num.* 14. † Sed Diana *p.* 5. *tract.* 10. *res.* 44. notans ad prædictam censuram incurrendam requiri non solum culpam mortalem, sed etiam præsumptionem; quia *in textu dict. clem.* dicitur *portare præsumpserint*; quod importat dolum, & temeritatem, excusat verò ab ea non solum illum, qui cum inaduertentia huius prohibitionis Clem. habitum in ipsa prohibitum defert, verum etiam eum, qui scienter eo vtitur ad breue tempus.

33 Pro complemento totius nostræ quæstionis posses nunc dubitare, an Abbas priuilegium habens conferendi Tonsuram, & minores odines, possit ei, qui re ipsa sibi subditus non est; eo quod professionem inualidè emiserit, quem tamen subditum putat. Sed quia hoc dubium poteris dissoluere ex iam supra adductis *in cap. quoad translationem, hoc tit. quæst.* 11. ideo in terminis breuiter cum Bonacina *de Sacram. in nouis editione disp.* 8. *quæst. vnica punct.* 4. *ante punct.* 5. *num.* 30. dico vt sicut Episcopus alieno subdito cōferens primam Tonsuram, sine licentia sui Ordinarij in aliena, vel etiam in propria Diœcesi incurrit suspensionem *cap. fin. de tempor. ordin. lib.* 6. cum Ledesma, Azorio Fornario, & Rebuffo, & sic de Abbatibus, idem dixit vt Abbates, & alij quicumque exempti litteras dimissorias aliis quam suis subditis regularibus concedentes suspensioni subiaceant, vt alibi cum aliis agnoscit pro quo faciunt *dicta de Episcopo dict. quæst.* 11.

QVÆSTIO IV.

An simplex Sacerdos ex concessione Pontificia, possit conferre ordines minores? Et an Pontifex possit ante consecrationem concedere simplici Sacerdoti, vt conferat minores, & maiores ordines? Et an possit dispensare, vt simplex Sacerdos conferat ordinem Subdiaconatus, aut Diaconatus? Et quid vt possit aliis ordinem Presbyteratus conferre? Et an possit dare facultatem vt Diaconus alium Diaconum, vel saltem Subdiaconum ordinet? Et an Pontifex dispensare queat, vt fœmina initietur prima Tonsura? Et an irregulares possint ordinari prima Tonsura sine dispensatione præuia?

SVMMARIVM.

1 *Glossa verbo* Abbati *textus nostri expenditur*, num. 4.

2 *Sacerdos simplex secundùm plures nequit à Pontifice dispensare, vt conferat primam Tonsuram, & minores ordines; in praxi aliter*, n. 4. & 6.

3 *Cardinales Presbyteri secundùm Adrianum, nequeant ordines minores conferre, & quare, sed contra*, n. 5.

6 *Ordines minores, etsi sint Sacramenta, nihilominus ex facultate Papæ queunt conferri à simplici Sacerdote.*

7 *Simplex Sacerdos potest ex commissione Summi Pontificis nondum consecrati conferre ordines Diaconatus, & Subdiaconatus, etiam in ratione Sacramenti; & licèt videatur aliter*, numero 8. *confirmatur* à numero 9. 10. & 11. *vbi* n. 13. *qualiter contingat.*

8 *Diaconatus ordo non legitur collatus à simplici Sacerdote ex commissione Papæ de Subdiaconatu aliqua testimonia sequuntur*, n. 9. *sed ab Abbatibus sic vt* n. 12.

11 *Subdiaconatus ordo legitur collatus à quibusdam Abbatibus indulto Pontificio.*

13 *Papa de potestate ordinaria non dispensat, vt simplex Sacerdos conferat Subdiaconatum, & Diaconatum ordines, sed de absoluta.*

14 *Sacerdos simplex ex Papæ commissione poterit Præsbyteratus ordinem conferre,* vt n.15.16. & 21.

16 *Corepiscopi ordinabant Lectores, & Subdiaconos, &c.*

17 *Corepiscopi non erant Episcopi veri erant verò maiores Præsbyteri.*

18 *Corepiscopi erant Præsbyteri, quibus credebantur res præcipue temporales, & curam pauperum, & eleemosinarum, & aliqua ministeria Episcopalia.*

19 *Corepiscopi erant quidam Præsbyteri, qui in pagis habitabant, vbi loco Episcoporum curam animarum exercebant.*

20 *Corepiscoporum nomen, & officium cessauit, quia se ingerebant vsurpatione, & ambitione in officiis Episcopalibus, ordines, & consecrationem præstando.*

21 *Papa dispensat, vt Præsbyter queat administrare Sacramentum Confirmationis.*

22 *Diaconus potius est, vt nequeat etiam de concessione Papæ alium in Diaconum ordinare, & idem de Subdiacono,* numer. 25. *etsi non non improbabiliter alij,* vt numer. 23. & 24.

26 *Fœmina nequit tonsurari, etiam ex Pontificia dispensatione, & quare* n.26. *contra Valdanum, & Hurtadum affirmatiuam docentes, etiam quoad ordines minores,* vt numero 28.

29 *Irregularis nequit tonsurari secundum veriorem sententiam,* vt n.30.

1 CVm ex glossa in verbo *Abbati*, in vers. *etiam Præsbytero hoc licet*, hic in textu nostro notet Barbosa *num.* 9. quod licet simplici Sacerdoti primam Tonsuram conferre; & ex alia simili glossa *in cap. quoniam dist. 69.* verb. *Lectoris* cum Archidiacono *in cap. psalmista num. 2. in fine, dist. 23.* Innocentio *in textu nostro num.* 1. & Hostiensi *num. 2.* ideo etsi iam per vsum Ecclesiæ contrarium obseruetur; imò harum glossarum, & prædictorum opinionem admittendam non esse, doceat Sotus *in 4. sentent. dist. 25. quæst. 1. art. 1. ad 2. argum.* quem refert idem Barbosa *in pastorali p. 2. alleg. 3. num. 16.* ideo rectè de præscriptis quæstionibus hic nunc dubitamus circa Præsbyterum, cui ex dispensatione Pontificia committitur facere ordines minores, siue maiores.

2 Ad primam difficultatis partem, multi negant, vt possit Pontifex dispensare, quod simplex Sacerdos Præsbyter possit conferre primam Tonsuram, & minores ordines ex eo, quod potestas conferendi minores ordines consistit in charactere Episcopali, sed simplex Sacerdos non habet characterem Episcopalem, ergo & ex eo, quia commissio, seu licentia Pontificis, non tribuit simplici Sacerdoti maiorem potestatem, quam antea habebat, sed simplex Sacerdos sine tali commissione, nequit prædictos ordines conferre, ergo nec
3 cum ea. † Itaque censet Adrianus *in 4. quæst. de Sacram. Confirmat. art. 3. §. secundo principaliter* nouum esse quod dicitur à Præsbyteris Cardinalibus nullomodo ordines minores, nec maiores verè conferri posse; eo quod existimat ex Diuina institutione solum Episcopum esse Ministrum huius Sacramenti, & minores ordines Sacramenta esse; ac proinde, nec Ecclesiam posse hoc ministerium alteri committere; quia circa Ministri institutionem à Deo factam, Ecclesia nihil potest immutare; quod aliter dici fore, si illa potestas procederet à iure positiuo, & Maior *in 4. dist. 7. quæst. vnica §. secundo argumento*, existimat minores ordines esse Sacramenta: de quo *sub Rub. de temporibus ordin.* & sic addit Adrian. errasse Gregorium committendo ministerium ordinis simplicibus Sacerdotibus.

In praxi verò contraria sententia est tenenda, 4
tum ex doctrina textus nostri, & aliorum, qua Abbatibus, non Episcopis, data est licentia conferendi primam Tonsuram, & ordines minores; deinde ex Trid. *sess. 23. cap. 10. de reformat.* & ex iam citata declaratione Sacræ Congreg. 1641. approbata ab Vrbano VIII. anno 1642. cuius litteram retuli supra *sub quæst.* 2. † Deinde quia sic 5
hodie videmus, sicut antiquitùs Præsbyteros Cardinales, non Episcopos primam Tonsuram, & ordines minores conferre, vt probaui iam supra *in Rub. de temporibus ordin. quæst* 2. vers. *notandum*, taliter, vt talis facultas non censeatur eis derogata per dict. Trid. decretum, nec per relatam declarationem, vt probat cum infinitis Diana *p. 5. tr. 2. res. 5.* contra Anastasium Germonium affirmantem *in tract. de indultis Cardinal. §. tam ratione num. 10.* & contra Sanchez affirmantes Cardinales in suis titulis posse exercere ea, quæ sunt iurisdictionis, non ea, quæ sunt ordinis; & sic Barbosa *in c. 9. dict. sess. 23. num. 3.* & *de potestate Episc. p. 2. alleg. 5.* testatur Rotam sic sensisse *in vna Germon. 13. Decemb.* 1582. & sic respondet Diana *p. 8. tr. 1. res. 33.* hoc probari *ex dict. c. 10. Trid.* quo præcipitur Abbatibus, & aliis quibuscumque exemptis intra fines alicuius Diœcesis existentibus, ne vlli nisi sibi subdito regulari, primam Tonsuram, aut ordines minores conferant; & sic talis facultas Cardinalibus exemptis nō aufertur. † Et sic fieri, vt licèt minores 6
ordines sint Sacramenta, sed non negari posse ex cōmissione Summi Pontificis, Præsbytero cōmitti ordines minores ministrare non iure ordinario, sed extraordinario, & parebit ex dictis infra *in c. 1. de Sacra Vnctione, & in c. 1. & 2. de sacram. nō iterand.* vbi dico simplici Sacerdoti posse à Papa committi Confirmationis Sacramentum exercere, & iam si solus Minister illius sit tantum Episcopus. Et hanc nostram sententiam cōmuniter docent Doctores, inter quos in terminis D. Thomas *in 4. dist. 25. q. 1. art. 2. ad 3.* Palud. *ea dist. quæst. 1. art. 2.* Scotus *dist. 24. quæst. vnic. §. de tertio.* Syluester *verbo ordo 3. quæst. 7.* Couarruu. *lib. 1. var. c. 10. num. 9 & 10.* Richard. *in 4. dist. 25. art. 1. quæst. 2.* quorum sententiam supponit Trid. *in dict. c. 10.* & colligitur *ex c. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatui*; & satis probatur ex his, quæ adduxi supra *in dict. vers. notandum.*

Ad secundam quæstionis partem breuiter res- 7
pondeo, posse simplicem Sacerdotem ex commissione Summi Pontificis, nondum consecrati, non solum minores ordines, sed etiam maiores ordines Subdiaconatus, & Diaconatus conferre, etiam in ratione Sacramēti; quia hæc authoritas non cōuenit Pontifici ratione consecrationis Episcopalis, sed ratione summæ iurisdictionis, quam habet in Ecclesiam; eo quod obtineat eam supremam potestatem, posita legitima electione, etiam ante consecrationem Episcopalem: sic docent in terminis Ioannes Præposit. *in 3. p. D. Thom. quæst. vnic. de sacram.*

cram. Ordinis dub. 13. *num.* 122. Diana *p.* 8. *tract.* 1. *res.* 37. & comprobatur ex adductis *supra*, & ex his, quæ dico *in dubiis sequentibus.*

8 Ad tertiam, & quartam difficultatis partem, quæ eisdem ferè fundamentis dissoluuntur, videtur vt nequeat simplex Sacerdos ex licentia, & commissione Papæ conferre ordines Subdiaconatus, & Diaconatus, & primo de ordine Subdiaconatus probant D. Thomas *in* 4. *dist.* 25. Richard. *ibi art.* 1. *quæst.* 7. eo quod sit communis sententia testatur Nauarrus apud Layman. *lib.* 5. *tract.* 9. *c.* 9. *num.* 4. quam tenent Sayrus *de cens. lib.* 6 *cap.* 8. *num.* 8. Candidus *tom.* 4. *disp.* 4. *art.* 3. *dubio* 17. Azorius *tom.* 2. *instit. moral. cap.* 48. *lib.* 3. *quæst.* 16. Molfesius *in summa tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 3. & alij multi eo quod ordo iste, est Sacramentum imprimens characterem, cuius proprius Minister, est
9 Episcopus. † De ordine Diaconatus idem etiam docent relati, & in terminis Turrianus *in annotation. ad Concil. Nicænum num.* 54. imo, & Granadus *in* 3. *p. D. Thom controu.* 9. *tract.* 2. *disp.* 2. *num.* 5. vbi dicit quod si quis petat vlterius, an Pontifex concedere possit simplici Sacerdoti potestatem ordinandi Diaconos, respondet, si constaret id factum fuisse à Summo Pontifice, consequenter diceret id potuisse, sed non inuenire testimonium sufficiens, quia priuilegia, quorum auctores, quos ipse citat meminerunt, agunt de Subdiaconatu; & quia licèt in Subdiaconatu liceret, non tamen in Diaconatu, cuius est maior excellentia; eo quod sit ordo sacratior Diaconatu, ac proinde petat iu-
10 re potiori Episcopum, vt Ministrum. † Et sic resolutiuè cum multis Barbosa legendus *in cap. quanto* 4. *de consuetudine num.* 4. & 5. dicit, vt licèt minores ordines possint conferri ex delegatione Pontificis à simplici sacerdote, sed maiores vigore factæ delegationis non item, sed ab Episcopis solum: sic cum D. Thoma, Couarruu. Fr. Eman. Azor. & ipse *in pastor. p.* 2. *alleg.* 3. *num.* 4. quidquid Abbas dixerit *ibi num.* 4. tamen ipse Barbosa *in d. cap. quanto num.* 5. *circa finem*, dicit, vt non sit improbabile quoad Subdiaconum, & Diaconum, posse summum Pontificem delegare simplici sacerdoti potestatem conferendi eos ordines, adducens Vasquez, Victoriam, & alios, & Bullam Innocent. VIII. iam relatam.

11 Egò tamen dico, vt possit Papa talem commissionem indulgere simplici Sacerdoti in vtroque ordine, vtpote de facto præstitit Innoc. VIII. quibusdam illis Abbatibus, quos retuli, *supra q.* 3. à *vers. ad quintam*, docent Granadus, *in* 3. *part. tract* 2. *disp.* 2. *num.* 3. & 4. quem ad litteram refert Diana *dict. part.* 8. *tract* 1. *res.* 34. cum Victoria *in summa quæst.* 216. Ledesma *in tract.* 1. *de ordine circa finem*, Henriquez *in summ. cap.* 23. §. 2. *in comment. lit. C*. Rodriguez *tom.* 2. *summæ cap.* 14. imò & Nauarrus relatus à Granado, dixit ante Tridentinum concessum fuisse à multis Pontificibus cuidam Abbati priuilegium ordinandi Subdiaconos, & Ioannes Præpositus *in* 3. *p. dict. quæst. vnica de Sacram. ordin. dubio* 14. *num.* 120. dicit Patrem Victoriam asserere se vidisse Bullam Pontificis concedentis quibusdam Abbatibus ordinis Cisterciensis, vt possent conferre Subdiaconatum (quæ quidem Bulla est iam relata *quæst.* 3. Innocent. VIII.) & vlterius refert accepisse ore à Reuerendo Domino Dassignias, Abbas de Nicelda in Brabantia Gallicana se vidisse Reuerendissimum eorum Generalem vno die conferentem Sacrum Subdiaconatus ordinem quinque Religiosis Monasterij Cambronensis in Hannonia ordinis Cisterciensis.

De Diaconatus ordine docent in specie Vasquez *in* 3. *part. Diui Thom. tom.* 3. *disp.* 243. *cap.* 9. *n.* 38. Opatouius *de Sacram. tract. de ordine disp.* 5. *num.* 14. Ochogauia *de Sacram. Ordinis quæst. vnica dubio* 13. *num.* 122. Doctus Caramuël *in comment. ad regulam Sancti Benedicti c.* 92. *num.* 1626. Auersa *de Sacram. ordin. quæst.* 3. *sect.* 3. qui dicit, vt admissa commissione de Subdiaconatus, sit similis, & par ratio de Diaconatu, supponendo vtrumque esse verè Sacramentum, & institutum à Christo, quia adhuc vterque ordo manet infra Sacerdotium, & de vtroque esse poterat sufficiens conuenientia, vt à Sacerdote ex commissione conferri valeat: prosequitur idem Diana *dicta part.* 8. *res.* 35. cum relato Caramuël, qui adducit prædictam Bullam Innocentij VIII. de anno 1489. vt Abbas Cister. & quatuor primi Coabbates conferant ordines Subdiaconatus, & Diaconatus; illa nimirum, quibuscumque Religiosis sui ordinis, isti suorum Monasteriorum Religiosis, referentes etiam prædictum priuilegium esse in praxi, hodiéque superesse, qui ad maiores ordines ab his Abbatibus fuerunt promoti, eandem Bullam refert Rodriguez *tom.* 2. *quæst. regul.* Vasquez *supra*, & idem Diana *dicta* 8. *p. tract.* 1. *sub resol.* 34. dicens quod sibi retulit, & affirmauit quidam Religiosus Monasterij de Vaucelet eiusdem ordinis Generales prædictam habere potestatem, & confirmatur, cum Christi Domini Vicarius dispensando non sit existimandus errasse; eo quod sit res grauis, nec sit scripturæ locus, quo probari queat, præfatam potestatem denegari Pontifici, sicut patet ex nostro textu, & *ex dicto cap.* 10. *Trid.* circa ordines minores, vt iam longè probaui, & dicit Granadus *in* 3. *p. dicto tractatu* 2. *disput.* 2. *numero* 3. & 4. 12

Vnde non obstat authoritas D. Thomæ *in* 4. 13
dict. dist. 25. & aliorum supra Doctorum, qui dum negant posse Pontificem committere simplici sacerdoti, vt conferre possit ordinem Subdiaconatus, maiori ratione id negent de Diaconatu; siquidem præcipua ratio à Diuo Thoma relata, ea nempe est, vt refert Diana *dicta res.* 35. sub vers. *sed affirmatiuam, in fine*, quia omnes maiores ordines habent immediatam relationem ad corpus Christi; quam sic generaliter non admittunt Doctores nostræ sententiæ; quia ratio non probat id de Diaconatu, & Subdiaconatu, sed tantum de Sacerdotio: deinde quia, vt dicunt idem Granadus, & Diana *dicta res.* 34. *in fine*, Diuum Thomam, & alios tantum loquutos fuisse de potestate ordinaria, & generali magis, quæ ex decretis iuris Canonici constat, secundum quam Pontifex nequit talem concedere potestatem, vt simplex sacerdos concedat ordines maiores; bene autem de potestate absoluta. Et applicabis quæ notaui *supr. de Subdiaconatu in c.* 9. *hoc tit.* Et ad has difficultates adiunget quæ dixi etiam ex nouis Doctoribus *in dict. Rub. de temporib. ordin. quæst.* 2. vers. *notandum.*

Ad quintam quæstionis partem, an possit sim- 14
plex sacerdos ex commissione Papæ ordinem Præsbyteratus conferre? Videtur negatiuè respondendum, tum ex iam citata authoritate Diui Thomæ, vt *num. præced.* explicui; quæ etsi non claudat Subdiaconatum, & Diaconatum, claudit enim sacerdotium, propter immediatam relationem ad corpus Christi, tum quia cum huius sa-

cramenti

cramenti Ordinarius Minister sit Episcupus, sequitur vt non debeat sane hoc ministerium in ordinatione Præsbyteratus extendi ad alium per commissionem absque solido antiquitatis fundamento; & sic Auersa *de Sacram. Ordinis quæst. 3. sect. 3.* ait, vt debeat esse extra dubitationem quod non possit sacerdoti non Episcopo committi ordinatio alterius sacerdotis, seu collatio ordinis Sacerdotalis: vnde Granadus *in 3. p. D. Thomæ controu. 9. tract. 2. disp. 2. num. 4.* obseruant nullum Doctorem, quem ipse legerat dubitare de hac re: docent etiam hanc sententiam expressè Candidus *tom. 4. disp. 4. art. 3. dubio 17.* & alij communiter. Et confirmari videtur, tum ex his, quæ dixi supra *in dicta Rub. de temporibus ordin. dicta q. 2. vers. notandum*, quam ex exemplis, & Bullis adductis *in hac quæst.* sub vers. *ad tertiam*, & *quartam*, vbi tantum de prima Tonsura, minoribus ordinibus, ac de Subdiaconatu, & Diaconatu fit mentio; non sic de Præsbyteratu & sic Barbosa *in c. quanto de consuetudine sub num. 5.* probat cum alijs 11. Doctoribus, dicens hanc sententiam quoad sacerdotium esse receptissimam.

15 Adhuc verò existimo absque expressa iuris Diuini determinatione, non esse negandam Pontifici maximo, committendi simplici Sacerdoti facultatem conferendi ordinem Præsbyteratus, sicut dictum est de alijs Sacris Ordinibus; deinde probo ex decreto Eugenij IV. dum ait: *ordinarius huius Sacramenti* (Ordinis nempe) *est Episcopus*, quo indicat, non Episcopum posse ex commissione esse ministrum Sacramenti Ordinis; ac proinde omnium Ordinationum; quia omnes sunt Sacramenta, & non sit maior ratio vnius, quàm alterius.

16 Deinde ex Concilio Antiocheno *Canone* 10. quo cum cõcedatur Corepiscopis, vt ordinarent Lectores, & Subdiaconos; atque Exorcistas; & ibi addat verba sequentia: *Nec Præsbyterum, nec Diaconum audeant ordinare*; præter conscientiam Episcopi, vt habet quædam translatio, euenit vt à contrario sensu sciente Episcopo, bene possint istos ordines conferre.

17 Ergo cum probabile sit illos Corepiscopos non fuisse Episcopos, vt patet ex Ioanne 3. *epist. vnica in medio in 2. tom. Concil.* quatenus ait Corepiscopos veros non esse Episcopos, nec fuisse, quod ab vno tãtum ordinati essent, & Damascenus *epist. 4.* dum dicit eos non esse Episcopos, quia minus, quam à tribus sunt ordinati: & *in Canone* 10. Concilij Antioch. quod cum oppositum docere videatur, dum ait de Corepiscopis; quamvis manuum impositionem perceperint Episcoporum; & vt Episcopi sint consecrati: tamen respondet Vasq. *in 3. part. disput. 238. cap. vltimo*, vbi de hoc disputat per illa verba: *& vt Episcopi sint consecrati*, potius denotari non fuisse veros Episcopos; quia particula *vt* diminuit, de quorum officio, & dignitate; & quod illi essent minores Episcopis, sed Præsbyteris aliquomodo
18 superiores, scribit cum multis. † Videndus Barbosa *de iure Ecclesiast. p. 1. cap. 16. num. 1.* vbi *num 6.* post multa concludit, Corepiscopos ex Ecclesiæ institutione, nihil aliud fuisse, quàm Præsbyteros, quibus crederentur res præcipuè temporales, & curam Pauperum, & eleemosynarum, & aliqua
19 ministeria Episcopalia, † qui *num. 2.* ait quod illi solum erant quidam Præsbyteri, qui in pagis, aut oppidis loco Episcoporum curam animarum exercebant, veluti Parochi, Vicarij Foranei officio fungentes, † quorum ambitione crescente cum generent se pro Episcopis, & suo officio non contenti 20
auderent maiores ordines conferre, & omnia Episcopalia exercere aliquando consecrationem, quæ Episcoporum est propria extorquerent; ideo meritò, vt docent Antonius Ricciulus *Eccles. lucubrat. lib. 2. c. 1.* Contardus Brunus *de cæremon. lib. 1. cap. 4.* Carrança *in summ. Concilior. in Damas. epist. 4. pag. 77.* Boll. *in æconom. Canon. classi 3. cap. 2. §. 4.* Henriquez *in summ. lib. 10. c. 13. §. 2.* quos refert Barbosa *supra dict. n. 6. & in pastor. p. 1. tit. 1. cap. 6. n. 2.* eorum ordo ab Ecclesia damnatus est *in cap. Corepiscopi dist. 68.* videndus est Ayala *de Ecclesiast. tradition. p. 1. consid. 4.* vbi ex professo rem istam tractat: aliqua dico *infra quæst. 2. vers. num possint.*

Itaque nostram sententiam docent in terminis 21
Doctores antiqui Innocent. *in cap. 4. de consecrat. num. 4.* Panormit. *num. 4.* Angel. verb. *ordo 2. num. 2.* & Aureolus apud Capreolum *in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 1.* Vasquez *dict. tom. 3. in 3. p. disp. 243. cap. 4. num. 40.* Ochogauia *de Sacram. Ordin. tract. vnico quæst. 7. num. 11.* Hurtadus *tract. de Sacram. Ordin. difficult. 18.* & alij per glossam *in c. peruenit dist. 95.* & Diana increpat Granadum *part. 8. tract. 1. res. 36.* eo quod dixerit se nullum legisse Doctorem, qui dubitaret de sua sententia: & notat *ibi, in fine*, quod licèt commissio huius ministerij Sacerdoti, non Episcopi fiat ab homine, scilicet statuto Ecclesiæ, aut Summi Pontificis voluntate, sed potestatem committendi hoc ministerium iure Diuino Pontifici summo, & Ecclesiæ conuenire, sicut de potestate committendæ Confirmationis Præsbytero, dico infra *sub titul. de Sacra Vnctione §. 1.*

Ad sextam quæstionis partem, quam Diana remittit iudicio summi Pontificis *dict. p. 8. tract. 1. resol. 38.* negatiuè responderunt Syluester verb. *ordo 3. quæst. 7.* Victoria *in summ. num. 233.* & D. Thom. *in 3. p. quæst. 38. art. 1. ad 3.* quorum ratio potest esse, quia qui Præsbyter non est, nequit ordines conferre, vt iam in hoc textu dixi de Abbatibus, qui vt queant etiam ordines minores conferre, debent inter alia esse Præsbyteri; ergo & ratione potiori debet procedere in casu nostro, quo dubitamus, an possit Pontifex dare facultatem, vt Diaconus alium Diaconum, vel saltem Subdiaconum ordinet. 22

Sed contrarium tenuit glossa *in cap. quanto de consuetudine*, quam refert ipse Diana, & cum perlegerim, video nullomodo loqui in hoc casu: tamen potest iuuari eo fundamento; quia etsi qui alium ordinat, & illum ad Ecclesiasticum ordinem eleuat, eundem debeat in dignitate superare; ideò cum Diaconus superet Subdiaconum in ea, & Subdiaconus alios in minoribus constitutos, sequitur, vt Diaconus queat aliquem ex commissione 23
Pontificia ordinare Subdiaconum. † Et quod 24
possit alium in Diaconum ordinare æqualem in eodem ordine, quo ordinans est insignitus, probatur; quia ex ea parte, qua Diaconus ordinaturus, factus est à Papa ad id delegatus est alio in Diaconum ab eo ordinando superior, licèt in ordine conuenient ambo, cum non ex vi sui ordinis, sed potestate sibi commissa ordinet. Et confirmatur, quia, etsi ad consecrationem Episcopi requirantur alij tres consecrantes, ex commissione Pontificis poterit vnus id facere, sed tam consecrans, quàm consecratus sunt eiusdem ordinis, & dignitatis ergo. † Mihi verò prima opinio est plausibilior; 25

tum

tum quia requiritur, vt ordinaturus sit Præsbyter; tum quia id etiam requiritur in Episcopo alium consecrante, iuxta quæ dixi *supra sub cap. Archiepiscopus de temporib. ord. quæst. 2.* in vers. *ad secundam.*

26 Ad septimam quæstionis partem, an Pontifex dispensare queat, vt fœmina ordinetur prima Tonsura, supposito quod dixi *supra sub Rub. huius tit.* nempe quod fœmina non est capax huius Sacramenti, posses nunc respondere. Sed quia casus huius dubij magis spectat ad textum *in cap. dilecta, de maiorit. & obed.* ideò ad ibi dicta te remitto; & sic nunc breuiter referā Doctores negantes Marchinus *de Sacram. Ordinis tract. p. 4. c. 1. num. 17.* Candidus *in eodem tract. disquisit. 4. art. 5. dubio 4.* Tannetus *tom. 4. disp. 7. quæst. 3. dubio 1. n. 7.* Leo *de censuris recollect. 2. num. 58.* Layman. *lib. 4. tract. 6. cap. 6. num. 2.* Ochogauia *de Sacram. tract. vnico de ordine quæst. 8 num. 4.* Vasquez *in 3. part.*
27 *Diui Thomæ tom. 3. disp. 145. cap. 2.* † quorum rationes etiam refert Diana *dicta p. 8. tract. 1. res. 39. à vers. sed difficultas,* ex eo quia, cum prima Tonsura, tendat ad Sacerdotium, & illo sit incapax mulier; sequitur vt quamvis prima Tonsura, & alij minores ordines sint sacramentalia, & non Sacramentum (de quo dixi *sub Rub. de tempor. ordin.*) quod nequeat etiam dispensatione Pontificia tonsurari, tum quia prima Tonsura nihil aliud est, quàm consecratio, & deputatio personæ ad eum statum, ex quo ad Ecclesiasticos Ordines, & gradus ascendi possit, quorum incapax est mulier; & hoc etiam si diceremus, quod prima Tonsura tantum est præparatio quædam ad ordines, & ad ministerium aliquod, seu functionem publicam: & faciunt dicta supra *sub Rubrica*, in vers. *ad secundam*, ibi, *est omnium*; quod verum, & secutum est.

28 Non reticeam contrarium docere Paludanum *in 4. dist. 25. quæst. 3.* Hurtadus *de Sacram. Ordin. difficult. 20.* ille ex eo, quod prima Tonsura non est Sacramentum, sed sacramentale, & sacramentalia sunt ab Ecclesia instituta, ergo. Iste dum obseruat cum Paludano posse ex dispensatione Summi Pontificis fœminas validè primâ Tonsurâ initiari, etiam si ea tribuatur masculis, tanquam præuium ad ordinationem, quia hæc ordinario est ex sola institutione Ecclesiæ, & non repugnat fœminam esse capacem illius, quod in masculis est præparatio præuia; quamvis non sit capax eius; ad quod est præparatio in masculis, qui addit ob eandem rationem posse ex dispensatione Pontificis fœminam ordinari quatuor ordinibus minoribus, si non essent ex Christi institutione, sed tantum ex institutione Ecclesiæ, & Ludouicus Caspensis *in cursu Theol. tom. 2. tract. 27. disp. 3. sect. 3. num. 20.* ait subiectum capax ordinum est vir, non fœmina, sed ex dispensatione Romani Pontificis possunt fœminæ primâ Tonsurâ initiari; quia hæc ordinatio est ex sola institutione Ecclesiæ, idem dicens de quatuor minoribus ordinibus in sententia eorum, qui dicunt non esse verè Sacramenta ex institutione Christi, sed tantùm Ecclesiæ; & ob id aliqui apud Sanctum Thom. *3. part. in addit. quæst. 40. art. 1.* dixerunt sexum virilem esse quidem de necessitate præcepti, sed non de necessitate Sacramenti; quod nec ipse sequitur, nec ego; etsi Diana *suprà* vocet hanc sententiam probabilem, quod tantum in prima Tonsura posses admittere per ea, quæ dixi *supra in Rubr. de temporibus ordin.* in vers. *ex his*, dum egi de dubio, *An omnes ordines sint Sacramenta.* Hic poteris adiicere aliud dubium, an fœmina possit excommunicare, de qua idem Diana *dicta res. 39. à vers. sed hic,* & ego *sub cap. nouit de iudiciis*, vt in *Rub. hoc tit.* notaui sub vers. *est omnium*, *quæst. 2. vers. ad secundam.*

Ad vltimam quæstionis partem, an irregulares possint initiari primâ Tonsurâ sine propriâ dispensatione; etsi non multum spectet ad textum nostrum, adhuc dependet à dubio iam deducto, num prima Tonsura sit ordo, & iuxta eorum sententiam, qui dicunt ordinem non esse, sed officium, aut dispositionem præuiam ad cæteros ordines, vt senserunt D. Thom. *in 3. p. quæst. 40. art. 2.* Vasquez *tom. 3. disp. 236. cap. 1. num. 9. & disp. 237. cap. 1.* Bellarminus *lib. 1. de Cleric. cap. 11.* Martinus Fomarius *tract. de ordine cap. 7. num. 1.* Filliucius *tom. 1. tract. 9. cap. 1. num. 13.* Hurtado *de ordine dif. 2.* sed Canones dicunt irregularem non esse capacem ordinum; ergo cum prima Tonsura non sit ordo, sequitur, vt irregularis non sit priuatus à receptione primæ Tonsuræ; non enim tonsuratus habet peculiare officium, ad Eucharistiæ celebrationem directum, sicut cæteri ordines. † Nihilominus 30 verius dicendum est, vt irregularis tonsurari nequeat ex dispositione iuris, qua redditur homo inhabilis ad recipiendam primam Tonsuram: sic docent in terminis Suarez *tom. 5. disp. 40. sect. 1. n. 2.* Præpositus *in p. D. Thoma quæst. 5. de irregul. dub. 3. n. 11.* Auila *de cens. p. 7. disp. 2. dubio 6. concl. 1.* Diana *p. 4. tract. 2. res. 88.* Alia dico de irregulari *sub tit. de filiis Præsbyt.* & ibi *cap. 14.*

QVÆSTIO V.

Episcopus, an possit non Episcopo facultatem committere ordines conferendi, seu Corepiscopo? Et an Abbates qui Ordinarij sunt, & habent Iurisdictionem, quasi Episcopalem, possint omnia, quæ sunt Iurisdictionis, sicut Episcopi in suo territorio?

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest non Episcopo concedere potestatem ordines conferendi.*

2 *Episcopus, etsi habeat maiorem potestatem circa corpus mysticum Christi non sic circa verum, quam habent alij Sacerdotes.*

3 *Corepiscopi, sicut nec ordinare, sic nec confirmare, consecrare Ecclesias, altaria, aut Virgines, nec pœnitentes publicè in Missa reconciliare possunt.*

4 *Abbates veniunt appellatione Prælatorum etiam si sint Commendatarij, dum perpetui sint.*

5 *Abbatia in multis æquiparatur Episcopatui.*

6 *Abbas in Ecclesiis sibi subiectis, dicitur Ordinarius, sicut Episcopus.*

7 *Alienatio rerum Abbatiæ requirit Abbatis consensum, sicut requirit in rebus Episcopi alienandis.*

8 *Abbas est Sponsus Ecclesiæ suæ, quæ, eo mortuo, dicitur vidua, sicut quæ fuit Episcopi.*

9 Abbates

9 *Abbates post Episcopos, obtinent in Ecclesia primam Dignitatem, & in Conciliis.*

10 *Abbates sunt præ aliis honorandi, cum habeant Dignitatem, & cum Prælatis multa communia, si habeant curam, & conuentum,* num. 11.

12 *Abbatia, inspecta eius origine, est potius nomen solicitudinis, quam honoris.*

13 *Abbates, qui habent iurisdictionem possunt regulariter ea, quæ in sua Diœcesi Episcopi.*

14 *Abbates qui habent iurisdictionem, quasi Episcopalem, tenens etiam ius priuatiuè visitandi, & Synodum congregandi, & dimissorias concedendi Clericis sibi subditis.*

15 *Abbates iurisdictionem habentes in Hispania, qui intelligantur?*

16 *Abbas iurisdictionem quasi Episcopalem habens iudicatur extra Diœcesim Episcopi.*

17 *Episcopus nequit visitare territorium habentis, quo illud habet introclusum in suo territorio, etiam sicut legatus Papæ.*

18 *Abbati habenti iurisdictionem, quasi Episcopalem, competunt, præterea, quæ sunt ordinis omnia alia, sicut Episcopo, & dispensare.*

19 *Abbas potest dare Episcopo licentiam exercendi Pontificalia in suo territorio.*

20 *Abbas Abbatiæ exemptæ, etsi sit Episcopus, nequit ordines conferre, nisi Abbatia sit nullius Diœcesis.*

21 *Abbas in Ecclesiis sibi subiectis potest impertiri solemnem benedictionem, sicut Episcopus.*

22 *Abbas potest Synodum, & constitutiones facere; prout facit Episcopus, si prouinciam habeat.*

23 *Abbas potest vocari ad Concilium generale, seu Prouinciale, sicut Episcopus citari, & in eo vocem habere decisiuam.*

24 *Abbas potest conferre beneficia curata, & concursum facere de vacantibus, & etiam alij inferiores, si habeant ius congregandi Synodum, &* n. 25.

26 *Abbates queunt interponere authoritatem in permutationibus, & resignationibus beneficiorum simplicium, vnire Ecclesias, & commendare,* n. 27.

28 *Episcopus nequit visitare Parochias, nec personas curam habentes, nec Sacramenta exercentes Abbatum, & regularium superiorum iurisdictionem habentium.*

29 *Abbas potest dare indulgentias solitas dari, commendatitias litteras subditis, & exercere per alium quæ sunt ordinis Episcopalis.*

30 *Abbas qui habet Baculum, & vsum Mitræ dum solemniter celebrat debet habere suos Ministros Clericos assistentes, sed non duos Diaconos, assistentes sicut Episcopus habet.*

31 *Abbas potest vti Birreto nigro sub Mitra, sed non alterius coloris, nec Baldachino.*

32 *Abbas potest dare licentiam Prædicatoribus, ad prædicandum in suo territorio & eos examinare.*

33 *Abbas debet incedere in Ecclesia in habitu decenti, & non camerali.*

34 *Abbas non debet associari in sua domo, nec excipi cum vadit ad celebrandũ pontificaliter.*

35 *Abbas in Ecclesia Episcopo subiecta, debet in ea Ecclesia sedere in loco inferiori ipsi, & sine ornatu, vel a sinistris Episcopi.*

36 *Abbatibus permittitur cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus, & assistere matrimoniis contrahendis.*

37 *Abbas potest denunciationes matrimoniales remittere etiam, si sit Commendatarius, vt* n. 38. *alij contra,* n. 39.

38 *Abbas Commendatarius dicitur Ordinarius, sicut titularis.*

40 *Abbas Commendatarius habens iurisdictionem separatam in suo territorio, potest dispensare super illegitimitate ad quatuor ordines minores.*

41 *Abbates titulares intra terminos sui territorij possunt approbare Confessarios ad audiendas confessiones sæcularium.*

42 *Abbates num habeant potestatem dispensandi, & absoluendi concessam Episcopis per c. 6. Trid.* sess. 24. *sublata est, vt* numero 43. & 44

45 *Abbates regulares exempti, num dispensandi, & absoluendi habeant potestatem per Trid.* cap. 6. sess. 24.

46 *Capitulum, sede vacante, num habeat dispensandi, & absoluendi facultatem iuxta terminos Trid.* sess. 24. cap. 6.

47 *Abbas tenetur residere in collegiata, in qua titulatus est; etsi aliam habeant sedem in Cathedrali, aliàs fructus non lucratur.*

48 *Abbas absente Episcopo, in collegiata ab ordinario exempta, ac Sedi Apostolicæ subiecta Diuinis solemniter interesse potest, & Canonicos assumere ad sibi assistendum, iurisdictionem in eos exercendo, sicut Episcopus in suos.*

49 *Abbas nequit in sua collegiata Ecclesia supprimere Præbendas, etiam tenues, eas reducendo ad pauciorem numerum.*

50 *Abbates plures distincti, qui sunt in eodem loco habentes distinctum Clerum, debent in processionibus incedere quisque cum suo Clero & loco.*

51 *Abbatum plura iura qui referant?*

52 *Abbates possunt esse executores vltimarum voluntatum.*

53 *Abbates alij etiam præter communes sunt, qui dicuntur Heremo Cultores sic dicti, quia stante persecutione Tyrannorum sese in speluncis abdeant.*

54 *Archimandritæ Abbates heremi dicti sunt, quasi Principes eorum, qui Cauernas habitabant, vel Principis greges, qui solent sub se alios habere Abbates, vt* numero 55.

56 *Abbas simplex nonnunquam Episcopus nominatur.*

AD primam difficultatis partem ex dictis à *quæst.* 1. iam breuiter respondendum est, vt 1
cum Minister proprius Sacramenti Ordinis sit Episcopus, nec alius inferior, nisi ex priuilegio iuris, vt Abbates, de quibus dixi, vel ex dispentatione Pontificia, vt *supr. sub quæst.* 4. sequitur nunc dicendum cum Reginaldo *tom.* 2. *lib.* 30. *tr.* 1. *c.* 5. *num.* 25. & Diana *p.* 8. *tr.* 1. *res.* 33. *in fine*, Episcopum non posse committere non Episcopo potestatem conferendi ordines, etiam minores; etsi committat nihil fieri, † quia licèt habeat plenissi- 2
mam

mam potestatem circa corpus Christi mysticum,
circa corpus tamen Christi verum non habet ma-
iorem potestatem, quàm alius Sacerdos; quia
ergo potestas conferendi ordines supponit pote-
statem supra Corpus Christi verum, iuxta illud,
quod dicitur *in cap. ex literis de excessibus Præ-
lator.* vt Pontificale officium sine altaris ministe-
rio, non valeat adimpleri, non potest alteri com-
mitti, quàm Sacerdoti, qui solus habet potesta-
tem supra Corpus Christi verum; ergo.

3 Num possint Episcopi committere ordinatio-
nes Corepiscopis? respondebis negatiuè ex ad-
ductis *supra dicta quæstione* 4. à verbo *deinde*, sub
versic. *ad quintam*; qui etsi ordines minores pos-
sent conferre, & secundùm aliquos Subdiacona-
tum; sed hoc tantùm ex concessione Pontificia,
& Conciliari, vt probat Barbosa *de iure Ecclesiast.*
cap. 16. cum multis dicentibus *sub numer.* 2. quod
isti cum essent tanquam Præsbyteri, non pote-
rant confirmare, consecrare Ecclesias, altaria,
aut Virgines, nec pœnitentes publicè in Missa
reconciliare, ordinesve maiores conferre, vt ex-
pressè eisdem prohibet textus *in cap. quamuis*, &
in cap. Ecclesiis 68. *distinct.* etsi cætera possent, vt
quilibet Episcopus, videbis Cardinal. Bellarmin.
in controuers. Cathol. tom. 1. *controuers.* 5. *lib.* 1. *de*
Clericis cap. 17. videndus Henriquez *in summa*
lib. 10. *cap.* 2. §.2. *iuncta littera F.* Petr. Gregor.
syntagm. iuris part. 2. *lib.* 15. *cap.* 12. *numero* 47.
Vasquez *tom.* 3. *in* 3. *part. disputatione* 238. *nu-
mero* 68. Filiuc. *tom.* 2. *tract.* 9. *de Sacram. Ordin.*
cap. 5. *numero* 42. D Rodericus de Acuña *in dicto*
cap. quamuis numero 2. Moneta *de conseruat.*
cap. 5. *numero* 42. Ricciolus *Ecclesiast. lucubrat.*
lib. 2. *cap.* 5. etenim ordinandi potestatem, quam
habebant, erat ex commissione Pontificia, vt do-
cent Theologi, & probat cum multis Vasquez
dicto tom. 3. *disputatione* 243. *cap.* 4. & ex Concilio
Antiocheno *canone* 10. de quo in loco citato *quæ-
stione* 4.

4 Ad secundam quæstionis partem, vt respon-
deam, præmitto dicendum, quod Abbates ve-
niunt Prælatorum appellatione iuxta verba textus
in cap. decernimus de iudiciis, ibi: *Sed Episcopi,*
Abbates, Archiepiscopi, & alij Ecclesiarum
Prælati cap. præsenti de officio ordin. lib. 6. *cap.*
vt Apostolica de priuileg. lib. 6. vbi Doctores, Sua-
rez *de religione tom* 4. *tractat.* 8. *lib.* 2. *cap.* 2. *nu-
mero* 2. Tamburin. *de Iure Abbat. & Prælator.*
tom. 1. *disputatione* 1. *quæstione* 3 etiamsi sint
Commendatarij, dummodo sint perpetui, Tam-
burin. *dicta quæst.* 3. *numer.* 4. cum aliis Barbosa
de Iure Ecclesiast. part. 1. *tractat.* 17. *numer.* 4. vbi
5 *à numero* 5. ait cum aliis multis, † quod Abbatia
in multis æquiparatur Episcopatui, in tantum,
vt nec comprehendatur Dignitas Abbatialis; pro-
vt nec Episcopalis sub nomine Dignitatis in
6 odiosis. † Etenim Abbas in Ecclesiis sibi sub-
iectis dicitur ordinarius sicut Episcopus & ideo
potest esse Iudex in causis suarum subiectarum.
7 † Et sicut in alienatione bonorum Ecclesiæ requi-
ritur consensus Episcopi, item & Abbatis in
alienatione bonorum Ecclesiæ subiectæ suæ Ab-
batiæ, Angelus Aretinus *cons.* 99. *in princ.* Tus-
chus *littera A, conclusione* 11. *numero* 3. Bar-
8 bosa cum aliis *supra numero* 9. & 10. † vbi *nu-
mero* 8. dicit quod Abbas est sponsus Ecclesiæ
suæ, & eo mortuo, Ecclesia viduata dicatur;
provt in Episcopali, & omnibus habentibus Di-

gnitatem cum administratione; Tuschus *supra*
littera A, conclusione 5. *numer.* 6. † Obtinent 9
ergo Abbates post Episcopos Dignitatem pri-
mam in Ecclesia; sic vt in sacris generalibus
Conciliis immediatè post Episcopos ipsis: de-
inde aliis etiam Prælatis locus debeatur, Panor-
mitan. *in dicto cap. decernimus de iudic. numer.* 2.
Campegius *de Conciliis cap.* 15. *numero* 17. Ca-
staldus *in praxi ceremon. lib.* 1. *sect.* 9. *cap.* 1. *num.* 3.
videndus Narbona de ætate ad omnes humanos
actus anno 25. *quæst.* 57. *numer.* 3. † Sunt enim 10
præ aliis honorandi, quia habent Dignitatem, &
cum Prælatis multa communia, *cap. hac consti-
tutione de officio deleg. lib.* 6. *glossa in cap. à Sub-
diacono* 93. *distinctione*, *cap. vt Apostolica de*
priuileg. lib. 6. cum multis Barbosa *dict. cap.* 17.
numer. 3. † vbi intelligit hæc, quando Abbas cu- 11
ram habet, & Conuentum, seu præeminentiam
in Choro, aut administrationem perpetuam cum
iurisdictione: sic Tamburin. ex Rota *tom.* 3.
de iure Abbat. decisione 5. *numer.* 7. & *decisione* 9.
numer. 3. † Nam Abbatia inspecta, eius ori- 12
gine est potius solitudinis nomen, quàm ho-
noris, glossa verb. *Abbatem in cap. accedens*
50. *distinctione*, Rota *dicta decis.* 9. *numer.* 8.
glossa verbo *non ascendat in cap. tuam hoc ti-
tulo*, vbi Innocent. *in fine*, Abbas *numer.* 3. vers.
in eo.

Vnde iam respondeo Abbates, qui ordinatij 13
sunt, & habent iurisdictionem quasi Episcopa-
lem, habere quoad ea, quæ sunt iurisdictionis
posse regulariter omnia ea, quæ Episcopi in
sua Diœcesi, iuxta glossam, quam ibi com-
mendant Bonifac. & reliqui *in clementina* 1.
verbo *proprij de rebus Ecclesiæ*, non alienandis,
& dicit solemnem Nauarr. *cons.* 5. *de spons. nu-
mero* 4. Seraphinus *decisione* 1052. & 1386. San-
chez *de matrim. lib.* 8. *disputatione* 2. *numero* 12.
ad finem, vers. *secundo quia*, & in præcepta
Decalogi *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 13. *numero* 4. & 5.
Mendez de Castro *in praxi Lusitana part.* 2.
lib. 2. *cap.* 1. *numer.* 20. Sigismund. à Bononia
de elect. dubio 51. *numer.* 4. Tamburinus *de iure*
Abbat. tom. 1. *disput.* 1. *quæstione* 3. & *tom.* 2.
disputatione 1. *quæstion.* 5. *numer.* 7. † qui *dis-* 14
putatione 11. *quæstione* 26. *num.* 2. Campanill. *in*
diuers. Iuris Canonic. Rubric. 9. *cap.* 8. *numer.* 4.
Barbosa *de potestat. Episcopi part.* 2. *allegation.* 7.
numer. 8. dicunt posse huiusmodi Abbates ordi-
narios priuatiue quoad Episcopum, habentes ius
visitandi, ac Synodum Congregandi Clericis sæ-
cularibus sibi subditis litteras dimissorias concede-
re. † Et video quod extra Abbates Benedictinos, 15
Cister. & alios regulares, de quibus *supra à*
quæstione 1. in nostra Hispania computentur se-
quentes Abbates: de Couarru. *de Alcala la*
Real, de Medina de el Campo de Lerma, de
Oliuares, vt refert Barbosa *de iure Ecclesiast.*
part. 1. *cap.* 17. *numer.* 94. & alij: De quibus
etiam videbis Ouiedo *in praxi regular. part.* 2. *tra-
ctatu* 1. *quæstione* 2. *cap vnico numer.* 72. & exi-
stimo reduci ad eos Abbatem Sancti Isidori le-
gionem.

Vnde dicendum est quod Abbas quilibet præ- 16
fatam Iurisdictionem habetur perinde, ac si esset
extra Episcopi Diœcesim, vt docent Seraphi-
nos, *decisione* 1072. Riccius *collect.* 1256. *ad*
cap. 10. Trident. *sessione* 23. *de reform.* † Dicentes 17
in hoc casu non posse Episcopum illud territo-

rium visitare , etiam tanquam sedis Apostolicæ
delegatum ; idem Seraph. *in decisione* 459. Ric-
18 cius citatus, † qui addit decisum esse in Rota
Romana in vna Vrbanaten. Iurisdictionis 11.
31. Maij 1601. coram Seraphino , vt patet ex
eius *decisione* 1386. competere Abbati habenti
Iurisdictionem , quasi Episcopalem , præterea,
quæ sunt ordinis ea omnia , quæ possunt compe-
tere Episcopo in suo territorio , & dispensare
in cæteris omnibus casibus, in quibus potest Epis-
copus, Flores de Mena *variar. res. lib.* 3. *quæstio-*
ne 24. *numero* 18. Gambarus *de officio , & pote-*
19 *state legati de latere lib.* 10. *numero* 432. † &
posse dare alieno Episcopo Pontificalia exercen-
di , Flores *supra numero* 27. qui *numero* 23. dicit
posse visitare suos subditos , sed non ab Episco-
po sedis Apostolicæ Delegato , virtute decreti
Concilij Trid. *session.* 24. *de reformat. cap.* 9. quia
secundùm illum limitatur Concilium in habente
Episcopalem Iurisdictionem , Barbosa , *dicto*
20 *cap.* 17. *numero* 108. & 109. † qui *num.* 120. refert
decisum ex Sacra Congreg. Concilij ; quod Ab-
bas alicuius Abbatiæ exemptæ non potest in ea
ordines conferre ; licet sit Episcopus , secus
si Abbatia est nullius , quia habet popu-
lum.

21 Secundo infero , quod Abbas in Ecclesiis sibi
subiectis potest impertiri solemnem benedictio-
nem , sicut Episcopus , vt fuit decisum in Rota
in vna Salmant. Iurisdictionis 3. Iunij 1580.
coram Seraphino , pro qua ex textus , *in cap.*
Abbates de priuileg. libro 6. Riccius *supra dicta*
collect. 1258. in vers. *secundo infero.*

22 Infero tertio posse synodum , & constitutio-
nes synodales facere ; prout facit Episcopus , di-
xerunt Flores *supradicta quæstione* 24. *numer.* 9.
Balbus *de præscription.* 1. *part.* 5. *partis quæstione* 11.
Rota de synodo part. 2. *à numer.* 40. quod intelligunt
Barbosa *dicto cap.* 17. *numer.* 104. Nicolaus Gar-
cia *de benefic. part.* 9. *cap.* 2. *numer.* 131. in Abbate
habente prouinciam , quia hunc solum celebrare
posse synodum , censuit Sancta Congregatio
Concilij sub die 17. Augusti 1616. etsi alias pro-
batur habuisse ius Congregandi synodum , possit
bene concursum facere , vt decisum fuisse ab ea-
dem Sacra Congreg. Garcia refert loco citato,
23 † imo dicunt Campegius , *in tractatu de conci-*
liis cap. 7. *à numer.* 1. Flores *dicta quæstione* 24.
numer. 28. Barbosa *numer.* 105. cum aliis per
textum *in cap. conuenientibus* 1. *quæstione* 7. posse,
sicut Episcopum ad Concilium Generale , seu
Prouinciale vocari & citari , & in eo vocem ha-
bere decisiuam Iurisdictionis ratione , licet con-
trarium teneant Iacobat *de Concil. libro* 2. *articu-*
lo 2. *à numer.* 38. Albanus *in eodem tractat.*
part. 1. *cap.* 6. *numer.* 3. & quando Abbas teneatur
accedere ad synodum , quando non ; Seraphinus
in decis. 190.

24 Quarto , vt possint tales Abbates beneficia,
etiam curata conferre per textum *in cap.* 2. *& fin.*
& *ibi* glossa 16. *quæstione* 4. Parisius *cons.* 35. *nu-*
mer. 8. & 9. *libr.* 4. Flores de Mena *dicta quæstione*
24. *numer.* 21. vbi quod potest coram se vel eius
Vicario de curatis vacantibus concursum facere;
imo docent Riccius *in praxi Eccles. decisione* 424.
in 1. *editione* , alias *res.* 361. *in* 2. *edit.* *Masobr.* in
sua praxi habendi concursum , *requisito* 1. *dubio* 8.
11. & 12. & *requisito* 2. *dubio* 4. † quod etiam
25 inferiores alij possint id efficere : si habeant ius
congregandi synodum , † & idem Flores , *dicta* 26
quæstione 24. *numer.* 28. & alij , quos adducit Bar-
bosa *in pastorali part.* 3. *allegatione* 69. *ex numer.* 4.
dicunt posse prædictos Abbates interponere au-
thoritatem in permutationibus , & resignationi-
bus beneficiorum simplicium. † Et quod pos- 27
sint vnire Ecclesias , & eas commendare , Flo-
res de Mena *dict. quæstione* 24. *variar. numero* 15.
& 16.

Infero quinto , quod vbi Abbas , & alij su- 28
periores regulares habent iurisdictionem tempo-
ralem in Parochianos , non possit Episcopus vi-
sitare Parochias , nec personas curam animarum,
& Sacramenta exercentes , vt fuisse in Rota re-
solutum , tradunt Seraphin. *decisione* 1067. in
vna Ciuitaten. iurisdictionis 12. Februarij 1594.
& Riccius *dicta collect.* 1256. *super dict. cap.* 10.
Trident. in fine. † Imo Barbosa *de Iure Ecclesiast.* 29
dicto cap. 17. *numero* 111. & 112. docet cum mul-
tis , vt possit dare indulgentias , quæ solitæ sunt
dari , & dare commendatitias suis Clericis , &
exercere per alium ea , quæ sunt ordinis Episco-
palis per textum *in cap. accedentibus de excessibus*
Prælator. Flores de Mena *numero* 12. saltem ex
consuetudine , idem Barbosa *part.* 3. *in pastor.*
allegatione 88. *ex num.* 17. † Et quod Abbas, 30
seu Prior habens vsum Mitræ , & Baculi ,
dum solemniter celebrat , debeat habere suos
Ministros , Diaconum scilicet , & Subdiaco-
num cantaturos in Missa Epistolam , & Euan-
gelium , & vnum Capellanum cum Pluuiali,
qui assistat ad librum , & aliquos Clericos,
& Ministros , qui assistant cum Cotta , sed
non habere duos Diaconos assistentes , sicut
habet Episcopus quando celebrat : sic ex Sacra
Congregat. decisum in firmana 28. Ianuarij. 1606.
† Vbi etiam fuit decisum vti posse Birreto Nigro 31
sub Mitra , non autem alterius coloris , nec posse
vti Baldachino , vt tradit Nouarius *in lucerna*
regular. verbo *Abbas numer.* 16. † Et quod possit 32
dare licentiam Prædicatoribus ad prædicandum
in suo territorio , & eos examinare , & appro-
bare , Flores de Mena *dicta quæstione* 24. *num.* 19.
† Et Barbosa *in dicto cap.* 17. *numer.* 113. tradit 33
ex S. Rit. Congregat. in Sancti Seuerini 9.
Maij 1609. vt debeat incedere in Ecclesia in ha-
bitu decenti , & non Camerali. † Et *numer.* 114. 34
quod non debet associari in sua Domo , nec ex-
cipi , cum vadit ad Pontificaliter celebrandum,
quia cæremoniale de Episcopis loquens in hoc
casu non comprehendit Abbates ex dicta Sacra
Congregat. Rit. in Hispaniar. S. Ioannis de
Peña 11. Decemb 1613. quæ in alia Aquilona 18.
Martij 1617. † dicit quod in Ecclesia suæ Iuris- 35
dictioni subiecta , debet Abbas , præsente Epis-
copo sedere in sede inferiori Episcopo , & sine
ornatu , vel apud Episcopum à sinistris , vel à
conspectu Episcopi in loco tamen inferiori respe-
ctu sedis Episcopi.

Infero sexto per decisionem textus *in cap. ac-* 36
cedentibus de excessibus Prælator. & per decis.
Rotæ 10. Collect. à Farinac. quam refert Ric-
cius , *dict. collect. cap.* 10. Trident. *sessione* 23. vt
permittatur Abbati cognoscere de causis ma-
trimonialibus , ac criminalibus ; & quod possit
matrimoniis contrahendis assistere , & interesse
virtute Trident. Concilij *sessione* 24. *cap.* 1. tenent
Sanchez *de matrim. libr.* 3. *disputatione* 28. *nu-*
mero 6. Gutierrez *eodem tractat. cap.* 66. *num.* 6.

Basilius

Basilius Ponnus *de impedimentis matrim. cap.26.*
§.6. vers. *idem quod* Tamburinus *de iure Abbat.*
tom.2.disputatione 8.quæst.1. Barbosa *in pastor.p.2.*
37 *allegat.32.num.122.*& alij. † Et Saytus *in decis.9.*
tit.de sponsalibus, Riccius *dicta collect.* 1256. ait,
quod potest Abbas denunciationes matrimoniales
remittere virtute eiusdem Trid. *session. 24. cap.1.*
vt cum multis resoluont idem Barbosa *dicta*
allegatione 32. Tamburinus *dict.tom.2. disp.8 q.4.*
Molin.*de ritu nuptiar.lib.2.differentia 11.num.60.*
Flores de Mena *dict.quæst.24.variar.num.26.*Stephanus
Gratian. *discept. forens. cap.83. num. 15.*
38 Sanchez *de matrim.lib.3. disp.7. num.4.* † qui vt
refert, & sequitur idem Barbosa *de iure Eccles.*
dicto cap.17. num.97. extendunt hoc ad Abbates
commendatarios ex eo quia quidquid potest titularis
ratione Dignitatis, potest illius commendatarius,
cum iste Ordinarius dicatur ex glossa per
textum *in dict. cap. Ordinarij de officio ordinarij*
lib.6. iuncto cap. cum Ecclesiarum Prælatus eodem
tit.in antiquis, in terminis idem Tamburin. *dict.*
*disp.8.quæst.5.*Gonzalez *in reg.8. Cancel. glossa 5.*
*§.8.num.18.*Ledesma *in summ. p.1.vbi de Sacram.*
matrim cap.6.conclus.7.dubio 1.vers.sigese lo segun-
39 *do*, Barbosa *dict.alleg.32.num.32.* † Sed in hoc
vltimo contrarium docent Armendar.*in addit.ad*
*recopil.Legum Nauarræ lib.4.tit.15.l.1. de matrimon.in
declarat.num.22.*Franciscus Leo *in Thesauro
fori Eccles.cap.1. p.2. num.55.* existimantes, &
decisum dictos Abbates commendatarios in eorum
Abbatiis, in quibus habent iura Episcopalia,
remittere non posse dictas denunciationes sine
40 speciali concessione Apostolica. † Verùm Barbosa
dicto cap.17.lib.1.de Iure Ecclesiast.num.119.
refert declar.S.Congreg.in Concil. nullius Oppidi
de Pignoral. 18.Nouemb.1628.vt Abbas commendatarius
habens iurisdictionem quasi Episcopalem
in suo territorio separato, possit dispensare
super illegitimitate ad quatuor minores ordines.

41 Septimò infero, posse huiusmodi Abbates titulares
intra suos terminos territorij approbare
confessarios ad audiendas confessiones sæcularium,
Valerius Regnaldus *in praxi fori pænitent.*
*lib.1.num.128.*Campanil. *in diuersorio iuris Can.*
*Rub.12.cap.13.*Barbosa *in Pastor. alleg.25. num.5.*
Tamburin.*de Iure Abbat.dict.tom 2 disp. 10. quæstione 11.*
& Suarez *tom.4.in 3.part. disp.28. sect.5.*
numero 3. vbi testatur esse in vsu positum, ac se
vidisse plures huiusmodi Abbates in suo destrictu
confessarios approbantes, & exponentes, quibus
42 nunquam hoc fore dictum fuit. † Et idem referens
Barbosa *dicto cap. 17. numero 96. sub numero 99.*
adducit Doctores inter se pugnantes: nam
quidam dicunt prædictos Abbates habere facultatem
dispensandi, & absoluendi, concessam Episcopis
per Concil. Trid.*sess.24.de reformat. cap.6.*
inter quos Flores de Mena *dicta quæstione 24 variar.
lib.3. numero 18.* Sayrus, *in Claui Regia libro
6.cap.11.num.83.* Auila *de censur.part.7. disputatione
10.dub.6.* Sanchez *in præcepta Decalogi*
43 *tom.1.lib.2.cap.11.num.5.* † Sed contrariam sententiam
alij multi docent, & referunt decisum à
Sacra Congreg. Nicolaus Garcia *de benefi.part.7.*
cap.11.num.13. & 17. Armendar.*in addit. ad recopilat.leg.
Nauarræ lib.1.tit.18.l.7. de irregular.in
declarat.num.9.& 10.* ipse Barbosa *in pastorali dicta
p.2.alleg.39.num.17.*Bonacina *de censur. disp.7.*
q.5.puncto 1.num.6. Marios Alter.*de censur.tom.2.*
disput.8. de suspensione cap.3. vers. *sed hic* Suarez
tom.4 de pænit. disp.30.sect.2. numero 6.& tom.5.
de censur. disput. 41. sect.2. numero 7. Toletus *instruct.
Sacerd. lib.1. cap.83. num.5. ad finem*, Zenedus
ad sext. Decretal. collect.4. num.5. Riccius
in praxi fori Eccles. decisione 537. num.1. in 1. edit.
alias *res. 555. in 2. edit.* & probant ex eo, quia
Trident. *in dicto cap.6.sessione* 24. hac in parte derogat
iuri communi, sicque limitari, vt potius
nomine Episcopi intelligatur secundum propriam
illius significationem, de illis tantùm, qui *sunt*
constituti in Dignitate Episcopali, non si inferiores
sint, vt Abbates, seu alij Prælati inferiores iurisdictionem
habentes ordinariam, & quasi Episcopalem,
qui non gaudent prædictâ facultate dispensandi,
& absoluendi Episcopis concessa per
dict. cap. 6. Trident. † Et Barbosa *ibi numero 7.* 44
cum multis, ait, Abbates, & Prælatos inferiores
habentes iurisdictionem ordinariam, etiam nullius
Diœcesis, non gaudere facultate absoluendi,
& dispensandi in eo *capite 6.Trid.* concessa. † Ta- 45
men *ibi numer.8.* cum aliis multis probat Superiores
Conuentuales religionum exemptarum, gaudere
erga Religiosos sibi subditos facultate absoluendi,
& dispensandi *in eo cap. concessa*, quia
sic datum fuit eis à Pio V. in constit. sua, incipit
Romanus, sub die 21.Iunij 1571. huius dicti refert
20. Doctores, qui alios referunt: tamen in hoc
vltimo contrarium docent Suarez *tom.5.disput.4.*
sect.2. Petrus de Ledesma *in summa tom.1 tract.1.*
*cap.6.post conclus.20.dif.3.*Garcia *de benefic. supra*
cap. 11. numero 13. & 20. Armendar. Lezana, &
Regin. quos refert citatus Barbosa *in fine dicto*
numero 8. † vbi *numero* 4. tradit discordantes Do- 46
ctores, an Capitulum sede vacante gaudeat dispositione
illius textus, de quo videbis nonnulla,
quæ dixi sub *cap.4. de indultis in quæstionibus finalibus.*

Infero octauo, quod Abbas tenetur residere in 47
Collegiata, in qua est intitulatus, & est caput,
quod procedit, quamvis aliam habeat sedem in
Cathedrali; quia non excusatur; itavt si non resideat
in Collegiali lucretur fructus, & distributiones
in illa, Seraphin. *decisione 142.* Riccius *dicta*
collect.1256.ad cap.10.Trident.sess.23. in versic. *infero
quarto.* Et Babosa *de iure Ecclesiast. dicto*
cap.17. numero 116. refert ex Sacra Rit.Congreg.
Declin. Alexandrina Sanct Petri in Brogolio 7.
Februarij 1604. † quod possit Abbas, absente ve- 48
ro Episcopo in sæculari Ecclesia collegiata, & ab
ordinario exempta, ac Sedi Apostolicæ immediatè
subiecta Diuinis solemniter interesse suos
Canonicos assumere ad sibi assistendum, & eandem
in eos iurisdictionem exercere, quam Episcopus
exercet in suos.

Sed Nicolaus Gargia *de beneficiis dicta part.12.* 49
cap. 2. numero 75. refert à Sancta Congreg. decisum
non posse Abbatem Ecclesiæ Collegiatæ
exemptæ supprimere præbendas, quarum fructus
simul cum distributionibus quotidianis non sufficiunt
pro sustentando Canonicorum numero,
etiam ex consensu Capituli, eas ad pauciorem
numerum reducendo cum hoc spectet ad Episcopum
cum consensu tamen Capituli, si ipsa collegiata
insignis sit, quod vltimum applicabis ed ea;
quæ notaui *in cap. cum accessissent de constit.*
& ibi in cap. cum M. ferr. † Et Barbosa *in dicto* 50
c.17.n.117. etiam refert à Sancta Congreg. Rit.
in Nucerna Gualdi 19.Ianuarij 1613. declaratum

quod quando sunt plures Abbates in eodem loco,
habentes clerum distinctum, debeant in proces-
sionibus incedere quisque cum suo Clero, & in
suo loco.

51 Multa alia de Abbatibus prædictis, & de iu-
risdictione eorum referunt iam citati, item, &
de Prælatis Episcopo inferioribus Tamburin. *de
Iure Abbat.* per tres tomos latissimè Flores de Me-
na *quæst. vnica lib.* 3. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 2.
cap. 19. Anton. Faber. *in praxi, & Theorica benef.
tit. de maiorib. & minorib. benefic. à n.* 54. Campanil.
in diuers. Iuris Canon. Rub. 7. *c.* 6. *ex n.* 92. Seba-
stian. Cæsar *in relect. de Ecclesiast. Hierarchia p.* 2.
disp. 13. §. 2. Portel. *in dubiis regul.* verb. *Abbas* Sci-
pio de Rubeis, & post illũ Gabantus in aphorism.
Episcop. eodem verbo Hieron. Roderic. *in com-
pendio q. regul. resol.* 1. Donatus Anton. de Marinis
quotidian. resolut. cap. 1. *per totum.* Oisel. *in examine
aprm*, verb. *Abbas* Card. Tusch. *tom.* 1. *lit. A, à con-
clus.* 3. verb. *Abbas* Flamin. Parisius *de resignat. be-
nef. lib.* 2. *quæst.* 1 Aluarus Pelag. *de planctu Ecclesiæ
lib.* 2. *cap.* 23. Petrus Gregor. *Syntagm. Iuris p.* 2.
lib. 15. *cap.* 13. de Abbatibus plura dicit Barbosa
diuersis in locis *collectan. & in Pastorali* item, &
de iure Ecclesi. sub dict. cap. 17. *p.* 1. idem in diuersis
etiam locis Concilij, & *in Bullario* verb. *Abbas*
& *collect. decision.* omnino legendus vtrobique *à
52 decis.* 1. † Et notant Flores de Mena *dict. quæst.* 24.
num. 22. & Couarruu. *in cap. Ioannes de testament.
n.* 1. vbi latè dico, *& in c.* 3. *de executoribus testam.*
Barbosa *in dict. c.* 17. *n.* 107. vt Abbates dicti pos-
sint esse executores vltimarum voluntatum ad pias
causas, quemadmodum Episcopus, quia hoc est
actus iurisdictionis: sic etiam etiam tenet Mendez
à Castro *in praxi Lusitana part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 20.
in fine.

Quare pro complemento de Abbatibus noto,
53 quod etsi huc vsque dixerimus de dignitate, &
potestate, tam Abbatum regularium, quàm sæcu-
larium circa id, quod possunt, tam ad spiritualia,
quàm temporalia, iurisdictionis, & circa ordinis
potestatem, dicendo quosdam esse Abbates sæcu-
lares, quosdam regulares, vt distinxi *sub quæst.* 1.
tamen esse etiam alios, qui nuncupantur Abbates
vulgò dicti *Eremi cultores*, ex eo, quia stante ty-
rannorum persecutione se se in speluncis abde-
54 bant, † qui nominati sunt Archimandritæ, quasi
Principes eorum qui Cauernas habitabant, vel
Principis Greges, vt vocantur *in l. nos reddentes,
§. omnes cod. de summa Trinit.* Tamburin. *de iure
Abbat. tom.* 1. *disput.* 2. *quæst.* 3. *num.* 1. Parianus *de
probat. lib.* 2. *cap.* 31. *num.* 3. Sebastian. Cæsar. *in re-
lect. Ecclesiast. hierarch part.* 2. *disp.* 13. §. 2. Barbosa
de iure Ecclesiast. part. 1. *cap.* 17. *num* 16. vbi ex in-
55 scriptione *cap. dispensationes*, † vbi glossa 1. *quæst.*
7. ait quod isti solent sub se alios habere
56 Abbates, † quamvis hoc nomine
Abbas, etiam simplex, &
non vnquam Episcopus
nominetur.

* * *

Ad Text. in Cap. Intelleximus XII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus, qui se transfert de vna religione ad aliam, est recipiendus à fratribus primis si sustinere non potuit illam arctiorem, ad quam se transtulit, n.* 3.

2 *Testis varij materia remissiuè.*

CVm textus iste potius pertineat ad materiam 1
textus *in cap. licèt de regularibus*, vbi de
illo religioso, qui se transfert de vna Religione
ad aliam, & per multa, quæ ibi adduco notabi-
lia, & adduxi *sub cap. in præsentia* 8 *de prob.* ideò
hic alia non addo: & adiunges nonnulla *condu-
cibilia declaratione Prælatorum*, quæ dixi *sub tit.
de electione in diuersis Capitibus*, vbi reperies quan-
do ex gremio alterius religionis, potest in
Prælatum aliquis Monachus eligi ad aliam; & de
dubiis, quæ occurrere poterant, adiunges quod
tradit glossa hic, breuiter opponens, & dissoluens.
† Et applicabis quæ de teste vario dixi sub *cap.* 10. 2
de probation. à quæst. 1. & quæ notaui *in cap. literas*
13. *de præsumpt.* ad notandam inhabilitatem, quam
debebat contrahere ad prælaturas suæ religionis,
aut Ecclesiæ, qui eam derelinquens ad aliam
transiens strictiorem, postea reddit ad prio-
rem.

Etenim Barbosa hic multis comprobans deci- 3
sionem textus nostri, *n.* 1. *in n.* 2. cum Siluestro
verbo *religio* 4. *q.* 5. quem refert, & sequitur Fr.
Ludouicus Miranda *in manuali Prælatorum tom.* 1.
quæst 31. *art.* 18. aduertit quod habens licentiam à
suo Prælato transeundi ad aliam Religionem, si
non inuenit arctiorem se recipientem, aut non
potuit ipsius austeritatem, & rigorem sustinere,
vel alia quacunque de causa ante professionem
velit reuertere, teneantur fratres prioris religionis
eundem recipere.

Ad Text. in Cap. Accepimus XIII. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Titulus necessarius ad ordines remissiuè.*

2 *Ordinans aliquem sine titulo, & eius successor tenentur alere sic ordinatum. Et quid si Episcopus ordinans renunciauit Episcopatus, n.* 3.

4 *Apponi consuetum, habetur pro apposito; etsi non sit expressum.*

5 *Ordinatus sacris ordinibus, præsumitur habilis ad beneficia simplicia.*

6 *Dignus reputatus ad vnam dignitatem, si ad aliam eligatur, debet etiam tunc dignus reputari.*

7 *Fidei*

7 *Fides professionem tenetur facere iterum qui assumptus est ad nouam Dignitatem.*

8 *Examen Beneficiati, num à successore Episcopo repetatur*, remissiuè.

9 *Minus idonei ordinandi non sunt.*

1 HVius textus materia, quatenus agit de titulo ad accipiendos ordines sacros, necessario satis, & abundè manet explicatus *supr. sub c. quod translatione 11. de temporib. ordin.* vbi dixi de beneficio, seu patrimonio, & aliis, quæ debet habere in sacris ordinandus, & à quo Episcopo debeat
2 ordinari? † Vbi etiam adduxi, quod hic Barbosa dicit *sub n.2. & 3.* comprobans cum multis, nempe vt Episcopus tenetur alere Clericos in sacris ordinibus ab ipso sine titulo ordinatos, item & quod eo mortuo teneatur successor, ibi enim dixi qua-
3 liter hæc intelligantur. † Et quid si Episcopus qui ordinauit, renunciauit, nùm successor teneatur? & negant Bonacina *de Sac. disp.8. quæst. vnic. punct.5. num.17. vers. respondeo* Henriquez, & Vgolinus, quos refert Barbosa *in pastor. p.2. alleg.20. num.15.* optimè Campanillus *in diuers. iuris Canon. Rub.8. cap.5. num.2.*

4 Et quatenus hic notat Barbosa in vers. *facimus in litteris nostris apponi num. 4.* quod habetur pro apposito id, quod apponi consueuit; licèt non sit expressum, vt per furtum *decis.223. num. 9. & 10.* ideò applicabis quæ dixi de clausula assueta ap-
5 poni, *sub Rub. ac fide instrument.* † Et in vers. ibi: *Quod obtinendum Ecclesiasticum beneficium*, quatenus cum multis notat Barbosa *hic num.8.* vt ac ipso, quod aliquis sit admissus, & ordinatus Sacris ordinibus, præsumatur habilis, & idoneus ad beneficia simplicia; ita vt nouo examine opus non sit: sic cum Gonzalez *ad regul. 8. Cancel. glossa 4 num.84.* Belletio *disquisit. Cleric. part.1. tit. de disciplina Clericali §.4. num.43.* & cum aliis, & cum Abbate, *num.5. & 6.* & Felino *num.1. in fine in cap. fin. de præsumpt.* ideo applicabis ad hunc
6 casum, quæ dixi *in eo dict. cap. fin.* † Et ad idem quod notat glossa hic in vers. *reputare* verb. *not. quod qui reputatur dignus in vna Dignitate, si postea eligatur ad alteram, etiam tunc dignus debet reputari* Capitaquen *decis.367. lib.2.* Riccius *in praxi fori Eccles. decis.419 in prima edit. & in 2. edit. 356.* Campan. *in diuersorio iuris Canon. Rub.5. cap.3. num.8.* Barbosa *de potestate Episcopi sub alleg.60. num 89.* quem infra refero *in cap. fin. hoc tit.*

7 De intellectu huius textus dixi *in cap.4. de iure iur. q. 1. §.4. num.18.* vbi agens de illo examinando, qui iterum assumitur ad dignitatem expendi doctrinam huius capitis occasione eius, quod ibi dixi *à num.14.* nempe quod assumptus ad nouam Dignitatem, tenetur iterum facere fidei professionem. *Et in cap. quemadmodum 25. de iure iur.* vbi expendens *à num.44.* vers. *ad quartam, ibi quæstione 5.* an mores, quos quis approbauit, valeat eos reprobare, vsque *ad num. 49.* vbi videbis, ibi *sub numero 47.* expendi textum hunc.

8 Et quia poteris adiicere aliam singularissimam quæstionem, an qui præuio examine, aut per concursum, Parochus ad aliquem Ecclesiam electus est, possit iterum ab Episcopo electore, aut successore in Episcopatu, seu à visitatore, dum visitat examinari? Dico *infra sub cap. fin. hoc tit.* & posset hic per verba ibi: *ac ideo post examinationem, &c.*

9 Et quatenus ex verbis ibi: *licet cum aliis sequentibus agitur de diligentia adhibenda*, ne minus idonei ordinentur; ideo applicabis qua adduxi *supra in cap.4. hoc tit.* & quæ dico *infra cap. sequenti, & c. fin.*

Ad Text. in Cap. Cum sit ars. XIV. hoc tit.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Litterati debent esse qui præficiuntur in Ecclesia.*

2 *Radij solis, & stella, sunt qui ad regimen Ecclesiarum ordinantur, & præficiuntur.*

3 *Ministri Ecclesiæ satius est, vt pauci boni habeantur, quam multi mali.*

4 *Episcopus per se, vel per alios debet se diligenter instruere de instruendis in Sacerdotium super diuinis officiis, & Sacramentis ritè ministrandis.*

5 *Præsbyter qua idoneitate debeat pollere præ cæteris ordinatis in Ecclesia* remissiuè.

CVm textus iste pertineat ad idoneitatem, 1 quam debent habere illi qui sunt promouendi ad Sacerdotium, vel ad regimen Ecclesiarum; ideo applicabis quæ dixi *supra sub tit. de seruitio in ordine faciendo, & supra in c.4. hoc tit.* cumque iustum sit, vt præficiendi in Ecclesia sint litterati iuxta ea, quæ notaui, *supra in cap. cum in cunctis 7. de electione*, & in aliis capitibus illius tit. *& in cap. 29. de præb. & Digni.* vt docent etiam Gigas *cons. 3. ex numero 15. & cons.144. numero 1.* Zenedus *ad decret. collect.56. numero 4* Azeuedus *in l.31. num.1. tit.3 lib.1. recop.* & cum aliis hic Barbosa *numero 2.* † qui *num. 3.* 2
cum Daniel Venator. *in analysi methodica iuris Pontificij lib. 4. tit. 14. axioma 3.* Bellet. *disquisit. Clerical. p.1. titulo de disciplina Clericali, §. 15. num. 36.* ait quod in Ecclesia sic ordinandi radij solis, & stellæ sunt, *authentica habita*, & ibi Baldus *num.12. cod. ne filius pro patre*, Mendosius *in regula 16. Cancell. quæst. 15. numero 3* † Et 3
quod in nostro textu sanctius est paucos bonos, quam multos malos habere Ministros ex dicto Daniel. & Bell. † Et textus noster, & cum mul- 4
tis idem Barbosa *sub num.1.* dicunt, quod Episcopus per se, vel per alios diligenter debet se instruere, & informare de promouendis in Sacerdotium super Diuinis officiis, & Sacramentis ritè ministrandis, † ideo benè vltra quæ dixi *sub* 5
dicto cap. 4. & in dicto titulo de seruitio in ordine faciendo, adiunges hic tractatum de idoneitate, & speciali scientia, qua debet pollere vltra ordinatos in minoribus, & in maioribus Subdiaconatus, & Diaconatus ille, qui Præsbyter ordinatur, quia ratione officij Sacramenta administrat, & alia Diuina peragit, vt Parochus officia in Ecclesia.

QVÆSTIO I.

An Sacerdotis Præsbyteri officium sit idem in Ecclesia exercere, ac ille, qui habet in Parochiis animarum curam? Et in quo consistat vtriusque obligatio?

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos dicitur quasi Sacrum dans, cuius nomen comprehendit etiam Episcopos.*

2 *Præsbyter dicitur, qui etiam habet curam animarum post Episcopum, quod nomen potest etiam conuenire simplici Clerico.*

3 *Diaconus, & Subdiaconus Sacerdotis nomine continentur, præsertim, vbi agitur de fauorabili, non in odiosis* n.4.

5 *Præsbyteri officium propriè est conficere Sacramentum corporis, & Sanguinis Domini, ideo in Sacrificio offerre, super populum orare, à peccatis absoluere, benedicere dona Dei, baptizare, alia Sacramenta ministrare, & prædicare.*

6 *Præsbyteris competit Sacrorum administratio iure Diuino, & omnia ordinis competunt, Sacerdotibus exceptis, quæ solis Episcopis reseruantur.*

7 *Ordinis potestas essentialiter non distinguitur à Charactere Sacerdotali, nisi secundum actus diuersos.*

8 *Sacerdotes inordine recipiunt Characterem Sacerdotalem.*

9 *Corporis Christi dispensandi potestas, est penes Sacerdotem, qui ex causa necessitatis potest illam dispensare Diacono.*

10 *Præsbyteri soli conficiunt Sacramentum pænitentiæ, & habent potestatem nimis dimittendi peccata.*

11 *Ordinis sola potestas in Præsbytero non sufficit ad absoluendum, cum vltra requiratur Iurisdictionis*, & n.13.

12 *Præsbyter cætera Sacramenta administrat præter ordinum collationem, & confirmationem.*

13 *Sacerdos administrans Sacramenta confisus in solo Charactere. valide faciat, præter pænitentiæ, & matrimony Sacramentum, item ordinum, & confirmationis.*

14 *Præsbyterorum, veluti de eorum institutione, & consecratione, qui scribant.*

15 *Parochus ex officio habet præterea, quæ competunt Sacerdoti administrare Sacramentum pænitentiæ, & assistere matrimonio contrahendo.*

16 *Parochorum onus magnum, qui & maiorem scientiam debent habere, quam alij ad effectus, de quibus* n.17. & 18. *quod & vix Angelicis humeris sustinetur*, dicto numero 17.

18 *Parochis incumbit scire ea quæ sunt de necessitate salutis ad docendum subditos, vt articulos fidei Decalogum &c. & differentiam inter mortalia, & alia peccata, vt valeat pænitentibus consilia præstare salutaria.*

19 *Parochus eo ipso, quod obtinet beneficium Parochiale consecratur approbatus ad audiendas confessiones, si illud actu habeat.*

20 *Parochus debet esse præditus Sacris litteris, cum eius munus peculiare, sit prædicare, & magis, quam alij Sacerdotes, quibus etiam incumbit* n.21. & n.25.

22 *Parochus diebus Dominicis. & aliis festiuis, tenetur officia sua ministrare, & prædicare, solum quando conuenit*, n.27.

23 *Parochi, & Concionatores, qualiter Christum prædicare debeant, qui tenentur abstinere à prædicatione errorum, & qui sapiunt hæresim, & à scandalis.*

24 *Parochiani iam non tenentur præcepto, accedere ad propriam Parochiam ad audiendum prædicari verbum diuinum*, & n.29.

25 *Parochi possunt munus prædicationis per alios adimplere*, n.26.

28 *Prædicatio à Parocho facienda pro officio suo adimplendo, non requiritur in forma.*

29 *Parochus potest admonere Parochianos, vt eant ad Parochiam ad audiendum verbum Dei, sed non illos compellere.*

30 *Sacerdotis officium est in educationem subditorum, quod requirit sufficientem scientiam.*

AD primam difficultatis partem, vt respon- 1
deam, dico, quod Sacerdos dicitur quasi
sacrum dans, *cap. Cleros dist.* 21. cuius nomen in
sacris Canonibus, non solum comprehendit pro-
priè, & verè inferiores Præsbyteros, sed etiam
Episcopos, refert Barbosa *de Iure Ecclesi. st. p. 1.*
cap.34. à num.2. † Vbi *à num.4.* ait quod Præsby- 2
ter dicitur, qui etiam curam animarum habet post
Episcopum, vel saltem ordinem sacerdotalem;
& quod latè sumpto vocabulo, potest hoc nomen
conuenire simplici Clerico, vt tenent plures, quos
ipse citat in *tract. de appellatiua verbor. vtriusque*
iuris significatione, appellat.127. n.1. † Et quod 3
sic Diaconus, vel Subdiaconus Sacerdotis nomi-
na continentur iuxta textum *in cap.1. in fine,* 15.
quæst.5. cap. si quispiam 81. *dist. cap. Subdiaconus* 77.
dist. cap.2. de cohabit. Clericor. & mulierum, vbi
glossa verbo *Sacerdotum*, præsertim vbi de re fauo-
rabili agitur iuxta ea, quæ dixi *in cap.7. &* 10. *de-*
*constit. in cap.*2.3.4.8.13 17. & aliis *de iudiciis in*
*cap.*1.5.8. & *in cap. si diligenti*, & aliis *de foro comp.*
† Non inquam in odiosis, quia tunc fiet inter- 4
pretatio pro solo Præsbytero, vt notat Panormit.
in dict. cap.2. de cohabit. Cleric. Barbosa *supra*, &
patet ex speciali decisione textus nostri.

Vnde iam dico quod Præsbyteri officium pro- 5
priè est conficere Sacramentum corporis, & san-
guinis Domini, & Deo in sacrificio offerre, super
populum orare, à peccatis absoluere, & benedi-
cere dona Dei, baptizare etiam, & alia Sacramen-
ta populis ministrare, & denique verbum Dei
prædicare, vt habetur *in cap. perlectis, dist.* 25.
ostēdunt Torreblanca *de iure spirituali lib.2.c.12.*
num.35. Machad. *de perfecto Confes. tom.1. lib. 4.*
tract.9.p.1. docum.3. Vasquez *de Sacram. Ordin.*
disp.236. cap.10. n.106. Sebastianus Cæsar *in Ec-*
clesiastica Hierarchia p.3. disp.8. 9.9. Petrus Bollo
in œconomia Canon. Classi 1. cap.2. §.10. vers. *Sacer-*
dotalem pag.55. D. Roderic à Cuña *in c. Præsbyter*
4. dist.23. Hugo de Sancto Victore *de Sacr. lib.2.*
p.3.c.12. non longè à princ. & sub fine, Barbosa *de*
Iure Ecclesi. dicto c.34. à num.22. † Vbi *num.* 23. 6
dicit prædicta omnia officia Diuino Iure conue-
niro

nire Sacerdotibus ex officio, aliis vero, tanquam Præsbyterorum Coadiutoribus. Et sic concludit, quod exceptis aliis, iux docuit solis Episcopis reseruati, reliqua ordinis ministeria omnia competere Sacerdotibus ex Christi Domini institutione, vt probat textus *in c.* 5. *vna de summ. Trinit. & fide Cathol. Concil. Trid. sess.* 13. *c.* 1. ibi: *Successoribus in Sacerdotio*, vbi idem Barbosa, & probat textus optimus *in extrauag.* quia quorundam vers. *item quia Claues*, de verb. signif. Ioãnis 22. & comprobant D. Thom. *in addition. ad* 3. *p. q.* 19. Turrecremata *in summ. de potest. Eccles. lib.* 1. 93. *n.* 4. *&* 13. Victoria *de Clauibus num.* 18. Petrus Soto *de instruct. Sacerdot.* vbi *de Sacr. Eucharist. lectura* 13.

7 Et confirmatur ex illo Theologorum axiomate, quod potestas ordinis essentialiter non distinguitur à charactere sacerdotali, nisi secundùm actus diuersos consecrationem scilicet, aut remissionem peccatorum, vt docent D. Thom. *in* 4. *dist.* 18. & colligitur ex dictis à Nauarro *in manuali cap.* 22.
8 *num.* 17. † Sed Sacerdotes recipiunt in ordine characterem sacerdotalem, Concil. Trid. *sess.* 23. *cap.* 4. *Can.* 5. Viuald. *in Candelabro aureo*, vbi *de Sacram. Ordin. num.* 18. Henriquez *in summ. lib.* 10. *c.* 14. §. 2. & alij. Ergo necessariò fateri oportet Sacerdotes in suo ordine recipere characterem, alia tradit, & refert videnda ipse Barbosa *dict. cap.* 34.
9 *à num.* 25. † Vbi *à num.* 28. multis comprobat, quod iure Diuino propria potestas ad dispensandum Christi corpus, est penes Sacerdotem, qui poterit illam ex causa necessitatis Diacono
10 dispensare. † Et *num.* 30. quod soli Præsbyteri conficiunt Sacramentum pœnitentiæ, & habent potestatem ministerialem dimittendi peccata, etiam
11 si rei sint peccati lethalis. † Et *num.* 36. quod sola ordinis potestas non sufficit ad absoluendum, quia vlterius requiritur potestas iurisdictionis, vt infra dico *in cap.* 2. *de officio Ordinarij*, & *cap. om-*
12 *nis*, vtriusque sexus de pœnit. † Cæteraque Sacramenta ex officio administrat, præter ordinum collationem, & Sacramenti Confirmationis, vt suis locis dico.

13 Et sic notabis per verba Trid. *sess.* 23. *cap.* 14. ibi: *Præsbyteri annos, vt saltem Dominicis diebus, & festis solemnibus missas celebrent; si autem habuerint curam animarum, ita frequenter id faciant, quod suo muneri satisfaciant*, & ex eo cap. colligunt Homobonus *de bonis de examine Ecclesiast. part.* 1. *tract.* 4. *cap.* 14. *quæst.* 133. Molsesius *in summa theolog. moral. tract.* 3. *cap.* 14. *num.* 16. cum multis Barbosa *in pastorali p.* 2. *alleg.* 24. *num.* 22. *& dicto c.* 34. *num.* 46. *&* 47. Bonacina *de Sacram. disp.* 4. *quæst. vltim. puncto* 7. *num.* 3. quod si in solo Charactere, confessus Sacerdos prædicta omnia exercere voluerit, rata habebuntur, & valida, præter pœnitentiæ, & matrimonij Sacramenta, in quibus cum Charactere requiritur Iurisdictio, etiam de essentia; quod etiam tu extendes ad potestatem conferendi ordines secundùm iam *dict. in c. cum contingit hoc tit.* item, & administrandum Sacramentum Confirmationis, vt dico infra *sub tit. de Sacra Vnctione* aliqua *supr. in cap. quant.* 5. *de consuetudine*.

14 Alia de Præsbyteris, eorumque Institutione, consecratione, potestate, & officio scribunt Machado *in suo perfecto confessore tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 1. *tr.* 9. Castaldus *in praxi ceremon. lib.* 2. *sect.* 14. *cap.* 8. Sebastian. Cæsar *de Ecclesiast. Hierarchia p.* 3. *disp.* 8. Galganatus *de iure public. lib.* 3. *tit.* 23. Vasq. *de ordine disp.* 236. *cap.* 9. *à num.* 96. Petrus Gregor. *in Syntagm. Iuris p.* 2. *lib.* 16. *cap.* 8. Gulielm. Durand. *in rationabili Diuinorum Officiorum lib.* 2. *cap.* 8.

Ex his iam ad secundam partem nostri dubij, breuiter dico, quod ad Præsbyteros Parochos habentes curata beneficia, pertinent, non solum omnia dicta de Præsbytero Sacerdote, sed etiam ratione officij pertinet Sacramentum pœnitentiæ administrare *ex dict. cap. omnis vtriusque sexus*, & assistere matrimonio contrahendo, iuxta dispositionem textus *in cap.* 1. Trid. *sess.* 24. *de reform.* de quorum singulis sacramentis à Parocho administrandis, benè cum multis agit Barbosa *de officio Parochi p.* 2. *cap.* 17. 18. 19. 20. 21. *&* 22. vbi de Baptismi, pœnitentiæ, sacræ Communionis matrimonij, & Extremæ Vnctionis administratione illi competenti agit abundè ibi legendus pro extensione textus nostri. 15

Tamen iuxta breuem enodationem, dico, quod beneficia in Parochis exigunt maiorem quandam peritiam, quam quæ in cæteris beneficiatis requiritur ex nostro textu, Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancel. glossa* 4. *a num.*-1. Barbosa *per textum hic in pastor. alleg.* 60 *num* 80. *p.* 3. qui dum egerit de essentia ordinandorum, & beneficiendorum iuxta nonnulla quæ etiam adduxi *sub d. tit. de Scrutinio in ordine faciendo & c.* 3. *&* 4. *hoc tit.* addit cum Soto *in* 4. *dist.* 25. *art.* 4. *concl.* 3. vers. *& per hoc* & cum D. Thom. *in* 4. *dist.* 17. in secundo scripto, & ex Trid. *sess.* 24. *de reform. c.* 4. magnum esse Parochorum onus. † Et vix Angelicis humeris sustinendum; ita vt eam deposcat scientiam quæ ad finem, moresque pertineat, & salutarem doctrinam tradendam satis sit, vel vt sufficiat tanta, qua plebem sibi commissam pascere valeant salutaribus verbis, atque exemplis, quod omnibus necessarium est ad salutem, eos admonendo breuibus quidem, & dilucidis verbis de vitiis quæ declinare, vitaeque ac virtutibus, quas sectari eos oportet, vt æternam euadant pœnam, atque cœlestem gloriam adipiscantur. 16 17

Imò & clarius D. Thom. & Sotus iam citati curatorum obligationem scribunt sequentibus verbis: *Qui vero Parochiæ*, in posterum præficitur, vt idoneus habeatur ea scire debet, quæ plebi sunt cognitu necessaria, nempe illa, quæ sunt de necessitate salutis, videlicet vt docere suos subditos, sciat fidei articulos, & Decalogum, atque ordinaria peccata, quæ per confessionem deteguntur, vt quæ pœnitentibus salutaria consilia præstare valeat, credens cum D. Thoma loco citato, tantum debere esse in eo scientiam, qua distinguere noscat peccatum, atque inter mortale, & veniale: cuius occasione possumus hic adiungere, quæ de scientia Confessarij solent communiter scribere Doctores *in dict. c. omnis vtriusque sexus de pœnit.* & remissionibus, de quo interim videbis, † quæ tradit Barbosa cum multis *in c.* 15. *sess.* 23. Trid. *de reform. ibi à num.* 17. vbi probat, quod obtinens beneficium Parochiale, eo ipso censetur approbatus ad audiendas confessiones, si illud actu habeat; sic vt non sufficiat habuisse, vt docent Suarez *tom.* 4. *disp.* 28. *sect.* 4. *num.* 20. Viualdus *in Candelabro aureo*, vbi *de confess. num.* 27. *concl.* 2. Henriquez *lib.* 3. *de pœnit. cap.* 6. §. 3. *in fine*, Torreblanca *de Iure Spirit. lib.* 14. *cap.* 2. *à num.* 18 Fagundez *in precepto* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 38. Hurtado *de pœnit. disp.* 10. *difficult.* 16. vers. *hac autem*, & alij, alia plura adducit videnda idem Barbosa *sub dict. cap.* 15. *à n.* 18 18 19

de quibus dico in dicto cap. omnis, & addn Ægi-
dium Trullench.de Sacram.cap 9. lib.4.dub.7. &
ibi sub num.4. & in Bulla Cruciata lib.1.§.7 cap.1.
dubio 1.num.6.Fillincius tomo 1.tr.7.num 40.Villa-
lobos in summ.p 1.tract.9. difficult.55 num 5. vbi
hanc sententiam iudicat valde probabilem quid-
quid dicat Rodriguez in addition. ad Bull. §.9.
num. 4.

20 Etiam addit D. Thomas, vbi supra, & Sotus
cum eo quod debet qui curatum habet, esse præ-
ditus sacris litteris, cum eius sit peculiare munus
prædicare, & cum Barbosa, de iure Ecclesiast lo-
quens tantum de Præsbytero, nondum Parocho,
21 dist. part.1. cap 34. num.21. † Dixent quod offi-
cium prædicandi competit Præsbyteris ratione offi-
cij Sacerdotalis, vt sane solent probare iura om-
nia, quæ prædicandi facultatem alijs Præsbyte-
ris Sacerdotibus præstent.Et consequenter euenit,
vt ex maiori obligatione Sacerdotes curati ad
talem in suis Parochiis prædicationem tenean-
tur.

22 Sed qualis debeat esse, & quibus diebus, vide-
bis ex cap.2. sess.5. Trid. de reform. & sess.12.c.8.
& sess.23.cap.1. in verbis ibi: Cum præcepto Diui-
no mandatum sit omnibus, quibus animarum cura
commissa est oues suas cognoscere, pro his Sacrificium
offerre, verbique Diuini prædicatione Sacramento-
rum administratione, & bonorum omnium operum
exemplo pascere pauperum, aliarumque miserabi-
lium personarum curam paternam agere, & in cæte-
ra munia pastoralia incumbere: & licèt ibi loqua-
tur de Episcopis, inferius tamen intelligit omnia
etiam de curatis. Et sess. 24. de reform. c.4 ibi:
Moneatque Episcopus populum, diligenter teneri
vnumquemque Parochiæ suæ interesse, vbi commodè
id fieri debet ad audiendum verbum, & sess.24. c.7.
ita statuit de Parochis: Nec non inter Missarum
solemnia, aut Diuinorum celebrationem sacra elo-
quia, & salutis monita eadem vernacula lingua
singulis diebus festis, vel solemnibus explanent,
eademque in omnium cordibus postpositis inutili-
bus quæstionibus, atque eos in lege Domini inserere
studeant.

23 Vt verò efficacius id exequantur Parochi, insta-
bunt scire monita Sancti Francisci Xauerij, quæ
refert ad litteram ex Tursellino lib.6 Barbosa alia
plura congerens de officio Parochi dicto c 14. n.4.
dum dixit sequentia: Non se ipsum, sed Christum
Crucifixum Concionator prædicet, Concionatoris præ-
cipuum munus est auditori delictorum suorum, quam
maximum incutere dolorem, & certissimis, sempi-
ternisque infernorum suppliciis ante oculos propo-
sitis, eum à flagitiis deterrere Satanæ quoque artes,
atque insidias aperire, ea demum pro concione fer-
re quæ vulgò quoque imperiti diligentia potius,
quam admiratio excipiat: Debent enim Concio-
natores abstinere à prædicatione errorum, & præ-
sertim quæ sapiunt hæresim, & à scandalis dissi-
minandis, sicut; S. Concil.Trid.dict.sess.5.cap.2.de
reform. Concionatoribus, potissimum regularibus
præcepit.

24 Et licèt Concil.Trid.in dict.c.4.sess.14. dicat vt
vnusquisque pro audienda prædicatione, teneatur
suæ Parochiæ interesse, vt ibi habent expositores:
tamen Zerola in praxi Episcop.p.1.verbo prædica-
tio vers.ad 4.Barbosa in pastor.p.3. alleg.76. n.34.
dicunt obligationem audiendi verbum Diuinum
in propria Parochia esse derogatam per generalem
consuetudinem, & idem Barbosa dict. cap.14. n.
fin.expendit verbum tenetur, de quo vsus est Trid.
in dict.cap 4 † & à num.5.cum Trullench.in De- 25
calog.lib.4.cap 1.dubio 8. num.12. Toletus in sum.
lib.5.cap. . num.9 expendunt dict.cap.4. Trid. vt
licèt, dicat illud esse proprium personale Parochi
munus, vt patet ex Sacra Congreg. Concil. cap. 2.
ibi: Curatores velint munus prædicationis obire
non debent impedire. † Tamen poterunt per 26
alios officio suo satisfacere, vt patet ex verbis dict.
cap. 4 ibi: In aliis autem Ecclesiis scilicet prædi-
cationis munus per Parochos, siue eis impeditis,
per alios ab Episcopo impensis eorum, qui eos præsta-
re, vel tenentur, vel solent deputandos in ciuitate,
aut quacumque parte Diœcesis censebunt expe-
dire.

Pro complemento huius puncti dico breuiter 27
cum Machado de perfecto confes.lib.4. p.2. tract.3.
docum.2.num.1 quod etsi teneantur iuxta Concilij
mentem in præcitatis locis omnibus diebus festiuis
concionari, sed non ad id præcisè teneri, nisi in
illis tantum diebus, in quibus Parochi iudicent
conuenire ad salutem Parochianorum.

Nec requiritur in forma prædicatio; quia vt 28
ait Azor.inst.mor p.1.lib.7.cap.3.quæst.7. adimple-
uit interpretando, vel de Sacris Canonibus, vel
de sancto Euangelio, quod in Diuino missæ offi-
cio recitatur, vel cantatur. † Et idem Barbosa 29
dict.cap.14 num.12. & 13. ait quod potest Paro-
chus admonere Parochianos, vt eant in Parochiam
diebus festiuis ad audiendum verbum Dei, sed
non est compellere, nec propter id excommunica-
re; imo, & nec Ordinarius eos mulctare, multa alia
de Prædicatoribus dico infra in c.ex inuncto 12.de
hæret.

Ad secundam quæstionis partem, in quo con- 30
sistat vtriusque, tam Præsbyteri simplicis, quam
curati obligatio: & in quo distinguatur, patet ex
dictis, & ex his, quæ dico in quæstione sequenti,
etenim prædictorum obligatio nimis suadetur ex
dict. glossa hic: ars artium, in vers. quia animæ
sunt pretiosiores omnibus aliis rebus, & corporibus:
pro quo facit decisio textus in cap. cum infirmitas
de pœnit.& remissionibus, applicando etiam, quæ
adduxi in c.ad aures 7 hoc tit.de quo dictorio Bar-
bosa hic num.fin.& cum multis axiom. 26. num.1.
Tuschus tom.2.lit. A. concl.332.Cardinal. Manti-
ca de tacitis & ambiguis conuent.tom.2. lib.13. ti-
tul.18.num.10 Mascardus de prob.concl.1171.n.5.
Surdus decis. 196. num.12. Gutierrez in repet. leg.
nemo potest ff.de leg.1.num 486 Menochius de præ-
sumpt.lib.4. præsumpt.152. num.4. Tyraquellus de
pia causa in præf. num.9. Cardosus in praxi Iudi-
cum, & Aduocatorum, verbo anima 1. nam
si Sacerdotum officium sit in educationem
subditorum quid mirum si talis
scientia in eis requiratur,
qualem iam osten-
dimus.

Qua

QVÆSTIO II.

An Parochi, seu Presbyteri, teneantur rudimenta fidei Christianæ docere, & explanare suis Parochianis? Et an nulliter ordines suscipiat ille, qui non fuerat sanæ mentis.

SVMMARIVM.

1 *Parochorum, & Sacerdotum obligatio, est curare, vt subditi sciant rudimenta fidei.*

2 *Absolui non debent negligentes scire pater noster, aue Maria, credo, & decem præcepta.*

3 *Parochus tenetur saltim Dominicis diebus docere pueros Parochiæ fidei rudimenta, doctrinam Christianam, obedientiam erga Deum, & parentes &c. Et hoc per se, vel per alios Ministros, si impeditus fuerit,* n. 4. & 5.

5 *Parochus campanæ sono curabit à prandio diebus festis, pueros conuocare ad audiendam doctrinam Christianam. Quid vbi sunt Magistri scholæ,* numero 15. & 16.

6 *Parochus debet sæpè admonere parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ sint, vt mittant pueros ad Parochias diebus festiuis, vel saltem Dominicis, vt discant doctrinam Christianam.*

7 *Parochi curabunt promulgare indulgentias Pij V. & Pauli pro parentibus, & propinquis, patrorum satis, vt sic facilius inuitentur eos mittere ad audiendam, doctrinam.*

8 *Parochus nimium negligens in edocenda doctrina Christiana, peccabit mortaliter,* & n. 9. & 10.

9 *Episcopus poterit assignare partem fructuum Parochi negligentis in edocendo doctrinam pueros alteri, qui hoc ministerium adimpleat loco ipsius.*

10 *Parochus quidam fuit suspensus ab officio suæ curæ per sex menses; eo quod rudimenta fidei suos Parochianos non docebat.*

11 *Parochus mulctis, & pœnis potest cogere pueros in casu notabilis contumaciæ ad discendam doctrinam Christianam, aliter* n. 12. *Et quid de præsulibus in nostra Hispania,* num. 13.

14 *Parochus non in particulari; sed in communi tenetur docere in propriis Ecclesiis per se aut per alios Doctrinam Christianam.*

15 *Parochus in locis vbi sunt Magistri scholæ, qui diligenter pueros erudiunt in Doctrina Christiana tantum in Quadragesima Dominicis diebus conuocans sono Campanæ pueros, & fideles.*

17 *Episcopus solum per viam præcepti pœnalis non sub peccato, & censuris poterit compellere Parochos negligentes ad docendam Doctrinam.*

18 *Irregularitas ad ordines, oritur ex eo, quod quis sit furiosus, vel mente captus, etiamque mentis delirio, continuo passus* n. 19. 20. & 21.

19 *Fatuus demens vel furiosus dici potest, qui passus mentis delirium ad sanam mentem redijt.*

20 *Actus omnes facti præsumuntur dementiæ tempore, cum probatur semel aliquem fuisse dementem, vel furiosum, etiam si demens haberet lucida interualla* n. 21.

21 *Passiones animi vehementer semper durare præsumuntur.*

22 *Ordinatus in dementia, vel furore, qualiter dicatur nulliter ordinatus remissiuè.*

AD primam difficultatis partem, supposito, 1
quod Christiani, & fideles omnes accedentes ad vsum rationis, tenentur fidei articulos contétos in Symbolo fidei explicitè, seu implicitè scire iuxta, quæ iam dixi *in Rub. & tit. sup. de fide Cathol. & summ. Trinit.* Et suppositis quæ iam adduxi *sup. sub quæst.* 1. huius textus; ideò rectè nunc inquirimus de alia obligatione, ad quam Parochus
tenetur quilibet. † Et sic cum Ludouicus Veia 2
respons. casuum conscientiæ p. 3. casu 27. vers. *tandem* dicat, vt non sit absoluendus qui, vel ob negligentiam, vel ob verecundiam, *Pater noster, Aue Maria, Credo, & decem Præcepta* addiscere non curat; imò ex Nauarro *de restit. lib. 2. cap. 4. n.* 109. dicat, vt debeant omnes scire sub peccato mortali fidei rudimenta, seu articulos, vel eos saltem, quos solemni ritu Ecclesia celebrat, veluti orationem Dominicam, Præcepta Ecclesiæ, & sacramenta, & cótra nolentes addiscere, debeat in aliquibus adesse obligatio docendi, & hoc nullis aliis hominibus proamnis incumbat, quam Præsbyteris, Sacerdotibus, atque curatis; ideò benè hic de hoc puncto inquirimus, etiam iuxta dictum D. Thomæ, & Soti relati *supr. quæst.* 1.

Etenim per Trident. *sess.* 14. *cap.* 4. vers. *idem* 3
etiam, & in cap. 2. sess. 5. de quibus sub dict. quæst. 1. patet quod Parochus tenetur Dominicis saltem Diebus docere pueros Parochiæ fidei rudimenta, ac doctrinam Christianam, & obedientiam erga
Deum, & Parentes; item, & mores bonos. † Et 4
hoc sic admonet Sancta Synodus, vt exequatur per se, vel per alios idoneos Ministros, si impeditus fuerit pro suorum subditorum, & sua capacitate salutaribus verbis docent Trullench. *in exposit. Decalogi lib. 1. cap. 1. dubio 4. à n.* 7. Machado *de perfecto Confessore cura de Alma lib. 4. p. 2. tract. 3. docum. 2. num.* 4 Vgolinus *de officio Episcopi c. 16. § 4. num.* 1 Zerola *in praxi Episcopi p.* 1. verbo *Doctrina Christiana* Posseuinus *de officio Curati cap. 4. de Doctrina Christiana*, Barbosa *de officio Parochi p.* 1. *cap. 15. num.* 1. idem *de potest. Episcop.* cum aliis *p. 3. alleg. 76. à num.* 37.

Vnde docent Tuscus *de visit. lib. 1. cap. 4. n.* 17. 5
& lib. 2. c. 3. num. 12. Aloysius Riccius *in decisione Curiæ Archiep. Neapol. p. 1. decis* 22. *num. 2. in fine*, pertinere ad officium Parochi, Parochianos suos in prædicta doctrina erudire; & ob id, vt effectum sortiatur, refert citatus Tullenc. statutum Sancti Caroli Borrom. in suo Concilio Prouinc. 1. *tit. de fidei initiis sess. 24. c.* 4. vt Parochus campanæ sono curet à prandio Diebus festis pueros conuoca-
re ad audiendam doctrinam Christianam. † Et 6
Barbosa *de off. parochi dicto cap. 15. num.* 7. dicit quod Parochus debet sæpè admonere Parentes propinquos, tutores, & alios, quorum curæ sunt

pueri

pueri commendati, vt eos mittant ad Parochias
omnibus diebus festis, vel saltem Dominicis ad
7 doctrinam Christianam addiscendam. † Et vt fa-
cilius ad id peragendum parentes, & alij superius
enumerati, inclinentur post explicatam huius rei
necessitatem, & vtilitatem, ipse Parochus indul-
gentias, quas Pius V. & Paulus illis, qui huic piæ a-
tis operi cooperabuntur, concessit, quorum teno-
rem retulit ad litteram idem Barbosa *num.* 8. *&* 9.
quarum vna incipit *ex debito*, alia *ex credito*: de
quibus leges Scortiam *in suis constitut.* Piasecius
retulit primam datam sub die 6. Octob. 1572. *in
sua praxi Episcop. p. 2. cap. 3. num. 39.*
8 Etenim Parochus peccabit mortaliter, si nimium
negligens fuerit in huiusmodi Doctrina Christia-
na edocenda, vt docent Emanuel. Sa verb. *Parochus
num.* 2. Fernandez *in examine Theol. mor. p. 4. c. 15.*
9 *§. 5. num.* 7. imò, † & quod poterit Episcopus con-
stito sibi de eius negligentia, vel insufficientia ex
fructibus ipsius Ecclesiæ assignare partem con-
gruam fructuum alteri, qui hoc ministerium loco
ipsius adimpleat, vt colligit Piasecius *dict. p. 2. c. 5.
num.* 16. ex ipso dicti Concilij decreto *sess. 5. c. 2. de*
10 *reform.* † imò & Riccius in Curia Archiep. Neap.
p. 1. dict. decis. 22 ait fuisse suspensum ab officio
suæ curæ quendam Parochum per sex menses; eo
quod rudimenta fidei suos Parochianos non do-
cebat.
11 Quod si dubites, an possit Parochus mulctis, &
pœnis, saltim in casu notabilis negligentiæ, aut
contumaciæ, cogere pueros ad discendam doctri-
nam Christianam, etiam si hoc fieri noluerint in
Oppidis, villis, & aliis locis extra ciuitatem: &
quidquid Zerola *vbi supr.* verbo *Doctrina* §. 3. te-
neat per Trid. *dict. sess.* 24 *c.* 4 ad id non posse quia
Trid. verb. ibi: *Etiam per censuras Ecclesiasticas
compellent*, loquuntur de compulsione illorum,
quorum interest eam docere, vt dixi, & non de
compulsione puerorum, seu parentum ipsorum.
12 † Tamen Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub.* 11.
c. 14. *num.* 8. Castr. Palao *de fide tr. 4. disp. 1. pun-
cto* 11. *num.* 3. Sanchez *in præcepta Decalogi lib. 2.
c. 3. num.* 15. Triullench. *dict. dubio* 4. *num.* 8. Homo-
bonus *de examine Eccles. tr.* 11. *c.* 12. *quæst.* 26. *n.* 38.
13 Barbosa *in pastor. dict. alleg* 76. *num.* 38. † & idem
de officio Parochi *dict. c.* 15. *num.* 6. vt verius dicunt
his nostris temporibus (prout in Hispania rece-
ptum est) posse Præsulem censuris compellere
subditos, vt discant Doctrinam Christia-
nam.
14 Pro complemento notabis, quod etsi Parochi
teneantur suas oues docere doctrinam Christia-
nam, sed non teneri in particulari quemlibet fide-
lem docere, sed sufficere in communi in propriis
Ecclesiis hæc docere per se ipsum quilibet Paro-
chus, aut per alium, vt docent Triullench. *sup. dict.
dubio* 4. *num.* 9. Petrus Ledesma *in summ. tom.* 2.
15 *tr. 1. c. 3. post 7. concl. vers. Iadudaes*, † & ego addo,
quod etsi prædicta Concilij obligatio, sit saltim
in diebus anni Dominicis, tamen in hac Castella,
vbi plures Magistri scholarum sunt diligentissimè
docentes pueros omnia rudimenta doctrinæ Chri-
stianæ, etiam per interrogationes, & responsiones
legitimè est introducta consuetudo, vt Parochi
prædictam conuocationem ad sonum campanæ
non faciant in toto anni tempore præterquam in
Dominicis, & aliis aliquibus diebus Quadragesi-
16 mæ. † Sed non ob id excusabuntur Parochi lo-
corum, & prouinciarum sterilium, ac remotarum
exequendi mandata Trid. in hoc.

Iterum notabis, quod etsi Episcopus queat cō- 17
pellere Parochos, vt doceant pueros modo dicto,
sed non poterit eis præcipere sub peccati mortalis
pœna eam comminando Parochis doctrinam chri-
stianam sic non docentibus; tantùm enim poterit
illos per viam præcepti pœnalis Parochos obstrin-
gere, adducit idem Barbosa *dict. cap.* 15. *sub num* 3.
per declarationem ex Bergom. Episc. Sanct. Con-
gregation. Episcoporum sub die 22. Nouem-
bris 1592.
Ad secundam partem quæstionis, quæ non mul- 18
tum congruit litteræ textus nostri, & de qua pos-
sem fortè aptius agere *infra in tit. de corpore vitia-
tis*; etsi ibi de alio vitio corporis agatur; quia ta-
men ex littera textus nostri potest hic applicari,
cum de subiecto ad Sacerdotium idoneo egeri-
mus; ideò suppositis quæ supra egi *in cap. non est
compos de temporib. ordin.* breuiter dico, quod cum
irregularitas oriatur, ex eo quod quis sit furiosus,
vel mente captus; itavt omnes fatui, dementes,
& furiosi irregulares esse dicantur, vt dicunt Fran-
ciscus Tondutus *variar. quæstione part. 1. quæstio-
ne* 53. *à numero* 9. Nicolaus Plouius *in tractatu de
irregularitat. regul.* 1. & alij communiter, † quod 19
non solùm procedit in eo, qui tempore promo-
tionis erat mente captus, verum etiam in illo, qui
alias mentis delirium continuum passus est, itavt
verè fatuus, demens, vel furiosus dici potuerit;
quamvis postea ad sanam mentem rediisset per
textum *in cap. mrtum* 33. *distinctione*, in illis ver-
bis: *Nec illum, qui in furiam aliquando versus in-
saniuit*, & hoc sic statutum propter vitandum
scandalum, ne iterum ad furiam, vel insaniam
redeat. † Etenim quando probatum est aliquem 20
semel dementem fuisse, vel furiosum, omnes
actus postea facti dementiæ tempore, vel furo-
ris, Gratianus *disceptation. forens. cap.* 843. *numer.* 36.
& nominatim in furioso, quamvis haberet lucida
interualla, cuius actus præsumuntur facti tempore
furoris, Mascard. *de probation. conclusion.* 824. *nu-
mer.* 4. Parisius *de resignatione benefic. glossa* 2. *nu-
mer.* 20. Barbosa *in cap. cum inter* 21. *numero* 10. *de
electión. & in cap. fin. numero* 13. *de success. ab intest.*
cum pluribus Tondutus *supra numero* 8. qui cum
Mascard. *de probation. conclusione* 825. *numero* 2.
reddit rationem, † quia passiones animi vehe- 21
mentes semper durare præsumuntur. † Vnde 22
quidmirum si de hac qualitate deberet ordinator
inquirere, vt adimpleret cum requisitis textus no-
stri; aliàs inquam sic ordinatum, nulliter ordines
recipere, videtur teneri idem Tondutus eo sal-
tem modo quo de ordinato per metum, aut vim
dixi *supra sub Rubrica de temporibus ordinatio-
num.*

Ad Text. in Cap. fin. hoc titulo.

PRÆMISSVM.

SVMMARIVM.

1 *Scientiæ defectus deiicit iam promotum, etiamsi
sit Episcopus, qui potest eo defectu ab Epis-
copatu deiici.*
2 *Scientiæ defectus sufficit ad cedendum.*
3 *Illiterati sunt incapaces beneficiorum, & connu-
merantur inter irregulares.*

4 Littera

4 *Litteratura de Iure Diuino, requiritur ad ordines, & ad beneficia, & quę requiritur* infra sub num. 6. *remissiuè.*

5 *Illiteratus dicitur, qui prima grammatica rudimenta non didicit.*

7 *Ordinari non possint regulares parum scientes linguam latinam.*

1 PRobat textus iste quod defectus scientiæ deijcit iam promotum, etiam si Episcopus sit,
vt paret ex littera textus nostri; itavt amoueatur
ab executione Pontificalium, & ab administratio-
Ecclesiæ, vt probat Barbosa cum antiquis *num. 1.*
& 2. cum Flaminio *de resignat. lib. 5. quæst. 3. n. 8.*
dicens per textum hic defectum scientiæ præstare
legitimam causam deponendi quem ab Episco-
2 patu, † & *num. 6.* ex glossa hic verb. *defectum,*
3 quod scientiæ defectus sufficit ad cedendum, †
etenim illiterati sunt incapaces beneficiorum iuxtà
textum *in cap. illiteratus 36. dist. cap. pœnitentes 55.*
dist. quia sunt irregulares; itavt inter irregulares
connumerentur ex litteraturæ defectu, Flamin.
de resignat. lib. 5. quæst. 3. num. 89. Gonzalez *ad re-*
gul. 8. Cancell. glossa 4. num. 41. Nicolas Garcia *de*
benef. p. 7. cap. 7. omnino legendus cum infinitis,
vbi agit de litteratura, & scientia, tum ad ordi-
nes, tum & ad beneficia necessaria, de qua appli-
cabis quæ dixi *supra in titulo de Scrutinio in ordine*
faciendo, vbi de examine ad ordines; item, &
quæ dixi *in cap. cum in cunctis*, & alibi *de elect.*
& dicta infra in cap. graue nimis 29. de prebend.
& Dignit. & quæ dixi *supra in cap. 4. & 5. item*
& in cap. præced. vbi de scientia prærequisita in
4 Præsbytero, & animarum cura. † Ratio ho-
rum est, quia litteratura de Iure Diuino requiri-
tur ad ordines, & ad beneficia Flamin. *supra lib. 4.*
quæst. 4. num. 7. Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. quæ-*
stion. 4. Carolus de Gras. *in præludidio de effect.*
Clericor. num. 64. Barbosa cum aliis *hic num. 4.*
& in pastorali parte 2. alleg. 46. num. 12. & ante
numero 26. & infra quæstione 1. sub nume-
ro 23.
5 Quod si dubites quis propriè dicatur illiteratus
respondebis cum Flamin. *dicto lib. 4. quæst. 4. à nu-*
mero 2. & lib. 5. quæst. 3. de renunciatione à nume-
ro 70. Carolo de Grassis *dicto præludio à nume-*
ro 235. Campanil. *in diuers. Iuris Canon. Rub. 5. c. 5.*
num. 2. Barbosa per verba textus hic: *Nunquam*
de grammatica didicisse, illiteratum dici, qui pri-
6 ma grammaticæ rudimenta non didicit, † de li-
teratura igitur, seu scientia in beneficiando ne-
cessaria, agunt Doctores per textum *in dicto cap.*
cum in cunctis de electione, & in dicto cap. graue
nimis 29. de Prabend. in Clementina 1. de ætate, &
qualitate ordin. & in cap. 18. sess. 24. de reform. De
qua etiam sunt videnda Capitula Trid. *sess. 23. c. 4.*
11. 12. 13. 14. & Concilium Prouinc. Mediolan. 4.
sub Carolo Borroem. Corrasius *de benefic. 3. p. c. 5.*
Duarenus *lib. 4. cap. 2.* Petr. Gregor. *cap. 37. à nu-*
mero 3. de benefic. Gonzalez *ad regul. 8. Cancell.*
glossa 4. à numero 60. Gabriel Vasquez *3. p. tom. 3.*
disput. 246. cap. 6. Azor. *instit. moral. 1. p. lib. 6. cap. 6.*
Lessius *de Iustitia lib. 2. cap. 34. dubio 24.* Sotus *in*
4. dist. 25. quæst. 1. artic. 2. Syluester *in summa* verb.
Clericus 2. §. 1. alij quam plures relati à Garcia *di-*
cto cap. 7. p. 7. num. 3. & à Barbosa *in prædictis locis*,
qui *in cap. fin. de temporibus ordin. lib. 6. num. 3.* cum
Flamin. & Rebuffo probat quod illiterati non pos-
sunt ordinari.

Prætetea, quæ noto *suprà à num. 1.* videnda 7
pro exornatione huius textus adiunges quæstio-
nes, de quibus egi *supra in c. ad aures 5. de tem-*
poribus ordin. sub quæstione 1. à numero 2. vbi an re-
gulares parùm scientes Linguam Latinam possint
ordinari?

QVÆSTIO I.

An litterati in aliquo modo possint ordinari, aut beneficiari? Et an Episcopus possit dispensare cum illiterato habente aliquod principium grammaticæ ad ordines? Vbi nonnulla de illiteratis. An collatio beneficij facta imperito, aut illiterato, sit nulla ipso Iure? Et an facta irregulari, sit irrita ante Iudicis sententiam?

SVMMARIVM.

1 *Illiterati penitùs fieri non possunt Clerici, quia comparantur cæcis, & sunt nulli in Ecclesia*, n. 2. *& solent asini nuncupari*, num. 3. & 4.

3 *Illiterati sunt magis quàm homicidæ.*

4 *Illiterati non veniunt appellatione hominum, sed iumentorum.*

5 *Mundus totus per litteratos illuminatur, quibus, & Ecclesia regitur.*

6 *Litterati dicuntur radij solis, & stella, quos semper amat Ecclesia, illisque fauet, & priuilegia plura concesserit.*

7 *Litterati ratione scientiæ, qua sunt decorati, præsumuntur a vitiis abstinere.*

8 *Ignorantia est mater omnium errorum.*

9 *Scientia est mater omnium virtutum.*

10 *Litteratura ea requiritur ad beneficia, quæ ordini, cui est annexum beneficium, &* num. 34.

11 *Scientia ad simplex beneficium, & scire, nempe rudimenta fidei, & legere, scribere, & quod aliquantulum linguam latinam intelligat, vt possit esse aptus ad recitandum officium: & non cantare*, numero 12. 13. & 14.

12 *Scientia maior requiritur in beneficiando, quàm tonsurando.*

13 *Glossa* in clementina 1. de concess. Præbendæ lib. 6.

14 *Cantus requiritur in eo, qui habet beneficium seruitorium in Canonicatibus, Portionibus, & curatis, de quo, non multùm curatur.*

15 *Illiteratus omninò est irregularis, & incapax ad beneficia. Et quis talia dicatur, non si aliquid scit, vt* n. 37.

16 *Ordinandus quilibet, cui obest defectus scientiæ, & litteratura requisita, numeratur inter irregulares iuxta singulos ordines.*

17 *Illiteratus probatur ex eo, quod nunquam legit librum, nec intrauit scholas, nec Doctorem audiuit.*

18 *Peccat qui non habet scientiam sufficientem ad*

ad officium, quod appetiuit.

19 Episcopus non dispensat cum omninò illiteratis ad ordines, secus si aliquid grammatica sciant si adest spes maioris scientia, n. 20. distinguitur, numer. 21. & 22. & à numero 28.

21 Episcopus potest arbitrari, num magis expediat Ecclesia, si ordines conferat ei, qui etsi adhuc linguam latinam non intelligit; est tamen bona indolis, & pro ætate docilis, numero 36.

23 Papa dispensare quit cum omnino illiterato ad ordines, vt numero 24. contra aliquos hic.

24 Scientia, qua in ordinandis requiritur, procedit non ex necessitate Sacramenti, sed præcepti.

25 Anachorita aliquot, qui sine scientia ordinati fuerunt, Presbyteri referuntur.

26 Charitas est legis plenitudo, & numero 39.

27 Osea Propheta cap. 34. ibi: Conticuit populus, relatum sub num. 23. explicatur.

28 Sciens parum sine spe plus proficiendi, dicitur habilis ad beneficia non requirentia scientiam. vel magnam curam n. 29.

30 Collatio beneficij facta prorsus illiterato, est nulla ipso iure n. 31. non sic si fiat illi, qui non pollet scientiâ ad id requisita, vt n. 32. & 33.

31 Illiteratus prorsus inhabilis ad beneficia videtur dici esse, qui legere, & scribere latine nescit numer. 35. non sic, qui aliquid scit, numero 36.

32 Cap. 3. Trid. sess. 7. de reformation. cum cap. 4. sess. 22. infra n. 36. & n. 42.

33 Scientia defectus competentis reddit collationem iniustam, non tamen nullam, si non reddit prorsus illiteratum.

35 Collatio beneficij facta eis, qui nihil penitus latine vallent, si sciant legere, est valida, saltim de consuetudine, & praxi antiqua.

36 Cap. 4. Trid. sess. 22. in fine.

37 Irregularitas, qua reddit illiteratum inhabilem ad beneficium, intelligitur de illo qui prorsus est ignarus.

38 Parochi, & habentes animarum curam; etsi non sint eminentes, & multum litterati, si tamen nec rudes, nec ignorari habiles credantur contra testes aliud dicentes.

39 Illiterati, qui aliàs bona vita, honesta sunt, tollerari possunt in beneficiis iam obtentis, dum ex longo vsu sciant exercere, vel si charitatis perfectio scientia defectum suppleat.

40 Collatio facta beneficij prorsus illiterato, si postea litteras adiscat, redditur valida secundùm aliquos. Alij docent inualidam esse.

41 Industria, & consilium requiritur in Curatis, & in Canonicatibus.

42 Illiteratus minus, cui facta est collatio, si non curat postea acquirere necessariam scientiam peccat mortaliter, sed non amittit fructus, num. 43.

44 Collatoribus dantibus beneficia indignis, qua pœna sit apposita remissiuè.

45 Collatio beneficij facta irregulari, est irrita, & nulla ipso iure ante iudicis sententiam secundum aliquos, non sic secundùm alios, num. 46.

46 Irregularis num possit retinere beneficium impetratum, & fructus in conscientia percipere, n. 47.

AD primam quæstionis partem, vt respon- 1
deam præmitto dicendum quod penitus
illiterati non possunt fieri Clerici, cap. præcipimus
34. dist. cap. illiteratos, & ibi glossa 38. dist. cap. si
quis 77 dist. cap. fin. de temporib. ordin. lib 6. & in
textu nostro, vbi Doctores communiter, Gutier.
canon. lib. 1. cap. 26. num. 37. Menoch. de arbitrar.
casu 425. Thomas Velascus tom. 1. alleg. 9. à num. 7.
Patianus de probat. lib. 3. cap. 34 num. 79. cum mul-
tis aliis Barbosa part. 2. allegat. 46 num. 5. quia illi 2
comparantur cœcis, & sunt nulli in Ecclesia Dei
cap. post translationem, § item si quis de renuncia-
tione, cap. Congregato, & ibi Bald. num. 4. de elect.
qui in ea placere non possunt cap. illiteratos 36.
dist. cap. ignorantia 28. dist. cap. quia frater 7. quæ-
stione 1.

Et Asini nuncupari solent, Ioannes Mona- 3
chus in cap. ex eo de electione, & in cap. sicut n. 10.
de verb. signif. lib. 6. qui sunt magis, quam homi-
cidæ, Flamin. de resignat. lib. 5. quæst. 3. num. 90.
Thomas act. de ludo schachorum quæst. 8. num. 28.
† imo ait Gomez in regula de annali quæst 47. in 4
fine, quod non veniunt appellatione hominum,
sed iumentorum.

Vnde cum Ecclesia Dei indigeat litteratis viris, 5
quibus rogatur, & sustineatur iuxta textum in cap.
super specula de præb. dict. c. cum ex eo de elect. vbi
DD. Redoanus de spoliis quæst. 9. §. vltimo Bellet.
disquisit. Cleric. p. 1. tit. de disciplina Clericor. §. 4.
num. 8 per quos totus mundus illuminatur, cap.
fin. de Magist. dict. cap. cum ex eo vbi glossa verbo
viris litteratis in extrauag. execrabilis de præbend.
Flamin. lib. 4. cap. 11. num. 17. Carolus de Grassis in
prælud. num. 88. † Et ob idque dicantur radij solis, 6
& stellæ, auth. habita, cod. ne filius pro patre, & ibi
Bald. num. 22 Mandolius in reg. 8. Cancel. quæst. 15.
num. 3. & Ecclesia semper illos amet, cap. Episc. 41.
dist. 1 latè Marcus Anton. Genuen. in pract. Eccles.
quæst. 621. ac illis faueat, Flamin. d. lib. 5. q. 3. n. 78.
Multaque priuilegia concesserit Carolus de Gras.
dict. prælud. num. 89. † quia ratione scientiæ, quâ 7
sunt decorati præsumuntur abstinere à vitiis cap.
cum à iuuentute, §. præterea de præsum. vbi videbis
quæ dixi; ideo fit vt penitus illiteratus ordinari
nequeat, vt iam num. præced. patet. Et num bene-
ficiari? dico infra in vers. ad secundam, † & fa- 8
cit, quia ignorantia est mater omnium errorum
cap. ignorantia cap. si Laicus 38. dist. cap. etsi cum
pridem §. pro defectu de renunciat. † Sicut scientia 9
est mater omnium virtutum, cap. præsentium 1. q. 1.
Ioannes Machad. in tract. de perfect. confess. lib. 1. p. 3.
tract. 17. docum. 12. num. 1. ibi: de donde resulta
que el derecho presume que los estudiosos, y letra-
dos son virtuosos, & facit textus in cap. ex studiis,
dict. cap. cum in iuuentute, cap. fin. de præsumpt. ap-
plicando quæ, ibi, scripsit Barbosa di. ta alleg. 46.
p. 2. sub num. 3. & 4. Menochius de præsumpt. lib. 6.
q. 61. n. 20.

Quibus enim suppositis iam ad difficultatem 10
respondeo, quod cum ad beneficia obtinenda re-
quiratur litteratura, & scientia, quæ requiritur ad
ordinē, cui quodlibet beneficium fuerit annexum,
vt docent Ojeda de incompatibil. p. 1. c. fin. num. 38.
Azor.

Azor. *instit. moral. dicta 2. p. lib. 6. c. 6. quæst. 7.* cum
aliis Nicolaus Garcia *dicta p. 7. cap. 7. num. 11.* per
declarationes Sanctæ Congreg. quas ipse refert
p. 6. cap. 2. num. 244. & de scientia singulis ordini-
bus prærequisita, iam *suprà* diximus *sub dicto tit.
de Scrutinio in ordine faciendo, & in cap. 4. cap.*
11 *praced. hoc tit.* † imò quod si beneficium sit sim-
plex, nec alicui ordini annexum, tum sufficiat
ea scientia, quæ ad primam Tonsuram prærequi-
ritur, vt dixi *in dict. tit.* iuxta intellectum Trid. *in
cap. 4. sess. 23.* scilicet quod sciat fidei rudimenta,
& legere, & scribere; & quod aliquantulum lin-
guam latinam intelligat, vt possit esse aptus ad
officium recitandum, sic Ojeda *suprà num. 39.*
Parisius *de resignat. benefic. lib. 4. quæst. fin. num. 30.*
dicens quod obtinentes simplicia beneficia, suf-
ficit, vt sciant, & possint recitare horas Canoni-
cas, ad quas tenentur, nec non construere, &
intelligere, vt addit Gonzalez *dict. gl. 4. num. 73.*
Azor. *supra dict. c. 6 q. 2. & 3.* quod scire debent, &
latine legere & intelligere vt preces honorarias re-
citare possint. Genuens. *in praxi c. 1 9. in manu pa-*
12 *stor. cap. 47. num. 3.* † imò & *gloss. in Clem. 1. de
de concess. Præb.* verb. *putamus*, quam *ibi* sequuntur
Imola, Card. & Abbas *num. 1.* Franchis *in cap. si
Pauper de præb. lib. 6. sub num. 2.* Gomez. *de expe-
ctatiu. num. 79.* Sindon. *de officio Ecclesiast. p. 6. c. 16.*
Henriquez *lib. 9. cap. 31. sub § 8.* Piasecius *in praxi
Episcop. p. 2. cap. 5. n. 20.* Rota *decis. 625. nouissimè.*
Farin. Nauarrus *de oratione, miscell. 43. num. 3. &
in cap. si quando de rescript. exception. 13. num. 13.*
13 † addunt, vt sciant cantare; ergo dicendum est
maiorem scientiam requiri ad beneficium simplex
quàm ad solam primam Tonsuram. Et dictum
cantu limitant Alex. Moneta *de distribution. p. 2.
quæst. 19. num. 35.* Ojeda *num. 28. suprà* Garcia *p. 7.*
14 *dict. cap. 7. num. 4. & 5.* † Intelligentes glossam
illam vt cantus requiratur in beneficio seruitorio,
modo requirat personale seruitium, & non possit
per substitutum deseruiri; quamvis nec in his, vt
in Dignitatibus, Canonicatibus, Portionibus, &
curatis multùm soleat curari de cantu, nec in eo
fieri examen, quia vsu, & exercitio adisci solet;
quod sufficit ad exercendum officium: sic Garcia
suprà num. 6. cum Gomezio *loco citato*, & Domi-
nico *in dicto cap. si Pauper.*
15 Itaque resolutio in puncto nostri dubij, ea
nempe erit, quod omnino illiteratus, est irregu-
laris, & incapax ad beneficia vt colligitur ex di-
ctis, & tunc reuera ille talis dicitur illiteratus, qui
prima grammaticæ rudimenta non didicit, Rota
Rom. *diuers. part. 2. decis. 16. num. 3.* Carol. de
Gras. *in prax. de effect. cleric. à num. 23.* Flamin.
de resignat. dict. quæst. 4. à num. 2. & quæst. 13. à n. 70.
Campanil. *in diuersorio iuris canon. Rub. 5. cap. 5. num. 1.*
vel qui legere, & scribere Latinè nescit, Azor.
dict. cap. 6. quæst. 3. Garcia *dict. cap. 7. num. 15.* Castro
Palao *in opere morali tom. 2. tract. 13. disp. 4. punct. 6.
num. 9.* Barbosa cum multis aliis *dicta alleg. 46.*
16 *n. 10.* † Vbi sic tenentes probat cum Sanchez
in opusc. morali lib. 7. cap. 1. dubio 45. à num. 3. inter
irregulares numerari quemlibet ordinandorum,
cui obest defectus scientiæ, & litteraturæ prære-
quisitæ, secundùm exigentiam cuiuslibet ordinis,
veluti, si ordinatus ad primam Tonsuram nesciat
legere, & scribere, vt iam dixi; ordinatus de aliis
quatuor minoribus latinam linguam non intelligat
Subdiaconus, & Diaconus, qui latinè non sit, &
quæ legit, minimè intelligit, Sacerdos ordinatus
quæ non bene legit contenta in Missa, nec medio-
criter saltim intelligit. Et posses addere quæ *supr.*
scripsi *in cap. præcedenti de requisitis in Præsbytero*
videbis Garciam *dict. cap. 7. num. 19.* Gonzalez *dict.
glossa 4. num. 41.* Flamin. *dict. quæst. 3. num. 89.* Ve-
lasc. *alleg. 9. num 11.* Auilam *de cens. p. 7. disp. 4. du-
bio 1.* Tolet. *in summ. cap. 58. vers. irregulares ex de-
fectu animæ.* Rebuff. *in tract. de pacific. possess. n. 126.*
Viuald. *in Candelabro aureo p. 2. tit. de irregular. § 1.*
& alios per textum *in cap. præcipimus* verb. *igno-
rantem litteras 36. dist.* & per textum nostrum † 17
Et addit Flamin. *dict. lib. 5. de resign. quæst. 3. n. 85.*
quem illiteratum ex eo probari, quia nunquam
legit librum, non intrauit scholas, nec aliquem
Doctorem audiuit, vt etiam refert, & sequitur
hic Barbosa *sub num. 2.* † Et his addo, quod 18
peccat is, qui non habet scientiam sufficientem
ad illud officium, quod appetiuit, vt docent Ia-
cob. de Graff. *cap. 11. num. 23.* & cum eo Barbosa
dicta allegat. 46. num. 4. per textum *in cap. non est
putandum in fine 1. quæst. 1.* quia culpa est immis-
ceri se rei ad se non pertinenti, *cap. non sine culpa
de reg. Iuris, l. culpa est ff. eodem.*
Ad secundam quæstionis partem, distinctione 19
loquendum est; quia si ordinandus est omnino il-
literatus, vt iam dixi, non poterit Episcopus dis-
pensare, nec ad primam Tonsuram, nec in scien-
tia requisita ad alios ordines minores, quia cum
de iure, & ex Concilio Trid. in locis relatis, ad
quemlibet ordinem sit determinatus scientiæ, seu
litteraturæ gradus, sequitur, vt nequeat Episco-
pus supplere defectum ordinandi in hac parte; eo
quod esset in lege Superioris dispensare, iuxta
quæ longè dixi *in cap. 12. de iudic.* sic docent San-
chez *lib. 7. in opusculo mor. cap. 1. dub. 45. num. 2. &
num. 14.* Rebuff. *in praxi tit. de Clericis à quibus,*
& quomodo creentur *num. 28.* Bernard. *in pract.
cap. 21.* Nauarr. *in dicto cap. si quando de resc. except.
13. num. 7.* Salcedus ad Bernad. Diaz *cap. 22. vers.
dispensare.*
Quod si ordinandus aliquod principium gram- 20
maticæ habuerit, aut modicum quid sciat, &
ostendat spem addiscendi in futurú posse Episco-
pum dispensare cum eo; quia minor scientia, suf-
cit quando adest spes addiscẽdi in futurum dicunt
Rebuffus *de pacificis possessoribus num. 215. & dict.
num. 28.* Menochius *de arbitr. casu 425. num. 58.* † 21
Dum ait posse Episcopum arbitrari magis expedi-
re Ecclesiæ si ordines conferat ei, qui, etsi adhuc
latinam linguam non intelligit, est tamen bonæ
indolis, & pro ætate docilis, Sanchez *dict. lib. 7.
cap. 1. dub. 45. num. 13.* Lotterius *de re benefic. lib. 2.
quæst. 50. num. 23. & 24.* Marc. Alter. *de censur. tom. 2.
disp. 16. de suspens. cap. 1. vers. secundo in fine,* Gon-
zalez *ad regul. 8. cancel. glossa 4. à num. 80* cum aliis
Barbosa *dict. alleg 46. p. 1. num. 13.* † Itaque quod 22
dixerunt Rebuff. *de pacificis possessor. num. 264.*
Flamin. *lib. 5 de resignat. quæst. 4. à num. 11.* Ioannes
Machado *lib. 1. p. 3. tract. 17 dict. docum. 12. num. 5.*
vbi citat Villobos contrarium tenentem, vt illi-
teratus sit omnino indispensabilis, quoad ordines
intelligatur sub prædicta distinctione.
Dubitabis an Papa cùm omnino illiterato, pos- 23
sit ad omnes ordines dispensare? & videtur quod
non, tum ex præsuppositis iam relatis de ne-
cessitate litteraturæ; tum quia litteratura de iure
Diuino requiritur ad ordines, vt probatur ex illo
Oseæ Prophetæ *cap. 4.* ibi: *Conticuit Populus eo
quod non habuerit scientiam, quia scientiam repu-
listi, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi,* re-
fert Sanchez *dicto dub. 45. n. 2. in medio,* post alios

Iacob.de Graff.*in aureis decis.p 2.lib.1.c.11. n.22.*
Petrus Greg.*in praxi benef.* .37.n.5.*ad finem*.Ber-
nard.*in pract.c.21.n.6.* Viualdus *tit.de irreg.n.97.*
Azor. *p.2.instit.mor.l.6.c.6.q.5.columna* 685. Fla-
min.*dict l.5.de resign.q.4.n.7.*Carol.de Graf. *in tr.*
de effect.Cler.in pral.n.64. Thomas Valasc. *tom1.*
dict.alleg 9.n 12.argum.textus cum vulgatis *in §.*
naturalia instit. de iure person.arum.
24 Adhuc verò existimo posse Pontificem cum
illiterato dispensare,argum.eorum , quæ adduxi
suprà in c cum contingat hoc tit.sub q. fin. Secun-
do,quia scientia,quæ in ordinandis requiritur,pro-
cedit,non ex necessitate Sacramenti,sed præcepti:
sic enim ordinatus recipit characterem , Bernard.
*dict.c.21 n.21.vers.si aucta canons.*Iacob.de Graf-
fis *in aureis decis.p 2.lib.1.c.11.n.19.* Thom. Val.
dict.alleg.9 n.10.Sanchez *dict. lib.7.opus. moral.*
25 *lib.7.c.1.dubio 45.num.1.*† Et comprobatur exem-
plis sequentibus,vt de Anachoreta ad sacerdotium
per Sanctum Flauinianum Episcopum Macedo-
nicum:de Sancto Antonio Anachoreta pariter ad
sacerdotium promoto, cuius meminit Augustinus
lib.1. de doctrina Christ. in prol. de Spordone etiam
ad Episcopum Cypri,de quo Cassiodor.*tripartita*
historia lib.1.c.10.& 11. quorum meminit Maiol.
de irregularit.cap.32.lib 1. n.5.& 6. vbi *sub n.10.*
refert aliud exemplum de Sanctulo Præsbytero,
qui nec prima elementa litterarum , nec legis,de-
cem præcepta , cum calleret , Præsbyter tamen
26 erat. † Et quod habuit excusatorem suæ littera-
turæ Gregorium dicentem plenitudinem legis,
charitatem esse,indeque eundem sanctulum totam
legem seruasse in dilectione Dei,ac proximi.
27 Nec obstat allegatum scripturæ fundamentum:
nam vt probant Lotterius *de re benef.d.lib.2.q 50.*
*à n.17.*Barbosa *dicta alleg.46. sub n.12.*quia quod
per illum dicunt Doctores iure Diuino reprobatur
aliquod defectus litteraturæ non est referendum
ad ius naturale Diuinum,æternum,atque immuta-
bile,sed ad ius Diuinum positiuum , & ex causa
dispensabile.
28 Dubitabis secundo , an omnino illiteratus , sit
indispensabilis per Episcopum ad beneficia ? Et
Castrus Palaus *in opere morali tom.2. tract. 13.*
disp. 4. puncto 6. num. 12. ait nequaquam posse
cum eo dispensare ad beneficium , si prorsus illi-
teratus est. Verùm si in illo illiterato sit bona spes
addiscendi ; quia propter eam multa contra iuris
regulas disponuntur , vt affirmat Alciatus *de pre-*
sumpt. regula 2. præsumpt. 3. & lib.1. de verbor.
signif. pag. 16. quem refert Thomas Actius *de*
ludo schachorum quæst.8 princip.num.82. ex Inno-
cent. & Iasone , tum poterit dispensare quod in-
telligunt , dum sciat aliquod principium gramma-
ticæ , aut modicum ; quod sciat,& ostendat spem
addiscendi , vt etiam dicit idem Castr. Palao.
29 † Imo Garcia, *dicta part.7. de benefic. cap.7. sub*
*num.7.*refert *decis.16.diuers.part.2.* in vna portio-
nis de Amarita 27.Ianuarij 1576.coram D.Cantu-
cio , vbi dicitur quod parum sciens, etiam sine spe
plus proficiendi , dicitur habilis ad beneficia non
requirentia scientiam , vel magnam curam , vt
per Imolam *num.7.* Bonifac. *num.49. in clem.1. de*
ætate , & qualit. & sic quod parum construens,
est habilis ad beneficium simplex.
30 Ad tertiam quæstionis partem , an collatio be-
neficij facta imperito , seu illiterato , sit nulla ipso
Iure ? Et in hac difficultate , est etiam distinguen-
dum : nam si loquimur de prorsus illiterato , &
qui nullas didicit litteras , respondeo collationem
factam esse nullam ipso iure : sic in terminis te-
nent post Innocentium, & Felin.Flamin.*de resign.*
lib.5.quæst.3.num.90. Valerius Reginaldus *in praxi*
fori pœnit.lib.30. tract.3. num.169. Lessius *de Iust.*
lib.2.cap.34.n.129. Campan.*in diuers.iuris Canon.*
Rub.11.cap.14.n.5. Azor.*instit.moral.part.2. lib.6.*
*c 6.q.7.*Menochius *de arbit.casu* 415. Carolus de
Graff.*de effect.lib.Cleric in præludio n.71.* Et secun-
dum hoc sunt intelligendi Abbas, Rebuffus.Oje-
da. Salced. Corrasius. Quintana, Dueñas, Vgoli-
nus,Mādosius,Vega,& alij,quos refert,& sequitur
Garcia,*dicta p.7.c.7.à n.13.de beneficiis* , quatenus
absolutè de imperito, & illiterato prædictam con-
clusionem scribunt , vt ipse probat,ibi, *n.15.* Bar-
bosa *hic n.3.* † Et Castrus Palao *in opere morali* 31
*tom.1.tract.13.disp.4 puncto 6.num.6.*vbi *n.9* existi-
mat illiteratum esse solùm illum , qui legere ; &
scribere latine nescit : & de istis prorsus illiterati
sentiunt Doctores , vt collatio beneficiorum eis
facta, sit inualida, & irrita per text. & gloss.*in c.1*
dist.36.& in c. præcipimus dist.34. de quibus dico
cum Barbosa *in pastor. alleg.65. num.1.* Carolo de
Graf.*in præludio n.72.*Flamin. *quæst.2.n.15.* Ojeda
de incomp.benef.p.1.c.24. n.28. vt non sint benefi-
ciorum capaces.
Huic tamen resolutioni non obstat Trid.Con- 32
cil.*sess.7.de reform c 3.*ibi:*Omnino irriteturr*,quia in-
telligitur de illis,qui non sunt penitùs illiterati,sed
beneficium acquirunt,requisitā ad illud beneficiū,
scientiā carentes,in quibus collatio facta, non est
omnino irrita,sed venit irritanda:sic Barbosa *dict.*
alleg.63.num.2. † Garcia *supra num.14.* Vbi *sub* 33
dicto aura.15. ait quod licet de effectus scientiæ
competentis , reddat collationem iniustam ; non
tamen nullam , si non reddit prorsus illiteratum:
sic comprobans ex textu nostro , & ex Trid. *c 3*
cum Nauar.*de oratione miscel.40.n.8.& miscel.33.*
n.7. † Vbi ait Alex. III. *in cap.cunctis de elect.* 34
etiam requirere tantam litteratum scientiam ad
omnia beneficia , quanta est ad illa bene gerenda
necessaria , ad hoc , vt illorum collatio , sit bene
facta cuilibet, non quoad hoc, vt sit valida, † qui 35
etiam *in dicto cap.si quando , except.13. n.8.* dixit
collationem beneficiorum factam eis , qui nil pe-
nitus latinè callent , modo sciant legere , esse va-
lidam saltim de consuetudine , & praxi antiqua,
& noua : alia refert idem Garcia *à num.16.* idem
tenens de prorsus illiterato , Gonzalez *ad regul.8.*
*Cancel.glossa 4.num.47.*declarat,*num.48.* vt solum
conclusio procedat in eo , qui nunquam litteras
didicit ; sic vt prorsus illas ignoret , quia ille di-
citur prorsus illiteratus,qui non habet aliqua prin-
cipia, in quo nobiscum conueniat,de quo Franch.
in cap.fin.de temporib.ord lib.6.n.2.
Sed his obstat Trid.*in dict.cap.4.sess. 22. de re-* 36
form.in fine, qui irritam pronunciat omnem proui-
sionem illi factam, qui ætatem,& cæteras habilita-
tes integrè non habuerit , quo potest colligi nul-
lam esse collationem factam, tam prorsus illitera-
to, quàm illi , qui integram non habet litteratu-
ram pro qualitate collati sibi beneficij. Et com-
probatur ex eo quia illiteratus , & imperitus est
irregularis *ex dict.cap.illiteratos 36.dist.*Suarez *de*
*cens.disp.51.sect.1.à n.8.*Auila *de cens.7.p. disp.4.*
*dubio 1.*Gonzalez *dicta glossa 4.num.41* Sed res-
pondeo ad locum Trid quod etsi videatur peni-
tùs contrariari alio Trid. *cap 3.* relato *dicta sess. 7.*
quatenus præcipiens , vt beneficia personis dignis,
& habilibus conferantur , in finalibus verbis pro-
rumpit in verba sequentia : *Aliter autem facta*

cap.4.

collatio, & promissio omnino irritetur : tamen *dict. cap* 4. intelligi de illiterato omnino, in quo nullum cedit Episcopi, & Superioris arbitrium; ad quod vt aliis verbis expendit Barbosa *dicta allegat.* 63. *num.* 4 sic respondens intelligit *dict. cap.* 3. *sess* 7. de illo, qui aliquam habet litteraturam, modo iam relato, in qua potest dari Superioris arbitrium, vt
37 iam dixi. † Et sic non obstat adductum in confirmationem, quia irregularitas quæ illiteratum reddit incapacem ad collationẽ, intelligitur de eo qui prorsus ignarus est: vnde quidquid absolutè dicant Suarez, & alij citati, quando inprouisò adest aliqua litteratura, quemadmodum morum defectus non facit eum verè, & propriè irregularem: ita Garcia *de benef. dict. p.* 7. *c.* 7. *n.* 19.

38 Vnde dixit Rota *decis.* 23. *num.* 3. *p* 1. recentissim. & *num* 7. quam sequitur Barbosa *dict. alleg.* 64. *n.* 4. *in fine*, vt non sit necesse, quod Rectores habentes animarum curam, non sint eminentes, & excellentes litterati, si idonei in litteris fuerint, & non rudes, nec ignari, subdens minus credi testibus dicentibus Sacerdotem inhabilem ad Sacramenta ministranda, quàm dicentibus eum habilem. †
39 Et sic Campanillus *in diuersorio Iuris Rub.* 5. *c.* 5. *num.* 3 bene dixit quod illiterati, qui aliàs bonæ, & honestæ vitæ sunt ob causam, quoad ob:enta tollerari possunt, scilicet si ex longo vsu, & rerum experientiâ, sciant rectè exercere omnia ad suum officium spectantia, vel si charitatis perfectio, scientiæ defectum suppleat.

40 Vnum tamen, & alterum dixit Gonzalez *in reg* 8. *Cancel. glossa* 4. *num.* 49. eum Salcedò *dict. c.* 21. *num.* 6. nempe quod licèt collatio facta prorsus illiterato, sit à principio nulla; si tamen postea addiscat litteras, & is, qui contulit non pœniteat, pristina collatio tacita quadam collatione superueniente, reuiuiscat; sed hæc declaratio non est cur in iure admittatur; quia quod ab initio vitiosum est, ex post facto, non conualescit; & quia ex non pœnitentia, seu ex taciturnitate sola non potest induci collatio, Selua *de benef.* 3. *p. q.* 10. *casu* 3. *num.* 15. Syluester verb. *beneficium* 3. *q.* 19. cum aliis Garcia *de benef. dict. p.* 7. *c.* 7. *sub n.* 20. sub vers. *secundo*, per ea, quæ ipse dicit de collatione facta excommunicato, *dict. p.* 7. *c.* 13. *n.* 88. de quo dixi plura *sub c.* 1. ad probandum 24. *de sent. & reiud.* & ex his, quæ latè dixi *supr. hoc tit. in c. cum bona* 8. *& ibi sub q.* 2. *&* 3. vbi de alio bene dubio. per quod hæc difficultas componitur.

Tertium dictũ in nostro dubio principali, intel-
41 ligatur de beneficiis curatis, seu canonicatibus, vbi requiritur industria, & consiliam; secus autem in beneficio simplici: sic Gonzalez *supr. n.* 50. cum Rota *decis.* 13 *n* 5. *de probat.* in antiquis Staph. léus in forma 9. spectatim. *n.* 23. Rota *decis.* 13. *n.* 4. *p.* 2. *diuers.* quia id id non admittit Garcia *dict. cap.* 7. *lib.* 7. *de benef. n.* 20. *in fine*, nam etiam ad beneficium simplex, videtur illiteratus, inhabilis, vt patet ex dictis *supr. à n.* 1.

Pro complemento notabis iuxta intellectum *d.*
42 *c.* 3. *sess.* 7. Trid. vbi non est irrita, sed venit irritanda collatio facta minus litterato; quod si non curet postea, & inter ea acquirerere necessariam scientiam, & addiscere, nec faciat quam primo cõmodè potuerit. peccet mortaliter iuxta Nauarri mentem *in dict. c. si quando de rescript. except.* 18. *sub n.* 4. Salced. ad Bernard. Diaz *in pract. dict. c.* 21. *litt. H*, Barbosa *dict. alleg.* 63. *sub n.* 3. ita vt aliàs teneatur illud dimittere, idem Nauar. *dict. n.* 4. *&* 8. *& cons.* 8. *n.* 4. *de Preb.* Azor. *instit. mor. lib.* 10. 1 *p. c.* 14. *q.* 18. Quintana Dueñas *lib.* 1. *de benef. c.* 6. *n.* 18. Garcia *dict.* 7. *p.* 7. *de benef n.* 21. Flamin. *de resignat. lib.* 3. *q.* 18. *n.* 20. *&* 21. Carol. de Graff. *in prælud. n.* 70. *de effect. Cleric.* Campanil. *dict Rub.* 5. *diuers. Iuris Canon. c.* 14 *n.* 5. qui dicunt, vt teneatur restituere fructus interea perceptos, † quod non admittit idem 43
Garcia *n.* 23. ex eo, quia ratione tituli illos facit suos de quo videbis *sub dict. c.* 8. *hoc tit. & in dict. c.* 24. *de re iud.* applicando ibi dicta.

De pœna, quæ imponitur collatoribus, qui dant 44
beneficia indignis, dicit cùm multis Garcia *dicto c.* 7. *p.* 7. *a n.* 24. sed amplius noto *sub tit. de elect. & ibi in c. cunctis, & aliis*, item *& in c.* 39. *de præbendis*.

Ad quartam quæstionis partem, an collatio be- 45
neficij facta irregulari, sit irrita, & inualida ipso iure ante Iudicis sententiam? Videtur ex dictis in vers. *ad tertiam*, huic difficultati responderi, vt sit valida quoties loquimur de vera irregularitate; quemadmodum contingit in prorsus illiterato, & inhabili ad ordines, & beneficia ex fundamentis *ibi* dictis, & ex adductis de beneficio collato excommunicato, non tolerato, vel suspenso *in dict. c. ad aures hoc tit. sub dict. q.* 2. Et in terminis docent Suarez *de cens. d* 3. 40. *sect.* 2. *n.* 30. 36. *&* 41. Sayrus *lib.* 6. *c.* 2. *n.* 21. Auila *p.* 7. *disp.* 2. *dub.* 6. & alij penes ipsos; quia beneficium datur propter exercitium ordinis; ergo qui per irregularitarem non potest ordines exercere, incapax est beneficij, docet etiam Tambur. *de cens. lib* 8. *disp.* 58. *dub.* 2. ita vt eius collatio irrita sit, nonminus, ac si daretur purè sæcularibus ordini-
qus carentibus. † Sed Syluester verb. *excommunicatio n.* 4. Diana *p.* 4. *tr.* 2. *res.* 79. & reddẽs rationem 46
fũdamentisque contrariis respondendo Petr. Cornejo *in* 3. *p. D. Thom. tr.* 5. *de irregul. disp.* 5. *dubio* 2. *q.* 1. dicunt satis probabilem esse Syluestri sententiã asserentis collationem beneficij factam irregulari, esse validam, illúque solùm indigere dispensatione soper irrgularitate, non tamẽn noua collatione beneficij; & sic posse facere fructus suos in conscientia ex ea ratione, † quia sic irregularis potest reti- 47
nere beneficium, quod impetrauit post irregularitatem incursam, cum in vtroque casu militet eadem ratio priuationis exercitij ordinis: & faciunt quæ adduxi *supra in dict. c.* 8. *q.* 2. vers. *ad quartam*, in verb. *ego verò*, vbi etsi antea à vers. *ad tertiam*, dixerim collationem factam excommunicato non tolerato, esse nullam, tamen non sic de facta suspenso per fundamenta ibi tradita, quæ videntur facere pro hac parte.

QVÆSTIO II.

An possint Episcopi aliquoties examinare Parochos curam animarum exercentes; quid de Vicariis perpetuis? Et an possint ad libitum reexaminare simplices Sacerdotes approbatos ad confessiones? Et an regulares semel examinati, possint in eadem Diœcesi ab eodem Episcopo, vel saltem successore iterum examinari? Et an qui reputatur dignus ad vnam Dignitatem, si eligatur ad aliam, debeat tunc, etiam dignus reputari?

SVMMARIVM.

1 *Examinare de nouo Episcopus, seu eius successor*

nequit Parochos semel approbatos, nisi ex probata causa ineptitudinis, vt n.6.7.8 9.& 10.

2 *Parochi idoneitatem scire incumbit Episcopo, item, & Ministri.*

3 *Visitare potest Episcopus singulis annis Parochorum vitam, & mores, & prospicere, an Cura animarum recta exerceatur,* n.4.

5 *Declaratio Sancta Congreg.1628. super re examinandis Parochis, intelligitur,* n.10.

6 *Examinati simplices Sacerdotes ad curam animarum, possunt quandoque ab Episcopo reexaminari, & reyci late à* n.13.

7 *Malus nemo præsumitur, nisi contrarium probetur.*

8 *Mores, quos semel approbaui nequeo reprobare.*

9 *Parochus, ex quo semel talis est nominatus, & electus, in perpetuum habilis est reputatus ad obtentionem sui beneficy. Et quis dicatur imperitus sub* n.12.

10 *Episcopus ad reexaminandum Parochos, quo temperamento vti debeat?*

11 *Episcopi qui solebant suos reexaminare Parrochos, &* n.12.

12 *Episcopus potest vnum, aut alterum Parrochum reexaminare, quando defectus scientiæ, talis est, vt nequeat celari.*

13 *Episcopi possunt reexaminare Sacerdotes semel per se approbatos.*

14 *Episcopatus successor potest ad libitum reuocare licentias, & approbationes præstitas à suo prædecessore,* n.16.17.& 18.

15 *Approbatus ad ordines, seu ad beneficia, potest suspendi, si in visitatione repertus sit inhabilis.*

16 *Episcopus quilibet in conscientia pro viribus, debet contendere, & iterum examinare quoscumque Confessarios, si rationabiliter Iudicet expedire.*

18 *Confessarij non examinati, quando approbati fuerunt, possunt ab Episcopo suspendi, & examinari.*

19 *Regulares semel approbati ab Episcopo ad audiendas confessiones sæcularium verius videtur vt reexamini possint ab eius successore.*

20 Clem. dudum de sepulturis, num. 23. 26. & 29.

Extrauagans super cathedram de sepulturis, n.23.26.& 29.

Extrauagans frequens Ioan.22.& numer.23.16 & 29.

Extrauagans inter cunctas de priuilegiis, & n.23.26. & 29.

22 Breue Episcopo Cordub. transmissum ab Vrbano VIII. pro examinandis ab eius successoribus semel ad confessiones approbatos regulares.

23 Cap.15.Trid.sess.23.& n.24. 25. & 26.

26 *Præsentatio regularis examinati pro audiendis confessionibus regularium semel facta liberat Religiosum esse præsentandum coram Episcopo successore,* n. 29.

27 *Episcopus qui semel approbauit regulares ad confessiones audiendas, non vocat illos iterum ad examen, successor eius, potest eos reexaminare.*

28 *Episcopi qui semel approbarunt absolutè regulares ad audiendas confessiones nequeunt licentias reuocare, nec eos suspendere.*

29 *Approbatio per examen ad confessiones in Religiosis non est eadem cum præsentatione de iure requisita in illis coram successore.*

30 *Episcopus potest suspendere Religiosum à se approbatum pro confessionibus si scandalosè, viuat seu delictum committat.*

31 *Regularibus facultas concessa pro confessionibus ad beneplacitum, potest quandoque ab illo reuocari,* n.33.

32 *Facultas iurisdictionis, seu ad confessiones lata regularibus sub conditione cessat, non existente conditione, & potest cum causa limitari ad tempus, & ad certum locum.*

34 *Episcopus vno tempore nequit adimere facultatem audiendi confessiones omnibus simul vnius conuentus Confessariis.*

35 *Confessarij sæculares ad certum genus personarum, seu ad limitatum tempus ab ordinario approbati, non possunt etiam per Bullam Cruciatam audire confessiones, vltra licentiam sibi datam.*

36 *Religiosus semel, & generaliter in vna Diœcesi approbatus ad confessiones, si recedat, & iterum redeat, non tenetur quærere nouam licentiam, & approbationem, nisi idem Episcopus, vel eius successor reuocet facultatem,* v. n.37.

37 *Episcopus, vel eius successor potest reuocare præstitam licentiam ad confessiones, nisi qui semel approbatus est sit Parochus.*

38 *Approbatus semel à proprio Episcopo, si Diœcesim mutet, indiget nouâ approbatione alterius Episcopi, in cuius Diœcesi versatur, etiam si sit Religiosus, vt* n.39.

39 *Religiosus semel approbatus ad confessiones in vno Episcopatu, indiget iam nouâ approbatione in alio Episcopatu ex Vrbano VIII. anno 1628. & ex Innocent. X. anno 1648.*

40 *Approbatus ab Episcopo, quem scit non esse idoneum, ad confessiones non censetur approbatus.*

41 *Episcopus potest approbare quemcumque Sacerdotem ad confessiones absque examine.*

42 *Licentia delegata audiendi confessiones, non expirat, mortuo, vel amoto delegante, nisi Episcopus ad tempus, seu ad tempus vitæ suæ, seu beneplacitum,* n.43.

44 *Approbatio semel facta cum causa, potest ab Episcopo reuocari, etiam simpliciter concessa, & sine causa, si ad tempus, seu ad beneplacitum concedatur.*

45 *Reuocandi licentiam confitendi causa iusta erit, veluti si confessarius abiuret de vehementi, &* n.46.

46 *Abiurans de leui in Sancto Officio, non illico ideo suspenditur ab administratione Sacramentorum, etiam pœnitentiæ, non si de vehementi.*

47 *Examinatus semel ad vnum beneficium, de iure non est examinandus ad aliud simile.*

48 *Dignus qui reputatur ad vnam Dignitatem, talis habetur ad aliam similem,* n. 51. 52. & 53.

49 Cap.13.Trid.sess.7.& num. seqq.

50 *Examinatus ad beneficium simplex, ad aliud, etiam maius non examinatur iterum, non sic si ascendat ad Parochiam, & quare?* n.51. 52. & 53. *quid in praxi?* n.54 & 55. & n.64.

51 *Examen nouum requiritur quoad Parochialem in permutationibus, quæ fiunt de beneficio*

neficio simplici, & curato.

53 *Examinatus semel ad unum Canonicatum, seu Dignitatem in Collegiali non indiget nouo examine, si transferat ad aliam Ecclesiam collegialem.*

56 *Examen ad beneficium simplex, non requiritur in eo, qui ad ordinem competens fuit examinatus.*

57 *Examinandi non sunt de litteratura Diaconi, Subdiaconi, & Presbyteri admittendi ad Canonicatus Ecclesiæ Cathedralis, ordinem Sacrum requirentes, secus si in Sacris Ordinati non sunt* n.58.

59 *Canonicus recipiendus in uno Canonicatu, ad quem fuit examinatus ad alium transitens, non est de nouo examinandus.*

60 *Examinandus non est iterum prouisus à Papa Romæ in forma gratiosa, si adiunctum ordinem accipere intendit.*

61 *Examen nouum non requiritur in permutationibus faciendis.*

62 *Examen licet non requiratur, quando de uno, ad aliud se transfert beneficium simile, secus si dissimile sit.*

63 *Examen nouum requiritur in Portionario ascendente ad Canonicatum in aliquibus Ecclesiis, ubi sic solent ascendere.*

64 *Examen nouum requiritur ad Parochialem in permutatione cum simplici beneficio.*

65 *Examen num requiratur nouum, cum de inferiori Ecclesia ad celebrationem assumitur, etsi beneficia non sint dissimilia,* n.66.

67 *Examen nouum requiritur quando Parochus vult ascendere ad aliam Parochiam per concursum.*

68 *Examen ad Parochialem omnino exigitur etiam si se offerens ad aliam sit Pastor, aut licentiatus, etiam si esset famosissimus Doctor.* num.69.

70 *Episcopus potest procedere ad executionem litterarum prouisi in forma dignum ad examinationem, etiam si per duas vices examinatus fuerit reiectus, dum tamen fiat admissio in ea sex menses a die Datar. litterarum.*

71 *Appellatio ab examine requisito in beneficiis non admittitur ad effectum vitandi examen, sed non tollitur a mala relatione, grauamine, vel reprobatione examinatorum,* ut num.72.

1 AD primam quæstionis partem, inuenio Doctores inter se pugnantes, quosdam negantes, alios affirmantes; eo quod possit eos iterum ad examen vocare, docent Ægidius Trullenc. *in Bulla Cruciata lib.1.§.7 cap 1.dub.1.n.3.* Ioannes Sanctius *in selectis disp.50. per totam, & a n.11.* qui acerrimè eam defendit, & *ibi à n. 15.* post iacta fundamenta, dicit se nullum inuenisse Doctorem, qui dixerit non posse Episcopum Parochos examinare, sed tantùm docere, ut non valeat reuocare generaliter eorum approbationem
2 † Item quia Episcopo incumbit scire idoneitatem Parochi sibi subditi nam licèt tempore sibi collati beneficij capax, & idoneus visus fuerit ex post facto vocando alterius potest reddi ineptus. Ergo cum incumbat Episcopo inquirere de idoneitate Ministri poterit Parochum iterum examinare; est enim fundamentum sufficientiæ & variabile, & immutabile, qualis est sufficientia, & boni mores cumque successori fas sit derogare, seu mutare leges, & facta prædecessoris quid mirū ut queat vocare ad examen Parochos vniuersos?

Deinde iuuatur à prædicta, sententia ex dispositione Trid. *c.8. sess.21.* quo constat ut queat visitare Episcopus singulis annis Parochorum vitam, & mores; quod videtur desiderare, ut fiat per examen, non tantùm testium, sed in propria Parochi persona; quia cum Concilium, *ibi*, dicat, ut debeat Episcopus visitare beneficia curata, 3
† & prospicere, an cura animarum rectè exerceatur; quod non nisi præuio nouo examine, non rectè intelligetur; quia animarum cura non præcipuè sita est in eo, quod Parochus Sacramenta petentibus ministret, sed in eo, quod rectè ministret; sed si non perquirat de Parochi scientia, nequaquam scire poterit, num rectè ministrentur Sacramenta, vel non, præcipue pœnitentiæ, quare videtur præcisum nouum examen, ut possit Episcopus adimplere Concilij mentem *in d.c.8.* 4

Et hanc sententiam tenet Diana, *p.4. tract. 4. miscell. res.59. in fine* ex doctrina Barbosæ referentis declarationem Sacræ. Congreg. Concil. in vna Placentina 6. Augusti 1628. quæ censuit, ut post electionem, & collationem sibi Parochialis, non existimet Parochus se non amplius de doctrina, & litteratura rationem redditurum, cum sit liberum Episcopis, tam in visitatione, quam extra iterum examinare super doctrina, & litteratura Parochos approbatos ab antecessore tempore prouisionis, necnon superueniente rationabili causa, & suspicione ignorantiæ, posse examinare ad effectum *cap.6. sess.21. de reformat.* & ob eandem declarationem improbat Reginald. *in praxi fori pœnit. tom.1. lib.2. c.16. n.201.* Homobon. *de bonis in examine Ecclesiæ p.3. tract.15. c.9. q.31. res.1.* † ubi sic ait *successori in Episcopatu*, integrum est omnes, quamvis simpliciter, & absolutè approbatos, generatim ad examen aduocare; & quos idoneos non inuenerit reiicere; sed quoad Parochos Episcopum eos ad nouum examen vocare non posse, &c. quamvis ex noua causa ob demerita à munere eos suspendere, & aliquando punire integrum sit: vide, *infra* in vers. *ad secundam.* 5 6

Ego inquam adhuc existimo non posse legitimè, nec deberè ex voto suæ volūtatis Episcopum, 7
qui Parochos approbauit, nec eius successorem, vocare generatim omnes Parochos suæ Diœcesis ad nouum examen; imo nec dum visitat per Episcopatum; tum quia nemo præsumitur malus, nisi contrarium probetur. † Tum quia mores, quos semel approbauit, reprobare nequeo ex reg. textus *in cap. dudum de præscript. & ex cap. vnic. de seruit. in ordine faciendo, ex l. seruos. ff. de manumissis testam. & ex l. quæsitum 2. ff. de his, qua in testam. cap. inter dilectos de fide instrum. l. si uxor. §. fin. cod. de testibus, l. quod si nolit. §. in factum, ff. de ædilitio edicto,* de quo Oldrad. *cons.18.* & ex regula iuris: *dubia in meliorem partem sunt interpretanda,* faciunt nonnulla notata *supra in cap. præced. & in cap. penult. & fin. de præsumpt.* tum quia ut ait Lessius *lib. de Iustitia c.29. n.4.* valde esset temerarium suspicari de aliquo absque indiciis de deperditis moribus. 8
† Et ob id idem judicare de Parocho iam semel examinato, & idoneo reputato cum Parochus per examen ad Parochialem radicitus absolutè, & non limitatè pro aliquo videlicet tempore, sed in perpetuum habilis sit iudicatus, & litteratus ad obtentionem, & administrationem sui beneficij Curati. 9

10 Quare dico cum temperamento posse, ac debere Episcopum vti de tali reexaminatione, etiam si sit successor: nam ex dicta declaratione, quam refert Diana ex Barbosa, quem citat, *de officio Parochi c.2.* ibi non inueni & ei assentiendo ex ea, vt dixi colligitur non ad libitum, & generaliter, sed tantùm quando superuenerit causa rationabilis,& suspicio ignorantiæ. Quod ego intelligo, veluti si dum Episcopus visitat testibus, acquirit, seu aliis clamoribus, vel delationibus notitiam ineptitudinis Parochi in administrando Sacramēta, seu alia officia Parochi peragendo; & sic excludi-
11 mus illam vocationem generalem.† Et in hoc sēsu exempla, quæ referunt Sanctius,& Diana de Domino D. Andrea Pacheco Episcopo Segob. D. Ioan. Manuel Episcopo sagūt,& D.Castillo Episcopo Calagurr. & ante omnes Ioan. Riuera Archiepiscopo Valent.vt testatur Trulench. *in dicta Bulla dub.1.n.3.*existimo esse intelligenda; imo viros admodum prudentes, & Doctos non aliter practicasse, & cum prædicto temperamento porrigo negatiuam sententiam,Reginald. Homobon. *supra*, & Ludouici de San Ioan. *in sum.q. de Sacram.pœnit.art.2.dub.3.* Plura alia tradit legenda Sanctius *d.disp.*50.& sunt etiam intelligendi Henriquez *in summa lib.6.c.6.n.6.*Ochogauia *tract.2. de confes. q.40.n.7.* Vasq. *tom.de pœnit.q.93,art.3.*
12 *dub.5.n.1.* † Quæ distinctio patet ex adductis per eundem Sanctium,*d.disp.50.n.3.*vbi dicit,vt possit Episcopus vnum, vel Alterum Parochum examinare,quādo defectus scientiæ adeo sit notus, quod vel nullatenus possit celari, vel errores admissi à Parocho id ostenderent,taliter, vt possint sic ineptos Parochos ab officio suspendere coadiutorem assignando iuxta litteram Trid.*d.sess.21.cap.6.* alia plura dicens,vbi Barbosa *n.4.* etenim, *ibi*, in fine cum Riccio *in praxi p.4.res.547.*dicit imperitos ad hunc effectum esse illos, qui inhabiles sunt ad explorandum ea,quæ incumbunt muneri,ac oneri beneficij,quod habent,& secundum Dignitatem,statum,& officium,ad quod assumuntur.De Vicariis inquam perpetuis, examinandis etiam Regularium ab Episcopo dico, *infra in c.3.de offic. Vicarij q.1. vers.ad secundam in vers.& ex his.*

13 Ad secundam quæstionis partem,an semel examinati, possint in eadem Diœcesi ab eodem Episcopo,vel saltem à successore iterum examinari Sacerdotes simplices?Ad quam difficultatem,suppositis quæ dixi de Parochis *a n.1.* nemini dubium potest esse, vt possint examinari; imo, & quod possit Episcopus,qui licentias confitendi præstitit.
14 † Et melius eius successor reuocare, de successoribus est quotidiana praxis,qui cum intrant ad Episcopatus gubernium, solent primo præstitas licentias, & approbationes similes à suis prædecessoribus factis, reuocare. Et ratio de vtroque est,quia tales approbati confessarij,sunt tanquam Episcopi delegati ad voluntatem. & beneplacitum eius cumque dare subditos, in quibus illi confessarij possunt exercere confessionis munus, dependeat ab ipso Episcopo;quantumvis ratione Sacerdotij & Præsbyteratus illam facultatem de iure habeant in habitu,præter casus necessitatis extremæ;secundum quæ dico *in cap.omnis vtriusque sexus de pœnit;*ideo fit,vt ad placitum,tam prædecessoris Episcopi,quam successoris secundo examinari queant.
15 † Et sic absoluta. Sel in selectis Canonicis, *c.11. num.18.*attestans fuisse decisum à Rota sub die 9. Nouemb.16 9.Barbosa *in d.c.4.sess.21.n.4.* dicentes approbatum ad ordines, seu beneficia ab Episcopo competente, posse ab inferiore suspendi ob imperitiam, si ille in visitatione repertus sit ignarus. † Et faciunt quæ docet Sanctius *in selectis* 16
disp.48.n.47.& 48. qui dum de regularibus loquitur,dicit,quod tenetur Episcopus quilibet in conscientia pro viribus contendere, iterum examinare quoscumque Confessarios, si rationabiliter iudicat id expedire, † & Sel.*in selectis Canon. cap.14.* 17
refert decisum in Cæsar. August.7.Septemb.1625. vt sequitur Barbosa in Trid.*sess.23. c 15. n.43.* approbationem obtentam per Sacerdotem sæcularem, vel regularem, posse ab ordinario successore pro suæ conscientiæ securitate vsque ad nouum examen suspendi. † Et idem Barbosa *n.40.* cum 18
Sel.*d.cap.14.n.17.*refert decisum, vt si confessarij non fuerunt examinati, quando approbati extiterunt possint ab Episcopo suspendi, & examinari ex Sacra Congreg. Episcop. & Regul. in Vercelen.3. Iulij 1615. alia tradit videnda idem Barbosa cum multis, *in pastorali alleg.25.& ibi a n.4.* alia ex proposito dico *sub q. proxime sequenti de Regularibus*,quibus melius intelliges hoc dubium.

Ad tertiam quæstionis partem, an id procedat 19
in regularibus semel approbatis per ordinarium Episcopum, ad Confessiones etiam laicorum audiendas, & quia magis quam alij Doctores egerit de hoc dubio Ioannes Sanctius *in selectis disp.48.* omnino videndus, qui plures declarationes referens Cardinalium inter se contrarias *a n.1.*dicit esse tot vt existimat cūm Suarez *tom. 3. de pœnit.disp. 28.sect.6.n.10.*Salas *de legib. disp.2.sect.9. n.51. in secundo argum.*constare nō posse cui standum opinioni earum;ideo postea *a n.16.*interponens suum iudicium, ait, vt Episcopus de nouo adueniens in propriam Diœcesim,habeat ius compellendi regulares ad examen pro prædicationibus,& confessionibus, tam mendicantes, quàm non mendicantes; quantumvis ab antecessore sint examinati,& Constitutione Gregorij XIII. & sic tenendum est, vt possit Episcopus successor pro maiori quiete conscientiæ suæ iterum examinare Regulares ab Episcopo suo antecessore præuio examine approbatos ad personarū sæcularium confessiones audiendas,etsi minus idonei reperti fuerint reprobare ita fuisse resolutum tenet Sel *in dict.c.14.n.27.*in Albanen.5.Februarij 1628.& in alia sub die 7.Ianuarij 1630. & ita decidere S. Congreg. Episcop. & Regular.sub die 23.Nouemb.1629. sequitur Barbosa *in dict.c.15.Trid.sess.23.n.44.*

Sed obstat dicere quod Regulares ex sola vni- 20
ca examinatione,manent approbati semper ad audiendas confessiones ex mente textus *in clem. dudum de sepulturis à clem.5.edita,& extrauag.super cathedram eiusdem tituli super commun.à Bonifac. VIII. & extrauag. frequens* inter communes à Ioanne 22.*extrauag.inter cunctas de priuileg.*à Benedicto XI. quæ non videntur reuocare ab aliquo decreto,quod contineatur in corpore iuris, † ad- 21
huc verò dicendum est,vt successor in Episcopatu, possit vocare etiam generatim approbatos omnes, quamvis simplices,& quos idoneos minimè inuenerit,reiicere, vt docent Miranda *in man. Prælat. tom.1.q.45.art.7.concl. vltim.* Vgolinus *de potest. Episcopi c.20.n.4.& 5.* Barbosa *ibi alleg. 25. n 49.* cum multis Diana *p.3.tract.2.res.27.* Campanil.*in diuers. Iuris Canon.Rub.12.c.13 n.70.*Torreblanca *de iure spirit.lib.14.cap.3.à num.6.*†qui *n.24.*refert 22
S.D.Vrbani VIII. breue Episcopo Cordub.transmissum,quo declaratur Regulares in ciuitate Corduben.à prædecessoribus Episcopis examinatos,&

approbatos

approbatos ad confessiones personarum sæcularium audiendas, ab Episcopo successore pro maiori cōscientiæ suæ quiete, posse iterum examinari, ac si minus idonei reperti fuerint reprobari, docet etiam Sanctius *dict. disp.* 48. *n.* 18. & ante *disp.* 40. *n.* 15. Vt ergo plenè de hac difficultate possis disputare leges nouissimè Dianam *p.* 11. *tr.* 2. *res.* 12. dum ait de ea quæstione, *An non obstante Concilio Trid. Regulares teneantur se subijcere examini Episcoporum?* Et negatiuam sententiam referens ex Patre Bruno *de priuileg. Regul. tr.* 5. *c.* 2. *prop.* 1. videtur sequi affirmatiuā ex Patre Mendo *in Bulla cruc. disp.* 22. *c.* 2. *n.* 43. qui dicit ex dicto Trid. reuocatas esse, *Clem. dudum de sepult. & extrauag. statim euandat bene probans*, illum videbis latè loquentem, & plura alia adducentē de Regularibus *in eo tract. Miscell.* vbi licèt explicet *dict. Clem. & extrauagantes*, non illū repeto, cum de illis satis hic loquar.

23 Nec obstant *dict. Clem. dudum*, & allegatæ extrauagantes; quia licèt non sint reuocatæ aliquo decreto, quod continetur in corpore iuris, sed sunt reuocatæ per dispositionem Trid. *in d. c.* 15. *sess.* 23. *de reform.* vbi traditur noua forma, ad hoc, vt possint Regulares confessiones auscultare, quæ alloquitur, verbis sequentibus: *Quamuis Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absoluendi potestatem accipiat, decernit S. Synodus nullum, & etiam regularem posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessariā, aut alias idoneus iudicetur &c. Et ibi priuilegiis, & consuetudine quacumque etiam immemoriali, non obstantibus*, & potius si aduertas quod *dict. Clem. dudum de sepulturis*, & cæteræ extrauagantes solùm exigerent præsentationē Regularium coram Episcopo fieri nullā de examine mentionem facientes, vt manifestum fiet intuentibus illas Suarez *de pœnit. disp.* 28. *sect.* 6. *n.* 14. Sanctius *d. disp.* 48. *sub n.* 16. & Trid. requirere examen: videbis Barbosam cum multis *in dict. Clem. dudum* latè alloquentem.

24 Sed adhuc facit pro Regularibus non leuis cōsideratio, nempe quod cum dispositio *dict. Clem. dudum* aliud distinctum decernat, quam apparet expositi à Trid. *in dict. c.* 15. & Greg. XIII. *in constit. sua Kalend. Martij* 1572. decreuerit standum esse dispositioni iuris communis, & Sacri Concil. Trid. *dict. c.* 15. *sess.* 23. sed *dict. Clem. dudum cum aliis extrauag.* loquitur tantùm de præsentatione; quam de se ipsis debent facere Regulares, nihil de examine, & approbatione loquens ad dictas sæcularium confessiones audiēdas, ergo cū Trid. de illo examine loquatur, sequitur vt non reuocet *d. Clem. dudū* imò Nauarrus *in man. c.* 27. *n.* 164. *in fine*, Fr. Eman. Rodrig. *q. Reg. tom.* 1. *q.* 59. *art.* 1. *in addit. ad explic. Bulla cruciata* §. 9. *n.* 30. Ludouic. Mirand. *sup. q.* 45. *art.* 6. dixerunt formam datam *in dict. Clem. dudum de sepult.* circa Confessarios Regularium coram Episcopis, & ordinariis faciendam præsentationem nullatenus esse per Concilium Trid. reuocatam, & derogatam; quin potius per ipsum confirmatam, & approbatam, & eidem quam maximè conformem.

25 Tamen video contrarium sequi ex vsu quotidiano, docent post Paris. Chochier. *de iurisdictione Ordinarij in exemptos p.* 2. *q.* 45. *n.* 8. Hermosilla ad Greg. Lopez *in l.* 51. *glossa* 6. *n.* 32. *tit.* 5. *p.* 5. quod verius sibi videtur Barbosa *dict. alleg.* 25. *n.* 47. quia hæc approbatio, non est gratia, vt possit pendere à voluntate concedentibus, sed tantùm authenticum instrumentum sufficientiæ talis personæ; & quod testimonium semel datum non possit reuocari, ita cum Corduba *in addit. ad compen.* verbo *absolutio* §. 16. & verb. *præsentatio*, Vega *tom.* 1. *c.* 62. *casu* 8. Villalobos *in summ. tr.* 9. *diffic.* 73.

Adhuc enim non videntur prædicti *c.* 15. Trid. verba ita clara, quod post vnam examinationem queāt Episcopi, tam Clericos sæculares, quàm Regulares semel approbatos vocare iterum ad examen; ergo postquam semel fuerint ipsi Regulares examinati, & approbati ab Episcopo, non est cur debeant amplius examinari, cum id Concilium nō aduertat; sed nihilominus recessuri non sumus à *suprà* iam dicta sententia: nam etsi Regulares ipsi nullā velint æquiparationem admittere inter ipsos & prædictos Clericos sæculares semel approbatos eo videlicet, quod scientia confessariorū sit perempta ob cursum temporis, ex quo non fuere examinati; & quod Regulares ad id non possint compelli quia ex iure illorum, approbatio irreuocabilis est, in quo manifestè errant, cū iura, in quibus possint fundari aliud dicant, scilicet *in dicta Clem. Dudum & in extrauag. super Cathedram*; & *inter cunctas*, vbi nihil de examine, & approbatione cauetur, sed tantùm de præsentatione habenda coram Episcopo: sic ex eorum decretis apertè colligi non posse approbationem semel comparatam medio tempore, futuram esse perpetuam in regularibus, sed tantùm ad summum inferri præsentationem semel factam, esse irreuocabilem, nec posse successorem Episcopi compellere regulares semel præsentatos coram antecessore ad reiterandam præsentationem: ita docet longè videndus Sanctius *d. disp.* 48. *n.* 20. videndus *à n.* 17. qui *n.* 21 addit nec *ex dicta Clem. Dudum, & extrauag.* deduci præsentationem solam factam à Regularibus esse perpetuam, cum *ibi* solùm dicatur Regulares non teneri ad se præsentandum coram Episcopis in territorio, quorum ministerium pœnitentiæ fuerit celebrandum; quod aliud debet esse in eorū successoribus, quibus cōpetit nouum ius; scilicet cognoscēndi oues, etiam à prædecessoribus Episcopis approbatas, sic cum Ægidio Coninch. *de Sacrament. disp.* 8. *dub.* 7. *numer.* 57. 26

Ego proprius accedendo existimo distinguendum, nempe quod si loquamur de Episcopo semel approbante, nequeat iterum vocare ad examē Regulares, quos iam ad confessiones approbauerit secus in successoribus Episcopis, vt probo ex constitution. Pij V. quæ non fuit reuocata *à præd. cap.* 15. *Concilij*, vt declarauit Sancta Congreg. Cardin. relatā per confess. *in summ. titul.* 17. *c.* 5. circa illam quæstionem. *An Episcopus qui approbauit*, possit non solùm sæculares, sed etiam Regulares examinare iterum, & indignos reprobare? Quæ loquitur in sequentibus verbis: *Congregatio Concilij censuit Regulares ad audiendas in ciuitate, & Diœcesi sæcularium confessiones semel ab Episcopo, præuio examine approbatos, iterum ab eodem Episcopo non esse examinandos, Cæterum à successore posse vtique examinari iuxta Constitutionem Pij V. editam 8. Idus Augusti, Pontificatus sui anno 6. quæ à fel. rec. Gregor. XIII. non est reuocata per reductionem priuilegiorum Regularium ad terminos Concilij*, eam referunt Farin. *in dict. Trid. Concilio*, Sanctius *dicta disp.* 48. *sub n.* 1. Fagundez *in quinque præcepta Ecclesiæ p.* 2 *lib.* 7. *c.* 2. *n.* 20. Fr. Emanuel. Rod. *in Bulla Cruc. dict.* §. 9. *n.* 32. *& quæst. regul. tom.* 1 *q.* 59. *art.* 4. Ludouic. de Cruce *in exposit. Bulla disp.* 1. *cap.* 2. 27

 dub. 9.

dub.9.n.2. Trulleng. *in simili expositione lib.1. §.7. c.1. dub.7.n.10.* Lezana *in summ.c.18.n.7.*

28 Vnde iam patet quod idem Episcopi semel approbantes Regulares ad confessiones, non possint eorum licentias reuocare, nec suspendere, si simpliciter, & absolutè eos approbauerint, vt docidem Fr.Eman. *dict* §.9. *n.3. & 39.* Henriquea *in sum.lib.6.§.6.* Miranda *dict. tom.1 q.45. art.7.* nisi ex noua causa, eaque ad confessiones pertinenti ipsas, vt tenent Gauant. *in manuali Episcoporum*, verb. *Confessor.n.23.&24.* Peirinis *de priuileg.minor. tom.1.const.2.* Sixti IV. *§.11.n.45.* Lezana *in sum. q.Regul.c.19.à n.7.* Diana *p.resol. moral. tr.21. resol.22. & p.4 res.20.* Marchinus *tr.de tempor.pestil. p.5.c.4.n.9.* & Barbosa *dict alleg.25.n.20.* vbi refert aliam declarationem Illustris Cardinal. Negot. Episcop.& Regul.Romæ 20. Nouembr.1615. & alias declarationes refert ipse Barbosa *de iure Eccles.lib.1.c.43.à n.206.* cum multis, & prædictam Antonius Marin.Episcop.Hostiens.Cardinal.Gallus 5. *Theat.secr.* Marcellus Vulpei *in praxi c.35. n.26.* & Lezana *dict. c.18.n.9.*

29 Quare in hoc puncto non debent audiri Sotus *in 4.dist. 18.q.4.art.3.columna 6.* Henriquez *lib.6. c.6.n.6.* Vasquez *tom.de pœnit.q.93.art.3. dubio 5.* Ledesma *3.p.summ c.13.post decimum. dubium §.* la primera difficultad *folio* 240. Vega *in sum. p.1. c.62.casu 4 & 17.* Obandus *in 4. dist.17. posit.24. & 25.* Viualdus *p.1.de absolut.folio 121.* Ludouicus Lopez *2.p.c.2.de clauib.* Ioannes de la Crua *de statu Religios.lib.6.c.6.concl 4.folio 157.* Villalobos *in summ.1.p.tr.9.diffic.53.* LLUmas *in summa p.1.c.7. folio 70.* Ludouicus de S.Ioan. *1.p.summ. tr. de pœnit.4.q.9.art.3.dubio 2.& 3 folio 511.* Sa verbo *prædicare n.7.* loquens de examinatione ad prædicandum, Cariol. *de casibus reseruatis p.1.sect.2. art.8. folio 165.& art.3. folio 147.* Chapiauile *de casibus reseruatis q.2.difficult.3.folio 21.* asserentes approbationes, & præsentationes Regularium esse perpetuas ex dictis decretis *clem. Dudum,& extrauag. super Cathedram,&* *inter cunctas* sumentes plures ex his Doctoribus pro eodem approbationem per examen, & præsentationem; cum tamen diuersissima sint, & tantum de præsentatione loquantur & fatetur Suarius *dict.tom.3.de pœnit.disp.28. sect.6. n.14.* alia multa repetit idem Sanctius *dict disp.48. n.16.17. & 18.* quorum dictum potest habere locum respectu Episcopi approbantis ex *suprà* relata declaratione; dum noua causa de nouo superuenit; & hoc respectu tantùm Regularium propter dictam declarationem; quæ si non esset, nec aliæ similes, existimarem idem, quod dictum de secundo examine respectu Clericorum sæcularium, procedere etiam respectu prædictorum Religiosorum cũ littera Tridentini de vtriusque loquatur æqualiter, vt ex ea patet; latè progreditur idem Sanctius videndus cum multis *à n.23.* vbi *à n. 25.* expendit prædictas Clem.& extrauagantes, quatenus per eas conceditur Religiosis tanta facultas, ac Parochis, nam quod ex littera constat in vers. *per huiusmodi*, est, vt per eas non intendat Papa concedere Religiosis ampliorem facultatem, quam Ecclesiarum curatis; quod non est idem; imò etsi prædictos Regulares vellent contrarij æquare Parochis tunc etiam poteris recurrere ad dicta de hoc puncto respectu Parochorum, qui etiam, vt *ibi* dixi possunt secundo examinari, *suprà à n.1.*

30 Ex his iam recurres ad aliquas declarationes pro prædictæ quæstionis exornatione, prima posse Episcopum vtcumque Regulares à semetipso approbatos suspẽdere, aut repellere à confessionibus audiendis, si illi cum scandalo, aut aliàs inhonestè viuant, vel aliquod delictum committant; propter quod rationabili ipsius Episcopi iudicio, in quo tantùm conscientia ipsius onerata erit, videantur à confessionibus suspendi, cum præcipua Ministri qualitas, sit integritas, vitæ, ac morum honestas, & ea causa ad ministerium confessionis pertineat, sic asserit Aldanus *in compendio Canonic. resol. lib. 1. tit.13.n.4.* referens ita decidisse Sacram Congreg. Episcop.& Regul. in Oriolan. 30. Augusti 1630. Barbosa *in d.c.15.Trid.n.46.* legendus rorio *n.45.*

Secunda quod facultas Regularibus ad audien- 31
das confessiones ad beneplacitum per ordinarios
concessa, possit quandocumque reuocare, vt tenẽt
Sel *in selectis Can.c.14.n.17.* & cum eo Barbosa *in*
dict.c.15.Trid.n.40. referẽtes sic decidisse Sacram
Cõgreg.Papien.12.Martij 1619.& optimè Gutier.
canon. lib.1. c.17.& 18. Suar. *tom.3. disp.28. sect.7.*
dub.6 Fr Eman. *q. Regul.tom.1.q.59.art.8.* Miranda
supr.n.45.art.10.concl.1. cũ Barb.Homob. *de exa-*
mine Ecclesiastico tr.8.c.2. q.7. in princip. vers. *se-*
cundo. Vgolin. *de officio Episcopi c.20.n.6.* Barbosa
eodem tract.dicta alleg.25.n.52. Zened. *quæst. Ca-*
nonic.lib.1.q.38.n.20. & 21. Diana *p.3. tr.2. res.25.*
Lezana *in summ.quæst.Regul.c.18.n.8.* Fagundea *in*
quinque Ecclesiæ præcepta p.2.lib.7.c.2.n.17. † Di- 32
xerunt iurisdictionem à iure, vel à Papa Regula-
ribus tributam restringi, seu dilatari per ipsam ap-
probationem ordinarij; iusta enim atque legitima
causa existente, limitando eam ad certum locum,
tempus, seu personas; imo quod quando fuit licen-
tia data sub conditione illa, non impleta, cessat; &
sic amplius dicit contra Fr. Emanuel Zerolam, Fr.
Ioan.de la Crua, idem Barbos. *dict.alleg.25.à dicto*
n.53. in vers. *vnde*, quatenus dixerunt semel appro-
batum ab aliquo Episcopo, minimè esse postea ab
eodem examinandum; quod etsi posset admitti in
approbatione simplici, non inquam in data sub
cõditione ad tempus, locum, aut personas, seu alio-
modo conditionata; imo & in simplici iusta sub-
sistente causa, & ad confessiones ipsas pertinente,
vt tradunt iam relati, & Syluester verb. *Confess.2.*
n.11. Henriq.Fagund.Suar.& Barbosa Cumeis, cũ
aliis idẽ Barb. *in d.c.15.Trid.sess.23.n.48.* quã leges
cum multis, & cũ declarationibus ibi, *n.45.* † Qua- 33
tenus probat approbationẽ ab Episcopo obtinen-
tes ad certum tempus, eo elapso, non posse confes-
siones audire absque noua Episcopi ipsius licẽtia.

34 Tertia quod Episcopi, locorumque ordinarij nullomodo adimere possunt facultatem audiendi confessiones omnibus simul vnius Conuentus Regularibus confessariis, vt docet Barbosa *dicto c.5.Trid.n.47.* cum Aldan. *in compendio Canon. resolut.tit.13.n.13.* attestante Sanctam Congregationem Episcop. sic censuisse die 2. Decemb.1615.

35 Quarta vt confessarij sæculares ad certum genus personarum, seu ad limitatum tempus ab ordinario approbati ad confessiones audiendas, minimè possint, etiam vigore Bullæ Cruciatæ, pœnitentium confessiones audire, vltra facultatem ipsis ab ordinario concessam, tradunt Selius *in selectis canon.dict.c.14. n.17.* qui dicit sic decisum à Sacra Congreg.in Cæsar Augustana 7. Septembr.5625. Barbosa *in dict.c.15.Trid.sess.23.n.41.*

36 Quinta quod Religiosus, qui semel fuit generaliter approbatus, si recedat à Diœcesi, in qua fuit generaliter approbatus, & postea iterum redeat, non teneatur nouam quærere approbationem, & licentiam, etiam si iterum mutati fuerint Episcopi

in

in illa Diœceſi, vt docent Nugnius *in addition. ad*
tertiam partem q.8. art.3. dub.1. concl.2. Zerola *in*
praxi de Sacr. pœnit. c.16. q.2. verſ. quinto ſi verò: ſic
Barboſa cum eis, & cum Henriquez *dict. alleg. 25.*
n. 44. Beneuent. *in praxi Sacr. pœnit. c.16. q.2. verſ.*
quinto ſi verò Ioannes Valerius verb. *abſolutio diffe-*
rentia 5. n.19. verſ. & obſerua. Tamburin. *de Iure*
Abbat. tom.2. diſp.6. q.14. n.2. Fagundez *in præce-*
pta lib. 7. c.2. n.14. Bartholom. à Sancto Fauſto *tr.*
de pœnit. lib.6. q.54.

37 Hoc tamen limitandum eſt modo Epiſcopus
facultatem non reuocet; quia ille, vel eius ſucceſſor
poteſt iuſta de cauſa reuocare approbationem, ſeu
facultatem modo approbatus non habeat benefi-
cium Parochiale; quia hic habet approbationem à
iure, & facultatem annexam beneficio; quamvis
aliquando poſſit ſuſpendi, vt docet Suarez *tom.4.*
diſp.18. ſect.1. & 8. Beneuent. & Reginald. citati *d.*
lib.1. n.201. Fagundez *dict. c.2. n.31.* idem Barboſa
dict. alleg. 25. n.44. cum Baſilio.

38 Sexta quod ſi ſemel approbatus à proprio Epiſ-
copo, eius Diœceſim mutet, indiget nouâ appro-
batione alterius Epiſcopi, in cuius Diœceſi modo
verſatur; quia vſu receptum eſt, & à Sacra Con-
greg. deciſũ, vt qui fuit in vno Epiſcopatu appro-
batus, ſi ad alium Epiſcopatum tranſeat, iterum
approbetur ab Epiſcopo loci, in cuius territorium
transfertur vt docent Iacob. de Graff. *lib.2. Apend.*
c.5. n.13. Bartholom. à Sancto Fauſto *dicto lib. 6.*
q.54. Bẽja *in reſponſ. caſuum conſcient. p.4. caſu 20.*
Zerola *in praxi fori pœnit. c.16. q.8.* Vgolinus *de*
39 *poteſt. Epiſcopi p.1. c.7. §.2. n.8.* † Et licèt Bruno
Caglaing. *de priuileg. Reg. p.1. tr.5. c.2. prop.2. affir-*
met vt Religioſus approbatus in vna Diœceſi, poſ-
ſit vbique locorum confeſſiones audire, longè pro-
bans: tamen nouiſſimè Diana illius referens funda-
mẽta, impugnat cum Vaſquez: & aliis, & ex Emin.
Card. Lugo *de pœnit. 21. ſect.2. n.29.* qui adduxit
decretum Vrban. VIII. editum anno 1628. quo
reuocauit omnia priuilegia, & licentias audiendi
confeſſiones ſine approbatione ab Epiſcopo Diœ-
ceſano; & ſic improbat contrariam ſententiam, &
inſuper, & ex alio breui Sanct. Innocent. X. die 14.
Maij 1648. poſtea confirmat 1653. Maij 27.

40 Alia dicit Barboſa cum multis *dict. alleg. 25. in*
paſtor. ubi n.40. 41. & 42. vt approbatus ab Epiſco-
po abſque iudicio, ſciente non eſſe idoneum, non
cenſeri approbatum, & quod Ordinarius non ſo-
lùm debet interius iudicare idoneum Confeſſariũ
41 ſed etiam exterius approbare. † Et quod poteſt
Epiſcopus approbare quemcumque Sacerdotem
ad confeſſiones audiendas abſque vllo examine,
vt patet *ex dict. c.15. Trid. ſeſſ.23.*

42 Septima, quod licentia delegata audiendi con-
feſſiones non expiret, mortuo, vel amoto delegãte
quia eſt quædam gratia: ſic docent Sotus *in 4.*
diſt.18. q.4. art.3. col.5. Graffis *in deciſ. aureis lib.1.*
c.13. n.49. Sanchez *de matrimon. lib.8. diſp.28. n.74.*
& 80. Zenedus *Canon. lib.1. q.38. n.20. & 21.* Fa-
gundez *dict. p.2. lib.7. n.34.* Campanillus *in diuerſ.*
Iuris Canon. Rub.12. c.13. n.69. Lezana *in ſuis q. re-*
gul. c.18. n.10. cum aliis, Barboſa *dict. alleg. 25. n.43.*
43 & Henriquez *in ſum. lib.6. c.6. §.7. in fine.* † Vbi
etiam, limitat niſi Epiſcopus ad tempus tantùm
vnius anni approbaſſet, aut ad tempus vitæ ſuæ
vel ad ſuum beneplacitum.

44 Nunc ergo pro abundatiori intellectu dubij
iam relati in verſ. *ad tertiam*, vbi agens de dubio, an
approbatio ſemel ab Epiſcopis Sacerdotibus ſæ-
cularibus ſimpliciter impenſa, poſſit ad libitum
reuocari, quoties Epiſcopi voluerint addo Viual-
dum dicentem ad nutum eſſe reuocabilem *in Can-*
delabro aureo, vbi *de conf. n.27. concl.2.* ſed quod
non poſſint ſine cauſa approbata licentiam ſemel
datam reuocare: bene tamen cum ea dicunt Henri-
quez *lib.3. de pœnit. c.6. §.6.* Suarez *diſp.26. ſect.7.*
n.7. quos refert, & ſequitur Fagundez *dicto lib. 7.*
c.2. n.61. vbi *n.93.* reſoluit ſi approbatio fuit facta
ab Epiſcopo vſque ad beneplacitum ſuum, validã
& licitam eſſe reuocationem illius ſine vlla cauſa
factam. Quod ſi non fuit conceſſa hoc modo, ſed
ſimpliciter, vel ad tempus, vel in perpetuum inua-
lidam eſſe omnino reuocationem ſine cauſa fa-
ctam.

Quod ſi dubites qualis ſit cauſa iuſta reſpon- 45
deo ex dictis *ſuprà*, vt ſit illa, quæ ad confeſſiones
ipſas ſpectauerit; prout etiam erit, ſi contigerit Cõ-
feſſarium abiurari de vehementi; quia amplius ad
audiendas confeſſiones non debet admitti, vt re-
ſoluit Laurent. de Franchis *in controu. inter Epiſc.*
& Regular. pag.279. in reſponſ. ad 4. † Vbi etiam 46
refert in Sacra Cõgregatione Generalis inquiſitio-
nis fuiſſe deciſum, die 6. Martij 1596. Sacerdotem
abiurantem de leui, non eſſe impeditum exer-
cere omnes ordines, & Sacramenta miniſtrare, ac
fidelium etiam ſæcularium confeſſiones audire, ſe-
cus in abiurante de vehementi, vt tradit Barboſa
in paſtor. dict. alleg.25. ſub dict. n.57. in verſ. *cauſa*
autem Alia pleraque poſſem hic innectere, quæ à
prędictis Doctoribus poteris recolligere, & multas
quæſtiones circa approbationes, & reprobationes
Confeſſariorum ſæcularium, & Regularium, vide-
bis apud Bartholom de S. Fauſto *dicto lib.6 q.101.*
cum multis ſequentibus.

Ad vltimam quæſtionis partem, quæ non ſic 47
propria; etſi conducat, breuiter reſpondeo, quod
de iure examinatus ad vnum beneficium, non ſit
iterum examinandus ad aliud ſimile, † ex eo, vt 48
ait gloſſa *in c. accepimus hoc tit. verb. reputare*. qui
reputatur dignus in vna dignitate, ſi poſtea eligitur
ad alteram, etiam tunc dignus debet reputari; &
ſic de iure videtur, vt docent Caputaq. *deciſ.317.*
lib.2. Aloyſius Riccius *in praxi fori eccl. deciſ.419.*
in 1. edit. & reſ.356. in 2. editione, Campanillus *in*
diuerſ. Iuris Canon. Rub.5. c.3. n.8. prope finem; &
ita de iure communi aduertunt Campanillus *dicto*
loco, Barboſa *in dict. c. ſub n.5.* in fine comprobans
ex ſtylo curiæ, qui ſtatim ait ex diſpoſitione Trid.
ait examini ſemper eſſe ſubiiciendum quod hic
in partibus vel vbi per concurſum examen fit, di-
cit locum habere: ita ille, vbi non allegat locum, in
qua ſeſſ. ſit.

Sed cum ego viderim locum correſpondentem 49
Trid. ad hoc punctum *in ſeſſ 7. de reform. c.13.*
cuius verba ſequentia ſunt: *Præſentati, ſeu electi vel*
nominati à quibuſvis Eccleſiaſticis perſonis, etiam,
& ſedis Apoſtolicæ Nunciis ad quævis Eccleſia-
ſtica beneficia non inſtituantur, nec confirmentur,
nec admittantur, etiam prætextu cuiuſlibet priuile-
gij, ſeu conſuetudinis etiam ab immemorabili tempore
præſcriptæ, niſi prius fuerint à locorum ordinariis
examinati, & idonei reperti, & nullus appellationis
remedio ſe tueri poſſit, quominus examen ſubire te-
neatur, & in præſentatis tamen electis, ſeu nomina-
tis ab vniuerſitatibus, ſeu collegiis generalium ſtudio-
rum exceptis; ideò operæ pretium eſt tractare, etſi
breuiter, an in omnibus de nouo receptis ad bene-
ficia quælibet debeant de nouo etiam examinari,
nullis beneficiis exceptis, iuxta prima Concilij
verba.

Etenim

50 Erenim generaliter ait Gonzal. in regula 8. Can-
cel. glos. 34. n. 74. quod examinandi sunt de nouo
recepti Beneficiarij, & per ordinarium appro-
bandi in quolibet ascensu. Quare Rota in Cala-
guritana De Ornillos 12. Octobris 1587. coram
Cardin. Pamphili. Sen. & in alia Calagurit. indulti
de Vilbao 12. Ianuarij 1598. coram Seraphino in
impressis decis. 1253. vt refert Barbosa in dict. Trid.
cap. 13. dixit examen, de quo in prædicto capite
requiri in beneficiis receptuis in quolibet ascensu,
nec sufficere, quod semel sic examinatus in ascen-
su ad dimidiam portionem; quia nouum exa-
men requiritur; vbi de dimidia; ascendit ad in-
51 tegram. † Et Garcia de beneficiis part. 9. cap. 2.
num. 162. cum aliis dixit examen nouum requiri
quoad Parochialem in permutationibus, quæ fiunt
de beneficio simplici, & curato, licet non sit ne-
cessarius concursus.

52 Adhuc verò, etsi prædicta verba sint; quia ta-
men loquuntur in casu diuerso, quando nempe
beneficiatus ascendit de beneficio voo simplici
ad aliud simile; ideo dicendum, vt non requira-
tur illud examen nouum; quia ille reuera non
ascendit, seu quasi adoptat, seu eligit aliud be-
neficium loco primi, vel si ambo retineat, non
mutat obligationis speciem; quia quantumvis
vnum beneficium simplex sit pauperius in reddi-
tibus, quam secundum, ad quod de nouo nomi-
natus, eligitur, seu præsentatur, in rei veritate non
mutat ea transmutatio speciem obligationis ex
Reg. à Iuris trita, quod magis, & minus, non
mutent speciem: bene Doctores docent id etiam
porrigendo ad Canonicatum, vel dignitatem,
Gonzalez supra dict. glossa 4. n. 84. Riccius in praxi
fori Eccles. decis. 419. in prima edit. & alij iam re-
lati, Barbosa in dicto cap. 13. Trid. num. 18. & in
53 pastorali alleg. 60. num. 89. † Vbi expendit in eo
qui semel examinatus, & approbatus, fuit ad Ca-
nonicatum, & Dignitatem in Collegiata, non
amplius sit examinandus ad similem Canonica-
tum, vel Dignitatem in alia Collegiata, idemque
procedere respectu Ecclesiarum, Cathedralium,
Massobrius in sua praxi habendi concursum prælu-
dio 3. dub. 3. n. 30. Homobonus de examine Eccles.
tract. 2. cap. 3. q. 31. in fine; & sic seruari in curia,
referunt.

54 Et licet Campanillus iam supra adductus dict.
cap. 3. num. 8. prope finem, & Massobr. dict. dub. 3.
n. 32. & Barbosa in dict. Trid. cap. 13. dict. n. 18. in
fine ex Rota apud Seraphinum, decis. 1323. dicant
verius esse hic in partibus, vt requiratur nouum
examen, iuxta mentem dict. cap. 13. Trid. etsi de
iure communi attento, dict. cap. accepimus hoc tit.
non sit iterum examinandus, ex decis. Paleoti 83.
& Caputaq. 367. lib. 2. ex eo, quia ex ascensione
ad aliud beneficium, quæratur nouus titulus, iuxta
Concil. Oldradi 18. referens, prædicta decisio Ro-
tæ apud Seraphin. declarationem Illustris D. D.
Cardin. vt sit de nouo examinandus nouus bene-
ficiatus in quolibet ascensu; & sic ex ea referat
Barbosa resolutum fuisse supra dict. n. 89. alleg. 60.
in vna Cæsar-Augustana coram Cardin. Pamphilo
Sen. de anno 1587. addens, vt sciat primum esse
verum de stylo Curiæ; secundum vero assum-
ptum ex Camp. & Seraph. in partibus sibi locum
55 habere, † Tamen ego adhuc resideo in adducta
resolutione ex dict. cap. accepimus, ex ratione, &
fundamento adduct.

56 E[illegible] ex [illegible]bo, quia vt docent Ni-
colaus [illegible] de beneficiis dict. 9. part. cap. 3. nu-
mero 15. Massobr. dicto praxi habendi concursum
regula 10. dubio 10. num. 1. & 2. Homobonus de
examine Eccles. dicto tract. 2. cap. 3. quæst. 35. in fine,
Barbosa dict. Trid. cap. num. 11. & sub dicta alle-
gat. 60. num. 89. non potest Episcopus de nouo
subiicere examini simplici beneficio illum, quem
iam examinauerat pro ordinis sacri promotione;
quia vt iam dixi sub cap. 34. & 3. hoc tit. examen
pro ordinibus etiam minoribus est competens ad
obtentionem simplicis beneficij; & nihilomi-
nus videmus tali ordinato addi aliam qualitatem
ascensionis.

Vlterius confirmatur, quia vt refert decisum 57
Nicolaus Garcia de benef. part. 6. cap. 2. num. 234. &
Barbosa in dicto cap. 13. Trid. sess. 7. num. 22. exami-
nandi non sunt de litteratura illi, qui subdiaconi,
vel Diaconi, aut Præsbyteri sunt, petuntque ad-
mitti ad Cathedralis Ecclesiæ Canonicatus, qui
cum ordinem sacrum, quem ipsi habent, requi-
runt sibi in forma dignum collatos. † Sed si non- 58
dum fuerint ordinati in Sacris, erunt examinandi
ad videndum, an illi habeant adiumenta, doctri-
næ quæ ex præscripto Sancti Concilij Trident.
necessaria sunt illi Sacro Ordini, qui annexus fue-
rit illi Canonicatui, quem consequi velint. † Et 59
sic refert decisum ipse Barbosa, in dicto cap. 13.
num 23. vt Canonicatus semel ab examinatoribus
vrbis examinatus & idoneus repertus, si eo di-
misso, alium Canonicatum obtinuerit, non sit
iterum examinandus tenuit Aldanus in compend.
Canon. resol. lib. 1. tit. 5. num. 10. qui refert sic fuisse
resolutum in Ianuen. 6. Iulij 1592.

Item quia prouisus à Papa Romæ in forma 60
gratiosa de simplici beneficio Sacrum ordinem
annexum babente, non debet rursus ab Episcopo
examinari, si adiunctum ordinem annexum ha-
bente, non debet rursus ab Episcopo examinari,
si adiunctum ordinem suscipere intendit, vt te-
nent Homob. de Bonis de examine Eccles. dict.
tract. 2. quæst. 53. in fine. Campanil. in diuers. iuris
Canon. Rub. 5. cap. 3. num. 26. † Et sic etiam, vt 61
tenent Barbosa dicto cap. 13. Trident. sessione 7.
num. 9. Flamin. Parisius de resignat. benefic. lib. 8.
q. 9. n. 95. oon erit nouum examen oecessarium in
prouisionibus faciendis ex causa permutationis.

Vnde iam potest videri respectu beneficiorum 62
simplicium, Canonicatuum, aut Dignitatum simi-
lium nullum examen requiri, quoties quis de vno
ad aliud se transfert; vt cum multis resoluit idem
Barbosa in pastor. p. 3. dict. alleg. 89. in fine, secus ta-
men quando sese offert dissimilitudo, veluti si quis
ascenderet ad beneficium superius, & dissimile,
quia tunc debet denuo examinari pro litteratura
iuxta conditionem Dignitatis maioris, vel minoris:
ita Barbosa dict. alleg. 69. n. 90. † Et ob id benè idem 63
in dict. cap. Trid. n. 4. Garcia de beneficiis dict. p. 9.
c. 3. n. 19. dixerunt examen nouum requiri in quo-
libet ascensu, qui fit in aliquibus Ecclesiis, occur-
rente vacatione canonicatus, ad quem solet instiui
antiquus Portionarius, & ad Portionem antiquior
Beneficiarius, & ad beneficium antiquior spectans,
vt referunt resolutum. † Et ob id admittendi sunt 64
D. Nicolaus Garcia dict. p. 2. lib. 9. à n. 162. Barbosa
in dict. Trid. c. 13. sess. 7. dicentes examen nonum
quoad Parochialem requiri in permutationibus,
quæ fiunt de beneficio simplici, & curato, licet non
sit necessarius concursus; quia adest dissimilitudo:
quo pacto sunt intelligendi Doctores, qui admit-
tunt nouum examen, quoties quis de oouo ascen-
dit de vno beneficio ad aliud.

Referunt

65 Referunt tamen decisum de stylo Curiæ Azor. *instit. mor. p. 2. lib. 6. c. 6 q. 9.* Barbosa *dict. alleg. 60. num. 90.* quod siquis promoueatur ad simile beneficium, in Ecclesia tamen, vel loco ampliori, maiorive, aut nobiliori, vel celebratiori, sit iterum examinandus; quod ego absque causa non admitterem, præcipuè in beneficiis simplicibus, Canonicatibus, Dignitatibus, seu Portionibus.

66 † Sed libenter admitto cum eisdem, quando in priori examine minos idoneè, & aptè respondit, aut creditur eum post examen, se negligenter in studio litterarum gessisse, & oblitum esse eius, quod ante didicerat, aut si alij sint Candidati, qui vnâ cum eo beneficium petunt; & comprobo ex adductis *supra* sob vers. *ad primam, ad secundam, ad tertiam*, vbi quando ex causa possunt semel approbati ad confessiones denuo examinari.

67 † Quod fallit etiam ex adductis in promotionibus ad curata beneficia per concursum; quia tunc id procedit; eo quod sunt alij coopppositores, inter quos agitur de commutatiua iustitia, quis eorum magis dignus sit; quia, etsi aliquis prætensorum, aut omnes sint Parochi aliarum Ecclesiarum similium, æqoaliumque, erunt omnes denuo examinandi iuxta quæ dico *in c. 29. de preb. & dignit.* aliqua *in cap. quia propter*, & aliis *de elect.* vbi etiam de requisitis examinibus, & de obligatione examinatorum.

68 † Et in tantum ad Parochialem Ecclesiam prærequiritur examen; quod si se offerat Doctor, aot Licéciatus in Theologia, vel iure Canonico, & in publica vniuersitate graduatus, non excusetur ab examine, quando petit prouideri de aliqua Ecclesia Parochiali vt docent Nicolaus Garcia *p. 2. de benefic. cap. 5. num. 103.* Zenedus *collect. 15. ad decret. n. 5.* Gonzalez *ad regul. 8. Cancel. glossa 4. n. 90* Prospero de August. *in additionib. ad Quarãtam in summ. Bullar.* verbo *benefic. Paroch. collatio quæst. 1.* Zerola *in praxi Episcop. p. 2.* verb. *Doctor §. 2.* Vgolinus *de potest. Episcopi cap. 50. §. 6. & 10. num. 6. & in eodem tract.* Barbosa *dicta allegat. 60. num. 88.* cum aliis, *& in dicto cap. 13. Trid. sess. 7. de reform. num. fin.* Lessius *de Instit. lib. 2. cap. 34. n. 83.* Flamin. *de resignat. benef. lib. 8. quæst. 9. à num. 83.* Lambertin *de Iure Patron. p. 1. lib. 2. quæst. 11. art. 3. num. 5.* Rebuffus *de priuileg. scholar. priuileg. 86 num. 4.* referentes decisum.

† Quod procedit etiam 69
si esset famosissimus Doctor, qui cum maximo applausu per plures legerit annos, iuxta ea, quæ tradunt Fuscus *de visit. lib. 2. cap. 5. num. 10.* etiam si esset Vicarius ipsius Episcopi, Flamin. *dict. q. 9. num. 89.*

Pro complemento notabis cum Aldano *in compendio Canonic. resolut. lib. 2. tit. 5.* qui attestatur de- 70
cisum, & resolutum in nullius 19. Nouemb. 1628. Barbosa *in dicto cap. 13. sess. 7.* quod Episcopus potest procedere ad executionem litterarum Apostolicarum ad fauoré illius, qui eas obtinuit in forma *dignum* cum clausula, *Si per diligentem examinationem illum idoneum reppereris*; etiam si per duas vices, tanquam non idoneus ab examine fuerit reiectus, non tamen vti talis renuociatus; si tertia vice fuerit admissus, & approbatus, dummodo infra sex menses à die datæ litterarum examen subierit, quod tene memoriæ, eo quod sæpius contingit in praxi.

Postremo notabis per verba dicti Trid. Concilij 71
c. 13. sess. 7. de reform. ibi, *Et nullius appellationis remedio.* quod à necessitate præfati examinis requisiti, vel primo ad beneficia, quæ à prætensoribus intenduntur, vel denuo, non detur, nec admittatur appellatio ad effectum euitandi examen: argum. eorum, quæ dixi *in c. 11. de appell.* docét in terminis Barbosa cum moltis *ibi n. 25.* Vbertus *in pastorali alleg. 72. n. 124.* Nicol. Garcia *de benef. dict. p. 9. c. 2. n. 142.* Gonzalez *in dict. reg. 8. Cancel. glossa 9. §. 1. in annotation. contra nullitates n. 184.* Azeuedus *ad leg. 1. num. 4. tit. 16. lib. 3. recop.* Masobr. *in sua praxi habendi examinis concursum Reg. 5. dub. 5.* & addunt idem Gonzalez *num. 186.* Barbosa *in dicta cap. 13. num. 26.* Masobr. *dicto dubio 5. num. 5.* Gregorius XV. *decis. 515. & 538.* Rota *decis. 10.*
part. 2. diuers. † vt non tollatur appellatio à mala 72
relatione, & grauamine, ac reprobatione examinatorum. Et cum his finem impono expositioni huius nostri textus, *& tit. de ætate, & Qualitate ordin.* die 25. Maij anni 1658. in ipsa die, quo celebratur festiuitas solemnissima Ascensionis Domini nostri Iesv-Christi ad Cœlos de hoc mundo, quem precor, vt sit in eius laudem, & sanctissimæ eius Matris Virginis Mariæ.

Finis partis primæ huius Tractatus de Officijs & Sacris Ecclesiæ.

INGENIVM
BR
VPERAT VIRES